Summa philosophie naturalis magistri Pauli veneti nouiter recognita ⁊ a vitijs purgata ac pristine integritati restituta.

Cum priuilegio.

Incipit tabula huius libri valde vtilis.

Tabula

Tabula

Tabula

Finis.

¶ Frater paulus de genezano heremita augustinianus: Reuerendo in christo patri fratri Paulo zabarella theologo excellentissimo τ coheremite. S.

PAulus noster venetus licet in tota fere philosophia q̄doctissima cōmentaria machinatus fuerit: nunq̄ tamen hac naturalium sūma aliquid aut doctius edidit: aut vtilius emisit. Nāq̄ quicquid in aliȷs diffusissime dixerat: in ea quasi resecatis fecibus τ putaminibus amputatis strictim ssimatim τ q̄breuissime congessit. Adeo vt inibi tantum totius philosophie dulcissimuȝ nectar sub pꝛeli pōdere expressum videatur. Quaȝ rem cū intelligerent accuratissimi nepotes Octauiani scoti: Uiri profecto nunq̄ satis laudati: τ de tota philosophia q̄optime meriti: diligētissimusq̄ presertim: τ bonarum litteraꝝ amantissimus Uir Amadeus Scotus eam mihi emendādam castigādāq̄ tradiderunt iteruȝ imprimēdaȝ: qđ cum fecisseȝ: τ supremaȝ imposuissem manū: volui Reuerende pater Paule vt nomini tuo dicata imprimeretur: nō vt existimeȝ te ipsius egere lectione: sed magis vt animuȝ cognoscas erga te meuȝ. Tot enim τ tanta sunt a te in me collata beneficia: vt ea neq̄ etiaȝ eterna seruitute recōpensare possim: si maxime velim. Tu eniȝ omniuȝ studiosoruȝ es refugiuȝ: omniū bonoꝝ asiluȝ: Neq̄ etiam alius aut rarissimus in tota religiōe nostra reperitur: de quo maiora τ meliora desiderari aut expectari possint. Accipe quapropter gratanter colendissime paule: Paulum tibi venetum a Paulo dedicatum: parua quidē munuscula: sed ꝑpetue seruitutis indicia: Qđ si feceris vt spero animū mihi ad maiora induces: nomenq̄ tuum posthac maioribus editionibus reddam celebrius: si celebrius huiuscemodi dedicatiōibus reddi potest. Uale nostre religionis decus. Patauiȷ kalēdis decembris. Anno dn̄i. MCCCCCII.

¶ Prima pars sūme naturaliū doctissimi Pauli Ueneti ordinis fratrum Heremitarum sancti Augustini feliciter incipit.

Plurimoꝝum

Plurimoꝝum astrictus p̄cibus: quoꝝ3 p̄ridē mee introductōis eloquiu3 in facultate logice mētes demulserat: vt suo in nālibus p̄portionis mō᷑ phys͂icisq3 doctrinis formarē cōpēdiū: quo facili⁹ quoq3 ꝛ p̄fundius Arist. totiusq3 nature secreta gustarēt: velut quadā essentiali serie ex cōmunibus ad p̄pria naturaliū sūmā sub breuitate cōscribā: in qua nō mea3 tm̄: s3 maioꝝ p̄decessoꝝūq3 patꝝ explicabo doctrinā. Opus aūt istud nō ad hoc solū formare p̄posui: vt quasi icognita legētibus studuerim demōstrare: cu3 multos vniuscuiusq3 nō dubitet de eaꝝ rerū sciētia multipliciū libroꝝ volumina edidisse: s3 potius sub vno collecta volumie mētes scholariū eo vehemētius tāgere3: quo sub labore hic posita p̄legissent. Et eo ardētius ad altiora pertingerēt: quo dulci⁹ hec illis fuissent oblata. Deniq3 ꝛ ipse siq̄ forte nō dicēda assero: aut alr q̄3 formāda p̄ponā in scriptis: charitas que oīa sufferendo tolerat: mihi penitenti ignoscat. idq3 apud legentiū obtineat aīos: vt qḋ mei ībecillitas sensus min⁹ docte firmauerit: eoꝝ prudētie argumētum corrigēdo elucidet: atq3 preceteris a dn̄o recipiat p̄cu3 obtētu. Ut qcqd in hoc opere icautius forsan cōtraxero p̄ꝗssimi Jesu cōmerciū abolere id iubeat meorum numero delictoꝝ. Amen. Capl̄m. I.

Seruando igitur ordinē que3 nūc seruare p̄misi: Initiu3 mei sermonis est que ꝛ q̄lis sit scia nāliū iuestigare. ¶ Ubi p̄ notādū q̄ quedā dr̄ scia totalis simplr̄. ea. s. que nō est pars alicuius scie: vt totalis metaphyca: seu totalis nālis ph̄ia. Quedā v̄o est partialis simpliciter: ea. v3. que est pars scie: ꝛ nō totū respectu alicui⁹ scie: vt habit⁹ huius cōclōnis. Oīs triāgulus h3 tres angulos eq̄les duob⁹ rectis. Quedā aūt est totalis ꝛ partialis sīl. magis tn̄ totalis q̄3 partialis. s. ea que est pars toti⁹: et non pars partis: vt scia libri physicoꝝ. seu celi ꝛ mundi. Quedā aūt est partialis ꝛ totalis sīl. magis tn̄ partialis q̄3 totalis. s. ea que est pars partis: vt quilib3 sp̄ālis liber
2^m physicoꝝ. seu celi ꝛ mūdi. ¶ 2° notādū q̄ scia simplr̄ par
p̄ tialis q̄druplr̄ sumit᷑. p̄°. cōissime p̄ cuiuscūq3 veri notitia: ꝛ sic sciunt᷑ vere cōtingētia: vt q̄ tu es hō: ꝛ q̄ antixp̄s erit. isto mō sumit sciam Linconiēsis. p̄mo posterioꝝ3. cū dicit. q̄ scire est credere firmiter sine hesitatiōe: cū h̄
2 q̄ ita sit ex parte rei. 2° cōiter p̄ cuiuscūq3 veri necessary notitia. ꝛ sic sciunt᷑ p̄ma principia ꝛ p̄misse in demrātione. Jsto mō loqtur ph̄s p̄mo posterioꝝ. cū dicit. p̄mis
3 sas magis scim⁹ ꝛ credimus q̄3 cōclōnē. 3° p̄prie p̄ cuiuscūq3 necessary notitia habita per demrātionē. Et sic sciuntur nō solū cōclōnes vbi demrāt᷑ cā per effectū: s3 etiam cōclōnes: vbi demrāt᷑ effect⁹ p̄ cām. vbi grā. Qñcūq3 luna ecclipsabit᷑: terra iterponetur inter solē ꝛ lunā. s3 cras luna eclipsabit᷑. ergo cras terra iterponet᷑ iter solē ꝛ luna3. isto mō loq̄t᷑ ph̄s p̄mo posterioꝝ de scia cū dicit. Demō
4 stratio est sillogism⁹ faciēs scire. 4° p̄prijssime pro cuiuscūq3 necessary notitia habita per demōstrationē propter qd. ꝛ sic solū scit᷑ cōclo in qua demonstrat᷑ effect⁹ per cām. vt qñcūq3 fiet iterpositio terre iter solē ꝛ lunā: luna eclipsabit᷑: sed tūc fiet iterpositio terre iter solē ꝛ lunam. ergo tūc luna eclipsabit᷑. Jsto mō loqtur ph̄s de scia. primo posterioꝝ. ꝛ p̄mo physi. cū dicit. Scire est rē p̄ cā3 co T.c.p̄.
gnoscere. ꝛ qm̄ illi⁹ est cā. ¶ His p̄missis sit hec p̄ma cō p̄° ʒ
clusio. de entib⁹ nālibus habet᷑ scia cōissime dcā. p̄bat᷑. de isto igne: ꝛ de illa aq̄ habet᷑ scia cōissime dicta. sed ille ignis ꝛ illa aq̄ sūt entia nālia. ergo de entibus nālib⁹ ꝛc̄. minoꝛ p3: q2 cōponunt᷑ ex mā ꝛ forma. maioꝛ v̄o est nota: q2 habet᷑ notitia de illo igne: q̄ est calidus: ꝛ de illa aq̄ q̄
est frigida. ¶ 2° cōclo. de entib⁹ nālibus habet᷑ scia cōmu 2° ʒ
niter dicta. p3: q2 de igne ꝛ niue cōiter sūptis habet᷑ sciētia cōiter dicta. ꝛ ipsa sunt entia nālia. ergo ꝛc̄. maioꝛ p3: q2 habita notitia de isto igne q̄ est calidus ꝛ de illo. ꝛ sic de alijs. hr̄ notitia h⁹ necāry. oīs ignis est calidus. Silr̄ habita notitia de illa niue q̄ est alba. ꝛ de illa. ꝛ sic ō singulis sine istātia ad oppositū habet᷑ notitia hui⁹ p̄pōnis
necessarie. oīs nix est alba. ¶ 3° cōclo. de entib⁹ nālib⁹ ha 3° ʒ
betur scia p̄prie dicta. p̄bat᷑. Nā de igne: q̄ est sūme calidus: ꝛ de terra: q̄ est sūme sicca habet᷑ scia p̄prie dicta. ꝛ illa sunt entia nālia. g̊ de entibus nālibus habet᷑. maioꝛ p3 sic arguēdo. Omne sūme leue est sūme calidū: s3 ignis est sūme leuis. igit᷑ ignis est sūme calidus. Jte3 oē sūme graue est sūme siccū: sed terra est sūme grauis. igit᷑ terra
est sūme sicca. ¶ 4° cōclo. de entibus nālibus habet᷑ sciē 4° ʒ
tia p̄prijssime dicta. p3 vt supra arguēdo mō retrogrado. Oē sūme calidū est sūme leue: s3 ignis est sūme calidus: igit᷑ ignis est sūme leuis. Jtē. omne sūme siccū est sūme graue: sed terra est sūme sicca. igit᷑ terra est sūme grauis. Jn hac cōclōne p̄cedo a cā ad effectū. Jn p̄ori aūt ab effectu ad cām: Eo q̄ sūma caliditas est cā sūme leuitatis. ꝛ sūma siccitas sūme grauitatis. ¶ Oēs istas cōclōnes in
telligo de scia partiali simplr̄. Quibus p̄batis manifeste ex. t.c.2.p̄
cōcludit᷑: q̄ de entib⁹ nālibus pōt haberi sciētia totalis ꝛ partialis simplr̄ ꝛ s̄m quid: eo q̄ ex multis p̄pōnib⁹ pōt fieri tā sciētia totalis q̄3 partialis.

Contra p̄dicta arguit᷑. ꝛ maxime cōtra q̄rtā cōclōnē p̄bādo q̄ de entibus nālibus nō habeatur
scia p̄prijssime dicta. ¶ Prio sic. Solu3 de necessarijs ꝛ p^m
ipossibilib⁹ aliter se hr̄e habet᷑ scia p̄prijssime dicta: sed
entia nālia sūt cōtingētia ꝛ corruptibilia ac possibilia ali T.c.82.
ter se hr̄e. igit᷑. maioꝛ est Arꝭ. p̄mo posterioꝝ. minoꝛ autē t.c.66.80.
p3: eo q̄ talia cōponunt᷑ ex mā ꝛ forma. p̄mo physicorum. T.c.79.
ꝛ omne cōpositū ex mā ꝛ forma est corruptibile. p̄mo ce T.c.20.
li. ¶ 2° sic. de singularib⁹ nō habet᷑ scia: s3 solū de vlib⁹: 2^m
s3 oīa entia nālia sunt singularia. igit᷑. maioꝛ p3 p̄ Arꝭ. primo posterioꝝ. minoꝛ v̄o est nota: q̄ oē ens nāle est ens si
gnatū idiuisum a se: ꝛ diuisu3 a quolib3 alio. ¶ 3°. nullu3 3^m
ens nāle pōt mouere itellectum. g̊ de nullo ente nāli pōt
hr̄i scia. p3 cōña: q2 scia est habitus intellect⁹. 6°. ethic. añs 2° añ.5.
p̄bat᷑: nā iter potētiā ꝛ obm̄ d3 esse p̄portio. 3°. de aīa. sed iter nullū ens nāle ꝛ itellectū est aliq̄ p̄portio: q2 intellectus est imāīis: ꝛ qōlib3 ens nāle est māle. igit᷑ nullū ens nāle pōt esse obm̄ itellect⁹. ꝛ cōsequēter nec mouere illū.
¶ 4°. nullū ens nāle est intelligibile. igit᷑. añs p̄bat᷑. nul 4^m
la3 sensibile est itelligibile: qōlib3 ens nāle est sensibile. g̊ nullū ens nāle est itelligibile. mioꝛ est de se nota: ꝛ maioꝛ p3. q2 si aliqḋ sensibile est iteiligibile. igitur aliqs sensus est itellectus: vel aliqua sensatio est itellectio: ꝛ patet cōsequētia per locū a cōiugatis.

Ad primum r̄ndet᷑ q̄ Arꝭ. per illā maiorē itelli Ad p^m
git: q̄ de nullis habet᷑ scia p̄prijssime dicta per p̄pōnes cōtingētes: nec p̄ significata possibilia alr̄ se hr̄e: s3 solum per p̄pōnes necc̄ias: ꝛ p̄ significata

impossibilia aliter se hr̃e. modo lz ignis vel aq̃ sit corru-
ptibilis: tñ hec est ꝓpõ necẽia. ignis ẽ calidus: ꝛ aq̃ est fri-
gida: ꝛ sua significata sunt veritates eterne. vñ ignẽ esse
calidũ: ꝛ aquã esse frigidã: sunt necẽie ꝛ ꝑpetue veritatis.
Ad 2m ¶ Ad 2m dr̃ silr ꝙ de singularib⁹ per ꝓpõnes singulares
nõ habet̃ scia ꝓpriissime dicta: sed per ꝓpõnes vles. Uñ
sciẽdo ꝙ ois triãgulus hꝫ tres angulos eq̃les duobus re-
ctis: scio ꝙ ille triãgulus est hꝫ: nõ q̃dẽ per aliquã talem
ꝓpõnẽ iste triãgulus hꝫ tres angulos: sꝫ solũ per ꝓpõnes
vles. sic arguẽdo. ois figura hñs angulũ extrinsecũ equa-
lentẽ duobus itrinsecis oppositis hꝫ tres angulos equa-
les duob⁹ rectis: sꝫ ois triãgulus est figura hñs angulũ
extrinsecũ equalentẽ duob⁹ rectis itrinsecis oppositis.
Ad 3m igit̃. ¶ Ad 3m negat̃ añs. ꝛ ad ꝓbationẽ nego ꝙ iter ens
nãle ꝛ itellectũ non sit ꝓportio. ꝛ ad ꝓbationẽ. negatur
ꝯña. lꝫ. n. nõ sit proportio extitie vl' magnitudinis: tñ est
ꝓportio vitalis imutatiõis: q2 q̃ñtũ ens nãle põt imuta-
Ad 4m re: tñ itellect⁹ põt imutari. ¶ Ad 4m negat̃ añs. ꝛ ad ꝓ-
bationẽ nego illã. nullũ sensibile est itelligibile. ꝛ ad pro-
bationẽ nego ꝯñam. ꝛ ad regulã allegatã dr̃ ꝙ nõ tenet
nisi in ꝯparatiõe iferioris ꝛ superioris: vt. albũ est colo-
ratũ. igr̃ albedo est color. nõ. n. seq̃tur. albũ est calidũ. er-
go albedo est caliditas. Nũc aũt: lꝫ itelligibile sit cõmu-
nius q̃ꝫ sensibile: nõ tñ superi⁹. p̄mo: q2 non sunt in p̄dica-
mẽto: cũ itelligibile vliter verificet̃ de trãscẽdẽte. 2°. q2
itelligibile nõ eẽntialr̃ p̄dicat̃ de sensibili ꝑpter diuersi-
tatẽ cõnotationũ ad potẽtias vitales diuersoꝝ generũ
.s. sensus ꝛ itellectus.

Caplm. II.

Licet sit manifestũ ex p̄dictis nãliũ esse sciam tã totalẽ q̃ꝫ parti-
cularẽ. Nõ tñ est cognitũ an illa dicatur
vna vel plures. posset enim aliq̃s credere
ꝙ sicut mathematica nõ est vna: sed plu-
res: ita p̄hia nãlis non est vna vt in se ag-
gregat pluriũ libroꝝ multitudinẽ. iõ ad
hoc vidẽdũ: q2 nulla scia dr̃ vna: nisi rõne vnitatis subie-
p̄m cti. ꝓ posterioꝝ. ¶ Est p̄mo notãdũ ꝙ subm sumit̃ q̃truplici-
p̄ pliciter. p̄ ꝓ subo inherẽtie ꝛ iformationis. ꝛ sic mã est
subm forme subalis: ꝛ ꝯpositũ nãle forme accñtalis: ꝛ spe-
(2.66. cies sue ꝓprie passionis. risibilitas eñi iheret humanita-
t.c.62.64 ti: sicut albedo parieti. de tali subo loq̄tur p̄hs p̄mo phy-
2 sicoꝝ di. In omni trãsmutatione necẽio adesse subm. 2°
t.c.66.67 ꝓ obto vitalis imutatiõis: ꝛ sic dr̃ 2°. de aĩa. ꝙ color est
3 subm visiõis: q̃ñ circa colorẽ versat̃ visio. 3°. sumit̃ sub-
iectũ ꝓ subo ꝓpõnis. ꝛ sic loq̄t̃ p̄hs in p̄dicamẽtis. cũ di-
cit. q̃ñcũq̃ alteꝝ de altero p̄dicatur: vt de subo: queciiq̃
de eo qd p̄dicat̃ dicunt̃: oia ꝛ de subo dicunt̃. ꝛ p̄mo prio-
4 rum. subm est illud de quo aliq̃d dr̃. 4°. ꝓ subo attribu-
tionis. ꝛ sic dicim⁹ ens esse subm metaphysice: ꝛ lineam
geometrie: ꝛ numeꝝ arithmetrice: ꝛ lineã visualẽ ꝑspe-
ctiue: ꝛ numeꝝ sonoꝝ musice: ꝛ corp⁹ celeste astrologie: ꝛ
sillogismũ logice: ꝛ de tali subo facio ad p̄sens mẽtionẽ.
de quo Arꝭ. p̄ poste. dicit. ꝙ a subo scia capit vnitatẽ ꝛ di-
2m stinctionẽ. ¶ 2° notãdũ ꝙ tota p̄hia nãlis diuiditur in
octo partes p̄ncipales penes octo ꝯsideratiões de corpo-
p̄ re nãli. p̄ ꝯsiderat̃ corp⁹ nãle: vt est mobile solũ. ꝛ huic
ꝯsideratiõi corrñdet p̄ma pars p̄hie que dr̃ liber physi.
2 cui⁹ subm est corp⁹ mobile: seu ens mobile. 2° ꝯsiderat̃
corp⁹ nãle vt est mobile ad locũ vel circa locũ: ꝛ huic cõ-
sideratioñi corrñdet scda pars p̄hie que dr̃ celi ꝛ mũdi.
cui⁹ subm est corp⁹ mobile ad vbi. 3° ꝯsiderat̃ vt est mo-
3 bile ad formã. ꝛ huic ꝯsideratiõi ꝯgruit 3ª pars p̄hie: que
dr̃ de gñatione ꝛ corruptiõe: cui⁹ subm est corp⁹ mobile
ad formã. 4° ꝯsiderat̃ vt est corp⁹ iperfectũ mixtũ: vt
4 roꝛ: pruina: grãdo: ꝛ huic ꝯsidr ꝯgruit q̃rta pars p̄hie: que

dr̃ liber methauroꝝ: cui⁹ subꝫ est corp⁹ metralogicũ. 5°. 5
ꝯsiderat̃ vt est corp⁹ mixtũ ꝑfectũ: sꝫ ianimatũ: vt plum-
bũ: argentũ ꝛ auꝝ: ꝛ hꝫ. ꝛ ad hãc ꝯsiderationẽ spectat q̃r-
ta pars p̄hie: q̃ dr̃ liber mineraliũ: cui⁹ subm est corp⁹ mi-
nerale. 6°. ꝯsiderat̃ vt corp⁹ aiatum: cui ꝯsideratiõi spe- 6
ctat sexta pars p̄hie que dr̃ de aĩa. cui⁹ subm est corp⁹ ani-
matũ. 7°. ꝯsiderat̃ vt corp⁹ aiatũ hñs solũ opatiões aĩe 7
vegetatiue q̃ sunt augmẽtatio ꝛ nutritio. ꝛ ad istã ꝯside-
ratiõem seq̄tur septima pars p̄hie que dr̃ de vegetabili-
bus ꝛ plãtis: cui⁹ subm est corp⁹ vegetabile. 8°. ꝯsiderat̃ 8
vt corp⁹ aiatũ hñs opatiões aĩe sensitiue: q̃ sunt videre:
audire: dormire: vigilare: reminisci: memorari: ꝛ hꝫ. Cui
ꝯsiderationi corrñdet octaua ꝛ vltia pars p̄hie: q̃ dr̃ par-
uoꝝ nãliũ: cui⁹ subm est corp⁹ sensitiuũ: semꝑ itelligẽdo
de subo attributiõis. ¶ His p̄missis sit hec p̄ma ꝯ. Nec p̄a ꝯ
ens mobile nec corp⁹ mobile est subm adeq̃tũ toti⁹ p̄hie
nãlis. ꝓbat̃. nihil põt eẽ adeq̃tũ subm toti⁹ ꝛ partis: sed
corp⁹ mobile vel ens mobile est subm adeq̃tũ ꝑtis p̄hie:
igit̃ nõ toti⁹. minor pꝫ: q2 cõiter oẽs dicũt libri physicorũ
subm eẽ ens mobile: vl' corp⁹ mobile. maior vero declarat̃:
eo ꝙ dato opposito pars eẽt suũ totũ: pꝫ: q2 ꝑ p̄hꝫ p̄ poste-
rioꝝ. a subo capit scia vnitatẽ ꝛ distictionẽ. si igitur idẽ
est subꝫ toti⁹ ꝛ partis: seq̄tur itentũ. ¶ 2a ꝯ. corp⁹ nãle est 2a ꝯ
subm adeq̃tũ p̄hie nãlis. ꝓbat̃. illud est adeq̃tũ subm il-
lius scie qd est cõissimũ in illa: ꝛ nõ trãscẽdit metas ei⁹.
ꝛ oia ꝯsiderata in eadẽ reducunt̃ ad illud: sed corp⁹ nãle
est hꝫ. ergo maior est de se manifesta: q2 ille sunt ꝯditiones
subti adeq̃ti. minor vero declarat̃: eo ꝙ ois termin⁹ cõioꝛ
illo est alteri⁹ scie: nec de illo sub tali rõne ꝯsiderat̃ alibi.
deinde nihil tradit̃ in p̄hia nãli: q̃n illud vltimate resol-
uat̃ in corp⁹ nãle. hui⁹ itentiõis videt̃ fuisse Auic. in p̄n°
sue sufficiẽtie. di. corp⁹ sensibile eẽ subm nãlis p̄hie. mõ
idẽ est apud me corp⁹ sensibile: ꝛ corp⁹ nãle. ¶ 3a ꝯ. vni- 3a ꝯ
tas scie nãlis nõ est vnitas nũeralis: nec specifica. pꝫ. q̃ñ
scia nãlis ꝯstat ex multis habitib⁹ ꝓpõnũ ꝛ terminoꝝ
diuersoꝝ p̄dicamẽtoꝝ: vt satis liquet itueñti libros phy-
sicoꝝ. in q̃b⁹ tractãtur res diuersoꝝ p̄dicamẽtoꝝ. mõ ex
multis habitib⁹ diuersoꝝ p̄dicamentoꝝ nõ põt fieri ali-
qd vnũ vnitate numerali vl' specifica: vt ꝯstat. ¶ Quar- 4a ꝯ
ta ꝯ. vnitas scie nãlis nõ est vnitas gñis p̄dicamẽti: sꝫ ge-
neris subti. p̄ma pars pꝫ: vt supra. ex quo ista scia ꝯponit̃ p̄
ex termis diuersoꝝ p̄dicamẽtoꝝ. 2a vero seq̄t̃ ꝙ scia natu- 2
ralis est vna rõne vnitatis subti: sꝫ nõ est vna vnitate nu-
merali: nec specifica: nec generica alicui⁹ p̄dicamẽti. igit̃
est vna vnitate gñis subti iuxta modũ loquẽdi p̄hi p̄ po-
sterioꝝ. sicut .n. exercit⁹ dr̃ vnus rõne vnitatis p̄ncipis.
ita scia dr̃ vna rõne vnitatis subti. ꝛ ꝑpterea tota mathe-
matica nõ est vna: q2 nullũ ẽ adeq̃tũ subm illius.

Contra p̄dicta argr̃. ꝛ ꝑmaxime ꝯ scdam ꝯnẽ. ꝓba- p̄m
tur ꝙ corp⁹ nãle nõ sit subm adeq̃tũ p̄hie
nãlis. p̄: q2 tũc eẽt subalternata metaphysice ꝛ geome-
trie. ꝯñs est falsum. ꝛ ꝯña ꝓbat̃: q2 subꝫ ei⁹ est corp⁹ nãle:
vt ꝯcessũ est. mõ corp⁹ nãle subalternat̃ enti qd est subꝫ
metaphysice ꝛ corpori: qd est de ꝯsideratiõe geometrie.
¶ 2°. corp⁹ de genere sube est subm hui⁹ scie. igr̃ nõ corp⁹ 2m
nãle. pꝫ ꝯña: q2 nulla scia hꝫ duo subiecta adeq̃ta. añs pꝫ: q2
ab eo emanãt oẽs passiões nãles: cũ tale sit ꝯpositum ex
mã ꝛ forma. ergo ¶ Cõfirmat̃: q2 corp⁹ de gñe sube ꝯuertit̃
cũ corpore nãli: q2 oẽ tale corp⁹ est corp⁹ nãle: ꝛ eꝯ. igr̃ nõ
est rõ q̃re corp⁹ nãle sit subm. ꝛ nõ corp⁹ p̄dicamẽti sube.
¶ 3°. nã est subm adeq̃tũ isti⁹ scie. igr̃ nõ corpus nãle. añs 3m
ꝓbat̃. nã illud qd est p̄ncipiũ oĩum opationũ nãlium vi-
det̃ eẽ subm scie nãlis: sꝫ nã est hꝫ: q2 nã est p̄ncipiũ mo-
tus ꝛ q̃etis. 2°. physicoꝝ. igit̃. Et huius itentiõis videtur t.c.3.
fuisse p̄hs p̄ physic. di. Subiciãtur aũt nobis que sunt a t.c.xi.

4m natura:aut oia. ¶ Quarto.nullũ corpus nãle est subz hu
ius scie adeq̃tũ.g.pz ↄ̃ña:q2 alr duo ↄ̃dictoria forẽt simĩ
ṽa.añs pbaĩ:q2 nec illud corp⁹ nãle:nec illud:nec sic de
singulis est subm adequatũ scie nãlis:q2 quocunq3 dato
illud nõ est cõmunissimũ in hac sciẽtia.

Ad 1m **Ad primum** negaĩ ↄ̃ña.τ ad pbationẽ dico pri
mo q̃ non subalternaĩ subo meta
physice subm scie nãlis:q2 subalternatio est terminoꝝ
existiũ in p̃dicamẽto.mõ ens nõ est in aliquo p̃dicamen
to:cũ sit trãscẽdẽs:s3 q2 ens est termin⁹ cõmunioꝛ q̃3 cor
pus nãle.iõ solũ seq̃tur q̃ metaphysica est cõioꝛ q̃3 nãlis
scia. 2° dico q̃ nõ subalternaĩ corp⁹ nãle corpori de p̃di
camẽto q̃titatis:s3 corpori de p̃dicamẽto sube:qd nõ est
de ↄ̃sideratiõe mathematici:s3 metaphysici absolute cõ
sideratũ.ↄ̃ctũ aũt per mobilitatẽ:vel alterã passionẽ na
Ad 2m turalẽ põt eẽ de ↄ̃sideratione ph̃i nãlis. ¶ Ad 2m negaĩ
añs.τ ad pbationẽ negaĩ ↄ̃ña:s3 o3 addere q̃ nõ trãscẽ
dit metas illi⁹ scie:qd nõ est veꝝ:per idẽ pbareĩ subam
esse subm ph̃ie nãlis:q2 ab ipsa emanãt oẽs passiões na
turales.Et ad ↄ̃firmationẽ dĩ q̃ pariformiter poss3 pba
ri corp⁹ mobile ad formã:τ corp⁹ mobile ad vbi:eẽ subie
cta adeq̃ta scie nãlis:q2 ↄ̃uertunĩ cũ corpore nãli. Ideo
dĩ q̃ aliq̃ duo dicũĩ duplr ↄ̃uerti.s.in eẽ reali:qñ vnũ eẽ
nõ põt sine reliquo:τ in eẽ itelligibili:qñ stat vnũ itelli
gi sine reliquo.p̊ mõ oĩa illa ↄ̃uertunĩ:s3 nõ 2° mõ.vnde
stat in eẽ itelligibili esse corpus p̃dicamẽti sube:τ nõ eẽ
corpus nãle.abstrahẽdo ipm ab oib⁹ dispõnib⁹ accñtali
bus q̃titatiuis τ q̃litatiuis. Itẽ stat corp⁹ nãle itelligibi
le sine mobili:τ corp⁹ mobile sine mobilitate ad locu3.
Ad 3m ¶ Ad tertiũ negaĩ añs.τ ad pbationẽ negaĩ maioꝛ.vñ
diffõ est cã τ p̃ncipiũ oĩum passionũ seq̃ẽtiũ:vt colligiĩ
a ph̃o p̊ τ 2°.posterioꝝ.ac 6°.topicoꝝ. τ tñ nõ est subz illa
rum:s3 spẽs seu diffinitũ eiusdẽ diffõnis. hõ.n.est subz ri
p̊ ph̃. xl. sibilitatis:τ nõ aĩal rõnale.Et ad ph̃m dicẽtẽ.Subyciã
tur aũt nobis τc̃.dico q̃ nõ est ↄ̃riũ dictis:q2 Ar.itelli
git q̃ oĩa ptinentia ad nãm subyciunĩ ph̃is nãlib⁹ ph̃ie
Ad 4m nãlis. ¶ Ad q̃rtũ negaĩ ↄ̃ña:nec seq̃tur veritas ↄ̃dicto
rioꝝ:q2 illa nõ ↄ̃dicũt ppter mutationẽ suppõnis:nã cũ
dĩ.nullũ corp⁹ nãle ẽ subm ph̃ie:subm supponit ibi perso
nalr p isto corpore nãli τ p illo.cũ ṽo dĩ corp⁹ nãle ẽ sub
iectũ ph̃ie.ia3 subm supponit materialr p tali termino
corp⁹ nãle.seu simplr p corpore nãli in cõi:qd ẽ nã cõica
ta singulis nãlib⁹ corporib⁹:sicut hũanitas oib⁹ hoibus:
τ illud ẽ ppꝛijssime subm:rõne cui⁹ ille termin⁹. corpus
nãle. dĩ subm.sicut.n.ppõ nõ dĩ vera vel falsa:nisi rõne
significati adeq̃ti:nec vrina dĩ sana:nisi rõne aĩalis sani:
ita ille termin⁹ corp⁹ nãle.nõ dĩ subm ph̃ie naturalis:ni
si rõne sui adeq̃ti significati:qd ẽ ṽe sub3 eiusdẽ. Ca. III.

NA sciẽtia nãli ẜm ph̃3 in pꝛhemio
T.c.2. physi.pcedim⁹ ex notio
ribus τ certiorib⁹ nobis in ea que sunt no
tiora τ certiora nãe:q2 nõ eadẽ sũt nobis
nota p̊mo τ nãe.ad quoꝝ clarã notitiã est
1m notandũ. ¶ p̊ q̃ aliq̃d dĩ notius nãe:seu
p̊ magis notũ nãe q̃druplr. Pꝛimo q2 illud
est maioris τ pfectioris entitatis in nã. τ sic loq̃tur ph̃s
T.c.p̊. 2°.meta.di.q̃ itellect⁹ nr̃ se h3 ad manifestissima nãe:si
2 cut oculus noctue ad lucẽ solis. 2°.q2 illud p̊us itendiĩ a
nã.τ isto mõ loq̃tur Aui.p̊ sue meta.di.q̃ spẽs specialissi
ma est magis nota nãe q̃3 gen⁹ vel idiuiduũ:q2 magis il
3 lã itendit q̃3 idiuiduũ vel gen⁹. 3°.q2 põt nãliter cogno
T.c.16. sci sine alio:τ non ecõtra.τ sic loq̃tur ph̃s 5°.meta.dicens.
Pꝛius ẜm nãm est illud qd põt cognosci sine alio:τ non
4 eõ:τ isto mõ gen⁹ est noti⁹ nãe q̃3 spẽs:τ spẽs q̃3 idiuiduũ.
ↄ̃m.3. 4°.q2 ab illo nã icipit opari.τ sic loqĩ Cõmen. p̊ physic.
dicẽs:q̃ cause reꝝ nãlium sunt notiores apud nã3 q̃3 res
nãles ↄ̃posite:q2 nã facit cõposita ex causis.vñ si nos fa
cerem⁹ res nãles ex suis causis.cause reꝝ nãliũ eẽnt ma
gis note nobis:q̃3 ipse res nãles:τ ita loqĩ ph̃s hic de ma
gis noto nãe:qd est illud a quo nã icipit opari: sicut eni3
cause reꝝ artificialiũ sunt notiores apud artificẽ q̃3 ipse
res artificiales q̃s artifex facit ex suis causis:sic cãe reꝝ
nãliũ sunt notiores apud nãm q̃3 res nãles. ¶ 2°. notan 2m
dũ q̃ nã sumiĩ quadruplr. p̊ p p̃n°.vĩr actiuo.τ sic deus p̊
τ itelligẽtie dicunĩ nãe ẜm modũ loq̇ẽdi ph̃i in meta 12.m.38
physicis:τ pculi in lib°.de causis. 2° p p̃n° itrinseco ↄ̃sti 2
tutiuo.τ sic mã τ forma subalis dicunĩ nãe: iuxta deter
minationẽ Ar.2.physi.di. Nã est p̃ncipiũ τ cã motus τ T.c.3.
q̃etis ei⁹ in q̊ est p̊mo:τ p se:τ nõ ẜm accñs. 3° p nãli icli 3
natiõe.τ sic sumiĩ 4°.physi.cũ dĩ nãm abhorrere vacuũ. ex.t.τ.c.70
4° p quolib3 agẽte nãli:τ sic sumit ph̃s nã3 in ppõsito: T.c.3. 4.
dicẽs nõ eadẽ nobis eẽ notiora τ nãe.i. agẽti nãli: quare
¶ His itellectis sit hec p̊ma ↄ̃. In pcessu mathematico p̊a ↄ̃
τ a p̊ori demr̃atiuo notiora nobis sunt notiora nãe.pba
tur.nã in tali pcessu demr̃aĩ effect⁹ p cã3:s3 cause sũt no
tiores nãe:vt dcm̃ est:τ ille eedẽ sunt notiores nobis:q2
mediũ:τ p̃misse sũt p̊us note nobis q̃3 ↄ̃clõ. p̊ posterioꝝ.
τ h̃ itendit Cõmen.in pꝛhemio ph̃y.di.in mathematicis ↄ̃m.2.
eadẽ sunt notiora nobis τ nãe.τ h̃ iõ:q2 pcedũt a priori.
vbi aũt fieret demr̃atio a posteriori:nõ eadẽ essent nota
nobis τ nãe. ¶ Scda ↄ̃.in pcessu nãli aliq̃ sunt notiora 2a ↄ̃
nobis τ nãe.pz de colore τ alijs q̃litatib⁹ sensibilib⁹ que
sunt nobis notiores q̃3 spẽs sensibiles multiplicate ab il
lis q̃ sunt effect⁹ illaꝝ:τ etiã sunt notiores nãe:q2 genera
liter nã p̊us cognoscit cã3 q̃3 effcm̃. ¶ Tertia ↄ̃.nulla cã 3a ↄ̃
eẽntialis τ itrinseca est nobis notioꝛ τ nãe.pz:nã cã essen t. τ. ↄ̃.3.
tialis τ itrĩseca nõ est nisi mã vel forma subalis:s3 queli
bet haꝝ p̊us cognosciĩ a nã:τ posteri⁹ a nobis.igĩ.añs pz:
q2 p cognitionẽ effectuũ venim⁹ in notitiã illaꝝ cãrum.
nã ṽo p cognitionẽ cãꝝ venit in notitiã effect⁹. ¶ Quar 4a ↄ̃
ta ↄ̃.nullus effect⁹ nãlis est nobis notioꝛ τ nãe.pz:q2 effe T.c.3.
ctus nãles q p̊mo sunt noti nobis:vt ↄ̃posita nãlia:sũt po
steri⁹ nota nãe:ẜm q̃ inductiue ĩuenti põt patere:τ has
duas ↄ̃nes itellexit ph̃s di.non eadẽ sunt nobis notiora: T.c.3.
τ simplr.i.nãe:ita q̃ nõ asserit iã generalr nihil esse noƀ
equalr p̊mo notũ τ nãe:s3 q̃ vtplurimu3 p̊us nota nobis
sunt posterius nota nãe: τ econtra p̊us nota nature sunt
posterius nota nobis.

Contra p̃dicta argĩ.τ p̊mo q̃ gnãliter eadẽ sunt no 1m
bis nota τ nãe:q2 gnãliter eadẽ sunt notio
ra nobis τ aĩe nr̃e:s3 aĩa nr̃a est nã.igĩ. maioꝛ pz:q2 nihil
cognosciĩ a nobis:qd nõ cognoscaĩ ab aĩa nr̃a. minoꝛ ṽo
est nota ex dictis:q2 aĩa nr̃a est forma subalis. ¶ 2°. argĩ 2m
q̃ cause nobis sunt notiores effectib⁹:q2 a causis deueni
mus in notitiã effectuũ.igĩ cause sunt notiores effectib⁹.
pz ↄ̃ña p̊mo posterioꝝ:eo q̃ p̃misse sunt notiores ↄ̃ne.an
tecedẽs pz:q2 alr nõ possem⁹ hr̃e notitiã ppter q̃d de ali
quo effectu. ¶ 3° argĩ q̃ effect⁹ sunt notiores nãe q̃3 cau 3m
se:q2 effect⁹ nãlis p̊us occurrit in itẽtiõe agẽtis nãlis: q̃3
mã vel forma:qd pbaĩ sic:ita est in nã:sicut in arte: s3 in
arte p̊us occurrit agẽti effect⁹ artificialis.puta cultellus
q̃3 mã artificialis que est ferru3.igiĩ τ ↄ̃silr in nã p̊us oc
currit effect⁹ nãlis q̃3 sua mã. ¶ 4°. argĩ:q̃ nihil ẽ nobis 4m
noti⁹ q̃3 nãe:nec eõ:q2 nã nihil cognoscit sumẽdo naturã
p agente nãli.nemo eni dicceret q̃ ignis seu aq̃ cogñscat.

Ad primũ dĩ ↄ̃cedendo q̃ eadẽ sunt nobis notio Ad 1m
ra τ nature:sumẽdo nãm scdo mõ: sed
nõ q̃rto:qualr nõ accipiĩ in argumẽto:τ vbi acciperetur
natura in argumẽto p agẽte naturali.pat3: q̃ nr̃a aĩa vt
sic nõ sit agẽs nãle:cũ agẽs de quo loq̃tur ph̃s nõ cogno T.c.3.

Ad 2m feat. ¶ Ad scđm dr̄: q̄ duo sunt p̄cessus cognitionis no-
stre. Prim⁹ est ab effectu ad cām: ꝛ iste dr̄ p̄cessus: q2 est.
Scđs est a cā ad effectū. ꝛ iste est p̄pter qd. Dico ḡ q̄ lz
in p̄cessu p̄pter qd cause sint nobis notiores effectib⁹: ꝛ
ꝯiter in tali p̄cessu eadē sunt nobis notiora: ꝛ simplr: vt
tāgebať in p̄ma ꝯne: tñ simplr loquēdo effectus sunt no-
bis notiores suis causis: eo q̄ nr̄a p̄ma notitia ē notitia
Ad 3m q2 est effect⁹: ꝛ nō alicui⁹ sue cause itrinsece. ¶ Ad 3m dr̄
q̄ effect⁹ artificialis nō p̄us occurrit in itentiōe agentis
artificialis q̄ mā̄ eius: lz bñ p̄us in cognitione. aliud est
eñi itentio: ꝛ aliud cognitio. in lapide eñi reperiť itentio
ꝛ nō cognitio. pōt tñ dici q̄ nō est gnālis silitudo: sz solū
quo ad aliq̄. si.n. illa silitudo foret gnālis: p̄bareť agens
artificiale posse p̄ducere formā sƀalē: sicut agēs nāle:
ꝯm. 12. qđ tñ negat Cōmē. in scđo phyc. ¶ Ad q̄rtū dr̄ q̄ ille p̄-
Ad 4m positiōes cathegorice: cause sunt notiores nāe q̄ effect⁹:
ꝛ effect⁹ sunt nobis notiores q̄ nāe debēt itelligi ꝯditio-
nalr. vz. si nā̄ cognosceret p̄us cognosceret cās q̄ effect⁹:
ꝛ si nos cogn̄scerem⁹: p̄us cognoscerem⁹ effect⁹ q̄ cās: ita
ibi nō sumiť noti⁹ ꝛ magis notū cathe^ce ꝛ itēsiue: sz solu3
ꝯditionalr: ꝛ pro p̄us noto. q̄re ꝛc. Caplm. IIII.

De principijs que sūt magis no- ta nāe: que ꝛ quot

p̄m sunt seqť p̄tractare. ¶ Pro quo notādu3
p̄mo q̄ p̄ncipiū q̄tu3 ad p̄sens spectat su-
p̄ miť q̄druplr. p̄ p̄ p̄n⁹ ois motionis ꝛ de-
t.c.38. p̄ēdentie. de quo phs. 12. meta. Celū ꝛ nā̄
depēdet ex tali p̄n⁹: qđ in actu puro ꝛ sim-
2 plici: ac imobili ꝯsistit. hec aūt est p̄ma cā. 2° p̄ p̄n⁹ do-
ctrine. de quo loqť phs in fine scđi posterioꝝ. di. q̄ tale
est p̄ncipiū in doctrina nr̄a: qđ quodāmō seqť cognitio-
nē sensitiuā: vt oē totū est mai⁹ sua parte: ꝛ de quolibz dr̄
3 affirmatio vel negatio. 3° p̄ p̄n⁹ diffōnis. de quo phs. 8.
ꝯm. 84. phy. di. q̄ centrū ꝛ circūferentia sunt p̄n⁹ sperici: eo q̄ po-
nūtur in diffōne ei⁹: vt spericum est illud: a cui⁹ cētro ad
circūferētiā oēs linee ducte sūt eq̄les. Idez itendit phs
in p̄dicamētis. di. q̄ pūctus est p̄ncipiu3 q̄titatis conti-
nue: ꝛ vnitas p̄ncipiū q̄titatis discrete: nā diffiniendo li-
neā inq̄t. linea est lōgitudo sine latitudine ꝛ p̄fūditate:
cuius extrema sunt duo pūcta. ꝛ numeꝝ sic diffinit. Nu-
merus ē multitudo ex vnitatibus aggregata. ecce q̄ in
diffōne linee pūct⁹ poniť: ꝛ in diffōne numeri poniť vni-
4 tas. 4° p̄ p̄n⁹ itrinseco ꝯstitutiuo spēi vel iduidui. vult
eñi Porphy. gen⁹ ꝛ driam eē p̄ncipia itrinseca spēi. ꝛ phs
t.c.6¹. p̄mo physi. mām ꝛ formā eē p̄ncipia ꝯpositi nālis. ꝛ his
2m duob⁹ vltimis modis sumā p̄ncipiū in sequētib⁹. ¶ Se-
cūdo notādū q̄ p̄ncipia ꝯstitutiua itrinseca fm̄ phm̄ pri-
T.c.50. mo physi. debēt hr̄e tres ꝯditiōes. Pria q̄ nō fiant ex al-
t.42. terutris. si a. v° fiat ex b. tūc a. nō erit p̄ncipiū: sz poti⁹ b.
2 Scđa ꝯditio est ista: q̄ nō fiāt ex alijs. si v° a. b. fieret ex
c. d. tūc a. ꝛ b. nō diciť p̄ncipia: sz c. ꝛ d. ꝛ iō elemēta non
3 sūt p̄ncipia mixtoꝝ: q2 fiūt ex alijs. s. ex mā̄ ꝛ forma. Ter-
tia ꝯditio: q̄ oia fiūt ex illis. ꝛ iō itelligētie separate non
p̄nt eē itrinseca p̄ncipia corpoꝝ nāliū: q2 lz non fiāt ex al-
terutris: nec ex alijs: tñ alia nō fiūt ex illis: tenēdo conti-
nue ly ex. vt dicit circumstātiā partis: q2 tenēdo vt dicit
circūstātiā cause efficiētis: nulli dubiu3 q̄ oia que fiunt
p̄° ꝯ fiūt ex illis. ¶ His visis sit hec p̄ma ꝯ. mā̄ ꝛ forma sunt
T.c.66. p̄ncipia itrinseca reꝝ nāliū. p̄batur. p̄ncipia itrinseca nō
fiūt ex alterutris: nec ex alijs: sz oia alia fiunt ex illis: vt
dcm̄ est in 2° notabili. sz mā̄ ꝛ forma sunt hm̄. alr v° p̄ce-
2° ꝯ dereť in ifinitū. igť ꝛc. ¶ Scđa ꝯ. lz cuiuslibz ꝯpositi na-
turalis ꝛ mā̄ ꝛ forma sint p̄ncipia itrinseca: nō tñ cuiusli-
bet rei nālis. p̄ma pars p̄z: eo q̄ sicut duo p̄ncipia itrinse-
ca ꝯcurrunt ad ꝯstitutionē cuiuslibz entis artificialis. s.
mā̄ ꝛ forma artificialis: ita ad ꝯstitutionē rei ꝯposite na-
turalis ꝯcurrūt duo p̄ncipia itrinseca: que dicūtur mā̄ ꝛ
forma. mā̄ v° est illud qđ p̄supponiť: ꝛ forma est illud qđ
p̄ actionē generať. Scđa v° pars est manifesta: eo q̄ mā̄
ꝛ forma sunt res nāles: large sumēdo rē nālē: ꝛ tñ illaru3 2. ph. 12
nō sunt p̄ncipia. alr enim p̄cedereť in ifinitū: sumēdo tñ
stricte rē nālē p̄ut est ens ꝯpositū ex mā̄ ꝛ forma substā-
tiali. sic nō staret illa scđa pars. ¶ Tertia ꝯclō. plura q̄ 3° ꝯ
duo sunt necio p̄ncipia itrinseca reꝝ nāliu3. p̄bať. necio
plura q̄ duo sunt ꝯposita nālia: sz cuiuslibz ꝯpositi natu-
ralis duo sunt p̄ncipia itrinseca. igť ꝛc. p3 ꝯña: q2 p̄ncipia
vni⁹ ꝯpositi nālis nō sunt p̄ncipia alteri⁹: sicut nec vnu3
ꝯpositu3 nāle est aliud. vnde mā̄ tua nō est mā̄ mea: nec
forma tua est forma mea. ¶ Quarta ꝯ. solū duo sunt p̄n- 4° ꝯ
cipia itrinseca reꝝ nāliū: nō coincidētia in denoiatione
p̄pinq̄: p3: q2 p̄ter mām ꝛ forma3 nō videnť alia p̄ncipia
itrinseca: ꝛ notanter dico nō coincidētia in denoiatione:
q2 p̄ncipia tua ꝛ p̄ncipia mea faciūt multitudine3 princi-
pioꝝ vltra binariū solū numeralr: sz nō denoiatiue: quia
sicut p̄ncipia tua: ita ꝛ mea diciť mā̄ ꝛ forma. ¶ Diciť
ēt notāter in denoiatiōe p̄pinq̄: q2 mā̄ ꝛ forma ꝯueniūt
in denoiatione entis: cū quelibz illaꝝ sit ens. ex h̄ nō tol-
litur qn sint duo principia diuersaꝝ rōnū q̄ nō ꝯueniūt
in denoiatiōe p̄pinq̄ q̄ est mā̄ ꝛ forma.

Contra p̄dicta argť. ꝛ primo ꝯ primā ꝯnem p̄bādo p̄m
q̄ mā̄ ꝛ forma nō sunt pricipia: q2 pricipia
nō fiunt ex alterutris: nec ex alijs: sz oia alia sunt ex illis: p̄ phy.
vt patuit ex scđo notabili. mō iste ꝯditiōes deficiūt ma- 42
terie ꝛ forme. Prio q̄ mā̄ ꝛ forma fiūt ex alterutris. For-
ma eñi fit ex mā̄: ex quo nō creatur: ꝛ p̄ idē mā̄ fit ex for-
ma: q2 sicut mā̄ est cā forme: ita fōma māe. Scđo fiūt ex
alijs: q2 mā̄ fit ex suis partib⁹. ꝛ forma fit ex p̄uatiōe: fm̄
phm̄ p̄ phy. Tertio nō oia alia fiūt ex ipsis: q2 deus ꝛ itel- t.2.c.58.
ligētie nō fiūt ex illis. ¶ Scđo argť ꝯ scđam ꝯnē. q̄ mā̄ 2m
ꝛ forma nō sunt pricipia itrinseca ꝯpositi nālis: q2 omne
pricipiū itrinsecū alicui⁹ poniť in diffōne ei⁹: sz materia
ꝛ forma nō ponūtur in diffōne cōpositi nālis. igť ꝛc. ma-
ior pat3 iductiue. vñ pūctus poniť in diffōne linee: ꝛ vni-
tas in diffōne numeri: q2 sunt pricipia illoꝝ. mior v° est
nota: eo q̄ in diffōnib⁹ hois ꝛ eq̄ nō poniť mā̄: nec forma
vt ꝯstat. ¶ Tertio argť ꝯ tertiā ꝯnē: p̄bādo q̄ solū duo 3m
numeralr sunt pricipia oium ꝯpositoru3 nāliu̅m: q2 fm̄
Cōmē. primo physi. vna est mā̄ numero oium generabi- ꝯm. 82.
liu3 ꝛ corruptibiliū. ꝛ p̄ idē vna est forma numero eoru̅-
dē. Itē materia ꝛ forma sunt pricipia itrinseca entiū na-
turaliū per primā ꝯclōnē. capiatur igiť illa mā̄ ꝛ illa for-
ma. nō videť ratio q̄re sūt pricipia aliquarū reru3 natu-
raliū: qn per idē oium: ꝛ ita apparet ꝯdictio iter ꝯclōnez
primā ꝛ tertiā. ¶ Quarto arguiť ꝯtra quartā ꝯclusiōez: 4m
p̄bādo q̄ p̄ter materiā ꝛ formā est aliud pricipiū: q2 fm̄
phm̄. priuatio est pricipiū. mō priuatio nō est mā̄ nec for- T.c.66.
ma: cū corrumpať fm̄ Ar. in gnatiōe forme. Etiā partes p̄ ph. 82
itegrales ꝯpositi: vt cor: cerebꝝ: ꝛ hm̄: sine q̄bus nō pōt il-
lud esse: videtur eē pricipia itrinseca illius.

Ad primum dr̄ q̄ ly ex. quadruplr sumiť. Prio Ad p̄m
vt notat pricipiū effectiuū. ꝛ sic di- 5.me.29
cimus filiū fieri ex patre. Scđo vt notat pricipiū termi-
natū. ꝛ sic dicimus cadauer fieri ex homie. Tertio vt no-
tat pricipiū subiectiuū: ꝛ sic forma fit ex mā̄. Quarto vt
notat pricipiū ꝯstitutiuū. ꝛ sic compositū nāle fit ex ma-
teria ꝛ forma. ꝛ isto mō sumit phs ly ex. in cōditiōibus ꝛ
p̄prietatib⁹ pricipioꝝ. ¶ Et ex hoc soluiť p̄mū argumē-
tum: negādo q̄ forma fiat ex mā̄ q̄rto mō: sed solū tertio
mō. Materia aūt nullo mō fit ex forma. ꝛ ad p̄batiōem
negať ꝯña: q2 mā̄ est in altero genere cāe q̄ cā forme: ꝛ for-

ma materie. Item cū dr̃ ꝙ materia ꝛ forma fiūt ex alijs
C 4z. p phy. ibidez tāꝗ̄ ex ſuis partibus ꝯcedo. nō tñ ex alijs diuerſaruꝫ ra-
tionū: vt itelligit phs. Itē cum dr̃ ꝙ nō oīa fiūt ex mate-
ria ꝛ forma. ꝯcedo: ſꝫ hoc nō eſt ꝯ̄ itentionē phi itelligen-
Ad 2m tis: ꝙ oīa que fiūt ꝑ ſe ꝛ ꝯpletiue fiūt ex illis. ℂ Ad ſcd̃ꝫ
negaſ minor. ꝛ ad ꝓbatiōem negaſ ꝯn̄a. lꝫ enī non pona-
tur mā in diffōne hoīs: tñ poniſ in diffōne ꝯpoſiti nālis:
qꝛ cōpoſitū nāle eſt illud qḋ ꝯſtat ex mā ꝛ forma. nec ſe-
quiſ ꝗcūꝗ̄ ꝯpoſito nāli dato. mā vel forma nō poniſ in
diffōne eiꝰ. igr̃ nō poniſ in diffōne ꝯpoſiti nālis. argr̃ enī
Ad 3m a ſuppōne māli ad ſuppōnē ſimplicē. ℂ Ad tertium dr̃
ꝯm̄. 8z. ꝙ ꝓpoſitio Cōmē. eſt ſic itelligēda. eadē materia nume-
ro erit ſucceſſiue ſub cuiuſlibꝫ generabilis ꝛ corruptibi-
lis ſpē. ꝛ h̃ eſt verꝫ. de forma aūt nō ꝯcediſ: eo ꝙ mā pri-
ma eſt igenerabilis ꝛ icorruptibilis. forma vͦo generaſ ꝛ
corrūpitur. Deīde cū oſtēditur repugnātia iter primā cō-
cluſionē ꝛ tertiā: dr̃ ꝙ nō repugnāt: qꝛ in ṗma locutꝰ ſum
de mā ꝛ de forma in cōmuni. in tertia aūt de materia ꝛ
Ad 4m forma in ſpeciali. ℂ Ad q̄rtū aūt rīdeſ ꝙ priuatio non
eſt pricipiū itrinſecū: ſꝫ extrīſecū ꝯpoſiti naturalis: ꝛ nō
eſt pricipiū ꝑ ſe: ſꝫ per accñs: qꝛ corrumpiſ in aduētu for-
me. Ego aūt locutus ſuꝫ de pricipijs itrinſecis ꝛ ꝑ ſe: que
manēt ſimul in cōpoſito naturali. ℂ Et ad aliud qḋ ad-
duciſ de partibꝰ itegralibꝰ: dr̃ ꝙ nō ſunt ṗnꝰ prima. de q̄-
bus loquor: ſꝫ ſolū ſcd̃aria: ſicut eſta. Capl̃m. V.

Ateriam et formaꝫ eſſe pricipia
trāſmutationū natu-
1m raliū ꝯn̄ter eſt oſtēdēdū. ℂ Pro quo eſt
primo notādū: ꝙ duplex ē materia. ſ. pri-
ma ꝛ ſcd̃a. materia pria eſt primū in gene-
ratiōe. ꝛ vltimū in corruptiōe: ita ꝙ mate-
ria ṗma ē entitas potētialis abſolute ſū-
pta ſine forma naturali: ꝛ hec dr̃ eē igenerabilis ꝛ icorru-
ptibilis. Materia ſcd̃a eſt ꝯpoſitū per accñs. ex pria ma-
teria ꝛ forma accñtali: vt ꝯpoſitū ex materia pria ꝛ cali-
ditate. Ex quo ſeq̄ſ ꝙ eſt dr̃ia iter mām ꝛ ſubm̄: qꝛ mate-
ria eſt entitas potētialis ad formā ſubalē. Subm̄ autē
eſt illud qḋ alteri ſubſtat. ꝛ qꝛ tā forma ſubalis ꝗ̄ ꝯpoſi-
tum ſubale alteri ſubſtat. ideo vtrūꝗ̄ illoꝝ dr̃ eſſe ſubꝫ.
2m nō aūt mā. vñ oīs materia ē ſubm̄. nō aūt ecōtra. ℂ Se-
cūdo notādū: ꝙ duplex eſt forma. ſ. ſubalis ꝛ accñtalis.
Forma ſubalis eſt illa q̄ dat eē ſubale: vt forma hoīs: vel
eq̄. Forꝰ aūt accñtalis ē illa q̄ dat eē accñtale: vt albedo ꝛ
nigredo. Ex quo ſeq̄tur ꝙ duplex eſt tranſmutatio natu-
ralis. ſ. ſubalis ꝛ accñtalis. Trāſmutatio ſubalis eſt mu-
tatio acq̄ſitiua vel dep̄ditiua forme ſubalis. Si eſt acq̄-
ſitiua dr̃ generatio: dep̄ditiua dr̃ corruptio. Tranſmuta-
tio accñtalis eſt mutatio acq̄ſitiua vel dep̄ditiua forme
accñtalis: ita ꝙ ſi acq̄riſ q̄ntitas ſine dep̄ditione: ꝛ corru-
ptiōe q̄ntitatis dr̃ augmētatio. Si deperdiſ q̄ntitas ſine
acq̄ſitiōe dr̃ diminutio. Ubi aūt acq̄raſ vel deperdatur
q̄litas dr̃ alteratio. Et tunc eſt motꝰ localis q̄ñ fit muta-
tio in mobili ſm̄ locū vel ſpatiū. ℂ His viſis ſit hec pri-
1a ꝯ ma ꝯ: lꝫ cuiuſlibꝫ trāſmutatiōis ſubm̄ ſit principiū: non
tñ cuiuſlibꝫ trāſmutatōis mā eſt pricipiū. Primā partē
T. c. 6z. declarat phs iductiue. ṗmo phyc. ꝛ ṗmo in trāſmutatio-
nibus nālibus dī. cū dicimus fieri aliq̄d q̄ntuꝫ aut q̄le. ꝛ
ſic de alijs. hoc nō dicimus niſi imaginati fuerimus ali-
qḋ ſubm̄ qḋ fit quale vel q̄ntū: ita ꝙ in trāſmutatiōe acci-
dentiū req̄riſ ſubm̄. Et etiā in gnātiōe ſube ſilr̃ pꝫ indu-
ctiue ſnq̄t ipſe. nā in gnātione aīaliū ſperma eſt ſubm̄: ex
quo gnāntur aīalia: ꝛ in vegetabilibus ſemē eſt ſubm̄ ex
T. c. 63. quo generātur vegetabilia. Scd̃o oſtēdit idē in trāſmu-
tatiōibꝰ artificialibus: ꝛ iterū iductiue: q̄ñ coꝝ que fiūt
per artē. Quedā fiunt per trāſfigurationē: hoc eſt ꝑ trāſ-
mutationē rei ab vna figura in aliā: vt ſtatua. Quedaꝫ ꝑ
appoſitionē: vt fluuiꝰ in quo cōcurrūt plurime aq̄. Que-
dam per ſubtractionē: ſicut mercurius factus ex lapide.
Quedā aūt per ꝯpoſitionē. ſicut domus vbi in ſingulis
trāſmutatiōibus noīatis req̄ritur ſubm̄. Scd̃a aūt pars ꝯm̄. 63.
ꝯcluſionis declaraſ: nā materia nō eſt ṗncipiuꝫ in tranſ-
mutatiōe niſi ipſa formaꝫ acquirat vel dep̄dat. mō aliq̄
eſt trāſmutatio qua materia nullā acquirit vel deperdit
formā: vt pꝫ in trāſmutationibus virtutū cognitiuaruꝫ
tā in potētia ſenſitiua ꝗ̄ in potētia itellectiua: vbi mate-
ria nihil acq̄rit vel deperdit: ſꝫ ipſa ſolū potētia cogniti-
ua. ℂ Scd̃a ꝯclō. cuiuſlibꝫ trāſmutationis terminabi- 2a ꝯ
lis per nām in formā ſubſtantialē: nā eſt itrinſecuꝫ ṗnci-
pium. pꝫ iductiue tā in trāſmutatiōe ſubſtātiali ꝗ̄ acci- ꝯm̄. 63
dentali: q̄ñ in qualibꝫ tali trāſmutatione neċario tā ma-
teria ṗma ꝗ̄ ſecūda aliquā formā acquirit vl̃ deperdit.
Et notāter dico. terminabilis per naturā in formaꝫ ſub-
ſtātialeꝫ: qꝛ aliqua eſt trāſmutatio accñtalis terminabi-
lis nāliter in formā ſubalē: vt primaꝝ qualitatū: ꝛ aliaꝝ
deſcendentiū ab illis. Aliqua vͦo nō ꝑ ſe ordinātur in for-
mā ſubſtātialē: vt trāſmutatio ſenſus vel itellectus: vel
mobilis ad locū: ꝛ haꝝ nō eſt materia ſubm̄: nec pricipiū
itrinſecū: niſi mā large ſumereſ ꝯuertibilr̃ cuꝫ ſubiecto.
ℂ Tertia ꝯclō. cuiuſlibꝫ trāſmutatōis acq̄ſitiue forma 3a ꝯ
genita vel generāda eſt ꝑ ſe terminꝰ ad quē: ac itrinſecū
ṗncipiū. Prima pars pꝫ: qꝛ quelibꝫ talis trāſmutatio eſt
via in formā. 2o phyſi. Et ſecunda ſimilr̃: qꝛ in rōne talis T. c. 14.
trāſmutatiōis icluditur neċio forma generanda. nullus
enī poſſꝫ cōcipere trāſmutationē generationis: niſi cōci-
peret formā generandā. ℂ Quarta ꝯclō. cuiuſlibꝫ tranſ- 4a ꝯ
mutatiōis dep̄ditiue forma corrupta vel corrūpēda eſt
per ſe terminus a quo: ac pricipiū itrinſecū. Prima pars
pꝫ. in omni tali trāſmutatione: ſiue fuerit accñtalis: ſiue
ſubalis. Scd̃a aūt ꝯcluditur ex alia ꝯclōne: eo ꝙ in rōne
ꝛ diffōne trāſmutationis dep̄ditiue que eſt corruptio i-
cluditur neceſſario forma corrupta. nemo eniꝫ concipit
corruptiōem quin itelligat aliq̄d corrūpi: ꝛ illud eſt for-
ma ꝛc̃. ℂ Ex q̄bus ſeq̄tur ꝙ cuiuſlibꝫ trāſmutatiōis for- ṗ ph̃. 66.
ma eſt pricipiū itrinſecū. pꝫ. nā cuiuſlibet trāſmutatiōis
acquiſitiue: ꝛ cuiuſlibꝫ trāſmutationis deperditiue for-
ma eſt principiuꝫ: ſed omnis tranſmutatio eſt acquiſiti-
ua vel deperditiua. igitur ꝛc̃.

Contra ṗdicta arguiſ. ꝛ ꝑmaxime ꝯtra correlariuꝫ 1m
iductuꝫ. Prio ſic. aliq̄ eſt trāſmutatio qua
non acq̄ritur: nec deperdiſ forma. igiſ. añs ꝓbaſ. cōden-
ſatio ꝛ rarefactio eſt trāſmutatio: ꝛ per nullā illarū acq̄ri-
tur vel deperdiſ forma. igitur. maior pꝫ: qꝛ per cōdenſa-
tionē ꝛ rarefactionē mutatur denoīatio ṗdicamēti q̄nti-
tatis. minor aūt videſ eſſe phi 4. phyſi. dī. ꝙ rarefactio T. c. 84
eſt partiū dilatatio ſine alicuiꝰ noui acq̄ſitiōe: ꝛ ꝯdenſa-
tio eſt partiū reſtrictio ſine alicuiꝰ dep̄ditiōe. ℂ Scd̃o. 2m
oīs motus localis eſt trāſmutatio: ꝛ tñ non cuiuſlibꝫ mo-
tus localis forma eſt pricipiū. igitur ꝛc̃. maior patꝫ: qꝛ in
omni motu locali fit mutatio de loco ad locū. minor vͦo
eſt nota: qꝛ per motū localē nō acq̄riſ nec dep̄diſ: niſi lo-
cus vel ſpatiū: mō nec locus nec ſpatiuꝫ eſt forma mobi-
lis. ℂ Tertio. nihil eſt ṗncipiū: niſi illud ſit: ſꝫ aliqua eſt 3m
trāſmutatio: cuius forma nō eſt. igiſ ꝛc̃. maior patꝫ. ꝛ mi-
nor ꝓbatur: nā alteratio eſt trāſmutatio q̄litatis vltimo
acq̄rēde: ſꝫ certuꝫ eſt ꝙ illa nō eſt. Silr̃ corruptio forme
bruti eſt ꝓ ṗmo iſtāti gnātionis cadaueris: ꝛ tūc non eſt
forma bruti. ℂ Quarto. ṗncipiatū ꝛ vltimo acq̄ſitū per 4m
tranſmutatiōem nō videſ eſſe principiuꝫ illius: ſed for-
ma generanda eſt hm̃ōi. igitur. maior patꝫ: qꝛ repugnat ali-
quid eſſe principiū ꝛ vltimuꝫ: minor vero eſt nota: eo ꝙ

forma generanda est terminus ad quem generationis:
vt dictum est.

Ad p^m **Ad primum** dr̃ q̄ per ꝯdensationē acquirit̃ forma densitatis: ꝛ p rarefactionē forma raritatis.
4. phy. Et ad phm dr̃ q̄ ipse nō ītēdit dicere in cō
84. densatione ꝛ rarefactiōe nihil acqrere vel deꝑdere: ſꝫ solum ītendit rarefactionē fieri sine corporis acqsitione: ꝛ
ꝯdensatiōem fieri sine corporis deꝑditione: qḋ est verū.
Ad 2^m ❡ Ad scḋꝫ dr̃ q̄ in motu locali deꝑdit̃ forma vbicatio-
nis: cū deperdit̃ terminus a quo: ꝛ acqrit̃ alia forma vbi-
cationis que est termin⁹ ad quē: ita q̄ vbicatio est forma
pertinēs ad motū localē que acqritur ꝛ ꝺperdit̃ ipsi mo
Ad 3^m bili. ❡ Ad tertiū negat̃ maior. vñ finis est principiū. 2°
T. c. 31. physi. ꝛ tñ nō est. silr̃ hec ꝓpō. Forma est ṗncipiū intrin-
5. me. 2. secū trāsmutationis: significat q̄ in omni trāsmutatione
reqrit̃ forma: ꝛ q̄ in ꝯceptu trāsmutatiōis necessario in-
cludit̃ ꝯceptus forme: vnde q2 ly ꝑicipiuꝫ est terminus
ampliatiu⁹. ideo nō seqtur. forma est ꝑicipiū. igitur for-
Ad 4^m ma est: ſꝫ bñ seqtur. igit̃ fuit vel erit. ❡ Ad q̄rtū dr̃ q̄ nō
est icōueniēs idē esse ṗncipiū ꝛ ṗncipiatū: seu vltio acqsi
tum: qñ forma est ṗncipiū ꝯpositi nālis: ꝛ tñ est ṗncipia
ta per agēs nāle: ꝛ est vltimū respectu trāsmutatiōis: ita
in ꝓposito. forma est vltimū acqsitū pro quāto est termi
nus gnātiōis: ꝓut aūt icluditur in ratiōe ꝛ diffinitione
eius. sic est ṗncipiū ita q̄ nō respectu eiusdē: ꝛ eodē mo
do dr̃ ṗncipiū ꝛ principiatū. Caplm. VI.

Cuiuslibet trāsmutationis. inquit
T. c. 40 phs ṗmo physi. ṗn⁹ in-
42. ꝛ 50 trinseca sūt ꝯ̄ria. s. forma ꝛ ṗuatio. ❡ Ad
p^m qḋ declarādū notādū ṗmo q̄ ꝯ̄rietas du
pliciter sumit̃. s. cōiter ꝛ ꝓprie. Cōtrarie-
tas ṽo communiter supta est oppositio ali-
quoꝝ nō potentiū simul denoiare idē: ſꝫ successiue. ꝛ isto
T. c. 6. ꝛ mō loqtur phs. 5. physi. dicēs. omnē motū esse de ꝯ̄rio in
26. ꝯtrariū. Cōtrarietas aūt ꝓprie dicta est oppositio maxi-
me distantiū in suo genere nō potentiuꝫ simul denoiare
ideꝫ: ſꝫ successiue. Primo mō ꝯ̄riantur ṗuatiue ꝛ ꝯ̄dicto-
rie opposita: vt vidēs ꝛ cecū: albuꝫ ꝛ non albū. Scḋo mō
nō ꝯ̄riant̃ ista: cū non distēt: ſꝫ bñ albedo ꝛ nigredo: cali-
ditas ꝛ frigiditas. isto mō de ꝯ̄rietate loqtur phs in post
ṗdicamētis dicēs. Cōtraria sunt illa que vicissim isunt: ꝛ
2^m maxime a se distāt: ꝛ mutuo se expellūt. ❡ 2°. notāduꝫ q̄
ṗuatio dupli̇r sumitur. s. ꝓprie ꝛ iproprie. Priuatio ꝓpe
sumpta est carētia alicui⁹. nulla per se hñs entitatē posi-
tiuā: sicut tenebra vel cecitas. Et isto mō loqtur phus 5°
T. c. 26. metaph. di. q̄ ṗuatio est negatio in subo apto nato. Et ṗ-
T. c. 79. mo physi. q̄ priuatio est ꝑ se nō ens. Priuatio aūt impro
prie dicta vl' supta est forma positiua ꝯparata ad formā
ꝯm. 25. ꝑfectiorē. iuxta modū loquēdi Cōmēta. 3°. de aia. super il
lud qḋ dicit phs ibidē: q̄ nigredo est ṗuatio albedinis: ꝛ
sic ꝯ̄ṅter sequitur q̄ frigiditas est ṗuatio caliditatis. De
ista ṗuatiōe iterdū facit mentioneꝫ phs: sed de ꝓprie di
cta generalr̃: cū asserit cuiuslibꝫ trāsmutationis ṗncipia
ꝯtrariari: que sunt forma ꝛ priuatio. ❡ His visis sit hec
p^a ꝯ̄ ṗma ꝯclo. cuiuslibꝫ trāsmutatiōis ṗuatio est ṗncipiū in-
trinsecū. ꝓbat̃. ipossibile est aliqd trāsmutari: nisi cōcur
rat ṗuatio forme acqsite: vl' deperdite. ꝛ ipossibile est cō-
cipere transmutationē: nisi ꝯcipiatur ꝯceptus priuatio-
nis: sicut subti vel forme. pꝫ ꝯ̄ña: q2 sic ꝓbatur subiectuꝫ
ꝛ formā eē ṗncipia itrinseca trāsmutatiōis. vnde in trās-
mutatiōe acqsitiua priuatio reperta in termio a quo est
ṗncipiū: ꝛ in trāsmutatione deꝑditiua priuatio repta in
termino ad quē est ṗncipiū. Si. n. aliqd ex nō albo fit al-
bū: ṗuatio albedinis ē in termio a quo. ꝛ si ecōtra. aliqḋ
albū fit non albū. priuatio albedinis erit in termino ad

quē. ❡ 2ª ꝯclo. alicui⁹ trāsmutationis ꝑicipia itrinseca 2^a ꝯ̄
sunt ꝯ̄ria ꝯ̄rietate ꝓprie dicta: pꝫ: qñ trāsmutatiōis que
est de albo in nigrū: seu de calido in frigidū. ṗncipia in-
trinseca sunt ꝯ̄ria. s. albedo ꝛ nigredo: caliditas ꝛ frigidi-
tas tāq̄ꝫ terminus a quo: ꝛ termin⁹ ad queꝫ. ❡ 3ª ꝯclo. cu 3^a ꝯ̄
iuslibꝫ trāsmutationis ꝑicipia itrinseca sunt ꝯ̄ria ꝯtra-
rietate cōiter dicta. ꝓbatur. nā cuiuslibꝫ trāsmutatiōis
ꝑicipia itrinseca sunt forma ꝛ ṗuatio: vt testat̃ phs prio T. c. 40
phyc. ꝛ supius est ꝓbatū: ſꝫ forma ꝛ ṗuatio sunt ꝯ̄ria con 41. ꝛ 50
trarietate cōiter dicta ꝑ ṗmuꝫ notabile. g̊ ꝛc̄. ❡ Quarta 4^a ꝯ̄
ꝯclo. lꝫ ad aliquā trāsmutationē plura duob⁹ cōcurrant
ꝯ̄rie: tñ ad quālibꝫ simpli̇r sumptā sufficiūt solū duo ṗnci
pia. Prima pars pꝫ: q2 in calefactiōe aque ꝯcurrit priua-
tio caliditatis: ꝛ frigiditas sub termio a quo: que corrū-
pit̃. Scḋa pars est clara: q2 nō est necīuꝫ necītate calefa
ctionis terminū a quo fuisse frigiditatē: ſꝫ bñ ṗuationeꝫ
caliditatis: Et iō notāter dixi simpli̇r sumptaꝫ: q2 trāsmu
tatiōis de calido in frigidū ꝑicipia itrinseca necīo sunt
caliditas ꝛ frigiditas. Sꝫ calefactiōis ꝑicipiū itrinsecū
nō est frigiditas: ſꝫ caliditas cuꝫ sua priuatione. Uñ iste
termin⁹ ꝯpositus trāsmutatio de frigido in calidū dicit
necīo duos terminos positiuos. Et ille silr̃ transmutatio
de albo in nigrū. Sed iste termin⁹ calefactio vel albefa-
ctio nō dicit nisi vnū terminū positiuum.

Contra ṗdicta argr̃ ꝓbādo alicui⁹ trāsmutationis
ꝑicipia nō esse ꝯ̄ria. Prio: q2 augmentatio p^m
est trāsmutatio nālis: ꝛ tñ ꝑicipia illius nō sunt ꝯ̄ria: q2
ꝑicipia illi⁹ sunt magnū ꝛ paruū que non sunt ꝯ̄ria: eo q̄
q̄ntitati nihil est ꝯ̄riū. Idē pōt argui de motu ascēsus ꝛ
descēsus: eo q̄ ꝑicipia illoꝝ sunt loc⁹ sursum ꝛ deorsum:
que nō sunt ꝯtraria: cū locus sit quātitas. 4°. physicoꝝ. ꝛ T. c. 28.
quantitati nihil est ꝯtrariū: per phm in predicamentis. ꝛ 42.
❡ 2°. albefactio que est a nigredine in albedinē est trās- 2^m
mutatio: ꝛ tñ nō est de ꝯ̄riys ꝑicipiys. ꝓbat̃: q2 ꝑicipia il
lius sunt albedo ꝛ nigredo sub terminis oppositis: ſꝫ illa
nō sunt ꝯ̄ria: q2 nūq̄ꝫ sunt simul in reꝝ nā: q2 qñ est termi
nus a quo: tūc nō est termin⁹ ad quem: ꝛ eꝯ̄. ❡ 3°. ṗncipia 3^m
trāsmutatiōis subalis nō sunt ꝯ̄ria. igr̃ ꝛc̄. añs ꝓbat̃. Nā ꝑ ph. 52
ꝑicipia trāsmutationis subalis sūt sube: ſꝫ sube nihil est
ꝯtrariū. igr̃ ꝛc̄. maior est phi ṗ phy. dicētis q̄ suba nō fit T. c. 52.
ex nō substātiys. mior ṽo est eiusdē in ṗdicamētis. ❡ 4°. 4^m
ṗncipia trāsmutatōis opꝫ ꝑmanere post trāsmutatiōeꝫ:
ſꝫ ꝯ̄ria nō manēt post trāsmutotionē. igr̃ ꝛc̄. minor pꝫ. q2
vnū ꝯ̄rio ꝑ corrūpit̃. maior ṽo est phi ṗ phy. Itē ſm ipꝫ T. c. 50.
ꝑicipia nō fiūt ex alterutris: ſꝫ ꝯ̄ria fiūt ex alterutris: q2 t. c. 42.
ex albo fit nigꝝ: ꝛ ecōtra: ꝛ ex musico nō musicū: ꝛ eꝯ̄. vt
testat̃ ipse phs ṗmo physicoꝝ. igr̃ ꝛc̄. t. ꝛ. c. 58.

Ad primū dr̃ q̄ ꝑicipia illi⁹ trāsmutationis non Ad p^m
sunt magnū ꝛ paruū. q2 ista de eodē sil
verificant̃: ſꝫ sunt q̄ntitas acqsita: ꝛ priuatio illi⁹ seu q̄nti-
tas sub termino a q̄. vñ si aliqd fuit pedale: ꝛ sit factū bi-
pedale: dico q̄ bipedalitas habuit ꝯ̄riū positiuū: qḋ fuit
pedalitas: ꝛ ꝯ̄riū ṗuatiuuꝫ qḋ fuit ṗuatio bipedalitatis.
Et cū dr̃. q̄ntitati nihil est ꝯ̄riū. veꝝ est: ꝓpe tñ cōiter nō
oꝫ. Et ita ꝯ̄ṅter dicat̃ ad id qḋ est adductū de motu ascē
sus vel descēsus. ❡ Ad scḋm. pono istud documētū. aliq̄ Ad 2^m
inuicē ꝯ̄riātur: ꝛ nō prīt eē sil' in reꝝ nā: pꝫ de forma ꝛ sua
ṗuatiōe: nā qñ forma est: sua ṗuatio nō est: ꝛ econtra. vñ
sicut nō seqt̃. a. ꝛ b. opponunt̃. igr̃ a. ꝛ b. sunt. ita nō seqt̃.
a. ꝛ b. ꝯ̄riant̃. igr̃ a. ꝛ b. sunt. ṗmū pꝫ de relatiue oppositis.
nā ṗus ꝛ posteri⁹ relatiue opponūtur: ꝛ tñ nō sunt sil'. vñ
exṗsse vult phs in postṗdicamētis: q̄ nō oꝫ si vnū ꝯ̄riuꝫ
est reliquū eē. sanitas. n. ꝛ lāguor ſm ipm sunt ꝯ̄ria oib⁹
existib⁹ sanis: ꝛ tñ lāguor non est. Et ex h̄ solutū est argu
mētū: q2 albedo ꝛ nigredo dicunt̃ ꝯ̄riari. qñ alteꝝ illoꝝ

Ad 3ᵐ nõ est. ¶ Ad tertiũ rñdetur ꝙ principia trãsmutationis
sunt ꝯ̃ria: vt forma ꝛ ꝓuatio: ꝛ ꝓ̇ncipia nõ sunt ꝯ̃ria. s. ma-
teria ꝛ forma: seu subm̃ ꝛ habit⁹. mõ ista non ꝯ̃dicũt: sed
subcõtrariant̃. iõ non ꝓcedit argumentũ: qꝛ debuit ꝓba-
re illã vlem: nullius trãsmutatiõis subalis ꝓ̇ncipia sunt
ꝯ̃ria: seu illã idefinitã: alicui⁹ trãsmutationis nulla prin-
Ad 4ᵐ cipia sunt ꝯ̃ria: qđ est falsum. ¶ Ad 4ᵐ dr̃ ꝙ Ar. noluit
ꝑ pħ. 50. gnãliter oĩa ꝓ̇ncipia manere post trãsmutationẽ: ſʒ itelle
xit in trãsmutatiõe acq̃sitiua manere post trãsmutatio-
nẽ: subm̃ ꝛ formã: ꝛ in deꝑditiua manere subm̃ ꝛ ꝓuatio-
ꝑ pħ. 58. nẽ. ¶ Et ad auctem aliã phi adductã dicẽdũ ꝙ ꝓ̇ncipia
nõ fiũt ex alterutris: put ly ex. dicit pricipiũ ꝯstitutiuũ:
tñ bene fiũt ex alterutris: put ly ex. dicit pricipiũ termi-
natiuũ: seu circũstantiã termini a quo. cõtraria igit̃ fiũt
ex alterutris terminatiue: ſʒ nõ ex alterutris ꝯstitutiue.
ꝑ pħ. 58. ꝛ hec fuit itentio phi. Capl̃m. VII.

NUmerum ꝯ̃iter ꝓ̇ncipioꝝ trans-
mutationis. iuxta do-
ctrinã Ar. seq̃t̃ inestigare. ¶ Ubi notan
pᵐ dũ ꝑmo ꝙ ꝓ̇ncipioꝝ entiũ nãliũ quedaʒ
sunt itrinseca: ꝛ q̃dã sunt extrinseca. Pri-
cipia itrinseca sunt illa a q̃b⁹ ꝯpositũ in-
trinsece depẽdet: vt mã ꝛ forma: de q̃bus
T. c. 50. dicit phs ꝑ phyc. Opʒ in gnãtione principia manere. Et
pricipia extrinseca sunt illa a q̃bus ꝯpositũ extrĩsece de-
pẽdet: vt efficiẽs ꝛ finis per se: qꝛ isluũt in effectũ: ꝛ priua
tio ꝑ accñs: qꝛ necẽ ꝓsupponit̃: ꝛ nõ isluit in effectũ. non
enĩ igrediũtur ꝯpõnẽ: ꝛ tñ necessarie ꝯcurrunt ad factio-
nẽ ꝯpositi nãlis. Itẽ principioꝝ itrinsecoꝝ quedã sũt ꝓ-
pinqua. s. illa iter que ꝛ entia nãlia nulla mediãt ꝓ̇ncipia
vt partes itegrales tã animatoꝝ q̃ȝ inanimatoꝝ: vt cere-
brũ: epar: cor: ꝛ hꝫ dicũtur ꝓ̇ncipia itrinseca ꝓpinq̃ ania-
liũ: ꝛ radices plantaꝝ: ꝛ ꝯ̃iter medietates ꝯtinuoꝝ: q̃dã
autẽ sunt ꝓ̇ncipia remota. s. illa iter que ꝛ cõposita nãlia
mediãt aliq̃ pricipia: vt elemẽta: dato ꝙ remaneant for-
malr̃ in mixto nãli ꝛc. Quedã vo sunt remotissima. s. illa
q̃b⁹ nõ sũt priora pricipia: vt mã ꝛ forma. de q̃bus suʒ lo-
cutus supius ſm itentionẽ phi. hec. n. principia sunt pri-
ma in via ꝯpõnis: ꝛ vltia in via resolonis. ꝛ iõ dicunt̃ pri
2ᵐ ma ꝓ̇ncipia ꝛ simplr̃ talia: alia aũt soluʒ ſm q̃d. ¶ Scdo
ꝑ notãdũ est ꝙ aliq̃d dr̃ itrinsecũ alteri triplr̃. ꝑ diffiniti-
ue solũ vt pũctus linee: ꝛ subʒ sue ꝓprie passioni: qꝛ nõ est
2 de essentia eius: ſʒ solũ ingredit̃ diffõnẽ eius. 2° realr̃ ꝛ
eẽntialr̃ solũ: vt partes q̃titatiue ꝛ itegrales homini: qꝛ
3 lʒ nõ ponãtur in diffõne eius: tñ sunt de essentia eius. 3°
eẽntialr̃ ꝛ diffinitiue simul: vt genus ꝛ dr̃ia respcũ spẽi: ꝛ
Corᵐ pᵐ mã ꝛ forma respectu ꝯpositi nãlis. ¶ Ex q̃b⁹ seq̃t̃ primo
ꝙ agẽs ꝛ finis ꝛ ꝓuatio sub tali denoĩatione sumpta non
sunt itrinseca ꝯposito nãli: qꝛ nõ igrediũtur ꝯpõnẽ eius:
Corᵐ 2ᵐ nec sue diffõni: vt pʒ ituenti. ¶ 2° seq̃t̃ ꝙ subm̃: forma: ꝛ
ꝓuatio sunt itrinseca trãsmutatiõi: nõ q̃dẽ essentialr̃: sed
diffinitiue solum: qꝛ diffiniẽdo trãsmutationẽ necẽio po-
nũtur tres ꝯcept⁹: quoꝝ vnus significat mãm: seu subm̃:
alius formã: ꝛ tertius ꝓuationẽ. vñ sic diffinit̃. trãsmuta
tio est ꝓgressus alicui⁹ de aliquo in aliud. ly alicui⁹ dicit
subm̃ vel mãʒ. ly de aliq̃ in aliud. dicũt formã ꝛ ꝓuatio-
nẽ. si. n. trãsmutatio ẽ acq̃sitiua. ly in aliud. dicit formaʒ.
ꝛ ly de aliquo. dicit ꝓuationeʒ. si aũt fuerit deꝑditiua. ly
de aliquo. dicit formã. ꝛ in aliđ dicit̃ ꝓuationeʒ. ¶ His ꝓ-
ꝑ° ꝯ̃ missis sit hec ꝑma ꝯ̃. Nulli trãsmutatiõi sufficit vnicum
ꝓ̇ncipiũ: pʒ: qm̃ cuiuslibʒ trãsmutatiõis ꝓ̇ncipia sũt ꝯ̃ria:
ſʒ in vno solo nõ põt saluari ꝯ̃rietas: qꝛ sic idẽ eẽt sibiipsi
ꝯ̃riũ. igr̃ nõ est ponere tm̃ vnũ ꝓ̇ncipiũ trãsmutatõis. ma
T. c. 42. ior pʒ ex ꝑori cap°. ꝛ ex doctrina Ar. ꝑ phy. ꝓbãtis h idẽ
per rõnẽ sic. Quecũq; nõ fiunt ex alterutris: nec ex aliys:
ſʒ oĩa fiũt ex illis: illa sunt ꝑma ꝓ̇ncipia: ſʒ ꝑ° ꝯ̃ria sũt hꝫ.
igr̃ ꝑma ꝯ̃ria sunt ꝑma ꝓ̇n°. ꝛ ꝑ ꝯ̃ñs ꝯuertẽdo simplr̃ pri-
ma ꝓ̇ncipia sunt ꝯtraria ꝑ°. igr̃ sunt ꝯ̃ria. 2° ꝓbat h idẽ 2
phs ꝑ testimonia antiquoꝝ: q̃rũ aliq̃ posuerũt raritatẽ ꝛ T. c. 41
dẽsitatẽ esse pricipia que sunt ꝯ̃ria. Aliy aũt: vt Democri-
tus ꝛ Leucipp⁹ posuerũt firmũ ꝛ inane. i. vacuũ ꝛ plenuʒ
esse ꝓ̇n° reꝝ: mõ certũ est: ꝙ ista sũt ꝯ̃ria. Aliq̃: vt Parme-
nides ꝛ Mellissus posuerũt calidũ ꝛ frigidũ. s. terram ꝛ
ignẽ esse ꝓ̇ncipia: mõ certũ est ꝙ calidũ ꝛ frigidũ sunt cõ
traria. ¶ 2° ꝯ̃. nulli trãsmutatiõi duo tm̃ sufficiũt princi 2° ꝯ̃
pia. istã ꝯ̃nẽ ꝓbat phs ꝑ phy. q̃drupl̃r. Et ꝑ sic. vnũ ꝯ̃rio- T. c. 51.
rũ nõ recipit alteꝝ: qꝛ dẽsitas nõ recipit raritatẽ: neq; cõ
cordia discordiã: ſʒ aliq̃d recipit ꝯ̃ria. igr̃ ꝑter ꝯ̃ria oʒ po-
nere tertiũ q̃đ subyciat̃ ãbob⁹. 2° aliq̃ entia sunt ꝯposi T. c. 52.
ta ex plurib⁹ ꝓ̇ncipys: ſʒ nihil ꝯponit̃ ex ꝯ̃rys. igr̃ ꝑter ꝯ̃-
ria oʒ ponere tertiũ ꝓ̇ncipiũ. ex q̃ ꝛ altero ꝓ̇n° fit ꝯpositũ
nãle. 3°. aliq̃ ꝓ̇ncipia sunt ꝯ̃ria: vt ꝓuatio ꝛ forma: ꝛ aliq̃ T. c. 53.
ꝓ̇ncipia nõ sunt ꝯ̃ria: qꝛ aliq̃ ꝓ̇ncipia sunt subẽ: ꝛ subẽ ni-
hil est ꝯ̃riũ: ſʒ de solis duob⁹ principys nõ pñt verificari
eẽ ꝯ̃ria: ꝛ nõ eẽ ꝯ̃ria. igr̃ nõ tm̃ duo sunt pricipia cõtraria.
¶ 4° argr̃ ꝑ testimoniũ antiq̃rũ ponẽtiũ tertiũ ꝓ̇ncipiũ T. c. 54
ꝑter ꝓ̇ncipia ꝯ̃ria eẽ illđ q̃đ subycit̃ ꝯ̃rys: lʒ iter eos aliq̃
meli⁹: ꝛ aliq̃ peĩ⁹ dixerint. dicẽtes. n. inq̃t ipse istam nãʒ
subiectã eẽ mediũ iter elemẽta meli⁹ dixerũt q̃ȝ dicẽtes
ipsaʒ eẽ vnũ eltoꝝ: ꝛ dicẽtes ipsaʒ esse aerẽ meli⁹ dixerũt
q̃ȝ dicẽtes ipsaʒ eẽ ignẽ vel terrã: qm̃ nec terra nec ignis
mediat iter ꝯ̃ria: sicut aer vel aq̃. ¶ 3° ꝯ̃. nulla trãsmuta- 3° ꝯ̃
tio plura trib⁹ exigit pricipia. istã ꝯ̃nẽ ꝓbat phus vbi su
pra sic. si plura trib⁹ eẽnt pricipia. illa pricipia essent fini t. c. 56.
ta vel ifinita. nõ finita: qꝛ nõ q̃tuor nec q̃nq;. ꝛ sic de sin-
gulis: eo ꝙ frustra fit ꝑ plura q̃đ põt fieri ꝑ pauciora. mõ ꝑ pħ. 41
nã põt ꝓducere rẽ nãlẽ: cũ vno subo: ꝛ duob⁹ ꝯ̃rys. igit̃
frustra ponũt̃ q̃tuor vel q̃nq;. Nec ẽt ifinita. ꝑ. qꝛ tũc ni ꝑ
hil ꝯtigeret ꝑfecte sciri: eo ꝙ tale scit̃ ꝑ oẽs suas cãs. mõ ꝑ pħ. 35.
ifinitũ ſm ꝙ ifinitũ est ignotũ. 2°. in oĩ gñe vno est vna 3. pħ. 65.
ꝑma ꝯ̃rietas: ſʒ genera sunt finita. g̃ ẽt ꝯ̃rietates: ſʒ vni ꝯ̃- 2
rietati solũ vna nã rñdet: qꝛ frustra ponerẽtur plures. igi T. c. 56.
tur solũ sunt finita pricipia. 3°. nã põt oĩa facere ex ꝓ̇nci 3
pys finitis: que põt facere ex ifinitis. igr̃ frustra ponunt̃
ifinita. añs pʒ: qꝛ Empedocles inq̃t phs ponẽs solũ ꝓ̇nci
pia finita ꝯpleuit cãs oĩum: sicut Anaxagoras ponẽs ifini- T. c. 41
ta. ¶ 4° ꝯ̃. cuilibʒ trãsmutatiõi soluʒ tria adeq̃te in gñe 4° ꝯ̃
corñdent ꝓ̇ncipia: pʒ qꝛ nulla trãsmutatio exigit plura
ꝓ̇ncipia trib⁹: nec alicui sufficiũt pauciora: vt ꝓbatũ est. ꝛ
ꝓpter hoc ponebat̃ adeq̃te: cui notãter addidi in gñe: qꝛ
hic nõ loquor de pluralitate numerali: ſʒ generica: nã in
aliq̃ trãsmutatione pñt ꝯcurrere plures forme ꝛ plures
ꝓuatiões. nõ tñ plura genera formaꝝ: nec ꝓuatiõum nõ
coincidẽtiuʒ in denoĩatiõe forme ꝛ ꝓuatiõis. Et ita seq̃t̃
ꝙ cuilibʒ trãsmutationi solũ subʒ forma ꝛ ꝓuatio itrinse
ce corñdent: qꝛ in cuiuslibʒ trãsmutatiõis ꝯceptu diffi-
nitiuo: vt dixi icludunt̃ ꝯcept⁹ illoꝝ: nec dico mã: ſʒ subʒ
qꝛ ad omnẽ transmutationẽ: vt pʒ. req̃ritur subiectuʒ: vt
pricipiũ. non aũt materia: nisi forte materia large sume-
retur cõuertibiliter cum subiecto.

CONTRA predicta argr̃. ꝛ ꝑ ꝙ ꝓ̇ncipia trãsmutatiõis pᵐ
sunt pauciora trib⁹. ꝛ h quibusdã ꝓpõnib⁹
phi ꝑ phyc. ꝑma ꝓpõ. ꝓuatio est ꝓ̇ncipiũ per accidẽs. ex T. c. 66.
q̃ seq̃t ꝙ nõ est pricipiũ itrinsecũ. 2° ꝓpõ. ꝓuatio est nõ T. c. 79.
ens. ex q̃ seq̃tur ꝙ nõ est principiũ. 3° ꝓpõ. mã ꝛ ꝓuatio T. c. 66.
sunt vnũ nũero. ex q̃ seq̃t̃ ꝙ mã ꝛ ꝓuatio nõ sunt duo ꝓ̇n
cipia. ¶ 2° argr̃. ꝙ sunt plura q̃tuor: qꝛ elemẽta sũt ꝑma 2ᵐ
ꝓ̇ncipia. ꝓbat̃ sic. elta nõ sũt resolubilia in ꝑora ꝓ̇ncipia.
igr̃ sũt ꝑ° ꝓ̇ncipia. añs pʒ: qꝛ sunt corpora simplicia. aliter
enĩ nõ eẽt dr̃ia iter ea ꝛ mixta. ¶ 3° argr̃: ꝙ subʒ: forma ꝛ 3ᵐ

ꝑuatio nō sūt itrīseca pn̄ª trāſmutatōis diffinitiue:q₂ pn̄
cipia itrinseca diffōnis v̄ificanť de diffinito:vt colligit a
pħo p̄ poste.s₃ sub₃:forma ꝛ ꝑuatio nō v̄ificanť de trans
mutatiōe:q₂ tūc oīa illa cēnt vnū nūero:ꝛ nō tria pn̄ª. g̃.
4ᵐ ℂ 4ᵒ argr̃.nulli⁹ trāſmutatiōis eē tria pn̄cipia: q₂ cū dr̃
trāſmutatiōis tria eē pn̄cipia: ly trāſmutatiōis: aut sup
ponit ꝓ mā:aut ꝓ forma:aut ꝓ ꝑuatōe:aut ꝓ forma ꝛ pri
uatōe sil̃:aut ꝓ ꝯposito.p₃.q₂ nō videť aliō eē trāſmuta⁹
ꝙ̄ vnū istoꝝ:s₃ nllī⁹ istoꝝ sūt tria pn̄ª itrīseca:vt ē notū.g̃
Ad p̄ᵐ ꝑ pħ.66 **Ad primū** (nulli⁹ trāſmuᵗⁱᵒ sūt tria pn̄ª itrīseca.
dr̃ ꝓpōes pħi nullaten⁹ ꝯtrari. ℂ p̄ª.n.
ꝓpō n̄ asserit ꝑuaᵗⁱᵒ eē pn̄ᵐ ꝑ accñs trāſmuᵗⁱᵒ:s₃ solū ꝯpo
ꝑ pħ.79 siti nāl:ꝛ h̄ ē veꝝ:q₂ logr̃ ð ꝑuaᵗᵉ ꝓpe dcā. ℂ 2ª ꝓpō nō i
telligit ꝙ ꝑuaᵗⁱᵒ n̄ sit aliq̄ mō ens:s₃ solū ꝙ nō ē ēs positiᵐ:
vl ꝑ se.ꝯcediť.n.ꝑuaᵗⁱᵒ eē ēs ꝑuatiᵐ:ꝛ ꝑ accñs rōne mãe.
ꝑ pħ.66 3ª ꝓpō nō dat itelligere ꝑuationē eē mām:vl̃ eš:q₂ pħs
dic̃ ibidē:ꝙ dr̃nt spē:s₃ solū ꝙ mā ꝛ priua⁹ sūt vnū ens po
Ad 2ᵐ sitiuū:ꝛ nō plura. ℂ Ad 2ᵐ nego:ꝙ elīta sint p̄ª pn̄cipia:
seu ꝙ nō sūt resolubilia in priora pn̄ª.Et ad ꝓbationē cū
dr̃.elīa sūt corpora simplicia.igr̃ nō sūt resolubilia in p̄o
ra pn̄cipia.nego ꝯn̄a₃:q₂ l₃ sint corpora simplicia:non tn̄
sūt entia simplicia.ꝛ cū dr̃ ꝙ tūc nō cēt dr̃ia iter mixta ꝛ
elīa:negať diffō mixti.vn̄ mixta sūt illa q̄ formal̃r vl̃ vir
tual̃r ꝯponunť ex elītis.Corpa āt simplicia sūt illa q̄ non
sūt ꝯposita ex elītis:s₃ bn̄ ex mā ꝛ forª.Entia āt simplicia
sūt illa q̄ nō sūt ex ꝑtib⁹ diuersaꝝ rōnū:vt mā ꝛ forā.q₂ g̃
elīa sūt ex ꝑtib⁹ diuersaꝝ rōnū:ꝛ nō ex elītis.iō sūt corpo
Ad 3ᵐ ra simplicia:ꝛ nō ētia simplicia. ℂ Ad 3ᵐ dr̃ ꝙ pn̄ª diffō
nis i recto v̄ificanť de diffinito i recto:vt q̄libȝ ꝑs diffō
nis hoīs de hoīe:s₃ pn̄cipia diffōnis i obliq̄ v̄ificāť ð dif
finito i eodē casu.iō l₃ hec nō sit v̄a.trāſmuta⁹ ē sub₃.forª
vl̃ priua⁹:h̄ tn̄ est v̄a.trāſmuta⁹ ē alicui⁹ subⁱ ex forā l pri
Ad 4ᵐ uatōnē:vl̃ eš. ℂ Ad vltimū dr̃:ꝙ ly trāſmuta⁹ nō suppo
nit ꝓ aliq̄ illoꝝ:s₃ ꝓ q̄dā accñte subito vl̃ successiuo non
ꝑmanēte:vt alš ondā.s.in vltia ꝑte sūme:cū demřauero
motū real̃r distigui a re mobili.pōt dici tn̄ ꝙ supponit ꝓ
mā:vl̃ subo:q₂ ipsa ē q̄ trāſmutať:ꝛ cū dr̃ ꝙ mãe nō sūt il
la tria pn̄cipia:dr̃ ꝙ veꝝ ē absolute sumēdo mā₃:tn̄ mãe
vt ē trāſmuta⁹ sūt illa pn̄cipia:q₂ nō pōt ꝯcipi mām trāſ
mutari:nisi ꝯcipiať sub₃:forā:ꝛ ꝑua⁹.q̄re ꝛc̃. Cap. VIII.

Consequenter post nūc ꝑ pn̄ci
pioꝝ seq̄ť mlti
tudinē cāꝝ iuestigare ad gnōnē ꝯcurren
2.pħ.28 tium ꝯpositi nālis:q̄ꝝ duo sūt itrīsece:vt
mā ꝛ forā:de q̄b⁹ sufficiēter ē dcm̄. alie āt
extrīsece:vt efficiēs ꝛ finis.de q̄b⁹ ē ia₃ ꝑ
p̄ᵐ diuisiōes dd₃. ℂ Jō p̄ notādū ꝙ cāꝝ effi
p̄ª diuiſio. ciētiū q̄dā est vl̃is:ꝛ q̄dā ꝑticularis.cā vl̃is ē illa que ad
oē₃ actionē īfra sperā lune idifferēter ꝯcurrit:vt de⁹ celū
ꝛ itelligētie.Cā efficiēs ꝑticularis est illa q̄ sibi p̄ aliquē
effectū in spē determiat.vt elīa ꝛ mixta.ignis.n. p̄ efficiꝭ
igneū determiat. ꝛ sic de alijs. ꝛ hec est p̄ma cāꝝ diuiſio
2ª diuiſio. efficiētiū. ℂ 2ª diuiſio cāꝝ efficiētiū:q̄dā total: ꝛ q̄dā par
tialis.Cā efficiēs total̃ ē illa ad cui⁹ ꝓductionē nō ꝯcur
rit nisi cā ēētial̃r subordiata vl̃ p̄ordinata:vt de⁹.celū ꝛ
itelligētie ꝛ elīa:vel mixta sine ꝯcursu alteri⁹ cāe nō eēn
tial̃r ꝯcurrētis.Cā efficiēs ꝑtialis ē illa:ad cui⁹ ꝓductio
nē ꝯcurrit alia cā nō eēntial̃r subordiata vl̃ p̄ordiata: vt
Sor.ꝛ pla.portātes vnū lapidē:quē nullus illoꝝ sufficit
portare.Ex q̄ seq̄ť ꝙ aliq̄ cā ē ꝑticularis:q̄ nō est ꝑtialis:
3ª diuiſio. vt q̄libȝ itelligētie citra p̄imā. ℂ 3ª diuiſio.cāꝝ efficiētiū:
q̄dā sūt ēētial̃r ordiate:ꝛ q̄dā accñtal̃r: cāe ēētial̃r or
dinate sūt ille:q̄ꝝ supior necīo ꝯcurrit ad actionē iferio
ris:vt itelligētie celestes.nō.n.pōt agere 2ª itelligētia ņi
ꝯcurrat p̄ma:nec tertia sine scd̄a. Cāe āt accñtal̃r ordina

te sūt ille:q̄ꝝ prior nō necīo ꝯcurrit ad actionē posterio
ris:vt pr̃ ꝛ fili⁹.pōt.n.aliquē effcm̄ ꝓducere fili⁹:nō ꝯcur
rēte p̄re. ℂ 4ª diuiſio cāꝝ efficiētiū.q̄dā pn̄cipal̃ ꝛ quedā 4ª diuiſio
min⁹ pn̄cipal̃.Cā pn̄cipal̃ ē illa v̄tute cui⁹ alia cā agit:vt
de⁹ reᵘ oium cāꝝ iferioꝝ:ꝛ itelligētia solis reᵘ itelligētie
veneris:mercurij:ꝛ lune.Cā āt min⁹ pn̄cipal̃ ē illa q̄ agit
v̄tute alteri⁹:vt itelligētia lune reᵘ itelligētie mercurij.ꝛ
2ª itelligētia reᵘ p̄ᵉ.ꝛ ita nō ē icōueniēs eādē cām eē pn̄ci
palē:ꝛ min⁹ pn̄cipalē reᵘ diuersoꝝ. ℂ 2ᵒ nōnᵐ ꝙ duplex ē 2ᵐ
finis.s.finis itēt⁹:ꝛ finis euēt⁹.finis itēt⁹ iteꝝ ē duplex.s.
p̄maria itētiōe ꝛ scd̄aria itētiōe.finis itēt⁹ primaria iten
tiōe ē ille:ꝑꝑ quē agēs agit.vt sanitas. finis āt itēt⁹ scd̄a
ria itētiōe est ille q̄ agēs agit:vt ābulatio.Finis euēt⁹ ite
rū ē duplex.s.gnōnis ꝛ rei genite.finis gnōnis ē forā idu
cta ꝑ illā.finis v̄o rei genite ē ꝯtinuatio specifica:seu de
cor vniuersi. ℂ Dis p̄missis sit hec p̄ª ꝯ̃.cuilibȝ ꝓductōi p̄ª ꝯ̃
nāli q̄tuor adeq̄te corrn̄dēt genera cāꝝ:ita ꝙ nō o₃ plu ex.2.pħ
ra ꝯcurrere:nec sufficiūt pauciora:qð itelligo ꝑ ly adeq̄ t.c.28.
te.ꝓbať.nā cuilibȝ ꝓductiōi nāli corrn̄det ꝓ termio fi
nali entitas ꝯposita vl̃ simplex.si ꝯposita. illa h₃ mām ꝛ
formā.ꝛ cū nihil ꝓducaťa se o₃ dare cā₃ effectiuā.deide
cū talis ꝓductio nō fit a casu vl̃ a fortūa.o₃ assignare cā₃
finalē.ꝛ ita p₃ q̄ternari⁹ nūer⁹ cāꝝ ex ꝑte ꝯpositi.Si aūt
illa entitas ē simplex.g̃ ē forma:q₂ p̄ᵐ mā nō ꝓduciť:ꝛ cū
ꝓducať ex aliq̄:q₂ nō creať.ꝛ ab aliq̄:q₂ non ꝓducit se.ꝛ
ꝑꝑ aliq̄d:q₂ nō fit a casu simpl̃r.g̃ ēt ꝓductiōi h⁹ entitatꝭ
simplicis corrn̄dēt q̄tuor gnā cāꝝ.s. mā ꝛ forā: efficiēs ꝛ
finis. Et notāter dixi i ꝯ̃ne:gnā cāꝝ:q₂ l₃ ifinite cāe cō
currāt ad ꝓductionē alicui⁹ rei:nō tn̄ plures q̄ q̄tuor in
gn̄e:q₂ necīo iciderēt in vnā illaꝝ q̄tuor denoiationū.
ℂ 2ª ꝯ̃.l₃ cuiuslibȝ ꝓducti sit cā efficiēs ꝯſuās:nō tn̄ effi 2ª ꝯ̃
ciēs ꝓducēs. p̄ª ꝑs p₃:eo ꝙ oīa alia a p̄ª cā ꝯſeruāť ab il
la:sic lumē a corpe lumioso. 2ª ꝑs ē nota: qm̄ plura sunt
entia ꝓducta:q̄ nō ꝓducūť:nec ampli⁹ pn̄t ꝓduci. ℂ 3ª ꝯ̃. 3ª ꝯ̃
sola ꝯposita hn̄t q̄tuor gnā cāꝝ:p₃:qm̄ sola ꝯposita ꝯpo
nunť ex mā ꝛ forā.de⁹.n.nullā cām h₃:cū sit act⁹ pur⁹.12.
meta.itelligētie āt hn̄t cā₃ finalē ꝛ efficiētē p̄ſeruātē.nō T.c.30.
āt ꝓducētē.accñtia āt:vt albedo:ꝛ nigredo:ꝛ h⁹ hn̄t cā₃ ꝛ.35.
efficiētē:finalē:ꝛ mālē.nō āt forālē:nec ꝓpe hn̄t cā₃ mā
lē:sic ꝯposita:cū mā sit ꝑs ꝯpositi ꝛ nō forē. ℂ 4ª ꝯ̃.l₃ ali 4ª ꝯ̃
que cāe luicē ð̄noiatiue coicidāt:nō tn̄ oēs. p̄ª ꝑs p₃.eo ꝙ
idē ē agēs ꝛ finis:vt pria cā.ꝛ idē est forā finis ꝛ efficiēs:
vt forā grauis. 2ª ꝑs ēt ē nō:eo ꝙ pria mā nō ē efficiēs:
nec forā:nec finis. ℂ Ex p̄dictꝭ seq̄ť itētū.v₃.ꝙ maxim⁹
nūer⁹ cāꝝ n̄ coicidētiū i ð̄noiatiōe illa ē nūer⁹ q̄ternari⁹:
p₃:q₂ maxim⁹ nūer⁹ iterrogationū ð cāis ē nūer⁹ q̄terna
ri⁹.iux̃ doctrinā pħi.2.pħy.nā s₃ ip₃ ð nllo possum⁹ plu T.c.28
rib⁹ modis q̄rere:q̄₃ a q̄ ē:ꝑꝑ q̄d ē.ex q̄ ē.ꝛ q̄d ē: s₃ certū ē:
ꝙ a q̄ q̄rit ð efficiēte.ꝑꝑ q̄d ð fine.ex q̄ ð mā.ꝛ q̄d ð forā.
Jtē oīs cā:vl̃ ē itrīseca:vl̃ ē extrīseca. si itrīseca.g̃ ē act⁹
vl̃ pō.si act⁹.ipa ē forā.si pō.ipa ē mā.si āt cā fuerit extrī
seca.g̃ p̄cedit effcm̄.ꝛ sic ē efficiēs.vl̃ seq̄ť.ꝛ sic ē finis.

Contra p̄dicta ar̃.ꝛ p̄ ꝙ mā nō sit cā:q₂ cātū h₃ eē ꝑ p̄ᵐ
q̄libȝ suaꝝ cāꝝ:s₃ res nō h₃ eē ꝑ suā mā₃.
g̃.maior ē nō.ꝛ mior ðclarať ex h̄:q₂ al̃r mā hr̃et magꝭ eē
q̄₃ cātū:qð ē fl₃.ꝛ p₃ ꝯn̄a ꝑ illō pħi p̄ poste.ꝑꝑ qð vnūqð
ꝙ tale:ꝛ illō magꝭ. ℂ 2ᵒ ar̃.ꝙ forā nō sit cā. p̄:q₂ ē effect⁹ 2ᵐ
vltiat⁹ oīu₃ aliaꝝ cāꝝ.2ᵒ:q₂ nō mãe:eo ꝙ mā an̄ aduētū
forᵉ h₃ totū suū eē:ꝛ ꝯn̄r nulli⁹ alteri⁹ forā ē cā. ℂ 3ᵒ ar̃: 3ᵐ
ꝙ finis nō ē cā:q₂ finis h₃ rōnē vltimi. nō cā nāl̃r ē p̄or
suo effcū.Deide qn̄ ē actio ad sanitatē:sanitas n̄ ē. ꝛ eš.g̃
nll₃ illoꝝ ē cā alteri⁹. ℂ 4ᵒ ar̃.ꝙ efficiēs n̄ sit cā.s.ꝙ pr̃ n̄ 4ᵐ
sit cā filij.q₂ an̄q̄₃ fili⁹ sit a nllo ðpēdet.iō tūc nihil est cā
ei⁹:nec postq̄₃ ille fili⁹ ē:depēdet a p̄re:q₂ pono ꝙ statim
emisso semie moriať pr̃:ita ꝙ nūq̄₃ sint sil̃ pr̃ ꝛ fili⁹.

Ad pᵐ **Ad primum** dr̃ ꝙ cãmꝫ hꝫ eẽ p mãm: ex hoc tñ
nõ seqꝛ ꝙ mã hẽat magis eẽ: ꝛ ad
p poste. pbationẽ dr̃ ꝙ Ar. loquut⁹ est de cã efficiẽte: ꝛ nõ de cã
mãli: ita ꝙ ly ppter. qđ in ppõne sua ponit dicit solũ cãꝫ
Ad 2ᵐ effectiuaꝫ. ¶ Ad 2ᵐ dr̃: ꝙ for⁹ nõ excludit a cãlitate pp
h ꝙ vltimo pducat: qꝛ lꝫ nõ sit cã potis actõis: est tñ cã
ↄpositi ꝛ mãe: ꝛ cũ dr̃ ꝙ mã hꝫ pus suũ totũ eẽ: dr̃ ꝙ for
ma nõ est cã mãe in eẽ simplr: sꝫ in eẽ pdicamẽtali: eo ꝙ
T. c. 8. mã seclusa forma nõ est quid q̃lis: nec q̃ta. 7. metaphy.
actuata aũt for̃ dr̃ entitas pdicamẽtalis quãta ꝛ qualis.
Ad 3ᵐ ¶ Ad 3ᵐ dr̃: ꝙ lꝫ finis hẽat rõnẽ vltimi in executiõe: hꝫ
tñ rõnẽ pmi in itentiõe: qꝛ ppter ipm mouet agens ad
T. c. 31. opãdũ: ꝛ ex hoc dr̃ pot cã efficiẽte: q̃propter inqt phs. 2ᵒ
5. me. 2. phyco. ꝙ finis est cã cãrũ: ꝛ cũ dr̃ ꝙ finis nõ est simul cũ
actõe: ad illud ↄcedit in eẽ reali: tñ in eẽ itẽtionali semp
est sil: nec seqꝛ. finis est cã. ḡ finis ẽ: qꝛ ly cã est terminus
distrahens vel ampliatiu⁹: sꝫ bñ seqꝛ. ḡ finis est vel erit.
Ad 4ᵐ ¶ Ad 4ᵐ dr̃: ꝙ i casu illo fili⁹ nũq̃ depẽdet a pr̃e actua
liter: sꝫ vtualiter solũ pr̃e nõ existẽte: nec seqꝛ. filius depen
det a pr̃e. ḡ pater est: qꝛ hoc vbũ depẽdet ampliat termi
nũ rectũ a pte post. ꝛ ↄiter dico ꝙ in pductiõe semis pr̃
dr̃ cã filij: nõ qdẽ in actu sꝫ virtute ꝛ potẽtia solũ. ex quo
Duᵐ nõ seqꝛ filiũ eẽ. ¶ Circa pdicta possꝫ dubitari de priua
tiõe q̃ est p se cã trãsmutatiõis de qua nõ ẽ facta aliqua
mẽtio. ꝛ iõ si pora vã sunt: sequit ꝙ qnq; sunt cãe ↄcurrẽ
tes p se ad gnõnẽ ↄpositi nãlis. s. puatio ꝛ q̃ttuor noiate.
Rñõ Dicit ꝙ dum tractat de pncipijs dꝫ fieri mẽtio de pua
tiõe: qꝛ puatio est pnᵐ: sed qñ tractat de cãis nõ dꝫ fieri
mẽtio de eo saltẽ p se: qꝛ nõ est cã: nec seqꝛ puatio est pn
T. c. p. ꝛ cipiũ. ḡ est cã: vult. n. phus. 5ᵒ metaph. ꝙ pncipiũ in plus
2. se hẽat q̃ cã. vñ punctus est pncipiũ linee: ꝛ tamẽ nõ est
causa linee. quare ꝛc. Caplm. IX.

Habitis gnãliter nãliũ rerum pnci
pijs ꝛ cãis: sequit iquirere
an notitia scientifica effect⁹ nãlis exigat
notitiã potẽ cãrũ ꝛ pricipiorum. Ad qđ iue
pᵐ stigãdũ est notãdũ. ¶ Primo ꝙ notitia
sciẽtifica duob⁹ modis põt acqri. s. sciẽti
fice ꝛ nõ sciẽtifice. Notitia sciẽtifica sciẽ
tifice acqsita ẽ illa q̃ acqrit p demr̃atõeꝫ: ꝛ vel p silogisti
cũ pcessuꝫ in for⁹ ꝛ in figura: cuiusmõi ẽ notitia hita de
triãgulo ꝙ hꝫ tres ãgulos eq̃les duob⁹ rectis p hũc silo
gismũ: ois figura plana trib⁹ lineis ↄtẽta hꝫ tres ãgulos
eq̃les duob⁹ rectis: sꝫ triangulus est hmõi. igit ꝛc. Notitia
aũt sciẽtifica nõ sciẽtifice acqsita est illa q̃ nõ ẽ p forma
tũ silogismũ: sꝫ p pcessuꝫ sileꝫ demr̃atiõi: ita ꝙ sicut de
monstratio aliqñ pcedit a cã ad effcm̃: ꝛ aliqñ eẽ: ita hmõi
sciẽtifica notitia nõ sciẽtifice acqsita q̃lis est notitia de
triãgulo ꝙ hꝫ tres ãgulos eq̃les duob⁹ rectis p designa
tionẽ anguli extrĩseci vel aliarum picturarum quib⁹ pcedit
a cã supra effcm̃: ꝛ talis notitia: qꝛ nõ sciẽtifice acqrit: lꝫ
dicat sciẽtifica ppter modũ sileꝫ demr̃ationi: nõ tñ est
2ᵐ scia: qꝛ nõ acqrit p demr̃atõeꝫ. ¶ 2ᵒ nõndũ: ꝙ phs intẽ
T. c. p. dẽs pbẽ affirmatiuã q̃siti in pnᵒ plogi phycorum: ponit ꝙ
vnũ qđ arbitramur cogñoscere cũ cogñoscimus pma pncipia
ꝛ cãs vsq; ad elta: quã ppõnẽ declarãs Alpharabi⁹ dicit
p. ꝙ ad qđlibꝫ scire ↄcurrũt tria. p cões animi ↄceptiões
2. q̃ nõ igrediunt subalr demr̃ationẽ: sꝫ solũ vtualr. 2ᵒ p
misse ꝛ media q̃ igrediunt foralr demr̃atiõeꝫ sꝫ nõ ↄnẽ.
3ᵒ 3ᵒ extremitates q̃ formalr igrediunt demr̃atõeꝫ ꝛ cõ
p. ph. p. clusionẽ: dicit igit ꝙ phs p pnᵒ itelligit cões animi ↄce
ptiões: p cãs media ꝛ pmissas: ꝛ p elemẽta extremitates.
¶ Alexãder vo voluit ꝙ p pnᵒ phs itelligit cãs agẽtes:
qꝛ efficienti pᵒ ↄpetit rõ pncipij: p cãs fines: qꝛ finis ẽ cã
cãrũ: p elta mãm ꝛ formã: eltum. n. dicit aliqđ qđ est in

re: cãe aũt itrinsece sunt mã ꝛ forma. ¶ Cõmentator vo Com. p.
dicit phm p pnᵒ itelligere cãs extrĩsecas. s. pmũ motorẽ
ꝛ vltimũ finẽ: p cãs vo cãs itrinsecas ꝛ remotas: sꝫ p elta
itrinsecas ppinquas: vult. n. Cõmẽta. ꝙ cãrũ itrinsecarũ p. ph. p.
q̃dã sunt remote: vt pma mã ꝛ vltia forma: ꝛ q̃dã ppinq̃
vt mã hui⁹ ꝛ forma illi⁹: ait. n. ꝙ q̃ sunt iter pmã mãm ꝛ
vltimã formã sunt mãe ↄposite ꝛ forme ↄposite. ¶ His pᵃ ↄ
pmissis sit hec pma ↄclõ. notitia effect⁹ sciẽtifice acqsita
depẽdet a notitia pncipiorum pmissarũ ꝛ extremitatũ. pꝫ:
qꝛ ois talis hẽtur p demr̃ationẽ: ad quã necãrio hec oia
ↄcurrũt. pmo posterio. ¶ Ex ista ↄclõne seqꝛ: ꝙ notitia Corᵐ
entis nãlis sciẽtifice acqsita psupponit notitiã pncipio
rũ cãrũ ꝛ eltorum iuxta expõneꝫ Alpharabij: qꝛ p pnᵒ itelli
git pma pncipia ↄplexa: vt de quolibꝫ eẽ vel nõ eẽ: ꝛ per
cãs pmissas: ꝛ per elta extremitates. ¶ 2ᵃ ↄclõ. Notitia 2ᵃ ↄ
sciẽtifica effect⁹ nõ sciẽtifice acqsita: sꝫ p pcessuꝫ nãlem
dependet a notitia cãe efficiẽtis finalis mãlis ꝛ foralis.
pbat: nã ois nr̃a notitia depẽdet a sensu. pᵒ posterio. igit
pus cogñoscimus sensibilia q̃ itelligibilia: posterius vo co
gnoscim⁹ cãs itrinsecas p intellcm̃: ꝛ vltimo reuertit ad
effcm̃ pus cognitũ. Processus ḡ nãlis est iste: ꝙ eẽ nõ nãle
pus cognoscit qđ est. 2ᵒ qđ est postq̃ nõ fuit. 3ᵒ ꝙ in p
ductiõe ipsi⁹ aliqđ manet sub vtroq; termio: ꝛ aliqđ no
uiter gnãtur. 4ᵒ ꝙ p vniõnẽ horum inuiceꝫ resultat talis
effect⁹. in pma cognitõe cogñoscit effect⁹ nude sine ↄcursu.
in scđo cogñoscit efficiẽs: qꝛ scit itellect⁹ nihil seipm posse
pducere. in 3ᵒ cognoscit mã ꝛ forma. in 4ᵒ cogñoscit cã fi
nalis: qꝛ ↄcludit itellcũs illã vniõnẽ fieri pp existẽtiã il
lius effectus. ¶ Notitia igit pmo acqsita de effectu nõ
est sciẽtifica: qꝛ hẽtur sine discursu: sꝫ vltimo habita est
sciẽtifica: qꝛ est p discursuꝫ rõcinatiuuꝫ: nõ tñ ẽ sciẽtifice
acqsita: qꝛ nõ p formatũ silogismũ: sꝫ p solũ nãlẽ discur
sum a pori. Ex ista ↄclõne sequit ꝙ notitie sciẽtifice effe
ctuũ nõ sciẽtifice acqsite: sꝫ p solũ nãlẽ discursuꝫ psuppo
nũt cognitiõeꝫ pncipiorum cãrũ ꝛ eltorum. Iuxta expõnẽ Ale
xandri. pꝫ: qꝛ nõ hẽtur talis notitia nisi p oẽs suas cãs q̃
exprimunt p pncipia cãs ꝛ elta. ¶ 3ᵃ ↄclõ. Notitia sciẽti 3ᵃ ↄ
fica effectus nõ scientifice acqsita: sed p nãlem pcessum
depẽdet a cognitiõe cãe vlis tam efficiẽtis q̃ finalis. p
bat. nã intellectus cognoscẽs effectũ esse ab alio anteq̃
pcedat ad intrinseca percipit suã causaꝫ effectiuã parti
cularẽ etiã icepisse esse: quare ↄcludit vnũ agẽs vle inge
nerabile ꝛ icorruptibile cõe huic effectui ꝛ sue cause effi
cienti. Postremo vo ↄcludit itellectus istud agẽs nõ p
ducere hunc effectũ ppter seipm effcm̃: qꝛ nõ ↄcurreret
ad corruptionẽ eius: sꝫ ppter ↄtinuatiõeꝫ spẽi ꝛ decoreꝫ
vniuersi ac ostẽsionẽ sue indepẽdẽtie: ecce ꝙ in pmo p
cessu cognoscit causa vniuersalis efficiẽs: ꝛ in scđo causa
vlis finalis. ¶ Ex ista ↄclõne sequit ꝙ notitie scientifi Corᵐ
ce effectuũ nõ sciẽtifice acqsite psupponũt cognitõeꝫ pn
cipiorum causarũ ꝛ elemẽtorum. iuxta expõnẽ Cõmẽtatoris. p. ph. p.
pꝫ: qꝛ p pncipia intelligit causas extrinsecas. s. pmũ mo
uens ꝛ vltimũ finẽ. ¶ Quarta ↄclõ. Notitia scientifica 4ᵃ ↄ
cause depẽdet a notitia effectus: sicut notitia scientifica
effectus dependet a notitia cause. pꝫ: quoniã pus cogno
scimus causaꝫ per effectũ: q̃ effectũ p cãm: ꝛ ita habetur
pncipale iuestigandũ. s. ꝙ notitia sciẽtifica effect⁹ natu
ralis exigit potẽ notitiã causarum ꝛ pncipiorum: qualitercũ
q; exponat ppõ Arist. in pnᵒ assumpta. q̃re ꝛc.

Contra predicta arguit ꝛ per maxime ↄtra quar pᵐ
tam conclusionem. ꝛ primo sic: quia sequi
tur ꝙ cognitio alicuius depẽdet a seipsa. pbatur. cogni
tio effectus dependet a cognitiõe cause ꝛ ecõtra. per con
clusioneꝫ. igit aliqua cognitio dependet a seipsa. pꝫ con
seq̃ntia: qꝛ quicqđ est causa cause est causa causati. ¶ 2ᵒ 2ᵐ

sequit̃: q̇ est possibilis circulatio in cognitiõibus: qḋ est
ɔtra phm in p̄mo posterioꝝ: ⁊ ꝓbat̃ ɔña. nã cognitio ef-
fectus est cã cognitõis cãe: ⁊ ecõtra. igit̃ cognitio termia
3ᵐ tur vbi incipit: ⁊ p ɔñs est circulatio. ¶ 3° sequit̃ q̇ ma-
gis notũ cognoscit̃ p min⁹ notũ: qḋ est ɔtra Ar. p̄mo po-
sterioꝝ. ⁊ ꝓbat̃ ɔñtia: qꝛ effectus cognoscit̃ p cãm. vt est
T.c.3. ɔcessuz: sz effectus sunt nobis notiores causis. p̄mo phy-
4ᵐ coꝝ. igit̃ ⁊c. ¶ 4° sequit̃ q̇ statim habita cognitõe cau-
saꝝ habet̃ cognitio effectus. pz ɔñtia p Arist. p̄mo poste-
rioꝝ di. q̇ cognitio minoris non est p̄or cognitione ɔclo-
nis: sz demonstrãs simul inducit notitiã ɔclonis ⁊ mino-
ris ꝓpõnis: sz ɔñs est falsuz: qꝛ aliq̃s põt cognoscere cãs
alicui⁹ effectus absq3 hoc q̇ cognoscat illũ effcm.

Ad p̄ᵐ **Ad primum** negat̃ ɔñtia: sz bñ sequit̃ q̇ cogni-
tio effectus depẽdet a cognitione
effectus vel cause a cognitiõe cause: sz nõ est eadẽ. vñ in
ꝓcessu nãli sunt tres cognitões. p̄ma est effectus sine di-
scursu: ⁊ dr̃ qꝛ. Secũda cause p notitiã eiusdẽ effectus: ⁊
iteꝝ vocat̃ qꝛ. Tertia vero effectus per cãm: ⁊ dr̃ ꝓpter
qd: modo notitia ꝓpter qd effectus nõ est notitia: qꝛ effe-
ctus. ideo notitia effectus nõ depẽdet a seipsa sz ab alio.
Ad 2ᵐ ¶ Ad 2ᵐ dicit̃: q̇ nõ est impossibilis circulatio in cogni-
p̄ post. tiõibus in diuersis generib⁹ cognitionũ: sz Arist. intelli-
git in codẽ genere cognitionũ. vñ iaz dcm̃ ẽ. p̄ma cogni-
tio effectus est cognitio qꝛ. ⁊ secũda eiusdẽ effect⁹ est co-
gnitio ꝓpter quid. mõ cognitio ꝓpter quid; ⁊ qꝛ nõ sunt
Ad 3ᵐ eiusdẽ generis notitie. ¶ Ad 3ᵐ negat̃ ɔñtia: ⁊ ad ꝓba-
tionẽ: dico q̇ effectus est notior cã: ⁊ eɔ̃. tñ aliter ⁊ aliter:
effect⁹. n. est notior causa notitia qꝛ. ⁊ causa ẽ notior effe-
ctu notitia ꝓpter qd. ⁊ ideo cõtinue ꝓcedit̃ a magis no-
Ad 4ᵐ to ad min⁹ notũ. ¶ Ad 4ᵐ negat̃ ɔña. Et ad phm: dico
p̄ post. q̇ in ꝓcessu demõstratiuo silogistico statiz habita noti-
tia p̄missaꝝ habet̃ notitia ɔclonis: qm̃ partes ɔclusiõis
sunt extremitates p̄missarũ: sed verũ est: qꝛ nõ habet̃ il-
la notitia distincte ⁊ ɔiunctiz: sz ɔfuse ⁊ diuisiz: ⁊ ista est
p̄ post. intẽtio Arist. in ꝓcessu aũt nãli nõ silogistico nõ opz co-
gnitis cãis cognoscere effcm̃: qꝛ notitia effectus nõ repe-
ritur formaliter cõiunctim vel diuisim in notitia causa-
rum: nec cõtra hunc modum dicendi loquutus est vnq̃
philosophus. quare ⁊c. Capl̃m. X.

T.c.35. **Contra** Anaxagorã ⁊ ceteros ponẽ-
tes p̄ncipioꝝ ⁊ cãꝝ multitu-
dinẽ ĩfinitã. arguit phs. p̄ phy. di. q̇ tunc
nõ ɔtingeret aliquẽ effcm̃ ꝑfecte cogno-
scere: eo q̇ nõ ꝑfecte cognoscit̃ cãtum: ni-
si cognoscant̃ oẽs cãe illius: sed impossi-
bile est infinita cognoscere: qꝛ infinituz
sm̃ q̇ infinitũ est ignotũ. ideo qũo ɔtineat illud verita-
tem. s. q̇ cognitio alicui⁹ est p oẽs suas cãs intẽdo osten-
p̄ᵐ dere. ¶ Pro quo notãdũ p̄mo: q̇ entiũ quedã habẽt ꝓ-
prie quattuor genera causaꝝ: vt cõposita nãlia q̃ habent
intrinsece mãm ⁊ formã: extrinsece vo efficientẽ ⁊ finẽ:
quedã vo ꝓprie loquẽdo solũ tria vt forme substãtiales
sensitiue que habẽt causaz effectiuã ex qua nouiter ꝓdu-
cunt̃ ⁊ cãm finalẽ: qꝛ nõ fiunt a casu nec a fortuna: ⁊ for-
malẽ: qꝛ subyciunt̃ sensatiõibus ⁊ passiõibus sensitiuis
que sunt forme accidẽtales realiter inherẽtes: quedam
aũt habẽt solũ duo genera causarũ. s. efficiens ⁊ finez: vt
forme accidẽtales que ꝓducunt̃ ⁊ hñt finẽ ad quẽ ordi-
nant̃: nõ. n. ꝓprie habẽt mãm: qꝛ nõ componunt̃ ex illa:
nec subyciunt̃ illi: q̇ aũt nõ habeãt formam est manife-
stum. Quedã aũt solũ vnũ genus cause. s. finale vt intel-
ligẽtie celestes: dato sm̃ phm q̇ sint improducte ⁊ q̇ nõ
intelligãt nisi p suã eẽntiã. si. n. hñt causaz ɔseruatiuã il-
la nõ est ꝓprie causa efficiẽs. Quedã vo sunt que nõ hñt
aliquã causaz: vt ꝑsone diuine cũ sint oĩno indepẽdẽtes.
¶ Secũdo notãdũ q̇ notitiaꝝ quedã est ɔplexa ⁊ que- 2ᵐ
daz incõplexa: quedã ꝑfecta ⁊ quedã imꝑfecta. Notitia
cõplexa est illa qua aliquid cõplexe verbaliter cognosci-
tur: vt notitia qua cognoscit̃ triãgulũ habere tres angu-
los. Notitia aũt incõplexa est illa q̃ aliqd incõplexe co-
gnoscit̃: vt notitia qua cognoscit̃ triãgulus vel hõ. Noti-
tia ꝑfecta est illa qua aliqd apprehendit̃ distincte ⁊ sine
formidine: vt notitia necessarioꝝ ⁊ ɔtingẽtiũ ꝓcedẽs ex
scia vel ex credulitate: sine hesitatiõe vt notitia qua ap-
prehẽdo deuz eẽ vel te esse hoiem. Cõꝑando tñ notitias
inicẽ. vna vocat̃ ꝑfecta. altera imperfecta: ita q̇ notitia
ɔtingẽtiũ nõ relata ad aliã notitiaz dr̃ ꝑfecta: cõpata tñ
ad notitiã necessarioꝝ dr̃ imperfecta: ⁊ ita nõ est simplr̃
imꝑfecta sz solũ respectiue. Sed notitia simplr̃ imperfe-
cta est illa q̃ aliqd appꝛhẽdit̃ ɔfuse: aut cũ formidine: vt
opio qua aliquid appꝛhendit̃ cũ formidine etiaz si fuerit
verũ vel necessariũ. ¶ His itellectis sit hec p̄ma cõclu- p̄ᵃ ɔ
sio. De aliquo põt esse notitia sciẽtifica ⁊ demõstratiua:
de quo nõ põt esse cognitio p aliquã cãm eius. pz: qm̃ de
p̄mo simplr̃ põt haberi notitia sciẽtifica ⁊ demõstatiua
a p̄ori ⁊ a posteriori ⁊ nõ p aliquã causaz eius. igit̃ ⁊c. mi-
nor pz: qꝛ nõ hz causam: ⁊ maior ꝓbat̃ sic arguẽdo. omne
ens imensuz est p̄mũ simplr̃: sz deus est ens imẽsuz. igit̃
est p̄mũ simplr̃. hec eniz demõstratio est a p̄ori: qm̃ p̄us
nãliter est ens imẽsuz q̃ p̄mũ simplr̃: sicut p p̄us est ens
q̃ p̄mũ. Item a posteriori sic. omne depẽdẽs habet cau-
sam p̄mã: sed oĩs effectus est dependẽs. igit̃ oĩs effectus
hz causaz p̄mã. Ista demõstratio est a posteriori: qꝛ con-
cludit̃ causa p effectũ. ¶ Ex ista ɔclusione sequit̃ q̇ ali- Coꝛᵐ
quod est ens causaliter depẽdẽs de quo põt hẽri notitia
sciẽtifica ⁊ demõstratiua: ⁊ nõ p aliquã cãrũ suarũ. pz se-
cũda pz de q̃libet itelligẽtia seꝑata: cũ nõ hẽat plẽs cãs.
Et p̄ᵃ declarat̃ sic arguẽdo. Omne eternũ ⁊ indiuisibile
est seꝑatũ a mã: sz q̃libz itelligẽtia abstracta ẽ hõ. igit̃ q̃li-
bet talis ẽ seꝑata a mã. ¶ 2ᵃ ɔclo. De aliq̃ hñte plẽs cãs 2ᵃ ɔ
hẽtur ꝑfecta notitia sciẽtifica ⁊ demr̃atiua: ⁊ nõ p aliq̃
illaꝝ cãrũ. ꝓbat̃. nã triãgulus hz cãm efficiẽtẽ ⁊ finalẽ.
de q̃ hz geometra notitiã ꝑfectã sciẽtificã ⁊ demr̃atiuã:
⁊ tñ nõ hz illã notitiã p aliq̃ illarũ cãrũ. ꝓbat̃: qꝛ nõ de-
mõstrat nisi p cãm formalẽ: vt colligit̃ a Cõmẽta. i. ꝓhe- Com. p̄.
mio phyc. ¶ Ex ista ɔ̃ne seq̃t̃. de aliq̃ hñte oĩa gnã cãrũ Coꝛᵐ
põt aliq̃s artifex hr̃e ꝑfectã notitiã sciẽtificã ⁊ demr̃ati-
uã quã nõ põt hr̃e p oẽs istas cãs. pz. nã de hoie hñte oĩa
illa gnã cãrũ hz metaphyc⁹ ꝑfectã notitiã ⁊ demr̃atiuã
⁊ nõ p oẽs suas cãs: qꝛ sm̃ Cõmẽta. metaphyc⁹ nõ demõ- p̄. ph. 2.
strat nisi p tria gnã cãrũ. s. formalis: efficientis ⁊ finalis. p̄mo
¶ 3ᵃ ɔ. De aliq̃ effectu põt hẽri notitia ꝑfecta tã ɔplexa 3ᵃ ɔ
q̃ icõplexa sine notitia alicui⁹ sue cãe. pz: qꝛ de aliq̃ effe-
ctu põt hr̃i notitia qꝛ est. sine formidine ad oppoᵐ. ⁊ hec
tã ɔplexa q̃ incõplexa. ex q̃ p p̄us cog̃scim⁹ effect⁹ q̃ cãs.
vt dcm̃ est. ¶ 4ᵃ ɔclo. Notitia sciẽtifica effect⁹ nãlis p 4ᵃ ɔ
ꝓcessuz nãlẽ exigit notitiã p singula gnã suaꝝ cãꝝ. Ista
ɔclo pz ex altero caplo: qm̃ nõ cog̃scit̃ aliq̃s effect⁹ nãlis
p ꝓcessuz nãlẽ gn ɔcurrat cognitio cãe efficiẽtis: finalis:
mãlis: ⁊ formalis. Cõcedo igr̃ q̇ cognitio ꝑfecta sciẽtifi-
ca effect⁹ p nãlẽ ꝓcessuz exigit notitiã oĩum suaꝝ cãruz:
nõ itelligẽdo distributiõez ꝓ singulis geneꝝ: qꝛ tũc opor-
teret ifinita cognoscere: eo q̇ ifinite cãe ɔcurrerẽt ad ꝓ-
ductionẽ effectus nãlis. s. cã cãe: ⁊ sic in infinitũ dato q̇
mũdus fuerit etern⁹: sz ꝓ generib⁹ singuloꝝ. s. p efficien-
te ⁊ fine mã ⁊ forma: ⁊ h̃ fuit itẽtio Aris. nec voluit phs: p̄ ph. p̄
q̇ oĩs notitia scientifica ⁊ ꝑfecta alicui⁹ effect⁹ ncc̃io ha-
beat̃ p oĩa gnã cãrũ: sz voluit q̇ artifex ɔsiderãs oĩa gnã
cãrũ possit suũ effectũ demr̃are p q̃ãlibz illaꝝ.

p^m **Contra** p̄dicta arguit̃ ꝛ p̄mo: ꝙ de p̄mo ſimplr nō poſſit eē notitia demonſtratiua a p̄ori: qm̃
oīs demōſtratio a p̄ori eſt demonſtratio ꝓpter qd: ꝛ oīs
demōſtratio ꝓpter qd eſt ꝑ cām. Sed p̄mū ſimplr nō hȝ
cām. vt dcm̃ eſt. igit̃ ꝛc̃. añs ꝓ duab⁹ p̄mis ꝑtib⁹ colligit̃
a pħo. p̄mo poſterioꝝ: ꝛ ita videt̃ p̄ma ꝯclo iplicare con
2^m tradictōēȝ. ¶ 2°. arguit̃: ꝙ geometra nō demonſtrat per
cām formalē: qꝛ ipē nō cōſiderat niſi magnitudinē: ſed
nulla magnitudo hȝ cām formalē. igit̃ ꝛc̃. Maioꝛ collig
tur a pħo. p̄mo poſterioꝝ. minoꝛ eſt ꝯceſſa cū dicebatur
nullū accñs hēre cām formalē: ꝛ ex hoc apparet falſitas
3^m ſecūde ꝯclonis. ¶ 3°. ꝓbat̃: ꝙ metaphyſicus pōt demon
ſtrare ꝑ cām mālem. p̄°. qꝛ metaphyſicus cōſiderat de cā
māli: qꝛ cōſiderat oīa entia mūdi. 2°. qꝛ demōſtrat per
diffinitōēȝ ꝛ quālibet partē eius; ſed vna ꝑs diffōnis eſt
4^m mā. ſ. gen⁹. vt videt̃ dicere Porphyri⁹ in vlib⁹. ¶ 4°. ꝓ
bat̃. ꝙ aliqs effect⁹ nālis nō pōt cognoſci ꝑ oīa gnā cāꝝ.
p̄°. qꝛ accidētia nālia ſunt hȝ cū nō hēant oīa gnā cārum.
2°. qꝛ nulla diffō pōt exprimere oīa gnā cārū: ſȝ ſolū gen⁹
ꝛ drñtiaȝ que nō dicūt niſi mām ꝛ formā.

Ad p^m **Ad primum** dr̃ ꝙ demonſtratio qꝛ. ꝛ ꝓpter qd. dupl̄r ſumit̃. ſ. large ꝛ ſtricte. Pri
mo ſtricte ꝓ demonſtratiōe ꝓcedēte a cā ſuꝑ effcm̃ vel
ecōtra: ꝛ ſic de p̄mo ſimplr nō habet̃ demōſtratio ꝓpter
qd: ſȝ ſolū qꝛ. ex quo ſeqtur ꝙ demōſtratio iſta facta non
fuit qꝛ: nec ꝓpter qd ſtricte ſumēdo. 2° mō demonſtra
tio qꝛ. ꝛ ꝓpter qd. ſumit̃ large ꝓ demōſtratiōe ꝓcedente
a p̄ori ad ſuū poſteri⁹ ꝛ ecōtra: ita ꝙ illa que eſt a p̄ori di
cat̃ ꝓpter qd. Iſta aūt que eſt a poſteriori nominet̃ qꝛ: ꝛ
iſto mō loquēdo: dico ꝙ demōſtratio facta de p̄mo ente
p°poſt. eſt ꝓpter qd: nō tñ ꝑ cāȝ. Et ad pħm rñdet̃ ꝙ ipſe ſumit
Ad 2^m demōſtratōēȝ ꝓpter qd ſtricte. ¶ Ad 2^m negat̃ ꝯñtia: ꝙ
lȝ geometra nō demonſtret triangulū habere tres angu
los equales duobus rectis ꝑ ſuā cām formalē: qꝛ nullaȝ
hȝ: tamē demōſtrat ꝑ cām formalē. ſ. ꝑ angulū extrinſe
Ad 3^m cum. ¶ Ad 3^m dr̃: ꝙ lȝ metaphyſicus cōſideret qditatem
p̄me māe: nō tñ demōſtrat ꝑ mām: qꝛ nō ꝯſiderat mām
vt eſt p̄ncipiū ſubiectiuū forme: ꝛ p̄ncipiū motus ꝛ quie
tis. Et cū dr̃ ꝙ demōſtrat ꝑ partes diffinitōis. ꝯcedo: ne
go tñ ꝙ aliqua illarū ſit mā: lȝ habeat ſe loco māe: ꝛ hec
Ad 4^m eſt itentio Porphy. ¶ Ad 4^m dico: ꝙ lȝ albedo vel aliō
accñs nō habeat quattuoꝛ genera cārū: tñ pōt demōſtra
ri per oīa q̄ttuoꝛ genera: qꝛ in ꝓceſſu nāli percipit̃ albe
dinē nō ꝑ ſe exiſtere: ſȝ eē in alio ꝛ ſic cognoſcit̃ mā. Itēȝ
negat̃ ꝙ nulla diffinitio poſſit exp̄mere oīa q̄ttuoꝛ gene
ra cārū: qꝛ hō pōt ſic diffiniri: hō eſt aīal rōnale ꝓductuȝ
ab hoīe ꝛ ſole ꝛ ad felicitatē ordinatū: vbi ly aīal: expri
mit cām mālem: ꝛ ly rōnale. formalē: ꝛ ly ꝓductū ab ho
mine ꝛ ſole. cāȝ efficiētē ꝑticularē ꝛ vlem: ꝛ ly ordinatū
ad felicitatē. cām finalē: vel ſic. homo eſt compoſitū ex
materia ꝛ forma ꝓductū ab animali rationali ꝛ ad feli
citatem ordinatum. Caplm. XI.

Rincipiū cā ꝛ nā iuiceȝ ordinant̃ penes ſupi⁹ ꝛ iferius: eo
ꝙ oīs cā eſt p̄nci^m: ꝛ nō ecōtra: ꝛ oīs nā eſt
cā ꝛ nō eȝ. iō poſt determinatōēȝ p̄ncipio
rū ꝛ cārū licitū ē deuenire in notitiā nāe:
p^m ꝓ quo notādū. ¶ Primo ſȝ pħȝ. 2°. phy.
T.c.3.4. ꝙ eſt drñia iter nāȝ: hñs nāȝ: ꝛ ens ſȝ nāȝ:
2.5. eo ꝙ nā ꝓp̄e ſumēdo: ē altera ꝑs eēntialis ꝯpoſiti deno
minās itrinſece illud eē ens nāle: vt mā vel forma ſuba
T.c.3. lis. Et diffinit̃ ſic a pħo. Nā eſt cā ꝛ p̄n^m mot⁹ ꝛ qetis ei⁹
in q̄ eſt ꝑ ſe p̄°. ꝛ nō ſm accñs. Ens vō hñs nāȝ eſt ꝯpoſi
tū nāle hñs itrinſece mām ꝛ formā: Sȝ ens ſm nām dr̃
oē illud qd eſt in nā: ꝛ ſic oīs mā vel forma ſeu de⁹ ꝛ itel

ligētie ac oīa accñtia nālia drñr entia ſm nāȝ: nec differt
hec denoīatio a p̄orib⁹ niſi vt ſupi⁹ a ſuo inferiori: qꝛ oīs
nā ꝛ oē ens hñs nām eſt ens ſm nām: ꝛ nō ecōuerſo. q̄li
bet. n. itelligētia ꝛ q̄lȝ q̄litas p̄ma vel ſcda reſultās ex il
la eſt ens ſm nām ꝛ nō ē nā: nec hñs nām. ¶ 2° notādu 2^m
iuxt̃ doctrinā Ar. 2° phy. ꝙ illi termini p̄mo. ꝛ ꝑ ſe. ꝛ non T.c.3.
ſȝ accñs diuerſa determināt i diffōne nāe: qꝛ ly nō ſȝ ac
cidēs. determiat illū terminū cā: ꝛ ly p̄°. id ꝯplexū p̄nci^m
mot⁹ ꝛ qetis: ſȝ ly ꝑ ſe. determiat illud ꝯplexū ei⁹ i q ē. iō
dȝ illa diffō ſic in ſuis termis adaptari. nā ē cā nō ſȝ ac
cidēs ꝛ p̄n^m p̄mo mot⁹ ꝛ qetis eius in q̄ eſt ꝑ ſe. p̄°. nā dr̃ p̄
cā ꝛ p̄n^m. vt ꝑ hoc pħus exp̄meret duplicē nām. ſ. mām ꝛ Com.3.
formā. ꝓp̄ie. n. cōpetit p̄n^m māe cū ſit perpetua: ꝛ cā for
me cū det cāliter eē ſubāle cōpoſito. 2° dr̃ nō ſm accñs 2
ad drñiam artiū q̄ agūt in ſubtīs in qb⁹ ſunt: ſȝ hoc eſt ſm
accñs. vñ cū medic⁹ ſanat ſeipm: Ars medicie eſt p̄n^m ꝛ
cā ſanitatis eius in quo eſt p̄mo ꝛ ꝑ ſe: nō tñ eſt nā: qm̃ lȝ
ars medicine ſit ꝑ ſe cauſa ſanitatis: nō tñ ꝑ ſe eſt cā ſani Com.3.
tatis eius in quo eſt: eo ꝙ accidit medico ſanari: cuȝ me
dicus ꝛ recipiēs ſanitatē diuidunt̃ abiuicē. aliqñ. n. qui
eſt medic⁹ nō ſanat̃: ꝛ aliqñ q ſanat̃ nō eſt medic⁹. 3° dr̃ 3
p̄° vel p̄mū ad drñiaȝ q̄litatū motiuarū q̄ ſunt grauitas ꝛ
leuitas ꝛ aliarū q̄litatū inſtrāliū: quaꝝ nulla eſt nā: quā
uis ſint cāe nō ſm accñs ꝛ p̄ncipia ꝑ ſe mouēdi ꝛ qeſcen
di eoꝝ in qb⁹ ſunt: ſola. n. mā p̄ma vel forma ſubalis ꝓ
p̄ie loquēdo dr̃ nā ꝛc̃. 4° ponit̃ ꝑ ſe ad drñiam reꝝ arti 4
ficialiū q̄ mouent̃ a p̄n° extriſeco qd nō eſt in eis ꝑ ſe: ſȝ
ꝑ accidēs. p̄ncipiuȝ. n. mot⁹ deorſuȝ ſcāni nō eſt in ſcāno
ſm ꝙ hui⁹: ſȝ ſm ꝙ eſt lapideū vel ligneū: niſi iſta parti
cula poneret̃ res artificialis ꝑ ſe ꝛ ſȝ ꝙ hȝ moueret̃: qd
eſt ꝯ pħm. 2° phy. ꝛ ꝓbat̃ ꝯñia. nā cū ſcānū mouet̃ deor T.c.3.
ſuȝ. nā eſt cā nō ſm accidēs ꝛ p̄mū p̄ncipiū motus ei⁹ in
quo eſt: ſȝ ꝑ accñs. iō res artificialis ſm ꝙ hȝ nō mouet̃
nālr. ¶ His p̄miſſis ſit hec p̄ma ꝯclo. nā vere p̄dicat̃ d p°ꝯ
mā ꝛ forma: lȝ diffoꝛmiter dicat̃ de illis: iſtā ꝯclonē po
nit Ar. 2° phy. cuius p̄mā partē ꝓbat ſic. id qd p̄mo ieſt T.c.10.
vnicuiqȝ enti nāli nō formatū ꝑ ſeipm videt̃ eſſe nā: ſed T.c.7.
mā eſt hȝ. igit̃ ꝛc̃. Itē illud eſt nā a quo dr̃ res naturalis
in actu: ſȝ forma eſt hȝ. igit̃ ꝛc̃. Scdaȝ partē ꝯcluſiōis ar
guit pħs ſic. illa nā a qua dr̃ res nālis in actu: aliter ē nā T.c.11.
q̄ illa a qua dr̃ ſolū in potētia: ſȝ a forma dr̃ res nālis in
actu ꝛ a mā ſoluȝ in potētia. igit̃ forma alio mō eſt natu
ra q̄ mā. Et addit pħs: ꝙ forma que eſt natura nō eſt ſe T.c.12.
parabilis a mā ſm eē ſed ſolū ſm rōnē. Ex iſta ꝯcluſiōe T.c.12.
infert pħs: ꝙ forma eſt magis natura q̄ mā: qꝛ a forma
res dr̃ eſſe naturalis in actu ꝛ a materia in potētia. vñ ſi
cut ſe hȝ materia in rebus artificialibus. ſic ſe hȝ forma
in nālibus. nā ſicut materia artificialis eſt pars p̄ncipa
lioꝛ artificiati. ſic forma rei nālis eſt p̄ncipalioꝛ ꝑs eius.
Et iō ſicut natura rei artificialis p̄mo ſigñat mām ꝛ ſe
cundario formā. vt vult Cōmēta. 2°. de aīa. ita nā rei nā Com.8.
lis p̄°. ſigñat formā ꝛ ſcdario mām. ¶ 2ª ꝯclo. Sicut na 2^aꝯ
turā eē eſt ꝑ ſe notū: ita diffō nāe eſt manifeſta. Primaȝ
partē hui⁹ ꝯclonis ponit pħs. vbi. ſ. quā ꝓbat ſic. mani T.c.6.
feſtuȝ eſt ꝙ multa entia hñt in ſe p̄ncipia qb⁹ mouent̃ ꝛ
qeſcūt ꝑ ſe. igit̃ māifeſtū eſt hȝ p̄ncipiū eē: ꝛ per ꝯñs ma
nifeſtū eſt nām eſſe. Secundā parteȝ ꝯclonis ponit Cō
mētatoꝛ quā ꝓbat ſic. ſi vnū correlatiuoꝝ eſt māifeſtuȝ Com.3.
ꝛ reliquū: ſȝ nām eē eſt ꝑ ſe notū. igit̃ nām eē p̄n^m ꝛ cām
motus ꝛ qetis eſt ꝑ ſe notū. ¶ Aduertēdū ꝙ nām eē nō Nōn^m
eſt ꝑ ſe notū: ſicut p̄ma p̄ncipia ſūt ꝑ ſe nota. vñ aliqd dr̃
ꝑ ſe notū tripl̄r. p̄°. qꝛ ē notū ꝑ expiētiā ſine aliq̄ ratiōe p̄
argumētatiua: vt niuē eē albā. 2° qꝛ ē notū ꝑ rōnē ipce 2
ptibilē. vt oē totū eſt maius ſua pte. 3°. qꝛ eſt notū ex ſo 3
la notitia terminoꝝ: vt de quolibȝ dr̃ eē vel nō eē. p̄° ꝛ 2°.

mō pōt demrāri p se notū cū hēat ppōnes pores eo: nūc aūt solū pmo vel 2° mō nām eē est p se notū: qꝛ p experientiā vel discursuz ipceptibilē. cognito. n. qd signat nomine nāe. s. ꝙ in isto noie iportat pncipiū mot⁹ ꝛ qetis: itellect⁹ ipceptibilr arguit: aliqd est pncipiū motus. igit nā
3° ꝫ est. ¶ 3ª ꝯclo. Predicta diffinitio nāe nō est formalis sꝫ mālis. ista ꝯclo est Lyncoñ. quaꝫ pbat sic: ois diffinitio formalis dat p itrinseca ꝛ p cām diffiniti; diffinitio aūt mālis dat per effcm̄ diffiniti ꝛ extrīseca ei: sꝫ pdicta diffinitio dat p effcm̄ ꝛ extrīseca cū dicit pncipiuꝫ motus ꝛ quietis ꝛc. igit est māiis. ideo inqt ipe: diffinitio formalis nāe est ista. Nā est illud quo p° ꝛ p se nālia differunt a nō nāiib⁹: hec. n. est formalis: qꝛ dat p itrinsecā drīam
4° ꝫ nāliuꝫ ab artificialib⁹. ¶ 4ª ꝯclo. Diffinitio mālis nāe p diffinitiōeꝫ formalē eiusdē est a pori silogistice demōstrabilis. pꝫ arguēdo: omne id quo p° ꝛ p se differūt naturalia a nō nālib⁹ est pricipiuꝫ ꝛ cā motus ꝛ qetis eius in
Corp^m quo est p° ꝛ p se ꝛ nō fm accñs: sꝫ nā est hᵒ. igit ꝛc. ¶ Ex
T.c.3. quib⁹ sequit ꝙ diffinitio data a phō est bona: qꝛ ꝯstat ex genere ꝛ differētia: gbus ꝯuēit omni nature: ꝛ distiguit a quolibet quod nō est natura.

p^m **Contra** correlariuꝫ arguit q̄druplr. pmo sic. nulla
(t.43 suba dꝫ diffiniri p accñtia: sꝫ ois motus vl
T.c.17. qes est accñs: ꝛ ois nā est suba. igr nāe diffō nō dꝫ dari p
Com.2. motū ꝛ qetē. pma pars añcedētis est Arist. 7°. metaphy.
T.c.4. 2ª vo Comētato. 3° phyco. ꝛ 3° phi. 2° phyco. ¶ 2° nullū
t.10 absolutū diffinit p respectiuū: sed nā est qd absolutū: vt
2^m mā vel forma: ꝛ pricipiū est qd respectiuuꝫ: qꝛ refert ad pricipiatū. igit ꝛc. maior pꝫ: eo ꝙ ois diffinitio dꝫ dari p genus ꝛ differētiā p Porphyriū in pdicabilib⁹: ꝛ p phm
3^m 2° posterioꝝ. ¶ 3°. nullū positiuū dꝫ diffiniri p puatiuū: sꝫ nā est ens positiuū ꝛ quies puatiuuꝫ: qꝛ qes est puatio mot⁹: igit nā nō dꝫ diffiniri p qetē. maior est phi. 6°. thopicoꝝ di. ꝙ ois diffō dꝫ dari p notiora: mō quies nō ē no
T.c.85. tior motu: sꝫ eꝫ: cū motus sit habitus: ꝛ habit⁹ est notior
T.c.25. puatiōe: pmo ꝛ 3° de aīa. ¶ 4°. nihil est pricipiū alicui⁹
4^m nisi illud sit res positiua: sꝫ qes nō est res positiua. igr nā nō est pricipiū qetis: minor pꝫ: qꝛ mot⁹ ꝛ qes opponūtur puatiue: sicut lumē ꝛ tenebra: ꝛ maior declarat. naꝫ ois
T.c.20 relo ppe dicta exigit duo extrema positiua. 5°. metaph. sꝫ pricipiū ppe ad pncipiatū refert. igit ꝛc.

Ad p^m **Ad primum** dr negādo maiorē: ꝛ ad pbatiōeꝫ: dico ꝙ phus vult duo. Primuꝫ ꝙ nulla suba diffiniat p accñtia diffinitiōe pure qditatiua fm ꝙ nulla suba sic absolute sumpta diffiniat p accñtia: modo hec diffinitio nō est pure qditatiua cū sit mālis p additamēta vel p effcm̄ diffiniti. Nec suba diffinit absolute: sꝫ solū respectiue: qꝛ nā vltra subam quā signat dicit respcm̄ ad motū ꝛ qetē: sicut aīa signat subam ꝛ cōno
Ad 2^m tat respcm̄ informatiōis corporis. ¶ Ad 2^m etiā videt. ꝙ absolutū pōt diffiniri per respectiuū diffinitiōe pure quiditatiua: ꝛ isto modo nō diffinit p absolutū: qꝛ natu
Ad 3^m ra ptinet ad pdtuꝫ relatiōis. ¶ Ad 3^m negat maior. ꝛ dr ꝙ iꝫ nullū puatiuuꝫ sit notius positiuo: tñ aliquo positiuo est notius: nūc aūt quies ꝛ si nō est notior motu; tamē est notior nā. Et si dicit nāꝫ eē est p se notū. igit qes non est notior nā. negat ꝯñtia: qꝛ etiaꝫ quies est per se nota ꝛ
Ad 4^m magis per se nota q̄ꝫ natura. ¶ Ad 4^m negat maior. ꝛ dicitur ꝙ sicut aliqd puatiuū est pncipium positiui. vt patuit de puatiōe: ita aliqd positiuū est pncipiuꝫ puatiui. ꝛ ꝯñter dico ꝙ nō semp inter pncipiū ꝛ pricipiatū est relatio ppie dicta. ꝛ hoc quādo pncipiū est positiuū ꝛ pricipiatū puatiuum aut ecōtra. vtrū aūt quies sit priuatio motus. sicut tenebra luminis: non determino ad pñs: qꝛ alīs faciā de hoc spālē fmonem. Capitm. XII.

Qꝛ Uia natura est pncipiū motus ꝛ qetis: ꝛ in q̄libet en- T.c.3.
te nāli videt itrīsece repiri nā. iō apparet seq qdlibꝫ ens nāle hēre in se pn^m actiuuꝫ ꝛ passiuū mot⁹ ꝛ qetis fm determiatiōeꝫ (t.12.
phi. 2°. phy. ad cui⁹ vitatē ingrēdā. ¶ Est T.c.4.
pmo notādū: ꝙ ens nāle capit duplr. s. lar p^m
ge ꝛ stricte. Ens nāle large sumptū dr eē indifferēter oē ens hñs esse a nā: ꝛ sic mā ꝛ forma ꝛ oia accñtia nālia dicūtur entia nālia: ꝛ isto mō nō est itelligēda ppō phi. s. T.c.4.
oē ens nāle hꝫ in se pncipiū mot⁹ ꝛ qetis cū mā ꝛ forma ꝛ cō.3.
nō hēant in se hᵒ pncipiū: nec aliq̄ forma accñtalis cum sint entia simplicia p carētiā ptiū diuersaꝝ rōnuꝫ. Sed ens nāle stricte sumptū est solū cōpositū ex mā ꝛ forma subali: ꝛ sic itelligit phs cū vult oē ens nāle in se itrinse- 2.ph.4
ce ꝯtinere hᵒ motus ꝛ qetis pncipiū: ꝛ isto mō sumā ens nāle in ꝯclonibus. ¶ 2°. notādū: ꝙ triplex est pncipium 2^m
actiuū. s. qd ꝛ pncipale: ꝛ p qd ꝛ directiuū: quo ꝛ instrale. Pricipiū actiuū qd ꝛ pncipale est illud cui pncipalr attribuit actio: ꝛ sic solū cōpositū nāle dicit pncipiuꝫ actiuum: ꝛ de tali pncipio loquit phs. pmo de aīa. di. actōes t.c.64.
sunt suppositoꝝ. Principiū vo actiuū p qd ꝛ directiuū: t.66.
est illud p qd dirigit pncipale agēs i sua actiōe cuiusmodi est forma subalis. ꝛ sic loquit phs. 7. ꝛ 8. phyco. di. oē T.c.p.
qd mouet ab aiio mouet. Principiū aūt quo ꝛ istrumētale est ratio instrumētalis agētis qua agens operat motum vel mutatiōeꝫ. vt forme accidētales: ꝛ sic loquitur phs. 2° de gnātiōe di. elemēta inuicē agere mediātibus T.c.8.
qualitatibus pmis. Exemplū oīum istoꝝ. nā cum ignis agit in aquā. ignis est pncipiū actiuuꝫ qd ꝛ pncipale. forma substātialis ignis est pncipium propter qd ꝛ directiuum: sed instrumētale ꝛ quo est caliditas. Cōsimilr triplex est pncipiū passiuuꝫ qd ꝛ pncipale: ꝛ est illud qd subycit motui vel mutatiōi. vt compositū nāle: ꝛ sic loquitur phus. 5°. phyco. cū asserit compositū per accidens ge T.c.6.
nerari tam simpliciter q̄ꝫ fm quid. Principiū aūt passi t.7.
uum per qd est id per qd passum pncipale recipit motuꝫ vel mutatiōeꝫ: ꝛ sic loquit phus. pmo de aīa di. aīam nō t.c.64.
ppe itelligere: sed hoiem per aīam. Sed pncipiū passiuum quo est dispositio qua passum recipit motū vel mutationē vt formā accidētalis. Exemplū oīum istoꝝ. cuꝫ aqua patit ab igne pncipiū passiuū qd est aqua: ꝛ per qd est forma substātialis. pncipiū vo quo est ipsa frigiditas aque. Intēdit igit phs de pn°. actiuo ꝛ passiuo qd ꝛ quo: T.c.3.
tñ pncipalr d pn° p qd. ¶ His pmissis sit hec pma ꝯclo. p° ꝫ
Qdlibet ens nāle est itrinsece qescibile ꝛ localr mobile. pbat. nā est pncipiū ꝛ cā motus ꝛ qetis localis: sed qdlibet ens nāle ꝯtinet itrinsece vtrāqꝫ nām. s. māꝫ ꝛ formā: vt est ostēsum de itentiōe phi. igit ꝛc. Maior pꝫ: eo ꝙ si 2.ph.4
nā est pncipiū mot⁹ maxime videt ꝙ mot⁹ localis cum ipse sit pmus motuū. 8. phyco. sꝫ opposita hñt fieri circa T.c.53.
idē. igit et nā est pncipiū qetis localis. ¶ 2ª ꝯclo. Qdli- 2° ꝫ
bet ens nāle graue aut leue fꝫ qd ꝛ nō simplr est a pnci° itrīseco augmētabile ꝛ diminuibile. pbat. sit a. vnū graue vel leue fm qd. ꝛ pꝫ ꝙ a. pōt ꝯdēsari violēter a pnci° extrīseco: q̄ facto dimittat a. nāe sue: ꝛ seqt ꝙ reducet se ad porē dispōnē p raritatē. ꝛ ꝯñter augmētabit a pn°. intrinseco. Item rarefiat violēter vltra raritatē sue nāe ꝛ amoueat qdlꝫ ipediēs. ꝛ pꝫ ꝙ se itrīsece reducet ad porē raritatē vl dēsitatē. ꝛ ꝯñr diminuet a pn°. itrīseco. Et no 2.ph.2.
tāter dixi graue aut leue fm qd: qꝛ terra pura nō hꝫ in se pmo
pn^m itrīsecū sue augmētatōis cū nō possit augeri nisi ab extrin^co: nec ignis pur⁹ hꝫ i se pn^m itrīsecū sue dimiutionis cū nō possit diminui nisi ab extrīseco violēter. ¶ 3ª 3° ꝫ
ꝯclo. Omne ens nāle viuēs hꝫ in se pnc^m itrīsecū sue nu-

tritionis.pꝫ:eo ꝙ ṗncipium actiuū per qḋ est aīa ⁊ calor nālis est ṗncipiū actiuū quo.alimentū aūt est ṗncipium passiuū qḋ.⁊ ꝯuertit̄ in nām aliti.hec aūt ponit phūs.ṗ.º
T.c.34 de gnātione. ¶ Ex ista ꝯclōne sequit̄ ꝙ omne aīatū est a ṗncipio itrinseco augmētabile vł diminuibile augmētatiōe ⁊ diminutiōe ꝓprie dicta.ṗmum pꝫ de augmētatiōe.nā aīalia ⁊ plante augent̄ ꝑ intus sumptionē nutrimēti.⁊ ꝯuersionē eiusdē factā ab aīa in nām aliti.secundū etiā sequit̄ ex ṗmo:qm̄ aīalia ⁊ plāte nō sunt perpetue duratōis:sꝫ tādē ꝑ ꝯsumptōēꝫ humidi radicalis desiccant̄:ita ꝙ maior fit deꝑditio q̄ꝫ restauratio : ⁊ hoc ꝑ
4ᵃ ꝯ actiōēꝫ ꝑtis etherogenie in reliquā. ¶ 4ᵃ ꝯclo. Omne ens nāle hꝫ in se ṗncipium itrinsecū sue alteratiōis. ista
ṗ ꝯclusio pꝫ inductiue.nā ṗmo celū hꝫ in se ṗncipiū intrinsecū sue illuminatiōis:cū cōtinue aliqua pars nouiter il
2 luminet̄ ⁊ nouiter recipiat influētiā. 2º elemēta reducunt se ad nālē dispōnē. vt pꝫ de aq̄ frigefacta post cale
3 factionem:⁊ hoc est a ṗncipio itrinseco forme ⁊ māe. 3º mixta tā aīata q̄ꝫ iaīata etiā se reducūt ad dispōnē nālēꝫ si fuerint extra:qḋ nō videt̄ nisi a ṗncipio itrinseco. Intelligēdū tamē ſm Cōmēta.ꝙ corpora simplicia vt ele
2.ph.c. mēta:q2 nō cōponunt̄ ex ꝯtrarijs hn̄ hn̄t ṗncipiū intrin
ṗº secū se reducēdi ad nālem dispōnē:sed nō recedēdi ab illa.ideo nō mouent̄ a sua dispōne nāli nisi ab extrinseco. nūq̄ꝫ.n.aqua calefit nisi ab extrinseco:nec aer frigefit nisi ab extriseco.Corpora aūt mixta que cōponunt̄ ex contrarijs habēt in se ṗncipiū intrinsecū reuertēdi ad suaꝫ dispōnē nālem:⁊ recedēdi ab illa. vt pꝫ de aīali:qḋ corrumpit̄ a ṗncipio itrinseco ꝑ actionē ⁊ reactōēꝫ dissimiliū partiū in qualitatibus ṗmis.Ex quibꝫ omnibꝫ sequitur ꝙ oē ens nāle hꝫ in se ṗncipiū actiuū ⁊ passiuū motꝫ ⁊ q̄etis ſm aliqḋ genꝫ motuū:qḋ erat inuestigādū.

Contra tres vltimas ꝯclōnes nō arguaꝫ ad pn̄s: q2 intēdo alias diffusiꝫ ꝓferre sermonē : sꝫ so
ṗᵐ lum ꝯtra ṗmā ꝯclōnē q̄druplicitcr.⁊ ṗmo sic.Elemētuꝫ terre est ens nāle:⁊ nō hꝫ in se nisi ṗncipiū quietis:q2 nō
(2ᵐ pōt moueri localiter.Simił̄r celum nō pōt q̄escere : ⁊ tn̄
T.c.43 est ens nāle.ḡ ꝯclo falsa.aīs est phi.2º celi ⁊ mūdi.di. ꝙ
⁊.ioi.⁊ necesse est celū moueri ⁊ necesse est terrā q̄escere. ¶ 2º
ꝑpe.i7 aliqd mouet̄ qḋ nō quiescit ⁊ aliqd q̄escit qḋ nō mouet̄: quoꝝ qḋlibet est ens nāle.igit̄ nō qḋlibꝫ ens nāle habet in se ṗncipiū motus ⁊ quietis localis.aīs pꝫ ad experiētiam. vt videmus aliquē lapidē q̄escere ⁊ alteruꝫ mo
3ᵐ ueri localiter. ¶ 3º Nihil hꝫ in se ṗncipiū oppositoꝝ : sꝫ motus ⁊ quies sunt opposita. igit̄ nihil hꝫ in se ṗncipiuꝫ motus ⁊ quietis localis. Maior pꝫ:q2 idē inquātū ideꝫ
T.c.55. semꝑ est aptū natū facere idē.2º de gnātiōe.minor vero
T.c.53. est phi.5º phyco.⁊ pꝫ ex dictis ꝙ motus ⁊ quies denomi
4ᵐ nāt idē successiue ⁊ nō simul. ¶ 4º lectulus est ens naturale:⁊ tamē nō hꝫ in se ṗncipiū motus ⁊ quietis.igit̄ .maior pꝫ:q2 lectulus componit̄ ex mā ⁊ forma. minor vero
T.c.3.2 est Aristo.2º phyco.di.ꝙ artificialia non habēt in se ṗn
⁊ ṗ. cipium motus ⁊ quietis.

Ad ṗᵐ Ad primum dicitur:ꝙ lꝫ terra nō possit localiter moueri: tn̄ hꝫ ṗncipiū motꝫ localis:q2 cū toto hoc ipsa est mobilis localiter.si.n.eēt ex suū locū nālem ⁊ dimitteret̄ sue nāe.ipsa haberet principiū itrinsecū motus:sꝫ tūc nihil haberet qḋ iaꝫ nō hꝫ.igitur adhuc hꝫ ṗncipiū motus. vn̄ si eēt aliquis hō qui nō posset ridere ex aliq̄ violēta vel mōstruosa dispositione adhuc ipse eēt risibilis:ita si terra nō posset moueri propter carentiā motiui:tamē est mobilis:q2 ipsa apta nata
Ad 2ᵐ est moueri. ¶ Ad 2ᵐ negat̄ ꝯn̄tia:q2 nō sequit̄ .hoc habꝫ in se ṗncipiū motus ⁊ quietis.igit̄ mouet̄ ⁊ quiescit: sed bene sequit̄ ꝙ est aptū natū moueri ⁊ quiescere . Ex hoc sequit̄ ꝙ in diffinitiōe nāe nō est sumēda nota copulatōis 2.ph.3.
disiūctiue.sicut cōiter asserūt oēs ꝓpter ṗmū ⁊ scḋm argumētū:sꝫ copulatiue.dicunt.n. ꝙ dꝫ sic intelligi. nā est ṗncipiū ⁊ cā motus vel quietis ⁊c̄. ego aūt dico ꝙ nā est ṗncipiū ⁊ cā motus ⁊ q̄etis copulatiue: qm̄ terra est mobilis. vt pꝫ:celū aūt semꝑ mouet̄ circa centruꝫ mundi ⁊ semꝑ q̄escit : q2 nō recedit a centro:nec accedit ad illud.
vt testat̄ phūs.8.phyco. ¶ Ad 3ᵐ dicit̄: ꝙ nō semꝑ mo T.c. 76
tus ⁊ quies sunt opposita.vt iā dcm̄ est: q2 verificant̄ de Ad 3ᵐ
codē.Et ad phꝫ dico ꝙ ipse loquebat̄ de motu nāli ⁊ ge 5.ph.53.
te violēta ⁊ ecōtra. Itē dicit̄ ꝙ nō est icōueniēs aliqd in se hēre ṗncipiū oppositoꝝ: quoꝝ vnum ordinat̄ ad reliquū:sicut motus nālis ⁊ q̄es eius:sꝫ nihil hꝫ in se principiū oppositoꝝ : quoꝝ vnū nō ordinat̄ ad aliud.s. motus nālis ⁊ q̄etis violēte:aut eꝯ.Et ad phꝫ dr̄ ꝙ ipse itelligit
idē inquātū idē semꝑ facit idē vltimatū intētuꝫ. q̄re ⁊c̄. 2.g.55.
¶ Ad 4ᵐ dr̄:ꝙ lectulus nō est ens nāle sed artificiale:⁊ Ad 4ᵐ
ad ꝓbatiōēꝫ negat̄ ꝯn̄a:sꝫ opꝫ addere in aīcedēte: ꝙ lectulus cōponit̄ imediate ex mā nāli ⁊ ex forma nāli:qḋ nō est veꝝ:imo imediate cōponit̄ ex forma artificiali ⁊ ex mā artificiali q̄ est lignū. Vn̄ cōpositū nāle mixtū:dicit̄ mā artificialiū:sicut altera ꝑs cōpositi est mā nāliū
de q̄ locutus suꝫ.s̄. ¶ Sꝫ forte arguit̄ lectulus ſm ꝙ hu 3
ius habet mām que est lignū : sed lignū ſm ꝙ huius habet in se ṗncipiuꝫ motus ⁊ q̄etis. ḡ lectulus ſm ꝙ huius hꝫ in se ṗncipiū motus ⁊ q̄etis.⁊ ꝑ ꝯn̄s est ens nāle : imo sequit̄ ꝙ artificialia inquātū huiꝫ hn̄t in se ṗncipiū mo
tus ⁊ quietis:qḋ negat phūs.2º phyco. Rn̄det̄ negando T.c.3.2.
ꝯn̄am:sicut nō sequit̄ .albū ſm ꝙ huiꝫ ꝯtinet subiectum ⁊ ṗ.
albedinis.⁊ subm̄ albedinis ſm ꝙ huiꝫ subijcit̄ albedini.ḡ albū ſm ꝙ huiꝫ subijcit̄ albedini: lꝫ.n.album qḋ est subiectū subijcit̄ albedini:nō tamē albū qḋ est cōpositū per accidens.quare ⁊c̄. Caplm̄. XIII.

MOtis bis que manifestāt cās ꝑ se. ꝯn̄ter vō inuestigāda sunt illa q̄ notificāt cās ꝑ accn̄s . cuiusmōi sūt casus ⁊ fortūa. ḋ q̄bꝫ doctrinā tradit phs.
2º phyco.Et iḋ ṗmo notādū ꝙ cārū: q̄dā a t.c. 39.
est ꝑ se ⁊ q̄dā ꝑ accn̄s: tā in in his q̄ agunt vsq; ad
ſm ꝓpositū vt hoīes:q̄ꝫ in his q̄ agūt pre 68.
ter ꝓpoᵐ vt bruta ⁊ cetera.distincta ab hoīe . Cā ꝑ se est illa q̄ exṗmit rōnē ſm quā ē cā:vel q̄ iāluit in effcm̄ : aut q̄ agit effcm̄ itētū ab ea.Exēpluꝫ ṗmi.domificator ē ꝑ se cā sui effectꝫ.s.domꝫ:q2 exṗmit rōnē artis:ſm quā est cā sui effectꝫ.Exēplū scḋi.ignis ē ꝑ se cā ignis:q2 iāluit i effectū ꝓducēdo caliditatē.Exēplū tertij. vadēs ad plateaꝫ cā emēdi panē:si emit panē dr̄ cā ꝑ se istiꝫ emptiōis.Causa aūt ꝑ accn̄s dr̄ esse illa q̄ nō exṗmit rōnē sue cāltatis: vel nō iāluit in effcm̄:aut illū nō intēdit. Exēplū ṗmi.vt policletꝫ est cā ꝑ accn̄s statue: ⁊ albū cā ꝑ accn̄s domꝫ:q2 accidit policleto vt faciat statuaꝫ ⁊ accidit albo: ꝙ agat domū.Exēplū 2ⁱ. vt aptēs fenestraꝫ dr̄ cā ꝑ accn̄s illuminatōis medij:q2 nō iāluit i effcm̄ illū:sꝫ sol vł corpꝫ luminosuꝫ dr̄ cā ꝑ se:ꝑ accn̄s aūt remouet ipedimētū. Exēplū tertij. vt vadēs ad plateā solū cā emēdi panē ⁊ inueniat thesauꝝ.tūc respcū thesauri inētōis dr̄ cā ꝑ accn̄s. ¶ 2º 2ᵐ
nōnᵐ.ꝙ effectuū ꝓueniētiū ab agētibꝫ q̄dā sūt itēti: ⁊ q̄dā nō itēti.vt iā dcm̄ ē.nā inētio thesauri ē effectꝫ nō intentꝫ:⁊ emptio pāis ē effectꝫ itentꝫ. Itē effectuū nō itētorū q̄dā eueniūt semꝑ vł freq̄nter cū effectibꝫ itētis: ⁊ q̄dā ex̄ semꝑ ⁊ freq̄nter.Exēplū ṗmi.vt ꝯsūptio sotulariū eūtis ad plateā cā emēdi aliqḋ venale.Exēplū scḋi. vt inētio thesauri respcū eiusdē. Itē effectuū nō itētoꝝ q̄dā sunt nōbilis bonitatis vel malicie : sicut inētio thesauri vel fractio tybie:quidā vō nō sūt notabilis bonitatis vł

malitie. sicut p̄isi īuētio vel casus vni⁹ pili in fricatiōe
barbe. ¶ His p̄missis ponit Ar. 2° phy. q̄tuor ɔclones.
p° ȝ ¶ Prima ɔclo. tā casus q̄ȝ fortuna est cā p accñs. p̄baſ.
T.c.52. oīs cā agēs ex q̄ p̄uenit aliqd nō intētū ab ea est cā p ac
cidēs respcū illi⁹: ſȝ tā casus q̄ȝ fortuna est hmōi. igiſ ⁊c̄. mi
nor vō declaraſ. nā si aliqs p̄ponēs accipe pecuniā inue
niat debitorē ⁊ accipiat eā. tūc iste nō est cā receptiōis p
accñs pecunie: ſȝ si nō itēdat ⁊ recipiat pecuniā. tūc rece
ptio pecunie est p accñs a casu ⁊ a fortuna. ¶ Sȝ adver
T.c.65. tēdū q̄ cū loquiſ p̄hs de casu vel fortuna q̄ est cā p acci
dēs: nō itelligit reducere casuȝ vel fortunā: nisi ad gen⁹
cāe efficiētis: eo q̄ casus ⁊ fortuna est ip̄m agēs effectuȝ
2° ȝ p̄ducēs p̄ter intētionē. ¶ 2ª ɔclo. Casus ⁊ fortuna sunt
T.c.52. in his q̄ sunt raro ⁊ in minori p̄te. p̄baſ. receptio pecūie
quā creditor nō est opinatus accipe est a casu ⁊ a fortūa:
ſȝ talis receptio nō est semp nec freq̄nter: ſȝ raro ⁊ in mi
3° ȝ nori p̄te. igiſ ⁊c̄. ¶ 3ª ɔclo. Lȝ casus repiaſ in nō hñtib⁹
T.c.57. intellcm: tñ fortuna nō repiſ nisi in agētibus f̄m p̄posi
59. ⁊ 60 tū. p̄ma pars p3: eo q̄ iaīata ⁊ bruta agunt a casu. vt equ⁹
veniēs ab hostib⁹ domū saluaſ a casu: q̄ nō venit cā sa
lutis: nec spe: ſȝ p̄pter cōsuetudinē ⁊ notitiā loci. Simi
liter tripoda vel scānū casu cecidit sup pedes: ita vt ha
beas aptitudinē sedēdi sup ip̄m: nō q̄ cecidit est a casu:
2 ſȝ sup pedes suos. 2ª ps p3: q̄ fortuna nō repiſ nisi in ope
ratiōib⁹ volūtariȷs. p̄baſ. fortuna nō repiſ nisi in his in
q̄bus p̄ōt iueniri bonitas fortune: ſȝ bonitas fortune nō
repiſ nisi in opatiōibus voluntariȷs: ⁊ rōnē fortune assi
T.c.58. gnat p̄hus: q̄ bonitas fortune videſ eē felicitas vl̄ pro
pe felicitatē: mō felicitas est opatio volūtaria. vñ inani
mata infantes ⁊ bruta nō faciūt aliquid a fortuna: q̄ nō
T.c.59. hñt p̄positū. Et ideo inquit p̄hs: q̄ nec eufortuniū: nec
infortuniū est in his: nisi f̄m silitudinē. sicut dixit Pro
tarchus illos lapides eufortunatos eē ex quib⁹ fiūt alta
ria: q̄ honoranſ ab hoīb⁹: ⁊ istos eē ifortunatos q̄b⁹ ascē
diſ ad altare: q̄ conculcanſ pedib⁹ ⁊ etiaȝ inhonoranſ.
4° ȝ ¶ 4ª ɔclo. Casus ⁊ fortuna sunt in his que fiūt p̄pter fi
T.c.61. nē: ⁊ in his que sunt notabilis bonitatis vl̄ malitie. Pri
⁊ 62. ma ps p̄baſ exēplariter. si creditor iret ad forū causa ali
qd faciēdi ⁊ nō repiendi debitorē: ⁊ ēē debitor repiens
creditorē sibi traderet pecuniaȝ. tūc receptio pecūie eēt
fortuita ⁊ casualis ⁊ ab agēte intēdēte finē: puta emendi
panē in foro. 2ª ps declaraſ ex hoc: q̄ effectus nō intēti
qui nō sunt notabilis bonitatis vel malitie nō dicuntur
casuales vel fortuiti: eo q̄ si p̄scirenſ nō eēnt digni vt p̄
pter eos fieret fuga vel p̄secutio. nō. n. dignū esset q̄ ali
quis iret ad forū causa inueniēdi vnam fabaȝ. ⁊ nō frica
re barbam p̄pter casum vnius pili. Effectuȝ autem non
intēti notabilis bonitatis vel malitie hñ dicunſ casua
les vel fortuiti. q̄ tales si p̄scirētur eēnt digni: vt p̄pter
eos fieret fuga vel p̄secutio: vt inuentio thesauri vel fra
T.c.52. ctio tybie. ¶ Ex p̄dictis infert Aristo. diffinitionē for
tune ⁊ casus dicēs. Fortuna est causa per accidens extra
semp ⁊ frequēter f̄m p̄positum eoꝝ que p̄pter hoc sunt:
hec diffinitio conuertiſ cuȝ diffinito suo: eo q̄ competit
omni contēto sub diffinito: ⁊ p quatuor particulas decla
ratas in quattuor conclusionibus distinguiſ a quolibet
alio. Diffinitio aūt casus est tota diffinitio fortune p̄ter
ly f̄m p̄positū: ita q̄ diffinitio casus est superior ad dif
finitionē fortune: sicut casus ad fortunā. omnis. n. fortu
p° na est casus ⁊ nō ecōtra. Primo diciſ causa p accidēs ad
ostēdendū q̄ nō diciſ casus vel fortuna inquātū huius
respectu effectuū intētoꝝ: ſȝ respcū effectuū nō intētoꝝ.
2 2° diciſ extra semp ⁊ frequēter: q̄ casus ⁊ fortuna non
sunt respcū effectuū nō intētoꝝ euenientiū frequēter cū
3 effectibus intētis. 3° diciſ f̄m p̄positum: quia fortuna
non reperiſ nisi in agentibus a p̄posito. 4° dicitur eo 4.
rum que p̄pter hoc sunt ad demonstrādū casum ⁊ fortu
nam semp eē cū causa finali: nec repiſ nisi in effectibus
notabilis bonitatis vel malicie.

Contra p̄dicta arguiſ ⁊ p̄maxime ɔtra diffinitiōeȝ p°
fortune ⁊ p̄mo sic. Fortuna est ignota ⁊ in
certa: nec de ea habeſ scia. igiſ ipsa nō p̄ōt diffiniri. teȝ (T.c.53
ɔñtia. ⁊ añs p qualibȝ parte est p̄hi. 2° phyco. ¶ 2° Pre T.c.47
dicta diffinitio ē sup̄flua. igiſ est male assignata. añs p3: 2m
q̄ idē est p accidēs ⁊ extra semp ⁊ frequenter. ¶ 3° Illa 3m
diffinitio implicat opposita. igiſ ⁊c̄. añs p̄baſ. nā p acci
dēs ⁊ f̄m p̄positū implicant cū sequaſ. fortuna est causa
p accidēs h. effectus fortuiti. igſ p̄ter intētionē: ⁊ ex alia
parte: fortuna est cā f̄m p̄positū h. effectus cū intētione.
¶ 4° Hec diffinitio conuenit alteri a diffinito. igiſ ⁊c̄. 4m
añs probaſ. ⁊ pono q̄ aliquis domificator sit albus: ⁊ fa
ciat vnā notabilē domū nō amplius facturus talē: tunc
albū est causa per accidēs. scd̄m p̄positū hui⁹ domus eꝝ
semp ⁊ frequēter: ⁊ illa est de numero eorum que p̄pter
hoc sunt: ⁊ tamen nullum album est fortuna ex quo non
agit effectum fortuitum.

Ad primum negaſ antecedēs: eo q̄ certum est Ad p̄m
⁊ notū fortunam esse: eo q̄ sciſ ali
quid euenire a casu ⁊ fortuna: etiā de fortuna est sciētia a.t.c.39.
quā tradit p̄hus. 2° phyco. ⁊ ad dcm̄ eius itelligit q̄ for vsq̄ ad
tuna est circa effcm̄ ignotū ⁊ incertuȝ nō p̄scitū euenire. 68.
¶ Ad 2m diciſ: q̄ lȝ per accidēs ⁊ extra semp ⁊ frequen Ad 2m.
ter dicātur de aliquo effectu: q̄ de effectu fortuito: nō ta
mē ɔuertunſ: q̄ aliquid est p accñs qđ nō est eꝝ semper
⁊ frequēter. vt illuminatio camere: ⁊ aliquid est eꝝ sem
per ⁊ frequēter qđ nō est p accidēs. vt eclypsis solis vel
lune. ¶ Ad 3m diciſ: q̄ ly p accidens ⁊ f̄m p̄positū non Ad 3m
sunt opposita: q̄ per accidēs respicit effcm̄ nō intentū: ⁊
scd̄m p̄positū respicit effcm̄ intētū. ¶ Ad 4m dicitur: q̄ Ad 4m
equiuoce sumiſ causa per accidens. nā cū diciſ fortuna
est causa p accidēs domus intelligiſ q̄ fortuna est causa
domus p̄ter intētū: ſȝ q̄ albū edificās agit domū cū in
tentiōe. igiſ aliter dr̄ causa p accidēs q̄ȝ fortuna. vt fuit
notatum in p̄mo notabili. Capłm. XIIII.

Auicēna ⁊ Cōmentator inuiceȝ al 2. ph̄s.
tercantur de contingētia 48.
equalitatis in ordine ad casum ⁊ fortu
naȝ: quoꝝ p̄mus asserit casum ⁊ fortunā
reperiri in cōtingētibus equaliter: alter
aūt rationabiliter negat. ¶ Ad qđ p̄mo p̄m
ostēdendū notandū q̄ ɔtingēs sumitur
tripliciter. s. in pluribus: in paucioribus: ⁊ equaliter: con
tingens in pluribus est illud qđ magis aptum natuȝ est
euenire q̄ȝ suum oppositū: vt hominē in senectute cane
scere. Contingens in paucioribus est illud qđ min⁹ aptū
natum est euenire q̄ȝ suum oppositū. vt hominē canesce
re in iuuentute. Contingēs autēȝ equaliter est illud qđ:
nec magis: nec minus est aptū euenire q̄ȝ suum oppositū
vt Sortē currere. ¶ 2° notandū: q̄ contingens equaliter 2m
dupliciter sumitur. s. in ordine ad temp⁹ ⁊ in ordine ad
suaȝ causam. Cōtingēs equaliter in ordine ad tēpus est
illud qđ nō magis: aptū est euenire vno tempore q̄ȝ alio
vt Sorteȝ sedere. Contingēs aūt equaliter in ordine ad
suam causam est id quod nō magis vel minus est aptuȝ
natū euenire a sua causa vel in sua causa q̄ȝ suū oppositū.
vt Sortē currere equaliter p̄ōt fieri a Sorte ⁊ recipi in
ipso ⁊ suum oppositū. Et notanter dico a sua causa vel in
sua causa: vt per hoc intelligatur causa taȝ subiectiua q̄ȝ
actiua. ¶ His visis pono quattuor cōclusiones de iten p° ȝ
tione Cōmentatoris: quarum prima est ista. contingens ɔm̄. 58.

equaliter vliter eft repibile taz in caufa pure paffiua q̄z
actiua nō ɔpatiua ad determinatū paffuz. pma ps pz de
mā pma q̄ eft eq̄liter receptiua caliditatis ꝛ friditatis ꝛ
equalr indñs ad eē calidū ꝛ nō eē calidū. ⁋ Cōfilr itel
lectus poffibilis eft equalr ɔtingēs ad receptionē ſcien
tie ꝛ ignorātie vel opionis ꝛ eq̄ eft indifferēs q̄tū eft de
fe:ita nō recipe vnā ſpēm itelligibilē: ſicut recipe eādez
2 ꝛ eɔ̄. 2ª ps declaraṫ. nā ɔgregare ꝛ ſegregare eft cōtingēs
equalr in ordine ad ignē cū nō ɔpaṫ ad aliqð determia
tū paffuz. filr ꝑducere ranas vel mufcas: eft ɔtingēs eq̄
liter in ordine ad celū ꝑut nō referṫ ad determinatum
paffuz ipz celū limitās magis ad ꝑducēdū ranas q̄z mu
2ª ɔ̄ fcas vel eɔ̄. ⁋ 2ª ɔclō. Contingēs equalr nō eft repibile
2.ph.c. in cā effectiua nāli compata ad determinatū paffuz. pz.
58. nā cū ignis applicaṫ alicui paffo difpofito ad ignitionez
nō eft idifferēs nec eq̄liter fe hñs ad ignire vel nō ignire
qꝛ nō eft in poteftate ei⁹ nō agere cū fit agēs nāle. ꝛ qðli
bet agēs nāle nāliter agit. Itē iſluētia celeftis applicaṫ
alicui paffo difpofito ad h̄ vt ex eo generenṫ mufce: non
eft in poteftate celeftis iſluentie ex eo nō gnāre mufcas:
qꝛ ꝑ illud paffū determinaṫ gnāre mufcas: ꝛ ꝑ vnū aliud
3ª ɔ̄ alibi determinaṫ ad ꝑducendū ranas. ⁋ 3ª ɔclō. Cōtin
2.ph.c. gens eq̄liter eft reperibile in potētia actiua fm ꝓpofitū
58. tā cōparata q̄z non cōparata ad determinatū paffum. pz
de potētia volitiua que eft eq̄liter idifferēs ad eliciēdū
h. actū vel fuū oppofitū. aut ad nō eliciendū illū nec fuū
oppofitū: ꝛ hoc fiue applicet̄ actui fiue nō. alr nō effet li
bera libertate ɔtradictionis. ꝛ ɔ̄filr nō effemus laudādi
nec vituperādi refpectu actuū volūtatis: ficut nec refpe
4ª ɔ̄ ctu actuū aliaꝝ potētiaꝝ. ⁋ 4ª ɔclō. Contingēs eq̄liter
2.ph.c. nō eft reperibile in potētia actiua. vt nominaṫ cafus vel
58. fortuna. iſtā ɔclufionē ꝓbat fic Cōmētator. ex hoc ɔtin
git fortuna vel cafus inq̄tū ex aliq̄ actione ꝓgrediṫ ali
qs effectus iopinatus ꝛ rarus: cuius illa actio non eft ꝑ fe
cā: ſz id qð eft ad vtrūlibet nō hz qð agat nifi determine
tur ꝑ aliqð agens extra fe. fi. n. qð eft ad vtrūlibet fm q
huius ageret: cū non magis refpiceret vnū oppofitoꝝ q̄z
aliud: ſeq̄tur q ꝑduceret fimul duo oppofita qð eft incō
ueniēs. opz ergo ipz determinari ꝑ aliqð agēs extra. de
terminatū aūt nō eft vlterius ad vtrūlibet. igiṫ agēs ad
vtrūlibet. qꝛ fm q huius nō hz qð agat. ideo fm q hui⁹
t.c.48. nō hz q circa ipz ɔtingat cafus vel fortuna. ⁋ Itē phūs
volēs determinare de cafu ꝛ fortuna diftinguit entia in
ea que funt frequēter ꝛ raro. nullā mētionē faciēs de his
que funt equaliter vel ad vtrūlibet. quare ꝛc̄.

pᵐ **Contra** ꝑdicta arguiṫ. ꝛ pmo ɔtra pmā ɔclufionez.
nā fi potētia paffiua eft idifferēs ad vtrāq̄z
partē ɔtradictionis q̄tū eft de fe: fiue applicet̄ agēti fiue
nō applicet̄. igiṫ pariformiter potētia actiua eft indiffe
rēs fiue applicet̄ fiue nō applicet̄. ɔ̄ñs eft ɔtra fcðaz ɔclu
fionē: ꝛ tenet ɔ̄ña ex quo ille potētie non funt ociofe. vel
2ᵐ detur cā diuerfitatis. ⁋ 2° arguiṫ ɔtra fcðaz ɔclufionē.
nā po⁹ motiua eft po⁹ actiua: ꝛ ipfa applicata loco vel fpa
cio fe hz eq̄lr ad mouēdū ꝛ nō mouēdū. ḡ in talib⁹ potē
3ᵐ tijs actiuis repiṫ ɔtingēs equalr. ⁋ 3° arguiṫ ɔtra tertiā
ɔclōnē: qꝛ voluntas applicata obiecto neceffario hz vel
le vel nolle: qꝛ fibi obijciṫ fub rōne boni vel nō boni: ꝛ ꝑ
4ᵐ ɔ̄ñs neceffario actus fuus ꝑduciṫ. ⁋ 4° arguiṫ per rōnē
T.c.52. Auicēne cōtra quartā ɔclōnē fic. Arift. inueftigās in qui
bus hz fieri cafus vel fortuna declarat q cafus ꝛ fortūa
hñt fieri folū in his que nō fiunt femꝑ nec frequēter: cū
ergo ɔtingēs equalr nō fit femꝑ: nec frequēter. igiṫ cafus
ꝛ fortuna hñt fieri in ɔtingētib⁹ equalr. Itez forte lucra
ri eft contingens equaliter: ꝛ tamē fi lucraṫ dicimus id
effe a fortuna. quare ꝛc̄.

Ad primū dṙ q nō eft fimilitudo de po⁹ actiua ꝛ paf Ad pᵐ
fiua: qꝛ potentia paffiua mere eft ifini (70.
te paffibilitatis per Cōmen. pmo phy. ac etiā intellect⁹ Cō.69.ꝛ
poffibilis per Arifto. ꝛ Cōmēta. 3° de aīa: fed nullū agens t.2.cō.5.
eft actiuitatis infinite fm eos: ꝛ dato q pma caufa foret
potētie infinite intēfiue in actu: nō tamē hz potentiā ad
duo cōtraria indifferēter: qꝛ nullus illoꝝ pōt agere nifi
mediāte caufa ꝑticulari que eft folum finita ꝛ nāliter li
mitata. ⁋ Ad 2ᵐ diciṫ. q potētia motiua ex fe nō deter Ad 2ᵐ
minaṫ ad aliqð paffuz: ſz illa determinatio ꝑuenit ab ap
petitu qua exñte in ordine ad paffuz potētia motiua nō
eft indifferēs ad vtrāq̄z partē ɔtradictiōis: ſz neceffario
mouet iuxͣ determinationē appetitus illam dirigentis.
⁋ Ad 3ᵐ diciṫ. q volūtas hz duplicē actū. vnū ꝑueniē Ad 3ᵐ
tem ab obiecto: ꝛ aliū formatū ab illa. pmus nāliter pro
duciṫ: ꝛ ad illū nō fe hz libere. fcðs aūt ɔtingēter ꝑduci
tur ꝛ fm illū diciṫ libera ɔtradictorie ꝛ fm illum lauda
mur vel vituꝑamur. ⁋ Ad 4ᵐ diciṫ. q fi argumētū ꝓ Ad 4ᵐ
cederet ꝓbaret̄ nullū eē ɔtingēs equalr: qꝛ diuifio Arif.
2° phyc. hec eft. eoꝝ que fiūt: alia fiūt femꝑ ɔ̄fimili mō: t.c.48.
alia freq̄nter: ꝛ alia raro: fed ɔtingēs equalr nō fit femꝑ
ꝛ frequenter: nec raro. ḡ nō fit. pz ɔ̄ñtia. fi iſta diuifio eft
fufficiēs. ideo foluit Cōmenta. tam rōnē iſtam q̄z rōnez
Auicen. di. q Arifto. nō collocat fub illa diuifione omnē 2.ph.c.
effcm̄ fimplr: nec vliter omne agēs: ſz omne agens vt eft 58.
in actu: ꝛ oēm effcm̄ vt ad ipm applicaṫ agēs: cū igiṫ po
tētia actiua feu effectus ad vtrūlibz nō fe habeat aliquo
iſtoꝝ modoꝝ. ideo diuifio Arift. fuit fufficiēs: nec ratio
Auicēne ɔuincit. Itē cū diciṫ Sortē lucrari eē a fortūa
hoc negaṫ fumēdo fortunā ꝓprie iuxͣ defcriptiōez dataz:
qꝛ Sortes intēdit lucrari. igiṫ lucrū illud non eft a cafu
vel a fortuna. pz ɔ̄ña: qꝛ effect⁹ fortuitus vel cafualis di
ciṫ pter intētionē agentis. Si aūt fumereṫ fortuna iꝓ
prie ꝓ fato: qð eft difpō corpoꝝ celeftiū. fic poffz dici for
tem lucrari a fortuna: qꝛ fibi fuffragaṫ illa celeftis difpo
fitio. ⁋ Sed dubitaṫ an in celo repiṫ cafus vel fortuna: Duᵐ
ꝛ videṫ q fic: qꝛ intelligētia mouens orbē lune eft caufa
per accñs eclypfis lune: cū nō itēdat defectū fui orbis: ꝛ
hoc extra femꝑ ꝛ frequenter fm ꝓpofitū eoꝝ que ꝓpter
hoc fūt: eo q eclypfis aduēit cū effectu intēto: ꝛ eft nota
bilis bonitatis vel malitie. ⁋ Diciṫ fm phm̄. q in celo 8.t.c.
nō eft cafus nec fortuna: ꝛ ad ꝓbationē diciṫ q non ꝓce 44.
dit rōne equiuocationis: qm̄ ꝑ caufaz per accidēs in dif
finitiōe fortune itelligi debet caufa nō cognofcens effe
ctum nō intentū: modo itelligentia cognofcit eclypfim
futuram. igitur ꝛc̄.

Capitm̄. XV.

In effectibus naturalib⁹ mon
ftruofe ꝑductis
folet dubitari an tales natura intēdat ꝑ
ducere. ⁋ Pro quo notandū pmo. q du pᵐ
plex eft nā. f. vlis ꝛ particularis. Natura
vlis eft illa: cuius intētio indifferēter re
fpicit oia infra fperā lune ɔtēta. vt deus
ꝛ itelligētie. Natura vō ꝑticularis eft illa: cuius intētio
nō eft ad omnia illa: vt aqua vl̄ ignis: ꝛ hic nō fumiṫ ftri
cte natura pro altera parte compofiti: fed indifferēter ꝓ
omni ente naturali. Item intētio entis naturalis eft du
plex. f. pmaria qua agens naturale intēdit aliquid opti
mum in ordine illius intētiōis. Et minus pncipalis qua
illud ens aliquid intendit fecundario ex impotentia ad
tale optimum. verbi gratia. lapis intentione pmaria in
tendit mediū mūdi: ꝛ minus pncipalr rōne diftātie vel
corrūpentiū intēdit effe fupra mediū mūdi: etiaz graue
aut leue extra locum nālem principalr intendit moueri
ꝑ lineā rectā qua ɔtinue moueret̄ fi nō hēret ipedimen

tum:ꝫ minus ṗncipalr intēdit moueri ꝑ lineā obliquā:
2m dato ꝙ ꝑ rectā nō posset moueri. ¶ 2°. nōndū ꝙ mōstrū
capit̃ triplr. ṗ ꝓ dispōne mōstruositatis. ꝛ sic est accns.
2° mō ꝓ subto illi⁹ dispōnis: ꝛ sic est suba. 3°. ꝓ aggre-
gato ex subto ꝛ dispōne monstruositatis. ꝛ sic est ens per
accns: vt sortes albus. Ubi aduertēdū ꝙ omne mōstruꝫ
vt asserit Albert⁹ 2°. phyco. ꝓpter q̃tuor accidit in natu
ṗ ra. ṗ ꝓpter mãe defectū: vt qñ gnãtur homo nimis bre
2 uis seu deficiēs in aliquo mēbro. 2° ꝓpter mãe abūdā
tiā: vt qñ gnãtur hō nimis magnus siue excellēs in ma-
gnitudine mēbroꝝ. s. cū duob⁹ capitibus vel sex digitis
3 in vna manu. 3°. ꝓpter dispōnē vel discōueniētiā q̃lita
4 tuꝫ vt homo malefic⁹ vel femineus. 4°. ꝓpter malitiaꝫ
ꝯtinētis vt qñ gnãt̃ hō leprosus. ¶ His ṗmissis ponun-
ṗ° ꝯ tur q̃tuor ꝯclōnes penes q̃tuor modos dicendi. ¶ Pri-
ma ꝯclo. nã vlis intēdit ꝓducere mōstrū ꝛ nō nã ꝑticu-
laris. ṗma ps pꝫ: q2 nã vlis q̃ est ṗma cã cognoscit omnē
effcm̃ futuruꝫ: ꝛ ipꝫ cū oib⁹ talib⁹ dispōnib⁹ determinat
vētuꝝ. 2a pars etiā videt̃ nota: q2 agēs ꝑticulare intēdit
ꝓducere effcm̃ sibi similē ac ꝯueniētissimū sue speciei.
2a ꝯ ¶ 2a ꝯclo. nã ꝑticularis nō ṗncipalr: ꝫ minus ṗncipalr
intēdit ꝓducere monstrū pꝫ: qm̃ agens naturale intēdit
producere indiuiduū: cum illud dicat perfectionē. non
potēs igit̃ ꝓducere idiuiduū sibi silē intēdit min⁹ ṗnci-
paliter ꝓducere idiuiduuꝫ sibi dissimile ꝛ discōueniēs.
3a ꝯ ¶ 3a ꝯclo. nã ꝑticularis intēdit mōstrū mãliter ꝛ subie
ctiue: nō tñ formalr ꝛ dispositiue. pꝫ: qm̃ agēs nãle inten
dit idiuiduū subtractū mōstruositati. q2 ipꝫ sic sumptū
nō est mōstruosuꝫ: ꝫ nō itēdit illā dispōnē: nec ēt indiui-
duū cū illa dispōne: cū ħ deroget tā ꝓducēti q̃ ꝓducto.
4a ꝯ ¶ 4a ꝯclo. nã ꝑticularis nō itēdit ꝓducere monstrū: ꝫ
mōstrū itēdit ꝓducere. ṗma ps pꝫ: q2 nō intēdit illud ꝓ-
ducere sub dispōne tali mōstruosa. 2a vo pars ꝓbat̃ reso-
lutorie sic. hoc itēdit ꝓducere nã: demōstrando illud idi
uiduū subē: ꝛ ħ ē mōstꝝ. igit̃ mōstrū nã itēdit ꝓducere.

ṗm **Contra** ṗdicta arguit̃. ꝛ ṗmo. ꝙ nã vlis nō intēdit
ꝓducere mōstrū: q2 mōstrū est effectus ca-
t.c.2.82 sualis ſm phm ꝛ Cōmēta. 2°. phyco. igit̃ fit ṗter intētōeꝫ
agētis: ꝛ ꝑ ꝯñs ipsa nō intēdit ꝓducere monstrū: ꝫ ṗma
cã est agēs. igit̃ fit ṗter intētionē ṗme cãe: nec monstruꝫ
2m intēdit ꝓducere. ¶ 2°. arguit̃: ꝙ nã ꝑticularis nullo mō
intēdit ꝓducere mōstrū: nec monstrū intēdit ꝓducere:
q2 nihil qđ fit a casu fit a nã: ꝫ monstrū fit a casu. igit̃ nō
ꝯñ.46. a nã. tꝫ ꝯña cū minori. ꝛ maior est Cōmenta. 8. phyco. di.
3m ꝙ impōle est ꝙ eadē spēs fiat a casu ꝛ a nã. ¶ 3°. arguit̃.
ꝙ nã ꝑticularis intēdit ꝓducere monstrū sub tali dispo
sitiōe: q2 aliter postq̃ eēt ꝓductū nã amplius nō hrēt cu
ram de ipo. pꝫ ꝯña: q2 nã solū sollicitudinē hꝫ de indiui-
duo quo ad ꝓducere. ꝯñs est falsuꝫ: q2 videmus sextum
4m digitū: ita hñ nutriri ꝛ augeri: sicut alios. ¶ 4°. sicut est
in arte ita est in nã: ꝫ ars intēdit aliqñ ꝓducere mōstrū
(22. artificiale. igit̃ aliqñ nã itēdit ꝓducere mōstrū nãle. ma
t.c.78.2. ior ē phi. 2° phy. ꝛ minor ē nō ꝑ expientiā.

Ad ṗm **Ad primum** negat̃ illa ꝯña. effectus casualis
fit ṗter intētionē agentis: ꝫ ṗma
cã est agēs. igit̃ fit ṗter itentū ṗme cause: q2 nō arguitur
Coꝝm distributiue: eo ꝙ nō exceptōis nō distribuit. ¶ Ex ista
rñsione sequit̃ ṗmo. ꝙ nihil pōt fieri a casu simplr: ꝫ hñ
ſm qđ: q2 fieri a casu simplr ē fieri ṗter intētiōeꝫ cuiusli
bet agētis: ꝫ hoc est impōle rōne ṗme intelligētie. fieri
aūt ſm qđ a casu est fieri ṗter itētionē alicui⁹ agētis: ꝛ ħ
Coꝝm est satis possibile ad expiētiā. ¶ 2° sequit̃: ꝙ nō oēs effe
ctus fortuiti vel casuales sunt eq̃lr tales. vñ ille ē ma-
Ad 2m gis casualis q est ṗter intētionē pluriū causarum. ¶ Ad
8. ph.46 2m dr̃. ꝙ ꝓpō Cōmēta. est falsa de virtute ſmonis: ꝫ dꝫ

sic intelligi: nil sub eadeꝫ rōne fit a casu ꝛ a nã: mō mon-
strū sub rōne indiuidui subalis fit a nã ꝛ nō a casu: ꝛ sub
rōne monstruose dispōnis fit a casu ꝛ nō a nã. ¶ Ad 3m. Ad 3m
negat̃ ꝯña. Et ad ꝓbationē ꝯcedo ꝙ nã solū hꝫ curā de i-
diuiduo qđ ꝓducit. iō: q2 sextū digitū ꝓduxit de ipo hꝫ
curā: nec hꝫ illā sollicitudinē de eo vt est ens monstruo-
suꝫ: ꝫ solū: q2 est effect⁹ eius: ꝛ sicut ꝑ accns ꝓduxit mon
struositatē: ita ꝑ accns nutrit eaꝫ rōne digiti ꝓducti a q̃
est inseꝑabilis. ¶ Ad 4m dico. ꝙ illa silitudo nō est vni Ad 4m
uersalis: ꝫ solū inductiua ad notitiā aliquaꝝ opōnū nã-
liū: tñ dico ꝙ ars nō intēdit ꝓducere effcm̃ mōstruosuꝫ
artificialē: imo si ꝓduxit hoc est a casu: ꝙ aūt producat
aliqñ ex intentiōe artificis: hoc nō est ex intētiōe artis:
ꝫ ꝑ intentionē volūtatis ṗcipiētis arti ꝛ dirigētis illam
ad actionē monstruosaꝫ recte: sicut ṗma cã dirigit nãm
particularē ad effcm̃ monstruosum ꝓpter aliquē nobis
ignotū finē. iō aliq describētes mōstrū dicebãt mōstruꝫ
esse effcm̃ euētū in nã ṗter solitū cursum ei⁹ ad aliqđ fu-
turū demōstrãdū. Unñ antiq ꝑ monstruꝫ in aliq̃ regione
genitū itelligebãt aliqđ notabilitatis in ea regione eue
nire. Et lꝫ hoc sit veꝝ: nō tñ illa diffinitio est bona ꝓpter
mōstruositatē sexti digiti. q nō videt̃ aliqđ nōbile futu-
rū demrare. Propterea sit ħ monstri descriptio. Mon-
strū est ens genitū cū dispōne discōueniēte raro ꝛ in mi-
nori ꝑte ꝯtingēte. Et si dr̃ ꝙ semꝑ est aliqs hō cū sex di-
gitis i vna manu: dr̃ ꝙ lꝫ id nō sit raro quo ad tpa tñ est
raro quo ad ṗrias ꝛ regiōes ꝛc. Capitm. XVI.

Videtur sequi ex dictis in vltimo
ṗcedētis capli: ꝙ aliquid
fit rōne finis soluꝫ vt manus: ꝛ aliqđ rō-
ne mãe solū vt sextus digitus illius: ꝛ ali-
quid rōne vtriusq: vt homo cū duob⁹ ca-
pitibus. iō volo inquirere: vtrum necessi
tas opōnū nãliū sit ex ꝑte finis vel mãe.
¶ Ad qđ declarandū nōndū ṗmo. ꝙ duplex est finis. s. ṗm
vlis ꝛ ꝑticularis. Uniuersalis est ille q est terminatiu⁹
pluriū intētionū multoꝝ idiuiduoꝝ: vt de⁹ seu assimila
tio ṗme cãe: ꝛ iste est triplex. s. propinquus. vt ꝯtinuatio
seu ṗseruatio spēꝝ: ꝛ remot⁹. vt pulchritudo ꝛ decor vni
uersi ꝛ remotissimus: vt assimilatio ṗme cãe: qđlibꝫ enī
ens nãle appetit in vlī ꝯtinuatiōeꝫ sue spēi: pulchritudi-
nē ꝛ decorē vniuersi: ꝛ assimilationē ṗme cãe. Finis aūt
ꝑticularis est ille q solū vni⁹ idiuidui intētōis est termi
natiuus vt sanitas: aut forma ꝑticularis introducta: ꝛ ħ
finis iteꝝ est triplex. s. ꝓpinquus: vt ipsummet agēs seu
idiuiduū ꝓducēs: ꝛ remot⁹: vt forma iducta vel iducēda
seu ꝯpositū ꝓducēdū: ꝛ remotissim⁹ vt assimilatio sui ꝫ
idiuiduū ꝛ mãifestatio artificis i artificiato. ¶ 2°. nōn- 2m
dū. ꝙ qdã est finis terminationis rei: ꝛ qdã est finis mo
tiōis agētis. Exēplū ṗmi. vt pūctus respcū linee: ꝛ instãs
respcū tpis: ꝛ talis finis pōt eē duplex. s. positiuus. vt di-
ctū est: ꝛ ṗuatiuus: vt mors vel corruptio. Exēplū secun-
di. vt sanitas. Et ħ finis iteꝝ est duplex. s. mouēs agens.
vt dcm̃ est: ꝛ motū ab agēte: vt deābulatio: seu finis grã
cui⁹ ꝛ ṗncipalr itētus: vt sanitas: ꝛ finis q̃ ac scđario in-
tētus vt deābulatio. ¶ His ṗmissis sit hec ṗma ꝯclo. lꝫ ṗ° ꝯ
finis scđarie intētus sui agētis nō sit ꝓpe cã: tñ finis ṗn-
cipalr itētus est cã cãrū. ṗma pars pꝫ: qm̃ aliter hec infe
riora eēnt cãe itelligētiaꝝ. ꝯñs est falsuꝫ. ꝛ pꝫ ꝯña: q2 sūt
fines itelligētiaꝝ dicti scđaria itentione ſm Cōmēta. 2° ꝯñ.21
celi. vñ sicut vrina nō est ꝓpe sana: ꝫ solū attributiue ꝛ
denoiatiōe extrinseca: q2 est signū aialis hñtis sanitatē:
ita finis secundaria intētione dicit̃ causa ex eo ꝙ est il-
lud per qđ probat̃ finem superiorem ꝛ vltimū determi-
nare ipsuꝫ agēs ad tale vel tale agēdū. 2a aūt ps ꝯclonis

T.c.21. est de intẽtione phi 2° phy. qꝛ forma determinat mate-
2ª ꝯ riã ⁊ agẽs formã. finis võ agẽs. iõ dr cã causaꝝ. ❡ 2ª con
clusio. Dis opatio intẽta a nã pncipalr̃ e ex fine q̃ȝ ex ali
T.c.91. qua aliaꝝ causaꝝ. illã ꝯclusiõez pbat phus sic. necessitas
sumẽda e ex diffinitõe rei. sȝ a fine accipit pncipalis dif-
finitio rei. igit ⁊c. maior patet. qꝛ diffinitio e mediũ i de
mõstratõe a quo e necessitas illi⁹. minor võ e nõ. qꝛ diffi-
nitio data p cãm finalẽ e potissima ex q̃ necessitat ⁊ ñ ne
T.c.89. cessitat. ❡ Itẽ arguit sic phus. finis i nãlib⁹ se hȝ vt pñ
cipiũ i speculabilib⁹. ⁊ qd e ad finẽ in nãlibus se hȝ vt cõ
clusio i speculabilib⁹. sed in speculabilib⁹ necessitas ꝯclu
siõis e ex necessitate pncipioꝝ. igit i nãlibus necessitas
eoꝝ q̃ sũt ad finẽ e ex necessitate finis. ꝯña tenet cũ mi-
nori. qꝛ i bono silogismo si pmisse sũt necessarie. ⁊ ꝯclusio
ẽt e necessaria. maior e manifesta. qꝛ sicut ex pmissis seq
tur ꝯclusio ⁊ nõ ecõuerso ita ex fine sequit ea q̃ sũt ad fi
nẽ ⁊ nõ eȝ. seqt .n. dom⁹ e. igit lapides ⁊ ligna aut his p-
3ª ꝯ portõabilia sũt ⁊ nõ eȝ. ❡ 3ª cõclusio. Aliqua opatio pri
uatiua ⁊ aliqua positiua e pncipaliter ex mã ⁊ nõ ex fine.
C.88. pma ps pȝ de morte ⁊ corruptõe. mors sȝ cõmẽtatorẽ nõ
e pp aliqd. scda ps e manifesta de mõstruositate q̃ nõ cõ
cernit finẽ pncipalr sȝ mãȝ. Ex ista ꝯclusiõe seqt q aliq̃
opatio puatiua pncipalr dpẽdet ab agẽte. ⁊ nõ a fine nec
a mã. vt pȝ d corruptõe luminis i medio. illa .n. corruptio
nõ e pp finẽ. qꝛ ad nullũ finẽ terminat. nec ex pte medij:
qꝛ ⁊ si mediũ eẽt incorruptibile nõ minus lumẽ corrũpe
ret. opȝ igit q ex pte agentis: ex eo .n. q corpus lumino-
sum desinit eẽ: aut incipit nõ esse pñs in tali medio illud
4ª ꝯ lumen desinit eẽ. ❡ 4ª ꝯclusio. Necessitas alicuius opa
tionis est pncipalr ex pte forme ⁊ nõ ex parte aliaꝝ cau
saꝝ. pȝ de opatione mathematica: qua ꝯcludit oẽm triã-
gulũ hẽre tres angulos equales duobus rectis cuius ne-
cessitas nõ est nisi ex necessitate medij ⁊ forme: qꝛ mathe
Corm maticus nõ ꝯsiderat nisi genus formale causaꝝ. ❡ Ex p
dictis seqtur q lȝ necessitas nãliũ opationũ sit ex parte
materie. tñ opationum intentaꝝ necessitas est principa-
T.c.92. liter ex pte finis. pmaȝ partẽ sic determinat phs 2° phy.
qm sicut est in artificialibus ita ⁊ in nãlibus. sed in arti-
ficialibus necessitas est aliquo mõ ex mã: igit in nãlib⁹.
minor declarat: qꝛ nõ cõpletur opatio serre nisi habeat
dentes duros nec hȝ dentes duros nisi sit ferrea: vñ mã
ponit in diffinitione serre. Si .n. dr serra est instrumen-
tuȝ hñs dentes: non bñ datur diffinitio ei⁹: sȝ expedit di-
cere: serra est instrumentũ hñs dentes ferreos: vbi ferrũ
qd est mã artis ingredit diffinitionẽ serre: ⁊ per ꝯsequẽs
2 necessitas serre aliquo mõ est ex pte materie. 2ª etiaȝ ps
T.c.91. declaratur a phõ sic. qm sicut in artificialibus domus e
principalr ppter custodiã boium ⁊ nõ mãm: qꝛ ad inter-
rogationẽ ppter qd est domus rñdetur ppter custodiaȝ
boium ⁊ nõ ppter ligna vel lapides. ita q dẽtes anterio
res sũt acuti. ⁊ posteriores obtusi: hoc nõ e qꝛ e ibi pl⁹ de
mã: ⁊ ibi minus: sȝ vt anteriores diuidãt cibũ ⁊ posterio
T.c.87. res cõterãt illũ. ❡ Itẽ aliter i gnãtiõe aialiũ sẽp grauio
ra deberẽt situari iferi⁹: ⁊ leuiora supi⁹ ac medio mõ se
hñtia i medio: sȝ h̃ e falsuȝ. qꝛ tũc oporteret ptẽ iferiorẽ
hois eẽ totalr osseaȝ ⁊ ptẽ supiorẽ eẽ totalr sanguineã: p-
tẽ võ mediã eẽ totaliter carneã q̃ oia sũt ꝯ experientiã: oȝ
g̃ dicere q i hoie obseruat situs elemẽtoꝝ rõne finis ⁊
nõ mãe: ⁊ hic p mãȝ nõ intelligo solũ alterã ptẽ cõpositi:
sed oẽȝ substãtiaȝ ex q̃ aliqd fit siue remaneat in cõposi
to: vt lignũ re° dom⁹ siue corrũpat vt vinũ re° sãguinis.
pm Cõtra principale intentũ arguit p sic. finis nõ est cã
causarum. ergo ⁊c. añs probat: qꝛ cã causaruȝ
debet esse principiũ ⁊ prior ac nobilior ceteris causis: sȝ
finis nõ est principiũ cũ sit vltimũ: nec prior agente: qꝛ p

ducit ab illo nec est semp nobilior cũ agens sit substãtia
⁊ finis qualitas. ❡ 2°. In arte necessitas e ex materia pn 2m
cipaliter. igr ⁊ in nã: tenet ꝯña sm phm: ⁊ añs probat. nã 2.ph.22
in cõstitutione domus p ponunt lapides qui sũt grauio t.73.
res. 2° lutũ vel cementũ qd est minus graue: ⁊ in tertio li
gna q̃ sunt adhuc min⁹ grauia. mõ talis situs ⁊ dispositio
principaliter respicit mãm ⁊ nõ finẽ. ❡ 3°. q pluit nõ fit 3m
ppter aliquẽ finem: sȝ ppter exigentiaȝ mãe. igit ⁊c. pri-
ma pars antecedentis pbat: qꝛ si plueret ppter aliqueȝ
finẽ hoc eẽt pp cremẽtũ herbaꝝ ⁊ frumentoꝝ. sed hoc
non: qꝛ aliqñ sic nocet: sicut pdest. scda pars etiaȝ ondit.
qꝛ pluuia fit eo q vapor calefactus calore solis eleuatur
sursuȝ ad mediã regionẽ aeris ⁊ ibi a frigiditate medie
regionis aeris cõdensat in nubẽ ⁊ ꝯuertit in aquã q̃ cuȝ
sit nã grauis descẽdit. ⁊ ita generat pluuia ex necessitate
mãe. ❡ 4°. Per mãm rñdetur ad interrogationẽ factã 4m
pp qd sunt opationes nãles: ergo seqtur q necessitas pn
cipaliter est ex pte illius. tȝ ꝯña sm phm. ⁊ añs probatur T.c.80
qꝛ cuȝ querit ppter quid est hõ generabilis rñdetur pp
materiã: qꝛ sic rñdetur cũ queritur pp quid est corrupti- T.c.121.
bilis: mõ generabile ⁊ corruptibile ꝯuertunt pmo celi. t.127

Ad primũ

dicit q si fiat mẽtio de fine vli sic nõ Ad pm
est dubiũ q est primũ simplr: ⁊ q e pri
or ⁊ nobilior ceteris causis: si ãt de fine pticulari: dico
q licet sit vltimũ in pductiõe tñ est e primũ in intẽtiõe:
qꝛ intẽtionaliter est mouẽs agẽs: ⁊ eodẽ mõ est prior agẽ
te ⁊ nobilior illo. non qdem in eẽ entis. sed in esse cause.
❡ Ad 2m negat añs. ⁊ ad pbationẽ dr q sicut ifra cemẽ Ad 2m
tum ponunt lapides ac ẽt supra vt ꝯiungat lapides inui
cem: ẽt supra ligna ponũt grauiora. s. lateres pp custodiã
lignoꝝ ne destruãt a pluuia. ❡ Ad 3m dr q pluuia vltra Ad 3m
exigentiã materie e pncipalr pp finem. s. pp cremẽtũ her
baꝝ. sed q aliqñ noceat illis hoc est a casu rõne alicuius 2ph.77
discõuenientis qualitatis quã pluuia secuȝ portat. ❡ Ad Ad4m
4m dr q cũ q̃ritur pp quid hõ est generabilis. nõ oȝ rñ-
deri per mãm: sed per finẽ: dicẽdo pp ꝯtinuationeȝ spẽi
humane. ⁊ ad iprobationẽ cũ q̃ritur pp qd e hõ corrupti-
bilis: ꝯuenienter rñdet pp mãm: igit ꝯsimilr e rñdenduȝ
cũ q̃rit pp qd est generabilis. negat ꝯña: qꝛ gñabile ⁊ cor
ruptibile lȝ ꝯuertant: tñ gñabile est denominatio positi-
ua: ⁊ corruptibile denoiatio puatiua. Cap. XVII.

Ostensum est

paulo añ nãm esse
pncipiũ motus ex
quo seqtur sm phm 3° phy. Ignorato mo T.c.p.
tu necesse e ignorare nãm: qꝛ ignorata dif
finitiõe relatiui ignorat ⁊ ipȝ relatiuũ: iõ
ad nãe noticiã oȝ ingrere noticiã motus.
Ad quã ingrendũ est notandũ. primo sȝ pm
phȝ in 3° phy. q entiũ q̃dã sunt pmanẽtia ⁊ q̃dã successi T.c.58.
ua: entia pmanẽtia sũt illa q̃ꝝ ptes manẽt sĩl ñ se iuicẽ i
cludẽtes vt hõ ⁊ lapis. q̃libȝ .n. medietas hois vl lapidis
manet sĩl cũ alia nec vna alterã icludit. sic medietas iclu
dit vnã q̃rtã: ⁊ itelligit h̃ descrip⁹ ꝯditõalr. s. q̃ꝝ ptes ma
nẽt sĩl ñ se iuicẽ icludẽtes si talia hẽrẽt ptes: qd dr pp deũ
⁊ itelligẽtias q̃ sũt pmanẽtia. lȝ ñ habeãt ptes. sȝ si hẽrẽt
eẽnt sĩl. entia ãt successiua sũt illa q̃ꝝ ptes ñ manẽt sĩl nec
se iuicẽ icludẽtes vt mot⁹ ⁊ tps. nulla .n. ps mot⁹ vl tpis p
terita manet cũ futura nec eȝ. Et notãter dico ptes ñ se i
uicẽ icludẽtes. qꝛ tã pmanẽ° q̃ȝ successiua hñt ptes se in- 4.phy.
uicẽ icludẽtes. q̃rũ vna alterã icludit. ⁊ ptes nõ se iuicẽ i 90.
cludẽtes q̃rũ vna alterã nõ includit. mõ i pmanẽtib⁹ tã p
tes ñ se inicẽ icludẽtes. q̃ȝ se iuicẽ icludẽtes manẽt sĩl. suc
cessiue ãt ptes ñ se inuicẽ icludẽtes nũq̃ȝ sũt simul: sȝ hñt
inuicẽ icludẽtes. vt hora dies septimana mẽsis q̃ sũt par
tes anni. ❡ 2°. notandũ q ad oẽm motuȝ reqrit mobile 2m

τ dispositio fm quam moueť: vt in motu locali requiriť
dispositio spacij τ in motu augmentationis regritur di
spositio quātitatis: τ in motu alterationis regritur dispo
sitio qualitatis: ad quā dispositionē mobile pōt se tripli
i citer hēre. primo in pura potētia nihil habēs de illa di
z spositione. τ sic non moueť. z° in actu cōpleto habens
3 cōplere illā dispositionem τ iterū non moueť. 3° ptim
in actu τ ptim in potētia: τ sic moueť dūmodo sit in con
tinuo acquirere residuū dispositōis: qꝛ si non vlterius ac
Cor^m greret et gesceret τ n̄ moueret. ⁋ Ex isto z° notabili habe
T.c.6. tur noticia diffinitionis motus date a pho 3° phy. s. mo
i tus est actus entis in potētia fm q̄ in potētia. primo. n.
diciť actus ad demonstrandū q̄ mobile dū moueť actu
z hz aliqd de illa dispositione scdm quaz est motus. z° dr
in potētia ad denotandū q̄ qn̄ mobile moueť non est in
3 actu cōpleto respectu illius dispositionis. 3° diciť fm
q̄ in potētia ad demōstrandū q̄ mobile qn̄ moueť est in
ↄtinua tēdentia acqrendi residuū dispositionis. τ iō dat
C.6. cōmentator diffinitionē materialē motus declaratiuaz
prioris di. Motus est acqsitio partis post ptem terminī
p° ↄ ad quē tendit res mota. ⁋ His pmissis sit hec pma ↄclu
sio. Diffinitio motus tā formalis q̄ materialis est bn̄ da
ta: patet: qꝛ explicat nām diffiniti: τ per illā diffinitū di
T.t.c.6. stinguiť a quolibet alio: vt pz intuēti: τ dr diffinitio phi
formalis. qꝛ dať per cām motus: ens. n. in potentia est cā
motus: diffinitio aūt cōmentatoris dr m̄alis: qꝛ dať p ef
z° ↄ fectū. terminus. n. ad quē motus dr effectus motus. ⁋ z°
ↄclusio. Diffinitio motus taz m̄alis q̄ formalis est expri
mēs qd rei τ nō solū qd nois: patet. qꝛ non solū importať
per illā qd significať noīe motus: sed ēt qd est motus. ad
quā pbationē argr sic. Aliqd moueť: igiť motus est; ista
ↄn̄a est bona. τ an̄s est necessariū: qꝛ celū necessario mo
T.c.17. ueť z° celi. igiť τ ↄn̄s. ⁋ Itē motus est ppetuus. s. motus
T.c.57. circularis. 8° phy. igiť motus est. pz ↄn̄a a 3° adiacēte ad
3° ↄ scdm adiacens. ⁋ 3° ↄclusio. Diffinitio motus est verifi
cabilis de motu in instāti. τ tn̄ motus nō pōt esse in instā
ti. prima pars pz: q̄ hec est vera p hoc instāti: motus est
actus entis in potētia fm q̄ in potētia. z° vero declarať
ex eo. qꝛ hec ē impossibilis. motus ē in instāti. pbať: nā si
motus ē in instāti: aut igiť: qꝛ instās ē mēsura motus: τ h
T.c.101. nō fm phm 4° phy. aut qꝛ mot⁹ est qn̄ instās est: τ h itez
T.c.115. nō: qꝛ tūc celū eēt in grano milij. qꝛ celū est qn̄ ē granum
.4° ↄ milij. ⁋ 4° ↄclusio. Licet motus dicať de mobili in cō
creto: nō tn̄ in abstracto: pz. qꝛ hec est vera: mobile ē mo
tuz. sed hec est ipossibilis. mobile est motus: qꝛ motus est
actus entis: per diffinitionem motus. sed mobile non ē
3.ph.6. actus entis. igiť τc. Item motus est subiectiue in mobili
T.c.18. 3° phy. sz mobile n̄ ē subiectiue i mobili. Itē mot⁹ nō mē
T.c.105 surať in instāti τ mobile mensurať in instanti 4° phy. g.

p^m **Contra** predicta arguiť: τ primo ↄtra primā conclu
sionē ostēdendo primo q̄ motus nō pōt dif
finiri: qꝛ diffinibile dz esse substātia: τ in aliquo vno pdi
camēto τ non demōstrabile: sed motus nō est substātia: i
3^m mo est accidens: fm phm 3° phy. nec in aliquo vno predi
T.c.4. camēto: qꝛ in tribus pdicamētis est motus 3° phy. s. i quā
T.c.4. titate qualitate τ vbi. τ motus est demōstrabilis de cor
pore mobili. z° phy. igiť motus non est diffinibilis: ante
T.c.p.z cedens patet: quo ad primā partem: qꝛ solius substātie ē
τ.3. diffinitio 7° metha^c. τ quo ad scdam. qꝛ ois diffinitio cō
T.c.17. stat ex genere τ differētia. per Porphyriū. τ etiā quo ad
tertiā ptem: qꝛ cuius est demōstratio illius nō est diffini
tio: z° posterioꝝ. z° ostēdo q̄ illa diffinitio nō sit bona.
z qꝛ cōperit alteri a diffinito. s. aie. eo q̄ aia ē actus corpis
in potētia. scdz q̄ in potētia. includit ēt opposita. s. actū τ
z^m potentiā. ⁋ z° pncipaliter arguiť ↄtra scdam ↄclusionē

pbando motū nō esse: qꝛ aliter aliqd eēt hn̄s partes cu
ius ptes nō eēnt: pz de motu cuius nō ē pars pterita nec
futura. Itē illud qd fit nō est. sed motus fit: igiť mot⁹ nō
est. patet qꝛ eē successiuoꝝ ↄsistit in fieri. ⁋ 3° arguiť cō 3^m
tra tertiā ↄclusionē sic: per totā horam futurā erit aliqs
motus: igiť in quolibet instāti hore future erit aliqs mo
tus: τ per cōsequēs aliqn̄ erit: ita q̄ aliqs motus est in in
stanti. Itē oē qd est: ē in instanti psenti: sed ois motus est:
igiť ois mot⁹ est in instāti pn̄ti. ⁋ 4° arguitur ↄtra quar 4^m
tam ↄclusionē: nā motis nobis moueť oia q̄ in nobis sūt
4° phy. si igitur motus est in mobili sic q̄ nō est mobile T.c.20.
sequitur q̄ moto mobili mouetur motus: τ per cōsequēs
alio motu: τ sic erit pcedere in infinitū. Itez quotiēcūq̄
diuersoꝝ deus pōt vnū preseruare corrupto altero: si igi
tur ois mot⁹ distinguatur a re mobili deus posset pserua
re motū qlibet mobili corrupto: qd ē iplicare ↄdictionē.

Ad primū dr q̄ nō solū substātie diffiniūtur. sz ēt Ad p^m
accn̄a: τ ad phz dr q̄ intelligit de diffi
nitiōe pure qdditatiua: ex quo seqtur q̄ nō ē incōueniēs 7.meth
terminū diffiniri nō quidditatiue qui nō ē p se in aliquo 17.
vno pnto: sic est motus: τ tūc nō opz q̄ diffiniatur pprie
p genus: sz p genus anologū: sic in pposito eo q̄ actus est
genus anologū ad motū: deinde cū dr. cuius ē demōstra
tio illius nō ē diffinitio: dicēdū q̄ de aliquo ē demōstra
tio tanq̄ de cōplexo vt de ↄclusione: τ huius nō ē diffini
tio: de aliquo vero est demonstratio tanq̄ de icōplexo: τ
illius est diffinitio: sz de hoc nō loqbatur phs: sed de pri
mo. ⁋ Ad aliud dr: q̄ aia nō est actus entis in potētia fz τ post
q̄ in potētia. i. fm q̄ in ↄtinua tēdentia: qꝛ si corpus or
ganicū nō sit in ↄtinua tendētia acquirēdi vnuz post ali
ud: Nō minus aia est actus eius motus. aut nō est actus
alicuius nisi illud sit in ↄtinua tēdentia. Itē dr q̄ actus
τ potētia nō sunt opposita respectu diuersoꝝ: sicut in p
posito eo q̄ act⁹ respicit mobile: τ potētia respicit dispo
sitionē q̄ acqriť p ipm. ⁋ Ad z^m pncipale dr q̄ ptes mo Ad z^m
tus sunt: τ ptes motus nō sunt: iō ↄclusio adducta non est
ipossibilis: sz hn̄ est ipossibile q̄ aliqd sit hn̄s ptes cuius
nulle ptes sunt: iō ↄcedo q̄ motus infinite ptes sūt: qua
rū vna aliā includit: τ eiusdē motus infinite ptes nō sūt:
quaꝝ qlibz est pterita vel futura. Itē cū dr illud qd fit n̄
ē: intelligitur de eo qd fit per remotionem de presenti. τ
non de eo quod fit per positionem. ⁋ Ad 3^m negať ↄn̄a: Ad 3^m
sed hn̄ seqť q̄ p quolibet instāti hore future erit motus
qꝛ illa significat q̄ in qlibz instāti hore future erit ita q̄
aliqs motus ē: τ iō negať q̄ oē qd ē: ē in instāti pn̄ti lz oē
qd ē sit p instāti pn̄ti: qꝛ p h instanti: veꝝ ē q̄ oē ens ē: τ
fm istū sensuz aliqn̄ ↄcediť: q̄ in instāti ē motus: lz mot⁹
nō sit in instāti: tn̄ fz pbationē verboꝝ ista ppositio est
falsa. ⁋ Ad 4^m dr motis nobis moueť oia q̄ in nobis sūt Ad 4^m
put li in. dicit circūstātiā ptis in toto. sic intelligit phs 4. phy:
τ nō put dič circūstātiaz forme in sbo: mō pz q̄ mot⁹ ē i 20.
mobili subiectiue τ nō put ē ps eius. ⁋ Deinde ad aliud
nego an̄s. qꝛ ēt vt alias ondaz pr̄ distinguiť realiter a pa
ternitate: τ tn̄ deus nō pōt corrūpere oēm prez aliq̄ pni
tate manēte. lz forte oē posteri⁹ pōt de^9struere sine priori
nō tn̄ eē: mō sic ē q̄ paternitas ē posterior iduiduo pris
τ motus mobili. quare τc. Capl'm. XVIII.

Vt appareat differētia inter mo
tum τ actionez quā
implicite asserit phus 3° phy. ⁋ Notan T.c.19.
dum primo q̄ actio quadrupliciter sumi τ.20.
tur. primo pro omni actu. τ sic loquiť phy
losophus iz° metha^c di. q̄ deus est actus T.c.30.
purus seu actio pura. ⁋ Scdo pro omni τ.35.
operatione absoluta immanēte: vt intellectio τ volitio:

⁊ sic loqtur phs 6° ethycorū di. prudētia ē ratio recta agi
3 bilium. Tertio pro operatione absoluta trāseunte vt do
mificatio ⁊ sanatio: ⁊ sic ꝓprie dicit̃ factio: vt testat̃ phs
4 6° ethycorū di. ars est recta ratio factibiliū. Quarto ꝓ re
spectu agētis quo refertur ad passum: ⁊ sic loquitur phs
in ꝑdiᵗᵒ: cū ponit actionē esse ꝑdiᵗᵘᵐ distinctuꝫ ab alijs.
2ᵐ ¶ 2° notandū ꝙ passio q̃dupliciter sumit̃. ꝓ oi dispōne
q̄litatiua: ⁊ sic sumit̃ cū dr̃ pulchritudinē ⁊ turpitudinē
2 eē passiones corꝑis: ⁊ scias ⁊ v̄tutes eē passiones aīe. ¶ 2°
ꝓ motibꝰ ⁊ appetitibꝰ ⁊ actibꝰ vitalibus aīe. vt visio: au
ditio: dolor: ⁊ tristicia spūalis: de qbꝰ loqtur phs i ꝑdiᵗᵒ
di. ꝙ tertia spēs q̄litatis ē passio vel passibilis qualitas.
3 ¶ 3° pro motibus seu dispositionibus corporalibus ten
dentibus in corruptionem: ⁊ sic dicimus infirmitateꝫ eē
4 passionem ⁊ infirmū pati. ¶ 4° ꝓ opatiōe agētis rece
pta i passo absoluta vel respectiua: absoluta vt calefactio
vel frigefactio. respectiua v̄o vt respectꝰ ſm quē passū re
fert̃ ad agēs: de q̃ passione loq̃t phs i ꝑdiᵗᵒ cū asserit pas
sionē eē vnū de decē ꝑdicamētis: ⁊ auctor sex ꝑncipiorū
di. passionē eē illationē ac effectū actiōis. di. ꝙ passio ē ef
p᷑ ꝯ fectꝰ illatioq₃ actiōis. ¶ His ꝑmissis sit hec p̄ᵃ ꝯ. Nō ois
motus ē actio: nec ois actio ē motus. ꝑma ps pꝫ: q̄ motꝰ
C.3. celi nō est actio celi ſm auer. 3° phy. di. ꝙ oē agēs ē mo
uēs ⁊ nō eꝯ. Scd̄a ps pꝫ ēt de actione imanēte q̄ nō ē mo
tus cū illa sit indiuisibilis ⁊ ꝑmanēs: motus āt ē diuisibi
Conᵉ lis ⁊ successiuus. ¶ Ex ista ꝯclōne seqtur ꝙ nec ois mo
tus ē passio: nec ois passio ē motus: ꝑma ps pꝫ de motu ce
li q̄ nō est passio cū ꝑ illū nō patiat̃ celū: ⁊ scd̄a est euidēs
de q̄libet dispōne indiuisibilr̃ ꝓducta seu q̄litate perma
2ᵃ ꝯ nēte q̄ nō dr̃ motus. ¶ 2ᵃ ꝯclō. Possibile ē eē actionē si
ne passione: sꝫ nō eꝯ. ꝑma ps pꝫ: q̄ possibile ē ꝙ deꝰ creet
vnā entitatē simpliceꝫ sine subiecto: q̄ posito entitas illa
eēt actio: ⁊ tn̄ nō eēt passio: q̄ nihil ꝑ illā pateret̃. 2ᵃ ps ē
euidēs: q̄ ipossibile ē ꝙ aliqd patiat̃ ⁊ trāsmutet̃ nisi ab
3ᵃ ꝯ aliq̄: ⁊ ꝑ ꝯn̄s aliqd agit: igit̃ actio est. ¶ 3ᵃ ꝯclō. Sicut ali
qd̄ actiuū est passiuū: ita aliqua actio ē passio: ꝑma ps pꝫ
eo ꝙ idē ē agēs ⁊ patiens tā respectu eiusdē ponēdo reac
tionē: q̄ꝫ respectu diuersoꝝ: aer. n. patit̃ ab igne ⁊ agit in
2 aquā. 2ᵃ ps est nota de actiōe trāseunte absoluta: ipse. n. ē
actio. s. calefactio: q̄ ꝓducit̃ ab agēte: ⁊ eadē ē passio ab
4ᵃ ꝯ soluta: q̄ recipit̃ i passo. ¶ 4ᵃ ꝯclusio. Sic̃ aliqd̄ actiuū
nō est passiuū ⁊ eꝯ. ita aliqua actio nō est passio: ⁊ eꝯ. ꝑma
pars pꝫ: q̄ deus est actiuus: ⁊ nullo mō est passiuus: cū sit
actus purissimus sine potētialitate admixta: scd̄m cōmē
T.c.30. tatorē ⁊ phm. 12° metha. Et eꝯ. mā pria est passiua ⁊ non
t.35. actiua cū sit passibilitatis infinite ⁊ nullius actiuitatis
sp.t.70 scd̄m cōmētatorē p̄ phy. 2ᵃ pars ꝯclusionis ē manifesta d̄
actiōe respectiua ⁊ passione respectiua faciētibꝰ duo ꝑdi
camēta. ꝑnta. n. sūt ipmixta: ⁊ illa negatiua ē necessaria ⁊
imediata i q̄ negat̃ vnū gnālissimū ab alio p̄. posterioꝝ.
igit̃ nulla actio ē passio: ⁊ eꝯ loquēdo de actiōe ⁊ passiōe
Corᵐ dicētibus respectū. ¶ Ex ꝑdictis seqtur ꝙ aliqua actio
ē in patiēte ⁊ nō in agēte: ⁊ aliqua est in agēte ⁊ nō in pa
tiēte. prima ps pꝫ de actione absoluta trāseunte: domifi
catio. n. ⁊ calefactio sunt in mā patiētis ⁊ nō agētis. 2ᵃ ps
est nota de actiōe respectiua q̄ est in eo qd̄ denominat: sꝫ
denominat agens ⁊ nō passum.

p̄ᵐ **Contra** predicta arguit̃: ⁊ p̄ ꝙ actio ⁊ passio respe
ctiue sūpta nō sunt diuerse entitates: p̄mo
q̄ tūc nullū agēs nāle posset ꝓducere aliquē effectuꝫ qn
ꝓduceret tres effectus vel pl'es. ꝯsequēs est dissonū: ⁊ ꝓ
bat̃ ꝯn̄a: q̄ calefaciēs in ꝓducēdo caliditateꝫ ꝓduceret
illā ⁊ motū distinctū ab illa q̄ est calefactio: ⁊ actionē re
2ᵐ spectiuā in agēte: ⁊ passionē respectiuā in passo. ¶ 2° ar
T.c.20. guit̃ auctoritate Aristl. 3° phy. di. ꝙ actio ⁊ passio sūt vnꝰ
motus: ⁊ qd̄ idē ē actus actiui ⁊ mobilis sic̃ sensus ⁊ sen
sibilis: ⁊ ꝙ nihil ꝓhibet idē eē actū agētis ⁊ patiētis: sic̃
idē ē tunica ⁊ vestis: vn̄ ibi vr̃ dicere cōmētator ꝙ actio C.21.
⁊ passio sunt idē ſm rē ⁊ differunt rōne: sicut tunica ⁊ ve
stis. ¶ 3° arguit̃ ꝙ actio nullo mō est in agēte: q̄ dato op 3ᵐ
posito seqtur ꝙ oē agens patit̃: ꝯn̄s est ꝯtra phm 3° phy. T.c.8.
⁊ ꝓbatur ꝯn̄a: q̄ oē agens in agēdo nouiter recipit respe
ctum actiōis q̄ est vera forma inherēs illi. igit̃ in recipiē
do illū patit̃ sicut passum patit̃: q̄ recipit nouam formā.
¶ 4° sequit̃ ꝙ agēs nāle nō posset agere in materiā nisi 4ᵐ
infinitas tales actiōes recipet: ꝯn̄s est falsum: ⁊ ꝓbatur
ꝯn̄a: q̄m actio est respectus quo agēs refert̃ ad passū scd̄ꝫ
vltimā ꝯclusionē: sed nullū agens pōt agere in materiaꝫ
nisi referat̃ ad infinita passa: q̄ ad infinitas partes eius
dem passi: igitur ⁊c̃.

Ad primuꝫ dicitur ꝙ id est necessariū ꝙ ad mi Ad p̄ᵐ
nus quatuor tales entitates concur
rant ad ꝓductionē alicuius rei absolute: vnde in produ
ctione luminis vbi videt̃ hoc minus cōcurrere concedo
ꝙ est ibi actio ⁊ passio: mutatio ⁊ lumen. ¶ Ad 2ᵐ dicit̃ Ad 2ᵐ
ꝙ Aristotl. determinās de actione ⁊ passione 3° phy. pri T.c.20
mo loquit̃ de illis ſm alioꝝ opinionē: vbi dicit ⁊ conce
dit ꝑdictas ꝓpositiones. Scd̄o autē determinat de illis
ſm opinionē ꝓpriā. di. oīno autem dicere est neq₃ doctio
cū doctrina: neq₃ actio cū passione: ideꝫ ꝓprie est: pōt ta
men dici ꝙ vbi Aristotl. ponit illas ꝓpositiones loquit̃ T.c.20
de actiōe ⁊ passione vt sunt entia absoluta: ⁊ sic nō est in
cōueniens actionē esse passionem: ⁊ ecōtra: vt dictuꝫ est:
vbi autē ponit ꝙ actio nō est passio ꝓprie loquēdo de il
lis. vt faciūt ꝑdicamenta distincta. ¶ Ad 3ᵐ neget̃ cōse Ad 3ᵐ
quentia: q̄ nō quelibet noua receptio est noua trāsmuta
tio: sicut. n. relatio pōt euenire alicui sine mutatione illi
us. iuxta doctrinā phi 5° phy. ita actio aduenit agēti sine
mutatiōe eius: sicut. n. similitudo aduenit nouiter alicui T.c.10
per solā mutationē factā in alio: ita actio aduenit noui
ter agenti per mutationē solā factam in passo. ⁊ q̄ nihil
patit̃ sine mutatione ideo agens recipiens actionē respe
ctiuā non patit̃ per illaꝫ: sicut nec mutatur. ¶ Ad 4ᵐ di Ad 4ᵐ
citur ꝙ illud nō est incōueniēs sicut de relatiōibus infi
nitis q̄ possunt alicui euenire ex vna sola mutatione: tn̄
illud nō sequit̃: q̄ nō ꝯsurgit nouitas actōis ⁊ distinctio
ex distinctione passoꝝ simplr̃: sꝫ ex distinctione passoꝝ
totaliū. Modo q̄ ad nullā ꝯparationē concurrūt infini
ta passa totalia: igit̃ nec īfiniti respectꝰ ſm q̄s agēs refert̃
ad passū. de hac mā dicā alias diffusius. Cap. XIX

Eneraliter ois motus ⁊ mutatio
seu actio ⁊ passio ē in
loco: ideo ad plenioꝛē noticiā illorū est de
loco dicendū. Ubi notandū primo. ꝙ du 4. ph. a.
plex est locus. s. ꝓprius ⁊ cōmunis. Locus t.c.1. vs
proprius est ille. qui cōtinet aliqd. ⁊ nihil q₃ ad. 50
aliud separatū ab illo: ⁊ sic vas dicit̃ locus p̄ᵐ
ꝓprius aque in eo cōtente. Et notanter dicit̃ nihil aliud T.c.14.
separatū ab illo: q̄ impossibile est locum aliquē contine
re aliquod locatū: quin cōtineat aliqd aliud: q̄ si conti
net totū continet partē eius. sed quelibet pars dicit̃ ali
ud a toto: non tamē separatur a toto. Locus autē cōmu
nis est ille: qui cōtinet plura inuicem separata: ⁊ sic do
mus dicitur locus cōmunis. ⁊ celū. domus. n. cōtinet plu
res hoīes. ⁊ celū oia elementa. ¶ Secūdo notandum. ꝙ 2ᵐ
duplex est locus. siue sit cōmunis siue sit proprius. s. ma
terialis ⁊ formalis. Locus materialis est corpus conti
nens locatum: ⁊ sic loquitur phus 4° phy. cum dicit ce T.c.14.
lum esse locū elemētorum ⁊ elementa se inuicem locare.
Locus aūt formalis ē vltima supꝑficies corporis ꝯtinē

T.c.41. tis locatū:⁊ sic loquit̃ phs ibidē cū dicit locū eē vltimū
p^a ꝯ corporis ꝯtinētis. ¶ His pmissis pono q̃tuor ꝯclusiōes
T.c.17. de intētiōe phi 4° phy. quaꝝ p^a est ista. Locus nō ē mā
35.⁊.27. nec forma locati:nec spaciū separatū. Probat̃.grauia ⁊ le
T.c.19. uia nō mouent̃ ad suas formas nec ad suas mās:⁊ mouē
tur ad sua loca:igit̃ locus nō ē mā nec forma locati.Ma
ioꝛ pz:q2 nihil mouet̃ ad illud qđ hz:cuz motus sit actus
entis in potētia.Minoꝛ vō ē nota:eo ꝙ sursū ⁊ deorsū di
cunt̃ eē loca grauiū ⁊ leuiū ad q̃ mouent̃ ad experientiaz.
T.c.20. Itē moto aliq̃ mobili nō opz suū locū moueri : sed moto
aliq̃ mobili necessario cū eo mouet̃ tā forma q̃ mā eius:
T.c.37. igit̃ locus nō ē mā nec forma locati. ¶ Deinde arguit̃ ꝙ
locus nō sit spaciū separatū inter latera corpis ꝯtenti: vt
fingebāt antiq:tūc eēt tale spaciū lōgū latū ⁊ pfundū co
extēsuz corpi locato:⁊ sic duo corpa se inuicē penetrarēt:
qđ ē ipossibile. ¶ Itē tale spaciū eēt eiusdē rōnis p totū.
⁊ p ꝯñs grauia ⁊ leuia mouerent̃ ad quālibet ptē ei⁹: vel
ad nullā.ꝯñs est incōueniēs p q̃libet pte:⁊ pz ꝯña: q2 nō
2^a ꝯ ē rō quare plus moueret̃ ad vnā ptē q̃ ad aliā. ¶ 2° cō
clusio:locus ē vltia supficies corpis ꝯtinētl locatū. Pro
T.c.28. bat̃:locus nō ē mā nec forma nec aliqd locati : fm phm.
40.⁊ nec ēt spaciū separatū:igit̃ opz ꝙ sit corpus ꝯtinēs loca
42. tū:vel supficies vltima illi⁹:si ē corpus ꝯtinēs:q2 illud ē
locus mālis:igit̃ opz ꝙ reducat̃ in locū formalē: sz null⁹
vr̃ eē locus formalis:nisi vltia supficies corpis ꝯtinētis
3^a ꝯ locatū:igit̃ ⁊c. ¶ 3° ꝯclusio:loc⁹ ē supficies imediata lo
T.c.42 cato:⁊ ab eo diuisa. pbat̃.nā locus ē vltima supficies cor
⁊.40. poris ꝯtinētis locatū:inter quā ⁊ locatū nihil mediat.q2
tūc daret̃ vacuū:igit̃ locus ē supficies imediata locato.
Et āt sit diuisa pz:q2 est accñs corpis ꝯtinētis: ⁊ non cor
poris ꝯtēti:q2 tūc moueret̃ necessario ad motū ꝯtētl : qđ
4^a ꝯ nō cōpetit loco. ¶ 4^a ꝯ.lz locus sit mobilis p accñs:tñ ē
imobilis p se.pma ps pz:eo ꝙ moto corpe ꝯtinēte moue
tur q̃libet supficies ei⁹:sz aliq̃ supficies ei⁹ ē loc⁹. igr̃ ⁊c.
Scđa ps declarat̃:eo ꝙ locus ē supficies q̃ nō pōt eē per
se:sz qđ nō pōt eē p se:nō pōt esse p se in loco. ¶ Itē quali
tercūq3 sumat̃ loc⁹ accidit sibi in eo ꝙ loc⁹ moueri sic ac
cidit albo edificare:igit̃ sumēdo locū sub rōne loci ipse ē
imobilis:sic albū vt sic nō pōt edificare:sz solū put ꝯiun
git̃ edificatori. ¶ Ex pdictis seqt̃ vitas diffinitiōis lo
Ex.28. ci.quā ponit Aristl.4° phy.di. Locus est termin⁹ vltim⁹
40.⁊ corporis ꝯtinentl locatū imobilis pmū:p terminuz vlti
42. mū intelligit vltimā supficiē:p imobilis dat itelligere ꝙ
locus vt sic nō pōt moueri vel ꝙ nō pōt per se moueri:p
primū intelligit imediatā supficiē tāgentē locatū vt ex
plicet̃ sic. Locus ē vltima supficies corpis ꝯtinentl loca
tū imobilis per se ⁊ imediata tangēs locatuz.

p^m Cōtra fundamentū oīum istoꝝ arguit̃: pbādo locuz
nō eē superficiē.p.q2 locus ⁊ supficies sūt spēs
quātitatl opposite.p Aristl.in pdicamētl. igit̃ nō pñt de
2^m se inuicē verificari. ¶ 2° corpa nālia mouet̃ nāliter ad sua
loca pp ꝯueniētiā quā hñt cū suis locis rōne pseruatōis:
sz corp⁹ nāle nō hz maiorē ꝯueniētiā cuz vna supficie q̃
T.c.48 cū alia:igit̃ ⁊c.maioꝛ ē phi 4° phy.⁊ mioꝛ ē clara: q2 oēs
3^m supficies sūt eiusdē rōnis. ¶ 3° loca nālia corpoꝝ simpli
ciū distinguūt̃ spē:sz supficies nō distinguit̃ spē ab alia:
T.c.53. igit̃ ⁊c.maioꝛ ē phi 3° phy.⁊ cōmētatoris sup p celi.mioꝛ
⁊.54. āt est phi in pdicamentis. ¶ 4°.Locus ē pn⁹ gnātiōis:
C.44. sed nulla superficies est principium generationis. igit̃
4^m ⁊c.maioꝛ ē Porphyrij in pdicabilib⁹ di. ꝙ loc⁹ ⁊ pater
C.84 pn^a sūt gnātiōis.minoꝛ vō est cōmētatoris. in h 4° di.ꝙ
quātitas nō est de virtutibus actiuis ⁊ passiuis.

Ad p^m Ad primū dr̃ ꝙ supficies ⁊ locus nō sūt distincte
spēs q̃titatl.Et ad pbationē rñdet̃ ꝙ
in pdi^m Aristl.tūc locutus est fm opinionē famosaz antiquoꝝ di
centiū locū esse spaciū separatū:cuz āt venit ad 4^m phy. T.c.42
volens loq fm ppriā opi.dixit locuz eē superficiē: ita ꝙ
locus formalr̃ sumptus ⁊ superficies nō differūt nisi pe
nes inferi⁹ ⁊ superi⁹:q2 ois locus ē superficies . ⁊ non eꝯ.
¶ Ad 2^m nego ꝙ corpus nāle hēat maiorē ꝯuenientiaz Ad 2^m
cū vna superficie q̃ cū alia:q2 ignis hz maiorē ꝯuenien
tiā cū superficie ꝯcaua lune q̃ cū supficie ꝯuexa vel cō
caua aeris vel aq̃:⁊ cū dr̃ ꝙ oēs superficies sunt eiusdez
spēi:ꝯcedo:ex q̃ nō seqtur qn hēat maiorē ꝯuenientiā cū
vna supficie q̃ cū alia:q2 h nō ē rōne superficiei vel q̃
titatl:sz rōne vtutis pseruatiue:seu q̃litatl ꝯuenientl rep
te in supficie illa. ¶ Ad 3^m dr̃:ꝙ locus duplr̃ sumit̃.pmo Ad 3^m
p superficie solū vt hēat respectū ad locatū.2° p tali sup
ficie ⁊ vtute ꝯseruatiua locati. Primo mō loca nō distin
guunt̃ spē.sz 2°.⁊ sic locus nō ē superficies. sz aggregatū
p accñs ex supficie ⁊ tali q̃litate q̃ ē vtus ꝯseruatiua lo
cati:recte sic aggregatū ex albedine ⁊ subiecto nō dr̃ sub
iectū. Mō phs nō intēdit hic diffinire locuz q ē aggre T.c.40
gatū p accñs.sz solū locuz q ē simplex supficies dicēs re ⁊.42.
spectuz ad locatū. ¶ Ad 4^m dr̃ ꝯsimilr̃ ꝙ loc⁹ ē pn^m gnā Ad 4^m
tiōis ⁊ ꝙ ille nō ē supficies sz aggregatū per accñs. ⁊ ita se
quit̃ ꝙ locus est superficies ⁊ locus nō est superficies:pri
ma ppositio est vā p loco simplici:⁊ scđa est vera pro lo
co aggregato;cuius nō dedit phs diffinitionē:q2 nō diffi
nitur pprie nisi simplicia.

Capl'm.XX

Duo ponit phs 4° phy. q̃ inuicē re T.c.46
pugnare videt̃.s.ꝙ ele ⁊.40.
mēta se inuicē locant ⁊ locus ē eq̃lis loca
to.cū tñ gnāliter elemētū locās sit maius
locato. Ideo ad euidētiā hoꝝ ē p notādū p^m
fm cōmētatorē ꝙ elemētoꝝ q̃daz magis: ex 4 ph
sūt in loco p centrū:⁊ q̃dā magis p circūfe C.42.
rentiā. Illa magis dnr eē in loco p centruz q̃ nāliter mo
uent̃ ad centrū:oī alio ipedimento secluso.vt terra ⁊ aq̃.
Illa autez sunt magis in loco per circūferētiā q̃ mouen
tur nāliter ad circūferentiā oī alio impedimēto remoto
vt aer ⁊ ignis.si.n.in medio mūdi ponerent̃ due portio
nes aeris ⁊ ignis nulla illaꝝ ibidē quiesceret . sz ignis mo
ueret̃ quādiu eēt in superficie cōcaua lune:⁊ aer quousq3
eēt in eadē superficie:vel superficie ignis. ¶ 2° notādū 2^m
ꝙ aliud est eē locū alicuius.⁊ aliud est eē locū nālem ali
cuius. Locus.n.est vltima supficies corporis cōtinentis
sed locus nālis est superficies vltima corporis vna cum
virtute cōseruatiua locati. vñ superficies cōcaua vasis
est locus aque.sed nō est locus nālis eius.immo superfi
cies cōcaua aeris non qdem vbicūq3 fuerit. sed in tanta
distātia a celo ⁊ a centro mūdi . Ideo aliqd dicit̃ locus
nālis alicuius dupliciter.s.per se ⁊ per accñs. Locus nā
lis per se est ille ad quē locatū mouet̃ vbicūq3 ponat̃ vt
celū vel superficies concaua eius respectu ignis . Locus
aūt nālis per accñs est ille ad quē locatū non mouet̃ vbi
cūq3 ponat̃:sed solū in tanta distātia:⁊ sic superficies aq̃
dicit̃ locus nālis per accñs terre. ¶ His pmissis sit pri p^a ꝯ.
ma hec cōclusio.nec superficies aque nec superficies ae
ris ē loc⁹ ppri⁹ vel totalis elemēti terre. Primū pz:q2 lo
cus pprius alicuius locat illud solūmō vel ea q̃ sūt ei⁹.sz
nulla illaꝝ supficieꝝ sic locat elemētū terre:q2 pter ele
mētū terre:⁊ ptinētia ad illō q̃libz illaꝝ supficieꝝ locat
lapides.metalla.⁊ hmōi que nō sūt ptes terre nec accidētia
illi⁹. ¶ 2^m āt ē māifestū.eo ꝙ ambe supficies sūt inuicē 2
loc⁹ terre total:ñ qdē loc⁹ ppri⁹ sz cōis:⁊ q̃libet illaꝝ ē lo
cus prialis cū nō locet totū elemētū terre:sed ptez solū.
¶ 2^a conclusio:nec supficies aeris nec supficies aq̃ est p 2^a ꝯ.
se locus nālis terre:sz solū p accñs.pma pars pz.q2 si ele
mēta terre aq̃ ⁊ aeris ponerent̃ in ꝯcauo lune terra non

2 moueref ad aliquā istaꝝ supficierū. ¶ 2° aūt ps sequiť
eo φ q̄libet istaꝝ supficierū dř locus nālis solū terre: p
quāto hȝ ṽtutē ꝓseruatiuā eius in tāta distātia vel in ta-
3° ꝯ li situ. ¶ 3° ꝯclusio. celū ꝛ elemēta se iuicē nāliter locāt
ꝛ nullū illoꝝ est ꝓprius locus alterius. p° pars ē phi 4°
T.c.46 phy. di. φ terra ē in aqua nāliter: ꝛ aqua in aere: ꝛ aer in
2 igne: ꝛ ignis in celo. celū āt nō amplius ē in loco. ¶ 2° ps
declaraf: qꝛ celū nō solūȝ ꝯtinet ignē nec solum aliqđ ali
ud elemētoꝝ: ergo nō est locus ꝓprius alicuius istoꝝ. si
milr ignis nō solū ꝯtinet aerē: sȝ ēt alia duo elemēta. igiť
nō est locus ꝓprius alicui9 illoꝝ. ¶ Itē aer ꝯtinet aquā
ꝛ terrā: igiť nō est locus ꝓprius aq̄ vel terre: aqua v° nō
4° ꝯ solū ꝯtinet terrā: immo ꝛ lapides ꝛ metalla. ¶ 4° ꝯclu-
T.c.28 sio oīum elemētorū se inuicē imediate locantiū supfici-
es imediate sunt eq̄les. ita φ supficies ꝯcaua ignis ꝛ cō-
uexa aeris sunt eq̄les: ꝓbaf. qꝛ q̄libet illarū supficierūȝ
est quāta. ꝛ nulla illarū est altera maior nec minor: igiť
sunt eq̄les. pȝ ꝯña. ꝛ aūs ꝓbaf. nā si aliqua eēt maior vi-
deref eē supficies ignis ꝛ minor apperet superficies aq̄.
Cōtra ¶ Cōtra. si superficies ignis est maior superficie aq̄: igiť
excessu diuisibili est maior illa. ġ alia q̄ excederet soluȝ p
medietatē excessus eēt adhuc maior supficie ꝯuexa ae-
ris. ꝛ iterū alia q̄ excederet solū per quartā partē: ꝛ sic ēt
in infinitū. igiť superficies ignis nō tāgit nec est imedia
ta superficiei aeris. ꝯñs ē falsū ꝛ ipossibile: qꝛ aliter dare
tur vacuū. ꝛ pȝ ꝯña. qꝛ danť superficies ifinite medie: q̄-
rū q̄libet ē maior superficie ꝯuexa aeris: ꝛ minor superfi
Cor^m cie ꝯcaua ignis. ¶ Ex his sequiť φ lȝ locus ꝛ locatū mā-
liter sūpta sint ineq̄lia: tñ formalr sunt eq̄lia. ꝓma pars
pȝ. eo φ celūȝ ē maius q̄ȝ aliqđ elemētorū. Et 2^a ps ē oñ-
sa: eo φ locus ꝛ locatū formalr sunt superficies imediate
locantis ꝛ locati. ꝛ ille generaliter sunt equales: vt iaȝ de
monstratum est.

p^m Contra predicta arguiť. ꝛ p° φ superficies ꝯcaua aq̄ nō est locus nālis terre. qm̄ ille ē loc9 nālis
alicui9: a q̄ illud nō recedit nāliter. sed ad illud moueť si
fuerit extra vel elōgatū amoto ipedimēto: sȝ si terra pe-
dalis caderet facto foramine a supficie aq̄ ad mediū mū
di in medio mūdi extñs nō moueref ad illā supficiē. igiť
supficies aq̄ nō est locus nālis terre. pȝ ꝯña cuȝ minori.
T.c.48 a^a aūt est phi 4° phi. di. φ illa est vna de ꝯditiōib9 loci
nālis. Nec obstat: si diceref φ ar^m ꝓcedit de terra ꝑtiali
ꝛ nō de totali elemēto: qꝛ idē est locus nālis toti9 ꝛ ꝑtis. ꝛ
T.c.48 per phm 3° phy. igiť si supficies aq̄ nō est locus vni9 por
2^m tionis terre nec ēt totius. ¶ 2° sic locus nālis simplr le-
uis puta ignis ē simplr sursuȝ. ita locus nālis simplr gra
uis. s. ipsi9 terre dȝ eē simplr deorsuȝ. sȝ mediū mūdi est
simplr deorsū: ꝛ nō aliq̄ supficies aq̄. igiť mediū mūdi ē
3^m locus nālis terre: ꝛ nō aliq̄ superficies aq̄. ¶ 3° arguiť: φ
locus ꝛ locatū formalia nō sunt eq̄lia: ꝛ tūc seqť φ duoꝝ
circuloꝝ equaliū idē est centrū. qđ est ꝯ vnā ꝓpositionē
tertij euclidis. ꝛ pȝ ꝯña. qꝛ idē est centrū circūferētie cō
uexe aeris. ꝛ ꝯcaue ignis. ꝛ ꝯñter seqtur φ due superfici-
T.c.57. es sūt imediate: qđ ē ꝯ doctrinā Aristo. 6° phy. ac ēt ma
6.ph.c.2 thematicoꝝ di. vt asserit ꝯmētator. φ statim duȝ due li-
nee vel supficies sūt imediate: fiunt vna linea vel supfi-
4^m cies. ¶ 4° pono φ supficies ignis sit a. ꝛ supficies ꝯuexa
aeris sit. b. ꝛ medietas. b. sit. c. Et arguiť sic. a. est eq̄le. b. ꝛ
idē. a. est eq̄le. c. igiť. b. ꝛ. c. sūt eq̄lia: ꝛ pȝ cōsequētia. qꝛ q̄-
cūqȝ sunt eq̄lia vni tertio sūt eq̄lia inter se. sȝ ꝯñs est fal-
suȝ. ꝛ ꝯ illud cōe pn^m. Oē totū est maius sua parte. aūs āt
quo ad p^am partē est ꝯcessuȝ. ꝛ quo ad scdaȝ asserit phs 3°
T.c.48 phy. di. φ idē est locus totius ꝛ partis.

Ad p^m Ad primū dř φ duplex est locus alicuius: locus q̄ ꝛ locus ġ. Locus quo dř esse illud p re-
spectū ad qđ aliqđ in vniuerso nāliter situaf: ꝛ sic centrū
mūdi dicif esse locus oīuȝ elemētoꝝ ꝛ oium speraꝝ cele
stiū. Locus āt nālis ġ. est superficies vltima locātis cuȝ
ṽtute ꝓseruatiua ꝛ determinata distātia a medio mūdi
vel a cētro. ꝛ fm ħ pȝ φ terra hȝ duplicē locū nālē. s. me-
diū mūdi ꝛ supficiē aq̄: ꝛ qꝛ ē magis in loco per cētruȝ q̄ȝ
per circūferētiā. Ideo mediū mūdi est magis locus nā-
lis terre q̄ȝ superficies aq̄: q̄ꝓꝑ ar^m nō valȝ ꝯcludēs: φ su
perficies aq̄ nō ē locus nālis terre: sȝ bñ seqť φ nō ē ꝓnci
palis locus ei9. ¶ Ad 2^m pȝ ex priori rñsione. vñ locus q̄. Ad 2^m
simplr deorsuȝ ē mediū mūdi: ꝛ locus ġ. simplr deorsuȝ ē
supficies aq̄: ꝛ q̄libet illoꝝ locoꝝ ē nālis terre. lȝ fm ma-
gis ꝛ minus. ¶ Ad 3^m dicif φ supficies pñt ꝯsiderari vt Ad 3^m
sūt termini quātitatꝭ ꝯtinue: aut vt sunt termini corpoꝝ
nālium. Primo mō nulle supficies pñt eē imediate. ꝛ cō
sequēter nulloꝝ circuloꝝ eq̄liū pōt eē idē centrū: ꝛ ista ē
intētio mathematicoꝝ. sȝ 2° nō ē incōueniēs aliqđ isto
rū. ꝛ ꝓ maxime cū mathema^ci nō se ipediāt de lineis vel
de supficieb9. vt sūt termini corpoꝝ nāliuȝ. ¶ Ad 4^m di- Ad 4^m
cif φ locus ꝛ locatū formalia sūt eq̄lia locatiōe ꝑ se sum-
pta. ꝛ nō ꝑ accñs. de q̄ nō ē mētio. vñ. a. ē ꝑ se locus. b. iō
a. ꝛ b. sūt eq̄lia. sȝ qꝛ nō est ꝑ se locus. c. sȝ solū ꝑ accñs rō-
ne. b. qꝛ ps est in loco ꝑ accidēs rōne toti9. ideo. a. ꝛ. c. nō
sunt eq̄lia. ¶ Sȝ ē dubiū ex q̄ maior. a. ꝛ. b. sūt eq̄lia q̄re Dub^m
magis. a. ꝯtinet. b. q̄ȝ eꝯ. Dicif φ ħ ē rōne corpis ꝯtinētꝭ. Rñ°
vñ si. a. fiet supficies ꝯuexa aeris. ꝛ. b. ꝯcaua ignis. b. tūc
ꝯtineret. a. sic iā. a. ꝯtinet. b. q̄re ꝛc. Cap. XXI.

Contrariari videť Aristo. ponēs celū nō eē in loco. ꝛ t.c.43
cōmētator asserēs eē i loco ꝑ cētrū. ¶ Ad
quoꝝ ꝯuenientiā ꝓbandā est p° notādū. p^m
Qꝛ locus ꝓprie dictus sumiť q̄druplr. vȝ.
māliter. formalr. efficiēter. ꝛ finalr. Loc9
mālis. ē corp9 ꝯtinēs locatū. de q̄ loqtur
phs 4° phy. di. aquā eē locū terre: ꝛ aerē eē locū aq̄. Lo- T.c.46
cus formalis: ē vltima supficies corpis ꝯtinētis: de q̄ lo- T.c.40
qtur ibidē φ locus est vltimū seu termin9 vltim9 corpis
ꝯtinētis. Locus efficiēs: ē ṽtus ꝯseruatiua locati extñs in
supficie locātis: de q̄ loquiť Porphyrius di. locū eē pn^m
gnātiōis: ꝛ phs vbi supra di. locus ē illud ad qđ corpa nā T.c.48
liter moueť. Locus āt finalis: ē illud ꝓꝑ qđ alia dñr nāli
ter locari: vt cētrū mūdi: de q̄ cōmētator loqtur. 4° phy. C.43.
mediū mūdi ē locus celi: qꝛ ꝑ respectū ad mediū mundi
fm ꝓpinqtatē ꝛ distātiā corpa nālia dñr nāliter locari ꝛ
lȝ q̄libet illoꝝ medioꝝ sumaf ꝓprie locus: fm cōem tñ Cor^m
modū loquēdi locus formalis ē ꝓprijssime locus fm cō
mētatorē: eo φ de ipso solū dat phs diffinitiōeȝ. ¶ Corre Ex.40.
spōdēter loc9 iproprie dictus q̄druplicīter sumiť. s. mate- ꝛ.42.
rialiter ꝛ formalr: efficiēter ꝛ finaliter. Loc9 mālis ipro
prie dict9: ē magnitudo subiecta alicui entitati ñ occupā
ti spaciū: de q̄ phs p° celi: φ celū est locus dei. Locus for- T.c.22.
malis: est situs partiū in ordine ad locū: de quo Simpli-
cius supra ꝓdicamēta di. φ locus fm caracterē ē in ꝓdi-
camēto situs: itelligēs ꝑ caracterē formā seu ordinē par
tiū inuicē. Locus āt efficiēs ē spaciū actiuū seu ꝓseruati
uuȝ multorū eo mō q̄ dicimus φ platea ē loc9 emptiōis
ꝛ vēditiōis: seu talis vicus ē locus mercatorū: de quo lo-
co itelligit Porphyri9 cū diť plateā eē locū. Sed locus
finalis ē termin9 acqsit9 ꝑ motū localē. s. respect9 vbica-
tiōis: de q̄ sepe loqť phs di. motū eē ad locū: ꝛ locū eē ter
minū motus. ¶ 2° notādū: φ aliqđ dicif eē in loco qua- 2^m
druplicīter. s. diffinitiue: circūscriptiue: ꝑ se: ꝛ ꝑ accñs. Il
lud ē in loco diffinitiue: qđ est in aliqua re ꝓsentialiter ꝛ
idistāter sine occupatiōe spacij. Et isto mō fȝ cōmētatorē 3.2.5.ꝛ
spēs intelligibiles sūt in itellectu possibili tāq̄ȝ in loco. ꝛ 36.

speo fanta^{ce} in memoria. Illud est circūscriptiue in loco qd est in aliqua supficie ambiente ipm vt sepe dcm est. Illud aūt ē in loco p se: qd nō est in loco rōne alterius: vt vnū elemētū in alio. ¶ Illud āt ē i loco p accñs: qd ē in loco rōne alicui^{us} alteri^{us}: ⁊ sic nō solū ps est in loco rōe to
T.c.45 tius p accñs: vt asserit phs 4° phy. sed ēt totū: fm ips ibi
T.c.26. dē ē in loco p accñs rōne pti: dicit. n. ipse φ amphora vi ni ē in amphora vini nō qdē p se ⁊ p^{o}: qz B foret ipossibile s3 p accñs rōne vini: qd est in amphora vini. ¶ Dis pno
p^{a} ꝓ tatis sit hec p^{a} ꝓ. deus ⁊ intelligētie nō sūt in loco p cētr nec p circūferentiā. p^{a} ps ps: eo φ illud dr̄ esse in loco p centrū: qd h3 centr: ⁊ p respectū ad cētrū nālr locaf: sed deus ⁊ intelligētie nō hñt cētrū: nec penes cētrū pñt mē
z surari: cū sint nāliter porees centro: igif ⁊c. ¶ z^{a} ps ēt est nota: qz illud ē in loco p circūferentiā: qd h3 circūferētiā ⁊ ambif circūferētia: s3 deus ⁊ intelligētie nō sūt hmōi.
z^{a} ꝓ cū nō hēant quātitatē: igif ⁊c. ¶ z^{a} ꝓ. l3 deus ⁊ intelligē tie nō sint in loco circūscriptiue: sūt tñ i loco diffinitiue.
p^{a} ps est ꝓbata: eo φ nō ambiunf aliq̄ supficie p se vl p
z accñs. ¶ z^{a} ps sequif ex dictis: qz deus ⁊ intelligētie sūt in suis orbibus p̄sentialr ⁊ indistāter sine occupatōe spa cij: solet. n. dici φ pmus motor ē in oziēte pmi mobilis: qz mouet id ab oziēte in occidēs: ⁊ alij motores sūt in oc cidēte: qz mouēt suos orbes ab occidēte in oziēs: phs āt
T.c.84 dicit 8° phy. φ pmus motor ē in circūferētia pmi mobi
5^{a} ꝓ lis: qz ibi ē efficacissima opatio eius. ¶ 3^{a} ꝓ. totū celū ag gregatiue sumptū ē p se i loco p cētrū: p accñs āt in loco p circūferētiā. p^{a} ps ps: eo φ totū celū nāliter p se locaf vel situaf p respectū ad centrū mūdi. ¶ z^{a} ps est mani festa: qz totū celū aggregatiue sumptū nō est p se in aliq̄
T.c.45 pria: fm phm 4° phy. qz tūc extra celū eēt aliqd corpus eo φ nō reperif supficies sine corpe: mō extra celū nō ē
T.c.99. motus: nec tps: nec locus. p celi: s3 ipm totū celū hñ est p accñs in loco p circūferētiā rōne ptis: qz orbis saturni q̄
4^{a} ꝓ ē pars ei^{us} p se ē in loco: q est supficies orbis astroz. ¶ 4^{a} ꝓ. vlti^{a} spa est p se in loco per centrū: s3 nō est p se nec per accñs in loco p circūferentiā. p^{a} pars ps. qz vlti^{a} spera p respectū ad cētrū mūdi p se nāliter situaf: qz nō rōne al
z terius. ¶ z^{a} aūt ps est manifesta: qz vlti^{a} spera nec rōne sui nec rōne alicuius sue ptis est in loco p circūferētias. nulla. n. ps eius rōne ꝯtinētie pōt esse p se in loco p circū
Co^{m} ferentiā. ¶ Ex pdictis sequif φ oia entia sūt aliq̄ mō in loco: ps: qz oia elemēta sūt in loco: ⁊ oia mixta: ⁊ oia corpa
T.c.45. celestia: ⁊ oēs intelligētie separate: igif ⁊c. phs aūt dicit non oia esse in loco: intelligit de eē per se in loco per cir cūferentias: ⁊ hoc est verum.

p^{m} **Contra** predicta arguif. ⁊ p^{o}. Qz celū aggregatiue sū ptu3 nō sit p se in loco p cētrū: qz nō ē p se i loco. s. nec i loco φ: nec i loco q. Qz n̄ sit i loco p φ mā́ife stū ē: s3 pbaf φ nō est in loco q: qz locus q ē mediū mūdi: s3 celū nō ē in medio mūdi: qz diuisibile nō ē in idiuisibi
z^{m} li: igif ⁊c. ¶ z^{o} id qd ē in loco p alteȝ ē est in eodē loco in q̄ ē illud alteȝ: si ergo celū ē in loco p centrū: igif ē in eo dē loco in q est centrū: ⁊3 ꝯña: ⁊ añs similr. nā aia q est in loco per corpus ē in eodē loco in q̄ est corpus: vñ cōmen
p.c.ꝓ 14 tatoz. Qē qd inuenif in aliq̄ per accñs: inuenif in eo per aliqd hñs illud per se: s3 ꝯñs ē falsu3: qz si per centrū itel ligif mediū mūdi indiuisibile illud nō est in loco: si aūt elemētū terre ⁊ ipsa ē per se in superficie aq̄: igif celū est
3^{m} in superficie aq̄: qd est absurdū. ¶ 3° arguif φ celū est i loco per se p circūferentiā semp intelligēdo totu3 celū p
t.c.76.⁊ aggregationē: qz celū mouef p se localr: s3 oīs mot^{us} loca
77. lis est in loco p circunferentiā: igif ⁊c. a^{n3} est phi. 8° phy. ⁊
T.c.32. b^{m} est 4° phy. vel sic: celū per se mouef localiter: igif p
40 ⁊ 42 se mouetur ad vbi: igif per se est in loco per circūferētiā:

ps ꝯña per auctorē sex pncipioȝ di. φ vbi est respect^{us} ad ueniēs ex circūscriptione loci ad locatu3. ¶ 4° illud qd 4^{m}
ē cū oībus locatis essendi per se in loco: vī eē per se in lo co: sed celū ē hmōi. igif ⁊c. a^{n3} ps: qz pmū in vnoquoq3 ge nere ē maxime tale. b^{m} est euidēs: qz generās tm̄ dat de loco quātū dat de for^{e}. per cōmentatorē. 8° phy. mō celū C.32.
est pn^{m} oīum formaȝ illoȝ q̄ sunt in loco. igif ⁊c.

Ad primū dr̄ φ celū est in loco quo: ⁊ diuisibile ē in indiuisibili. sicut. n. entia pmanētia Ad p^{m}
sunt in instāti indiuisibili. qz mēsuranf illo. ita celū ē in indiuisibili pūcto. qz puncto indiuisibili cognoscif nālī ter situs ei^{us}. ¶ Ad z^{m} dr̄ φ ista rō solus pbat. φ illud qd Ad z^{m}
est in loco circūscriptiue per alteȝ est in eodē loco i quo est illud alteȝ. mō celū nō est per se in loco circūscripti ue: sed solū per centrū. ¶ Ad 3^{m} nego φ oīs motus loca Ad 3^{m}
lis sit in loco p circunferentiā: nec B dicit phs s3 solus φ ē in loco eo mō quo dictū est de celo. s. per cētrū. Ideo ꝯce do φ celū p se mouef ad vbi: ⁊ nego tñ φ illud causef ex circūscriptiōe aliqua: s3 solū a medio mūdi. Et ad aucto rē sex pncipioȝ dico. φ ipse loq̄batur ō vbi. qd causatur per motū ad locū: ⁊ nō de vbi qd causatur per motū cir ca locū. quare ⁊c. ¶ Ad 4^{m} negetur a^{n}. qz celū est cā p Ad 4^{m}
se qualitatū pmaȝ in elemētis: ⁊ tñ qualitates pme non reperiūtur i celo. Et cū dr̄. pmū in vnoquoq3 genere: cō ceditur: sed iam celū nō est pmum in loco per se per cir cunferentiā: s3 elemētum ignis seu tota spera elemento rū3: quare ⁊c. Capitl. XXII

Ectū est index sui ⁊ obliqui: ⁊ p no ticiā positiui venif in no ticiā priuatiui: vt testaf phs p ⁊ 3° de aia. T.c.85
Ideo habita noticia loci ꝯiter pt hēri no T.c.25
ticia vacui: qd loco s3 famosītatē priuati ue opponitur. Et ob hoc est p notādū: φ si p^{m}
cut duplex ponebatur locus. s. p spacio separato adequato corpori locato: fm opinionē antiq̄ȝ ⁊ p supficie ambiēte locatū: iuxta doctrinā Aristl. ita duplr pōt imaginari de vacuo. Primo φ vacuū si esse nō eēt pura nega^{o}: sed quoddā spaciū quātitatiuū priuatū cor^{e}: ⁊ sic imaginabatur antiqui. ¶ z^{o} esset qdam supfi ci es puata locato seu cor^{e} replēte: vt si de^{us} annihilaret oia q̄ sub celo sunt. tūc celū diceretur vacuū māle: ⁊ su a.t.c.50
pficies ꝯcaua eius diceretur vacuū formale: ⁊ hec fuit vsq3 ad
opinio phi. ¶ z^{o} notādū iuxta doctrinā Aristl. 4° phy. 88.
φ si vacuū eēt tā pmo φ z^{oo} grauia ⁊ leuia simplicia nō z^{m}
possent moueri in illo successiue: qz successio ꝓuenit ex T.c.71
pte resistētie intrinsece vel extrinsece: cū ergo i tali va cuo nullā haberet resistētiā pp carētiā medij resistētī: ⁊ pp carētiā elemētoȝ simul in eodē existētiū: ideo nō moueretur successiue: s3 subito moueretur. ita φ si spe ra elemētoȝ eēt annihilata ⁊ pōeretur vna portio terre in ꝯcauo lune. secluso appetitu replendi vacuū: ⁊ manē te appetitu essendi in medio mūdi: illa portio terre inci peret moueri p remotionē de pñti. ita φ imediate post hoc esset in medio mundi. Co^{r} aūt mixta hñ moueren tur successiue ꝓpter resistētiā intrinsecā: aliqñ ex par te ignis aliqñ ex parte aque vel aeris. Si. n. in casu va cui pōeretur lapis i ꝯcauo orbis lune: ille successiue mo ueretur. qz in toto spacio imaginario elemēti ignis ⁊ ae ris resisteret aer ⁊ ignis. ¶ Dis visis sit prima ꝓ. licz im p^{a} ꝓ.
possibile sit vacuū eē. nō tñ iplicat ꝯdictionē. prima pte pbo sic. si eēt vacuū s3 opinionē antiq̄ȝ: tūc eēt accñs si ne subiecto: qd ē ipossibile. ⁊ cū rōe lōgitudinis: latitudi nis: ⁊ pfūditati eēt corp^{us}. ⁊ posīs locatū recipe absq3 B φ cederet. seqf penetra^{o} corpoȝ. qd ē ipoīe. ¶ Itē arguif φ ñ posset eē vacuū: iuxta imaginationē illā. nam si oia

foramina alicuius follis obstruerent̃ nulla potētia possꝫ
eleuare vnū asserē ab alio nisi alicubi fieret ruptura per
qδ subintraret aer. ¶ Simil̃r extra doliū bn̄ plenū ꝛ vn
diqꝫ clausuꝫ nō exit vinū vel aqua quātūcūqꝫ pforet̃: ꝛ B
ideo qꝛ natura abhorret vacuū. ¶ 2° pars pbat̃ ex B qꝛ
posito vacuo n̄ sequeret̃ aliqua ↄtradictio formaliter. s.
aliqd moueri ꝛ nō moueri: cū dictuꝫ sit simplicia nō mo
2ª ꝯ ueri in vacuo successiue: sed bn̄ mixta. ¶ 2ª 9°. data posi
tione vacui duo possent eē corpora pro eodē instāti nō p
pinqua nec distātia nō mediata nec immediata: patꝫ: da
to ꝙ deus ānihilaret oīa elementa ꝑter elementū terre:
tunc celū ꝛ terra nō distarēt nec essent ꝓpinqua: qꝛ distā
tia ꝛ ꝓpinquitas est rōne quātitatis: mō nulla eēt quāti
tas media: ꝛ ex hoc nō forent mediata nec etiā immedia
ta: qꝛ nō se inuicē tangerent. ¶ Ex ista ↄclusione sequit̃
Corᵐ correᵉ. ꝙ aliqua duo distant: ꝛ immediate post hoc nō di
stabunt: ꝛ tamē nullū illoꝛuꝫ mutabit̃ ad aliud. patet. da
to ꝙ deus incipiat anihilare oīa elemēta: preter elemen
tū terre: tūc in casu isto immediate post hoc nō distabūt:
qꝛ nec distantia recta: nec distātia curua: eo modo quo la
3ª ꝯ tera celi tunc distarent. s. curue ꝛ nō recte. ¶ 3ª cōclusio.
corpora simplicia posito vacuo possent moueri successi
ue in illo: pbatur: ꝛ pmo de vacuo materiali: ponēdo ꝙ
deus ānihilaret oīa elementa ꝑter elementuꝫ ignis: ꝛ in
cōcauo lune ponat̃ vnū pedale terre simplicis: isto posi
to illud pedale moueret̃ successiue per elemētū ignis ra
tiōe resistentie extrinsece: ꝛ ipm̄ eēt vacuum materiale.
2 ¶ 2° ostēdo idē de vacuo formali. nā si eēt aliqua equili
bra supensa in vacuo: pondus maius simplex successiue
descēderet: qꝛ hēret resistentiā ex parte pōderis cōtrapē
si: ꝛ vbi ambo pondera eēnt equalia nullū illoꝝ mouere
tur ꝓpter carentiā resistentie: ꝛ tn̄ quātūcunqꝫ paruū ad
deret̃ vni illoꝝ faceret descendere: qꝛ ois excessus suffi
cit ad motū: verūtamen sic nō eēt in pleno: vn̄ si quodli
bet illoꝝ pondeꝝ eēt graue vt duo: ꝛ mediū resisteret vt
vnū: ꝛ vni illoꝝ ponderū adderet̃ pondus vt vnū nō ꝓ
pter hoc descenderet: aliter. n. a ꝓportione equalitatꝭ fie
ret motus. ¶ Itē si corpus simplex graue spericū pone
ret̃ supra tabulā trāsuersaliter positā in vacuo: id moue
retur rotādo successiue: ꝛ vna pars aliaꝫ eleuaret: tūc ps
eleuata teneret locū resistentie. ¶ Et si dr̃ ꝙ ista conclu
T.c.71. sio eēt ↄtra determinationē phi: dr̃ ꝙ Aristꝭ. itelligit cor
pora simplicia nō posse successiue moueri in vacuo: cir
cūscripta oī resistentia extrinseca: mō in casibus his sem
4ª ꝯ per adest aliqua resistētia. ¶ 4ª ↄclusio. mixta ↄsimilis
cōpositionis equaliter mouent̃ in vacuo: sed nō equali
ter in pleno: patet primū: qꝛ si eēnt cōsimilis cōpositiōis
nō habendo resistentiā extrinsecā hērent cōsimilē ꝓpoꝛ
tionē potētie ad resistentiā: ꝛ per ↄn̄s velocitates essent
2 equales. ¶ 2ᵐ declarat̃: nā sit. a. vnū mixtū: cuius graui
tas sit vt. 8. ꝛ leuitas vt 4ᵒʳ. ꝛ. b. aliud mixtū: cuius graui
tas sit vt 4ᵒʳ ꝛ leuitas sit vt duo ꝛ ponant̃ ambo in me
dio resistentie vt vnuꝫ ꝛ seqtur. a. velocius moueri q̃z. b.
qꝛ hꝫ maioreꝫ ꝓportionē potentie ꝛ resistentiā: vt patet:
Corᵐ ¶ Ex ista ↄclusione sequit̃ ꝙ aliqδ graue velocius mo
uet̃ in pleno q̃z in vacuo: pꝫ. dato ꝙ deus destrueret oīa
elemēta ꝑter elementū ignis resistētie vt vnū: in cuius
supꝑficie ↄuexa poneret̃ mixtū ex grauitate terre vt 4ᵒʳ.
ꝛ leuitate aeris vt duo: tūc i toto elemēto ignis illδ mix
tū moueret̃ a ꝓportiōe sexcupla ꝛ nunq̃z postea: qꝛ i loco
imaginario aeris illi duo gradus nō traherent deoꝛsuꝫ:
sed solū illi 4ᵒʳ terre: ꝛ sic esset minoꝛ proportio: ꝛ conse
quenter tardioꝛ motus.

pᵐ Cōtra primā ↄclusionē arguit̃: vacuū eē possibile. p
qꝛ cū aliqd mouet̃ localiter se hꝫ aliter q̃z pri
us ad aliū ꝛ ad aliū locū. vl' igit̃ recipit̃ in vacuo. ꝛ hētur
ꝓpositū: vel recipit̃ in pleno: ꝛ seqtur penetraᵒ corpoꝝ: si T.c.53.
aūt dr̃ ꝙ vnū corpus alteri cedit: ꝛ cū nō sit rō q̃re pᵒ cor
pus 2ᵐ cedat: g̃n ēt 2° cedat 3ᵐ: ꝛ sic δ alijs sequit̃ ꝙ vno
moto oīa mouent̃: qδ est falsuꝫ. ¶ 2° sic: in nutritiōe re 2ᵐ
cipit̃ alimentū: igit̃ in ꝑtes aliti plenas vl' vacuas: si ple T.c.55.
nas seqtur penetraᵒ corpoꝝ: si vacuas: hēret̃ intentum.
¶ 3° in ↄdensatione partes fiūt ꝓpingoꝛes: igr̃ ꝑ subin 3ᵐ
troitū partiū inuicē: ꝛ sic est penetratio dimensionū: vel T.c.55.
fiunt rōne quarūdā vacuitatū intus existiū: ꝛ hētur ꝓpo
situ. ¶ 4° sint duo lapides plani iuicē suppositi sine ali 4ᵐ
quo aere intercluso vl' itermedio ꝛ icipiat aliqδ agēs eq̃
liter vnū a reliquo eleuare: ꝛ seqtur ꝙ imediate post B
erit vacuū in cētro hoꝝ lapidū: qꝛ aer exterioꝛ non ime
diate post B erit in cētro: cū opoꝛteat pꝰus moueri ad ꝑtē
ꝓpinquā: q̃z remotā: sꝫ antiq volētes ꝓbare vacuū eē: ad
ducebāt vnā expientiā: vt hētur 4° phy. δ vase pleno ci T.c.55.
neribus tantū oīno δ aqua recipiente: quod nō posset eē ꝛ.56.
nisi ibi esset vacuum.

Ad primū dr̃ ꝙ in motu locali vnū corpꝰ alteri ce Ad pᵐ
dit: nec opꝫ 2ᵐ 3ᵐ cedere: qꝛ 2ᵐ cedit p
per ↄdensationē. ¶ Ad 2ᵐ dr̃ ꝙ alimentū recipit̃ i ꝑtes Ad 2ᵐ
plenas q̃busdā corpoꝛibus subtilibus: q̃ cedunt in aduē
tu nutrimēti. ¶ Ad 3ᵐ dr̃ ꝙ ↄdensatio nō fit ꝑ subintroi Ad 3ᵐ
tū partiū inuicē: nec ꝑ restōnē vacuitatū: sꝫ ꝑ expulsionē
corpoꝝ subtiliū existuꝫ in poris: aut ꝑ approping̃tioneꝫ
ꝑtiū oīum mediataꝝ. ¶ Ad 4ᵐ rn̄det phs 2° δ aīa: negā Ad 4ᵐ
do casuꝫ: qꝛ dic̃ duo dura corpora n̄ posse eē mediata sine T.c.113.
mediatiōe aq̃ vel aeris: tn̄ admisso casu dicatur ꝙ nō i
mediate post B erit vacuuꝫ iter illos duos lapides: eo ꝙ
aer exterioꝛ infinite abhoꝛrēs vacuū nō hn̄s resistentiā
imediate post B erit in cētro ꝛ nō prius ꝑtē ꝓpinquā at
tinget q̃z remotā: ita ꝙ nō mouebitur successiue sꝫ soluꝫ
mutabitur. ¶ Expientia aūt δ cineribꝰ soluitur per hoc
ꝙ in illis cineribꝰ sūt multe porositates plene aere q̃ ce
dit in aduētu aque: δinde ꝑꝑ siccitateꝫ humiditati ↄriā
corrūpit̃ ipceptibiliter magna ps aq̃ ex q̃ gn̄at̃ aer exa
lans nullo sentiente. ꝛ ex hoc apparet ꝙ illud vas totam
aquā recipiat: qδ tn̄ nō est veꝝ: q̃re ꝛc̃. Cap. XXIII.

Fundamentū principale ponen
tiū vacuum erat
possibilitas ↄdensatiōis ꝛ rarefactōis: qδ
plures negauerūt timētes astringi ↄcede
re vacuū eē possibile. Et iδ vt clariꝰ pate
at possibitas ↄdensatiōis ꝛ rarefactiōis: ē
pᵐ p notandū: ꝙ densū ē illud qδ hꝫ multam
mām sub ꝑua quātitate: vt lapis vel ferrū. ¶ Raꝝ v̓o ē
illud qδ hꝫ modicā mām sub magna quātitate: vt aer ꝛ
ignis. ¶ Ex q̃bus seqtur p ꝙ densius alio dr̃ qδ sub eq̃li Corᵐ
extēsiōe vl' minoꝛi hꝫ plꝰ vel eq̃liter de mā: vt vnᵒ pugil
lus terre dr̃ dēsioꝛ q̃z vnᵒ pugillᵒ aq̃: qꝛ sub eq̃li extēsione
hꝫ plus de mā. Simil̃r vnᵒ pugillus terre dr̃ dēsioꝛ q̃z ag
gregatū ex. x. pugillis aq̃: qꝛ sub minoꝛi extēsione hꝫ de
mā. Et rarius alio dr̃ eē illud qδ sub eq̃li vel maioꝛi extē
sione hꝫ minus vel eq̃liter de mā: vt vnᵒ pugillus aeris:
dr̃ rarioꝛ vno pugillo aq̃: qꝛ sub eq̃li extēsione hꝫ minᵒ de
mā. Iteꝝ aggregatū ex. x. pugillis aeris ē rarius vno pu
gillo aq̃: qꝛ sub maioꝛi extēsione hꝫ eq̃liter de mā. ¶ 2° Corᵐ
seqtur ꝙ illud ē densius q̃z pꝰus fuit qδ hꝫ tm̄ de mā sub
mioꝛi extēsiōe: ēt id est rariᵒ qδ hꝫ tm̄ de mā sub maioꝛi
extēsione: vel dicat̃: ꝙ illud ē densius q̃z priᵒ cuius ꝑtes
ꝓpinquius iacēt sine aliq̃ subtractione: ꝛ illud ē rarius q̃z
pꝰus cuiᵒ ꝑtes remotiᵒ iacēt sine aliq̃ additiōe: vn̄ Aristꝭ. Ex t.c.
4° phy. Cōdēsatio ē ꝑtiū restrictio sine alicuiᵒ ꝑtꝭ δpdi 84.
tiōe. Rarefactio ē ꝑtiū dilatatio sine alicᵒ ꝑtꝭ acq̃sitiōe,

2m ¶ 2º notādū ꝙ rarefactio ⁊ ꝯdēſatio aliqñ fiūt ꝑ ſolum
motū localē.nā cum aliqs mouet̄ localiter ptes aeris an
terioris ꝯdenſant̄ ⁊ poſteriores rarefiūt:ſimilr cū veſica
plena aere cōprimit̄ aer ꝯdēſat̄ ⁊ derelicta rarefit: ⁊ hē
per ſolū motū localē. Aliqñ āt ꝑ motū alteratōis:vñ vas
ſemiplenū aq̄ applicatū igni totalr eadē aqua replet̄: qđ
fit ꝑ alterationē factā a calido:⁊ ſi poſtea remoueat̄ ab
igne reducit̄ ad priorē q̄ntitatē:⁊ hē ē ꝑ actionē factā a fri
gido. Aliqñ āt fit ꝑ gnātionē ⁊ corruptionē ſimplr:vt qñ
ex aqua generat̄ aer:tūc fit rarefactio cū generatiōe ae-
ris ⁊ corruptōe aq̄:ſi āt fiet ecō fit ꝯdenſatio cū corruptio
Corm ne aeris ⁊ generatiōe aq̄. Ex iſto notabili ſequit̄ ꝙ nūq̄
fit rarefactio ⁊ ꝯdenſatio ꝑ generationē vel corruptionē
gn fiat ꝑ alterationē ⁊ nō ecō:⁊ nunq̄ fit ꝑ alterationē gn
pª ꝯ fiat ꝑ motū localē:ſ; nō ecō:pʒ inductiue. ¶ His ꝑmiſſis
fit hec ꝑma ꝯclō. Aliqđ eſt corpus hñs denſitatē ⁊ rarita
tē: qđ nō pōt rarefieri nec pōt ꝯdenſari:pʒ đ celo:de q̄ di
T.c.41. cit phs 2º celi:ꝙ ſtella ē denſior ps ſui orbis:igit̄ ibi ē ra
⁊ 42. ritas ⁊ denſitas:nō tñ pōt rarefieri nec ꝯdenſari:qꝛ late-
2ª ꝯ ra nō pñt magis vl̄ minꝰ diſtare. ¶ 2ª ꝯclō:oīa elementa
⁊ oīa mixta pñt rarefieri ⁊ ꝯdenſari:ꝑma ps pʒ:ex quoli-
T.c.24 bet elemēto pōt aliud generari ꝑ phm 2º de generatiōe:
ſ; nō poſſet fieri ſine ꝯdenſatiōe ⁊ rarefactōe:eo ꝙ dū ex
terra generat̄ aqua vel ex aqua aer:tā terra q̄ aqua rare
fit:ſi ecō ex aere generat̄ aqua vel terra aer ꝯdēſat̄:qꝛ nō
pōt exire ſuā diſpōnē nālē aliqđ elementoꝝ: gn ꝯdenſet̄
2 aut rarefiat. ¶ 2ª āt ps eſt manifeſta:nā ſi corpora nō po
roſa cuiuſmodi ſūt elemēta ꝯdenſant̄ ⁊ rarefiūt: a fortio
ri corpora poroſa.ſ.mixta:videmus.n.ꝑ experientiā oleū ⁊
3ª ꝯ frumētū ꝯdenſari aut rarefieri. ¶ 3ª ꝯclō:oē ꝯdenſabile
vel rarefactibile pōt ꝯdenſari vel rarefieri: non tñ ē poſ
ſibile oē condenſabile cōdenſari vel oē rarefactibile ra-
refieri.ꝑma pars eſt euidens:⁊ 2ª đclaratur ſic arguēdo.
oē condenſabile condenſat̄:igit̄ tota ſpera elementorū ē
minor q̄ prius fuit:tenet ꝯſequētia:⁊ ꝯſequens eſt ipoſſi
bile:qꝛ tunc eēt dare vacuū:vel latera celi minus diſta-
re:igit̄ ⁊ añs eſt impoſſibile. ¶ Itē arguit̄ ſic:oē rarefa-
ctibile rarefit:igitur totalis ſpera elementoꝝ eſt maior.
ꝯſequens eſt impoſſibile:qꝛ tūc corpora ſe penetrarēt vl̄
4ª ꝯ latera celi plus diſtarent:igit̄ ⁊ añs ē impoſſibile. ¶ 4ª
ꝯclō:tā rarefactio q̄ ꝯdēſatio ē motus ad vbi:⁊ ad q̄lita
tē:ſ; nō ad quantitatē. pʒ iſta ꝯcluſio:qꝛ per modū cōdē
ſationis vel rarefactionis acquirit̄ nouum vbi: ſicut no-
uus locus ⁊ noua qualitas.ſ.raritas vel denſitas:ſ; nō ac
C.84. quiratur noua quantitas ſm cōmentatorē 4º phy.di. ꝙ
in motu cōdenſationis vel rarefactionis manet eadem
quantitas numero a principio vſq; ad finem:licet eadē
aliquādo ſit maior:⁊ aliquando ſit minor.

pm **Contra** predicta arguit̄:⁊ primo ꝙ rarefactio ſit i-
poſſibilis.naʒ ſi ex denſo poſſet fieri raruʒ
tunc motus localis fieret in inſtāti:ꝯſequens eſt falſum:
T.c.30. ⁊ cōtra phm 6º phy.⁊ probat̄ ꝯſequentia: qꝛ in termino
rarefactionis rarefactū occupat plus de loco q̄ prius oc
cupabat:igit̄ in illo inſtanti eſt in maiori loco q̄ prius fu
it:ſed occupatio maioris loci arguit ſimul receſſum cor-
poris circunſtātis:⁊ cū maior locus acquirit̄ in inſtanti:
igit̄ receſſus corporis circūſtantis eſt in inſtāti: ſ; ille re
2m ceſſus eſt motus localis:igit̄ ⁊c̄. ¶ 2º arguit̄ ꝙ cōdenſa
tio eſt impoſſibilis:naʒ ſi ex raro poſſet fieri denſum ſeq
tur ꝙ ex vno pugillo aeris poſſent fieri triginta pugilli
T.c.37. ignis:ꝯſequens eſt ꝯtra phm 2º de generatione:⁊ proba
tur ꝯña:qꝛ ex tribus pugillis aeris per cōdenſationē po
teſt fieri vnus pugillus aeris: ſ; ex tribus pugillis aeris
T.c.37. triginta ignis per phm ibidē dicentē ꝙ ex quolibet pu-
gillo aeris poſſunt fieri.x.ignis. ¶ Et cōſequenter ſequi
tur ꝙ ex vno pugillo ignis pōt fieri vnꝰ pugillus vel duo
aeris:qđ eſt contra phm di. ꝙ ex vno pugillo ignis nō fit
niſi decima pars vnius pugilli aeris ⁊ ꝓbatur ꝯña:qꝛ ex
x.pugillis ignis pt̄ fieri vnꝰ aeris ſm phm: ⁊ ex.20.duo.
ſed ex.x.vel.20.pōt fieri vnus per cōdenſationē: igit̄ ⁊c̄.
¶ 3º arguit̄:ꝙ impoſſibile eſt indifferenter aliqd cōdē- 3m
ſari vel rarefieri:qꝛ tunc parteſ eius poſſunt eſſe ꝓpingo
res ⁊ remotiores:ꝯſequens eſt falſum:qꝛ partes imedia-
te nō poſſunt eſſe ꝓpinquiores:immo ſequeret̄ ꝙ aliqd
moueret̄ ſimul motibus cōtrarijs.ſ.motu rarefactionis
⁊ cōdenſationis per totū:patet dato ꝙ aliqd rarefiat ſm
longitudinē ⁊ condenſet̄ ſm latitudinē: mō in caſu iſto
non eſt aliqua pars que non ſimul rarefiat ⁊ condenſet̄.
¶ 4º arguitur ſic:ꝙ rarefactio ⁊ ꝯdenſatio ſunt motus 4m
ad quantitatē ⁊ non ad qualitatē:qꝛ rarefactio ē motus
ad maiorē locū:igitur eſt motus ad maiorem quantita-
tem:⁊ ſic eſt motus ad quantitatē:prima cōſequentia te
net per phm 4º phy.⁊ per cōmentatorē primo de gene- T.c.84
ratione.di.ꝙ quantitas eſt per ſe occupatiua loci oībus
alijs circūſcriptis.2ª vero cōſequentia tenet ab inferio-
ri ad ſuū ſuperiꝰ affirmatiue ⁊ ſine impedimēto. ¶ Itē
arguit̄ ꝙ non ad qualitatē per phm in ꝑdicamentis di.
ꝙ rarū ⁊ denſum vident̄ ſignificare quandā poſitioneʒ
partiū:⁊ per cōſequens non ſunt qualitates: igit̄ rarefa-
ctio ⁊ condenſatio que ſunt motus ad illa non ſunt mo-
tus ad qualitatem.

Ad primū concedo ꝙ in fine vl̄ in termino rare- Ad pm
factionis rarefactū eſt in maiori loco
q̄ prius fuit:⁊ ꝙ occupat maiorē locum q̄ prius occupa
bat:⁊ nego ꝙ occupatio maioris loci arguat ſimul receſ
ſum corporis circunſtantis ſed ſoluʒ ſufficit ꝙ immedia
te ante illud inſtans fuit receſſus corporis circunſtātis:
vnde dico ꝙ iſte locus eſt nunc prius acquiſitus: ſed iaʒ
nō acquiritur:ſed immediate añ hoc acquirebat̄.vʒ. in
quolibet tēpore terminato ad hoc inſtans vltimū rare-
factionis:⁊ cōſequenter cōcedo ꝙ iſte locus prius acqui
rebatur q̄ fuit acq̄ſitus:⁊ ita nō habet̄ ꝙ motus ille fue
rit in inſtanti. ¶ Ad 2m cōcedo ambas ꝯcluſiones indu Ad 2m
ctas:⁊ ad phyloſophū dico ꝙ ipſe vult ex vno pugillo ae 2.g.37.
ris exiſtente in naturali diſpoſitione fieri ſolum.x.ignis
⁊ ex vno pugillo ignis exiſtēte in ſua naturali diſpoſitio
ne fieri ſolū decimā partē pugilli aeris. Cū autē ex vno
pugillo aeris paſſo ⁊ extra naturalē diſpoſitionem fiāt.
20.vel.30.ignis vel ecōuerſo:vel fieri poſſint:nō eſt incō
ueniens. ¶ Ad 3m dicit̄ concedēdo ꝯſequentiā ⁊ conſe- Ad 3m
quens:ad probationē reſpondet̄: ꝙ licet partes imedia-
te nō poſſint eſſe ꝓpinquiores:tamē bene partes media
te. Deinde cum dicit̄ ꝙ tunc aliqd poſſet moueri ſimul
motibus cōtrarijs:negetur ꝯña:⁊ dico ꝙ licʒ aliquid ſic
rarefiat ⁊ condenſet̄ ſm diuerſas dimenſiones vt in ꝓ-
poſito:nō tamē mouet̄ motibus cōtrarijs:qꝛ cōtrarietas
debet eſſe reſpectu eiuſdē. ¶ Ad 4m neget̄ ꝯña: quādo Ad 4m
infert̄ ꝙ rarefactio eſt motus ad maiorē quantitateʒ: ⁊ 4.phi.
ad phyloſophū cōcedo ꝙ occupatio maioris loci eſt ra- 84.
tione maioris quātitatis:⁊ ꝙ illud rarefactū habet ma
iorē quātitateʒ q̄ primo habebat:ſed non aliā quantita
teʒ:qꝛ eadē eſt maior q̄ prius fuit:qꝛ igit̄ motus ad quā
titatē maiorē vel minorē eſt ad nouā quātitatē ideo ra-
refactio vel ꝯdēſatio ñ ē motꝰ ad maiorē vel ad minorē
q̄titatē:ſ; ſolū ad maiorē vel minorē extēſionē q̄titatis:
q̄ qdē extēſio nō ē quātitas ſ; motus quātitatis. ¶ Dei-
de cū arguit̄ ꝙ raritas ⁊ dēſitas ñ ſūt q̄litates:hoc neget̄
⁊ ad phm dr̄ ꝙ loquebat̄ ſm opinionē famoſaʒ:⁊ hoc pt̄ ꝑdicam
appere ſm cōmentatorē 7º phy.di.ꝙ rarū ⁊ denſum ſūt C.15.
qualitates:quare ⁊c̄. Capitulum.XXIIII.

4.phy.a.t.c.88. visq; i fi. **Motus nõ** solũ est in loco de q̃ hec dicta sunt: sꝫ ꝑ maxie est
in tpe rõne successiõis repte in vtroq; il-
loꝝ. Jõ ꝯñr post determinationẽ loci se-
p̃ᵐ quiť determĩatio tpis. ℂ Pro quo est p̃
nõndũ. Qꝛ tps duplr sumiť. p̃ p duratiõe
successiua hñte pri⁹ ꝛ posteri⁹. ꝛ sic loqtur
T.c.95. ph̃s.4.phy.di.ꝙ tps est in celo: ꝛ etiã in terra ꝛ in mari.
ꝛ.130. scdo p duratiõe habẽte pri⁹ ꝛ posteri⁹ reducta ad certuꝫ
T.c.101. numerũ. ꝛ sic sumit ph̃s ibidẽ di. tps est numerus mot⁹
ẜm prius ꝛ posteri⁹. vnde sicut virga põt duplr sumi p
virga tãte vel tãte q̃ntitatis. 2°. p virga.10.palmaꝝ: ita
tps p duratiõe successiua hñte p̃us ꝛ posteri⁹. aut p tali
2ᵐ duratiõe reducta ad certũ numeruꝫ. ℂ 2° nõndũ iuxta
T.c.38. doctrinã cõmẽtatoris. p̃ meta. ꝙ nũerus sumiť duplici-
ter. Prio simplr ꝛ matheͨᵉ. vt binari⁹ ꝛ ternari⁹. ꝛ hꝫ. ꝛ
hic nõ multiplicať ad multiplicationẽ nũeratoꝝ ẜm cõ
T.c.110. mẽtatorẽ ibi: qꝛ vt dicit ph̃s ꝛ cõmẽtator.4.phy. idẽ est
nũerus.10.boũꝫ. ꝛ.10.equoꝝ. 2°. applicatiue ad aliquod
certũ genus entis cõtinui vel discreti. Exẽpluꝫ p̃mi. vt
nũerus denari⁹.10.boium est nũerus applicat⁹ discrete.
Exẽplũ scdi vlna est numerus pãni. ꝛ pinta vini applica
tiõe cõtinua; eo ꝙ.10.hoies faciũt discretionẽ. vinũ aũt
Nõndũ vel pãnus cõtinuationẽ. ℂ Aduertẽdũ ẜm ph̃m.10°. me
T.cõ.2. taph. ꝙ p̃ᵒ rõ mẽsure iueniť in quãtitate discreta ꝛ exin-
de trãsferť ad quãtitatẽ cõtinuã. vñ q̃ntitas ꝯtinua non
mẽsurat nisi vt hꝫ rõneꝫ q̃ntitatis discrete. linea. n. abso-
lute accepta nõ mẽsurat: sꝫ linea reducta ad q̃ntitatẽ dis-
cretã. s. nũerũ.8. vl.10.palmaꝝ. nec vlna mẽsurat nisi ẜꝫ
ꝙ semel vel pluries replicať in pãno. mõ semel dicit p̃n
cipiuꝫ numeri: ꝛ pluries. s. bis ter quater dicit numerũ.
T.c.101. Nũc aũt ad ꝓpositũ dico ꝙ cũ ph̃s.4.phy. diffinit tps
dicẽdo. Tẽpus est nũerus mot⁹ ẜm pri⁹ ꝛ posteri⁹ non su
mit nũerũ simplr: sed p nũero determinati generis. s. p
mẽsura cõtinua determĩata ad mẽsurãdũ certũ gen⁹ en
tiũ. s. motũ. sicut. n. pincta est mẽsura cõtinua ꝛ determi
nata ad mẽsurãdũ liqduꝫ: vt vinũ vel aquã: ita tpus est
T.c.101. mẽsura determinata ad motũ. ℂ Et ex h̃ pꝫ declaratio
diffõnis tẽporis q̃ sic itelligiť. Tẽpus est mẽsura nũera
lis mot⁹ ẜm p̃us ꝛ posteri⁹ dř mẽsura mot⁹ ẜꝫ pri⁹ ꝛ poste
rius. ad denotãdũ ꝙ tps nõ est mẽsura reꝝ pmanẽtiũ: sꝫ
successiuaꝝ nõ qdẽ ẜm ptes diuisas diuisione mobilis:
qꝛ ille sunt sil': sꝫ ẜm partes diuisas diuisiõe tẽporis que
p̃ᵃ ꝯ̃ nũq̃ põt eẽ sil' vt pars pterita ꝛ ps futura mot⁹. ℂ His
T.c.93. pmissis pono q̃tuor ꝯclões q̃s determĩat ph̃s.4°.phy.
Prima ꝯclusio. tẽpus nõ est aliquis mot⁹ nec aliqd mo-
bile. primã ptẽ arguit duplr sic. nullus mot⁹ est vbiq;: sꝫ
tps est vbiq;. igiť tps nõ ẽ mot⁹. tenet ꝯña cũ maiori: qꝛ
T.c.95. mot⁹ q ẽ in oriẽte nõ ẽ ille q ẽ in occidẽte. mior vero ẽ nõ: qꝛ
apd oẽs ẽ idẽ tps: sic eadẽ mẽsura gñalis mẽsurať mot⁹.
2 ℂ 2°. arguiť sic. ois mot⁹ est velox: vl tardus: sꝫ nullũ tẽ-
T.c.96. pus est velox vl tardũ. igiť nullũ tps ẽ mot⁹. maiorẽ no
ta. ꝛ mior declať. eo ꝙ tps ñ diffiniť p tps: sꝫ velox ꝛ tar
dũ diffiniť p tps. nã velox dř qd i modico tpe ptrãsit ma
gnũ spaciũ: ꝛ tardũ qd in magno tpe ptrãsit pũũ spaciuꝫ.
T.c.94 ℂ 2ᵃ aũt ps ꝯclõis põt ꝓbari ex rõnib⁹ p̃mĩs. igiť nõ ꝓ-
bat eã ph̃s: sꝫ dicit opinionẽ fuisse stultã: que asserit tps
2ᵃ ꝯ̃ fuisse p̃ᵐ mobile. ℂ 2ᵃ ꝯclo. tps nõ est sine motu: sꝫ ẽ ali-
T.c.97. quid mot⁹. primã ptẽꝫ ꝓbat: qꝛ tps nõ põt pcipi sine mo
tu. nã si modicũ pcipim⁹ de motu. ꝛ paꝝ de tpe: ꝛ si mul-
tuꝫ de motu multũ de tpe: ꝛ ponit exẽplũ de his qui dor
mierũt lõgo tẽpore in sardo apud heroas: q nõ pceperũt
tẽpus mediũ: sicut nec motũ. ℂ 2ᵃ pars sic arguiť. p eun
2 deꝫ ph̃m q̃ñcũq; duo sil' nec̃io pcipiunť. aut sunt idem.
T.c.98. aut vnũ est aliqd alterius: sꝫ motus ꝛ tps nõ sunt ideꝫ ꝛ

sil' pcipiunť. igiť ꝛc̃. totum añs pꝫ. preter vltimã particu
laꝫ quã sic arguit. in motu extra aiam dũ pcipiť aliquis
motus extra statiꝫ pcipiť duratio ꝛ tps. silr in motu aie
nullo motu exteriori pcepto pcipiť tẽpus ꝓpter motuꝫ
imaginationis. ℂ 3° ꝯclo. sicut cõtinuitas tẽporis est ex 3ᵃ ꝯ̃.
cõtinuitate motus: ita pri⁹ ꝛ posterius in tpe sunt ex p̃o- T.c.99.
ri ꝛ posteriori in motu. p̃maꝫ partẽ arguit sic. sicut se hꝫ
motus ad magnitudinẽ: ita tps ad motum: sꝫ cõtinuitas
motus est ex cõtinuitate magnitudinis. igiť cõtinuitas
tẽporis est ex cõtinuitate motus. tenet ꝯña cũ maiori. ꝛ
minor vero est euidẽs. eo ꝙ deficiẽte cõtinuitate spacij
ꝛ magnitudinis supra quã est motus: deficeret cõtinui-
tas motus. Scdaꝫ partẽ arguit ex p̃ori sic. sicut se habꝫ
motus ad magnitudinẽ: ita tps ad motũ: sed prius ꝛ po-
sterius motus sũt ex priori ꝛ ex posteriori magnitudis.
igiť prius ꝛ posterius tẽporis sunt ex priori ꝛ posteriori
motus. ℂ 4° ꝯclusio. tps cõsequiť motũ rõne prioris et 4ᵃ ꝯ̃
posterioris in motu. istã cõclusioneꝫ arguit rõne illi⁹. tẽ- T.c.100
pus cõsequiť motuꝫ: quo cognito in motu cognosciť tẽ-
pus: ꝛ quo nõ cognito nõ cognosciť tps: sed cognito prio-
ri ꝛ posteriori in motu cognosciť tpus. ꝛ nõ cognito ali-
quo istoꝝ nõ cognosciť tpus. igiť ꝛc̃. añs pꝫ de se. ℂ Ex Corᵐ
his cõclusionib⁹ infert ph̃s diffinitionẽ tẽporis. di. tpus T.c.101.
est numerus motus ẜm prius ꝛ posterius. vñ arguit sic.
per tps iudicam⁹ motũ maiorẽ vel minoreꝫ. igiť ẽ mẽsu
ra illi⁹: sꝫ qꝛ p vnũ nũc nõ cognoscim⁹ tps nec p plã. nisi sub
rõne p̃oris ꝛ posterioris. igř ẽ mẽsura illi⁹ ẜꝫ p̃⁹ ꝛ posteri⁹

Contra istã diffinitionẽ argř. ꝛ p̃ sic. Qꝛ sit male p̃ᵐ
data: qꝛ nõ verificatur de quolibet
cõtento sub diffinito. pꝫ. nã tps eternuꝫ nõ est numerus
nec mẽsura alicuius. ex quo ois mẽsura est nota ꝛ notior
mẽsurato.10.meta. sꝫ tps eternuꝫ nõ est notuꝫ: qꝛ infini- t.c.2.ꝛ.3
tuꝫ ẜm ꝙ infinitũ nõ est notuꝫ p̃ physicoꝝ. ℂ 2°. arguiť. T.c.35.
ꝙ nõ sit numerus: qꝛ si sic aut numerus quo numeram⁹. 3.ph̃.65.
aut numerus numeratus. nõ p̃ᵐ per Arist.4.phy. nec 2ᵐ 2.me.11.
per ꝯmẽtatoreꝫ ibidẽ dicẽtẽ. Qꝛ essentiale est tpi nume- 2ᵐ
rare ꝛ mẽsurare motũ. ℂ Iteꝫ ois talis numerus. videť T.c.102
esse q̃ntitas discreta ẜꝫ ph̃ꝫ in predicamẽtis. ꝛ ẜm eũdeꝫ Cõ.102.
ibideꝫ: ꝛ in.4.phy. tps est quãtitas cõtinua. igř ꝛc̃. ℂ 3°. T.c.99.
arguiť ꝙ nõ est mẽsura motus: qꝛ mẽsura est notior mẽ- ꝛ108.
surato: sꝫ tps nõ est noti⁹ motu: sꝫ poti⁹ eꝯ̃. g ꝛc̃. maior est ꝛ109.
nota. ꝛ mior ꝓbať. nã mot⁹ ẽ nãlr p̃or tpe. cũ sit subm ei⁹ 3ᵐ
per cõmẽtatorẽ.4.phy. igiť motus est notior apud nãꝫ. 10.me.3.
ꝛ ꝓbať ꝙ est notior quo ad nos. qꝛ nõ pcipimus tps ẜm Cõ.98.
ph̃m. nisi pcipiamus motuꝫ. ℂ 4°. arguiť. qꝛ nõ ẜm p̃us T.c.97.
ꝛ posteri⁹. qꝛ p pri⁹ aut posterius aut itelligit partes mo- ꝛ.101.
tus. aut ptes tẽporis. aut idiuisibilia illoꝝ. nõ p̃ᵐ. qꝛ p̃us Cõ.100.
ꝛ posteri⁹ in motu sunt ipm tps ẜm ꝯmẽtatorẽ. modo ni
hil diffinitur p seipm. nec 2ᵐ. p eandeꝫ rõnem. nec ẽt 3ᵐ
quia diffinitio datur causa innotescendi. modo pꝫ indi
uisibilia tpis esse minus nota q̃ꝫ tps ꝛ motus.

Ad primuꝫ dř ꝙ hic nõ diffiniť tps vt cõuertiť Ad p̃ᵐ
cũ illa orõne. duratio successiua ẜm
pri⁹ ꝛ posteri⁹: sꝫ vt cõuertiť cũ illa orõne duratio succes- T.c.102
siua ẜm p̃us ꝛ posteri⁹ reducta ad certũ numeꝝ. mõ tps
infinitũ nõ reduci põt ad aliquẽ numeꝝ. ℂ Ad 2ᵐ dř ꝙ Ad 2ᵐ
est numerus quo numeram⁹. s. motũ: ꝛ nũerus numera-
tus: qꝛ p vnuꝫ tps mẽsurať aliud. ꝛ ad ph̃m dico ꝙ loqť T.c.102
de numero simplr ꝛ metaphysico. ꝙ nõ est talis nũerus
quo numeramus. quin tñ sit numerus per replicationẽ
quo numeramus nõ negat ph̃s. Ad cõmẽtatorẽ autẽ di- Cõ.102.
citur ꝙ illa stant sil'. tẽpus est essentiale ꝛ per se mẽsura
motus: ꝛ tñ mẽsuratur tẽpore. ℂ Ad confirmationeꝫ re
spondetur ꝙ numerus ꝓprie sumptus est quãtitas dis-
creta. iproprie aũt est quãtitas cõtinua: qꝛ mẽsura nõ re-

[illegible] quātitate cōtinua nisi rōne quātitatis discrete.
Ad 3m [illegible] dr̄.ꝙ tp̄s quo ad nos ē noti9: ꝫ forte mot9 sit no
[illegible] quo ad nāꝫ. Et ad ꝓbationē cū dr̄: nos cognoscimus
[illegible] per motū: rn̄detur.ꝙ motus capit quātitatē a spa
[illegible] tio ⁊ a tp̄e. Inq̄ztū capit q̄ntitatē a spacio sic est notior
[illegible] tp̄e. inquātū aūt recipit suaꝫ quātitatē durationis a tp̄e
Ad 4m sic tēpus est notius. ¶ Ad 4m dr̄ ꝙ prius ⁊ posterius in diffinitione illa significāt ꝑncipalr̄ prius ⁊ posterius tēporis. ⁊ cū dr̄ prius ⁊ posterius tēporis sunt partes tēporis ꝯcedo. ⁊ negatur ꝙ sint ip̄s tp̄s: q2 totū nō est sue partes: tn̄ ꝯcessio illo nō sequitur icōueniēs: q2 nō pono tp̄s inq̄ztū ptes tp̄is in diffōne sub illa denoiatōe: ſꝫ sub alia magis nota. s. ꝓoritatis ⁊ posterioritatis. Cap. XXV.

TEmpus cū sit quoddam accn̄s sequens motū difficultatē inducit: quē motū sequit̄: aut in quo mobili subiectiue fundet̄. ¶ Et ideo notan
p̄m dū ꝑ. ꝙ tp̄s quadrupliciter sumitur. Pri
p mo cōiter ꝓ duratiōe hn̄te prius ⁊ posterius: ⁊ sic est cōe ad duratione oīum motuū. s. ad duratione motus localis. alterationis. augmētationis: diminutionis: vn̄ si celū gesteret simplr̄ adhuc aliq̄ augmētatio vl̄ alteratio in his iferiorib9 eēt velox vel tarda. ⁊ per ꝯn̄s fieret in tp̄e: eo ꝙ in diffinitiōe tarditatis vel velocitatis ponit̄ tēpus. ¶ 2° ꝓprie ꝓ dura
2 tione mot9 localis tm̄. eo ꝙ de rōne tēporis est mensurare motū. mō duratio motus localis magis mēsurat motum q̄ȝ aliq̄ alia duratio. eo ꝙ motus localis est notior
Cō.98. ⁊ manifestior ⁊ magis ꝑcipit̄ a sensu nr̄o. fm ꝯmētatorē
3 4. phy. ¶ 3°. magis ꝓp̄e ꝓ duratione mot9 circularis tm̄ circa mediū mūdi: q2 duratiōes alioꝝ motuum nō sunt eedē apud oēs habitatores terre. ⁊ q2 mot9 localis circularis est ꝑmus oīuꝫ motuū. vt demōstrat Arist. 8. physi.
T.c.57. ¶ 4°. ꝓprijssime ꝓ duratiōe motus ꝑmi mobilis tm̄. q2
4 mot9 ꝑmi mobilis est ꝑm9 simplr̄ ⁊ velocissim9 ⁊ maxie
(2.⁊3. regularis. igit̄ duratio illi9 est ꝓprijssime tp̄s. pꝫ ꝯn̄a: q2
io. met. ille sunt ꝯditiōes mēsure. ¶ Ex his hr̄et̄ ꝯn̄r ꝙ motuꝫ
Cor̄m tp̄s seq̄t̄: ⁊ in quolibꝫ mobili est: qm̄ est in eodē ꝯn̄ter in
2m quo est suus mot9. ¶ 2°. notādum ꝙ habere pri9 ⁊ posterius fm situ ꝯpetit magnitudini ⁊ spacio. fm aūt durationē successiuā ꝯpetit per accn̄s ipsi motui ⁊ ipsi tēpori essentialr̄ ꝑ ⁊ ꝑ sc. dicim9. n. vnū motū fuisse ꝑorē alio: q2 fuit in priori tp̄e. ⁊ vnū tp̄s fuisse prius alio: q2 fuit in ꝑori motu vn̄ ꝑ cōeꝫ animi ꝯceptionē hoc pōt videri: eo ꝙ oīs ꝯcipiēs ꝑus ⁊ posteri9 fm duratione ꝯcipit tp̄s: ⁊ oīs cōcipiēs tp̄s cōcipit ꝑus ⁊ posterius fm durationem ⁊c̄.
T.c.132 ¶ His visis pono q̄tuor ꝯclusiones quas ponit ph̄s. 4.
133. phy. Prima ꝯ: lꝫ tp̄s sit minimū fm multitudinē: nō tm̄
p̄° ꝯ fm magnitudinē. ꝑma pars pꝫ. eo ꝙ q̄cq̄d est vnum: est minimū fm multitudinē: q2 vnū est ꝑn̄m numeri: ſꝫ tp̄s est vnū cū sit vnū tp̄s. igit̄ ⁊c̄. ¶ 2a pars declarat̄. naꝫ illud qd̄ est diuisibile in ifinitū: nō est minimū fm magnitudinē: ſꝫ oē tp̄s est diuisibile in ifinitū. cū sit cōtinuuꝫ. igit̄ ⁊c̄. ¶ 2a ꝯclo. nō solū tēpus est mēsura motus: ſꝫ ēt
2° ꝯ ecōuerso. ꝓbat̄. q2 sicut mot9 seq̄t̄ magnitudineꝫ: ita tp̄s
T.c.133. motū: ſꝫ mot9 mēsurat magnitudinē: ⁊ eꝯ: q2 dicim9 motuꝫ esse magnū: q2 est sup magnū spaciū fm lōgitudinē: ⁊ ēt spaciū fuisse lōguꝫ ꝓpter lōgitudineꝫ mot9. igit̄ ⁊c̄. ¶ Itē hoc declarat̄ in numeris ⁊ numeratis que se inuiceꝫ mēsurāt. sciens. n. ꝯputare ab vno ad. 10. pōt scire ꝙ hic sūt. 10. equi. ⁊ nesciēs ꝯputare: sciēs tn̄ hic eē multitudinē equoꝝ pōt venire in noticiā numeri denarij ꝑ illos equos: vt ꝑ ꝯsiderādo vnum de ꝑ se. deide duos sil. ⁊ sic
3° ꝯ vsq̄ ad. 10. ¶ 3° ꝯclo. tp̄s est mēsura q̄etis ⁊ alioꝝ trans-
T.c. 118 mutabiliū a motu. ꝑ9 ꝓs arguit̄ ꝑ hoc ꝙ q̄es dr̄ esse in tē-
⁊ 114.

pore sicut motus. igit̄ tp̄s est mēsura q̄etis sicut motus.
¶ Deide q̄es cognoscit̄ per motū cū sit ꝑuatio eius. igit̄ q̄cq̄d est mēsura motus ēt est mēsura q̄etis: ſꝫ tp̄s est mē
sura motus. ḡ est mēsura q̄etis. scdaꝫ pteꝫ declarat ph̄us T.c.115.
supponēdo ꝙ aliq̄d dr̄ esse duplr̄ in tp̄e. Aut q2 ē cuꝫ tp̄e Aut q2 est in eo sicut in nūero. 2m supponēdo ꝙ eē in numero est q̄druplicꝫiter. Aut sicut ps. aut sicut passio. aut sicut aliqd̄ intrisecū. s. gen9 vel dr̄ia. Aut sicut numeratū in numerāte. tūc sic. trāsmutabilia sunt in tp̄e: ⁊ nō quia sunt cū tp̄e: q2 eadē rōne q̄libꝫ eēt in q̄libꝫ. igit̄ quia sunt in numero: ſꝫ nō q2 sūt partes numeri: nec passiōes nec genera vel dr̄e illius. igit̄ oīa trāsmutabilia sunt in tp̄e sicut in nūero: ⁊ sicut numeratuꝫ i numerāte ⁊ mēsu
rante. ¶ 4a ꝯclo. licꝫ tp̄s depēdeat ab aīa q̄ ad suuꝫ for 4a ꝯclo.
male. nō tm̄ quo ad suū mālē. ꝑ9 pꝫ. q2 si ipossibile ē aīaꝫ T.c.129
eē. ipossibile est numerātē vl̄ numerabile esse: ⁊ si ipossibile ē numerātē vl̄ numerabile eē: ipossibile ē numeruꝫ eē. ⁊ si ipoīe ē numerū eē: ipoīe est tp̄s eē: q2 tp̄s ē eēntialiter numerus. igit̄ a ꝑ ad vltimū si ipossibile ē aīaꝫ esse. ipossibile ē tp̄s eē. ⁊ ꝑ ꝯn̄s tp̄s depēdet formaliter ab aīa 2m aūt est notuꝫ ex hoc: q2 seclusa aīa adhuc eēt mot9. ⁊ ꝯn̄r tp̄s: q2 tp̄s ē passio mot9. Istas ꝯnes cū suis ꝓbationib9 ponit ph̄s: vbi allegatū ē supra.

Contra ꝑdicta arguit̄. ⁊ ꝑ. Qz tēpus nō est mēsura p̄m
mot9: q2 tūc eēt mēsura oīs mot9. pꝫ ꝯn̄tia. q2 nō videt̄ maior rō de vno q̄ȝ de alio: ſꝫ ꝯn̄s est falsuꝫ. Prio q2 nō mēsura mot9 local' eterni. eo ꝙ ifim ſꝫ ꝙ ifim nō mēsurat̄ sicut nec cog̃scit̄. ¶ 2° q2 nō est mēsura aug 2
mētatiōis: diminutiōis: ⁊ alteratiōis: q2 ſꝫ ph̄m. 10. me t.c.2.⁊.3
taphy. mēsura ⁊ mēsuratū debēt eē vnigenea. mō tp̄us ⁊ illi mot9 nō sunt vnigenia: q2 non sunt eiusdem rōnis. ¶ Itē videt̄ ꝙ poti9 tp̄s deberet mēsurari motu q̄ȝ ecōtra. q2 fm ph̄m ⁊ cōmētatorē prius ⁊ posterius in tēpo t.⁊.c.99
re sunt a ꝑori et posteriori in motu. igit̄ essentialius cōpetit motui ꝑus ⁊ posteri9 q̄ȝ tēpori: ⁊ ꝯn̄r rō mēsure oīuꝫ
successiuoꝝ. ¶ 2°. arguit̄. ꝙ motus nō sit mēsura tp̄is: q2 2m
alr̄ seq̄tur ꝙ idē est notius ⁊ ignoti9 respectu eiusdē. ꝯn̄s
est ipossibile: ⁊ ꝯn̄a ꝓbat̄. nā mot9 est mēsura tp̄is. igit̄ ē 10.me.3.
notior tp̄e. ¶ Itē mot9 mēsurat̄ tp̄e. igit̄ est ignotior tē
pore. ¶ 3°. arguit̄ ꝙ tp̄s nō sit mēsura q̄etis: ⁊ alioꝝ trās 3m
mutabiliū a motu: q2 tp̄s nō est mēsura nisi successiuoꝝ. vt pꝫ ex diffinitiōe eius: ſꝫ q̄es nō est ens successiuū. nec trāsmutabilia alia a tp̄e sunt successiua: imo ꝑmanētia.
vt hō ⁊ asinus. ¶ 4° arguit̄ ꝙ tp̄s nullo modo depēdet 4m
ab aīa: q2 mot9 nullo mō depēdet ab aīa. igit̄ nec passio
ei9. pꝫ ꝯn̄a: q2 passio seq̄t̄ subm̄: ſꝫ tp̄s ē passio mot9 ſꝫ cō T. ⁊ cō.
mētatorē di. ꝙ tp̄s accidit motui. igit̄ ⁊c̄. 130.

Ad primuꝫ neget̄ ꝯn̄a: ſꝫ solū seq̄t̄ ꝙ tp̄s est mē Ad p̄m
sura oīs motus mēsurabilis ⁊ cognoscibilis. Ideo cōcedo ꝙ est mēsura motus augmētationis. diminutionis. ⁊ alteratiōis. ⁊ cuꝫ dr̄ mēsura ⁊ mēsuratuꝫ debēt eē vnigenea. dr̄ ꝙ non dꝫ intelligi de vnigeneitate rōnis specifice: q2 tūc ꝓbaretur a ꝑori tp̄s nō eē mēsuraꝫ alicuius motus: sed intelligitur de vnigeneitate essentialis ordinis eo modo quo subiectū ⁊ passio sūt vnigenea ad prius ⁊ suū posterius. Primo modo tēpus ⁊ motus qui est suum subm̄ sunt vnigenea. 2° mō tēpus ⁊ motus sibi impertinēs cuius nō est passio. Deinde cuꝫ dicitur ꝙ magis motus deberet eē mensura tēporis q̄ȝ ecōtra: q2 magis in eo reperit̄ prius ⁊ posterius. hoc negatur. loquēdo de priori fm duratione successiuaꝫ. ⁊ ad
ph̄m dico ꝙ ipse vult prius ⁊ posterius tēporis esse a ꝑo 4° ph̄y.
ri ⁊ posteriori motus mālīter. ⁊ hoc est veruꝫ: tn̄ prius ⁊ 99.
posterius in motu vt non possunt esse sil' sunt a priori et
posteriori tēporis formaliter. ¶ Ad 2m concedo ꝙ ideꝫ Ad 2m

est notius ⁊ ignotius respectu eiusdez:sed nō ſm idez:qꝛ
motus vt recipit quātitatem a spacio: sic est notior tpe.
Ad 3ᵐ vt aūt recipit a tpe.sic est ignotior tpe.¶ Ad 3ᵐ dr̄ ꝙ tē
pus est mēsura quietis ꝑ accidens rōne motus.⁊ hoc vt
quies est ꝑuatio motus.si aūt quies est res positiua.s.ap
petitus satiat⁹ mobilis sic pōt dupl̄r cōsiderari. vno mō
in esse rei ꝑmanētis hn̄s oēs suas partes sil'.⁊ sic nō mē
suratur tpe:sed nūc vel instāti.¶ Alio modo vt habuit
durationē successiuā ꝑ respectū ad ipm tp̄s.⁊ sic mensu
rat̄ tpe.Cōsil'r dr̄ de trāsmutationib⁹ alijs a motu ꝙ rō
ne permanētie mēsurant̄ nunc vel instanti:ſꝫ rōne dura
tionis successiue mēsurant̄ tpe.tēpus igit̄ ꝑ ⁊ per se mē
surat motū.per se aūt ⁊ nō ꝑ durationes alioꝝ a motu:ꝑ
respectū tn̄ ad motū.per accn̄s aūt ꝑuationes ⁊ negatio
Ad 4ᵐ nes.¶ Ad 4ᵐ dr̄ ꝙ tp̄s ꝓut est passio mot⁹ nō dependet
ab aīa:imo vt sic multiplicat̄ ad multiplicationē motu
um.⁊ hꝫ partes sil' nō se inuicem icludētes:sed vt mēsura
depēdet ab aīa:eo ꝙ nulla aīa existēte nō esset mensura.
Dato ꝙ.a.cōuerteret̄ cum illo termino lapis visus.cer
tuz est ꝙ.a.in casu isto haberet mā̄le:qđ esset lapis: ⁊ for
male:qđ essꝫ visibilitas in actu:quo ad suuz mā̄le nō de
penderet ab aīa:qꝛ lapis posset esse sine aīa.quo autē ad
suū formale hn̄ depēderet ab aīa:qꝛ īpossibile esset lapi
dez visuz esse nulla aīa existēte in actu.¶ Ita in ꝓposi
to mā̄le tēporis est duratio successiua:⁊ formale est mē
surabilitas in actu:licꝫ ḡ tp̄us posset esse sine aīa quo ad
suū mā̄le.nō tn̄ quo ad suū formale:qꝛ statim deficiente
4. phy. aīa deficeret mēsurabilitas in actu:⁊ iō ingt ꝯmentator
Cō. 130. ꝙ tp̄s in potētia nō depēdet ab aīa:ſꝫ hn̄ in actu:qꝛ q tol
lit aīam tollit ⁊ tp̄s:q̄re ⁊c̄. Cap. XXVI.

E eo quod motus est in tpe pōt cogſci velocitas ei⁹.
⁊ qꝛ ē in loco pōt videri idētitas ⁊ diuer
sitas illi⁹ penes idētitatē ⁊ diuersitatē lo
coꝝ ad que terminat̄. Iō ꝓ noticia istoꝝ
ꝑᵐ est primit⁹ vidēdū in qb⁹ ꝑdicamētis re
t.c.3.⁊.7 perit̄ motus.¶ Ubi notādū ſm phm̄.5.
physicoꝝ.ꝙ mutatio est trāsitus ex quodā in quoddā.i.
de termino a quo ad terminū ad quez.Et hic trāsit⁹ pōt
fieri ex negatiuo in positiuū:⁊ sic est gnā̄tio: qꝛ gnā̄tio ē
ꝓgressus de nō esse ad esse.aut ex positiuo in negatiuuz
⁊ sic est corruptio.aut ex positiuo in positiuū.⁊ sic ē mo
tus ꝓprie:qꝛ motus est acq̄sitio ꝑtis post ꝑtez seu actus
2ᵐ entis in potētia ſm ꝙ in potētia.¶ Scđo notādū ꝙ in
aliquo ꝑdicamēto est mutatio per se ⁊ i aliquo ꝑ accn̄s.
In illo ꝑdicamēto est mutatio per se cui⁹ imediatus ter
minus a quo vel ad quē est aliq̄d illi⁹ ꝑdicamēti.⁊ sic in
ꝑdicamēto subē ē mutatio per se.s.gnā̄tio vel corruptio:
qꝛ termin⁹ imediatus ad quē gnā̄tiōis est suba.imedia
tus termin⁹ a quo est ēt suba.nihil.n.ꝓprie generat̄ vel
T.cō.7. corrūpitur:nisi suba ſm phm̄.5.phy.⁊ ꝑ de gnōne.in ꝑdi
T.c.10. camēto quātitatis est mutatio per se:qꝛ termin⁹ imedia
⁊.20. tus augmētatiōis vel diminutiōis est quātitas:⁊ iteruz
in predicamēto q̄litatis:qꝛ termin⁹ imediat⁹ alteratio
nis est q̄litas.s.calefactiōis caliditas:⁊ albefactionis al
T.c.18. bedo. Deīde in ꝑdicamento vbi est mutatio per se:qꝛ
T.c.10. termin⁹ imediatus mot⁹ localis est vbi vel locus. In ce
teris aūt ꝑdicamētis solū est motus vel mutatio per ac
cidens.eo ꝙ ꝑ motuz factum pōt alicui aduenire noua
denominatio alicuius illoꝝ.s.ꝙ aliq̄d sit simile postq̄
nō erat:aut agēs vel patiens postq̄ nō erat.⁊ sic de alijs
sed nō est motus nec mutatio ꝑ se:qꝛ nullū illoꝝ sex ꝑdi
camentoꝝ pōt esse imediatus termin⁹ motus vel muta
tionis.vt pꝫ iductiue.nā cū aliquis est pr̄ postq̄ nō fuit
pr̄.nō est.qꝛ pr̄ vel paternitas.aut filius vel filiatio fue
rit imediatus termin⁹ gnōnis:ſꝫ solū forma subalis vel
ꝯpositū.Et sil'r cū per calefactionē fit aliud agēs vel pa
tiens.⁊ nō est terminus imediatus actio vel passio:ſꝫ ca
liditas.¶ Ex predictis seq̄tur: ꝙ lꝫ in ꝑdicamēto subē Corᵐ
sit motus per se capiēdo motum cōiter vt se extēdit ad
oēm mutationē:nō tn̄ in illo est motus ꝓprie dictus.ꝑᵐ
pꝫ:qꝛ ibi est gnā̄tio ⁊ corruptio.2ᵐ aūt est manifestuz:eo
ꝙ motus ꝓprie dictus est successiuus de positiuo in po
sitiuuz:qđ nō ꝯpetit predicamēto subē. Et vt hec clari⁹
intelligant̄ notāduz ꝙ sunt q̄tuor ꝯclusiones cū suis ꝓ
bationib⁹ q̄s ponit phs.5.phy.¶ Prima ꝯclusio.nec ge ꝑᵃ ꝯ
neratio nec corruptio est motus vel quies.ꝑma pars ꝓ T.cō.8.
bat̄.oē qđ mouet̄ vel q̄escit ē:ſꝫ illud qđ gnā̄t̄ nō ē.igr̄ il
lud qđ gnā̄t̄ nō mouet̄ nec q̄escit:⁊ per ꝯn̄s gnā̄tio nō ē
motus nec quies. 2ᵃ pars declarat̄.nā motui vel quieti
soluz ꝯriatur motus vel quies:sed corruptioni nō ꝯtra
riatur mot⁹ nec quies.igr̄ corruptio nō est mot⁹ nec qes.
maior pꝫ.⁊ minor sil'r:qꝛ corruptiōi ꝯriatur gnā̄tio. q̄ vt
ꝓbatū est.nec est mot⁹ nec quies.¶ Ex ista ꝯclusiōe in Corᵐ
fert phs ꝙ sola mutatio que est de subiecto in subiectuz T.cō.9.
est motus.ꝓbat̄.tres sunt spēs mot⁹ vel mutatiōis ⁊ nō
plures.s.a nō subiecto in subm: ⁊ a subiecto in non subꝫ:
⁊ a subiecto in subiectū:sed ꝑme due mutationes nō sūt
motus:qꝛ sunt gnā̄tio ⁊ corruptio.igit̄ sola illa est mot⁹
que est de subiecto in subm.s.de positiuo in positiuum.
¶ Scđa cōclusio.nec ad subam nec ad relationez est ꝑ 2ᵃ ꝯ
se motus.ꝑma pars ꝓbat̄.oīs motus est de ꝯrio in ꝯriū T.c.10.
sed subē nihil est ꝯriuz.igitur ad subm nō est motus per
se.minor est phi in ꝑdicamentis.⁊ maior pꝫ inductiue.⁊
dicit cōmētator ꝙ phs intelligit per ꝯria mediata ꝯria: Cōm. 9.
quoꝝ vtrūq; est forma vl' habit⁹ ⁊ hn̄t media.2ᵃ ps ēt ꝓ
batur.ad illud nō est mot⁹ per se qđ pōt alicui acq̄ri per T.c.10.
solā mutationē factaꝫ in alio:sed relatio est hᵒ.igit̄.ma
ior pꝫ.qꝛ ad nihil est mot⁹ per se qđ acq̄ritur sine motu
subiecti sui.nā terminus per se mot⁹ semꝑ debꝫ eē in eo
dez in quo est mot⁹.cū mot⁹ sit actus entis in potētia ſꝫ
ꝙ in potētia.minor vero est nota.eo ꝙ sortes pōt fieri si
milis vel eq̄lis platoni per solā mutationē factā in pla
tone.dato ꝙ plato augeat̄ ⁊ albefiat q̄usq; sit talis ⁊ tā
tus qualis ⁊ quātus sit sortes.¶ 3ᵃ ꝯ.nec ad actionē nec 3ᵃ ꝯ.
ad passionē est per se motus.ꝓbat̄.ad motū nō est per se T.c.10.
motus.nec ad gnā̄tionem.nec ad corruptionez. igit̄ nec
ad actionē vel passionē.pꝫ ꝯn̄a.añs aūt est notum.eo ꝙ
motus nō mouet̄ nec gnā̄tio nec corruptio vt tractatur T.c.10.
5.phy.¶ Ex predictis ifert phus correlarie ꝙ solum in Corᵐ
quantitate:q̄litate ⁊ vbi est ꝑ se mot⁹.pꝫ qm̄ in alijs ꝑdi T.cō.9.
camētis nō est per se mot⁹.vt ꝓbatum est. ⁊ in his trib⁹
est per se motus:qꝛ ꝯrietas sufficiēs ad motū in quolibꝫ
istoꝝ triū reperit.¶ 4ᵃ ꝯ.soluz ad q̄litates de 2ᵃ vel 3ᵃ 4ᵃ ꝯ
spē est ꝑ se alteratio.ꝓbat̄.ſm q̄litates de 2ᵃ vel 3ᵃ spē ē 6.phy.
per se alteratio.⁊ non ſm q̄litates aliaꝝ spēꝝ ⁊c̄.antece 77.
dens probatur.primo ꝑ prima ꝑte:qm̄ duꝝ ⁊ molle sūt
in 2ᵃ spē q̄litatis ſm phm̄ in ꝑdicamētis.mō ad durum
vl' molle ē ꝑ se mot⁹ alteratiōis:qꝛ mollicies est imedia
tus terminus mollificatiōis:et duricies durificatiōis.
Item caliditas ⁊ albedo sunt qualitates 3ᵉ spēi termi
nātes imediate calefactionē ⁊ albefactionē.quo ad cali
ditatē ⁊ albedinē est per se motus alteratiōis. Secun
da pars añtis ꝑncipalis ꝓbatur.⁊ ꝑ ꝙ ad qualitatē q̄rte
spēi nō fit ꝑ se mot⁹ nec alteratio : qꝛ ad illud nō est ꝑ se
alteratio qđ variat̄ ad solā variationez alterius: sed for
ma ⁊ figura fiunt per solaꝫ variationem motus localis
quātitatis vel alterationis de 2ᵃ vl' 3ᵃ spē qualitatis.igi
tur ⁊c̄.¶ Scđo arguitur ꝙ ad qualitates ꝑme spēi non
fit motus per se vel alteratio:qm̄ ad sanitatē vel egritu

dinez nõ est per se motus.cũ ille ꝯsurgũt ex sola altera
tiõe q̃litatũ p̃marũ. ⁋ Itẽ ad v̓tutes morales nõ ẽ ꝑ se
mot⁹:qꝛ fiũt ad solã alteratiõnẽ sensus. cũ.n. v̓tutes ha
beant fieri sm delectatiões ꝛ tristitias sm phm in ethi
cis.delectabile autez vnitur actualiter sensui.ꝛ sic alte
ratur sensus exterior.aut ꝑ memoriã. ꝛ sic alterat̃ virt⁹
memoratiua.aut ꝑ spẽz.ꝛ sic alterat̃ ymagiatiua. ⁋ Itẽ
declarat̃ ꝯñr q̄ sm v̓tutes itellectiuas nõ sit per se mo
tus nec alteratio:qꝛ aut dicuntur ad aliquid. vt scientia.
aut fiunt per alterationem sensus.

pᵐ **Contra** predicta arguit̃.ꝛ p̊ q̄ gnãtio vł corruptio
sit motus:qꝛ calefactio est motus. ꝛ calefa
ctio est gnãtio:qꝛ per illã gnãtur caliditas.igit̃ ꝛc̃. Et si
dr̃ q̄ cõclusio itelligit de gnãtiõe subẽ.adhuc arguit̃.nã
calefactio iõ dr̃ motus: qꝛ caliditas successiue acquirit̃
per illã:sed forma sub͞alis:etiã successiue acquirit̃: vt pꝫ
in augmẽtatiõe ꝓprie dicta qua acquirit̃ successiue for
ma sub͞alis:sicut mã ꝛ quãtitas.igit̃ ꝛc̃. ⁋ Item videt̃
fuisse de intẽtiõe phi in postp̃dicamẽtis. vbi ponit spẽs
2ᵐ motus gnãtionẽ ꝛ corruptionẽ. ⁋ 2°.arguitur q̄ ad sub
stantiã est per se mot⁹:qꝛ in illo p̃dicamẽto est per se mo
(2.26. tus in quo est ꝯ̃rietas:sed in p̃dicamẽto subẽ est ꝯ̃rietas
T.cõ.6. igitur ꝛc̃.maior est phi.in.5.phy.ꝛ minor est phi p̊ phys.
T.c.50. di.q̄ in vnoquoq; genere est vna prima ꝯ̃rietas.ꝛ q̄ oĩs
3ᵐ trãsmutatio est de ꝯ̃rio in ꝯ̃riuz. ⁋ 3° arguit̃.q̄ ad rela
tionẽ est per se motus:qꝛ ad magnitudinẽ ꝛ paruitatem
est per se motus:sꝫ magnitudo ꝛ paruitas sunt relatiões
igit̃ ꝛc̃.maior pꝫ.qꝛ augmẽtatio est ꝑ se ad quãtitatẽ ma
iorez:ꝛ diminutio ad quãtitatẽ minorez.minor v̓o ẽ phi
4ᵐ in predicamẽtis. ⁋ 4°.arguit̃.q̄ ad q̃litates de 3ᵃ specie
nõ sit motus:sꝫ de p̊ᵃ.nã ad illud nõ est per se motus qđ
acq̃rit̃ per solũ motũ factũ i alio:sꝫ sapores:colores:odo
res:q̃ sunt 3ᵉ spẽi q̃litates acq̃runt̃ ꝑ solũ motuz factũ in
5.phi.10. alio.igit̃ ꝛc̃.maior est phi vbi supra. minor v̓o est euidẽs.
qꝛ tales qualitates cõsurgũt ꝑ solũ motũ factũ q̃litatuz
p̃marũ. ⁋ Itẽ arguit̃ q̄ ad q̃litates de p̊ᵃ spẽ sit ꝑ se mo
tus:qꝛ ille successiue acq̃rũt̃.sic̃ q̃litates 3ᵉ spẽi. v̓tus.n.ꝛ
scia sanitas ꝛ egritudo pñt itẽdi ꝛ remitti.

Ad p̊ᵐ **Ad primuz** dr̃ q̄ duplex est gnãtio.s.simplr̃ ꝛ sꝫ
q̃d. Gnãtio simplr̃ supra est gnõ subẽ
p̊.g.10.ꝛ Et gnãtio sm q̃d est gnãtio accñtis gnãtio simplr̃ dicta
20. est mutatio idiuisibilis quãtũ est de se:sꝫ gnãtio sm q̃d
est mutatio successiua.de p̊ma loq̄t̃ phs ꝛ nõ de secũda.
⁋ Et ad rõnẽ cũ dr̃.forma sub͞alis generatur successiue
dicẽdũ q̄ aliquã formã gnãri successiue itelligit̃ duplr̃.
vno mõ habẽdo iceptionẽ per positionem de p̃nti:ita q̄
nec ipsa nec aliq̃d illi⁹ p̃fuit. ⁋ Alio mõ habẽdo iceptio
nez per remotionẽ de p̃nti:ita q̄ nunq̃ sit veruz dicere
illã formã eẽ quĩ aliq̃d illius p̃fuerit. Prio° ꝓducit̃ ali
qua forma sub͞alis successiue: ꝛ scd̃o mõ forme p̃dicamẽ
ti q̃litatis quãtitatis:ꝛ vbi. ⁋ Ad formã igit̃ ꝓductam
successiue p̊ mõ nõ est ꝑ se mot⁹: sꝫ bñ ad formã ꝓductã
successiue 2°.mõ.vt ẽ q̃titas vł albedo: ꝛ iõ mutatio ad
primaz formam nõ est per se motus: sed bñ ad secũdaz.
i p̊ p̃dᵐᵒ Et ad auctem phi adductã cõcedo q̄ gnõ ꝛ corruptio ẽ
mot⁹ cõiter dictus:sꝫ nõ ꝓprie de quo est sermo ad p̄ns.
Ad 2ᵐ ⁋ Ad 2ᵐ dr̃ q̄ ꝯ̃rietas sufficiẽs ad motũ dꝫ eẽ extremo
rũ positiuoꝝ per se distãtiũ q̃lis nõ reperit̃ in p̃dicamẽ
p̊ phi.50. to subẽ.Et ad phm dico.q̄ ibi locut⁹ est de ꝯ̃rietate cõi
ter dicta:que põt eẽ iter p̃uatiua ꝛ ꝯ̃dictoria.de qua non
Ad 3ᵐ loq̄t̃ ad p̄ns:sꝫ de ꝓprie dcã:vt descriptuz est. ⁋ Ad 3ᵐ
dr̃.q̄ licz ad quãtitatẽ maiorẽ vł minorẽ sit ꝑ se motus.
Ad 4ᵐ nõ tñ ad magnitudinẽ vel p̃uitatẽ. ⁋ Ad 4ᵐ cõcedo mi
norẽ.ꝛ nego maiorẽ.ꝛ ad ꝓbationẽ dico q̄ in gnãtiõe co
lorũ sapoꝝ ꝛ h⁹.nõ solũ p̃supponunt̃ mot⁹ q̃litatũ p̃maꝝ

sed ẽt scd̃aꝝ.cũ.n.generat̃ albedo duo motus p̃cedũt.s.
p̃marũ q̃litatũ:ꝛ albedinis:q̃ dr̃ albefactio. Et ad illđ
qđ dr̃ de qualitatib⁹ p̊me spẽi. Rñdeo q̄ licz acq̃rantur
successiue:nõ tñ ad illas ẽ ꝑ se mot⁹: qꝛ tales icipiũt esse
per positionẽ de p̃nti.ꝛ nõ per remotionẽ:qꝛ ꝑ aliqđ in
stãs est sanitas vł v̓tus añ q̃ nõ fuit illa sanitas vel v̓tus
nec aliq̃d illi⁹.q̃re ꝛc̃. Cap. XXVII.

Habita noticia p̃seitatis motuũ ꝯñr
illoꝝ idẽtitas ac diuersitas ẽ
ostẽdẽda. Ubi notãduz p̊mo sm phm.5. T.cõ.3
phy.q̄ ad motũ req̃rit̃ motor.mobile.ter
min⁹ a quo.termin⁹ ad quẽ.ꝛ dispositio sꝫ
quã est mot⁹.que in motu locali vocatur
spaciũ.ꝛ tp̄us:ꝛ sꝫ cõmẽtatorẽ istoꝝ que Cõm.3.
req̃rũtur ad motũ:q̃dã sũt itrĩseca motui:vt mobile ter
minus a quo.ꝛ ad quem.ꝛ dispositio sꝫ quaz est motus.
alia vt tp̄s ꝛ motor dicunt̃ extrinseca:qꝛ licz ad motum
req̃rat̃ tã tp̄s q̃ motor.tñ qꝛ istoꝝ cõcept⁹ nõ includunt̃
in ꝯceptu eẽntiali mot⁹.sicut ꝯcept⁹ alioꝝ p̃dictoꝝ. ista
dicũtur eẽ motui extrĩseca.alia v̓o intrĩseca. Scd̃o no 2ᵐ
tandũ iuxta doctrinã Arist.5.phy.q̄ sicut vnũ dr̃ triplr̃ T.c.31.
.s.vnũ gñe.vnũ spẽ:vnũ nuõ:ita mot⁹ dr̃ vn⁹ triplr̃.s.vn⁹
genere.vn⁹ spẽ.ꝛ vn⁹ nuõ.illi mot⁹ sunt vn⁹ mot⁹ genere. T.c.31.
q̃ sunt ad terminos eiusdẽ p̃dicamẽti.ꝛ sic oẽs augmen
tationes sunt vnius mot⁹ genere.ꝛ oẽs alterationes oẽs
motus localis. Sed illi sunt vn⁹ spẽ qui sunt ad termi T.c.35.
nos eiusdem spẽi subalterne:vt albefactio ꝛ nigrefactio
sunt vn⁹ mot⁹ spẽ: qꝛ albedo ꝛ nigredo sunt eiusdez spẽi
subalterne.s.coloris.oẽs aũt albefactiões sunt eiusdem
spẽi sp̃alissime.ꝛ ẽt oẽs nigrefactiões: qꝛ oẽs albedines
sunt eiusdẽ spẽi sp̃alissime:ꝛ ẽt oẽs nigredines. Ille aũt
motus est vn⁹ nuõ.q̃ est vn⁹ simplr̃.ꝛ mot⁹ ꝯtinu⁹. vt mo
tus celi. ⁋ Ex istis seq̄tur q̄ illi motus distinguunt̃ ge Corᵐ
nere q̃ sunt ad terminos diuersoꝝ geneꝝ vel p̃dicamen
toꝝ vt augmẽtatio ꝛ alteratio:qꝛ mot⁹ localis ꝛ alij mo
tus distinguunt̃ spẽ q̃ sunt ad terminos diuersaꝝ spẽrũ:
ꝛ illi sunt diuersoꝝ geneꝝ quoꝝ termini sunt diuersoꝝ
geneꝝ. Illi aũt q̃ sunt ad terminos diuersaꝝ spẽꝝ subal
ternaꝝ sunt diuersaꝝ spẽꝝ subalternaꝝ:vt calefactio ꝛ
albefactio.illi v̓o mot⁹ distinguunt̃ spẽ sp̃alissima q̃ sunt
ad terminos diuersarum spẽruz sp̃alissimaꝝ.vt albefa
ctio ꝛ nigrefactio. Illi v̓o motus distinguunt̃ nuõ q̃ sũt
ad termĩos distictos numero.vt due albedines. ⁋ His p̊° ꝯ̃
p̃missis pono cõclusiões q̃tuor de itẽtiõe phi.quaꝝ pria
sit ista. Ad vnitatẽ numeralẽ motus nõ requirit̃ vnitas
motoris nec vnitas termini a quo. Prima pars pꝫ: eo q̄
mot⁹ celi est vn⁹ ꝛ cõtinu⁹ mot⁹.sm phm.8.physi.ꝛ tñ ad T.c.83.
illũ cõcurrũt plures motores.sm cõmẽtatorẽ.12. meta. Cõ.41.
.s.motor cõiunct⁹ ꝛ motor separat⁹. Scd̃a ps ẽ nota. q̃ñ
albefactio incipiẽs a rubedine est vn⁹ motus numero.ꝛ
tñ termini a quo sunt plures.s.rubedo ꝛ aliq̃s gradus ni
gredinis sub illa. ⁋ Scd̃a ꝯ̃.ad vnitatẽ numeralẽ mot⁹ 2° ꝯ̃
req̃ritur vnitas mobilis tp̄is ꝛ termini ad quẽ.pꝫ. qꝛ cũ
motus sit accidẽs.nõ põt eẽ in diuersis subiectis eq̃ pri
mo:cũ duo mobilia habeãt duos mot⁹ distictos ꝛ discõ
tinuos simplr̃:si tp̄s fuerit iterruptũ ab eodẽ mobili nõ
egredit̃ idẽ mot⁹ nũero.ꝛ idẽ seq̄tur si termini ad quẽ
essent plures.impossibile est.n.ad plures albedines esse
vnã ꝛ eãdez albefactionẽ. ⁋ Ex q̃b⁹ seq̄it̃ q̄ ad vnita
tez numeralẽ motus sufficit vnitas mobilis temporis ꝛ
termini ad quẽ.pꝫ:qꝛ nõ apparet aliud requiri.sm p̊mã
cõclusionẽ. ⁋ 3° cõclusio.ad vnitatẽ specificã mot⁹ non 3° ꝯ̃
req̃ritur vnitas specifica motoris.nec mobilis.nec me
dij.nec ꝓportionis.nec termini a quo. Patet p̊ᵐ. qꝛ oẽs T.c.31.
calefactiões sunt eiusdem spẽi.ꝛ tñ vna posset fieri a so

2 le.⁊ alia ab igne.que differunt ſpẽ. Patet etiã 2ᵐ ꝙ mo-
tus lapidis deorſuꝫ.⁊ motus terre deorſum:ſunt eiuſdẽ
3 ſpẽi:⁊ tñ mobilia differũt ẽt ſpẽ. 3ᵐ ẽt pꝫ.q2 albefactio
per rubeum.⁊ albefactio per palidum ſunt eiuſdeꝫ ſpe-
ciei.⁊ tñ media ſunt diuerſaꝝ ſpẽꝝ.ſ.palidũ ⁊ rubeum.
4 4ᵐ de ſe eſt notum.dato ꝙ.a. graue deſcenderet a pro-
portiõe q̃drupla.⁊.b.eiuſdẽ ſpẽi a ꝓportiõe dupla. tunc
iſti motus eſſent eiuſdẽ ſpẽi ⁊ ꝓportiões diuerſaꝝ ſpẽꝝ
5 .ſ.dupla ⁊ q̃drupla. 5ᵐ aũt nõ idiget ꝓbatione:q2 ſi vna
terra moueretur a concauo orbis lune ⁊ altera a cõcauo
ignis ad mediũ mũdi:illi mot⁹ eſſent eiuſdem ſpẽi:licet
eſſent a terminis a quo.diuerſaruꝫ ſpẽꝝ.ſ.a celo ⁊ ab ele
mento ignis. Jdẽ dico de duab⁹ albefactionib⁹ q̃ꝝ vna
4ᵃ ꝯ icipit a rubeo ⁊ altera a nigro.❡ 4ᵃ ꝯ. Ad vnitatẽ ſpeci-
ficã mot⁹ reqrit̃ ⁊ ſufficit vnitas ſpecifica terminoꝝ ad
quẽ.⁊ modi ꝓcedẽdi.pͥma pars pꝫ:q2 calefactio ⁊ frige-
factio ſunt mot⁹ ſpẽ diſtincti:q2 termini ad quẽ.ſ.calidi
T.c.31. tas ⁊ frigiditas diſtinguunt̃ ſpẽ:⁊ oĩs albefactio ſꝫ phꝫ
5.phy.eſt cuilibꝫ albefactioni eadem ſpẽ:q2 oẽs albedi-
2 nes ſunt eiuſdẽ ſpẽi. 2ᵃ ps declarat̃ in motib⁹ quoꝝ vn⁹
eſt per chordã.⁊ alius per arcũ ad eũdẽ terminũ ꝗ nõ ſit
eiuſdẽ ſpeciei:iquit phs:cũ vn⁹ ſit rect⁹ ⁊ alius obliquus
Corᵐ ❡ Ex pdictis ſeqt̃ pͦ ꝙ aliq mot⁹ ſũt eiuſdẽ ſpẽi:quoꝝ
vn⁹ eſt nãlis:⁊ alter violentus.pꝫ de motu ignis ⁊ motu
lapidis ſurſuꝫ p lineã rectã.vñ nãle ⁊ violẽtũ nõ ſũt dif
Corᵐ ferẽtie eſſentiales motus:ſꝫ accñtales.❡ 2ᵒ ſeqt̃ ꝙ ali-
qui mot⁹ ſunt eiuſdẽ ſpẽi.quoꝝ vn⁹ eſt regularis ⁊ alius
irregularis.pꝫ de motib⁹ duaꝝ portionuꝫ terre: q̃ꝝ vna
cõtinue mouet̃ veloci⁹ ⁊ veloci⁹.⁊ alia cõtinue eque ve-
lociter ad mediũ mũdi:q2 iteꝝ velocitas ⁊ tarditas ſũt
dñe accñtales ⁊ nõ ẽentiales.ex q̊ nõ variãt ſpẽꝫ.

pͥᵐ T.c.82. Contra predicta arguit̃.⁊ pͥ ꝯ pͥmã concluſionẽ au
ctoritate Ariſt.8.phyſi.di.ꝙ ꝓiectio lapi-
dis nõ eſt vn⁹ mot⁹ nuõ:q2 cõtinue eſt alius ⁊ ali⁹ motor
igit̃ ad vnitatẽ nãlẽ mot⁹ reqrit̃ vnitas motoris. Jtẽ ar
Cõm.3. guit̃ ꝙ ẽt reqrit̃ vnitas termini a quo:q2 ſm ꝯmentato
rẽ termin⁹ eſt intriſecus motui.mõ nihil põt eſſe ſine eo
2ᵐ qð eſt de itriſeca rõne ei⁹. 2ᵒ arguit̃ ꝯ ſcðaꝫ ꝯcluſioneꝫ.
ꝙ nõ reqrit̃ vnitas mobilis numeralis ad vnitatẽ nũe-
ralẽ mot⁹.nec ẽt illa tria ſufficiũt:q2 mot⁹ canis deſcẽdẽ
tis de turri ad terraꝫ corrupti i medio vie eſt vn⁹ nuõ.⁊
tñ mobile nõ eſt idẽ. Jtẽ arguit̃.ꝙ illa tria nõ ſufficiũt
q2 mot⁹ terre a ꝯcauo lune ad mediũ mũdi hꝫ illas tres
cõditiões:⁊ tñ nõ eſt vn⁹:q2 nõ cõtinuus. ꝓbat̃.q2 conti
T.c.iiz. nuitas mot⁹ eſt ex cõtinuitate magnitudinis ſꝫ phꝫ. 4ᵒ
phy.ſꝫ magnitudo toti⁹ mot⁹ nõ eſt cõtinua:q2 elemẽta
3ᵐ nõ inuicẽ cõtinuant̃.igit̃ ⁊c̃. 3ᵒ arguit̃.ꝯ tertiã ꝯcluſio-
nẽ ꝙ reqrit̃ vnitas ſpecifica mobilis ad vnitatẽ ſpecifi
caꝫ mot⁹:q2 diuerſa corpa ſimplicia in ſpẽ nec̃io hñt mo
C.i4. T.c.ii. tus diuerſaꝝ ſpẽꝝ.pͥ celi.igit̃ per idem diuerſa mixta in
4ᵐ ſpẽ nec̃io hñt diuerſos mot⁹ ſpẽ. 4ᵒ arguit̃.ꝯ q̃rtã ꝯclu
ſionẽ ſic.graue motũ a ꝯcauo lune ad mediũ mũdi ſem-
per mouet̃ motib⁹ eiuſdẽ ſpẽi.⁊ tñ termini ad q̃s ſũt di-
uerſaꝝ rõnuꝫ.ſ.aer aq̃.⁊ terra.vel dato ꝙ.a.terra moue
ret̃ ad mediuꝫ mũdi.⁊.b.portio terre detineret̃ in aere:
adhuc illi duo mot⁹ deorſum eẽnt eiuſdẽ ſpẽi:⁊ termini
ad quos diuerſaꝝ ſpẽꝝ.❡ Jtẽ arguit̃ de mõ ꝓcedẽdi.
q2 due albedines q̃ꝝ vna vadit per fuſcũ ⁊ altera per ru
beũ ſũt eiuſdẽ ſpẽi:⁊ tñ modi ꝓcedẽdi nõ ſunt eiuſdem
ſpẽi. ſic̃ nec vie.ſ.rubedo ⁊ fuſcedo.

Ad pͥᵐ 8.phy. 82. Ad primuꝫ dr̃.q2 Ariſt.ibidẽ loqt̃ de motib⁹ fa-
ctis a diuerſis motorib⁹ ſucceſſiue.⁊
nõ ſil.ita ꝙ ſi duo trahũt vnã naueꝫ ſucceſſiue illi mot⁹
ſunt duo ⁊ nõ vn⁹ ſimplr̃. ⁊ cũ dr̃ de termino a quo. Re-
5.phy. Cõm.3. ſpõdet̃ ꝙ cõmẽtator nũq̃ dixit terminũ a quo eſſe itrin
ſecũ motui:ſꝫ ſolũ itelligit terminũ ad quẽ.⁊ dato ꝙ ſit
itrinſecus motui:nõ tñ dixit ꝯmẽtator ꝙ nec̃io ſit ſoluꝫ
vn⁹ termin⁹ a quo.ſicut vn⁹ mot⁹.❡ Ad 2ᵐ reſpõdet̃.ꝙ Ad 2ᵐ
licꝫ nõ ſit idẽ mobile remotũ.ſ.canis.tñ eſt idẽ mobile
ꝓpinquũ.videlꝫ quãtũ vel quãtitas.q2 eadẽ quantitas
numero manet in gñãto que fuit in corrupto. põt tñ di-
ci ꝙ ille tot⁹ mot⁹ nõ eſt vn⁹ mot⁹ ſimplr̃:ſꝫ diſcõtinu⁹ ra
tione mobiliũ diuerſoꝝ. Deinde cũ arguit̃ ꝙ illa tria
nõ ſufficiũt. Rñdet̃ ꝙ cõtinuũ triplr̃ diffinit̃ ſm phm.
Primo cui⁹ ptes copulant̃ ad vnũ cõeꝫ terminũ in pdi
camẽtis.Et in.6.phy.quod eſt diuiſibile in ifinitum.Et T.cõ.3.
pͥmo celi.qð eſt diuiſibile in ſemp diuiſibilia.Dico igit̃ T.cõ.2.
ꝙ cõtinuitas mot⁹ nõ eſt ex cõtinuitate magnitudinis.
pͦ:ſꝫ hñ ſcðo mõ. ❡ Ad 3ᵐ negat̃ ꝯñs. q2 mixta mouent̃ Ad 3ᵐ
ad motũ elemẽti pdominãtis in eo.vt habetur pͥ celi. ⁊ T.cõ.7.
nullũ elemẽtoꝝ mouet̃ nãlr̃ ad motũ alteri⁹.❡ Ad 4ᵐ. Ad 4ᵐ
dr̃ ꝙ itelligit̃ ꝯcluſio de termino ad quẽ vltimate itẽto
⁊ ideo illi mot⁹ ſunt eiuſdẽ ſpẽi:q2 termin⁹ ad queꝫ vlti-
mate itẽtus eſt eiuſdẽ ſpẽi.Et cũ arguit̃ ꝙ nõ reqrit̃ mo
dus ꝓcedẽdi.dico ꝙ licꝫ vie ſint diuerſaꝝ ſpẽꝝ.tñ mo-
di ꝓcedẽdi ſemp ſunt eiuſdẽ ſpẽi:q2 ſemp eſt per rectaꝫ
lineã latitudinis albedinis.licꝫ.n. vna linea recta eſſet
alba ⁊ alia nigra:nõ tolleret̃ vnitas ſpecifica motuũ ſup
illis:dũmodo mobilia recte mouẽt̃ ſup illis ⁊ ad termi
nos eiuſdẽ ſpẽi.q̃re ⁊c̃. Cap. XXVIII.

SEquitur ꝯñr iquirere penes quid attẽdit̃ ꝯrietas motuuꝫ 5.phy.a
⁊ q̃etũ.❡ Et iõ pͦ notãdũ.Or cõtrarioruꝫ t.c.46.
quedã ſunt imediata:⁊ q̃dã mediata.Cõ- vſq̊ i fi.
traria imediata ſunt illa inter q̃ nõ cadit pͥᵐ
forma media.vt ſanitas ⁊ egritudo.Me-
diata ſunt illa inter que cadit forma me-
dia.vt albedo ⁊ nigredo.iter q̃ cadit rubedo ⁊ palledo:
⁊ hoꝝ illa que maxime diſtãt in ſuo genere ꝓprie dicũ-
tur ꝯria. Alia aũt cõiter:q2 nõ poſſunt ſimul de eodem
verificari:ſed bene ſucceſſiue ⁊c̃. 2ᵒ notãduꝫ ꝙ ꝯriorũ 2ᵐ
imediatoꝝ quedã dicunt̃ imediata imediatiõe forme.
q2 inter illa nõ eſt forma alterius ſpẽi.vt ſanitas ⁊ egri-
tudo.virtus ⁊ viciũ.Quedã aũt ſunt imediata imedia-
tione diſtãtie:quoꝝ alterũ nõ continet latitudinẽ.vt lu
men ⁊ tenebra:motus ⁊ quies. Jteꝝ ꝯrarioꝝ media-
toꝝ quedã ſunt mediata mediatione forme:inter que ẽ
forma alterius ſpẽi:vt albedo ⁊ nigredo. Et q̃dam ſunt
mediata mediatione diſtantie:quoꝝ qðlꝫ continet lati
tudineꝫ.⁊ ſic ſanitas ⁊ egritudo ſunt ꝯria mediata.ac ẽt
albedo vt duo ⁊ albedo vt quattuor.nec ẽ inconueniẽs
ꝙ aliqua ſint imediata imediatione forme:⁊ illa eadeꝫ
ſint mediata mediatione diſtantie.vñ oĩa mediata me
diatiõe for͛ ſũt mediata mediatiõe diſtãtie:⁊ nõ eꝯ. oĩs
igr̃ ꝯrietas ſuffici ad motuꝫ q̃ꝝ extrema ſunt mediata
mediatiõe forme vel diſtantie.❡ His viſis ſit hec pͣ ꝯ. pͣ ꝯ
Ad cõtrarietatẽ motuum nõ requiritur cõtrarietas ter T.c.48
minorũ a quo.patet.q2 motus ignis ſurſum ⁊ motus ter
re deorſum a media regione aeris ſunt contrarij:⁊ tamẽ
ſunt ab eodeꝫ termino a quo.Similiter dealbatio ⁊ ni-
grefactio a fuſco ſunt motus cõtrarij: ⁊ tamẽ non ſunt a
terminis cõtrarijs:ſed ab eodem. ❡ Secũda cõcluſio. 2ᵃ ꝯ
Ad cõtrarietatem motuuꝫ requiritur ⁊ ſufficit contra-
rietas terminorũ ad quem.⁊ modi ꝓcedendi.patet.naꝫ T.c.50.
penes id videtur attendi contrarietas motuum penes
qð attenditur diuerſitas ſeu idẽtitas ſpecifica ipſoruꝫ:
ſed terminus ad quẽ ⁊ modus ꝓcedendi ſunt huiuſmo
di.vt patuit in alio caplo.ergo ⁊c̃.vnde motus terre de-
orſum ⁊ ignis ſurſum ſunt contrarij dũmodo ſint per li-
neam rectaꝫ:q2 ſic modi ꝓcedẽdi ſunt oppoſiti. Si aũt

vnius eoꝝ fieret ꝑ lineā rectā. ꝛ alter per lineā obliquaꝫ
illi mot⁹ nō essent ꝯꝛꝫ: sicut modi ꝓcedēdi. Et itelligo
semꝑ de termino ad quē vltimate: qꝛ si aliq̄ portio terre
descēderet ad mediā regioneꝫ aeris. ꝛ aliq̄ portio ignis
ascēderet ad eādē: ꝛ ibi detineret. adhuc mot⁹ illi essent
ꝯꝛꝫ: licꝫ essent ad eūdē terminū ad quē: qꝛ ille nō eēt ter
minus vltimate intētus. termini aūt vltimate intēti bñ
Corᵐ sunt ꝯꝛꝫ. ¶ Ex ista ꝯclusione sequitur ꝙ aliqua portio
ignis ꝛ aliqua terre cōtinue per eādē horaꝫ mouent̄ mo
tibus cōtrarijs. ꝛ tamē cōtinue equaliter distant. pꝫ da
to ꝙ portio terre moueretur a polo artico versus mediū
mundi. ꝛ portio ignis a medio mūdi ad polū antarticuꝫ
3ª ꝯ. ꝛ solum eque velociter. ¶ Tertia cōclusio. motus con
trariatur taꝫ quieti in termino a quo. q̄ꝫ quieti in termi
T.c.53. no ad quē. pꝫ. qꝛ motus ꝛ nulla illaꝝ quietuꝫ possunt de
eodem simul verificari: sed bene successiue. Quādiu. n.
aliquid mouet̄ nō quiescit quiete termini a quo vel ēt
ad quē. nec etiā ecōtra: sed successiue primo mouetur: ꝛ
4ª ꝯclo. postea quiescit. ꝛ ecōtra. ¶ Quarta conclusio. quies in
termino a quo. ꝛ quies in termino ad quem inuicem cō
T.c.53. trariantur. pꝫ per eādem causaꝫ. quies enim terre in me
dio mūdi. ꝛ quies eiusdem in cōcauo lune inuicem con
T.c.53. trariant̄ ꝓpter loca contraria: sed veruꝫ est ſm pħm. 5º
phy. ꝙ cōtrarietas istarū dependet a contrarietate mo
tuum. nec inter illas est distātia pertinēs ad aliquā illa
rū: sꝫ est solum distantia motus.

pᵐ **Contra** predicta arguit̄. ꝛ primo. Qꝛ contrarietas
motuū nō exigit cōtrarietatē terminoꝛuꝫ
ad quē: qꝛ augmētatio ꝛ diminutio sunt motus ꝯtrarij:
ꝛ tamē termini ad quē nō cōtrariantur: qꝛ quātitati ni
hil est cōtrariuꝫ. Similiter motus aeris a medio mū
di ad mediam regioneꝫ aeris ꝛ motus eiusdem vel alte
rius aeris a cōcauo lune ad eādeꝫ regionē sunt mot⁹ ꝯ
trarij: qꝛ vnus est sursum ꝛ alius deorsum per lineā breuis
2ᵐ simaꝫ. ¶ Secūdo arguitur ꝙ nō exigit cōtrarietatem
modi ꝓcedēdi: qꝛ tunc albefactio transiens per fuscum
ꝛ nigrefactio transiens per rubeuꝫ nō essent motus con
trarij: qꝛ nō opposito modo ꝓcedunt: imo per eandē vi
3ᵐ am vel eiusdeꝫ speciei. ¶ Tertio arguitur ꝙ motus nō
contrariat̄ motui. s. motus sursum motui deorsum per
lineaꝫ breuissimā: qꝛ aliquid simul ꝛ semel mouetur sur
sum ꝛ deorsum. s. aīa mouēdo vnuꝫ brachium sursum ꝛ
aliud deorsum. Item generatio ꝛ corruptio nō cōtra
riant̄. igitur per idem nulli motus. antecedens pꝫ: qꝛ ni
hil cōtrariatur sibi ipsi. modo generatio ē corruptio ꝛc̄.
T.c.17. ſm pħm primo de generatione. di. generatio vnius est
4ᵐ corruptio alterius. ¶ Quarto arguitur ꝙ motus nō cō
trariatur quieti: qꝛ aliter vni essent plura contraria. qđ
T.c.17. est cōtra pħm. 10. metaphysi. di. ꝙ tātum vnū vni est cō
ꝛ p̄.c.10. trarium. Deinde cōtraria debent esse positiua: ꝛ maxi
me distantia ſm pħꝫ in postpredicamentis: sed motus
ꝛ quies nō sunt positiua: qꝛ quies est priuatio mot⁹. nec
maxime distant. vt patet.

Ad pᵐ **Ad primuꝫ** respondeo ꝙ termini augmentatio
nis ꝛ diminutionis cōtrariantur cō
trarietate cōiter dicta: sed nō ꝓpria. De qua loquit̄ pħs
in predicamentis. Deinde dico ꝙ illi motus aeris non
sunt cōtrarij: sed sunt eiusdeꝫ speciei. nec omnis motus
sursum ꝛ omnis motus deorsum specie distinguuntur. ꝛ
permaxime quādo alter nō est simpliciter talis sicut in
ꝓposito: motus aeris descēdētis ad mediam regionem
aeris nō est simpliciter deorsum. cuꝫ nō sit ad medium
mundi. nec ad aliquod elementoꝝ simpliciter grauiuꝫ.
Ad 2ᵐ ¶ Ad 2ᵐ negetur cōsequētia: qꝛ adhuc illi motus tran
seunt per longitudines ꝯtrarias. s. per latitudineꝫ albe
dinis ꝛ nigredinis que reperiūtur sub fusco ꝛ rubeo. cū
enim aliquid mouetur a nigredine ad albedineꝫ semꝑ
mouetur per latitudinem nigredinis deperdendo illaꝫ
ꝛ per latitudinem albedinis acquirēdo illam. cum autē
ecōtra mouetur aliquid ab albedine in nigredineꝫ per
transit easdem latitudines acquirēdo latitudinē nigre
dinis ꝛ deperdēdo latitudineꝫ albedinis. Qꝛ auteꝫ fiat
transitus per rubeum vel fuscum. hoc est per accidens.
¶ Ad tertiū dicitur ꝙ nō est incōueniēs aliquid simul Ad 3ᵐ
ꝛ semel per accidēs moueri motibus cōtrarijs: vt in exē
plo dato. ꝛ in alio: vbi lancea descenderet ꝛ musca super
illam ascēderet: tūc in casu isto musca ascēdit per se mo
tu ꝓprio ꝛ descendit ad motuꝫ lancee. Deinde dicitur
ꝙ licet generatio ꝛ corruptio respectu diuersoꝝ nō con
trariantur: tamē bene respectu eiusdeꝫ. vt generatio for
tis. ꝛ corruptio eiusdem ꝛc̄. ¶ Ad 4ᵐ dicit̄. ꝙ nō est in Ad 4ᵐ
conueniēs vni plura cōtrariari ſm doctrinaꝫ pħi. 5. ꝛ 6. T.cō.6.
phy. vnde ſm ipsum albedini contrariatur nigredo. ꝛ q 6.physi.
libet medius color. ꝛ etiam priuatio albedinis: imo ſm Cō.32.
eum albuꝫ vt duo contrariatur albo: vt quattuor exquo 2.g.31.
nō possunt simul denominare idem: sꝫ successiue. exquo 3.c.67.
inter illas est motus: sed veruꝫ est ꝙ vni solum vnuꝫ est
contrariuꝫ p̄ncipaliter ꝛ primo. ꝛ isto modo albedini so
lum contrariatur nigredo. ꝛ ecōtra: ꝛ caliditati solum cō
trariatur frigiditas: ꝛ econtra. ꝛ sic intellexit pħus in lo 10.m.17
co preallegato. ¶ Cum autem iteꝝ adducitur. ꝙ opor
tet cōtraria maxime distare ꝛ essentia positiua. Dicitur
ꝙ tunc locutus est de cōtrarietate ꝓprie dicta. nunc aūt
ipse loquit̄ de ꝯrietate cōiter dicta: q̄ est idifferēter iter
formas positiuas ꝛ priuatiuas. ꝛ iter ea que sūt tā eiusdē
spēi q̄ꝫ diuersaꝝ. igr̄ ꝛc̄. Cap. XXIX.

Difficultas isurgit circa predicta.
quā tāgit pħs. 8. phy. a.t.c.62
vtruꝫ inter quoscūq̄ꝫ duos motus cōtra vsq̄ꝫ ad
rios vel reflexos cadat quies media. Et 74.
ideo ꝓ noticia huius. ꝛ intentione pħi est pᵐ
p̄mo notādūꝫ. Qꝛ illi motus dicuntur re
flexi quorū terminus a quo vnius est ter
minus ad quem alterius. ꝛ ecōtra: vt si aliquid moueat̄
ab. a. in. b. ꝛ iteruꝫ ab eodem. b. in ipsum. a. illi duo mot⁹
dicuntur reflexi. nec oportet ꝙ idem punctus sit oīo ter
minus a quo ꝛ ad quē illoꝛuꝫ: sed sufficit ꝙ idem in spe
cie: licet ſm alium punctum vt si pila moueatur sursum
ab. a. puncto terre ad. b. ꝛ iteruꝫ reuertatur ad. c. punctuꝫ
terre. nō minus dicūtur isti motus reflexi q̄ꝫ si secūdus
motus fuisset ad eundeꝫ punctū. a. ¶ Secūdo notādū. 2ᵐ
ꝙ motuuꝫ reflexoꝛū aliquādo vnus fit ab extrinseco. et
alter ab intrinseco soluꝫ. vt quādo lapis ꝓijcitur sursum
ꝛ iteruꝫ reflectitur deorsum nullo alio concurrente. tūc
primus est ab extrinseco. ꝛ secundus est ab intrinseco so
lum. Aliquādo autem ambo sunt ab extrinseco. vt si ꝓij
ciatur vna faba sursum ꝛ reperiat molare descendens.
tam primus q̄ꝫ secūdus motus est ab extrinseco. licet se
cundus sit aliqualiter ab intrinseco. ꝓpter inclinationē
descēdendi deorsum. ¶ Istis visis sit hec prima conclu pª ꝯ
sio. Impossibile est aliquos motus contrarios vel refle
xos inuicem continuari. Primo. qꝛ omnes tales motus
differunt specie. ꝛ impossibile est differentia specie inui
cem cōtinuari: qꝛ vltima nō possunt esse vnum. Secū
do qꝛ ideꝫ per se simul moueretur motibus contrarijs.
pꝫ. nam si motus reflexi vel contrarij possent inuiceꝫ cō
tinuari. pono igitur ꝙ motus sursum ꝛ deorsum inuiceꝫ
continuentur. ꝛ sequitur ꝙ idem mobile continue a p̄n
cipio ad finem mouetur eodem motu numero cōtinuo.
cum igitur per totuꝫ motū numero mobile semper cōsi

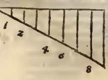
militer denominetur moueri. ⁊ aliquādo moueatur sur
sum. ⁊ aliquādo moueatur deorsum. sequit̄ ꝙ semꝑ mo
uetur sursum: ⁊ semper mouetur deorsuz in toto illo mo
2ª ꝯ tu. ❡ Secūda cōclusio. possibile est duos motus cōtra
rios vel reflexos inuicez ꝯtiguari ⁊ esse imediatos. patz
supposito ꝙ aliqđ lignuz calefiat per totam vnaz horaz
vsqꝫ ad gradum: vt quatuor ⁊ nō vltra: ⁊ in fine hore ap
plicetur sibi vnuz agens sūme frigidū incipiens altera
re idez lignum per remotionē de presenti. Isto posito
sequitur ꝙ illi motus cōtrarij ⁊ reflexi. s. calefactionis ⁊
frigefactionis erunt imediati ⁊ contigui. exquo nō erit
alius motus medius. vel aliqua quies tēporalis. Idem
ostenditur de motibus fabe: quorū secūdus fit per aduē
tum lapidis molaris. inter eniz primū ⁊ scđm motū nō
3ª ꝯ apparet medium tollens cōtiguationem ipsoꝝ. ❡ Ter
tia cōclusio. inter motus cōtrarios ⁊ reflexos factos ab
extrinseco nō necessario requirit̄ quies tēporis media:
sed bene instantanea. pꝫ de motibus factis in faba. quo
ruz primus est sursum. ⁊ secūdus est deorsum per impul
sionem molaris. patet etiā in casu priori de calefactione
⁊ frigefactione. iter quas nō mediat quies tēporalis me
4ª ꝯ dia: sed solū instantanea. ❡ Quarta ꝯclusio. inter quos
cūqꝫ motus cōtrarios vel reflexos quoꝝ alter est ob in
trinseco solū cadit quies tēporalis media. patet. naz cū
lapis ꝓycitur sursum. secluso omni alio motore. aliquan
do virtus impressa est valde fortis. ⁊ tunc mouet̄ sursuz:
⁊ cuz debilitetur continue venit ad tantaz remissionez
ꝙ nō sufficit vlterius moueri: tamē resistit grauitati tra
henti deorsum. tādez venit ad tantā remissionez ꝙ non
sufficit resistere grauitati. capio ergo totuz tempus in q̊
sufficit mouere. ⁊ totuz tēpus in quo sufficit resistere. et
totum in quo non sufficit resistere: ⁊ seqtur ꝙ in tēpore
medio resistētie qescit. igit̄ iter illos mot⁹ ꝯrios vl' refle
pª xos cadit qes tēporalis media.

Contra ꝓdicta arguit̄. ⁊ ꝑmo. Qꝛ duo motus cōtra
rij possunt sibi inuicem cōtinuari: qꝛ albe
do ⁊ nigredo inuicem cōtinuant̄. dato ꝙ esset vnuz cor
pus cuius vna medietas esset alba. ⁊ alia nigra. igitur ꝑ
idez duo motus cōtrarij. patet ꝯña: qꝛ motus specificat̄
a terminis. añs pꝫ. eo ꝙ nō mouetur pars alba localiter
quin moueatur pars nigra. ⁊ ecōtra. qđ nō esset si solum
cōtiguarentur. nec ꝓbatio illius ꝑme conclusionis valꝫ
qꝛ data vna virga cuius vna medietas sit viridis ⁊ alte
2ª ra arida. ille due medietates sunt diuersarum specieꝝ. ⁊
tamē inuicem cōtiguantur. ❡ Secūdo arguitur. ꝙ duo
T.c.22. motus ꝯrij vel reflexi nō pñt esse cōtigui: qꝛ ꝯtigua sūt
illa quorū vltima sunt simul. 5. phy. sed vltima motuuz
cōtrarioruz nō possunt esse simul. igitur ⁊c̄. minor decla
ratur in motib⁹ reflexis fabe: exquo ꝑmus motus nō ha
bet vltimuz: quia desinit per remotionē de presenti. nec
secundus motus habet principium: qꝛ incipit per remo
tionem de presenti. Item calefactionis ⁊ frigefactiōis
ibidem assignate nō videtur esse vltimuz: qꝛ si vltimuz
vnius ⁊ principiū alterius essent simul: tunc in calidita
te sūma staret aliqua frigiditas: qđ est impossibile. ⁊ pa
tet ꝯsequētia ponēdo ꝙ per motum calefactionis indu
3ª catur caliditas sūma: que incipit statim corrūpi per in
troductionem frigiditatis. ❡ Tertio arguitur ꝙ inter
T.c.73. motus ꝯtrarios vel reflexos nō detur quies instātanea
T.c.iig. auctoritate phi. 6. phy. ⁊. 4. di. ꝙ sicut mot⁹ nō est in in
stanti: ita nec quies. Item arguitur sic de faba incipiē
ti ꝑ instāti moueri deorsum. hec faba imediate ante B
mouebatur. ⁊ imediate post hoc mouebitur. igitur iam
4ª mouetur. pꝫ ꝯñtia: qꝛ nō videtur aliud añs ad cōcludē
duz aliquid nunc moueri. ❡ Quarto arguitur. ꝙ inter
motus cōtrarios non posset esse quies tēporalis media.
Et sumas pro illo instanti in quo lapis ꝓiectus sursuz i
cipit quiescere: ⁊ arguitur sic. per hoc instans virtus im
pressa a motore est maior q̄ꝫ potentia grauitatis. aut mi
nor. aut eq̄lis si maior. igit̄ iā mouet sursum. ⁊ imediate
post B mouebit. sicut imediate añ B. Si mior vel eq̄lis.
igit̄ imediate post hoc mouebitur lapis deorsum. pꝫ con
sequentia. qꝛ hec virtus imediate post hoc erit minor ⁊
grauitas maior ⁊ omnis excessus sufficit ad motum. igi
tur ⁊c̄. Item sequeretur ista cōclusio. Qꝛ aliqđ esset gra
ue extra locum naturalem secluso omni impedimento
extrinseco. qđ tamē nō moueretur ad locum suuz natu
ralez: qđ est ipossibile. ⁊ pꝫ ꝯña. qꝛ pro illo tēpe nō moue
retur lapis sm̄ conclusionem.

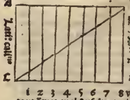
Ad primuz dicitur ꝙ in casu illo albedo ⁊ nigre Ad pª
do nō continuantur adinuicem: sed
quantitates in quibus ille fundantur bene adinuicem
continuantur. ⁊ hinc est ꝙ mota parte alba mouetur pa
nigra. ⁊ ecōtra. Cōsimiliter dicit̄ ꝙ ille medietates vir
ge inuicem cōtinuantur. non quidem continuitate for
me: sed cōtinuitate quātitatis. s. corporis de predicamē
to quātitatis ⁊ superficiei. modo certuz est ꝙ omnes su
perficies sunt eiusdem spēi. ❡ Ad 2ᵐ dicitur ꝙ ibi vlti Ad 2ᵐ
ma sunt simul eo ꝙ licet sm̄ phm̄. 6. phy. non detur vlti T.c.58.
muz instans motus: tamē datur vltimuz mutatū eē: sed ⁊.4.6.
nūq̄ꝫ primū: ideo vltimū mutatuz esse primus motus est
principiū secūdi motus: ⁊ sic vltima sunt simul. s. in instā
ti presenti. ❡ Sed ex hoc forte posset argui ꝙ illi mot⁹ Coñ.
sunt continui: qꝛ cōtinua sunt illa quoꝝ vltima sunt vnū 5. ph.26
sed idem mutatuz esse est vltimuz amboruz motuuz igi
tur ⁊c̄. Dicēdū ꝙ cōtinua sunt illa quoruz vltima sunt Rñō
vnuz intrinsecuz cuilibꝫ illorū. ⁊ sic debet intelligi illa
diffinitio cōtinuoꝝ. modo illud mutatuz esse est intrin
secuz primo motui: ⁊ nō scđo: qꝛ motus nō habꝫ primuz (⁊.58.
mutatū eē. sꝫ phꝫ. 6. phy. ❡ Ad tertiū dicitur ꝙ duplex T.c.46
est qes. s. ꝓprie ⁊ improprie dicta. Quies ꝓprie dicta est Ad 3ᵐ
priuatio priuans mobile a motu per tēpus. Quies autez
improprie dicta est priuatio priuans mobile a motu per
instans. de prima loquitur phs. 6. phy. ⁊ nō de secunda: T.c.73.
qꝛ veruz est ꝙ qes ꝓprie dicta mensuratur tēpore. sicut ⁊.4.ph.
motus. Et tūc ad argᵐ. hoc ꝯtinue mouebat̄ ⁊ mouebit̄ iig.
igitur mouetur. negetur ꝯña: sed oportet addere ꝙ nūc
nō habet impedimētuz mouēdi: qđ negetur ꝓpter mo
lare nunc ꝑmo applicatū. ❡ Ad 4ᵐ dicitur ꝙ illa virt⁹ Ad 4ᵐ
est fortior q̄ꝫ sit potētia grauitatis. nō tamē mouet sursū
nec mouebit: qꝛ nō soluz sibi resistit potētia grauitatis:
sꝫ ēt aer diuidēdus: nō remittetur ꝑ tp̄s illa virtus vsqꝫ
quo veniet ad equalitatem grauitatis. ⁊ tunc graue in
cipiet descēdere per remotionē de presenti. Et cum infer
tur ꝙ graue extra locuz suū nō impeditū ab extrinseco
nō mouetur ad locum naturalem. dico ꝙ non est incon
ueniens: qꝛ impeditur ab itrinseco. s. a virtute impressa
que iō dicitur itrinseca lapidi. nō qꝛ lapis sibi nāl'r illaz
determinat: sꝫ qꝛ subiiue fūdat̄ in lapide. Cap. XXX.

Quarta ꝓdicta ad maiorem illoꝝ noti
ciam volo inquirere an forme
contrarie seu termini motuuz contrario
rum possunt stare simul in eodem subie
cto: primo ⁊ adequato. ❡ Pro quo est pri pª
mo notandum. Qꝛ contrarioruz. quedam
sunt priuatiua. vt lumen ⁊ tenebra. mot⁹
⁊ quies. Et q̄dam positiua. vt albedo ⁊ nigredo. Et isto
rum contrariorum positiuorū quedam sunt primo con
traria. vt iam dictum est. Quedam autē secūdario. vt al
bedo ⁊ rubedo. de quibus nō est difficultas: qꝛ nemo du

bitat ista stare simul in eodem subiecto:sed est difficul-
2m tas de cõtrarijs p̄mis iuicez cõtrariantib⁹.❡ Notãduz
secũdo.ꝙ formaꝝ quedam dicuntur esse in eodez subie
cto p̄mo ꝛ adequate.Quedaz autez nõ.ille forme sunt in
eodez subiecto primo ꝛ adequate que sic se habent ꝙ in
quocũq; pũcto subiecti est aliqd vnius est aliquid alte-
rius.ꝛ econtra.vt albedo ꝛ dulcedo in lacte. Ille forme
sunt in eodez subiecto nõ adequate.in cuius pũcto subie
cti est aliquid vnius in quo nõ est aliquid alterius. vel
ecõtra.ꝛ sic sunt in eodẽ subiecto albedo ꝛ nigredo extẽ-
se diuise per duas medietates continui.sunt enim in ea-
dem superficie:sed nõ adequate:q2 in aliquo pũcto sup-
ficiei est aliquid albedinis:in quo nõ est aliquid nigre-
dinis.ꝛ ecõtra.Difficultas igitur presens nõ querit for-
mas contrarias esse simul in subiecto scd̃o modo:q2 hic
p⁹ ꝯ nõ cadit dubitatio:sed solum primo modo.❡ Istis pre-
missis sit hec prima ꝯclusio.Cõtraria priuatiue sumpta
nullo modo se inuicem cõpatiuntur in eodez subiecto p̊.
patet de lumine ꝛ tenebra.seu motu et sua quiete priua-
tiue opposita. Ex quo enim priuatio consistit in indiui-
sibili:nec habet latitudinem:nõ possz stare cum suo posi-
tiuo nisi s̄m se totum.ꝛ tunc idem medium esset illumi-
natum ꝛ tenebrosum:ꝛ idem mobile simul moueretur.ꝛ
2a ꝯ quiesceret quiete opposita.qđ est impossibile.❡ Secũ-
da conclusio.Cõtraria positiua secũdarie sumpta se inui
cem cõpatiuntur in eodem subiecto primo vltra nume-
rum latitudinis.patet de palledine ꝛ albedine:que sunt
in eodez subiecto p̄mo.ꝛ de nigredine ac viriditate.cor-
pus enim pallidũz habet albedinẽ vltra mediũz gradũ:
q2 plus participat cum albedine q̃z cũ nigredine. Et cor-
pus viride:q2 plus participat cum nigredine q̃z cũ albe-
Nõn̄ dine habet vltra graduz medium nigredinẽ. ❡ Intelli
genduz tamẽ.ꝙ nũq̃z latitudo forme est infinita: sed so-
lum finita:ꝛ ideo nominatur determinato numero. q̃re
vt dicta ꝛ dicẽda itelligant̃.pono ꝙ quelibz latitudo nõ
sit maior q̃z vt.8.tũc igitur ille forme dicũtur sibi inuicẽ
cõpati vltra numerũ latitudinis.ex qb⁹ resultat maior
nũerus q̃z vt.8.dato igitur ꝙ aliqd sit pelidum.vt.6.ha-
bebit albedinem vltra gradum medium. ꝛ consequen-
3a ꝯ. ter ex illis resulta bit maior numerus graduum q̃z vt.8.

❡ 3a ꝯ.Cõtraria positia p̊ sũpta
nõ se iuicez ꝯpatiũt̃ vltra nũerũ
latitudis i eodẽ subo.pz.nã dato
ꝙ latitudo caliditatis ꝛ frigidi-
tatis sit solũ vt.8. quiq; gradus
calitat! ñ stãt cũ q̃tuor frigidita
tis.pbat̃.illa ꝯria nõ stãt sil' que
necessario distant: sed caliditas
vt.5.ꝛ frigiditas: vt q̃tuor necio
distãt:q2 caliditas vt.5.
B est supra gradũ mediũ
caliditat!:ꝛ friditas vt
q̃ttuor ẽ medi⁹ gradus
frigiditat! ꝛc̃. ❡ 4a ꝯ.

4a ꝯ Cõtraria positia p̄ma-
rie sũpta se iuicez ꝯpa-
tiũt̃ i eodẽ subo p̊ ñ ex
cedẽdo nũez latitudi-
nis.pz.eo ꝙ caliditas:
vt q̃ttuor stat cũ frigidita-
te vt q̃tuor:ex qb⁹ resultat tepiditas:ꝛ gradus vt duo al-
bedinis stat cuz gradu vt sex nigredinis.ex qb⁹ resultat
Cõ.19. viriditas vl' ali⁹ color medi⁹. s̄z ītẽtionẽ Auerro.5.phy.
(ꝛ.52. sup illo dicto phi ibidẽ.magl vl' min⁹ dr̃ in quo plus aut
Cõm.6. min⁹ est de ꝯrio.Et in eodẽ dicit phs.ꝙ mediuz est q̊dã-

mõ ꝯriũ vtriq; extremoꝝ. Et rõ inqt Cõmẽtator:q2 ru-
beũ ꝑ albedinẽ quã icludit ꝯriat̃ nigro:ꝛ ꝑ nigredinẽ ꝯ-
riat̃ albo. Itẽ 4°.topic̃.iqt phs.albi⁹ est ꝙ ẽ nigro īpmi
xtius.Et pbat̃ ꝯ rõne.nã nisi in tepido esset caliditas ꝛ
frigiditas seq̄retur ꝙ in eo nõ eẽt resistẽtia calefaciẽdi.
ꝛ frigefaciẽdi.ꝯñs ẽ falsuz.ꝛ pz ꝯña.qm̃ si in illo nõ esset
nisi caliditas remissa.ꝛremissa caliditas nõ resistit iten
siori.seq̃t̃ ꝙ ibi nõ eẽt resistẽtia calefaciẽdi.Eodem mõ
arguit̃ si in tepido eẽt solũ frigiditas ꝙ nõ haberet resi-
stẽtiã frigefaciẽdi.Itẽ seq̃ret̃ ꝙ min⁹calidũ nõ remitte-
ret magis calidũ:qđ ẽ ꝯ experiẽtiã.pz ꝯña.si in min⁹ cali-
do nõ ẽ aliqs gradus frigiditatis vñ min⁹ lumen nõ re-
mittit mai⁹lumẽ:sed poti⁹ intẽdit:ꝛ ita videt̃ de calidi-
tate minori respectu maioris.

Contra istã q̃rtã ꝯnẽ ar̃ p̊ sic. Aliq gradus calidita-
p̊m tis ꝛ frigiditatis nõ se inicẽ ꝯpatiunt̃. igit̃
nulli.añs ẽ ꝯcessuz. pbat̃ ꝯña:q2 oẽs gradus caliditatis
sunt eiusdẽ spẽi.igit̃ qbuscũq; ꝯriat̃ vn⁹ illoꝝ eisdẽ ꝯria-
tur reliqu⁹:s̄z aliqs gradus caliditatis puta sum⁹ sic oi-
bus gradib⁹ frigiditat! ꝯriat̃ ꝙ nõ põt stare cũ aliq̃ illo-
ruz.igit̃ pariformiter nullus gradus caliditatis poterit
stare cũ aliq̃ gradu frigiditatis.❡ 2°.seq̃t̃.ꝙ idẽ eẽt cali- 2m
dũ ꝛ frigidũ.ꝛ calefaceret ꝛ frigefaceret.seu calefieret ꝛ
frigefieret.Primũ pz.q2 q̃lz q̃litas denominat suũ subz
2m sil':q2 tepidũ ꝑ vnã q̃litatẽ calefaceret.ꝛ ꝑ aliã frige-
faceret.3m ẽt seq̃t̃ ex isto 2°.ꝛ ꝯr̃ seq̃t̃ ꝙ mot⁹ꝯrij pñt se
inuicẽ ꝯpati in eodẽ subiecto.ex q̃ idẽ calefit ꝛ frigefit.
❡ 3°.arg̃r̃ sic.plus distãt distãtia formali albedo ꝛ nigre- 3m
do.q̃z viriditas ꝛ rubedo:sed viriditas ꝛ rubedo nullo
mõ se ꝯpatiũt̃ in eodẽ subo p̊.igit̃ ꝛc̃.añs pz ītuẽti.❡ 4° 4m
seq̃t̃ ꝙ ois alteratio eẽt iter formas spẽ distictas.ꝯñs est
ꝯ phz.5.phy.di.ꝙ aliq̃ ẽ alteratio i eadẽ spẽ.ꝛ pbat̃ ꝯña: T.c.19.
nã si fiat mot⁹a magis albo ad min⁹albũ.ille motus ter
minabit̃ ad nigredinẽ q̃ est in min⁹albo. Silr̃ ois mo-
tus a nigredine eẽt ad albedinẽ:imo seq̃t̃ ꝙ rubefactio
ꝛ pallefactio sunt mot⁹eiusdez spẽi:q2 sunt ad terminos
eiusdẽ spẽi.s.ad nigredinẽ.ꝛ ꝯr̃ ꝙ duo mot⁹ ad rubedi-
nẽ sunt diuersaꝝ spẽꝝ:q2 sunt ad albedinẽ ꝛ nigredinez
que differunt specie.

Ad primuz negat̃ p⁹ ꝯña.ꝛ ad ꝓbationem negat̃ Ad p̊m
itex vltima ꝯña:q2 licz q̃libz gradus
caliditatis ꝯriet̃ cuilibz gradui frigiditatis eo ꝙ aliqui
ꝯriant̃ in actu.s.illi q nõ pñt sil' stare ꝑꝑ excessuz latitu-
dinis.aliqñ aũt solũ ꝯriant̃ in po⁹.s.illi q nõ excedũt lati
tudinẽ facta ꝯbinatiõe.q̃tuor.n.ꝛ q̃tuor stãt sil'.ꝛ.5. cum
trib⁹.ꝛ sex cuz duob⁹.vt dicũt̃ ꝯria in po⁹.q2 pñt eẽ pter
ꝯrioꝝ i actu.❡ Ad 2m cũ ifert̃ ꝙ idẽ ẽ calm̃ ꝛ fridũ. ne- Ad 2m
get̃ ꝯña.nec q̃lz q̃litas denoiat:s̄z solũ vltia vl' p̄ncipalis
In tepido.n.nõ denoiat calitas nec friditas:s̄z solũ tepi-
ditas.ꝛ si calitas ẽ itẽsior illa denoiat.Et si allegat̃ phs i Con̄.
p̄dicamẽtis dicẽs.q̃litas ẽ s̄z quã q̃les eẽ dicimur. Rñ- Rño
det̃ ꝙ ꝑ quãlz q̃litatẽ dicimur q̃les.ꝛ denoiamur i gñe.
nõ aũt in spẽ spãlissima. Cũ aũt 2°. ꝯcludit̃.ꝙ idẽ cale-
facit ꝛ frigefacit.ꝯcedo re⁹ diuersoꝝ.tepidũ.n. repiẽs
fridũ calefacit illđ.ꝛ repiẽs calz frigefacit idẽ.cũ igr̃ ni-
hil sit sil' calm̃ ꝛ fridũ:iõ nõ sil' calefacit ꝛ frigefacit idẽ:
ꝛ ita nõ seq̃t̃ ꝙ idẽ adeq̃te calefiat ꝛ frigefiat.aut ꝙ mo-
tus ꝯrij sit sil'.❡ Ad 3m neget̃ añs.eo ꝙ albedo vt q̃tuor: Ad 3m
ꝛ nigredo vt q̃tuor min⁹distãt q̃z rubedo ꝛ viriditas. et
si dr̃ albedo ꝛ nigredo sũt maxie distãtia.veꝝ ẽ q̃ ad ali-
q̃s gradus.nõ tñ q̃ ad oẽs.❡ Ad 4m dr̃.ꝙ illđ nõ ẽ icõue- Ad 4m
niẽs de ꝑaccñs:s̄z ꝑ se nõ oz.vñ albefactio a gradu vt q̃-
tuor vsq; ad gradu vt duo ẽ ꝑ se iter formas eiusdẽ spẽi:
q̃ꝝ q̃lz ẽ albedo.Or aũt repiant̃ forme diuersaꝝ spẽꝝ h
ẽ ꝑ accñs illi motui. Et ꝯr̃ dico.ꝙ lz rubefactio ꝛ pal-

lesactio sint ad terminos eiusdē spēi: non tñ sunt motus
eiusdē spēi:q2 sūt mot⁹ ad illos termios p accñs:p se aūt
sunt ad rubedinē ꝛ palledinē:duo mot⁹ ēt ad rubedinez
sunt eiusdē speciei: q2 rubedo est per se terminus illoꝝ.
si aūt sunt ad albedinē ꝛ nigredinē. hoc est per accidēs.
ideo tales termini nō variant spēm: cū de talibus nō fe/
cerit phus mentionem. Capitm. XXXI.

4.ph. a t.c.21.i finem p^m DEterminatis bis q̄ notificant
pscitatē predica/
mētalē motuū ac idētitatē ꝛ distōnē illo/
rū leui⁹ apparere poterit possibilitas ꝯpa
rationis motuū. ❡ Et iō p⁰ nōndū: q̄ du
plex est ꝯpatio. s. abusiua ꝛ vera. Cōpara-
tio abusiua est illa: qñ illud respcū cuius
fit cōpatio: nō suscipit magis ꝛ min⁹: vel nō dr̃ de vtroqꝫ
ꝯpatoꝝ: vel dr̃ de eis fm rōnē equocā. Exēpluz pmi. vt
sortes est magis hō q̄ꝫ plato. Exemplū scdi. vt cign⁹ est al
bior coruo. Exēplū tertij. vt stilus ē acutior voce. Acutū
.n. dr̃ de voce ꝛ stilo: sed equoce: de voce. n. sub rōne forti
ter penetrādi auditum: ꝛ de stilo sub rōne fortiter pene/
trādi tactū. Cōparatio aūt vera est illa qñ id: respcū cu/
ius fit ꝯpatio suscipit magis ꝛ min⁹ ꝛ verificat̃ de vtro/
qꝫ extremoꝝ fm eādē rōnē vniuocā. vt vox sortis ē acu
tior voce platōis: seu stilus ferre⁹ est acutior stilo plum/
Coꝝ^m beo. ❡ Hec aūt ꝯpatio tripl̃r sumit̃. s. cōiter: ppriē: ꝛ p/
ppꝛijssime. Cōparatio cōiter sumpta ē illa qñ illud: respe/
ctu cui⁹ fit cōparatio verificat̃ de vtroqꝫ extremoꝝ: fm
eādē rōnē vniuocā: vt exemplificatū est. Et isto mō pñt
cōparari vere illa q̄ sunt diuersoꝝ pdicamētoꝝ: vt suba
est pfectior accñte: ꝛ q̄ñtitas seu relō est impfectior q̄lita
te: q2 pfectū dr̃ de oib⁹ illis ꝯpatis fm eādē rōnē vniuo/
ppꝛie cam. s. sub rōne entis. ❡ Cōparatio ppꝛie dicta est: qñ il
lud: respcū cuius fit ꝯpatio est spēs spālissima: vel ambo
extrema sunt eiusdē spēi spālissime. Exēpluz pmi. vt hō
est albior asino. Exēplū scdi. Sortes ē magis colorat⁹ q̄ꝫ
Plato: ꝛ isto mō ista nō eēt ꝯpatio ppꝛia: hō est pfectior
asino: q2 ꝯpata nō sunt eiusdē spēi spālissime: nec ille ter
min⁹ pfectū vel pfectio in quo fit ꝯpatio est spēs spālissi
p ppꝛijssi mum ma. ❡ Cōparatio aūt ppꝛijssime dicta est: qñ tā illud: re
spectu cui⁹ fit ꝯpatio est spēs spālissima: q̄ꝫ etiā ꝯparata
sunt eiusdē spēi spālissime: vt sortes est albior platone: ꝛ
T.c.21. sic logr̃ phs. 7. phyco. di. q̄ solū in spē spālissima est ꝯpa
2^m tio ppꝛie: eo q̄ in gnib⁹ latēt equocatōes. ❡ 2⁰ nōnduz:
q̄ aliq motus sunt inuicē ꝯpabiles in velocitate ꝛ tardi
tate abusiue: ꝛ aliq vere. Illi sunt ꝯpabiles abusiue: quo
rū dispōnes formales nō vere sūt ꝯpabiles fm eq̄litatē
vel ineq̄litatē ītensionē vel remissionē. vbi grā. mot⁹ lo/
calis est velocior vl̃ tardior motu alteratōis. hec ꝯpara/
tio est abusiua: q2 linea supra quā fit formalr̃ mot⁹ loca/
lis: ꝛ q̄litas q̄ est formalis dispō alteratōis nō dn̄r eq̄les
vl̃ ineq̄les: nec ītense vl̃ remisse. Illi aūt mot⁹ sunt vere
ꝯparabiles in velocitate ꝛ tarditate: quoꝝ dispōnes for/
males vere ꝯpant̃ fm eq̄litatē vel ieq̄litatē: intensionē
vel remissionē: vt mot⁹ localis pmi mobilis est velocior
motu saturni: ꝛ alteratio ignis est velocior alteratōe aq̄:
q2 linee sunt eq̄les vel ineq̄les: ꝛ due q̄litates sunt ītēse
p⁰ ꝯ vel remisse. ❡ His visis sit h p⁰ ꝯ. Lꝫ motus diuersoꝝ
pdicamtoꝝ sint abusiue ꝯpabiles ī velocitate ꝛ tardita
te: tñ sūt vere ꝯpabiles in ītēsiōe ꝛ remissiōe. pma ps est
ostēsa: ꝛ 2ª declarat̃: eo q̄ mot⁹ localis celi est ītēsior motu
alteratōis. Intēsuz. n. fm eādē rōnē vniuocā dr̃ de am/
bob⁹. ex eo. n. aliqd est ītensum: q2 distat a nō gradu lati/
tudinis. Cuz igit̃ dicat̃ de motu locali ꝛ de motu altera/
2⁰ ꝯ tiōis: sequit̃ q̄ fm eādē rōnē dr̃ de illis. ❡ 2⁰ ꝯclo. Non
oēs motus eiusdē pdicamēti sunt inuicē vere cōparabi

les in velocitate ꝛ tarditate. Ista ꝯclo pꝫ p Arist. 7. phy. T.c.21.
di. Qz motus rectus ꝛ motus circularis nō inuicē sic cōpa 22.ꝛ
rant̃: ita q̄ nullus coꝝ est altero velocior vel tardior: q2 24.
linea recta vel circularis nō sunt equales: nec iequales:
nec ītēse vel remisse: fm Cōmētato. ibidē. Non. n. sunt Cō.24.
equales ex quo vna nō pōt alteri superponi: nec etiā ine
quales: q2 nō fm aliquā dimensionē. si. n. fm aliquā: ma
xime videret̃ fm longitudinē: mō h est falsum: q2 linea
circularis nō est longa. ❡ Confirmari pōt de motu aug/
mentatiōis ꝛ diminutiōis: eo q̄ per diminutionez nihil
acqrit̃ nisi puatio: ꝛ p augmētationē acquirit̃ quātitas:
modo quātitas ꝛ puatio sua nō pñt inuicē cōparari: fm
equalitatē vel inequalitatē: nec fm ītensionē vel remis/
sionē. ❡ 3ª ꝯclo. Omnes motus locales recti sunt inuicez 3ª ꝯ
vere ꝯparabiles in velocitate ꝛ tarditate. pꝫ inductiue:
exquo fiunt oēs per lineā rectā: modo ois linea recta est
cuilibet linee recte cōparabilis fm equalitatē vel ineq̄/
litatē. ❡ Ex ista ꝯclone sequit̃ pmo: q̄ oēs motus loca/ Coꝝ^m
les circulares sunt inuicē vere cōparabiles in velocita/
te ꝛ tarditate: q2 oēs linee circulares sunt inuicē cōpara/
biles fm equalitatē vel iequalitatē. ❡ 2⁰ sequit̃ q̄ oēs Coꝝ^m
augmentatiōes sunt vere comparabiles in velocitate ꝛ
tarditate. ꝛ similr̃ oēs diminutiōes: q2 oēs q̄ñtitates fm
quas per se fit augmētatio sunt vere cōparabiles fm eq̄
litatē ꝛ inequalitatē. etiā oēs puatiōes illarū quātitatū
dicunt̃ esse equales vel inequales. ❡ 4ª ꝯclo. Omnes 4ª ꝯ
mot⁹ alteratiōis tertie spēi qualitates sunt vere ꝯpara/ T.c.32.
biles in velocitate ꝛ tarditate. pꝫ: q2 oēs qualitates fm
quas fit per se motus illi⁹ spēi inuicē vere cōparant̃ fm
intēsionē ꝛ remissionē: albedo. n. est intensior vel remis/
sior nigredine. Ex quo intēsum vniuoce dicit̃ de amba/
bus. Et notāter dixi tertie spēi: q2 motus illi⁹ nunq̄ꝫ est
deperditiuus quin sit acq̄sitiuus: qđ nō cōtingit in alijs
spēbus. pōt. n. depdi sciētia nihil acquirēdo aliud: ꝛ pōt
depdi lumē nihil aliud acquirēdo: semp itelligēdo posi
tiuū. Ideo esse possunt aliq motus vel mutatōis in pma
vel scda spē: qui nō vere cōparant̃ in velocitate ꝛ tardi/
tate: exquo habitus ꝛ puatio nō pñt ꝯpari vere fm eq̄li/
tatē vel ineq̄litatē: nec fm ītēsionē vel remissionē.

CONTRA pdicta arguit̃: ꝛ pmo ꝯtra pmā ꝯclonē. p/ p^m
bando: q̄ nulli motus sunt diuersoꝝ pdi/
camētoꝝ: q2 si sic: maxime videret̃ q̄ in pdicamēto q̄li/
tatis quātitatis ꝛ vbi: sed hoc est falsuz: q2 nullius illoꝝ
pdicamētoꝝ gnālissimuz de aliq̄ motu verificat̃. vt pꝫ.
❡ 2⁰ arguit̃. Qz oēs motus diuersoꝝ pdicamentoꝝ ve/ 2^m
re comparant̃: q2 oēs motus sunt eadē mēsura mensura
biles. igit̃ oēs motus vere sunt ad inuicē comparabiles.
añs pꝫ: q2 oēs motus mensurant̃ tēpore. ꝛ tꝫ ꝯñtia: quia
que sunt eadē mēsura mēsurabilia sūt equalia vel ineq̄/
lia: ꝛ p ꝯñs comparabilia. ❡ 3⁰ arguit̃. Qz aliq motus di 3^m
uersoꝝ pdicamentoꝝ vere cōparant̃ in velocitate ꝛ tar/
ditate: q2 pono: q̄ ferrū ignitū moueat̃ localiter super li
gnū: tūc ita velociter sicut mouet̃ ferrū sup illud lignū:
ita velociter illud lignū comburit̃ ꝛ alterat̃. igit̃ motus
localis ꝛ alteratiōis īuicē vere cōparant̃ in velocitate ꝛ
tarditate. ❡ 4⁰ arguit̃ idem de motu circulari ꝛ recto: 4^m
q2 linea recta ꝛ circularis sunt inuicē vere cōparabiles:
q2 dicim⁹ arcū eē lōgiorē chorda. 2⁰ q2 geometre asse/
runt circulū eē maiorē dyametro in ppoꝛtōe tripla sexq
septima. igit̃ circularis linea ē ineq̄lis linee recte.

AD PRIMUM dicit̃. Qz eē p se in pdicamēto itel Ad p^m
ligit̃ dupl̃r: aut pscitate pdicatio/
nis: aut pscitate reductōis. pmo modo sunt p se in predi/
camēto quātitatis: linea ꝛ supficies: sꝫ scdo mō punctus
ꝛ vnitas: ita dico in pposito q̄ motus nō est per se in ali

quo pdicamēto ꝑscitate pdicatiōis: sed solū ꝑscitate re
T. c. cō. 4. c. 48 ductiōis rōne termini ad quē: ꝛ hoc sentiūt phs ꝛ Cōmē
tator. 5. phyco. cū volunt ꝙ motus sit de genere termini
Ad 2m ad quē. ¶ Ad 2m dr: ꝙ nō probat oēs motus esse vere
comparabiles in velocitate ꝛ tarditate: sed solū aliquo
Ad 3m modo: ꝛ hoc est ꝯcessum in pma ꝯclone. ¶ Ad 3m rndet
dupli. pmo negādo añs: ꝙ ita velociter illud alteretur:
sicut id mouet. Alio mō dr: ꝙ mot9 diuersoꝝ pdicamen
toꝝ pñt dupli ꝯpari. pmo p ꝯparatione simplici ꝛ geomeca.
2o p ꝯpatōe mixta ꝛ arismetrica. pmo mō nō vere ꝯpan
tur in velocitate ꝛ tarditate: sꝫ bñ scdo mō. vt sic aliq al
teratio ē alia alteratione velocior: ita aliqs mot9 localis
est alio motu locali velocior. Isto mō pñt vere ꝯpari in
velocitate ꝛ tarditate. Sꝫ pmo mō nō pñt vere sic ꝯpari. vt
Ad 4m vsqꝫ nūc itellexi. ¶ Ad 4m dr: ꝙ ille ppōnes sunt false
de vtute smōis: sꝫ debēt itelligi ꝯditiōalr: si arcus recti
ficaret eēt lōgior chorda: ꝛ si circulus extēderet eēt ma
ior dyametro in tali pportione. ¶ Et si argr sic. linea re
cta ꝛ circularis sunt eiusdē spēi spālissime: qꝛ recta pōt
fieri circularis: ꝛ eꝯ. igit ꝯpant inicē sm eqlitatē ꝛ ine
qlitatē: negat ꝯña: qꝛ linea recta ꝛ circularis sunt eiusdē
spēi solū quo ad subm: nō q ad formā: qꝛ rectitudo ꝛ cur
uitas sunt diuersaꝝ spērū. sicut. n. hō alb9 ꝛ hō niger sūt
eiusdē spēi: quo ad subm: ꝛ nō quo ad formā: qꝛ albedo ꝛ
nigredo sunt diuersaꝝ spērū: ita in pposito: ꝛ ideo argu
mentum nō cōcludit. Caplm. XXXII.

alb. pu9 suo d pporti69. pm OStensa in pte possibilitate ꝯpatio
nis motuū: seqr ꝯliter ostē
dere possibilitatē pportōis eorūdē i ve
locitate ꝛ tarditate. ¶ Et iō ē pmo nōndū:
ꝙ duplex ē pportio. s. rōnalis: q imedia
te denoiat ab aliq nūero: vt dupla vl tri
pla. Et irratiōalis q nō imediate denoia
tur ab aliq nūero: sꝫ ab aliq pportione: vt medietas du
ple pportionis qlis est dyametri ad costā sui qdrati. Et
differūt iste pportiōes inicē. Nā pportio rōnalis repit
in ꝯtinuis ꝛ discretis: sꝫ irrōnalis solū i ꝯtinuis. iō ppor
tio irratiōalis nō est nisi de ꝯsideratōe geometrie: sꝫ ra
tiōalis indñter est de ꝯsideratiōe geometrie ꝛ arismce.
2m ¶ 2o notādum pportio rationalis diuidit in 5e genera.
pm gen9. ¶ Primū gen9 est pportio multiplex qñ mai9 ꝯtinet mi
nus pluries solū: ita ꝙ nihil supfluit sub quo sunt ifinite
spēs: si. n. mai9 cōtinet min9 pcise bis. dr pportio dupla:
vt duoꝝ ad vnū ꝛ qtuor ad duo: si aūt pcise ter dr tripla
2m gen9. vt tria ad vnū: ꝛ sex ad duo: ꝛ sic in ifinitū. ¶ 2m gen9 est
pportio superparticularis qñ mai9 ꝯtinet min9 soluꝫ se
mel: ꝛ cū hoc aliqꝫ ptē aliquotā minoris: vt triū ad duo.
sub isto genere sunt ifinite spēs. nā si mai9 ꝯtinet min9: ꝛ
cū hoc medietatē mioris dr pportio sexqaltera: vt triuꝫ
ad duo: sex ad qtuor. si aūt tertiā ptē solū dr pportio sex
qtertia: vt qtuor ad tria: ꝛ. 8. ad sex: ꝛ sic i ifinitū. ¶ In
telligēdū ꝙ ps aliquota ē illa q aliquotiēs sumpta red
dit ipm totū adeqte: vt duo respcū qtuor ꝛ sex. nam duo
duplicata reddūt qtuor: ꝛ triplicata reddūt sex: pars aūt
nō aliquota est illa q aliqtiēs sumpta nō reddit adeqte
suū totū vt duo respcū 5e. si. n. duplicent reddūt min9. s.
3m gen9. qtuor: si aūt triplicent reddūt mai9. s. sex. ¶ 3m gen9 est
pportio superpartiēs: qñ mai9 ꝯtinet min9 solū semel: ꝛ
cū hoc aliquā partē nō aliquotā vltra: vt. 5. ad tria: sub q
sūt ifinite spēs: si. n. minor nūerus fuerit ternari9 ꝛ ps nō
aliquota q ē excessus fuerit binari9 dr pportio supbipar
tiēs 3as. i. supptiēs duas tertias: vt. 5. ad tria. Si āt mi
nor nūer9 fuerit qternari9 ꝛ ps ñ aliquota ternari9 vocat
pportio suptripartiēs qrtas: vt. 7. ad qtuor: si aūt minor
numerus fuerit qnarius: ꝛ pars nō aliquota fuerit terna
rius dr suptripartiēs qntas. Et si pars nō aliquota esset
quaternari9 diceret supqdripartiēs qntas. Exēplū pri
mi. vt. 8. ad. 5. Exēplū scdi. vt. 9. ad. 5. si aūt ꝯpararent no
uē ad. 7. tūc eēt pportio supbipartiēs septimas: ꝛ sic in
infinitū. ¶ 4m gen9 est pportio multiplex superpartiēs 4m gen9
qñ maius ꝯtinet minus pluries: ꝛ cū hoc aliquā ei9 par
tem aliquotā: sub quo genere sunt ifinite spēs. nā si mai9
ꝯtinet minus solū bis: ꝛ cū hoc medietatē eius vocatur
pportio dupla sexqaltera: vt. 5. ad duo: ꝛ. 10. ad qtuor. si
aūt maius ꝯtinet min9 solū bis: ꝛ tertiā partē vltra dicu
tur pportio dupla sexqtertia: vt. 7. ad tria: ꝛ sic in infini
tū. ¶ 5m gen9 est pportio multiplex superpartiēs quādo 5m gen9.
maius ꝯtinet minus pluries: ꝛ cū hoc partē nō aliquotā
minoris: vt. 8. ad tria. nā. 8. ꝯtinet tria bis ꝛ cuꝫ hoc duo:
que sunt pars nō aliquota triū: ꝛ sub isto genere sunt infi
nite spēs: si. n. maior numerus ꝯtinet bis minoreꝫ qui sit
ternarius: ꝛ pars nō aliquota binarius dr pportio dupla
supbipartiēs tertias: vt exēplificatū est: ꝛ sic in ifinitū.
¶ His visis pono quattuor ꝯclusiones: quaruꝫ pma est. pa ꝯ
ista. Uelocitas in motu nō attendit penes pportionem
potētiaꝝ mouentiū inter se. pbat: qꝛ dato opposito: seq
tur ꝙ si a. potētia esset dupla ad b. sequit ꝙ quicqd pos
set mouere a. illud idē posset mouere b. in duplo tardi9:
ꝯñtia tꝫ: sed ꝯñs est falsum: qꝛ tunc a pportiōe minoris
inequalitatis proueniret motus: dato ꝙ a. esset potētie
vt qtuor: ꝛ b. vt duo: ꝛ mobile resistens ipsi a. esset c. resi
stentie vt tria. ¶ 2a ꝯclo. Uelocitas in motu nō attendi 2a ꝯ
tur penes pportiōeꝫ resistētiaꝝ. pbat: qꝛ dato opposito:
sequit ꝙ si a. moueret aliqđ mobile aliq velocitate: mo
ueret duplū ad illud subdupla velocitate: sꝫ ꝯñs est fal
sum: qꝛ tunc a pportiōe equalitatis vel minoris ineqli
tatis pueniret motus: dato ꝙ a. esset potētie vt qtuor:
ꝛ b. suū mobile vt tria. c. vo duplū vt sex. quare. ¶ 3a con 3a ꝯ
clusio. Uelocitas in motu nō attendit penes pportiōeꝫ
excessuū. pbat: qꝛ dato opposito: sequit ꝙ in duplo velo
cius qtuor mouerēt duo qꝫ duo vnū: qđ est ꝯtra phm. 7. T. c. 35.
phyco. di. ꝙ equali velocitate mouent: ꝛ pbat ꝯñtia: qꝛ
excessus qtuor ad duo est duplus ad excessum duoꝝ ad
vnū. ¶ 4a ꝯclo. Uelocitas in motu attēdit penes ppor 4a ꝯ
tionē pportionū potētiarū mouētiū ad suas resistētias:
ita ꝙ ex eqlib9 pportiōib9 potētiarū mouentiū ad suas
resistētias puenit equalis velocitas: ex inequalib9 ineq
lis. s. ad duplā dupla velocitas: ꝛ ad subduplā subdupla
velocitas: vt si a. ad b. esset pportio qdrupla: ꝛ c. ad d. eēt
pportio dupla: dico ꝙ a. moueret b. in duplo veloci9 qꝫ
c. d. eo ꝙ pportio qdrupla est dupla duple. ¶ Ista ꝯclu
sio pbat p silogismū diuisiuū sic: velocitas in motu attē
dit penes pportiōeꝫ motoꝝ vel mobiliū vel excessuuꝫ:
aut penes pportōeꝫ pportionū motoꝝ ad mobilia: sed
tria pma nō sunt danda ex pmis pozibus conclusionib9:
igitur oportet dare quartam.

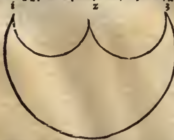
Contra pdicta arguit: ꝛ pmo ꝯtra pmā ꝯclonē au pm
ctoritate Arist. 4. phyco. dicentis. Qꝛ pro T. c. 71.
portio velocitatū in descēdendo est sicut pportio graui
tatū. ¶ 2o arguit ꝯtra scdam ꝯclonem auctoritate Arist. 2m
ibidē di. Qꝛ pportiōabilr augetur velocitas: sic diminuit 4 ph. 71
resistētia. ¶ 3o arguit ꝯtra tertiā ꝯclusionē auctoritate 3m
Cōmētatoris. 7. phyco. dicētis. Qꝛ velocitas ppria vni Com. 35
cuiqꝫ motui sequit excessum potentie motoris super po
tētiā rei mote. ¶ 4o arguit ꝯtra qrtā ꝯclusionē auctori 4m
tate Aristo. 2o celi dicētis. Qꝛ motus nālis ꝯtinue velo T. c. 35.
citat versus finē: ꝛ tamē cōtinue est eadē pportio agen
tis ad resistentiā: dato ꝙ mediū sit vniforme per totū.
¶ Itē ex illa ꝯclone sequit ꝙ quāto aliqd haberet ma
iorē pportionē sup aliquē lapidē: tanto velocius debe

ret illum ꝓycere: qđ est ꝯtra experientiā. ¶ Deinde sit a. calidū vt q̄ttuor ꝛ b. fridū vt duo. tūc eādē hꝫ ꝓportiōez a. sup b. in distātia maiori: sicut in minori: ꝛ tñ veloci⁹ a. alterat b. in distātia ꝓpinqua q̄ꝫ remota.

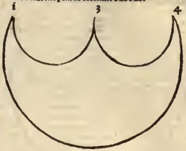
Ad pᵐ 4. phy. 7i. **Ad primum** dr̄: ꝙ illa ꝓpō phi est itelligēda ꝑ respcm̄ ad resistentiā sic: ꝓportio velocitatū in descēdēdo est sicut ꝓportio grauitatuꝫ ad suas resistētias. ¶ Ad 2ᵐ dr̄ silr̄: ꝙ illa ꝓpō nō ē absolu-
Ad 2ᵐ 4. phy. 72. te itelligēda: sicē vba sonāt: sꝫ isto mō ꝓporᵗ augeť veloci-
tas: sic diminuiť ꝓportio resistētie ad poᵃᵐ. ¶ Ad 3ᵐ: ꝙ
Ad 3ᵐ est duplex excessus. s. arismeᶜ⁹: quo totū excedit ptē vel mai⁹ excedit min⁹: ꝛ geometric⁹ q̄ ē ꝓportio maioris ad
7. ph. 35 min⁹. de p̊ excessu nō loq̄bať Cōmēta. sꝫ de 2°: ꝛ sic vadit
Ad 4ᵐ ꝑ 4ᵃ ꝯclone. ¶ Ad 4ᵐ dr̄: ꝙ in descēsu grauis: sicut maiorať velocitas: ita maiorať ꝓportio poᶜ ad resistētiā: q: vltra grauitatē essentialē ꝯtinue acgriť grauitas accñtalis q̄ dr̄ impetus faciēs ꝯtinue maiorē ꝓportionē. ¶ Et ad ꝯclonē adductā negeť ꝯñia: q: in ꝓiectiōe lapidis nō solū resistit lapis: sed ēt aer: ꝛ iō lꝫ ꝓyciēs hēat q̄druplā ꝓportōez sup grauitatē lapidis: nō tñ sup totā resistētiā: mō velocitas in motu nō seqť ꝓportōez poᶜ mouētis ad ptē resistētie solū sꝫ ad totā. ¶ Deinde ad aliā experiētiā adductā. Rñdeo ꝙ agēs dr̄ hēre ꝓportōez ad resistētiā dupl̄r. in actu ꝛ in poᵃ. in actu qñ actual̄r agit. ꝛ in potentia qñ nō actual̄r agit. Et istā ꝓportōez aliqñ hꝫ in actu ꝯpleto: ꝛ aliqñ in actu ꝑmixto poᶜ. Primo mō qñ agens agit in passuꝫ fm̄ totū nūerū sue poᶜ. Et 2° mō qñ agit fꝫ ptē. ¶ Dōm igiť ꝙ velocitas in motu seqť ꝓportōez in actu potētie ad resistētiā: ꝛ fm̄ ꝙ proportio in actu erit maior: sic ꝛ velocitas: lꝫ igiť a. sit vt q̄ttuor ꝛ nō agat vt q̄ttuor: nō dꝫ attēdi velocitas penes illū numerū: sꝫ solū penes illum: fm̄ queꝫ agens habet ꝓportiōez in actu ad passum: ꝛ ideo proportio in actu pōt fieri maior ꝛ minor penes maiorem ꝛ minorem applicationem agentis ad passum. igiť ꝛc.

Capl̄m. XXXIII.

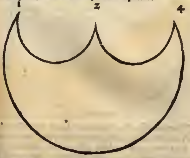
pᵐ **PRo maiori** notitia 4ᶜ ꝯclonis ꝛ eoꝝ q̄ dicta sunt circa illā. ¶ Est p̊mo notādū fꝫ Euclydē. 5° elꝫoꝝ. Q: si fuerint aliq̄ termini inuicem ꝓportiōabiles iter quos est mediū vnuꝫ ꝓportionabile ꝓportio p̊mi ad vltimum ꝯponiť ex ꝓportiōe p̊mi ad 2ᵐ. ꝛ 2ⁱ ad 3ᵐ. Et si fuerint duo media ꝓportio p̊mi ad vltimū componiť ex ꝓportione p̊mi ad 2ᵐ ꝛ 2ⁱ ad 3ᵐ ꝛ tertij ad 4ᵐ. vbi gr̃a. ꝓportio triū ad vnū cōponiť ex proportione triū ad duo q̄ est sexqaltera ꝛ ex ꝓportōe duoꝝ ad vnū q̄ est dupla: ita ꝙ ꝓportio tripla cōponiť ex dupla ꝛ sexqaltera.

Similr̄ proportio q̄ttuor ad vnū componiť ex ꝓportiōe q̄ttuor ad tria: que est ex sexquitertia: ꝛ ꝓportio triū ad duo: que est sexquialtera est ex proportione duorum ad vnuꝫ: que est dupla proportio. igitur quadrupla componitur ex vna dupla ꝛ vna sexquialtera ꝛ vna sexquitertia. Idem intelligo si inter primum ꝛ vltimum terminum mediarent plures termini duobus.

¶ Secūdo notāduꝫ iuxta doctrinā Euclydis ibideꝫ. Q: omnis ꝓportio composita ex proportiōe maiori ꝛ minori est minor q̄ꝫ dupla ad ꝓportionē maiorem: ꝛ maior q̄ꝫ dupla ad proportioneꝫ minorē. patet: nam omne totum compositū ex duabus partibus inequalibus: est minus q̄ꝫ duplum parti maiori ꝛ magis q̄ꝫ duplum parti minori: eo ꝙ est duplum precise ad mediuꝫ inter illas partes. vnde tripedale est duplū precise ad pedale cū dimidio: ꝛ plus q̄ꝫ duplū ad pedale: ꝛ minus q̄ꝫ duplū ad bipedale: ꝛ ita in proposito proportio triū ad vnū que est tripla est maior q̄ꝫ dupla sexquialtere. ꝛ minor q̄ꝫ dupla duple: eo ꝙ dupla est maior sexquialtera. ¶ Consequēter dicatur ꝙ omnis proportio composita ex duab⁹ proportionibus equalib⁹ est precise dupla ad quālibet illarū. vnde proportio quadrupla cuiusmodi est q̄ttuor ad vnum est dupla duple: quia componiť ex duabus duplis: eo ꝙ proportio q̄ttuor ad vnū componiť ex proportiōe quattuor ad duo ꝛ duoꝝ ad vnum: quarū quelibet est dupla: modo oēs ꝓportiones duple sunt equales. 2ᵐ

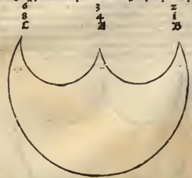

¶ His visis sit hec p̊ma cōclusio. Nō si aliqua potentia mouet aliqđ mobile eadē mouebit medietatē illi⁹ precise in duplo velocius. probať. nam sit a. potentia vt. 8. ꝛ suuꝫ mobile b. vt duo: ꝛ medietas eius. s. c. sit vt vnū. tūc ex quo velocitas in motu sequiť proportionē potētiaruꝫ mouentiū ad suas resistentias: ꝛ proportio a. ad c. est minor q̄ꝫ dupla ad proportionē a. ad b. per 2ᵐ notabile. igitur a. minus q̄ꝫ in duplo velocius mouet c. q̄ꝫ b. ¶ Item arguiť ꝙ aliquādo plus q̄ꝫ in duplo velocius mouet po- p̊ᵃ 3 2

tentia medietatē q̄ totū: quia posito q̄ a. sit potētie vt tria: ⁊ b. mobile vt duo: ⁊ c. medietas vt vnū. tūc propor/tio a. ad c. est maior q̄ dupla proportiōi a. ad b. patet. igi/tur a. plus q̄ in duplo velocius mouet c. q̄ b.

z^a ꝯ ❡ Scḋa ꝯclo. Nō si aliq̄ po^a mouet aliqḋ mobile: dupla po^a mouebit idē mobile in duplo velocius. ꝓbat̄: ⁊ pono q̄ a. sit po^a vt q̄ttuor: ⁊ b. mobile vt vnū: ⁊ c. po^a dupla ad a. vt. 8. ⁊ pʒ q̄ a. mouet b. ꝓportōe quadrupla: ⁊ c. mouet b. a. ꝓportiōe octupla: sʒ ꝓportio octupla nō est dupla q̄/druple: sed maior q̄ dupla. igit̄ c. mouet b. minus q̄ in du/plo velocius ad illud qḋ mouet a. pʒ ꝯn̄a: ⁊ minor declara/tur. nā ꝓportio c. ad b. que est octupla cōponit̄ ex ꝓpor/tiōe. 8. ad q̄ttuor: ⁊ q̄ttuor ad vnū: sed ꝓportio q̄ttuor ad vnū est maior q̄. 8. ad q̄ttuor: cū ista sit q̄drupla ⁊ illa du/pla. igit̄ ꝓportio octupla est minor q̄ dupla quadruple.

z ❡ Itē ostedit̄ q̄ aliq̄n dupla po^a plus q̄ in duplo velo/cius mouet illud mobile: ⁊ pono q̄ a. sit po^a vt tria: ⁊ b. mo/bile vt duo: ⁊ c. po^a dupla vt. 6. isto posito a. mouet b. a. ꝓ/portōe sexqualtera: ⁊ c. a. ꝓportōe tripla: sʒ ꝓportio tripla est plus q̄ dupla sexqualtere. igit̄ plus q̄ in duplo velocius c. mouet b. q̄ a. moueat idē b. minor pʒ: qꝛ ꝓportio tripla ꝯponit̄ ex vna dupla ⁊ ex vna sexqualtera: q̄ est minor q̄ dupla: sʒ oīs ꝓportio ꝯposita ex maiori ⁊ minori: est ma/

3^a ꝯ ior q̄ dupla ꝓportiōi minori. igit̄. ❡ 3^a ꝯclo. Nō si due po^e diuisim mouēt duo mobilia diuisim eedē po^e ꝯiuncte mouebūt eadē mobilia aggregata eq̄li velocitate. ꝓba/tur: ⁊ sit a. po^a vt q̄ttuor: ⁊ b. suū mobile vt vnū: ⁊ sit c. alia po^a vt q̄ttuor ⁊ suuʒ mobile d. vt duo: isto posito. pʒ q̄ a. mouet b. a. ꝓportōe q̄drupla: ⁊ c. mouet d. a. ꝓportōe du/pla: ⁊ nulla illarū ꝓportionū mouet aggregatū ex a. ⁊ c. totū ꝯiūctū ex b. ⁊ d. sʒ ꝓportōe media: qꝛ. 8. ad tria ē ꝓ/portio dupla supbipartiens tertias. ❡ 4^a ꝯ. Si aliq̄ po^a 4^a ꝯ

mouet aliqḋ mobile: medietas illius po^e mouebit medie/ T. c. 35.

tatē mobilis eq̄li velocitate. pʒ: qꝛ q̄lis est ꝓportio totius 36. 37.

ad totū: talis est ꝓportio medietatis ad medietatē.

Contra

ꝑdicta argr̄: ⁊ p̄mo ꝯ p̄mā ꝯnē auc̄te Aris. p^m

7. phyc. di. q̄ si aliq̄ po^a mouet aliqḋ mo/ T. c. 35.

bile: eadē po^a mouebit medietatē illius mobilis in duplo 36. ⁊. 37.

velocius. ❡ z^o argr̄ ꝯ z^am ꝯnē auc̄te eiusdē ibidē di. Qꝛ si z^m

aliq̄ po^a mouet aliqḋ mobile: po^a duplata mouebit ideʒ mobile in duplo velocius. ❡ 3° argr̄ auc̄te eiusdē ibidem 3^m

dicētis. Qꝛ si due po^e diuisiʒ mouēt duo mobilia: eedē po^e ꝯiūctiʒ mouebunt eadē mobilia eadē velocitate. ❡ 4° 4^m

argr̄ ꝯ 4^am ꝯclonē ponēdo: q̄ a. sit calidū vt. 8. ⁊ b. frigidū vt q̄ttuor: ⁊ mediū ꝑ qḋ fit mot^9 ēt frigidū vt q̄ttuor: ⁊ pʒ q̄ a. mouet b. a. ꝓportōe dupla: ⁊ tn̄ si a. ⁊ b. remitterent̄ ad subduplū: a. nō ageret i b. qꝛ si sic cū nec̄io ꝑus ageret in mediū q̄ in extremū: seq̄t̄ q̄ actio fieret a ꝓportōe eq̄/litatis. ❡ Itē aliqḋ est agēs īdiuisibile nō hn̄s aliq̄ me/dietatē. igit̄ medietas illius nihil pōt mouere. igit̄.

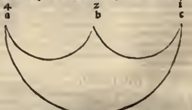
Ad primum

di: Qꝛ illa ꝓpō pꝫi est sic intelligē/ Ad p^m

da si potētia mouētis ad potētiaʒ T. c. 35.

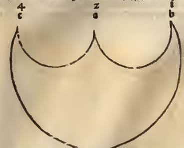
sui moti fuerit ꝓportio dupla: eadem potētia mouebit 36. ⁊. 37.

medietatē illius moti soluʒ in duplo velocius: vbi grā: sit a. po^a vt q̄ttuor: ⁊ b. motū vt duo: ⁊ c. medietas eius vt vnū: tunc in casu posito a. mouet c. i duplo velocius ꝑcise q̄ b.

❡ Ad z^m dico: q̄ illa ꝓpō pꝫi ē sic itelligēda: si po^a mouē/ Ad z^m

tis ad po^am sui moti fuerit ꝓportio z^le po^a duplicata mo/uebit idē mobile i z^lo velocius: vt vbi grā. sit po^a a. vt duo ⁊ b. mobile vt vnū: ⁊ c. po^a vt 4^or: tūc isto posito c. in du/plo velocius mouet b. q̄ a. mouet b. ex q̄ ꝓportio ē dupla.

❡ Ad 3^m dicit̄: q̄ illa ꝓpō est sic intelligēda: si due potē/ Ad 3^m

tie diuisim mouēt duo mobilia ꝯsimili velocitate: eedē potentie aggregate mouebūt eadē mobilia ꝯiunctiʒ ea/deʒ velocitate. pʒ: qꝛ sic semꝑ seruat̄ eadē ꝓportio moto

rum ad mobilia: verbi grã: sit a. potētia vt sex: ⁊ b. suum mobile vt duo: ⁊ c. potentia vt tria: ⁊ d. suum mobile vt vnum: sicut igiť a. ad b. est ꝓportio tripla: ⁊ similr c. ad d. ita aggregati ad aggregatū: q₂ nouez ad tria est ꝓportio
Ad 4ᵐ tripla. ❡ Ad 4ᵐ diciť: ꝙ p mobile intelligo totā resistē tiam: mō nō solū b. resistit a. sed etiam mediū frigiduz; iō remittať mediū ad subduplū cū b. ⁊ a. alterabit ipm a. ꝓportiōe dupla. ❡ Et ad ꝯfirmatiōez diciť: ꝙ intelligiť de agentibus habentibꝰ partes quātitatiuas: vel aliter ⁊ melius: ꝙ potētia actiua dupľr dicitur habere medietatē. s. formaľr: q₂ hab₃ quātitatē in se: ⁊ sic nō loquor ad p̄sens: ⁊ virtualr ꝓ q̄₃ io h₃ aliq̄₃ potētiā subduplaz: ⁊ sic intelligiť ꝯclusio: q₂ nulli dubiū si aliqua potētia mouet aliqđ mobile subdupla potētia mouebit subduplū mobile p̄cise eq̄li velocitate. Capľm. XXXIIII.

alb. paᵒ ī suis pportiᵇʒ.

N Unc ꝯsequēter dicam penes qđ attēditur

cuiuslib₃ motꝰ velocitas tāq̄₃ penes effectū incipiēdo a motu locali a quo ceteri
T. c. 57. ⁊ 58. habēt originē: vt testať p̄hus. 8. p̄hycoꝝ.
pᵐ ❡ Pro quo est p̄mo notādū: ꝙ velocitatez attendi penes aliquid nō est aliud q̄₃ velocitatez mēsurari ⁊ cognosci per illud recte: sicut per vlnā mensuramus pannū ⁊ cognoscimus quātitatē eiꝰ: ⁊ ideo velocitas motus pōt attendi ⁊ cognosci penes aliquid tanq̄₃ penes causam: sicut penes ꝓportiōez potentie mouētis ad suā resistentiā: vt dictū est. s. ꝙ ex maiori ꝓportiōe puenit ꝓportiōabilr maior velocitas ⁊ penes effectū cōsurgentē ex tali motu: qui diciť dispositio acq̄
2ᵐ sita vel acquirēda per motū. ❡ Scđo notandū: ꝙ qđlibet mobile localiter motuz motu recto deducta rarefactiōe ⁊ cōdensatiōe moueť ita velociter sicut aliqua eiꝰ pars. p₃: q₂ quelibet pars moueť ad motuz totius. ❡ Et notanter dico deducta rarefactiōe ⁊ cōdensatiōe: quia si aliqđ totū moueť versus aliquē terminuz: cuius aliq̄ ps versus eundē rarefieret: illa talis pars velocius moueretur q̄₃ totū: q₂ illa moueretť duplici motu versus eundez terminū. s. ꝓprio rarefactionis: ⁊ motu raptus a toto. iō velocitas talis partis esset maior q̄₃ velocitas totius recte: sicut sortes existēs in naui mota versus aliquem terminum moueretur etiam proprio motu versus eundez: velocius moueretur q̄₃ ipsa nauis.
pᵃ ꝯ ❡ His p̄missis sit hec p̄ma cōclusio. Uelocitas in motu locali recto nō attendiť penes spatiū corporale vel sup̄
p ficiale: sed lineale in tanto tēpore pertransitū. p̄ma pars p₃: quia dato opposito in descensu grauis illud in duplo velociꝰ moueretť sua medietate: qđ est falsuz: quia in tali motu pars ita velociter moueretť sicut totuz. p₃ ꝯñtia: quia totū ptransit dupluz spatiū tam corporale q̄₃ sup̄fi
2 ciale ad spatiū pertransitū a sua medietate. 2ᵃ pars arguiť: velocitas in motu locali attendiť penes spatiū per
6. p̄h. t. 4. T. c. 30. respcm̄ ad tēpus s̄m p̄hm. 7. p̄hyco. ⁊ nō penes spatium corporale nec sup̄ficiale. ḡ penes spatiuz lineale. ❡ Se
2ᵃ ꝯ cunda ꝯclusio. Uelocitas in motu locali recto nō attēditur penes spatiū lineale descriptū a puncto velocissime moto. pbať: nā posito ꝙ sortes ⁊ plato currerēt eq̄ velociter de vno termino ad aliū terminū: ⁊ ꝓpe finē sortes extenderet brachiū: tunc nō ꝓpter hoc moueretur velocius platone: lz aliquis pūctus sortis sit velocius motus
3ᵃ ꝯ aliquo puncto platōis. ❡ Tertia cōclusio. Uelocitas in motu locali recto nō attendiť penes spatiū lineale totale inter terminū a quo ⁊ terminū ad quē interceptū. probať: ⁊ pono ꝙ inter duos parietes sint due virge: vna lōga ⁊ alia breuis: quarū quelibet tangat vnū illoꝝ parietum: ⁊ nō aliū: ⁊ incipiant moueri sic ꝙ eque cito ambe tangāt aliū parietē. Isto casu posito. p₃: ꝙ ille virge inequaliter mouebunť: quia breuis velocius: ⁊ tamē in eodem tēpore equalē lineam pertrāsibunt. ❡ Quarta cō 4ᵃ ꝯ
clusio. Uelocitas in motu locali recto attenditur penes maximū spaciū lineale descriptū a pūcto medio vel eq̄ualēti corporis moti. p₃ ex quo nō attendiť penes lineaz descriptā a puncto velocissime moto: nec penes spatiuz interceptū inter terminū a quo: ⁊ terminū ad quē.

Contra istam ꝯclusionē arguiť p̄mo sic: ponēdo ꝙ pᵐ

sortes incipiat moueri sup̄ a. ⁊ plato sup̄ b. que sint spacia equalia: ⁊ sic ꝙ eque cito erunt in fine: sic tamē ꝙ a. cōtinue post sortē rarefiat: isto posito sortes ⁊ plato cōtinue eque velociter mouebunť: ⁊ tñ maius spacium lineale ptrāsibit sortes q̄₃ plato. ❡ Scđo pono ꝙ 2ᵐ
a. sit spaciū dupluz ad b. ⁊ ꝙ sortes incipiat moueri sup̄ a. ⁊ plato sup̄ b. ⁊ eque velociter mouebunť: sic tñ ꝙ b. quiescente a. ꝯtra moueať tāta velocitate quāta moueť sor. isto posito q̄₃ p̄mo pla. erit in fine b. sor. erit in fine a. igiť sortes ptransibit duplū spaciū lineale ad spaciū pertransitum a pla. ⁊ tñ eque velociter mouebunť. ❡ 3ᵒ sic. 3ᵐ
⁊ pono ꝙ sint duo grauia in ꝯcauo lune icipiētia descendere vnū p chordā. ⁊ aliud p arcū. ita tñ ꝙ eque cito veniūt ad mediū mūdi. isto posito p₃. ꝙ spacia ptrāsita nō sunt eq̄lia. ⁊ tñ eque velociter mouētur. q₂ eque velociter descēdūt. ex quo eque velociter veniūt desursum ad deorsum. ❡ 4ᵒ pono ꝙ a. sit potētia vt. 8. ⁊ b. vt q̄tuor. ⁊ 4ᵐ
debeāt ptrāsire c. d. spacia se habētia in eadē ꝓportione s̄₃ lōgitudinē iuicē in qua se hñt a. ⁊ b. ⁊ moueať a. sup̄ c. ⁊ b. sup̄ d. isto posito p₃. ꝙ a. ⁊ b. eque velociter mouebūtur: q₂ ab eadem proportione. ⁊ tamē a. pertransibit maius spacium lineale. quia totum c. ⁊ b. solum d.

Ad primum diciť ꝙ nō est icōueniēs p rarefa Ad pᵐ

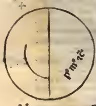
ctionē ⁊ ꝯdēsationē aliq̄ duo eque p̄mo incipere moueri. ⁊ eque cito desinere moueri ⁊ ꝯtinue eque velociter moueri: ⁊ tñ in fine spaciū ptransitū ab vno sit spaciū cētuplū ad spaciū ptransitū ab alio. dato ꝙ vnū illoꝝ spacioꝝ rarefiat vel ꝯdenseť ad cētuplū: nō quidē a parte anteriori. sed a posteriori mobilis. ⁊ iō itelligiť ꝯclusio deducto altero motu. ❡ Ad 2ᵐ dicitur Ad 2ᵐ
eodē modo: ꝙ id nō est incōueniēs ex quo spacium ꝯtra moueť: ⁊ ideo diciť ꝙ velocitas in motu locali recto attēdiť penes spaciū lineale a pūcto medio descriptum in tāto vel in tāto tp̄e per respectū ad negationē cuiusq̄₃ alterius motus. ❡ Ad 3ᵐ diciť. ꝙ illa in casu isto nec eque Ad 3ᵐ
velociter nec ieque velociter mouebūtur: q₂ illi motus nō sunt vere iuicē cōparabiles eo ꝙ arcus nō vere cōparať chorde s̄m equalitatē vel inequalitatē. Dato tamē ꝙ adinuicē cōparātur s̄₃ doctrinā alioꝝ. Dico ꝙ ieque velociter moueňť: ⁊ nego illā ꝯñtiaz. eque velociter descendunt. ergo eque velociter moueňť: q₂ nō penes idez requiriť velocitas motus localis recti ⁊ descensus: velocitas eniz descēsus attendiť penes ꝓpinquitatē ad centruz in tanto vel in tāto tēpore. iō ista stant simul ꝙ aliqua duo eque velociter descendāt: ⁊ tamē vnuz illorum ptrāseat spaciū centuplū ad spaciū alteriꝰ. ❡ Ad 4ᵐ di Ad 4ᵐ
ciť: ꝙ si c. d. spacia se habent solū in dupla ꝓportiōe quo ad magnitudinē: nō tamē quo ad raritatē ⁊ densitatē a. plus ptransibit q̄₃ b. sed nō seruabiť eadē ꝓportio: quia in motu locali nō solū ꝯsiderať resistentia ex parte lōgitudinis: sed principalius ex parte densitatis ⁊ raritatis. Ideo si poniť in casu ꝙ c. sit duplū in densitate ad d. dico ꝯñter ꝙ qualis est ꝓportio a. ad c. talis est ꝓportio b. ad d. ⁊ ꝙ ptransibunt equalia spacia solū: ita ꝙ si b. pertrāsibit solū d. opȝ ꝙ a. ptransibit solū medietatē c. ⁊ cū diciť a. est maioris potentie q̄₃ b. igiť ptransibit maius

spaciũ: negeť ɔñ̃a: sed soluz sequiť φ ptransibit difficilius spacium: quare ꝛc.

Capłm. XXXV.

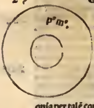
Non habeť sufficiēter penes qd attenditur velocitas motus localis ex nũc dictis: nisi sciretur penes qd attēdiť velocitas motus circularis. Et iõ ad hoc inuestigandũ. ¶ Est p̃mo notandñ ſm p̃hm. 6° phẏcoꝝ: velocius esse illud qd in eq̃li vel minori tēpore ptransit plus de spacio: ꝛ sic velocitatē motus circularis opʒ arguere ex spacio ptransito in tanto vel in tanto tēpore: nõ quidē ex spacio corporali vel supficiali vt dicebať in alio caplo: sed penes spaciũ lineale. vñ tanta velocitate moueť medietas circularis rote figuli quanta velocitate moueť tota rota: ꝛ tamē describit solũ subduplum spaciũ corporale vel supficiale. Et ideo solũ penes lineã descriptã attēdiť velocitas mot⁹ circularis. ¶ 2° notandũ: φ lʒ mot⁹ circularis ꝛ circuitio sint vnuʒ ꝛ idē: tñ circuitio supaddit motui circulari descriptiõeʒ anguli circa centrũ: vel apem: ꝛ iõ possibile est duo ineque velociter moueri ꝛ equalr circuire. s. punctus existēs in circulo eqnoctiali: ꝛ punct⁹ sibi corrñdēs in circulo artico: nec sequiť. motus a. est velocior motu b. ꝛ tam motus a. q̃ʒ motus b. est circuitio. igitur circuitio a. est velocior circuitione b. quia motus ꝛ circuitio sunt diuersarum rationum: lʒ sint idem realiter.

(Margin: p̃ᵐ t. c. 14. ꝛ. 7. ph̃. 30. — 2ᵐ — p̃ᵃ ɔ̃)

¶ Istis p̃missis sit hec prima conclusio. Uelocitas in motu circulari nõ attenditur penes lineã descriptaʒ a puncto medio semidyametri ipsius mobilis. pbať: quia aliquid moueť circulariter sicut celũ: cuius tamē pũctus medius semidyametri nõ est in eo: modo non est verisimile φ velocitas motus alicui⁹ mobilis debeat attēdi penes lineã descriptã a pũcto qui nõ sit in eo.

(Margin: 2ᵃ ɔ̃)

¶ Scḋa ɔclo. Uelocitaʒ in motu circulari nõ attēdiť penes lineã ďscriptã a pũcto medio vel equalẽti iter supficiē ɔcauaʒ ꝛ ɔuexã. pbať: qꝛ dato opposito: seqtur φ si tale corp⁹ orbiculare ɔdēsareť a pte ɔcaui v̇sus ɔuexũ illo ɔuexo eq̃liter distãte a cētro: tc id veloci⁹ moueret circulariter q̃ʒ añ ɔdēsatiõeʒ: qõ est falsuʒ: qꝛ exquo ɔuexuʒ ɔtinue manet eq̃lr distãs a cētro ei⁹: sicut p̃us ꝛ ɔtinue describit idē p̃cise spaciuʒ lineale: ꝛ pʒ ɔñ̃tia: quia per talē condensatiõeʒ cõtinue punctus medi⁹ maiorē lineã describit. Cõsimilr si tale corp⁹ orbiculare rarefieret ex pte ɔcaui ɔuexo manēte in equali distantia a centro illud ex tali rarefactiõe tardius moueret: qõ non est verũ: ꝛ pʒ ɔñ̃tia: qꝛ punct⁹ medius cõtinue minorē arcuʒ describeret.

3ᵃ ɔ̃ ¶ Tertia ɔclo. Uelocitas in motu circulari attēdiť penes lineã descriptam veraʒ vel imaginariã a puncto velocissime moto in tãto vel in tãto tempore. pbať. naʒ mobile localiter motũ ita velociter moueť sicut aliqua eius pars: ꝛ ɔñ̃ter sicut aliquis punctus eius: ꝛ notãter dico verã vel imaginariã p̃pter vltimaʒ speram que nõ describit spaciũ: nec lineã veraʒ: sed solũ imaginariaʒ. vnde põt sic argui ɔ̃ penes illud tanq̃ʒ penes effectũ debet attendi cuiuslibet mot⁹ velocitas: per qõ possumus certificari de tali velocitate. s. quanta ipsa est: ꝛ hoc mediãte mēsura tēporis: sed cognita tali linea descripta a pũcto velocissime moto possumus mediãte mensura tēporis certificari de hᷓ velocitate quãta ipsa est. igiť ꝛc.

4ᵃ ɔ̃ ¶ Quarta ɔclo est ista. Uelocitas circuitiõis attendiť penes angulũ descriptũ in tãto vel in tãto tempore circa centrũ: ita φ si in equali tēpore duo mobilia circulariter mota describerent angulos eq̃les circa centrũ: illa eque velociter circuirēt: ꝛ si ineq̃les inequaliter circuirēt quãtũcũq̃ʒ eque velociter mouerenť. Ista conclusio pʒ: qꝛ aliter nõ eq̃liter circuiret pũctus articus: sicut pũctus equinoctialis: qõ est falsuʒ: qꝛ in eodē tēpore adeq̃te q̄libet illoꝝ punctoꝝ pficit cursum toti⁹ reuolutiõis.

Coꝛᵐ ¶ Ex ista ɔclusione sequiť φ circuitio nõ est vere cõparabilis motui locali recto vel circulari in velocitate ꝛ tarditate: qꝛ angulus ꝛ linea siue sit circlaris siue recta nõ possunt inuicē cõparari ſm equalitatē vel ineq̃litatē intensionē vel remissionē: angulus. n. nõ est equalis vel inequalis linee: nec aliqua linea vt sic est eque intensa vel ineque intēsa cum angulo.

p̃ᵐ Contra tertiã ɔclonē in qua cõtineť p̃ncipalis difficultas arguiť q̃druplicter. Et p̃mo sic: qꝛ illa sequiť φ si alicui rote circulariter mote apponereť in cõuexo vnus radius ſm longitudinē φ illa in duplo vel in quadruplo veloci⁹ moueret. s. ſm lõgitudinē illi⁹ radij: qꝛ linea descripta a puncto velocissime moto esset maior in duplo vel q̃druplo: sed illud est dissonũ: qꝛ seqtur ɔñ̃ter: φ si duo homines ptransirēt in eodē tempore adeq̃to tantũ spaciũ p̃cise super terram: maior eoꝝ velocius moueret: qꝛ cũ capite maioreʒ lineam describeret.

2ᵐ ¶ Scḋo sequiť: φ ab eq̃li p̃portiõe p̃ueniret inequalis velocitas. pbať. ponēdo φ sint duo motores inequaliũ virtutũ mouētes duo mobilia circularia ineq̃liter magna ab equali p̃portiõe. s. φ potentior motor mouet maius mobile ꝛ remissior min⁹: ꝛ hoc motu circulari. Tũc queriť aut illi duo motores reuoluunt sua mobilia eque velociter vel nõ: si nõ. igiť nõ eque velociter mouent illa: ꝛ p ɔñ̃s ab equali p̃portiõe p̃uenit ineq̃lis velocitas. Si sic: cũ mobile motoris potētioris sit maius q̃ʒ mobile debilioris: sequiť φ motor potētior in tēpore eodē describet maius spaciũ q̃ʒ debilior: ꝛ iterũ sequitur φ p̃us.

3ᵐ ¶ Tertio φ oĩs latitudo vniformiter difformis correspõdet suo gradui medio: sed rota circulariter mota moueť vniformiter difformiter. igiť motus ei⁹ corrñdet gradui medio: ꝛ nõ pũcto in circũferētia. tʒ ɔñ̃tia cũ maiori ex p̃ncipijs nãlib⁹ ꝛ geometricis: minor aũt declarať ex eo: qꝛ dato quoq̃ʒ pũcto iter cētrũ ꝛ circũferētiã quantũ excediť suus mot⁹ a motu pũcti supioris: tñ excedit motuʒ pũcti iferioris eq̃liter distãtis.

4ᵐ ¶ 4° sic. nõ quelibet q̃litas est ita intēsa: sicut q̃libet ei⁹ ps intēsissima. igiť eodē mõ: nõ omne qõ moueť localiter ita velociter mouetur: sicut aliqua eius pars. tenet ɔñ̃tia a sufficiēti similitudine: ꝛ añs est notũ: eo φ caliditas vniformiter difformis terminata ad gradũ summũ iclusiue nõ est summa cũ sit remissior q̃ʒ caliditas sũma p totũ.

Ad p̃ᵐ Ad primum negeť ɔñ̃a: sʒ soluʒ sequiť φ aggregatũ ex radio ꝛ rota veloci⁹ mouetur: sʒ hoc est veꝝ ſm lõgitudinē radij: rota aũt semp eq̃ velociter moueť: ɔcedo tñ φ hõ lõgior velocius moueť q̃ʒ breuis: dato φ ambo moueanť sup terrã sphericã: ꝛ ɔsequēter describit mai⁹ spaciũ lineale: nõ cũ pedib⁹: sed in aere cũ capite.

Ad 2ᵐ ¶ Ad 2ᵐ nego ɔñ̃am: ꝛ ad pbatiõeʒ: dico φ illi motores nõ eq̃ velociter reuoluũt illa mobilia: lʒ eq̃ velociter moueãt illa: imo citi⁹ reuoluit motor minor suũ mobile q̃ʒ motor maior: sʒ in eodē tpe nõ describunt nisi eq̃les lineas. Et ad iprobatiõeʒ dico. Qꝛ lʒ ab equali p̃portione nõ possit p̃uenire ineq̃lis velocitas mot⁹: tñ ab eq̃li p̃portione põt p̃uenire ineq̃lis velocitas circuitiõis: qꝛ velocitas motus circulatiõis ꝛ circuitiõis nõ at

Ad 3m tendiť penes idē.vt dcm̄ est. ¶ Ad 3m dr̄:ꝙ dupl'r motꝰ
dicit̄ vniformis:vel quo ad tp̄s:vel quo ad subm̄. Mo/
tus vniformis quo ad tp̄s est ille quo in eq̄li parte tēpo
ris spaciū acquiriť equale. Sed motꝰ vniformis quo ad
subm̄ est ille:quo q̄libet pars eque velociter moueť cū
suo toto. ¶ Ex quo sequiť ꝙ corpꝰ circulariter motū: lʒ
nō possit moueri vniformiter quo ad subm̄:tn̄ bn̄ potest
moueri vniformiter quo ad tp̄s. Itē motꝰ vniformiter
difformis quo ad tp̄s est ille quo acqriť spaciū vniformi
ter difformiter a puncto velocissime moto:sʒ vniformi/
ter difformis quo ad subm̄ est ille: quo ptes mobiles īui
cē vniformiter difformiter mouentur. ¶ Rn̄deť igiť
ad argumētū:ꝙ illa maior nō est vera: nisi ītelligēdo de
latitudine vniformiter difformi in ordine ad tp̄s: ꝛ non
ad subʒ:mō si corpꝰ spericū vniformiter difformiter mo
uereť quo ad tp̄s:adhuc velocitas illiꝰ attēdereť penes
Ad 4m lineā descriptā a puncto velocissime moto. ¶ Ad 4m di
ciť:ꝙ nō est simile de motu locali ꝛ de alijs q̄litatibꝰ:nā
q̄libet localis motus quātūcūq; paruus sufficit denomi
nare subʒ: qd nō sufficit q̄libet qualitas quantūcūq; re/
missa:nulla.n.albedo vel caliditas denominat suū subʒ:
nisi habuerit gradū vltra mediū:vel saltē maiorē ꝓpor/
tionē supra suū ꝯriū:q̄re ꝛc. Caplm̄ XXXVI.

Uia augmētatio

Quia augmētatio videť esse āneẋa mo
tui locali. ideo dicto de velocitate motꝰ
localis: sequiť ꝯńter dicere de velocita/
pm te motꝰ augmētatiōis. ¶ Ubi nōndū p:
ꝙ augmētatio sumiť dupl'r.s. cōiter ꝛ ꝓ/
prie. Augmētatio cōiter dicta est motꝰ ad extēsionē ma/
ioris q̄ntitatis:ꝛ sic rarefactio diciť augmētatio. Augmē
tatio aūt ꝓprie dicta est motꝰ ad q̄ntitatē maiorē ꝑ īmo
sumptōeʒ alimēti ꝯuersi in nām aliti:ꝛ isto mō augētur
viuētia:taʒ sensitiua q̄ʒ nō sensitiua. ¶ Proportiōabil'r
dicať de diminutiōe:ꝙ diminutio cōiter dicta: est motꝰ
ad extēsionē minorē:ꝛ sic ꝯdēsatio dr̄ diminutio. Sʒ di
minutio ꝓprie dicta: est motꝰ ad extēsionē minorē ꝑ de/
perditiōeʒ ptis a toto factā a calori nāli:ꝛ sic nihil dimi
2m nuiť nisi viuēs. ¶ 2° notādum: ꝙ nec velocitas motus
augmētatiōis:nec aliciuꝰ alterius motus hʒ attēdi sim/
pliciter penes aliq̄d nisi habeať respectꝰ ad tp̄s:q2 nō se/
quiť. sortes ꝑtrāsibit duplā lineā ad lineā ꝑtrāsitā a pla
tone.igiť in duplo velocius mouebiť:q2 forte in maiori
tempore pertrāsibit sortes suā lineā q̄ʒ plato: ꝛ ita dica/
tur de alijs motibꝰ. ideo semp debet intelligi velocitas
motus in ordine ad tm̄ vel ad tm̄ tempus.
p° ꝯ ¶ His ꝑmissis sit h p° ꝯclo. Uelocitas motꝰ augmētatio
nis nō attēdiť penes ꝓportōeʒ q̄ntitatis acq̄site ad q̄nti/
tatē p̄exn̄tē.pʒ:q2 dato opposito seq̄ť ꝙ aliq̄ due augmē
tatiōes nō forēt inuicē cōparabiles.pʒ: dato ꝙ a.sit vna
augmētatio ꝑ quā acqrať ꝓportio eq̄litatis.s. ꝙ pedale
acqrať pedali:ꝛ b.alia augmētatio ꝑ quā acquirať ꝓpor
tio ineq̄litatis.s.bipedale pedali:isto posito si velocitas
augmētatiōis attēdiť penes talē ꝓportōeʒ acq̄sitā: ꝛ in
casu isto acqriť ꝓportio eq̄litatis ꝛ ꝓportio ineq̄litatis
2 q̄ nō sunt īuicē vere ꝯpabiles.igiť ꝛc. ¶ Itē sequiť ꝙ si
aliq̄ duo siue equalia siue inequalia diminuanť ad non
q̄ntū in eodē tēpore ꝙ illa eque velociter diminuenť: q2
ꝯtinue deꝑdent ꝯsilēs ꝓportiōes.s.duplā triplā: ꝛ sic in
infinitū:sed ꝯńs est falsuʒ:q2 si duo eq̄lia in eodē tp̄e eq̄
cito veniēt ad nō q̄ntū:illa eq̄ velociter diminuenť.igiť
2° ꝯ ineq̄lia nō eque velociter diminuenť. ¶ 2ᵃ ꝯclo. Uelo/
citas augmētatiōis oīno attēdiť penes ꝓportōeʒ totius
aggregati ex p̄exn̄te ꝛ aduenie̅te ad p̄exn̄s solū. ꝓbatur:
nā dato opposito:seq̄ť ꝙ si aliq̄d a nō q̄nto īcipit augmē/
tari ꝙ illud in īfinitū velociter augmētabiť. ꝯńs est dis
sonū:q2 hoc nō est verū incipiēdo ab aliq̄ certa q̄ntitate:
igiť nec a nō gradu quātitatis:ꝛ ꝓbať ꝯńtia:posito ꝙ a.
incipiat augmentari a nō quanto vniformiter difformi
ter:isto posito arguiť sic.a.imediate post hoc hēbit ꝓpor
tionē duplā triplā:ꝛ sic in īfinitū totiꝰ aggregati ad p̄ex
stens.igiť imediate post hoc īfinite velociter augmēta/
bitur.tʒ ꝯńtia:ꝛ añs est notū intuēti. ¶ Itē seq̄tur ꝙ in 2
hora futura a.augmētabiť in īfinitū velociter: ꝛ b.soluʒ
finite:ꝛ tn̄ b.acqret in eadē hora q̄ntitatē cētuplā ad q̄nti
tatē a.pʒ:ponēdo cū casu ꝑori ꝙ b.sit iam pedalis quāti
tatis ꝛ acqret in ista hora quātitatē cētuplaʒ ad illā: ꝛ ꝙ
a.nunq̄ʒ erit maioris quātitatis q̄ʒ bipedalis. ¶ 3° ꝯclo. 3° ꝯ
Uelocitas augmētatiōis cōiter dicte nō attēdiť penes
q̄ntitatē acq̄sitā in tāto vel in tanto tp̄e.pʒ: q2 rarefactio
est augmētatio cōiter dicta:ꝛ tn̄ ꝑ rarefactiōeʒ nō acqri
tur ibi aliq̄ q̄ntitas:ſm phʒ ꝛ Cōmēta. 4.° phyco.lʒ bn̄ ꝑ t.c.84.
rarefactionē acqrať noua extēsio. ¶ Ex ista ꝯclone: seq Corm
tur ꝙ velocitas diminutiōis cōiter dicte nō attēdiť pe/
nes q̄ntitatē deꝑditā in tanto vel in tāto tp̄e:eo ꝙ ꝑ con/
dēsationē nō deꝑdiť quātitas:sʒ solū extēsio. ¶ 4ᵃ ꝯclu 4° ꝯ
sio. Uelocitas augmētatiōis ꝓprie dicte attēdiť penes
quantitatē acquisitā absolute in tāto vel in tāto tp̄e. pʒ:
q2 nō videť penes q̄d aliquid attēdi debeat ꝓpter p̄mā
ꝛ scdaʒ ꝯclones: etiā velocitas alioꝝ motuū attēdiť pe/
nes dispōnē acquisitā in ordine ad tp̄s.igr̄ pariformiter
videť velocitas augmētatiōis sic debere attendi. si hec
fuit intētio phi.vt colligiť. 6.° phyco. ¶ Ex ista ꝯclone: T.c.14
sequiť p̄mo.ꝙ velocitas diminutiōis ꝓprie dicte atten/ Corm
diť penes quātitatē deꝑditā absolute in tanto vł in tan/
to tēpore:ita ꝙ si a.ꝛ b.in eodeʒ tēpore adequate deꝑde/
rent quātitatē equalē:siue sint equalia: siue sint inequa/
lia:dico ꝙ eque velociter diminuenť. ¶ 2.° sequiť ꝙ ve Corm
locitas augmentatiōis cōiter dicte attendiť absolute pe
nes extensionē maiorē vel minorē acq̄sitā vel deꝑditaʒ
in tāto vel in tanto tp̄e.pʒ ex dictis.

Contra

Contra istā q̄rtaʒ ꝯclonē in q̄ stat tota positio ar/ pm
guit sic q̄drupl'r. Primo sic. Nā sequiť ꝙ
a.ꝛ b.sint duo eq̄lia q̄ ꝯtinue eq̄ velociter augmētabunť:
ꝛ tn̄ vnū ꝯtinue erit altero minꝰ. ꝓbať: ponendo ꝙ tā a.
q̄ʒ b.sit pedalis q̄ntitatis:ꝛ acqrat vtrūq; ꝑ maiorationē
vniꝰ medietatis pedale:ꝛ deꝑdať q̄ntitas in alia medie/
tate b.tn̄ tardiꝰ q̄ʒ fiat acq̄sitio q̄ntitatis:ꝛ nō fiat deꝑdi/
tio q̄ntitatis in a. Isto posito pʒ ꝯclo adducta: ꝛ ex eadeʒ
seq̄ť ꝙ b.ꝯtinue augeť ꝛ diminuiť:ꝛ sic moueť motibus
ꝯrijs.pʒ ꝯńtia:q2 ꝑ totā horā b. acqret ꝛ deꝑdet aliquaʒ
q̄ntitatē. ¶ 2° seq̄tur:ꝙ si digitus hoīs augmētaretur ꝙ 2m
totus hō eq̄ velociter augereť: ꝛ ꝙ ita velociter vna ma
gna arbor acqrēs solū digitalē q̄ntitatē:sicͭ vna ꝑua plan
ta:acqrēs ēt digitalē q̄ntitatē.tʒ ꝯńa. ex q̄ vtrobiq; acqri
tur eq̄lis q̄ntitas:sʒ ꝯńs est ꝯcōeʒ modū loquēdi ꝛ ꝑ ma/
xime:q2 illa augm̄tatio maxie arboris ē impceptibilis:
ꝛ augmētatio ꝑue plante satis bn̄ ꝑcipiť. ¶ 3° seq̄ť: ꝙ si 3m
aliq̄d augereť ſm se ꝛ q̄ʒlibet ptē suā ꝙ illud velocīꝰ au
gereť q̄ʒ aliq̄ eiꝰ ps q̄ntitatiua.ꝯńs ē falsuʒ:q2 in motu lo
cali nō opʒ ꝙ mobile velociꝰ moueať q̄ʒ aliq̄ eiꝰ ps q̄nti/
tatiua:nec ēt in motu alteratiōis. igr̄ ꝑiformiter: nec in
motu augmētatiōis:ꝛ pʒ ꝯńa: q2 omne tale auctū nec̄io
in tāto tp̄e acqrit maiorē q̄ntitatē q̄ʒ aliq̄ eiꝰ ps q̄ntitati/
ua. ¶ 4° seq̄tur:ꝙ nihil pōt vniformiter augeri quo ad 4m
subm̄.ꝯńs est falsuʒ:q2 aliq̄d pōt vniformiter moueri lo
caliter quo ad subm̄: ꝛ vniformiter alterari quo ad sub/
iectū:ꝛ ꝓbať ꝯńa: q2 id dr̄ vniformiter augeri q̄ ad sub/
iectū: cuiꝰ q̄libʒ ps eq̄liter augeť cū suo toto:sʒ īpossibi/
le est q̄ʒlibet partē aliciuꝰ aucti equal'r augeri cū suo to/

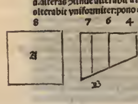
to.pꝫ maioꝛ ex hoc:qꝛ illud cõiter dicit albuꝫ vniformi
ter:cui⁹ q̃libꝫ ps est eq̃ alba cũ suo toto: minoꝛ vo est no
ta:eo ꝙ impossibile est quãlibet partẽ alicui⁹ acquirere
tantã quãtitatẽ quantã acquirit totũ:aliter nõ posset ali
quid augeri nisi fieret infinitum.

Ad pᵐ **Ad primum** dicit: Qꝫ ɔclones adducte nõ sũt impossibiles:nec seqtur.b.augetꝛ
diminuit:igit mouebit motib⁹ ɔtrarijs: qꝛ nõ respectu
eiusdẽ simplr augetꝛ diminuit:ſꝫ respectu diuersoꝝ:si
cut respectu diuersoꝝ aliqd est magnũ ꝛ paruũ. Potest
tñ dici ꝙ illa ɔclo itelligit p respcm ad negatiões cuius
Ad 2ᵐ cũqꝫ alteri⁹ mot⁹:sic p⁹us dicebat de motu locali. ⁋ Ad
2ᵐ ɔcedo illas ɔclones adductas:ꝛ ad iprobatiõeꝫ: dico
ꝙ nõ insequoꝛ vulgarẽ modum loquẽdi ſꝫ veritatẽ: ꝛ lꝫ
vna augmen⁹ sit in pte pceptibilis ꝛ alia nõ pcipiat hoc
Ad 3ᵐ nõ tollit illas augmẽtatões eq̃ veloces. ⁋ Ad 3ᵐ ɔcedo
iteꝝ ɔclonẽ adductã:ꝛ dico ꝙ sicut in motu circulari to
tuꝫ mobile veloci⁹ mouet q̃ aliq̃ ei⁹ ps q̃titatiua vsus
cẽtrũ:ita in augmẽtatiõe tali totũ veloci⁹ mouet q̃ aliq̃
ei⁹ ps q̃titatiua:nõ tñ velocius q̃ aliq̃ ps simplr:qꝛ alte
Ad 4ᵐ ra ps cõpositi ita velociter auget sicut totuꝫ. ⁋ Ad 4ᵐ
rñdet: ꝙ ɔclo nõ est ipossibilis:sicut.n.nihil põt circula
riter vniformiter moueri quo ad subꝫ: ita nihil põt vni
formiter augeri q̃ ad ptes subti: vel dicat negãdo ɔñaꝫ:
qꝛ nõ dr illud vniformiter augeri:cui⁹ q̃lꝫ pars ita velo
citer auget sic totũ:ſꝫ illud dr vniformiter augeri:cuius
q̃libꝫ ps q̃titatiua ita velociter auget sicut alia sibi eq̃
lis:ꝛ hoc ẽ posse.igit ꝛc. ⁋ Exẽplũ aũt de q̃litate nõ ẽ ad
ppositũ:qꝛ aliq̃ ps q̃titatiua albedis põt eẽ eq̃lis itẽsio
nis cũ suo toto:ſꝫ nulla ps q̃titatiua alicui⁹ põt eẽ eq̃lis
q̃titatis cũ suo toto ꝛc.

Capitulum. XXXVII.

pᵐ **Quantũ** aũt ad velocitatẽ mot⁹ al
teratiõis. ⁋ Est p̊ notãdũ:
ꝙ latitudo q̃litatis ẽ tota nã q̃litati con
tinẽs in se oẽs suos gradus ab vno extre
mo ad alteꝝ iclusiue itelligẽdo de latitu
dine q̃litatis i se ɔsiderata. vñ latitudo
caliditatis ẽ tota nã calitatis ɔtinẽs i se
oẽs gradus ipsi⁹ ſm intẽsi⁹ ꝛ remissi⁹ a nõ gradu vsqꝫ ad
sũmuꝫ:ꝛ silr de alijs. vñ in oi latitudine sunt oẽs gradus
ifiniti:sicut in omni tpe sunt ifinita istãtia: ꝛ in q̃libꝫ li
nea infinita pũcta:ꝛ ẽt iter quoscũqꝫ duos gradus cadit
latitudo media:sicut iter duo istãtia cadit tps mediũ: ꝛ
2ᵐ iter oia duo pũcta copulãtia cadit linea media. ⁋ 2° no
tãdũ: ꝙ in alteratõe põt imaginari duplex successio.s.ſꝫ
extẽsionẽ ꝛ ſm intẽsionẽ: ſm extẽsionẽ qñ aq̃ successiue
calefit p ptẽ post ptẽ. ſm intẽsionẽ qñ frigefit ab intrin
seco reducẽdo seipsaꝫ ad p̊stinã frigiditatẽ successiue ſꝫ
Coꝛᵐ gradus itẽsioꝛes ꝛ remissioꝛes. ⁋ Ex quo seqtur ꝙ intẽ
sio est eẽntialis alteratiõi ꝛ qualitati:sed extẽsio est acci
dẽtalis soluꝫ:qꝛ tã alteratio q̃ q̃litas põt esse sine exten
sione:vt pꝫ in intellectu ꝛ nõ sine intẽsione.

pᵃ ɔ̃ ⁋ His visis sit hͨ pᵃ ɔ̃. Uelocitas alteratõis mot⁹ nõ attẽ
dit penes gradũ iductuꝫ. pbat: qꝛ dato opposito seqt ꝙ
a.alterãs ɔtinue alterabit a maioꝛi pportõe: ꝛ tñ ɔtinue
alterabit vniformiter:pono ꝙ b.sit vnum calidum vni

formiter difformiter ter
minatuꝫ i extremo itẽsioꝛi
ad sũmũ gradũ exclusiue:
ꝛ i extremo remissioꝛi ad
mediũ gradum toti⁹ lati^tis
calitatis:ꝛ sit a.vnũ caliduꝫ
i sũmo icipiẽs assilare sibi
b.applicatũ ad extremũ i
tẽsius b.ꝛ agat a. i b. q̃usqꝫ
assimilauerit sibi totũ b. Isto posito pꝫ:qꝛ a.cõtinue alte
rabit a maioꝛi pportiõe:qꝛ cõtinue manebit equalis po
tentie:ꝛ habebit iuuamentuꝫ b.qꝛ cõtinue erit calidius
ꝛ calidi⁹:ꝛ tamẽ cõtinue vniformiter alterabit:qꝛ conti
nue inducet gradũ summũ. ⁋ Secũda ɔclusio. Ueloci 2ᵃ ɔ̃
tas alteratiõis nõ attẽdit penes qualitatẽ acquisitã in
ordine ad subiectũ in tãto vel in tanto tẽpore: ita ꝙ illa
alteratio sit velocioꝛ mediãte qua eq̃lis qualitas acqui
rit subiecto maioꝛi in tẽpore eq̃li: qꝛ vt dcm est extẽsio
qualitatis est quid accidẽtale alteratõi. vnde duo assen
sus in aia hñ possunt intendi vel remitti sine respectu
ad subiectũ magnũ vel paruũ. Deinde valde videt dis
sonũ dicere ꝙ bipedale alteratuꝫ adequate in hora a nõ
gradu caliditatis ad gradũ summũ in duplo veloci⁹ alte
retur pedali alterato in codẽ tẽpore sili latitudine. ⁋ 3ᵃ 3ᵃ ɔ̃
cõclusio. Uelocitas alteratiõis nõ attendit penes ppor
tionẽ qualitatis acq̃site ad qualitatẽ p̃existentẽ: nec pe
nes pportionẽ aggregati ex qualitate p̃existẽte: ꝛ acqui
sita simul ad p̃existentẽ in tãto vel in tãto tẽpore. pbat.
nam si a.caliditati vt vnuꝫ acquirat caliditas vt duo: ꝛ
b.caliditati vt q̃ttuoꝛ acquirat caliditas vt.8. in codeꝫ
tẽpore:tunc lꝫ vtrobiqꝫ sit acq̃sita eadẽ pportio qualita
tis acquisite ad p̃existentẽ: ꝛ similr aggregati ex p̃existẽ
te ꝛ acquisita ad p̃existentẽ in codeꝫ tẽpore:nõ tñ pp̃ter
hoc ille alteratiõis sunt eq̃ veloces: qꝛ p vnã illarũ plus
remouet illa q̃litas a nõ gradu appropinquãdo ad gra
dũ summũ q̃ p aliã. vt apparet. ⁋ Quarta ɔclusio. Ue 4ᵃ ɔ̃
locitas in motu alteratiõis attẽdit penes latitudinẽ q̃li
tatis acquisitã in tanto vel in tanto tpe: ita ꝙ si duobus
subiectis eq̃libus siue inequalib⁹ in codẽ tẽpore acq̃rã
tur latitudines q̃litatis equales illa eẽnt eq̃li velocita
te alterata: si aũt ieq̃les ineq̃li velocitate eẽnt alterata.
Ista ɔclo pꝫ. Nam velocitas alteratiõis: aut attẽdit pe
nes gradũ inductũ: ꝛ hoc nõ. per p̊mã ɔclonẽ. Aut penes
q̃litatẽ in ordine ad subm: ꝛ hoc nõ. p scdam ɔclonẽ. Aut
penes aliquã pportiõeꝫ sequentis qualitatis ad sequen
teꝫ: ꝛ hoc iterũ nõ. per tertiã ɔclusionẽ. ergo penes qua
litatem absolute in ordine ad tps.

pᵐ **Contra** q̃rtã ɔclonẽ arguit. p̊mo sic. Aliqd altera
bit qꝺ nullã qualitateꝫ acq̃ret. igit ꝛc. ɔñs
pbat. aliqd calefit qꝺ nullã caliditateꝫ acq̃ret. igit. añs
pbat: ꝛ pono ꝙ a.sit vnũ q̃lificatũ: cuius vna medietas
sit adeq̃te calã: ꝛ altera adeq̃te frigida: ꝛ ꝙ pars calã in
cipiat rarefieri q̊cũqꝫ alio excluso motu alteratiõis: isto
posito argr sic.a.nõ ẽ calidũ: ꝛ imediate post hoc erit ca
lidum: qꝛ imediate post hoc erit: ita ꝙ plus q̃ medietas
ei⁹ est adeq̃te calã. igr.a.calefiet: ꝛ tñ nõ acq̃ret aliq̃ cali
ditatẽ. vt pꝫ: qꝛ fiet calidus p solã rarefactõeꝫ. ⁋ 2° sic: ꝛ 2ᵐ
pono a.ꝛ b.eẽ sũme frigida: quoꝝ a. adeq̃te in hora futu
ra fiet calm p totũ: sola aũt cẽtesima ps b.calefiat acqui
rẽdo tantã latitudinẽ caliditatis q̃tã acq̃ret a. isto posi
to pꝫ ꝙ a.ꝛ b.acq̃rẽt in codẽ tpe eq̃les latitudies calidi
tatis: ꝛ tñ non eq̃ velociter alterabunt: qꝛ in fine hore a.
erit calidũ: ꝛ nõ b.cũ hẽbit solã cẽtesimã ptẽ calidã ꝛ to
tũ residuũ frigidũ. ⁋ 3° seqt: Qꝫ aliqꝺ agens nãle eq̃ ve 3ᵐ
lociter agit in ptẽ remotã: sicut in ptẽ ppinquã. pbat: ꝛ
pono ꝙ a.sit summe calidũ applicatũ extremo intẽsioꝛi
b.qꝺ sit vniformiter difformiter calidũ a nõ gradu vsqꝫ
ad gradũ me^m tot⁹ latitudis iclusiue: ꝛ icipiat a. altera
re b. vsqueq̊ assilabit sibi b. ſm aliq̃ pteꝫ ei⁹: ita tñ ꝙ b.
ɔtinue mãebit vniformiter difformiter calm. Isto posi
to argr sic. b. ɔtiue mãebit vniformiter difformiter calꝫ:
ꝛ a. ɔtinue alterabit ipm b. igr tãtã latitudinẽ iducet in
medietatẽ remotiorẽ sic ppinqorẽ: ꝛ hͨ adeq̃te in hora.
igit eq̃ velociter aget in pteꝫ remotã sic ppiquã: qꝺ erat

4ᵐ probandū. ¶ Quarto ſeqtur ꝙ aliqua duo eque veloci-
ter alterabūtur: quoꝝ vnū altero in triplo velocius īten
ditur. ꝓbat̃. ⁊ pono ꝙ a. in tota hora futura acqret totā
latitudinē caliditatis a nō gradu ad gradū vt q̃tuor. ⁊ b.
a gradu vt q̃tuor ad gradus vt. 8. Iſto poſito pꝫ ꝙ a. ⁊ b.
eque velociter alterabūtur: qꝛ in eodē tp̄e acqrent equa
les latitudines: ſꝫ ꝙ b. in triplo veloci⁹ ītēderet̃ ꝙ̃ a. ꝓ-
batur. nā b. acqret in iſta hora totā latitudinē itenſaꝫ: vt
6. ⁊ a. ſolū vt duo. igit̃ ⁊c̃. añs ꝓbat̃: qꝛ a. acqret totā lati-
tudinē a non gradu ad gradū vt q̃tuor: que eſt ſolū iten-
ſa vt duo. ꝑ illā regulā. Omnis latitudo vniformiter dif
formis corrñdet ſuo gradui medio. ⁊ b. a gradu vt q̃tuor
ad gradū vt octo. q̃ eſt itenſa vt. 6. ꝑ eandē regulā: ſed. 6.
ad duo eſt ꝓportio tripla. igitur ⁊c̃.

Ad pᵐ **Ad primū** dr̃ ꝙ nō eſt icōueniēs aliqd per accñs
calefieri nullā caliditatē acqrēdo: ſꝫ ꝑ
ſe hoc foret ipoſſibile. nūc aūt in caſu illo a. fiet calidū ꝑ
accñs rōne rarefactiōis. Jō cū dr̃ ꝙ velocitas alteratio-
nis attēdit̃ penes latitudinē q̃litatis acq̄ſitā itelligo qñ
Ad 2ᵐ fit alteratio ꝑ ſe: ⁊ non ꝑ accñs. ¶ Ad ſcōm dico ꝙ a. ⁊ b.
eque velociter alterabunt̃: ⁊ eque velociter calefiēt. nō
tñ ꝓpter h̄ opꝫ ſi vnū illoꝝ erit calidū: ꝙ etiā alteꝝ erit
calidū: qꝛ in caſu quarte rōnis a. ⁊ b. eque velociter cale-
fient. ⁊ tñ a. nō erit calidū in fine hore: dato ꝙ tanta erit
Ad 3ᵐ frigiditas: ſicut caliditas: ⁊ idubie erit calidū. ¶ Ad ter
tiū neget̃ ↄñā. Ad ꝓbationeꝫ dico ꝙ b. lꝫ ↄtinue ſit vni-
formiter difforme calidum. tñ maior latitudo iducit̃ in
parte ꝓpinq̃ ꝙ̃ remota. ⁊ h̄ pꝫ: qꝛ qñ medietas q̃ eſt nūc
a nō gradu ad gradū vt duo: erit a nō gradu ad gradū vt
q̃tuor: tūc alia medietas que eſt nunc a gradu vt duo: ad
gradū vt q̃tuor erit a gradu vt q̃tuor ad gradū vt. 8. igit̃
in duplo maior latitudo iducet̃ in medietate ꝓpinq̃ agē
Ad 4ᵐ ti ꝙ̃ remota. ¶ Ad q̃rtuꝫ ↄcedit̃ concluſio adducta. vn-
de penes aliud attēdit̃ velocitas alteratiōis. ⁊ penes ali
ud velocitas itenſiōis. Velocitas. n. alteratiōis attēdit̃.
vt dctū eſt. ⁊ velocitas itenſionis penes itenſioneꝫ acq̄ſi
tam in tāto: vel in tāto tp̄e. ſi eni aliqd acqrat totā latitu
dinē a non gradu ad graduꝫ vt 8. ⁊ aliud a gradu medio
ad eundē gradū. pmū in duplo velocius alterat̃ ꝙ̃ ſcōm:
⁊ ſcōm veloci⁹ intēdit̃ ꝙ̃ pmū: qꝛ a ꝓportione ſexqaltera
eo ꝙ latitudo a nō gradu ad gradū vt. 8. eſt ſolū itēſa: vt
q̃tuor: ⁊ alia vt ſex. q̄re ⁊c̃. Caplm̄. XXXVIII.

T. c. 46. **Riſtoteles** 6° phyſi. ponit nulluꝫ
52. 54. dictoꝝ motuū habe-
55. ⁊. 58. re initiū vel finē ꝑ poſitionē de p̄ſenti: ſꝫ
pᵐ ante oēm motū fuiſſe motū: ⁊ poſt omnē
motū eſſe motum. ¶ Ad quoꝝ iueſtiga-
tionē eſt pmo notādū: ꝙ ſicut in linea ali
qua ſunt pūcta in actu. ſ. terminātia ⁊ nō
copulātia: ⁊ puncta in potētia. ſ. copulātia ⁊ terminātia:
ita in motu poſſum⁹ imaginari mutata eē idiuiſibilia. ſ.
in actu ⁊ in potētia: mutatū eſſe in actu eſt termin⁹ mot⁹
terminās ⁊ nō copulās: vt mutatū eē acq̄ſitū in fine mo-
tus: ſꝫ mutatū eē in potētia eſt termin⁹ alicui⁹ motus co-
pulās vnū cū altero motu: vt mutatio iter partes alicu-
2ᵐ ius mot⁹. ¶ Scdo notādū ꝙ aliqd fuiſſe ante aliud itel
ligit̃ dupl̄r. ſ. quo ad iceptionē: ⁊ quo ad dſinitionē. Quo
ad iceptionē: qꝛ pus icepit. ⁊ ſic pater fuit ante filiū. ⁊ pri
ma hora diei ante ſcdam. Quo aūt ad deſinitioneꝫ: quia
prius deſijt. Et ſic prima hora diei fuit ante diem: quia
pus deſinit ⁊c̃. ¶ Cōſequēter dicat̃ ꝙ aliqd eē poſt aliō
itelligit̃ dupl̄r. ſ. quo ad iceptionē: ⁊ quo ad deſinitionē.
Quo ad iceptionē: qꝛ icepit eſſe poſt illud. ⁊ ſic fili⁹ ē poſt
patrē. ⁊ ſcda hora poſt primā. Quo aūt ad deſinitionē: qꝛ
deſijt eē poſt illud: ⁊ ſic dies eſt poſt pmam horam eius:
quia deſinit eſſe poſt illam.

¶ Iſtis p̄ſuppoſitis pono q̃tuor ↄ̃nes de itētiōe phi ⁊ Cō- pᵃ ↄ̃
mētatoris 6° phyſi. quaꝝ pma ſit iſta. Lꝫ motus habeat T. c. 46
vltimū mutatū eſſe in actu itrinſecū. non tñ hꝫ pmū: niſi
extrinſecū. pma pars pꝫ: eo ꝙ aliqs mot⁹ eſt finitus: ⁊ ter
minat̃ ad aliqō mutatū eē: qō nō eſt termin⁹ alteri⁹ mo-
tus: ſꝫ ſolū illius. ſcōa pars pꝫ: qꝛ tūc aliqd mutaretur ſi-
ne motu precedente: qō eſt ipoſſibile. Et notāter dixi ni-
ſi extrinſecū: qꝛ mot⁹ pōt hr̃e pmū mutatū eſſe extrīſecū:
⁊ hoc qñ motus ſunt cōtigui. vltimū eni itrinſecū primi
motus dr̃ pmū extrīſecū ſcdi mot⁹. ¶ Ex iſta ↄ̃ne ſequi- Coꝝᵐ
tur: ꝙ ante omne mutatū eſſe fuit aliud mutatuꝫ eſſe: qꝛ T. c. 54
omne mutatū eſſe: aut eſt in potētia. ⁊ ſic p̄ceſſit mutatū ⁊. 58.
eſſe: aut eſt in actu. ⁊ ſic aut eſt finis mot⁹: ⁊ neceſſario p̄-
ceſſerunt īfinita mutata eſſe: aut eſt pncipiū: ⁊ cū non poſ
ſit eſſe niſi extrinſecū: ſeqtur ꝙ eſt finis alterius motus.
⁊ iterū ante illud preceſſerūt īfinite mutatiōes: ⁊ īfinita
mutata eē: qꝛ ſicut in linea ſunt īfinita pūcta: ita in quo-
libet motu īfinita mutata eē: ⁊ īfinite mutatōes. ¶ Se- 2ᵃ ↄ̃
cunda ↄclō. Ante omnē motū fuit motus partialis eius
quo ad dſinitionē: ſed nō quo ad iceptionē. Prima pars
pꝫ: qꝛ quocūqꝫ motu dato ille erat diuiſibilis ī medieta-
tem priorē ⁊ poſterioreꝫ: ſed prius deſijt pma medietas
ꝙ̃ ſecūda. ⁊ cōſequēter ꝙ̃ totus motus: igitur ⁊c̃. Secun
da pars eſt nota: eo ꝙ aliter omnis motus eſſꝫ perpetu⁹:
quia non haberet initiuꝫ ſm̄ ſe: ⁊ qōlibet ſui. vnde ſicut
pma hora nō eſt ante diē. q̃ ad inceptionē: ita nulla pars
motus habētis inceptionē eſt ante illū motū quo ad in-
ceptionē. ¶ Ex iſta cōcluſione ſeqtur ꝙ poſt omneꝫ mo Coꝝᵐ
tum erit motus quo ad iceptionē. non auteꝫ quo ad deſi-
nitionē: patꝫ vt pus: qꝛ quocūqꝫ motu dato poſterius ha-
bebit iceptionē ſecunda medietas ꝙ̃ totū. ſed non poſte
rius deſinitionē. ¶ Tertia ↄcluſio. Omne qō mouetur 3ᵃ ↄ̃
prius mouebatur: ⁊ poſterius mouebit̃. Prima pars pꝫ. T. c. 54.
Quia omne qō mouetur acquirit aliquā diſpoſitioneꝫ ꝑ ⁊. 58.
illum motū: ſed ipoſſibile eſt totaꝫ illā ſimul acquirere:
ſiue fuerit ſpaciū: ſiue quātitas: ſiue qualitas. igitur pus
acquirit primā medietatē ꝙ̃ totum: ⁊ pus primā medie-
tatem pme medietatis. ⁊ ſic in infinituꝫ. ergo pus moue-
batur. Secunda pars patꝫ ex diffinitione motus. ſ. ꝙ eſt
actus entis in potētia ſm̄ ꝙ in potentia: ⁊ ꝙ eſt acquiſi-
tio partis poſt partē. ſi eni aliquod mobile poſt hoc iſtās
nihil deberet acquirere iaꝫ nō moueret̃: ſed q̄ſceret ⁊c̃.
¶ Quarta ↄcluſio. Omne qō quieſcit pus quieſcebat: ⁊ 4ᵃ ↄ̃
poſterius quieſcet: pꝫ: eo ꝙ oppoſita hñt fieri circa ideꝫ: T. c. 71.
⁊ quies mēſuratur tēpore: ſicut motus. 4° ⁊ 6° phyſicoꝝ. T. c. 119.
igitur ſi ante omnem motum fuit motus. ⁊ poſt omnem T. c. 73.
motum erit motus. conſequenter ante omnem quietem
fuit quies. ⁊ poſt omnem quietem erit quies: ⁊ per conſe
quens. omne quod quieſcit prius quieſcebat: ⁊ poſterius
quieſcet: ſicut. omne quod mouetur prius mouebatur: ⁊
poſterius mouebitur. ⁊ hic loquor de quiete proprie di-
cta: que priuat mobile a motu per tempus. vnde in mo-
tibus contiguis mobile quieſcit in inſtanti medio. ⁊ nō
imediate ante illud inſtans q̄ſcebat: nec imediate poſt
illud inſtās quieſcet: ſed talis eſt quies improprie dicta
priuans mobile a motu ſolū per inſtans.

Contra concluſionem tertiam arguitur ſic primo. pᵐ
⁊ pono ꝙ ſortes cadat de turri: et ꝙ in me-
dio vie deſinat eſſe. tunc in inſtanti illo incipit eſſe cada
uer. quod mouetur: ⁊ prius non mouebatur. Qꝛ enim mo
uetur patet: quia materia eius mouetur. modo nō eſt ve
riſimile ꝙ tota materia alicuius moueatur: ⁊ non totuꝫ
illud. ꝙ autem illud non mouebatur manifeſtum eſt: qꝛ
non fuit. ¶ Secundo pono ꝙ a. ⁊ b. gutte aque einſdem 2ᵐ

quātitatis imediate ante B mouebātur. ꝛ nūc pmo vniā
tur: sic ꝙ ex illis fiat c. aq̄ in media regiōe aeris: ꝺducto
oī ipedimēto extrinseco. isto posito pꝫ ꝙ c. nō mouebaꝛ:
qꝛ nō fuit: ꝛ iā moueꝛ: qꝛ q̄libꝫ ei⁹ medietas moueꝛ. s. a. ꝛ
3m b. ℂ Tertio pono ꝙ soꝛ. moueaꝛ: ꝛ iteruꝫ adueniat sibi
pmo a. pars. isto posito. a. nō mouebaꝛ: qꝛ non fuit. ꝛ iam
moueꝛ: qꝛ motis nobis mouentur oīa que in nobis sunt.
T. c. 20. 4° phycoꝝ. ℂ 4° pono: ꝙ a. sūme calidū nūc pmo sit ap
4m plicatū b. remisse frigido: ꝛ seqtur ꝙ b. ante istans psens
nō alterabaꝛ: ꝛ iā alteraꝛ: qꝛ alr agēs applicatū sufficien
ter passo: nō ageret in id: qꝺ est ꝯ pncipia phie.

Ad pm **Ad primū** ꝺꝛ ꝙ in pmo istāti cadaueris ipm non
mouetur: sꝫ icipit moueri. Et cū ꝺꝛ. mā
eius mouetur. igꝛ ꝛ cadauer. negeꝛ ꝯña: qꝛ lꝫ mā mouea
tur: nō tn̄ forma subalis nunc pmo iducta: sꝫ icipit moue
Ad 2m ri. ℂ Ad scđm ꝺꝛ ꝙ c. nō mouetur: sꝫ icipit moueri. ꝛ ne
go ꝙ q̄libꝫ medietas ei⁹ moueaꝛ. lꝫ. n. quelibꝫ medietas
que est a. vel b. moueaꝛ: nō tn̄ q̄libꝫ medietas mouetur.
qꝛ nulla medietas c. ꝯposita ex medietate a. ꝛ ex medie
tate b. moueꝛ. Et iō cōcedo in casu isto: ꝙ ambe medie
Ad 3m tates c. moueꝛ. ꝛ ambe medietates c. nō moueꝛ. ℂ Ad
4° ph. 2 tertiuꝫ ꝺꝛ: ꝙ illa ꝓpō phi ꝺebet sic itelligi: moto aliquo
mouetur quelibꝫ pars eius pexis: ita ꝙ iaꝫ nō mouetur
a. nec aliq̄ pars sortis nouiter icipiēs: sꝫ bn̄ q̄libꝫ que iaꝫ
Ad 4m est pars eius: ꝛ pus fuit pars eiusdē. ℂ Ad q̄rtuꝫ ꝺꝛ ꝙ b.
nō alteraꝛ: sꝫ icipit alterari. ꝛ ꝯcedo illā ꝯneꝫ. ꝙ agēs na
turale applicatū passo nō agit in illud. nec hoc est icōue
niēs: sꝫ bn̄ foret icōueniēs ꝙ non ageret: nec iciperet age
Coꝛm re. ℂ Ex ista rn̄sione seqtur. ꝙ si oē qꝺ mouetur pus mo
uebaꝛ. ita omne qꝺ mouet pus mouebat. nec ipedit istā
tia que solet fieri ꝺe forte nūc pmo applicato naui: quam
plato ꝯtinue mouet. ꝛ iaꝫ ꝺesinit eē. ꝛ ꝙ fortes nunc mo
uet illā: qꝛ pus mouetur: vt pꝫ per experiētiaꝫ: ꝛ nō nisi a
forte: ꝛ tn̄ fortes nihil pus mouebat: qꝛ ꝺico ꝙ fortes ici
pit iam mouere: ꝛ illa iā mouetur a virtute impressa pus
a platone vel alio ꝛc. q̄re. Caplm. XXXIX.

Et vt predicta clarius itelligan
tur: volo ingre
re an in motu ꝺetur pmū vel vltimuꝫ in
stans: cū hoc illoꝝ fundamentū sit princi
pm pale. ℂ Et iō notādū est pmo ꝙ res pma
nens ꝺꝛ icipere eē p positioneꝫ ꝺe psenti.
ꝛ ꝺesinere p remotioneꝫ. nā sit a. vna res
pmanēs: cui acgratur esse post nō eē p alteratione puiaꝫ.
ꝛ q̄ro an in istāti termināte totā alteratione illa res per
manēs. s. a. sit: vel nō sit. si nūc est. ꝛ nūq̄ an̄ hoc fuit. igiꝛ
icipit eē. p positionē ꝺe psenti. si aūt nō est. igiꝛ adhuc re
quiriꝛ vlterioꝛ alteratio ad B ꝙ a. habeat eē. ꝛ p ꝯñs in
stās psens nō terminat totā alterationē a. cui⁹ oppositū
est passumptū. ℂ Cōsilr arguiꝛ ꝙ a. ꝺesinit esse p remo
tionē ꝺe psenti: qꝛ ex quo a. corrūpeꝛ p alterationē puiā
sumus in fine toti⁹ alteratiōis. ꝛ q̄ro vtꝝ a. sit: vel nō sit
si nō est. ꝛ imediate an̄ hoc fuit. igiꝛ a. ꝺesinit eē p remo
tionē ꝺe psenti. si aūt a. est. igꝛ p aliquā latitudinē ꝺistat
a q̄litatib⁹ sibi ꝺiscōueniētib⁹: sꝫ illa latitudo non pōt su
bito ꝺeperdi. igiꝛ exigitur vlterioꝛ alteratio ante corru
ptionē a. ꝛ p ꝯñs nō sumus in fine totius alterationis: qꝺ
Coꝛm est oppositū positi. ℂ Ex qb⁹ seqtur ꝙ rei pmanētis ge
8. ph. 69 nerabilis ꝛ corruptibilis ꝺaꝛ pmū istās sui esse. ꝛ pmū
2m istās sui nō esse. ℂ Scđo notādum ꝙ res successiua hn̄s
pncipiū ꝛ finē icipit eē per remotionē ꝺe presenti: ꝛ ꝺesi
nit eē etiā p remotionē ꝺe presenti: qꝛ in pmo istāti tēpo
ris mēsurātis motū non est mot⁹: qꝛ tūc mobile non mo
uetur: sꝫ imediate post illud istās erit mot⁹: qꝛ tūc mobi
le mouebiꝛ. similr in fine toti⁹ tēporis mēsurātis motuꝫ
nō erit mot⁹: qꝛ tunc mobile nō mouebiꝛ: ꝛ imediate an
te illud istās erit mot⁹: qꝛ tūc mobile mouebitur. ℂ Ex Coꝛm
qbus seqtur ꝙ motus ꝺaꝛ pmū nō esse: ꝛ vltimū nō esse.
nūq̄ eni ꝺaꝛ pmū esse: nec vltimuꝫ eē.
ℂ His pmissis sit hec p^a ꝯ. Cuiuscūq̄ rei ꝺaꝛ pm istans eē: p^a ꝯ
eiusdē rei nō ꝺaꝛ vltimuꝫ istās nō esse. ꝓbatur. qꝛ si non
sit a. igitur pmū istans esse sortis. ꝛ b. vltimuꝫ istans non
esse sui. Et q̄ro vtꝝ a. ꝛ b. sint idē istans. vel nō. si ideꝫ in
stans. igiꝛ in eodē istanti sortes est ꝛ nō est: qꝺ est ipossi
bile. si aliud istans. vel igitur a. ꝛ b. sunt imediata: qꝺ est
ipossibile: ꝛ ꝯ ꝺeterminationē phi. 6° physi. vel sunt me t. c. 2.
diata: ita ꝙ iter a. ꝛ b. cadit tēpus mediū. quo ꝺato sequi
tur ꝙ in tēpore medio iter a. ꝛ b. sortes: nec est: nec nō est:
qꝺ est ipossibile. ℂ Scđa ꝯ. Cuiuscūq̄ rei generabilis ꝛ 2^a ꝯ
corruptibilis nō est ꝺare pmū istans esse. eiusdē est ꝺare
vltimū nō esse. ꝓbatur. qꝛ si nō. sit igꝛ a. hn̄s eē post non
eē. ꝛ nō per pmū istans qꝺ sit. nec p vltimū qꝺ nō. Et pbo
ꝙ est impossibile: qꝛ capio istās mediū iter totū tēpus in
quo a. nō est ante suū eē. ꝛ totū tēpus in quo a. est post suū
nō esse. Et quero. Utꝝ a. sit in hoc istāti vel nō. si est in B
istanti. igitur hoc istās est pmum istās sui eē. si nō. ꝛ ime
diate post B erit. igiꝛ hoc istans est vltimum sui nō esse.
ℂ Tertia ꝯclo. Cuiuscūq̄ rei ꝺaꝛ vltimū istans eē. eius 3^a ꝯ
dem rei nō ꝺaꝛ pmū nō esse. pꝫ: qꝛ tūc oporteret necessa
rio eandē rē esse ꝛ non esse p eodē istanti: aut pro aliquo
tpe: nec eē: nec non eē: vt ꝺeducebaꝛ in pma ꝯne. ℂ 4^a ꝯ. 4^a ꝯ
Cuiuscūq̄ rei nō ꝺatur vltimū istans eē: eiusdē rei ē ꝺa
re pmū instās nō eē. pꝫ. nā sit a. ꝺesinēs esse nō habēs pri
mū istans qꝺ nō: nec vltimū qꝺ sic. ꝛ capio istās mediuꝫ
inter suuꝫ eē: ꝛ nō esse. Et quero. Utꝝ sit in illo istāti: vel
nō. si est in illo istāti: ꝛ nō imediate post illꝺ. igitur est vl
timū istans a. si nō est in illo istāti. ꝛ imediate ante illud
istans fuit. igiꝛ idē istās est pmū non eē eius. ℂ Ex pꝺi
ctis seqtur ꝙ sicut rei pmanentis: ita rei successiue nō ꝺa
tur vltimū istans eē: qꝛ illa hn̄t pmū non esse.

Contra predicta arguitur. ꝛ pmo ꝙ alicui⁹ rei pma pm
nētis ꝺetur vltimuꝫ istās eē. ꝛ pono ꝙ a. sit
calidū sūmū applicatū b. aque frigide: vt q̄tuor: ita ꝙ im
mediate post hoc corrūpet aliquā partē b. Isto posito pꝫ
ꝙ gradus vt q̄tuoꝛ frigiditatis b. est. ꝛ nūq̄ post B erit:
qꝛ imediate post hoc erit corrupt⁹. Silr prima supficies
b. nūc est. ꝛ imediate post hoc non erit. igiꝛ tā gradus vt
q̄tuoꝛ q̄ supficiei ꝺaꝛ vltimū istās: ꝛ tn̄ qꝺlibꝫ illorū est
res permanēs. Itē b. aq̄ nūc est: ꝛ imediate post hoc non
erit. igiꝛ istans psens est vltimū istans eē eius. pꝫ ꝯña cū
maioꝛi. minoꝛ aūt ꝺeclaraꝛ. qꝛ ad corruptionē partis rei
ianimate seqtur corruptio totius. sꝫ b. est res inanimata
ꝛ imediate post hoc aliq̄ eius pars erit corrupta. igitur.
ℂ Scđo arguiꝛ: ꝙ alicuius rei pmanētis ꝺetur vltimū 2m
nō esse. Et pono ꝙ a. sit ista ꝓpō. hec hora est. ꝺemrando
horā futurā imediatā huic istāti. Et arguiꝛ sic. Hec veri
tas nō est. ꝛ imediate post hoc ista veritas erit: ꝺemrān
do veritatē a. ꝓpōnis. igitur hui⁹ veritatis ꝺatur vltimū
istans eē: ꝛ añs pꝫ. qꝛ a. ꝓpō non est vā. ꝛ imediate post B
erit vā. ℂ Tertio argꝛ: ꝙ alicui⁹ rei successiue ꝺetur pri 3m
mū ꝛ vltimū istans sui eē: qꝛ hora psens est: ꝛ nō erit: nec
fuit. igitur icipit ꝛ ꝺesinit eē p positionē ꝺe presenti. añs
pꝫ: qꝛ solū medietas fuit: ꝛ solū medietas erit. ℂ Cōsimi
liter pōt argui ꝺe aliquo motu qui nūc est: ꝙ ille nō fuit:
nec erit: sꝫ solū pars ei⁹: ꝛ p ꝯñs ꝺatur pmū ꝛ vltimuꝫ in
stans sui esse. ℂ 4° arguiꝛ ꝙ nullius rei successiue ꝺatur 4m
pmū ꝙ nō: nec vltimū ꝙ non: qꝛ sic maxime vireꝛ ꝺe
hora pterita ꝛ hora futura. ℂ Sꝫ ꝯtra. Hora pterita nō
imediate ante hoc fuit: qꝛ tūc fuissꝫ post mediū istās sui:
nec hora futura imediate post hoc erit: qꝛ successiue erit

per partē poſt partē. igitur nec hore pterite datur pmuʒ
nō eſſe: nec hore future vltimū nō eē. Idē argumētū poſ
ſet fieri de motu: dato φ ſoꝛ. icipiat vel deſinat moueri.

Ad pᵐ **Ad primum** dicit̄ φ permanentiū quedā ſunt idiuiſibilia: ꝛ quedā ſunt diuiſibi
lia. Indiuiſibilia autē icipiūt ꝛ deſinūt eſſe per poſitio
nem de pſenti: vt iſtans: mutatū eſſe: gradus: punctus: li
nea: ſuperficies: ꝛ huiuſmodi. que ſūt idiuiſibilia ſecūdū
aliquā dimenſionē. Diuiſibilia autē ſunt duplicia: que
dā que corrūpuntur ſimul cū alteratione ꝯtraria: ꝛ que
dā que corrūpūtur in fine: vel circa finē alterationis cor
ruptiue: vt hō: equ⁹: ꝛ bō. ꝛ iſtoꝝ nō dat̄ vltimum iſtans
ſui eē: ſʒ bn̄ alioꝝ: vt aque: ligni: ꝛ bō. Et ſm̄ h̄ eſt ſolutuʒ
Ad zᵐ argumētū pmū. ¶ Ad ſcōm dr̄ φ aliq̄ eſt res pmanens
depēdens a re ſucceſſiua: vt veritas huius. ſoꝛtes currit.
aut illi⁹. hec hoꝛa eſt. Et aliq̄ eſt res pmanēs nō depēdēs
a re ſucceſſiua: vt ſoꝛ. vel plato. Entia pmanentia p̄ dicta
icipiūt eē p remotionē de pſenti: ſicut entia ſucceſſiua: a
qb⁹ depēdet in fieri ꝛ in facto eē. Sed entia pmanentia
ſcōo mō dicta nō icipiūt eē p remotioneʒ de pſenti: ſʒ de
Ad 3ᵐ pterito. Et ō his fit ſmo. ¶ Ad tertiū dr̄ φ illa ppō. hec
hoꝛa icipit eē nō exponit̄ illo mō. hec hoꝛa eſt. ꝛ non ime
diate an̄ iſtās pſens fuit: qꝛ ſic exponit̄ icipit in pmanē
tib⁹: ſʒ iſto: hec hoꝛa ē. ꝛ nō imediate an̄ h̄ fuit. ita φ hec
hoꝛa eſt. ꝛ h̄ eſt falſuʒ. Silr̄ nō ſeqtur. hec hoꝛa eſt: ꝛ nū
φ̄ poſtea erit. igit̄ hec hoꝛa deſinit eē: qꝛ minoꝛ debuit eē
Ad 4ᵐ iſta. nō imediate poſt h̄ erit: ita φ hec hoꝛa eſt. ¶ Ad q̄r
tū ridet̄ eodē mō: φ hec ppō. a. hoꝛa pterita deſinit eē.
nō ſic exponit̄. a. hoꝛa pterita nō eſt. ꝛ imediate an̄ iſtās
pſens. a. hoꝛa pterita fuit. ſʒ ſcōa exponēs dʒ eē iſta. ime
diate poſt h̄ fuit: ita φ hec hoꝛa eſt. Silr̄ h⁹. hec hoꝛa ici
pit eē. z⁹ exponēs nō eſt iſta. imediate poſt hoc hec hoꝛa
erit: ſʒ hec. imediate poſt hoc iſtās preſens erit: ita φ hec
hoꝛa eſt. q̄re ꝛc̄. Caplm̄. XL.

ALiquis eſt mot⁹ hn̄s iceptionē ꝛ diffinitioneʒ: vt dcm̄ eſt: ꝛ ali
quis mot⁹ eſt carēs pn̄ ꝛ fine: vt mot⁹ ce
li. ¶ Ad qō oſtēdendū opʒ p̄us oſtēdere
imobilitatē pmi motoꝛis a quo depēdet
pᵐ eternitas mot⁹ celi. ¶ Et iō eſt primo no
8 ph̄. z7 tandū: φ aliqō dr̄ moueri duplr̄. ſ. p ſe ꝛ p
accn̄s. Illud p ſe mouet̄ qō mouet̄: nō ad motū alicui⁹ i
pertinētis: vt ſoꝛ. ambulās per viā ſm̄ bn̄placitū ſuū: ſeu
graue vel leue q̄cunqʒ extriſeco ſecluſo: ꝛ voco illa mobi
lia imptinētia: quoꝝ nullū eſt itrinſecū alteri: vt ſoꝛtes
ꝛ plato. Pertinētia aūt quoꝝ vnū eſt itrinſecuʒ alteri: vt
ꝯpoſitū ꝛ pars ei⁹. Id aūt mouet̄ per accn̄s qō mouet̄ ad
motū alicui⁹ imptinētis: vt exn̄s in naui ad motū nauis.
Et iſto mō mouet̄ foꝛma ad motū partis mālis: exq̄ nul
5. ph̄. p lum eoꝝ eſt itrinſecū alteri. ¶ Itē itelligēdū φ aliqn̄ il
lud dr̄ moueri p ſe: qō mouet nō in alio: nec ad motū ali
cui⁹ extrinſeci: vt totalr̄ ꝯpoſitū nāle. ꝛ ſic nulla ps eius
mouet̄ per ſe: ſicut nō eſt per ſe. Illud aūt dr̄ moueri per
accn̄s: qō mouet̄ ad motū alteri⁹: ꝛ ſic quelibʒ ps ꝯpoſiti
dr̄ moueri p accn̄s: nec eſt icōueniēs totū moueri p ſe ad
motū partis: ꝛ cꝯ: put in pma ly ad. dicit pncipiuʒ p qō.
zᵐ in ſcōa dicit pncipiū qō ꝛ pncipale. ¶ z⁹ notādum φ ali
qd dr̄ moueri p ſe duplr̄. ſ. pmo ꝛ nō p. Id mouet̄ p ſe pri
mo: qō nō mouet̄ p aliud p̄us motū. ꝛ ſic pars mālis ꝯpo
ſiti per ſe pmo mouet̄: qꝛ nō per aliud prius motū. alr̄. n.
pcederet̄ in ifinitū. Illud aūt mouet̄ p ſe: non pmo qō p
ſe mouet̄: tn̄ per aliud p̄us motū: vt totū ꝯpoſituʒ. ¶ Ex
quo ſeq̄t̄ φ ꝯpoſitū nāle mouet̄ p ſe: ꝛ mouet p ſe: ſʒ non
pmo. foꝛma eni ſubalis p mouet: ꝛ pars mālis primo mo
uet̄. mō ipoſſibile eſt φ aliq̄ duo pmo moueāt: vel pmo
moueāntur: ſm̄ ph̄m 8⁹ phyſicorum. T. c. 4z
¶ His pmiſſis pono q̄tuoꝛ ꝯnes de itentione ph̄i 7⁹ ꝛ 8⁹ pᵃ ꝯ
phy. Pria ꝯ. Oē mouēs ſeipm per ſe ꝯponit̄ ſolū ex dua t. c. p. ꝛ z
bus partib⁹. q̄ꝝ vna eſt pmū mouēs. ꝛ reliq̄ p mota. pba T. c. 4z
tur. nulluʒ tale pōt ꝯſtitui ex trib⁹ partib⁹ per ſe. igit̄ ꝛc̄. ꝛ. 40.
an̄s pbat̄. nā ſit aliqō totum a. b. c. ꝛ argr̄ ſic. a. moto. c. b.
mouentur. igit̄ c. nec p mouet: nec pmo mouet̄. pʒ ꝯn̄a: qꝛ
ſublata parte pmo mouēte: aut p mota: totū non mouet̄.
¶ Scōa ꝯ. Nec̄e eſt oē qō mouet̄ moueri ab alio. pbat̄. zᵃ ꝯ
oē qō mouet̄: aut mouet̄ ab itrinſeco: aut ab extriſeco. ſi
mouet̄ ab intrinſeco: mouet̄ ab alio: qꝛ a parte illi⁹. ſi ab
extrinſeco: iteꝝ mouet̄ ab alio. ¶ Itē ipoſſibile ē aliqd 7. ph̄. z.
moueri a ſeipſo pmo. q̄ ꝛc̄. an̄s pbat̄. oē qō qeſcit ad qe
te: n alteri⁹: nō mouet̄ a ſeipſo pmo: ſed mobile qeſcit ad
quietē partis. igit̄ illud nō mouet̄ a ſeipſo pmo. ꝛ ꝯſequē
ter nec aliud: ſi eni foꝛma mouet̄: h̄ nō eſt a ſeipſa pmo:
qꝛ mouet̄ p accn̄s ad motū toti⁹: vel partis mālis: nec ēt
mā mouet̄ a ſeipſa pmo: qꝛ nō mouet̄ a ſeipſa: ſʒ moueat̄
per ſe. ¶ Tertia ꝯ. ipoſſibile ē oē mouēs moueri p acci 3ᵃ ꝯ
dens: vel p ſe. pbat̄. q̄ncūqʒ aliq̄ duo iuicē cōiungūtur: ꝛ Cō. 37
vnū pōt reperiri ſine alio. etiā aliō ſine alio: ſʒ mouere ꝛ
moueri iuicē vniunt̄: qꝛ idē mouetur ꝛ mouet ꝛ reperit̄
aliqd qō mouet̄: ꝛ aliqd qō nō mouet: vt mā pma. igit̄ re
perit̄ aliqd qō mouet ꝛ nō mouet̄. mō bene ſeq̄t̄. hoc nō
mouet̄. igit̄ non mouet̄ p accn̄s: nec p ſe. ¶ 4ᵃ ꝯ. In mo 4ᵃ ꝯ
uētib⁹ ꝛ motis eſt deuenire ad pmū motoꝛē nō motum.
pbat̄. oē qō mouet̄: mouet̄ ab alio: ſʒ nō cōtingit pcede T. c. 46
re in ifinitū in mouētib⁹ ꝛ motis. igit̄ eſt dare vnū pmū
motoꝛē nō motum. ¶ Ex iſtis ſeq̄t̄: φ nec̄e eſt deuenire T. c. 46
ad motoꝛē oīno imobilē: ex quo nō pōt pcedi in ifinituʒ
in mouentib⁹ ꝛ motis. Un̄ arguit̄ ſic. Nec̄io deuenit̄ ad
pmū motuʒ. igitur illud mouet̄ ab imobili. pʒ ꝯn̄a. qꝛ ſi
mouet̄. ſ. ab altero mobili: illud nō eēt pmū motū.

Contra pdicta arguit̄. ꝛ pmo ꝯ pmā ꝯnē: pbādo φ pᵐ
aliqd p ſe mouet̄ a ſeipſo: ꝛ non diuidit̄ in
partē pmo mouētē ꝛ partē p motā: qꝛ itellā eſt hō: cū non
habeat partes. Deide qn̄ mouetur graue deoꝛſum. nō vi
detur aliq̄ pars pmo mouēs: nec aliq̄ pmo mota: qꝛ q̄cū
qʒ data illa hʒ partē p̄us mouentē. vel p̄us motā. ¶ Se zᵐ
cūdo arguit̄ ꝯ ſcōam ꝯnē: pbādo φ nō oē qō mouet̄ mo
uetur ab aliq̄: qꝛ volūtas nō videt̄ moueri ab aliquo: nec
lapis piect⁹ poſt ſeparationē a pyciēte: qꝛ nec a mā: nec
a foꝛma: cū ſit mot⁹ violēt⁹. ¶ Itē mare in fluxu ꝛ reflu
xu nō videt̄ moueri ab alio: qꝛ nō a mā ſua: nec a foꝛma:
cū mot⁹ deoꝛſum ſit mot⁹ nālis eius. ¶ Tertio argr̄ ſic. 3ᵐ
ꝯ pbationē tertie ꝯclōnis: qꝛ ſuba ꝛ accn̄s iuicē vniūtur:
ꝛ pōt reperiri ſuba ſine accn̄te: ꝛ tamen non pōt reperiri
accn̄s ſine ſuba. ¶ Itē arguit̄. mā ꝛ foꝛma inuicē vniun 8. ph̄. 37
tur. ꝛ poteſt reperiri foꝛma ſine mā: vt itelligētia abſtra
cta: ꝛ tn̄ non pōt inueniri mā ſine foꝛma. igit̄ pariformi
ter pōt reperiri motū non mouēs: ꝛ nō mouēs qn moueā
tur: ꝛ hoc per ſe: vel p accn̄s. Unde arguit̄ ſic de pmo mo
toꝛe. Prim⁹ motoꝛ ē in circūferētia pmi mobilis. ſʒ ph̄ʒ
8⁹ phyſicoꝝ. igit̄ mouet̄ ſaltē per accn̄s ad motū illius: T. c. 84
pʒ ꝯn̄a: qꝛ moto aliquo mouētur oīa que in eo ſunt. q̄rto
phyſic. ¶ Quarto arguit̄: φ in mouētibus ꝛ motis ſit p T. c. zo.
cedere in ifinitū: qꝛ in gn̄atis ꝛ generantib⁹ pcederet̄ in 4ᵐ
ifinitū: eo φ ſoꝛ. generabat̄ a patre ſuo: ꝛ iteruʒ pater ab
alio. ꝛ ſic in ifinitū. Similr̄ cū aliqd alteratur ab extrin
ſeco: vna pars aliā alterat: ꝛ illa alterat̄ ab alia. ꝛ ſic in ifi
nitū: exq̄ qōlibʒ cōtinuū eſt diuiſibile in ifinitū.

Ad primum dr̄ φ itellect⁹ nō ppe mouet̄: tn̄ di Ad pᵐ
uidit̄ in parteʒ per ſe mouētē q̄ eſt
itellectus agēs: ꝛ in partē per ſe motā: q̄ eſt itellcūs poſſi
bilis: ꝛ iſte partes nō dicūtur eſſentiales reſpectu ipſius

T.c.23. itellectus:sed solū potētiales:vt colligit a pho 2° de aia.
Deide dico φ qñ graue mouet deorsuz. pars p̊ mouens
est tota forma.ꝛ p̊mo mota est altera mālis ps.ꝛ nego φ
aliq̄ ps forme p̊us moueat q̄z tota for^a: imo posteri^o: ꝛ p
accñs rōne toti^o for^e. Silr tota mā p̊ mouet. ptes aūt ei^9
Ad 2^m mouent posterius:ꝛ p accñs. ¶ Ad scđm dico: φ volun
tas mouet ab appetibili: sic itellā ab itelligibili: ꝛ lapis
mouet a virtute impssa a motore extrinseco post separa
tionē a pyciēte. mare āt fluit ꝛ refluit v̄tute lune. vñ sic
magnes attrahēdo ferrū mouet ipm s̄m oēm pōnis dif-
ferētiā: ita luna h̄z v̄tutē attractiuā vel attrahēdi mare
p fluxū ꝛ refluxū. cū.n. fuerit in oriēte trahit mare v̄sus
oriēs: ꝛ cū fuerit in occidēte v̄sus occidēs. Cū aūt est in
Ad 3^m pūcto medio firmamēti qescit mare. ¶ Ad 3^m dico: φ il
8.ph.37 la ppō est sic itelligēda. Qñcūq̄z duo iuicē vniunt ineq̄-
liter. si impfecti^9 pōt repiri sine pfectiori. a fortiori ꝛ pfe
ctius sine min^9 pfecto. iō si posset repiri accñs sine subo:
a fortiori subm sine accñte. Cū igit pfecti^9 sit mouere q̄z
moueri: ꝛ pōt repiri moueri sine mouere. a fortiori pōt
repiri mouere sine moueri: ita φ aliqd mouet: ꝛ non mo
uet. Et cū dr̄ de p̊ motore: φ mouet ad motū celi. h̄ nege
4° phy. tur. Et ad pbationē dico: φ phs itelligit illā ppōnē de
20. eo qđ ē in alio: tāq̄z ps p̄ccñs vel forma iherēs: aut infor-
mās. mō p̊m^9 motor nō est ps celi: nec forā iformās vl' i-
Ad 4^m herēs: s̄z solū forma p̄sens ꝛ idistās. ¶ Ad q̄rtū dr̄: φ cū
phs dic. In mouētib^9 ꝛ motl nō ē pcedere in ifinitū itel-
7.ph.3. ligit de motis ꝛ mouētib^9 sil' exñtib^9: ꝛ in actu separato.
mō l̄z oēm motū p̄cesserūt ifiniti motores moti illi non
fuerūt sil'. ꝛ licet l̄z ifiniti sint sil' motores mori. illi tñ nō
sunt in actu separati. motores igr̄ moti actu separati ꝛ sil'
exñtes sunt solū finiti. ꝛ de his loqtur phs. q̄re argumen
ta nō pcedūt. q̄re ꝛc. Caplm. XLI.

A.t.c.p̊. vsq̄z ad 17. p̊^m T.c.4

Eternitatē aūt mot^9 9n̄ter restat
oñdere ex itētiōe phi
8° phy. ¶ Ubi notādū p̊ s̄m phm: φ ois
mot^9 p̄supponit mobile. ex q̄ mot^9 ē act^9
entis in pō s̄m φ in pō. et acqsitio partis
post ptē. ꝛ φ illō sit vex pōt in singul' mo
tib^9 demr̄ari. s. in motu locali augmenta-
tiōis: dimiutōis: alteratiōis: ꝛ nō solū mot^9 p̄suppōit mo
bile: imo ꝛ mouēs. Nā 9bustio sic p̄supponit 9bustibile:
ita p̄supponit 9bustiuū: ꝛ augmta^9 nō solū p̄supponit aug
2^m mētabile: s̄z ēt augmtatiuuz. ¶ 2° notādū ex itētiōe phi
ibidē: φ si nō semp fuiss̄z mot^9: s̄z aliqñ icepiss̄z añq̄z fuis
set aliqs mot^9. h̄ p̄t q̄druplr̄ imagiari. p̊^o φ p̊m^9 motor: ꝛ
p̊mū mobile sil' icepissent. 2°: φ p̊^m mobile eternalr̄ fuis
set: ꝛ φ p̊m^9 motor de nouo icepiss̄z: ꝛ tūc ēt icepisset p̊m^9
mot^9. 3°: φ p̊m^9 motor eternalr̄ fuisset. ꝛ p̊mū mobile d
nouo icepiss̄z: ꝛ φ tūc icepiss̄z mot^9. 4° φ tā p̊m^9 motor
q̄z p̊mū mobile eternalr̄ fuiss̄z: ꝛ φ p̊us motio nō eterna-
liter mouisset: sed aliquando incepisset mouere post ge-
tem infinitam primi mobilis.
p̊^a 9 ¶ His p̊missis pono q̄tuor 9nes cū suis pbatiōib^9: ex itē
tiōe phi. 8° phy. q̄x p̊ma ē ista. Impole est p̊mū mobile:
vl' p̊mū motorē aliqñ habuisse initiū p iceptionez. Pria
T.c.5. pars pbat. nā si p̊mū mobile icipit eē: Aut igr̄ mobile ha
buit eē ex nihilo: Aut ex aliq̄: Nō ex nihilo: q2 h̄ oēs phi
abhorrēt. di. Oē qđ fit fieri ex aliq̄ p̄supposito subo: p̊mo
T.c.30. phy. Si ex aliq̄. igr̄ id p̄fuit añ p̊mū mobile. ꝛ p 9ñs pri-
mū mobile assignatū nō est p̊mū mobile. Scđa ps pba-
tur. nā si p̊m^9 motor icipit esse. igit p̄supponit aliquē mo
2^a 9 torē. ꝛ p 9ñs nō est p̊mus motor. ¶ Scđa 9. Impole est
p̊mū mobile ꝛ p̊mū motorē eternalr̄ fuisse: ꝛ motuz p̊mi
t.c.7.ꝛ9 mobilis habuisse initiū p iceptionē: pbat. nā ante motū
p̊mi mobilis: vel p̊mū mobile geuiss̄z nālr̄ vel violēter.

nō pōt dici p̊mū: q2 nō moueret violēter: nec scđm: quia
nullū violentū ppetuū. ꝛ ex alio: q2 añ getē violentā fuit
motus nālis. igit iste nō fuisset p̊mus mot^9 simplr̄. Itē
si eternalr̄ p̊mus motor nō mouit. igit habuit ipedimen
tum qđ oportuit amouere: vel idiguit aliq̄ istrumēto qđ
postea habuit: s̄z nō potuit amoueri ipedimentū: nec ap-
plicari istrumētū sine motu. igit ante motū datū precel-
sit mot^9. ¶ Tertia 9. Necesse est tēpus eē eternū: tam a 3^a 9
parte añ: q̄z a parte post. pbat. nā si tēpus aliqñ icipit eē: T.c.10.
ita φ nūq̄z fuit tēpus. igr̄ p̊us fuit nō eē tpis q̄z eē: s̄z p̊us
ꝛ posteri^9 sunt drie tpis. igit tps fuit añq̄z esset tēpus: qđ
est ipole. ¶ Itē. si tps icepit eē. igit in aliq̄ istāti: s̄z oē in- T.c.xi.
stans est pncipiū futuri ꝛ finis p̄teriti. igit añ tps datum
fuit tēpus. ꝛ p 9ñs nūq̄z icepit eē tps simplr̄. ¶ Cōsimilr̄
pōt argui φ nūq̄z simplr̄ desinet eē tēpus. ¶ Quarta 9. 4^a 9
Nec̄e est motū eē eternū a p̄te añ: ꝛ a p̄te post: p̄z: q2 tēp^9
est passio mot^9: s̄z nec̄e est tps eē eternū. igr̄ ꝛ motū. Itē
si aliqñ icepit eē mot^9 simplr̄: aut igr̄: q2 mobile p̊mū ice
pit eē: aut q2 p̊m^9 motor icepit eē: aut q2 post ifinitā getē
p̊mus motor icepit mouere p̊mū mobile: s̄z non pōt dari
aliqđ illox ex p̊ma ꝛ scđa 9nib^9 ꝛc. ¶ Ex p̄dictis sequit Cor^m
p̊: φ nec̄e est mūdū eē eternuz tā a parte añ: q̄z a p̄te post:
q2 nō pōt eē tps vel motus sine mobili ꝛ motore: s̄z h̄ nō
p̄nt eē sine mūdo. igit ꝛc. ¶ Scđo seqt: φ nec̄e ē aliquē Cor^m
effectū esse eternū: tā a parte añ q̄z a parte post. p̄z. q2 mo
tus ꝛ tēpus sūt effect^9 p̊mi mobilis ꝛ p̊mi motoris: s̄z hec
sunt eterna tā a parte añ q̄z a parte post. igit ꝛc.

Contra p̄dicta arguit. ꝛ p̊ 9 eternitatē tpis sic. Qđ- p̊^m
libz istans p̄teritū aliqñ fuit futux. igit to-
tum tps p̄teritūz aliqñ fuit futux. ꝛ p 9ñs aliqñ fuit: ita
φ nullū tps erat. añs est notū ex suis exponētibus. ꝛ pba
tur 9ña. nā si qđlibz istās p̄teritū aliqñ fuit futux: igitur
tūc nō fuit aliqđ istās p̄teritū: ꝛ p 9ñs tūc non fuit aliqđ
tps. ¶ Scđo arguit 9 eternitatē mot^9 sic. Nihil est eter 2^m
nū qđ est finitū ex vtraq̄z p̄te: s̄z motus p̊mi mobilis est
hō. igit ꝛc. maior p̄z de se. ꝛ minor est phi. 5. phy. di. φ ois t.c.3.ꝛ7
motus est ab aliq̄ in aliqd. ꝛ p 9ñs est finit^9 ex vtraq̄z par
te. ¶ Itē si totus motus preterit^9 est ptrāsitus. igitur to
tus motus futurus pōt eē pertrāsitus. igitur nullus mo-
tus est ifinitus ꝛ eternus. p̄z 9ña: q2 ifinitū nō pōt ptran-
siri. p̊ma 9ña p̄z: q2 si duax magnitudinū eq̄liuz vna pōt
eē ptrāsita: altera pōt eē ptrāsita. ¶ Tertio argr̄ φ non 3^m
sit eternus a parte post p diffōnē motus Cōmē. q̄ ē ista. 5° phy.
Motus est acqsitio partis post partē termini ad quē tē- 48.
dit res mota. igit mot^9 celi ē ad aliquē terminū ad quē.
ꝛ p 9ñs est finit^9 a parte post. ¶ Et 9firmat. mot^9 p̊mus:
aut est ppter finē: aut nō. si nō. igit est casualis ꝛ non p se
itētus ab agēte: qđ est 9 phm. 2. phy c. Si ppter finē: aut t.c.44.
igit ille finis pōt haberi: vl' nō. si nō. igit finis est frustra
ꝛ vanus. si sic. igit habito illo fine cessabit mot^9. ¶ 4° 4^m
arguit φ mūdus nō sit etern^9: q2 oē 9posituz ex mā ꝛ for
ma aliqñ corrūpet. p̊mo celi. s̄z mūdus est hō. igr̄ non est Cō. 20
eternus a parte post. ꝛ arguit φ nec a parte añ: q2 tūc spe
cies forēt eterne a parte añ. ꝛ p 9ñs ifiniti hoies fuissent:
s̄z cuiuslibz hois fuit aia icorruptibilis. 3° de aia. igit iaz Cō.5.ꝛ
ifinite ale sunt. ꝛ p 9ñs iā est ifinitus nūerus aliq̄x sepa- T.c.20.
ratox iuicē: qđ est 9 phm. 3° phy. ꝛ p̊ celi. T.c.37.

Ad primū neget 9ña. Et ad pbationē itex neget T.c.46
9ña: q2 arguit a termino stāte confuse Ad p̊^m
tm̄ ad terminū stantē discrete: seu a supiori ad suū iferi^9
affirmatiue: q2 ly aliquādo. stat cōfuse tm̄ in antecedēte
ꝛ in 9sequēte. ly tunc. stat discrete: sicut nō seqt. oē anial
fuit aliqñ. igit oē anial fuit tunc. añs. n. est vex: ꝛ 9ñs fal
sū. ¶ Ad 2^m dr̄ φ motū eē a termio in terminū ē duplr̄ Ad 2^m
. s. s̄z se totū: ꝛ s̄z partē. p̊mo^9 nō ē vex. oē motū eē ex ali-

5.phʸ.3. quo in aliqd: ſʒ bene ſcdo mō. ⁊ ſic itelligit pħs. ¶ Et ad
t.7. ꝯfirmationē dicit̄: ꝙ īfinitū ea parte quo eſt īfinitū non
pōt eſſe ꝑtrāſitū: ſʒ bene ea parte qua eſt finitū. Jō mot⁹
ꝓterit⁹ eſt ꝑtrāſit⁹: qꝛ eſt finit⁹ a ꝑte poſt: ſʒ qꝛ mot⁹ futu-
rus nō ē finit⁹ a parte poſt. iō talis nō pōt eſſe ꝑtrāſitus.
Et ad rōnē. duaꝝ magnitudinū equaliuʒ ſi vna pōt eē ꝑ-
trāſita ⁊ reliq̄. cōcedo. ſʒ nulla duo infinita ſunt eq̄lia: vt
Ad 3ᵐ alias oſtēdā. ¶ Ad tertiū rñdet̄ ſicut ad ſcdm: qꝛ ois mo
tus eſt ad terminū ad quē rōne toti⁹ vel partis. ⁊ ſic ē de
motu eterno: qꝛ ille nō eſt ad terminū ad quē ꝭʒ ſe totū:
ſed ꝭʒ partē. ſ. q eſt de oriēte in occidēs. ¶ Et cū querit̄
2.c.20 vtꝝ mot⁹ ṗmus ſit ꝓpter finē vel nō: dr̄ ꝙ ſic: ſʒ ṗmaria
ītentione nō eſt ꝓpter aliquē finē acgrēdū: ꝭm Cōmen.
T.c.36. 12. meta. di. ꝙ aliqs motus eſt ꝓpter aliquē finē acgren-
dū. ⁊ aliqs mot⁹ eſt ꝓpter aliquē habitū ꝯſeruādū. vnde
hō aliqñ ambulat ꝓpter ſanitatē habitā ꝯſeruādā. ⁊ hoc
mō itelligētie mouētes celū mouēt ꝓpter ꝑfectiones q̄s
hñt ad ꝯſeruādas: nō vt ꝑfectiōes acgrāt. ꝑ hoc. n. ꝙ mo
uent celū ſunt cāe hoꝝ iferioꝝ. ⁊ h̄ eſt ꝑfectionis in eis.
T.c.55. ¶ Jſta aūt ꝓpō pħi ṗ de gnōne. habito fine ceſſat mot⁹.
itelligit̄ de motu q eſt ꝓpter ꝑfectionē acgrendā. ⁊ non
de motu q ſolū eſt ꝓpter ꝑfectionē ꝯſeruādā. quare ⁊c̄.
Ad 4ᵐ ¶ Ad q̄rtū dr̄: ꝙ non oē ꝯpoſitū ex mā ⁊ forma aliquan
Cō. ṗ. c. do corrupet̄. Et ad pħm dicit̄ ꝙ loqtur de mā: cui ānexa
20. eſt ṗuatio: ⁊ q̄ eſt potētia ad eſſe. modo celū q̄ eſt ṗncipa-
lior pars mūdi nō hʒ talē mām. Deide ꝯcedo ꝙ ſpēs fuit
eterne: ⁊ ꝙ ifiniti hoies fuerunt: ⁊ ꝙ cuiuſlibʒ hois ania
fuit icorruptibilis. Sed ex h̄ nō ſeqtur ꝙ iā ſint ifinite:
qꝛ vnicus eſt itellect⁹ in oībus hoib⁹: ꝭm pħm ⁊ Cōmen.
Com. 5. in 3° de anima. Deo gratias. Amen.

¶ Expleto libro phyſicorum: q eſt ṗma pars iſtius ſume.
Incipit ſcda pars que correſpōdet libro de celo. Cap. I.

Finita parte prima in qua de mo
tu agit̄ in cōi. iā ad mot⁹ ſpeciales deſcen
dēs: iuxta ꝓceſſum Ariſt. de motu locali
q eſt ṗm⁹ motuū. pars hec ſcda ſuū dedu-
ṗᵐ cet ſermonē. ¶ Et iō ṗmitus eſt notādū
T.c.56. ꝭm doctrinā pħi. 8. phʸ. ꝙ ṗus dr̄ tripl̄r.
5.me.16. ꝭm nām: ꝑfectionē: ⁊ tēpus. Prius ꝭm nām dr̄ eē id qđ
Cō.56. pōt eē ſine alio: ⁊ nō ecō. ⁊ ſic vnū ē ṗus duob⁹: ꝭm Cōmē.
qꝛ duobus exñtib⁹ vnū eſt: ⁊ nō ecō. Prius ꝑfectōe dr̄ eē
illud qđ eſt altero ꝑfecti⁹. ⁊ ſic mixta dicunt̄ ṗora eltis:
ſʒ non ṗmo mō. Sʒ illud eſt ṗus tpe qđ excedit illud ꝭʒ
aliqđ tēpus. ⁊ ſic pr̄ eſt ṗor filio: ſʒ nō ſcdo mō: qꝛ cuʒ ſint
2ᵐ eiuſdē ſpēi ſpāliſſime: etiā ſunt eiuſdē ꝑfectionis eēntia-
T.c.57. lis. ¶ Scdo notādū. iuxta doctrinā pħi ibidē. ꝙ in mo-
tibus eſt ordo ṗoritatis ⁊ poſterioritatis: eo ꝙ augmēta-
tio ꝓſupponit alteratiōem: ⁊ alteratio ꝓſupponit motuʒ
localē. Nā id a quo aliud auget̄. ſ. alimentū eſt in ṗn° diſ-
ſimile: ⁊ in fine ꝯuerſuʒ in nām aliti eſt ſīle. ⁊ ecō. in dimi
nutione. Qđ aūt auferī ab aliquo in ṗn° eſt ſīle: ⁊ in fine
diſſīle: ſʒ a ſilitudine ad diſſilitudinē: nec a diſſilitudine
ad ſilitudinē fit trāſubatio: niſi ꝑ alterationē ꝓcedētem.
igit̄ oēm motū ad q̄ntitatēʒ ꝓcedit altera°. deide ſi aliqđ
altereī: oʒ ꝙ ibi ſit alterās faciēs in actu ꝓexiſtēs in po-
tētia: vt qđ fuit in pō calidū: faciat in actu calidū: ſed cer
tū eſt ꝙ alterās nō ſemꝑ alterat. q̄ opʒ alterans aliqñ ap
ꝓpinq̄ri alterabili: ſʒ appropinq̄tio nō fit ſine motu lo
cali. igr̄ alteratio ꝓſupponit motū localē. ⁊ ꝯñter gnātio
⁊ corruptio ꝓſupponūt illuʒ: qꝛ generatio ⁊ corrup° fieri
non poſſunt ſine alteratione preuia.
ṗ°ꝯ ¶ His viſis pono q̄tuor ꝯnes. q̄ꝝ ṗma eſt iſta de itentio-
t.c.73.⁊ ne pħi. 8. phʸ. cū ſuis ꝓbatiōib⁹. ¶ ṗ° ꝯ. Nullus ali⁹ mo-
74.
tus a motu locali eſt ꝯtinu⁹ ⁊ ꝑpetu⁹. ꝓbat̄ ſic. nullus mo
tus exñs iter ꝯ̄ria eſt ꝯtinu⁹ ⁊ ꝑpetuus. ſʒ ois mot⁹ alius
a motu locali eſt hꝯ. igit̄. maior pʒ: qꝛ ois talis mot⁹ inter
ꝯ̄ria claudit̄ terminis. ⁊ ꝑ ꝯñs eſt finitus: ⁊ non ꝑpetuus.
minor v̓o eſt nota inductiue: eo ꝙ ois talis eſt de ꝯ̄rio in
ꝯ̄riū. ꝭm pħm. 5. phʸ. etiā eſt oſtēſuʒ in ṗma parte huius. t.c.26.
¶ Scda ꝯ. Nullus mot⁹ alius a motu circulari eſt conti 2° ꝯ.
nuus ⁊ ꝑpetu⁹. ꝓbat̄. nullus localis rect⁹: nec mixt⁹ ex re T.c.76
cto ⁊ circulari pōt eē ꝯtinu⁹ ⁊ perpetu⁹. igr̄ a fortiori: nec
aliqs alius. Prima ps añtis ꝓbat̄. nullus mot⁹ rect⁹ pōt T.c.64.
eſſe ꝑpetu⁹: niſi ſit reflex⁹: ſʒ nullus mot⁹ reflex⁹ pōt eē cō t.67.
tinuus: vt ꝓbatū eſt in lib° ṗmo. igit̄ nullus mot⁹ rectus
pōt eē ꝯtinu⁹ ⁊ ꝑpetu⁹. Et ex h̄ ſeqtur veritas ſcde partis
añtis: qꝛ ſi duo mot⁹ recti ⁊ reflexi nō pñt ꝯtinuari: ꝑ idē
nec duo: q̄ꝝ vn⁹ eſt rect⁹: ⁊ alter circularis. ¶ 3° ꝯ. Poſſi- 3° ꝯ
bile eſt motū circularē eē ꝑpetuū ⁊ ſemꝑ ꝯtinuū. ꝓbat̄. T.c.73.
illud eſt poſſibile ad qđ nō ſeqtur aliqđ ipoſſibile: ſed ad
motū circularē eē ꝑpetuū ⁊ ſemꝑ ꝯtinuuʒ nō ſeqtur ali-
qđ ipoſſibile. igit̄ illud eſt poſſibile. mior ꝓbat̄ ꝑ h̄: qꝛ in
motu circulari ſemꝑ ſeruat̄ idē ordo partiū mobilis qui
nō ſeruat̄ in motu recto. ¶ Jtē ſi aliqđ icōueniēs ſeq̄re-
tur maxie eēt ꝙ idē moueret̄ motib⁹ ꝯ̄rijs: ſʒ h̄ nō ſeqt̄:
qꝛ ꝯ̄rietas motuū localiū attēdit̄ penes lineā rectā: ⁊ pe-
nes terminos ꝯ̄rios: ⁊ pōt fieri ꝑ eādē viā: ſʒ hec nō repe-
riunt̄ in motu circulari. q̄re ⁊c̄. ¶ 4° ꝯ. Mot⁹ localis eſt 4° ꝯ
ṗm⁹ motuū ṗoritate nāe: ⁊ ṗoritate tpis: ⁊ ṗoritate perfe
ctiōis. Pria ps argr̄. Perpetuū eſt ṗus nō ꝑpetuo ṗorita T.c.56.
te nāe: ſʒ motus localis eſt ꝑpetu⁹. alij aūt nō ſunt perpe
tui: cū ſint diſcōtinui. igit̄ ⁊c̄. Scda ps argr̄ eodē mō. Sʒ
tertia ſic oſtēdit̄. ṗ: qꝛ poſteri⁹ via gnōnis eſt ṗus via ꝑ- T.c.58.
fectiōis: ſʒ mot⁹ localis eſt hꝯ: vt pʒ in anialib°. igitur ⁊c̄.
2° id qđ pauciorib⁹ attribuit̄ ꝑfecti⁹ eſt: ſʒ mot⁹ localis 2
pauciorib⁹ attribuit̄ q̄ alij mot⁹: qꝛ nō plāt̄] nec alijs ani
malib⁹ imꝑfectiſſimis. igit̄ ⁊c̄. 3° ille mot⁹ eſt ꝑfectior 3.
q nō abijcit de ſuba. ſed ſolus mot⁹ localis eſt hꝯ. igit̄ ⁊c̄. T.c.59.
4° ille mot⁹ eſt ꝑfectior q ꝯpetit ꝑfectiori cōpori: ſʒ mo- 4
tus localis eſt talis: qꝛ ꝯpetit corpori celeſti. ¶ Ex predi
ctis ſeqtur ꝙ ſolus motus localis circularis eſt ſimplici
ter ṗmus motuū qualibʒ illaruʒ trium ṗoritatū: pʒ: qꝛ ſo
lus ille eſt ꝑpetu⁹: ⁊ ſemꝑ cōtinuus: vt pʒ.

Contra q̄rtā ꝯnē arguit̄. ⁊ ṗ ꝙ mot⁹ localis non eſt ṗᵐ
ṗmus ṗoritate nāe: qꝛ ſicut in aliq̄ reperit̄
mot⁹ localis ſine motu alteratiōis: ita ecō aliqñ reperitur
mot⁹ alteratiōis ſine motu locali: vt in aq̄ ſeipſam redu-
cēte ad frigiditatē. ¶ 2° argr̄ ꝙ nō ſit ṗmus ṗoritate tē- 2ᵐ
poris: qꝛ gnātio eſt eterna. ṗ ⁊ 2° de gnōne. igit̄ alteratio T.c.17.
eſt eterna. pʒ ꝯña. cū gnātio ṗſupponat alterationē: ſʒ ni- T.c.55.
hil eſt ṗus eterno ṗoritate tpis. igit̄ ⁊c̄. ¶ 3° argr̄: ꝙ non 3ᵐ
ſit ṗor prioritate ꝑfectionis: eo ꝙ ille mot⁹ eſt ꝑfectior q
eſt ad ꝑfectiorē terminuʒ: ſʒ alij mot⁹ a motu locali ſunt
hꝯ. igr̄ ⁊c̄. maior pʒ. 5. phycoꝝ. vbi pħs vult ꝙ mot⁹ ſpeci- T.c.4
ficet̄ a termino. minor aūt declaratur: eo ꝙ augmētatio t.48.
eſt ad q̄ntitatē. alteratio ad q̄litatē: gnātio ad ſubaʒ: ⁊ mo
tus localis ad vbi. mō certū eſt ꝙ vbi: cū ſit qdā reſpect⁹
nō eſt tāte ꝑfectiōis: ſicut ſuba: q̄ntitas ⁊ q̄litas: q̄ ſūt ab-
ſoluta. ¶ 4° argr̄: ꝙ motus circularis nō ſit ṗor recto: qꝛ 4ᵐ
linea recta eſt ṗor linea circulari. igr̄ motus rect⁹ eſt ṗor
circulari: pʒ ꝯña: qꝛ motus rectus mēſurat̄ penes lineaʒ
rectā: ⁊ circular] penes lineā circularē. añs arguit̄: eo ꝙ
mēſura eſt ṗor mēſurato. 10. meta. ſʒ linea recta ē mēſura t.c.2.⁊.3
linee circlar]. qꝛ circlus mēſurat̄ ꝑ dyametꝝ ei⁹. igr̄ ⁊c̄.

Ad primū dicitur ꝙ lʒ in aliquo ſit motus altera Ad ṗᵐ
tionis in quo pro tūc non ſit motus lo-
calis. tamē in eodem vel in aliquo alio prius fuit motus
localis. ſi enim aqua ſe reducat ad frigiditatem. igit̄ pri-

mo fuit calida. igitur p̄us mouebatur localiter aliquod
alterans. vel econtra. potest tamen dici: ꝙ dum aqua se
reducit mouetur localiter: quia dum se reducit frigefit.
ꝛ dum frigefit condensatur: ꝛ dum condensat̄ mouet̄ lo
Ad 2ᵐ calr: q2 partes ꝯtinue ꝓpingus iacēt. igr̄ ꝛc̄. ℂ Ad scōm
nego ꝙ gnātio sit eterna: q2 q̄cūq3 gnōne capta: illa nō ē
p̄ ge. 17. eterna: cū sit a termio a q̄ ad terminū ad quē. Et ad p̄hm
t. 2. 55. dr̄ ꝙ itellexit eā isto⁹: eternalr fuit gnō. n̄llo. n. diceret ꝙ
aliq̄s hō sit etern⁹: s3 hn̄ eternalr fuit aliq̄s hō. igitur ꝛc̄.
Ad 3ᵐ ℂ Ad tertiuz dr̄: ꝙ l3 denoiatio ꝛ specificatio mot⁹ sit a
termio ad quē: nō tn̄ nobilitas ꝛ ꝑfectio est gnālr ab illo
termio. vn̄ ꝑfectio augmētatiōis ꝛ alteratōis ē a termio
ad quē: q2 albefactio est mot⁹ nobilior q̄3 sit frigefactio:
q2 nobiliorē h3 terminū ad que3: s3 ꝑfectio mot⁹ localis
attēdit̄ penes nobilitatē ꝛ ꝑfectionē sui subti. ꝛ iō mot⁹
circularis est ꝑfectior motu recto: q2 h3 ꝑfecti⁹ ꝛ nobili⁹
Ad 4ᵐ subm. ℂ Ad q̄rtū nego ꝙ linea recta sit p̄or linea circu-
lari. Et cū dr̄. linea recta est mēsura linee circularis: dici
tur ꝙ nō simplr: nec q̄ ad nā3: s3 solū q̄ ad nos. Et si argr̄
T. c. 85. sic. rectū est iudex sui ꝛ obliq. p̄ de aia. g̃ linea recta men-
3. a. 15. surat ꝛ notificat lineā circularē: tā q̄ ad nā3: q̄3 q̄ ad nos.
neget̄ ꝯn̄a: q2 linea circularis nō est linea obliq̄: na3 obli
quū est illō: cui⁹ mediū exit ab extremis: s3 linea circula
ris nō h3 extrema. ꝛ ꝯn̄ter nec mediu3. igit̄ nō est obliq̄.
vn̄ obliq̄tas est pura p̄uatio rectitudinis: s3 circulus vel
circula⁹ ē for̄a ita positiua: sic̄ rectitudo. q̄re ꝛc̄. Cap. II.

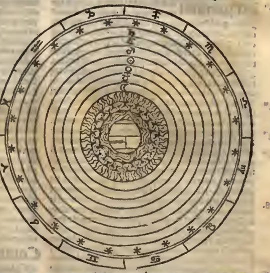
Continuādo s̄monē de motu lo-
cali ē p̄mit⁹ declarā
dum: quō cuilib3 corpori simplici iest tn̄
T. c. 8. p̄ᵐ vn⁹ mot⁹ simplex nālis s̄m doctrina3 p̄hi
p̄ celi. ℂ Et iō notādū p̄: ꝙ triplex ē mo-
tus. s. nālis: violēt⁹ ꝛ idifferēs. Mot⁹ nā-
lis est ille q est a p̄n⁹ itrīseco: vel ab extri-
seco passo cōferēte vim hn̄te nālē iclinationē ad illū mo
tū. Exēplū p̄mi: vt mot⁹ grauis deorsum: ꝛ leuis sursum.
Exēplū scōi. vt mot⁹ ferri ad magnetē: ꝛ mot⁹ vapoꝝ sur
su3: l3 igit̄ q̄lib3 istoꝝ motuū sit ab extrīseco: tn̄ q2 passu3
h3 iclinationē ad illū motū. iō ē nālis. Mot⁹ violēt⁹ est
ille q est a p̄n⁹ extrīseco simplr ꝯ̄ iclinationē passi: vt mo-
tus grauis sursu3: ꝛ leuis deorsu3. circūscripta iclinatiōe
Cor̄ᵐ replendi vacuū. ℂ Ex q̄b⁹ seq̄t̄: ꝙ l3 calefactio aq̄ sit ab
extrīseco: tn̄ est nālis: q2 mā aq̄ h3 iclinationē ad illū mo
tū. mot⁹ aūt sursu3 lapidis est violēt⁹: cū sit a p̄n⁹ extrīse-
co p̄ter iclinationē passi: cū ibi nec mā nec forma ꝯferat
vim. ℂ Et si q̄rit̄ q̄re mā plus ꝯfert vim in calefactiōe
aq̄ q̄3 in motu lapidis sursu3. ℂ R̄ndet̄ ꝙ iō: q2 mā con
fert vim ad oē3 motū ordiatū i formā subalē. cū igit̄ cale
factio ordiet̄ in formā subalē: ꝛ nō mot⁹ lapidis sursu3. g̃
seq̄t̄ ꝙ ꝛc̄. Mot⁹ idifferēs ē ille ad quē non iclinat̄ pas
sum: nec eide3 repugnat: vt mot⁹ dilationis aeris in ꝓpo
elto v̄sus oriēs vel occidēs. est. n. aer idifferēs illi motui.
2ᵐ ℂ 2⁰ notādū ꝙ duplex ē corp⁹ nāle. v3. simplex ꝛ mixtū.
T. c. 7. Corp⁹ nāle simplex est ꝯpositū ex mā ꝛ for̄a subali nō d-
terminās sibi q̄tuor q̄litates p̄mas: vt celū ꝛ ela. S3 cor-
pus nāle mixtū est ꝯpositu3 ex mā ꝛ for̄a subali determi
nās sibi q̄tuor q̄litates p̄mas: vt lapis: lignū: plāte: ꝛ cete
ra aiata. ℂ Cōsi' dicat̄ ꝙ dupl̄x ē mot⁹ ꝯpetēs talib⁹ cor-
porib⁹. s. simplex ꝛ mixt⁹. Mot⁹ simplex ē ille q fit supra
diametꝝ mūdi: aut supra lineā circularē eq̄ distātē a cen
tro mundi. Exemplū primi: vt motus terre deorsum: vel
ignis sursum per lineā rectam mouentē a centro mūdi.
Exemplu3 secundi. vt motus celi: ꝛ cuiuslib3 ecētrici in
eo. Mot⁹ āt mixt⁹ ē ille q nō fit sup dyametꝝ mūdi: nec
supra lineā circularē eq̄ distātē a centro mūdi. vt motus
fact⁹ supra arcū: aut supra lineā rectā trāsuersalē: ꝛ nō dr̄

mot⁹ mixt⁹: q2 ꝯponat̄ ex diuersis motib⁹ diuersaru3 rō-
nū: q2 h̄ est ipoſe de aliq̄ motu cōtinuo: q2 mot⁹ distincti
spē nō p̄nt iuicē ꝯtinuari. s̄m p̄hm. 5. ꝛ 8. p̄hy. S3 dr̄ mo- T. c. 40
tus mixt⁹: q2 mobile ꝑ illū aliqū videt̄ appropinq̄re ad t. 41.
centꝝ mūdi: ꝛ aliqū ad orbē signoꝝ: ꝛ h̄ dr̄ vulgariter ta T. c. 64
lem motū eē ꝯpositū ex ascēsu ꝛ descēsu ꝑꝑ h̄ ꝙ ois mo-
tus deorsu3 ē ad mediū mūdi. ꝛ ois mot⁹ sursu3 est ad or
bē signoru3. ℂ Ex his p3 p̄ ꝙ ois mot⁹ circularis fact⁹ in Cor̄ᵐ
his iferiorib⁹ est mot⁹ mixtus: vt mot⁹ rote fabri. ꝛ aliq̄s
ꝯsilis: q2 fit supra lineā nō eq̄lr distāte3 a centro mundi.
ℂ 2⁰ seq̄t̄ ꝙ ois mot⁹ ecētrici vl' epicicli est mot⁹ mixt⁹. Cor̄ᵐ
patet: quia quilibet talis fit supra lineam circularē: eque
distantem a centro mundi.
ℂ Uisis his sit hec p̄ma ꝯ̄. solu3 duo sunt mot⁹ nāles sim- p̄ᵃ ꝯ̄
plices locales s3 gen⁹: ꝛ q̄tuor s̄m spē3. p̄ma ps p3: q2 ois T. c. 5.
mot⁹ localis nālis simplex est rect⁹ vel circularis. 2ᵃ silr:
q2 duo sūt recti s̄m spēm: vt sursu3 ꝛ deorsu3. ꝛ duo circu
lares ab oriēte in occidēs: eo mō q̄ mouet̄ mobile p̄mū.
ꝛ ab occidēte in oriēs: eo mō q̄ mouent̄ orbes planetaꝝ.
ℂ Scōa ꝯ̄. Impoſe est alicui corpori simplici inesse plu 2ᵃ ꝯ̄
res mot⁹ locales nāles simplices eq̄ p̄. ꝓbat̄. nā si alicui
corpori simplici isunt plures mot⁹ simplices eq̄ p̄: aut er-
go sūt eiusde3 spēi spālissime. ꝛ sic vn⁹ illoꝝ supfuit. Aut
diuersaꝝ spēꝝ: ꝛ ꝑ ꝯn̄s vn⁹ illoꝝ p̄us competit q̄3 ali⁹. p3
ꝯn̄a. q2 nō apparet talis mot⁹ iesse eq̄ p̄ gn̄ ābo sint eius-
dē spēi spālissime. ℂ Intelligēdū ꝙ l3 duo mot⁹ eiusde3
spēi nō possint eidē iesse sil: tn̄ hn̄ p̄nt inesse eidē successi-
ue. ℂ Tertia ꝯ̄. alicui corpori simplici p̄nt nālr iesse plu 3ᵃ ꝯ̄
res mot⁹ simplices distinctaꝝ spēꝝ in eq̄ p̄mo. p3. nā gra
ue nālr mouet̄ deorsu3: ꝛ nālr mouet̄ sursu3: cā replendi
vacuū: vt p3 de aq̄ nālr descēdēte ꝛ nālr ascēdente. ꝛ ꝙ il
li duo mot⁹ nō isint aque eq̄ p̄. p3. q2 mot⁹ deorsu3 ad sup-
ficiē aeris est sibi ꝓprius: s3 mot⁹ sursu3 est sibi cōis: q2 ēt
ꝯuenit alijs ꝓpter abhominatione3 vacui. ℂ Et si q̄rit̄
q̄s illoꝝ motuū sibi p̄us ꝯuenit. dr̄ ꝙ mot⁹ ꝓpri⁹ sibi pri-
mo cōuenit p̄oritate nāe ꝓpe. S3 mot⁹ cōis eidē p̄mo cō
uenit p̄oritate nāe cōis: eo ꝙ nā p̄us abhorret vacuum: ꝛ
appetit vniri corpori q̄3 esse in tali vel in tali loco. ℂ 4ᵃ 4ᵃ ꝯ̄
ꝯ̄. Mixta mouent̄ ad motū eltoꝝ dn̄antiū in eis s̄m q̄li- T. c. 7
tates motiuas: p3: eo ꝙ mixta mouent̄ ad elm̄ terre. vbi
dominat̄ grauitas terre. ꝛ ad elm̄ aque: vbi dn̄at̄ graui-
tas aque. deinde mouentur sursum si in illis dominatur
leuitas aeris vel ignis.

Contra predicta argr̄. ꝛ p̄ ꝙ nō cuilib3 corpori sim p̄ᵐ
plici iest vn⁹ mot⁹ simplex: q2 elm̄ terre est
corp⁹ simplex: ꝛ tn̄ nō ꝯpetit sibi aliq̄s mot⁹ simplex. ex q̄
nō pōt moueri. Itē posito ꝙ terra pedalis descendat ꝑ
semidyametꝝ mūdi: ꝛ cōtinue rarefiat. tūc p3 ꝙ ipsa est
corp⁹ simplex: ꝛ tn̄ mot⁹ ille nō est simplex: cū cōponatur
ex duob⁹ motib⁹: nā quelib3 medietas illi⁹ mouet̄: sicut
per arcū rōne cōtinue rarefactionis. ℂ Scōo arguit̄: ꝙ 2ᵐ
alicui corpori simplici isunt plures mot⁹ simplices eque
p̄mo distincti specie: q2 igni p̄mo cōpetit mot⁹ sursum: vt
p3. silr p̄mo sibi cōpetit mot⁹ circularis in ꝯcauo lune: q2
ꝑpetue mouet̄ illo motu. silit̄er q̄lib3 orbis planetarum
mouet̄ p̄mo ab occidēte in oriēs: ꝛ ab oriēte in occidēs:
q2 illo motu ꝑpetuo mouet̄. ℂ Tertio argr̄: ꝙ nulli duo 3ᵐ
motus diuersaꝝ spēꝝ p̄nt nāliter iesse eidē: q2 si p̄nt ma-
xime videt̄ de exēplo dato de aq̄: ꝙ illa nāliter mouet̄
deorsu3: ꝛ nāliter sursu3 ad replēdū vacuū. ℂ S3 cōtra.
motus sursu3 est nālis aque. igit̄ rōne forme vl' rōne ma
terie: nō rōne forme: q2 illa iclinat deorsu3: nec rōne ma-
terie: q2 motus localis qui nō est in formā substātialē est
māe idifferēs. ℂ 4⁰ argr̄ ꝙ mixta nō mouent̄ ad motū 4ᵐ
eltoꝝ dn̄antiū in ipsis: q2 tūc duo mixta mouerent̄ nālr

codē motu spēcie. ꝯñs est falsum:q꜡ omnia elta mouenť
motibꝰ diuersaꝝ spēꝝ. igiť ꝑ idē mixta diuersa specie.
Ad pᵐ **Ad primū** dicit:ꝙ lȝ totū elm terre nō possit mo-
ueri:tñ aliq̄ portio eius pōt moueri. ꝛ
h̄ sufficit. vñ totū elm ignis nō pōt moueri sursum: ꝛ tñ
sibi ꝯpetit motꝰ sursū:nō rōne totiꝰ:ſȝ rōne partl. ¶ Itē
ꝯcedo ꝙ terra descēdens deorsum mouet motu simpli-
ci:nec est icōueniēs motū simplicē ꝯponi ex duobꝰ moti
bus:quoꝝ glibȝ est mixtus: sicut nō est icōueniēs tēpus
Ad 2ᵐ cōponi ex partibꝰ q̄ nō sunt ꝛc̄. ¶ Ad scd̄ȝ dr̄:ꝙ motꝰ sur
sum ad ꝯcauū lune ꝑ cōpetit igni. ꝛ non motꝰ circularis.
Et cū dr̄. motꝰ circularis iest igni ꝑpetuo:igiť ꝑmo. nege-
tur ꝯña:sicut nō segť:eē coloratū iest homini ꝑpetuo. igi
Ad 3ᵐ tur sibi iest ꝑmo. ¶ Ad tertiū dr̄ ꝙ motꝰ sursuȝ aque iest
aque nālitēr rōne forme:ita ꝙ forma est ꝑncipiū illiꝰ mo
tus:ꝛ iclinať ad illū motū:non tñ rōne eiusdē appetitus
mouet sursum ꝛ deorsuȝ:nā rōne appetitꝰ spēi mouet de-
orsum:ꝛ rōne appetitꝰ generis q est iclinatio ad esse simľ
Ad 4ᵐ cū corpore mouet sursum. ¶ Ad 4ᵐ ꝯcediť ꝯña ꝛ ꝯñs. ꝛ
ad iprobationē dr̄ ꝙ tenēdo oēs q̄litates motiuas eē di-
uersaꝝ spēꝝ in elementis. negeť ꝯña:eo ꝙ nō sunt gene-
ralr diuersaꝝ spērū in mixtis. vnde grauitas ligni ꝛ gra-
uitas ferri sunt eiusdē spēi specialissime. tenēdo aūt gra-
uitatē terre:ꝛ grauitatē aque esse eiusdeȝ spēi specialissi-
me. ꝛ silr leuitatē ignis:ꝛ leuitateȝ aeris diceret motum
deorsuȝ terre:ꝛ deorsuȝ aque nō esse diuersaꝝ spēꝝ. ꝛ silr
motū ignis sursuȝ:ꝛ motū aeris sursuȝ:nec est icōueniēs
specie distincta elta moueri motibꝰ eiusdē spēi:nec segť.
aq̄ nō pōt venire ad mediū mūdi. igiť non moueť motu
eiusdeȝ spēi:cū motu terre. q꜡ lȝ nō possit venire ratione
ipedimenti:tñ de se est mobilis ad mediū mūdi. vnde si
fieret foramen moueretꝑ mediū mūdi. silr aer mobilis
est ad ꝯcauū lune q̄tū est de se:ſȝ ꝙ nō possit moueri. h̄
est rōne elti ignis ipediētis. Capitm. III.

EX corporibꝰ simplicibus:
taȝ mobilibus motu recto:q̄ȝ
motu circulari cōponiť ꝑmo
mūdus:cuiꝰ ꝯpōnē plures di-
xerūt ꝯtinuitatē. Aliȷ āt solū
pᵐ ꝯtiguitatē illā affirmāt. ¶ Iō
T.c.26. ad h̄ iuestigādū est ꝑ notādū fȝ phȝ. 5. phy.
ꝛ.27. ꝙ coꝝ q̄ sunt:q̄dā sunt ꝯtinua:ꝛ q̄dā ꝯtigua.
Cōtinua sunt illa:quoꝝ vltima sunt vnuȝ. i.
quoꝝ partes terminanť ad vnū terminū cō
munē: vt dicit in ꝑdicamētis. ꝛ sic vnā lineā
dicimꝰ esse vnū cōtinuū:ꝛ partes eiusdē iui
cem cōtinuari. Cōtigua sunt illa:quoꝝ vlti-
ma sunt simul:ita ꝙ partes illoꝝ terminan-
tur ad duos terminos: inter quos nihil me-
diat:ꝛ sic dicimꝰ superficiē concauā loci:ꝛ su
perficiē conuexā locati iuiceȝ contiguari:q꜡
2ᵐ ex his non fit vnū simplr. ¶ Secūdo notā-
dum. iuxta doctrinā omniū philosophorū ꝛ
astrologoꝝ:ꝙ celuȝ non mouetur vno ꝛ eo-
dē motu ſm oēs partes eius: eo ꝙ vna pars
eius mouetur motu proprio ab oriēte in oc-
cidens: super polos mundi. qui dicitur pri-
mum mobile:et alia pars eius mouetur ab
occidente in oriens motu proprio super po
los ȝodiaci: In quo sunt omnes orbes pla-
netarum.
pᵃ ꝯ ¶ His visis sit hec ꝑma ꝯclusio. Preter quattuor elemen
ta necesse est ponere celum. ꝛ non aliud corpus simplex.
p. Ista conclusio ꝓbať. ꝛ ꝑmo ꝙ necesse est ponere elemen
ta q̄tuor:q꜡ tot sunt elemēta quot sunt ꝯbinatiōes pos-
sibiles q̄litatū ꝑmaꝝ:ꝛ q̄t sunt motꝰ recti:ſȝ ꝯbinatiōes
posēs sunt q̄tuor. s. caliditatis ꝛ siccitatis. caliditatē ꝛ hu
miditatis. hūiditatis ꝛ frigiditatē. frigiditatis ꝛ siccita-
tis. Et q̄tuor sūt motꝰ recti. s. ad ꝯcauū lune. ad concauuȝ
ignis:ꝛ ad ꝯcauuȝ aeris. ad concauū aque ꝛc̄. ¶ Secun- 2.
do arguiť:ꝙ necesse est ponere celū:quia motus circula T.c.8.
ris est motus simplex. igiť cōpetit ꝑmo vni corpori sim-
plici:ſȝ nō alicui elementoꝝ:q꜡ illis primo ꝯpetūt motꝰ
recti. igr̄ corpori celesti. ¶ 3ᵒ argr̄:ꝙ non est nec̄e ponere 3
aliđ corpꝰ simplex ab his gnq̄ȝ. q꜡ si tale eēt:aut esset mo
bile motu simplici recto. ꝛ sic eēt vnū de q̄tuor eltis: aut
motu circulari:ꝛ sic eēt corpꝰ celeste. ¶ Scd̄a ꝯ. sic elta: 2ᵃ ꝯ.
sic ꝛ orbes celestes nō iuicē ꝯtinuanť:ſȝ ꝯtiguanť. pȝ. q꜡ T.c.30
ꝯtinuoꝝ vnꝰ est motꝰ. fȝ phm̄:ſȝ nullū elȝ moueť ad mo
tū alteriꝰ:nec oēs orbes celestes moueнť eodeȝ motu ꝓ-
prio. vt patuit in 2ᵒ notabili. igiť nō iuicē ꝯtinuanť:ſȝ hñ
iuicē ꝯtiguanť:q꜡ cū vnū elemētū aliđ locet. ꝛ vnꝰ orbis
sit locꝰ alteriꝰ oȝ elta eē iuicē ꝯtigua:ꝛ orbes celestes esse
iuicē ꝯtiguos. Ex ista ꝯne segť ꝙ mūdus nō est vnū vni-
tate ꝯtinuatiōis:ſȝ vnitate aggregatiōis:eo mō q̄ ꝯtigua
faciūt vnū. ¶ Tertia ꝯ. nūerꝰ orbiū celestiū nō segť nūe- 3ᵃ ꝯ
rū eltoꝝ. probať:nā elta sunt solū q̄tuor: ꝛ orbes celestes
nouē. igr̄. ꝛ est maior ꝓbata. ꝛ minor declarať. Nā ꝑ sunt
septē orbes planetaꝝ:q꜡ nō videť rō q̄re vnꝰ planeta ha
beat ꝓpriū orbē:ꝛ nō alius:nec est ꝯueniēs ꝙ oēs faciāt
vnū orbē:q꜡ sunt diuersaꝝ nāꝝ. Deide est orbis astroꝝ:
q nō pōt eē vltimꝰ:q꜡ moueť duobꝰ motibꝰ. s. motu acces
sus ꝛ recessus centū ānis vno gradu ab occidēte in oriēs
sup polos ȝodiaci q est motꝰ ꝓpriꝰ eiꝰ:etiā moueť ab oriē
te in occidēs:q motꝰ nō pōt eē motꝰ ꝓprius planetaꝝ:q꜡
hñt aliū motū ab occidēte in oriēs. igiť supra octauā spe
rā ops ponere nonā q̄ moueať motu ꝓpō ab oriēte in oc-
cidēs ꝯplēdo cursuȝ suū in. 24. horis. ꝛ h̄ dr̄ pᵐ mobile

¶ Quarta ꝯ. Oēs orbes celestes sunt diuersaꝝ spērum.
pȝ:q꜡ si essent eiusdē spēi moueret eodē motu spē:nec i- 4ᵃ ꝯ
uice ꝯordinarenť essentialr ſm superiꝰ ꝛ iferiꝰ:q̄rū q̄dlz

bet ē manifeſte falſuȝ. Jtē motores orbiū diſtiguūt̄ ſpē.
igitur ⁊ ipſi orbes. pȝ ꝯña: qꝛ ſi eſſent eiuſdē ſpēi vn⁹ mo-
T.c.49 tor ſufficeret. aña pȝ. qꝛ plura ſeparata a mā nō pnt eē ſo-
lo numero dña. ſm pħm. iz. meta. ¶ Ex iſta cōcluſione
ſeqtur: ꝙ omnes planete: ⁊ omnia aſtra ſunt diuerſarum
ſpecieꝝ: pȝ: qꝛ ſunt partes orbiū diuerſaꝝ ſpēꝝ. vñ q̄cun-
qꝫ ſunt eiuſdē ſpēi ſpālíſſime dicunt̄ hr̄e ꝯſiles ꝓpetates
nāles: ſȝ planete ⁊ aſtra nō hñt ꝯſiles ꝓpetates nāles: qꝛ
diuerſimode īfluūt ī his īferiorib⁹. igr̄ ⁊c̄. Et iō igr pħs
in lib. de ꝓprietatib⁹ elemētoꝝ. Dico āt ꝙ ſuba ſolis ⁊ aliaꝝ
ſtellaꝝ ⁊ lune ē alteri⁹ ſpēi ſpālíſſime: qꝛ ſol de ſe habȝ lu-
men ⁊ lucē. alie āt ſtelle hñt p acq̄ſitionē a ſole.

pm Contra p̄dicta argr̄. ⁊ p̄: ꝙ p̄ter celū ⁊ elemēta opȝ pone-
re aliud corp⁹ ſimplex: qꝛ ſicut ſunt duo mot⁹
recti ꝯrij. ita videt̄ ꝙ ſint duo mot⁹ circulares oppoſiti:
ſȝ vn⁹ iſtoꝝ ꝯpetit celo. igr̄ ali⁹ ꝯpetit alteri corpori ſim-
2m plici. ¶ 2° argr̄: ꝙ elemēta ⁊ orbes celeſtes īuicē ꝯtinuant̄: qꝛ
ſupficies ꝯcaua ſupioris: ⁊ ꝯuexa īferioris ſunt vna ſup-
ficies: eo ꝙ eq̄lr diſtāt a cētro mūdi: qꝛ non apparet duo
3m eq̄lr diſtare a cētro: quoꝝ vnū ē ſupra reliquū. ¶ 3° argr̄
ꝙ nūer⁹ orbiū nō ſit ſufficiēter aſſignat⁹: qꝛ fruſtra poni-
tur nona ſpera: cū in ea nō ſit aliqđ aſtꝝ. in q̄libȝ āt orbe
dȝ eē aliqđ aſtrū. Jtē oñdit̄ ꝙ ſint plures q̄ȝ nouē orbes:
qꝛ q̄libȝ orbis planetaꝝ ꝯtinet tres orbes: q̄ꝝ vn⁹ ē con-
centric⁹ mūdo ſȝ ꝯcauū: ⁊ nō ꝯuexū: ⁊ ali⁹ ſȝ ꝯuexū: ⁊ nō
ꝯcauū. ali⁹ āt medi⁹ īter illos q dr̄ deferēs ē ecētric⁹ mū-
4m do tā ſȝ ꝯcauū q̄ȝ ſȝ ꝯuexū. ¶ 4° argr̄. ꝙ non oēs orbes
ſūt diuerſaꝝ ſpēꝝ: qꝛ ſeptē orbes mouent̄ motib⁹ ꝓprijs
eiuſdē ſpēi. ſ. ab occidēte in oriēs. igr̄ illi orbes ſunt eiuſ-
dē ſpēi: pȝ ꝯña: qꝛ cuilibȝ corpori ſimplici īeſt vn⁹ motus
T.c.8. ſimplex ſȝ pħȝ p̄ celi. ¶ Jtē arguit̄ ꝙ ſtelle nō ſūt diuer-
ſaꝝ ſpēꝝ: qꝛ ſunt partes eiuſdeȝ orbis. vñ Arꝫ. in 2° celi ⁊
Cō. ꝯm. mūdi. di. ꝙ ſtella eſt denſior pars ſui orbis. mō raritas ⁊
42. denſitas non variāt ſpecies.

Ad p̄m Ad primum r̄ndet̄ negādo ſilitudinē: eo ꝙ mo-
tui circulari nō ꝓprie pōt eē mot⁹
ꝯri⁹: eo ꝙ ad ꝯrietatē motuū localiū reqrit̄ p̄ ꝙ ſint d lo-
cis ꝯrijs ad loca ꝯria. 2° ꝙ fiāt p lineam breuiſſimā. ſ. re-
ctā. 3° ꝙ fiāt p eādē viā vel equalētē. 4° ꝙ ſi vn⁹ coꝝ eſt
nālis alicui: ꝙ alter ſit violētus eidē: ſȝ nō hec reperiun-
tur in motib⁹ circularib⁹ celi. p̄: qꝛ ſunt ab eodē ad ideȝ.
2°: qꝛ nō fiūt ſup lineā breuiſſimā rectā: ſȝ circularē. 3°: qꝛ
nō fiūt p eādē viā. 4°: qꝛ nullus mot⁹ celeſtis ē alicui or-
bi violēt⁹. cū idē orbis nālr moueat̄ ab oriēte ī occidēs:
Ad 2m ⁊ ecōuerſo: ſȝ nō eque p̄. ¶ Ad ſcđȝ dr̄: ꝙ lȝ ille ſupficies
eq̄lr diſtāt a centro mūdi: nō tñ ſunt vna ſupficies: qꝛ ſūt
in diuerſis corporib⁹: q̄ꝝ vna eſt ꝯcauū: ⁊ altera ꝯuexuȝ.
Ad 3m ¶ Ad tertiū dr̄: ꝙ ſicut nō oȝ in ſupmo elo ponere aīalia:
lȝ in q̄libȝ alio ponant̄: ita nō opȝ in p̄ mobili ponere ali-
Ad 4m qđ aſtꝝ: lȝ in q̄libȝ alio ponat̄. ¶ Ad q̄rtū r̄ndet̄ duplr̄. p̄
negādo aiñs. vñ ſicut nō oēs mot⁹ deorſuȝ ſūt eiuſdē ſpēi
ſpecialíſſime: ita nec oīs mot⁹ ab occidēte in oriēs: ſicut eñ
diuerſa deorſuȝ ſūt diuerſaꝝ ſpēꝝ: ita diuerſa oriētia ſūt
alteri⁹ ſpēi. 2° neget̄ ꝯña: qꝛ lapis ⁊ plūbū ſunt diuerſaꝝ
p.c.8. ſpēꝝ: ⁊ tñ mouent̄ motu eiuſdem ſpēi. Et ad pħȝ dr̄: ꝙ lȝ
cuilibȝ corpori ſimplici īſit vn⁹ mot⁹ ſimplex: non tñ ne-
ceſſario ſpē diſtīct⁹ ab alio. ¶ Jtē cū dr̄. plures eē orbes
celeſtes q̄ȝ noueȝ: qꝛ q̄libȝ orbis planetaꝝ ꝯtinet tres or-
bes. h̄ negat̄: qꝛ orbis celeſtis ꝓpe eſt ille: q eſt ꝯcētricus
mūdo ſȝ ſupficiē ꝯcauā ⁊ ꝯuexā. q̄lr nō ꝯtingit de illꝫ tri-
bus. ¶ Deīde ad difficultatē tactā de ſtellis r̄ndeo cum
Cō.42. Cōmē. 2. celi. ꝙ totū celū eſt: ſicut vnū aīal: ſpere celeſtes
⁊ ſtelle ſunt ſicut mēbra ei⁹. ſȝ mō manifeſtuȝ eſt ꝙ partes
aīalis diſtiguunt̄ ſpē īuicē: ⁊ ab aīali: qꝛ caro ⁊ os ſpē di-
ſtinguunt̄: ⁊ aīal a q̄libȝ illoꝝ. Cōſilr ī celo ſpere celeſtes

⁊ aſtra īuicē diſtiguūt̄ ſpē: ⁊ cū dr̄. raꝝ ⁊ dēſuȝ nō variāt
ſpēȝ. ꝯcedo. nec dico aſtra ſpē diſtingui rōne dēſitatꝫ ⁊ ra-
ritatis: ſȝ rōne aliaꝝ ꝓprietatū ſpē diſtīctaꝝ. vnde aer ⁊
ignis nō diſtiguunt̄ ſpē rōne denſitatis vel raritatis: ſed
rōne foꝛaꝝ diuerſaꝝ ⁊ ꝓpetatū. q̄re ⁊c̄. Capl'm. IIII.

De vnitate mūdi: eiuſdēqꝫ pfectio-
ne ſeqtur ptractare: vt
magis diſcōtinuitas appareat elēmtoꝝ ⁊ or-
biū ſupcelestiū. ¶ Propter qđ eſt notā- pm
dum p̄: ꝙ mūdus ſumit̄ duplr̄. ſ. totalr̄ ⁊
partialr̄. Mūdus totalis eſt totū aggre-
gatū ex deo ⁊ ītelligentijs corporib⁹ cele-
ſtib⁹: ⁊ elētis: ⁊ elemētaris. ⁊ ſic logt̄ pħs de mūdo. p̄ celi: T.c.76.
qñ negat pluralitatē mūdoꝝ. Mūdus partialis eſt ſpe- ⁊.81.
ra celeſtis: vl ſpera gnābiliū ⁊ corruptibiliū: eo mō q̄ lo-
qnit̄ Arꝫ. p̄ methauroꝝ. di. Nec̄ē eſt mūdū hūc īferioreȝ
ꝯtinuari ſupiorib⁹ latiōib⁹: vt oīs vtus ei⁹ gubernet̄ idē. 8. pħ. 17
etiā tali mō ſolet hō vocari mūdus. dr̄. n. microcoſm⁹. i.
minor mūdus. ¶ 2° notādū: ꝙ pfectū dr̄ duplr̄. ſ. ſimplr̄ 2m
⁊ ſȝ gd. Perfectū ſimplr̄ dr̄ illud cui non pōt fieri addi- 5. me. 21
tio ex q̄ ꝯſurgat maior pfectio ītēſiue ⁊ eēntialr̄. ⁊ ſic ſo-
lus de⁹ eſt pfect⁹ ſimplr̄. Perfectū ſm gd eſt id cui pt fie-
ri additio faciens maiorē pfectioneȝ ītenſiue ⁊ eēntialr̄.
⁊ ſic eſt hō pfect⁹: qꝛ ſibi pōt addi pfectio alicui⁹ ītelligē-
tie ex q̄ reſultat maior pfectio ītenſiue ⁊ eſſentialr̄: q̄ȝ ſit
pfectio hoīs. Jſtā diſtōnē ponit pħs 5° meta. di. ꝙ eſt pfe- T.c.21.
ctū in gne: ⁊ eſt pfectū ex̄ gen⁹: ītelligēs p pfectū in gene-
re pfectū ſȝ gd. ⁊ p extra gen⁹ pfectū ſimplr̄. ¶ His vi-
ſis ſit hec p̄ma ꝯ. Perfectio rei nō attendit̄ penes appro- p̄a ꝯ
pinq̄tionē ad ſūmū: ſȝ penes diſtātiā a nō gradu. Prima p̄
ps pȝ: eo ꝙ ex oppoſito ſeqt̄ deū nō eē alicui⁹ pfectionis:
qꝛ nō appropinq̄t ſūmo: cū ipſe met ſit gradus ſūm⁹ in to-
ta latitudie entiū. imo ſeqt̄ ꝙ ſcđa ītelligētia ē īfinite p-
fectiōis: qꝛ īfinite appropinq̄t ſūmo: eo ꝙ īter illā ⁊ p̄mā
cām non pōt eē aliqđ mediū. Scđa ps declarat̄: nā q̄to 2
aliq̄ res eſt ꝓpinqor nō gradui: tāto eſt mioris pfectiōis:
vt pȝ īductiue. igr̄ q̄to aliq̄ res eſt remotior ab illo: tāto
eſt maioris pfectiōis. ¶ Scđa ꝯ. Mūdus totalꝫ eſt pfect⁹ 2a ꝯ
ſimplr̄: ⁊ partialis ſm gd. Pria ps ꝓbat̄. illud qđ maxie p̄
diſtat a nō gradu latitudinis entiū eſt pfectū ſimplr̄: ſed
mūdus totalis eſt hm̄ōi. igr̄ ⁊c̄. maior pȝ. ⁊ mior ðclarat̄: nā
tāto diſtat aliqd a nō gradu: q̄to aliq̄ pars ei⁹. tāto. n. di-
ſtat hō a nō gradu entis: q̄to aīa ītellectiua: ſȝ deus q eſt
ps mūdi totalis maxie diſtat a nō gradu entis. igr̄ mun-
dus totalis maxie diſtat a nō gradu entis. Scđa ps ē cla- 2
ra. qm̄ mūdo partiali pōt fieri additio faciēs ītenſiue ⁊
eſſentialr̄ maiorē pfectionē. ¶ Tertia ꝯ. Lȝ plures ſint 3a ꝯ
mūdi partiales: tñ īpoſſe eſt plures eē mūdos totales. p̄a p̄
ps pȝ: qꝛ hō dr̄ mūdus: ⁊ ſpera elētoꝝ: ac regio corpoꝝ ſu-
percelestiū. Scđa ps declarat̄: nā īpoſſe eſt plures eē pri- 2
mos motores. igr̄ īpoſſe eſt plures eē mūdos totales. pȝ
ꝯña: qꝛ q̄libȝ mūdus totalis hȝ vnū p̄mū motorē. 8. phy. t.c.47.
añs aūt ðmrat pħs. 2. meta. di. ꝙ mala eſt pluralitas p̄n- t.c. vlti.
cipū. ſufficit igr̄ vn⁹ p̄nceps. ¶ Quarta ꝯ. Si eſſent plu- 4a ꝯ
res mūdi totales: terra vni⁹ eſſet nālr mobilis ad terraȝ
alteri⁹. arguit̄. Nā ille due terre eſſent eiuſdē ſpēi ſpālíſ- p.c.77.
ſime. cū terra nō ſit gen⁹: ⁊ eſſent corpora ſimplicia tēdē- t.78.
tia ad eundē locū. igit̄ īdifferenter quelibȝ iſtaꝝ terraꝝ
eſſet mobilis ad terrā elemētarē alterius.

Contra p̄dicta arguit̄. ⁊ p̄mo ꝯ p̄maȝ ꝯnē. Nā q̄to pa
aliqd eſt ꝓpinquus ſūmo: tāto eſt pfectius.
igit̄ pfectio attēdit̄ penes appropinq̄tionē ad illud. añs
eſt manifeſtū īductiue. ¶ Jtē pfectio rei poti⁹ ē mēſurā-
da p poſitiuū q̄ȝ p negatiuū. qꝛ affirmatio ē prior negatōe.
p̄ poſterioꝝ. ſȝ gradus ſūm⁹ dicit poſitiuū: ⁊ non gradus

negatiuũ:igiť ꝑfectio rei poti⁹ est mẽsuranda penes gra
2ᵐ dũ sũmũ q̃ȝ nõ gradũ.℄ 2ᵒ argr̃ ꝫ scđam ↄclõnẽ sic. Si
cut mũdi totalis vna ꝑs maxie distat a nõ gradu entis:
ita alia.s.pma mã nõ distat a nõ gradu entis:igiť sicut ra
tiõe vni⁹ ꝑtis mũdus dr̃ ꝑfectus simplr̃:ita rõne alteri⁹
3ᵐ dȝ dici impfectus.℄ 3ᵒ argr̃ ꝫ tertiaȝ ↄclõnẽ. Meli⁹ est
bonũ ꝛ ꝑfectũ multiplicari q̃ȝ nõ multiplicari:qꝛ bonuȝ
est suiipsi⁹ diffusiuũ ꝭm phm in ethicis. ſȝ mũdus est qđ
2.c.34 dã bonũ ꝛ ꝑfectũ:igiť põt multiplicari.℄ Itẽ Aristo.2ᵒ
de aia dicit:ꝙ gnãre sibi sĩle arguit ꝑfectionẽ:ſȝ mũdus
totalis est ens ꝑfectissimũ:igiť põt gnãre aliũ munduȝ.
4ᵐ ℄ 4ᵒ argr̃ ꝫ q̃rtã ↄclõnẽ sic. Si essent plures mũdi ter
ra isti⁹ mũdi nõ hẽret aliã iclinatiõeȝ ab illa quã mõ hȝ:
ſȝ iã nõ ẽ mobilis nisi ad terrã isti⁹ mũdi:igr̃ nec tũc.

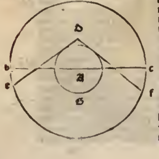
Ad pᵐ **Ad primum** negeť ↄńa:ꝙ lȝ quãto aliqd est ꝓ
pinqui⁹ sũmo tanto est ꝑfecti⁹: nõ
tñ ꝑfectio attẽdiť penes illud:qꝛ aliqđ est ꝑfectuȝ qđ nõ
est ꝓpinquũ summo. Et cũ dr̃ ꝙ ꝑfectio rei poti⁹ est mẽ
suranda ꝑ positiuũ q̃ȝ per negatiuũ ↄcediť:ꝛ nego ꝙ ꝑfe
ctio alicuius mensurať ꝑ nõ gradũ: ſȝ mensurať ꝑ distã
Ad 2ᵐ tiã a nõ gradu:que diciť eẽ ens positiuũ.℄ Ad 2ᵐ nege
tur ↄńtia:qꝛ ꝑfectio rei cognosciť per partẽ nobiliorẽ:qꝛ
ab illo sumiť denominatio. vñ homo est ꝑfectior bruto:
nõ rõne mãe:ſȝ rõne forme penes quã attẽdiť ꝛ mẽsura
Ad 3ᵐ tur distantia magna vel parua.℄ Ad 3ᵐ dr̃:ꝙ illud añs
est gnãliter verũ:vbi ex tali multiplicatione nõ sequiť
deordinatio vniuersi que necessario sequereť ponendo
multitudinẽ mũdoꝝ: qꝛ ↄńter oporteret ponere plures
motores pmos ad quos sequereť deordinatio vniuersi.
2.a.34. Et cũ addiť.illud.s.gnãre sibi sĩle arguit ꝑfectionẽ.veꝝ
est in idiuiduis gnãbilibus ꝛ corruptibilib⁹ ꝓpter ꝑser
uationeȝ spẽi:in idiuiduis aũt perpetuis ꝛ eternis illud
foret ociosum:ꝛ ideo spẽs hñs indiuidua gnãbilia ꝛ cor
ruptibilia hȝ virtutẽ gnãtiuaȝ: ꝛ ↄńter plura indiuidua
tã simul q̃ȝ successiue:spẽs aũt non hñs indiuidua corru
Ad 4ᵐ ptibilia nõ hȝ nisi vnũ indiuiduũ.℄ Ad 4ᵐ negeť ↄse
quẽtia:qꝛ iam nõ est nisi vnũ elemẽtũ terre: ſȝ tunc eẽnt
duo eiusdẽ spẽi. vñ dato ꝙ eẽnt plures mũdi pedale hu
ius terre nũq̃ȝ posset moueri ad terrã alterius mũdi ꝓ
pter impedimentũ celorum: qꝛ nõ posset moueri de hoc
mũdo ad aliũ mundũ: tñ si per imaginationeȝ ponereť
in cõcauo alteri⁹ mũdi:ita bñ tamẽ moueret ad terrã al
terius mũdi: sicut nũc moueť ad terrã istius recte:sicut
de igne:qꝛ moueť versus polũ articũ in nostro emispio.
Si aũt ponereť in alio emispio eque bñ moueret ad po
luȝ antarticũ:ꝛ hoc semꝑ per vnã ꝛ eandẽ inclinationẽ:
ꝛ ↄńter dicať si eẽnt plures mundi ignis isti⁹ mũdi esset
mobilis ad cõcauũ lune alteri⁹ mundi:ꝛ ecõtra aer isti⁹
mundi esset mobilis ad ↄcauũ ignis alterius: ꝛ econtra.
intelligẽdo ꝑ mobile nõ posse moueri:ſȝ hẽre aptitudineȝ
ad illũ motũ:quare ꝛc. Caplm. V.

2.c.t.22 ꝛ infra. **I**Am sequiť videre q̃ sit figura
mũdi vt illius nobi
litatis perfectio magis pateat cuicumq̃ȝ.
pᵐ ℄ Ubi pmo notãdũ ꝙ isti termini orbi
culare spericũ ꝛ rotundũ nõ inuicẽ ↄuer
tunť:ſȝ se hñt sicut superi⁹ ꝛ inferius: ita
ꝙ omne orbiculare est spericũ ꝛ nõ ecõ
tra:ꝛ omne spericũ est rotundum:ꝛ nõ econtra. Naȝ cor
pus orbiculare est corpus spericum habẽs superficiem
ↄcauã ꝛ ↄuexã:vt celũ. Spericũ aũt est corpus a cui⁹ cen
tro ad circũferẽtiam oẽs linee ducte sunt equales. Ro
tundũ võ est corpus nõ habẽs in superficie asperitatem
vel habẽs superficiẽ planaȝ notabilr̃ respectu totius. vt
ouũ aut pomũ: ꝛ ita pȝ ꝙ aliqđ est assignabile spicuȝ qđ
nõ est orbiculare:vt astrũ vel aliqs planetarũ: ꝛ aliquid
est rotundũ qđ nõ est spericũ:vt ouum vel pomuȝ.℄ 2ᵒ 2ᵐ
notandũ. Ex corpoꝝ nãliũ:quedã determinant sibi cer
tas figuras:quedã aũt nõ. Illa que sibi determinãt cer
tas figuras:sunt que nõ possunt mutari ab vna figura in
aliã sine corruptiõe:vt homo vel asin⁹. Illa võ nõ deter
minãt sibi certas figuras que possunt mutare figurã si
ne corruptiõe sui:vt elemẽta ꝛ cetera hõgenea.nã eadeȝ
aqua põt esse diuersarũ figurarũ ad diuersitatẽ figuraꝝ
cõtinẽtis sine sui corruptiõe. Et si dr̃ ꝙ gutta aque redu
cit se ad spicitatẽ: Rñdeť ꝙ hoc est ꝑ accñs.nã fugiẽtes
contrariũ inuicẽ partes vniunť ꝓpter maiorẽ conserua
tionem:ꝛ ex hoc sequitur rotũditas: nõ tamẽ ꝙ illam si
bi determinet forma substantialis eius.
℄ His pmissis sit hec pma ↄclo. Lȝ nõ sit demõstrabile pᵃ ꝫ
ↄcauũ celi nõ esse angularis figure: tñ bñ est demõ̃rabile
ↄuexũ ei⁹ nõ esse illius figure:pȝ pma pars: qꝛ dato cõca
uuȝ celi esse figure angularis:ex hoc nõ sequiť vacuum:
nec penetratio corporis:ex quo ignis sibi imediatus põt
ↄdẽsari ꝛ rarefieri: ꝛ ↄńter repleri ne fiat vacuũ ꝛ cede
re ne fiat penetratio dimẽsionuȝ. 2ᵃ pars pȝ:eo ꝙ si ce 2
lũ hẽret ↄuexũ angularis figure:tũc ille angulus descri 2.c.t.c.
beret lineã imaginariã iter quã ꝛ supficiẽ conuexã celi 27.
eẽt dabile vacuũ:qđ est impoĺe.℄ 2ᵃ ↄclo. Lȝ nõ sit de 2ᵃ ꝫ
mõstrabile totũ celũ eẽ spericũ:tñ neẽe est ipm eẽ speri
cum:tã quo ad ↄcauũ q̃ȝ quo ad ↄuexũ. Prima pars pȝ:
qꝛ ↄcesso ꝙ celũ eẽt rotundũ solũ ꝛ oualis figure: nõ ha
beť aliq̃ ↄtradictio:nec aliqđ repugnãs pncipijs nãlib⁹.
2ᵃ pars ꝓbať. ꝛ pmo de ↄcauo:qm̃ si ↄcauũ esset plane
figure ad modũ triãguli vel q̃drati:tũc stelle qñ eẽnt in
oriẽte ꝛ occidẽte magis lõge distarẽt a nobis q̃ȝ in meri
die:ↄńs est falsuȝ:qꝛ tunc apperẽt minores in oriẽte vel
occidẽte q̃ȝ in medio celi:qđ est ↄ experiẽtiã. Si tñ aliqñ
videnť maiores in oriẽte vel occidẽte q̃ȝ in meridie:hoc
est rõne vapoꝝ in qb⁹ fit maior reflexio: ꝛ ↄńter maior
apparẽtia obiecti.℄ Itẽ argr̃ 2ᵒ q̃ntũ ad ↄuexũ. nã cor 2
pori simplimᵒ ꝛ ꝑfectissimo capacissimo ꝛ moto velocis 2.c.22.
sime dȝ attribui q̃ ad cõnexũ figura ꝑfectissima simpli ꝛ.23.
cissima capacissima ꝛ ad motũ aptissima:ſȝ figura speri
ca est hmõi.igiť ꝛc.maior est nota: ꝛ minor declať. nã figu
ra spica pmo est ꝑfectissima:qꝛ nihil põt ei addi: nec ab
illa aliqd remoueť sine corruptõe ei⁹. 2ᵒ est simplicissi 2
ma:qꝛ vna sola linea cõtineť. 3ᵒ est capacissima:qꝛ si ex 3
tãta linea q̃ta ↄstat circulus fieret q̃dratũ vel triãgula
re nõ eẽt tante capacitatis q̃te est circulus:vt scribiť in
lib.de corporib⁹ hysopimetris ꝑ alchimedẽ. 4ᵒ est ad 4
motũ aptissima:pila.n. faciliter moueť ꝑ terraȝ ad oẽm
dr̃iaȝ põnis:ꝛ nõ ita faciliter moueret vnũ corp⁹ triãgu
lare vel q̃dratũ:cũ igiť celũ sit corp⁹ nobilissimũ simpli
cissimũ capacissimũ ꝛ motu velocissimuȝ:seqť ꝙ figura
sperica necessario sibi debeť.℄ 3ᵃ ↄclo. Necesse est oẽs 3ᵃ ꝫ
orbes celestes iter pmũ ꝛ vltimũ eẽ spice figure tã quo
ad ↄcauũ q̃ȝ quo ad ↄuexũ. ꝓbať.nã si orbes intermedij
eẽnt alteri⁹ figure quo ad coꝝ supficies ↄcauas vel ↄue
xas:tũc ex quo moueńť sup alijs polis q̃ȝ pmum mobile
oporteret illos rarefieri vel ↄdẽsari:aut dare vacuũ vel
penetrationẽ dimẽsionũ:quoꝝ qđlibet ẽ impoĺe.℄ 4ᵃ 4ᵃ ꝫ
ↄclo. Necesse est oĩa elemẽta eẽ sperica vel rotunda. pȝ:
nã ignis ex quo nõ determinat sibi figurã dȝ esse speric⁹
ad spericitatẽ cõcaui lune: ꝛ cõsequenter aer ad sperici
tatem ignis:ꝛ aqua ad spericitatẽ aeris: ꝛ hoc ideo: quia 2.c.30.
ista tria elemẽta sunt leniter flexibilia: terra autẽ pro
pter suam duriciẽ non figurať figuratione continentis:
sed est rotunda ratione partiũ tendentiũ ad centrum.
Sed ꝙ ipsa sit rotunda.declarať. ꝛ primo inter oriens ꝛ

z.c.io4. occidens:q2 aliter stelle eque cito oziretur ⁊ occiderent
io9. iio. habitātib⁹ vsus oziēs:sicut habitātib⁹ vsus occidens.pz
z.iii. ꝯñtia:q2 talis diuersitas nō videt̄ eē nisi tumor ⁊ gibbo
sitas terre:sz ꝯñs est falsuz:q2 habitātib⁹ vsus oziēs citi⁹
fit dies q̄ȝ habitātib⁹ vsus occidēs:⁊ hoc est signū ꝙ plu
ries eadē eclypsis lune fuit visa ozientalibus 3ª hora no
ctis:occidētalib⁹ aūt pma vel z°.hoc nō fuisset nisi oziē
z talib⁹ pus fuisset nox facta. z°. declarat̄ idē ex pte me
ridiei:⁊ septētriōis.nā ambulans a meridie vsus septen
trionē pcipiet polū magis eleuari:qȏ nō pōt esse nisi ra
Cor^m tiōe tumoris terre ⁊ gibbositatis. ¶ Ex pdictis sequit̄
ꝙ totalis mūdus spicus est: q2 celū est spericū ⁊ oia elta
sunt spica vel rotūda:qȏ dico notāter ppter terrā:q2 ipa
nō est pfecte spica ppter mōtes ⁊ alias eleuatiōes super
supficiē terre:tn̄ est rotūda:q2 tales eleuatōes vel speri
citates nō sunt notabiles respcū toti⁹ terre: sicut nec ele
uatio iux̄ q̄titatē grani milij respcū pile vel pomi.

p^m **Contra** pdicta q̄druplr argr̄. Et pmo:ꝙ celuz nō sit sperice figure:q2 spica figura est oium
figuraȝ hysopimetrarū minima:igit̄ hoc nō cōpetit ce
lo.pz ꝯña:q2 celū est maxie capacitatis : añs pz p Alchi
z^m medē in lib.de hysopimetris. ¶ z°. Aliq̄ ptes celi discō
tinue nō sunt spice figure:igit̄ nec celū.iz ꝯñtia: q2 cū ce
lū ⁊ ptes sint eiusdē rōnis nō est rō q̄re deberēt eē diuer
saȝ figurarū:añs pz de ozbib⁹ ecētricis includētib⁹ iter
3^m se ozbē deferentē planetā. ¶ 3°.argr̄:ꝙ terra nō sit spica:
nec rotūda:q2 tūc oculus existēs in supficie terre nō vi
deret medietatē celi.ꝯñs est ꝫ astrologos:sz pbat̄ ꝯñtia:
q2 oculus existēs in medio mūdi videret solū medieta
tez celi:q2 linea trāsiēs a medio mūdi ad ꝯcauū lune di
uideret celū in duas medietates : igit̄ oculus existēs in
supficie videret minus q̄ȝ medietatez:q2 linea trāsiēs a
circūferētia terre nō diuidit celuz in duo eq̄lia:⁊ sic ori
4^m zon illius oculi esset minoz medietate celi. ¶ 4°. sequi
tur:ꝙ sol in suo ortu ⁊ occasu deberet apparere arcualis
figure:qȏ est contra experientiā : ⁊ pbatur cōsequentia:
quia vna pars solis videt̄ ⁊ altera occultat̄ ratiōe terre:
igit̄ spericitas terre facit lineā diuidentē partem visam
a parte nō visa diuidere illā arculariter.

Ad p^m **Ad primum** dicit̄:ꝙ figura sperica est minima quātuȝ ad occupationē: q2 minus
occupat q̄ȝ aliqua aliarū figurarū : tamē est maxia quā
Ad z^m tum ad capacitatē. ¶ Ad z^m dicit̄ : ꝙ partes discōtinue
sperarū celestiū nō sūt pprie orbes: tamē cōiter possunt
vocari orbes:⁊ dicit̄ ꝙ sunt sperici quo ad vtrāq̄ supfi
ciem:lz nō sit idē centrū superficiei concaue ⁊ conuexe.
Ad 3^m ¶ Ad 3^m dicit̄:ꝙ si oculus esset infixus superficiei cōue
xe terre videret minus q̄ȝ medietatē celi ppter ratiōez
adductā. Et ad astrologos dico:ꝙ ipsi loquunt̄ de oculo
existente supra superficiē terre:sicut est hominis ambu
lātis:q pōt taliter eleua
ri sup supficiez terre ꝙ
si solū videbit medieta
tez celi:īmo plus q̄ȝ me
dietatē. ¶ Ad quartū
concedo:ꝙ cuȝ sol non
est totaliter ort⁹ linea
diuidēs partem ortam
⁊ non ortaȝ est curua et
arcualis tamē pars or
ta nō apparet arcualis
figure: ppter hoc: quia
linea obliqua a remotī
videtur recta:sequitur
igitur. Capl'ȝ. VI.

Sequitur cōsequēter videre vtrū mūdus sit magnitudo
finita vel ifinita. ¶ Et ideo est pmo no p^m
tandū fm phum.3°. phycoȝ:ꝙ infinituȝ T.c.34.
sumit̄ quattuoz modis. Primo p eo qȏ p
est de se impertrāsibile vt punctus:nihil
eniȝ de se est pertransibile nisi magnitu
do. Secundo p eo ꝙ potest pertransiri:sed cum difficul z
tate: vt via longa. Tertio p eo quod nō potest pertransi 3
ri ratione impedimenti: vt profundum maris. Quarto 4
pro magnitudine apta nata habere terminum ⁊ extre
ma:sed non habet vt linea infinita:⁊ sic sumendo loqui
tur phylosophus.3° physicoȝ:⁊ primo celi : cum inten T.c.37.
dit demonstrare nullum esse corpus sensibile actu infi T.c.46
nitum: ⁊ si tale infinitum caret ambobus extremis dici
tur infinitū simpliciter: vt totū tempus eternum: vel li
nea imaginaria transiēs in infinitū tam in sursum q̄ȝ in
deorsum. si aūt solum altero extremo caret dicit̄ infini
tum secundū quid: vt totū tempus preteritū: aut totum
tempus futurū: aut linea incipiēs in medio mūdi ⁊ ten
dens in infinitū. ¶ Secundo notandū ex eadeȝ doctri z^m
na ibidem ꝙ infinitū sumit̄ tripliciter. Primo secundū T.c.34.
diuisionē. nam quodlibet cōtinuū est in infinitū diuisi
bile. z° per appositionē: vt numerus:quia numerus cre z
scit in infinitū per appositionē vnitatū. 3° secundū di 3
uisionez ⁊ appositionē: vt tempus: eo ꝙ tempus dicitur
cōtinuum ⁊ dicitur numerus. 4° phycoȝ: ⁊ infinitū sic Cō. io9.
sumptuȝ dicit̄ esse in potentia: eo ꝙ nunq̄ȝ est deuenire
ad vltimā diuisionē cōtinui:nec vnq̄ȝ ad ifinitas vnita
tes simul diuisas:nec vnq̄ȝ ad totū tēpus ptransituȝ isto
modo sumēdo infinitū nō est incōueniēs ifinituȝ esse.s. 3.ph.57
in potentia:sed nō in actu:ita ꝙ actualiter in esse cōple
to sit aliquod infinituȝ carens terminis: vel aliquis nu
merus infinitus omnium vnitatū per se existentiū.
¶ His visis pono quattuoz cōclusiones: quas ponit phs p^a ꝫ
pmo celi:⁊ 3° phycoȝ:quarū prima sit ista. Impossibile p: c.a t.
est aliquod corpus esse infinitū immobile. probatur sic: c.33. vsȝ
quia si possibile est tale corpus esse:igit̄ simplex vel mi ad.76.
xtum nō simplex : quia solum 5ᵉ sunt corpora simplicia: 3°.phy.a
quoȝ quodlibet est mobile:nec etiaȝ mixtū:quia quod t.c.z4.i
libet mixtum est mobile ad motū elemēti dominantis finem.
in illo. ¶ Itē in illo infinito mixto essent oia elemēta: p c.
aut igitur infinita vel finita:non pmum: quia tunc infi T.c. 6i.
nita essent principia rerum naturalium: quod est repro 3.phy.
batum.pmo physicoȝ:nec secundū:quia quodlibet illo 4z.
rum esset infinitum : quod non est dicendū: quia vnum T.c.35.
infinitum totum occupat : aut alterū solum esset infini
tum:⁊ sic alterū corrumperet:aut quodlibet illorū esset
finitum:⁊ sic nō resultaret infinitum. ¶ Secunda con z^a ꝫ.
clusio. Impossibile est aliquod corpus esse infinituȝ cir p c.70.
culariter mobile. arguitur. nam dato opposito sequitur
idem corpus habere centrum ⁊ nō habere centrū:quod
est implicatio contradictionis. naȝ si aliquod mouetur
circulariter ipsum habet centrum : quia omnis motus
circularis est circa centrum:⁊ si aliquod corpus est infi
nitum ipsum non habet centrum: quia centrum dicitur
in ordine ad circūferentiam: igitur si possibile est aliqȏ
corpus esse infinitum circulariter motum : sequitur in
conueniens inductum. ¶ Tertia conclusio. Impossibi 3^a ꝫ
bile est aliquod corpus infinitum esse mobile motu re
cto. probatur : quia si esset tale mobile oporteret ipsum
habere locum infinituȝ:cōsequens est impossibile:quia p c. 74.
nullus locus est infinitus ex descriptiōe loci:⁊ pz ꝯñtia:
q2 omne corpus localr̄ mobile hȝ locū veruȝ vel imagi
narium. Iteȝ oporteret dare duo loca infinita extra se

inuicē:qđ est impoſſe:q2 īfinitū totū occupat:⁊ pꝫ ꝯña:q2
4ª ꝯ id īfinitū moueret a loco īfinito ad locū īfinitū. ¶ 4ª ꝯ.
Impoſſe est aliq̄ eē magnitudinē īfinitā. ꝓbaꝛ:q2 ſi eēt
3.ph.37 aliq̄ talis magnitudo:aut eēt imobilis:⁊ nō hoc.ꝑ p̄mā
p c.46. ꝯclōnē:aut mobilis motu circulari:⁊ h̄ nō. ꝑ ſecūdā con
cluſionē:aut mobilis motu recto:⁊ hoc nō iteꝝ ꝑ tertiā
p̄ ꝯclōnē. Itē dato oppoſito ꝯclōnis ſeqꝛ p̄º:ꝙ aliqđ cor-
pus oppacū obyceret alicui corpori luminoſo ⁊ nō face-
ret vmbrā.pꝫ:q2 qlibet pūctus medij retro illud corpus
2 oppacū illuminaret ex quo luminoſuꝫ eēt īfinitū. 2º ſe
quiꝛ:ꝙ est poſſe ꝑ vnā totā horā eē pciſe finituꝫ:⁊ in fine
eēt īfinitū ſine additamēto poſito alicuius de nouo. pꝫ:
dato ꝙ a.ſit pedale qđ in p̄ma pte ꝓportiōali creſcat ad
3 duplū:⁊ in 3ª ad triplū:⁊ ſic in īfinitū. 3º ſeqꝛ:ꝙ ē poſſe a.
⁊ b.ꝑ totā vnā horā eē eq̄lia ⁊ ī fine eē īeq̄lia ſine deꝑdi-
tione alicuiꝰ ab aliq̄ illoꝝ:pꝫ dato ꝙ b.ſit ēt pedale ⁊ au-
geaꝛ ſilr ⁊ ꝓporˢ vt a.tūc in fine nō erūt eq̄lia:q2 erūt
4 infinita:mō vnū infinitū nō est alteri equale. 4º ſequi
tur:ꝙ poſſibile est ꝑ totā vnā horā a.eſſe maius b. ⁊ in fi
ne nō eſſe maius illo ſine additōe alicuiꝰ ad aliqđ iſtoꝝ:
⁊ ſine remotiōe ab aliquo eorūdē.pꝫ: dato ꝙ b. ſit in pn-
cipio ſemipedale ⁊ ꝯtinue augeaꝛ ad duplū:tunc q2 in fi
ne vtrūqꝫ illoꝝ erit infinitū.iō tunc nullū illoꝝ erit alte
5 ro maius. 5º ſequiꝛ:ꝙ per totā iſtā horā eſſet poſſibile
ſpaciū ꝑtranſitū a ſorte eſſe duplū ad ſpaciū ꝑtranſitū a
platone:⁊ in fine nō eſſe maius illo ſine additiōe ꝓ tunc
⁊ ꝑditiōe.pꝫ:dato ꝙ ſortes in q̄libet parte ꝓportiōali il-
6 lius hore ꝑtranſeat bipedale ⁊ plato ſolū pedale. 6º ſeq
tur:ꝙ poſſibile est aliquā lineā infinitā ſꝫ quid fieri in-
finitā ſimplr ſine rarefactiōe ⁊ ſine additiōe alicuiꝰ. ꝓ-
baꝛ.nā ſit a. vna linea incipiēs a medio mundi infinita
v̄ſus polū articū a qua recipiat deus 2ᵐ 4ᵐ ⁊ 6ᵐ pedale:
⁊ ſic in infinitū que oīa inuicē cōtinuet:tā recepta q̄ꝫ di-
miſſa ⁊ lineā factā infinitā ex pedalibꝰ paribꝰ ponat ver
ſus polū antarticū quā etiā ꝯtinuet cū linea infinita ver
c.46. ſus polū articū:⁊ habeꝛ intentū. ¶ Ex p̄dictis ſequiꝛ:ꝙ
ph.37 mūdus nō est magnitudo īfinita ſꝫ finita.pꝫ: q2 cōponiꝛ
ſolū ex ꝑtibꝰ finitis:⁊ mobilibꝰ motu recto vl circlari.

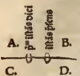
pᵐ **Contra** iſtā quartā ꝯclōnem arguiꝛ q̄druplr. Et pº
ſic. In q̄libet parte hore future deꝰ pōt pro
ducere vnā lineā pedalis quātitatis: pꝫ tam ꝑ exponen-
tes q̄ꝫ ꝑ ſingulares. ponaꝛ igiꝛ ꝙ in q̄libet parte ꝓportio
nali eiuſdem hore ꝓducat vnam lineā pedaleꝫ:⁊ in fine
2ᵐ ꝯtinuet oēs:quo facto linea reſultās erit infinita. ¶ 2º
ſic.⁊ capio vnū corpus colūpˡᵉ qđ ſit.a.tūc.a.hꝫ infinitas
ꝑtes ꝓportionales:quarū quelibet hꝫ vnā lineam gira-
tiuā maiorē q̄ꝫ ſit linea circularis terminās a. igiꝛ linea
3ᵐ cōpoſita ex oībus illis lineis giratiuis est infinita. ¶ 3º
Aliquis angulus rectꝰ est infinitus.igiꝛ ⁊c.aňs argꝛ.naꝫ
quilibet angulus rectꝰ est cōpoſitus ex infinitis angulis
rectilineis nō cōicantibꝰ:quoꝝ quilibet est maior angu
lo ꝯtingētie.igiꝛ ⁊c.pꝫ ꝯñtia:q2 ſic ꝓbaꝛ aliquid eē fini-
4ᵐ tū:aňs aūt est manifeſtū ex 3º Euclydis. ¶ 4º arguitur
ſic.⁊ pono ꝙ a.ſit vnū q̄dratū pedale ſm oēm dimenſio
nē:⁊ arguiꝛ ꝙ a. est infinitū:q2 a.ꝯtinet infinita pedalia
equalia nō cōicantia. ꝓbaꝛ.naꝫ a.hꝫ infinitas partes ꝓ-
portionales pedales equaliter lōgas ⁊ eq̄liter latas: ſed
nulle due ꝑtes ꝓportōales ſunt īuicē cōicantes ⁊c.

Ad pᵐ **Ad primum** ꝯcedo ꝓpōnem aſſumptā:⁊ nō ad-
mitto caſuꝫ ex quo nō infert vnam
de ſenſu ꝯpoſito in eiſdē terminis: q2 nō ſequiꝛ. qualibꝫ
ꝑte ꝓportiōali hore future deꝰ pōt ꝓducere lineā peda-
lem.igiꝛ poſſibile est ꝙ in qualibet ꝑte ꝓportiōali eiuſ-
dē hore ꝓducat lineā pedalē:ſicut nō ſequiꝛ.qđlibꝫ iſto-
ruꝫ ꝯtradictorioꝝ pōt eſſe verū.igiꝛ poſſibile est vtrūqꝫ
illoꝝ eē verū. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ nec a.nec pars a.hꝫ aliq̄ꝫ Ad 2ᵐ
lineā giratiuā niſi in potētia.ideo ſi ponaꝛ ꝙ fiat vna li-
nea giratiua in p̄ma parte ꝓportiōali hore girās p̄mam
partē ꝓportiōalē a.⁊ in ſcđa vnā aliā ꝯtinuā p̄me giran-
teꝫ ſecundā ꝑtē ꝓportionalē a.⁊ ſic in infinitū:nō admit
to iſtū caſuꝫ:ſicut nec p̄orē:ꝯcedo tñ bñ ꝙ in q̄libet par-
te ꝓportiōali hore illiꝰ pōt fieri vna linea girās aliquaꝫ
partē a.q̄re ⁊c. ¶ Ad 3ᵐ.negeꝛ aňs:ad ꝓbationeꝫ negeꝛ Ad 3ᵐ
ꝯña duplr. p̄º:ꝙ oporteret facere cōparationē in his q̄
ſunt eiuſdē rōnis:mō angulus rectꝰ ⁊ angulus acutus vl
rectilineus ⁊ angulus cōtingētie nō ſunt eiuſdē ratiōis.
2º q2 infinitū nō ſic exponiꝛ:ſꝫ iſto modo.talis āgulus
est aliquātus ⁊ nō ꝯtingit aſſignare angulū maiorē iſto.
igiꝛ iſte est infinitꝰ. ¶ Ad 4ᵐ. R̄ndeꝛ: admiſſo caſu:di- Ad 4ᵐ
co ꝙ illa ꝯñtia nō valꝫ.a.ꝯtinet īfinita pedalia eq̄lia nō
cōicantia.igiꝛ est infinitū: ſꝫ opꝫ addere in aňte ſm oēꝫ
dimēſionē:qđ est falſuꝫ:q2 nō ſm ꝓfunditatē itelligēdo
ſemꝑ ꝙ fiat diuiſio ſm partes ꝓportiōales: vel dicaꝛ ⁊
melius:ꝙ ad inferēduꝫ a.eſſe infinitū opꝫ ſic arguere.a.
est aliquātū ⁊ nō ꝯtingit aſſignare corpus maiꝰ a.igiꝛ.a.
est infinitum:q̄re ⁊c.

Caplm. VII.

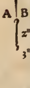
Qᴠia infinitā magnitudineꝫ eē
nō implicat ꝯtra-
dictōeꝫ.iō admiſſo taleꝫ eſſe volo ingre
re q̄lē ꝓportionē hēret īfinitū ſm quid
ad ſimplr infinitū. ¶ Ad qđ inueſtigādū pᵐ
est notādū p̄º. Qꝛ aliq̄ dicunꝛ eē eq̄lia du-
pliciter.ſ.ſimplr:⁊ ſꝫ qd. Illa ſunt equa-
lia ſimplr q̄ ſunt eq̄lia ſm oēm dimēſionē:vt a. ⁊ b.dato
ꝙ vtrūqꝫ illoꝝ eēt pedaliter lōgū ⁊ pedalr latū ⁊ pedali
ter ꝓfundū. Illa vº ſunt eq̄lia ſm qd: q̄ ſunt eq̄lia ſoluꝫ
ſm aliquā dimēſionē:vt a. ⁊ b.dato ꝙ b.eēt ſemipedali-
ter ꝓfundū. Et ꝯtˢ illa ſunt ineq̄lia ſimplr: q̄ ſunt ine
qualia ſm oēm dimēſioneꝫ:vt dato ꝙ a.eēt bipedaliter
lōgū bipedaliter latū ⁊ bipedalr ꝓfundū.b.vº eſſet ſolū
pedaliter longū pedaliter latū ⁊ pedalr ꝓfundū. Illa vº
ſunt inequalia ſm qd:que ſunt ineq̄lia nō ſm oēs dimē-
ſiones:dato cū q̄ꝫtitate a.ꝙ b.eſſet bipedaliter latū ⁊ bi-
pedaliter lōgū ⁊ bipedalr ꝓfundū. ¶ 2º nōndū:ꝙ dupli 2ᵐ
citer aliqd pōt dici altero maius.ſ.ꝓprie:q2 ad ſuum mi
nus hꝫ certā ⁊ determinatā ꝓportōeꝫ:vt bipedale reſpe
ctu pedalis:⁊ tripedale reſpcū bipedalis. Et īproprie: q2
est illo maius ſine aliq̄ determiata ꝓportiōe:eo mō quo
dicimus ꝙ deus īproprie dr̄ ꝑfectior creatura: q2 nō ſm
aliq̄ꝫ ꝓportōeꝫ ꝑfectio diua excedit ꝑfectōeꝫ creature.
¶ His p̄miſſis ſic hec p̄ma ꝯclō. Impoſſibile est vnū īfi- pº ꝯ
nitū altero eſſe maius aut minus. ꝓbaꝛ:nā ſi aliquo mō
eſſet verū oppoſitū ꝯclōnis eſſet illo mō veꝝ: ꝙ a.eēt li-
nea infinita ſimplr:⁊ b.ſolū ſm qd:quo caſu dato dicere
tur ꝙ a.est maius b. ¶ Sed ꝯ.b. pōt fieri linea infinita
ſimplr ſine additiōe alicuiꝰ qđ nō ſit pars b.igiꝛ a.nō est
maiꝰ b.ꝯña tꝫ:⁊ aňs ꝓbaꝛ in caſu ſexti incōueniētis ad-
ducti ꝓ veritate q̄rte ꝯclōnis alterius capli. Idē oſtēdi
tur de infinito ſm multitudinē:ponēdo ꝙ ſuꝑ quālibet
partē ꝓportionalē imparē a.ꝯtinui ponaꝛ vnū albū:⁊ ſu
ꝑa quālibet parē ponaꝛ vnū nigruꝫ. Iſto poſito arguo:
ꝙ nō plures ſunt oēs partes ꝓportiōales a. q̄ꝫ partes īpa
res:q2 pono cuꝫ p̄ori caſu ꝙ oīa nigra a.moueanꝛ ⁊ alba
tranſferanꝛ: ſic ꝙ ſint imediata vbi p̄mo erāt mediata.
Iſto poſito alba occupāt oēs ꝑtes ꝓportiōales a.q2 ſunt
infinita:⁊ p̄us nō occupāt niſi partes impares. igiꝛ non
pauciores ſunt partes ꝓportiōales impares q̄ꝫ oēs ſimꝉ
.ſ.partes ⁊ impares. ¶ 2ª ꝯclō. Impoſſibile est duo infi 2ª ꝯ.
nita eſſe inuicem equalia. ꝓbaꝛ:q2 ſi eſſent equalia. igiꝛ
per additionē ineq̄liū fierent inequalia: ſic ꝙ vnū eſſet

altero maius. ꝯñs est reprobatū: ꝛ pbat̃ ꝯñtia per id cōe pncipiū. Si equalibꝰ inequalia addas resultanᵗ sunt eq̄lia. ❡ Itē si aliqua infinita essent eq̄lia maxime videretur tps pteritū infinitū: ꝛ tps futurū ifinitū. Sed ꝯ. pono q̄ a. sit totū tps pteritū termiatū ad istās psens: ꝛ b. totū tps futuꝝ icipiēs ab eodē istāti: ꝛ c. totū tps pteritū termiatū ad pᵐ istās hꝰ dici. d. vo totū tps futuꝝ icipiēs ab eodē istāti. Isto posito argr̃ sic. a. ꝛ b. sūt eq̄lia: sꝫ a. ē maiꝰ c. q2 c. ē ps a. igit̃ b. est maiꝰ c. tūc sic. b. est maius c. sꝫ c. ꝛ d. sunt equalia: igit̃ b. est maius d. sed b. est pars d. igit̃ pars est maior suo toto qđ est

3ª ꝯ impoſe. ❡ 3ª ꝯclo. Infinita nō sunt inuicē vere cōparabilia: nec vere pportiōabilia in magnitudine ꝛ paruitate: pꝫ ex quo vnū infinituꝫ nō est altero maiꝰ nec minus nec equale. Ex qua seqt̃ q̄ aliqua sunt equalia simpliciter: ꝛ tn̄ oēs ptes vnius nō sunt tot quot sunt oēs ptes alteriꝰ. pꝫ: q2 cuiuslibꝫ illoꝝ oēs partes sunt infinite: ꝛ ꝯcedit̃ tn̄ q̄ quot sunt ptes vniꝰ tot sunt ptes alteriꝰ. ❡ 4ª
4ª ꝯ ꝯclo. Si aliqd eēt infinitū illud eēt maius quocūq3 finito simplr̃ ꝛ pprie sine pportiōe. pbat̃. auctē phi. 8. phy.
T.c.14. di. q̄ infiniti ad finitū nulla est pportio. ❡ Itēꝫ si esset aliqua pportio illa esset rōnalis vel irrōnalis: non rōnalis: q2 talis imediate denominat̃ ab aliquo numero: ꝛ sic infiniti ad finituꝫ esset pportio dupla vel tripla: qđ est impoſe: nec irratiōalis: q2 tūc denominaret̃ ab aliq̄ proportiōe. ꝯñs est falsuꝫ: q2 nō esset medietas duple pportiōis: nec triple: nec sic de alijs: cuꝫ omne tale necessario
Corᵐ pᵐ sit finitū. ❡ Ex pdictis sequit̃ pmo: q̄ ifinitū nō pōt augeri: nec p additiōeꝫ finiti: nec p additiōeꝫ ifiniti. pꝫ: cuꝫ
2ᵐ corᵐ nō possit fieri maiꝰ. ❡ 2º sequit̃: q̄ nō pōt minui p q̄tūcūq3 subtractiōeꝫ finiti: cū semp remanet infinitū: ꝛ ita nō pōt subduplari: nec subtriplari: sicut nec duplari vel triplari: cū hec dicāt maiorationē ꝛ minorationē infini
3ᵐ corᵐ ti. ❡ 3º sequit̃: q̄ si aliqđ esset infinitū illud nō haberet pprie partē: q2 nec aliquotā: nec nō aliquotā. nā pars aliquota est illa: que aliquotiēs sumpta reddit suū totuꝫ: ꝛ hꝫ pportionē superparticularē ad totū: sꝫ nulla pars infiniti aliquotiēs sumpta reddit totū: nec hꝫ pportioneꝫ ad ipsum infinitū. Similr̃ pars nō aliquota aliquotiēs sumpta pōt reddere maius toto: ꝛ hꝫ pportionē suppar
4ᵐ corᵐ ticularē ad totū: sꝫ nulla pars ifinita est hꝰ. igr̃ ꝛc̃. ❡ 4º sequit̃: q̄ p ꝯtinuā augmētationē finitū fit subito infinituꝫ ꝛ eꝯ. supposito q̄ a. in q̄libet pte pportionali acqrat vnū pedale: ꝛ in fine hore incipiat depdere eodē ordine mō retrogrado per remotioneꝫ de presenti designando partes proportionales minores ad idem instans in quo est completa augmentatio.

pᵐ **Contra** predidicta arguit̃. probando equalitateꝫ ꝛ inequalitatem infinitoꝝ inuicem. nam sit a. linea infinita simpliciter ꝛ pars eius infinita b. tūc sic. omne totū est maius sua parte: sed b. est pars a. igitur a. est maius b. pꝫ pma pars añtis ex cōi animi cōceptiōe.

2ᵐ ❡ 2º a. ꝛ b. sunt q̄ta: igit̃ equalia vel ineq̄lia: añs est manifestū: ꝛ ꝯña est phi in pdicamētis. di. q̄ ppriū est q̄titati sm eā equale vel ineq̄le dici. ❡ 3º omne figuratum
3ᵐ est alteri eq̄le vel ineq̄le sm magnitudinē ꝛ puitatē: sed stat duo ifinita eē figurata. igit̃. pꝫ ꝯñtia: ꝛ añs declarat̃: dato q̄ eēnt duo corpora colūnaria ifinita: tūc illa eēnt
4ᵐ figurata: q2 corpora rotūda. ❡ 4º pono q̄ a. continue in q̄libet parte pportiōali hore pterite ptransiuit duo pedalia: ꝛ b. ꝛ c. ptrāsiuerūt solū pedale p quolibet instāti: isto posito a. p totā istā horā velociꝰ mouebat̃ q̄ꝫ b. igit̃ p totā illā horā ptrāsiuit maius spaciū q̄ꝫ b. sed taꝫ a. q̄ꝫ b. ptransiuit spaciū infinitū. igit̃ ꝛc̃. Itē b. c. ꝯtinue eq̄ velociter mouebant̃: igit̃ ptransiuerūt spacia equalia in tota hora: sed in tota hora pertransiuerunt spacia infinita. igitur aliqua infinita sunt equalia.

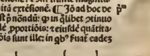
Ad primum dr̃ q̄ illa ppō. Omne totū est maius sua pte: intelligit̃ de parte proprie dicta: que est aliquota vel nō aliquota. ❡ Ad 2ᵐ negat̃ ꝯñtia: ꝛ ad phꝫ: dico q̄ ipse loqt̃ de q̄titate pportionabili alteri q̄titati sm aliq̄ꝫ pportiōeꝫ: mō infinitū nulli pportiōat̃ nec finito nec infinito. ❡ Ad 3ᵐ negat̃ añs: q2 in casu illo figuratio nō est sm oēꝫ dimēsionē: q̄ tn̄ requirit̃ ad hoc q̄ duo figurata inuicē cōparent̃ sm eq̄litatē vl̃ ineq̄litatē: mō illa duo ifinita sunt figurata solū sm latitudinē ꝛ pfunditatē: ꝛ nō sm lōgitudinē. ❡ Ad 4ᵐ dr̃: q̄ sicut spacia ptrāsita sunt ifinita: ꝛ ex hoc nō sūt eq̄lia: nec ineq̄lia ita velocitates ille fuerūt ifinite ꝛ nō fuerūt eq̄les nec ineq̄les: ꝯcedo g̃ q̄ in q̄libet tpe terminato ad pmū instās motꝰ ptransitiōis a. velocius mouebat̃ q̄ꝫ b. ꝛ i eodē tpe ptrāsiuit maiꝰ spaciū q̄ꝫ b. q2 vtrūq3 ptrāsiuit solū spaciū finitū in tali tpe: sꝫ in q̄libet tpe termiato ad vltimū instās hore a. nō mouebat̃ velociꝰ: nec tardius b. nec equalr̃ b. q2 in tali tpe velocitates fuerunt ifinite: ꝛ spacia silr̃ ptrāsita ifinita. ❡ Consilr̃ dico de a. b. q̄ in quolibꝫ tpe terminato ad pmū instās eq̄ velociter mouebant̃ ꝛ eq̄lia spacia ptrāsiuerūt: in quolibꝫ aūt tpe termiato ad vltimū instās ptrāsiuerūt spacia ifinita nō ineq̄lia nec eq̄lia: ꝛ ꝯñter velocitates nō fuerūt eq̄les nec ineq̄les. ❡ Intellīdū tn̄: q̄ lꝫ vnū ifinitū extensiue nō possit eē altero maius vel minus: tn̄ bene pōt esse eo intensiꝰ vel remissius: vt si vnū esset calidū vt. 8. ꝛ aliud calidū vt q̄ttuor vel ambo essent calida vt quattuor vel vt. 8. quare ꝛc̃.

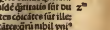
Ad pᵐ
Ad 2ᵐ
In pdicamētl.
Ad 3ᵐ
Ad 4.
Nōnᵐ

Capłm. VIII.

Alijs difficile visuꝫ ē quō mūdus sit magnitudo solū finita ꝛ cōponat̃ ex ifinitl magnitudinibꝰ: cū tn̄ q̄libet magnitudo faciat aliq̄lē extēsionē: ꝛ ꝯñr ifinite magnitudines ifinitā extēsionē. ❡ Iō ad hoc declarādū est pnondū: q̄ in q̄libet ꝯtinuo sunt duplices ptes. s. eiusdē pportiōis: ꝛ eiusdē quātitatis. Partes eiusdē pportōis sunt ille: in qbꝰ sruat̃ eadeꝫ pportio: vt medietas pª ꝯtinui 4ª ꝛ 8ª eiusdē. nā q̄lis ē pportio medietatis ꝯtinui ad q̄rtā: talis ē 4ᵉ ad 8ᵃᵐ: eo q̄ ꝯtinue est 2ˡᵃ pportio. Partes eiusdē q̄titatis sūt ille: q̄ꝝ vna nō ē altera maior vl̃ minor: vt due medietates tres 3ᵉ. 4ᵒʳ 4ᵉ: ꝛ sic in ifinitū. ❡ Ex q̄ seqt̃: q̄ in q̄lꝫ ꝯtinuo sūt ifinite ptes eiusdē q̄titatis: sic sūt ifinite ptes eiusdē pportōis: q2 in q̄lꝫ ꝯtinuo sūt due medietates: q̄ sunt ptes eiusdē q̄titatis: ꝛ i eodē tres 3ᵉ q̄ sūt ptes eiusdē q̄titatl: ꝛ sic i ifinitū. ❡ 2º nōndū: q̄ ptes eiusdē q̄titatis sūt duplices. s. cōicātes: ꝛ incōicātes. Partes cōicātes sūt ille: q̄ꝝ aliqd vniꝰ ē aliqd alteriꝰ. Incōicātes: q̄rū nihil vniꝰ est aliqd alteriꝰ. vbi grā. sit vnū bipedale: cuiꝰ vna medietas sit a. ꝛ 3ª b. c. vo sit vnū bipedale ꝯpoᵐ ex medietate a. ꝛ medietate b. Isto posito a. ꝛ b. sūt ptes incōicantes: q2 nulla ps a. ē ps b. nec eꝯ. a. vo ꝛ c. sunt ptes cōicantes: q2 aliq̄ ps a. ē ps c. ꝛ eꝯ. silr̃ b. c. sūt ptes cōicantes: q2 aliq̄ ps b. est ps c. ꝛ eꝯ. ❡ Ex isto seqt̃: q̄ bipedale est pcipue finitū: ꝛ tn̄ hꝫ ifinita pedalia eq̄lia sm oēꝫ dimēsionē: quoꝝ q̄libet est tn̄: sicut a. vel b. pꝫ formādo

pᵐ
Corᵐ
2ᵐ
Corᵐ

ꝑ designatõez ĩfinita pedalia:sicut est c.ſ; verꝫ est ꝙ illa
sunt cõicãtia:vbi aũt forent nõ cõicantia:⁊ qõlibꝫ illoꝝ
esset tantũ:sicut est a.vł b. sine dubio illud bipedale eẽt
infinitũ:sed antecedens est impossibile.
p^a ꝯ ¶ His p̃missis sit hec p̃ma ꝯclo. Lꝫ omne ꝯtinuũ sit p̃ci
se finitũ:tñ cõponiť ex partib⁹ infinitis. Prima pars pꝫ:
3.ph.37 qꝛ nõ ꝯtingit dare magnitudinẽ actu infinitã:⁊ 2ª sic de
claratꝰ:omne ꝯtinuũ cõponiť ex duab⁹ medietatib⁹ ⁊ ex
p̃c.46. trib⁹ tertijs:⁊ sic in ĩfinitũ:qꝛ nõ deueniť ad partẽ indi
uisibilẽ:qꝛ ꝯtinuũ nõ cõponiť ex indiuisibilib⁹. 6°. phy.
T.c.p̃. ¶ Ex ista ꝯclone sequiť:ꝙ nõ est incõueniẽs mundũ eẽ
magnitudinẽ solũ finitã ⁊ cõponi ex infinitis magnitu
dinibus:qꝛ lꝫ q̃libet illarũ magnitudinũ faciat aliquaꝫ
extẽsionẽ:tñ oẽs simul nõ faciunt extẽsionẽ infinitã:qꝛ
nõ oẽs ille magnitudines sunt partes incõicantes equa
les fm oẽm dimẽsionẽ huic vel illi parti date:tantã eñi
extẽsionẽ faciũt due medietates:sicut q̃tuor q̃rte:⁊ 8.
2^a ꝯ octaue. ¶ 2ª ꝯclo. Quãuis nõ plures sunt partes in toto
q̃ꝫ in sua medietate:tñ maiores sunt partes in toto q̃ꝫ in
eius medietate. Prima pars pꝫ:qꝛ vtrobiq; sunt infini
te partes. 2ª aũt est mãifesta:eo ꝙ alr totũ nõ foret ma
ius sua parte:⁊ ꝯ̃r dicať:ꝙ nõ obstãte ꝙ granũ mily
est quodãmõ indiuisibile respcũ celi:tñ ĩfinite sunt par
tes in grano mily:sicut in celo nec plures:lꝫ maiores sũt
3^a ꝯ in celo q̃ꝫ in grano mily. ¶ 3ª ꝯclo. Nõ quacũq; magni
tudine data est dabilis maior:⁊ tñ quocũq; numero da
3.ph.60 to est dabilis maior. Prima pars patꝫ:qꝛ magnitudine
mũdi nõ est dabilis maior:⁊ itelligo hoc in re:qꝛ in itel
lectu nõ est incõueniẽs:quacũq; magnitudie data signa
re maiorẽ mõ mathe^ci. 2ª pars declarať:qm̃ numerus
T.c.68. crescit ꝑ diuisionẽ ꝯtinui.3°.phyco.cũ igiť ꝯtinuũ sit di
T.c.15. uisibile in infinitũ.6°. phyco. sicut ex infinitis componi
3.ph.69 tur:igiť quocũq; numero dato põt dari maior ꝑ diuisio
4^a ꝯ nem ꝯtinui. ¶ 4ª ꝯclo. Quacũq; magnitudine data est
T.c.60. dabilis minor:sꝫ nõ quocũq; nũero dato est dabilis mi
⁊.61. nor.pꝫ:qꝛ nõ dať vltima pars ꝓportiõalis:nec aliq̃ pars
indiuisibilis:sed bene dať minimus numerus:eo ꝙ nu
mero binario nõ est aliqs minor numerus. vñ magnitu
T.c.60. do ⁊ numerus fm phꝫ.3°. phyco. se hñt opposito mõ quo
⁊.61. ad augmẽtationẽ vel diminutionẽ:vt dcm̃ est.

p^m **Contra** p̃mã ꝯclonez p̃mo argř sic. Data illa ꝯclo
ne seqť ꝙ in tpe finito possunt ꝑtrãsiri ĩfi
T.c.62 nita:ꝯ̃ns videť esse ꝫ intẽtionẽ phi. 6° ⁊ 7° phy. ⁊ ꝓbať
T.c.19. ꝯ̃ntia:qꝛ in tpe finito ꝑtrãsiť spaciũ aliqõ fm se totũ:sed
2^m illud hꝫ ĩfinitas ꝑtes.pꝫ.igiť ⁊c̃. ¶ 2° sequiť:ꝙ infinita
est multitudo rerũ separatarũ ⁊ distãtiũ abinuicẽ. ꝯ̃ns
est falsũ:⁊ ꝓbať ꝯ̃ña.nã in quolibet ꝯtinuo sunt ĩfinite
ꝑtes ꝓportiõales pares ⁊ impares:sꝫ oẽs pares sunt sepa
rate ⁊ distãtes.s.duo ⁊ q̃tuor ⁊.6.⁊.8. ⁊ oẽs impares siłr
3^m .s.p̃ma.3.5.7.⁊.9. ⁊ sic in infinitũ:igiť ⁊c̃. ¶ 3° sic. Ubicũ
q; est dare p̃mũ ibi est dare vltimũ:sꝫ in quocũq; ꝯtinuo
dať p̃ma pars ꝓportiõalis:igiť etiã dať vltima:⁊ ꝑ ꝯ̃ns
T.c.6. nõ sunt ĩfinite ꝑtes in ꝯtinuo.maior est phi. 2° metaph.
T.c.33. ⁊.8.phy. ¶ Itẽ 4° sequiť. Qꝛ poſe est aliqd esse diuisũ
⁊.34. in infinitas ꝑtes:ꝯ̃ns est falsũ:⁊ ꝯtra phm̃.6° phyco.sed
T.c.15. ꝓbať ꝯ̃ña:dato ꝙ in medio mundi sit vna sperula ignis
subtracto omni impedimẽto:tũc cũ nõ sit rõ quare mo
uebiť ad vnũ pũctũ celi q̃ꝫ ad aliũ.igiť si hꝫ ĩfinitas par
tes ad ĩfinita pũcta mouebiť:sꝫ nõ nisi ꝑ diuisionẽ.igř ⁊c̃.
¶ Idẽ põt argui de portiõe terre pure ꝙ ipa in descẽdẽ
do a ꝯcauo lune diuidať ĩ oẽs suas ꝑtes:cũ ipa nõ hꝫ hu
miditatẽ q̃ est cã retinẽdi ꝑtes inuicẽ:sed ipsa hꝫ infini
tas ꝑtes.igiť ⁊c̃.

Ad p^m **Ad primum** dř:Qꝛ nõ est incõueniens in tpe fi
nito ꝑtrãsire ĩfinita in potẽtia:sꝫ bñ foret impoſe ꝑtrãsi
re infinita in actu:voco.n.in potẽtia id qõ est pars alicu
ius:⁊ in actu totũ ꝑ se existẽs fꝫ doctrinã Cõmẽtatoris.
¶ Ad 2^m dř:ꝙ nõ est incõueniẽs infinitã eẽ multitudi Ad 2^m
nẽ rerũ inuicẽ separatarũ in potẽtia:sed nõ separatarũ
simpľr:ita ꝙ sint in actu ꝑ se:⁊ isto mõ vult phus:ꝙ im 3.ph.57
possibilis sit numerus ĩfinitus in actu:sed in potẽtia nõ
est icõueniẽs. ¶ Ad 3^m dř:ꝙ in ꝯtinuo nõ dať p̃mũ sim Ad 3^m
pliciter:sꝫ solũ fm signatiõez:⁊ isto mõ ẽt posset dari vl
timũ:nõ tñ vltima pars ꝓportiõalis. Et si argř ꝙ ẽ dare
p̃mũ simpľr:qꝛ in essentialr ordinatis est deuenire ad
p̃mũ simpľr.2° metaph.modo ꝯtinuũ ⁊ partes eius inui T.c.5.
cem essentialr ordinanť. Diciť ꝙ Arist.loquebať de inui 8.ph.35
cem eẽntialiter ordinatis in actu ⁊ nõ in potẽtia:sꝫ ꝑtes
ꝯtinui eẽntialiter ordinanť in potẽtia. ¶ Ad 4^m dř:ꝙ il Ad 4^m
la portio ignis moueret fm se totã ad certũ pũctuꝫ celi:
qꝛ est maior rõ ad vnũ q̃ꝫ ad aliũ:eo ꝙ in vno est maior
.s.intẽsior dispõ ꝓseruatiua ignis q̃ꝫ in alio rõne astroꝝ
⁊ planetarũ vĩtualiter calidoꝝ plus in vno pũcto influẽ
tiũ q̃ꝫ in alio. Et cũ dř de terra ꝙ diuideret in ĩfinitum.
hoc negať:qꝛ siłe ꝯcluderet de igne ascẽdẽte:qꝛ nõ habꝫ
humiditatẽ.ideo dř ꝙ in casu isto ꝑtes seinuicẽ tenent:
nõ q̃dẽ cũ tenẽtia humiditatis:sꝫ tenen^t appetit^u eẽndi
in toto:⁊ lꝫ humiditas sit cã tenentie tenacitate viscosa:
nõ tñ est causa tenẽtie simpľr tenacitate partiũ inuicem
imediatarũ ⁊ ꝯtinuarũ:sꝫ forma subalis vna cũ suis for
mis instr̃alibus q̃litatiuis. ¶ Ex solone istius quarti ar
gumẽti soluiť vna difficultas de vitro vniformiter per
totũ fracto a magno põdere seu ab aqua cõgelata intus:
quare plus frãgiť in vna parte q̃ꝫ in alia cũ sit vniforme
per totũ diciť:ꝙ lꝫ sit vniforme per totũ quo ad rarita
tem ⁊ densitatẽ:nõ tñ est vniforme per totũ quo ad aspe
ctũ celi:ideo ibi frãgereť vbi minus respicereť ab ĩfluẽ
tia celi:si eñi equaliter sup ia celestes ĩfluẽtie influerẽt
impossibile est illud frãgi.

Capłm. IX.

Ad maiorez dictoꝝ notitiã vo 6.phy.
lo ingrere vtrũ ꝯti T.c.p̃.
nuũ ꝯponať ex indiuisibilibus. ¶ Et iõ p^m
est p̃mo notãdũ:ꝙ indiuisibile capiť q̃ p̃
druppliciter. Primo ꝓ re icorruptibili ⁊
infrãgibili:⁊ sic celũ est indiuisibile. 2° 2
ꝓ minimo nãli:eo modo quo loquebať
Democrit⁹ de corporib⁹ athomalib⁹ di. talia eẽ idiuisi
bilia. 3° ꝓ re nõ hñte partẽ:nec sitũ vel põnẽ:vt intelle 3
ctus vel intelligen^s. 4° ꝓ termino quãtitatis vel q̃lita 4
tis:vt est pũctus in linea ⁊ gradus in latitudine:⁊ solum
de isto idiuisibili volo ad p̃sens loq. ¶ 2° notandũ:ꝙ ta 2^m
liũ idiuisibiliũ. Qõdã est idiuisibile solũ fm vnã dimẽ
sionẽ.vt supficies:qꝛ nõ hꝫ ꝓfunditatẽ. Qõdã fm duas.
vt linea:eo ꝙ caret latitudine ⁊ ꝓfunditate. Quoddam
aũt simpľr fm oẽm dimẽsionẽ:vt pũctus. Et taliũ idiui
sibiliũ. Quedã terminãt ꝯtinua permanẽtia:vt puncta.
Quedã ꝯtinuãtia ⁊ terminãtia lineas. Quedam termi
nant continua successiua:vt instãtia respectu temporuꝫ:
⁊ mutata esse respectu motus. Quedam autem latitudi
nes intensiuas:vt gradus.
¶ His visis sit hec p̃ma ꝯclo. Necesse est talia idiuisibi p^a ꝯ
lia esse in rerũ nã. ꝓbať:nullũ corpus est infinitũ:vt ꝓ
batum est:igiť hꝫ terminuꝫ.sit ergo ile temin⁹ a. ¶ Et p̃
quero vtrũ sit diuisibile fm ꝓfunditatẽ:vel nõ.si est di
uisibile:iteꝝ quero de termino illi⁹:⁊ cũ nõ sit ꝓcedere
in infinitũ deueniã ad supficiẽ que est terminus corpo
ris habẽs lõgitudinẽ ⁊ latitudinẽ:sicut corpus:sꝫ nõ ꝓ
funditatem. Et iterũ arguo de a.superficie:ꝙ nõ est ĩfi 2
nita sed finita ⁊ terminata.igiť hꝫ terminuꝫ qui si nõ sit
diuisibilis fm latitudinẽ.sequiť ꝙ est aliqd indiuisibi

le ſ3 lõgitudinẽ. Si aũt dicit̃ ꝙ ſit diuiſibile:iteꝝ que⸗
ro de termino illi⁹:⁊ vltimate oportebit deuenire ad li⸗
3 neaꝝ indiuiſibilẽ ſm latitudinẽ. ¶ Jtẽ illa linea eſt ite⸗
rũ finita ⁊ terminata:igit̃ hꝫ terminũ ſed nõ diuiſibilẽ:
vt argutũ eſt. igit̃ indiuiſibilẽ:⁊ ille eſt pũctus carẽs lon
gitudine latitudine ⁊ pfunditate: ⁊ ideo in pdicamẽtis
ingt phs. Linea eſt lõgitudo ſine latitudine ⁊ pfundita
te:cui⁹ extrema ſunt duo puncta. Et ↄtinuũ eſt illud:cu⸗
ius partes copulãt̃ ad vnũ terminũ cõeꝫ: mõ iſte diffini
4 tiões nõ eẽnt vere date niſi ponerẽt indiuiſibilia. ¶ P.
ſpericũ tangit planũ in pũcto indiuiſibili: qꝛ ſi ſm aliqḋ
diuiſibile:id nõ foret pfecte ſpericũ:vel aliqḋ non perfe
cte planũ:cui⁹ oppoſitũ ſuppono. ¶ Cõſimilr̃ arguitur
ꝙ eſt dare inſtãtia indiuiſibilia ⁊ mutata eẽ in motu ac
(1.iz5 gradus in latitudine: qꝛ oĩa illa terminant̃ ⁊ nõ termio
t.c.107. diuiſibili. igit̃ termio idiuiſibili. vñ Ari. 4°. phy. expſſe
2ᵃ ꝯ ponit inſtãs eẽ terminũ tpis. ¶ 2ᵃ. ꝯ. Jmpoſſibile eſt ta
lia idiuiſibilia eſſe imediata in eodẽ ↄtinuo. pbat̃. nã ſi
eẽnt imediata. igr̃ ↄtinua vel ↄtigua: ↄñs eſt ĩpoſe p q̃li
bet pte:eo ꝙ ↄtinua ſũt illa: q̃rũ vltia ſũt vnũ: ↄtigua ſũt
q̃rũ vltia ſũt ſil̃:ſ3 idiuiſibilia nõ hñt vltima ex ea pte q̃
ſunt indiuiſibilia: qꝛ nihil hꝫ vltimũ niſi diuiſibile. igit̃
in nullo ↄtinuo idiuiſibilia ſunt imediata: ita ꝙ duo pũ⸗
cta nõ ſunt imediata: nec due linee vel ſuperficies ex ea
3ᵃ ꝯ pte qua ſunt idiuiſibiles. ¶ 3ᵃ ↄclo. Jnter quecũqꝫ duo
6. phy. idiuiſibilia eiuſdẽ ↄtinui cadit aliqḋ mediũ eiuſdeꝫ de⸗
T. c. 2 noiatõis: ita ꝙ iter q̃cũqꝫ duo pũcta eiuſdẽ linee cadit li
nea media: ⁊ iter q̃ſcũqꝫ lieas eiuſdẽ ſupficiei cadit ſup⸗
ficies media: ⁊ iter q̃ſcũqꝫ duas lineas eiuſdẽ corpis ca⸗
dit ſuperficies media: ⁊ inter oĩa inſtantia cadit tps me
diũ: ⁊ inter oĩa mutata eſſe motus: ⁊ inter oẽs duos gra⸗
dus cadit latitudo media. Jſta ↄclo pꝫ: exquo nulla idi⸗
Coꝝᵐ uiſibilia in eodẽ ↄtinuo vel ſubto ſunt imediata. ¶ Ex
iſta ↄclone ſequit̃ pmo. Qꝛ inter quecũqꝫ duo indiuiſibi
lia eiuſdẽ ↄtinui cadũt ĩfinita idiuiſibilia media: ita ꝙ
ĩter quecũqꝫ duo pũcta eiuſdẽ linee cadũt infinita pun⸗
cta media. pbat̃. nã ſi inter a. ⁊ b. pũcta cadunt ſolũ fini⸗
ta pũcta media: ſit g̃ a. b. ⁊ c. d. ⁊ ſequit̃ ꝙ inter a. ⁊ c. eſt li
nea media: ⁊ inter c. ⁊ d. eſt linea media: ⁊ ↄñter iter d. et
b. eſt linea media: ſed cuiuſlibꝫ linee ptes terminantur
ad pũctũ. igit̃ preter pũcta aſſignata opꝫ neccio dare plu⸗
Coꝝᵐ ra: q̃re ⁊c. ¶ 2°. ſequit̃: ꝙ in quolibet ↄtinuo ſunt infini⸗
ta idiuiſibilia media: ita ꝙ in q̃libet linea ſunt infinita
pũcta media: ⁊ in quolibꝫ tpe ĩfinita inſtãtia. pꝫ: qꝛ ſi po
nerẽtur ſolũ finita neceſſario vltimate deueniret̃ ad ali
4ᵃ ꝯ qua mediata: quod eſt impoſſibile. ¶ Quarta cõcluſio.
6. phy. Jmpoſſibile eſt continuuꝫ componi ex indiuiſibilibus.
T. c. p. probat̃. nam ſi componeret̃ ex indiuiſibilibus ⁊ alique
partes ex quibus aliquid componit̃ ſunt immediate: igi
tur aliqua indiuiſibilia forẽt immediata in eodẽ conti⸗
pᵐ nuo: qḋ eſt improbatum. ¶ Jſta concluſio pbat̃ multi⸗
pliciter: ſaltẽ ꝙ nõ componat̃ ex indiuiſibilibus finitis.
nã ſeq̃t̃ pmo ꝙ dyameter eſt cõmenſurabilis coſte eiuſ⸗
dem pportiõe rationali: qḋ eſt contra Euclydẽ. pmo ele
mentoꝝ: ⁊ pbatur cõſequentia. ſi coſta componit̃ ſolum
ex punctis finitis ⁊ dyameter ſimiliter: ⁊ cũ omniũ pun
ctoꝝ finitoꝝ ad alia puncta finita ſit pportio rationa⸗
2ᵐ lis ſequit̃ intentũ. ¶ Secundo ſequit̃: ꝙ nõ quelibet li
nea eſt diuiſibilis in duo equalia: qḋ eſt cõtra mathema
ticos: ⁊ probatur cõſequentia: dato ꝙ vna linea compo⸗
natur ſolum ex quinqꝫ pũctis: neceſſario enim facta di⸗
uiſione ſaltẽ per intellectũ duo puncta erunt ex vna par
te ⁊ tria ex alia: quia punct⁹ nõ poteſt diuidi in duas me
3ᵐ dietates. ¶ Tertio ſequit̃: ꝙ linea media trianguli eſt
equalis baſi eiuſdem: conſequens eſt impoſſibile: ⁊ pro⸗

batur ↄñtia: ponẽdo ꝙ baſis ſit ſolũ ſex pũcto
rum: cũ g̃ a quolibet pũcto baſis ad conũ ↄtin
gat lineã rectã ducere: ſequit̃ ꝙ. 6. linee trahũ⸗
tur a baſi ad conũ trãſeuntes p mediũ triãgu⸗
li: igit̃ in linea media ſunt. 6. pũcta per que du⸗
cunt̃. 6. linee a baſe ad conuꝫ. ¶ Quarto ſeq̃t̃:
ꝙ circulus maior eſt eq̃lis minori. probat̃. po⸗
no ꝙ a. ſit vn⁹ circulus ↄtinẽs aliũ circulũ mi⸗
norẽ q ſit b. ⁊ pbo ꝙ a. ⁊ b. ſũt eq̃lia: qꝛ tot ſũt
pũcta in b. quot in a. pbat̃: ⁊ pono ꝙ a quoli

bet puncto a. ducat̃ linea recta ad centrũ: cũ
ergo quelibet illarũ lineaꝝ trãſeat p aliquẽ
pũctũ b. ⁊ impoſſibile eſt duas lineas tranſi
re per eũdẽ pũctũ: ſequit̃ ꝙ tot ſũt pũcta in
b. quot in a. ¶ Quito ſequit̃: ꝙ eſt dare mi⸗
nimũ circulũ qḋ eſt ↄtra mathematicos. pꝫ:
qꝛ nõ poſſet dari minor circulus q̃3 triũ pun
ctoꝝ. ¶ Sexto ſequit̃: ꝙ dyameter alicui⁹
q̃drati eſt eq̃lis coſte. pꝫ: dato ꝙ a quolibet
pũcto coſte ad coſtã oppoſitã trahat̃ vna li

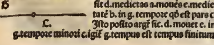
nea recta: quo poſito certuꝫ eſt ꝙ iſte linee
euacuabũt oĩa puncta dyametri: ſ3 tot ſunt
pũcta coſte: quot ſunt linee euacuãtes dya⸗
metrũ. igit̃ tot ſũt pũcta coſte quot ſũt pun
cta dyametri. ¶ Septimo ſeq̃t̃: ꝙ aliqs ẽ
motus q̃ nõ poſſet dari motus in duplo tar
dior. pbat̃. ſuppoſito: ꝙ mobile pertrãſeat
ſpaciũ. 5. pũctoꝝ: cũ igit̃ motu in duplo tar⸗
diori pertranſeat̃ ſpaciũ ſubduplũ: ⁊ illud
ſpacium nõ habeat ſubduplũ ſequitur intentũ. ¶ Octa 8ᵐ
uo ſequit̃: ꝙ omnes motus facti in eodem tempore ſunt
eque veloces: qꝛ quilibet illoꝝ motuũ componit̃ ex mu
tatis eẽ: ⁊ tot ſunt pciſe mutata eẽ in motu illo quot ſũt
inſtãtia in tpe: cũꝫ ergo tot ſunt inſtãtia in tpe quot ſunt
mutata eſſe in illis duobus motibus ⁊ ecõtra: ſequit̃ ꝙ
mutata eſſe illoꝝ motuũ ſunt equalia: ⁊ ↄñter illi mot⁹
ſunt eque veloces multa alia poſſunt adduci incõuenien⸗
tia ↄtra ponẽtes ↄtinuũ componi ex indiuiſibilib⁹. ſ. ꝙ
nihil põt cõdẽſari vel aliquid rarefieri niſi ponendo va
cuũ: ⁊ multa que ſunt impoſſibilia.

Contra pdicta arguit̃. ⁊ pmo. Qꝛ nõ ſint talia indi pᵐ
uiſibilia in reꝝ nã: qꝛ cum talia nõ poſſint
eſſe niſi accñtia: ſequit̃ ꝙ hñt ſubm mãle: ⁊ ſic aliqḋ eſt
mãle ſubm: qḋ eſt indiuiſibile ſimplr̃: vel ſm aliquã di⸗
menſionẽ: qḋ eſt impoſſibile: imo ſequit̃ ꝙ aliqd circula
riter mouet̃: ⁊ nõ q̃libet ei⁹ pars mouet̃: qꝛ centrũ ei⁹ nõ
mouet̃: ⁊ cuꝫ ſit accñs alicui⁹ partis illius ſequit̃ ꝙ aliq̃
pars illi⁹ nõ mouet̃: qꝛ moto aliquo mouent oĩa accidẽ
tia illi⁹. ¶ 2°. arguit̃: ꝙ ſint imediata: qꝛ diuidat̃ vna li⸗ 2ᵐ
nea in duas medietates: tũc termini illarũ medietatuꝫ
ſunt duo pũcta q̃ vident̃ pfuiſſe in tota linea: ſ3 nõ pfue⸗
runt mediate: qꝛ tũc iter illa fuiſſet linea media ⁊ tam p
diuiſionẽ nõ eẽnt extrema. Si aũt dr̃ ꝙ vna iſtaꝝ linea⸗
ruꝫ hꝫ punctũ q p°. erit mediũ ⁊ nõ alia: hoc nõ eſt rõna⸗
bile: qꝛ nõ eſt ratio q̃re in vna medietate maneat ⁊ non
in alia. Deĩde alia medietas maneret ſine terminis: qḋ
eſt impoſſibile. ¶ 3° arguit̃: ꝙ nõ iter quecũqꝫ duo pun⸗ 3ᵐ
cta cadit linea media ⁊ in q̃libet linea infinita pũcta: qꝛ
exquo pũcta nõ ſunt de eſſentia linee: ſ3 ſolũ accñtia ei⁹:
pono ꝙ de⁹ corrũpat oĩa pũcta nullo alio corrupto. quo
admiſſo: ſeq̃t̃ ꝙ linea adhuc manet: ⁊ ẽ ſine pũctis: igr̃ ⁊c.
¶ 4°. arguit̃: ꝙ ↄtinuũ cõponit̃ ex idiuiſibilibus: qꝛ nu 4ᵐ
merus componit̃ ex vnitatibus. igit̃ pariformiter cõti⸗
nuũ ex indiuiſibilibus: pꝫ ↄñtia a ſufficienti ſimilitudi⸗
ne: añs pꝫ per Ariſt. in pdicamẽtis di. numerus eſt mul⸗

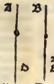
titudo ex vnitatibꝰ aggregata. Et cõfirmaṫ auctoritate
phi. pmo posteriorꝝ. di. suba linee est ex punctis: igiṫ li
nea cõponiṫ ex pũctis tãq ex suis partibꝰ.

Ad pᵐ **Ad primum** dr: Qꝛ pũcta linea ⁊ hõ sunt accidẽ
tia in subto: ⁊ nõ tñ subm illoꝝ est
aliquo mõ indiuisibile: qꝛ nõ hñt subm adeq̃tũ nec p se:
sꝫ solũ p accñs rõne corporis de pdicamẽto q̃ntitatis qð
p se hꝫ subm mãe adeq̃tũ: ⁊ ita nõ est icõueniẽs subꝫ ali
cuiꝰ accñtis moueri pᵒ accñte non moto: vt pꝫ de centro
Ad 2ᵐ circuli. ¶ Ad 2ᵐ dr: q in diuisiõe linee duo pũcta nec̃io
gnãnṫ: ⁊ pũctꝰ sup quẽ fit diuisio corrũpiṫ: ⁊ ex h̃ habeṫ
q extrema illaꝝ medietatũ nõ pfuerunt in tota linea: ⁊
si iteꝝ vnirenṫ ille due medietates corrũperenṫ ambo
pũcta extrema ⁊ gnãreṫ vnũ de nouo copulãs inuicẽ il
Nõnᵐ las duas medietates. ¶ Intellĩdũ tñ q nõ est inconue
niẽs duo idiuisibilia eẽ imediata in diuersis ɔtinuis: qꝛ
supficies loci ⁊ superficies ɔuexa locati sunt imediate: ⁊
ɔñter linee ⁊ pũcta illaꝝ supficieꝝ: sꝫ in eodẽ illud esset
Ad 3ᵐ hñ impolẽ. ¶ Ad 3ᵐ dr: q lꝫ puncta nõ sint de eẽntia li
nee tñ psupponunṫ illi ordine nãe: ⁊ qꝛ nõ stat pus corrũ
pi posteriori manẽte. iõ impolẽ est corrũpe oĩa pũcta li
Ad 4ᵐ nea remanẽte. ¶ Ad 4ᵐ dr p nũc negãdo ɔñaꝫ: qꝛ vni
tates ⁊ numeri pñt eẽ imediate in eodẽ numero: sꝫ indi
uisibilia nõ pñt eẽ imediata in eodẽ ɔtinuo. iõ stat vni
tatẽ esse partẽ numeri: ⁊ nõ indiuisibile continui. Et ad
phum. pmo posterioꝝ. Respõdeṫ q ipe intelligit diffi
nitionẽ essentialẽ ⁊ substãtialeꝫ linee esse ex punctis: eo
q puncta ponunṫ in diffinitione linee: nõ tamẽ sunt par
tes linee: qꝛ diffinitio linee data per puncta est per ad
ditamenta: quare ⁊c. Capłm. X.

Licet mũdus sit magnitudo fi
nita tñ apud nõ
nullos dubitari posset ratiõe sue ifinite
duratiõis an in ipo vel ex ipm sit virtus
aliq̃ ifinita ipm in sua eternitate icorru
pᵐ ptibiliter pseruãs. ¶ Et iõ est p nõndũ:
p q vtus dr eẽ in aliq̃ duplr. Primo inhe
siue vel iformatiue: eo mõ quo dicimus formã subalem
esse in ɔposito nãli: ⁊ formã accñtalẽ eẽ in mã vel in en
2 te. 2ᵒ pñtialiter ⁊ indistãter: eo mõ q̊ dicimus nautã eẽ
in naui: ⁊ itelligẽtiaꝫ in orbe. ¶ Confor' dr aliqd esse ex
aliud duplr. Primoᵒ pñtialr ⁊ distãter: ⁊ sic vnũ elñ est
ex aliud: ⁊ vnũ corpꝰ est ex aliud. Alioᵒ pñalr ⁊ ɔstituti
ue formaliter ⁊ inhesiue: ⁊ sic nauta diciṫ eẽ extra nauiꝫ:
qꝛ nõ est pars eiꝰ: nec forma illius: ⁊ intellectus possibi
3.a.5. lis dato q sit vnicus in oĩbus hominibꝰ fm Cõmẽtato.
dr potẽtia abstracta ⁊ separata a mã: ⁊ ɔñter extra mãꝫ:
2ᵐ qꝛ nec est forma eiꝰ: nec est pars illiꝰ. ¶ 2ᵒ notanduꝫ: q
aliqd dr ifinitũ triplr. s. extẽsiue: qꝛ caret terminis q̃ntitat
ɔtinue. Et itẽsiue: qꝛ ifinite distat a nõ gradu latitudĩs:
vt caliditas ifinita fm gradũ. Et duratiue: qꝛ nõ habuit
pnᵐ vel nõ hẽbit finẽ: vt mũdus. Pariformiter dicaṫ ali
qd eẽ finitũ triplr. Primo extẽsiue: qꝛ hꝫ terminos q̃ntita
tis ɔtinue: vt linea pedalis. 2ᵒ itẽsiue: qꝛ distat solũ fini
T.c.78 te a nõ gradu: vt caliditas vt 4ᵐ. Et duratiue vt gnãbi
lia ⁊ corruptibilia. s. homo ⁊ plante.
pᵃ ɔ ¶ His visis pono quattuor ɔclõnes Arist. cuꝫ pbationi
T.c.78 bus suis: quarũ tres pmas ponit. 8. phycoꝝ: ⁊ vltimã pri
mo celi. ¶ Prima est ista. Impossibile est mouens fini
tuꝫ mouere per tempꝰ infinitũ. pbatur: qꝛ si nõ. sit ergo
a. mouẽs finitũ: ⁊ b. mobile: ⁊ c. tẽpus infinitum: deinde
sit d. medietas a. mouẽs e. medie
tatẽ b. in g. tempore qð est pars c.

Isto posito argṙ sic. d. mouet e. in
g. tempore minori c. igiṫ g. tempus est tempus finitum.

pꝫ ɔñtia: qꝛ nihil est minꝰ infinito nisi finituꝫ:
tũc sic. medietas a. est mouẽs medietateꝫ b. in
tpe finito. igiṫ pariformiter ⁊ alia medietas a.
mouet aliã medietateꝫ b. in tpe finito. igiṫ to
tũ a. mouet totũ b. in tpe finito. pꝫ ɔñtia: qꝛ ex
duobus finitis resultat soluꝫ finituꝫ. ¶ Se 2ᵃ ɔ
cũda ɔclusio. Impossibile est in magnitudine
finita esse virtutẽ infinitaꝫ. pbaṫ. nã si virtus
ifinita eẽt in magnitudĩe finita ⁊ in ifinitũ modico tpe T.c.79
põt mouere vtus finita: igiṫ in nõ tpe moueret vtus ifi
nita. pꝫ ɔñtia: qꝛ velociꝰ põt mouere vtus ifinita q̃ aliq̃
virtꝰ finita. Itẽ moueat virtus ifinita in a. tpe finito: ⁊
vtus finita in a. b. tpe finito: ⁊ seqṫ q dupla virtus finita
mouebit in a. ⁊ dupla in minori tpe q̃ i a. sꝫ p positũ vir
tus ifinita mouet in a. tpe: igiṫ virtus finita põt mouere
in eodẽ tpe ⁊ in minori in quo põt vtus ifinita: qð est in
cõueniẽs. ¶ 3ᵃ ɔclo. Impolẽ est in magnitudine ifinita 3ᵃ ɔ
esse potẽtiã solũ finitã. pbaṫ. poᵃ excellẽs oẽm potẽtiaꝫ
finitã est ifinita: sꝫ poᵃ magnitudis infinite est hõ. igiṫ: ⁊ T.c.80.
minor pꝫ: qꝛ q̃cũq poᵃ finita data illa vel sibi eq̃lis põt
eẽ in magnitudine finita: sꝫ oẽm potẽtiã magnitudinis
finite excedit poᵃ magnitudis ifinite: qꝛ mouet in mino
ri tpe. igiṫ ⁊c. ¶ 4ᵃ ɔclo. Ex mũdũ nõ est corpus: nec lo 4ᵃ ɔ
cus: nec tps: nec motꝰ. Primũ pꝫ: qꝛ si ex mundũ eẽt cor p c.69.
pus illud eẽt simplex vel mixtũ. Si simplex: igiṫ celum 99.
vel aliqð eltoꝝ: sꝫ nullũ tale est ex mũdũ: cũ sit ps mun 3 ph.43
di. igiṫ ⁊c. Si mixtũ: igiṫ cõponiṫ ex eltis: sed elta nõ sũt p
ex mundũ: igiṫ nec aliqð mixtũ. 2ᵐ pꝫ. nã locus est sup 2
ficies alicuiꝰ corpis locãtis: sꝫ ex celũ nõ est aliqð corpꝰ:
igiṫ nec locus: ⁊ ɔñter nec vacuũ: qꝛ vacuũ est locꝰ nõ re
pletus corpore. 3ᵐ declaṫ: tps recipit cõtinuitatẽ a spa 3
cio: sꝫ ex mundũ nõ est aliqð spaciuꝫ: sicut nec aliqð cor
pus. igiṫ ⁊c. 4ᵐ vo est de se notũ: qꝛ motꝰ nõ est sine mo 4
bili: sꝫ ex celũ nõ est aliqð mobile: qꝛ illud eẽt corpꝰ sim
plex vel mixtũ: igiṫ ex celũ nõ est aliqs motꝰ. ¶ Ex pdi Corᵐ
ctis seqṫ q nec in mũdo: nec ex mũdũ est virtus ifinita
pseruãs p ifinitã durationẽ sue eternitatis ⁊c.

Contra pdicta argṙ. Et p q mouẽs finitũ põt mo pᵐ
uere p tps ifinitũ: qꝛ q̃lꝫ itelligenᵃ ifra pri
mã mouet suũ orbẽ q ẽ magnitudo finita i tpe ifinito: ⁊
tñ q̃lꝫ talis itelligenᵃ est solũ vtus finita: qꝛ alr moueret
in nõ tpe: sol ẽt p tps ifinitũ alterat hec iferiora: ⁊ tñ ẽ so
lũ vtus finita. ¶ 2ᵒ argṙ: q in magnitudĩe finita est vtᵒ 2ᵐ
ifinita: qꝛ pᵐ mobile ẽ magnitudo finita: ⁊ i eo ẽ vtus ifi
nita. igiṫ ⁊c. maior pꝫ: ⁊ minor argṙ. nã in p mobili ẽ pmᵒ
motor fm phꝫ. 8. phy. ⁊ ipe ẽ poᵃ ⁊ vtus ifinita cũ sit actꝰ t. c. 84.
purissimꝰ. 12. metaph. ¶ Itẽ si pmᵒ motor ẽ virtꝰ solũ fi T.c.30.
nita: ⁊ ipe mouet pᵐ mobile sine depẽdẽtia alicuiꝰ p tps ⁊.35.
ifinitũ: igṙ virtꝰ finita põt mouere p tps ifinitũ: qð est ɔ
pmã ɔclõnẽ. 3ᵒ argṙ: q ex celũ est corpꝰ: spaciũ: vel locꝰ: 3ᵐ
qꝛ deꝰ ex celũ posset creare duos lapides quos moueret
localr nihil aliud creãdo. Isto posito vnꝰ illoꝝ lapiduꝫ
eẽt ex reliquũ: igiṫ iter eos foret distãtia: sꝫ illã nõ crea
uit deꝰ. g ex celũ est distãtia: ⁊ ɔñter corpꝰ ac spaciũ. Itẽ
moueret illos duos lapides localr. g moueret illos in lo
co vel circa locũ: sꝫ nullũ locũ creauit deꝰ. g añ casuꝫ de
bebat ɔcedi ex mũdũ eẽ locũ: ⁊ ɔñter ibi eẽ motũ ⁊ tps.
¶ 4ᵒ argṙ: q ex celuꝫ nec̃io sit aliqd. nã vltia supficies 4ᵐ
mũdi est finita. igiṫ finiṫ ⁊ terminaṫ: sꝫ nõ seipsa: nec aliq̃
ifra ipaꝫ. igiṫ aliq̃ ex ipaꝫ: sꝫ eẽ tale est ex mundũ: igṙ ⁊c.
Itẽ arguiṫ auctãte phi. pᵒ celi di. ex munduꝫ sunt entia T.c.100
inalterabilia optimã vitã ducentia.

Ad primum dr: Qꝛ duplex ẽ mouẽs. s. ɔiũctũ ⁊ Ad pᵐ
sepatũ. Mouẽs ɔiũctũ nõ posset
mouere suũ mobile p tps ifinitũ: ⁊ hec fuit itẽtio phi: sꝫ

Cō.41 sȝ bñ mouēs sepatū.iō dicit Cōmē.12.metaph. ꝙ q̄libet
orbis celestis hȝ duos motores: quoꝝ vn⁹ est finite mo-
tionis.s. motor ꝯiunctus:ꝛ alter est infinite motionis.s.
motor sepatus.Qr.n.motor ꝯiunct⁹ moueat p tp̄s īfini-
tū hoc est rōne motoris sepati q si desineret mouere nō
Ad 2m moueret motor ꝯiunct⁹ nisi p tp̄s finitū.¶ Ad 2m dr̄:ꝙ
p̄mus motor fm opi.phi: ꝛ Cōmēta. est vtutis īfinite in
duratiōe:nō aūt intēsiue nec extēsiue: qr moueret in nō
tp̄e. Nec seq̄r. p̄mus motor est actus purissimus:igi̇r est
vtutis īfinite:sicut nō seq̄r gradus summus caliditatis est
purissimus a mixtiōe sui ꝯrij:igi̇r īfinite distat a nō gra
du.Et tūc cū ꝯcludi̇r ꝯtra p̄mā ꝯclōnē.Qr mouēs finitū
mouet suū mobile p tp̄s īfinituȝ.ꝯcedo:ꝛ p itentiōe phi
dico:ꝙ ipe itelligit de mouēte ꝯiūcto: ꝙ impoīe est tale
Ad 3m eē finitū ꝛ ꝯiūctū ꝛ mouere p tp̄s īfinitū.¶ Ad 3m dr̄:ꝙ
si deus crearet duos lapides ex̄ celū:nec se tangerēt: nec
distarēt dato ꝙ iter illos eēt spaciū imagīariū:ꝛ ita nul-
lus illoꝝ lapidū esset ꝑprie ex̄ aliū:sȝ solū ip̄prie nega-
tiue:qr vn⁹ nō eēt in alio.¶ Deinde dico vlteri⁹ ꝙ si ds
nō ꝑduceret aliqđ spaciū non posset illos mouere motu
recto:sȝ bñ motu circulari:eo mō quo mouet iā mūdū:ꝛ
ꝯcedo ꝙ mouerent̄ in loco:nō q̄dē in loco g:sȝ in loco q̄:
ꝛ ille loc⁹ eēt mediū alicui⁹ illoꝝ lapidū:sic iā loc⁹ mun-
Ad 4m di est cētrū.¶ Ad 4m dr̄: ꝙ illa sup̄ficies fini̇r ꝛ termi-
nat̄ nō in actu:qr nō hȝ p̄n^m nec finē in actu:sȝ in po^a fini-
tur ꝛ terminat̄ in finitis pūctis ei⁹ penes diuersas sign̄a-
p̄ c.100. tiōeȝ. Ad auctē dr̄:ꝙ Aris.sic itelligit: in celo sunt entia
sepata p īheren^{ti}:ꝛ īformatōeȝ ac p̄tialē ꝯstitutōeȝ opti-
mā vitā ducētia.s.itelligētie:q̄re ꝛc. Caplm. XI.

Antiqui nō p̄cipientes idē manere sub vtroq̄ termio trāsmu-
tatōis putauerūt mūdū eē gnābilē ꝛ cor-
ruptibilē:supposita finitate magnitudi-
nis ei⁹:qr oē q̄tū finitū p resecatōeȝ fini-
toꝝ tandē ꝯsumi̇r.3.o phy. Et iō vt clare
T.c.59. p̄m appeat eternitas mūdi est p̄ notandū ꝙ
noīa desinētia in bilis vel in bile triplr̄ sumunt̄. Primo
vt simplr̄ dicūt potētiā. 2o vt dicunt potentiā ꝯiūctaȝ
actui. 3.o vt dicunt aptitudineȝ.vbi grā.ista ꝑpō.aīxp̄s
est risibilis. p̄ pōt significare ꝙ aīxp̄us pōt ridere. 2o
ꝙ ē ens potēs ridere. 3o ꝙ ē ens aptū natū ridere. Pri-
mo.o est vā:ꝛ alijs duob⁹ modis ē fl̄a:ꝛ dato ꝙ aīxp̄s eēt
hō:ita īdispositꝰ ꝙ nullo⁹ posset ridere adhuc esset risibi-
lis:qr esset hō. ¶ Ex isto notabili seq̄r ꝙ gnābile ꝛ cor-
ruptibile p̄t dicere solā po^{am}:aut po^{am} ꝯiūctā actui:aut
2m aptitudinē gnōnis ꝛ corruptionis.¶ 2o nōndū:ꝙ aliq̄d
dr̄ gnāri vel corrūpi triplr̄.s. subtiue ꝯpletiue ꝛ termina-
tiue. Illud gnātur subtiue qđ icipit eē subm alicui⁹:cui⁹
Cō.60 p̄.o nō erat ꝛ sic mā p̄⁹ dr̄ gnāri: vt dicit Cōmēta.p̄ phyco.
mā est q̄ in rei veritate gnāt̄. Illud aūt gnātur termina-
tiue qđ est termin⁹ formalis gnōnis:ꝛ sic for^a gnātur: vt
T.c.60. colligi̇r a pho p̄ ꝛ 5o phy. Sȝ illud gnātur ꝯpletiue qđ ē
7.metce termin⁹ vltimus ꝛ vltimate intētus gnōnis: ꝛ sic ꝯposi-
27. tū gnātur: vt dicit phus.7.ꝛ.8.metaph. Istis duob⁹ mo-
T.c.27 dis nō gnātur mā:qr ipa est ingnābilis ꝛ icorruptibilis.
T.c.14 p̄mo phy.¶ Consimlr̄ dōm illud corrūpi subtiue qđ desi-
T.c.82 nit eē subm alicui⁹:cui⁹ p̄us erat subm: vt mā. Illud aūt
corrūpi̇r terminatiue qđ est termin⁹ imediat⁹ formalis
gnōnis: vt for^a. Sȝ illud corrūpi̇r ꝯpletiue qđ ē vltima-
tus termin⁹ corruptōis: vt ꝯpositū ex mā ꝛ forma.
p̄.a ꝯ ¶ Istis p̄suppositis. sit hec p̄ma ꝯclō. Aliq̄d est gnābile
ꝛ corruptibile qđ nunq̄ corrūpet̄ nec gnābi̇r:pȝ de aliq̄
portione terre pure in medio mundi: ꝛ de aliquo pedali
ignis in ꝯcauo lune.nā ꝙ ista nūq̄ gnābunt̄ est manife-
stū:ꝛ ꝙ nūq̄ corrūpent̄: ꝑbat̄:qr nihil corrūpi̇r nisi per
applicationē ꝯtrarij:vel definitioneȝ ꝯseruātis:sed istis
nūq̄ poterit applicari cōtrariū ꝑpter distantiā nimiaȝ:
nec nunq̄ poterit desinere ꝯseruās.s. celū vel p̄mus mo-
tor.igi̇r. Sed ꝙ ista sunt gnābilia ꝛ corruptibilia. ꝑba-
tur:aliq̄ earūdē sp̄ēruȝ cū illis sunt gnābilia ꝛ corrupti-
bilia.s.portio ignis in cōuexo aeris:ꝛ pedale terre in cir-
cūferentia eius:igi̇r ꝛ ista sunt gnābilia ꝛ corruptibilia.
pȝ ꝯñia:qr gnābile ꝛ ingnābile: corruptibile ꝛ incorru-
ptibile differūt plus q̄ genere fm phum.10.metaphysi. 10. mece
¶ 2a ꝯclō. Aliq̄d est eternū a parte āte ꝛ a parte post:qđ T.c.26.
aliq̄n generabi̇r ꝛ aliq̄n corrumpet̄.pȝ de mā p̄ma: que 2a ꝯ
nō potuit incipe esse:nec potuit desinere esse: qr tūc ma-
terie esset mā:ꝛ añ māȝ esset mā: qđ est falsuȝ: sed ꝙ ipa
gnābi̇r ꝛ corrūpet̄.pȝ:qr trāsmutabi̇r ad aliquā formā ꝛ
trāsmutabi̇r ab eadem forma.¶ 3a ꝯclusio. Necesse est 3a ꝯ
omne eternū a parte añ eē eternū a parte post:ꝛ ecōtra.
pȝ: qr si aliq̄d fuit eternū a parte āte ꝛ nō eternū a parte
post illud fuit p̄mus motor: vel eternaliter p̄seruatū ab
illo:nō potuit esse p̄mus motor:qr non pōt hēre cām cor-
ruptiuā ei⁹:nec aliud eternalr̄ p̄seruatū a p̄mo motore:
qr si p̄mus motor aliq̄d eternalr̄ p̄seruauit:ꝛ iam nō po-
test p̄seruare illud:sequi̇r ꝙ est mutabile ꝛ variabile:qđ
est impoīe.vñ dicit Aristo.p̄mo celi: ꝙ gnābile ꝛ corru- T.c.125
ptibile conuertunt̄:ꝛ similr̄ ingnābile ꝛ incorruptibile. ꝛ.127.
¶ Ex ista ꝯclōne sequi̇r. Qr nihil nouiter gnātuȝ pōt ꝑ-
petuari. ꝑbat̄:qr si aliq̄d nouiter gnātur.igi̇r infra sperā
actiuoꝝ ꝛ passiuoꝝ:ꝛ sic aliq̄n corrūpėr. Aut infra sperā
corpoꝝ celestiū:vtputa lumē:ꝛ sic aliq̄n corrūpėr: vt pȝ
de lumine lune.¶ 4a ꝯclō. Lȝ in celo sit mā:ip̄m tñ est 4a ꝯ
ingnābile ꝛ incorruptibile. Prima pars pȝ:qr in celo est
rarū ꝛ densuȝ fm phȝ.2o celi ꝛ mūdi.di. Qr stella est den- Cō.42.
sior pars sui orbis:mō rarū ꝛ densuȝ diffiniunt̄ p māȝ ꝛ
formā:vt patuit in p̄mo lib. caplo de rarefactōe ꝛ ꝯden-
satiōe. 2a pars pȝ:q̄ litercūq̄ describant̄ illi termini ge-
nerabile ꝛ corruptibile.vñ qr nihil eiusdē sp̄ēi cum celo
pōt gnāri:nec corrūpi.ideo celū est ingnābile ꝛ incorru-
ptibile.¶ Ex ista cōclusione sequi̇r ꝙ mūdus est ingnā- Coꝝm
bilis ꝛ incorruptibilis.pȝ:qr oēs partes p̄ncipales ꝛ eēn-
tiales ei⁹ sūt ignābiles ꝛ icorruptibiles:vt corpora supce-
lestia ꝛ elēta fm se tota: ꝛ sp̄ēs īdiuiduoꝝ ꝑfectoꝝ ac mā
p̄a:sumēdo gnāri ac corrūpi termiatiue vel ꝯpletiue.

Contra p̄dicta argui̇r. Et p̄mo ꝙ nihil est corrupti- p̄m
bile q̄n illud aliq̄n corrūpat̄: qr si illud est
corruptibile.igi̇r hȝ potētiā ad nō esse:sed nulla potētia
nālis est frustra.p̄mo celi. igi̇r illud aliquādo corrūpet̄: T.c.32.
ꝛ illud videt̄ esse exp̄sse de intētiōe phi di. omne corru- 3.a.45.
ptibile aliquādo corrumpet̄.¶ 2o argr̄:ꝙ aliq̄d est eter- p̄c.124
nuȝ a parte post qđ nō est eternū a parte ante:qr aīa itel- 2m
lectiua est hm̄:itellectus.n. est impassibilis perpetuus ꝛ
imixtus.3o de aīa:nec videt̄ verū ꝙ generabile ꝛ corru- Com. 5.
ptibile conuertant̄:qr tu es corruptibilis ꝛ nō generabi- ꝛ.t.c.20
lis:qr genitum nō pōt regenerari.¶ 3o argui̇r:ꝙ in celo 3m
nō est materia:qr haberet formā substātialē inherenteȝ
ei:ꝛ cū cuilibet forme substātiali cōpetat aliqs mot⁹.igi-
tur forme celi cōpetit aliqs motus: sed nō mot⁹ rectus.
vt pȝ:igi̇r motus circularis:ꝛ per ꝯñs frustra poni̇r itel-
ligen^a applicata orbi.¶ 4o argui̇r: ꝙ mundus sit gene- 4m
rabilis ꝛ corruptibilis:qr celū corrūpet̄: ex quo est com-
positū ex mā ꝛ forma.similr̄ elemēta generant̄ ꝛ corrū-
punt̄:qr ꝯtinue agūt ꝛ repatiunt̄. Etiā quottidie indiui-
dua multa gnānt̄ ꝛ corrūpunt̄ que sunt partes mundi.ḡ
mundus generatur ꝛ corrumpitur.

Ad primum nego illā ꝯñaȝ:hoc est corruptibi- Ad p̄m
le.ḡ hȝ potētiā ad nō eē:sȝ bñ seq̄r
ꝙ habet aptitudinē ad nō esse:ꝛ si dici̇r ꝙ illa aptitudo

esset frustra.negetur.quia lꝫ non ducatur ad actum in il
lo idiuiduo:tamē ducitur ad actū in alio idiuiduo eius/
dē ſpēi.Et ad pbm.oē corruptibile corrūpet.dicitur ꝙ
ipse cepit ly corruptibile.vt dicit potētiā ꝯiunctā actui:
Ad 2m ꝛ nō vt dicit ꝯuertibilr aptitudinē. ¶ Ad scdꝫ rūdetur.
vnicus est itellectus in omnibus hoībus: ſm itentionē
3.a.s. Arist.ꝛ Cōmen.ꝛ ille est perpetuus ꝛ eternus taꝫ a parte
ante:q̄ꝫ a parte post.de hoc dicā diffusius in quīta parte.
Et cū arguitur.generabile ꝛ corruptibile nō cōuertūtur:
qꝛ tu es corruptibilis ꝛ non generabilis. H nego:qꝛ tu es
aptus generari.ꝛ nō ſeqtur: tu nō potes generari. igit̃ tu
nō es aptus generari.ſicut nō ſeqtur.iste cecus nō pōt vi
dere.igitur nō est apt⁹natus videre. Priuatio enī non di
.c.27 cit potētiā:ſꝫ aptitudinē in ſubiecto apto nato. 5ᵒmeta.
vnde ſi esset aliqđ agens potēs te gnāre:ita posses gnāri:
ſicut ante potuisti:ſꝫ quia non reperitur agēs potēs illđ
facere.ideo tu non potes gnāri:nec tamē ꝓpter hoc per/
Ad 3m didisti aptitudinē gnātionis passiue. ¶ Ad tertiū cōce/
do ꝙ celū habꝫ formā ſubstantialē iherētē materie extē
ſam ad extēſionē eius:ꝛ ꝙ isti forme cōpetit mot⁹ circu/
laris:nō tamē frustra ponitur itelligētia applicata: qꝛ ſe/
clusa itelligētia hec forma nō ꝑpetuo moueret circulari
ter:ſicut nec mouent forme elemētorū ꝑpetuo motu re
12m.4i cto ipsa elementa:ꝛ ideo dicit Cōmen.cuilibꝫ orbi ſunt
duo motores:quoꝝ vnus est finite mouēs.videlꝫ forma
Ad 4m ſubalis.ꝛ alius īfinite. vꝫ.itelligētia. ¶ Ad q̄rtum dicit̃
ꝙ non omne compositū ex mā ꝛ forma aliquādo corrū/
petur:ſꝫ ſolū illud qđ habꝫ mām ꝛ potentiā ad non eē q̄/
lis potētia nō reperit̃ in celo:nec in aliquo elemētorum
ſm ſe totū:nec in aliqua ſpecie perfectoꝝ idiuiduoꝝ.ſuf
ficit enī ꝙ aliqne partes elemētoꝝ generātur ꝛ corrum/
puntur.Etiā idiuidua ſpēi perfectoꝝ.ex quoꝝ gnātione
vel corruptione non ſeqtur gnātio vel corruptio mūdi:
qꝛ iste ſunt partes accītales mūdi: ꝛ non essentiales. vñ
non ꝓpter hoc dicimus hominē aliquē gnāri vel corrū/
pi:quia generant̃ vel corrūpūtur capilli vel vngues.mō
ita accītalr ſe hñt illa idiuidua respectu mūdi: ſicut ille
partes respectu hoīum.q̄re ꝛc. Capitm. XII.

Uia tactum est de gnātione et corruptiōe mūdi:
que dicūt potentiā actiuā ꝛ passiuā.ideo
Cō.116. iuxta vnā ꝓpōnē quā ponit Cōmē.pmo
ꝛ.117. celi.di.ꝙ potētia actiua terminat̃ ꝑ maxi/
mū in qđ pōt agere.volo ingrere ſub bre
uitate māꝫ de maximo ꝛ minimo: q̄bus
terminat̃ potentia actiua ꝛ passiua:an ſit:ita ꝙ potentia
actiua terminat̃ maximo in qđ pōt agere:vel minimo in
qđ non pōt agere:ꝛ potētia passiua terminat̃ maximo a
quo nō pōt pati: vel minimo a quo pōt pati. ¶ Et iđ est
pm pmo notādū qualr exponunt̃ dicti termini. vnde hec ꝓ/
positio.a.est maximū pōdus qđ ſortes pōt portare.expo/
nitur ſic.a.pondus ſortes pōt portare. ꝛ nullū maius a.
ſortes pōt portare.Et ista.a.est minimū pondus: qđ ſor/
tes nō pōt portare:ſic exponit̃.a.ſortes non pōt portare:
nec tātū:ꝛ quocūq͂ pondere minori dato datur mai⁹ in/
fra a.qđ ſortes pōt portare. ¶ Itē.a.est minimū visibile
qđ tu potes videre:ſic exponit̃.a.visibile tu potes vide/
re.ꝛ nullū visibile min⁹a.tu potes videre. Sꝫ ista.a.est
maximū visibile qđ tu nō potes videre ſic expōit̃.a.visi
bile tu nō potes videre:nec tantū. ꝛ q̄cunq͂ maiori dato
p dat̃ min⁹ ſupra a. qđ tu potes videre. ¶ Dico p notāter
q̄cūq͂ minori:ſeu q̄cūq͂ maiori dato in negatiuis:qꝛ assi
gnata a. latitudīe a gradu vt q̄tuor ad gradū vt.6. exclu
ſiue.gradus vt.6.ē remississim⁹ q nō est in a.latitudine:ꝛ
tamen non quilibꝫ remissior illo est in a.latitudine:quia
nullus infra gradū vt quatuor. Similiter
gradus vt q̄tuor est intensissimus:qui non
est in eadem latitudine. ꝛ tamen non qui/
libet intensior illo est in eadē latitudine:
quia nullus intensior gradu vt.6. ¶ Dixi

ſecūdo īfra a.ꝛ ſupra a.quia dato pōdere a.
equalis potētie cuꝫ ſorte. illud non est ma/
ximum pondus qđ ſortes non pōt portare:
ſed minimū qđ non. ꝛ tamen quocūq͂ ma/
iori dato datur minus:qđ ipse pōt portare: quia quicq̄d
est minus a.est min⁹ quocunq͂ maiori a.Similr dato ꝙ
a.nō posses videre:ſꝫ qđlibꝫ maius a.in casu isto.a.nō fo
ret minimū qđ tu nō potes videre: ſed maximū qđ non:
ꝛ tamē q̄cunq͂ minori dato. maius illo posses videre: qꝛ
q̄cq̄d est maius a.est maius quocūq͂ minori a. ¶ Secū/ 2m
do notandū:ꝙ ad inferendū diuiſionē de maximo ꝛ mi Dētiſh
nimo affirmatiue ꝛ negatiue oportet duo ſubcōtraria eē ī tra⁹ de
vera. Quorū.ſi affirmatiua verificatur pro maiori q̄ꝫ ne max°.
gatiua:ſequitur maximū ꝙ nō: vel minimū ꝙ ſic. vnde pᵃ rˡᵉ
bene ſeqtur. aliqđ visibile tu potes videre. ꝛ aliqđ non:
nec tantū.igitur est dare maximū visibile qđ tu non po/
tes videre:vel minimū qđ tu potes videre. ¶ Si autē 2ᵃ rˡᵉ
affirmatiua verificat̃ pro minori q̄ꝫ negatiua.ſequit̃ dis/
iunctiua per maximū qđ ſic: vel minimū qđ non: vt ali/
quod pōdus ſor.potest portare.ꝛ aliqđ non.nec tantū.igi
tur est dare maximū pōdus qđ ſor.potest portare:vl̃ mi/
nimū qđ non. ¶ Si vō affirmatiua indifferenter verifi 3ᵃ rˡᵉ
catur pro maiori ꝛ minori.ſic datur disiūctiua per maxi/
mū qđ ſic:ꝛ minimū qđ non:vt per aliquā distantiā tu
potes videre a.ꝛ per aliquā nō:nec tātā.ergo ē dare ma
ximā distantiā per quā tu potes videre a.vel minimam
per quā nō.ꝛ etiā est dare maximā per quā non potes vi
dere a.vel minimā ꝑ quā ſic. ¶ Sꝫ ſi affirmatiua verifi 4ᵃ rˡᵉ
cetur pro equali:illi ꝑ quo verificat̃ negatiua ſic.non ſe/
quitur aliqua disiunctiua ꝑ affirmationē vel negationē
maximi vl̃ minimi. vnde nō ſeqtur.aliq̄ pars a. est alba.
ꝛ aliq̄ nō est alba.igit̃ est dare maximā partē a.albā: vel
minimā non albā:aut maximā non albā: vel minimam
albā.dato enī ꝙ vna medietas a.eēt alba. ꝛ reliq̄ nigra.
esset añs verū:ꝛ ꝯñs falsum:vt pꝫ per exponētes: ꝛ h ſup/
posito ꝙ illud inalatū ſit albū:cui⁹maior pars q̄ꝫ medie
tas ſꝫ quālibꝫ partē ſuꝑficialē ei⁹est alba.
¶ His premissis ſit hec pma ꝯclō. Diuiſione facta ꝑ affir pᵃ ꝯ
mationē ꝛ negationē maximi ꝛ minimi mediāte termi/
no nō distributo ꝛ ſine limitatiōe eligēda est pars nega/
tiua:ꝛ hoc tā respectu potētie passiue q̄ꝫ actiue.vbi grā.ſi
querit̃ vtrū ſit dare maximū pondus qđ ſor.pōt portare
vel minimū qđ nō. Rūdetur ꝙ minimū qđ non pōt.ꝛ il
lud est equale potētie ſortis. Silr cū querit̃: vtꝝ ſit da/
re maximā potentiā a q̄ hic lapis non possit portari: vel
minimū a q̄ possit portari: Rūdet̃ ꝙ maximā a qua nō
possit portari.ꝛ illa est potentia ſor. respectu lapidis ſibi
eq̄lis. Silr ſi querit̃.vtrū ſit dare maximum visibile qđ
ſortes nō ſufficit videre.vel minimū qđ ſic.dicat̃ ꝙ ma/
ximū qđ nō.ꝛ ſi est dare minimā distātiā ꝑ quā a. nō po/
test apparere pedalis q̄titatis.vel maximā per quā ſic.
dicat̃ ꝙ minimā ꝑ quā nō. ¶ Et notāter dico ſine limi/
tatiōe:qꝛ limitādo ad certū gradū:ꝛ ad determiatū me/
diū ſustineret̃ ps affirmatiua:vt ſi fieret talis diſio:vl̃ ē
dare maximū pōdus qđ ſor. pōt portare a gradu veloci/
tatis in b.medio:vl̃ minimū qđ nō.dicat̃ ꝙ ē dare maxi
mū qđ ſic:qꝛ lꝫ mai⁹pōdus illo ſor.possꝫ leuare: non tñ a
gradu velocitat̄ in eodē medio. ¶ 2ᵃ ꝯ. Diuiſiōe facta ꝑ 2ᵃ ꝯ
affirmationem ꝛ negationē maximi ꝛ minimi median
te termino distributo habēte ſupposita finita:ꝛ ſine limi

tatione eligēda est pars negatiua. vbi gr̄a. vł est dare ma
ximuꝫ pōdus qd̄ q̄libꝫ homo pōt portare: vel minimum
qd̄ nō: dicitur ꝙ minimū qd̄ nō. ⁊ illud est pondus equa-
le debilissimo hoīum: vt pꝫ per exponētes. ¶ Itē si q̄ri-
tur vtrū sit dare maximū visibile: qd̄ non q̄libet oculus
pōt videre: vel minimū qd̄ sic. dr̄ ꝙ maximū qd̄ non. ⁊ il
lud est visibile qd̄ nō pōt videri ab oculo debilissimo: sꝫ
si aliquo mō augeret̄ in q̄ntitate vel in colore videretur
3ª ꝯ ab codeꝫ oculo. ¶ Tertia ꝯ. Diuisione facta p̄ affirma-
tionē ⁊ negationē maximi ⁊ minimi mediāte termīo di
stributo hn̄te ifinita supposita eligēda est pars affirma-
tiua. vbi gr̄a. vel est dare maximū pōdus: qd̄ q̄libet for-
tius forte sufficit portare: vel minimuꝫ qd̄ nō. dicatur ꝙ
maximū pōdus. ⁊ illud est pōdus eq̄le potētie fortis: q̄m
illud q̄libꝫ fortius forte pōt portare. ⁊ nullū maius illo
q̄libꝫ fortius forte pōt portare. ¶ Itē vel ē dare maxi-
mā potentiā a qua nō q̄libꝫ resistētia minor forte pōt pa
ti: vel minimā a qua pōt. Dicit̄ ꝙ est dare minimā potē
tiā a qua q̄libꝫ resistētia minor forte pōt pati. ⁊ illa ē po-
4ª ꝯ tentia for. vt pꝫ p̄ exponētes. ¶ 4ª ꝯclō. Diuisiōe facta p̄
affirmationē ⁊ negationē maximi ⁊ minimi cum limita
tione simplr̄ sumpta semp̄ est eligēda pars affirmatiua:
siue fiat mediāte termino distributo: siue nō distributo:
siue fiat mediāte termino hn̄te finita supposita. siue ifi-
nita: vt tāgebat̄ in p̄ma ꝯclōne. Unde si querit̄: vel ē da-
re maximā quātitatē que ceteris parib⁹ in hora poterit
a gradu voluntatis vniformiter ptransiri: vel minimā:
que nō. dicat̄ ꝙ maximā. ¶ Itē vł est dare maximā po
tētiā a q̄ hic lapis nō pōt leuari ab a. gradu velocitatꝭ in
b. medio: vł minimā a qua pōt. Rn̄detur ꝙ est dare mi-
nimā a qua pōt: vt pꝫ per exponentes. Et notāter dixi. li-
mitatiōe facta simplr̄. Qꝛ si querit̄ vtꝝ sit dare maximā
quantitatē: que in minori tp̄e q̄ꝫ in hora poterit ptrāsiri
a gradu velocitatis: vel minimā que nō. eligenda est p̄s
negatiua: ⁊ nō affirmatiua: qꝛ q̄cūqꝫ q̄ntitate data que in
minori tēpore q̄ꝫ in hora pōt ptransiri a gradu velocita-
tis. maior illa pōt in minori tp̄e q̄ꝫ in hora ptrāsiri a gra-
du velocitatis. qꝛ aliquo excessu diuisibili pertrāsiēs ex-
cedit illā. Sed assignata quātitate eq̄lis potētie cū per-
trāseūte illā nō posset pertrāsire in minori tp̄e q̄ꝫ in hora
a gradu velocitatis: ⁊ quālibꝫ medietatē posset pertran-
sire. hec autem non fuit limitatio simplr̄ ex parte tēpo-
ris. sꝫ bene ex parte gradus.

p̄ᵐ **Contra** p̄dicta arḡr. ⁊ p̄mo ꝙ potētia actiua termi
natur maximo: in quo pōt agere. ⁊ pono ꝙ
a. sit vnū graue qd̄ sortes sufficiat portare: ⁊ crescat grauí
tas illi⁹ quousqꝫ for. erit isufficiēs portare idē. pono tn̄ ꝙ
ꝓportionabilr̄ potētia for. cōtinue fortificet̄: non tamen
ita velociter sicut a. ⁊ seqtur ex dictis. ꝙ in p̄mo istāti in
quo sortes erit isufficiēs portare a. ꝙ tūc a. erit minimū
qd̄ nō. Sꝫ ꝯtra. in illo istāti sortes erit fortior q̄ꝫ imedia-
te ante. ⁊ a. in nulla ꝓportōe erit grauí⁹ q̄ꝫ imediate ante:
sꝫ imediate ante sortes sufficiebat portare a. igit̄ p̄ idem
2ᵐ in illo istanti sufficeret portare a. ¶ Scd̄o seqtur. ꝙ in il
lo istanti sortes erit fortior q̄ꝫ imediate ante. ergo tūc suf
ficiet plus portare q̄ꝫ imediate an̄: sꝫ imediate ante suffi-
ciebat portare a. igit̄ tūc sufficeret portare a. ⁊ ad hoc vi-
det̄ esse Cōmētator p̄mo celi. di. ꝙ potētia actiua termi-
Cō. ii6. ⁊. ii7. nat̄ maximo in quo pōt. ¶ Tertio arḡr ꝙ potētia passi-
3ᵐ ua terminatur maximo a quo pōt pati: qꝛ potentia visi-
ua terminat̄ maximo visibili. ꝓbat̄: qꝛ si nō. sit ḡ ꝙ a. sit
maximū nō p̄ se visibile. ⁊ signo vnū isensibilr̄ maius a.
qd̄ sit b. ⁊ arguit̄ sic. b. nō causat itensionē sensibilr̄ fortio
rem q̄ꝫ causat a. igit̄ qua rōne a. nō videt̄: nec illud isensi
4ᵐ biliter maius. ¶ Quarto. itendat̄ a. isensibilr̄. nō tamen

ad gradū b. tūc a. ⁊ b. apparebunt eque visibilia. igit̄ sub
eodē gradu apparebūt. igit̄ p̄ tantā latitudineꝫ pōt a. re-
mitti manēs ꝯtinue per se visibile: sicut b. sꝫ si b. remitta
tur ad gradū in quo est a. videbitur. igitur si remittat̄ a.
ad gradū pristinuꝫ videbitur. ⁊ per cōsequēs tūc nō erit
maximū non per se visibile.

Ad primū admisso casu nego vltimā ꝯn̄am: quia Ad p̄ᵐ
sꝫ a. in nulla ꝓportione erit tūc grauí⁹
q̄ꝫ imediate ante: tūc tn̄ erit grauí⁹ in aliq̄ ꝓportione q̄ꝫ i-
mediate an̄. igit̄. ¶ Ad scd̄m neget̄ iterꝫ scd̄a ꝯn̄a: sꝫ opꝫ Ad 2ᵐ
addere ꝙ a. nō veloci⁹ augebit̄ q̄ꝫ for. vel ꝙ tūc erit gra-
uitas sua minor potētia for. sicut imediate an̄: q̄ꝫ p̄ q̄libꝫ
est falsuꝫ. ¶ Et ad Cōmen. dico: ꝙ ipse loq̄bat̄ de poten p̄. c. ii6. ⁊
tia actiua cū limitatiōe simplr̄. ¶ Ad tertiū neget̄ ꝯn̄a. ii7.
vn̄ ꝯcedo ꝙ b. nō causat itensionē sensibilr̄ fortiorē q̄ꝫ a. Ad 3ᵐ
ex quo a. nō causat itensionē sensibilr̄ fortem: concedo ta
mē ꝙ b. causat itensionē sensibiliter fortē: qꝛ sꝫ excessus
illi⁹ ad a. sit isensibilis: tn̄ ille excessus additus toti resi-
duo est satis sensibilis. ¶ Ad q̄rtum dr̄. ꝙ sub diuersis Ad 4ᵐ
gradib⁹ apparēt illa duo: sꝫ appareat ꝙ sub eisdeꝫ appa-
reāt. ⁊ iō vn⁹ gradus est altero maior: sꝫ isensibilr̄. ¶ In- Nōndū
telligēdū tn̄: ꝙ cū dr̄. a. est maximū nō p̄ se visibile: dꝫ i-
telligi cū illis circūstātijs: q̄m sophistice loquēdo a. est p̄
se visibile: qꝛ est aptū natū videri. cū sit aptū augeri ⁊ in-
tēdi in colore. tn̄ stātib⁹ illis circūstātijs non est p̄ se visi
bile: sꝫ q̄libꝫ mai⁹: vel tantū. Caplm̄. XIII.

Postq̄ꝫ dcm̄ est de mūdo in gn̄ali. cō
sequēter de partib⁹ eius ē di-
cendū q̄ sunt corpora celestia: ⁊ elta. que- 2. ce. a. t.
rēdo vtꝝ in corporib⁹ celestib⁹ reperiant̄ c. 7. vsqꝫ
differētie positionū vt in aīalib⁹: sursuꝫ ⁊ ad. i7ᵐ.
deorsum: dextruꝫ ⁊ sinistrū: ante ⁊ retro.
¶ Ad qd̄ declarādū notāduꝫ est p̄mo: ꝙ p̄ᵐ
differētie positionū q̄busdā corporib⁹ attribuunt̄ simpli
citer. ⁊ q̄busdā fm̄ qd̄. ⁊ in respectu illis attribuunt̄ sim-
pliciter: in q̄b⁹ reperiunt̄ fm̄ diuersas p̄tes diuersaꝝ vir
tutū: ⁊ diuersaꝝ rōnū: sicut hoīb⁹ ⁊ aīalib⁹ p̄fectis. sursuꝫ
eni est p̄ncipiū augmēti ⁊ nutritiōis. ⁊ sic caput est sursū:
⁊ os p̄ qd̄ capiūt nutrimētū. Partes aūt opposite. s. pedes
dicunt̄ deorsuꝫ. ⁊ fm̄ h̄ radices p̄ q̄s plante capiūt nutri
mētū dicunt̄ sursuꝫ: fm̄ ph̄m. 2. de aīa. ac frondes ⁊ folia 2. c. 38.
deorsuꝫ: sꝫ in respcū ad loca eltoꝝ: frōdes dicunt̄ sursuꝫ:
⁊ radices deorsuꝫ. Pars aūt hoīs a q̄ fit mot⁹ dr̄ dextra.
⁊ pars opposita sinistra. Sed p̄s eiusdē vbi magis viget
vita sensitiua dr̄ an̄: ⁊ pars opposita dr̄ retro. ¶ In illis
aūt corporib⁹ dicte drīe reperiunt̄ in respcū q̄ nō sunt di-
uersaꝝ naturaꝝ ⁊ virtutū in diuersis partib⁹: vt lapides
⁊ metalla. illa. n. pars lapidis dr̄ sursum q̄ est v̄sus elta le
uia: ⁊ illa dr̄ deorsum q̄ est v̄sus elta grauia ante ⁊ retro.
dextꝝ ⁊ sinistrū reperiunt̄ in eisdem p̄ respectū ad nos:
ita ꝙ illa p̄s que respicit dextrū nr̄m dr̄ dextera. ⁊ illa q̄
respicit sinistꝝ nr̄m seu an̄ vel retro dr̄ eē hꝫ. Et hoc pōt
declarari ex h̄: q̄m illa p̄s que prius fuit dextra pōt fieri
sinistra. ⁊ illa q̄ fuit sursuꝫ pōt fieri deorsuꝫ: ⁊ q̄ fuit ante
pōt fieri retro: sꝫ hoc nō ꝯtingit in p̄fectis aīalib⁹: q̄m q̄-
litercūqꝫ voluat̄ vel mutet̄ hō semp̄ tenēt eedeꝫ partes
eādē denoīationē quo ad singulas drīas positiōuꝫ. ¶ 2° 2ᵐ
notādū ꝙ in celo sunt sex pūcta penes q̄ sumunt̄ dimen
siones tres. Prim⁹ pūctus ast polus antartic⁹. ⁊ 2⁹ polus
artic⁹: sup̄ q̄s mouet̄ celū: quoꝝ dimensio ab vno ad reli
quū dr̄ lōgitudo. 3⁹ v̄o pūctus est oriēs. 4⁹ occidēs: quoꝝ
dimēsio ab vno ad reliquū dr̄ latitudo. 5⁹ v̄o pūct⁹ ē me-
ridies. ⁊ 6⁹ septētrio: vł āgulus terre: q̄ꝝ dimēsio ab vno
ad reliquū dr̄ ꝓfūditas celi ⁊ mūdi. Et p̄tes celi circa di
cta pūcta aliā ⁊ aliam virtutē hn̄t. vnde sol ⁊ alij planete

aliam virtutẽ habent in oriẽte: ꝛ aliaz in occidẽte: ꝛ aliã
in meridie: ꝛ aliã in septẽtrione. Similr̃ stelle aliam vir
tutez habẽt in polo artico: ꝛ alia in polo antartico: ꝛ ꝙ hoc
sit verũ potest patere ex effectu: quoniã racemi siti ver
sus oriens sunt dulciores racemis sitis versus meridiẽ.
pᵃ ꝯ ¶ Istis presuppositis sit hec pma ꝯclo. In celo reperiũtur
T.c.13 oẽs differentie positionũ. pbatur. in celo reperiunť dex
trũ ꝛ sinistrũ. ergo a fortiori sursum ꝛ deorsuz. pz ꝯña: qꝛ
p sursum ꝛ deorsum sunt differẽtie priores alijs. Primo: qꝛ
capiũtur penes lõgitudinẽ: sz longitudo est pma dimen
2 sio simplr̃. igiť ꝛc. Scdo: qꝛ reperiũtur simplr̃ vbi nõ re
periũtur alie: nisi in respectu. s. in plãtis. añs aũt pbatur:
qꝛ vbi reperiť determinate pncipiuz mot⁹ ab vna parte
in aliã: ibi debz poni dextrũ ꝛ sinistrũ: sz determiate mo
ueť celũ ab vna parte in aliã. s. ab oriẽte in occidẽs p me
ridiẽ. g̃ ꝛc. ¶ Ex ꝯñti põt argui ꝙ ibi sunt differẽtie po
sitionũ. s. ante ꝛ retro: qꝛ vbicũqz reperitur lõgitudo: ibi
reperiť pfunditas. ꝛ ꝯñter differẽtie reperte ex nã pfun
2ᵃ ꝯ ditatis. ¶ Scdã ꝯclo. Oẽs differẽtie positionuz debent
T.c.14. sumi in celo penes sex pũcta repta in illo faciẽtia tres di
ꝛ.15. mẽsiones celi: ita ꝙ oriens est dextꝝ celi: ꝛ occidẽs sini
strum: ꝛ meridies ante: ꝛ septentrio retro: ꝛ polus antar
ticus sursum: ꝛ artic⁹ deorsum. pbať. nã ex dextro icipit
mot⁹: vt habeť in libro de motib⁹ aĩaliũ. sz ab oriẽte inci
piũt astra moueri sup nrm emisperiũ. igiť oriẽs est dex
trum. Ex quo seqtur ꝙ occidẽs cuz sit pũctus oppositus
oriẽtis est sinistrũ in celo. Item motus celi icipiens ab
oriẽte vadit pmo p meridiẽ. g̃ meridies est añ in celo. ꝛ
ꝯñter sepẽtrio pũctus opposit⁹ dr̃ esse retro. Item po
lus antartic⁹ est nobilior polus: qꝛ penes eũ sunt nobilio
res stelle. igiť est sursum in celo. pz ꝯña: qꝛ in aĩali ps no
bilior dr̃ esse sursum. Ex quo seqť ꝙ polus artic⁹ q est pũ
ctus opposit⁹ est deorsuz in celo. ista ꝯclo debz itelligi de
3ᵃ ꝯ toto celo: seu de pmo mobili. ¶ Tertia ꝯ. Differẽtie po
sitionũ aliter reperiũtur in orbib⁹ planetaꝝ. ꝛ alr̃ in pri
T.c.16. mo mobili. pz: qꝛ vbicũqz est dextrũ pmi mobilis: ibi est
sinistrũ planetaꝝ. ꝛ vbi sinistꝝ pmi mobilis: ibi dextrũ
planetaꝝ. pbať. nã ibi est dextꝝ planetarũ vbi icipiunt
moueri sup nostꝝ emisperiũ: sz icipiũt moueri a sinistro
pmi mobilis. s. ab occidẽte in oriẽs. igiť ꝛc. Silr̃ poli pri
mi mobilis nõ sunt sursum ꝛ deorsum orbiuz planetarũ:
4ᵃ ꝯ sz poli zodiaci sup quibus moueť orbes planetaꝝ. ¶ 4ᵃ
ꝯclo. Oẽs differẽtie positionũ reperiunť in celo ex natu
ra rei: ꝛ nõ solũ in respectu. pz. qm̃ celũ habz terminatuz
motũ ab vna parte in aliã partẽ: ꝛ est corp⁹ nobilissimũ:
ac animatũ: sm Cõmentatorẽ. si ergo aĩalia hñt simplr̃: ꝛ
ex nã rei hñt differẽtias positionũ. a fortiori celũ habz il
las differentias. quare ꝛc.

pᵐ **Contra** pdicta arguitur. ꝛ pmo: ꝙ in celo nõ sit sur
sum ꝛ deorsuz. nã ignis in sua spera est sur
sum. igiť in celo sup ipm nõ debz esse deorsum. alr̃ enim
deorsum eẽt supra sursum: qđ est ipossibile. ¶ Et confir
matur. sursuz ꝛ deorsuz hñt sumi penes lõgitudinẽ: sz in
celo nõ est lõgitudo distĩcta a latitudine ex quo celũ est
2ᵐ spericũ. ergo ibi nõ est sursuz ꝛ deorsuz. ¶ Scdo argr̃. ꝙ
sursuz ꝛ deorsum in celo nõ debent sumi penes polos: qꝛ
2.c.ꝯ.12 sm Cõmẽtatorẽ vbi est magis pncipiũ mot⁹. ibi est sur
sum. sz magis est pncipiũ mot⁹ circa equinoctialẽ. igiť ꝛc.
¶ Itẽ in nobis sursum est nobilior pars: vt parz de capi
te. ideo in celo pars nobilior dz poni sursuz: sz illa nõ est
polus: imo illa p quaz moueť planete. ꝛ in qua ponũtur
3ᵐ imagines signoꝝ: sicut zodiac⁹. ¶ Tertio argr̃ ꝙ polus
articus est sursuz in celo: qꝛ est nobilior: cuz terra habita
4ᵐ bilis sit magis sita ppe polũ articuz q̃ antarticũ. ¶ 4ᵒ
arguiť: ꝙ nõ sint iste drĩe in celo ex natura rei: qꝛ celum
est spericũ: ꝛ eadẽ pars que mõ est in oriẽte est postea in
occidẽte ꝛ ecõtra. ergo nõ est rõ q̃re vna dicať plus oriẽs
q̃ alia: ꝛ q̃re plus dicať occidẽs q̃ oriẽs. ¶ Et ꝯfirmať:
qꝛ nõ est idẽ oriens apud oẽs: qꝛ qñ sol nobis oritur: alijs
occidit. igitur nõ apparet rõ q̃re aliqs determinat⁹ pun
ctus dicatur oriens vel occidẽs.

Ad primum dicitur ꝙ habẽdo respectuz ad loca Ad pᵐ
elemẽtoꝝ. sic in celo non est deor
sum: tñ ꝯparãdo partes celi iuicẽ in ordine ad motũ be
ne est deorsum in celo: ꝛ ꝯcedo ꝯñter ꝙ penes lõgitudi
nẽ sumiť sursum ꝛ deorsuz: ꝛ cũ dr̃ ꝙ in celo lõgitudo nõ
differt a latitudine. hoc negeť: qꝛ lõgitudo celi dr̃ linea su
pra quã moueť celũ. latitudo aũt dr̃ linea a q̃ icipit mo
tus versus meridiẽ. ¶ Ad scdm dr̃: ꝙ Cõmen. loqtur de Ad 2ᵐ
motu augmẽtatiõis ꝛ nutritiõis: ꝙ vbi est magis princi 2.c.ꝯ.12
pium talis mot⁹: ibi est sursum: ꝛ hoc est verꝝ in aĩali. in ce
lo aũt nõ est augmẽtatio: nec nutritio. ꝛ cũ dr̃ ꝙ pars no
bilior celi dz esse sursum. hoc negeť: nec est silitudo de no
bis ꝛ de celo: qꝛ in nobis sumiť sursuz penes motũ nutri
tionis. ꝛ ex ea parte q̃ aĩal nutriť ꝛ augetur. sic autem nõ
est in celo: sz solũ sm lineã longã vel lõgitudinis. ¶ Ad Ad 3ᵐ
tertiũ dr̃: ꝙ nõ opz terrã esse sitã vsus oẽm partẽ nobilio
rem celi: sz sufficit ꝙ versus partẽ nobiliorẽ orbiũ plane
tarum. mõ lz orbis astroꝝ sit nobilior vsus polũ antarti
cũ: tñ orbis planetaꝝ est nobilior versus poluz articum.
¶ Ad q̃rtũ dr̃. lz celũ sit spericũ: tñ habz differẽtias po Ad 4ᵐ
sitionũ: sicut hñet hõ si eẽt spericus. ꝛ hoc rõne partium di
uersarũ rationũ in celo. nec seqtur. eadẽ pars est oriẽs et 2.c.ꝯ.15.
occidẽs successiue. igiť nõ datur oriẽs simplr̃ ꝛ ex nã rei:
qꝛ lz muteť pars: tñ eadẽ manet per equalentiã. ¶ Et ad
ꝯfirmationẽ dr̃ ꝙ duplex est oriens. s. verꝝ ꝛ non verum.
Oriẽs verꝝ est in ciuitate Arym. sub equinoctiali. ꝛ occi
dẽs verꝝ est pars opposita. Oriẽs nõ verꝝ est quelibz alia
pars orizontis sm ortũ solis: ꝛ occidẽs nõ verꝝ pars ẽ op
posita. mõ nõ qõlibz oriens est pars dextra celi: nec qõli
bet occidens: sed solum verum oriens ꝛ verum occidẽs.
quare ꝛc. Capitm. XIIII.

Necessitatem pluralitatis motuũ a.t.c.17.
celi ostẽdit phs 2ᵒ vsqz ad
celi. ex necessitate motuũ hoꝝ iferioruz. 22ᵐ
¶ Ad qđ iuestigandũ est pnotãdũ: ꝙ ce pᵐ
lum triplr̃ agit in hec iferiora. s. motu: lu
mine ꝛ ifluẽtia. Motu qdẽ trahẽdo secũ
sperã ignis vna cũ aere expte vltra mon
tes altissimos: sicut pz pmo methaurorũ. Lumine ẽt vt
ad experiẽtiã pz. quo agit in hec iferiora calorẽ. Influen
tia autẽ: qꝛ in pfundo terre vbi non attingit motus celi:
nec lumẽ. generanť metalla mediãte ifluẽtia celesti: que
est q̃litas spiritualis: ꝛ nõ sensu pceptibilis. sicut lumẽ ꝛ
mot⁹. ¶ Scdo notãdũ iuxta doctrinã phi pmo methau 2ᵐ
rorum: ꝙ necesse est mundũ hunc iferiorẽ ꝯtinuari supe
rioribus lationibus: vt oĩs virtus eius gubernetur idẽ:
ita ꝙ iste mũdus iferior essentialr̃ subordinať celi latio
nibus: ꝛ sicut amota pma itelligẽtia tollerentur oẽs infe
riores. 2ᵒ metaphy. ꝛ corrupta luce: vel corpore luminoso T.c.7
statim desineret lumẽ ppter ordinẽ essentialez: ita defi
ciẽte motu celi deficerẽt hec iferiora: eo ꝙ deficiẽte mo
tu celi deficerẽt omnes ifluẽtie celestes: ꝛ omnes virtu
tes preseruatiue horũ iferioruz: quia celum nõ hz illas a
sua forma substãtiali: sed ab itelligentia applicata ei: q̃s
nãlr̃ nõ posset iprimere sine motu corporib⁹ celestib⁹.
¶ His pmissis pono quatuor cõclusiones de intentione pᵃ ꝯ
phi 2ᵒ celi. Prima cõclusio. Si celum est: necesse est ipz T.c.17.
moueri. probatur: si celũ est: necesse est elementa esse. p
batur ꝯsequẽtia: qꝛ celũ ꝛ elementa essentialr̃ ordinanť.

modo in essentialiter ordinatis a priori ad posterius est
bona ɔña: tā a causa ad effectuz. vnde bene seqtur. lux
est. ergo lumē est. pma cā est. ergo scda itelligētia est. tūc
sic. elta sunt. igit̄ mot⁹ celi est. pȝ ɔña. ab effectu ad cām
eēntialr ordinatā. igit a pmo ad vltimū celū est. g ei⁹ mo
2ª ɔ tus est. ꝛ p ɔñs si celū est: neċe est ipm moueri. ¶ Secū
T.c.18. da ɔclo. Si celū moueṫ: necesse est terrā gescere. pbaṫ.
celū mouet. igit̄ gnātiones ꝛ corruptiones istoꝝ iferio
rum sunt. pȝ ɔña. ab effectu ad cām finalē: eo ꝙ mot⁹ celi
scdaria itentione est ppter gnātiones ꝛ corruptiōes hoꝝ
Cō. 17. ꝛ iferioꝝ: vt asserit Cōmē. 2º celi. Tūc sic. gnātiones ꝛ cor
21. ruptiones iferioꝝ sunt. ergo elta sunt ꝛ cetera regsita ad
gnātionē ꝛ corruptionē: seu ad salutē generabiliuȝ ꝛ cor
ruptibiliū: sed terrā gescere est neċiuȝ ad salutē genera
biliū ꝛ corruptibiliū. s. hoīum: animaliuȝ: ꝛ plantaꝝ. igit̄
necesse est terrā gescere. ꝛ p ɔñs a pmo ad vltimū si celū
3ª ɔ moueṫ neċe est terrā gescere. ¶ Tertia ɔclo. Si necesse
T.c.20. est gnātionē ꝛ corruptionē eē hoꝝ inferioꝝ. neċe est plu
res eē motus celestes: qꝛ si solum eēt vnus mot⁹ celestis:
aut ergo mot⁹ pmi mobilis: aut motus planetaꝝ. si soluȝ
esset mot⁹ pmi mobilis sine motu planetaꝝ. tunc non in
flueret in hec iferiora: eo ꝙ orbes planetaꝝ non pnt esse
mediū receptiuū ifluentiaꝝ pmi mobilis nisi per suum
motū. ꝛ si non iflueret nō neċe eēt hec iferiora gnāri vel
corrūpi. Si aūt essȝ solū motus planetaꝝ: tūc planete nō
ifluerēt in hec iferiora: eo ꝙ recipiunt ifluentiā a primo
mobili ꝙ illis cōmunicare non posset sine motu. qre ne
4ª ɔ cesse est plures eē motus celestes. ¶ Quarta ɔclo. Si ce
T.c.19. lum semp moueṫ: neċe est semp ipm moueri plurib⁹ mo
tibus. probaṫ. si celū mouetur: necesse est terrā gescere. ꝛ
ɔñter esse. ꝛ si terra est: necesse est ignē esse: qꝛ si vnū con
trariū est in nā: reliquum etiā est in nā. ꝛ si duo elemēta
extrema sunt neċe est itermedia eē. s. aerē ꝛ aquā. ꝛ conse
quēter oia elta esse. ꝛ si oia elta sunt: necesse est eē genera
tiones ꝛ corruptiōes hoꝝ iferioꝝ: eo ꝙ elta neċio agunt
ꝛ reagūt iuicē. ꝛ si necesse est eē gnātiōes ꝛ corruptiones
istoꝝ iferioꝝ. necesse est celuȝ moueri plurib⁹ motibus:
vt pbatū est. igitur a pmo ad vltimū. si celū semp moue
tur: necesse est ipm moueri pluribus motibus.

1ª Contra pdicta arguiṫ. ꝛ pmo sic: ꝙ nō necesse sit ce
lum moueri: qꝛ aliqd celū quiescit. pbatur.
nā omne corpus per se mobile localr dȝ habere locū na
turalē: sȝ qdlibȝ celū motuȝ est per se mobile localr. igit̄
qdlibȝ tale hȝ locū naturalē: sed hoc nō posset esse nisi vl
2ª timū celū quiesceret. ¶ Scdo. vna pars terre ē habita
bilis ꝛ nō alia: ꝛ hominū diuersaꝝ terraruȝ sunt diuersi
mores nāliter: ꝛ diuersaꝝ plantarū ꝛ arboꝝ sunt diuersi
fructus diuersoꝝ saporū. ergo aliqd est celū quiescens a
quo veniūt semp ꝛ vniuersalr ɔsimiles ifluentie. pȝ con
sequētia. qꝛ talis diuersitas nō pōt esse a celo moto: eo ꝙ
quelibȝ pars fertur super quālibȝ partē terre. Et hec vi
detur fuisse itentio Aristo. in de motib⁹ animaliū. dicen
tis. ꝙ omne per se mobile indiget aliquo fixo: sed celum
non indiget aliqua fixiōe terre. igitur celū motum indi
3ª get fixione alicui⁹ celi quiescentis. ¶ Tertio arguitur:
ꝙ terra nō gescat: qꝛ continue est maior grauitas ex vna
parte terre ꝙ ex alia. g cōtinue moueṫ vt mediū ei⁹ fiat
mediū mundi. añs pȝ: qꝛ cōtinue rōne solariū radiorum
4ª fit terra maior in supficie. ꝛ ɔñter leuior. ¶ 4º arguitur
ꝙ celū non moueatur plurib⁹ motib⁹: qꝛ celū est ita cor
pus simplex: sicut aliqd eltoꝝ: sȝ de nullo elementoꝝ dr
ꝙ moueatur pluribus motibus. ergo ꝛc. Deinde hoc nō
videṫ neċium rōne gnātionis ꝛ corruptionis iferiorum:
qꝛ dato ꝙ celū gesceret adhuc elta manerēt ꝛ eēnt iuicē
ɔria: ꝛ ɔñter agerēt. ꝛ repaterētur iuicem.

Ad primū ɔcedo ꝙ omne celū motū hȝ locuȝ na Ad 1ª
turalē: nō quidē ambiētē: sed situantē. 4. phy.
ꝛ hic locus est mediuȝ mundi: vt alias dcm̄ est in primo 43.
lib. ¶ Ad scdm̄ negeṫ ɔña. Et ad pbationē dico: ꝙ lȝ ce Ad 2ª
lum moueatur circulariter sm̄ quālibȝ ei⁹ partē. non tñ
partes mote portāt secū ifluentias: qs receperūt: sȝ in di
uersis pūctis celi sunt diuerse virtutes: a qb⁹ sm̄ equalē
tiam nūꝗ recedūt: ita ꝙ in oriēte sunt alique virtutes q
nō pnt eē in occidēte. ꝛ ecōtra. que qdē virtutes numero
vel spē nūꝗ sunt nisi in partib⁹ existib⁹ in eisdeȝ sitibus
sm̄ equalentiā. ¶ Et ad pbm̄ dr. oē p se mobile idiget fi 1o p^{lo} a.
xione. Rñdeṫ ꝙ ipse loquebaṫ de mobili motu pgressi
uo: nā qdlibȝ tale idiget fixiōe elti terre. ¶ Ad 3m negeṫ Ad 3m
ɔña: qꝛ lȝ sit ineqlis grauitas in medietatib⁹ terre. nō tñ
ppter hoc moueṫ vsqȝ quo mediū grauitatis sit mediuȝ
mūdi. ꝛ h ppter resistētiā aque ꝛ aeris: nā dcm̄ est alias
in pmo: ꝙ stat duo eē eqlia pōdera. ꝛ inequilibra: ꝛ p ad
ditionē grauitatis ad vnuȝ illoꝝ nō descēdet. ¶ Ad qr Ad 4m
tum rñdeṫ: ꝙ lȝ celū sit corp⁹ ita simplex. sicut aliqd ele
mentoꝝ: nō tñ est vnū numero sicut aliqd eltoꝝ. vocat
eni celū phs in pposito aggregatuȝ ex oib⁹ speris celesti
bus. ꝛ iō qlibȝ orbis celestis moueṫ vnico motu pprio.
Qꝛ .n. orbes planetaꝝ moueanṫ duob⁹ motibus. h est ra
tione pmi mobilis: ad cui⁹ motū oēs mouentur scdarie.
Et ad pbationē fundamēti dico. ꝙ si celū nō moueretur
elta nō eēnt. ratio. qꝛ si celū nō moueretur itelligētia ap
plicata illi nō daret sibi virtutē calefactiuā: nec frigefa
ctiuā. nec humectatiuaȝ nec desiccatiuā: naȝ sicut corp⁹
luminosum nō causat lumē: nisi mediante luce: nec lucē:
nisi mediāte dyaphanitate: ita itelligētie non cōseruant
hec iferiora: nisi mediātib⁹ ifluētijs: nec ifluunt nisi me
diāte motu. ꝛ qꝛ primo deficerent in corporib⁹ supercele
stib⁹ qlitates virtuales pseruatiue qualitatuȝ formaliū.
tam primo deficerent qualitates formales. ꝛ cōsequen
ter elemēta. quare ꝛc. Capīm. XV.

DE regularitate ꝛ irregularita 2. c. t. c.
te mot⁹ celi et 35.
planetaꝝ seqtur ingrere. ¶ Ubi p notā 1m
duȝ: ꝙ mot⁹ dr regularis dupłr. s. quo ad
tēpus ꝛ quo ad subȝ. Mot⁹ regularis quo
ad tps dr eē ille quo in eqli parte tempo
ris equale spatiū pertrāsiṫ: vt dato ꝙ ali
quis ptrāsiret in vna hora vnū pedale semp eodē gradu
velocitatis. Mot⁹ aūt regularis quo ad subm̄ est ille: cu
ius oēs ptes eque velociter mouenṫ: vt in motu grauis
descēdētis deorsum. ¶ Cōsilr dicaṫ de motu irregulari.
ꝙ duplex est. s. q ad tēpus: ꝛ quo ad subȝ. Mot⁹ irregula
ris quo ad tēp⁹ est ille: quo in eqli parte tpis ineqle spa
tium ptrāsitur. vt mot⁹ grauis descēdētis deorsum. cōti
nue. n. velocitaṫ mot⁹ ille. ideo in tpe eqli spatiū ptransi
tur ineqle. Sȝ mot⁹ irregularis quo ad subȝ est ille: cui⁹
nō oēs ptes eque velociter mouenṫ. vt mot⁹ rote: cuius
partes cētrales tardi⁹ mouentur ꝙ partes circūferētia
les. Ista distinctio est eadē cū distinctiōe vniformitatis
ꝛ difformitatis mot⁹: eo ꝙ ois motus regularis est vni
formis: ꝛ eꝯ ꝛ ois mot⁹ irregularis est difformis: et econ
tra. ¶ Scdo notādū: ꝙ orbes celestes non equalr ɔplēt 2m
suos cursus. sȝ aliq tardi⁹: ꝛ aliq velocius: nā pmū mobi
le omni die et in spatio. 24. horaruȝ cōplet suū cursum.
celū stellatū in trigintasex millib⁹ ānoꝝ centū ānis vno
gradu. saturnus vo in. 30. ānis complet cursum suū. ꝛ iup
piter in. 12. annis. mars vo in duobus annis. ꝛ sol in vno
anno: venus ꝛ mercurius cōplent suos cursus in minori
tēpore ꝙ in āno: sȝ nō multū in minori tēpore. luna autē
in vno mēse cōplet suum cursum.

p° ꝯ ¶ His visis sit hec pma ꝯclusio. Quilibꝫ motus celestis
T.c.37. tā ab oriēte: ꝙ̄ ab occidēte ē vniformis ⁊ regularis quo
t.40. ad tēp⁹: ⁊ difformis ac irregularis quo ad subiectū. Pri-
ma pars pꝫ: qꝛ qlibꝫ orbis celestis semꝑ in equali tēpore
T.c.85. describit lineā verā vel imaginariā. Scḋa vo pars ē phi
8.ph.76 6°.physicoꝝ. di. ꝙ partes celi versus centrū tardius mo-
uentur ꝙ̄ versus circūferētiā. vnde quanto aliqua pars
est ꝓpinquior equinoctiali vel circūferentie: tāto velo-
cius mouetur: ⁊ quāto ꝓpinquior polis vel cētro tardi⁹
2° ꝯ mouetur. ¶ Scḋa ꝯclo. Quilibꝫ planeta iferior veloci⁹
circuit ꝙ̄ aliqs planeta supior: lꝫ tardius moueat̄. Pria
pars pꝫ: eo ꝙ velocitas circuitionis attēdit̄ penes angu-
lum descriptū in tāto: vel in tāto tēpore: sed in eq̄li tēpo-
re maiorē angulū describūt planete inferiores ꝙ̄ supio-
2 res: qꝛ citius cōplēt suos circulos. Scḋa pars est nota. eo
ꝙ in eq̄li tēpore maiorē lineā describit planeta superior
ꝙ̄ iferior. dato eni ꝙ a. ptransiret in tota hora medieta-
tem circuli q̄drupedalis. ⁊ b. in eadē hora totū circulum
pedalē prope centrū maioris. a. in duplo velocius moue-
retur ꝙ̄ b. tamen b. in duplo velocius circuiret: qꝛ in eo-
dē tēpore in duplo maiorē angulum describeret: sicut a.
3° ꝯ in duplo maius spaciū pertrāsiret. ¶ Tertia ꝯclo. Celū
stellatū tardius circuit: ⁊ tardius mouetur ꝙ̄ aliqs alio-
rum orbiū: pꝫ: qꝛ cursum suum complet. 36. millibus an-
norum pertrāseundo vnum gradum celi in centū annis.
modo nō est verisimile ꝙ pertrāseundo in centū annis
vnū gradū ita velociter moueretur sicut sol in centū an-
nis centies pertrāsiens circulū suū. Qz autē tardius cir-
cuat. hoc est manifestū. nā exquo idē est centrū illius et
orbiū planetarū: ⁊ orbes planetaꝝ velocius mouentur.
4° ꝯ igitur etiā velocius circuūt. ¶ Quarta ꝯclusio. Primū
mobile velocius mouet̄: ⁊ velocius circuit ꝙ̄ aliqs alio-
rū orbiū: pꝫ: qꝛ in tāto tēpore maiorē lineā describit verā
vel imagiariā: ꝙ̄ aliqs alioꝝ orbiū: pꝫ: qꝛ ē maior orbis:
⁊ complet cursum suū in. 24. horis: qḋ nō cōtingit de ali-
quo alio. ex quo seqtur ꝙ etiā velocius circuit: qꝛ in mi-
nori tp̄e maiorē angulū describit: vt pꝫ ītuenti ⁊c̄.

p^m **Contra** predicta arguo. ⁊ pmo ꝙ celuꝫ non moueat-
tur regulariter quo ad tēpus: qꝛ celuꝫ natu-
raliter mouet̄. igitur mouetur cōtinue velocius ⁊ velo-
T.c.35 cius. patet cōsequētia per phm 2° celi ⁊ mundi. ꝙ mot⁹
8 ph.76 naturalis est velocior in fine ꝙ̄ in pncipio. motus auteꝫ
violētus per oppositū est velocior in principio ꝙ̄ in fine
2^m ¶ Secūdo arguit̄ ꝙ celuꝫ mouetur regulariter quo ad
subiectū: quia si non: seqreret̄ ꝙ celuꝫ ifinita tarditate
moueretur. probatur. nā si ifinita velocitate moueretur
aliqua pars celi: illud ifinita velocitate moueretur. igit̄
pariformiter si ifinita tarditate moueret̄ aliqua pars ce-
li illud ifinita tarditate moueretur. pꝫ ꝯn̄a: qꝛ nō est ma-
ior ratio de vno ꝙ̄ de alio: sꝫ ita ē ꝙ ifinita tarditate mo-
uet̄ aliqua pars celi. ergo celū mouet̄ infinita tarditate.
minor pꝫ: quia aliquāta tarditate mouetur aliqua pars
celi. ⁊ in duplo maior. ⁊ sic in ifinitū: exquo quanto aliq̄
3^m pars est ꝓpinquior centro: tanto mouet̄ tardius. ¶ Ter-
tio arguitur: ꝙ mot⁹ planetaꝝ ab occidēte in oriēs sit ir-
regularis ⁊ difformis: quoniaꝫ planete in minori tēpore
describūt vnā medietatem çodiaci ꝙ̄ aliā. igitur diffor-
miter mouētur. pꝫ ꝯn̄a. ⁊ aн̄s est cōmuniter omniū astro-
logorum di. ꝙ in minori tēpore sol pertrāsit vnā medie-
4^m tatem çodiaci ꝙ̄ aliā. ¶ Quarto arguitur: ꝙ celū stella-
tum velocius mouetur ceteris orbibus planetarum: qꝛ
id mouetur motu diurno ab oriēte in occidēs: sicut cete-
ri orbes planetarū: ⁊ est maius illis. igitur maius spatiū
lineale describit pūctus eius velocissime mot⁹ ꝙ̄ pūct⁹
velocissime motus alicui⁹ orbiū planetarum.

Ad primū negetur ꝯsequētia. Et ad phꝫ rn̄det̄: ꝙ Ad p^m
ipse loquebatur de motu locali recto.
de hoc tamē faciā ante finē hui⁹ libri specialē sermoneꝫ. 2.c.35.
¶ Ad secundū negetur cōsequētia. ⁊ ad probationē con- Ad 2^m
cedo ꝙ ifinita tarditate mouetur aliqua pars celi: nō ta-
men celū mouetur ifinita tarditate: ⁊ cū dicitur. si ifini-
ta velocitate moueret̄ aliqua pars celi celuꝫ moueretur
ifinita velocitate. ergo eodē modo moueret̄ ifinita tar-
ditate: sed ifinita tarditate mouetur aliq̄ pars celi. nege-
tur cōsequentia: quia si ifinita velocitate moueretur ali-
qua pars celi. illa moueretur versus circūferētiā. ⁊ si ifi-
nita tarditate mouet̄ aliqua pars celi: illa mouet̄ versus
centrū: sed quia velocitas motus circularis non attēdit̄
penes punctū motū versus centrū: sed versus circūferē-
tiam. igitur ⁊c̄. ¶ Ad tertiū negetur ꝯsequētia: qꝛ lꝫ pla- Ad 3^m
neta difformiter moueatur sub çodiaco: tamē vniformi-
ter ⁊ regulariter mouetur quo ad suū ecentricū: qꝛ semꝑ
in tempore equali tm̄ precise pertrāsit de ecētrico. de ço-
diaco autem iequaliter acquirit ratione sue obligratis.
¶ Ad quartū dicitur vt sepe dcm̄ est: ꝙ celum stellatuꝫ Ad 4^m
habꝫ duplicē motū. s. ꝓpriū ab occidēte in oriens centuꝫ
ānis vno gradu: ⁊ motū cōem sibi ⁊ aliȷs orbib⁹ planeta-
rum ab oriēte in occidēs. ⁊ hoc raptu pmi mobilis motu
ꝓprio tardius mouetur: ⁊ tardius circuit ꝙ̄ aliqs alius
orbis planetaruꝫ: sꝫ motu pmi mobilis velocius mouet̄
ꝙ̄ aliqs orbiū planetaꝝ: sed non veloci⁹ circuit. Uā oēs
orbes motu pmi mobilis equaliter circuūt: sꝫ inequalr
mouent̄: ⁊ sm̄ ꝙ vnus orbis est altero maior: tanto velo-
cius mouet̄. Nūc aūt ꝯnib⁹ positis locut⁹ sum de motib⁹
ꝓpriȷs orbiū ⁊ nō cōib⁹. q̄re ⁊c̄. Capitm. XVI.

Circa pdicta oriri posset difficultas
vtrū motus planetaꝝ sint aliq̄
a motib⁹ ecētricoꝝ ⁊ epiciclorū. ¶ Pro
cuius declaratiōe est pmo notādū ꝙ tri- p^m
plices circuli reperiunt̄ in orbibus pla-
netarū. s. equās vel cōcētricus: deferens:
vel ecētricus: ⁊ epiciclus vel paru⁹ circu-
lus. Circulus equās seu cōcētric⁹ est ille: cui⁹ mediuꝫ est
centꝝ mūdi. cuiusmodi est suꝑficies ꝯcaua vel ꝯuexa to-
tius orbis. Circulus aūt deferēs vel ecētric⁹ est ille: cui⁹
centꝝ est
extra me-
diū mun-
di. cuius-
modi est
circul⁹ de-
ferēs pla-
netā. Sꝫ
epiciclus
est paru⁹
circulus:
cuius cen-
trū est in
medio e-
cētrici. cu-
iusmodi
ē circlus
continēs
planetā i
vna par-
te suiꝯsus
circūferētiā.

¶ Secundo notandū: ꝙ tā ecentricus ꝙ̄ epiciclus habꝫ 2^m
augem ⁊ oppositū augis. aux eni ecētrici vel epicicli est
pūctus maxime elōgatus a medio mundi: ⁊ punctus op-

positus dr̃ oppositũ augis. puncta vo itermedia dicũtur
lõgitudines itermedie. ꝛ quãdo planeta est in auge ma
xime elõgatur a terra: qñ aũt in opposito augis est maxi
me ꝓpinquus. qñ aũt in pũctis medijs dr̃ magis vel mi
nus elõgari: ſʒ ꝙ magis vel minꝰ appropinquat augi: vl̃
opposito augis: ꝛ qñ planeta est in arcu augis dr̃ directꝰ.
qñ aũt est in arcu opposito augis dr̃ retrogradus: ꝛ quan
do est in pũcto sectionis dr̃ stationarius: ꝛ sicut sunt due
sectiones: ita ꝛ due statiões. Prima statio est in pũcto se
ctiõis a quo planeta icipit moueri ab oriẽte versus occi
dens. Scđa statio ẽ in pũcto scđe sectiõis. vbi planeta ici
pit moueri ab occidẽte versus oriẽs.

pᵃ ꝯ ¶ His pmissis sit hec pma ꝯ. Necẽ est solẽ hr̃e ecentricũ:
p vel epiciclũ: sed nõ necẽ est ipʒ hr̃e vtrũqʒ illoꝝ. Prima
pars pʒ: eo ꝙ sol est nobis aliqñ ꝓpinquior: ꝛ aliqñ remo
tior: qđ nõ posset eẽ: nisi hr̃et ecentricũ vel epiciclũ. Silr
luna est aliqñ magis eclipsata: ꝛ aliqñ minus ſm ꝙ ma
gis vel minꝰ itrat vmbrã terre: qđ nõ poſſʒ eẽ nisi sol ha
beret ecentricũ vel epiciclum: in cuiꝰ aliquo puncto ma
gis vel minꝰ distaret. ꝛ ſm hoc terra causaret maiorẽ vel
2 minorẽ vmbrã. 2ᵃ ps pʒ: qꝛ frustra fit p plura qđ põt fie
ri p pauciora: ſʒ oẽs apparẽtie solis possent ita bene fieri
per vnuʒ illoꝝ: sicut p ambo. igit̃ frustra ponunt̃ ambo.
¶ Et si dr̃. qđ ergo illoꝝ hʒ. Rñdetur p cõem opionem
astrologoꝝ ꝙ hʒ ecentricũ ꝛ nõ epiciclũ: qꝛ meliꝰ saluan
tur oẽs apparẽtie per ecẽtricũ ꝙ̃ per epiciclũ. deīde retẽ
ta diffõne epicicli nõ poſſʒ hr̃e epiciclũ: nisi hr̃et ecentri
2ᵃ ꝯ cũ. ꝛ sic hr̃et ambo: qđ est reprobatũ. ¶ Scđa ꝯ. Quili
p bet planeta alius a sole hʒ tã ecentricũ ꝙ̃ epiciclũ. Pria
pars pʒ ex superiori ꝓbatiõe: qm̃ glibʒ planeta aliꝰ a sole
aliqñ est nobis remotior: ꝛ aliqñ nobis ꝓpinquior: sic̃ sol.
2 Scđa est nota: qꝛ glibet planeta aliꝰ a sole aliqñ est dire
ctus vel statiõariꝰ vl̃ retrogradus: aut tardus vel velox.
3ᵃ ꝯ qđ eẽ non poſſʒ: nisi hr̃et epiciclũ. ¶ Tertia ꝯ. Necesse
est motũ epicicli eẽ differentẽ specie a motu ecẽtrici. pʒ.
qꝛ motus ecentrici est ab occidẽte in oriẽs. ꝛ motꝰ epici
cli est ecõuerso ab oriẽte in occidẽs. mouet̃ ergo planeta
motu ecẽtrici vel deferẽtis ab occidẽte in oriẽs: ꝛ motu
4ᵃ ꝯ epicicli ab oriẽte in occidẽs. ¶ Quarta ꝯ. Nullũ astroꝝ
pter lunã hʒ motũ ꝓpriũ cõdistinctũ a motu orbis ecen
trici ꝛ epicicli. ꝓbat̃. nã ꝙ alij planete vel astra haberẽt
motũ ꝓpriũ. hoc videret̃ eẽ superfluũ. cũ nõ sit necessariũ
hoc ponere. de luna aũt signo demõstrat̃: nã si non habe
ret aliũ motũ a motu ecentrici ꝛ epicicli. tũc illa imago
apparẽs in ea aliqñ deberet apparere versa: qđ est ꝯ ex
perientiã. opʒ igitur assignare motũ ꝓpriũ lune ꝯ motuʒ
epicicli eque velocẽ cũ illo: vt semp appareat equalis po
T.c.46 sitio partiũ imaginis. Et si ꝯtra hoc allegat̃ phꝰs 2ᵒ celi.
di. ꝙ nullũ astꝝ hʒ motũ per se: qꝛ tũc astrũ esset scindẽs
celũ. Dr̃ ꝙ ipse loquebat̃ de motu delationis: ꝛ non volu
tatiõis ꝯ illos q putãt stellas de loco ad locũ moueri.

pᵐ **Contra** pdicta arguit̃. ꝛ primo ꝯ ecentricos: qꝛ posi
tis illis seqt̃ ꝙ terra nõ est in medio mũdi.
p ꝛ ꝙ nullũ graue simplex põt moueri nãliter. Primũ pʒ:
qꝛ terra est in medio orbiũ planetaꝝ. mõ mediũ planeta
2 rum est extra mediũ mũdi. Scđm etiã seqtur: qꝛ cũ duo
sint centra in mũdo. s. centrũ terre: ꝛ centrũ orbiũ plane
taꝝ nõ est rõ quare plus ad vnũ centroꝝ mouerent̃ gra
2ᵐ uia ꝙ̃ ad alteꝝ eorũdẽ. ¶ Scđo seqtur ꝙ aliqs motꝰ ce
li nõ est simplex. ꝛ ꝙ in celo est vacuũ ꝛ penetratio dimẽ
sionũ. Primũ pʒ: eo ꝙ motꝰ ecẽtrici ꝯponit̃ ex ascẽsu ꝛ de
scensu. ex quo planeta motꝰ in illo aliqñ appropinqt me
dio mũdi: ꝛ aliqñ elongat̃. Scđm ẽt seqt̃: ꝙ cũ oppositũ
augis venerit ad augẽ. ibi erit vacuũ. ꝛ cum aux venerit
ad oppositũ augis: erit penetratio dimẽsionũ. ex quo hu

ius circuli vna pars est altera grossior: ꝛ nõ cõtingit dare
in celo ꝯdensationẽ ꝛ rarefactionẽ. ¶ Tertio arguit̃: ꝙ 3ᵐ
motus epicicli nõ differat specie a motu ecentrici: qꝛ illi
duo circuli sunt eiusdẽ spẽi: cũ sint partes eiusdẽ orbis: i
mo epiciclus est pars ecẽtrici. igitur etiã motꝰ illoꝝ sunt
eiusdẽ spẽi. pʒ ꝯña ſm phm pmo celi. di. ꝙ cuilibʒ corpo T.c.7
ri simplici ſm spẽm inest tm̃ vnꝰ motus simplex ſm spe
ciem. ¶ Quarto argr̃ ꝙ astra alia a luna mouerent̃ mo 4ᵐ
tu ꝓprio: qꝛ iterdũ experimur de mane solẽ moueri qua
si motu saltatiuo: ꝛ stellas scintillare. ꝛ hoc est signũ ꝙ hñt
aliũ motũ a motu orbis ecẽtrici vel epicicli. deīde nõ vr̃
rõ q̃re luna plus debeat hr̃e motũ ꝓpriũ ꝙ̃ alij planete.

Ad primum negat̃ ꝯña. Et ad ꝓbationeʒ dr̃: ꝙ Ad pᵐ
lʒ terra nõ sit in medio ecẽtrici: vl̃
deferẽtis: tñ est in medio totalis orbis planetaruʒ: eo ꝙ
orbis totalr̃ est cõcẽtricus mũdo: lʒ aliq̃ ciꝰ pars sit ecen
trica illi. ꝛ ex hoc grauia mouent̃ nãliter ad mediũ mũdi.
ꝛ ad centrũ terre qđ est centrũ orbis signoꝝ ꝛ orbiuʒ pla
netaruʒ: lʒ nõ ecentricoꝝ. ¶ Ad scđm neget̃ ꝯña. ꝛ dr̃: ꝙ Ad 2ᵐ
nõ oẽ appropinq̃re medio mũdi est descẽdere: nec omne
elõgari est ascẽdere: sed solũ elongari ꝛ appropinq̃ri per
semidyametꝝ mũdi: qđ nõ ꝯtingit de aliquo motu circu
lari: nec oʒ dari vacuũ aut penetrationẽ dimẽsionuʒ: nec
rarefactionẽ aut cõdensationẽ celi: qꝛ mediũ ecẽtrici nõ
est mediũ mũdi: nec est ieq̃lis spissitudis: ſʒ bene aliquã
do orbes partiales collaterales: ex quo mediũ ecẽtrici ẽ
extra mediũ mũdi. Et si ꝯtra opi. ponentiũ ecentricos ꝛ
epiciclos allegaret̃ Auerro. di. opinionẽ illã eẽ ipossibilẽ p.c.5.
in toto respuat̃ sine glosa: qꝛ potius est credendũ astrolo 2.c.35.
gis ꝙ̃ sibi. ¶ Ad tertiũ respõdetur: ꝙ epiciclus ꝛ ecẽtri 12.me.
cus eius sunt diuersaruʒ specierũ: nec id est icõueniens: 45.
quia celũ non est corpus homogeneũ: sed etherogeneuʒ: Ad 3ᵐ
ſm Cõmentatorẽ in lib. celi. dicentẽ: ꝙ celũ est sicut ani 2.c.42.
mal. modo animal distinguitur specie ab aliquibꝰ parti ꝛ.71.
bus suis: vt a carne ꝛ sanguine: ꝛ partes iuicẽ distinguun
tur specie: ita celũ distinguitur specie ab astris ecẽtricis
ꝛ epiciclis. ꝛ hec omnia differunt inicẽ specie. ¶ Ad q̃r Ad 4ᵐ
tum dicit̃: ꝙ sol non mouetur motu saltatiuo: ſʒ sic appa
ret moueri ꝓpter motũ vapoꝝ existentium inter solem
ꝛ oculũ: nec astra motu ꝓprio mouentur: lʒ appareãt scin
tillare: qꝛ talis apparẽtia nõ est ex motu astri: sed ex mo
tu oculi ꝛ speciei stelle debiliter fixe in oculo. Et cum di
citur. luna habʒ ꝓpriũ motum. igitur ꝛ alie stelle. neget̃
cõsequẽtia: quia luna habʒ diuersitatem in suis partibꝰ:
rõne cuiꝰ idiget motu ꝓprio. alie aũt stelle nõ hñt diuer
sitatẽ. iõ nõ idigent motu ꝓpo: q̃re ꝛc. Cap. XVII

De quo celum ſʒ Cõmẽtatorẽ 2.c.42.
est corpꝰ ethero ꝛ.71.
geneũ vt aĩal: ꝛ motũ a virtute cognitiua
vt aĩal a virtute sensitiua. poſſʒ dubitari
vtrum celum moueatur cuʒ resistẽtia pe
na ꝛ fatigatione: vt animal. ¶ Ad qđ in pᵐ
quirendũ est notãduʒ pmo: ꝙ resistentia
est iclinatio ad non sic moueri: vel ad motũ oppositum:
vel ad quietem. verbi gratia. si esset aliquod corpus ha
bens quatuor gradus grauitatis: ꝛ duos leuitatis. ꝛ cum
ipsum descẽderet illi duo gradus leuitatis resisterent il
lis quatuor gradibus grauitatis propter inclinationem
ad motũ oppositum. s. sursum. ¶ Secundo notandũ: ꝙ 2ᵐ
fatigatio est diminucio virtutis actiue cognitiue ꝓpter
longam eius actionẽ potentẽ recuperari per quietẽ. Pri p
mo dicitur virtutis actiue: qꝛ virtus pure passiua nõ est
fatigabilis. Secũdo dicitur cognitiue: quia potẽtie acti 2
ue non cognitiue non sunt fatigabiles. lapis enim in de
scendendo non fatigatur: nec ignis in comburẽdo. Ter 3

tio dicitur propter eius lõgam actionem:quia homo nõ
proprie fatigatur factus impotens ex senectute vel egri
tudine aut defectu mẽbri:sed factus impotens ex nimia
ambulatione vel altero labore:que quidem remissio po
z.c.2.71 tentie fit propter exalationẽ spirituum:quibus reassum
ptis a natura per requiem recuperatur virtus.
p° ꝯ ❡ His visis sit hec prima conclusio. Omnis fatigatio fit
z.c.71. mediante actione disponente ad corruptionem. proba-
tur.omnis fatigatio est diminutio virtutis:sed impossi-
bile est virtutem diminui:aut remitti sine preuia actio-
z° ꝯ ne disponente ad corruptionẽ:vt patet.igitur ⁊c̃. ❡ Se-
cunda conclusio. Nulla virtus agens sine resistentia est
z.c.71. fatigabilis:patet:quia ibi deficit causa fatigationis.s.re-
sistentia ⁊ contrarietas.⁊ si dicitur.sensus agit sine resi-
stentia ⁊ contrarietate: ⁊ tamen fatigatur. dicendum ꝙ
ad cognitionem sensitiuam concurrunt plures actiones
.s.immutatio organi ab obiecto:⁊ alteratio eiusdem ratio-
ne spirituum concurrentium prima non disponit ad cor
ruptionem:sed bene secunda.⁊ ideo ex prima actione nõ
3° ꝯ fatigatur sensus:sed bene ex secunda. ❡ Tertia conclu-
sio. Lꝫ cõtrarietas sit causa fatigationis: non tamen oĩs
p potentia agens cuꝫ contrarietate est fatigabilis. Prima
pars patet:quia fatigatio fit mediante actione corrupti-
ua:⁊ omnis talis actio fit cum contrarietate. ergo cõtra-
z rietas est causa fatigationis. Secunda pars patet: quia
4° ꝯ ignis agit cuꝫ contrarietate.⁊ tñ non fatigatur. ❡ Quar
z.c.71. ta conclusio. Omnis potentia cognitiua agens cum con-
trarietate est fatigabilis:patꝫ:quia talis potentia potest
diminui per longam actionem: ⁊ per quietem recupera-
Corꝫ^m ri. ❡ Ex predictis seqtur ꝙ sicut motus celi fit sine con
trarietate ⁊ resistentia:ita fit sine fatigatione ⁊ pena. ce-
lum enim non habet inclinationem ad motum opposi-
tum:nec aliquid continet contrarium intelligentie mo-
uentis ipsum ⁊c̃. Unde arguitur sic. Intelligẽtia mouẽs
T.c.41. celuꝫ est indiuisibilis secundũ phm̃.12.metaphysice. igi
8.ph.86 tur non est diminuibilis.patet consequentia: quia dimi-
nutio non fit in indiuisibili:⁊ sequitur.intelligentia non
est diminuibilis.igitur nec fatigabilis.patet consequen
tia per diffinitionem fatigationis.

p^m **Contra** illud correlarium arguo primo sic. Celum
mouetur cuꝫ resistentia: ⁊ mouetur a virtu
te cognitiua.igitur motus eius est cum fatigatione ⁊ pe-
na.patet consequentia.⁊ antecedens probatur.nam celũ
mouetur certa velocitate: ⁊ cum certa velocitas motus
sequitur proportionem proportionum mouentis ad suã
t.c.35.36 resistentiam: vt patet 7° physicorum. ❡ Secundo. nisi
z^m celum moueretur cum resistentia ⁊ fatigatione et pena:
4.phy. sequeretur ꝙ moueretur velocitate ĩfinita: ⁊ ꝙ eius vir
71. tus esset infinita intensiue. Primum patet: quia poten-
tia naturalis mouens sine resistentia mouet velocitate
T.c.71. infinita:vt videtur velle philosophus 4° physicoruꝫ.de
z motu facto in vacuo. Secundum etiam patet. quia non
videtur talem virtutem eternaliter mouere circa velo-
citatem sine fatigatione ⁊ pena quin ipsa sit virtus infi-
3^m nita intensiue. ❡ Tertio.animal mouetur cum resisten
tia ⁊ pena.patet:quia habꝫ in se duplicem virtutem ten-
dentem ad diuersos motus:sed celum etiam habet con-
similem duplicem virtutem tendenteꝫ ad diuersos mo-
tus.igitur.maior patet:quia animal habet virtutem gra
uitatis tendentem deorsum. ⁊ appetitum cognitiuũ ten
dentem ad aliquam differentiam positionis motu pro-
gressiuo.minor vero est nota ex eo:quia celum habꝫ vnã
virtutem motiuam ab oriente in occidens: ⁊ vnam aliã
4^m motiuam ab occidente in oriens. ❡ Quarto sic.primuꝫ
mobile trahit secum omnes speras planetaruꝫ:⁊ non ni-
si motu violento. igitur ⁊c̃. antecedens patet pro prima
parte.⁊ pro secunda declaratur:eo ꝙ motus ab occiden-
te in oriens est naturalis orbibus planetaruꝫ.igitur mo-
tus ab oriente in occidens est eis violentus.patet conse-
quentia: quia si aliquis motus est naturalis alicui.mot⁹
oppositus est violentus illi. ❡ Preterea arguiẽ intentũ
auctoritate Aristo.in libro de somno ⁊ vigilia. dicentis.
ꝙ omnis virtus naturalis est fatigabilis.⁊.12.metaphy. T.c.41.
inquit ideꝫ phs.ꝙ si alicui orbi adderetur maior stella: ⁊.z.c.71
motor moueret cum fatigatione.igitur iam est fatigabi-
lis cũ sit eadem virtus que tunc esset.

Ad primum respondetur:ꝙ illa regula de velo Ad p^m
citatibus motuum intelligitur de
agente mere naturali:⁊ non cognitiuo:aut de agente con
iuncto materie:⁊ non separato. Modo intelligentia est
agens separatum ⁊ non coniunctum. ❡ Ad secũdum re- Ad z^m
spondetur negando consequentiam. Et ad probationeꝫ
dicitur ꝙ omnia illa vera sunt de agente mere natura-
li:⁊ non separato.qualiter non est in proposito. ❡ Ad ter Ad 3^m
tium dicitur:ꝙ non est simile de celo et animali: quia lꝫ
celũ habeat diuersas virtutes tẽdentes in diuersos mo-
tus:tamen nullus illorum motuum repugnat alicui illa
rum virtutum:imo est sibi naturalis vel saltem indiffe-
rens:sed in animali motus factus aliter ꝙ̃ deorsuꝫ repu
gnat grauitati. ❡ Ad quartum nego ꝙ primum mobile Ad 4^m
secum trahat violenter alios orbes. Et ad probationem
negetur ꝙ illi duo motus sint oppositi: cum non fiãt su-
per eisdem polis:nec per eandem viaꝫ vel equiualentẽ:
nam motus primi mobilis fit super polos mundi: ⁊ mo-
tus planetaruꝫ super polos zodiaci. ❡ Sꝫ ad phm̃ in de
somno et vigilia. respondetur ꝙ ipse non locutus est de
omni virtute naturali.sed soluꝫ de virtute cognitiua cui
possunt competere passiones potentie sensitiue.s. dormi
re ⁊ vigilare: ambulare: ⁊ huiusmodi. modo certum est
ꝙ nulli intelligentie possunt competere tales passiones:
cum sit virtus separata a materia. Et ad philosophũ. 12.
metaphysice. dicitur: ꝙ ipse non locutus est ibi proprie Cõ. 41.
de fatigatione que est diminutio virtutis: sed solum de
fatigatione que est diminutio motus. vnde cum aliquid
remittitur in motu: dicitur ꝙ large loquendo debilita-
tur ⁊ fatigatur. propterea concedo ꝙ si alicui orbi adde-
retur maior stella:motor fatigaretur.i. non tanta veloci
tate moueret illum orbem:quanta iam mouet: eo ꝙ vir
tus eius determinata est ad hunc orbem:⁊ non ad maio
rem.⁊ ad hunc planetam:⁊ non ad aliquẽ aliũ. quare ⁊c̃.

Capitulum. XVIII.

Multi putauerũt in corporib⁹
celestib⁹ esse z.c.42.
calorem ⁊ fontium ratione motus ⁊ lumi- ⁊.5z.
nis:sicut in istis ĩferioribus. ❡ Ideo ad p^m
horum inuestigationem est primo notan
dum:ꝙ in corporibus seinuicem tangen
tibus causatur calor ex refractione alicuius illorum:vel
alicuius intermedy. Exemplum primi. vt quando aliqs
ambulat:vel aliquis mouetẽ in medio.tunc ex refractio-
ne medy causatur in parte superficiali calor. Exempluꝫ
secundi. vt quando duo lapides inuicem confricãtur.ex
refractione aeris mediantis calefiunt illi lapides: quia
secundum philosophum secundo de anima. impossibile T.c.113.
est duo corpora dura esse inuicem ĩmediata. ❡ Secun- z^m
do notandum ꝙ non omne productiuum alicuius qua-
litatis formalis habet illam qualitatem: vel sibi simi-
lem in se formaliter. Nam piper inducit in stomacho
caliditatem formalem: et tamen non habet in se calidi-
tatem formalem. Similiter: aqua calefacta seipsam

reducit ad frigiditatem formalem: et non per aliquam frigiditatem formalem: quia tunc a proportione minoris inequalitatis proveniret motus. habet ergo piper caliditatem virtualem secundum quam producit caliditatem formalem. et aqua frigiditatem virtualem secundum quam generat frigiditatem formalem.

p^a 3 z.c.t.c. 5z. T.c.77 t.79. ❡ His visis sit hec prima conclusio. In corporibus celestibus non est sonus nec aliqua qualitas elementaris. Primum patet: quia sonus generatur de potentia percutientis et percussi. 2° de anima. sed in celo non pot esse aliqua percussio: nec aliqua confricatio. cum ibi non sit reperibilis asperitas aliqua. igitur non pot esse sonus. Secundum etiam patet: quia in celo non est contrarietas: nec violentia: nec resistentia. igitur ibi non sunt qualitates elementorum.

2^a 3 T.c.42 ❡ Secunda conclusio. Celum in hec inferiora agit suum lumen et motum in specie. Prima pars patet: quia non apparet unde lumen productum a sole in hec inferiora sit alterius speciei a lumine producto in orbe signorum. Secunda pars patet: quia ostenditur ex hoc: quia ignis in spera sua: et aer superiora altissimos montes circulariter movetur ad motum celi: cuius signum est. nam aliter comete et impressiones generate in aere non moverentur circulariter circa terram. cuius oppositum est visum: quoniam expertum est quod cometa movetur ab oriente in occidens. et econtra. sicut sol.

3^a 3 ❡ Tertia conclusio. Celum non agit qualitates primas in hec inferiora ratione congregationis et segregationis. sed ratione applicationis. Primum patet: quia caliditas formalis aliquando generatur a celo in hec inferiora: et non congregando illam: nec segregando unum a reliquo: ut est manifestum. Secundum etiam est manifestum: eo quod per applicationes luminis ad hec inferiora generatur calor in eis.

4^a 3 ❡ Quarta conclusio. Omnia astra tam fixa quam erratica suo lumine calefaciunt hec inferiora. Ista conclusio patet. primo de sole qui calefacit omnes homines existentes in lumine suo. Secundo idem ostenditur de luna. et inter de omnibus aliis stellis: eo quod luna secundum astrologos est naliter frigida et humida. vnde Ar. 4° de partibus animalium dicit: quod noctes in plenilunio sunt calidiores: quod non esset verum nisi lumen lune esset productivum caliditatis.

Cor^m ❡ Ex predictis sequitur quod sol suo lumine magis calefacit hec inferiora quam alii planete vel astra: patet: quia sol habet complete et perfecte lumen. cetera autem astra aliquid diminute: quia recipiunt illud a sole: ut in sequenti capitulo ostendetur.

p^m **Contra** predicta arguitur. et primo quod in corporibus celestibus est sonus: quia orbes celestes sunt corpora solida non condensabilia: nec rarefactibilia. igitur in confricatione adinvicem per suum motum videntur causare sonum: quia sic videmus fieri in aliis corporibus. Deinde videmus per experientiam quod corpora velociter mota in aere causant sonum: ut virga vel chorda cythare: sed corpora celestia velocissime moventur. ergo etc.

2^m ❡ Secundo arguitur: quod in corporibus celestibus sunt qualitates elementares: quia corpora celestia agunt qualitates primas in hec inferiora per tertiam et quartam

T.c.17. conclusiones: sed omne quod agit: agit ut est in actu. 3° phyc. igitur in actu sunt qualitates elementares in celo. deinde si sol agit in hec inferiora qualitatem necessario agit per medium. igitur prius inducit qualitatem in orbe veneris: mercurii et lune: quam in hec inferiora.

3^m ❡ Tertio arguitur: quod non omnia astra sunt productiva formalis caliditatis in hec inferiora: quia aliqua astra sunt frigefactiva. igitur illa non sunt calefactiva. antecedens patet per astrologos ponentes aliqua astra esse calefactiva: et aliqua esse frigefactiva. et hoc secundum qualitates primas: immo ipsi ponunt complexiones elementorum qualitatum primarum: sicut in elementis. Et ad hoc attestatur philosophus 3° metheurorum. dicens quod iste mundus inferior reperitur in celo in omnibus suis qualitatibus et dispositionibus. et hoc penes diversas partes celi.

4^m ❡ Quarto arguitur quod sol non calefacit hec inferiora mediante lumine: quia tunc magis calefaceret montes quam valles: consequens est falsum: et contra experientiam: et contra determinationem philosophi primo metheororum. et probatur consequentia: quia maius lumen producit ad partem propinquam quam ad partem remotam. quam maiorem caliditatem inducit in parte propinqua quam remota.

Ad p^m **Ad primum** dicitur negando consequentiam: quia in corporibus duris hoc inferiorum reperitur aer qui est subiectum soni. in corporibus autem celestibus non est reperibilis aer: et consequenter nec sonus. quantumcunque corpora celestia sint dura: aut velociter mota.

Ad z^m ❡ Ad secundum negetur consequentia: quia licet omne quod agit: agit secundum quod est in actu: non tamen oportet quod sit in actu formali effectus producti. sed sufficit quod in actu virtuali. ex secundo notabili. sol enim producendo caliditatem formalem non necessitatur esse calidus formaliter: sed sufficit quod sit actu calidus virtualiter per virtutem in actu productivam caliditatis. ❡ Et cum dicitur. sol non agit in hec inferiora caliditatem: nisi per medium. concedo. non tamen oportet quod in illo medio agat caliditatem: sed sufficit quod agat aliquam qualitatem mediante qua producat caliditatem in hec inferiora: et illa qualitas ut dixi est lumen.

Ad 3^m ❡ Ad tertium negetur consequentia: quia sicut idem elementum producit diversas operationes diversis qualitatibus: et vinum agit caliditatem in stomacho mediante caliditate virtuali. et frigiditatem in manu: mediante frigiditate formali: ita aliqua astra sunt productiva caliditatis et frigiditatis. diversis tamen dispositionibus. producunt enim caliditatem mediante lumine: et frigiditatem mediante alia qualitate. scilicet frigiditate virtuali.

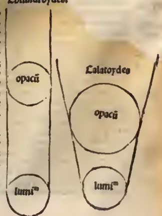
Ad 4^m ❡ Ad quartum negetur consequentia. unde si montes sunt ita alti quod attingant ad mediam regionem aeris non calefiunt a lumine ratione nimie frigiditatis existentis in eadem regione: que quidem est magis apta nata impedire caliditatem quam lumen sit aptum natum producere. Si autem montes sunt parvi adhuc causatur maior caliditas in vallibus: non ratione luminis simpliciter: sed propter maiorem congregationem radiorum solarium factam ex maiori reflexione luminis. sicut enim in speculis concavis fit maior congregatio radiorum quam in speculis gibbosis: ita magis in valle quam in montibus. quare etc.

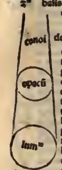
Capitulum. XIX.

Non solum in hec inferiora: sed etiam in seinvicem motum et lumen influunt corpora celestia. primum enim mobile ceteros orbes movet. et sol cetera astra illuminat: quod per eclipsim lune faciliter pot monstrari. ❡ Et ideo ad hoc ostendendum est prius notandum: quod triplex est umbra. scilicet chilindroydes: calatoydes: et conoydes. Chilindroydes est umbra consurgens ex opaco equali lucido. talis figdes umbra lineis eque distantibus porrigitur in longum. et dicitur a forma chilindri: que est forma columnaris. p^m

Calathoydes est umbra consurgens ex opaco maiori lucido: et talis habet figuram calati: quia incipit ab angusto: et tendit in latum.

Chilindroydes.

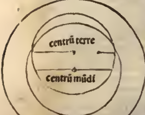
Conoydes est vmbra ꝯsurgens ex opaco minori lucido.
talis.n.habet figuram coni ad moduꝫ pyramidis cuius
2m basis est in opaco.ꝛ conus in vmbre termino. ℂ2° notā
dum:ꝙ si spericū opacuꝫ minus luminoso obyciat
eidē plusq̃ medietas illuminabit̃ q2 rady ꝯtingē
tes opacū ꝑcedūt vltra terminos dyametri.ali
as nunq̃ concurrerēt. qđ est ꝯ primū notabile.
ℂEx isto notabili sequit̃ pmo:ꝙ per approxima
tionē luminosi sperici ad opacū spericuꝫ minus eo
plus illuminat̃ de opaco ꝛ per elongationē minus
q2 in approximatione rady ꝯtingētes opacū plus
capiūt de opaco:ꝛ in elōgatione minus.ℂ2° sequi
tur:ꝙ luna in nouilunio qñ est ꝑpinquior soli plus
recipit de lumine q̃ in plenilunio:pꝫ. dato ꝙ luna
lumen suū recipiat a sole.ℂ3° seqtur.ꝙ qñ sol ē ꝑ
pinqor terre plus de illa illuminat q̃ qñ est remo
tior.pꝫ vt supra.ℂ4° seqtur. ꝙ maior ps terre il
luminat̃ in hyeme q̃ in estate:q2 in estate sol est in
auge sui ecentrici:ꝛ in hyeme ē in opposito augis.
ℂ5° sequit̃.ꝙ vmbra terre maior ē in estate q̃ in
hyeme.q2 in hyeme plus de terra illuminat̃ q̃ in estate
6° corm ℂ6° seqtur:ꝙ eclypsis lune ceteris parib9 maior ē i esta
te q̃ in hyeme.pꝫ q2 in maiori vmbra fit maior eclypsis
pa ꝯ sed in estate est maior vmbra q̃ in hyeme.igit̃.
ℂHis visis sit hec pma cōclusio.Omnia astra alia a sole
luminis influentiā recipiunt ab ipso.patet.quia luna re
cipit lumen a sole.igitur ꝑ ideꝫ quelibet alia stella.ante
cedens patet in decremento luminis eius per accessum
ꝛ recessum a sole.patet etiaꝫ in eclipsi lune que semꝑ cō
tingit quādo rady solares non possunt ipsam cōtingere.
Ideꝫ potest declarari ex macula apperente in luna. que
ideo sic apparet.quia sol nō equaliter illuminat omnes
partes lune.sed cum alique sint densiores ꝛ alique rario
res densiores magis illuminant̃.quia in eis magis icor
2° ꝯ poratur lumē.eo ꝙ magis reflectūt radios solares q̃ ꝑ
tes rariores ꝑmittētes leuiter radios penetrare.ℂSe
cūda ꝯclusio.Eclypsis lune est priuatio luminis eius pro
pter interpositōeꝫ terre inter solē ꝛ lunā.pꝫ q2 nūq̃ ecly
psat̃ luna nisi qñ interponit̃ terra i cuius vmbra lumē ꝑ
dit receptū a sole.vnde cū terra sit corp9 opacū min9 a so
le ꝛ obyciat̃ illi.oportet ꝙ faciat vmbrā conoydeꝫ ex ꝑ
te opposita sub eclyptica.ex quo semper mouetur sol sub
eclyptica.voco.n.lineā eclypticā lineā diuidētē zodiacū
in duo equalia sm longitudinē.mō luna nō defert̃ sem
ꝑ sub eclyptica.sicut sol. sed vtplurimū declinat a via so
lis.nūc ad parteꝫ zodiaci meridionalē.nūc ad partē se
ptētrionalē:sic ꝙ ecētric9 lune intersecat eclypticā i duo
bus pūctis.ꝛ pūctus septētrionalis eius a quo incipit lu
na moueri vsus ptē septētrionaleꝫ zodiaci vocat̃ caput
draconis.pūctus aūt opposit9 a quo incipit moueri ver
sus partē zodiaci australē vocat̃ cauda draconis.luna er
go cum in oi plenilunio opponat̃ soli si erit extra quali
bet illarū sectionū nō patiet̃ eclipsiꝫ si autē erit i aliqua
illarū sectionū eclypsabit̃.q2 erit in vmbra terre ꝛ sꝫ ꝙ
3° ꝯ magis vel min9 erit in vmbra terre.tantomagis vel mi
nus eclypsabit̃.ℂ3° cōclusio.Eclypsis solis nō est ꝑ pua
tionē luminis sꝫ ꝑ solā interpositōem lune inter solem ꝛ
nos. Prima ps patꝫ.q2 sol a se habet lumē. ꝛ a nullo re
cipit.2° pars est euidēs.eo ꝙ qñq3 luna dyametralr po
nit̃ inter soleꝫ ꝛ nos.cū rōne sue oppacitatis vel densita
4° ꝯ tis rady solares nō possint penetrare.nō ꝑcipim9 solē ꝛ
hoc ē ipm eclypsari. ℂ4° ꝯclusio. Nullū astrū aliud a
luna potest eclypsare soleꝫ aut eclypsari ab illo.Pri9 ps
pꝫ de astris supra solē.de venere autem ꝛ mercurio ostē
ditur ex multa ꝑpinquitate ad solē.ꝛ ex tenuitate ꝑ iter
positionē terre ac ꝑspicitate ipsoꝝ rōne cuius rady to
tū penetrāt.ꝛ sic q̄libet i parte illoꝝ planetaꝝ ibibit̃ lu
me solis ꝙ nō ꝯtingit in luna.2° ps patꝫ per Campanū
in sua theorica di.ꝙ vmbra terre transit vsq3 ad orbem
mercury exclusiue. ꝛ dato ꝙ transiret vlterius adhuc
nō eclypsaret̃ mercurius:nec venus. q2 nunq̃ tm̄ a sole
recedunt ꝙ dyametraliter interponatur luna.

Contra predicta arguit̃.ꝛ p.ꝙ astra alia a sole non pm
recipiant lumen ab ipso.q2 luna dū ē i p°
quadra videt̃ sm partē nō illuminatā a sole.ꝛ tpe ecly
psis videt̃ sm se totā.igit̃ habet aliquod lumen ꝑter lu
men solis.Itē videtur ꝙ alia astra a luna non recipiant
hō lumē.Pri9 q2 tunc ꝑ accessum ꝛ recessū solis deberēt 1
apperere circularis figure sicut luna. 2°.q2 planeta infe 2
rior nō videt̃ posse influere in planetā superiorem rōne
maioris perfectiōis. 3° q2 mars dicit̃ rubei coloris.ꝛ sa 3
turnus plūbei.quia non cōtingeret nisi haberet lumē ꝑ
priū.ℂ2° arguitur.ꝙ nulla non potest eclypsari per in 2m
terpositōem terre.quia ipa est maior terra.ꝑbatur.naꝫ
luna multis stellis fixis est maior.ꝛ terra q̄libet stella fi
xa est minor.igit̃ luna est maior terra.maior pꝫ ad expe
rientiā.minor est Alfarabij.dicentis.ꝙ quelibet stellaꝝ
visu notabili est maior tota terra. Iteꝫ si luna eclypsare
tur per interpositōem terre hoc necessario esset in oppo
sitiōe vera.ꝛ tunc non possent ambo esse super nostrum
orizontem.ꝯñs est falsum.q2 multotiēs tēpore eclypsis
visus est sol cum luna super nostrū orizontē.ℂ3° argui 3m
tur.ꝙ sol nō potest eclypsari per interpositōem lune. q2
luna est multo minor sole.igit̃ ꝛc̃.añs est Ptholomei di
ctiōe 5a almagesti.ꝛ cōiter omniū astrologorū.ℂ4° ar 4m
guitur. ꝙ alia astra a sole possunt eclypsari ab eo. quia
sicut sol eclypsatur a luna ꝑ interpositōeꝫ lune:ita plane
te supra solem ꝛ astra fixa possunt eclypsari a sole per in
terpositionem solis.

Ad primū dicit̃ ꝙ nō ē aliquod astrū quin illud Ad pm
aliqđ lumen ꝑpriū habeat. sed non
habꝫ lumē quo possit hꝫ inferiora illustrare.debile ergo
ꝛ remissū lumē hñt alia astra a se. sed forte ꝛ intensum
hñt a sole.ꝛ per hoc soluta ē difficultas de luna ꝛ marte
a saturno.Sed cū cōcluditur ꝙ alia astra deberent ap
parere circularis figure aliquādo sicut luna.neget̃ ꝯñā.
q2 luna non potest recipere lumen solis in qualibet ꝑte
eius ꝑpter suā opacitatē.sed alia astra ratiōe dyaphani
tatis ꝛ transparentie inbibūt lumē solis sm quālibet ꝑ
tē eius Cū aūt dicit̃ ꝙ sol cū sit minoris ꝑfectōis q̃ pla
nete supiores nō vr̄ posse influere in illos.dicit̃ negādo.
q2 cor ē minoris ꝑfectōis q̃ cerebrū ꝛ tñ influit in eo ca
liditatē. ℂAd 2m neget̃ ꝙ luna sit maior terra aut ali Ad 2m
qua stellarū fixarū visibiliū.nec hoc habet̃ ad experien
tiā.vn̄ luna videt̃ maior stellis fixis rōne ꝑpinquitatis
eius ad nos.ꝛ distan stellaꝝ ab oculis.si.n.luna ponere
tur i loco stellaꝝ ipsa nō videret̃. ℂItē cōcedo ꝙ ecly
psis fit in oppositōe vera.ꝛ ꝙ si luna eclypsat̃ sup nostꝝ
orizontē sol est in alio emisperio.ꝛ cum dicit̃ ꝙ tūc vi
demus solem hoc neget̃.sed videm9 lumē eius causatū
ꝑ reflexiōem sup nostrū orizontē.ℂAd 3m neget̃ ꝯñā. Ad 3m
q2 opacū minus positū ꝑpe oculū occultat obiectū luci
dū vel coloratū maius.posituꝫ aūt ꝑpe obiectū q2 clau
dit̃ inter radios illius nō occultat eum.ꝛ ꝑpter istaꝫ cāꝫ
luna eclypsat solē.ꝛ nō mercurius nec venus.q2 luna rō
ne distantie a sole.cuꝫ diametralr interponit̃ non clau
dit̃ inter radios ei9 multiplicatos pirami.sed venus ꝛ
mercuri9 bene claudunt̃ i latitudine radioꝝ.ℂAd 4m Ad 4m
ꝯcedo ꝙ astra supra solē pñt eclypsari ab eo per interpo
sitionē solis sed nō ꝑ interpositōem terre vt dicebatur

in ꝯne 4ᵒ qꝛ vmbꝛa terre ñ tñ ascẽdit.q̃re.ꝛc. cap. XX

IAm de pte elemẽtari mũdi con grui ẽ loq ex quo tã ta dicta sũt de regione celesti q̃ potioꝛ ps dicit̃ vniuersi.ꝛ p̃ de terra que vt punct⁹ respectu celi i medio mũdi ponit̃ situari.
p̃ᵐ ❡ Ubi notandũ p̃.ꝙ corpoꝝ grauiũ du plicia dicunt̃ esse media seu centra.s.ma gnitudinis ꝛ grauitatis.qꝛ in corporib⁹ difformiter gra uibus nõ est idẽ centrũ magnitudinis ꝛ grauitatis.ſʒ in corporibus vniformiter grauibus bene ẽ idẽ centrũ ma gnitudinis ꝛ grauitatis.vnde centrũ magnitudinis cor poris est illud qđ ẽ in media linea diuidentis illud cor pus per duo equalia.Centrum autem grauitatis alicu ius corporis est illud quod est in medio linee diuiden
zᵐ tis illud corpus in partes equaliter graues.❡ zᵒ notan dum.ꝙ terrã eẽ sicut pun ctũ respectu firmamẽti in telligit̃ tripl̃r. Primo⁹ ꝙ sit simpl̃r sicut punct⁹ ma thematicus nullã habens quãtitatẽ.ꝛ sic ĩpossibile ẽ terrã eẽ sicut pũctũ respe ctũ firmamẽti pp magni tudinẽ ꝛ extẽsionẽ ei⁹.zᵒᵒ qñ nõ facit diuersitatẽ i p ceptõe stellaꝝ fixaꝝ ꝛ alia rũ ptiũ celi oculo existe su per terrã vl̃ i cẽtro amota alia medietate.ꝛ isto⁹ ꝯce dẽdũ ẽ terrã eẽ sic pũctuʒ

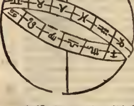
respectu firmamẽti.qꝛ si aliqs existat i sup̃ficie terre ita videbit medietatẽ celi sic si eẽt i medio cẽtri.3ᵒᵒ ꝙ si ter ra eẽt i firmamẽto ñ videret̃.dato ꝙ esset lucida sic stel la.ꝛ qꝛ punctus per se est imperceptibilis.ideo etiã isto modo terra posset vocari punctus respectu firmamenti.
p̃ᵃ ꝯ ❡ His visis sit hec p̃ᵃ ꝯ.Impossibile ẽ terrã esse i medio mũdi quo ad centrũ magni^{tu} eius. pbat̃.nã si terra eẽt in medio mũdi q̃ ad centrũ magnitudinis eius tũc vna medietas eẽt v̾sus nostrũ emisperiũ.ꝛ alia versus aliud. ſʒ hoc ẽ ĩpossibile. pbat̃.qꝛ dato isto terra eẽt oĩo coopta aqs.ꝛ sic deficerẽt spẽs aĩalium pfectoꝝ.qđ ẽ impossibi
zᵃ ꝯ le.❡ zᵃ cõclusio.Possibile est ꝙ terra sit in medio mũ di quo ad centrũ grauitatis ei⁹.pʒ.qꝛ possibile ẽ ꝙ v̾sus nr̃m emisperiũ supra mediũ mũdi sit ps tãte grauitatis
3ᵃ ꝯ sicut in alio emisperio.❡ 3ᵃ ꝯclusio.Licet terra sit sicut punctus respectu firmamẽti:nõ tñ respectu orbis lune.ꝛ h̾ sumẽdo eẽ sic pũctũ 3ᵒᵒ.pʒ qꝛ sic terra posita in firma mẽto nõ videret̃ quãtũcũq; lucida.tñ posita i orbe luna ri ꝛ lucida vt luna ita bñ videret̃ sicut luna.ex quo ẽ ma
4ᵃ ꝯ ioꝛ luna. ❡ 4ᵃ cõclusio.Totale elemẽtũ terre ẽ i medio mũdi nãliter situatũ. pbat̃.nã elemẽtũ terre ẽ nãliter si tuatũ i medio mũdi si mediuʒ magnitudinis vel graui tatis ei⁹ ẽ mediũ mũdi vel ꝓpe mediũ mũdi.ſʒ mediuʒ grauitatis terre ẽ mediũ mũdi vel penes mediũ mũdi. igit̃.ꝛc.Unde nõ ẽ necessariũ ꝙ mediũ pũctale grauita tis terre sit mediũ mũdi:ſʒ sufficit ꝙ sit ꝓpe mediũ mũ di.ꝛ ꝙ aliqñ sit mediũ mũdi sicut ad hoc ꝙ aliqs sit vir tuosus nõ oʒ ꝙ attingat mediũ pũctale virtutis.ſʒ suffi
corᵐ p̃ᵐ. cit ꝙ sit ꝓpe illud.❡ Ex p̃dictis seq̃t̃ ꝙ p̃ aggregatũ ex terra ꝛ aqua ẽ nãliter i medio mũdi situatũ.pʒ.eo ꝙ me diũ grauitatis illi⁹ aggregati necessario ẽ mediũ mũdi.
Corᵐ zᵐ. igit̃.ꝛc.❡ zᵒ seq̃t̃:ꝙ ps terre arida ꝛ aqs discoopta ẽ p piquioꝛ orbi lune q̃ȝ ps sũmersa aquis.qꝛ aliter aqua nõ
Corᵐ 3ᵐ. plus flueret ad vnã ptẽ q̃ȝ ad aliã.❡ 3ᵒ seq̃t̃.ꝙ aqua i al tero emispio ẽ distãtioꝛ a celo q̃ȝ si mediũ magnitudinis terre eẽt mediũ mũdi.pʒ.qꝛ ps terre alteri⁹ emispij plus distarꝫ a medio mũdi q̃ȝ mõ.❡ 4ᵒ seq̃t̃.ꝙ terra discoop corᵐ 4ᵐ
ta aqs q̃cũq; sit illa aliq̃ pte maris ẽ altioꝛ.pʒ.qꝛ aliter il la coopiret̃ mari cũ ipſʒ necẽario fluat ad ptẽ decliuioreʒ.

Contra predicta arguit̃.ꝛ p̃.ꝙ terra nõ sit i medio mundi.qꝛ dato opposito.sequit̃ ꝙ terra sit p̃ᵐ
nobilissimũ elementoꝝ. pbat̃.quia in hoĩe nobilius mẽ brũ.s.coꝛ.ponit̃ in medio vt influat ceteris membris. ꝛ ad hoc videt̃ auctoritas ph̃i zᵒ ethi.di.ꝙ i medio ꝯsistit
v̾tus.❡ zᵒ arguit̃.ꝙ mediũ magnitudinis terre sit me zᵐ
diũ mundi.nã si terra esset totalr̃ coopta aquis ipa esset nãliter situata:ꝛ mediũ magnitudinis eius esset mediũ mundi.sed nunc est ita nãliter situata sicut tunc esset.igi
tur mediũ magnitudinis ei⁹ ẽ mediũ mũdi. ❡ 3ᵒ argui 3ᵐ
tur.ꝙ mediũ grauitatis terre nõ sit mediũ mũdi.qꝛ cuʒ vna ps terre sit discoopta aquis ꝛ aqua nãliter tẽdat ad cẽtrũ.videt̃ ꝙ aqua ꝛ terra discoopta aliã tñ pellant de orsuʒ vsquequo mediũ toti⁹ aggregati sit mediũ mũdi.
❡ 4ᵒ arguit̃ ꝙ totalis terra nõ sit nãliter situata.qꝛ nul 4ᵐ
la medietas terre ẽ nãliter.igit̃ nec tota terra . ꝯña pʒ.ꝛ pbat̃ añs.nã terra tũc dicit̃ nãliter situata qñ medium grauitatis eius ẽ mediũ mũdi vl̃ ꝓpe mediũ.ſʒ ĩpoĩe est ꝙ alicuius medietatis terre centrũ grauitatis eius esset mediũ mũdi vel ꝓpe mediũ mũdi.igit̃ ĩpossibile ẽ ali quam illarum medietatum esse naturaliter situatam.

Ad primuʒ dicit̃ .ꝙ coꝛ nõ ẽ nobilius mẽbrum Ad p̃ᵐ
aĩalis.sed cerebrũ.qđ ponit̃ in supe riori pte aĩalis sicut celũ in superiori pte mũdi.ꝛ dato ꝙ nobili⁹ mẽbrũ eẽt coꝛ non seq̃t̃ ꝙ si nobilioꝛ pars ponit̃ in medio aĩalis ꝙ ẽt nobilioꝛ pars ponit̃ i medio mũdi. qꝛ in aĩali ideo ponit̃ nobilioꝛ ps in medio vt influat in ceteris mẽbris.in mũdo aũt hoc nõ oportet.qꝛ ps circũ ferẽtialis.s.celũ sufficiẽs ẽ influere in oĩbus mixtis ꝛ ele mentl̃.Et cũ adducit̃ auctoritas ph̃i ad hoc di.ꝙ in me dio cõsistit virt⁹. Rñdet̃.ꝙ nõ ẽ ad ꝓpositũ qꝛ locutus ẽ de medio morali:qđ ẽ inter duo vicia opposita.hic aũt loqtur de medio nãli qđ ẽ inter polũ articũ ꝛ antarticũ.
❡ Ad zᵐ negat̃ ꝯña.vñ q̃litercũq; terra situet̃ in me Ad zᵐ
dio mũdi:dũmõ mediũ ei⁹ grauitatis sit mediũ mũdi vl̃ ꝓpe mediũ mũdi ipa ẽ nãliter situata verũ ẽ ꝙ ipa esset nãlius situata si mediũ magnitudinis ꝛ grauitatis eius esset mediũ mũdi q̃ȝ si mediũ grauitatis solũ.ꝛ qñ medi um grauitatis eius est punctalr̃ mediũ mũdi. est magis nãliter situata q̃ȝ qñ ẽ solũ ꝓpe mediũ mũdi.vñ ꝓpter actionẽ solis ꝛ aliarũ influentiarũ sup terrã discoopertã aquis quo ad rarefactionẽ ꝛ cõdẽsationẽ cõtinue dubi tandũ est an mediũ grauitatis terre sit mediũ mũdi. ſʒ nunq̃ȝ dubitãdũ ẽ ipm esse ꝓpe mediũ mũdi . ❡ Ad 3ᵐ Ad 3ᵐ
dicit̃:ꝙ ps discoopta aquis non pellit aliã partẽ sursuʒ nec oportet vt mediũ grauitatis eius sit mediũ mũdi.ſʒ ꝙ mediũ totius grauitatis elemẽti terre:deinde nõ pos
set pellere rõne resisten^e maioris.❡ Ad 4ᵐ ꝯcedo ꝙ q̃ Ad 4ᵐ
libet medietas terre ẽ nãliter situata.Et ad improbatio nẽ cõcedo ꝙ totũ elementũ terre tũc ẽ nãliter situatum qñ mediũ grauitatis eius ẽ mediũ mũdi vl̃ ꝓpe mediũ mundi.ſʒ hoc nõ reqrit̃ de partib⁹ terre ꝙ se habeãt eo dẽ mõ.sufficit.n.ꝙ mediũ totius sit mediũ mũdi quo ad centrum magnitudinis vl̃ grauitatis.ꝛ non medium ali cuius medietatis ꝛc. Caplm. XXI.

REstat oñdere q̃ ꝛ quot ptes ter re signis celesti bus supposite ꝛ circulis eorũdẽ habitabi les dicant̃.❡ Ubi p̃ notãdũ.ꝙ in octaua
p̃ᵐ
sp̃a ẽ gdã circul⁹ nõ mathematic⁹ sed nã

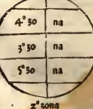
circul° zodiac° lis qui est vna pars circularis eiusdem orbis. cuius latitudo est .iz.graduum. τ longitudo.360.que quidem lōgitudo diuidit in. iz.partes equales.quarū quelibet illarum est.30.graduū in lōgitudine.τ q̄libet illaꝝ vocat signū.s.aries.thaur°.gemini. cācer.leo. v̄go. libra.scorpio. sagitarius.capricornus.aq̄rius. τ piscis.τ sumunt h̄ noīa a silitudine τ ꝓprietate.Et q̄libet istoꝝ signoꝝ diuiditur i tres ptes equales.

quaꝝ p̄ª:p̄ª facies dr̄.τ zª zª facies.τ 3ª:3ª facies q̄rū q̄libet ē.io. graduū.h̄ .n.signa diuidunt in 4ᵉʳ triplicitates iuxta4.ᵒʳ cōplexiones elemētorum. Priᵐᵃᵐ triplicitatē faciūt aries . leo.τ sagitarius:q̄ dr̄r eē ꝯplexiōis calide τ sicce.zᵃᵐ faciūt thaur°. virgo.τ capricorn°.q̄ sūt frigide τ sicce ꝯplexiōis 3ᵃᵐ faciūt gemini. libra. τ aquari°.q̄ sunt calide τ humide cōplexiōis.4ᵃᵐ faciūt cācer.scorpio.τ piscis.q̄ dr̄r frigide τ humide cōplexionis.¶ Itē hec signa dicunt domus planetaꝝ nā sol habet solū vnā domū.s.leonē.τ luna solū vnā.s.cācrū q̄libet autē planetaꝝ h̄z duas domos. vn̄ aries τ scorpio sūt dom° martis.Thaur° τ libra sūt dom° veneris.Gemini τ virgo sūt dom° mercurij.Capricorn° τ aquarius sūt domus saturni.s3 sagitarius τ aquari° sūt dom° iouis Et p̄ter v̄tutē τ fortitudinē quā h̄n̄t planete cū suis domibus assignant exaltatōes i qb° planete adhuc sūt fortiores.vn̄ sol h̄z exaltatōez i ariete.τ luna i cācro.τ saturnus i libra.τ iupiter in aquario; mars in capricorno. venus in piscib°.τ mercuri° in v̄gine.hec tn̄ magis pertinēt

zm ad astrologiam iudicialem.¶ z° notandum q̄ terra diuiditur in 5ᵉ zonas seu partes.quarū

p° zona

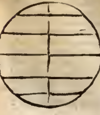

p° ē supposita polo artico.z° polo antartico. 3° equinoctiali. 4.° inter circulum articum τ tropicū estiualem 5° inter circuluz natarticum τ tropicum hyemalem. Ubi notandum.q̄ circulus articus est circulus prope polum articum . τ circulus antarticus prope polum antarticum. Circulus equinoctialis est circulus celi diuidens equaliter diem a nocte.τ dicitur equator diei trāsiens per arietem τ libram.τ in quolibet istorum

z° zona

signorum sol facit equalitatem dierum τ noctium Tropicus estiualis est circulus celi in quo sol facit longissimos dies τ breuissimas noctes.τ dicitur tropicus cancri.Tropic° aūt hyemalis est circul° i quo sol facit lōgissimas noctes τ breuissimos dies.τ dr̄ tropic° capricorni.

cirˡˢ
troᶜˢ
cirˡˢ
troᶜˢ
cirˡˢ

articus
estiˡˢ
eqˡˢ
hyeˡˢ
antarᶜˢ

¶ His p̄missis sit h̄ p̄ma ꝯclusio. Tā ps terre supposita polo artico q̄ ps supposita polo antartico ē inhabitabilis.ꝓbatur. nam q̄libet illarum duaꝝ partiū ē maxime remota a sole. igitur ī illis ptib° ē maxima frigiditas q̄ nō cōuenit habitatōi viuentiū.deinde in illis ptibus ē maxima genera° τ cōtinua aquaꝝ ꝓpter nimiā frigiditatē q̄ h̄z aerē cōdēsare τ in aquaz ꝯuertere.¶ z° conclusio. Pars terre inter circulū antarticū τ tropicū hyemalē ē inhabitabilis.q̄ sol in estate ē multū ꝓpinquus huic parti terre.cū sit in opposito augis vl' ꝓpe sui ecentrici.τ in hyeme ē multū remotus.cū sit in auge vl' ꝓpe.ergo quātū ē ex pte solis estas i hac pte est calidissima.hyems v̄o frigidissima.Deinde ista ps necessario ē coopta aq̄s cū sit opposita terre habitabili.¶ 3° cōclusio. Pars terre inter circulū articū τ solsticiū estiuale seu tropicū cācri ē habitabilis.p3 ad experientiaz cū ista sit illa pars ī qua nos habitamus. In estate.n.augent calores τ ī hyeme remittunt.τ ita videt sufficiēs temperies.vnde ista pars ē inter circulū inhabitabilē ꝓpter nimiā frigiditatē τ circulū aliū s̄m aliquos inhabitabilē ꝓpter nimiaz caliditatē.ergo ista ps ē habitabilis.¶ 4° ꝯclusio.Terra supposita equinoctiali d3 eēt habitabilis τ tempata. p3.q̄ licet habitantes in illa habeant in estate solē supra zenith capitis coꝝ directū tamē sol ꝑtunc ponit in auge sui ecentrici.τ iō ꝓpter magnā remotionē solis ab eis nō multū calefacit nec h̄n̄t hyemē multū frigidā. q̄ tūc sol ē in opposito augi sui ecentrici.¶ Intelligendu3 q̄ zenith capitis ē pūct° vl' pars celi de directo oppo° capiti.nec est idez zenith capitis τ orizon seu hemisperiū. q̄ orizon est pars celi visa seu linea diuidens partez celi visā a nō visa.τ sic sunt multi orizontes sicut τ multa zenith capitis.sed nō cōuertunt quia plurib° potest eē idē orizons.sed nō idē zenith capitis. Hemisperium aūt est medietas celi seu linea diuidens vnam medietatem celi ab altera medietate.

2° ꝯ
3° ꝯ
4° ꝯ

Cōtra quartā cōclusionez arguitur quadrupliciter. Primo sic aliquis locus est inhabitabilis ꝓpter nimiu3 frigus.igitur pariformiter aliquis est inhabitabilis propter nimium calorem.sed non videtur alius locus q̄ ille qui est sub equinoctiali.igitur terra equinoctialis est inhabitabilis. ¶ z° si aliq̄ habitarent ibi verisimile est q̄ aliquando ad nos venissent τ econtra. quod tamen nunq̄ est repertum.¶ 3° versus tropicum cancri inueniuntur homines nigri propter nimiam caliditatem existentem ibidem.ergo vltra tropicum cancri est tanta caliditas q̄ ibi non est habitatio hominum. ¶ 4.° sol est bis in anno in eq̄noctiali. igitur terra supposita equinoctiali est inhabitabilis. patet cōsequentia ꝓpter nimiaz caliditatem solis actam in parte illa ambabus vicibus in eodem anno.

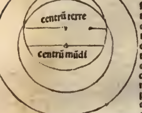
pm
zm
3m
4m

Ad p̄mū neget ꝯña. q̄ frigiditas ē mortificatiua τ caliᵗᵃˢ est viuificatiua. iō nā melius patitur excessum caloris q̄ frigoris. ¶ Ad zm dicitur.q̄ nos non possumus ire ad illos.nec ecōtra.propter obstacula interposita.primo propter montes maximos qui habent virtutem attractiuam carnis sicut magnes attrahit ferrum.z° propter multitudinem serpentum τ aquarum dulcium defectum . ¶ Ad 3m negetur consequentia.immo vltra tropicum cācri est minor caliditas q̄ sub tropico.eo q̄ vltra tropicum cancri sol non ascendit sed descendit.¶ Ad 4.m neget consequentia .vnde ꝯcedo q̄ sub tropico est maior calor q̄ sub eq̄noctiali.q̄ licet sol bis currat in anno zenith capitis habitātiū sub equinoctiali ; τ solū semel habitantiū sub cācro.tn̄ quia minus morat sup̄ zenith capitis habitantiū sub eq̄noctiali:τ diutius sup̄ zenith capitis habitātiū sub tropico cācri iō maiorē fac̄ calorē sub tropico cācri q̄ sub eq̄noctiali.ḡ si terra ē habitabilis sub tropico cācri a fortiori sub equinoctiali. quare τc̄. Caplm. XXII.

Ad pm
Ad zm
Ad 3m
Ad 4m

in ꝯne 4ᵒ q̃r vmbra terre n̄ tn̄ ascēdit. q̃re. ꝛc. cap. XX

Jam de pte elemētari mūdi congruū ē loq̄ ex quo tā
ta dicta sūt de regione celesti q̄ potior ps
dicit̄ vniuersi. ꝛ p̄ de terra que vt punct⁹
respectu celi i medio mūdi ponit̄ situari.
p̄ᵐ ¶ Ubi notandū p̄. ꝙ corpoꝝ grauiū du
plicia dicunt̄ esse media seu centra. s. ma
gnitudinis ꝛ grauitatis. q2 in corporib⁹ difformiter gra
uibus nō est idē centrū magnitudinis ꝛ grauitatis. s3 in
corporibus vniformiter grauibus bene ē idē centrū ma
gnitudinis ꝛ grauitatis. vnde centrū magnitudinis cor
poris est illud qd̄ ē in media linea diuidentis illud cor
pus per duo equalia. Centrum autem grauitatis alicu
ius corporis est illud quod est in medio linee diuiden
2ᵐ tis illud corpus in partes equaliter graues. ¶ 2ᵒ notan

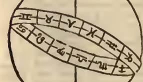
dum. ꝙ terrā eē sicut pun
ctū respectu firmamēti in
telligit̄ tripl'r. Primo⁹ ꝙ
sit simpl'r sicut punct⁹ ma
thematicus nullā habens
quātitatē. ꝛ sic ipossibile ē
terrā eē sicut pūctū respe
ctū firmamēti ꝑꝑ magni
tudinē ꝛ extēsionē ei⁹. 2ᵒᵒ
qn̄ nō facit diuersitatē i ꝑ
ceptōe stellaꝝ fixaꝝ ꝛ alia
rū ꝑtiū celi oculo existē su
per terrā vl' i cētro amota
alia medietate. ꝛ isto⁹ ꝯce
dēdū ē terrā eē sic̄ pūctuz
respectu firmamēti. q2 si aliq̄s existat i sup̄ficie terre ita
videbit medietatē celi sic̄ si eēt i medio cētri. 3ᵒᵒ ꝙ si ter
ra eēt i firmamēto n̄ videret̄. dato ꝙ esset lucida sic̄ stel
la. ꝛ q2 punctus per se est imperceptibilis. ideo etiā isto
modo terra posset vocari punctus respectu firmamenti.
p̄ᵃ ꝯ̄ ¶ His visis sit hec p̄ᵃ ꝯ̄. Impossibile ē terrā esse i medio
mūdi quo ad centrū magni^tudinis eius. ꝓbat̄. nā si terra eēt
in medio mūdi q̄ ad centrū magnitudinis eius tūc vna
medietas eēt v'sus nostrū emisperiū. ꝛ alia versus aliud.
s3 hoc ē ipossibile. ꝓbat̄. q2 dato isto terra eēt oīo coopta
aq̄s. ꝛ sic deficerēt spēs aīalium pfectoꝝ. qd̄ ē impossibi
2ᵃ ꝯ̄ le. ¶ 2ᵃ cōclusio. Possibile est ꝙ terra sit in medio mū
di quo ad centrū grauitatis ei⁹. p3. q2 possibile ē ꝙ v'sus
nr̄m emisperiū supra mediū mūdi sit ps tāte grauitatis
3ᵃ ꝯ̄ sicut in alio emisperio. ¶ 3ᵃ ꝯclusio. Licet terra sit sicut
punctus respectu firmamēti: nō tn̄ respectu orbis lune. ꝛ
h̄ sumēdo eē sic̄ pūctū 3ᵒᵒ. p3 q2 sic̄ terra posita in firma
mēto nō videret̄ quātūcūq3 lucida. tn̄ posita i orbe luna
ri ꝛ lucida vt luna ita bn̄ videret̄ sicut luna. ex quo ē ma
4ᵃ ꝯ̄ ior luna. ¶ 4ᵃ cōclusio. Totale elemētū terre ē i medio
mūdi nāliter situatū. ꝓbat̄. nā elemētū terre ē nāliter si
tuatū i medio mūdi si mediuz magnitudinis vel graui
tatis ei⁹ ē mediū mūdi vel ꝓpe mediū mūdi. s3 mediuz
grauitatis terre ē mediū mūdi vel penes mediū mūdi.
igit̄. ꝛc. Unde nō ē necessariū ꝙ mediū pūctale grauita
tis terre sit mediū mūdi: s3 sufficit ꝙ sit ꝓpe mediū mū
di. ꝛ ꝙ aliq̄n sit mediū mūdi sicut ad hoc ꝙ aliq̄s sit vir
tuosus nō o3 ꝙ attingat mediū pūctale virtutis. s3 suffi
corᵐ p̄ᵐ. cit ꝙ sit ꝓpe illud. ¶ Ex p̄dictis seq̄t̄ ꝙ p̄ aggregatū ex
terra ꝛ aqua ē nāliter i medio mūdi situatū. p3. eo ꝙ me
diū grauitatis illi⁹ aggregati necessario ē mediū mūdi.
Corᵐ 2ᵐ. igit̄. ꝛc. ¶ 2ᵒ seq̄t̄: ꝙ ps terre arida ꝛ aq̄s discoopta ē ꝓ
piquior orbi lune q̄3 ps submersa aquis. q2 aliter aqua nō
Corᵐ 3ᵐ. plus flueret ad vnā ptē q̄3 ad aliā. ¶ 3ᵒ seq̄t̄. ꝙ aqua i al
tero emispio ē distātior a celo q̄3 si mediū magnitudinis
terre eēt mediū mūdi. p3. q2 ps terre alteri⁹ emispij plus
distar3 a medio mūdi q̄3 mō. ¶ 4ᵒ seq̄t̄. ꝙ terra discoop corᵐ 4ᵐ
ta aq̄s q̄cūq3 sit illa aliq̄ pte maris ē altior. p3. q2 aliter il
la coopiret̄ mari cū ip3 nec̄ario fluat ad ptē decliuiore3.

Contra predicta arguit̄. ꝛ p̄. ꝙ terra nō sit i medio p̄ᵐ
mundi. q2 dato opposito. sequit̄ ꝙ terra sit
nobilissimū elementoꝝ. ꝓbat̄. quia in hoīe nobilius mē
brū. s. cor. ponit̄ in medio vt influat ceteris membris. ꝛ
ad hoc videt̄ auctoritas ph'i 2ᵒ ethi. di. ꝙ i medio ꝯsistit
v'tus. ¶ 2ᵒ arguit̄. ꝙ mediū magnitudinis terre sit me 2ᵐ
diū mundi. nā si terra esset totalr̄ coopta aquis ipa esset
nāliter situata: ꝛ mediū magnitudinis eius esset mediū
mundi. sed nunc est ita nāliter situata sicut tunc esset. igi
tur mediū magnitudinis ei⁹ ē mediū mūdi. ¶ 3ᵒ argui 3ᵐ
tur. ꝙ mediū grauitatis terre nō sit mediū mūdi. q2 cu3
vna ps terre sit discoopta aquis ꝛ aqua nāliter tēdat ad
cētrū. videt̄ ꝙ aqua ꝛ terra discoopta aliā tn̄ pellant de
orsu3 vsquequo mediū toti⁹ aggregati sit mediū mūdi.
¶ 4ᵒ arguit̄ ꝙ totalis terra nō sit nāliter situata. q2 nul 4ᵐ
la medietas terre ē nāliter. igit̄ nec tota terra. ꝯn̄a p3. ꝛ
ꝓbat̄ an̄s. nā terra tūc dicit̄ nāliter situata qn̄ medium
grauitatis eius ē mediū mūdi vl' ꝓpe mediū. s3 ipoīe est
ꝙ alicuius medietatis terre centrū grauitatis eius esset
mediū mūdi vel ꝓpe mediū mūdi. igit̄ ipossibile ē ali
quam illarum medietatum esse naturaliter situatam.

Ad primuz dicit̄. ꝙ cor nō ē nobilius mēbrum Ad p̄ᵐ
aīalis. sed cerebrū. qd̄ ponit̄ in supe
riori pte aīalis sicut celū in superiori pte mūdi. ꝛ dato ꝙ
nobili⁹ mēbrū eēt cor non seq̄t̄ ꝙ si nobilior pars ponit̄
in medio aīalis ꝙ ēt nobilior pars ponit̄ i medio mūdi.
q2 in aīali ideo ponit̄ nobilior ps in medio vt influat in
ceteris mēbris. In mūdo aūt hoc nō oportet. q2 ps circū
ferētialis. s. celū sufficiēs ē influere in oībus mixtis ꝛ ele
mentis. Et cū adducit̄ auctoritas ph'i ad hoc di. ꝙ in me
dio cōsistit virt⁹. R̄ndet̄. ꝙ nō ē ad ꝓpositū q2 locutus
ē de medio morali: qd̄ ē inter duo vicia opposita. hic aūt
loq̄tur de medio nāli qd̄ ē inter polū articū ꝛ antarticū.
¶ Ad 2ᵐ neget̄ ꝯn̄a. vn̄ q̄litatercūq3 terra situet̄ in me Ad 2ᵐ
dio mūdi: dūmō mediū ei⁹ grauitatis sit mediū mūdi vl'
ꝓpe mediū mūdi ipa ē nāliter situata verū ē ꝙ ipa esset
nālius situata si mediū magnitudinis ꝛ grauitatis eius
esset mediū mūdi q̄3 si mediū grauitatis solū. ꝛ qn̄ medi
um grauitatis eius est punctalr̄ mediū mūdi. est magis
nāliter situata q̄3 qn̄ ē solū ꝓpe mediū mūdi. vn̄ ꝓpter
actionē solis ꝛ aliarū influentiarū sup terrā discoopertā
aquis quo ad rarefactionē ꝛ cōdēsationē cōtinue dubi
tandū est an mediū grauitatis terre sit mediū mūdi. s3
nunq̄3 dubitādū ē ipm esse ꝓpe mediū mūdi. ¶ Ad 3ᵐ Ad 3ᵐ
dicit̄: ꝙ ps discoopta aquis non pellit aliā partē sursu3
nec appetit vt mediū grauitatis eius sit mediū mūdi. s3
ꝙ mediū totius grauitatis elemēti terre: deinde nō pos
set pellere rōne resistent̄ maioris. ¶ Ad 4ᵐ ꝯcedo ꝙ q̄ Ad 4ᵐ
libet medietas terre ē nāliter situata. Et ad improbatio
nē cōcedo ꝙ totū elementū terre tūc ē nāliter situatum
qn̄ mediū grauitatis eius ē mediū mūdi vl' ꝓpe mediū
mundi. s3 hoc nō reqrit̄ de partib⁹ terre ꝙ se habeāt eo
dē mō. sufficit. n. ꝙ mediū totius sit mediū mūdi quo ad
centrum magnitudinis vl' grauitatis. ꝛ non medium ali
cuius medietatis ꝛc. Caplm. XXI.

Restat ostēdere q̄ ꝛ quot ptes terre signis celesti
bus supposite ꝛ circulis eorūdē habitabi
les dicant̄. ¶ Ubi p̄ notādū. ꝙ in octaua p̄ᵐ
spa ē q̄dā circul⁹ nō mathematic⁹ sed nā

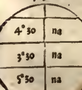
circul° zodiac° lis qui est vna pars circularis eiusdem orbis. cuius lati tudo est .12. gradnum. ⁊ longitudo .360. que quidem lõgi tudo diuidit̃ in .12. partes equales. quarũ quelibet illarum est .30. graduũ in lõgitudine. ⁊ q̃libet illaꝝ vocat̃ signũ .s. aries. thaur°. gemini. cãcer. leo. v̉go. libra. scorpio. sagitarius. capricornus. aq̃rius. ⁊ piscis. ⁊ sumunt̃ h̾ noia a silitudine ⁊ ꝓprietate. Et q̃lib; istoꝝ signoꝝ diuidi tur i tres ptes equales. quaꝝ p̊a: p̊a facies dr̃. ⁊ z^a z^a facies. ⁊ 3^a: 3ª facies q̃ rũ q̃libet ẽ .10. graduũ. h̾ .n. signa diuidunt̃ in 4^{or} triplicitates iuxta 4^{or} cõplexiones elemẽtorum. P̊ã^{am} triplicitatẽ faciũt aries. leo. ⁊ sagitarius: q̃ dñr eẽ ꝯplexiõis calide ⁊ sicce. z^{am} faciũt thaur°. virgo. ⁊ capricorn°. q̃ sũt frigide ⁊ sicce ꝯplexiõis 3^{am} faciũt gemini. libra. ⁊ aquari°. q̃ sunt calide ⁊ humide cõplexiõis. 4^{am} faciũt cãcer. scorpio. ⁊ piscis. q̃ dñr frigide ⁊ humide cõplexionis.

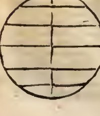
¶ Itẽ hec signa dicunt̃ domus planetaꝝ nã sol habet solũ vnã domũ .s. leonẽ. ⁊ luna solũ vnã .s. cãcrũ q̃libet autẽ planetaꝝ h; duas domos. vñ aries ⁊ scorpio sũt dom° martis. Thaur° ⁊ libra sũt dom° veneris. Gemini ⁊ virgo sũt dom° mercurij. Capricorn° ⁊ aquarius sũt domus saturni. s; sagitarius ⁊ aquari° sũt dom° iouis Et ꝑter v̉tutẽ ⁊ fortitudinẽ quã hñt planete cũ suis domibus assignant̃ exaltatões i qb° planete adhuc sũt fortiores. vñ sol h; exaltatõez i ariete. ⁊ luna i cãcro. ⁊ saturnus i libra. ⁊ iupiter in aquario: mars in capricorno. venus in piscib°. ⁊ mercuri° in v̉gine. hec tñ magis pertinẽt ad astrologiam iudicialem.

z^m ¶ z° notandum q̧ terra diuiditur in 5^e zonas seu partes. quarũ p̊a ẽ supposita polo artico. z^a polo antartico. 3ª equinoctiali. 4ª inter circulum articum ⁊ tropicuz estiualem 5ª inter circuluz nantarticum ⁊ tropicum hyemalem. Ubi notandum. q̧ circulus articus est circulus prope polum articum. ⁊ circulus antarticus prope polum antarticum. Circulus equinoctialis est circulus celi diuidens equaliter diem a nocte. ⁊ dicitur equator diei trãsiens per arietem ⁊ libram. ⁊ in quolibet istorum signorum sol facit equalitatem dierum ⁊ noctium Tropicus estiualis est circulus celi in quo sol facit longissimos dies ⁊ breuissimas noctes. ⁊ dicitur tropicus cancri. Tropic° aũt hyemalis est circul° i quo sol facit lõgissimas noctes ⁊ breuissimos dies. ⁊ dr̃ tropic° capricorni.

p° zona

z° zona

¶ His p̃missis sit h̾ p̃ma ꝯclusio. Tã ps terre supposita polo artico q̃ ps supposita polo antartico ẽ inhabitabilis. ꝓbatur. nam q̃libet illarum duaꝝ partiũ ẽ maxime remota a sole. igitur i illis ptib° ẽ maxima frigiditas q̃ nõ cõuenit habitatõi viuentiũ. deinde in illis ptibus ẽ maxima genera° ⁊ cõtinua aquaꝝ ꝓpter nimiã frigiditatẽ q̃ h; aerẽ cõdẽsare ⁊ in aquaz ꝯuertere. ¶ z^a conclusio. Pars terre inter circulũ antarticũ ⁊ tropicũ hyemalẽ ẽ inhabitabilis. q2 sol in estate ẽ multũ ꝓpinquus huic pti terre. cũ sit in opposito augis vl' ꝓpe sui ecentrici. ⁊ in hyeme ẽ multũ remotus. cũ sit in auge vl' ꝓpe. ergo quãtũ ẽ ex pte solis estas i hac pte est calidissima. hyems v̊o frigidissima. Deinde ista ps necessario ẽ coopta aqs cũ sit opposita terre habitabili. z° ҙ

¶ 3ª cõclusio. Pars terre inter circulũ articũ ⁊ solsticiũ estiuale seu tropicũ cãcri ẽ habitabilis. p; ad experientiaz cũ ista sit illa pars i qua nos habitamus. In estate .n. augent̃ calores ⁊ i hyeme remittunt̃. ⁊ ita videt̃ sufficiẽs temperies. vnde ista pars ẽ inter circulũ inhabitabilẽ ꝓpter nimiã frigiditatẽ ⁊ circulũ aliũ ꝯm aliquos inhabitabilẽ ꝓpter nimiaz caliditatẽ. ergo ista ps ẽ habitabilis. 3° ҙ

¶ 4ª ꝯclusio. Terra supposita equinoctiali d; eẽ habitabilis ⁊ tempata. p;. q2 licet habitantes in illa habeant in estate solẽ supra zenith capitis eoꝝ directũ tamẽ sol ꝓtunc ponit̃ in auge sui ecentrici. ⁊ iõ ꝓpter magnã remotionẽ solis ab eis nõ multũ calefacit nec hñt hyemẽ multũ frigidã. q2 tũc sol ẽ in opposito augi sui ecentrici. 4° ҙ

¶ Intelligenduz q̧ zenith capitis ẽ pũct° vl' pars celi de directo oppo° capiti. nec est idez zenith capitis ⁊ orizon seu hemisperiũ. q2 orizon est pars celi visa seu linea diuidens partez celi visã a nõ visa. ⁊ sic sunt multi orizontes sicut ⁊ multa zenith capitis. sed nõ cõuertunt̃ quia plurib° potest eẽ idẽ orizons. sed nõ idẽ zenith capitis. Hemisperium aũt est medietas celi seu linea diuidens vnam medietatem celi ab altera medietate.

Cõtra quartã cõclusionez arguitur quadrupliciter. p^m Primo sic aliquis locus est inhabitabilis ꝓpter nimiuz frigus. igitur pariformiter aliquis est inhabitabilis propter nimium calorem. sed non videtur alius locus q̃ ille qui est sub equinoctiali. igitur terra equinoctialis est inhabitabilis. ¶ z° si aliq habitarent ibi z^m verisimile est q̧ aliquando ad nos venissent ⁊ econtra. quod tamen nunq̃ est repertum. ¶ 3° versus tropicum 3^m cancri inueniuntur homines nigri propter nimiam caliditatem existentem ibidem. ergo vltra tropicum cancri est tanta caliditas q̧ ibi non est habitatio hominum. ¶ 4° sol est bis in anno in eq̃noctiali. igitur terra suppo 4^m sita equinoctiali est inhabitabilis. patet cõsequentia ꝓpter nimiaz caliditatem solis actam in parte illa ambabus vicibus in eodem anno.

Ad p^m Ad p̃mũ negGt̃ ꝯña. q2 frigiditas ẽ mortificatiua ⁊ cali^{tas} est viuificatiua. iõ nã melius patitur excessum caloris q̃ frigoris. ¶ Ad z^m dici Ad z^m tur. q̧ nos non possumus ire ad illos. nec ecõtra. propter obstacula interposita. primo propter montes maximos qui habent virtutem attractiuam carnis sicut magnes attrahit ferrum. z° propter multitudinem serpentum ⁊ aquarum dulcium defectum. ¶ Ad 3^m negetur conse Ad 3^m quentia. immo vltra tropicum cãcri est minor caliditas q̃ sub tropico. eo q̧ vltra tropicum cancri sol non ascendit sed descendit. ¶ Ad 4^m neget̃ consequentia. vnde Ad 4^m ꝯcedo q̧ sub tropico est maior calor q̃ sub eq̃noctiali. q2 licet sol bis currat in anno zenith capitis habitãtiũ sub equinoctiali: ⁊ solũ semel habitantiũ sub cãcro. tñ quia minus morat̃ sup zenith capitis habitantiũ sub eq̃noctiali: ⁊ diutius sup zenith capitis habitãtiũ sub tropico cãcri iõ maiorẽ fac̃ calorẽ sub tropico cãcri q̃ sub eq̃noctiali. g̃ si terra ẽ habitabilis sub tropico cãcri a fortiori sub equinoctiali, quare ⁊c. Capitm. XXII.

4.c.c.6. 2.7. p̊.c.17. 4.c.27. p̊ᵐ TErra secūdū cōmētatorez est simplr grauis.z ignis simplr leuis. cetera aūt itermedia dicunt͂ eē grauia z leuia i respcū. ¶ Ubi notandū p̊.ꝙ aliqd dr esse graue simplr multis modis. Pri°.qz illud habet grauitatē summam.z sic sola terra pura est sim

2 pliciter grauis.qz solū illa hz grauitatem summam. 2°.
qz illud est graue qd nō hz aliquē gradum leuitatis ad/
mixtū:z isto° nō solū terra est grauis simplr:sed ēt aqua
pura. Alia āt grauia quecūqz sint illa siue sint elemēta si/
ue mixta nō sunt simplr grauia.vt lapis vel plumbū ter
3 ra vel aqua nō pura. 3°.qz illud ē notū natū descēdere
ꝑ elemētū ignis aeris z aque. z sic terra tā pura q̄ nō pu
ra ē grauis simplr. Etiaz.lapis z plūbū sūt grauia simplr:
sed aqua quecūqz sit illa nō est isto° grauis simpliciter.
quia in proprio elemento non descendit z per eādem rō/
nem lignum z oleuz non sunt grauia simpliciter isto°.qz
non descendunt per elementum aque. Graue autem in
1 respectu etiam tripliciter sumitur. Primo pro illo qd
2 habet grauitatez nō summā. 2° pro illo qd hz grauitatē
3 cum mixtione leuitatis. 3°.ꝓ illo qd non est aptum de
scendere per elementa ignis aeris z aque. Primo z 2°°
ois terra vel aqua non pura est grauis in respectu.sz 3°°:
non est aliqua terra nec mixtū habēs grauitatez terre ꝙ
sit graue in respectu.aqua autē z mixta habētia grauita
2ᵐ tē aque dicunt͂ eē grauia in respectu 3°°. ¶ 2° notādum
1 ꝙ simpliciter leue sumit͂ tripliciter. Primo pro illo qd
2 hz leuitatez summā.vt ignis. 2°.pro illo qd non habet
aliquem gradū grauitatis admixtū cuz leuitate. vt aer
3 3°.pro illo quod est aptū natum ascendere ꝑ tria elemē
ta aque terre z aeris.z isto° solus ignis ē leuis simplr nō
autē aer.qz in ꝓprio elemēto nō trahit sursum nec deor
sum: Proportionabilr dicatur ꝙ triplr sumit͂ leue in re/
spectu ꝓ illo quod habet leuitatē non summā.z sic aer
2 purus est leuis in respectu. 2°.ꝓ illo quod habet leui/
tatem z mixtam cū grauitate:z sic aer non purus ē leuis
3 in respectu. 3° pro illo quod est aptum ascendere sz non
per tria elementa aque terre z aeri.z sic tā aer purus q̄
nō pur° dr leuis in respcū. ¶ Ex qbus manifeste seqt͂ ꝙ
ꝓprie loquēdo z stricte sola terra ē simplr grauis.z sol°
ignis simplr leuis.aq̄ aūt grauis i reᵘ.z aer leuis i respcū
p̊ᵃ ꝯ ¶ His visis sit hec p̊ᵃ ꝯclusio.numerus elementoꝝ non
potest probari per numerum qualitatum motiuaꝝ.pro
batur.quatuor elementa sunt diuersarum specieruz.sed
quatuor qualitates motiue non sūt diuersaꝝ specieruz.
igit͂.antecedens probatur.naz grauitas terre z grauitas
aque sunt eiusdem speciei specialissime:z etiam leuitas
aeris z leuitas ignis.igitur.assumptum arguitur sic.da/
to ꝙ terra esset perforata vsqz ad medium mundi. cer/
tum est ꝙ aqua per suam grauitatem naturaliter moue/
retur ad medium mundi sicut moueretur terra ergo il
le due grauitates sunt eiusdem speciei specialissime.pa
tet consequentia.quia per hoc probatur mixta habere
grauitatem terre vel aque. ¶ Consimiliter arguitur de
leuitate aeris quoniam aer moueretur ad concauum lu
ne si non esset impedimentum. sicut aqua ad medium
mundi. ¶ 2ᵃ conclusio. Grauitas z leuitas non possunt
2ᵃ ꝯ esse forme substantiales elementorum . patet. quia ele/
menta leuia specifice distinguuntur.z etiam elementa
grauia.z tamen leuitates eorum sunt eiusdem speciei ac
etiam grauitates inuicem sunt eiusdem speciei. Deinde
forme substantiales elementorum non sunt intensibi/
les nec remissibiles per Aristotl.in predicamentis. sed
grauitates z leuitates intendūtur z remittunt͂.ergo.zc.

¶ 3ᵃ ꝯ. Oē corpus graue aut leue vbicūqz ponat͂ est eq̄ 3ᵃ ꝯ
graue vel leue: ꝓbatur.oē calidū vel frigidum vbicunqz
ponat͂ ē eq̄ calidum vel frigidū :supposito ꝙ non remit/
tatur caliditas nec frigiditas. ergo per idem omne gra/
ue aūt leue vbicunque ponatur est eque graue aut leue.
patet consequentia.quia sicut caliditas z frigiditas sunt
qualitates intensibiles z remissibiles ita grauitas z le/
uitas.antecedens patet.eo ꝙ ignis est que calidus in ae/
re sicut in igne si non remittatur. z terra ita frigida in
aqua sicut in terra si non remittatur. ¶ Quarta conclu/ 4ᵃ ꝯ
sio. Si aliquod corpus est altero grauius aut leuius in
aliquo elemento. idem est eodem grauius vel leuius in
quolibet alio.patet exquo quodlibet illorum continue
manet eque graue.sicut.n.plumbum est lapide grauius
in aere.ita z in aqua. vnde sicut calidius vel frigidius in
vno elemēto est calidius vel frigidius in quolibet alio.
dato ꝙ non remittatur caliditas nec frigiditas: ita con/
similiter in proposito. Harū conclusionuz 2ᵃᵐ posui cō 4.c.2
tra commentatorem asserentem oppositum.alias autez p̊.c.17.
contra cōmunem modum loquendi : quod etiam alias
tenui.sed hoc iō ad presens vt appareat modus variādi.
Contra predicta arguitur.z primo contra primaz p̊ᵐ
conclusionem . quia videtur phs .4° celi 2.c.37.
probare numerum elementorum ex qualitatibus moti
uis. Itez tunc motus aque z motus terre deorsum non
essent diuersaruz specierum exquo grauitates sunt eius
dem speciei.sed consequens est falsum.quia vna portio
terre descendit per elementum aque vsqz ad elementū
terre:z non sic descēdit vna portio aque. immo quiescit
in elemento aque.quod non posset esse si ille grauitates
z illi motus essent eiusdem speciei.eo ꝙ oia eiusdez spēi
tendunt ad eundem locum . Deinde grauitas terre con/
surgit ex complexione frigiditatis z siccitatis :z graui/
tas aque ex complexione frigiditatis z humiditatis.sz
iste complexiones distinguuntur specie.ergo z grauita/
tes specie distinguuntur . ¶ 2°. arguitur. ꝙ grauitas z 2ᵐ
leuitas sunt forme substantiales elementorum.nam cuz
vapor ascendit vel exalatio leuitas est p̊ᵐ principium z
per se illius motus.sed principium primum z per se mo
tus localis est forma sbalis.igit͂ leuitas est forma sbalis.
Item motus localis precedit motum alterationis .igit͂
qualitates motiue localiter ꝑcedunt oēs qualitates alte
rationis.ergo grauitas z leuitas precedunt caliditatem
z frigiditatē humiditatē z siccitatē sed nō possent ꝑcede
re qualitates primas nisi essent forme sbales elemento/
rū igit͂.zc. ¶ 3° arguit͂. Qz aliqd ē grauius in vno elemē 3ᵐ
to q̄ in alio.qz lignū descēdit in aere z nō in aq̄. Similr
aer ascēdit i aq̄.z nō in aere.qd nō essz veꝝ nisi lignū eēt
grauius in aere q̄ in aq̄.z aer leuior in aq̄ q̄ in aere. Ex
hoc pōt probari aliquid in vno elemento esse grauius z
in alio non.qz magnū lignum velocius descendit per ae
rem q̄ paruū plumbū.z tamen in aqua plūbū descēdit z
non lignū. ¶ 4° arguit͂. Qz terra nō sit grauius simplr. 4ᵐ
nec aqua in respectu.quia data vna parua portione ter/
re pure illa tardius descendit q̄ magnum plumbum.
ergo plumbum est grauius illa.z per consequens illa nō
est simpliciter grauis. Similiter si terra esset perforata
eque bene descenderet aqua ad mediū mundi sicut ter
ra.igit͂ aq̄ est simplr grauis sicut terra:z nō solū in respcū.
Ad primum dicitur. Qz Aristoteles nunquam
voluit probare numerum elemen Ad p̊ᵐ
torum per numerum qualitatum motiuarum.sed bene
per qualitates motiuas sumptas simpliciter z in respe/ 4.c.37.
ctu intendebat probare numerū quaternarium elemē/
toruz.sic arguendo. Terre competit grauitas simplr z

aque in respectu. ergo aqua ⁊ terra distinguunt specie. si
militer igni cōpetit leuitas simplr ⁊ aeri in respectu. er-
go aer ⁊ ignis distinguunt spē. Ex his tn̄ non sequitur q̄
grauitas simplr ⁊ grauitas i respectu. aut leuitas simplr
⁊ leuitas in respectu distinguūtur specie. sicut nō sequit.
si alicui cōpetit caliditas in summo ⁊ alteri solum in re-
misso: illa differūt spē. ergo caliditas sūma ⁊ caliditas re
missa differūt specie. Itē cōcedo q̄ motus terre ⁊ aque
sunt eiusdem speciei. sicut motus ligni ⁊ lapidis quoruꝫ
vnū manet in aqua ⁊ alterꝝ descēdit. Et si querit. Quare
vna grauitas facit descendere per aquaꝫ ⁊ nō alia. dr̄ q̄
hoc pōt esse rōne leuitatis admixte vel forme sbalis de
terminantis ad quieteꝫ vel ad motū. Deinde negetur ꝯña
p cōfirmatiōe. q2 ignis ⁊ sol sūt diuersaꝝ specieꝝ: ⁊ tn̄ p
ducūt caliditates eiusdem speciei. ita stat duas. comple
xiōes esse diuersaꝝ specieꝝ ⁊ pducere grauitates vel le
Ad 2m uitates eiusdē speciei. ¶ Ad 2m dicit. q̄ illius motus pri
mū pncipiū ē forma sbalis ⁊ non leuitas. dato q̄ vapor
sit mixtū impfectū. si autē sit sbaliter aqua ille motus ē
ab extrinseco. ideo nō seqtur. leuitas est pm prinm illi9 mo
tus. igit est forma sbalis eius. nec semp forma sbalis est
pmū pnm motus nisi sit ab itrinseco. Itē cōcedo q̄ q̄lita
tes motiue precedunt alteratiuas elementorum. sed ille
motiue nō sunt grauitas nec leuitas. sed quedam q̄lita-
tes celestes mouentes instrumētaliter celū circulariter
Ad 3m ¶ Ad 3m dr̄. q̄ lꝫ lignū sit grauius certo plūbo extēsiue:
non tamē intensiue. ideo in aquam nō descendit ligniꝫ
pp magnā admixtiōeꝫ leuitatis. aer aūt ē eque leuis i ae
re sicut in aqua. sed q̄ ascēdat in aqua ⁊ nō in aere. hoc ē.
quia elemētū nō trahit sursū nec deorsū. in ppria spera.
Ad 4m cū sit in loco nāli. ¶ Ad 4m dicit. q̄ illud solū pbat ali
qd plūbū esse grauius extensiue certa terra. sꝫ hoc nō p-
bat grauitateꝫ simplr. sed bene si foret grauius intēsiue
ita q̄ haberet maiorē latitudinē grauitatis. Deinde li
cet aqua moueretur ad medium mundi sicut terra. non
tn̄ est simpliciter grauis sicut terra. quia ēt plumbū vel
lapis moueretur ad mediū mūdi si eēt foramē. ⁊ tn̄ nec
plumbum nec lapis est simpliciter tante grauitatis. si-
cut terra pura. quare. ⁊c.

Caplm. XXIII.

T.c.35. 8.ph.76 ARistoteles 2o. celi regulariter ponit q̄ ois mot9 nā
lis grauiū ⁊ leuiū ē velocior i fine q̄3 i pn
cipio ⁊ p oppositū eorūdē mot9 violēt9 ē
velocior i pnci° q̄3 i fine. nō faciēdo mē-
tiōeꝫ de motu locali celi. nec de motu al
teratōis vel ad quātitatē. q2 i illis dicta
pm phi vitatē nō hērēt. ¶ Iō ad declaratōeꝫ illoꝝ ē p notā
dū. Q2 piectū post exitū ei9 a manu pycientis mouet a q̄-
dā leuitate accn̄tali sibi impssa a pyciēte. ⁊ q2 hec vtus
violēter ipmit piectio ꝯtinue remittit. ⁊ sꝫ q̄ remittit
vtus illa ita remittitur motus. ⁊ hoc ē q2 mot° violēt9
ē velocior i pnci° ⁊ tardior i fine. nō. n. mouet ab aere: ne
fiat vacuū. q2 ꝯtinue aer tāgit piectū. Etiam mola fabri
mouet circualr post recessū mouētis ⁊ nō ab aere. q2 ē sē
per i eodē loco. g a vtute impssa. Et sꝫ hoc scit cā q̄re ve
locius pycit lapis q̄3 pluma. ⁊ veloci9 lācea lōga q̄3 bre
uis ēt forti9 pcutit. q2 lapis pl9 recipit d illa vtute q̄3 plu
ma: ⁊ diuti9 pseruat. ⁊ lācea lōgior pportōabilis manui
pl9 de virtute impssa recipit ⁊ meli9 retinet q̄3 lācea bre
2m uior. ¶ 2° notādū. q̄ i motu nāli grauiū ⁊ leuiuꝫ acqrit
q̄daꝫ grauitas accn̄talis p diuisiōeꝫ mediy ⁊ ꝯtinue ma
ior ⁊ maior iō ꝯtinue ē maior ppor° po° ad resistenm ⁊
ꝯnter velocior mot°. ob quā cām mot9 ille nālis dꝫ eē
velocior i fine q̄3 i medio. ⁊ i medio q̄3 i pnci°. non. n. pōt
dici q̄ iste motus fiat velocior pp maiorē raritatē aeris
causataꝫ a graui p calefactionē. q2 in hyeme pcipim9 gra
ue ita fortiter pcutere sicut i estate. ⁊ tn̄ aer ē dēsior i hye
me q̄3 i estate. Q2. n. possit acqri talis ipet9 q ē q̄litas accn̄
talis motiua pꝫ. Primo de mola q̄ velociter mouet post
sepationē a voluente. nō. n. mouet ab illo. q2 stat ipm es-
se mortuuꝫ. nec ab aere impellente. q2 continue ē i eodē
loco. ergo a vtute ipetus acqsita 2°. de currēte q nō pōt 2
qn̄ vult se retinere. ⁊ hoc est signum acquisiti impetus.
¶ His pmissis sit hec p° ꝯ. In piectōe grauiū ⁊ leuiū oc p° ꝯ
currūt tres mot9. vn9 nālis. ⁊ duo violēti. patet. nam dū
proycitur lapis ille violenter mouet. q2 in principio ex
trinseco preter inclinationem passi ⁊ aer pcedens etiam
violenter mouet ⁊ diuidit: q2 cōtra inclinatōem eius. sꝫ
aer sequens lapideꝫ naturaliter mouetur ne fiat vacuū.
¶ 2a cōclusio. Licet in medio vniformi velocitet mo- 2a ꝯ
tus nālis grauiū ⁊ leuiuꝫ: nō tn̄ in medio difformi. Pri
ma pars pꝫ. q2 cōtinue manet eadē resistena ⁊ potena au
getur. 2a est etiam euidens. quia si graue aut leue moue
tur per latitudinē vniformiter difformem incipiendo a
gradib9 remissiorib9 resistērie mediy. tūc eq̄ velociter p
cise moueret p totum. quia quanto augeret impetus tā
to resistena mediy reperiret maior. immo mediū posset
eē difformiter difforme i quo graue aut leue tardi9 mo- 2.c.35.
ueret circa finē q̄3 in pncipio. primā partē ꝯclusionis in 8.ph.76
tellexit phs. ⁊c. ¶ 3a ꝯ. Locus nālis grauiū ⁊ leuiū non 3a ꝯ
est cā effectiua motus ipsoꝝ: sed solū formalis finalis vl
preseruatiua. Prima ps pꝫ. qm̄ mouens ⁊ motū debēt
esse simul. 7mo phy. sed locus ⁊ graue aut leue locabile in T.c.7.
eo quando mouetur non sunt simul. ergo. Secunda ps
patet de loco naturali qui est influentia celestis: quoniā
ipsa influentia pseruat locatum ac actuat ipsiuꝫ extrinse
ce: ⁊ per illā existens in tali circūferentia vel situ mouet 4a ꝯ
graue vel leue. ¶ 4a ꝯ. Motus nālis grauiū ⁊ leuiū est
effectiue ab intrinseco formaliter: a generante virtuali-
ter. Prima pars pꝫ. ex quo dum graue mouet deorsum
mouet a sua forma sbali. Similr qn̄ leue mouet sursum
mouet a sua forma sbali. 2a pars declarat ex intentōe.
phi 8° phy. ⁊ 4° celi vbi dicit motū illū esse a generante. T.c.33.
vn̄ sicut elementa dr̄ esse virtualiter in mixto. s. quali-
tates prime: ita generans dicit virtualiter mouere gra-
ue aut leue: q2 virtus pducta ab ipso generāte est in gra
ui. vel leui motiua eiusdē. s. grauitas vel leuitas.

Cōtra predicta arguit. ⁊ primo. Q2 motus lapidis pm
sursum sit nālis: q2 est a principio itrinseco. s.
ob illa virtute impressa: vt dictū ē. ¶ 2° arguitur. Q2 in 2m
medio vniformi si velocitat ꝯtinue motus nālis. ⁊ pono
q̄. a. cōponat ex duob9 gradib9 leuitatꝫ ignis: ⁊ ex duob9
leuitatis aeris: ex duobus grauitatis aq̄ ⁊ duobus graui
tatis terre: ⁊ sit mediū ignis ⁊ aeris p quos dꝫ descēdere
resistētia: vt vnū p totum: ⁊ sequit q̄. a. in toto elemēto
ignis velocius mouebatur q̄3 in elemēto aeris. q2 ibi. 6.
gradus trahēt deorsum: ⁊ erit solū resistētia vt vniꝫ. q2
gradus ignis ē in ppria spera non trahēs sursuꝫ nec de-
orsum: dūmodo mediū sit vniforme: in elemēto autē ae
ris trahūt deorsum quatuor gradus solūmō. s. duo aq̄ ⁊
duo terre. ⁊ tres resistēt. s. duo ignis: ⁊ vnus gradus resi-
stētie mediy. ¶ 3° arguit. Q2 locus non sit causa forma- 3m
lis alicuius grauis vel leuis q2 locus sm phm 4° phy. T.c.27.
nō est materia nec forma locati: sed superficies diuisa ab 28.24z
eo. ¶ Quarto arguit. Q2 aliquis est motus grauiuꝫ vel Ad 4m
leuium naturalis qui non est ab extrinseco nec a gene-
rante: patet de motu aque sursum: ne fiat vacuum: non
enim est ab aliquo intrinseco: quia non a materia. vt pa-
tet: nec a forma: q2 ipsa tendit deorsuꝫ. Itē non a generā
te: q2 supposito q̄ sit corruptū generās per annum ante.

Ad p^m **Ad primū** negeť ꝙ motus lapidis sursū fit a pñ-
cipio intrinseco. Et ad ꝓbationē nego
illam ꝯñam. ille motus ē a ṽtute existēte in lapide. ergo
est a pñcipio itrinᵒᵒ. quia hic ꝑ pñcipiū intrinsecū. intel-
ligo ꝙ sibi nāliter determinat cōpositum nāle. mō lapis
nō determinat sibi nec inclinať ad leuitatez accñtalem
Ad 2^m nec aliqua pars eiᵒ. ¶ Ad 2^m diciť. Qꝛ impossibile ē nā-
liter tale mixtū esse. ideo argumentum nō ꝓcedit. ꝛ da-
to ꝙ tale eēt diceretť ꝙ illud velocius ꝛ velocius moue-
reť. Et cū dř ꝙ in aere tardiᵒ moueretur ꝙ̄ in igne. hoc
negeť. qꝛ licet habeat pauciores gradus essentiales tra-
hentes deorsum ꝛ plures resistentes. tamē habet plures
gradus accñtales rōne impetus acquisiti. ex quibus oi-
bus cōtinue, fit maior velocitas motus. Intelligendū tñ
ꝙ cum dico motum nālem esse velociorez in fine ꝙ̄ in
pñcipio debet intelligi versus finē ꝛ circa pñcipium. qꝛ
Ad 3^m tam in fine ꝙ̄ in pñciᵒ quiescit. ¶ Ad 3^m rñdetur. ꝙ Ari-
T.c.28. stotl. 4ᵒ phy. locutus est de loco qui est superficies. sꝫ hic
ꝛ.42. loquiť de loco qui est qualitas ꝛ virtus ꝓseruatiua loca
T.c.23. ti eo modo quo loquitur phus 4ᵒ celi. locus ē causa mo
Ad 4^m tus sui locati. ¶ Ad 4^m dicitur ꝙ aqua ascendens ne fi-
at vacuū mouetur a forma appetibili grauis. in descēsu
autez moueť appetitu spēi vt alias dicebam. Sed verū
ē ꝙ absolute nō moueť a gñāte: sed moueť virtualiter
a gñāte. i. habuit ṽtutē a gñāte. s. appetitū eēndi cū cor
pore: qua virtute sic mouetur. Caplm. XXIIII.

7. ph. p. **Dubitare** contingit circa vnū dcm
8. ph. 33. phi 7^mᵒ ꝛ 8ᵒ phy. ac 3ᵒ ce
3. c. 28. li. Qꝛ grauia ꝛ leuia se ipa nō mouēt. ꝛ ma
4. c. 22. xime inaīata. ¶ Ad cuiᵒ declarationē ē
notādū p. ꝙ differentia est inter moueri
p^m a se. ꝛ ꝑ se. ꝛ ex se. Illud diciť moueri a se
qḋ ē pñcipiū actiuū imediatū motus. vel
hꝫ nāliter ꝛ itrinsece hꝫ pñcipiū. Exēplū pmi. vt aia mo
T.c.61. ueť a se. p de aia. lꝫ ꝑ accñs. qꝛ ipa ē principiū motᵒ aialis
Exemplū 2ⁱ vt aīal moueť a se. qꝛ habꝫ nāliter aiaz que
ē immediatū pñcipiū motus. Illud aūt dicitur moueri
per se qḋ moueť ꝛ nō ad motū alicuius sibi imptinētis.
ꝛ sic nō solū moueť per se illḋ qḋ mouetur nāliter, sꝫ ēt
illud qḋ violēter. vt lapis ꝑ moueť sursum. Sed illud di
ciť moueri ex se qḋ moueť sine indigenᵒ alicuius itrīse-
ci. ꝛ sic aīal moueť ex se. quia solo appetitu pōt recipere
motū post quietē. nā post exꝑgefactōem pōt moueri nō
2^m ꝯcurrēte remouēte ꝓhibēs extrinseco nec gñāte. ¶ 2ᵒ
notandū. ꝙ aliquid dř se habere ad motū dupliciter. s. in
actu ꝛ in potētia. In actu qḋ actualiter moueť. In poten
tia vero qḋ non moueť sed est aptū natū moueri: ꝛ sic ite
8. ph. 4. rū dupliciter. Nā aliquid dř potentiale ad motū poten-
4. c. 25. tia essentiali: ꝛ aliqḋ potentia accñtali. Illud dř potētia
8. ph. 32 le ad motū potētia essentiali ꝛ nō hꝫ formam ad illū mo
tum: tñ est aptū natū hēre: ꝛ sic leue est potentiale ad mo
tum deorsum. qꝛ non hꝫ formaz motiuā deorsum sed po
test hēre per generationē grauitatis. Illud vero dř potē
tiale ad motū potentia accidētali qḋ hꝫ formam ad illū
motū: sed impediť ne exeat in actū: ꝛ sic graue detentuz
sursum dř potentiale ad motum deorsum.

pᵃ ꝯ ¶ His visis ꝛ pmissis sit hec pᵃ ꝯ. Motus nālis grauis
aut leuis nō est actiue imediate a generāte nec a remo-
uente ꝓhibens. pꝫ: qꝛ potētiale graue aut leue mouetur
2ᵃ ꝯ nāliter corrupto generante ꝛ remouente ꝓhibens. ¶ 2ᵃ
ꝯclusio. Impossibile est graue incipere motuz deorsum
sine cōcursu generātis vel remouētis ꝓhibēs. ꝓbať. nā
qñ graue incipit moueri deorsū: ipsum est sursum. igitur
anteꝙ̄ incipiat moueri deorsuz ē graue in actu vel solū
i poteᵃ. si i actu ꝛ ñ mouebať hoc erat rōne obstaculi qḋ
oꝫ remoueri ad hoc ꝙ icipiat moueri. si solū i potenᵃ. igi
tur indiget gñāte ꝓducēte in ipm grauitatē qua possit
icipere moueri deorsū. ¶ 3ᵃ cōclusio. graue i potenᵃ eēn 3ᵃ ꝯ
tiali ad motū deorsū indiget gñāte ꝛ i potenᵃ accñtali
idiget remouente ꝓhibens. pmū pꝫ. qꝛ graue in potētia
essentiali ad motū deorsū ē actu leue. ideo idiget gñāte
grauitatē vt deorsū moueať. 2^m ēt pꝫ. qꝛ graue in poteᵃ 2
accidētali ad motū deorsū ē graue in actu ideo non idi-
get generāte: sꝫ solū remouēte ꝓhibēs. ¶ 4ᵃ. ꝯ. Lꝫ gra- 4ᵃ ꝯ
uia ꝛ leuia inaīata moueanť a se ꝛ ꝑ se. nō tñ pñt moue-
ri ex se. Prima ps pꝫ. qꝛ aqua descendens deorsum mo-
ueť a se lꝫ nō pmo. qꝛ sua forma sbalis ē pñcipiū actiuuz
imediatū ꝛ pñcipale illiᵒ motᵒ. moueť ēt ꝑ se qꝛ ñ ad mo
tuz alicuiᵒ sibi imptinētis 2ᵃ etiā declarať. naz grauia ꝛ 2
leuia inaīata aut moueť nālr aut violenter. si nāliter. er
go indigerēt in pñcipio motus generāte vł remouēte ꝓ
hibens. vt est ostensuz. Si violenter. igř a pñcipio extrī
seco ꝛ ꝑ cōsequens ad talē motum indigent extrinseco.

Contra predicta arguiť. ꝛ p. Qꝛ graue in actu inci- p^m
pit descēdere nō cōcurrēte remouente ꝓ-
hibens. quia lapis positus sup colūnam pōt etiā descen-
dere pellendo lapidez extra colūnā absqꝫ hoc ꝙ moueа
tur colūna. ¶ 2ᵒ. sagitta mota sursum pōt incipere descē 2^m
dere deorsū sine cōcursu remouentis ꝓhibens. Similr
vapor vel argentū viuū motum sursuz reperiens obsta-
culū moueť deorsum. ꝛ tamē nō habet aliqḋ remouens
ꝓhibens. ¶ 3ᵒ arguiť. Qꝛ grauia ꝛ leuia inanimata non 3^m
moueť a se. qꝛ talia per se moueнť vt ꝯcessum est. sed oē
per se mobile diuidiť in partē per se mouentem ꝛ per se
motam. ergo grauia ꝛ leuia nō mouentur a se. sed a suis T.cō. p.
formis. hᵒᶜ ē Aristl. 7^moᵒ ꝛ 8ᵒ phy. vbi ēt dicit expresse ꝙ T.c.30.
grauia ꝛ leuia non mouent seipa. ¶ 4ᵒ. arguit. Qꝛ mo- 4^m
uentur ex se. quia naturaliter mouentur a principio in-
trinseco. ergo mouentur ex se. probatur ꝯña. qꝛ si nō. hoc
est ideo. quia in principio sui motus indigerent motore
extrinseco. sed illud nō tollit qn aialia moueanť ex se sꝫ
phꝫ 8ᵒ phy. ꝛ tñ indigēt motore extrīseco: qꝛ aut gñāte T.c.27.
aut remouēte ꝓhibēs. aut appetibili pᵒ exꝑgefactionē.

Ad primuz dicitur. ꝙ licꝫ nō remoueať colūna Ad p^m
tñ remoueť quies violenta rōne co
lumne. q̄ quidez priuatiue prohibebat motum sicut co-
lumna positiue. ¶ Ad 2^m dicitur. ꝙ prohibens motum Ad 2^m
deorsum in motu sagitte est leuitas accidentalis etiaz
impressa a proyciente que mouetur continue a forma
substātiali sagitte cū sit sibi discōueniēs. Siliter in de-
scensu vaporum ꝛ argenti viui exigitur gñāns grauitatē
ꝛ remouens leuitatem ꝓhibentē motū deorsū. ¶ Ad 3ᵒ Ad 3^m
diciť. qḋ licet oē per se mobile diuidatur in partem ꝑ se
mouentez ꝛ partē per se motam. non tñ sequiť quin idē
mobile moueatur a se. quia moueť ab vna parte sua. sꝫ
verū ē ꝙ nihil moueť a seipso p ꝑ se. Et ad phꝫ di. grauia 8. ph. 33.
ꝛ leuia nō seipa mouere. Dico ꝙ phs itelligit illa nō pos
se moueri a seipis sine indigētia alicuius extrinseci in
principio motᵒ. ¶ Ad 4^m negeť ꝯña. Et ad ꝓbationē di Ad 4^m
co. ꝙ licet aial moueatur ab appetibili: nō tñ illud appe
tibile semper ē extrinsecum: sꝫ pōt eē intrinsecuz. vt pa-
tet de sanitate mouente appetitum ad motum deambu
latōis que ē intrinseca ꝛ nō extrinseca. in motu autē gra
uiū ꝛ leuiū inaīatorū semꝑ exigitur in principio motus
motor extrinsecus deinde motus appetibilis non ē mo-
tus ꝓprie sed q̄dā mutatio seu inclinatio. mō in ꝓposito
fit mētio de motu ꝓpe sūpto scō ab extrīseco. vñ ñ pt tol
li grauitas vł leuitas: nec iduci siñ motu ꝓpe dcō nec pt
amoueri obstaculū suppoᵐ graui nec ipꝫ graue pellere
aut atrahere sine motu ꝓpe dcō. q̄re ꝛc. Cap. XXV.

Non per quietē in ꝓpria regione
ſꝫ ꝑ motuꝫ factuꝫ a graui
tate ⁊ leuitate poteſt cognoſci quid ē al
1ᵐ tero grauius aut leuiꝰ. ¶ Ubi notādū
p̄mo. Q̄ corpoꝝ q̄dā ſūt equalr̄ grauia. ⁊
q̄dam inequalr̄. Illa dr̄ equalr̄ grauia
quorū portōes equales in magnitudine
equaliter pōderāt. ⁊ hoc dato ꝙ illa ſint vniformia. q̄ꝛ ſi
eſſent difformia inequalr̄ ponderarent: non obſtāte ꝙ
alique portōes equales equalr̄ pōderarēt. Illa aūt dicū
tur inequaliter grauia: quorū equales portiones in ma
2ᵐ gnitudine inequalr̄ pōderarēt vt terra. ⁊ aqua. ¶ 2ᵒ no
tandū. Q̄ quibuſcūqꝫ grauibꝰ vel leuibus datis poſſi
bile ē ſcire ſine mēſura aut pōdere artificiali q̄d illoꝝ
ē altero grauiꝰ. ⁊ p̄mo in corporibꝰ ſolidis quibus aufe
rant̄ portōes eq̄les q̄ mittāt̄ i eādē aquā ⁊ videat̄ ſi am
bo deſcēdūt aut ambo natāt. aut vnū dſcēdit ⁊ alteꝝ na
tat. ſi vnū deſcēdit ⁊ alteꝝ natat: deſcēdēs eſt grauius q̄ꝫ
natās. Si vero ambo deſcendūt ⁊ eque velociter tūc ſūt
equalr̄ grauia. Si inequalr̄ tūc ſunt inequaliter grauia:
⁊ ꝓportionabilr̄ ſicut vnum altero velocius deſcendit
ꝓportionaľ ē altero grauius. Si autē ambo natant vi
deat̄ an equalr̄ ſūmergunt̄ ⁊ ſi ſic. ſunt equalr̄ grauia: an
inequalr̄: ⁊ ſic ſunt inequalr̄ grauia: ⁊ quantū vnū alte
ro plus ſubmergit̄ tanto altero eſt grauius. vt ſi in duo
bus lignis aſſignarent̄. 12. puncta. quorū vnius quatuor
pūcta ſubmergerent̄ ⁊ alterius. 8. illud cuius. 8. puncta
3ᵐ ſubmergerent eſſet in duplo grauius. ¶ 3ᵒ notandum.
idem in corporibus liquidis. vnde dato ꝙ vnū lignum
ponat̄ in aqua ⁊ in oleo videat̄ vbi magis ſubmergitur
⁊ illud in quo magis ſubmergit̄ de ligno illud ē minus
graue. Si aūt equalr̄ ſūmergeret̄ in quolibet illoꝝ tūc
ambo ſūt equalr̄ grauia. vn̄ ſi quatuor pūcta ſūmergūt̄
in quolibet tūc aqua ⁊ oleum ſunt equalr̄ grauia. Si āt
in aqua ſūmergerent̄ quatuor ſolū et ī oleo. 8. aqua fo
3ᵒ ret in duplo grauior oleo. ¶ 3ᵒ manifeſtatur idē de duo
bus corporibꝰ quoꝝ vnū ē liquidū ⁊ aliud ſolidū ponā
tur. n. ambo in aqua. ſ. lignū ⁊ oleum. ſi ſuperficies ligni
fiet equalis ſuꝑficiei aque ambo erunt eq̄ grauia ſi non
oleum erit grauius ⁊ hoc ſm̄ ꝓportiōem punctoꝝ ſu
pernatantium ad puncta ſubmerſa.
1ᵃ ꝯ ¶ His viſis ſit hec p̄ma ꝯcluſio. Motus naturales gra
uium ⁊ leuium ꝓueniūt p̄ncipaliter a formis ſūbſtantia
libꝰ. ⁊ inſtrumētalr̄ a grauitate ⁊ leuitate. Prima pars
T. cō. 3. pꝫ. eo ꝙ illi motus ꝓueniūt p̄ncipalr̄ a natura. 2ᵒ. phy. ſꝫ
non a mā que eſt a mā. igit̄ a natura q̄ ē forma ſubſtātia
2 lis. 2ᵃ pars eſt euidens. ꝙ deficiēte grauitate corpora na
turalia nō deſcendūt. ⁊ deficiente leuitate corpora natu
2ᵃ ꝯ ralia non aſcēdūt. ¶ 2ᵃ ꝯcluſio. Si materia vel forma
grauis aut leuis ſepararet̄ a grauitate vľ leuitate nō mo
ueret̄ deorſum nec moueret̄ ſurſuꝫ. pꝫ q̄ꝛ ſibi deficeret ī
ſtrumētuꝫ motus. ſicut. n. aqua nō frigefacit deficiente
frigiditate: nec aer humectat deficiēte humiditate: ita
materia ⁊ forma nō mouerent̄ ſurſuꝫ nec deorſum defi
3ᵃ ꝯ ciente grauitate ⁊ leuitate. ¶ 3ᵃ ꝯcluſio. Si tam graui
tas q̄ꝫ leuitas eſſent ſeparata a mā ⁊ forma ſed cōiuncta
quantitati adhuc moueret̄ ſurſum vel deorſū. pꝫ. nā fri
giditas exiſtens in hoſtia cōſecrata agit nō obſtante ꝙ
ſit ſeparata a materia ⁊ forma. ⁊ ita in ꝓpoſito moueret̄
grauitas aut leuitas ad locū ſuū: dūmō eſſet ꝯiūcta quā
titati. q̄m deficiente quātitate ñ moueret̄. eo ꝙ nulla q̄
litas deficiēte quātitate poſſet diuidere mediū. ⁊ ꝯſr̄
4ᵃ ꝯ nō poſſet moueri. ¶ Quarta ꝯcluſio. Grauia ⁊ leuia ap
petūt moueri ꝑ lineas breuiſſimas ad ſuas regiones in
quibuſcūqꝫ ſūt. non trahūt ſurſum nec deorſum. Prima
pars. pꝫ. nā grauia ⁊ leuia extra loca naturalia appetūt
venire ad illa ita cito ſicut poſt ex parte ſui principij mo
tiui. ſed citius veniūt ad ſua loca ⁊ ad ſuas regiones ꝑ li
neam breuiſſimam q̄ꝫ per aliquam aliam. ergo. 2ᵃ pars 2
eſt euidens ad experientiam. eo ꝙ homo exiſtens in ꝓ
funditate aque ſupra ſe nullam ſentit grauitatem aque.
Contra predicta arguitur. ⁊ primo contra p̄mam 1ᵐ
concluſionem. Quoniam ſi graue moue
tur a grauitate. ⁊ cuꝫ ad motum grauis oportet moueri
grauitatem: ſequitur ꝙ grauitas mouetur a grauitate. ⁊
ſic idem mouet̄ a ſeipſo. quod eſt contra p̄hm 7ᵐᵒ ⁊ 8ᵒ. T. c. p̄.
phy. ¶ Secūdo arguit̄ contra 2ᵃᵐ ꝯcluſionē. ponendo 2. 33.
ꝙ forma ſūbſtantialis grauis ſit poſita ſurſum ſine graui 2ᵐ
tate: ⁊ ſequitur ſm̄ illam cōcluſionē ꝙ non mouetur ſed
quieſcit. igit̄ nāliter vel violenter. non naturaliter: q̄ꝛ
eſt extra locū naturaleꝫ nō violenter. quia non videtur
eſſe aliquod detinens formam illam extra locum natu
ralem. ¶ Tertio arguit̄ cōtra 3ᵃᵐ cōcluſionē. Quoniaꝫ 3ᵐ
grauitas ⁊ leuitas nunq̄ꝫ mouent niſi vt inſtrumēta for
me ſubſtantialis. vt patet per primam ꝯcluſionem. igit̄
ſeparate a forma ſūbſtātiali nō mouerent inferius nec ſu
perius: ex quo nō haberent formam ſūbſtantialem: virtu
te cuius traherēt ſurſum vel deorſum. ¶ Quarto argui 4ᵐ
tur cōtra 4.ᵃᵐ cōcluſionē. ⁊ probo ꝙ grauia ⁊ leuia nō ap
petant moueri per lineas breuiſſimas. quia tunc ſequit̄
ꝙ nunq̄ꝫ grauia poſita in equilibri deſcenderent. ꝯñs ē
falſuꝫ. ⁊ cōtra experientiam. ⁊ patet ꝯña. quia talis mo
tus eſt per lineaꝫ obliquaꝫ. ¶ Secūdo arguitur. Q̄ gra
ue aut leue in ſua regione trahēt ſurſum vel deorſum. q̄ꝛ
plus ponderant in equilibri veſica plena aere q̄ꝫ ſine il
lo. vt experientia docet.
Ad primū conceditur ꝙ idem mouetur a ſeipſo: Ad p̄ᵐ
⁊ ad p̄hm dico ꝙ ipſe intendit nihil 7. ph. p̄.
moueri a ſeipſo primo ⁊ per ſe. modo grauitas mouetur 8. ph. 33.
a ſeipſa per accidens. quia mouendo graue mouet ſeip
ſam. ¶ Ad 2ᵃᵐ reſpondet̄. ꝙ in caſu illa forma quieſce Ad 2ᵐ
ret violenter. Ad improbationem negetur conſequētia.
quia aliquid poteſt imaginari quieſcere violenter du
pliciter. Uno modo propter aliquod violentans poſiti
uum ipſum detinens ⁊ prohibens. Alio modo propter d
fectuꝫ ⁊ carentiam alicuius. requiſiti ad ſuum motuꝫ na
turalem. primo modo non quieſceret violenter illa for
ma: ſed bene. 2ᵒᵒ. ¶ Ad tertium negetur ꝙ grauitas ⁊ le Ad 3ᵐ
uitas nunq̄ꝫ mouent niſi vt inſtrumenta forme ſubſtan
tialis. dato enim ꝙ vapor ſit ſubſtantialiter aqua leui
tas eius mouet ſurſum non vt inſtrumentuꝫ forme ſub
ſtantialis. quia ille motus eſt violentus forme ſubſtan
tiali. ſed ſolum vt inſtrumentum radioꝝ ſolariuꝫ at
trahentiuꝫ ſurſum vapores ⁊ exalationes. ſicut enim ca
liditas aque poteſt agere ⁊ non vt inſtrumentuꝫ forme.
ita grauitas ⁊ leuitas. Et ad probationem aſſumptaꝫ ꝑ
primaꝫ concluſionem dicitur. ꝙ illa concluſio intel
ligitur de motu q̄li producitur tam a forma: q̄ꝫ a gra
uitate vel leuitate: quod principaliter prouenit a forma
⁊ inſtrumentaliter a qualitate motiua. ¶ Ad quartum Ad 4ᵐ
negetur conſequentia. quia grauia ⁊ leuia appetitu prin
cipali appetunt moueri per lineas breuiſſimas ⁊ appe
titu ſc̄dario appetūt moueri ꝑ lineas curuas: ſi moueri
non poſſunt per breuiſſimas. ¶ Ad aliud cuꝫ dicitur ꝙ
leue in ſua regione trahit deorſum. verum eſt ſi infra ip
ſum ſit aliquid leuius. ſi autem non ſit aliquid leuius in
fra ipſum nō trahit ſurſum nec deorſum. ⁊ ſic eſt intelli
genda illa concluſio. modo aer condenſatur in veſica. ⁊
conſequenter habet aerem leuiorem infra ipſum. qua
re oportet ipſum deſcendere ī propria regione. quia gra

uiora appetunt esse sub leuioribus. et leuiora super gra-
uiora.

¶ Expleto libro de celo qui est secunda pars istius sum-
me. Incipit tertia pars que correspondet libro de gene
ratione et corruptione. Capitulum .I.

Tractaturi de generatio

ne et corruptione elementorum per actio-
nem et passionem qualitatum primarum
prouenientem ex maiori et minori inten-
sione et remissione illarum. ostendam pri-
mitus qualiter intenduntur et remittun-
tur. et penes quid earum intensio intenditur atque remis
pm sio. ¶ Ubi notandum primo quod intensio dupliciter su-
calcu^tor mitur. s. verbaliter et nominaliter. Intensio verbaliter
i de vni- sumpta est alteratio mediante qua acquiritur qualitas seu
formi^bus motus mediante quo acquiritur successiue forma. et sic
dicimus aliquam formam intendi. vtputa albedinem
vel nigredinem. Intensio nominaliter sumpta est mo-
tus qualitatis quo ipsa intensa dicitur. et sic dicimus ca-
liditatem vel frigiditatem esse intensam. ¶ Consimili-
ter dicatur de remissione. quod vno modo sumitur verbali-
ter pro motu ad formam imperfectam. Alio modo noialiter pro
illo quo aliquid denoiatur remissum. de intensione vel re
missione verbali loquar in hoc capitulo. et noiali in alio. ¶ 2m
2m notandum quod aliquid dupliciter intenditur. s. proprie et improprie. Illud in-
tenditur proprie. quod suscipit subiectiue intensionem. et sic
compositum substantiale proprie intenditur. vt colligi-
tur a philosopho in predicamentis. capitulo de substantia. Illud
autem intenditur improprie quod recipit intensionem so-
lum coextense. ita quod gradus adueniens et gradus subse-
quens sunt in eodem subiecto primo. et isto modo inten-
ditur gradus vt duo caliditatis cum sibi aduenit alius
gradus tante intensionis. ex quibus resultat gradus vt
quatuor. Consimiliter dicatur de remissione. quod illud
proprie remittitur quod subiectiue recipit remissionem.
Et id improprie a quo tollitur intensio per solam coextensionem.
p^a 9 ¶ His visis sit hec prima conclusio. Licet aliqua qualitas
sit intensibilis et remissibilis. non tamen quelibet. patet per
T.c.15. Aristotelem in predicamentis: et in 7mo phy. vbi Aristotelem inten-
dit qualitates de quarta specie pertinentes ad figuras non
intendi nec remitti. sed bene qualitates aliarum specierum: vnde
vna qualitas est altera intensior vel remissior: sed nullus
circulus vel triangulus est altero intensior vel remissior:
2a 9 cum hee figure consistant in indiuisibili. ¶ 2a conclusio
Subiectum qualitatis et non qualitas proprie est intensibi-
le et remissibile: patet: quia proprie loquendo dicimus aliquod
calidum esse calidius quam primo erat. et esse minus calidum
quam postea erit: sed nullam qualitatem dicimus proprie in-
tensiorem quam primo erat: sed aggregatum ex priori calidita-
te et subsequente esse intensius quam erat caliditas preexistens.
Caliditas enim vt duo non potest esse nisi caliditas vt duo: ergo
3a 9 proprie loquendo non potest esse intensior nec remissior. ¶ 3a
conclusio. Licet gradus qualitatum indiuisibiliter producantur: tamen qua-
litates graduales temporaliter acquiruntur. Prima pars patet. eo
quod gradus sunt indiuisibiles in latitudine sicut puncta in
T.c.17. linea ad quos non est per se motus. vt colligitur 7mo phy. 2a
pars est nota. eo quod quelibet talis qualitas habet medium. sed
T.c.22 medium secundum philosophum 5o phy. est illud in quod prius deuenitur quam
in extremum. ergo talis qualitas gradualis temporaliter et succes-
4a 9 siue acquiritur pro parte post partem. ¶ 4a conclusio. Intensio
qualitatis fit per additionem qualitatis ad qualitatem
in eodem subiecto. probatur. nam sicut est in augmentatio
ne ita videtur esse in alteratione. sed augmentatio proprie
dicta fit per additionem quantitatis ad quantitatem eiusdem

rationis. igitur in alteratione intensio debet fieri per additionem
qualitatis ad qualitatem in eodem subiecto primo. Et notan-
ter dicitur in eodem subiecto: quia si caliditati vt duo addere
tur caliditas vt duo in parte immediate et non in eadem
non propter hoc esset facta intensio caliditatis. Ex ista con Cor^m.1.
clusione sequitur. quod in intensione qualitatis gradus prece
dens manet cum sequente: et ex qualitate precedente et sequente fit
qualitas intensior vt patet. quia in augmentatione quantitas pre-
cedens manet cum sequente. Unde si in intensione quali
tatis non maneret precedens cum sequente: Primo seque-
retur quod duo corpora equaliter luminosa non causarent inten-
sius lumen quam vnum illorum. patet. dato quod successiue ostende
rentur eidem medio: ex quo primum lumen non maneret cum
2o. consequens est contra experientiam. 2o sequitur quod summa caliditas Cor^m.2.
subito corrumperetur. consequens est impossibile et probatur consequentia. quia
statim corrupto gradu summe caliditatis incipit noua ca
liditas secundum se et quodlibet sui. secundum fautores alterius opi-
nionis. 3o sequitur. quod ad nullam qualitatem esset per Cor^m.3.
se motus. consequens est contra philosophum 5o et 7mo. phy. et probatur consequentia. T.c.18.
quia quelibet qualitas indiuisibiliter acquiritur. 4o sequitur quod T.c.14.
frigiditas posset generare omnem caliditatem citra summam et et 15.
caliditas remissa caliditatem in duplo intensiorem. Pri- Cor^m
mum patet. quia frigidum potest remittere caliditatem summam. qua
remissa resultat alia caliditas omnino de nouo. que cum
sit producta non videtur ab alio quam a frigiditate. 2m patet. si
caliditas vt duo remitteret caliditatem vt 5. qua remis
sa nouiter esset producta caliditas vt quatuor et non ni-
si a caliditate vt duo.

Cõtra

predicta arguitur. et permaxime contra conclu pm
sionem 4am cum suo correlario. Nam dato il
lo sequitur primo quod corpus luminosum finite potentie infinitum lu
men potest producere intensiue. probatur. et pono quod a. sit vnum
corpus luminosum distans a b. per lineam pedalem et mo
ueatur in ista hora continue versus b. isto posito arguitur sic.
a. producit in b. infinita lumina quorum quodlibet erit inten-
sius lumine ipsius b. pro primo instanti hore. ergo si hec
omnia lumina manebunt inuicem ex his fiet lumen infini
tum. ¶ 2o sequitur. Quod finite calidum in hora posset producere 2m
caliditatem infinitam intensiue. probatur. et pono quod a. calidum
finitum in prima parte proportionali hore future corrum
pat medietatem frigiditatis summe inducendo medietatem sum-
me caliditatis. cum ergo in 2a parte proportionali resistentia erit
in duplo minor. igitur et in 2a parte inducet tantam caliditatem si-
cut in prima. patet consequentia. quia per equale tempus inducet in duplo
maiorem caliditatem. igitur in tempore subduplo debet inducere
tantam caliditatem: et per consequens cum resistentia in 3a parte proportio
nali hore erit in quadruplo minor. a. inducet iterum tantam
caliditatem sicut in prima parte. cum omnis caliditas producta ma
neat simul: per conclusionem: igitur in fine erit caliditas infi-
nita. ¶ 3o sequitur: quod quelibet albedo est infinite perfectionis 3m
patet: quia quelibet albedo est duple perfectionis ad suam medieta
tem: et quadruple ad quartam suam: et sic in infinitum: sed quelibet al
bedo est alicuius perfectionis et maioris: quam aliqua nigredo: 4m
igitur quelibet albedo est infinite perfectionis. ¶ 4o sequitur. Quod
caliditas remissa stat cum caliditate summa. consequens est falsum.
quia frigiditas staret cum caliditate summa. ex quo cum quali-
bet caliditate remissa stat aliquis gradus frigiditatis: et pro
batur consequentia. dato quod tota latitudo caliditatis producatur in hora a
non gradu vsque ad gradum summum: tunc cum gradu summo stabit
a. gradus vt duo vt tria et sic de aliis. ¶ Deinde arguitur au T.c.15.
ctoritatibus Aristotelis. nam 5o metha. inquit philosophus. Specie differunt quorum
cumque contraria in eodem subiecto differentiam habent. sed omnes gradus calidita T.c.12.
tis sunt eiusdem speciei. ergo nulli eorum possunt esse in eodem subiecto primo.
¶ Item 5o metha. vnum numero sunt quorum materia est vna: sed
omnes duo gradus caliditatis differunt numero. igitur non sunt in eadem

T.cõ.15. mã. Itẽ q̃litas ẽ diuisibilis p accñs p̊.t.6.phy.rõne q̃ti
T.c.37. tatis:sed si manerẽt plures gradus eiusdez spẽi in eodẽ
subiecto illi distinguerentur p se. & nõ rõne quãtitatis.

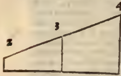
Ad p̊m **Ad primuz** respõdetur q̄ nõ sequitur incõueniens adductuz. & ad pbationẽ admisso casu negetur ɔña.q2 idez argumẽtuz posset fieri de oĩ qualitate pducta a certo gradu q̄ agẽs illaz qualitatez pduxit infinitaz:q2 pduxit infinitas qualitates:quarũ quelibet fuit intensior illa a qua incepit alteratio. Jõ dicitur q̄ si a.sit luminosuz.vt.8. pducens in principio hore ĩ b.punctũ lumen vt q̃tuor in tota hora nõ pducet nisi tantuz lumen precise:licet in quolibet instanti pducet graduz luminis intensiorẽ q̃z in principio pduxit in b.nec ex his gradibus infinitis resultat lumen ĩfinituz seu gradus infinitus.sicut nec ex infinitis punctis resul
Ad 2m tat linea ĩfinita seu pũctus infinitus. ¶ Ad 2m negetur ɔña.& ad pbationẽ iterũ negeẽ ɔña.q2 velocitas alterationis nõ attẽditur absolute penes pportionẽ potẽtiaꝝ ad suas resistẽtias:sed penes pportionem pportionum cum determinata applicatione. modo proportio prime ptis pportiõalis nõ erit dupla ad pportionez scdẽ ptis pportiõalis.dato.n.q̄ potẽtia actiua.a.sit:vt.8.& resistẽtia friditatis sit vt quattuor in parte prima pportionali agat a pportione dupla:sed in dupla nõ aget a pportione quadrupla.& hoc ponendo q̄ solum caliditas in hora debeat introduci.quia si ageret in secunda parte pportionali a proportione dupla tunc produceret secundam medietatem caliditatis.ideo oportet dicere in casu isto q̄ nõ manebit equalis applicatio per totum tempus pro
Ad 3m pter implicationem contradictionis. ¶ Ad tertium negetur iterum inconueniens adductum.& ad pbationez illius negetur primo antecedẽs:quia sicut linea bipedalis nõ est perfectior pedali:lz sit maior:ita nulla albedo est altera albedine perfectior licet sit intensior. ¶ Secundo negetur consequentia.quia per idem probaretur aliquem angulum rectilineum esse infinitum:q2 aliqs angulus rectilineus est duplus ad suam medietatẽ & q̄druplus ad suam quartam.& sic in infinitum: sed quilibet angulus rectiline⁹ est aliquãte magnitudinis & maior q̃z sit angulus cõtingentie. igitur angulus rectilineus est infinite magnitudinis.ista consequentia nõ valz.
Ad 4m nec alia. ¶ Ad quartum concedo q̄ infinite remissa caliditas stat cum caliditate summa.ex hoc tamen non sequitur q̄ aliqua frigiditas stet cum caliditate summa. quia licet cum qualibz caliditate remissa separata a sũma sit frigiditas:nõ tamen cuz caliditate remissa coniũcta caliditati summe. Deide dicitur ad auctoritates. ad
5.me.15. primaz.q̄ Arist.loquitur de illis quoꝝ vnuz nõ ẽ necessario potentiale ad aliud.modo gradus vt vnuz est ne
5.me.12 cessario potentiale ad graduz vt duo. ¶ Ad secũdaz.q̄ aliqua dicuntur idẽ numero dupliciter.s.realiter & subiectiue. Primo modo non sunt duo gradus idem numero:sed bene secundo modo:quia ambo fundantur in eo
p̊ ph.15. dem subiecto. ¶ Ad tertiuz dicitur.q̄ qualitas est diui
6.ph.37 sibilis extẽsiue per accñs.iuxta intẽtionem phi.tñ est p se diuisibilis intẽsiue.q̃re &c. Cap. II.

De intensione noiatr supra est ɔñr dõz.s.penes qd attẽdiẽ itẽsio q̃litatis. ¶ Ubi p nõn
p̊m dũ.q̄ nulla q̃litas p⁹ ẽ ĩfinita:q2 dato opposito seqẽ q̄ si aliqd calm sũmũ icipiat remitti q̄ subito depdet latitudinẽ ĩfinitã alr nũq̃z forct remissũ & cũ friditas eq̄ velociter iducaẽ sic calitas depdiẽ seqẽ q̄ friditas subito acqret latitudinẽ ĩfinitã icipiẽdo a nõ gradu.qd ẽ impose. ¶ 2⁹ nõn^m q̄ i q̃lz latitudie q̃litatĩ itẽsio & remissio 2m
se hñt puatiue:ita q̄ itẽsio dic̃ hĩtu & remissio puatiõez & sũt ãbe latitudies coextẽse.ita q̄ vbi ẽ grad⁹ vt 4^or itensiõis ibi ẽ grad⁹ vt 4^or remissiõis. et vbi ẽ grad⁹ vt duo itẽsiõis ibi grad⁹ vt duo remissiõis.& vbi nõ grad⁹ itẽsionis ibi grad⁹ sũm⁹ remissiõis. & se hñt isti gradus modo opposito q2 sicut gradus vt duo intẽsiõis est subduplus ad gradũ vt q̃tuor itẽsionis:ita gradus vt duo remissionis est duplus ad graduz vt q̃tuor remissionis.
¶ Istis presuppositis sit hec p̊ma ɔclusio. Intensio qua p̊a ɔ̃
litatis nõ attenditur penes multitudinez graduum nec remissio penes paucitatez taliuz.patet.q2 dato opposito nulla qualitas gradualis esset altera intẽsior vel remissior.cõsequens est falsum.& pbatur ɔsequentia:q2 nulla qualitas gradualis habet plures gradus q̃z alia nec pauciores cum quelibet habeat infinitos. ¶ Secunda con 2a ɔ̃
clusio. Intensio qualitatis nõ attenditur penes minorẽ admixtionem cõtrarij.nec remissio penes maiorem.pz q2 lumen est intensum & remissum.& scientia est intensa vel remissa:& tamẽ nulluz istorum habet admixtionem cum suo contrario.eo q̄ tenebra nõ potest admisceri lumini.nec ignorantia scientie. Similiter gradus summus caliditatis vel frigiditatis est intẽsus vel remissus:& tñ nõ habz admixtionẽ ɔ̃rij.vt notum est.& si allegaẽ phũs Cõ.19.
5⁰.phy.di.intẽsius est qd hz minus de suo ɔ̃rio. ɔceditur. quia quãto aliqd habz minus de suo ɔ̃rio tanto intẽsius est.nõ tamẽ pter hoc attenditur intensio penes minorem admixtionẽ ɔ̃rij. ¶ 3a ɔclusio. Intensio qualitatis 3a ɔ̃
nõ attenditur penes appropinquationẽ ad summũ.nec remissio penes recessum ab illo.pz.q2 dato opposito seqtur q̄ latitudo caliditatis sit infinita.ɔsequens est fIm. & pbaẽ ɔña.q2 ĩfinite aliqs gradus appropiquat gradui sũmo.& infinite modice recedit aliquis gradus ab eodẽ gradu.añs pz.q2 aliqs gradus aliqualr appropinquat & aliqs in duplo magis.& sic in ĩfinitũ. Itẽ si aliqua latitudo qualitatis esset infinita.nullus gradus finitus eẽt altero intẽsior vel remissior.qd est falsum.& pbatur ɔseq̃ntia.q2 nullus plus appropiquaret gradui sũmo q̃z alius: nec aliquis magis ab eodẽ distaret q̃z alius.cuz vtrobiq̄ esset distãtia infinita. ¶ 4a ɔ̃. Intensio qualitatis at 4a ɔ̃
tẽditur penes distãtiã a nõ gradu remissio penes appropinquationẽ nõ gradui. pbatur.nam intẽsio qualitatis & remissio eiusdez attẽditur penes aliqd:sed non penes multitudinẽ vel paucitatẽ graduũ.nec penes admixtionez maiorez vel minorem cuz suo ɔ̃trario.nec penes appropinquationẽ ad sũmuz.vel recessuz ab illo.igitur penes distãtiam a nõ gradu & ppinquitatez ad ipsuz.tenet ɔsequẽtia cũ prima parte antecedẽtis.2a autez est ostensa in prioribus cõclusionibus. Item maioritas quantitatis attẽditur penes distantiã a nõ quãto.& minoritas penes appropinquatiõez ad nõ quantũ.ergo pariformiter intensio attenditur penes distãtiaz a non gradu. & remissio penes ppinqtatẽ ad illuz.

Contra istam conclusionem arguitur.naz data illa sequitur primo q̄ quili p̊m arg^m fuisset calcula^rus
bet gradus est ita intensus sicut remissus.patet cõsequẽtia:q2 quãto est distantia inter aliquem gradum & non graduz tanta est propinquitas inter illos:sed consequẽs est falsum.probatur & pono q̄ a.& b.sint duo gradus remissi.a.tamen intensior.b.quo posito si tam.a.q̃z.b. ẽ ita intensus sicut remissus.igitur intensio.a.& sua remissio sũt eq̃les:& silr remissio b.& sua itẽsio sũt eq̃les.tũc argẽ. sic. Intẽsio.a.est maior q̃z itẽsio.b.p casũ: sed remissio.a. est eq̃lis sue intẽsioni.igiẽ remissio.a.est maior intẽsiõe b.pz ɔña.q2 omniuz duoꝝ equaliuz ad tria est eadem

proportio per Euclydē τ Campanū.tunc vltra. remissio a.est maior intēsiōe.b.sȝ remissio.b.ē eq̄lis itēsioni eiuſ dē.igitur remissio.a.est maior remissione.b.pȝ cōsequētia.vt supra:q2 eiusdem ad duo equalia est eadē ꝓportio:sed cōsequens e st falsum.eo ꝙ.a.est min⁹ remissū q̄ȝ b.

2m b.¶ Secundo sequitur.ꝙ ex vniformi deperditione intensionis sequitur vniformis acquisitio remissionis. patet consequentia.quia deperdere intensionem est appropinquare nō gradui:sed consequens est falsum.ꝓbatur.τ pono ꝙ gradus vt quatuor caliditatis vniformiter remittatur ad graduȝ vt duo in ista hora.cum g̊ gradus vt quatuor in prima medietate hore deperdet ꝓportioneȝ sexquitertiam intensionis.τ in secunda proportioneȝ sexquialteraȝ:quia in medio instanti erit vt tria.τ in fine hore vt duo. ergo in prima parte hore acquiret ꝓportionem sexquialteram remissionis.τ in secūda medietate ꝓportionē sexqalterā.igiť maiorē latitudinē remissiōis acqret in 2a medietate q̄ȝ i p̊a.pȝ ꝯña:q2 si gradus vt tria caliditatis in p̊a medietate hore acqret ꝓportionē sexqtertiaȝ.τ in 2a medietate ꝓportioneȝ sexqalterā.in 2a medietate maiorē latitudinē acqret q̄ȝ in p̊a.q2 in fine p̊me esset vt q̄tuor:τ in fine scd̄e eēt vt.6.Si g̊ maiorē latitudinē remissionis acqret in 2a medietate hore q̄ȝ in p̊a.nō g̊ vniformiter acqret gradus vt q̄tuor remissionē sicͭ vniformiter depdet intēsionē.

3m ¶ 3o seqť.ꝙ eque ꝓportionalr maiorať remissio sicut itēsio miorať.pȝ.q2 quāto aliqd est min⁹ intēsuȝ tāto est magis remissuȝ.τ quāto min⁹ distat a nō gradu tāto ē ꝓpinquus illi:sȝ ꝯña est falsuȝ:q2 in p̊ori casu quāta est depditio intēsiōis tāta τ vniformis est acqsitio remissiōis.ergo gradus vt q̄tuor caliditatis tātā p̄cise acqrit remissioneȝ in 2a medietate hore sicut in p̊ma.g̊ maiorē ꝓportioneȝ acqret in p̊ma pte q̄ȝ in 2a: τ per ꝯñs nō eque ꝓportionalr maiorať remissio sicͭ minoratur intēsio:q2 maiorē ꝓportionē deperdit intensio in 2a medietate hore q̄ȝ in p̊ma. penultima ꝯña tenet ex hoc.q2 eq̄lis excessus addit⁹ maiori τ minori maiorē ꝓportionē respectu minoris facit q̄ȝ respectu maioris. nā gradus vt vnuȝ addit⁹ gradui vt duo facit ꝓportionem sexqalterā.τ additus gradui vt tria facit ꝓportionē sexqtertiā.

4m ¶ 4o seqť.Q2 si aliq̄ duo icipiant remitti a non gradu remissionis ꝯtinue manebūt eque remissa.pȝ. q2 ꝯtinue vt apparet erūt eque ꝓpinqua nō gradui:sȝ ꝯñs falsum.ꝓbať.τ pono ꝙ a.sit nūc in duplo intēsius.b. τ itendanť in ista hora eque velociter in ifinitū:ita ꝙ in fine hore p̊ qōlibȝ illoꝝ erit ifinitū.τ pono ꝙ in eodē istāti ambo icipient remitti τ ꝯtinue in 2a hora eque velociter τ ꝯsilr remittenť vsq̄ȝ ad gradū ifinitū remissionis: sicut in p̊a hora itēdunť.τ pȝ ꝙ.a.τ.b.icipiēt a nō gradu intēsiōis eq̄ velociter remitti:τ tñ nūq̄ȝ erūt eq̄ remissa.

Ad p̊m **Ad primuȝ** negeť ꝯña.τ dico ꝙ nullus grad⁹ est ita intēsus sicut remissus.nec magis intēsus q̄ȝ remissus.nec min⁹ intēsus q̄ȝ remissus:q2 itensio τ remissio cū p̊uatiue opponanť nō sūt vere ꝯparabiles.τ ꝯñr nego ꝙ tāta sit distātia quāta ꝓpingtas inter gradū aliquē τ nō gradū.q2 hec ꝯsilr opponunť p̊uatiue ꝓpingtas τ distātia.

Ad 2m ¶ Ad 2m ꝯcedo ꝯñs iductuȝ.τ ꝯñr ꝯcedo ꝙ tātā latitudinē p̄cise acqret remissiōis gradus vt q̄tuor caliditatis i 2a medietate hore sicut p̊a.τ nō seqť.maiorē ꝓportionē acqret in 2a medietate q̄ȝ in p̊a.igiť maiorē latitudineȝ.Et ad ꝓbationē.R̄ndeť.ꝙ lȝ gn̄ali ter teneat in positiuis:nō tñ in p̊uatiuis.

¶ Ad 3m ꝯcedo itez ꝯñs iductū.Et ad ꝓbationē ꝯcedo ꝙ tātā latitudinē p̄cise acqret in p̊a pte sicut i 2a:nō tñ maiorē ꝓportionē acqret in p̊a pte q̄ȝ in 2a.Et ad ꝓbationē dr̄ ꝙ lȝ illud teneat in positiuis:nō tñ in p̊uatiuis.vñ in casu illo gradus vt q̄tuor caliditatis hȝ remissionem vt q̄tuor:τ acqret remissioneȝ vt tria:que se hȝ ad q̄tuor in ꝓportione sexqtertia.τ remissio vt duo ad remissionē vt tria in ꝓportiōe sexqaltera:ita ꝙ in p̊uatiuis seruať modus opposit⁹ ad illū g seruať in positiuis. Ad 3m

¶ Ad 4m negeť ꝯña. Ad 4m

Et ad ꝓbationē diciť.ꝙ sicut nō ꝯtinue habebūt equaliter de remissione:ita nō continue equaliter appropinquabunt nō gradui.

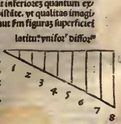
Cap. III.

Qualitatis intēsio vniformis penes distātiā a nō gradu cognoscitur:sȝ difformis penes aliud mēsurať. calcu. iō dif. for. ¶ Ubi p̊ nōndū.ꝙ duplex est qualitas.s.vniformis τ difformis. p̊m

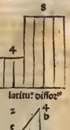
Qualitas vniformis est illa cui⁹ oīa pūcta sunt eq̄liter intēsa:sicut caliditas vt q̄tuor per totā vnaȝ superficiē.Sed q̄litas difformis est illa: cuius nō oīa puncta sunt eq̄liter intēsa:vt caliditas cuius vna medietas sit vt q̄tuor τ reliq̄ vt octo.Qualitas vniformis nō ꝓp̄e vocať latitudo.ex q̊ nō hȝ distātiā extēsiuā τ gradualeȝ penes gradus intensionis τ remissionis. Sed qualitas difformis bene dr̄ latitudo ꝓpter diuersitatē intēsionis τ remissionis in diuersis pūctis supficiei.

¶ 2o notādū. 2m ꝙ q̄litas difformis ē duplex.s. vnifor difformis τ difformiter difformis.Qualitas vnifor difformis ē illa cui⁹ oēs ptes imediate ſȝ extēsionē sꝫ imediate ſȝ itēsionē: vł cui⁹ qlȝ gradus itrisec⁹ tm̄ excedit p̄cise inferiorē q̄ȝ tuȝ exceditur a superiori equaliter distante.vt qualitas imaginata ſȝ formā triāguli.Qualitas difformiter difformis est illa cui⁹ nō oēs ptes imediate ſm extēsioneȝ sunt imediate ſm intēsioneȝ.vel cuius nō quilibet gradus intrinsecus tantuȝ excedit inferioreȝ quantum exceditur a superiori equaliter distāte. vt qualitas imaginata ſm figuram semicirculi aut ſm figuraȝ superficiei cuius vna medietas est pedaliter longa τ semipedaliter lata.τ alia pedaliter longa τ pedaliter lata.Qualitas vniformiter difformis vocatur latitudo vniformiter difformis.τ q̄litas difformiter difformis dicitur latitudo difformiter difformis.

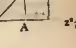
latitu. vnifor difform

¶ His visis sit hec prima conclusio.Cuiuslibet latitudinis vniformiter difformis incipientis ab aliquo gradu et terminate ad non graduȝ.gradus medius est precise subduplus ad gradum illam latitudinem terminātem.probatur. τ signo talem latitudinem que sit a.τ gradus summus a quo incipit.b.τ gradus precise subduplus ad.b. sit.c.isto posito. probatur ꝙ. c.sit gradus medius: quia medium est illud quod equaliter distat ab extremis:sed c.i casu isto necessario equaliter distat ab extremis.igitur τc̄.mior patet. quia si.c.essȝ gradus vt duo caliditatis:oporteret gradū a quo incipit.a.latitudo eē vt quatuor.mō tāta est distantia inter nō gradū τ gradū vt duo .sicͭ iter gradū vt duo τ gradū vt 4or. ¶ 2a ꝯ. Cuiuslȝ

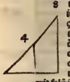
latitu. difform

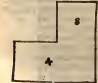
2a ꝯ

latitudis vniformiter difformis terminate ad duos grad⁹. grad⁹ medi⁹ ē maior q̄z subduplus ad gradū i/tēsiorē eiusdē latitudis. pbaт. et pono q̄ .d. sit medie/tas intēsior .a. latitudinis. et .e. sit gradus medius ei⁹. tūc arguitur sic. e. est gradus intensior q̄z .c. q2 plus di/stat a nō gradu q̄z .c. sz b. est precise duplus ad .c. ergo est minor q̄z duplus ad .e. et per ꝯseq̄ns gradus medi/us .d. latitudinis est maior q̄z subduplus ad gradum intensiorem eiusdez latitudinis qui est .b. ¶ Tertia cōclusio. Ōis latitudo qualitatis vniformiter diffor/mis correspōdet suo medio gradui. et est tāte itensio/nis p̄cise quante qualitas vniformis exīs sub gradu medio. pbaт. et pono q̄ .a. sit vna latitudo vniformi/ter difformis a nō gradu vsq3 ad gradū vt .8. cu/ius medietas remissior itendeт in ista hora: sic q̄ fiet vniformis gradu vt q̄ttuor: et medietas intensior remitteт per totū vsq3 ad gradum vt q̄tuor. Isto posito arguiт sic. Qualitas a. latitu/dinis quātū acquiret de intensiōe tātuz deper/det et ecōtra. igitur cōtinue manebit equalis i/tensiōis qualiter est modo. et ecōtra. sed in fine erit solū intensionis: vt q̄tuor. g̊ iaz est solū intensionis vt q̄tuor.

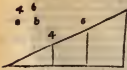

4ª ꝯ ¶ Quarta ꝯclusio. Quelibz latitudo qualita/tis difformiter difformis cui⁹ q̄libet medietas est quali/tas vniformis correspōdet suo gradui medio: ita q̄ sicut latitudo a nō gradu vsq3 ad gradū vt .8. est precise tante intensiōis sicut gradus: vt q̄tuor: ita qualitas difformis cui⁹ vna medietas est vt quattuor: et alia vt .8. est precise intensionis: vt .6. eo q̄ quelibet pars in ea proportione denominat totuz in qua est minor to/to. cum ergo medietas que est vt qua/tuor sit subdupla ad totuz. ergo deno/minat totū vt duo. et alia medietas de/nominat vt q̄tuor. g̊ totū est itēsuz vt 6. vnde pōt argui vt in alia cōclusiōe ponēdo q̄ medietas remissior intēda/tur ad gradum: vt .6. et medietas intē/sior remittatur ad eūdem gradum in eodem tēpore. in casu isto in fine erit: vt .6. et quātum precise acqretur tantū deperdeт et ecōᷓ. g̊ in p̄ncipio est solum intensionis. vt .6. etc̄.

pm **Contra** predicta arguitur. et permaxime cōtra ter/tiam conclusionem. ponendo q̄ .a. sit vna superficies habēs totaz lati/tudinem caliditatis a non gradu ad gradum summuz qui sit: vt .8. a quo icipiat in eodez tota latitudo frigidi/tatis a nō gradu ad graduz sūmuz. et sequitur q̄ .a. est ca/lidum vt quatuor: et idez est frigidū vt quatuor. et sic idē est frigiduz et caliduz. qd̄ est ipole. ¶ 2ᵒ sic. pono q̄ toti⁹ latitudis itēsio sit .a. et itēsio medietatis sup̄ioris sit .b. et arguiт sic. b. intensio est ma/ior .a. intensione: sed b. est pa .a. ergo pars .a. est maior suo toto. consequens est impossi/bile. et prima pars antecedē/tis sequitur ex conclusione. quoniam medietas intensi/or correspondet gradui suo medio intensiori q̄z sit gra/dus medius totius latitudinis. minor vero est euidens quia sicut medietas intensior est pars totius latitudi/nis: ita intensio illius medietatis est pars intensionis totius. ¶ Tertio sic. Ubicūq3 est maior intensio ibi est 3m maior latitudo. si ergo medietas superior totius latitu/dinis sit intensior ipsa latitudine: sequituт q̄ ibi sit ma/ior latitudo: quod est implicatio contradictionis. ante/cedens patet. quia vbicunq3 est maior intensio ibi gra/dus intensissimus plus distat a non gradu. ¶ Quarto 4m pono q̄ a. corpus sit vniformiter calidu3 in summo per totum. cuius .b. sit caliditas summa. et sequitur q̄ .b. est tota latitudo caliditatis a non gradu vsq3 ad gradum summum: quia continet gradum vt vnum. gradum vt duo. et sic vltra: et tamen nulli dubium q̄ b. est tante in/tensionis sicut gradus summus. igitur aliqua latitudo vniformiter difformis correspōdet gradui intēsissimo.

Ad primum dicitur q̄ quelibet illarum latitu/dinum correspondet gradui me/dio. non tamen denominat subiectum denominatione specifica propter impedimentuz vtriusq3. tamen si vna illarum latitudinum sine admixtione contrarij actua/ret .a. superficiem denominaret iam solum gradum: vt quattuor. ¶ Ad secundum admisso casu negetur conse/quentia: sed soluz sequitur q̄ pars est maior intensio q̄z sit suum totum. posito enim q̄ a. sit latitudo superficiei triangularis. et b. sit latitudo medietatis latioris. non se/quitur. latitudo b. est maior latitudie a. sed latitudo .b. est pars latitudinis .a. igitur pars est maior suo toto: sed solum sequitur q̄ pars latitudinis a. est maior latitudo q̄z sit latitudo a. ¶ Ad tertium dicitur. q̄ latitudo du/pliciter consideratur scilicet intensiue et extensiue. vbi/cūq3 ergo est maior intensio ibi est maior latitudo inten/siua: non tamen extensiua. de qua agitᷣ mentionem illa tertia conclusio. ¶ Ad quartum dicitur eodem modo latitudo imaginatur diuidi diuisione subiecti et diuisio/ne partium gradualiū. latitudo ergo sumpta primo mo/do correspondet gradui medio: sed latitudo sumpta se/cundo mō correspondet gradui intēsissimo. Cap. IIII.

Ad pm

Ad 2m

Ad 3m

Ad 4m

Iam de intensione elemen/torū ha/bentium solum duas qualitates primas ꝯsequenter est dicēdum. ¶ Ubi primo est notandum. q̄ omne elemenū in sua nāli dispositiōe habz solū duas qualita/tes p̄mas: q̄x̄ q̄libet est sūma. aut vna sū/ma et altera p̄pe sūmū: ita q̄ ignis determiat sibi calidi/tatē et siccitatē. et aer caliditatē et hūiditatē. aq̄ hūidita/tez et frigiditatē. terra vō friditatē et siccitatē. cū g̊ ignis habuerit caliditatē sūmā et siccitatē p̄pe sūmū vel sum/mam. tūc dr̄ esse in nāli dispōne: et ita de alijs suo modo. ¶ Secundo notandum. q̄ elementa dicunт tripliciter extra naturalem dispositionē. Primo si habent ambas qualitates remississimas sine coextensione qualitatum contrariax. vt si ignis haberet caliditatem et siccitatem remissas sine frigiditate et humiditate. Secundo si ha/bent vnam qualitatem in sūmo reliquam minus distā/tem a sūmo sine assistentia q̄litatis opposite: vt si ignis haberet caliditatez sūmaz et siccitatem vt duo vel vt q̄/tuor sine humiditate. Tertio si habēt ambas q̄litates remissas cum admixtione suorū ꝯtrariorū. vt si ignis haberet caliditatem et siccitatez remissas cū admixtio/ne frigiditatis et humiditatis. et isto 3ᵒ mō elemēta dicū/tur esse maxime extra nālez dispositionem.

calcla[tor] in ö et il

pm

2.g.16.

2m

2

3

pª ꝯ

¶ His p̄missis sit hec pª ꝯ. Intensio elementi hn̄tis qua/litates ineque intensas nō corridet gradui medio per

eque distātiā inter qualitates suas:ita ꝙ si ignis hꝫ cali
ditatē.vt.8.ꝛ siccitatē vt q̄tuoꝛ nō debet dici solū inten
sum:vt.6.pbaꝛ.qꝛ aliter sequiꝛ ista ꝯclusio.a.ꝯtinue in
tendet.b.ꝛ tn̄ remittet idē.b.ad nō gradū.pbaꝛ.ꝛ pono
ꝙ.b.sit vnus ignis cuiꝰ caliditas plus distet q̄ꝫ siccitas a
nō gradu.ꝛ sit.a.vnū agens remittens siccitatez vsq̄ꝫ ad
nō gradū.ꝛ in eodē tpe itēdēs caliditatez ad sūmū. Isto
posito seqtur ꝙ ꝯtinue velocius itendeꝛ caliditas q̄ꝫ re
mitteꝛ siccitas.igiꝛ gradus medius iter caliditatē ꝛ sic
citatē cōtinue erit itensioꝛ:ꝛ ꝑ ꝯn̄s.a.cōtinue intēdet.b.
ꝛ ꝙ remittet ad nō gradū.pꝫ.qꝛ in fine alteratiōis non
2ª ꝯ erit.b.ignis:qꝛ ipossibile est ignē esse sine siccitate. ¶ 2ª
ꝯclusio. Intēsio elemēti habētis qualitates ineque iten
sas nō coꝛrespōdet gradui medio ꝓportionali iter q̄lita
tes suas. volo dicere ꝙ si ignis haberet caliditatē: vt.8.
ꝛ siccitatē vt duo nō dꝫ dici solū itēsus gradus vt q̄tuoꝛ
q̄ est mediū ꝓportionale iter caliditatē ꝛ siccitatē:quia
qualis est ꝓportio iter gradū:vt.8.ꝛ gradū vt q̄tuoꝛ:ta
lis est iter gradū vt q̄tuoꝛ ꝛ gradū vt duo. Ista ꝯclusio.
pbaꝛ.ꝛ pono ꝙ.a.ignis habeat caliditatē ꝛ siccitatē. vt
8.tūc ſm tenētes oppositū ꝯclusionis q̄lꝫ illaꝝ denomi
nat: vt q̄tuoꝛ.igiꝛ siccitas si remitteret ad gradū vt duo
denominaret vt vnū:ꝛ caliditas nō remissa denomina
ret vt q̄tuoꝛ sicut an̄.ḡ.a.tūc essꝫ intēsuꝫ:vt.5.ꝛ ꝯn̄r iten
sius esset q̄ꝫ sit mediū ꝓportionale. Itē caliditas.vt.8.
ꝯiuncta cū siccitate itēsius denoīat q̄ꝫ ꝯiūcta cū tāta fri
giditate:sꝫ caliditas:vt.8.ꝯiuncta frigiditati vt duo ad
minus denomiat vt q̄tuoꝛ.ḡ ꝯiūcta siccitati:vt duo ma
3ª ꝯ gis q̄ꝫ vt q̄tuoꝛ denoīat.igiꝛ ꝛc. ¶ 3ª ꝯclusio. Intēsio ele
menti habētis solū duas q̄litates ꝯn̄ales p̄mas incq̄ in
tensas nō coꝛrespōdet qualitati remissioꝛi:ita ꝙ si ignis
hꝫ caliditatē.vt.8.ꝛ siccitatē vt q̄tuoꝛ nō dꝫ solū dici in
tēsus:vt q̄tuoꝛ. Ista ꝯ.pbaꝛ.vt.8.naꝫ si a. ignis haberet
caliditatē vt.8. q̄lꝫ illoꝝ denoiaret vt q̄tuoꝛ ſm tenē
tes oppoᵐ ꝯn̄is.igꝛ siccitas remissa ad graduꝫ vt q̄tuoꝛ
denoiaret vt duo.ꝛ caliditas nō remissa dnoiaret vt p̄ꝰ.
ꝛ ꝑ ꝯn̄s.a.eēt itensuꝫ.vt.6.ꝛ ꝙ caliditas nō remissa tn̄
denoiaret sicut an̄.pbaꝛ.qꝛ si ꝯtinue remitteretur vl̄us
siccitatē minꝰ denoiaret.igiꝛ sub eadē intēsiōe semꝑ eq̄
liter denoīat.an̄s pꝫ.qꝛ sicut caliditas ꝯiūcta mioꝛi sic
citati minꝰ denoīat:ita siccitas ꝯiūcta minoꝛi caliditati
4ª ꝯ minꝰ denoīat. ¶ 4ª ꝯ. Intēsio elemēti habētis q̄litates
ieque itēsas coꝛrespōdet q̄litati itēsioꝛi.pꝫ.qꝛ itēsio illiꝰ
coꝛrespōdet alicui gradui:sed non gradui medio simplr̄
nec ꝓportiōali iter q̄litates suas.nec gradui q̄litatis re
missioꝛis.ḡ gradui itensissimo coꝛrespōdet q̄litatis itē
T.c.16. ꝛ.20. sioꝛis.ꝛ hec videꝛ fuisse itētio pħi.2.de gnōne. vbi ipse
vult ignē purū esse sūmuꝫ ꝛ sūme itensuꝫ.ꝛ hoc solū rō
ne caliditatis sūme:qꝛ nō hꝫ siccitatē sūmā:sꝫ ꝓpe sum
muꝫ.vt ostēdā.ꝛ notāter dꝛ ꝯtinue q̄litates ineque iten
sas:qꝛ elemētū hn̄s ambas q̄litates ineq̄ itēsas est ita i
tensuꝫ:sicut aliq̄ illaꝝ ſm oēs opiniones.

p̄ᵐ **Contra** istā ꝯclusionē vltimā arguiꝛ sic. Ignis ha
bens caliditatē sūmā ꝛ siccitatē ꝓpe sum
muꝫ est in sua nāli dispōne.ꝛ hn̄s caliditatē sūmā ꝛ sicci
tatē vt duo est ex̄ suā nālē dispōnez:sꝫ ignis intēsioꝛ ē in
sua nāli dispōne q̄ꝫ extra.igiꝛ ignis hn̄s caliditatē sum
maꝫ ꝛ siccitatē vt duo nō est in sūmo itensus.ꝛ ꝑ ꝯn̄s ciꝰ
intēsio nō coꝛrespōdet gradui itensissimo q̄litatis intē
2ᵐ sioꝛis. ¶ 2º si ignis haberet caliditatez:vt.8.ꝛ humidi
tatē vt duo:nō essꝫ intēsus vt.8.ḡ nec si hr̄et caliditatez
vt.8.ꝛ siccitatē vt duo pꝫ ꝯn̄a. qꝛ hūiditas nō sibi ꝯriaꝛ
sicut nec siccitas.an̄s pbaꝛ.qꝛ alr̄ ignis hn̄s caliditatez
vt.8.essꝫ eq̄lr̄ intēsus cū humiditate:vt.8.ꝛ cū humidi
tate vt duo:imo ꝙ essꝫ equalr̄ itensus cū humiditate si

cut cū siccitate:qꝺ nō est veꝝ. ¶ 3º ignis hn̄s caliditatē 3ᵐ
ꝛ siccitatē est itēsioꝛ q̄ꝫ si haberet caliditatē solū: qꝛ ma
gis sufficeret agere:sꝫ hn̄s caliditatē solā est intēsus gra
du intēsissimo caliditatis sūme.igiꝛ cū siccitate est intē
sioꝛ. ¶ 4º si ignis haberet caliditatē ꝛ siccitatē sūmaꝫ: 4ᵐ
essꝫ itēsioꝛ q̄ꝫ si hr̄et caliditatē sūmā cū siccitate vt duo:
sꝫ si haberet caliditatē ꝛ siccitatē sūmā nō eēt itēsus ni
si gradu sūmo.ḡ habens caliditatē sūmam ꝛ siccitatem
vt duo est minꝰ itēsus q̄ꝫ gradu sūmo.

Ad primuꝫ dꝛ. Qꝛ ignis pōt esse ita itēsus extra Ad p̄ᵐ
suā dispōnez nālez sicut in sua dispo
sitione nāli:sꝫ nō ita actiuus. ¶ Ad 2ᵐ dꝛ. Qꝛ ignis ē ita Ad 2ᵐ
intensus cum humiditate sicut cuꝫ siccitate:licet nō ita
actiuus:sicut caliditas pōt esse eq̄lis intensionis in mā
densa sicut in mā rara:ꝛ tn̄ in mā densa est magis actiua Ad 3ᵐ
q̄ꝫ in mā rara. ¶ Ad 3ᵐ negeꝛ.ꝙ ignis habēs caliditatē
ꝛ siccitatē sit itensioꝛ q̄ꝫ habēs caliditatē soluꝫ.nec seqꝛ.
magis sufficit agere.ḡ est itēsioꝛ.sicut nō seqꝛ.caliditas
magis sufficit agere ꝯiūcta densitati q̄ꝫ nō ꝯiuncta.ḡ est Ad 4ᵐ
intēsioꝛ cū densitate q̄ꝫ sine illa. ¶ Ad 4ᵐ negeꝛ an̄s ꝑꝑ
eādē rōnē.vnde ignis retinēs eundē gradū caliditatis
semꝑ est eque intēsus siue fiat additio humiditatis siue
siccitatis.dūmō nō addaꝛ frigiditas:qꝛ rō ꝯrietatis tol
lit denoiationē:nec hūiditas vl̄ siccitas sit itēsioꝛ q̄ꝫ ca
liditas:qꝛ tūc ex caliditate itēsioꝛi reciperet denoiationē
itēsiōis. Intelligēdū tn̄ ꝙ si a.ignis hr̄et caliditatez sū
mā cū siccitate vt q̄tuoꝛ.ꝛ b.eēt caliditatē sūmā cū siccitate
vt duo:sꝫ nō ꝯcedaꝛ absolute.a.itēsius.b.tn̄ bn̄ dꝫ ꝯcedi
ꝙ a.ē sicciꝰ.b.ꝛ itēsiꝰ in siccitate q̄ꝫ.b.q̄re ꝛc. Cap. V.

PEnes quid attendiꝛ intēsio mix calcula.
ti ex q̄litatibus ꝯrys i ō mixᵒ
restat ostēdere. ¶ Ubi nōndū p̄. Qꝛ licꝫ p̄ᵐ
q̄litates simbole nō se ipediāt in suis de
nominationibꝰ ꝯcretiuis:tn̄ q̄litates di
simbole se ipediūt in hꝫ denoīatiōibus.
nā si aliqꝺ coꝛpꝰ hꝫ coextēse caliditatē vt
q̄tuoꝛ ꝛ siccitatē vel humiditatē vt q̄tuoꝛ:non minꝰ erit
calidū vt q̄tuoꝛ:sꝫ si habuerit frigiditatē sibi ꝯiūctā vt
q̄tuoꝛ nō erit aliquo mō calidū:ꝛ rō.qꝛ nō est icōueniēs
idez ſm eādē ptez esse calidū ꝛ siccū.seu esse calidum ꝛ
humidū:sꝫ ipossibile est idē esse calidū ꝛ frigidū:ꝛ h̄ ſꝫ
eādē ptē. ¶ 2º nōndū.ꝙ q̄litas ꝯria nō semꝑ equalr̄ im 2ᵐ
pedit denoiationē q̄litatis opposite:sed magis vl̄ minꝰ
ſm ꝙ intēsioꝛi vel remissioꝛi q̄litati ꝯiungiꝛ.nā frigidi
tas:vt q̄tuoꝛ cōiuncta caliditati:vt. 8.aliqualr̄ impedit
denominationē illius cōcretā.eo ꝙ calidū hn̄s calidita
tem:vt.8.cū frigiditate: vt quatuoꝛ nō est caliduꝫ: vt.8.
sed ꝯiuncta caliditati:vt.6.adhuc magis impedit : ꝯiun
cta vō caliditati: vt q̄tuoꝛ oīo ipedit:qꝛ tale nō est calm
nec frigidum:sed tepidum.

¶ His visis sit hec p̄ª ꝯ. Intensio mixti nō sequiꝛ ꝓpor p̄ª ꝯ
tionē q̄litatis intēsioꝛis ad qualitatē remissioꝛē. pbaꝛ.
nā dato opposito ꝯclusiōis sequiꝛ.ꝙ aliqua q̄litas infi
nite intēdeꝛ ꝑ solā latitudinē finitā. pbaꝛ. ꝛ pono.ꝙ.a.
sit vnū mixtū cuiꝰ caliditas intendeꝛ in hoꝛa futura ad
summū ꝛ frigiditas remitteꝛ ad nō gradū. tūc in infini
tū maioꝛabiꝛ ꝓportio caliditatis supra frigiditatez. eo
ꝙ caliditas ꝯtinue erit maioꝛ q̄ꝫ nūc est.ꝛ in ifinituꝫ re
mitteꝛ frigiditas.igiꝛ infinite intēsuꝫ erit an̄ finē hoꝛe:
ꝛ certū est ꝙ a.nō acquiret nisi latitudinē finitā. ¶ 2ª ꝯ. 2ª ꝯ
Intēsio mixti nō seq̄ intēsionē qualitatis itēsioꝛis. p
batur ꝛ signeꝛ vnū mixtū:cuiꝰ caliditas sit dupla ad fri
giditatē.ꝛ arguiꝛ illud nō esse:ita itensuꝫ sicut est sua ca
liditas.eo ꝙ frigiditas impedit denominationē in par
te illius caliditatis:qꝛ si nō.ḡ lꝫ sibi tanta frigiditas ad

dereť illa nõ impediret: ⁊ per ꝯñs. ƺ tãta eſſ frigiditas
ſicut caliditas totũ nõ min⁹ denoiareť frigidũ. eo ꝙ tñ
hñet de caľitate ſicut de frigiditate. igiť idẽ eẽt calidũ ⁊
frigidũ. ſi. n. tota frigiditas totã denoiationẽ ipedit cali
ditatis: videť ẽt ꝙ ps frigiditatis ptẽ denoiationis tol
3ª ꝯ lit caliditatis. ⁋ 3ª ꝯ. Intẽſio mixti nõ ſeqꝫ itẽſionẽ ali
cuius gradus ĩfra qualitatẽ intẽſiorem vel remiſſiorez.
ita ꝙ ſi aliqȯ mixtũ hꝫ caliditatẽ vt. 8. ⁊ frigiditatez vt
q̃tuor nõ oꝫ dici illud eẽ ſolũ calidũ vt duo qȯ ẽ medie
tas exceſſus. nec vt tria qȯ eſt ſub ſexqtertia ad exceſſũ.
pbať. friditas vt q̃tuor ꝯiũcta caliditati vt. 8. nõ tollit
niſi ptẽ denoiatiõis. igiť nõ plus tollit q̃ ſit magna ſua
latitudo: ƺ ſua latitudo ẽ ſolũ vt q̃tuor. ğ tollit ſolũ de
noiationẽ vt q̃tuor. ƺ ſecluſa friditate ðnoiaret caľitas
illa ſuũ ſ hꝫ vt. 8. adiũcta caľitate ðnoiat vt 4ᵒʳ. ⁊ p ꝯñs ñ
4ª ꝯ ðnoiat aliquẽ ğdũ itermediũ pciſe. ⁋ 4ª ꝯ. Intẽſio mix
ti hꝫ attẽdi penes exceſſũ q̃litatꝭ itẽſioris ſupra q̃litatẽ
remiſſiorẽ: ita ꝙ ſi a. hꝫ caliditatẽ vt q̃tuor ⁊ frigiditatẽ
vt duo ⁊ b. frigiditatẽ vt duo ⁊ caliditatẽ vt. 8. ſemp itel
ligẽdo coextẽſas. a. eſt ſolũ calidũ vt duo. ⁊ b. vt. 6. ideo
b. eſt in triplo calidi⁹. a. pbať iſta ꝯ. ſi frigiditas. a. eſſet
vt q̃tuor. ſicut caliditas ei⁹ totã denoiationez calidi ipe
diret pp eq̃litatẽ latitudinũ: ƺ nũc frigiditas ẽ i duplo
minor q̃ tũc eẽt. ğ nũc aufert medietatẽ denoiatiõis ca
liditatis quã hñet deducta frigiditate: ƺ tũc eẽt itenſuz
vt q̃tuor. ğ iã ẽ ſolũ vt duo ⁊ binari⁹ ẽ exceſſus caliditatꝭ
a. ſupra ſuã frigiditatẽ. igiť ꝯcluſio vera.

pᵐ **Contra** iſtã ꝯnẽ arꝫ. nã data illa ſeqꝫ pᵒ ꝙ aliqd con
tinue p horã erit calidi⁹ ⁊ calidi⁹. ⁊ tñ cõti
nue depdet caliditatẽ ⁊ nullã acqret. pꝫ ponẽdo cũ caſu
ſupiori de a. ꝙ frigiditas remittať ad ſubduplũ: ⁊ calidi
tas ad ei⁹ ſexqtertiã. tũc pꝫ ꝙ a. cõtinue erit calidi⁹ ⁊ ca
lidi⁹: qꝛ cõtinue exceſſus caliditatis ſupra frigiditatez
erit maior q̃ ſit mȯ. eo ꝙ iã exceſſus ẽ ſolũ vt duo ⁊ cõti
nue erit plus q̃ vt duo. cetera aũt ſũt manifeſta p caſuz.
2ᵐ ⁋ 2ᵒ ſeqꝫ ꝙ aliqȯ calidũ in ĩfinitũ remitteť cui⁹ calidi
tas ꝯtinue itendeť. pbať. ponẽdo ꝙ caliditas. a. intẽda
tur ad duplũ: ⁊ frigiditas ad q̃druplũ in eodez tpe: ſic ꝙ
in fine illi⁹ tpis hẽbit pᵒ tãtã frigiditatẽ ſicut caliditatẽ.
Iſto poſito pꝫ 2ᵃ ps ꝯcluſiõis. ⁊ pᵃ pbať. qꝛ exceſſus caľi
tatis ad friditatẽ erit ſubdupl⁹ ad exceſſũ q ẽ mȯ ſubtri
pl⁹ ⁊ ſubq̃drupl⁹. ⁊ ſic i ĩfiᵐ: ex q̃ exceſſus remitteť ad nõ
gradũ: ⁊ in eodẽ caſu ſeqꝫ ꝙ aliqȯ calꝫ ꝯtinue acquiret
caliditatẽ ⁊ nullã deperdet. ⁊ tñ in fine alterationis erit
3ᵐ nõ calidũ nõ frigidũ. ⁋ 3ᵒ ſeqꝫ ꝙ a. ⁊ b. ſunt duo eq̃liter
calida quoꝝ. a. per horã futurã ꝯtinue erit calidius. b. ⁊
tñ. a. p eãdẽ horã ꝯtinue depdet caliditatẽ ⁊ nullaz acq
ret. b. v̉o caliditatẽ acqret ⁊ nullã depdet. pꝫ ponẽdo. ꝙ
a. ⁊ b. habeãt caliditatẽ vt q̃tuor ⁊ frigiditatẽ coextẽſaz
vt duo ſic ꝙ frigiditas a. p horã depdať vſqꝫ ad nõ gra
dũ. ⁊ caliditas ſolũ ad ſubduplũ. b. vero caliditas inten
dať ad duplũ. ⁊ frigiditas ad triplũ: ita ꝙ exceſſus ſemp
4ᵐ ſit vt duo. Iſto poſito pꝫ ꝯ. ⁋ 4ᵒ ſeqꝫ ꝙ a. eſt vnũ calm
qȯ añ finẽ hore erit in ĩfinitũ calidi⁹ q̃ nũc eſt. ⁊ tñ cõti
nue depdeť ei⁹ caliditas ⁊ nulla acqreť. pꝫ dato ꝙ cali
ditas remittať in a. ad ſexqtertiã. frigiditas ad non gra
dũ. Iſto poſito pꝫ totũ pter h̉ ꝙ. a. erit in ĩfinitũ calidi⁹
q̃ nũc eſt. qꝛ ei⁹ caliditas hẽbit ſupra ſuã frigiditatẽ ex
ceſſuz duplũ ⁊ triplũ. ⁊ ſic in ĩfinitũ. ex q̃ friditas remit
teť ad nõ gradũ. ita vꝫ h̉ ꝯ repugnare pme ꝯcľoni: qꝛ idẽ
incõueniẽs ⁊ maius hic iduciť q̃ ibi.

Ad iſta **Ad hec** oĩa ſiľ rñdetur ꝯcedendo oẽs ꝯnes addu
ctas pter vltimã: qm̃ ſũt poľes ⁊ ſequũtur
ex q̃rta ꝯcľone. ⁊ ad pbationẽ q̃rte cũ ꝯcludiť ꝙ a. erit
in ĩfinitũ calidi⁹ q̃ eſt mȯ. negeť ꝯña: qꝛ nõ dixi in ꝯcľo
ne ꝙ attẽdiť intẽſio mixti penes pportionẽ exceſſus q̃

litatis itẽſioris ad q̃litatẽ remiſſiorẽ: ƺ ꝙ ſimplr atten
diť penes exceſſuz q̃litatis itẽſioris ſupra remiſſiorẽ. iȯ
ad ꝯcludẽdã illã ꝯcľonẽ oꝫ ſic argui. exceſſus q̃litatis a.
ſupra ſuã friditatẽ erit duplus ad exceſſũ q ẽ mȯ ⁊ q̃dru
plus. ⁊ ſic i ĩfiᵐ. igꝛ. a. i ĩfiᵐ erit calidi⁹ q̃ nũc ſit. Iſta ꝯña
eſt bona: ƺ añs eſt ipoľe. Cap. VI.

Non ſolũ ſe ipediũt ꝯrie q̃litates i
uicẽ coextẽſe: ƺ ẽt diuer
ſaꝝ priũ ſubi iuicem ꝯtinue: iȯ penes qd
hẽat attẽdi itẽſio talis mixti ẽ ꝯñr oñdẽ
pᵐ dũ. ⁋ Ubi nõnduz pᵒ. ꝙ q̃lꝫ ps q̃lificata
deducto ipedimẽto ſui ꝯrij ſolũ in eadẽ
pportiõe denoiat totuz in q̃ ẽ mior toto:
ita ꝙ medietas caľa vt 4ᵒʳ alic⁹ vnifoꝛ calidi nõ ðnoiat
vt 4ᵒʳ: ƺ ſolũ vt duo ſilr ſi alic⁹ calidi vna medietas eẽt
vniformis vt 4ᵒʳ: ⁊ alia vniformis vt. 6. totũ eẽt calidũ
vt. 5. qꝛ pᵃ medietas ſolũ ðnoiat totũ vt duo. ⁊ alia vt tria
Ex q̃ ſeqꝫ ꝙ a. ⁊ b. ſũt eq̃lr caľa ſine admixtione ꝯrij: ⁊ tñ
a. hꝫ maiorẽ latitudinẽ caľitatis. q̃ b. pꝫ. dato ꝙ medie
tas. a. ſit vnifoꝛ caľa vt tria: ⁊ 2ᵃ vt. 6. ⁊ 3ᵃ vt. 9. ⁊ ꝙ pᵃ me
dietas. b. ſit vnifoꝛ caľa vt 4ᵒʳ ⁊ 2ᵃ vt. 8. ⁊ vtrũqꝫ ſine ad
mixtõe ꝯrij. iſto poᵗᵒ. pꝫ ꝯ. eo ꝙ tã a. q̃ b. ẽ ſolũ calꝫ vt. 6.
⁋ 2ᵒ nõnᵐ. ꝙ ſic q̃litates ꝯrie iuicẽ coextẽſe ſe iuicẽ ipe 2ᵐ
diũt i toto vľ i pte. ita diuerſoꝝ ſuboꝝ iuicẽ ꝯtiue: ita ꝙ
ſi aliqȯ mixᵐ hꝫ vnã medieᵗᵃᵗᵉ calaz vt 4ᵒʳ. ⁊ aliã fridã vt
4ᵒʳ illȯ nõ ẽ calꝫ nec fridũ. ſi aũt hꝫ vnã medietatẽ caľaz
vt. 8. ⁊ aliã fridã vt 4ᵒʳ illȯ ẽ calm. Ex q̃ ſeqꝫ ꝙ q̃litates
ꝯrie diuerſoꝝ ſuboꝝ nõ ſe ipediũt niſi ſint eq̃lis itẽſiõis
⁊ eq̃liũ ptiũ ſubi. qꝛ ſi vna 3ᵃ eſſet frigida vt q̃tuor ⁊ reſi
duũ vt q̃tuor vľ vt duo totũ diceref calidũ.
⁋ Diſviſis ſit h̉ pᵃ ꝯ. Intẽſio mixti ex q̃litatib⁹ ꝯrijs ieq̃ pᵃ ꝯ
itẽſis ⁊ eq̃liũ ſ boꝝ ñ attẽdiť penes ppoꝛᵗᵒᵉ q̃litatꝭ itẽſio
ris ad q̃litatẽ remiſſiorẽ: ita ꝙ ſi a. hꝫ vnã medieᵗᵃᵗᵉ caľaz
vt. 8. vnifoꝛ ⁊ aliã fridã vt 4ᵒʳ. b. v̉o vnã medieᵗᵃᵗᵉ caľam
vt. 6. ⁊ aliã fridã vt duo. nõ oꝫ. b. i tãta pportione eẽ cali
di⁹ a. i q̃ta pportiõe excedit pportio ꝯponis ꝯrioꝝ. a.
Iſta ꝯ. pbať. qꝛ alr ſeqꝫ ꝙ aliqȯ i ĩfiᵐ calefiet ⁊ nũq̃ ac
gret aliq̃ caľitatẽ. pꝫ. dato ꝙ friditas. a. remittať ad nõ
gradũ ſine iductiõe alic⁹ caľitatꝭ. iſto poſito pꝫ ꝙ ppoꝛᵒ
caľitatis ad friditatẽ i ĩfiᵐ maiorbiť. ğ itẽſio. ⁋ 2ᵃ ꝯ. In 2ᵃ ꝯ
tẽſio talis mixti nõ attẽdiť penes itẽſionẽ q̃litatꝭ itẽſio
ris: ita ꝙ calꝫ c⁹ vna medietas ẽ vt. 8. caľa ⁊ alia vt q̃tuor
frida ñ ẽ calꝫ vt. 8. pbať. magꝭ calꝫ ẽ vnifoꝛ calm vt. 8. p
totũ q̃ ſolũ p medietatẽ ei⁹: ƺ calꝫ p totũ vt. 8. ñ ẽ magꝭ
calꝫ q̃ vt. 8. ğ calꝫ c⁹ vna medietas ẽ ſolũ vt. 8. ñ ẽ calꝫ vt
8. ⁋ 3ᵃ ꝯ. Intẽſio taľ mixti ñ attẽdiť penes exceſſũ q̃lita 3ᵃ ꝯ
tis itẽſiorꝭ ſupra q̃litatẽ remiſſiorẽ: ita ꝙ calꝫ c⁹ vna me
dietas ẽ caľa vt. 8. ⁊ alia frida vt q̃tuor ñ ẽ calꝫ vt q̃tuor
pbať. ⁊ ſit a. tale mixtũ. ⁊ b. vnũ aliȯ qȯ hẽat caľitatẽ vt
8. ⁊ friditatẽ vt q̃tuor coextẽſas p totũ. iſto poſito arꝫ ſic.
b. ẽ itẽſi⁹ a. ⁊ b. ẽ ſolũ calꝫ vt 4ᵒʳ. igꝛ a. nõ ẽ calꝫ vt 4ᵒʳ. pꝫ
ꝯña cũ miori ex alio c⁹ ⁊ maior pbať. nã ſi medietati fri
gide a. addereť caľitas vt. 8. ⁊ medieⁱ caľe addereť fri
ditas vt 4ᵒʳ ipꝫ a. fieret pciſe eq̃ itẽſũ ſic ẽ. b. ƺ certũ ẽ ꝙ
fieret itẽſi⁹ q̃ nũc ẽ. qꝛ acqreret maiorẽ caľitatẽ q̃ fridi
tatẽ p ptes eq̃les. igꝛ iã a. ẽ remiſſi⁹ b. ⁋ 4ᵃ ꝯ. Intẽſio ta 4ᵃ ꝯ
lis mixti attẽdiť penes ðnoiatiões ptis reᵗᵘ toti⁹: ita ꝙ ſi
a. hꝫ vnã medietatẽ caľaz vt. 8. ⁊ aliã fridã vt 4ᵒʳ totũ ẽ
ſolũ calm vt duo. pbať. medietas frida vt 4ᵒʳ tollit de
noiaᵗᵒᵉ vt 4ᵒʳ a pte caľa. igꝛ ps caľa tñ pciſe denoiat q̃ᵐ
ðnoiaret ſi toᵐ eẽt vt 4ᵒʳ ſine admixtõe ⁊ ipediᵗᵒ ꝯrij: ſed
tũc ſolũ ðnoiaret vt duo p pᵐ nõbile. igꝛ iã ſolũ ðnoiat vt
duo: ƺ a. nõ aliũde ðnoiať calꝫ q̃ ab illa medietate caľa
ğ. a. ſoluz eſt calidũ vt duo. Ex iſto ſeqꝫ. ꝙ ſi a. hñet vnã
medietatẽ calidã vt. 8. ⁊ aliã medietatẽ frigidã vt qua
tuor. b. vero vnã medietatẽ calidã vt. 6. ⁊ aliã vt duo fri

gidā.a.ꝛ.b.sunt equaliter calida.

pᵐ **Contra** istā ↄclusionē pñt adduci oīa argumēta al
teriꝰ capituli.tñ in spāli arguo. ꝛ p̊. Qꝛ a.
nō est calidū ex cōi mō loquēdi.cōiter.n.dr ꝙ illud non
est calm nec frigidū cuiꝰ vna medietas est calida ꝛ alia
2ᵐ frigida.⁋ 2°.si ab a.tollerer tota frigiditas cū medieta
te caliditati: a. nō eēt calidū nec frigidū: qꝛ nō videt q̄/
re esset calidū rōne partis calide gn eadē rōne eēt nō ca
3ᵐ lidū rōne alteriꝰ medietatis nō calide.⁋ 3°.seqr ↄ cōclu
sionē.pbādo ꝙ a.est calidū vt q̄tuor.qꝛ a.nō est minꝰ ca
lidū q̄ essꝫ si caliditas vt quatuor:coextenderet medie
tati frigide:sꝫ si coextēderet eēt calm vt q̄tuor.g̊ ꝛ nūc.
maior pꝫ.qꝛ caliditas addita parti fride nō iuuaret ad
dnoiationē esse calidi.eo ꝙ tolleret sua denoiatio p gra
duꝫ vt q̄tuor frigiditatis sibi admixtū.minor vō decla/
ratur eo ꝙ illa medietas nō essꝫ frigida.igit nō tolleret
denoiationē alteriꝰ medietatis.ꝛ per ↄn̄s illa in subdu/
4ᵐ plo denoiaret totū esse calidū.s.vt q̄tuor. ⁋ 4°arguit.
pbādo illā ↄclusionē eē isufficientē:qꝛ per illā nō habe/
tur quāte intēsuꝫ esset aliqd cuiꝰ vna q̄rta eēt frigida vt
q̄tuor:ꝛ totū residuū esset calidum vt q̄tuor.nec quante
intensuꝫ esset aliquid cuius vna 3ᵃ esset frigida vt qua/
tuor ꝛ totū residuum calidū vt.8.

Ad pᵐ **Ad primuz** dr.ꝙ cōis modus loquēdi intelligit
qñ medietates sunt equaliter intēse
qualitatibꝰ ↄrijs:ꝛ nō qñ vna q̄litas est altera intensior
Ad 2ᵐ ⁋ Ad 2ᵐ dr.ꝙ si vna medietas a.esset nō qualificata ꝛ
alia calida vt q̄tuor totū a.esset calidū vt duo. Et cū dr
ꝙ nō est rō q̄re a.potiꝰ dicat calidū q̄ nō calm. Rñdet
ꝙ nūq̄ vna medietas tollit denoiationē alteriꝰ nisi rō/
ne ↄrietatis.si.n.vna medietas a.essꝫ calida ꝛ alia sicca
vel humida illud diceret calm ꝛ siccū vel humidū. mō
medietate nō q̄lificata cū nō ↄriet nō tollit denoiatio/
Ad 3ᵐ nē alteriꝰ.ꝛ cū nō sit qualificata non denoiat. ⁋ Ad 3ᵐ
neget añs p p̊ma pte.ꝛ cū dr caliditas addita parti fri/
gide nō iuuaret ad denoiationē esse calidi;neget:qꝛ licꝫ
nō denoiaret aliqd esse calidū tñ suspēderet frigiditatē
ab impedimēto partis calide.ꝛ ita in casu isto a.eēt ita
calidū sicut si a.esset vna medietas sicca vel humida.
vñ si vna medietas a.haberet solū siccitatē vt quatuor
ꝛ alia solū caliditatē vt.8.a.esset siccū vt duo ꝛ calidum
vt q̄tuor.si haberet solū caliditatē vt q̄tuor esset calidū
Ad 4ᵐ vt duo sicut siccū vt duo.⁋ Ad 4ᵐ dr.ꝙ ex illa q̄rta cō
clusione satis bñ pōt elici quāte illa assignata sunt intē/
sa.si enim.a.haberet vnam quartā frigidā vt quattuor.
ꝛ totum residuum calidum vt quatuor.illa quarta fri/
gida tolleret denoiationē solū vniꝰ q̄rte calide ꝛ resi/
duuꝫ cū sit subduplū ad a.ꝛ calidū vt q̄tuor denoiat vt
duo.ꝛ sic in casu isto esset calidū soluꝫ vt duo.si aūt vna
3ᵃ esset frida vt q̄tuor ꝛ totū residuū calm vt.8.sꝫ vnifor
miter itēdēdo ista 3ᵃ frida nō tolleret totā denoiationē
vniꝰ 3ᵉ:sꝫ solū dnoiationē vniꝰ medietatis pp caliditatē
duplā q̄ ē in ea ad friditatē.cū g̊ totū residuuꝫ ab illa 3ᵃ
frida ꝛ medietate alteriꝰ sit subduplū ad a.ꝛ ē calꝫ vt.8.
g̊ a.ē calm vt 4ᵒʳ;ita ꝙ ps frida sp tollit denoiationē tā/
te ptis calide si itēsio caliditatis fuerit tāta sicut friditas.
si aūt maior correspōderet minus tollit de parte calida.
quare ꝛc. Capl̄m. VII.

Veniendo ad mā̄ꝫ ppositā tracta/
re cupio:quid ꝛ q̄lr cali
ditas.friditas.siccitas. ꝛ hūiditas dicūt
pᵐ q̄litates p̊ᵉ. ⁋ Pro cuiꝰ diffōnis igsitiōe
est p̊ nōn̄ᵐ.Qꝛ q̄litatū q̄dā sūt sensibiles
ꝛ q̄daꝫ isensibiles.Qualitates sensibiles
sūt q̄litates p se imutatiue sensuū.vt cali
ditas ꝛ friditas.lux ꝛ lumē.Qualitates autē isensibiles
sunt q̄litates spūales nō p se imutatiue sensuum.vt spēs
sensibiles ꝛ itelligibiles ꝛ v̄tutes lapidū ꝛ herbaꝝ.⁋ 2° 2ᵐ
nōndū.ꝙ q̄litatū tā sensibiliū q̄ isensibiliū:q̄dā dicunt
celestes ꝛ q̄dā hoꝝ iferioꝝ.Qualitates celestes sunt ille
q̄ fluūt a formis celestibꝰ vt lux.Et hoꝝ q̄dā dicunt p̊ᵉ.s.
q̄bꝰ nulle alie sunt p̊ores.vt lux ꝛ pp̊etates astroꝝ ꝛ pla/
netaꝝ.Et q̄dā 2ᵉ.vꝫ.ille q̄ pducunt ab illis vt lumē qd
pducit a luce:ꝛ influētie gnātiue corruptiue ꝛ pseruati
ue hoꝝ iferioꝝ q̄ pducunt a pp̊etatibꝰ astroꝝ ꝛ plane/
taꝝ.elta.n.nō mouerent nālr ad hāc vl ad illā supficiē
nisi ibi eēt vtꝰ pseruatiua ifluxa a celo. Qualitates autē
hoꝝ iferioꝝ sūt ille q̄ fluūt a formis hoꝝ eltoꝝ.q̄ꝝ aliq̄
dicunt p̊ᵉ.s.caliditas ꝛ friditas.siccitas ꝛ hūiditas.Alie
dicunt scōe.videlicꝫ ille que generant ex mixtiōe illaꝝ
vt colores.odores.ꝛ sapores.

⁋ His visis sit hec p̊ᵃ ↄ.Qualitates celi tā sensibiles q̄ i/ pᵃ ↄ
sensibiles sūt p̊ores q̄litatibꝰ hoꝝ iferioꝝ tpe ꝛ nā̄.Pri/
ma ps pꝫ.eo ꝙ ppetuū ē pᵒ tpe nō ppetuo:sꝫ q̄litates ce/
li tā sensibiles q̄ isensibiles sūt ppetue.ꝛ q̄litates horū
iferioꝝ gnānt ꝛ corrūpunt.igit .2ᵃ ps declarat:qꝛ gnālr
oīs cā est p̊or suo effectu nā̄.p Aris.5.meta.ꝛ i postpdica/ T.cō.2.
mētis:sꝫ q̄litates celi tā sensibiles q̄ isensibiles sūt cāe 3.ꝛ.16.
hoꝝ iferioꝝ q̄litatū:igit sūt illis p̊ores nā̄.mior colligit
a pho p̊ metheo.di.nec̄e ē mūdū iferiorē ↄtinuari supio Lec.2.
ribꝰ lationibꝰ vt oīs v̄tus eiꝰ gubernet inde.vñ pter lucē
ꝛ lumē oꝫ ponere alias ifluētias veniētes ad hec iferio/
ra q̄ hēant corrūpe ꝛ ifridare.cū lumē ꝛ lux nālr sint ge
neratiua caloris.⁋ Ex ista ↄne seqt ꝙ solū q̄litates ce/
li sūt pᵉ simplr eo ꝙ nulle sunt p̊ores illis.ꝛ ille sunt cāe
aliaꝝ.⁋ 2ᵃ ↄ.Infra sperā actiuoꝝ ꝛ passiuoꝝ q̄tuor so/ 2ᵃ ↄ
luꝫ sūt q̄litates pᵉ sensibiles ꝛ q̄tuor isensibiles.Pria ps 2.ge.t.c.
pꝫ de caliditate siccitate frigiditate ꝛ hūiditate:q̄bꝰ nō 7.8.ꝛ.15
sunt alie p̊ores sensibiles pertinētes ad sperā gnābiliū
ꝛ corruptibiliū.ꝛ iste sūt cause aliaꝝ.nā ex mixtiōe cali/
ditatis ꝛ siccitatis.seu caliditatis ꝛ humiditatis gnātur
leuitas ꝛ ex mixtione frigiditatis ꝛ hūiditatis seu frigi
ditatis ꝛ siccitatis generat grauitas.ex mixtiōe vō oiuꝫ
simul generant colores:odores:ꝛ sapores.ac ēt q̄litates
v̄tuales repte in lapidibꝰ ꝛ plātis.2ᵃ ps ēt declarat eo ꝙ
aqua reducit se ad frigiditatē post calefactionē qd non
posset esse nisi per frigiditatē virtualē.silr terra reducit
se ad siccitatē sensibilē p siccitatē v̄tualeꝫ.silr aer reduc
se ad humiditatē sensibilē per hūiditatē virtualē.ꝛ ↄnr
de igne suo modo.Ex quo sequit.ꝙ iste qualitates v̄tua
les elemētoꝝ sūt priores formalibꝰ ꝛ sensibilibꝰ:qꝛ pdu
cūt illas ꝛ nō eↄ:imo imediate fluūt a forā subali. ⁋ 3ᵃ 3ᵃ ↄ
ↄclusio.Cuilibꝫ elemēto in nāli dispōne ↄpetit solū q̄li/ 2.ge.t.c.
tas pᵃ ꝛ 2ᵃ fluēs ex ↄbinatiōe qualitatū p̊maꝝ.Ista ↄ.pꝫ 15.ꝛ.24.
eo ꝙ elemētis exñtibꝰ in nāli dispōne cōpetunt calidi/
tas ꝛ frigiditas.humiditas ꝛ siccitas.grauitas ꝛ leuitas
Nō.n.cōpetūt qualitates surgētes ex oībꝰ q̄litatibꝰ pri/
mis.vt sūt colores odores ꝛ sapores. ꝛ hoc itelligēdo in
nāli dispōne:qꝛ extra nālem dispositionē elta sunt colo
rata dulcia vel amora.⁋ 4ᵃ ↄ.Quodlibꝫ elemētuꝫ de/ 4ᵃ ↄ
terminat sibi duas qualitates primas sensibiles vnā in
sūmo ꝛ reliquā ppe sūmū.pꝫ.qꝛ elemētoꝝ numerus co/
gnoscit per numeꝝ ↄbinationū sensibiliū q̄litatū p̊ma/
rū.vt hr.2.de gnā.ita.ꝙ ignis hꝫ caliditatē sūmaꝫ ꝛ sic/ T.cō.p̊.
citatē ppe sūmuꝫ.ꝛ aer hūiditatē i sūmo ꝛ calitatē ppe ꝛ.7.ꝛ.15.
sūmū.aq̄ vō hꝫ friditatē in sūmo ꝛ hūiditatē ppe sūmū: ꝛ.24.
sꝫ terra hꝫ siccitatē in sūmo ꝛ frigiditatē ppe sūmuꝫ.

Contra predicta arguit.ꝛ p̊ ↄtra p̊mā cōclusioneꝫ.
pbādo ꝙ nō dātur influētie celestes que pᵐ
sint cause preseruatiue vel corruptiue horuꝫ inferiorū:

quia aliter oĩa elementa appeterent esse in cõcauo lune.
9ñs est falsum de elemẽtis grauibus. τ pꝫ 9ña. qꝛ elemẽ
ta appetũt esse in suis dispositionibꝰ p̃seruatiuis: sꝫ in
cõcauo lune sunt dispõnes p̃seruatiue elemẽtoꝝ itensio
res q̃ȝ in aliq̃ alia pte: qꝛ oĩs effectꝰ pductus in ppinquũ
2ᵐ τ remotũ itensius pducit̃ in ptẽ ppinquã q̃ȝ in partem
remotã. igit̃. ¶ 2ᵒ arguit̃ ꝯ secũdã ꝯclusionẽ. pbãdo q̃
solũ caliditas τ frigiditas sunt q̃litates p̃me sensibiles
ĩfra speraꝫ actiuoꝝ: τ passiuoꝝ: qꝛ siccitas τ hũiditas ge
nerant̃ ex caliditate τ frigiditate. igit̃ sunt posteriores
T.c.8. illis. aña pꝫ per experiẽtiã. videmꝰ. n. caliditatẽ desicca
re τ frigiditatẽ hũectare. τ hec videt̃ fuisse ĩtẽtio phi. 2.
de gñatiõe. τ 4. metheoroꝝ. di. q̃ caliditas τ frigiditas
sũt q̃litates actiue. τ hũiditas τ siccitas sũt q̃litates pas
siue. ¶ Itẽ ar̃ q̃ nõ sint ponẽde q̃litates v̓tuales ĩ eltis.
qꝛ tales aut possent intẽdi τ remitti. aut nõ. si p̃ꝰ intẽdi
τ remitti igit̃ post remissionẽ indigẽt reducẽte. sicut q̃li
tates sensibiles. τ sic erit pcedere in ĩfinitũ. si nõ sunt ĩ
tensibiles nec remissibiles nõ apparet q̃re plus reducã
tur ad vnũ gradũ q̃litatis sensibilis q̃ȝ ad aliũ. ¶ Et cõ
firmat̃. nã tũc oporteret ponere in vino duplicẽ virtutẽ
virtualẽ. vna per quã reducit se ad frigiditatẽ. τ aliaꝫ p
quã calefacit stomacũ: sꝫ 9ñs est falsum. qꝛ due q̃litates
sũme opposite essent sil̓ in codeꝫ subiecto p̃. s. frigiditas
3ᵐ virtualis τ caliditas v̓tualis. ¶ 3ᵒ arguit̃ ꝯ tertiaꝫ ꝯneꝫ.
pbãdo q̃ elemẽta in nãli dispõne sunt colorata: qꝛ albe
do cũ generat̃ ex q̃tuor q̃litatibꝰ p̃mis gñatur de ꝯrio vł
t.c.47. ex medio. p̃ phy. igr̃ in elemẽtis sunt colores extremi vł
medij. τ hec v̓r fuisse intẽtio phi in libᵒ. de sensu τ sensa
4ᵐ to. dicẽtis q̃ oĩa corpora colore participãt. ¶ 4ᵒ arguit̃
ꝯ 4ᵃᵐ ꝯclusionẽ: qꝛ alr̃ seq̃t̃ q̃ oĩa elemẽta sunt simbola.
T.c.25. qđ est ꝯ phm. 2. de gñã. τ pbat̃ 9ña. qꝛ ignis τ aq̃ sũt sim
bola. pꝫ. qꝛ ꝯueniũt in vna q̃litatũ p̃maꝝ. s. in humidita
te. nã ex quo ignis nõ hꝫ siccitatẽ sũmã vt ꝯpleat̃ latitu
do oꝫ q̃ hẽat aliquã humiditatẽ admixtã.

Ad p̃ᵐ **Ad primum** neget̃ 9ña. qꝛ licꝫ in ꝯcauo lune sint dispõnes fortiores p̃seruatiue aq̃ et
terre. tñ ppter ĩfluẽtias v̓tualr̃ ꝯrias ibi corrũperent̃. iđ
appetũt esse cũ ĩfluẽtia p̃seruatiua τ elõgata a suo ꝯrio.
ĩfluẽtia. n. calefactiua est multũ fortis τ multiplicatur
vsq̃ ad elemẽtuꝫ aq̃ exclusiue. Influẽtia v̓o hũectatiua
multiplicat̃ vsq̃ ad elemẽtũ terre exclusiue. Sed ĩfluẽ
tia frigefactiua τ d̃siccatiua multiplicat̃ vsq̃ ad mediũ
Ad 2ᵐ mũdi. ¶ Ad 2ᵐ ꝯ p̃mã ptẽ ꝯnis d̃r̃. q̃ caliditas euaporã
do ptes hũidas est cã siccitatis per accidẽs. τ eodẽ mo
do frigiditas humiditatis: sꝫ de p se nulla illaꝝ q̃litatũ
2.g.8. reducit̃ ad aliã tãq̃ȝ in p̃orẽ. Et ad phm d̃r̃ q̃ ipse vocat
caliditatẽ τ frigiditatẽ qualitates actiuas: nõ q̃ nõ sint
passiue: sꝫ qꝛ velociter agũt. humiditatẽ vero τ siccitatẽ
vocat passiuas: qꝛ tardissime agũt. Et ad obiectionẽ fa
ctã ꝯ secũdã ptẽ ꝯnis. R̃ndet̃ q̃ sicut forme sub̃ales ele
mentoꝝ nõ intẽdunt̃ nec remittunt̃: ita nec qualitates
virtuales illoꝝ. tñ diuersimode fm̃ aliũ τ aliũ gradũ re
ducunt̃ ad q̃litates sensibiles penes dispõnem mãe. Et
9ñr ꝯcedo q̃ in viuo sũt due tales virtutes: nõ tñ repu
gnãt: qꝛ vna illaꝝ est pductiua caliditatis in mãꝫ exte
Ad 3ᵐ riorẽ τ alia frigiditatis in mãꝫ intraneã. q̃re τc̃. ¶ Ad
3ᵐ d̃r̃. q̃ qñ mixtũ generat̃ ex mixto tũc coloratũ gene
p̃ phys. ratur ex medio vel ꝯrio p̃pe dicto. τ ita itelligit ibi phs
47. si aũt generat̃ imediate ex elemẽtis nõ oꝫ q̃ generet̃ ex
p̃. phys. ꝯrio pprie sꝫ ipropie vel cõiter. Et ad phm. R̃ndetur
47. q̃ sumit ibi colorẽ large vt se extẽdit ad lucẽ vel lumen
τ sic corpora celestia sunt colorata τ elemẽta: tñ nõ nego
q̃n ad p̃sens elemẽta sint colorata: qꝛ sunt ex nãlẽ dispo
Ad 4ᵐ sitionẽ fm̃ aliquas ptes illoꝝ. ¶ Ad 4ᵐ negetur 9ña. τ

breuiter r̃ndet̃. q̃ nõ opꝫ ppter hoc cõplere numerum
latitudinis: sꝫ verũ est q̃litates ꝯrias posse stare sil̓ vsq̃
ad illũ numeꝝ. vñ dato q̃ latitudo caliditatis sit vt. 8. τ
9ñr cetere latitudines qualitatũ p̃maꝝ. dico q̃ cuꝫ cali
ditate vt. 8. in igne stat siccitas. vt. 7. nec cum illa aliq̃s
gradus hũiditatis. imo possibile est in aliquo igne repe
rire soluꝫ. 5. vel. 6. gradus caliditatis sine admixtiõe ali
cuius frigiditatis gradus. Cap. VIII.

Tot sunt elta quot sũt q̃litates p̃ᵉ sensibiles hoꝝ iferioꝝ ꝯpetẽ
tes illis. ¶ Pro cuiꝰ declaratiõe ẽ p̃notã p̃ᵐ
dũ. q̃ eltuꝫ sumit̃ dupl̓r. P̃rio p p̃nᵒ itrin
seco rei. τ sic mã τ forã dicũt̃ elta. vt colli
git̃ a pho in p̃hemio phy. di. cognitioneꝫ T.cõ.p̃.
nãliũ pcedere ex cognitiõe cãꝝ p̃ncipioꝝ
τ eltoꝝ. 2ᵒ sumit̃ eltuꝫ p corpe simplici determinante 2
sibi duas q̃litates p̃mas hoꝝ iferioꝝ. τ sic log̃t̃ phus de (t.16.
eltis. 2. de gñã. di. q̃tuor eẽ elta. s. ignẽ aerẽ. aquã. τ terrã. T.cõ.p̃.
τ isto mõ sumit̃ eltuꝫ in pposito. ¶ 2ᵒ nõndũ. q̃ q̃tuor 2ᵐ
sũt ꝯbinationes possibiles q̃litatũ p̃maꝝ supra mediuꝫ
gradũ latitudinis. τ due ipossibiles. P̃ria ꝯbiatio possi
bilis est caliditatis τ siccitatis ex q̃ ꝯsurgit ignis. 2ᵃ ẽ ca
liditatis τ hũiditatis ex q̃ fluit aer. 3ᵃ ẽ hũiditatis τ frigi
ditatis ex q̃ originat̃ aq̃. Et 4ᵃ est frigiditatis τ siccita
tis a q̃ egredit̃ eltuꝫ terre. Ex caliditate aũt τ frigidita
te nõ fit ꝯbinatio possibilis supra mediũ graduꝫ nec ex
hũiditate τ siccitate. licꝫ bñ ĩfra mediũ gradũ: sꝫ hec cõ
binatio nõ ẽ vtilis eltis cũ oporteat ꝯbinationẽ a q̃ ꝯsur
git eltuꝫ hr̃e ambas q̃litates supra gradũ mediuꝫ.
¶ His visis sit hec p̃ᵃ ꝯ. Oẽs q̃litates eltoꝝ eiusdẽ deno p̃ᵃ ꝯ
minatiõis p̃p̃que sũt eiusdẽ spẽi spãlissime. ita q̃ cali
ditates aeris τ ignis sũt eiusdeꝫ spẽi spãlissime. τ sil̓r fri
giditates aque τ terre. pbat̃. qꝛ dato opposito sequit̃ q̃
vni plura cõtrariantur eque p̃. 9ñs est ꝯ phm p̃ celi. t. 10. T.c.10.
meta. τ pbatur 9ña. qꝛ frigiditas aque idifferenter cor T.c.17.
rumpitur a caliditate aeris τ a caliditate ignis. ğ idiffe
renter quodlibꝫ illoꝝ sibi ꝯtrariat̃. τ per 9ñs si p̃ cõtra
riatur caliditas ignis eadem rõne sibi p̃ ꝯtrariat̃ calidi
tas aeris. Itẽ dato opposito ꝯclonis seq̃t̃ q̃ in hñtibꝰ
simbolũ nõ ẽ facilior transitꝰ. 9ñs est ꝯ phm. 2. de gene T.c.25.
ratiõe. τ pbatur 9ña. q̃ sicut in nõ hñtibus simbolũ oꝫ
duo corrũpere τ duo gñãre: ita si debꝫ ignis gñãri ex ae
re oꝫ caliditatẽ τ humiditatẽ aeris corrũpi. ¶ 2ᵃ ꝯ. Cui 2ᵃ ꝯ
libet elemẽto soluꝫ vna qualitas sensibilis competit p̃.
ita q̃ igni ꝯpetit p̃ caliditas. τ aeri p̃ humiditas. τ aque 2.ge. 15.
p̃ frigiditas. τ terre p̃ siccitas. pbatur oĩa elementa sunt
diuersarũ specieruꝫ. τ oẽs qualitates p̃me eiusdeꝫ deno
minationis sunt eiusdẽ spẽi spãlissime. ğ nulla qualitas
p̃ᵒ põt p̃ ꝯpetere duobꝰ elemẽtis. ğ alteri elemento alia
τ alia qualitas ꝯpetit p̃. τ q̃ igni ꝯpetat caliditas videt̃
ex hoc. qꝛ nobilissimo elto. τ maxie actiuo ꝯpetit p̃ qua
litas nobilissima sensibilis ĩfra sperã actiuoꝝ τ passiuo
rũ. τ maxie actiua: sꝫ ignis est nobilissimũ elemẽtũ τ ma
xime actiuũ. τ caliditas etiã est hõ. igitur τc̃. ¶ Tertia 3ᵃ ꝯ
cõclusio. Impossibile est esse soluꝫ vnũ duo vel tria ele
menta. P̃ria ps pbat̃. qꝛ alr̃ nulla essꝫ ꝯrietas in mixto.
9ñs ẽ fl̃m. τ pꝫ 9ña: qꝛ ꝯrietas mixti hꝫ originẽ a ꝯrieta
te elemẽtoꝝ. 2ᵃ ps pꝫ. qꝛ si solũ duo essent elemẽta vnũ
illoꝝ essꝫ altero fortius τ corrũperet illud. 3ᵃ pars decla
ratur: qꝛ si solũ essent tria elementa duo illoꝝ haberent
simboluꝫ τ corrũperẽt 3ᵐ. τ sic nõ manerẽt nisi duo. qđ ẽ
ꝯtra dicta. ¶ Quarta conclusio. Tantuꝫ quattuor τ nõ 4ᵃ ꝯ
plura ponenda sunt elementa. pꝫ. qꝛ solum sunt quatuor
combinationes possibiles vltra gradum medium sicut
τ quatuor sunt q̃litates p̃me cõpetẽtes illis p̃. vñ cuꝫ d̃r̃

tātum q̄tuor sunt elementa: intelligitur ꝙ nō sufficimt
pauciora q̄tuor nec debēt eē plura q̄tuor nō coincidē^9 in
denoiatiōe ꝓpinq̄. Infinita. n. sunt elt̄a: ſʒ oia coincidūt in
p^m denominatiōe ignis aeris vel aque vel terre.

Contra predicta arguit̄. ꝛ p̄ ɔ̄ p̄mā ɔclusionē: p̄mi
tus ꝓbādo caliditates ignis ꝛ aeris nō eē
eiusdē spēi spālissime. nā caliditas ignis ɔ̄riat̄ humidi
tati aeris ꝛ nō caliditas aeris. igit̄ sunt diuersaꝝ spērū.
minor apparet: q̄ꝛ stant sil'. ꝛ maior ꝓbat̄. nā in gn̄ōne ae
ris ex igne caliditas ignis corrūpit̄. q̄ꝛ tāta caliditas nō
pōt stare cū forma aeris: sicut cū forma ignis. ꝛ nō corrū
pitur a caliditate aeris. ḡ ab humiditate eiusdē. ꝛ sic cō
trariat̄ illi. Et cōfirmat̄. nā caliditates mixtoꝝ differūt
spē. ḡ ēt ꝛ elemētorū. añs pʒ. de caliditate viui ꝛ mortui
quaꝝ vna p̄seruat a putrefactione. ꝛ alia disponit ad pu
trefactionē. Silr calor nālis ꝛ febrilis vident̄ differre
Item spē: q̄ꝛ vnus disponit ad nutritiōeʒ ꝛ ad sanitatē: ꝛ alius
ad corruptionē. ¶ Itē adhuc aliter arguit̄. ꝙ hūiditas
aeris ꝛ aque differūt spē. q̄ꝛ humiditas aq̄ est extinctiua
ignis ꝛ hūiditas aeris nutritiua eiusdeʒ. ḡ ꝛc̄. pʒ ɔña. q̄ꝛ
ex diuersitate specifica effectuū arguit̄ diuersitas speci
Item fica cāꝝ. añs pʒ de aq̄ calida q̄ extiguit ignem. ꝛ de oleo
qd̄ nutrit illū: cui^9 hūiditas dr̄ hūiditas aeris. ¶ Itē ar
guit̄. ꝙ siccitas terre ꝛ siccitas ignis sīt diuersaꝝ spēꝝ: q̄ꝛ
siccitas terre determinat sibi nālr summā grauitatē summā
dēsitatē ꝛ valde itēsaʒ friditatē: ſʒ siccitas ignis determi
nat sibi summā raritatē summā leuitatē ꝛ summā caliditateʒ
2^m igit̄ ꝛc̄. ¶ 2° ar̄ ɔ̄ scdam ɔ̄nē ꝓbādo ꝙ ignis nō sit p̄ cali
dus nec aer p̄ hūidus: q̄ꝛ ignis hʒ siccitatē summā ꝛ nō ca
liditatē summā. ḡ est p̄ sicc^9 ꝛ nō p̄ calidus. Pria ps añtis
ꝓbat̄. nā si ignis hr̄et siccitatē remissaʒ. ḡ possʒ ei^9 sicci
tas intēdi. ꝛ p ɔ̄ñs ignis exn̄s in nāli dispōne posset hr̄e
maiorē raritatē q̄ꝫ hēat. 2^a ps añtis ð clarat̄. nā in ɔcauo
lune est influētia calefactiua ꝛ lumē qd̄ ē nālr ꝓductiuuʒ
caliditatis. ḡ cōtinue ꝓducūt maiorē ꝛ maiorē calidita
tē in elemēto ignis. Deīde ar̄. ꝙ aer nō ē p̄ hūidus. q̄ꝛ
humiditas magis conuenit aque. ꝓbat̄. nam maiorem
humiditatē expimur in aq̄ rōne maioris hūectationis
3^m ꝛ difficili^9 sepat̄ hūiditas ab aq̄ q̄ꝫ ab aere. ḡ ꝛc̄. ¶ 3° ar̄
ad eādē ɔ̄nē. ꝓbādo ꝙ aq̄ n̄ sit p̄ frida. nec terra p̄ sicca.
nā illa q̄litas p̄ ɔuenit aq̄ q̄ est isepabilis ab ea: ſʒ hūidi
tas est isepabilis ab aq̄ ꝛ friditas q̄tidie sepat̄. ḡ hūidi
tas p̄ ɔuenit aq̄ ꝛ nō frigiditas. Iteʒ ar̄. ꝙ frigiditas p̄
ɔpetit terre ꝛ nō siccitas: q̄ꝛ terra ē sume frigida cū ma
xime distet a fonte caloris ꝛ hʒ effect^9 sume frigiditatis
4^m s. summaʒ dēsitatē ꝛ summā grauitatē. ¶ 4° argr̄ ɔ̄ 3^m ꝛ 4^m
ɔ̄nes ꝓbādo ꝙ nō sint q̄tuor elt̄a: q̄ꝛ nullū ē elt̄uʒ ignis
supra elt̄uʒ aeris. ꝓbat̄. si eēt aliqd̄ tale. illud eēt lucidū
sicut est ignis apud nos exn̄s. ꝛ ɔ̄ñr impediret visioneʒ
astroꝝ. oppositū ei^9 expimur. Deide in tali elt̄o deberēt
habitare aialia sicut in ceteris elt̄is: qd̄ tn̄ est falsum: q̄ꝛ
corrūperent̄ sicut in igne corrūpunt̄ q̄ apud nos repit̄.

Ad p^m **Ad primum** dr̄. ꝙ in gn̄ōne aeris ex igne corrū
pit̄ caliditas ſʒ aliquē gradū eius
nō gdē a caliditate aeris: ſʒ ab hūiditate ei^9 p modū seq̄
le: q̄ꝛ ad corruptionē siccitatis factā ab hūiditate seqtur
aliq̄lis corruptio caliditatis. ꝛ ɔ̄ñr ɔcedo ꝙ caliditates
mixtoꝝ sūt eiusdē spēi: lʒ ꝓducāt effect^9 diuersaꝝ spērū
q̄ꝛ h̄ est rōne foꝛaꝝ a q̄b^9 dirigunt̄ siue māeꝝ in q̄b^9 sūt.
eadē. n. caliditas spē hūectat cerā ꝛ desiccat lutū. ꝛ h̄ est
T.c.24 rōne diuersaꝝ māeꝝ. vn̄ 2° de aia. act^9 actiuoꝝ sūt in pa
tiente ꝛ disposito. ¶ Ad aliud dico. ꝙ aq̄ cal'a extiguit
ignē nō rōne caliditatis. nec hūiditatis: ſʒ rōne suffoca
tiōis. eo ꝙ pori claudunt̄ p q̄s exeūt fumales ignitiōes.
ꝛ h̄ idē possʒ facere oleū in magna q̄ꝫtitate. Qꝛ aūt oleuʒ
nutriat ignē ꝛ nō aq̄ h̄ nō est rōne diuersitatis specifice
repte in hūiditatib^9 illoꝝ: ſʒ rōne viscositatis q̄ annexa
ē hūiditati aeri i oleo ꝛ nō hūiditati i aq̄. ¶ Ad aliud dr̄.
ꝙ siccitas terre vl' ignis nō determiat sibi aliquā illarū
q̄litatū: ſʒ solū foꝛa subal' terre vl' ignis. vn̄ siccitas terre
pt eē sb̄ raritate leuitate ꝛ calitate ignis: ꝛ siccitas ignis
pōt eē sub dēsitate grauitate ꝛ friditate terre. ¶ Ad 2^m Ad 2^m
p̄ncipale dico. Qꝛ licʒ siccitas ignis existēs in nāli dispō
ne possit itēdi: nō tn̄ maior leuitas aut raritas pōt gnāri
imo oppo^m. q̄ꝛ ex caliditate summa ꝛ siccitate summa ignis
fieret ex̄ nāleʒ dispōnē. ꝛ ɔ̄ñr eēt min^9 leuis ꝛ min^9 rar^9.
Et cū dr̄ ꝙ ignis fit ɔtinue calidior rōne luminis ꝛ influen
tie calefactiue. Rñdet̄ ꝙ nō fit calidior. cū sit sume ca
lidus: ſʒ influētie ille cū lumie sufficiūt ꝓ p̄seruatiōe cali
ditatis sume. ¶ Ad aliō dr̄. ꝙ aq̄ appet hūidior aere ra
tiōe dēsitatis sicut ferruʒ appet rōne dēsitatis calidius
igne vl' aere. ꝛ ꝙ hūiditas nō possit ab aq̄ separi h̄ est: q̄ꝛ
multū passiua ē ꝛ resistitiua in materia dēsa. in mā aūt
rara sicut est mā aeris citi^9 corrūpit̄. ¶ Ad 3^m p̄ncipale Ad 3^m
dr̄. ꝙ q̄ꝛ hūiditas ē magis resistitiua q̄ꝫ actiua ꝛ frigidi
tas mō ɔ̄rio: hinc ē ꝙ hūiditas ē isepabilis ab aq̄ ꝛ non
frigiditas. Ad aliud dr̄. ꝙ lʒ terra sit maxīe elōgata a
fonte caloris: nō tn̄ maxīe existit in v̄tute frigefactiua: ſʒ
aq̄ magis q̄ꝫ terra: q̄ꝛ influētia frigefactiua ē intēsior vbi
est elt̄uʒ aq̄ q̄ꝫ vbi est eltum terre nec grauitas ꝛ dēsitas
sūt totalr effect^9 frigiditatis: ſʒ in aq̄ sunt effect^9 frigidi
tatis ꝛ hūiditatis sil' ꝛ in terra sūt effect^9 friditatis ꝛ sic
citatis. ¶ Ad 4^m dr̄. ꝙ neēe ē dare elt̄uʒ ignis. Pmo pp Ad 4^m
motū exalatiōis cui^9 leuitas vr̄ tēdere ad elt̄uʒ ignis. eo
ꝙ q̄litas motiua in ꝓprio loco nō trahit sursuʒ: ꝛ illa le
uitas trahit sursuʒ in elt̄o aeris. 2° q̄ꝛ ɔbinatiōi siccitat̄
ꝛ caliditatis vr̄ ɔpetere aliqd̄ elt̄uʒ. s. ignis sic alijs cōbi
nationib^9 possibilib^9 ɔpetūt elt̄a. Et ad rōnē dr̄. ꝙ ignis
elt̄aris nō ē lucidus: q̄ꝛ ē in nāli dispōne. ignis aūt apud
nos ē lucid^9. q̄ꝛ est ex̄ nālē dispōnē. Et cū dr̄. ꝙ ibi nō sūt
aialia. dr̄ ꝙ veꝝ ē. tn̄ ibi sūt ētia pfectiora aialib^9. s. spūs
maligni: a q̄b^9 cruciāt̄ aie purgādoꝝ obtinētes vitā bti
ficā post ɔplemētū pnie ꝓ pctis. Cap. IX.

Qualiter transmutent̄ elemēta iux̄
doctrinaʒ Aristo. 2. de ge
neratiōe est ɔ̄ñr manifestanduʒ. ¶ Ubi T.c.24 p^m
notādū primo. Qꝛ elemētoꝝ: quedā sunt
simbola: ꝛ quedaʒ dissimbola. Elementa T.c.25.
simbola sunt illa que cōueniūt in aliqua
qualitate p̄^a. vt ignis ꝛ aer. que ɔueniunt in caliditate. ꝛ
aer ꝛ aq̄ que cōueniūt in humiditate. aqua ꝛ terra q̄ con
ueniūt in frigiditate. terra ꝛ ignis que ɔueniūt in sicci
tate. Elemēta dissimbola sunt illa que nō ɔueniūt in ali
qua q̄litate p̄ma. vt ignis ꝛ aq̄. aer terra. hec. n. ɔ̄riantur
in singulis q̄litatib^9 p̄mis: itelligēdo mō cōi p q̄litates
p̄mas q̄litates p̄mas hoꝝ iferioꝝ. ¶ 2° notādū. ꝙ ele 2^m
menta nō habētia simbolū possunt inuicē tripliciter cō
binari. Primo mō ꝙ vnū eoꝝ superet aliud in ambab^9
qualitatibus. vt si ignis superaret aquā tam in siccitate
q̄ꝫ in caliditate. 2° modo ꝙ vnū superet aliud in vna q̄li
tate ꝛ superet̄ ab eodē in alia. vt si ignis superaret aquā
in caliditate ꝛ superaretur ab eadem in siccitate. Ter
tio mō. ꝙ vnū super aliud notabilr in vna q̄litate ꝛ nō
superet nec superetur ab illo in alia. ꝛ si superet vel supe
retur hoc sit valde remisse. vt si ignis superaret aquam
notabiliter in caliditate ꝛ siccitate nō suparet nec supa
retur. nisi forte valde remisse.

¶ His presuppositis sit hec prima conclusio. Licet non
quodlibet elementuʒ partialiter vel totaliter in quoli p^a ɔ̄
bet alio nō possit imediate trāsmutari tn̄ ē aptū natū ſʒ

partē vl' ƒm totū in quodlibet aliud trāſmutari. Pri⁹ pꝭ
pꝫ. q2 elemētū ignis nō ƒm ſe totū nec ƒm ꝑtē pōt ime-
diate trāſmutari i elemētū terre: q2 nullū agēs poſſꝫ mo-
uere aliquā portionē ignis i elemētū terre ꝗn ꝑtis tranſ-
2 mutetˀ i aerē: 2ª pꝭ ē euidēs. q2 ſi aliqđ agēs poſſꝫ tra-
here vnū pedale ignis ad elemētū terre ſine corruptōe
illi⁹ in aerē cꝗ bn̄ trāſmutaretˀ imediate i terrā ſicut iā i-
mediate trāſmutatˀ in aerē. ¶ Et notāter dico ƒm totū
vl' ƒꝫ partē. q2 nullū elemētū ƒm ſe totū pōt in aliud trāſ
mutari ex q̄ oīa elemēta ſūt ꝑpetua. tn̄ bn̄ cuiuſlibet ele-
mēti aliq̄ pꝭ pōt i alteri⁹ elemēti partē trāſmutari. non
tn̄ q̄libet pꝭ. q2 nullū pedale ignis i ꝯcauo lune exn̄s. nec
aliqđ pedale terre tenēs mediū mūdi pōt trāſmutari. ſꝫ
hec ſūt apta nata trāſmutari: dūmō hērēt agētia poten⁹
2ª ꝯ illa ſuis ꝯtrarijs applicare. ¶ 2ª ꝯ. In elemētis hn̄tib⁹
ſimbolū ē facilior trāſitus. nō rōne velocitatis ſed rōne
T.c.25. paucitatis corruptorū. Pri⁹ pꝭ pꝫ. q2 elemēta non hn̄tia
ſimbolū hn̄t maiorē ꝯrietatē q̄ hn̄tia ſimbolū. igiˀ velo-
cius ſe inuicē trāſmutāt. 2ª pꝭ declaratˀ. eo ꝙ i elemētis n̄
hn̄tib⁹ ſimbolū duo corrūpūtˀ neceſſario. ſꝫ i hn̄tib⁹ ſimbo-
lū ſolū vnū corrūpitˀ. nā ſi ex igne gn̄atˀ aqua neceſſario cor-
rūpitˀ caliditas ⁊ ſiccitas ꝑꝑ magnā latitudinem. ſꝫ ſi ex
igne generatˀ aer ſiccitas corrūpitˀ ⁊ nō neceſſario calidi-
3ª ꝯ tas niſi forte ꝑ accn̄s ƒm aliquē gradū. ¶ 3ª ꝯ. Ex q̄buſ-
cūq3 duobus elemētis nō hn̄tibus ſimbolū ꝓpria vtute
T.c.48 pōt 3m gn̄ari ſꝫ nō ex elemētis hn̄tibus ſimbolū. Pri⁹ pꝭ
pꝫ. dato ꝙ ignis ⁊ aqua veniāt ad actōeꝫ ſic ꝙ ignis ſu-
peret aquā i caliditate: ⁊ aqua ignē i humiditate. in caſu
iſto corrūpetˀ frigiditas aq̄ ⁊ ſiccitas ignis remanētib⁹
caliditate ignis ⁊ humiditate aq̄: ſꝫ iſte q̄litates ꝯpetūt
aeri. ergo ex his gn̄abitˀ aer. ſi aūt ecōuerſo aqua ſuperet
ignē i frigiditate ⁊ ſuperetˀ in humiditate gn̄abitˀ terra.
q2 corruptis caliditate ignis ⁊ hūiditate aq̄ remanebūt
2 frigiditas aq̄ ⁊ ſiccitas ignis q̄ ꝯpetūt terre. 2ª pꝭ ꝯcluſio-
nis declaratˀ ex eo. q2 cū elemēta ſimbola nō hēant ꝯrie-
tatē niſi in vna q̄litate ſemꝑ ſe inuicē trāſmutabūt ⁊ nō
in 3m. ſi. n. ſiccitas ignis ſupat humiditatē aeris ꝯuertit
aerē i ſui nām. ſi autem econtra conuertit aer ignem in
Corᵐ ſui naturam. Ex iſta ꝯcluſione ſeqˀ ꝙ ex q̄buſcūq3 trib⁹
elemētis pt ꝓpria vtute illoꝝ 4m generari. pꝫ. q2 ex igne
aere ⁊ aqua pt terra gn̄ari. dato ꝙ caliditas aeris corrū-
patˀ a frigiditate aq̄ ⁊ humiditas ei⁹ a ſiccitate ignis. pn̄t
ēt inuicē trāſmutari tā tria q̄ duo nō habentia ſimbola ꝑ
exceſſū ⁊ dn̄iū q̄litatū ꝯrariū. Notāter dixi in 2ª pte cō-
cluſiōis ꝙ ex elemētis hn̄tibus ſimbolū ꝓpria vtute nō
pōt aliqđ gn̄ari. ſ. ſpecie diſtinctū a q̄libet illoꝝ. q2 vtu-
te alteri⁹ ⁊ actōe illi⁹ pt aliqđ gn̄ari: eo ꝙ ignis fortis ſua
virtute poteſt vnū pedale terre ⁊ aque conuertere in ſui
4ª ꝯ naturam. ¶ 4ª concluſio. ſolum ex quatuor elementis
T.c.49 ꝓpria vtute ſine ꝯcurſu alicuius alteri⁹ diſponētis mā3
pōt mixtū generari. ⁊ pꝫ. nā ex vno elemēto nō ꝯcurrēte
alio nō pōt generari mixtū. q2 nullū elemētū ſeipſū cor-
ruptiue trāſmutat: nec etiā ex duob⁹. q2 ſi illa ſūt ſimbo-
la ſe inuicē trāſmutant: ⁊ vnū eoꝝ cōuertit aliud in nām
ſui. ſi diſſimbola ex illis generatˀ 3m elemētum vel vnū
aliud trāſmutat in ſui nāꝫ. nec etiā ex trib⁹. quia ex illis
4m generatˀ aut corrūpitˀ vnū illoꝝ in nām alteri⁹. ꝯ3 g̊
ꝙ quatuor ſint elemēta ex q̄bus debet gn̄ari mixtū pro-
pria actōe non cōcurrente alio extriſeco diſponēte mā3
illoꝝ. ⁊ notāter dixi vtute ꝓpria. q2 ex vno ſolo elemēto
vel duob⁹ pōt gn̄ari mixtū ꝯcurrente alio extrinſeco di-
ſponēte mām. Nā ex quo terra h3 frigiditatē ⁊ ſiccitatē
ꝯcurrētib⁹ i ſluen⁹ calefactiua ⁊ humectati⁹ celi remittē-
tib⁹ frigiditatē ⁊ ſiccitatē terre. ⁊ ꝯñter īducētib⁹ calidi-
tatē ⁊ humiditatē ex illa poterit gn̄ari mixtū ⁊ ꝯſequen-
ter de alijs dicatur ſuo modo.

Contra p̄dicta arguitˀ. ⁊ p̄ ꝯ ꝑmā ꝯclōnē. Nā ignis p̄m
nō pōt gn̄ari imediate ex aqua nec ecōtra.
igitˀ ⁊c. Pri⁹ pars añtis arguitˀ. ignis nō pōt gn̄ari ex aq̄
niſi in ea dominetˀ caliditas ⁊ ſiccitas ignis. ſed diu itro-
ducitˀ caliditas ante corruptōem humiditatis. igitur ꝓ-
us tranſmutatˀ aqua in aerē q̄ in ignem. ⁊ ex alio q2 aq̄
poſet ſtare ſub tanta raritate ⁊ leuitate quanta ē raritas
⁊ leuitas ignis. ꝯñs eſt falſuꝫ. ⁊ pꝫ ꝯña. immediate ante
inductōem forme ignis. 2ª pars antecedentis p̄ncipali-
ter ꝓbatur. nam ſi aqua poteſt fieri imediate ex igne. ſeq-
tur ꝙ ignis pōt fieri frigidū ſicut aqua pt fieri calida. ⁊
ꝙ tanta denſitas ⁊ grauitas pōt eē ſub forma ignis quā-
ta ē ſub forma aque. patet. q2 imediate ante inductōem
forme aque ignis eſſet ſub illis diſpoſitiōibus. ¶ 2º ar- 2m
guitˀ ſic. In hn̄tibus ſimbolū ita bene corrūpuntˀ duo ſi-
cut in nō hn̄tib⁹. igitˀ. añs pꝫ. quia in igne eſt caliditas ſū-
ma. ſꝫ in aere non pt eēt caliditas ſūma. ergo ſi aer gn̄atˀ
ex igne corrūpitˀ caliditas ſūma ignis ſicˀ corrūpitˀ ſicci-
tas. ¶ 3º arguitˀ contra 3am cōcluſionem. q2 data illa ſe- 3m
quitˀ ꝙ aliqđ generatˀ ⁊ a nullo generatˀ. quia in p̄mo in-
ſtāti terre ex igne ⁊ aqua terra generatˀ. ⁊ non a formis
ſubſtātialib⁹ aq̄ ⁊ ignis. q2 ille iā corrupte ſūt: nec a for-
mis inſtrumentalib⁹ illarū. q2 forme inſtrumētales nō
pn̄t agere niſi vtute formaꝝ ſbarū. ¶ 4º arguitˀ ꝯ 4am 4m
ꝯcluſionē: Nā q̄n quatuor elemēta veniūt ad mixturā:
aut ſūt eq̄lr fortia vl' inequalr. ſi equalr g̊ nō ſe inuicē cor-
rūpūt. q2 a ꝓportōe eq̄litatis nō fit actio. ⁊ ꝯñter nō gene-
ratˀ mixtū. ſi inequalr. igitur fortiora corrumpunt debi-
liora. ⁊ ſic non generatur mixtum.

Ad primū dicitur ꝙ ignis poſſet eſſe ita fortis ⁊ Ad p̄m
aqua ita debilis ꝙ nō corrūperetˀ cali-
ditas ad ſiccitatem nec frigiditas ad humiditatē. vt pꝫ
dū gutta aque ꝓijcitˀ in magno igne. nec ē incōueniens
aquā vēire ad leuitatē ⁊ raritatē ignis exn̄tis extra nālē
diſpōneꝫ. q2 ignis gn̄atˀ extra nālē diſpōnē. ⁊ poſt gene-
rationē ſeipſū reducit ad caliditatē ⁊ leuitatem ſummā
ꝑ caliditatē vtualē. ¶ Item nō eſt incōueniēs ꝙ ignis
veniat ad denſitatē aq̄ exn̄tis extra nālē3 diſpōnē. ſꝫ hn̄
ē incōueniēs ignē in ſua corruptōe effici frigidū. nec eſt
ſilitudo de aqua ⁊ de igne: q2 forma ignis rōne ſue nobi-
litatis neceſſario ſibi determinat intenſiorem gradum
q̄ ſit grad⁹ medi⁹ totius latitudinis caliditatis. ¶ Ad Ad 2m
2m dicitˀ p̄mo. ꝙ nō eſt incōueniēs aerē3 habere calidi-
tatē ſummā extra naturalem diſpoſitōeꝫ. 2º dr̄. ꝙ licet
corrūpatˀ caliditas ſūma quo ad gradum ſummū. nō ta-
men quo ad magnā latitudinem ſicut in non habētibus
ſimbolū. ⁊ ita intelligit phs cōceſſo ꝙ corrūpatˀ gradus T.c.25
ſummus caliditatis. ¶ Ad 3m dicitˀ ꝙ illud 3m elemētū Ad 3m
generatˀ a qualitatibus p̄mis manentib⁹ cū forma ſba-
li. Et cum dicitur ꝙ tales qualitates non ꝓducunt for-
mā ſubſtātialē ꝓpria vtute. dicitˀ ꝙ conceſſo iſto adhuc
ſtatˀ ꝙ ꝓducāt formā ſbſtātialem virtute forme ſbſtātia-
lis non exiſtentis: ſicut ſperma producit hominem i vir-
tute generātis. licet id generās nō ſit: tamē dr̄ ꝙ forma
illi⁹ terrꝫ elemēti generatˀ ab illis diſpoſitōibus inſtru-
mētaliter ⁊ a p̄ma cauſa p̄cipalr ſupplente vicem for-
me ſubſtātialis generātis particulariter. ¶ Ad 4m dici- Ad 4m
tur ꝙ ſi elemētis approximatis inuicem vnū fuerit no-
tabiliter forti⁹ alijs: tūc nō fiet mixtū ſed vnū alia ꝯuer-
teret in ſui nāꝫ. ſi aūt ſic applicātˀ ꝙ omnia tria ſufficiūt
corrūpere quodlibet 4m: ſic iſta corrūpētˀ ⁊ mixtū medi-
ū gn̄abitˀ. Et cū queritˀ vtrū ſint equalr fortia vl' inequa-
liter. Rn̄detˀ ꝙ ſūt equalr fortia q̄ ad hoc ꝙ nullū illoꝝ
ſufficit alteꝝ ꝯuertere i ſui nām. ⁊ ſūt inequaliter fortia

in hoc ꝙ omnia tria sufficiūt corrumpere quodlibꝫ 4m.
vnde in casu isto vnum elementum oportet esse altero
fortius in vna qualitate:⁊ eodem debilius in alia quali
tate.igitur.⁊c. Capitm.X.

Circa quartaꝫ cōclusionē īsur
git difficultas q̄
liter ꝯcurrūt elemēta ad generatōēꝫ mix
ti.vtrum maneant simul cū forma mixti
pm vel simpliciter corrūpantur.¶ Ad quod
C.67. declarandū ē notandū pmo ſm cōmētato
rē 3o celi.ꝙ nulla ſba seu forma ſbalis ꝑfe
cta intēdit vel remittit.vocat autē formas ꝑfectas sub
stātiales formas mixtoꝝ.ſꝫ forme accntales intēdunt ⁊
remittuntur vt caliditas ⁊ albedo.inter quas.s.⁊ formas
substātiales ꝑfectas.mediāt elemētoꝝ forme que inten
dūt ⁊ remittūtur sicut forme accidētales ⁊ dant esse sub
stātiale sicut forme substātiales ꝑfecte.Et ad phm dicē
tem in predicamentis ꝙ substantia non suscipit magis
2m vel minus.rūdet ꝙ intelligit de formis ꝑfectis.¶ Se
cundo notādum ꝙ nō propter hoc aliqua corpora dicun
tur mixta:qꝛ cōponunt ex elementis:nec ꝓpter hoc ali
qua dicunt simplicia:qꝛ componunt solū ex vna mate
ria ⁊ vnica forma.Sed ideo aliqua dicūtur mixta.qꝛ si
bi determināt quatuor qualitates primas in sui natura
li dispositōe.Et alia dicūt simplicia.qꝛ nō sibi tales qua
litates determinant.vnde elemētum extra naturalē di
spositionē hꝫ quatuor qualitates pmas.nō tn̄ est mixtū.
qꝛ illas nō sibi determinat in naturali dispositione ſꝫ so
lū duas.⁊ sicut hō infirmus ē eque bn̄ hō sicut sanus.ita
aqua vel ignis extra naturalē dispositionē ē eque bene
elementum sicut in naturali dispositione.

po ꝯ ¶ His visis pono quatuor ꝯclusiones ꝯtra cōmētatorē
3 ꝯm.3. quarū pma est ista.Forme substantiales elemētorū non
cap. sūt intensibiles nec remissibiles.pꝫ.qꝛ sicut vnus hō nō ē
C.67. magis hō vel minus hō q̄ alius.⁊ ita vnus ignis nō ē ma
gis ignis vel minus ignis q̄ alius.Et probat rōne.qꝛ da
to opposito cōclusionis sequitur ꝙ in elemētis non posset
fieri alteratio sine corruptione forme substantialis.ꝯn̄s
T.c.8.⁊ est falsū ⁊ ꝯtra phm 2o de generatiōe:⁊ ꝓbatur ꝯsequē
25. tia.qꝛ sicut remittit qualitas prima:ita remittitur for
3.c.67. ma substantialis elemēti ſm cōmentatorē.¶ Secūda
2o ꝯ cōclusio.Forme substātiales elemētorū nō sūt in mixto
sub eē intenso.nec sub esse remisso.pꝫ.ex quo nō sunt intē
sibiles nec remissibiles.si enim essent aliquo illorū mo
dorū seqt ꝙ in generatōe forme substātialis nō fit reso
T.c.84 lutio vsqꝫ ad materiā pmam.qd est cōtra phm p de gene
ratione.⁊ ꝓbatur cōsequētia.qꝛ forme substātiales ele
mētorū in esse remisso vl intēso manerēt in corrupto ⁊ i
3o ꝯ genito.¶ Tertia cōclusio.Forme substantiales elemē
toꝝ nō sunt in mixto formaliter nec substantialiter.pa
tet.qꝛ ibi starent violenter cum essent extra loca natura
lia.⁊ sic cum semꝑ appeterent ire ad loca sua cōtinue di
sponerēt mixtū ad corruptionē eius.Ite seqt dato oppo
sito.s.ꝯclusionis.ꝙ nullū mixtuꝫ ē corpus etherogem:qꝛ
lapis est hꝫ probatur.nam aliqua ps integralis lapidis
4o ꝯ nō ē lapis.s.ignis vel aq̄ exn̄s i eo.¶ 4a ꝯ.Forme accidē
tales elemētoꝝ manēt formalr i mixto n̄ sb eē itēsissimo
ſꝫ remisso.pꝫ.qꝛ i q̄libꝫ mixto sūt q̄tuor q̄litates pe.s.cali
ditas.frigiditas.siccitas ⁊ hūiditas.⁊ ēt q̄litates motiue
localr.vꝫ.leuitas ⁊ grauitas.vn̄ grauitas lapidis ē eius
dē spēi cū grauitate terre.Ex p̄dictis seqt ꝙ eleta nō for
malr manēt i mixto ſꝫ solū vtualr.qꝛ for sbales elemēto
rū nō manēt i mixto ſꝫ vtutes illaꝝ:q̄ sūt forme alterati
T.c.84 ue vl motiue localr vt dictū ē.⁊ h vr fuisse itētio phi p d
gnā.di.ꝙ elemēta sūt i mixto nō i actu ſꝫ i poten.⁊ ꝙ nō
totaliter corrumpuntur ſm omnem formam tā ſbalem
q̄ accidentalem. manet.n. inquit ipsa virtus eorum.

Contra predicta arguit.⁊ p ꝯ pmaꝫ ꝯclusionē sic. pm
Forme dorū ꝯrioꝝ sūt itēsibiles ⁊ remissi
biles.ſꝫ forme elemētoꝝ sunt hō.igit ⁊c.ans pꝫ.⁊ hns ꝯcla
rat eo ꝙ elemēta sūt ꝯria ſm phm 2o de genera.cū vnū t.c.3.7.
alteꝝ corrūpat.Deide i p̄dicamētis igt phs.ꝙ ꝯria sūt il ⁊.8.⁊
la q̄ vicissiꝫ isūt ⁊ mutuo se expellūt.mō has ꝯditōes ha 24:
bēt for elemētoꝝ vt patuit.¶ 2o seqt.data illa ꝯclusiōe 2m
ꝙ ignis ꝑfectus frigefaceret ⁊ nō eēt leue simplex.pꝫ.qꝛ
dū disponit ignis ad corruptōēꝫ ꝯtinue inducit frigidi
tas.⁊ ꝯñter aliq̄lis grauitas ⁊ ꝑ ꝯclusionē nūq̄ remittit
for ignis.Et ꝯfirmat.nā cū caliditas ⁊ leuitas sint ꝓpe
passiōes ignis:⁊ iste intēdūt ⁊ remittunt.⁊ ꝯñter ignis i
tēdit ⁊ remittit.pꝫ ꝯn̄a.qꝛ si risibilitas intēderet vl re
mitteret hō itēderet vel remitteret.¶ 3o arguit ꝙ for 3m
me ſbales elementorū sunt in mixto ſbaliter:qꝛ in lapi
de est forma terre:igit ⁊c.ans ꝓbat.vbicūqꝫ reperit di
spositio forme terre ibi est forma terre:ſꝫ in lapide repe
rit dispositio for terre.s.tāta siccitas ⁊ frigiditas:quan
ta reperit in terra saltē exn̄te extra nālem dispositionē.
igit ⁊c.Et ꝯfirmat per experiētiā de ligno ignito a quo
exit flāma fumus aqua ⁊ cineres q̄ importare vident q̄
tuor elemēta.¶ 4o arguit sic.Mixtū mouet ad motū 4m
elemēti domināntis in eo:⁊ cōponit ex elemētis.g̃ in eo
sunt elemēta formalr.Prima ps an̄tis est phi p celi.⁊ 2a T.c.7.
eiusdē 2o de genera.⁊ iterū 5o metha.di.Elem est ex quo T.c.p.
cōponit aliud in exn̄te indiuisibili spē in aliā spēꝫ. Itē T.c.4.
hoc vr fuisse de intētione phi p de gene.di.Mixtio ē mi T.c.89
scibiliū alteratoruꝫ vnio.mō ex his q̄ nō sunt nō fit aliq̄ ⁊.90.
vnio.⁊ 2o de gene.vult ꝙ ex vno elemēto nō possit gnāri T.c.49
mixtū:qd nō eēt verū nisi elem eēnt in mixto:si.n.n̄ rema
nerēt i mixto eq̄ bn̄ possꝫ gnāri mixm ex vno elem ꝯcurrē
tibus dispōnibus ⁊ influētijs celestibus sic ex 4or elemētis.

Ad primuꝫ dr ꝯcedēdo ꝙ forme ſbales elemē Ad pm
torū ⁊ ipsa elem sunt de ꝯria:sed nō
sunt ꝓprie ꝯria.qꝛ opꝫ ꝙ distēt distantia graduali illa q̄
sunt ꝓprie ꝯria:qd nō ꝯtingit de formis elemētorū.⁊ lō
negat ans argumēti ꝑ illa pte.forme verorū ꝯrioruꝫ sūt
intēsibiles ⁊ remissibiles.¶ Ad 2m nego ꝯn̄aꝫ:vn̄ ignis Ad 2m
in via corruptiōis licet hēat aliquos gradus frigiditatis:
nō tn̄ frigefacit ꝑ illos.qꝛ ꝯtinue hꝫ maiorē actionē cali
ditatis.cū nō possit stare cū maiori frigiditate q̄ sit sua
caliditas.nec sub tāta rōne magne ꝑfectōis repte in for
ma ſbali eius:⁊ quātūcūqꝫ ignis sit indispositus adhuc
ē leue simplex.lꝫ nō sit simplr leue.Et ad ꝯfirmationeꝫ
dico.ꝙ leuitas ⁊ caliditas nō sūt ꝓprie passiones ignis.
nec scit q̄ sit ꝓpria passio.vn̄ nec calefactiuū ē ꝓpria pas
sio ꝯuertibilis eius:cū alteri cōpetat.⁊ si eēt ꝓpria passio
eius talis n̄ susciperet intēsionē ⁊ remissionē.¶ Ad 3m ne Ad 3m
gat ans ⁊ ad ꝓbationē iterū negat an̄s:qꝛ aliqs est aspe
ctus celi vl influētia gnātiua lapidis q̄ ꝯseruat dispōnē
frigiditatis ⁊ siccitatis in mixto corrupta forma ſbali ter
re.Et ad experientiā de ligno dr ꝙ aqua q̄ exit p̄fuit i li
gno:nō quidē per coextensionē:nec fuit ps ligni:ſꝫ latita
bat in q̄busdā foraminibus:⁊ per generationē ignis exit
ad ptes remotiores ligni:ignis aūt generat de nouo:nec
p̄fuit:⁊ similr cineres ac fumus.¶ Cōsimilr dicatur de
igne genito ex percussione lapidum inuicem ꝙ ille non
prefuit sed nouiter generat ex aere rarefacto per ꝯfri
cationē seu repercussionē illoruꝫ lapidū.¶ Ad 4m dici Ad 4m
tur:ꝙ mixtū cōponit solum ex elemētis virtualiter.⁊ i
eo solū virtualiter dominat elemēta:⁊ sic intelligit phs p.c.7.
ibidē.Sed ad diffinitionē datam de elemēto 5o metha. 2.g.i.
dr:ꝙ nō ꝓprie locutus est ibi de elemento.iuxta cōem T.c.4.

loquēdi.sed improprie vel cōiter vt ē ꝑncipiū ītrinsecū.
¶ Cōsimilr dicaꝛ ad auctes adductas. ꝙ mixtio ē vnio
v̄tualr miscibiliū alteratoꝝ ⁊ non in actu.⁊ ꝙ mixtū bn̄
pōt gnāri ex vno elemēto ī actu cōcurrēte alio extrīseco.
⁊ sic v̄tualr gnātur ex 4^or elemētis. qꝛ cōcurrūt influen^c
T.c.49 quattuor elemētorū.¶ Et ad pħz dr̄.ꝙ locut^9 ē de vno
elemēto nō cōcurrēte alio extrīseco.⁊ ħ ē v̄uz qꝛ solū v̄tu
te illius nō posset generari mixtū.⁊c̄. Caplm. XI.

Quomodo elementa veniant ad
mixturaꝫ ⁊ an nāliter
vel violēter oꝫ discutere.¶ Ubi notādū
pm p.ꝙ mixtū sumiꝛ duplr. Prio ꝑ iuxta po
sitōēz paruaꝝ ptiū sensibiliū vl̄ īsensibili
um.⁊ sic dicim^9 frumētū misceri ordeo vl̄
2 vinū aq̄. 2° p v̄a vnione miscibiliū ⁊ re
ductiōe eorūdē l vnā formā sbaleꝫ.⁊ ista ē ꝓpria mixtio
⁊ q̄libet istoꝝ modoꝝ se bn̄ elemēta. Nā p diuidūꝛ in ꝑ
tes sensibiles.2° l ptes īsensibiles iuxta positas.3° ex his
oib^9 fit mixtū corruptis formis sbalib^9 elemētoruꝫ.⁊ isto
2m mō mixtio dr̄ gnātio. Alys āt modis dr̄ alteratio elemē
toꝝ iuicē miscibiliū. ¶ 2° notādū.ꝙ nāle capiꝛ quattu
or modis. Pri^o vt distīguiꝛ ꝯ violētiā ⁊ sic dicim^9 motū
grauis deorsū eē nālē ⁊ motū eiusdē sursū eē violētum.
2 2°.vt distinguiꝛ ꝯ volūtariū.⁊ sic dicim^9 opatiōnē volū
tatis nō eē nālez sꝫ bn̄ operatōēz aliaꝝ potētiaꝝ cogniti
3 uarū. 3°.vt distinguiꝛ ꝯ casuale.⁊ sic iuētio thesauri nō
4 dr̄ nālis sꝫ bn̄ gnātio hoīs. 4°.vt distinguiꝛ cōtra mira
culosū.⁊ sic aīa itellectiua nō gnātur sꝫ theologos nāli
ter sꝫ miraculose creaꝛ.¶ Uiolētū vō capiꝛ duplr. Uno
modo ꝓ eo qđ ē ꝯ cōem ⁊ solitū cursū nature.⁊ sic sumiꝛ
T.c.57. 5°.phy.vbi diciꝛ ꝙ generatio.alteratio.augmētatio sūt
violēter. Alio^o ꝓ eo qđ ē ab extrinseco ꝑter inclinationē
passi iuxta descriptionem datam 3° ethico.
p^a ꝯ ¶ His visis sit hec p^a ꝯ. Mixtio elemētoꝝ ꝓprie dicta ē
quodāmō violēta ⁊ q̄dāmodo nālis. Pri^a ps pꝫ.qꝛ ꝑ illā
corrūpunꝛ elemēta ideo ē violēta formis elemētoꝝ. 2^a
ps est nota.qꝛ illa mixtio ē nālis forme mixti ex quo ꝑ il
lā generaꝛ mixtū.⁊ ē nālis materie.qꝛ ipa inclinaꝛ ad il
lā formā.⁊ ē naturalis datori formarū.qꝛ nāliter deter
minat mixtionē elementoꝝ que ē alteratio ꝑꝑ mixtiōēz
eorundē q̄ est gnātio forme mixti.¶ Ex quo seqtur ꝙ ta
lis mixtio potius ē nālis q̄ꝫ violēta:qꝛ pluribus est nālis
q̄ꝫ violēta:⁊ potius ē denoīanda a fine q̄ꝫ ab eo qđ ē ad fi
2^a ꝯ neꝫ.¶ 2^a ꝯ. Mixtio elementoꝝ pōt fieri iā hic inferius
q̄ꝫ in media regione aeris. Prima ps pꝫ:qꝛ ħ inferi^9 sūt
oīa 4^or elemēta: igitur possunt inuiceꝫ applicari: ⁊ conse
quēter in ptes paruas diuidi:⁊ ꝯsequēter per actionē il
loꝝ generari mixtū. 2^a ps est nota ad experientiā:nā sepe
visuꝫ ē pluere ranas:⁊ ħ est signū in media regione aeris
factā eē mixtionē elemētoꝝ:ita ꝙ ibi fuit exalatio loco
terre ⁊ vapor loco aq̄ ⁊ aer ibidē existēs ⁊ ignis ꝓduct^9 ab
3^a ꝯ aliqua cōstellatiōe vel influētia ignitiua celesti. ¶ 3^a ꝯ.
Elemēta dū veniūt ad mixturā nō diuidunꝛ in ptes in
finitas sed solū finitas;pꝫ.ipossibile est aliqđ elementuꝫ
eē equalis resistētie in qualibet sui pte;qꝛ impossibile est
influentiā ꝯseruatiuā illius vniformiter se hēre ad quā
libet ptē illi^9 rōne inequalis distantie. Et si queriꝛ a q̄ fit
ista diuisio. Rn̄deꝛ ꝙ ab ipis elemētis ꝑ ꝓpriā alteratio
nē.⁊ a cē celesti determināte illā mixtionē vel mixturā
a qua ꝑncipalr generaꝛ illud mixtū. vn̄ sicut nō ꝓprie ge
neraꝛ cadauer ab hoīe.sed ex homine.ita nō ꝓprie gene
raꝛ mixtū ab elemētis:sꝫ generaꝛ ex elemētis: put ly ex.
dicit habitudinē termini a quo gnāꝛ.q̄ ꝑncipalr a dato
re formaꝝ q ē pma vel 2^a itelligētia. ⁊ instrumtalr ex q̄
4^a ꝯ litatibus elemētoꝝ.¶ 4^a cōclusio. Sicut elemēta sic⁊
mixta sūt iuicē miscibilia.patet de metalis ⁊ liquoribus
q̄ inuicem misceņꝛ per artē vel per naturaꝫ:ex quibus re
sultat aliud mixtū.ex quo.n.habent contrarietateꝫ nō vi
deꝛ quin ex illis possit fieri mixtuꝫ.aliqua tn̄ sūt corpora
taliter disposita ⁊ organizata:ex quibus non potest fieri
mixtio.vt aīalia ⁊ plante.que dum diuidereņꝛ i puas ꝑ
tes corrūpereņꝛ ex q̄libet illoꝝ generareꝛ vnū mixtū di
stinctū ab alio ⁊ nō ab oībus simul vnū solū mixtū. Ex ꝑ Cor^m
dictis sequiꝛ p.ꝙ mixtio ꝓprie dicta nō pōt fieri ex sili
bus sbaliter ⁊ q̄litatiue.qꝛ nō se corrūperēt.sed bn̄ ex dis
silibus rōne ꝯrietatis. ¶ 2° seqꝛ. ꝙ meli^9 fit mixtio ꝑ Cor^m
alterationem paruarum partium q̄ꝫ magnaruꝫ .qꝛ lꝫ for
te tāta sit cōtrarietas in paruis partibus sicut i magnis:
tamen melius applicantur inuicem parua q̄ꝫ magna.

Cōtra predicta arguitur.⁊ primo contra primam cō pm
clusionem: Nam aggregatio elementoruꝫ nō
est nālis.igiꝛ nec mixtio.aīs ꝓbaꝛ.eo ꝙ in media regio
ne aeris non pōt fieri mixtio nisi aqua ⁊ terra ascendant
⁊ ignis descendat.mō nullus istorum motuū est natura
lis.deinde generatio mixti ē casualis elementis.cum sit
preter inclinatōēz eoꝝ.igiꝛ mixtio ēt ē casualis.igr̄ nō ē
nālis.¶ 2° arguiꝛ cōtra alias duas ꝯclusiones ꝓbando 2m
mixtū hic inferi^9 non fieri ex oībus elemētis se inuicē al
terantibus ⁊ diuidentibus.qꝛ aīalia ⁊ plante fiūt nō con
currēte aliq̄ mixtura elemētoꝝ. Siliter l mari generāꝛ
lapides.vbi nō est aliqs ignis nec aliqs aer.igiꝛ.⁊c̄.¶ 3° 3m
arguiꝛ. ꝙ nō sit possibilis immixtio mixtoꝝ.qꝛ tūc mix
tū eēt elemētū mixti ⁊ eēt ꝓcedere l ifinitū in mixtōib^9
qꝛ vnū mixtū eēt mā 2^i.⁊ 2^m terty.⁊ 3^m 4^i ⁊ sic i ifinituꝫ.
¶ 4° ad idē sic. Data ista ꝓbatōe seqꝛ ꝙ spēs noue pos 4m
sent fieri per artē que nō possent fieri ꝑ nām.ꝯñs ē incō
ueniēs.⁊ ꝓbaꝛ ꝯñs.qꝛ duo metalla pn̄t misceri sic ꝙ fa
ciant 3^am spēm metalli.mō illaꝫ specieꝫ nā nō pōt facere.

Ad primū dr̄ ꝙ nō ē incōueniēs aquā ⁊ terrā nā Ad pm
liter ascēdere ꝑ leuitatē.sed per graui
tatem esset impossibile.nec talis motus est a ꝑncipio in
trinseco.sed solū extrinseco passo cōferente viꝫ. De igne
aūt diciꝛ ꝙ nō oportet illū descendere.sꝫ ibi ꝑ influentiā
ignitiuā pōt gnāri. Idē pōt dici de terra ⁊ aq̄ :qꝛ absqꝫ
ascensu illaꝝ influētie frigefactiue ⁊ desiccatiue pn̄t ibi
aquā ⁊ terrā gnāre.¶ Et ad ꝯfirmatōēz dr̄.ꝙ nō ē casua
lis elemētis genera^o mixti ex illis.qꝛ licet sit preter intē
tionē illorum:non tn̄ est extra semꝑ ⁊ frequenter. ¶ 2°
diciꝛ ꝙ lꝫ sit casualis elemētis ratione formarū sbaliū.
tamen est illis naturalis ratione materierum habentiuꝫ
inclinationem ad formaꝫ mixti.¶ Ad 2^m. Rn̄detur.ꝙ Ad 2m
nondum dictū est mixtuꝫ non posse generari nisi concur
rant elementa formaliter.sed solum dictum est aliquan
do concurrere formaliter ⁊ semper concurrere formali
ter vl̄ virtualiter:mō lꝫ ī mari genereꝛ lapis ⁊ nō ex igne
formaliter tn̄ generaꝛ ex igne v̄tualiter. quia ad genera
tionem eius necessario cōcurrit aliqua influentia calefa
ctiua producens caliditateꝫ sub certo gradu qui non sen
titur ratione sue remissionis ⁊ gradus opposite intensio
nis.¶ Ad 3^m negetur ꝯñs.quia nihil est elementum mi Ad 3m
xti nisi sit elementum.modo nullum mixtum est elemē
tuꝫ.igitur ⁊c̄.negetur etiaꝫ processus infinitus in mixtio
nibus.quia tandem venitur ad aliqua mixta tāte perfe
ctionis ꝙ non possunt vlterius misceri.¶ Ad 4^m negeꝛ Ad 4m
ꝯñs.⁊ diciꝛ ꝙ licet sit aliqua species q̄ non posset fieri ꝑ
naturā nō cōcurrente arte:tamen nulla species fit ab ar
te que non fit a natura eo ꝙ ars solū applicat actiua pas
sis.⁊ illa sic applicata inuicem agunt ⁊ patiuntur ⁊ se in
uicem transmutant quibus corruptis generatur indiui
duum alterius speciei.quare ⁊c̄. Caplm. XII.

Habita possibilitate mixtio nis re-
stat videre. vtrū ↄtigat dare mixtū tēpe-
ratū ex elemētis seu ex qualitatibꝰ elemē
torū ad pōdus vł ad iusticiā. ¶ Pro quo
p^m é pmo notādū. ꝙ illud mixtū dr̄ eē tēpera
tū ad pōdus i quo sūt qualitates motiue ⁊
alteratiue equalis ītēsiōis. Illud aūt é tēpatū ad iusticiā
qđ é i optima dispositōe sue spēi vel ꝑpe illā. ita ꝙ daꝛ
latitudo tēperātie ad iusticiā in cuiꝰ quolibet gradu exi
stēs dr̄ tēpatū ad iusticiā tñ ſ3 magis ⁊ minꝰ iuxta distā-
tiā a nō gradu tēperādi. vñ sicut v̓tuosus dr̄ nō solū ille
q é i medio pūctali vicioꝝ extremoꝝ. ſ3 ēt ille q é ꝑpe il
lud mediū. ita nō solū tēperatus ad iusticiā é ille q é i op
tima dispositōe spēi seu i gradu supremo tēperamēti. sed
ēt ille q é ꝑpe illū gradū vel illā dispositōem optimam.
2^m ¶ 2ᵒ notādū. ꝙ duplex é ↄplexio mixti. s. radicalis ⁊ acci
dētalis. Cōplexio radicalis é illa quam sibi determinat
forᵃ sbalis i qua sūt duplices q̄litates. q̄dā actiue forme
vt caliditas ⁊ frigiditas ⁊ cetere q̄litates pme. ⁊ q̄dā or-
ganice in hoīe vł in equo. vt forᵃ oculi vel forᵃ nasi. Com
plexio aūt accītalis é illa q̄ est ab extrinseco p alteratio
nē vel nutritionē: ad cuiꝰ mutationē cōplexionis sequiꝛ
mutatio complexionis radicalis. licet non ita velociter.
pᵃ ꝯ ¶ His visis sit hec pᵃ ꝯ. Licet sit dabile mixtū tēperatu3
q ad q̄litates motiuas vł alteratiuas: ñ tñ ad pōdꝰ. Priᵃ
ps p3. nā si mixtū sit lapsū ad frigiditatē ⁊ siccitatez pōt
alterari ad caliditatē ⁊ humiditatē quousq3 caliditas sit
equalis frigiditati. ⁊ humiditas siccitati ⁊ simił si mix-
tū h3 plus de grauitate q̄3 de leuitate: eiꝰ grauitas pōt re
mitti ⁊ leuitasītēdi quousq3 veniāt ad equalitatē. 2ᵃ ps
ↄclusiōis dclaraꝛ. nā si i mixto sit tāta grauitas quāta le
uitas q̄litates alteratiue erūt inequales. p3. q2 vbi é ma-
ior grauitas q̄3 leuitas ibi é maior caliditas q̄3 frigiditas
vel ecōtra. g a fortiori vbi erit tāta grauitas quāta leui-
tas. ais p3. de aīali vel lapide in quo est maior grauitas
q̄3 leuitas ⁊ caliditas q̄3 frigiditas: l lapide aūt maior fri
2ᵃ ꝯ giditas q̄3 caliditas. ¶ 2ᵃ ꝯ. Lic3 sit dabile mixtū cogni
tū p tps tēperatū ad iustiᵃᵐ nō tñ p tps i dispositōe optiᵃ
Priᵃ ps p3. q2 oēs cause mixti tēpati ad iustiᵃᵐ pñt esse p
tps. s. cause vniuersales ⁊ cāe pticulares. vt i homie duo
semia ⁊ cā formalis aīa. ⁊ cā mālis 4ᵒʳ elemēta. ⁊ cā fi-
nalis operaᵒ optima ↄpetēs speciei humane. 2ᵃ ps pbaꝛ
nā si tale mixᵐ é dabile p instāti aliquo. igiꝛ l illo istāti p
tes corporis incipiūt iuicē alterare. ergo imediate post il
3ᵃ ꝯ lud instans illud mixᵐ erit sub alia dispositione. ¶ 3ᵃ ꝯ.
Plura indiuidua diuersaꝝ specieꝝ possunt eē sub eadē
dispositōe q̄litatiua violēter ſ3 nō nāliter. Prima ps p-
baꝛ. ⁊ pono ꝙ terra imediate genereꝛ ex aqua. tūc p3 ꝙ
aqua manebit sub dispositione frigiditatis ⁊ humidita-
tis vsq3 ad gnātionē terre. genereꝛ iterū aqua ex eadez
terra. ⁊ ↄstat terrā manere sub eadē dispositōe minꝰ ↄue
niēteq3 qñ generabaꝛ. q2 aliter dareꝛ vltimū3 istās eiꝰ.
ergo terra māebit sub maiori humiditate q̄3 qñ gnābaꝛ
⁊ B violēter. ⁊ aqua similiter violenter ⁊ tunc est extra
2 nālē dispositōe3 eius. igr̄ ⁊c. 2ᵃ ps ↄclusiōis ōndiꝛ ex B.
q2 indiuidua diuersaꝝ spērū nāliter sibi determināt di
uersas ↄplexiōes. q2 si nō. da g ꝙ vna pluribꝰ spēbus ↄue
niat nāliter. ⁊ seqꝛ ꝙ illa mediātibꝰ agentibꝰ vniuersa-
libus ꝑducit formas diuersaꝝ spērū. qđ nō é ṽu3. ¶ 4ᵃ
4ᵃ ꝯ ↄclusio. Nō oia idiuidua eiusdē spēi dtermināt sibi nāli
ter eādē ↄplexiōem. nec idē idiuiduū in diuersis etatibꝰ
nec eiusdē idiuidui oia mēbra. Prima ps p3. eo ꝙ i spē
humana sūt 4ᵒʳ cōplexiōes. s. sanguinea. flegmaᶜᵃ. coleri
ca. ⁊ melancoᶜᵃ. quas sibi naturalr̄ determināt diuersa i
diuidua hūana. vñ si colericus alteraret ad ↄplexiōem
flegmaticā infirmareꝛ. 2ᵃ ps é nō. eo ꝙ si aliqs talē ↄple
xionē haberet i senectute qualē h3 i iuuētute l firmꝰ eēt.
3ᵃ vero declaratur ex eo ꝙ cor est complexionis calide. 3
cerebrum frigide: ossa vero terrestris. quare.

Contra predicta arguiꝛ. ꝙ nō cōtingit dare mixtū p^m
tēpatu3 ex q̄litatibꝰ motiuis equalr̄ aucto
ritate ↄmētatoris p celi ⁊ 2ᵒ d genera. di. ꝙ illđ mixtum C. 7.
vbicūq3 ponereꝛ gesceret. q2 nō hēret dñiu3 alicuius ele C. 47.
mēti. ēt nec ex alteratiuis ſ3 lp3. q2 eēt ꝑpetuū cū nō ha 4. met.
beret excessū vniꝰ q̄litatis supra aliā. ¶ 2ᵒ arguiꝛ. Nō é io. ⁊. io.
dare mixtū tēperatū ad pōdus. q2 mixtū naturaliter ge met. 23
scēs inter 4ᵒʳ elemēta ita ꝙ duo reliquat supra se ⁊ duo 2^m
s3. sub se videꝛ eē tēperatū ad pōdus. ſ3 iā de scō é huius
modi mixtū. igiꝛ. maior p3. q2 mixtū nō tēperatū ad pon
dus non appet eē i medio elemētoꝝ. minor vᵒ é nota de
oleo. q2 si ponaꝛ i aere descēdit ad aquā. ⁊ si ponaꝛ i aqua
ascēdit ad supficiē aeri. ¶ 3ᵒ arguiꝛ. ꝙ ñ ↄtigit dare mix 3^m
tū saltē cognitiuū tpatū ad iusticiā. q2 si sic hoc vr̄ esse in
etate puerili vł iuuētutis. nō i etate puerili ꝑꝑ modicum
calore3 ⁊ nimiā humiditatē. nec in etate iuuētutis ꝑꝑ d-
fectū humiditatis radicalis: eo ꝙ actōe caloris nālis cō
tinue corrūpiꝛ humidu3 radicale: ⁊ fit restauratio p hu-
midū cibale: nō tpamentū iusticie vr̄ potiꝰ fundari i hu
mido radicali q̄3 ciball. ¶ 4ᵒ arguiꝛ: ꝙ mēbra eiusdem 4^m
aīalis nō sunt diuersaꝝ ↄplexionū in spē: q2 ad dispōnes
q̄litatiuas diuersaꝝ spērū seqtur diuersitas specifica for
maꝝ sbaliū. ergo si mēbra eiusdē aīalis sunt diuersaꝝ di
spositionū ⁊ cōplexionū in spē. seqtur ꝙ illa mēbra sunt
diuersaꝝ specieꝝ. ↄñs est falsum: q2 diuersa in specie nō
constituūt vnū: aliter virga eēt eiusdē speciei: cuius vna
medietas est arida ⁊ alia viridis.

Ad primū dr̄ ꝙ illud mixtu3 nō vbicūq3 ponereꝛ Ad p^m
gesceret: vñ si ponereꝛ in igne descēde
ret rōne alioꝝ elemētoꝝ trahentiū deorsu3. nec ēt eēt p-
petuū: q2 q̄litates alteratiue l3 eēnt eq̄les in gradu nō tñ
in virtute: eo ꝙ tāta caliditas quāta é frigiditas é maio
ris actiōis q̄3 frigiditas. ⁊ ↄñter in tali mixto eēt actio ⁊
reactio ⁊ ↄñter corruꝰ. Et ad cōmētatorē rñdeꝛ ꝙ ipe vo p. c. 7.
luit dicere tale mixtū ex q̄litatibus motiuis equalr̄ q̄ntū 2. g. 47.
é ex se nō plus se determinare ad vnū locū q̄3 ad aliu3: ⁊
ꝙ illud mixtū eēt ꝑpetuū dato ꝙ qualitates alteratiōis
eēnt in eodē gradu ⁊ eq̄les in v̓tute. ¶ Ad 2^m dr̄: ꝙ oleū Ad 2^m
h3 plꝰ de grauitate q̄3 de leuitate: ſ3 nō descēdit in aquā.
q2 grauitas aq̄ nō trahit deorsu3 in ꝓprio elemēto ſ3 solū
grauitas terre ⁊ leuitas aeris ⁊ ignis trahit sursu3. vñ si
eēt vnū mixtū hñs tres gradus grauitatis terre ⁊ tres aq̄
⁊ duo leuitatis aeris ⁊ duo ignis adhuc positū in ꝓfūdū
aq̄ ascenderet ⁊ in supficie illius nō descenderet. ¶ Ad Ad 3^m
3^m dr̄: ꝙ in q̄libet etate reperiꝛ tpamentū iusticie: sed al-
terius ⁊ alterius cōplexionis: tñ in fine augmēti tpamē-
tū iusticie notabilius reperitur q̄3 in aliqua alia etate: q2
tūc est melior ⁊ fortior mixto qualitatū pmaꝝ: l3 forte ñ
sit tāta abundātia humidi radicalis: nā humidum ciba-
le tunc repertū est purius q̄3 sit humidū radicale repertu3
in puero. ¶ Ad 4^m concedo ꝙ mēbra aīalis sunt diuer- Ad 4^m
saꝝ specierū nec est simile de aīali ⁊ virga assignata: q2 il
la virga nō est alicuius speciei eo ꝙ partes eius diuersa-
rū specieꝝ non sunt potētiales ad aliquā vlteriorem for
mā: membra autē hoīs sunt potētialia ad vlteriore3 for-
mā mixti: ⁊ si allegaꝛ cōmentator in de suba orbis di. ꝙ
ex pluribus existentibus in actu non fit vnū tertium: ve
ru3 est ex pluribus existentibus in actu vltimato: sed ex
pluribus existentibus in actu potentie bene potest fieri
vnum tertium. Caplm. XIII.

EX predictis seq̃ꝫ ꝙ transmutatio elemētoꝝ inuicē vel in mixtū nō ē solū ꝑ alteratōem vt putauerūt antiqui. ſꝫ ꝑ verā gnātionē vel corruptōēꝫ formaꝝ ſbſtātialiū. ℂ Ad qđ
p̊ᵐ ostēdēdū notādū p̄mo ꝙ dupliciter sumitur
p̊.ph̄.63. p.g.io. ⁊ gnātio. ſ. simpliciter dicta ⁊ ſm quid.
ri.t.20. Generatio simplr̄ dcā ē mutatio imediate iductiua ſbſtā tie: vt mutatio qua imediate inducit̄ hō vl' equ⁹. Et notāter dixi imediate. qꝛ ꝑ alteratōēꝫ ꝓducit̄ substātia nō tn̄ altera⁹ ē gnātio ſim' dcā. qꝛ ꝑ alteratōēꝫ nō imediate inducit̄ substātia. ſꝫ forma accn̄talis. Gnātio aūt ſm qd ē mutatio imediate inductiua accn̄tis. vel mutatio qua imediate ꝓducit̄ caliditas vl' albedo aut q̄ntitas. Et isto mō cōcedit̄ alteratōēꝫ ⁊ augmētationē eē gnātionē. non qdē simplr̄ ſꝫ ſꝫ qd. Conformiter dicat̄ de corruptōe simplr̄ ⁊ ſꝫ qd. Qꝛ corruptio simplr̄ dcā ē mutatio imediate remotiua ſbſtātie vt mutatio qua imediate corrūpit̄ hō vl' equ⁹. Sꝫ corruptio ſm qd ē mutatio imediate remotiua accn̄tis vt mutatio q̄ deꝑdit̄ quantitas vel qualitas
2ᵐ ℂ 2° notādum. ꝙ alteratio triplr̄ sumit̄. ſ. large stricte ⁊ strictissime. Alteratio large sūpta ē mutatio imediate iductiua noue denominatōis p̄dicamenti qualitat̄. ⁊ sic illumina⁹ medij dr̄ altera⁹. Sed altera⁹ stricte sūpta est
T.c.23. muta⁹ īter q̄litates ꝯrias aut medias vt albefactio. de q̄
t.24. loq̄t ph̄s p̊ de gene. Altera⁹ vō strictissime sūpta ē muta⁹ īter q̄litates ꝯrias actiuas ⁊ passiuas īuicē vt calefactio.
p̊° ꝯ ℂ His visis sit hec p̊° ꝯ. Possibile est aliqd gnāri ⁊ aliqd corrūpi taꝫ simplr̄ q̄ꝫ ſm qd: pꝫ. qꝛ possibile est ꝙ aliqd īcipiat esse hō ⁊ aliqd desinat eē equus: ēt possibile ē ꝙ aliqd incipiat eē albū ⁊ aliqd desinat eē nigrū. Sꝫ forte diceret̄ ꝙ inceptio hōis vel ignis aut aq̄ nō est ꝑ nouā īductionē forme ſbalis ſꝫ per solā alterationem ponēdo oēs ſbas esse eiusdē ſpēi ſpālissime: vt ponebāt antiq. Cōtra aqua calefacta corrūpit caliditatē ⁊ se reducit ad frigiditatē. ignis aūt corrūpit frigiditatē ⁊ se reducit ad calidi
T.c.24 tatē: igit̄ in aqua ⁊ in igne vr̄ eē diuersitas specifica: patꝫ
t.25. ꝯn̄a. qꝛ diuersitas specifica effectuū ducit ī noticiā diuer
2° ꝯ sitat̄ specifice cāꝝ. 9°. metha. ℂ 2° ꝯ. Si gnātio simplr̄ dicta ē ipossibilis: alteratio ꝓprijssime sūpta ē ipossibilis ⁊ ecōuerso: ꝓbat̄. altera⁹ nāliter ordinat̄ ad generationē simplr̄ dictā: igit̄. an̄s ꝓbat̄: ignis alterās alterat ꝑꝑ gnātionē ignis: ⁊ sic ð alijs. igr̄ ⁊c̄. an̄s ꝓbat̄: nā ignis agit vt
T.c.51. assimilet sibi passuꝫ. p̊ de gnātiōe. ſꝫ passuꝫ nō ꝑfecte sibi assimilat̄ nisi sit actu ignis. g̊. Itē videm⁹ alterationeꝫ semꝑ p̄cedere gnātionē simplicē in mā ⁊ nō in actu. qꝛ fit semꝑ vel frequēter: igit̄ ex intētiōe nāe: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ordinat̄ a nā in gnātionē simplr̄ dictā tāq̄ꝫ in finē: mō si finis ē ipossibilis ⁊ ea q̄ sunt ad finē sunt ipossibilia. ⁊ eꝯ. ℂ 3° ꝯ.
3° ꝯ Ois generatio alicui⁹ ſbe est corruptio alteri⁹ ⁊ ecōuerso
T.c.17. Ista ꝯ est ph̄i p̊ de gnāt̄. di. ꝙ gnātio vnius est corruptio alteri⁹. ⁊ pōt patere inductiue: nā qn̄ generat̄ vnū elemētū alterū corrūpit̄ vel mixtuꝫ ⁊ ecōuerso: qn̄ hō generat̄ sperma corrūpit̄ vel sanguis mēstruosus: ⁊ qn̄ hō corrūpit̄ generat̄ cadauer: ⁊ sic de alijs suo mō: nec opponunt̄ gnātio ⁊ corrup⁹ nisi respectu eiusdē ⁊ ſm ideꝫ. vn̄ cōiter ꝯcedit̄ motū simul ⁊ semel gnāri ⁊ corrūpi. ſꝫ h̄ ē ſm diuersas ptes: nā ſꝫ ptē p̄terita dr̄ corrūpi ⁊ ſꝫ futurā gnāri
4° ꝯ ℂ 4° ꝯ. Ois gnā⁹ q̄litat̄. nec̄io ꝓducibilis successiue est corru⁹ alteri⁹ ⁊ eꝯ. pꝫ iductiue: qm̄ nūq̄ꝫ corrūpit̄ aliq̄ q̄litas p̊ᵃ vel 2ᵃ qn̄ aliq̄ p̊ᵃ vel 2ᵃ generet̄: ⁊ ecōuerso. Et notā
2 ter dixi p̊ q̄litat̄. qꝛ ad gnātionē quātitat̄ nō seq̄t corruptio alteri⁹ q̄ntitat̄ nec ecōuerso: vt cōiter dr̄. 2°. nec̄io dr̄ ꝓducibilis successiue: qꝛ ad gnātionē luminis vel ſpēi sēsibilis aut itelligibilis nō seq̄t corru⁹ alicui⁹ alteri⁹ q̄litatis nec eꝯ. tenebra. n. nō est q̄litas ſꝫ priua⁹ q̄litatis. ⁊ h̄ ideo: qꝛ lumen ⁊ ſpēs intelligibilis seu sensibilis nō ꝓdu
cit̄ nec̄io successiue ſꝫ subito: vt hētur 3° de aīa. ꝙ aūt illa Ex.t.c.
ꝓducāt̄ successiue h̄ est ꝑ accn̄s rōne ꝓducentis successi 23.
ue moti vel rōne alicuius impedimēti exn̄tis in medio.

Contra p̄dicta arguit̄: ⁊ p̊. Qꝛ nulla ē generatio sim p̊ᵐ
plr̄ dicta: qꝛ sic̄ se hꝫ gnātio ſꝫ qd dicta ad nō ens ſꝫ qd. ita gnātio simplr̄ dicta ad nō ens simplr̄: ſꝫ gnātio ſm qd fit ex nō ente ſm qd. vt gnātio albi fit ex
nō ente albo. igr̄ gnātio simplr̄ fit ex nō ente simplr̄. ꝯn̄a T.c.75.
est ꝯ ph̄m p̊ phy. ℂ 2° arguit̄. ꝙ nulla ſba generat̄: qꝛ si 2ᵐ
sic maxie vr̄ forma ſbalis. ſꝫ h̄ n̄: qđ ꝓbat̄. oē qđ generat̄ in materia est accidens. sed nulla forma substantialis est accidēs. igitur ⁊c̄. maior probatur. omne qđ generatur in mā adest ⁊ abest p̄ter subiecti corruptionē. sed oē qđ adest ⁊ abest p̄ter subiecti corruptionē ē accn̄s. g̊ oē qđ gene
rat̄ in mā ē accn̄s. aᵐ est ph̄i p̊ phy. di. māꝫ eē incorrupti T.c.82.
bilē. bᵐ vero ē Porphyrij. in p̄dicabilibus. ca° de accn̄te.
Itē vr̄ fuisse de intētiōe ph̄i 7ᵐᵒ metha. di. formā n̄ fieri T.c.27.
neq̄ꝫ māꝫ. ℂ 3° arguit̄: ꝙ si gnātio simplr̄ ē ipossibilis. al 3ᵐ
tera⁹ ē ipossibilis. qꝛ sic̄ se hꝫ alteratio hui⁹ ad gnātionē hui⁹. ita alteratio in cōi ad gnātōēꝫ ī cōi ⁊ ecōuerso. ſꝫ nō si gnātio hui⁹ ē ipossibilis. alteratio eiusdē est ipossibilis igr̄ ⁊c̄. tenet ꝯn̄a cū maiori a sufficiēti sīlitudine. ⁊ bᵒʳ ē ð se nota. Et ꝯfirmat̄ ex h̄. qꝛ alteratio nō ordinat̄ ī gnātionē simplr̄ cū ī celo sit alteratio ⁊ nūq̄ꝫ gnātio simplr̄ ⁊ albefactio ⁊ nigrefactio sūt alteratōēs. ⁊ tn̄ nō videt̄ ordi
nari ī formā ſbalē. ℂ 4° arguit̄. ꝙ gnātio vni⁹ ſube nō ē 4ᵐ
corruptio alteri⁹ nec eꝯ. nā ī gnātiōe cadaueris nihil corrūpit̄ cū nō corrūpat̄ mā hōis nec aīa itellectiua. sīliter ī augmētatiōe corrūpit̄ alimētū ⁊ tn̄ nihil gnātur. qꝛ nec mā nec aīa intellectiua vel pars ei⁹ cum sit indiuisibilis.

Ad primuꝫ dicitur. Qꝛ illa sīlitudo nō ē vniuer Ad p̊ᵐ
salis. qꝛ gnātio ſꝫ qd ē in ente ī actu p̊ ph̄.c.
ſꝫ gnātio sim' ē ī ente ī pura poten⁹. ℂ Ad 2ᵐ. nego ꝙ oē 63.
qđ gnātur ī mā ē accn̄s. Et ad ꝓbatōēꝫ. R̄ndet̄ distiguē Ad 2ᵐ
do de ſbiecto. ſ. ꝙ duplex ē ſbiectū. ſ. ihesiōis ⁊ denominatōis: qđ dr̄ ꝯpositū nāle. Porphy. nō loq̄t de subō ihesionis ſꝫ denoiatiōis. iō ī argumēto ē equocatio. qꝛ in p̊° sumit̄ subm̄ ꝓ subō inhesionis. ⁊ in 2° ꝓ subō denoiatiōis. mō bn̄ pꝫ: ꝙ oē qđ adest vel abest subō denoiatiōis p̄ter corruptionē ei⁹ ē accn̄s. ſꝫ for⁹ ſbalis nō abest p̄ter corru
ptionē illi⁹ subi: lꝫ bn̄ p̄ter corruptionē māe. Et ad ph̄m 7.meth.
dr̄. ꝙ ipse loq̄t de fieri ꝯplectiue q̄liter nō fit forma ſꝫ cō 27.
positū: for⁹. n. solū fit termiatiue: ⁊ mā subiectiue. ℂ Ad Ad 3ᵐ
3ᵐ neget̄ an̄s ꝑ p̊° pte. qꝛ altera⁹ isti⁹ nō ordinat̄ in gnātionē isti⁹ ſꝫ alteri⁹: altera⁹ āt in cōi ordinat̄ in gnātionē ī cōi. Et ad ꝯfirmationē dr̄. ꝙ lꝫ alteratio cōiter dicta vl' ꝓprie sūpta n̄ ordinet̄ ī gnātionē sim' dictā: tn̄ alteratio ꝓprijssime ⁊ strictissime sūpta ordinat̄ ī gnātōēꝫ simplr̄
dictā: de q̄ solū fec̄ mētionē 2° ꝯ. ℂ Ad 4ᵐ dr̄. ꝙ ī gnātio Ad 4ᵐ
ne cadaueris ex hoīe corrūpit̄ hō: ⁊ cū dr̄ ꝙ n̄ corrumpit̄ mā nec for⁹. neget̄. imo corrūpit̄ forma: nō qdē aīa itellectiua: qꝛ illa est ꝑpetua: ſꝫ forma sensitiua a qua denominat̄ aīal. ⁊ ſm quā facit opationes sensitiuas. Et similr̄ dico in corruptōe alimēti ꝙ generat̄ mēbrū vel aliq̄ ps mēbri. Et si nō gnātur aīa intellectiua vel ps eius tn̄ generat̄ aīa sensitiua vel pars forme mēbri. Cap. XIIII

MAgna difficultas solet disputari vtruꝫ in trāsmutatōe elementoꝝ īuicē vel mixtoꝝ for⁹ ſbalis vel accidentalis ſm se vel aliqd sui maneat ī genito q̄ pri⁹ erat in corrupto. ℂ Et ideo ē p̊ notādū ſm cōmēta
torē circa finē p̄mi phy. ꝙ oē ens appetit p̊ᵐ
C.81.

se pmanere:ita q nihil agit ad corruptōez sui ipsius .imo
resistit corrūpēti.si ex alteratōe ipsa corrūpit̄ ꝛ generat̄
mixtū.h ē illis a casu vel pter intentōez.q2 nō intēdūt se
corrūpere sꝫ alia sibi assimilare.Ex isto sequit̄.q effect⁹
nō p se cōtrariet̄ cause sine qua esse nō pōt.q2 si p se ꝯria
ret̄ illi p se ageret ad corruptōez illi⁹ ꝛ ꝯñter p se ageret
2m ad corruptōez sui.¶ 2º notādū iuxta doctrinam phi 8º
T.c.30. phy.q nulla opatio nec aliqua denomiatio pōt ꝯpetere
duob⁹ eque p̊. ita q si mouere p̊mo forme cōpetit ꝛ mo
ueri p̊ materie:nullū illoꝝ p̊mo ꝯpetit cōposito. lꝫ sibi p
se cōpetat.q2 p se cōpetit pti.eꝫ currere vel nutriri p̊mo
cōpetit toti.parti aūt nō posset ꝯpetere nisi forte ex ꝯñti.
p̊º ꝯ ¶ His visis sit hec p̊º ꝯ. Qualitates p̊me ꝛ alie 2e ꝯñtes
ad illas sunt inhesiue p̊ ꝛ p se in mā p̊ma.pbat̄.caliditas
introducta in aq̄ solū materie aq̄ inheret p̊mo.g̊ pari rō
ne ꝛ q̄libet alia noiata q̄litas p̊mo inheret materie. añs
pbatur:nā si caliditas illa inheret ipsi aq̄:g̊ aqua ē subie
ctū illius:ꝛ cā eiusdē sine q̄ nō pōt eē:q2 accñs nō pōt mi
grare de suo subiecto p̊mo ad aliud subiectuꝫ. sꝫ illa cali
ditas p se agit ad corruptionē aq̄. g̊ aliqd agit p se ad cor
ruptionē sue cause sine q̄ nō pōt eē:qđ est ꝯ primuꝫ nota
bile:ꝛ cū agēs p se ad corruptionē sue cāe agat ad corru
ptionē sui ipsi⁹:seqtur q aliqd agit ad corruptionē sui ip
2º ꝯ sius:qđ ē falsuꝫ ꝛ ꝯ idē notabile.¶ 2º ꝯ.Qualitates p̊me
ꝛ alie seq̄ntes ad illas sūt p̊mo ꝛ p se denoiatiue in cōpo
sito:q2 cōpositū pprie ꝛ p̊ncipalr̄ dr̄ calidū vel frigidū.al
T.c.64 bū vel nigrū:ꝛ nō mā:ꝛ hoc vr̄ eē de intētiōe phi p̊mo de
aia di.q aia nō pprie texit vel edificat.nec p̊ncipalr̄ intel
ligit aia vel sapit:sꝫ hō per aiam:dicat̄ g̊ q q̄litates p̊me
ꝛ scđe sūt inhesiue tā in cōposito q̄ꝫ in mā:sꝫ nō eodē mō:
q2 sūt p se ꝛ p̊mo inhesiue in mā:ꝛ p se nō p̊mo inhesiue
in cōposito:q2 q̄litas exñs in hac mā nō pōt eē sine illa sꝫ
bn̄ sine illo cōposito:similr̄ he qualitates sūt denoiatiue
tā in mā q̄ꝫ in cōposito:q2 mā ēt dr̄ alba vel nigra calida
vel frigida sicut cōpositū:sed nō eodē mō:q2 cōpositū est
calidū vel frigidū p̊ncipalr̄ p̊mo per se:mā vo per se ē he
3º ꝯ sꝫ nō p̊ncipalr̄ nec p̊mo.¶ 3ª ꝯ:eadē qualitas vel quanti
tas numero q̄ fuit in corrupto manet in gnāto : ista ꝯ est
T.c.25. phi 2º de gnātiōe di.q in hn̄tibus simbolū ē facilior trā
situs.q2 solū vnū corrūpit̄:vñ nō appet quō subito possit
gnāri tāta caliditas quāta ē in aere genito ex igne nec tā
ta albedo quāta ē in cadauere cū generet̄ necio p̊m⁹ gra
dus remissus q̄ꝫ intēsus:ex q̊ mediū ē illud in qđ agēs pri
T.c.22. us deuenit q̄ꝫ in extremū 5º phy.nec vr̄ a q̄ subito gnāret̄
vel corrūpat̄ talis q̄litas:si eadē q̄litas numero non ma
neret i genito q̄ p̊fuit in corrupto. Idē pōt argui de quā
titate q tāta quātitas quāta fuit in corrupto non potuit
subito corrūpi:nec tāta quāta est in genito potuit subito
gnāri:cū necario prius pducat̄ pedale q̄ꝫ bipedale ꝛ p̊us
corrūpat̄ bipedale q̄ꝫ pedale.ꝛ hec fuit intētio cōmētato
p.ph.63. ris in đ sba orbis di.q q̄titas ē coeterna mãe.Si g̊ sub
iectū imediatuꝫ ꝛ primū inhesionis q̄litatis ꝛ quātitatꝭ
ē prima mā ꝛ ipsa manet sub vtroq̄ꝫ termio trāsmutatio
4º ꝯ nis.igit̄ piformiter ꝛ q̄litas vł quātitas. ¶ 4º ꝯ.Impos
sibile est eandē formā sbalez vł aliqd eius manere i ge
T.c.x. ꝛ nito q̄ p̊fuit in corrupto:pꝫ p Aristotl.p̊ de gene.di. q ge
23. neratio ē trāsmutatio totius in totū nullo sensibili rema
nēte.s.ꝯposito ex mā ꝛ forma:mō si maneret aliq̄ forma
sbalis:cū ēt maneat mā illius:seqtur q aliqđ sensibile cō
positū spāle maneret:qđ ē falsū. Et si dicat̄ q eadē auctē
improbat̄ 3ª ꝯ. Rñdet̄ q ibi sumit̄ sensibile p cōposito
ex mā ꝛ forma sbali affecta accñtibus sensibilib⁹. ¶ Ex
ista ꝯclusione seqtur p̊.q forma genita vel generāda añ
eius gnātionē nullo⁹ sbaliter p̊fuit in mā.pꝫ.q2 cū in cor
ruptiōe ꝯpositi corrūpat̄ forma illa seqt̄ q aliqua forma
sbalis est eterna a pte añ q̄ non est eterna a pte post.qđ ē a.t.c.ioi
ꝯ phm p̊ celi.¶ 2º sequit̄.q in gnātione simr̄ dicta quan in finē
tū ē formaꝝ sbaliū resolutio vsq̄ꝫ ad mām primā:pꝫ.ex q̄ 2.t.c.izi
nulla q̄ gnātur p̊fuit nec aliqua q̄ prefuit remanet.

Cōtra predicta arguit̄:ꝛ p̊ . Qꝛ qualitates prime aut p̊m
scđe nō sūt inhesiue p̊º in mā:q2 dato opposito
seqtur q subiectū generatiōis simr̄ dicte est ens in actu:
qđ est ꝯ cōmentatorē 2º de aia.ꝛ q accñs ē prius sba: qđ C.4.
est ꝯ phm 7mo metha.pꝫ ꝯña.q2 si q̄litas prima vel scđa ē T.c.4.
inhesiue p̊ in mā:ergo forma sbalis p̊supponit illā q̄lita
tē ꝛ aduenit cōposito ex mā ꝛ tali qualitate.¶ 2º arguit̄ 2m
q nulla qualitas manet in generato q̄ fuit i corrupto : q2
aliter accñs migraret de subiecto in subiectū:qđ est ꝯtra
phm 7mo metha.di.accñtis esse ē inesse. Imo seqtur q ali T.c.p̊.
qđ accñs istoꝝ inferioꝝ posset ppetuari.q2 ex igne gene
rat̄ aer si manet eadē qualitas ergo iteꝝ si ex illo aere ge
nerabit̄ ignis manebit eadē caliditas: ꝛ p ꝯñs eternali
ter ppetuabit̄ illa caliditas.¶ 3º arguit̄ : q aliq̄ forma 3m
sbalis corrupti manet in generato:q2 i generatiōe aialis
p̊ generat̄ forma vegetatiua:ꝛ illa manet cū forma sensi
tiua postea generāda:igit̄ ꝛc.añs pꝫ p pela pte in libro đ
generatiōe aialiuꝫ:vbi dicit phs . q embrio p̊ viuit vita
plāte. 2º vero ē nota.q nō vr̄ a quo corrūpat̄ aia vegeta
tiua cū nō sibi ꝯriet̄ aia sensitiua:immo ad illā ordinat̄
tanq̄ꝫ ad finē.Et ꝯfirmat̄ ad expientiā:q2 videmus i cor
rupto manere formā corporeitatis formā carnis ꝛ ossis.
ꝛ he:q̄ oia fuerūt in corrupto.¶ 4º arguit̄ q forma ge 4m
nerāda p̊fuit in mā añ eius generationē:q2 si nō.g̊ ita bn̄
poterit generari post corruptionē illius sicut añ genera
tionē eiusdē:ꝯñs est ꝯ phm 2º de generatiōe.ꝛ pꝫ ꝯña. ex T.c.70
q̊ nullo mō est in mā añ generationē sicut nec post. Iteꝫ
hoc vr̄ fuisse de intentiōe phi 7mo metha.di.q nō fit mā T.c.27
nec forma sed cōpositū:ꝛ cōmentatoris 8º metha. dicē. C.15.
q agens non largitur multitudinem sed perfectionem. C.18.
ꝛ.iz.metha.generans non facit formam sed extrahit eaꝫ
de potentia materie.

Ad primū neget̄ ꝯña:vñ licet forma substātialis Ad p̊m
p̊supponat accñtia in mā:non tñ fūda
tur subiectiue ꝛ inhesiue nisi in mā prima:ꝛ lꝫ aliqđ acci
dēs sit prius tali forma substātiali:nō tñ est prius substā
tia:q2 nō ē prius prima cā nec celo nec intelligētys.¶ Ad Ad 2m
2m dr̄.q nō ē incōueniēs accñs migrare de subiecto de
noiationis ad subiectū denoiationis sed bn̄ eēt incōue
niens ipꝫ migrare de subiecto inhesionis ad aliud subie
ctū inhesionis . Deinde nego q illa caliditas possit per
petuari:q2 illa materia que est nunc sub forma aeris vel
ignis aliquādo erit sub forma terre vł aque:ideo aliquā
do corrumpetur illa caliditas.¶ Ad 3m dicit̄ : q eadem Ad 3m
est forma vegetatiua ꝛ sensitiua:sed veruꝫ est q eadem
forma embrionis prius viuit vita plante q̄ꝫ animalis.q2
illa forma prius actuat 2m graduꝫ vegetatiui q̄ꝫ sensiti
ui.Et ad confirmationē. Respondet̄:q si per formā cor
poreitatis intelligit̄ aliqua forma substātialis illud ne
gat̄:si autē intelligit̄ forma quātitatis illud concedit̄:q2
dictū est formā accidentalē manere in generato ꝛ corru
pto.Deinde neget̄ q in corrupto manet forma carnis vł
ossis:immo oēs ille forme corrumpuntur simul cum for
ma animalis.ꝛ ideo inquit phus 2º de anima : q oculus T.c.9.
mortuus non est oculus nisi equiuoce : recte sicut homo
pictus non est homo nisi equiuoce:ꝛ ideo cadauer nō est
caro nec os nisi modo equiuoco:quare ꝛc. ¶ Ad quartū Ad 4m
negetur cōsequentia:q2 ante generationē forma est ali
quo modo in mā.s.potentialiter:quo mō non est post cor
ruptionem.vñ ante generationē eius est potentia respe
ctiua ad illam formaꝫ que potentia statim corrumpitur

adueniente forma. nõ potẽtia respectiua corrupta nũq̃
ãpli⁹ põt gñari illa forma. qꝛ illa poten^a nũq̃ põt ãpli⁹ ge
7. meth. nerari. Et ad pbꝫ dico ꝙ ipe vult dicere formã non fieri
27. pncipalr ꝛ ↄpletiue. ſꝫ solũ ↄpositũ. Cõmentator vo dicit
8. meth. vitatẽ. qꝛ in gñatõe forme gñana nõ largit multitudinẽ.
15. qꝛ sicut for^a gñat ita poten^a respectiua corrũpitur ſꝫ lar-
git pfectõeꝫ: qꝛ forma pducta pfectior est q̃ sua poten^a
12. meth respectiua. Itez generãs non facit formã per creationeꝫ
18. pducẽdo ipsaꝫ de nihilo nullo subiecto psupposito. qꝛ h
est ipossibile nãliter. sed extrahit ipsaꝫ de potẽtia mate-
rie. hoc est. facit formã esse in actu q̃ prius erat in potẽtia
solũ. vñ cõcedo ꝙ forma genita aliquo^o prefuit in mã. s.
potẽtialiter. tñ non prefuit in mã substãtialiter fm se vł
fm aliquam partẽ eius: sed sbito icipit esse fm se ꝛ quod
libet sui. quare ꝛc. Caplm. XV.

Ratione idemptitatis nãlis acciden
tiũ manẽtiũ sub vtroq̃ ter
mino trãsmutatiõis sbalis vulgariter ge-
nitũ vr idẽ cũ corrupto. ¶ Ubi p notãdũ
pm ꝙ aliqd esse idẽ qð prius fuit: intelligitur
triplr. Prio ppryssime. qꝛ nec in toto nec
in pte est sbaliter variatũ: ꝛ sic deus ꝛ Itel
2 ligẽtie sunt eadẽ numero q̃ prius fuerũt. 2° pprie. qꝛ ps
pncipalior eius nec l toto nec in pte est sbaliter variata.
3 ꝛ sic hõ est illud qð prius fuit. 3° large vel cõiter. qꝛ di
spositiones accidẽtales nõ sũt notabilr ꝛ sensibiliter va
riate. ꝛ sic vulgus dicit defũctũ eẽ idẽ qð pri⁹ erat. ¶ Cõ
1 similr dicat aliqd esse aliud q̃ p erat triplr. Primo p-
pryssime. qꝛ ẽ sbaliter totaliter variatũ. ꝛ sic sortes ẽ aliõ
2 a platone qui p erat. 2° pprie. qꝛ ps pncipalior est totali
ter sbaliter variata. ꝛ sic cadauer est aliud ab illo qð pus
3 fuit. 3° large vel cõiter. qð solũ dispõne vł accidẽtaliter
est variatũ: ꝛ sic hoiem existem nũc albũ postea nigrũ di
cimus esse aliud ab eo qð pmo erat. ꝛ sic loquit Porphy
rius in pdicabilib⁹. di. ꝙ sor. senex differt a seipso puero:
2m ꝛ plato stans a seipso sedẽte. ¶ 2° notãdũ. ꝙ formaꝝ sub
stantialiũ. Quedaꝫ vr indiuisibilis ꝛ multiplicabilis vt
aĩa intellectiua. Quedã diuisibilis ꝛ multiplicabilis. vt
aĩa equi vel alterius bruti pfecti. Quedã diuisibilis ꝛ ex
tensa lꝫ augmentabilis ad augmẽtatõeꝫ corporis ꝛ dimi
nuibilis ad diminutõeꝫ eiusdẽ sine additõe ꝛ depditõe
alicuius. vt for^a anguille vel alterius aĩalis annulosi im
pfecti ac ẽt forma plante. Et quedã ẽ diuisibilis ꝛ extẽsa
maiorabilis per aduentum noue forme. ꝛ diminuibilis
per deperditionem partis forme. vt forma ignis vel lapi
dis aut alterius corporis non viuentis.
1^a ꝯ ¶ His visis sit hec p^a ꝯ. Licet oĩa entia nãlia infra sperã
actiuoꝝ ꝛ passiuoꝝ ↄtẽta p aliqð tps sue durationis mane
2. g. 57. ant eadẽ numero p^o. nõ tñ per totã pyoduꝫ sue duratõis
58. Prima ps pꝫ. ꝙ nõ est aliqð ens nãle qn illud p tps ma-
2 neat sine variatiõe sbali alicui⁹ ptis. 2^a ps est euidens.
qꝛ oĩa entia nãlia noiata l aliq̃ pte sui pyodi sbaliter va-
2^a ꝯ riat. vt inductiue pꝫ. ¶ 2^a ꝯ. Licꝫ q̃libet forma sbalis vi
uens p totã suaꝫ pyodũ maneat eadẽ numero p^o: non tñ
qðlibet corpus viuẽs ſꝫ solũ 2°. Pri^a ps pꝫ. ꝙ nulli tali
aliqd addit nec aliqd ab illa remouet. 2^a ps est nota. eo
ꝙ nõ ẽ aliqð corpus viuẽs qn id aliqñ sbaliter variet in
aliq̃ sui pte. lꝫ nõ in pte pncipaliori. iõ tale manet idẽ 2°
3^a ꝯ ꝛ nõ p^o. ¶ 3^a ꝯ. Nulla entia inaĩata per totã suã peryodũ
manẽt eadẽ numero 2°. ſꝫ bñ 3°. Prima ps pꝫ eo ꝙ cu
iuslibet talis noua ptialis forma ꝛ noua ptialis mã acq-
ritur ꝛ similr deperdit. 2^a ps est nota. eo ꝙ aliq̃ sunt ta
lia corpa quoꝝ ↄtinue est ↄsimilis multitudo dispositio
nũ accidẽtaliũ. vñ hoꝝ elemẽtoꝝ licꝫ nullũ pedale extĩa
añ millesimũ annũ fuerit. tñ h elemẽta dnr ↄtinue fuis-
se: qꝛ ↄtinue appuit cõsimilis dispõ accñtaliũ dispõnũ in
eis. ¶ 4^a ꝯ. Quelibet additio ptis ad totũ. ꝛ q̃libꝫ remo 4^a ꝯ
tio ptis a toto facit aliud totũ alietate opposita idẽptita
ti p^o sumpte. sed nõ 2° vel 3°. Prima ps pꝫ: qꝛ idẽptitas
p^o sũpta reqrit oimodã stabilitatẽ tã ex pte ptiũ q̃ ex pte
totius. 2^a ps seqtur ẽt ex pdictis. nã cũ tali additiõe vel
deperditiõe stat idẽptitas 2° vel 3° sũpta. ¶ Ex pdictis Corm
seqtur p ꝙ in augmẽtatõe vel diminutõe viuẽtis nõ ma
net ideꝫ p^o per totũ tps augmẽtatiõis vel diminutionis:
ſꝫ bñ 2°. pꝫ. qꝛ aliq̃ pars. s. aĩa manet nõ sbaliter variata.
alia vo pars. s. mã sbaliter variat. ¶ 2° sequit. ꝙ in aug- Corm
mẽtatione ꝛ diminutione mẽbroꝝ currit triplex idẽpti-
tas numeralis i toto motu augmẽtatiõis vł diminutõis
pꝫ. qꝛ forma sensitiua toti⁹ manet eadẽ p^o: ꝛ ipm mẽbrum
manet 2° idẽ rõne illi⁹ forme. ſꝫ forma sbalis mẽbri q̃ ñ
est viuẽs nisi p participationẽ manet eadẽ solum 3°.

Contra predicta arguit. ꝛ p ↄtra 3^am ↄclusionẽ. Nã pm
si eadẽ spera aeris nũc ẽ q̃ fuit añ mille an-
nos sequit aliqð corruptibile posse ppetuari. ↄñs est con
tra phm p celi. ꝛ pbat ↄña. nã spera aeris ppetuabit per T. c. 121.
gñatione: ꝛ tñ est corruptibilis. qꝛ vnũ pedale aeris ẽ cor
ruptibile. mõ corruptibile ꝛ incorruptibile differũt plus T. c. 26
q̃ genere. 10. metha^ce. ¶ 2° sequit. ꝙ ẽ idẽ fluuius q fuit 2m
añ cẽtũ annos ex q̃ eius dispõnes nõ sũt variate notabili
ter. ſꝫ ↄñs est falsũ. qꝛ oẽs ptes istius fluuij q̃ fuerũt añ
cẽtũ annos sũt corrupte aut saltẽ itrauerũt mare. imo se
qtur ꝙ idẽ bis fuissꝫ genitũ. s. fluui⁹ q fuit añ cẽtũ annos
ꝛ ille q nũc ẽ genitus post. x. annos. qꝛ qðlibet pedale flu
uij q nũc ẽ. genitũ ẽ post. x. annos igit ꝛ tot⁹ fluuius. cũ q̃
idẽ sit fluui⁹ q nũc ẽ ꝛ q fuit añ centũ annos seqtur inten
tũ. ¶ 3° si pp remotionẽ ptis a toto nõ resultat aliõ totuꝫ 3m
vr hoc eẽ. qꝛ maior ps manet eadẽ. ſꝫ ↄñs est falsũ. qꝛ da-
to opposito seqtur ꝙ aliqd ẽ idẽ numero cũ alio cuꝫ q̃ in
nulla pte ↄuenit. pbat. nã sit. a. colũna tripedalis ꝛ amo-
ueat sibi vnũ pedale loco cui⁹ ponat nouũ. ꝛ ista vocet.
b. tũc. b. est idẽ cũ. a. qꝛ. a. maior ps est eadẽ. Deinde amo
ueat 2^m pedale ab. a. loco cui⁹ ponat aliud ꝛ vocet totuꝫ
cõpositũ. c. tũc. c. ẽ idẽ cũ. b. qꝛ tres 3^e sunt eedẽ. ꝛ. b. cuꝫ. a.
vt pus. igit ꝛ. c. ẽ idẽ cũ. a. Itez ab ipso. c. amoueat 3^m pe
dale vt pus: ꝛ vocet totũ. d. tũc. d. ẽ idẽ cũ. c. ꝛ. c. cũ. a. vt p
batũ ẽ. g. a. ꝛ. d. sũt eadẽ iter se. tꝫ ↄña: qꝛ q̃cũq̃ sũt eadem
vno tertio sũt eadẽ iter se: ſꝫ ꝙ l nullo ↄueniãt: pꝫ qꝛ nul-
lũ pedale. a. ẽ ps. d. nec eↄ. igit ꝛc. ¶ 4° sic: vocet ptes q̃ 4m
sũt añ augmẽtationẽ sortl. a. ꝛ post augmẽtationẽ supad-
dite vocent. b. tũc sic. h augẽdũ añ augmẽtationẽ est. a. ꝛ
post augmẽtationẽ nõ ẽ. a. ſꝫ. a. ꝛ. b. igit ꝛc. añs pꝫ supposi-
to ꝙ totũ sit sue ptes. vñ põt argui deducẽdo ad impossi
bile h post augmẽtationẽ est idẽ qð añ. ſꝫ añ ẽ. a. igr post
augmẽtationẽ ẽ. a. ſꝫ post augmẽtationẽ est. a. ꝛ. b. igr. a. ẽ
a. ꝛ. b. ꝛ p ↄña pars est suũ totũ: qð est impossibile.

Ad primũ ↄcedo ꝙ aliqð corruptibile pt ppetua- Ad pm
ri imo perpetuabit. Et ad pbꝫ. Rñdet T. c. 121
ꝙ ipe loqbat de eo qð pt corrũpi ſꝫ se totũ: ꝙ tale ñ ppe-
tuabit. ꝛ h ẽ veꝝ. ¶ Ad 2^m ↄcedo ꝙ idẽ ẽ fluui⁹ mõ q fu Ad 2m
it añ cẽtũ annos. Et ad iprobationẽ nego añs. vñ hui⁹ flu
uij ifinite partes fuerũt corrupte. ꝛ ifinite ptes ñ fuerũt
corrupte ille. s. q̃s totũ p mo^cam q̃titatẽ excedit. deide ne
go ꝙ iste fluui⁹ sit genit⁹ post. x. annos. ꝛ cũ vr qðlꝫ penlt⁹
pedale illi⁹ ẽ genit⁹ post. x. ãnos h neget. qꝛ ifinita fuerũt
pedalia illi⁹ añ cẽtũ annos q̃x nullũ ẽ gẽitũ post. x. ãnos.
¶ Ad 3^m vr: negãdo ꝙ. a. ẽ idẽ. d. Et ad pba^ncm q̃cũq̃ sũt Ad 3m
eadẽ vni 3° sũt eadẽ inter se. veꝝ ẽ loquẽdo de idẽptitate
p vł 2° dcã: ſꝫ nõ 3°. Põt tñ dici ꝙ. a. ẽ idẽ. d. ꝛ ꝙ qðlibꝫ
pedale. d. ẽ pedale. a. lꝫ ñ oẽ qð fuit pedale. a. sit pedale. b.
¶ Ad 4^m nego illaꝫ ↄñam. hoc añ augmentationẽ est. a. Ad 4m

⁊ post augmentationē est.a.⁊.b.igit̄ non idem est ante ⁊
post: q2 adhuc est idem 2° vel 3m.Et tunc ad arm hoc est
idem ante ⁊ post.sed ante est.a.igit̄ post augmentationē
est.a.negat̄ ꝯña.q2 ante augmentationē.a.non est ps ali-
cuius.sȝ p se exñs.post vo augmentionē est ps alterius:sȝ
ex illo añte bñ sequit̄ ꝙ post augmētationē illud est ali-
qd qd est vel fuit.a.⁊c. Caplm.XVI.

Quarta materiā nunc vltimo ta
ctam ꝯsiderare
pm ꝯgruit qualiter fiat augmētatio ꝑprie di
cta.¶ Ad cuius noticiā est notandū pri-
mo.Q2 augmētatio sumit̄ multiplr.Pri-
mo.ꝑ maioratiōe intēsionis.⁊ sic dicim⁹
2 caliditatē intendi ⁊ augeri. 2°.ꝑ maiora
tione quātitatis discrete.⁊ sic dicim⁹ numeꝝ augeri per
3 appositionē vnitatis. 3°.ꝑ maioratiōe quātitatis conti
nue facta sine alterius quātitatis additione:⁊ sic rarefa-
4 ctio dr̄ augmētatio. 4°.pro maioratiōe quātitatis cōti-
nue ex additiōe similis ad simile:⁊ sic dicimus aquā au-
5 geri per appositionē noue aq̄. 5°.ꝑ maioratione viuētis
facta per intus sumptionē nutrimēti ⁊ ꝯuersionē eius in
nām aliti.⁊ sic solū viuentia dr̄ augeri. ¶ 4.or priorib⁹
modis augmētatio iproprie sumit̄ . ⁊ soluȝ isto 5o ꝑprie
Ex.p.g. vocat̄ ⁊ noīaturq̄ sic describit̄.Augmētatio ꝑprie dicta
31. est ꝯuersio nutrimēti in nāȝ aliti per maiores ptes q̄ȝ sit
deperditū.per hāc vltimā partē distinguit̄ augmētatio
a nutritōe.q2 nutritō dic̄ solū ꝯuersionē alimēti.Augmē
tatio vo sn ꝑaddit illā partē fieri i maiores ptes q̄ȝ sit dꝑ
ditū.⁊ iō augmētatio ⁊ nutritio nō distinguūt̄ nisi rōne
eo mō quo spēs ⁊ genus.q2 oīs augmentatio ꝑprie dicta
2m est nutritio ⁊ nō eꝯ.¶ 2°.notandū.ꝙ in corpe viuo sunt
q̄dam ptes porose.⁊ q̄daȝ nō porose. Partes porose sūt
ille que hñt paruos poros seu parua foramina plena va-
poribus aut fumositatibus:⁊ ꝙ sint tales pȝ ad experien
tiā in sudore:qui cū fieri nō possit per penetrationē cor-
poris . nec ꝑ diuisionē carnis.aliter semꝑ veniret cū do-
lore:opȝ ponere hꝯ poros.videmus et de mane aliquas i
mundicias in corpe q̄ sero nō fuerant rōne caloris nālis
mittentis suꝑfluitates ad ptes exteriores per hꝯ parua
foramina. Partes āt nō porose dr̄ esse ille q̄ non hñt
hꝯ foramina parua.⁊ ꝙ sint aliq̄ partes tales patȝ:q2 oīs
ps porosa claudit̄ in nō porosa.cū.n.sint aliq̄ ptes in cor-
pore viuo nō porose:inter q̄s nō mediat aliqs porus:opȝ
partē intermediā eē nō porosaȝ.
pa ʒ ¶ His visis sit h pa ʒ.nulla ps nō porosa viuētl ꝑprie au
get̄ sȝ solū ps porosa. Pria ps pȝ.qm si ps nō porosa ꝑ
prie augeret̄.igr̄ itus sumeret alimētū.pȝ ꝯña ex dicl:sȝ
ꝯñs est falsuȝ.q2 nō per penetrationē dimensionū.cū illa
sit ipossibilis:nec per diuisionē corporis:q2 tunc augmē-
tatio esset dolorosa.nec per introitū in poꝝ.cū illa sit ps
nō porosa.igit̄. 2a declarat̄ ex eo ꝙ solū pars porosa au
get̄ per intus sumptionē alimenti ⁊ ꝯuersionēȝ eiusdem
2a ʒ in nām aliti.¶ 2° ꝯclusio.Quelibet pars aucti sani auge
tur aut ꝑ iuxtapositionē.aut per intus sumptionē alimē-
T.c.32. ti.Ista ꝯclusio est phi.pmo de generatiōe.di.ꝙ cuiuslibȝ
qd augēt̄ quelibet pars augēt̄.modo cū alique eius ptes
sint nō porose seqtur ꝙ ille augent̄ solū per iuxtapositio-
nē.⁊ cū alique sint porose vr̄ ꝙ ille augent̄ solū per intus
sumptionē:⁊ cū nō sit maior rō de vna parte porosa q̄ȝ de
alia.sequit̄ ꝙ quelibet talis pars augēt̄:sicut quelibet ta
lis nutritur:cū habeat alimentū sufficiens ⁊ caliditateȝ
transmutantē diffusam per totū:⁊ ipm auctum sit sanuȝ.
qd suppono in ꝯclusione:q2 si esset egrum satis bñ posset
3a ʒ vna pars augeri vel nutriri sine alia.¶ 3° ꝯclusio . Par-
tes nō porose nō solum augent̄ per iuxtapositionē: sed et

per verā alterationē ⁊ generationē:patet q2 tales nō au-
gentur nisi alimentū alteretur ⁊ corrūpatur . ⁊ ꝯr̄iter ge-
neretur aliqua pars aucti.¶ Ex qua ꝯclusione seqtur ꝙ
magis ꝑprie augent̄ partes nō porose corporis viuentis
q̄ȝ aqua per appositionē similis:q2 in vna augmentatiōe
est ꝯuersio appositi.⁊ nō in alia.¶ 4° conclusio. Augmē 4a ʒ
tatio ꝑprie dicta fit solum sm partes formales ⁊ nō mā
les.Ista ʒ est Aristotl.primo de generatione. q̄ declarat̄ T.c.35
ex ꝑcedentibus.eo ꝙ per ptes formales Aristotl.intelle
xit ptes porosas.⁊ per ptes māles ptes nō porosas . q2 in
ptibus porosis magis appet opatio forme q̄ȝ in ptibus n̄
porosis.cū ergo ꝑprie augeāt̄ ptes porose:⁊ nō partes nō
porose:seqtur augmentationē ꝑprie dictaȝ fieri sm par-
tes solū porosas:qd erat ꝑbandum.

Contra predicta arguit̄:⁊ pmo.Q2 nō sint tales po- pm
ri in corpe viuentis:q2 aut sunt vbiq; in to
to corpore viuētis:⁊ hoc nō.q2 tūc totū corpus eēt vnus
porus.aut in aliqua pte sic:⁊ in aliqua nō:⁊ hoc iterū non
vr̄ dandū:ex quo calor nālis est in qualibet parte corpo-
ris.Et cōfirmat̄.q2 datis poris seqtur ꝙ nūq; fieret aug
mentatio:q2 solū illa foramina replent̄.ergo tante quāti
tatis sunt post augmētationē sicut añ recte.sic̄ vas qd nō
est magis plenū aqua q̄ȝ plenū aere.¶ 2° arguit̄. Q2 au- 2m
cti nō q̄libet pars augēt̄:q2 sequunt̄ duo incōuenientia.
primū ꝙ alimētū diuidit̄ in infinitū ex quo infinite sūt
ptes aucti quaꝝ q̄libet augēt̄.2m incōueniens. ꝙ nō sem
per post augmētationē auctū est factū duplū.ꝑbat̄.nam
q̄libet ps aucti augēt̄.ergo corpus augenduȝ recipit ali-
mentū ita longū ita latū ⁊ ita ꝑfundū sicut ipm est. ergo
post augmentationē est in duplo maioris quātitatl.¶ 3° 3m
arguit̄.ꝙ nulla ps aucti augēt̄:q2 nō illa q̄ ꝑfuit cui facta
ē additio:cū nō sit maior:nec illa q̄ noniter generat̄ . aut
totū cōpositū ex priori ⁊ posteriori pte:cū illud qd augēt̄
debeat ꝑfuisse.⁊ nullū illoꝝ pfuit.¶ 4° arguit̄.ꝙ aug 4m
mentatio fiat potius sȝ ptes māles q̄ȝ formales:q2 sm il
las ptes fit augmētatio sm quas fit nutritio : sȝ nutritio
fit pncipalr sm ptes māles:ergo ⁊ augmētatio:maior pȝ
q2 augmētatio ꝑsupponit nutritionē.minor declarat̄. q2
sm illas ptes potius fit nutritio sȝ quas fit dep̄ditio.mō
sm ptes māles dicit̄ fieri deperditio ⁊ nou formales.q2
ptes māles fluūt ⁊ defluūt.sm phm p̄ de generatione.

Ad primuȝ dicit̄.ꝙ tales pori nō sūt in q̄libet p Ad pm
te corpis.Et cū dr̄ ꝙ calor ē vbiq; i
corpe veꝝ ē:sȝ nō eiusdē intēsionis:⁊ dato ꝙ eiusdē intē
sionis:adhuc poti⁹ augeret porū in vna pte q̄ȝ in alia . q2
vna ps ē debilior altera ⁊ magis ꝑpinq̄ resolutiōi.Et ad
ꝯfirmationē negat̄ ꝯña.q2 in augmētatōe ptes porose ex
tēdūt̄ vtute caloris nālis.⁊ sic fit restaura⁹ in maiores p
tes q̄ȝ sit depditū.⁊ ꝯr̄iter post augmētationē corp⁹ ē ma
ius q̄ȝ erat p⁹.¶ Ad 2m negat̄ ꝯña.q2 ex q̄ sūt solū pori fi- Ad 2m
niti i corpe:alimētū diuidit̄ solū in ptes finitas.Et cū dr̄
infinite ptes augēt̄.g̊ alimētum in ifinitū diuidit̄.negat̄
ꝯña.q2 alimētū trāsit ad ptes porosas q̄ sūt finite ꝑ intus
sumptionē.⁊ ad ptes nō porosas q̄ sūt infinite ꝑ solā iux-
tapositionē.Et ex h hētur ꝙ nō opȝ auctū duplicari.ex q̄
nō fit augmētatio ꝑ itussumptionē cuiuslibȝ ptis.sȝ solū
ptiū porosaꝝ.¶ Ad 3m dr̄.ꝙ ps q̄ ꝑfuit augēt̄.q2 illa reci Ad 3m
pit alimētū.videm⁹.n.caput eē auctū ⁊ os eē auctuȝ:⁊ tñ
ꝑfuit.similr aggregatū ex pte adueniēte ⁊ ꝑexñte augēt̄.
⁊ negat̄ ꝙ nō ꝑfuit.imo ē idē qd p̄ erat:capiendo idē 2o.
q2 eadē aīa sensitiua est eadē oīno.¶ Ad 4m dr̄ ꝙ nutri Ad 4m
tio fit sȝ ptes formales.⁊ nō ꝑprie sȝ ptes māles. Et ad
ꝑbatiōeȝ. Rñdet̄ ꝙ depditio fit ꝑprie in ptib⁹ forma-
libus sic̄ ⁊ augmētatio.vñ calor nālis magis dr̄ resolue-
re ptes porosas q̄ȝ nō porosas.q̄re ⁊c. Cap.XVII

VT borum manifestior habeatur noticia d vnitate z cõ
tinuitate mot' augmẽtatiõis restat dicẽ
pm dũ. ¶ Ubi notãdũ p. q ad oẽz augmẽta
tionẽ pprie dictaz reqrunt q̃tuor muta
tiões realr distincte. Pria est alteratio.
eo q oz alimẽtũ alterari si dz cõuerti in
2 nãz aliti. 2a est mot' localis: qz nõ possz aliqd augeri p
prie nisi mẽbra extẽderent. mõ extẽsio z elõgatio ptis a
3 pte nõ fit sine motu locali. 3a est corruptio. qz nõ cõuer
4 tit alimẽtũ in nãm aliti nisi corrũpat. 4a est gnãtio. qz
2m in tali cõuersiõe aliq̃ ps viuẽtis generat. ¶ 2o nõndũ. q
calor nãlis cõtinue agit in hũidũ radicale z in humiduz
cibale pm cõsumẽdo z idẽ restaurãdo p cõuersiones scdi. z
q h sit vez. pz. qz aliter aial nõ idigeret nutrimẽto si cõ
ex. t. cõ. tinue humidũ radicale maneret intactũ. Et iõ phs p de
39. gnõne cõparat calorẽ nãlẽ ad hũidũ radicale sicut ignez
ad oleũ lãpadis. ¶ Sz hic posset obyci. nã humidũ nõ
cõtrariat calido. imo est subz ei' in corpe aialis. igr calor nã
Rño lis nõ resoluit ipz. Dõz. q calor nãlis corrũpit hũiduz
rõne siccitatis annexe cui cõtrariat. nec hũiduz radicale dr
subm inhesiõis ipsi' caloris nãlis: sz solũ subz pseruatio
nis recte sicut oleũ vel pinguedo dicitur subm flãme.
pa cõ ¶ His visis sit hec pa cõ. Cuiuslibz nutritiõis vl augmẽ
tatiõis q̃tuor sũt gnã cãz. s. mã z for' efficiẽs z finis. pz.
nã alimẽtũ dr mã augmẽtatiõis vl nutritiõis: qz ex illo
nutrit vel auget viuẽs. for' vo dr cõtinuatio vel successio
C. õ. 38. illius in mot'. Cã efficiẽs pncipalis est aia fm cõmẽtato
rẽ: qz aliter oia grauia deberẽt eẽ iferi'. vt ossa z caro. et
oia leuia superi'. vt sanguis z spũs. Cã efficiẽs istrumen
talis est calor generãs poros z extẽdẽs membra ac cõuer
tens alimẽtũ restaurãdo depditũ. Cã aũt finalis. s. ppin
2a cõ qua est salus idiuidui: sz remota est cõtinuatio spẽi. ¶ 2a
cõclo. Ois augmẽtatio vel nutritio est mot' vn' z cõtinu'
pa ps pz. nã ois augmẽtatio vel nutritio est mot'. g ẽ vn'
mot'. pz cõña. qz mot' z vn' mot' cõuertunt sicut ppositio
z vna ppositio. z hõ z vn' hõ. p elẽcoz. añs aũt colligit.
T. c. 18. 5o phy. 2a pars est eiusdẽ phi ibidẽ di. oẽz motũ vnũ esse
cõtinuũ: eo q ad vnitatẽ mot' reqrit cõtinuitas tẽporis.
3a cõ ¶ 3a cõ. Nõ ẽ necesse augmẽtationẽ vsq; ad terminũ sta
tus: vel nutritionẽ vsq; ad finẽ vite eẽ motũ vnũ z conti
nuũ. pz. qz calor nãlis itermedio tpe possz fieri ita debi
lis q nõ sufficeret corrũpe alimẽtũ. nec ipz in nãm aliti
cõuertere z hoc põt patere in aiali: qd aliqñ est egrũ z po
4a cõ stea sanũ. ¶ 4a cõ. Augmẽtatio vsq; ad terminuz stat' z
nutritio vsq; ad finẽ vite in aiali cõtinue sano est motus
vn' z cõtinu'. Prima ps pz. qz calor nãlis cõtinue cõuertit
alimẽtũ in maiores ptes q̃ sit depditũ. Et 2a ẽt est nota:
eo q calor nãlis cõtinue restaurat depditũ in toto vel in
pte. vñ tpe augmẽtatiõis z stat' restaurat in toto: tpe vo
declinatiõis restaurat in pte: z iõ tale aial sanũ nõ corrũ
pit p egritudinẽ: sz p solã resolõnẽ: qz cõtinue plus de hu
mido resoluit q̃ fiat restauratio. Ex ista cõne seqt q re
solutio viuẽtis a pn° vsq; ad finẽ ẽ mot' vn' z cõtinu'. pz.
qz nõ itercipit tps siue aial sit sanũ siue egrũ.

pm Contra pdicta ar. z p. Qz nõ semp in corpe sano fit augmẽtatio vl nutritio: qz cũ aliqñ oẽs po
ri sint repleti nõ appet calorẽ nãlez vlteri' facere poros:
qz i faciẽdo eos corrũpit carnẽ: z cũ ipa sit subz caloris:
seqt q seipz corrũpit vel aliquã ptẽ ei'. z p cõñs agit ad
2m corruptionẽ sui ipsi': qd nõ est vez. ¶ 2o argr. q augmẽ
tatio vl nutritio nõ sit mot': qz aut nãlis aut violẽt'. nõ
nãlis: qz mot' grauis sursuz nõ est nãlis. mõ in oi augmẽ
tatiõe est talis mot' sursuz. s. alimẽti ad ptes superiores.
3m nec ẽt violẽtus. ex quo nãlr ad illũ motuz inclinat. ¶ 3o
arguit. q nõ sit vn'. qz augmẽtatio pprie dicta fit soluz
fm ptes porosas. g tot sunt augmẽtatiões quot sũt ptes
porose: sz ex oib' porosis nõ fit vna ps porosa: sicut nec ex
oib' poris fit vn' porus. igit pariformiter ex oibus illis
augmẽtatiõib' nõ fit vna augmẽtatio. ¶ 4o ar. q aug 4m
mẽtatio vel nutritio nõ sit mot' cõtinu': qz in oi motu cõ
tinuo cuilibet parti tpis dz corrñdere aliq̃ ps dispõnis
fm quã est mot': sz h nõ est possibile in augmẽtatiõe viuus.
igit. maior est phi. 4. z. 6. phy. di. q mot' z tps inicẽ cõdi T. c. 113.
uidunt. minor pz. qz si aliqd augmẽtaret p vnũ annũ ac T. c. 38.
grẽdo q̃titatẽ digitalẽ nõ vr possibile q cuilibz parti anni 39.
correspõdeat aliq̃ ps hui' digitalis q̃titatis. Et cõfirma
tur de nutritiõe. nã si nutritio eẽt mot' cõtinu' p totaz vi
tã nõ appet rõ quare aial famesceret.

Ad primuz dr q nõ ẽ icõueniẽs aliqd p accidẽs agere ad corruptionẽ sui ipsi'. vñ li Ad pm
gnũ nãlr mouet ad terrã. z si ibi repiret ignez cõburere
tur. nõ tñ itẽdebat illã cõbustionẽ: sz solũ locũ nãlẽ: ita in
pposito calor nãlis itẽdit pseruari p corruptionẽ humi
di radicalis. q aũt corrũpat corrupto hũido. h ẽ p acci
dẽs. ¶ Ad 2m dr. q augmẽtatio ẽ mot' nãlis: z silr mot' Ad 2m
elemẽti sursũ ẽ mot' nãlis. nec est icõueniẽs graue nãli
ter ascẽdere dũmõ fiat a pn° extrinseco passo cõferẽte viz:
sicut in pposito. vñ in corpe viuẽte est q̃dã vt' attractiua
alimẽti ad singlas ptes corpis ad quẽ motũ cõfert iclina
tionẽ mã: qz ordinat in for' subalis gnõnẽ: z iõ ad illum
motũ passiũ cõfert viz ob quã cãz ẽ nãlis: lz forte sit violẽ
tus nutrimẽto: qz p illũ motuz corrũpit. ¶ Ad 3m neget Ad 3m
cõña vltia. vñ sicut pter formas subales mẽbroz ops da
re formã toti' corpis viuẽtis: ita pter q̃titates acqsitas
a singulis ptib' porosis oz dare vnã q̃titatẽ totale acqsi
taz a totali corpe viuẽte: cui nẽcio corrñdet mot' totalis
augmẽtatiõis cõsurgẽs ex motib' ptialib' ptiũ porosarũ.
lz ex oib' ptib' porosis nõ resultet vna ps porosa. tñ resul
tat vna q̃titas toti'. g. ¶ Ad 4m neget añs p 2a pte z di Ad 4m
co. q cuilibz parti anni corrñdet aliq̃ ps illius q̃titatis
digitalis: qz illa q̃titas ẽ ita in ifinitũ diuisibilis sic tot'
ãnus: sz vez ẽ q ptib' sensibilib' ãni corrñdẽt ptes isen
sibiles illi' q̃titatis digitalis. Et ad cõfirmationez nego
q nõ sit cã q̃re aial famescit tpe nutritiõis. nã cũ mẽbra
retẽtiua nutrimẽti sentiũt se euacuari: ne deficiat nutri
tio appetũt repleri. z ex h cãt fames. qr zẽ. Ca. XVIII.

EX quo humidũ radicale cõtinue resoluit a calore nãli. z aliqñ
fit maior resolo q̃ restauratio: seqt vitaz
hois vl alteri' aialis nõ posse ppetuari: sz
actiõe itrinseca nẽcio dificere. ¶ Et iõ no pm
tãdũ p. q duplicia sũt corpa. s. homogenea
z etherogenea. Corp' homogeneũ ẽ illud
cui' q̃lz ps q̃titatiua ẽ eiusdẽ denoiatiõis ppinque cum
suo toto vt caro vl ignis. z tale aliqñ ẽ vniforme in q̃li
tatib' ppriis. vt ignis pur'. z aliqñ difforme. vt ignis cui'
vna ps ẽ altera calidior. Corp' vo etherogeneũ ẽ illd cu
ius nõ q̃lz ps ẽ eiusdẽ denoiatiõis ppinq̃ cũ suo toto. vt
hõ vl equ'. Et notãter dr denoiatiõis ppinq̃: qz q̃lz pars
hois est eiusdẽ denoiatiõis remote cũ suo toto. eo q hõ
est suba: z q̃lz ps hois ẽ suba: nulla tñ ps hois ẽ hõ. ¶ 2o 2m
nõndũ. q in hoie q̃tuor sũt cõplones. s. sanguica. colerica
flegmatica: z melca. q̃z pa est lapsa ad calitatez z humi
ditatẽ. z dr aerea. 2a ad calitatez z siccitatẽ. z dr ignea. 3a
ad frigiditatẽ z humiditatẽ. z dr aquea. 4a ad frigidita
tez z siccitatẽ. z dr terrea. Nec iste cõplones sũt eq̃lis du
ratiõis. imo sanguinea diuti' durat. z si sanguinei cõiter
citius alys moriunt h est rõne mali regiminis. si enim
debite regerent diuti' alys durarẽt. ¶ Intelligẽdũ tñ.

ꝙ lꝫ qs nālıter ⁊ a ꝑncipijs gnātionis eēt lapsus ad vnā
ꝯplexionē pōt tñ accidētaliter labi ad aliaꝫ ex regimie:
qꝛ si flegmatic⁹ gubernet cibis calidis ⁊ tēperate humi
dis fiet accidētaliter hūidus ⁊ calidus: lꝫ ex ꝑncipijs na
tiuitatis fuisset frigidus ⁊ humidus. ⁊ sic iste nālr esset
flegmaticus ⁊ accidentaliter sanguineus.
p^a ꝯ ¶ His visis sit hec p^a ꝯ. Licꝫ etherogenea sint corrupti/
bilia ab itrīseco: non tñ vere homogenea. Pria ps pꝫ. eo
ꝙ etherogenea nectio sūt ptiū dissimiliū in q̄litatib⁹ pri/
mis. q̄ꝝ vna nectio agit in relıquam alterādo: ⁊ corrūpē/
do. 2ª pars est euidens. nā alteratio ⁊ corruptio facta ab
intrīseco est rōne dissiliuꝫ q̄litatū ſꝫ itēsionē ⁊ remissio/
neꝫ: ſꝫ in corpe vere homogeneo nō est hꝫ dissilitudo q̄/
litatū ꝑmaꝝ. ⁊ voco hꝫ corp⁹ vere homogeneū qd̄ est eq̄/
lis intēsiōis p totū sicut eiusdē denolatiōis substātialis.
p ¶ Ex ista ꝯclōne seqꝛ p^o. ꝙ lꝫ aliqd possit corrūpi ab in/
trinseco p se: nō tñ p^o. qꝛ hois vna ps agit in aliā: nulla tñ
2 agit in se ipsaꝫ ſꝫ eādē pteꝫ. 2° seqꝛ. ꝙ vita hois nō pōt
ppetuari: qꝛ nectio fit corruptio ab itrīseco rōne dissiliuꝫ
2^a ꝯ ptiū. ¶ 2^a ꝯ. est hec. Licꝫ vita hūana possit ꝓlōgari vl/
tra terminū ꝯplōnis idiuidualis: nō tñ vltra terminum
spēi. Pria ps pꝫ. qꝛ bono regimie vna ꝯplexio pōt in aliā
meliorē ꝯmutari. 2^a ps declaraꝛ: qꝛ q̄ntūcūq bñ guber
neꝛ īdiuiduū arte vl' nā nō posset diuti⁹ viuere q̄ꝫ hō tē/
perat⁹ ad iusticiā optime rect⁹ ⁊ in aere ꝯuenienlissimo.
ſꝫ talis nō possꝫ viuere vltra terminū debitū spēi huma
3^a ꝯ. ne. g̊. ¶ 3^a ꝯ. Nō ꝯtingit dare nisi minimū tp̄s per qd̄ hō
nō pōt durare. pbaꝛ. per aliqd̄ tp̄s hō pōt durare: ⁊ p ali
qd̄ nō. vt pꝫ ex dictis. igr̄ ē dare maximū p qd̄ pōt hō du
rare: vl' minimū p qd̄ nō: ſꝫ nō daꝛ maximuꝫ tp̄s p quod
aliqs hō pōt durare: qꝛ tūc possꝫ dari vltimū istās hois.
igiꝛ est dare minimū tp̄s per qd̄ hō nō pōt durare. ⁊ hoc
est tp̄s spēi humane: qꝛ per istud tp̄s hō non pōt durare:
qꝛ aliter dareꝛ vltimū istās hois: ⁊ per qd̄lꝫ tp̄us minus
isto vel p tñ hō pōt durare. nō. n. daꝛ maximū qd̄ nō nec
minimū qd̄ sic. ppter īplicationē ꝯdictiōis. ⁊ sicut dico
de hoīe: ita dico de ceteris aīalib⁹. eo ꝙ q̄libꝫ spēs aīalis
hꝫ suā peryodū: lꝫ aliā ⁊ aliā quā nulliū īdiuiduū illi⁹ spe
4ª ꝯclō. ciei pōt pertrāsire. ¶ 4^a ꝯ. Cuiuslibꝫ homogenei tā sub/
2. g. t. c. stātialis q̄ꝫ accñtalis qd̄ aliq̄ñ est ⁊ aliq̄ñ nō est. est deter
57. minata peryodus sue durationis: qꝛ nā determiat illd̄ nō
vltra posse durare. Et notāter dico ꝙ aliq̄ñ ē ⁊ aliq̄ñ nō
est: qꝛ elemēta ⁊ lumē in celo cū ceteris ṽtutib⁹ accñtali/
bus celestib⁹ nō hñt determinatā peryodū: qꝛ perpetua
sunt ⁊ eterna. Ex qb⁹ oīb⁹ seqꝛ ꝙ oē ens qd̄ aliq̄ñ corrū
peꝛ hꝫ determinatā peroydū sue duratiōis. Et notanter
dico ꝙ corrūpeꝛ ⁊ nō corruptibile: qꝛ lumē sexte spere ē
corruptibile sicut lumē lune eiusdē spēi cū illo. ⁊ tñ non
hꝫ determiatā ꝓrodū. vt dcm̄ ē pp suā eternitateꝫ.

p^m **Contra** ꝑdicta argr̄. ⁊ p^o. Qꝫ vita hois pōt ppetuari.
qꝛ poſſe ē p artē medicie ⁊ astrologie humi
dū radicale tñ restaurari. sicut ꝯsumiꝛ. ḡ posse ē hoīeꝫ p/
petuari. pꝫ ꝯña. qꝛ corruptio hois ē ex maiori depditiōe
humidi q̄ꝫ restauratiōe. añs pꝫ. qꝛ nō appet qn pit⁹ medi
cus ⁊ astrolog⁹ sciēs optime ꝯplōnē hois ⁊ īfluxū astroꝝ
possit tñ restaurare q̄ntū depdeꝛ p calorē nālē ꝺ hūido
2^m radicali. ¶ 2° arguiꝛ. ꝙ hō nō hꝫ determiatā peryoduꝫ
sue duratōis: qꝛ si aliquā talē hꝫ. g̊ p illā pōt durare ⁊ nō
per maiorē. ⁊ p ꝯñs illa est maximū tp̄us p qd̄ hō pōt du
3^m rare. qd̄ est ꝯtra dcā. ¶ 3° argr̄. ꝙ nō sit dare minimū tē/
pus p qd̄ hō nō pōt durare: qꝛ si sic. sit illud. a. ⁊ argr̄ sic. a
est minimū tp̄us p qd̄ hō nō pōt durare. g̊ p qd̄libꝫ tp̄us
min⁹ illo hō pōt durare: igitur per scd̄aꝫ medietatē illi⁹
tēporis hō pōt durare: ⁊ ꝯñr p vltimuꝫ istās illi⁹ medie/
tatis ille hō pōt durare. ⁊ si sic p totū. a. tp̄us ille hō pōt
durare: ⁊ p ꝯñs. a. nō est minimū qd̄ nō. ¶ 4° argr̄. p q̄lꝫ 4^m
instāti. a. tp̄is hō pōt durare. igiꝛ p totū. a. pꝫ ꝯñtia. qꝛ ex
opposito ꝯñtis seqꝛ oppositū añtis. añs ꝓbaꝛ. naꝫ si per
qd̄libꝫ tp̄s min⁹. a. ille hō pōt eē: ⁊ qd̄lꝫ instās. s. a. tp̄is ē
in aliquo tpe miori. a. g̊ p qd̄lꝫ istās. a. tp̄is ille hō pōt du
rare. qd̄ erat ꝓbandum.

Ad primuꝫ dr̄ ꝙ īpossibile est, medicū q̄ntūcūq Ad p^m
bonū vl' astrologū restaurare hūidū
post tp̄s stat⁹ qn ꝯtinue desicceꝛ ⁊ tādem deficiat vita. ⁊
rō est: qꝛ hūidū adueniēs nō est ita puꝝ sicut ꝑcedēs. eo
ꝙ tūc calor nālis nō pōt facere tātā digestionē quātam
poterat ante. Et si q̄riꝛ de cā. dr̄ ꝙ hꝫ ē a nā: qꝛ ṽtutes hu/
mane tūc iciplūt a tota spē debilitari. ¶ Ad 2^m negetur Ad 2^m
ꝯña. qꝛ nō dr̄ aliqd hr̄e ꝺterminatā ꝓrodū ꝙ possit p illā
manere: ſꝫ qꝛ pōt manere p qd̄lꝫ istās itrīsecū illi: ⁊ iō hō
nō pōt manere p totā peryodū spēi sue: ſꝫ bñ p qd̄lꝫ istās
intrīsecū. ¶ Ad 3^m negeꝛ ꝯña: ſꝫ bñ seqꝛ ꝙ p qd̄libꝫ tp̄s Ad 3^m
min⁹. a. vel p tñ hō pōt durare. modo lꝫ nullus hō possit
durare p. a. nec p aliqd̄ tp̄s min⁹. a. terminatū ad vltimū
instās toti⁹ peryodi. tñ pōt durare p qd̄lꝫ tp̄s min⁹. a. ter/
minatū ad p^m instās toti⁹ peryodi spēi hūane: ⁊ iō pōt du
rare p qd̄lꝫ tp̄s min⁹. a. vel p tñ. ¶ Ad 4^m negeꝛ añs. et Ad 4^m
ad ꝓbationē. Respōdēdū est. ꝙ nō per qd̄libet tp̄us mi
n⁹. a. hō pt durare: ſꝫ bene p tñ: iō nō p qd̄lꝫ istās. a. tp̄is
hō pōt durare: qꝛ nō p vltimū istās: ſꝫ bñ p qd̄lꝫ istās in/
trinsecū. quare ⁊c̄.

Capl'm. XIX.

Aristoteles 2° de gnātiōe ponit T. c. 58.
eternitatem gnōnis
in spēb⁹ pp corruptionē indiuiduoꝝ vo/
lens tp̄s gnōnis esse eq̄le tpi corruptiōis
p^m ¶ Ad quoꝝ noticiā ē nōndū p^o. ꝙ gnō ca
piꝛ dupl'r. Uno mō p mutatiōe indiuisi/
bili for^e. Alio mō ꝓ tota alteratiōe pu[ta].
⁊ silr corruptio sumiꝛ dupl'r. Prio mō ꝓ mutatiōe subi/
ta depditiua forme. Alio mō ꝓ tota alteratiōe puta. nūc
ad ꝓpositū cū pħs dicit tp̄s gnōnis eē equale tpi corru/ T. c. 58.
ptionis nō sumit ipse gnōnē nec corruptionē ꝓ mutatio
ne īdiuisibili: qꝛ sic īplicaret ꝯdictionē: ſꝫ ꝓ tota altera/
2^m tione puta. ¶ 2° nōndū ꝙ gnōnē eē ppetuā itelligiꝛ du/
pliciter. s. itrīsece ⁊ sine iterruptiōe tp̄is. Gnātio ppetua
intrīsece dr̄ eē qñ nō in q̄lꝫ istāti fuit vl' erit illa gnō: sed
añ qd̄lꝫ istās fuit gnō. ⁊ post qd̄lꝫ istās erit gnō. Sꝫ gnō
sine iterruptiōe tp̄is dr̄ eē illa q̄ manet semp ꝓ q̄lꝫ istan
ti: sic̄ cōiter dr̄ de gnōne mot⁹ celi: qm̄ idē mot⁹ nuō sine
iterruptiōe tp̄is semp gnāꝛ ⁊ semp corrūpiꝛ.
p^a ꝯ ¶ His visis sit hec p^a ꝯ. Licꝫ gnō subē i cōi sit eterna. tñ
nulla gnō subē ē ppetua. Pria ps est pħi 2° de gnōne. eo T. c. 58.
ꝙ oī tpe ⁊ oī istāti gnābaꝛ ⁊ gnābiꝛ aliq̄ suba. 2^a ps ē eui t. 59.
dens eo ꝙ q̄cūq suba data illa nō semp generabaꝛ nec
semp gnābiꝛ: g̊ ei⁹ gnō nō ē eterna: ⁊ iō dic̄ pħs. 8. phy. ꝙ T. c. 74
nullus mot⁹ ē ppetu⁹ ꝑter motū circularē. Et notāter fa/ t. 75.
cio hꝫ mētionē de suba: qꝛ gnō alicui⁹ accidētis ē eterna.
vt dcm̄ ē de motu celi. ¶ 2^a ꝯ. Cuiuslꝫ spēi subalis hñtis 2^a ꝯ
īdiuidua gnābilia ⁊ corruptibilia gnō ⁊ corruptio ē eter
na itrīsece: ſꝫ nō sine iterruptiōe tp̄is. pꝫ. qꝛ nō in q̄lꝫ istā
ti p̄terito gnābaꝛ hō. nec in q̄lꝫ instāti futuro corrūpeꝛ:
ſꝫ añ oē istās p̄teritū gnābaꝛ ⁊ corrūpebaꝛ hō. ⁊ post qd̄/
libꝫ instans futuꝝ gnābitur ⁊ corrūpeꝛ hō. ¶ 3^a ꝯ. Rei 3^a ꝯ
ppetue gnābilis ⁊ corruptibilis tp̄s gnōnis nō ē eq̄le tpi
corruptiōis. pꝫ p^o. de reb⁹ successiuis. s. motu ⁊ tpe q̄ dicūꝛ
ppetuo gnāri ⁊ ppetuo corrūpi: ⁊ tñ tp̄s gnōnis nō ē eq̄/
le tpi corruptiōis: cū idē sit tp̄s. mō ꝓpe nihil ē eq̄le sibi
ipsi. ⁊ si eēnt plura tpa illa eēnt īfinita: ⁊ nullū īfinitū est
alteri eq̄le: vt colligiꝛ a pħo p^o celi. 2° ideꝫ ostdiꝛ de reb⁹ T. c. 70.
ꝑmanētib⁹. vñ ignis dr̄ ppetue gnāri ſꝫ aliquā ei⁹ ptē. s. 74. 63.
t. 64.

sub eqnoctiali: ⁊ ppetue corrũpi ſm alterã ptẽ: videlicz
sub polis: ⁊ talia tpa nõ pñt dici eq̃lia pp rõnẽ assignatã.
4ª ꝯ. ¶ 4ª ꝯ. Tp̃s gnõnis subalis .s. hois vel asini nõ est eq̃le
tpi corruptiõis eiusdẽ in ordine ad periodũ idiuidui: sz
bñ in ordine ad peryodũ spẽi. Prima pars pz. q2 hõ vel
asin⁹ multo citi⁹ põt corrũpi q̃z gnãret. eo q2 in vna hora
põt corrũpi fame vel gladio vl' alia idispositiõe: ⁊ nõ ita
T.c.56. cito gnãt. 2ª ps est de itẽtiõe phi 2º de gnõne. q̃ sic itelli-
git: q2 quãto tpe hõ vel equus vel aliqḋ hz tẽperatuz ad
iusticiã in sua spẽ roborat in vtute optime rectũ: tãto tẽ-
pore ẽt optime rectũ debilitat in vtute ⁊ in regiõe tẽpe-
rata optime sibi ꝯueniẽti: ita q2 tp̃s augmẽtatiõis itelli-
git phs idiuidui optime regulati ẽ eq̃le tpi dimiutiõis
pbat. nã sicut se hz sol respectu hoꝝ iferioꝝ: ita se vr ha-
bere calor respectu corpis viuẽtis: sz quãt⁹ ẽ accessus so-
lis ad h iferiora tãtus ẽ recessus eiusdẽ p quẽ accessũ vl'
recessuz eq̃lib⁹ tpib⁹ vigorant ⁊ debilitant. g̃ pariformi-
ter quãt⁹ est accessus caloris nãlis ad mẽbra p augmẽta-
tionẽ tãtus ẽ recessus eiusdẽ p dimiutione. ⁊ p ꝯñs tp̃us
roboris ⁊ augmẽtatõis ẽ eq̃le tpi dbilitatl ⁊ dimiutiõis

pᵐ Contra p̃dicta arguit. ⁊ p̃ q2 gnõ sube in cõi non sit
eterna: q2 nulla est gnõ in cõi q̃ nõ sit aliq̃
gnõ singularis: sz nulla gnõ singularis sube ẽ eterna per
primã ꝯclõnẽ. g̃ nulla alia gnõ i cõi. maior pz. q2 dato op-
posito staret gnõnẽ in cõi eẽ nulla gnõne exñte: qḋ ẽ im-
2ᵐ posse. ¶ 2º ar. q2 aliq̃ gnõ sbe ẽ eterna: q2 gnõ ignis ẽ eter-
na. pbat ignis sp gnãt sb eqnoctiali. g̃ gnõ illi⁹ ẽ eterna.
Cõsilr põt pbari q2 ei⁹ corruptio ẽ eterna: q2 sp corrũpit
3ᵐ sub polis. ¶ 3º arguit. q2 tp̃s gnõnis rei in ordie ad spẽz
nõ est eq̃le tpi corruptiõis. q2 ea q̃ nũq̃z sũt sil' nõ sunt eq̃-
4ᵐ lia: sz illa duo tpa nũq̃z sũt sil'. g̃ nõ sunt eq̃lia. ¶ 4º argr.
in morte nãli hoĩs est lõgior corruptio q̃z gnõ eiusdez. g̃.
añs argr. nã gnõ hoĩs nõ durat nisi vsq3 ad finẽ augmen-
ti .s. vsq3 ad ãnũ .28ᵐ. sz corruptio durat ab eodẽ tpe vsq3
ad finẽ. mõ bñ pz. q2 mai⁹ tp̃s est a .28º anno vsq3 ad finẽ
vite in hoĩe bñ regulato ⁊ nãlr moriẽte q̃z a p̃n° vite vsq3
ad ãnũ .28ᵐ. Itẽ ꝯ illã ꝯclõnẽ videt eẽ phs p̃ poꝝ di. q2
facili⁹ est destruere q̃z cõstruere: q2 facili⁹ destruit dom⁹
q̃z edificat. g̃ facili⁹ est corrũpere q̃z generare. ⁊ per ꝯñs
facilius hõ corrũpitur q̃z generatur.

Ad pᵐ Ad primuz dr negãdo ꝯñaz. sicut nõ seq̃t. nullus
hõ est cõis gn nõ sit aliqs hõ singula-
ris: sz nullus hõ singularis ẽ etern⁹. g̃ nec aliqs hõ cõis ẽ
etern⁹. ⁊ h iõ q2 mutat suppositio: eo q2 ly hõ singularis
semp supponit psonaliter p idiuiduo. ⁊ ly hõ cõis suppo-
Ad 2ᵐ nit simplr p essentia: ⁊ ita ꝯñr dicat in proposito. ¶ Ad
2ᵐ dr. q2 tot⁹ ignis elemẽtaris nõ gnãt nec corrũpit nisi
ſm ptẽ: iõ sicut nulla ps eius genita vl' corrupta est eter-
na. ita nec gnõ deide nõ oz ꝯcedere ignẽ semp gnãri sub
eqnoctiali ſm istã ptez signatã: sz ꝯtinue ſm aliã ⁊ aliã.
⁊ illa q̃ p̃ gnãbat sub eqnoctiali postea corrũpet sub po-
Ad 3ᵐ lis rõne mot⁹ circularis ipsi⁹ spere ignis. ¶ Ad 3ᵐ. Rñ-
det. q2 illud argᵐ est sophisticũ ⁊ cõcludit verbalr: sz nõ
2.ge.56. contra intẽtionem phi itelligẽtis: q2 tanto tẽpore est cor-
ruptio ⁊ diminutio rei quanto tẽpore est eius augmẽta-
Ad 4ᵐ tatio ⁊ generatio. ¶ Ad 4ᵐ dicitur. q2 in morte nãli ho-
minis tẽperati ad iusticiaz ⁊ optime regulati per totam
vitaz est maius tp̃s gnõnis ⁊ augmẽtatõis q̃z .28. ãnoꝝ.
⁊ dato q2 nõ sit maius nõ imediate seq̃t tp̃s declinatio-
nis: sz tp̃s status in quo nõ ẽ notabilis augmẽtatio vl' di-
minutio. ⁊ post tp̃s seq̃t tp̃s declinatiõis tñ p̃cise quan-
tuz fuit tempus augmẽtationis. Ad phm aũt dicitur q2
licet apud nos facilius sit destruere q̃z construere: tamẽ
in ordine ad naturam eque facile ⁊ difficile est vtrunq3
illorum. Caplm. XX.

Generationez esse eternã in spẽ
pcedereq3 in ifi-
nituz ſm rectũ in idiuiduis pbat phs 2º T.c.68.
de gnõne. ex eo q2 corruptũ nõ põt reuer- 69.⁊.70
ti idẽ i nuõ. ¶ Ad q̃ꝝ notitiã ẽ nõndũ p̃. pᵐ
q2 gnõ ⁊ corrup° sumũt ppe ⁊ iprope. Tũc
sumũt ppe qñ sũt termini trãsmutationũ
ĩ mã. ⁊ sic ppe dr gnãri for⁹ subal' qñ p alteratõez iducit
⁊ ppe dr corrũpi qñ p alterationẽ abycit. qñ aũt solũ p
vnionẽ aliqd icipit eẽ vl' p diuisionẽ dsinit eẽ iprope dr
gnãri vel corrũpi. ⁊ q̃lz istoꝝ modoꝝ dr aliqd gnãri vel
corrũpi subiue terminatiue vl' ꝯpletiue. mã .n. nouã re-
cipiẽs formã per alteratõez dr gnãri subiectiue ppriẽ: ⁊
obyciẽs illã p trãsmutationez dicit ppe corrũpi subie-
ctiue: sz hñs formã per vnionẽ ptiũ dr iprope gnãri sub-
iectiue: ⁊ desinẽs hre illã p solã diuisionẽ dr iproprie cor-
rũpi subiectiue. ¶ 2º nõndũ. q2 gnõnẽ pcedere in ifini- 2ᵐ
tũ itelligit duplr .s. ſz lineã rectã ⁊ ſz lineã circularem. T.c.68.
Gnãtio dr pcedere in ifinitũ ſz lineã rectã qñ ifinite fi-
unt gnõnes successiue ⁊ nũq̃z reuertit idez qḋ p̃us recte:
sicut si aliqd ꝯtinue mouerent p lineã rectã sine reflexio-
ne in ifinitũ nũq̃z rediret ad aliquẽ pũctũ p̃orẽ. Sz gnõ
dr pcedere in ifinitũ ſm lineã circularẽ qñ ifinite sunt
gnõnes pluries redeũdo ad pᵐ. eo mõ quo dicim⁹ motũ
celi pcedere in ifinitũ ſm lineã circularẽ: q2 ifinities ce-
lũ redit ad eũdẽ pũctũ oriẽtis vel occidẽtis.
¶ His visis sit hec p̃ª ꝯ. Aliqd põt pluries gnãri ⁊ corrũ- pª ꝯ
pi tã subiectiue q̃z ſz qd. pz eo q2 mã pª ifinities gnãbat.
⁊ ifinities gnãbit subiectiue: ac etiaz corrũpet ifinities
subiectiue. sor. ẽt vl' plato dr gnãri ſm qd qñ nouiter fit
alb⁹. ⁊ corrũpi ſz qd qñ nouiter desinit eẽ alb⁹: sz posse ẽ
sortẽ plies fuisse albũ: ⁊ plies desinisse eẽ albũ. igit posse
est sor. plies fuisse genitũ ⁊ corruptũ ſm qd. dicim⁹ ẽt so-
lez oĩ die oriri. mõ sic oriri nõ ẽ nisi solẽ pluries gnãri ſz
qd. Ex ista ꝯne seq̃t q2 corruptũ ppe subiue vl' ſz qd põt
reuerti idẽ in nuõ. pz de sor. ⁊ mã pª. ¶ 2ª ꝯ. Licet nihil 2ª ꝯ
terminatiue vel ꝯpletiue possit pluries gnãri vl' corrũ-
pi: p trãsmutationẽ: tñ bñ põt p vnionẽ vel diuisionem.
Pria ps ẽ phi 2º de gnõne. q̃ sic declarat ex itẽtiõe eius. T.c.70.
nã forᵃ corrupta p trãsmutationẽ nullo mõ est mã in poᵃ
ad eã. g̃. añs pz. q2 põ mãe nõ ẽ ad p̃terita. Deide ingt cõ- Cõ.70.
mẽtator p̃ phy. q2 in aduentu forᶜ põ corrũpit ⁊ reducit
totalr ad actũ. g̃ nõ ãpli⁹ ẽ in põ ad illã foraz. si .n. põ ma-
neret in aduẽtu forᶜ mã eq̃ bñ appeteret forᵐ illã appe-
titu desidery qñ hret illã sic qñ nõ hret: qḋ tñ est falsuz.
Itẽ ãnus elapsus nõ pt redire idẽ nuõ. g̃ nec aliqd aliḋ.
añs argr. q2 si sic maxie videret trãsactũ tp̃s .36. miliuz
ãnoꝝ vt ponebat plato. ⁊ tũc seq̃t q2 mũdus ppetuo ma-
nebit: ⁊ tñ solũ p tp̃s finitũ: q2 solũ p tp̃s .36. miliũ ãnoꝝ.
2ª ps ꝯnis. pz eo q2 eadẽ aq̃ nuõ infinities põt diuidi in
duas medietates ⁊ ifinities eedẽ medietates pñt vniri
⁊ ꝯtinuari. g̃ ifinities põt manere ⁊ desinere eẽ: ⁊ ꝯñr pt
ifinities gnãri ⁊ corrũpi p diuisionẽ ptiũ ⁊ vnionẽ earũ-
dẽ. ¶ 3ª ꝯ. Gnãtio pcedit in ifinitũ in spẽb⁹ ſz lineã cir- 3ª ꝯ
culare ⁊ idiuiduis ſz lineaz rectã. Pria ps pbat. nã mã T.c.68.
ifinities est sub diuersis spẽb⁹ ⁊ nõ sub spẽb⁹ ifinitis: q2 ⁊.70.
nulle sũt tales p̃ posterioruz. g̃ sub spẽbus finitis. g̃ eadẽ
mã reuertit plies ad eadẽ spẽz. ⁊ p ꝯñs talis pcessus in-
finit⁹ in spẽb⁹ ẽ ſz circulũ. 2ª ps ẽt ẽ nota ex dictis. nã ea-
dẽ mã nuõ fuit ⁊ erit sub ifinitis formis tã eiusdem spẽi
q̃z diuersaꝝ. ⁊ nũq̃z fora corrupta p trãsmutationẽ reuer-
tit eadẽ i nuõ. g̃ talis pcessus ifinit⁹ ẽ ſm lineã rectã ⁊ nõ
circularẽ. ¶ 4ª ꝯ. Licz i tpe finito mã plies sit sub vna 4ª ꝯ
spẽ q̃z sub alia. nõ tñ in tpe ifinito. Pria ps pz. eo q2 eadẽ
mã aeris decẽvicib⁹ põt eẽ sub fora ignis añq̃z sit scl' sub

forā hoīs.eo ꝙ vnū elemētū imediate fit ex alio.2ᵘˢ pȝ ē
clara:eo ꝙ in toto tpe īfinito mā eadē nuō īfinities fuit
sub q̄lȝ spē:sȝ vnū īfinitū nō ē altero maiᵒ nec minᵒ.ḡ nō
pluries fuit mā sub vna spē q̄ȝ sub alia in toto tpe infini
Dubᵐ to.¶ Sȝ ħ dubitaẽ qꝛ elephātes gnāẽ in ðterminatꝭ lo
cis.quō ḡ mā huiᵒ lapidis pōt illuc ire.Deinde ex cineri
bus vniᵒ fenicis altera gnāẽ.ꝛ sic ꝯtinue p successionem
Rñō fenicū.ḡ mā fenicis nō pōt eē sub forā alteriᵒ spēi. Dōȝ
ꝙ mā huiᵒ lapidis aliqñ ē sub forā aeris: ꝛ tūc p ventuȝ
portaẽ ad locū elephātū.mā aūt fenicis cōtinue est alia
ꝛ alia:quia continue fluit ꝛ defluit:ꝛ ideo potest esse sub
forma alterius speciei.

pᵐ **Contra** ꝑdicta arẽ.pbādo corruptū p trāsmutatio-
nē māe posse redire terminatiue vꝉ ꝯpletie
idē in nuō.nā mā exn̄te eadē:ꝛ pō eadē:ꝛ agēte eodē.ef-
fectᵒ pduceret idē:sȝ post corruptionē alicuiᵒ effectᵒ mā
manet eadē cū sit īcorruptibilis.ꝛ pō eadē cū nō sit aliō
a mā:ꝛ agēs idē tā vl̄e q̄ȝ pticulare.vt pȝ.ḡ effectᵒ corru-
Cō.ii. ptus pōt regnāri.maior ē cōmētatoris.12.metaph.¶ 2ᵒ
2ᵐ idē inq̄ȝᵐ idē ꝛ silr se hn̄s sp natū ē facere idē.sȝ stat hūc
ignē totalr se hr̄e ad aliq̄ȝ calitatē sic se an̄ hūit ad illaȝ.
ḡ gnābit eādē caliditatē nuō quā priᵒ gnāuit.tȝ ꝯn̄a.cuȝ
T.c.55. miori.maior aūt ē phi 2.ð gen̄.ꝛ.2.celi.¶ 3ᵒ illa sūt idē
3ᵐ nuō q̄ꝝ mā ē vna:sȝ caliditatis seq̄ntis ꝛ corrupte eadē
est mā nuō.ḡ eadē ē caliditas nuō seq̄ns ꝛ corrupta.tenȝ
T.c.12. ꝯn̄a cū miori.maior aūt ē phi.5.meta.Et ꝯfirmaẽ.nā ea-
dē ē ꝑuatio forē in mā an̄q̄ȝ forā gnāẽ.ꝛ postq̄ȝ est corru
pta:sȝ an̄ gnōnē forē illa ꝑuatio pōt reduci ad hītuȝ.ḡ ēt
post corruptionē forē sua ꝑuatio pt reduci ad hītuȝ.q̄re.
4ᵐ ¶ 4ᵒ calefaciēs applicatū aq̄ ē idifferēs ad.a.ꝛ.b.gradᵒ
itroducēdos.ḡ silꝉ itroducet quēlȝ illoꝝ.pȝ ꝯn̄a.qꝛ nō est
maior rō de vno q̄ȝ de alio.tūc sic.silꝉ itroducet quēlȝ il-
loꝝ.sed successiue itroducet eos:qꝛ vna tota latitudo nō
pōt subito acquiri.ḡ bis generabit eūdē graduȝ.ꝛ p ꝯn̄s
corruptū ꝯuertetur ideȝ in numero.

Ad pᵐ **Ad primuȝ** dr̄ ꝙ post corruptionē forē ñ manet
eadē poᵃ respectiua de q̄ itelligit cō-
12.m.ii. mētator:sȝ solū absoluta.Et cū dr̄ ꝙ poᵃ māe nō distigui
Cō. 70. tur a mā.ħ negeẽ.cū pō respectiua sit accn̄s.sȝ ꝯmēta.p
Ad 2ᵐ phy.ꝛ mā sit suba teste pho ibidē. ¶ Ad 2ᵐ dr̄.ꝙ Ar.i-
telligit ibi ꝙ idē inq̄ȝᵐ idē ē natū facere idē sȝ spēȝ: non
2.g.55. tn̄ sȝ nūeꝝ:ita ꝙ nullū agēs suū effcm̄ corruptū pōt gnā
Ad 3ᵐ re:sȝ bn̄ idē in spē.¶ Ad 3ᵐ ꝯcedo ꝙ illa sūt idē nuō q̄ꝝ
mā ē vna:sȝ nō oȝ illa eē eadem nuō q̄ꝝ mā fuit vna vel
erit vna.vt in ꝑposito de calitate corrupta ꝛ calitate ge
5.me.12 nerata.Intelligēdū tn̄ ꝙ cū dr̄ illa sūt vnū nuō q̄ꝝ mā ē
vna.ē distiguēdū de eē idē nuō duplr.nā aliq̄ dr̄r eē idē
nuō vno mō:qꝛ vnū ē aliud.ꝛ sic ea q̄ hn̄t eādē māȝ non
sūt idē nuō.Alio mō.qꝛ vnū ē in alio vꝉ ābo in 3ᵒ:ꝛ sic mā
ꝛ sua forā sī vnū nuō.ac ēt due forē exn̄tes ī eadē mā.Et
ad ꝯfirmationē negeẽ ꝯn̄a.qꝛ an̄ gnōnē forᵉ sua ꝑuatio ē
ꝯiūcta poᵉ ad forᵐ:sȝ pᵒ corruptiōeȝ ꝑuatio ē sine poᵃ ad
Ad 4ᵐ illā forᵐ.¶ Ad 4ᵐ ꝯcedo ꝙ calefaciēs applicatū aq̄ ē i-
differēs ad.a.ꝛ b.gradᵒ:nō tn̄ subito nec silꝉ pduc̄ illos:sȝ
successiue ꝛ pᵒ vnū q̄ȝ reliquū sȝ ꝙ determinaẽ a celo.re
cte sic poᵃ cursiua applicata cursui ē idifferēs ad cursum
hᵒ vꝉ illiᵒ pōnis:fit tn̄ differēs ab appetitu ipaȝ determi
nante ad vnā positionē ꝛ nō ad aliam:vel ꝑus ad vnam
q̄ȝ ad aliam. Caplm. XXI.

Communiter ꝛ a multis dr̄ idē
agēs esse pducti-
uū diuersoꝝ effectuū vt nūc vltio tactuȝ
ē:sȝ nō eūdē effcȝ eē pducibilē a diuersis
pᵐ agētibᵒ.¶ Iō vt de ħ hēaẽ aliq̄lis noti-
cia ē p nōnᵘᵐ.ꝙ duplices sunt cāe agētes.

Quedā ifluētes in effcm̄:vt ignis gnāns ignē ifluit ī effe
ctū dispōnes qbᵒ mediātibᵒ ipȝ gnāt:ꝛ tales dicūẽ cāe p
se.Alie sī nō ifluētes:vt ponēs ligna ad ignē nihil ifluit
in ignē:ꝛ tn̄ p illā pōnē gnāẽ ignis.silr gnāẽ cadauer per
iterfectionē hois:ꝛ iste dr̄r cāe p accn̄s.¶ 2ᵒ nōnᵐ ꝙ in 2ᵐ
causis effectiuis eēntialr ordiatis nō ꝯtigit ꝑcedere i īfi
nitū:imo ē deuenire ad vnū pnᵐ.2.meta.ꝛ.8.physi. ex q̄ T.cō.5.
seq̄ẽ ꝙ idiuidua spēi hūane vꝉ alteriᵒ spēi trāsmutabilis T.c.35.
nō pn̄t eēntialr ordiari:qꝛ ipa sī ifiᵗᵃ sȝ Porphy.ī vlibᵒ.
¶ His pmissis sit ħ pᵃ ꝯ.Licȝ ad variationē forē varieẽ pᵃ ꝯ
effectᵒ subalr:nō tn̄ ad variationē māe.pȝ.qꝛ tu es idem
hō ꝑpe q fuit an̄.10.ānos.ꝛ tn̄ mā ē alia pp fluxū ꝛ reflu
xū priū eiᵒ v̄tute caloris nālis ꝯtinue corrūpētis hūiduȝ
radicale ꝛ resoluētis hūidū cibale ī nāȝ aliti loco depdi
ti.¶ 2ᵃ ꝯ.Eadē forᵃ gnānda ex diuersis materȳs totali- 2ᵃ ꝯ
hᵒ pōt gnāri.pbaẽ.nā mā pᵃ ē eiusdē rōnis in singulis p-
tibᵒ eiᵒ:ꝛ in poᵃ ad qualȝ forᵐ gnāndā:vt colligiẽ a ꝯmē- Cō.69.
tatore p phy.ḡ q̄lȝ mā pᵃ totalr ē in pō ad q̄ȝlȝ forᵐ gnān- ꝛ.63.
dā.pȝ ꝯn̄a.qꝛ nō ē rō q̄re plᵒ vna mā alia eēt in pō ad oēȝ
formā gnāndā.tūc sic.q̄lȝ mā total ē in pō ad q̄ȝlȝ formā
gnāndā.ḡ ex q̄lȝ mā totali pt gnāri q̄lȝ forā gnānda.ꝛ p
ꝯn̄s ex eadē mā pn̄t gnāri due forē.ꝛ ex duabᵒ materȳs
vna forā.ꝙ aūt potiᵒ gnāreẽ forᵃ ex vna mā q̄ȝ ex alia. ħ
est ex ðterminatiōe cāꝝ celestiū.¶ 3ᵃ ꝯ.Idē gnābile ī di- 3ᵃ ꝯ.
uersis istātibᵒ pt gnāri.pbaẽ pᵒ.qꝛ aliqd ē gnābile qō nō
gnābiẽ.ḡ illō ī diuersis istātibᵒ poterit gnāri.pȝ ꝯn̄a . qꝛ
nō ē maior rō de vno q̄ȝ de alio. 2ᵒ puer natus.8ᵒ mēse. 2
poterat generari.9ᵒ mēse.ꝛ econtra sm̄ medicos.ergo in
pluribus instātibus poterat gnāri. 3ᵒ in pluribus instā- 3
tibus sor.pt corrūpi.ḡ p idē gnāri.pȝ ꝯn̄a.cuȝ corrupᵒ fi
at p motū ꝛ mutatiōeȝ sic gnō.an̄s pȝ.qꝛ plo.pt iterfice-
re sor.ī.a.istāti sic ī.b.istāti. 4ᵒ pono ꝙ an̄xp̄s gnābiẽ i 4
a.istāti.ꝛ q̄ro vtꝝ poterit gnāri an̄.a.vꝉ post.a.si sic.ḡ in
plibᵒ istātibᵒ poterit gnāri.si nō.ḡ cāe pductiue an̄xp̄i ñ
poterūt tardari nec velocitari ad pductionē an̄xp̄i.qō ē 4ᵒ ꝯclo.
icōueniēs.¶ 4ᵃ ꝯ.Idē gnābile a diuersis agētibᵒ tā p se
q̄ȝ p accn̄s ꝯcurrētibᵒ pt gnāri.pȝ pᵒ. qꝛ aliqō gnābile nū- 2
q̄ȝ gābiẽ.ḡ a plibᵒ agētibᵒ poterit gnāri.pȝ ꝯn̄a.qꝛ nō est
maior rō de vno q̄ȝ de alio. 2ᵒ idem gnābile a diuersis
agētibᵒ tā p se q̄ȝ p accn̄s poterit corrūpi.ḡ ꝛ gnāri patet
ꝯn̄a.qꝛ nō ē rō diuersitatꝭ.an̄s pȝ.qꝛ tā sor.q̄ȝ pla.poterit
iterficere bouē.ꝛ tā a.q̄ȝ.b.friditas poterit corrūpe illū. 3
ꝛ ꝯn̄r pȝ ꝙ idē cadauer gnāẽ sor.iterficiēte bouē qō fuis
set genitū pla.iterficiēte illū. 3ᵒ idē effcs in spē pōt a di-
uersis agētibᵒ in spē pduci.ḡ a fortiori ideȝ effcūs nuō a
diuersis agētibᵒ nuō poterit pduci.pȝ ꝯn̄a.qꝛ plus diffe 4
rūt diuersa spē q̄ȝ diuersa nuō.an̄s pȝ.qꝛ idē ignis spē p-
duciẽ ab igne ꝛ sole. 4ᵒ alr eēt ꝑcedere ī ifiᵐ ī causis es-
sentialr ordiatis effectiue.pȝ.qꝛ sor.nec̄io dependebat a Nōndū
pla.ꝛ pla.a cicerone.ꝛ sic ī ifiᵐ. dato opposito ꝯclusiōis. T.c.26.
¶ Intelligēdū ꝙ nullus negat ideȝ posse gnāri a plibᵒ
agētibus silꝉ ꝯcurrentibᵒ:qꝛ idē gnāẽ ab hoīe ꝛ a sole.2ᵒ.
physi.sed negatur cōiter idem posse generari a pluribᵒ
agentibus successiue se habentibus.

pᵐ **Contra** ꝑdicta arguiẽ.ꝛ pᵒ ꝯ pmaȝ ꝯclusionē auc̄te
ꝯmētatoris ꝛ phi.8.meta.di.ꝙ diuersitas t.ꝛ.c.12.
effectuū est pp diuersitatē māe.¶ 2ᵒ arguiẽ ꝯ secūdā cō 2ᵐ
clusionē.nā si ex.a.ꝛ.b.materȳs pōt eadē forma genera-
ri:seqtur eādē formā posse bis generari p trāsmutatōeȝ
māe.ꝯn̄s est reprobatū.ꝛ pbaẽ ꝯn̄a.qꝛ si.a.ꝛ.b.sūt in po-
tentia ad.c.formaȝ.ḡ genita.c.forma ex.a.mā adhuc.b. 3ᵐ
manet in poᵃ vt ꝑus.cū nihil sit corruptuȝ in.b.ḡ. adhuc
ex.b.poterit generari.c.forma ꝛc̄.¶ 3ᵒ arguiẽ ꝯ tertiam
ꝯclusionē.ipoīe est motū factū in vno tpe fuisse factū in
alio.ḡ.an̄s arguiẽ.nā motᵒ ꝯsignificat tps.ḡ motᵒ factᵒ ī

a.tpe ꝯsignificat.a.tpꝰ:ſ; ipoſſe eſt.a.tpꝰ fuiſſe ãteq̃ fuit ſeu eſſe poſtq̃ fuit.ḡ ipoſſibile eſt motũ factum in a.tpe fuiſſe ante tpꝰ.a.vel poſt tpꝰ a.Et ꝯfirmaẽ.ipoſſe ẽ motũ celi q fuit vno tpe fuiſſe in alio.ḡ nullus alius motus fa
T.c.75. ctus in vno tpe potuit fuiſſe in alio.tʒ ꝯña.p ph̃ʒ.8.phy.
t.77. di.ꝙ oĩs alter motꝰ a motu celi depẽdet ab illo.añs pʒ. qꝛ dato oppoſito tũc tpꝰ potuiſſʒ trãſferri.qḋ eſt falſum
4^m ⁋ 4.° argr̃ ꝯ q̃rtã ꝯclõnẽ ſic.terminꝰ vniꝰ mutatiõis nõ põt acqri p aliã trãſmutationẽ.ḡ nec p aliḋ agẽs.añs aẽ.
T.c.4. nã mutatio capit diſtinctionẽ a termio ad quẽ.5.phy.ad diuerſitatẽ terminoꝝ ad quẽ ſeqẽ diuerſitas mutationũ ꝛ eꝯ.Et cõfirmaẽ.qꝛ alr ſeqẽ ꝙ ſoꝛ.poterit gnãri a filio ſuo.pʒ.qꝛ ſoꝛ.a quolibet hoĩe alio ab eo poterit generari cũ nõ ſit maioꝛ rõ de vno q̃ʒ de alio.

Ad p^m **Ad primuz** dr̃ ꝙ diuerſitas effectuũ ẽ pp diuerſitatẽ mãe de pñti ꝛ nõ de p̃terito vl
8.m̃.12. futuro.ꝛ h̃ fuit itẽtio ph̃i.qꝛ ñ ſeqẽ.a.ꝛ.b.fuerũt mãe diuerſe vl erũt.ḡ habuerũt vl hẽbũt diuerſas formas:ſed bñ ſeqtur.a.ꝛ.b.ſunt diuerſe mãe totales.ḡ hñt diuerſas formas:ꝛ ex his fiũt diuerſi effectꝰ. Cõſilr ẽ itelligẽduʒ
8.m̃.12. dictũ ph̃i ibidẽ di.ꝙ diuerſitas effectuũ eſt ex diuerſitate motoꝛis:qꝛ ipoſſibile eſt eũdẽ effectũ eſſe a pluribꝰ motoꝛibꝰ eq̃ p̃.tñ a plibꝰ motoꝛibꝰ ineq̃ p̃ põt eẽ idẽ effe
Ad 2^m ctꝰ.⁋ Ad 2^m negeẽ ꝯñtia.ꝛ ad ꝓbationẽ dr̃ ꝙ corrupta põ in.a.corrũpiẽ ẽt in.b.de p accñs.ꝛ h̃ nõ ẽ icõueniẽs. nã ſicut ad gnõnẽ vniꝰ reſpectꝰ ſeqẽ gnõ pluriũ imo infinitoꝝ:ita ad corruptionẽ vniꝰ põ reſpectiue in vna mã
Ad 3^m ſeqẽ corrupꝰ ifinitaꝝ in alijs materijs.⁋ Ad 3^m negeẽ ꝙ motꝰ ſignificet tpꝰ:ſʒ potiꝰ eꝯ.qꝛ tpꝰ ẽ paſſio motꝰ ꝛ non eꝯ.Et ad ꝯfirmationẽ negeẽ ꝯña.qꝛ lʒ motꝰ hoꝝ iferiorũ depẽdeat a motu celi:nõ tñ ab iſto q fit in.a. vel in.b.
Ad 4^m tpe.⁋ Ad 4^m negeẽ añs.vñ eadẽ albedo nũq̃ põt acqri per multas albefactiões.ꝛ cũ dr̃ motꝰ capit diſtictioneʒ a termino ad quẽ:ꝯcedo:ſʒ ex h̃ non ſequr ꝙ ad diſtinctionẽ mutationũ ſeq̃tur diſtictio terminoꝝ ad quẽ cuʒ h̃ vbo põt.ſic arguẽdo.plẽs pñt eſſe mutationes ad.a.albedinẽ.ḡ.a.albedo põt eſſe plures albedines.Et ad ꝯfirmationẽ negeẽ ꝯña:ſʒ bñ ſeqtur ꝙ ſoꝛ.a filio ſuo poterit gnãri.ꝛ ipſe patrẽ ſuuʒ poterit ꝓducere.ex q̃ illi duo homines erũt cãe accñtalr ordinate.vñ ad variationẽ cãꝝ accidẽtaliter ꝯcurrẽtiũ ſeu per ſe cõcurrentiũ ſolũ iſtrumẽtalr ſicẽ ſũt q̃litates pꝰ ꝛ iſluẽtie celeſtes ñ ſeqẽ variatio effectꝰ.vt ituẽti pʒ.q̃re ꝛc. Cap. XXII.

T.c.78. **VRiſtoteles** p̃ de gnõ. ꝯſiderans nãʒ abhoꝛrere vacuum tenʒ ꝙ oẽ agẽs agit p ꝯtactũ ſiue ſit cã p ſe ſiue ſit cã p accñs.ſiue iſluat ſiue
T.c.10. p^m nõ iſluat in effectũ.ꝛ idẽ vr̃ tenere ph̃us 7.phy.di.mouens ꝛ motũ eſſe ſil.⁋ Ad quoꝝ euidẽtiã eſt notãdũ p̃.ꝙ duplicia ſunt agẽtia.ſ.coꝛpoꝛea vt celũ ꝛ hec iferioꝛa.ꝛ icoꝛpoꝛea vt deꝰ ꝛ itelligẽtie.ꝛ tã h̃ q̃ʒ illa aliqñ dicunẽ agere actione imanẽte.ꝛ aliqñ actiõe trãſeũte i mãʒ exterioꝛẽ.Exẽplũ p̃mi aĩa itellectiua ſeu itelligẽtia agit actiõe imanẽte qñ in ſe ꝓducit actũ itellectiõis vl volitiõis.ꝛ aq̃ qñ in ſe agit frigiditatẽ corrũpẽdo caliditatẽ.Exẽpluʒ ſcdi ignis dr̃ agere actiõe trãſeũte in mãʒ exterioꝛeʒ.qñ ſibi aſſimilat aquã.ꝛ itelligẽtie celeſtes qñ alterãt h̃ inferioꝛa.ꝛ de tali actiõe itelligit ph̃s in locis allegatꝭ.⁋ Nõn
p̃.ge.68. dũ 2.° triplex eſt ꝯtactꝰ.ſ.nãlis metaphyſicꝰ ꝛ mathema
7.ph̃.10. ticus.Cõtactꝰ nãlis ẽ vnio agẽtꝭ ad paſſũ p vtutẽ vl opa
2^m tionẽ.ꝛ ſic agẽs ꝛ paſſuʒ dnr̃ ſeiuiceʒ tãgere dũmõ vtꝰ vl opatio agẽtis attingat paſſuʒ lʒ agẽs ꝛ paſſũ iuicẽ longa diſtãtia diſtẽt.Cõtactꝰ aũt metaphyſicꝰ ẽ vnio idiſtãtie duaꝝ reꝝ.ꝛ ſic dicimꝰ mãʒ ꝛ foꝛ^m ſeiuicẽ tãgere.ac ẽt celuʒ ꝛ intelligẽtias.Sʒ ꝯtactꝰ mathematicꝰ ẽ vnio duaꝝ magnitudinũ q̃ꝝ vltia ſũt ſil.ꝛ ſic dicimꝰ oꝛbes celeſtes ſe inuicẽ tãgere.ꝛ ſolũ iſte ꝓp̃e dicitur ꝯtactꝰ.alij autem metaphoꝛice ſic denominantur.

⁋ His viſis ſit hec p^a ꝯ.Oẽ agẽs ſiue agat actiõe imanẽte ſiue actiõe trãſeũte ſp agit p ꝯtactũ.pʒ iductiue.eo ꝙ oẽ agẽs tãgit ſuũ paſſũ ꝯtactu meta^{co} vl mate^{co} aut nãli. vl faltẽ i oĩ tali actiõe ẽ ꝯtactꝰ aliq̃ illoꝝ modoꝝ.⁋ 2^a ꝯ nullũ agẽs icoꝛpoꝛeũ p ꝯtactũ p̃t agere ꝓp̃e ſũptũ.pʒ.qꝛ ꝯtactꝰ ꝓp̃e ſũptꝰ nõ reperiẽ niſi in magnitudinibꝰ q̃ꝝ vltima ſũt ſil:ſʒ nullũ agẽs icoꝛpoꝛeũ hʒ magnitudinẽ ſeu vltimũ magnitudis.⁋ 3^a ꝯ. Oẽ agẽs coꝛpoꝛeũ in mãm exterioꝛẽ agit p ꝯtactũ ꝓp̃e ſũptũ imediati coꝛpis.pʒ.qꝛ agẽs in mãʒ exterioꝛẽ aut ẽ imediatuʒ paſſo.ꝛ ſic agit p ꝯtactũ imediati coꝛpis ipſiꝰ paſſi.aut ẽ mediatũ.ꝛ tunc agit per ꝯtactum alteriꝰ coꝛpis ſibi mediati.ſ.aque vel aeris:qꝛ aliter iter agẽs ꝛ paſſuʒ eſſʒ vacuũ.qḋ eſt ipoſſe. ꝛ ꝯñr pp defectũ medij deferẽtis actionem agẽs nõ põt agere in paſſum.⁋ 4^a ꝯ.Jn oĩ motu ꝓp̃e dicto facto in mãʒ exterioꝛem mouẽs ꝛ motũ ſũt ſil ſimultate ꝯtactꝰ ꝓpꝛie ſũpti.pʒ.qꝛ mouẽs tali moto nõ moueret illḋ motũ niſi illud ſit ſibi imediatũ vl aliqd aliud:qḋ ẽt ab eodeʒ mouẽte moueẽ.alr.n.fieret actio ab extremo in extremũ nõ trãſeũdo p mediũ:qḋ eſt ꝯ ph̃ʒ.5.phy.ita ꝙ nõ
oʒ mouẽs ꝛ oẽ ſuũ motũ eẽ ſil ſilitate ꝓp̃e dcã:ſʒ ſufficit mouẽs ꝛ aliqḋ ſuũ motũ eſſe ſil tali ſimultate.

p^a ꝯ p.g.t.cõ. 78.
2^a ꝯ
3^a ꝯ
4^a ꝯ
T.c.22.

Contra p̃dcã aẽ.ꝛ p̃.Oꝛ nõ oẽ agẽs agit p ꝯtactũ aliq̃ mõ:qꝛ aĩa agit i ſeipſaʒ itellectões ꝛ volitiões:ꝛ tñ nõ p ꝯtactũ:ẽt aq̃ agit in ſeipſaʒ frigiditatẽ et nõ p ꝯtactũ:qꝛ ꝯtactꝰ dicit multitudinẽ diſtinctoꝝ.modo aĩa nõ diſtinguiẽ a ſeipſa.nec aq̃ a ſeipa differt.⁋ 2° arguiẽ.ꝙ aliqḋ agẽs imediate agit in aliqḋ paſſum.ꝛ h̃ actiõe reali duoꝝ coꝛpoꝝ:ꝛ tñ nõ p ꝯtactũ ꝓp̃e dictũ:qꝛ pono ꝙ vna medietas vniꝰ ꝯtinui ſit calida. vt.8.ꝛ alia frigida.vt q̃tuoꝛ.ꝛ pʒ ꝙ vna medietas imediate agit in aliã ꝛ nõ p ꝯtactũ:qꝛ nulla medietas aliã tãgit.eo ꝙ cõtactꝰ ẽ vnio duaꝝ magnitudinũ hñtiũ vltia ſil ꝛ nõ vnũ. mõ illaꝝ medietatũ vltia ſũt vnũ.ḡ nõ ſe inuiceʒ tãgũt. ⁋ 3.° argr̃ mouẽs coꝛpoꝛeũ nõ mouere coꝛpꝰ imediatuʒ: qꝛ aliqḋ tale mouẽs põt agere in diſtãs nõ agẽdo in ꝓpiquũ.ꝓbaẽ.nã magnes attrahit ferrũ ꝛ nõ attrahit aerẽ. ḡ agit in remotũ nõ agẽdo in ꝓpiquũ.ſilr ſol calefacit h̃ iferioꝛa ꝛ nõ calefacit coꝛpa ſupceleſtia.ḡ.⁋ 4.° ſeqẽ.dato illo ꝙ oẽ agẽs coꝛpoꝛeũ agit foꝛtiꝰ in ptẽ ꝓpinquaʒ q̃ʒ in ptẽ remotã.pʒ ꝯña.ex q̃ agit in coꝛpꝰ ꝓpiquũ ꝛ ꝯtinue debilitaẽ actio:ſʒ ꝯñs ẽ falſũ:qꝛ ſol agit itẽſioꝛẽ caliditatẽ ꝓpe terrã q̃ʒ diſtãter ab ea.vt pʒ ad expientiam.

p^m
2^m
3^m
4^m

Ad p^m **Ad primuz** dr̃ ꝙ lʒ aĩa nõ dicaẽ ſeipaʒ tãgere.tñ agit in ſeipſam p ꝯtactuʒ.qꝛ agit in ſeipſaʒ actionẽ imanẽtẽ que opatio dr̃ tãgere aĩam ꝯtactu metha^{co}.eo ꝙ aĩa ꝛ talis opatio ſũt due res oĩo indiſtãtes.Cõſilr dicaẽ de aq̃ ſe ad frigiditatem reducente.
Ad 2^m ⁋ Ad 2^m dr̃.ꝙ vna medietas tãgit aliã.Et cũ dr̃.in cõtactu ꓼ ꝓp̃e dicto vltia magnitudinũ debẽt eẽ ſil ꝛ nõ vnũ h̃ negeẽ.vñ ſiue ſtẽt ſil ſiue vnũ ſemp ẽ ꝯtactꝰ dictꝰ ꝓp̃e.
Ad 3^m ⁋ Ad 3^m negeẽ illa ꝯña.magnes attrahit ferruʒ ꝛ nõ aereʒ.ḡ agit in ferrũ nõ agẽdo in aerẽ:qꝛ nũq̃ʒ poſſet attrahere ferrũ niſi attraheret aereʒ.Silr lʒ ſol nõ agat caliditatẽ in coꝛpoꝛibꝰ ſupceleſtibꝰ tñ agit lumẽ in illis mediãte q̃ agit caliditatẽ in h̃ iferioꝛa.lʒ ḡ agẽs coꝛpoꝛeuʒ poſſit ꝓducere aliquẽ effectũ i ptẽ remotã quẽ nõ ꝓducit in pteʒ ꝓpinquã.nũq̃ʒ tñ põt illũ effectũ ꝓducere niſi agat in partẽ ꝓpiquã.
Ad 4^m ⁋ Ad 4^m dr̃ ꝙ agẽs aliq̃ actiõe qua imediate ꝛ p ſe ꝓducit effectũ foꝛtiꝰ agit in ꝓpiquũ q̃ʒ in diſtãs.ex q̃ talis vtus debilitaẽ cõtinue vſus ptem

distantē.Et notāter dr̄ p̄.q̄ imediate ꝑducit.q: sol ꝑdu
cens caliditatem in aere ⁊ in terra nō forti⁹ ꝑducit illaꝫ
in aerē q̄ȝ in terrā:sȝ eꝫ:q: reflexio radioꝝ solariū ē ma
ior in terra q̄ȝ in aere rōne maioris dēsitatis.⁊ h̄ iō ꝯtin
git:q: sol nō imediate ꝑducit caliditatē:sȝ lumē:qd̄ idu
bie ꝯtinue est itēsius ꝓpe solē q̄ȝ distāter ab eo.2°. notā
ter dr̄ p se.q: radij solares reflexi a speculo concauo ime
diate ꝑducūt caliditatē:nō tn̄ itēsiorē ꝓpe ꝯcauū specu
li q̄ȝ distāter:sȝ eꝫ.⁊ h̄ est ꝑ accidens rōne maioris vnio
nis facte radioꝝ in punctis distantibus q̄ȝ in punctis ꝓ
pinquis.quare ⁊c. Capl̄m. XXIII.

Licet actio fiat ꝑ ꝯtactū:nō tn̄ in
quibuscūqȝ est ꝯtact⁹ in
T.c.50. illis est actio.q: sȝ phm̄ p̄ de gnōne.duo
51.⁊.49 silia nō pn̄t inuicē agere:q: tunc idē age
ret in seipȝ.⁊ tn̄ duo silia se inuicē tāgūt.
p̄m ¶ Iō ad istoꝝ notitiā est p̄ nōndū.q dū
plex est actio.s.realis ⁊ itētiōalis. Actio
realis est illa cui⁹ termin⁹ ē forma realis.vt calefactio vł
frigefactio.Sȝ actio itētiōalis est illa cui⁹ termin⁹ ē for
ma itentiōalis:vt mutatio ad visionē vł itellectionē.Et
dr̄ forma realis illa q̄ nō ē silitudo alicui⁹:vt albedo ni
gredo caliditas frigiditas.Forma aūt itētionalis ē illa
que est silitudo alicui⁹ vt visio vł itellectio spēs sensibi
2m lis vł itelligibilis.¶ 2°. nōndū.q aliq̄ dicunt̄ silia eē in
vna q̄litate ⁊ dissilia in alia:vt ignis ⁊ aer.Aliq̄ vō sūt si
milia in ambab⁹ q̄litatib⁹ q̄ ad spēȝ:sȝ nō quo ad gradū.
vt ignis purus ⁊ ignis nō purus.Alia aūt sūt silia simpli
citer in q̄litate ⁊ in gradu.vt duo ignes puri.
p̄ꝯ ¶ His visis sit hec p̄ ꝯclo.Idē pōt agere in seipȝ ꝑfecti
ue p̄ ⁊ ꝑ se tā actiōe reali q̄ȝ actiōe intētiōali.Pria ps pȝ
de aq̄ seipsaȝ ad frigiditatē iducēte.2ª ps est nō.de itelle
ctu q agit in seipȝ p̄ ⁊ ꝑ se itellectiōes ⁊ volitiōes.Et no
tāter dixi ꝑfectiue p̄ ⁊ ꝑ se:q: aliqd agit ꝑ se in seipȝ cor
2ꝯ ruptiue vt aīal:sȝ nō p̄:vt alias est ōnsum.¶ 2ª ꝯ.Aliqd
seclusa reductiōe seipȝ itēdit vltra gradū ꝓpriū actione
reali ⁊ reflexa.pȝ p̄.de caliditate exn̄te in puteo q̄ ꝑ anti
paristasiȝ rōne frigiditatis ānexe tp̄e hyemali intēdit̄.
mittit.n.radios suos:q cū ꝯriū reperiāt reflectūt̄ ⁊ ipaȝ
2 caliditatē itēdūt. 2°.pȝ idē de frigiditate.vn̄ gutte i ge
neratiōe grādinis ꝑ antiparistasiȝ ꝯgelant̄.⁊ h̄ rōne itē
sioris frigiditatis q̄ fit a radijs reflexis eiusdē frigidita
tis reperiētib⁹ ꝯriuȝ.Et notāter dixi seclusa reductiōe ⁊
actiōe reflexa:q: aq̄ frigida nōdū calefacta nō seipaȝ re
ducit nec in seipsaȝ agit actione directa:sȝ solū in suū ꝯ
riuȝ:qd̄ si fuerit forte: reflectunt̄ radij ei⁹ ⁊ itēdit̄ aq̄ in
3ꝯ. frigiditate.¶ 3ª ꝯ.Actiōe reali ⁊ reflexa sile alteri in q̄
litate ⁊ gradu pōt in ipȝ agere.pȝ.q: eadeȝ rōne q̄ spēs a
ꝯrio reflexa frigiditateȝ subiecti a q̄ exiuit itēdit sile in
q̄litate ⁊ gradu pt̄ ꝑ h° reflexionē intēdere: cū reflexio
spēꝝ possit dirigi eq̄ bn̄ v̄sus sile sicut v̄sus subm̄ a q̄ exi
4ꝯ uerunt h° spēs.¶ 4ª ꝯ.Silia in q̄litate ⁊ gradu simplr̄
pn̄t inuicē itētionalr̄ agere actiōe directa:sȝ nō realiter.
Pria ps pȝ.eo q duo oculi oīo siles in q̄litate ⁊ i gradu
seinuicē mutant ꝑ directionē spēꝝ a q̄lȝ illoꝝ sine refle
xione.2ª ps pȝ.eo q oīs actio est rōne ꝯrietatis ⁊ ꝓpter ali
quē finē.mō silia simplr̄ nō sūt ꝯria nec ē finis ꝓpter quem
vnū agat in reliquū:q: finis taluȝ est assimilatio passi ꝑ
actionē agētis:sȝ illa sūt silia simplr̄.q̄ frustra pōit̄ actio
T.c.51. realis ⁊ directa iter h° simplr̄ silia.⁊ hec fuit itētio phi
⁊.48. p̄ de gnā.Et notāter dixi in gradu q: silia in q̄litate solū
bn̄ pn̄t iuicē agere realr̄ actiōe directa vt ignis calidus
vt.8.⁊ ignis calidus:vt.4.sȝ nō ignis calidus.vt.8.⁊ al
ter silr̄.vt.8.dixi ēt in q̄litate simplr̄:q: silia in vna q̄lita
te ⁊ i gradu illi⁹ q̄litatis pn̄t iuicē agere si fuerit dissilia

in alia vt aere.⁊ ignis ꝯsilis caliditatis oīo.

Contra p̄dicta argr̄.⁊ p̄ ꝯ p̄mā ꝯclonē.nā si aliqd p̄m
agere in semetipȝ seqr̄ q idē re° eiusdem
eēt in actu ⁊ in pō.ꝯn̄s est falsuȝ:q: act⁹ ⁊ pō sūt opposita Cō.xi.
ꝑ ꝯmētatorē.9.meta.⁊ ꝓbat̄ ꝯn̄a.q: eadē aq̄ eēt in actu p̄ a.6.
respectu frigiditatis:⁊ in pō re° eiusdē:q: oē qd̄ agit: agit
sȝ q est in actu: ⁊ recipit sȝ q ē in pō.3.phy.Et ꝯfirma T.c.17.
tur.q: tūc nō possȝ hr̄i via ad ꝓbandū imobilitatē p̄mi ⁊.19.
motoris.diceret̄.n.ipȝ agere in seipȝ ꝑfectiue aut moue
ri a seipso ꝑ accn̄s.⁊ h̄ nō videt̄ icōueniēs.¶ 2°. argr̄ ad 2m
idē auctorib⁹ phi.ingt.n.phs p̄ de gnā.q sile nō agit i sile T.c.48
eo q tūc idē ageret in seipȝ ⁊ corrūperet seipȝ.qd̄ est ipoe
apud eū.Itē.7.phy.dicit phs q oē qd̄ mouet̄ mouet̄ ab T.cō.p̄.
alio.q̄ nō a se.⁊.5.⁊.9.meta.dicit q pō actiua ē pn̄m trans T.c.17.
mutādi i alteꝝ inq̄ntū alteꝝ:⁊ pō passiua est pn̄m transmu T.cō.2.
tādi ab altero inq̄ntuȝ alteꝝ.mō nihil est alteꝝ a seipso.
igit̄ nihil agit in seipm̄.nec patit̄ a seipso.⁊ ꝯmētator.9°. Cō.2.
meta.ipoe est q aliqd agat in se vł patiat̄ a se.¶ 3°. ar. 3m
q silia in q̄litate ⁊ gradu simplr̄ pn̄t iuicē agere actione
reali ⁊ reflexa:q: actio vł fit rōne silitudis vł rōne dissi
militudinis.si p̄m hr̄ itētū.si 2m.q̄ quāto aliq̄ sūt dissimi
liora tāto magis pn̄t agere.⁊ sic linea ⁊ albedo iuicē age
rēt.qd̄ ē ipoe.¶ 4°. caliditas remissa pōt agere calidita 4m
tē itēsiorē ⁊ frigiditas remissa frigiditatē itēsiorē.q̄ aīs
pȝ.eo q aer gnāt ignē ex terra.2.de gnā.⁊ ignis traducit T.c.25.
in ferrū maiorē caliditatē q̄ȝ sit in ipso vt ad experiētiā
pȝ rōne maioris lesionis facte a ferro ignito q̄ȝ ab igne.
silr̄ tp̄e hyemali frigiditas aeris ꝯgelat aquā.q̄ itēdit il
lā in frigiditate:⁊ tn̄ frigiditas aeris ē remissior frigidi
tate aq̄.Et ꝯfirmat̄ ꝑ experiētiā.videm⁹.n.duo lumi
na eq̄lis itēsiōis se iuicē itēdere in medio.eo q mediuȝ
est magis illuminatuȝ per duo q̄ȝ per vnū.silr̄ duo ignes
eq̄lis itēsionis forti⁹ agūt q̄ȝ vnū solū.q̄ agūt aliqn̄ in si
mile simplr̄ tā in gradu q̄ȝ in qualitate.

Ad primuȝ ꝯcedit̄ ꝯn̄a.⁊ ꝯn̄s.⁊ ad cōmētatoreȝ Ad p̄m
dr̄.q act⁹ ⁊ pō sūt opposita re° eiusdē 9°.m.ti.
⁊ sȝ idē.mō lȝ aq̄ sit in actu ⁊ in pō respectu eiusdē.non
tn̄ sȝ idē:q: sȝ formā est in actu ⁊ sm̄ māȝ in pō.silr̄ oīa
itellectiua sȝ itellectū poleȝ est in pō ⁊ sm̄ itellectū agē
tē est in actu.nā lȝ sit in actu ⁊ in pō respectu eiusdē itel
ligibilis:nō tn̄ sȝ idē formalr̄.¶ Ad ꝯfirmationē dr̄ q
via ostēdēdi imobilitatē p̄mi motoris est eo q ipse ē se
parat⁹ a magnitudine.8.phy.q̄ nō pōt moueri nec per se T.c.86.
nec ꝑ accn̄s.⁊ q: est act⁹ purus.12.meta.iō oīa itelligit ꝑ 12.m.41
eēntiā ꝓpriā:nec sibi aliqd deficit ꝑtinēs ad suuȝ eē vel T.c.35.
ad suā ꝑfectionē.q̄ nō pōt in seipȝ agere ꝑfectiue.¶ Ad Ad 2m
2m dr̄.q phs ē ibi locut⁹ de actōe corruptiua volēs nihil
agere in seipȝ corruptiue p̄ ⁊ ꝑ se.Et ad ꝓpōnē.7.physi. p̄.8.48.
Rn̄det̄ q Aris.ibi loqt̄ de eo qd̄ a seipso ꝑ se mouet̄:q: T.cō.p̄.
oē tale mouet̄ ab alio:cū q̄ tn̄ stat aliqd moueri a seipso
ꝑ accn̄s.⁊ cū dr̄.9.meta pō actiua est pn̄m trāsmutādi al
terū inq̄ntū alterū.q̄ nihil agit in seipm̄.negat̄ ꝯn̄a.sȝ so T.cō.2.
lū seqt̄ q nihil sȝ vnū ⁊ idē formalr̄ agit in seipm̄ ⁊ pa
titur a seipso.⁊ h̄ itellexit cōmētator ibidē.¶ Ad 3m dr̄.
q actio nō fit rōne silitudis solū.nec soluȝ rōne dissimi Com.2.
litudinis:sȝ rōne vtriusqȝ:q: passuȝ dȝ eē in pn̄° dissile ⁊ Ad 3m
in fine sile.vt dicit phs.2.d aīa.¶ Ad 4m nego q actio
ne directa caliditas remissa possit agere caliditatē intē T.c.54
siorē:sȝ bn̄ reflexa ꝑ antiparistasim.¶ Et ad ꝓbationē. Ad 4m
Rn̄det̄ q ignis genit⁹ ex terra ꝑ actionē aeris nō hȝ in
tensiorē caliditatē q̄ȝ aer ꝓ p̄ instāti gnōnis: sȝ postea se
ipm̄ reducit ad caliditatē maiorē:sicut aq̄ ad frigidita
tē.nec est veꝝ q in ferro sit intēsior caliditas q̄ȝ in igne:
sȝ poti⁹ eꝫ.Q: aūt ferrū magis ledat hoc ē rōne maioris
dēsitatis.mō virt⁹ vnita exn̄s in mā densa ē fortior quo

ad velocitatem ꝙ̃ ipſamet diſperſa.vł extrã in mã rara. Itẽ nego ꝙ ↄgelatio aque fiat ab aere tpe hyemali: ſed a vtute ↄgelatiua īfluxa a celo.Et ad expientias dr̃ ꝙ lꝫ duo ignes forti⁹ agãt quo ad velocitatẽ tpis. nõ tñ q̊ ad intẽſionẽ gradus. Itẽ dico ꝙ duo lumĩa eq̃lis itẽſionis in eodẽ medio nõ itẽdũt ſe:qꝛ nõ faciũt vnũ lumẽ ex eo qꝛ tũc nõ cauſarent̃ due vmbre τ ↄ̃ıſr corp⁹ lumioſuꝫ apparet magis lucidũ ꝑ illa duo ꝙ̃ ꝑ vnũ ſolũ.qḋ ẽ ↄ̃ experiẽtiã.Et cũ dr̃.mediũ ẽ magis illuminatũ ꝑ illa duo ꝙ̃ ꝑ vnũ.g̊ intẽdũt ſe.negeẗ ↄ̃ña. Ca. XXIIII.

CUm fiat cõtact⁹ rõne lõgitudinis τ latitudinis τ non rõne ꝓfũditatis īſurgit difficultas vtꝝ in alteratiõe corpoꝝ imediatoꝝ alterent̃ linee τ ſupficies ſine cõpis ꝓfũditate.
p̊ᵐ ℂ Pro quo eſt nõndũ p̊.ꝙ duplicia ſũt īdiuiſibilia.ſ.nõ hñtia põnẽ in ↄ̃tinuo.vt de⁹ τ itelligẽtie τ aĩa hũana.τ hñtia põnem in ↄ̃tinuo vt pũcta τ īſtãtia.τ hoꝝ q̃dã ſũt īdiuiſibilia ſimplr̃ ſine aliq̃ dimẽſione vt pũcta τ īſtãtia.τ q̃dã ſũt ſꝫ qd hñtia aliq̃ꝫ dimẽſionẽ:ſꝫ nõ oẽs vt linea.q̃ hꝫ ſolũ lõgitudinẽ. τ ſupficies q̃ hꝫ lõgitudinẽ τ latitudinẽ:ſꝫ nõ ꝓfunditatẽ.corp⁹ aũt hꝫ oẽꝫ dimẽſionẽ.ſ.lõgitudinẽ latitudinẽ τ ꝓfũditatem
2ᵐ iõ dr̃ ſimplr̃ diuiſibile.ℂ 2° nõndũ.ꝙ duplex eſt alteratio.ſ.ſpũalis τ mãlis.Alteratio ſpũalis eſt illa q̃ terminatur ad formã ſpũalẽ.vt mutatio q̃ acgriẗ opinio vł ſcia. Sꝫ alteratio mãlis ẽ illa q̃ terminat̃ in formã mãlẽ. vt calefactio vł frigefactio q̃ termiat̃ i calitatẽ τ friditatẽ q̃ ſũt for͛ mãles eo ꝙ fũdãt̃ i ſubo q̃to. τ recipiũt dimẽſiões.iõ hñt duplicẽ extñtiã.ſ.itẽſiõis gradualis τ extenſiõis q̃tlatiue p̊ᵃ eſt ꝑpa τ ſcḋa ꝑ accñs rõne q̃titatis.
ℂ His viſis ſit hec p̊ᵃ ↄ̃.Indiuiſibile nõ hñs põnẽ in con
p̊ᵃ ↄ̃ tinuo eſt mobile ad q̃litatẽ ſpũalẽ ꝑ ſe τ ad q̃litatẽ mãlẽ nec ꝑ ſe nec ꝑ accñs.Pria ps pꝫ.eo ꝙ aĩa intellectiua de ꝑ ſe τ nõ rõne alteri⁹ moueẗ ad ſciaꝫ τ ad opinioneꝫ τ ad alios habit⁹ itellect⁹ tã practicos ꝙ̃ ſpeculatiuos. 2ᵃ ps eſt nota eo ꝙ nec aĩa itellectiua nec aliq̃ itelligentia ſeparata recipit q̊uis mõ rõne ſue idiuiſibilitatis formas mãles τ extẽſas.ℂ 2ᵃ ↄ̃.Indiuiſibile nõ hñs põnẽ i ↄ̃ti
2ᵃ ↄ̃ nuo eſt mobile ꝑ accñs ad vbi:ſꝫ ad quãtitatem nec ꝑ ſe nec ꝑ accñs.Pria ps pꝫ ꝺ aĩa itellectiua q̃ moueẗ ad motũ toti⁹ corꝑis:cũ ſit mõ in B vbi in q̊ p̊ nõ erat. 2ᵃ ps eſt euidẽs: eo ꝙ nulla aĩa itellectiua nec aliq̃ itelligẽtia ſeparata põt aliq̊ mõ eẽ magna vł ꝑua:cũ rõne idiuiſibilitatl q̃titatẽ nõ poſſꝫ recipe.ℂ 3ᵃ ↄ̃.Indiuiſibile ſimplr̃
3ᵃ ↄ̃ hñs põnẽ in ↄ̃tinuo ẽ mobile ꝑ accñs tã ad vbi ꝙ̃ ad q̃litatẽ mãlẽ:ſꝫ ad q̃titatẽ.nec ꝑ ſe nec ꝑ accñs.Pria ps pꝫ eo ꝙ moto cõꝑe localr̃ moueẗ glꝫ pũct⁹ ei⁹:τ ipo q̃lificato dr̃ eẽ q̃lificat⁹ glꝫ pũct⁹ ei⁹ eo ꝙ vniformiter calidũ ẽ illud cui⁹ pũct⁹ ẽ eq̃lis itẽſiõis cũ ſuo toto.2ᵃ aũt ps ẽ manifeſta:eo ꝙ pũcta τ inſtãtia nullo mõ pñt maiorari vel miorari.ℂ 4ᵃ ↄ̃.Indiuiſibile ſꝫ qd hñs põnẽ in ↄ̃tinuo
4ᵃ ↄ̃ eſt mobile ꝑ accñs ad vbi ad q̃litatẽ τ ad q̃titatẽ.pꝫ.eo ꝙ linea τ ſupficies moueẗ localr̃ ad motũ localẽ corꝑis τ albeſit vł nigreſit ad dealbationẽ vł denigrationẽ corporis.maioraẗ ẽt τ mioraẗ ad maiorationẽ τ miorationẽ corꝑis:ita ꝙ corp⁹ ꝑ ſe recipit hõ ꝑdicatiões.linea ãt τ ſupficies ꝑ accñs.eo ꝙ ſecluſo corꝑe ñ moueret̃ localr̃ nec alteratiue nec q̃titatiue aliqḋ tale idiuiſibile. Ex iſta ↄ̃ne cũ p̊oib⁹ ſeqẗ ꝙ idiuiſibile pt alterare τ alterari ſaltẽ ꝑ accñs. τ ſi aliq̃ apparet auctas in p̊ de gñõne. aut.6.
T.c.86. phy.vel in aliquo alio loco ſonãs oppoſitũ dicatur ꝙ intelligiẗ de motu vel alteratione per ſe.

p̊ᵐ Contra p̊dicta arꝫ.τ p̊ ꝙ indiuiſibile ſimplr̃ nõ põt alterare:qꝛ nihil pt alterare niſi ꝑ mltiudinẽ ſpẽꝝ:ſꝫ pũcta nõ pñt mltiplicare ſpẽꝫ.g̊ nõ pñt alterare.tꝫ ↄ̃ña cũ maiori:qꝛ exigiẗ ſpẽꝝ mltiplicatio nõ ſolũ in alteratiõe reali:ſꝫ ẽt intẽtiõali.vt colligiẗ a pħo 2° ex. t. cõ.
τ.3.de aĩa.mioꝛ pꝫ:qꝛ nihil multiplicat ſpẽꝫ niſi q̃tũ:ſed izi.
nullus pũct⁹ hꝫ q̃titatẽ.g̊.ℂ 2ᵒ oĩs alteratio ſalteꝫ rea ex.t.c.38
lis τ mãlis ẽ mot⁹ a ꝓportiõe maioris ieq̃litatis:ſꝫ null⁹ 2ᵐ
pũct⁹ põt hr̃e ad aliqḋ ꝓportionẽ maioris ineq̃litatis.g̊ null⁹ pũct⁹ pt aliqḋ alterare.tꝫ ↄ̃ña cuꝫ maiori. 7.phyſi. T.c.32.
mioꝛ võ ẽ nõ.qꝛ pũcta nõ ſũt magna nec ꝑua.ℂ 3° arꝫ. ꝙ τ.36.
idiuiſibile ſimplr̃.ſ.hñs põnẽ in ↄ̃tinuo nõ põt alterari. 3ᵐ
qꝛ dato iſto ſeqẗ ꝙ in aliq̊ ſtat eẽ caliditateꝫ īfinitã:τ tñ nõ agere q̃tũcũq; paſſuꝫ appliceẗ illi.ꝓbaẗ.τ pono ꝙ a. ſit vnũ calm̃ vniforme gradu.vt.4.cui⁹ caliditatẽ p̊me medietatis ponat de⁹ in 2ᵃ medietate.τ p̊ᵃ pte ꝓportiõali hore future.τ in 2ᵃ pte ꝓportiõali ponat calitatẽ p̊͛ medietatis.2͛ medietati in 2ᵃ medietate 2͛ medietati. τ ſic in ifiᵐ.ſic ꝙ in fine hore tota caliditas ſit ſoluꝫ in pũcto terminatiuo toti⁹ corꝑis.iſto poſito ſeqẗ ꝙ 2ᵃ medietas a.erit dupla itẽſiue ad a.τ 4ᵃ ps.a.erit q̃drupla.τ ſic in infinitũ:qꝛ itẽſio hꝫ fieri ꝑ additionẽ gradus ad gradũ.g̊ pũct⁹ termiatiu⁹ erit ifinite itẽſus.τ tñ nõ poterit agere: qꝛ ñ hꝫ q̃titatẽ nccĩo reqſitã ad alteratiõeꝫ realẽ.ℂ 4° 4ᵐ
ſeqẗ.ꝙ aliq̃ calitas ẽ ifinita τ eadẽ ẽ finita.ꝓbaẗ.nã caliditas vltimi pũcti ẽ ifinita vt ꝓbatũ ẽ.τ ꝙ ſit ſolũ fiᵗᵃ arꝫ.nã ipſa eſt ſolũ tãta q̃ta p̊us fuit qñ fuit in.a. adeq̃te: qꝛ nõ eſt fcã aliq̃ additio:ſꝫ p̊us erat ſolũ finita.g̊ τ mõ ẽ ſolũ finita:vł ſeqẗ ꝙ aliq̃ q̃litas ẽ finita itẽſiue τ pt fieri intenſiue infinita ſine additione alicuius de nouo.et ꝙ aliqua qualitas eſt finita intenſiue τ poteſt fieri finita ſine deperditiõe alicuius.patꝫ.dato ꝙ eↄ̃ partialr̃ deus intẽdit.a.per ſegregationẽ graduūꝫ ſicut prius intendebat per aggregationeꝫ eorũdem.

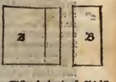
Ad primuꝫ negeẗ arñs.τ ad ꝓbationẽ dr̃ ꝙ lꝫ nõ poſſit ab aliq̃ ꝑ ſe fieri alteratio mãlis ſine multiplicatiõe ſpẽꝝ:tñ hñ põt fieri ꝑ accñs ſine Ad p̊ᵐ
tali multiplicatiõe.ℂ Ad 2ᵐ ↄ̃cediẗ ꝙ oĩs talis altera⁹ Ad 2ᵐ
eſt mot⁹ a ꝓportiõe maioris ineq̃litatis:qꝛ eſt mot⁹ idiuiſibilis ꝑ accñs τ corꝑis ꝑ ſe qḋ hꝫ ad ſuũ paſſum ꝓportionẽ maioris ieq̃litatis.nec oꝫ ꝙ ſi aliqḋ alterat aliud qḋ hẽat ſaltẽ in q̃titate ꝓportionẽ maioris ineq̃litatis: ſꝫ ſufficit ꝙ in q̃litate:iõ lꝫ pũcta nõ ſint magna nec ꝑua tñ ſũt itẽſa τ remiſſa ſꝫ itelligẽdo ꝑ accñs.ℂ Ad 3ᵐ ↄ̃ce Ad 3ᵐ
diẗ ꝙ B eſt rõne defect⁹ q̃titatis.ex q̊ ſeqẗ ꝙ ſtat.a.hr̃e ſolũ caliditatẽ:vt.4.τ.b.caliditatẽ ifinitã.τ tñ ſtat.a.alterare τ nõ.b.paſſis debite applicatis:qḋ pꝫ.dato ꝙ punctus.a.hẽat caliditatẽ.vt.4..rõne toti⁹ corꝑis hñtis illã τ b.hẽat caliditatẽ ifinitã idiuiſibilr̃ ſine q̃titate in caſu ſupiori:imo ſeqẗ ꝙ b.nõ põt nec poterit agere ceteris parib⁹.τ imediate poſt B hẽbit ſolũ caliditateꝫ finitã τ nũc hꝫ ifinitã.pꝫ.dato ꝙ de⁹ icipiet ſegregare caliditatẽ ab ipſo b.ℂ Ad 4ᵐ negeẗ ↄ̃ña.τ ad ꝓbationẽ dr̃ ꝙ illa Ad 4ᵐ
caliditas ẽ ifinita in fine hore τ in p̊n° fuit ſoluꝫ finita.τ ↄ̃ı̃r ↄ̃cedo ↄ̃ñes addictas.vñ q̃titas pedalis poſſꝫ ꝑ potẽtiã dei talr̃ diſponi ꝑ remotionẽ ab vna pte τ additionẽ ad aliã ꝙ fieret q̃titas ifinita τ eↄ̃ ſine additione noue quantitatis τ ſine deperditione:τ ita in ꝓpoſito dicitur de qualitate.quare ⁊c. Cap. XXV.

SEquitur īngrere vtruꝫ reactio ſit poſſis.ℂ Ad cui⁹ notitiã eſt nõndũ p̊.ꝙ q̃litatũ pmaꝝ caliditas ẽ p̊ᵐ
for͛ actiõis.frigiditas võ eſt mioris actio Calculr̃
nis ꝙ̃ caliditas τ maioris ꝙ̃ hũiditas.et ī ꝺ reac
hũiditas maioris ꝙ̃ ſiccitas.p̊ᵐ pꝫ.qꝛ ma tione
gis ledit aq̃ calĩa vehemẽter ꝙ̃ vehementer frida.τ miorẽ ſentiret penaꝫ in aq̃ frigidiſſima extrãs

2 ꝙ in igne remisso. 2m est de intētiōe phi.2.de gnā.ꝛ.4°.
T.cō.8. metheororū.di.caliditatē ꝛ frigiditatē esse q̄litates acti
3 uas:ꝛ hūiditatē ac siccitatez eē q̄litates passiuas. 3m ēt
est notuz.s.ꝙ hūiditas est acti° siccitate: qꝛ aer hūidus
stati hūectat res ēt existētes sub tecto:ſꝫ siccitas ignis tar
dissime potest desiccare aquam vel de corpore humidi
tates eius. Econtrario autem ē ordo in resistendo qua
litatuz p̄maꝝ:qm̄ siccitas ē maxīe resistentie ꝛ maioris
ꝙ hūiditas:qm̄ facili° desiccant̄ res hūide ꝙ humectē
tur res sicce: vt pꝫ ad experiētiā.ꝛ iō facili° curat̄ aial la
psuz ad hūidū ꝙ ad siccū.Deīde hūiditas ē maioris re
sistētie ꝙ frigiditas.vt pꝫ i aq̄ cui° frigiditas cito corrū
pit̄ ꝛ nō hūiditas.frigiditas v̓o ē maioris resistētie ꝙ ca
liditas vt experiētia docet.nā man° frida difficili° cale
fit ꝙ calefacta frigefit:ꝛ ita pꝫ ꝙ calitas q̄ ē maxīe acti
2m uitatis est minime resistētie.⁋ 2° nōnduz.ꝙ sicut ab hoīe
fluūt due passiōes.s.susceptibilitas discipline ꝛ risibili
tas:ita a q̄ꝫ q̄litatū p̄maꝝ fluūt due passiōes latitudīs
.s.latitudo actiuitatis:ꝛ latitudo resistētie.q̄ nūꝙ sūt eq̄
les.vn̄ in caliditate latitudo actiuitatis ē valde magna.
ꝛ latitudo resistētie ē valda pua.in siccitate v̓o ē oppo m.
qꝛ maior est latitudo resistētie ꝙ actiuitatis.caliditas g̊
ꝛ frigiditas hn̄t maiorē latitudinē actiuitatis ꝙ resistē
tie:ꝛ hūiditas ꝛ siccitas hn̄t maiorē latitudinē resisten
tie ꝙ actiuitati.nec seq̄t̄.eadē caliditas agit ꝛ resistit.g̊
tm̄ resistit ꝙtū agit.sicut nō seq̄t̄.idē hō ē alb° ꝛ calidus
Corm g̊ tāte ē alb° ꝙte ē calidus.⁋ Ex isto seq̄t̄ ꝙ lꝫ latitudo
actiuitatis ꝛ latitudo resistētie calitatis vl̓ alteri° q̄lita
tis p̄e possint ꝓportiōalr̓ depdi:nō tn̄ vniformiter: qꝛ tē
staret caliditas vel frigiditas sine resistētia ꝛ humidi
tas vl̓ siccitas sine actiuitate.qḋ est impossibile.
p̄a ꝓ ⁋ His visis sit hec p̄a ꝓ.Agēs actiōe spūali in agēdo non
repatit̄.pꝫ.qꝛ color agendo in visum nō patit̄ a visu:nec
2a ꝓ itelligibile agēdo in itellectū repatit̄ ab itellectu. ⁋ 2a
ꝓ.Agēs actiōe reali q̄litatū p̄maꝝ i agēdo repatit̄ . Ista
T.c. 87 ꝓ est phi i p̄ de gnā.ca°.de mixtiōe.vbi vult. ꝙ mixtio est
ꝛ.t.c.90. miscibiliū alteroꝝ vnio.qḋ nō eēt veꝝ nisi qḋlꝫ elemen
tū alteꝝ alteraret.alr̓.n.ex q̄tuor elemētis nō possꝫ gnā
ri mixtū nisi qḋlꝫ elemētū in aliud ageret. Deinde ex q̊
caliditas est maioris actiuitatis ꝙ resistētie nō apparet
qn ignis ꝛ aq̄ poterūt inicē applicari sic ꝙ caliditas erit
maioris actiuitatis ꝙ erit frigiditas resistētie.ꝛ frigidi
tas erit maioris actiuitatis ꝙ caliditas resistētie: ꝛ cū a
ꝓportiōe maioris ieq̄litatis seq̄tur actio:vꝫ ꝙ ignis ꝛ aq̄
inuicē agēt ꝛ repatient̄. Itē experiētia pꝫ ꝯnis veritas.
nā caliditas man° recipiētis pomū fridū remittit̄ ꝛ fri
giditas pomi ēt corrūpit̄.eo ꝙ pomū appet calm̄ postq̄
detinebat̄ i manu.ferrū ēt ignitū piectū in aq̄ frida exti
guit̄ ꝛ aq̄ fit calida.silr̓ aq̄ calida piecta in frigidā ē mi
nus calida ꝙ añ.ꝛ alia min° frida. deīde calor nālis alte
rat cibū ꝛ eꝯ.eo ꝙ si cib° fuerit nimis grossus aliq̄n re
3a ꝓ mittit calorē nālē.⁋ 3a ꝓ.Si vtus actiua fuerit fortior
in resistēdo ꝙ virt° passiua in agēdo.vel eq̄ fortis. vel si
nō fuerit ifra sperā actiuitatis passi tūc agēs in agēdo n̄
repatit̄.Pria ps pꝫ.qꝛ actio nō fit a ꝓportiōe eq̄litatis
ex.c.39. vl̓ minoris ieq̄litatis.7.phy. 2a ps declaratur.nā si agēs
posset agere p distātiā bipedalē ꝛ passū solū p distātiam
pedalē nūq̄ repatiet̄ agēs si applicabit̄ ipsi passo ex̄ spe
4a ꝓ rā actiuitatis ipsi° passi factā in pedali distātia.⁋ 4a ꝓ.
Si virt° resistitiua fuerit debilior v̓tute actiua passi ꝛ for
tificet̄ p aliḋ agēs vsq̄ ad eq̄litatē.vl̓ ꝙ sit maior ꝙ vt°
actiua passi tūc agēs in agēdo nō repatiet̄.pꝫ qꝛ a ꝓpor
Corm tiōe eq̄litatis vl̓ minoris ieq̄litatis nō fit actio.⁋ Ex p̄di
ctis seq̄t̄ p̄.ꝙ oē agēs in q̄litatib° p̄mis in agēdo repatit̄
dūmō sit ifra sperā actiuitatis passi:ꝛ minor sit resistētia
ꝙ actiuitas passi.nec aliūde fortificetur dicta resistētia
agētis.ꝛ hāc doctrinā itēdebat phs p̄ de gnā.di.oē agēs t.c.87
cōicās i mā cū passo in agēdo repatit̄. ⁋ 2° seq̄t̄.ꝙ lꝫ al Corm
terās in alterādo alteret̄.nō tn̄ mouēs localr̓ in mouen
do mouet̄ localiter:quia in mouente localiter latitudo
actiuitatis ꝛ latitudo resistētie sunt equales: sed in alte
rante tales latitudines sunt inequales.

Contra p̄dicta argr̄.pbādo ipossibilitatē reactio p̄m
nis.p̄. qꝛ tūc a ꝓportiōe eq̄litatis vl̓ mino
ris ieq̄litatis posset puenire mot°.pbat̄.ꝛ pono ꝙ.a.ca
liditas:vt.8.agat in.b.frigiditatē:vt.6.ꝛ seq̄t̄ ꝙ b.reagit
in a.g̊ min° agit in maius.ꝛ p ꝯn̄s fit actio a ꝓportiōe mi
noris ieq̄litatis.⁋ 2°.seq̄t̄.ꝙ agēs nūq̄ poterit sibi assi 2m
milare passū.pbat̄.nā a.ē vt.8.ꝛ nūq̄ poterit alterare b.
ad gradū.vt.8.pꝫ.qꝛ.a.remitteret̄ ab ipso.b.g̊ ad gradū
vt.7.vl̓ vt.6.ꝛ p ꝯn̄s nō assimilabit sibi.b.nisi sub gradu
vt.7.vel vt.6.⁋ 3°.seq̄t̄.ꝙ idē mouet̄ motib° ꝯꝛ̄iis. nam 3m
distēt.a.ꝛ.b.p pedalē distātiā.ꝛ cū.a.nō possꝫ agere in di
stās nisi p̄us agat in ꝓpinquū.ꝛ silr̓.b.seq̄t̄ ꝙ pedale me
diū calefit ab.a.ꝛ frigefit a b.eodē tpe adeq̄tc.⁋ 4°.se 4m
quit̄.ꝙ idē sil̓ itēdit̄ ꝛ remittit̄.pbat̄ sic.ꝛ sit.a.ignis vt
8.cuius ps repassa a.b.aqua.vt.6.

C

sit.c.ꝛ alia ps nō repassa.sit.d. ꝛ se
quit̄ ꝙ.c. p aliqḋ tpus cōtinue re
mittit̄:qꝛ.b.per aliquod temp° in
ipso.c.cōtinue inducit aliquaꝫ fri
giditatē.ꝛ ꝙ itēdatur.pꝫ.qꝛ.d.cō
tinue itēdit caliditatez.c.cum sit
potentius intēdere caliditatez.c.
ꝙ.b.remittere illam.

Ad primuz d̓r negādo ꝯn̄ā . ⁋ Et ad pbationē Ad p̄m
dico ꝙ nō seq̄t̄ . min° agit in mai°. g̊
fit actio a ꝓportiōe minoris ieq̄litatis.qꝛ agēs nō ꝯparat̄
passo f̄ꝫ actiuitatē passi:ſꝫ solū f̄ꝫ resistētiā:iō qꝛ maior
est actiuitas.b.ꝙ sit resistētia.a.hꝫ actio fit solū a ꝓpor
tione maioris ieq̄litatis.⁋ Ad 2m neget̄ ꝯn̄ā: qꝛ cū.b. Ad 2m
erit tāte remissionis ꝙ vlterius agere non poterit in.a.
tūc.a.se reducet ad gradum pristinū.vt.8.ꝛ ꝯslr̓ ad illuꝫ
gradū assimilabit.b.⁋ Ad 3m neget̄ ꝯn̄ā.Et ad pbatio Ad 3m
nē iteꝝ neget̄ ꝯn̄ā.ſꝫ solū seq̄t̄ ꝙ illud medium p certo
tpe ꝯtinue recipiet caliditatē ꝛ frigiditatez.nō qꝛ reci
piet itēsiorē caliditatē ꝙ frigiditatez:iō calefiet tūc:sed
nō frigefiet.nā nō sequit̄.B recipiet frigiditatē.igit̄ fri
gefiet:sic nō seq̄t̄.B hꝫ frigiditatē.g̊ ē fridū. ⁋ Ad 4m Ad 4m
neget̄ ꝯn̄ā.Et ad pbationez dico ꝙ.c.remittet̄ vsq̄ q̊.b.
erit tāte remissionis ꝙ non poterit vlterius reagere.Et
cū d̓r.d.cōtinue erit maioris itensionis ꝙ.b.g̊ cōtinue i
tendet.c.neget̄ ꝯn̄ā.qꝛ iclinatio.d. seq̄tur iclinationē.a.
modo.a.iclinat̄ a nā:ꝛ ex ordine vniuersi prius remitte
tur.b.vsq̄ ad ipossibilitatē reactiōis ꝙ itēdere.c.ꝛ ipsuꝫ
ad p̄stinū reducere gradū.g̊. Cap. XXVI.

Vnde poterit mēsurari po° rei calcla°
nō cognitiue pri in ḋ pō
ti cap°.erit notū.⁋ Ubi p̄ nōndū.ꝙ sicut rei.
in quantitate pedali terre plus est de mā p̄m
ꝙ in pedali ignis sūmi.ita in subo vnifor
mi plus est de forma in toto ꝙ in medie
tate:nō solū accipiēdo ly plus itēsiue; ita
ꝙ itensior sit caliditas in toto ꝙ in medietate. nec extē
siue solū:ita ꝙ extēdat̄ in subo duplo:qꝛ capiat̄ ignis pe
dalis quātitatis q cōdensetur ad subdupluz sine deper
ditione forme.sequit̄ ꝙ in fine ille erit semipedalis ha
bens eādez formā quā nūc hꝫ totū. ꝛ p ꝯn̄s in duplo pl°
tunc habebit de forma ꝙ nūc hꝫ vna eius medietas q̄ ē
semipedale.ꝛ tn̄ illa forma tunc nō erit intensior ꝙ nūc

est forma in illa medietate:nec maior extẽsiue: vt notũ
est.iõ maior multitudo est de forma in toto q̃ in medie
2m tate.¶ 2º nõndũ:q sicut tãta extẽsio inest forme p acci
dẽs:ita tãta intẽsio iest illi p accñs:qm sicut eadẽ forma
põt eẽ sub maiori extẽsiõe & minori:ita põt eẽ sub maio-
ri & minori itensiõe:si.n.medietas a. calidi vniformis p
totũ expueret a sua caliditate q̃ qdẽ caliditas adderet al-
teri medietati certuz est q medietas cui fieret additio
eẽt intẽsior in duplo q̃ pmo erat:& tñ eẽt eadẽ forma oi-
no:similr si reduceret ad statũ pmũ eadẽ caliditas esset
in duplo remissior sine aliq̃ deperditione.
pª ꝯ ¶ His visis sit hec pma ꝯclo. Potẽtia actiua rei nõ ꝯsur
git originalr ex mã. pz:qz mã nõ ẽ alicui9 actiuitatis. vt
Cõ.17. colligit a Cõmẽta. 8 phy. & 3º de aia. vñ si po9 actiua rei
3.ph.17 eẽt a mã:seqt q subtracta subdupla mã for9 remanẽte il
la forma eẽt in duplo minoris poe qd nõ videt cõceden-
2ª ꝯ dũ.¶ 2ª ꝯclo. Potẽtia actiua rei nõ ꝯsurgit origialr ex
q̃titate. pbat.nam si po9 actiua ignis depẽderet simplr
a q̃titate: seqt q cũ ex igne fit aq̃ illa aq̃ eẽt pductiua
solũ caliditatis:aut caliditatis & friditatis: aut nec cali-
ditatis:nec frigiditatis.ꝯñs est incõueniẽs p q̃libz pte:
& pbat ꝯñtia:qz illa q̃titas ignis ex quo manet in aqua
retineret eãdẽ vtutẽ quã hẽbat in igne: & sic iterũ daret
potẽtiã ignitiuã aque:vel si nõ daret ageret caliditatẽ &
for9 aq̃ friditatẽ:& sic actiuitas fore aq̃ nõ esset a q̃titate
(84. qd est itentũ:vel simplr ipediret formã aq̃ & ipediret ab
T.1.cõ. ea:& hec vr fuisse intẽtio phi.& Cõmẽta.dicẽtiũ.4º phy.
3ª ꝯ q q̃titas nõ est de vtutib9 actiuis & passiuis. ¶ 3ª ꝯclo.
Potẽtia actiua rei nõ attẽdit penes itẽsinẽ forme.pz:qz
ferrũ ignitũ est maioris poe q̃ tãta flãma ignis: cũ plus
4ª ꝯ ledat:& tñ nõ est maioris sz miõris itensiõis.¶ 4ª ꝯclo.
Potẽtia actiua rei attẽdit penes multitudinẽ forme in
materia.pz:qz vel attẽditur penes materiam vel penes
quãtitatez:vel penes intensionem:vel penes multitudi
nẽ forme in mã:sz nõ attẽdit penes mãz:nec penes q̃ti-
tatẽ:nec penes intẽsionẽ vt ostẽsum est. g penes multitu-
dinẽ forme in mã:& tunc cognoscit qñ plus est de for9 in
vno q̃ i alio:qñ hz plus de mã in q̃ hõ forma gnãtur : eo
q agẽs nãle plus de forma pducit vbi plus est de mã: &
ex hoc dr ferz ignitũ plus agere q̃ tanta quãtitas ignis
in mã rariori:qz hz plus de forma.

pm **Contra** istã ꝯclonẽ argr. Nã seqt pmo q aliqd pe-
dale solũ finite potẽtie est ifinite intẽse ca-
lidũ:sz hoc est falsuz:qz aliqd pedale ifinite calidũ est ifi
nite poe. vt patebit in 2º argu9. g & qdlibet pedale ifinite
calidũ est ifinite poe. pz ꝯñtia : qz nõ est maior rõ de vno
q̃ de alio:& q illud seqt arr. ponẽdo q a. sit vnũ bipeda-
le vniformiter calidũ p totũ: cui9 caliditas scdẽ ptis p-
portiõalis extẽdit vniformiter in pma : & caliditas ter-
tie ptis extẽdit etiã in pma:quẽadmodũ seu eo mõ quo
extẽdit in illa 3ª pte: & sic in ifinitũ i hac hora. Isto posi
to.pz q illud pedale qd est pma ps pportiõalis in fine
hore erit ifinite intẽse calidũ:qz hẽbit ifinitas intẽsiões
eq̃lis latitudinis nõ cõicantes. Et q illud erit solũ potẽ
tie finite.pz:qz nõ hẽbit nisi tñ de forma q̃tũ mõ hz : sz
2m iã solũ hz finite de forma. g & tũc. ¶ 2º seqt: q a. & b. sunt
eq̃lia itẽsiue & extẽsiue:& tñ a. est soluz finite potẽtie:& b.
infinite. pbat:& pono q sit vnũ infinite extẽsiue vnifor
miter calidũ p totũ:cui9 caliditas scdi pedalis ponat in
pmo fm eandẽ extensionẽ:& caliditas tertij etiã ꝯsimili
ter ponat in pmo pedali : qd sit b.& sic in ifinitũ:& simus
in fine tẽporis:isto posito a. & b. sunt eq̃lia intẽsiue & ex-
tẽsiue. vt pz:& a. est solũ finite potẽtie vt pbatuz est:sz q
b. sit infinite. arguit:qz hz infinitã multitudinez forme:
3m eo q hz totã caliditatẽ corporis infiniti. ¶ 3º sequit:q
a. est infinite calidũ:& b. eq̃le a. solũ finite:& tñ b. est ma-
ioris potẽtie q̃ a. pbat. nã a. in fine tẽporis est infinite
caliduz:vt pz.& solũ finite potẽtie. g ꝯtigit reperire vnũ
finitũ finite calidũ maioris potẽtie. sit igr illud b. & q̃ro
vtrũ b. sit eq̃le a. vel maius. si eq̃le habet intentuz. si
maius cõdenset. g ad equalitatẽ a. & iterũ habet ppositũ.
tuz. ¶ 4º sequit q a. & b. sunt duo eque intẽsa per totuz 4m
& equalis potẽtie pcise:& tñ vnũ illoz est infinitũ & reli-
quũ solũ finitũ. pbat. sint a. & b. oino cõsimilia & diuida
tur a. in partes pportiõales:quarũ q̃libet alia a pma ra-
refiat ad equalitatẽ pme remanẽte eadẽ intẽsiõe in sin-
gulis ptib9 sicut nũc:& simus in fine tẽporis:quo posito.
pz q a. est infinitũ:& b. finitũ:& sunt equalis intẽsiõis:qz
pmo erãt eq̃lis intẽsionis:& nulla intẽsio est acqsita:nec
aliq̃ depdita sunt etiã eiusdẽ potẽtie: qz hñt solũ tantaz
multitudinẽ forme q̃tã habuerũt in pncipio.

Ad hec omnia simul rñdet concedendo oẽs Ad pm
ꝯclones adductas. Et ad ipro-
bationẽ pme dr q rõ:q̃re vnũ ifinite calidũ intẽsiue est
infinite potẽtie & nõ reliquũ est: qz vnũ ifinite calidum
hz ifinitaz multitudinẽ forme quã aliud nõ hz:sz forme
habeãt ifinitã intẽsionẽ. ¶ Ex his infero q̃ttuor corre- pm corm
laria. pmũ. a. est infinitũ intẽsiue & extẽsiue : & tñ est solũ
finite potẽtie. pbat:& sit a. pedalis q̃titatis potẽtie fini
te:tñ infinite calidũ intẽsiue p totũ:& rarefiat q̃libet ps
pportionalis alia a pma ad eq̃litatẽ pme sine vlteriori
acquisitiõe vel deperditiõe intẽsiõis: isto admisso:pz ꝯ.
ex quo a. in fine nõ hẽbit maiorẽ multitudinez forme q̃
iam habeat:& nũc est solũ finite potẽtie:igit & tũc. ¶ 2m 2m corm
correlariũ. Aliqd est finitũ tam intẽsiue q̃ extensiue: &
tñ est infinite potẽtie. pbat: & assigno vnũ infinitũ in cu
ius quolibz pedali sit equalr de forma: & diminuat scdz
pedale p ꝯdẽsationẽ deductis alijs motib9 quousq fue-
rit in duplo min9 q̃ est pmũ pedale:& fiat 3m in duplo mi
nus 2º p ꝯdẽsatiõez:& sic in ifinitũ:ita q in nullo illoz pe
daliũ sit depditio forme:& seqt q totũ nũc ꝯtinet in ifi-
nitũ de forma:& nulla fiet depditio. g in fine ꝯtinebit in
ifinitũ de forma:& p ꝯñs tũc erit ifinite potẽtie: & erit so
lũ finitũ:qz bipedale vt notũ est & est solũ finite caliduz
sicut in pn9. ¶ 3m corelariũ a. est infinite intẽsi9 b. & ifini 3m corm
te maioris q̃titatis q̃ b. & tñ b. est ifinite maioris potẽ-
tie q̃ a. pbat: sit.n.a. ifinitũ itẽsiue & extẽsiue solũ finite
poe vt ponit in p corre9. & sit b. finitũ finite itẽsuz tñ infi
nite poe vt ponit in 2º corre9. & seqt itẽtũ. ¶ 4m corre m 4m corm
a. & b. sunt eq̃lia itẽsiue & extẽsiue: & a. itẽdet in ifinitũ: &
b. remittet in ifinitũ:& tñ manebũt ꝯtinue eq̃lis q̃tita-
tis & eq̃lis poe. pbat:& pono de a. vt i p argu9. ꝯ 4ª ꝯñe:
& sit b. oio silẽ a. s. vtrũq calz vniformiter:vt 4m. tũc ca
liditas b. ꝯtiet duas medietates itẽsiue:q̃rũ vtraq ẽ vt
duo. ponat g q vna illaz medietatũ extẽdat in vna me
dietate b. & alia i alia medie: & seqt q b. erit intẽsuz vt
duo:qz ad q̃z pũctũ erit solũ itẽsio vt duo:iterz diuidat il
la calitas vt duo in duas medietates:q̃rũ vna. s. vt vnũ
ponat in p9 medietate b. & alia in alia medietate: & seqt
q b. erit tũc vt vnũ: & sic fiat diuisio in ifinitũ : & hẽtur i-
tentũ. ¶ Intellindũ q in alio caplo facta est ꝯparatio i- Intllnm
ter actiuitates formarũ diuersarũ spẽrũ : vt caliditatis
ad frigiditatẽ:& humiditatis ad siccitatẽ:nũc aũt solum
fit ꝯparatio iter potẽtias formarũ eiusdẽ spẽi. s. caliditati
ad caliditatẽ & frigiditatis ad friditatẽ:qz si a. eẽt calm:
& b. frigidũ:& ambo eẽnt eiusdẽ q̃titatis:& hẽrent equa-
liter de for9 cũ eq̃li itẽsiõe:adhuc a. eẽt maioris poe q̃ b.
& hoc a nã spe9: sz si a. & b. sunt duo calã vel duo frida ha
bẽtia eq̃lr de for9 illa sunt eq̃lis po9: & si hñt ineq̃liter de
for9 illa sunt ineq̃lis potẽtie:q̃tũcũq vnũ sit alio itẽsi9:

verū tñ est ꝙ ad actōez būt iuuare q̄titas ⁊ densitas fi/
gura ⁊ imēsio: quare ⁊c. Capitu. XXVII.

calcu^ter ō diffi^te actiōis. De difficultate actiōis ꝯsurgē
te ex po^a actiua
penes qd h̄z attēdi vltimo restat ostēde/
p^m re. ¶ Ubi notādū p̄mo: ꝙ sicut in subto
vniformiter calido oēs caliditates sunt
eq̄les intēsiue ⁊ nō extensiue: ⁊ in motu
vniformi oēs ptes ei^9 sunt eq̄les intensi
ue ⁊ nō extēsiue: sic oēs difficultates ꝑducte ab eadē po
tētia ꝑm vltimū sui posse sunt eq̄les intēsiue ⁊ nō exten
siue: ita ꝙ si aliqd mouet ꝑ totū vnū tp̄s ab eq̄li po^a ꝑm
vltimū: equalē difficultatē intēsiue ꝑducet in medieta/
te tp̄is: sicut in toto tp̄e: sicut eq̄lis est motus intēsiue ab
vna po^a cū eadē resistētia i medietate hore ⁊ tota hora.
2^m ¶ 2° nōndū: ꝙ sicut duo motus eq̄ intēsi a duobus mo/
uētibus in passa oīno diuersa nō ꝯstituūt intēsiue maio
rez q̄ȝ vnus illoꝝ ꝑ se: q̄ꝛ aliter omne mouēs ꝑ totū vno
gradu infinitū motū ꝑduceret: ita q̄ñ sunt duo mouen/
tia: ex q̄b^9 nō fit vna po^a: nullū illoꝝ ꝓpter aliud veloci^9
agit: nec ex his fit vna actio vel difficultas intensiue: si/
cut si vn^9 homo Rome leuaret vnū lapidē: ⁊ alius Pa/
risi^9 leuaret aliū ex illis actiōib^9 nō fieret vna actio: nec
vna difficultas: q̄ñ tñ ex duabus potētijs fit vna poten/
tia: tūc eadē est actio vni^9 illarū ⁊ totius aggregati: ⁊ fit
vna actio ⁊ vna difficultas: idē etiā cōtingit quādo due
actiōes respectu eiusdē cōcurrunt: sicut q̄ñ duo homies
ferūt vnū lapidē ꝑm vltimū: illi duo maiorem difficul/
tatem faciunt q̄ȝ vnus illoꝝ faceret per se.
p^a ꝯ ¶ His visis sit hec p̄ma ꝯclo. Difficultas actōis nō ꝯsur
git ex ꝓportiōe eq̄litatis. ꝓbat̄: nullū agēs ꝑducit diffi
cultatē nisi faciat actiōez: sȝ a ꝓportōe eq̄litatis nō pro/
2^a ꝯ uenit actio. ergo nec difficultas. ¶ 2ª ꝯclo. Difficultas
actiōis nō attēdit̄ penes ꝓportionez maioris ineq̄lita/
tis: ita ꝙ nō q̄to ꝓportio est maior tanto est difficultas
maior. ꝓbat̄: q̄ꝛ aliter oēs potētie possent eq̄les difficul
tates agere: eo ꝙ oēs potētie possunt agere ex eq̄li ꝓpor
tiōe maioris ineq̄litatis: sed ꝯñs est falsū: q̄ꝛ quicqd po
test po^a minor pōt po^a maior ⁊ aliqd vltra. ḡ si aliq̄ȝ diffi
cultatē pōt facere po^a minor eandē ⁊ maiorē pōt facere
3^a ꝯ po^a maior. ¶ 3ª ꝯclo. Difficultas actiōis nō attendit̄ pe
nes ꝓportōez minoris ineq̄litatis: ita ꝙ nō q̄to ē ꝓpor
tio minor īter agēs ⁊ passū tāto est difficultas maior: q̄ꝛ
tūc īfinite difficultatis esset portare vnū granū milij: q̄ꝛ
īfinite modicā ꝓportiōez h̄z aliqd ad vnū granū milij: ⁊
q̄libet po^a infinitā difficultatē posset facere: eo ꝙ q̄libet
po^a īfinitā modicā ꝓportōez pōt hēre ad aliqḋ passum:
imo seq̄t̄ ꝙ tāte difficultatis est portare vnū granū mi/
lij: sicut vnū molare maximū: q̄ꝛ ꝯsiles ꝓportiones pñt
4^a ꝯ assignari: q̄ oīa sunt falsa ⁊ incōueniētia. ¶ 4ª ꝯclo. Dif
ficultas actiōis attendit̄ penes po^am agētis ꝑm vltimū
sui posse: ita ꝙ ꝓportiōalr sicut vna po^a agēs ꝑm vltimū
est alia agēte ꝑm vltimū maior: ita maiorē difficultatez
Cō.116. ꝑducit. Ista ꝯclo est Cōmēta. p̄ celi. di. Cū voluerimus
⁊.117. diffinire po^am alicui^9 ꝙ pōt moueri ꝑ duas leucas nō di
cimus ꝙ hēat po^am mouēdi ꝑ unīn^9 q̄ȝ ꝑ duas: ⁊ cū ita sit
īngt Cōmēta. Potētia nō diffinit̄ nisi ꝑ finē sui act^9: nō
ꝑ illud qḋ est añ finē: ex q̄ nitit̄ po^a terminare ꝑ maximā
actōez quā pōt: ⁊ ꝯñter difficultatē. ¶ Ex ista ꝯclone se/
quit̄ p̄mo: ꝙ q̄libet po^a agēs ꝑm vltimū sui semꝑ eq̄lez
difficultatē ꝑducit siue agat cū resisten^a maiori siue cū
resisten^a minori. vñ po^a vt q̄ttuor tantā difficultatē agit
cū resisten^a vt duo: sicut cū resisten^a vt vnū. 2° seq̄t̄: ꝙ
motus ⁊ difficultas nō ꝯsequunt̄ se: nec nunq̄ȝ ad dupla/
tionez velocitatis in motu duplicat̄ difficultas: nisi q̄ñ
in duplicatione motus duplicat̄ potentia.

Contra q̄rtā ꝯclonē cū suis correlarijs argr̄ p̄mo p^m
sic. Difficili^9 est homini debili pertrāsire
duas leucas q̄ȝ homini forti ꝑtrāsire illas: igit̄ maiorez
difficultatē facit ⁊ recipit hō debilis in ꝑtrāseūdo duas
leucas q̄ȝ hō fortis in ꝑtrāseundo illas: añs pȝ ex cōi mō
loquēdi cū plus debilitet̄ hō debilis q̄ȝ hō fortis. ¶ 2° 2^m
difficili^9 est portare magnū pōdus q̄ȝ paruū respectu ali
cuius po^e. sit ḡ illa potētia sor. ⁊ seq̄t̄ ꝙ maiorē difficulta
tez facit sortes in portādo magnū pōdus q̄ȝ paruū: cū igi
tur eadē potētia sor. applicet̄ magno ⁊ paruo pōderi: seq
tur ꝙ difficultas actiōis nō attēdit̄ penes potētiā agen/
tis: aliter enī ille due difficultates eēnt eq̄les. ¶ 3° seq̄t̄: 3^m
ꝙ eq̄lis difficultatis est p̄cise mouere cū aliq̄ resisten^a ⁊
in duplo veloci^9 cū resisten^a minoris: ꝯñs est ꝯ ꝯclonez:
q̄ꝛ sit a. potētia vt. 12. mouens cū resisten^a vt. 6. ⁊ b. poten
tia vt q̄ttuor. mouēs cū resisten^a vt vnū: tūc a. mouet a ꝓ/
portiōe dupla: ⁊ b. a ꝓportiōe q̄drupla: igit̄ in duplo ve/
loci^9 b. q̄ȝ a. ⁊ b. agit minorē difficultatē q̄ȝ a. eo ꝙ b. ē mi
noris po^e q̄ȝ a. mouēs ꝑm vltimū sui: igit̄ mouere in du
plo veloci^9 cū resisten^a vt vnū q̄ȝ cū resisten^a vt. 6. nō est
eq̄lis difficultatis. sȝ ꝙ illud sequat̄ argr̄: ⁊ pono ꝙ c. resi
stētia sit maior d. ⁊ ꝙ a. potētia in ea ꝓportiōe sit maior
c. in q̄ ꝓportione c. est maior d. ⁊ seq̄t̄ ꝙ a. mouet cū d. in
duplo veloci^9 q̄ȝ cū c. ꝑm vltimū ex quo ꝓportiōes inter
a. ⁊ c. ⁊ c. ⁊ d. sunt eq̄les: sȝ cū quocūq̄ȝ mouet̄ aliq̄ poten/
tia ꝑm vltimū eq̄lē difficultatē ꝑducit: igit̄ mouere cū
d. gradu in duplo veloci^9 q̄ȝ cū c. est eq̄lis difficultatis:
qḋ erat ꝓbādū. ¶ 4° difficultas actionis duplat̄ nō du 4^m
plata potētia agētis ꝑ vltimū: igit̄. añs argr̄ sic. sint a. b.
duo mouētia eq̄lia in c. medio vniformiter. a. in vna me
dietate. c. ⁊ b. in alia medietate: ⁊ moueat̄ vtrūq̄ȝ ex pro/
portiōe sexqaltera ꝑtrāseūdo medietatez c. in vna hora:
ita ꝙ illa duo totū c. ꝑtrāseūt in eadē hora: tūc sic. a. b. in
ista hora facient difficultates eq̄les. ḡ difficultas cōposi
ta ex illis duabus erit dupla ad vnā illaꝝ: ⁊ illa difficul/
tas nō est nisi ꝑtrāsito c. in hora: igit̄ ꝑtransire c. in hora
est maioris difficultatis in duplo q̄ȝ ꝑtrāsire medietatē
in eadē hora: ⁊ ad ꝑtrāsitiōez c. in hora reqrit̄ motus du
plus ad ꝑtransitionē medietatis c. in eadē hora. ḡ ad du
plationē motus a. vel b. sequit̄ duplatio sue difficultatis
in c. medio: sed ad duplationē motus a. in c. nō sequit̄ du
platio sue potētie: q̄ꝛ ꝑ solā maioratōez a. po^e ad sexqalte
rū totus motus duplabit̄: vt dato ꝙ a. sit potētie vt sex
⁊ motus vt q̄ttuor: si a. maiorabit̄ ad gradum vt nouem
faciet motum vt. 8. quare.

Ad primum neget̄ ꝯñtia: sed solū sequit̄ ꝙ ma Ad p^m
iorez difficultatē facit sibi homo
debilis q̄ȝ homo fortis pertrāscundo illas duas leucas:
nō aūt facit maiorē difficultatez simr̄. vñ est tante diffi/
cultatis homini debili leuare paruū pōdus: sicut homi/
ni forti leuare magnū: tamē nō tāte difficultatis est sim
pliciter leuare paruū pōdus sicut magnū: ita ꝙ respecti
ue ⁊ ꝑm qd ꝯcedit̄ illud ⁊ nō simplr. ¶ Ad 2^m dicit̄: ꝙ Ad 2^m
solū ꝯcludit difficultatē nō attendi penes potentiā agē/
tis absolute: sed ꝙ nō attendat̄ penes potentiā agentis
ꝑm vltimū hoc nō ꝯcludit. vñ cōcedit̄ ꝙ respectu alicu/
ius potētie est difficilius portare magnū pōdus q̄ȝ par/
uū: sȝ nō ꝑm vltimū sue potētie: sortes enī portās p̄uū
pōdus nō agit ꝑm vltimū sui: sed si portaret vtrūq̄ȝ agē/
do ꝑm vltimū sue potētie nō difficilius: nec maiorē dif/
ficultatē faceret in portādo paruū q̄ȝ magnū. ¶ Ad 3^m Ad 3^m
dicit̄: cōcedēdo ꝯñtiam ⁊ ꝯñs respectu eiusdē potentie
agētis ꝑm vltimū sui: sed respectu diuersarū potentiaꝝ
illud nō est vr̄iter verū: vt est ostēsum in potētijs a. ⁊ b.

Ad 4m respectu resistētiarū vt sex ⁊ vt vnū. ¶ Ad 4m negetur
añs: ⁊ ad ꝓbatiōes admisso casu negeť ꝯñtia: intelligen-
do de duplatiōe intēsiue: imo nulla est difficultas cōpo-
sita itēsiue ex difficultatib9 a. ⁊ b. qꝛ dato illo impossibi-
le foret soluere quin a. ⁊ b. facerēt difficultatē īfinitā di-
uidēdo c. mediū: tñ cōcedo ꝙ si ex difficultatibus a. ⁊ b.
fieret vna difficultas itensiue: ꝙ illa eēt dupla ad q̄libꝫ
illaꝝ: sꝫ tūc potētia esset duplicata: eo ꝙ ex a. b. facta eēt
vna potētia vel se hērent sicut vna potētia: sicut ꝯtingit
de duob9 agētib9 eq̄ fortib9 faciētib9 vnā ⁊ eādē actiōeꝫ
qb9 dꝫ corridere vna potētia: q̄re ⁊c̄.

¶ Explicit feliciter tertia pars summe naturalium.

¶ Incipit 4a pars summe nālium. Caplm. I.

Necesse est mundū hūc
Lec.2 inferiorē eē ꝯtinuū supiorib9 lationibus
vt oīs vtus eius guberneť inde: vt inquit
Arist. in lib. metheo. in quo de impssioni
bus agiť: de qb9 hac q̄rta parte est summa-
tiꝫ dōm ꝓpōnē assumptā pmit9 declarā-
pm do. ¶ Pro cui9 notitia ⁊ iuestigatiōe est pmo nōndū: ꝙ
aliqd alteri eē ꝯtinuū itelligiť dupl'r. s. stricte ⁊ large. Il
lud est alteri ꝯtinuū stricte: qđ ē illi copulatū ꝑ vnū ter-
minū cōem: ⁊ sic logť phs in pñtis. c. de q̄titate di. Con-
tinuū est illud cuius partes copulanť ad vnū terminuꝫ
cōem. Illud vō est alteri ꝯtinuū large qđ est sibi imedia
Lec.p. tuꝫ: ⁊ sic loquiť phs in pn9 pmi metheo. cū dicit mundū
hūc iferiorē esse ꝯtim celo seu supiorib9 latiōib9. vñ etiā
ꝯtiguū pōt sumi stricte ꝓ i°. cui9 vltimū est simľ cū vlti-
mo alteri9. Et large ꝓ i° qđ est alteri imediatū: iuxť sniaꝫ
T.c.26. Ar. 5° phy. vbi ē ꝯcessuꝫ ꝙ oia ꝯtia sūt ꝯtig9. ¶ 2° nōn:
27.⁊.28 ꝙ celū cū nō sit cognitiū fom instrať dť gubernare h ife
2m riora. De9 aūt ⁊ itelligentie pncipal'r gubernāt cū in eis
sit notitia gubernatōis. vñ gubernare est dependēs ali-
qđ ꝑ prudentiā ⁊ sapiētiā in suū bonū finē dirigere. Si-
cut igiť corp9 luminosum pncipal'r calefacit: instrať vō
tā lumē q̄ꝫ lux. Ita de9 vel itelligētie pncipal'r gubernāt
mūdū: celū aūt ⁊ influentie instrať ac ꝑ hoc alia accidē
tia ad gubernatiōeꝫ nec̄io reqsita: vt mot9 ⁊ lumē.
p°ↄ ¶ His visis sit hec pma ꝯclo: lꝫ hoꝝ iferioꝝ aliqs mot9
sit calefactiu9: ⁊ aliqs frigefactiu9: tñ mot9 celi est īdiffe
p rens ad vtrūqꝫ. Prima ps expientyꝫ pꝫ de motu ꝯfrica
tiōis ⁊ distractiōis. Nā aial in mouēdo calefit ꝓpter cō-
fricatiōeꝫ mēbroꝝ: ⁊ ignis gnāť ꝑ ꝯfricatiōeꝫ lapidis cū
Lec.p. ferro. Plumbū liq̄fit velociter motū sup lapidē: vt ingt
2 Arist. textu pmi metheo. 2a pars ēt pꝫ de motu aggre-
gatiōis ⁊ elōgatiōis: qm aer seu vent9 velociter mot9 fri
gefit. aq̄ ēt mota frigefit: q̄ si qesceret calefieret: qm sup
eā qescētē radij solares diu manēt: q̄ruꝫ ē calefacere sup
3 quā motā nō diu manēt: ⁊ iō īfrigidať. 3a vō ps declať:
eo ꝙ mot9 celi dť calefacere ⁊ frigefacere: ꝑꝑ hoc ꝙ solē
aliqñ facit ꝓpinquū: ⁊ aliqñ remotū eidē pti eltari: ⁊ sic
T.c.56. logť phs. 2° de ge. di. Qꝛ sol in obliq̄ circulo ē cā gnōnis
2°ↄ ꝑ pñtiā ei9: ⁊ ē cā corruptiōis ꝑ absentiā eiusdeꝫ. ¶ 2a ↄ.
Ignis circulariter moueť a ce° tā pulsu q̄ꝫ tractu ꝑ vtutē
Lec.2 īfluxā ab eo. Prima ps ꝓbať. Naꝫ aer in supiori regiōe
circul'r moueť circa terrā motu diurno: igiť a fortiori ⁊
Lec.2 ignis sic moueť: pꝫ ꝯña. ⁊ añs coll'r ex snia phi. p metheo.
di. ꝙ aer super altissimos mōtes circulariter moueť: qđ
ex° comete ondiť: g in supiori aeris regione circulariter
moueť motu diurno circa terrā: qđ nō pōt eē nisi ad mo
tū aeris ꝯtinētis. 2a ps declať. Nā cū igni ꝯpetat mot9
T.c.14. sursuꝫ. p celi oꝫ ꝙ moueať circulariter a ce°. ⁊ cū celū nō
sit aspeꝝ nec dētosuꝫ: necē ē ꝙ sič magnes ꝑ vtutē impssā

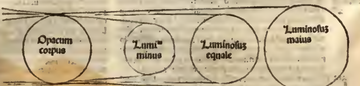
sam attrahit ferꝝ: ita celū ꝑ influentiā secū rapit ignē ꝑ
quā iſluentiā pellit ptes q̄ sunt sub eqnoctiali vsus ptes
suppositas pol. qm sub eqnoctiali semꝑ gnāť ignis: sub
pol' aūt semꝑ corrūpiť. ¶ 3a ꝯclo. Celū tā iſluentia q̄ꝫ lu 3°ↄ
mie calefacit h iferiora. Prima ps ꝯclonis pꝫ: qꝛ cū ī vi-
sceri b9 terre non possint gnāri metalla sine vtute calefa
ctiua: ad q̄ nō trāsit lumē: opꝫ ꝙ sit hoc ꝑ vtutē calefacti Lec.2
uā seu ꝑ iſluētiā. Deīde cū ī celo repianť vtutes frigefa-
ctiue hūectatiue ⁊ desiccatiue nō sensibiles fm astrolo-
gos: vř ēt ꝙ repiať vt9 nō sensibilis calefactiua q̄ iſluen
tia nūcupať. 2a ps est māifesta de lumie solis: a q̄ ignis
ꝓduciť in speculo ꝯcauo: de lumie aūt lūe dič phs ī lib.
de gnō. aialiū ꝙ noctes calidiores sūt ī plenilunio q̄ꝫ in
ꝯiūctiōe: ⁊ si luna ē frigefactiua h nō ē mediāte lumie: sꝫ
ꝑ aliā iſluētiā. Et nō solū ē calefactiū lumē solis vel lu-
ne: sꝫ gnāl'r qđlꝫ lumē: lꝫ fm magis ⁊ min9: aliogn nō hñ
solueret illud ꝓblema. Propter qd est ꝙ oculi gattoꝝ
liq̄faciunt niuē: ⁊ nō oculi alioꝝ aīaliū: qđ tñ soluiť ꝑ h:
qꝛ oculi gattoꝝ sunt magis participatiui lumis q̄ꝫ oculi
alioꝝ aīaliū: a q̄ lumie gnātur caliditas sufficiēs liq̄face
re. A lumie aūt alioꝝ aīaliū ꝓduciť caliditas tāte remis
siōis ꝙ illa niuē resoluere nō pōt. ¶ 4a ꝯclo. Celū h ife- 4°ↄ
riora suis iſluentyꝫ dirigit ⁊ gubernat. ista ꝯclo pꝫ. Pri Lec.2.
mo de corꝑib9 simplicib9: in que celū iſluit: qm fꝫ phos
nāles luna influit in aquā: cui9 expiētia pōt hēri ꝑ fluxū
⁊ refluxū maris: fm vō astrologos saturnus iſluit in ter-
raꝫ quo ad ei9 fixionē ⁊ durabilitatē: de igne aūt ⁊ acre
dcm est. s. imo dicūt sapiētes ꝙ mars iſluit in oia elta q̄
ad actōeꝫ ⁊ reactōeꝫ: qꝛ si nō eēt ille cito suis ꝯrietatib9
corrūpenť elta. 2a pꝫ de corporib9 mixtis ianiatis: qm 2
fꝫ alchimistas luna hꝫ ꝓpetatē circa argētū solidū: mer
curi9 circa argētū viuū: sol supra aurū: mars supra ferrū:
iupiter supra plūbū: ⁊ saturnus supra stannū. 3a pꝫ d cor 3
porib9 aiatis aīa vegetatiua. Nā vitis ⁊ ac arbores fa
ciētes fruct9 si plātenť in plenilu° nō fructificant: qꝛ cū
luna sit mř hūiditatū. 2° metheo. in plenilūio augeť hu-
miditas excessiua in plātis: q̄ a nā illi9 nō pōt regulari: ⁊
iō illud qđ in fructib9 deberet ꝯuerti in ramos ⁊ in race
mos ꝯuertiť: hoc aūt nō ꝯtingit luna nō existe plena: ob
quā cām tūc plātari debēt arbores faciētes fructus: alie
aūt vt salices ⁊ quercus in plenilūio. 4a pꝫ de corꝑib9 4
aiatis aīa sensitiua. nā vt medici dicunt dies cretici assi
gnanť fm motū lune. Cū eni luna ꝑuenerit ad signū op-
positū signo iceptiōis egritudis: tūc appebit notabil'r si
egritudo fuerit salubris. Puer ēt natus. 8. mēse cito mo
riť: natus aūt. 7. mēse ꝑ tps notabile viuit. ¶ Rō: qꝛ na
ti pmus mensis attribuiť saturno. scđs ioui: ⁊ sic vsqꝫ ad
7m mēsem q attribuiť lune: ⁊ qꝛ luna est planeta beniuo
lus nisi ipedit9 fuerit ⁊ malis ꝯiūct9: iō ille viuit. 8° aūt
mēse moriť si ꝑtus tūc fiat: qꝛ mēsis ille attribuiť satur-
no: q est planeta frigidus: a quo fetus de facili alterať: ⁊
tādē moriť ꝑ fridītatē saturni ꝯriā vite: qm ꝑ calm ⁊ hu
midū vita ꝯsistit ingt phs in lib. de lō. ⁊ bre. vite. ¶ Ex Corm
pdictis sequiť pmo ꝙ si de9 oēs influētias celestes sub-
traheret a spa gnābiliū illa cito desineret: imo annihila
reť. pꝫ: qm subtractis oib9 influētyꝫ celestib9 oēs q̄lita-
tes pme deficerent cū pseruienť ꝑ illas: qbus deficienti-
bus deficerēt oēs forme subales: qꝛ nulla forma subalis
boruꝫ inferioꝝ pōt eē sine q̄litatibus pmis: ⁊ si nō foret
aliqua forma subalis nulla esset mā: qꝛ mā ⁊ forma non
possunt sepāri fm eē: sꝫ hñ fm rōnē. pmo phyco. igiť tūc Cō.60.
nihil esset infra concauū lune. q̄re. ¶ Et si queriť a quo ⁊.66.
tūc corrūperenť elta: dico ꝙ a nullo positiue: sed a celo
pruatiue ꝓpter defectū pseruatiōis eo mō quo loquitur
phs. 2° phyco. ꝙ nauta est cā submersiōis nauis nō poss- T.c.30.

tiue:sed negatiue p absentiā eius: ficut etiā corrumpit
Coȝ^m scia in aia ab itellcū negatiue p carētiā ɔsideratōis. z°
segt ꝙ tot^9 iste mūdus lferior eēntialr ꝺepēdet a mūdo
supiori: ꝛ ab ifluētys ei^9: sic lumē a luce ꝛ a corpe lumio
so. vñ Tholome^9 dicit: ꝙ vult^9 b^9 seculi subti sunt vulti
bus supioribus: ꝛ pculus lib. ꝺe causis: ꝙ oīs cā pmaria
plus ꝛ pus influit in cātū ꝙ̄ cā secūdaria: qbus cōcordat
T.c.26. phs. z° phyco. ꝺi. ꝙ sol ꝛ hō gnānt hominem.
p^m **Contra** pdicta argt. Et pmo ꝙ mot^9 ꝺistractiuus nō sit calefactiuus: qꝛ hoc eēt p multā rari
tatē cātā a motu illo: ad quā segt caliditas: sȝ hoc nō pōt
stare: qꝛ caliditas est qlitas pma: ad quā segt raritas: ꝛ
nō eȝ. ꝺeinde cū ignis genitus ex ɔfricatiōe corpoȝ soli
doȝ sit ꝺēsior aere nō apparet caliditatē gnāri p ꝺistra
z^m ctionē partiū aeris ꝛ rarefactōeȝ eiusdē. ¶ z° arguit: ꝙ
ignis in spa sua nō mouet tractu nec pulsu: qꝛ tales mo
T.c.10. tus sunt violēti. 7. phy. ꝛ mot^9 circularis ignis est nālis.
T.c.96. ꝙ̄. minor pȝ: eo ꝙ nullus mot^9 violēt^9 est ppetu^9: sȝ mot^9
circularis ignis est perpetu^9. igit: maior est phi. z°. celi:
3^m minor aūt pȝ ex ꝺictis. ¶ 3° argt: ꝙ lumē non sit calefa
ctiuū: qꝛ tūc vbi eēt itensi^9 ibi maiorē caliditatē pduce
ret. pȝ ɔñtia: qꝛ cā maiorata maiorat effect^9: sȝ ɔñs ē fal
sum: qꝛ in media regiōe aeris lumē est itensi^9 ꝙ̄ in infe
riori: eo ꝙ oē agēs itensi^9 agit in ppinquū ꝙ̄ in remotū:
ꝛ tñ nō maior caliditas gnātur: sȝ minor: eo ꝙ p metheo.
illa regio semp est frigida in ꝙ̄ gnānt niues ꝛ grādines.
4^m ¶ 4° argt: ꝙ celū nō gubernat hꝫ inferiora: qm ꝺato op
posito segt oīa euenire ꝺe necītate: exquo celū est cā in
fallibilis in ꝙ̄ nō repit ɔtingēs: ꝛ ɔñter ꝙ volūtas hūa
na necessitet in suis operationibus exquo subycit celo:
imo ꝙ aliquid nunꝙ̄ corrūperet a celo: qꝛ corrumpi nō
est gubernari: eo ꝙ gubernare ē gubernatū in finē opti
mū ꝺirigere. p°. politicoȝ.

lomeū. 3° etiā negat: qm ꝙ̄diu manet iꝺiuiduū ipm gu
bernat a celo: lȝ qñqȝ corrūpat ab ipo: sicut anial ɔtinue
nutrit p caliditatē: lȝ aliqñ corrūpat ab i°: ꝛ tūc ad Aris.
ꝺ° ꝙ tale corruptū in fine optimuȝ ꝺirigit. s. in gnōnē al
teri^9: ꝛ in pseruatōeȝ spēi: ꝛ ꝺecorē vniuersi: quoȝ qōlibȝ
ꝺr esse optimū: quare ꝛc. Caplm. II.

Sol ꝛ luna ꝛ cetera astra mundū hūc iferiorē guberna
re vñr nō solū quo ad qlitates motiuas
ꝛ alteratiuas: sȝ ēt quo ad magnitudinē
ꝛ extēsionē ppter eēntialē ꝺepēdētiā: ꝛ
vt istud clarius intelligat. ¶ Est notan p^m
dum pmo: ꝙ si corpus opacū spicū obyi
ciatur corpori luminoso faciens vmbram piramidaleȝ
illud est minus corpore luminoso: quia rady attingunt
puncta vltra medietateȝ: si aūt fecerit vmbram columna
rem: ꝛ laterū eque ꝺistantiuȝ: tunc est equale luminoso:
quia rady nō tangūt pūcta vltra medietatē: sed vsqȝ ad
medietatē inclusiue: vbi vō causaret vmbra latior ꝙ̄ sit
corp^9 opacū: illud necio min^9 est corpe lumioso: eo ꝙ ra
dy nō attingūt ad mediū: sȝ solū ad pūcta citra medieta
tem. ¶ z° notādū ꝙ aliqua ꝺuo ꝺicunt eē eqlia vel ine z^m q̄
qlia ꝺu^r. s. fm magnitudinē ꝛ fm multitudinē. Illa sunt
eqlia fm magnitudinē: quoȝ n^m est altero maius. Illa
vō sunt inequalia fm magnitudinē: quoȝ vnuȝ est alte
ro maius. Equalia aūt fm multitudinē: vt in pposito lo
quor: sunt illa que hñt tm̄ ꝺe forma vel ꝺe mā: vt pedale
ignis: ꝛ ꝺecima pars pedalis aeris. Ineqlia vō fm mul
titudinē sunt illa: quorū vnuȝ habet plus ꝺe mā vel for
ma ꝙ̄ reliquū: vt pedale ignis ꝛ pedale aeris. Ex quo se
quit ꝙ aliqua sunt equalia fm magnitudineȝ: que sunt
inequalia fm multitudinē: ꝛ econtra.

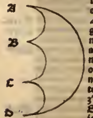
Ad p^m **Ad primū** ꝺicit: ꝙ lȝ calidi
tas sit pōr raritate: tñ aliq̄
caliditate raritas est pōr:
T.c.33. sicut ponit z° ꝺe aīa: ꝛ 9°
T.c.15. metaphy. ꝙ actus est pōr
potētia tamē aliquo actu
aliqua potētia est pōr. pus
est etiā lumē ꝙ̄ caliditas:
ꝛ tamē caliditas ignis est

prior ꝙ̄ lumen suum: sicut ergo lumē est causa calidita
tis ignis: ꝛ caliditas ignis est causa luminis: ita calidi
Ad z^m tas est causa raritatis ꝛ raritas causa caliditatis. ¶ Ad
z^m ꝺicit: ꝙ pulsus ꝛ tract^9 quādo sunt ab extrinseco nul
la pte subti ɔferēte viȝ: tūc sunt mot^9 violēti: qñ aūt sūt
ab extrinseco passo ɔferēte viȝ sunt mot^9 nāles. Si eniȝ
traherē vnā portionē terre ꝺeorsuȝ ille tract^9 eēt nālis:
qꝛ passuȝ ɔfert: eo ꝙ graue sicut appetit ꝺescendere p li
neā breuiorē: sic inclinat moueri ꝺeorsum ꝙ̄ cito sicut
pōt. similr si pellerē vnū pedale ignis supius ille pulsus
esset nālis: qꝛ ad illū motū passum ɔferret nālē inclina
tionē: qꝛ igit ignis in spera sua vigorat per motū circula
reȝ. iō ad illū motū ɔfert vim. iō pulsus ꝛ tractus a celo
Ad 3^m p iſluētiā sunt motus nāles ꝛ nō violēti. ¶ Ad 3^m nega
tur ɔñtia: ꝙ lȝ sit lumē intēsi^9 in media regiōe ꝙ̄ in infi
ma: hꝫ tamē maiorē ɔtrarietatē frigiditatis: in illa ꝙ̄ in
alia. Dōȝ tñ ꝙ in infima regiōe rōne maioris reflexiōis
Ad 4^m causat maior caliditas ꝙ̄ in regiōe media. ¶ Ad 4.^m ne
gat quelibet illarū ɔñtiarū. Prima eñi qꝛ ꝛ si celū est cā
infallibilis tñ agit mediāte cā z^a: in qua fallibilitas re
perit ꝛ ɔtin^a. scōa negat: qꝛ celū lȝ iclinet volūtatē: nō ta
men ipsaȝ necessitat: eo ꝙ sapiēs ꝺñabit astris fm Pto

¶ His pmissis sit hꝫ p^a ɔclo. Lȝ sol sit maior terra: tñ lūa p^a ɔ̄
est minor ea. Prima ps pȝ: eo ꝙ terra ē corp^9 opacū spi
cū ob^m soli faciēs vmbrā piramidalē. z^a silr: eo ꝙ tpe
pfecte eclypsis totū corp^9 lūe recipit in vmbra terre: qꝺ
nō possȝ eē si lūa eēt maior terra: vl illi eqlis. ¶ Ex ista p^m
ɔ̄ne segt p ꝙ terra ꝛ lūa qlibȝ astro supiori visu appēti
est mior: qm si terra eēt illumiata sic lūa: ꝛ luna tāte q̄ti
tatis sic terra pp multā ꝺistātiā ab his ad astra supiora
si ponerent loco illoȝ nō viderent: vel si viderent hoc
eēt sub minori āgulo. ¶ z°. segt ꝙ sol oib^9 astris supiori z^m
bus visui appētib^9 est mior: qm si poneret in ꝺistātia il
loȝ: aut nō videret: aut videret sub miori āgulo: ꝺemra
tio ꝺt istoȝ ptinet ad aliā facultatē. ¶ z^a ɔ̄. Lȝ oia elta z^a ɔ̄
sint eqlia fm multitudinē: tñ sunt inequalia fm magni
tudinē. Prima pars pȝ: eo ꝙ tm̄ est ꝺe materia in vno
elto sicut in alio. Si. n. totuȝ elm aeris ɔuerteret in elm
ignis eēt tm̄ sicut nūc ē ignis ꝛ eadē mā. silr si totū elm
ignis ɔuerteret i elm aeris fieret tm̄ pcise: sic ē nūc elm
aeris sine ꝺiminutōe vel additōe māe. z^a ps ɔ̄nis segt
ex p^a: qm si hñt eqlr ꝺe mā ꝛ nō eqlr ꝺe raritate ꝛ ꝺēsita
te: oȝ ꝙ sint eqlia i magnitudie. ¶ 3^a ɔ̄. Proportio toti^9 3^a ɔ̄
spe gnābiliū ad elm terre est tripla ad pportiōeȝ ꝺyame

Lect.z. tri totius spe gnābiliū ad dyametrū elti terre. Ista ɔclo
ps p vnā ꝓportiōez.iz.eltoꝝ.Ut q̄lis est ꝓportio dyame
troꝝ iuicē:talis ē ꝓportio spaꝝ triplicata:ita ꝙ si ꝓpor
tio dyametri vni⁹ spe fuerit dupla ad dyametꝝ alteri⁹:
tūc spe ad sperā erit ꝓportio octupla:q2 ꝓpōtio octupla
est tripla duple. ¶ Ex ista ɔclone seq̄r ꝙ spa gnābiliuz
d.35937 est maior spa terre in ꝓportiōe.35937.pbat̄. Nā dyame
tri spe gnābiliū ɔtinet trigesies ter. dyametrū terre de
c.1089. ductis minutis:per alphagranum thebit:ꝛ alios mathe
maticos.Signet̄ igit̄ spa terre p vnū qḋ sit a.ꝛ.33.b.nu
b.33. merus trigintuplus triplus ad b.sit c.vz.1089.ꝛ numer⁹
trigītuplus triplus ad c.sit d.vz.35937.tūc pz ꝙ a.b.c.d.
a 1. sunt termini iuicē ꝓportiōabiles ꝓportiōe ɔti⁹.igr̄ ꝓpor
tio d.ad a.est tripla ad ꝓportiōez b. ad a.q2 oīs ꝓportio
ɔposita ex trib⁹ ꝓportiōib⁹ eq̄lib⁹ est tripla ad q̄libz il
larū:ꝛ p ɔn̄s d.ē mai⁹ a.in ꝓportiōe.35937.Cū g̊ a.deno
tat̄ p elm terre:ꝛ d.p totā sperā gnābiliū dētur itētū.vz.
ꝙ ꝓportio toti⁹ spe gnābiliū ad elm terre ē sic ꝓportio.
4ª ꝓ 35937.ad vnū. ¶ 4ª ꝓ.Cuiuslz elti maioris ad elm ime
diatū min⁹ ē maior ꝓpor. q̄ȝ trigita duoꝝ ad vnū:ꝛ mi
T.c.37. nor q̄ȝ trigita triū ad vnū.pbat̄:ꝛ supp̄.cū Ar.ṗ de gnō.
Lect.z. ṗ metheo.ꝙ elta sūt iuicē ꝓportiōabilia ꝓportōabilita
te ɔtinua:q̄ suppo. capio q̄tuor termios iuicē ꝓportiōabi

les ꝓportiōabilitate ɔti⁹:p quos itellant̄
elta 4ᵒʳ: q̄rū ṗm⁹ sit vt vnū.z⁹ vt.3z.3⁹ ꝛ
4⁹ eadē ꝓportōabilitate ascēdant:tūc ar
guit̄ sic.Termin⁹ ɔpositus ex oīb⁹ his hz
miorē ꝓportiōez ad vnū q̄ȝ spa gnābiliuz
ad sperā terre:igit̄ ꝓportio aq̄ ad terrā est
maior q̄ȝ trigita duo ad vnū : pz ɔn̄a.ex q̄
oia elta ꝓportionāt̄ ꝓportiōabilitate ɔti
nua. Itē sint alij q̄tuor termini designā
tes 4ᵒʳ elta:q̄rū pmus sit vt vnū.z⁹ vt.33:
3⁹ ꝛ 4⁹ ascēdāt: vt supi⁹ dcm̄ ē de a.b.c.d,
Et ar̄ sic.termin⁹ ɔposit⁹ ex oīb⁹ his hz ma
iorē ꝓportiōez ad vnū q̄ȝ spa gnābiliū ad
elm terre:igit̄ aq̄ ad elm terre hz minorē
ꝓportōez q̄ȝ triginta tria ad vnū:pz ɔn̄tia.vt supra ꝛc̄.

ṗᵐ **Contra** ṗdicta argr̄. Et ṗ ꝙ terra nō est mior sole.
Nā sol nobis appet min⁹ magnitudie ter
re:ꝛ sol ē mior q̄ȝ nobis appet.igit̄:maior pz: ꝛ minor de
clarat̄:q2 nos moramur in me⁹ dēsiori q̄ȝ sit mediū in q̄
est sol:igr̄ radij solis dispgunt̄:ꝛ ostdunt rē maiorē q̄ȝ sit:
pz ɔn̄a:q2 p h̄ declat̄ līas appere maiores q̄ȝ sint p vitꝝ
ꝛ denariū appere maiorē i aq̄ q̄ȝ in aere. Idez arᵐ valet
zᵐ ad ꝓbāduz ꝙ terra nō ē minor astris alijs. ¶ z⁹ argr̄:ꝙ
elta nō sūt eq̄lia s̄m multitudinē mōe: qr̄ tunc eēnt eq̄
lia s̄m multitudinē for͛ tā subalis q̄ȝ accn̄talis : ꝛ sic tm̄
eēt de calitate in aere sic̄ in igne:ꝛ tm̄ de friditate in ter
ra sic̄ in aq̄:sz ɔn̄s ē falsum:q2 in igne ē caliditas sūma:ꝛ
3ᵐ nō i aere:ꝛ in aq̄ ē friditas sūma: ꝛ nō i terra: vt pz. ¶ 3⁹
argr̄:ꝙ elta nō sūt ꝓportiōabilia nisi ꝓportiōe decupla:
q2 q̄lis ē ꝓpor. ptis ad ptē:talis ē ꝓportio toti⁹ ad totū:
sz ptis ad ptē ē solū ꝓpor. decupla: igit̄ toti⁹ ad totū est
Lect.z. solū ꝓpor. decupla:maior ē phi. ṗ metheo.ꝛ mior decla
T.c.37. tur.z⁹ de ge.vbi ostdit̄ ꝙ ex vno pugillo aeris gnāt̄.10.
pugilli ignis. Et ɔfirmat̄. Nā qḋlz elm ad sibi ɔximuz
min⁹ hz ꝓportiōez decuplā in raritate ꝛ dēsitate : igit̄ p
4ᵐ idē in magnitudie ꝛ extēsiōe. ¶ 4⁹ argr̄:ꝙ elta nō sunt
iuicē ꝓportiōabilia ꝓportiōabilitate ɔtinua: nec discō
tinua:qm̄ sole existe i leōe gnāt̄ magna copia ignis sine
gnōne alioꝝ eltoꝝ:ꝛ eodē existe in piscib⁹ gnāt̄ mlta aq̄
sine ꝓductōe aeris ꝛ ignis:igit̄ nō sunt ꝓportiōabilia ꝓ
portiōe cōtinua:nulli est dubiū ꝙ ex multis straminib⁹
posset gnāri aer sine aq̄:ꝙ āt nō sint ꝓportōabilia ꝓpor
tiōabilitate discōtinua : argr̄ ex eo: q2 aq̄ est mior terra.
Nā si eēt maior terra:aut igit̄ ɔcētrica:aut ecētrica illi:
nō ɔcētrica:q2 coopiret totā terrā:nec ecentrica:q2 tunc
mare in sua maxima ꝓfunditate eēt alti⁹ terra arida qḋ
est falsuz:q2 flueret v̄sus terrā aridā:dr̄ eniz z⁹ celi ꝙ de T.c.31.
nā aq̄ est fluere ad ptē terre decliuiorē.

Ad primum argᵐ dr̄ ꝙ nō ꝓbat solez apparere Ad ṗᵐ
maiorē q̄ȝ sit:sed solū ꝙ appet ma
ior q̄ȝ si videret̄ p totū mediuz vniforme: ꝛ ꝙ appet ma
ior p mediū roridū q̄ȝ p meᵐ depuraᵐ. iō sol mior appet
in meridie q̄ȝ in oriēte ꝛ in occasu:qm̄ i meridie nō ē tan
ta abūdātia vapoꝝ:sic̄ in ṗn. dici ꝛ in fine. ¶ Ad zᵐ dr̄ Ad zᵐ
ɔcedēdū ꝙ tm̄ est de calitate in aere sic̄ in igne: lz nō sit
tm̄ de itēsiōe:ꝛ ɔn̄r ꝙ tm̄ est de leuitate ꝛ grauitate i sin
gulis eltis:lz vna grauitas vl̄ leuitas sit itēsior altera:ma
ioritas.n.vel minoritas itēsiōis nō facit ad minorez vel
maiorē mltitudinē forme: vt patuit. ¶ Ad 3ᵐ dr̄:ꝙ illa Ad 3ᵐ
ꝓpō.q̄lis est ꝓportio ptis ad ptē:talis ē ꝓpor. totius ad
totū:itellit̄ eltis existib⁹ in nāli dispōne nō faciētib⁹ or
bes:sz spas.vn̄ si q̄tuor elta eēnt spica: ꝛ nō orbiculata i
dubie ꝓportiōarent̄ ꝓportiōabilitatē decupla tā i extē
siōe q̄ȝ in raritate ꝛ densitate: nūc aūt q2 corp⁹ magis est
orbiculare q̄ȝ spericū:non pōt saluari illa ꝓportio. ¶ Et
ad ɔfirmatōez negat̄ ɔn̄tia:q2 corp⁹ spericū pōt fieri or
biculare nō maiorata raritate nec dēsitate : sz nō pōt sic
fieri nō maiorata extēsiōe:ob quā cām cōcedit̄ ista ɔclo
ꝙ aliqḋ corp⁹ pōt maiorari ꝛ nō p rarefactiōez:nec aug
mētatiōez ꝓprie dictā: sz p solā subtiliatiōez: vt dato ꝙ
supficies ɔcaua ꝛ ɔuexa ɔtinue eq̄ velociter moueātur
v̄sus orbē signoꝝ.Si aūt sic mouerent̄ v̄sus cētrū mun
di illud corp⁹ diminueret̄ p solā igrossatōez absq̧ ɔden
satione. Nā vna terra pura posset fieri spica ꝛ orbicula
ris:manēte ɔtinue in sua puritate ꝛc̄. ¶ Ad 4ᵐ dr̄:ꝙ cū Ad 4ᵐ
Ar.ponit ꝓportiōabilitatē ɔtinuā iter elta loq̄t̄ ɔditio
naliter,dato ꝙ eēt i nāli dispōne sz se tota. Et cū argr̄ ꝙ
aq̄ ē mior terra.rn̄r nō eē icōueniēs ex nālē dispōnē:sed
in nāli dispōne eēt maior terra in ꝓportiōe supi⁹ dicta.
Dōm tn̄ ꝙ lz mare sit minus terra:nō tn̄ tota aq̄. vn̄ aq̄
ɔposita ex mari:ꝛ ex flumib⁹ ꝛ fōtib⁹:ꝛ oīb⁹ riuulis exn̄
tib⁹ i viscerib⁹ terre ē maior terra. ¶ Ex q̄ seq̄t ꝙ hō aq̄
nō ē ɔcētrica:nec ecētrica terre pp multā dīsionē eius ꝛ
ptibilitatē:mare āt ꝛ si ē ecētricū terre:n̄ tn̄ ē alti⁹ i aliq̄
pte sui q̄ȝ terra arida:q2 meᵐ magnitudis terre nō ē me
diū mūdi: sz solū mediuz grauitatis ei⁹ : ꝛ iō aq̄ nō fluit
ad partē aridā terre:sz ad partē grauiorē versus mediū
(mundi:q̄re ꝛc̄. Caplm. III.

Aqua nō solū gnāt̄ ifra ɔcauū aeris:sz
ēt p ātipistasiz i me⁹ regiōe il
li⁹:sic̄ ꝛ alie metha͛ ipressiōes pp multā fridi
tatē illius regiōis. ¶ Ad cui⁹ declatiōez est ṗᵐ
nōnᵐ ṗ ꝙ ātipistasis ē actio alicui⁹ i seipz p aduētū ɔrij
circūstātis:dr̄.n. ātipistasis ab āti qḋ ē ɔ ꝛ pari qḋ ē iux
ꝛ stasis qḋ est stare:q̄si iux ɔstatio.iō fortifica⁹ alic⁹ ɔrio
iux stāte dr̄ actio p ātipistasiz:sic̄.n.itēdit̄ caliditas p re
flexiōez lumis:sic itēdit̄ ꝛ vigorat̄ vnū ɔriū p reflexio
nez suarū spērū factā a suo ɔrio circūstāte : ita ꝙ calitas
vel friditas nō reuocat̄ a circūferētia ad cētrū:q2 accn̄s
nō migrat de subto in subm:sz reflectunt̄ spēs caliditatꝭ
ꝛ frigiditatis ꝓductiue ɔsimiliū q̄litatū sub maiori in
tēsiōe circa cētrū. ¶ z⁹ nōndū ꝙ media regio aeris nō zᵐ
dr̄ media p eq̄ distātiā extremoꝝ:q2 supior regio est ma
ior q̄ȝ aliq̄ aliaꝝ: tā pp radios solares q̄ȝ pp actōez ignis:
sz dr̄ eē me⁹:q2 circūdat̄ duabus spis aeris calidis vltra
ɔueniētiā sue nāe. Tota igr̄ spa aeris didit̄ in tres ptes:
quarū vna calefit ab igne:ꝛ h̄ dr̄ regio supior. Alia a ra

dyz solis reflexis i terra vel in aq: z hec dr iferior penes
nos. Alia vo nō calefit aliquo istorū modorū: qr nec actio
ignis: nec reflexio solis attingit vsq ad illam: z h dr me.
qr radii solares nō semp reflectunt vniformiter. iō me
regio nō semp est eqlr spissa. pfundior e.n. q ad nos tpe
hyemali q tpe estiuo: sic et ii: pior maior e tpe estiuo q
hyemali. Ex isto seqr q celm aeris: nō est pfecte spicū vl
orbiculare: nec q ad supficie cōcauā nec cōuexā: eo q cōca
uuz ignis e difforme pp ptinuā gnōne ei sub eqnoctiali
z corruptōez illi sub pol: z ita pñter se hz cōuexū aeris:
cōcauū aūt eius etiā est difforme pp ter gnātionē aque
sub pol: z corruptiōez eiusdē sub eqnoctiali.

pa ꝯ ℂ His visis sit h pa ꝯ. vnū ꝯriū nālr fugat aliud vl fugit
ab illo sibi ppinq. pz p experiētiā: qm videmꝰ aq exñtez
in poris lignorū apposito igne moueri ad extremitatē il
lorū: si et cadat aq vel vinū sup mappā hūidaz fluit: z sic
spgit: sup siccum aūt ꝯuertit in guttas rotūdas fugiens
siccitatē: fumꝰ vo extis i stuffis tpe frido apto hostio mo
uet ad aliā ptē fugiēs friditatē: quā et fugiēs in meꝰ re
giōe aeris exalaꝰ calda z sicca pcutit descēdēdo aliā ascē
2a ꝯ dētez: z ex h gnānt vēti. ℂ 2a ꝯ. Intēsio seu fortificatio
fcā p ātipistasiz est neciā tā in calo q in frido. Ista ꝯ pz:
qm aq puteales tpe estiuo itēdunt in friditate rōne cali
ditatis circūstātis: tpe āt hyemali calefiūt pp friditatis
ꝯpigratē. ℂ Et ex h appet rō q̄re grādines iterdū gros
siores fiūt: qr gnānt in aere multa caliditate ꝯcurrēte q
circūstāte fortiter z velociter p ātipistasiz igrossant. Ap
paret et q̄re vētres in hyeme z i vere sūt calidiores iux
sniam Hypocratis: z. 7. politico. ondit phs: q habitātes
in regiōibꝰ fridis sūt aniosiores q hitātes in calidis: qd
nō pōt eē. nisi qr cor z mēbra vigorant: z fortificāt p an
tipistasiz a friditate circūstāte. Ex istis soluit cōe pblē
ma. pp qd est q ceteris pibꝰ velociꝰ ꝯsūmit cādela tpe
hyemali q tpe estiuo: vbi dr q rōne friditatis circūstā
tis p antipistasiz caliditatē cādele intēdētis: mō flāma
3a ꝯ q̄to itēsior: tāto velociꝰ ꝯsumit. ℂ 3a ꝯ. Intēsio vel for
tificatio fit p ātipistasiz obtinēte: vel nō obtinēte ꝯrio.
Ista ꝯ pz: qm siue obtineat: siue nō obtineat ꝯrium spēs
passi reflectunt gnāntes itensiorē caliditatē: vel fridita
T. c. 81. tem: deinde cū oē ens appetit se pmanere. p phy. z fugit
2. a. 34. suū ꝯriū p pmā ꝯnē: oz semp passiuz in aliq pte sui ꝯdēsa
ri: z cū eadē q̄litas in mā dēsa sit fortior q i mā rara: qr
viꝰ vnita e fortior z vigorosior seipa dispsa: seqr q p an
4a ꝯ. tipistasiz fiet fortificatio i tali passo. ℂ 4a ꝯ. Nece e me
diā regionē aeris semp eē fridā: z fridiorē in estate q in
hyeme. Pria ps pz: qm pp calorez aeris ppe terrā ex re
flexiōe radiorū solariū vapores frigidi fugiētes ꝯrariū
ascēdūt ad mediā regionē z ifrigidāt illā recte: sicut aq
ascēdit in olla supposito igne. 2a vo ps seqr ex dictl. nā
cū in estate sit maior caliditas tā in suprema q in ifima
regiōe aeris: oz regionē mediā p ātipistasiz magis itēdi
z fortificari. ℂ Nōndū q alie cāe pnt dari ppetue frigi
ditatis: medie regiōis: q̄rū due sunt puatiue. s. distātia a
reflexiōe radiorū solariū i terra vel i aq: z carētia actōis
T. c. 30. ignis in supiori regiōe eo mō q logr phs i 2a phy. q ab
sentia naute e cā submersiōis nauis. Positiue et sūt due.
Pria e ascēsus vaporū ad illaz regionē: q lz sint calidi: tn
qr ibi nō est caliditas ꝯseruatiua caliditatl illorū: nec re
flexio radiorū ad h sufficiens corrūpit caliditas: z gnāt
itēsior friditas q p erat. 2a e aspectꝰ celi ex ifluenꝰ alicꝰ
astri ad h determiati: vt ibi gnānt mixta q alibi gnāri
nō pnt: finaliter aūt pp meliorē gnōnē: z melius augmē
T. c. 76 tuz mixtorū perfectorū: dicit. n. Aristo. 2. phy. q pluit vt
(crescant frumenta.

pm Contra pdicta argr. Et p q nullū ꝯriuz fugit nālr
suū ꝯriū: qr hmoi motꝰ fuge est ab itrinseco: vel ab extrinse
co: nō ab itrinco: qr leue nō mouet deorsuz ab itrinco: nisi
pp replere vacuū: nec ab extrico: qr sic vnū ꝯriū nō fugit
a reliq: sz magis mouet ad illud: sic ferrū ad magnetē: z
vapores ad radios solares. ℂ 2a argr q nullū ꝯriū forti 2m
ficat vel itēdit aliud: qr ꝯria sūt iuicez corruptiua. p z 2a T. c. 50.
de ge. g nullū illorū aliud itēdit vl fortificat: ponit. n. aq T. c. 25.
ad ignē: nō vt frigefiat: sz vt calefiat. Itē ponit phs. 5. z T. c. 17.
9a metaph. z 2a p yermēias: q vtutes nāles nō sūt ad op T. c. 10.
posita: z 7a metaph. q oē qd fit a suo sili fit: z nō a ꝯrio: z T. c. 30.
p ꝯns frigiditas nō pōt fieri itēsior a caliditate: nec ecō. z. 31.
ℂ 3a argr: q nō semp fit itēsio vel fortificatio p ātipista 3m
sim: siue obtineat ꝯriū siue nō obtineat: qr si vnū ꝯrium
obtinet supra reliquū debilitat z corrūpit ipz. g nō forti
ficat nec itēdit. Si aūt nō obtinet: sint igit ambo sūma:
vnū. s. sūme calm: z alterū sūme fridū: z pz q nullū isto
rū alterū itēdit: qr nō dat intēsiꝰ sūmo: nec et fortificat:
qr qdlibz istorū p reactōez alteriꝰ remittit. ℂ 4a argr: q 4m
media regio aeris: nec sit frida: nec sit semp frigida: qr si
eēt frida: aut in sūmo: aut remisse: nō in sūmo: qr soli aq
cōpetit friditas sūma. 2a de ge. nec remisse: qr ibi nō pōt T. c. 16.
gnāri tāta frigiditas q̄ta e in niue z in grādine. Itē vr
ad experientiā: q nō sit frida: qr ibi gnāntur fulgura z cor
ruscatōes: ac mixta aiata: qd nō possz fieri nisi ibi dñare
tur caliditas. Sz q illa regio non sit semp frida declat:
qr aer est nālr calidus z humidus. 2a de ge. sz nullū violē T. c. 16.
tū est ppetuū. 2a celi. igit: imo tūc illa regio ꝯtinue debe 2. c. 96.
ret descēdere pp dēsitatē cātā a friditate: qd tn nō e verū.

Ad primum dr q talis motꝰ e ab itrinco: nec est Ad pm
icōueniēs leue nālr descēdere. vt
pz de exalatōe calda z sicca: entia et nālia mouent ad sua
loca p vtutes motiuas localr: fugiūt aūt ꝯria p vtutes al
teratiuas: z h si ꝯriū erit positiuū: si āt puatiuū mouent
p formas subales: vt pz in declinatōe vacui q entibꝰ nāli
bus puatiue dr ꝯriari. ℂ Ad 2m dr: q ꝯria actione dire Ad 2m
cta: z p se corrūpūt seipa: p accns aūt z idirecte se fortifi
cant z intēdūt: z lz nō ponat aq ad ignē vt frigefiat: tn p
aliq tpe itēdit z fortificat. s. in pnꝰ postea aūt remittit z
debilitat. Auctes āt phi adducte n ꝯuicūt: qr nō loquū
tur nisi d actōe p se z directa: h aūt agit d actōe idirecta
z p ātipistasiz. ℂ Ad 3m dr: q nō itēdo p tertiā ꝯnē in oi Ad 3m
actōe ꝯriorū vtrūq illorū itēdi z fortificari: sz bn dico in
q̄lz tali eē itēsionē vel fortificatōez. Nā si qdlibz ꝯriorū
erit sūmū: illud nec itēdet: nec i aliq sui pte fiet itēsius:
sz bn vtutis fortificatio: qr in aliq pte pp fugā ꝯrij magl
vniet vtus. Si aūt nullū illorū erit sūmū: nec obtinebit
sup reliquū: tc qdlz illorū itēdet z fortificabit. si vo vnū
obtinebit supra reliquū: tūc illud debilitabit: remittet
z corrūpet: lz i aliq sui pte fiet fortificatio z itēsio: sic. n.
aliqd diminuit: z tn aliq ps auget z aliqd frigefit: lz aliq
ps calefiat: qr tal ps nō sufficit denoiare pp suā puitatē:
ita aliqd remittit z debilitat: lz aliq ps eiusdē itēdat z
fortificet. ℂ Ad 4m dr: q friditas meꝰ regionis e remis Ad 4m
sa: nec est icōueniēs illā pducere friditatē itēsiorē rōne
dispōnis subiti seu aspeciꝰ celi. mō ad ꝯgelatiōez ꝯcurrit
ifluētia celestl frigefactiua z ꝯgelatiua: z si ibi gnānt ful
gura z corruscatōes de nā ignis: h e p ātipistasim actio
meꝰ regiōis fride i exalatōez calidā z siccā: q rōne circū
stātis ꝯrij velociter z fortiter iflāmat: aialia āt vt rane:
qr i eis n dñat calitas foralis: sz solū vtuat ibidē gnānt
cōcurrēte ad h lumie solꝰ seu alia ifluētia calefactia celi.
ℂ Cū āt ar: q illa regio nō semp e frida: qr nllz violētū
ppetuū: R nr q violētū alicui qd e nāle illi z magl nāle 2. c. 96.
q violētū: pōt eē ppetuū: mō friditas e nālis meꝰ regiōi
aeris: z si nō rōne forꝰ tn rōne māe: z qm pp bonū aialiū

ordinata e illa friditas ois agētia vlia ad h ꝯcurrūt cuȝ
spāli influētia celi: iō tal' friditas e magl nālis q̄ʒ violēta:
nec pp illā friditatē illa regio dȝ descēdere: qꝛ ab illa n̄
fit tāta ꝯdēsatio ꝛ grauitas q̄ sufficiat illā pellere deor-
suȝ: tn̄ i aliq̄ pte sui vapores ꝯdēsant: ex qb⁹ gnāt pluuia
deorsū mota pp sufficientē grauitatē. Caplʒ. IIII.

V Idetur seq ex dictl vaporē ꝛ exala
tionē subyci i oi gnōne me
theorica: qꝛ dcm̄ est de vapore gnāri plu
uiā grādinē ꝛ niuē: ex exalatōe vo fulgu
p̄ ra ꝛ cōruscatōes. ¶ Et iō ad itelligentiā h⁹
est p̄ nōn^m q vapor e fum⁹ calidus ꝛ hu-
midus: exalatio āt e fum⁹ calidus ꝛ sicc⁹:

Lect.z. ꝛ lȝ i me^a regiōe aeris: vapores sint fridi adhuc dn̄r cali
di p nām suā q̄ e for^a: sic aer dr̄ calidus nālr: ꝛ tn̄ in me^a
regiōe e fridus: qꝛ nālr iclinat ad calitatē: sȝ ab extrin^co
fact⁹ e fridus: sic vapor de nā sua e calidus: fit āt fridus
ex remissiōe calitatis ad h ꝯcurrētis actiue aspect⁹ celi.
loq̄ndo tn̄ large de vapore ꝛ exalatiōe: pōt ꝯcedi oēȝ va
z^m porē eē exalatōeȝ ꝛ eꝯ. ¶ z^o nōn^m: q elm̄ terre e porosuȝ
p totā illā ptē quā penetrant rady solares: ita q hȝ fora
mia: sicut cutis p q̄ exeūt sudores: ex qb⁹ foramib⁹ aliqn̄
exeūt vapores ꝛ aliqn̄ exalatiōes: rady nāq3 solares pe-
netrātes viscera terre calefaciūt ꝛ rarefaciūt illā: quā si
īueniūt hūidā cānt vapores: si āt siccā gnānt exalatiōes
ꝛ vbi vapores i magna copia gnānt: tūc fiūt aq̄ fontiuȝ:
exalatōes āt i magna mltitudie de terra exeūt cū īpetu
cāntes terremotū. Ex aq̄ ēt fiūt isti fumi siue fiāt supra
terrā siue i ꝯcauitatib⁹ ei⁹. nā ex pura aq̄ ꝯcurrēte actie
calitate solis gnāt vapor: ex aq̄ aūt terrestri fit exalatio.
p̄ ¶ Ex p̄dictis seq̄t ꝯuenien⁹ ꝛ dr̄ia iter istos. Nā p̄ ꝯue-
z niūt i calitate: dn̄t āt i hūiditate ꝛ siccitate. z^o ꝯuēiūt
in leuitate: qꝛ ābo sūt leuia ꝛ discōueniūt: qꝛ vapor e mi
3 nus leuis. 3° i subtilitate ꝯueniūt: qꝛ ābo st̄ subtilia: dis-
cōueniūt aūt: qꝛ exalatio e subtilior ꝛ ꝯn̄r min⁹ visibil'.
4 4° ꝯuēniūt i motu: qꝛ ābo ascēdūt: discōueniūt aūt: qꝛ
vapor duc̄ secū aliq̄s guttlas aq̄: exala^o āt trahit secū pul

p̄^a ʒ His visis fit h p̄^a ʒ. Oium īpessionū hu- (ueres.
ex.lec.z midaꝝ vapor e mā. pbat. Nā vapor ali
qn̄ eleuat ad mediā regionē aeris: ꝛ tc̄ aut mltū ꝯdēsat
ꝛ fit pluuia: aut multū īfrigidat cū mlta ꝯgelatiōe: ꝛ fit
grādo: aut mltū ifrigidat cū pua ꝯgelatōe: ꝛ fit nix. Ali-
qn̄ aūt solū eleuat ad ifimā regionē aeris ppe terrā: ꝛ tc̄
aut friditas e multū itēsa ꝛ gnāt pruina: aut remissa cū
modica mā ꝛ gnāt ros: aut remissa cū multa mā ꝛ gnāt
caligo vel nebula. Et si nō fuerit mltū ꝯdēsat⁹ gnāt nu-
bes: in q̄ aliqn̄ appȝ yris: ꝛ iterdū halo. Aliqn̄ aūt vapor
nō eleuat a terra: ꝛ tūc gnānt fōtes ꝛ riui. Cū g nō plib⁹
modis fiāt īpessiōes stricte loq̄ndo seq̄t vitas ꝯnis. Ex
pbl. q̄ ꝯne soluunt duo pblēata. Primū pp qd e q i ifusiōe
aq̄ fride i vase vitreo appēt i supficie exteriori aliq̄ gnā
Solo. ri i modū puarū guttarū: ꝛ nō in ifusiōe aq̄ cale. Rn̄r q
vtute friditatis aq̄ aer circūstās igrossat in modū vapo
ris ꝛ ꝯuersus i aquā cadit supra vas. caliditas aūt nō hȝ
pbl. igrossare: sȝ poti⁹ rarefacere ꝛ subtiliare. z^m pplēa. pp
qd e q melōes ꝛ cucurbite fridiores sūt in radys solari
Solo. bus q̄ʒ i vmbra. Dōȝ q i radys eleuat vapor ab illis aq̄-
sus: g fugiēs ꝯriū igrossat⁹ ꝯuertit in aquā cadētē sup il
los a q̄ ifrigidant. In vmbra āt nō eleuat hꝯ vapor: imo
pp priuatiā frigiditatis: vmbre icludit int⁹ calefaciēs suū
z^a ʒ subm: sic calefiūt aq̄ puteales flāte vēto boreali. ¶ z^a ʒ.
ex lec. z Oiuȝ ipressionū ignitaꝝ exala^o est mā. pbat: qm̄ exala^o
aliqn̄ ascēdit ad supmā regionē aeris: ꝛ tūc si fuerit ppe
ignē gnābit cometa: si aūt nō ppe gnābunt capre saliā-
Lect.z. tes iux̄ modū loq̄ndi phi. p̄ metheo. aliqn̄ āt ascēdit exa

latio solū ad mediā regionē: ꝛ tūc si icludit in nube fiūt
fulgura coruscatiōes ꝛ tonitrua. si nō icludit: aut ꝯglo-
bat fugiēs friditatē ꝯriā: ꝛ fiūt sydera cadētia: ꝛ alie flā-
me appentes de nocte: aut qescit: ꝛ tūc qn̄q3 colorat p lu
men astroꝝ: ꝛ fit vorago vel hiat⁹: aut mouet ad inferio
rē regionē in multitudie absq3 segregatōe: ꝛ gnānt ven-
ti: si āt segregant ptes pp caliditatē ꝛ friditatē: tūc gnāt
salsedo maris: ꝛ infectio terre: sȝ si steterit supra terrā abs-
q3 repulsiōe vētoꝝ vbi itraret terrā ꝛ ꝯgreget fit terremo
tus: ꝛ subuersio ptiū terre. Cū g nō plib⁹ modis fiāt ppe
ipressiōes ignite. pȝ vitas ꝯnis. ¶ 3^a ʒ. Oiuȝ ipressionū 3^a ʒ
iflāmatarū mā disponēs e hūidū aereū ꝛ vnctuosuȝ. pȝ: ex lec. z
qꝛ ipressio tal' ignita nō nutrit: nec ꝯseruat nisi in mā hu
mida hūiditate aerea: qꝛ hūiditas aq̄a extinguit ignē: ꝛ
pbibet iflāmatiōeȝ: vēt⁹. n. nō iflāmat: lȝ sit exala^o cala
ꝛ sicca: qꝛ deficit ab hūiditate aerea vnctuosa: ꝛ pp h se-
pe i cimiterys ꝛ sub patibulis appēt iflāmatōes p̄^a vl' z^a
hora noctis: qꝛ de die sol facit fumare a corpib⁹ mortuo
rū mām vnctuosaȝ ipaȝ iflāmādo: quā iflāmatiōeȝ reti
nēt p aliq̄ ptē noctis: ꝛ tūc pp friditatē noctis h mā in
grossat ꝛ mouet deorsuȝ. ¶ 4^a ʒ. Vapor ꝛ exala^o sūt de 4^a ʒ
nā eloꝝ accn̄talr: ꝛ nō forālr. p̄^a ps pȝ: eo q exala^o q̄ ad
q̄litatē motiuā est de nā ignis: ꝛ q̄ ad q̄litatē alteratiuā
siccitatis de nā est terre: qꝛ eleuat a terra: vapor āt q̄ ad
q̄litatē motiuā e de nā aeris: ꝛ q̄ ad alteratiuā ex pte hu
miditatis e de nā aq̄: ꝛ sic isti fumi dn̄r cōiter de nā ter-
re ꝛ aq̄ ꝛ nō aeris ꝛ ignis: h est p respcm̄ ad gnōnē istoꝝ:
fiūt aūt imediate ex terra ꝛ aq̄: ꝛ nō ex alys elis. z^a vo
ps declat: qm̄ for^e subales terre ꝛ aq̄ nō pn̄t eē sub tanta
raritate q̄nta e raritas vapoꝝ ꝛ exalationū: vt colligit ḋ
itentiōe Ar. z^o de ge. ꝛ ꝯfirmat: qꝛ fumus eleuatus a li- T.c.16.
gno nō est subalr lignū: nec fumus eleuat⁹ ab oleo e sub-
stātialr oleū. g pifomiter fumus eleuatus a terra nō est
subalr terra: nec fum⁹ eleuat⁹ ab aq̄ e subalr aq̄.

Contra p̄dicta argr. Et p̄ q vapor ꝛ exala^o n̄ sūt: qꝛ p̄^m
nō sūt simplicia p 4^or ꝯnē: nec mixta qꝛ n̄
fiūt nisi ex duob⁹ elis: vt patuit. g. pȝ ꝯn̄a: qꝛ vapor cū sit
corp⁹ nāle: ꝛ silr exala^o oȝ qōlȝ istoꝝ eē simplex vel mix
tū. ¶ z^o argr: q nō sunt mae ipressionū: qꝛ tūc plēs for^e z^m
subales totales eēnt sil' in eodē aiato: ꝯn̄s falsuȝ: ꝛ pbat
ꝯn̄a: qꝛ eēnt sil' for^a vaporis ꝛ for^a grādinis: aut for^a exala
tiōis: ꝛ for^a coruscatiōis. ¶ 3° argr: q ex his nihil gnāt 3^m
in aere: qꝛ tūc eēt penetratio dimēsionū: eo q seiuicē pe
netrarēt aer ꝛ vapor: aut aer ꝛ exala^o. ¶ 4° ar: q vapor ꝛ 4^m
exala^o sūt subalr terra ꝛ aq̄: qꝛ dato oppo^to: seq̄t q nullū
elm̄ pōt imediate ex terra vl' ex aq̄ gnāri: ꝯn̄s e ꝯ phm̄. t.c.24.
z^o de ge. ꝛ pȝ ꝯn̄a: qꝛ itroducta certa calitate i terra pdu
cet exala^o: ꝛ itroducta aliq̄ calitate i aq̄ gnābit vapor: ꝛ
ꝯfirmat ab expiētia: qm̄ vapor p solā igrossatōeȝ est aq̄
māifesta: coopto. n. vase i q̄ sit aq̄ cala mouent vapores
ad cooptoriū g ꝯgregati ꝛ igrossati sunt aq̄. Silr argētū
viuum in vase coopto euaporat si fuerit expositū igni ꝛ
absq3 noua alteratiōe p ingrossatiōeȝ fumi eleuati ꝯuer
tit in argentū viuuȝ.

Ad primū dr̄: q vapor ꝛ exala^o sunt mixta ꝛ ipse Ad p̄^m
cta: qꝛ cito fiūt ex elis: ꝛ cito i illa resoluūt: ꝛ lȝ mā alte-
ratōis nō sit nisi terra vl' aq̄: tn̄ oia elta vtualr ꝯcurrūt:
cū i q̄lȝ tali fumo sint 4^or q̄litates: ad q̄s iclinat nā illi⁹.
¶ Ad z^m dr̄: q qn̄ ex vapore gnāt nix grādo vel pluuia: Ad z^m
tūc corrūpit for^a subal' vaporis: ꝛ ita corrūpit for^a subal'
exalatōis i gnōne comete ꝛ coruscatiōis: qn̄ āt ex vapo
re fit nubes vl' caligo: tūc nō gnāt noua for^a subal': qꝛ va-
por a nube ꝛ caligie solū accn̄talr dr̄t: sic ēt nō corrūpit
exala^o in gnōne vēti: eo q vent⁹ est exala^o cala ꝛ sicca. p̄ Lect.z.
metheo. ¶ Ad 3^m dr̄: q nō e penetratio dimēsionū: qꝛ lȝ Ad 3^m

vapor ⁊ exala᷒ misceaꝛ in aere:nõ tñ penetrãt illũ:ƺ ce/
Ad 4ᵐ dit ĩ aduẽtu istoꝝ.⁋ Ad 4ᵐ negaꝛ ꝯña:qꝛ põt eẽ tã for/
tis actio ĩ terra ⁊ ĩ aq̃ ꝙ ex his gnãbuꝛ elta : ⁊ nõ mixta:
⁊ pmaxie ſi iſluẽtia gnãtiua eſti erit fortior q̃ȝ gnãtiua
mixti. ⁋ Et ad ꝯfirmatõeȝ dꝛ ꝙ vapor ĩ meᵃ regiõe nõ
põt ꝯuerti ĩ aquã niſi ꝑ alteratõeȝ ꝓuiã friditatis. Jn va
ſe aũt nõ aſcẽdit ad cooꝑtoriũ niſi eleuãdo ſecũ aliquas
guttulas aq̃ q̃ poſtmodũ ꝯgregate ſunt aq̃ mãifeſta : ⁊ ſi
vapor ꝯuertiꝛ ĩ aquã:ħ nõ eſt ꝑ ſolã ĩgroſſatõeȝ:ƺ ꝑ alte
ratiõeȝ ꝓuiã hũiditatis q̃ ĩtẽdiꝛ fugiẽdo ꝯriũ.ſ.ſiccitatẽ
reptã in cooꝑtorio:⁊ ita videꝛ ad expientiã argẽti viui.
Ex ꝓdictis ſeqꝛ ꝙ vapor ⁊ exala᷒ nãlr mouenꝛ ſurſum a
ꝓn᷒ ĩtriſeco:⁊ nõ ſolũ ab extriſeco: eo ꝙ cuiuſƺ iſtoꝝ for
ma ſubalis determĩat ſibi tãtã leuitatẽ q̃ ſurſuȝ moueꝛ:
⁊ ſi aliqñ dixi hec moueri ab extrinſeco nãlr ⁊ nõ ab in/
triſeco ſecut᷒ ſuȝ modũ cõeȝ dicẽtiũ vaporẽ ⁊ exalatõeȝ
eſſe ſubalr terrã ⁊ aquã. Caplm. V.

Q Uia dictuȝ eſt de mã ĩpreſſiᵐ. ꝯñr ẽ dõȝ de alys
cãis ĩcipiẽdo ab ĩpreſſiõib᷒ ignitis : q̃rũ
pᵐ exala᷒ ẽ mã. ⁋ Et iõ eſt ꝓ nõnᵐ: ꝙ trib᷒
cãis ĩpreſſio ignita appȝ magna: ⁊ ꝑ opᵐ
vꝛ pua. Pria cã ẽ magnitudo exalatiõis
ſm aliq̃ȝ dimẽſionẽ : aut ſƺ duas vl oẽs.
Lect.z. zᵃ ẽ iflãma᷒ toti᷒ exalatõis ſil:cũ.n.ſucceſſiue iflãman
tur ꝑtes ꝑtc ꝓore diſparẽte añq̃ȝ iflãmeꝛ poſterior ĩpreſ/
ſio:illa pua vꝛ. 3ᵃ cã ẽ ꝓpingtas exalatõis ad nos.nã co
meta eſt maior q̃ȝ aliq̃ flãma apud nos:⁊ tñ ꝑꝑ diſtãtiaȝ
zᵐ appȝ pua ſtella:ſic plãete ⁊ alia aſtra ⁊c. ⁋ z᷒ nõnduȝ:ꝙ
exala᷒ aliqñ ĩcludiꝛ in ꝯcauitatib᷒ terre: ⁊ tunc ſi fuerit
pauca calefacit aq̃s puteales:ſi ãt multa facit terremo/
tũ. Aliqñ ãt moueꝛ ad iferiorẽ regionẽ aeris: taȝ ꝓpe q̃ȝ
diſtãter. Si ꝓpe: tũc ꝯtingit ꝑꝑ friditatẽ mãm multã ⁊
vnitã iflãmari:⁊ vꝛ dom᷒ ardẽs : pauca aũt appȝ cãdela
ardẽs:vt ĩ cimiterys ⁊ ſub patibul:ac ſuꝑ malos nauiuȝ:
⁊ pluries ſuꝑ capita ⁊ aures equorũ : imo ẽt ſuꝑ capita ⁊
hũeros hoiuȝ:gb᷒ leuiter adherẽt hꝫ iflãmatõẽs:⁊ mul/
totiẽs ex ſudore hois calidi ⁊ velociter moti ꝑꝑ hũidita
teȝ viſcoſaȝ gnãnꝛ hꝫ impſſiões : q̃ cãdele ardẽtes vñr:
remote aũt in eadẽ ĩfima regiõe ꝓpc ſuꝑiorẽ exalatiõis
ꝓpellũꝛ a frido illi᷒ meᵉ regiõis:⁊ iflãmaꝛ vna poſt reli/
quã:⁊ appẽt ſtelle cadẽtes. Si vo exala᷒ ſit mlta retinẽs
iflãmatõeȝ appȝ magᵃ flãma:⁊ ſi oblõgaꝛ hñs conuȝ dꝛ
lãcea ardẽs:curua aũt draco flexuoſus : ſi nõ hȝ conũ dꝛ
colũna ardẽs. Aliqñ aũt exala᷒ moueꝛ ad mediã regio/
nẽ aeris:⁊ ibi iflãmata gnãt tonitrua.fulgura.⁊ cõruſca/
tiões. Aliqñ aũt moueꝛ ad ſupremã regionẽ:⁊ tũc ſi fue/
rit mã mlta ſm oẽm dimẽſionẽ diu retinẽs iflãmatõeȝ
a ſpa ignis dꝛ cometa:⁊ ſi fuerit mã oblõga hñs conũ ſu
peri᷒ diceretꝛ lãcea ardẽs retinẽdo ꝑ tps flãmã ĩ ſingl
ꝑtib᷒:ñ retinẽdo ãt diceꝛ lãcea cadẽs: ⁊ ſi ñ hũerit conũ
retinẽdo flãmã diceꝛ colũna ardẽs: nõ retinẽdo aũt di/
ceꝛ ſtella cadẽs. Ubi aũt iſta exala᷒ hȝ nodos: ita ꝙ aliq̃
ꝑtes eẽnt multũ dẽſe ⁊ itermeᵉ multũ rare : ⁊ ſtatiȝ vna
ꝑte iflãmata alia deſinat iflãmari : tũc dicenꝛ ſtelle ſal/
tãtes ſi nõ appȝ aliq̃ iflãmatio in ꝑtib᷒ raris:appẽte aũt
inflãmatiõe in eiſdẽ ꝑtib᷒:ƺ remiſſa vocarenꝛ capre ſal
tãtes:qꝛ vbi eẽnt ille remiſſe iflãmatões apperẽt pedes.

pᵃ ꝯ ex lec. z H Is itellectis ſit ħ ꝓᵃ ꝯ. Jmpſſiones ignite hñt
cãm effectiuã ⁊ finalẽ. pᵃ ps pȝ:
eo ꝙ calitas eſt cã effectiua taliũ ꝑ ſe : lȝ friditas iterdũ
poſſit eẽ cã ꝑ accñs.ſ.ꝑ ãtipiſtaſiȝ. zᵃ ps declaraꝛ : eo ꝙ
iſta fiũt ꝑꝑ gnõnẽ mixtoꝝ ꝑfectoꝝ cũ ĩꝑfecta ad ꝑfecta
finalr ordinenꝛ:fiũt etiã ad ꝓnoſticãduȝ futura:qꝛ ſm
mltos nãles magn᷒ diſcurſus ſtellaꝝ ĩ aliq̃ ꝑte celi deſi
gnat magnitudinẽ vẽtoꝝ:⁊ ꝯñr ꝓcellaꝝ ⁊ tẽpeſtatũ ma
ris:magne aũt flãme ſignãt bella ⁊ mortalitates futu/
ras:ƺ cãdele appẽtes ſuꝑ malos nauiũ denotãt trãqlli/
tatẽ. ⁋ zᵃ ꝯ. Jmpſſiões ignite dĩnt magnitudine colore zᵃ ꝯ
⁊ figᵃ. pᵃ ps pȝ : eo ꝙ de nocte interdũ gnãꝛ tãta flãma
ꝙ vꝛ dies:iterdũ aũt pua. zᵃ ps ẽ nõ : eo ꝙ flãma aliqñ
appȝ rubea.ſ.qñ ẽ mã dẽſa cũ mlta accẽſiõe:aliqñ ãt q̃ſi
alba:qñ mã ẽ rara cuȝ remiſſa accẽſiõe. 3ᵃ ps ẽt declaꝛ:
eo ꝙ aliq̃ ĩpreſſio ignita vꝛ circlaris figᵉ:vt cometa:aliq̃
triãglaris:vt exala᷒ hñs conũ:aliq̃ ãt q̃drãglaris:vt iflã
matio colũnarl:q̃re. ⁋ 3ᵃ ꝯ. Jmpſſiões ignite dĩnt motu 3ᵃ ꝯ
loco ⁊ tꝑe. pᵃ ps pȝ:qꝛ aliq̃ moueꝛ ſurſuȝ ⁊ aliq̃ deorſuȝ:
aliq̃ lateralr:aliq̃ q̃ſi ſaltatiue faciẽdo ꝑ motũ ſonũ ĩ ae/
re. Jtẽ aliq̃ ſũt ita facilr mobiles ꝙ hoies illas capere nõ
pñt manib᷒:eo ꝙ ꝑ motũ man᷒ ꝯtiue elõgãꝛ : ⁊ ex ħ aliq
hoies iſeq̃ntes illas ꝑdiderũt vias:⁊ aliq cadẽtes in aq̃
ſubmerſi ſꝛ:q̃dã vo ab illis ĩterfecti ſũt ꝑꝑ venenoſitatẽ
quã hñt aliq̃ illarũ. zᵃ ps ẽt pȝ:qꝛ aliq̃ ĩ terra fiũt:aliq̃
in ĩfima regiõe aerl:aliq̃ ĩ meᵃ:⁊ aliq̃ ĩ ſuꝑma. 3ᵃ ps de/
claraꝛ:qꝛ pleſ fiũt ĩ autũno q̃ȝ ĩ vere ĩ hyeme:⁊ ĩ eſtate:
in hyeme.n.nõ fiũt niſi raro:qꝛ ꝑꝑ aq̃ſitatẽ ⁊ defectũ ca
loris terreſtris ñ ſit fuma᷒ ex terra. Jn vere ẽt male fiũt
ꝑꝑ ꝑticipatõeȝ aq̃ſitatl. vñ lȝ mlte exalatiões vnctuoſe
eleueꝛ:ille tñ nõ ſũt digeſte nec ſufficiẽter cale:q̃re nõ ſe
iflãmãt. Jn eſtate ãt qꝛ exala᷒ ẽ ſufficiẽter cala ⁊ ſicca: ⁊
meᵃ regio aeris ſufficiẽter frida.iõ ibi fiũt fulgura ⁊ cor
ruſcatões:ĩ regiõe ãt iferiori nõ fiũt:qꝛ nõ in die ꝑꝑ mul
tã calitatẽ:nec de nocte ꝑꝑ breuitatẽ: rõne cui᷒ nõ gnãꝛ
ſufficiẽter friditas ĩtẽdẽs ꝑ ãtipiſtaſiȝ exalatõeȝ. Sȝ in
autũno terra ſufficiẽter fumat ex caliditate eſtatis:⁊ no
ctes ſũt ſatl lõge faciẽtes friditatẽ ꝓuocãtẽ iflãmatõeȝ
.ſ.ꝑ ãtipiſtaſiȝ. Jtẽ inflãmatões fiũt de die ſic de nocte:
nõ tñ apparẽt de die:ſic nec aſtra ꝑꝑ lumẽ ſolis qd ẽ ma/
ius:iterdũ ãt appẽt ĩ die ꝑꝑ magnitudinẽ : de nocte aũt
meli᷒ appent nõ lucẽtib᷒ lũa ⁊ aſtris:qꝛ iterdũ ꝑꝑ lumẽ
illoꝝ nõ appẽt iflãmatões. Jtẽ ĩpreſſiões ignite ſupre/
me regiõis diuti᷒ durãt q̃ȝ alie aliaꝝ regionũ vt cõete:⁊
rõ:qꝛ exalatões ſi nõ ſũt valde magne ⁊ gſſe: ⁊ difficilter
iflãmabiles:nõ pñt trãſire mediã regionẽ.iõ difficulter
iflãmabiles trãſeũt ⁊ ignite diu retinẽt iflãmatõeȝ:faci
liter ãt iflãmabiles ñ trãſeũt:ƺ aut reꝑcutiũꝛ iferi᷒:aut
iflãmaꝛ ĩ meᵃ regiõe:q̃rũ iflãma᷒ modicũ durat: tñ ſm
magl ⁊ min᷒. ⁋ 4ᵃ ꝯ. Oẽs ĩpreſſiões ignite ſꝛ eiuſdẽ ſpe 4ᵃ ꝯ
ciei ſpãliſſime.pȝ:qꝛ cãe effectiue ſꝛ ſẽꝑ eedeȝ ĩ ſpẽ:⁊ mã
ſẽꝑ ẽ eadẽ ĩ ſpẽ:⁊ diſpões ſꝛ eedẽ ĩ ſpẽ:vt calitas ⁊ ſicci/
tas.g̃.⁊ ħ voluit pħs.ꝓ metheo.di. ꝙ tales ĩpreſſiões nõ Lect.z.
dĩnt niſi noialr:aut ſƺ magl ⁊ min᷒.vñ ꝯcedẽdũ ẽ ꝙ oẽſ
ſꝛ eiuſdẽ ſpẽi cũ igne. ⁋ Ex ꝓdictl ſeqꝛ ꝙ oẽs ille ĩpreſ/
ſiões nãlr fiũt:eo ꝙ agẽtia effectiua tã vlia q̃ȝ ꝑticlaria
nãlr ꝯcurrũt ad ꝓductõeȝ illaꝝ:⁊ ſilr mã alteratõis:ex
gb᷒ iſta fiũt:ingt.n.Cõmẽta.zᵒ phy.ꝙ nulla ſpẽs vniuer c.83.84
ſi ſit violenter vel a caſu. z.85.
Cõtra ꝓdcã aꝛ. Et ꝓ ꝙ ñ oẽſ ĩpſſiõeſ ignite ſꝛ eiuſdẽ pᵐ
ſpẽi:qꝛ alia ẽ mã comete:⁊ alia galaxie.ſilr alia ſꝛ agẽtia
ĩpſſioᵐ meᵉ ⁊ ſuꝑme regiõis: ſẽꝑ loq̃ndo ĩ alietate ſpeᶜᵃ.
g̃ ẽt effect᷒ diuerſificãꝛ ĩ ſpẽ.aᵒʳ pȝ:qꝛ cõeta ẽ ĩ nã eltari:
⁊ galaxia ĩ nã celi.hᵒʳ vo ẽ clara:eo ꝙ ĩpſſionũ ſuꝑme re
giõis agẽs ẽ calitas:⁊ meᵉ agẽs ẽ friditas. ⁋ zᵒ mi᷒ dĩnt zᵐ
duo cõete q̃ȝ cõeta ⁊ cõruſca᷒:ƺ duo cõete dĩnt nuõ.g̃ co
meta ⁊ coruſca᷒ dĩnt pl᷒ q̃ȝ nuõ:⁊ ꝑ ꝯñs dĩnt ſpẽ. ⁋ Cõ/
firmaꝛ:aer ⁊ ignis dĩnt ſpẽ:qꝛ ñ pñt moueri ad eũdẽ lo/
cũ:ƺ cõruſca᷒ ⁊ cõeta ñ pñt moueri ad eũdẽ locũ. g̃ dĩnt
ſpẽ. ⁋ 3ᵒ aꝛ:ꝙ impſſiões ignite ñ fiũt nãlr: tũ qꝛ fiũt ab 3ᵐ
agẽte extriᶜᵒ.vt pȝ ĩductiue:tuȝ qꝛ fiũt a caſu:qꝛ fiũt a cã
ꝑ accñs eꝝ ſẽꝑ ⁊ freq̃nter:tũ qꝛ fiũt violẽter:eo ꝙ violẽ/
ter pelliꝛ a fridiᵗᵉ aerl meᵉ regiõis exala᷒ ex q̃ gnãꝛ ĩpreſ
ſio ignita. ⁋ 4ᵒ aꝛ:ꝙ nõ nãlr fiũt in aere:qꝛ tales ĩpſſio/ 4ᵐ

nes ſꝫ de nã ignis.ḡ ſi nãlr fiūt in aere:pꝫ ꝯña triplr. p°: qꝛ aer nõ ē loc⁹ nãlis ignis. 2°: qꝛ tūc ðberēt ibi nãlr manere:qđ ē falſū. 3°:qꝛ fierēt ab aere:qđ iteꝝ ē falſū:qꝛ aer poti⁹ ex exalatiõe deberet gnãre aerē ꝙ̄ ignē.

Ad p^m Ad pͥmū dr̄.ꝯcedendo ꝙ cometa ⁊ galaxia non ſūt eiuſdē ſpēi:ſꝫ negat ꝙ galaxia ſit īpreſſio ignita.de cãis āt efficiētib⁹ dico ꝙ ſēp caliditas ē p ſe cã effectiua īflãmatiõis.Qꝛ āt ī media regiõe ſit frigiditas cã effectiua. h̄ eſt cã p accñs: ⁊ p antipariſtaſim

Ad 2^m ❡ Ad ſcđꝫ negef ꝯña:qꝛ ſic nõ ſeqꝰ .min⁹ dr̄nt duo ignes ſūmi ꝙ̄ vn⁹ ſūm⁹:⁊ vn⁹ remiſſus.ſꝫ duo ignes ſūmi dr̄nt nūero. ergo ignis ſūm⁹:⁊ ignis remiſſus dr̄nt plus ꝙ̄ numero.ꝯueniētia.n.⁊ dr̄ia nūeral̄ nõ ꝯſiſtūt in īdiuiſibili: ſꝫ dicūt mai⁹ ⁊ min⁹.❡ Et ad ꝯfirmationeꝫ dr̄ ꝙ ignis ⁊ aer nõ dr̄nt ſpē:qꝛ nõ pñt moueri ad eūdē locū: quia tūc ignis ſūm⁹ ⁊ ignis remiſſus differrēt ſpē: ſꝫ qꝛ ſꝫ a cauſis īmediate diſtīct̄ ſpē.mõ īpſſiões ignite ſunt īmediate a cãis eiuſdeꝫ ſpēi.īpreſſio tñ medie regiõis moueret̄ ad ſupmã regionē ſi nõ hr̄et īpedimētū.

Ad 3^m ❡ Ad tertiū dr̄: ꝙ lꝫ īpreſſiões fiāt ab agēte extrīſeco.tñ nãlr fiūt: qꝛ paſſū: qđ ē mã ꝯfert vim.⁊ ſi ille q̄ fiūt ī media regiõe fiāt a caſu re^ꝰ friditat̄.tñ reſpcū caliditatis fiūt nãlr.⁊ p ſe.Deīde dr̄.lꝫ exala⁹ violēter pellit̄.tñ gnãtio īpreſſiõis ex illa ē nãlis:cū fiat tã a pn° īt'iſeco ꝙ̄ extrīſeco paſſo ꝯferēte vim.

Ad 4^m ❡ Ad q̄rtū negat̄ ꝯña. Et ad ꝓbatõeꝫ dico p° ꝙ ſic rane nãlr gnãnt̄ ī aere:ſꝫ aer nõ ſit loc⁹ nãlis ipſaꝝ: ita ⁊ īpreſſiões. 2° dico:ꝙ ſic rane nõ manēt nãlr ī aere:ſꝫ ibidē nãlr gnãnt̄:ita ⁊ īpreſſiões. 3° dico:ꝙ īpreſſiões ignite medie regiõis fiūt ab aere mediãte ſua friditate p antipariſtaſim.Qꝛ aūt aer nõ ꝯuertit exalatõeꝫ ī ſui mãꝫ.h̄ eſt rõne ītenſioris caliditat̄.q̄re ⁊c̄. Capłm. VI.

Lec.3 De qua natura ſint cometa ⁊ galaxia.ſilr hyat⁹ ⁊ voragies pp opinãtiũ diuerſitatē: vt hꝫ videri p metheo.ē īuꝝ p̄dicta ad illoꝝ ðclaratiõeꝫ dđꝫ.

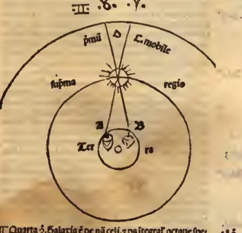
p^m. ❡ Et iđ notãdū p°:ꝙ celū aliqñ appꝫ pforatū vna aptura ꝓfūda.q̄ ſi ſit parua ⁊ obſcura dr̄ hyat⁹. ⁊ ſi magna dr̄ vorago.h⁹ āt cã mãlis ē exala° admixta vapori ī aere. cã aūt efficiēs ē triplex.ſ.caliditas exalatiõis ꝯburēs vaporē.⁊ friditas medie regiõis illūꝫ ꝯdēſans:⁊ lumē ſolis vl̄ alteri⁹ aſtri illuminãs ptes extremales magl̄ ꝙ̄ cētrales pp maiorē denſitatē ī medio ꝙ̄ ī extremis. hyat⁹ igit̄ ⁊ vorago nõ ſūt ī celo: ſꝫ ſūt appētie ī media regiõe ex cã dicta.Qꝛ aūt apparēt eē ī celo.h̄ ē rõne diſtãtie īter obm ⁊ potētiã.

2^m ❡ 2° notãdū ꝙ celū hꝫ aliq̄s ptes dēſiſſimas:⁊ aliq̄s rariſſimas:⁊ aliq̄s ītermedias nõ multū raras:nec mltū dēſas.q̄ꝝ dēſiſſime mltū illuminãt̄ a ſole: ⁊ videt̄ rubei coloris:rariſſime minꝰ illuminãt̄ a ſole: ⁊ vident̄ aꝗrei coloris.⁊ pmaxime exñte ſerenitate. Intermedie aūt mõ medio illuminant̄ a ſole:⁊ videt̄ albi coloris.eſt ḡ vna portio celi mltū lõga apparens albi coloris:que dicit̄ galaxia.i.via lactea:ſm Ariſt.

le.2.⁊3 p^a ꝯ His pͥmiſſis ſit h̄ p^a ꝯ.de nocte exñte ſerenitate apparēt aliq̄ꝫ hyat⁹ ⁊ voragies. ꝓbat̄:qꝛ cãe apparētiū taliū aliq̄ꝫ ſūt exñte ſerenitate. ḡ ⁊ effect⁹.añs pꝫ:qꝛ ſerenitas nõ ē ſimplr̄ puatio nubiū: ſed mltaꝝ ⁊ magnaꝝ:ſic trãq̄llitas nõ dic̄ puationē oiūꝫ vētoꝝ:ſꝫ magnoꝝ ⁊ tēpeſtatū.De die āt nõ apparēt hyat⁹ ⁊ voragies pp p̄ſentiã maior̄ lumis.❡ Ex iſta ꝯne pꝫ red dicã q̄re exñte ſerenitate qñ apparēt īflãmatiões.⁊ non de tonitruo.aliqñ audit̄ ſon⁹ q̄ſi vox tonitrui vl̄ tube.aliqñ ſic fractio arboꝝ:⁊ aliqñ ſic voces hoiūꝫ vel beſtiaꝝ. vbi dr̄ ꝙ h̄ ſoni ſiūt ex colliſiõe exalatiõis cūꝫ vapore: vt qñ ſubtilis exala° īcludit̄ ī vapore ſubtili ꝯpſſa petit exitū:⁊ cauſat̄ ſon⁹:ſic qñ ferꝝ ignitū īt'mdit̄ ī aquã: varietates aūt ſonoꝝ ſiūt ex varietate colliſionū ad h̄ ꝯcurrēte ſpãli ꝯſtellatiõe.ſic.n.ī grãdinib⁹ fiūt diuerſe figure ex ꝯſtellatiõib⁹:ſic ex eis fiūt ſonoꝝ modulatiões diuerſe.

❡ 2^a ꝯ.Cometa ē exala° ignita de nã eltari. p° ps pꝫ: qñ cometa nõ ē ignis:nec aer cū ſit mixtū īperfectū: nec vapor:cū nõ aſcēdat ad tãtã altitudinē.ḡ ē exala° ignita. pꝫ ꝯña:qꝛ nõ videt̄ eē aliđ. 2° vo ps ſic ðclarat̄. cometa ē de nã celi:vl̄ de nã eltari:ſꝫ nõ ē de nã celi.ḡ ē ð nã eltari.pꝫ ꝯña cū maiori.⁊ mior declarat̄.qꝛ nlla ps celi gnãtur vel corrūpitur. pmo celi. ſed q̄libet cometa generatur:vl̄ corrūpit̄.ḡ ⁊c̄. 2^a ꝯ

❡ 3^a ꝯ.Nõ ē poſſe duos hoies eūdē cometã videre ī eodē loco celi.ꝓbatur.qꝛ ſint a.⁊ b.duo oculi hoiūꝫ:a q̄b⁹ ptrahũt̄ linee viſuales p cētꝝ comete vſq̄ ad octauã ſperã.⁊ ſeqꝰ ꝙ ille linee ſe īterſecãt terminate per diuerſa pūcta celi:que pūcta ſi ponãtur c.d.ſequtur ꝙ a.oculus videt c. ⁊ non d. ⁊ b.oculus videt d.⁊ non c.ita ꝙ oriētalib⁹ cometa apparet in occidēte:⁊ occidētalib⁹ idem cometa videtur in oriēte.quare ⁊c̄. T.c.22 ⁊.102. 3^a ꝯ

❡ Quarta ꝯ.Galaxia ē de nã celi.⁊ ps itegral̄ octaue ſpere. 2° ps eſt nota,p p° pte:qꝛ nullibi appꝫ: niſi ī 8ª ſpera. 4^a ꝯ Lec.5.
Sꝫ p° declarat̄ :qꝛ galaxia ē īpreſſio ſupme regiõis ſic cometa.vl̄ de nã celi.ſꝫ nõ eſt pmū.ḡ ē ſcđꝫ.pꝫ ꝯña cū maiori.mioꝝ arguo. qm̄ ſi galaxia eēt īpreſſio ſupme regiõis aeris:tūc hoib⁹ ī diuerſis regiõibus exñtib⁹ appēret ſub diuerſis ptib⁹ celi.pꝫ ꝯña ex 3ª ꝯne:ſꝫ ꝯña ē falſū:⁊ ꝯ experiētiã:qꝛ oriētalib⁹ ⁊ occidētalib⁹ appꝫ galaxia ī eodē pūcto celi ī q̄ īterſecat gemios.⁊ ſilr ꝯtigit de oppo^{ta} pte codiaci:vl̄ capcõni:vbi iteꝝ galaxia īterſecat codiacū.Idē ēt dr̄ ð alijs ſtell̄ celi.iux̄ q̄s appꝫ pars galaxie.

p^m Contra p̄dcã ar̄.⁊ p° ꝙ ð nocte ñ ðbēt appere hyat⁹ ⁊ voragies:qꝛ tūc color poſſꝫ meli⁹ appere ī tenebr̄ ꝙ̄ ī luīc.ꝯña ē ꝯ phꝫ 2°.de aīa.⁊ pꝫ ꝯña:qꝛ tales īpſſiões viñr ð nocte.⁊ nõ ð die.imo ſeqꝰ ꝙ viſus decipet̄ circa ꝓpꝰ obꝫ:qđ ē ꝯ phꝫ ibidē.⁊ pꝫ ꝯña:qꝛ ſēſus viſ⁹ iudicat hyat⁹ ⁊ voragies eē apturas ī celo:⁊ ñ ē ita. T.c.67 ⁊.73. T.c.63 ⁊.141.

2^m ❡ 2° ar̄:ꝙ cõeta ñ ſit exala° ignita:qꝛ aut ē pauca.⁊ ſic ſtatī ꝯſumit̄: aut ē mlta.⁊ ſic tota cito accēdit̄ .⁊ p ꝯña cito ꝯſūit̄: qđ ē ꝯ experiētiã:imo ñ ðberet ꝯtīue appere circlar̄ figꝰ:ſꝫ variare figurã ad modū lūe q̄ ad ſuū lumē.

3^m ❡ 3° ar̄:ꝙ cometa nõ ē de nã eltari:qꝛ elã nõ mouent̄ niſi motu recto.co

meta autē motu circulari:ꝛ ſi dr̄ ꝙ ignis mouet̄ ēt motu
circulari.de cuiꝰ nā̄ ē cometa. Querat̄ ḡ tūc q̄re cometa
Lec.3 nō vlteriꝰ aſcēdit vſqꝫ ad eſtꝫ ignis. Itē Ar.p̊ metheo. di
cit ꝙ qdā planete viſi ſūt facere ſibi comas. mō planete
4m ſūt ō nā̄ celi. ¶ 4ᵒ ar̄.ꝙ galaxia ſit ō nā̄ eſtari:qꝛ vna me
dietas galaxie ē dupla ad aliā:ſm Ar.p̊ metheo.ſꝫ talis
diſproportio nō videt̄ eē niſi rōne difformis exalatiōis.
Lec.5. ḡ.Itē Ar.dic̄ expſſe p̊ metheo.ꝙ galaxia ē ō eadē nā̄ cū
cometa.vn̄ argr̄ ſic.vna ſtella pōt leuare tantā materiaꝫ
ꝙ apparebit cometa.ergo plures ſtelle poſſunt tantū ele
uare:ꝙ apparebit galaxia.

Ad pm **Ad primū** negat̄ ꝯn̄a:qꝛ lꝫ tales ipreſſiōes videā
tur de nocte.h̄ ē in lumine aſtrorum: ꝛ in
lumie icorꝑato illis:ḡ vident̄ rubei coloris.ꝛ h̄ ꝑꝑ denſi
tatē exalatōis mixte cū vapore.ꝛ iſta de cā ꝯtigit lunā ꝛ
ſtellas qn̄qꝫ apparere ſanguiei coloris.quia tūc exalatio
aduſta ponit̄ iter viſuꝫ ꝛ lunā vl̄ ſtellas:ꝯſili ēt cā mane
ꝛ veſpe appet ſol aliqn̄ rubeꝰ.ꝙ aūt nō videt̄ de die dcm̄
ē:qꝛ maiꝰ lumē offuſcat minꝰ:nec eſt icōueniēs ꝙ ſenſus
2.a.63.ꝛ decipiat̄ circa ꝓpriū obm̄. ¶ Et ad pbm̄ r̄ndet̄ ꝙ itelle
14.i. xit i determiata ꝛ ꝓportiōata diſtātia.mō diſtantia iter
Ad 2m viſuꝫ ꝛ byatꝰ vl̄ voragies ē nimis magna. ¶ Ad ſcðꝫ dr̄
ꝙ mā̄ comete ē multa:nō tn̄ cito ꝯſumit̄ nec diſparet cir
cularis figure:qꝛ ꝑꝑ ꝯtinuū fluxū exalationū aſcēdētiuꝫ
q̄ta ē deꝑditio ꝑ iflāmationē:tāta ē reſtauraꝰ: ita ꝙ non
tota ſil̄ accēdit̄:nec tota ſil̄ ē ibi.recte ſic̄ flāma lāpadis:
vl̄ cādele q̄ ꝯtinue appet eq̄ magna vſqꝫq̊ totū oleū ꝯſu
Ad 3m mit̄. ¶ Ad tertiū dr̄ ꝙ lꝫ eſta nō moueāt̄ niſi vno motu
ab itriſeco ōducta fuga ꝯꝛij:tn̄ pōt moueri nālr ab extri
ſeco circulariter ꝑ ifluētiā celi:vt dcm̄ fuit. q̄ ēt ifluētia
mouet̄ cometa ſil̄ cū aere i ſupiori r̄giōe.Et cū dr̄ q̄re co
meta nō mouet̄ ſurſū vſqꝫ ad eſtm̄ ignis.ex q̊ nō hꝫ ipedi
mētū dr̄:ꝙ ſic̄ oleū ꝯtiue deſcēdit vſqꝫ ad eſtꝫ aq̄:i q̊ ē gra
uitas eiuſdē ſpēi cū grauitate ſua: ac ēt itēſior: ita exalaꝰ
ꝯtiue aſcēdit ſurſū vſqꝫq̊ repit in ſupma regiōe aeris le
Lec.3 uitatē maiorē ſua ꝑ actiōeꝫ ignis l ꝑtē illā. ¶ Et ad pbꝫ
dico:ꝙ loq̄bat̄ ſm opi.dicētiū corpꝰ comete eē de nā̄ ce
Ad 4m li:comā aūt de nā̄ eſtari. ¶ Ad q̄rtū ꝯcedit̄:ꝙ galaxia ē
de nā̄ celi:cū ſit corpꝰ icorruptibile:nō alr̄ q̄ circulariter
motū.ea āt q̄ ſūt de nā̄ eſtari ſūt corruptibilia:ꝛ motu re
cto mobilia. ¶ Et ad argm dr̄ ꝙ illa diuerſitas magnitu
dinis galaxie nō ē rōne exalatiōis:ſꝫ ꝑꝑ mltitudinē ſtel
Lec.5. larum:ꝛ dēſitatē orbis. ¶ Ad pbm̄ āt dr̄ ꝙ ibi locutꝰ eſt ꝓ
babilr̄ ex itētōe tūc famoſa:aut ꝙ fuit ōfectꝰ trāſlatoris.
Et tūc ad argumentū negat̄ ꝯn̄a: ſꝫ bn̄ ſeq̄t̄ ꝙ plēs ſtelle
ꝓpter lumen ꝛ denſitatem orbis faciunt apparere gala
xiā ꝛc̄.

Capitulum. VII.

Quod cometa ſit ō nā̄ eſtari ex calidaqꝫ et ſicca
ꝯpſone ex illiꝰ ſignatiōe poterit clariꝰ in
ueri. ¶ Et iō notādū p̊: ꝙ comete mlti
pm plr̄ diſtiguūt̄. p̊ magnitudie: qꝛ aliq in
p terdū viſi ſunt magni:vt ſol ꝛ luna.aliqn̄
ſic̄ aſtra notabil̄ apparētie.ꝛ aliqn̄ ita ꝑui
2 ꝙ vix videri potuerūt. 2ᵒ dr̄nt mltitudie:qꝛ aliqn̄ ſoluꝫ
vnꝰ viſus ē.aliqn̄ āt plures.tn̄ cōiter appet vnꝰ: qꝛ cōiter
mā̄ cala ꝛ ſicca ꝯgregat̄ i vnū locū.qn̄ āt ꝯgregat̄ in duo
3 bus locis:tunc fiūt duo comete. 3ᵒ dr̄nt figura:qꝛ hn̄tes
comā ſeu crines:vl̄ radios circūq̄qꝫ dicunt̄ comete. hn̄
tes aūt ſolū aliq̄s dicūtur barbati.hn̄tes vō ſolū vnū di
cunt̄ caudati:hec āt diuerſitas ꝯtingit ex motu regionis
dirūpēte aerē vl̄ ignē.ex q̊ dirūpūt̄ ꝑtes extreme exala
tiōis.ꝯtigit ēt ex diuerſitate motꝰ planete:vt ſtati dicet̄.
4 4ᵒ dr̄nt colore:qꝛ aliqn̄ ſūt candidi:aliqn̄ rubicūdi: qð
ꝓuenit ex diuerſitate mā̄e i raritate ꝛ dēſitate. Iteꝫ aliq

ꝑ totū tp̄s videt̄ eiuſdē coloris.aliq āt diuerſificāt̄ i cla
ritate ꝛ colore ꝑꝑ maiorē vl̄ miorē itēſionē:aut ꝑꝑ maio
rē vl̄ miorē multitudinē mā̄e aduenientis. 5ᵒ dr̄nt motu: 5
qꝛ alij videt̄ aſcēdere:vt qn̄ velociꝰ addit̄ mā̄ q̄ iflāmet̄.
ꝛ aliq deſcēdere videt̄.vt qn̄ velociꝰ inflāmant̄ q̄ adue
niat mā̄ aſcēdēdo. Aliq videt̄ nō moueri ſurſū: nec deor
ſuꝫ qn̄ eq̄ velociter aduenit mā̄:ſic̄ iflāmatio: ꝛ tales nō
hn̄t caudā:ſꝫ comā. Itē q̊ ad alios motꝰ videtur moueri
aliqn̄ motu diurno v̄ſus occaſū.ꝛ h̄ cōiter. tn̄ retardādo
motū:qꝛ virtꝰ celi motiua circulariter ꝯtinue debilitat̄.
ꝛ iō cometa q̄to iferior:tāto magꝰ retardat motū. Aliqn̄
aūt mouet̄ v̄ſus oriētē:aut lateralr̄ v̄ſus auſtrum: vl̄ ſepten
trionē.ꝛ h̄ ē rōne ſpālis ifluētie ab aliq̊ aſtro attrahētis
cometā:ſic̄ magnes ferrum. 6ᵒ dr̄nt loco:qꝛ aliq apparēt al 6
tiores:ꝛ aliq apparēt terre ꝓpigores.ꝛ h̄ ē ꝑꝑ iflāmatio
nē factā aliqn̄ ꝓpinquis:ꝛ aliqn̄ remotiꝰ. Itē aliqn̄ appa
rēt ſub ꝑtibꝰ ſeptētriōalibꝰ celi.ꝛ h̄ ſepe ꝛ ſepiꝰ ꝯtigit ſub
via lactea:raro āt i alijs locis. Aliqn̄ ēt apparēt ꝓpe vnā
aliā ſtellā:ꝛ aliqn̄ nō. 7ᵒ dr̄nt i duratiōe:qꝛ aliqui durāt 7
modicū:ſꝫ ad minꝰ ꝑ ſeptē dies.ꝛ aliq mltuꝫ.ſꝫ ad maiꝰ ꝑ
80.dies.dicūt tn̄ aliq ꝙ ꝑ.6.mēſes:ſꝫ h̄ nō iuenit̄ exꝑtū.
¶ Ex his dr̄ntijs pōt cometarum ſignificatiōes plrīmū va
riari. ¶ 2ᵒ notādū:qꝛ pħi nāles ꝯſiderāt cometā i ſui ſi 2m
gnificatiōe gnālr ꝛ cōiter.vt ꝙ ſignificat vētos:ſiccita
tes:ꝛ bella. Aſtrologi āt ꝯſiderāt ſpāliꝰ.vn̄ Hali ꝯmto vl
time ꝓpōnis cētiloquij Ptolomei di. ꝙ cometa vndiqꝫ
radiatꝰ ſignat iundationē aq̄rum:ſꝫ radiatꝰ vnico radio ſi
gnificat vētos ꝛ magnas ſiccitates. ꝛ h̄ in regno appari
tiōis comete:q ſi appuerit dn̄o illiꝰ regni exn̄te in oriēte
ſignat mortē regꝭ vl̄ p̄ncipis.Si āt dn̄s illiꝰ regni fuerit
in occidēte ſignat aliquē de regno iterfecturum regē. Iteꝫ
ſꝫ aſtrologos nouē ſūt comete.q̊rum p̊mꝰ dr̄ veru.q ē horri p
bilis aſpectu vadēs ꝓpe ſoleꝫ. 2ᵒ dr̄ tenaculū.ꝛ ē q̄ſi ex 2
colore martis:hn̄s iuxta ſe radiū i modū fumi ſubcineri
cij. 3ᵒ dr̄ ꝑtica nō multū lucidus hn̄s radiuꝫ q̄ſſuꝫ. ac ſi 3
poſt ſe ꝑticā traheret. 4ᵒ dr̄ miles.ꝛ ē de nā̄ veneris ma 4
gnꝰ ad modū lune hn̄s radiū lōgū: ꝛ crines ſilr̄ q̊s fūdit
poſt ſe. 5ᵒ dr̄ dn̄s aſcone q ē de ꝯpſone mercurij: cuiꝰ co 5
lor ē ceruleꝰ.ꝛ appꝫ paruꝰ reſpectu aliorum cometarum hn̄s caudaꝫ
lōgā:ꝛ tēdēs radios ſuos i altū. 6ᵒ dr̄ aurora.ꝛ eſt rubeꝰ 6
hn̄s caudā lōgā:minꝰ tn̄ q̄ dn̄s aſcone.ꝛ ē de nā̄ martis.
7ᵒ dr̄ argētū q hꝫ radiuꝫ ad ſilitudinē argēti puriſſimi. 7
cuiꝰ claritas oiuꝫ ſtellarum nocturnaliū claritateꝫ excedit.
8ᵒ dr̄ roſa.ꝛ ē magnꝰ ꝛ rotūdꝰ i q̊ ꝯſpicit̄ facies hoīs.cꝰ co 8
lor mediat iter aurum ꝛ argētū. 9ᵒ dr̄ cometa niger: qꝛ ē ō 9
nā̄ ſaturni ꝛ ad ſilitudinē eiꝰ.ſꝫ ḡ has diuerſitates ꝛ ali
as plēs:iux̄ diuerſos aſpectꝰ ſignorum indicat aſtrologꝰ fu
tura mala.

Dimiſſis ḡ ſpālibꝰ ꝯſideratiōibꝰ veniētes ad itē Lec.4.
tionē Ar. ſit h̄ pa ʒ. Comete ſignant magnas ſiccitates ꝛ pa ʒ
terre naſcētiuꝫ ſterilitatē. pa ps pꝫ: qꝛ comete gnānt̄ ex
magna mltitudie exalationū eleuatarum a terra ꝑ fortem
actionē ſol̄. 2a ps ſeq̄t̄ ex pa.qm̄ agri efficiūt̄ ſteriles:niſi
aq̄s hūectent̄.ex q̊ ſtatꝭ ſeq̄t̄ cometas ſignificare famē ꝛ
penuriā. ¶ 2a ʒ. Comete ſignant terremotuꝫ ꝛ mltitudi 2a ʒ
nē vētorum. pa ps pꝫ:qꝛ tūc cānt̄ exalatiōes cale ꝛ ſicce in
magna mltitudie i ꝯcauitatibꝰ terre:q̄ iterdū nō potētes
exire ꝑꝑ friditatē noctꝭ ꝯdēſantē ꝑtes ſupiores terre ſui
cē aggregāt̄.ꝛ fortiter mote cānt terremotū. 2a ps ēt pꝫ:
qm̄ tpe cometarum ꝑter exalatiōes igrediētes mediam re
gionē aeris:aut mlta fortitudie vſqꝫ ad ſupiorē trāſeun
tes ſunt alie debiliores in magna multitudie:que a frigi
ditate medie regionis ipellunt̄ iferius:ꝛ alias aſcenden
tes ꝑcutiūt.ꝛ eꝯ.ex q̄rū colliſiōibus generatur multitu
do ventorum. ¶ 3a ʒ. Comete ſignificāt iundatiōes aq̄ruꝫ 3a ʒ

Lec. 4. mortē ꝛ epidimiā. Prima ps pz: qm̄ comete significant multitudinē ventoꝝ. cū ḡ magni venti mltuz ꝯmoueāt mare habeṫ itentū: ꝛ ex alio: qꝛ tpe cometarū fiūt terremot⁹: ꝛ maxie i ptib⁹ arenosis circa mare: ꝛ h̄ p eleuationē aliq̄ꝝ ptiū ꝛ depssionē aliaꝝ. cuz ḡ mare sēp fluat ad ptē decliuiorē: seqṫ tunc magna ꝯmotio ꝛ pturbatio maris. ꝛ ꝯñter iundatio. 2ᵃ ps ḋclaraṫ: qm̄ tpe cometaꝝ aer ē q̊dāmō iflāmat⁹ ꝛ deduct⁹ ad maiorē caliditatez q̄̄ sit ei⁹ nālis dispō. ꝛ iō cū deberet refrigerare calefacit ꝯsumēdo hūidū radicale: ꝛ alienādo calorē nālē. ad q̊ꝝ deperditionē seqṫ mors. 3ᵃ vō ps pbaṫ: nā exalatiōes eleuate a terra tpe cometaꝝ iterdū ificiūt aerē: q attract⁹ p respirationē ificit aial: cāns ꝯñter epidimiā.

4ᵃ ꝯ. ❡ 4ᵃ ꝯ. comete significāt plia: trāslatōes regnoꝝ: ꝛ legū imutationē: seu nouitatez sectaꝝ. pᵃ ps pz: qꝛ cū tpe cometaꝝ sit excessiua caliditas p aerē diffusa ipsa accēdit spūs iflāmādo eos: gnāndo colerā: ad cui⁹ gnōnē ꝯmouenṫ animi hoīuz. ꝛ facilr icitāṫ ad iraz: q̄ ē cā discordie ꝛ pliꝫ. 2ᵃ ps seqṫ ex pma. ꝛ p expiētiā habeṫ: qm̄ alias p⁹ apparitionē comete Normani totā Angliā subiugauerūt. ꝛ eꝫ. als post apparitiōez pluriū cometaꝝ i anglia: rex angloꝝ magnā ptē Frācie: ꝛ scotie subiugauit. 3ᵃ ps manifestaṫ: qm̄ vt hṙ iux̄ pnᵐ fisonomie Arꝫ. Aīa iseqṫ ꝯplōnē corpis. cū ḡ tpe cometaꝝ corpa hūana muteṫ ḋ vna ꝯplone i aliā: oz q̄ ēt aie muteṅṫ de vna lege i aliā faciēdo nouas sectas. adhuc tn̄ pter cometā ꝯcurrit spālis ꝯstellatio. ❡ Ex pdictis seqṫ q̄ comete significāt mōtē dñoꝝ: ꝛ iterfectionē coꝝ. Primū pz: qm̄ vt dcm̄ ē tpe cometaꝝ aer idispoṅiṫ p excessiuā calitatē ꝯtinue corpa nr̄a alterās vsus eūdē vl̄ ꝯsilez dispōnē: ꝛ corpa dñoꝝ pp ḋlicate viuere sūt plus alterabilia ab extrīseco: q̄̄ alia. ḡ ꝛc̄. Scḋz ēt pz: qm̄ illo tpe fiūt mlte guerre: i qb⁹ dñi sūt pncipaliores: q̄ruz vn⁹ alteꝝ iterficit in bello: aut obtēta victoria.

pᵐ **Contra** pdicta aṙ. ꝛ pᵒ q̄ nō q̄libz cometa significat illa mala futura: qꝛ vt dicūt astrologi: cometa q dṙ argētū qn̄ appꝫ: ioue exnte in piscib⁹: vel in cācro sigṅat abūdātiā frumēti ꝛ fructuū i ptib⁹ sue appitiōis. ꝛ h̄ hṙ p hystorias dicentes q̄ tpe vni⁹ Cesaris apparuit cometa: q̄ tpe nullū malū secutū ē.

2ᵐ ❡ 2ᵒ aṙ. q̄ nullus cometa sigṅat illa mala: qꝛ tūc qn̄cūq̧ appareret ḋnṙaret venire mala sup totā terrā habitabilē. ꝯñs ē ꝯ expiētiā. ꝛ pz ꝯñā: qꝛ nō ē maior rō de vna pte terre q̄̄ de alia. Itē lācee: ꝛ comete nō hn̄tes comā nec radiū nō significāt illa: vt dṙ cōiter. ḡ nec alij comete. pz ꝯñā: qꝛ oēs sūt de eadē mā: ꝛ i eadē regiōe.

3ᵐ ❡ 3ᵒ aṙ. q̄ comete nō significāt iundatiōes: ꝛ vētoꝝ mltitudinē: qm̄ nihil vṙ eē signū oppositoꝝ: s꞉ comete significāt siccitatē. ḡ nō iundationes. Itē exalatiōes ascēdētes iflāmāṫ ꝛ resoluūṫ: sic comete. ḡ ex his nō fiūt vēti.

4ᵐ ❡ 4ᵒ aṙ: q̄ comete nō magl̄ sigṅant mortē magnoꝝ dñoꝝ q̄̄ alioꝝ hoīuz: qꝛ pñt eē i eadē distantia: in eodē situ ꝛ aspectu: ꝛ iflučtia respectu aliorum hominū: sicut pncipiū. ꝛ hoc pz per experiētiā: eo q̄ manēt pncipes post cometaꝝ apparitionem.

Ad pᵐ **Ad primum** dṙ q̄ illō itelligiṫ cōiter: ꝛ i maiori pte. iterdū tn̄ pōt oppositū eueṅire p nouitatē ꝯstellatiōis maioris actiuitatis: q̄̄ sit actiuitas ipressiōis calē ꝛ sicce.

Ad 2ᵐ ❡ Ad scḋz negaṫ ꝯñā. ꝛ dṙ q̄ illa mala solū sigṅanṫ eē futura i pṙia illa ad quā cometa hꝫ aspectū. si ēt ipsa vl̄ cauda ei⁹ seq̄ṫ aliqḋ astruz hn̄s dñiuz i aliq̄ regiōe: tūc mala illa sūt vētura illi regioni. Itē dṙ q̄ lācee ēt significāt mala futura: s꞉ nō tāta multitudine nec magnitudie: sic ēt nō ꝯstāt ex tanta mā: sic cometa. nullus tn̄ cometa repiṫ q nō hēat comā vl̄ radiū: s꞉ forte rōne puitatl̄ vl̄ male illumiatiōis iterduz nō appareat.

Ad 3ᵐ ❡ Ad tertiū dṙ q̄ nō ē icōueniēs idē eē signū oppositoꝝ vni⁹ p se. ꝛ alteri⁹ p accñs. mō cometa ē signū p se siccitatis. p accñs āt iundatiōis. De exalatiōib⁹ āt dcm̄ ē: q̄ nō oēs iflāmanṫ: s꞉ aliq̄ ipelluṫ iferi⁹: ex qb⁹ cāṅṫ venti.

❡ Ad q̄rtū dṙ q̄ act⁹ actiuoꝝ sūt in patiēte hn̄ dispositō. 2ᵒ de aīa. cū ḡ dñi sint magis dispositi alterari q̄̄ alij. positis illis oīb⁹ ꝯditiōib⁹. iō citi⁹ moriūṫ: itelligēdo nō tn̄ oēs: qꝛ nō ad oēs cometa hꝫ aspectū: vl̄ radi⁹ ei⁹: nec oz ēt q̄ q̄libz talis dñs moriaṫ: qꝛ p prudētiā ꝛ medicinam possꝫ saluari: s꞉ q̄ ceterl̄ parib⁹ illi sūt aptiores ad mortē: sic ēt sūt alterabiliores: vt dcm̄ ē. q̄re. Ad 4ᵐ T. c. 24

Cap. VIII.

Iam de ipressiōib⁹ aqueis ē dcꝫ. ꝛ pᵒ de rore: pruina: grādie: ꝛ niue: q̄ ex vapore a terra vl̄ aq̄ eleuato generanṫ. Lec. 6

❡ Ubi pᵒ notādū: q̄ talis vapor aliqn̄ est subtil: rar⁹ ꝛ pauc⁹. ꝛ tūc si fuerit ꝯgelat⁹ dṙ pruina. si aūt solū ꝯdēsat⁹: ꝛ in guttulas diuisus dṙ ros. aliqn̄ aūt ē grossus: dēsus ꝛ mlt⁹. ꝛ tūc ꝯgelat⁹ ad modū lane dṙ nix. diuisus āt post ꝯgelatiōez i ptes duras dṙ grādo: ita q̄ iter q̄tuor ista mā roris ē rarissima. ꝛ mā grādinis dēsissima. nix vō dēsior ē pruina. oīa tn̄ sūt grauia p frigiditatē iductā: s꞉ aliq̄ tardi⁹ ꝛ aliq̄ veloci⁹ descēdāt rōne maiorl̄ vl̄ minoris grauitatl̄. pᵐ

2ᵐ ❡ 2ᵒ notādū q̄ cū accñtia magnā ptez ꝯferāt ad cogṅscēdū qḋ qd ē. pᵒ de aīa. neēē ē q̄ dicte ipressiōes hn̄t accñtia sua. qb⁹ cogṅscūṫ: ꝛ inicē distinguūtur. T. c. xi.

❡ Roris igṙ pmū accñs ē: q̄ ē calidus ꝛ hūid⁹. ꝛ p h̄ distiguiṫ ab alijs trib⁹ ipressiōib⁹ q̄ sunt frigide ꝛ hūide. ꝛ rō hui⁹ est: qꝛ si ꝯtigat messes hūectari rore tēdūt ad putrefactionē: qḋ nō ꝯtigit si hūectarenṫ tāta pluuia. eo q̄ putrefactio fit a calido extraneo: ꝛ nō a frido. Ros

2 Scḋm accñs ē q̄ aliqn̄ ē dulcis rōne distictōis alicui⁹ terrestris cū eo eleuati. ꝛ tūc si cadit sup herbas. ꝛ ꝯglutiat⁹ p modū mellis: ꝛ nō pūeris ificit illas: sic q̄ oues comedētes qn̄q̧ i tātū laxāṫ q̄ moriūtur. Si āt cadit sup arbores: nisi fiat purgatio: gnānṫ vmes ꝛ erugines destruentes folia ꝛ fructus.

3 Tertiū accñs q̄ ē signū serenitatl̄: qꝛ tūc gnānṫ vapores subtiles ꝛ nō grossi: ex qb⁹ gnāṫ pluuia.

4 Quartū accidēs q̄ nō fit tpe nebuloso: nec vētoso: qꝛ tpe nebuloso nō gnāṫ vapor subtilis ex q̄ fit ros. tpe āt vētoso hn̄ generaṫ: s꞉ a vēto dissoluiṫ pp subtilitatē suā: ꝛ i aerē ꝯuertiṫ: aut exalationē. Idē accñs ēt ꝯpetit pruie. ꝛ pp eādē cāz.

Pruina ❡ Pruine pmū accñs ē: q̄ vtplimū fetet: qꝛ aer expirat⁹ ab hoīe: vl̄ ab eq̄: cū venerit ad aerē frigidū ꝯgelaṫ sil̄ cū rorido subtili vēto veniēte a stōacho: vl̄ a pulmone vbi sūt hūores corrupti: vl̄ dṙ q̄ bona digestio sicci terrestrl̄ cū hūido calido tēpato cāt dulcē saporē: ꝛ suauē odorez: ꝛ si nimis aduriṫ fit sapor amar⁹. ipedita vō fit odor fetidus: mō frigidū ipedit hꝫ digōnē pp mltā igrossatiōem. In rore āt nō est hꝫ fetor. qꝛ ibi est frigidū tēpatū nō ipediēs digestionē.

2 Scḋz accñs: q̄ vtplimū adheret barbe hoīuz ꝛ pilis nasoꝝ equoꝝ: ꝛ aīaliū fortiter respirātiū. qꝛ anhelit⁹ ex q̄ gnāṫ pruina cū nō sit termiabilis termio pprio adheret corpi pp̄ingori. pmit⁹ tn̄ q̄̄ ꝯgeleṫ: qꝛ si primit⁹ ꝯgelareṫ pp suā duritiē ꝛ siccitatē nō adhereret pil̄: ꝛ qꝛ tal̄ āhelit⁹ rōne calitatl̄ pcedētl̄ ē subtilior alijs vaporib⁹ iō ex illo magl̄ q̄̄ ex alijs vaporib⁹ pruia gnāṫ pp meliorē penetrationē fridi: sic ēt meli⁹ ꝯgelaṫ aq̄ p⁹ calefactiōez q̄̄ añ.

3 3ᵐ accñs: qꝛ ex pruia fit mala lotio. eo q̄ man⁹ remanēt pigues: ꝛ vnctuose: ꝛ rō: qꝛ anhelit⁹ ex q̄ gnāṫ pruia ē viscosus ꝛ vnctuosus: cū eleuaṫ a locl̄ illaꝝ denominationū.

4 Quartū accñs q̄ pruina fit in locis depssis ꝛ nō altis: qꝛ cū sit materia subtilis ꝛ rara. stati adueniente frigido congelatur: ꝛ deorsum mouetur. ꝛ ista est causa quare pruina non generatur in frusta dura et rotunda: sicut grando: quia cum materia illa sit rara et pauca:

frigidū ↄtinētis.statī vndiq; penetrat exp̄mendo fere
totū hūidū subtile.ad cui⁹ exp̄ssionē discōtinuātur ptes:
qꝛ hūidi est ↄtinuare.⁊ ex h̄ videt̄ lana carminata.
Grādo ¶ Grādinis p̄mū accñs ē q̄ tpe sue gn̄ōnis audit̄ son⁹ in
2 aere.⁊ h̄ ē pp̄ pcussionē illi⁹ in nube:aut vni⁹ cū alia. 2ᵐ
accñs:q̄ aliqñ gn̄at̄ figure angularī:⁊ aliqñ rotūde. Nā
qñ ē fortis antipistasis gn̄at̄ angularis.qñ aūt nō est for-
tis gn̄at̄ rotūda:qꝛ angulus p̄ liq̄factionez deꝑdit̄: vel p̄
ↄfricatōez.⁊ illa ē cā q̄re aliqñ cū grādinib⁹ gn̄at̄ pluuia.
⁊ aliqñ nō.Existe.n.forti ātiperistasi ⁊ ↄgelatōe nō gn̄a-
tur pluuia.gn̄at̄ āt ex debili ↄgelatōe pp̄ liq̄factionē par
tiū extremaliū.q̄to.n.ↄgelatio ē fortior.tāto grādo ē mi
nus resolubil.⁊ si aliqñ i grādie gn̄at̄ figura vl' imago.h̄
3 est rōne alicui⁹ ↄstellationis. Tertiū accñs q̄ sēp grādo
tēdit i rotūditatē:eo q̄ gn̄ātur ex nube diuisa i guttas: q̄
4 fugiētes ↄriū tēdūt ad rotūditatē. Quartuz accñs: q̄ ex
ↄtactu grādinis fruct⁹ tēdūt ad corruptionē. p̄ rōne exa
latiōis repcusse a grādie i fructū: cui⁹ hūiduz a siccitate
exalatōis ↄsumit̄. 2ᵒ rōne friditatī grādinis:quā fugiēs
calor fruct⁹ reuocat̄ ad itra visus cētꝝ.ex q̄ reuocatōe cō
Nix sumit̄ hūidū.⁊ sic desiccat̄ fruct⁹.¶ Niuis āt p̄mū acci
dēs est:q̄ est alba:qꝛ fit ex mā̄ trāsparēte:⁊ dyaphana:ac
2 disposita ad lucē.Scd̄z accñs q̄ nō est alicui⁹ figure:nisi
3 florꝝ:⁊ cā isti⁹ ē spālis isluētia celi. Tertiū accñs q̄ tēdēs
ad liq̄factionē denigrat̄.⁊ h̄ ē pp̄ ↄmixtionē ptiū terre-
striū cū aq̄sis:nā i pte supiori remanēt ptes terrestres ni
4 gre.aq̄se āt fluūt deorsū.Quartū accñs:q̄ fluuij plus au-
gent̄ ex liquefactiōe niuiuz q̄ȝ pluuie:eo q̄ aqua niuium
est maiori tempore q̄ȝ pluuie.
p̄ᵃ ꝯ ¶ His visis fit h̄ p̄ᵃ ꝯ. Ros ⁊ pruina nō gn̄ānt̄ nisi in ifi-
ex lec.6. ma regiōe aeris.pȝ:qꝛ pp̄ subtilitatē:raritatez: ⁊ paucita
tem mā̄e statī repellēt a media regiōe:ꝓpingus tñ terre
gn̄atur ros q̄ȝ pruina:qꝛ cū mā̄ sit mior ⁊ rarior citi⁹ ascē-
dēdo trāsmutat̄.cōiter.n.i tectis domorꝝ:vl' supra capita
2ᵃ ꝯ hoīuz nō repit̄ ros:sic pruia:sȝ circa pedes.¶ 2ᵃ ꝯ. Ros
fit locis ⁊ tpib⁹ tēperatis.pruina aūt itēperatī. p̄ᵃ ps pȝ.
nō.n.fit ros tpe:aut loco nimis frigido:qꝛ cū mā̄ sit rara
⁊ pauca statī a frido ↄgelaret̄.⁊ fieret pruina:nec ēt mul
tū calido:qꝛ tūc pp̄ suā debilitatē statī ↄuerteret̄ in cōti-
nēs.⁊ ista ē cā q̄re tpe estiuo nō gn̄at̄ ros de die: sȝ bn̄ de
nocte:qꝛ ō die ē excessiua caliditas.de nocte āt tēpata cū
frigiditate.Scd̄a ps ↄnis ōclarat̄ ex eo:qꝛ pruina fit tpe
excessiue frigido.nō.n.fieret ↄgelatio sine mlta frigidi-
tate.⁊ ex h̄ nō pōt fieri tpe multū calido pp̄ paruitatez ⁊
3ᵃ ꝯ raritatē mā̄e:a q̄ statī resolueret̄ icōtinēs. ¶ 3ᵃ ꝯ. Nix ⁊
grādo nō gn̄ānt̄ nisi i media regiōe aeris.pȝ: qꝛ nō gn̄ān
tur i supma pp̄ excessiuā caliditatē.nec i ifima pp̄ remis-
saȝ friditatē ex reflexiōe radiorꝝ solariū. mlta.n.⁊ grossa
4ᵃ ꝯ mā̄ nō nisi p̄ multā frigiditatē possȝ ↄgelari.¶ 4ᵃ ꝯ. Lȝ
nix fiat oī tpe āni.nō tñ grādo. p̄ᵃ ps pȝ:qm̄ cū mā̄ ei⁹ nō
sit mltū rara:nec multū dēsa.nō appȝ qn oī tpe āni repe-
riat̄ friditas sufficiēs ad ↄgelationē i media regione.⁊ si
tpe estiuo nō videm⁹ niues.h̄ ē:qꝛ resoluūt̄ i' descēdēdo
in ifimā regionē:⁊ gn̄at̄ pluuia.sepe.n.visū ē i valle plue
re qñ ningit i cuspide mōtis.Scd̄a ps declarat̄:qm̄ grā-
do i hyeme nō gn̄at̄ hyemalr̄ se hn̄te:cū tūc nō fit antipa
ristasis ↄriorꝝ:q̄ tñ reqrit̄ ad gn̄ōnē grādinis.nec i estate
excessiue calā pp̄ multā ariditatē terre: q̄ nihil:nisi exa-
latio a terra eleuat̄:sȝ solū cōiter fit in v'e ⁊ autūno: ⁊ tūc
eleuāt̄ vapores.⁊ fit sufficiēs antipistasis i media regio-
ne.¶ Ex p̄dictis seqt̄ q̄ p̄dicte q̄tuor ipressiōes nō speci
fice subalr̄:sȝ solū accñtalr̄ distiguūt̄. Pria ps pȝ: qm̄ ea-
dē est mā̄ specifice.s.vapor.lȝ diuersimode variat̄: ⁊ idē
agēs ꝓpiquū.vȝ.friditas.⁊ idē remotū.s.calor. Scd̄a ps
est euidēs ex dictis ex pte densitatis ⁊ raritatī mā̄e: ⁊ ex

pte itēsiōis ⁊ remissiōis agētiū:necnō ex pte accñtiū ea-
rū ipressionū.sic.n.oēs aq̄ sūt eiusdē spēi ēētialr̄.lȝ acci-
dētalr̄ differāt:qꝛ vna ē dulcis:⁊ alia amara.vna densior
⁊ alia rarior:ita i ꝓposito.⁊ hec fuit itētio Arꝭ.p̄ methco. Lec.6
dī.q̄ dicta noīa nō dīnt nisi s'ȝ magis ⁊ minus.
Contra correlariū ar̄ q̄druplr̄.⁊ p̄ sic.mā̄ roris ē ca- p̄ᵐ
lida ⁊ hūida:⁊ mā̄ aliarꝝ ipressionū est frigi
da ⁊ hūida:vl' sicca.g̃ spē distiguūtur. ¶ 2ᵒ effect⁹ nālēs 2ᵐ
istoruȝ dīnt spē.g̃.⁊ cāe.pȝ ↄña.⁊ añs declarat̄:qꝛ ex rore
fiūt margarite i testis cōche.ex niue āt ⁊ alijs nō fit nisi
lutū.¶ 3ᵒ ar̄:q̄ h̄ ipressiōes nō fiūt a calido: ex eo q̄ fi- 3ᵐ
unt magis i hyeme q̄ȝ i estate.¶ 4ᵒ dicte ipressiōes fiūt 4ᵐ
p̄ igrossatōez.mō ō rōe calidi ē sbtiliare ⁊ nō igrossare.
Ad primū dr̄ q̄ oīum illorꝝ mā̄ remota ē calida ⁊ Ad p̄ᵐ
hūida:⁊ ꝓpinq̄: frida:⁊ hūida:sed q̄ ro
ris dicat̄ mā̄ cala ⁊ hūida.h̄ ē respcū aliarꝝ impssionū:qꝛ
hȝ plus de calitate:aut qꝛ hȝ caliditatē v'tualē:quā nō ha
bēt alie ipressiōes.¶ Ad scd̄m dr̄ q̄ nō ē icōueniēs effe- Ad 2ᵐ
ct⁹ diuersarꝝ spērꝝ gn̄āri ex materijs eiusdē spēi diuersifi
catis accñtalr̄ solū:sic ex duab⁹ portiōib⁹ terre vl' aq̄ fiūt
mixtū ipfectū:⁊ elm̄: vt patuit.¶ Ad tertiū negat̄ ↄña.⁊ Ad 3ᵐ
rō:qꝛ illō ↄtingit pp̄ caliditatē solis plus de mā̄ in estate
ↄsumētē q̄ȝ i hyeme.¶ Ad q̄rtū dr̄ q̄ caliditas p̄ antipa Ad 4ᵐ
ristasiȝ p̄t ingr̄ssare: vt p̄us determiatū ē. Cap. IX.

Pluuia specifice differt a p̄dictī im- ex lec.6
pressiōib⁹ aqueis:cū illa sint
mixta ipfecta.pluuia āt ē elȝ cū sit aq̄ gut
tatī cadēs:ex tñ nālē dispōnē:⁊ diuersitas
specifica pōt sumi ex pte mā̄e: cuȝ gn̄ātio
pluuie nō exigat mixtionē terrestris sicci
quā dicte ipressiōes exigūt: nec vaporem
eleuatū a terra:vl' ab aq̄. Pōt.n.pluuia gn̄āri ex sola ↄdē
satiōe aeris.ex q̄ nō p̄nt alie ipressiōes gn̄āri:⁊ ex pte cāe
effectiue:cū pluuia nō hēat spālē isluētiā celi.ex q̄ oī tpe
āni gn̄at̄:quā hn̄t supradicte ipressiōes:lȝ s'ȝ magis ⁊ mi
nus:ita q̄ eadē isluētia spē nec̄io ↄcurrit ad oīuz dictarꝝ
q̄tuor ipressionū gn̄ōnē.maxīe tñ ad gn̄ōnē grādinis. ⁊
minie ad gn̄ōnē roris:medio autez mō ad gn̄ōnē niuis ⁊
pruine.lȝ itensius ⁊ fortius cū niue ↄcurrat q̄ȝ cū pruina.
¶ Notādū g̃ p̄ q̄ ad itelligētiā gn̄ōnis pluuie:q̄ nō p̄t ge- p̄ᵐ
nerari i suma regiōe aerī.pp̄ excessiuā caliditatē:nec i i-
feriori pp̄ remissaȝ friditatē:sȝ i media regiōe vbi est fri
giditas sufficiēs igrossare quācūq; mltitudinē vaporꝝ. ⁊
si q̄rit̄ q̄re nō ↄgelat̄ mā̄ pluuie:sic grādinis ⁊ niuis.ex q̄
ē tāta:⁊ cū tāta frigiditate.rn̄det̄ q̄ sibi deficit multitu
do exalatiōis seu sicci terrestris nec̄ario reqsita miscibi-
liter cū vapore ad ↄgelatiōez.¶ 2ᵒ notādū q̄ pluuie q̄- 2ᵐ
tuor sūt accñtia. Primū ē guttarꝝ difformites i suo dscē- p̄
su:qm̄ aliqñ descēdit cū magnis guttī: ⁊ aliqñ cū puis. ⁊
h̄ ē ꝓpter vaporē mltū vel paucū supi⁹ eleuatū.Scd̄z est 2
fetor:qm̄ pluuia aliqñ fetet.aut rōne loci ifecti a q̄ eleua
tur:aut rōne idigestiōis sicci terrestris cuȝ vapore.Ter- 3
tiū accidēs ē dulcedo ⁊ amaritudo: qm̄ aliq̄ pluuie sunt
dulces qñ siccū terrestre est bn̄ digestū:⁊ aliq̄ amare qñ
nō bn̄ digerit̄ h̄ siccū cū vapore.Quartū accñs ē freq̄n- 4
tatio ⁊ diuturnitas.⁊ i h̄ pluuia dr̄t a niue:qꝛ nix pp̄ ↄge
lationē i terra ipedit euaporatōez quā nō ipedit pluuia.
ideo pluuia frequenter ⁊ longo tēpore durat. nix autem
fit raro:⁊ parum durat.
¶ His p̄missis fit h̄ p̄ᵃ ꝯ. Rubedo matutia sigiat pluuiā p̄ᵃ ꝯ
futurā:⁊ vesptis serenitatē.h̄ ꝯ pȝ:qm̄ rubedo matutina
significat vaporē eleuandū ad mediā regionem. ex quo
illo die generat̄ pluuia.rubedo autē serotina seu vesper-
tina significat vaporē combustum a sole:⁊ per frigidita-
tē noctis deprimendum.ex quo generatur ros ⁊ pruina.

vnde qꝛ lux ſapit nãm albi: ⁊ vapor nãm nigri. reflexio
radioꝝ lucis in vapore groſſo cauſat apparentiã rubei.
Coꝛᵐ ¶ Ex iſta ↄ̃ne ſeqꝛ̃ pͦ ꝙ palledo apparẽs i ſole vl' luna ſi-
gnificat pluuiã. rubedo ãt ſerenitatẽ. pꝫ. qꝛ talis palledo
fit ex reflexiõe radioꝝ in nube aquoſa. rubedo aũt ſolis
Coꝛᵐ vel lune ex reflexiõe i vapore ↄbuſto. ¶ 2ͦ. ſeqꝛ̃ ꝙ ſol
oriẽs apparẽs maior ſolito ſignat pluuiã. occidẽs aũt ſic
apparẽs ſignat ſerenitatẽ: qꝛ radij reflexi i medio deſio-
ri q̃ȝ aer repñtãt rẽ maiorẽ q̃ȝ ẽ. ⁊ iõ tal' apparẽtia ma-
gnitudis nõ põt eẽ niſi rõne magni vaporis: g ſole orien
Coꝛᵐ te ẽ aq̃ſus: eo aũt occidẽte ẽ ↄbuſt⁹. ¶ 3ͦ ſeqꝛ̃ ꝙ qñ appa
rent paralelli i ſole: vl' circa ſolẽ: aut circulus colorat⁹ co-
loꝛib⁹ yridis circa lunã. eſt ſignũ pluuie. pꝫ: qm̃ nõ poſſet
apparere tal' circlus: nec duo: aut tres ſoles: niſi p reflexio-
Coꝛᵐ nẽ luminis factã i vapore aq̃ſo. ¶ 4ͦ ſeqꝛ̃: ꝙ ẽ ſignũ pluuie
qñ i nouitate lune cornua apparẽt obtuſa: aut in ſerenita
te tp̃is apparẽt ſtelle magis diſtare: aut qñ ſol citi⁹ ſolito
videt̃ de mane: qm̃ vapor iterpoſit⁹ impedit viſionẽ acu
tiei lune: ⁊ viſionẽ pūaꝝ ſtellaꝝ: iflectitq̃ȝ radios ſolares
faciẽs mane citi⁹ ſolito ⁊ ſolẽ apparere añq̃ȝ ſit ſup nr̃m
2ᵃ ↄ̃ oriçõtẽ. ¶ 2ᵃ ↄ̃. Caligo ſi pſeuerat ⁊ igroſſat̃ ſignat pluui-
am. ſi ãt ſubtiliat̃ ſignat ſerenitatẽ. pꝫ. qꝛ qñ igroſſat̃ vi-
get virt⁹ eleuatiua vaporis: qñ ãt ſubtiliat̃ dñat̃ i illo vir
pͦ tus ↄſũptiua. ¶ Ex iſta ↄ̃ne ſeqꝛ̃ pͦ ꝙ nebula aſcẽdẽs ſi-
gnificat pluuiã: ⁊ deſcẽdẽs p minutas guttas ſignat ſere
nitatẽ. pꝫ. qꝛ qñ aſcẽdit vadit ad locũ pluuie. qñ ãt deſcẽ
2 dit recedit ab illo. ¶ 2ͦ ſeqꝛ̃ ꝙ deſcẽs vl' paucitas roris
tp̃e debito. ⁊ mltitudo pruine ſignat pluuiã. qm̃ tũc ẽ ſi-
gnũ ꝙ a terra vl' aq̃ eleuant̃ multi vapores: aut ꝙ vapo-
res roris ſunt ſurſuȝ attracti: ex qb⁹ gñat̃ pluuia: ⁊ ita ↄ̃
3 abũdãtia roris: ⁊ paucitas pruie ſignat ſerenitateȝ. ¶ 3ͦ
ſeqꝛ̃ ꝙ yris ſignat pluuiã: ſꝫ pũã: qm̃ apparente yride nu
bes diſcedit ⁊ reſoluit̃. vbi dr̃ ꝙ ſi vẽt⁹ fiat ↄ ſolẽ apparẽ
te yride: qꝺ tũc ſignat pluuiã futurã: qꝛ tũc nubes elõgat̃
a caliditate ſolis reſoluẽte. ſi aũt ecõuerſo ſignat pluuiaȝ
4 pteritã: ex q̃ ẽ gnãt⁹ vẽt⁹. ¶ 4ͦ. ſeqꝛ̃ ꝙ mutatio vẽtoꝝ ⁊
freq̃ns fulmiatio ſignat pluuiã: ⁊ pmaxie qñ vẽt⁹ girãdo
ſeqꝛ̃ motũ ſolis. tũc. n. vapores mouet̃: ⁊ plures vapores
eleuant̃ ſup vnã regionẽ in q̃ gñat̃ pluuia aut tẽpeſtas.
3ͦ ↄ̃ ¶ 3ͦ ↄ̃. Feſtina diminutio fõtiũ ⁊ aliaꝝ aq̃ꝝ ẽ ſignũ futu-
re pluuie. pꝫ. qm̃ tũc attracta ẽ multa mã ſurſuȝ: ex q̃ fiũt
pͦ vapores. ¶ Ex iſta ↄ̃ne ſeqꝛ̃ pͦ ꝙ icriſpatio manuũ: ⁊ de-
ſiccatio lapidũ vel parietũ plus ſolito ſignat pluuiã. pꝫ:
qm̃ tũc virt⁹ eleuatiua attrahit ſurſuȝ vapores a partib⁹
2 ſupficialib⁹ illoꝝ. ¶ 2ͦ. ſeqꝛ̃ ꝙ eleuatio puluer i p vẽtũ:
aut fragor arboꝝ: ⁊ ↄmotio maris plus ſolito ſignat plu-
uiã: pꝫ: qꝛ tũc multi vapores eleuãt̃: q̃ꝝ plures repcutiũ-
3 tur ⁊ cãnt ↄmotionẽ i illis ⁊c̃. ¶ 3ͦ. ſeqꝛ̃ ꝙ mlta hũecta⁹
lapidũ ⁊ parietũ ſignat pluuiã. pꝫ. qm̃ tũc eleuant̃ multi
vapores: q̃ꝝ aliq̃ pp mltitudinẽ nõ pñt cito aſcẽdere: ⁊ i-
4 groſſati a friditate lapidũ ⁊ parietũ hũectãt illos. ¶ 4ͦ
ſeqꝛ̃ ꝙ olei ſtridor i lãpade ardẽte ẽ ſignuȝ pluuie: pꝫ:
qꝛ tũc vapores mlti eleuãt̃: g adherẽtes oleo cãnt ſtrido
4ͦ ↄ̃ rẽ. ¶ 4ͦ ↄ̃. cant⁹ ranaꝝ: ⁊ morſus nimi⁹ pulicũ: aut muſ-
pͦ caꝝ ſignat pluuiã. pͦ pꝫ pꝫ: qꝛ tp̃s hũectatiuũ ẽ ↄueniẽs
2 ranis exñtib⁹ i aq̃s. iõ nãli iclinatiõe cantãt. 2ͦ pꝫ dcla-
rat̃: qm̃ pp hũiditatẽ attractã a v̄tute eleuatiua. ex q̃ ge-
pͦ nerat̃ pluuia plus ſolito q̃rũt hũidũ reſtauratiuũ. ¶ Ex
iſta ↄ̃ne ſeqꝛ̃ pͦ ꝙ cant⁹ galli tp̃e iſolito ſignat pluuiã. pꝫ:
qꝛ tũc mltitudie vapoꝝ irrigat̃ extiguẽtiũ pͦſtinã ſiccita
2 tẽ. ¶ 2ͦ ſeqꝛ̃ ꝙ qñ aſini fricãt aures ſignũ eſt pluuie. pꝫ:
3 qm̃ ex mltitudie vapoꝝ gñat̃ in eis prurit⁹. ¶ 3ͦ ſeqꝛ̃ ꝙ
eleua⁹ capitũ boũ ⁊ vaccaꝝ i cãpis ⁊ paſcuis: ſeu iper⁹ re-
uerſiõis ad villã ſignat pluuiã ⁊ tẽpeſtatẽ futuraȝ. pꝫ: qꝛ
Cõ. 18. cũ opatiões iſtoꝝ ſint ab itelligẽtia ifallibili. iz. meta^{c}.

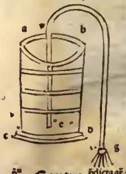
ſꝫ Cõmẽ. nãlr iclinãt̃ cogſcere nocumẽtũ futuꝝ. ¶ 4ͦ ſe- 4
quit̃ ꝙ nimia auiditas pecudũ comedẽdi i cãpis ẽ ſignũ
future pluuie: qꝛ nã nõ deficiẽs i neceſſarijs dedit aialib⁹ nõ
hñtib⁹ rõnẽ quãdã iclinationẽ nãlẽ q̃ extimãt nocumẽtũ
futuꝝ de pximo fieri: qꝺ ẽ nutrimẽti coꝝ phibitiuũ. iõ h
ſentiẽtes plus ſolito auide querũt cibũ.

Contra pͦmã ↄ̃neȝ ar̃ q̃druplr. ⁊ pͦ ſic. Rubedo ma- pᵐ
tutina ſignat ſiccitatẽ. g nõ pluuiã. pꝫ ↄñа.
añs pbat̃: qm̃ rubedo ſerotina ſignat ſiccitatẽ: ⁊ ẽ eiuſdẽ
ſpẽi cũ rubedie matutia. g. ¶ 2ͦ. ſequit̃ ꝙ oi die deberet 2ᵐ
pluere. ↄñs ẽ falſũ. ⁊ pꝫ ↄña: qꝛ ſẽp i ortu ſol' appꝫ magna
rubedo. ¶ 3ͦ. rubedo circa lunã nõ ſignat pluuiã: ſꝫ vẽtũ. 3ᵐ
g nec rubedo circa ſolẽ. pꝫ ↄña. ⁊ añs ẽ poetaꝝ dicẽtiuȝ.
Pallida ſepe pluit. rubedo flat: alba ſerenat. ¶ 4ͦ ar̃ ab 4ᵐ
expiẽtia: qm̃ ſepe poſt rubedinẽ matutinã nõ ſeqꝛ̃ plu⁹ il
lo die: aut rõne vẽtoꝝ: vl' rõe radioꝝ ſolariũ reſoluẽtiũ.

Ad primũ dr̃ ꝙ ille due rubedies nõ ſunt eiuſdeȝ Ad pᵐ
ſpẽi. ex eo ꝙ vna fit a vapore. ⁊ alia ab
exalatiõe. ¶ Ad ſcðȝ dr̃ ꝙ qñ i ortu ſol' appꝫ rubedo pal Ad 2ᵐ
lida. tũc ẽ ſignũ pluuie illo die. ſi ãt rubedo ardẽs eſt ſi-
gnũ ſerenitatꝭ: qm̃ tũc reflectit radios exala⁹ ⁊ nõ vapor.
¶ Ad tertiũ negat̃ ↄña: qꝛ rubedo circa lunã ẽ ardẽs. iõ Ad 3ᵐ
ſignat ſic̃ rubedo ſolis veſptina. ¶ Ad q̃rtũ dr̃: ↄcedẽdo Ad 4ᵐ
expiẽtiã: ſꝫ locut⁹ ſũ i illa ↄ̃ne cõiter ⁊ freq̃nter. q̃r. Ca. X

Jcut elemẽti aeris: ita etiã terre tres
ſunt regiões. in q̃ꝝ ſu-
periori deſcẽdit pluuia. ⁊ gñant̃ plãte. i iferio
ri nihil gñat̃: cũ ſit pꝑe cẽtꝝ mũdi. Jn media
aũt ſũt ↄcauitates: i qb⁹ gñant̃ minere: qꝺ de-
clarat̃ ex terremotu: ⁊ ex ruina domoꝝ: iterdũ ⁊ ſubmer
ſiõe ciuitatũ: i q̃ regiõe ẽt gñant̃ aq̃ fõtiũ. ¶ Ubi notan pᵐ
dũ pͦ ꝙ cũ nã abhoıreat vacuũ: ille ↄcauitates ſũt plene
aere. q alterato ⁊ igroſſato iducit̃ for^{a} aq̃ p friditatẽ ter-
re: q̃ aq̃ p meat⁹ ⁊ cãnales terre fluit ad ptẽ dcliuiorẽ ⁊c̃.
Deide ↄcurrẽte alio aere ad eũdẽ locũ gñat̃ ex illo aq̃ i-
ſequẽs priorẽ genitã: ⁊ cũ loc⁹ ille nõ poterit ãpli⁹ de aq̃ ſu-
ſcipe diffũdit aquã exteri⁹: ex q̃ fiũt fõtes. ⁊ ↄ̃ñter fluuij.
¶ 2ͦ notãduȝ ꝙ aliq̃d dr̃ moueri localr nãlr duplr. ſ. ab 2ᵐ
itriſeco: ⁊ ab extriſeco. Ab extrinſeco paſſo ↄferẽte vim:
vt qñ aq̃ buliẽs mouet̃ ſurſũ: aut ferꝝ mouet̃ ad magne-
tẽ. Jn pͦ mã ↄfert vim. ⁊ i 2ͦ fora. Ab itriſeco ãt pp locuȝ
pp ↄ̃ſeiũ: ⁊ pp eq̃libratiõnẽ. pͦ mouent̃ vnico motu ſim
plici cl'a ad ſua loca nãlia. 2ͦ mouẽt̃ grauia ſurſũ: ⁊ leuia
deorſũ pp vitare vacuũ ⁊ fugere ↄ̃ſeiũ poſitũ. ac ẽt aſſila
re ſibi illõ ſi poterũt: ſic̃ pꝫ ð igne pꝑe extremitatẽ ligni
ad quã mouet̃ ſꝫ oẽȝ dr̃iaȝ ponis. 3ͦ mouẽt̃ aq̃ ſurſum
p foramẽ vaſis vſq̃ȝ ad eq̃litatẽ illi⁹ cũ alia aq̃. ⁊ h iõ: qꝛ
q̃libet portio aq̃ nãlr appetit vt tota aq̃ ſit ſub toto aere.
¶ Jſtis pmiſſis ſit h pͦ ↄ̃. Aq̃ fontales nõ fiũt ex tartaro: pͦ ↄ̃
nec ex mari: nec ex pluuia: nec ex niue. pᵐ pꝫ: qꝛ tunc nõ ex lec. 7
eẽt rõ q̃re aq̃ aſcẽderet nãlr ppetuo a cẽtro terre: i q̃ ẽ tar
tar⁹ plen⁹ aq̃ ſꝫ opi. Plato. ad ſupficiẽ terre. de q̃ truphba-
tur Ar. 2. metheo. ⁊ pmaxie: qꝛ tũc eq̃ deberẽt eẽ aq̃ i pla Lec. pͦ.
niciebꝰ ⁊ cãpeſtrib⁹: ſic̃ pꝑe mõtes vl' i deſcẽſu illoꝝ: qꝺ ẽ
ↄ expiẽtiã. Scðȝ ſilr pꝫ eadẽ rõne: qm̃ tũc eq̃ repirẽt̃ fon 2
tes diſtãter a mõtib⁹: ſic̃ pꝑe. ⁊ ↄña pꝫ: qꝛ mare ẽ eq̃ ppin
quũ terre diſtãti a mõtib⁹: ſic̃ pꝑique. Tertiũ ⁊ q̃rtuȝ ẽt
pꝫ: qm̃ oi tp̃e ãni repiunt̃ fontes: nõ aũt nix neq̃ȝ pluuia.
¶ Ex iſta ↄ̃ne ſeqꝛ̃ ꝙ aq̃ fluuiales ↄtiue durãtes nõ fiũt Coꝛᵐ
ex mari: qꝛ dſcẽdũt ad ipꝫ. ⁊ nõ eↄ̃: nec ex niue vl' pluuia:
qꝛ nõ ↄtinue durãt. fluuij. n. q fiũt ex niue durãt i eſtate:
⁊ nõ in hyeme pꝑter cõgelatiõem: ⁊ qui fiunt ex pluuia
manẽt tp̃e hyemali: ⁊ nõ eſtate pp mutationẽ pluuiaꝝ ⁊
exceſſiuã caliditatẽ. oꝫ g ꝙ fiãt ex fõtib⁹: q ↄtinue durãt
pꝑter ↄtinuã gñõnẽ aque ex aere in ↄcauitatibus terre.

2ª ꝯ ¶ Scḋa ꝯclo. Aq̄ fōtales nō mouenť surſuz ad orificia fontiū violēter nec nālr ꝑpter locū: aut ꝑpter ꝯ͛riū. Pri
T.c.96. ma pars pꝫ. qꝛ nullū violētū ꝑpetuū. 2º celi. mō talis ascē ſus eſt ꝑpetuus. Scḋa etiā pꝫ: qꝛ ꝑpter locuz poti⁹ debe ret aq̄ dſcēdere q̄ȝ aſcēdere. Tertiū ēt eſt manifeſtū: qꝛ̄ h⁹ aſcēſus nō eſt ꝑpter aſſilare paſſum: nec fugere ab eo: nec pp̄ replere vacuū: qꝛ ēt dr̄ vacuū ꝑuatiue. hec oīa ſūt
3ª ꝯ nota iuuenti. ¶ 3ª ꝯ. aq̄ fontales nālr mouenť ab extrin ſeco ipulſiue ⁊ nālr ab itrinſeco ꝑpter eq̄librationē. p⁹ ps pꝫ: qꝛ̄ aq̄ ſequēs pellit ſuperi⁹ aquā ꝓcedētē tāq̄ȝ ma ius graue minus graue: cū magis ſapiat nām grauitatis terre q̄ȝ aq̄ ꝓcedēs. ⁊ iſte ē modus nālis aque ipulſe cum ſēp min⁹ grauia nālr iclineť eē ſup magl grauia. iō i tali motu paſſū ꝯfert vim: nec ē dōz ꝙ talis aq̄ aſcēdit pp̄ cō preſſionē: ſic aq̄ putei: qñ ſubmergūť lapides: qꝛ̄ tūc ma gna ps terre eēt ſubmerſa: nec i locis ꝓorib⁹ dīu repireť fōtes: nec ēt p alterationē: qꝛ aq̄ fōtiū ſūt cōiter frigide: ⁊ nō calide. 2ª ps ꝯnis ē manifeſta: qꝛ tal' aq̄ nālr iclinať moueri ad eq̄litatē ſue originis: ⁊ eq̄librare ꝓncipiū ⁊ fi
4ª ꝯ nē ſub elto aeris. ¶ 4ª ꝯ. Aq̄ fōtales pñt nālr moueri ſu pra orificiū: ⁊ ſupra ꝓncipiū ſue gnōnis cā dclinādi vacuū. ⁊ pp̄ aſſilare ſibi paſſuz. Primū pꝫ: qꝛ̄ poſſet fieri vn⁹ ꝯduct⁹ ō ca libe curu⁹: cui⁹ vnū extremum eēt i fōte: ⁊ reliquūz i curuitate ſupra orificiū ⁊ ꝓncipiū gnōnis illo tn̄ extremo exñte infra cur uitatē aq̄ ſi exħereť p anhelitū aer vl' aliqō ꝑpportionabile: aq̄ fōtl aſcēderet ad ſūmitatē cur uitatis: dſcēdēdo ꝯtinue p aliō extremū recte: ſic exħiť aq̄ ō vi tro: ⁊ vinū de vegete. Scḋz pꝫ: ponēdo eodē mō ō fōte: ſic ō vi tro ſemipleno aq̄: a q̄ extrahiť aq̄ ſi ponať pān⁹ line⁹ mltū ſic cus: parti itus: ⁊ parti extra.

p⁹ **Contra** ꝓdicta ar̄. ⁊ p̄ ꝙ fontes ⁊ fluuij nō gnāňť in cōcauitatib⁹ terre: qꝛ concauitates terre ⁊ mōtiū ſūt ſicce cū ſint de nā terre: ⁊ aq̄ ē hūida. ğ aq̄ non
2ᵐ generaťibi. pꝫ ꝯña: qꝛ vnū ꝯ͛riū nō gnāt reliquū. ¶ 2º ar̄. ꝙ nō ex aere: qꝛ ex vno pugillo aerl gnātur decia ps vni⁹
T.c.37. pugilli aq̄. 2º ō gen. mō nō appꝫ ꝙ tāta aq̄ ex ita modico
3ᵐ aere: ſic eſt ille q eſt in ꝯcauitatib⁹ terre poſſz gnāri. ¶ 3º ar̄. ꝙ ex pluuia: qꝛ ad experiētiā videm⁹ fontes ⁊ fluuios
4ᵐ augeri i gnōne pluuie: ⁊ eos diminui ea deficiente. ¶ 4º ar̄: ꝙ nō rōne frigiditatis igroſſantis aerez i ꝯcauitatib⁹ terre: qꝛ tūc fluuij dħerēt eē maiores i eſtate q̄ȝ i hyeme eo ꝙ tūc in ꝯcauitatib⁹ ē maior frigiditas: vt pꝫ de aq̄ pu teali exñte calida i hyeme: ⁊ frigida in eſtate.

Ad p⁹ **Ad primum** dr̄ ꝙ nō eſt icōueniēs vnū ꝯ͛riuz p ſe gnāre aliō ſolū i vna q̄litate qñ nō hꝫ victoriā ſup ambas q̄litates: ſic in ꝓpoſito: qꝛ̄ cor rūpiť caliditas aeris p frigiditatē terre: ⁊ manet hūidi
Ad 2ᵐ tas in quā nō obtinuit ſiccitas terre. ¶ Ad ſcḋz dr̄ ꝙ ꝯti nue ē aduēt⁹ aeris ğſſi ⁊ hūectati. ex q̄ gnāť plus ō aq̄ q̄ȝ
Ad 3ᵐ ex aere ſubtili. ¶ Ad tertiū dr̄ ꝙ lꝫ ex pluuia augmēteň ⁊ diminuaň fontes ⁊ fluuij. nō tn̄ gnāňť ex illa: qꝛ̄ plu
Ad 4ᵐ uia deficiēte lōgo tp̄e āni nō min⁹ ſūt illi fōtes. ¶ Ad q̄r tū dr̄ ꝙ arg⁹ eēt bonū ſi cetera eēnt paria: mō ſol i eſtate pp̄ mltā ei⁹ caliditatē attrahit mltos vapores ſurſum: ex gb⁹ fuiſſet fcā aq̄. ſic aūt nō ꝯtingit i hyeme. Et ſi ar̄. ma gis pluit i hyeme q̄ȝ in eſtate. ğ ſol plures attrahit vapo res i hyeme q̄ȝ in eſtate, negať ꝯña: qꝛ ſol eleuatos vapo res p maiori pte reſoluit i eſtate ⁊ nō i hyeme. ¶ Ex ꝓdi

ctis ſequūť aliq̄ accn̄tia fōtiuz: ⁊ fluuioꝝ. Primū accn̄s: p⁹
ꝙ in plana terra nō pñt gnāri fōtes: qꝛ alr̄ os fontis eſſet altius origie. Scḋz accn̄s: ꝙ nō pñt eē i medio mari: qꝛ ibi 2
nō ſunt mōtes: nec ēt ibi pñt aſcēdere. Tertiuz accn̄s: ꝙ 3
aliqñ ſūt dulces aq̄ fōtiū: ⁊ aliqñ amare: aliqñ calide: qꝛ trāſeūt p loca mineraliū: i gb⁹ reperiunť h⁹ accn̄tia. 4ᵐ 4
accn̄s ē ꝙ aq̄ fōtales aliqñ ſūt odorifere ⁊ colorate diuer ſis colorib⁹ pp̄ cāz dictā: ⁊ ēt qꝛ i ipſis ſūt q̄tuor q̄litates ꝓme: ex gb⁹ pñt reſultare colores: odores: ⁊ ſapores. Pli ni⁹ āt de nālib⁹ hyſto. ponit accn̄tia mirabilia fōtiū ⁊ flu uioꝝ. vꝫ. ꝙ ē aliqs i q̄ ſi ꝓijciāť ligna vel frōdes lapide ſcūt. ⁊ ē ali⁹ in q̄ extiguiť cādela accēſa: ⁊ extīcta accēdiť. Itē ē ali⁹ i q̄ aq̄ de die ē frigida: ⁊ de nocte calidiſſima: ⁊ ali⁹ in q̄ ē flux⁹ ⁊ reflux⁹: ſic i mari. hoꝝ āt accn̄tia ſunt a v͛tutib⁹ occultis reſultātib⁹ ex ꝯmixtiōe mirabili q̄tuor q̄litatū ꝓmaꝝ ꝯcurrētibus ad hoc ſpecialib⁹ influentijs ⁊ cōſtellatiōib⁹. q̄re ⁊c.

Caplm. XI.

Sequitur dicere ꝯſiter q̄lr mōtes ⁊ maria gnāňť. ¶ Ubi notādū p̄ ꝙ maria ſenſibilr gnāňť ex plu uijs: fluuijs: ⁊ fōtib⁹ non q̄dē exñtib⁹ ſub mari: qꝛ fōtes ſūt altiores q̄ȝ aq̄ fluēs ex ill: ſꝫ exñtib⁹ i mōtib⁹: aut ꝓpe illos: iſen ſibilr āt ex terra ⁊ aere p actionē illoꝝ i uicē. iuxť doctrinā Ar̄. 2. ō gen. di. ꝙ ex q̄libꝫ elto ꝑt aliō imediate gnāri: nō itelligēdo elm ſupponere pro toto: qꝛ elta ſūt eterna: ſꝫ p pte: eo ꝙ cuiuſlibꝫ elti ex aliq̄ pte ꝯti nue alteri⁹ elti aliq̄ ps imediate gnātur: ⁊ aliq̄ ps corrū piť. ¶ 2º nōndū ꝙ mōtes gnāňť ex aggregatōe ptiū ſub tiliū terre veniētiū ad vnū locū p ipulſionē ventoꝝ: ⁊ ex agitatiōe mariū ⁊ aq̄ꝝ faciētiū ptes terre fluere ad cer tū locū: ac ēt ex terremotu q̄ ſubmergiť magna ps terre: ⁊ aliqñ ciuitates i ꝓfūdiſſimā vallē: pp̄ quā ptes latera les videť mōtes. q̄libꝫ ğ iſtaꝝ triuz cāꝝ ſuffic gnāre par uum mōtē: ⁊ oēs ſil' faciunt magnū montē. ex li⁹ 2⁹ Lec. p⁹. p⁹ T.c.24 2ᵐ

¶ His viſis ſit h p⁹ ꝯ. lꝫ mare magnū ſꝫ ptē ꝯtinue gnēť ⁊ p⁹ ꝯ
corrūpať tn̄ ſꝫ totū nō poſſz gnāri nec corrūpi. p⁹ ps pꝫ: ex le. p⁹.
qꝛ ꝯtinue aliq̄ ptes maris gnāňť: ⁊ aliq̄ corrūpunť. 2ª ps declarať ex h: qꝛ q̄tuor elta ſūt ꝑpetua ⁊ eterna: vt colli giť a pħo p celi. ⁊ 2º de gnōne. ğ elm aq̄ ē eternū: ſꝫ elꝫ aq̄ a.t.c.10i
maxie ꝯſiſtit i mari. ğ mare ſꝫ ſe totū ē eternū. ¶ Et no vſq; i fi.
tāter dr̄ mare magnū: qꝛ maria ꝑua ſūt genita ſꝫ ſe tota. a.t.c.56.
⁊ aliqñ corrūpūť: ſic fōtes ⁊ fluuij. nā i q̄cūq; loco ē aliqō vſq; ad
ꝑuū mare. mare i eodē aliqñ nō fuit. ⁊ i eodez tp̄e nō fuit 60.
illō: nec aliqd ei⁹: ſic q̄cūq; fōte ſignato ille aliqñ nō fuit
ſm ſe: nec ſm aliqd ſui: ⁊ ita aliqñ nō erit. ¶ Ex iſta ꝯne Cor⁹
ſeqť ꝙ q̄ōlibꝫ pedale maris aliqñ icepit eē: ⁊ aliqñ deſi net eē: ⁊ tn̄ mare nō icepit eē: nec deſinet eē: pꝫ. qꝛ eſt eter nū. ¶ Et ſi ar̄. oīa iſta pedalia iceperūt eē: ⁊ oīa iſta peda lia ſūt mare. ğ mare icepit eē. negať mior. qꝛ totū nō ē ſue
ptes. ¶ 2ª ꝯ. Impoſſe ē p nāz eē diluuiū vlē. pꝫ. qꝛ nō rō 2ª ꝯ
ne ſubmerſiōis: eo ꝙ neĉe ē mediū magnitudis terre eē ſupra mediū mūdi. ex q̄ ps diſcoopta aq̄s eſt leuior q̄ȝ co opta. ğ ps diſcoopta aliā grauiorē nō poſſz tn̄ pellere ꝙ mediū ei⁹ fieret mediū mūdi. imo ſi tota terra eēt coop ta aq̄s: ſtati ps leuior aſcēderet vſq; q̄ mediuz grauitatis toti⁹ terre fieret mediū mūdi: nec ēt rōne augmēti aq̄ vel maris: qꝛ lꝫ mare poſſz eē mai⁹ q̄ȝ ſit: mō ſic fōtes ⁊ flumi na. nō tn̄ pōt tm̄ augeri ꝙ ſufficiat cooperire terrā totaz.
¶ Ex iſta ꝯcluſione ſeq̄tur: ꝙ terra arida ſm ſe totuz eſt Cor⁹
altior mari ſm ſe totū. pꝫ: quia ſi tota eēt decliuior ad il lam ſm ſe totā moueretur mare: tamē aliquis pars terre aride eſt mari decliuior: ad quā ſi nō moueť. h ē rōne ri pe: q̄ altior ē q̄ȝ mare ipediēt deſcēſū mari ad illā partē.

3ᵘˢ ꝯ ❡ Tertia ꝯ̃. aliq̄ regiões mutãt̃ de aq̄ſitate in ſiccitatẽ.
⁊ e ꝯ̃. ⁊ aliq̄ de ſterilitate i fertilitatẽ: ⁊ e ꝯ̃. Primã ꝑtẽ ꝓ
ex lec.8. bat pħs ꝑ metheo. ab expiẽtia. di. ꝙ in egypto fuerat re
gio paludoſa ꝓꝑ abũdãtiã aq̄ꝝ q̄ nõ habitabat̃ niſi i par
tibꝰ altioꝛibꝰ diſtãtibꝰ a nilo. tpe aũt ſuo erat aq̄ſitas di
Lec.8 minuta: ⁊ ꝓpe nilũ habitabat̃. Scdã ꝑtẽ ꝓbat pħs ibidẽ
etiã ab expiẽtia di. ꝙ i vna regiõe fuerãt due patrie. vna
ſterilis: ⁊ alia fertil': q̄ poſtmodũ e ꝯ̃ accñtia mutauerũt.
ſic ꝙ ſteril' fcã ẽ fertilis. ⁊ e ꝯ̃. ⁊ rõ iſtoꝝ ẽ: q̄ꝛ iſluẽtie hu
mectatiue ⁊ deſiccatiue nõ ſẽꝑ eãdẽ patriã vł regionem
Coꝛᵐ reſpiciũt. ❡ Ex iſta ꝯ̃ne ſeq̄tur ꝙ i mł'tis locis antiq̄ flu
uij ⁊ fõtes minuũt̃ ⁊ deſiccant̃: ⁊ in alijs locis noui gnã
Lec.8 tur: ⁊ mioꝛes augent̃. ꝑꝫ ꝑ Ar. vbi. d̃. de nilo. q̄ poſtq̄ rõ
ne magnitudis reddidit patriã paludoſaꝫ ⁊ ihabitabilẽ.
4ᵘˢ ꝯ ipſo mioꝛi facto eã tribuit optie habitabilẽ. ❡ 4ᵘˢ ꝯ̃. ſtan
te eternitate mũdi neċe ẽ mare ad aridaꝫ ꝑmutari: ita ꝙ
Lec.8 vbi nũc ẽ arida: aliq̄ñ ẽ mare. ⁊ e ꝯ̃. ꝑꝫ de mult' regiõibꝰ ⁊
patrijs. q̄ aliq̄ñ erãt ſuꝑ aridã: ⁊ nũc ſũt in mari. ⁊ e ꝯ̃. Dr̃
eni ꝙ Hercules poſuit duas colũnas i ꝯfinibꝰ maris: q̄ꝝ
vna i ꝓceſſu tpis repta ẽ ſubmerſa i mari. ⁊ reliq̄ diſtãs
a mari ꝑ multã diſtãtiã. Rõne tñ ar̃ ſic. ꝓꝑ motũ aq̄ꝝ ⁊
decurſuꝫ fluuioꝝ mł'te ꝑtes terre currũt ad mare ipꝫ ali
qualr̃ eleuãtes: q̄re vr̃ ꝙ in ꝓceſſu tpis tãtũ erit eleuatũ
mare ꝑ fluxũ ꝑtiũ i ipꝫ: ꝙ ipꝫ erit altiꝰ iſta terra. q̄ iã eſt
arida. ⁊ ꝯ̃ñter fluet ad ipſaꝫ relinq̄ẽdo locũ aridũ i q̄ ẽ.
❡ Ex iſta ꝯ̃ne ſeq̄t̃ ꝙ mõtes q̄ iã ſũt altiſſimi: aliq̄ñ de
ſtruẽt̃: ⁊ alij gnãbũt̃. ꝑꝫ. q̄ꝛ terra fũdamẽtalis illoꝝ aliq̄ñ
fluet ad mare ratione fontiũ ⁊ fluuioꝛum: ob quam cau
ſam cadent ⁊ deſtruentur.

ꝑᵐ **Contra** ꝑdicta arguit̃. ⁊ ꝑ̊ ꝙ mare ſm̃ ſe totũ aliq̄ñ
corrũpet̃: q̄ꝛ ipꝫ eſt ꝯpoſitũ ex mã ⁊ fõrma.
t.c.ioz. q̊ eſt corruptibile. ꝑꝫ ꝯ̃ña ꝑ̊ celi. ſed oẽ corruptibile aliq̄ñ
⁊.izi. cõrũpet̃. vt dr̃ ibidẽ. ❡ 2ᵒ ar̃ ꝙ nũq̄ mare ꝑmutabit̃ ad
2ᵐ aridã nãlr̃: q̄ꝛ nullũ corpꝰ nãlr̃ recedit a ſuo loco nãli: ſed
locꝰ in q̄ iã ẽ mare: ẽ locꝰ nãlis eiꝰ. q̊ ab illo nũq̄ nãlr̃ re
Lec.8 cedet. ꝑꝫ ꝯ̃ña cũ maioꝛi. mioꝛ eſt Ar. ꝑ̊ metheo. ❡ 3ᵒ ſic.
3ᵐ ignis nũq̄ recedet a loco in q̄ ẽ: q̄ꝛ ſẽꝑ erit in ꝯcauo lune:
nec aer: q̄ꝛ ſẽꝑ erit i ꝯcauo ignis: nec ẽt terra: q̄ꝛ ſemꝑ erit
in medio mundi: q̊ ꝑifoꝛmiter nec mare: q̄ꝛ qð maxie dr̃
elm̃ aq̄ nũq̄ recedit a loco i q̄ ẽ. ❡ 4ᵒ ſic. mũdus iferioꝛ
4ᵐ
Lec.2 ⁊ q̄libꝫ ꝑs eiꝰ depẽdet a celo. ꝑ̊ metheo. q̊ ſi mare ꝑmuta
bit̃ ad aridã. h̄ erit rõne alicuiꝰ motꝰ celeſtis. nõ rõne mo
tus vltie ſpere: q̄ꝛ iſte ẽ motꝰ diurnꝰ in q̄ nõ fit hec ꝑmuta
tio: nec rõne octaue ſpere: q̄ꝛ illa ꝯplet curſũ ſuũ i. 36. mil
libꝰ ãnoꝝ: ⁊ ſic i tpe illo ñ fieret niſi vna ꝑmutaꝰ. Nec rõe
motꝰ ſaturni: q̄ꝛ tũc i. 30. ãnis fieret h̄ ꝑmutaꝰ. ſic i. 30. ãnis
ꝯplet curſũ ſuũ: qð eſt ꝯ̃ expiẽtiã: nec ẽt rõe alioꝝ plane
taꝝ: q̄ꝛ in minoꝛi tpe ꝯplẽt reuolutiões ſuas q̄ ſaturnꝰ.

Ad ꝑᵐ **Ad pꝛimũ** r̃ndet̃ ꝯcedẽdo ꝙ mare ſʒ ſe totũ ẽ coꝛ
ruptibile: q̄ꝛ ſʒ ſe totũ hʒ aptitudinem
ad cõrrupcionẽ. nõ tñ ſʒ ſe totũ põt corrũpi: ſʒ ſolũ ſʒ ꝑtẽ:
q̄ꝛ illa aptitudo nõ põt poni i actu: niſi ſʒ ꝑtẽ. ꝯcedo q̊ ꝙ
oẽ corruptibile aliq̄ñ corrũpet̃ ſʒ totũ. aut ſʒ ꝑtẽ: aut ſʒ
Ad 2ᵐ aliq̄d ſue ſpẽi. ❡ Ad ſcðꝫ dr̃ ꝙ mare nũq̄ recedet a loco
in q̄ ẽ: q̄diu erit locꝰ nãlis eiꝰ: ſʒ ab eo recedet q̄ñ nõ erit
locꝰ nãlis eiꝰ. Et iõ ad argᵐ negat̃ ꝯ̃ña: q̄ꝛ lʒ mare nũq̄ re
cedet a loco nãli ſuo: tñ a loco i q̄ iã ẽ nãlr̃ aliq̄ñ recedet: q̄ñ
Ad 3ᵐ nõ erit. ſ. locꝰ nãlis eiꝰ. ❡ Ad tertiuꝫ negat̃ ꝯ̃ña. q̄ꝛ ignis
occupat totũ ꝯcauũ lune: ⁊ aer totũ ꝯcauuꝫ ignis: ⁊ terra
totũ mediũ mũdi. mare ãt nec occupat totũ ꝯcauũ aeris:
nec totã ſupficiẽ terre. iõ ꝑt ab vna ſupficie ad aliã ſup
Ad 4ᵐ ficiẽ ꝑmutari. ❡ Ad q̄rtũ dr̃ ꝙ illa ꝑmutatio depẽdet a
q̄libꝫ motu celi ꝑ quẽ fiũt fluxꝰ ꝑtiũ terre ad mare. ꝯce
do q̊ tñ ꝙ adeq̄te depẽdet a motu octaue ſpere: q̄ꝛ non
eſt veriſſimile ꝙ iſta permutatio fiat minoꝛi tempoꝛe q̄
36. millibus annoꝛum.

Capłm. XII.

De generatiõe fluxꝰ ⁊ refluxus
mari ẽ ꝯ̃ñter di
cẽdũ. ❡ Ubi notãdũ ꝑ̊ ꝙ mare fluit ⁊ re ꝑᵐ
fluit tripłr. ꝑ̊ ab aq̄lone in auſtꝝ: ⁊ e ꝯ̃: q̄ꝛ ꝑ̊
in aq̄lone mare ẽ mł'tũ eleuatũ: ⁊ i auſtro
multũ depſſum. Jõ cũ aq̄ nãlr̃ fluit ad lo
cũ decliuioꝛẽ oꝫ ipſaꝫ moueri ab aq̄lone
in auſtꝝ. ãñs aũt declarat̃. nã in aq̄lone ẽ magna frigidi
tas. q̄ gnãt̃ mł'ta aq̄. ⁊ ſũt mł'ti mõtes ex q̄bꝰ gnãnt̃ fõtes
⁊ fluuij: q̄ nõ ꝯſumũt̃ ꝓꝑ dẽcm̃ caloꝛis. Jn auſtro ãt ꝯſu
munt̃ aq̄: ⁊ exiccat̃ mare ꝓꝑ exceſſiuã caliditatẽ. iõ oꝑꝫ
ꝙ ibi ſit baſſuꝫ. Ecõtra vͦo iterdũ mare refluit ab auſtro
in aq̄lonẽ ꝓꝑ aquã multã rarefactã ⁊ tumefactã: ⁊ ꝯ̃ñter
vtute ſolis mł'tũ eleuatã. 2ᵒ mare fluit ⁊ refluit ſʒ oẽm 2
dr̃ias põnũ ꝓꝑ agitationẽ vẽtoꝝ. 3ᵒ ãt fluit ⁊ refluit na 3
turalr̃ ⁊ regulariter oĩ die nãli bis. non aũt q̄libꝫ mare:
ſʒ ſolũ mare oceanũ: de q̊ fluxu ⁊ refluxu facio mẽtionẽ
in h̄ caꝰ. ❡ 2ᵒ notãdũ ꝙ rebꝰ hũidis mł'tũ dñat̃ luna itã 2ᵐ
tũ ꝙ dici ꝯſueuit mr̃ hũiditatũ. ꝯſtat. n. ꝙ in oppõnibꝰ ⁊
ꝯiũctiõibꝰ lune cũ ſole oſtꝛ mariꝛ: ⁊ cõche: ⁊ cãcri multuꝫ
pleni reꝑiunt̃: ⁊ plus i oppõnibꝰ q̄ in ꝯiũctiõibꝰ: q̄ aĩalia
mł'tũ euacuant̃ i q̄draturis lune cũ ſole. ẽt oĩa cerebra: q̄
rũ nãlis ꝯplo ẽ hũida augmẽtãt̃ i oppõnibꝰ: ⁊ i q̄draturꝭ
diminuũt̃ itãtũ ꝙ ſepe fiũt hoĩes demẽtes. ⁊ dñr lunati
ci. tp̄s ẽt ſerenũ i pluuioſuꝫ mutat̃ i ꝯiũctiõibꝰ ⁊ oppõni
bꝰ: ⁊ nõ i q̄draturꝭ. q̄ꝛ igr̃ mare auget̃ i ſuo fluxu ⁊ i reflu
xu diminuit̃: oꝑꝫ ꝙ h̄ fit rõne lune. q̄ cũ mouet̃ ab oꝛiẽte
ad mediũ celi cãt fluxũ maris. cũ aũt recedit a medio ce
li v̄ſus occidẽs mare refluit: ⁊ cuꝫ mouet̃ ab occidẽte ad
angulum noctis iterũ fluit mare. ab angulo vͦo noctis vſ
q̄ ad oꝛiens fit ſecũdus refluxus.
❡ His ꝑmiſſis ſit h̄ ꝑ̊ ꝯ̃. Luna tã lumĩe q̄ iſluẽtia eſt cã ꝑᵃ ꝯ̃
tã fluxꝰ q̄ refluxꝰ maris. Pꝛia ꝑs ꝑꝫ: q̄ꝛ rarefactio ⁊ tu
mefactio maris vident̃ eẽ rõne luminis lune: cũ oẽ lumen
ſit calefactiuũ ⁊ rarefactiuũ: vt ꝑ̇us patuit. 2ᵃ ꝑs ẽ nota:
q̄ꝛ ſolo lumine lune nõ poſſʒ eẽ fluxꝰ maris: eo ꝙ fluxus
ſũt maioꝛes i ꝯiũctiõe q̄ i q̄draturis: ⁊ tñ luna plus ꝑtici
pat lumẽ i q̄draturis q̄ i ꝯiũctiõe. iõ oꝑꝫ ponere vnã in
fluẽtiã q̄ ſit cã illiꝰ fluxus. Eſt igr̃ dðm ꝙ ſicut aĩal ꝑ cali
ditatẽ alterat cibũ. ⁊ ꝑ aliã vtutẽ ipm̃ attrahit: ita cũ flu
xus dicat tumefactionẽ ⁊ alteratõeꝫ luna mediãte lumĩ
ne tumefacit mare: ⁊ ꝑ vtutẽ occultã ipꝫ attrahit: ſicut ma
gnes ferꝝ: ab oꝛiẽte i meridiẽ: ⁊ ab occidẽte ad angulum
noctis. a meridie aũt i occidẽs: ⁊ ab ãgulo noctis i oꝛiẽs
refluit mare. q̄ꝛ luna ſuis vtutibꝰ nõ ampliꝰ directe reſpi
cit mare. ⁊ ſic q̄dãmõ ꝑ̇uatiue dr̃ cã refluxꝰ. ❡ 2ᵃ ꝯ̃. Aliq̄ 2ᵃ ꝯ̃
maria nũq̄ fluũt: ⁊ aliq̄ ſolũ ſemel i mẽſe fluũt ⁊ refluũt.
ꝑᵃ ꝑs ꝑꝫ: q̄ꝛ aliq̄ maria ſũt ita q̄ſſa ⁊ terreſtria: ꝙ i eis ho
mines ſuꝑnatãt: ligatis etiã manibꝰ ⁊ pedibꝰ: vt dĩc pħs
2ᵒ metheo. ⁊ ideo nulla virtus lune ſufficit in illis cauſa Lec.5.
re fluxũ ⁊ refluxũ. Scða pars ſeq̄t̃ ex ꝑ̇oꝛi: quoniã aliqua
maria ſunt multũ groſſa ⁊ terreſtria: nõ tñ tm̃ ſicut pꝛio
ra: que fluxũ ⁊ refluxũ nõ pñt hr̃e niſi ſemel in menſe: lu
na exñte maxie plena: quoꝝ fluxꝰ icipit a ꝯiunctiõe: ⁊ du
rat etiam vſq̄ ad oppoſitionem itendendo: ſicut lumen
itendit̃ in luna. refluxꝰ aũt icipit ab oppoſitione: ⁊ durat
etiã vſq̄ ad cõiunctionẽ ſequentẽ remittẽdo ſe ſm̃ ꝙ re
mittitur lumẽ lune: eo ꝙ iſluentia attractiua: ſicut tẽpo
re fluxꝰ cõtinue eſt vigoꝛoſioꝛ: ita tpe refluxꝰ fit debilioꝛ
ex ꝯtinua debilitate aſpectꝰ ad illa maria: ⁊ ita reſpectu
magni maris oĩ die illa virtꝰ in duabꝰ q̄rtis eſt ꝯtinue vi
goꝛoſioꝛ. ⁊ iõ fit fluxꝰ. in alijs autẽ duobꝰ eſt ꝯtinue debi
lioꝛ. iõ fit refluxꝰ. ❡ Tertia ꝯ̃. Fluxus ⁊ refluxus maris 3ᵃ ꝯ̃
maioꝛes fiunt in hyeme q̄ in eſtate. ⁊ vere q̄ in autũno:

pꝫ:qꝛ fluuij currētes ad mare sunt maiores in hyeme q̄
in estate:ꝛ in vere q̄ in autūno.iō maiores fiūt fluxꝰ:ma/
iores aūt fiūt refluxꝰ ex maiori vigorositate virtutis at/
tractiue lune in illis tēporibꝰ q̄ in alijs.ꝛ ista cā assigna/
tur q̄re hi fluxus maiores sunt in oppōnibꝰ ꝛ ꝯiūctiōibꝰ
q̄ in q̄draturis medijs.ꝛ maiores in oppōne q̄ in ꝯiun/
ctione:ꝛ maiores ab oriēte in mediū celi q̄ in alijs parti
bus celi:qꝛ luna ꝑ virtutē dictā directiꝰ ꝛ vigorosiꝰ respi
4ª ꝯ cit mare in pūctis illis seu partibꝰ celi q̄ i alijs.¶ Quar
ta ꝯ.lꝫ aque fluuiales vtute lune tumefiāt:nō tñ fluxū ꝛ
refluxū patiunť. Prīa pars pꝫ.amphora plena aq̄ luna
ꝑueniēte ad oppōnē expādiť exterius:ꝛ ita alie aque vi/
denť tumefieri. Scd̄a vo̓ ps est manifesta:qm̄ cū aq̄ flu/
uiales ꝯtinue descēdāt si paterentur fluxū ꝛ refluxū si/
mul mouerenť motibus ꝯrijs.¶ Ex p̄dictis pōt hri mo
dus quo gnānť gulphi:nā quidaꝫ fluuij mouenť a locis
ꝯrijs nō ipetuose:ꝛ isti nō gnānt gulphos. moti aūt impe
tuose gnānt illos ꝓpter cursum ꝛ resistentiā illoꝝ:ita ꝙ
aq̄ giratiue moueť in loco ꝯcursus ad modū turbinis:in
quo si repiať nauis nō poterit recedere.

1ᵐ **Contra** p̄dicta arguiť de fluxu ꝛ refluxu maris: qꝛ
aut moueť solū ad vnā drīaꝫ positionū. ꝛ
hoc nō:qꝛ simul ripe oriētales ꝛ occidētales iplētur. aut
ad oēm drīam positionū.ꝛ tūc idē moueret motibꝰ con/
2ᵐ trarijs.¶ 2°.motꝰ fluxꝰ aut est nālis:aut violētus:nō na/
turalis:qꝛ mare nō mouetur nāliter a loco decliuiori ad
locū altiorem:nec aliqđ graue nāliter ascēdit:nec violē/
tus:qꝛ nō videť aliqđ agens violētās tantā aquaꝫ: ꝛ per/
2.c.96 maxime:qꝛ nullū violentū perpetuū.deinde cū illi mo/
tus sint ꝯrij:nec̄ario est qes intermedia.7.ꝛ.8.phyc.ꝛ sic
3ᵐ aliqñ mare nō fluit:nec refluit:qđ non videť veꝝ. ¶ 3°.
alia elemēta nō fluūt:nec refluūt.igitur per idē nec etiā
aque.pꝫ ꝯña a sufficiēti silitudine. Silr aque fluuiales ꝛ
multa maria nō fluūt ꝛ refluūt:vt dcm̄ est.igiť nec mare
magnū:pꝫ ꝯña:qꝛ oēs aque ꝛ oīa maria sunt eiusdem ra/
4ᵐ tionis.¶ Quarto arguiť sic.mare non tumescit.igiť nō
fluit.añs arguiť:qꝛ si mare tumescit.h̄ est rōne luminis
lune:sꝫ h̄ est falsuꝫ:qꝛ lumē lune est lumen solis:qđ est ca
lefactiuū:ꝛ ꝯñter ꝯsumptiuū aq̄ꝝ:ꝛ non augmentatiuū.
Similr luna est frigefactiua:ꝛ cōsequenter cōdēsatiua.
nō igitur auget ꝛ tumefacit mare.

Ad 1ᵐ **Ad primū** ꝯcedať ꝙ mare fluit ad oēm drīaꝫ po/
sitionū:nō tñ moueť motibꝰ ꝯrijs:sꝫ so/
lum ptes eius:sicut si aliqđ corpꝰ rarefieret ſm se totum
pūcto medio nō moto partes eiꝰ mouenť motibꝰ ꝯrijs lo
calibꝰ:ꝛ nō totū.si tñ pūctus mediꝰ moueret ſm illā dif
ferentiā pōnis diceret totū moueri. sic pariformiter di/
Ad 2ᵐ cendū est de mari.¶ Ad scd̄m dř ꝙ ille motꝰ est nālis:lꝫ
fiat ab extrīseco:eo ꝙ mā ꝯfert vim:cū ꝑ illū motū mul/
te partes corrūpātur.ꝛ etiā forma ꝯfert vim:qꝛ per illuꝫ
motū mare vigorosiꝰ efficiť:ꝛ magis p̄seruať. Et cū dř ꝙ
graue nō moueť sursum naturalr:nec mare a loco decli/
uiori ad locū supiorē.dř ꝙ sic.ꝛ pmaxie qñ fit ab extrin/
seco iuxta iclinationē passi. Et cōceditur ꝙ iter fluxuꝫ ꝛ
refluxū est qes media. Et cōcediť ꝙ mare vel pars eius
aliqñ non fluit:nec refluit:qđ dico:qꝛ cū ptes maris sint
difformes ſꝫ diuersos aspectꝰ lune qñ vna pars qescit al
tera fluit vel refluit:qꝛ nō est credēdum oēs ptes maris
Ad 3ᵐ eque velociter fluere ꝛ refluere. ¶ Ad tertiū negať q̄li/
bet illaꝝ ꝯñaꝝ:qꝛ cū actꝰ actiuoꝝ sint i patiēte ꝛ disposi
to.2°.de aīa.vtꝰ occulta lune pōt ifluere in mari magno:ꝛ
Ad 4ᵐ nō in alijs aqs:nec etiā.¶ Ad q̄rtū dř ꝙ lumē solis mul/
tū remissiū nō est ꝯsūptiuū aq̄ꝝ:ꝛ pmaxie qñ sibi ꝯiun
giť alia virtꝰ fortior ad p̄seruādū.silr dř ꝙ vtꝰ frigefacti
ua lune nō auget mare:sꝫ lumē qđ ē iterdū iuť dcā potē/
tiꝰ tumefacere q̄ illa frigiditas ꝯdēsare.q̄ř ꝛc. Ca.XIII

Unde autē generet salsedo maris
ꝛ aliaꝝ aq̄ꝝ ē ꝯñter no
tādū:sen dōꝫ.¶ Ad cuiꝰ declarationē est
1ᵐ notādū ꝑ ſm phꝫ in li°.de sensu ꝛ sensato. 1ᵐ
ꝙ sapor est passio hūidi a sicco terrestri:
ita ꝙ ex alia ꝛ alia mixtiōe sicci terrestri
cū hūido resultat aliꝰ ꝛ aliꝰ sapor.si.n.sic/
cū fuerit hñ digestū cū hūido a calore tēpato gnābiť dul
ce ꝛ pigue.si aūt itēpata ē digestio:ꝛ pua: gnať stipticū ꝛ
pōticū:ꝛ cuꝫ digestio maior ē stiptico ꝛ pōtico: sꝫ nō vsq̄
ad dulce resultat agreste.ex forti vo̓ digestiōe a ꝯtramēti
calido:nō tñ adurēte:sꝫ simplr digerēte fit acutꝰ sapor.in
çinçibere ꝛ pipe.vbi āt adustū fit a calore siccū terrestre
2ᵐ gnānť salsedo ꝛ amaritudo.¶ 2° notāduꝫ ꝙ exalatio fu 2ᵐ
mosa ē terrestre adustū.vt pꝫ de fumo q ē amarꝰ:nisi op/
positū ꝑueniat ex spāli nā fumātis:vt in thure: ꝛ lꝫ exa/
latio fumosa a terrestribꝰ eleuať ꝑ calorē sibi impssum:
tñ refrigerata descendit:tā cū pluuijs q̄ sine pluuijs.ꝛ si
aliqñ nimis talis exalatio accediť:ita ꝙ subtiliꝰ ꝯuertiť
in aerē:aut ignē:tñ remanet grossiꝰ terrestre:vt appet in
camerī qbꝰ adherēt reliqe fumose nigre:ꝛ valde amare.
iste igř exalatiōes fumose aliqñ se sole cadūt i mari: sicˀ i
terra aliqñ:cū pluuijs:ꝛ sēp cū fluuijs fōtibꝰ:qbꝰ ē neces/
se mare fieri salsum ꝛ amarum.

¶ His p̄missis sit h̄ 1ª ꝯ. Salsedo nec̄io ꝓuēit ex mixtio 1ª ꝯ
ne sicci terrestris adusti cū hūido. Ista ꝯ ꝓbať.ꝛ p ꝙ re/
qriť ad salsedinē mixtio sicci terrestris ꝑ aliq̄ signa q̄ po
nit Ar.2°.methˀ. 1ᵐ signū ē salsedo lixiuij colati ex cine Lec.5.ꝛ
ribꝰ q sūt terrestres. Scd̄ꝫ signū ē salsedo sudoris ꝛ vrie 2 (4.
trāscūtiū ꝑ poros.qbꝰ admisceť fumi g̃ssi terestres. Ter 3
tiū signuꝫ ē:ꝙ aq̄ salsa pōderosior ē aq̄ dulci.vñ diē Ar.
ꝙ naues onerate veniētes a mari ad aquā dulcē submer
se sūt.ꝛ h̄ ē signū ꝙ dulcī ē leuior. Quartū signū ē ꝙ vase 4
cereo obstructo repleť aq̄ dulci positū i mari. Quītū si/ 5
gnū ē de sale:qđ nō pt fieri ex aq̄ dulci:sꝫ soluꝫ salsa ꝛ ple
na terrestreitatibꝰ. Sextū signū ē:ꝙ i palestia ē vnū sta/ 6
gnū ita salsuꝫ:g̃ssū:ꝛ pōderosuꝫ:i q̄ si ꝓiciūť eq ligatī pe
dibꝰ nō submergūť:q tñ submergerēť i aq̄ dulci:ꝛ in illo
stagno nō psit pisces nasci:nec nutriri pp mltā salsedinē
ꝛ amaritudinē.¶ 2° ař ad ꝯnē:ꝙ nō sufficit sola mixtio 2°
sicca terrestrī cū hūido:qꝛ i q̄cūq̄ fonte fluuio aut puteo
ponať terra:nō pp h̄ reddiť aq̄ salsa.reqriť.n.adustio sic/
ci terrestrī cū hūido.ꝛ pꝫ h̄ ꝑ expiētiā:qm̄ lixiuiū nō red
diť salsū:nisi fiat fortī calefactio ꝛ adustio cineꝝ: ꝛ ita ꝯ
vria ꝛ fecibꝰ ē dōꝫ.¶ 2ª ꝯ. Posita eternitate mūdi nec̄e 2ª ꝯ
ē mare eē salsū:ꝛ plimū amaꝝ:pꝫ:qꝛ ponūť oēs cāe nec̄io
ad salsedinē marī.ibi.n.ē mltū terrestre adustū ꝯrelictū
ex exalatiōe calīa ꝛ sicca.ꝛ ē ibi aq̄ q̄dāmō pura admixta
supueniēte calore solī decoq̄ntī ꝛ faciētī hūidū eleuari:vt
pꝫ ad expiētiā.q̄ ꝛc.¶ Et notāter dixi.posita eternitate
mūdi:qꝛ si mūdus fuit creatꝰ ꝑ magnū tp̄s:postea nō fu/
it mare salsū:sꝫ dulce:qꝛ sol nō potuit lōgo tp̄e tot exala/
tiōes eleuare.ꝛ easdē ꝯscēdere q̄ reqrūť ad salsedinē ma
ris.¶ 3ª ꝯ.eterna gnō salsedis i mari nō arguit i eo salse/ 3ª ꝯ
dinē ifinitā.pꝫ:qꝛ diuꝫ nā ꝯstātiū termiata ē rō magnitu
dinis ꝛ augmēti.2°.de aīa.ꝛ exala°.qꝛ sicˀ ꝯtiue ꝯscēdebāt T.c.41.
i mari exalatōes aduste cāntes salsedinē:ita ꝯtiue g̃sse ꝛ
graues exalatiōes descēdūt ad ꝓfūdū maris:ex qbꝰ fiūt
lapides:lutꝰ:aut terra:ꝛ alie subtiliores cū ptibꝰ potabi/
libꝰ a sole eleuāť supiꝰ:lꝫ plus ꝯ hūido q̄ ꝯ sicco terrestri
tā ſꝫ magnitudinē q̄ ſꝫ ꝓportiōeꝫ supiꝰ eleuēť.¶ 4ª ꝯ. 4ª ꝯ
sicˀ fōtiū ꝛ fluuioꝝ aliq sūt calidi.ꝛ aliq sunt frigidi. aliq
graues.ꝛ aliq leues:ita aliq sꝫ dulces:ꝛ aliq salsi:aut ama
ri. 1ª pꝫ ē māifesta.s.ad expiētiā:ꝙ aliq sūt calidi:ꝛ aliq

frigidi.trāseūtes.n.ꝑ loca calida vt balnea calefiūt ꝑꝑ
caliditatē ibidē reclusā ꝛ sūt magis aut minꝰ calida illa
loca ſm ꝙ ē aꝰ aut minor ātipistasis,trāseūtes aūt ꝑ lo-
ca frigida fiunt frigidi imo frigidiores alijs aqs ꝑpter
multitudinē frigiditatis terre rep̄tā i locis gnātōis fon
tiū.oēs igiṫ fōtes ꝛ fluuij i loco gnātionis sūt frigidi.di-
2 uersificanṫ āt postea rōe viaꝝ ꝑ q̄s descēdūt. 2ᵒ ps de
claraṫ.s.ꝙ aliq sūt graues ꝛ aliq leues.qꝛ i qbusdā ē ma
gna permixtio ꝑtiū terrestriū cū aquosis faciētiū graui
tatē. Alij āt fluūt ꝑtes sbtiles hn̄tes supius.ꝛ terrestres
3 i ꝓfundū purificate ꝯtinue ꝑ motū. 3ᵒ aūt ps seqṫ ex di
ctis qm̄ aq̄ hn̄tes multū de sicco terrestri adusto sūt sal-
se ꝛ amare.nō hn̄tes aūt tale siccū aut modicū hn̄ dige-
stū sūt dulces.ꝛ p̄me sūt nigre aut tēdētes i nigredinē.
alie āt sūt albe.quare aūt aliq̄ a podagris liberant ꝛ di-
uersis egritudinibus: ꝛ ē͛ aliq̄ inducūt egritudines sic
ꝙ aues volātes sup illas cadūt ꝛ moriunṫ.aliq̄ aūt deni
grāt oues albas balneatas i illis.ꝛ aliq̄ eꝫ.dr ꝙ h̄ ē rōe
ieffabilis ꝯplexiōis qualitatum primarum ad hoc con-
currentium specialiter a constellationibus celi.

pᵐ **Cōtra** predicta arguiṫ.ꝓbando nullū mare eē salsū
ꝛ primo ex hoc:qꝛ oē mare ē frigiduꝫ ꝛ humi-
dū.ergo nō ē salsū:pꝫ ꝯn̄a.qꝛ salsedo ꝓuenit ex sicco adu
2ᵐ sto.¶ 2ᵒ si mare eēt salsū h̄ eēt rōne exalatōis aduste in
eo.cū ergo oēs aq̄ pluuiales ꝛ fōtales hēant ꝯsilē siccū vr̄
ꝙ oēs sint salse nec ꝯn̄s ē falsū.qꝛ sūt cōiter dulces.q̄ ad
misso cū mare fiat ex pluuijs fōtibꝰ ꝛ fluuijs appet mare
eē dulce.¶ Et ꝯfirmaṫ.qꝛ si mare eēt salsū eēt ꝑꝑ eleua
Lect.5. tōēꝫ dulcis remanēte terrestri sicco vt dicit phs 2ᵒ me-
theo.sed ꝯn̄s ē falsū.qꝛ tūc ꝑ idē oēs fōtes ꝛ fluuij debe-
3ᵐ rēt eē salsi cū fiat ꝯsilis eleuatio.¶ 3ᵒ arguiṫ sic.mare ē
i loco nāli.igiṫ ē in nāli dispōne.ergo nō hꝫ qualitates p̄-
mas:ꝛ ꝑ ꝯn̄s nec salsedinē.pꝫ ꝯn̄a:qꝛ salsedo cū sit sapor
4ᵐ resultat ex mixtōe quatuor q̄litatū primaꝝ. ¶ 4ᵒ mo-
dica aqua sufficit extinguere ꝛ cōbustibile corrūpere in
flāmatū aut adustū.ergo a fortiori tāta multitudo aqua
rū quāta ē aqua maris dꝫ ꝓhibere adustionē exalatōis
iducētis salsedinē ꝛ penitus corrumpere istaꝫ exalatōēꝫ

Ad pᵐ **Ad primū** negaṫ ꝯn̄a. qꝛ lꝫ mare sit frigidū ꝛ hu-
midū formalr̄.tn̄ ē calidū ꝛ siccū v̄tua
liter rōne sicci terrestris.sic etiā vinū aut piper formalr̄
Ad 2ᵐ est frigidū ꝛ v̄tualr̄ calidū.¶ Ad 2ᵐ dr̄.ꝙ aq̄ dulces hn̄t
siccū terrestre adustū sꝫ ita modicū ꝙ n̄ faċ salsedinē sal
tē sēsibilē.Et cū dr̄ ꝙ tn̄ mare dēret eē dulce.ꝙ fit ex aqs
dulcibꝰ.dr̄ ꝙ sol ꝯtinue resoluit multū ð hūido dulci ꝛ ꝑ
portōalr̄ modicū ð sicco adusto. ita ꝙ q̄ntūcūqꝫ fluāt ad
mare aq̄ dulces nō sufficiūt soluere salsedinē.Et ad ꝯfir-
matōēꝫ dr̄.ꝙ non fit tāta eleuatio hūidi dulcis ab aqua
dulci sicut a mari.qꝛ sol debilius respicit fōtes ꝛ fluuios
Ad 3ᵐ q̄ꝫ mare.¶ Ad 3ᵐ negaṫ ꝯn̄a sicut elemētū aeris ē i nā-
li loco lꝫ sit extra nālem dispōnē ita mare ē nālr̄ idispo-
sitū ꝛ tn̄ in loco nāli.vn̄ mare nō solū in eo ꝙ aqua sꝫ ēt
i eo ꝙ mare nālr̄ situaṫ i loco i quo ē a quo si aliqn̄ rece-
Ad 4ᵐ det hoc erit qꝛ nō erit tūc locus nālis eius.¶ Ad 4ᵐ ne
gaṫ ꝯn̄a qꝛ lꝫ mare ꝓhiberet iflāmatōēꝫ nō tn̄ adustiōēꝫ
mō nō dr̄ illas exalatōes ardere aut iflāmari sꝫ solū esse
adustas ex quaꝝ admixtione ꝛ digestione cuꝫ humido
causatur salsedo quare ꝛc̄. Capl'm.XIIII.

Mare vt dictū est nō solū fluit ꝛ re-
fluit virtute lune: sed ēt se-
pe ad oēm differētiāꝫ positioᵐ ex ꝑte vē
toꝝ agitatiū aquas de qbus ad hꝫ noti-
pᵐ ciā ē dicēdū. ¶ Ubi notāduꝫ primo ſm
Lec.6. phm 2ᵒ metheo.ꝙ vētus diffinitiue ē mul
ta exalaᵒ subtilis calida ꝛ sicca ipetuose
lateralr̄ mota ad magnā distātiā.p̄mo dr̄ multa qꝛ pau-
ca exalaᵒ q̄ntūcūqꝫ sibi ꝯpetāt oēs ꝑticule alie diffinitio-
nis nō dr̄ vētus:iō nec anhelitꝰ nec aer motꝰ a sollicul'o
dr̄ vētus:dato ꝙ sit exalatio cū alijs ꝑtibꝰ diffinitionis.
2ᵒ dr̄ exalaᵒ ad drn̄aꝫ elemētoruꝫ.q̄re nec aq̄ nec aer nec 2
ignis motꝰ pōt eē vētus.qꝛ tūc nō eēt rō q̄re aliqs vētꝰ di
cereṫ borealis ꝛ alter australis.aliqs calidus ꝛ alter fri-
gidus.aliqs humidus ꝛ alter siccus.aliqs pluuiosus ꝛ al
ter grādinosus. 3ᵒ dr̄ sbtilis ad drn̄aꝫ terremotꝰ ꝛ aliaꝝ
exalatōnꝫ mouētiū ꝛ terminātiū visū:qm̄ ipossibile ē vē 3
tū videri. 4ᵒ dr̄ calida ꝛ sicca ad drn̄aꝫ vapoꝝ q dicūṫ 4
cōiter exalatōes calide ꝛ humide. 5ᵒ diciṫ ipetuose qm̄ 5
exalatōes se iuicē lēte ꝑcutiētes nō faciūt vētū. 6ᵒ dr̄ la 6
teralr̄ mota qm̄ exalatōes mote solū supiꝰ ꝛ iferiꝰ n̄ cāūt
vētū.iō opꝫ ꝙ obliq̄ ꝛ lateralr̄ moueanṫ ꝛ huiꝰ difformi
tas ē rōne difformiū exalatōnꝫ:quaꝝ sbtiliores mittunṫ
ad latera ꝛ obliq̄ moueṅṫ sic ꝯtingit de pluuia mota sen
sꝫ. 7ᵒ dr̄ ad magnā distātiā.qꝛ exalatio hn̄s oēs ꝯditio 7
nes dcās si nō moueṫ ad magnā distātiā nō diciṫ vētꝰ.
¶ 2ᵒ notādū ꝙ exalatōis calide ꝛ sicce q̄ ē mā vētoꝝ fri 2ᵐ
giditas nō ē cā:cū illa nō eleuet sꝫ dep̄mat inducēdo gra
uitatē:nec caliditas ignis in spera sua:cū nō possit agere
in mediā regiōēꝫ corrūpēdo frigiditatē eiꝰ:ergo a fortio
ri nō poterit agere hic inferiꝰ eleuādo exalatōes:nec cali
ditas ignis hic iferiꝰ exn̄s:qꝛ tūc plures ꝛ maiores venti
dērent fieri in hyeme q̄ꝫ i estate ex quo tūc plures ꝛ ma-
iores ignes apud nos fiūt sꝫ caliditas solis ē cā hꝫ exala
tōis nō circūscribēdo v̄tutes calefactiuas stellaꝝ .sol.n.
sua caliditate subtiliādo ꝛ calefaciēdo eleuat tā a terra
q̄ꝫ ab aq̄ exalatōes calidas ꝛ siccas:ex qbꝰ vēti gnān̄tur.

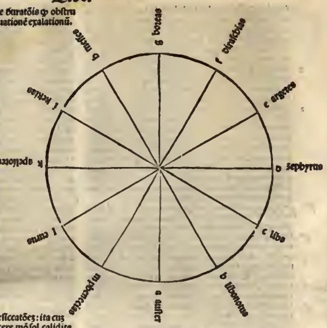
His visis sit hec pᵃ ꝯ.sol ē cā gnātōis ꝛ corruptio- pᵃ ꝯ
nis seu cessatōis vētoꝝ.prima ps pꝫ qꝛ
sol mediocri caliditate est cā exalationū ex qbꝰ nālr̄ ge
neranṫ vēti.2ᵒ vō declaraṫ eo ꝙ sol excessiua caliditate
resoluit vētos i ꝯtinēs:ꝛ isto mō ē cā positiua. sꝫ ꝑuatiua
cā cessatōis vētorū ē ꝑ sui absentiaꝫ frigido adueniente
ꝯprimēte exalatōes sic dr̄ 2ᵒ phy.ꝙ sic nauta ꝑ sui p̄ntiā T.c.30.
ē cā ꝑseruatōis nauis ita ꝑ sui abn̄tiam ē cā sūmersionis
eiusdē.¶ 2ᵃ ꝯ.frigiditas ē cā positiua corruptōis ꝛ cessa 2ᵃ ꝯ
tōis vētoꝝ.pꝫ.qm̄ frigiditas ingrossando exalatōes fa-
cit eas descēdere.ꝯp̄mēdo ꝑ ꝯdēsatōēꝫ supficiē terre ꝓ
hibet eleuatōēꝫ illaꝝ.¶ Ex q̄ ꝯclusiōe ꝛ alia sequiṫ ꝙ i
vē ꝛ i autūno dēbēt fieri plures ꝛ maiores vēti q̄ꝫ i estate
ꝛ i hyeme.qꝛ in vē ꝛ autūno nō ē excessiua caliditas nec
frigiditas. In hyeme aūt ē excessiua frigiditas ꝯstrigēs
poros:ꝛ in estate excessiua caliditas nō solum resoluens
exalationē eleuatā ad aerē. sed ēt genitā i poris terre:re
cte sic ignis guttā aque resoluit absqꝫ exteriori fumatio
ne.¶ 3ᵃ ꝯ.aliqua pluuia ē cā corruptōis ꝛ cessatōis ali- 3ᵃ ꝯ
cuius vēti:nō tn̄ quelibꝫ cuiuslꝫ.pᵃ ps pꝫ:qꝛ aliq̄ pluuia
in suo descēsu extinguit aliciꝰ vēti exalatōes.ꝛ ꝑ suā fri
giditatē faċ illas dscēdere.2ᵃ vō ē nota. qm̄ ꝑua pluuia
nō solū extingueret magnū vētū sꝫ ꝑantipistasiꝫ augeret
ꝛ resolueret i exalatōēꝫ aut i cōtinēs.imo ē qdā vētus q
nūq̄ꝫ flat nisi aq̄ pluēte eo ꝙ in lateribꝰ nubis mlta ē ex-
alatio calida ꝛ sicca q̄ nisi aq̄ moueaṫ deorsū nō pt hēre
exitū.¶ 4ᵃ ꝯ.aliqn̄ post pluuiā gnānṫ vēti.ꝛ aliqn̄ non 4ᵃ ꝯ
gnānṫ.pᵃ ps pꝫ.qm̄ iterdū an̄ pluuiā terra ē ita sicca ꝙ
nō pōt fumare ꝛ adueniēte pluuia multū fumat emittē
do exalatōes ꝑꝑ ebulitōēꝫ fcām:recte sic fit magna ebu
litio in calce post appōnē aq̄:ex qua gnānṫ multe exala-
tōes.2ᵃ vō ps declaraṫ.qm̄ aliqn̄ ē ita modica pluuia ꝛ
terra ita sicca ꝙ stati resoluiṫ sine fumatōe sicut gutta
aq̄ i magꝰ igne.aliqn̄ aūt ē satis magᵃ ꝛ ptim resoluiṫ si-
ne fumatōe ꝛ ꝑtinet cū fumatōe q̄ fumaᵒ nō sufficit cāre

vētū. Interdū vō ē tāta pluuia ꝛ tāte duratōis ꝙ obstru it poros terre ꝓhibens exitū ꝛ eleuationē exalationū.

pm **Contra** pmā ꝯclusionē arguiť p sic. gnātio ventorū ꝛ corruptio vētoꝝ sūt effect⁹ ꝯrq. er go nō pnt eē ab aliqua cā nī cognita.
Z.c.x. ps ꝯña p illud. 9. metaphysice po⁹ rō nalis ē ad opposita: sʒ nō. po⁹ irrōna
Z.c. 55. lis: ꝛ z⁹ ꝙ gnātōe idē iqſtū idē sp na
zm tū ē facere idē. ¶ z°. sī sol ē cā gnā tōis vētoꝝ: aut igiť i maxima ꝓpin qtate ad nos: aut l maxima distātia aut me⁹ mō: nō pm nec zm: qꝛ l estate ꝛ in hyeme fiūt pauciores venti ꝙ̄ alijs tpib⁹ z° metheo. nec ēt me⁹ mō: qꝛ qđ nō pt facere po⁹ maior. nec po⁹ minor: sʒ sol ē vigorosior i cācro: ꝛ leone: ꝙ̄ in vere: ꝛ autūno er go sī i cācro ꝛ leone sol nō mouet vē tos: nec ēt l signis corrñdētib⁹ veri
3m ꝛ autūno. ¶ 3° seqť ꝙ plures ꝛ ma iores vēti fiūt i meridie ꝙ̄ in ortu: ꝛ
Lec.6.ꝛ sb eqnoctiali inter duos tropicos ꝙ̄
7. i alijs regiōib⁹ sbiectis pol. ꝯñs ē ꝯ
4m pħʒ z° metheo. ¶ 4° arguiť. alīq vē ti sūt frigidi: ꝛ alīq humidi: ergo sol
Lec.6.ꝛ nō ē p suā caliditatē cā ꝓductiua: pʒ
7. ꝯña: ꝛ añs est phi. z° metheo.

Ad pm **Ad primū** dř. nego ꝯñaʒ: ꝛ ad pħʒ dico ꝙ sic idē agēs respcū diuersoꝝ subiectoꝝ ꝓ
z.g.55. ducit effect⁹ ꝯrios: vt liqfactōeʒ ꝛ desiccatōeʒ: ita cuʒ diuerso instro pōt effcūs ꝯrios ꝓducere. mō sol calidita te mediocri gnāt vētos. caliditate aūt excessiua corrūpit
9.m.x. illos. Idē ergo iquātū idē ꝛ po⁹ irrōnalis eodē mō: sum
Ad zm pta nō valʒ ad opposita: ꝛ hē itētio Arist. ¶ Ad zm dř. ꝙ me⁹ mō: ꝛ ad rōnē rñdeť: ꝙ po⁹ maior pōt eūdē effcm fa cere quē potētia minor: dū mō cetera sint pia. mō sol ex cessiua caliditate resoluit mltas exalatōes: ꝙ̄s nō resol
Ad 3m uit mediocri caliditate. ¶ Ad 3m negať ꝯña: eo ꝙ i meri die: ꝛ sub eqnoctiali plures exalatōes resoluūť a sole ꝙ̄ in ortu: i alijs regiōib⁹ sub pol rōne ītēsioris caliditatis
Ad 4m ¶ Ad 4m dř. ꝙ oēs vēti sūt calidi ꝛ sicci circa pnm gnā tōis: ꝙ aūt alīq sint humidi ꝛ frigidi: hoc ē rōne viaꝝ ꝛ regiōm p quas gradiunť: sic pʒ de anhelitu q in pn° ē ca lidus eo ꝙ exit a pncipijs calidis. postea aūt p elōgatio nē ifrigidať rōne frigiditatis medij. Ex pdictis appet q̄ re tpe gnātōis vētoꝝ decrescūt ꝛ diminuunť fōtes ꝛ flu uij. qꝛ tūc multa exalatio calida ꝛ sicca moueť sursum q̄ tā rōne caliditatis ꝙ̄ siccitatis mltā aquā ꝯsumit remit tēdo frigiditatem ꝛ humiditatē. ꝛc. Caplm. XVI.

pm **Quibus locis** mouenť vēti ē expediēs de clarare. ¶ Et iō notādū p. ꝙ duodeciʒ
Lect.8. sūt vēti fʒ pħʒ z° metheo. iuxta. iz. celi signa sb qb⁹ sol discurrēs ꝯmouet ꝛ fać cessare vētos. pm⁹ vēt⁹ ē auster. flans
i a polo antartico v̄sus eqnoctialē. z⁹ ē bo
z reas ꝯri⁹ illi: eꝯ flās a polo artico v̄s⁹ eqnoctialē. 3⁹ ē ape liotes flās ab oriente eqnoctiali ad occñs eqnoctiale.
3 4⁹ ē zephyrus flās eꝯ ab occidēte eqnoctiali ad eqno
4 ctialē oriētem. 5⁹ ē κεκιασ flans ab oriēte estiuali ad
5 occidēs hyemale. 6⁹ ē eur⁹ flās ab oriēte hyemali ad oc
6 cidēs estiuale. 7⁹ ē argetes flās ab occidēte hyemali ad
7 oriēs estiuale. 8⁹ ē libs flās ab occidēte estiuali ad ori
8

ens hyemale. oppōiť aūt oriēs estiuale occidēti hyema li: ꝛ oriēs hyemale occidēti estiuali: qꝛ sic flāt inuicē fʒ 9
dyametrū orizōtl. 9⁹ ē messes iter boreaʒ ꝛ cheebiom. x
io⁹ dirascbias iter argetē ꝛ boreaʒ. ii⁹ ē libonotl. iter ly y
bē ꝛ austrū. iz⁹ ē fenecias inter austrū ꝛ euꝝ. hoꝝ vēto iz
rū quatuor pmi sūt cardinales ꝛ pncipalissimi. qꝛ forti⁹ flāt sepi⁹ ad maiorē distantiā: iter quos boreas ꝛ auster dr pncipaliores. qꝛ illis magis ꝯpetūt cōditōes dicte. Alij vō quatuor sequētes sūt imediate collaterales ꝛ mi nus pncipales. vltimi vō quatuor sunt mediate collate rales ꝛ debilissimi: in tm̄ ꝙ dicit Arist. libonotum flare apud aliq̄s ꝛ nō apud oēs. ¶ z° notādū: ꝙ hic nō capiť zm polus ꝓ pūcto celi: sʒ ꝓ magna pte terre supposita illi ħ bēte multā exalatōeʒ. qꝛ modica exalatio nō dř boreas neqꝫ auster: nisi solū vētus eleuat⁹ in climate scđo suppo sito circulo artico v̄sus eqnoctialē dř boreas. sʒ qlibʒ vē tus eleuat⁹ in quolibʒ climate recedēs a polo artico ver sus tropicū cancri ad pmū clima. v̄sus aūt eqnoctialē ꝛ polū ātarticum dř boreas. ꝛ eꝯ dř auster quilibʒ ventus recedēs a polo antartico per elōgatōem v̄sus polum ar ticum qui est polus noster.

His pmissis sit hec pa ꝯ. boreas aliqñ flat p oīa pa ꝯ septē climata ꝛ aliqñ p pauciora. p ma ps pʒ. qꝛ aliqñ in 7° climate eleuať exalatio calida ꝛ sicca. q̄ rōne magne frigiditatis ꝓpelliť vsqꝫ ad pmū cli ma qđ incipit a solstitio estiuali seu tropico cancri. za ps declarať. qm̄ aliqñ eleuať exalatio calida ꝛ sicca in 7° climate ꝛ a frigiditate nō ꝓpelliť nisi ad 6m aut 5m clima similr aliqñ talis exalatio eleuať l 6°. climate ꝛ a frigidi tate illi⁹ climatis nō ꝓpelliť nisi vsqꝫ ad 3m aut 4m cli ma: ꝛ sic de alijs. aliqñ aūt boreas nō flat nisi p vnū cli ma: ꝛ qñ eleuať i fine septimi climatis. ꝛ a frigiditate so

lum ad p̄n^m p̄pellit̄ aut quando eleuatur in fine alteri-
2^a ꝯ us climatis. ⁊ nō vltra p̄n^m eiusdē p̄pellit̄. ¶ 2^a ꝯ. īpossi
bile est ventū borealē esse ventum australē: ⁊ tamē ven
tus boreal' aliqn̄ erit australis. p̄ma ps pꝫ. q2 īpossibile ē
eandē exalatōēꝫ numero elōgari a polo artico ⁊ appropi
quare eidē. 2^a ps declarat̄ ponēdo q a 2°. climate eleue
tur vētus versus p̄mū clima. deinde q rōne frigiditatis
reperte redeat ad 2^m clima: ⁊ sequit̄ q ista exalatio nu-
3^a ꝯ mero in p̄mo motu ē boreas: i 2° aūt ē auster. ¶ 3^a ꝯ. pos
sibile ē boreā fieri ex duob^9 vētis ꝯtrarijs: quoꝝ nullus
ē borealis. p̄batur ponēdo duas exalatōēs calidas ⁊ sic
eas moueri ad eundē punctū ꝯ se inuicē ab oriēte eqno
ctiali ad occidens eiusdē ⁊ eꝯ equali conatu: quo posito
cū veniēs ad eūdē punctū: ex his fiet vn^9 vētus nō mo-
bilis nec ad oriēs nec ad occidēs eqnoctialis p̄p eq̄litatē
po^r. ergo mouebit̄ motu medio versus polū articū: ⁊ sic
erit australis. aut versus polū antarticū ⁊ sic erit borea
4^a ꝯ lis. ¶ 4^a ꝯ ē ista. idē vētus numero respectu eiusdē pōt
recipere p̄dicatōēs oiuꝫ vētoꝝ. pꝫ: q2 eadē exala^o nume
ro pōt moueri ab artico ad antarticū: ⁊ sic erit boreas.
deinde p̄pellit̄ a frigiditate illius poli versus articū ⁊
sic erit australis: ⁊ cū erit in via poterit reperire aliū vētū
equalis po^r quo nec̄io mouet̄ ad latus versus oriens ⁊
erit occītalis aut versus occīs ⁊ erit oriētalis: ⁊ h mul-
tipl'r sicut multi vēti dicunt̄ oriētales ⁊ mlti occītales.
Ex ista ꝯne ⁊ p̄cedētib^9 seqt̄ vētos nō eēntial'r distigui:
sꝫ solū accītal'r: p̄^a ps pꝫ: q2 oēs exalatōēs calide ⁊ sicce
sūt eiusdē spēi spālissime. mō ego nō pono drīaꝫ eēntia-
lē iter vētū ⁊ exalatōem calidā ⁊ siccā: lꝫ. n. terra exala-
tio ⁊ impssio ignita drant spē spālissima: nō tñ vētus ⁊
exalatio: eo q vētus ē exalatio calida ⁊ sicca s̄m Arist.
Lec. 6. 2° metheo. oīs nāq vētus ē exala^o. ⁊ nō eꝯ. iō vēt^9 ⁊ exa
latio nō differūt nisi rōne supi^9 ⁊ inferi^9. 2ª aūt ē mani-
festa: qm̄ aliq vēti sūt calidi. ⁊ aliq frigidi. aliq humi-
di: ⁊ aliq sicci: ⁊ i eisdē denoīatōib^9 sꝫ magis ⁊ min^9: ista
Lect. 8. de cā vlt p̄hs q borealis ⁊ australis sint fortiores alijs
⁊ sepi^9 flēt: q2 gnānt̄ sub polis l locis multaꝝ frigidita-
tum a quibus sepe ⁊ valde impetuose propelluntur.

p̄^m **Contra** predicta ar̄. ⁊ p̄ q nō sint plures venti spē accītal'r distīcti: q2 oiuꝫ vētoꝝ mā ē exala^o
calida ⁊ sicca: igr̄ nulli sūt frigidi nec aliq hūidi: pꝫ ꝯña:
Lect. 5. ⁊. 6. aīs ē p̄hi 2° metheo. ⁊ si dr̄ q illud ē verū circa p̄n^m: sed
postea rōe viaꝝ distīguūt̄ accītal'r. Et ex ista seqt̄ q nō
debēt eē nisi quatuor vēti accītal'r distīcti iuxͣ numeꝝ
2^m q̄tuor q̄lita^m p̄maꝝ. ¶ 2° ar̄ q sint plures vēti duodeci:
q2 īfinite linee ⁊ recte psūt p̄trahi a circūferētia ad cen
trū eiusdē orizōtis: sꝫ nō ē rō. q a. 12. pūctis orizōtis p̄ce
3^m dit vēti ⁊ nō ab alijs: ḡ plures sūt vēti q̄ꝫ. 12. ¶ 3° ar̄ q
boreas nō generat̄ sb polo artico: q2 cū ibi sit frigiditas
respiciēs oēm drīaꝫ pōnū seqt̄ q boreas flat p̄ totā ter
Lect. 6. rā: qd ē ꝯ p̄dicta ac ꝯ determinationem p̄hi 2° metheo.
4^m ¶ 4°. arguit̄ sic q auster n̄ generet̄ sb polo antartico ex
Lect. 7. ⁊. 8. snia p̄hi ibi supra di. q auster nō flat nobis a polo antar
tico sꝫ tropico estiuali. de ambob^9 aūt p̄t argui q nō fi-
ant sub polis: eo q ibi ē magna ⁊ excessi^9 frigiditas hñs
facere cessare ventos constringendo meatus terre.

Ad p̄^m **Ad primum** dicit̄ q sic aer dr̄ calidus ⁊ humidus. q2 ad talia acci^9 nāl'r inclinat̄:
⁊ tñ ab extrīseco īfrigidat̄ nāl'r: q2 passū ꝯfert viꝫ. ita q̄-
libet vētus ē calid^9 ⁊ siccus circa p̄n^m originis: ⁊ ad talia
acci^9 rōne for^e sbalis nāl'r inclinat̄: tñ recipit p̄dicatio-
nes aliaꝝ qualitatū p̄maꝝ ab extrīseco rōne viaꝝ p̄ q̄s
trāsit: ⁊ h nāl'r p̄p inclinatōēꝫ māe. ¶ Et ad ar^m. tūc nō
dērent eē nisi q̄tuor vēti: negat̄ ꝯña: q2 vētus ē mixtū l-
p̄fe ctū: in q̄ sūt q̄tuor q̄litates p̄me potētes gnāre mul-
tas q̄litates scdās ex diuersis mixtōib^9 earūdē q̄litatū:
sic pꝫ supra de multi virtutib^9 accītalib^9 diuersaꝝ spē-
rū repti i aq̄: ⁊ tñ oēs aq̄ sūt eiusdē spēi. dicēdū tñ q in il
lis quatuor qualitatib^9 fiūt. 12. notabiles mutatōēs q̄-
bus denoīant̄. 12. vēti. ¶ Ad 2^m ꝯcedo. q plures sint vē Ad 2^m
ti q̄ꝫ. 12. numeral'r: distīcti: tñ oēs coīcidūt i denomīatio
nes p̄dictas. ¶ Ad 3^m dr̄. q boreas non imediate gnāt̄ Ad 3^m
sub polo artico: sꝫ inter circulū articū ⁊ circulū estiualē:
q̄re mittit̄ ad vnā drīaꝫ positionū ⁊ non ad aliā. ¶ Ad Ad 4^m
4^m ꝯcedo. q auster nō gnāt̄ sub polo antartico: sꝫ distā
ter ab eo. s. inter circulū antarticū ⁊ tropicū hyemaleꝫ
seu circulū capricorni: qd idē: ē q āt dr̄ q nō flat nobis
ab antartico: sꝫ a tropico estiuali dꝫ itelligi q nō p̄cipi-
mus eū flare nisi a tropico estiuali p̄p mōtes īpediētes
ipm. Ex p̄dictis seqt̄ q boreas ⁊ auster nō gnānt̄ vbi ē
excessiua frigiditas. sꝫ distāter a polis vbi ē caliditas so
lis sufficiēs eleuare mltitudinē exalatōnū: ex q̄b^9 gnānt̄
vēti. Et si q̄rit̄ verū iter tropicū cācri ⁊ tropicū capcor-
ni gnānt̄ vēti. Dicit̄ q sic: si sb eqnoctiali ē terra habita
bilis: ⁊ illi vēti denoīant̄ sic apd nos. si aūt non sit terra
habitabilis dicat̄ q nō gnānt̄ vēti p̄p excessiuā calidi
tatē ꝯsumentē oēs exalationes. Caplm. XVI.

Ut predicta clarius intelligāt̄ assignāde sūt i hoc ca-
pitulo distīcti^9 ventoꝝ cōplexiōes. ¶ Et
iō notādū p̄mo q cū oium vētoꝝ mā sit
exalatio calida ⁊ sicca: vt dcm̄ ē p̄us: nulli p̄^m
vēti ex sua sba dr̄ fridi ⁊ hūidi: sꝫ rōe mi
xtōis eorūdē cū aere. dicit̄. n. aliqs vētus
frigidus: q2 ꝯtinue ipo flāte aer frigidior efficit̄: ⁊ dicit̄
humidus si ꝯtinue aer fiat humidior: ⁊ calidus si calidi
or: ⁊ sicci^9 si siccior: ita dr̄ nubilosus si fiat apud flatū ei^9
aer nubilosus: ⁊ seren^9 si seren^9. iō boreas dr̄ serenus: q2
flatus ei^9 ē cū aere sereno: ⁊ auster pluuiosus: q2 aer secū
delat^9 ē turbid^9 ⁊ pluuiosus. ¶ 2° notādū. q cū mūdus 2^m
īferior regat̄ a ce^o. p̄ metheo. in tñ q forme ⁊ spēs hoꝝ i Lect. 2.
ferioꝝ sint vtual'r in supiorib^9. 2° de gene. corpa celestia T. c. 50.
in h inferiora nō p̄ q̄litates elemētales: sꝫ p̄ vtutes ⁊ iflu
entias p̄oreꝫ nāl'r q̄ꝫ sint q̄litateꝫ elntales: lꝫ i suiꝫ effecti
bus ꝯcurrāt multotiēs q̄litates ille disponēdo ⁊ coadiu
uādo. iō lꝫ ex radice iferioris flat^9 diuersoꝝ vētoꝝ dter
mīnet̄ a frigi^o laterali: tñ ex radice supiori p̄us diuerse
ꝯstellatōēs dterminānt exalationē ad flat^9 diuersoꝝ vē-
toꝝ: vt ꝯstella^o. a. ad flatū boree. ꝯstella^o. b. ad flatū austri
ꝯstella^o. c. ad flatū apeliotꝭ: ⁊ ꝯstella^o. d. ad flatū zephyri.
Isto posito ponamus etiam q eedem constellationes
habeant cū p̄dictꝭ vtutib^9 alias vtutes: vt q. a. ē exsicca
tiua ⁊ n̄ euaporatiua. b. āt multū euaporatiua ⁊ n̄ ꝯsupti
ua vaporis. Et seqt̄ statiꝫ q austro flāte debēt fieri nu-
bes ⁊ pluuie. borea āt flāte debēt fieri serenitates. ⁊ h n̄
solū rōe ꝯplonū illoꝝ seu vētoꝝ a q̄b^9 p̄pellūt̄: sꝫ p̄maxi
me rōne. a. ⁊. b. ꝯstellationum.

His visis sit h p̄^a ꝯ. 4^{or} tpa anni nāl'r sibi determi
nāt q̄tuor ꝯplones elntoꝝ. pꝫ. q2 estas ē p̄^a ꝯ
calida ⁊ sicca ad modū ignis. hyems hūida ⁊ frigi^a ad
modū aq̄. ver calidū ⁊ hūidū ad modū aerꝭ. ⁊ autūn^9 fri
gid^9 ⁊ sicc^9 ad modū terre: remāet. n. in ve hūiditas hye-
mis. ⁊ frigiditas corrūpit̄ p̄ caliditatē sol' ascēdētꝭ p̄ arie
tē: i autūno āt remāet siccitas estatꝭ p̄cedētꝭ ⁊ caliditas
corrūpit̄ frigiditate adueniēte ex declinatōe sol' p̄ librā
v̄sus capcornū. ¶ 2^a ꝯ. q̄tuor plage terre hn̄t ꝯplones q̄ 2^a ꝯ
tuor elntoꝝ. pꝫ qm̄ plaga terre supposita cācro ē calida
⁊ sicca rōne excessiue caliditatꝭ solis. ⁊ plaga terre suppo
sita capricorno ē frigida ⁊ humida rōne elōgatiōis ma-
xime a sole. illa vo q̄ est supposita arieti ē calida ⁊ humi

da pp accessuz solis: ꝛ illa q̃ ē supposita libre ē frigida ꝛ
3° ꝯ sicca pp declinationē solis. ¶ 3ª ꝯ. quatuor vēti pncipa
les hn̄t ꝯplexiones q̄tuor elementoꝝ. ita ꝙ boreas ꝛ au
ster hn̄t ꝯplexiōes ꝯrias ꝛ ēt vēti oriētales ꝛ occid̄tales:
pbaꝛ. nā boreas ē frigid⁹ ꝛ humid⁹ pp locū sui trāsitus
supposit⁹ polo artico. ꝛ auster ē calidus ꝛ sicc⁹ cū veniat
a loco supposito cācro. Silr vēti oriētales sunt calidi ꝛ
humidi ꝛ occid̄tales oppositi sūt frigidi ꝛ sicci. vn̄ fm
Lect.7. phs 2° metheo. vēti oriētales semp sūt cū sole: iō sūt ca
t.8. lidi. occid̄tales aūt sūt frigidi: qꝛ modicū stāt cū sole sic
modicū stāt tecū tibi obuiātes i via. multū aūt stāt tecū
simul veniētes i via: ex q̃ seqꝛ ꝙ si humiditas ꝛ siccitas
ꝯpetūt istis: humiditas dꝫ ꝯpetere oriētali q ē calidus ꝛ
frigiditas occid̄tali q ē frigid⁹. nō enī pt eē oriētalis cali
dus ꝛ sicc⁹. nec occid̄talis frigidus ꝛ humidus: quia tūc
nō distiguerenꝛ a borea ꝛ austro. ¶ Ex ista ꝯne seqꝛ. ꝙ
oēs. iz. vēti hn̄t ꝯplexiōes elemētoꝝ eo ꝙ qlibꝫ pncipa
lis hꝫ duos collaterales eiusdē ꝯplexiōis cū eodē. lꝫ re
4° ꝯ missi⁹ ꝛ debilius. ¶ 4ª ꝯ. pdicti vēti pn̄t mutare ꝯple
xiōes ex nouitate ꝯstellatōnū aut ipedimēto sol'. pꝫ: qm̄
sic iterdū tpe hyemali ē calitas mag⁹ ꝛ tpe estiuo mag⁹
friditas: ita vēt⁹ oriētalis pt eē frigid⁹ ꝛ occid̄talis calid⁹
rōe ꝯstellatōnū. Itē boreas i hyeme ꝛ vē ē multū frid⁹ ꝛ
auster multū calidus ꝛ h ē rōnabile fꝫ ꝯplexiōes eoꝝ
cōes. tn̄ i estate ē calidior q̄ auster. ꝛ cā ē serenitas boree
ꝛ nubilositas austri. Nā sol i estate ē valde potēs calefa
cere terrā i aere sereno. Nubes aūt refrigerāt aerē non
pmittētes radios solares descēdere i terrā. vbi aūt cuꝫ
austro ꝯtigat aerē eē serenū tps efficiꝛ estuosissimū. Et
si q̄riꝛ pp qd ē ꝙ boreas est serenus ꝛ auster pluuiosus:
Lec.8. Rn̄det phs 2° metheo. qꝛ remouet nubes a loco angu
sto spe ad locū amplū in quo pluri^m rarefiūt ꝛ sbtilianꝛ.
Auster aūt mouet a loco āplo ad locū angustū v̄sus polū
articū ꝯtinue ꝯstrigēdo ꝛ igrossādo vapores qm̄ spe an
gustiores sūt magis sb polis q̄ sub eqnoctiali. Ad tollē
dū tn̄ difficultates dꝫ addi cā poꝛ ex pte influētie celi d
terminātis vētū illū ad hō opatōez faciēdam. ꝯtigit tn̄
Lect.8. boreā facere tps pluuiosū fm phm vbi supra: vt si rōne
obstaculi retrocederet a loco amplo ad locū angustū cō
strigēdo vapores aut velocius moueret q̄ nubes ex im
petu. tunc. n. nubes condensarentur ꝛ fieret pluuia.

p^m **Cōtra** predicta arguiꝛ ꝛ p. ꝙ q̄tuor tpa anni nō hn̄t ꝯplexiōes quatuor elemētoꝝ. qꝛ nō ē rō qua
re ver dēat esse humidū aut autūnus sicc⁹: cū. n. maioris
actiuitatis sit caliditas vl frigiditas q̄ humiditas aut
T.c.8. siccitas 2° de ge. seqꝛ ꝙ si corrūpiꝛ frigiditas adueniē
te vē ꝙ ēt corrūpiꝛ humiditas ꝛ si corrumpaꝛ caliditas
2^m adueniēte autūno ꝙ ēt corrūpiꝛ siccitas. ¶ 2° arguiꝛ ꝙ
vēti oriētales ꝛ occid̄tales non hn̄t ꝯplexiōes ꝯrias: qꝛ vē
ti occid̄tales nocturni maiori tpe sūt cū sole vl iuxta q̄
vēti oriētales nocturni: g vēti occid̄tales sūt calidiores
3^m oriētalib⁹. ¶ 3° aꝛ ꝙ boreas ē pluuiosus ꝛ auster seren⁹:
qꝛ auster ē calid⁹ ꝛ sicc⁹. g hꝫ sbtiliare aerē ꝛ nubes ꝛ p
ꝯn̄s ē seren⁹. boreas āt cū sit frigid⁹ ꝛ humid⁹ hꝫ igrossa
Lect.8. re nubes ꝛ p ꝯn̄s ē pluuiosus. ꝛ h vr̄ eē snia phi 2° meteo.
di. ꝙ occid̄tal' reduciꝛ ob boreā: ꝛ certū ē ꝙ occid̄tal' ē no
4^m bis pluuiosus ꝛ nō seren⁹. ¶ 4° aꝛ ꝙ qlibꝫ vēt⁹ ē pluuio
sus ꝛ seren⁹. qm̄ qlibꝫ vēt⁹ ē exalatio calida ꝛ sicca hn̄s
sbtiliare aerē ꝛ nubes. g ē seren⁹. Itē qlibꝫ vētus hꝫ in
grossare aerē p suū motū. g ē pluuiosus. deide q̄cūqꜫ ven
to dato aliquando tempore illius ē serenitas ꝛ aliquan
do pluuia vt patet per experientiam.

Ad p^m **Ad primū** diciꝛ ꝙ sic frigiditas ꝛ caliditas sunt maioris actiuitatis q̄ hūiditas ꝛ sicci
tas. ita humiditas ꝛ siccitas sūt maioris resistētie q̄ ca
liditas ꝛ frigiditas. iō hn̄ pn̄t corrūpi caliditas ꝛ frigi
ditas remanēte humiditate ꝛ siccitate. ¶ Intelligēdū
tn̄ ꝙ v̄uz me^m estatis ē sole existe i p° pūcto cācri: ꝛ v̄uz
mediū hyemis ē sole existe i p pūcto capricorni. ꝛ v̄is in
pmo arietis. ꝛ autūni i p libre. ꝛ ex hoc ꝯcedo ꝙ ver aū
eius mediū ē frigidū tam ex reliquijs hyemis q̄ ex de
pssiōe solis. ꝛ autūn⁹ aū ei⁹ mediū ē calid⁹ tā ex reliquijs
estatis q̄ altitudine sol'. ſꝫ ver ē i fine calidū pp ascēsuz
sol'. ꝛ autūn⁹ frigid⁹ i fine pp descēsū illi⁹: mō 2° d ala iu T.c.49
stū ē vnūqdqꜫ denominari a fine. ¶ Ad 2^m dr̄. ꝙ qꝛ a no Ad 2^m
biliori fit dnoiatio: iō vēti oriētales dicūꝛ calidi: ꝛ occid̄
tales frigidi. qꝛ de die recipiūt tales pdicatōes: lꝫ de no
cte recipiāt ꝯrias. mō dies ē nobilior nocte. deinde no
ctes sūt trāqlliores dieb⁹ 2° metheo. iō si fiāt vēti nota Lec.9.
biles illi fiūt de die ꝛ nō de nocte: nisi forte ex nouitate
alicui⁹ ꝯstellatōis. qꝛ frig⁹ noctis hꝫ phibere vētos: ꝛ iō
ꝯpatio vētoꝝ dꝫ fieri respcū diurnaliū ꝛ n̄ nocturnaliū.
¶ Ad 3^m dr̄: ꝙ auster q̄tū ē d se hꝫ sbtiliare. ſꝫ rōne lo Ad 3^m
ci p quē flat hꝫ igrossare. silr boreas ex sua ꝯplexiōe hꝫ i
grossare. ſꝫ rōne difformitatis loci p quē mouet q̄dāmō
p accn̄s sbtiliaꝛ. Et cū dr̄ ꝙ vēt⁹ occid̄tal' reduciꝛ ad bore
am. v̄uz ē ex pte frigiditatis. nō aūt ex pte toti⁹ ꝯplexio
nis. ¶ Ad 4^m dr̄. ꝙ lꝫ qlibꝫ vēt⁹ sbaliter debeat eē cali Ad 4^m
dus ꝛ sicc⁹: tn̄ accid̄talr rōne locoꝝ recipit illas ꝯplexio
nes: ꝛ iō aliq vēt⁹ ē pluuiosus: nō tn̄ qlibꝫ. Et tūc ad ar^m
negaꝛ ꝯn̄a: qꝛ multotiēs ꝯdēsaꝛ aer ꝛ nubes ppellūꝛ ad
solē vbi resoluūꝛ. Cū aūt reduciꝛ expientia. Rn̄deꝛ ꝙ
illō ē rōne spālis iſluētie. ꝛ nō ꝯplexiōis. Isto mō solui
tur dubita° de pmutatōe vētoꝝ: q̄re i eodē loco flat ali
qn̄ auster: ꝛ aliqn̄ boreas: aliqn̄ zephyr⁹: aliqn̄ eurus: aut
apeliotes: h enī nō vr̄ posse puenire ex motu solis: qꝛ tūc
q̄libet die flarēt successiue oēs venti illi q̄ ad nos: qō ē
falsū. imo iterdū multis dieb⁹ flat auster: ꝛ postea mul
tis dieb⁹ flat boreas: ꝛ sic de alijs. nec pt dici ꝙ sit rōne
situs n̄ri ad mōtes vl ad maria: qꝛ iste situs nūqꜫ muta
tur nobis. opꝫ g hāc variatiōez i diuersas ꝯstellatōes re
ducere. s. ꝯiūctōes oppōnes ꝛ alios respectus planetaꝝ
inuicē ꝛ ad stellas fixas ꝛ ad diuersas ptes terre ꝛ si ꝯstel
latio frigida dn̄eꝛ magis nob i pte oriētali tūc ppelleꝛ
ide exalationes ventose ad nos ꝛ fiet nobis ventus ori
entalis: ꝛ econuerso si dominetur nobis in parte occidē
tali fiet nobis ventus occidentalis. ꝛ si ad oustrum au
stralis: ꝛ sic de alijs suo mō. quare ꝛc. Caplm. XVII.

Exalatio ex qua fit ventus similis est exalatiōi ex qua fit ter Ex le.9.
remot⁹ i ꝯplexiōe: nō āt i subtilitate ꝛ mo
tu. ¶ Ad cuius gn̄atōis inq̄sitionē ē pri p^m
mo notandum ꝙ pluribus modis possu
mus ꝯsiderare terremotū. p° p ascēsū vel 1
descēsū toti⁹ elemēti terre. 2° p circula 2
tōez dicēdo celū quiescere ꝛ terrā circulr moueri. 3° p 3
calefactōez ꝛ rarefactōez alicui⁹ ptis terre. 4° p deam 4
bulatōez alicui⁹ supra terrā frāgētis ipaꝫ i supficie ꝛ sb
mergētis seipꝫ i toto aut i pte. 5° p gn̄atione mineraliū 5
ad quoꝝ loca terra aliqn̄ cadēs descēdit. 6° p tumefa 6
tōez ex pte multitudinis aq̄ i terra petētis exitū. 7° p 7
discursū puluerꝝ aut lapilloꝝ tpe vētoꝝ. 8° ppter exala 8
tionē aliquā iclusā q̄ petēs exitū vehementer rumpet ꝛ
solū isto° ꝯsiderandus in pn̄ti est terremotus q sic gene
raꝛ qm̄ sol ꝛ stelle calefaciētes gn̄ant ex terra exalatōes
multas: q̄ interdū nō hn̄tes facilē exitum rōne frigidi
tatis. aut pluuiarū constringentium seu claudentiū po
ros inuicē fugientes ꝯtrarium ꝯgregaꝛ ꝛ fortificate p
antiperistasim violēter cū magno impetu exeūt causan
tes terremotū. pt etiā fieri terremotus ab exalatōibus
ventosis intrantib⁹ terrā de nocte pp fugā ꝯrij: q̄ faciūt
ꝯsimilē motōez clausis poris terre a frigiditate noctis.

2m ¶ 2° notādū q terremot⁹ ſ3 albertuz ē ruina tremor ti
tubatio pulſio ꝑforatio ſciſſio ⁊ ſubuerſio. p° ruina qñ
terremot⁹ aliqñ ē ita magn⁹ q ꝑeunt edificia ville ⁊ ci
2 uitates ⁊ redūdat aliqñ aqua ſuꝑ eas. 2° tremor qñ ex-
alatio interdū nō potēs exire nec rūpere ſoliditatē ſuꝑ-
ficiei terre intus vehemēter mouet ⁊ facit tremorē ter
re ſicut tremit ictu lignū vl' cāpana aut dom⁹ moto cur-
3 ru ꝑ pauimētū. 3° tituba°. q2 exalatio multa pellit mō
ad vnā ꝑtē mō ad aliā ex qua exit rōne obſtaculi ⁊ ſic ele
uat terra mō ad vnā ꝑtē mō ad aliā: q̄ eleuatio dr̃ tituba
4 tio. 4° pulſio. q2 iterdū exalatio multa ſimul ꝓfunde
ꝯgregata ⁊ calefacta tumeſcit eleuās ſupra multa terrā
ñ redeūte fcā ruptura ad eūdez locū p°. ⁊ ſic fiūt mōtes
⁊ colles ⁊ antroſitates īter illos. 5° ꝑforatio. q2 exalatio
aliqñ rūpit venas ſbtiles terre. ⁊ dr̃ ſciſſio. aliqñ vō facit
magnū foramē mittēdo vnā ꝑtē terre ad vnū lat⁹ ⁊ aliā
ad aliud aut totā terrā ad idē latus ħ vocat ſubuerſio.
p° ꝯ ¶ His intellectis ſit hec p° ꝯ. Terremot⁹ ñ fit ex vapore
Ex lec. 9 aut aere nec ex igne ſ3 ex exalatōe calida ⁊ ſicca. ꝑmū ꝑ3
q2 vapor frigiditate terre facilr̃ trāſmutat i aquas. mō
2 aqua nō ē ꝑnci^m terremot⁹ ſ3 bñ fōtiū ⁊ fluuioꝝ. 2m ēt
ꝑ3. q2 aer incluſus i poroſitatib⁹ terre ꝑ frigiditatez ter-
re noctis ingroſſat ⁊ trāſmutat in aquā: ⁊ iſto mō creāt
3 fōtes. 3m ēt ē notū. q2 nō appꝫ quō ignis poſſet deſcēde
4 re ad locū terre cū nūq̄ videat. 4m vō ꝺclarat a pħo ex
Lect. 9. perimētalr̃. videm⁹. n. fulgura q̄ ſūt de ꝯſimili mā ⁊ ſub-
tiliori frāgere ⁊ eradicare arbores. Itē videm⁹ quoſdā i
firmos tm̄ in mēbris moueri q nō poſſūt a multis de-
tineri: ⁊ hoc ē rōne cuiuſdā humoris incluſi faciētis illū
motum. Itē videm⁹ pilā ferreaz aut lapidē cū maximo i
petu exire foramē bōbarde ꝑꝑ pulueres accēſos i extre
mitate ex qb⁹ generant exalatōes exitū vehemēter petē
2° ꝯ. tes. ¶ 2° ꝯ. ipoſſibile ē ꝑ totā terrā ſimł ⁊ ſemel fieri ter
remotū ꝓbat. q2 ñ pōt vndiq̄ eē tāta exalatō q moueat
vbiq̄. tū q2 nō vbiq̄ claudūt pori. tū q2 nō pōt vbiq̄ ter
Lect. 9. ra calefieri vt i ꝓfūdo maris. vñ vult Ariſto. q i locis i-
ſulalib⁹ nō fit terremot⁹ ꝑꝑ nimiā frigiditatē aq̄: ſic non
fit in egypto. q2 terra ē nimis ꝯpacta. ēt nō fit in locl ni-
mis calidis aut frigidis. fit aūt i locis mōtuoſis ⁊ antro
ſis ſeu hñtibus plures ꝯcauitates. q2 i talibus pōt ēt exa
la° icludi. Ex qbus ſeqt. q terremot⁹ maxime fit iuxta
mare ⁊ nō in ꝑtibus multū remotis niſi raro. q2 ꝑtes iu
xta mare: ſūt multū arenoſe ⁊ ſpōgioſe hñtes copiā exa-
latōis ex qua fit terremot⁹. In ꝑtib⁹ aūt diſtātibus mā
ē multū dura ⁊ ꝯpacta deficiēs in multitudine exalatio
3° ꝯ nis calide ⁊ ſicce. ¶ 3° ꝯ. terremot⁹ fit i tꝑato ⁊ determi
Lect. 9. nato tꝑe ⁊ nō gnālr i quolibz. ꝓpria ꝑs ꝑ3. q2 dic Ariſtl.
2°. mete. ⁊ nō fit i medio hyemis aut eſtat). ⁊ cā q i hye
me terra ē nimis frigida ⁊ ꝯpacta ⁊ i eſtate ꝯſumit exa-
latio. ſ3 i vē ⁊ i autūno frequēti⁹ fiūt: nō fiūt ēt i tꝑibus
multū humidis aut ſiccis: q2 ibi cōſumeret aut modica
fieret exalatio. fit ēt terremot⁹ de nocte fortior q̄ ƀ die.
q2 de nocte ingroſſat exalatio ſub terra ꝑꝑ frigiditatez
noctis ⁊ ꝯmouet de loco ad locū cāns terremotū. ⁊ eadē
Lect. 9. cā dicit pħs q tꝑe eclypſis ſol' ⁊ lune fit terremot⁹. qñ
tūc tꝑs ē frigidū ꝑꝑ defectū radioꝝ ſolariū ex cui⁹ frigi
4° ꝯ ditate claudūt pori ⁊ ſeqt terremot⁹. ¶ 4° ꝯ. terremo-
tus cognoſcit ex ſignis ꝑcedētibus ⁊ ſignis ſequētib⁹. ꝑ
ma ꝑs ꝑ3. qñ ſignoꝝ ꝑcedētiū. ꝑmū ē tremor auiū nō au
dētiū diu ſtare i vno loco. ex iſtinctu. n. nāe fugiunt ter-
2 remotū: ſicut aliq̄ nālr cantāt añ pluuiā. 2m ſignū ē tur
batio aquaꝝ i puteis. ſaiſedo aut ali⁹ ꝯſuetus ſapor: qñ
tūc multa ē exalatio ſub terra vehemēter mota: cui⁹ ali
que portōes cū terreſtreitatib⁹ mouent ꝑ venas ad pu-
3 teos. 3m ſignū ē tumor maris incōſuetus ſine tēpeſtate

⁊ vēto. q2 exalatōes īfra terrā icluſe appetētes aſcēdere
ꝯmiſcēt mari ⁊ ꝯuerſe i aquā tumefaciūt mare. 4m ſi 4
gnū ē icōſueta trāqllitas. q2 tūc exalatio q̄ dēret eē cā
vēti icludit infra terrā ex qua fit terremot⁹. 2° ꝑs ꝯnis
ēt declarat. qñ ſig⁹ ſequētia terremotū nō ſūt niſi effe-
ctus ei⁹. Prim⁹ ē ſbmerſio terraꝝ edificioꝝ ⁊ ciuitatū 1
⁊ ſbmerſio hoīuz i illis vt dcm̄ ē. 2° effcūs gnātio nouo 2
rū mōtiū. q2 exalatio eleuat terrā cāndo mōtes. 3° effe 3
ct⁹ ē diuiſio terraꝝ ⁊ mōtiū. dr̃. n. q ꝑꝑ quēdā terremo-
tū ſicilia diuiſa ē ab italia ſic q diuidit mar. 4° effcūs 4
ē mortalitates ⁊ peſtilētie. q2 ille exalatōes exeūtes de
terra exiſtūt i aere: ſic q hoīes nō pñt ibi viuere: ⁊ qñq̄
ducūt ſecū vapores putreſcēs a ꝑtib⁹ ſbterraneis īficiē
tes aerem ⁊ conſequenter homines. quare.

Contra primā ꝯnē ar̃. ⁊ ꝑmo q aq̄ ſit cā terremot⁹: p^m
qñ tūc gnāt noui fōtes: ⁊ iterdū effūdit
mare ſupra terrā ꝑ modū inūdatōis. ¶ 2° ar̃. q aer. q2 tē 2m
pore terremot⁹ fit qdā ſonit⁹. mō aer vr̃ eē cā ſoni ⁊ exa-
latio. q2 poſt terremotū fit magn⁹ flat⁹ aeris ⁊ ħ vr̃ ex co
q2 aer exiuit terrā faciēs terremotū. ¶ 3° ar̃. q ignis. q2 3m
vt dic pħs 2° methco. qdā terremotu exiuerūt cineres ⁊ Lec. 9.
fauille ignis. ¶ 4° ar̃. q exala° calida ⁊ ſicca nō ſit cā ter
remot⁹. q2 tūc ſol fit caliginoſus: ⁊ ēt aer: ⁊ iterdū fit q̄dā 4m
nubecula lōga ⁊ gracilis ⁊ alba ad modū linee ſita v'ſus
occaſū ⁊ aliqñ añ ortū ſol' fit frigiditas icōſueta ſine vē
to: ħ ſigna oñdūt terremotū nō fieri ex exalatōe: ſ3 ex va
pore: eo q caligo nubecula ⁊ frigiditas ante ortum re-
ducuntur ad materiam vaporis.

Ad primuz dr̃ q noui fōtes gnānt ꝑꝑ caſū ter- Ad p^m
re deorſū eo q i viſcerib⁹ terre ſūt
aliqñ aq̄ occulte q̄ ēt poſtea ſūt manifeſte aliq̄ portione
terre ſbmerſa i eis. mare ſilr̃ appꝫ inūdare ſuꝑ aliq̄s re-
giōez. nō q aq̄ fecerit terremotū. ſ3 q2 exeūtib⁹ exalatōi-
bus terra deſcēdit iferi⁹ q̄ ſit mare replēs ꝯcauitates. ⁊
ex hoc ꝑ3 q̄re iterdū pñie deferūt a loco ſuo ad mare na
tādo ſuꝑ illā cū hoīb⁹ ⁊ beſtijs: q2 terremot⁹ ſi iux̄ mare
vbi ē copia exalatōuz icluſa ſb p° tunica h⁹ regiōis q̄ re
gio v'tute exalatōis diſcōtinuata ē a 2° tunica. ⁊ ex ħ ma-
re ingredit ſuꝑeleuādo ꝑmā tunicā remouēdo ipaz a lit
tore ꝑ magnā diſtātiā. nec ſubito ſuffocat ꝑꝑ multū ae-
rē icluſū q poſtq̄ euāuerit. trāſacto vno die aut vno mēſe
ſbmergit pñia. ¶ Ad 2m dr̃ q ſon⁹ fcūs tꝑe terremot⁹ fit Ad 2m
ꝑꝑ reꝑcuſſiōez fcāz ab exalatōe ad latera terre ⁊ diuer
ſificat ſon⁹ iux̄ diuerſitatē reꝑcuſſiōis. ſi. n. reꝑcuſſio fue
rit gracilis gnāt ſon⁹ ſbtilis. ⁊ ſi fortis gnāt ſon⁹ grauis
⁊ ħ ē qđ dic pħs 2° methco. q audiūt qdā ſoni ad modū Lec. 9.
mugitus ⁊ tube. ¶ Ad 3m dr̃. q cū ille exalatōes ſint ca Ad 3m
lide ⁊ ſicce iterdū iflāmant mittētes fauillas ⁊ cineres
ꝑꝑ aduſtionē fcām i terra. ¶ Ad 4m dr̃. q caligo nō fit Ad 4m
mālr ab exalatōe: ſ3 ex vapore terreſtri eleuato cū exa-
latōe: nubecula aūt appꝫ aliqñ tꝑe terremot⁹. q2 tūc nō
ſunt vēti reſoluētes eā ⁊ ſi multū māſerit ſignat terre-
motū. qñ ſignū ē exalatōes recluſas non potētes facilr̃
exire. ⁊ eadē cā aſſignat ad icōſuetā frigiditatē añ ortū
ſolis. qñ tūc exalatōes fortificāt ꝑ antiꝑiſtaſiz nō potē-
tes exire: nec faciūt terremotū. quare. Caplz. XVIII.

SIcut exalatio calida ⁊ ſicca
fac terremotuz
i ꝯcauitatib⁹ terre ⁊ mltitudinē vētoruz
exeūdo a poris eiuſdē iux̄ ſniaz Ariſt. 2° Lec. 9.
methco. ita ꝯſilis exalatio fac tonitruū i ⁊ lec. 10.
media regiōe aeris ⁊ multitudinē vēto-
rū vorauit appentiū ꝑ deſcēſū ab eadē re
giōe. ſ. thyphonis ⁊ enephie. ¶ Ad quoꝝ igſitōez ē ꝑ no p^m
tādū q i nube aq̄ſa ⁊ frigida includit exalatio multa ⁊,

subtilis q̃ ꝯfortata iteri⁹ p circũstãtiã ꝯrῃ petit exitũ de
nube ⁊ sic maxime leuis ascẽdit magno impetu ad ptez
supiorẽ nubis a qua pp densitatẽ iterũ repellit deorsum
⁊ ex vi alteri⁹ impulsus diuidit nubẽ i inferiori pte: vbi
ẽ debilior: ⁊ sic ibi reflectit ⁊ circulariter mouet vsq; ad
terrã veniẽs ⁊ leuãs stramina ⁊ pulueres de terra: ⁊ h̃ ex
alatio dr̃ typhon vl̃ turbo. ⁊ interdũ velocitate sui mot⁹
descẽsus iflãmat equalr de die sicut de nocte. ⁊ appene
sicut rota ignita ꝯburit villas ⁊ ciuitates. ecnephias aũt
ẽ magn⁹ vẽtus descẽdẽs cũ multo ipetu a nube deuastãs
⁊ corrũpẽs multa sup terrã. generatio cui⁹ fit isto mõ. nã
i nube pua icludit parua exalatio ⁊ fortificata petit exi-
tũ ducẽs post se magnã ptẽ nubis ⁊ descẽdẽs impetuose
motu recto mouet ad terrã p quẽ distinguit a typhone.
2m ❡ Scdo notãdũ. q tonitruũ s3 ph3 2°. meteo. diffiniti-
Lec. x. ue ẽ sonus i nube ex pcussione violenta exalatiõis cali-
1 de ⁊ sicce cito iflãmabilis ꝯ nubes ꝯtinẽtes. Primo po-
nit sonus loco generis. qꝛ oẽ tonitruũ est sonus ⁊ non cꝯ.
2 Scdo dr̃ in nube. qꝛ quãtũcũq; audiret sonus alibi q̃ in
3 nube nemo diceret illũ sonũ eẽ tonitruũ. 3° dr̃ ex pcus-
sione violẽta. qꝛ tonitruũ fit ex repcussiõe ad latera nu
bis ꝯtra inclinatõez tã laterũ q̃ forme sbstãtialis pcutiẽ
4 tis. 4° dr̃ exalationis calide ⁊ sicce. qꝛ ad hoc q fiat to-
nitruũ regrit h̃ exalatio iclusa i corpulẽtia nubis. semp
.n. i tonitruo appz vna mã iflãmata quã appellam⁹ coru-
5 catõez. 5° dr̃. cito iflãmabilis. qꝛ exalatio ventosa nõ cãt
tonitruũ cũ nõ sit iflãmabilis cito: nõ obstante q sit i nu
6 be qd̃ appet qñ enephie descẽdũt cũ3 magna pluuia: 6°
dr̃. ꝯ nubes ꝯtinẽtes. qꝛ si aliq̃ exalatio hẽret oẽs ꝯditio
nes pter vltimã. s. q nõ eẽt ꝯtra nubes ⁊ nõ cõtineret ab
eis non esset causa tonitrui. quare.
p°ꝯ ❡ His pmissis sit hec p° ꝯ. typhõ ⁊ ecnephia nõ eẽntialr
s3 accidẽtalr distiguũt. pma ps p3. qꝛ q̃libz illoꝝ ẽ exala
tio calida ⁊ sicca. 2ª võ declarat qñ typhõ raro fit i hye-
me: ⁊ pluries i estate. s3 ecnephia eꝯ. ẽt typhõ exit p locũ
strictũ s3 ecnephia p amplũ. ẽt typhõ fit sepe appentib⁹
Lec. x. nubib⁹: ⁊ ecnephias raro aut nũq;. Dic tñ Arl. 2° meteo.
q veniẽte ecnephia appet aliq̃ obscuritas pp ꝯmixtio-
nẽ multaꝝ exalatõnũ q̃ sũt multũ terrestres ⁊ grosse ⁊ oc
cidit post ecnephiã mag⁹ pluuia. qꝛ secũ ducit nubẽ plu
uiosã. Itẽ typhõ aliqñ iuoluit iter ramos arboꝝ magna-
rũ quos torquet. ⁊ eradicat: ⁊ idẽ fac̃ i castris ⁊ edificijs
vsq; ad fũdamẽta. Interdũ aũt cũ cessauerit ipet⁹ expul
siõis in descẽdẽdo reascẽdit iteruz leuitate sue mãe por
tãs secũ i altũ corpa valde magna ⁊ grauia secũ ꝯuoluta
vt arbores: tecta castroꝝ: cãpanilia eccliaꝝ ⁊ talia donec
euanuerit ab eis. Ecnephias ẽt psternit castra ecclias ⁊
dom⁹ ⁊ eradicat seu frãgit arbores magnas facitq; i mari
vehemẽtes inũdatiões sbuertẽdo magnas naues aut du
cẽdo ad lõgã distãtiã quo naute ire nolũt: s3 nõ mlto tpe.
2°ꝯ ❡ 2ª ꝯ. tonitruũ nõ fit obuiatõe vẽtoꝝ ꝯrioꝝ nec extin
ctõe ignis i nube s3 pcussiõe exalatiõis ad latera nubis:
pª ps p3. qꝛ sepe vẽti ꝯrῃ se pcutiũt nec cãnt tonitruũ. 2°
silr. qꝛ nõ appet vñ tãtus son⁹ posset cãri ex sola extictio
ne ignis i nube. p3. n. p expientiã q sic pu⁹ son⁹ cãtur. 3ª
Lec. x. ps ẽ Arist. 2° meteo. di. q tonitruũ fit ex pcussiõe exala-
tõis ad latera nubis: ⁊ pp fortẽ ãtipistasi3 nubes ipetuo-
3°ꝯ se frãgit ⁊ sic cãtur tonitruũ. ❡ 3ª ꝯ. diuersitas sonatõis
tonitrui ẽ ex diuersitate exalatõis in nube. p3 qꝛ tũc cã-
tur terribilis ⁊ fortissim⁹ son⁹. qñ h̃ tria ꝯiũgũt. s. multi
tudo exalatõis. dẽsitas nubis ⁊ fortis antipistasis. tunc
aũt nõ cãtur terribilis son⁹ qñ h̃ tria nõ ꝯiũgũt. ẽt si nu
bes fuerit rare ⁊ vniformes cãbit son⁹ ꝯtinu⁹ ad modũ
fracture pannoꝝ: si aũt fuerit difformes cãbit son⁹ discõ
tinu⁹. Et ex his habet cã q̃re nũq; aut raro fiũt tonitrua

i hyeme. qꝛ tũc nõ ẽ fortis antipistasis nec tũc fiũt multe
exalatõeꝯ. maiora ẽt fiũt tõitrua d̃ die q̃ d̃ nocte qꝛ d̃ no
cte ñ ẽ ita fortis antipistasis sicut d̃ die i media regiõe: nec ẽt
fiũt ita exalatões pp frigiditatẽ noctis. ❡ 4ª ꝯ. l3 toni- 4°ꝯ
truũ nõ fit absq; coruscatõe. tñ aliqñ pcedit ⁊ aliqñ seqt
corusca° tonitruũ: pª ps p3. qñ nõ fit tonitruum nisi ex
forti pcussiõe ⁊ forti motu exalatõis: quo motu ipa iflã
mat ⁊ fac̃ coruscatõez. ẽt nõ fit corusca° sine tonitruo. qꝛ
nõ tũc ex ipetu exalatõis rũpit nubes cãndo sonũ. 2ª ps
dclarat. nã exala° pp fortẽ ãtipistasi3 aliqñ pus iflãmat
q̃ moueat ad latera ipi⁹ nubis ipas abscidẽdo: ⁊ tũc co-
rusca° pcedit tonitruũ. aliqñ võ pus ipetuose mouet q̃ i-
flãmet. ⁊ tũc coruscatio sequitur tonitruum. Et si queri-
tur quare coruscatio ⁊ tonitruũ aliqñ videnẽ sil̃ fieri: ⁊
aliqñ vr̃ corusca° p magnũ tps pcedere tonitruũ. rñdet
q simultas ẽ rõne ppinqtatis ad nos ⁊ h̃ tonitrua sũt pi-
culosa. qꝛ stati veniũt ad nos cũ coruscatõe. aliqñ ãt fiũt
tonitrua multũ distãter a nobis i media regiõe: ⁊ tũc p
magnũ tps corusca° vr̃ pcedere tonitruũ. qꝛ sonus mul-
tum distans nõ cãt auditionem nisi in notabili tẽpore.

Cõtra pdicta ar̃. ⁊ p° q typhõ ⁊ ecnephia ñ fiũt exa- p°m
latiõe mota a dẽsitate aut fridi tate nubis: qꝛ
aer iclusus sb aq̃ q multo dẽsior ẽ nube ascẽdit de aq̃ nõ
repcussus a dẽsitate vl̃ frigiditate aq̃. g̃ nec pdicti vẽti
a dẽsitate vl̃ frigiditate nubis. p3 ꝯña p locũ a maiori.
❡ 2° ar̃. q toniᵗʳᵘᵐ nõ ẽ son⁹. qꝛ son⁹ fit iter corpa dura vt 2m
colligit ex 2°. d̃ aĩa. mõ nubes ñ sũt corpa dura. deide cũ T. c. 77
tonitruũ frãgit dom⁹ ⁊ ligna facitq; aĩalia surda ⁊ vinũ i
vegete destruit h̃ nõ poss3 facere si eẽt son⁹. qꝛ son⁹ ẽ q̃li
tas nõ opatiua talĩũ effectuũ. ❡ 3° ar̃. q tonitruũ ẽ exti 3m
ctio ignis i nube. qꝛ aliter poss3 fieri tonitruũ sine extin
ctõe. ꝯñs ẽ falsum. h̃ ẽt vr̃ eẽ d̃ itẽtõe phi p posterioꝝ di.
q tonitruũ ẽ extitio ignis i nube. ❡ 4° ar̃. q tonitruu3 4m
ñ fit exalaᵒⁿᵉ pcutiẽte ad latera nubis ⁊ eꝯ. qꝛ cũ exala°
sit iclusa vapori. q̃° poterit moueri sursũ nisi relinquat va
cuũ. aut si nõ relinq̃t vacuũ ꝯtinue erit imediat⁹ exala-
tõi: ⁊ ꝯñter nõ fiet mot⁹ ad latera. deide ex quo nubes ẽ
mã rara ad modũ fumi q̃õ pt reflectere exalationẽ ve
niẽtẽ cũ tãto impetu ⁊ tã densa q illa nõ penetrat nubẽ.

Ad primũ dr̃ q ẽt aer iclusus i aq̃ descẽdit rõne Ad p°m
frigiditatis aq̃ quã natr̃ fugit. ❡ Ad 2m Ad 2m
dr̃. q son⁹ fit iter corpa dura nõ pcedẽte alteratõe: tñ pce
dẽte alteratõe pt fieri iter corpa nõ dura. Deinde dr̃. q
tonitruũ fit mediãte motu. iõ si dr̃ facere illos effect⁹ h̃
nõ ẽ rõne soni s3 p accñs rõne mot⁹ q̃ frãgit domus: seu
miriga audit⁹: ⁊ pturbat vinũ faciẽdo ptes iferiores ascẽ
dere ⁊ supiores dscẽdere. ❡ Ad 3m dr̃. q l3 ñ fiat tonitru Ad 3m
u3 siñ extictõe alicui⁹ iflãmabilis i nube: tñ ñ cãt ex illo.
qꝛ vt dcm̃ ẽ aliqñ tonitruũ pcedit iflãmatõez. Et ad ph3
rñdet q ẽ solũmõ exẽplariter locut⁹. ❡ Ad 4m dr̃. q ex Ad 4m
alatõ i pn° eleuat cũ vapore ⁊ sic retin3 nubẽ. postea ãt se
gregat vapor ab exalaᵒⁿᵉ pp frigiditatẽ nubiũ ⁊ exala°
ꝯdẽsat: ⁊ ꝯñter aer sbitrat p nubẽ iux̃ exalatõez ⁊ sic pe
tẽs exitũ pcutit ad latera: seu pt pcutere ad latera nub
nõ relinquẽdo vacuũ: pt ẽt eꝯ repcuti a nube: cũ nubes sit
dẽsior fumo vl̃ caligine multũ frigida: ⁊ pp nimiã frigi-
ditatẽ medie regiõis aeris ⁊ multitudinẽ nubiũ simul
expellitur exalatio. qꝛ vt dictuz est: contraria se hñt lo-
caliter mouere per antiperistasim. quare. Capitm. IX.

Cum tonitruis. nõ solũ fiũt co-
ruscatões s3 se-
pe fulgura fulmina ⁊ icẽsiões: de q̃bus est
ꝯñter dicẽdũ. ❡ Ad quoꝝ noticiã ẽ scien p°m
dũ p°. q ista 4ᵒʳ nõ differũt eẽntialr cũ sint
de eadẽ mã spẽ ⁊ d̃ eadẽ cã effectiua spẽ. s.

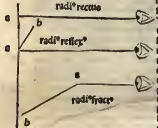
caliditate ꝛ frigiditate. ſ3 ſolū accñtalr differūt ꝛ diuer-
ſa rōne. qñ eadē exalatio īflāmata in nube dr̄ corruſca°
ꝛ deſcēdens a nube ↄburēs ꝛ adurēs corpa dura dr̄ ful-
gur. faciēs aūt ictū quo frāgit aut ↄminuit pforat aut pe
netrat cor° ſup q̄ cadit vocat̄ fulm̄. cū colorat aut accēdit
Lect. p̄. aerē ſic q aer videt̄ ardere dr̄ incēſio ſ3 pʒ 3° metheo.
diuerſitas aūt caloris puenit ex diuerſitate exalatōis in
2m denſitate ꝛ raritate ī puritate ꝛ mixtōe. ¶ 2° notādū. q
cū dico fulgura vl' coruſcatōes eē exalatōes īflāmabiles
ītelligo tales pdicatōes cāliter ꝛ nō ydēptice. ſ. q fulgu
ra ꝛ coruſcatōes ſūt ī exalatōib° īflāmabilib°. ſic enī ex-
alatio ē mixtū impfectū ſpē diſtinctū a terra: ex cui° gnā
tōe corrūpit̄ terra: Jta impſſiones ignite ſpē differūt ab
exalatōe ex qua gnānt̄: qñ ī gnātōe illaꝝ exalatio corrū
pit̄: ꝛ qꝛ ſūt mixta impfecta: l3 īuicē nō niſi accñtalr dif-
ferūt: ab igne eēntialr differūt cū ſit elemētū. ſilr terre-
mot° ꝛ tonitruū nō ſūt exalatōes niſi ī pdicatōe cauſali.
qꝛ tonitruū ē ſon° q eſt qualitas. ꝛ terremot° ē fortis mo-
tio q̄ ē accñs. exalatōes aūt ſūt mixta ipfecta. typhones
aut ecnephias ꝛ alios vētos ↄcedo eē exalatōes ydēpti-
ce. ſicut. n. vētū motū ↄcedo eē vētū. ibi. n. pdicat̄ ſupius
de ſuo inferiori: ideo eſt predicatio ydemptica.
p° ↄ ¶ His pmiſſis ſit hec p° ↄ. ſolū tpe eſtiuo fiūt magna ful
gura coruſcatōes ꝛ fulmina. pʒ. qꝛ ſolū tūc fiūt magne p
antipiſtaſes pp exceſſiuā caliditatē ꝛ multā frigiditatē
ī media regiōe aeris. Ex iſta ↄne ſeq̄t̄. q tpe quo fiūt ma
gne ꝛ multe coruſcatōes fiūt ēt multa fulgura fulmina
tonitrua ꝛ impſſiōes ignite in ſupiori regiōe aeris. qꝛ ſe
pe fiūt tonitrua ꝛ impſſiones ignite in ſupiori regiōe ae
ris. qꝛ ſepe fiūt tonitrua ꝛ coruſcatōes ad que nō ſequū
tur fulmina nec fulgura deorſū rōe maioris reſiſtētie nu
bis inferi° q̄3 ſupius. qꝛ tūc exalatio īcluſa īter latera nu-
bis mouet̄ ad ſupiorē regiōe3 aeris ex qua fiūt comete
2° ↄ ꝛ ſydera diſcurrētia. ¶ 2° ↄ. fulgura ꝛ fulmina corpa ra-
ra nō diſſipāt ſ3 dura ꝛ bñ ↄpacta. pʒ. qꝛ ta° ſūt de mā ra
ra iō cito penetrāt rara. dura aūt ↄſumūt pp multā mo-
rā ſup illa. ſepe enī gladios ī vagina ꝛ pecuniā in burſa li
q̄faciūt ſine leſione vagine ꝛ burſe: ꝛ oſſa aīaliū iciaerāt
carnib° circa oſſa illeſis: ēt doliū īterdū ↄburit̄ ꝛ corrūpi
tur ꝛ nō exit vinū. qꝛ lignū ē dari° vino ꝛ v̄tute fulminis
tota viſcoſitas impellit̄ ad ſupficiē: ex qua fit pell'circū-
dās vinū: q̄ pell' durat forte p tres dies ꝛ ſpgit̄ vi̅m. qō rō
ne fulmīs dr̄ venenoſā. Qꝛ āt frāgit fulmē turres eccl'ias
cāpanilia magnas arbores poti° q̄3 puas ꝛ gnālr citius al
tiora q̄3 baſſiora. h̄ ē qꝛ vt pluri̅m lateralr mouet̄. iō pus
3° ↄ ſibi occurrūt altiora q̄3 dcliuiora corpa. ¶ 3° ↄ ē iſta. ful
gura ꝛ ēt fulmina ſūt nociua ꝛ ēt ↄbuſti° ꝛ mortificatiua.
p° ps pʒ. qꝛ fulgura ꝛ fulmia ledūt herbas eo q pp ſuam
ſiccitatē illas deſiccāt remittēdo illas v̄tutes illaꝝ. ſi tñ
illis herbis ſupueniat ros recupant vires ſuas pp humi
ditatē roris. Jtē vina ex fulmine tēdūt ī corruptōe3: eo q
fulmē rōne ſbtilitat' penetrat vina ī pmēdo accñs putre-
T. c. 6. fcm̄. qꝛ vt hētur 4° meth̄. digeſtio fit a calore ītriſeco pu
trefactiuo. putrefactio āt ab ītriſeco. vbi tñ pōat̄ magnū
fruſtū ferri ſup doliū nō ledet̄ vi̅m. qꝛ cū ferrū ſit frigi
dū ꝛ fulm̄ calidū cu3 ītrauerit ſpa3 actiuitat' ferri ↄdē-
ſabit̄ mā fulmīs nō ampli° potēs penetrare. Jtē oua gal
linaꝝ frāgunt̄ ſi teſta fuerit multu3 dēſa: ſi āt rara ledūt̄
ī tñ q ex eis āpli° nō pt pulli° gnāri pp malā īfluētiā idu
2 ctā ī albumie oui. 2° pars ↄnis declarat̄. qñ aliqñ ciui
tates ꝛ caſtra viſa ſunt ↄburi ꝛ a fulmine ꝛ a fulgure: ꝛ h̄
ē rōne duriciei reꝝ ↄbuſtibiliu3 ꝛ groſſiciei fulmīs ꝛ ful
gur'. qñ āt ē multa raritas ſbi tūc īflā° penetrat ꝛ non
ↄburit: īterdu3 tñ colorat colore rubeo eo q pp motū ve
3 locē īflā° participat ↄbuſtionē. 3° ps ↄnis ēt dclarat̄
ab experiētia. qñ aliqñ morit̄ fet° nō mortua impgnāte: ꝛ
h̄ ē rōe debilitat' fet° ꝛ ſbtilitat' fulmīs penetrāt'. hoīes
ēt īterdu3 moriunt̄ q̄cunq3 pte corpis tacta. ꝛ h̄ ē pp ve
nenu3 īductu3 ī pte vna q̄ illa ps alterat aliā: ꝛ ſic vltra.
vt pʒ ī morſu rabidi cāis ꝛ ſerpētiu3. Aliqñ tñ liberant̄
hoīes pp ītellectu3 ꝛ medicinā. ſ3 ñ aīalia bruta q̄ ꝛ car-
nes ſi comedant̄ hñt īficere. Jntelligēdu3 tñ q ſepe ful
mē pcutiēs corpa venenoſa remouet venenū: ꝛ ſi pcuti-
at aīal ſanu3 fac̄ ip3 venenoſū recte: ſic aer ſufflat° extin
guit cādelā accēſā ꝛ accēdit extictā ꝛ ſol īdurat lutum: ꝛ
liq̄fac̄ cerā: qō ē pp diuerſitatē diſpōnū māe. ¶ 4° ↄ. ful 4° ↄ
gura ꝛ fulmia ſūt q̄rūdā mirabiliā accñtia cāe effectiue.
Pri̅m accñs ē q ī cāu fulmīs ſepe viſū ē q corui portabāt
ignē d loco ad locu3: q̄s vulg° credit eē demones: ꝛ cā ē
iſta. qñ ſic papiliōes mouet̄ ad lumē lucerne: ita ꝛ corui
mouet̄ ad īflāmatōe3 fulmīs fcā3 penes eos: credētes ſe
videt̄ corpa mortuoꝝ: ꝛ h̄ ↄtigit qñ īflāma° ē multū cali
ginoſa hñs magnā rubedinē. 2m accñs ē q anguille ex- 2m
eunt cauas ſuas fluentes vna cū aqs in q̄bus ſūt ac ſi nō
poſſēt ſe retinere. qꝛ tūc q̄runt locū ↄueniētē pp caſū ful
minis remittētis humiditatē aq̄ ꝛ īducētis malas diſpō
nes. 3m accñs q dormiēs pcuſſus īuenit̄ hēre oclos ap 3m
tos ꝛ vigiliās clauſos. qꝛ dormiētes pcuſſi p ſubitā leſio-
nē expgefiūt ꝛ apiunt oclos. ꝛ ſic moriūt̄ oculis apt'. alij
aūt claudūt oclos pp timorē. 4m accñs. q oīa pcuſſa a 4m
fulmine v̄tūt faciē ↄ fulmē aut ↄ locu3 a quo venit: ꝛ iō
ē ex pte aīatoꝝ pp magnā alteratōe3 ex illa parte facta3.
¶ Dubiū ē de euaſiōe: fulmīs ad qō tñdet̄ q fulmē nō Dubiū
nimis ledit ī locis ſbterraneis nec tñ ſic ī altis. qꝛ non ē
ita facile fortia edifi° terrā penetrare ſicut aerē. 2° dr̄ 2
ex ītētōe ſenece. q reges antiq̄° qñ erāt in cāpis tpe ful
minis tegebāt tētoria pellib° vituloꝝ marinoꝝ hītu3
a tota ſpē īpedire leſionē fulminis: ꝛ ſic pñt eē q̄dā lapi-
des aut herbe hñtes v̄tutē ↄ fulmē. 3° dr̄. q hō ſe aſper 3
gēs aqua nō ledit̄ a fulmine. qꝛ aqua extiguit exalatōe3
calidā ꝛ ſiccā motā v̄ſas eū. 4° dicit̄ q ceſſāt fulmina 4
pp fortē ſonum magne cāpane: ꝛ tūc tonitrua fiūt maio
ra. qꝛ ppter fortē ſonu3 fit magna agitatio aer' v̄ſus nu
bes: ex qua agitatiōe nubes: fortificāt̄ ꝛ ↄdēſant̄: ꝛ ex h̄
exalatio īcluſa ī laterib° nubis fac̄ fortiorē pcuſſurā ↄ la
tera dēſiora nubis q̄3 añ: ꝛ iō tunc fiunt tonitrua maiora
ſine motu fulminū deorſum. qꝛ nubes fit potētior ad re-
ſiſtēdū pp condēſatōe3 ꝛ ingroſſationē acq̄ſitam. quare.

Contra pdicta arguit̄. ꝛ primo q fulmē ſeu fulgur p̄m
ñ ſit exalatio calida ꝛ ſicca que prius erat
ī nube ꝛ videbat̄. fulmē aūt aliqñ nō v̄r. q̄ nō fuit ī nube.
Jtē fulmē nālr deſcēdit cū ſit q̄dā lapis duriſſimus. ſed
exalatio nālr aſcēdit. ergo fulmē nō ē exala°. ¶ 2° ar̄. q 2m
coruſca° nō ſit exalatio īflāmata ī nube. qꝛ tūc extīguere
tur a nube aq̄ſa ſic iā magn° ignis extiguit̄ a modica aq̄.
¶ 3° arḡr ſic. talis exalatio aut aſcēdit añ gnātionē nu- 3m
bis. ꝛ h̄ nō. qꝛ dēret videri: ex quo nō hʒ īpei ā aut ſil' cu3
nube: ꝛ ſic fierēt coruſcatōes īfra mediā regionē: qō ē fal
ſū. aut poſt ꝛ ſic nūq̄3 igrederet̄ imo fugeret ab ea tāq̄3 a
ſuo ↄrio. ¶ 4° ſi talis exalatio eēt in nube. nō appet rō 4m
quare videtur in vna parte nubis ꝛ non in alia.

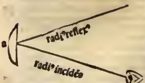
Ad primū dicit̄ q mā coruſcatōis videt̄ ī nube Ad p̄m
pp ↄdēſatōe3. mā aūt fulmīs ꝛ ſi nō v̄r
hoīe rōne raritatis: ſpgit̄. n. ex nube3 ꝛ ī nube vnit̄ rōne
malte ↄrietat'. Jtē exala° calida ꝛ ſicca nālr aſcēdit pp
locū: ꝛ nālr deſcēdit fugiēs a ↄrio: iō nō miꝝ ſi fulmē nā-
liter deſcēdit: ñ tñ ē ↄcedēdū q ſit lapis iux̄ ītētiōe3 phi
2° metheo. qꝛ fulmē frāgit enſem vagina illeſa: imo ſepe Lec. x.
viſu3 ē hoīe3 ſubito mori ſine febre ꝛ alteratione pcedē
te: in cui° corpe nec ī veſtib° repta ē aliqua leſio: ꝛ h̄ non

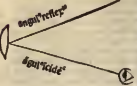
Ad 2m ꝯtingeret si fulmē eēt lapis. ¶ Ad 2m dicit. ꝙ vnū ꝯriū corrupit reliquū qñ obtinet supra ipꝫ. qñ āt non obtinet ipꝫ fortificat ꝛ intēdit: mō i ꝓposito nubes nō obtinet supra exalatōēz iclusā idō ꝑ antipistasiꝫ illam fortificat.
Ad 3m ¶ Ad 3m ꝙ stat qōlibet illoꝝ. ꝙ aūt nō videat illa exalatio hē ē qꝛ mā ē spsa. ꝛ ꝙ nō inflāmet ifra mediā regionē hē ē ꝑꝑ modicā ātipistasiꝫ. Itē ꝙ ñ fugiat ꝯriū me' regionis hē ē qꝛ exalatio ē fortior i ascēdēdo q̄ꝫ suū ꝯriū i ꝯprimēdo.
Ad 4m ¶ Ad 4m dr ꝙ hē exalatio vr i vna pte nubis ꝛ nō i alia. qꝛ nō ē iclusa i q̄lꝫ pte nubis. Capl'ꝫ. XX.

POstquam dictū ē de impssionibꝰ aqueis spē distinctis a vapore ꝛ dē impssionibus igneis tā distinctis q̄ꝫ nō distictis spē ab exalatione: Seqt' ꝯūter dicere dē impssiōibꝰ humidis nō distinctis spē a vapore: q̄ ex reflexiōe corporū lucidoꝝ generant: de quibꝰ reflexionibus ē ꝑmitꝰ inuestigandū.
pm ¶ Notandū pᵒ. ꝙ radiorū quidā dr rectꝰ: qdā reflexus: ꝛ qdā refractꝰ. Radiꝰ rectus ē ille q multiplicat ꝑ mediuꝫ ſm lineā rectā. Radiꝰ reflexus ē ille q ē occurrēs meꝰ ꝑ qd nō pōt incedere: flectit i seipm aut i partē ꝯtrariā. vbi grā. radius lucis occurrēs speculo qꝛ non pōt penetrare flectit i se si fuerit ꝑpendicularis: ꝛ si fuerit lateralis i ꝑtē ꝯriā. radiꝰ aūt fractꝰ ē ille q nō hꝫ incessū rectū nec reflexū: vt radiꝰ q̄ ꝑñtat lignū fractū in aqua. His tribꝰ radijs triplex visio correspōdet. s. recta reflexa ꝛ fracta. visio recta ē illa q̄ aliqd i ꝑspcū vr ꝑ radiū rectū sic visio qua iaꝫ te video añ me. visio aūt reflexa ē illa qua aliqd per radiū reflexum videt. sicut visio qua me video i speculo aut in oculo tuo. vel visio qua video sociū meum retro me existentem: aut stellas in puteo: aut in aqua. visio autem fracta ē illa qua aliquid videt per radiū fractum. sicut visio qua videtur baculus nō totalr mersus in aqua.

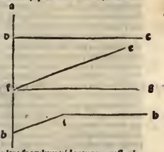

¶ 2ᵒ notādū. ꝙ in visiōe reflexa cōcurrūt duo radij quoꝝ vnus dr incidens ꝛ alter reflexus: ꝛ ambo equales vt demonstrat in perspectiua. Radius incidēs est ille qui ꝑtrahit a corpore radiante ad superficiem corporis reflectentis. Radius autem reflexus est ille qui multiplicatur a superficie corporis reflectentis ad locum in quo terminat. Consequēter in visione reflexa cōcurrūt duo anguli. s. incidentie ꝛ reflexionis quoꝝ qlibet necessario est minor recto nisi linea flectatur in se ipsam. Angulus incidentie est ipse qui continetur a radio incidentie ꝛ superficie corporis flectentis. angulus autem reflexionis est ille qui continet radio reflexionis ꝛ superficie corporis flectentis.

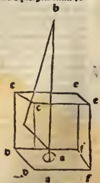

¶ Istis intellectis sit hec prima ꝯclusio. radius incidens per mediū vniforme i raritate ꝛ densitate necessario flectitur ꝛ nullo modo frangitur. pa 2
Prima pars patet: quoniā alioquin nihil videretur in vmbra nec aliquid extra vmbram ab existente in ipsa: quod est contra experientiam. Secūda pars declaratur. quoniaꝫ si talis radius frangeretur: aut ergo a perpendiculari vel ad perpendicularem: patet consequentia ex perspectiua. consequens est falsum. quia non est ratio quare plus a perpendiculari q̄ꝫ ad perpendicularē: ex quo medium est vniforme.
¶ Secūda cōclusio. radius incidēs per mediuꝫ difforme in raritate ꝛ densitate necessario flectit ꝛ frangit. Prima pars patet. quia aer quātūcunqꝫ vniformiter flectit radios. ergo a fortiori si medium fuerit difforme. qꝛ quecūqꝫ videtur extra speculum aut esse vltra speculum videntur per reflexionem. Cum ergo videas solem per aquam ꝛ tantum sub aqua quantum supra oportet necessario ꝙ per reflexionem. Secunda pars declaratur a perspectiuis. dicentibus: ꝙ radius multiplicatus a medio densiori ad medium rarius frangitur a perpendiculari ad perpendicularem ꝛ econuerso: eo ꝙ in medio densiori vnitur ꝛ in medio rariori spargitur.

¶ Ex ista cōclusione sequit ꝙ eadem res in eodem situ potest videri recte fracte ꝛ reflexe. pꝫ de denario posito in vase pleno aqua. Ille enim videtur recte quandocūqꝫ videtur fundus vasis. ꝛ videt fracte quandocunqꝫ videt per tantam distantiaꝫ a vase per quantam non videretur sine aqua: ꝛ videtur reflexe. qꝛ apparet sub maiori quātitate q̄ꝫ si videretur sine aqua. quomodo autem hoc fieri posset declaratur ponendo. a. denarium i fundo aque ꝛ. b. oculuꝫ in aqua aut in sublimitate aque aut in aere non est cura. ꝛ sit radius rectus fortissimꝰ aliorum. a. b. deinde aqua a dextris radij recti ymaginemur superficies eque distātes. f. c. c. d. d. a sinistris vero alias superficies eque distantes. f. e. e. ꝛ. f. f. tunc ab. a. denario multiplicantur radij alij qui cum continue sint debiliores aliquando non possunt seruare incessum rectū ꝛ ex consequenti reflectuntur a superficiebus signatis versus oculum. b. qui radij reflexi simul cum recto repñsentant rem maiorem q̄ꝫ sit aut q̄ꝫ apparet sine illis. non tamen oblique debet denarius videri propter concur-

sum radioꝝ reflexoꝝ ad oculū.q2 semꝑ fortior est radi⁹
3ᵃ ꝯ rect⁹reflexis.❡ 3ᵃ ꝯ.radi⁹rect⁹repn̄tat rez vbi est ⁊ sub
sua q̄ntitate:⁊ ꝑ opp^m radi⁹fract⁹vl̄ reflex⁹.Pria ps pꝫ i
ductiue in ꝓportiōata distātia me⁹ ⁊ oculo optīe dispo
sitis.2ᵃps pꝫ:qm̄ i moderata distātia ꝑ radiū reflexū vr̄
res ex̄ locū in q̄ est:vt qn̄ tu vides te in speculo ⁊ solē in
aq̄ ꝑ eundē radium ēt vr̄ res maior q̄ȝ sit:vt qn̄ tu vides
denar^m posi^m in aq̄ aut lapillos in fluuio.per radiū aūt re
fractū vr̄ res ex̄ locū in q̄ ē sic ḋ dena⁹ posito in vase ple
no aqua:quē tu vides in aliq̄ distātia:quē nō videres in
tāta distātia amota aq̄.Et notāter dico in moderata di
stātia:q2 posset oculus tm̄ ab obō distare q ꝑ hō radios
videreť sub miori q̄ntitate.sicut pꝫ ḋ sole viso mane aut
sero in speculo aut in aq̄:⁊ ita possꝫ tm̄ a denario distare
q maior videreť q̄ȝ sit ꝑꝑ dispentiā ꝑtiū extremaliū:ita
vr̄ de igne viso de nocte q in maiori distātia vr̄ maior q̄ȝ
4ᵃ ꝯ in minori.❡ 4ᵃ ꝯ.radi⁹fract⁹ē cā alic⁹apparētie cui⁹nō
est cā radi⁹reflex⁹.⁊ eꝯ.Pria ps pꝫ.qm̄ ꝑ solā refractio
nē sol iterdū vr̄ eē supra nr̄ꝫ orizōtē eo exn̄te sub ipso re
cte sicut de denario viso ꝑ refractionē.lignū ēt vr̄ fractū
in aq̄ nō rōne reflexiōis:sꝫ refractionis.ps.n.ligni exn̄s
in aere vr̄ vbi ē ꝑ radiū rectū.exn̄s aūt in aq̄ vr̄ vbi nō
est ꝑ radiū refractū.⁊ ꝑ ꝯn̄s mai⁹aut min⁹ iuxta oculꝫ
q̄ȝ sit:⁊ iō totū lignū vr̄ fractū.2ᵃps declarať:qm̄ ꝑ solaꝫ
reflexionē aliqn̄ appet castrū aut ciuitas in mare:⁊ hō ē
rōne igrossatiōis vapoꝝ hn̄tiū guttulas q̄si ꝯtinuas ad
modꝫ speculi in q̄ reflectunť radij castri aut ciuitatis.
Itē rōne reflexiōis pt vna cādela accēsa pl'a loca illumi
nare iter q̄ꝝ q̄lꝫ cadit opacitas.pꝫ dato q accēsa vna cā
dela hn̄ť pl'a specula plana q̄ꝝ p^m applicareť radio re
flexo in ptē ꝯriā ⁊ scd̄m alteri radio reflexo:⁊ sic ḋ alijs.
⁊ isto mō ꝯcediť pl'es mltū distātes posse studere ⁊ ope
rari ad vnā cādelā:imo ꝟtute reflexiōis facte in multis
speculis posses videre ita bn̄ ptes tui posteriores sicˉ an
teriores.Itē ꝑꝑ reflexionē radioꝝ agēs nāle forti⁹ ⁊ in
tensi⁹agit in remotū q̄ȝ in ꝓpinquū:vt pꝫ de sole fortius
agēte calitatē ⁊ lumē in hec iferiora q̄ȝ in media regiōe.

p^m **Contra** ṗdicta arť.⁊ p̊ q nō q̄lꝫ radi⁹flectiť tā i me
dio vniformi q̄ȝ difformi:q2 tūc oē appēs
videreť eē ex̄ locū in q̄ est.ꝯn̄s ē falsuꝫ.⁊ pꝫ ꝯn̄a.q2 q̄ōlꝫ
2^m tale vr̄ ꝑ radiū reflexuꝫ.⁊ ꝑ ꝯn̄s reflexe vr̄.❡ 2ᵒ argr̄ q
nullus radi⁹frāgiť:q2 fractura ē rōne resistētie.mō nulli
radio aliqd resistit sicˉ nec lumini.Itē radi⁹ꝑpendicula
ris nō frāgiť.q2 nec a ꝑpēdiculari nec ad ꝑpendicularē
cū ipse sit ꝑpēdicularis.ḡ a pari nec aliq̄s ali⁹frangiť.pꝫ
3^m ꝯn̄a.q2 oēs tales radij sūt eiusdē spēi.❡ 3ᵒ argr̄.q nō q
libꝫ radi⁹icidēs in medio difformi frāgiť:q2 tūc seq̄ť ḋ
possibili aliqḋ ꝯtinuū eē diuisūꝫ in oēs suas ptes.ꝯn̄s ē
T.cō.p̊. ꝯ phm̄.6.phy.⁊ ꝓbať ꝯn̄a ponēdo q aliqḋ luminosum
appliceť extremo rariori medio dyaphani vniformiter
difformiter dēst.⁊ tūc si fuerit aliq̄ ps nō diuisa luis mł
tiplicari.per illud mediū cū illa ps subiecteť medio dif
formi seq̄ť aliquem radiū non frāgi in medio difformi.
4^m ❡ 4ᵒ.posita fractione ⁊ reflexione seq̄tur q tu videres
teipꝫ in nube sicut in speculo.⁊ ēt nubē aut solē deflectē
te in ꝑiete radios aut refrāgēte radios illoꝝ.

Ad p^m **Ad primuz** negatur ꝯn̄a.⁊ ad ꝓbationeꝫ dico q
nō oē cui⁹radij reflectūť vr̄ ꝑ radios
reflexos ēt optime ꝓportionatuꝫ visui:q2 forte radij re
flexi sunt nimis debiles. 2ᵒ q nō oē qḋ vr̄ ꝑ radios re
flexos vr̄ reflexe:q2 forte ēt videť ꝑ radiū rectum.vt su
Ad 2^m pra dicebať de denario in aq̄.❡ Ad 2^m dr̄ q lꝫ nulli ra
dio aliqd resistat ꝯrie.tm̄ aliqd resistit dispositiue ex pte
raritatis.⁊ dēsitatis.⁊ tūc ad arg^m cū dr̄.radi⁹ꝑpēdicula
ris nō frāgiť.ḡ nec aliq̄s ali⁹.negať ꝯn̄a.⁊ ad ꝓbationē

sideť q nō est incōueniēs aliq̄ duo esse eiusdē spēi q̄rū
vnū frāgať ⁊ nō reliquū:q2 nō sunt eq̄lia in fortitudine
⁊ debilitate.Diciť tn̄ q radi⁹ꝑpēdicularis cū nō ꝯsistat
in idiuisibili frāgiť nō in eo q est ꝑpēdicularis:sꝫ in eo
q est icidēs ⁊ multiplicat⁹ꝑ media difformia.❡ Ad 3^m Ad 3^m
negať ꝯn̄a ad ꝓbationē diciť.q quelꝫ ps est fracta:non
tn̄ illud lumē ē diuisūꝫ in oēs suas ptes:qm̄ talis radius
adhuc ē ꝯtinu⁹.❡ Ad 4^m negať ꝯn̄a:q2 nō q̄libꝫ fractio Ad 4^m
aut reflexio cāt visionē vt patuit.q̄re ⁊c. Cap. XXI.

A d maiorez dictoꝝ noticiā adij
ciēda sūt aliqua de
speculis ⁊ reflexiōib⁹ radioꝝ visibiliuꝫ
in illis.❡ Ubi p̊ nōn^m q speculoꝝ qḋ p^m
dā est nāle ⁊ qḋdā artificiale.Speculuꝫ
nāle est corp⁹ repꝛesentatiuū obiecti nō
ꝯcurrēte arte vt aq̄ aut oculus. nulla.n.
arte ꝯcurrēte vides teipsum in aqua ⁊ in oculo socij tui
aut bouis.Speculum artificiale est corp⁹ repꝛesentati
uum obiecti ad hoc cōcurrēte arte vt vitruꝫ cōmixtum
plūbo seu lapis per artē aliter ordinatus.⁊ horū quedaꝫ
sunt plana ⁊ quedaꝫ curua.⁊ iteruꝫ curua sunt duplicia:
quoniā aliqua sunt cōuexa.⁊ aliqua cōcaua.vt pꝫ ad ex
perientiā.❡ Secūdo notāduꝫ q ad visioneꝫ siue sit re 2^m
cta siue sit reflexa necessario cōcurrit spēs visibilis quā
perspectiui vocāt radiuꝫ visualē.alioquin ita bene vide
rem me ipm̄ sine speculo sicut cuꝫ speculo:qḋ ē falsum.⁊
hic radius siue spēs aliqn̄ nō causat aliquam ymagineꝫ
quātūcūq̧ reflectatur.aliquādo autē causat ymaginem
⁊ similitudineꝫ si reflexio facta fuerit a corpore terso et
polito.vt pꝫ in aqua ⁊ in speculo.⁊ hāc ymaginē dico eē
formā accidētalem causateꝫ ex reflexione radioꝝ visua
lium ⁊ in aere subiectiue existēteꝫ.qui libet enim expe
ritur illaꝫ esse similitudinem nāleꝫ visui quā directe vi
det radio reflexo:quo seipsum reflexe ītuetur.q̄re.
❡ His premissis sit hec p̊ma cōclusio.possibile est in spe p^a ꝯ
culo videre ymaginem ⁊ coloreꝫ alicuius rei ⁊ non figu
ram eiusdem.Ista cōclusio patet ad experientiam:quo Tec.5.
niam in aqua mota videtur sol ⁊ lux eius : non tamē fi
gura eius circularis:similiter in speculo artificiali val
de paruo potes teipsum videre ⁊ colorem tuuꝫ.nō vidē
do figuraꝫ:q2 facies nō apparet nec alie partes extrema
les.⁊ hoc nō solum est veruꝫ visione reflexa.imo etiā vi
sione recta.quoniā magna superficies potest tātū ꝓpin
qua esse visui q videbitur color ⁊ magnitudo:nō tamē
figura totius ex quo partes laterales nō videnť.❡ Se 2ᵃ ꝯ
cunda cōclusio.specula nō faciunt erroreꝫ in genere:sed
in specie.Prima pars est phi.2.de anima.dicētis.q nul T.c.63.
lus decipitur indicādo aliquid esse coloratum. secunda ⁊.141.
vero est euidens:quoniā speculū rubeū repn̄tat rem ru
beam sicut fenestra viridis coloris facit oīa apparere in
camera eiusdē coloris. Iteꝫ quecūq̧ videnť per specula
apparent nigriora q̄ȝ sunt:q2 talia ex quo videnť reflexe
videnť ꝑ radios longiores ⁊ debiliores.modo s̄m phm̄ Tec.6.
3ᵒ metheoroꝝ visus longe ꝓtensus facit albuꝫ apparere
nigruꝫ vel minus albuꝫ:⁊ nigrū nigrius:⁊ ratio.q2 albū
de longe nō ita efficaciter mouet oculuꝫ sicut in distan
tia moderata.⁊ ideo albedo videtur remissior q̄ȝ sit:⁊ ad
remissionem vnius qualitatis sequitur intensio quali
tatis opposite s̄m veritatem aut apparentiā.❡ Tertia 3ᵃ ꝯ
cōclusio.eadeꝫ specula diuersis oculis opposita diuersi
mode repn̄tant.pꝫ.eo q senes melius vidēt cū speculis
q̄ȝ sine.Iuuenes aūt peius.⁊ rō q2 oculi senū sunt terre
stres ⁊ caliginosi.⁊ ꝑ ꝯriuꝫ oculi iuuenis.iō oculi senum
nō sunt ita passibiles sicut oculi iuuenū:⁊ ꝑ ꝯn̄s exigitur
vitrū vl̄ speculū ad hoc vt oculus senis moueať:eo q ra

dy visuales occurrētes medio dēsiori frāgunt ad ppen-
diculare ⁊ magis vniti magis mouēt sensuz. in iuuenib⁹
aūt īpedirēt visuz: eo ꝙ excellēs sensibile īpedit sensuz:
T.c.123 vt testat phs. 2. de aīa. ¶ 4ª ꝯ. specula diuersaꝝ figura-
t.143. rū sūt cāe diuersaꝝ apparitionū. pbat. nā si speculū fue
4ª ꝯ rit planū aut ꝯuexū ydolū vr vltra speculuz: ita ꝙ illud
speculū vr eē iter obm ⁊ ydolū. ⁊ rō: qꝛ rady visuales cō-
currūt vltra speculū. si aūt speculū fuerit ꝯcauū: inꝝ cui⁹
ꝯcauitatē ponat obm ipꝫ appet mai⁹ ꝙꝫ sit. imo pili vidē
tur q̄dāmō stramia. ⁊ cā hui⁹ ē: qꝛ linee cōtinētes radios
visuales ꝯtinue magis elōgant a se inuicē. mō q̄ꝫto iste li-
nee plus distāt tāto res vr eē maior. vbi vō distat obm a
ꝯcauitate speculi ydolū vr citra speculū: qꝛ rady visua-
les citra speculū ꝯcurrūt. gnālr in talib⁹ speculis mltū cō
cauis ydola vident diuerso mō se hr̄e. s. caput deorsuz ⁊
pedes sursuz ex eo qꝛ ptes iferiores flectunt radios ver-
sus partes superiores ⁊ ecōtra.

pᵐ **Contra** pᵐ ꝯnē arr q̄drupl'r. ⁊ pᵒ sic. oē qd vr i specło
ē figuratū. g nō vr aliqd i specło nisi videa
tur figuratū. ⁊ p ꝯñs nō vr in speculo color aut magnitu
do gn videat figura eiusdē. vn̄ pōt sic argui. iste radi⁹ vi-
sualis repn̄tat te ⁊ tu es figurat⁹. igr̄ repn̄tat figuratū. ⁊
2ᵐ p ꝯñs figurā. ¶ 2º sic. si aliqn̄ in speculo videret color
aut magnitudo ⁊ nō figura h eēt pp puitatez speculi. pꝫ
Lec. 5. ꝯña p Aris. 3. metheo. ꝯñs ē fl'm. eo ꝙ aliqn̄ ita disparet
figura in speculo magno sicͫ i puo. imo poīe ē ꝙ sint duo
specula. vnū magnū ⁊ vnū puū in q̄ꝝ q̄lꝫ appebit figura
⁊ ꝯtinue eq̄ velociter elōgabunt ab oculo: tn̄ nō pri⁹ dis-
parebit figura in puo q̄ꝫ in magno: posito ꝙ q̄ꝫtū vnū il-
loꝝ ē altero mai⁹ tāto in pn̄º magl distet ab oculo q̄ꝫ puū
3ᵐ ⁊ ꝙ postea eq̄ velociter elōgēt a visu. ¶ 3º arr sic. figura ⁊
color sūt idē aut disticta. si sūt idē. g nō vr color gn videa
tur figura. si sūt disticta seqr idē: eo ꝙ nālr pus est figu-
ra q̄ꝫ color. nā si color ē figura ē. ⁊ n̄ eꝯ. cū i celo sit figura
sine colore. mō pus ē illud a q̄ nō ꝯuertit subsistēdi ꝯña
T.c.4. p Arꝝ. i postpdī^{tis}. c. d pori. ⁊. 2. me. igr phs ꝙ sicͭ res se hꝫ
ad eē ita se hꝫ ad cogsci. igr̄ si por ē fig^a q̄ꝫ color n̄ poterit
4ᵐ cogsu color n̄ cog^{ta} fig^a. ¶ 4º color vr sub magnitudie fi
nita aut ifinita. nō sub magnitudie ifinita: qꝛ nō est aliq̄
talis: nec ēt pt aliqd videri sub maiori āgulo q̄ꝫ sit rect⁹
vt dicūt pspectiui. igr̄ sub magnitudie finita: ⁊ p ꝯñs ter
mīata. igr̄ sub figura. Et h⁹ snie videtur eē oēs pspectiui
dicētes nihil videri sine triāgulo vl' pyramide: c⁹ con⁹ ē
in cētro oculi. g nihil vr nisi vt figuratuz.

Ad pᵐ **Ad primū** ꝯcedo. ꝙ n̄ vr aliqd i specło nisi videa
tur figuratū: ex q̄ nō seqr ꝙ si vr aliqd
in speculo vr figura ei⁹. sicͭ nec seqr nō possū te videre gn
videā aiatū. g nō possū te videre gn videā aiaz tuā. eo ꝙ
sicͭ aia distiguit ab aiato: ita figura a figurato. Et tūc ad
rōnē negat ꝯña: sꝫ solū seqr ꝙ ille radi⁹ figuratū repn̄tat
⁊ h dico pp appellationē illi⁹ termini repn̄tat: quā nō fa-
Ad 2ᵐ cit illd vbū vr. ¶ Ad 2ᵐ dr ꝙ illd aliqn̄ ꝯtingit pp puita
tē specłi. Et ad arr̄ᵐ dr ꝙ solū pbat illd n̄ sp puēire ex pte
puitatl specłi: sꝫ aliñ ex pte distāᵉ. qd ꝯcedit. ēt ex pte cō-
Ad 3ᵐ cauitatl ⁊ ex pte idispōnis ocłi illd pt accidere. ¶ Ad 3ᵐ
dr ꝙ fig^a ⁊ color realr distiguūt. Et ad pbatiōez ne⁹ ꝙ p⁹
sit figura q̄ꝫ color: nō qdē l eē reali ⁊ nāli: eo ꝙ sicͭ necē ē
figurā eē: ita necē ē colorē eē. nec ēt in eē intētiōali ⁊ itel
lectiuo: qm̄ sicͭ stat eē sine ꝯdictione figurā ⁊ nō colorez:
Ad 4ᵐ ita eꝯ dato ꝙ ds pduceret vnū corp⁹ albū ifiᵐ. ¶ Ad 4ᵐ
ꝯcedo ꝙ ois color vr sub magnitudie finita ⁊ termiata
nō tn̄ seqr ꝙ sub figura. qꝛ nulla magnitudo ē figura sicͭ
nec aliq̄s color. Et ad pspectiuos dr ꝯcedēdo. ꝙ nihil vr
nisi sub pyramide. ⁊ ꝯñs: nihil vr nisi illud figuratū. ex q̄
tn̄ n̄ seꝛ ꝙ nihil vr nisi vt ē figuratū: sicͭ n̄ seꝛ n̄ vr aliq̄s hō
nisi sit risibil'. g n̄ vr aliq̄s hō: nisi vt ē risibil'. Ca. XXII.

Sicut ex reflexiōe radioꝝ visualiū
in speculo cāt silitudo obi
ita ex reflexiōe radioꝝ luci. aut luis l nu-
be rozida aut pportiōabiliter cāt color.
¶ Ad c⁹ dclarationē ē nōnᵐ pº ꝙ coloꝝ qdā pᵐ
est ver⁹: ⁊ qdā apparēs. Color ver⁹ ē ille q
ꝯsurgit ex mixtiōe ⁊ pportiōe q̄litatū pri
maꝝ. d q̄ loqr phs pº de sensu. di. ꝙ color ē extreitas pspi
cui i corpe termīato. Color āt appēs ē l^e q fit ex mixtiōe
spēꝝ visibiᵐ. aut luci cū opaco: de q̄ loqr phs. 3. metheo. Lec. 3.
di. yridē eē tricolorē ex triplici reflexione radioꝝ lucis.
aut luis: nō ponēdo drīaz ad pn̄s iter lumē ⁊ lucez. ¶ 2º 2ᵐ
nōnᵐ ex itētiōe Ari. pº d sfu. ⁊. 3. metheo. ꝙ aliñ cāt appēs Lec. 3.
color supponēdo colorē colori quē modū sepe obfuāt pi
ctores supponēdo albo tenue nigꝝ vt fiat mediy coloris
apparētia: fm diuersaz pportionē nigri supadditi albo
fit alia ⁊ alia appētia coloris medy. qn̄q fit color appa-
rēs p iuxpōnē puaꝝ ptiū diuersis colorib⁹ coloratāꝝ vt
in texturis filoꝝ appet pān⁹ ꝯtext⁹ ex lgnis diuersoꝝ co
loꝝū vni⁹ coloris mltū diuersificati a colorib⁹ filoꝝ. In-
terdū ēt fit color appēs ex ꝯcursu radioꝝ solariū iciden
tiū p res coloratas diuersis colorib⁹: vt cuz rady solares
incidunt p fenestram diuersoꝝ colorum videntur colo-
rati diuersis coloribus.

¶ His itellectl sit hec pª ꝯ. veri colores medy nō fiūt ex pª ꝯ
mixtiōe suoꝝ extremoꝝ: sꝫ taꝫ illi q̄ꝫ extrema gnānt ex
mixtiōe cāꝝ illoꝝ. Pria ps pꝫ. eo ꝙ colores nō sūt q̄lita
tes actiue. mō nulla sūt miscibilia nisi in inuicē actiua ⁊
passiua. pº de ge. 2º ps dclarat: qm̄ calm agēs in siccū pº de- T.c.87.
nigrat rōne fumatiōis. postmodū aūt p lōgā ⁊ diuturnā t.89.
actionem dealbat. vt pꝫ de ossib⁹ ⁊ lignis expositis igni.
ꝯsilēs ēt opōnes facit fridū applicatū hūido vt pꝫ de ni-
ne ⁊c. ⁊ qm̄ aliqn̄ in eodē diuersificāt mixtiōes q̄litatū
pmaꝝ. iō i illis diuersi colores gnānt. vt pꝫ d eadē pēna
c⁹ vna ps ē alba ⁊ alia nigra. In latitudie igit mixtiōis
q̄litatū pmaꝝ sūt aliq̄ mixtiōes: qb⁹ resultāt colores ex-
tremi. ⁊ aliq̄ qb⁹ resultāt colores medy. ¶ 2ª ꝯ. colores 2ª ꝯ
apparētes ex ipssiōe metaphorica fiūt ex ꝯmixtiōe luci.
cū opaco terrestri aut aq̄so. pꝫ. qm̄ dū radi⁹ sol' trāsit per
exalatiōez calidā ⁊ siccā terrestrē facit colorē puniceū: ⁊
idē ꝯtigit si fiat trāsit⁹ p nubē aq̄saz variādo colorē fm
diuersitatē luci cū opaco. nā ex mixtiōe fortis luci cum
mlto opaco gnāt rubedo: ⁊ ex ꝯmixtiōe forti luci cū opa
co tenui gnāt albedo: ⁊ ex mixtiōe dbil' luci cū opaco int'
to gnāt nigredo. ex mixtiōe luci dbilis cū pauco ⁊ dbili
opaco gnāt aliq̄s ali⁹ color medi⁹. ¶ 3ª ꝯ. colores yrida 3ª ꝯ
les apparētes circa lumē lucerne fiūt ex mixtiōe lumīs
cū mā rozida diffusa ab ocło. pꝫ. qm̄ hūtes oculos fortes
nō vidēt hꝯ colores. hūtes aūt dbiles vidēt illos: qd nō
pōt esse ex alio nisi qꝛ ex forti oculo nō exit mā rozida: q
ab ocło dbili remittit rōe c⁹ rady luis frāgūt ad ppēdi-
culatiōez pp occursū medy dēsioris: ⁊ ex h appēt illi co
lores. Ex ista ꝯne pꝫ cā pp quā mltū potantib⁹ an ꝯple-
mētuz sōni appēt rady solares vt lucerne accedere ⁊ re-
cedere: qꝛ hꝯ mā effusa ab oculo fꝫ aliq̄ ptē ꝯsumit ⁊ fꝫ
aliq̄ maiorat. Etiā pp cāz silem ifirm⁹ lōgo tpe iudicat
lineā nigrā descriptā supra cartā albā esse rubeā. qꝛ spēs
linee ⁊ carte miscēt l ocā mā fluēte ab oculo. ꝙ aūt vnū
appet duo pōt eē ex sili cā ⁊ ex motu oculi nō pmittēte
vnionē spēꝝ visibiliū eiusdē obi. ¶ 4ª ꝯ. l yride nō pn̄t 4ª ꝯ
appere colores extremi: sꝫ solū medy. Ista ꝯ pbat. qm̄
si appet albedo hoc esset rōne rady solaris: q quodāmō
est alb⁹: sꝫ hoc nō: qꝛ trāsit p nubē grossaz ⁊ spissaz: ⁊ q̄dā-
mō nigrā: ⁊ si apperet nigredo hoc eēt rōne nubis q̄ est

nigra:ꝛ hoc iteꝝ nõ pp penetrationẽ radioꝝ solis. relin-
quit igit ꝙ nõ deberẽt appere nisi colores medij ꝛ isti
Lec. 3. t. 6. sũt ꝗtuor ꝫ phm. 3. metheo. s. puniceus citrin⁹ viridis ꝛ
alurgus: quoꝝ tres. s. punice⁹ viridis ꝛ alurgus fiunt ex
reflexionib⁹ diuersoꝝ radioꝝ solariũ. Ali⁹ aũt. s. citrin⁹
fit ex appropinquatiõe punicei cũ viridi. Et si arguit ꝙ
per idẽ dꝫ cãri gnt⁹ color. s. iter viridẽ ꝛ alurgũ. sicut cãt
citrin⁹ iter puniceuꝫ ꝛ viridẽ: negatur ꝯñtia. qꝛ color vi-
ridis ꝛ alurgus sunt vicini tendẽtes in nigredinẽ. sic aũt
nõ cõtingit de puniceo ꝛ viridi.

p^m T. c. 63. t. 141. **Contra** predicta arguit. ꝛ p ꝙ in yride sunt veri co-
lores: qꝛ sensus nõ decipit circa ꝓpriũ obꝫ
z. de aĩa. ꝫ sensus iudicat illos eẽ veros colores. igit illi
2^m sunt veri colores. ¶ 2: nullũ sensibile cõe mouet sensuꝫ
nisi mediãte sensibili ꝓprio: ꝫ figura yridis ẽ sensibile
cõe. ḡ nõ mouet visuꝫ sine sensibili ꝓprio. pꝫ ꝯña cũ ꝗlꝫ
t. c. 134. pte añtis ex determiatiõe Arist. z. de aĩa. tũc sic. figura
yridis nõ mouet visuꝫ sine sensibili ꝓpo: ꝫ hꝰ sensibile
3^m ꝓpriũ est color verus. igit in yride est color verus. ¶ 3:
argr. ꝙ ex mixtiõe fortis lucis cũ multo opaco ñ cãt co-
lor punice⁹. qꝛ in nube rorida est hꝰ mixtio: ꝛ tñ cãntur
alij colores. silr in flãma cãdele est hꝰ mixtio circa me-
4^m diũ: ꝛ tñ nõ cãt ibi rubedo: ꝫ poti⁹ ꝗdã dealbatio. ¶ 4:
segt ꝙ in nocte oĩa deberẽt videri punicea ꝯña est flm.
tenet ꝯña. qꝛ in nocte multa lux trãsit per multã nigre-
dineꝫ ꝛ opacitateꝫ noctis. radij eniꝫ solares aut astroꝝ
transeunt per aerem opacum ꝛ obscuruꝫ.

Ad p^m **Ad primuz** dr ꝙ sensus bñ decipit circa ꝓpriuꝫ
obꝫ iudicio pticulari: ꝫ nõ vlĩ: ꝛ dico
ꝯñr ꝙ color verus ꝛ stricte sũpt⁹ nõ ẽ adeꝗtũ obꝫ visus:
ꝫ solũ cõiter color sũptus. de quo logt phs in lib°. d sen-
su. ꝙ oĩa corpa colore participãt. ꝛ sic ꝯcedit ꝙ lux ꝛ lu-
Ad 2^m men sunt colores. de h tñ clari⁹ dicet in 5ͣ pte. ¶ Ad 2^m
ꝯcedo ꝙ figura nõ mouet visũ sine colore: nõ tñ segt ꝙ
hꝰ color sit sp verus color ꝛ ꝓprie dict⁹: sed sufficit ꝙ sit
t. c. 134. color cõiter sũptus ꝛ h est itẽtio Aristo. z. de aĩa. ¶ Ad
Ad 3^m 3^m dr. ꝙ radioꝝ reflexoꝝ in nube aliꝗ sunt fortes aliqui
fortiores ꝛ aliꝗ debiles. Colores igit pẽdẽtes a fortiori-
bus radijs sunt punicei: ꝛ a debilibus sunt alurgi: ꝛ a me-
diocrib⁹ sũt virides: ꝛ h ceteris parib⁹ supposita vnifor-
mitate nubis in raritate ꝛ dẽsitate. Et ad arg^m de flãma
cãdele dico ꝙ miscet lux fortis tenui opaco: iõ cãt albe-
Ad 4^m do. ¶ Ad 4^m rñdet negãdo ꝙ fortis lux trãseat de no-
cte p multã nigredinẽ: imo debilis lux per multã obscu-
ritatẽ. s. lux astroꝝ: ex ꝗ segt iuxta dcã ꝙ de nocte dꝫ vi-
deri obscuritas vl nigredo ꝛ nõ color punice⁹. Intelligẽ-
dũ ꝙ sicut ex reflexiõe radioꝝ visualiũ in speculo cau-
sat ymago ꝗ nõ est obm nec speculũ nec mediũ. nec ali-
gs radioꝝ. ita põt dici ꝙ reflexiõe radioꝝ lucis i nube
rorida gnãt vna ꝗlitas distĩcta a nube ꝛ a radijs solari-
bus ꝗ vr eẽ diuersoꝝ coloꝝ iuxta diuersitatẽ reflexio-
nũ: h tñ nõ ẽ pñtis speculatiõis: qꝛ siue põat siue nõ po-
nat sp stãt ꝯsiles difficultates. ꝗre. Cap. XXIII.

p^m **Quarta** ꝗ p^mũ ambigua manet ni-
si cã sepatiõis coloꝝ i yride
ꝛ ordo traderet: vt ꝗre magis in supiori
piferia punice⁹ color appet ꝗ̃ ali⁹. ¶ Ad
ꝗꝝ mãifestationẽ est p nõn^m. ꝙ yris ꝓpe
dcã ẽ portio circuli in nube medie regio-
nis collocata diuersis colorib⁹ oculo exñ-
te iter nubeꝫ ꝛ solẽ. Et notãter dr yris ꝓpe dcã ad drñaꝫ
yriduꝫ per silitudinẽ rõne coloꝝ que fiũt per cristallos
vrinalia vel vitra plena aquis: ꝛ per artificiales aꝗ rora-
tiones ꝛ alij circa lucẽ cãdele: aut circa lumina de ꝗbus
nõ est sermo ad pñs: ꝫ solũ de his que fiũt i nube rorida
exñte in media regiõe aeris. ¶ 2: nõndũ ꝙ a cẽtro solis 2^m
ꝓcedũt aliꝗ radij distãtes ab axe seu linea trãseũte per
centrũ oculi ꝛ polũ yridis: quoꝝ aliꝗ plus ꝛ aliꝗ min⁹ di-
stant: ꝛ quãto aliqs radius plus distat ab axe yridis tan-
to ille radi⁹ ẽ debilior ꝛ ꝗ̃to dbilior tanto plus reflectit
a minori obstaculo: ꝛ quãto radi⁹ min⁹ distat ab axe tan-
to est fortior: ꝛ tãto min⁹ reflectit. qꝛ in plẽs guttulas nu-
bis aut vaporũ hꝫ ꝓfundiorem incessum.
¶ His pmissis sit hec p^a ꝓ. color puniceus nõ appet in su- p^a ꝓ
periori piferia yridis pp maiorẽ ispissationẽ aut pp ma-
iorẽ approximationẽ ad oculũ aut minoreꝫ. Pria ps pꝫ
qꝛ ꝯtingit nubẽ eẽ regularẽ ꝛ vniformẽ. tñ cõtinue in su-
periori piferia appet color punice⁹. 2^a vo ꝛ 3^a ps declarãt
ex h. qꝛ si ꝓpe yridẽ esses nõ tibi videret aliqs color il-
loꝝ. ¶ 2^a ꝓ. color punice⁹ nõ appet in supiori piferia nec 2^a ꝓ
rõne maioris lumis nec mioris: ꝫ rõne maioris reflexio-
nis ad oculũ. p^a ps ꝓbat. qꝛ dato opposito tũc in iferiori
pte yridis deberet videri punice⁹: qḋ ẽ flm. ꝛ ꝓbat ꝯña.
qꝛ radij occurrẽtes pti iferiori sunt fortiores ex ꝗ min⁹
distãt a ppẽdiculari transeũte p polũ yridis. ¶ 2^a ps est Lect. 3.
Arist. 3. metheo. ꝗ sic ꝓbat. qꝛ sepe de nocte fit yris a lu- t. 6.
na in qua yride sunt ordinati colores sicut in yride cau-
sata a sole: ꝛ tñ in yride causata a luna ẽ lumẽ remissi⁹ ꝗ̃
in aliꝗ pte yridis solaris. 3^a ps declarat nã radij trãseun-
tes per iferiorẽ piferiã sunt alijs radijs fortiores. ex quo
min⁹ distãt ab axe yridis. igit magis penetrãt. ꝛ miorem
hñt reflexionẽ: ꝛ ꝯñr min⁹ mouẽt oculũ. iõ causant alur-
guꝫ aut azuriũ tẽdẽtẽ in nigredineꝫ. in 2ª aũt piferia ra-
dij trãseũtes nõ sunt ita fortes sicut p^mi. qꝛ plus distant
ab axe yridis. igit min⁹ penetrãt: ꝛ forti⁹ reflectunt. ꝛ per
ꝯña dꝫ causari color min⁹ distãs ab albedie ꝗ̃ alurgus.
in 3ª aũt piferia radij trãseũtes sunt debiliores alijs pp
maiorẽ distãtiã ab axe yridis ꝛ minime penetrant ꝛ ma-
xime reflectunt. ꝛ iõ ibi cãt color punice⁹ siue rube⁹. sic
igit radij icidẽtie ꝯtinue sunt debiliores. ita eꝫ radij re-
flexionũ ꝯtinue sunt fortiores. ¶ 3^a ꝓ. circa poluꝫ yridis 3^a ꝓ
nõ apparẽt colores diuersi sicut in circũferẽtia. pꝫ. qꝛ ra-
dij solares trãseũtes p polũ yridis sunt sicut ppẽdicula-
res ceteris fortiores. hic ẽ ꝙ pp magnã itẽsionẽ luis cir-
ca polũ yridis rõne caloris dissoluit h ꝯsistẽtia. ꝛ to^m cir-
ca illũ polũ: vr albũ: ex ꝗ ẽ mixtio forti lucis cuꝫ modico
opaco. ¶ 4^a ꝓ. ñ pñt eẽ plẽs yrides ꝗ̃ due. ꝓbat. nã yris 4^a ꝓ
cãt ex forti reflexiõe radioꝝ solariũ in nube rorida: sed Lect. 3.
nõ pñt eẽ nisi due nubes potentes foralr reflectere. ḡ. pꝫ
ꝯña cũ maiori. ꝛ mior declat: qm̃ nõ fiũt nisi due nubes
roride. vna i supiori pte regiõis me⁹ hñs puas guttulas ꝛ
miutas. ꝛ alia in iferiori pte eiusdẽ regiõis hñs guttulas
grossiores pp fortẽ ãripistasiꝫ. cũ ḡ flectũt radij ab ista i-
feriori v̾sus oculũ. ab eadẽ ẽt flectũt radij ad supiorẽ si
fuerit: ꝛ h supior radios reflexos ab iferiori ẽt flectit ver-
sus oculũ: ꝫ dbili⁹. iõ nõ ita distĩcte videt colores in illa
sic i p^a tũ rõne dbilis reflexiõis. tũ rõne magne distãtie.
Et si ꝗrit qr i supiori yride colores ꝯrio mõ se hñt colo-
rib⁹ iferioris yridis. Rñr ꝙ h ẽ rõne ꝯrie reflexiõis. eo
ꝙ radi⁹ reflex⁹ ab iferiori piferia p^e yridis reflectit a su-
periori piferia secũde yridis. ideo in superiori piferia se-
cunde yridis causatur color azurin⁹: ꝛ radius reflexus a
supiori piferia p^e yridis flectit ab iferiori 2^e yridis. iõ ibi
cãt color punice⁹. i media ãt piferia ꝯtiue ẽ colõ viridis:
eo ꝙ 2ª piferia p^e yridis flectit radios ad 2^{am} piferiã scḋe
yridis. ꝛ itelligo p p^{am} yridẽ illã ꝗ ẽ nob ꝓpigor. distãtio-
rẽ aũt voco 2^{am}. Ex pdcis segt ꝙ ñ pt fieri yris i nube grã-
dinosa: ꝫ solũ pluuiosa: qꝛ mã yridis dꝫ eẽ sicut specula
pua ꝯtinua: ꝛ mõ grãdines nõ sic pñt ꝯtinuari sicut pue
guttule aquaꝝ ꝓpter illaꝝ duricieꝫ.

p^m **Contra** predicta arguit̃ ⁊ p̄ ꝙ in yride nõ sit aliqs
color s3 apparẽtiã. qꝛ ipole ẽ yridẽ videri.
ꝓbat̃. nã si vr̃ yris. ḡ vr̃ radi⁹ solis. p3 ꝯña. qꝛ yris non vr̃
esse aliud: s3 ꝯñs est fl3. eo ꝙ radi⁹ solis ẽ lumẽ qd̃ nõ põt
2^m videri cũ sit spẽs lucis aut corp̃is lumĩosi. ❡ 2° ar̃. ꝙ in
yride nõ sint tres distincti colores loco ⁊ subõ. nã vbi tu
vides puniceũ alter videt alurgũ: s3 nõ pñt eẽ colores di
uersaꝝ spẽꝝ lucẽ coexñtẽsl. ḡ oẽs illi colores sũt vn⁹ co
lor spẽ. ⁊ h põt ꝑ expiẽtiã aliã demõstrari. eo ꝙ ambulã
ti v̄sus yridẽ i eodẽ loco appet color punice⁹ ⁊ 2° viridis
3^m ⁊ 3° alurgus. ❡ 3° ar̃. ꝙ in yride nõ sit color puniceus. qꝛ
Lec.6. ponit Aris. 3. metheo. ꝙ albũ trãsiẽs ꝑ nigrũ facit puni
4^m ceũ: s3 nubes ẽ nigra ⁊ radi⁹ alb⁹. ḡ. ❡ 4° ar̃. ꝙ yris ñ cau
set̃ rõne reflexiõis nec refractõis: qꝛ cũ rady solares cq̃
bñ flectent̃ ⁊ refrãgãt̃ ab aq̃ sic a nube seq̃t̃ ꝙ in aq̃ po
terit gnãri yris. ꝯñs ẽ ꝯ experiẽtiã: ⁊ ꝯña de se p3.

Ad p^m **Ad primuz** dr̃. ꝙ sic vidẽdo albũ vr̃ sub3 ⁊ albe
do. ita vidẽdo yridẽ vr̃ nubes ⁊ radi
us reflex⁹ icorpat⁹ nubi. Et tũc ad arg^m nego ꝙ lumẽ sit
spẽs lucis: s3 ẽ vna q̃litas realis potẽs repñtare se nõ re
Ad 2^m. pñtãdo corp⁹ lumĩosũ vt oñdã in 5° pte. ❡ Ad 2^m ꝯcedo.
ꝙ in yride nõ sũt colores s3 v̄itatẽ: s3 solũ s3 apparẽtiaz.
id̃ in diuersis sitib⁹ põt vn⁹ color appere ples colores s3
diuersitatẽ reflexionũ ad oculos diuersos in illis sitib⁹.
põt ẽt appere idẽ color ꝯtinue ali⁹ ⁊ ali⁹ ide3 in diuersis
sitib⁹ vt tetigit arg^m pp diuersitatẽ reflexiõis sic ꝙ tãdẽ
Ad 3^m nullus appebit color. ❡ Ad 3^m ꝯcedo ꝙ albũ trãsiens ꝑ
nigrũ facit rubeũ supposita debita ꝓportiõe nigri cum
eq̃li fortitudie radioꝝ ⁊ eq̃li reflexiõe: s3 op^m ꝯtingit in
Ad 4^m yride vt supi⁹ ẽ oñsum. ❡ Ad 4^m negat̃ ꝯña: qꝛ l3 ab aq̃
fiat reflexio. tñ alie cãe ꝯcurrũt i nube ad gnõnẽ yridis
q̃ nõ pñt ꝯcurrere i aq̃ vt dcm̃ ẽ. talr̃. n. dispõit̃ nubes re^u
solis ⁊ visus q̃lr nũq̃ aq̃ poss3 dispõi. q̃re. Ca. XXIIII.

De figura yridis ⁊ de ꝑmutatione
ei⁹ q̃re aliqñ appet semi
circul⁹ ⁊ aliqñ maior aut mior seq̃t̃ decla
p^m rare. ❡ Ubi nõndũ p̄. ꝙ orizon aliter ab
astrologis ⁊ alr̃ a ꝑspectiuis sumit̃. nã ori
zon s3 astrologos ẽ circulus diuidẽs spe
rã ꝑ duo eq̃lia trãsiẽs ꝑ cẽtꝝ mũdi ⁊ sepa
rans ptẽ celi visam a nõ visa vt ingt auctor de spera. s̃m
aũt ꝑspectiuos vt p3 ꝑ vitulionẽ 4° sue ꝑspectiue: oriçõ
est supficies circular ꝯtinẽs supficiẽ terre ꝓcedẽs vsq̃
ad extrema ptiũ celi visaꝝ cui⁹ cẽtꝝ est centrũ oculi sic
Lec.3. videtis: ⁊ ita variat̃ oriçon sic variant̃ oculi videtiu3 ⁊
⁊.6.ibid̃ sic sumit̃ oriçon a pho. 3. metheo. ❡ 2° nõndũ ex ĩtẽtiõe
2^m Arist. 3. metheo. ꝙ sp̃ tpe apparitiõis yridis necẽ ẽ cen
trũ solis ⁊ cẽtrũ oriçõtis ⁊ cẽtrũ yridis ⁊ polos eiusdem
eẽ in eadẽ linea recta: ita ꝙ in gñõne yridis eadẽ linea
trãsit ꝑ cẽtꝝ solis ⁊ ꝑ centꝝ oculi qd̃ ẽ cẽtꝝ oriçõtis per
cẽtꝝ yridis ⁊ ꝑ polos ei⁹. qd̃ dclarat̃ ꝑ expiẽtiã. nã q̃to
sol depmit̃ v̄sus oriçontẽ tãto eleuat̃ polus ⁊ cẽtrũ yri
dis supra oriçontẽ. ⁊ q̃to sol eleuat̃ supra oriçontẽ tanto
p° reg^a depmit̃ cẽtꝝ yridis ⁊ pol⁹ ei⁹ sub oriçõte. ❡ Ex his Ar.
ex lec.3. intẽdit duas regulas. p° regula ẽ vbicũq̃ sol nõ pt̃ eleua
⁊.6. ri sup oriçõtẽ p. 42. grad⁹ ibi oĩ hora diei artificialis pt̃
appere yridis portio: qꝛ tũc põt eẽ aliq̃ portio yridis su
pra oriçõtẽ exq̃ semidyameter yridis ẽ. 42. graduũ. vt
2° reg^a est suẽtũ ꝑ astrolabiũ ⁊ q̃drãtẽ. 2° regula. vbicũq̃ sol pt̃
eleuari supra oriçõtẽ plusq̃ ꝑ q̃tuor grad⁹ i die artificia
li ibi nõ oĩ hora diei põt appere yris vl̃ aliq̃ portio ei⁹.
eo ꝙ post tãtã eleuationẽ erit cẽtrũ yridis ⁊ polus ei⁹ ꝑ
q̃tuor gradus ⁊ ãpli⁹ sub oriçõte. ḡ cũ tñ ⁊ nõ ampli⁹ ꝯti
neat semidyameter yridis seq̃t̃ ꝙ punct⁹ altissim⁹ ei⁹ sit
oĩno sub oriçonte ⁊ ꝯñter nihil ei⁹ videtur. q̃re.

❡ His pmissis pono q̃tuor ꝯnes Ari. 3. metheo. q̃ꝝ p° est p° ꝯ
ista. sole exñte in ortu aut occasu ceteris pib⁹ yris tñ se ex. 3. ⁊
micirculus appet. p3. qꝛ sole exñte in ortu vl̃ occasu po 6. lec.
lus yridis erit in opposito. ⁊ id̃ si cẽtꝝ solis sit in ꝯtactu
oriçõtis in oriẽte. polus yridis erit in ꝯtactu oriçõtis in
occidẽte. ⁊ ꝑ ꝯñs centꝝ yridis erit in ꝯsili situ. q̃re seq̃t̃
ꝙ si yris eẽt circulus pfect⁹: medietas vna eẽt sub oriçõ
te ⁊ alia supra oriçõtẽ. ⁊ ꝑ ꝯñs tũc nõ pt̃ yris appere ma
ior vl̃ mior semicirculo. Et notãter dixi ceteris parib⁹.
qꝛ aliqñ sole exñte i ortu aut occasu põt appere yris mi
nor semicirculo vt si deficeret nubes aut eẽt obstaculũ
ĩter oculũ ⁊ aliquã ptẽ nubis. aut si eẽt hõ in valle vel ꝯ
mõtẽ ex opposito ad solẽ. Aliqñ ẽt pt̃ appere maior. vt si
poneret̃ oculus in alto mõte. yris apperet maior semi
circulo. imo poss3 hõ aliqs in tñ in aere leuari ꝑ põ3 dei
ꝙ yris apperet circulus ꝯplet⁹. Itẽ ponẽdo terrã eẽ spe
ricã hoi stanti sup illã appet yris maior semicirculo. qꝛ
pp eleuationẽ capitis a terra pl⁹ vr̃ de celo q̃3 si hr̃et ocu
lũ in supficie terre: ⁊ iteꝝ i supficie spica yris appet ma
ior semicirculo: qꝛ oculus ibidẽ posit⁹ plus videret d̃ ce
lo: ⁊ ꝯñr de yride q̃3 in supficie plana. ꝯ ḡ h3 v̄itatẽ supfi
cie terre exñte plana deductis ipedimentis. ❡ 2° ꝯ. sole 2° ꝯ
eleuato supra oriçõtẽ yris appet mior semicirculo. p3. qꝛ
s3 ꝙ eleuat̃ sol supra oriçõtẽ depmit̃ pol⁹ ⁊ cẽtꝝ yridis
sub oriçõte. ḡ illd̃ qd̃ relinq̃t̃ de yride supra oriçõtẽ ẽ mi
nus semicirculo. p3 ꝯña. cũ añte. qꝛ si ducat̃ linea recta
de cẽtro solis ꝑ oculũ vsq̃ ad cẽtrũ yridis ⁊ ex vna par
te tñ ẽ depssa ĩfra oriçõtẽ q̃3^m ex alia pte ẽ eleuata supra
orizõtẽ. ❡ 3° ꝯ. Yris apparẽs in meridie appet minima 3° ꝯ
portio circuli q̃ illo die pt̃ appere. ꝓbat̃. nã q̃to sol ma
gis eleuat̃ supra orizõtẽ tãto polus ⁊ cẽtꝝ yridis magis
depmit̃ sub orizõte ⁊ cũ cẽtrũ magis ẽ sub orizõte mior
portio circuli ẽ supra orizõtẽ. ⁊ ipole ẽ eodẽ die solẽ ma
gis eleuari supra orizõtẽ q̃3 in meridie. ḡ ipole ẽ illo die
minorẽ portionẽ yridis remanere supra orizontẽ illa q̃
remanet i meridie. ❡ 4° ꝯ. pole ẽ solẽ tñ eleuari supra 4° ꝯ
orizontẽ ꝙ ipole ẽ ꝓ tũc appere yridẽ. p3. qꝛ sol pt̃ eleua
ri vltra q̃tuor grad⁹ ⁊ semidyameter yridis ñ ẽ nisi. 42.
graduũ. ḡ sole eleuato ꝑ q̃tuor grad⁹ aut p. 44. gradus.
tũc nõ poterit yris appere. eo ꝙ tũc altissim⁹ pũctus yri
dis ẽ plñ depssus sub orizonte. ❡ Ex pdictis seq̃t̃ p̄ ꝙ Cor^m
sub eq̃noctiali nõ pt̃ appere yris ꝑ tres horas ꝓpe meri
diẽ. p3. qꝛ in q̃l3 hora eleuat̃ p. 15. gradus. ḡ in trib⁹ pmis
horis orit̃ p. 45. grad⁹. ⁊ ꝑ ꝯñs post 3^am horã ẽ ita alt⁹ ꝙ
nõ põt appere aliq̃ portio yridis. Cõsilr ẽ añ occasu3 per
tres horas: ⁊ ita hr̃ ꝙ sub eq̃noctiali p. 6. horas diei arti
ficial ñ põt aliqd videri d̃ yride: s3 bñ ꝑ tres hõs ꝓpe or
tũ ⁊ ꝑ tres ꝓpe occasu3. ❡ 2° seq̃t̃ ꝙ exñtib⁹ sub tropico Cor^m
estiuali nõ pt̃ oĩ hõ diei appere yris: qꝛ sol eis eleuat̃ pl⁹
q̃3 p. 42. grad⁹ ꝓpe meridiẽ. Cõsilr dicat̃ sole exñte i ze
nith capit alic⁹ ciuitatis: ꝙ ñ pt̃ appere tc̃ yris hitãtib⁹
in illa ciuitate: qꝛ tũc ẽ directe polus yridis ⁊ cẽtꝝ in an
gulo noctis. ❡ 3° seq̃t̃. ꝙ sub polo mũdi oĩ die ⁊ hora pt̃ Cor^m
appere yris: qꝛ nõ eleuat̃ sol vltra. 24. gradus. ⁊ silr ẽ d̃
hitãtib⁹ ꝓpe polũ ad. 18. gradus. quia nũq̃ eleuatur illis
ad. 42. gradus. habitantibus aũt inter tropicũ ⁊ predi
ctum locũ q̃ est. 18. grad⁹ ꝓpe polũ põt in aliqb⁹ diebus
hyemalib⁹: ⁊ in aliqb⁹ dieb⁹ estatis nõ pt̃ appere ad me
ridiẽ: ⁊ plus aut min⁹ s3 ꝙ hitatio ẽ ꝓpiq̃or tropico aut Cor^m
polo. ❡ 4° seq̃t̃. ꝙ ab eq̃noctio autũnali vsq̃ ad eq̃no
ctiũ v̄nale põt in q̃cũq̃ diei hora nobis habitãtib⁹ in 5°
clymate yris appere. qꝛ tũc sol nõ pt̃ accedere ad zenith
capitis nostri per. 42. gradus. p^m

Contra pdicta ar̃. ⁊ p̄. ꝙ nulla recta linea transit a
cẽtro solis ad cẽtrũ yridis ꝑ cẽtꝝ orizõtis

qꝛ talis linea aut est ſ₃ veritatē aut ſm ymaginationē. nō pᵐ:qꝛ cū corpa celestia ⁊ elemēta sint diſcōtinua non est possibile vnā lineā p oia illa trāsire:nec ēt 2ᵐ:eo ꝙ q̄libet radiꝰ veniēs a centro solis ad cētrū yridis frangit̃ ꝗ obliq̄ incedit:⁊ p ꝯñs nulla est assignanda recta linea.
2ᵐ ¶ 2º arguit̃. ꝙ nec per cētrū oculi.qꝛ tunc seq̄t̃ ꝙ nulli duo hoīes ineq̄les possent sil' videre yridē.ꝯñs est ꝫ experiētiā. ⁊ ꝓbat̃ ꝯña.qꝛ tūc nō poss₃ trahi vna linea per oculos illoꝝ:nec ēt due recte a cētro solis ad centꝝ yridis.eo ꝙ a pūcto ad pūctū nō ꝯtingit nisi vnā rectā line
3ᵐ am ducere ſ₃ mathematicos. ¶ 3º arguit̃. ꝙ yris nō est portio circuli.qꝛ yris artificialr facta rorādo v̓sus radios solis nō ē portio circuli. nec yris q̄ cāt̃ exponēdo cristallū exagonū soli.nec ēt yris q̄ fit exponēdo amphorā plenā aq̄ radys eiusdem.ꝗ nec yris nālis. p₃ ꝯña.qꝛ ars
T.c.78 imitat̃ nā₃ inq̄ntū pōt.2.phy. ¶ 4º ar̃. ꝙ nō quāto plus
4ᵐ eleuat̃ sol supra orizōtē tāto yris vr̄ minoꝛ portio circu-
Lec.3. li.eo ꝙ phꝰs videt̃ dicere ꝯꝛium.3.metheo.s.ꝙ q̄nto sol
⁊.6. magis eleuat̃ tāto yris ē portio maioris circuli ⁊ quāto magis depmit̃ tāto ē portio minoris circuli.ꝗ.

Ad pᵐ **Ad primum** dr̄ ꝙ talis linea est ſ₃ ymaginatiōe₃. ⁊ ꝯñr dico ꝙ l₃ q̄lib₃ radius solis refrangat̃:nō tñ talis linea sic ymaginata sicut nec radius
Ad 2ᵐ vt ꝑpēdicularis. ¶ Ad 2ᵐ negat̃ ꝯña. ⁊ ad ꝓbationē dico.ꝙ sicut diuersi sūt oculi:ita diuersa sunt centra orizōtis ⁊ diuersa cētra yridis.eo ꝙ yris nō est portio circuli
Ad 3ᵐ ſm veritatē:s₃ solū ſ₃ apparētiā. ¶ Ad 3ᵐ negat̃ aīs.nā q̄n roratur aq̄ ꝫ radios solis apparet yris portio circuli.
Ad 4ᵐ ¶ Ad 4ᵐ dr̄.ꝙ aliud est esse portionē maioris circuli ⁊ aliud maiorē portionē circuli.est ꝗ dōm cu₃ phō ꝙ sole eleuato supra orizōtem yris videt̃ minoꝛ portio circuli: tñ videt̃ portio maioris circuli:⁊ eodē depresso videtur yris maioꝛ portio circuli:⁊ tamen videtur portio minoris circuli.quō aūt h̓ sit veꝝ declaratur ꝑsupponēdo ꝙ yris quāto est maioꝛ tāto plus curuat̃. ⁊ quāto minoꝛ tāto minꝰ curuat̃. Intelligendo ꝙ yris siue sit maioꝛ siue minoꝛ semꝑ sit portio eiusdē circuli.p₃ ex q̄nta ꝯclōne prime dictiōis almagesti di.ꝙ eiusdē circuli maioꝛ portio plꝰ curuat̃ minore.mō sole eleuato supra orizontē vr̄ yris plꝰ īcuruari q̄₃ ipo dpsso ad orizōtē ꝑꝑ ꝯsūptiōe₃ maiorē vapoꝝ a sole ī eleuatiōe q̄₃ in depssiōe. Cap. XXV.

Multi putauerūt yridē apparere supra orizontē ſ₃ ꝯpletā figurā circuli:qꝛ viderūt in nube colores gnāri ꝯsil'es colorib' yridis faciētes coronā.iter aspectū nostrū ⁊ solē quos repꝛhēdit Ari.3.metheo.di.impressionē illā nō eē yride₃:s₃ halo. ¶ Ad
Lec.3. pᵐ cuiꝰ inuestigationē ē nōn pᵐ ꝙ halo grece idē est qđ corona latine.nā appet circūdare solē aut luna₃ aut aliud astrū ⁊ dr̄ gnāri ex reflexiōe radioꝝ astri.sic ꝙ cum nubes subtilis mediat iter oculū ⁊ astrum rady illius astri oblique circūquaq₃ sup nubē īcidētes reflectunt̃ ꝑꝑ resistentiā medy ⁊ causat̃ reflexio vsq₃ ad oculu₃ ⁊ in tali puncto causat̃ apparētia albedinis si fuerit nubes multū subtilis. ⁊ si aliq̄lr spissa fuerit causat̃ halo coloratus colorib' yridis:l₃ ꝯfuse ex alia ⁊ alia reflexiōe:ita diuersitas coloꝝ est ex diuersitate spissitudinis nubis. ⁊ qꝛ talis reflexio fit circulr circa astrū.iō appet halo circūdare astrū ⁊ eē figure spꝰ. ¶ 2º notādū.ꝙ pluries nō gnāt̃
2ᵐ halo ſ₃ figurā spicā.pᵐ si astrū nō fuerit pfecte supra orizōtē.qꝛ tūc nō appet nisi illō qđ ē supra orizōte₃. 2º si nubes ex vna pte euanescit aut sit iepta ad faciendū appētiā halo.3º si appeat circa lunā n̄ plenā ⁊ tūc n̄ appet halo circa ptē deficiētē luīs lune. 4º si nubes in q̄ dz appere

halo sit difformis in suis ptibus in raritate ⁊ densitate.

His pmissis sit hec pᵃ ꝯ.halo nō causatur per rarefactionē solū:sed per reflexionē pᵃ ꝯ
radioꝝ in nube.ꝓbat̃ ꝯ.qꝛ si fieret p reflexionē radioꝝ solū ⁊ cū occurrat mediū rarius a nube ad oculū sequit̃ ꝙ rady frangunt̃ a perpēdiculari. ⁊ per ꝯñs nō veniunt ad oculū.rady ꝗ astri pᵒ occurrūt medio densiori.s.nubi in q̄ frāgunt̃ ad ꝑpēdicularē ⁊ in illa nube reflectunt̃ eo mō q̄ dicebat̃ alias de denario in aq̄ ⁊ iteꝝ veniētes ad mediu₃ rarius frangunt̃ a ꝑpēdiculari:⁊ sic nō mouent oculū nisi ꝓ quāto vniunt̃ a perpēdiculari. ¶ 2ᵃ ꝯ.halo 2ᵃ ꝯ
frequentius apparet iuxta lunā q̄₃ iuxta sole₃ aut aliud astru₃.qꝛ sol ꝯsumit vaporē in quo debet apparere halo si nō fuerit bn̄ spissus:⁊ hinc ē ꝙ halo solis citius euanescit q̄₃ halo lune.Circa astra vero ēt nō frequēter appet halo ꝑꝑ debilitatē illoꝝ astroꝝ luīs qđ nō sufficit in nube facere notabilē reflexionē ⁊ refractionē. Interdū ēt halo app₃ circa lumē cādele cū fuerit aer aut vapoꝛ spissus iuxta lumē lucerne:⁊ ꝑmaxie appet hn̄tibus oculos debiles vt alias dicebat̃ de yride:qꝛ dñiu₃ hūoꝝ in oculis iuuat ad talē apparētiā. ¶ 3ᵃ ꝯ.halo nō pōt repn̄tare 3ᵃ ꝯ
solē sub tāta magnitudine sub quāta repn̄tat radiꝰ eiusdē mane.qꝛ nubes in qua appet halo nō ē tāte spissitudinis sicut illa in q̄ sol appet de mane. Dico ꝗ ꝙ q̄n nubes mediās iter nos ⁊ astꝝ ē nimis grossa ⁊ obscura tūc penitꝰ occultat astrū ⁊ nō appet halo:q̄n v̓o est nimis tenuis ⁊ trāsparēs iteꝝ nō appet halo ꝑꝑ debilitatē reflexionis ⁊ refractiōis:s₃ q̄n medio mō se h₃ tunc appet halo nō varians iudiciu₃ notabilr de q̄ntitate astri. ¶ 4ᵃ ꝯ. 4ᵃ ꝯ
halo q̄nq₃ ē signū pluuie q̄nq₃ vētoꝝ q̄nq₃ serenitatꝭ. p₃ ex snīa Ari.3.metheo.nā cū halo cōtinue igrossat̃ sign̄at Lec.4.
pluuiā:⁊ q̄n in vna pte distrahit̃ ⁊ frāgit̃ ⁊ nō in alia pte est signū vētoꝝ.q̄n aūt in oībꝰ partibꝰ equalr euanescit ⁊ albescit signū est serenitatis:qꝛ sign̄at mā₃ illā ꝯsumi. ꝯsilr dicat̃ de yride ꝙ q̄nq₃ ante meridiē appet v̓sus occidētē:qꝛ sꝑ opponit̃ soli ⁊ sign̄at serenitatē aerꝭ. qꝛ sigᵐ est ꝙ nubes pluuiose occidūt ⁊ ꝯsumunt̃ a sole:s₃ q̄n apparet post meridiē tūc appet v̓sus oriētē sign̄ans dñiu₃ aquaꝝ ⁊ pluuiā:s₃ q̄n appet circa meridiē tūc modicu₃ apparet vt dictū est in alio caplo: ⁊ iteꝝ pluuiā demonstrat.De magnitudine aūt halo dicit Arist.3.metheo.ꝙ Lec.4.
dyameter eiꝰ ē subdupla ad dyametrū yridis.eo ꝙ dyameter halo ē ꝑciᵗ.42.graduū vt īuētū ē p astrolabiu₃ ⁊ q̄drātē:s₃ dyameter yridis ē.84.gradu₃ exq̄ semidyameter ē.42.graduū vt supꝰ dcm̄ ē.ꝗ dyameter yris est dupla ad dyameteꝝ halo.h̓ tñ ē itelliᵐ.q̄n yris ⁊ halo est inuicem ꝓportionata distantia a ceᵒ ⁊ ab oculo.eo ꝙ aliq̄n dyameter yris ē maioꝛ q̄₃ dupla ad dyametru₃ halo. qꝛ halo in pnᵒ gnōnis.q̄nq₃ ē minoꝛ.s.q̄n gnāt̃ iuxta oculū ⁊ aliq̄n ē maioꝛ.q̄n gnāt̃ distāter ab oculo:⁊ ita ēt posset eē minoꝛ q̄₃ dupla.qꝛ yris minoꝛ appet ꝓpe oculū q̄₃ distāter.eo ꝙ multas reflexiōes faciūt apparētia in distātia remota q̄ nō faciūt in distātia ꝓpinqua.

Contra pdicta ar̃. ⁊ pᵒ ꝙ halo nō fiat p refractione₃ pᵐ
nec p reflexionē.qꝛ si p refractionē ⁊ rady veniētes a nube ad oculū occurrūt medio rariori.ꝗ frāgūt̃ a ꝑpēdiclari. ⁊ p ꝯñs nō cāntvisionē.p₃ ꝯña.qꝛ ocl's directe suppōit̃ nubi.nō ēt p reflexionē:qꝛ rady reflexi reflectūt̃ v̓sus astꝝ. ⁊ nō v̓sus ocl'₃.ꝗ illi nō cānt visionē. Deiñ nec io astꝝ videret̃ i maiori distāᵃ ⁊ ex̄ locū i q̄ est rōe reflexiōis vt supꝰ ē ośsū. ¶ 2º ar̃.ꝙ halo n̄ fiat p nu 2ᵐ
bē iterpositā oclo ⁊ astro:qꝛ tal' nubes aut ē ꝯtiᵃ aut discōtiᵃ.n̄ discōtiᵃ.qꝛ sic halo sꝑ videret̃ fractꝰ ⁊ discōtinuꝰ. nec ēt ꝯtiᵃ.qꝛ dic̄ phō.3.meth.ꝙ halo fit p refractōe₃ i ca Lec.3.
liginē ꝯsistentē ſ₃ pua specula. ¶ 3º ar̃.ꝙ halo nō fit cir ⁊.4. 3ᵐ

culus.qꝛ hyris nūq̄ ē circulus.ğ nec halo.pꝫ ꝯña ꝑ ph̄s
Lect. 3. 3°metheo.di.ꝙ hec oīa fiunt ꝓꝑ eādez cām ꝛ eodē mō.
ꝛ.4. añs aūt est declaratū in alio capl'o. ⸿ 4.°arguiť.ꝙ halo
4ᵐ non debet apparere albi coloris: qꝛ si nubes poniť inter
visuz ꝛ solē tūc dꝫ apparere rubei coloris sicut de mane
rōne fortitudinis radioꝝ.si aūt poniť iter oculū ꝛ astrū
aliud vř esse citrini coloris ꝓꝑ debilitatē radioꝝ.

Ad p̄ᵐ **Ad primuz** dicit ꝙ halo nō fit ꝑ reflexionē p̄ci
nec ꝑ refractionē solū.tñ h̄ cōcurrūt
ad visionē rectā rōne radij recti ꝛ ꝑpendicularis:ꝑ cum
radijs fractis ꝛ reflexis facit maiorē apparētiā q̄ȝ sine il
lis.ꝛ ex h̄ pꝫ.ꝙ nō dꝫ videri astrū in maiori distātia nec
extra locū in quo est.exquo h̄ȝ visio fit per mediū rectū
ꝛ perpēdicularē. Jtē radij nō solū reflectuntur versus
astrū:ſꝫ ēt versus oculuz in nube:qꝛ in medio vniformi
Ad 2ᵐ fit reflexio ad illū.⸿ Ad 2ᵐ dř ꝙ nubes est ꝯtinua rōne
vaporis ꝛ discōtinua rōne guttulaꝝ ꝑ modū speculoꝝ.ꝛ
ꝯcedo ꝙ a q̄libet guttula fit reflexio:lꝫ forte nō q̄libꝫ re
flexio sufficiat mouere visuz ꝛ nego ꝯñam.ğ halo videť
fractus ꝛ discōtinu⁹.qꝛ radius ꝑpēdicularis est fortior
Ad 3ᵐ h̄ q̄ȝ aliq̄s reflex⁹aut refract⁹.⸿ Ad 3ᵐ negať.ꝙ yris nū
q̄ȝ est circulus:tñ ꝯcedo bñ ꝙ yris nūq̄ȝ appet circulus:
ꝛ ex hoc nō sequiť ꝙ nec halo.qꝛ yris opponiť soli.halo
vͦo poniť iter oculū ꝛ astrū.ꝛ ad ph̄z dico.ꝙ lꝫ h̄ oīa fiāt
Ad 4ᵐ eadē cā ꝛ eodē mō:nō tñ oī mō.⸿ Ad 4ᵐ rñdetur negā
do añs gnālr̄ sūptū.sol.n.radiās sup nubē multū grossaz
causat rubedinē sicut de mane:ſꝫ radiās sup nubē subti
lez sicut est nubes halo causat albedinez:ꝛ ēt alios colo
res ſm dēsitatē nubis ꝛ reflexionē radioꝝ:Et iō ꝯcedo
ꝙ aliq̄ñ halo est.4.coloꝝ sicut yris. ita ꝙ p̄m⁹ circulus
est alb⁹aut citrin⁹:ꝛ 2⁹ alurgus. 3⁹ viridis: ꝛ 4⁹punice⁹.
tñ nō distincte apparēt:ꝛ ita nō est incōueniens ꝙ refle
xio alioꝝ astroꝝ causet colorē citrinuz si fuerit debilis.
si aūt fortis causabit colorez album. Cap. XXVI.

Lec. 9. **A Ristoteles** 3°metheo.pōit alias
ipressiones visas per
vias refractiōis ꝛ reflexionis radioꝝ.ſ.
parelios.i.multiplicē apparentiaz solis
ꝛ virgas aliq̄ñ sursuz ꝛ aliq̄ñ deorsuz si
tuatas.aliq̄ñ aūt a dextris ꝛ a sinistris.
p̄ᵐ ⸿ Ad quoꝝ īuestigationē est nōndū p̄.
ꝙ sicut fortis exalatio calida ꝛ sicca moueť ad supremā
regionē que īflāmata ꝓꝑ multā distātiā videť astrū ꝛ fi
gure sperice:ita fortis vapor ascēdit ad sūmitatē medie
regiōis vbi irradiat⁹a sole videť sol ꝛ figure sperice ꝓꝑ
multā distātiā.lꝫ nō sit figure sperice:sicut ēt q̄dratū rō
ne magne distātie vř circulare ꝓꝑ dispentiaz anguloꝝ.
2ᵐ ⸿ 2°notādū ꝙ in media regiōe aeris q̄drupl̄r apparēt
virge magne latitudinis ꝛ ꝑue latitudinis.Prio ꝑ īfle
xionē sicut apparet aspiciēdo in aquaz in qua videnť fi
gura ꝛ termini ei⁹ipsa aq̄ gescēte. ea aūt mota vř v̄ga:ſꝫ
2 nō hñ fig⁹.aut termin⁹ei⁹. 2°ꝑꝑ visionē rectā.qꝛ sūt nu
becule ꝓtēse in altū multuz longe ꝛ paꝝ late rōne agita
tionis vētoꝝ nō magnoꝝ:qꝛ illi hñt obliquare:ſꝫ ꝑuorū
remisse elōgātiū partes nubiū ꝛ eas pellēdo ad mediaz
3 regionē. 3°apparēt virge in circūferētia orizontis q̄ lꝫ
sint ita late sicut lōge:tñ videnť multū lōge a dextro in
sinistrum: ꝛ paꝝ late a sursum in deorsuz.ꝛ gnālr̄ oīs nu
bes que nō est supra zenith capitis.eo ꝙ ꝑtes extrema
4 les fortiter mouent visuz.ꝑtes aūt laterales debil'r. 4°
apparēt virge.q̄ñ sol occultať in occidēte magna nube ꝛ
īfra nubem.ac ēt a lat⁹ videnť radij luminosi descēdere
ad terrā tūc illa portio nubis ꝑ quā nō apparēt radij de
Lec.9. scēdere dř v̄ga:de qua: ꝛ nō de alijs loqť ph̄s.3. metheo.
q̄ñ ista ꝛ non alie tres nominate per refleflexionem ap

paret radiorum solis.

His intellectis Arist.pōit q̄tuor ꝯnes.3° me p̄ ꝯ
theo.quaꝝ p̄ est ista.parelius Lec. 9.
nō fit desuper solē nec ad terrā nec ex opposito.p̄ᵃ ꝑs pꝫ.
q̄ñ sol cito dissoluit nubē super ipꝫ:nō itelligēdo ꝙ ali
qua nubes aut vapor possit eē supra solē realr̄.qꝛ hoc est
īpossibile:ſꝫ solū ſm apparētiā.ſ.q̄ñ sol est in cōtactu ori
zontis aut ꝓpe apparet solē esse īfra nubē. 2ᵃ vͦo decla 2
rať:q̄ñ si parelius fit ꝓpe terrā deorsuz a sole.aut igitur
ꝑ lineā dyametral'r cadētē ad oculū per centrum parelij
ꝛ sic nō videť sol distīcte:qđ est ꝯ experiētiā:sicut nec q̄ñ
videť halo:aut per lineā solū lateral'r cadētez sic per pa
relius nō videtur albus ꝛ clarus sicut sol qđ est ꝯ expe
rienciā:ſꝫ videť alteri⁹coloris sicut alij vapores aut nu
bes in q̄bus sic oblique incidunt radij solares. 3ᵃ ꝑs ēt 3
ꝓbatur.qꝛ dato opposito nūq̄ȝ posset apparere parelius
ſm totā ꝑiferiaz:sed soluz ſm medietatē circuli aut mi
nus vt supra dicebatur de yride.⸿ 2ᵃ ꝯ. parelius nō fit 2ᵃ ꝯ
ꝓpe solez nec multū distāter ab eo:ſꝫ lateraliter medio
mō. Jsta ꝯ ꝓbať:q̄ñ nubes multū ꝓpe solez statim sol
uiť ab eo ꝓꝑ fortitudinē radioꝝ.ğ ex illa nō pōt fieri pa
reli⁹:nec ēt ex multum distāte:qꝛ reflexio esset ita debi
lis ꝙ nō posset cāre tātā claritatē ꝛ apparētiā albedinis
quāta est in sole. Relinquiť ğ ꝙ fit lateral'r non multū
ꝓpe nec multū distāter:ita ꝙ pñt appere tres soles vn⁹
a dextris ꝛ ali⁹a sinistris: quoruz medius est verus sol:ꝛ
si apparēt eē multū ꝓpinqui h̄ est rōne distātie. ⸿ 3ᵃ ꝯ. 3ᵃ ꝯ
virge nō fiūt desuꝑ solē neq̄ȝ ad terraz nec ex opposito:
ſꝫ lateral'r semꝑ.p̄ᵃ ꝑs pꝫ.q̄ñ tūc ñ tegerēt solē. scđa silr̄:
qꝛ aut ponerenť iter visū ꝛ solē ꝛ apparēt figure spice:vt
halo:qđ ē fl'm:aut ponerenť ad lat⁹:ꝛ sic nō tegerēt solē:
qđ iteꝝ est fl'm. Tertia ꝑs est manifesta.q̄ñ si fieret vir
ga ex opposito solis ipsa non deberet apparere recta:sed
portio circuli vt yris.relinq̄ť ğ ꝙ fit lateral'r sꝑ nō mul
tū ꝓpe solē.qꝛ sic resolueretť cito:nec ēt multū distanter
ꝓꝑ debilitatē reflexionū q̄b⁹nō appēt radij solares sub
tus nubē ꝛ a latere.⸿ 4ᵃ ꝯ.v̄ge nō fiūt ð nocte:ſꝫ de die 4ᵃ ꝯ
sole exñte in ortu vl'occasu:ꝛ magis in occidēte q̄ȝ l oriē
te.p̄ᵃ ꝑs pꝫ.q̄ñ lumē lune ꝛ astroꝝ ñ ē sufficiēs ad tales
nōbiles reflexiōes ꝛ ꝑmaxīe ad demōstrādū tales ꝑuas
difformitates nubiū ſꝫ q̄s apparēt ille v̄ge. Scđaz ꝑtē 2
declarat Arist.di.ꝙ sursuz in medio celi nō fit parelius. Lec.9.
qꝛ visus dispgiť.i.cū aspicim⁹supi⁹veniūt radij vndiq̄ȝ
in oculū offuscātes illas debiliores reflexiōes:ſꝫ q̄s ina
te sūt appere v̄ge si nō eēt oculus talib⁹ radijs occupat⁹
alijs occupeť. 3ᵃ ēt ꝑs declarať.q̄ñ cōiter aer l mane ꝓ 3
pe terrā rōne fridi[tat]i noctis ꝛ terre ē grossior ꝛ plenior
grossis vaporib⁹q̄ȝ i sero:iō vtpl'ꝫ si aer mane sit nubilo
sus supi⁹ēt ꝓpe terrā īmediate appꝫ nubilosus:ꝑ ñ ē suf
ficiēs dispoſi⁹apparētie virgaꝝ:q̄ñ talis tegit solē sicut
v̄ge qđ nō debꝫ eē.q̄ñ sub nube v̄ge debet eē aer seu va
por:ita subtilis ꝙ nō sufficiat tegere solē.

Contra p̄dicta ar̄.ꝛ p̄.ꝙ circūq̄ȝ solē pt fieri pare p̄ᵐ
lius.qꝛ ſꝫ Arist.3.metheo.peli⁹fit ex vapo Lec.9.
re regulari:ſꝫ certū ē ꝙ circūq̄ȝ solē pt eē vapor regula
ris.ğ.⸿ 2°ar̄.ꝙ ñ fit lateral'r.qꝛ tūc possēt eē plēs ꝑelij 2ᵐ
q̄ȝ duo ꝯñs ē ꝯ expiētiā.ꝛ pꝫ ꝯña.qꝛ a latere solis possent
eē:8.aut.9.portōes vapoꝝ eq̄les ꝛ eq̄ regulares.⸿ 3°ar̄. 3ᵐ
ꝙ v̄ge nō fiūt ex vapore.qꝛ tūc nō eēt rō q̄re plus fierēt
in vna ꝑte q̄ȝ in alia ex q̄ fiūt in eodē vapore.⸿ 4°ar̄.ꝙ 4ᵐ
v̄ge nō fiūt ex vapore ascēdēte:q̄ñ tūc viderēť linee pa
relie.pꝫ ꝯñtia.qꝛ illi vapores recte mouenť a deorsum
in sursuz:ſꝫ ꝯñs ē fl'm.eo ꝙ rectitudie illarum v̄gaꝝ ap
parent ac si deberēt correspōdere in sole ad dextrū ꝛ si
nistrū cū apparcāt v̄sus ꝑiferiā orizontis.

Ad pᵐ Ad zᵐ **Ad primū** negaꝝ ꝯñа:ꝛ cā dicta est in pᵒ ꝛ zᵒ ꝗne. ℂ Ad zᵐ ēt negaꝝ ꝯña.sicut.n.nō pñt
eē in media regiōe siꝯ nisi due yrides:ita non pñt eē nisi
duo galeiꝗ.Et ad pbationē rñr:ꝙ lꝫ.8.aut.9.possint eē
tales portiōes vapoꝝ a latere solis:nō tñ ex bis oibꝰ pōt
fieri galeliꝰ:sꝫ solū ex duabꝰ potētibꝰ talr flectere ꝙ ap
parebunt eq̄lis claritatꝭ:ꝛ albedīs cū sole. sic aūt nō pñt
Ad 3ᵐ aiie portiōes reflectere.ℂ Ad 3ᵐ dicit phs ꝙ ille vapor
Lec.9. ē irregularis.in aliq̄ pte grossior:ꝛ i aliq̄ subtilior. radiꝗ
ḡ solis cadētes in vaporē illū reflectunꝉ ad oculū in pte
dēsiori ꝛ grossiori oñdētes colorē obscuriorē ꝛ in subti
liori clariorē.iō vꝉ vapor distīgui in virgas diuersoꝝ co
Ad 4ᵐ lorū.s.albedinis ꝛ nigredīs:ꝛ alioꝝ medioꝝ. ℂ Ad 4ᵐ
negaꝝ ꝯña.eo ꝙ lꝫ virge fiāt ex vaporibꝰ ascēdētibꝰ:illi
tñ nō sūt sp vniformes:imo vt dcm̄ ē sub nube tegēte so
lem sunt vapores tenues.ac ēt a latere in qbꝰ reflectunꝉ
radiꝗ ad nubem tegentē solem:ꝛ sic videtur aliqualr lu
minosa:lꝫ remisse ꝛ obscure.q̄re. Cap. XXVII.

Consideratis bis q̄ gnānꝉ ex va poribꝰ ꝛ exalatio
nibꝰ ascēdētibꝰ a terra pp mltā subtilita
tē ꝛ leuitatē:nūc ꝯsideranda sunt ea q̄ ge
neranꝉ ex ꝯsilibꝰ fumositatibꝰ densis in
terra ex multa grauitate ꝛ dēsitate. ꝛ sūt
B mineralia.s.aurū argētum ꝛ b᷒que nō
sunt elta:cuꝫ generenꝉ ex q̄tuor eltis:nec mixta ipfecta.
qꝛ nō pñt imediate resolui in elta:sed mixta pfecta:licet
nō aiata finalr ordinata ad vtilitatē boīum:qm̄ sumꝰ fi
nis oiuꝫ q̄ sūt ifra orbē lune.z.phy. ℂ Et iō vt sciaꝉ mo
t.c.24. pᵐ dus gnōnis ipsoꝝ est pᵒ nōndū:ꝙ mineraliū quedā sunt
liquabilia ꝛ nō pulueriзabilia vt metalla.s.auꝝ argētuꝫ
ꝛ plūbuꝫ stannū ferrū ꝛ cupꝛū.Quedā sunt pulueriзabi
lia.s.p violētiā.s.p malleationē ꝛ nō liquabilia:vt gnālr
oēs lapides siue pspicui siue opaci siue a nā siue ab arte.
Quedaꝫ vᵒ sunt pulueriзabilia ꝛ liquabilia vt thus sul
phur ꝛ silia.B.n.p malleatōēꝫ pulueriзāꝉ:ꝛ p calefactio
zᵐ nē liquefiūt.ℂ zᵒ nōndū ꝙ ad boꝝ mieraliū gnōnē in
fluētie astroꝝ multuꝫ operanꝉ:a qbꝰ diuersa mineralia
bñt mltas ꝛ mirabiles vtutes:de qbꝰ nō pñt reddi rōnes
ex pte eltoꝝ.gnānꝉ aūt metalla p fortē digestionē humi
di aquosi cū sicco terrestri:ꝛ fortē postea coagulationē a
frigido.iō difficile ē B soluere.nō.n.humidū pōt euapo
rari a sicco pp fortē cōmixtionē ꝛ digestionē:nec siccum
terrestre pōt iflāmari vꝉ exuri nisi cū difficultate humi
do aqueo pbibēte:mollificanꝉ tñ ꝛ liquefiūt a calido.
lapides aūt generanꝉ p ex̄ctionē hūidi aq̄si a sicco terre
stri.q̄nq3 p euaporationē a calido:vt in lateribus.ꝛ q̄nq3
p depssionē sicut ferū ex̄biꝉ a caseo.sic.n. ex terrestri lu
toso ex̄biꝉ aq̄suꝫ.q̄nq3 p ꝯstrictionē a frigido aut a pon
dere ꝯpmēte:ꝛ fit lapis durus p pcessuꝫ tpis.thus vᵒ ꝛ
sulphur ꝛ similia faciliter inflāmabilia generantur per
euaporationeꝫ humidi aquosi ꝛ per forteꝫ digestionem
humidi aerei cum sicco terrestri.

pᵃ ꝗ **His psuppositis** sit hec pᵃ ꝗ.oia mieralia sūt terrea a dñio ex pte grauita
tis:ꝛ aquea ex pte friditatis.Pria ps pꝫ.qꝛ oia mieralia
mouenꝉ ad eltuꝫ terre.vt pꝫ p experiētiā.mō oē mixtuꝫ
mouēꝉ ad motū elti dñantis in ipso.pᵒ celi. zᵃ ps decla
T.cō.7 raꝉ.eo ꝙ oia mineralia sūt p frigiditatē coagulata:sꝫ fri
giditas coagulans est frigiditas aq̄. ḡ.pꝫ ꝯña cū añte ex
snia Arist.pᵒ ꝛ.zᵒ.metheo.ex q̄ colligiꝉ ꝙ oīs coagulatio
zᵃ ꝗ est pp frigiditatē ꝛ h᷒ est friditas aquea.ℂ zᵃ ꝗ.oia me
tallica sunt aquea a dñio ex pte hūiditatis ꝛ oia pulueri
зabilia sunt terrea ex pte siccitatis. pᵃ ps pꝫ:qꝛ humidi
T.c.29. tas metalloꝝ ē aquea vt colligiꝉ ex snia Aris.5. metaph.

ꝛ pōt rōne pbari.qꝛ pbibꝫ iflāmationē.si.n.dñareꝉ hūi
ditas aerea illa nō multū resisteret iflāmatiōi.vt pꝫ tpe
estiuo:quo fiūt accēsiōes in aere ꝛ frequēter ꝛ cito.zᵃ ps
pꝫ.eo ꝙ talia pulueriзabilia gnānꝉ ex sicco terrestri ꝛ i
eis dñaꝉ siccitas.vt pꝫ ad sensuꝫ.ḡ illa siccitas est terrea
ℂ 3ᵃ ꝗ.oia mineralia q̄ sunt pulueriзabilia ꝛ liq̄bilia sūt 3ᵃ ꝗ
a dñio aeris ex pte hūiditatꝭ.pꝫ.qm̄ in thure ꝛ sulphure
dñaꝉ hūiditas aerea.pbaꝉ.nā illa sunt liq̄bilia. ḡ in eis
dñaꝉ hūiditas:sꝫ nō aq̄:qꝛ illa pbibꝫ iflāmationē. ḡ hūi
ditas aeris q̄ nō pbibꝫ iflāmationē.pꝫ ꝯña.qm̄ talia sūt
facilr iflāmabilia.ℂ 4ᵃ ꝗ.oia mineralia fiūt ex debita 4ᵃ ꝗ
pportiōe sicci terrestris ꝛ hūidi passi a calido ꝛ frigido.
pꝫ.eo ꝙ hūiditas ꝛ siccitas sꝫ Arist.z.de gnōne sunt q̄li T.cō.8.
tates passiue.caliditas vᵒ ꝛ frigiditas sunt q̄litates acti
ue.ꝛ iō siccitas ꝛ hūiditas sūt sicꝉ mā in mixto.calitas vᵒ
ꝛ friditas sunt sicꝉ fora.ℂ Ex pdictis seqꝉ pᵒ.ꝙ in q̄iꝫ mi Corᵐ
nerali repiꝉ tā siccitas q̄3 hūiditas.repitur nāq3 siccitas
ad ꝯtinēdū cū sit maxīe resistētie.ꝛ hūiditas ad retinen
dū cū sit maxīe vtilis ne ptes fluāt ꝛ resoluanꝉ in pulue
res:ꝛ cū siccitas determiat hūiditatē siccitas dñatur.cū
aūt eꝫ humiditas dñatur.q̄re.ℂ Scdo seqtur.ꝙ licꝫ ca Corᵐ
liditas dominēꝉ in mā ex qua fiunt mineralia:nō tñ do z
minaꝉ in mineralibꝰ dudū factis.Prima ps pꝫ.qꝛ aliter
nō posset fieri digestio ꝛ fortis trāsmutatio mãe.zᵃ vero
est euidēs ad expiētiaꝫ.ꝛ pꝫ rōne.qꝛ aliter cito soluerēꝉ
mineralia:nec possent lōgo tpe durare. ℂ 3ᵒ.seqꝉ ꝙ mi Corᵐ
neralia metallica nō pñt alibi q̄3 i terra gnāri. pꝫ.qꝛ cū i 3
ipsis sit fortis mixtio ꝛ cōpactio atq3 soliditas: sic ꝙ vi
dētur icorruptibilia:oꝫ ꝙ ad illā mixtionē fortissime cō
currant influentie celestes.nullibi aūt q̄3 in terra possūt
fortissime cōcurrere:cū multiplicenꝉ ad terrā tāq3 a lo
co amplo ad locū āgustū.ℂ 4ᵒ.seqꝉ.ꝙ oia mineralia di Corᵐ
uersaꝝ denoiationū sūt diuersaꝝ speꝝ eēntialiū.pꝫ.qm̄ 4
accñtia magnā ptē ꝯferūt ad cognoscēdū qδ qd est.pᵒ de T.c.xi.
aīa.mō nō possꝫ eē talis dña accñtalis iter illa:gn speci
fice eēntialr ipsa distīguerenꝉ.ex q̄ hēo ꝙ auruꝫ nō pōt
trāsmutari in argētū.nec eꝫ sine corruptiōe sui:ꝛ ꝯñr nul
lū metallū in aliud alterꝰ speī:sicut nec aliqd īdiuiduū
alicꝰ speī pōt mutari i aliā speꝫ sine corruptiōe sui:ꝛ ꝯñr
nullū metallū.Aliogn idē īdiuiduū posset eē successiue
diuersaꝝ speꝝ:qδ ē ipoīe:qꝛ nō p eādē formā . vt pꝫ:nec
per aliā.qꝛ tunc esset aliud īdiuiduū.

Contra pdicta argꝉ.ꝛ pᵒ ꝙ nō oia mineralia sūt ter pᵐ
rea a dñio ex pte grauitatis: qꝛ pomex est
de mineralibus:ꝛ tñ in eo nō dñaꝉ terre grauitas: eo ꝙ
nō descēdit in aquā.ℂ Scdo arguiꝉ.ꝙ humiditas me zᵐ
talloꝝ nō sit aquosa:sed aerea:qꝛ in illis diu cōseruatur
ignis.ꝛ hūiditas aquosa nō ꝯseruat ignē:imo extinguit
ipꝫ.hūiditas aūt aerea nutrit eū.ēt aliq̄ metalla gnānꝉ
in terra vbi nō pōt descēdere aq̄:sꝫ bñ aer. ℂ 3ᵒ argꝉ. ꝙ 3ᵐ
nō pñt fieri ex zᵃ exalatiōe.s.ex calida ꝛ sicca . ꝛ calida ꝛ
hūida vt inuit phs.3.metheo.ꝙ ille exalatiōes sūt mul Lec.io.
tū leues ꝛ subtiles:mieralia aūt sūt grauia ꝛ grossa.Iteꝫ
vapores sunt nigri.mieralia aūt vtputa metallica que
dñr gnāri ex eis sūt alba vꝉ rubea aut alioꝝ medioꝝ co
lorū colorata.ℂ 4ᵒ aꝉ.ꝙ vnū mierale pōt in aliud trās 4ᵐ
mutari sine corruptiōe sui.qꝛ alchimiste trāsmutāt argē
tū viuū in aurū sine sui corruptiōe:qδ pꝫ.qꝛ auꝝ illδ p
ductū ecōuerso redit in māꝫ suā.s.argēti viui:qδ nō eēt
si argētū viuū eēt corruptū. Itē aq̄ ifusa in vinū ꝯuertiꝉ
in vinū:ꝛ vinū silr ꝯuertiꝉ i acetū sine corruptiōe alicꝰ il
loꝝ.ḡ. Idē pt dici ō metallis.pᵃ ps pꝫ.qꝛ post ꝯuersioneꝫ
iteꝝ pt retrahi lia aq̄ sub pᵃ fora.zᵃ silr.qꝛ aliqn̄ acetuꝫ
ꝯuertiꝉ in pstinū vinū:qδ nō posset fieri si eēt fcā corru
ptio.eo ꝙ corruptū nō pōt reuertī idē nuō.z.de ge. T.c.70.

Ad p^m **Ad primuz** dr̃ q pomex nõ descẽdit in aquã pp plenitudinẽ aeris in partibus ei⁹ po
Ad z^m rosis. tñ si fiat in pulueres illi descẽdunt. ¶ Ad z^m dr̃. q in metallis nõ ꝯseruat̃ ignis: sed bñ caliditas ignea ꝛ da to q conseruaretur ignis hoc potest esse ab humiditate aquea pp suã impassi^{te}. videm⁹. n. aquã pp sui passibili tatẽ lõgo tpe ꝯseruare caliditatẽ intẽsaz. Itẽ ꝛ si ad locũ metallox nõ descẽdit aqua. tñ ibi põt gnãri ex terra cor rũpẽdo siccitatẽ ꝛ si nõ gnãt̃ aq̃. tñ gnãt̃ vapor ex q̃ fiũt
Ad 3^m metalla. ¶ Ad 3^m dr̃ q exalatiões ex quib⁹ gnãnt̃ mine ralia sunt graues ꝛ dense ꝛ si vapores illi sũt nigri: tñ ge nerata ex his pñt eẽ alteri⁹ coloris ꝑpter diuersam mix tionẽ ꝛ digestionẽ. vñ colores albi aliqñ ꝑueniũt ex fri giditate vt in niue ꝛ in hoĩbus q sunt albiores in regio nib⁹ frigidiorib⁹ q̃ȝ in alijs. ꝛ ẽt in mulierib⁹ q̃ albiores sunt viris ꝛ capillis q in senectute canescũt ꝛ albescunt. Aliqñ aũt ꝑueniunt ex adustione vt cineres ꝛ lapides. qñq̃ȝ vero ex digestione vt sperma lac cerebrũ ossa ꝛ pal lee frumentox. ꝛ ita diuersimode colores pñt ꝑuenire.
Ad 4^m ¶ Ad 4^m dr̃. q si alchimiste faciũt verũ aurũ ex argen to viuo illud argẽtũ corrũpit̃. ꝛ si itex trãsmutat̃ auruz in argẽtũ viuũ h̃ nõ est argẽtũ purũ. si aũt faciũt solũ ap parẽs aurũ sic nõ corrũpit̃ argẽtuz: nec ista trãsmutatio est in aliã spẽm essentialẽ: sȝ solũ accidẽtalẽ. Cõsilr ẽ dõȝ de alio. q aq̃ ĩfusa vino si trãsmutat̃ ĩ illud ne͂cio corrũ pit̃. si aũt solũ diuidit̃ in ꝑticulas ĩsensibiles sic nõ trãs mutat̃ nisi solũ apparẽter. Itẽ si vinũ ꝛ acetuz ponũtur eiusdẽ spẽi ẽentialis ar^m nõ ꝑcedit. si vo ponũt̃ diuersax specierũ. dico q nõ põt trãsmutari vinuȝ in acetuȝ sine ei⁹ corruptiõe. Et cũ dr̃ q acetũ itex trãsmutat̃ in p^m vi nuȝ hoc negat̃: sed bñ in sile. Cap. XXVIII.

Dubitare ꝯtingit. quõ mineralia cuȝ sint mixta ĩpfecta gnãri pñt a calo aut frido cũ dicat̃ cõiter nullũ accñs ꝑpria vtute gnãre formã subalem.
p^m ¶ Et iõ ꝑ declaratiõe hui⁹ dubij est p̃ no tãdũ. q cox que gnãnt̃. Quedã gnãntur absq̃ȝ virtute seminali vt elta ꝛ mixta im perfecta. põt. n. ĩmediate ex vno elto altex gnãri. ac etiã vapor vel exalatio solũ ꝯcurrẽtib⁹ qualitatib⁹ p̃mis sine hꝯ seminali vtute. Quedã vo gnãnt̃ nõ solũ a p̃mis q̃li tatib⁹: sȝ ẽt a vtute seminali vt mixta ꝑfecta. gnãt̃ nãq̃ȝ hõ a vtute seminis exñte in spmate ꝛ mus a vtute semia li exñte in mã putrefacta per actionẽ solis ꝛ ĩfluẽtiaruȝ celi. Silr ẽt põt dici de lapidib⁹ ꝛ alijs mineralib⁹ q in mã apta ad gnõnẽ illox est virt⁹ seminalis formãs ꝛ effi ciens ĩpressa ꝛ gnãta nõ solũ ex ĩmixtiõe q̃litatũ p̃max
z^m sȝ ẽt ꝯcursu ꝯstellationũ. ¶ z^o nõn^m q aliqd agere ꝑpria
p vtute q̃druplr̃ ĩtelligit̃. p̃ qꝛ ĩ sua actõe nihil ꝑsuppõit: ꝛ
z sic solũ de⁹ agit ꝑpa vtute. z^o qꝛ ne͂cio ꝑexigit̃ tãq̃ȝ agẽs ꝛ sic celũ ꝛ ĩtelligẽtie mouẽtes orbes ꝑpria vtute agunt
3 in hec ĩferiora. 3° qꝛ agit mediãte virtute quã sibi nãlr determĩat: ꝛ sic tñ ignis q̃ȝ forma subalis ei⁹ ꝑpria vtute ꝑducit aliũ ignẽ. qꝛ hoc facit mediãte caliditate quã si bi nãlr determĩat que dr̃ virt⁹ ei⁹.
4 4° aliqd dr̃ agere ꝑ pria vtute: qꝛ nãlr ĩclinat̃ ad illã actionẽ: ꝛ sic caliditas ꝑpria vtute agit calorẽ vl̃ calefactionẽ. Ex qb⁹ seq̃t̃. q agere ꝑpria vtute est aliquã opõnẽ facere a qua nõ cessa ret tale agẽs cessante quolȝ agẽte p̃ori subtracta depẽdẽ tia essentiali: ꝛ iõ caliditas ꝑpria vtute agit caliditateȝ: qꝛ nõ min⁹ cã ageret cessante quolȝ agẽte p̃ori subtracta depẽdẽtia. Qõ notãter dico. qꝛ pp depẽdẽtiã ẽentialẽ si deus ꝛ ĩfluẽtie cessarent agere in his ĩferiorib⁹: nec ẽt caliditas ageret. nec ẽt aliqd aliud: vbi aũt nõ eẽt hꝯ de pendentia eq̃ bñ ageret sicut añ. securis aũt ꝑpria vtute

nõ scindit ligna nec calam⁹ sua virtute scribit. qꝛ deficiẽ te agẽte p̃ori: ꝛ subtracta ẽentiali depẽdẽtia nullũ illorũ in talẽ operationẽ exiret. Silr si gradus vt duo frigidi tatis ꝯiũct⁹ aque calide ꝑducit. 6. alios frigiditatis. hoc nõ est in vtute sua: sȝ virtute forme subalis aut virtualis friditatĩ: qꝛ sine illis nõ possȝ nisi gradũ vt duo ꝑducere
¶ His p̃missis sit h̃ p^a ꝯ. tã q̃litas p^a q̃ȝ q̃litas z^a ꝑpa vtu te ꝑducit effectũ accidẽtalẽ. p^a ps patuit. eo q caliditas ꝑpria virtute ꝑducit caliditatẽ. qõ pbat̃. naȝ caliditas aq̃ calefacit nõ vtute aq̃ aut forme subalis ei⁹: cũ q̃lȝ illa rũ ordinet̃ nãlr in opõnẽ ꝯriã. nec ẽt vtute sui agẽtis: qꝛ p^a ꝯ
ꝑsuppono illud eẽ corruptũ. g̃ vtute ꝑpria. z^a ps decla rat̃. qꝛ color ꝑpria vtute agit spẽm visibilẽ in medio. nõ z
eniȝ agit illã vtute subi: qꝛ illud sentit̃ ꝑ accñs. ꝛ color ꝑ se. z. de aĩa. nec ẽt rõne magnitudinis: qꝛ color sentit̃ per T. c. 63.
se ꝛ p̃. magnitudo aũt ꝑ se ꝛ nõ p̃. ¶ z^a ꝯ. tã q̃litas p^a q̃ȝ q̃ z^a ꝯ
litas z^a ꝑpa vtute p̃t ꝑducere formã subalẽ. Pria ps pȝ de caliditate ignis. q̃ ꝑducit formã subaleȝ alteri⁹ ignis cũ ĩclinet̃ ad gnõneȝ ei⁹. eo q sicut alteratio est pp gnã tionẽ de gnõne: ita q̃litates ꝑprie sunt pp formas suba les mixtox sicut eltox. sicut. n. aliqs intẽdit motũ ꝛ ĩuẽ tionẽ debitoris. p̃ncipali⁹ tñ motũ q̃ȝ ĩuẽtionẽ debitoris. ꝛ eꝯ aliqs p̃ncipali⁹ ĩtẽdit inuẽtionẽ debitoris q̃ȝ motũ: ita caliditas p̃us intẽdit caliditatẽ sibi silẽȝ q̃ȝ formam subalẽ. ignis aũt vl̃ forma ei⁹ p̃us ĩtẽdit formã subalem ignis gnãndi q̃ȝ caliditatẽ generãdaȝ. z^a ps ꝯclonis pȝ z
de virtute semis in mã putrefacta ꝛ de vtute spmatis a vasis semĩalib⁹ decisa. q̃lȝ. n. taliũ virtutũ nãlr ĩclinatur ad formã subalẽ: quã oĩo ageret q̃lȝ p̃ori cessante: subtra cta ẽentiali depẽdẽtia. ¶ 3^a ꝯ. tã q̃litas p^a q̃ȝ q̃litas z^a p̃t 3^a ꝯ
esse agẽs p̃ncipale in gnõne effect⁹ accidẽtalis. Pria ps pȝ de caliditate aq̃ respectu caliditatis man⁹ ĩtroducte ab illa. nã certũ est q caliditas aq̃ est agẽs ꝑticulare nõ depẽdẽs in sua actiõe ab aliq̃ ꝑticulari agẽte. g̃ est agẽs p̃ncipale in latitudine agẽtiũ ꝑticularium. pȝ ꝯña: ꝛ añs declarat̃: qm̃ caliditas aque nõ depẽdet in sua actione a gnãnte: cũ illud sit corruptũ: vt suppono: nec ẽt ab aq̃: cũ illa solũ per accñs calefaciat: nec a for̃a subali ei⁹: cũ hꝯ actio oĩno sit sibi discõueniẽs. z^a ps ẽt pȝ. qm̃ color est z
agẽs p̃ncipale in gnõne spẽi visibilis: cũ sit agẽs ꝑticula re a nullo ꝑticulari agẽte depẽdẽs. nõ. n. depẽdet a subo: cũ illud sentiat̃ per accñs: nec a magnitudine: cũ p̃us cõ currat color ad gnõnẽ spẽi me^o q̃ȝ magnitudo ꝛc̃. ¶ 4^a 4^a ꝯ
ꝯ. tã q̃litas p^a q̃ȝ q̃litas z^a est agẽs p̃ncipale in gnõne for me subalis. p^a ps pȝ. de caliditate genita ex reflexiõe ra diox solariũ in speculo cõcauo que ꝑducit formã suba leȝ ignis in stupa. est. n. agẽs ꝑticulare: ꝛ nõ dependet ab alio ꝑticulari agẽte in hꝯ actiõe. vt pȝ ĩ singulis. g̃ ẽ agẽs p̃ncipale. z^a vo ps seq̃t̃ ex dictis: qm̃ virtus seminalis in ꝑductiõe hoĩs muris vl̃ mĩeralis ẽ agẽs p̃ncipale: cũ sit agens particulare non dependens in hꝯ actione ab alio agẽte particulari. vt pȝ inductiue.

Contra ꝑdicta argr̃ ꝛ p̃ q nulla accidẽtalis forma p^m
vtute ꝑpa põt ꝑducere formã subaleȝ: qꝛ oẽ qõ agit. agit ꝑȝ q ẽ in actu: sȝ nulla forma acc̃ntalis ẽ actu forma subalis. g̃. pȝ ꝯña cũ mĩori maior vo phĩ. z. de T. c. 54
aĩa. ¶ z^o sic. oẽ agẽs est p̃stãti⁹ passo: sed q̃lȝ for̃a subalis z^m
p̃stãtior ẽ for̃a accidẽtali. g̃ nulla for^a subalis gnãbilis ꝛ corruptibilis est ab aliq̃ for^a acc̃ntali ꝑpa vtute. pȝ ꝯña T. c. 19.
cũ minori: maior est phĩ. 3. de aĩa. ¶ 3° argr̃ q nullũ acci 3^m
dens põt eẽ p̃ncipali⁹ agẽs in gnõne forme subalis. quia tũc aliqd ageret vltra gradũ ꝑpriũ. ꝯñs nõ vr̃ possẽ. ꝛ pȝ ꝯña. cuȝ ꝑfectioris gradus sit forma subalis q̃ȝ aliq̃ for^a accidẽtalis. ¶ 4° seq̃tur. q aliq̃ caliditas põt ꝑducere 4^m
caliditateȝ infinitaȝ. pbat̃. qꝛ quelibet subã est maioris

perfectiõis q̃ sit aliqđ accidẽs infinitũ. g̃ si aliqua q̃li
tas põt pducere formã sũbalez:põt et pducere formaz
accñtalẽ ĩfinitã:pz ꝯña:qꝛ qcqd põt in mai⁹ põt in min⁹
Cõ.116. fm Cõmẽta.p̊ celi.añs aũt pz:eo q̄ si accñs intẽderet̃ in
ĩfinitũ nũq̃ȝ posset attingere pfectõez substãtie.

Ad p̃ᵐ **Ad primum** dr̃ negãdo ꝯñam: qꝛ in tali mõ cõ
tingit pbare solẽ nõ posse pduce
re caliditatẽ:nec for.pfonẽ.qꝛ sol nõ est actu calidus:nec
for.põt eẽ actu pfo.ꝯcedo g̃ q̄ oẽ qđ agit: agit sȝ q̄ est in
Ad 2ᵐ actu:qꝛ nihil agit fm q̄ est in po⁹. ¶ Ad 2ᵐ ꝯcedo: q̄ oẽ
agẽs est p̃stãti⁹ passo ad hũc itellcm q̄ oẽ agẽs est maio
T.c.19. ris actiuitatis:q̃ȝ passuz resistẽtie. Ar. tñ 3ᵒ de aĩa ponit
illã ppõnẽ pp itellcm agentẽ ⁊ possibilẽ itelligẽdo q̄ si
agẽs est oĩa facere ⁊ passuz oĩa fieri:nec̃ est agens eẽ no
bili⁹ passo et p̃stãti⁹: mõ nõ semp agẽs est oĩa facere:nec
Ad 3ᵐ semper passuz est oĩa fieri. ¶ Ad 3ᵐ dr̃:q̄ illa ppõ nihil
agit vltra ppriũ gradũ itelligit̃ de eo:qđ hȝ gradus iten
siores ⁊ remissiores: sed nulla q̃litas actiõe directa põt
agere itẽsiorẽ gradũ q̃ȝ hẽat:⁊ hoc ppa ṽtute:vbi aũt in
telligat̃ q̄ nihil p̃t agere gradũ eẽntialr pfectiorẽ q̃ȝ sit
gradus sue entitatis:dȝ negari illa ppõ:vñ actõe vni
uoca effect⁹ ẽ eq̃lis pfectõis cũ suo agẽte:sȝ actiõe equiuo
ca aliqñ efficiẽs ẽ nobili⁹ suo effectu: vt pz de sole vel lu
mie respcũ calitatis: aliqñ eꝯ effect⁹ ẽ nobilior efficien
te:vt pz de aĩali respcũ ṽtutis seminal̃. Et si allegẽ phs.
T.c.31. 7ᵒ metaph.di.oẽ qđ gnãt̃:gnãt̃ a sibi silĩ in spẽ.itellige̅ᵐ
Ad 4ᵐ est q̄ oẽ genituz gnãt̃ a sibi ꝯueniẽti ĩ spẽ sua. ¶ Ad 4ᵐ
p̊c.ꝯi.16 negat̃ ꝯña tã p̊ᵒ q̃ȝ 2ᵒ:⁊ ad cõmẽt.dico q̄ ipse itelligit de
magnitudie molis ⁊ nõ pfectiõis.s.q̄ g põt portare ma
gnũ põdus põt et portare min⁹:si.n.itelligit̃ q̄ qcqd põt
pducere vnã formã alicui⁹ pfectiõis põt q̃cũq̃ȝ aliã p
ducere minoris perfectionis: sequit̃ q̄ hõ põt gnãre asi
num:qđ est impossibile ⁊c̃. Caplm. XXIX.

Ex quo notuz est q̃liter ⁊ a qb⁹ gnãnt̃ mieralia:
ops ꝯñter cognoscere q̃liter ⁊ a qb⁹ corrũ
pant̃ iux̃ itentõez Ar. 4ᵒ metheo.dicẽtis:
T.c.5.⁊6. q̄ p putrefactiõez a caliditate disppor
tiõata subto nõ solũ in illis reptã:sȝ in q̃li
bet corpe p̃ter ignẽ hrẽte po⁹ᵃ ad nõ esse.
p̊ᵐ ¶ Ad q̃rũ declãtiõez est nõndũ p̊:q̄ duplr̃ dr̃ nãle.p̊ qđ
est ab itrinseco vel ab extrĩseco passo ꝯferẽte viz vt cale
factio ⁊ frigefactio aq̃. 2ᵒᵒ qđ est fm cõem nãe cursuz vt
senect⁹ post decursuz p̃cedẽᵗⁱᵘᵐ etatũ:aut augmen⁹ tpe de
bito. ¶ Cõsilr violẽtũ du⁹ dr̃.pmo p eo qđ est ab extrĩse
co nullo passo ꝯferẽte viz vt mot⁹ lapidis sursum. 2ᵒ p
eo qđ est p̃ter cõez cursuz nãe vt augmẽta⁹ mltu in pue
T.c.2. ro ⁊ senectus añ determinatuz tpo. ¶ Ex p̃dictis seq̃t̃ q̄
q̃lȝ putrefactio est nãlis. pmo⁹ ⁊ aliq̃ violenta. 2ᵒ: qm
q̃lȝ putrefactio: aut est a p̃n⁹ itrinseco vel ab extrinseco
passo ꝯferẽte viz. g̃ q̃lȝ est nãlis: tñ qꝛ aliq̃ aduenit p̃ter
cõem cursuz nãe:sicut ⁊ aliq̃ senect⁹ vel nimia hũiditas
disponens ad putrefactõez: iõ aliq̃ est tali mõ violenta.
2ᵐ ¶ 2ᵒ nõndũ:q̄ duplex ẽ calor:iux̃ sniaz Ar. 4. metheo.
T.c.6. .s.nãlis ⁊ violẽtus. Calor nãlis est ille q est debite ppor
tiõatus in subto cũ aliys q̃litatib⁹ eltarib⁹. Calor violen
tus est ille q est disproportionat⁹ cũ eisdẽ q̃litatib⁹ vt ca
lor febrilis:putrefactio aũt fit pp̃ter discõueniẽtẽ ppor
tionẽ q̃litatũ actiuaꝝ cum passiuis: vñ qñ humidũ obti
net supra calidũ:tũc calidũ corrũpit̃ ⁊ suffocat̃:⁊ ex ꝯñti
hũidũ derelictũ a calido tẽdit in putrefactõez. Idẽ con
tingit qñ calidũ nimis obtinet supra hũidũ: tũc.n.calm
facit hũidũ exalare:ad cui⁹ hũidi ꝯsumptõez seq̃t̃ extin
ctio caloris nãlis:⁊ tũc augmẽtat̃ friditas ⁊ siccitas que
sũt p̃n⁹ opposita vite. vt scribit̃ lib. de lon. ⁊ breui. vite.

His intellectis sit hec p̊ma ꝯclo. Putrefactio p̊ᵃ ꝯ
nõ fit a calore nãli:sȝ violẽto ⁊ T.c.6.
disproportõato. Prima ps pz:qꝛ talis calor ex quo debi p̊
te miscet̃ aliys q̃litatib⁹ pmis p̃seruat a putrefactõe. 2ᵃ 2
ṽo ẽ mãifesta ex dictis: qm si caliditas fuerit nimis re
missa respcũ hũiditatis suffocabit̃ ab humiditate q̃ q
dẽ humiditas nõ ampli⁹ poterit regulari a nã pp̃ter de
fectũ instrĩ caliditatis:⁊ sequit̃ putrefactio:hoc et expi
mẽtaliter põt declarari d igne suffocato ex nimia appo
sitiõe lignoꝝ ⁊ de igne extincto in lichno pp̃ter nimiaz
appõnẽ olei:idẽ et ꝯtingit si caliditas fuerit nimis iten
sa:qđ põt expiri in homie ⁊ in aliys aĩalibus. ¶ 2ᵃ ꝯclo. 2ᵃ ꝯ
excessiua caliditas ꝯtinẽtis est cã putrefactõis: ⁊ mode
rata est cã p̃seruatiõis. p̊ᵃ ps pz:qm talis resoluit humi
dũ:ad cui⁹ resolutionez sequit̃ extinctio caloris nãlis:⁊
hinc est q̄ aĩalia habitantia in meridie sunt debiliora ⁊
breuioris vite q̃ȝ habitan⁹ ṽsus polos mũdi:qꝛ calor nã
lis istoꝝ ꝯti⁹ extneat̃ ⁊ debilitat̃ a caliditate ꝯtinẽtis. vñ
dr̃ q̄ hoies habitãtes sub eqnoctiali nõ viuũt vltra. 30.
annos. Scđam ṽo ptẽ declarat phs. 4. metheo. di. q̄ se T.c.15.
pe tẽperatus pficit̃ a caliditate aliena:imo aliqñ reqrit̃
auxiliũ exterioris caliditatis p balnea ⁊ hꝯ plurimũ cõ
ferẽtis ad digõnẽ aĩmẽti. ¶ 3ᵃ ꝯclo. Frigiditas ꝯgelati 3ᵃ ꝯ
ua est cã putrefactiõis ⁊ frigiditas nõ ꝯgelatiua p̃seruat T.c.7.
a putrefactiõe. pma ps pz:qꝛ talis frigiditas extiguit ca ⁊.8.
lorẽ nãlẽ ꝯgelãdo ei⁹ subm.s.humidũ:⁊ ꝯñter nõ potens
exire in actũ suũ putrefit. 2ᵃ ps declarat̃. nã talis frigi
ditas est pportiõata calori nãli rõne:cuius calor nãlis ⁊
ppri⁹ p antipistasiz fortificat̃ ⁊ vigorat̃ digõ: ⁊ hinc est
q̄ ponimus carnes in loco frigido ne putrefiant:ex quo
sequit̃ q̄ tã carnes q̃ȝ alia putrebilia debẽt ferri a meri
die ṽsus septentrionẽ: qꝛ reperiunt̃ ꝯti⁹ loca frigidiora.
¶ 4ᵃ ꝯclo. tã fortl mixtio humidi cũ sicco q̃ȝ ꝯsumptio 4ᵃ ꝯ
supflue humiditatis:p̃seruat a putrefactiõe. Prima ps
pz:qꝛ calor extneus nõ põt sic dissoluere hũidũ a sicco.iõ
pauo vt dr̃ tres ãnos p̃seruat̃ a putrefactiõe pp̃ter fortẽ
mixtionẽ humidi cũ sicco. Idẽ et repit̃ in q̃busdã mine
ralibus. vñ cuprũ difficulter dissoluit̃ a calo. silr aurũ:⁊
q̃si oĩa gnã metalloꝝ in ꝯpatiõe ad corp⁹ aĩatũ:qđ facilĩ
ter alterat̃ a ꝯtinẽte ⁊ disponit̃ in putrefactiõez. 2ᵃ ps
ꝯonis declarat̃ expimẽtalr:qm sal balsamũ ⁊ hꝯ ponũt̃
supra corpora tãq̃ȝ desiccatiua supflue humiditatis:mo
tus et tẽpatus viuificãdo calorẽ nãlẽ ⁊ intendẽdo ipsuz
dissoluit hũores tenaces ⁊ viscosos q dissolui non pñt p
solã actiõez caloris nãlis:⁊ ista de cã nõ sic putrefiũt aq̃
fluxibiles vt lacunales. ¶ Ex p̃dictis seq̃t̃ p̊ᵒ: q̄ oẽ cor Corᵐ
pus ĩfra sperã lune p̃ter ignẽ põt putrefieri. pz:qꝛ oẽ tale
põt hẽre illã abũdãtiã humiditatis:cũ remissa calidita
te siue fuerit mixtũ siue eltm ex̃ nãlẽ dispõnẽ. Ignis aũt
pp̃ter nobilitatẽ sue forme hẽre nõ põt hũiditatẽ obti
nentẽ supra caliditatẽ:nec supra siccitatẽ siue fuerit pu
rũ siue ex̃ nãlẽ dispõnẽ:⁊ h̃ fuit itẽtio Ar. 2ᵒ sequit̃ bo T.c.5.
nitas diffõnis putrefactõis quã ponit Aris. 4ᵒ metheo. T.c.6.
videlȝ putrefactio est diminutio caloris nãlis in pprio
subto a caliditate aliena.i.disproportiõata in q̃ diffõne
p̊ ponit̃ cã mãlis.s.in pprio subto qđ est hũiduz:nõ tñ si
ne sicco:qꝛ p̊ ⁊ 2ᵒ metheo. nõ dat̃ humidũ sine sicco: nec
etiã eꝯ in mixtis. 2ᵒ tãgit̃ cã efficiens cũ dr̃ a caliditate
aliẽa:qm ppa caliditas p̃seruat a putrefactõe:q̃re.

Contra p̃dicta arguit̃. Et p̊mo:q̄ putrefactio non p̊ᵐ
est a caliditate:qꝛ tũc seq̃t̃:q̄ caliditas cõ
trariat̃ caliditati ⁊ nõ frigiditati. pbat̃. nam in putrefa
ctiõe caliditas ppria corrũpit̃ a caliditate ꝯtinentis. vt
dcm est:sȝ oĩs corruptio est rõne ꝯrietatis. 2ᵒ de gene. g̃ T.c.6.⁊
caliditas caliditati ꝯriat̃:⁊ qꝛ ad remissionem calidita 24.

tis:sequit̄ intēsio frigiditatis. ḡ caliditas ē gnātiua fri-
2m giditatis: ⁊ p ɔñs nō sibi ɔ̄riat̄. ¶ 2° arguit̄: ꝙ nō a cali-
ditate aliēa: q̄r in putrescēte videm⁹ lēdi frigiditatē. ḡ
nō fit a caliditate aliēa: imo dato illo seq̄t̄ ꝙ vnū corp⁹
putrefactibile si poneret̄ in me° mundi nō posset putre-
fieri: q̄r nulla aliena caliditas possꝫ illud attingere pro-
3m pter nimiā distātiā. ¶ 3° arguit̄: ꝙ hūiditas nō est subꝫ
T.c.5. putrefactiōis: q̄r terra pōt putrefieri. 4. metheo. ⁊ tñ nō
hꝫ hūiditatē: imo vr̄ ꝙ siccitas sit subm putrefactionis:
q̄r res putrescētes videmus exiccari: ⁊ ex hoc ponimus
res in loco hūido ne putrefiant. ḡ hūiditas p̄seruat a pu
4m trefactiōe ⁊ nō est cā putrefactōis. ¶ 4° argr̄: ꝙ frigidi
tas nō p̄seruat a putrefactione: q̄r frigiditas est corrupti
ua caliditatis: ad cuius corruptiōez sequit̄ putrefactio.
T.c.10. ¶ Itē dicit Ar. 4. metheo. ꝙ motus p̄seruat a putrefa
ctiōe ⁊ qes disponit ad putrefactionē: sꝫ motus est cā ca
liditatis ⁊ qes frigiditatis: frigiditas disponit in putre-
factionē. Idez pōt expimētaliter declarari: q̄r deportat̄
ēt frumētū ad solē ⁊ decoquunt̄ etiā corpora nobiliuꝫ. ḡ
caliditas ⁊ nō frigiditas est causa p̄seruatiua a putrefa-
ctiōe: imo videmus corpora mortua statim dissolui sub
terra vbi est multa frigiditas: exposita aūt soli vt in pa-
tibulis ānis pluribus p̄seruant̄.

Ad pm **Ad primum** dr̄ negādo ɔñtiam: q̄r si caliditas
ppria corrūpit̄ a caliditate ɔtinē-
tis: hoc est p accñs rōne hūiditatis exalātis: ad cui⁹ exa-
lationez sequit̄ diminutio ⁊ corruptio caliditatis ppriе
ꝙ etiā caliditas generet frigiditatez hoc est p accñs. iō
Ad 2m nō min⁹ ɔ̄riat̄ illi. ¶ Ad 2m dr̄: ꝙ p caliditatē alienā in-
telligit̄ caliditas disproportiōata siue fuerit ppria siue
ɔtinētis: ⁊ iō posito tali corpore in cētro mūdi adhuc po
terit putrefieri pp̄ter remissionē caliditatis factā a fri-
giditate terre ⁊ resolutiōez humiditatis: factā a siccita-
Ad 3m te eiusdē. ¶ Ad 3m dr̄: ꝙ terra in nāli dispōne nō pōt pu
trefieri: sed bñ ext̄ nālem dispōnem: cū aūt desiccant̄ res
putrescētes hoc est rōne dissolutiōis humidi: qd̄ dr̄ esse
subm putrefactiōis: nec res ponimus in loco hūido pro-
pter humiditatē ne putrefiat: sed pp̄ter frigiditatē que
Ad 4m est maioris actiuitatis q̄ hūiditas. ¶ Ad 4m dr̄: ꝙ fri-
giditas itrinseca nō p̄seruat a putrefactōe: sꝫ solū extrin
seca ɔtinētis q̄ si fuerit corruptiua caliditatis: nō p̄ser
uat. si aūt fuerit fortificatiua eiusdē p antiperistasiꝫ sic p̄-
T.c.10. seruat a putrefactiōe. Ad pbm aūt ɔcedo ꝙ motus mo-
deratus: ⁊ ɔñter caliditas moderata p̄seruat a putrefa-
ctione: quies aūt imoderata qua augent̄ humores ⁊ fri-
giditas itrinseca vigorata sunt cause putrefactionis. Ad
expientiā v̄o dr̄: ꝙ portat̄ frumentū ad solē ⁊ decoquun
tur corpora vt ɔsumat̄ humiditas superflua ext̄nea ⁊ nō
nālis que est cā putrefactiōis p suffocatiōez caliditatis:
etiā corpora mortua in terra dissoluunt̄ pp̄ter abūdan-
tiā supfluā hūiditat̄: exposita aūt soli resoluēti supfluā
hūiditatē diuti⁹ p̄seruant̄: q̄re. Capl̄m. XXX.

pm **Q**uia digestio ānexa est putre
factiōi: ideo de
digōne est ɔñter dōm. ¶ Nōndū pmo:
fm Ar. 4. metheo. ꝙ triplex est spēs: di
gestiōis. s. pepēsis. optesis epsesis. pepen
sis est digestio facta a calo ppro permi-
scente humidū ppriū cū sicco: ⁊ hoc p-
pue repit̄ in vasis spmaticis: metaphorice aūt in lapidi-
bus ⁊ metallis ⁊ in qbuscūq̄ hūtib⁹ hūiduꝫ radicale: in
qb⁹ aūt nullū humidū repit̄ illa nō patiunt̄ pepēsiꝫ: ⁊ si
in illis repit̄ humidū dūmō nō cōmisceat̄ sicco p calidi
tatē ppriā: iterū nō patiunt̄ pepensim: sicut est in media.
Optesis v̄o est digō facta a caliditate aliena fundata in
sicco: ex quo sequit̄ ꝙ illa est caliditas ignea: h̄ eniꝫ dige
stio repit̄ in assatis pp̄ter caliditatē alienā fundataꝫ in
sicco: q̄ quidē post eoꝝ assatiōez sunt interi⁹ hūidiora q̄
pus: q̄r caliditate aliena obtinēte obstructi sunt pori q-
bus obstructis nō pōt humidū reuocari a centro ad cir-
cūferētiā. Ex quo sequit̄ ꝙ assata sunt maioris nutrimē
ti q̄ elixata: q̄r in illis est plus de pingui ⁊ hūido substā-
tifico: lꝫ sint difficilioris digōnis: eo ꝙ elixata sunt alte-
rata int⁹ ⁊ ext̄ p fortē decoctiōez: ⁊ iō hñtes modicū exer
citiū debēt poti⁹ vti elixatis q̄ assatis: exercitati auteꝫ
forti exercitio poti⁹ vti debēt assatis: q̄r rōne mot⁹ indi-
gēt multo nutrimēto. mō assata sunt maioris nutrimēti
q̄ elixata. Sꝫ epsesis est digestio facta a caliditate alie-
na fundata in hūido aqueo vel aereo: ⁊ h̄ digestio ppriе
repit̄ in elixabilib⁹ q̄ sicciora sunt post eoꝝ elixationeꝫ
q̄ añ: eo ꝙ aq̄ rarefacta p caliditatē ext̄hit hūiduꝫ exte-
rius ob quā cām brodiū in quo decocte sunt carnes ma
ioris est nutrimēti q̄ ipe carnes: q̄r in brodio derelictū
est hūidū substātificū ipsarū carniū in qb⁹ derelicte sūt
ptes terrestres: ⁊ iō carnes nō sunt multuꝫ elixāde: quia
q̄to plus coquunt̄ tāto hūidū substātificū carū exteri⁹
plus deducit̄. ¶ 2° nōndū: ꝙ iste spēs digōnis ad hoieꝫ 2m
⁊ cetera aīalia referēde sunt. qm̄ ois digō aut est in sto-
maco vel pportiōabili: aut in corde vel epate. Si est in
stōaco sic est pepēsis: q̄r ibi digestio fit a caliditate ī hu-
mido ⁊ sicco. Si est in corde sic ē optesis: eo ꝙ cor est ca
lidū ⁊ siccū. Si aūt in epate sic est epsesis: q̄r epar est ca-
lide ⁊ hūide ɔplexiōis ⁊ si a° sint digōnes in hoie ille re-
ducunt̄ ad p̄ores. Digō. n. facta in ore reducit̄ ad digōnē
stōaci: ⁊ digō facta in mēbris nō pncipalib⁹ reducit̄ ad
digōnē cordis tāq̄ a p° fonte: vt dr̄ in lib. de sōno ⁊ vig.
⁊ in lib. de lon. ⁊ breui. vite. Itē p̄dicte digōnes referri
p̄nt ad etates dōo: ꝙ tpe ifantie fit pepēsis: ⁊ tpe iuuētu
tis optesis: ⁊ tpe decrescētie epsesis: ⁊ ita de alijs aīalib⁹
dicat: p̄nt ēt inferri ad plātas dōo ꝙ in radicib⁹ vsq̄ ad
truncū fit pepensis: ⁊ assimilat̄ digōni repte in stomaco:
in medulla v̄o fit optesis quasi assatio: ⁊ in paruis ramis
epsesis. s. quasi quedā exalatio: quare.

His visis sit h̄ p° ɔclo. Digō nō est suba: sꝫ q̄litati- p° ɔ
ua dispō p quā fiūt opōnes debite ⁊ cō-
uenientes. p° ps pꝫ: q̄r n̄ vr̄ eē mā: nec forma subalis: nec
ɔpositū: sicut nec putrefactio cum sit diminutio caloris
nālis. 2° ps seq̄t̄ ex p°: sicut. n. putrefactio est dispō di-
scōueniēs p opib⁹ nālib⁹: ita digō est dispō ɔueniēs. ⁊ iō (t.18.
dicit phs. 4. metheo. ꝙ sicut putrefactio est ipfectio q̄- T.c.14
dā ita digō est pfectio q̄dā. ¶ 2° ɔclo. Digō nō est nutri 2° ɔ
tio: lꝫ sit ānexa nutritiōi. p° ps pꝫ: q̄r nō est gnō: nec cor
ruptio: nec sic de alijs mutatiōib⁹ cū sit q̄litatiua dispō.
2° ps declarat̄: q̄r in digōne repit̄ alteratio gnō corru-
ptio ⁊ putrefactio. vt pꝫ iductiue. nā qñ digerit̄ alimētū
ipm corrūpit̄ ⁊ aliq̄ ps corpis gnāt̄: ⁊ ɔñter p̄cedit alte-
ratio: cuꝫ ḡ corruptio sit termin⁹ putrefactōis: opꝫ ꝙ ibi
sit putrefactio. ¶ 3° ɔclo. Digō facta p cōmixtionez hu- 3° ɔ
midi cū sicco terrestri pcedit igrossando: facta aūt p se-
questratiōez pcedit subtiliādo. p° ps est Ar. 4. methe. T.c.18.
que sic pbat̄. calor nālis dū agit miscendo facit exalare
q̄sdā ptes subtiles qb⁹ exalatis residuū reddit̄ grossius
.i. terrestri⁹. pꝫ ēt expimēto de amigdalis auelanis nuci
bus fructib⁹ ⁊ fetu: q̄ ɔtinue magis p digōnē indurant̄.
2° ps declat̄. nā postq̄ in tali digōne seq̄strat̄ terrestre
a subtili: in q̄ subtili fundat̄ digō: opꝫ ꝙ talis digō pce-
dat subtiliādo. ¶ 4° ɔ. aliqñ timor: ⁊ qñq̄ balnea cōfe- 4° ɔ
runt ad digōnē. p° ps declat̄ de singultu quē dissoluit
timor: cātur. n. singult⁹ pp̄ter defectuꝫ digōnis: ⁊ pp̄ter
idigētiā caloris nālis nō potētis dissoluere mām visco-

sum in stomaco residentem: adueniēte aūt timore calor
expāsus p mēbra reuocat̄ intus v̄sus cor tāq̄ v̄sus pnci-
piū ei⁹: ꝛ illic vnit⁹ iux̄ locū digōnis fortificat̄ digestio
ꝛ soluit̄ mā faciēs singultū. 2° ps declat̄. vn̄ balnea ni-
mis frigida excessiue nō ꝯferunt ad digōnē: q2 mortifi-
cant: nec nimis excessiue cal'a: q2 faciunt hūidū exalare
extineādo calorē nālem: nec mediocriter cal'a ꝯferūt re-
pletis hūorib⁹: imo nocēt attrahēdo humores crudos ꝛ
nutrimētū indigestū ad mēbra: faciētia ex ꝯsti aposte-
mata ꝛ egritudīes: sȝ bn̄ ꝯferūt nō repletis hūorib⁹ bal-
T.c.15. nea mediocriter cal'a: iux̄ ītentōē Ar. 4. metheo. di. q
p caliditatē alienā ꝓportionatā calo: nāli vigorat̄ calor
ꝛ fortificat̄ digestio. ¶ Ex quo sequit̄: q balnea ꝯferūt
ad macredinē ieiuno stōaco ꝛ ad pinguedinē stōaco ple
no: q2 ieiuno stōaco facta est digō: ꝛ p balneū hūidū rori
dū exteri⁹ educit̄ ꝛ mēbra debilitant̄: stōaco aūt pleno
balnea attrahūt nutrimētū ad mēbra ꝛ ad loca digōnū:
ꝛ q2 illa balnea sunt ꝓportionata calori nāli ꝛ fit appō ꝛ
assilāº nutrimenti ad mēbra: seq̄t nutricaº ꝛ īpinguatio.
Cor^m ¶ Ex p̄dictis seq̄t̄. p̄ q v̄mes nō gnānt̄ in stō ꝓpter abū
dātiā caloris nālis: sȝ gnānt̄ in ītestinis ex mā flegmati
ca frīda ꝛ hūida: nō. n. gnānt̄ ex mā colerica ꝓpter mul-
tā caliditatē p̄seruātē a putrefactiōe: nec ex mā melāco
lica: q2 talis fridītas p̄seruat a putrefactōe: nec ēt ex mā
sanguinea: q2 sanguis est multū ꝯueniens nāe: quē ipa nō
relinq̄t: ꝛ si aliq̄n v̄mes euomunt̄ a stōaco h nō est: q2 ibi
gnānt̄: sȝ q2 illuc ascēdūt sentiētes nutrimētū dulce ꝛ il-
Cor^m lis ꝯueniēs. ¶ 2° sequit̄: q diffinitio quā Aristo. dat. 4.
T.c.14 metheo. de digōne est bona. vȝ. digō est p̄fectio mixti fa
cta a calore nāli ꝛ ꝓpe ex oppositis passiuis: ad hūc intel
lectū: q digestio ē q̄litatiua dispō subti: p quā pōt illud
subm in debitas ꝓpōnes caliditate ꝓpa obtinēte ꝛ debi
te cōmiscēte humidū cū sicco vt illud subm debitū finē
obtineat. ¶ In q̄ diffōne tāgit̄. p̄ cā foralis cū dr̄ q̄lita
tiua dispō. 2° cā efficiēs cū dr̄ caliditate ꝓpa. 3° causa
mālis cū ānectit̄ cōmiscēte hūidū cū sicco. 4° cā fina-
lis cū ꝯcludit̄ vt illud subm finē debitū obtineat.
p̄^m **Contra** p̄dicta argr̄. Et p̄ q digestio nō fit a calore
ꝓpo: q2 aliq̄ digestio fit a calore extrīseco
ꝛ aliq̄ a friditate. ḡ. maior pȝ de assatis ꝛ elixatis: minor
v̄o declat̄ ex eo q in hyeme fiūt meliores digōnes q̄ in
estate: ꝛ ex hoc maiorē appetitū hēmus ad cibuȝ in hye-
2^m me q̄ in estate: hoc aūt non est nisi rōne friditatis. ¶ 2°
argr̄: q nō tm̄ tres sūt sp̄ēs digōnū: q2 nō v̄r eē nisi vna:
eo q ois digestio ē a calo: mō oēs digōnes v̄n̄r eē eiusdē
sp̄ēi: sicut oēs calores. Itē nō vident̄ eē nisi due: q2 ois
digestio aut ē a caliditate itrinseca aut extrīseca. Deide
vident̄ eē q̄tuo2 ꝓpter frixationē q̄ nō est aliq̄ dictarū
3^m triū. ¶ 3° argr̄: q nulla digestio ꝓcedit ingrossando: q2
ois digō fit a calo: mō de rōne calidi ē subtiliare ꝛ seque
strare ptes terrestres a subtilibus: sicut de rōne fridi est
4^m igrossare ꝛ ꝯprimere. ¶ 4° argr̄: sicut pira ꝛ poma ante
eoꝝ maturationē vel digōnē sūt multū terrestria ꝛ ipis
digestis fiūt molliora ꝛ rariora. ḡ digestio hȝ subtiliare:
aūs pȝ ex isto: qm̄ pomū an̄ digōnē submergit̄ in aquā
fm maiorē partē: apostema ēt an̄ digestionē est duri⁹ ꝛ
terrestri⁹ ꝛ post digestionē est mollius.
Ad p̄^m **Ad primum** r̄ndet̄: q si aliq̄ digestio fit a cali-
do extrinseco vel frigido hoc est p
Ad 2^m accn̄s vigorādo calorē nālē. ¶ Ad 2^m dr̄: q lȝ oēs calo-
res sint eiusdē sp̄ēi: non tm̄ oēs digōnes rōne diuerse ap-
plicatōis caloris ad q̄litates passiuas. Cōsimilr dr̄: q lȝ
ois digestio fit a calore intrinseco vel extrinseco: tm̄ tres
sunt digōnes ꝓpter calorē extrinsecū applicatuȝ humi-
do ꝛ sicco: frixatio aūt nō facit q̄rtā sp̄ēm: q2 reducit̄ ad
assationē. ¶ Ad 3^m dr̄: q de ratione calidi extrinseci est Ad 3^m
subtiliare: nō aūt calidi itrinseci: nec est verū q in omni
digōne fit sequestratio nisi qn̄ sunt aliq̄ ptes suꝑflue nō
potētes pati digōnē q̄s sequestrat nā. ¶ Ad 4^m dr̄: q po Ad 4^m
ma ꝛ pira an̄ digestionē sunt dēsiora ꝛ ponderosiora: q2
sunt multū cōpacta: non tn̄ sunt grossiora. i. magis terre
stria iux̄ modū loquēdi Ar. eo q vt pȝ multa hūiditas
exalat per illā digestionē: de apostemate aūt dr̄ q nō fit
mollius rōne digestionis: sed ratiōe hūiditatis suꝑflue
ꝯtinue abundantis ꝛ superuenientis: quare.

¶ Expleto libro metheoroꝝ: qui est 4^a ps sume nālium.
Incipit liber de aīa: q est 5^a ps. Caplm. I.

Quoniā scientia de ani-
ma est de nūero honoꝝ honorabiliū ex-
cedēsq̄ singl'as disciplinas nāles ex pte
subti: ꝛ ex pte demr̄atiōis. vt testat̄ Aris. T.c.p̄.
in ꝓhe° 6. nāliū. Iō post expeditiōeȝ cor
poꝝ simpliciū ꝛ mixtoꝝ taȝ p̄fectoꝝ q̄
iꝑfectoꝝ v̄r in hac 5^a pte aliq̄d de aīa sumatim tangere.
Primit⁹ inuestigan⁹ diffōnē cōissimā aīe sine q̄ de aīa nō
posset demr̄ari aliq̄d: q2 diffō est p̄n^m ois demr̄atiōis vt
in ꝓhe° de aīa testat̄ Ar. ¶ Et iō nōnduȝ p̄: fm p̄hm. 2° p̄^m
de aīa: q duplex est diffō aīe. vna dicēs q2 ꝛ mālis. vȝ. T.c.11.
act⁹ p̄mus corpis phyci organici po⁹ vitā hn̄tis. 2° ē di- T.c.12.
cēs pp q̄d ꝛ foralis. s. p̄^m p̄n^m vegetādi sentiēdi fm locuȝ T.c.67
mouēdi ꝛ itellīdi. Pria diffō est mālis: q2 dat̄ p subm ꝛ T.c.14.
māȝ diffiniti cū dr̄ corpis phyci. 2° est foralis: q2 dat̄ p t.24.
cām finalē cū dr̄ p̄^m p̄n^m vegetādi sentiēdi: mō finis ē cā
cāꝝ. 2° phy. Itē p̄⁹ diffō dicit q2: exq̄ est demr̄atōis ꝯ. T.c.31.
2^a v̄o pp q̄d: exq̄ est p̄n^m demr̄atōis: vult. n. Ar. 2° poste 5.met.2
rioꝝ: q diffō mālis demr̄ēt a p̄ori p foralēȝ: qd ꝯfirmat
2° de aīa di. q diffō mālis aīe p foralē ē a p̄ori silo° de- T.c.12.
mr̄abilis isto: oē p̄^m p̄n^m vegetādi sentiēdi fm locū mo-
uēdi ac itellīdi ē act⁹ p̄m⁹ corpis phyci orgāici po⁹ vitā
hn̄tis. Sȝ aīa ē p̄n^m p̄^m vegetādi sentiēdi fm locū mouē
di ꝛ itellīdi. ḡ aīa ē act⁹ p̄m⁹ corpis phyci orgāci po⁹ vi
tā hn̄tis. ¶ 2° nōn^m ex itētiōe Ar. 2° de aīa: q diffō mā- 2^m
lis aīe ē diffō cōissima. Diffi° aūt foralis ē ꝓpa ꝛ sp̄āl. eo T.c.12.
q2 p diffōnē mālē aīe nō distīcte cog̃scit̄ aliq̄ sp̄ālis aīa
seu aliq̄s gradus aīatoꝝ: p diffōnē aūt foralē cog̃scunt̄
oēs q̄tuo2 gradus aīatoꝝ: q2 dat̄ p ꝓpas passiōes illoꝝ:
nō ḡ dr̄ vna cōissima ꝛ alia ꝓpria: q2 nō iuicē ꝯuertunt̄:
sȝ q2 vna circūcernit sp̄āles aīas ꝛ nō alia.
His visis pono q̄tuo2 ꝯnes Ar. cū suis ꝓbatōib⁹. p̄^a ꝯ
2° de aīa: q̄rū p̄⁹ ē ista: aīa nō est: nec pōt T.c.4.
eē corp⁹. ꝓbat̄. nā si aīa ē corp⁹. ḡ ē corp⁹ ꝯpositū ex mā
ꝛ for^a subali: aut altera ps ei⁹: nō p̄^m: q2 nō eēntialr ꝯponi
tur ex ptib⁹ diuersaꝝ rōnū: nec 2^m: q2 corp⁹ qd est altera
ps ꝯpositi nō hȝ a se vitā: sȝ ab alia. vt pȝ i vnione ꝛ sepa
tiōe aīe: p quā morit̄ aut viuit: aīa aūt hȝ vitā a se. alio-
qn ꝓcedit̄ in ifinitū. Itē nullū corp⁹ ē in subto: sȝ ē ma
gis subȝ: q2 nō eēt maio2 rō de vno q̄ de alio: ꝛ sic oē cor
pus eēt i subto: qd ē ipoīe: sȝ aīa ē in subto: vt pȝ p gnōnē.
ḡ aīa nō ē: nec pōt eē corp⁹. ¶ 2° ꝯ. aīa est act⁹ p̄m⁹ ꝛ for° 2^a ꝯ
subalis. ꝓbat̄. nā illud est act⁹ p̄mus ꝛ forma subalis: a q̄ T.c.5.
sumit̄ nomē ꝛ ratio q̄ditatiua sube: sȝ ab aīa sumit̄ no-
mē aīati ꝛ ratio q̄ditatiua aīati. ḡ. maio2 pȝ: q2 nihil aliō
videt̄ dare nomē ꝛ rationē q̄ditatiuā sube nisi actus p̄i
mus ꝛ forma subalis. Et mino2 declat̄. nā ab illo sumit̄
nomē ꝛ ratio q̄ditatiua sube: quo posito ponit̄ suba: quo
remoto remouet̄ suba: sȝ posita aīa ponit̄ suba: q̄ est cor-
pus aīatū: ꝛ remota aīa remouet̄ suba que est corp⁹ ina-
nimatū. ¶ 3° ꝯclo. aīa est actus corpis phyci orgāici vi- 3^a ꝯ

T.c.6.ꝛ taꝫ hñtis. Ista ꝯclo ꝓbaꝛ. ꝛ p̄mo: ꝙ an̄a sit actus corporis
7. phyci: eo ꝙ nobiliori corpi debeꝛ nobilior forma: sꝫ cor
pus phycū ē nobilissimū. ğ sibi debeꝛ aīa q̄ est nobilissi
ma forma. pꝫ ꝯña cū maiori. minor v̄o est euidens: eo ꝙ
oē corp⁹ est phycū vel artificiale: mō corpora phyca sūt
pfectiora corpib⁹ artificialib⁹: q꞉ corpa phyca sunt sube
rōne for̄ ꝛ mãe. Artifi⁰ aūt sunt sube solū rōne mãe exq̄
2 forme arti^m sunt accn̄tia. 2⁰ argr̄ ꝙ an̄a est act⁹ corpis
orgãici: qꝛ plãte hn̄t ptes orgãicas. ğ a fortiori oīa alia
aīata: tꝫ ꝯña ꝛ añs declaraꝛ. nã plante hn̄t folia frondes
seu ramos ꝛ radices q̄ sunt diuersaꝝ rōnū ꝛ denomiatio
3 nū. 3⁰ arguiꝛ: ꝙ aīa sit actus corpis viuentis ex p̄ori ra
tiōe: qꝛ aīa est nobilissima forma ꝛ corp⁹ viuens est nobi
4⁰ ꝯ lissimū corp⁹. ğ. ¶ 4⁰ ꝯclo. Anima est act⁹ corpis viuen
T.c.6.ꝛ tis in po⁰ nō abyciēte actuꝫ. ꝓbaꝛ. ita sꝫ hꝫ aīa ad corp⁹:
9. sicut v̄tus visiua ad organū: sꝫ v̄tus visiua est act⁹ orgãi
in potētia nō abyciēte actū: qꝛ simul stant v̄tus visiua ꝛ
organū in po⁰ ad visionē: ita igiꝛ sil' stãt corp⁹ ꝛ aīa: lꝫ cor
pus sit in po⁰ ꝛ nō i actu ad opōnes vitales: nō. n. ē in po⁰
corp⁹ aīatū: sicut semē vel fruct⁹: sꝫ sicut oculus respectu
visiōis vel cultellus respcū icisionis. Ex p̄dictis seqꝛ: ꝙ
diffinitio cōissima aīe est bona. s. aīa est act⁹ p̄m⁹ corpis
phyci orgãici po⁰ vitã hn̄tis. Cuꝫ ista diffinitio ꝯuertaꝛ
cū diffinito: nec opꝫ dicere act⁹ subalis: qꝛ si est act⁹ p̄m⁹
est act⁹ subalis: nullū. n. accn̄s est act⁹ p̄m⁹ corpis phyci
T.c.5. orgãici po⁰ vitã hn̄tis: sicut. n. scīa: vt ingt phs. 2. de an̄a
est actus p̄mus aīe ꝛ cōsideratio actus 2⁹: ita aīa est act⁹
p̄mus corpis organici ꝛ vitalis opatio vt visio auditio
sensa⁰ ꝛ h⁹ est actus scd̄us: quare.

p^m **Contra** istã diffōnē argr̄. Et p̄: ꝙ aīa nō sit act⁹ p̄i
mus: qꝛ aīa nō est act⁹ subalis sꝫ accn̄talis:
eo ꝙ adest ꝛ abest p̄ter subti corruptōeꝫ: tū qꝛ p̄supp̄oit
T.c.51. act⁹ accn̄tales in mã: sicut. n. gnō p̄supponit alteratōeꝫ. p̄
2^m de gnōne: ita for̄ subalis p̄supponit q̄litates p̄mas. ¶ 2⁰
argr̄: ꝙ nō sit act⁹ corpis phyci: qꝛ tale corp⁹ phycuꝫ: aut
est ꝯpositū ex mã ꝛ for̄ subali: aut est solū altera ps: non
p̄mū: qꝛ tūc diffi^m poneretꝛ in diffōne: n̄ 2^m: qꝛ tale corp⁹
Cō.4. nō ē phycū cū ps illi⁹ nō sit for̄ subalis. Iteꝫ Cōmē. 2⁰
de aīa ponit dr̄iaꝫ inter foraꝫ subalē ꝛ accn̄talē dicēs ꝙ
for̄ subalis aduēit enti in pura po⁰: for̄ ãt accn̄talis ad
uenit enti in actu. ğ aīa cū sit for̄ subalis nō est act⁹ nisi
3^m mãe: sꝫ mã nō ē corp⁹ phycū. vt pꝫ. ğ. ¶ 3⁰ argr̄: ꝙ aīa nō
sit act⁹ corpis orgãici: qꝛ caro ꝛ sanguis sunt corpa aīata
nō orgãica cū nō hēant ptes diuersaꝝ rōnū: eo ꝙ q̄lꝫ ps
sanguis q̄ntitatiua ē sanguis: ꝛ q̄lꝫ ps q̄ntitatiua carnis ē
4^m caro. ğ aliq̄ aīa nō ē act⁹ corpis orgãici. ¶ 4⁰ argr̄: ꝙ aīa
nō sit act⁹ corpis po⁰ vitã hn̄tis: qꝛ oē corp⁹ cui⁹ an̄a est
act⁹ hꝫ vitã i actu ꝛ opōnes vitales i actu. ğ. p̄ma ps an̄tis
est nō: qꝛ qðlꝫ tale corp⁹ actualr̄ viuit: ꝛ 2ᵃ ps pꝫ: qꝛ oē ta
le corp⁹ ꝯtī hꝫ nutritōeꝫ augmētatōeꝫ ꝛ diminutōeꝫ.

Ad p^m **Ad primū** dr̄: ꝙ lꝫ aīa possit icē mãe ꝛ abeē p̄ter
corruptionē illi⁹: nō tn̄ p̄ter subti cor
ruptionē denoīationis de q̄ locut⁹ est in diffōne accn̄tis
Porphy⁹. mō qðlꝫ accn̄s de q̄ logꝛ q̄ntū est de se pōt ab
eē subto denoīatiōis absq꞉ corruptōe ei⁹. Itē ꝯcedo ꝙ
aīa nō ē act⁹ p̄m⁹ p̄mitate iheren̄: sꝫ p̄mitate opōnis: eo
ꝙ opōnes vitales fluūt ab aīa tāq꞉ a p̄n⁰ p̄. a for̄ aūt ac
cidētali tāq꞉ a p̄nci⁰ instr̄ali: ꝛ sic nō est iconueniēs ꝙ in
eodē sint plēs actus p̄mi. s. an̄a respcū opationū vita^m: ꝛ
Ad 2^m habit⁹ respcū ꝯsideratiōis. ¶ Ad 2^m dr̄: ꝙ aīa est actus
corpis phyci vtroq꞉ mō: ꝛ tūc r̄ndeꝛ ad argumētū ꝙ nō
est iconueniēs diffinitū ꝯfuse ꝛ sub alia denoīatōe poni
in diffōne sui: sicut h. hō est aīal rōnale. Itē ꝯcedo ꝙ al
tera ps ꝯpositi ē corp⁹ phycū: nō qdē ꝯpletū ꝛ pfectū: sed
2.a.4. icōpletū ꝛ impfectū. Et ad Cōmentato. dr̄: ꝙ aīa nō est
actus ꝓ inherentiã nisi mãe: ꝓ iformationē aūt est actus
corporis qð est altera ps ꝯpositi: sꝫ ꝓ denoīationē est to
tius compositi actus. ¶ Ad 3^m dr̄: ꝙ Ar. diffinit animã Ad 3^m
s̄m totū ꝛ nō s̄m partē: eo ꝙ diffinitū dicit totū ꝛ nō par T.c.6.ꝛ
tem s̄m Cōmentato. in ꝓlogo phycoꝝ: vel dr̄ aliṫ: ꝙ sicut 7.ꝛ.14.
illud dr̄ humanuꝫ qð est spēi humane vel aliqd hominis: 2. de aīa
ita corp⁹ organicū dr̄ qð hꝫ ptes diuersarū rationuꝫ vel Com. 5.
est hn̄tis h⁹ partes: caro ğ lꝫ nō sit corp⁹ organicū p̄mo
mō: tn̄ est scd̄o mō: sumit ğ phs organicū cōiter ꝛ nō pro
prie. ¶ Ad 4^m dr̄: ꝙ Arist. ꝓ vitã intelligit opationē vi Ad 4^m
talē q̄ dr̄ accn̄talis vita: ꝛ lꝫ omne corp⁹ aīatū ꝯtinue hꝫ 2. de aīa
aliq̄s opatiōes vitales in actu: nō ꝓpter hoc tolliꝛ: quin T.c.6.ꝛ
aīa sit actus corpis hn̄tis opatiōes vitales in potētia: eo 7.
ꝙ omne tale corp⁹ pōt hēre vitales opationes quas nō
hꝫ: quarū an̄a esset actus p̄mus: tn̄ pōt ꝯcedi ꝙ corpora
animata ꝓ aliquo instãti: nullã oīno hn̄t talē opationeꝫ
vitalem: ita ꝙ nō augmentū: nec diminutionem: nec nu
tritionem: quare ꝛc̄.

Caplm̄. II.

Diffinitionē formaleꝫ ꝛ ꝓpriam
aīe a q̄ diffinitiōes
ꝓprie sumunꝛ particularū aīarū Arist.
in eodē 2⁰ claris euidentijs manifestat.
¶ Notandū p̄mo: ꝙ q̄tuor sunt gradus p^m
animatoꝝ: quib⁹ essentialr̄ ꝛ intrinsece T.c.13.
corrn̄dēt quattuor gradus viuētiū: quo ꝛ.27.
rū p̄mus est vegetatiuū. scd̄us sensitiuū. terti⁹ s̄m locuꝫ
motiuū. quartus itellectiuū. Di. n. q̄tuor gradus aīatoꝝ
cognoscūtur per q̄tuor gradus operationū. s. per vegeta
tionē icludentē nutritionē augmētationē ꝛ diminutio
nē. ꝓ sensationē ꝓ scd̄ꝫ locū motionē ꝛ per itellectionē: ꝛ
quot sunt gradus istoꝝ aīatoꝝ vel suaꝝ operationū: tot
sunt gradus viuentiū. qm̄ aliq̄ sunt q̄ solū habēt vitã vt
plãte: q̄dã sunt q̄ solū viuūt ꝛ sentiūt vt aīalia iperfecta
. s. ostre ꝛ spōgie marine. q̄dã aūt sunt que viuūt ꝛ sentiūt
ac ꝓgressiue mouētur. vt aīalia perfecta siue bruta. s. leo
equus ꝛ b⁹. q̄dã sunt que viuūt sentiūt ꝛ ꝓgressiue mo
uetur ac etiã itelligūt vt hoīes. ¶ 2⁰ notãdū s̄m itētio 2^m
nē Arist. 2. de aīa ꝛ Aui. 6. nãliū. ꝙ p̄dicti q̄tuor gradus a.t.c.13.
aīatoꝝ p̄ter ꝓprias denominationes alias vitales potē ꝓ longū
tias icludūt. vnde p̄mo gradui correspōdēt tres potētie ꝓcessuꝫ
. s. generatiua augmentatiua ꝛ nutritiua. 2⁰ gradui tres
alie. vꝫ. apprehēsiua appetitiua ꝛ in loco motiua. 3⁰ vero
tres alie. s. ꝓgressiua desideratiua ꝛ fugitiua. i. irascibi
lis ꝛ ꝯcupiscibilis. 4⁰ gradui tres alie. s. itellectus agens
itellectus possibilis ꝛ voluntas. ¶ Sed dubitaꝛ ꝓpter Dubiū
vnū qð dicit phs. 2. de aīa. s. ꝙ omne aīal hꝫ sensuꝫ ꝛ mo T.c.13.
tum s̄m locū. ex quo seqtur ꝙ motiuū s̄m locū est potē
tia anime sensitiue. ꝛ ꝓ ꝯñs nō ꝯstituit tertiū gradū ani
matoꝝ. ¶ Dicēdū ꝙ Ari. cepit ibi large motū seu moti 8.
uum s̄m locū ꝓ omni qð moueꝛ in loco vel ꝓgressiue. h
aūt sumiꝛ stricte. s. ꝓ omni eo qð est mobile ꝓgressiue ꝛ
sic nō competit nisi aīalibus perfectis.

His visis pono q̄tuor ꝯclōnes cū suis ꝓbationi p^a ꝯ
bus Aristo. 2⁰ de aīa: quarū p̄ma est ista: T.c.13.
qðlꝫ aīatū ab inaiato ꝓ vitã distinguiꝛ. ꝓbaꝛ: qðlꝫ aīatū
essentialr̄ ꝛ intrinsece hꝫ vitã: ꝛ nullū inaiatū hꝫ vitã. ğ.
pꝫ ꝯñia cū minori: maior aūt pꝫ discurrendo ꝑ oēs gra
dus aīatoꝝ. ¶ 2⁰ ꝯclo: oīa vegetabilia hn̄t vitã. ꝓbaꝛ. 2^a ꝯ
omne illud qð hꝫ in se potētiã ꝛ p̄ncipiū recipiendi aug T.c.14
mētū ꝛ decremētū s̄m loca ꝯ̄ria hꝫ vitã in se: sꝫ oīa vege
tatiua sunt h⁹. ğ. pꝫ ꝯñia cū maiori: eo ꝙ inaiata nō mo c.8.
uenꝛ s̄m nãꝫ ꝓpriã nisi ad vnū locū. p̄mo celi. minor v̄o T.c.6.ꝛ
declaraꝛ: eo ꝙ oīa vegetabilia recipiūt alimētū nō qdē
in sursum vel in deorsuꝫ p̄cise: sꝫ s̄m oēm dr̄iam pōnis: ꝛ
ideo ingt Cōmēta. 2⁰ de an̄a: ꝙ motus ad oēm dr̄ntiaꝫ Com. 13

positionis nõ potest esse ab aliqua natura elementi: sed
3ª ꝯ ops ꝙ sit ab aĩa ⁊c̃. ℂ 3ª ꝯclõ. Potentia vegetatiua est
pars aĩe: quã participãt omnia vegetabilia. ꝓbat̃: sicut
Tex. 17 se hʒ sensus tactus ad omnia aĩalia: ita potentia vege-
tatiua ad oĩa vegetabilia: sed oĩa aĩalia participãt sen-
sum tactus. ergo omnia vegetabilia participãt potentiã ve
getatiuã: pʒ ꝯñtia cuʒ 2ª pte añtis: ⁊ pma ps añtis pʒ: qꝛ
sicut ꝑ tactũ aliqd dr̃ aĩal: ita ꝑ vegetare aliqd dr̃ viue
4ª ꝯ re. ℂ 4ª ꝯclõ. vege^m est sepabile ab alijs gradibꝰ aĩato
T. c. 17. rũ: sʒ nõ eꝯ in mortalibꝰ. ꝓbat̃: nã in mortalibꝰ vbicũqʒ
⁊. 15. repit̃ itellectiuũ sʒ locũ motiuũ vl̃ sensitiuũ repit̃ vege
tatiuuʒ: ⁊ nõ ecõuerso: in plãtis. n. reperit̃ vegetatiuuʒ ⁊
Com. 15 nõ aliquis alioꝝ graduũ animatoꝝ. Et notãter Aristo.
dicit in mortalibus ſm Cõmẽtato. qꝛ vult se preseruare
a corporibꝰ supercelestibꝰ: que si sunt animata: nõ tamẽ
de potẽtijs anime nisi itellectiuã ⁊ desideratiuã habẽt.
T. c. 17. ℂ Ex ista ꝯclõne infert phs: ꝙ sicut vegetatiuũ põt se-
parari a tactu ⁊ ab omni sensitiuo: ita tactus ab alijs par
ticularibus sensibus: qꝛ sicut vege^m ordine nãe precedit
oẽs alias potentias ⁊ vitales ṽtutes: sic nãliter sensus ta
T. c. 18. ctus est alijs sensibꝰ ꝑticularibꝰ p̃or. ℂ Ex p̃dictis ifert
phs diffinitionẽ formalẽ ⁊ ꝓpriã aĩe dicẽs: aĩa est p̃nci
piũ vegetãdi sentiẽdi ſm locuʒ mouẽdi ⁊ itelligẽdi: pʒ.
ex quo aĩa distinguit̃ in dictos q̃tuor gradus aĩatoꝝ: ꝑʒ
quos qõlibʒ aĩatũ ab inaĩato distinguit̃: vbi si diffinit̃
aĩa cõiter sumpta dʒ diffinitio disiũctiue vel disiunctiʒ
itelligi: si aũt ꝑticulariter ſm q̃tuor gradus dʒ copulati-
ue vel copulatiʒ intelligi. Isto mõ aĩa vege^m est p̃mũ p̃n
cipiũ vegetãdi: aĩa sensi^ua est p̃mũ p̃ncipiũ sentiẽdi: aĩ
ma ſm locũ motiua est p̃mũ p̃ncipiũ mouẽdi motu pro-
gressiuo. aĩa itellectiua est p̃mũ p̃ncipiũ itelligẽdi: sunt
ergo q̃tuor diffinitiões speciales aĩe iuxta q̃tuor gra
dus animatorũ constitutoꝝ in esse a quattuor p̃ncipali-
bus potẽtijs aĩe: que sunt vegetatiua sensitiua secũdũ
locum motiua ⁊ intellectiua.

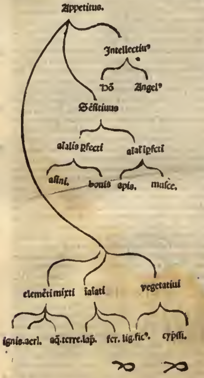
p^m **Contra** p̃dicta arguit̃. Et p̃: ꝙ sensitiuũ est sepabi-
le a vegetatiuo: sicut vegetatiuuʒ est sepa
rabile a sensitiuo. si nõ: sequit̃ tũc ꝙ sensitiuuʒ superad-
dit vegetatiuo: pʒ ꝯñtia: quia isto mõ ꝓbat̃ spẽm supad
dere generi: eo ꝙ genus est separabile a specie ⁊ non eꝯ:
sed ꝯñs est falsuʒ: qꝛ nihil superaddit sibi ipsi: sed omne
sensitiuũ est vegetatiuũ: qꝛ anima sensitiua est vegetati
ua ⁊ potentia sensitiua est potẽtia vegetatiua. ergo sensiti-
uum nõ supaddit vegetatiuo. ℂ Et ꝯfirmat̃. nã triãgu-
lus nõ supaddit duãgulo. ergo nec sensitiuũ vegetatiuo: pʒ
T. c. 30. ꝯñs a sufficiẽti silitudie sumpta a pho. 2. de aĩa: ⁊ añs ẽ
pʒ ex hꝫ: qꝛ oĩs triãgulus equalʒ duobꝰ ãgulis rectis: vt ẽ
2^m declatũ ꝑ euclidis. ℂ 2ª argr̃: ꝙ vegetatiuũ nõ ẽ sepabi
le a sensitiuo: qꝛ vegetatiuũ ꝯtinet̃ a sensitiuo. ergo nõ ẽ sepa
bile ab illo: pʒ ꝯñtia: qꝛ istoꝰ ꝓbat̃ spẽm nõ separi a gñe:
T. c. 31. añs ẽ phi. 2. de aĩa di. ꝙ sicut trigonũ i tetrogono: ita ve
3^m getatiuũ in sensitiuo. ℂ 3ª arguit̃: ꝙ in mortalibꝰ itelle-
ctiuũ sepat̃ ab alijs gradibꝰ aĩatoꝝ: qꝛ aĩa itellectiua cũ
sit idiuisibilis nõ est sensitiua: qꝛ nõ recipit spẽs sensibi-
les: nec vegetatiua: cũ nõ hẽat potẽtiã nutritiuã: nec ge-
neratiuã: nec augmẽtatiuã: sʒ hñ itellectiuã ⁊ volitiuaʒ.
4^m ℂ 4ª argr̃: ꝙ nulla poª ꝯstituit aliquẽ gradũ vite: qꝛ ni-
hil ꝯstituit aliud in esse vite nisi sit vita vel hñs vitã: sʒ
nulla potẽtia aĩe est vita vel hñs vitã: cũ sit accñs. ergo ma
ior pʒ iductiue: nihil eñi ꝯstituit albũ nisi albedo vel ha
bẽs albedinẽ: ⁊ nihil ꝯstituit hominẽ nisi aĩa itellectiua
vel habẽs intellcm̃. Et confirmat̃: qꝛ nullũ p̃us cõstitui-
tur in esse a suo posteriori. modo q̃libet gradus vite est
prior qualibet sua potẽtia: sicut generaliter omne subie-
ctum est p̃us sua ꝓpria passione.

Ad primum dr̃: ꝙ duplex ẽ supadditio. vna ꝑ Ad p^m
realẽ entitatẽ eo mõ quo ternariꝰ
supaddit binaꝰ vnitatẽ. Alioꝰ ꝑ eẽntialẽ denoĩationẽ: eo
mõ quo spẽs supaddit generi: lʒ hõ sit aĩal tñ hõ icludit
eẽntialr̃ rõnale: qõ nõ icludit aĩal. iõ hõ supaddit generi
aĩalis drĩaʒ rõnabilitatis: ita in ꝓposito: lʒ sensitiuuʒ sit
vegetatiuũ: tñ qꝛ sensitiuũ icludit potẽtiã appꝛhẽsiuã quã
nõ icludit vegetatiuuʒ: iõ dr̃ sensitiuũ supaddere vege-
tatiuo: ⁊ tũc ad ar^m. nihil supaddit sibi ipsi: sed sensitiuũ
est vegetatiuũ. ergo sensitiuũ nihil supaddit vegetatiuo: nega
tur ꝯñs: qꝛ a p̃dicatiõe ydẽtica ad p̃dicatiõeʒ forãlẽ fal-
lit argumẽtũ. ℂ Et ad ꝯfirmatiõeʒ negat̃ illa ꝯñs. triã-
gulus equalet duãgulo. ergo nõ supaddit duãgulo: sicut nõ
sequit̃. risibile ꝯuertit̃ cũ homie. ergo nõ supaddit homini.
ℂ Ad scdm negat̃ ꝯñs: sicut nõ sequit̃. binariꝰ ꝯtinet̃ in
ternario. ergo nõ est separabilis binarius a ternario. Et Ad 2^m
ad ꝓbationem dico ꝙ vegetatiuũ nõ se habet vt genus
ad sensitiuũ: qꝛ aĩa sensitiua bruti perfecti non est ve-
getatiua: sʒ se hʒ tãqʒ p̃us ordine nãe ꝑ modũ numeroꝝ.
Et istoꝰ p̃us ꝯtinet̃ in suo posteriori: vbi aũt aliqd sit al-
tero p̃us ꝑ moduʒ generis respcũ spẽi: tũc qõ est posteriꝰ
ꝯtinet̃ in suo p̃ori. ℂ Ad tertiũ dr̃: ꝙ lʒ itellectiuũ sepe- Ad 3^m
tur in mortalibꝰ a sensitiuo ⁊ vegetatiuo negatiue: quia
aĩa itellectiua nõ est aliqd illoꝝ: nõ tñ localr̃: qꝛ vbicũqʒ
repit̃ tale itellectiuũ ibi repiunt̃ oẽs gradus animatoꝝ
p̃ores. ℂ Ad q̃rtũ dr̃: ꝙ q̃libet potẽtia aĩe est vita vel Ad 4^m
hñs vitã denoĩatõe extrinseca: nec est incõueniẽs aliqõ
accñs sic hẽre vitã. Cõcedimus. n. ꝙ visio auditio itelle
ctio volitio ⁊ hꝫ opatiões iminentes sunt vitales: ⁊ hñt
vitã nõ qdẽ intrinsece ⁊ essentialr̃: qꝛ si ponerent̃ in lapi
de nõ eẽnt opatiões vitales: sʒ solũ extrinsece ꝑ habitu-
dinẽ ad aĩam eẽntialr̃ ⁊ intrinsece hñtem vitã. ℂ Et ad
ꝯfirmationẽ dr̃: ꝙ nõ est incõueniẽs aliquid p̃us ꝯstitui
accñtalr̃ ⁊ ſm qd a suo posteriori: sicut homo ꝯstituit̃ in
eẽ risibili ꝑ risibilitatẽ: sic etiã aĩa in eo ꝙ viuẽs vel vi-
ta nõ ꝯstituit̃ ab aliqua potẽtia: sʒ in eo ꝙ sensitiua vel
intellectiua: sicut etiam materia in eo ꝙ pura potentia
non constituit̃ a quãtitate: sed in eo ꝙ quanta bene co-
stituitur a quantitate.

Capl^m III.

Dubitare ꝯtingit: q̃re potentia ap
petitiua nõ ꝯstituit vnũ
gradũ aĩatoꝝ: sicut poª vegetatiua sensi-
tiua vel ſm locũ motiua: aut itellectiua:
cũ sit potẽtia eq̃ vlĩs ac vlĩor q̃ aliq̃ illa
rũ. ℂ Ad cuiꝰ dubij declarationẽ est pri p^m
mo notandũ: ꝙ tripl'r recipit̃ forma. Pri p
mo cũ mã ⁊ cũ ꝯditionibꝰ mãlibꝰ: vt quelibet forma ex-
trinseca ad extẽsionẽ mãe vel q̃titatis ⁊ huic receptiõi
corrñdet appetitus nãlis sequẽs formã nõ sensitiuã. 2ª 2
recipit̃ forma sine mã: tamẽ recipit̃ cuʒ ꝯditionibꝰ mãe
⁊ sic imutant̃ sensus ad quã imutationẽ ⁊ receptionẽ se-
quit̃ appetitus sensitiuus corrñdẽs forme sensitiue. 3ª 3
recipit̃ forma sine mã ⁊ sine cõditionibꝰ mãlibus vt in
intellectu cui receptiõi corrñdet appetitus intellectus
sequẽs formã intellectiuã. ℂ 2ª notandũ: ꝙ in latitudi- 2^m
ne inclinationũ ponit̃ genera^m: qõ est appetitus sub quo
ponunt̃ tria gñã maxime subalterna. s. appetitꝰ nãlis ap
petitus sensitiuus: ⁊ appetitꝰ intellectiuꝰ: sub p̃mo gene-
re ꝯtinent̃ iterũ tria gñã. s. appetitus elti: appetitꝰ mixti
inaĩati: ⁊ appetitus vegetatiui solũ: ⁊ sub quolibet istoꝝ
ꝯtinent̃ multe spẽs. nã sub appetitu elemẽti ꝯtinent̃ ap
petitus q̃tuor elementoꝝ. Et sub appetitu mixti inani
mati continentur tot appetitus specie quot sunt species
mixtoꝝ inanimatoꝝ. Et sub appetitu vegetatiui solum
continent̃ tot appetitus specie quot sunt species planta-

rum. Item sub secundo genere pncipali qd est appetitus sensitiuus cōtinent: duo genera.s.appetitus animalis imperfecti ⁊ appetitus animalis perfecti. Sub pmo genere cōtinētur tot appetitus specie quot sunt species annulosorum. Sub secundo aūt genere continentur tot appetitus specie quot sunt species distincte animalium perfectoꝝ. Itē sub 3° pncipali genere non ꝓprie collocant nisi due spēs.s.homo ⁊ angelus: ⁊ tm̄ sub isto q̄ sub alijs infiniti numero collocant appetitus.

p° ᵹ **His pmissis** sit h p° ᵹ: ꝙ appetit° seu appetitiuū est po° aie. pbat: in quocūq repit
T.c.27 sensitiuū vel tact°: aut aliqs sensus alimēti in eodē repitur appeti^m: sed sensitiuū tact°: ⁊ sensus alimenti sunt po^e aie. g appetitiuū est po° aie: pȝ 9ña cū miori. Et maiorē pbo q̄ ad pmā ptē: q2 vbicūq repit sensitiuū ibi repit desideratiuū: ⁊ 9nter appetit°. q̄ ad scdaȝ ptē silr: q2 i q̄cūq pte repit tact° ibi repit ⁊ delectatio ⁊ tristitia: ⁊ 9nr 9cupi° ꝓsequendi 9uenintes ⁊ fugiendi disconueniēs. g appetit°: q̄ aūt ad 3^m ptē declaf. nā in q̄cūq ē sensus ali-
2.de aia mēti ibi est fames ⁊ sitis alr aīalia nō q̄rerēt cibū: ȝ fa-
T.c.28. mes ⁊ sitis sūt gdā appetit°. nā fames ē appetit° calidi ⁊
2° ᵹ sicci: ⁊ sitis ē appetit° frīdi ⁊ hūidi. g. ¶ 2° ᵹ. tā vegetati-
T.c.27 uo in plātis q̄ sensitiuo i aīalib° iest appetit°. pbat pma ps: nā appetit° nō ē nisi iclinat° ad aliqd vel ad aliq̄lr eē: ȝ plāte ⁊ alia vegetatia nō sensitia necto hnt iclinatiōes ad aliqd vel ad aliq̄lr eē. g plāte iest po° appetitiua. Si.n. grauia hnt appetitū ad motū deorsuȝ ⁊ leuia sursū a fortiori plāte hnt appetitū ⁊ iclinatiōeȝ cū hēant nobiliorē formā. 2° vo ps ē nō: qm̄ cuicūq iest fantasia eidē iest appetit°: sic delectatio vel tristitia: ȝ cuilȝ sensitiuo iest fantasia: q2 fuga mali ⁊ ꝓsecutio boni. g. ¶ 3° ᵹ. tā itellectiuo q̄ fm locū motiuo iest appetit°. p° ps pȝ: nā itelle- 3° ᵹ T.c.27
ctiuo iest volūtas: vt declaf. 3. de aia: ȝ volūtas est appetitus. g ⁊c. 2° vo ps declaf: qm̄ 9cupiscibilis ⁊ irascibil' 9petūt fȝ locū motiuo: vt pȝ ad expientiā: ȝ 9cupiscibilis ⁊ irascibilis sūt gdā appetit°: vt pȝ habita notitia terminoꝝ. g ⁊c. ¶ 4° ᵹ. appetit° seu appetitiuū nō 9stituit aliquē gradū aiatoꝝ. pbat. nō 9stituit aliquē istoꝝ: nec aliquē aliū. g. maior pȝ: q2 cōicat cuilȝ illoꝝ graduūȝ: vt pȝ ex pcedētibus 9nib°: nec ēt aliquē aliū: q2 oporteret illū gradū pcedere supradictos q̄tuor. q̄ posito aliqd eēt aiatū qd nō eēt vegetatiuū: nec sensitiuū: nec itellectiū: nec fm locū motiuū: qd est ipole. g. ¶ Ex pdictis isert Aris. T.c.27
ꝙ plures sunt po^e aie q̄ aiatoꝝ gradus. pȝ: nā aiatoꝝ gradus sunt solū q̄tuor: po^e aūt tam vles q̄ pticulares sunt plures q̄tuor vt pȝ inductiue.

Contra pdicta argr. Et p° ꝙ plātis nō iest appetit°: q2 nulla po° 2^i gradus aiatoꝝ ē po° pmi gradus: ȝ po° appetitiua ē po° scdi gradus aiatoꝝ. g nō ē po° pmi. a^{ns} pȝ ex q̄ gradus dnr distigui p potētias. 2° silr tam ex dictis Aui. 6. nālium q̄ phi. 2. de aia: ponētiū appetitiuā eē po^{em} 2^i gradus. Et pōt 9firmari auctē Ar. 2° de aia. di. ꝙ plātis iest vegetatiuū solū: ex q̄ seqt: q2 plātis nō iest appetitus. ¶ 2° ar: ꝙ appetit° nō iest fm locū motio ⁊ itellectiuo: q2 si appe^{us} iest fȝ locū motio ⁊ iest sensitiuo. g aliq̄ ppria passio iest duob° subtl: qd ē ipole: nec ēt iest itellectiuo: q2 tūc ille appetit° foret volūtas: ⁊ h nō fȝ Ar. 2° de aia di. ꝙ ira volūtas ⁊ des^m isunt sensi^{uo}. ¶ 3° ar: ꝙ appetitiuū aliquē gradū aiatoꝝ 9stituit. nā vegetatiū dr 9stituere gradū aiatoꝝ a sensi^{uo} distictū: q2 ē sepabile ab eo: ȝ sensitiuū ē sepabile ab appeti^{uo}. g sensitiuū 9stituit gradū distictū ab appe^{uo}: ⁊ p 9ñs appetitiuū 9stituit 3^m gradū: pȝ 9ña cū maiori: ⁊ h^{or} pbat: qm̄ vegetatiuū ē sepabile a sensitio: qm̄ ē p° i°: ȝ sensitiuū ē p° appeti^{uo}. g ⁊c. Itē h vr eē snia Ar. ponētis appetitiuū i nuō 9stituētiū gradus aiatoꝝ. Dic phs. Potētias āt dicim° vegetatiū sensitiuū appetitiuū ⁊ fȝ locū motiuū ⁊ itellectiū: vbi pȝ ꝙ si po^e pcedētes ⁊ seq̄ntes 9stituūt gradus aiatoꝝ: ꝙ etiā po° media. ¶ 4° argr: ꝙ nō plēs sint po^e q̄ gradus aiatoꝝ: q2 qbuscūq duab° potētijs datis spē distictis ille nō pnt eē eq̄les: q2 spēs sūt sic nūeri. 8. metaph. g ordinant fm supi° ⁊ iferi°: ȝ qōlȝ supi° ē sepabile a suo inferiori. g po° supior gradū 9stituit distictū a po° iferiori. ¶ Cōfirmat. nā q̄cūq specifice distiguunt i° gradualr distiguūtur: ȝ ois spēs est gradus eēndi in latitudie entis. g oēs po^e specifice distincte 9stituūt gradus distictos ⁊c.

Ad primum dr: ꝙ appetit° 9tēt° in 2° gradu nō 9petit plātis: ȝ alī° appe^{us} alterius spēi: ⁊ si phs nō attribuit plātis appetitū: nō tm̄ ex hoc negat i illis appetitū: ȝ solū tacet appetitiū in eis: q2 9currūt i eādē denoiatōeȝ cū appe^m corpoꝝ iaiatoꝝ: cū āt dicit ꝙ plātis iest vegetatiū solū: ibi loqt 9pādo grad° iuiceȝ ac si vellȝ dicere ꝙ vegetatiū iest plātis: nō tm̄ aliqs alī° viuen^m gradus. ¶ Ad 2^m dr: ꝙ i fm locū motiuo repit aliqs appetit° g nō repit in sensitiuo solū: qm̄ fm locū motiuū hȝ fantasiā pfectā ad quā seqt irascibile pfectū ⁊ pfectū 9cupiscibile: ȝ sensitiuū solū hȝ fantasiā ipfectā ad quā seqt solū dolor ⁊ desideriū: ⁊ 9nter cōcedo
T.c.27
T.c.27 T.c.27
2^m
T.c.27
3^m
T.c.27
4^m
T.c.10
Ad p^m
Ad 2^m

ꝙ oīs appetitꝰ reptꝰ in ſm locū motiuo repit̄ in ſenſiti
uo: nō tñ ſeqt̄ ꝙ ꝓpͣ paſſio repiat̄ in duobꝰ ſubtis: ſic nō
ſeqt̄. riſibilitas repit̄ in hoīe ⁊ in aīali. g̊ repit̄ in duobꝰ
ſubtis: qm̄ ſpēs eſt ſubm ꝓpē paſſiōis ⁊ nō genus. ❡ Ad
T.c.cō. aliud dr̄: ꝙ Ar. accepit volūtatē ꝓ voluptate: ſicut ap
27.⁊.10. paret in alia trāſlatōe: qđ ēt appet ꝑ Cōmēt. in iſto loco:
Ad 3ᵐ ❡ Ad 3ᵐ negꝰ ꝙ ſenſitiuū ſit ſepabile ab appetitiuo. Et
ad ꝓbatiōez rñdet̄ ꝙ nō. iō ſolū vegetatiuū eſt ſepabile
a ſenſitiuo: qꝛ ē ꝑus illo: ſꝫ cū h̄ eſt cōīꝰ ⁊ īꝑfectꝰ illo: ſen
ſitiuū nō eſt cōius appetitiuo qđ ē poᵃ ſua: qꝛ cū illo con
uertit̄: nec eo īꝑfectiꝰ: qꝛ ſubm nō eſt imꝑfectiꝰ ſua ꝓpͣ
T.c.27 paſſiōe. ❡ Ad pᵐm dr̄: ꝙ nō poſuit appetitū in numero
ꝯſtitueᵐ gradus: qm̄ nomīat potētias quo ad ꝯſtitutiōez
graduū: ſꝫ ſolū qm̄ nūerat eas ſolū quo ad opōnes illarū
īſinuās ꝙ poᵃ appetitiua ab oībꝰ alijs potētijs diſtingui
tur: ſicut opatio eiꝰ ab oībꝰ alijs ſiue a ſingulis opōnibꝰ
Ad 4ᵐ aliaꝝ potētiaꝝ. ❡ Ad 4ᵐ dr̄: ꝙ oēs poᵉ ſpecifice diſtin
cte ſe hn̄t: ſicut ſupiꝰ ⁊ īferiꝰ in latitudīe eēndi: ſꝫ nō in la
titudine pdīi. Et ex hoc nō faciūt diſtinctos gradus aīa
toꝝ: ſicut nec hō: nec aſinꝰ faciūt diſticta gnā nō obſtāte
ꝙ hō ſit ſupiꝰ ad aſinū: qꝛ iſta ſupioritas nō eſt ī pdīto: ſꝫ
in latitudine entiū q̄ penes diſtantiā a nō gradu a poſte
riori cogſcit̄: ſicut g̊ ſubꝫ nō eſt ſepabile a ſua pͣ paſſiōe:
nec pͣ paſſio a 2ᵃ nō obſtāte ꝙ pͥma ſit ſupior ad ſecūdā
in latitudīe entis: ita ſunt due poᵉ aīe: q̄rū vna eſt ſupior
altera rōne pfectiōis: ⁊ tñ nulla illarū ab alia eſt ſepabi
lis. Ad ꝯfirmatiōez dr̄: ꝙ ſicut hō ⁊ aſinꝰ ꝯſtituūt diuer
ſos gradus ſpecificos in latitudine pfectionū ſimplr̄: nō
aūt diuerſos genericos. Ita alique potentie anime con
ſtituunt diuerſos gradus ſpecificos ⁊ non diuerſos gra
dus vite: quare ⁊c. Capitm. IIII.

Quomodo ſe hn̄t hꝫ poᵉ adinicē
tāq̄ ad aīam ⁊ ad lo
cū vel magnitudinē nō ē oīno ꝑtermittē
1ᵐ dū. ❡ Eſt iō nōnᵐ pͥ: ꝙ poᵃ ſumit̄ tripl̄r.
1 Primo ꝓ oī pͥncipͦ actiue vel paſſiue opa
T.c.2. tiōis: ⁊ ſic ſumit phs. 9. metaphy. dicens
poᵃ actiua eſt pͥnᵐ trāſmutādi alteꝝ ⁊ po
2 tētia paſſiua eſt pͥnᵐ trāſmutādi ab altero. 2ᵒ ꝓ oī ꝓpͣ
paſſiōe: ⁊ ſic ſumit Ar. poᵃˢ in pdīcᵐ cū dicit ſecundā ſpe
3 ciez q̄litatis eē nālem potentiā vel impotentiā. 3ᵒ ꝓ
oī reſpcū ad formā gnādā ſiue ſit mālis ſiue ſpecifica
Cō.70. tiua: ⁊ ſic ſumit Cōmēta. potētiā. pͥ phy. cū dicit potētiā
māe corrūpi in aduētu forme: nō g̊ loquor h̄ ꝺ poᵃ. pͥmo
2ᵐ mō vel 3ᵒ dcā: ſꝫ ſolū 2ᵒ. ❡ 2ᵒ ē nōnᵐ īuꝝ ītentiōez Ar.
T.c.12. pͥ. ⁊ 2ᵒ de aīa: ꝙ potētiaꝝ aīe q̄dā ſunt vl̄es q̄dā pticula
T.c.27 res: potētia vl̄is ē illa q̄ imediate fundat̄ in aīa vt vege
tatiua ſenſitiua ſꝫ locū motiua ītellectiua ⁊ appetitiua:
eo ꝙ ꝓpͣ paſſio īmediate fundat̄ in ſuo ſubto: potentia
v̄o pticularū eſt illa q̄ īmediate fundat̄ in orgāo vt viſꝰ
auditiua guſtatiua ⁊ olfatiua ⁊ tactiua: ac oēs poᵉ ſenſiti
ue īteriores: corrupto. n. orgāo corporali necīo corrūpun
tur iſte poᵉ: ſꝫ nō corrupto corpe necīo corrumpunt̄ poᵉ
vl̄es: ſi. n. aīa vegetatiua vel ſenſitiua ſeparet̄ a corpe nō
corrūpet̄ poᵃ vegetādi: nec ſentiendi: nec dr̄ poᵃ ſenſiti
ua ⁊ vegetatiua: poᵉ orgāice: qꝛ īmediate fundant̄ in or
gano: ſꝫ qꝛ vtunt̄ corpe vt orgāo ⁊ inſtrō in ſuis opōnibꝰ
qđ nō facit poᵃ ītellectiua: vtit̄. n. illa corᵉ nō vt orgāo: ſꝫ
vt medio eo mō q̄ viſus vtit̄ aere. Et ſi Ariſt. dicit tales
potētias eē ī corpe nō ītellexit tāq̄ in ſubto īmediate: ſꝫ
tāq̄ ī loco ⁊ ī magᵉ: qꝛ corpꝰ dr̄ locꝰ aīe ⁊ ſuaꝝ potētiaꝝ.
1ᵃ ꝯ His viſis pono q̄ttuor ꝯnes cū ſuis ꝓbatōibꝰ de ī
T.c.19. tentiōe Ar. pͥ ⁊ 2ᵒ de aīa: q̄rū pͥma ē iſta.
⁊.20. In vegetabilibꝰ ⁊ aīalibꝰ imꝑfectis potētie vl̄es nō di
ſtinguunt̄ loco ⁊ ſubto. pͣ pͣ pꝫ: qꝛ nutritiua gnātiua ⁊

augmētatiua q̄ ſunt poᵉ vl̄es ſūt ſubtiue ⁊ adeq̄te in aīa
plāte ⁊ in plāta tāq̄ in loco: qm̄ ī q̄cūq̄ pūcto repit̄ vna
illaꝝ potētiaꝝ in eodē repit̄ ⁊ q̄lꝫ alia. 2ᵃ ps ꝯſil̄r decla
rat̄: qꝛ poᵃ vegetatiua ⁊ ſenſitiua ſūt adeq̄te in eodē ānu
loſo tā ex pte ſubti q̄ ex pte loci: nō. n. ē aliq̄ ps q̄ non ve
getet̄: nec ē aliq̄ ps q̄ ſi pūgat̄ ꝙ nō ſentiat. ❡ 2ᵃ ꝯ. ītll̄s 2ᵃ ꝯ
agēs ⁊ ītll̄s poſſis a ſupradict̄ potētijs ſubto ſepant̄: h̄ ꝯ T.c.21.
ſic ꝓbat̄. ītellectꝰ agēs ⁊ poſſibilis ſūt poᵉ īcorruptibiles ⁊.15.
⁊ ꝑpetue. 3. de aīa: ſꝫ vegetatiua ſenſitiua ⁊ ſm locū mo t.c.4.⁊
tiua ⁊ appetitiua iſtia corrūdētes gnānt̄ ⁊ corrūpunt̄. g̊ 19.⁊ ꝯ.5.
ſubto ſepant̄. pꝫ ꝯña: qꝛ ad corruptiōez ſubti corrūpunt̄
oīa accn̄tia eiꝰ: ſic g̊ poᵃ vegetaᵃᵉ ⁊ ſenſiᵃᵉ īmediate in aīa
corruptibili fundant̄: ita ītecꝰ agēs ⁊ poſſibilis īmediate
īherēt eēntie aīe ītellectiue. ❡ 3ᵃ ꝯ. nō in q̄cūq̄ eſt vna 3ᵃ ꝯ
poᵃ aīe in eodē ē q̄lꝫ alia. pꝫ ꝯ: qm̄ aliq̄ ſūt viuētia q̄ hn̄t T.c.16.
oēs potētias aīe vt hoīes: ⁊ aliq̄ alia oēs ꝑter ītellectiuā
vt bruta pfecta: alia ſolū potētias ptinētes ad vegetati
uū ⁊ ſenſitiuū vt aīalia īꝑfecta nō gradiētia. Alia v̄o ha
bēt ſolū potētias ad vegetatiuū pertinētes vt plāte. Et
ex h̄ ſeqt̄ dr̄ia aīaliū ⁊ ēt aīatoꝝ. vñ optie ſeqt̄. a. hꝫ vege
tatiuū ſolū ⁊ b. vegetatiuū ⁊ ſenſitiuū. g̊. a. ⁊ b. realiter ⁊
eſſentialr̄ dn̄t. Etiā ſeqt̄. a. hꝫ ſm locū motiuū ſenſiti
uū ⁊ vegetatiuū: ⁊ nō ītellectiuū: ⁊ b. hꝫ vegetatiuū ſen
ſitiuū ⁊ ītellectm̄ ⁊ ſm locū motiuū. g̊. a. ⁊ b. realr̄ ⁊ eēn
tialr̄ dn̄t. ❡ Cōſeq̄nter ē dōm de ſenſibꝰ pticularibꝰ: ꝙ
aliq̄ hn̄t oēs vt aīalia pfecta ⁊ aliq̄ nō oēs: ſꝫ plēs vt aīa
lia qbꝰ deficit viſus vel auditꝰ: aliq̄ hꝫ ſolū vnū. ſ. tactuꝫ
vt aīalia īꝑfecta qbꝰ affixū eſt nutrimentū. ❡ 4ᵃ ꝯ. oēs 4ᵃ ꝯ
ꝑdicte poᵉ rōne ⁊ diffōne diſtinguunt̄. ꝓbat̄. Ille poᵉ ra T.c.22
tiōe ⁊ diffōne diſtiguunt̄ q̄ hn̄t diſtinctas opōnes nūo ⁊
ſpē: ſꝫ ꝑdicte poᵉ ſunt hꝫ. g̊. maior pꝫ: qꝛ poᵉ diſtiguunt̄ ꝑ
actꝰ: ⁊ minor declat̄. nā aliꝰ actꝰ eſt vegetare ⁊ aliꝰ ſenti
re ⁊ aliꝰ moueri ⁊ aliꝰ opinari vt māifeſtū ē. g̊ alia ē potē
tia vegetatiua ⁊ alia ſenſitiua ⁊ alia motiua ⁊ alia opina
tiua. ❡ Ex iſta ꝯne ſeqt̄ ꝙ aīa realr̄ ⁊ eēntialr̄ diſtiguit̄
a ſuis potentijs: qꝛ ſi ydētificat̄ vni: pari rōne ⁊ cuilibet
alteri: ⁊ per ꝯñs oēs potētie anime ydētificarent̄ inuicē:
qđ eſt impoſſibile ⁊ cōtra dicta.

Contra ꝑdicta argr̄. Et pͥ: ꝙ poᵉ aīe nō realr̄ īuicē 1ᵐ
diſtiguant̄: qꝛ nutritiua ⁊ gnātiua ſūt poᵉ
aīe vegetatiue: ⁊ nō realr̄ diſtiguunt̄. g̊. pꝫ ꝯña cū maio
ri: ⁊ minorē declaro: eo ꝙ poᵃ nutritiua ē gnātiua poten
tia. nā poᵃ nutritiua ꝯuertit alimētū in māᵐ aliti qđ nō
pōt fieri ſine corruptōe alimēti ⁊ gnōne noue ſubē nutri
ti. Eodē mō ar̄. ꝙ augmētatiua ē nutritiua ⁊ gnātiua: qꝛ
augmētatiua reſoluit nutrimētū ī maiores ptes q̄ ſit ꝺ
pditū. ❡ 2ᵒ ar̄ idē de potētijs diuerſoꝝ graduū. Nā ap 2ᵐ
ꝑhēſiua ē poᵃ ſenſitiua ⁊ ꝯcupiſcibilis vel iraſcibilis eſt
pō motiua ſm locū. g̊. aīs ꝓbat̄: qꝛ nulla pō orgāica apꝑ
hēdit niſi ſentiat: nec aliq̄ pō facit ꝓſecutiōez vel fugaꝫ
gn̄ illa faciat motū ſm locū. ❡ 3ᵒ argr̄: ꝙ aīa nō diſtin 3ᵐ
guat̄ a ſuis potētijs: qꝛ ſi pō aīe dr̄t ab illa vr̄ ꝙ ſit aliqđ
accn̄s ſupadditū aīe: ⁊ cū aīa ſit in pō ad qđlꝫ accn̄s eiuſ
opōtebit iteꝝ aliā poᵉ potētiā ad pͥmā potētiā: ⁊ ſic erit
ꝓcedere in īfinitū. ❡ 4ᵒ argr̄ ſic: pō vegetatiua eſt illud 4ᵐ
q̄ viuimꝰ: ⁊ pō ſenſitiua eſt illud q̄ ſentimꝰ: ⁊ motiua ē il
lud q̄ mouemur: ⁊ ītellectiua ē illud q̄ ītelligimꝰ. g̊ que
libet iſtarū potētiarū eſt aīa. pꝫ ꝯña ꝑ Ar. 2ᵒ de aīa di t.c.14.⁊
centē: aīa eſt illud quo viuimus ſentimus ītelligimus 16.⁊.24.
ac mouemur: aīs aūt eſt de ſe notum.

Ad primū dr̄: ꝙ in vegetatiuo eſt duplex poten Ad 1ᵐ
tia gnātiua: vna q̄ gnāt̄ ps aliti ꝑp re
ſtauratiōez deꝑditi: ⁊ h̄ eſt realr̄ eadē cū nutritiua. Alia
v̄o q̄ gnāt̄ ſibi ſile: ⁊ h̄ realr̄ diſtiguit̄ a nutritiua: deīde
negat̄ ꝙ augmētatiua eſt nutritiua: ⁊ ꝯſr̄ ꝙ augmēta

tiua hz ɔuertere alimētū in maiores ptes ꝙ̄ sit deꝑditū:
qꝛ hoc est officiū nutritiue. Sz augmētatiua hz extēde-
T.c.27 re ptes corpis aīati. Et si allegaꝰ phs. 2. ð aīa di. ꝙ plātis
solū iest vna pō. Rūdeꝰ ꝙ plātis solū iest vna pō ſm ge-
nus. s. vegetatiua: tñ ſm spēs sūt tres. Itē phs nō est ibi
locutꝰ de aliq̄ pō: sz de gradu viuentiū di. ꝙ plātis soluz
iest vnꝰ gradus viuētiū. s. vegetatiuū cū quo stat ꝙ illis
Ad 2^m ɔueniāt tres poᶜ sub illo gradu repte. ¶ Ad 2^m dr: ꝙ sic
nutritiua ⁊ vegetatiua nō realr distīguunꝰ: sz solū sic ge
nus ⁊ spēs: qꝛ oīs nutritiua ē vegetatiua ⁊ nō eӡ: ita appe
hēsiua mālis ⁊ sensitiua nō distīguunꝰ nisi sic genꝰ ⁊ spēs:
mō nō pono realē distinctiōez nisi in potētijs reptis sub
eodē gradu vel gñe. ¶ Ex qbꝰ seqꝰ: ꝙ ɔcupiscibilis vel
irascibilis ⁊ ſm locū motiuū nō distinguunꝰ realr: qꝛ se
hñt sic genꝰ ⁊ spēs: realr tñ distīguūꝰ irascibilꝭ ⁊ ɔcupisci
bilꝭ ⁊ q̄lz istaꝝ a ꝑgressiua stricte sūpta imediate mouen
te mēbra. vñ q̄lz istaꝝ ē ſz locū motiā: sz alr ⁊ alr: ꝑgres
siua. n. stricte sūpta ē motiā ſm locū: qꝛ imeᵗᵉ mouet mē
bra: ɔcupiscibilis aūt ē motiua ſm locū: qꝛ ꝑcipit vt mo
ueaꝰ ad obm ɔueniēs: irascibilis vō ē ſm locū motiā: qꝛ
Ad 3^m ꝑcipit motū ɔ̄ obm discōueniēs. ¶ Ad 3^m dr: ꝙ aīa ē pō
eēntialis ⁊ fundamētalis: nō aūt nālis de 2ª spē q̄litatis
nᶜ relatiua: ⁊ ad ꝓbatōez dr: ꝙ aīa nō ē in pō ad aliq̄ eiꝰ
potētiā nō obstāte ꝙ q̄lz pō sit accñs: qꝛ nullā talē poᵃᵐ
recipit de nouo: sed illā ɔtinue habuit: qꝛ emanat a ꝑnci
Ad 4^m pijs spēi: sicut ꝓpria passio a suo subtō. ¶ Ad 4^m rñdeꝰ:
ꝙ Aristo. in ista diffinitōe aīe ponit ꝑmū ꝑncipiū. mō
nulla potētia q̄litatiua est illud quo viuimꝰ ⁊ sentimus
⁊ intelligimus ꝑmū: sed solū instrumētaliter: anime aūt
attribuunꝰ talis ꝑmo. q̄re. Capłm. V.

Abita notitia distictiōis potētiarū
seqꝰ aīaꝝ distinctōez ingre-
p^m re. ¶ Notādū p: ꝙ sic itellectiᵐ ſm aliq̄
ptem sui sepaꝰ negatie a ſm locū motiuo
. s. ꝑgressiue: qꝛ nulla rō itellectia sepata
est motiā ſm locū: ita ſm locū motiᵐ ſm
aliq̄ sui ptē sepaꝰ negatiue a sensitio: qꝛ
aīa ſm locū motiua: dato ēt ꝙ eēt sepata a sensu nō ē sen
sitiua: ⁊ pisormiter sensitiᵐ ſm aliq̄ sui ptē sepaꝰ negati
ue a vegetatio: qꝛ aīa sensitiua ꝑfecta nō est vegetatiua.
Frustra. n. eēt vegetaᵃᵐ ex q̄ in carne osse ⁊ neruo est ꝓpa
forma subalis q̄ ē vegetatia: sz aīa v̄mis vel alteriꝰ aīalis
iꝑfecti ⁊ ꝑcipue nō hñtis diuersitatē i ptibꝰ ex pte ossis
⁊ carnis vł ꝓportiōabilis aīa sensitiua ē vegetatia: ⁊ tūc
dr ꝙ in eadē aīa nūero fundanꝰ poᶜ tā vegetatiue ꝙ̄ sen
2^m sitiue: ex q̄ ille due aīe ydētificanꝰ realr. ¶ 2º notādū: ꝙ
sic in formis accñtalibꝰ aliq̄ est tota in toto: ⁊ nō in pte:
sed ps in pte vt caliditas ⁊ friditas ⁊ hō. ¶ Et aliq̄ tota
in toto ⁊ tota in q̄libz pte sui subti vt motꝰ grauis vel le
uis: qꝛ eodē motu nūero moueꝰ totuz ⁊ q̄lz ps eiꝰ. ¶ Et
aliq̄ tota in toto ⁊ tota in pte: lz nō i q̄lz pte vt augm̄taꝰ
vel alteraꝰ. q̄ augeꝰ vel alteraꝰ totū ꝑter q̄ntā vel q̄ntaz
ptē. ¶ Et aliq̄ est q̄ ē tota in toto subto ⁊ nō tota in aliq̄
pte: nec ps in pte vt forma circuli vł corpis artificialis.
Ita in formis subalibꝰ aliq̄ est q̄ est tota in toto subto ⁊
ps in pte: vt q̄lz forma subalis nō viuēs: ⁊ q̄lz viuēs vita
iꝑfecta ꝑ carentiā ꝑfecte fantaᶜ memoraᶜ ⁊ extimatiue.
¶ Et aliq̄ est q̄ est tota in subto suo ⁊ tota in q̄lz pte vt
itelligenꝰ sepata q̄ est in oriēte ⁊ in q̄libz pte eiꝰ si fuerit
aīa ꝑmi mobilis. Si āt alteriꝰ celestis mobilis ē in occi
dēte ⁊ in q̄lz pte eiꝰ. ¶ Et est ēt aliq̄ forma subalis q̄ est
ēt in toto suo subto ⁊ in nulla pte eiꝰ vt aīa itellectiua hu
mana: ipsa. n. nō ē forma alicuꝰ ptis corpis: sz solū totiꝰ:
T.t.c.5 ſm phm ⁊ Cōmēta. 3º de aīa. ¶ Deinde aliq̄ est forma
subalis q̄ ē tota i toto ⁊ tota in aliq̄ pte: sz nō in q̄libz. vt
forma subalis eq̄ vel asini: talis. n. forma est idiuisibilis
extēsiue: qꝛ nullā extēsionē hz ⁊ est diuisibilis subalr in
seipā: qꝛ ifinitas ptes hz sicut spēs visibilis: sz nō hz ptē
extra partē: ⁊ h̄ aīa est tota in toto: ⁊ in qualibet parte
ethereogenea eius. s. in capite in manu ⁊ pede: non aūt in
parte homogenea: qꝛ nō est in osse: nec in carne: aliter os
⁊ caro sentirent: qđ est falsum.

His visis sit h̄ ꝑma ɔ̄. Neēe est in eodē viuēte esse p^a ɔ̄
płes aīas ptiales eēntialr distinctas. ꝓ-
baꝰ. nā caro ⁊ os in eodē specifice eēntialr distinguunꝰ.
ḡ hñt formas subales specifice distinctas q̄ nō pñt eē nī
si aīe illoꝝ. ps ɔñā: ⁊ añs ꝓbaꝰ: qꝛ si os ⁊ caro sunt eiusdē
spēi eēntialis. ḡ sunt eiusdē denoiatiōis: ⁊ ꝑ ɔñs caro est
os ⁊ os est caro. Itē tenentes vnicā formā subalē in ho
mine hñt ɔcedere ꝙ aliq̄ sunt duo corpora eiusdez spēi
spālissime humane: quoꝝ vnuz est risibile ⁊ aliud nō. ps
de sorte ⁊ de eiꝰ pede: sed indubie hoc est inconueniens.
Ista ɔclō est de intētiōe Cōmētato. 6. phyco. di. ꝙ mem Com. 59
bra orgāica differūt spē vt cor ⁊ caput: dicit eniz ꝙ in ge
neratione simpliᵐ ⁊ mixtoꝝ homogeneoꝝ vt aque ⁊ la-
pidis ꝑmū genitū est eiusdē spēi cū posteriori genito: sz
in generatiōe animaliū ꝑus generatū differt spē a gene-
rato posteriori: vt cor ⁊ caput. ¶ Secūda ɔclō. Impossi 2^a ɔ̄
bile est in aliquo viuēte esse multitudinē formarū sub-
stantialiū iuxta pluralitatē ꝑdicamētoꝝ essentialiū. ꝓ-
batur. si nō: sequiꝰ ꝙ in eodē indiuiduo sunt due forme
sensitiue totales: ɔsequēs est incōueniens: qꝛ vna super-
fluit. ⁊ ꝓbaꝰ cōsequētia. naz equus est animal. ḡ per for-
mā sensitiuā ⁊ est equus. ḡ per formā aliam nobiliorez.
ꝑma cōsequētia ps: quia spēs est nobilior genere: ⁊ ꝑ ɔse
quens in a. sunt due forme totales sensitiue. Cōsimiliter
arguiꝰ: ꝙ pirus b. hz duplicē animā vegetatiuā. vnā ex
parte spēi: ⁊ aliā ex parte generis. Est eniz pirus per for-
mā spēi ⁊ planta per formā generis. ¶ Tertia cōclusio. 3^a ɔ̄
Necesse est in homie esse plures animas totales. ꝓbaꝰ. T.c.26.
nam sol ⁊ homo generāt hominē. 2º phycoꝝ. ḡ homo ge
neraꝰ: sed terminꝰ generatiōis est forma accipiēs nouū
esse. vt colligiꝰ ex sentētia phi. 5º phyco. ḡ aliqua forma T.c.7.
hominis generaꝰ: sed nō intellectiua. 3º de aīa. ergo sen T.t.c.5.
sitiua generaꝰ. ¶ Itē phus ꝑmo celi. omne geniᵐ aliq̄ñ T.c.102
corrumpeꝰ. ḡ homo aliquādo corrumpeꝰ. ḡ aīa eiꝰ ali- T.c.19.
quādo corrumpeꝰ: sed nō intellectiua. 3º de aīa. ḡ sensi- 20.t.4.
tiua. Et ita necesse est ponere in homie duas aīas. vnā
intellectiuā ⁊ ingenerabilē ⁊ incorruptibilē ſm phum. Com. 5.
Et aliā sensitiuā generabilē ⁊ corruptibilē: quā Cōmen-
tator vocat 3º de aīa cognitiuaz. ¶ Quarta cunclusio. 4^a ɔ̄
Impossibile est in aliquo viuēte nō intellectiuo eē plu-
res aīas totales. ps: quoniā si in plātis vł in brutis pone
rentur plures aīe totales. vna necessario supflueret: qꝛ
illa que ē maioris ꝑfectiōis totū actuaret: sicut illa que
est minoris perfectiōis ⁊ oēm operationē eiꝰ exerceret:
ex quo in ea fundanꝰ oēs potētie inferioris aīe. dicatur
ergo ꝙ in plātis est solū vna aīa totalis que est tota in
toto: ⁊ pars in parte: ⁊ h̄ est vegetatiua: in aīalibus autez
imperfectis est solū vna aīa totalis: ⁊ illa est sensitiua
supplēs vicē vegetatiue: que etiā extēdiꝰ ad extēsionez
subiecti. Et in aīalibꝰ perfectis sunt plures vegetatiue
⁊ vna sensitiua totalis multiplicata ad oēm partē ethe-
rogeneā. Sed in hominibꝰ ꝑter formas partiales vege-
tatiuas sunt due totales. s. sensitiua multiplicata ad par
tes ethereogeneas ⁊ intellectiua nō multiplicata ad ali-
quā partē illiꝰ indiuidui: sed bene ad omnia indiuidua
speciei humane: eo ꝙ intellectus est vnus in omnibꝰ ho
minibꝰ: iuxta intētionē Aristo. ⁊ determinationē Com- T.t.c.5
mentatoris. 3º de anima.

p^m Contra pdicta argr. ⁊ pmo: q in nullo viuente sunt plures aie pticulares: auctē Cōmen. in lib.
cap. p. de suba orbis. di. q vnū subz hr̄e diuersas formas suba
t. c. 49 les ē impole. ⁊ 7. meta. Ar. dicit: q ex plurib⁹ existib⁹ in
actu nō fit vnū p se: sz ita ē q aia q̄lbz dat eē in actu: qz
ipsa est act⁹. g̊ si aliqd viuēs hr̄et plures aias diuersaruz
2^m rōnū. illd nō eēt p se vnū: qd est falsuz. ¶ 2°. argr. q i eo
dez nō pñt eē plures aie totales: qz si sic. g̊ vita illaꝝ alte
rā psupponeret. ⁊ p ɔñs fōma subalis aduenit enti i actu:
Cō. 4. qd est ɔ Cōmen. 2°. de aia. di. q forma subalis aduenit en
ti in potētia: ⁊ fōa accñtalis aduēit enti in actu. Et cōfir
a. t. c. 71. mat p phz p phy. ⁊ p de gnōne. rephēdentē antiq̄s ponē
A. t. c. p. tes subm trāsmutatiōis eē ens in actu. mō ponēdo mul
titudinē formaꝝ subaliū totaliuz nō poterit euadere gn
subm gnōnis sit ens in actu. s. ɔpositū ex mā ⁊ forma sub
3^m stātiali pcedēte. ¶ 3°. argr. alia ē opatio hois inq̄ntū ani
mal: ⁊ alia corporis viuētis vt sic. ⁊ alia corpis vt corp⁹:
sz ab eodē egrediē opa⁹ hois vt hō: ⁊ aialis vt aial. ⁊ sic de
alys. g̊ in eodē distīcte sūt forme hois aialis viuētl: ⁊ cor
poris. pz ɔñā: qz diuersitas opationū arguit diuersitatez
T. c. 22. potētiaꝝ. 2°. de aia. ⁊ p phyc. trāsmuta⁹ facit scire mām: ⁊
t. t. c. 60. opatio formā. añs āt est manifestuz: eo q risus pcedit a
62. t. 63. forte in eo q hō: ⁊ sensatio in eo q aial: ⁊ vegeta⁹ in eo q
4^m corp⁹ aiatū: ⁊ mot⁹ localis i eo q corp⁹. ¶ 4°. argr. q nul
la forma totalis pōt eē in aliq̄ pte corporis aiati: qz tunc
denoiaret illā ptē eē aial: sic denoiat totū: ⁊ in q̄lbz aiali
eēnt plura aialia: qd est dissonū. vñ pōt sic argui. talis ps
est substātia aiata sensitiua. ergo est aial. pz ɔñā a diffini
tione ad diffit^m. ¶ Itē seqtur q idē mouetur ⁊ q̄escit: da
to q moueatur manus: ⁊ q̄escat pes: ⁊ q idē mouet mo
tibus ɔ̄rys: supposito q man⁹ dextra moueat sursuz: ⁊ si
nistra deorsū. imo q aliqd distat a seipo: qz vnū brachiū
distat ab alio: ⁊ eadē aia nūero ē in q̄lbz illoꝝ. g̊ ⁊c̄.

Ad p^m **Ad primū** dr̄ q Cōmen. nūq̄ negauit pluralita tem formaruz subaliū in eodē: cū ipse
posuerit in mixto formas eltoꝝ pter formaz mixti: sz vo
luit q nō possunt esse plures totales iherentes ⁊ iformā
tes: sed q plures essent totales: quaꝝ vna ihereret: ⁊ non
Cō. 5. altera: vt ipse asserit 3° de anima. de cogitatiua ⁊ itellecti
Ad 2^m ua non habuit pro iconuenieti. ¶ Ad scdm dr̄. q aia itel
lectiua nō aduenit enti in actu subali: qz eque pmo adue
niunt corpori sensitiua ⁊ itellectiua: lz ordine nāe pus sit
sensitiua q̄z itellectiua. Itē dato q sensitiua pcederet tē
pore itellectiuā. adhuc aduenit enti in potētia: qz forma
sensitiua hominis dicit potētialis ad vlteriorē actū. nō
autē anima itellectiua. hec ergo est differētia iter formā
substantialē ⁊ accidētalē: qz forma accidentalis aduenit
enti in actu vltimato. forma autē substantialis aduenit
enti in potentia: lz non in pura potētia. Et per istā causaz
reprehēdit phs antiquos: qz voluerunt gnātiōis eē sub
Ad 3^m iectū in actu: ⁊ nō in potētia: qd est falsum. ¶ Ad tertiuz
dr̄ q diuersitas opationū non arguit vniuersalr diuersi
tatē formarū substantialiū. quoniā ab vna ⁊ eadē forma
substātiali: imo etiā accidētali possunt puenire diuerse
operationes. ¶ Ad phm respōdet: q nō itendit arguere
distinctionē formaꝝ substantialiū: ⁊ animaruz ex distin
ctione operationū: sed solū distinctionē potentiaꝝ: vt pa
Ad 4^m tebit. ¶ Ad quartū dico: q lz eadē aia numero sit in to
to ⁊ in parte: nō tamē denominat partē aial: sicut totū: qz
opz q illud sit p se existēs qd debz denoiari aial. ¶ Et ad
diffinitionē aialis dico q est diminute assignata: sed de
bet eē illa. aial est per se suba aiata sensitiua. sic q ly p se.
dicat per se existiā. nec ex hoc seqtur q illa diffinitio sit
accidētalis: qz ly per se. sic sumptū dicit modū pdicamē
ti substātie. Itē ɔcedit q idē mouetur ⁊ q̄escit: ac moue
tur motibus ɔ̄rys p accñs. per se aūt eēt ipossibile. Intel
ligendo semp de aia sensitiua pfecta. non tamen cōcedit
q illa distet a se: eo q lz aliq̄ ptes etherogenee distent
a se: nō tamen itermedie alie distāt a se: mediātibus q̄b⁹
anima actuat partes distātes. due enī medietates aialis
sunt partes etherogenee: que nō ab iuicē distant: ⁊ ita nō
dabitur aliqua pars etherogenea: que non sit imediata
alicui parti etherogenee. ⁊ ideo aia illa perfecta nūq̄ a
se distat. quare ⁊c̄. Capłm. VI.

CIrca materiā tactā in 3° argu mēto pōit Ar.
2° de aia. q po^c cognoscunt p act⁹: ⁊ actus T. c. 33
p obta. ¶ Ad q̄ꝝ declarationē est p notā p^m
dū fm phz 5° meta. q cū aliq̄ sunt iuicez T. c. 2.
cāe: vt potio respcū sanitatis. ⁊ eɔ̄. non est
icōueniēs q̄lbz illoꝝ altero eē pus. ⁊ h
mō se hñt act⁹ ⁊ po^c: nā potētie sunt cāe actuū in gñe cāe
efficiētis ⁊ mālis. act⁹ aūt sunt cause potētiaꝝ in gñe cāe
finalis: qm po^c ordinant ad act⁹ tāq̄ ad finez. sunt g̊ act⁹
priores potētys fm nām: ⁊ nō fm eē. Et si ex h ɔcludit q
idē sit noti⁹ ⁊ ignoti⁹ fm nām: qz cā est notior cāto: ⁊ cau
satū ignoti⁹ cā fm nām: sz idē est cā ⁊ causatū. g̊ idē est no
tius ⁊ ignoti⁹ fm nām: ⁊ h est ɔcedēdū in diuersis gene
rib⁹ cāꝝ: nā pō vt est cā efficiēs actuū ē notior illis fz na
turā. vt aūt act⁹ sunt cāe finales po^c sunt illis notiores ēt 2^m
fm nām. ¶ 2° notādū iuxta itentionez Ar. 2° de aia. q T. c. 33
aia p cogscit obta: ⁊ p obta act⁹. ⁊ per act⁹ potētias: ⁊ p po
tētias seipsaz. ex quo seqt q q̄ ad nos obta sunt priora acti
bus ⁊ potētys: ⁊ nō solū q̄ ad nos: sz ēt q̄ ad nām in poten
tys passiuis: q̄ sunt potētie cognitiue: q̄rū obta ɔcurrunt
actiue ad pductionē suoꝝ actuū: ⁊ ita obta sūt priora suis
actib⁹ in gñe cāe efficiētis: imo ēt in gñe cāe finalis: qz si
cut po^c ordinant ad act⁹: ita act⁹ ad obta tāq̄ ad finem.
Itē obta potētiaꝝ actiuaꝝ. s. vegetatiuaꝝ sunt priora suis
actib⁹: nō solū q̄ ad nos: sz aliq̄ mō quo ad nām: naz lz hꝫ
obta nō hēant rōnē in gñe cāe efficiētis: tñ hñt rōnē i ge
nere cāe finalis. vñ dr̄ p ethicoꝝ. q q̄b⁹ pter opationem
sūt aliq̄ opata ipsa opata sūt fines illaꝝ opationuz. ois g̊
opatio trāsiēs in exteriorē māz: qz ex tali opatōe ɔstituu
tur aliqd opatū in re ex: oz opa^m ipm esse finē opis: vt do
mus est finis edificatiōis. Cū g̊ potētia nutritiua ⁊ aug
mētatiua sint potētie actiue: ⁊ aliqd efficiūt in ipm obz:
tunc ipm alimentū trāsmutatū ⁊ ɔuersum erit finis ope
rationum dictaꝝ potentiarum.

His pmissis sit h pma ɔ̄. Cognitio potētiaꝝ de pēdet ex cognitōe actuū: ⁊ cognitio p^a ɔ̄ T. c. 33
actuū ex cognitiōe obiectoꝝ. p^a ps pbat. nā nullus pci
pit in plāta eē potentiā vegetatiuā: nisi qz pcipit illaz nu
triri: crescere: ⁊ sibi sile gnāre. mō nutritio: augmēta⁹: ⁊ ge
neratio dicunt eē act⁹ po^c vegetatiue. nemo ēt cogscit po
tentiā sensitiuā in aiali: nisi qz appz aiam dolere: audire:
videre. ⁊ hꝫ: dolor: visio: auditio dicunt eē act⁹ ⁊ opatio
nes po^c sensitiue. Itē in hoie nō apphēdim⁹ potētiā itel
lectiuā nisi p rōnē: discursuz: pceptū ⁊ iudiciū: q̄ dicūtur
eē act⁹ po^c itellectiue. 2^a ps silr declarat: qm alimētū est
nobis noti⁹ q̄z nutritio vł augmēta⁹. nō. n. scim⁹ nos nutri
ri ⁊ augeri: nisi qz nos pcipim⁹ sumere cibū. Etiā pus co
gnoscim⁹ sensibile q̄z sensationē: qz nō cognoscim⁹ sensa
tionē: nisi qz cognoscim⁹ colorē. ¶ Ex q̄b⁹ seqt q ēt non
pcipitur itellectio: aut volitio: nisi pus itelligat intelligi
bile: ⁊ appetat volibile. ¶ Secunda cōclusio. distinctio 2^a ɔ̄
actuū arguit distinctionē potentiarum nō affirmatiue: T. c. 22.
sed negatiue. Prima pars patz: quia in eodē itellectu nu
mero sunt species itelligibiles diuersoꝝ generuz ⁊ predi
camentoꝝ. Itē visiua potentia hominis: ⁊ visiua eq̄ sunt

diuersarum specierū:sicut anime a quibus fluūt:ꝛ visio-
nes tamen ꝯuenientes ab eadez albedine sunt eiusdē spe
ciei:eo ꝙ distinctio specifica actuū est ex distinctione spe-
cifica obiectoꝝ. Scḋa ps ꝯnis ꝓbat.nā optie seqꝛ.ab a.
potētia egrediꝛ aliqs act⁹.ꝛ a b.pō non egrediꝛ ille act⁹:
nec sibi ꝯsilis.ḡ a.ꝛ b.specifice dn̄t. Itē seqꝛ.a.opatio ē
vitalis.ꝛ b.opatio nō est vitalis.ḡ si aliq̄ po recipiūt a.ꝛ
b.i sunt diuersaꝝ spēꝝ.Et isto mō ꝯcludiꝛ potētiaz visi
uā ꝛ auditiuā specifice distigui.ꝛ ꝯīter alias potētias tā
actiuas q̄ȝ passiuas. Istū modū arguēdi itēdebat phs z°.
T.c.zz. de aia.cū ꝓbauit sensitiuū ꝛ opiatiuū distigui:qꝛ opinari
ꝛ sentire distiguunꝛ sic arguēdo.opinari est act⁹ itellecti
uus.ꝛ nullū sentire ē act⁹ itellectiu⁹.ḡ sensitiuū ꝛ opinati
3° ꝯ uum specifice distiguunꝛ. ¶ 3° ꝯ. Potentie tā seipsis q̄ȝ
suis actib⁹ distiguunꝛ. Pzia ps pȝ.qbuscūqȝ duab⁹ poten
tys datis ille distiguunꝛ:remotis oib⁹ alys. Scḋa vō ps
est nota:qm̄ ex distinctiōe actuū arguim⁹ distictionē po-
tentiaꝝ.dicaꝛ ḡ ꝙ po seipsis itrinsece distiguunꝛ: ꝛ acti
4° ꝯ bus solū extrisece dn̄t. ¶ 4° ꝯ. Act⁹ seipsis itrisece dn̄t
ꝛ suis obiectꝭ extrisece dn̄t. p̊ ps pȝ:qꝛ si eēt posse mane
re act⁹ sine potētys ꝛ obiectꝭ illi distinguerenꝛ. Scḋa ps
est nota:qꝛ si obta specifice distiguunꝛ necīo act⁹ causalr
distiguunꝛ.vn̄ qcqd cālr ꝯcurrit ad idētitatez alicui⁹ ꝯcō
currit ēt ad distictionē eiusdē:qꝛ cā q̄ȝtū dat de idētitate
tātū attribuit de distictiōe.act⁹ ḡ obiectoꝝ actiuoꝝ disti
guunꝛ obiectis finalr ꝛ effectiue:sȝ act⁹ obiectoꝝ passiuo
ruȝ distiguūꝛ obiectis tāq̄ȝ ꝑ cāȝ finalē ꝛ nō effectiuā.

p̊ᵐ **Contra** ꝑdcā argꝛ.ꝛ p̊:ꝙ po nō cognoscunꝛ ꝑ act⁹:
qꝛ po sūt p̊ores actib⁹.ḡ non cogscunꝛ ꝑ il
T.c.4 los.pȝ ꝯn̄a ꝑ phȝ.z.meta.di.ꝙ sicut res se hȝ ad eē:ita se
hȝ ad cognosci.an̄s aūt pȝ:qꝛ gnālr cā est p̊or suo cāto. ḡ.
zᵐ ¶ z° argꝛ.ꝙ act⁹ nō cognoscunꝛ ꝑ obta: qꝛ nullū sensibi-
le vel itelligibile ꝑcipiꝛ a pō cognitiua: nisi aliqs act⁹ il-
lius obti ꝛ illi⁹ po duxerit potētiā in cognitionē sensibi-
lis vl itelligibilis.ḡ obta cognoscunꝛ ꝑ act⁹:ꝛ nō eȝ. act⁹
eni pōt esse mediū vniēdi potētiā cuȝ obo: ꝛ obm nō pōt
3ᵐ esse mediū vniēdi actū cū potētia. ¶ 3° argꝛ.ꝙ potentie
aie nō seipsis distiguunꝛ.qꝛ sumo a.ꝛ b.potētias aliq̄ mō
ꝯuenientes.Et argꝛ sic.a.ꝛ b.ꝯueniūt.ḡ seipsis: vl ꝑ aliqd
aliud.Si ꝑ aliqd aliō.ḡ eadez rōne ꝑ aliqd aliud dn̄t. ꝛ
ꝑ ꝯn̄s nō seipsis dn̄t.si seipsis ꝯueniūt.ḡ seipsis nō dn̄t:
qꝛ tūc ꝑ idē aliq̄ ꝯuenirent ꝛ eēnt diuersa:qḋ est ipossibi
4ᵐ le. ¶ 4° argꝛ.ꝙ act⁹ nō recipiūt distictionē ab obiectis:
qꝛ duob⁹ obiectꝭ specifice distictis corrn̄det idē act⁹ nu-
mero.ḡ.an̄s pȝ:qꝛ color ꝛ magnitudo sunt obiecta spē di-
stincta.imo ēt genere:qꝛ magnitudo ē sensibile cōe: ꝛ co-
T.c.i33. lor sensibile ꝓpriū.z°.de aia.ꝛ istis ambob⁹ vn⁹ actus cor-
respondet:qꝛ potentia visiua vna ꝛ eadem visione videt
colorem ꝛ magnitudinem.

Ad p̊ᵐ **Ad primum** rn̄deꝛ ꝯcedēdo potentias eē notio
res q̄ ad nām: sȝ act⁹ sunt notiores
potētys q̄ ad nos:in eo ꝙ sunt effect⁹:seu forme illaꝝ. In
eo aūt ꝙ sunt cāe finales illaꝝ:tā q̄ ad nos:q̄ȝ quo ad na-
turā act⁹ sunt p̊ores illis:nō q̄ ad eē:sȝ quo ad itentionez.
Ad zᵐ ¶ Ad scḋz dꝛ.ꝙ obta cognoscunꝛ ꝑ act⁹ tāq̄ȝ ꝑ medium
formale ꝛ repsentatiuū.nō aūt cognitiuū.act⁹ aūt cogno-
scunꝛ ꝑ obta tāq̄ȝ ꝑ mediū cognitiuū.nō aūt formale ꝛ re
ꝑsentatiuū:cū non sit forma in pō vitali. ex q̄ seqꝛ ꝙ p̊us
Ad 3ᵐ cognosciꝛ obȝ q̄ȝ act⁹. ¶ Ad tertiū dꝛ.ꝙ nō est icōueniēs
eadē sibiipsis ꝯuenire ꝛ seipsis differre.ꝛ dato ꝙ ꝑ idem
ꝯuenirēt ꝛ differrēt:necē est ꝙ ꝑ idē differāt alr ꝛ alr su-
ptū.sorꝫ.n.eadē albedie differt a platone nigro: ꝛ cōuenit
cū Cesare albo. Itē due albedies seipsis dn̄t. ꝓ q̄ȝto sūt
due entitates:ꝛ duo iduidua: ꝛ seipsis ꝯueniūt ꝓut sunt
Ad 4ᵐ eiusdē spēi:vel in q̄ȝtitate eiusdē spēi. ¶ Ad q̄rtuȝ dꝛ.ꝙ

idē est dicere de obiectis respcū actuū:sicꝫ est de actibus
respectu potentiaꝝ:quo ad illatiōez distictiōis:duplr.n.
ex distictiōe actuū ꝯcludiꝛ distictio potētiaruȝ. p̊mo ab
effectu ꝛ a posteriori sic.a.ꝛ b.act⁹ distiguūꝛ spē.ꝛ a.egre-
ditur a c.nō potens egredi a d.nec sibi ꝯsilis.ꝛ b.egrediꝛ
a d.non potēs egredi a c.nec aliqs act⁹ sibi cōsilis.ḡ c.d.
po distinguunꝛ spē. z°. ex distictione actuū ꝯcludiꝛ di-
stictio potentiaꝝ a cā finali.ꝛ a p̊ori sic.a.potētia ordina-
tur finalr in aliquē actū.ꝛ b.potentia nō ordinaꝛ in illū:
nec in aliquē actū sue spēi.ḡ a.ꝛ b.po distiguunꝛ specifi-
ce. Cōsequēter dicā de obiectis: ꝙ distictio illoꝝ arguit
distictionē actuū duplr.p̊ a cā effectiua.isto° a.ꝛ b. actus
sunt ꝓducibiles a c.d.obtis differentib⁹ spē.ꝛ a.est ꝓduci
bilis a c.ꝛ non a d.nec aliqs sibi ꝯsilis.ꝛ b.est ꝓducibilis
a d.ꝛ nō a c.nec aliqs sibi ꝯsilis.ḡ a.ꝛ b.spē distiguunꝛ:si-
cut obiecta. ¶ z° argꝛ.eadē distictio actuū a cā finali:vt
a.ordinaꝛ in aliqḋ obiectū finalr. ꝛ b.nō ordinaꝛ in illḋ:
nec aliqs act⁹ sibi ꝯsilis:sȝ ordinaꝛ in aliḋ obiectuȝ. ḡ a.ꝛ
b.distiguunꝛ spē. ¶ Dicatur ḡ ad argumētū: ꝙ distictio
obiectoꝝ nō arguit affirmatiue distictionē actuū: sȝ ne-
gatiue.pōt tn̄ dici ꝙ distictio obiectoꝝ imediatoꝝ: ꝛ nō
subordinatoꝝ arguit distictionē actuū:vt color:sapor: so
nus:odor ꝛ hm̄.mō color ꝛ magnitudo se hn̄t imediate ad
visionē:sȝ color vt obȝ ꝓpriū ꝛ ꝓpiquū.magnitudo āt vt
remotū:ꝛ cōe:vt isra videbiꝛ.q̄re ꝛc. Caplm. VII.

E Xquo potētia vegetatiua est
ceteris cōior:ꝛ
potētie cognoscunꝛ ꝑ act⁹. iō in h cap.est
de actib⁹ dōm po vegetatiue. ¶ Notan- p̊ᵐ
dū p̊ fm determinationē Arꝫ.z.de aia. ꝙ T.c.36.
aia est cā ꝛ p̊ncipiū corporis aiati in tri- ꝛ.37.
plici genere cāe.s.formalis:efficiētis ꝛ fi-
nalis. Primū patuit supra:eo ꝙ ꝑ aiam corp⁹ aiatū hȝ eē
simplr:cū sit act⁹ p̊mus corporis physici organici. Scḋm
vō ꝓbaꝛ:qꝛ aia est p̊ncipiuȝ corporis viuentis q̄ ad suas
opatiōes in genere cāe efficientis. cū ois forma nālis sit
p̊ncipiū effectiuū ꝓpry mot⁹ eius. vn̄ pōt sic argui. aia
est cā effectiua oiuȝ opationū:q̄ nō repiunꝛ nisi in corpo
rib⁹ aiatis:sȝ moueri motu ꝓgressiuo:alterari:ꝛ fm sursū
augeri:ꝛ minui ꝑ itus sūptionē:vl resolutionē:ꝛ cetera ta
lia nō repiunꝛ nisi in corporib⁹ aiatis.ḡ oiuȝ hoꝝ aia est
cā effectiua. Tertiuȝ vō declaraꝛ sic.nā illḋ est finis grā
cui⁹ oia corpora nālia sūt:sȝ grā aie oia corpora nālia sūt.
ḡ aia est finis nō solū corporis viuētis:sȝ ēt oiuȝ corporū
physicoꝝ.maior pȝ ꝑ diffōnē finis.ꝛ minor ostēdiꝛ:nam
aq̄:terra:ꝛ alia ianimata dicunꝛ alimētū aie vegetatiue:
ꝛ ordināꝛ ad plātas.plante vō ꝛ alia vegetatiua sunt ci
bus aialiū:ꝛ ordinanꝛ ad illa.oia aūt h ordināꝛ ad ho-
minē:ꝛ hō est quodā mō finis oīnm. ¶ z° notāduȝ iuxta zᵐ
itentionē Arꝫ.z°.de aia.ꝙ sicut alteratio est duplex.s.ꝑfe T.c.57.
ctiua que fit sine obiectione ꝯry:ꝛ sine dispōne ad corru
ptionē:vt medy illumiatio:ꝛ altera corruptiua q̄ abycit
ꝯriū:vel disponit ad corruptionem:vt calefactio: frigefa
ctio iter ignē ꝛ aquā.ꝛ hec dꝛ ꝓprie alteratio.ita augmē-
tatio duplr sumiꝛ.s.cōiter ꝛ ꝓpe. Augmenta° cōiter dcā
est ꝑexīti q̄ȝtitati additio:vel additamētū:fm quez mo
dū augmētanꝛ iaiata ꝛ artificiata:nā ex additione lapi-
dis ad parietē dicim⁹ parietē augeri. Sȝ augmētatio ꝓpe
dicta est maioratio ꝑ itus sūptionē alimenti. Et sic nihil
augeꝛ nisi aiatū.vn̄ dicit phs ibidez ꝙ nihil augmentaꝛ T.c.37.
physice.s.ꝓpe vel nālr:nisi qḋ alitur.

His p̄missis pono q̄tuor ꝯnes cū suis ꝓbatiōi-
bus Arꝫ.z°.de aia.q̄ꝝ p̊ma est ista. p̊ ꝯ
Augmēta° ꝓpe dcā:vel nutritio nō est ex necessitate ma T.c.39.
terie:sed ex necessitate for. pȝ. ex quo forma est p̊ncipiū

effectiuū nutritionis ⁊ augmētatiōis. Unde arguit pħs
sic: aut elementa in aucto detinenť qn̄ nutrimentū ꝯuer
titur in nām aliti: ⁊ in maiores partes ꝙ̄ sit deꝑditū: aut
nō detinenť. si detinēť: ⁊ nō nisi ab aīa. ḡ aīa est cā nutri
tiōis ⁊ augmētatiōis. si nō detinenť. ḡ elta subito dissol
uunť: ⁊ ad loca ꝯ̄ria mouenť. ⁊ si sic ipossibilis est augmē
Cō. 39. tatio vel nutritio. Cōmen. aūt ꝓbat istos mot⁹ eē ab aīa:
eo ꝙ alimētū moueť ad oēm dr̄iaȝ pōnis: qđ a nullo pos
2ᵒ ꝯ̄ set fieri eltoꝝ. ℭ 2ᵒ ꝯ̄. Aīa est cā pncipal augm̄tationis ⁊
T. c. 41. nutritōis: ⁊ ignis solū ē cā istrālis. ꝓbať. actio ē magl at
tribuēda for' ꝙ̄ māē: q2 forma ē magl nā: ⁊ ēt suba ꝙ̄ mā:
T. c. 12. vt pȝ 2ᵒ phyc. sȝ anīa ꝯparať ad ignē: ⁊ ad alia elta v̄tualr
exn̄tia in mixto sic forma ad māȝ: qm̄ elta ordinanť ad
aīaȝ. ⁊ nō eꝯ̄. ḡ actio nutritiōis vl' augm̄tatiōis corporis
aīati magl est attribuēda anīe ꝙ̄ igni: vel alteri eltoꝝ: ꝙ
aūt ignis formalr vl' v̄tualr ꝯcurrat: vt cā nutritiōis vel
augmētatiōis declarať: qm̄ necē est oē alimētū decoq: sȝ
decoctio nō fit nisi ꝑ ignē formalr vl' v̄tualr. cū ḡ nō pos
sit fieri nutritio vel augm̄tatio: nisi alimētū decoquať.
3ᵒ ꝯ̄ oȝ ignē saltē v̄tualr ꝯcurrere. ℭ 3ᵒ ꝯ̄. Gnāre sibi sile ē in
viuētib⁹ opatio nālior ꝙ̄ sentire. s̄m locū moueri: vl' itel
T. c. 34 ligere. ꝓbať. nā sic pō vegetatiua dr̄ nālior alys: q2 cōior:
ita gnātio est alys nālior: q2 cōior. ꝯpetit. n. oīb⁹ plātis ⁊
oīb⁹ aīalib⁹ ꝑfectl nō orbatis: nec genitis ꝑ putrefactōes:
sentire vl' itelligere: ⁊ s̄z locū moueri nullis plantis ꝯue
nit: nec oīb⁹ aīalib⁹. pōt ḡ qlibȝ plāta ⁊ qōlibȝ aīal gnāre
sibi sile: dūmō hēat tres ꝯditiōes. p̊ ꝙ sit ꝑfectū ꝙ̄tuȝ
ad tps. iō pueri nō gnānt. 2ᵒ oȝ eē nō orbatuȝ. i. nō dimi
nutū aliq̊ mēbro occasiōali ad gnōnē. 3ᵒ nō oȝ eē genitū
4ᵒ ꝯ̄ ꝑ putrefactionē: q2 aīalia sic genita nō gnānt. ℭ 4ᵒ ꝯ̄. Cā
T. c. 34 finalis gnōnis ē ꝑticipatio imortalitatl ⁊ diuini eē. ꝓba
tur. Illō est finis gnōnis qđ oīa appetūt. ⁊ ex cui⁹ gr̄a oīa
nālia agūt: sȝ oīa imortalitatē appetūt. ⁊ vt hēant diuinū
eē oīa nālia agūt. ḡ. pȝ ꝯ̄ña cū maiori ex diffōne finis. Et
mior declarať. nā oīa nālia appetūt bonū eis pole: ⁊ ꝙ̄to
est magl bonū. illō magl appetūt. ⁊ gr̄a illi⁹ agūt: sȝ imor
talitas: ⁊ eē diuinū est pole oīa nālia ꝑticipare. ⁊ si nō idi
T. c. 37. uidualr: tn̄ s̄m spēȝ: qm̄ appetit⁹ nālis nō ē frustra. p̊ celi.
2. d. a. ꝯ. ḡ. vn̄ Cōmen. ibidē. Uirt⁹ gnātiua existit i viuo: vt gnā
34. bile ⁊ corruptibile cōicet cū sempiterno s̄z suū posse. sol
licitatio. n. diuia cū nō potuit facere ꝑmanere ipȝ s̄z idi
uiduū: miserta ē ei dādo virtutē q̄ possȝ ꝑmanere in spē.
ℭ Ex dictis ifert pħs ꝙ gnātio simplr dcā a nutritiōe ⁊
augmētatiōe realr est distīcta. pȝ: q2 oē qđ nutriť vel au
geť est cā effectiua sue nutritiōis ⁊ augm̄tatiōis: sȝ nihil
qđ nutriť vel augeť est cā effectiua sue gnōnis. ḡ. maior ē
nota. mior ꝓbať duplr. p̊: q2 oē qđ augeť vl' nutriť est: vel
fuit suba. ⁊ illō quod gnāť non ē: vl nō fuit suba. 2ᵒ q2 ni
hil gnāt seipȝ: sȝ hn̄ nutrit ⁊ augmētat seipȝ: eo ꝙ iter ge
nerās ⁊ genitū necīo est distictio realis.

p̊ᵐ **Contra** p̊dcā ar. ⁊ p̊: ꝙ necītas nutritiōis: vl' augmē
tatiōis fit ex pte māē: q2 nutritio ē restau
ratio deꝑditi: ⁊ augm̄tatio est maioratio in maiores par
tes itegrales ⁊ ꝙ̄titatiuas: sȝ ꝺꝑditū dic̄ māȝ. ⁊ silr ps ꝙ̄
titatiua vl' itegralis: q2 ex his fit totū. ḡ nutritio ⁊ augmē
2ᵐ tatio sūt pncipalr ꝑꝑ māȝ. ℭ 2ᵒ ar. ꝙ non oē ꝓp̄e augmē
tabile vel nutribile est aīatū: q2 embrio ꝓp̄e augeť. ⁊ nō
est aīatū. ḡ. mior ꝓbať. nā si embrio viuit: ⁊ nō nisi aīa ve
getatiua. ḡ embrio est plāta. ꝯ̄ñs ē falsuȝ: cū non hēat ra
Cō. 39. mos: nec radices. Itē ponit Cōmen. 2ᵒ de aīa. illō ꝓp̄ie
augeri qđ moueť ad oēȝ dr̄iaȝ pōnis. mō elta qn̄ rarefiūt
mouenť ad oēȝ dr̄iaȝ pōnis. ḡ ꝓp̄e augenť. ⁊ tn̄ non sunt
3ᵐ aīata. ℭ 3ᵒ argr̄. ꝙ aliqđ eltoꝝ ē cā pncipalis nutritiōis
⁊ augm̄tatiōis: ⁊ non aīa: q2 alr seq̄reť: ꝙ nutri⁹ ⁊ augmē
T. c. 34 tatio sūt mutatiōes violētē: qđ est ꝯ̄ phȝ p̊ de gnōne. ⁊ ꝓ
bať ꝯ̄ña: nā nutritio ⁊ augmēta⁹ nisi fierēt rōne eltoꝝ. s.
ꝙ ps grauis descēderet: ⁊ leuis ascēderet: tunc nutritio ⁊
augm̄ta⁹ fierēt ꝑ motū attractionis mēbroꝝ. mō tal mo
tus est violēt⁹. 7ᵒ phy. ℭ 4ᵒ ar. ꝙ gnātio silis in spē non T. c. 10.
est in viuētib⁹ opa⁹ nālior: q2 nutritio est nālior: cū sit cō 4ᵐ
munior: ⁊ sensa⁹ vl' itellectio ē nālior: cū sit nobilior: eo ꝙ
nā ē magl sollicita circa nobiliora ꝙ̄ circa viliora.

Ad primū dr̄ ꝙ hn̄ ꝓbat nutritionē eē ꝑꝑ māȝ de Ad p̊ᵐ
necītate. sȝ non pncipalr. vn̄ cū q̄riť. ꝓ
pter qd fit nutritio. r̄ndeť duplr. p̊ ꝑꝑ restaurationē de
perditi. 2ᵒ ꝓpter ꝯseruationē viuētis. ⁊ q2 p̊mū ordinať
in scđȝ. iō pncipali⁹ nutritio fit ꝑꝑ finē ⁊ formā: ꝙ̄ ꝓpter
māȝ. Itē si q̄riť ꝓpter qd fit augmēta⁹. R̄ndeť duplr. p̊
ꝑꝑ maiorationē i maiores ptes ꝙ̄ fuerit deꝑditū. ⁊ h̄ di
cit cāȝ mālē. 2ᵒ ꝑꝑ ꝑfectionē opationū vitaliū. ⁊ h̄ dicit
formā ⁊ finē. q2 ḡ p̊mū ordinať in scđȝ. iō augmēta⁹ pnci
pali⁹ fit ꝑꝑ formā vl' ꝓpter finē ꝙ̄ ꝑꝑ māȝ. ℭ Ad scđȝ dr̄ Ad 2ᵐ
negādo ꝯ̄ñaȝ. ossa. n. ⁊ nerui viuūt vita plāte. s. anīa vege
tatiua: ⁊ tn̄ nō sunt plāte: q2 sunt potētialia ad formā alte
ri⁹ gnīs. plāte āt nō sūt potētiales ad aliquā formā vltra
ambitū vegetatiuoꝝ. ℭ Et ad Cōmen. dr̄. ꝙ ipse vult il
lud ꝓp̄e augeri qđ ꝑ se moueť ad oēm dr̄iaȝ pōnis. mō si
elta mouenť ad oēȝ dr̄iaȝ pōnis. h̄ est ꝑ accn̄s ꝑꝑ rarefa
ctionē. ℭ Ad tertiū negať ꝯ̄ña. Et ad ꝓbatiōeȝ r̄ndeť ꝙ Ad 3ᵐ
nō qlibȝ mot⁹ attractōis ē mot⁹ violēt⁹. ℭ Ad phȝ dr̄: ꝙ
ipse loqť de motu in q̊ passuȝ nō ꝯfert vim: mō mā alimē
ti ꝯfert vi ⁊ iclinationē ad illū motū: vt alias declaraui.
ℭ Ad q̄rtū dr̄. ꝙ nutritio rōne cōitatl est nālior ꝙ̄ sit ge Ad 4ᵐ
neratio: sȝ rōne dignitatl gnātio est nālior. silr gnātio ra
tione cōitatl est nālior sensatione ⁊ itellectōe. eꝯ̄ āt rōne
dignitatl. ℭ Sȝ forte argr̄ sic. gnātio ordinať in formaȝ Dubiuȝ
subalē: ⁊ nō itellectio vl sensatio. ḡ gnātio est dignior itel
lectiōe ⁊ sensatiōe. pȝ ꝯ̄ña: q2 mot⁹ capit denoiatōeȝ a ter
mino ad quē. 5ᵒ phyc. ℭ R̄ndeť ꝙ sic nobilitas mot⁹ re T. c. 48
cti hȝ attēdi penes terminū ad quē: q2 ꝑ illū motū aliqđ &c.
absolutū acqriť. ⁊ nobilitas mot⁹ circularis hȝ attēdi pe
nes nobilitatē subti: q2 ꝑ illū nō acqriť aliqđ absolutū: sȝ
respectiuū. ⁊ ex h̄ mot⁹ celi est nobilior motib⁹ eltoꝝ: ita
nobilitas nutritiōis ⁊ augmētatiōis ⁊ gnōnis hȝ attēdi
penes nobilitatē termini ad queȝ: q2 ꝑ quālibȝ illaꝝ nu
tritionū acqriť aliqđ absolutū. nobilitas āt sensatiōis ⁊
itellectiōis: q2 ꝑ talē nullū absolutū acqriť: attēdiť solū
penes nobilitatē subti vl obti. Et iō ꝙ̄uis ꝑ gnōneȝ enti
tas nobilior acqrať ꝙ̄ ꝑ itellectionē: non tn̄ est nobilior:
q2 nō hȝ nobili⁹ obm̄ seu subȝ. eꝯ̄ aūt q2 sensatio ⁊ itelle
ctio in nobiliori subo fundanť: ⁊ hn̄t nobili⁹ obm̄. iō sūt
illis nobiliores. pōt tn̄ dici breuiter ꝙ termin⁹ gnōnis ē
suba genita: ⁊ termin⁹ sensatiōis est suba sentiēs. ⁊ intelle
ctiōis est suba itelligēs: q2 nobilior est suba itelligens ꝙ̄
suba sentiēs: ⁊ suba genita: vt sumiť ⁊c. Cap. VIII.

De obiecto po⁹ vegetatiue seqť iā
ingrere. ℭ Et iō notā p̊ᵐ
dū p̊: ꝙ aliqd est expediēs idiuiduo: ⁊ ali
qd est spēi. alimētū. n. ꝙ̄tū ad illō qđ cō T. c. 35
uertiť in alitū ordinať nālr ꝑ ꝯsuatione
idiuidui. sȝ illō qđ trāsit in semē ordinať
ꝑ ꝯseruatiōe spēi. semē ḡ est sup̄fluuȝ ali
mēti: q2 est sup̄fluū idiuiduo in quo est: sȝ nō est sup̄fluū
spēi. ad cui⁹ ꝯsuationē ordinať: q2 semen nō ordinať ad
gnōnē ei⁹ in q̊ est: sȝ ad gnōnē silis in spē. ℭ Ex qb⁹ seqť Coꝝᵐ
pmo ꝙ non ex eadē parte nutrimenti fit nutritio ⁊ gnā
tio: q2 nutritio fit ex ea parte alimēti: que ꝯuertiť in nāȝ
aliti: ⁊ gnā⁹ fit ex sup̄fluo alim̄ti. 2ᵒ seqť ꝙ ꝑ nutritōeȝ 2
indiuiduū saluať in eē idiuiduali: ⁊ ꝑ gnōnē in esse speci
fico: q2 ꝑ nutritionē restaurať deꝑdituȝ: ⁊ ꝑ gnātionē ꝓ

3 ducit̄ ſile in ſpē. 3° ſeq̄t̄: ꝙ q̄ñ viuēs ſumit cibuȝ vel po
tum: ⁊ plus ↄuertit q̄ꝫ fuit deꝑditū: ⁊ auctū tale ↄuerſum
appellat̄ ſuꝑfluū. pȝ. qꝛ ſuꝑfluit nutritiōi ⁊ augmētatio
4 ni. 4°. ſeqtur ꝙ ſi tale ſuꝑfluū nō hȝ viā exitus ⁊ expul
ſionis ↄuertit̄ in māȝ venenoſaȝ ⁊ putridā: qꝛ qḋ nō po
2ᵐ teſt ↄuerti in mēbꝝ: oȝ ꝙ putrefiat. ❡ 2°. notādū ꝙ ali
a.t.c.43 mentū debȝ hr̄e q̄tuoꝛ ↄditiōes. p̄° eſt diſſilitudo ⁊ con
in fine. trarietas in p̄n°. eo ꝙ iuicē agūt alitū ⁊ alimētū. 2° cōdi
2 tio eſt ſilitudo ⁊ vnio in fi°: eo ꝙ in fine ↄuerſuȝ ē alimē
3 tū in nāȝ aliti. 3ᵃ ↄditio eſt remiſſio q̄litatū p̄maꝝ: qꝛ
cib⁹ nō dȝ hr̄e q̄litates multū itenſas. iō ei̇̄ non pōt nu
4 trire. oꝑȝ eni calorē nālē obtinere ſupra alimētū. 4° cō
ditio eſt debita ꝓportio ⁊ ↄmēſuratio nutrimenti ad nu
tritū. Ita ꝙ hr̄tia calorē nālē debilē reqrūt decoctionē
cibi vt facili⁹ digerat̄. Iſtis q̄tuoꝛ ↄditiōib⁹ alimēti cor
reſpōdent q̄tuoꝛ ꝓprietates aliti: ſm̄ ꝙ habet̄ in libello
de dr̄ia ſpūs ⁊ aīe. ſ. attractiua: retētiua: digeſtiua ⁊ expul
ſiua. nā nulluȝ mēbꝝ nr̄i corporis pōt notabili tp̄e ꝑma
nere ſine nutrimēto. reqrit̄ ḡ ꝙ nutritiua in ea hēat vir
tutē attractiuā q̄ poſſit itus attrahere alimētum: ⁊ qꝛ ali
mentū rōne ſue grauitatis poſſet moueri a loco nutritio
nis. iō exigit potentiā nutritiuā hr̄e virtutē retētiuā ali
menti in loco alteratiōis: ⁊ qꝛ nutrimētū non pōt cōuer
ti in ſubam nutriti ſine digeſtiōe expedit ponere in mē
bro virtutē digeſtiuaȝ: ⁊ qꝛ in q̄libȝ digeſtiōe ſequeſtrat̄
nociuū a iuuatiuo reqrit̄ ꝙ in eodē mēbro ſit virtus ex
pulſiua ſequeſtrās nociuū a iuuatiuo.

p̄° ꝯ. **HIs p̄miſſis** pono q̄tuoꝛ ↄ̄nes Ar. 2°. de aīa. q̄rū
p̄ma eſt iſta. Alimētū eſt obm̄ potē
tie vegetatiue, ⁊ ꝑ ſe ordīat̄ ad aīatū. Prima ps pȝ: eo ꝙ
per alimētū potētia vegetatiua ſeparat̄ ab alijs potētijs:
vt pȝ iductiue. mō ex diſtinctōe obiectoꝝ arguim⁹ diſti
ctionē actuū ⁊ potētiaꝝ. Scd̄a ps declarat̄ ex eo: qꝛ ſolū
Cō. 46. corp⁹ aīatū ꝑ ſe nutrit̄. dicit eni Cōmen. ibidē ꝙ corp⁹ nō
nutrit̄ niſi ſm̄ ꝙ hȝ aīam: nō ſm̄ ꝙ eſt corp⁹. ſi eniȝ corp⁹
nutriret̄ ſm̄ ꝙ corp⁹: ⁊ cū reduplicatio reduplicet de oī:
2° ꝯ ſeq̄t̄ ꝙ tūc oē corpus nutriret̄: qḋ eſt falſum. ❡ 2ᵃ ꝯ. Lȝ
alimētū ſit ↄ̄riū alito: nō tn̄ oē ↄ̄riū ſuo ↄ̄rio eſt alimētū.
T.c.43 Prima ps pȝ: qꝛ nihil corrūpit̄ niſi a ſuo ↄ̄rio: ſȝ alimētū
corrūpit̄ ab alito. ḡ eſt ↄ̄riū alito. Scd̄a ps etiā ꝓbat̄: q̄m
nihil pōt eſſe alimētū alicui⁹: niſi ſit augmētatiuū eiuſdē:
ſȝ nō oē ↄ̄riū eſt augmētatiuū ſui ↄ̄rij. ḡ nō oē ↄ̄riū ſuo cō
trario eſt alimētū. maioꝛ pȝ: qꝛ nutritio ſequit̄ augmēta
tionē. ⁊ eↄ̄. ⁊ vbicūqȝ ē nutritio. ibi eſt augmētatio poſſi
bilis. ⁊ eↄ̄. minoꝛ declarat̄. nā ſanitas ⁊ egritudo ſunt cō
traria. ⁊ q̄libȝ illarū fit ex aliq̄ rōne ↄ̄rietatis: tn̄ ſanitas
3° ꝯ nō eſt augmētatiua egritudinis: ⁊ eↄ̄. ❡ 3ᵃ ꝯ. Alimentū ⁊
t.c.44. alitū nō iuicē ↄparant̄ equalr̄. ꝓbat̄. nā alimentū talr̄ cō
⁊.45. parat̄ alito ꝙ nutrit alitū: ſed alitū talr̄ ↄparat̄ alimēto:
ꝙ nō nutrit ip̄m: ſȝ poti⁹ corrūpit. ḡ. añs pȝ in ſingul̄ aīa
tis: in qb⁹ reꝑit̄ nutritio ꝓp̄e dcā. in cētis aūt i qb⁹ nō re
ꝑit̄ nutritio ꝓprie dcā idē appȝ: q̄m aq̄ talr̄ ↄparat̄ ad
ignē ꝙ ē alimētū ei⁹: qꝛ ex additōe moderate aq̄ ad ignē
fortificat̄ ⁊ itēdit̄ ignis. eↄ̄ āt ignis nō p̄t eē nutrimētū aq̄.
4° ꝯ ❡ 4ᵃ ꝯ. Alitū ⁊ alimētū aliqñ ſūt ſilia: ⁊ qñqȝ diſſilia. pȝ:
T.c.45 qꝛ in p̄n°. ſūt diſſilia ⁊ ↄ̄ria. ex q̄ alitū agit i alimētū. in fine
āt ſūt ſilia: qꝛ tūc ↄuerſū ē alimētū i nāȝ aliti. vñ dic̄ Ar.
T.c.45 2°. de aīa. ꝙ duplex ē alimētū. ſ. crudū qḋ ꝑ aduēit ſtōaco:
vl̄ ꝓportiōabili. ⁊ alimētū coctū qḋ ē alteratū: ⁊ vltio re
dactū i nāȝ aliti. p̄mū alimētū ē diſſile ⁊ ↄ̄riū alito. ſcd̄ȝ āt
Cō. 45. ē ſile illi: qꝛ ꝑ alterationē factā eſt ſilis nāe. Cōmē. āt dic̄
ꝙ p̄mū alimētū ē aliᵐ in pō: ⁊ ſcd̄ȝ ē alimētū in actu. ❡ Ex
T.c.47 p̄dictꝭ ifert Ar. corre°: ꝙ augmēta°. ⁊ nutri°. ſunt act⁹ realr̄
diſtictꝭ: qꝛ oīs nutri° ſaluat ſubaȝ iduidui aliti. ſȝ nō oīs
augmēta° ſaluat ipſaȝ. imo multotiēs ꝑ ipſaȝ corrūpit̄.

Contra p̄dcā ar̄. ⁊ p̄ ꝙ alimētū nō ē obȝ po° vegetati p̄ᵐ
ue: qꝛ cū idē alimētū nūero ſit nutritiuū: aug
mētatiuū: ⁊ gnātiuū: ſeq̄t̄ augmētationē: nutritōeȝ: ⁊ gnōi
nē nō iuicē diſtigui: ⁊ ↄ̄ñter ꝙ nō dr̄nt pō nutritiua: ⁊ pō
augmētatiua: ⁊ pō gnātiua. ↄ̄ñs eſt falſuȝ ꝑ vtraqȝ p̄tē: pȝ T.c.33.
ↄ̄ña: qꝛ act⁹ ⁊ po° diſtiguūt̄ ꝑ obta. ❡ 2°. ar̄. ꝙ alimētū nū 2ᵐ
q̄ꝫ aſſilat̄ alito: qꝛ nutritio ē ipoſis. ḡ. añs pȝ. nā ſi nutri° ē
poſſis. h̄ eſt ꝑ aduētū alicui⁹ corꝑis ab extriſeco: ſȝ h̄ ē fal
ſuȝ: qꝛ tale corp⁹: aut recipit̄ in pleno: aut i vacuo. Nō in p̄.g.32
pleno: qꝛ eēt penetra°. dimēſionuȝ: nec i vacuo: qꝛ illḋ ab
horret nā. Itē tal̄ nutritio eēt ſubita vl̄ ſucceſſiua. nō ſu
bita: qꝛ durat ꝑ totā vitā: nec ſucceſſiua: qꝛ eſt ↄuerſio ali
mēti in nāȝ aliti: mō talis ↄuerſio fit ſubito. Itē talis nu
tritio eēt nālis vl̄ violēta. nō nāl̄: qꝛ graue aſcēdit. ❡ 3° 3ᵐ
ar̄. ꝙ nutritio ⁊ augmēta°. nō dr̄nt: qꝛ idētificant̄ gnōni. iō
idētificāt̄ iter ſe. añs pȝ. eo ꝙ gnā°. ē ꝓgreſſus ḋ nō eē ad
eē ꝑ Ar. i poſtp̄dicamētꝭ. ſȝ tā nutritio q̄ꝫ augmēta° ē ēt ꝓ
greſſus ḋ nō eē ad eē. ḡ. ❡ Et ↄfirmat̄. nā oīs ↄuerſio ali
cui⁹ in nouā ſubaȝ ē gnātio: ſȝ nutritio eſt ↄuerſio alicui⁹
in nouā ſubaȝ. ḡ ⁊c̄. ❡ 4° ar̄. ꝙ nutritiua pō nō dr̄t a gnā 4ᵐ
tiua ⁊ augmētatiua. qꝛ oīs pō ꝓductiua ſube ē gnātiua: ſȝ
nutritiua ē hm̄. ḡ. pȝ ↄ̄ña cū miori. maioꝛ āt pȝ ꝑ diffōneȝ
po° gnātiue. Itē. oīs pō q̄ ↄuertit alimētū in nāȝ aliti ē nu
tritiua: ſȝ augmētatiua ē hm̄. ḡ. pȝ ↄ̄ña cū maiori. minoꝛ ēt
pȝ: qꝛ augmētatiua ↄuertit alimētū in maiores partes q̄ꝫ
fuit deperditū. Itē pħs 2°. de anima. dicit ꝙ eadeȝ eſt po T.c.34.
tentia vegetatiua ⁊ generatiua.

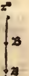
Ad primū dr̄ ꝙ idē alimētū mālr̄ ſūptū ē obȝ oīuȝ Ad p̄ᵐ
potētiaꝝ aīe vegetabil. ſȝ nō formalr̄.
obȝ. n. formale po° nutritiue ē alimētū. vt nutritiuū: ⁊ po°
augmētatiue formale obȝ eſt alimētū vt augmentatiuū:
⁊ gnātiue foꝛale obȝ eſt alimētū vt gnātiuū: ſȝ certū ē ꝙ
alimētū vt nutritiuū nō eſt alimētū vt augmētatiuū: nec
vt gnātiuū: nec eↄ̄: qꝛ formale obȝ vni⁹: nō ē formale obȝ
alteri⁹. Alimētū ḡ vt ſic ē obm̄ po° vegetatiue: ſpāliū aūt
potētiaꝝ ē obm̄ alimētū ↄ̄ctū. Et ꝑ h̄ ē rñſuȝ ad rōnē: qꝛ
nō oȝ act⁹ diſtigui penes mālē diuiſionē obiectoꝝ: ſȝ ſuf
ficit ꝙ penes formalē. vñ ſcia ⁊ opio de triāgulo realr̄ di
ſtinguūt̄: ⁊ tn̄ idē ē obȝ mālē. ſ. triāgulus. nō āt formale:
eo ꝙ triāgulus alr̄ ↄſiderat̄ vt obycit̄ opiōni. ⁊ alr̄ vt ſcie
obycit̄. ❡ Ad ſcd̄ȝ dr̄ ꝙ alimētū adueniēs alito recipit̄ Ad 2ᵐ
in pleno: nō tn̄ eſt penetratio dimēſionū: qꝛ corꝑa ſubti
lia replētia poros expellūt̄ ꝑ aduētū nutrimētꝭ. Itē dr̄ ꝙ
nutritio q̄ ad alterationē quā icludit fit ſucceſſiue: ſed q̄
ad ↄuerſionē alimēti fit ſubito. ⁊ ↄ̄ñter ↄcedo ꝙ nutritio
eſt mutatio nālis: nec ē icōueniēs graue aſcēdere: dūmō
paſſuȝ ↄferat vim: ſic in ꝓpoſito. ❡ Ad tertiuȝ ↄcedo ꝙ Ad 3ᵐ
nutritio ⁊ augmēta° ē gnātio cōiter dicta: ⁊ ſic eā diffinit
Ar. i poſtp̄ntis. ſȝ augmēta° nō eſt gnā° ſimplr̄ dcā. ❡ Et
ad ↄfirmationē dr̄: ꝙ nutri° ē gnā° ſimplr̄ dcā ↄiūcta: ſed
nō diſiūcta: q̄ gnat̄ ſile. de q̄ loq̄t̄ pħs. ❡ Ad q̄rtū dr̄: ꝙ Ad 4ᵐ
in corꝑe viuēte ē duplex pō gnātiua. ſ. ↄiūcta: ⁊ diſiūcta.
pō nutritiua nō ē pō gnātiua diſiūcta. ſ. q̄ p̄t ꝓducere idi
uiduū ſeꝑatū: ſȝ ē pō gnātiua ↄiūcta q̄ gnat vni°ᵘˢ gnān
ti. Itē nego ꝙ augmētatiua ↄuertit nutrimētū i maiores
ꝑtes q̄ꝫ ſit deꝑditū: qꝛ nutritiua fac̄ illḋ: augmētatiua aūt
hȝ extēdere mēbra: ⁊ p̄cip̄e nutritiue vt mittat alimētū cō
uerſuȝ ad illa mēbra. Et ad pħm ↄcedit̄ ꝙ vegetatiua ⁊
gnātiua ſūt idē: ſic gen⁹ ⁊ ſpēs: nō tn̄ idētificat̄. ſ. nutriti
ua ⁊ gnātiua. Itē ↄcedo ꝙ nutritiua ⁊ gnātiua ↄiūcte ſūt
idē i nūero: ſic ꝙ vna ē alia. Iteȝ ↄcedo ꝙ augmētatiua ⁊
nutritia: ac gnātiua ſiue ſint ↄiūcta: ſiue ſint diſiūcta ſūt
idē nūero ſubtiue: ſȝ nō idētice: qꝛ fūdant̄ i eodē ſubo. ⁊
vna nō ē alia. ⁊ ſic loq̄t̄ pħs. 5. meta. di. Illa ſunt idē nūe T.c.16
ro: quoꝝ mā eſt eadē.

Capl̄m. IX.

T.c.41. Quod alimētū quo fit nutritio augmētatio ꝛ generatio viuētis ꝑncipali⁹ subyciat̃ aīe ꝙ̄ igni: vel alteri eltorū declarat Ar.2°de aīa.ex eo:q2 aīata terminant̃ magnitudine ꝛ augmēto.nō aūt ignis:eo ꝙ ignis augeṫ in ifinitū si sibi addaṫ cōbustibile in ifinitū.nō aūt viuēs augereṫ vltra determinatā ꝙ̄titatē
p̄ᵐ ꝙ̄tūcūq3 addereṫ sibi alimētū. ¶ Et iō ad hoꝝ declarationē est notādū p̄ ꝙ formaꝝ q̄dā est hōgenea:ꝛ q̄daz est etherogenea. Forma hōgenea est illa:cui⁹ q̄libet ps dat denoiationē toti⁹:vt forma carnis ꝛ ignis: nā q̄libȝ pars ꝙ̄titatiua ignis est ignis: ꝛ q̄libȝ pars itegralis carnis ē caro. Forma aūt etherogenea est illa:cui⁹non q̄libȝ pars dat denoiationē toti⁹:vt forma eq̄ vel asini: q2 vna pars ꝙ̄titatiua eq̄ nō est equ⁹:nec aliq̄ integralis asini est asinus.lȝ.n.q̄libȝ forma sit eiusdē rōnis ꝑ totū:tn̄ dr̄ hōgenea vel etherogenea rōne denoiatiōis toti⁹ ꝛ suaruȝ par-
2ᵐ tiuȝ. ¶ 2° notādū ꝙ corpoꝝ q̄dā determināt sibi ꝙ̄tita-
T.c.41. tem in magnitudie ꝛ paruitate iclu°:vt corpora supcelestia:q2 aliqđ celū est qđ nō pōt esse mai⁹:ꝛ aliqđ celū ē qđ nō pōt eē min⁹. Aliq̄ v̄o determinant sibi ꝙ̄titatē:in magnitudine ꝛ ꝑuitate exclusiue:vt corpora aīata fm̄ denominatiōes specificas. Est.n.aliq̄ ꝙ̄titas sub q̄ nō pōt eē hō rōne sue magnitudīs:ꝛ aliq̄ sub q̄ nō pōt esse rōne sue paruitatis:ꝛ sub q̄libȝ media iter illas assignatas pōt eē hō.silr̄ est dōm de eq̄:boue:ꝛ alys. Alia v̄o sunt corpora: q̄ nō determināt sibi ꝙ̄titatē in magnitudine vł in ꝑuitate:vt elta ꝛ mixta iaīata.quocūq3.n.igne dato:pōt dari minor.ꝛ silr̄ maior rōne sui:ꝙ aūt ignis in spera sua non possit sensibilr̄ maiorari: nec aliqs pōt eē i° maior. h est extrisece rōne ꝯtinētis: ꝛ ex determinatiōe nāe cōis. Et
T.c.41. iō dic̄ Ar.ꝙ ignis augereṫ in ifinitū si sibi addereṫ combustibile in ifinitū. nō aūt corpora animata: quātūcūq3 adderetur alimentum.

p̄ᵃ ꝯ̄ His ꝑmissis sit h p̄ᵃ ꝯ̄. nō est dare minimā ꝙ̄titatē sub q̄ pōt gnāri vł manere forma corruptibilis hōgenea vł etherogenea. p̄ᵃ ps pȝ:qm̄ q̄cunq3 ꝙ̄titate data sub q̄ generaṫ forma mixti vel elti viuētis:aut nō viuētꝪ sub minori ꝙ̄titate potuit illa forma gnāri:eo ꝙ mā illi⁹ ꝙ̄titatis nō est ita bn̄ disposita ꝑ receptiōe illi⁹ forme:gn meli⁹ potuit disponi. Sic̄ nullū agēs nāle ita bn̄ applicaṫ suo passo gn meli⁹ possit applicari.ḡ sub ꝙ̄titate miori meli⁹ disposita ꝙ̄ sit ista potuit hec forma gnāri. Sic̄.n.nō daṫ distantia pedalis:quā in aliq̄ tpe aliqs pōt ꝑtrāsire:gnetiā possit eādē in minori tpe ꝑtransire velociori motu:ita in ꝑposito. 2ᵃ ps ꝯ̄nis pȝ ex p̄ori.ꝛ ex alio:q2 tūc dareṫ vltimū istās rei ꝑmanētis fȝ se totū:qđ est ipole:q2 si est dare minimā ꝙ̄titatez in q̄ pōt manere fōma genita applicet̃ vnū agēs ꝯdēsans
2ᵃ ꝯ̄ aut diminuēs illā ꝙ̄titatē.ꝛ habeṫ itētū. ¶ 2ᵃ ꝯ̄. Nō est dare maximā ꝙ̄titatē sub q̄ pōt gnāri vł manere aliqua forma nālis gnābilis vel corruptibił. p̄ᵃ ps pȝ:qm̄ q̄cūq3 ꝙ̄titate data sub q̄ pōt gnāri aliq̄ forma nālis:sub maiori etiā pōt gnāri:q2 agēs nāle nō ita male applicaṫ suo passo:gn adhuc pei⁹ pōt applicari. ꝛ q̄cūq3 mā data nō ē ita male disposita:gn pei⁹ possit disponi. ḡ sub maiori ꝙ̄titate pei⁹ disposita pōt forma signata gnāri. Sicut eniȝ pedalē distātiā nō potes in aliq̄ tpe ꝑtrāsire gn eādē in maiori tpe motu tardiori potes ꝑtransire:ita in ꝑposito.
2ᵃ v̄o ps seq̄ṫ ex p̄ori:ꝛ ꝑmaxie:q2 dato opposito eēt dare vltimū rei ꝑmanētis applicādo illi māe agēs augmē
3ᵃ ꝯ̄ tans vł rarefaciēs. ¶ 3ᵃ ꝯ̄. Est dare minimā ꝙ̄titatē sub q̄ nō pōt gnāri vł manere totał forma hōgenea:vel etherogenea. Ista ꝯ̄ pȝ:q2 sub aliq̄ ꝙ̄titate pōt gnāri ꝛ manere forma hoīs vel eq̄.ꝛ sub aliq̄ nō:rōne magnitudinis.ḡ est dare maximā sub q̄ pōt:vł minimā sub q̄ nō pt: fȝ nō est dare maximā sub q̄ pōt ꝑ scđam ꝯ̄nē.ḡ est dare minimā sub q̄ non pōt. Idē ēt dico de formis eltoꝝ ꝛ mixtoꝝ ꝛ aiatoꝝ. Et notāter dr̄ forma totalis:q2 q̄cūq3 mā vł ꝙ̄titate data sub q̄ pōt gnāri vł manere aliq̄ forma gnābilis ꝛ corruptibił:sub miori illa gnāri pōt ꝛ manere in ifinitū.minor forma eiusdē spēi. ¶ 4ᵃ ꝯ̄. Est dare maximā 4ᵃ ꝯ̄
ꝙ̄titatē sub q̄ nō pt gnāri vł manere fōa totał hōgenea vel etherogenea.pȝ:q2 sub aliq̄ ꝙ̄titate potest gnāri vel manere totalis forma:ꝛ sub aliq̄ nō. rōne sue ꝑuitatis.ḡ est dare minimā sub q̄ pōt:vł maximā sub q̄ nō pt: fȝ nō est dare minimaȝ sub q̄ pt ꝑ p̄mā ꝯ̄nē.ḡ daṫ maxia sub q̄ nō pōt. Idē imaginor de forma ignis ꝛ alioꝝ iaiatoꝝ:q2 nō daṫ minim⁹ ignis:nec minia caro:q2 tūc dareṫ vltimū istās illi⁹:imo ꝑ solā diuisionē sine alteratiōe ꝑuia talia possent corrūpi:qđ est ꝯ̄ determiationē Ar. i p̄ đ gnōne. T.c.50.
Itē nō q̄cūq3 igne dato pōt dari minor in ifinitū ꝑ se existēs:fȝ Cōmen.p̄ ꝛ 6° ꝛ 7° phy.lȝ bn̄ q̄cūq3 igne dato pōt p̄ phȝ.36.
dari minor ꝑ se exn̄s:vsq3 ad ꝙ̄titatē certā exclusiue:sub 37.ꝛ.38.
q̄ pōt eē ignis ꝑ se exn̄s:nec sub aliq̄ miori ꝙ̄titate:fȝ bn̄ 6.phȝ.32
sub q̄cūq3 maiori certā ꝙ̄titatē designatā termināte ex- 7.phȝ.2.
clusiue in alio extremo rōne magnitudinis.

Contra ꝑdicta argr̄. ꝛ p̄ ꝙ est dare maximā ꝙ̄titatē sub q̄ pt manere fōa nālis:q2 capiaṫ tota ꝙ̄titas sub q̄ est fōa toti⁹ elti ignis: ꝛ pȝ ꝙ sub maiori p̄ᵐ
ꝙ̄titate nō pōt eē fōa ignis:qm̄ eēt penetra°dimēsionū aut latera celi plus distarēt:qđ ē ipole. Idē arguiṫ de formis alioꝝ eltoꝝ:ꝙ q̄libȝ earū hȝ ꝙ̄titatē: q̄ non pōt hr̄e maiorē. ¶ 2° argr̄ sic.est dare maximā ꝙ̄titatē sub q̄ pt 2ᵐ
eē hō.ḡ.añs ꝑbaṫ.ꝛ sit a. maxia ꝙ̄titas sub qua non pōt esse hō.ꝛ b.quātitas minima:sub qua rōne sue magnitudinis non pōt.eē hō.ꝛ sit soꝛ.sub ꝙ̄titate media. Et argr̄ sic.sub q̄libȝ ꝙ̄titate iter a.ꝛ b.pōt soꝛ.eē:ḡ soꝛ.poterit augeri vsq3 ad b. ponaṫ ḡ ꝙ soꝛ.augebiṫ vsq3 ad b.ꝛ seq̄ṫ ꝙ soꝛ.erit sub b.q2 nūq3 tātū augebiṫ gn plus sensibilr̄ poterit augeri.ꝛ nūq3 poterit hr̄e maiorē ꝙ̄titatē b.Cōsilr̄ pt arguī:ꝙ per diminutionē poterit hr̄e ꝙ̄titatē a. ꝛ nullaȝ

minorem. ¶ 3°argr̄:ꝙ est dare minimū nāle:ponēdo ꝙ 3ᵐ
ignis sūm⁹ agat i aquā assilando sibi eā in hora: tūc fōa subalis:aut gnābiṫ subito:aut successiue.nō est dōȝ ꝙ successiue:q2 tūc ad illā eēt ꝑ se mot⁹: qđ est ꝯ̄ phȝ in 5° phy. T.c.10.
ḡ gnābiṫ subito.ꝛ ꝑ ꝯn̄s ignis genit⁹ ꝑ illo istāti erit mi- 4ᵐ
nimū pole in spē ignis:q2 gnābiṫ ab igne sūme agēte fm̄ T.c.36.
vltimū sui posse. ¶ 4°argr̄ ex itētiōe Ar. p̄ phy. di. ꝙ ē 37.ꝛ.38.
dare minimā carnē.ꝛ 2° de gen.ꝙ ex vno minio aq̄ gene T.c.37.
raṫ decē minia aeris.ꝛ 2° de aīa.oīuȝ nāliū ꝯstanti° ter T.c.41.
minata ē rō magnitudinis ꝛ augmēti. Itē Cōmē.6. phy. Cō.32.
dic̄ ꝙ minimū de oī gnāto est terminate ꝙ̄titatꝪ.s. minima ps:q̄ pt eē ignis i aliq̄. Et iteꝝ 7° phy. dicit ꝙ p̄muȝ Cō.2
motū in igne ē pars minia:q̄ pōt eē in actu ignis.ꝛ ita pȝ ꝙ est dare minimū q̄ min⁹dari non pōt.

Ad primum dr̄ ꝙ nō est maxia ꝙ̄titas sub q̄ pt eē fōa ignis: qm̄ elȝ ignis aliqñ ē mai⁹:aliqñ min⁹:lȝ isensibilr̄.aliqñ.n.pl⁹gnaṫ đ igne sub eq̄noctiali ꝙ̄ corrūpaṫ sub poł. ꝛ aliqñ eꝯ̄. ꝯsilr̄ dicaṫ de alys eltꝪ. ¶ Ad scđȝ ꝯcedo ꝙ soꝛ. poterit augeri vsq3 ad Ad p̄ᵐ
b.ꝛ nō iclusiue:fȝ exclusiue.ꝛ cū dr̄. ponaṫ ꝙ sic augebiṫ Ad 2ᵐ
non admittaṫ casus:sicut etiā tu poteris in a. istāti verificare qđlibȝ istoꝝ.tu sedes.ꝛ tu nō sedes:ꝛ tn̄ nō est possibile ꝙ tu v̄ificabis qđlibȝ istoꝝ in a.istāti. Itē dato ꝙ a.erit ꝑmū istans in quo tu non poteris eē est ꝯcedēduȝ: ꝙ in quolibȝ istāti an̄ a.tu poterꝪ eē:si tn̄ poniṫ ꝙ tu eris in quolibȝ istāti an̄ a.non dȝ admitti casus:q2 si admittereṫ cū nō tn̄ debilitaberis gn plus poteris debilitari.ḡ

Ad 3m poteris ee in a.ꝛ vltra a.qd est ꝯtra suppositū. ¶ Ad ter-
tium dr ꝙ aliq̄ forma subalis ignis ꝓducit subito: ꝛ ali-
qua successiue.s.forma magne portois ignis: non tn̄ ad il
lā est ꝑ se mot⁹:qm̄ q̄libȝ talis nectio bȝ pm mutatū ee. Et
tūc ad argumētū capta tali forma q̄ subito ꝓducit: vide-
tur ꝙ ignis cui⁹ est illa forma sit in spē ignis minimū. Ƀ ne
gat:q2 lȝ sūm⁹ ignis agat ſm vltimū sui:tn̄ pōt meli⁹ ap-
plicari:ꝛ meli⁹ hr̄e inuamētū:q̄ istā formā sub miori par-
Ad 4m uitate potuit ꝓducere. ¶ Ad q̄rtū dr: ꝙ aliqd ee minim
dupl'r itelligit.s.q̄ ad nām:ꝛ q̄ ad nos. Illud est minimū
quo ad nām in aliq̄ spē:qd nō pōt nāl'r ee min⁹. ꝛ sic non
dat minimū in aliq̄ spē gnābili ꝛ corruptibili. Illud vo
est minimū q̄ ad nos q̄ nos nō possum⁹ iudicare aliqd ee
min⁹:ꝛ tale dr ee q̄tū in actu. Alia aūt q̄ non pnt ꝑ se mo
uere sensum dicunt quāta in potētia. Ista est distictio ꝛ
Cō.23. snia Cōmen.8.physi.di.ꝙ pma ps ex motu q̄dāmō est in
actu:ꝛ q̄dāmō in potētia.ꝛ exponit se sic di.qm̄ ſȝ ꝙ exit
in actū determiatū ē īdiuisibilis:ꝛ ſm ꝙ mot⁹ ē ꝯtinu⁹ ē
diuisibilis:ꝛ nō est in eo pmū nāl'r in actu: q̄si diceret ſȝ
ꝙ mot⁹ exit in q̄titatē sensibilē q̄ ad nos est determiat⁹
in q̄titate:sic ꝙ nihil apud nos pōt apparere min⁹ illo.
¶ Et ſm Ƀ soluunt oēs auctes:dicēdo ꝙ est dare mini-
mā carnē ꝛ minimū ignē:ꝛ de q̄libȝ spē hōge' dat mini-
mū:non ſm nām:ſȝ q̄ ad nos.q̄re ꝛc.

¶ De secūdo gradu animatoꝝ. Caplm. X.

SEcundus gradus aīatoꝝ ē sensi-
tiuū a sensu:vel a potē
tia sensitiua sumens denoīationē:de q̄ in
ꝓcessu est sūmatim dcȝ. ¶ Notādū pᵒ ꝙ
pm sensus vt hincinde sumit in 2°.de aīa. ex
a.t.c.51. snia Ar.ꝛ Cōmen.6.modis sumit. pᵒ su-
vsq̄ i fi. mit sensus ꝓ aīa sensitiua. 2° ꝓ organo
ipsi⁹. 3° ꝓ potētia ei⁹: siue fundat in aīa: siue in organo.
4° ꝓ aggregato ex aīa ꝛ organo. 5° pro ꝯposito ex aīa ꝛ
potētia:seu ꝓ potētia ꝛ organo. 6° pro ipsa sensatiōe seu
T.c.51 actu vitali.ꝛ sic sumit phs cū dicit sensuȝ ee alterationē
quādā.non g̃ ad p̄sens loq̄r de sensu:nisi ꝓut est potentia
2m aīe sensitiue:siue fundet in aīa:siue in organo. ¶ 2°.notā
T.c.53. dū ex sententia Ar.ꝛ Cōmen.2°.de aīa.ꝙ sicut potētia du
55.ꝛ.61 pliciter sumit:ita ꝛ passio. Est.n.potētia ꝓpinq̄ ꝛ potētia
remota.potētia ꝓpinq̄ est illa:cui ē ānexa p̄uatio ꝯiūcta
habitui:vt potētia militis.vel speculari nō exercētl actū
militie vel speculatiōis.potētia remota ē illa cui ānexa
est negatio nō ꝯiūcta habitui: vt potētia pueri ad actuȝ
T.c.57. militarē ꝛ speculatiuū. Itē passio est duplex.s.ꝓpe ꝛ impro
c.58. prie dicta.passio ꝓpe dicta est corruptio fcā a ꝯtrio: vt ca
lefactio.vel frigefactio.passio iꝓprie dcā est salus vel
ꝑfectio ꝯsurgēs ex habitu vel actu supra suā potētiā.nul
lus enī dicit sapientē vere alterari vl pati; ex eo ꝙ fit sa-
piens in actu postq̄ fuit sapiēs in potentia ꝓpinq̄:sic nec
vere dr edificatorē alterari cū edificat postq̄ non edifi-
cauit. Sensus aūt solū ꝑ accn̄s patit passione ꝓpe dicta:
q̄ est corruptiua rōne organi:ſȝ ꝑ se patit passiōe ꝑfectiua.

pª ꝯ His p̄missis sit Ƀ pma ꝯ. Sensus respectu ꝓpe
sensationis est solū virt⁹ passiua. ꝓ-
T.c.52. bat.nā sic se hȝ ꝯbustibile respcū sue ꝯbustionis:sic se hȝ
sensus respectu sue sensationis:sed ꝯbustibile respcū sue
ꝯbustionis solū se hȝ passiue.g̃.pȝ ꝯn̄a cū minori.maior
T.c.52. aūt est phi 2°.de aīa.declarātis ex illo exēplo sensum esse
Cō.52 virtutē mere passiuā.vbi Cōmē.cū Ar. posuit sensuȝ in
gnōne virtutū passiuaꝝ dedit cāȝ di.ꝙ sensus fit ſȝ pas-
sionē. Et ifra. Nec̄e est si vtutes sensus eēnt actiue:vt sen
tirēt ex se:ꝛ non idigerent in sentire aliq̄ extrinseco: ꝛ ita
apparet de itentione Ar.ꝛ Cōmen.ꝙ sensus ad propriaȝ
sensationē solū passiue ꝯcurrit. Et notāter dico ad ꝓpriā
sensationē:q2 lȝ visus solū passiue ꝯcurrat ad visioneȝ: ꝛ
audit⁹ ad auditionē.tn̄ q̄libȝ eoꝝ actiue ꝯcurrit ad imu
tationē factā in sensu cōi. ¶ 2ª ꝯ. Sensus non pōt senti- 2ª ꝯ
re seipm̄:nec aliqd aliud sine ꝯcursu exterioris obiecti.
ꝓbat.nihil ꝑ seipȝ pōt se:vel aliqd aliud sentire:nisi ꝑ se T.c.52.
ipm̄ possit ee in actu cognitiōis:ſȝ nullus sensus ꝑ seipm̄
est in actu cognitionis.g̃ ꝛc.tenet ꝯn̄a cū maiori:q2 oppo
sitū iplicat ꝯdictionē.ꝛ miorē declarat phs sic. Nā si sen
sus foret ꝑ seipm̄ in actu respcū sue cognitiōis.seq̄t ꝙ re
moto q̄cūq̄ extrinseco cog̃sceret:ꝛ ꝙ semꝑ cog̃sceret: q2
semꝑ eēt in actu.ꝯn̄s est expimētal'r falsuȝ ꝑ q̄libȝ pte.ꝛ
ꝓbat ꝯn̄a a sili.nā si ꝯbustibile ꝑ seipȝ ꝯbureret:tūc per
seipm̄ ꝯbureret:ꝛ sine ꝯbustione:q2 non idigeret extrīse
co:ꝛ ita pariformiter vr de sensu:vbi inq̄t Cōmen. Dica- ꝯm.52
mus g̃ ꝙ sensus nō sūt ð vtutib⁹ actiuis: q̄ agūt ex se sine
motore extrīseco.iō nō sentiūt ex se:queādmodū ꝯbusti-
bile nō ꝯburit ex se absq̄ motore extrinseco. ¶ 3ª ꝯ. Lȝ 3ª ꝯ
sensatio sit act⁹ sensus:tn̄ nō agit a sensu. pª ps ꝓbat.nā
actio:passio:ꝛ mot⁹ sūt vnū ꝛ idē.3°.phy. ſȝ sensatio est q̄- T.c.20.
dā passio cū sit alteratio q̄dā.g̃ sensatio ē mot⁹:ſȝ motus
est act⁹ mobilis.3°.phyc.g̃ sensatio est act⁹ sensus. pȝ ꝯn̄a. T.c.16
q2 sicut mot⁹ fundat in mobili: ita sensatio in sensu. 2ª
ps declarat.nulla opatio egredit actiue ab aliq̄ agente:
nisi illud sit de ꝑ se in actu re' illi⁹ opatiōis: ſȝ sensus: vt
ꝓbatū est nō ē in actu de se respcū ꝓprie sensatiōis.g̃ ꝛc.
¶ 4ª ꝯ. Sensus aliq̄n ē in pō remota: ꝛ aliq̄n in potētia 4ª ꝯ
ꝓpinq̄.ꝓbat.idē est iudiciū de sensu ꝛ itellcū:ſȝ itellcūs T.c.53.
aliq̄n ē in pō remota:ꝛ aliq̄n in pō ꝓpinq̄.g̃.pȝ ꝯn̄a cum 55.ꝛ.61
maiori ex sufficiēti silitudine.minor vo ē clara de itelle
ctu hōis:g pᵒ est puer non hn̄s habitū sciētificū.ꝛ postea ē
vir hn̄s habitū sciētificū sine actuali ꝯsideratiōe. ¶ Ex
quo seq̄t:ꝙ al'r reducit ad actū de potētia habituatus.ꝛ
al'r nō habituat⁹.pm⁹.n.pōt ꝑ seipȝ ꝑ se reducere ð pō ad
actū. 2⁹ āt ab alio nectio reducit. Istas q̄tuor ꝯnes ponit
Ar.2.de aīa.cū suis probationibus.

a.t.c.51.
Contra p̄dcā ar.ꝛ pᵒ ꝙ sensus nō sit virt⁹ mere passi ad.58.
ua:qm̄ dato opposito sequūt duo icōueniē- pm
tia. pm ē ꝙ vegetatiua pō est nobilior q̄ sensitiua.ꝯn̄s ē
falsuȝ.ꝛ pȝ ꝯn̄a:q2 vegetatiua ē actiua:ꝛ sensitiua est solū
passiua. Scdȝ ꝙ sensa° nō ē opa° imanēs.ꝯn̄s falsum: q2
oēs opatiōes vitales dnr imanētes.ꝛ pȝ ꝯn̄a.si sensus nō
actiue ꝯcurrit ad suā sensationē. ¶ 2°.ar ꝙ sensus non sit 2m
vt⁹ passibil' solū ab obto.qm̄ dato opposito sequūt infra i-
cōueniētia. pm ꝙ sensus nō p̄t agere in suū obm̄:qd ē fal pᵒ
suȝ:q2 basilisc⁹ iterficit visu.ꝛ mulier mēstruata ific spe-
culū. 2m icōueniēs:ꝙ imāle patit a māli.ꝯn̄s ē falsū:q2 2
agēs ē p̄stāti⁹ passo.3°.de aīa.ꝛ pȝ ꝯn̄a:q2 sensus ē imālis: T.c.19.
cū recipiat spēs sine mā.2°.de aīa.obȝ aūt ē māle.s.color: T.c.138
odor.ꝛ hō. 3m icōueniēs ē:ꝙ aliqd agit vltra gradū ꝓpiū: 3
eo ꝙ sensa°.cū sit opa° vital' ē nobilior suo obto:qd est q̄li
tas nō vital. 4m icōueniēs:ꝙ nō dat sensus agēs. ꝯn̄s ē 4
falsuȝ: q2 sic se hȝ itell's ad itelligibile.ita se hȝ sensus ad
sensibile:ſȝ nec̄e ē dare itellm̄ agēteȝ sine q̄ nō itelligunt
ipsa itelligibilia.g̃ nec̄e ē dare sensum agētē:sine q̄ nō sen
tiunt sensibilia.pȝ ꝯn̄a cū q̄libȝ pte añt' ꝑ Ar.3.ð aīa.vn̄ t.c.17.18
p̄t sic argui.ita se hȝ fātasma re' itell's:sic color re' visus: ꝛ.19.
ſȝ fātasma nō p̄t imutare itellȝ sine ite' agente. igr color
nō p̄t imutare visuȝ sine sensu agēte.pȝ ꝯn̄a.añs āt ꝓ q̄li
bet sui pte ē Ar.vbi.s. ¶ 3°. ar.ꝙ sensus p̄t ꝑ seipȝ senti- 3m
re:q2 aīalia ꝑcipiūt se sentire:tā bruta q̄ rōnabilia.g̃ per
aliquē sensū ꝑcipiūt se sentire.g̃ aliqs sensus ꝑcipit se sen
tire.ꝛ ꝑ ꝯn̄s ꝑcipit seipȝ. ¶ Et ꝯfir'.itell's ꝑcipit seipȝ. g̃
sēsus sentit seipȝ.pȝ ꝯ':q2 sic itell's ē pura pō in gn̄e itelli-
gibiliū.ita sensus in gn̄e sensibiliū.añs āt ē phi 3°.de aīa. T.c.14.
¶ Quarto arguit:ꝙ sensus pōt exire ad actū cognitionis 4m

fine cōcurſu exterioris obiecti: nā oīs memoratio ē act⁹
virtutis ſenſitiue: ſ3 aliq̃ eſt memoratio ſine ↄcurſu exte
rioris obiecti. ergo. p3 ↄñā cū3 maiori. minor vō eſt nota
per experiētiā: eo ꝙ recordor illi⁹ q ante. 10. ānos defun
ctus ē. ¶ Et ↄfirmaẽ: q2 potētia vegetatiua exit in actū
ſine obiecto exteriori. ḡ p idē ſenſus. p3 ↄñā. ex ↄueniēti
ſilitudine: aῆs aūt pbaẽ. nā po⁹ vegetatiua nutrit aīal q̄
diu viuit: ſ3 nō qñcūq3 viuit aīal h3 nutrimētū. ḡ rc̃.

Ad p̄m **Ad primū** rñdeẽ ꝙ nō ſeqtur icōueniēs pmū3: q2
ſenſus l3 ſit ſolū paſſibilis reſpectu ſui
obiecti: ē tñ actiuū reſpectu ſenſuū iterioꝝ: ꝛ dato ꝙ ſen
ſus nullo mō eēt actiu⁹: adhuc eēt nobilior potētia vege
tatiua: q2 pati vitalr̃ ē pfecti⁹ agere: q̄3 illo mō: q̄ vegeta
tiua agit. Scdm aūt nō eſt icōueniēs: q2 cōcedo: ꝙ viſio:
auditio: itellectio: ꝛ h⁹ q̄ fiūt ab obiectis ſunt actōes trā
ſeūtes. itellectio āt q̄ fit ab itellectu: vel ſenſatio facta ab
Ad z^m ymaginatiua vl̃ eſtimatiua dr̃ opatio imanēs. ¶ Ad ſe
cūdū ↄcedo: ꝙ ſenſus nō agit in ſuū obiectū. Et ad rōne3
dr̃: ꝙ ſi oculus baſiliſci iterficit: vel oculus mulier̃ men
ſtruoſe ificit. h nō eſt rōne ſenſus: ſ3 rōne organi in q̄ ſūt
ſpēs venenoſe ꝛ iſectiue. Itē nō eſt icōueniens ꝙ imāle
mediate patiaẽ a māli mediāte imāli. ſ. mediāte ſpē ſen
3. de. a. t. ſibili. ¶ Et ad phm dico ꝙ ipſe locutus eſt ibi de agēte
c. 19. ↄiūcto paſſo: ꝛ nō de agēte ſeparato. Itē nō eſt icōueniēs
ꝙ aliqd agat effectū pfectiorē ſe. ſ3 ꝙ aliqd itēſibile ꝛ re
miſſibile actiōe directa ꝛ p ſe ppa vtute agat effectū intē
T. c. 17. ſioris gradus eſt ipoſſibile. Itē Ar. 3°. de aīa nō ponit il
18. ꝛ. 19. las ſiltudies gnālr quo ad oēm modū3: ſ3 q̄ ad habitua
tionē potētiaꝝ ſolū ꝛ obiectoꝝ: itelligēs ꝙ ſicut itellect⁹
de ſe eſt pura potētia: ita ſenſus. ꝛ eʒ. ꝛ ſic itellect⁹ nec tō
imutaẽ a fātaſmate: ita ſenſus a ſenſibili: vl̃ a viſibili rc̃.
Ad 3^m ¶ Ad tertiū negaẽ ↄñā: q2 aīal pcipit ſe ſentire nō p̄ciſe
vno ſenſu: ſ3 plurib⁹: vñ ſenſus exterior pcipit dulce vel
albū. ꝛ ſenſus cōis: q2 imutaẽ: nō ſolū ab albo ac dulci: ſ3
etiā a ſenſatōib⁹ illoꝝ obiectoꝝ pcipit albū ꝛ dulce: ꝛ ſen
ſatiōes illoꝝ. ḡ ſenſus cōis nō pcipit ſe pcipe albū ſolū ꝛ
dulce: ſ3 pcipit ſenſus exteriores pcipe illa. ꝛ ex h aīal p
cipit ſe pcipere. iō in p̄ncipio in minori d3 addi: ꝛ nō niſi
vnico ſenſu: qd̄ eſt falſu3. ¶ Et ad ↄfirmationē negaẽ cō
ſequētia. vñ l3 aῆ actualē ↄſiderationē itellect⁹ ꝛ ſenſus
ſint eq̄lr in potētia: tñ itellect⁹ eſt ↄuerſiu⁹ ſupra ſe. ſenſus
aūt rōne ſue mālitatis ex vniōe ad organū nūq̄3 ē ↄuerſi
uus ſupra ſe. iō itellect⁹ ꝛ nō ſenſus pōt ſeip3 cognoſcere.
Ad 4^m ¶ Ad q̄rtū dr̃: ꝙ ſenſus vt eſt in potētia ppinq̄ pōt h̄re
actū cognitiōis ſine cōcurſu exterioris obti: nō tñ vt ē in
potētia remota. dōm ḡ ꝙ potētia ppinq̄ non idiget h̄re
motorē extriſecū. potētia aūt remota indiget h̄re. ¶ Et
ad ↄfirmationē dr̃ ꝙ eo mō quo potētia nutritiua nutrit
cōtinue ↄcurrit obiectū. non quidē extrinſecū: ſ3 itrinſe
cum: vt humidū radicale. Caplm. XI.

E ſenſibilib⁹ a qb⁹ patitur ſen
ſus ē ↄñter dōm.
p̄^m ¶ Et iō notādū p̄ iuxta determiationē3
T. c. 63. Ar. z°. de aīa. ꝙ duplex eſt ſenſibile. ſ. per
ſe: ꝛ p accñs. Sēſibile p ſe ē illud qd̄ acti
ue ↄcurrit ad imutationē ſenſus: vt color
ꝛ magnitudo. Senſibile p accñs ē illd̄ qd̄
ē cōiunctū ſenſibili p ſe. vt ſor. vel plato. ſicut. n. albū per
accñs edificat: q2 ↄiungiẽ edificatori qui per ſe edificat:
ita ſor. ꝛ plato p accñs vidētur: q2 ↄiungunẽ colori vl̃ ma
gnitudini que p ſe videnẽ. Itē ſenſibiliū p ſe quedā ſunt
ppria: ꝛ quedā cōia. Senſibile ppriū eſt illud qd̄ p ſe: nō
ab vno ſenſu ſentiẽ: vt color: ſapor: odor: color eni nō per
cipitur niſi a viſu: ꝛ odor ab odoratu: ꝛ ſapor a guſtu. ſen
ſibile aūt cōe eſt illud qd̄ p ſe: ꝛ a plurib⁹ pcipiẽ ſenſib⁹:
vt magnitudo ꝛ figura. p viſū. n. ꝛ p tactū cognoſciẽ figu
ra ꝛ magnitudo. Et notāter dr̃ p ſe: q2 ſuba ſentiẽ a pluri
bus ſenſib⁹: nō tñ eſt ſenſibile cōe: q2 ſentiẽ ſolū p accñs.
¶ z° notādū ex itentione Alacē ꝛ vitellionis in pſpecti z^m
uis ſuis: ꝙ ſenſibilia cōia ſunt decē ꝛ noue3: vt remotio
vel diſtātia ſitus: corporeitas: figura: magnitudo: ↄtinui
tas: diſcretio: numer⁹: mot⁹: quies: aſperitas: lenitas: rari
tas: dyaphanitas ſpiſſitudo: ſoliditas: pulchritudo: turpi
tudo: ſilitudo: diſſilitudo: ſeu diuerſitas. ꝛ ſi aliq̃ alia ſūt
reducūtur ad illa: vt curuitas ꝛ rectitudo ad figurā: mul
titudo ꝛ paucitas ad numerū. Ariſt. ꝛ Cōmen. ponunt ſo z. a. 133.
lum q̄nq3 ſenſibilia cōia. ſ. magnitudinē: figurā: numeꝝ: ꝛ. 64.
motū: ꝛ q̄etē: q̄ñ ſolū illa ſunt fundamēta ſenſibiliū pro
prioꝝ. oīa aūt alia reducunẽ ad iſta. vñ ſit⁹ ꝛ diſtātia re
ducunẽ ad magnitudinē. aſperitas ꝛ lenitas ad figura3:
mltitudo ꝛ paucitas ad nūeꝝ. ꝛ ita de alijs.

His p̄miſſis ſit h p̄ma ↄ̃. Senſibilia ppria ſen p̄^a ↄ̃
tiunẽ p ſe ꝛ p̄mo. ꝛ ſenſibilia cōia p T. c. 54
ſe ꝛ nō p̄mo. pbaẽ. nā a ſenſu ppo ſumiẽ ratio diffinitiua ꝛ. 55.
vniuſcuiuſq3 ſenſus. ſ. particularis. ꝛ de iſtis fit mētio: ſ3
a cōi nō: q2 cōe ↄpetit plurib⁹. potētie. n. cognoſcunẽ ꝛ di
ſtinguunẽ p obiecta ppa ꝛ non cōia. q̄re rc̃. ¶ z^a ↄclūſio. z^a ↄ̃
Senſibilia ppria ſentiūtur ſub rōne ſpēi: ꝛ cōia ſub rōne
generis. pbatur. nā color ſentiẽ a ſenſu viſus: nō in eo ꝙ
ſenſus: ſ3 in eo ꝙ viſus. Silr ꝙ ſon⁹ non ſentiẽ ab auditu
in eo ꝙ ſenſus: ſ3 in eo ꝙ audit⁹: ꝛ ita d̄ alijs. magnitudo
enī ſentiẽ a viſu ꝛ auditu nō ſolū ſub rōne illa ſpecifica: ſ3
maxīe ſub rōne generica ſenſus: q2 ſentiẽ a plurib⁹ ſenſi
bus. ¶ Tertia ↄclō. Senſibilia ppria ꝛ cōia agūt eūdē 3^a ↄ̃
effectū in mediū ꝛ in ſenſum. pbaẽ: q2 quero vt p ſenſibi
le cōe aliqd iprimat in ſenſu3: aut nō. ſi nō. ḡ eſt ſenſibile
p accñs. ſi ſic. aut ḡ eūdē effectū nūero cu3 ſenſu pprio. ꝛ
habeẽ itentū: aut effectū aliū: ꝛ tūc eque p̄mo pducit illū
effectū cū ſenſu ppo: qd̄ eſt falſu3: q2 tunc viſus videret
magnitudinē: ſicut colorē: aut p̄us ſenſibile ppriū q̄3 cōe
vel econtra. ꝛ ſeq̄reẽ ꝙ ſtaret videre colorē ſine magnitu
dine: vel eʒ: quoꝝ qd̄libʒ eſt ipoſſe ꝛ falſu3. Itē ſi ſenſibi
le ppriū ꝛ cōe mutarēt viſum diuerſis ſpēbus ſenſibili
bus: ſeqẽ ꝙ viſus eque diſtincte cognoſceret magnitudi
nē ꝛ figurā. ſicut colorē: ſ3 ↄñs eſt ↄ experiētiā. ¶ Quarta 4^a ↄ̃
ↄclō. Qd̄libʒ ſenſibile cōe a quolib3 ſenſu percipiẽ: l3 nō
qd̄lib3 diſtincte pcipiaẽ. Prima pars eſt Ariſt. z°. de aīa. T. c. 64
di. ꝙ ſenſibilia cōia ſunt cōia oībus. Itē circa finē ſecun
di dicit vnitatē eſſe ſenſibile cōe: ꝛ p ſe ſentiri a quolib3
ſenſu: qd̄ ſeqtur ex eo ꝙ numerus ſentitur a quolib3 ſen
ſu: ſm Cōmenta. nemo enī pcipit nūeꝝ niſi pcipiat vni
tatē: hec aūt vnitas nō videẽ eſſe niſi q̄ntitas vel magni
tudo. ḡ q̄ntitas vel magnitudo p ſe a quolib3 ſenſu pcipi
tur. figura ēt ſentiẽ a q̄lib3 ſenſu: q2 magnitudo nō mul
tiplicat ſpēm ſuā ſine figura. Alr nihil finite ꝛ determia
te cognoſcereẽ. de motu ꝛ quiete nō eſt difficultas: q2 Cō
mētator ingt. illa a quolib3 ſenſu ſentiri: vt p3 p experiē Cō. 64.
tiā. Scda aūt pars ↄclōnis colligiẽ ex ſententia Cōmen.
z°. de aīa. ꝛ Themiſtij. Dicit. n. Cōmen. ꝙ mot⁹: q̄es: ꝛ nu Cō. 64.
merus diſtīcte ſentiūtur a quolib3 ſenſu. q̄ntitas aūt ꝛ fi
gura ſolū a viſu ꝛ tactu: ſic ꝙ tñ ab alijs ſenſib⁹ ſentiunẽ:
ſ3 ↄfuſe: eo ꝙ guſtus: odorat⁹: vel audit⁹ neſciunt ponere
drīa3 iter figurā circularē ꝛ triangularē: aut iter pedale:
ꝛ bipedale: tñ q̄lib3 illoꝝ ſenſuū cognoſcit ↄfuſe magni
tudinē ꝛ figurā. ¶ Et ſi q̄riẽ quare viſus ꝛ tact⁹ diſtin
cte cognoſcit figurā ꝛ magnitudinē: ꝛ nō alij ſenſus. dico
ꝙ hoc eſt ratione diuerſe ↄplexionis.

Contra p̄dicta argẽ. ꝛ p̄ ꝙ ſenſibilia cōia nō ſūt ſen p̄^m
ſibilia p ſe: tū q2 ſentiūẽ p alia. ſ. p ſenſibilia
propria: ſm Cōmen. z°. de anima. tum q2 in nullo mō di Cō. 65.

cendi p se. nõ eni in p̄mo: q2 hui⁹ ppõnis. magnitudo est
sensibil. p̄dicatũ nõ ẽ de eẽntia subti: nec i 2ᵒ: q2 p̄dicatũ
nõ est ppria passio subti: nec in 3ᵒ mõ: cũ non sit suba p se
ex̄ns: nec in 4ᵒ mõ: q2 subm ⁊ p̄dicatũ sunt diuersoꝝ p̄di
2ᵐ camentoꝝ. ¶ 2ᵒ argr̃ φ sensibilia cõia sunt sensibilia p
T. c. 4. se p̄: q2 sic res se hz ad eẽ: sic se hz ad cognosci. 2ᵒ metaph.
sz sensibilia cõia sũt p̄ a sensib⁹ ppꝛys: cũ sint suba illoꝝ.
g̃ p̄us cog̃scunt̃ q̃z sensibilia ppa. ¶ Et ↄfirmat̃: illõ qõ
iest alicui p se. ⁊ nõ p̄ iest alteri p̄: sz sensibilia cõia sentiũ
tur a ptic'larib⁹ sensib⁹ p se ⁊ nõ p̄. g̃ sentiũt̃ ab aliqb⁹ aliys
vel ab aliq̃ alio p se ⁊ p̄. pz ↄña cũ miori. maior ãt pbat̃ i
ductiue. qm̃ sensitiuũ iest hoi p se nõ p̄: ⁊ aiali p se p̄. Etiã
hr̃e tres angulos inest ysocheli p se ⁊ nõ p̄: ⁊ triãgulo p se
3ᵐ p̄mo. ¶ 3ᵒ argr̃ φ sensibilia cõia imutant̃ sub rõne spẽi:
nã visus inq̃ztũ visus ẽ pceptiu⁹ magnitudis. g̃ visus sub
rõne spẽi imutat̃ a magnitudie. tenet ↄña. añs aũt est no
4ᵐ tuz p exponẽtes: cũ sit reduplicatiua. ¶ 4ᵒ argr̃ φ sensi
bilia cõia nihil ipꝛimũt: qm̃ visus põt eẽ ita ppiqu⁹ sup
ficiei φ nõ obstãte φ sit figurata non videbit̃ figura. de
Cõ. 84. magnitudie aũt dicit ph̃s 4ᵒ phyc. φ q̃ztitas non est de
virtutibus actiuis ⁊ passiuis.

Ad p̄ᵐ **Ad primum** dr̃ φ sic grauia ⁊ leuia p se mouen
tur: nõ obstãte φ moueãt̃ p alia: q2
p formas suas: ita sensibilia cõia p se sentiunt̃. nõ obstan
te φ sentiant̃ p alia: q2 p sensibilia ppa. q̃ sũt for' illoruz
q̃ztũ ad imutationẽ. ⁊ cũ dr̃ φ illa ppõ. magnitudo ẽ sen
sibilis. nõ est in aliq̃ mõ dicẽdi p se: negat̃ ⁊ cõcedit̃ φ in
2ᵒ dõi p se: nec oz φ p̄dicatũ sit ppa passio subti ⁊ cõuer
tibilis: sz sufficit φ illõ subz ↄtineat̃ sub subo adeq̃to p
prie passiõis: sic ista. hõ. est risibilis: sz soluz seq̃t̃ φ nulla
Ad 2ᵐ illaꝝ ẽ p̄ ⁊ p se in 2ᵒ mõ. ¶ Ad scdz dr̃: ⁊ ↄcedit̃ φ sensibi
lia cõia sũt p̄us nota q̃ ad nãm q̃z sensibilia ppa: tñ q̃ ad
nos: seu q̃ ad sensum p̄us pcipiunt̃ sensibilia ppa q̃z cõia.
¶ Et ad ↄfirmatiõez dr̃ φ ↄcludit̃ veꝝ. vñ sensibilia cõ
munia sentiunt̃ p se nõ p̄ a sensu particulari: sz a sensu vt
Ad 3ᵐ sensus est. sentiunt̃ p̄ ⁊ p se. ¶ Ad 3ᵐ ↄcedit̃: φ visus inq̃z
tũ visus est pceptiu⁹ magnitudis: sumẽdo ly inq̃ztũ redu
plicatiue: sz sumẽdo specifice mõ loq̃ndi ph̃i ⁊ Cõmẽ. nõ
est ↄce⁰ᵈ illa: q2 tunc sigñat φ visus sub rõne visus sentit
Ad 4ᵐ magnitudinẽ: qõ nõ est veꝝ: sz sub rõne sensus. ¶ Ad q̃r
tũ dr̃: φ sensibilia cõia dicunt̃ suba sensibiliũ pprioꝝ: nõ
q̃ ad iherẽtiã ⁊ denoiationẽ: sz q̃ ad imutationẽ: q2 nec̃io
ↄcurrunt ad sensationẽ nec̃itate imutatiõis: qõ nõ facit
suba. Alr̃. n. nec̃io cõcurrit magnitudo: alr̃ alia sensibilia
cõia. Naz magnitudo nec̃io ↄcurrit nec̃itate simplr̃ dcã:
q2 nõ stat aliqõ sensibile ppriũ sentiri sine magnitudie.
figura aũt nec̃io ↄcurrit nec̃itate terminatiua: q2 non stat
aliqõ sensibile ppriũ pcipi: vt finitũ ⁊ terminatũ gn perci
piat̃ figura. nũer⁹ ãt nec̃io ↄcurrit nec̃itate multiplicati
ua: q2 nõ stat plura sensibilia ppa pcipi: gn sentiat̃ nũer⁹.
Mot⁹ aũt ⁊ q̃es nec̃io ↄcurrũt nec̃itate situali. q2 nõ stat
pcipi sensibile ppriũ i eodẽ situ vl' diuerso gn sentiat̃ mo
tus vl' q̃es. Dr̃ g̃ ad argᵐ φ lz nõ sẽp sentiat̃ fi⁹: sic nõ sem
per sentit̃ mot⁹ vl' q̃es: aut nũer⁹: tñ q̃ñcũq3 sentit̃ ipsa im
4. phy. primit in sensuz sil' cũ sensibili ppõ. ¶ Et ad ph̃z dico: φ
84. ipse ibi locut⁹ est de actiõe ⁊ passiõe reali: mõ q̃ztitas ⁊ fi
gura dicunt̃ itẽtiõalr̃ agere. q̃re ⁊c. Capl̃m. XII.

Uisis differẽtys sensibiliũ ppꝛioꝛuz ⁊
cõium: iã de ipsis sensibilib⁹ est
dõz p̄mit⁹ icipiẽdo ab obo visus: qõ dr̃ co
loꝛ: eo φ a nobiliori obto nobilioris potẽ
t. c. 33. ⁊ tie ẽ ichoãdũ. iux̃ doctrinã traditã a ph̃o
ↄm. 63 2ᵒ õ aia. ¶ Et iõ notãdũ p̄: φ coloꝛ duplr̃
p̄ᵐ sumit̃. s. stricte ⁊ large. Coloꝛ stricte sũpt⁹
est extremitas pspicui in corpoꝛe terminato: sic cũ diffinit

Ap. p̄ de sensu: vt albedo ⁊ nigredo: ⁊ hõ q̃litates resultã
tes ex mixtiõe q̃tuoꝛ q̃litatũ p̄maꝝ. ⁊ dr̃ corp⁹ terminatũ:
nõ φ termio vl' terminis claudat̃. q2 sic oẽ lucidũ ⁊ dya
phanũ eẽt terminatũ: sz q2 terminat visũ: cũ obz postpositũ
illi nõ vr̃: vt lapis: lignũ: argẽtũ: ⁊ auꝝ. Coloꝛ ãt large seu
cõiter sũpt⁹ ẽ q̃litas p se imutatiua visus. sub rõne visus.
⁊ sic lux ⁊ lumẽ dicũtur colores a ph̃o 2ᵒ de aïa. sic ẽt de T. c. 69.
coloꝛe loq̃t̃ p̄ de sensu ⁊ sẽsato. dicẽs. oïa corpa coloꝛe pti
cipãt: necnõ ẽt astrologi sũt. dicẽtes astra diuersis coloꝛi
bus coloꝛari. Coloꝛ g̃ stricte sũpt⁹ nõ ẽ obz adeq̃tũ visus:
q2 tũc lux nõ p se videret̃: sed coloꝛ cõiter sũpt⁹. ¶ 2ᵒ no 2ᵐ
tãdũ: φ sic albedini ⁊ nigredini cõpetit vniuoce nã cõis
. s. coloꝛis stricte sũpti. ⁊ oĩb⁹ q̃litatib⁹ p̄mis cõicat̃ vniuo
ce nã tãgibilitatl' in cõi: lz nomẽ ipsi⁹ absolute non hẽat̃:
ita coloꝛi stricte sũpto: ⁊ luci celesti vna ↄpetit nã vniuo
ca ⁊ generica: sz illi⁹ nõ habet̃ nomen ppriũ. vocat̃ tñ co
loꝛ cõissim⁹: ⁊ sic in tota latitudie coloꝛis: albedo ⁊ nigre
do sũt extrema: iter q̃ sũt media pticipãtia nãz vtriusq3
extremi. lz s̃z magis ⁊ min⁹. Ita in tota latitudie obti vi
sibilis seu coloꝛis cõissime sũpti extrema sunt coloꝛ stri
cte sũpt⁹. ⁊ lux: iter q̃ sũt media plura visibilia pticipãtia T. c. 72
nãz coloꝛis ⁊ lucis s̃z magis ⁊ min⁹. ⁊ q2 illis noïa nõ sũt
iposita. iõ pticipãtia magl' nãz coloꝛis q̃z lucis debem⁹ di
cere coloꝛata: ⁊ pticipãtia magl' nãm lucis debemus di
cere lucida: vt sũt oculi. squãme querc⁹ putride: lapides
pciosi. ⁊ hõ: sz q2 a nobiliori sit denoïatio. ⁊ cõiter nõ sci
mus distãtiã ⁊ ppigtatẽ ab extremis oïa ista vocam⁹ lu
cida. H fuit itẽtio Ap. 2ᵒ de aia. di. φ nõ solũ coloꝛ est visi T. c. 66.
bilis: sz ẽt aliõ inoïatũ. s. q̃litas q̃ videt̃ squãma vl' quer
cus putrida. vbi dic̃ Cõmen. φ visibile noïatuz ẽ illõ qõ Cõ. 66
videt̃ i lumie: vt coloꝛ. Innoïatũ aũt qõ videt̃ i tenebris
vt q̃litas ex̄ns i oculo gatti. Nec dz itelligi s̃z Cõmẽ. φ
nõ hr̃it nomẽ: sz φ nõ hr̃it simplex nomẽ: sz ↄpositũ.

His p̄missis pono q̃tuoꝛ ↄ̃nes Ap. 2ᵒ õ aia. q̃rũ T. c. 66.
p̄ᵃ ẽ ista. coloꝛ ẽ p se visibil: nõ p̄: sz p̄ᵃ ↄ̃
2ᵒ mõ dicẽdi p se. pz: qm̃ ista ppõ. coloꝛ ẽ visibilis. nõ ẽ in
p̄: sz 2ᵒᵒ dicẽdi p se. ex̄ q̃ p̄dicatũ nõ ẽ õ q̃ditate subti. sz in
scdõ: eo φ in subto ẽ cã aptitudial' p̄dicati. vñ Cõmẽ. ibi Cõ. 66
dẽ subm illi⁹ ppõnis ponit̃ in diffõne p̄dicati. coloꝛ ẽ cã
vt res sit visibil: mõ q̃libz istaꝝ ↄditionũ sufficit ad scdz
modũ dicẽdi p se: vt colligit̃ ex sñia Ap. p̄ posterioꝛum.
¶ Scda ↄ̃. Coloꝛ hz nãlẽ aptitudinẽ mouẽdi dyaphanũ 2ᵃ ↄ̃
actualr̃ illuminatũ. pbatur. Coloꝛ habz naturalẽ aptitu T. c. 67
dinẽ mouendi visum: sed nõ põt mouere visum: nisi me
dium dyaphanũ fuerit actualr̃ illuminatũ. ergo. pz con
sequẽtia: quia nihil habz naturalẽ potentiã mouendi re
motũ: nisi hẽat nãlẽ potẽtiã mouendi ppinquuz. antece
dens aũt pz ad experiẽtiã. ⁊ magis dicetur in sequẽtib⁹.
¶ Tertia ↄclusio est ista. Omne corp⁹ dyaphanũ est vi 3ᵃ ↄ̃
sibile: nõ per coloꝛẽ ppriũ: sed per alienũ. pbatur. nã cor
pus dyaphanũ nõ est nisi corpus trãsparẽs: vt aer: aqua:
⁊ multa corpora solida. s. cristallus: vitruz: ⁊ aliq̃ lapides
pciosi: ⁊ nullũ istoꝝ videt̃ per coloꝛẽ ppriũ: sed alienuz.
tenet ↄña cũ maioꝛi. ⁊ minoꝛẽ declarat ph̃s: nã aqua s̃m T. c. 68.
φ aqua: ⁊ aer s̃m φ aer nõ est corpus dyaphanũ in actu:
ita φ de se nõ habz lumen: nec aliũ coloꝛẽ. φ autẽ aliqõ
illoꝛũ habeat lumen. hoc est rõne nature cõmunis lucis
i fluẽtis lumẽ in his corpoꝛibus. ¶ Quarta cõclusio. Lz 4ᵃ ↄ̃
aer s̃m se nõ sit coloꝛatus. tamẽ est aliquo mõ visibilis.
Prima pars probat̃. nã illud qõ recipit omnẽ coloꝛẽ nõ T. c. 70.
est s̃m se coloꝛatũ: sicut illud qõ recipit secundũ se omnẽ
sonũ est absonuz: sed aer recipit omnẽ coloꝛẽ. ergo. tenet
ↄsequẽtia cũ minoꝛi: loquẽdo de receptione itentionali:
eo φ omnis coloꝛ realis in aere põt videri. maioꝛ autez
est euidens. quia si aer de se haberet coloꝛẽ aliquem: non

recipet illũ ⁊ ɔ̃siter nõ recipet oẽs colores. 2° p3 ɔ̃nis de
claraf. qm̃ aer fm̃ se ẽ tenebrosus. s3 tenebra aliquo° ẽ vi
sibilis. g̃. minor p3: qꝛ pcipit̃ puati° p positi°. maior vo ẽ
nota ex h: qꝛ sicut mã pma est d se puata aliq̃ forma: qꝛ
aliqñ h3 eã: aliqñ nõ h3: ita aer de se ẽ tenebrosus: qꝛ ali
qñ h3 lumẽ ⁊ aliqñ nõ h3: ⁊ sic eadẽ nã mãe pme aliqñ ẽ
sub forma aliqñ ẽ sb puatõe eius: ita eadẽ nã aeris ⁊ dya
phanitatis aliqñ ẽ sub tenebra aliquando sub lumine.

pm **Contra** predicta ar̃ ⁊ p. q color nõ ẽ p se visibilis:
qꝛ nihil ẽ p se visibile qd necio vr̃ p aliud
distictũ loco ⁊ subo: s3 color ẽ hmõ. g̃. maior p3: qꝛ sẽsibilia
cõia ex h so° dicit̃ p se sentiri: qꝛ sũt sbiecta sensibiliũ p
prioꝝ. minor vo ẽ nota: qꝛ nõ pcipit̃ color nisi mediante
lumine ⁊ spẽ visibili q̃ distiguũtur a colore loco ⁊ subo.
2m ¶ 2° ar̃. q color nõ sit visibilis 2°° dicẽdi p se: qꝛ nõ co
lor cõiter sũptus ex quo nõ ponit̃ i diffinitõe pdicati: qꝛ
si poneret̃ i diffinitõe pdicati h eẽt vã: oẽ visibile ẽ color:
qd ẽ falsũ pp sbas ⁊ sensibilia cõia. nec color stricte sũpt°
ẽ visibilis 2°° dicẽdi p se: qꝛ tũc pdicatũ eẽt ppa passio
sbi p Arl. p posterioꝝ: s3 ɔ̃ns ẽ falsũ: qꝛ aliq̃ qualitas ẽ vi
sibilis p se ⁊ sub rõe visus. s. lux q̃ nõ ẽ color stricte sũpt°.
3m ¶ 3° ar̃. q color nõ ẽ obm̃ adeq̃tũ visus: qꝛ null° color p
ticularis. ẽ obiectũ adequatũ visus. vt p3: qꝛ quocũq3 da
to visus põt ab alio imutari. nec color cõis. qꝛ tũc ille oi
bus alijs cõicaret̃ colorib°: qd ẽ falsũ: qꝛ fm̃ ɔ̃mẽtatorẽ i
cap.2. libro de sba orbis: nihil pt eẽ vniuocũ iferiorib° ⁊ supio
rib°. mõ loquẽdo cõiter de colore nõ solũ i mũdo iferio
4m ri: s3 ẽt i supiori repit̃ color. ¶ 4°. arguit̃. q lux ẽ obm̃
adequa° visus. nã nihil p se obycit̃ visui sb rõe visus ni
si color vl lux: s3 oĩs color ẽ eẽntialr lux. g̃. tenet ɔ̃ña cũ
maiori. ⁊ minor declarat̃. qm̃ color nõ est nisi act° pspi
cui in corpe terminato ⁊ silr lux: vt hẽt in libro de sensu
⁊ sensato. Itẽ pus nãliter ɔ̃currit lux ad visionẽ q̃3 color
stricte sũptus. g̃. añs dclarat̃ ex duob°. p qꝛ nãlr pus dis
ponit̃ orgãnũ ⁊ mediũ p lumẽ q̃3 color imutet. 2° qꝛ oĩs
cã pma° pus isluit q̃3 cã scdaria: modo lux essentialiter
precordinatur colori proprie dicto.

Ad pm **Ad primũ** dr̃. q aliqd videri p aliud. dupl'r itelli
git̃. s. i rõe obiecti: ⁊ i rõne medij. si i rõ
ne obiecti ⁊ nõ occurrit actiue ad imutatõem: illud vr̃
p accñs. si aũt videt̃ p aliud quãtũcũq3 distiguat̃ loco ⁊
sbo i rõne medij licet nõ tollit̃ pscitatẽ nec pmitatẽ visi
Ad 2m bilitas. ¶ Ad 2m ɔ̃cedit̃. q color cõiter sumptus ponit̃
in diffinitõe visibilis. nõ seq̃t̃ tñ q oẽ visibile sit color:
qꝛ nõ ponit̃ i recto: s3 i obliquo. id bñ seq̃t̃. ergo oẽ visibi
le ẽ hñs colorẽ. Itẽ ɔ̃cedo. q color stricte sũptus est p se
visibilis scdo mõ dicẽdi p se: ⁊ ɔ̃siter q albedo ẽ illo mõ
visibilis. ⁊ silr nigredo: qꝛ qcqd p se cõpetit generi p se
ɔ̃petit spẽi cũ gen° sit p° spẽi ⁊ ɔ̃siter ɔ̃cedo q predica
tũ ẽ ppria passio subi. eo q subiectũ nõ põt separari ab
illa passiõe ñ tñ ẽ pprie ppa passio ɔ̃uertibilis cũ subo.
Corm ¶ Ex h seq̃t̃ q nulla illaꝝ. color stricte sũpt° ẽ visibil.
albedo ẽ visibilis: ẽ p in scdo dicẽdi p se: sed scdarie ⁊ ex
ɔ̃nti. illa ãt. color cõiter sũpt° ẽ visibilis. ẽ bñ i scdo mõ
Ad 3m dicẽdi p se pmo ⁊ principalr. ¶ Ad 3m dr̃. q color i cõi ẽ
visibilis sb rõne vniuoce nãe. ⁊ ad ɔ̃mẽtatorẽ dico q ip
se voluit illõ cõe qd dr̃ de iferiorib° ⁊ supiorib° nõ ɔ̃pe
tere eis vniuoce simpl'r: s3 equiuoce ⁊ anologice: nõ seclu
T.c.31. dẽdo tñ vniuocatõez generis: eo mõ quo loq̃t̃ Arist. 7°.
Ad 4m phy. q i gñibus latẽt equiuocatões. ¶ Ad 4m nego. q co
lor stricte sũpt° sit lux: s3 ɔ̃surgit subiectiue ex mixtiõe lu
cis cũ opaco. effectiue aũt ex mixtõe q̃tuor qualitatũ p
maꝝ sicut odores ⁊ sapores. Et tũc ad arg°. tã3 color q̃3
lux ẽ actus pspicui i terminato corpe. g̃ color ẽ lux. nega
tur ɔ̃ña: qꝛ color terminat visũ ĩ supficie pspicui. lux ãt

i pfũdo. Et ad ɔ̃firmatõez dr̃. q lux nec lumẽ cõcurrit
effectiue ad visionẽ coloris: s3 solũ dispositiue. ita q pri°
nãliter disponit me° q̃3 color imutat visũ: ex quo nõ seq
tur q sit obiectũ adequatũ visus: nec q eẽntialr effecti
ue quo ad imutationẽ pordinet̃ colori. Caplm. XIII.

Circa materiã nunc vltimo tra
ctam de lumine
disponẽtez mediũ ad visionẽ. ¶ Est p no pm
tãdũ fm̃ phm̃ 2° de aĩa. q lumẽ nõ ẽ cor T.c.69.
pus: qꝛ tũc duo corpa se iuicẽ penetrarent
⁊ eẽnt i eodẽ loco adequate: s3 ẽ actus dya
phani fm̃ q dyapha°: qꝛ nec aer nec aqua nec aliqd hmõ
ẽ actu trãsparẽs nisi fuerit illuminatu3. Ip3. n. dyapha
nũ fm̃ se ẽ i potẽtia respcũ luminis sic mã pma respcũ for
me ⁊ puatõis. lumẽ. n. h mõ cõpat̃ ad dyapha°: sic color
ad corp° terminatũ: qꝛ vtrũq3 ẽ act° ⁊ forme sui suscepti
ui. Dyaphanũ. n. fm̃ se ẽ i potẽtia: s3 fit i actu p lumẽ ad
ueniẽs cõicatu3 ei ab aliq̃ extriseco lucẽte. vñ ɔ̃mẽtator Cõ.69.
ibidẽ. corp° dyaphanũ i po° ẽ illud i q̃ inuenit̃ ista nã cõis
cũ obscuritate. h. n. nã cõis ẽ dyaphanitas q̃ ẽ passio cõ
munis repta in corpe celesti aere ⁊ aq̃: ⁊ h dyaphanitas
ẽ i po° dũ illi obscuritas ẽ ɔ̃iũcta: ⁊ ẽ i actu adueniẽte lu
mine. ¶ 2° notãdũ. q ad visionẽ coloris nõ req̃rit̃ lux: 2m
loquendo de luce vt ẽ act° corporis luminosi: nisi sic cã
sine qua nõ. qꝛ deficiẽte luce deficeret lumẽ: ⁊ dficiente
lumine deficeret visio: splẽdor aũt nullo° est necc̃ius ad
visiõez: qꝛ eo nõ exñte nõ min° fit visio. imo melius: cũ
multũ habeat repñtatõez ipedire. lumen aũt simpl'r ne
cessario exigit̃ ad visiõez pp dispõnez medij: qꝛ mediũ
nõ suscipit spẽz visibilez sine qua color visũ imutare nõ
potest nisi dyaphanitas eius sit in actu per lumen.

His visis sit hec p° ɔ̃. nõ oĩa visibilia sũt visi° in p° ɔ̃
luie. s3 solũ hñtia ppriũ colorez. Ista3
ɔ̃nez ponit Arist. 2° de aĩa. cui° pmã ptez sic arguit. q̃lib3 T.c.72
q̃litas pticipans nã3 lucis ẽ visibilis: s3 aliqua q̃litas p ⁊.73.
ticipãs nã3 lucis nõ est visibilis in lumine: s3 necio in te
nebris. g̃. minor dr̃. de q̃rcu putrida squama ⁊ capite pi
sciũ ac cornu q̃rũdã aĩaliũ. 2ª pte ɔ̃nis sic dclarat. color
ñ mouet visũ nisi moueat dyapha° ⁊ ñ mouet dyapha°
nisi actu illuminatũ. g̃. p3 ɔ̃ña cũ maiori: qꝛ ñ pt fieri ac
tio ab extremo ad extremũ nisi p mediũ. 2ª vo p3 añtis
p3 p experiẽtiã: qm̃ coloratũ posi° supra visũ ñ vr̃. Ex ista
ɔ̃ne infert phs q ignis est visibilis tã3 in tenebris q̃3 in T.c.74
lumine. p3: qꝛ h3 lucẽ pductiuã pprij luminis de nocte
⁊ tãte intẽsionis vel maioris sicut est lumen extraneu3.
¶ Dubiũ est: qꝛ lucida innominata ex quo hñt splendo Dubiu3
rẽ ppriũ quo vident̃ fm̃ nã3 lucis. quare in eodez splen
dore nõ videãt̃ fm̃ nãm coloꝝ: cũ tñ de die i lumine alie
no videant̃ fm̃ nã3 coloris. Rñdet̃ q nã coloris exigit
maiorez dispõnez medij q̃3 nã lucis: id qꝛ hmõi splendor i
medio nõ est sufficiens dispõ p nã coloris pp magnaz
remissionez ei°. hic est q i tenebris visibilia innomina
ta nõ vident̃ fm̃ nã3 coloris. Ubi est hic intelligendũ q
hic p tenebrã Arist. intelligit noctẽ ⁊ p lumen die3. vl T.c.74
dicendũ q p lumen intelligit lumen alienũ ⁊ p tenebrã
puatõez illius luminis: qꝛ idubie oculi gattoꝝ vl capita
sciũ si vident̃ de nocte vident̃ i lumine pprio. ¶ 2° 2° ɔ̃
ɔ̃. lumẽ req̃rit̃ ad visionez nõ pp colores: s3 pp mediũ.
Istã ɔ̃nez ɔ̃mentator ponit 2° de aĩa. ad quã pbandu3 C.67.
facit q̃tuor rõnes. pma rõ. dato opposito seq̃t̃ q ista nõ
sit in 2°° dicendi p se color est visibilis hoc est ɔ̃ Arist. ⁊ T.c.66.
ɔ̃ña tenet: qꝛ tũc color eẽt visibilis mediante lumine in
rõne obi. 2ª rõ est ista. ita se h3 color ad visibilitatẽ sic 2
hõ ad risibilitatez: s3 hõ nõ dr̃ risibilis pp aliqd supad
ditũ: s3 pp nã3 intrinsecã. 3ª rõ: qꝛ alr ista pp color est 3

visibilis nō cēt de genere ꝓpōnū ēentialiū: hoc ē falsū
vt pꝫ.ꝯña tꝫ.qꝛ ꝑdicatū inest subo mediāte aliquo extri
4 seco. ¶ 4° rō:qꝛ altr seqꝫ.ꝙ ꝯpatio coloris ad visibile ef
set ꝯpatio accñtalis ⁊ nō eentialis cuiꝰ ꝯriū ē de intētio
ne Arl.qꝛ subm nō accñtalr:ſꝫ eentialr ꝯpaꝫ ꝓprie paſ
3° ꝯ sioi. ¶ 3° ꝯ.lumē de se ē multiplicabile i medio subito ⁊
t.ꝛ.c.70 nō successiue. Jsta ꝯ ē Arist.⁊ ꝯmētatoris 2° de aīa rep
hendētiū Empedoclē ponētēꝫ lumē successiue fieri ſꝫ i
tpe ipceptibili.si.n.ꝯcauū a ꝯcauo icipet eleuari non vi
deo qn imediate post hoc erit lumen in cētro sicut i cir
cūferenᵃ ex quo ñ hꝫ ꝯriū nec resistentiā. Et notāter dr
de se:qꝛ p accñs pt successiue multiplicari : aut qꝛ corpᵒ
luminosū successiue mouet:aut qꝛ suscepᵐ luminis suc
4° ꝯ cessiue pñtat. ¶ 4° ꝯ.lumen est in corpe dyaphano rea
liter ⁊ nō intētōalr.pbaꝫ:lumen ē forma realis ⁊ nō itē
tionalis.s.repñtatiue i alteꝝ tēdēs:qm nullū sensibile p
priū ē forma itentōalis:ſꝫ lumē ē sensibile ꝓpriū.ġ.ma
ior pꝫ:qꝛ nō ē maior rō de vno ꝙ de alio:minor declara
T.c.70. tur:qꝛ lumē nō hñ pcipiꝫ nisi a visu.vñ fm phm mediū
dyaphanū i tenebris nō sentiꝫ a visu.i actu ēt sentiꝫ ab
illo:mō h ē rōne luminis.ergo lumē p se ⁊ formalr sen
tiꝫ a visu. Jtē de nocte videꝫ luna ⁊ astra ⁊ nō ratione
sube.ġ rōne luminis.⁊ p ꝯñs lumē vr:cū illud sit quali
tas multiplicata a sole. Deīde oēs ꝯcedūt se videre ꝓ
priā vmbrā.ġ videt lumē: pꝫ ꝯña ⁊ ꝯñs:qꝛ vmbra est lu
mē diminutū. Jtē ipossibile ē videre lucē absqꝫ silitu
dine illiᵘ i oculo:ſꝫ extñs in tenebris videt lucē vt habe
tur ad expientiā.ġ silitudo lucis nō est lumē:nō est ġ di
cendū:qd cōiter ꝯcediꝫ:ꝙ lumē ē spēs ⁊ silitudo lucis:ſꝫ
dicēdum ꝙ est forma realis terminans visū i rōne obi.

p̊ᵐ Contra predicta arguiꝫ.⁊ p̊.ꝙ ad visionē nō reqri
tur lumē:qꝛ ab aliquo visibili immediate
egrediꝫ spēs in meᵒ nō illuminato.ergo nō est nečiūꝫ lu
men ad illaꝫ visiōeꝫ.aña pꝫ de oculo extñte in tenebris
⁊ colorato in lumine.nā tā coloratū ꝙ lumen vr:⁊ ſꝫ co
loratū imediate ꝓducat spēꝫ i meᵒ illuminato:ñ lumē
qd etiā vr:ꝓducit spēꝫ i meᵒ tenebroso. Jtē h vr eē sñia
T.c.72 Arist.dicētis.ꝙ visibilia inolata videnꝫ in tenebris si
2ᵐ ne lumine. ¶ 2° arguiꝫ.ꝙ lumē reqriꝫ pp colores ⁊ nō
pp mediū tm:qꝛ sicut nō pt videri meᵐ sine lumine. ita
nō pt sine lumine pcipi color: ⁊ h pōt expiri.qm si oculᵒ
ponaꝫ in tenebris vr obm i lumine:⁊ si obm fuerit in te
nebris oculo extñte i luce:ñ vr:qꝛ nō ē lumē. Jtē h vr eē
T.c.18. intenᵒ Arist.3° de aīa.di.ꝙ sic lumen facit colores actu
visibiles. ita iteᵘ agēs facit fātasmata itellecta in actu.
3ᵐ ¶ 3°.arguiꝫ.ꝙ lumē successiue multipliceꝫ i meᵒ:qꝛ dato
opposito seqꝫ oē corpᵘ luminosū eē infinite vtutis.ꝯñs
ē ipossibile.⁊ pbaꝫ ꝯña.nā posse ꝓducere aliquē effcm
in vna hora est aliquāte vtutis:⁊ posse ꝓducere eūdem
effcm i medietate hore est in duplo maioris vtutis.⁊ sic
i infinitū.ergo posse ꝓducere subito ē ifinite vtutis. Et
ꝯfirmaꝫ ab expiᵒ.nā lumen sepe itendiꝫ p rarefactōem
4ᵐ medij:ſꝫ illa rarefactio ē successiua.ergo.⁊c̄. ¶ 4° argui
tur.ꝙ lumen ē species lucis:qꝛ lux nō pt videri nisi me
diāte specie visibili:ſꝫ nō appet alia spēs visibilis ꝙ lu
men.ergo.minor arguiꝫ.si lux qñ vr hꝫ specieꝫ disticaꝫ
a lumine.p idē lumē qñ vr hꝫ spēm distinctam a se. con
sequens ē falsū.ex q̇ lumen est aptum immutare mediū
⁊ organum sicut species visibilius.

Ad p̊ᵐ Ad primuꝫ negaꝫ ꝯña. vnde lumē ꝓpter suam
spūalitatē pōt imediate mouere me
diū tenebrosū ⁊ ꝯñter organū.color āt ⁊ lux nō. qꝛ color
pp suā mālitatē nō pt imediate mouere mediū tenebro
sū:ſꝫ nečio illuminatū.mediate aūt pt mouere mediū te
T.c.72 nebrosū ⁊ orgaᵐ.Et ad phꝫ qñ dr ꝙ visibilia innolata vi
denꝫ in tenebris ⁊ non in lumine:rñᵐ est ꝙ loqꝫ de lu
mine alieᵒ. ¶ Ad 2ᵐ negaꝫ ꝯña . vñ color siue moueat Ad 2ᵐ
diaphaᵐ siue nō moueat semp est p se visibilis.nō āt vr
nisi meᵐ fuerit illuminatū:sic hō ē de se risibilis:nō pōt
tñ ridere nisi habeat istña disposita.ꝙ āt coloratū i tene
bris extñs ñ vr:h ē pp idispōnē medij.Et ad phꝫ dr ꝙ il 3.de.a.
la ꝓpō ē sic itelligēda:sic lumē ē c.i pp quā colores actu T.c.18.
videnꝫ:ita itellectus agēs ē cā ꝓpter quā fanᵗᵃ actu itel
ligūꝫ.ex q̇ nō seqꝫ ꝙ lumen reqraꝫ pp colores:ſꝫ solū pp
meᵐ. ¶ Ad 3ᵐ negaꝫ ꝯña dbo.ꝙ hñ ꝯcluderet si illumi Ad 3ᵐ
naᵒ fieret cū resistēᵃ:mō ñ fit cū resistēᵃ:qꝛ ñ hꝫ ꝯriū:nec
mediū resistit:qꝛ ē actᵘ ⁊ pfectio eiᵘ. ¶ Et ad ꝯfirmatio
neꝫ dr.ꝙ nō ē icōueniēs lumen per accñs qñqꝫ multipli
cari successiue. ¶ Ad illud tñ qd dr ꝙ cū aer rarefit lu
men itendiꝫ successiue:h ꝯcediꝫ:ex q̇ nō seqꝫ lumē mul
tiplicari successiue:qꝛ itenᵒ luminis non est multiplicaᵒ
eius.pt.n.lumen multiplicari sine intēsione eius:⁊ intē
di sine multiplicatōe. ¶ Ad 4ᵐ ꝯcedo ꝙ lumen non ē Ad 4ᵐ
spēs lucis:qꝛ nō est silitudo eiᵘ:ſꝫ spēs lucis est vna alia
qlitas simlꝫ multiplicata cū lumine:⁊ ꝯñter ꝯcedo ꝙ lu
men vr p ꝓpriā spēꝫ:nō tñ eo mō quo lux vl color:qꝛ lux
⁊ color nō pñt imutare sensum nisi ꝑus suā spēm multi
plicauerit i medio.lumen aūt ad hoc nō necessitaꝫ. vñ
lumē aliqñ sentiꝫ per spēꝫ multiplicatā p mediū . vt qñ
oculᵘ ē in tenebris ⁊ coloratū vl lucidū in lumine: nō tñ
p magnā distātiā. Aliqñ āt vr lumen nō p spēꝫ multipli
catā i medio vl i organo:vt qñ lumē actuat totū meᵐ in
ter obm ⁊ visū:ac ēt totū organū: nūqꝫ.n. spēs sensibilis
ē i eodeꝫ subo cū suo obo repñtato. lumen ergo actuās
meᵐ ⁊ organū nō ꝓducit spēm suā in organo nec in meᵒ:
ſꝫ imediate illā in poᵃ visiua:⁊ h spēs nō ē apta repñtare
pteꝫ lumis imediate ꝓducentē illā:qꝛ sensibile positū su
pra sensū nō sentiꝫ: ſꝫ solū pteꝫ luminis mediataꝫ ⁊ ab
oculo ꝓportionabilr distāteꝫ:q̄re ⁊c̄. Capꝫ. XIIII.

Sonus est obiectū poᵉ auditiue q̄
post visū ceteris ē no
bilior.ἰō de illo post determinatōem obi
visus ē ꝯñter dicendū. ¶ Ad cuiᵘ noti p̊ᵐ
cie inuestigationē ē notādū p̊ fꝫ phꝫ 2° d T.c.77
aīa. ꝙ sonoꝝ qdā ē actᵘ:⁊ qdaꝫ poᵃ.sonᵘ q
ē actᵘ ē sonᵘ actualr ⁊ formalr actuās meᵐ
eo mō q̇ color formalr actuat corpᵘ coloratū.Sonᵘ āt q ē
poteᵃ sonᵘ ē cā imediate ꝓductiua subi formalis.cā.n. ꝓdu
ctiua alicuiᵘ dr poteᵃ ad illō.qꝛ potētialr actiue ꝯtinet il
lud. Ex q̇ distictōe ifert Ari. ꝙ aliqd hēt sonū i poteᵃ.vt T.c.77.
es cuprū:⁊ hmōi corpa dura:q̇ ꝓducūt sonū.aliqd hꝫ sonū i
actu vt aer ⁊ auditᵘ.aer.n. hꝫ subiectiue sonū realē:⁊ audi
tus intentionalē.aliqd vo nec in actu nec in poᵃ:vt spō
gia lana ⁊ hmōi corpa mollia nō recipiūt sonū.nec ꝓpter
mollicie sonū ꝓducunt.Ex ꝑdictis ꝯcludit phs diffini T.c.78.
tiōeꝫ soni i actu dicēs: ꝙ ē qlitas formalr extñs i medio
educta de poᵃ pcutiētis ⁊ pcussi.ita ꝙ ad sonū tria req
rūꝫ.s.pcutiēs pcussū ⁊ mediū recipiēs sonū.vñ dic ꝯmē
tator ꝙ Ari.per mediū itelligit aquā ⁊ aerē:qꝛ nec i ter Cō.78.
ra nec i igne nec i corpe celesti pt fieri sonᵘ:nec eodē mō
multiplicaꝫ sonᵘ fꝫ ꝯmētatoreꝫ in aere ⁊ in aq̄:qm i ae
re realr ⁊ intentōalr multiplicaꝫ sonus.in aqua āt soluꝫ
intentōalr. ¶ 2° notādū ꝙ ad cātōem soni ad minᵘ duo 2ᵐ
motus subiectiue ⁊ specifice distincti ꝯcurrūt.s.motus T.c.78.
pcutiētis ⁊ motᵘ aeris.Motus pcutiētis causat sonuꝫ:ſꝫ
nō fm quālibet partē eius.⁊ motus aeris.subito recipit
illū.vñ sic lapis piectus ad aquā mediāte suo motu cau
sat pmā refractionē ⁊ primā circulationē:⁊ prima refra
ctio causat scdaꝫ cū circulatōe 2ᵃ.⁊ sic vltra.ita corpᵘ per
cutiēs mediāte suo motu causat pmā circulatōeꝫ seu re

fractionē aeris. ꝛ pͥᵐ sonū tā realē q̄ȝ intētionalē ꝛ sic vl
p tra. ¶ Ex isto notabili seq̄r p̊. ꝙ in qualibet auditōe so
ni duo mot⁹ audiūt̄ ꝑ se. s. eris. ꝛ ꝑcutiētis: ex quo q̄libȝ co
rū ad sonū realē ꝛ itentionalē i toto vł in pte actiue cō
currit. Ad p̄mum. n. sonum ꝯcurrit mot⁹ ꝑcutientis. ꝛ ad
z zᵐ motus medij. z°. seq̄r. ꝙ i qualibȝ auditōe soni ꝑcu
tiēs ꝛ mediū ꝑ se audiunt̄. pȝ. q꞉ actiue ꝯcurrūt ad spēm
soni ꝛ ad auditōēȝ ei⁹: ꝛ h̄ nō sumē absolute mediū ꝛ ꝑ
cutiēs: sȝ ꝯnotatiue: put icludit formalr̄ ꝑ se vł ꝑ accn̄s
motū: q꞉ aer vt aer nō ꝯcurrit actiue ad cāt ionē soni: nec
cāpa⁹ vł es aut argētū vt sic: sȝ ꝑ q̄tō icludūt motū: non
q̄dē quēcūq̄ȝ. q꞉ nō ad oēm motū seq̄r sonus: sȝ motū de
terminatū. vn̄ sicut dicim⁹ solē ꝛ lunā ꝑ se videri nō q̄
dē i eē subali: sȝ put icludūt lucē vł lumē. ita i ꝓposito.

pᵒ ꝯ T.c.77 His p̄missis sit hec p̄ᵃ ꝯ de quatuor ꝯnibus q̄s ponit Arist. zᵒ d aia. Nō quorūcū
q̄ȝ corporū ꝯtingentiū. sȝ solūmō solidoꝝ ē sonus effecti
ue. pȝ. q̄n pili se iuicē ꝑcutiētes nō faciūt sonū: nec ēt la
na lanā v̄berās causat solū: q꞉ pili lana ꝛ spōgia sūt corpa
mollia q̄ leuiter cedūt ꝑcutiēti. ex quoꝝ ꝑcussiōe nō ex
tēdit̄ aer vt possit formari son⁹ ex ictu ꝑcutiētis ꝛ resi
stētia ꝑcussi: sȝ si hᵒ mollia ꝯprimont̄. ita ꝙ aliquā duri
ciē hēant ꝛ resistāt ꝑcutiēti seq̄r sonus lȝ surdus. corpa
aūt bn̄ dura causāt bonū sonū: ꝛ hoc fm̄ magis ꝛ min⁹
iuxta dispōnē meliorē ꝑcutiētis ꝛ ꝑcussi. vn̄ illa q̄ in sui
ꝯpositōe hn̄t aerē bn̄ dispoᵐ sūt bn̄ sonora sicut es ꝛ ar
gētū. alia aūt nō ita bn̄: vt plūbū ꝛ alia terrestria. Itē cō
caua ꝑcussa reddūt sonū magnū. q꞉ in eis includit̄ aer ꝛ
cū p̊ aer nō possit exire ꝑcutit aliū aerē: ꝛ sic ex ꝑcussiōe
Cō. 78. coꝝ fiūt multi ict⁹ ꝛ mltiplicat̄ son⁹. ꝯmētator āt addit
T.81. ꝙ plana faciūt meliorē sonū q̄ȝ aspa. nā q̄n ꝑcutiūt̄ pla
na i loco expolitiōis fit equalr̄ expulsio ipi⁹ medij: sȝ si
sūt aspa i mltis locis se nō tāgūt ꝛ ibidē nō expellit̄ aer:
zᵒ ꝯ ergo. ¶ zᵃ ꝯ. son⁹ nō ē effectiue ab aere ꝛ ab aqua lȝ au
T.c.77 diat̄ i quolibȝ illoꝝ. p̄ᵃ ps ꝓbat̄. nā son⁹ non ē effectiue
T.78. nisi a corpibus duris: sȝ aer ꝛ aqua nō sūt corpora dura.
q̇. zᵃ ps ēt pȝ: q꞉ cū son⁹ nō fundet̄ nisi i motu ꝛ refractōe
necīo soᵐ audit̄ vbi ē mot⁹ ꝛ refratio: sȝ in corpib⁹ duris
nō ē refractio: sȝ solū i aqua ꝛ i aere. ergo solū in aqua vł
in aere audit̄ son⁹. tn̄ meli⁹ i aere q̄ȝ i aqua ꝑꝑ meliorez
3ᵃ ꝯ refractōēȝ. ¶ 3ᵃ ꝯ. ad gn̄ationeȝ soni req̄rit̄ fortis ꝛ ve
T.c.79. loꝝ reuerberatio aeris. ꝓbat̄. ad gn̄ationē soni req̄rit̄ ꝙ
aer maneat ꝛ nō dissoluat̄ ꝛ nō pōt fieri sine forti ꝛ velo
Cō. 79. ci reuerberatōe aeris. ergo ꝛc̄. ꝯmētator aūt addit vnuȝ
dicēs ꝙ vltra ꝑcutiēs ꝛ ꝑcussū ꝛ mediū ꝛ p̄ter velocita
tē mot⁹ ꝛ fortitudinē ꝑcussiōis opȝ percutiēs ꝛ ꝑcusū se
ꝑcutere fm̄ latitudinē ꝛ ꝓportōatā q̄ntitatē. q꞉ si ac⁹ acū
T.c.85. i pūcto ꝑcuteret nō cāret̄ son⁹. Itē dicit ꝯmētator ꝙ si i
aere nō sit valde fortis ꝑcussio necīo p̄ter aerē exigit ꝑ
cutiēs ꝛ percussū. vbi aūt sit multū fortis ꝑcussio: aer pt
supplere vicē percussi: ꝛ i tali casu duo sufficerēt ad cau
sationē soni. s. v̄berās. ꝛ aer se hn̄s vt ꝑcussū ꝛ vt mediū
4ᵃ ꝯ recipiēs sonū vt pȝ i motu v̄ge seu corigie i aere. ¶ 4ᵃ ꝯ.
nunq̄ȝ gn̄āt̄ son⁹ q̄n tūc causet̄ echon lȝ nō semꝑ manife
T.c.80. stus. Sic. n. lapis cū in aqua ꝓijcit̄ causat circulos: q̄ si in
ueniāt obstaculū reflectunt̄. sic cū aliq̄d corp⁹ solidū ꝑ
cutit̄ ad aliud corp⁹ in aere fiūt circuli q̄ ꝯtinue multi
Cō. 78. plicant̄ ꝛ si circuli illi inueniāt obstaculū reflectūt̄. Ac
cidit ergo in illis circulis sicut in pila ꝓiecta q̄ si inueni
at obstaculū retrocedēs reflecti t̄. sonus ergo cātus ex re
flexione dr̄ echon. quo p̄misso ꝓbat̄ ꝯ. ita ē de sono sicut
de lumine: sȝ lumē nō multiplicat̄ sine reflexiōe lȝ illa
reflexio nō sit semꝑ manifesta. ergo. pȝ ꝯn̄a cū maiori a
sufficiēti similitudine. minor vero patet: q꞉ dato opposi
to non cōtingeret aliquid videre in vmbra.

Cōtra predicta arguit̄. ꝛ p̊. ꝙ sonus nō fundat̄ i mo pᵐ
tu: q꞉ tūc eēt res successiua. ꝛ sic nunq̄ȝ audire
tur: q꞉ nec ps p̄terita nec pars futura: cū nulla illaꝝ sit.
deinde si sonus eēt res successiua: ergo ptes ei⁹ copulāt̄
ad aliquē terminū cōēȝ q̄ nō vr̄ eē nisi muta^m eē q̄d ter
minat partes mot⁹. ꝛ per ꝯn̄s son⁹ ē motus: q̄d est falsuȝ:
q꞉ sonus ē sensibilis ꝓpriū ꝛ motus sēsibile cōe. ¶ z° ar zᵐ
guit̄. ꝙ corpora se ꝑcutiētia nō ꝑ se audiunt̄: q꞉ ꝓducti
uū coloris nō ꝑ se sentit̄ a visu. ergo pariformiter nec ꝓ
ductiuū soni. pȝ ꝯn̄a a sufficiēti silitudine ꝛ añs est noᵐ.
¶ Et ꝯfirmat̄. nā corpa quiescētia nō audiunt̄: sȝ post
ꝑcussionē aliq̄n q̄escūt corpa dura sono adhuc existēte in
aere. ergo spēs soni illa nō reprn̄tat. ꝛ per ꝯsequens non
audiūtur. ¶ 3° arguit̄. ꝙ corpa mollia causant sonū: q꞉ 3ᵐ
pann⁹ tā laneus q̄ȝ line⁹ ē corp⁹ molle ꝛ causat sonū i sci
sura ei⁹. silr̄ aer fract⁹ a v̄ga ꝓducit sonū. Etiā exalatōes
i aere se ꝑcutiētes ꝛ i nube illā frāgētes ex ipetu igneo:
sȝ certū ē ꝙ illa nō sūt corpa dura. ergo. ¶ 4° arguit̄. ꝙ 4ᵐ
nō gn̄āt̄ echō ex reflexione soni. q꞉ tūc semꝑ echō eēt so
nus remissior q̄ȝ sonus p̄mari⁹. ꝯn̄s ē ꝯ experientiam. ꝛ pȝ
ꝯn̄a: q꞉ circulatōes ꝯtinue sūt debiliores ꝛ remissiores.

Ad primū dicit̄. ꝙ sonus ē res successiua. ꝛ lȝ nō Ad pᵐ
sit ps p̄terita eius nec futura. tn̄ ille so
nus ē ꝛ audit̄: q꞉ ei⁹ sūt ifinite ptes pn̄tes ꝯposite ex pti
bus p̄teritis ꝛ futuris. Et tūc cū q̄rit̄ de termino copulā
te illas ptes: r̄ndet̄ ꝙ sicut muta^m eē copulat ptes mot⁹.
ita sonatū eē copulat ptes soni. ¶ Ad zᵐ negat̄ ꝯn̄a: q꞉ ꝓ Ad zᵐ
ductiuū coloris nec i toto nec i pte actiue ꝯcurrit ad vi
siōēȝ: sȝ corpora se ꝑcutiētia actiue ꝯcurrūt ad auditio
nē nec obstat si nō q̄libet ps spēi ꝓducit̄ a ꝑcutiētib⁹: q꞉
in successiuis ꝓducēs vnā ptē ꝓducit totū cathegoreu
matice. Et ad cōfirmationē dr̄. ꝙ sic son⁹ ꝯtinue genera
tur ꝛ continue corrūpitur fm̄ aliquā ptem: ita spēs ꝛ si
militudo illi⁹. ideo quādiu durat spēs soni fm̄ aliquam
pteȝ cātā a ꝑcutiēte tādiu reprn̄tat ꝑcutiēs. deficiēte aūt
pte spēi cāta a ꝑcutiēte spēs soni nō ampli⁹ representat
illud: nō obstante ꝙ in medio sit sonus originatus me
diate vel imediate a ꝑcutiente: ꝛ ita siue moueatur siue
nō moueat̄ ꝑcutiēs: dūmō i me⁹ sit spēs soni ab eo cāta
ab eo dr̄ audiri. ¶ Ad 3ᵐ dr̄. ꝙ ꝑcussiōe moderata n̄ cāt̄ Ad 3ᵐ
son⁹ nisi a corpibus duris. percussiōe multū forti ꝛ velo
ci cātur son⁹ a corpib⁹ q̄rū vnū ē duꝝ ꝛ reliquū nō durū
vt ex virga ꝛ aere: percussione āt imoderata ꝛ multū di
stractiua nō req̄rit̄ corp⁹ durū nec ēt molle sȝ raꝝ ꝛ dē
sū vt ꝯtigit i vētis ꝛ tonitruis. mō Ari. locutus ē de ꝑcus
sione moderata: dr̄ tn̄ ꝙ aer non ē corp⁹ molle nec duꝝ:
ꝛ ꝙ in cātiōe soni fci a v̄ga aut pēna i tactu chordaꝝ aut
i scissura pānoꝝ nō ꝯcurrit aliq̄d illoꝝ nisi per accn̄s. eo
ꝙ son⁹ fit ꝑꝑ ꝯcursū partiū aeris ne fiat vacuum. ¶ Ad Ad 4ᵐ
4ᵐ negat̄ ꝯn̄a: q꞉ v̄tute obstaculi repellētis pōt cāri ita
fortis son⁹ scḋarius sic p̄mari⁹ nō obstante ꝙ circulatio
nes sint remissiores. pōt tn̄ dici ꝙ lȝ circulationes tā p̄
marij q̄ȝ scḋarij sint ꝯti^e debiliores: tn̄ circulationes pri
me soni scḋarij sūt fortiores q̄ȝ circulationes vltime so
ni p̄marij. ꝛ hoc ratione obstaculi. q̄re ꝛc̄. Capl̄m. XV.

Intellecta gn̄atione soni ꝯsiter de eius multiplicatione ꝑ
mediū ꝛ in medio ē dicēdū. ¶ Ubi notā
dū. p̊ fm̄ ph̄m z° de aia. ꝙ noīa sonoꝝ sumū pᵐ
tur metaphorice a noībus tangibiliū. nā T.c.86.
sic in tāgibilib⁹ illud dr̄ acutū q̄d i modi
co tpe multū mouet sensū tact⁹: ꝛ illd̄ dr̄
graue q̄d in multo tpe paꝝ mouet eūdē sensū. ita i sono
ille dr̄ acutus q̄ in modico tpe multū mouet audituū. ꝛ il
le dr̄ grauis q̄ in multo tpe paꝝ mouet eundē sensum ꝛ

visibilis nō eēt de genere ꝓpōnū eēntialiū: hoc ē falsū
vt pz.ꝯña tz.qꝛ ꝑdicatū inest subo mediāte aliquo extri
4 seco.¶ 4° rō:qꝛ alr seqꝛ.ꝙ ꝯpatio coloris ad visibile es
set ꝯpatio accñtalis ⁊ nō eēntialis cui⁹ ꝯriū ē de intētio
ne Arl.qꝛ subm nō accñtalr:sz eēntialr ꝯpaꝛ ꝓprie pas
3° ꝯ siōi.¶ 3° ꝯ.lumē de se ē multiplicabile ī medio subito ⁊
t.t.c.70 nō successiue. Ista ꝯ ē Arist.⁊ ꝯmētatoris 2° de aīa rep
bendētiū Empedoclē ponētez lumē successiue fieri lz ī
tpe īꝑceptibili.si.n.ꝯcauū a ꝯcauo īcipet eleuari non vi
deo qn īmediate post hoc erit lumen in cētro sicut ī cir
cūferen° ex quo nō bz ꝯriū nec resistentiā. Et notāter dr
de se:qꝛ p accñs ꝑt successiue multiplicari: aut qꝛ corp⁹
luminosū successiue moueꝛ:aut qꝛ suscepm luminis suc
4° ꝯ cessiue pñtaꝛ.¶ 4° ꝯ.lumen est in corpe dyaphano rea
liter ⁊ nō intētōalr.ꝓbaꝛ:lumen ē forma realis ⁊ nō ītē
tionalis.i.repñtatiue ī alteꝝ tēdēs:qm nullū sensibile ꝓ
priū ē forma ītentōalis:sz lumē ē sensibile ꝓpriū.g.ma
ior pz:qꝛ nō ē maior rō de vno ꝙ̃ de alio:minor declara
T.c.70. tur:qꝛ lumē nō bñ ꝑcipiꝛ nisi a visu.vñ sm pħm mediū
dyaphanū ī tenebris nō sentiꝛ a visu.ī actu ēt sentiꝛ ab
illo:mō h ē rōne luminis.ergo lumē p se ⁊ formalr sen
tiꝛ a visu. Itē de nocte videꝛ luna ⁊ astra ⁊ nō ratione
subē.g rōne luminis.⁊ p ꝯñs lumē vr:cū illud sit quali
tas multiplicata a sole. Deīde oēs ꝯcedūt se videre ꝓ
priā vmbrā.g videt lumē: pz ꝯña ⁊ ꝯñs:qꝛ vmbra est lu
mē diminutū. Itē īpossibile ē videre lucez absqꝫ silitu
dine illi⁹ ī oculo:sz ex̄ñs in tenebris videt lucē vt habe
tur ad expientiā.g silitudo lucis nō est lumē:nō est g di
cendū:qd cōtrer ꝯcediꝛ:ꝙ lumē ē spēs ⁊ silitudo lucis:sz
dicēdum ꝙ est forma realis terminans visū ī rōne obi.

p^m Contra predicta arguiꝛ.⁊ p.ꝙ ad visionē nō reqri
tur lumē:qꝛ ab aliquo visibili immediate
egrediꝛ spēs in me° nō illuminato.ergo nō est necīnz lu
men ad illaz visiōez.ꝯñs pz de oculo ex̄ñte in tenebris
⁊ colorato in lumine.nā tā coloratū ꝙ̃ lumen vr:⁊ lz co
loratū īmediate ꝓducat spēz ī me° illuminato.tñ lumē
qd etiā vr:ꝓducit spēz ī me°:tenebroso. Itē h vr eē sñia
T.c.72 Arist.dicētis.ꝙ visibilia ino īata videnꝛ in tenebris si
2m ne lumine.¶ 2° arguiꝛ.ꝙ lumē reqriꝛ ꝑꝑ colores ⁊ nō
ꝑꝑ mediū tm:qꝛ sicut nō ꝑt videri mem sine lumine. ita
nō ꝑt sine lumine ꝑcipi color: ⁊ h pōt expiri.qm si ocul⁹
ponaꝛ in tenebris vr obm ī lumine:⁊ si obm fuerit in te
nebris oculo ex̄ñte ī luce:nō vr:qꝛ nō ē lumē. Itē h vr eē
T.c.18. inten° Arist.3° de aīa.di.ꝙ sicut lumen facit colores actu
visibiles. ita ītc⁹ agēs facit fātasmata ītellecta in actu.
3m ¶ 3° arguiꝛ.ꝙ lumē successiue multiplicetꝛ ī me°:qꝛ dato
opposito seqꝛ oē corp⁹ luminosū eē infinite vtutis.ꝯñs
ē īpossibile.⁊ ꝓbaꝛ ꝯña.nā posse ꝓducere aliquē effcm
in vna hora est aliquāte vtutis:⁊ posse ꝓducere eūdem
effcm ī medietate hore est in duplo maioris vtutis.⁊ sic
ī infinitū.ergo posse ꝓducere subito ē īfinite vtutis. Et
ꝯfirmaꝛ ab expi°.nā lumen sepe ītendiꝛ p rarefactōem
4m medij:sz illa rarefactio ē successiua.ergo.⁊c.¶ 4° argui
tur.ꝙ lumen ē species lucis:qꝛ lux nō ꝑt videri nisi me
diāte specie visibili:sz nō appet alia spēs visibilis ꝙ̃ lu
men.ergo.minor arguiꝛ.si lux qñ vr bz speciez distictaz
a lumine.p idē lumē qñ vr bz spēm distinctam a se. con
sequens ē falsū.ex q lumen est aptum immutare mediū
⁊ organum sicut species visibilis.

Ad p^m Ad primuz negaꝛ ꝯña.vnde lumē ꝓpter suam
spūalitatē pōt īmediate mouere me
diū tenebrosū ⁊ ꝯñter organū.color āt ⁊ lux nō. qꝛ color
ꝑꝑ suā mālitatē nō ꝑt īmediate mouere mediū tenebro
sū:sz necio illuminatū.mediate aūt ꝑt mouere mediū te
T.c.72 nebrosū ⁊ orgam.Et ad pħz qñ dr ꝙ visibilia innoiata vi
denꝛ in tenebris ⁊ non in lumine:tm est ꝙ loqꝛ de lu
mine alic°.¶ Ad 2m negaꝛ ꝯña. vñ color siue moueat Ad 2m
diaphām siue nō moueat semꝑ est p se visibilis.nō āt vr
nisi mem fuerit illuminatū:sicut hō ē de se risibilis:nō pōt
tñ ridere nisi habeat istrā disposita.ꝙ āt coloratū ī tene
bris ex̄ñs nō vr:h ē ꝑꝑ īdispōnē medij.Et ad pħz dr ꝙ il 3.de.a.
la ꝓpō ē sic ītelligēda:sicut lumē ē cā ꝑꝑ quā colores actu T.c.18.
videnꝛ:ita ītellectus agēs ē cā ꝓpter quā fanta actu ītel
ligūꝛ.ex q nō seqꝛ ꝙ lumen reqraꝛ ꝑꝑ colores:sz solū ꝑꝑ
mem.¶ Ad 3m negaꝛ ꝯña dūo.ꝙ bñ ꝯcluderet si illumi Ad 3m
na° fieret cū resistēa:mō nō fit cū resistēa:qꝛ nō bz ꝯriū:nec
mediū resistit:qꝛ ē act⁹ ⁊ ꝑfectio ei⁹.¶ Et ad ꝯfirmatio
nez dr.ꝙ nō ē icōueniēs lumen per accñs qñqꝫ multipli
cari successiue.¶ Ad illud tñ qd dr ꝙ cū aer rarefit lu
men ītendiꝛ successiue:h ꝯcediꝛ:ex q nō seqꝛ lumē mul
tiplicari successiue:qꝛ ītēn° luminis non est multiplica°.
eius.ꝑt.n.lumen multiplicari sine intēsione eius:⁊ intē
di sine multiplicatōe.¶ Ad 4m ꝯcedo ꝙ lumen non ē Ad 4m
spēs lucis:qꝛ nō est silitudo ei⁹:sz spēs lucis est vna alia
qlitas simr multiplicata cū lumine:⁊ ꝯñter ꝯcedo ꝙ lu
men vr p ꝓpriā spēz:nō tñ eo mō quo lux vl color:qꝛ lux
⁊ color nō pñt īmutare sensum nisi ꝑus suā spēm multi
plicauerit ī medio.lumen aūt ad hoc nō necessitaꝛ. vñ
lumē aliqñ sentiꝛ per spēz multiplicatā p mediū . vt qñ
ocul⁹ ē in tenebris ⁊ coloratū vl lucidū in lumine: nō tñ
p magnā distātiā. Aliqñ āt vr lumen nō p spēz multipli
catā ī medio vl ī organo:vt qñ lumē actuat totū mem in
ter obm ⁊ visū:ac ēt totū organū: nūqꝫ.n. spēs sensibilis
ē ī eodez subo cū suo obo repñtato. lumen ergo actuās
mem ⁊ organū nō ꝓducit spēm suā in organo nec in me°.
sz īmediate illā in po° visiua:⁊ h spēs nō ē apta repñtare
ꝑtez lumis īmediate ꝓducentē illā:qꝛ sensibile positū su
pra sensū nō sentiꝛ: sz solū ꝑtez luminis mediataz ⁊ ab
oculo ꝓportionabilr distātez:q̃re ⁊c. Capłz. XIIII.

Sonus est obiectū po^e auditiue q̃
post visū ceteris ē no
bilior.lō de illo post determinatōem obī
visus ē ꝯñter dicendū. ¶ Ad cui° noti p^m
cie īuestigationē ē notādū p̊ sz pħz 2° ō T.c.77
aīa. ꝙ sonoꝝ qdā ē act⁹:⁊ qdaz po°.son⁹ q
ē act⁹ ē son⁹ actualr ⁊ formalr actuās mem
eo mō q color formalr actuat corp⁹ coloratū.Son° āt q ē
potē° son⁹ ē cā īmediate ꝓductia subi formalis.cā.n.ꝓdu
ctina alicui⁹ dr potēa ad illō.qꝛ potētialr actiue ꝯtinet il
lud. Ex q distictōe īfert Ari. ꝙ aliqd hēt sonū ī potēa.vt T.c.77.
es cuprū:⁊ hꝰ corpa dura:q ꝓducūt sonū.aliqd bz sonū ī
actu vt aer ⁊ audit⁹.aer.n. bz subiectie sonū realē:⁊ audi
tus intentionalē.aliqd vo nec in actu nec in po°:vt spō
gia lana ⁊ hꝰ corpa mollia nō recipiūt sonū.nec ꝓpter
molliciē sonū ꝓducunt.Ex ꝑdictis ꝯcludit pħs diffini T.c.78.
tiōez soni ī actu dicēs: ꝙ ē qlitas formalr ex̄ñs ī medio
educta de po° ꝑcutiētis ⁊ ꝑcussi.ita ꝙ ad sonū tria req
rūꝛ.s.ꝑcutiēs ꝑcussū ⁊ mediū recipiēs sonū.vñ dic ꝯmē
tator ꝙ Ari.per mediū ītelligit aquā ⁊ aerē:qꝛ nec ī ter Cō.78.
ra nec ī igne nec ī corpe celesti ꝑt fieri son⁹:nec eodē mō
multiplicaꝛ son° sz ꝯmētatorez in aere ⁊ in aq̄:qm ī ae
re realr ⁊ intentōalr multiplicaꝛ sonus.in aqua āt soluz
intentōalr.¶ 2° notādū ꝙ ad cātōem soni ad min⁹ duo 2m
motus subiectiue ⁊ specifice distincti ꝯcurrūt.s.motus T.c.78.
ꝑcutiētis ⁊ mot⁹ aerī.Motus ꝑcutiētis causat sonuz:lz
nō sm quālibet partē eius.⁊ motus aeris.subiue recipit
illū.vñ sicut lapis ꝓiectus ad aquā mediāte suo motu cau
sat ꝑmā refractionē ⁊ primā circulationē:⁊ prima refra
ctio causat scdaz cū circulatōe 2a.⁊ sic vltra.ita corp⁹ per
cutiēs mediāte suo motu causat ꝑmā circulatōez seu re

fractionē aeris. ꝛ p^m sonū tā realez q̄ʒ intētionalē ꝛ sicvl
p tra. ⁋ Ex isto notabili seq̄ᵗ p. ꝙ in qualibet auditōe so
ni duo mot⁹ audiūᵗ p se. s. eris. ꝛ pcutiētl; ex quo glibʒ co
rū ad sonū realē ꝛ itentionalē i toto vl' in pte actiue cō
currit. Ad pmum. n. sonum ꝯcurrit mot⁹ pcutientl. ꝛ ad
2 2^m motus medij. 2° seqᵗ. ꝙ i qualibʒ auditōe soni pcu
tiēs ꝛ mediū p se audiunᵗ. pʒ. q2 actiue ꝯcurrūt ad spēm
soni ꝛ ad auditōez ei⁹: ꝛ h nō sume absolute mediū ꝛ p
cutiēs: sʒ ꝯnotatiue: put icludit formalr̄ p se vl' p accn̄s
motū: q2 aer vt aer nō ꝯcurrit actiue ad cātionē soni: nec
cāpa⁹ vl' es aut argētū vt sic: sʒ p q̄ʒto icludūt motū: non
gdē quēcūq̄ʒ. q2 nō ad oēm motū seqᵗ sonus: sʒ motū de
terminatū. vn̄ sicut dicim⁹ solē ꝛ lunā p se videri nō g
dē l eē subali: sʒ put icludūt lucē vl' lumē. ita i pposito.

p^a ꝯ T.c.77 **His pmissis** sit hec p^a ꝯ de quatuor ꝯnibus q̄s ponit Arist. 2° d aia. Nō quorūcū
q̄ʒ corporū ꝯtingentiū. sʒ solūmō solidoꝝ ē sonus effecti
ue. pʒ. qn̄ pili se iuicē pcutiētes nō faciūt sonū: nec ēt la
na lanā v̈berās causat solū: q2 pili lana ꝛ spōgia sūt corpa
mollia q̄ leuiter cedūt pcutiēti. ex quoꝝ pcussiōe nō ex
tēdiᵗ aer vt possit formari son⁹ ex ictu pcutiētis ꝛ resi
stētia pcussi: sʒ si hō mollia ꝯprimanᵗ. ita ꝙ aliquā duri
ciē hēant ꝛ resistāt pcutiēti seqᵗ sonus lʒ surdus. corpa
aūt bn̄ dura causāt bonū sonū: ꝛ hoc sm̄ magis ꝛ min⁹
iuxta dispōnē meliorē pcutiētis ꝛ pcussi. vn̄ illa q̄ in sui
ꝯpositōe hn̄t aerē bn̄ dispo^m sūt bn̄ sonora sicut es ꝛ ar
gētū. alia aūt nō ita bn̄: vt plūbū ꝛ alia terrestria. Itē cō
caua pcussa reddūt sonū magnū. q2 in eis includiᵗ aer ꝛ
cū p aer nō possit exire pcutit aliū aerē: ꝛ sic ex pcussiōe
Cō.78. coꝝ fiūt multi ict⁹ ꝛ mltiplicaᵗ son⁹. ꝯmētator āt addit
ꝛ.81. ꝙ plana faciūt meliorē sonū q̄ʒ aspa. nā qn̄ pcutiūᵗ pla
na i loco expolitiōis fit equalr̄ expulsio ipi⁹ medij: sʒ si
sūt aspa i mltis locis se nō tāgūt ꝛ ibidē nō expelliᵗ aer:
2^a ꝯ ergo. ⁋ 2^a ꝯ. son⁹ nō ē effectiue ab aere ꝛ ab aqua lʒ au
T.c.77 diaᵗ i quolibʒ illoꝝ. p^a ps pbaᵗ. nā son⁹ non ē effectiue
ꝛ.78. nisi a corpibus duris: sʒ aer ꝛ aqua nō sūt corpora dura:
g. 2^a ps ēt pʒ: q2 cū son⁹ nō fundeᵗ nisi i motu ꝛ refractōe
necio so^m audiᵗ vbi ē mot⁹ ꝛ refratio: sʒ in corpib⁹ duris
nō ē refractio: sʒ solū i aqua ꝛ i aere. ergo solū in aqua vl'
in aere audiᵗ son⁹. tn̄ meli⁹ i aere q̄ʒ l aqua pp meliorez
3^a ꝯ refractōez. ⁋ 3^a ꝯ. ad gnātionez soni reqriᵗ fortis ꝛ ve
T.c.79. loꝝ reuerberatio aeris. pbaᵗ. ad gnātionē soni reqriᵗ ꝙ
aer maneat ꝛ nō dissoluaᵗ ꝛ nō pōt fieri sine forti ꝛ velo
Cō.79. ci reuerberatōe aeris. ergo ꝛc. ꝯmētator aūt addit vnuʒ
dicēs ꝙ vltra pcutiēs ꝛ pcussū ꝛ mediū ꝛ pter velocita
tē mot⁹ ꝛ fortitudinē pcussiōis opʒ percutiēs ꝛ pcusū se
pcutere sm̄ latitudinē ꝛ pportōatā q̄ʒtitatē. q2 si ac⁹ acū
T.c.85. i pūcto pcuteret nō cāreᵗ son⁹. Itē dicit ꝯmētator ꝙ si i
aere nō sit valde fortis pcussio necio pter aerē exigit p
cutiēs ꝛ percussū. vbi aūt sit multū fortis pcussio: aer pt
supplere vicē percussi: ꝛ i tali casu duo sufficerēt ad cau
sationē soni. s. v̈berās. ꝛ aer se hn̄s vt pcussū ꝛ vt mediū
4^a ꝯ recipiēs sonū vt pʒ i motu v̈ge seu corigie i aere. ⁋ 4^a ꝯ.
nunq̄ʒ gnāᵗ son⁹ gn tūc causeᵗ echon lʒ nō semp manife
T.c.80. stus. Sic. n. lapis cū in aqua pijciᵗ causat circulos: g si in
ueniāt obstaculū reflectunᵗ. sic cū aliqd corp⁹ solidū p
cutiᵗ ad aliud corp⁹ in aere fiūt circuli q ꝯtinue multi
Cō.78. plicanᵗ ꝛ si circuli illi inueniāt obstaculū reflectūᵗ. Ac
cidit ergo in illis circulis sicut in pila piecta q̄ si inuenit
at obstaculū retrocedēs reflectiᵗ. sonus ergo cātus ex re
flexione dᵗ echon. quo pmisso pbaᵗ ꝯ. ita ē de sono sicut
de lumine: sʒ lumē nō multiplicaᵗ sine reflexiōe lʒ illa
reflexio nō sit semp manifesta. ergo. pʒ ꝯn̄a cū maiori a
sufficiēti similitudine. minor vero patet: q2 dato opposi
to non cōtingeret aliquid videre in vmbra.

p^m **Cōtra** predicta arguiᵗ. ꝛ p. ꝙ sonus nō fundaᵗ i mo
tu: q2 tūc eēt res successiua. ꝛ sic nunq̄ʒ audire
tur: q2 nec ps pterita nec pars futura: cū nulla illaꝝ sit.
Deinde si sonus eēt res successiua: ergo ptes ei⁹ copulāᵗ
ad aliquē terminū cōez g nō vr̄ eē nisi muta^m eē qd ter
minat partes mot⁹. ꝛ per ꝯn̄s son⁹ ē motus: qd est falsuʒ:
2^m q2 sonus ē sensibilis ppriū ꝛ motus sēsibile cōe. ⁋ 2° ar
guiᵗ. ꝙ corpora se pcutiētia nō p se audiunᵗ: q2 pducti
uū coloris nō p se sentiᵗ a visu. ergo pariformiter nec p
ductiuū soni. pʒ ꝯn̄a a sufficiēti silitudine ꝛ an̄s est no^m.
⁋ Et ꝯfirmaᵗ. nā corpa quiescētia nō audiunᵗ: sʒ post
pcussionē aliqn̄ gescūt corpa dura sono adhuc exn̄te in
aere. ergo spēs soni illa nō repn̄tat. ꝛ per ꝯsequens non
3^m auditur. ⁋ 3° arguiᵗ. ꝙ corpa mollia causant sonū: q2
pann⁹ tā laneus q̄ʒ line⁹ ē corp⁹ molle ꝛ causat sonū i sci
sura ei⁹. silr̄ aer fract⁹ a v̈ga pducit sonū. Etiā exalatōes
i aere se pcutiētes ꝛ i nube illā frāgētes ex ipetu igneo:
4^m sʒ certū ē ꝙ illa nō sūt corpa dura. ergo. ⁋ 4° arguiᵗ. ꝙ
nō gnāᵗ echō ex reflexione soni. q2 tūc semp echō eēt so
nus remissior q̄ʒ sonus pmari⁹. ꝯn̄s ē ꝯ expientiam. ꝛ pʒ
ꝯn̄a: q2 circulatōes ꝯtinue sūt debiliores ꝛ remissiores.

Ad p^m **Ad primū** dicitᵗ. ꝙ sonus ē res successiua. ꝛ lʒ nō sit ps pterita eius nec futura. tn̄ ille so
nus ē ꝛ audiᵗ: q2 ei⁹ sūt ifinite ptes pn̄tes ꝯposite ex pti
bus pteritis ꝛ futuris. Et tūc cū q̄riᵗ de termino copulā
te illas ptes: rn̄deᵗ ꝙ sicut muta^m eē copulat ptes mot⁹.
Ad 2^m ita sonatū eē copulat ptes soni. ⁋ Ad 2^m negaᵗ ꝯn̄a: q2 p
ductiuū coloris nec i toto nec i pte actiue ꝯcurrit ad vi
siōez: sʒ corpora se pcutiētia actiue ꝯcurrūt ad auditio
nē nec obstat si nō q̄libet ps spēi pduciᵗ a pcutiētib⁹: q2
in successiuis pducēs vnā ptē pducit totū cathegoreu
matice. Et ad cōfirmationē dᵗ. ꝙ sic son⁹ ꝯtinue genera
tur ꝛ continue corrūpitur sm̄ aliquā ptem: ita spēs ꝛ si
militudo illi⁹. ideo quādiu durat spēs soni sm̄ aliquam
ptez cātā a pcutiēte tādiu repn̄tat pcutiēs. deficiēte aūt
pte spēi cāta a pcutiēte spēs soni nō ampli⁹ representat
illud: nō obstante ꝙ in medio sit sonus originatus me
diate vel imediate a pcutiente: ꝛ ita siue moueatur siue
nō moueaᵗ pcutiēs: dūmō i me⁹ sit spēs soni ab eo cāta
Ad 3^m ab eo dᵗ audiri. ⁋ Ad 3^m dᵗ. ꝙ pcussiōe moderata n̄ cāᵗ
son⁹ nisi a corpibus duris. percussiōe multū forti ꝛ velo
ci cātur son⁹ a corpib⁹ q̄rū vnū ē duꝝ ꝛ reliquū nō durū
vt ex virga ꝛ aere: percussione āt imoderata ꝛ multū di
stractiua nō reqriᵗ corp⁹ durū nec ēt molle sʒ raꝝ ꝛ dē
sū vt ꝯtigit i vētis ꝛ tonitruis. mō Arl. locutus ē de pcus
sione moderata: dᵗ tn̄ ꝙ aer non ē corp⁹ molle nec duꝝ:
ꝛ ꝙ in cātiōe soni fci a v̈ga aut pēna i tactu chordaꝝ aut
i scissura pānoꝝ nō ꝯcurrit aliqd illoꝝ nisi per accn̄s. eo
Ad 4^m ꝙ son⁹ fit pp ꝯcursū partiū aeris ne fiat vacuum. ⁋ Ad
4^m negaᵗ ꝯn̄a: q2 v̈tute obstaculi repellētis pōt cāri ita
fortis son⁹ scdarius sic pmari⁹ nō obstante ꝙ circulatio
nes sint remissiores. pōt tn̄ dici ꝙ lʒ circulationes tā p
marij q̄ʒ scdarij sint ꝯti⁹ debiliores: tn̄ circulationes pri
me soni scdarij sūt fortiores q̄ʒ circulationes vltime so
ni pmarij. ꝛ hoc ratione obstaculi. q̄re ꝛc. Capl'm. XV.

Intellecta gnātione soni ꝯñter de eius multiplicatione p
mediū ꝛ in medio ē dicēdū. ⁋ Ubi notā
p^m T.c.86. dū. p sʒ phʒ 2° de aia. ꝙ noīa sonoꝝ sumū
tur metaphorice a noibus tangibiliū. nā
sic in tāgibilib⁹ illud dᵗ acutū qd i modi
co tpe multū mouet sensū tact⁹: ꝛ illd dᵗ
graue qd in multo tpe paꝝ mouet eūdē sensū. ita l sono
ille dᵗ acutus g in modico tpe multū mouet auditū. ꝛ il
le dᵗ grauis g in multo tpe paꝝ mouet eumdē sensum ꝛ

pter istaz causam accidit. dicit phs: q acutū est velox
2ᵐ valde ⁊ hebes vl graue tardū. ¶ 2ᵒ notādū. q sicut cor
pus lucidū vl luminosū ad maiorē distātiaz pducit spe
ciem q̄ lumen: qꝛ lucidū videtur oculo existēte in tene
bris: ita corpora se inuicem percutientia gnānt sonū in
tentiōalē ad maiorē distātiā q̄ realē: qꝛ ad soni itētōalis
multiplicatōem non solū pcutien⁹ ꝯcurrūt: sꝫ ēt sonus lꝫ
son⁹ p̄ p se. pcutien⁹ āt p se nō p̄. Cū aūt quodlꝫ multipli
cati^m silitudinis sue multiplicat illā extra se sequit sonū
itētionalē ad maiorē distātiā mltiplicari q̄ sonū realē.
p̄ᵃ ꝯ **His intellectis** sit hec p̄ᵃ ꝯ. son⁹ multiplicat in
me⁹ tā realiter q̄ intentionali
ter. pma ps pꝫ. naz son⁹ ē subiectiue i aere. vt patuit ex i
T.c.79. tētōe Ari. 2ᵒ de aīa. ⁊ son⁹ ē sensibile ppriū sm ipꝫ. ergo
realr multiplicat. 2ᵒ vero ps pꝫ ex 2ᵒ notabili ex quo ad
maiorē distātiā multiplicat son⁹ itētōalis q̄ realis. Itē
pma ps soni audit p totā distātiā. g̊ p totā illā ē son⁹ in
tentōalis: qꝛ p totā illā nō est son⁹ ille realis. aliter pma
2ᵃ ꝯ ps soni coextēderet 2ᵉ pti eiusdē: qd ē falsū. ¶ 2ᵃ ꝯ. non
oꝫ sonū realē: sꝫ sonū itentōalē vsq ad auditū multipli
cari. Prima ps pꝫ: qꝛ aliter aliqd moueret motibus ꝯ
triis: dato q sor. ⁊ plato ex opposito eq̄ velociter ⁊ eq̄ for
titer clamarēt ⁊ inciperent eq̄ p̄ vl saltē se iuicē duo corpa
penetrarēt. vꝫ. aer missus a sor. ad auditū platonis: ⁊ aer
missus a platone ad auditū sor. 2ᵃ vo ps ē de se nota. qm
auditus nō audiret nisi forte reciperet spēz soni ⁊ ꝯsequēter vl
Cō. 76. q̄ ad ipm multiplicaret. vn̄ cōmentator 2ᵒ de aīa. dicit
q aīalia existētia in aqua audiūt sonū nō p multiplicatio
3ᵃ ꝯ nē ei⁹ in aqua: sed in aere. quare. ¶ 3ᵃ ꝯ. son⁹ realis nō su
bito: sꝫ successiue multiplicatur in medio: pꝫ. qꝛ depēdet
T.c.78. a motu tā in fieri q̄ in fcō eē. 2ᵒ de aīa: sꝫ mot⁹ successiue
T.c.6. fit. 3ᵒ phy. si. n. son⁹ subito fieret alicui⁹ rei successiue nō
T.c.52. eēt aliqua ps altera prior: qd ē ꝯ phm 6ᵒ phy. videm⁹. n.
⁊ ad expientiā sonū prius audiri ppe pcussū q̄ ifra sperā
multiplicatōis soni realis: qd nō eēt si multiplicaret ⁊
Cō. 78. subito. Est g̊ dicēdū q sicut circulatiōes aq̄ fiūt successi
ue ita circulatōes aeris in cāione soni: lꝫ nō ita tarde. ⁊
sic motus circulatōes ⁊ refractiōes aeris fiunt successi
4ᵃ ꝯ ue: ita sonus q fundat i illis. ¶ 4ᵃ ꝯ. sonus intētionalis
ē de se subito multiplicabilis. lꝫ p acciñs multiplicetur
successiue. pma ps pbat. nā spūalior entitas ē sonus in
tentionalis q̄ lumē: sꝫ lumē subito multiplicat: g̊ sonus
intētionalis. 2ᵃ ps ē nota. eo q rōne soni realis successi
ue multiplicati successiue multiplicatur sonus intentōa
lis. si. n. sonus realis posset habere eē pmanēs instātane
um sic color sonus intētionalis subito multiplicaret si
cut spēs colorū. lumē. n. de se ē subito multiplicabile: tñ
p acciñs pōt successiue multiplicari rōne corporis lumi
nosi successiue moti: ⁊ ita de sono est dicendum.
p̄ᵐ **Contra** predicta arguit ⁊ p̄. q sonus nō multiplicet in
aere realiter. qꝛ alr sequeret q sonus non
T.c.101. sentit p mediū extraneū: sꝫ intraneū: ꝯñs ꝯ phm 2ᵒ de
aīa. di. q solū gustabile ⁊ tangibile sentit p mediū intra
neū: pꝫ ꝯña dato q p totū mediū vsq ad auditū multi
2ᵐ plicet sonus realis. ¶ 2ᵒ arguit: q nec intentionaliter:
qꝛ silitudo nunq̄ ē in eodē subō cū illo cui⁹ ē silitudo: sꝫ
son⁹ itentōalis ē silitudo soni realis. g̊ nō ē in subō i quo
est son⁹ realis: sꝫ sonus realis ē i medio vsq ad auditū. g̊
ibi nō ē spēs ⁊ silitudo soni. ⁊ p ꝯñs i me⁹ cātur son⁹ realr
3ᵐ ⁊ nō intētiōalr. ¶ 3ᵒ arguit. q son⁹ realis subito multi
plicet: qꝛ q̄ p̄ est fractio aeri tā p̄ ē son⁹: sꝫ subito fit fra
ctio aeri. g̊ subito fit son⁹. pꝫ ꝯña cū pma pte añcedētis:
qꝛ son⁹ seqt fractionē aeri cāitaz a pcutiēte ⁊ pcusso: sed
2ᵃ pbat. q̄ p̄ ē pcussio pcutiētis ⁊ pcussi tā p̄ ē frac⁹: sꝫ su
bito ē pcussio sicut subito ē cōtact⁹ pcutiētis ⁊ pcussi. g̊.

¶ 4ᵒ arguit. q son⁹ intētionalis de necītate successiue 4ᵐ
multiplicet. qm ois qualitas extēsa ad extēsionē subi p
ducit successiue. son⁹ ē hmōi. g̊. maior pꝫ: qꝛ cuiuslibꝫ q̄lita
tis talis vna ps prius q̄ alia pducit ⁊ 2ᵃ similr: qꝛ nulla est
q̄litas aeris indiuisibilis: sꝫ q̄libet diuidit diuisiōe subi
Ad primū negat ꝯña: qꝛ son⁹ ille realis ⁊ si mul Ad p̄ᵐ
tiplicet vsq ad organū auditus illud
nō imutat realr sꝫ itētionalr so^m: ⁊ lꝫ aer cōnālis moue
ret in aduentu aeris elemētaris: nō pp h̄ in eo fit son⁹
realis: qꝛ nō qlibet mot⁹ sufficit ad causationē soni rea
lis. nec ē icōueniēs q sensibile posi^m supra orga^m sensus
sentiat sm ptem distātez: qꝛ sm ptem imediatā eēt im
possibile. ¶ Intelli^m. q si sonus multiplicet vsq ad au
ditū realr h̄ ē p acciñs p q̄to audiēs repit se infra sperā
multiplicatōis soni realis: qꝛ si foret extra sperā illā dū
mō eēt intra sperā soni intētionalis audiret eundē so^m ⁊
forte meli⁹. ¶ Ad 2ᵐ dr. q sonus intētionalis nunq̄ est Ad 2ᵐ
in eodē subō adequato cū suo sono reali. tñ cātur i codeꝫ
subō cui⁹ ē sonus realis. vbigra. diuidat aliqs sonus in
tria minima. ⁊ dico q pmū minimū imediate efficit a
corpibus sonantib⁹ i aliqua pte aeris. in qua nō pducit
sonus intētionalis illi⁹ minimi: sꝫ istud pmū minimū i
pte imediate sequēte simul cū pcutiēte pducit 2ᵐ mini
mū ⁊ similē pmi minimi i eadē pte. Deinde 2ᵐ minimū
vna cū sono intentōali pmi minimi multiplicat 3ᵐ mi
nimū vna cū sono intētionali 2ⁱ minimi: vltimo vo ter
tiū minimū vna cū silitudine scdi minimi multiplicat
i aere seque⁹ sonū similē tertij minimi: ⁊ ita pꝫ q sonus
intētōalis nūq̄ ē adeq̄te in eodē subō cū suo sono reali:
sed semp ad maiorē distantiā multiplicatur. ¶ Ad 3ᵐ Ad 3ᵐ
ꝯcedit. q q̄ p̄ ē fractio aeris tā p̄ ē sonus. ⁊ nego q taꝫ p̄
sit fractio q̄ p̄ act⁹ ⁊ pcussio. pcutiēs. n. incipit tāgere ⁊
pcutere p pōnez de pñti: ⁊ icipit frāgere aerē p remotio
nē. ⁊ iō nō ē dicēdū q son⁹ aut aliqua ps eius fiat subito
aut in instāti sic nec motus. ⁊ lꝫ pcutiēs icipiat pducere
sonū p remotionē d pñti nō tñ sonus fit subito: qꝛ ex per
cussiōe vberanti ⁊ vberati null⁹ son⁹ icipit eē lꝫ incipi
et eē aliqs son⁹. ¶ Ad 4ᵐ dr. q q̄libet q̄litas intentiōa Ad 4ᵐ
lis ē indiuisibilis: nō p puatiōez ptiū: sꝫ p puatōez dimē
sionū. eo q hꝫ ptez ⁊ ptes: sꝫ nō ptez extra partem. sic. n.
spēs coloris est indiuisibilis i me⁹ ex quo i codeꝫ pūcto
videt q̄libꝫ ps faciei: ita ⁊ alioꝝ sensibiliū ppeioꝝ q̄libꝫ
spēs intentionalis. ¶ Ex pdictis seqt p̄. q sicut plures 1
pñt videre eūdē colorē ita pñt audire eūdē sonū nume
ro: ⁊ lꝫ sor. audiret aliquā ptez soni: quā nō audiret plato
⁊ eꝯtrā audiūt eūdē sonū. qꝛ q audit ptē audit totū: sic vi
dēs ptez vidit totū. ¶ 2ᵒ seqt. q nō eūdē colorez possu 2
mus videre ad oēz dñiaz pōnis: sꝫ bñ eūdeꝫ sonū. qꝛ cuꝫ
color sit qualitas fixa in subō nō reflectit. son⁹ aūt refle
ctit ad oēz dñiaz pōnis sicut lu^m teste phō 2ᵒ de anima. T.c.80
¶ 3ᵒ seqt q sicut hñti duos oculos nō appet videre ni 3
si vnū: ita hñti duas aures nō videt audire nisi vnū. qꝛ
vna spēs sensibilis numero ē i duob⁹ organis. Interdū
tñ ppter reflexiōeꝫ forte vel refractiōeꝫ soni. ideꝫ son⁹
pōt appere duo: sic idē coloratum q̄nq indicat plura ex
forti reflexiōe vl refractōe spēi visibilis in oculo repñ
tātis reꝫ vbi nō ē: vt ingt Ari. in libro de sensu ⁊ sensato
¶ 4ᵒ seqt q vbicūq pōt esse sonus realis pōt eē sonus 4
intentionalis: sꝫ nō ecōtra. nam i aqua ⁊ in igne pōt esse
sonus intentionalis: qꝛ aliter pisces non audirent in aq̄
nec hoies i igne: qd est ꝯ experientiā: tñ nec in igne nec i
aqua pōt esse sonus realis: qꝛ nō pñt habere motū q fit
cā soi ⁊ lꝫ ex magno ipetu aq̄ dscēdētis vl ignis ascēdēti
son⁹ causet realis. ille tñ ñ fūdat subiectiue i aq̄ vl i igne
sꝫ solū. in aere. ⁊ dato q in igne vel in aqua reperiatur

circulatõẽs vł refractõẽs:ille tñ nõ sũt apte nate subine
suscipere sonũ. Dicat̃ ğ φ in aere ẽ son⁹ realis τ inten/
tionalis:in aq̃ τ ĩ igne intẽtionalis solũ: in terra vo τ ĩ ce
T.c.52. lo nec intẽtiõalis nec realis:τ hoc ꝫ pħm τ cõmentato/
rem:q: platonici voluerũt in celo esse armoniam τ oẽs
consonãtias musicales. Capłm. XVI.

T.c.78. 79. p° Qualiter immutat̃ organum audi/
tus τ qd ẽ mediũ ꝓpũm
illi⁹ immutatõis iuxta doctrinã Ari.2° ð
ala seqt̃ iã igrere. ⁋ Notãdũ p̃.φ orga
nũ audit⁹ ẽ illa ps p quã aia audit extis l
tra aurẽ ꝓpe cerebrũ q̃ dicit̃ aer ꝯnãlis:
q: ꝓducit̃ ex ꝑncipijs idiuidui τ absq;
illo po⁹ auditiua imutari nõ põt.ex quo seqt̃ φ illa carti
lago reflexa extra caput apparẽs nõ ẽ audit⁹.qm̃ illa ab/
scisa a capite adhuc fieret auditio:ꝫ ẽ solũ regula τ mẽsu
ra bñ τ regulariter audiẽdi.ꝯcauitates aũt τ eminẽtias
τ nõ aures planas facit nã ad ꝓseruatõez organi audit⁹
ne nociua subito ad ipm organũ audit⁹ ꝑuenirẽt. Jõ ca/
uẽdũ est a subĩtroitu frigidi aerł seu a nimia refractiõe
aeris l sono:q: talia bñt corrũpere sensũ audit⁹.silr τ la/
pilli ac terra si subintrãt attigẽtes pelliculã auditus ꝑꝑ
2° subtilitatẽ corrũperẽt τ ꝑiret organũ audit⁹. ⁋ 2° notã
dũ φ audit⁹ hꝫ duplicẽ aerẽ ꝯnãlẽ τ itrĩsecũ. s.organicũ
τ nõ organicũ. Aer organic⁹ claudit̃ pellicula auditus:τ
nõ organic⁹ ꝯiũgit̃ illi vt coopimẽtũ ei⁹.sic.n.ocuł⁹ q dr̃
organũ visus idiget supcilijs vt fũdamento τ palpebris
vt coopimẽto ꝓhibẽte a nociuis sic aer inclusus l pelli/
cula ẽ organũ audit⁹ τ idiget aure vt fũdamẽto.deinde
vt coopimẽto ꝓhibẽte a nociuis idiget alio aere ꝯnãli
q nõ hꝫ pelliculã:ꝫ ꝯtinuat̃ cũ alio aere. Arist.ñ sepe su
mit vnũ p reliquo ex quo qlibet coꝶ ẽ nãlis τ itrĩsecus.

p° 3 T.c.78. 7.79.7. 81. His visis pono quatuoꝛ ꝯ̃nes Ari.2° de ala. quaꝶ
pma ẽ ista.mediũ aereũ ẽ recte τ ꝓprie
mediũ audiẽdi sonũ.ꝓbat̃. Jllud ẽ recte τ ꝓprie medi/
um audiẽdi sonũ qd ẽ natũ moueri vnũ τ ꝯtinuũ a ꝑcu/
tiẽte vsq; ad audiẽdũ:ꝫ mediũ aereũ ẽ hmõ.ğ.p̃° ps ꝑꝫ:eo
φ vn⁹ τ ꝯtinu⁹ son⁹ nõ fit nisi in vno medio moto vsus
auditũ.2ª ps ẽ clara dato φ sup corp⁹ planũ fiat vna per
cussio:tũc ad illã ꝑcussionẽ seqt̃ solũ vna refractio cũ
ꝯtinuitate τ vnitate aeris. Ex ista ꝯ̃ne infert Ari.p̃.φ
T.c.81. nisi ꝑcutiat̃ corp⁹ planũ nõ causat̃ son⁹ vn⁹ τ ꝯtinu⁹:q: si
ꝑcussũ fuerit asperũ sic φ vna ps supemineat alteri cũ
aer sit leuiter frãgibilis franget̃ ĩ multas ꝑtes:ita φ in
q̃libꝫ illaꝶ ꝯcauitatũ fiet vna fractio nõ ꝯtinua cũ alia
ꝓpter eminẽtiã alicui⁹ ꝑticule corpis mediãtis inter il
las ꝯcauitates:ꝫ son⁹ seqt̃ fractõez aerł.ğ sonus nõ erit
Cõ.81. vn⁹ τ ꝯtinn⁹ sic nec ille fractões.vñ ꝯmẽtatoꝛ ibidẽ:si il
lud qd ꝑcutit̃ ẽ lene tũc fit vna ꝑcussio cũ a tali supficie
expellat̃ equalr̃ aer τ nõ ꝑus vna ps q̃ alia:ꝫ supficies
si sit aspa nõ fit talis vna ꝑcussio:q: nõ eq̃lr̃ expellit̃ aer
T.c.82. ab illa supficie.iõ nõ causat̃ vn⁹ son⁹. 2° infert Ari.il
lud eẽ bñ sonatiuũ qd ẽ moti^m vnius τ ꝯtinui aerł vsq;
ad auditũ:q: son⁹ vnus τ ꝯtinu⁹ meli⁹ audit̃ q̃ diuisus
τ discõtinu⁹:ꝫ qñ me^m ad auditũ ẽ vnũ τ ꝯtinuũ. tũc so
nus ẽ vnus τ ꝯtinu⁹:q: vnitas τ ꝯtinuitas accñtł est ex
vnitate τ ꝯtinuitate subi.ğ.vñ ꝯmẽtatoꝛ.p aerẽ ꝯtinuũ
Cõ.82. τ vnũ phs nõ intelligit φ sit vna ps distîcta ab alia siue
ab alijs ꝑtibus mota vsq; ad auditũ:ꝫ intelligit p vnũ
vnã ꝯtinuitatẽ mot⁹. ⁋ 2ª ꝯ̃.audit⁹ hꝫ aerẽ ꝯnãlẽ rece/
2° 3 ptiuũ soni:ꝑꝫ:q: sicut visus hꝫ p orga° hũidũ aqueũ:ita
audit⁹ videt̃ hẽre p organo humidũ aereũ. Ex ista ꝯ̃/
T.c.83. ne infert phs φ nõ ĩ q̃libet ꝑte alalis ꝑt fieri auditio sic
82. nec in q̃libet ꝑte illi⁹ ꝑt fieri visio:q: nõ ĩ q̃libet ꝑte aia
lis ẽ aer ꝯnãlis sic nec in q̃libꝫ ꝑte ei⁹ ẽ hũidũ glaciale.

⁋ 3ª ꝯ̃.aer ꝯnãlis auditui dꝫ eẽ imobilis.ꝓbat̃.naz aer 3ª ꝯ̃
elemẽtalis ñ hꝫ sonũ de se vt possit recipe oẽs sonos.ğ.p
idẽ aer ꝯnãlis organicus nõ hꝫ de se motũ aliquẽ vt oẽs
drĩas mot⁹ possit recipe.si.n.de se hẽret aliquẽ motũ nõ
discerneret illi⁹ drĩaz.vñ ꝯmẽtatoꝛ.aer posit⁹ ĩ auribus Cõ.83.
excedit aerẽ extrĩsecũ in qete. ⁋ Inte^m φ phs τ ꝯmẽta T.c.83.
toꝛ nõ itelligit aerẽ ꝯnãlez nullo⁹ moueri.qm̃ mouet̃ p
accñs ad motũ toti⁹ τ motu ꝓprio suo⁹ nobis ignoto q
dr̃ motus delatõis:ꝫ nõ mouet̃ ad oẽs drĩas sonũ sicut
aer extrĩsecus.ꝓpriũ ğ motũ nõ ꝑcipit:ꝫ bñ oẽs extrĩse/
cos: τ dicit ꝯmẽtatoꝛ φ iste aer ẽ silis mẽbro ꝓprio ex q̃ Cõ.83.
seqt̃ φ aer ꝯnãlis ẽ mẽbrũ alalis τ vẽ aiatũ sicut ocul⁹.
⁋ 4ª ꝯ̃.ꝑter aerẽ organicũ opꝫ dare aliũ edificatũ ĩ au 4ª ꝯ̃
ribus:ꝑꝫ:q: extis totalr̃ in aq̃ audit:sed aq̃ nõ attigit ae/
rẽ organicũ ꝓpter disproportõez:imo corrũperet pelli/ T.c.84
culã ꝓpter suã subtilitatẽ.ergo opꝫ dare aerẽ interme^m
aq̃ τ aeri organico. Alia expientia ẽ de sono fcõ ad mo/
dũ cornu si obstruat̃ aurł.q fieri ñ ꝑt ĩ aere organico: q:
ille ñ recipit sonũ realẽ.ergo ĩ aere copulato illi. H.n.aer
extis ĩ aure ꝯtinue mouet̃ q̃si mõ fluxus τ refluxus ꝑ/
ter motũ aeris ꝯnãlis organici.iõ cũ reperit aliqd duꝶ
vł dẽsum ꝑcutit in illo τ causat̃ sonus ꝫ surdus.vñ com Cõ.84.
mẽtatoꝛ ibidẽ.sicut per introitũ aque sup aerẽ copulatũ
τ organicũ destruitur auditus.ita p introitũ aerł extrin
seci:qd nõ ẽ intelli^m de quolibet aere:ꝫ solũ forti τ veni
ente cũ impetu.τ hinc ẽ φ magni soni destruũt auditũ.
Ex isto seqt̃.φ pisces hñt duplicẽ aerẽ necẽꝫ ad audiẽ/
dũ.s.organicũ τ nõ organicũ.q: alr̃ aqua tãgeret aerẽ or
ganicum τ corrumperet ipsum ꝫm phm.τc̃.

Contra predicta arguit̃.τ pmo.ꝓbãdo φ organũ p̃^m
auditus nõ ẽ de nã aeris.p̃.q: ẽ de nã aq̃:
ꝓbat̃.nã po^a τ obm̃ debẽt iuicẽ ꝓportionari ĩ eadez nã:
sed obꝫ audit⁹ ẽ de nã aque.ergo.maioꝛ ꝑꝫ:q: po^a τ obꝫ
debẽt inuicẽ ꝓportionari ꝫ ꝯmẽtatorẽ 3° de ala.minoꝛ Cõ.59.
vo declarat̃ auctẽ alberti in suis mineralibus di.φ ea q̃
sũt de nã aque sunt bñ sonabilia τ bñ audibilia vt metal
la.Ce.n.sint õ nã aque.ꝑꝫ:q: sũt liq̃factibilia. ⁋ 2° argui 2^m
tur sic. organũ auditus ẽ ꝓpe cerebrũ.ergo nõ est de nã
aeris. ꝓbat̃ ꝯña:q: si eẽt de nã aeris tũc eẽt calidũ:τ cũ
cerebrũ sit frigidũ ꝫm phm in libro de sensu τ sensato.
tũc organũ audit⁹ corrũpet̃ a frigiditate cerebri vł eꝯ̃:
qd ẽ falsũ. ⁋ 3° seqt̃ φ totũ elemẽtũ aeris ẽ aiatũ.ꝯñs ẽ 3^m
ꝯ̃ phm 2° de aia.ꝓbat̃ ꝯña.nã qlibet aer ꝯnãlis auditui T.c.6.
est eiusdẽ spẽi cũ aere elemẽtari. p̃ de aia:ꝫ aer ꝯnãlis
auditui ẽ aiat⁹: q: ẽ ps subalis corpis aiati cũ sit organũ T.c.88.
po^e vitalis.ergo. ⁋ 4° seqt̃.φ auditus ẽ po^a nobilioꝛ vi 4^m
su.ꝯñs ẽ ꝯ̃ ꝯmẽtatorẽ 2° de aia.τ ꝓbat̃ ꝯña:q: illa poten Cõ.77.
tia est nobilioꝛ q̃ hꝫ nobili⁹ organũ:ꝫ potẽtia auditiua
hꝫ nobilius organũ q̃ visiua.eo φ organũ auditus ẽ ae/
reum:τ organũ visus aqueũ ꝫm Ari.ĩ libro de sensu τ sẽ
sato.mõ aer est nobilioꝛ aqua.pmo de generatione.

Ad primuz dicit̃ φ in corpibus sonorosis sub/ Ad p̃^m
stãtialr̃ ꝯsideratis dñatur aqua: ꝫ
in eis vt sonorosa sũt dñat̃ aer.aerea.n.bñ sonãt τ q̃ ma
gis aerea cũ alijs debitis dispositionibus requisitis me
lius sonant.metalla.n.que sunt aquea peius sonant q̃ q̃
sunt aerea:τ que sũt minus aerea minus bene sonãt. vñ
stannuz τ plumbum male sonant:sed argentum τ es me
lius. ⁋ Ad 2^m rñdetur.φ licet cerebrum dicat̃ frigidũ Ad 2^m
nõ tñ est frigidũ simplr̃. immo calidũ: sed dicitur frigi/
dũ respectiue respectu cordis:q: coꝛ est intense calidũ τ
cerebrum remisse. vnde caliditas organi auditus non ẽ
multum intensa:sed remissa: τ ex hoc cum humiditate
proportionabili facit complexionem aeream. ⁋ Ad 3^m Ad 3^m
negatur ꝯña:q: aer ꝯnaturalis non est eiusdem speciei

cuȝ aere elemētari:cū vnū sit mixtum ⁊ aliud elemētū:
⁊ vnū sit aiatū corp⁹ ⁊ aliḋ inaiatū.si aūt Ari.ꝯmētator.
⁊ albertus organū auditus vocauerūt aerē hoc fuit solū
Ad 4ᵐ rōne ꝯueniētie.℄ Ad 4ᵐ negaꝭ ꝯña.nā lȝ ꝯplexio aerea
in ꝓprio elemēto sit nobilior aquea:non tñ i mixto.qm̄
spūs dꝭ de nā aeris ⁊ sanguis de nā aque:⁊ tñ ē nobilior
sanguis q̄ȝ spūs.vñ sicut duo diuersaꝝ spērū dicunꝭ eē
de nā eiusdē elemēti:vt auꝝ ⁊ plūbū de nā terre:⁊ tñ cō
positio vni⁹ ē nobilior ꝯpōne alteri⁹.ita duaꝝ diuersaꝝ
nārū illud qḋ ē de nā vilioris elementi ē ꝑfecti⁹ i ꝯpo-
Dubiuȝ ne.℄ Dubiū ꝯcurrit ḋ diuersitate sonoꝝ.vñ ꝯtigit.dicē
dū ꝙ in sono ꝑ consideraꝭ corp⁹ expellēs aerē:⁊ ſm hoc
corpa q̄ȝto sūt magis tremētia magis sonāt.nā sicꝭ chor
da quanto ē magis extensa ⁊ ꝑcussa magis tremit ⁊ dat
plures ict⁹ ⁊ tāto alti⁹ sonat:sic corpa magis tremētia ex
ꝑcussiōe fcā in eis faciūt plures ict⁹ ⁊ ꝯñter melius so
nāt:iḋ corpa accedētia ad nām aeris vt es ⁊ argentū me
lius sonant.q͛ sūt magis tremētia q̄ȝ accedē⁹ ad nāȝ ter
2 revt plūbū ⁊ stannū.℄ 2° ḋ sono ꝯsideraꝭ aer expulsus:
⁊ rōne hui⁹ oȝ corpa eē dura vt possint aerē expellere.hic
T.c.78 est ꝙ lana ⁊ pili nō faciūt sonū:q͛ pilus ꝑcutiēs non bñ
frāgit aerē.lana vō ꝑcussa nō bñ tenet euȝ nec facit ipm
3 cū violētia frāgi.℄ 3° in sono ꝯsideraꝭ mod⁹ expellen-
di aerē:⁊ rōne hḋ oȝ corpa sonātia eē regulata.ita ꝙ sint
plana vꝉ ꝯcaua non quocūq̄ȝ modo aer expulsus facit so
nū:sȝ oȝ aerē ꝑcussū resilire sicꝭ resilit pila ꝑcussa ad ter-
rā.iḋ q͛ i ꝯcauo melius ⁊ pluries resilit:iḋ cor⁹ ꝯcaua fa
ꝑ ciūt bonū sonū. Ex ꝑdictis habetur diuersitas sonoꝝ.ꝑ
ex diuersitate copuȝ expellē͂ᵐ aerē:q͛.n.nō oīa corpa eq̄
2 liter expellūt aerē.iḋ nō eq̄lē sonū ꝓducūt.2° ex diuersi
tate aeris expulsi.vñ aer magis expulsus ⁊ magis dēēt⁹ ⁊ ma
gis refract⁹ facit maiorē sonū.mō nō oīa sonabilia eq̄lr
3 frāgunt aerē. 3° ex diuersitate modi expellēdi aerē.nā
aer magis resiliēs maiorē causat sonū:lȝ nō oīa sonātia
faciāt aerē eq̄lr saltare ⁊ resilire.q̄re ⁊c̄. Cap. XVII.

De voce vero ⁊ locutōe que sūt par
tes subiectiue soni ad illi⁹
maiorē itelligētiā ē ꝯñter dicēdū.℄ Et
ꝑᵐ iḋ notādū ꝑ.ꝙ ad formatōem vocis sex i
strumētalr ꝯcurrūt.s.labia dētes pallatū
T.c.81. lingua gutꝭ ⁊ pulmo:quoꝝ quatuor ꝑma
sonū ad bñ eē ꝯcurrūt.Et alia duo sūt ne
cessaria itelligendo ꝑ guttur totalē canā pulmonis: vñ
sicut ad visū nō reqriꝭ necessario palpebra:q͛ sine illa
posset videri:nec ad odoratū nečio reqriꝭ nasus siue exi
giꝭ:q͛ sine illo possȝ odorari:nec ad auditū nečio exigiꝭ
auris:q͛ sine illa possȝ audiri.ita ad formatōeȝ vocis nō
nečio reqrunꝭ dētes labia lingua ⁊ pallatum:q͛ sine his
posset formari vox:sȝ solū ad bene eē vt vox distincte ⁊
dearticulate posset ꝓferri.ad locutōeȝ aūt vltra guttur
⁊ pulmonē sūt nečia lingua ⁊ pallatū.quo aūt ad bñ esse
ponūꝭ labia ⁊ dētes.Ita ꝙ ad vocē duo sūt nečia ⁊ qua
tuor ad bñ eē.ad locutōem aūt q̄tuor sūt nečia ⁊ duo ad
2ᵐ bñ eē.℄ 2° notādū.ꝙ sicut vox ē spēs soni ita locutio ē
spēs vocis.qm̄ sicꝭ vox sup addit sono refractōeȝ dearti-
culatā in cāna pulmonis.Ita locutio supaddit voci de-
articulationē figuratā in ligua.℄ Ex quo seqꝭ.ꝙ locu-
tio inē hoī magis ad placitum q̄ȝ nālr.qm̄ ē initiatiue a
nā inclināte hoīem ad locutionē ꝓpter expressionē suo-
rū ꝯceptuū.ꝯpletiue aūt ē ex inuētōe humana.vñ solet
dici ꝙ sicꝭ punire furē ē ex iure nāli:sed punire isto vel
isto° ē de iure positiuo.Ita loqui ē a nā:sed loq hoc ydeo
ma vel illud est ad placitum ex institutione humana.
ꝑ° ꝯ
T.c.88. His intellectis po° quatuor ꝯnes phi 2° ḋ aia
quaꝝ ꝑma est ista:vox ē ab aia

tāq̄ȝ a ꝑn° effectiuo.ꝓbaꝭ.illud qḋ est ꝓpriū aiali est aia
vel fcm̄ ab aia:sed vox ē ꝓpriū aiali:ģ vox est ⁊c̄.ꝑ° ꝑs
arīs ē nota.2° vō declaraꝭ ex tribus ꝯditōib⁹ vocis que
nō cōpetūt ꝓprie nisi aiali.ꝑmū ē extēsio vt nō cito cor-
rūpaꝭ vox.2ᵐ ē melodia:q͛ in voce ē interpola⁹ cū aliq̄-
li ꝓportōe.3ᵐ ē distinctio locutōis.qm̄ ipa vox distigui-
tur ꝑ līas syllabas dictōes ⁊ orōnes.Et si hec tria dītur
eē i aliq̄s vt i tuba ⁊ i lira:hꝫ ē solū ꝑ q̄ȝdā silitudinē.So-
la ergo aialia ꝓꝑe vociferāt:alia vō solū methaphorice vo
ciferare dīꝭ.℄ 2° ꝯ.multa aialia tā hñtia q̄ȝ nō hñtia sā 2° ꝯ
guinē nō pñt hēre vocē.pȝ de piscibus tā hñtibus q̄ȝ nō T.c.87.
habentibus sanguinem.non.n.possunt habere vocē:q͛
nō pñt respirare:nec aerē attrahere ꝑꝑ defectū pulmo-
nis.Et si aliq̄s diceret ꝙ in flumine visi sūt pisces voci-
ferare.Rñdeꝭ ꝙ nō ꝓprie vociferāt:sȝ brāchis aereȝ ꝑ
cutiūt cāntes sonū ad silitudinē vocis.vñ ꝯmētator ibi- Cō.18.
dē.vox dꝭ eq̄uoce ḋ voce aialiū respirātiū ⁊ nō respirā⁹.
q͛ nō fiūt ab eisdē agētib⁹ nec ad eūdē finē.℄ 3° ꝯ.vox 3° ꝯ
est son⁹ soli⁹ aialis respirātis ꝑci° a pulmōe depēdēs.ꝑ° T.c.88.
ꝑs pȝ.q͛ sola aialia respirātia pñt attrahere ⁊ emittere
aerē.2° silr:q͛ sola aialia habētia pulmonē hñt vocē:sicꝭ
ēt illa solū respirāt.℄ Ex ista ꝯne infert phs ꝙ nā vtiꝭ
respiratōe ꝑꝑ duo.quoꝝ vnū ē nečiū.s.refrigera⁹ cordis:
⁊ aliud ꝓpter bñ eē.vȝ.vox.sicut ēt vtiꝭ lingua ꝓpter gu
stū:⁊ hꝫ ē nečium:⁊ ꝑꝑ locutionē:qḋ ē ad bñ eē.℄ 4° ꝯ. 4° ꝯ
organū vocis ⁊ respiratōis ē vocalis arteria.s.cana pul- T.c.89.
monis.pȝ.eo ꝙ finis arterie est pulmo.naȝ q͛ pulmo hȝ
caliditatē excessiuā ꝑꝑ ꝓpinquitatē ipius ad cor:fuit ne
cessariū ipm hēre cānā qua attraheret aerē ꝯtēperantē
caliditatē illā:⁊ ista cāna nō ē vniformis i oībus aialib⁹:
sicut nec vniformiter attrahiꝭ aer.aialia.n.gradien⁹:q͛
plus abūdāt in caliditate indigent maiori tēpamēto ⁊
maiori attractōe aeris.℄ Ex his infert diffinitionē vo T.c.90.
cis dicēs.vox est repercussio respirati aeris:facta ab aia
ad vocalē arteriā i determinatis partibus.primo dꝭ re-
percussio respirati aeris:q͛ non oīs sonus aialis est vox
etiā si illud aial fuerit respirans.nā strepitus peduȝ ⁊ ꝑ
cussio manuū ē sonus aialis respirantis:⁊ tñ nō est vox.
2° dꝭ.fcā ab aia intelligendo ſm ꝙ hḋ.ꝓpter tussim que 2
nō ē ab aia ſm ꝙ hḋ.cū fiat preter ymaginationē.oīs.n.
motus factus ab anima ſm ꝙ hḋ.fit mediante ymagina
tōe ⁊ appetitu.mō tussis cū non fiat ꝑ retentionē aeris ⁊
reuerberationē eiusdē in cana pulmonis nō debet dici
vox. 3° dꝭ.ad vocalē arteriā.s.ad canā pulmonis.eo ꝙ 3
aialia nō habentia pulmonem nō vociferant. 4° dꝭ.i 4
determinatis ꝑtibus:q͛ vox nō causaꝭ nisi i ꝑtibus exñ
tibus circa cor ⁊ pulmonem per fistulam ⁊ guttur.

Cōtra predicta arguiꝭ.⁊ ꝑ.ꝙ vox nō sit repcussio:q͛ ꝑᵐ
oīs repcussio ē motus:sȝ vox nō est motus.ģ.
maior pȝ:⁊ minor declaraꝭ:q͛ vox cū sit sonus est sensi-
bile ꝓprium ⁊ motus est sensibile cōe.℄ 2° arguiꝭ.ꝙ 2ᵐ
nō sit respirati aeris:q͛ tunc oīs vox foret diuisibilis:pȝ
ꝯña ex quo est q̄litas realis.ꝯñs falsū:q͛ tūc null⁹ posset
ꝓferre illā vocalē.a.qn ꝓferret ifinitas vocales.a.℄ 3° 3ᵐ
arguiꝭ.ꝙ nō sit sonus solius aialis q͛ expimentalr appa
ret spūs itrare cadauera ⁊ corpa mortuoꝝ faciētes vo
ces more hoīuȝ:immo sepe cum hoībus loquūtur.⁊ tñ
illa corpora non sunt aiata cum sint mortua. Item di-
cit albertus ꝙ vidit gallum quendā cantantem per ma
gnum tps post amputatōem capitis.certū est ꝙ tunc nō
erat animal.℄ 4° arguitur ꝙ vox nō est ab aia ſȝ yma 4ᵐ
ginationem ⁊ appetitū:q͛ aliqua vox non est significati
ua.s.illa vox hō.ꝓbaꝭ:q͛ nō nālr:cum nō repiātur idem
apud omnes homines:nec ēt ad placitū:q͛ tunc eēt vox
equiuoca significās homineȝ ⁊ seipam necessario diuer

lis rōnibus. Idē vr̄ eē de intētōe boetij in suis diuisiōi/
b⁹ dicētis: ꝙ vocū alia significatiua: alia nō significatiua
Ad p̄ᵐ **Ad primū** dicit̄ ꝙ duplex est diffinitio. s. ydēpti
ca vt aīal rōnale respectu hoīs ⁊ cā/
lis: vt accēsio sāguinis circa cor respectu ire. mō p̄dicta
diffinitio ē cālis cuius sensus ē ꝙ vox ē ex repcussiōe re
spirati aeris. Et ita vult phs ꝯcedēs ꝙ sonus ē mot⁹. i. so
Ad 2ᵐ nus ē ex motu. ¶ Ad 2ᵐ ꝯcedit̄ ꝙ in qualibet vocali in
actu sūt infinite vocales in potētia. ita ꝙ ꝑ sepationē a
toto fierent vocales in actu: sꝫ nulli⁹ vocalis aliqua ps
ē vocalis in actu: nec hꝫ figurā in actu nisi solū in potē/
tia. vn̄ ꝯcedo ꝙ quacūqꝫ vocali signata infinite sūt ptes
illi⁹. quaꝝ q̄libet ē vocalis in potētia: ⁊ infinite sūt ptes
q̄rū nulla ē vocalis ī actu vel in potētia. nā sicut q̄libet
a. hꝫ īfinitas ptes quarū q̄libet sepata a toto hēret figu
rā. a. Ita. a. hꝫ infinitas ptes quaꝝ nulla sepata a toto hē
Ad 3ᵐ ret figurā. a. ¶ Ad 3ᵐ dr̄. ꝙ spūs intrās corpa defuncto
rū nō vere cāt vocē nec locutōez: ex quo ibi nō opat̄ pul
T. c. 90. mo aut guttur. Et ad albertū ipse rn̄det ꝙ ipe cantus
galli fuit fcūs ꝑ dyafragma. i. ꝑ motū alaꝝ ⁊ nō ꝑ cānaꝫ
Ad 4ᵐ pulmonis. ¶ Ad 4ᵐ dr̄. ꝙ duplex ē significatio. s. nālis
q̄ ē ab intrinseco: ⁊ ad placitū: q̄ ē ab extrīseco. s. ꝑ ipōnē
⁊ sic ille termin⁹ hō vocalis signat hoīem: ⁊ circulus an̄
tabernā vinū. sꝫ significa⁹ nālis ē duplex. s. eēntialis. q̄
. s. res signat seipaꝫ. Et accn̄talis qua res signat aliqd ali
ud: vt significatio illi⁹ termini hō mētalis significatio
qua signat se ē nālis eēntialis ⁊ significatio eiusdē qua
signat hoiem: ē nālis accn̄talis. Silr̄ gemitus nāliter ⁊
eēntialr̄ signat se: ⁊ nāliter ⁊ accn̄taliter signat dolorē.
Dico ḡ ꝙ illa vox hō nāliter signat se: ⁊ h̄ significa⁹ ē ea
dē apud oēs: ⁊ ad placitū signat hoiem: ⁊ h̄ significatio
nō ē eadē apud oēs. Et cū dr̄ ꝙ h̄ vox hō ē equoca: nega
tur: q2 rōne eēntialis significatiōis nihil dr̄ vni⁹ equo/
cū vt̄ anolo⁹: sꝫ rōne accn̄talis. Ad boetiū ēt dr̄ ꝙ nō sū/
psit ibi vocē ꝓpe: sꝫ large ꝓ oī sono ab ore alīs ꝓlato: vt̄
dicere voluit ꝙ aliqua ē vox nō signans ad placitū nec
nāliter significatōe accn̄tali vt bu. ba. qδ est vꝫm: sꝫ nul
la ē vox que nō significet nāliter significatōe essentiali.
Dubiūꝫ ¶ Dubium occurrit circa p̄dicta. vn̄ ꝯsurgit diuersitas
vocis ab eodē. Dicit̄ ꝙ ab eodē sonante pōt consurgere
p̄ diuersitas soni tripl̄r: Pri⁹ ex diuersitate ꝑcutiētis. vn̄
eadē cāpana aliter sonat ꝑcussa ligno: ⁊ alr̄ ꝑcussa ferro.
2 2⁹ ex diuersitate sue dispōnis. nā idē corpus aliter sonat
3 planū ⁊ alr̄ ꝯcauū. 3⁹ ex diuersitate aeris ꝑcussi: q2 nō idē
sonus fieret ī eodē aere mō dēso ⁊ postea raro: nec in eo/
dē raro fortiter ⁊ debiliter percusso. ¶ Ex his seqtur
p̄. vn̄ ꝓuenit diuersitas vocis ab eodē p̄ ex diuersitate im/
petus ī cāna pulmonis. hn̄s. n. maiorē īpetū vna vice q̄
alia diuersos sonos ꝓducit s̄m intentōem ⁊ remissionē.
2 ¶ 2⁹ ex diuersitate sue dispōnis vn̄ cāna pulmonis nō
semꝑ ē equalis dispōnis: iō ex ea nō semꝑ equalis sonus
3 cātur. ¶ 3⁹ ex diuersitate aeris ꝑcussi eo ꝙ nō sēꝑ eq̄l̄r
frangit̄ aer in cana pulmonis. Et hinc ē ꝙ nulli duo hn̄t
oīo ꝯsil'em vocē: q2 nō hn̄t canā pulmonis ⁊ guttur quā
titatiue ⁊ qualitatiue pūctaliter ⁊ ꝯsilr̄ disposita: sꝫ aliter
⁊ aliter secundum diuersā mixtionē ⁊ proportionē qua
litatum primarum. Capl̄m. XVIII.

T. c. 92. p̄ᵐ **Odor est** tertiū sensibile ꝓpriū qδ
ēt ꝑ mediū extraneū sic
color ⁊ son⁹ multiplicat̄. de cuius multi
plicatione ⁊ imutatōe dicturus. ¶ No
tandum p̄. s̄m albertū in libro de aīali
bus ⁊ in suo de aīa. ꝙ cerebrū humanū
cuiuslibet alteri⁹ aīalis in tribus ꝓpor/
tionalr̄ excedit. p̄ in magnitudine: eo ꝙ ꝓportionabilr̄
ē maius: qδ pꝫ experientia anotomistaꝝ: ⁊ rōne: q2 hꝫ plu/
res ⁊ maiores opatiōes. 2⁹ in frigiditate ⁊ humiditate: 2
qδ ōndit̄ a signo: q2 hō plus dormit ceteris aīalibus. 3⁹ 3
in ꝓpinquitate: q2 odoratus hoīs ē ꝓpinquior cerebro
q̄ odoratus alioꝝ aīaliū. eo ꝙ vultus hoīs minoris lon
gitudinis est ⁊ partes ei⁹ minus distant a cerebro. Ex
his ꝯcludit organū odoratus hoīs inter cetera aīalia
eē magis indispositū: q2 est magis ꝓpinquū cerebro. Et
ex h̄ est magis frigidū ⁊ humidū: rōne cuius vie ꝑ quas
dꝫ odor multiplicari sūt stricte. Q̄obrē hō non bn̄ sentit
odores. ¶ 2⁹ notādū. ꝙ bruta aliquas drīas odoris sen 2ᵐ
tiūt q̄ sūt hoī ignote: pꝫ p̄ de cane repiente furē ꝑ odora/
tum sentiente in loco furti odorem furationis quē odo
rem sequitur vsqꝫ quo furem reperit cognoscens illum
odorem esse illius hominis ⁊ non alterius. 2⁹ de ca/ 2
ne venatico īgrente ceruū vulneratū nō mittētē san/
guinē ꝑ loca: ⁊ eodē alios ceruos nō inquirente: cū sint
ꝓpinquiores: ⁊ in eadē via: ⁊ h̄ solū: q2 odorē vulneris sen
tit: qδ hō nō posset sentire sic nec odorē furis. 3⁹ de ca/ 3
ne repiente dn̄m suū in tenebris immixtū in alijs hoī
bus. vn̄. q2 hoīes sunt diuersaꝝ cōplexio⁹ ab ipis euapo
rāt diuersi fumi odorabiles ꝓpter quā diuersitatem co
gnoscit canis dn̄m suū. 4⁹ de oībus aīalib⁹ cōiter ō lō 4
ge querētibus nutrimētū per solum odoratū: quod ho/
mines non possent sentire.

His visis pono quatuor ꝯclusiōes Ari. 2⁹ de aīa. p̄ ꝯ
quaꝝ pma ē ista. sensū odorat⁹ multis T. c. 92.
aīalibus habem⁹ peiorē. ꝓbat̄. nā cū instr̄m sensus dēat
eē ꝓportionatū suo obō sicut odor cātur ex calido ⁊ sic/
co ita ad bonitatē instr̄i odorat⁹ reqrit̄ victoria calidi ⁊
sicci: sed h̄ impedit̄ ex frigiditate ⁊ humiditate cerebri
magis in homine q̄ in alijs vt patuit. ḡ. vn̄ inqt phs hō T. c. 93.
ꝯpatur ad odores sicut hn̄tes oculos duros ad colores
remissos: vt sunt pisces ⁊ locuste nō ꝑcipiētes colores re
missos ꝓpter terrestreitatem ⁊ duriciē oculoꝝ: sꝫ solū in
tensos. aut cū leti⁹ si fuerit nō terrentes: ita hō ꝓpter de/
bilitatē sensus olfatus nō ꝑcipit odorādo odores remis
sos: sꝫ solū intēsos cū delectatōe si fuerint ꝯuenietes: aut
cū tristicia si fuerint discōuenietes. Notanter dic̄ phs
multis aīalibus: q2 aliqua aīalia ꝓpter alia īpedimenta
non ita bene odorāt vt homo. ¶ 2⁹ ꝯ. drīe odorū cogno 2⁹ ꝯ
scunt̄ ex drījs sapoꝝ. ꝓbat̄. sensus odorat⁹ cognoscit̄ per
sensū gust⁹. ergo odores cognoscūt̄ ꝑ sapores. pꝫ ꝯn̄a: q2 T. c. 94
talis ē ꝓportio inter oba qualis ē inter potētias. an̄s ar/
guit̄. nā ex quo odoratus ē ignotus dꝫ cognosci ꝑ illū qδ
ē notū. mō gustus ē notissimus sicut tactus: q2 gustus est
qdā tactus: in tactu. n. excedim⁹ oīa aīalia. ¶ Ex ista cō T. c. 94
clusione infert Ari. correlarie ꝙ sola bonitas tact⁹ argu
it bonitatē inte⁹. eo ꝙ ī oībus alijs sensibus excedimur
ab alijs aīalibus: nā molles quidē carne aptos mēte eē
dicimus: vbi vult commentator hanc ꝯn̄am esse bonā. Cō. 94.
iste hō habet mollē carnē. ergo est bone discretōis ⁊ bo
ni intellectus: ⁊ econtra. ¶ 3⁹ ꝯ. spēs ⁊ drīe odoꝝ deno/ 3⁹ ꝯ
minationē sumūt a speciebus ⁊ drījs sapoꝝ. Ista ꝯ pꝫ ī T. c. 95.
ductiue: q2 sicut sapoꝝ qdā dr̄ dulcis ⁊ quidā amar⁹: qdā
acutus ⁊ qdā pontic⁹. Ita odores ꝯsilr̄ denominantur: ⁊
cā: q2 sapores sunt noti ⁊ odores ignoti. nō tn̄ ex hoc est
ꝯcludēdum ꝙ oīs sapor dulcis hꝫ odorē dulcē ⁊ omnis
sapor amar⁹ hꝫ odorē amaꝝ. vn̄ si tēpamenta odorū ⁊
sapoꝝ erūt inuicē debite ꝓportiōata recipiet eādē deno
minatōem: si aūt disproportionabunt̄ stabit saporē esse
dulcē ⁊ odorē amaꝝ ⁊ ecōtra. ¶ 4⁹ ꝯ. tā odorabile q̄ in/ 4⁹ ꝯ
odorabile ē ab odoratu perceptibile. probat̄. visum ꝑci/ T. c. 99.
pit visibile. ⁊ inuisibile. s. lumē ⁊ tenebrā. audit⁹ ꝑcipit so/
nabile ⁊ insonabile. s. sonū ⁊ silen⁹. ergo per idē odorat⁹

odorabile ꝛ inodorabile.pꝫ ꝯña:ꝛ añs ē notum.eo ꝙ op
po^a habent fieri circa idem:ꝛ ꝑ positiuū cognoscitur pri
uatiuum.eadem.n.potentia cognoscit per se positiuuꝫ ꝛ
ꝑ accidens priuatiuum.

p^m **Contra** predicta arguitur.ꝛ p̄.ꝙ homo non sit peio
ris olfatus iter cetera aialia:qꝛ totum atte
statur parti:sed homo est melioꝛ ꝛ perfectioꝛ ceteris aia
libus.ergo quelibet pars hoīs qualibet ꝑte alioꝝ aialiū
ē ꝑfectioꝛ ꝛ melioꝛ.h^9 opi.vĩ fuisse Ari.in libro de sensu
ꝛ sensato di.ꝙ hō inter cetera aialia hꝫ sensum odorotus
maioris discretiōis.ꝯmētatoꝛ v̄o ibidē dicit.ꝙ hō sentit
odores floꝝ:ꝛ brutū non sentit nisi odores ꝯiunctos cuꝫ
z^m nutrimēto.❡ z^o arguit̄.ꝙ odores sint notiores saporib^9
T.c.4. qꝛ sunt perfectiores illis.ḡ.pꝫ ꝯña ꝑ illud pħi z^o me^cx si
cut se habet res ad esse sic se hꝫ ad cognosci.añs declara
tur.nā odoꝛ ꝯsistit in calido ꝛ sapoꝛ in humido ſm pħm
in libro de sensu ꝛ sensato.mō caliditas est perfectioꝛ hu
Cō.77. midi^te:vñ ꝯmētatoꝛ z^o de aīa dicit ꝙ Ari.tractat de sen
sibus ꝓprijs ſꝫ nobilitatē sensuū:ꝛ nō ſm necessitateꝫ ꝛ
ordinem nature.mō prius determinat de odore q̄ȝ de sa
3^m pore.❡ 3° arguit̄.ꝙ hō nō habet meliorē gustū ꝛ tactuꝫ
q̄ȝ alia aialia:qꝛ tactus ꝛ gustus sunt de nã terre ſm pħꝫ
in libro de sensu ꝛ sensato.ergo illa hñt meliorē sensum
gustus ꝛ tactus:in quibus dominatur magis terra: sed in
brutis magis dominatur terra q̄ȝ in hoībus quo ad sen
suꝫ gustus ꝛ tact^9:qꝛ hñt carnes duriores ꝛ densiores.ḡ.
4^m ❡ 4° arguit̄.ꝙ bonitas tactus nō facit ad bonitatē itc^9:
qꝛ tactus min^9 deseruit intellectui q̄ȝ alij sensus.añs pꝫ:
T.c.iii. qꝛ tactus materialioꝛ ē alijs sensibus.per Aris.z^o de aīa.
T.c.4. ꝛ inte^9 ē imālis.3° de aīa.Itē seq̄t̄ ꝙ mulieres sūt prudē
19.20. tiores ꝛ melioris ingenij q̄ȝ viri.ꝛ pueri q̄ȝ senes.ꝯñs est
contra pħm ꝑ politi.dicentem ꝙ puer habet ꝯsi^m impfe
ctū.femina inualidū:ꝛ pꝫ ꝯña:qꝛ hñt carnem molliorez.

Ad p^m **Ad primuꝫ** dicitur ꝙ olfatus hominis melioꝛ
ꝛ perfectioꝛ est q̄ȝ olfatus alterius
aialis ꝯꝑando ipm ad aīam:ſꝫ ꝯparādo ipm ad organuꝫ
melioꝛ ꝛ perfectioꝛ est in alijs animalibus q̄ȝ i homine:
eo ꝙ orga^m alterius animalis est melius dispositū ꝛ ma
Inō sen: gis susceptiuum odoꝝ.Et ad pħm dr̄.ꝙ intendit hoīem
ꝛ sē^to. habere olfatum maioris ingenij.Ad ꝯmētatorem v̄o di
citur.ꝙ canes sentiūt odores floꝝ:sed non cum delecta
tione:sicut.n.vidēt oēs colores:sed nō delectātur nisi in
coloribus cūiunctis cum nutrimēto:vñ qꝛ flores nō sūt
nutrimenta canū:ideo non sentiunt odores illoꝝ dele
Ad z^m ctabiliter.ꝛ h̄ fuit intentio ꝯmentatoris.❡ Ad z^m dr̄.ꝙ
h̄ ꝓpositio.odores sūt notiores saporibus.potest dupli
citer itelligi.p̄ ꝙ odores sūt prius noti saporibus.ꝛ hoc
concedo tam quo ad nos q̄ȝ quo ad nãꝫ.z^o ꝙ odores sūt
magis noti saporibus:ꝛ hoc non est verum quo ad nos:
ſꝫ ad auctoritatē ꝙ perfectiora sunt magis nota quo ad
nãm:ſꝫ nō gnāliter quo ad nos.Dico ego ꝙ cognoscim^9
saporē in cōi ꝑ odoreꝫ:drĩas vero odoꝝ cognoscim^9 per
Ad 3^m differentias sapoꝝ.❡ Ad 3^m negat̄ ꝯña:ſꝫ solum sequi
tur ꝙ illa habent meliorē tactum ꝛ gustum in quib^9 ter
ra drīat̄.ſm meliorē ꝛ ꝑfectioreꝫ ꝓportionē ei^9.mō i ho
mine sic dominatur:ꝛ dr̄ tactus hominis melioꝛ:qꝛ plu
res drĩas cognoscit qualitatū tangibilium ꝛ ob maiorē
Ad 4^m distantiam.❡ Ad 4^m dr̄.ꝙ bonitas tactus arguit boni
tatem intellectus:nam qꝛ sensus tactus est materialioꝛ
alijs ꝛ est fundamentuꝫ omniuꝫ aliorum sensuum:habē
tes hunc sensum bonum habent corp^9 bñ dispo^m:quare
sicut opa artis facilius liberius ꝛ meli^9 exercitāt̄ ꝑ orga
na bñ disposita:ꝛ bene ꝓportionata ipi arti.sic opa aīe
meli^9 fiūt corꝑe bñ disposito:ꝛ meli^9 ꝓportionato illi.
Et ad ꝯfirmationem dicitur.ꝙ mollicies pōt prouenire
ex bona complexione:aut ex abundantia flegmatl.pri
mo modo arguit bonitatem inte^9:sed nō z^m.pueri aūt
ꝛ mulieres habent mollicié ꝓuenientē ex abūdātia fleg
matis:q̄ non iuuat:ſꝫ ipedit intellectū.❡ Intelli^m ꝙ ꝗ Inte^m
libet sensus deseruit intellectui ꝛ facit ad bonitatē intel
lectus:sed solū tactus arguit bonitatē intellectus.nam
a'igs hꝫ bonū visum ꝛ bonū auditū:ꝛ tñ est mali ingenij:
ꝛ ecōtra:ꝛ idē dr̄ de gustu:ꝛ odoratu:sed nemo habet bo
num tactū nisi sit boni ingenij:ꝛ econtra.sicut.n.manus
est instrumētū generale ꝛ pro quanto concurrit cum pē
na securi ꝛ malleo.ꝛ instrumētū spāle ꝓ quāto ꝑ illā im
mediate fit vesti^9 comestio ꝛ bibitio.ita tactus ē organū
generale pro quanto necessario ꝯcurrit cum oībus alijs
sensibus ad sciam intellectus:ꝛ est orga^m spāle ꝓ quanto
offert illi species tāgibilium qualitatū.nec sequitur.vi
sus plures differentias rerum ostendit intellectui q̄ȝ ta
ctus.ergo plus sibi seruit:sed bene sequitur.plus sibi
seruit vt est organuꝫ speciale.❡ Itē notandū ꝙ ad sciē
tiam hitam ꝑ inuentioneꝫ magis deseruit intellectui vi
sus q̄ȝ auditus:qꝛ plures differentias rerum ostēdit:sed
ad sciam hitam per doctrinā magis deseruit intellectui
auditus q̄ȝ visus:quoniam melius docetur aliquis ꝑ au
ditū q̄ȝ ꝑ visum.Iō Arist.p̄ metha.vocat auditum sen in ph.
sum discipline.potest tamē absolute dici ꝙ ad simplicē
intellectōem magis deseruit intellectui visus q̄ȝ audit^9:
qꝛ pl'a ondit:tñ ad sciētiā magis deseruit auditus:qꝛ ꝑ
auditū acquirit homo demonstratiōes ꝛ habitus scien
tificos:quare ꝛc. Capl'm. XIX.

De multiplicatione odoris ī me^o ꝛ
in sensu est ꝯiter dicendū.❡ Ubi p̄mo p^m
notāduꝫ ſm pħm z^o de anima.ꝛ in libro T.c.100
de sēsu ꝛ sensato.ꝙ sicut sapoꝛ ē passio hu
midi:ita odoꝛ ē passio sicci.nā ad gnātio
nē vtriusq̄ꝫ concurrunt tria p̄ncipaliter.
.s.caliduꝫ humidum ꝛ siccum.calidum se habet cōtinue
actiue in generatione vtriusq̄ꝫ ꝛ nō subiectiue:sed humi
dum ꝛ siccum confluunt actiue ad generationem sapoꝝ
sic ꝙ siccum solum actiue:humidum auteꝫ actiue ꝛ sub
iectiue.Et ex h̄ dicitur saporem fundari in humido tan
q̄ȝ i subiecto:ad generationem autem odorum iteruꝫ cō
ueniunt actiue humidum ꝛ siccum.humiduꝫ so^m actiue.
ꝛ siccum actiue ꝛ subiectiue:ꝛ ex hoc dicit pħs ꝙ odoꝛ ē T.c.100
passio sicci.i.fundat̄ in sicco.vñ sicut sapoꝛ nō reperitur
in pure humido.ita nec odoꝛ in pure sicco:sed ambo so^m
reꝑiūtur in mixtis.aut in elementis extra nãlem dispō
nem ad nãm mixtoꝝ redactis.❡ z^o notandū.ꝙ aliqua z^m
animalia non indigent respiratione nec vt odorent nec
vt bñ odorēt:vt aialia carentia sanguine ꝛ pulmone.ali
qua vero indigent respiratione non simpl'r vt odorent:
ſꝫ vt bene odorēt:vt aialia gradien^9 alia ab hoīe.aliqua
v̄o indigent respiratione tam vt odorent q̄ȝ vt bene odo
rēt vt hoīes:ꝛ hoc voluit intelligere pħs z^o de anima di. T.c.98.
ꝙ odorare ꝑ respirationē ē proprium hoī.Unde hō iter 7.99.
cetera animalia magis habet strictas ꝛ clausas vias odo
ris multiplicabilis:qꝛ habet proportionaliter de frigidi
tate ꝛ humiditate cerebri:ꝛ qꝛ magis prope cerebrū or
ganū olfatus situat̄.❡ Ex isto fundamēto soluunt̄ duo
ꝓblemmata.Primum quare homines symi peius odo
rant ꝛ vt plurimum habent anhelitum fetidum.Dicen p^m
dum ꝙ habent certos meatus per quos debet multipli
cari odoꝛ magis strictos ꝛ densos:nec ita leuiter sicut in
alijs aperiuntur per respirationem vie olfatiue.ob quā
causam sicut cum difficultate respirant:ita cum difficul
tate expirāt:ꝛ iō remanet aer itrinsecus inclusus:in alijs

meatib⁹ ppe cerebrū ⁊ putrefit. cū aūt emittāt illū rōne
2^m putredis fetiduz expirāt. ⁋ 2^m pbleuma. q̄re aīalia tpe
pluuiali min⁹ odores percipiāt q̄ tpe calido ⁊ sicco cete-
ris paribus. dōm q̄ tēpore pluuie aer humectat ⁊ hume-
ctatus trahit per nares: ⁊ sīr organuz olfatiuū ingrossa
tur ⁊ indisponit: ppter quaz cām canes min⁹ apti sunt ad
venationes tpe pluuioso q̄ tēpore sicco.

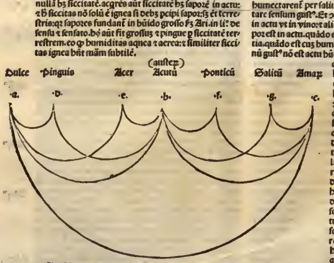
p^a ? **His premissis** sit hec pma cōclusio. aer ⁊ aqua sunt media odoris ⁊ odoratus.
T.c.97. Istaz cōclusionē pbat phus. 2. de aīa. sic. illa sunt media
odoris ⁊ odoratus per que odor multiplicat: sed p aerez
⁊ aquā odor multiplicat. g. maior est nota. ⁊ mior decla-
ratur. nā pisces tā hābētes q̄ nō habētes sanguinē vide
mus odorare: ⁊ p odorez sumere nutrimētū. volatilia ēt
odorāt: qd ostēdit distātia per quā veniunt ad nutrimē-
tuz: vt pz de volucribus de vulturib⁹ multis diebus ad
Cō.97. cadauera cōcurrētibus. cōmētator dicit q̄ sicut aer sm q̄
aer: aut aqua sm q̄ aqua nō est mediū in visione: sz put
pticipat nām cōem dyaphanitatis: ita nullū illoz sm q̄
hō ē mediū in recipiēdo odorez: sz rōne alicui⁹ nāe cōis
ambobus que sm q̄ huiusmodi recipit odores: verū est
tamē q̄ hec natura est innominata: ⁊ sicut dyaphanitas
nullum habet colorez: ita h natura cōmunis inquit nul-
2^a ? lum habet odorem. ⁋ 2^a cōclusio. lz tā respirātia q̄ nō
T.c.99. respirātia habeāt olfatū: tn̄ p illū diuersimode sentiunt
odores. pmaz partē hui⁹ cōclonis pbat Arist. 2. de aīa di.
T.c.99. q̄ sentiūt idē odorabile: ⁊ ab eodē odorabili corrūpunt
⁋ Scdaz etiā partē pbat ibidē sic. Respirātia sentiūt
respirādo ⁊ attrahēdo aerem. nō respirātia aūt odorant
nō attrahēdo aerē vnde diuersitas in modo respirandi
nō est ex diuersitate sensus: sz ex diuersa dispositiōe or-
gani: organum enim olfatus in homine differt ab orga-
nis aliorum animalium: sicut etiam oculi hominum dif
T.c.100 ferunt ab oculis duris quorundam animaliuz. oculi ho
minum habent quoddaz fragma. idest panniculum ad
cooperiendum. s. palpebras. vnde homo nō potest vide-
re nisi quodam motu palpebre retrahantur. quod non
accidit in animalibus habētibus oculos duros: sed sta-
tim vident ea quorum species fiunt in dyaphano: ita in
animalibus nō respirantibus super organum est quod-
dam cooperculum: quod oportet aperiri ampliatis po-
ris per respirationem: ⁊ ideo animalia respirantia non
odorant in aqua: quia oportet q̄ patiantur odorē respi-
3^a ? rando: quod nō potest fieri in aqua. ⁋ Tertia cōclusio.
odor realis multiplicatur in aere euaporabiliter ⁊ sub-
Cō.97. iectiue. primam partem probat Auicē. 6. naturalium du
plici signo. primo: quia odores non sentiuntur flante vē
2 to. secundo quia poma mittendo odorem desiccantur:
⁊ hoc intelligit philosophus libro de sensu ⁊ sensato. di-
cens. q̄ odor est fumalis euaporatio. secunda vero pars
sic declaratur. aliquando ad magnam distantiam senti-
untur odores in iuuamento vel in nocumento cerebri:
sed hoc non posset esse per solam multiplicationem intē
tionalez: quia similitudo odoris non prodest nec nocet
olfatui: sicut nec similitudo coloris visui: nec etiam per
fumalem euaporationem. tum quia non potuissent ita
cito fumi ad illam distantiā venire: tum quia fumi ascē
dunt: quia sunt de natura ignis vel aeris: ⁊ paruz latera-
liter mouentur. oportet ergo q̄ ista multiplicatio facta
fuerit per continuam generationem realis odoris in ae
re subiectiue vsq̄ ad contactum cerebri vel odoratus.
4^a ? ⁋ Quarta cōclusio. odor realis est multiplicabilis vs-
q̄ ad olfatum: sed nō de necessitate ad immutationem.
prima pars est Aristote. in libro de sensu ⁊ sensato. di. q̄
odores conferunt sanitatem cerebro. ⁊ patet ratione: q̄
comedens allium alterum comedentez allium nō sen-
tit per odoratum: sed non comedens vtrunq̄ sentit. se-
cunda vero pars est commentatoris. secundo de anima Cō.97.
dicentis. q̄ volucres senserunt cadauera tempore belli
troyanorum per quingenta miliaria: quod esse non po-
tuit per odorem realez: quia si illa corpora fuissent reso-
luta in ignem nō potuissent ad tantam distanciam mul
tiplicari realiter. ergo per odorem intentionalem: quo-
niam ad maiorem distantiaz multiplicatur q̄ odor rea-
lis. dicenduz ergo q̄ olfatus potest immutari per fuma
lem euaporationem: sed hoc non est necessarium. primo
quia in aqua non est huiusmodi euaporatio. secundo q̄
aliqua corpora centum annis redolent multum intense
sine notabili deperditione ipsorum. potest etiam immu
tari per odorem realem in medio subiectiue: sed necessa-
rio non oportet talem odorem attingere olfatum. odo-
rem autem intentionalem necesse est concurrere tam
in medio q̄ in organo.

Contra pdicta ar. ⁊ p̊. q̄ odor nō est subiue in sicco p^m
auctē Arist. in lib. de sensu ⁊ sensato. dicen- Cō.97.
tis q̄ metalla min⁹ odorabilia sūt quāto in eis plus exu
ritur humidū: ita q̄ exusto totali humido nō redolēt. ex
quo sequit humidū ⁊ nō siccū esse subm odor: ⁊ hoc pōt
experimētaliter pbari de florib⁹: q̄ tpe estiuo magis re-
dolent mane ⁊ sero q̄ in meridie qn̄ est maior siccitas.
⁋ 2° arguit q̄ odor nō possit euaporabiliter multiplica 2^m
ri p rōnez cōmētatoris. 2. de aīa. di. seq̄ duo corpora esse
sil' aut maius corpus cedere minori p magnā distātiam.
cōns est falsuz. ⁊ pbat cōnā. nā qn̄ fumalis enaporatio re-
cedit a corpore odorifero aut cedit sibi aer aut nō. si nō
g corpa se penetrāt. si sic. g maius corp⁹ cedit minori per
magnā distātiam. ⁋ Tertio arguitur. q̄ odor realis nō 3^m
multiplicatur in aere subiectiue. q̄ aer non recipit colo
rem subiectiue. ergo nec pariformiter odorem: ⁊ hec vi-
detur fuisse intentio cōmentatoris. 2° de aīa. di. q̄ q̄lita- Cō.97.
tes secūde non possunt esse in elementis. ⁊ q̄ nullibi est
odor vbi nō est sapor: sed in aere nō est sapor. g. ⁋ Quar 4^m
to arguit. q̄ odor realis nō multiplicat per organū nec
intētionalis per mediū. p^m pz. q̄ tūc sensibile positum su T.c.73.
pra sensum sentiret: qd est ꝯ phm. 2. de aīa. 2^m aūt sic de- ⁊.88.
claratur. post remotionez odorabilis manet odor in me
dio: sed hoc nō esset si haberet esse intētiōale in medio.
g ⁊c. maior pz. remoto pomo de archa cui⁹ aer adhuc re-
dolet. minor vero est nota. eo q̄ color intētionalis nūq̄
manet remoto corpore colorato. Ad p^m

Ad primuz est dōm. q̄ deficiente hūido deficit odor: non tn̄ cōsistit in hūido subiue:
sed solū miscibiliter. Et ad experiētiā de floribus respō
detur. q̄ in meridie ē magna resolutio fumositatū odo-
rabilium ppter intensaz caliditatē. mane aūt ⁊ vespere
nō est tāta resolutio. imo cōdensatio poroꝝ: ⁊ sīr odor Ad 2^m
maiorez virtutē habet imutandi olfatuz. ⁋ Ad secūdū
dicitur. q̄ nō sequitur aliqd illoruz. naz fumalis euapo-
ratio imiscetur aeri sicut vinum aque: vel econtra. ⁊ nō
est penetratio nec maius corpus cedit miori: sz solū aliq̄
particule aeris cōtingentes fumositates euaporabiles Ad 3^m
condēsantur. ⁋ Ad tertium negatur cōsequētia. ⁊ hoc p-
pter materialitatē coloris. vnde sicut non potest audiri
sonabile nisi pducat sonuz realem in medio subiectiue
nec potest videri corpus luminosum nisi multiplicet lu
men in aere subiectiue: ita nō pōt sentiri odorabile nisi
odorē realē pducat in medio: mediāte q̊ imutet odora-
tū. ⁊ hō odor medij ē q̄litas pmanēs: successiue tn̄ multi Cō.97.
plicat. Et ad cōmētatorē dico q̄ illud est verū in elemē-
tis existentibus in naturali dispositione: sed extra natu-
ralez dispositionem recipiunt hō qualitates. aqua nāq̄
est dulcis ⁊ aer redolet: ⁊ sīr cōcedo q̄ nunq̄ reperitur

odoꝛ sine sapoꝛe nec econtra. potest tamē percipi vnum sine alio: vt sapoꝛ aque sine odoꝛe: qꝛ ibi est paꝝ de sicco igneo. ꝛ odoꝛ aeris sine sapoꝛe: quia ibi parum est de hu mido aqueo. ꝙ. ¶ Ad 4ᵐ ꝯcedo. ꝙ sensibile positum su
Ad 4ᵐ pra sensuꝫ sentiꝭ nō ꝭꝫ ꝑtē tangētē sensuꝫ: ſꝫ ꝭꝫ ꝑtē remo tā. nec ē h̄ veꝝ de sensibili originario: ſꝫ solū fluente. vn̄ sonabile nō ꝑcipiꝭ ab auditu si ponereꝭ supra eū: sed hn̄ son⁹: silr nec corp⁹ luminosuꝫ videreꝭ ab oculo positum supra ipsum: ſꝫ bene lumē ꝛ ꝓportiōabilr dicaꝭ de odo re ꝛ odoꝛabili reᵘ odoꝛat⁹. Ex ꝑdictis seqꝭ. ꝙ nō ē tenē dus cōmētatoꝛ. z. de aīa. negās fumalē euapoꝛationē. nā
Cō. 97. q̄dā coꝛpa odoꝛifera post lōgā odoꝛiferā odoꝛationē in crispāter ꝛ decrescūt: qđ nō eēt nisi ꝙ ab hꝫ coꝛpib⁹ resol uereꝭ fumi ꝛ vapoꝛes. aliq̄ ēt sūt q̄ꝝ odoꝛ nō sentiꝭ ni si ad ignē: ꝛ h̄ est signū resolonis fumoꝝ. nō ē ēt tenēdus in eo ꝙ nō ponit odoꝛē ꝛ sapoꝛē in elr̄is: qm̄ dulcedo est in aq̄ ꝛ odoꝛ in aere vt dcm̄ ē. q̄re ꝛc̄. Caplm̄ XX.

Sapoꝛ est vnū sensibiliuꝫ ꝓprioꝝ qđ ꝑ mediū itraneū sen
T.c.101. ꝑᵐ tiꝭ. ¶ Ad cui⁹ itelligētiā ē nōndū ꝑ. ꝙ co loꝛes odoꝛes ꝛ sapoꝛes: lꝫ fiāt ex oīb⁹ q̄lı tatib⁹ ꝑmis. nō tn̄ eodē mō. coloꝛ. n. resul tat ex mixtiōe q̄tuoꝛ q̄litatū ꝑmarū i ꝑ spicuo vl̄ dyaphano terminato. odoꝛ ex mixtiōe eaꝝ in sicco: ꝛ sapoꝛ in mixtione illaꝝ in hūido Et si aliq̄n dꝭ frigiditatē nō ꝯcurrere ad gnōnē odoꝝ vl̄ sapoꝛū: h̄ itelligiꝭ valde itēse: sicut ꝛ alie tres. hn̄. n. ꝯcur rit: ſꝫ valde remisse. nā qn̄ itēse ꝯcurrit sapoꝛes ebetat ꝛ odoꝛes exterminat ꝭꝫ phꝫ ꝛ ꝯmētatoꝛē in lib⁹ de sensu ꝛ sensato. Et lꝫ sapoꝛ dicaꝭ fūdari in hūido: tn̄ nullū siccū sine hūido hꝫ odoꝛē: nec aliqd hūidū sine sicco hꝫ sapo rē in actu ꝭꝫ phꝫ ꝛ ꝯmētatoꝛē. z. de aīa. Si. n. pōereꝭ sic
T.c.102 cū sine hūido supra liguā siccā. vꝫ. sal aut çiçiber nō sen tireꝭ. oꝫ. n. ad sensationē ei⁹ liq̄fieri ꝑ linguā aut hūecta ri ꝑ saliuā. Silr aq̄ pura nullū hꝫ sapoꝛē nisi in poᵃ. quia nullā hꝫ siccitatē. acq̄rēs aūt siccitatē hꝫ sapoꝛē in actu: ꝛ h̄ siccitas nō solū ē ignea si debꝫ ꝑcipi sapoꝛ: ſꝫ ēt terre stris: qꝛ sapoꝛes fundanꝭ in hūido grosso ꝭꝫ Ari. in li⁹ de sensu ꝛ sensato. hꝫ aūt fit grossuꝫ ꝛ pingue ꝑ siccitatē ter restrem. eo ꝙ humiditas aquea ꝛ aerea: ꝛ similiter sicci tas ignea hn̄t mām̄ subtilē.

2ᵐ ¶ Secūdo notādū ꝙ. 7. sunt spēs sapoꝛuꝫ enumerate a
T.c.105 phō ꝛ ꝯmētatoꝛe. z. de aīa. s. dulce amarū pingue salituꝫ acre ponticuꝫ ꝛ acutū vel austerum. qđ idē est. nā oīs sa poꝛ vel est extrem⁹ vt dulce ꝛ amarū. vel medius vt ali

quis alioꝝ ꝛ hoc vel per eque distantiā vt acutū vel au sterū. vel per ineque distātiā: ꝛ tunc sapoꝛ ille vel est in ter acutū ꝛ dulce vel inter acutū ꝛ amarū. Si ꝑmo mo do vel magis appropiquat dulci q̄ acuto. ꝛ est sapoꝛ pin guis vel magis acuto ꝛ est sapoꝛ acer. Si autem secūdo modo vel magis appropinquat amaro ꝛ est salitū vl̄ ma gis acuto ꝛ est ponticū. ¶ Intelligēdū circa sapoꝛes ex Intellᵐ tremos ꝙ si ꝯsiderātur ꝭm exigentiā nutrimēti sic dul cedo ꝛ amaritudo sunt sapoꝛes extremi: ꝛ sic ꝯsiderauit Arist. ꝛ cōmētatoꝛ. z. de aīa. Si autēꝫ ꝯsiderāꝭ ꝭꝫ exigē T.c.105 tiaꝫ q̄litatū ꝑmaꝝ sicut ꝯsiderauit Galien⁹ sic amarū ꝛ pōticū sūt extrema sapoꝝ: ꝛ dulce mediū. nā dulce fit a calido tēperato ꝛ ab hūido ei bene ꝓpoꝛtionato ꝛ a sic co bene digesto. amarū aūt fit ex excessu calidi aduren tis. siccū aūt ex defectu digestiōis sicci. stipticuꝫ aūt vel ponticū qđ ideꝫ est ꝓuenit ex pauca actione caloꝛis.

His visis pono q̄tuoꝛ ꝯclones Arist. z. de aīa. q̄ꝝ ꝑᵃ ꝯ ꝑᵃ est ista gustus. nō fit ꝑ mediū ex̄neuꝫ T.c.101. sed intraneum. ꝓbatur. tactus nō fit per mediū ex̄neuꝫ sed itraneū: sed gustus est qdā tact⁹. ꝙ. maioꝛ pꝫ. qꝛ tact⁹ fit per carnē. minoꝛ vero ꝓbaꝭ. nā gustabile est qđdam tangibile. ꝙ gust⁹ est qdam tact⁹. pꝫ ꝯn̄a. qꝛ tales sunt po tētie īuiceꝫ q̄lia sunt obā. aīs pꝫ. eo ꝙ sapoꝛ fūdaꝭ in hu mido tāq̄ in mā. mō humiditas est q̄litas tāgibilis. vn̄ ꝯmētatoꝛ ibidē. sicut mā est subm̄ foꝛᵉ. ita hūidū ē subꝫ Cō. 101. sapoꝛis. ꝛ sic ipole est sentire sensibile ꝓpriuꝫ: gn sentiaꝭ sensibile cōe. qꝛ est nec̄io subꝫ ei⁹: ita ipole ē gustuꝫ senti re sapoꝛē. gn sentiat hūidū. ¶ 2ᵃ ꝯ. sapoꝛ non gustaꝭ nisi 2ᵃ ꝯ ꝭm ꝙ ē in hūido. ꝓbaꝭ. sapoꝛ nō pōt facere sensationem T.c.102 gust⁹ sine hūiditate quā hꝫ actu vel poᵃ. ꝙ sapoꝛ ꝭꝫ ꝙ gu staꝭ est in hūido. tꝫ ꝯn̄a. ꝛ aīs est notū ad sensū. nā sapoꝛ vini hꝫ hūiditate in actu: ꝛ sal hꝫ hūiditatē in poᵃ. qꝛ est liqdiuꝫ in poᵃ. ꝛ liq̄factiuū ligue. Si. n. ponereꝭ supra lin guā liq̄faceret eā: ꝛ h̄ ē signū ꝙ ꝑ hēbat hūiditatē in poᵃ vnde cōmētatoꝛ. nā ordinauit circa linguaꝫ vt res sicce Cō. 102. humectarenꝭ per saliuaꝫ: q̄bus humectatis possint imu tare sensum gust⁹. Et ꝯcludit ꝙ sicut humiduꝫ est aliq̄n in actu vt in vino: ꝛ aliquādo in potētia vt in sale. ita sa poꝛ est in actu. quādo est cuꝫ humido in actu ꝛ in poten tia. quādo est cuꝫ humido in potētia. ¶ Tertia ꝯ. orga 3ᵃ ꝯ nū gust⁹ nō est actu hūidū: sed posse fieri hūidum. ꝓbaꝭ. T.c.104. organum gustus patitur a gusta bili humido ꝭm ꝙ est gustabile ergo organuꝫ gustus est aliq̄liter hūidū ꝛ aliq̄lr nō hūidum. ꝓbaꝭ ꝯn̄a. qꝛ si nō eēt aliq̄lr hūidū nū q̄ sentiret hūidū in subo: ꝛ si esset simplr hūidū nō sentiret hūiduꝫ obiectuꝫ: quia oē recipiens aliud debet denudari ab eo. Item ꝓba tur a signo. naꝫ si aliquis haberet linguam oīno siccam nulluꝫ sapo rem sentiret. ergo organuꝫ gustus debet esse aliqualiter humiduꝫ. s. humiditate ꝭm naturam suā. etiā debꝫ esse aliqualiter nō humidū: scꝫ humiditate extranea vel mul tuꝫ intensa: quia si aliquis gustas set itēsuꝫ sapoꝛē: remissuꝫ nō senti ret: ꝛ cū hoīes sunt in infirmitate hn̄tes linguā amarā indicant oīa gustabilia amara: qꝛ lingua hꝫ hu miditatem extraneam preter cōplexionem nature sue. Dicit enim cōmentatoꝛ. ꝙ organū gustus hꝫ nālē humi Cō. 104 ditateꝫ: sicut organū audit⁹ nālē motū. aut organū visus nālē dyaphanitatē: sed veꝝ est ingt ipse ꝙ illa hūiditas

hz esse remisse ꝓportionata.s.nō multum abundās nec
multū subiecta sicco. Intelligēdū ꝙ organū gust⁹ nō hz
humiditatē in actu.i.actualiter imutatiuā qualē hz obz
sz hz in po͠ea.i.hūiditatē q̄ saporē extraneū pōt ꝑcipe:⁊ ita
4ᵃ ꝯ intelligit phs. ¶ 4ᵃ ꝯ. sapor i cōi ē taz in extremo q̄ i me-
T.c.105 dio spēꝝ pluriū ꝯtētiu⁹.pz.qꝛ idē est iudiciū de sapore ⁊
de colore:sz color ꝯtinet sub se multas spēs quaꝝ alique
T.c.103 sunt extreme ⁊ alique medie.g.Ex p̄dictis ifert Arist.ꝙ
gust⁹ est ꝑceptiu⁹ gustabilis ⁊ nō gustabilis.qm̄ eadē po⁹
ꝑcipit suū positiuū ⁊ suū p̄uatiuū.vt pz in oib⁹ aliis.2ᵒ in-
T.c.105 fert ꝙ organū gust⁹ est tale in potētia quale est gustabi-
le in actu:qꝛ sicut gustabile est ꝓductiuū spēꝝ sensibiliū
sic organū gustatiuū earūdē est receptiuū.

pᵐ **Contra** p̄dicta argr̄.⁊ p̄.ꝙ sapores nō fundant̄ i hu-
mido.nā si hūidū eēt ꝓpriū subm̄ saporuz
magis hūidū eēt magis sapidū.pz ꝯn̄a.qꝛ vlr itēdit̄ ꝓpa
passio ad itēsionē subi:sz ꝯn̄s fl̄m.qꝛ aq̄ est maxie hūida
⁊ in nāli dispōne nullū hz saporē.ex v̄o nālez dispōnē hz
ceteris mixtis minorē saporē.fruct⁹.n.in p̄ncipio sūt hu-
midiores q̄ post maturationē.⁊ tn̄ minorē saporez hn̄t i
2ᵐ p̄ncipio q̄ in fine. ¶ 2ᵒ ar̄.auctē Ari.in lib.de sensu ⁊ sen
sato.di.ꝙ cineres sunt valde amari:⁊ tn̄ nō sūt humidi.
imo ex eis totū humidū est exalatū fz ph̄m ibidē. Et ēt
aliq̄ sapida sunt quoꝝ sapor acuit̄ ⁊ itēdit̄ ꝑ desiccatio-
nē ⁊ adustionē sicut pz de sale qd̄ quāto plus desiccatur
3ᵐ tāto plus est amari⁹. ¶ 3ᵒ argr̄.ꝙ gust⁹ nō ē q̄dā tact⁹. qꝛ
tūc gust⁹ ⁊ tact⁹ nō essent duo sensus. pz ꝯn̄a. qꝛ hō ⁊ aial
nō sunt duo aialia:ex q̄ hō est qdda aial:sed ꝯn̄s est fl̄m.
qꝛ tact⁹ est per totū corp⁹.gustus aūt solum in lingua fm
t.⁊c.111. ph̄z ⁊ ꝯmētatorē.2.de aia.imo nō essent q̄nq3 sensus ex-
⁊.112. teriores.qd̄ est ꝯ illos ibidē. ¶ 4ᵒ argr̄.ꝙ vnusq̄sq3 sen-
4ᵐ sus exterior est q̄dā tactus.ꝓbat̄.nā tota rō q̄re ꝯcedit̄
ꝙ gustus est q̄dā tact⁹ nō videt̄ esse alia.nisi qꝛ organuz
gustus est ps organi tact⁹:sed organū cuiuscūq3 alterius
sensus est ps organi tact⁹.g.maior pz.minor declarat̄.eo
ꝙ nō est aliqd̄ organū alteri⁹ sensus qd̄ nō sentiat p̄uctu-
raz vel aliquā qualitatē p̄mā.si illi intēse applicet̄.

Ad pᵐ **Ad primuz** neget̄ ꝯn̄a.qꝛ nō qd̄cūq3 humiduz ē
subz sapoꝝ:sz grossuz permixtū sic-
citati terrestri ⁊ fm ꝙ aliter ⁊ alr̄ ꝑmiscet̄ alr̄ ⁊ alr̄ reci-
Ad 2ᵐ pit saporē. ¶ Ad 2ᵐ dr̄.ꝙ cineres nō hn̄t hūidū in actu:
sed solū in potētia ꝓpinq̄:ita ꝙ si ponerent̄ supra liguaz
statiz sentiret̄ amaritudo in actu:qꝛ statim fieret ꝯmix-
tio sicci cū humido lingue in actu. Idez dr̄ de sapidis q̄
acuunt̄ per intēsionē siccitatis ꝙ nō acuunt̄ in actu:sed
Ad 3ᵐ in potētia solū. ¶ Ad 3ᵐ negat̄ ꝯn̄a.qꝛ illā ꝓpositionem
T.c.101. cōcedit phs.gustus est q̄dā tact⁹ in p̄dicatione causali.s.
gustus est in quodā tactu.i.in aliq̄ pte tact⁹.Et ita itelli-
git illā.gustabile est tāgibile.i.gustabile est in quodā tā-
Ad 4ᵐ gibili:vt colligit̄ ex ꝓbatiōe illi⁹ in p̄ma ꝯne. ¶ Ad 4ᵐ
negatur ꝯn̄a.⁊ ad ꝓbationē dr̄.ꝙ nō cōcedit̄ gustum eē
quēdā tactū:qꝛ organū gustus est ps organi tact⁹ : sed qꝛ
organū gust⁹ fundat̄ in quadā pte organi tact⁹.qd̄ pz. qꝛ
nō pōt imutari gust⁹ nisi p̄us imutet̄ tact⁹.sic aūt nō ē de
aliis sēsib⁹:qm̄ visus audit⁹ ⁊ olfat⁹ pn̄t imutari absq3 eo
ꝙ imutet̄ tact⁹.id nō fūdāt̄ i tactu.q̄re ⁊c. Cap.XXI.

Qualitas tāgibilis est aliud sensibi
le ꝓpriū:lz inoiatū in cō-
ceptu simplici a sensu tact⁹ ꝑ mediuz in-
pᵐ trancū ꝑceptibile. ¶ Ad qd̄ ostēdēdū no
T.c.110. tādū p̄.ꝙ sicut idē subz recipit realr̄ co-
lores odores ⁊ sapores: lz ꝑ aliā ⁊ aliam
dispositionem.s.aliaz ⁊ aliam mixtionē
qualitatum p̄marū: ita idez organum tactus recipit oia
tāgibilia fm aliā ⁊ aliā dispositionē connālem illi orga-
no.recipit.n.caliditatē ⁊ frigiditatē mediāte vna dispo-
sitione:⁊ humiditatē ⁊ siccitatē mediāte alia.⁊ dolorem
verberatiōis mediāte alia.⁊ delectationē coyt⁹ mediā-
te alia.⁊ est diuersitas iter has dispōnes. quoniā alique
sunt adeq̄te toti organo vt ille q̄b⁹ sentiunt̄ q̄litates pri-
me ⁊ alie sunt solum in parte organi vt dispositio perce-
ptiua coytus:⁊ dispositio ꝑceptiua pruritꝰ pedis. ¶ Se-
cundo nōndum.ꝙ sicut visus audit⁹ ⁊ olfat⁹ atq3 gust⁹ 2ᵐ
hn̄t obiecta adequata rōne q̄ꝝ ꝑcipiūt sua sensibilia ꝓ- T.c.110.
pria:ita tactus habz obiectū adequatū rōne cuius perci-
pit oēs qualitates tāgibiles.sed veruz est ꝙ est inomina-
tuz.Si eniz visus vel auditus nō haberet obiectū nomi-
natuz nō min⁹ haberet obiectū adequatū.ergo per idez
tactus habz obiectū adequatū:licet illud sit inominatū.
Et ꝙ hoc fuerit de intētione Arist.⁊ cōmētatoris decla-
ratur:qꝛ nō obstāte ꝙ nā medy receptiua colorū sit no-
minata adhuc est vna vniuersalis nā receptiua omniuz
odorū sicut vna est vniuersalis nā oīum colorū recepti-
ua.ergo pariformiter:licet obiectū adequatum visus sit
nominatū.⁊ obiectū adequatū tactus sit innominatuz.
tn̄ in obiectū adequatū tactus cōcurrūt vniuitue oēs q̄li-
tates prime tāgibiles sicut in obiectū visus oēs qualita-
tes visibiles.pz ꝯseq̄ntia.antecedēs est verū per Aristo. a.t.c.66.
⁊ cōmētatorē.2.de aia.capitulis de colore ⁊ odore. Itez vsq3 ad.
vna est nā cōis cōmunicata aque aeri ⁊ igni ⁊ corpori ce- 77.
lesti.s.dyaphanitas.fm ph̄m ⁊ cōmētatorē.2. de aia.g.a a.t.c.92.
fortiori. vna est nā cōis cōicata quattuor qualitatibus vsq3 ad.
primis.patz ꝯn̄tia.qꝛ minus distinguunt̄ quattuor qua- 101.
litates prime cuz sint corruptibiles q̄ dicta corpora sen- T.c.68.
sibilia.quorū celum est incorruptibile.

His premissis sit hec prima cōclusio.loquēdo pᵃ ꝯ
de sensu tactus.vt est nālis po- T.c.106
tentia imediate deferens spēm sensibilem anime ipossi-
bile est sensus tactus esse plures.pz. quoniaz vnicuz est
organuz ⁊ mediuz tactiuū.ergo vnicus est sensus tactus
pz ꝯn̄a.per cōmētatorē.2ᵒ.de aia.dicētez.ꝙ si declaratū Cō.106.
fuerit idez esse organū vtriusq3 potētie vna erit alia.an- ⁊.107.
cedens est notuz:qꝛ in qualibet parte organi ⁊ medy ta-
ctus recipitur spēs vtriusq3 cōtrarietatis. Item si essent
duo sensus tactus sentientes duas cōtrarietates primas
⁊ oia reducibilia ad illas vt cōiter dicitur necessario po-
nerent̄ plura q̄ q̄tuor.cōsequēs est dissonuz . ⁊ ꝓbatur
ꝯseq̄ntia.qꝛ fm Auic.6.nālium.verberatio ⁊ delectatio
coytus percipiūtur a sensu tact⁹ ⁊ nō reducunt̄ ad illas
cōtrarietates.Etiaz debz poni quintus sensus tactus ꝑ-
cipiens pruritu3 pedis. ¶ Secunda cōclusio. sensui ta- 2ᵃ ꝯ
ctus correspondet vnū obiectū vniuoce tam fm imuta- T.c.108
tionez q̄ fm p̄dicationē.ꝓbatur.primo ꝙ sibi correspō- ⁊.109.
det vnuz obm̄: ex eo ꝙ tactus est vn⁹.modo vni⁹ sensus p̄
est vnū obm̄. Itē p̄ posterioꝝ dicit ph̄us ꝙ cōmutabili-
ter ꝓportionari est passio cōpetens lineis ⁊ numeris.rō-
ne alicuius subiecti inominati.g.per idē tāgibile est pas-
sio ꝯpetens oībus qualitatib⁹ p̄mis rōne alicui⁹ subiecti
inoiati:qd̄ dr̄ esse obiectū tact⁹. Scdo ar̄.ꝙ vniuoce fm 2
imutationē ⁊ p̄dicationē:sicut.n.nigredo ⁊ albedo imu-
tant visum sub rōne colorū.ita color dr̄ de illis fm vnā
rōnez.g.pariformiter sicut q̄litates tāgibiles imutāt ta-
ctū sub rōne generis inoiati:ita illud gen⁹ dr̄ de illis fz
vnā rationem.Et hic sumo hanc passionē tangibilē stri-
cte.put dicit qualitatē tāgibilē imutatiuā tact⁹ sub rō-
ne sensibilis ꝓpter qꝛ grauitas ⁊ leuitas tāgunt̄ in rōne
sensibilis communis de quo non est mentio ad presens
¶ 3ᵃ conclusio.licet actus indigeat diuersitate dispōnū 3ᵃ ꝯ
in organo.non tamen in medio.prima pars patet . quia
nō apparet quō tactus posset ꝑcipere duas ꝯrietates pri-

mas mediāte eadē dispōne.vñ ar̄ sic.Sensus tactus est
T.c.iii. plures fz ph͡z:⁊ cōmētatorē.z.de aia.ſz nō est plures po/
t.iio. tentialr̄ ⁊ organice.ḡ est pl̄es formalr̄ ⁊ dispositiue.Se/
cunda vō ps declarat̄.mediū tact⁹ est mediuz ītraneū p
T.c.iii. ph͡m.z.de aia.ḡ nō pluribꝰ dispōnibꝰ īdiget q̄ȝ medium
t.ioi. ex̄neū ad sensationē:ſz mediuz audit⁹ nō idiget nisi mo/
t.io7. tione medij sup dispōnē aeris ꝯnālis sibi.ḡ et mediū ta
ctus nō vr̄ alio idigere nisi alteratiōe tāgibiliū sup dis/
4ᵃ ꝯ positionez carnis.¶ 4ᵃ ꝯ.ois ꝯrietas siue oēs ꝯrietates
T.c.io8 tact⁹ reducunt̄ ad ꝯrietates calidi frigidi humidi ⁊ sicci
t.ii7. pȝ p ph͡m ⁊ cōmētatorē.z.de aia.aliter.n.plures duabus
T.cō.6. essent ꝯrietates p̄me qđ esset ꝯ Arist.z.de gnōne.Et itel/
t.8. ligit̄ h̄ ꝯ de ꝯrietatibꝰ sensibiliū ꝓprioꝝ.graue.n.⁊ leue
pcipit tact⁹ mediāte motu vt qđ velocꝰ tēdit deorsuz iu
Cō.io8. dicat tact⁹ graue ⁊ qđ tardiꝰ leue fz ꝯmētatorē.aspeꝝ et
lene vident̄ ad figurā ptinere.nā alteri⁹ figure ē asperū
vbi vna pars p̄eminet alteri:⁊ alterius lene vbi oēs ptes
eq̄lr̄ situant̄.mot⁹ aūt ⁊ figura nō sūt oba ꝓpria:ſz cōia.

p̄ᵐ **Contra** p̄dicta ar̄.⁊ p.ꝙ sensus tact⁹ sunt plures.nā
pl̄es sūt dispōnes tactiue.ḡ p idē pl̄es sunt
sensus tact⁹.pȝ ꝯña.vel det̄ cā diuersitatis.Uñ sic in eo/
dez subō sunt pl̄es passiōes ꝓprie.ita in eodē organo vi/
T.c.iii. dent̄ esse pl̄es sensus.Et ꝯfirmat̄ auctē Ari.z.de aia.di.
t.iiz. ꝙ sensus tact⁹ sunt pl̄es.Itē ꝙ cuz vnitate medij carnei
vl̄ ꝓportiōabilis stat pluralitas sensuū tact⁹.Itē dicit ꝙ
vn⁹ sensus est solū vni⁹ p̄me ꝯrietatis.mō tāgibiliū due
zᵐ sunt ꝯrietates p̄me.¶ z⁹ arguit̄.ꝙ tact⁹ nō hȝ vnū obm
vniuocū.qꝛ sub alia rōne imutat ꝯrietates calidi ⁊ frigi
di ⁊ sub alia hūidi ⁊ sicci.ḡ.aīs pȝ.ex quo ille due ꝯrieta
tes nō sunt inuicē reducibiles.Et ꝯfirmat̄ auctibꝰ Aris.
t.⁊c.io8 ⁊ ꝯmētatoris.dicit.n.Ari.z.de aia.ꝙ oēs sensus exterio/
res p̄ter tactū vident̄ hr̄e vnū subm ⁊ vnū obm rōne cu/
ius fiūt oēs ille imutatiōes.tact⁹ aūt nō vr̄ hr̄e aliqđ sub/
iectū vl̄ obm rōne cui⁹ sentiat oēs q̄litates tāgibiles.cō
mētator vō dicit ibidē ꝙ son⁹ dr̄ vniuoce de modis so/
noꝝ:⁊ color de modis coloꝝ.ſz ꝯria tact⁹ nō vident̄ hr̄e
3ᵐ gen⁹ qđ dicat̄ ð eis nisi equoce.¶ 3⁹ ar̄.ꝙ sensus tact⁹ nō
īdiget diuersitate dispōnū in organo.qꝛ sensus cōis pl̄es
ꝯrietates pcipit q̄ȝ sensus tact⁹:sed sensus cōis per vnā ⁊
eādē dispōnē sentit oēs illas ꝯrietates.ḡ p idē sensus ta/
ctus.deide magis distigunnt̄ lux ⁊ color q̄ȝ ꝯrietates tā
gibiliū:ſz visus pcipit lucē ⁊ colorē mediāte vna dispō/
ne.ḡ tact⁹ pcipit suas ꝯrietates mediāte vna dispōne.pȝ
ꝯña cū minori.maior vō pȝ.qꝛ color ē corruptibilis.lux
4ᵐ vō icorruptibilis.s.celestis.¶ 4⁹ ar̄.ꝙ tact⁹ exigit diuer
sitatē dispōnū in medio.nā organū tact⁹ pp suaz m̄alita/
tē nō posset suas spēs deferre po⁹ nisi hr̄et dispōnes tacti
uas:mediātibꝰ qbꝰ pōt deferre:ſz mediū tactus qđ est ca
ro m̄alius ē q̄ȝ organū tactus.ergo mediū tact⁹ exigit di
uersitatē dispōnū sicut organū.¶ Et ꝯfir̄.visus nō pōt
imutare nisi i medio suo fuerit due dispōnes.s.dyapha/
nitas ⁊ lumē:ſz mediū tact⁹ est m̄ali⁹ q̄ȝ meᵐ visus.ḡ pl̄es
Ad p̄ᵐ dispositiōes q̄ȝ duas hȝ ad h̄ ꝙ imutet̄ tact⁹.

Ad primuz neget̄ ꝯña sicut non seq̄t̄.aer hȝ pl̄es
dispōnes q̄ sūt raritas ⁊ leuitas.ḡ hȝ
pl̄es dyaphanitates diuersitatis.cā aūt ē qꝛ multitudo
dispōnū est nec̄ia ⁊ multitudo potentiaꝝ est suꝑflua.sic
ēt m̄ltitudo dispōnū aeris ē nec̄ia ⁊ multitudo dyapha/
nitatū eēt suꝑflua.Deide nō negat̄ qn organū tact⁹ pos/
z.de.a. sit hr̄e pl̄es passiōes:sicut ēt aer.nō tñ hȝ pl̄es sensus ta/
T.c.iii. ctus:sic nec aer pl̄es dyaphanitates.Et ad ph͡m dico ꝙ
t.iiz. sicut in logica ꝓpōnez equocā vocat pl̄es nō ꝙ sint pl̄es
ꝓpōnes:ſz qꝛ sibi plura significata ⁊ pl̄es modi significā
di correspōdēt.Ita sensuz tact⁹ vocat pl̄es.nō qꝛ sint plu
res sensus tact⁹:ſz qꝛ pl̄es ꝯrietates ⁊ pl̄es dispōnes sen/
tiēdi correspōdēt.Itē cū dicit pluralitatē sensuuz tact⁹
stare cū vnitate medij carnei loq̄bat̄ ð duobꝰ tactibꝰ:q̄/
ruz vnus est idētifice talis.⁊ alius soluz causaliter.s.gu/
stus.dicit enī ibi ꝙ in lingua sunt duo tact⁹.s.tactus sen T.c.iiz.
tiens sapores ac tactus sentiēs calidū.ego autē loquor
in cōclusione ista soluz de sensu qui est identice tactus.
Deinde cū dicit ph͡s ꝙ vnus sensus est solū vnius prime T.c.io8
ꝯrietatis.respōdetur ꝙ arguebat ibi persuasiue ⁊ nō de/ t.ii7.
terminatiue.vult tñ ph͡s ꝙ īpossibile sit aliquē sensum z⁹.gene.
percipere duas ꝯrietates primas per eādē dispositionē. T.cō.6.
¶ Ad scđm dicit̄.ꝙ licet ille due ꝯrietates nō sint inui t.8.
cez reducibiles:tñ reducunt̄ in obiectum adequatuz ta Ad zᵐ
ctus rōne cui⁹ imutant potētiā tactiuaz:nō obstāte ꝙ sit
inominatuz.Et ad ph͡m dicit̄.ꝙ sonū intellexit oēs sen/ z.de.a.
sus exteriores p̄ter tactū habere obiectū adequatuz no/ T.c.io8
minatū ⁊ manifestum.cōmētator aūt nō dixit nihil esse Cō.io8.
vniuocuz qualitatibꝰ tāgibilibꝰ:sed nihil esse vniuocuz
calido ⁊ frigido graui ⁊ leui quo ad imutationē.eo ꝙ ca
lidū ⁊ frigidū sunt sensibilia ꝓpria.graue autē ⁊ leue sūt
sensibilia cōia.⁊ permaxime:qꝛ putauit graue ⁊ leue eē
de p̄dicamēto substātie vt ibidez asserit eodē cōmento.
¶ Ad 3ᵐ dicitur.ꝙ sensus cōis est sensus iterior de quo Ad 3ᵐ
nō est facta mentio.tñ conceditur sicut percipit multas
ꝯrietates nō iuicez reducibiles q̄ ad imutationē:ita hȝ
multas dispositiōes.s.ipsos sensus exteriores.⁊ ꝯñr dici
tur.ꝙ albedo ⁊ nigredo licet faciāt p̄mam ꝯrietatem in
genere coloris stricte sumpti:nō tñ in genere coloris lar
ge sūpti:qđ est obiectū adequatuz potētie visiue:sed cla
ruz ⁊ obscurū positiue sumptū ad que reducunt̄ albedo
⁊ nigredo:ideo organo visus soluz vna dispositio corrñ/
det.¶ Ad secūdaz autē rōnem dicit̄.ꝙ licz lux ⁊ color
magis distinguant̄ q̄ȝ ꝯrietates tāgibiliū.nō tñ faciunt
nisi vnaz ꝯrietatē.s.claruz ⁊ obscurū.ratiōe cui⁹ vna dis/
positio est in organo visus.qualitates aūt tangibiles du
as faciunt ꝯrietates.s.calidū ⁊ frigidū humidū ⁊ siccuz.
quare organū tactus indiget pluribus dispositionibus.
¶ Ad 4ᵐ dicitur.ꝙ organū tactus nō exigit multitudi Ad 4ᵐ
nez dispositionū rōne sue m̄alitatis:sed rōne cōtrarieta
tuz primarū ⁊ obiectorū pticulariū nō inuicez quo ad i/
mutationē reducibilium.mediū autē carneū nō exigit
has dispōnes:qꝛ non imediate deferret spēs tangibiles
tactui:sed organo.¶ Et ad cōfirmationē negat̄ ꝯña.qꝛ
aer est mediū ex̄neuz:⁊ vt sic nō est mediū visus:ſz rōne
dyaphanitatis.tactus autē habz mediuz intraneum qđ
vt sic est mediuz tactus.Itez dicit̄ ꝙ caro habz in potē/
tia plures dispositiōes q̄ȝ aer.qꝛ nūq̄ȝ pōt imutari spiri
tualiter sensus tactus spē alicuius qualitatis tangibilis
qn tali qualitate tāgibili realiter caro imutetur.hoc aūt
nō cōtingit de aere.pōt.n.intentionaliter imutari absq̄ȝ
imutatione reali.quare.

Cap. XXII.

DE medio autez ⁊ organo tactus.⁊
ipsoꝝ imutatione sequi
tur dicere.¶ Ad quoꝝ intelligētiam est p̄ᵐ
notādū p̄mo f̄m ph͡z in lib.de sensu ⁊ sen
sato.ꝙ organum tactus est quidā neruus
incipiens a corde diffusus ⁊ ramificatus
per totū corpus:ad cui⁹ imutationē imu/
tatur tactus ⁊ est coopertus carne:ad cui⁹ imutationem
imutatur neruus:⁊ sicut nūq̄ȝ imutaretur visus vel au/
ditus nisi per imutationē aeris vel sibi ꝓportionabilis
ita nūq̄ȝ imutatur tactus nisi per imutationē carnis vel
sibi ꝓportionabilis.Dicēduz ḡ ꝙ in habētibus carnem
neruus est organum:⁊ caro medium.in nō habentibus
autem vt in piscibus ꝓportionabile neruo est organum
⁊ proportionabile carni est medium.Et licet cultellus

imediate applicat⁹ neruo maiorē dolorē cāret q̄ nō ap-
plicat⁹ imediate. nō tñ tollit q̄n sit nečiuz mediū p imu-
tationē. qm̄ neru⁹ si in aliq̄ pte sui eēt sepatus a carne sic
q̄ posset tāgi neruus nō tāgēdo carnē ex tali tactu nō cā-
ret dolor: in icisiōe aūt fit maior dolor pp ɔcursū calorī
sanguis ⁊ spūuz. Ex his seq̄r. q̄ nūq̄ cātur dolor in sensu
nisi fiat duplex imutatio. s. realis p calm̄ ⁊ fridū aut ali-
q̄d h̄oi. ⁊ itētionalis: q̄ est spēs ⁊ silitudo tāgibilis. nec do
lor est species vel silitudo obi: sʒ q̄litas realis cāta in or
2ᵐ gano ī po⁹ ⁊ aīa p quā patit aīal passiōe corruptiua. ⁋ 2ᵐ
T.c.iiʒ. nōn ex determiatiōe Ari. 2. de aīa. q̄ sensatio visus au-
dit⁹ ⁊ olfat⁹ exigit mediū ex̄neum p se. q̄ colores odores
⁊ sonos sentim⁹ p h̄ q̄ mouēt mediū ⁊ iterū medium mo
uet nos. Sʒ sensatio gust⁹ ⁊ tact⁹ tale mediū reqrit soluʒ
p accn̄s: q̄ sapores ⁊ q̄litates tāgibiles sentim⁹ p mediū
extraneū: nō q̄ si moti a medio illo: sʒ sil' cū medio moue-
mur a sensibili: sicut pʒ de patiente p clipeuʒ. q̄ pcussus
clipeus nō pcutit: sʒ sil' vtrūq̄ pcutit: ita q̄ pcussio clipei
nō est cā pcussiōis clipeati. Cōsilr mediū iter tāgibile ⁊
carnē nō est cā sensatiōis tact⁹. q̄ sine illo medio fieret
sensatio: sed est mediū p accn̄s inq̄tū accidit corpora se
Cō.iiʒ. tāgētia h̄re mediū. vñ ɔmētator. cū dicit Arist. q̄ in tri-
bus p̄mis sensib⁹ sensibile p̄us mouet mediuʒ: ⁊ posteri⁹
mediū mouet sensuʒ: nō dʒ itelligi p̄us ⁊ posteri⁹ sʒ dura
tionē successiuā. q̄ color in eodē istāti mouet mediū ⁊ vi
suʒ: ⁊ tñ p̄us mediū q̄ visum. s. p̄oritate cāe. q̄ color ē cā
mota ⁊ mediū cā ppinq̄ visiōis. Silr cū dicit q̄ tāgibi-
le sil' mouet mediū ⁊ tactū nō dʒ intelligi de silitate tpis:
q̄ forte in aliquo istāti p̄ori mouet mediū. s. ex̄neū q̄ ta
ctus: sʒ itelligit de silitate cāe: ita q̄ mediū illud nō ē cā
ppinqua nec remota imutatiōis tact⁹: sʒ tā mediū q̄ ta
ctus imutat a tāgibili tāq̄ a cā ppinqua.

p⁹ ʒ T.c.109 **His visis** pono q̄tuor ɔnes Ari. 2. de aīa. q̄r p⁹ est
ista. caro nō ē organū po⁹ tactiue. pbat.
sensibile positū supra organū sensus nō fac̄ sensationē: sʒ
tāgibile positū supra carnē facit sensationē. g̃ caro nō est
organū tact⁹. Si aūt alicui videret q̄ essʒ organū tact⁹
moueret isto signo. q̄ statiʒ ad tactū carnis sentim⁹ tāgi
bilia: sʒ h̄ non sufficit. q̄ si q̄s circa carnē extēderet aliq̄
pelliculā aut telā subtilē statiʒ ad tactū illi⁹ sentit tangi
bile: ⁊ tñ talis pellis nō eēt organuʒ. Et si negat silitudo
q̄ caro est nālis ⁊ ɔiūcta corpori. pellis aūt ē extrinseca
T.c.109 corpori. Adhuc istud nō sufficit inq̄t ph̄s: q̄ si illa pellis
fieret ɔnālis: nō tñ pp h̄ eēt organū tact⁹: ⁊ tñ p illā stati
2⁹ ʒ sentiret tāgibile. ⁋ 2⁹ ʒ. caro seu pportiōabile carni est
T.c.110. meᵐ sentiēdi po⁹ tactiue. pbat. excellētie tāgibiliū cor-
iii. ⁊.116. rūpūt aīal. ⁊ vt h̄ corrūpētia possem⁹ cognoscere: ⁊ ɔsr fuge
re oportuit mediū in tactu esse nobis ɔiūctum ⁊ parteʒ
corpis nr̄i. Sʒ ex aere ⁊ ex aq̄ ipoīe ē ɔstare corp⁹ aīatuʒ
q̄ oʒ firmū eē aīatū corp⁹ ⁊ nō fluxibile. g̃ corp⁹ aīatū cō
stat ex terra ⁊ ex oīb⁹ elemētis. Et q̄ vlr tale vr̄ eē caro ⁊
pportiōabile carni q̄ sūt ptes corpis aīati. g̃ tale dʒ esse
T.c.110. mediū in tactu. vñ inq̄t ph̄s. caro se hʒ ad sensationē: sic
se h̄ret aer si aīali foret cōnālis: sʒ si aer esset ɔnālis aīali
3⁹ ʒ eēt mediū. g̃ caro ē mediū ⁊c̄. ⁋ 3⁹ ʒ. ipoīe est imutatio
T.c.113. tact⁹ nisi ɔcurrat mediū ex̄neū. pbat. ipoīe ē duo corpa
imediate se tāgere. g̃ iter tāgibile ⁊ mediū itraneū neče
ē eē aliq̄d corp⁹ mediū: sʒ illud corp⁹ mediū ē nečio ex̄neū
cū nō sit ps aīalis. g̃. aīs argr. nā si duo corpa possent im-
mediate se tāgere. g̃ in aq̄: vl' in aere. nō ī aq̄: q̄ dal' duo
bus talib⁹ nečio iter illa mediabit aq̄ cū iter latera illo-
ruʒ repiat h̄uiditas q̄ nečio est in aq̄ cū nō possit trāsire
de subo in subʒ. Cōsilr arguit. q̄ nō in aere: q̄ ita se habʒ
aer ad illa q̄ sunt in aere sicut aq̄ ad illa q̄ sunt in aq̄ lʒ la
Intellᵐ teat nos pp assuefactionē in aere ⁊ in aq̄ nō. ⁋ Intelli-
gēdū tñ q̄ itētio Arist. ē talis. q̄ ipoīe ē duo corpa mixta T.c.113.
dura discōtinua se iuicē tāgere imediate. q̄ aut daretur
vacuū: aut aliq̄d eq̄ cito moueret ad ptē remotā sicut ad
ptē ppinquā. pʒ suprās duob⁹ corpib⁹ duris planis si ipa
tāgerēt se imediate. g̃ in eleuatiōe ipsoꝝ aer collateralis
mouebit successiue ad cētrū. ⁊ h̄r p̄ᵐ icōueniēs. aut subi-
to: ⁊ habet 2ᵐ icōueniēs. Et q̄ illa sit itētio ph̄i. pʒ: q̄ cor T.c.113.
pora celestia ⁊ duo corpa simplicia siue elta se imediate
tāgūt silr piscis ⁊ aq̄. auis ⁊ aer se imediate tāgūt ēt due
medietates ɔtinui se imediate tāgūt ⁊ plūbū liq̄factuʒ
in lapide imediate tāgit eū. alr. n. oporteret pcedere in
īfinitū in corpib⁹ medijs. ⁋ 4⁹ ʒ. organuʒ tact⁹ ē in actu 4⁹ ʒ
⁊ in potētia diuersimode respectu q̄litatū tāgibiliū. pʒ. T.c.117
qm̄ est in actu respectu p̄pe q̄litatis. ⁊ in po⁹ respectu q̄- 118. 119.
litatū obi. debēs. n. sentire albū ⁊ nigrū ē in po⁹ respectu ⁊.120.
albedinis ⁊ nigredinis quaʒ pcipit: ⁊ nō reⁿ p̄pe q̄litatis
Silr sentiēs calidū ⁊ frigidū dʒ eē in po⁹ ⁊ nō in actu reⁿ
caliditatis ⁊ friditatis quā pcipit nō reⁿ p̄pe caliditatī ⁊ fri-
giditatis ē in po⁹: q̄ nūq̄ pcipit illā. Et ex isto vult ph̄s T.c.118.
q̄ organū tact⁹ nō sentit caliditatē ⁊ friditatē siliʒ sibi: sed
alias itēsiores. q̄ organū tact⁹ ɔsistit in q̄dā medio ⁊ me
diuʒ dʒ sentire extrema ⁊ discernere iter illa. Ex p̄dictis T.c.120
ifert ph̄s q̄ tact⁹ ē pceptiu⁹ tāgibilis ⁊ nō tāgibilis. patʒ.
q̄ visus est pceptiu⁹ visibilis ⁊ iuisibilis ⁊ auditus sona-
bilis ⁊ insonabilis. g̃ ⁊c̄. vñ ɔmentator. glʒ sensus est pce
ptiuus habitus p se: ⁊ p̄uatiōis p accidēs.

Contra p̄dicta ar̄. ⁊ p̄. q̄ caro nō est mediuʒ tact⁹: sʒ p̄ᵐ
organū. q̄ hʒ meliorē pportionē ⁊ magī tē-
peratā iter q̄litates tāgibiles q̄ alia mēbra aīalis. nerui
eniʒ ⁊ ossa magis accedūt ad siccitatē q̄ caro. g̃. Et argr̄
auc̄tib⁹ Ari. nā in. 2. de aīa. ait. q̄ bonitas tact⁹ dat itelli- T.c.94
gere bonitatē itellc̄: ⁊ bonitas carnis dat itelligere boni
tatē tact⁹. 2⁹ vo de aīalib⁹ dic̄ q̄ ita se hʒ caro ad tactū sic
pupilla ad visum. ⁋ Secūdo arguit. si caro nō esset or- 2ᵐ
ganuʒ sequunt tria icōueniētia. p̄ᵐ est q̄ in carne nō est p̄
virt⁹ sensitiua. pʒ. q̄ in carne nō est virt⁹ tactiua. 2ᵐ q̄ 2
spēs tāgibilis est in carne q̄n nulla fit imutatio tact⁹. q̄
sic ɔtingit in medijs alioꝝ sensuuʒ. 3ᵐ q̄ forma carnis 3
nō est virt⁹ organica. pʒ. q̄ caro nō est organuʒ alicui⁹. s.
sensus. ⁋ 3⁹ arguit q̄ neru⁹ nō sit organū tactus. q̄ vbi- 3ᵐ
cūq̄ est tact⁹ ibi est organū: sed nō vbicūq̄ est tactus ibi
est neruus. g̃. maior pʒ. q̄ tactus nō recipit imutationeʒ
nisi per organum suum. minor vero est nota: q̄ in capite
est sensus tactus ⁊ nō neruus. ⁋ Et cōfirmat. naʒ tact⁹
dicitur a tāgēdo. modo tāgibile nō tāgit neruuʒ cum sit
coopertus carne. ⁋ Quarto arguit. q̄ tactus nō necessa- 4ᵐ
rio mediū exigit extrīsecū. naʒ si aliquis icidit sibi digi-
tuʒ sentit magnū dolorē. ⁊ tamē nō est aer nec aqua iter
cultelluʒ ⁊ carnē. Deinde fundamētū ph̄i nō tenet cum T.c.113.
illa glosa. q̄ aurifices vniūt auruʒ argēto ⁊ argētum cu-
pro sine aliquo medio: ⁊ tñ sunt corpora mixta ⁊ dura ac
discōtinua. eo q̄ duo diuersarū rationū nō possunt inui-
ceʒ cōtinuari. plūbuʒ etiā liquefactū est imediatuʒ lapi
di. g̃ si desiccabit manebit imediatū illi: ⁊ tūc ambo fo-
rent corpora dura mixta discōtinua.

Ad primū dr̄ q̄ lʒ caro dicat h̄uida ⁊ calida p̄dn̄io Ad p̄ᵐ
⁊ neru⁹ frid⁹ ⁊ sicc⁹. tñ neru⁹ ī q̄ fūdat ta
ct⁹ hʒ nobiliorē pportionē q̄litatū tāgibiliū. Ad auc̄tes 2.a.94.
dr̄ ad p̄mā q̄ ɔcluderet si caro daret intelligere imedia
te bonitateʒ tact⁹. sed hoc est solū mediate. naʒ caro dat
intelligere bonitatem tactus: qm̄ bonitas carnis arguit
bonitatem nerui ⁊ neru⁹ bonitatē tactus ⁊ tactus bonita
tē itellect⁹. ⁋ Ad scd̄aʒ dr̄ q̄ Arist. in lib. de aīalib⁹ locu- Cō. 118.
tus est sʒ opinionē alioꝝ. in li⁹. aūt de aīa sʒ opinionē p-
priaʒ. vt ɔmētator inq̄t. 2. de aīa. ⁋ Ad scd̄ʒ dicit. q̄ nō Ad 2ᵐ

sequit̃ aliqđ illoꝝ icōueniētiū.pᵐ gdē nō sequit̃.qꝛ lꝫ in
carne nō sit virtꝰ tactiua.vt forma.tñ est in illa vt ꝯtētū
in cōtinēte.2ᵐ ēt nō seqꝛ̃.qꝛ media alioꝝ triū sensuū sūt
extranea.caro est īraneū mediū.3ᵐ iteꝝ nō seqꝛ̃.qm̃ ca
Ad 3ᵐ ro est ps organica aīalis ꝛ nō alicuiꝰ sensus.¶ Ad 3ᵐ con
cedo.ꝙ in capite est neruꝰ subtilis ramificatꝰ a corde:nō
tñ in qualibꝫ pte carnis est neruꝰ.qꝛ esset penetratio cor
poꝝ:sꝫ rami ꝓcedētes a corde q sunt organū tactꝰ mul
tū ꝓpinque iacēt.iō nō fit imutatio in carne qñ fit i ner
uo.h tñ imutatio q̃ fit in carne subiectiue nō est sensatio
sed solū realis q̃litas vl' spēs sensibilis ipsiꝰ tāgibilis.in
solo aūt organo poᵃ ꝛ aīa ꝓducit̃ subiectiue actus sensa
tionis.Et ad ꝯfirmationē dr̃ ꝙ h nō sumit̃ tactꝰ ꝑ appli
catiōe duoꝝ corpoꝝ iuicē:sed ꝓ potētia tactiua vl' actu
ipsiꝰ ꝛ isto mō sicut visus videt visibile q̄ntūcūq; distās
dūmō spēs visibilis sit in visu.ita tactꝰ tāgit tāgibile q̄n
tūcūq; distās dūmō spēs tāgibilis sit in organo:lꝫ tāgibi
le nō tāgat tactū vel organū sicut visibile nō videt ocu
Ad 4ᵐ luꝫ nec visuꝫ.¶ Ad 4ᵐ rn̄r.ꝙ in scissura sublrat cuꝫ cu
tello aer ex oi pte eiꝰ:lꝫ insensibilis.ita ꝙ de nec̃itate re
grit̃ tale mediū nō reqsitū ad imutationē ꝑ se:sꝫ solum
Cō. 115. ex limitatiōe nāe.vñ ꝯmētatoꝛ.2.de aīa.mediū alioꝝ ē
nec̃iuꝫ ꝑ se qꝛ imutatū imutat ꝛ nō imutatū nō fieret im
mutatio.mediū aūt tale gustus ꝛ tactꝰ est mediū ꝑ acci
dens ꝛ nec̃iuꝫ.Nec̃iuꝫ gdē.qꝛ nā ordinauit silr̃ mediuꝫ.
Per accñs aūt.qꝛ imutatū nō imutat.imo meliꝰ sine eo
fieret imutatio.¶ Ad aliud dr̃.ꝙ tale aurū ꝛ argētū sūt
ꝯtinua ꝛ nō ꝯtinuitate forme sꝫ māe:sicut due medieta
tes virge.q̃ꝝ vna viuit ꝛ altera est arida nec est icōueni
ens h mō ꝯtinuari duo diuersaꝝ spēꝝ.Deide dr̃ ꝙ sicut
successiue idurabit̃ plūbū.ita successiue subintrabit aer
incipiendo a partibus extremalibus versus partes cen
trales.quare. Caplm XXIII.

Intellectis bis q̃ sensibiliū ꝓpo
rū circūcemūt māni
pᵐ ꝯñr de illoꝝ sensibꝰ dōꝫ.¶ Nōndū p̊.ꝙ
agēs aliqñ assimilat sibi passum simplr̃.
ita ꝙ passuꝫ suscipit sibi nomē ꝛ diffōnē
agētis vt ignis agēs in aerē assilando si
bi eū.aliqñ vo agēs agit i passuꝫ ñ simplr̃
trāsmutādo māꝫ:sꝫ solū in illo gnāndo aliquā passionē
ꝑfectionē seu silitudinē forᵉ exñtis in eo vt corpꝰ colora
tū agēs in aerē nō assilat sibi aerē:ita ꝙ aer fiat corpꝰ ter
minatū:sꝫ solū q̃daꝫ silitudo coloris in aere efficit̃.qꝛ.n.
actꝰ actiuoꝝ sūt i patiēte ꝛ disposito ꝑꝑ aliā ꝛ aliā dispō
nē māe fit alia ꝛ alia receptio forme:iō in corpe termia
to hꝫ eē color mālr̃ ꝛ realr̃.In aere recipit̃ intētionalr̃.
aer g̃ sic assimilat̃ corpi colorato:ꝙ ē accipiens silitudi
nē forme coloris:g tñ nō assilat̃ ei sic ꝙ hēat māꝫ ꝯsilr̃
dispositā ad susceptionē talis forᵉ.Ex p̄dictꝭ seqꝛ̃ ꝙ alio
mō recipiūt̃ in subō forᵉ reales ꝛ alio mō forᵉ itētiōales.
nā forᵉ reales vt plm̄ recipiunt̃ cū trāsmutatōe māe ꝛ sꝫ
q̄ntitatē māe ꝑ ptē post ptē ꝛ ꝑ ptē ex̄ ptē:sꝫ forᵉ itētiona
les nō recipiunt̃ ꝑ se cū trāsmutatiōe māe nec ꝑ ptes ex̄
ptē:imo idiuisibilr̃:sic ꝙ vbicūq; ē vna ps:ibi ē alia ꝛ eꝯ.
g̃ de formis realibꝰ ē dōꝫ ꝙ suscipiunt̃ cuꝫ mā in subō.qꝛ
recipiunt̃ cū extēsiōe.forᵉ aūt itētiōales.qꝛ nō recipiunt̃
2ᵐ extēsiue dñr recipi sine mā.¶ 2ᵒ nōndū ꝙ aliqđ dr̃ poᵃ
passiua alicuiꝰ triplr̃.p̊ qꝛ patit̃ ab illo:ꝛ sic aq̃ vl' lignū ē
poᵃ passiua ignis.2ᵒ qꝛ patit̃ illud ꝛ sic mā est poᵃ passiua
forᵉ.3ᵒ qꝛ est rō passibilitatꝭ illiꝰ:ꝛ sic dyaphanitas ē poᵃ
Corᵐ passiua aeris.qꝛ ē rō recipiēdi spēꝫ visibilē.¶ Ex his se
quit̃ p̊.ꝙ organū ē poᵃ passiua sensus.ꝛ eꝯ.nā organū est
poᵃ receptiua sensus.ꝛ sensus ē rō ipsiꝰ organi patiendi ꝛ
2ᵐ recipiēdi spēꝫ sensibilē.¶ 2ᵒ seqꝛ̃ ꝙ spēs sensibilis ñ dr̃

sensibilis:qꝛ possit sentiri.sꝫ qꝛ est rō sentiēdi:nō gdē in
actu:sed in habitu.sola.n.actualis sensatio est rō sentien
di in actu.¶ 3ᵒ sequit̃ ꝙ spēs sensibilis non denominat 3ᵐ
mediū sentire nec sensitiuum:qꝛ nō hꝫ vitaꝫ nec poten
tiam sentiendi:sed denominat illud esse medium sentiē
di ꝛ illud per qđ fit sensatio.¶ Quarto sequitur.ꝙ ante 4ᵐ
aduētuꝫ spēi sensibilis mediuꝫ est mediū sentiēdi in po
tentia remota solū:ꝛ organū silr̃:ꝛ in aduētu eiusdem ad
mediuꝫ ꝛ ad organū mediuꝫ est mediuꝫ sentiendi in ha
bitu vel in potētia ꝓpinqua.ꝛ silr̃ organū ꝛc̃.

His presuppositis pono q̄tuor ꝯnes Arist. p̊ꝯ
2.de aīa.q̄ꝝ pma est ista T.c.121
ois sensus est susceptiuus spēꝝ sensibiliū sine mā.ꝓbat̃.
ita se hꝫ sensus ad sensibile sicut se hꝫ cera ad sigillū:sed
cera recipit spēm ꝛ silitudinē sigilli sine mā.g̃.maioꝛ pꝫ
a sufficiēti silitudine.qꝛ vtrobiq; recipit̃ silitudo.mioꝛ
declarat̃ ex eo ꝙ cera nō recipit ferrū nec aurū sigilli.ꝛ
ita dicat̃ de sensu ꝙ nō recipit colorē mālēꝫ:sed soluꝫ si
militudinē eiꝰ.¶ Intelligēᵐ sꝫ ꝯmētatorē ibidē ꝙ ois Cō. 121.
spēs sensibilis ꝛ ois sensatio est forma abstracta a mā.i.
nō fundat̃ in mā nec hꝫ ꝯditiones q̄ntitatiuas māe.s.lon
gitudinē latitudinē ꝛ ꝓfunditatē.alr̃.n.hr̃et ideꝫ esse in
aīa ꝛ extra aīaꝫ:qđ est īpossibile ꝛ ꝯ eum.Argui.n.sic.in
quolibet puncto linee medie iter potētiaꝫ visiuam ꝛ fa
cieꝫ sor̃.videt̃ facies sortis.vel g̃ in q̊libet illoꝝ pūctoꝝ
est totalis silitudo faciei sortis ꝛ habet̃ intētū:ꝙ non hꝫ
partē extra partē:vel solū vna pars:qđ nō est danduꝫ:qꝛ
tūc in nullo pūcto posset videri totalis facies sor.sꝫ solū
pars.pꝫ ꝯña:qꝛ silitudo nō repñtat nisi illud a quo ꝓdu
citur.mō ps spēi a parte forme realis dr̃ ꝓduci.vnde pōt
sic argui.in a.puncto vr̃ oculus ꝛ nasus sortis.vl' g̃ ibi est
spēs sor̃.oculi ꝛ nasi ꝛ hr̃ intentuꝫ.aut nō est ibi nisi spēs
nasi aut oculi.ꝛ hoc nō.qꝛ nō est rō.q̃re ibi magis sit vna
spēs q̄ alia ex quo in eodem pūcto videt̃ tam oculus q̄
nasus.¶ 2ᵃ ꝯclusio.lꝫ organum ꝛ sensus sint idem subō. 2ᵃ ꝯ
differūt tñ eēntialiter ꝛ rōne.p̊ᵃ ps pꝫ.qꝛ organū est subꝫ T.c.122
sensus.dicit Arist.5.meta.ꝙ illa sunt idem quoꝝ mā est T.c.16.
eadē.2ᵃ vo ps ꝓbatur.qm̃ organū ē magnitudo:ꝛ sensus
nō est magnitudo.nā de rōne organi ē ꝙ habeat magni
tudinē:sed nō est hoc de rōne sensus.qꝛ recipit spēs sine
mā.¶ 3ᵃ ꝯ.excellētie sensibiliū corrūpūt iā organa sen 3ᵃ ꝯ
suuꝫ q̄ ipsos sensus.ꝓbat̃.nā magnus splēdoꝛ corrūpit T.c.123
oculū ꝛ visuꝫ ꝛ magnꝰ sonus organū ꝛ auditū eiꝰ.Et cā ē
ista.qꝛ si motꝰ sensibilis sit fortioꝛ q̄ organū seu ꝓportio
eius tūc dissoluit̃ ꝓportio in q̄ ꝯsistit sensus.nā sic i cōso
nātia si ꝑcutiāt̃ chorde nimis fortiter ꝛ iordiate dstruit̃
ꝓportio musicalis:ꝛ ꝯñr ꝯsonātia:ita ꝑꝑ excellētē motū
sensibiliū corūpit̃ ꝓportio organi:ꝛ ꝯñr sensus.¶ 4ᵃ ꝯ. 4ᵃ ꝯ
aliqđ nō hñs sensū pt pati a colore sono ꝛ odore.pꝫ.nam T.c.125
aer patit̃ ab illis recipiēdo sensus illoꝝ:ꝛ tñ aer ñ pt hr̃e
sensū:ꝛ nō solū patit̃ ab illis itētionalr̃:imo ēt ab odore
realr̃ ꝛ sono.nā aer aliqñ fetet ꝛ in eo ꝑꝑ motū ē sonꝰ rea
lis.dic̃ g̃ phs ꝙ nō oē corpꝰ iaīatū patit̃ ab odore colore
ꝛ hꝯ:vt lapis ꝛ lignū:sꝫ solū corpꝰ fluxibile ideterminate
figure vt aer ꝛ aq̃.Ex p̄dcis ifert phs eāꝫ.q̃re plāte ñ sen t.c.124
tiūt:cū tñ hēant aīaꝫ ꝛ patiāt̃ a tāgibilibꝰ ꝑ calefactiōeꝫ
ꝛ frigefactiōeꝫ:qꝛ ñ hñt ꝓportionē debitā ad sensationē.
nō.n.habēt organa recipiētia qualitates tangibiles sine
mā:sed solū mālr̃ recipiunt illas.

Contra p̄dcā ar̃.ꝛ p̊.ꝙ spēs sensibilis nō idiuisibilr̃ p̊ᵐ
mltiplicat̃.qꝛ dato opposito sequūt̃ 4ᵒʳ icō
ueniētᵃ.p̊ᵐ ꝙ spēs visibilis i medio ꝛ silitudo speculi non p̊
sint eiusdē rōis.ꝯñs ē fls.qꝛ idē repñtāt.ꝛ pꝫ ꝯña.qꝛ spēs
visibilis ē idiuisibilr̃ i medio:ꝛ silitudo specli hꝫ ptē ex̄
ptēꝫ.2ᵐ icōueniēs.ꝙ nō oē qđ recipit̃ in aliquo recipit̃ 2

T.c.24 fm modū rei recipiētis qȯ est ꝫ pħm.2.de aīa.ꝛ pꝫ ꝯña.
qꝛ tāz mediū ꝗ̄ organū est extēsum ꝛ inextēse recipiunt
3 spēs sensibiles. 3ᵐ incōueniēs.ꝙ idē obm eq̄ bn̄ sentit
ad ptez remotā sicut ad ptez ꝓpinquā.ꝯña est ꝫ experiē
tiaꝫ.ꝛ pꝫ ꝯña.si eadē spēs nuō est in quolibet puncto me
4 dij. 4ᵐ incōueniēs.ꝙ idē accñs numero nō solū est in
īfinitis subis formalr̄ totalr̄ ꝛ adequate.imo in pluribꝰ
subis diuersaꝝ rōnuz.s.in aere ꝛ in aqua ꝛ in oculo:Itez
T.c.121. arguit ex intētiōe Ari.in pᵒ ꝯne di.ꝙ recipit spēs in sen
su sicut figura in cera.mō pꝫ ꝙ figura diuisibilr̄ ꝛ extē
se recipit in cera.Deinde dicūt pspectiui ꝙ spēs sensibi
les pyramidalr̄ vel circulariter multiplicant in medio
qȯ nō hr̄et veritatē nisi extēsiue in medio multiplicarē
2ᵐ tur.¶ Scđo arguit.ꝙ excellēs sensibile nō tollit sensū
qꝛ excellēs itelligibile nō tollit itellectū.g̊.pꝫ ꝯña.qꝛ si
T.cō.2. cut se hꝫ sensus ad sensibile:ita itellectꝰ ad itelligibile.
2.3. 3ᵒ de aīa.Deide color quātūcūqꝫ excellēs nō videt tolle
3ᵐ re visum nec visionē.¶ 3ᵒ ar.ꝙ aer est realr̄ passibilis a
colore.qꝛ est passibilis realiter ab odore ꝛ sapore.g̊ ꝑ idē
a colore.pꝫ ꝯña.qꝛ odor color ꝛ sapor sunt qualitates se
cunde ꝯsurgētes ex mixtiōe duaꝫ qualitatū pͥmaꝝ.añs
t.c.127. autez prius patuit.ꝛ ad pñs de odore fm pħm qui dicit
ꝙ aer fetet.Deinde nubes sunt diuersoꝝ colorū que vi
4ᵐ dent esse de nā aeris.¶ 4ᵒ argr̄.ꝙ plāte pñt sentire.qꝛ
vegetatiua plāte ꝛ vegetatiua ānulosi sunt eiusdē spēi:
sꝫ vegetatiua ānulosi pōt sentire.g̊.pꝫ ꝯña.cū minori,qꝛ
eadez est vegetatiua ꝛ sensitiua ānulosi. maior vero de
claratur ex eo:qꝛ operationes vtriusqꝫ sunt eiusdem spe
ciei.s.nutritio ꝛ augmentatio.

Ad pᵐ **Ad primuz** dr̄ ꝙ q̄lꝫ spēs sensibilis hꝫ infinitas ptes:sꝫ nō partē ex ptē.iō idiuisibili
ter multiplicant.ꝛ ꝯcedo silr̄ ꝙ spēs visibilis ꝛ ymago
speculi siue silitudo:lꝫ repn̄tēt idē:nō tn̄ sunt eiusdē rō
nis sicut nec spēs visibilis ꝛ visio ꝛ h̄ ꝑꝑ diuersitatē mo
doꝝ repn̄tādi diuersaꝝ rōnū.2ᵐ tn̄ icōueniēs nō segtur
2.a.24. qm̄ ꝓpō Arist.itelligit ꝙ ois forma recepta in subo reci
pit fm dispōnez illiꝰ subi ꝯueniētē illi forme.mō exten
sio sicut nec calefactio nō est dispō ꝯueniēs spēi sensibi
li.Nec ēt 3ᵐ segtur.ꝙ lꝫ eadē spēs nuō sit in pūcto ꝓpin
quo ꝛ remoto:tn̄ est vigorosior in pūcto ꝓpinquo agenti
ꝗ̄ in pūcto remoto.Sicut ēt dicētes aīaꝫ itellectiuā eē
indiuͥ in q̄libꝫ pte corpis dicūt eā in pte ꝓpinq̄ cordi vi
gorosiorē ꝗ̄ in remota.Ultimuz vō ꝯcedit ꝑ q̄libꝫ pte.
qꝛ in formis intētionalibꝰ nō hn̄tibꝰ ptē extra partē non
2.a.121. est illud icōueniēs.Et ad pħm dē ꝙ ꝑ illā silitudinez so
luꝫ itelligit sensuz sicut cerā recipe spēm sine mā obi vl̄
sigilli.pspectiui aūt nō dicūt ꝯriuz:qꝛ lꝫ spēs multiplice
tur pyramidalr̄ vel circulariter:nō tn̄ extēse.qꝛ in quoli
bet pūcto illiꝰ circuli ymaginati vl̄ ymagiarij est tota si
Ad 2ᵐ militudo vl̄ quelꝫ ps eiꝰ.¶ Ad 2ᵐ dr̄.ꝙ excellēs intelli
gibile nō tollit itteᵐ.qꝛ nō imutat nisi itētiōaliter. Et ad
2.a.3. pħm dr̄ ꝙ itellexit intelligibile reducere de potētia ad
2.4. actū itteᵘ sicut sensibile sensum. Color ēt ꝓprie dictꝰ vt
est extremitas pspicui in corpe terminato nō tollit visū
quātūcūqꝫ fuerit excellēs.qꝛ nō imutat nisi itētionalr̄.
Alia aūt sensibilia.qꝛ imutāt organū realr̄ ꝛ intentiona
liter tollunt sensuꝫ nō ꝑ imutationē intētionalez:sed so
Ad 3ᵐ luꝫ realē.¶ Ad 3ᵐ negat ꝯña.qꝛ odor ꝛ sapor nō exigūt
terminationē corpis ꝑ respectuꝫ ad sensus eoꝝ sicut co
lor per respectū ad visuz.Tamē in aere ꝛ in aq̄ ex nālez
dispositionē pōt gn̄ari vna qualitas media inter lucem
ꝛ colorē rōne cuiꝰ aer vel aq̄ dr̄ colorari:sed nō ꝓprie ad
Ad 4ᵐ intētionez Arist.in libᵒ de sensu ꝛ sensato.¶ Ad 4ᵐ dr̄.
ꝙ sicut vegetatio plāte ꝛ ānulosi nō sūt eiusdez spēi:ita
nec itēsio nec augmētatio.qꝛ ꝯuersio nutrimēti est cōti
nue alteriꝰ rōnis sicut ꝛ terminus illius conuersionis.h̄
tn̄ ꝓpositio vegetatiua est sensitiua nō est ꝯcedenda ni
si in pdicatiōe idētica.q̄re. Cap. XXIIII.

Numeruz sensuum exterioꝝ dicit Aris.2.de aīa eē gnariū T.c.128
¶ Ad cuiꝰ inuestigationē ē nōndū pᵒ.ꝙ cuꝫ pᵐ
dr̄ gnqꝫ sūt sensus exteriores ꝛ nō plures
.s.visus.auditꝰ.gustꝰ.odoratꝰ.ꝛ tactꝰ. In
telligit ꝙ oēs sensus exteriores ꝯcurrunt
in aliquā illaꝝ denolationū.qꝛ nō est assi
gnare aliquez sensum exteriorez q nō sit auditus visus
gustus odoratꝰ ꝛ tactus.Et h̄ est intētio pħi. Naꝫ sensus T.c.128
exteriores sunt plures ꝗ̄ gnqꝫ pluralitate nūerali. eo ꝙ
tu habes gnqꝫ:ꝛ ego gnqꝫ faciētes decē nūeraliter disti
ctos.sūt ēt plures gnqꝫ pluralitate specifica.eo ꝙ oēs po
tētie visiue duaꝫ aīaliū spē distictoꝝ sunt diuersaꝝ spēꝝ:
ꝛ plures ꝗ̄ gnqꝫ ꝛ silr̄ oēs potētie auditiue olfatiue gu
statiue ꝛ tactiue.sunt ēt plures gnqꝫ pluralitate geneᶜᵃ.
qꝛ tactꝰ hoīs est alteriꝰ gn̄is.a tactu nō fm locū motiui:
sed nō sunt plures pluralitate generica haꝝ quinqꝫ de
nominationū.Silr̄ obā ꝓpria sunt plura gnqꝫ pluralita
te numerali ꝛ pluralitate specifica.ac ēt generica.vt pꝫ.
qꝛ color ꝓprie dictꝰ est alteriꝰ generis a luce: sed nō sunt
plures his gnqꝫ denoiationibus q̄ sunt color odor sapor
sonꝰ ꝛ tāgibilis q̄litas.oē.n.sensibile ꝓpriū in vna harū
denoiationū ꝯcurrit sumēdo colorē cōiter. ¶ Scđo no 2ᵐ
tandū ꝙ q̄libet sensus quātū est ex se est pceptiuus duaꝫ
q̄litatū ꝯtētaꝝ sub suo adequato obō.ꝙ aūt nō pcipiat
nec possit pcipere:h̄ est per accñs ꝑ quanto in qualitate
est nimis magna excellētia motionis aut nimis magna
remissio imutatiōis aut aliūde extrīsecū impotētie. vn̄
nimis excellēs odorabile corrūpit odoratū:ꝛ nimis re 2.a.123.
missum nō imutat:sꝫ debite ꝓportionatū imutaret nisi
organū esset ifirmū.vel aliūde idispositū sicut cōtingit
de multis odoribꝰ q sunt de se bene ꝓportiōabiles olfa
tui:sꝫ ꝙ nō sentiant ab eo hoc ē rōne idispōnis eiꝰ ꝛ rece
ptea cerebro ꝑ influxuꝫ frigiditatis ꝛ hūiditatis. ¶ In Intellᵐ
telligēdū tn̄ ꝙ si ꝯcedit quēlibꝫ sensuz posse pcipe oēs
q̄litates sui obi ibi nō debꝫ eē distributio ꝑ singulis ge
nerū:sꝫ ꝑ generibꝰ singuloꝝ:ita ꝙ nō oꝫ visum quēlibꝫ
singularē colorē pcipe posse:sꝫ quālibꝫ spēm colorū fm
aliquē gradum.Dicit.n.ꝙ tactus pcipit oēs qualitates
tāgibiles.tn̄ nō percipit quēlibꝫ gradū q̄litatis tangibi
lis:ꝛ hoc iō.qꝛ ibi est distributio spēꝝ ꝛ nō idiuiduoꝝ.

His visis pono q̄tuor ꝯclusiones Aristo.2.de aīa. pᵃ ꝯ
quaꝝ pͥma est ista.nō ꝯtingit sensus ex T.c.128
teriores plures esse ꝗ̄ gnqꝫ.ꝓbat.nos habemus oēs sen
sus:sed nō habemꝰ ples gnqꝫ.g̊.pꝫ ꝯña cū minori.qꝛ non
habemꝰ plures sensus exteriores ꝗ̄ visuꝫ auditū gustuꝫ
olfatū ꝛ tactū.maior ꝓbat tripl̄r. pᵒ ex parte sensibiliū. pᵒ
qꝛ oīa sensibilia sentiunt a nobis vt pꝫ inductiue. 2ᵒ ex 2
parte organoꝝ.qꝛ habemus oīa organa.s.visus auditus
olfatus gustus ꝛ tactꝰ. 3ᵒ ex pte medioꝝ.qm̄ oīa sensibi 3
lia percepcibilia per mediū itraneuꝫ qȯ est caro nos sen
timus:ꝛ oīa silr̄ pcepti per mediū extraneū: qȯ est aqua
vel aer nos sentimꝰ:sꝫ nō sūt plura media. ¶ 2ᵃ ꝯclusio. 2ᵃ ꝯ
organa nolata nō soluꝫ in hoībus:sꝫ ēt in alijs aīalibꝰ pfe T.c.121.
ctis reperiunt.pꝫ.qꝛ canis vel equus hꝫ organū visus au
ditus olfatus gustꝰ ꝛ tactꝰ eque bn̄ sicut homo.vn̄ ꝯmen Cō.121.
tator.nā fuit bn̄ sollicita valde circa opōnes aīalis pfe
cti:iō ꝑꝑ meliꝰ opari dedit sibi oīa organa.¶ 3ᵃ ꝯ.aīalia 3ᵃ ꝯ
pfecta ꝛ nō orbata alia ab hoīe hn̄t oēs sensus.pꝫ.qꝛ hn̄t
oīa organa.Et si dr̄ ꝙ talpa est aīal pfectū ꝛ nō habꝫ oēs T.c.121.
sensus.qꝛ nō habet visum.dicit ꝙ habet visum ꝛ oculos
sed tenet eos sub pelle ne orbent a terra.ꝛ dicit ꝯmenta Cō.129.

tor ibidē.ꝙ organū ⁊ sensus ꝯuertūṫ:ita ꝙ hn̄s solū vnū
organū hꝫ solū vnū sensum.⁊ ecõ.⁊ hn̄s plura organa hꝫ
plēs sensus ⁊ ecõ:ex quo sequitur ꝙ habēs oīa organa hꝫ
4ᵃ ꝯ̃ oēs sensus ⁊ ecõ.¶ 4ᵃ ꝯ̃.in organis sensuū exteriorū nō
T.c.130 ꝯsilr̄ dn̄anṫ elt̄a.pꝫ.qꝛ ignis nō attribuiṫ alicui organo
in spāli:vel si attribuiṫ alicui idifferēter attribuiṫ oib⁹.
qꝛ si attribuiṫ alicui hoc est solū rōne caliditatis:ſꝫ cui/
libet organo attribuitur caliditas:qꝛ sine illa nō exiret
ad operationē suaꝫ.ġ ⁊c̄.terra aūt non est alicui⁹ organi.
aut solū organi tact⁹.qꝛ sicut terra ē mālior iter alia ele/
mēta.ita organū tactus iter organa oīuꝫ organoꝝ alioꝝ
sensuū.Aqua aūt ⁊ aer dn̄r eē oīuꝫ organoꝝ aliquo mō.
T.c.130 eo ꝙ nullū organū ſꝫ phꝫ est singulr̄ extra nāꝫ aq̄ ⁊ aeri
Cō.129. Cōmētator aūt diċ ꝙ oīs sensus resultat ex medio itra/
neo vt tact⁹ ⁊ gust⁹. vl̄ ex medio extꝰneo vt audit⁹ visus ⁊
odoratus.ex aere resultat auditus;⁊ ex aqua visus: ⁊ ex
Intellᵐ vtrisqꝫ olfatus.¶ Intelligēdū ꝙ in eltis repiunṫ q̄lita
tes alteratiue vt caliditas frīditas hūiditas ⁊ siccitas:
⁊ q̄litates motiue vt grauitas ⁊ leuitas.Ex quo seqṫ.ꝙ i
aliquo cōposito siue mixto pōt dn̄ari vnū eltū ſm vnaꝫ
qualitatē ⁊ nō ſꝫ aliā.in carne dn̄atur terra ſm grauita
teꝫ ⁊ nō ſꝫ q̄litates alteratiuas.imo ſꝫ illas dn̄atur aer:
in lapide aut in ferro dn̄atur terra tam ſm qualitatem
alteratiuam q̄ꝫ ſm motiuam:qꝛ lapis est grauis grau/
tate terre frigidus ⁊ siccus.

pᵐ Contra pdicta argṫ ⁊ p̊.ꝙ nullus ē sensus exterior.
qꝛ oīs sensus est intra carneꝫ.ġ nō apparet
q̄re aliqs sensus dr̄ iterior ⁊ aliquis exterior . vn̄ arguiṫ
sic.sensus cōis est iterior.ġ a fortiori sensus tact⁹ est inte
rior.pꝫ ꝯn̄a.qꝛ sensus tact⁹ est magis itrinsec⁹ aiali ⁊ ma/
2ᵐ gis circa partes centrales repitur q̄ꝫ sensus cōis.¶ 2ᵒ ar
guiṫ.ꝙ nō de necessitate ponunṫ sensus exteriores. qꝛ ꝑ
sensuꝫ cōeꝫ cognoscim⁹ oīa oīuꝫ sensuū ꝑticularium per
T.c.133 phm̄.2.de aīa.⁊ per itellectū cognoscim⁹ q̄ditates oīum
⁊.134. sensibiliū.3.de aīa.iō pter itētionē ⁊ sensuꝫ cōem ponū/
T.c.37. tur frustra alie v̄tutes exteriores cognitiue.pꝫ ꝯn̄a.quia
⁊.4. sensus exteriores nō ponūṫ nisi ꝑ cognitionē sensibiliū.
3ᵐ ¶ 3ᵒ arguiṫ.ꝙ sensus exteriores nō sunt qnqꝫ taꝫ ex ꝑte
medioꝝ q̄ꝫ ex ꝑte organoꝝ.nā media nō sunt nisi tria.f.
caro aq̄ ⁊ aer.ġ ex ꝑte medioꝝ nō sunt nisi tres sensus.
Itē organa nō sunt nisi q̄tuor.ġ ex ꝑte organoꝝ solū sūt
q̄tuor sensus exteriores.añs pꝫ.qꝛ nō est nisi organū vi/
sus.organū auditus.organū olfat⁹.⁊ organū tact⁹.qntuꝫ
eniꝫ organū dari nō pōt.qꝛ nō vr̄ de cui⁹ elemēti nā eēt.
4ᵐ ¶ 4ᵒ arguiṫ.ꝙ in quolibꝫ organo cuiuslibet sensus q̄lꝫ
t.c.49. eltuꝫ dn̄aṫ.nā in quolibꝫ mixto dn̄aṫ terra.2.de ge.⁊.4.
metheo.⁊ ēt pꝫ ꝑ motū descēsus:ſꝫ q̄libꝫ organū ē mix/
tū.ġ in quolibꝫ organo dn̄aṫ terra. Itē neruus est istr̄m
in quolibꝫ sensu ſꝫ Auic.6.nālui.ſꝫ neru⁹ est aque⁹ a do/
minio:qꝛ ē flegmatice ꝯplonis.ġ in quolibꝫ organo dn̄a
tur aq̄:⁊ hoc apparet magis in piscib⁹ habētib⁹ per totū
humiditatē ⁊ frigiditatē. Itē oē instr̄m sentiēdi ē viuēs
Cō.83. 2.de aīa.ſꝫ vita cōsistit per caliditatem ⁊ humiditatē.in
de morte ⁊ vita.ac in de lōgitudine ⁊ breuitate vite.ġ in
quolibet organo dn̄aṫ aer. Itē q̄lꝫ organū operaṫ ac/
T.c.130 tionē sentiēdi solū mediāte calore.2.de aīa.qꝛ organum
absoluiṫ ꝑpter frigiditatē a sua vitali opatione ſm Cō/
mētatorē ibidē.ſꝫ oīs caliditas est ab igne.ġ in q̄lꝫ orga
T.c.130 no dn̄atur ignis:iō dicit Arꝫ.2.ð aīa.ꝙ ignis nullius est
aut oīb⁹ ꝯpetit:ſꝫ ſl̄m ē ꝙ nulli isit.ġ oīb⁹ ꝯpetit.

Ad pᵐ Ad primū dr̄ ꝙ sensus nō dicunṫ exteriores : qꝛ
sunt extra aīal vl̄ in pelle illi⁹:ſꝫ qꝛ sen
tiūt sensibilia exteriora;nō mediāte alio sensu: ſꝫ sensus
cōis vt ymaginatiua vel extimatiua dr̄ sensus iterior:qꝛ
presupponit necio cognitionē alteri⁹ sensus . Itē sensus
exteriores dicunṫ ꝑticulares:qꝛ nullus illoꝝ sentit per
se nisi vnū genus sensibiliū ꝑpoꝝ vt pꝫ iductiue.¶ Ad Ad 2ᵐ
scōꝫ negaṫ ꝯn̄a.lꝫ.n.sensus cōis cognoscat oīa sensibilia:
nō tn̄ supfluūt alij sensus:qm̄ per seipꝫ nō pōt illa ꝑcipe
sed idiget sensib⁹ exteriorib⁹:vt nūcijs denūciātib⁹ sibi
sensibilia exteriora.Sic ēt itellect⁹ in suo p̊mordio ē si/
cut tabula rasa in qua nihil est depictū.3.de aīa. q̄cquid T.c.14
ergo itellectu itelligibili ꝑcipiṫ fit mediāte sensu ꝑpter
qd̄ deficiēte aliquo sensu necesse est deficere sciam que
est ſm illū sensuꝫ.p̊ posterioꝝ.¶ Ad 3ᵐ dr̄.ꝙ licꝫ media Ad 3ᵐ
sint tria mālr̄.tn̄ formalr̄ sunt qnqꝫ:qm̄ aer vel aq̄ vt hō
nō est mediū alicui⁹ sensus:ſꝫ diuersis rōnibus. vn̄ aer ē
mediū visus rōne dyaphanitatis:⁊ est mediū audit⁹ rōe
determinate fractiōis ⁊ est mediū olfatus rōne nāe ino
minate.caro aūt vt caro ē mediū tact⁹.⁊ caro vt caro lin
gue vel ꝑportionabilis est mediū gustus. Organa etiaꝫ
sunt qnqꝫ:ſꝫ organū gustus est inoiatū ꝑpter multaꝫ ꝑ/
pinquitatē ad organū tact⁹ ⁊ ꝑpter mediū itraneū qd̄ ē
caro:⁊ dr̄ esse de nā terre sicut organū tact⁹:lꝫ nō sit con
similis mālitas.¶ Ad 4ᵐ dr̄.ꝙ quo ad q̄litates moti/ Ad 4ᵐ
uas q̄libet organū est de nā terre:ſꝫ nō quo ad q̄litates
alteratiuas. Auic.aūt supsit neruū cōiter pro organo vo
lens dicere quēlibꝫ sensuꝫ hr̄e suū organuꝫ quo percipit
sensibilia.De piscib⁹ aūt dr̄ ꝙ in eis quo ad vitā dn̄atur
caliditas v̄tualis.alr̄.n.nō viuerēt.Et ita nō est icōueni
ens ꝙ in eis quo ad aliq̄s qualitates domineṫ aq̄ ⁊ quo
ad alias domineṫ aer.Et ita ꝯcediṫ in quolibet organo
dominari aerē quo ad ꝯplexionē calidi ⁊ hūidi forma/
liter vl̄ virtualiter.⁊ hoc itellexit phs.2.de aīa. cū dixit T.c.130
nullū organū eē extra nāꝫ aeris ⁊ aq̄. Itē dr̄ ꝙ nō ꝑprie
in aliq̊ organo dominaṫ ignis nisi appropriatiue . eo ꝙ
igni principalr̄ attribuiṫ actio.aut qꝛ caliditas ignis est
eiusdē spēi cū caliditate organi:⁊ sic ꝯcedit Arist. igneꝫ T.c.130
in quolibet organo dn̄ari.nō aūt ſm excessiuaꝫ calidita
tē ⁊ siccitatē.qꝛ h̄ eēt in p̄iudiciuꝫ organoꝝ ꝑꝑ multam
actiuitatē ignis.q̄re ⁊c̄. Cap. XXV.

Circa materiā nūc vltimo ta/
ctā de dn̄io ele
mētoꝝ in organis sensuū.¶ Est p̊ notan pᵐ
dū ꝙ organū sensus pōt quadrupl̄r cōsi/ T.c.130
derari.p̊ sub rōne mixtiōis:⁊ sic in eo do
minaṫ terra:qꝛ in quolibet mixto neces/
se est esse plus de grauitate q̄ꝫ leuitate et
de denso q̄ꝫ raritate. 2ᵒ pōt ꝯsiderari sub rōne vite:⁊ sic 2
in eo dominaṫ aer:qꝛ vita fundaṫ in humido ⁊ calido:⁊
vbi deficiat caliditas formalis sufficit caliditas virtua
lis. 3ᵒ sub rōne sensatiōis ⁊ sic in eo non dn̄atur nisi aq̄ 3
vt in oculo.aut aer vt in auditu.aut aer ⁊ aqua vt in ol/
fatu:aut aliqua qualitas secūda nō correspōdens alicui
elemētoꝝ vt in organo gustus ⁊ tactus. 4ᵒ pōt conside 4
rari sub rōne actiuitatis:⁊ sic in eo dominatur ignis nō
q̄deꝫ formalr̄:sed virtualr̄ ⁊ appropriatiue:qm̄ actio p̊n/
cipaliter attribuiṫ igni.2ᵒ.de ge.iō si aliquis sensus vel T.cō.8.
organuꝫ est fortis actionis ille dicitur esse de nā ignis:⁊
ex hoc dicimus oculū breui tpe ꝯsumere festucaꝫ:quaꝫ
multo tpe aer nō ꝯsumeret.¶ Secūdo notandū.ꝙ oīa 2ᵐ
organa habēt duas dispōnes recipiēdi spēs sensibilium
vnaꝫ ꝑpinquaꝫ ⁊ aliā remotā. Oculus enim recipit spe/
cies visibiles mediāte dyaphanitate tāq̄ꝫ dispositione
ꝑpinqua ⁊ mediāte humiditate aquea tāq̄ꝫ dispōne re/
mota. Organuꝫ auditus recipit spēs sonoꝝ mediāte mo
tu ꝑprio ⁊ nāli tāq̄ꝫ dispōne ꝑpinqua. ⁊ mediāte rarita/
te tāq̄ꝫ dispōne remota. Organū olfatus recipit odores
mediāte nā inoīata tāq̄ꝫ dispōne ꝑpinqua ⁊ mediante
siccitate ignea tāq̄ꝫ dispositione remota. Iteꝫ organum

gustus recipit sapores mediāte vna dispōne inoiata tā
ꝗ̄ dispōne ꝓpinq̄:⁊ mediāte humiditate grossa ⁊ opaca
tāꝗ̄ dispōne remota. Organū vō tactus recipit sua obta
tāgibilia nō īuicē ꝯcurren⁹ mediātib⁹ dispōnib⁹ īnomi
natis tanꝗ̄ dispōne ꝓpinqua:⁊ mediante hūiditate ae
rea tanꝗ̄ dispositione remota.

pᵃ ꝯ **His psuppositis** pono q̄ttuor ꝯnes de inten
tiōe Ar. ⁊ Cōmenta. lib. de
2°. t. cō. 130. sensu ⁊ sensa. q̄rū pᵃ est ista: organū visus est de nā aq̄. ꝓ
bat: organū visus ē de nā alicui⁹ corpis simplicis a pdo
minio dyaphani sm phm. vbi supra: nō qdē corpis cele
stis: q: nō igredit ꝯpōnē mixtoꝝ: nec ignis ꝓpter nimiā
actiuitatē ei⁹ ⁊ siccitatē: nec aeris: q: aer male ꝯuabilis
ī de sen⁹ est ⁊ oculus bn̄ ꝯuabilis. g̊ de nā aq̄: ⁊ ꝙ ita sit ꝑȝ: inquit
Intelliᵐ phs: q: si pūgit oculus statī exit hūor aque⁹. Intellin
dū sm alacē ⁊ vitulionē ꝑ suaꝝ ꝑspectiuaꝝ: ꝙ a duab⁹ ex
tremitatib⁹ cerebri ꝓcedūt duo nerui ꝯcurrētes ad an
riorē partē cerebri vbi se cācellātes dexter fit sinister: ⁊
eꝯ ⁊ ex hoc exēplariter declat Albt⁹: q: vulnerat⁹ in tpe
dextro pdit oculū sinistrū ⁊ nō dextrū. Deinde hoꝝ ner
uoꝝ vn⁹ mittit ad oculū dextrū: ⁊ ali⁹ ad sinistrū: g ner
ui sūt ꝯcaui ꝯcauitate repleta hūore glaciali subtili ⁊ dya
phano: ꝑ quē humorē multiplicat spēs visibilis vsq: ad
ꝯcursū istoꝝ neruoꝝ. Et se hn̄t isti nerui ad modū fistu
le organi latiores in pupilla ⁊ strictiores in cerebro. Ex
qb⁹ seq̄t ꝙ organū visus nō pōt esse nisi de nā aq̄: cū ois
hūor sit de nā aq̄: oculus. n. tā ꝑ medicos ꝗ̄ ꝑ ꝑspectiuos
ꝯponit ex trib⁹ hūorib⁹. s. glaciali albuminoso ⁊ vitreo.
2ᵃ ꝯ ℂ 2ᵃ ꝯ. Organū audit⁹ est de nā aeris. ꝓbat. organū au
2. a. t. 2. 130. dit⁹ ē de nā alic⁹ elti. lib. de sensu ⁊ sensa. sȝ nō est de nā
terre ꝑꝑ suā dēsitatē ⁊ grauitatē: nec de nā aq̄: q: oclus ē
de nā aq̄: mō sm phs nulla duo organa recipiētia ꝑ meᵐ
extneū pñt eē de nā eiusdē elti eq̄ ꝑ: nec ēt de nā ignis ꝑꝑ
Cō. 130. nimiā actiuitatē ei⁹ ⁊ siccitatē. g̊ ē de nā aeris: ⁊ ita asse
3ᵃ ꝯ rit Cōmēta. 2°. de aīa. ℂ 3ᵃ ꝯ. Organū olfat⁹ est de nā aq̄
Cō. 130. aeris ⁊ ignis: q̊ ad alterā q̄litaᵐ. pmū ⁊ 2ᵐ ꝑȝ ꝑ Cōmēta.
2° de aīa dicētē ꝙ organū audit⁹ fit ex nā īnoiata aeris ⁊
aq̄. 3ᵐ aūt declat expientia: qm̄ aīalia magis calā ⁊ sicca
sunt valde boni odorat⁹: canes. n. bn̄ odorāt: q: hn̄t orga
nū olfat⁹ calidū ⁊ siccū ⁊ īter hoies illi meli⁹ odorāt q or
Intelliᵐ ganū olfat⁹ hn̄t magis calm̄ ⁊ siccū. Intellīndū sm phs
Alexādrū ⁊ Albtū: ꝙ organū odorat⁹ nālr ⁊ itrinsece est
calm̄ ⁊ siccū caliditate remissa ⁊ siccitate itēsiori vt nō
possit corrūpe alia organa: ⁊ ex h̄ est de nā ignis a pdnio
rōne siccitatis ignee: sȝ nālr ⁊ extrisece organū olfat⁹ est
fridū ⁊ hūidū ⁊ ꝯñter de nā aq̄: q: ab extrinseco. s. a cere
bro recipit friditatē ⁊ hūiditatē: sic. n. aer medie regio
nis ex nālitate itrinseca est calidus ⁊ nālitate extriseca
4ᵃ ꝯ est fridus: ita in ꝓposito ē dōȝ. ℂ 4ᵃ ꝯ. Organa gustus ⁊
tact⁹ sunt de nā terre. ꝑȝ: q: nō hn̄t eē de nā alic⁹ elti nisi
T. c. 130 de nā terre vt ex dictis ē māifestū. vn̄ 2° de aīa ingt Ar.
terra si est alicuius organi maxime admiscet organo ta
ctus: in lib. aūt de sensu ⁊ sensato: expsse determinat phs
organū gustus ⁊ tactus esse de nā terre.

ꝓᵐ **Contra** pdicta argr. Et ꝑ: ꝙ oculus nō ē de nā aq̄:
sȝ aeris imo magis de nā aeris ꝗ̄ aq̄. pᵐ ꝑȝ
ꝙ oclus ē de se termīabilis termio ꝓpo: sȝ aq̄ terminat
termio alieō. 4. methe. 2ᵐ ostendit. nā eiusdē nāe ē mediū
Ex. t. 2. ⁊ organū. 2. de aīa: sȝ mediū vidēdi ē aer. g̊. Et ꝯfirmat:
73. ⁊. 82 q: eiusdē nāe ē totū ⁊ ps: sȝ ps oculi alba pīguis ē de nā
aeris. g̊. 3ᵐ vō declat. nā si oclus ē de nā aq̄ h̄ ē rōne dya
phāitat: sȝ meli⁹ repim⁹ dyaphāitatē in aere ꝗ̄ in aq̄. g̊.
2ᵐ ℂ 2ᵐ argr: ꝙ organū audit⁹ nō ē de nā aeris: q: organuȝ
audit⁹ est fridū ⁊ hūidū. g̊. aīs ꝑȝ: q: situat ꝓpe cerebꝝ.
dcīn est eni hoiez hēe malū odoratū: q: organū ei⁹ ifrida
tur ⁊ hūectat a cerebro. Deide ponit Ar. 2° de aīa: ꝙ or Ex. t. 2.
ganū dȝ eē tale in po⁹: q̄le ē obm in actu: mō obm audit⁹ 83. ⁊. 121
vt cāpana nō ē de nā aeris sȝ terre. ℂ 3° argr: ꝙ odorat⁹ ⁊. iiij.
nō ē de nā aeris ⁊ aq̄: q: nulla organa diuersaꝝ rōnū de 3ᵐ
bēt eē eiusdē elti a nā: sȝ organū visus ē de nā aq̄ ⁊ orga
nū audit⁹ ē de nā aeris. g̊. ꝑȝ ꝯña: q: illa tria organa sunt
diuersaꝝ rōnū. aᵃ aūt ⁊ bᵃ sūt Ar. li°. de sensu ⁊ sensato.
ℂ 4° argr: ꝙ organū gust⁹ vel tact⁹ nō est a pdnio de nā 4ᵐ
terre. ꝑȝ. q: tale organū ꝯsistit in media ꝓportiōe q̄lita T. c. 118
tū tāgibiliū sm phm 2°. de aīa. g̊ nō est magis de nā vni⁹
elti ꝗ̄ alteri⁹. Itē tale organū hȝ vitā: g̊ excedit in cali
do ⁊ hūido: g̊ est de nā aeris. Itē ossa ⁊ pili nō sentiunt:
q: sunt terrestria: sȝ organū gustus vel tactus sentit: g̊ nō
(est de nā terre.

Ad primum ꝯcedo: q: oclus ē de nā aq̄ q̊ ad hu Ad pᵐ
miditatē: nō tm̄ sub tāto gradu: iō nō mirū si termīat hu
miditas oculi per opacū ⁊ non humiditas aque. Conce
do etiaȝ ꝙ oculus est de natura aeris quo ad dyaphani
tatē: sed nō a pdnio: q: dyaphāitas aque dnāt in oculo
⁊ nō dyaphanitas aeris: sic ēt dnāt hūiditas aq̄ ⁊ nō ae
ris. Cū g̊ 3° addit: ꝙ totū ⁊ ps sunt eiusdē nāe negat vīr:
iō dr̄ ꝙ ptes oculi sunt īuicē ⁊ ab oculo diuersaꝝ rōnuȝ:
pōt tm̄ dici ꝙ hūor albugiosus est de nā aque a pdnio: sȝ
forte pellicula sit de nā aeris. ℂ Ad scdm dr̄: ꝙ organū Ad 2ᵐ
audit⁹ est intrinsece nālr de nā aeris a pdnio: q: nāliter
itrinsece est calm̄ hūidū ⁊ rarū: tm̄ extrinsece pōt dici de
nā aq̄: nō tm̄ tm̄ patit organū audit⁹ a cerebro: sicut orga
nū olfatus: q: nō ita influit cerebꝝ v̄sus latera: sicut ver
sus extrema. Et ad ꝯfirmationē dr̄ nihil nāle vel ter
reū dr̄ eē obm audit⁹ nisi ꝑ respcm̄ ad aerē motuȝ: ita ꝙ
cāpana vt cāpana nō est obm audit⁹: sȝ solū vt sonabilis:
mō son⁹ realis nō cāuā nisi in aere. ℂ Ad tertiū dr̄: ꝙ si Ad 3ᵐ
cut oclus est de nā aq̄ rōne hūiditatis: ⁊ de nā aeris ⁊ aq̄
rōne dyaphanitatis: sȝ ꝓpingus de nā aq̄ ꝗ̄ aeris. Ita
organū olfat⁹ est de nā ignis a pdnio rōne siccitatis: ⁊ de
nā aq̄ ⁊ aeris a pdnio rōne nāe inomiate: nec est incōue
niēs idē eē de nā plm̄ eltoꝝ a pdnio sm pus ⁊ posteri⁹.
Et ꝯñr dr̄: ꝙ organa diuersaꝝ rōnū: sȝ si possint eē eius
dē elti nālr ⁊ itrinsece ⁊ sm eādē q̄litatē ꝑ: tm̄ sm diuersas
q̄litates pñt esse de nā eiusdē elti a pdnio. ℂ Ad 4ᵐ re Ad 4ᵐ
spōdet: ꝙ aliqd ē simplr aliq̄le: qd tm̄ in respcū dr̄ oppo
situ: vbi gr̄a: cerebꝝ ē simplr calidū: ⁊ tm̄ dr̄ fridū respe
ctu cordis in q̊ excessiue caliditas ē. Dicit ēt frigidū ꝑꝑ
vapores frigidos ascēdētes ad ipm. Ita organū tact⁹ est
simplr calidū ⁊ humidū: sȝ q: hȝ modicā caliditatē ⁊ hu
miditatē respcū alioꝝ mēbroꝝ dr̄ frigidū ⁊ siccū: ⁊ ꝯñr
terreū seu de nā terre a pdnio: cū g̊ dicit phus ipm orga 2. a. t. 2. 130.
nuȝ eē de nā terre nō loquit simplr: sȝ in respcū supple q̊
ad q̄litates alteratiuas: q: sm q̄litates motiuas ⁊ ab il
lis imediate descēdētes organū tactus ⁊ gustus est sim
pliciter de nā terre. ℂ Isto habito rñdet ad rōnē: ꝙ cū 2. a. 118.
phs dicit organū tact⁹ ꝯsistere in media ꝓportōe q̄lita
tū tāgibiliū nō sumit ibi mediū ꝑ eq̄ distantiā extremo
rū: sȝ ꝑ appropinq̄tiōe ad gradū mediū latitudinuȝ q̄li
tatum pmarū: ita ꝙ ois q̄litas pma orgāi tactus: aut est
parū supra mediū gradū latitudinis: aut est infra parū.
Ex quo seq̄t ꝙ pōt denoiari ab vno elto ⁊ non ab alio:
q: ois gradus supra mediū latitudinis denoiat in ꝯcre
to: ⁊ ita ꝯñter dr̄ organū tactus valde remisse caliduȝ ⁊
valde remisse humidū: simplr tm̄ denoiat ab elto aeris.
Et ita argu⁹ nō ꝓcedūt ꝯcedēdo ꝙ est de nā aeris: taȝ
organū gustus ꝗ̄ organū tactus quo ad q̄litates altera
tiuas: ⁊ de nā terre q̊ ad q̄litates motiuas ⁊ ab illis ime
diate descēdētes que sunt grauitas ⁊ densitas. Et si di
ctū est organa diuersarū rōnū nō eē eiusdē elti sm eādē

q̄litatē.p̄mo illud est intelligēdū de organis impertinēti-
bus:mō organa gustus ꝛ tactus sunt ptinentia:qꝛ nō pōt
imutari organū gustus nisi p̄us imutet̄ organū tact⁹:di-
uersitas aūt hoꝝ duoꝝ orgāoꝝ ꝯsurgit ex diuerso tēpa-
mento qualitatū p̄marū:q̄re. Capl̄m. XXVI.

Aristoteles postq̄ ꝓbauit ex pte sensibiliū ꝓpoꝝ solū
5ᵉ eē sensus exteriores ꝯñter idē ꝓbat ex
T.c.133 pte sensib:liū cōiū q̄ sunt nūerus vnitas
mot⁹ qes: figura ꝛ magnitudo. ❡ Et iō
p̄ᵐ nōndū p̄:ꝙ nūerus formalr̄ sumpt⁹ ꝛ vlti-
mate abstract⁹ nō est sensibile cōe cū nō
sit cognoscibilis a sensu:ſ3 solū ab itellcū:ſ3 sumpt⁹ ꝓ re-
bus nūeratl ē sensibile cōe nō ꝓ oi supposito: qꝛ due itel
ligenᵉ vel duo pūcta nō sunt sensibilia: ſ3 solū limitaᵉ vt
ꝯpetit potētib⁹ imutare sensuz.ſ.duab⁹ q̄titatib⁹: trib⁹
ꝯtinuis ꝛ h̄ꝫ.Et ita vnū formalr̄ sumptuz ꝛ abstracte vt
est p̄nᵐ numeri nō est sensibile cōe: ſ3 est itelliᵉ vt sn̄ba:
sumptū v̄o mãlr̄ vt ꝯpetit vni q̄titati vel vni ꝯti.° ē sen-
sibile cōe ꝛ sentit̄ a plurib⁹ sensib⁹: vna.n.magᵈᵒ sentit̄ a
visu gustu ꝛ tactu. ❡ Ex q̄b⁹ sequit̄: ꝙ sensibilia noīata
sunt formalr̄.6.ꝛ realr̄ solū 5ᵉ:eo ꝙ vnitas p̄dicat̄ de ma
Intllīnᵐ gnitudine:oīs.n.magnitudo est vnitas. ❡ Intelligēdū
p̄ ꝙ vnū:ꝛ mlt̄a triplr̄ sumūt̄. p̄ absolute:ꝛ sic vnū ē p̄uati
uūz ꝛ multitudo positiuū:qꝛ maioris pfectiōis:multitu
do.n.supaddit vnitati:nec h̄ sumit̄ p̄uatiuū negatiue eo
mō q̄ silenᵐ est p̄uatio soni ꝛ tenebra luminis: ſ3 ꝓ extre
mo minoris pfectōis eo mō q̄ nigredo est p̄uatio albi 3ᵒ
z de aīa. z°.mō sumit̄ relatiue:ꝛ sic nō p̄us cog̊scit̄ vnitas
T.c.25. q̄ multitudo:nec eꝯ: sicut nulluz illoꝝ est altero p̄us in
eē relati°: cū relatiᵉ sint sil'nā.in p̄ntis.caplo de relatiōe:
in eē aūt absoluto vnitas p̄cedit multitudinē: ꝛ ita dica
tur de motu ꝛ qete:ꝙ in eē reltiuo sunt eq̄ p̄ᵃ ꝛ eq̄ pfecta:
ſ3 in eē absoᵗᵒ qes positiue sumpta ē p̄oꝛ ꝛ pfectioꝛ motu.
3 3ᵒᵒ sumit̄ imutatᵉ:ꝛ sic nūerus est p̄uatīū ꝛ vnitas posi
tiuū:qm̄ nūerus cog̊scit̄ p vnitatē:euidētiᵘ.n.cognoscit̄
zᵐ vnitas q̄ multitudo:sicut motus q̄ qes. ❡ z°nōndū:ꝙ
qes sumit̄ duplr̄.ſ. positiue ꝛ p̄uatiue. p̄mo° est sensibi-
le p se ꝛ nō idiget notitia motus. z°: cog̊scit̄ p motū:sic
tenebra p lumē:ꝛ q̄litercūq3 sumat̄ circa quietē ꝛ motū
multe deceptōes ꝯtigūt. p̄ᵃ ex pte repn̄tatiōis qn̄ illud
qḋ mouet̄ credit̄ qescere ꝛ eꝯ. z° ex pte velocitatis qn̄
credit̄ sagittā subito pertrāsiuisse sensibile spaciuz: ꝛ su-
periorē ptē troci vel circuli qescere. 3° ex pte sit⁹ qn̄ cre
dit̄ hoīes exn̄tes in naui nō moueri ꝯsiderantᵉ solū situz
ipoꝝ inuicē. 4° ex pte mot⁹ sp̄ēi visibilis in oculo:ꝛ sic
ebrij infirmi iudicāt qescenᵃ moueri:ꝛ eadē cā stelle ap
parēt scitillare. 5° ex pte augmētatiōis ꝛ diminutionis
rei: p quā appet nobis rē appropinq̄re ꝛ elōgari:ꝛ nō est
veꝝ. 6° ex pte distātie:ꝛ sic solē velociter motū iudica-
mus qescere aut parū moueri. 7° pp inaduertētiā pro-
prij mot⁹: ꝛ sic hoīes exn̄tes in naui iudicāt arbores mo
ueri. 8° pp diuersitatē affiguratiōis:respiciēs.n.lunā ꝛ
nubes si dirigit radiū visualē supra lunā nubes apparet
moueri ꝛ luna qescere. Si aūt radi⁹ visualis dirigat̄ in
nubes appet ꝙ luna moueat̄ ꝛ nubes qescāt.

p̄ᵃ ꝯ His p̄missis pono q̄ttuor ꝯclones Ar.z° de aīa:
q̄rū p̄ma ē ista: nullū sensibile cōe
T.c.133 h̄ꝫ ꝓpriū sensiᵐ.ꝓbat̄ triplr̄. p̄ ꝙ nullū sensibile hn̄s ꝓ-
priū sensiᵐ per se sentit̄ a plurib⁹: ſ3 oē sensibile cōe p se
sentit̄ a plurib⁹ sensib⁹.ḡ.p3 ꝯñā cū maiori:minor v̄o est
nō iductiue:eo ꝙ oē sensibile cōe actiue ꝯcurrit ad imu
tatiōez sil'cū sensibili ꝓp̄o. z°:qꝛ sensitiuo ꝓp̄o correspō
det sensibile ꝓpriū cōuertibilr̄:ſ3 nullū sensibile cōe est
sensibile ꝓpriū. 3°:qꝛ si sensibile cōe hēret ꝓpriū sensuz
ipm̄ nō foret sensibile ab aliquo alio sensu: nisi sicut dul
ce vel cleōis fili⁹.p3 ꝯñtia a sili arguēdo de aliqs sensiti-
uis ꝓprijs ꝛ suis sensib⁹. ❡ z° ꝯclo. Sēsus exteriores nō z° ꝯ
sentiūt sensibilia alioꝝ sensuū nisi ꝯcurrāt in vnū subi
ue:p3.nā visus non p̄cipit dulce p accn̄s: nisi qꝛ h̄ꝫ vnita
tem cū albedine in lacte:nec p̄cipit amaritudinē p acci-
dēs:nisi qꝛ h̄ꝫ vnitatē cū rubedine in colera. Vn̄ Cōmē. Cō.134
in melle repit̄ citrinū ꝛ dulce:ꝛ n̄ qn̄cūq3 cog̊scit̄ citrinū
in melle cog̊scit̄ dulce:qꝛ nō nisi in p̄ma sensatōe: ls fue-
rint sil'in eodē subto: ſ3 post p̄mā sensatiōez ꝯtiᵉ dato ꝙ
gustus sensit dulcedinē. ❡ 3° ꝯ. Nullus sensus exterioꝛ 3° ꝯ
pōt recte iudicare sensibile ꝓpriū ꝛ sensibile alteri⁹ sen-
sus iuicē in vnū ꝯuertibilr̄ se hēre:ita ꝙ nūq3 vnū repia
tur sine alio.p3:qm̄ ls in aliq̄ semp repiant̄ simlr̄: vt in la-
cte dulcedo ꝛ albedo:ꝛ in colera amari° ꝛ rubedo:tamē
in aliq̄b⁹ sepant̄:mel.n.est rubeū ꝛ nō amarū.silr̄ lignuz
est albū ꝛ nō dulce. ❡ 4° ꝯ. Nā ordinauit sensibilia cō- 4° ꝯ
munia sentiri a plurib⁹ sensib⁹ pp meliorē ꝛ distinctio- T.c.135
rē cognitionē sensibiliū. naz si nā ordinasset ꝙ solo visu
cognoscerem⁹ magnitudinē: crederem⁹ magnitudinē ꝛ
colorē eē idē:qḋ est ipoſe:ꝛ p3 ꝯñā: qꝛ nō hēremus aliuz
sensuz p quē possem⁹ cog̊scere iᵒ distigui. ❡ Intellīndꝫ
fm̄ Cōmēta.ꝙ qes est p̄uatio mot⁹:ꝛ multitudo est p̄ua Cō.133.
tio vnitatis:ꝛ p̄uatio cōis sensibilis est eque p se ꝛ essen-
tialiter p̄ceptibilis:sicut ipm̄ sensibile cōe.

Contra p̄dcā arguit̄. Et p̄:ꝙ sensibili cōi corrn̄det p̄ᵐ
ꝓpriū sensitīu.nā sensus cōis ē vn⁹ sensus:
ꝛ vnitas sensus ē ex vnitate obi:sic et distictio.z.ḋ aīa.ḡ T.c.33.
sensui cōi corrn̄det vnū obꝫ adeq̄tū sibi ꝓpriū:qḋ nō vr̄
eē nisi sensibile cōe. Et ꝯfirmat̄: q̄lꝫ sensus exterioꝛ h̄ꝫ
ꝓpriū ꝛ adeq̄tū obm̄:ꝛ intell's h̄ꝫ ꝓpriū ꝛ adeq̄tū obꝫ.ḡ
p idē sensus cōis. ❡ z°. argr̄:ꝙ nūerus nō ē sensibile p se zᵐ
nec vnitas:qꝛ notitia nūeri depēdet a notitia alterius.ſ.
vnitatis ꝛ cōtinui.ḡ sentit̄ p aliud. iō nō sentit̄ p se. aīs
p3:qꝛ nō pōt sentiri nūer⁹ qn̄ sentiat̄ vnitas:ſ3 nō eꝯ. Et
phs.z.de aīa dicit: ꝙ nūer⁹ cog̊scit̄ p negationē ꝯtinui. T.c.133
De vnitate aūt ponat̄.a.ꝯtiᵐ videri a te: ꝛ ꝙ tpe visiōis
impceptibilr̄ diuidat̄ nulla aᵃ adueniēte trāsmutatiōe.
isto posito argr̄ sic. Ista visio q̄ p̄us erat in te adhuc re-
manet in te: ꝛ nō manet illa vnitas. ḡ illa vnitas nō p se
ꝯcurrebat ad visionē. Idē argᵐ pōt fieri de motu ꝛ qete
sic:visio coloris semp ē eadē nūero siue sor.moueat̄ siue
sor.qescat.ḡ nec motus:nec qes p se ꝯcurreret ad illā vi-
sionē.p3 ꝯñā:qꝛ oē agēs p se ꝯcurrēs ad aliquē effcm̄ de-
pēdētē in fieri ꝛ in facto eē:si desinit a sua actione ꝛ effe
ctus desinit eē:sic p3 de lumie ꝛ corpe luminoso:aīs aūt
est mãifestū:qꝛ ꝯtue manet idē coloꝛ. ❡ 3° argr̄:ꝙ mot⁹ 3ᵐ
nō ē sensibile p se:tū qꝛ sensaᵒ fit subito:ꝛ motus successi
ue:tū qꝛ nl'a ps mot⁹ ꝯcurrit effectiue ad sensationez:eo
ꝙ vna ē p̄terita ꝛ aᵃ futura: q̄rū nl'a ē: tū qꝛ nllus sensus
exterioꝛ h̄ꝫ cognitōez p̄teriti ꝛ futuri:mō nō cog̊scit̄ mo
tus nisi cog̊scat̄ ꝛ mobile eē in aliq̄ situ:ꝛ p̄us fuisse i ali-
quo situ:ꝛ posteri⁹ eē in aliq̄ situ: tū qꝛ aliqs ē mot⁹ q nō
p̄cipit̄ ab aliq̄ sensu exteriori.ſ. mot⁹ celi q̄ ptrāsit̄ vnus
gradus in cētuz ānis:ꝛ motus sagitte velocissime mote.
❡ 4°.argr̄:ꝙ qes est euidēti⁹ cog̊scibilis q̄ mot⁹ duplr̄. 4ᵐ
p̄:qꝛ ē maioris pfectiōis:cū sit finis mot⁹:ꝛ p̄ncipaliᵘ itē
ta q̄ mot⁹:mō sicut se h̄ꝫ reꝯ ad eē:ita se h̄ꝫ ad cog̊sci.z. T.c.4.
metaph̄.z°: qꝛ pauciores deceptiōes cadūt circa qetē q̄
circa motū:iudicam⁹.n.circulū ignitū in aere p motū q
nō ē in aere: vbi p qetē n̄ decipet̄ sensus. Iō ingt ph̄s.7. T.c.20.
ph̄y.ꝙ in qescēdo ꝛ sedēdo fit aīus prudēs.

Ad primuz dr̄ ꝙ nullū sensibile cōe ē obm̄ pro- Ad p̄ᵐ
priū sensus cōis: qꝛ nō ē maior rō ḋ
vno q̄ de alio: nec recipiunt sensus vl'es vnitatē vel di-

stinctionē ab obtis:ſʒ ſolū pticulares:ꝛ ita itellexit pħs:
ſenſus.n.vl̃es bñt vnitatē ex organo ꝛ ex nã̄ rei. Et ad
ↄfirmatiōeʒ negeẽ ↄña:q2 qlʒ ſenſus exterioꝛ eſt ſenſus
pticularis:ꝛ ſenſus cōis ē ſenſus vl̃is. Etiā itell̃s ē pō nō
Ad 2ᵐ organica: ſenſus vō cōis eſt pō orgãica. ❡ Ad 2ᵐ negeẽ
ħ ↄña nūerus ſentiẽ p vnitatē ꝛ ↄñter p aliud. ğ nō p ſe:
q2 ſic̃ figure notitia depēdet a notitia magnitudis: ꝛ tñ
figura ſentiẽ pˢ:q2 actiue ↄcurrit ad ĩmutationeʒ ſine q̃
nō poſſet hēri notitia termiata de aliq̃ obto: ita nūerus
ſentiẽ p ſe: q2 p ſe ↄcurrit ad ĩmutatiōeʒ ſine q̃ nō poſſet
hri notitia mltoꝝ:euidēti⁹ tñ ꝛ p̃ncipali⁹ ↄcurrit ad ſen
ſationē vnitas q̃ʒ nūer⁹. Cōſilr dr̃:ꝙ lʒ nūerus cog̃ſcaẽ p
diſionē ſiue negatiōeʒ ↄtinui:tñ cog̃ſciẽ p ſe:q2 ſtat ipm
cog̃ſci nō ↄcurrēte diſiōe ↄtinui. Ar.tñ nō dicit ꝙ p di
T.2.cō. uiſionē ↄtinui:ſʒ p negatiōeʒ. Cōmēta. aūt p p̃uatiōeʒ.i.
133. ex eo ꝙ aliq̃ ſunt vnum ꝛ obyciunẽ ſenſui bñ diſpoſito
ceteris pib⁹ cog̃ſcit illa eē multa. ❡ Ad arᵐ de vnitate
dr̃:ꝙ illa viſio ĩpceptibilr deſinit eē:ſic̃ ĩpceptibilr diui
diẽ illud ↄtiᵐ:ꝛ gnãnẽ due viſiōes ſic̃ due vnitates: nec
manet idē coloꝛ:ſʒ deſinit eē ad deſinitōeʒ ↄtinui: lʒ ſen
ſus iudicet illū eſſe colorē p̃orē ꝛ in hoc decipiẽ. Et ad
rōnē de motu ꝛ qete negeẽ ↄña: q2 illa viſio ↄtinue fit a
coloꝛe:a qete ãt ꝛ motu fit ſucceſſiue p ptes tpis: nec eſt
ĩcōueniēs eūdē effcm̃ ſic depēdēteʒ in fieri ꝛ in facto eē
a duab⁹ cāis fieri ſucceſſiue. Dato.n.ꝙ ſoꝛ. p medietatē
vni⁹hoꝛe traheret vnā nauim:ꝛ pl̃o p aliā medietatē ta
lis mot⁹ fieret a ſoꝛ.ꝛ a pla.a ſoꝛ.in p̊⁹ medietate:ꝛ a pla.
in 2⁹ medietate : ſed debuit ſic argui.ſi ſoꝛ.nō moueref:
nec qeſceret nō min⁹ eēt illa viſio.ğ nō p ſe ↄcurrunt ad
Ad 3ᵐ illā:ↄña eſt bona:ſʒ aña ē ĩpoĩe. ❡ Ad 3ᵐ dr̃:ꝙ lʒ motus
fiat ſucceſſiue:tñ q2 nō ↄcurrit p ſe ꝛ p̊:ſʒ ſenſibile ꝓpriū
nō tolliẽ qn ſenſatio ſubito fiat. Deīde dr̃:ꝙ ad illā ĩfini
te ptes mot⁹ ↄcurrunt actiue nō qdē nō exñtes:ſʒ p̃ñtes
ↄpoſite ex pte p̃terita ꝛ pte futura. Itē ↄcediẽ ꝙ nll̃us
ſenſus exterioꝛ pōt cog̃ſcere motū niſi ad ħ ↄcurrat me
moꝛia ꝛ extimatiua:ꝛ ita hʒ notitiā p̃teriti ꝛ futuri nō p
ſe:ſʒ p vnionē ad memoꝛiā ꝛ extimatiuā:in qb⁹ſunt ſpēs
cū dr̃nỹs tēpoꝝ. Et ↄñr dr̃:ꝙ nll̃s ſenſus exterioꝛ pci
pit ſe ſolo talē motū celi vel ſagitte:ſʒ ſolū p vnioneʒ ad
inteᵐ diſcernentē ſucceſſionē talis mot⁹ vel dr̃ ꝙ ſi talē
motū non pōt pcipe ſenſus rōne tarditatis vel velocita
Ad 4ᵐ tis:ſufficit ꝙ pōt pcipe aliū eiuſdē ſpēi. ❡ Ad 4ᵐ dr̃: ꝙ
ſolū ꝓbat qetē eſſe magis notā nãe q̃ʒ nobis:ꝛ ħ ↄcediẽ:
mot⁹ tñ ē nobis magis not⁹. Et ſic ĩ caſu illo decipiẽ ſen
ſus pp motū:in alio vō decipiẽ pp qetē: qm̃ interdū res
Cō.133. appet minoꝛ pp qetē. ❡ Intelligēduʒ ꝙ Cōmēta.2° de
aīa ponit ſenſibilia cōia iō p ſe ſentiri:q2 ſunt ſuba ſenſi
biliū ꝓprioꝝ: qō nō dʒ intelligi de ſubto inherētie vel
denominatiōis:q2 tūc ſuba ſentireẽ p ſe:ſʒ de ſubto imu
tatōis: ꝛ ꙑ mediantibus his ſubiectiue ĩmutant ſenſus
ſenſibilia ꝓpria:q̃re ꝛc̃. Capitm. XXVII.

Uia ſenſus exteriores ſeipis ſi ſentiūt ſenſibilia p
accñs:nec ēt oīa ſenſibilia p ſe ſine iuua
mine ſenſuū interioꝝ:iō de his ad maio
rē notitiā dictoꝝ ē ↄñter dōʒ ſiue deter
p̊ᵐ minandō. ❡ Nondū p̊: ꝙ ſenſus cōis eſt
aliquo° idē cū q̃lʒ ſenſu : ꝛ aliquo° dr̃ns.
nã vt vniẽ viſui p ĩmutatōeʒ factā ab eo in ſenſu cōi ſen
ſus cōis ē idē cū viſu ꝛ dr̃ns ab auditu:vt aūt ĩmutaẽ ab
auditu eſt idē auditui ꝛ dr̃ns a viſu:ex agēte.n. ꝛ patiēte
fit vnū. vñ ſenſus cōis ſe hʒ reſpcū pticulaᵐ ĩqt Alber.
2° de aīa:ſicut cētrū reſpcū circuli:q2 ſicut cētruʒ recipit
oēs lineas a circūferen^a exiſtētes:ita ſenſus cōis recipit
oēs ĩmutatiōes ſenſuū pticulaᵐ. Cog̃ſcit.n.ĩmutationeʒ
audit⁹:ĩmutatōeʒ viſus:ꝛ ſic de alys. Et ſic̃ cētꝝ circuli
vt ē termin⁹a.linee eſt illi idē ꝛ dr̃ns a.b.linea:ꝛ vt ē ter
min⁹b.linee ē idē illi ꝛ dr̃ns ab a. Ita ſēſus cōis vt ĩmu
taẽ a viſu ē ideʒ illi ꝛ dr̃ns ab auditu:ꝛ vt ĩmutaẽ ab au
ditu eſt idē illi ꝛ differens a viſu. Ex qb⁹ ſequiẽ ꝙ ſicut
viſus nō ſentit ſe videre:ita ſenſus cōmunis nō percipit
ſe percipere : q2 nullus ſenſus ſuā percipit ꝓpriā ĩmuta
tionē:cū nō ſit reflexiu⁹ſupra ſe rōne mãlitatis. Immu
tatio.n.viſus nō pcipiẽ a viſu:ſed a ſenſu cōi:ꝛ ĩmutatio
ſenſus cōis nō pcipiẽ ab eo : ſʒ ab ymagiaᵃ ꝛ extimatia.
❡ 2°nōnᵐ:ꝙ ſēſibilia tā p ſe q̃ʒ p accñs ſūt ĩ triplici drĩa: 2ᵐ
qm̃ aliq̃ ſentiunẽ p ſe ꝛ p̊:vt ſenſibilia ꝓpa:q̃dā vō p ſe ꝛ
ñ p̊:ſʒ ab oīb⁹ ſenſib⁹ exterioꝛib⁹ vt ſenſibilia cōia. Et q̃
dā p ſe ꝛ ñ p̊:ſʒ ſolū ab vno ſenſu:vt ptes ſubiue ſenſibiᵐ
ꝓpoꝝ.nā albedo ꝛ nigredo p ſe ſentiūẽ a viſu. Itē ſenſi
biliū p accñs q̃dā ſunt ſimplr talia.ſ.q̃ ſentiūẽ p accñs a
q̃lʒ ſenſu vt ſuba:q̃dā vō ſentiūẽ p accñs ſʒ qd poſitiue.ſ.
q̃ ſentiunẽ p ſe ab vno ſenſu exterioꝛi ꝛ ab a° p accñs:vt
amaritudo ꝛ dl̃cedo reſpcū viſus : q̃dā ſentiunẽ p accñs
ſm̃ qd p̊uatiue ꝛ negatiue:ea.ſ. q̃ ſentiunẽ ab vno ſenſu
exterioꝛi p accidens:ꝛ a nullo per ſe vt tenebra reſpectu
viſus:ꝛ ſilentiū reſpectu auditus.

His viſis pono 4ᵒʳ q̃ones Ar.2° de aīa:q̃rū p̊° ē iſta p̊° q̃
eidē obto pñt plẽs ſenſus coꝛrñdere. pʒ: Cō. 136.
q2 ſm̃ Cōmēta.ibidē.eodē ſenſu videm⁹ colorē ꝛ pcipi
mus nos videre colorē: ſʒ ſenſu viſus ſolū non pcipim⁹
nos videre colorē.ğ alio ſenſu:ꝛ p ↄñs duo ſenſus perci
piunt colorē.ſ.viſus ꝛ ſenſus cōis:ꝛ ħ p ſe: q2 duo ſenſus
exteriores nō poſſent p ſe ſentire coloreʒ:ſʒ ſi vn⁹ p ſe al
ter ſentiret p accñs: ſenſibile tñ cōe duo ſenſus exterio
res ſentirēt p ſe:ſʒ nō p̊. vt liqʒ. ❡ 2° q̃.ideʒ ſenſus pōt eē 2° q̃
diuerſoꝝ oboꝝ:ſʒ diuerſimode.pʒ.nā viſus pcipit lumē T.c.138
ꝛ tenebrā:tñ alr ꝛ alr:qm̃ pcipit lumē p ſe ꝛ poſitiue:tene
brā ãt p accñs ꝛ p̊uatiue. vñ ſenſui cōi p ſe coꝛrñdēt oīa
ſenſibilia cōia ꝛ ꝓpa:q2 alr nō poneret drĩam ĩter illa: p
accñs aūt oēs p̊uatiōes ſenſibiᵐ ꝓpoꝝ:ſenſui ãt eidē ex
terioꝛi 3ᶠ obʒ coꝛrñdet p ſe.ſ.cōe: ꝓpriū adeq̃tū:ꝛ ꝓpriū
nō adeq̃tū. Et ēt 3ᶠ p accñs.ſ.cōe vt ſuba:ꝛ ꝓpriū vt p̊ua
tio : ꝛ ſʒ qd poſitiuē vt dl̃cedo reſpcū viſus. ❡ 3° q̃.organᵐ 3° q̃
viſus ē aliquo° coloratū.ꝓbaẽ triplr. p̊°: q2 recipit colo T.c.138
rē.ğ aliquo°denoiaẽ ab eo. 2°:q2 alr in abſen^a coloꝝ ex
terioꝝ nō poſſet fieri iudiciū de colore : qō ē ↄ expiētiā:
ꝛ pʒ ↄña:q2 ſi coloꝛ nullo° eēt pñs nō poſſʒ fantaſia aliq̃
mō moueri. 3°:cū idē ſit act⁹ mobilis ꝛ moti.3.phy.opʒ T.c.20.
ꝙ ſpecificeẽ ab vtroq;:eo ꝙ ab agēte dr̃ actio ꝛ a patien
te paſſio.ğ cū idē ſit act⁹ſenſibilis ꝛ ſentiētis.2.de aīa: T.c.138
oʒ illū ſpecificari ab vtroq;: ꝛ p ↄñs ſenſatio extrīs ĩ oclo
rōne viſus:dr̃ viſio ꝛ rōne coloris dr̃ colora°.ğ ſuū ſubm
aliquo°denoĩat coloratuʒ.vñ vult Cōmēta.ꝙ tā foꝛ^a vi Cō. 138.
ſus q̃ʒ viſibilis dr̃ coloꝛ:ſʒ diuerſimode:viſio.n.eſt coloꝛ
ĩtētiōalis. Et foꝛ^a a q̃ ꝓduciẽ ē coloꝛ realis. ❡ Et nōnter
dr̃ in q̃ne aliquo°: q2 ille termin⁹ ſigñs equoce aliq̃ duo:
vnū abſoᵗᵉ ꝛ reliquū reſpectiue dr̃ ſimplr de abſoᵗᵒ ꝛ cuʒ
additamētis de reſpectiuo:ſic̃.n. ħ ē vã.ħ ē aīal. demrãn
do hoīem: ſʒ nō demrãndo picturā aīalis:ē illa vã: ſʒ hñ
iſta.ħ ē aīal depictū.ſeu aīalis ſilitudo. Ita ħ ē vã.ħ ē co
loꝛ demrãndo colorē realē: ſʒ ħ nō ē vã demrãndo ſilitu
dinē ei⁹: ſʒ ſolū ꝙ ħ eſt coloꝛ ĩtētiōalis ſeu ſilitudo colo
ris:iō nō dʒ ↄcedi ſimplr ꝙ organū viſus eſt coloratū:ſʒ
ꝙ ē aliquo° coloratū.ſ.ĩtētiōalr. ❡ 4° q̃.eodē ſenſu ſen 4° q̃
tim⁹ ꝛ ſentim⁹ nos ſentire.pʒ:q2 alr ꝓcederem⁹ in ĩfini T.c.138
tū ĩ ſenſib⁹:eodē.n.viſu ſimplr videm⁹ ꝛ pcipim⁹nos vi
dere.nā p poᵗᵃ viſiuā paſſiue videmus colorē ꝛ p eandē
actiue ĩmutãdo ſenſuʒ cōeʒ pcipim⁹ nos videre colorē.
Silr ꝛ eodē viſu ſm̃ qd: q ē ſenſus cōis videm⁹ ꝛ pcipi

mus nos videre colorē:q2 sensus cōis pcipit colorē:z vi-
sionē coloris exn̄tē in po visiua:ita ꝙ visus exterior nō
pcipit se videre colorē: sȝ sensus cōis pcipit visum exte-
riorē pcipe colorē. ⸿ Ex q̄b seq̄r:ꝙ nō eodē mō po vi-
siua z sensu cōi pcipim nos videre colorē: pȝ ꝯn̄a:q2 pō
visiua pcipim nos videre colorē actiue: ꝓ q̄to imutat
sensuȝ cōeȝ:sensu āt cōi pcipim nos videre colorē passi
ue:ꝓ q̄to sensus cōis tā a visu q̄ȝ a colore imutat̄.

p^m **Contra** p̄dcā argr̄.Et p̄:ꝙ nō stat ydētitas obti cū
mltitudīe potētiaꝝ:nec eꝯ. nā imutatōes
illoꝝ sensuū ꝓueniētes ab illo obto aut sūt eiusdē rōnis
aut nō.si p̄mū.ḡ etiā illi sensus sunt eiusdē ratōis: q2 po
T.c.33. distinguunt̄ p actus.z.de aīa: z p ꝯn̄s sunt vn sensus.
T.c.55. si z^m ḡ idē inq̄tū idē nō semp facit idē:qđ ē ꝯ ph̄m.z.de
gn̄ō. Cōsilr̄ argr̄:ꝙ cū vnitate sensus nō stat multitudo
obtoꝝ:q2 illa obta:aut sūt eiusdē rōnis: aut diuersarū. si
p̄^m.ḡ sūt vnū obm.si z^m.ḡ imutatōes illoꝝ sūt diuersarū
rōnū:z p ꝯn̄s sensus sunt diuersaꝝ rōnū. ⸿ Et ꝯfirmat̄
nll's sensus pōt h̄re nisi imutatōes eiusdē rōnis: sȝ diuer
soꝝ obtoꝝ nec̄io imutatōes sūt diuersaꝝ rōnū.ḡ nullus
sensus pōt h̄ere plā obta:tȝ ꝯn̄a cuȝ miori:q2 diuerse cāe
in spē ꝓducūt diuersos effect in spē. maior pȝ iductiue.
nā oēs imutatōes visus sunt eiusdē rōnis: q2 foᵃalr̄ imu
T.c.33. tant sub rōne coloris. vn̄ ꝓ toto vr̄ eē snīa Ar.z^o de aīa:
ꝙ po sumūt vnitatē z distōnē ab obtis. ḡ multiplicatis
z^m obtis mltiplicabunt̄ po z eꝯ. ⸿ z^o argr̄: ꝙ sensus nō sit
pceptiu sui ꝓuatiui, nā ois pceptio ē cognitio:z ꝯn̄r silī-
tudo cogniti.si ḡ visus percipit tenebraȝ . ḡ hȝ similitu-
dinē tenebre:z per ꝯn̄s tenebra est ens positiuuȝ:qđ est
T.c.70 cōtra ph̄m z Cōmēta.z^o de aīa. Item data parte affir
T.c.51. matiua:seq̄r ꝙ sensus exterior actiue ꝯcurrit ad ꝓpriuȝ
actū:ꝯn̄s ē ꝯ ph̄m.z.de aīa.Et ꝓbat̄ ꝯn̄a.nā nullo exn̄te
lumīe visus pcipit tenebrā : sȝ ad illā visionē nō ꝯcurrit
color lux vl̄ lumē:q2 ṗsuppono h̄ esse absen:nec ēt tene-
bra:q2 eēt ens positm̄ z sentiret̄ p se. ḡ sola pō visiua cō-
3^m currit ad illā ꝑceptiōeȝ actiue. ⸿ 3° ar̄:ꝙ silitudīes colo
rū sūt colores reales. p̄:q2 iuicē ꝯriāt̄ cū sint a cāis ꝯrijs
.s.albedine z nigredie. z^o q2 ex his fiūt colores medij. si
.n. misceant̄ spēs lucis:z fumi nō iudicabit̄ albū: nec ni-
grū sȝ rubeū: ēt si vitrū croceū z azurū iuicē supponant̄
nō iudicabit̄ croceū:nec azuruȝ sȝ viride.3°:q2 manēt in
oc'lo i absen visibil̄.nā post fortē aspectū ad niuē: vel la
miosuȝ valde splēdidū appet ꝙ obyciat̄ idē corp n̄ ob-
4^m stāte ꝙ sit abn̄s. ⸿ 4° argr̄: ꝙ aliq̄s sensus pcipit seipm
T.c.136 sentire:z h̄ p rōnē Ar.z^o de aīa:q2 alr̄ ꝓcederet̄ in infi^m
in sensib.nā si nll's sensus pcipit se pcipe:z cuiuslibȝ sen
sus pcep cogn̄scit̄. ḡ q̄cūqȝ sensu dato oportebit dare sen
suȝ supiorē pcipientē opōnē illi iferioris. ⸿ Et iō inq̄t
Cō.136. Cōmēta.ibidē:ꝙ p eādē v̄tutē cōprehēdim obm p̄mūȝ
Ad p̄^m **Ad primū** (z ꝯph̄ēdim nos ꝯph̄ēdere illud.
dr̄:ꝙ imutationes sensus cōis z visus
facte a colore sūt diuersaꝝ rōnū: veꝝ ē tn̄ ꝙ color diuer
simode ꝯcurrit ad illas imutatiōes. nā ad visionē ꝯcur-
rit vt agēs totale: z ad imutationē sensus cōis vt agens
ꝑtiale:q2 agēs imediatū ē visio. ⸿ Cōsequēter ē dōȝ:ꝙ
nō i q̄buscūqȝ obtis diuersaꝝ rōnū corn̄dēt imutatōes
diuersaruȝ rōnū:z h̄ qn̄ illa obta fm ordinē sic se h̄nt ꝙ
vnū agit mediāte alio vl̄ sub rōne illi:cū.n.albedo imu
tat visū.tria obta ꝯcurrūt.s.magnitudo color z albedo:z
solū vna imuta: q2 magnitudo imutat mediāte colore:
z albedo sub rōne eiusdē. Et ad ꝯfirmationeȝ nego ꝙ
nll's sensus possit h̄re nisi imutatōes eiusdē rōnis:q2 sen
sus cōis pcipiēs oia sensibilia ꝓpa hȝ imutatiōes diuer
sarū rōnū:imutatōes aūt albedis z nigredis sūt diuersa
rū rōnū i eē specifico:z eiusdē rōnis in eē gn̄ico: sic ēt al-
bedo z nigredo. Ar.aūt voluit ꝙ po exteriores sumāt T.c.33.
vnitatē z distōnē soluȝ ab obtis adeq̄tis z ꝯuertibilib.
⸿ Ad z^m dr̄:ꝙ nō ois pceptio vel cognitio ē silitudo.nā Ad z^m
de deo vel mā p̄ h̄ēmus cognitōeȝ z nō silitudinē:q2 nō
cāta ab illo:z ita dicat̄ de tenebra. Et ex h̄ soluit̄ aliud
ar^m:ꝙ lȝ visus sit po pure passiua respcū silitudis colo-
ris:nō tn̄ respcū cuiuscūqȝ cognitōis: eo ꝙ ad cognitōeȝ
vel iudi^m tenebre z dulcedis actiue ꝯcurrit:sȝ veꝝ cū au-
xilio po iterioris. ⸿ Ad 3^m dr̄:ꝙ silitudīes albi z nigri: Ad 3^m
sic nō sūt colores simplr̄:ita nō sūt ꝯrie simplr̄ sȝ solū in-
tētiōalr̄.i.sūt silitudīes ꝯrioꝝ.Etiā ex his nō gn̄ant̄ nisi
appenter colores medij. vn̄ si spēs albi z nigri misceant̄
iuicē i eodē me sine fractiōe videbit̄ albū z nigrū : si āt
erit fractio cū victoria alteri sic totuȝ appebit sub colo
re vni illoꝝ:si.n.lumē trāseat p fenestrā viridē totū ap
paret illi coloris:si āt absqȝ victo appebit color medi.
Cōsilr̄ dr̄:ꝙ i absen obi nō manet spēs i sensu exteriorī:
q2 tūc vderet̄ audiret̄ z tāgeret̄:qđ n̄ ē veꝝ. Et ad ꝓba
tionē rn̄r:ꝙ p illa sensibilia excellen derelinquūt̄ i oc'lo
q̄dā q̄litates manētes p tp̄s post absentiā illoꝝ:z q̄ȝdiu
manet sensus cōis retinet silitudīes eoꝝ obtoꝝ iudicās
de ipsis ac si eēnt. Sic ēt p ipȝ fit iudiciū de circ'lo igni-
to i aere:z nō p aliquē sensuȝ exteriorē. ⸿ Ad 4^m neget̄ Ad4^m
ꝯn̄a:q2 sic directe fiūt imutatiōes v̄sus memoriā: ita re-
trograde v̄sus sensuȝ cōem: fantasia.n. cognoscit imuta-
tionem sensus cōis.extimatiua imutationē fantasie: eꝯ
aūt fantasia cognoscit imutationeȝ extimatiue:z sensus
cōumnis pcipit imutationē fantasie. ⸿ Et ad Cōmēta. z.a.136.
dr̄:ꝙ lȝ p eādē v̄tutē tā iteriorē q̄ȝ exteriorē ꝯph̄ēdam
obm z ꝯph̄ēdamus nos ꝯph̄ēdere illud:nō tn̄ aliq̄ v̄tus
ꝯph̄ēdit se ꝯph̄ēdere obȝ:sȝ ꝯph̄ēdit imutatōeȝ obti:nō
q̄dē i se:sȝ i alia v̄tute. vt dem̄ ē.q̄re. Cap. XXVIII.

De modo se habēdi spēꝝ z imuta
tionū iuiceȝ i sensu ē i h̄
ca^o declādū. ⸿ Prio nōndū fȝ Cōmē, p̄^m
z Ar.z^o de aīa:ꝙ 4^r dr̄t sensus cōis a sen a.t.c.136
su pticulari. p̄: q2 nll's sensus pticularis vsqȝ ad
sentit p se sensibilia ꝓpa alteri sensus:sȝ 150.
sensus cōis p se sentit oia sensibilia ꝓpa
oīuȝ sensuū pticlariū. z^o:q2 nll's sensus pticularis ponit z
drīā p se nisi iter sensibi eiusdē gn̄is:ita ꝙ visus n̄ disti
guit p se nisi iter colores:z olfatus iter odores: sȝ sensus
cōis p se ponit drīā iter oia sensibilia oīuȝ sensuū : ponit
.n.drīā iter albū z dulce: z inter saporē z sonū. 3°:q2 q̄lȝ 3
sensus exterior imediate cogn̄scit sensi^{le} sine idigen alic
p̄ cogniti vl̄ p̄ cogn̄scētis:sȝ sensus cōis nō cogn̄scit sensi^{le}
nisi mediāte aliq̄ p̄ cogn̄scēte.s.sensu exteriori:z aliq̄ p̄us
cognito.s.spē vl̄ imutatōe alic sensus exterioris. 4°:q2 4
nll's sensus exterior coḡuit ꝓpriā sensatōeȝ suā:nec alte-
ri sensus:sȝ sensus cōis coḡuit oēs sensatōes oīuȝ sēsibi-
liū exterioꝝ vt visionē auditiōeȝ z h̄ꝯ. ⸿ z^o nōn^m:ꝙ ad z^m
visionē vel ad aliq̄ȝ sensatōeȝ nō suffic̄ debita distātia i-
ter po z obm : sȝ cū h̄ req̄rit̄ mltiplica spēi in me z in
orgāo:alr̄.n.i vacuo videret̄ stelle qđ ē ꝯ ph̄m.z.de aīa: t.c.74.
īmo nō ꝯtigeret memorari vl̄ reminisci: q2 nll'a eēt spēs
in sensu q̄ possȝ mouere po.4^{or}.n.expientie declat̄ h̄
mltiplica^o spērū i me z i orgāo. p̄^a ē de denario exn̄te i p̄
ꝓfūdo aq̄ appēte i supficie ꝑꝑ reflexionē z refractionē
ex ꝯtactu alteri medij discōtinui. z^a expiē ē de sole ir z
radiāte supra aquaȝ motā:q2 a visu appet multiplex ꝑꝑ
mltitudinē fractionū spēi solis i aq̄ mota. 3^a expien ē de 3
baculo recto ꝓiecto ad aquā q vr̄ fractus rōne fractōis
spēi a medio dēsiori ad mediū rari. 4^a expiē ē d ymā 4
ginatōe speculi:aut oculi:aut rube^{dis} visa i piete trāseūte
a radio solari p vitrū rubeū. In speculo nāqȝ z i oc'lo cāt̄

ymago solis aspiciēti i illo: ꝛ h solū rōne spēi reflexe: sol
ēt cāt rubedinē appentē in muro dū radi⁹ trāsit ꝑ vitrū
rubeū: ꝛ h solū rōne reflexiōis radij ꝛ spēi solis: q̄re.

p⁹ ꝯ T.c.139 **His itellectis** sit h p⁹ ꝯ. act⁹ sensibilis q̄ ē sensa
T.c.20. tio subtiue fūdat i sensitio. Istā
ꝯnē ponit Ar. z°. ð aīa: quā ipe pbat sic: mot⁹ actio ꝛ pas-
sio fundant subtiue i patiēte ꝛ nō i agēte. 3. phy. sȝ sensa-
tio ē passio. g̊. ¶ Intelligendū: ꝙ nō eodē mō trāsit imutat°
sensibil' spēi: ꝛ act⁹ sensatōis: spēs nāq̧ p̊ imutat meᵐ. z°
organū. 3° po^{aȝ}: ꝛ 4.° aīaȝ: act⁹ āt sensatiōis p̊ imutat po^{aȝ}.
z° organū. 3° aīaȝ. ꝛ 4.° ꝯpositū ex oīb⁹ his. Ex qb⁹ seq̄t
p̊ ꝙ pᵐ sentiēs i habitu ē organū: ꝛ pmū i actu ē po^a: qꝛ p̊-
mū viuēs recipiēs spēm ē organū: ꝛ pmū recipiēs sensa-
tionē ē pō. z° seq̄t ꝙ tā actu q̄ȝ bitu pncipali⁹ sentit ꝯpo-
situ q̄ȝ aīa: ꝛ aīa q̄ȝ pō ꝛ organū: qꝛ aīa est pp ꝯpositū: ꝛ pō
cū orgāo pp aīaȝ: mō opatio pncipali⁹ attribuit fini q̄ȝ ei
z° ꝯ qð ē ad finē. ¶ z° ꝯ. eadē spēs nuō sensibil' fundat i orga
t.c.141. no me° ꝛ pō sensi^a. pȝ: qꝛ alr act⁹ vni⁹ sensatiōis nō fieret
ꝑ vnā mutatōēȝ ꝯtiᵐ. ꝯñs falsuȝ: ꝛ pȝ ꝯña: qꝛ fieret ꝑ mlt-
tiplicatiōēȝ duaꝝ spērū q̄ nō eēnt ꝯti^e: sȝ ꝯtigue: cū vna
foret i me°: a° i orgāo: dico g̊ ꝙ eadē spēs nuō solis vel lu-
ne ē i celo i igne i aere in aq̄ in orgāo ꝛ i pō visiua subito
mltiplicata hñs ptē ꝛ ptes: sȝ nō ptē ex̄ ptē: termiata q̄-
dē exclusiue ad sensuȝ cōem: ita ꝙ i sensu cōi ē a° spēs q̄ȝ
3° ꝯ in sensu exteriori. ¶ 3° ꝯ. spēs exñs i sensu exteriori ꝛ spe
cies exñs in sensu cōi ꝛ spēs exñs i sensu pticulari eiusdē
obti spe^{ce} dr̄nt. pȝ: qꝛ hñt obta diuersarū spērū ꝑ se. pmo
mouen^a: spēs. n. exñs i sensu cōi repñtat imutatōēȝ alic⁹
sensus exterioris ꝑ moᵐ obti pmi: spēs āt exñs i sēsu ex-
teriori nō repñtat aliq̄ȝ imutatōēȝ sensus: sȝ formā realē
sensibilē vt obȝ pmū. Ex ista ꝯne seq̄t ꝙ imutatio sen-
sus cōis ꝛ sensus exterioris nō pñt eē eiusdē rōnis. pȝ: qꝛ
respiciūt termios diuersaꝝ rōnū: imutatio. n. sensus ex-
terioris nō respicit nisi sensibile: sȝ imutatio sensus cōis
4° ꝯ respic̄ imutatiōēȝ sensus exterioris. ¶ 4.° ꝯ. spēs exñs i
t.c.141. sensu cōi vl pticlari a sua sensatōe nūeralr distiguit atq̧
spē. p° pȝ pȝ: qꝛ manēte spē sensatio corrūpit: qꝛ manen
te spē visibili visio corrūpit: ꝛ hoc corrupta pō visiua vl̄
desinēte aduertere. vñ sēsatio ē effect⁹ imediat⁹ spēi sen-
sibilis ꝛ spēs sensibil' est imediat⁹ effect⁹ for^e real'. z° pȝ
declat. nā in latiᵐ cāꝝ efficiētiū eēntialr ordiataꝝ nūq̄ȝ
pot ē eiusdē spēi spālissime cū posteriori. vt pȝ de luce ꝛ
de lumie: sȝ spēs sensibilis ꝛ sensatio sunt hꝯ: qꝛ stat repe
rire spēm sensibilē sine sensatiōe ꝛ nō eꝯ ꝛc̄.

pᵐ **Contra** pdcā ar̄. Et p̊: ꝙ spēs sensibilis nō fundat
i pō: qꝛ si sic. g̊ mouet ꝛ imutat potētiā sen
sitiuā q̄ȝ p̊ ē in ea. pȝ ꝯña: qꝛ sic̄ organū imutat a spē sensi
bili: ita pō sensi^a ab eadē spē: tūc sic: spēs sensibil' mouet
ꝛ imutat po^{aȝ} sensitiuā q̄ȝ p̊ ē in ea: sȝ po^a mota ꝛ imutata
cog̊scit. g̊ pter spēȝ sensibilē nō vr̄ ali⁹ act⁹ imutatōis: qð
zᵐ est ꝯ q̄rtā ꝯnē. ¶ z°. ar̄: ꝙ nō eadē spēs nūero fundat in
me° ꝛ i orgāo: qꝛ alr seq̄t ꝙ aliqd erit p⁹ sui corruptiōēȝ:
ꝯñs ipoīe: ꝛ pbat ꝯña ponēdo ꝙ sor. ꝛ pla. videāt a. colo
reȝ. ꝛ arḡr sic. Spēs visibil' a. ē i ocl'o vtriusq̧ illoꝝ: qꝛ nō
est maior rō de vno q̄ȝ de alio. g̊ corrupto sor. ꝛ manente
plone ꝛ vidēte a. corrūpet spēs. a. qꝛ ad corruptōēȝ subti
seq̄t corruptio accñtis: sȝ q̄ȝdiu videbit pla. a. tādiu ma-
nebit spēs. g̊. Itē dr̄ cōiter ꝙ spūalior ꝛ purior ē spēs in
orgāo q̄ȝ in me°: sȝ nihil ē puri⁹ ꝛ spūali⁹ seipo. g̊ nō eadē
3ᵐ spēs ē i me° ꝛ i orgāo. ¶ 3° ar̄: ꝙ spēs exñtes i sensu cōi ꝛ
exteriori respcū eiusdē obti nō sūt diuersaꝝ rōnū: qꝛ si ñ
eēt eadē spēs visibil' nūero in aq̄ ꝛ in aere respcū eiusdē
obi: nō pp h ille spēs eēnt diuersaꝝ rōnū. g̊ piformiter:
nec ille q̄ sūt i sensu cōi ꝛ i sensu exteriori. pȝ ꝯña: qꝛ aq̄ ꝛ
aer eq̄ hñt dr̄nt spē: q̄ forēt subta ipaꝝ spēꝝ exñtiū i me°:
sic̄ organa sensus exterioris ꝛ cōis: imo magis ꝯueniunt
h organa q̄ȝ illa extra: qꝛ ista ordinant ad vnū: ꝛ hñt eadē
aīaȝ ꝑ applicatiōēȝ: extra āt nō hñt eadē formā. ¶ 4.° ar̄: 4ᵐ
ꝙ spēs sensibil: nec spe^{ce} n^e nūeralr dr̄t a sua sensatōe: qꝛ
for^e repñtatiue eiusdē obti oio nō distiguūt spē: sȝ visio
ꝛ sua spēs visibil' repñtat idē obȝ oio. g̊ ꝛc̄. pȝ ꝯña cū ma
iori: qꝛ nō appȝ vñ distiguerent. hᵒʳ vō est nō: eo ꝙ visio
a. albedis ꝛ spēs eiusdē albedis solū illā albedinē repre-
sentāt. Deide arḡr: ꝙ nō dr̄nt numero. nā dū pō ꝯuertit
ad spēȝ: aut spēs ꝑcipit actualr: aut ꝑ illā actualr ꝑcipit
obȝ: nō pmū: qꝛ spēs nō ꝑcipit a sensu exteriori. g̊ zᵐ: ꝛ ꝑ
ꝯñs illa spēs est vitalis ꝑceptio ꝛ cognitio obti.

Ad primuȝ dr̄ negādo ꝯñaȝ. vñ nō q̄cūq̧ spēs Ad pᵐ
sensibilis ē i orgāo imutat potētiaȝ
sensitiuā: sȝ p̊exigit ꝯuersio po^e ad illā spēm: pōt. n. eē illa
spēs: ita remissa aut aīa ita aduertens ad alia: ꝙ ꝑ spēm
exñtē in orgāo nō imutabit po^a: vbi aūt spēs fortis sit: ꝛ
aīa nō multuȝ attēta ad a^a: statiȝ ex nā rei pō ꝯuertit ad
spēm: ꝛ imutat a spē sensibili. ¶ Ad zᵐ neget ꝯñtia: ꝛ di Ad zᵐ
co ꝙ corrupto sor. non est corrupta spēs a. coloris: sȝ desi
nit eē i sor. ꝛ māet i pla. Et cū dr̄. ad corruptōēȝ subi seq̄t
corruptio for^e accñtalis. veꝝ est si illa for^a depēdet a ta-
li subto i facto eē: qð nō est veꝝ de spē sensibili: sic̄. n. aīa
idiuisibilr exñs i corpe nō corrūpit ad corruptōēȝ ptis
in q̄ ē: sȝ solū desinit eē i illa: ita in ꝓposito. Et ad ꝯfir-
matiōēȝ neget ꝯña: qꝛ nō seq̄t. h spēs in h situ est purior
seipa i illo situ. g̊ idē ē puri⁹ seipo seu spēs ē purior seipa:
qꝛ arḡr a sȝ qd ad simplr. vñ sic̄ itēsio ꝛ remissio spēi at-
tēdit penes appropinq̄tiōēȝ ꝛ distātiā ad obm: ita puri-
tas ꝛ ipuritas eiusdē attēdit penes appropinq̄tiōēȝ ꝛ di
stātiā ad po^{aȝ}: sic̄. n. eadē spēs nūero q̄ȝto ꝓpigor obto tā-
to ē itensior: ꝛ q̄ȝto remotior tāto remissior: ita eadē spēs
q̄ȝto est ꝓpingor po^e tāto est purior: ꝛ q̄ȝto remotior tāto
ipurior. Ex q̄ seq̄t ꝙ spēs sensibil' vbi ē remissior ibi est
magl pura. ¶ Ad 3ᵐ dr̄ negādo ꝯñaȝ: qꝛ diuersitas spe^{ca} Ad 3ᵐ
nō est tñ rōne subtoꝝ: sȝ pmaxie rōne oboꝝ: mō ille spe
cies q̄ forēt i aq̄ ꝛ i aere nō hērent diuersa obta: sic̄ spēs
exñtes i sensu cōi ꝛ in sensu pticlari. ¶ Ad 4ᵐ neget p° Ad 4ᵐ
pȝ añtis: ꝛ dr̄ ꝙ distinctio specifica illaꝝ nō sumit ex di
stictiōe obtoꝝ: sȝ ex diuersitate modoꝝ significandi. nā spe
cies repñtat habitualr obm suū: sensatio āt aut cognitio
repñtat actualr illud: sic̄. n. altera° ꝛ gnō sūt ad eadē for-
mā subalē: ꝛ tñ eēntialr dr̄nt: qꝛ gnō est finis alteratōis:
ita spēs sensibil' ꝛ act⁹ sēsatōis sūt ad eadē formā respcū
eiusdē obti: ꝛ tñ spe^{ce} dr̄nt: qꝛ spēs ordinant in actū tāq̧
in finē. Ad aliud dr̄: ꝙ dū pō ꝯuertit ad speciem ꝑ illā
actualr ꝑcipit obm: ex q̄ nō seq̄t ꝙ illa spēs sit actualis
ꝑcep°: qꝛ pō nō actualr imediate ꝑ spēm ꝑcipit obm: sed
imediate ꝑ sensatōēȝ ꝑcipit. Dr̄ tñ actualr ꝑ spēȝ ꝑcipe:
qꝛ ñ pt exire ad actualē cognitiōēȝ obi nisi pñtialr adsit
spēs sensibil' i orga° ꝛ i pō sensiᵘᵃ: q̄re. Cap. XXIX.

Necessitatē ponendi sensuȝ cōeȝ
iux̄ pcessuȝ Ar. z°. ð a.t.c.136
aīa: seq̄t dclare. ¶ Et iō nōndū p̊: ꝙ mo- vsq̧ ad
dus ꝑcipiēdi dr̄iā sensibiᵐ ꝯseq̄t modū 150.
cog̊scēdi illa: ita ꝙ sensus cog̊scēs aliq̄ ꝑ
se ponit dr̄iā ꝑ se iter illa: ꝛ cog̊scēs aliq̄
nō ꝑ se ponit dr̄iā ꝑ accñs inter illa. Ui
sus. n. qꝛ ꝑ se cog̊scit albū ꝛ nigrū ꝑ se ponit ꝛ ꝑcipit dif-
ferentiā inter illa: ꝛ qꝛ nō ꝑ se cog̊scit albū ꝛ dulce: nec ꝑ
se lumē ꝛ tenebrā: iō nō ꝑ se cog̊scit dr̄iā iter illa: sȝ soluȝ
ꝑ accñs. Ex qb⁹ seq̄t p̊: ꝙ visus aliq̄ñ ꝑ se cog̊scit aliq̄
duo vt albū ꝛ nigruȝ aliq̄ñ per accñs ꝑcipit aliq̄ duo vt
subm albedis ꝛ subm nigredis: aliq̄ñ aūt ꝑcipit aliqua
duo: nec ꝑ se: nec ꝑ accñs: sȝ vnuȝ ꝑ se ꝛ aliud ꝑ accñs: vt

albũ ꝛ dulce ꝛ lumen ꝛ tenebrã ꝛ aliqñ nõ cogſcit: nec ꝑ ſe: nec ꝑ accñs vnũ vł ꝑła qñ nõ ↄſiderat. z° ſeqꝛ: ꝙ ſenſus aliqñ cogſcit dr̃iã duoꝝ ꝛ illa nõ cogſcit: nec ꝑ ſe: nec ꝑ accñs. pꝫ. nã viſus ꝑ accñs cogſcit dr̃iã albi ꝛ dulcis vł lumis ꝛ tenebre: ꝛ nõ cogſcit niſi vnũ illoꝝ ꝑ ſe: ꝛ alterũ

z^m ꝑ accñs. ⸿ z°. nõndũ: ꝙ ſicͭ nullũ ſenſibile cõe ſentiꝛ ab aliq̃ ſenſu pͤ ꝛ p̊: ſꝫ ſolũ ꝑ ſe ꝛ nõ p̊: ita nulla dr̃ia iter aliq̃ duo ſentiꝛ ab aliq̃ ſenſu ꝑ ſe p̊: ſꝫ ſolũ ꝑ ſe nõ p̊: viſus. n. ſicͭ cogſcit ꝑ ſe dr̃iã iter albũ ꝛ nigrũ: ꝛ nõ cogſcit illã ꝑ ſe ꝛ p̊: qꝛ alr̃ cognitio dr̃ie iter albũ ꝛ viride: aut iter rubeũ ꝛ pallidũ reduceret ad illã: qđ ẽ falſuꝫ: ſicͭ. n. cognitio albi nõ reduciꝛ ad cognitõeꝫ viridis: nec eͦ ꝛ cognitio rubei nõ reduceret ad cognitiõeꝫ pallidi: nec eͦ. Jta cognitio dr̃ie duoꝝ illoꝝ nõ reduciꝛ ad cognitiõeꝫ dr̃tie duoꝝ alioꝝ: ſꝫ ſicͭ ſenſibile cõe ꝑcipiꝛ mediãte ſenſibili ꝓꝑo: ita dr̃ia illoꝝ cogſciꝛ mediãtib⁹ cognitiõib⁹ illoꝝ: dr̃ia ğ cognita ꝑ ſe nõ p̊ nõ reduciꝛ ad dr̃iã aliq̃ꝫ cognitã ꝑ ſe p̊: ſicͭ nec ſenſibile cõe cognitũ ꝑ ſe nõ p̊ non reduciꝛ ad aliqđ ſenſibile cõe cognitũ ꝑ ſe p̊: ſꝫ ad aliqđ obm̃ vel ad aliq̃ obta p̊ ꝛ ꝑ ſe cognita a ſenſibus exteriorib⁹. vbi gr̃a. dr̃ia quã ꝑ ſe cogſcit viſus iter albũ ꝛ nigrũ reduciꝛ ad cognitõeꝫ coloris q ꝑ ſe p̊ ꝑcipiꝛ a viſu. Silr̃ dr̃ia quã cogſcit ſenſus cõis iter albũ ꝛ dlce reduciꝛ ad cognitõeꝫ coloris ꝛ ſaporis q̃ p̊ ꝑ ſe cogſcunꝛ a viſu ꝛ guſtu.

p^a ↄ̃ T. cõm. 144. 145. ꝛ 146. **His p̃miſſis** pono 4^{or} ↄ̃nes: q̃rũ pͤ due ſũt Ar. z°. de aia. p^a eſt iſta: nec̃e ẽ eẽ ſenſuꝫ iteriorẽ cõeꝫ ꝑcipiẽtẽ dr̃ias iter ſenſibilia diuerſoꝝ ſenſuũ exterioꝝ. ꝓbaꝛ. nos ꝑcipim⁹ nos ponere dr̃iã iter albũ ꝛ dulce: ꝛ nõ ꝑ aliquẽ vnũ ſenſuꝫ exteriorẽ: qꝛ maxie ille eẽt tact⁹ q ẽ fundamẽtũ oĩuꝫ ſenſuũ: qđ ẽ falſuꝫ: qꝛ nõ cogſcit albũ: nec tãgit ipm̃ ſi fuerit multũ diſtãs: ꝛ tñ ponim⁹ dr̃iã iter eũ ꝛ dulce. Nec ẽt ꝑ duos ſenſus exteriores: qꝛ tũc idẽ eẽt: ſicͭ tu ꝑcipes albũ ꝛ ego dulce: tũc ãbo ꝑcipem⁹ albũ ꝛ dulce: ꝛ nllꝰ nr̃m illa ꝑcipet: nec iter illa poneret dr̃iã: ita ſi ꝑ duos ſenſus ꝑticłares cogſceres albũ ꝛ dulce: ꝛ ꝑcipes dr̃iã iter illa: nullo⁹ ꝑcipes te cognoſcere illa: nec ponere dr̃iã iter illa: qđ ẽ ↄ̃ expiẽtiã: relinquiꝛ ğ ꝙ eſt dare ṽtutẽ vnã iteriorẽ q̃ ꝑcipim⁹ dr̃iã iter albũ ꝛ dulce. ⸿ z^a ↄ̃. ſenſus cõis ẽ vna ṽt⁹ ꝛ nõ plꝛes poᷓ: nec diſpõnes.

z^a ↄ̃ t. c. 146. ꝓbꝛ. aia cogſcit dr̃iã iter albũ ꝛ dlce. ğ cognitio b⁹ dr̃ie ſeu iudi^m de illa imediate ꝓcedit ab illa ẽẽtia aie abſqꝫ alia ṽtute: qđ eſt ipoſſe: aut mediãte vna ṽtute vel plurib⁹ ṽtutib⁹: nõ mediãtib⁹ plib⁹ ṽtutibus: qꝛ tũc nullus cogſceret ſe ponere dr̃iã iter iª. ğ mediãte vna ṽtute q̃ ẽ ſenſus cõis: nͨ cuꝫ illa ponen⁹ eſt mltitudo diſpõnũ: ſicͭ ponebaꝛ i ſenſu tact⁹: qꝛ oẽs ſenſus exteriores ꝛ diſpõnes illoꝝ ſũt diſpõnes ſẽſus cõis mediãtib⁹ qb⁹ ꝑcipit ſenſibilia exteriora. ⸿ 3^a ↄ̃. lꝫ ſenſus cõis poſſit imutari a ſenſib⁹ exteriorib⁹: nõ tñ põt imutare ſenſus exteriores.

3^a ↄ̃ p^a ps pꝫ: qꝛ tũc ꝑ nullã ṽtutẽ ſentirem⁹ nos ſentire: qđ ẽ ↄ̃ pħm ꝛ Cõmẽta. z°. de aia. z^a vͦ ps ꝓbaꝛ: qm̃ alr̃ ſenſus exteriores poſſent imutari nõ cõcurrẽte aliq̃ ſenſibili ꝓꝑo: nec cõi. ↄñs ẽ falſuꝫ: ꝛ ↄ̃ pħm. z°. de aia: ꝛ ꝓbaꝛ ↄña: qꝛ ſpẽs ꝛ imutatõẽs iteriores qb⁹ imutatur ſenſus cõis nõ ſunt ſenſibilia ꝓꝑa: nec cõia.

T. c. 138 T. c. 52. 4^a ↄ̃ ⸿ 4^a ↄ̃. ſenſus cõis eſt ponẽdus i cerebro ꝛ nõ i corde. ꝓbaꝛ. in ſõno oẽs ſenſus exteriores ſũt ligati: ita ꝙ nõ pñt ire in actũ ſentiẽdi nõ ſolũ ſupi⁹ vſus caput: ſꝫ nec iferius vſus pedes: ꝫ ãt nõ eẽt ſi i corde eẽt ſẽſus cõis: qꝛ i ſõno cor ꝛ ꝑtes iferiores abũdãt calore ꝛ ſpiritib⁹: ꝛ ꝑtes ſupiores ifrigidanꝛ ſm̃ Ar. i lib. de ſõno ꝛ vigi. ğ nõ ẽ rõ q̃re i pedib⁹ ſenſus tact⁹ eẽt ligat⁹: ponẽdo aũt i cerebro ſenſum cõem cã aſſignaꝛ ex fridatiõe ꝑtiũ ſupioꝝ: dicaꝛ ğ ꝙ ſicͭ alij ſenſus iteriores vt memoria extimatiua ꝛ fanta⁹ ſũt in cerebro: ita ꝛ ſenſus cõis: ꝛ ꝫ ẽ rõnabile: qꝛ ibi magꝭ ẽ centrũ ſenſuũ ꝑticulariũ q̃ꝫ in aliq̃ alia parte: bui⁹ ſnĩe eſt Auic. 6° nãliũ: ꝛ etiã plato dicẽs: ꝙ vitalis ṽtus eſt in corde ꝛ nutritiua in epate ꝛ ſenſitiua in cerebro.

Contra p̃dicta argꝛ. Et p̊: ꝙ ſenſus cõis nõ ꝑcipit dr̃iã diuerſoꝝ obtoꝝ. ſ. albi ꝛ dulcis: qꝛ nõ ꝑcipit aliqd niſi moueaꝛ ab illo: ſꝫ nulla dr̃ia põt mouere ſenſuꝫ aliquẽ cũ ñ ſit ens abſo^{lm}ꝫ: ſꝫ ſolũ reſpectiuũ. ğ. p^m

Et ↄfirmaꝛ ſi ſenſus cõis ꝑcipit ꝑ ſe dr̃iã albi ꝛ dulci. ğ aut ꝑ ſe p̊: aut ꝑ ſe nõ p̊. ſi pmuꝫ. ğ oĩs alia dr̃ia reduciꝛ ad illã. ↄñs fꝫ: qꝛ ad dr̃iã albi ac dulcis nõ reduciꝛ dr̃ia calidi ꝛ fridi. ſi z^m. ğ illa dr̃ia ẽ ſenſibile cõe vel ps ſubiua alic⁹ ſenſibilis ꝓꝑꝫ vel ſenſibiliũ ꝓꝑoꝝ: qđ ẽ falſuꝫ: cũ ſit relo: ꝛ ſenſibilia ꝓꝑa ꝛ cõia ſunt abſoluta. ⸿ z° ar: ꝙ ſenſus cõis nõ imutaꝛ a ſenſatiõib⁹ ſenſuũ exterioꝝ: qm̃ ſi aliqs ſenſus ꝑcipit albũ: bñs illũ ſenſuꝫ aliqñ ꝑcipit ſe ꝑcipe albũ. ğ ꝑ idẽ ſi ſenſus cõis ꝑcipet viſionẽ albedis bñs illũ ſenſuꝫ: aliqñ ꝑcipet ſe ꝑcipe illã viſionẽ: qđ ẽ falſuꝫ. Et ↄfirmaꝛ. ſi color poneret i pũcto nõ obſtãte ꝙ eẽt magne intẽſiõis nõ poſſet imutare: qꝛ nõ haberet q̃ꝫtitatẽ. ğ piformiter imutatio fcã i ſenſu exteriori: cũ nõ hẽat ꝑtẽ ex̃ ꝑtẽ: non põt imutare ſenſum cõem. z^m

⸿ 3° argꝛ: ꝙ ſenſus cõis põt imutare ſenſus exteriores. nã dormiẽtes exercẽt iterdũ oꝑa vigilãtiũ. ğ ſenſus exteriores mouẽꝛ: ſꝫ nõ a ſenſibilib⁹ ex̃: qꝛ oẽs ſenſus exteriores ſũt ligati. ğ a ſenſu cõi. pꝫ ↄña: qꝛ ẽ ꝓpingor: ꝛ añs eſt pħi i lib. de ſõno ꝛ vigi. vna cũ expien⁹. Deide fantaſiã imutat extimatiua ꝛ ſenſuꝫ cõeꝫ fantaſia. ğ ꝑ idẽ ſenſus cõis imutat ſenſus exteriores. pꝫ ↄña: qꝛ ſicut ſenſus cõis ſubordiaꝛ fantaſie ꝛ fantaſia extimatiue: ita ſenſus exteriores ſubordinanꝛ ſenſui cõi. añs vͦ colligiꝛ a pħo in lib. de ſõno ꝛ vigi. 3^m

⸿ 4°. argꝛ: ꝙ ſenſus cõis ẽ in corde ꝛ nõ in cerebro: qꝛ in mẽbro nobiliſſimo dꝫ poni ṽt⁹ nobiliſſima: ſꝫ virtuſ ſenſitiua eſt virtus nobiliſſima: ꝛ cor eſt membꝝ nobiliſſimũ: qꝛ oĩbus membris ifluit vitã. ergo in corde eſt p̊ncipaliter virt⁹ ſenſitiua: ꝛ ↄ̃ñter ſenſus cõis. Jtẽ ſm̃ pħm 3° de aia: ꝛ in lib°. de ſenſu ꝛ ſenſa. T. c. 56. 4^m

aĩalia mouenꝛ ꝑ ſenſuꝫ ꝛ appetituꝫ. ğ idẽ eſt p̊n^m mot⁹ ꝛ ſenſus i aĩali: ſꝫ in corde ẽ p̊n^m mot⁹. ğ ibi eſt p̊n^m ſentiẽdi. Cõmẽta. aũt z°. ſui colligꝫ dicit: ꝙ cũ calor ꝛ ſpũs expãdunꝛ ad exteriora: tũc pñt ſenſus ꝑticłares i oꝑatõẽs ſuas: ꝛ cũ reuertunꝛ nõ pñt in illas. ğ ṽt⁹ ſenſitiua p̊ ponẽda ẽ vbi fit exit⁹ ꝛ reuerſio caloris ꝛ ſpũũꝫ: ꝫ ãt ẽ cor. ğ.

Expiẽtie etiã adducunꝛ. p̊ma de pũctura cãnte dolorẽ in corde ꝛ nõ i cerebro. z^a de hoĩe vehemẽter timẽte in q̊ fit cõmotio cordis ꝛ nõ cerebri. 3^a de embrione in q̊ fit dolor ꝛ cognitio ſi pũgaꝛ in q̊ nõ eſt cerebꝝ. 4^a de aĩalib⁹ motis abſciſo capite: in qb⁹ eſt ſenſus ꝛ cognitio iterioꝛ. ğ hñt ſenſuꝫ cõem: ꝛ nõ hñt cerebꝝ.

Ad primum dꝛ: ꝙ non ſumiꝛ ꝫ dr̃ia relatiue ꝑ reſpcũ: ſꝫ ꝑ fundamẽto relatiõis: ſicͭ ẽt diſtãtiã cũ dꝛ illã eẽ ſenſibile cõe: mõ fundamẽtũ illud ẽ abſolutũ. Et ↄ̃ñr ad ↄfirmatiõeꝫ dꝛ ꝙ talis dr̃ia ꝑcipiꝛ a ſenſu cõi ꝑ ſe nõ p̊: ꝛ negeꝛ ↄña. ğ ẽ ſenſibile cõe vel ſenſibilis ꝓꝑꝫ vł ꝓꝑoꝝ ps ſubiua: ſꝫ ſufficit ꝙ extrema hui⁹ dr̃ie ſunt ꝑtes ſenſibilis ꝓꝑꝫ vel ſenſibiliũ ꝓꝑioꝝ: ꝛ ꝫ eſt veꝝ: qꝛ albũ eſt ps ſubiua coloris: ꝛ dulce ſaporis. Ad p^m

⸿ Ad z^m negeꝛ ↄña: qꝛ albedo eſt terminus vltimatus cognitiõis: viſio aũt eſt forma intentionalis ſemꝑ in alteruꝫ tendẽs. ĩõ nõ põt ṽtus cognitiua ſiſtere in viſione. q̃obrẽ ꝑ ſenſuꝫ põt qs ꝑcipe ſe cognoſcere albedinẽ: ꝛ nõ viſionẽ albedis. Et ad ↄfirmationẽ negeꝛ ↄñtia: eo ꝙ lꝫ tã ſpẽs viſibilis q̃ꝫ viſio ſit idiuiſibilis: poteſt tñ imutare ſpẽs viſibilis ſenſũ exteriorẽ ꝛ viſio ſenſum iteriorẽ virtute coloris hñtis q̃ꝫtitatẽ ꝛ magnitudinẽ. Et ſi q̃riꝛ q̃uo tact⁹ pedis mouet ſenſuꝫ cõem exi Ad z^m

stentē in capite cū sit tāta distātia. Dicit͛ q͞ sicut tāgens
vnā extremitatē chorde elōgate ī aere ꝛ ɔtracte mouet
aliud extremū: sic q͞ vna ps mouet aliā: ita tāgēs pedez
ꝑꝑ vnionē tactus cū capite ēt mouet cerebꝝ ꝛ ħ motio
Ad 3m est imediate a tactu ꝛ mediate a tāgibili. ¶ Ad 3m nege
tur ɔn̄a: q͞ illas v͞tutes solū faciūt v͞tute sensuūz īteriorꝝ
ex spēb⁹ derelictis in memoria: qđ pȝ: q͞ sic opantes cū
expgefiūt nō recordant͛ actuū exteriorꝝ: quos egerūt in
sōno: sȝ bn̄ recordant͛ sōniorꝝ suorꝝ: q͞ exteriora nō imu-
tauerūt sensus exteriores cū eēnt ligati: iō spēs illorꝝ nō
delate sunt ad memoriā potētes postea facere rememo
rationē: spēs aūt reseruate in memoria mouent in sōno
sensuz cōem ad actū cogitādi ex q̄ actu iterꝝ reuertit͛ ad
memoriā ītētiōis repn̄tātis illū actū ꝑ quā ītētionē ī vi
gilia memorant͛ q͞ talia appentec vidissent in sōno. Et
ad ɔfirmatōez neget͛ ɔn̄a: sic.n. ītlīus imutat͛ a sensibus
īteriorib⁹ ꝛ nō imutat illos: ita sensus īteriores imutan-
tur a sensib⁹ exteriorib⁹ ꝛ nō imutāt eos. Et ad ꝓbatio-
nē dr̄: q͞ nō ē sile: q͞ oēs sensus exteriores sunt eiusdē ge
neris: sensus aūt īteriores sunt alteri⁹ gn̄is sic intellect⁹.
Ad 4m ¶ Ad 4m dr̄: q͞ lȝ cor sit p̄ncipali⁹ mēbꝝ: nō tn̄ nobili⁹:
2ᵒ coll. sȝ cerebꝝ ꝑꝑ diuersitatē ꝑtiū q̄ nō repiunt͛ in corde. Et
ad p̄hm dr̄ ɔcedēdo q͞ cor est pn̄m mot⁹ appetēdi ꝛ sen-
tiēdi cū sit ibi p̄ncipalius sensus tact⁹: nō tn̄ ex ħ sequit͛
q͞ in eo sit sensus cōis. Cōsilr dr̄ ad Cōmētato. q͞ virtus
sensitiua tā tactiua q̄ȝ fantastica ipfecta p̄us ponit͛ ī cor-
de q̄ȝ in aliq̄ alio mēbro: tn̄ sensus cōis q̄ est v͞tus discer-
nēs īter obīa diuersorꝝ sensuū ꝑticulariū est solū in cere-
bro. P̄ma expiētia solū ꝓbat ī corde eē p̄ncipali⁹ sensuz
tactus q̄ȝ in cerebro: qđ ɔcedit͛. 2ᵒ v̄o ꝓbat q͞ circa cor
fit cōmotio caloris ꝛ spūum: non tn̄ q͞ ibi sit sensus cōis.
vn̄ tātā bn̄t ꝓportiōez cor ꝛ cerebꝝ īuicē q͞ ex forti ima
ginatiōe facta in cerebro cor alterat͛. 3ᵒ ꝓbat q͞ in em-
briōe est tact⁹ sentiēs puncturā ꝛ fantasia impfecta: non
aūt sensus cōis. Et ita ad q̄rtaȝ dicat͛ q͞ in illis anima-
libus vbi est tactus est fantasia impfecta absq̧ sensu cō-
muni: quare ꝛc͞. Capl̄m. XXX.

P Reter sensuz cōem sunt virtu-
tes interiores de
q̄b⁹ est iā dōm ad plenīorē determinato-
rū notitiā. ¶ Et iō nō. p̄mo: q͞ sensus ex-
p̄m T.c.46 teriores: lȝ apphēdāt colorē saporē ꝛ alia
sensibilia ꝓpa: nullus tn̄ ponit ꝑ se dr̄iaȝ
īter illa: iō oȝ ponere sensuz cōez īteriorē
ꝑcipiētē hm̄ dr̄iā: ꝛ q͞ iste sensus nō retinet spēs ī abn̄tia
sensibiliū nisi ꝑ accn̄s rōne alic⁹ q̄litatis derelicte ī sen-
su exteriori a sensibilib⁹: sicut nec ipsi sensus exteriores:
quorꝝ est ipe cētrū: opȝ dare aliū sensuz īteriorē retinētē
ꝑ tp̄s spēs sensatas in abn̄tia sensibiliū: ꝛ ħ v͞tus est ima-
ginatiua vel fantasia: q̄ q̄dē nō solū retinet spēs sensatas
ꝑ tp̄s: sȝ ēt cōponit vnā spēm cū alia ɔpl̄one indistāte vt
hyrcoceruus ꝛ mōs aure⁹. Deinde: q͞ nō sufficit spēs ꝑ
tp̄s retinere ꝛ eas īuicez ɔponere nisi apphēdant͛ inten-
tiōes sensibiliū ꝑticulam. iō opȝ dare aliā v͞tutē hm̄ inten
tionē apphēdentē ꝛ eliciētē spēs īsensatas ex spēb⁹ sensa
tis: ꝛ ħ v͞tus ē extimatiua in bruto: ꝛ cogitatiua in hoīe q̄
ex spē sensata lupi elicit spēȝ īsensatā inimicitie ꝛ ex spē
sensata ouis elicit spēm īsensatā amicitie respcū matris
ei⁹. Naȝ ouis ꝑ talē extimatiuā fugit lupū tāq̄ȝ inimica-
bilē: ꝛ seq̄t͛ matrē tāq̄ȝ amicabilē. ¶ Rursus: q͞ nō suffi
cit spēs sensibiliū ꝛ intētiōes ipārū apprehēdere nisi hm̄
ītentiōes ꝛ spēs ꝓseruent͛ cessante oī tali actuali ɔsidera
tiōe īteriori opȝ assignare aliā v͞tutē ꝓseruatiuā taliū vt
iterꝝ fantasia ꝛ extimatiua possint exire ad actū: lȝ sensi-
bile sensuz exteriorē nō moueat: ꝛ ħ v͞tus est memoria q̄
est archa oīuȝ spērū. ¶ 2ᵒ nōndū: q͞ in hoīe sunt 4m mo- 2m
tus cognitiui. P̄m⁹ ē a sensibilib⁹ exteriorib⁹ ad sensus p̄
ꝑticulares: q̄ multiplicat͛ vna spēs nuō in medio ꝛ in or-
gano: lȝ illi corn̄deāt numeralr̄ plēs sensatōes: q͞ nō est
eadē visio tua ꝛ visio mea respcū eiusdē coloris: lȝ eadē
sit spēs vtriusq̧. 2⁹ mot⁹ est a sensu cōi ad memoriā in- 2
clusiue q̄ multiplicat͛ aª spēs sensibilis vna nūero ꝑ oēs
sensus interiores: lȝ sensatiōes sint diuersarū spērū tā ex
ꝑte potētiarū q̄ȝ ex ꝑte obīorꝝ imediatorꝝ. 3⁹ mot⁹ est a 3
memoria ad sensuz cōem q̄ multiplicat͛ spēs alia specifi
ce disticta a duab⁹ p̄mis: sȝ vna ꝛ eadē nuō īdiuisibilr̄ q̄
extimatiua apphēdit cū dr̄ia p̄teriti ꝛ futuri aut amicabil͛:
aut inimicabil͛: fāta⁹ v̄o ɔponit ꝛ diuidit: ꝛ ex ħ appȝ aliq̄n
alicui videre hoīes armatos castra ciuitates inundatōes
aquarū ꝛ hm̄: q͞ v̄o sensus cōis ponit dr̄iā īter obīa appet
aliq̄n in sōno comedere bibere loq̄ ꝛ hm̄: nō tn̄ necē ē oēs
istos sensus imutari ad imutatiōez alteri⁹: q͞ forte aliqs
erit ligatus in sōnis ꝛ nō actualr̄ imutat͛: vbi tn̄ oēs sunt
absoluti oēs imutant͛. 4⁹ mot⁹ ē ab extimatiua vl͛ fanta⁹ 4
ad intem q̄ multiplicat͛ spēs itelligibil͛ī itellcū spēc disti
cta a q̄lȝ aliarꝝ: iste tn̄ mot⁹ ī nllo nisi ī solo hoīe repit͛.

His visis sit ħ p̄ª ꝯ. 4m ꝛ nō plēs sūt sensus īterio- p̄ª ꝯ
res. s. sensus cōis: fantasia: extimatiua: ꝛ a t.c.150
memoria. ꝓbat͛: q͞ si eēnt plures: ħ eēt ꝑꝑ imaginatiuā vsq̧ ad
quā ponit Auic. 5m sensuz īteriorē. 6. nālīū: sȝ ħ nō: q͞ idē 162.
est fantasia ꝛ imaginatiua s͛ȝ Cōmēta. 2ᵒ de aīa: cū offim Cō.161
imaginaue nō distiguat͛ ab officio fantasie. Silr̄ ēt remi
niscen⁹ cū in solis hoīb⁹ repiat͛ s͛m p̄hm in lib. de memo
ria ꝛ reminiscen⁹ nō est memoria cuȝ sit īuestiga⁹ obliti
ꝑ memoriā s͛m ipm ibidē: sȝ cognitiua q̄ nō distiguit͛ ab
extimatiua: nisi sic īferi⁹ a suo supiori. ¶ 2ª ꝯ. memoria 2ª ꝯ
nō ē v͞tus cognitiua: sȝ solū ꝓseruatiua. ꝓbat͛: q͞ si eēt vir
tus cognitiua ipa eēt supra se reflexa. ɔn̄s est īpoīe: cū sit
v͞t⁹ māl͛is ꝛ orgāica: ꝛ ꝓbat͛ ɔn̄a: q͞ memoria actuata ali-
q̄n exiret ad actū cognitiōis mediāte spē exn̄te in ea in
rōne obīi. Aliȷ v̄o sensus nō retinēt cessante actuali cōsi
derac: sȝ ħ ɔtic spēs reseruat. ¶ 3ª ꝯ. extimatiua est v͞tus 3ª ꝯ
nobilior fantasia. ꝓbat͛. extimatiua hȝ opōnes nobilio-
res q̄ȝ fantasia. ḡ est nobilior. pȝ ɔn̄a: q͞ poc cogścunt͛ ꝑ
actus. 2. de aīa. an̄s ꝓbat͛. nā ꝑfecti⁹ est elicere intētiōes T.c.33.
īsensatas ex spēb⁹ sensatis q̄ȝ īuicē spēs ɔponere: ꝛ perfe-
cti⁹ est cogścere cū dr̄ia pn̄tis p̄teriti ꝛ futuri q̄ȝ soluȝ vt
nūc: sȝ extimatiua elicit spēs insensatas ex spēb⁹ sensatis: ꝛ
cogścit cū dr̄ntȷs tēporꝝ: fatasia aūt solū opat͛ ɔponēdo
vel diuidēdo ꝛ cogścēdo: vt ħ ꝛ nūc. ḡ. Et iō Cōmēta. 2ᵒ de Cō.162.
aīa: ꝑꝑ magnā ꝓpinq̄tatē quā hȝ ad intellm dicit illaȝ
intem nō q̄dē vlr̄: sȝ in hoīe. ¶ 4ª ꝯ. fanta⁹ ē pō nobilior 4ª ꝯ
memoria ꝛ sensu cōi. P̄m pȝ: q͞ fanta⁹ ē v͞tus cognitiua ꝛ
nō memoria. 2m silr̄. q͞ fantasia hȝ nobiliores opōnes
q̄ȝ sensus cōis: eo q͞ ɔponere spēs adīuicē ꝑfectior opera
tio est q̄ȝ ponere dr̄iā īter obīa diuersorꝝ sensuū ꝛ sillogi-
zare ꝑfecti⁹ est q̄ȝ simplr̄ solū ɔponere vl͛ diuidere: mō fan
tasia sillogizat: sēsus v̄o cōis solū cathagorice ɔponit vl͛
diuidit. ¶ Dōm ḡ q͞ memoria ordinat͛ in alios sensus
tāq̄ȝ in finē: iō q̄libet illorꝝ sensuū est ꝑfectior memoria:
sensus v̄o cōis ordinat͛ in fantasiā tāq̄ȝ in finē: ꝛ fantasia
in extimatiuā: sȝ finis ē ꝑfectior his q̄ sūt ad finē. ḡ fan-
tasia ē ꝑfectior sensu cōi: ꝛ extimatiua ꝑfectior fanta⁹: q̄re.

Contra p̄dicta argr̄. Et p̄: q͞ nō tn̄ sunt q̄ttuor sen p̄m
sus īteriores: q͞ aut p̄cise ponit͛ vnū orga-
nū: sic cerebꝝ: aut tria organa s͛ȝ anothōistas distiguen-
tes cerebꝝ in tres vētriculos vel ɔcauitates: aut 5c. iux͛
ītentiōez Aui. 6. nālīū: distiguētis cerebꝝ in 5c cellulas.
ḡ p̄cise est vn⁹ sensus īterior: vel p̄cise tres: vel p̄cise 5c. pȝ 2 t.c.122
ɔn̄a ꝑ Cōmēta. 2ᵒ de aīa di. q͞ sensus ꝛ organū ɔuertunt͛. Cō.129.

2m ¶ 2ᵒ argr: q spēs sensibiles vltimate resident in pō fan
tastica: qz sola vt' fantastica ē iᵃ q̄ deseruit itellectui z ē
T.c.39. imutatiua eiusdē. ḡ solū illa retinet spēs: añs pz p Ar. 3ᵒ
de aīa di. q necē est itelligētē fantasmata speculari: dixis
set. n. memorabilia speculari si i memoria resideret spēs.
t.c.140. Itē dicit phs 2ᵒ de anīa: q fantasia ē mot' fact' a sensu
fm actū: qd nō diceret si vltra fantasiaz multiplicarenť
3m spēs sensibiles. ¶ 3ᵒ argr: q fantasia est nobilior extima
tiua. p̄ rōne ppingratis ad itellcm̄ cū ipa dicať imutare
T.c.39. intem z nō extimatiua in tm̄: q dicit Ar. 3ᵒ de aīa fanta
siā eē intellcm̄. 2ᵒ rōne orgāi: eo q bz nobiliꝰ organuz q̄
extimatiua: situať. n. fantasia in supiori pte cerebri fm
4m Aui. 6ᵒ nāliū. ¶ 4ᵒ argr: q sensus cōis ē nobilior fanta
sia: qz fantasia ē repibil' in qlz aiali z nō sensus cōis. ḡ zc.
pz ɔña: qz p h pbať cognitiuā esse pfectiorē fantasia: qz
in pluribꝰ reperiť fantasia q̄ cognitiua. añs p 2m pte est
T.c.20. notū; z pma est Ar. 2ᵒ de anīa di. in quocūqz reperiť sen
sitiuū in eodē reperiť fantasia: sicut letitia z tristitia: sz
in quolibet aniali reperiť sensꝰ. ḡ zc.

Ad pm **Ad primū** dr: q q̄ttuor sunt vtutes iteriores pp
q̄ttuor organa z diuersas opōnes non
coicidētes: cerebz. n. nō ē vnū organū: sz vnuz mēbz qd
lz anothōiste diuidāt i tres ptes pncipales: tn̄ sūt q̄ttuor
organa: qz tertiā ptē diuidūt in duas: q̄rū pma ē organū
extimatiue z 2ᵃ memorie: z ɔñr dr q in cerebro sūt qnqz
cellule z ɔcauitates: nō tn̄ sunt nisi q̄ttuor organa. nā sic
ex tribꝰ hūoribꝰ ɔponiť organū vnū visus: ita ex duabꝰ
pmis cellulis ɔstituiť vnicū organū sensus cōis. Alie āt
Ad 2m cellule singlr z diuisim hnt suas vtutes iteriores. ¶ Ad
2m negeť ɔña: memoria. n. retinet z fantasia mouet intem
Et cū dicit phs: q fantasia est motꝰ factꝰ a sensu. dr q in
t.c.140. rei vitate Ar. in lib. de aīa: nō ponit nisi duos sensus ite
riores. s. cōem z fantasiā: quā vocauit extimatiuā z me
moriā. Cōmētator aūt ponit q̄ttuor: cuiꝰ opio est sustineď:
nō tn̄ discrepat ab hac snīa Ar. in de memoria z remini
scentia: vbi ipse vdeť ponere quattuor vtutes iteriores.
Ad 3m ¶ Ad 3m dr: q lz fantasia sit ppingor itellectui in latitu
dine actiuitatis: nō tn̄ in latitudine pfectionū simplr: sz
ipa extimatiua. Nā aūt ordinauit fantasiā esse motiuaz
itellectꝰ: qz est magis apta recipe irradiatiōez itellectus
agentis q̄ extimatiua vel alia vtus sensitiua: z ɔñter ne
geť q fantasia hēat nobilius organū q̄ extimatiua: nec
est in supiori pte cerebri: imo ibi est extimatiua: z cuz di
cit Auic. q ymaginatiua quā nos vocamꝰ fantasiā situa
tur in meᵒ ɔcauitate cerebri ɔcedo: ex q̄ tn̄ nō seqť q si
tueť in supma pte cerebri: sz h dicit de extimatiua q si
Ad 4m tuať in supma pte medie cōcauitatis cerebri. ¶ Ad 4m
2. a. 20. dr: q Ar. loquutus est ibi de fantasia impfecta z ideter
miata: h aūt de pfecta z termiata solū repta in cerebro.
vn̄ fantasia determiata est illa q̄ est in determinata pte
corpis vt fantasia hois vel eq q̄ nō repiť nisi in determi
nata pte corpis cerebri. Fātasia impfecta est illa q̄ est in
toto corpe vt fantasia aialiū impfectoz. s. muscarū ver
miū z hoz: z h itez est duplex: qm̄ q̄dā est realr eadē cū
sensu tactus. vt fantasia musce z vermiū z alioz que nō
cognoscūt nisi in pñtia sensibiliuz. Alia aūt distinguiť a
sensu tactus vt fantasia aranee z formice z alioz que co
gnoscunt in absentia sensibiliū: sz nec tn̄ cū actuali exer
citio. Sola ḡ fantasia determiata est perfecta. Ex qui
bus sequiť: q nō in qbuscūqz est fantasia est sensus cōis
distinctus ab illa. pz: qz aialia impfecta hnt sensum fan
tasie z nō sensum cōem discernētē inter illa sensibilia di
Dubiū uersoz sensuū. ¶ Sed dubitať: qm̄ apes z formice ha
bent memoriā: qz reuertunť ad eundē locū a quo reces
serūt. ḡ hnt fantasiā perfectā z determinatā. pz ɔñtia: qz
memoria nō poniť nisi in determinata parte corporis: z
ɔñter fantasia quā psupponit: deinde hoc videť cogno
scere futura contingētia: qm̄ aranea facit telā vt capiat
muscas. z formica colligit grana in estate pp̄ter tps hye
male. ḡ habēt fantasiā determinatā z extimatiuā perfe
ctā. ¶ Rñdeť q apes z formice habēt memoriā impfe Rñsio.
ctā z ideterminatā: sicut fantasiaz: nec in eis memoria ē
vtus disticta a fantasia: memorať. n. per actū fantasie in
absentia sensibiliū: nō qdē oīum: sz soluz illoz. rōne q̄rū
fiūt artificia apū vel arāeaz seu rōne quoz formice col
ligūt grana. z hē puisio est ex quodā nāli istinctu: nec ex
hoc oēs bestie debēt ɔsimilr opari: qz lz hēant instinctū
nālem: nō tn̄ ɔsimilis spēi. ideo apes formice z hē opan
tur ex inclinatiōe z instinctu nāe ad hoc cōcurrēte z de
terminārte vtute celi. Consequēter dr: q nō cognoscūt
futura: nec sciūt pp̄ter qd agūt: sed agunt solū ex instin
ctu nāe cū determinatiōe vtutis celestis: z ita nō ppie
agunt opera prudētie: sed solum prudētie nālis: q̄re zc.

¶ De tertio gradu aniatoz. Caplm. XXXI.

Tertius gradus aiatoz est fm locū
motiū in q̄ maxie ɔcerniť
pō appetitiua: q̄ motꝰ pgressiui dr eē pn
cipiū. Et iō ad h inuestigādū. ¶ Est p no pm
tādū: q sic appetitꝰ nālis seqť formā nā a.t.c.40
liter ipressam: sic appetitꝰ aie seqť formā 3. de aia
ab aīa apphēsaz. iō i aīa duplex ē appeti vsqz ad
tus. vnꝰ itellectiuꝰ seqns formā apphēsaz p itellcm̄. z aliꝰ 68.
sensitiuꝰ seqns formā apphēsam p sensuz: rursus appetitꝰ T.c.57.
sensitiuꝰ distiguiť in irascibilē z ɔcupiscibilē: q̄re est tri 56. z.
plex appetitꝰ in homie: vnꝰ i pte rōnali siue itellectiua q 42.
dr volūtas: z duplex i pte sensitiua. s. irascibil' z ɔcupisci
bilis: rō aūt q̄re appetitꝰ itellectiuꝰ ē vnꝰ: z sensitiuꝰ plu
rificať: est: qz itells ɔphendit vnū sub rōne vli: sensus vo
sub rōne pticulari: z qz vle z cōe ɔgregat q̄ pticulaꝰ diui
dūt: appetitꝰ itellectiuꝰ remāet iduisus: sensitiuꝰ vo diui
2m diť z plificať. ¶ 2ᵒ nōndū: q sic elta vt ignis zc. hnt du
plicē vtutē. s. leuitatē p quā tēdūt i sursum tāqz i sinū ɔue
T.c.46 niēs: z caliditatē p quā resistūt ipedięti: sic aialia hnt du
plicē vtutē appetitiuā. vnā p quā psequunť ɔueniētia: z
h dr ɔcupiscibilis. aliā p quā resistūt cupientibꝰ ipedire
in bono desiderato: z h dr irascibilis. vbi grā. Leo p con
cupiscibilē accedit ad cibū tāqz sibi ɔueniēs: p irascibi
lez vo resistit z aggrediť bestias cupiētes ipz ipedire in
cibo adepto: z hz qlz illaz vtutū suā fugā z psecutionē.
Nā si illud qd offerť ɔcupiscibili sit bonū z delectabile
z ɔueniēs: tūc ɔcupiscibilis desiderat z psequiť rem il
lam. si vo sit discōueniēs z motiuū nociuū abhominať z
fugit: desideriū ḡ est quedā psecutꝰ ɔcupiscibilis z abbo
minatio fuga eiꝰ. Itē si cupiēs nos ipedire in bono qd
ɔcupiscimus vr nobis q supare possimꝰ: tūc audemus z
spamꝰ. Si aūt nō vr via ad superādū timemus z despe
ramus: ita q spes z audacia sūt quedā psecutiōes irasci
bilis: timor vo z despatio sunt q̄dā ipsiꝰ fuge.

pᵒ 3 **His pmissis** pono q̄ttuor ɔclōnes Aris. 3ᵒ de ani
ma: quarū pma est ista: nec potētia
vegetatiua: nec sensitiua: nec intellectꝰ speculatiuus: nec
practicus: nec potētia appetitiua simplr z absolute sum
pta est pncipiū motus pgressiui. pmuz z 2m patēt: qz in t.c.44.
plātis est potētia vegetatiua z in multis aialibꝰ poten z.45.
tia sensitiua: quoz nulluz pōt moueri motu pgressiuo.
3m. itellectꝰ speculatiuꝰ nec pcipit fugā: nec psecutiōez T.c.46
cū talia desideret in vli: imo absqz impio intecor moue
tur vel altera ps vna ad fugaz si fuerit terribile z altera
ad psecutiōez si fuerit delectabile. 4m ēt declarať. naz t.c.47.
intellectus practicus aliqñ percipit fugaz vel psecutio

nē alicuius: ꝛ nō tñ ꝓseqꝛ̃ nec fugit: imo solū moueꝛ̃ ſm
ↄcupiſcētiā. Unde icōtinēs lꝫ habeat iudiciū ꝛ rōnē nimis
delectabilia fugiēdi: ꝓpter h̄ nō fugit nec moueꝛ̃ ſm rō-
nē: imo solū ſꝫ ↄcupiſcētiā in ꝓſeq̄ndo id delectabile. Ex
iſto appet vitās vitia: qñ appetitꝰ aliqñ iubet vnū: ꝛ non
facimꝰ illō abſtinētes. n. appetūt aliqđ delectabile: ꝛ nō
mouenꝛ̃ ad illō: ſꝫ ſequunꝛ̃ rōnē vitādo illō. ꝛ ſe ad oppo
2ᵃ ꝯ ſitū ↄuertēdo. ¶ 2ᵃ ꝯ. Appetitꝰ ꝛ intellꝰ cōiter ſuptꝰ ſunt
T.c.48 ſil' ꝑncipia motꝰ ꝓgreſſiui. Et notāter dꝛ̃ cōiter ſuptꝰ: vt
intellꝰ ſe extēdat ad potētiā itellectiuā rōnalē: ꝛ ad potē
tiā fantaſticā. ꝓbaꝛ̃ ꝯ. nā ꝙ intellꝰ ꝙ eſt fantaſia ſit ꝑnci
piū motꝰ ꝓgreſſiui. pꝫ in brutꝭ ꝑfectis. ꝙ āt intellectꝰ rō-
nalis ſit ꝑncipiū eiuſdē motꝰ: argꝛ̃ ſic. oē illō qđ ē ꝑꝑ opꝰ:
ꝛ cuiꝰ finis eſt opꝰ hꝫ rōnē ꝑncipij mouētis ꝛ agentꝭ reſꝑ il
lius opis: ſꝫ itellꝰ rōnalis ē hꝯ. ꝗ ꝛc. maior eſt nota. ꝛ mi-
nor declaraꝛ̃ de intellcū practico: ꝗ ꝑ h̄ diſtiguiꝛ̃ a ſpecu
latiuo: qꝛ finis ſpeculatiui ē vitās: ꝛ finis intellectꝰ practi
ci eſt opꝰ. Itē argꝛ̃ ꝙ appetitꝰ eſt ꝑncipiū motꝰ in aiali. nā
illō qđ eſt ꝑꝑ opꝰ eſt ꝑncipiū motꝰ illiꝰ: ſꝫ appetitꝰ eſt hꝯ.
ꝗ ꝛc. minor declaraꝛ̃. nā illud cuiꝰ eſt appetitꝰ eſt ꝑncipiū
practici intellꝰ: ſꝫ intellectꝰ practicꝰ eſt ꝓpter opꝰ. ꝗ pari-
3ᵃ ꝯ formiter ꝛ appetitꝰ. ¶ 3ᵃ ꝯ. Appetitus ꝛ itellꝰ ad vnū ꝑn
T.c.50. cipiū. ſ. appetibile neceſſario reducunꝛ̃. de appetitu eſt mani-
t.51. feſtū: qꝛ nō mouet nec determiat aliquā potētiā motiuā:
niſi ꝑꝑ appetibile: ſꝫ ꝺ itellu ꝓbaꝛ̃: qꝛ itellꝰ mouet ꝓpter
appetibile. Quod argꝛ̃ ſic. intellꝰ nō mouet ſine appetitu: ꝛ
appetitꝰ nō mouet ſine appetibili. imo ꝑꝑ appetibile mo
uet. ergo intellꝰ nō mouet ſine appetibili: ſed ꝑꝑ appeti-
bile. cā āt reductiōis āboꝝ ad vnū ꝑncipiū eſt ꝑꝑ eūdēꝫ
finē: nā appetitꝰ appetit ſanitatē. ꝛ mouet intellꝫ practi
cū ad illā ſanitatē. intellꝰ vō practicꝰ iueſtigat media ad
habēdā illā: ꝗbꝰ iueſtigatꝭ ꝑcipit mēbꝛis vt moueanꝛ̃ ad
4ᵃ ꝯ vltimū ꝑ ipm iueſtigatū: ꝛ iducit ſanitatē. ¶ 4ᵃ ꝯ. Lꝫ i-
tellectꝰ ſit ꝑncipiū motꝰ localis: ſicut appetitꝰ: tñ itellus re-
duciꝛ̃ vltiate ad appetitū: ꝛ nō eꝯ. Pria ꝑs patuit. ꝛ ſcđa
declaraꝛ̃. nā ſpēs reduciꝛ̃ in genꝰ: ꝛ non eꝯ: qꝛ genꝰ ē cōius
ſua ſpē: ꝛ actiuitas iferioꝛis reduciꝛ̃ ad actiuitatē ſupio-
ris. ꝛ non eꝯ: qꝛ actiuitas ſupioꝛis cāe eſt cōioꝛ: ſꝫ appeti-
tus eſt cōioꝛ intellu. ꝗ ꝛc. mīoꝛ declaraꝛ̃: qñ intellectꝰ nō
pōt mouere ſine appetitu. appetitꝰ aūt pōt mouere ſine i-
Cō.50. tellectu: vt pꝫ in hoībꝰ icontinētibꝰ. vñ Cōmen. ibidēꝫ. ſi
motꝰ aialis dꝫ eē ꝑ ſe: ꝛ vnꝰ: oꝫ ꝙ intellectꝰ ꝛ appetitꝰ non
moueāt vt duo: ſꝫ vt vnū: ita ꝙ vnuꝫ reducaꝛ̃ ad aliud: ꝛ
actio vniꝰ ſit actio alteriꝰ: eo mō ꝗ actio iferioꝛis agētis
T.c.50. dꝛ̃ actio ſupioꝛis. ¶ Ex ꝑdictꝭ iſert phꝰs duo correlaria.
51.ꝛ.54. Primuꝫ eſt ꝙ potentia appetitiua eſt ꝑncipaliꝰ ꝑncipiū
motꝰ ꝓgreſſiui ꝗ̄ꝫ itellꝰs. pꝫ. qꝛ intellectus reduciꝛ̃ ad ap
petitū. Scđꝫ correlariū eſt. appetibile ē ꝑmū ꝛ ꝑncipa-
le mouēs in motu illo. pꝫ: qꝛ appetibile mouet nō motū.
Mouet. n. appetitū ꝛ intellꝫ ꝗ ſunt motores intrinſeci:
quoꝝ itellectus moueꝛ̃ ab appetitu: ꝛ appetitꝰ ab appeti
bili. appetibile āt nō moueꝛ̃ in h̄ motu. vñ appetibile ſꝫ
Cō.54. Cōmen. dꝛ̃ ꝑmꝰ motoꝛ in h̄ motu: ꝛ imobile i eodē motu:
lꝫ in alio motu moueaꝛ̃: ꝛ nō ſit ꝑmus motoꝛ. ꝗ ꝛc.

ꝑᵐ **Contra** ꝑdcā arꝛ̃. ꝛ ꝑ ꝙ intellꝰ practicꝰ non ſit ꝑnci-
piū opatiōis practice: qꝛ domificaꝰ eſt opaꝰ
practica: ꝛ tñ intellꝰ practicꝰ nō ē ꝑncipiū opatiōis illiꝰ:
qꝛ domificaꝰ nō ſit ab itellcū practico: ſꝫ a dōificatoꝛe: vꝉ
2ᵐ ab arte exñte i eo. ¶ 2ᵒ arꝛ̃. ꝙ fātaſia nō ſit ꝑnᵐ fuge vꝉ ꝓ-
t.c.154. ſecutōis: qꝛ Ar. 2ᵒ ꝺ aīa. ponēs drīaꝫ iter opionē ꝛ fātaſiā
dꝛ̃. Cū opinamur aliqđ terribile vꝉ difficile: ſtatiꝫ ↄpati-
mur vꝉ mouemur ad fugā. ꝛ cū opiamur aliqđ ad ↄfidē-
dū: ſtatī mouemur ad ꝓſecutionē: ſꝫ ſꝫ fātaſiā h̄ nō ↄtin
git: imo ſꝫ eā ſilr habemꝰ: ſicut ſi eēmꝰ reſpiciētes i picturꝭ
3ᵐ difficilia ꝛ ↄfidēda. ¶ 3ᵒ arꝛ̃. ꝙ itellꝰ nō reduciꝛ̃ i appeti-
tū: qꝛ illa ꝗ mouēt ſꝫ vnā rōnē eis cōeꝫ nō iuicē reducū-
tur: ſꝫ itellectꝰ ꝛ appetitꝰ mouēt ſꝫ rōnē eis cōeꝫ. ꝗ ꝛc. pꝫ
ↄñs cū mīoꝛi. ꝑ Ar. 3ᵒ ꝺ aīa. ꝛ maioꝛ ꝺclaraꝛ̃. nā ſoꝛ. ꝛ pla. T.c.50.
trahētes nauē nō iuicē reducūꝛ̃: vt pꝫ. tñ mouēt ſm vnā
rōnē eis cōeꝫ: lꝫ ꝑꝑ maioꝛē appropinq̄tionē. ꝗlibꝫ. n. illo-
rū itēdit appropinq̄tionē nauis. ¶ 4ᵒ arꝛ̃. ꝙ actiuitas in- 4ᵐ
tellectꝰ i motu ꝓgreſſiuo nō reduciꝛ̃ ad actiuitatē appe-
titꝰ: qꝛ ſi ſic eēt: h̄ vꝛ̃ ꝑ rōnē Ar. ſ. ꝙ in plus ſe hꝫ appetitꝰ T.c.50.
ꝗ̄ itellꝰ: ſꝫ h̄ nō ē veꝝ: qꝛ ſumēdo itellꝫ cōiter: vt ſumit
ipſe icludēdo fantaſiā nuꝗ̄ ē appetitꝰ ad motū ꝓgreſſiuū
ꝗn opaꝛ̃ itellꝰ vꝉ fātaſia. vñ Cōmē. 3ᵒ de aīa. itellꝰ i eo qđ Cō.50.
cognoſcit nō mouet: ſꝫ ſꝫ ꝙ determiaꝛ̃ a pō ꝺſideratiua:
lꝫ ſit aliō mouēs ab itellcū nō mouet ſine itellectu.

Ad primum dꝛ̃: ꝙ ſicut calefactio ē ab igne: ꝛ a ca- Ad ꝑᵐ
liditate eiꝰ: ita domificatio eiꝰ ē ab
itellectu practico: ꝛ ab arte domificādi: ꝛ lꝫ imediate ab
arte domificatiua: ꝛ mediate ab itellcū practico. ¶ Ad Ad 2ᵐ
ſcđm dꝛ̃ ꝙ Ar. nō poſuit i 2ᵒ liᵒ de aīa. niſi duas vtutes i- t.c.154.
terioꝛes. ſ. ſenſū cōeꝫ: ꝛ fātaſiā: quā vocauit extimatiuā: ꝛ
memoꝛiā diuerſis rōnibꝰ. i eo. n. ꝙ fātaſia ſimplr app̄hē-
dit ſpēs ſenſitiuas ↄponēdo: vꝉ diuidēdo nō ꝓſeqꝛ̃ fuga
vel ꝓſecutio: ſꝫ i eo ꝙ elicit ſpēs iſenſatas a ſpēbꝰ ſenſatꝭ:
ↄponēdo h̄ eē ꝑficuū vꝉ diuidēdo h̄ nō eē bonū: ſeqꝛ̃ fu
ga vꝉ ꝓſecutio. ꝑ mō ē fātaſia. 2ᵒ ē extiatiua. ꝛ vt retinet
ſpēs eſt memoꝛia. hinc eſt ꝙ dicit phꝰs 3ᵒ de aīa. Neceſſe eſt T.c.30.
itelligentē fantaſmata ſpeculari: ſupponēs ꝙ ſpēs nō ni-
ſi in fantaſia detineaꝛ̃ in abſentia ſenſibilium. intēdit ꝗ
phꝰs in 2ᵒ de aīa. ꝙ ſꝫ fantaſiā vt fantaſia eſt. non ſeqꝛ̃ fu t.c.154.
ga nec ꝓſecutio. ꝛ h̄ eſt veꝝ. ꝛ in 3ᵒ de aīa. ꝙ ſm fantaſiā T.c.48
vt extiatiua eſt: ſeqꝛ̃ fuga vel ꝓſecutio. ¶ Ad tertiū ne- Ad 3ᵐ
geꝛ̃ maioꝛ: dicēdo ꝙ non eſt ſilitudo: qꝛ ſoꝛ. ꝛ plato nō ſūt
cāe eſſentialr ordinate. ꝛ nullus i illoꝝ neceſſario determinaꝛ̃
a reliꝗ. appetitus vō ꝛ intellꝰ ſunt cauſe eēntialr ordina-
te: ꝛ ad motū ꝓgreſſiuū itellectꝰ neceſſario determinaꝛ̃ ab ap
petitu. ¶ Ad q̄rtū dꝛ̃. ꝙ in loco iſto: ſeu in ↄne illa ſupſit Ad 4ᵐ
itellectū ſtricte. ꝛ dato ꝙ large ſeu cōiter ſupſiſſet adhuc
reduciꝛ̃ ad appetitū ꝑ viā limitationis. vñ intellꝰ ſtricte
ſumptus reduciꝛ̃ ad voluntateꝫ. ergo intellectus cōiter
ſuptus reduciꝛ̃ ad appetitū large ſumptū. ¶ Sꝫ hic eſt Dubiuꝫ
difficultas. ꝑus nō reduciꝛ̃ ad ſuū poſterius: ſꝫ potiꝰ eꝯ.
hūanitas. n. nō reduciꝛ̃ ad riſibilitatē: ſꝫ eꝯ. ꝗ intellꝰ cuꝫ
ſit ꝑoꝛ volūtate ꝛ appetitu: oꝫ appetitū reduci ad itellꝫ:
ꝛ non eꝯ. iō dꝛ̃ ꝙ appetitus ſꝫ latitudinē eſſendi reduci-
tur ad itellectū. nō aūt ſm latitudinē opandi: ſꝫ potiꝰ eꝯ.
ꝛ maxie i motu ꝓgreſſiuo. ꝗ ꝛc. Cap. XXXII.

Ad omnē motū ſm Ar. 3ᵒ de aīa. T.c.54
neceſſario ↄcurrūt tria ꝑnci
pia. ſ. ꝑncipiuꝫ imobile qđ mouet: qđ mo
ueꝛ̃ ꝛ mouet. de ꝗbꝰ eſt dcm̄. ꝛ ꝑncipiuꝫ ꝗ
moueꝛ̃. de ꝗ eſt iā dcm̄. ¶ Ubi notādū ꝑᵐ
ꝑ ſm phm̄ 3ᵒ de aīa. ꝙ coꝛ aſſilaꝛ̃ celo in T.c.55.
q̄tuoꝛ. ꝑ in ꝑnᵒ ꝛ in fine: qꝛ ſicut celū ē ꝑn- ꝑ
cipiū ꝛ finis motꝰ oīuꝫ gnābiliū ꝛ corruptibiliuꝫ. ꝛ in eiꝰ
oriēte eſt ꝑncipiū motꝰ: in occidēte āt finis. ita coꝛ eſt ꝑn
cipiū motꝰ rarefactionis vſus circūferētiā: ꝛ finis eiuſdē
vſus centꝝ ꝑ ↄdēſatiōeꝫ. 2ᵒ in ↄcauitate ꝛ gibboſitate: 2
qꝛ ſicut celū eſt ↄcauū vſus ſperaꝫ actiuoꝝ ꝛ paſſiuoꝝ. ꝛ
gibboſus verſus circūferētiā ſupremā ↄuexaꝫ: ita dꝛ̃ coꝛ
ↄcauū vſus centꝝ: ꝛ gibboſuꝫ vſus ſupficiē ↄuexā. 3ᵒ in 3
motu ꝛ q̄ete: qꝛ ſicut moueꝛ̃ celū ſm ꝑtes: ꝛ ſm ſe totuꝫ dꝛ̃
quieſcere. 8ᵒ phyſicoꝝ. ita coꝛ ſecundū ſe totum dicitur T.c.76.
q̄eſcere. ſm partes dicitur moueri verſus centrū per cō-
denſationē: ꝛ vſus circūferentiā per rarefactionē. 4ᵒ in 4
pulſu ꝛ tractu: eo ꝙ ſicut in celo partes ſuperiores viden
tur trahere partes iferioꝛes: ꝛ partes iferioꝛes videntur

pellere partes supiores:ita partes cordis seinuicē pellūt
qñ mouenť vsus circūferētiā:ꝛ seiuicē trahūt qñ mouen
2m tur vsus centꝝ. ¶ 2° notādū ex doctrina Ar. 3° de aia. ꝙ
T.c.56. lꝫ in singulis aialib⁹ sit fātasia:qꝛ in singul aialib⁹ repiť
c.57. delecta° ꝛ tristitia:tñ deliberatiua nō nisi in hoīb⁹ repiť:
eo ꝙ dliberatiua ꝯsiderat vtꝝ h sit agēdū vel aliđ. ꝛ an
poti⁹ h vel illđ:qđ est op⁹ rōnis. vñ in tali ꝯsideratōe ne
cesse est accipe vnā regulā vel mēsurā in deliberādo: qđ
magł ē agēdū. ꝛ h est mediū ex q̄ sillogiçat qđ sit agēdū.
vbi grā. deliberatiua accipit h pncipiū. magł bonū ē ma
gis eligēdū. cui occurrētib⁹ duob⁹ ieq̄ bonis ve vł appa
rēter aduertit illā miorē. h ē magł bonū ꝯcludēdo hāc.
h est magł eligēdū. ¶ Ex his pꝫ q̄re bruta nō hñt opio
nē:cū tñ hēant fātasiā:qꝛ non pñt vti sillō: q̄ vnū pꝑeligāt
alteri. deliberatio āt rōnis hñ hꝫ opionē:alias non face
ret ex pluribus fantasmatibus vnū.

p° ꝯ T.c.55 His pmissis pono q̄tuor ꝯnes Ar. 3° de aia. q̄rū p° est ista. Cor ē pm̄ pncipale orga
nicū ī motu aiał. pbať. pncipiū pncipale organicū in mo
tu aialis dꝫ hr̄e q̄tuor ꝯditōes. p° ꝙ sit pncipiuꝫ ꝛ finis
mot⁹. 2° ꝙ ī eo sit ꝯcauitas ꝛ gibbositas. 3° ꝙ ꝭꝫ aliqđ
moueať:ꝛ ꝭꝫ aliqđ qescat. 4°: ꝙ ī eo sit pulsus ꝛ tract⁹:
sꝫ cor hꝫ oēs istas ꝯditōes. ǵ ꝛc̄. pꝫ ꝯña cū miori. ꝛ maior
dr̄. pncipiū pncipale organicū mot⁹ aiał dꝫ se hr̄e in aiali:
sicut celū ī vniuerso:eo ꝙ aial dr̄ pu⁹ mūdus: sꝫ celū re° vni
2° ꝯ uersi hꝫ illas q̄tuor ꝯditiōes. ǵ ꝛc̄. ¶ 2° ꝯ. Appetit⁹ sensi
T.c.57. tiu⁹ aliqñ vincit deliberatiōeꝫ. ꝛ eꝯ. pria pꝫ pꝫ in hoīb⁹
nō ꝯtinētib⁹: q hñt appetitū sensitiuū ad aliqđ dlectabi
le: ꝛ rōnē in ꝯtrariū dictātē illđ eē fugiēdū: ꝛ tñ pꝑsequunť il
lud iuxᷓ iclinatiōeꝫ appetit⁹ sēsitiui ꝯtrariādo rōni. 2° vo pꝫ
dclarať in ꝯtinētib⁹. q agūt ꝭꝫ rōnē ꝯ iclinatiōeꝫ appeti
T.c.57. tus. ¶ Ex ista ꝯne ifert Ar. ꝙ mot⁹ q̄ vinciť appetit⁹ sen
sitiu⁹ a rōne ē nālis. eꝯ āt ē mot⁹ pter nāꝫ: sicut spera celestł
iferioris q̄diu moueť a supiori nālr moueť: qꝛ ordo nāe
ē ꝙ iferiora moueāť ꝛ reguleť a supiorib⁹: sꝫ si mouerēt
3° ꝯ supiorē: ille mot⁹ esset pter nāꝫ. ¶ 3° ꝯ. Sola rō practica
T.c.58. pticularis mouet imediate hoīeꝫ ad fugā vel pꝑsecutōeꝫ.
pbať. nā rō speculatiua tał. oē totū ē mai⁹ sua pte: nō mo
uet: qꝛ nō indicat aliqđ eē fugiēdū vel pꝑseq̄ndū: nec etiā
mouet rō vlis practica. vt oē bonū est faciēdū vel pꝑseq̄n
dū: qꝛ ex h nemo moueť fugere malū ꝛ seq bonū: sꝫ rō p
ticularis practica. vt h ē bonū. mouet ad fugā vel pꝑsecu
tionē: ꝯcludēdo ꝙ h est faciēdū: ꝛ dato ꝙ vlis moueret.
nūq̄ꝫ tñ mouet sine pticulari: sicut nec cā imediata: sꝫ sicut cā
4° ꝯ remota. rō āt pticularis imediate mouet. ¶ 4° ꝯ. Appe
tit⁹ deliberatiu⁹ suoꝝ actuū est ve dñs. pꝫ. qꝛ appetit⁹ de
liberatiu⁹ q est volūtas est pncipale agēs in motu aialis.
Cōmē. aūt 3° de aia. sepissime dīc: seu dixit ipꝫ eē dñꝫ mo
T.c.10 tus ꝭꝫ locū. ꝛ Ar. 9. meta. igr: ꝙ appetit⁹ est ve dñs mot⁹
localł. vñ nālia nō hñt dñiuꝫ suaꝝ opationuꝫ: cū in ptāte
ipsaꝝ nō sint sue opatiōes. ignis. n. nālr calefaciēs nō do
minať sue calefactiōi: sꝫ q̄dā necitate nāe ꝯcurrit actiue
ad illā: qꝛ igr itellect⁹ necīo ferť in suū intelligibile: ꝛ vo
lūtas erit libera libertate ꝯdictionis. ideo volūtas dña
dr̄ suoꝝ actuū: ꝛ non intellectus.

p° Contra pdicta ar. ꝛ p°: ꝙ appetit⁹ dliberatiu⁹ nō mo
uet itellꝫ: qꝛ itellˀs mouet potētiā appetiti
uā. ǵ nō moueť ab ea. pꝫ ꝯña dupłr. p°: qꝛ sic sēsus mouet i
tellm̄: ꝙ nō moueť ab eo. ǵ p idē itellˀs mouet appetitū:
ꝙ nō moueť ab eo. 2°: qꝛ itellˀs tūc moueret seipꝫ: eo ꝙ qc
qd est cā cāe: est cā cāti. aūs pꝫ ex eo ꝙ actuatio volūtatł
psupponit actū intellˀs. ¶ 2° ar. intellˀs ē imobilis in tali
2m T.c.54 motu. ǵ appetit⁹ nō mouet eū. pbať aūs: nā appetibile ē
mouēs imobile: qꝛ est termin⁹ mot⁹: sꝫ intellˀs erit termi
3m nus mot⁹. s. itellectiōis q est mot⁹ reꝝ ad aiaꝫ. ǵ ꝛc̄. ¶ 3°:

ar. pus ē act⁹ itellˀs q̄ꝫ volūtatł: sꝫ poti⁹ est dōꝫ ꝙ itellˀs mo
uet volūtatē: q̄ꝫ eꝯ. Et idē arm̄ pt fieri de potētijs sensiti
uis. tñ in spāli argr̄ sic. po° sēsitiue nō moueť ab aliq̄: ni
si recipiēdo cognitōeꝫ ab illo repñtatiuā illi⁹. si ǵ moueť
a volūtate. ǵ recipiūt cognitiōeꝫ repñtātē volūtatē: qđ ē
ipole: qꝛ sēsus nō pñt cogscere volūtatē: cūꝫ sit idiuisibił
simplr̄. ¶ 4°. ar. ꝙ itellˀs ē dñs suoꝝ actuū: ꝛ nō volūtas: 4m
qñ intellˀs ifluit ī volūtatē ipsaꝫ imutādo. ǵ sibi poti⁹ cō
petit rō dñij q̄ꝫ volūtati. pꝫ ꝯña. ꝛ aūs est notuꝫ: eo ꝙ vo
lūtas cū sit pura pō necīo actuať p intellꝫ. ꝛ iō dicit Cō
mētator. 9. metaph. ꝙ rō est pmus motor. Cō. 10.

Ad primū ꝯcedo ꝙ intellˀs mouet appetitū: ꝛ eꝯ. Ad p^m
ꝛ nego ꝙ intellˀs nō moueat sensū. lꝫ. n.
non moueat illū ī actu cognitiuo: tñ mouet ipꝫ ī actu vi
tali ꝛ appetitiuo qñ vinciť appetit⁹ sēsitiu⁹ a rōne dlibe
ratiua: nec est icōueniēs intellm̄ mouere seipꝫ. vexᷓ tñ in
tali motu appetit⁹ imediate ꝯcurrit: ꝛ itellˀs mediate ap
petitu. ¶ Ad scđꝫ dr̄ ꝙ appetibile nō dr̄ mouēs imobile Ad 2m
solū qꝛ ē termin⁹ mot⁹: sꝫ qꝛ ē termin⁹ mot⁹ nihil recipiēs
p illū motū. intellˀs vo ꝛsi ē termin⁹ motus: ē tñ aliqđ re
cipiēs p illū motū. ¶ Ad tertiū ꝯceditur: ꝙ volūtas nō Ad 3m
mouet intellm̄ ad oēꝫ actū ei⁹: nec ēt alias potētias sensi
tiuas ad oēs vitales ipsaꝝ opatōes: sꝫ postq̄ꝫ volūtas est
actuata pt mouere ꝛ determiare ceteras potētias cogni
tiuas ad aliquē actū cognitiōis. ꝛ ꝯñr negeť ꝙ ois pō co
gnitiua mota ab aliq̄ recipiat cognitōeꝫ ab illo: sꝫ hñ mo
ta ab eo: vt obo. mō volūtas nō est obꝫ alicui⁹ po° cogniti
ue. iō a nulla pō cogscit nisi ab intellcū. non qdē directe:
sꝫ idirecte ꝛ reflexe: nec act⁹ recept⁹ in aliq̄ pō cognitiua
ex motiōe volūtatł dꝫ dici cogni°: lꝫ sit vitał motio. voli
tio. n. ꝛ nolitio q̄ sūt act⁹ volūtatł: sūt act⁹ vitales ꝛ non co
gnitiui: nec apphēsiui. volūtas igr̄ nō mouet potētias co
gnitiuas tāq̄ꝫ obꝫ vel pꝑsentatū sibi: sꝫ tāq̄ꝫ cā dterminās
ad actū. ¶ Ad q̄rtū negeť ꝯña. vñ nō est icōueniēs dñꝫ Ad 4m
recipe ab aliq̄ influxū: cui rō dñij nō ꝯpetit. vñ itellˀs nō
dr̄ dñs: qꝛ illā ifluētiā necīo agit ꝛ nālr: sꝫ volūtas dū in
fluit intellm̄ mouēdo ipꝫ hꝫ in ptāte illā ifluētiā: qꝛ pōt
mouere ꝛ non mouere ꝭꝫ hñplacitū determiatiōis ei⁹: ꝛ
lꝫ rō sit pm⁹ motor: nō tñ sibi ꝯpetit rō dñij: qꝛ nō hꝫ suuꝫ
actū in ptāte ei⁹. ¶ Intelligendū circa dicta: ꝙ respectu intlndū
boni simplr̄. ꝛ re° finis non pōt volūtas seipsaꝫ actuare:
nec determiare. imo actualr dtermiať ab ipso bono sim
plr̄: seu fine apphēso p itellm̄: vt necīo volūtas in tale bo
nū simplr̄: ꝛ in talē finē ferať: nā si beatitudo offerať vo
lūtati sub rōne finał boni necīo est a volūtate volita. ꝛ si
miseria ondiť sub rōne mali simplr̄ necīo est a volūtate
non volita: sꝫ re° eoꝝ q̄ sūt ad finē: ꝛ re° bonoꝝ appetibi
liū ꝭꝫ qd pōt seipsaꝫ termiare. Nā libido: qꝛ simplr̄ non
est bona: sꝫ est apparēter bona rōne delectationis ānexe.
mala aūt: qꝛ pꝑhibita ꝛ iordinata. ꝛ iō si pponať volūtati
in sua libertate ē de se determiare ad volūtatē illā: rōne
q̄ est delectabilis: vel ad fugiēdū ipsaꝫ. rōne q̄ est pꝑhibi
ta ꝛ iordinata. ꝛ ita bonū simplr̄: vł finis vltim⁹ actuat ꝛ
determiat volūtatē: sꝫ bonū ꝭm qd: aut ad finē ordinatū
actuat volūtatē: sꝫ nō determiat eā. potio. n. amara q̄ est
bona ꝭꝫ qd: vt ē iductiua sanitatł. ꝛ mala ꝭꝫ qd rōne sue
amaritudis apphēsa ab itellcū ꝭꝫ ābas rōnes pponiť vo
luntati. ꝛ sic mouet ꝛ actuat volūtatē: nō tñ determinat:
qꝛ volūtas cū hac motiōe pt vnā partē eligere: ꝛ aliā re
spuere ꝭꝫ suā liberā determiatiōnē. ¶ Aduertēdū tñ ꝙ
sicut intellect⁹ non solū de necessitate adheret pmis pn
cipijs: sꝫ etiā oībus ꝯclonib⁹ q̄s scit seq ex eisdē. non aūt
ꝯtingētibus nec necessarijs q̄s non scit seq ex illis: ita vo
lūtas non solū in bonū simplr̄ vel in finē vltimū: sꝫ etiā
in bono particulari de necessitate ferť: qđ pcipit illi fini

nečio annexũ.in bonũ aũt per itellectũ appĥensum non
vltimo fini necessario ãnexũ volũtas nõ necessario ferť
in vltimũ finez:nisi iudiceť sub rõne vltimi finis. ⁊ iõ si
id qđ nõ ẽ vltim⁹ finis iudiceť sub rõne vltimi finis fir-
ma extimatiõe q̃diu stabit tale iudiciũ rõnis voluntas
in illud ferť ieuitabilr:⁊ tal'nečitas nõ est absoluta:ſʒ ex
suppõne:qꝛ õficiẽte errore nõ nečio ferť in illđ volũtas:
qñ rõ nõ iudicabit illđ i rõne vlti finis. Ca. XXXIII.

Vtrum volũtas a corporib⁹ celesti-
bus necessitetť ẽ iã aliq̃lr in-
p^m grẽdũ.¶ Notãdũ p̊:ꝙ ãtiq phĩ:vt Dmo-
T.c.zi. crit⁹ ⁊ Empedocles:ſʒ Ar.4⁰ meta.⁊ p̊ ⁊
T.c.z4 z⁰ de aia.posuerũt itellʒ eẽ sensum. ⁊ ɔñr
t.c.i44 appetitũ sẽsitiuũ eẽ appetitũ itellectiuũ:
qꝛ nõ videbãt distictiões iter act⁹ ⁊ opa-
tiões illaꝝ potẽtiaꝝ.⁊ iõ dixerũt itellʒ eẽ vtutẽ organi-
cam ⁊ mãlẽ sequẽtẽ corpoꝝ trãsmutationez: sič sensus:⁊
ɔñter dixerũt ꝙ cũ trãsmutatio corpoꝝ īferioꝝ sequať
trãsmutationẽ corpoꝝ supioꝝ.itellectual' ẽt opatio seqť
corpoꝝ celestiũ mot⁹.ſʒ illđ Homeri. Tal' ẽ itellect⁹ in
z.c.i50. dys:⁊ i hoib⁹ terrenis:q̃lẽ iducit pr̃ viroꝝ: deoꝝq; .i. sol
vel forte iuppiter.quẽ dicebãt sũmũ deũ:⁊ ita itellm: sič
z^m sensuz crediderũt a corpib⁹ celestib⁹ gnãri.¶ z⁰ notãdũ
ꝙ aliqs effect⁹ dř subyci alicui cãe dupľr.s. p se: vel dire-
cte.⁊ p accñs ⁊ indirecte. Ille effect⁹ subyciť alicui cãe p
se ⁊ directe:p quẽ effectũ illa cã īfluit: ⁊ a q̃ ille effect⁹ p-
duciť:ſʒ ille effect⁹ subyciť alicui cãe p accñs ⁊ idirecte;
a q̃ cã nõ fit ille effect⁹:tñ exigit cãz illã ad ħ ꝙ fiat. vbi
grã.illumĩa⁰ dom⁹ p se ⁊ directe subyciť luci vł corpi lu-
minoso:qꝛ pduciť ab illo.p accñs ⁊ idirecte subyciť ape
riẽti fenestrã:qꝛ nõ pduciť ab illo:tñ exigit illã cãz in sui
pductiõe:qꝛ nisi tal' cã ɔcurreret: nõ illuminareť dom⁹.
Ex quo seqť: ꝙ opiẽs fenestraz ẽ sil' cã p se ⁊ p accñs.ẽ.n.
p se cã apitiõis fenestre.⁊ p accñs cã illumiatiõis medy.

p^a ꝯ **His premissis** sit ħ p^a ꝯ.Sẽsus ⁊ itellꝰ de nečli-
tate iuicẽ realr distiguũť. Istaz
T.c.i5z ɔnẽ ponit Ar.z⁰ đ aia.quã q̃tuor rõnib⁹ pbat. p̊: qꝛ sen
z sus i oĩb⁹ aĩalib⁹ repiť.itellꝰ ãt i paucl. z⁰:qꝛ itellꝰ nečio
3 ɔiũgiť rõni.nõ ãt sensus. 3⁰:qꝛ in itellcũ ẽ aliqñ rectitu-
do.⁊ aliqñ nõ est rectitudo.vt pʒ p sciaz ⁊ opionẽ.i sẽsu ãt
4 sẽp est rectitudo. 4⁰:qꝛ itellꝰ est falsoꝝ:sensus ãt sẽp ve
Cõ.i5z. roꝝ pmarie re^m sensibiliũ ppoꝝ.Vñ Cõmẽ. ibidẽ ponit
p̊ q̃tuor dr̃ias iter sensũ ⁊ itellʒ. p^a est ꝙ nũq̃ sensus deci
piť circa ppriũ obʒ:ſʒ bñ itellꝰ sepe errat circa itelligibi
z le ppriũ. z^a:qꝛ sẽsus sepe đcipiť circa sẽsibile cõe:⁊ itellꝰ
3 nũq̃ vł raro circa itelligibile vłe. 3⁰ ꝙ vitas sẽsus re^m sen
sibil' ppey multũ durat:ſʒ vitas itellꝰ re^m itelligibil' ppey
4 paꝝ durat. 4⁰:ꝙ vitas sẽsus re^m sensibilis cõis paꝝ du-
z⁰ ꝯ rat:⁊ vitas itellꝰ re^m itelligibil' vłis multũ durat.¶ z⁰ ꝯ.
Sensus subyciť cãlr corpib⁹ celestib⁹ p gnõnẽ.itellꝰ aũt
solũ p ɔcursũ. p^a ps pʒ:qꝛ sensus gñať a corpib⁹ supcele
stib⁹:cũ sit vt⁹ mãlis.Z^a ps ẽt ẽ nõ:qꝛ itellꝰ hũan⁹ nõ pdu
ciť a cõpib⁹ supcelestib⁹.nõ tñ pt vniri corpi:siue hoi:gn
cãlr ⁊ effectiue ɔcurrat corp⁹ celeste dispõnẽs corp⁹ hũa-
T.c.z6. nũ q̃litatiue ⁊ q̃ntitatiue.⁊ iõ dř z⁰ phy. ꝙ sol ⁊ hõ gnãnt
3⁰ ꝯ hoiem.¶ 3⁰ ꝯ.Opa⁰ itellꝰ hũani nõ p se:sed p accñs cãlr
subyciť motib⁹ corpoꝝ celestiũ.pʒ:qꝛ illa opa⁰ nõ efficiť
a motu celi:ſʒ bñ exigiť mot⁹ celi ad ħ ꝙ fiat opa⁰ itellꝰ:
qꝛ opa⁰ itellꝰ nõ pt fieri nisi ɔcurrat sensus:⁊ sẽsus nõ pt
ɔcurrere sine influẽtia mot⁹ celi.Etiã vtute celi sepe mo
4⁰ ꝯ ueneť ɔrie dispõnes ipediẽtes opatões itellꝰ.¶ 4⁰ ꝯ.Tã
volũtas q̃ȝ electio ipsi⁹ nõ directe:ſʒ idirecte ⁊ cãlr supio
rib⁹ īatiõib⁹ subyciť.pʒ:qꝛ lʒ corpa celestia nõ directe i-
primãt i potẽtiã volitiuã: idirecte tñ ex his aliq̃ occasio
nr̃is electõib⁹ pstať.ſʒ ꝙ hñt ipressionẽ sup corpa nr̃a:cũ
p corpora celestia dispõniť aer ad frig⁹ itẽsuz:eligim⁹ ad
ignẽ calefieri.iprimũt ẽt i corpa nr̃a:ad q̃rũ ipressiões i-
surgũt i nos aliq mot⁹ passionuz:qb⁹ efficimur colerici ⁊
pni ad irã:⁊ iterdũ īfirmãur: eligẽtes accipe medicinã.

Contra pdcã ar̃.⁊ p̊:ꝙ itellꝰ hũan⁹ subyciť corpib⁹ p^m
supcelestib⁹ p gnõnẽ:qꝛ sol gnãt homiez. z⁰ T.c.z6.
phy.⁊ nõ gnãt mãz ei⁹.p phy.g̊ gnãt fomã ei⁹. pʒ ɔñã:qꝛ T.c.8z.
foŕa ẽ termin⁹ gnõnis.5⁰ phy.⁊ tũc sic.sol gnãt formã ho- T.c.5.
minis:ſʒ foŕa hois ẽ itellꝰ hũan⁹.g̊ ⁊c.¶ z⁰ ar̃.ꝙ opa⁰ in- z^m
tellꝰ hũani p se subyciť motui celi.qꝛ p se subyciť fãtasie:
vt colligiť 3⁰ đ aia.qꝛ neče ẽ itelligẽtẽ fãtasmata spectari: T.c.30.
ſʒ fãtasia p se subyciť motui celi:sič sẽsus.g̊ ⁊c. Et ɔfir^r. t.39.
Dis doctria ⁊ ois disciplia itellectia fit ex pexñti cogni-
tiõe.p poste.⁊ nihil ẽ i itc^m nisi pus fuit i sẽsu.in li.đ sensu
⁊ sens.ſʒ ois sẽsus:⁊ ois cogni⁰ sẽsitiua p se đpẽdet a motu
celi.¶ 3⁰ ar̃.ꝙ volũtas directe subyciť motui celi. p rõ- 3^m
nẽ Empe.nã volũtas hũana alterať a dispõne i dispõnẽ:
ſʒ mutatõez tpis.g̊ subyciť cãlr ⁊ directe supiorib⁹ īatio
nib⁹:tʒ ɔñã:qꝛ tp̃s ẽ passio mot⁹ celi.4⁰ phy.añs ãt ad ex- T.c.i0i.
periẽtiã pʒ đ mltl hoib⁹ q sũt leti ⁊ tristes:beniuoli ⁊ ira-
cũdi ſʒ dispõnẽ tẽpoꝝ.De electõe ãt ar̃ sic.qdã hñt a na-
tiuitate habit⁹ morales:eo ꝙ aliq sũt iusti ⁊ tẽpati a nati
uitate.6⁰ ethi.g̊ efficiũť illi a motu celi.pʒ ɔñã:qꝛ nõ vř a
q̃ iducãť.cũ g̊ habit⁹ moral' i electiõe ɔsistat.z⁰ ethi.g̊ ⁊c.
¶ 4⁰ ar̃.ꝙ sẽsus đcipiť circa ppriũ obʒ:qꝛ visus aliqñ iu 4^m
dicat illđ eẽ albũ qđ ẽ nigꝝ.⁊ eꝯ. ſʒ albũ ⁊ nigꝝ sunt oba
ppa visus.g̊ ⁊c.Silr idẽ gustabile aliqb⁹ vř dulce: ⁊ ali-
qb⁹ amaꝝ.ſʒ nõ est poſe idẽ esse dulce ⁊ amarũ. g̊ gustus
vnius illoꝝ decipiť circa saporẽ.

Ad primũ dř: ɔcedẽdo ꝙ sol gnãt hoiem: nõ tñ i- Ad p^m
tellm:ſʒ formã subalẽ aliã eductã đ põ mãe:de q̃ dř ifra.
¶ Ad z^m negať ɔ^a:qꝛ vł opa⁰ itellꝰ đpẽdet p se a fãtasma- Ad z^m
te.ħ ẽ vtute itellꝰ agẽtis.⁊ ɔñter dř ꝙ opa⁰ itellꝰ agẽtl:q̃
est doctria vel disciplia si đpẽdet a sẽsu:nõ ɔcurrit vlr ce
lũ:ſʒ solũ itellꝰ agẽs.¶ Ad 3^m dř:ꝙ talis altera⁰ est rõne Ad 3^m
corpis:i q̃ directe īfluit mot⁹ celi:⁊ nõ rõne itellꝰ vel vo-
lũtatl:qꝛ nullus talis cãtur mot⁹ i itellcũ vel volũtate:ſʒ
solũ i cõpe.⁊ negať ɔñr ꝙ aliq a natiuitate hẽant aliquẽ
habitũ moralẽ.¶ Et ad phʒ dř ꝙ intellexit aliqs a nati
uitate nãlr aptos ad dispõnes.⁊ nãlr habiles ad hit⁹ mo-
rales iustitie:tẽpantie.⁊ hꝯ.Et ħ ɔcediť.¶ Ad q̃rtũ dř. Ad 4^m
ꝙ sẽsus circa ppriũ obʒ pt hr̃e duplex iudiciũ.s. vłe q̃ iu-
dicat suũ obʒ i sua maxia cõitate:vt iudiciũ q̊ iudicat co
lorẽ i cõi:vel coloratũ:⁊ pticulare q̃ iudicat suũ obʒ i rõ-
ne spẽi vł idiuidui:vt iudiciũ q̊ qs iudicat albũ.aut ħ ni
grũ.Dř g̊ ꝙ sẽsus nũq̃ đcipiť circa ppriũ obʒ iudicio vłi:
qꝛ si visus iudicat aliqd eẽ coloratũ:illđ est coloratũ: ⁊ si
gust⁹ iudicat aliqđ eẽ sapidũ:illđ ẽ saporosuz. Judicio ãt
pticulari bñ ẽ poſe sensum decipi circa ppriũ obm:qꝛ se-
pe visus iudicat aliqd eẽ albũ qđ nõ ẽ albũ.⁊ gust⁹ aliqd t.c.63.
eẽ dulce qđ est amaꝝ. Intellexit g̊ Ar.ꝙ sẽsus nũq̃ đci- t.c.i5z
piť circa ppriũ obʒ iudicio vłi ⁊ nõ pticulari. Itẽ The
misti⁹ assignat tria nečio reqsita ad ħ ꝙ sẽsus nõ đcipiať
circa ppriũ obʒ.s.puritatẽ organi pp linguã ifirmã iudi
cantẽ amara eẽ oĩa:qꝛ i dispõne medy pp vapores faciẽ-
tes apparere solẽ rubeũ ⁊ pportiõatã distãtiã pp quã al
bũ a lõge apparet nigꝝ.¶ Ex q̊ dcõ seqť ꝙ sẽsus nõ deci
piť circa ppriũ obm iudi⁰ pticulari:suatis his trib⁹ ɔdi
tiõib⁹.⁊ ħ fuit itẽtio Ar.si ãt đcipiť.ħ ẽ in pauco.ſʒ Cõ-
mentatorẽ z⁰ de aia.qꝛ ex ħ non exibit iudiciũ rõne spe- z.a.63.
ciei:ſʒ solũ iudicabit magis vel min⁹ itensum.¶ Ad ar- Cõ.63.
gumẽtũ aũt de gustabili: qđ est dulce vni: ⁊ amaꝝ alteri:
suatl illis trib⁹ ɔditiõib⁹.dř ꝙ i gustabili:vt in cardone
non est sapor in actu dulcis vel amarus: ſʒ in potẽtia est
dulcis ⁊ amar⁹.iõ si appliceť saliue vni⁹ fit dulcl i actu.⁊

si applicet saliue alteri⁹ fit amar⁹ i actu. ꝛ h̄ ꝑ diuersita
tē mixtionū saliuaꝝ: q̄ꝝ vna facit saporē dulcem. ꝛ alia
Dubiū amaꝝ. ꝛ iō nullus illoꝝ sensuū decipit. ❡ Dubia duo cō
currūt. ꝓmū quō intellēs decipit circa ꝓpriū itelligibile:
cum ꝓpriū obm itellect⁹ sit ens sub rōne entis: circa qḋ
nō videt decipi: sic nec sensus circa suū ꝓpriū obm. Dei
de circa multa decipit sensus q corrigit ꝑ itellēz: vt pꝫ de
Rn̄o iudicio q̄ iudicat solē eē pedalis q̄ntitatis. ❡ Rn̄det ꝙ
Ar. ꝑ itelligibile ꝓpriū nō itellexit obm adeq̄tū intellēs:
sꝫ obta pticularia sensuū exterioꝝ: circa q̄ ꝯtingit intelle
ctū errare in formādo ꝯcept⁹ diffinitiuos illoꝝ. ꝛ iō si in
tellect⁹ corrigit sensuꝫ demrando solē eē maiorē tota ter
ra. tn̄ in formādo diffōnes sensibiliū ꝓprioꝝ decipit in
Dubiū tellect⁹. nō āt sensus: qꝛ tales nō format. ❡ Scḋꝫ dubiū
videt ꝙ sensus nō decipiat circa sensibile cōe: qꝛ non in
dicio vlī: cū illḋ sit magnū qḋ sensus iudicat esse magnū:
nec iudicio particulari: seruatis illis tribus ꝯditiōibus.
quia si iudicat aliquod eē bipedale vel quadratū. illud
Rn̄o est tale: seruatis illis tribus cōditionibus. ❡ Dicenduꝫ
ꝙ lꝫ sensus non decipiat circa magnitudinē ꝛ figurā in
dicio vlī: qꝛ necessario hec sunt ꝯiūcta sensib⁹ ꝓprijs: tn̄
iudicio vlī decipit circa motū ꝛ qetē ac nūeꝝ q̄ nō sunt
ꝯiūcta nec̄io sensib⁹ ꝓprijs. Itē iudicio particulari: ser
uatis illis trib⁹ ꝯditionib⁹ decipit sensus circa magnitu
dinē ꝛ figurā: ita ꝙ tale iudicat pedale vel q̄drātū. ꝛ sic
nō erit. ꝛ ista deceptio ē in multo: qꝛ bipedale forte indi
cabit pedale eē: ꝛ q̄drāgulū: qḋ est extre sp̄ēz. ❡ Ex ꝓdi
ctis seq̄t: ꝙ stātib⁹ illis trib⁹ ꝯditiōib⁹ sensus nunq̄ ꝑ se
decipit circa sensibile ꝓpriū iudicio particulari: sꝫ bn̄ ꝑ
accñs. aliqñ rōne subē iudicādo a. colorē eē soꝛ. q est pla
tonis. aliqñ rōne sensibilis cōis: iudicādo illā albedinē
eē pedalis q̄ntitatis: q̄ nec erit semipedalis: aut iudicādo
ipsaꝫ itensaꝫ vt q̄tuoꝛ: q̄ nō erat vt duo: aut eādē iudican
T. c. 63. do eē h̄. q̄ erit ibi. iō ph̄s dicit 2⁰ de aīa. ꝙ nihil decipit
qm̄ color est: neq̄ qm̄ son⁹ est: sꝫ qd coloratū: aut vbi. ꝛ qd
sonās: aut vbi. ❡ Et ita solutuꝫ est arg͠m ꝙ adhuc sensus
pōt decipi: seruatis ꝯditiōib⁹ circa sensibile cōe. nō tn̄ di
citur ꝙ semꝑ decipiat: sꝫ ꝙ illud non est necessariū: sicut
circa sensibile ꝓpriū. q̄re ꝛc. Capłm. XXXIIII.

NEcessitas appetit⁹ ad fugaꝫ ꝛ ꝓse
cutionē ex nec̄itate sen
suū ꝯuincit. ꝛ ꝑmaxīe gust⁹ ꝛ tact⁹. iuxta
determinationē Ar. circa fineꝫ tertij de
T. c. 63. ꝑͫ aīa. ❡ Ad qḋ declarādū est ꝑͦ notāduꝫ ꝙ
entia nālia sunt ordinata fm magl ꝛ mi
nus ꝑfectū. ꝛ iꝑfecta sunt ꝓpter ꝑfecta.
iō cū aīalia iter cetera h̄ īferi⁹ sint magl ꝑfecta. ꝛ magis
fuit nec̄iuꝫ de ipsis q̄ꝫ de plātis ꝓuidere: q̄ꝫ ēt de mixtis
īaīatis: vn̄ oīa nālia: tā elta q̄ꝫ elemētata hn̄t aliquā v̄tu
tē ꝑ quā pn̄t fugere nociua ꝛ seq ꝯueniētia: vt fuit osten
sum de igne: sꝫ fm maiorē ꝛ minorē ꝑfectionē hn̄t virtu
tē fugitiuā ꝛ ꝓsecutiuā maioris vł minoris nobilitatis: ꝛ
hāc v̄tutē dicim⁹ i aīalib⁹ potētiā tactiuā. plāte. n. ꝫ ph̄ꝫ
2. a. f24 3⁰ de aīa. ꝛ mixta iāīata nō pn̄t hr̄e tactū: sic nec sentire
T. c. 60. ꝓpter mixtionē nimis grossaꝫ ꝛ terrestrē. ❡ Dubiuꝫ est
Dubiū ꝓpter qd aīalib⁹ affixis petris dedit nā sensuꝫ tact⁹: cuꝫ
Rn̄o nō pn̄t fugere nociua: nec ꝓseq delectabilia. ❡ Dōm est
ꝙ nō oīs fuga vł ꝓsecutio ē ꝑ motū ꝓgressiuū: sꝫ vł̄r oīs
delectatio dr̄ ꝓsecutio. ꝛ oīs abbomiatio dr̄ fuga. veꝝ est
tn̄ ꝙ ad delectationē iteriorē ꝛ abbominationē seq̄t ali
qs mot⁹ exterioꝛ iudicās delectationē vł abbominatio
nē iteriorē. in aīalib⁹. n. ꝓgressiuis mot⁹ fit fm locū ꝓgre
diēdo passib⁹: vel fugiēdo. in alijs aūt non ꝓgressiuis fit
dilatatio ꝛ ꝯstrictio ❡ 2⁰ notādū ꝙ sensuꝫ gust⁹ dedit
2ͫ nā aīalib⁹ ꝓpter cibū: vt discernere valeāt nociuū a ꝯue

niēte. Deficiēte. n. tali virtute deficeret vita aīalis: quia
nulla eēt virt⁹ receptiua nutrimēti: ꝛ si recipet nō distin
gueret iter bonū ꝛ malū. plātis aūt nō dedit nā gustū: sꝫ
vnā digestionē ꝓpter radices. q̄ digōne fcā v̄tus nutriti
ua plāte attrahit nutrimētū ꝯueniēs ꝛ discōueniēs ex di
mittit. iō loco gust⁹ nā eis ꝓuidit de tali v̄tute digestiua.
ꝛ iccirco plāte nō hn̄t ventrē sic aīalia: qꝛ anq̄ꝫ nutrimē
tū in ipsis recipiat digestū est: ꝛ grossuꝫ ac ipuꝝ ex mit
tit. ❡ Dubiū. cū aīalia affixa petris ꝯsilr alimētuꝫ susci Dubiū
piāt: sic plāte: q̄re illis dedit nā gustū. ❡ Dōm ē ꝙ nō cō Rn̄o.
similr recipiūt: ꝯueniūt. n. in h̄: ꝙ sic plāte nutriunt ꝑ ali
mētū ꝯiūctū. ita aīalia petris affixa. discōueniūt autē: qꝛ
plāte nō recipiūt alimētū: nisi ex digestū. aīalia aūt petri
affixa recipiūt alimētū idigestū: ꝛ ipꝫ ab itriseco digerūt
v̄tute digestiua: lꝫ. n. nō hēant os: nec stōachū: nec vētrē:
tn̄ hn̄t hijs ꝓportiōabilia q̄ sunt receptiua nutrimēti: vt
digestio ꝛ egestio. Ideo talia animalia affixa petris ha
bent gustum ꝛ non plante.

HIs visis pono q̄tuoꝛ ꝯnes Ar. circa finē tertij de ꝑͦ ꝯ
aīa. q̄rū ꝑͥma est ista. Nec̄e est oē aīal hr̄e T. c. 60.
sensuꝫ. ꝓbat. nā cuilibꝫ aīali dedit sensuꝫ. q̄ ꝯ vā. pꝫ ꝯn̄a:
qꝛ nā nihil agit frustra: cū oīa q̄ sunt in nā fcā sint ꝓpter
finē: aut sequētia ad finē. mēbra. n. aīaliū sūt ꝓpter diuer
sas opatiōes. pili v̄o ꝛ alie sup̄fluitates aīaliū: q̄ sequunt
dispōnē mēbroꝝ aīaliū sunt ꝯsequētia ea q̄ sunt ad finē.
añs ꝓbat. qm̄ oē aīal ꝓgressiuū hꝫ sensuꝫ. ꝛ oē aīal nō ꝓ
gressiuū hꝫ sensuꝫ. ꝛ non nisi ꝑ ꝯmoditatē nāe. q̄. ꝑͥma po
sitio pꝫ. qꝛ si tale aīal nō hr̄et sensum: nō possꝫ recipe ali
mētū distās: ꝛ ꝯñter corrūperet: ꝛ eēt frustra itētio nāe.
2ᵃ ps ēt est nota: qꝛ talia aīalia hn̄t sensuꝫ gust⁹ ꝛ tactus:
cū moueant motu dilatatiōis ꝛ ꝯstrictiōis si pūgant: re
cipiūtq̄ꝫ alimētū ꝯiunctū. ❡ 2ᵃ ꝯ. Nec̄e est oē aīal habe 2ᵃ ꝯ
re sensū tact⁹. pꝫ. qꝛ alr nō posset saluari: ꝛ nō discerneret T. c. 63.
iter nociuū ꝛ ꝓficuū q̄litatū tāgibiliū: nec ē sile de sensu
tact⁹ ꝛ alijs sensib⁹: qꝛ alij sensus sentiūt ꝑ mediuꝫ extra
neū faciētes magnā distātiā iter sensibile ꝛ sensuꝫ: vt vi
sus: audit⁹: ꝛ olfat⁹. tactus aūt sentit ꝑ mediū itraneū nō
faciēs distātiā iter sensibile ꝛ sensuꝫ: eo ꝙ rōne real' imu
tatiōis q̄litates tāgibiles mltiplicant vsq̄ ad organū po
tētie tactiue. ❡ 3ᵃ ꝯ. Nec̄e est oē aīal hr̄e sensuꝫ gust⁹. pꝫ: 3ᵃ ꝯ
qꝛ sine alimēto nō viueret aīal. sꝫ gust⁹ est sensus alimen T. c. 63.
ti. q̄ ꝛc. pꝫ ꝯn̄a cū miori. qꝛ si nō eēt gust⁹: nulla eēt virtus ꝛ. 64.
attractiua alimēti. maioꝛ v̄o declarat: qm̄ aīal idiget eo
qḋ facit ad nutritionē ꝛ augmētationē. mō alimētū est ꝑ
se mā nutritiōis ꝛ augmētatiōis. nō aūt color: sonus vel
odor: qꝛ sine his augent aīalia: ꝛ nutriūtur. nō āt sine ali
mēto. ❡ 4ᵃ ꝯ. Lꝫ visus audit⁹: ꝛ odorat⁹ nō sint necessa 4ᵃ ꝯ
rij simplr aīali. sūt tn̄ necessarij aīalib⁹ ꝓgressiuis. ꝑͥa T. c. 64
pars pꝫ: qꝛ aīalia que nō mouent fm locū: non idigent il
lis sensib⁹. si. n. hr̄ent h̄ eēt ad bn̄ eē: ꝛ non ex necessitate.
Scḋa v̄o ps ꝓbat. aīal v̄o ꝓgressiuū mouet ad aliqḋ di
stās: qꝛ alr frustra iesset sibi talis mot⁹. sꝫ ad h̄ ꝙ mouea
tur ad aliqḋ distās: oꝫ ipꝫ hr̄e sensuꝫ apphēdētē illud di
stās: sꝫ nō vident alij sensus apphēdētes sensibilia distā
tia: q̄ꝫ visus: audit⁹ ꝛ odorat⁹. q̄ ꝛc. ❡ Ex ista ꝯclone ifert
Ar. ꝙ meli⁹ est dicere colorē vł magnitudinē ꝑͦ imutare T. c. 65.
aerē. deide oculū mediāte aere: q̄ꝫ dicere visionē fieri ꝑ
reꝑcussionē radij visualis a visibili egrediētis a potētia
visiua ad ipꝫ visibile. vn̄ sicut in motu locali dat ipellēs
solū: ꝛ ipulsuꝫ solū: ꝛ illḋ qḋ ipellit pulsuꝫ: ita in visiōe co
loꝛ imutat ꝛ non imutat: visus imutat ꝛ non imutat. me
dium v̄o imutat ꝛ imutatur.

Contra ꝓdicta ar. ꝛ ꝑͦ ꝙ nō in q̄libꝫ aīali oꝫ esse sen ꝑͫ
sum: qꝛ tūc nullū aīal ꝑfectū eēt vc ꝯtinuū. T. c. 66.
ꝯn̄s est falsuꝫ. ꝛ probat ꝯn̄a: qꝛ vna pars habꝫ sensum: vt

2m caro:⁊ alia non hꝫ:vt ossa. ¶ Scḋo argr̄. ꝙ sensus tactus
nō est necessari⁹ simplr̄ aiali:qꝛ aliqḋ exn̄s nō aial hꝫ sen
sum tact⁹:vt pes vel manus.ḡ per idē aliq̄d exn̄s animal
T.c.62. nō hꝫ sensum tactus.pꝫ ꝯn̄a per Ar.3° de anima.qꝛ sicut
t.63. nō est possibile aliq̄d existens nō animal habere sensus
tact⁹:ita nō est possibile aliq̄d exn̄s aial non hr̄e sensum
tactus. Deinde visus nō est silr̄ necͤius aiali:vt patuit:⁊
est magis necͤius q̄ȝ tact⁹: qꝛ ipm maxie diligim⁹: p Ar.
in ꝓhemio metaph̄.⁊ p Cōmen.in lib.de sensu ⁊ sensato.
3m ¶ 3° argr̄.ꝙ gust⁹ nō est necͤius simplr̄ aiali.ꝑ ex pte orga
ni:qm̄ absq̄ȝ lingua viuūt aialia. 2°:ex pte po⁹:nā ps ānu
T.c.20. losi decisa a capite est aial:vt vr̄ velle Ar.2°:de aia.⁊ tn̄
nō hꝫ gustū:cuȝ gust⁹ sit in determinata parte corporis.
T.c.68. Itē ph̄s 3°de aia.expsse ponit gustū nō eē simplr̄ necͤium
4m aiali. ¶ 4° argr̄.ꝙ visio fit extra mittendo:qꝛ alr̄ frustra
nā fecissꝫ oculū splēdidū. videm⁹.n.ad experiētiaȝ:ꝙ exp
gefactis videnᷓ rady visuales ab ocul' exire. gattoꝝ ocu
los ēt experimur de nocte in tenebris mediūȝ irradiare.
Itē Ar.3°:metheo.dicit visionē refrāgi.⁊ ponit exēplū
de vno cui videbaᷓ semp imagiationē suā añcedere eū.
⁊ dat cām dicēs hūc hoīeȝ habuisse ita debilē visuȝ:ꝙ ra
dy ei⁹ visuales ꝯtiᷓ refrāgebanᷓ ab aere. Et ꝯfirmaᷓ de
muliere mēstruosa:q̄ p radios visuales ab ocul' ei⁹ exeun
tes ificit aerē.reduciᷓ ad ꝓpositū exm̄ Alberti.2°:de aia.
de basilisco ⁊ serpētib⁹ in die p visuȝ ificiētib⁹ poma.

Ad ꝑm **Ad primū** dr̄:ꝙ aliq̄d est ꝯtinuū triplr̄.ꝑ ex parte
forᷓ:⁊ ex pte mãe:vt ignis vel aq̄. 2° ex
pte mãe solū:vt virga:cui⁹ vna medietas viuit:⁊ nō alia.
3° ex pte forᷓ solū:⁊ sic q̄ƀlibꝫ aial ꝑfectū dr̄ vm̄ ꝯtim̄:quia
ꝑter formas ꝑtiales hꝫ formā totalē sensitiuā: q̄ fm se ⁊
quālibꝫ ptē ei⁹ ē in q̄libꝫ pte etherogenea p iformatōeȝ.
in ptib⁹ aūt hōgeneis:vt carne ⁊ osse solū p ꝑsentiā ⁊ idi
Ad 2m stātiā. ¶ Ad scḋꝫ dr̄:ꝙ Ar.p nō aial itellexit oē nō ꝯten
tū sub gn̄e aialis:mō lꝫ mēbra nō sint aialia:tn̄ sūt in gn̄e
aialis p reductionē.deīde dr̄ ꝙ sensuȝ tact⁹ silr̄ maxie di
ligim⁹.⁊ sensū visus maxie diligim⁹ q̄ ad doctrinā.duos
nāq̄ȝ sēsus nā ḋdit ꝯferētes ad doctrinā.s. auditū in adi
scēdo:⁊ visū i iueniēdo:⁊ in libris studēdo: qꝛ visus mul
tas drias reꝝ oñdit.⁊ iō cū visus magl ꝯferat q̄ȝ audit⁹:
illū maxie q̄ ad doctrinā diligim⁹.⁊ h̄ fuit intētio Ar.⁊
i ꝓh°m. Cōmen.⁊ cū dr̄ visuȝ plus ꝯferre q̄ȝ auditū itelligiᷓ i ha
bētib⁹ āboꝫ sensus:qꝛ ceci a natiuitate hn̄tes auditū ma
Ad 3m gis ꝑficiūt q̄ȝ hn̄tes visuȝ sine auditu. ¶ Ad tertiū dr̄.ꝙ
gust⁹ ē duplex.s.ꝑfect⁹ ⁊ ipfect⁹.gust⁹ ꝑfect⁹ ē ille q ponit
driaȝ iter sapores diuersaꝝ spēꝝ: ⁊ talis nō repiᷓ in oīb⁹
aialib⁹.gust⁹ iperfect⁹ est ille q discernit conueniēs a dis
cōueniēti in alimēto.⁊ iste simplr̄ ē necͤius aiali.ꝑm⁹ gu
stus hꝫ organū i lingua:sꝫ nō 2⁹ gust⁹.⁊ de illa pte ānulosi
decisa dr̄ ꝙ nō pōt diu viuere:qꝛ nō hꝫ gustuȝ:nec ē aial.
2.a.20 ¶ Et ad ph̄ȝ rn̄deᷓ.ꝙ locut⁹ ē ḋ p se hn̄te caput:⁊ cetera
3.a.68. ptinētia ad vitā aial'. ¶ Ad Ar.vō dr̄.ꝙ cū posuit neces
sitatē gust⁹:locut⁹ ē de gustu ipfecto.cū āt remouit neces
Ad 4m sitatē locut⁹ ē de gustu ꝑfecto. ¶ Ad q̄rtū dr̄.ꝙ nā nō fe
cit oculū splēdidū:vt radios emitteret:sꝫ vt habilr̄ radi
os visuales ab obō multiplicatos reciperet. expgefacti āt
videnᷓ rady exeūtes ab ocul' pp̄ fumositates a capite ḋ
scēdētes ad oculos. gatti āt mittūt splēdores exᷓ oculos
nō necͤie pp̄ visionē:qꝛ ⁊ si nō mitterēt adhuc viderēt:sꝫ
pp̄ talē dispōneȝ oculoꝝ ipsoꝝ ex abūdātia calidi ⁊ sicci
magl q̄ȝ i oculis alioꝝ aialiuȝ. ¶ Et ad albm̄ dr̄.ꝙ sūpsit
ibi visionē ꝓ spē visibili:q̄ in rei vitate reflectiᷓ.ꝙ āt il
le videret silitudinē suā añ se.h̄ fuit rōne ꝯplōnis sue.cō
tinue añ se aerē ꝯdēsantē.⁊ ꝯñter spēs pp̄ ḋbilitatē refle
ctunᷓ:sic̄i speculo in illū ꝯtiᷓ repītātes. ¶ Et ad mulie
rē mēstruosā dr̄ ꝙ tal' ificit p oculos:nō mittēdo radios
visuales:sꝫ fumositates ꝑticipātes veneno. In talib⁹.n.
est magna copia sanguis idigesti.iō fumi petētes exituȝ
q̄rūt ptes porosas.⁊ ꝙ hᷓ porositas hn̄ i oculis repiᷓ ve
niūt ad ptes ocloꝝ:⁊ exeūtes aerē ificiūt ⁊ specl'a. Et ita
de basilisco dr̄ ⁊ serpētib⁹:ꝙ ab ocul' euaporāt vapores i
fecti ificiētes aerē.aer vō ifect⁹ attingēs poma venenat
illa:⁊ attigēs aliq̄ aialia corrūpit illa.

¶ De quarto gradu aiatoꝝ. Capl'm. XXXV.

QUartus gradus aniatoꝝ ē itellecti
uum sub q̄ ꝯphēdiᷓ itell's
hūan⁹. De cui⁹ passibilitate determinat A.t.c.ꝑ.
ph̄s 3°:de aia:tāq̄ȝ ḋ fine vltio diuȝ gn̄abi vsq̄ȝ ad
liū ⁊ corruptibiliū. ¶ Et iō ad illi⁹ aliq̄ 40.
lē notitiā declarādā est notādū ꝑ ꝙ virt⁹ ꝑm
passiua q̄drupl'r sumiᷓ. ꝑ p subo recipiē
te aliquā formā.⁊ sic mā ꝑma ē vt⁹ passiua.ꝑ phyc. 2° p T.c.69.
q̄litate vl' q̄ȝtitate q̄ passuȝ resistit agēti:⁊ sic frigiditas ē
virt⁹ passiua aq̄:⁊ caliditas ignis. 3° p dispōne accn̄tali: 3
q̄ aliq̄d facilr̄ vl' difficilr̄ patiᷓ cōruptiue:⁊ sic mollicies
ē virt⁹ passiua corpis mollis:⁊ duricies corpis duri. 4° 4
p dispōne accn̄tali q̄ aliq̄d facilr̄ vel difficiliter patiᷓ ꝑ
fectiue.⁊ sic raritas ē virt⁹ passiua aeris:q̄ facilr̄ illumi
naᷓ.⁊ dēsitas est virt⁹ passiua eiusdē:q̄ difficiliter illumi t.c.2.⁊.3
naᷓ:⁊ isto° itell's est vtus passiua.sic̄.n.diaphanitas ē vir
tus passiua q̄ ꝑficiᷓ passiue corp⁹ trāsparēs:⁊ sic̄ sensus ē
vtus passiua aie sensitiue:q̄ passiue ꝑficiᷓ p ipressionē co
gnitionū.sic intell's ē virt⁹ passiua aie itellectiue q̄ passi
ue ꝑficiᷓ p ipressionē itellectiōis. sic̄ ḡ corp⁹ dyaphanuȝ
ꝑfectiue patiᷓ a corpe lumioso:⁊ sēsus a sēsibili:ita itell's
ē vt⁹ passiua ab itelligibili. ¶ 2° notādū ꝙ q̄dā ē vt⁹ passi 2m
ua passiōe ⁊ alteratiōe exn̄s iter ꝯ̄ria:sicut cū aq̄ patiᷓ ab
igne.⁊ h̄ passio dr̄ corrup°:qꝛ nō pt̄ fieri:nisi cū abiectiōe
ꝯ̄ry.q̄dā āt est vt⁹ passiua passiōe ⁊ alteratōe q̄ nō est iter
ꝯ̄ria:sic̄ cū mediū illumiaᷓ a corpe lumioso. tenebra:eni
solū ꝓuatiue opponiᷓ lumini. ⁊ isto° est itell's virt⁹ passi
ua:qꝛ itell's itelligēdo ꝑficiᷓ:nec oꝫ in itellcū aliq̄d abso
lutū corrūpi:cū intell's de nouo itelligit:nisi forte p acci
dēs.si iā intell's itelligeret aliquā vitatē:cū adhesiōe cu
ius ꝓfuissꝫ opio ꝯ̄ria:q̄ idubie corrūpereᷓ.sꝫ h̄ nō est p se.
qꝛ si nō ꝓfuisset illa opio:nō min⁹ reciperet itell's hāc vita
tē. Un̄ Cōmen.in ꝓn°:tertij de aia.dic̄:ꝙ intell's nō ē vt⁹ Cō.4.
trāsmutabil' p receptionē spēi itelligibil'.⁊ iō passio intel
lect⁹ nō dr̄ corruptio:sꝫ ipsi⁹ salus ⁊ ꝑfectio.

His p̄missis pono q̄tuor ꝯ̄nes Ar. tertij de aia. ꝑa ꝯ̄
q̄ꝝ ꝑma ē ista. Intell's hūan⁹ nullā t.c.2.⁊.3
hꝫ de se in actu spēȝ itelligibilē:sꝫ ad quālibꝫ talē est pe
nit⁹ in pō.ꝓbaᷓ.sic̄ se hꝫ sensus ad sensibilia:ita itell's ad
itelligibilia:sꝫ sensus se hꝫ solū potētialr̄ ⁊ passiue ad sen
sibilia:vt fuit ꝓbatū ex itētione Ar.2°:de aia.ḡ itell's so T.c.3.
lū potētialr̄ ⁊ passiue se hꝫ ad itelligibilia:ita ꝙ sic̄ senti
re est q̄ddā pati ab ipso sensibili:ita itelligere ē q̄ddā pa
ti.s.ꝑfectiue ab ipso itelligibili. ¶ 2a ꝯ̄. Intell's nō ē aliq̄ 2a ꝯ̄
vna nā:sꝫ solū hꝫ possibilitatē recipiēdi oēs formas mā
les. Probaᷓ.nā illa pō est determiata nā:q̄ nō recipit ni T.c.5.
si determinatū obm̄:sꝫ intell's nō recipit determiatū ob
iectū.ḡ ⁊c̄.tenet ꝯn̄a.⁊ ꝑma ps aītis est nota iductiue.vi
sus.n.est vna determinata potētia:qꝛ nō recipit nisi visi
bilia.⁊ audit⁹ est vna determinata potētia: qꝛ nō recipit
nisi audibilia.⁊ sic de alys. 2a ps est clara:qꝛ intell's reci
pit sensibilia ⁊ isensibilia:mālia ⁊ imālia. ¶ Tertia con 3a ꝯ̄
clusio. Intellect⁹ possibilis hūanus añ intellectionē nul
laten⁹ ē in actu.ꝓbaᷓ p rōnē Cōmen.ibidē.ita se hꝫ intel Cō.5.
lectus in gn̄e formaꝝ speculatiuaꝝ:sicut mā ꝑma in gn̄e
nāliū formaꝝ:sꝫ ꝑ⁹ mā añ receptiōeȝ foraꝝ nāliū nulla
ten⁹ ē i actu.ḡ ⁊c̄.maior pꝫ ex sufficiēti silitudie:qꝛ sic̄ mā T.c.82.
⁊.63.69.

est pmus gradus in genere entiū:ita itellect⁹ hūanus in
Cō.69 gn̄e itelligētiarꝫ.minor vo est ostēsa p phyc.s.q̄ mā de se
4° ꝓ nullā hꝫ formā:sꝫ ē penit⁹ in potētia.❡4° ꝓ. Intellect⁹
hūan⁹ est imālis ⁊ icorporeus ⁊ imixt⁹.pbat.intellectus
itelligit oēs formas māles.g̃ est imālis ⁊ imixt⁹.tenet cō
sequētia:qꝛ oē recipiēs dꝫ eē denudatū a nā rei recepte.
T.c.4. 2° de aia.aña est oiuꝫ antiq̄rū:⁊ pmaxie Anaxag̃ ponen
Cō.4. tis intellectū imixtū ⁊ imālē:vt in oib⁹ pꝫ.vñ Cōmē.ibi
dem vult q̄ intellectū eē intrāsmutabilē:⁊ eūdē esse pas
siuū sunt pncipia cognoscēdi intellectum.

p^m Contra pdicta argr̃.⁊ p̄ q̄ itellect⁹ nō est virt⁹ passi
T.4i. ua:qꝛ oē actiuū agit in virtute pmi actiui.
T.c.33. p Arꝫ.8.physi.⁊.iz.metaph.⁊ p auctorē de causis.g̃ p idē
T.c.24 oē passiuū patit̃ in vtute passiua pme.s.māe. aña est fal
t.c.4.i9 suꝫ:qꝛ intellect⁹ est imālis.3° de aia. g̃ non pōt pati vtute
T.c.i9. māe. Itē Arꝫ.3° de aia.dicit itellectū eē impassibilē:⁊ Cō
mentator in lib.de suba orbis.q̄ actui simplici recipe re
T.c.4. pugnat.mō intellcūs est act⁹ simplex ⁊ imixt⁹.3° de aīa.
6.⁊.i9. ❡2° argr̃.q̄ intellect⁹ nō sit virt⁹ passiua ab intelligibi
2^m li:qꝛ agēs ⁊ passum debēt ɔuenire in mā ⁊ in pn° eē ɔ̃ria:
⁊ in fine silia:⁊ debēt eē sil:sꝫ iste ɔditiones nō ɔueniunt
intellectui ⁊ itelligibili.g̃ ⁊c̃.tenet ɔña cū maiori.ex pri
T.c.50. mo de gen.⁊ minor declarat̃.nā intellect⁹ est imālis. ⁊ i
⁊.5i. telligibile est māle.g̃ intell's ⁊ itelligibile non sunt ɔ̃ria:
nec silia:nec cōicāt in mā:⁊ cū sepe intellect⁹ sit Rome:⁊
T.c.i9. suū intelligibile Parisi⁹:illa nō sunt semp sil. Item 3° de
aia.agēs est pstāti⁹ passo suo. sꝫ intelligibilia mālia sunt
minoris nobilitatis q̄ itellect⁹.g̃ ab illis nō pōt pati.de
inde quō patit̃ itellect⁹ ab antixpo.itelligēdo eū: cū ipse
3^m nō sit.❡3° argr̃.q̄ intellect⁹ nō sit pura potētia respcū i
tellectiōis: qꝛ nobilior est intell's q̄ potētia vegetatiua:
sꝫ potētia vegetatiua actiue ɔcurrit ad vegetationem.g̃
intellect⁹ actiue ɔcurrit ad itellectionē. Itē intellectio ē
actio imanēs.g̃ intell's est cā effectiua intellectionis. pꝫ
ɔña:qꝛ actio imanēs est illa q̄ emanat ab agēte in ipsum
T.c.i6. agēs:vt colligit̃ 6° ethic.aña aūt videt̃ eē phi.9.metaph.
4^m ❡4° argr̃.q̄ intell's nō est pura potētia re^m cuiuscūq̄ spe
ciei itelligibilia:qꝛ intell's nō est:nec fuit sine spē intelli
gibili.g̃ ⁊c̃.aña pbat̃:qꝛ ɔtinue aliqs itelliget.⁊ eternalr
aliqs hō intelligebat.ex q̄ spēs sunt eterne. p posteriorū.
Cō.5. sꝫ vnic⁹ est intellect⁹ oium hoium.ſm phm ⁊ Cōmē.3° de
aia.g̃ in itellectu est. ⁊ ɔtinue fuit aliq̄ spēs itelligibilis.
pꝫ ɔña.qꝛ intellect⁹ nō intelligit sine spē itelligibili. De
inde illud qd̄ aduenit enti in pura potētia est forma sub
Cō.4. stātialis:ſm Cōmen.2° de aia.si g̃ intell's est pura poten
tia respcū spēꝝ itelligibiliū: seqt̃ q̄ spēs intelligibil' ad
ueniēs intellectui sit forma subalis.ɔña est falsuꝫ.g̃ ⁊c̃.

Ad p^m Ad primū negēt ɔña.qꝛ ad oēm actionē pn^m acti
uum:qd̄ est de⁹ actiue ɔcurrit: sꝫ nō ad
oēm passionē pncipiū passiuū:qd̄ est mā passiue ɔcurrit:
qꝛ ad actiōes intētiōales solū pfectiuas nō ɔcurrit passi
ue pma mā.❡Ad phm vo di.intellectū eē ipassibilem:
rñdet̃ q̄ loqtur de passiōe corruptiua.Cum aūt inqt Cō
in d̄ sub. mentator q̄ actui simplici repugnat recipe:dr̃ q̄ loqtur
orbis. de actu simplicissimo q est de⁹:aut de receptiōe for^e sub
Ad 2^m stātialis;quā aliquē actū recipe est ipoſe. ❡Ad scdm dr̃
p.g.50.⁊ q̄ illas ɔditiōes actiuitatis Arꝫ. solū assignat in his que
5i. agūt actiōe reali p trāsmutationē:seu alicui⁹ illoꝝ corru
3.a.i9. ptionē. ❡Et ad phm di. q̄ agēs est pstāti⁹ passo.rñdet̃
q̄ intellexit de intellectu agēte:vtute cui⁹ intell's recipit
a fantasmate spēm intelligibilē:seu q̄ ad oēm actionem
agēs vl'e est pstāti⁹ passo.Deide ɔcedit̃ q̄ intell's nō pati
tur a q̄libꝫ suo itelligibili:sꝫ solū ab illo:cui⁹ fantasia est
in sensu.❡Ad tertiū ɔcedo q̄ intell's polis actiue ɔcur
Ad 3^m rit ad intellectionē:nō ad illā que imediate defluit a fan
tasmate:sꝫ ad illā quā intell's elicit actuat⁹ p pmā intelle
ctionē.Ex qb⁹ seqt̃ q̄ aliq̄ itellectio est opatio imanēs:il
la.s.que elicit̃ ab intellcū:⁊ aliq̄ est opatio trāsiēs:illa q̄
.s.imediate fluit a fantasmate. ❡Ad q̄rtuꝫ rñdet̃ dubi Ad 4^m
tādo an semp itellexit aliqs hō. Vñ forte aliquo tpe fue
rūt pauci:in cui⁹ aliq̄ istanti nō intellexit aliquis hō: ⁊ lꝫ
semp in intellectu possibili fuerit aliq̄ spēs itelligibilis:
tñ intell's possibilis semp fuit de se nō hñs actū:⁊ infini
taꝝ actionū susceptiu⁹:nā sicut mā pma re^m for^e est in po
tentia pura:nō obstāte q̄ nūq̄ sit sine forma: qꝛ de se nō
hꝫ formā.p phyc.ita in pposito.⁊ h̄ iō:qꝛ ista pura poten Cō.69
tia nō est obiectiua:sꝫ subiectiua.nō abyciēs actū. Et ad
ɔfirmationē dr̃ :q̄ forma aduenīēs pure po^e simplr: que
est pma mā est forma subalis:sꝫ aduenīēs pure po^e ſꝫ qd
.s.in gn̄e intelligētiaꝝ est solū forma accñtalis. ⁊ sic non Dubiuꝫ
itelligit Cōmen.sꝫ p mō.❡Dubitat̃ circa vnā ppōnem Cō.4.
phi.quō intell's añq̄ intelligat denudet̃ ab oi itelligibi T.c.5.
li:cū nūq̄ denudet̃ a se.⁊ ipse est aliqd intelligibile. De
inde ita se hꝫ itellect⁹ ad itelligibilia:sicut sensus ad sen
sibilia.mō sensus tact⁹ nō denudat̃ ab oi sensibili: nec ēt
sensus visus. g̃ ⁊c̃. ❡Dōm est intellm añq̄ intelligat d Rñō.
nudari a q̄libꝫ itelligibili potēte hr̃e spēm in sensu: ⁊ per
sensuꝫ in intellcū.ab itelligibili aūt iō nō denudat̃:qꝛ so
lo discursu pōt intelligi:sic est ipsemet intell's agens: aut
volūtas. Mō Arꝫ.non locut⁹ est:nisi de intelligibili po
tēte mouere intellm:mediāte sensu. Iteꝫ dr̃ q̄ lꝫ organa
sensuū nō denudent̃ a sensibilib⁹.tñ ipsi sensus denudā
tur a sensibilib⁹:qꝛ nō est aliqs sensus:in q̄ sit aliq̄ q̄litas
sensibilis:lꝫ nullus sensus in organo sit:nisi mediāte q̄li
tate sensibili.❡Ex pdict] seqt̃ q̄ ista ppō Arꝫ. ⁊ Cōmē. t.⁊.c.4.
oē recipiēs denudat̃ a nā rei recepte.nō dꝫ intelligi p de
nā generica:qꝛ oculus recipit albedinē ⁊ nigredinē:dieꝫ
⁊ lucē:q̄ oia sunt eiusdē gn̄is cū q̄litate obiecti. silr orga
nū tact⁹ recipit caliditatē ⁊ frigiditatē q̄ sūt eiusdē gn̄is
cū q̄litatib⁹ suis. 2° nō dꝫ intelligi de nā specifica:qꝛ or 2
ganū tact⁹ recipit caliditatē eiusdē spēi cū caliditate pri
us habite. 3° nō pōt itelligi de nā graduali:qꝛ oculus ha 3
bēs silitudinē albedinis vt duo recipit aliā silitudinem
albedinis alteri⁹ vt duo. 4° debet intelligi de nā indi 4
uiduali:ita q̄ recipiēs aliqd de nouo:⁊ p⁹ non habebat
illud.⁊ iō si intell's aliquā spēm intelligibilē recipit cōti
nue denudabat̃ ab illa:qꝛ si illā p⁹ habuisset: iā non de
nouo recipet.q̄re ⁊c̃. Caplm. XXXVI.

De intellectu hūano:quā habitu
dinē habeat ad cor
pus hūanū:tā inter veteres phos q̄ mo
dernos mlta discrepantia fuit.❡Vñ no p^m
tādū p ſꝫ Arꝫ.p de aia.⁊ 7° meta.q̄ plato T.c.45
posuit itellm vniri corpori:nō vt formaꝫ z.a.xi.
māe:sꝫ vt motorē mobili:eo mō q̄ nauta
vnit̃ naui:⁊ itelligētia orbi:nō p moduꝫ informatiōis:sꝫ
p ɔtactū vtutis a ɔtactu corporeo:qꝛ ɔtactu vtutis idiui
sibile pōt tāgere diuisibile:sꝫ ɔtactu corporeo indiuisibi
le vt pūct⁹ nō tāgit indiuisibile:nisi in pūcto idiuisibili.
⁊ rō dr̃ie ē.nā pūct⁹ ē indiuisibil':sic termin⁹ q̄titat] hñs
sitū in termio vltra quē porrigi nō pōt:sꝫ suba itellectua
lis ē indiuisibil' ex̃ totū gen⁹ q̄titat]. ⁊ iō nō determinat
sibi idiuisibile in qd̄ agat:sꝫ pōt agere in totū corp⁹: qd̄ ē
pō ad motū.⁊ dic̃ Plato:q̄ hō nō est aliqd: nec vnū p se
ɔpositū ex corpe ⁊ aīa intellectiua:sꝫ ē ipsa aia intellecti
ua vtēs corpe:sic hō vtit̃ idumēto. ❡2° notādū ex intē 2^m
tiōe Cōmē.3° de aia.q̄ corporalis nā ɔpatit̃ secū spūalez ɔ.5.⁊.36
nāꝫ:⁊ nō cedit ei organū fātasticū; seu imagiatiue vtut]:
cū sit qd corpale. Intell's āt qd spūale:orga^m pdcm nō ce
dit itellectui.⁊ p ɔña illa eadē itētio q̄ iformat virtutem

imaginatiuā informat intellectū materialē. ſi eniʒ aer ꝛ
aq̄ eēnt ſil̄ vna ꝛ eadē itētio informaret vtrūqꝫ. ꝛ h̄ dico
qꝛ itellect⁹ copulaꝛ̄ nobis per formaʒ ſuā. Copulaꝛ̄.n.no
bis ꝑ itentiōes imaginatas. que ſunt eedē cū itentiōib⁹
exn̄tib⁹ in itellectu poſſibili:ꝛ ita vniꝛ̄ hoi ꝑ fantaſmata
ꝯ.5.t.36 itellecta in actu. Intētiones eni imaginatiue ꝑ Cōmen.
vt iformāt virtutē imaginatiuaʒ ſeu fantaſiā plurifican
tur:qꝛ ſunt ibi cū ꝯditiōib⁹ mā̃e:ſʒ vt iformāt itellectuʒ
poſſibilē fiunt vna itentio in ipo:qꝛ nō recipit cū ꝯditio
ꝯ.5.t.36 nib⁹ mā̃e.ꝛ iō ingt Cōmen.ꝙ copulaꝛ̄ nobis itellect⁹ per
ꝯtinuationē itentionis itellecte:qꝛ eadē eſt itentio ifor
māns itellectū ꝛ virtutē imaginatiuam.

ꝑ⁹ ꝯ̄ **His intellectis** ſit hec ꝑ̄ ꝯ̄. Aia itellectiua non
vniꝛ̄ corpori humano:vt motor
mobili. ꝓbaꝛ̄.mobile nō gn̄atur per applicationē moto
ris ad ipm:nec corrūpiꝛ̄ ꝑ ſeparationeʒ motoris ab ipſo:
ſʒ ꝑ vnionē aīe itellectiue ad corp⁹ gn̄atur hō: ꝛ ꝑ ſepara
tionē eiuſdē ab eodē corrūpiꝛ̄ hō.ğ ꝛc̄.pʒ ꝯn̄a cū minori.
T.c.15 maior vō colligiꝛ̄ a pħo 5° phyc. di.ꝙ mobile ꝑus natu
ralr gn̄atur q̄ꝫ motor. Itē mobile nō hʒ eſſe formalr per
ſuū motorē:qꝛ eē mobile ꝑus ē nālr in actu an̄q̄ꝫ moueā
T.c.8. tur.qȯ.n.moueꝛ̄ eſt in actu.5° phyco.ſʒ hō hʒ eē formalr
ꝑ itellectū:vt liquet.ğ aia itellectiua nō vniꝛ̄ hoi:vt mo
2° ꝯ̄ tor.ğ. ¶ 2ᵃ ꝯ̄. Intellect⁹ nō vniꝛ̄ homini ꝑ fantaſmata i
tellecta in actu.ꝓbaꝛ̄. ſpēs itellecta ꝯparatur ad fantaſ
ꝯ.2.t.30 mata:ſicut ſpēs viſibilis ad colores.ſʒ Cōmen.3°. de aia.
ğ ſilis eſt ꝯtinuatio itellect⁹ poſſibilis ꝑ ſpēm itelligibi
lem cū fantaſmate in nobis:ꝛ potētie viſiue ꝑ ſpēʒ viſibi
lē cū colore in lapide:ſʒ h̄ ꝯtinuatio nō facit lapidē vide
re:ſʒ ſolū viſuʒ videre:ꝛ ipm lapidē videri. ğ cōtinuatio
itellect⁹ poſſibilis in nobis cū fantaſmate nō facit nos i
Cō.5. telligere.ſʒ ſolū itellm̄ poſſibilē:qȯ eſt ꝯ̄ Cōmē.3°.de aia.
di.hāc eē magis ꝓpriā.hō itelligit.q̄ꝫ hāc.itellect⁹ intelli
git. Itē deficiēte rōne formali ꝯtinuatiōis deficit illa cō
tinuatio:ſʒ in puero nouiter genito non eſt ꝯtinuatio ta
lium ſpēꝝ.ğ itellect⁹ poſſibilis nō eſt actu ꝯtinuaꝛ⁹ cū ta
li puero.cū ğ magis dicaꝛ̄ ꝑ itellectū q̄ꝫ ꝑ corp⁹. 2°. ethic.
ſeqꝛ̄.ꝙ puer nō eēt hō:qȯ eſt icōueniēs.imo ꝙ ꝑ hāc vir
tutē nō differt hō ab alijs:qȯ eſt ꝯ̄ ipʒ Cōmen.3° de ania.
3° ꝯ̄ ¶ 3ᵃ ꝯ̄. Aia itellectiua nō vniꝛ̄ corpori hūano ꝑ iherētiā.
T.c.20. pʒ tripl̄r.ꝑ:qꝛ ipſa ē ign̄abilis ꝛ icorruptibilis.3°. de ania.
T.c.54 mō nulla forma iheret mā̃e ꝑ trāſmutationē.ſ.mā̃e: que
.c.4.ꝛ nō gn̄atur ꝛ corrūpiꝛ̄:vt colligiꝛ̄ a pħo ꝑ de gn̄one.ꝛ a Cō
iiii. mēta.in lib°.de ſuba orbis. 2°.qꝛ itell̄s eſt ipaſſibilis ꝛ i
T.c.4. trāſmutabilis.3°.de aia.ſʒ nulla forma iheret mā̃e: niſi ꝑ
c.19. trāſmutationē ꝛ paſſionē. 3°.qꝛ ania itellectiua eſt idiui
ſibilis ꝛ ipartibilis ꝑ carētiā partiū itegraliū.nā quelibʒ
forma iherēs mā̃e ſuſcipit cōditiōes itrinſecas mā̃e: ſm̄
q̄s iheret.cū ğ ꝯditio mā̃e ſm̄ quā for⁹ iheret ſit hr̄e par
tes itegrales:lʒ nō partē ex̄ partē:qꝛ hec eſt ꝯditio q̄ꝫtita
4° ꝯ̄ tis ꝛc̄. ¶ 4ᵃ ꝯ̄. Aia intellectiua vniꝛ̄ hoi ſubalr ꝑ iforma
tionē:ita ꝙ eſt forma ſubalis corporis hūani:nō ſolū dās
oꝑari:ſic intelligētia orbi:ſʒ ēt eē ſpecificū ꝛ eēntiale. ꝓ
baꝛ̄.dr̄ia ſpecifica ꝯſtituēs aliquā ſpēm ſumiꝛ̄ a forma il
T.c.25. lius ſpēi:ſic apparet ex itentione phi.10.meta. di.ꝙ ꝯ̄ria
ꝯn̄a mā̄m nō faciūt dr̄iam in ſpē:ſʒ ꝯ̄ria ꝯn̄a formaʒ. mō
dr̄ia ꝓpa hois ē rōnale.ğ ſumiꝛ̄ a for⁹ hūana:ſʒ rōnale ſu
miꝛ̄ ab eo qȯ ē itellectiuū:ꝛ rōciatiuū. ğ itell̄s vł aia itel
lectiua ē for⁹ corpis hūani. Itē rōnale poniꝛ̄ i diffōne ei⁹:
nō tāq̄ꝫ additamētū: ſʒ tāq̄ꝫ dr̄ia ei⁹: vt ponit Porphy.ꝛ
Ar. ğ rōnale ē de eēntia hois:ſʒ nihil ē ꝑ ſe rōnale:niſi ꝑ
aiam itellectiuā.ğ ꝛc̄. vnde ex diffōne anie data a pħo 2°
T.c.6. de aia.ꝯuinciꝛ̄ hāc ꝯ̄nē eē de itentiōe ſua. Arguiꝛ̄.n.ſic.
Aia itellectiua ſm̄ ipm eſt aia.ğ eſt act⁹ pm⁹ corporis. pʒ
ꝯn̄a a diffinito ad diffinitionē.ğ ē forma ſubalis.pʒ ꝯn̄a:
ſm̄ phm 2°.de aia.eo ꝙ act⁹ pm⁹ eſt forma ſubalis corpo T.c.6.
ris:ꝛ nō niſi corporis hūani.ğ ꝛc̄. Deinde aia itellectiua
eſt illud quo ꝑ itelligim⁹.ğ eſt forma ſubalis hois. pʒ cō
ſequētia:qꝛ nō eſt alia ratio ad ꝓbādū aiaʒ vegetatiuam
eſſe formā ſubalē corporis vegetātis:ꝛ aiam ſenſitiuam
eſſe formā ſubalē corporis ſenſitiui.ğ ꝛc̄.

Contra q̄rtaʒ ꝯ̄nē argr̄.ꝛ ꝑ ſic.ois virtus abſtracta ꝑᵐ
ꝛ ſeparata a corpore nō vniꝛ̄ corpori vt for
ma:ſʒ poti⁹ vt motor mobili:ſʒ aia itellectiua eſt hꝰ.ğ ꝛc̄.
minor colligiꝛ̄ a pħo ꝛ Cōmē.3°.ð aia.ꝛ maior eſt euidēs: t.c.4.ꝛ
qꝛ itelligētie dicunꝛ̄ vniri corporib⁹ celeſtibus: vt moto 19.
res ſolū:qꝛ ſūt entia abſtracta:ꝛ a corpore ſeparata. ¶ 2° 2ᵐ
argr̄ ſic. virt⁹ vnita alicui corpori eternalr precedēs: ꝛ ſe
quēs illud corp⁹:nō vt forma vniꝛ̄:ſʒ aia intellectiua eſt
hꝰ.ğ ꝛc̄.maior pʒ:qꝛ virt⁹ corpori vnita vt forma ſubalis
icipit cū illo.ꝛ deſinit cū eodē:vt iductiue liquet. minor
aūt eſt Ar.ꝛ Cōmen.3°.de aia.di.ꝙ itellect⁹ eſt ingn̄abi t.c.20.
lis ꝛ incorruptibilis. ¶ 3° argr̄.ꝑ rōnē Cōmen. 3°. de aia. 3ᵐ
ſi intellect⁹ eēt vniꝛ⁹ hoi: vt forma ſubalis:tūc eſſet parti Cō.5.
culariçaꝛ⁹ ꝛ indiuiduaꝛ⁹ indiuiduatiōe corporis:qꝛ oē qȯ
recipiꝛ̄ in aliq̄ particulari ꝛ idiuiduato eſt indiuiduatū:
ꝛ ꝯn̄ter ſpēs recepta in itellectu eēt indiuiduata:ſʒ oē in
diuiduatū eſt potētia ad intellectū.ğ nulla ſpēs intelligi
bilis recipiꝛ̄ in intellectu vlr̄:ſʒ ſolū particulariter: qȯ ē
incōueniēs. ¶ 4° argr̄ ꝑ rōnē eiuſdē inducētis tria incō 4ᵐ
ueniētia. Primū ꝙ receptio intell̄s poſſibilis:ꝛ mā̃e pri Cō.5
me ſunt eiuſdē rōnis.ꝯn̄s eſt falſum.ꝑ:qꝛ mā̃ prima reci
pit formas indiuiduales:non vles. Intellect⁹ aūt recipit
formas vles.2°.qꝛ mā̃ ꝑma non cognoſcit formas q̄s reci
pit.intellect⁹ autē cognoſcit illas q̄s recipit.ꝛ ꝓbaꝛ̄ ꝯn̄a:
qꝛ illud qȯ eſt fōma alicui⁹ corporis nō recipit abſqꝫ mā̃
ſua. Scōm incōueniēs:qꝛ idē eſt mouēs ꝛ motū.nā intel 2
lect⁹ moueꝛ̄ a q̄libʒ forma mā̃li.ꝛ ipſe ē forma mā̃lis: qꝛ
eſt forma mā̃e.ğ ꝛc̄. Tertiū incōueniēs: ꝙ idē recipit ſe 3
ipm:qꝛ intellect⁹ recipit oēs formas mā̃les: ꝛ ipſe ē mā̃
lis forma ex quo informat materiā.

Ad primum dr̄ negādo maiorē. vn̄ ſi eſt abſtra Ad ꝑᵐ
ctio ꝛ ſeparatio ſm̄ iherētiā ꝛ ifor
mationē.ſic virt⁹ vnita corpori ſoluʒ illi vt motor vniꝛ̄.
Si aūt abſtractio ꝛ ſeparatio eſt ꝑ iherētiā:ꝛ nō ꝑ ifor
mationē.ſic virt⁹ vniꝛ̄:vt fōma. Un̄ forme educte de po
tentia mā̃e iformāt ꝛ iherēt. Forme aūt q̄ ſunt celeſtes
itelligētie:nec informāt:nec iherēt: ſʒ ſunt appropriate
orbib⁹:vt motores.aia vō intellectiua informat ꝛ nō in
heret:qꝛ dat eſſe ſpecificū:ꝛ nō educiꝛ̄ de potentia mā̃e.
¶ Ad ſcōʒ negeꝛ̄ ſil̄r maior. Et ad ꝓbationē nego:ꝙ ois Ad 2ᵐ
virt⁹ vnita corpori vt forma ſubalis incipit ꝛ deſinit cuʒ
illo:ſʒ bn̄ ois forma educta ð potētia mā̃e:ꝛ illi iherēs.
¶ Ad tertiū ꝯcedo: ꝙ intellect⁹ eſt aliq̄ mō indiuidua Ad 3ᵐ
tus ꝛ particulariçaꝛ⁹:ſʒ nō ſimpl̄r:cuʒ ſit aliq̄ mō abſtra
ctiu⁹.ꝛ ꝯn̄ter ꝯcedo:ꝙ ſpēs intelligibilis recepta in itel
lectu eſt aliq̄ mō indiuiduata. ꝛ nego ꝙ oē indiuiduatū
ſit potētia in intellectu:ſʒ ſolū oē ſimpl̄r indiuiduatū:qȯ
nō ꝯtingit de ſpē intelligibili abſtracta. ¶ Ad q̄rtuʒ dr̄ Ad 4ᵐ
ꝙ nō ſeqꝛ̄ ꝑmuʒ incōueniēs:qꝛ intellect⁹ q̄uis ſit forma
corporis:nō tn̄ ē forma corporalis educta de potētia ma
terie.ꝛ iō recipit ſpēs intelligibiles ſine ꝯditiōib⁹ mate
rie. Itē ꝯcediꝛ̄ ꝙ idē eſt mouēs ꝛ motuʒ:qꝛ intellect⁹ effi
ciēs aliquē actū vel habitū mouet ſeipʒ. illud tn̄ nō ſeq
tur:qꝛ nō ꝯcediꝛ̄ intellectū eē formā mā̃lem:lʒ ſit forma
mā̃e. Et ꝯſil̄r dr̄ ad tertiū icōueniēs:ꝙ illud nō ſeqtur ex
quo intellect⁹ nō eſt forma materialis:cū nō ihereat ma
terie:nec educaꝛ̄ de potētia illius:cū non habeat eē potē
tiale ante actuale:imo eſt coetern⁹ mā̃e: ꝛ forte prior or
dine nature:quia ſpiritiale naturalr precedit corporale.

¶ Ex pdictis sequitur: q3 licet aia itellectiua sit in qlibz par
te corporis p modū psentialitatis ⁊ idistātie. nō tamen p
modū actus ⁊ forme. pº: qꝛ itellect⁹ nō est virtus organica.
2º: qꝛ nō qlibz pars hoīs est itellectiua: imo nulla pars
itegralis illi⁹ itelligit. sicut. n. hūanitas nō est forma ali
cui⁹ partis: sz solū totius: ita itellect⁹ iformat totū corp⁹:
p. a. 48. ⁊ nullā ei⁹ partē. ⁊ h est itentio Ar. 2º de aia. di. q itellus
T. c. xi. nulli⁹ partis corporis est act⁹. Capłm. XXXVII.

On minor
iter phos cōtrouersia
fuit de ipsi⁹ itellectus
multiplicatiōe q de eiusdez actione mul
tis ambiguitatib⁹ attingētes nām illius.
pm ¶ Un p notādū q nālr loquētiuz fuerūt
Alexād. qtuor opiones. Prima opio fuit Alexā
Cō. 5. dri ponētis: vt recitat Cōmen. 3º de aia: q
itellcūs multiplicat ad multiplicationē idiuiduoꝝ spēi
hūane: ⁊ q est gnābilis ⁊ corruptibilis more aliaruz for
maꝝ nāliū per nobilissimā mixtionē qlitatū pmarum ⁊
2 dissolutionē eiusdē mixtiōis. Scda opio fuit Platonis
Plato ponētis aias itellectiuas in nūero finito correspondētes
astris celestib⁹: ita q post mortez reuertunt ad stellas: ⁊
qdā puniunt: ⁊ qdā pmiant sm merita: ⁊ post multa secu
3 la ifinities reuertunt ad corpora. Tertia opio fuit Pi
Pictag. ctagore asserētis aias humanas in nūero finito. nō tñ di
mittere corpora simplr: sz itrantes alia corpora idifferē
4 ter brutoꝝ: sicut boūm. Quarta est opio modernorum
moder. di. aiam itellectiuā multiplicari ad multiplicationē idi
uiduoꝝ: ⁊ gnāri. nō aūt corrūpi: ⁊ hāc credūt fuisse opio
2m nē Ar. ¶ Scdo notādū q nulla istaꝝ fuit opio Ar. s. q
Cō. 5. vnicus est itellectus in omnib⁹ hominib⁹: iuxta imposi
T. c. 45 tionez Cōmētatoris 3º de anima. vnde sm phm primo ⁊
p. c. 32 3º de aia. nā nihil facit frustra: ⁊ nō abūdat in superfluis:
nec deficit in necarijs. cū igit nā alicui spēi non dederit:
nisi vnū indiuiduū: ⁊ alteri plura. h est iō: qꝛ vna spēs in
vno idiuiduo pōt se perpetuo pseruare: ⁊ nō alia: vt spēs
angelica: que ppetuo pseruat vna itelligētia: ⁊ nō spēs hu
mana: sz ita est q spēs aie itellectiue pōt se pseruare ppe
tuo in vno idiuiduo: qꝛ aīa itellectiua est ppetua ⁊ eter
na: sic aliq itelligētia celestis. g frustra ⁊ pter itentionez
nāe ponunt plures aie itellectiue solo nūero dfntes. Itē
itellect⁹ venit de foris sm phm 16º in lib. de aīalib⁹. aut
ergo p creatiōez: iuxta opi. fidei; aut p mo^m a corporibus
celestib⁹: iuxta opionē Platonis: aut p itroituz vni⁹ cor
poris aliud relinquēdo iuxta opionē Pictagore. g. aut p
nouā actuationē vni⁹ corporis hūani aliud nō relinquē
do: nullus triū poꝝ modorum pōt assignari: qꝛ itueti li
bros Ar. notū est ipm oppositū opinari. g est dare qrtuz
modū: ⁊ cū i eodē corpore nō possint eē ples aie itellecti
ue simul sm oēm opionē: seqt q vnic⁹ est itells in oibus
hominibus: sm intentionē Aristo.

pº q̃ T. c. 6. **His visis** pono qtuor 9nes Ar. ⁊ Cōmē. 3º de aia.
quaꝝ pº est ista. Intellect⁹ nō est admix
tus corpori: nec virt⁹ organica. pz: qꝛ alr sequeret: q ipse
eēt qlis. s. calidus vl frigidus: pz 9ña. qꝛ reciperet passiōes
corporis ⁊ organi: sicut cetere virtutes organice: ⁊ nō est
itelligēda illa pdicatio idētice: sz causalr solū. s. q intelle
ctus fūdat in calido ⁊ frigido: sicut cetere vtutes organi
Cō. 6. ce. Cōmen. aūt dicit q dato opposito 9nis. seqt pmo q i
tellect⁹ eēt virt⁹ 9plonalis: seu supaddita vtuti 9plexio
nali: qd est falsuz: qꝛ nō est virt⁹ corruptibilis: nec sensiti
ua. 2º q itellect⁹ eēt sext⁹ sensus: aut isegt sextū sensuz:
sicut imaginatiua sensum cōem. pz 9ña. si est virt⁹ orga
nica: ⁊ nō aliqs sensus iterior. 9ñs autē est manifeste fal
2º q̃ sum. ¶ 2º q̃. Intells hūan⁹ est ipassibilis passione corru
T. c. 7. ptiua. pz. qꝛ est imālis ⁊ imixt⁹: ingenerabilis ⁊ icorrupti

bilis. si eni eēt mālis nō esset itellect⁹ reflexus supra se:
nec vltiuz cognitiu⁹: qd est falsuz. ⁊ si eēt corruptibilis. h
eēt per se vel p accñs. nō p se: qꝛ nō hz mām: nec 9riū: nec
ēt p accñs ad corruptionez corporis: qꝛ sine illo corpore:
cui⁹ est actus pōt eē. ⁊ p illud phi 2º de aīa. separat h ab T. c. 22.
h: tāq ppetuū a corruptibili. deinde 9ditiones recipien
tes ⁊ recepte debēt eē pportiōate: sz vlia q recipiūtur in
aīa sunt ingenerabilia ⁊ icorruptibilia. p posterioꝝ. g ēt
aīa intellectiua. ⁊ iō Ar. 12. metaph. determiat q oīs for T. c. 16.
ma corrūpit: corrupto eo cui⁹ est forma pter aiaz intelle ⁊. 17.
ctiuā. ¶ 3º q̃. Nō stat intellectū icipe eē: ⁊ ipm eē incor 3º q̃
ruptibilē. pz pmo: qꝛ sicut gnābile ⁊ cōrruptibile 9uertū
tur: ita ingnābile ⁊ icorruptibile. p celi. 2º: qꝛ eēnt ifini T. c. 125
te aie intellectiue: qd est incōueniēs qꝛ frustra eēnt illa.
⁊ ex his resultaret ifinit⁹ nūerus in actu: qd est 9 phz pri T. c. 68.
mo celi. ⁊ 3º phys. ⁊ pz 9ña: qꝛ ifiniti hoīes sunt corrupti T. c. 40
si spēs sunt eterne. ⁊ cuiuslibet illoꝝ aīa intellectiua est. 56. ⁊. 57.
¶ 4º q̃. Intellect⁹ nō numerat numeratiōe idiuiduoꝝ: 4º q̃
sz est vnic⁹ in oībus hoīb⁹. pbat. pluralitas idiuiduorū
in eadē specie nō est nisi rñtiū mām. p phz p celi. 7º. ⁊. 12. T. c. 92.
meta. vbi pbat q nō pnt eē plures itelligētie separate so T. c. 28.
lo nūero dfntes p h mediū. qcūq 9ueniūt in eadē spē: ⁊ T. c. 49
dfnt nūero hñt mām: sz aīa intellectiua nō hz mām. s. ex
q: nec in q p iherētiā. g ⁊c. Un argr sic. aīa itellectiua est
ingnābilis ⁊ icorruptibilis. 3º de aīa. ⁊ nō contingit dare T. c. 20.
multitudinē actu ifinitā: p celi. ⁊ 3º phyco. ⁊ species sunt T. c. 68.
eterne: p posterioꝝ: ⁊ 8º phyc. g vnica est aīa intellectiua T. c. 40
oīum. pz 9ña. qꝛ si aīa intellectiua mutat mutatiōe indi 56. ⁊. 57.
uiduoꝝ spēi hūane. aut g p gnōnem ⁊ corruptionē: vt po
suit Alexāder. ⁊ h nō: qꝛ repugnat pme parti añtis: aut p
multiplicationē finitā aīaꝝ recedentiū ⁊ aduenietiū: vt
posuit Plato vel Pictagoras. ⁊ h iteꝝ non: qꝛ oēs sciunt
oppositū scripsisse Ar. aut p gnōnē vel creationē ⁊ incor
ruptibilitatez: vt ponit fides. ⁊ h iteꝝ nō: qꝛ repugnat 2e
⁊ tertie parti añtis. g opz dare vnicū intellectū in oībus
hoīb⁹ sm opionē ⁊ intentionē Arist.

Contra pdicta argr. ⁊ p q aīa itellectiua est gnābi pm
lis ⁊ corruptibilis: qꝛ aīa hoīs: ⁊ aīa eq sunt
eiusdē generis: sz aīa eq est corruptibilis. g ⁊ aīa hoīs. pz
9ña: qꝛ corruptibile ⁊ incorruptibile dfnt plus q gnē. 10.
meta. maior est nota: qꝛ hō ⁊ equ⁹ sunt eiusdē generis. Et T. c. 26.
9firmat: nā alr corruptio hoīs non esset nisi diuisio par
tiū: sicut separatio vni⁹ medietatis aq ab alia medietate.
9ñs est falsuz: qꝛ tūc corruptū posset redire idē in nume
ro: eo q partes separate possent iteꝝ vniri. ¶ 2º argr. q 2m
nō est vnic⁹ intellect⁹ in oībus hoīb⁹: qꝛ tunc in eodē sil
eēnt 9ria in actu: qd est impolē. ⁊ pbat 9ña: dato q sor.
hrēt sciam de vna 9ne. ⁊ Plato opinionē erroneā de ea
dē 9clone. tūc pz q isti act⁹ sint in eodē intellectu: ⁊ sunt
9rij. 4º meta. imo seqtur q idē hō eēt felix ⁊ miser. dato T. c. 18.
q sor. sit felix. ⁊ plato miser. Felicitas. n. 10. ethicoꝝ. in i
tellectu 9sistit. ⁊ seqt q aīa ignorātissimi viri: ⁊ vilissimi
rustici scit oēs artes liberales. ¶ 3º seqtur q in sor. ⁊ in 3m
platone est idē intelligere nūero. 9ñs est falsuz ⁊ ipolē: qꝛ
diuersoꝝ indiuiduoꝝ nō pōt eē eadē opatio nūero. ⁊ p
bat 9ña. nā actio vni⁹ actiōis q est vni⁹ agētis: nō plurifi
cat nisi rōne subiectoꝝ: vt vni⁹ caloris nō sunt plures ca
lefactiōes nisi rōne pluralitatis calefactibiliū: sz opatio
intelligēdi est opatio imanēs in agēte: nō trāsiēs in fan
tasmata. 9. meta. cū g intellect⁹ possibilis non plurificet: T. c. 16.
nec etiā suū intelligere. ¶ 4º argr p rōnē Cōmen. 9 se i 4m
ducēdo tria incōueniētia. Primuz. qñcūq ego essem tu 3. a. 25
esses: qꝛ 9tinue maneret tua pma pfectio. Scdz q aliqs
hō gnāndus est genit⁹: qꝛ sua pma pfectio ē genita. Ter
tium q qcqd tu itelligis ego itelligo. ⁊ qñcunq ego scio

vnã ꝯclusionē: tu scis eãdē: ⁊ qcqd tu intelligis: ⁊ tu scis i
tellect⁹ me⁹ itelligit ⁊ scit: ⁊ ꝯñter ego scio ⁊ itelligo illō.
Ad pᵐ **Ad primū** dicit̃. ꝙ aĩa intellectiua nō ē eiusdē ge
neris nãlis cū aĩa equi: s; ē infim⁹ gra
dus in genere intelligētiaꝝ. aĩa vō sensitiua ſm quā hō
est aĩal ē eiusdē generis cū aĩa eq: ⁊ h̄ generat̃ ⁊ corrum
pit̃. ideo corruptio hominis nō ē ꝑ solā diuisionē ꝑtiū.
qm̄ corrumpit̃ aĩa cognitiua hoĩs eēntialr distincta ab
Ad 2ᵐ itellectiua. ¶ Ad 2ᵐ dr̃. ꝙ ē incōueniēs duo ꝯtraria itē
tionalia subesse intensissimo eē in eodē subō pmo: s; il
lud eēt incōueniēs de ꝯrrijs realibus: ⁊ sic nō ē incōueni
ens eãdē aĩaꝫ numero moueri ⁊ qescere: q: mouet̃ i ma
nu ⁊ qescit i pede: ita intellectus scit vnã ꝯclusionē ⁊ opi
nat̃ vl' dubitat eandē: in alio tñ ⁊ in alio hoĩe: exquo non
sciēs ē pncipale: s; nō eēt possibile eūdē hoiēꝫ scire ⁊ du
bitare eãdē ꝯclusionē. nō tñ ꝯcedo ꝙ idē intellectus sit
felix ⁊ miser: aut sciēs ⁊ ignar⁹: sicut ꝙ ē sciēs ⁊ dubitãs:
q: miseria ⁊ ignorãtia dnt̃ puatōem simplr̃. nō aūt dubi
tatio: ⁊ admisso illo casu dico ꝙ plō nō ē felix: s; suus in
tellectus ē felix: q: felicitas intellect⁹ plonis nō depen
det a sensibus eius: sicut dependet a sensibus soꝛ. ⁊ ꝯñter
dr̃. ꝙ aĩa vilissimi rustici scit oēs artes liberales: nō tñ il
le rusticus: q: a fantasmatib⁹ illi⁹ nō depēdet aliqua no
Ad 3ᵐ ticia ei⁹ itellectus: s; bñ ab alijs hoĩbus. ¶ Ad 3ᵐ negat̃
ꝯña. ⁊ ad pbatōeꝫ rñdet̃: ꝙ sicut plures cause effectiue
scilicet multa fãtasmata: ad quoꝝ diuersitatē seqt̃ diuer
sitas itellectionū: diceret ꝯmētatoꝛ ꝙ in duobus hoĩb⁹
nō pōt esse nisi vnū intelligere vl'e: l; plura sint pticula
ria rōne multitudinis fãtasmatū: ⁊ ita ꝯcedit̃: s; ego po
no in eodē intellectu plures intellectōes vl'es ⁊ plura i
telligibilia vl'ia pp depēdētiã ad plura fãtasmata a q̄b⁹
deriuant̃ ṽtute intellectus agentis: ⁊ dico ꝯñter ꝙ duo
abstracta solo numero dr̃ia sūt in eodē subō pp diuersi
tatē fãtasmatū: ⁊ ita ꝯcedit̃ ꝙ eadē grãmatica tua ē grã
matica mea: s; ē alia ⁊ alia: sic alia ⁊ alia spēs i itellectu: s;
Ad 4ᵐ h̄ nō ꝯcederet ꝯmētatoꝛ. ¶ Ad 4ᵐ rñdet̃. ꝙ nō seqt̃ ali
qđ illoꝝ icōueniētiū. pmū qdē nō seqt̃: q: l; maneat ꝯti
nue pma tua pfectio q̄ ē intellect⁹: nō tñ pma tua pfectō
q̄ est aĩa tua cogitatiua. 2ᵐ ēt nō seqt̃. qm̄ pma pfectio q̄
est intellectus nūq̄ʒ generat̃: nec corrūpit̃. Alia aūt per
fectio: q̄ ē aĩa sensitiua nō gnāt̃ anteq̄ʒ generet illud cu
ius ē pma pfectio. 3ᵐ iteꝝ nō seqt̃: q: scia tua ⁊ itellectio
tua depēdet a fantasmatib⁹ tuis: ⁊ iintellectio mea: cum
scia mea: dependet a fãtasmatibus meis. Fãtasmata āt
tua nō sūt fãtasmata mea. g̃ mltiplicat̃ 2ᵃ pfectio ⁊ nō pᵃ
multiplicatōe fãtasmatū. q̄re ⁊c. Capitl̃. XXXVIII.

A.t.c.17 vsq; ad. 40. pᵐ **Equitur** iā de intellectu agēte ⁊ i
tellectu in actu aliqđ di
cere iuxta determinatōeꝫ Arist .3° đ aĩa
⁊ cosdē itellectui possibili ꝯpare. ¶ No
tãdū p. ꝙ intellect⁹ agēs ⁊ intellect⁹ pos
sibilis nō sepant̃ ab aĩa intellectiua: sed
sūt dr̃ie illi⁹ nō subāles: cū aĩa intellectiua
sit simplex ⁊ indiuisibilis: s; accñtales: sicut ⁊ disciplina
bile ⁊ risibilitas in hoĩe q̄ nō sūt aliqđ hoĩs: nec de eēn
tiali⁹: s; solū potētie nãles eius ⁊ ꝓprie passiōes. ita intel
lect⁹ agēs ⁊ possibilis fluūt ab eētia aĩe itellectiue vt ꝓ
prie passiōes ei⁹ ⁊ pncipia opandi đ scđa spē q̄litatis: nec
ē sile de intellectu agēte irradiãte fantasmata ⁊ sole illu
minãte spāꝫ passiuoꝝ: q: sol ē agēs sepatū ⁊ vl'e ad oēs ac
tōes spe actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ: s; itellect⁹ agēs ē ꝯiūct⁹ aĩe
intellectiue ꝑ ïherētiã: ⁊ fãtasmatib⁹ ꝑ pñtiã ⁊ idistãtiã:
Si n. itellect⁹ sepat⁹ irradiaret fãtasmata ⁊ abstraheret
spēs itelligibiles: tūc aĩa itellectiua nō diceret̃ abstrahe
2ᵐ re sic nec aer illuminat: s; solū illuminat̃. ¶ 2° notãdū.

ꝙ duplex ē ordo prioritatis ⁊ posterioritatis iter poten
tias. vn⁹ ſm viã pfectōis: ⁊ sic potētie itellectiue sūt po
res sensitiuis ⁊ sensitiue vegetatiuis. ⁊ ali⁹ ſm viã gene
ratōis: videl; ecōuerso: q: itellectiue psupponūt sensiti
uas: ⁊ sensitiue vegetatiuas. Itē via pfectiōis visus ē p
oꝛ tactu: s; via gnãtōis ⁊ nãe tact⁹ ē poꝛ visu: potētie tñ sē
sitiue interioꝛes q̄busdã exterioꝛib⁹ sūt poꝛes tã via pfe
ctōis q̄ʒ via nãe ⁊ gnãtōis. ⁊ ita ē dicendū de intellectu
agēte ⁊ possibili: q: itellect⁹ agēs via pfectōis ē prioꝛ itel
lectu possibili: q: po⁹ actiua poꝛ ē po⁹ passiua ⁊ ē ēt prioꝛ
via nature ⁊ generatōis: q: itellectus possibilis psuppo
nit intellectum agentem.

His pmissis pono q̄tuoꝛ ꝯnes Ari. 3°. đ aĩa: q̄rū pᵃ ꝯ
pᵃ ē ista: necio ē i nã aĩe itellectiue T.c.17.
ponere duplicē ṽtutē. quaꝝ vna ē oĩa fieri: ⁊ alia oĩa fa
cere. pbat̃. i oĩ nã q̄ qn̄q; ē i actu ⁊ qn̄q; in po⁹ oꝫ ponere
aliqđ qđ sit sic mã ⁊ po⁹ ad oĩa illius nãe: ⁊ aliqđ sicut cã
agēs ⁊ effectiuū: s; aĩa itellectiua qn̄q; ē i actu ⁊ aliqñ in
po⁹. g̃ ⁊c. p; ꝯña cū minoꝛi. ⁊ maioꝛ declarat̃: nã vt dr̃ 9°
metha. po⁹ actiua pus dr̃ po⁹ q̄ʒ passiua: q: po⁹ passiua nū T.c.17.
q̄ʒ eēt po⁹ ex qua aliqđ fieret nisi eēt po⁹ actiua potēs il
lud facere. cū g̃ i nã nihil sit frustra: vel ociosū: oꝫ ꝙ cuili
bet potētie passiue corrñdeat sua po⁹ actiua: ergo mate
rie pme q̄ ē oĩa fieri: corrñdet pᵃ cã q̄ ē oĩa facere. ¶ Idē
ondit̃ in artificialibus. naꝫ mã artificialis ē oĩa fieri in
mã artificialiū: q: oēs formas artificiales pōt recipere.
⁊ huic potētie passiue corrñdet ars in eadē nã. q̄ pōt oēs
illas formas ꝓducere. Cōsimilr̃ dr̃. ꝙ in nã aĩe itellecti
ue intellect⁹ possibilis ē oĩa fieri quo ad receptōeꝫ oĩuꝫ
formaꝝ speculatiuaꝝ. ⁊ itellect⁹ agēs oĩa facere quo ad
ꝓductōeꝫ earūdē. Vñ ponit ꝯmētatoꝛ ibidē ꝙ sic tã in Cō.17.
arte q̄ʒ in nã sūt tria. s. agēs patiēs ⁊ opatio. scđa igit̃ i aĩa
itellectiua sūt tria. s. intellect⁹ possibilis. itellect⁹ agēs ⁊
spēs itelligibiles scđ. ⁊ ita hētur ex sententia Ari. ⁊ ꝯmē t.⁊.c.17.
tatoris ꝙ intellect⁹ agēs ⁊ possibilis: tã iter se q̄ʒ ab eēn
tia aĩe realiter distinguunt̃. ¶ 2ᵃ ꝯ. itellectus agēs ē ha 2ᵃ ꝯ
bitus: intellect⁹ possibilis ⁊ actiua dispositio fãtasmatis. T.c.18.
pbat̃. sic se h; oculus ad colores: sic se h; itellect⁹ possibi
lis ad fãtasmata: s; ita se h; oculus ad colōres: ꝙ indiget
lumine corpali vt sit habitus ei⁹ ⁊ actiua dispositio colo
ris. ergo ⁊c. p; ꝯña cū maioꝛi a sufficiēti silitudine. ⁊ mi
noꝛ declarat̃. qm̄ oculus idiget lumine vt dispositōe pfe
ctiua eius: ⁊ ꝯñter hitu ei⁹. indiget ēt lumine: vt coloꝛes
extrahat de po⁹ ad actū. ¶ Intelligēdū ꝙ hec similitu
do nō ē ꝑ oēm modū: ꝑ tãto. n. simile ē ꝙ sic coloꝛes nō Intelliᵐ
pñt mouere visū sine lumine corporali: sic fãtasmata nō
pñt mouere itellectū possibilē sine lumine intellect⁹ agē
tis: ꝑ tãto eni ē dissimile. qm̄ nō reqrit̃ lumē corpale pp
coloꝛes s; pp mediū. iō rōne medij dr̃ extrahere coloꝛes
de po⁹ ad actū: Sed itellect⁹ agēs requirit̃ pp fãtasmata:
q: nō sūt đ se itelligibilia i actu: s; i po⁹. ¶ 3ᵃ ꝯ. itellectus 3ᵃ ꝯ
agēs ē sepabilis impassibilis ipmixtus ⁊ substãtia actu
ens. pbat̃. agēs ē honorabili⁹ patiēte: ⁊ pncipiū actiuum T.c.19.
mãe: s; itellect⁹ agēs ꝯpat̃ ad intellectū possibilem sicut
agēs ad mãꝫ ⁊ pncipiū actiuū ad passiuū. ergo itellectus
agēs ē nobilioꝛ intellectu possibili: s; intellect⁹ possibi
lis h; oēs istas ꝯditōes. ergo a fortioꝛi intellect⁹ agens.
¶ Intelligēdū ꝙ illa auctoritas. agens ē nobilius passo. i Intelliᵐ
telligit̃ de agēte ꝯiuncto: qđ ē pfectio passi: q: de agēte se
parato illud nō ṽtuꝫ ē vt alias ondsū est. ¶ 4ᵃ ꝯ. itellect⁹ 4ᵃ ꝯ
i actu ⁊ itellect⁹ in po⁹ iuicē distiguūt̃. p. q: itellect⁹ i po⁹
prioꝛ ē intellectu i actu. vñ prioꝛ ē itellect⁹ possibilis añ T.c.20.
q̄ʒ actuat̃ spē intelligibili ⁊ actu intellectionis. 2°. q: ꝑ i
tellectū i po⁹ aliqñ intelligit̃ aliqñ nō itelligit̃: s; ꝑ itelle
ctū i actu semꝑ itelligit̃ ad hūc sensū ꝙ nūq̄ʒ ē itellect⁹ i

actu gñ tūc fit accualis intellectio ⁊ itellectus actualr
intelligat. Uñ hoc nomē itellect⁹ ſꝫ ɔmētatorē ibidē dr̄
Cō. 20. q̄tuor modis: de intellectu agente: ⁊ de intellectu mālī:
⁊ de intellectu in habitu: ⁊ de ṽtute imaginatiua. vñ in-
tellectus agēs ē po⁹ aīe itellectiue oīa faciēs. Intellect⁹
poſſibilis ē po⁹ aīe recipiēs oīa. Intellectus ṽo in habi-
tu ē ſpēs itelligibilis ⁊ hoc ſūpta ſine actuali itellectōe.
Sūpta aūt cū actuali intellectōe dr̄ intellectus in actu.
Intellectus aūt paſſiuus dr̄ po⁹ imaginatiua fantaſtica
T.c.20. vl̄ cogitatiua in hoīe. Ex p̄dictis infert Ari. q̄ lꝫ itelle-
ctus ſit ꝑpetu⁹ ⁊ etern⁹ nō tñ reminiſcit̄ poſt mortē hoīs
pꝫ: q̄ intellect⁹ nō pōt intelligere nec reminiſci ſine fā-
taſia: ſꝫ poſt mortē hoīs nō ē fantaſia: q̄ corrūpit̄ cū cor-
Cō. 20. pore. ergo ⁊c̄. vñ ɔmentator reminiſci ⁊ memorari reſpi-
cit ꝓpūe tp̄s p̄teritū ⁊ ꝑtē ſenſitiuā quo ad memoriam
imaginatiuam ⁊ cogitatiuam.

p̊ᵐ **Cōtra** predicta arguit̄. ⁊ p̊. q̄ intellect⁹ agēs ⁊ poſſi-
bilis nō realr̄ diſtinguunt̄ ab eēntia aīe intel
lectiue. q̄ oē illud quo p̊mo intelligim⁹ ē aīa itellectiua:
ſꝫ intellectu agēte ⁊ poſſibili primo itelligimus. ergo ⁊c̄.
T.c.p̊. pꝫ ɔña. cū minori ex 3° de aīa. ⁊ maior colligit̄ ex diffini
T.c.13. tōe formali aīe poſita in 2° de aīa. ¶ Deinde intellect⁹
⁊.16. agēs ⁊ poſſibilis vl̄ ſūt ſubſtātie vl̄ accn̄tia nō ſūt ſube: q̄
aīa itellectiua ē ſuba ⁊ ſimplex. nō accn̄tia: q̄ tūc ſtaret
aīaꝫ itellectiuā eē ſine itellectu poſſibili vel agente. ɔña
ē ipoſſibile: ⁊ pꝫ ɔña: q̄ accn̄s adeſt ⁊ abeſt p̄ter ſubiecti
2ᵐ corruptōeꝫ ſm̄ porphiriū in vniuerſalib⁹. ¶ 2° arguit̄:
q̄ nō diſtinguūt̄ iuicē itellect⁹ agēs ⁊ poſſibilis. p̊: q̄ ſen
ſus poſſibilis eſt ſenſus agēs: ſed maioris actiuitatis eſt
intellect⁹ q̄ꝫ ſenſus. ergo itellect⁹ poſſibilis ē agēs itelle
2 ct⁹. 2° q̄ itellect⁹ agēs ē virtus cogitatiua ⁊ intellecti-
ua: ⁊ intellect⁹ poſſibilis virtus intellectiua. ergo vn⁹ eſt
alius. pꝫ ɔña: q̄ nō ponit̄ intellectus poſſibilis niſi vt in
telligat. maior pꝫ: q̄ aliter eēt ꝑfectior intellectus poſſi
3 bilis q̄ꝫ intellect⁹ agēs. 3°. q̄ ſi diſtinguūt̄: h̄ eēt ꝑ rōnē
3.aīa.17 Ari. fcām in p̊° ɔne: ſꝫ illa rō nō valꝫ: q̄ ꝑ idē daret̄ ſen-
ſus agēs: q̄ ſenſus aliqñ ē i actu ⁊ aliqñ ē in po⁹. ergo ⁊c̄.
3ᵐ ¶ 3° ar̄. q̄ itellꝰs agēs nō nec̄io reqrit̄ ad itellectōeꝫ. ⁊ p̊
ex ꝑte potētie. nā qñcūqꝫ ſūt plures potētie ordiate eēn
tialr̄: ſuꝑior exit in actū ſuū ꝑ actuatiōeꝫ iferioris: ſꝫ fā-
taſia eēntialr̄ ſubordinat̄ intellectui. g̊ poſita fan⁹ i actu
ſuo ſtatī itellect⁹ exit i actū ſuū abſqꝫ aliquo alio. pꝫ ɔña
cū minori. maior ṽo d̄clarat̄ ex eo q̄ fan⁹ ſtatī exit i actū
2 ſuū ꝑ actū ſenſus cōīs abſqꝫ aliquo alio. 2° ex ꝑte obie-
cti. nā nō obſtāte q̄ albedo ⁊ dulcedo i lacte ſint ɔiūcta
adhuc viſus pōt ꝑcipere albedinē nō ꝑcipiēdo dulcedi
nē. g̊ ꝑ idē nō obſtāte q̄ q̄dditas ɔiungat̄ ɔdītōibus ſin
gularib⁹: poterit intellectus intelligere q̄dditatē ex quo
obꝫ ē ei⁹ nō itelligēdo ſingulare. g̊ fruſtra ponit̄ itellect⁹
4ᵐ agēs. ¶ 4° ar̄. q̄ nō corrūpit̄ ſpēs itelligibilis corrupto
fantaſmate vl̄ fātaſia: q̄ ſpēs itelligibilis ē eterna: ſicut
intellectus agens vel poſſibilis ⁊ non multiplicatur ad
multiplicationem fātaſmatū. probatur: q̄ tūc due ſpēs
lapidis pñt eē in intellectu tuo: ⁊ cū ille differāt nume-
ro ſolo. g̊ ab his pōt abſtrahi ɔcept⁹ cōior q̄ ſit a. ⁊ alter ſi
bi ſilis q̄ ſit. b. cū g̊. a. ⁊. b. iterꝫ ſolo numero differāt pōt
abſtrahi ali⁹ ɔcept⁹ ɔmunior: ⁊ ſic erit ꝓcedere i ifinitū
i p̄dicatis eēntialibus: qd̄ ē ɔ̄ p̄hm p̊mo poſteriorum.

Ad p̊ᵐ **Ad primū** dicit̄ negādo q̄ intellect⁹ agēs vl̄ poſ
ſibilis ſit illd̄ q̄ p̊ itelligim⁹: id eſt p̊nci
palr̄: ſꝫ hñ ē illud quo imediate itelligim⁹: p̊ncipalī⁹. n. ꝑ
aīaꝫ itelligim⁹ q̄ꝫ ꝑ aliquā ſuaꝝ potētiaꝝ: lꝫ imediati⁹ ꝑ
quālibet illaꝝ q̄ꝫ ꝑ ipaꝫ aīam. ⁊ ɔ̄ṫer ɔcedo q̄ itellect⁹
agēs ⁊ itellect⁹ poſſibilis ſint accn̄tia ꝓpria aīe itellecti
ue. Et ad porphyriuꝫ dr̄ q̄ loq̄bat̄ de accn̄te cōi ſeu ꝓpo

qd̄ fluit a p̊ncipijs id iuidui. mō itellectus agēs ⁊ poſſibi
lis ſūt ꝓprietates ab eſſentia aīe itellectiue: ⁊ cū ſuꝑius
vocauit ph̄s itellm̄ agētē ſubaꝫ: loquit⁹ ē large d̄ ſuba: T.c.15
ꝓut dicit aliquā eēntiā abſolutā. 5° metha. ſic ēt loquit⁹
ē p̊ poſterioꝝ cū dixit ſubaꝫ linee eē ex pūctis. Cōmēta- Cō.5.18
tor aūt vult intellectū poſſibilē eē eēntiā aīe itellectiue 19.⁊.20.
⁊ intellectū agētē eē p̊mā cām vitalr̄ imutantē ipm̄ itel- ⁊.36.
lectū poſſibilē ſꝫ hāc opinionē non teneo ad p̄ns. ¶ Ad Ad 2ᵐ
2ᵐ dr̄. q̄ ſolū ɔcludit itellectū poſſibilē eē agētē poſt p̊-
mā actuatōeꝫ. tñ ad illā reqrit̄ itellect⁹ agēs q̄ ē vniuer-
ſalis cā abſtrahēs fātaſmata de po⁹ ad actū. ſic autē non
reqrit̄ ſēſus agēs: q̄ ſenſibile ē actu tale nec indiget ali-
quo vt extrahat ipꝫ de po⁹ ad actū. ¶ Ad aliud dr̄ negā
do ɔñam: q̄ intellectus poſſibilis ē virtus intellectiua
paſſiue: ⁊ intellect⁹ agēs ē ṽtus intellectiua actiue. nō eñ
aliqs illoꝝ intelligit: ſꝫ ē rō intelligēdi. dicat̄ ergo q̄ in-
tellect⁹ aliqñ ſumit̄ ꝓ rōne itelligētē: ⁊ ſic ē aīa itellecti-
ua: ⁊ aliqñ ſumit̄ ꝓ rōne intelligēdi: ⁊ ſic ē itellect⁹ agēs
vel poſſibilis. Interdū autēꝫ ſumit̄ intellect⁹ poſſibilis
ꝓ aīa itelliua ⁊ eꝫ ꝑꝑ breuitatē loquēdi. ¶ Ad aliđ dr̄.
q̄ i natura ſenſus nō ponit̄ ſenſus agēs: q̄ ē aliqđ qđ ē
oīa facere: ſcꝫ ſenſibile. dcm̄ ē eñi q̄ oē ſenſibile ꝓpriū ē
actu ſenſibile ꝑ nām ſuā ⁊ nō indiget ex ꝑte ſui alio quo
ſentiat̄. ¶ Ad 3ᵐ dr̄. q̄ fantaſia nō eēntialr̄ ſubordinat̄ i Ad 3ᵐ
tellectui lꝫ ſibi deſeruiat: q̄ in bruto reperit̄ fātaſia i q̊
nō reperit̄ intellectus: ⁊ dato q̄ eēntialr̄ ſubordinaret̄
ſibi. quia ē alteri⁹ generis. iō nō oportet q̄ itellect⁹ ſtatī
exeat i actū ſuū ꝑ actū fātaſie ſine aliquo alio ſicut fāta
ſia ꝑ actū ſenſus cōīs: q̄ ſenſus cōīs ⁊ fātaſia ſūt eiuſdeꝫ
generis. Et ad ɔfirmationē rñdet̄ q̄ nō eſt ſimilitudo.
q̄ albedo nō neceſſario imutat mediāte dulcedie. ſꝫ q̄d
ditas neceſſario imutat mediāte ſingulari: q̄ nō pōt im
mutare intellectū niſi p̊us imutet ſēſū: ſꝫ ad imutatōem
ſenſus nec̄io exigit̄ ɔditio ſingularis. ergo ⁊c̄. ¶ Ad 4ᵐ Ad 4ᵐ
dr̄ q̄ ſpēs intelligibilis multiplicat̄ ad multiplicatōem
fantaſmatū. ⁊ ad rōnē dr̄ q̄ nō ſemꝑ a duobus ɔceptib⁹
ſolo numero differētib⁹ pōt abſtrahi ɔceptus cōior: ſꝫ hñ
a duob⁹ ɔceptibus ſolo numero diſtincta ſignificātib⁹:
q̄ a duob⁹ trāſcēdētibus nō pōt abſtrahi ɔceptus cōior.
Si eñi illa rō demōſtraret facilr̄ ꝓbabitur. q̄ in intelle
ctu nō pñt eē ſpēs ⁊ gnā ſubalterna. q̄ ſi ſic. ſint ergo il-
li ɔcept⁹ hō ⁊ aīal ⁊ cū ſolo numero differant poterit ab
ſtrahi ɔcept⁹ cōior q̄ ſit. a. ⁊ cū iterꝫ. a. ſolo numero diffe
rat a conceptibus p̊oribus: q̄ p̄dicat̄ de illis poterit ali
us abſtrahi cōior: ⁊ ſic i n infinitū. Capꝫ. XXXIX.

Intellectus nō ſolū vniuerſale:
ſꝫ etiā ſingulare co-
gnoſcit: q̄ aliter ꝓpōnes ſingulares for
mare nō poſſet. ſꝫ qđ iſtorū prius nō mo-
dica difficultas exiſtit. ¶ Et iō notandū p̊ᵐ
primo q̄ intellectus duplex hꝫ obiectuꝫ
primū ſcꝫ primitate adequatōis ⁊ illud
eſt ens: ⁊ primitate motōis ſcꝫ q̄dditas ſpecifica vl̄ vni
uerſale: ⁊ q̄ vniuerſale nō pōt mouere itellectū niſi i fā
taſmate mediāte intellectu agente: ideo prima ſpēs in
telligibilis eſt ſingularis repreſentans in eodē inſtanti
vniuerſale ⁊ illud cuius ē fātaſma: nō tñ cūoībus ɔditio
nibus indiuiduātibus. ſed ſolū cū ɔditiōe hecheytatis
repreſentando hunc hoīem hāc carnē vl̄ hoc albū: ⁊ ſicͤ
ſpēs ſenſibilis exñs in ſenſu cōi diſtictius repreſentat ſē
ſibile ꝓpriū q̄ꝫ ſenſatōem exñtem in ſenſu exteriori: ⁊ tñ
prius ordine nature reꝑñtat illā ſenſatōem q̄ꝫ ſenſibile
ꝓprium. ita prima ſpēs intelligibilis ordine nature in-
tellectui prius vniuerſale q̄ꝫ ſingulare repreſentat: ⁊ tñ
diſtincti⁹ ſingulare q̄ꝫ vniuerſale: ⁊ iſte eſt prim⁹ modus

2ᵐ cognoscēdi quo cognoscit tā vle q̄ʒ singlare aspcū recto.
¶ 2ᵒ notādū q intellˢ nō sistēs i isto' cognitōis format
duos ordines: quoꝝ vn' ē vniuersaliū ⁊ alter singulariū.
Et quilibet istorū ordinuʒ icipit a specie intelligibili pᵐ
representāte vlr ⁊ singulariter: ⁊ qꝛ distincti' pcipit sin
gulare q̄ʒ vle. iō prim' ordo pceptuū ē singulariū abstra
hēdo ab illa spē pma alios ꝯcept' singulares repñtantes
vt hic ⁊ nūc sub tāta q̄titate sub tali q̄litate ⁊ hᵒ fm di
uersā ꝯsiderationeʒ intellˢ. ¶ Deinde regredit itellˢ
ad pmā spēm itelligibilē a qua prius abstrahit ꝯceptū p
priū quiditatis relucētis in fantasmate. 2ᵒ vero ꝯceptū
generis ꝯsiderādo sub paucioribus ꝯditōib' ⁊ sic vltra
vsq; ad trāscēdens: ⁊ iste pcessus dr ꝯpositiuus postq̄ʒ se
quit pcessus resolutori' formatiuus diffinitōum. verbi
grā. oē ens aut ē suba aut accñs. si suba. g corporea vel in
corporea. si corpea g aiata vl inaiata. si aiata. g sensitiua
vel insensitiua. si sensitiua. ergo rōnalis vel irrōnalis. si
suba aiata sensitiua rōnalis illa ē hō: ⁊ sic redit ad pmuʒ
ꝯceptū cuius formauit diffinitōem. s. aial rōnale. ¶ De
inde pōt diuidere ꝯceptū spālissimū nō in dr̄ias ēentia
les sed i partes subiectiuas vt homo: alius sor. alius plo.

1ᵃ ꝯ T.c.9. **His visis** pono quattuor ꝯclusiones Ari. 3ᵒ de aia.
quaꝝ prima ē ista: licet in entibus mālī
bus indiuiduū distinguat a sua qditate: tñ in entibus i
mālib' idē ē idiuiduū cū sua qditate: prima ps pʒ tā i ma
thematicī q̄ʒ i nālibus. nā aliud est magnitudo ⁊ qditas
magnitudinis: ⁊ aliud est qditas aque ⁊ aqua. in oīb' eni
habētibus formā in mā preter principia spēi oꝫ assigna
re pncipia indiuiduantia q̄ differūt a principijs spēi. vñ
genus ⁊ dr̄ia sūt principia spēi: ⁊ mā ⁊ forma sūt pncipia
indiuiduoꝝ spēi humane. 2ᵃ ps ꝯclusiōis declarat i his
q̄ nō hñt formā in mā: sed sūt forme simplices nihil hñ
tes preter ēentiā spēi: qꝛ ipsa forma ē tota ēentia ⁊ iō i ta
libus nō pñt eē plura indiuidua vnius spēi: nec pōt i eis
differre res a sua quiditate. sed de his dicet in 6ᵃ parte.
2ᵃ ꝯ T.c.9. t.x. ¶ 2ᵃ ꝯclusio. aia p virtutē sensitiuā cognoscit p se ⁊ di
recte formas indiuiduales: ⁊ hñt eē in mā nālī. pbat. ca
ro nēcio est forma in mā nālī: ⁊ ipa ē mediū seu rō ⁊ pro
portio sentiendi p se ⁊ directe calidū ⁊ frigidū. ergo con
clusio va. pʒ ꝯña: qꝛ poᵃ meᵐ ⁊ obiectū debēt pportiona
T.c.iiii. ri. minor patuit in caᵒ de tactu. ⁊ maior dclarat. nā sicut
se hʒ symitas ad nasū: ita caro in mā naturali: qꝛ sicut sy
mitas nō repit sine naso ita nō ē repibilis caro sine mā
naturali: sed symitas necessario circūcernit nasum. ergo
3ᵃ ꝯ caro nēcio circūcernit mām nālem. ¶ 3ᵃ cōclusio. aia p
vtutē sepatā seu supra se ꝯuersiuā p se ⁊ directe cognoscit
T.c.xi. quiditatē rei. pbat. qualis ē pportio vniuersalis ad sin
gulare talis ē pportio virtutis cōprehendētis vniuersa
le ad vtutē ꝯprehendētē singulare: sʒ vniuersale ē sepatū
⁊ singulare ꝯiūctuʒ. ergo vtus comphendēs singulare p
seipāʒ ē virtus organica ⁊ materialis. virtus aūt appre
hendens vniuersale est separata virtus ⁊ supra se cōuer
Cō.xi. siua. ¶ Intelligendū fm ꝯmētatorē ibidē: q intellect'
p seipsum sine aliqua dispositiōe intelligit quiditatē: sʒ
singulare cognoscit nō immediate per seipsum: sʒ prout
vnitur fantasie vel cogitatiue: q̄ est sibi dispositio cogno
scendi singulare: sicut sensus cōis p seipsū immediate nō
cognoscit sensibilē pprium: sʒ put vnitur sensui exterio
ri: q̄ ē sibi dispositio veniēdi i noticiā sensibilis ppriȷ. im
mutatōem aūt fcām in sensu exteriori sensus cōis p seip
sum imediate cognoscit. ¶ 4ᵃ conclusio. aia p plures
4ᵃ ꝯ T.c.xi. virtutes in mathematicis cognoscit rem ⁊ quiditatē ei'
aut p vnā ⁊ eandē aliter ⁊ aliter sumptā. pbat. nā sicut
in nālibus aliqua forma circumcernit mām naturalem
⁊ aliqua non. vt quiditas rei nālis. ita in mathematicis
aliqua forma circumcernit mām intelligibileʒ: ⁊ aliqua
non: vt qditas mathematica: sʒ in nālibus aia p mltipli
cē vtutē cognoscit rē ⁊ qditatē ei' vl p vnā ⁊ eādē alr ⁊
alr sūptā. g ꝯsimilr in mathematicis cognoscit. tʒ ꝯña.
cū minori ex duabus pcedētibus ꝯclusionibus: ⁊ maior
declarat. nā sicut in naturalibus symū circūcernit māʒ
nāleʒ: scʒ nasū ⁊ esse symū: nō circūcernit illā: cū sit qdi
tas symitatis. ita in mathematicis rectū circūcernit ma
teriā intellibilē: scʒ quantitatē continuā: qꝛ sine illa non
pōt esse: sʒ rectū esse nō circūcernit mām intellibilē: cuʒ
sit qditas recti. ꝯmētator vō dicit ibidē q mathemati Cō.xi.
calia lʒ nō habeāt mām sensibilē hñt tñ mām intelligi
bilē: ⁊ ideo in eis ē ratio indiuidui ⁊ ratio qditatis sicut
est in nālibus. Ex quo ꝯcludit q si res sint ppinque ma
terie vt res nāles: intellectus nō pōt illas intelligere non
intelligēdo mām sensibilē: si aūt res sint remote a mate
ria vt sūt res mathematice intellectus pōt eas intellige
re abstracte. s. non intelligendo materiam sensibilem.

Contra predicta arguit pbando q intellectus nō 1ᵐ
prius intelligit vniuersale q̄ʒ singulare: qm
vniuersale est equalr indifferens ad oīa sua singularia. g
non magis ducit in cognitionē vni' q̄ʒ alterius: aut ducit
in cognitōem omniū simul: aut nulli': quoꝝ qdlibet est
impossibile. vñ arguit sic. vniuersale ducit in cognitōeʒ
singularis. ergo seipso vl p aliqd aliud determinās: non
seipō: qꝛ indifferens est ad omnia sua singularia. nō ēt p
aliqd determinās: qꝛ tale aut est vniuersale aut singula
lare. nō vniuersale: qꝛ iterum est indifferens: si est singu
lare. ergo illud est prius notuʒ q̄ʒ vle. ergo ⁊c. ¶ 2ᵒ argui 2ᵐ
tur sic: vniuersalia sunt difficillima ad cognoscendū. pri
mo metha. qꝛ sūt a sensu remotissima. ergo remotio a sē 2.m.t.c.i
su est cā quare aliqd de difficili intelligitur: ⁊ per conse
quens propinquitas ad sensum est cā quare aliquid de
facili cognoscitur. sed singulare sensibile est sensui ppin
quissimuʒ. primo posterioꝝ. ergo facillime cognoscitur:
⁊ per cōsequens prius intelligitur q̄ʒ vle. ¶ 3ᵒ arguitur. 3ᵐ
intellˢ nō intelligit vniuersale nisi abstrahendo a singu
laribus: sʒ intellˢ non abstrahit nisi a noto. ergo singula
re a quo abstrahit ē pri' notū itellectui q̄ʒ vniuersale qd
abstrahitur. ¶ 4ᵒ arguitur sic. vniuersale est prius notū 4ᵐ
nature q̄ʒ singulare. ergo singulare est nobis prius notum
q̄ʒ vniuersale. patet consequentia: qꝛ notiora nature sunt
posterius nota nobis. in prohemio physicorum. antece T.c.3.
dens autem etiam ibidem colligitur a philosopho dicē t.4.
te q vniuersalia ⁊ magis cōfusa sunt magis nota nobis
q̄ʒ minus confusa ⁊ minus vniuersalia.

Ad primuʒ negat ꝯña: qꝛ vniuersale licet sit de Ad 1ᵐ
se indifferens ad omnia sua singu
laria: tamē limitatur per fantaᵐᵃ singulare ducere in co
gnitionem illius cuius est fantasma ⁊ non alterius: ⁊ cō
sequenter conceditur q illud limitans ⁊ determinans
est singulare: scilicet fantasma. non tamē sequitur q pri
us cognoscatur illud singulare q̄ʒ vniuersale: sed poti
us econtra. conceditur tamen q distinctius cognosci
tur singulare q̄ʒ vniuersale: ⁊ eque primo primitate dura
tionis: prius tamen vniuersale primitate nature. vnde
species prima intelligibilis licet sit singularis prius ta
men representat vniuersale q̄ʒ singulare sicut prius prio
ritate nature mouet vniuersale intellectum q̄ʒ singula
re. ¶ Ad 2ᵐ dicitur q Aristo. locutus est de vniuersali Ad 2ᵐ
bus in causalitate que sunt deus ⁊ intelligentie: non au
tem de vniuersalibus formalibus ydemptice repertis
in suis singularibus. ¶ Ad 3ᵐ dicitur. q si intellectus Ad 3ᵐ
intelligit vniuersale conceptu singulari tunc non abstra
hitur a singlari. si aūt intelligit vle conceptu proprio sic

abstrahit.⁊ ꝯñter ꝯcedo ꝙ prius cognoscit singulare ꝙ̃
Ad 4m vle ꝯceptu ꝓprio.¶ Ad 4m dr̃.ꝙ solū ꝯcludit singula-
ria prius cognosci ab intellectu ꝯceptu ꝓprio.s. singula-
ri ꝙ̃ vlia cōceptu ꝓprio.s. vli.q2 talis ꝯceptus abstrahi-
p̊m dm tur a singularib⁹ vt dcm̄ ē. ¶ Primū dubiū quō itelle-
ctus intelligit singulare p̊mo aspectu p se ⁊ directe cū di-
Cō.xi. cat ꝯmētator 3° de aia intell'z intelligere carnē.s.indiuidu
um p line ī speralē ⁊ reflexā.Dicēdū ꝙ intell's bis intel-
ligit singulare.s.qñ p̊mo mouet a fantasmate ⁊ in fine ꝓ
cessus resolutoꝝ:⁊ q2 circulus incipit ab aliquo pūcto ⁊
terminat in idē:ideo intell's dr̃ intelligere singulare cir
2m dm cularitet ⁊ circūflexe.¶ 2m dubiū.si p̊ma spēs itelligibi
lis ē singularis quō repñtat quiditatē distincte:cū oē qḋ
agit:agat fm ꝙ ē ī actu.dōz ꝙ illud ē de nā sua sicut ima
go distīcte repñtat se ⁊ illud cui⁹ est imago:ita p̊ma spēs
intelligibilis naturalr̃ repñtat distincte vle ⁊ singulare.
3m dm ¶ 3m dubiū.quare magis dicit̃ gditas specifica mouere
Rño intellm̄ priusꝙ̃ genus vel indiuiduū.Dicit̃ ꝙ genus vt
sic est potētiale ad speciē:⁊ oē qḋ agit:agit fm ꝙ est ī ac-
tu:ideo genus vt sic nō mouet:sed spēs vt sic:q2 ē in actu
ꝑ differentiā aduenietē generi.Deinde singulare nō ꝓ-
portionat̃ intellectui cū intell's sit vtus abstracta.singu-
lare aūt potens mouere intell'z: ⁊ sit ꝯiunctū materie:cū
necessario includat materiam sensibilē vl' intelligibilez.
4m dm ¶ 4m dubiū ex quo gditas specifica ē de se:⁊ p se intelli
gibilis sicut obiecta ꝓpria sensuū exterioꝝ sūt per se sen
R° sibilia:quare indigent lumine intellus agētis. Rñdet̃
ꝙ sicut color est visibilis actu p se:⁊ indiget lumine non
ratione sui.sed rōne medij:⁊ vbi nō indigeret medio ad
hoc ꝙ videret̃:ētnon indigeret lumine. ita quiditas est
actu ⁊ de se itelligibilis.nō pōt tamē intelligi sine lumi-
ne intell's agētis:q2 nō pōt immutare intellm̄ possibilez
nisi mediante fantasmate:⁊ q2 fantasmata necessario in
digent lumine intellect⁹agentis ad hoc ꝙ imutēt:iō gdi
tas indiget eodē lumine non ꝑꝑ se:sed ꝑꝑ fantasmata. ⁊
Cō.5.17 cū dicit ꝯmētator 3° de aia.ꝙ itellectus agens facit om-
⁊.18. nia intelligibilia esse intellecta in actu. Ista ꝓpositio pt
dupliciter exponi.vno mō ꝙ intellectus agens dat cuili
bet intelligibili nām immutandi intellectū possibilez ⁊
hoc negat̃:q2 talē nām nō dat gditati:s3 solū fantasmati:
Alio modo ꝙ intellectus agens facit omnia intelligibi-
lia actualiter ⁊ presentialr̃ intelligi ⁊ hoc est verū: q2 ip-
so secluso nihil intelligeret̃.vñ ꝯsimilis distinctio fit qñ
T.c.18. phs ⁊ ꝯmētator dicūt ꝙ lumē facit colores actu visibi-
les.Si.n.intelligit̃ ꝙ lumē tribuat formā colori:qua pt
videri:illud ē falsū: q2 color nihil recipit a lumie faciēs
visibilē.si aūt intelligitur ꝙ lumen facit colorē actuali-
ter videri:ita ꝙ sine ipo vī:h ꝯcedit̃.⁊ ita de gditate spe
cifica in ꝓposito dicat̃.quare ⁊c. Capl'z. XL.

Circa materiā nunc vltimo ta-
ctā qualiter in-
tellectus agēs abstrahit fantasmata a fā-
tasmatibus ⁊ an sine his valeat intellect⁹
p̊m intelligere. ¶ Est notādū ꝙ intellectus
itelligit p sex abstractōes. p̊ª ē actuatiōis
.s.ꝓductio fantasmatis de potentia ad actū.nā ante irra
diatōem intell's agentis fantasma est intelligibile in po
2 tētia:⁊ post irradiatōez est intelligibile in actu. 2ª ē de
puratōis sc3 ꝓductio speciei intelligibilis ex fātasmate:
quāto eni potentia est purior tāto spēs cognitiua est pu-
rior.iō purior est spēs intelligibilis q̄ est in intellectu ꝙ̃
fātasma qḋ est in sensu:⁊ hec abstractio nō solū ē ex ope-
re intellectus:sed ēt ex oꝑe sensus.vñ purior ē spēs q̄ est
in sensu cōi ꝙ̃ illa q̄ est ī sensu exteriori: ⁊ purior est illa
q̄ est in fanta ꝙ̃ illa q̄ est in sensu cōi:l3 sit eadē numero.

3ª est sepatiōis:⁊ ē illa qua intellectus possibilis elicit cō 3
ceptū cōiorē a ꝯceptu minus cōi.vñ intell's hñs spēm in
telligibilē soꝛ.abstrahit ꝯceptū hoi's separādo ꝯditōez i-
diuiduatōis ⁊ a ꝯceptu hoi's abstrahit ꝯceptū aialis sepa
rādo ꝯditōem drīe specifice.⁊ sic vltra vsꝙ̃ ad ꝯceptum
trāscēdentez. 4ª est specificatōis:⁊ est illa qua itellect⁹ 4
elicit spēs 2ᵉ intentōis ex spēbus p̊me intentōis. Nā3 in
tellect⁹ post formatōez ꝯceptus hoi's ꝑcipit nām huma-
nā cōicari multis indiuiduis ⁊ vocat illā spēm. silr̃ post
formatōez conceptus aialis cognoscit nām aialis inesse
multis speciebus ⁊ vocat illā genus:⁊ dicitur esse cōcept⁹
specificatōis:q2 specificāt modū se habēdi gditati extra
aiam. 5ª est ꝯpōnis ⁊ est illa qua ex ꝯceptibus simplici- 5
bus intellectus format ꝯceptus ꝯpositos ta3 distātes ꝙ̃
indistātes:vt hō albus ⁊ hō ē aial. 6ª est deductōis:⁊ est 6
illa q̄ intell's venit in noticiā cāe p noticiā effect⁹aut eꝯ.
et isto° intell's venit in noticiā materie ⁊ forme.p notici
am ꝯpositi:⁊ in noticiā prime cause per noticiā motus:⁊
si alie abstractōes sūt:ille reducūt̃ ad istas.¶ 2° notan- 2m
dū.ꝙ in intellectu possibili repiunt̃ duo genera spēꝝ in
telligibiliū.p̊m genus est spēꝝ ꝓductaꝝ a fātasmatibus
vtute luminis inte⁹ agētis:fm quas inte⁹ fit p̊mo ī actu
⁊ p̊ intelligit gditatē aspectu recto.2m genus est spēꝝ in-
telligibiliū abstractaꝝ ab intellectu possibili:fm quas
intell's fit magis in actu ꝙ̃ p̊:⁊ fm q̄s intell's reflexe itel
ligit gditates absꝙ̃ alia repñtatōe indiuiduali.Spēs in
telligibilis p̊mi gñis depēdēt a fātasmatibus in fcō esse
⁊ ī ꝯseruari:sicut in fieri:ita ꝙ corrupto fantasmate stati
corrūpit̃ sua spēs intellibil':depēdēt.n.oēs tales spēs itel
ligibiles a fātasmatibus sicut lumē a corpore luminoso.
sed spēs intelligibiles scdi generis sic nō fiūt a fātasma-
tibus ita nō depēdēt ab illis in cōseruari:sed solū ab in
tellectu possibili:a quo imediate abstrahunt̃:⁊ ita inte⁹
possibilis quarūdā spēꝝ intelligibiliū est ipse ꝯseruati-
uus sine fātasmate.alr̃ nō dixisset phs.3° de aia.ꝙ aia fz T.c.6.
ptez intellectiuā est archa spēꝝ intelligibiliū.memoriā
aūt posuit ī pte sensitiua ꝯseruatiuā spērum intelligibi-
liū sub habitudine ad tps:sub qua ꝯditōem nō reseruat
intell's.vñ sicut duo sūt gñā spērū intelligibiliū: quoꝝ
p̊mū ꝓducit̃ a fātasmatibus:⁊ nō ab intellectu possibili.
⁊ 2m ꝓducit̃ ab illo:ita sūt duo genera spēꝝ sensibiliū.
p̊mū imediate fluit a sensibilibus:⁊ 2m a sensu cōi.sicut g
memoria nō retinet spēs p̊mi gñis:sed solū scdi. ita itel
lectus possibilis nō preseruat species intelligibiles p̊mi
generis:sed solum secundi.

His visis sit hec p̊ma ꝯclusio. inte⁹ agēs est pricim̄ p̊ª ꝯ
effectiuū spēi intelligibilis ⁊ actus itel-
lectōis.p3:q2 itell's agēs est oia facere.3° de aia.qḋ decla T.c.17.
rans ꝯmētator ingt.inte⁹ agēs est faciēs oēs spēs intelli ⁊.18.
biles ⁊ gcgd pōt recipere inte⁹ possibilis pōt facere ite⁹
agēs.sicut.n.sol ꝯcurrēs ad ꝓductōez hoi's nō solū agit
motū gnātōis:nec solū īducit formā subalē:sed inducit
tam motū ꝙ̃ terminū eius:ita intellectus agens nō solū
ꝓducit spēm intelligibilē nec solū actum itellectōis.sed
vtrūꝙ̃ istoꝝ. ¶ 2ª ꝯ.fātasma ē intellectus possibilis p̊n 2ª ꝯ
cipiū motiuū primum ⁊ imediatū.p3:q2 fm ꝯmētatorē
3° de aia.fātasma se h3 respectu inte⁹ sic sensibile respe- Cō.30.
ctu sensus:s3 sensibile imediate immutat sensū.ergo fan
tasma imeᵉ īmutat intem̄. agēs.n.cui assimilat̃ passuz dr̃
primū ⁊ imediatū.mō spēs intellibiles assimilātur fā-
tasmati ⁊ nō intellectui agēti.vñ ite⁹ agēs vlr̃ ꝯcurrit vt
cā vlis.fātasma aūt solū pticulariter vt cā pticularis:⁊
iō imediate ꝯcurrit.¶ 3ª ꝯ.l3 inte⁹ possibilis intelligat
abstractōes a fātasmatibus:pōt tñ sine illis speculari.p̊- 3ª ꝯ
ma ꝑs p3:q2 ite⁹ possibilis itelligit spēs itelligibiles ab-

stractas a fātasmatibus p̄ inte^us agentē. 2° po collr a pħo
T.c. 8. 3° de aīa. dī. ꝙ qñ inte^9 possibilis acqrit sciaꝫ tūc ē potēs
T.c. 20. op̄ari p̄ seipꝫ lꝫ actu nō itellīt. Dicit ēt. 7°. pħy. ꝙ añ adi
scere est hō ī po^a ēētiali ad sciaꝫ. ꝛ iō idiget motore per
queꝫ reducat ad actū. nō aūt postq̄ didicit indiget p̄ se
4° ꝯ motore. ❡ 4° ꝯ. inte^9 agēs abstrahit fantasmata de po^a
ad actū: ꝛ imp̄mit ī eis formā positiuā ꝛ penitus absolu
tā. p̄baẜ. si color eēt po^a coloris f̄m suā nāꝫ ē nō actu vi
sibilis nūq̄ posset imutare visuꝫ nisi fieret actu color ꝛ
actu visibil: sꝫ nō p̄t fieri actu color nisi recipiē^9 aliq̄ no
uā formā. puta a lumine ip̄m faciēte actu colorē ꝛ actu vi
sibilē. cum ḡ fan^ma sit de se so^m itelligibile in po^a dꝫ fieri
actu itellībile v̄tute inte^9 agētis: oꝫ ꝙ ite^9 agēs aliq̄ for
mā positiuā iducat. ❡ Itē mediū tenebrosū hꝫ dyapha
T.c. 69. ꝛ 71. nitatē solū in po^a p̄ pħꝫ. 2° de aīa. ꝛ p̄ p̄ntatōem corporis
luminosi fit actu dyaphanū ꝛ actu illuminatū: sꝫ certū est
ꝙ hoc nō fit nisi recipiēdo nouā formā: h̄ ē lumē ip̄ressū
in eo corpore luminoso. ḡ eodē mō fantasma recipit ali
quā nouā formā: q̄ dī lumē ite^9 agentis. Dicaẜ ergo ꝙ in
tellect^9 agēs abstrahēdo fātasma remouet aliqd. s. p̄ua
tōem ꝛ potētiā: ꝛ inducit aliqd. s. actū q̄ est q̄dā forma po
sitiua ꝛ absoluta: q̄ ē actualis dispō illi^9 fantasmatis ele
uās ip̄ꝫ a sua dispōne potētiali in tm̄ ꝙ p̄ōt imutare itel
lectū possibilē: sine qua dispōne nullaten^9 possꝫ imutare.

p^m **Cōtra** predicta arguiẜ. ꝛ p̄. ꝙ inte^9 agēs nō ē p̄ncipiū effectiuū spēi itelligibilis: qꝛ p̄ncipiū intrin
secū nō est p̄ncipiū effectiuū alicui^9 actus eētialis rei. ḡ
T.c. 32. ite^9 agēs nō p̄ōt eē h^9 p̄ncipiū. añs est pħi. 8°. pħy. dī. ꝙ
oē qḋ deducit ad actū de potētia eētiali ab extrinseco
deduciẜ. ꝯña tenet: qꝛ inte^9 agēs ē sicut forma: ꝛ inte^9 pos
t.c. 18. sibilis ē sicut habit^9 f̄m pħm ꝛ ꝯmētatorē. 3° de anima.
❡ Et ꝯfirmaẜ nulla forma agit in p̄priā māꝫ: sꝫ intell's
agēs ē forma inte^9 possibilis. ḡ non agit ī eū. maior pꝫ: qꝛ
T.c. x. agēs ꝛ patiens debent esse distincta loco ꝛ subō. 7° pħy.
2^m ❡ 2° arguiẜ. fantasma nō ē imediatū p̄n^m motiuū inte^9
possibilis. qm̄ intell's agēs cū sit cā v̄lis p̄us occurrit ad
itellectōeꝫ q̄ fantasma. qḋ ē cā p̄ticularis. ēt spēs itellibi
lis mediat iter fātasma ꝛ intellꝫ possibilē. ḡ imediatius
ꝯcurrit ad immutatiōeꝫ intell's possibilis q̄ fantasma.
❡ Et ꝯfirmaẜ. ita se hꝫ inte^9 agēs ad itellm̄ possibilē ꝛ
ad fantasma: sicut lumē ad potētiā visiuā ꝛ ad colorem
T.c. 18. f̄m pħm ꝛ ꝯmētatorē. 3° de aīa. sꝫ lumē imediatius imu
tat potētiā visiuā q̄ color: qꝛ mediat inter colorē ꝛ visū.
ergo p̄iformiter p̄us ꝛ imediati^9 imutat inte^9 agēs itell'z
3^m possibilē q̄ fātasma. ❡ 3° arguiẜ. ꝙ intell's possibilis nō
possit speculari sine fantasmate: qꝛ ite^9 possibilis nō p̄t
speculari sine spē intelligibilis: sꝫ spēs itellībilis nō p̄ōt
T.c. 39. eē sine fātasmate. ḡ ꝛc. vn̄ dic̄ Ari. 3° de aīa. necē est intel
ligēteꝫ fantasmata speculari: ex eo ꝙ fātasma se hꝫ ad i
4^m tellm̄ sicut sensibile ad sensū. ❡ 4° arguiẜ. ꝙ inte^9 agēs
nihil ip̄rimit ī fātasmatib^9: qꝛ oē qḋ recipiẜ ī aliquo reci
piẜ f̄m modū rei recipiētis. tal' for^a imp̄ssa fantasmati re
cipeẜ indiuidualiter ꝛ mālr. ꝛ p̄ ꝯñs eq̄ fieret in po^a si
cut p̄ri^9: qꝛ p̄ nullū māle p̄ōt educi de potētia ad actuꝫ.

Ad p^m **Ad primū** negeẜ ꝯña: qꝛ spēs intellībilis v'l actus itellectōis nō est actus essentialis: sed
accñtalis inte^9 possibilis: ex quo adest ꝛ abest p̄ter eius
corruptiōeꝫ. Deinde negeẜ ꝙ nulla forma agat in māꝫ
p̄priā: qꝛ frigiditas v̄tualis aque agit in illā frigiditatē
formalē. Et ad pħꝫ r̄ndeẜ ꝙ loqẜ de actōe corruptiua q̄ ē
Ad 2^m a ꝯrio. mō p̄dicta actio ē p̄fectiua. ❡ Ad 2^m dī. ꝙ de^9 ꝛ
itelligētie p̄us ꝯcurrūt ad actiōeꝫ hoꝝ inferioꝝ: ꝛ tñ nō
imediate: sꝫ agētia p̄ticularia cū iter ea ꝛ effcm̄ nō sit me
diū aliqḋ p̄ncipiū effectiuū: ita ꝙ nō seqẜ: h̄ p̄rius ꝯcur
rit. ergo imediati^9 ꝯcurrit: ꝛ sicut inter caliditatē agētē
ꝛ caliditatē p̄ductā mediat calefactio que nō calefacit:
sed caliditas. ita species intellībilis lꝫ mediet iter fan
tasma ꝛ intellꝫ possibilē: nō tñ p̄prie dī p̄ducere actū in
tellectōis aut immutare itellꝫ possibilē: sed fātasma me
diante specie intelligibili: sicut caliditas mediante cale
factōe calefit. Ex his pꝫ r̄nsio ad ꝯfirmatōeꝫ: ꝙ lumē nō
immediatius immutat visū q̄ color: lꝫ prius ꝯcurrat: cū
sit cā v̄lis. ❡ Ad 3^m dī ꝙ sicut sensus exteriores possūt Ad 3^m
exire ad actū cognitōis sine sensibili exteriori: ita inte^9
possibilis ad actum itellectōis absq̄ fantasmate: ꝛ nege
tur ꝙ nulla species intelligibilis possit esse sine fātasma
te. nā verum est de speciebus intelligibilibus p̄mi ordi
nis: sed nō secundi ordinis. Et ad philosophū r̄ndetur ꝙ 3. aīa. 39
ponit illā auctoritatē in aliqs terminis. s. necesse est itelli
gētem p̄us fantasma aliqḋ speculari: ad denotādū ꝙ nō
qñcūq̄ intell's itelligit tūc speculeẜ fantasma: sed suffi
cit ꝙ prius speculat^9 fuerit. ❡ Ad 4^m negetur minor. vn̄ Ad 4^m
sicut magnes attrahēdo ferruꝫ inducit quādaꝫ v̄tutem
realr indiuisibilem nō extēsam nec hn̄teꝫ partes: sic in
tell's agēs iducit vnā formā sp̄ualem per carētiam p̄tiū
eleuantē fantasma de potētia ad actū: ꝛ ista forma nō re
cipiẜ ī fātasmate f̄m communē modum eius: sed solū f̄ꝫ
modū idiuiduale. ꝛ iō spēs itelligibilis p̄ducta a fātas
mate semper est singularis nō rep̄ntans singulariter eo
modo quo fātasma simplr: sed solū quo ad rōnē hecchei
tatis: sicut sumitur forma illustratiua ab intellectu agē
te in fantasmate. quare ꝛc. Caplm̄. XLI.

Qualiter intellectus. seip̄m cognoscit suosq̄ actus ꝛ habit^9
est ꝯñter dicēdū. ❡ Notādū primo dr̄iā p^m
inter actū intellect^9 ꝛ habituꝫ eius. naꝫ
actus itellectus ē op̄atio eius: qua actua
liter ꝯsiderat. habit^9 aūt ē operatio qua
nō actualiter: sed habitudinaliter ꝯside
rat: ita ꝙ per illū p̄ōt se reducere prompte ad actum f̄m
quē est actualis ꝯsideratio. Sed habitus simr̄ dupliciter.
s. ꝯplexe ꝛ incōplexe. habitus ꝯplexus est ille quo ali
q̄s prompte p̄ōt exire ad actū ꝯplexū: sicut est habit^9 scie
vel artis aut alius modus: ꝛ de isto habitu loquẜ pħs
2° ethi. dī. ex frequētatis actibus gnātur habitus: sed ha
bitus incōplexus est ille: qui ducit in noticiā incōplexā
rei: ꝛ hunc cōiter vocamus spēm intelligibilē: ꝛ hoꝝ ha
bituū vn^9 p̄cedit nāliter actum itellectus: vt spēs intel
ligibilis. alius aūt seqẜ vt habitus scientificus vel mo
ralis. ❡ 2° notāda est dr̄ia inter cognitōem inte^9 diuini 2^m
ꝛ humani ꝛ intellectus angelici. Nā itellectus diuinus
est actus purus cui nō ē annexa potētia. 12° me^{ce}. intell's Cō. 30.
vero nr̄ in genere itelligētiaꝝ est pura potētia: cui f̄m se
nō ꝯpetit aliq̄s actus. 3° de aīa: sꝫ intell's angelicus tenet C. 5. ꝛ. 19
me^m iter ista: qm̄ p̄tim est in actu ꝛ p̄tim in po^a f̄ꝫ aucto
rē de causis. Intellect^9 ergo diuin^9 oīa cognoscit cogno
scendo se: ita ꝙ nihil tāq̄ p̄ncipale obiectū intelligit ex
tra se. vilesceret. n. si hoc mō cognosceret extra se: vt ha
betur. 12 metha. cognoscit ergo seipsum primo ꝛ princi T.c. 50.
paliter ꝛ cognoscendo se cognoscit ꝯñter oīa alia a se. In
tellectus noster se hꝫ mō opposito: qꝛ intelligendo alia i
telligit se. itelligit. n. alia primo ꝛ p̄cipaliter ꝛ aspectu
recto. seipsum autem ex consequenti intelligit per lineā
reflexam: sed intellectus angelicus tenens medium in
ter ista nec se itellīt p̄ alia nec alia p̄ seipsū. intellīt. n. sēp
eētiā suā: eo ꝙ ē rediēs ad seipꝫ reditōe ꝯpleta. Alia v̄o
itelligit p̄ spēs ꝛ similitudines illoꝝ: de qb^9 dicit auctor
de causis ꝙ intelligentie sunt plene formis.

His visis sit hec prima ꝯ. spēs intelligibilis reali ter distinguiẜ ab actu itelligēdi. p̄baẜ: p^a ꝯ

qꝛ si spẽs itelligibilis ꝛ actus intelligẽdi eẽnt idẽ:cessãte
actu intelligẽdi nõ maneret spẽs intelligibilis in intelle
ctu:ꝫ ꝯña:qꝛ si aliqua sũt idẽ numero:vno corrupto non
remanet aliud.ꝯñs est falsũ.qꝛ post intellectõem p̄mã
rei aĩa nõ est codẽ modo in potẽtia:sicut ante.per p̄hm
T.c.8. 3° de aĩa.ergo post intellectõeꝫ rei aliqd remanet in aĩa:
qđ nõ videt̃ eẽ nisi spẽs intelligibilis. ¶ Itẽ actus com
plexus realiter distinguit̃ ab habitu cõplexo. ergo p idẽ
actus incõplexus realiter distinguit̃ ab habitu incõple
xo:tenet ꝯña:ꝛ añcedẽs est no^m iductiue: qm̃ habit⁹ sciẽ
tificuꝫ nõ est ꝯclusio scita:nec iustitie habitus est opatio
2° ꝯ iusta. ¶ 2° ꝯ.inte⁹ possibilis quẽlibet suũ actũ ꝛ habitũ
põt cognoscere.pbat̃.itellectus est i potẽtia ad oẽ itelli
T.c.5. t.18. bile fm p̄hm 3° de aĩa:ſꝫ oĩs opatio aĩe tam actualis q̃
habitualis est itelligibilis:cum sit ens. Itẽ intellectus i
telligit se itelligere lapidẽ.ergo itelligit itellectõem la
pidis:pꝫ ꝯña:qꝛ tũc idẽ esset intelligere lapidẽ ꝛ itellige
re se intelligere lapidẽ:qđ est falsum.similiter logici sci
unt se sillogizare ꝛ dmõstrare.ğ cognoscũt habitũ sillogi
zandi ꝛ dmr̃andi: ſꝫ talis habit⁹ non est nisi in intellu lo
3° ꝯ gici.ğ ꝛc̃. ¶ 3° ꝯ.intellus nõ recto aspectu: ſꝫ per acciñs ꝛ
reflexe cognoscit spẽm intelligibilẽ ꝛ actuꝫ intelligẽdi.
pꝫ:qꝛ aliter simul cognosceret illa ꝛ quiditatẽ seu fantas
ma.ꝯñs est falsũ:qꝛ sicut cognoscit sensus sensibile ꝛ nõ
spẽꝫ sensibilẽ eius nec sensatõem: qꝛ nõ habet se per mo
dũ obiecti:sed p modũ mediꝫ vnientis potẽtiam cũ ob
iecto.ita intellectus prima sui cognitõe intelligit qditã
tẽ fantasma ꝛ singulare representatũ: per seipsũ autẽ nõ
speciẽ intelligibilẽ nec actũ intelligẽdi:qꝛ nõ hꝫ se nisi p
modũ mediꝫ vniẽtis potẽtiã cũ obiecto. Aliter.n.intell̃s
nõ intelligeret aliqđ nisi intelligeret se intelligere illud:
exquo ẽ potẽtia supra se reflexa:cõsequẽs ẽ falsũ:qꝛ pt eẽ
4° ꝯ actus rect⁹ absqꝫ reflexo. ¶ 4° ꝯ.inte⁹ itelligit tã seipsũ
T.c.15. q̃ intellectũ agẽtẽ.p̄ma ps pꝫ p Ari.3° de aĩa.di.ꝙ inte⁹
noster ẽ itelligibilis sicut ꝛ alia sꝫ itellĩbilia: sed inte⁹ i
telligit alia.ğ itelligit se:ita ꝙ p eãdẽ spẽm itelligit alia
directe:seipsũ aũt indirecte.2ª ps sic declarat̃.inte⁹ pos
sibilis põt p opatõeꝫ alicuius venire ad noticiã illius:qꝛ
T.c.3. p effectũ cognoscit̃ cã.p̄mo posterioꝝ:ꝛ primo p̄hy. sed i
t.4. tellectus possibilis cognoscit abstractõem q̃ est opatio
inte⁹ agẽtis:ergo inte⁹ possibilis cognoscit intellectum
Cõ.5. agẽtem.ꝯmẽtator aũt dicit.3° de aĩa.ꝙ cũ inte⁹ possibi
t.36. lis fuerit inte⁹ adeptus.i.actuatus oĩum spẽrum mãliũ
intelligit inte^m agentem per essentiam propriam.

p^m **Contra** predicta arguit̃.ꝛ p̄mo sic.ꝙ spẽs intelligi
bilis nõ realiter distinguit̃ ab intellectõe:
qꝛ dato opposito seqtur ꝙ itellectus possibilis actiue cõ
T.c.14. currat ad p̄mũ actũ itelligẽdi.ꝯñs ẽ ꝯ p̄hm.3° de aĩa di.
ꝙ se hꝫ passiue ad itelligere:ꝛ pꝫ ꝯña.nã exquo ẽ i actu p
T.c.14. spẽm itelligibilẽ põt actũ itellectõis pducere. Itẽ dicit
Ari.3° de aĩa.ꝙ añq̃ ite⁹ actu itelligat ẽ po^a pura. mõ si
distiguerẽt̃ intellectio ꝛ spẽs itellĩbilis:oporteret spẽm
itelligibilẽ p̃cedere itellectõeꝫ i itellectu exquo pducit
illa.ꝛ ꝯñter nõ eẽt inte⁹ i pura potẽtia añ intelligere:sed
2^m in actu p spẽm itelligibilẽ. ¶ 2° arguit̃ ꝙ intellect⁹ hu
manus nullũ suũ actũ põt cognoscere:qꝛ inte⁹ nõ põt co
gnoscere: nisi suuꝫ obiectum: ſꝫ nullus actus eĩs: potest
suum obiectum. ergo ꝛc̃. maior est nota. ꝛ minor decla
rat̃. nã obm̃ intellus non est nisi quiditas rei mãlis aut
T.c.9. res illa.p Ari.3° de aĩa:ſꝫ nullus inte⁹ ẽ res mãlis vł qdi
tas ei⁹.ergo. ¶ Et ꝯfirmat̃.nã si ite⁹ itelligit aliq̃ suã i
tellectiõeꝫ h̃ ẽ p aliã itellectõeꝫ:aut p nullã.si p aliã erit
pcessus in ifinitũ.si p nullã.ğ idẽ erit obm̃ ꝛ noticia sui:
T.c.3. qđ nõ vr̃ verũ.dicit Ari.3° de aĩa.ꝙ sicut se hꝫ sensus ad
sensibilia ita intellectus ad intelligibilia.mõ sensus nõ
sentit ppriã sensatõem.ğ nec ite⁹ itelligit siue cognoscit
ppriam intellectõem. ¶ Deinde ponit Ari.in libro de
sensu ꝛ sensato.ꝙ nihil ẽ i itellu qn p̃us fuerit i sensu: ſꝫ
certũ est ꝙ nullus actus inte⁹ p̃us fuit in sensu:cũ nunq̃
fuerit sensatus. ¶ 3° arguit̃.ꝙ inte⁹ recto aspectu cogno 3^m
scit intellectõem ꝛ speciem intelligibilẽ:quoniaꝫ cogno
scit fantasma ꝛ quiditatẽ in illo.quoniaꝫ inte⁹ cognoscit
fantasma aspectu recto:qꝛ seipsum rep̃sentat intellectui:
sed eq̃ p tunc se representat itellectui tam species itellĩ
bilis q̃ actus intelligendi:qꝛ ẽ magis p̃ns intellectui q̃
fantasma.ergo ꝛc̃. Item vt dr̃ primo posterioꝝ.per igno
tuꝫ nõ cognoscit̃ ignotũ:sed qditas cognoscitur per spẽꝫ
itelligibilẽ ꝛ actũ intelligẽdi.ergo eque primo vł prius
cognoscũt̃ spẽs intellĩbiles ꝛ actus itelligẽdi q̃ qditas.
Et ꝯfirmat̃:qꝛ nõ cognoscit̃ aliqd p imaginẽ suã nisi il
la imago cognoscatur: vt paret iductiue de imagine pi
cta ꝛ de imagine speculi:sed spẽs itelligibilis est imago
rei mãlis vł qditas ei⁹.ğ nõ cognoscit̃ res material̃ nec
qditas ei⁹ nisi cognoscatur species intelligibilis. ¶ 4° 4^m
arguit̃.ꝙ inte⁹ possibilis nõ intelligit se nec intellꝫ agẽ
tem:qꝛ nõ p essentiã ppriam:cum sit potentia pura:nec
per speciem sui:cum inte⁹ nõ habeat nisi siĩtudinẽ reꝝ
mãlium.nec ẽt p speciem alienam:qꝛ nãliter soluꝫ illud
representat cuius est species. Iteꝫ sequit̃:ꝙ idem ẽ mo
uens ꝛ motũ in actu ꝛ in po^a respectu eiusdẽ.qđ est ꝯ cõ
mẽtatorẽ 3° de aĩa.ꝛ pbat̃ ꝯña:qꝛ i eo ꝙ inte⁹ ẽ mouens Cõ.5.
ẽ in actu.in eo vº ꝙ intellĩt ẽ in po^a ꝛ mouet̃:de intellu
ãt agẽte arguit̃.ꝙ inte⁹ possibilis intellĩt nisi illud sit ab
stractũ p itellm̃ agẽtẽ fm p̄hm:ꝛ ꝯmẽtatorẽ 3° de aĩa:ſꝫ T.c.17
intellectus agẽs non abstrahit seipsum.ergo ꝛc̃.

Ad primũ neget̃ ꝯña.qꝛ actus intelligendi p̄m⁹ ẽ Ad p^m
effect⁹ fantasmatis ꝛ nõ itellectus pos
sibilis.vnde sicut ꝯbustibile dũ calefit nõ põt actiue cõ
currere ad actũ calefactõis:qꝛ ẽ act⁹ calefactiui ꝛ calefa
ctõis.ita i pposito. Et ad p̄hꝫ dr̃.ꝙ lꝫ ordine nature pri
us sit in itellectu spẽs intellĩbilis q̃ actus itelligẽdi:nõ
tñ ordine duratõis.eo ꝙ i eodẽ instanti actuat̃ inte⁹ pos
sibilis spẽ itellĩbili ꝛ actu intellectõis:iđ falsũ ẽ ꝙ añ in
tellectõeꝫ inte⁹ hũerit suã spẽꝫ itelligibilẽ. ¶ Ad 2^m dr̃: Ad 2^m
ꝙ q̃libet opatio ite⁹ põt esse obm̃ illius.Et cũ dr̃.nihil ẽ
obm̃ inte⁹ nisi res mãlis vel quiditas eius:verum est as
pectu recto:sed aspectu reflexo multa pñt eẽ oba vt deus
itellĩentie ꝛ oẽs opatões aĩe que ꝯtinent̃ sub primo obo
inte⁹ primitate adequatõis.Et ad ꝯfirmatõeꝫ dr̃.ꝙ p̄ª i
tellectio cognoscit̃ ab intellu cognitiõe distincta.ꝛ si ite
rũ scđa intellectio cognoscit̃:illa cognoscit̃ alia cognitio
ne:nõ tñ pcedit̃ i ifinitũ:qꝛ aliq̃ est intellectio quã ite⁹
nõ itellĩt:qꝛ se ad illã nõ ꝯuertit. auctes ãt mõ ꝯuicũt:nã
ex prima nõ sequit̃ illud ꝯñs:qꝛ sensus est vĩtus organica
ꝛ nõ reflexa supra se.inte⁹ ãt ẽ vĩtus supra se reflexa.2° vº
auctas nõ plus intẽdit nisi ꝙ oĩs opõ ite⁹ dpẽdet ab opa
tõe sensus:ꝛ h̃ ẽ ꝯcedẽdũ. ¶ Ad 3^m dr̃.ꝙ sicut aliqđ visi Ad 3^m
bile p̃ntatur visui:ꝛ nõ tñ videt visus illud:qꝛ nõ aduer
tit ad illud:ita aliqđ rep̃ntat̃ itellui lꝫ nõ cognoscat illđ
qꝛ nõ ꝯuertit se ad illud:ſꝫ ad aliud. Uñ in istanti cogni
tõis qditatis ipa qditas spẽs ꝛ intellectio se rep̃ntant i
tellectui:ſꝫ difformiter.nam qditas actualr̃ se rep̃ntat ꝛ
spẽs seu intellectio so^m habitualr̃. Et ad ꝯfirmatõeꝫ dr̃.
ꝙ tripl̃r põt aliqd p aliud cognosci. p̄ obiue vt imago
fortis.nã cũ hoc rep̃ntat sor.rep̃ntat seipm̃ actualr̃ p mo p̄
dũ obi. 2° subiec^e vt spẽs sensibilis sor.extñs i sensu vel
in organo h̃ rep̃ntat sor. ꝛ nõ ẽ cognita. 3° deductiue vt 2
spẽs intelligibilis sor.p quã deuenit̃ i noticiã aĩe sor.vł 3
alteri⁹ i eo.dico ğ ꝙ lꝫ nullũ ignotũ deductiue vł obiue
ducat in cognitõem noti vel ignoti: tñ aliquod ignotuꝫ

subiectiue vt ē spēs itellibilis vł itellectio deducit i no-
ticiā alteri⁹ noti vł pus ignoti: ⁊ iō fantasia cognoscit: qꝛ
obiectiue ducit i noticiā qditatis. spēs itellibilis ēt cog
scit qñ deductiue intell's p illā venit in noticiā sui ipi⁹.
ex qbus sequit ꝙ illa ꝯña nō valet. nihil cognoscit p ima
ginē suā nisi imago cognoscat: ꝫ nihil cognoscit p spēz i-
telligibilē qn cognoscat illa spēs: qꝛ imago ꝯcurrit ad re
presentatōez obiectiue. spēs aūt solū formalr ⁊ subie^c.
Ad 4^m ⁋ Ad 4^m dr. ꝙ intell's intelligit se p spēm alienā: nō quī
dē p mo^m forme expssiue ⁊ repñtatiue: sed p mo^m forme
T.c. 69. inuētiue: eo mō quo loquit phs p phy. qꝛ mā cognoscit
p anologiā ad formā: nō ꝙ forma sit spēs repñtatiua ma
terie: sꝫ qꝛ ē pn^m veniēdi i noticiā eius. Et ad ꝯfirmatōez
dr: ꝙ nō ē incōueniēs idē eē in actu ⁊ in po^a mouēs ⁊ mo
tū respectu eiusdē: sꝫ eēt icōueniēs ꝙ eodē mō. graue. n. ē
mouēs seipz ⁊ mouet a seipso ⁊ ē i po^a recipiēdo motū: ⁊
in actu agēdo in eūdē motū. Alr. n. se hꝫ vt agēs ⁊ alr vt
recipiēs: sꝫ ō itellectu agēte negeṫ ꝙ oē inte^m ab itelle-
3. aīa. f7 ctu possibili sit abstractū p ite^m agētē. Et ad phm vel cō-
mētatorē dr. ꝙ loquūt de his que directe cognoscunt ⁊
per species sensibiles. quare ⁊c. Caplm. XLII.

VLtimo qualiter intell's noster itel
T.c. 36. ligit sbās sepatas ⁊ quō se i-
nicē intelligūt ac singularia mālia ē sum-
matim dicēdū. ⁋ Pro quibus ē notādū
p^m fm phm z^o metha. ꝙ in quolibet gene-
T.c. 5. re cāe oꝫ aduenire ad pmā. ⁊ hoc i causis
p se. ḡ i genere cause efficiētis ⁊ finalis oꝫ
ponere pmū efficiens ⁊ primum finem: sed quod est pri-
mum efficiens nō dependens ab alio opꝫ esse simplex ⁊
actū purū: qꝛ si eēt ex diuersis ꝯpositū ante ipm eēt aliqđ
s. ptes sue: ⁊ sic nō eēt pmū: ⁊ silr ē in gñe cāe finalis: qꝛ
mā ē pp formā: ⁊ pp effect⁹: ⁊ efficiēs pp finē: ⁊ si de⁹ eēt
suba mālis hēret aliū finē extra se. ex quo ergo venim⁹ i
cognitōez vni⁹ pmi in genere cause efficientis: ⁊ finalis
tūc venim⁹ in cognitōez dei: ⁊ ē h noticia deductiua. In
telli^c. n. sepate itelligunt a nobis nō p se ⁊ directe: qꝛ sic
nō cognoscūt nisi hñtia silitudines in po^a fātastica: sꝫ i-
directe ⁊ reflexe p cognitōez mot⁹ celi. pcipit. n. inte⁹ nr
celū eternalr moueri ⁊ ipꝫ eē subaꝫ mālē. deide ꝯphēdit
ꝙ oē corp⁹ si mouet p seipꝫ so^m a forma sua: ⁊ nō ab extri
seco eterno ꝙ finit mot⁹ illi⁹. Ex his aūt ꝯcludit corpi
celesti applicari quādā vtutē eternā mouētē celū ⁊ eter-
nalr: ⁊ cū i ce^o multi sint orbes diuersoꝝ motuū q̄ nō pñt
T.c. 55. fieri ab vna itellige^a: qꝛ idē inq̄^m idē sēp ē aptū natū fa
cere idē. z^o ō ge. ⁊ iō ꝯcludit inte⁹ ꝙ cuilibꝫ orbi celesti
z^m applicat vna talis vtus quā postea vocat itelligētiā sepa
tā. ⁋ z^o ē notādū. ꝙ q̄to itelligētia ē supior tāto hꝫ pfe-
ctiores spēs: ⁊ tāto spēs ille sūt pli^m repñtatiue ⁊ pfectio
ri mō: sic si eēnt ydee sepate more plonico pfectior esset
ydea gñis q̄ spēi i quāto cōior tāto pfectior. vñ modū ꝯ-
riū hñt forme māles ⁊ imāles: nā forē māles q̄to cōio-
res sūt tāto ipfectiores. Imāles vo q̄to cōiores tāto pfe-
ctiores sꝫ. aial. n. qđ hꝫ eē i mā ē ipfecti⁹ q̄ aliq̄ sua spēs.
⁊ si eēt sepa^m eēt pfecti⁹: ⁊ rō ē qꝛ for^e māles q̄to cōiores
tāto ppingores sūt māe. Nā mā pus itellit recipe formas
Cō. 17. magis vles ⁊ postea min⁹ vles: vt dic ꝯmētator p meta.
sꝫ i formis sepatis q̄to for^a ē abstractior tāto simplicior
⁊ tāto deo ppingor. In reb⁹ ergo mālib⁹ ex cōitate fit
accessus ad mām ⁊ ad potētialitatē seu ad ipfectōez: sed
i reb⁹ imālib⁹ ex cōitate fit accessus ad simpli^{tem} ⁊ actua
litatē. ⁊ ꝯñter ad pfectōez: iō qꝛ spēs itellibiles i nob sūt
cāte a reb⁹ mālib⁹ q̄to cōiores tāto magis hñt ipfectōis
modū. p formā. n. cōez nō possum⁹ itelligere ꝯtēta sub il
Cō. 14. la distīcte ⁊ i actu: sꝫ ꝯfuse ⁊ i po^a ꝯmētator aūt. iz. meta.
loquēs de scia nra dic ꝙ scire i vli ē scire i po^a: sꝫ spēs in
mētib⁹ itelligētiaꝝ nō sūt cāte a reb⁹ mālib⁹: sꝫ ab ipis i
telligētys nālr ⁊ subiue: iō q̄to cōiores tāto pfectiores ⁊
actualiores: ⁊ tāto magis clare ⁊ distīcte ⁊ in actu repre
sentant sua obiecta.

His intellectis sit hec p^a ꝯ. ite⁹ humanus q̄ ad p^a ꝯ
qꝛ ⁊ qd ē. pt itelligere subas se-
patas: p^a ps pꝫ: qꝛ noticia qꝛ ē. habet p noticiā effcūs: sꝫ T.c. 36.
p motū venit inte⁹ human⁹ i noticiā itelligētiaꝝ. ḡ ⁊c.
z^a ps declarat. nā qcqd ē i effcū excellētiori mō est i cā:
sꝫ aliq̄s ꝯditōes effcūū subarū sepataꝝ possum⁹ cogno-
scere. ḡ illas ꝯditōes eē i subys sepatis pfectiori mō pos-
sum⁹ itelligere. s. ꝙ sūt simplices imāles p se itelligētes
q̄s ꝯditōes phs ēt iuestigauit. iz^o metha. sꝫ iste ꝯditiōes p lōgū
faciūt ad cognoscēdū subas sepatas quo ad qd ē. ḡ ⁊c. sed pces.
vum ē quo ad illā cognitōez so^m faciūt i gnāli ⁊ incōple-
te seu ꝯfuse sic cognoscēdo hoiez eē subam ⁊ nō dñiā spe
cificā ei⁹ cognoscit qd ē hō in gnāli: sꝫ nō i spāli: in ppo
sito: dic. n. phs 6° metha. ꝙ eadē via cognoscim⁹ si ē ⁊ qd T.c. p.
est: sꝫ subas sepatas cognoscim⁹ q̄ ad si est. ḡ ēt q̄ ad qd ē.
⁋ z^a ꝯ. intelligentie sepate nō itelligūt entia sepata mā z^a ꝯ
lia ⁊ sensibilia p spēs acqsitas: sꝫ inatas. pbat. nullū mā-
le sensibile pt imutare aliquā po^{am} cognitiuā nisi p imu-
tatōez sensus: sꝫ itelli^e sepate nō hñt sensus. ḡ. Itē entia
mālia nō sūt actu itellibi^a nisi abstrahāt ⁊ fiāt itellecta
i actu p itellm agentez fm ꝯmētatorē. z^o de aīa: sed itelli C. 18. 19.
gentie sepate nō hñt itell'z agētez: qꝛ nō sūt i po^a vt inte⁹ ⁊ alibi.
human⁹. ḡ nō recipiūt ab entib⁹ mālibus. Itē nō ꝯtigit
pcedere de extremo ad extremū sine me^o 5° phy. vñ n^m T.c. 22.
sensibile imutat sensū nisi p pus imutet mediū. z^o ō aīa. T.c. 14.
sꝫ itelligētie sepate tenent v^m extremū i celo ⁊ sube mā-
les aliud extremū i terra. ḡ nō poterunt illas imutare ni
si pus imutent mediū. ⁊ sic visibile vł audibile multipli
caret spēz suā p totū mediū vsq ad pmū mobile: qđ est
absurdū. iō est dicendū ꝙ i itellectu diuio spēs est ipsa-
met nā diuina ⁊ i itellectu nro spēs ē a reb⁹ accepta ⁊ in
itellu sepato angelico species est me^{o}: nō qdē essentia i-
telligentie nec a reb⁹ accepta: sꝫ est spēs inata. ⁋ 3^a ꝯ. in 3^a ꝯ
telli^e supiores cognoscūt p species vliores ⁊ pauciores
q̄ itelligentie inferiores. pbat: qꝛ omne qđ recipit i ali
quo recipit fꝫ modū rei recipientis. cū ḡ essentia supio-
ris itelligētie sit simplicior q̄ iferioris: mō simpliciori:
⁊ magis vnitiue recipit: qđ fieri nō possꝫ nisi p pauciores
spēs itelleret supior q̄ iferior ⁊ si p pauciōes. ḡ p vliores
vñ itelligentie supiores ꝯpant ad iferiores sic hoies sub
tiliores ad hoies min⁹ subtiles. hō. n. subtilis itellit vno
vbo ꝙ vn⁹ hō min⁹ subtilis nō itelligeret i quatuor: sic i-
telli^a supior plus abūdās i lumine ⁊ pspicuitate inte⁹ in-
telligit vna spē: qđ iferior nō pt multis specieb⁹ itellige-
re. Ex qb⁹ se^r ꝙ cū ite⁹ nr itelligat p spēs spālissimas q̄li-
bet itelligentia sepata so^m p spēm gñicā itelligit: sic tñ ꝙ
q̄to supior tāto p spēm gnāliorem. ⁋ 4^a ꝯ. q̄libet itelli- 4^a ꝯ
gētia sepata citra pmā cām seipaꝫ ⁊ qcqd est i ea cogno- T.c. 15
scit p essentiā suā. oia vo supiora p essentiā illoꝝ: ⁊ oia in
feriora p species intellibiles accñtales. pma ps est Ari.
3° de aīa. dicentis. ꝙ i sepatis a mā idez est inte⁹ ⁊ qđ in- T.c. 15
telligit. mō inte⁹ sepatus pp sui subtilez apphensionem
cognoscen^o subm videt oia q̄ sūt i illo cognoscere. z^a ps
est ꝯmentatoris 3° de aīa. di. possibile est vnā intelligen- Ex. 36.
tiā alterā immutare. nulla. n. essentia nec species intelli
gibilis itelligentie iferioris pp suā diminutōez possꝫ eē
rō itelligendi itelligentiā supiorez: sꝫ q̄libꝫ intelligētia
supior est spēs p suā eēntiā itelligētie iferioris: ⁊ ex hoc
itelligētia iferior itellit supiorē p eēntiā supioris: sibi il
lā p se p modū forme vitalr immutātis. 3^a ps ꝯnis est p-

culi in libro de cāis di. ꝙ intelligentie sūt plene formis
id ē spēbus intelligibilib⁹ accñtalib⁹. vñ quelibet itelli-
gentia supior preter primā cām p spēm itelligibilez sibi
supadditā intelligit oēs iferiores itelligētias: ⁊ ꝯiter to-
tā latitudinē mālium entitatū. ¶ Cā aūt quare intelligē-
tie sepate se iuicē immutāt vitalr ⁊ nō possūt immutare
intem possibilē ē pmixtio cū mā: dz. n. intelligētia aliā re
cipiēs vt formā eē simpliciter abstracta a materia. Intel
lectus autem humanus est ꝯiunctus materie si non per
inherentiam: tamen per informationem.

pm Cōtra predicta arguiꝭ p. ꝙ intellect⁹ human⁹ nō pt
cognoscere subas separatas: qz sic se hz oculus
noctue ad lucē solis: sic se hz intellect⁹ nr ad manifestissima
T.c.p. in nā .i. ad intelligētias. z° metha. sz oculus noctue nō po
T.c.36. test videre lucē solis. ergo. ¶ Itē dicit Ari. z° de aia. ꝙ i
tellectus nō est sepatus a magnitudine: mō nulla poten-
tia cognoscit subas abstractas nisi sit sepata a magnitu-
dine pp pportōem q̄ debet eē inter potētiam ⁊ obm per
Cō.i9. ꝯmētatorē. 3° de aia. ¶ z° arguiꝭ. ꝙ intelligentie sepate
zm nō pnt cognoscere entia mālia: qz dato opposito plurimi
eoꝝ de nouo iciperent cognitōez hēre quā prius non ha-
buerūt. ergo imutātur fm cognitōem. ⁊ p ꝯns muta° idi
uiduoꝝ mālium facit mutatōez in cognitōe itellect⁹ sepa-
ti: quo posito sequiꝭ ꝙ intellect⁹ sepat⁹ accipit cognitōez
3m a rebus mālibus: qd ē falsū. ¶ 3° arguiꝭ. ꝙ intelligētie i
telligūt mālia p spēs acqsitas: qz aliter seqꝭ ꝙ intellect⁹
sepatus cognoscit futura ꝯtigentia: ꝯns est falsū: qz tūc i-
finite distincta cognosceret: ⁊ pbaꝭ ꝯña: nā si intellectus
sepatus nihil recipit a rebus. g̃ spēs in mente ei⁹ se hñt
eodē modo pexñte in re nō exñte. ⁊ p ꝯns semp ⁊ idem
repñtant. Imo seqꝭ ꝙ intellect⁹ sepatus nō pt aliud sin-
gulare sensibile disticte cognoscere: qz nō hz aliquā spēz
4m singularē: sed solm vlem. g̃ ⁊c̃. ¶ 4° arguiꝭ. q̄libet intelli-
gētia sepata p eētiā ppriā intellit oia alia a se. qm fm
auctorē de causis. ppōne 8ª. inte⁹ sepatus intelligit: qd ē
sub se: qm ē eius cā ⁊ itelligit: qd est supra se: qz acqrit bo-
nitatē ab eo: sz intellectus sepatus p eētiam ppriā ē cā
eoꝝ q̄ sūt sub eo: ⁊ recipit bonitatē ab alijs. ergo intellꝭ
sepatus intelligit oia p eētiā ppriā que sūt supra se: ⁊ in
fra se. Et ꝯfirmaꝭ: itellꝭ sepat⁹ magis ꝯuenit cū quacūq
suba q̄ aliquo accñte: sz p eētiā suā itellit oia acci° q̄ sūt
in eo. ergo per essentiam ppriam potest omnes substan-
tias cognoscere.

Ad pm Ad primū dicit. ꝙ solū ꝯcludit intellm possibilē
nō intelligere subas sepatas i seipsis
z.m.p. sic nec ocul⁹ noctue lucē solis. ⁊ ꝯcedo ꝯr ꝙ talis no-
ticia ē repñtatio ⁊ nō similitudo. nā circulus aū tabernā
ē repñtatio vini ⁊ nō silitudo ei⁹. et fum⁹ repñtat ignē ⁊
3.aia.36 nō ē similitudo illius. Et ad phm dr. ꝙ intelligit ibi in-
tellectū humanū eē nō sepatū a magnitudine p iforma-
tionē. tñ qz sepatur p inherentiā pōt cognoscere subas se
Ad zm patas. ¶ Ad zm dr. ꝙ directe ⁊ imediate ex imutatōe in
diuiduoꝝ mālium non seqꝭ mutatio in intellectu sepato:
sz mediate ⁊ indirecte. Nā intellꝭ sepatus p spēm intelli
gibilē quā hz apud se cognoscit nām fm eē: qd hz in su-
is indiuiduis: ⁊ qz variatur nā fz eē indiuiduoꝝ ex hoc
variaꝭ ex ꝯñti cognitio intellꝭ sapati: nō tñ incipit aliq̃
spēz habere de nouo: quā prius nō habuerit: qz ille eedem
spēs cū repñtant idiuidua fm eē: qd hñt variatis illis fz
tale eē repñtantes res aliquas quas prius nō repñtabant.
Ad 3m ¶ Ad 3m negeꝭ ꝯña. Et ad pbatōem dr. ꝙ lz spēs illa sp
se hēat eodē mō q̄ ad se ⁊ ad intellectū angelicū: nō tñ q̄
ad singularia. eo ꝙ sicut nā specifica nouiter cōicaꝭ vni
idiuiduo ⁊ desinit alteri cōicari. ita illa spēs angelica no
uiter vnuz repñtat ⁊ aliud desinit repñtare: ⁊ lz illa spēs
nō sit singularis: hz tñ de nā sua repñtare singularia di-
sticte. Vñ aduertēdū ꝙ sic visus nouiter respiciēs cartā
totalr scriptā. p disticte cognoscit cartā ⁊ ꝯfuse albū ⁊ ni-
grū. z° distincte cognoscit albū ⁊ nigrū: sz indistincte li-
neas. 3° distincte lineas ⁊ ꝯfuse lrās. 4° disticte lrās ⁊ fi-
guras illaꝝ: ⁊ fz illos modos quatuor sūt ꝯuersiōes ocu
li supra cartā: ita intellꝭ sepatus p cognoscit disticte spēz
intelligibilē cognoscēdo se: ⁊ ꝯfuse gen⁹ spēi ei⁹. z° distin
cte cognoscit genus ⁊ cōfuse spēs illius generis. 3° distin
cte cognoscit spēs ⁊ idistincte indiuidua. 4° vo disticte
cognoscit indiuidua ⁊ oia ptinētia ad illa. ⁊ h semp p vnā
⁊ eandē spēm itelligibilē distincte repñtantē h oia fz di
stictā cōuersiōem ad ipam. ¶ Ad 4m vo negeꝭ ꝯña. naz Ad 4m
licet intelligentia aliqua cognoscat aliud p modū cause
.s. ꝙ cognoscat se eē cām illius: nō tamen ppter h cogno
scit illud p essentiam suam: sed bene per speciem intelli-
gibilem fm quā cognoscit se esse causaz cuiuslibet infe-
rioris. Cōsilr negāda est ꝯns ꝯfirmatōis: qz intellꝭ sepa-
tus cognoscēdo se cognoscit accidētia ei⁹ ppter vnionez
quā hñt ad ipz. Alie aūt spēs nō vniuntur sibi: iō p eēn
tiā ppriā cognoscit oia accidētia ei⁹. nō aūt ceteras sub-
stantias siue sint mālES siue immateriales. quare ⁊c̃.

¶ Expleto libro de anima qui est quinta ps huius sum-
me naturalium. Incipit liber methaphysice qui est
sexta ⁊ vltima pars. Capl'm. I.

Naturalium vltima ps
difficultates methaphysicas sūmatiz col
ligēs ab eē ⁊ eētia initiū sumit: inter q̄
distictōez nullā antiquoꝝ qdā ponebāt.
alij aūt realē oio asserētes i eētia eē reci
pi velut forma. Et iō vt hec ambiguitas pm
termineꭍ ē notādū p ꝙ eē quadruplr sumiꭍ. p p esse rea T.c.53.
li eo mō quo sumit Ari. z° de aia. d. ꝙ sensatio ē vnū esse ⁊.55.zz.
⁊ opinatio alteꝝ. z° p eē eētiali eo mō q̄ sumit phus. z
3° de aia. d. ꝙ aliud ē magnitudo ⁊ magnitudinis eē: ⁊ re T.c.9.
ctū alteꝝ ē a recto eē. vbi dicit cōmētator ꝙ ibi accipiꭍ Cō.9.
magnitudo ⁊ rectū p indiuiduo. ⁊ eē magnitudinis. ⁊ re
cti p qditate ⁊ eētia. 3° sumiꭍ p eē tēporali: ⁊ sic sumit 3
Ari. p poste. d. ꝙ nō ē idē vnitas ⁊ vnitatē eē: qz vnitatē
eē significat cōplexe. vnitas incōplexe. 4° accipiꭍ p eē 4
suppositali vł indiuiduali. ⁊ sic sumit Boeti⁹. i li. d dog-
matib⁹. d. diuersū ē eē ⁊ illō qd ē: ita p eē itelligiꭍ idiui-
duū. ⁊ p illud qd ē itelligiꭍ qditas. ¶ z° notādū ex dter zm
minatōe Ari. z° phy. ꝙ forma q̄ dat qd qd ē eē ē triplex. T.c.28.
scz ꝯpōnis: spēi: ⁊ toti⁹. Forma ꝯpōnis est altera ps ꝯposi
ti q̄ dr forma ptis ꝯhens mām ad determinatā speciez:
⁊ de tali loquiꭍ phus ibidem. d. ꝙ forma est magis nā ⁊ T.c.iz.
suba q̄ mā. Forma speciei est dña diuisiua generis. ⁊ ge-
neraliter q̄libet ps diffinitōis declarās qditatez rei. ⁊ d
tali loquiꭍ Ari. ibidē. d. ꝙ ptes diffinitionis sunt forme. T.c.28
¶ Item porphyrius in vniuersalibus dicit. differentia
adueniēs gñi ꝯstituit spēz. ⁊ Ari. 7. meta. differētia ē sic T.c.43
forma gñis. s. ꝯplēs ipz: vt diminutum ꝯpleꭍ a ꝯpleto: ⁊
act⁹ ꝯplet potentiam. Forma totius est supior respectu inferio
ris. d. n. Ari. p poste. ꝙ numerus est forma dupli. ⁊ gnālr
oē ꝯtinēs respcū ꝯtēti. vñ Porphyri⁹ i vlibus inqt ꝙ ge
nus ē totū spēi. ⁊ spēs totū idiuidui. cū igꭍ ps dicat mā:
qz ē illō ex q̄ aliqd fit: oz totū dicere formā. Et sic triplex
ē forma ita triplex ē mā. s. ꝯpōnis spēi ⁊ toti⁹. mā ꝯpōnis
ē altera ps ꝯpositi ꝯcta p formā nālē vł artificialē. ⁊ hec
dr mā ptis d q̄ Ari. p. phy. dic ꝙ ē ignābil ⁊ icorruptibil. ⁊ T.c.8z
7° metha. materia non est quid. nec qualis. nec quanta. T.c.8.
⁊ in z°. phy. eo est materia statue: ⁊ argētum phyale: quo T.c.28

ad formā artificialē. Mā spēi est genꝰ ꝯctū ꝑ dr̄iaꝫ eēn-
tialē: sicut enī mā potētialr̄ formas gnāndas ꝯtinet: ita
T.c.24 genꝰ potētialr̄ ꝯtinet oēs spēs s̄ꝫ porphyriū in vlibꝰ. ⁊ .10.
meta. d. phs ꝙ genꝰ est mā illiꝰ de quo dr̄. s. spēi. de q̄ ꝑdi-
catur. est. n. genꝰ mā in q̄ dr̄ie: ⁊ mā ex q̄ spēi. Mā totius
est iferiꝰ respectu supioris q̄ dr̄ ps subiecta: ⁊ de tali logr̄
T.c.92. phs ꝑ celi. d. q dic̄ celū dic̄ forꝫ. ⁊ q dic̄ h̄ celuz dic̄ māz.
.p̊ᵒ ꝯ His visis sit hec p̊ᵒ ꝯ. nulliꝰ rei eēnᵃ hꝫ eē tāq̄ forꝫ
ab illa realr̄ distictū. ꝓbat̄. nā si eēnᵃ est
foꝛ̄alr̄ ꝑ suū eē. igr̄ illō eē ē foꝛ̄alr̄ ꝑ aliō eē. ⁊ sic ī īfīᵐ qō ē
īpoīe. si. n. negat̄ p̊ᵃ ꝯn̄a. dicēdo ꝙ eē ē ⁊ nō ꝑ aliō eē: ꝑ idē
ē dōꝫ ꝙ eēnᵃ ē ⁊ nō ꝑ aliō eē. Jtē si eē ē forᵃ eēnᵉ realr̄ di-
stinctū ab illa. ḡ vnū illoꝝ ē altero ꝑ̊us: sꝫ oē qō ē altero
ꝑ̊us stat esse sine suo posteriori absq̄ ꝯdictione. igit̄ stat
essentiā esse sine eē vel eꝯ: qō est īpoīe. Jteꝫ si esse forme
sub̄alis realr̄ distiguit̄ ab illa: q̄ro vtꝝ illud eē sit forma
sub̄alis vl̄ accn̄talis. nō accn̄talis. qꝛ suba nō hꝫ eē ꝑ acci-
T.4.3. dēs: sꝫ eꝯ. 7. meta. si forᵃ sub̄alis. igit̄ ex plibus exn̄tibꝰ in
t.2. actu fit vnū 3ᵐ: qō est ꝯ Ari. 7. meta. ⁊ cōmētatorē in lib:
T.49. de suba orbis. ⁊ forᵃ sub̄alis aduenit enti in actu qō est ꝯ
Cōm.4 ipꝫ in liᵒ. 2. de aia. ❡ 2ᵃ ꝯ. nulla eēnᵃ ab eē reali trāscēdē-
2ᵃ ꝯ ter sūpto aut a suo gditatiuo eē alr̄ differt q̄ȝ rōne. ꝓbat̄
p̊ᵃ ps. eēnᵃ trāscēdēter sūpta nō differt ab ente trāscēden-
ter sūpto alr̄ q̄ȝ rōne. nec alia eēnᵃ ꝯtēta sub illa. igr̄. p̊ᵃ ps
an̄tis ar̄. nā talis ē hītudo eēntie ad eē q̄lis ē hītudo en-
titatis ad ens: sꝫ ētitas nō differt ab ente alr̄ q̄ȝ rōne. igr̄.
pꝫ ꝯn̄a cū maiori. minoꝛ pꝫ. eo ꝙ ols entitas est ens. ⁊ eꝯ.
ex.t.c.13 vt colligit̄ a phō. 5. meta. 2ᵃ ps aīntis ar̄. qm̄ q̄cūq̄ eēnᵃ
t.14. assignata ꝯtēta sub ente illiꝰ ad eē rei ē talis hitudo q̄lis
est īferioꝛis ad suuꝫ supiᵒ: sꝫ īferiꝰ nō differt a suo supiori
alr̄ q̄ȝ rōne. ḡ. pꝫ ꝯn̄a cū maiori. minoꝛ vō ē nō. qꝛ hō nō dif-
fert ab aiali nisi rōne ex q̄ ois homo est aial ⁊ non eꝯ. sic
T.c.57. enīꝫ logr̄ phs. 2. phy. d. ꝙ fortuna differt a casu. qꝛ casus
in ampliꝰ est q̄ȝ fortuna. Scda ps ꝯclusiōis iā ꝓbat̄ idu-
ctiue. qꝛ humanitas ab hoīe in cōi. ⁊ aialitas ab aiali in
cōi nō aliter differt q̄ȝ rōne: qm̄ tā homo q̄ȝ aial dic̄ mo-
duꝫ essendi per se: ⁊ nō humanitas vel aialitas. vn̄ dicit
T.c.34 Arist. 7. meta. ꝙ suba sensibilis nō est eadē eēntialr̄ cum
sua gditate ⁊ eꝯ. ⁊ ꝙ diffinitū est vnū ⁊ idē cū sua gdita-
T.c.34 te ⁊ diffōne eēntialr̄ ⁊ nō accn̄talr̄. Jtē dicit ibidē ꝙ gdi-
t.35. tas circuli ⁊ circulus sunt idē: ⁊ gditas aīe ē aia. Et quidi-
3ᵃ ꝯ tas hoīs est hō. ❡ 3ᵃ ꝯ. nulla eēntia vel gditatiuū esse dif-
fert a suo eē tēporali vl̄ suppositali alr̄ q̄ȝ rōne. p̊ᵃ ps pꝫ eo
ꝙ humanitas est hūanitatē esse. ⁊ hō est hoīeꝫ eē: sic̄ deꝰ
est deū eē. alr̄. n. staret deū eē ⁊ nō eē deū esse. vel eꝯ: qō ē
T.c.xi. īpossibile. Et iō dicit phs. 7. meta. ꝙ in his que sūt per se
idē est ipm ⁊ eē ipꝫ. s. ꝯuertibilr̄: sꝫ nō in his que sunt per
accn̄s. qm̄ ois hō est hoīeꝫ eē: ⁊ oēꝫ hoīeꝫ esse est hō: sꝫ nō
ois hō est albū eē. nec oē albū eē est hō. Scda pars ꝯn̄is
declarat̄. nā sortes est hō. igit̄ sorteitas ē humanitas. pꝫ
ꝯn̄a per locū a ꝯiugatis. an̄s est notū. qꝛ spēs ꝑdicat̄ de i-
diuiduo s̄m porphyriū in vlibꝰ. ⁊ Aris. in ꝑ̄ntis. vn̄ argr̄
sic. sorteitas est sortes. ⁊ sortes ē hō. ⁊ hō est humanitas.
igit̄ sorteitas est hūanitas. pꝫ ꝯn̄a ꝑ illā regulaꝫ Arist. in
ꝑ̄ntis. q̄ñcūq̄ alteꝝ de altero ꝑdicat̄ ⁊c. an̄s ꝓ p̊ma pte
pꝫ. qꝛ hō est hūanitas. ḡ ꝑ idē sortes ē sorteitas. vn̄ ꝓ his
T.cō.9. Arist. dicit. 3. de aia. ꝙ idē ē caro ⁊ carnis eē. ⁊ . 8. meta. di-
T.cō.8. cit ꝙ aia ⁊ eē aīe idē sunt. vbi sumit eē ꝑ eē indiuiduali.
4ᵃ ꝯ ❡ 4ᵃ ꝯ. essentia generis vel spēi hꝫ esse existere absq̄ ra-
tione indiuiduali: sed nō eē actuale. p̊ma ps pꝫ. qꝛ nulla
rosa existēte quiditas rose est ex quo spēs sunt eterne. p̊ᵃ
posterioꝝ. mō oē qō est: est exn̄s. qꝛ p̄n̄ialr̄ est. scda pars
declarat̄. nā si in mixto essent forme sub̄ales elemētoꝝ
ille nō haberēt esse actuale: sꝫ potētiale s̄m phm̄ in fine
T.c.84 p̊mi de gnātione. qꝛ nō denoīarent aliqd eē actu ignē vl̄

aquā ꝓpter formā mixti aduenientē illis ⁊ denoīanteꝫ
specifice: sed quiditas sine idiuiduo nihil denoīat ī actu
cū idiuiduū ꝓpriū sit ꝓpria mā eiꝰ. igit̄ sine illo non hꝫ
esse actuale: sꝫ solū potētiale. ❡ Jtem q̄litates ꝯrie sunt T.c.23.
sil̄ in eodē subiecto. p̊mo de gnātiōe. ⁊ nō sunt sil̄ in actu t.73.
s̄m phm̄ ibidē. qꝛ altera nō denoīat. igit̄. Etiā puncta cō-
tinuātia partes linee ita hn̄t esse existere: sicut pūcta ter-
minātia lineaꝫ. ⁊ tn̄ puncta ꝯtinuātia lineam sunt soluꝫ
in potētia ⁊ puncta terminātia in actu s̄m cōmētatoreꝫ
6: phy. ex eo. qꝛ pūcta terminātia denomināt lineā cum
ponant̄ in diffinitiōe eiꝰ. ⁊ nō pūcta ꝯtinuātia.

Contra ꝑdicta ar̄. ⁊ p̊ ꝯ p̊mā ꝯclusionē. nā viuere ē p̊ᵐ
actus viuētis. 2. de aia. ⁊ intelligere ē actꝰ T.c.16.
intelligētie. 3. de aia. igit̄ ꝑ idē eē est actꝰ eēntie. pꝫ ꝯn̄a a T.cō.p̊.
sufficiēti silitudine. vn̄ ar̄ sic. mā p̊ᵃ recipit eē a forᵃ. igit̄ t.5.
tale esse est actꝰ māe realr̄ distictus ab illa. pꝫ ꝯn̄a. ⁊ an̄s
colligit̄ a phō. ⁊ ꝯmē. p̊ phy. d. ꝙ mā ē ens ꝑ foꝛ̄aꝫ. ❡ 2ᵒ Cō.70.
ar̄. ꝯ scdaꝫ ꝯnē. nā si hūanitas est hō. ⁊ ois hō ē corrupti- 2ᵐ
bilis. igitur humanitas est corruptibilis. pꝫ ꝯn̄a. quia ē
sillogismus in 3ᵒ p̊me per trāspositionē premissaꝝ. ⁊ ꝯn̄s
est falsuꝫ: qꝛ spēs sunt eterne. Et ꝯfirmat̄ auc̄te Auicēne
d. p̊ sue meta. ꝙ certitudo rei q̄ est eēntia eius nō est eiꝰ
esse. Jdē etiā asserit algaçell meta. sua dicēs. ꝙ iterpta-
tio sube nō est eiꝰ esse. s. in ꝯcreto ac si velit dicere ꝙ sub-
stantialitas nō est suba. ❡ 3ᵒ ar̄. ꝯ tertiā ꝯclusioneꝫ ꝓbā- 3ᵐ
do p̊mo. ꝙ sortes nō est sortē esse. qꝛ ꝑ ideꝫ sortes esꝫ sor-
teꝫ fuisse ⁊ sortē fore. ꝯn̄s est fl̄ꝫ. qꝛ q̄cūq̄ sunt eadeꝫ vni
tertio sunt eadē inter se. sequitur: ꝙ sortē fuisse est sortē
fore: qō nō videt̄ eē veꝝ: qꝛ sortem fuisse ē v̄itas nec̄cia. ⁊
sortē fore est veritas ꝯtingens. Jtem arguit̄ ꝙ sorteitas
non est sortes: qꝛ sortes dicit solū ꝯpositū ex mā ⁊ forma
sorteitas aūt dicit ꝯpositūꝫ ex sorteitate ⁊ humanitate.
Ex hoc aūt sequit̄ ꝙ sorteitas nō est humanitas. qꝛ hūa-
nitas ē foꝛ̄a: ⁊ sorteitas mā. humanitas ꝯponit̄ ex gn̄e ⁊
dr̄ia: ⁊ sorteitas ex mā ⁊ forma nāli: ⁊ si sic eēnᵃ distiguit̄
realr̄ a suo esse idiuiduali. Et cōfirmat̄ auc̄te Arist. 3. de T.cō.9.
aia. ꝙ aliud est magnitudo ⁊ magnitudinis eē: ⁊ aq̄ ⁊ aq̄ T.c.12.
esse. ⁊ . 4. meta. ꝙ hō ⁊ hoīs eē nō sunt idē: qꝛ hō est an̄ vi- Cō.15.
rū ⁊ pueꝝ s̄m subaꝫ ⁊ diffōnē. 9. meta. ❡ 4ᵒ ar̄. ꝙ quidi- 4ᵐ
tas gn̄is vl̄ spēi nō pōt eē sine indiuiduo. qꝛ alr̄ seqr̄. p̊ ꝙ
forma pōt eē sine mā. qꝛ idiuiduū est mā gditatis. 2ᵒ ꝙ 2
gditas est ꝑ se exn̄s sine idiuiduo. qꝛ nihil informat nec
alicui ihereret. 3ᵒ ꝙ gditas specifica nō est spēs. qꝛ de nul- 3
lo ꝑdicat̄. 4ᵒ ꝙ genꝰ pōt eē sine spē. qꝛ genꝰ ē forᵃ spēi sic̄ 4
spēs idiuidui. Jtē phs dicit in ꝑ̄ntis ꝙ destructis p̊mis
substātiis īpoīe ē aliqd hoꝝ remanere. s. spēꝝ ⁊ generuꝫ.
igitur nulla quiditas specifica vel generica potest habe-
re esse absq̄ indiuiduo.

Ad primuz negat̄ ꝯn̄a. qꝛ viuere īdifferenter si- Ad p̊ᵐ
gnificat vitā ⁊ vitalē opōnē. ⁊ itelli-
gere itelligēs ⁊ itellectionē: q̄ realr̄ distinguunt̄. ⁊ se hn̄t
vt subm ⁊ forᵃ: sꝫ eē trāscēdēter sūptuꝫ nō signat nisi ens
⁊ eēntiā que inuicē realr̄ nō differūt. ⁊ nego ꝯn̄r ꝙ mā re-
cipiat eē a forᵃ. Et ad phꝫ ⁊ ꝯmētatorē dico ꝙ itelligunt p̊ ph.70
māꝫ eē ens ꝑdicamētale ꝑ formā. qꝛ vt dicit. 2. phy. Ari. T.c.26.
sub alia ⁊ alia spē est alia ⁊ alia mā. ❡ Ad 2ᵐ negat̄ ꝯn̄a. Ad 2ᵐ
qꝛ nō ꝯcludit̄ maioꝛ extremitas de minori. eo ꝙ ly corru-
ptibilis in maiori supponit ꝑsonalr̄ sicut subꝫ sic adiecti-
uū eiꝰ ⁊ in ꝯclusiōe simplr̄. sicut ly hūanitas. cuiꝰ est adie-
ctiuū: ⁊ ideo dꝫ cōcludi ꝙ hūanitas ē hō. aut ꝙ aliqd qō
est hūanitas ē corruptibile: quoꝝ vtrūq̄ ꝯcedit̄. ❡ Ad
cōfirmationē dicit̄ ꝙ Auicēna ⁊ Algaçel posuerūt inter
eēntiā ⁊ eē gditatiuū in cōcreto solū nō idētitatē rōnis
quā ego ꝯcedo: qm̄ rō humanitatis nō est rō hoīs cuꝫ hō
dicat modū essendi per se. ⁊ humanitas abstrahit ab illo

Ad 3m modo. ¶ Ad 3m concedo. q fortem fuisse est fortem fore
non obstante q harum veritatum vna sit contingens et
alia necia. qr nō sequit fortem fuisse est veritas necia: et
forte fuisse est forte fore. igit forte fore est vitas necia: sz
bene seqt q aliqualr eē est forte fore qualr esse est veri
tas necia: sicut nō sequit. deū esse est necinz: et deū eē est
deū esse in hoc istāti. igit deū eē in hoc istāti est necinz:
sed bñ seqt. g aliqualr est deū esse in hoc instāti qualr eē
est neciū. ¶ Ad aliud dr q sicut gen9 vl dria nō dic zpōnē
ex gñe et dria. et spēs dicit hōy zpōnē. et tñ idētificat illis:
ita nō obstāte diuersa zpōne for. et forteitatis illa inuicē
idētificant: sicut et idētificant hō et hūanitas: nō obstan
te q hō dicat modū eēndi p se: nō aūt hūanitas. Itē non
obstāte q gen9 sit mā drie adhuc idētificant inicez. igit
licz forteitas dicat māz: et hūanitas form : nō tollit ex h
3.a.9. idētificatio iter illa. ¶ Et ad zfirm dr q Ari. locut9 est
ibi de alietate vel nō idētitate rōnis ad huc itellectū q
alia est rō magnitudinis singularis: et alia est rō gditatis
eiusdē: qm alia est rō aque singularis: et alia aq vlis. ma
gnitudo aque singularis ē icōicabilis et gditas ei9 ē cōi
Ad 4m cabilis. ¶ Ad 4m dr q lz for9 ptis. nō possit esse sine sua
mā. tñ for9 toti9 pōt eē sine mā sua: qm mā ptis ordie nāe
pcedit suā formā. et ez for9 toti9 pcedit ordine nāe māam
2 toti9. 2m vo icōueniēs nō seqt: qm sicut relatio nō inhe
ret suo fundamēto: nec iformat illud: cū nullā faciat zpo
sitionē: et tñ nō p se existit. ita gditas denudata ab idiui
duo remanet gditatiue. et ponit in fūdamēto māe absqz
3 inherētia et iformatiōe: et p se subsistētia. 3m et nō seqtur
q lz gditas denudata nō actu pdicet. tñ pdicat aptitu
dine. et h est qd dicit porphyri9 in vlib9 q h vbū pdicat.
4 nō dicit actū: sz aptitudinē. 4m nō seqt. qr lz gen9 posset
itelligi eē: nō tñ pōt eē sine spē: qr spēs est eque necia sicut
gen9: imo magis: cū nā p itēdat spēz et nō gen9. nec indiui
duū fz Auic. i pn9 sue phy. ¶ Ad phz dr q nō asserit de
strui gnā et spēs si destruunt idiuidua illi9 spēi vl gnis: sz
si destruunt oēs subē pe: qm si nō eēt aliq suba pa nō eēt
aliq for9 subalis: et zñr nec mā pa mō deficiēte pa mā defi
cerent oēs gditates fbales et accntales. qre etc. Cap. II.

Onsideranda sūt aliqua circa
māz vlinz. vt p
pm dicta de eē et eēn9 clari9 itelligant. ¶ Et
iō nōndū p q pdicationū qdā est idētica
et quedā formalis. pdicatio idētica ē ihe
rentia pdicati ad subm explicans realita
tē vni9 ad reliquū. vt hō est aial. pdicatio
aūt formalis est iherētia pdicati ad subm explicās zdi
tionē vel rōnē iportatā p alterz extremoz. vt hō for est
aial. aut est p se risibilis. itelligit. n. p illas q hō sub rōe
hūanitatis est aial et risibile. Note aūt formalitatū sunt
isti termini p se. formalr. put. fz q hō. inqtū. et hōy consi
po regla miles. Iux hāc distictionē sit hec pa regla. ois ppō dter
minata p notā formalitatis ē pdica9 foralis. vt fortes p
2a regla se ē hō. hō fz q hōy est risibilis. 2a regla. ois ppō dtermi
nata p notā idētitatis ē pdica9 idētica. vt fortes ē idem
3a regla platoni. et homo est idē generalissimo sube. 3a regla est.
ois ppō cui9 termin9 pe itētiōis ē pdicatū seclusa nō fora
4a regla litatis ē pdica9 idētica. vt for. ē aial. spēs ē hō. 4a regla.
ois ppō cui9 pdicatū ē termin9 2e itētiōis ōducta nō idē
pm corm titatis ē pdica9 foralis. vt hō ē spēs. aial ē gen9. Ex istis
regulis seqt p ipolitas cuislz istaz. fortes ē spēs. spēs ē
gen9. qr qlz illaz est foralis: qz pa signat q fortes sub rō
ne fortis ē spēs. et 2a q spēs sub rōne specifica est gen9: qz
2m corm vtrūqz ē flz. 2a seqt q illa zña nō valz. h ē spēs. demon
strādo hūanitatē. et hec ē fortes. igit fortes ē spēs: qr licz
ex pdicatiōe forali sequat identica. qr bñ seqt. fortes est
formaliter homo. aut per se risibilis. igitur fortes est hō
et risibilis. nō tñ seqt ex idētica foralis: qr n seqt hō ē al
bus. igr hō ē p se alb9: sz in arg9 fcō. mior ē idētica. et z est
foralis: iō dz zcludi q fortes ē aliqd qd ē spēs. vel qd est
idem spēi. 3a seqt q ista zña nō valet. nulla suba est ge
nus gnāl: sz suba cōis ē suba. igit suba cōis nō est genus 3m corm
gnālim. qr mior fuit idētica. et z foralis: sed bñ seqt q ali
qd qd ē suba cōis vl idē sube cōi nō ē gen9 gnālim. 4a se
quit q ille sillogism9 nō tenet. nullū gen9 gnālim ē genus 4m corm
subalternuz. aliqd genus gnālim est aial cōe. g aliqd aial
cōe nō est gen9 subalternū. qr cū mior eēt idētica z fora
lis dz iferri. igit aliqd qd ē aial cōe. vl idē aiali cōi nō ē
gen9 subalternū: qd zcedit. vñ ly aliqd qd ē: facit et pdi
cationē idēticā. ¶ 2a nōnm q a suppōne simplici ad sup 2m
pōnē psonalē nec ez valz zña. vñ nō seqt. homo est spēs.
igitur aliquis homo est spēs: vel aliquis homo ē spēs nec
seqt. hō currit. igr hūanitas currit. vl homo cōis currit.
Ex isto seqt p q ista zña nō valz. qlz hō ē zposit9 ex mā pm corm
et for9 nāli: sz hūanitas ē aliqs hō. g hūanitas ē zposita ex
mā et fora nāli. qr ly zposit9 i maiori supponit psonalr sic
subz talis adiectiui. et in zne supponit ly zposita simplr.
sic ly hūanitas sui subsīm: sz bñ seqt. hūanitas ē hō zpo
sit9 ex mā et fora nāli: sic nō seqt. qlz faber ē bon9: sz aliqs
hō ē faber. igr aliqs hō ē bon9. qr ar. ex qtuor termis pp
diuersitatē significatōis illi9 termini bon9 ex diuersita
te substātiuoz: sz bñ seqt. q aliqs hō ē bon9 faber. 2a se 2m corm
quit. q illa zña nō valz. nullus hō ē cōicabilis plib9 sup
positis: sz hūanitas ē aliqs hō. g hūanitas nō ē cōicabilis
plib9 suppositis: sz solū seqt q hūanitas nō ē aliquis hō
cōicabilis plib9 suppositis. 3a seqt q ille sillogism9 n valz 3m corm
oē aial morit. hō cōis nō morit. igit hō cōis nō ē aial.
qr variat mediū et suppō: eo q pricipiū iclusuz vtualr in
ly morit. supponit in maiori pso sic subz et i miori simpr
sic ly hō cōis. igr mior dbuit eē talis. hō cōis nō erit aial
moritur: qd negat. 4a seqt q illa zña n valz. qlz hō de 4m corm
sinet eē: aliqs hō ē aial cōe. g aial cōe desinet eē. qr ly de
sinet. in maiori suppōit pso et in zne simplr: iō solū seqt.
aial cōe erit aliquis homo desinēs esse.

His visis sit h pa z. vlia hñt eē in rez nā pter opō pa z
nē itellus. pz. qr secluso oi ope itells for
tes et plo sit eiusdē spēi. et hō et asin9 sit eiusdē gnis. vñ vult
Ari. i phe9 phy. q totū et vle p9 cogscant q singulare: qd T.c. 4.
dclarās zmēm dic q trip ē zpō. s. idiuidui ex mā et for9. Cō. 5.
spēi ex gñe et dria. et gnis ex suis spēb9. vnde dic zmēm. q Cō. 5.
vbicūqz et qlitercūqz sumit zpositio semp totū est noti9
sua pte: qd nō pt itelligi de aliquo zceptu mētali. Itē di
cit Arist. p poste. q de vlib9 est scia. et nō de singularibus
nec de corruptibilib9. qd nō pōt itelligi de zceptib9 men
talib9. qr illi corruptibiles sunt. Itē ponūt Arist. et zmē T.c.68.
tator. 2. de aia. q eadē est nā in aq et in aere. licz sit inoia
ta: et eadē est in supiorib9 et inferiorib9. s. dyaphanitas: qd
nō pōt itelligi nisi de nā vli. Et 3a de aia. dicūt q aliud ē T.cō.9.
magnitudo et magnitudinis eē: et aq et aque eē. asserētes
in reb9 eē duo. s. rē et gditatē tā in nālib9 q in mathema
ticis. pterea Aristo. 7. meta. dicit. gnāns generat aliū pp T.c.28.
māz. et fm formā est idē gnāns et generatū: qr forma non
diuidit. igit vult Arist. q eadē forma manet i gnānte et
gnāto: qd nō pōt esse nisi sit forma vlis. deide ponit por
phyrius in vlib9 q participatiōe spēi plures hoies sunt
vn9 hō cōis: et q gen9 est pars spēi et dria aduenlēs generi
zstituit spēm: que duo dicta vltima nō itelligunt de dif
finitiōe spēi: vt cōiter dr. qr in ca9 de dria ingt sicut ex ae
re et figura artificiali fit statua: ita spēs ex genere et dria.
Itē p sue meta. dicit Auicē. q nā nec gen9 nec indiuiduū
pmo intēdit: sed spēm: cum natura nō intendat pmo ali

quā operationē itellect⁹ opꝫ talē spēꝫ fore in reꝝ nā mo-
2 uentē agēs nāle. ¶ 2ᵃ ꝯ. vlia hñt eē actuale eꝝ aiaꝫ pter
opationē itellect⁹. pꝫ. qꝛ secluso oī ope itellect⁹ adhuc for
tes ꝛ plato sūt actu eiusdē spēi actualr. ꝛ nō potētialr so-
lū. vñ arᷣ sic. correlatiuū in actu refert suū correlatiuū in
T.com. actu. vt colligiꝫ a pho ꝛ cōmētatore. 3. de aīa. ſꝫ singulare
ꝛ vle sunt correlatiua. igiꝫ si est singulare in actu est vle
in actu: ſꝫ secluso oī ope intellect⁹ adhuc singulare est in
actu ꝛ hꝫ eē actuale. igiꝫ ꝛ piformiter ꝛ vle. ista ē expssa
T.c.36. snīa Ari. ꝛ cōmētatoris in 3° de aīa. d. ꝙ mouēs itellectū
est in actu: ſꝫ ſꝫ ipsos vle ꝓ mouet itellectuꝫ. igiꝫ vle ē in
actu pter opationē itellect⁹. pꝫ ꝯña. qꝛ pri⁹ est obiectū ꝙ̄
T.c.26. act⁹ ei⁹. 2. de aīa. igiꝫ. ¶ 3ᵃ ꝯ. vlia denudata a suis singu-
3ᵃ ꝯ larib⁹ nō sunt actu vlia: ſꝫ pō solū. pꝫ. qm̄ sortes habitur⁹
filiū nō est actu pater: ſꝫ pō solū: qꝛ nondū hꝫ filiū. igiꝫ ꝑ
idē qditas rose sine supposito nō est actu spēs nec genus
ſꝫ pō solū. cū igiꝫ icipit esse in aliquo suo supposito icipit
eē actu spēs seu gen⁹. humanitas aūt qꝛ nō pōt eē sine i-
Cor^m diuiduo semꝑ est spēs actu. ¶ Ex istis seqꝫ ꝙ nō si qdi
tas gnīs semꝑ est in actu gen⁹ ꝙ q̄lꝫ qditas specifica ei⁹
semꝑ est in actu spēs: qꝛ licꝫ qōlꝫ gen⁹ semꝑ habeat aliq̄ꝫ
4ᵃ ꝯ spēm in actu: nō tñ semꝑ habet in actu quācūqꝫ. ¶ 4ᵃ ꝯ.
vlia sunt in suis singularib⁹ ꝛ identificanꝫ illis. ꝓ⁹ ps pꝫ.
qꝛ si essent sepata more platonico gen⁹ nō ꝑdicaretur de
spē. nec spēs de idiuiduo. ꝯña ē flm. ꝛ ꝯ porphyriū in vli-
b⁹. ꝛ pbaꝫ ꝯña. qꝛ sortes ñ ē hō ydealis. nec hō aīal ydea
le: imo seqꝫ ꝙ diffō de suo diffinito nō vificareꝫ: ꝛ ꝙ de
aliq̄ dꝫ diffō d q̄ nō dꝫ diffinitū: qꝛ sortes ē aīal rōnale. ꝛ
T.c.43 nō hō specific⁹ ydealis. Has rōnes mouet Ari. 7. meta. ꝯ
57. ꝛ ali- platonē. 2ᵃ ps ꝯclonis est nō. qꝛ sortes est hō ꝛ hūanitas
bi eꝫ pori cꝫ. tñ arᷣ sic. si hūanitas sorꝫ ñ ē sortes. cū ñ sit for⁹
accñtalꝫ ei⁹ nec mā sorꝫ. igꝫ ē for⁹ subalis ps forꝫ. ꝛ in for-
mās māsꝫ: qō est ipoꝫe. qꝛ tūc eēt aīa itellectiua vl sensiti-
ua. vñ Porphyri⁹ idubie assentit huic snīe. d. pticipatōe
spēi plēs hoīes sꝫ vn⁹ hō. mō hō cōis ꝛ hūanitas sūt idē.

Contra ꝑdicta arᷣ sic. ꝛ ꝓ ꝙ vlia nō sunt eꝫ aiam. qꝛ
oē qō est eꝫ aiam est vnū nuō: ſꝫ vnū nuō ꝛ
singulare sunt idē. igꝫ nihil est eꝫ aiam nisi singulare. tꝫ
ꝯña. cū miori. maior aūt pbaꝫ. qꝛ de illo ꝛ de quolꝫ alio
est veꝝ dicere ꝙ illa sunt duo. vñ Boetius de vnitate ꝛ
2^m vno. dicit ꝙ oē qō est iō ē: qꝛ vnū nuō ē. ¶ 2ᵒ arᷣ auctib⁹.
T.cō.8. nā Ari. ꝓ de aīa. dicit ꝙ vle nihil ē. aut posteri⁹ ē. vbi dīc
Cōm.8. ꝯmētator ꝙ diffōnes geneꝝ ꝛ spēꝝ nō sūt diffōnes rerū
vliū exñtiū eꝫ aiaꝫ: ſꝫ reꝝ pticularū eꝫ itellectū. ꝛ ꝯclu-
T.c.60. dit ꝙ itellect⁹ est ille q agit in eis vlitatē. ꝛ. 2. de aīa. dīc
T.c.45 phs. ꝙ vlia sūt in aīa. ꝛ. 7. meta. ꝙ vlia nō sūt subē. Por-
ꝛ.46. phyrius aūt diffinit tā gen⁹ ꝙ̄ spēs ꝑ predicari in qd mō
ꝛ.48. ꝑdicari nō attribuiꝫ nisi terminis. ¶ 3ᵒ arᷣ ꝙ vlia nō sūt
3^m in suis singularib⁹. qꝛ si sꝫ in singularib⁹: ꝛ nō vt mā. nec
vt for⁹ accñtalis: qꝛ sūt qditates singulariuꝫ. igiꝫ vt for⁹
subalis. ꝛ ꝑ ꝯñs qōlꝫ ꝯpo^m nāle hꝫ duas for^{as} subales to-
tales dātes qditatiuū eē. ꝯñs ē flm. qꝛ vna eaꝝ supfluit
ꝛ pōt ꝯfirmari de qditate rose q̄ oīo sepaꝫ a suis singula
4^m rib⁹ nulla rosa exñte. ¶ 4ᵒ arᷣ. ꝙ vlia nō idētificanꝫ suis
singularib⁹: qꝛ nullū totū idētificaꝫ sue pti: ſꝫ spēs ē tota
re^{us} idiuidui. igꝫ. maior pꝫ iductiue. mior ē porphyrij i vli
ꝓ bus: ꝛ pñt iduci mlta icōueniētia dato illo. ꝓ^m ꝙ sortes
est plato. qꝛ B ē sortes. ꝛ B ē plato demrāndo hūanitatē.
2 2ᵒ ꝙ hō ē asin⁹. qꝛ B ē asin⁹. ꝛ B est hō. demōstrādo aīal
3 cōe. 3ᵒ ꝙ sortes est gnā^m subē. qꝛ B ē gnāli^m subē: ꝛ B est
4 sortes. demōstrādo subaꝫ in cōi. 4ᵒ ꝙ vlia sunt gnābi⁹
ꝛ corruptibilia. qꝛ B ē gnābile ꝛ corruptibile. demōstrā-
do anteꝫpꝫ. ꝛ B ē hō cōis ꝛ aīal cōe. igꝫ hō cōis. ꝛ aīal cōe
est gnābile ꝛ corruptibile. oēs hꝫ sillogismi videnꝫ re
nere. qꝛ sūt demōstratiui. dīc. n. Ari. ꝓ poꝝ. qm̄ cū mediū

fuerit B aliqd necesse est extrema cōiungi.

Ad primuz dꝫ ꝙ vnuꝫ nuō capiꝫ duplr. vno mō Ad ꝓ^m
put distiguiꝫ ꝯ multa nuō. ꝛ sic oē il
lud est vnū nuō qō cū alio facit nūeꝝ. sic ꝙ de illis verū
ē dicere ꝙ sūt mlta. ꝛ isto⁹ ē supi⁹ ad singulare. qꝛ oē sin-
gulare ē vnū nuō ꝛ nō eꝯ. alio mō put distiguiꝫ ꝯ vnuꝫ
spē. ꝛ vnū gnē. ꝛ sic vle nō ē vnū nuō: sed hñ ꝓ mō. ¶ Ad Ad 2^m
2^m dꝫ ꝙ Ari. ꝛ ꝯmē. nō locuti sūt in locis ꝑallegatꝫ ꝯ vlia ꝓ.a.8.
idētica ꝛ foꝛalia: ſꝫ solū ꝯ plonica ꝛ ydealia: q̄ ꝑ nō sꝫ dif- 2.a.60
finitōes: ſꝫ solū geneꝝ ꝛ spēꝝ: q̄ sūt in reb⁹ pticularib⁹. so 7.m.45
lus. n. itellect⁹ ē ille q sepat vlia a suis singularib⁹ ꝑ vleꝫ
ꝛ abstractā ꝯsiderationē. ꝛ sic ꝯsiderādo fiūt vlia mēta⁹.
vlia igꝫ nō sꝫ subē sepate simplr more plonicoꝝ: ſꝫ sunt
subē: si ponūꝫ in ꝑnto subē: ꝛ sūt accñtia si ponūꝫ in ꝑnto
accñtis. Et ad porphyriū dico ꝙ licꝫ ꝑdica⁹ q̄ ē iherētia
ꝑdicari ad subꝫ mediāte copula vbali nō nisi i termis re
piaꝫ. tñ ꝑdica⁹ q̄ ē cōicatio alic⁹ ad aliqd ē i re nullo ꝯce-
ptu existēte. ꝛ sic accidētia dicuntur ꝑdicari in concreto
de suis substātijs. ꝛ vlia de suis singularib⁹ nulla ꝓpōne
exñte. ¶ Ad 3^m dꝫ. ꝙ sicut idē effect⁹ numero dependet Ad 3^m
in gnē cause finalis a fine vli. ꝛ in fine particulari: quoꝝ
qlꝫ est totalis: ꝛ in gnē cāe efficiētis ab agēte vli ꝛ parti
culari: quoꝝ qōlꝫ ē totale. ꝛ in gnē cāe mālis a mā remo
ta: que dꝫ vlis ꝛ ꝓpinqua: q̄ dꝫ pticularis: quaꝝ q̄lꝫ est to
talis. ita depēdet a duab⁹ formis subalib⁹ totalib⁹: quoꝝ
vna est vlis. ꝛ alia pticularis. ꝛ sicut plā agētia. ꝛ totalia
vlia concurrūt ad eūdē effectū se habētia essentialr sm
sub ꝛ supra cū vno solo agēte pticulari: ita cū vna sola for
ma particulari substātiali cōcurrūt plēs forme vlēs ge-
neruꝫ ꝛ spēꝝ essentialr ordinate: sed veꝝ est ꝙ q̄lꝫ earū
a forma pticulari realr differt ꝛ inuiceꝫ idētificanꝫ. Et
ad ꝯfirmationē dīciꝫ ꝙ licꝫ qditas rose sit sine suis idi-
uiduis. nō tñ ꝓprie sepaꝫ ab illis. nec est extra illa: qꝛ se-
parari ꝛ esse extra ꝑsupponit qōlꝫ illoꝝ eē sine alio. mō
indiuidua rose non pñt esse sine qditate rose. ¶ Ad 4^m Ad 4^m
ꝙ licꝫ nullū totū idētificeꝫ sue parti integrali. tñ identi
ficaꝫ sue parti subiectiue. Et ad ꝓma duo icōueniētia.
Respōdeꝫ negādo ꝯñaꝫ. qꝛ qñ quelibꝫ ꝑmissaꝝ est mix
ta ex suppositiōe ꝑsonali ꝛ simplici: conclusio etiā debet
esse mixta. ideo solū sequiꝫ: ꝙ sortes est aliqd qō est pla-
to. ꝛ ꝙ hō est aliqd qō est asinus: quoꝝ vtrūqꝫ cōcediꝫ.
sicut eniꝫ hūanitas ꝛ aīal cōe nō supponūt nisi simplici-
ter: ita pnomē demōstrās illa. Tertiū aūt incōueniens 3
nō seqꝫ. qꝛ arᷣ a ꝑdicatōe idētica ad ꝑdicationē formalē:
iō soluꝫ seqꝫ ꝙ idē sorti est gnālissimū subē. aut aliquid
qō est sortes est gnālissimuꝫ subē. 4^m vō nō est incōue- 4
niens si ly gnābile vl corruptibile. teneꝫ in neutro gene
re substantiuato. qꝛ equalet isti. aīal cōe ē res gnābilis ꝛ
corruptibilꝫ. qō ꝯcediꝫ. si aūt teneꝫ adiectiue negeꝫ ꝯña
qꝛ arguiꝫ ex q̄tuor terminis. vt dcm̄ est. Et ad phꝫ dꝫ ꝙ
in nulla illaꝝ triū ꝯñaꝝ ꝑmaꝝ mediuꝫ est B aliqd. qꝛ ꝑ
ipꝫ nō demōstraꝫ aliqd. s. singulare: ſꝫ q̄le qd. s. vle: ꝛ cō-
cesso ꝙ sit hoc aliquid: exēpla debēt ꝯiungi mō debito.
vt dictū est. q̄re ꝛc.

Caplm III.

DE materia vniuersalium hec sa-
tis clare ostensa hoc
capitulo incipiunt cōplementum. ¶ No ꝓ^m
tandum primo ꝙ quadruplex vniuersale
contingit. Primuꝫ est vniuersale ydeale
de quo dicit Arist. in ꝓlogo de aīa. ꝙ vni- T.cō.8.
uersale: aut nihil est. aut posterius est. Plo
eniꝫ posuit vlia separata a suis singularib⁹. s. hoīeꝫ cōeꝫ
equū cōeꝫ. ꝛ hꝫ existere in ꝑmo mobili rōne generatio-
nis ꝛ sciē: di. ꝙ agens naturale disponebat mām. ꝛ ipsa
species cōis ydealis inducebat formaꝫ substantialem

deinde vt scia eēt de ꝑpetuis eternis posuit tales ydeas
ingnābiles ⁊ icorruptibiles: ƒꝫ hāc opinionē Arist. in. 7.
meta. vsqꝫ ad vndecimū reprobat. Ulē 2ᵐ est cāle ō q̄
T.cō.p. logr̄ Ari. p̄ meta. d. ꝙ vlīa sunt difficillima ad cogscēdū
T.c.4. 3ᵐ vlē ē formale de quo logr̄ pħus in ꝓlogo phy. di. ꝙ
vlīa sūt ꝑus nō q̄ singularia. 4ᵐ vlē est mētale de quo
T.c.60. logr̄ pħs. 2. de aīa. ꝙ vlīa sunt i aīa. ⁊ ↄmētator in ꝓlogo
Cō.8. de aīa. itellect⁹ ē q facit vlītatem in reb⁹. ¶ 2ᵒ nōndū ꝙ
2ᵐ vlīa mētalia: licꝫ nō separenr̄ a suis singularib⁹ itētiona
lib⁹: q2 sunt in eodē subō idiuisibili aīe itellectiue: nō tñ
sunt in illis nec eisdeꝫ idētificanr̄: ſꝫ gnānr̄ ⁊ corrūpunr̄
⁊ multiplicanr̄ sicut sua singularia. vlīa aūt realia nō fa
ciunt nūeꝝ cū suis singularib⁹. q2 sortes plato ⁊ humani
tas nō sūt tria: ſꝫ duo nec recipiūt accn̄tales ꝑdicatiōes
suoꝝ singulariū. quia nō currūt. nec sedēt. nec dormiūt.
nec vigilāt. Jta ꝙ nō seqr̄. h̄ currit te demōstrato ⁊ h̄ ē
hūanitas. ǧ hūanitas currit: ſꝫ bn̄ seqr̄ ꝙ hūanitas ē ali
qd̄ currēs. nec seqr̄. oīs hō est risibilis: humanitas est ho
mo. igitur humanitas est risibilis: sed bn̄ seqr̄ ꝙ huma
p̄ᵐ corᵐ nitas est aliqd̄ risibile. vel hō risibilis. ¶ Ex his seqr̄ p̄
ꝙ illa ↄn̄a ē bona. q̄cūqꝫ sūt eadē vni 3ᵒ sūt eadē iter se: ſꝫ
sortes ⁊ plato sūt eadē vni 3ᵒ. vꝫ. hūanitati. igir̄. ſꝫ negēr
mior: q2 hūanitas nō ē res 3ᵃ a sorte ⁊ a platōe. ⁊ si ↄcedi
tur mior sumēdo large 3ᵐ vt ponit in nūeꝝ realr̄ vl cōce
ptibilr̄ dꝫ negari maior. ⁊ ↄcedi ista. q̄cūqꝫ sūt eadē vni
nuō. sūt eadē iter se sumēdo vnū nuō ꝓut distignir̄ ↄtra
2ᵐ corᵐ vnū spē. ⁊ vnū gn̄e. ¶ 2ᵒ seqr̄ ꝙ ista ↄn̄a n̄ valꝫ. oīs hō cur
rit. igir̄ nihil est hō gn illud currat. q2 an̄s est poſe. ⁊ ↄn̄s
ipoſe cū de necītate aliqd qd̄ est hō nō curret. nec illud
ↄn̄s est exponēs an̄tis: ſꝫ ista. nihil ē hō ꝙ illud sit aliqd̄
currēs. logicalr̄ tñ loquēdo nō ponēdo vlīa realia aut il
lis tribuēdo ꝑdicationes accn̄tales suoꝝ suppositoꝝ dꝫ
3ᵐ corᵐ illa ↄn̄a ↄcedi. ¶ 3ᵒ seqr̄ ꝙ illa ↄn̄a n̄ valꝫ. sortes differt
a platone. igir̄ sortes ē aliud a platone. vl nō ē idē plato
ni. q2 an̄s est veꝝ. ⁊ ↄn̄s fl̄m. asserēs ꝙ sortes nō est illud
qd̄ ē plato tāq̄ signatū tertie exponētis: nec seqr̄. sortes
est res alia a platone. igir̄ sortes ē alia res a platone. q2
an̄s est verū signans ꝙ sortes est res q̄ nō ē plato. ⁊ ↄn̄s
4ᵐ corᵐ fl̄m. asserens ꝙ sortes nō est res q̄ est plato. ¶ 4ᵒ seqr̄ ꝙ
illa ↄn̄tia nō valet aīalitas est aliquid quod non est ho
mo. igitur animalitas est nō homo. q2 an̄s est veꝝ: ⁊ ↄn̄s
fl̄m. cū ex illo sequar̄ aīalitatē nō eē hoīem tāq̄ ab affir
matiua de ꝑdicato ifinito ad negatiuā ō ꝑdicato finito.

p̄ᵃ ↄ̄ **His intellectis** sit hec p̄ᵃ ↄ̄. ponēda sūt in mēte
gnā spēs ⁊ cetera vlīa supra itē
tionalr̄. pꝫ. q2 in mēte ē dare ↄceptū trāscēdētē. igr̄ i mē
te ↄtigit dare gnā ⁊ spēs. pꝫ ↄn̄a. q2 trāscēdēs diuidir̄ in
T.c.15. decē ꝑnta ⁊ in q̄lꝫ ꝑnto sūt gnā ⁊ spēs. ƒꝫ Aris. in ꝑntis. ⁊
5ᵒ meta. an̄s pꝫ. q2 itellect⁹ pōt abstrahere ↄceptū cōissi
mū significātē ens sub rōne entis. deide hec ꝑdicatio ē
directa hō est aīal. ⁊ h̄ ē idirecta. aīal est hō. q̄s format i
tellect⁹ in mēte. igir̄ in p̄ᵃ supi⁹ ꝑdicar̄ de suo iferiori. ⁊ in
2ᵃ eↄ̄ ſꝫ nihil ē iferi⁹ i ꝑnto nisi gnā ⁊ spēs ƒꝫ ph̄z i ꝑntis
Cō.4. igir̄. vn̄ Auerroys. 12. meta. ingt ꝙ itellect⁹ ex multis sin
2ᵃ ↄ̄ gularib⁹ format vnā sil̄itudinē. ⁊ facit eā vleꝫ. ¶ 2ᵃ ↄ̄. cō
cept⁹ mētales nō sr̄ vlīa absolute: ſꝫ relatiue: velut signa.
pꝫ. q2 sicut vrina nō ē absolute sana: nisi q2 est signū sa
nitatis aīalis: ita ↄcept⁹ mētales q sunt sil̄itudines gene
rū ⁊ speꝝ ex̄ aīaꝫ nō sūt simplr̄ ⁊ absolute vlīa: ſꝫ solū re
spectiue inq̄tū sūt signa illoꝝ. spēs nāqꝫ ⁊ gnā ex̄ aīaꝫ i
trinsece ⁊ absolute dicunr̄ talia. Sic. n. logr̄ Ari. i ꝑntis
d. ex eo ꝙ res ē. vl nō ē. orō ē vā vl falsa. ita ꝙ ꝓpō dr̄ vā
vl falsa rōne significati veri vel falsi. dic̄ ēt q2 aīal dr̄ eq
uoce de aīali vō ⁊ ō aīali picto. de vō absolute ⁊ picto re
3ᵃ ↄ̄ spectiue ꝓ quāto ē sil̄itudo. ¶ 3ᵃ ↄ̄. ꝑnta itētiōalia vniti

ue currūt i gnālissimū q̄litatis realis. pꝫ. qm̄ sic q̄lꝫ suba
p̄ᵃ. vl 2ᵃ vnitiue ↄcurrit in gnāᵐ re[...] ꝑnti sube. ⁊ q̄lꝫ q̄ti
tas ↄtinua. vl discreta in gnāᵐ reale ꝑnti q̄titatis: ita q̄lꝫ
q̄litas realis vl itētionalis vnitiue ↄcurrit in gnāᵐ rea
lis ꝑnti q̄litatis. Ex q̄ seqr̄ ꝙ albedo ⁊ ↄcept⁹ hoīs vniuo
canr̄ i tali gn̄e: cū ↄcept⁹ hoīs sit q̄litas sic albedo. ¶ 4ᵃ 4ᵃ ↄ̄
ↄ̄. ↄcept⁹ itētiōales n̄ faciūt distōnē ꝑntoꝝ ƒꝫ modū eēn
di: ſꝫ ƒꝫ modū signandi. p̄ᵃ ps pꝫ: eo ꝙ oēs ↄcept⁹ menta
les i eo ꝙ hn̄t eē iherētie ⁊ q̄litatiuū sūt in ꝑnto q̄litatis
itentionalis. cū q̄cūqꝫ illoꝝ demōstrato sit hec ꝓpō mē
talis vā. hec ē q̄litas. 2ᵃ ps ē nō. q2 illi ↄcept⁹ hō ⁊ albedo
sūt diuersoꝝ ꝑntoꝝ itētionaliū. q2 ly hō signat subam. ⁊
ly albedo solū accn̄s. Ex ista ↄ̄ne seqr̄ p̄. ꝙ gen⁹ gnāᵐ hꝫ p̄ᵐ corᵐ
supra se gen⁹. pꝫ de ↄceptu sube q cū sit q̄litas ponir̄ sub
gnā: ꝑnti q̄litatis. 2ᵒ seqr̄ ꝙ gen⁹ gnāᵐ ē idiuiduū alicui⁹ 2ᵐ corᵐ
ꝑnti. pꝫ. q2 q̄lꝫ singularis q̄litas ē idiuiduū ꝑnti q̄litatis
mō oē gnāᵐ mētale ē singularis q̄litas. nec hic sumo idi
uiduū ꝓ termio 2ᵉ itētiōis: ſꝫ p̄ eo mō q̄ dicim⁹ deū eē i
diuiduū ⁊ rē singularē. q2 alr̄ nō ↄcedir̄ illud. ¶ 3ᵒ seqr̄ 3ᵐ corᵐ
ꝙ gen⁹ gnāᵐ ē idiuiduū sui ⁊ isra se. pꝫ. q2 gnāᵐ ꝑnti q̄li
tatis itētionalis cū sit q̄dā q̄litas singularis ē idiuiduū
eiusdē ꝑnti. ⁊ ↄn̄r idiuiduū eiusdē gnālissimi. ⁊ h̄ nō est
incōueniēs diuersimode. nā gnālissimum illud in eo ꝙ
signum est generaᵐ. ⁊ in eo ꝙ significatuꝫ per se ipm est
indiuiduum sui: ⁊ ita nullum generaᵐ in eo ꝙ signuꝫ hꝫ
gen⁹ supra se. nec est idiuiduū alic⁹ ꝑnti: ſꝫ solū in eo ꝙ ē
q̄litas ⁊ signatū. ¶ 4ᵒ seqr̄ ꝙ inūerabi⁹ pn̄t eē gnā spēs 4ᵐ corᵐ
⁊ ꝑnta. pꝫ. qm̄ ifiniti hoīes pn̄t eē in q̄ꝝ q̄lꝫ pn̄t eē decē
ꝑnta. tñ nō pn̄t eē nisi decē ꝑnta mētalia n̄ coicidētia in
signatiōe ⁊ dnoiatōe: ſꝫ ex̄ aīaꝫ oīo n̄ pn̄t eē nisi dcē ꝑnta

Contra ꝑdcā ⁊ p̄ ↄ̄ p̄ᵃ ↄ̄nē ar̄ sic. Jn itellectu meo ē p̄ᵐ
gnāᵐ ꝑnti sube. ⁊ in intellectu tuo silr̄: ⁊ isti
sūt diuersi ↄcept⁹ tñ ↄuenietes. vl magis q̄ sortes ⁊ plo.
igr̄ ē poſe ꝙ abstrahā solū vnū ↄceptū cōeꝫ de eis ꝑdicā
tē in qd in q̄ imediate ↄueniunt: ⁊ ꝙ tu silr̄ abstrahas. ⁊
sint isti. a. b. tunc ar̄. a. ǧ ⁊. b. solo nuō dſnt. igr̄ adhuc te ⁊
me ↄtigit abstrahere duos ↄcept⁹ cōiores in q̄b⁹ imedia
te ↄueniūt. a. b. ⁊ sint illi. c. d. q cū iteꝝ solo nuō dſant ↄti
git abstrahere vt supra duos ↄcept⁹ cōiores. ⁊ sic erit ꝓce
dere in ifiᵐ in ꝑntis q̄ditatiuis: qd̄ ē ↄ̄ ph̄z p̄ poste. ¶ 2ᵒ 2ᵐ
spēs ⁊ idiuiduū debēt eē eiusdē gn̄eris: ſꝫ sortes ē in gn̄e
sube. igr̄ spēs q̄ ꝑdicar̄ in qd de sorte ē in ꝑnto sube. igir̄
nō ē accn̄s. ꝓbar̄ ↄn̄a. nā si h̄ spēs hō ē in ꝑnto sube. ǧ ge
nus gnāliᵐ sube ꝑdicar̄ in qd de hac spē. ⁊ ē ei vniuoce:
ſꝫ gen⁹ gnāᵐ ꝑdicar̄ in qd de sorte. igr̄ aliqd̄ ē gen⁹ vniuo
ce sube ⁊ accn̄ti: qd̄ ē ipoſe. ¶ 3ᵒ h̄ ꝓpō. nulla suba est q̄li 3ᵐ
tas. ē vā ⁊ imediata ƒꝫ ph̄z p̄ poste. igr̄ subꝫ distribuir̄ ꝓ
oī cōtento sub eo: sed spēs ⁊ genera subalterna ꝑdicamē
ti sube per se ↄtinenr̄ sub eo. igir̄ fit distributio ꝓ illis. ⁊
per ↄn̄s nulla genera vel spēs ꝑdicamēti sube sunt q̄lita
tes. ¶ 4ᵒ arguir̄ sic. illud qd̄ dar̄ in respōsiōe ad q̄ōneꝫ 4ᵐ
querētē qd est de p̄ma suba est suba ⁊ nō accidēs ƒꝫ ph̄z
in ꝑdicamētis: sed gnā ⁊ spēs danr̄ in respōsiōe ad q̄ōnē
q̄rētē qd ē de p̄ma suba. igir̄ gnā ⁊ spēs nō sunt acciden
tia. maior est nota. minor pꝫ. q2 si q̄rar̄ qd est sortes con
ueniēter r̄ndet ꝙ est hō: ⁊ ꝙ est aīal.

Ad primuꝫ dicir̄ negando ↄsequētiā. nec semꝑ Ad p̄ᵐ
a q̄buscūqꝫ concept ib⁹ solo numero
differētib⁹ cōtingit abstrahere cōceptū cōiorē: sed bene
a q̄buscūqꝫ cōceptibus solo numero distincta significā
tibus. vel pōt dici ꝙ in esse respectiuo vt sunt signa non
possunt abstrahi conceptus cōmuniores a quibuscunqꝫ
conceptibus solo numero differentibus: sed bene in esse
absoluto: vt sunt quedam res singulares. ⁊ sic in infini
tum possunt fieri abstractiōes: nunq̄ tamen excedendo

Ad 2m cõitatez trãscẽdẽtis. ¶ Ad 2m dr. q sicut duplex est pdi
camẽtũ sube. s. reale ⁊ itẽtiõale: ita q duplicia sunt gene
ra ⁊ spẽs sube. s. realia ⁊ intẽtionalia. cõcedo igr q aliq̃
spẽs pdicamẽti sube est suba: ⁊ aliq̃ spẽs pdicamẽti sube
est accñs. nõ tñ gnãm pdicamẽti sube ẽ vniuocũ ad subaz
⁊ accñs. qr de pnoie demõstrãte hoiez verificat ille cõ
ceptus suba: sz nõ de pnoie demõstrãte accñs. nã cũ dr
hõ est suba vificatur gnãlim de sua spẽ nõ p se: sz p suo si
Ad 3m gñato subali. ¶ Ad 3m negetr ɔña. lz bñ sequat q ibi sit
distributio p oĩ p se ɔtẽto sub signato. ⁊ ita intelligunt
tales modi loquẽdi. mõ nm genus vel spẽs in mẽte per se
Ad 4m cõtinet sub signato adequato subi. ¶ Ad 4m dr q cum
querit qd est sor. Rñ hõ vl aial dat gen⁹ ⁊ spẽs sube rea
lis tãq̃ signatũ. ⁊ dat gen⁹ ⁊ spẽs sube itẽtionalis tãq̃ si
gnũ: iõ solũ ɔcludit aliqd gen⁹ ⁊ spẽm nõ esse accidens. ⁊
aliquod esse accidens: qd est concessum. quare.

¶ Predicamẽtũ substãtie. Cap. IIII.

Incipiendo a predicamẽto sube q̃r deus ⁊ itelligen
tie. mã ⁊ forma sint in pdicamẽto illo est
p° sollicite ingrẽdũ. ¶ Ubi nõndũ p q ali
qd eẽ in pdicamẽto est triplex. s. p se. p ac
cidẽs. ⁊ p reductionẽ. Illud ẽ p se in pdi
camẽto de quo gnãm ẽentialr predicat in
cõcreto vel abstracto. ⁊ sic hõ est in pdicamẽto sube. ⁊ al
bedo in pdicamẽto q̃litatis. ⁊ qr in quocũq̃ pdicamẽto
est abstractũ p se: in eodẽ est: lz posteri⁹ ɔcretũ. iõ albũ ẽ
p se in pnto q̃litatis: õ q̃ lz nõ vificet gnãm i abstracto. tñ
in cõcreto ẽentialr pdicat. nã sic h ẽ ẽentialis pdicatio
albedo est q̃litas: ita h. albũ est q̃le. Illud vo est in pnto
p accñs de quo gnãm accñtalr pdicat. ⁊ sic ponunt albũ
⁊ bicubitũ in pnto sube. ⁊ hõ vl aial in pnto q̃litatis. Sz
illud ẽ p reductionẽ in pdicamẽto: de quo nullo mõ ve
rificat gnãm in recto: sed solũ in obliquo rõne p se existẽ
tis sub eo cui⁹ est pnm. ⁊ sic pũct⁹ ⁊ vnitas sũt in pnto q̃ti
2m tatis ⁊ gradus ⁊ ãgulus in pnto q̃litatis. ¶ 2° nõndũ q
est q̃druplex ɔpositio. Pria ẽ mãe ⁊ forme qua ɔponũt
ɔposita subalia ⁊ accñtalia taz nãlia q̃z artificialia: de q̃
T.c.iz. dicit phs. 2. phy. q ɔpositũ nõ est nã: sed a nã. ⁊ 2°. meta.
T.c.35. caro ⁊ os ⁊ q̃lz alioz cõpositoz nõ solũ dicit mãm: sed
2 etiã formã. 2° est ɔpõ eẽ ⁊ ẽentie qua ɔponit idiuiduũ
in cõcreto di. rõnẽ idiuidualẽ ⁊ specificã. de q̃ logr phs.
T.c.35. 7°. meta. d. q sortes ⁊ alia noia indiuiduoz aiatoz vno⁹
significãt aggregatũ ex corpore ⁊ aia. ⁊ tũc significat du
plicẽ nãm. s. corp⁹ ⁊ aiam. Alio mõ significat formã cõez
3 illi⁹ aggregati: ⁊ sortes h mõ signat hoiez. Tertia est cõ
positio gnis ⁊ drie q̃ ɔponit spẽs. de hac dicit Porphy
rius i vlibus: q dria aduenies generi ɔstituit spẽz: sicut
statua fit ex ere ⁊ figura: ita spẽs ex genere ⁊ dria. 4a ẽ
T.c.i5. ɔpositio act⁹ ⁊ potẽtie: de qua logr Arist. 3. phy. d. q act⁹
t.6. incõplet⁹ est admixt⁹ potẽtie hac ɔpõne ɔponũt oia gnã
lissima oiuz decẽ pdicamẽtoz realiũ: qm ens p actum ⁊
T.c.iz. potẽtiã descẽdit in decẽ pdicamẽta. vt colligit a pho. 5°.
meta. Iste sũt q̃tuor ɔpõnes actuales quib⁹ ptes ɔponẽ
tes sunt diuersaz rõnũ. si. n. cõponit gen⁹ ex suis spẽbus
Cõm.5. vt asserit cõmẽtator in plogo phycoz. illa ɔpositio ẽ po
tentialis: qr potestate gen⁹ cõtinet oẽs spẽs: fm Porphy
riũ in vlibus. ⁊ si ɔponat mã ex suis partib⁹ itegralibus
aut linea ex ptib⁹ q̃titatiuis. vel albedo ex suis ptib⁹ in
tensiuis. hõ ɔpositio est ptiũ eiusdem rõnis: qr ptes pme
mãe oẽs sunt eiusdẽ rõnis. ⁊ oẽs linee sunt eiusdẽ ratio
nis. ⁊ similiter albedines.

p° ɔ His visis sit hec p⁹ ɔ. de⁹ ⁊ mã pma nõ icludũt ali
quã ɔpositionẽ ptiũ diuersaz rõnuz p⁹
ps ps. q̃m de⁹ est act⁹ purus impmixtus absq̃ aliq̃ poten
tialitate. iz. meta. 2° ps est nota ex determinatiõe Arist. T.c.30.
⁊ cõmẽtatoris p phy. q mã nullũ sibi actũ determinat: t.35.
sed ad quẽlibz talẽ est penit⁹ idifferẽs. ⁊. 7. meta. inquit Cõ.70.
phs q mã pma. nec est qd q̃lis. nec quãta. ⁊. 3. de aia. cõ t.69.
mentator q est pura potẽtia in genere entiũ. ¶ 2a ɔ. oẽs T.cõ.8.
itelligẽtie citra pmã. ⁊ forme subales ɔponunt ex actu ⁊ Cõm.5.
potẽtia. pma ps sic arguit. p⁹ itelligẽtia nihil itelligit ex 2a ɔ
se qd se hz p modũ obiecti terminãtis ⁊ mẽsurãtis actũ
iz. meta. qr tale est nobili⁹ actu. ⁊ habẽte actũ inq̃tũ hõ: T.c.5i.
ideo ɔcludit ibi phs. q si aliqd ex se intelligeret vilesce
ret itellect⁹ eius respectu talis obiecti: igr p oppositum
ois itellect⁹ ⁊ itelligẽs aliqd nobili⁹ se deficit ab illa pu
ritate ⁊ actualitate cũ ad eius actũ imanẽtẽ reqrat act⁹
nobilior: sz q̃libet itelligẽtia citra pmã itelligit pmã: vt
colligit a pho ⁊ cõmẽtatore. iz. meta. igr respectu talis T.c.5i.
itelligẽtie est potis. vñ. iz. meta. ingt ɔmẽtator. cũ fuerit Cõ.5i.
aliqd genus intelligẽtiaz que diuersificant in alic⁹: in
tellectu in eis ad itellectũ: nobili⁹ eoz est illud in eis qd
est minoris ɔpõnis in illo genere: ita q qñto aliq̃ itelli
gẽtia plura nobiliora se itelligit tãto est ɔpositior. qr tan
to in ordine est iferior. ⁊. 3. de aia. dicit cõmẽtator. nulla Cõm.5.
for⁹ liberata ẽ simplr a po⁹ nisi p⁹ for⁹. ⁊ quẽadmodũ sen
sibile diuidit in foraz ⁊ mãz: sic itelligibile oz diuidi in
sitis his. s. in aliqd sile fore: in aliud sile mãe. h autẽ ẽ in
oĩ itelligẽtia abstracta q̃ itelligit aliud. i. itelligit p aliõ
2° ps ɔña seqr ex p⁹. si. n. itelligẽtie sic ɔponũt: a fortiori
for⁹ subales. tñ ar sic. oẽ qd agit: agit fz q est in actu. ⁊ oẽ
qd patit: patit fz q ẽ i po⁹. 3. phy. sz for⁹ subales agũt ⁊ pa t.t.c.i7.
tiunt. vt pz tã in motu locali q̃z in motu alteratiõis. igr
in eis est act⁹ ⁊ po⁹. Et ɔfirmat. qr linea ⁊ supficies. cali
ditas albedo. ⁊ alia accñtia specifica ɔponunt ex actu ⁊
po⁹. qr ex gñe ⁊ dria. igr pari formiter subales for⁹ sic ɔpo
nunt. ¶ 3a ɔ. de⁹ ⁊ mã p⁹ nõ sũt p se. nec p accñs in pnto: 3a ɔ
sz solũ p reductionẽ in pnto sube. p⁹ ps pz. qr nihil ẽ p se
in pnto nisi gen⁹ vl spẽs seu idiuiduũ: sz de⁹ ⁊ mã p⁹ nõ st
aliq̃ istoz. igr. pz ɔña. cũ maiori. p Ari. in pntis. ⁊ mior
declarat. nã gen⁹ ɔponit ex actu ⁊ põ. qr ens nõ descẽdit
in pnta nisi p actũ ⁊ põz ⁊ spẽs ɔpõit ex gñe ⁊ dria: ⁊ in
diuiduũ ex eẽ ⁊ ẽentia: sz de⁹ ⁊ mã p⁹ nõ hñt aliquã talẽ
ɔpõnẽ. vt patuit. igr. 2° ps declarat: qm nullũ gnãm de 2
deo verificat: aut de mã p⁹. qr q̃lz tale dicit actũ ⁊ põz:
sz de⁹ absoluit ab oĩ põ. ⁊ p⁹ mã ab oĩ actu. igr. 3° vo pars 3
ɔña seqr ex pořib⁹: qm de⁹ est pnm pure actiuuz. ⁊ mã p⁹
est pnm pure passiuũ. ¶ 4a ɔ. oẽs intelligẽtie citra pmã. 4a ɔ
⁊ for⁹ subales sunt p se in pnto sube. pz. qr gnãm illi⁹ essen
tialr dr de eis ex quo icludit actũ ⁊ põz: ⁊ h vr fuisse intẽ
tio porphyrij diuidẽtis gnãm sube in subaz corporeã. ⁊ i
corporeã. igr sic corporeũ aduenies sube ɔstituit spẽm
corpis in q̃ reponunt sube ɔposite ex mã ⁊ fora: ita icor
poreũ aduenies eidẽ dz ɔstituere aliã spẽz in q̃ reponũ
tur sube icorporee ɔposite ex actu ⁊ põ. ¶ Ex pdictis se p'm cor'm
quit p q oẽs itelligẽtie citra pmã: ⁊ fore subales media
te vl imediate ɔponũt ex eẽ ⁊ ẽentia ex gñe ⁊ dria. ⁊ ex
actu ⁊ põ. pz. qr q̃lz itelligẽtia citra pmã ẽ idiuiduũ p se
pnti sube. g ɔponit ex rõne idiuiduali ⁊ qditate specifi
ca. ⁊ q̃lz qditas specifica ɔponit ex gñe ⁊ dria. ⁊ oẽ gen⁹
dic põz. dria vo actũ. igr. ¶ 2° seqr q oẽs intelligẽtie ci 2m cor'm
tra p⁹: ⁊ oẽs for⁹ subales ɔponunt ex mã ⁊ fora: cõiter su
mẽdo ⁊ nõ ppe. pz. qr mã cõiter sũpta ẽ gnãlr q̃lz nã põ
lis: sz mã ppe sũpta ẽ illa q̃ ẽ subz mot⁹ ppe dci. ⁊ h diui
dit: qm aliq̃ ẽ ppinq̃. ⁊ aliq̃ remota. vt alias dcm ẽ. fora
aũt cõiter dcã est idifferẽter q̃lz act⁹ ɔhẽs aliq̃z nãz. for⁹
aũt ppie dicta est act⁹ faciẽs ɔpositionẽ realr distinctaz
ab eo cũ quo ɔponit: ⁊ iterz est duplex: qm aliq̃ est suba
lis: ⁊ aliq̃ accidẽtalis. vt alias patuit.

p^m **Contra** p̄dicta arguit̃.ꝛ p̄ ꝙ de⁹ ꝛ mã p̄ ĩcludũt ali
quã ꝯpositionẽ:qm̄ in q̄cũq; ẽ accñs illud
dicit potẽtialitatẽ:ſ; in deo ẽ accñs.igĩ in deo ẽ potẽtia
litas.ꝛ p̄ ꝯñs ꝯpositio:pʒ ꝯña cũ maiori.mior vo declara
tur de ſcia que eſt in deo.vt arguat̃ ſic.ois ſcia eſt q̄litas
ꝛ ꝯñr accñs abſolutũ:ſ; in deo ẽ ſcia.igĩt.maior colligit̃
a pħo in p̄ntis di.ſciaz eẽ ſpẽz p̄ ſe q̄litatis.mior vo ẽ cõ
Cõ. 51. mẽtatoris.12.meta.d.ꝙ ſcia nr̃a cauſat̃ a reb⁹.ꝛ ſcia dei
eſt cã rez.de accñte aũt reſpectiuo põt argui de dñio et
actiõe re^a alic⁹ effect⁹ cui⁹ ẽ de⁹ agẽs ꝛ dñs:re^a cui⁹ non ſp
fuit.nec ſp erit.nec illa actio ſicut nec ille effect⁹.ꝛ hec i
dubie ſunt in deo. ¶ Itẽ de mã ar̃ ſic.aliq̄ ſunt mãe di
uerſaꝝ rõnũ.igĩt aliq̄ mã ẽ altera pfectior:ꝛ ꝯñr dic̃ ac
tũ ꝛ ꝯpõnẽ.añs pʒ de mã celi.ꝛ boꝝ iferioꝝ. vñ argr̃ ſic.
po^a ad formã p̄ ſe ꝯpetit mãe boꝝ iferioꝝ.ꝛ nõ p̄ ſe mãe
celi.igĩt ſũt diuerſaꝝ rõnũ.añs ẽ ꝯmẽtatoris.in de ſuba
orbis.ꝛ pʒ ꝯña.q: qcq̄d p̄ ſe ꝯpetit alicui p̄ ſe ꝯpetit cuili
2^m bet alteri eiuſdeʒ rõnis.vt colligit̃ a pħo p̄ poſter. ¶ 2°
argr̃.ꝙ nulla itelligẽtia citra p̄^a ꝯponit̃ ex actu ꝛ po^a. q:
T.c.30. dicit Ari.12.meta.ꝙ q̄lʒ itelligẽtia ſepata ẽ act⁹ pur⁹.tũc
argr̃ ſic.ſit a.põ.ꝛ.b.act⁹.ꝛ ſeq̄t ꝙ.b.eſt act⁹ purus.vl̃ erit
3^m p̄cedere in ifinitũ:ꝛ ſilr.a.eſt põ pura.igĩt ẽ mã p̄^a. ¶ 3°
ar̃.ꝙ de⁹ ꝛ mã p̄^a p̄ ſe ſũt in p̄nto ſube.q: illi ꝯcept⁹ ſt̃ ſpe
cifici de⁹ ꝛ mã p̄^a.igĩt p̄ ſe ponũt̃ in p̄nto ꝛ nõ niſi i p̄nto
ſube.pʒ ꝯña.ꝛ añs ar̃.tũ q: ſunt diffinibiles.tũ q: p̄ illos
T.c.12. rñr ad q̄õnẽ p̄p q̄d factã.mõ ſola ſpẽs diffinit̃.6.topic̃.ꝛ
7°.meta.ꝛ p̄ciſe gnã ꝛ ſpẽs p̄dicant̃ in q̄d.ſ; porphyriũ
T.cõ.2. in vlib⁹.Itẽ q̄lʒ iſtaꝝ ẽ vera.de⁹ ẽ ſuba mã p̄^a ẽ ſuba:imo
7.m.7. põit pħs.2.de aia.ꝙ ſuba q̄ ẽ gen⁹ dr̃ de mã. ¶ 4° ar̃.ꝙ i
4^m telligẽtie ſepate nõ ſũt p̄ ſe in p̄nto ſube.q: ſi ſic:aut igĩt
ſupra illũ terminũ corp⁹ ẽ ille ꝯcept⁹ itelligẽtia ſeparata.
aut ifra.ſi ſupra.igĩt oẽ corp⁹ ẽ itelligẽtia ſepata. ſi infra
igĩt ois itelligẽtia ſepata eſt corp⁹.pʒ q̄lʒ iſtaꝝ ꝯñaꝝ. q:
oẽ ſupi⁹ vlr dr̃ de ſuo iferiori.tñ q̄ölʒ illoꝝ ẽ fſm.idẽ ar^m
põt fieri de formis ſubſtãtialibus.

Ad p^m **Ad primuʒ** dr̃ ꝙ ſicut ille ꝯcept⁹ corp⁹ in ſua ma
xima cõitate nõ ẽ in aliquo p̄nto p̄p
analogiã ad corp⁹ de p̄nto ſube.ꝛ de gñe q̄ñtitatis.ita iſte
termin⁹ ſcia cõiſſime ſũpt⁹ nõ eſt in aliq̄ p̄nto. ꝛ ſic dr̃ de
ſcia dei:ſ; ſtricte ꝛ vniuoce ſũpt⁹ ẽ in p̄nto q̄litatis.ꝛ non
dicit̃ de aliq̄ niſi de ſcia hũana vl̃ ãgelica. Jõ cũ dicitur
in deo eſt ſcia.igĩt in deo eſt q̄litas.negeť ꝯña.nec argui
tur ab iferiori ad ſuũ ſupi⁹:ſ; poti⁹ eꝯ.q: p̄us eſt ſcia dei
q̄ aliq̄ q̄litas.de accñtib⁹ aũt reſpectiuis dico ꝙ iſinita
ſũt in deo icipiẽtia ꝛ deſinẽtia eẽ in illo.nõ tñ faciũt cõ
poſitionẽ.q: nouiter adueniũt rei ꝛ deſinũt eẽ abſq; mu
T.c.10. tatiõe illi⁹.vt determiat Ari.5.phy. ¶ Ad arg^m de mã p̄^a
Ad 2^m Rñr negãdo mãʒ celi ꝛ boꝝ iferioꝝ eẽ diuerſaꝝ rõnũ.
ꝛ ad p̄bationẽ negeť ꝯña.ꝛ ad pħʒ p̄ poſterioꝝ.dicit̃ ꝙ
itelligit de paſſiõe ꝯſurgẽte ex p̄ncipijs ſpẽi.ꝛ nõ indiui
dui.q: ſimitas p̄ ſe ꝯpetit naſo.ꝛ tñ nõ cuilʒ naſo ꝯpetit.
nũc aũt po^a ad formã nõ ꝯſurgit ex p̄ncipijs ſpẽi mãe.q:
vt dcm̃ ẽ nõ ꝯponit̃ ex gñe ꝛ dr̃ia.nec ẽt ex p̄ncipijs idi
uidui.q: nõ ẽ p̄ ſe idiuiduũ alic⁹ p̄nti:ſ; ex nã mãe ãnexe
Ad 2^m p̄uatiõi. ¶ Ad 2^m dr̃ ꝙ Ari.nõ dixit aliquã itelligẽtiã ci
12.m.30 tra p̄^a eẽ actũ puꝝ ſimplr̃:ſ; ſolũ ſ; q̄d ꝛ reſpectiue:ꝯpã
do illã ad ꝯpoſitũ ex mã ꝛ for^a p̄pe dcis. Et ad rões di
citur ꝙ lʒ a.nõ dicat aliquẽ actũ:tñ nõ ẽ põ pura. q: idẽ
tificat̃ actui.ꝛ licʒ b.nõ icludat aliq̄ potẽtialitatẽ:nõ tñ
eſt purus act⁹.q: admiſceť põe.nũc aũt mã p̄^a ẽ pura põ
q: nõ icludit aliquẽ actũ.nec alicui actui idẽtificat̃.ꝛ de⁹
eſt act⁹ puriſſim⁹.q: nullã potẽtialitatem icludit nec ali
Ad 3^m cui idẽtificat̃. ¶ Ad 3^m dr̃.ꝙ ſicut de⁹ ꝛ mã ſunt reducti
ue in p̄nto ſube:ita p̄ reductionẽ ſt̃ ſpẽs eiuſdẽ p̄nti. nec
diffiniunt̃ q̄ditatiue:ſ; ſolũ deſcriptibilr̃ p̄ termios qui

ſũt ex p̄nta.ſ.actũ ꝛ põʒ.deide dr̃ ꝙ ſuba i ſua max^a cõita
te vt ꝯuertit̃ cũ illo cõplexo ens nõ accñs nõ ẽ gen⁹ alic⁹
p̄nti:ꝛ ſic dr̃ d deo ꝛ mã p̄^a. vt aũt ꝯuertit̃ cũ illo ꝯplexo
ens ꝯpoſitũ p̄ ſe ſubſiſtẽs accñti ſic ẽ gnã^m.ꝛ nõ dr̃ d deo
nec de mã p̄ma. Et ad pħm rñr ꝙ voluit ſubaʒ q̄ ẽ gen⁹ 2.a.2.
p̄dicari de mã nõ in recto:ſed in obliq̄.aut ꝙ ẽ locut⁹ de
ſuba cõiſſime ſũpta q̄ dicit̃ gen⁹ nõ vniuocũ:ſ; analoguʒ
ſignificãs p̄ p̄us ꝛ poſteri⁹.ꝛ vt cãm ꝛ cãtuʒ diuerſis rõ
nib⁹. ¶ Ad 4^m dicit̃ ꝙ ſicut drẽ q̄ñtitatis ꝯſtituũt du Ad 4^m
as ſpẽs.ſ.ꝯtinuũ ꝛ diſcretũ:q̄ꝝ nulla alteri ſubordinat̃.
ita differẽtie ſube cõſtituũt duas ſpẽs coeuas imediate
ſub gnãliſſimo p̄nti ſube nõ ſe hñtes ſm ſub ꝛ ſupra:q̄ꝝ
p̄ma dicit̃ corp⁹ hñs ſub ſe gnã ꝛ ſpẽs ꝯpoſitoꝝ mãliuʒ.ꝛ
ſcd̃a ẽ inolata loco cui⁹ p̄t poni ſpũs hñs ſub ſe gnã ꝛ ſpẽs
cõpoſitoꝝ ſpũaliũ ꝛc̃. Capl̃m V.

Difficultas occurrit de diſtictiõe
itelligẽtiaꝝ ſeparatarũ
vtꝝ oẽs ſpecifice differãt aut aliq̄ ſint ſo
lo nuõ differẽtes. ¶ Ad cui⁹ inq̄ſitionẽʒ p^m
eſt nõndũ p̄ ꝙ vnũ nuõ p̄ut diſtinguit̃ ꝯ
vnũ ſpẽ ꝛ vnũ gñe.triplr̃ ſumit̃.ſ.trãſcen
dẽter mathe^ce.ꝛ ſubiue.vnũ nuõ trãſcen
dẽter ſũptũ ẽ illud q̄ cũ alio facit numeꝝ ſeu multitu
dinẽ trãſcẽdẽtẽ:ꝛ ſic q̄lʒ itelligẽtia ſepata ẽ vna nuõ. q:
ex ipſa ꝛ alio fiũt multa.ꝛ ſic loq̄t Ari.12.meta.d.ꝙ ſube T.c.48
ſepate ſunt multe adiuicẽ ordinate ſ; multitudinẽ ꝛ or
dinẽ orbiũ ſupcaeleſtiũ.Unũ nuõ mathe^ce.ſũptuʒ ẽ illud
q̄ cũ alio facit multitudinẽ mathematicã.ꝛ ſic q̄lʒ hõ ẽ
vnũ nuõ.q: cũ alio hoie facit binariuʒ p̄nti q̄ñtitatis.vñ
5°meta.vult pħs illud eẽ vnũ nuõ q̄ ẽ vnũ p̄ cõtinuita T.cõ.8.
tẽ q̄ñtitatis.Sʒ vnũ nuõ ſubiue ſũptũ ſunt illa q̄ꝝ vnũ ẽ
ſubm alteri⁹ vl̃ hec ois ſũt ſubiue in eodẽ.ꝛ ſic mã ꝛ for^a
ſũt vnũ nuõ.ꝛ albedo ꝛ dulcedo in lacte ſũt ẽt vnũ nuõ
Iſto mõ locut⁹ ẽ Ari.p̄.phy.ꝙ ſubm ꝛ p̄uatio ſũt vnũ nu T.c.66.
mero.ꝛ.5.meta.illa ſũt vnũ nuõ q̄ꝝ mã ẽ vna.Ex q̄b⁹ ſe ꝛ.79.
quit̃ ꝙ albedo ꝛ dulcedo in lacte nõ ſũt plura nuõ ſubi T.c.12.
ue.q: ſũt in eodẽ ſubo nec plura nuõ mathe^ce.q: non hñt
diuerſas q̄ñtitates:ſ; ſũt plura nuõ trãſcẽdẽter.q: ſũt mł
ta.nã q̄cũq; differũt ſpẽ differũt nuõ.5°.meta. ¶ 2°.nõn^m T.c.12.
ꝙ p̄n^m idiuiduatiõis ẽ duplex.ſ.p̄pinquũ ꝛ remotũ.p̄n^m 2^m
idiuiduatiõis p̄pinquũ eſt illud q̄ poſito ponit̃ ꝛ indiui
duũ:ꝛ quo remoto remoueť ꝛ idiuiduũ.vt hecheitas ſi
ue ꝯſurgat ex q̄ditate ſolum.vt hecheitas angelica: ſiue
ex mã ꝛ forma.vt hecheitas humana: ſiue ex quiditate
ꝛ mã.vt hecheitas quãtitatis:ſiue ex quiditate ꝛ mã et
quãtitate.vt hecheitas albedinis.ſiue ex q̄ditate ꝛ quã
titate ſolũ vt figura.nã poſita ſorteitate ponit̃ ſortes. et
remota remoueť ſortes.Principiũ remotuʒ indiuidua
tionis eſt illud q̄ preſupponit̃ idiuiduatiõi:nõ quo po
ſito vel remoto ponitur vel remoueť indiuiduuʒ vt mã
forma quãtitas reſpectu ſortis ꝛ oium cõpoſitorũ natu
raliũ.vnde poſt corruptionẽ ſortis manebit h̄ mã. ꝛ hec
quãtitas ſortis.p̄ de generatiõe.manebit etiã aia intelle T.c.10.
ctiua eius.vt colligitur.3.de aia.de forma autẽ toti⁹ nul T.c.20.
li eſt dubiuʒ ꝙ manet corrupto ſor.q: eſt ingenerabilis
ꝛ icorruptibilis:ꝛ ſi forma educta de põ mãe generat̃ et
corrũpitur ſil̃ cũ ſuo idiuiduo.tñ nõ repugnat eã prece
dere vel ſequi.quo poſito nõ eſſet ſignatũ idiuiduũ:ꝛ tñ
mã forma ꝛ quãtitas eius remanent.

His premiſſis ſit h̄ prima concluſio.identitas p^a ꝯ
vel diſtinctio nũeralis trãſcen
denter ſumpta eſt generaliter per hecheitateʒ.p̄batur.
quia talis idẽtitas ꝛ diſtinctio debet eſſe per materiã ꝛ
formã.vl̃ per quãtitatẽ vl̃ per hecheitatẽ:ſ; nõ aliq̄ triũ
p̄oꝝ modoꝝ.igĩt.pʒ ꝯña.cũ maiori.ꝛ miorẽ declaro. nõ

eniz p mãz vł q̃titatẽ loquẽdo ꝓprie de mã.qꝛ q̃lz intel
ligẽtia est eadẽ sibyṗsi:ꝛ differẽs ab alia numeralr.ꝛ tñ
nulla itelligẽtia bz mãz vł q̃titatẽ.nec ẽt p formã : qꝛ si
maioꝛ ꝛ mioꝛ mãe eẽnt absolute ab oi forma ille nume
raliter distiguerent:qꝛ eẽnt due ꝛ q̃lz esset eadẽ sibyṗsi
2ᵃ ꝯ quaꝝ nulla esset forma.¶ Scḋa ꝯ.identitas vel distin
ctio numeralis mathe^{ce} sumpta est vlr per quãtitatem.
pꝫ.qꝛ nihil est vnũ vnitate q̃ est ṗn^{m} numeri.nec cũ alio
facit numeꝝ ṗnti quãtitatis nisi sit q̃tũ vel hẽat q̃tita
Cõ.12. teꝫ.vñ dič ꝯmẽtatoꝛ.5.meta.ꝙ vnũ qḋ ẽ ṗn^{m} nũeri nõ ẽ
vnũ in mã.itaqꝫ si maioꝛ ꝛ mioꝛ li^{c} separarent a mã ille
mathe^{ce} nũeralr distiguerẽt faciẽtes nũerũ biariũ ṗnti
q̃titatis.ꝛ q̃lz eaꝝ eẽt vna nũero vnitate q̃ est ṗn^{m} nũe
3ᵃ ꝯ ri q̃ nõ nisi in q̃titate ꝯtinua reṗit.¶ 3ᵃ ꝯ. idẽtitas vel
distinctio nũeralis subiue supra ẽ ex pte subi vł mãe.pꝫ.
qꝛ ille sũt idẽ nuõ subiue q̃ꝝ idẽ ẽ subꝫ:vł vnũ ẽ subꝫ alte
riᵘ.igit p idẽ illa dñt nuõ subiue:q̃ nõ sũt i eodẽ subo: ꝛ
ita nõ est icõueniẽs ꝙ aliq̃ dñt spẽ.q̃ sunt eadẽ nuõ.ꝛ ꝙ
aliq̃ q̃ sunt eiusdẽ spẽi spãlissime dñt nuõ.ꝛ tñ ꝯria sunt
idẽ nuõ:qꝛ calitates q̃ sũt in me ꝛ in te dñt nuõ simplr
tã trãscẽdẽter q̃ subiue ꝛ mathe^{ce} : ꝛ calitas tua ẽ eadẽ
4ᵃ ꝯ nuõ.s.subiue friditati illi coexistẽse i eodẽ subo ṗ. ¶ 4ᵃ ꝯ.
idẽtitas vł distinctio specifica ꝯsurgit ex pte foȓe ꝛ non
mãe.pꝫ.qꝛ hõ ꝛ asinᵘ sũt diuersaꝝ spẽꝝ:q̃ꝝ mãe sũt eius
T.c.25. dẽ rõnis.vñ.10.meta.dicit phs ꝙ dñe mãles ꝛ accñta
les nõ faciũt diuersitatẽ fz spẽz:sz dñe foȓales ꝛ eẽntia
les:ꝛ ob h̃ ingt phus masculinitas ꝛ feminitas:licꝫ sint
ꝓpe passiões aĩalis:nõ tñ sũt dñe eẽntiales ei:sz sũt dñe
mãles seu accñtia inherẽtia aĩali ex pte mãe . ꝛ corpoꝝ
nõ diuersificãtia hoĩeꝫ fz spẽz.nã si spma viri fuerit ex
cellẽs aut caloꝛ eiᵘ gnãbit masculus. ꝛ si dimiutũ fuerit
T.c.25. spma vel caloꝛ eiᵘ gnãbit femia.¶ Itẽ dicit in eodẽ li.
ꝙ aliq̃ sunt diuersaꝝ rõnũ fm spẽm.qꝛ diuersificant in
foȓᵃ ꝛ ꝙ diuersitas fz mãz ẽ pp diuersitatẽ fz formã. ꝛ ñ
eꝯ.qꝛ q̃uis hõ ꝛ equᵘ eẽnt albi adhuc essent diuersi fm
spẽz. Itẽ licꝫ caro ꝛ ossa vniᵘ indiuidui sic aggregati sint
alia a carne ꝛ ossibᵘ alteriᵘ:ꝛ ẽt totũ aggregatũ sit aliud
ab alio aggregato fz nũeꝝ:nõ tñ pp h̃ erũt idiuidua di
uersa fz spẽz:qꝛ in diffõne siue in foȓᵃ spãli non ẽ ꝯrietas
siue diuersitas fz foȓ^{m}.ꝛ nõ itelligit hec ꝯ solũ de foȓᵃ p
tis:sz ẽt de foȓᵃ totiᵘ q̃ est genᵘ vel spẽs.ꝛ de foȓᵃ spẽi q̃ est
dñia:qꝛ sortes differt a brũᵒ nõ solũ p aĩaꝫ itellectiuã:sed
T.c.43 ẽt p humanitatẽ ꝛ rõnabilitatẽ. vñ Aristo.7.meta.vltia
dñia in diffõne est foȓa ꝯpletiua causans vnitatẽ ꝛ actua
litatẽ spẽi ꝛ diffõnis.ꝛ q̃t sũt vltime dñe eẽntiales gnĩs
Coȓ^{m} tot sũt spẽs q̃ hñt ab illis vnitatẽ suã ꝛ actualitatẽ. ¶ Ex
ṗdictis seqt ꝙ nõ est posse duas eẽ itelligẽtias solo nuõ
differẽtes.pbat.cũ itelligẽtie sint separate a mã ꝛ magni
T.c.86. tudine.8.phy.rõ idiuidualis nõ pt fluere nisi a q̃ditate
12.m̃.41 specifica.aut igit ṗcise vna aut plẽs põt fluere.si vna ha
beo itẽtũ.si plẽs ꝛ nõ maioꝛ ẽ rõ de duabus q̃ de tribᵘ.ꝛ
sic fz oẽꝫ numeꝝ finitũ.igit ifinite itelligẽtie pñt eẽ so
T.c.48 lo nuõ differẽtes.ꝛ p ꝯñs iã sũt.ꝯñs ẽ absurdũ.ꝛ ẽ ꝯ phꝫ
T.c.32. xi.ꝛ.12.metha^{ce}.ꝛ pꝫ ꝯñia.qꝛ in ppetuis non differt esse ꝛ
T.c.93. posse.3.phy. Itẽ dicit phs ṗ celi.ꝙ nõ pñt eẽ plẽs mũdi.
qꝛ in h̃ mũdo ẽ euacuata tota mã potẽs.ꝛ p ꝯñs non pñt
eẽ plẽs itelligẽtie solo nuõ differẽtes:qꝛ q̃cunqꝫ assigna
ta itelligẽtia in hac ẽ euacuata tota rõ idiuidualis possi
T.c.16. bilis:cũ illa se habeãt p modũ mãe.ꝛ iõ dicit Ari.8.me
taph.ꝙ vnũqḋqꝫ coꝝ q̃ nõ hñt mãz sensibilẽ.nec intelli
gibilẽ est vnũ p suã poᵗ.ꝛ.xi.meta.oẽ qḋ ẽ vnũ spẽ.ꝛ plã
nuõ hꝫ mãz sensibilẽ.vł itelligibilẽ.deide Auicẽna.4ᵒ
meta.dicit ꝙ oẽ neče eẽ ẽ tñ vnũ eẽ ꝛ singulare:sz q̃libꝫ
T.c.83. itelligẽtia separata ẽ neče eẽ.mioꝛ pꝫ fz Ari.8.phy.demõ
T.c.17. strantes eternitatẽ motoꝝ per eternitateꝫ motus.ꝛ.9ᵒ
metaphy.inquit.substantie separate sunt eterne:qꝛ stel
le mote ab illis sunt eterne.

Contra ṗdicta arguit.ꝙ ols idẽtitas vel distictio ṗ^{m}
nũeralis est p mãz auctẽ Ari.di. ṗ celi.q di T.c.92.
cit celum dicit formaꝫ:sed qui dicit hoc celum dicit foȓ T.c.12.
mam in mã.ꝛ.5. metaphysi.que sunt vnuꝫ numero sunt 2^{m}
vnũ p mãz.¶ 2ᵒ ar.ꝙ idẽtitas nũeralis vel distictio nõ
est p quãtitatẽ:qꝛ qḋ nõ est cã essendi nõ est cã eẽndi nõ
vnuꝫ nuõ:sz q̃titas nõ est cã essendi alicui subẽ. g nõ est
cã sibi essendi vnũ.pꝫ ꝯñia cũ maioꝛi:qꝛ ens ꝛ vnũ ꝯuer
tunt.10.meta.ꝛ minoꝛ ẽ nota:qꝛ subã est ṗoꝛ accidẽte.7. T.cõ.6.
meta.vñ põt sic argui nulla subã 2ᵃ est vnũ gñe vel spẽ p ꝛ.7.
q̃titatẽ.igit pifoȓmiter nulla subã ṗᵃ ẽ vnũ nuõ p q̃tita T.cõ.3.
tẽ ¶ 3ᵒ arguit ꝙ pñt eẽ plẽs itelligẽtie solo nuõ differẽ ꝛ.4.
tes.qꝛ q̃lz nã specifica est multiplicabilis ꝛ plurificabi 3^{m}
lis.igit q̃cũqꝫ spẽ angelica data sub illa pñt eẽ plã idiui
dua solo nuõ dñia.pꝫ ꝯñia.ꝛ añs colligit a porphyrio dif
finiẽte spẽz ꝙ ẽ ṗdicabilis de pluribᵘ differẽtibᵘ nũero.
¶ 4ᵒ argr ꝙ oẽs itelligẽtie sunt eiusdeꝫ spẽi spãlissime. 4^{m}
qꝛ si aliqḋ genᵘ diuidit p duas dñias in eque pfectas pfe
ctioꝛ est minᵘ plurificabilis q̃ iperfectioꝛ : sicut rõnale
minᵘ plurificat q̃ irrõnale:sed subã spũalis diuidit per
vnibile.ꝛ nõ vnibile: q̃ꝝ vnibile.s.corpori ẽ ipfectioꝛ q̃
nõ vnibile:sz vnibile nõ plurificat p multas spẽs.qꝛ nõ
sunt plures spẽs aĩe itellectiue.igit nõ vnibile a fortio
ri nõ plurificat p multas spẽs:ꝛ per ꝯsequẽs oẽs intelli
gentie sunt eiusdeꝫ spẽi specialissime.

Ad primuꝫ dr ꝙ Aristo.7.meta.ponit duas di Ad ṗ^{m}
stinctiões de mã.vna est ꝙ mã dici T.cõ.7.
tur duobᵘ modis.s.idiuiduũ qḋ est subiectũ accñtiũ.aut ꝛ.8.
subm in poᵃ qḋ est altera ps ꝯpositi.cũ igit asserit ꝙ qui
dicit h̃ ce^{m} formã in mã dicit.loquit de mã primo mõ ꝛ
nõ scḋo mõ.alia distictio ẽ ista:ꝙ ẽ duplex mã.s.sensibi
lis:cuiusmodi est mobiliũ:ꝛ itelligibilis cuiusmodi est
mathe.voluit igr dicere Ari.ꝙ q̃ sũt vnũ nuõ mate^{ce} illa ṗ.c.92.
sunt vnũ p mãz itelligibileꝫ q̃ dr q̃titas.¶ Ad 2^{m} dr ꝙ Ad 2^{m}
nõ ꝓbat nisi vnitatẽ ꝛ distictionẽ nũeralẽ trãscendẽter
suptaꝫ nõ esse p quãtitatẽ:qḋ ꝯcessum est:sed si sumeret
mathe^{ce} idubie q̃titas dat vnitatẽ numeraleꝫ ꝛ ṗus est
q̃ aliqd sit vnũ nuõ illo mõ.¶ Ad 3^{m} negeť ꝯñia. sicut Ad 3^{m}
eniꝫ elemẽtũ terre est mobile:qꝛ quãtũ est de se hꝫ apti
tudinẽ ad motũ:nõ tñ põt moueri:qꝛ nõ est aliqḋ agens
potẽs ipm pellere extra mediũ mũdi:ita q̃lz nã specifi
ca quãtũ est ex se est plurificabilis:nõ tñ põt plurificari
qꝛ nõ est repibile subm potẽs illã recipe subsistẽter vñ
nã diuina de se nõ est plurificabilis nec põt plurificari.
nã ṗme de se est plurificabilis ꝛ nečio plurificat .nã cõ
positi corruptibilis est plurificabilis ꝛ plurificat: nõ tñ
de necessitate.nã vᵒ specifica ꝯpositoꝝ icorruptibiliuꝫ
plurificabilis est:sz nõ põt plurificari:iõ sol ꝛ luna ꝛ cete
ri planete singuliqꝫ orbes celestes plurificari nõ pñt per
solã dñiaꝫ nũeralẽ. ¶ Ad 4^{m} dr negãdo maioȓẽ: qꝛ quã Ad 4^{m}
titas diuidit p dñias ꝯtinui ꝛ discreti q̃ꝝ ṗᵃ est ipfectioꝛ
2ᵃ:qꝛ cõtinuũ se hꝫ vt mã respectu numeri.ꝛ tñ discretũ
est magis plurificabile ꝛ multiplicabile q̃ ꝯtinuum:qꝛ
infinite sunt spẽs numeri.cõtinui aũt so^{m} sunt finite: vt
habet in ṗdicamẽtis capᵒ.de quãtitate. ¶ Iuxta dicta Intell^{m}
est itelligẽdũ ꝙ sicut spẽs supaddit generi dñiaꝫ specifi
cã q̃ ñ ẽ alia res a gñe:sz solũ alia rõ.ita idiuiduũ supad
dit spẽi dñiaꝫ ididuale q̃ ñ ẽ alia res a spẽ:sz soluꝫ alia rõ
nõ qdẽ ṗuatiua vł negatiua q̃ idiuiduũ ẽ idiuisũ a se ꝛ di
uisum a quolꝫ alio:sz positiua q̃ idiuiduũ est h̃ aliqd de
mõstratuꝫ ad quã seqt rõ ṗuatiua vł negatiua dicta. vñ
arguit sic. plus differũt positiuũ ꝛ negatiuũ q̃ absolutũ
ꝛ relatio:sed impossibile est relationeꝫ esse de intraneo

ex.1.c.20 itellectu alicꝰ absoluti. vt colligiť a pħo ⁊ ꝯmēta.5. met.
igiť ipossibile est ꝙ negatio itrisece includať in indiui
duo aliq̄. maioꝛ pʒ. qꝛ magis dr̄nt ea q̄ in nullo ꝯueniūt
q̄ꝫ ea q̄ in aliq̄ ꝯueniūt: ſʒ relaᵒ ⁊ absolutū ꝯueniūt i ente
reali. negaᵐ vō ⁊ positiuū nō ꝯueniunt in ente reali: ⁊ ita
ꝑiformiter dicať de ꝑuatiuo. q̄re ⁊c. Cap. VI.

Multa apud antiquos discrepātia fuit de formis subali
bus quale eē bn̄t i ꝓnto subē an̄q̄ꝫ ꝑ gnō
p^m nē idiuidualr̄ manifestenť. ¶ Et iō nōn
dū ꝑ ꝙ anaxagoras ⁊ anaximandros po
suerūt oēs foꝛas rebꝰ eē inditas a nā. nec
icipe eē ab agēte itrisecō vl̄ extriseco. ⁊ ꝙ
ante apparitionē latitāt in mā. Primꝰ tn̄ posuit q̄lʒ eē
in q̄lʒ. vt ignē. aerē. aquā. ossa. ⁊ h̄ asserēs ꝯpoᵐ fieri qn̄
hōgenia iūgebanť. qn̄ vō mediabāt etherogenia corrū
pebanť. Anaximādros aūt posuit oēs foꝛas coextensas
in mā. ⁊ ꝙ aliqn̄ latitarēt ꝑꝑ idispōnē subiꝫ: q̄ sublata per
agēs extrisecū statiʒ se in suis actibꝰ manifestabāt: sicut
ꝑ limationē auferť rubigo: ⁊ sic aurū vel argētū extrisecꝰ
T.c.36. manifestat. ¶ Nulla istaꝝ opinionū fuit d̄ Ari. itētiōe.
37.⁊.38. qm̄ ꝑmā reꝓbat ꝑ phy. d. ꝙ nō sit dare minimā carnē:
qꝛ dareť minꝰ minimo. ⁊ scdaʒ in de gnōne. d. ꝙ i gnōne
simplr̄ dcā fit resolō vsq̄ꝫ ad māʒ p^m. Plato vō ⁊ Auicē
na astruētes oīo viā ꝯriā dixerūt oēs foꝛas totalr̄ adue
nire ab extriseco: ſʒ plato posuit multitudinē ydeaꝝ in
troducētiū foꝛas eiusdē spēi. Auicēna vō solū posuit da
torē foꝛaꝝ. ymaginabať. n. ꝙ p^a itelligētia se ipāʒ actua
lissimā ⁊ simplicissimā itelligēs ꝓducit z^am itelligētiāʒ.
Et zᵃ itelligētia itelligēs suū p̄nᵐ ꝓducit 3^am itelligētiāʒ:
⁊ itelligēs suū posse eē ꝓducit p^m corpꝰ celeste. itelligēs vō
suū actuale eē ꝓduceret aīāʒ illiꝰ. ⁊ ꝯsilr̄ ꝯsiderādo 3ᵃ i
telligētia ꝓducit 4^am itelligētiā ⁊ z^m corpꝰ celeste ⁊ aīāʒ
illiꝰ. ⁊ sic descēdēdo vsq̄ꝫ ad sperā lune in q̄ ē decima in
telligētia iperās spere actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ: quā vocabāt
datorē foꝛaꝝ. H̄ nō fuit opinio Aris. qm̄ voluit agēs ꝑti
culare iducere foꝛāʒ subalē sicut ꝓꝑat māʒ. tn̄ ꝯcurrēte
T.c.26. agēte vli. vn̄ ſʒ ipʒ sol ⁊ hō generāt hoīeʒ. z. phys. ¶ zᵒ
z^m nōndū de itētiōe Aris. ⁊ ꝯmētatoꝛis q̄ualʒ foꝛāʒ gnāndā
ꝑfuisse potētialr̄ in mā nō itelligēdo ꝙ mā poterat illāʒ
recipe: qꝛ sic foꝛa ꝑ solā creationē ꝓducta ꝑfuissʒ poʳ in
mā: qō nō est nālr̄ dcm̄: ſʒ itelligēdo an̄ gnōnē eiꝰ ꝑexiste
re pōʒ respectiuā illiꝰ in mā q̄ dr̄ poᵃ māe fūdamētalr̄ ⁊
subiue ⁊ poᵃ foꝛe gnānde terminatiue. vult. n. ꝯmentatoꝛ.
c.18.⁊.11 12. meta. ꝙ agēs nō abstraheret foꝛas de pō māe. nisi ali
q̄ mō ꝑfuissʒ in mā. vbi. d. pħs ꝙ multitudo gnātoꝝ en
tiū ē a multitudie pōꝝ in mā. qꝛ cū agens sit vnū in mā
vna. nisi eēnt plꝰes poʳ in mā tn̄ vnū eēt actu gnātū.

p^a ꝯ **His intellectis** sit h̄ p^a ꝯ. q̄lʒ foꝛa nālis genita vl̄ gnānda q̄ditatiue ⁊ nō indi
uidualr̄ ꝑfuit in mā. Pria ps pʒ. qꝛ quacūq̄ꝫ foꝛa signata
genita vl̄ gnānda aliq̄ eiusdeʒ spēi qn̄q̄ꝫ fuit in mā ex q̄
T.c.17. gnō est ꝑꝑetua. ꝑ ⁊ zᵒ de gnōne. igiť q̄ditas h̄ foꝛe ꝑfuit
T.c.55. in mā ⁊ ꝑ ꝯn̄s hec foꝛa ꝑfuit q̄ditatiue in mā. pʒ ꝯn̄a. qꝛ
⁊.59. per ꝑfuisse q̄ditatiue in mā nihil aliud itelligo nisi q̄di
tatē illiꝰ ꝑfuisse in mā. Scda ps ē manifesta. ex q̄ gnō est
T.c.21. ꝓgressus de nō eē ad eē ſʒ phʒ in postꝑdiᵗᶦˢ. ꝑ de gnōne
T.cō.7. ⁊ 5. phy. nihil. n. nouiter gnāť qō ꝯtinue idiuidualr̄ fuit.
zᵒ ꝯ ¶ zᵒ ꝯ. q̄lʒ foꝛa genita vl̄ gnānda ꝓꝑe vl̄ cōiter semialr̄
ꝑfuit in mā. vn̄ rō semialis ꝓꝑe dcā est dispō ꝓducta ab
agēte in mā respiciēs formā silēʒ agēti apta nata agere
sine illo. ⁊ sic virtꝰ ꝑ̄matis dr̄ rō semialis: ſʒ rō semialis
cōiter dicta est dispō māe certā ⁊ determiatā respiciēs
foꝛāʒ. ⁊ sic pō māe dr̄ rō semialis foꝛe gnānde. isto posi
to pʒ ꝯ. qm̄ cuiuslʒ foꝛe genite vel gnānde ꝑcessit in mā
rō semialis ꝓꝑe vl̄ cōiter dcā. vn̄ Arist. 7. metaphy. oīa T.c.29.
gnāta nālr̄ sūt talia: ꝙ coꝝ mā hʒ vtutē nālē itrinsecā q̄ ⁊.31.
moueť ad ꝓductionē foꝛe: sic semē ē mobile ad eductio
nē foꝛe: ⁊ moueť ꝑ vtutē exn̄tē i eo. ⁊ si mā nō pōt sic mo
ueri nō gnāť aliq̄d ex ea nālr̄. ecce q̄ꝫ liq̄de posuit Arist.
3ᵒ ꝯ virtutē seminalē i mā. ¶ 3ᵒ ꝯ. aliq̄ foꝛa nūc ꝑ genita ꝑfu
it ꝑtialr̄ in mā q̄ nō habuit eē icōpletū nec diminutū in
illa. p^a ps pʒ de foꝛᵃ nāli successiue educta in mā. ⁊ nūc ꝑ
ꝓducta. ipsa. n. ꝑtialr̄ ꝑfuit in mā: qꝛ aliq̄ ps eiꝰ ꝑfuit in
mā. Secunda vō pars declarať: qm̄ nulla forma habuit
eē diminutū ⁊ icōpletuʒ nisi illa ꝑfuerit: ſʒ foꝛa nūc ꝑ ge
nita nō fuit. igť. lʒ. n. ista ꝯn̄a sit bona. a. foꝛᵃ hūit eē icō
pletū in mā. igr̄ a. forma habuit eē: nō tn̄ seq̄ť. a. foꝛa fuit
ꝑtialr̄ vl̄ potētialr̄ in mā. igť. a. foꝛa fuit. qꝛ ly ꝑtialr̄ vel
potētialr̄ aduerbialr̄. sūpta. hn̄t variare significationeʒ
casuū: nō tn̄ ly diminutū vel icōpletū. ⁊ loq̄ť in hac ꝯne.
de foꝛa diuisibilr̄ ꝓducta: qꝛ foꝛᵃ idiuisibilis non ꝑtialr̄
4ᵒ ꝯ nec totalr̄ ꝑfuit in mā. ¶ 4ᵒ ꝯ. lʒ foꝛᵃ nālis sit postq̄ꝫ non
fuit. nō tn̄ simplr̄ de nō esse ad eē ꝓducitur. pʒ. qꝛ si aliq̄
forma simplr̄ de nō esse ad esse ꝓduceret̄. illa nullo mō
ꝑfuisset in mā. ꝯn̄s fl̄m: qꝛ q̄lʒ foꝛa taʒ genita q̄ꝫ gnānda
Corᵐ potētialr̄ ⁊ semialr̄ ꝑfuit in mā. Ex q̄bus seq̄ť ꝑ ꝙ nulla
foꝛa gnānda ꝑfuit in mā. ⁊ tn̄ modis plurimis ꝑfuit in
mā. p^a ps pʒ: qꝛ talis forma nō fuit: ex q̄ icipit vl̄ icipiet
eē. zᵃ silr̄ qꝛ: q̄lʒ talis ꝑfuit potētalr̄ ⁊ semialr̄ ⁊ q̄ditatie
Corᵐ in mā. ¶ zᵒ seq̄ť ꝙ cuiuslʒ foꝛe nālis tā gēite q̄ꝫ gnānde
aliq̄d prefuit in mā: qꝛ q̄ditas seu potentia respectiua.
vel ratio seminalis cōiter sumpta prefuit in mā.

p^m **Contra** ꝑdicta arguiť. ⁊ ꝑ ꝙ est dare datorē foꝛarū ꝑꝑ ipotētiā agētiū ꝑticulariū nō potētiū i
ducere foꝛas subales: qꝛ hō genitꝰ ꝓ aliq̄ instāti ꝑ nō ge
nerať ab hoīe nec a semie. igiť ab ydea vel aliq̄ itelligē
tia abstracta. p^a ps an̄tis pʒ: qꝛ q̄cūq̄ꝫ hoīe signato ꝑ gnō
ne soꝛtis nō minꝰ gnātur soꝛtes illo corrupto. zᵃ silr̄ qꝛ se
men corrūpiť in gnōne hoīs. Itē argr̄ in gnōne equoca.
nā mus genitus ꝑ putrefactioneʒ ex luto nō gnāť a luto
vl̄ a caliditate ipsiꝰ ꝑ actionē solis. igr̄ gnāť ab ydea vel
itelligētia. pʒ ꝯn̄a cū an̄te. qꝛ oē agēs agit ſm ꝙ ē in actu
T.c.17. 3. phy. ſʒ nec lutū nec calitas ē actu viuēs. ḡ nullū illoꝝ ē
z^m effectiuū vite: ⁊ ꝑ ꝯn̄s a nullo illoꝝ ꝓduciť mus. ¶ zᵒ
ꝑnᵐ vniforme nō ē ꝑnᵐ actiuū difformitatis nisi passum
sit difforme: ſʒ semē ē vniforme. ⁊ silr̄ mā. igiť nō pōt al
terare ad tātā diuersitatē q̄ꝫta appet in ꝑtibꝰ aīaliūʒ. ⁊ ꝑ
ꝯn̄s cū auicēna ē recurrēdū ad vtutē diuinā. Et ꝯfirma
tur. nā iꝑfectiꝰ nō agit sufficiēter effectum ꝑfectiorē nisi
vtute alteriꝰ: ſʒ semē nō pōt agere aīal vtute decidētis.
3^m qꝛ illud nō ē vt suppono. igiť. ¶ 3ᵒ ar. ꝙ foꝛa gnānda hʒ
eē idiuiduale diminutū ⁊ iꝑfectū in mā. qꝛ alr̄ gnō foꝛe
subal̄ eēt violēta. ꝓbať. qꝛ violētū ē illō qō ē a ꝑnᵒ extri
seco. 3. ethi. ſʒ tal̄ gnō eēt solū a ꝑnᵒ extriᶜᵒ si n̄ ꝯcurreret
foꝛa itriseca māe coagēs ad sui ꝑfectionē. ⁊ hoc vr̄ velle
T.cō.ꝑ. Ari. 6. meta. d. ꝙ ꝑnᵐ artificialiū est in cognoscēte: ⁊ ꝑnᵐ
4^m nāliū in moto. ¶ 4ᵒ ar̄ auctibꝰ. nā Arist. dic. 7. meta. oē
T.c.30. qō gnāť gnāri ex sibi sili in spē: ⁊ ꝙ mā nō gnāť nec foꝛa
⁊.31. ſʒ ꝯpositū. qꝛ figura nō fit ingt ipe nec es: ſʒ figura erea.
T.c.27. ꝯmētatoꝛ vō. 8. meta. dicit ꝙ agens nō largiť multitudi
Cō.15. nē: ſʒ ꝑfectionē: ex q̄bꝰ appet ꝙ foꝛᵃ anteq̄ꝫ genereť hʒ eē
in mā iꝑfectum ⁊ diminutū ⁊ per generationē recipit
esse cōpletum ⁊ perfectum.

Ad p^m **Ad primuz** dr̄ ꝙ hō n̄ gnāť a semie: ſʒ ex semie: qō si corrūpiť: manet tn̄ virtꝰ gnāti
na ipressa a gnānte decidēte semē. mus gnāť a calidita
te solis vel alia dispōne q̄litatiua iflupa a celo in mā pu
trefactōis. Et cū dr̄. oē qō agit agit ſʒ ꝙ ē i actu. dr̄ ꝙ nō
oʒ illud esse in actu formali reᵢ geniti: ſʒ sufficit ꝙ sit in

actu vtuali per se vel per aliud. vñ sol respcũ caliditatis
pducte est in actu virtuali p se: sꝫ caliditas pducēs mu-
rem est in actu virtuali p solē. Et similr virtus seminis
Ad 2m est in actu virtuali per generās pmuꝫ. ℂ Ad 2m dicit̃: q
pncipiũ vniforme nõ difformiter agit in mãꝫ vniformē
si ppria virtute agit ꝛ vniformiter applicet̃ mãe: sed si
agit virtute alteri⁹ difformis vel difformiter dirigētis
nõ est icõueniēs q difformiter agat. Ex hoc soluit̃ rõ cõ-
firmatõis. dico q a. agere in virtute b. ꝯtingit duplr. p-
mo: qꝛ a. hꝫ vtutē a b. aut est vtus defluxa a b. q̃ est suffi-
ciens agere. 2º qꝛ coagit ipsi b. instrũalr. pmo mõ mixta
agũt vtute eltoꝝ: ꝛ sperma virtute decidētis: ꝛ sic nõ est
incõueniēs q aliqd agat vtute nõ entis: alio mõ mixta
nõ agunt virtute elemētoꝝ: nec semē virtute aĩalis: sed
solũ virtute abstracte intelligētie rõnē seminalē instru-
mētalr dirigētis ad pductionē filiis a quo semē fuit de-
Ad 3m cisum. ℂ Ad 3m negeẗ ꝯñtia: ꝛ ad pbationē dicit̃ q mo
tus est nãlis. si fiat a pncipio extrinseco passo cõferente
vim: mõ mã nãliter inclinat̃ ad formã subalē: vbi autē
motus esset ab extrinseco nullo passo cõferente viꝫ: ille
indubie eẽt violētus: ꝛ ꝯñter cõcedo q pncipiũ nãlium
6. met. p est in moto: nec intelligit phs per motũ mãm motã: sed
iz. ꝛ. 3. compositũ subale: qd hꝫ in se pncipiũ actiuũ ꝛ passiuum
Ad 4m motus ꝛ getis. 2º phyco. ℂ Ad 4m cõcedit̃: q omne qd
generat̃: gnãtur ex sibi siĩ in spē. i. ex sibi ꝯuenienti in na
tura nõ quidē ex forma ꝯsimilis ratiõis: sed ex potētia
materie sibi cõuenienti: ꝛ ex mã ac dispõnib⁹ sibi nãliter
7. m. 27 cõuenientibus: ꝛ cũ dicit phs: nec materia: nec forma ge-
nerat̃: sꝫ solũ compositũ. dicit̃ q intelligit de gnãtione
cõpletiua ꝛ nõ terminatiua seu subtiua. ℂ Intelligēdũ
tamē q aliqd p se gnãri terminatiue itelligit̃ duplr: qꝛ
aut est p se termin⁹ gnãtionis: ꝛ sic forma p se gnãtur. vt
Cõ. 60. vult phs. pmo phy. aut qꝛ est pncipalis ratio gnãtionis:
ꝛ sic solũ compositũ gnãtur terminatiue: ꝛ hec fuit intē-
T. c. 27 tio Ar. 7º. cũ aũt dicit Cõmenta. q agēs nõ largit̃ mul-
8. me. i5 titudinē: sꝫ pfectionē verũ est: qm nũq̃ gnãtur aliq̃ for-
ma qn corrumpat̃ aliq̃ potētia respectiua illi⁹ vt ipe di-
Cõ. 70 cit. pmo phyco. ideo ex gnãtiõe forme nõ sequit̃ maior
multitudo q̃ fuit ante: sꝫ solũ maior pfectio: qꝛ pfectior
est forma q̃ gnãtur q̃ potētia q̃ corrũpit̃: ꝛ ex hoc pꝫ: q̃re
forma corrupta nõ põt ampli⁹ regnãri: qꝛ po⁹ respectiua
iã corrupta nõ põt redire. Caplm. VII.

CIrca predicta de potētia mãe inuestigãda est
inter illa distictio. An sit realis vel ratio-
nis solum. ℂ Vñ nõndũ pmo: q duplex
p⁹ est po⁹. s. in eẽ ꝛ ad eẽ: potētia in eẽ est po⁹
ꝯiũcta actui pñtie: cuiusmodi est potētia
rei exñtis quacũq; signata: po⁹ ad eẽ est
po⁹ elõgata ab actu pñtie: cuiusmodi est po⁹ futuri non
actualr exñtis: vt cũ dicimus antixpꝫ esse in po⁹ seu ipꝫ
possibile eẽ: hãc diuisionē ponit Ar. pmo pyermenias.
ℂ Primũ membꝝ diuisiõis subdiuidit̃: qm potētia in
eẽ q̃ dr̃ realis: quedã dicit̃ absoluta: ꝛ quedã respectiua:
potētia absoluta est illa q̃ est ad se: ꝛ nõ ad aliud: vt potē
tia ignis vel aq̃. Et potētia respectiua est illa que est ad
aliud ꝛ nõ ad se: vt potētia calefactiua ignis q̃ est quedã
habitudo ipsi⁹ ad passuꝫ pmã ptē huius diuisionis inuit
T. c. 35. phs. 7. phyco. di. q maior potētia mouebit equale in mi
ꝛ. 36. nori tpe. Scdaꝫ vo declarat. 9. metaph. di. q nõ oꝫ diffi
Com. xi nire actũ alio mõ q̃ p relationē ad potētiã: qꝛ ipa est re-
2m latiua. ℂ Scdo nõndũ: q potētia absoluta est duplex. s.
actiua ꝛ passiua: potētia actiua est pncipiũ trãsmutandi
alteꝝ inquãtũ hõ. Et potētia passiua est pncipiũ trãsmu
tãdi ab altero. Exēplũ pmi: vt potētia actiua ignis. Exē-
plũ scdi: vt po⁹ passiua aq̃: hãc diuisionē cũ descriptioni
bus ponit Ar. 9º. metaph. Itē potētia absoluta iterum T. c. 2.
est duplex. s. subalis ꝛ accñtalis: potētia absoluta subalis 5. me. i7
est suba apta nata agere vel pati: ꝛ sic q̃libet suba tã ꝯpo
sita q̃ simplex dr̃ potētia. Sed potētia absoluta accñta-
lis est dispõ absoluta sube p illã potētia agere vel pati: ꝛ
sic caliditas dr̃ potētia accidētalis ignis: qꝛ p illã agit ꝛ
dyaphanitas dr̃ potētia accñtalis aeris: qꝛ p illã pati lu
mē recipiēdo. Hanc diuisionē subītelligit phs. 8. phyc. 4. c. 25.
ꝛ 2º de aĩa di. q potētia est duplex. s. eẽntialis ꝛ accidēta T. c. 4.
lis: potētia eẽntialis ingt ipe est: sicut mã ꝛ gen⁹: qꝛ mul- T. c. 58.
tũ distãt a suo actu. Accñtalis sicut habitus potens egre ꝛ. 59.
di in actũ cũ velit nisi phibeat̃: ꝛ ponit exemplũ. vt adi-
scēs dicitur sciēs pmo modo. Et sciēs in habitu non in
actu ꝯsiderans dr̃ sciēs in po⁹ scdi modi. vñ ingt ipe po⁹
eẽntialis idiget gnãnte trãsmutãte ad hꝫ vt exeat i actũ.
Accñtalis vo solũ idiget remouēte phibēs.

HIs itellectis sit hec pma ꝯclusio: aliq̃ est potē p⁹ ꝯ
tia mãe cui idētificat̃ eẽntia ei⁹.
pbat̃. nã sicut forma subalis est potētia actiua: ita mate
ria pma est potētia passiua: sed forma subalis idētificat̃
sue potētie essentiali. igit̃ per idē ꝛ mã. vñ dicit phus. 8. T. c. i6.
metha^ce: q actus ꝛ potētia reducunt̃ ad mãm ꝛ formaꝫ:
cũ g̃ forma sit actus sequit̃ mãm eẽ potētiã. ℂ Secũda 2⁹ ꝯ
ꝯclo. aliq̃ est potētia absoluta in mã a qua ipa mã reali-
ter est distincta. pbat̃. nã sicut se hꝫ mediũ respectu for-
marũ intētionaliũ: ita mã respectu formarũ realiuꝫ: sed
mediũ nõ põt recipe formas itentiõales sine nãli poten
tia dyaphanitatis q̃ est dispõ realiter ab ipso medio di-
stincta: igit̃ mã nõ põt recipe formas reales sine potētia
nãli que est dispõ media ab ipsa mã realiter distincta: ꝛ
hec dispõ est q̃litas de scda spē dicta nãlis potentia vel
impotētia: ꝛ ē passio pma ꝛ ppria mãe: ac sibi coeterna:
ꝛ perpetua ingnãbilis ꝛ incorruptibilis: sicut ipa mãlis
nã. ℂ Tertia ꝯclo. in mã pma est multitudo potētiaruꝫ 3⁹ ꝯ
respectiuarũ ꝛ ab ipa ꝛ iter se realiter distinctarũ. pma
ps pꝫ p Ar. xi. metaph. di. q nõ est idē eẽntia ꝛ potētia Lect. 9.
alicui⁹: sicut nec color ꝛ visibile. Idē enĩ visibile addit
sup colorē respcm: sicut potētia supra mãꝫ: ꝛ p de gnãtõe
dicit: q yle siue mã pma sub q̃busdã potentijs ppžie est
subm gnãtiõis ꝛ corruptiõis. 2⁹ vo colligit̃ ab eodē. 8.
metaph. di. q ppžie potētie a q̃b⁹ diuersis causat̃ multi- 8. meta.
tudo in entib⁹ dr̃nt in mã: alioqn tñ vnũ eẽt gnã^m. nam T. c. xi.
ex altera ꝛ diuersa potētia in mã ingt ipe gnãta est alte- ꝛ. iz.
ra ꝛ diuersa forma: ꝛ iterũ multitudo gnãtoꝝ entiuꝫ est
a multitudine potētiaꝝ in mã: qꝛ cũ agēs sit vnũ in mã
vna nisi eẽnt plures potētie in mã tñ eẽt vnũ actu gnã-
tum. ℂ Quarta ꝯclo. in eẽntia mãe tres existũt potētie 4⁹ ꝯ
tã generice q̃ pdicamētalr inuicē distincte. pꝫ. nã in eẽn-
tia mãe repit̃ potētia eẽntialis pnti sube: potētia nãlis
pnti q̃litatis: ꝛ potētia respectiua pdicamenti relõnis: ꝛ
q inuicē differãt sequit̃ ex dictis: qꝛ ois suba a q̃libꝫ acci
dēte differt: ꝛ oē accñs absolutũ ab oĩ accñte respectiuo.
In spãli aũt argũ po^{ti} respectiuã realr distigui a mate-
ria: qm po⁹ mãe ad formã gnãndaꝫ nõ manet post corru
ptionē forme: sꝫ mã manet post corruptionē forme: igit̃
potētia mãe ad formã gnãndã nõ est mã. pꝫ ꝯñtia: cũ mi
nori p phꝫ. pmo phy. ꝛ maior pbat̃: qꝛ dato opposito se- Cõ. 70.
quit̃ q corruptũ põt redire idē nũero: qd est ꝯ phm. 2º T. c. 70
de gnõne: ꝛ pbat̃ ꝯñã p Cõmēta. iz. metaph. di. q potē- Com. xi
tia existēte eadē ꝛ mã eadē ꝛ agēte eodē illud qd fit est
idē: sꝫ post corruptionē forme manet mã eadē ꝛ potētia
eadē p aduersariũ ꝛ agēs idē vt suppono: igĩ. hãc doctri
nam dedit Cõmenta. pmo phyco. per tres ppositiones. Cõ. 70.
Prima q adueniēte forma potētia corrũpit̃: sꝫ nõ cor- p

rumpit mã: igit nec pôt intelligi illa ppõ: q adueniẽte
forma mã desinit eẽ potẽtia respcũ illius: qꝛ qñcũqꝫ mã
2 subijcit alicui forme ipsa est po^a respcũ ipsi^9. Scda ꝑ
positio: q po^a mãe accidit mãe: mõ mã nõ accidit mãe:
ꝛ si dr̃ q illa ppõ est sic itelligẽda q illa ppõ est accidẽ
talis mã est po^a: illud nõ valꝫ: qꝛ ꝑ idẽ mã accideret po^a:
3 qꝛ h ppõ est accñtalis. potentia est mã. Tertia ppõ: q
mã est suba ꝛ po^a est ad aliqd: q̃ si intelligit q mã est de
ꝑdicamẽto sube: ꝛ po^a de ꝑdicamento relonis adhuc ha
bet itentũ: qꝛ termini diuersoꝝ ꝑntoꝝ de se inuicẽ veri
ficant in abstracto vlr negatiue: fm Arist. ꝑmo posterio
rũ: vt nulla suba est q̃litas: ꝛ nullus hõ est albedo: ꝛ cõse
quenter nulla mã est potẽtia respectiua.

p^m **Contra** ꝑdicta arguit. Et ꝑmo ꝓbando nullaꝫ po
tentiã mãe realiter distigui a mã: qꝛ talis
potentia nõ est cõpositũ nec forma: igit mã. pꝫ ꝯñia cuꝫ
maiori: ꝛ minor declarat: qꝛ talis potẽtia est ad formã:
mõ forma nõ est ad formã: deĩde si eẽt forma: vel aliud
accñs se hñs vt forma: ipa cuꝫ mã faceret cõpositũ acci
dẽtale: vt exẽplificatũ est: sicut albedo cũ suo subto: ꝯñs
falsuꝫ: qꝛ ois ꝯpositio accñtalis ꝑsupponit essentialẽ: vt
Cõ.4. colligit a Cõmẽtato. 2° de aia: mõ mã cui aduenit potẽ
T.c.70 tia nullã oĩno ꝯpõnẽ dicit fm phꝫ ꝛ Cõmẽta. ꝑmo phy.
2^m ❡ Scdo arguit sic. circũscriptis q̃litatibus ꝑmis dispo
nẽtibus mãm ad hoc vt possit recipe formã nõ est aliq̃
alia potẽtia ponẽda in mã mãe cõdistincta: igit añs ꝓ
bat: qꝛ dato opposito sit illa potẽtia a. ꝛ arguit sic: mate
ria est in potẽtia subiectiua ad a. potentiã: vel igit seipa vel
mediante aliq̃ alia potẽtia. si ꝑmũ: ꝯsili rõne pôt argui
seu dici q mã seipa est potentia ad formã gñandã. si 2^m
erit ꝓcedere in infinitũ. Et ꝯfirmat. nã oi respcũ seclu
so a mã ipa adhuc pôt recipe formã: igit frustra addit ta
3^m lis potẽtia: vel respect^9 supadditus. ❡ Tertio sic. ita se hꝫ
potẽtia ad mãm: sicut actus ad formã: sꝫ actus nõ distin
guit a forma: igit nec potẽtia a mã: maior pꝫ: qꝛ actus ꝛ
T.c.2. po^a sunt correlatiua: minor vero est Ar. d. 2° de aia: q̃li
bet formã esse actũ: ꝛ pôt hoc declarari ꝑ silitudinẽ ꝑmi
actus: qꝛ q̃libet actus ꝑme forme est de eẽntia ꝑme for
Com. 51 me. ꝑ Cõmẽtato. 12. metaph. igit ꝑ idẽ q̃libet potẽtia est
4^m de eẽntia ꝑme mãe. ❡ Quarto argr̃ sic. ad omne qd ẽ di
stinctũ a mã ꝛ inherẽs mãe pôt ipa mã realr transmuta
ri: sꝫ ad nullũ respcm sibi supadditũ pôt realr trãsmuta
ri: igit nullus est respect^9 mãe supadditus inherẽs sibi:
T.c.10. maior pꝫ: minor est Ar. 5° phy. dicentis ad relationẽ nõ
est motus. Et si dr̃: q maior nõ est vera de accñtib^9 coe
ternis mãe: mõ po^a respectiua est coeterna mãe: sꝫ ꝯ: seq
tur q aliqd est eternũ a pte añ qd nõ est eternuꝫ a parte
post: qd est ꝯ phm ꝑmo celi: ꝛ pꝫ ꝯñia de potẽtia materie
T.c.103 q̃ corrũpit in aduẽtu forme: h vr̃ eẽ snia Cõmẽta. in lib^o
de suba orbis di. q mã substãtiuat ꝑ posse: ꝛ q ei^9 poten
tia est mãe dr̃ia eẽntialis: mõ dr̃ia essentialis nõ differt
T.c.32. ab illo: cui^9 est dr̃ia: ꝛ 3° phyco. ingt phs: q in eternis nõ
differt esse ꝛ posse: sꝫ materia est eterna: igit eẽ materie
est posse materie: ꝛ ꝑ ꝯñs eẽntia materie est potẽtia ma
terie. pꝫ ꝯñia per locũ a coniugatis.

Ad p^m **Ad primum** dr̃: q aliqd eẽ formã duplr contin
git: aut qꝛ aduenit ꝯposito: ꝛ deno
minat: aut qꝛ denomiat solũ positiue. ꝑmo mõ nihil dr̃
eẽ forma nisi ens absolutũ. 2° mõ potẽtia dr̃ forma nõ
forme generãde: sed materie: ꝛ ex hoc pꝫ q potentia ma
terie nõ facit compõnẽ cũ materia: sicut albedo cũ subie
cto: qꝛ albedo est ens absolutũ: ꝛ potẽtia ens respectiuũ:
ꝛ ꝯñter sequit q po^a respectiua nõ ꝓprie inheret mate
rie: sꝫ fundet in ea ꝛ ab ea depẽdeat ꝑ ꝓritiã ꝛ indistãtiã.
Ad 2^m. ❡ Ad 2^m negeẽ: q mã sit in potẽtia ad a. potẽtiã: tuꝫ qꝛ
a. potẽtia est in materia: tuꝫ qꝛ materia nõ hꝫ respcm ad
a. potẽtiã: sꝫ bñ ꝯcedo q mã est po^a respcũ a. potẽtie: ꝛ qꝛ
mã nõ recipit a. potẽtiã cũ semꝑ illã habuerit: iõ nõ opꝫ
q seipa vl̃ mediãte alia po^a: modus tñ arguẽdi nõ valꝫ:
qꝛ ꝑ idẽ ꝓbaret mãꝫ recipe formã subalẽ sine q̃litatib^9
ꝑmis: qꝛ q̃rit: vtrũ mã recipiat formã subalẽ seipsa ime
diate aut ꝑ aliã formã. Si ꝑmũ habet itentũ. si 2^m. aut g
recipit illã formã ꝑ aliã formã: ꝛ erit ꝓcedere in infini
tũ: aut ꝑ seipsaꝫ imediate: ꝛ sic erit stare in ꝑmis: q seipa
imediate recipit formã subalẽ. Et ad ꝯfirmationẽ: ne
get ꝯñia: qꝛ nũq̃ recipet mã formã nisi ꝑus habuisset po
tentiã respectiuã ꝛ relationẽ ad formã si ꝑ generationeꝫ
illi aduẽiret. ❡ Ad 3^m dr̃: q in forma genita est respect^9 Ad 3^m
ad mãm q dr̃ actus: ꝛ iste realr distinguit a forma: sic po
tentia respectiua a mã: ꝛ ꝑter actũ istũ respectiuuꝫ ẽ act^9
eẽntialis idẽtificatus forme de quo loquit phs quotiẽs
cũqꝫ dicit formã esse actũ: nec est sile de ꝑma forma: ꝛ p^a
mã: qꝛ ꝑma forma cũ nullo facit ꝯpõnẽ: mã aũt cõponit
cũ o^a tã subalr q̃ accñtalr. ❡ Ad 4^m dr̃: negãdo maiorẽ: Ad 4^m
ꝛ cõcedo aliqd positiuũ respectiuũ eẽ eternuꝫ a pte añ: ꝛ
nõ a pte post. Et ad phꝫ videt: q intelligit de absolutis p̊.c.102.
q̃ nõ depẽdẽt a futuro. Et ad Cõmẽtato. in de suba orbis
dr̃: q mãm substãtiuari ꝑ posse nõ dꝫ itelligi q aliqd sit
posse mãe dans sibi eẽ subalẽ: sꝫ q mã cognoscit eẽ sub
stãtia: ꝛ a quolibꝫ alio distingui ꝑ suũ posse: deinde dici
tur q dr̃ia eẽntialis alicui^9 ꝓprie sumpta ẽ illa a q̃ ime
diate fluit eẽntia: ꝛ talis nõ repit in ꝑma mã. Differẽtia
enĩꝫ eẽntialis iꝓprie sumpta est illa q̃ imediate fluit ab
eẽntia: ꝛ h est ꝓpria passio q̃ repit in mã: ꝛ est potẽtia na
turalis q̃ oĩno distiguit a mã. Itẽ ad phm ꝯcedo: q eẽ 3.ph.32
materie est posse mãe: ꝛ eẽntia mãe est po^a mãe: ex q̃ nõ
sequit q sit potẽtia respectiua aut nãlis: loc^9 tñ a coniu
gatis nõ tenet nisi in ꝑdicatõe directa: qꝛ nõ sequit. albũ
est dulce: igit albedo ẽ dulcedo: sꝫ bñ seq̃t. albũ ẽ colora
tum: igit albedo est color. Caplm. VIII.

Qualibet potẽtie respectiue ãnecti
tur ꝑuatio for^e generãde q̃
fꝫ Cõmẽta. ꝑ phyc. ei corrũpit in aduẽtu Cõ.70
for^e de cui^9 q̃ditate ꝛ hitudie ad mãꝫ est
ꝯnr dbꝫ. ❡ Prio nõndũ: q ꝑuatio q̃dru p^m
pliciter sumit. p^o ꝓ altera pte ꝯrietatis p
minoris ꝑfectõis: ꝛ sic logt Ar. 2° de aia: T.c.120
cũ dicit nigꝝ eẽ ꝑuatõeꝫ albi. 2° ꝓ for^a tẽdẽte ad nõ eẽ: 3.ph.5.
ꝛ sic logt Cõmẽta. ꝑ phy. di. q for^a q̃ corrũpit est ꝑuatio 10.m.7.
for^e gñande: ꝛ h est veꝝ: vtputa for^a embriõis respectu Cõ.62
for^e aialis. 3° ꝓ for^a diminuta tendẽte ad vlteriorẽ ꝑfe 3
ctionẽ: ꝛ sic dicit Alber. in sua physica: q for^a gñanda ꝑ
fuit in mã fm eẽ diminutũ: fm qd eẽ est ꝑuatio mãe co
agẽs agenti ad suã ꝑfectionẽ. 4° ꝓ carẽtia alic^9 cũ apti 4
tudine ad illud: eo mõ q̃ dicim^9 tenebrã eẽ ꝑuationeꝫ lu
minis ꝛ cecitatẽ eẽ ꝑuatiõeꝫ visus seu visiõis: ꝛ sic logt
phs. 4. metaph. di. q ꝑuatio est nega^o in subto apto na T.c.27
to: ꝛ solũ de tali ꝑuatõe ẽ ad pñs loquẽdũ: qꝛ nemo dubi ꝛ.4.
tat ꝑuatõeꝫ ꝑmis trib^9 modis realr distigui a mã. ❡ 2° 2^m
nõndũ: q sic ens vel aliqd duplr sumit. s. cõiter ꝓ oi en
te positiuo vel ꝑuatiuo: ꝛ stricte solũ ꝓ ente positiuo. Ita
accñs accipit: vno^o cõiter ꝓ oi accñte positiuo vel ꝑua
tiuo: alio^o stricte ꝓ oi accñte positiuo: sumẽdo igr̃ ꝓpe ꝛ
stricte aliqd ꝛ accñs sic ꝑuatio nõ est aliqd: nec accñs: qꝛ
dicit phus ꝑ phy. q ꝑuatio ẽ nõ ens: sꝫ sumẽdo cõiter sic T.c.79.
ꝑuatio est aliqd: qꝛ dicit phs ꝑ phy. q mã ẽ magis aliqd ꝛ.80.
q̃ ꝑuatio ꝛ ẽ accñs: qꝛ ꝑua^o accidit mãe fm Cõmẽtato. ꝑ T.c.79
phy. Isto mõ logt Porphy. de accñte in suis vlib^9 di. Cõ.70
accñs est illud qd adest ꝛ abest ꝑter subti corruptõeꝫ: cũ
igit ꝑua^o aduẽiat mãe ꝛ corrũpat in illa sine corruptiõe

Cō.70 subiecti per phm ꝛ Cōmēta. pmo phy. igit̃ priuatio est accñs
T.c.4. s. priuatiuū. vñ 4° metaph. dicit Ar. q priuatio nō est sim-
27.t.z. pliciter ens: nec simplr̃ nō ens: sed tenet mediū iter ens: ꝛ nō ens: cum sit ens priuatiuū dicēs negatiōez forme cuz aptitudine subiecti ad illam.

p° ꝯ **His pmissis** sit hec p° ꝯ. cuilibet ꝯposito nāli correspōdet priuatio vel corrñdere pōt: qꝛ qðlz ꝯpositū nāle appetit vel appetere pōt aliqd qð non hꝫ: ꝛ est aptū natū hēre illud. igit̃. pꝫ ꝯña: ꝛ añs est māifestū iductiue: ꝛ qm̃ qðlz ꝯpositū nāle plā appetit: ideo in quolz tali sunt multe priuatiōes: q̃rū q̃lz ab illo distiguit̃: qꝛ nō est maior rō: q̃re magis ab vna q̄ ab alia priuatiōe distigueret̃: ꝛ ēt nō est dōm q sit aliq̄ illarū priuationū: sicut nō est aliq̄ sua forma vel entitas ptialis ei°.
z° ꝯ ꝯ z° ꝯ. cuilibꝫ forme nāli plēs pñt corrñdere priuatōes. pꝫ: qꝛ q̃lz talis forma plēs appetere pōt rōne carētie ꝛ nō eiusdez rōnis. ģ cuilꝫ illarū corrñdebit sua priuatio: ꝛ ita seqt̃ vt supra q nulla forma est sua priuatio: qꝛ idē ꝯtinue manēs
T.c.9. idē nō multiplicat̃ in plā: cū vnū ꝛ plā opponant̃. p Ar.
3° ꝯ in. 10. metaph. ꝯ 3° ꝯ. qðlz subm receptiuuz forme a sua
T.c.60. priuatiōe realr̃ ē distinctū. Istā ꝯnez pbat Ar. p phyco.
66.t.79 triplr̃: ꝛ p sic. illa realr̃ distiguunt̃ q̄ hñt distinctas diffinitiōes: sꝫ subm ꝛ priuatio sunt hmōi. ģ. minor pꝫ: qꝛ alia ē rō hoīs ꝛ alia ē rō musici: maior vō pbat̃. nā q̄ habēt diuersas diffōnes hñt diuersas qditates: ꝛ ꝯñter diuersas en-
z titates. z°. subm manet sub vtroqꝫ termio trāsmutationis: sed priuatio non manet. ģ. añs declat̃. nā si ex imusico fiat musicū hō pmanet p sub imusica: ꝛ postea sub musica: sꝫ imusicū nō manet sub vtroqꝫ termio: imo corrūpit̃.
3 3°. argr̃: ex cōi mō loquēdi. nā pprie dr̃. imusic° fit musicus: ꝛ ex imusico fit music°: sꝫ nō pprie dr̃: ex hoīe fit mu-
4° ꝯ sicus: lꝫ pprie dicat̃. hō fit music°. ꝯ 4° ꝯ. q̄libet priuatio repta in mā a qditate illi° est realr̃ disticta. Ista ꝯ est de
T.c.64. intētiōe Ar. p phy. dicētis: aliq̄s ppōnes. Prima: q cuiuslibꝫ trāsmutatiōis nālis tria sunt pricipia itrinseca. s. mā for°: ꝛ priuatio. mō si mā esset priuatio nō eēnt nisi duo
T.c.81. pncipia. z° ppō: q priuatio opponit̃ forme ꝛ mā nō oppo-
Cō.64. nit̃ alicui illoꝝ: qꝛ recipit tā formā q̄ priuationē: mō ni-
t.ꝯ.60 hil recipit seipꝫ: nec opponit̃ ei qð recipit. 3° ppō: priua
T.c.79 tio est p se nō ens ꝛ mā est p accñs nō ens: sꝫ nūq̄ vnū ꝛ
Cō.70. idē est p se nō ens ꝛ per accñs nō ens. ģ. 4° ppō. mā est ppe subam: ꝛ priuatio nō est ppe subam: mō eē ppe ꝛ non
Cō.69. eē ppe arguit nō idētitatē. Cōmētator vō ibidem ponit alias 4°r ppōnes. Pria est q mā est p se pn° ꝯpositi nā-
Cō.82. lis ꝛ priua° p accñs: lꝫ neciū. z° ppō: mā est igñabilis ꝛ i-
t.60. corruptibilis: priuatio vō corrūpit̃ in aduētu forme gñan-
Cō.79 de. 3° ppō: q priuatio accidit māe: mō nihil accidit sibi
Cō.79 ipsi. 4° ppō: q priuatio ē admixta māe: cū ģ mā nō sit
t.66. admixta māe: seqt̃ ex h cū alijs priuatiōez māe oio realr̃ distingui. Aliq̄ dictaꝝ auctoritatū glosant aduersarij dicētes: tria eē pn° trāsmutatiōis ad hūc itellcm̃ q i cuiuslibꝫ trāsmutatiōis diffōne icludunt̃ tres ꝯcept°. s. materie forme ꝛ priuatiōis: forma aūt ꝛ priuatio opponunt̃ ad hūc intellcm̃. s. q illa noīa opponunt̃. s. forma ꝛ priuatio: ꝛ
Cō.79 cū dicit Cōmēta. q māe accidit priuatio. i. talis ppō ē ac-
Contra cidētalis: mā est priuatio seu priuata. ꝯ Sꝫ ꝯ. si nullus eēt ꝯcept° nō min° eēnt trāsmutatiōes nāles: q̃rū tria essent pncipia: q̃rū duo opponerent̃: ꝛ ipa priuatio accideret materie. vñ nō est posse q sint ꝯcept° ꝯrij gn aliq̄lis ꝯrietas
T.c.38. rñdeat suis sigñatis: qꝛ scie secant̃ queadmodū ꝛ res. 3°.
T.c.14 de aīa: ꝛ modi sigñandi sunt a modis eēndi. 5° metaphy. deinde si priuatio accidit māe: qꝛ h est p accñs: mā ē priuatio. p idē mā accidit priuatiōi: ꝛ suba accidit accñti: qꝛ q̄libet illarū est accñtalis. priuatio est mā. accñs est suba: sꝫ illud est ꝯ doctrinā Ar. in pdicamētis: ꝛ pmo posterioꝝ.

Alie aūt sunt auctoritates Ar. p 4° ꝯclone: dicit eniꝫ Ar. in postpdicamētis: q cecitas nō est cecuꝫ esse: ꝛ per ꝯñs priuatio nō est priuatū eē: sꝫ idē est priuatū ꝛ priuatū eē. ģ. Itē 4°. metaphy. priuatio est negatio in subto apto nato: T.c.4.
sꝫ mā pma nō est negatio in subto apto nato. ģ mā nō est t.26.
priuatio. Et in eodē priuatio hꝫ māz subtꝫ sibi: ꝛ ē vna extremitas oppōnis circuētis: oē gen° entis: sꝫ mā pma nō hꝫ māz subtꝫ sibi: nec alicui opponit̃: nec circuit oē genus entis. ģ. ꝑ. 8° metaph. in priuatiuis nō ē mā eadē sꝫ T.c.14
habitū ꝛ priuationē. s. qꝛ cū fuerit mā habit° nō est potētia ad priuationē: nec fit mā priuatōis nisi p corruptiōnez nāliū dispōnū ꝛ potētiaꝝ: quare.

Contra q̃rtā ꝯclonē argr̃ p sic. Illud est mā qð manet manēte mā: quocūqꝫ extrinseco materie secluso: sꝫ secluso oī extrinseco māe sola mā manente adhuc maneret priuatio. ģ priuatio idētificat̃ māe: pꝫ ꝯña cū maiori: minor vō est euidēs: qꝛ q̄cūqꝫ extrinseco māe amoto mā eēt priuata forma. ꝯ z°. seqt̃: q in q̄lz mā sunt ifinite res inuicē diuise ꝛ disticte: quarū nulla est alteri mediata vel imediata extēsa vel multiplicabilis: ꝯñs ē inopinabile: ꝛ pbat̃ ꝯñtia: qꝛ cū mā sit priuata ifinitis formis generādis: sequit̃ q ipa infinitas hꝫ priuatiōes: ꝛ cuꝫ nulla istarū priuationū sit forma: nec q̄ta: nec pncipiuꝫ q̄titatis ꝯti° vel discrete hētur itentū. ꝯ 3° sit a. priuatio forme anxpi: ꝛ q̃ro vtrū a. sit in tota mā corruptibiliū vl̃ solū in aliq̄ pte. si pmū. ģ forma anxpi pōt educi de potētia toti° māe: pꝫ ꝯña: qꝛ vbicūqꝫ repit̃ priuatio ibidē repitur potētia: sꝫ ꝯñs falsuꝫ: qꝛ tūc aīa anxpi pōt actuare totā māz corruptibiliū: qð est impoīe. si z°. ģ nō q̄libꝫ materia hoꝝ iferioꝝ ē receptiua cuiuslꝫ forme gñande: pꝫ ꝯña: ex q̄ illa nō est priuata for° gñanda anxpi: ꝛ p ꝯñs: nec potētialis ad illā: sꝫ ꝯñs ē falsum: qꝛ mā pma hoꝝ iferiorū cū sit pura pō ꝛ ifinite passibilitatis ē indiñs ad oēm formā gñandaꝫ. ꝯ 4° argr̃ sic: ꝛ q̃ro si priuatio māe p° sit diuisibilis vel iduuisibilis: si diuisibilis. ģ diuisibilr̃ corrūpit̃ in aduētu for°: ꝛ p ꝯñs nūq̄ for° aliq̄ indiuisibilr̃ pducit̃. si iduuisibilis: ꝛ cū eadē for° possit de duab° materijs gñari: seqt̃ eādē priuatōez eē in duab° materijs. s. a. b. ģ ꝯcesso seqt̃ corruptū posse redire ideꝫ nuō. pbat̃: qꝛ iducat̃ for° anxpi in a. mā: ꝛ seqt̃ q in b. manet adhuc priuatio illi° for° cū sua pō respectiua: qꝛ pp mutatōez factā in a. nō ē neciū aliq̄ mutationē fieri in b. sꝫ q̄lz mā hñs priuationē ꝛ potētiā alicuius forme pōt illā recipere. ģ.
ꝯ Deinde argr̃ auctib°. pma est Ar. p phy. q mā ꝛ priua- T.c.66.
tio sunt vnū nūero. z° est Cōmētato. ibidē dicentis: q Cō.58
dr̃ia iter māz ꝛ priuationē est solū fm vocē. 3° est Ar. 4°. T.c.4.
metaph. dicētis: q priuatio vere dr̃ de mā. 4° est phi. 3°. T.c.t.z.
phy. ꝛ 9° metaph. diuidētis ens in actū ꝛ potētiā: cum ģ T.c.p
priuatio nō sit actus. ģ est potētia: sed nō potētia accidētalis. ģ potētia substātialis q̄ est materia.

Ad primuꝫ dr̃: q sicut mā celi nō priuat̃ forma subali: qꝛ nō hꝫ illi° priuationē annexaꝫ: ita mā hoꝝ iferioꝝ secluso oī extriseco nulla forma Ad p°m
priuaret̃. ꝯ Ad z°m ꝯcedo totū pter vltimā ptē: qm̃ q̄libꝫ Ad z°m
priuatio māe multiplicabilis ē ad oēm pūctū sui. vñ multiplicari nō repit̃ solū in formis: veꝝ ēt in priuatōib° ꝛ negatiōib°. ꝯ Ad 3°m dico: q a. ē in tota mā corruptibiliū: Ad 3°m
ꝛ in q̄lꝫ pūcto ei°: ꝛ ꝯñr ꝯcedo q for° anxpi pōt educi de po° h° toti° māe: qꝛ sic multiplicat̃ priuatio ad oēꝫ pūctū māe: ita pō respectiua: non tñ seqt̃ q forma anxpi possit actuare totā māꝫ: sꝫ solū seqt̃ q q̄libet portionē h° māe sibi ppoitiōabilē quātū est ex se pōt actuare. ꝯ Ad 4°m Ad 4°m
dico: q si forma ē iduuisibilis oino priuatio est indiuisibilis oio. si est diuisibilis aliquo mō priuatio est diuisibilis diuisibilitate partiū priuatiuaꝝ: sed nūquā diuisione

Cō.62 extēsiua p habitudinē ptis ex partez. vñ dicit Cōmēta.
pmo phy. q si forma subito generaẽ: priuatio subito cor
rūpiẽ: ꝛ si forma successiue pducitẽ: successiue etiā priua
tio corrūpiẽ: qm sicut totali forme corrñdet totalis puа
tio: ita cuilibet pti forme corrñdet aliq̄ portio pu. tiōis:
Et tunc cū ɔcluditẽ q corruptū pōt redire idē nūero: ne
geẽ ɔña: qꝛ q̄ cito corrūpiẽ priuatio ꝛ potētia respectiua
in a. tā cito corrūpiẽ potētia in q̄libet alia pte māe absq̄
mutatiōe in illis ptib⁹: qm priuatiōes ꝛ respect⁹ possunt
p phy.66 adesse ꝛ abesse absq̄ mutatiōe illi⁹ cui adueniūt. ❡ Ad
pmā auctoritatē Ar. dr: q ibi locut⁹ est de vnitate subti
ua ꝛ nō idētica: nec trāscēdēte: qm statiz dicit q mā ꝛ p
Cō.58 uatio dñt spē. ❡ Ad 2ᵐ dr: q Cōmēta. nūq̄ dicit illud:
sz cū phs posuisset duplicē drīā iter mām ꝛ puationē: di
cit Cōmēta. pmā drīā esse sm vocē: ꝛ secundā sm rē. vñ
pma drīa est hec. q priuatio fit hoc: ꝛ ex puatōe fit hoc:
demādando suū positiuū: sz subm fit hoc: ꝛ nō ex subto fit
hoc. 2ª drñtia: q manet mā in gnōne: ꝛ priuatio nō ma
4.m.4 net sz corrūpiẽ. ❡ Ad tertiā dr: q puatio dr de mā nō in
3.phy.3. abstracto sz in ɔcreto. ❡ Ad q̄rtaz dr: q illa diuisio daẽ
9.met.p de ente stricte sumpto. s. positiuo. vñ idubie priuatio nō
est mā: nec forma: nec ɔpositū: ꝛ lz sit accñs: nō tñ act⁹ ac
cidētalis: qꝛ nō actuat: sz ē admixta māe p pñtiā ꝛ idistā
Dubiūz tiā. ❡ Dubiū vtꝝ corrupta forma puatio illi⁹ adueniat
p māe: ꝛ vr q nō. pmo qꝛ nō eadē priuatio numero: qꝛ tūc
corruptū rediret idē nūero: nec alia: qꝛ diuersarū priua
2 tionū diuerse sunt forme. 2º qꝛ priuatiōis eēt priuatio:
eo q mā habuit a. puationē ꝛ iā nō hz eaz. g̊ puaẽ a. pua
3 tiōe. 3º qꝛ tūc oīs trāsmutatio eēt acq̄sitiua: eo q p q̄li
4 bet trāsmutatōez acq̄rereẽ forma vel puatio. 4º qꝛ for
ma corrupta posset regnāri. pbaẽ. naz priuatio est nega
tio in subto apto nato: igiẽ subm hñs aliq̄ priuationē hz
ad suā formā aptitudinē: ꝛ p ɔñs pōt illaz formā recipe.
Rñsio. ❡ Rñdeo q sic. nā Ar. dicit p phy. q p musicū corrū
T.c.60. piẽ imusicū: ꝛ 8º metaph. q mā fit subm priuatiōis per
ꝛ.61. corruptionē dispōnū nāliuz: ꝛ in postpñtis. q ab habitu
T.c.4. ad priuationē est possibilis trāsit⁹: ꝛ nō eɔ̄. ❡ Ad pmuz
Ad pᵐ dicitẽ: q eadē priuatio numero aduenit māe que p corrū
pebaẽ: nec est icōueniēs corruptū puatiuū idē in nume
T.c.70. ro regnāri. Ar. aūt itelligit. 2º de gnōne de corrupto po
Ad 2ᵐ sitiuo p trāsmutatōez māe. ❡ Ad 2ᵐ nego vtrāq̄ ɔñaz.
Sz bñ seqẽ. mā nō hz a. puationē: ꝛ hēbit eā quācū apta
nata est hrē: igiẽ priuatur a. puatione: sz negeẽ minor: qꝛ
nō est aptitudo nisi ad positiuū: ꝛ ɔñter dr: q lz mā sit iā
po⁹ ad a. puationē: nō tñ ē in pō ad illā: qꝛ eē in pō ad illā
est hrē po⁹ respectiuā ad a. puationē: ꝛ h̄ est ipole: qꝛ pō
Ad 3ᵐ respectiua nō respicit nisi positiuū. ❡ Ad 3ᵐ ɔcedo ɔñaz:
ꝛ ɔñs: tñ qꝛ denoiatio fit a nobiliori trāsmutatio dr acq
Ad 4ᵐ sitiua vl dr depditiua qñ acq̄riẽ vel depdiẽ for⁹. ❡ Ad
4ᵐ negeẽ ɔña p⁹ ꝛ vltima: qꝛ nō cuilibz puatōi corrñdet
for⁹ gnānda: sz solū puatiōi ɔiñcte po⁹ respectiue q̄ cū sit
corrupta nō ampli⁹ pōt regnāri: qꝛ ē ens positiuū: deide
qꝛ puatio ē negatio in subto apto nato: ɔcedo q mā hñs
puatōez for⁹ corrupte hz aptitudinē ad illā. s. absolutā: q̄
est nālis po⁹: nō tñ pōt recipe illā formā: qꝛ nō hz po⁹ re
spectiuā. Vñ añq̄ for⁹ genereẽ mā hz duplicē aptitudi
nē. s. absolutā ꝛ respectiuā: ꝛ postq̄ ē corrupta hz solum
aptitudinē absolutā: quare.

Capitm. IX.

Quia priuatio ꝛ potētia recipiē
di formā sūt cau
se appetit⁹ māe: ideo de q̄ditate appetit⁹
māe est aliqualr dōm vt pdicta clari⁹ in
p notescāt. ❡ Et iō nōndū pmo: q appeti
tus est inclinatio alicui⁹ ad aliqd vel ali
qualiter esse. Nā cū graue aut leue est ex locū nālē dici
mus illud appetere esse in loco nāli: qꝛ inclinaẽ ad illuz.
Si eniz amouereẽ phibēs statiz mouereẽ ad locū suuz.
Iuxª hāc descriptionē sit hec prima diuisio: appetituū q̄
dā est nālis: q̄dā vo nō nālis. Appetit⁹ nālis est nālis in
clinatio alicui⁹ ad aliqd vel aliqualr eē: vt appetit⁹ gra
uis eēndi deorsuz: ꝛ appetit⁹ leuis mouēdi sursuz. Appe
titus nō nālis est iclinatio alicui⁹ pter nām ad aliqd vl
aliq̄liter eē: vt appetit⁹ hoīs deuiās a rōne q̄ infinita ap
peteret vel sibi nociua. 2ª diuisio. appetituū nāliū qui 2
dā est actiu⁹ ꝛ q̄daz passiu⁹. Appetit⁹ nālis actiu⁹ est ille
q nāliter actiue inclinat vt appetit⁹ forme. Appetit⁹ aūt
nālis passiu⁹ est ille q nāliter passiue iclinat: vt appetit⁹
māe. ❡ 2º nōñ q sicut mā hz duplicē potētiā. s. absolu 2ᵐ
taz ꝛ respectiuā. Quarū prima est indifferēs ad oēm for
mā recipiēdā: nec corrūpiẽ in aduētu alicuius forme. 2ª
vo respicit determinatā formā recipiendā: ꝛ desinit esse
in aduētu illi⁹. Ita mā prima hz duplicē appetitū. vnuz
absolutū incorruptibilē ɔñtē potētiā absolutā eo mō q̄
scda passio fluit a prima: vt risibilitas a disciplinabilita
te: ꝛ aliū respectiuū ɔñtez potētiā respectiuā: q corrūpiẽ
in aduētu forme: sicut ꝛ illa potentia: ꝛ hi duo appetitus
differūt q̄druplr. p. qꝛ appetitus absolutus est de pnto p
q̄litatis: ꝛ respectiu⁹ de pdicamēto relōnis. 2º qꝛ appe 2
titus absolutus est coetern⁹ in mā tā a pte añ q̄ a parte
post: sz appetit⁹ respectiu⁹ est etern⁹ a pte añ ꝛ nō a parte
post. 3º qꝛ appetit⁹ absolut⁹ nō est p se admixt⁹ priuatio 3
ni: sz respectiu⁹ p se admixt⁹ priuatiōi. 4º qꝛ appetitus 4
absolut⁹ indñter respicit oēm formā educibilē de potē
tia māe siue sit in mā siue nōdū genita. Appetitus aūt
respectiu⁹ respicit determinatā formā ꝛ solū gnāndam.
❡ Est igiẽ ille ordo nāe signādus: qm primo poniẽ mā p
nuda absoluta a q̄buscūq̄ formis. 2º nālis po⁹ eiusdez 2
tāq̄ pma passio ɔuertibilis cū materia imediate fluēs
ab ea. 3º appetitus absolutus q est secūda passio ab illa 3
fluēs mediāte potētia nāli. 4º pullulant infinite potē 4
tie respectiue in ipsa materia. 5º pullulant infinite pri 5
uatiōes infinitarū formarū iuxta respectus ifinitos po
tentiarū imediate pcedentiū. 6º pullulāt infiniti appe 6
titus respectiui ad ifinitas formas quibus priuaẽ mate
ria: nec hic p has designatōes nūerales itelligo instātia
tēporis: aut alias duratiōes inuicē succedētes: sed soluz
prioritates ꝛ posterioritates reptas in nā. vnde eternali
ter fuit sol cū sua luce ꝛ lumine ac caliditate ab illa pdu
cta: ꝛ tamē prius fuit q̄ lux: ꝛ lux pri⁹ q̄ lumē: ꝛ prius lu
men q̄ caliditas: qꝛ semp causa est prior nāliter suo effe
ctu: vt docet Ar. in postpdicamētis in caplo de priori: si
cut igiẽ significaẽ pri⁹ ꝛ posteri⁹ ex pte cāe effectiue: ita
ex parte cause materialis ꝛ mere passiue.

His visis sit h prima ɔclo. Materia prima nō ap p⁹ ɔ
petit formā corruptā: nec formā illā im
potēter actuantē. Prima ps pz. nā appetit⁹ nālis nō est
ad aliqd impole. pmo celi: sz impole est formā corruptā
eē. 2º de generatiōe. igiẽ mā nō appetit illaz. Scda pars T.c.70.
declaraẽ: qm mā prima nō appetit aliquā formaz nisi p
illā valeat trāsmutari: sz p formā nō potētē actuare ma
teriā nō pōt materia trāsmutari. igiẽ illaz nō appetit. pz
ɔña cū minori: maior vo declaraẽ ex hoc: qꝛ materia nō
appetit relatiōes: nec aliquos respectus: qꝛ per illos nō
trāsmutaẽ. Ex ista ɔclone sequiẽ q materia hoꝝ infe
rioꝝ nō appetit formā celi: nec econuerso: nec etiā mate
ria mea appetit formā tuā vel ecōuerso: qꝛ impole est hō
formaz talē mām informare vt liquet. ❡ Secūda ɔclo. 2ª ɔ
Materia appetit formā pñtez ꝛ futurā nō eodē mō: nec
eq̄liter. Prima ps pbaẽ. nā mā appetit formā generādā
per phm. primo phyco. rōne sue pfectiōis: ꝛ vt sit in actu T.c.81.

per illā: sed mā est in actu p formā quā hꝫ: sicut ꝛ per for
2 mā habendā. Igiť. secūda pars est nota: qm̄ mā appetit
formā p̄sentē p modū cōplacentie: ꝛ futurā p modū desi
derij: veꝛ est tamē ꝙ appetit illas formas appetitu ab
soluto: qm̄ appetitu respectiuo nō appetit nisi formā ge
nerandā. 3ª pars ꝯclōnis demonstrať: qm̄ materia ma
gis vel minus appetit formā s̄m quā per illā pōt magis
vel min⁹ actuari: sed aliquādo magis actuať per formaꝫ
p̄ntem q̄ꝫ futurā: ꝛ aliquādo ecōuerso. ğ aliqn̄ magis ap
petit formā p̄nteꝫ q̄ꝫ futurā: ꝛ ecōuerso. vbi aūt p aliquā
formā p̄ntem ꝛ aliquā futurā actuareť equaľr: aut p plu
res gn̄andas illa materia eq̄liter appetit. ❡ Ex ista con
clusiōe sequiť: ꝙ lꝫ appetitus mā̄e magis vel minus for
mā respiciat: nō tamē est intensibilis: nec remissibilis: si
cut nec subm̄ ei⁹: nec frigiditas virtualis aque: lꝫ aliqn̄
3ª ꝯ intēsius ꝛ aliquādo remissius aquā reducat. ❡ Tertia
ꝯclō. Aliqua forma pri⁹ inheret materie q̄ꝫ mā haberet
appetitū ad illam: pꝫ de potētia nāli que p̄cedit in mate
ria oēm appetitū materie. Naꝫ p̄ma passio est imediata
Coꝛm subiecto. p̄mo posterioꝛ. ❡ Ex ista ꝯclōne sequiť ꝙ po
tentia ꝛ appetitus materie realiter distinguunť inter se.
pꝫ. ex quo appetit⁹ emanat a mā mediāte potētia natura
li: ꝛ nō ecōuerso: nec sequiť mām posse recipere formā ꝛ
mām appetere formā. igiť potētia materie est appetit⁹
materie: sicut nō sequiť hominē currere est hominez ca
lefieri. igiť cursus hominis est calefactio homis: ꝯsimi
liter diciť de p̄uatōe ꝙ realiter distinguiť a potētia ma
terie ꝛ ab appetitu ei⁹ cū sit negatio in subiecto apto na
to: ꝛ nō potētia nec appetitus: nō tamē est ꝯcedēdū ma
teriā appetere formā vel posse recipere formā esse māꝫ
carere forma: qꝛ qōlibet illoꝛ est necessariū: ꝛ māꝫ care
4ª ꝯ re forma est impole. ❡ Quarta ꝯclusio. Quilibet appe
titus materie est entitas positiua realr distincta a mate
ria: ista ꝯclō pꝫ de appetitu respectiuo q corrūpiť in ad
uentu forme: cū mā nūq̄ꝫ corrūpať de appetitu absoluto.
Etiā pꝫ qm̄ si potentia nālis distinguiť a mā opꝫ pari for
miter ꝙ appetitus: cū qōlibet illoꝛ sit qualitas. si. n. ap
petitus materie esset mā: ꝛ cū mā appetat formā: sequiť
appetitū appetere formā: qō est dissonū: sicut ꝙ cursus
Coꝛm currat: aut ꝙ caliditas calefiat. ❡ Ex ista ꝯclōne sequi
tur: ꝙ lꝫ appetitus dicat māꝫ potentiā ꝛ p̄uationē: tamē
est simplex entitas ꝛ non est illa tertia: nec aliqō illoꝛ: si
cut etiā relatio exp̄mit fundamētū ꝛ terminū: ꝛ tn̄ nō est
illa: nec aliqō illoꝛ: sꝫ est simplex entitas p̄ncipalis.

p̄m **Contra** quartā ꝯclōnem arguiť. Materia appetit appetitu cōplacētie quālibet formā in ea
existentē: sed q̄libet appetit⁹ est forma in mā. igiť mate
ria appetit quēlibet appetitū ei⁹: ꝛ cuꝫ mā nihil appetat
nisi p appetitū distinctū opꝫ p̄cedere in infinituꝫ in ap
petitib⁹ materie. ❡ Ex isto argumēto pōt ostēdi appeti
tum materie p̄cedere nālē potentiā: qm̄ mā cuꝫ appetit
oēm formā sui appetit nālem potentiā: sꝫ ois appetitus
2m respiciēs formā in mā necessario p̄cedit illaꝫ. ğ ꝛc. ❡ 2º
arguiť sic. Nihil pullulat seu ab alio emanat nisi efficia
tur ab illo: sed mā p̄ma nihil efficit cū sit pura potētia ꝛ
3m infinite passibilitatis. igiť. ❡ 3º arguiť sic. Quecūq̄ꝫ sic
se habēt ꝙ inuicē dicunť distingui realiter vnū pōt esse
sine alio: sed mā p̄ma nō pōt esse sine appetitu eius: nec
ecōuerso: igiť nō inuicē realiter distinguunť: pꝫ ꝯn̄a cuꝫ
4m minori: maior vō pōt inductiue declarari. ❡ 4º sic. Gra
ue ex̄ locū nālem nō hꝫ duos tales appetitus. s. absolutū
ꝛ respectiuū: igiť nec mā. pꝫ ꝯn̄tia: qꝛ sicut materia appe
tit formā generandā: ita graue locū naturalem: ꝛ ans̄ est
manifestū: qꝛ tūc corrūpereť vn⁹ illoꝛ appetitū adue
niēte gete sui loci nālis: ꝛ iterū si remouereť graue a suo
loco regnāreť appetit⁹ corrupt⁹: qō nullus docte diceret.

Ad primum dř: ꝙ mā nō appetit quālibet for mā existentē in ea: qꝛ nō potētiaꝫ: Ad p̄m
nec appetit⁹ respectiuos: cū nō sint p̄fectiōis mā̄e: tn̄ ap
petit nālem potentiā ꝛ suū appetitū cōfuse: qm̄ subiectū
inclinať ad p̄priā passionē cū sit perfectio eius: ideo nō
p̄cediť in infinitū: nec etiā est verū ꝙ ois appetitus re
spiciens formā in mā necessaria p̄cedit illā nisi determi
nate illā respiciat. ❡ Ad 2m negeť ans̄: qꝛ lux solis conti Ad 2m
nue pullulat ab illo ꝛ nō efficiť ab illo: qꝛ est coeterna si
bi. vn̄ ꝯcedo effectū esse coeternū sue cause: qꝛ nō sumiť
hic effectus p illo qō est factū: sed solū p illo qō a causa
effectiua p̄cedit vel p̄cessit: cū igiť lux eternaliter pro
cesserit a sole: ideo lux est effect⁹ solis: nō tn̄ passio mate
rie est effectus mā̄e: qꝛ lꝫ eternaliter p̄cesserit ab ea per
emanationē: nō tamē effectiue: sed solū subiectiue: sicut
p̄pria passio entis ab ente trāscendēter sumpto. ❡ Ad Ad 3m
3m negeť maior: qm̄ homo ꝛ risibilitas distinguunť rea
liter: ꝛ tn̄ nullū illoꝛ pōt eē sine alio: qꝛ vnū est subiectū
ꝛ alterū p̄pria passio: ꝛ lꝫ mā nō possit separari a suo ab
soluto appetitu seu nāli potētia: pōt tn̄ intelligi sine illo:
sed nō ecōuerso: qꝛ p̄us pōt intelligi sine suo posteriori: ꝛ
nō ecōuerso. ❡ Ad 4m negeť ans̄. Vn̄ graue extra ex̄ lo Ad 4m
cum nālē hꝫ duplicē appetitū: sicut duplicē potentiā: vi
delicet absolutuꝫ q nō corrūpiť nisi corrumpať graue: ꝛ
respectiuū qui desinit eē cū graue incipit eē in loco nāli:
ꝛ cū iterū remoueť nō acquirit p̄mū appetitū corruptū:
sed aliū cōsimilis nā̄e: sicut ꝛ aliā potētiā respectiuā nō
tamē acquirit nouā p̄uationē: sed illā eādē numero quā
p̄us perdidit: quare ꝛc.

Capitulum X.

Consequenter p̄pter materiā nunc vltimo tactā taꝫ de appetitu forme ꝛ cōpositi aliq̄
sunt tractāda. ❡ Notandū p̄mo: ꝙ appe p̄m
tituū naturaliū: quidā est nō cognitiuus
ꝛ q̄dā sensitiuus: ꝛ q̄dā vō intellectiuus.
Appetit⁹ nālis nō cognitiuus est ille qui
p̄uenit nāliter a v̄tute nō cognitiua: sicut appetitus ele
mētoꝛ ꝛ mixtoꝛ tam viuētiū q̄ꝫ nō viuentiū carentiuꝫ
sensu ꝛ cognitiōe. Appetit⁹ naturalis sensitiuus est ille
qui emanat a potētia sensitiua vt appetitus audiēdi vel
videndi: seu quo aīal nāliter inclinať ad cibū vel ad po
tum. Appetitus aūt nālis intellectiuus est ille qui p̄ce
dit a potētia itellectiua vt appetitus itelligēdi vel scien
di. ❡ Ex ista distinctiōe sequiť p̄mo ꝙ tot sunt appetit⁹ p̄m coꝛm
in aīali quot sunt potētie in illo: qꝛ cuilibet potētie coꝛ
respōdet vnus appetitus. Cū igiť p̄ter potentiā intelle
ctiuā ꝛ sensitiuā sunt plures alie potētie partiales tā īte
riores q̄ꝫ exteriores vt visiua auditiua ꝛ sensus cōis ꝛ hu
iusmodi: realiter differētes: sequiť ꝙ harū appetitus ēt
inter se realiter distinguunť. ❡ Secundo sequiť: ꝙ tot 2m coꝛm
sunt appetit⁹ in mixto quot sunt forme in illo: qꝛ cuilibꝫ
forme corrñspōdet suus appetit⁹: ꝛ cū in quolibet mixto
sint plures forme saltē accñtales: sequiť qōlibet mixtuꝫ
plures cōtinere appetitus. ❡ Tertio sequiť ꝙ penes di 3m coꝛm
stinctionē formarū attēdiť distinctio appetituū. Naꝫ si
a. ꝛ b. forme numeraliter differūt ꝛ appetitus similiter.
Si aūt specifice vel generice: taliter etiā distinguuntur
appetitus. ❡ Quarto sequiť ꝙ aliqui duo motus appe 4m cor̄m
titus specifice distinguunť: ꝛ tn̄ eūdeꝫ terminū numero
respiciunt. vltimo pꝫ de appetitu lapidis: ꝛ de appetitu
ferri hi specifice distinguunť: sicut ꝛ forme substātiales
a quib⁹ emanāt: etiā intēdūt eundē terminū numero. s. 26. ꝛ
mediū mūdi: qꝛ ille est loc⁹ terre ꝛ ceteroꝛ mixtoꝛ s̄m 100.
Ar. 2º de cel. ❡ 2º nōndū: ꝙ sicut locatū nāliter appetit p̄. c. 17.

locū: ꝛ ecōuerso: qꝛ nō est possibile locū esse sine locato: ꝛ
T.c.51. ecōuerso: ꝓpter abhoiatiōez vacui. 4° phy. ita nālr mā
ꝛ.56. formā appetit ꝛ forma māz ꝓpter ꝯseruationē vtriusq3:
nō tñ eodē appetitu: nec rōnis cōsimilis: qꝛ forma appe-
tit mām appetitu actiuo: ꝛ mā appetit formaz appetitu
mere passiuo. ¶ Ubi aduertendū ꝙ in appetēdo mām
est ordo i formis: qm̄ nlla forma appetit simplr māz nu-
dā: s3 ipsaz dispositā. nā forme subales appetūt materiā
dispositā q̄litatibus p̄mis: ꝛ q̄litates p̄me appetunt ma-
teriā dispositā ꝑ quātitatē ꝛ dimēsiōes: quātitas aūt ap
petit mām ꝑ qualitatē dispositaz q̄ est nālis potētia: sed
nālis potētia appetit ꝑ se mām nudam: sicut p̄ma passio
suū subm: ꝑ accñs aūt appetit eā dispositā subaliter: q̄nti
tatiue ꝛ q̄litatiue nāliter: qꝛ aliter deficeret materia: ꝛ
ꝯñter quelibet eius passio naturalis.

p̄a ꝯ His aūt dictis sit hec p̄ma ꝯclō. Deus nō pōt ꝓducere aliqđ mixtū gn in il-
lo ꝓducat oppositos appetitus. p3: qꝛ de⁹ nō pōt ꝓduce-
re aliqđ mixtū gn in illo sint opposite q̄litates alterati-
Corꝛm ue p̄me ꝛ q̄litates motiue localr. ¶ Ex ista ꝯclōne seqꝛ
correlarie ꝙ a. ꝛ b. appetitus tendūt deorsuz simplr: ꝛ c.
appetitus tēdit sursuz simplr: ꝛ tñ min⁹ ꝯueniunt a. ꝛ b.
q̄3 b. ꝛ c. p3 dato ꝙ a. sit appetit⁹ terre simplicis: ꝛ b. appe
titus lapidis. c. vō appetitus ignis. Isto posito p3 corre
lariū: ex quo a. ꝛ c. sunt corpora simplicia habētia simbo-
2a ꝯ lū. ¶ Scđa ꝯclō. l3 eodē appetitu forma mām appetat
ꝛ cōpositū nō eodē mō appetit vtrūq3. p̄ma ps p3: quia
nō est ponēdus duplex appetitus in forma: quoꝝ vn⁹ re-
spiciat mām ꝛ ali⁹ cōpositū: frustra. n. fit ꝑ plura: qđ pōt
T.c.41 fieri ꝑ pauciora. p̄mo phyco. 2a ps declarat. naz forma
appetit mām ꝓpter causalitatē subiectiuā quā h3 mate
ria ad formā: ꝛ appetit cōpositū ꝓpter ꝯtinentiā ipsius:
3a ꝯ cū omne totū suas cōtineat ptes. ¶ Tertia ꝯclō. Nulla
forma nālis appetit mām indifferēter vel signanter di-
spositā: s3 mō determinato ꝯsimiliter actuatā. p3. Nam
forma subalis ignis nō appetit mām qualitercūq3 dispo
sitā. videl3 frigiditate humiditate: albedine ꝛ nigredie
ꝛ h°: nec appetit mām dispositā ista caliditate: sed bene
Corꝛm actuatā ꝯsimili. ¶ Ex ista ꝯclōne sequit: ꝙ l3 forma ex-
tēsa appetat mām signatā: nō tñ forma iextēsa: qꝛ ad se-
parationē ptis māe a toto corrūpit vel desinit eē forma
extēsa: sed nō forma inextensa: dūmō maneret ꝯsimilis
4a ꝯ mā similr disposita. ¶ 4a ꝯclō. Quilibet appetitus for-
me nālis ab ei⁹ entitate realr est distinctus. ꝓbat: qꝛ si
nō. sit igit a. aliq̄ forma nālis que nō distinguat a suo ap-
petitu: ꝛ arguit sic. Hoc appetit demōstrādo a. ꝛ hoc est
appetit⁹. q̄ appetit⁹ appetit: ꝯñs est impoſe: sicut ꝙ albe-
do dealbet: ꝛ p3 ꝯña: qꝛ est sillogism⁹ expositori⁹. Et cō-
firmat. nā forma subalis existens extra suū locū nālem
appetit appetitu p̄uatiuo eē in illo loco: ꝛ postq̄ est in il-
lo loco nō amplius appetit tali appetitu. igit. ista ꝯñtia
T.c.53. colligit ex doctrina Aristo. 3° de aīa: intēdentis appeti
tu3 sensitiuū distingui a potētia sensitiua: ꝛ appetitū in-
tellectiuū differre a potētia intellectiua. Ex p̄dictis seq-
tur ꝙ ois appetitus cōpositi nālis est entitas aliqua ab
illo realiter distincta. p3. nā ois appetitus compositi na-
turalis est appetitus forme vel māe: s3 tā forma q̄ mate
ria est res alia a cōposito naturali: igit ꝛc.

p̄m Contra predicta arguit. Et p̄mo: ꝙ nō cuilibet for me correspōdet ꝓprius appetitus: qꝛ dato
illo: sequit ꝙ idē simul ꝛ semel appetit ascēdere ꝛ descē-
dere: ꝯñs est impoſe: ꝛ ꝓbat ꝯñtia assignando a. mixtuz
in quo sit leuitas ꝛ grauitas: tūc sic. a. h3 appetitū descē-
dendi ꝛ ascēdendi: igit a. appetit descēdere ꝛ ascendere.
p3 ꝯñtia cū antecedēte: qꝛ a. h3 grauitatem ꝛ leuitatem.
¶ Consimiliter arguit ꝙ a. h3 calefacere ꝛ frigefacere
humectare ꝛ desiccare: qꝛ a. h3 appetitus calefaciendi ꝛ
frigefaciēdi ꝛ h°: cū habeat caliditatē ꝛ friditatē humi-
ditatē ꝛ siccitatē. ¶ 2° arguit: ꝙ forma nō appetit māz 2m
ꝓpter ꝑseruationē sui: qꝛ tūc nulla forma appeteret nāli
ter corruptionē sui ipsius: ꝯñs est falsum de forma ligni
mouētis ipsuz in ignem deorsuz in quo comburit. ¶ 3° 3m
de forma fenicis que vt habet de naturis aīaliū postq̄
diu vixerit cōgregat ligna plurimum sicca que a nimio
motu alarū suarū incēdit: ꝛ tandē igne se cōburēdo cor-
rumpit. ¶ 4° arguit de formis agētibus in sua contra- 4m
ria vbi fit reactio ꝛ corruptio agētis: ꝛ ꝑmaxime de calo
re nāli appetente corrūpere humiduz radicale ad cuius
corruptionē sequit corruptio caloris: ꝛ consimiliter de
appetētibus nimiū cibū potū vel coitū: ad quē sequitur
mors: ꝛ de hominib⁹ desperatis seipsos interficiētibus:
ac etiā aliis multis qui ex tedio vite seipsos interficiūt.
Unñ Lincboniensis tractatu suo de reflexionib⁹ narrat
circa vnū polū esse quosdā montes sup quib⁹ fit sic vni-
formis ꝛ regularis reflexio radioꝝ solis qđ multo tēpe-
ramento homines ibidem existentes tamdiu viuunt ꝙ
tandem de vita tedium habentes saltant in fluuio sub-
tus montes vt submergantur.

Ad primum dicit negādo ꝯñam. si. n. a. est in lo co nāli non appetit ascendere: nec Ad p̄m
descēdere: ꝛ si est extra habēs plus de grauitate natura-
li q̄ leuitate appetit descēdere ꝛ nō ascendere: ꝛ ad ꝓba
tionē habet appetitū ascendēdi: igit appetit ascendere:
nego ꝯñtiam: sicut nō sequit. a. h3 leuitatē: igit est leue.
Cōsimiliter dicit: ꝙ l3 a. habeat oēs appetitus correspō
dentes q̄litatibus p̄mis: ex hoc nō sequit ꝙ appetat ali-
quo illoꝝ appetituū: qꝛ p̄ter illos appetitus h3 ꝓprium
appetitū correspondentē forme mixti: sm̄ quez appetit
iuxta nām illius forme. ¶ Ad 2m cōcedo ꝯñtiam ꝛ con- Ad 2m
sequēs: ꝛ ad improbationē dicit ꝙ lignū positū sursum
nō appetit moueri: nec descēdere ad locū sue corruptio-
nis: sed si cadat in ignē ꝛ comburat hoc est a casu ꝛ p̄ter
inclinationē forme sue. ¶ Ad 3m dicit: ꝙ si fenix seipsaz Ad 3m
corrūpit: nō tamē appetit se nō esse: sed hoc facit appetēs
se esse. vnde nō potēs diutius indiuidualiter existere: s3
bene specifice parat mām dispositā: vt ex illa generetur
vna fenix: ꝛ sic manet vna fenix specifice que idiuidua-
liter manere nō pōt. Ex isto sequit ꝙ quicq̄d est a. est b.
ꝛ ecōtra: ꝛ tamē a. nāliter appetit b. eternaliter manere
ꝛ nō seipsum a. p3 supposito ꝙ a. sit fenix singularis: ꝛ b.
fenix vlis. ¶ Ad 4m dicit: ꝙ l3 ad actionē alicuius for- Ad 4m
me corruptio illi⁹ sequat hoc nō est per se: sed ꝑ accidēs
ad intentionē illius forme vt alias dcm̄ est. ¶ Pro de-
claratiōe eoꝝ que dicta sunt in cōfirmatione: pono quat
tuor ꝓpositiones. Prima ꝓpositio. Aliquid corrumpit p̄a ꝓpō
nāliter: ꝛ ꝑ se qđ nō appetit eiusdē ꝓpriā corruptionem.
p̄ma pars p3 de aīali: qđ corrumpit ab intrinseco: ꝛ se-
cunda similr: qꝛ nō inclinat ad nō esse cū fugiat sibi no-
ciua: ꝛ ꝯformia ꝓsequat. ¶ Secūda ꝓpō: sicut aliquid 2a ꝓpō
corrūpit a p̄ncipio itrinseco p̄mo ita aliq̄d appetit se nō
esse. p̄ma ps p3 de homine seip̄m ꝑ electionē voluntatis
indisposite interficiēte: ꝛ secūda similr. nā illud appetit
se nō eē qđ h3 inclinationē ad nō esse: ꝛ h° inclinatio nō
tollit nisi a p̄ncipio itrinseco p̄mo. ¶ Tertia ꝓpositio. 3a ꝓpō
Aliquid appetit se esse: ꝛ idē appetit se nō eē. p3 de hoie:
cuius est duplex appetitus. vn⁹ est nālis quo appetit se
esse: ꝛ alius est nō nālis quo appetit se nō esse: ꝛ ita nō est
incōueniēs ꝙ aliquid habeat oppositos appetitus ꝛ ad
opposita. ¶ Quarta ꝓpositio. Alicui⁹ ꝯñtie bone ante- 4a ꝓpō
cedēs est volitū ab aliquo: cui⁹ ꝯña nō est volitū ab illo.

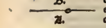
pȝ de ista. tu es homo. igiẗ tu morieris: cuius aňcedens
est a te volitū: ꝛ nō ꝯñs: qꝛ tu nō vis ꝯñam esse bonā: vel
saltē tu nō velles ꝯñam esse bonā. ¶ Ex pdictis ꝓposi
tionibus oēs experiētie leuiter soluunẗ. Uñ lȝ aliqd ap
petat dispositionē ad eius corruptionē: nō tamē appetit
ꝙ illa sit dispositio ad eius corruptionē: possibile est. n.
ꝙ quis appetat aňcedēs alicuius ꝯñtie bone ꝛ nō appe
tat ꝯñs eiusdē: qꝛ nō appetit illā ꝯñtiam esse bonā. Aliq
igiẗ appetunt multū potare ꝯmedere ꝛ coire: qui tamē
nō appetunt mori: lȝ ad illa excessiue sumpta seqẗ mors.
De alijs aūt se interficiētibus ꝛ suspendētibus dcm̄ est
ꝙ nō est inconueniēs aliquid appetere se nō esse appeti
tu cognitiuo nō naturali. Appetitu aūt nāli qōlibet ap
petit se ꝑmanere. s. eternaliter in specie: ꝛ solū per tēpus
finitū indiuiduaẗ. ¶ Unde ꝯcedo ꝙ a. ꝛ b. sunt duo in
diuidua speciei humane realiter distincta: quoꝝ a. natu
raliter appetit b. diuti⁹ manere ꝙ̃ seipm a. ponēdo ꝙ a.
sit homo senex: nouiter ꝓducēs b. filiū in esse: isto posito
īpoſe est nāliter a. tanto tpe viuere: sicut viuere poterit
b. nūc a. appetit sibi ꝛ b. solū qd est vtriqȝ poſe.

¶ Predicamentum quātitatis. Capl'm. XI.

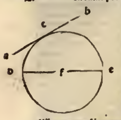
SEcundum predicamentū est ꝓdicamentū quātitatis: cuius
quiditatē expedit ꝯñter cognoscere inuesti
gando ꝑmitus quā alietatē ꝛ distinctionē ha
bent inter se. linea. punctus. superficies. ꝛ cor
pus. ꝛ an sint talia idiuisibilia in rerū natura qualia ma
p̊ᵐ thematici fingunt. ¶ Et ideo ꝑmo notanduȝ ẜm ph'm.
T.c.23. 3⁰ de aīa: ꝙ est triplex indiuisibile. s. ẜm quātitatē ẜm
24.ꝛ formā ꝛ ẜm sitū vel positionē. Indiuisibile ẜm quātita
25. tē est illud qd est vnū ẜm quātitatē: vt linea corp⁹ ꝛ su
perficies: ꝛ tale ingt ph's: lȝ sit idiuisibile actu: est tamē
diuisibile in potētia: qꝛ ex vna linea possunt per diuisio
nem fieri due linee separate. Indiuisibile ẜm formā est
illud qd est vnū per vnā formā vt homo vel equus: nul
lus eniȝ istoꝝ est vnū ẜm quantitatē: qꝛ habent multas
partes discōtinuas vt carnē ꝛ ossa. Ex his. n. nō fit vnuȝ
ẜm quantitatē: sed bn̄ ẜm formaȝ aduenientē omnibus
his. Indiuisibile vō ẜm situm vel positionē est illud qd
est cōtinuatiuū partiū linee nullā habēs dimensionē vt
punctus de quo dicit Euclydes in ꝑmo suoꝝ elemento
2ᵐ ruȝ: ꝙ pūctus est: cuius pars nō est. ¶ Scḋo notāduȝ: ꝙ
tenētes lineā corpus ꝛ superficiē esse oīno idē: ꝛ non dif
ferre nisi cōceptibilr dicunt: ꝙ sicut qualitas difformis
nō est ita intēsa: sicut aliqua ei⁹ pars: lȝ remissior gradu
intēsissimo illi⁹: ita corpus difformiter longū vel diffor
miter latū nō est ita longū: nec ita latū: sicut aliqua pars
eius sed min⁹. verbi grā. Si a. esset pedaliter longuȝ ex
q̃libet parte: ꝛ b. solū ex vna parte ꝛ ex alia semipedale:
dicūt a. esse lōgius b. sicut si a. haberet vniformiter cali
ditatē vt octo: ꝛ b. in vna pte caliditatē vt octo: ꝛ in alia
caliditatē vt quattuor: tūc a. esset calidi⁹ b. qꝛ a. eēt cali
duȝ vt octo: ꝛ b. solū vt sex. ¶ Cōsimiliter dicūt ꝙ qua
dratū est latius ꙙ̃ triāgulus equaliū laterū inter se ꝛ co
stas q̃drati: sic a. caliditas vt octo ē intēsior ꙙ̃ caliditas
vniformiter difformis a nō gradu ad gradū vt octo.

1ᵃ ꝯ His ꝑsuppositis sit hec ꝑma ꝯclō. aliqua est
entitas longa ꝛ lata nullaȝ
habēs ꝓfunditatē. ꝓbaẗ: cū oculus videt corpus solidū
carēs dyaphanitate aliqd videẗ ẜm se totū: ita ꝙ queli
bet pars vr̄: lȝ nec totū: nec pars corporis videẗ ẜm se to
tuȝ: ita ꝙ q̃libet eiꝰ pars videaẗ. ğ qd ẜm se totū videẗ
est longū latū ꝛ carēs ꝓfunditate. pȝ ꝯñtia cū minori: qꝛ
alr̄ aliquid interius infra ꝓfunditatē videreẗ: qd est fal
sum: ex quo illud corpus ꝑ positū vndiqȝ caret dyapha

nitate. Maior vō colligiẗ a ph'o. 5⁰ ꝛ 7⁰ phẏc. dicēte: ꝙ T.c.2.
in omni motu est dare ꝑmū mouēs distinguēdo ꝑmū ꝯ T.c.3.
scḋaȝ partē: qm̄ si aliqd mouet. ğ mouet ẜm se totū: ꝛ tūc
est ꝑmū mouēs distinguēdo ꝑmū ꝯ scḋaȝ partē: aut mo
uet scḋaȝ partē tm̄: ꝛ tūc q̄riẗ de illa parte vt ꝑus. Utruȝ
mouet ẜm se totū ꝛ est ꝑmū mouēs: aut mouet secundaȝ
partē: ꝛ erit ꝓcedere in infinitū in mouētib⁹ eēntialr̄ or
dinatis vel dabiẗ ꝑmū mouēs ẜm se totū intelligēdo de
mouēte ꝑmanēte: cui⁹ oēs partes sunt simul. ¶ Arguiẗ
igiẗ sic. visibile mouet visuȝ ꝛ visus mouetur a visibili
motiōe qua daẗ ꝑmū mouēs qd ẜm se totū mouet visuȝ:
ꝛ ꝑ ꝯñs ẜm se totū videẗ. ¶ Scḋa ꝯclō. quelibȝ superfi 2ᵃ ꝯ
cies est lōga lata ꝛ nō ꝓfunda. Ista ꝯclō est ph'i in ꝓdica
mētis: in capl'o de q̄ntitate dicētis: ꙙ superficies est lōgitu
do ꝛ latitudo sine ꝓfunditate: tūc arguiẗ sic: aliq̃ superfi
cies nō hȝ ꝓfunditatē. ğ nulla superficies hȝ ꝓfunditatē.
pȝ ꝯñtia: qꝛ oēs superficies sunt eiusdē rōnis: aňs ꝓbaẗ: ꝛ
sit a. vnū pedale: cui⁹ superficies est termin⁹ ẜm Arist. vbi
ꝑus. Et q̄ro vtrū illa superficies sit diuisibilis ẜm ꝓfundi
tatē aut indiuisibilis. si indiuisibilis hētur intētū. si di
uisibilis dicēdo ꝙ illa superficies sit corp⁹ sequiẗ ꝙ a. pe
dale nō hȝ terminū vltimatū: ꝛ ꝙ contingit ꝓcedere in
infinitū in terminis: qd est absurdū. Itē si aliq̃ pars a.
est termin⁹: ꝛ nō est maior rō de vna ꙙ̃ de alia: vltra quā
nō ꝓtēdiẗ a. supposito ꝙ b. mobile ꝯtinue ꝑ totā istā ho
raȝ mouebiẗ sup a. ꝛ tm̄ ꝯtinue ꝑ eandē horā est in extre
mo a. pȝ ꝯñtia: qꝛ ꝯtinue erit sup aliquā partē vltra quā
nō ꝓtēdiẗ a. supposito ꝙ b. mouebiẗ ꝑ totā istā horaȝ ꝑ
transeundo a. lȝ ꝙ ꝯsequēs sit dissonū manifestum est.
¶ Tertia ꝯclō. q̃libet linea est lōga ꝛ nō lata nec ꝓfun 3ᵃ ꝯ
da. pȝ ista ꝯclō ex rōnibus alterius cōclusionis vna cuȝ
auctoritate Arist. in ꝓdicamētis. Ubi supra dicit: ꝙ li T.c.2.
nea est lōgitudo sine latitudine ꝛ profunditate. Et ꝑmo
celi dicit: ꝙ linea tm̄ hȝ vnā dimēsionē: tamē arguiẗ in
spāli sic: dato ꝙ q̃libet sit lata sequiẗ ꝙ nō pōt mēsurari
magnitudo mūdi: ꝯñs est ꝯtra astrol. ꝛ ꝓbaẗ ꝯñtia: qꝛ si
posset mēsurari hoc eēt ꝑ lineā rectā vt oēs fatenẗ: lȝ nō
ꝯtingit dare maximā lineā rectā iuxta ꝑncipiū illi⁹ opi
niōis: mior declaraẗ: qꝛ si pōt dari maxima linea recta.
sit ğ linea a. dyameter mundi: ꝛ argr̄ ꝙ a. nō sit maxīa li
nea: qꝛ diuidaẗ a. ꝑ latitudinē in tres tertias: ex quo ē la
ta: ꝛ sequiẗ ꝙ. 2ᵃ ps 3ᵉ est largior ꙙ̃ ꝑma ꝛ 3ᵃ. ğ est largior
ꙙ̃ totuȝ a. pȝ ꝯña ꝑ opiōnē: iux̃ 2ᵐ nobile: ꝛ sicut argr̄ de
a. pōt argui de q̃libȝ linea recta circulariter terminata.
¶ Ex eadē opione etiā seqẗ ꝙ nō ꝯtingit dare maximū
dyametrū in q̃drato: ꝯñs est falsuȝ: qꝛ tūc nullū q̃dratū
posset angulariter mēsurari: ꝛ pȝ ꝯñtia: qꝛ quocūqȝ dya
metro sumpto poterit signari maior diuidēdo illa ī tres
partes equales ẜm latitudinē: ꝛ semꝑ pars mediās erit
longior ꙙ̃ totū aggregatū. ¶ Quarta ꝯclō. aliqd est ens 4ᵃ ꝯ
habēs positionē in cōtinuo omni carēs dimēsione. Ista
ꝯclō pōt argui rōnib⁹ scḋe ꝯclonis: tm̄ spāliter arguiẗ sic.
dū spericū tangit planū: aut ğ ẜm diuisibile: aut ẜm idi
uisibile: nō ẜm diuisibile: qꝛ tūc aliq̃ portio circuli esset
plana: qd est impoſe: qꝛ tunc a centro vsqȝ ad circūferen
tiam alique linee ducte essent inequales. ideo opȝ dice
re ꝙ spericū tangit planū ẜm indiuisibile. s. in pūcto. vt
determinat Aristo. in ꝑmo de anima. ¶ Et si dr̄ ꝙ nec T.c.12.
ẜm diuisibile: nec ẜm indiuisibile spericū tangit planū:
sed indiuisibiliter. Cōtra. spericū indiuisibiliter tāgit
planum. ğ aliqua indiuisibilitate tangit illud: sed nō vi
deẗ esse alia indiuisibilitas ꙙ̃ punctalis cōtactus. ergo.
¶ 2⁰ sic. q̄ro: vtruȝ centrū circuli sit indiuisibile ꝛ hēo 2
intentū: aut diuisibile. quo cōcesso: sequiẗ ꝙ quilibȝ cir
culus habȝ infinita centra: qꝛ quocūqȝ dato illud adhuc

erit in infinitũ circulariter diuiſibile:ſʒ ꝯña
eſt cõtra mathematicos:imo ſequiť ꝙ nullus
circulus põt mẽſurari: q2 mẽſurať circulus ꝑ

lineã extẽtẽ a centro vſqȝ ad cir
cũferẽtiã: ſed q̃cũqȝ linea da
ta dabiť minor:ſicut dabiť mi
nus centrũ quocũqȝ centro aſſi
gnato.ğ. 3º.ſic.medietates a.li
nee copulať ad vnũ terminum
cõem.per Ariſt. vbi ſupra. qui
termin⁹ cõis ſit b.Et q̃ro vtrũ
b.ſit diuiſibile vł indiuiſibile.
ſi ꝑmũ.hẽo intẽtũ.ſi z^m.ğ me
dietates a.nõ ſũt imediate qḋ
eſt impoſe: imo ſeqť ꝙ a. hẽat
aliq̃s duas medietates:q̃rũ vna eſt altera:maior pʒ di
uidẽdo b.in duas medietates: ⁊ vnã illarũ addẽdo alte
4 ri pus ſignate. 4º.arguiť auctoritate Ar. 5º. phy.dicen
T.c.26. tis:ꝙ cõtinua ſunt illa:quoꝝ vltima ſunt vnũ:⁊ cõtigua
27.⁊.22 ſunt illa:quoꝝ vltima ſunt ſimul:que ꝓpoſitiões verifi
cari nõ poſſent niſi illud vnũ ⁊ illa vltima eſſent indiui
T.c.22. ſibilia:⁊ 5º. metaphy.inquit phs:ꝙ termin⁹ eſt vltimũ
rei:cuius extra nihil ẽ accipere ꝑmi:⁊ cui⁹ īfra oĩa ꝑmi.
Cõ.22 vbi Cõmentator exemplificat de ſuperficie linea ⁊ pun
Cõ.18. cto:quare ⁊c̃.Et ꝑmo phyco.punct⁹ qui eſt termin⁹ indi
Cõ.89 uiſibilis nõ eſt finitus nec infinit⁹.Et 6º phyco.pũcti ad
Com.2. lineã nulla ẽ ꝓportio: ⁊ ꝙ pũcta diuidẽtia lineas nõ ſũt
ꝯ.8.⁊.9. linee.Et 6º.phyc.inter oĩa duo pũcta cadit linea media:
Cõ.4. ⁊ ꝑmo de genera.pũctus nullius quãtitatis eſt. Itẽ 3º
⁊.5. celi:pũct⁹ eſt idiuiſibilis nõ recipiẽs diuiſionẽ.

p^m **Contra** ꝑdicta argř ꝑmo. Querẽdo vtrũ pũct⁹ ſit
ſuba vel accñs.ſi punct⁹ eſt ſuba.ğ aliq̃ eſt
ſuba idiuiſibilis hñs põnẽ in linea:qḋ eſt impoſe.ſi acci
dẽs q̃ro de ſubto adeq̃to illi⁹: vtrũ ſit diuiſibile vel idi
uiſibile:nõ ꝑmũ:q2 idiuiſibile habẽs põnẽ in ꝯtinuo nõ
põt adeq̃te fundari in aliq̊ diuiſibili:nec ẽt z^m: q2 tũc in
q̃lʒ linea eẽnt īfinite ſube idiuiſibiles : ſicut īfinita pun
cta:qḋ eſt impoſe.Et ꝯfirmať:cũ oẽ accñs ſit q̃ttitas vel
q̃litas:aut aliud.10.ꝑntoꝝ:punct⁹ erit aliqḋ iſtoꝝ:qḋ eſt
z^m falſum.¶ z°. ſeqť ꝙ due ſupficies pñt ſe penetrare:ꝯña
T.ꝯ.8. eſt falſum ⁊ impoſe ⁊ ꝯ phm.4º. phyco.⁊ ꝓbať ꝯñtia de
47.⁊.55 ſupficie ꝯcaua lune ⁊ ꝯuexa ignis:q2 ad oẽm pũctũ vni⁹
eſt aliqs pũct⁹ alteri⁹ ⁊ ecõtra:nõ enim aliter ꝓbať aliq̃
3^m duo ſeiuicẽ penetrare. ¶ 3º ſeqť: ꝙ in eodẽ ꝯtinuo duo
T.c.2. ſunt pũcta imediata: ꝯña eſt ꝯ phm.6º phyco. ⁊ ꝓbatur
ꝯñtia diuidẽdo vnã lineã in duas medietates:⁊ cũ iſte
medietates diuiſe termineñť duobus pũctis vbi facta
fuit diuiſio: ſequiť ꝙ illa duo puncta ꝑmo fuerint ime
diata vel iterũ vniañť ille medietates:⁊ ſequiť illa duo
4^m pũcta eẽ imediata ī eadẽ linea.¶ 4º.ſequiť:ꝙ duo iſtã
T.c.2: tia ſunt imediata:ꝯña eſt ꝯ phm. 6º. phyco. ⁊ ꝓbať ꝯña:
ponẽdo ꝙ a.b.ſunt duo pũcta imediata in duab⁹ lineis:
q2 hoc nõ eſt incõueniẽs ſm iſtã opi. ſed hñ ꝙ eẽnt ime
diata in eadẽ linea.⁊ ſit iã c.ſupra a.incipiẽs moueri ſup
b.ꝑ remotionẽ de pñti:⁊ ſequiť ꝙ c.aliq̃ñ erit ſup b. ſit
igř ꝙ in d.iſtãti:⁊ q̃ro vtꝝ d. iſtãs ſit imediatũ huic iſtã
ti ⁊ hẽo intẽtũ: vel mediatũ:quo ꝯceſſo:ſequiť ꝙ c.in to
to tẽpore medio nõ moueť:qḋ eſt ꝯtra caſũ: imo ꝙ erit
dare ꝑmũ mutatũ eſſe in motu: qḋ eſt ꝯtra phm.6º. phy.
T.c.46 ¶ Cõfirmať ꝑ rõnẽ theologicã ponẽdo ꝙ a.b. ſint due
linee eq̃les imediate:⁊ ꝙ deus corrumpat oẽs partes b.
oĩb⁹ pũctis manẽtib⁹ abſqȝ mutatiõe ſitus.Et q̃ro. vtrũ
oĩa puncta b.occupent totã a.lineã vel nõ.ſi ſic.ğ a.linea
cõponiť ex pũctis.ſi nõ.ğ eſt aliq̃ pars a.linee q̃ nõ occu
pať:ſʒ iſti ꝑmo corrñdebãt aliq̃ ꝑtes b. linee. ğ aliq̃ fuit
pars b. linee in qua nõ fuit aliquis pũctus:qḋ negat hec
poſitio: q2 idẽ deberet dici de toto a. Itẽ corrũpat de⁹
oĩa pũcta a.manẽtib⁹ oĩbus partib⁹ eius. Et quero vtrũ
aliq̃ pars ſit ꝯtinua vel nõ.ſi ꝑmũ.ğ põt fieri cõtinuatio
ſine pũcto idiuiſibili.ſi z^m.ğ a.eſt diuiſũ in infinitũ ⁊
in oẽs ſuas partes:qḋ eſt impoſe. Pro hac ꝑte videť eẽ
phs.6º phyco.ꝙ idiuiſibile nõ põt moueri:cuius oppoſi T.c.86.
tũ ſequiť data illa opiniõe:q2 motis nobis moueñť oĩa
que in nobis ſunt.4º. phycoꝝ. T.c.20.

Ad primum dicitur:ꝙ puncta linee ⁊ ſupficies Ad p^m
ſunt accidẽtia:ſed nõ habẽt adeq̃
tum ſubm:q2 nõ inherẽt mãe per ſe:ſed ſolũ per accidẽs
rõne corporis mathematici : ideo nõ contingit dare ali
quã ſubaʒ longã vel latã non ꝓfundã. Et cũ dř ꝙ omne
accidens:aut eſt quãtitas vel qualitas:aut aliud.10. ꝑdi
camẽtoꝝ:hoc negeť:ſed hñ eſt aliqd tale vel ꝑncipiũ il
lius.ğ punctus nõ eſt quãtitas: ſed ꝑncipiũ quãtitatis.
¶ Ad z^m diciť negãdo vtrãqȝ ꝯñaʒ. vñ illud nõ eſt ſuf Ad z^m
ficiẽs añcedẽs ad ꝓbandũ aliqua duo ſeinuicẽ penetra
re:ſed opʒ addere ꝙ vnũ ſit in alio vel ambo in eodẽ:ita
ꝙ ambo cõicent in ſubto : modo ſupficies ignis cõuexa
lune nõ cõicant in ſubto.¶ Ad 3^m negeť ꝯñtia:⁊ ad pro Ad 3^m
bationẽ dico ꝙ ſi diuidiť vna linea in duas medietates
pũctus copulans corrumpiť ⁊ duo terminãtia generan
tur. Iterũ ſi continuañť corrumpuñť puncta duo termi
nãtia:⁊ generať alius pũctus copulãs:⁊ ſi de⁹ diuideret
vnã lineã nihil corrumpẽdo:nec aliquid generãdo eſſet
dicendũ vnã illarũ linearũ terminari vtroqȝ termino:⁊
alterã ſolum vno.¶ Ad 4^m nego ꝯñtiam: ⁊ ad ꝓbatio Ad 4^m
nem cõcedo ꝙ c.aliquãdo erit ſup b.nõ in aliquo inſtan
ti:ſʒ in quolibʒ tẽpore termiato ad hoc inſtãs:ſicut con
tingit in diuiſiõe linee ꝙ imediate poſt hoc tu diuides
aliquã lineã quã in nullo inſtãti diuides:ſʒ in q̊libʒ tem
pore termiato ad inſtãs in quo incipit diuiſio. ¶ Et ad
cõfirmationẽ theologicã nõ admittiť aliquis illoꝝ ca
ſuum:q2 nõ tolliť omnipotẽtia dei ſi nõ põt facere īpoſ
ſibilia. Admiſſo tamẽ ꝑmo caſu:dico ꝙ nõ oĩa puncta b.
occupant a.lineã:imo nihil occupãt cũ ſint idiuiſibilia.
⁊ ꝯcedo ꝙ aliq̃ pars a.nõ occupať:⁊ nego illã ꝯñaʒ.huic
parti a.ꝑmo correſpõdet aliqua pars b.etiã h pars a nul
lis punctis b.occupať : igiť aliqua fuit pars b.in qua nõ
fuerunt pũcta:deinde admiſſo z° caſu dõm : ꝙ partes a.
nõ ſunt cõtinue:nec diſcõtinue:ex quo nõ ſunt quãte:nec
diuiſe in infinitũ:imo inuicẽ multiplicate : ita ꝙ vbicũ
qȝ eſt vna : ibi eſt quelibet:ſicut enĩ quãtitas facit mate
riã extẽſam:ita puncta cõtinuant ⁊ diſcõtinuãt lineam.
Si enĩ deus corrũperet mille pũcta a.maneret a.diui
ſum in mille partes:⁊ ſic in infinitũ. ſi enim corrũperet
omnia pũcta manerẽt oẽs partes a. inuicẽ vnite ꝑ mul
tiplicationẽ: ⁊ ſi poneret deũ corrũpere oĩa pũcta abſqȝ
motu ⁊ multiplicatiõe partiũ:nõ admitteret caſus iſte.
ꝓpter implicationẽ cõtradictionis: ſicut nõ admittere
tur ꝙ aliqḋ haberet partẽ ex̃ partẽ ſine q̃ttitate. ¶ Ad 6.ph.86
phm aũt diciť:ꝙ ponit ibi idiuiſibile nõ moueri per ſe:
ſed per accidẽs.ſ.ad motũ toti⁹:qḋ eſt cõcedẽdũ. ¶ Du Dubiũ
bitať.dato ꝙ ab vna linea pedali ſubtraxiſſet deus pun
cta terminãtia nõ gñãdo aliã: vtrũ illa linea eſſet fini
ta vel īfinita. nõ finita : q2 nõ terminata:nec infinita:q2
nõ eſt maior q̃ȝ pedalis.¶ Rñdeť: ꝙ eſſet īfinita nega Rñſio.
tiue:q2 nõ eſſet finita : ſed eſſet apta nata finiri: poſitiue
aũt diciť:ꝙ nõ eẽt finita:nec infinita : ⁊ tamẽ eſſet q̃tta:
⁊ ꝯſequẽter diciť ꝙ a.b.ſunt due linee:quaꝝ nulla eſt al
tera maior:⁊ tñ a.eſt pedalis quantitatis:⁊ nõ b.pʒ.dato
ꝙ b. fuerit vna linea pedalis a qua ſunt amota termi
nantia puncta:⁊ non ab a.que etiã ſit pedalis: indiuiſi

bile enim additum diuisibili non facit maius. ⁊ in hoc
casu dicatur ꝙ a. ⁊ b. nec sunt equalia: nec inequalia. ⁊ si
contra hoc adduceret̃ ph̃s dicatur ꝙ loquit̃ de q̃titati
bus terminatiuis. Caplm. XII.

VTrum q̃titas realr̃ distinguatur a
re q̃ta: vl̃'a quãto est ꝯseq̃n
p° ter dõm ad ꝑdicta. ❡ Notandũ p̃mo: ꝙ
q̃tũ duplr̃ sumit̃. s. formalr̃ ⁊ mãliter. q̃n
tum formalr̃ sumptuz iportat ꝯuertibilr̃
idẽ qð hñs partẽ ex̃ partẽ. ⁊ sic ꝑdicat̃ af
firmatiue de q̃titate nõ denoĩatiue: Sz
q̃tũ mãliter sumptũ idẽ est qð hñs q̃titatez tãq̃ accñs
eius: ⁊ sic q̃tũ est denoĩatiuũ q̃titatis: nec ꝑdicat̃ de q̃n
titate: eo ꝙ nulla q̃titas est hñs q̃titatẽ tãq̃ accñs ei°.
Et sic loq̃t̃ Ar. in thopicis di. ꝙ idẽ nõ denoiat seipsuz:
nec genus ꝑdicat̃ denoiatiue de sua sp̃e. q2 s̃m simpliciũ
in ꝑdicamentis: denoiatiuũ est qð importat hñs formaz
tãq̃ accñs eius: nam q2 albũ est denominatiuũ. ideo si
2° gnificat habens albedinẽ tãq̃ accidens eius. ❡ Secun
do notandũ: ꝙ aliqd dicitur esse quantũ duplr̃. s. per se: ⁊
per accidens. illud est per se quantũ qð habz partẽ extra
partẽ: quocunq2 extrinseco remoto: vt linea: superficies.
illud vero per accidens est quantũ: quod habz partem ex
tra partẽ per aliquod extrinsecũ sibi. ⁊ sic loquitur ph̃us
T.c.18 5° metaphy. cũ dicit. Amplius autem alia dicũtur secun
dum se quanta: vt linea. alia secundũ accidẽs: vt musica.
⁊ hoc intelligendo per extrinsecũ omne illud quod non
ingreditur diffinitionẽ sumptam a priori: vel a posterio
Cor̃. ri. ❡ Ex quibus sequitur: ꝙ lz aliqua substantia habeat
per se partes itegrales: vt materia ⁊ forma extensa: ⁊ ali
qua qualitas habeat per se partes itensiuas: vt albedo ⁊
caliditas: nihil tamen preter quãtitatez habet per se par
tem extra partẽ: sed si substãtia vel qualitas habz partẽ
extra partẽ. hoc est ratione quãtitatis: nã quantitatis est
T.c.15 per se diuisio. s̃m Aristo. 6° physicorum.
5. m. 18. His premissis sit hec p̃ma ꝯclusio. Impossibi
p ph. 18. le est quantitatẽ esse substantiã
p° ꝯ quantã. probatur: quia dato opposito sequitur primo pe
netratio corporum: ⁊ adequatio eorundẽ in eodez loco:
T.c.8. qð est contra ph̃m 4° physicorũ. ⁊ probatur ꝯsequentia
55.⁊.47 de materia ⁊ forma extensa: que dicũtur corpora ⁊ quan
titates: secundũ opinionẽ oppositaz. Et si dicitur ꝙ nõ
est iconueniens de corporibus: quoꝝ vnuz informat re
liquũ: vel ambo vnũ tertiuz. arguitur de sorte ⁊ materia
eius: ꝙ scilicẽ penetrãt: q2 cõicant in subo: ⁊ ad oẽm par
tem vni° est aliqd alteri°: ⁊ e2. ⁊ nullũ illoꝝ iformat reli
Cõ.63. quum: nec ambo vnũ tertiũ. ⁊ iõ dicit Cõmen. p̃ phyc. ꝙ
T.c.8. q̃ dicit mãm eẽ corp°: peccat. ⁊ Ar. 7. metaph. dico autẽ
mãm q̃ s̃m se nec est qd: nec q̃le: nec quãtũ: nec aliqd hõ.
2 qð ꝓbat̃: q2 ipsa ẽ in po° ad oĩa decẽ ꝑdicamẽta. ❡ 2° se
t. c.30.31 quit̃: ꝙ gñãtio simplr̃ dicta est augmẽta°: ꝯñs est ꝯ ph̃z p̃
t.c.7.18. de gñõne. ⁊ 5° phy. ⁊ ꝓbat̃ ꝯña. Nã oĩs mot° q est imedia
te ad q̃titatẽ est augmẽta°: sz gñãtio simplr̃ dicta est hõ.
T.c.18 maior est ph̃i 5° phy. ⁊ minor declarat̃: q2 gñãtio ignis ẽ
imediate ad formã subalẽ ignis: q̃ dr̃ q̃titas: s̃m opinio
nẽ ꝯriã: q2 est res extẽsa. Et si dicit̃ ꝙ ille mot° est augmẽ
tatio ꝑ quã mutat̃ r̃nsio ꝑ terminos de ꝑdicam̃to q̃tita
tis. adhuc habet̃ itentũ: q2 ꝑ gñõnẽ maioris partis aia
lis q̃ fuit deꝑditũ: mutat̃ r̃nsio ꝑ termios de ꝑdicamen
3 to q̃titatis: q2 h est bicubitũ: postq̃ nõ erat tãtuz. ❡ 3°
T.c.61. seq̃t̃ ꝙ suba sentit̃ ꝑ se: qð est ꝯ ph̃z 2° de aia. ⁊ ꝓbat̃ ꝯña
64.⁊.65 sic arguẽdo. hoc sentit̃ ꝑ se demr̃ando q̃titatẽ fortis. ⁊ h
est suba. igit̃. ꝑz ꝯña. q2 est sillogism° demr̃atiu°. minor ẽ
opionis ꝯrie. di. oẽm rẽ extẽsam eẽ q̃titatẽ. maior vero est
T.c.64 Ar. 2° de aia. di. q̃titatez sentiri ꝑ se. ❡ 4° seq̃t̃: ꝙ suba
4

est accidẽs: quod est contra philosophum sexto: septio: T.c.4.
octauo: ⁊ quinto metaphysice. ⁊ probatur consequentia: T.c.p.
quia omnis quantitas est accidens: sed aliqua substãtia T.c.p.
est quantitas: per opinionem. ergo. maior patet. quia ac T.c.14.
cidens diuiditur in nouem predicamenta accidentium:
quoꝝ vnũ est q̃titas: ꝑ ph̃m in ꝑdicamẽtis. ⁊ 5° meta. sz T.c.18.
oẽ diuisuz vlr̃ dr̃ de q̃libz suoꝝ diuidẽtiuz: ⁊ ꝑmaxie q̃n
diuisuz est cõmuni° q̃libz suoꝝ diuidẽtiuz. igit̃ ista ꝯclo
est de itentiõe Ar. p̃ phy. di. ꝙ si suba ⁊ q̃titas sunt mul T.c.14.
ta sunt q̃ sũt. mõ illa ꝯditiõalis nihil valeret: nisi q̃titas ⁊.15.
distigueret̃ a suba. ❡ Et si dicit̃ ꝙ itentio Ar. fuit ista. si p̃ ph.14
suba ⁊ q̃titas sunt illa hñt ꝑtes: ⁊ si illa hñt ꝑtes: multa
sunt que sunt. ❡ Cõtra. Ar. arguebat ꝯ antiq̃s: nõ q2 po
nebãt plalitatẽ nũeralẽ: q2 hñ sciebãt seipsos hr̃e plures
ꝑtes: sz q2 negabãt plalitatẽ diuersaꝝ rõnũ: quã Ar. de
mõstrat in substãtia ⁊ q̃titate. deide nõ erat expediens
sumere subaz in aĩte: q2 ad solã q̃titatẽ seq̃t̃ multa esse.
Et iõ ꝯcludit Ar. ibidẽ di. Erit igr̃ sube aliud eẽ a q̃tita T.c.25.
te si ens fuerit: ⁊ Cõmẽ. inq̃t: ꝙ oĩa ꝑdicamẽta accñtium
dicunt̃ de suba: tãq̃ de subo: sz nihil dr̃ de seipso: tãq̃ de
subo. g̃ ⁊c. ❡ 2° ꝯ. Impole ẽ q̃titatẽ eẽ q̃litatẽ extẽsam. 2° ꝯ
ista ꝯ ꝓbat̃ ex p̃ma rõne p̃me ꝯnis. q2 tũc plura corpora
se penetrarẽt: tñ specialr̃ arg̃r. ⁊ p̃: iferẽdo: ꝙ lumẽ ẽ cor
pus: qð est ꝯ ph̃m 2° de aia. ⁊ ꝓbat̃ ꝯña: q2 oĩs res lõga: la T.c.69.
ta: ⁊ ꝓfũda est corp°: s̃m opionẽ ꝯriã: nec valet glosa dicẽ
tiũ Ar. ꝓbasse ꝯ antiq̃s lumẽ nõ esse corp° subale: q2 an 2.a.69
tiq h nõ ponebãt: sic nõ ponebãt lucẽ esse corp° subale in
corpore luminoso: aut caliditatẽ eẽ corp° subale in re ca
lida. ❡ Scðo seq̃t̃ ꝙ sensibile ꝓpriũ est sensibile cõe: qð 2
est ꝯ ph̃m 2° de aia. q2 sensibile ꝓprium nõ sentit̃ nisi ab T.c.54
vno sensu: ⁊ sẽsibile cõe a plurib°. ⁊ ꝑz ꝯña: q2 color ẽ sen ⁊.133.
sibile ꝓpriũ. ⁊ q̃titas est sensibile cõe: s̃m Ar. ibidẽ. vñ T.c.135
2° d aia. q̃rit Ar. q̃re magnitudo sentit̃ a plurib° sensib°.
r̃ndet: ne q2 crederet magnitudinẽ eẽ colorẽ: eo ꝙ color
nõ sentit̃ nisi a visu. ❡ 3° seq̃t̃ ꝙ altera° est augmẽta°: qð 3
est ꝯ Ar. p̃ de gñõne. ⁊ 5° phyc. ⁊ ꝓbat̃ ꝯña: q2 calefactio t.c.23.31
est imediate ad q̃titatẽ. s. ad caliditatẽ extẽsaz: q̃ est q̃ti T.c.18
tas. s̃z opionẽ ꝯriã. Et si dr̃ vt supra: ꝙ augmẽtatio ẽ mo ⁊.19.
tus ꝑ quẽ mutat̃ r̃nsio ꝑ termios de ꝑdicam̃to q̃titatis:
⁊ ꝙ ille mot° est altera° ꝑ quẽ mutat̃ r̃nsio ꝑ termios de
ꝑdicamẽto q̃litatis. seq̃t̃ iteꝝ ꝙ alteratio est muta°: q2 ra
refactio est augmẽta°: ⁊ alteratio: cũ ꝑ rarefactionẽ mute
tur r̃nsio ꝑ termios de ꝑdicamẽto q̃titatis: ãboꝝ ꝑdica
mẽtoꝝ. ❡ 4° seq̃t̃. ꝙ in q̃libz colorato sunt ifinite q̃tita 4
tes extẽse: qð est ipole. ⁊ ꝓbat̃ ꝯña: ponẽdo ꝙ a. sit vnuz
albũ vniforme: vt q̃tuor. tũc a. ꝯtinet totã latitudinez al
bedinis a nõ gradu vsq2 ad gradũ vt q̃tuor. igit̃ ꝯtinet i
finitos gradus coextẽsos: ex quo est vniforme: sz oĩs res
extẽsa est q̃titas: s̃m istam opionẽ. igit̃ ⁊c. Nã sic arguit̃
de a. ita põt argui d̃ q̃libz colorato. Pro ista ꝯne ẽ aucto
ritas Ar. in ꝑntis. di. ꝙ q̃titati nihil est ꝯriũ: ⁊ ꝙ q̃ti
tas non suscipit magis ⁊ min°: sz ꝙ q̃litati est aliqð ꝯriũ. ⁊
ꝙ ipsa suscipit magis ⁊ min°. Itẽ ꝓpriuz est q̃titati eq̃le
vel ineq̃le dici. ⁊ h nõ est ꝓpriũ q̃litati: s̃m ph̃m: sz ꝙ sz
ipsaz sĩle vel dissĩle dicat̃. ❡ 3° ꝯ. Impole est q̃titatẽ eẽ 3° ꝯ
aliqð accñs respectiuũ. ꝓbat̃. nullũ accñs respectiuũ hz
ꝑtẽ extra ꝑtez: nec eẽntialr̃ depẽdet a pũctis istãtib° vel
vnitatib°: sz oĩs q̃titas hz ꝑtẽ extra ꝑtẽ: aut eẽntialr̃ de
pẽdet a pũctis istantib°: vel vnitatib°. igr̃ q̃libz ꝑs añtis
ꝑz iductiue. ⁊ ex seq̃ẽtib° erit manifesta. Pro ista ꝯne ⁊
pro alijs est Ar. p̃mo posterioꝝ. di. ꝙ ꝑdicam̃ta sunt im
permixta: ⁊ ꝙ illa negatiua est vera ⁊ imediata: in qua ne
getur genera^m vnius ꝑdicamẽti de gnãlissimo alterius
ꝑnti: vt nulla q̃titas est q̃litas: ⁊ nulla q̃titas ẽ rela°. ⁊ p̃
phy. di. ꝙ rõ ifiniti ꝯgruit q̃titati ꝑ se ⁊ nõ substãtie: nec T.c.15

qualitati:nec passioni:nec alicui alioꝝ predicamētoꝛuꝫ.
4ᵃ ꝯ ¶ 4ᵃ ꝯclō. Necesse est oēm quātitatē esse accñs absolu
T.c.14. tum. ꝑbatur. quelibꝫ quātitas est ens. 5° metaph. ꝛ non
suba.ꝑ p̄mā ꝯclōnē.igiť accñs ꝛ non accñs respectiuuꝫ ꝑ
tertiā ꝯclōnē.ergo accñs absolutuꝫ.pꝫ ꝯñа per viā diui
sionis:ꝛ sic pꝫ:ꝙ lꝫ oīs quātitas cōtinua sit res extēsa:nō
tñ oīs res extēsa est quātitas ꝯtinua:sicut nec omnis res
alba vel calida est albedo vel caliditas.

p̄ᵐ **Contra** p̄dicta arguiť:ꝑbādo quantitatē nō distin
gui a suba ꝛ qualitate:qꝛ alr̄ seqŭr q̄litatē
esse subiectū quātitatis:ꝯñs est falsum.ꝛ ꝑbatur ꝯña: qꝛ
q̄litas est ita bene longa:lata:ꝛ ꝑfunda:sicut suba.si igiť
suba est subm quātitatis:ꝑ idē ꝛ qualitas. patꝫ ꝯña: qꝛ si
aliud a substātia esset albū:sicut substātia. illud eēt sub
2ᵐ iectuꝫ sicut substātia. ¶ Secundo arguitur.ꝙ idē acci
Ex.23. dens est in duob⁹ subiectis. ꝯñs est ꝯ p̄hm primo de ge
neratione.ꝛ pꝫ ꝯñtia:qꝛ q̄litates mālēs:data opione fun
darētur in mā ꝛ quātitate; imo p̄us in q̄titate q̄ꝫ in mā:
T.c.31 qđ est falsum:qꝛ soli materie īheret:ꝑ Ar. ibidē. ꝛ ꝯñter
t.54. seqŭr ꝙ accñtia nō manēt sine subo in sacro altaris: qđ
est ꝯ fidē:ꝛ tenet ꝯña:qꝛ albedo ꝛ dulcedo fūdātur in q̄
3ᵐ titate:sꝫ q̄libꝫ quantitas distinguiť a q̄litate. ¶ Tertio
arguiť:quādo aer ꝯdensatur:aut manet tota quātitas p̄
cedēs:ꝛ p̄cise illa que p̄us:aut nō.si sic. igitur eadē quāti
tas est nunc minoꝛ q̄ꝫ p̄us fuit:per hoc ꝙ partes quātita
tis ꝑpinqui⁹ iacēt.cū igitur partes sube sint eodē mō ia
cētes ꝑpinqui⁹ nūc q̄ꝫ p̄us:ꝛ non ꝑpter aliud poniť q̄ti
tas. videť ꝙ ipsa sit supflua.si aūt nō manet tota quanti
tas que p̄us. igitur aliq̄ pars deperdiť:ꝛ cū ad corruptio
nē subti imediati corrūpať imediate qđlibꝫ accñs eius:
seqŭr ꝙ nulla quātitas manet:cui⁹ ꝯtrariū demonstrat
T.c.84 Ar. 4.° physic.s.ꝙ aer pōt cōdensari sine mutatiōe oīum
4ᵐ qualitatū:vel aliq̄rū. ¶ 4.° argŭ sic. oēm rē absolutā p̄o
reꝫ alia pōt deus ꝯseruare sine mutatione locali eiusdē:
ꝛ rem posterioꝛē destruere:sꝫ mā est p̄oꝛ quantitate. igiť
pōt deus p̄seruare māꝫ sine q̄titate ꝛ mutatione locali:
quo facto mā hꝫ partē extra partē. ex quo nō est mutata
localr̄ fm se:vel aliqd sui.igr̄ est quanta.ꝛ ꝑ ꝯñs supfluit
quātitas distincta ab illa. Hec videť fuisse itentio Aris.
cap. de suba in p̄dicamētꝭ. di. ꝙ ꝑpriū est sube:fm sui mu
tationē eē susceptibilē ꝯrioꝝ:sꝫ si q̄titas esset ens supad
ditū sube ꝛ distictū a q̄litate reciperet successiue ꝯria:si
cut ꝛ suba.ꝛ ꝑ ꝯñs illud nō eēt ꝑpriū sube.

Ad p̄ᵐ **Ad primū** negeť ꝯña:qꝛ q̄titas denomiat subam
mālē. vt forma illi⁹: ꝛ q̄litatē vt subm
eius. q̄ta.n. fuerit supficies:tātā albedinē eius eē dicea.
fm. P. in p̄dicamētis. vñ nō est icōueniēs q̄nq̄ꝫ subꝫ de
noiare formā. nā potētia visiua denoiat visioneꝫ. eo ꝙ si
visio poneret in lapide nō esset visio:sꝫ q̄litas. e ꝯ aūt vi
sio denoiat potētiā. qꝛ potētia visiua nō actualr̄ videret
sine visione. ¶ Et ad exēplū de albedine dr̄: ꝙ nō est si
militudo:qꝛ albedo nō est forma recipiēs:sicˀ quantitas.
Ad 2ᵐ ¶ Ad scđm ꝯcedo ꝯñаꝫ:ꝛ ꝯñs:dicēdo ꝙ forme mālēs: ge
nerabiles ꝛ corruptibiles nō solū duo:sꝫ etiaꝫ tria subie
cta hñt.s. īhesiōis.ꝛ hoc est mā:dispositiōis:ꝛ h̄ est quan
titas:denoiatōis:qđ est ꝯpositū: sicut ēt sensatio fūdatur
īhesiue in aīa:dispositiue in potētia.ꝛ denoiatiue in sensi
p̄.g.ex tiuo. ¶ Et ad p̄hm r̄ńdeť:ꝙ ipse vult nullā formā mate
23. rialē habere plura subiecta īhesionis.ꝛ hoc idē itelligūt
theologi di. accñtia in sacramēto manere sine subo.s. īhe
sionis:nā accñtia p̄dicamēti qualitatis sunt ibi in subie
cto dispōnis. accñtia v̄o p̄dicamenti quantitatis nō hñt
Ad 3ᵐ subm īhesionis nec dispōnis. ¶ Ad tertiū dicitur ꝙ qñ
aer cōdensatur manet tota quātitas p̄cedens:ꝛ p̄cise illa
que p̄us fuit:ꝛ ꝙ eadē quātitas est nūc minoꝛ q̄ꝫ p̄us fuit:
ꝑ h̄ ꝙ partes quātitatis ꝑpinqui⁹ iacēt:sꝫ non poniť q̄titu
tas ꝑpter istā cām solū.sꝫ vt extēdat mām: qm̄ si non fo
ret raritas vel dēsitas in mā:adhuc materia idigeret q̄
titate extēdente partes materie extra seiuicē. ¶ Ad q̄r Ad 4ᵐ
tum duplr̄ r̄ńdetur. p̄mo negādo añs:qꝛ subiectū est p̄us
sua ꝑpria passiōe:ꝛ tñ deus nō pōt p̄seruare subiectū:de
structa eius ꝑpria passione:qꝛ non pōt esse hō sine risibi
litate. Scđo cōceditur ꝯña ꝛ ꝯñs.ꝛ admisso casu: dico ꝙ
mā habꝫ partē ꝛ partes:sꝫ nō partē extra partē. Et cū di
citur. nulla pars māe est mutata localr̄. igitur adhuc par
tes materie sunt in p̄ori situ. igitur sunt extra seiuicē. ne
getur ꝯña:eo ꝙ vbicunq̄ꝫ est pars vna. ibi est ꝛ alia: non
per motū localē:sed per multitudinē. aīa eni seu spēs di
uisibilis pōt esse in aliq̄ parte in qua p̄mo non erat:nō ꝑ
motū seu per mutatōem localē. qꝛ non relinqt p̄mū sitū
vel partē:sꝫ ꝑ multitudinē. ¶ Et ad p̄hm dr̄ ꝙ ꝑprium
est substātie fm sui mutationē esse susceptibile ꝯrioꝝ:
tam ꝑ īherentiā:q̄ꝫ per denominationē ꝑprie sumptam:
quātitas aūt si recipit ꝯria. hoc est dispositiue solū non ī
herenter nec ꝑprie denominatiue:quia non ꝑprie diciť
quātitas alba vel nigra:sed solū substantia p̄ma.s. sortes
vel plato:aut Augustinus vel Joannes. aut Margareta
vel Elena. ergo.

Caplm̄. XIII.

Dubitatur circa māꝫ quarti argu
mēti. Utrū suba mate
rialis absoluta a quātitate sit diuisibilis
vel idiuisibilis: corporea vel icorporea.
¶ Ad quoꝝ declarationē est notādū pri p̄ᵐ
mo aliqd esse idiuisibile duplr̄: aut ꝑ ca
rentiā partis:vt pūctus ꝛ aīa intellecti
ua:aut ꝑ carentiā partis extra partē:vt spēs sensibilis ꝛ
aīa sensitiua multiplicata. Cōsilr̄ dr̄ aliqd diuisibile du
pliciter:aut per cōtinentiā partis: ꝛ sic sensus sensibilis:
vel aīa sensitiua est diuisibilis:qꝛ habꝫ multitudinē par
tium:aut per ꝯtinentiā partis extra partē.ꝛ sic quātitas
est diuisibilis ꝑ se.ꝛ albedo ꝛ nigredo:ꝛ quelibꝫ alia q̄li
tas mālis est diuisibilis per accidēs:vt determinat Ar.
ꝛ Cōmen. p̄mo physicoꝝ. ¶ Scđo notandū iuxta deter t. ꝛ.c.18.
minationē Arist. in p̄dicamētis. ꝙ duplex est corp⁹.s. de 2ᵐ
p̄dicamēto substātie. ꝛ de p̄dicamēto quātitatis. Corp⁹
de predicamēto substātie est corpus ꝯpositū ex materia
ꝛ forma substātiali:vt sortes vel plato. Corpus v̄o de pre
dicamēto quātitatis est corp⁹ habēs trinā dimēsionē.s.
longitudinē:latitudinē ꝛ ꝑfunditatē. ¶ Ex q̄bus seqŭ:
ꝙ corpus in sua maxima cōmunitate sumptū nō est ter
minus p̄dicamentalis.sꝫ est terminus equocus ad vtrū
q̄ꝫ corpus:sicut canis ad diuersos canes. cum aūt vniuo
catur per modū p̄dicamēti sube fit subalternū illius pre
dicamēti:ꝛ cū vniuocať per modū quantitatis collocať
in predicamēto illo:ita ꝙ nō idem corpus:neq̄ꝫ idē con
cept⁹ poniť in vtroq̄ꝫ illoꝝ predicamētoꝝ: lꝫ in voce alī
qualis similitudo appareat.

His visis sit hec p̄ma ꝯclō. Aliqđ corpus quātum p̄ᵃ ꝯ
stat fieri non quātū:ipso tñ manēte cor
pore. probatur. sortes est corp⁹ quantū: ꝛ stat fieri ipsum
nō quātū:ipso manēte corpore. igiť. añs probať. qꝛ deus
pōt corrūpere vel ānihilare oēm quantitateꝫ sortis: ipso
manēte fm compositū forme cū mā. quo facto sortes nō
eēt quāt⁹:ꝛ esset corp⁹ predicamēti sube:ꝛ lꝫ nō hr̄et ocu
los:nec alia mēbra organica. adhuc eēt risibilis visiu⁹ ꝛ
sensitiu⁹:ꝛ hr̄et realr̄ ꝑprias passiōes īsequētes spēm hu
manā:ꝛ omnes ꝑprias passiones anime intellectiue.s. ī
tellectū voluntatem:quibus actualiter itelligeret ꝛ vel
let dūmodo species itelligibiles essent in intellectu pos
sibili p̄seruate. Si aūt corrūpantur cuꝫ dispositionibus

organicis potentie sensitiue; tunc nõ intelligeret sortes:
2ª ꝯ lȝ esset itellectiuus siue volitiuus. ¶ Scḋa ꝯclo. Aliqḋ
est corpus quantũ: qḋ non stat fieri nõ quãtũ. ipso manẽ-
te corpore. pȝ de corpore de p̄dicamento quãtitatis. s. n.
tale non eẽt quantũ ipm non haberet aliquã dimensio-
neȝ. ⁊ per ꝯñs non foret corpus. pȝ ꝯsequẽtia: qꝛ non cor-
pus de p̄dicamẽto sube: nec corp⁹ de p̄dicamẽto q̄ntitatꝫ.
Corꝛ. ¶ Ex ista ꝯne cũ adiutorio p̄me seqtur ꝙ si mã p̄ma eẽt
denudata q̄ntitate: ꝙ ipsa nõ esset corpus: nec suba corpo
rea: qꝛ nõ esset corp⁹ de genere sube: nec de gñe q̄ntitatis:
nec hr̄et hõ corp⁹. ꝯiuncta aũt q̄ntitati eẽt solũmõ corpo-
rea: sicut ⁊ q̄libȝ forma extẽsa ibi dr̄ corporea: non ꝙ sit
corp⁹: sȝ qꝛ hȝ p̄tẽ extra partẽ p̄ corporeitatẽ de p̄dicamẽ
3ª ꝯ to q̄ntitatꝫ. ¶ 3ª ꝯ. Mã denudata a q̄ntitate nõ efficeret̄
pũctalr̄ idiuisibilis. pbat̄: qꝛ alr̄ ꝯtinuũ ꝯponeret̄ ex di-
T. c. p. uisibilib⁹: qḋ est ꝯ phȝ 6º phyc. ⁊ pbat̄ ꝯñs. ponẽdo ꝙ a.
mã quãta successiue depdat q̄ntitatẽ suã. s. in p̄ma p̄te p-
portiõabili medietatẽ. ⁊ in scḋa medietatẽ medietatꝫ. ⁊
sic in infinitũ vsqȝ in finẽ hore. Isto posito data p̄te ꝯtia
ꝯnis in p̄ma p̄te pportiõabili hore. p̄ma medietas a. erit
reducta ad idiuisibilitatẽ vni⁹ pũcti. ⁊ in 2ª p̄te pportio-
nabili. scḋa ps a. eẽt reducet̄ ad idiuisibilitatẽ alteri⁹ pun
cti. ⁊ sic in ifinitũ. cũ igit̄ a. ꝯponat̄ subalr̄ ex his q̄ relin-
quunt̄ in corruptiõe q̄ntitatis. igit̄ a. ꝯponit̄ ex idiuisibi-
T. c. p. lib⁹: qḋ est ꝯ phm 6º phyc. Dicat̄ ḡ ꝙ a. mã denudata q̄n-
titate nõ est idiuisibilis: sic pũct⁹: nec sicut itellect⁹: sȝ sic
spẽs visibilis in eodẽ medio hñs oẽs p̄tes p̄ores in eodẽ
4ª ꝯ situ sic imagiato iuicẽ multiplicatas. ¶ 4ª ꝯ. Mã denu
data a q̄ntitate: nõ actu: sȝ aptitudie vel potẽtia est q̄ntita
tiue diuisibilis: pȝ: qꝛ talis mã nõ actualr̄ hȝ p̄tẽ ex̄ p̄tẽ:
sȝ est apta nata hr̄e partẽ extra partẽ p̄ aduẽtuȝ q̄ntitatis
extẽdẽtis ipsaȝ: ⁊ hec est rõ q̄re mã nõ q̄nta põt fieri q̄n-
ta: ⁊ nõ pũct⁹: vel aia itellectiua: qꝛ mã nõ q̄nta hȝ p̄tes i-
tegrales: q̄ꝝ q̄libȝ põt eẽ extra aliã: sȝ pũct⁹ vel aia itelle
pᵐ corꝛᵐ ctiua ẽ oĩno idiuisibilis p̄ carẽtiã partiũ. ¶ Ex p̄dictꝫ se
quit̄ p̄ ꝙ non si ab eq̄lib⁹ eq̄lia abstrahãtur remanentia
erũt eq̄lia. ponẽdo ꝙ a. ⁊ b. sint duo pedalia s̄ȝ oẽȝ dimẽ
sionẽ a qb⁹ subtrahãtur q̄ntitates absqȝ diminutõe sube.
quo posito. a. ⁊ b. nõ sũt eq̄lia: qꝛ nõ sunt q̄nta. ⁊ p̄ erãt eq̄-
lia: a qb⁹ amote sũt pedalitates eq̄les: ⁊ sꝫ ꝯtriũ presuppo-
nũt mathematici: itelligũt de his q̄ remanẽt: subtractis
2ᵐ corꝛᵐ eq̄lib⁹ q̄ntitatib⁹. ¶ 2º seq̄t̄: ꝙ nõ oẽ totũ q̄ntitatiuũ ẽ ma
ius sua p̄te q̄ntitatiua. pȝ. ponendo ꝙ vna medietas a. sit
q̄nta: ⁊ alia nõ q̄nta. isto posito: a. est tm̄ p̄cise: sic medietas
q̄nta. ⁊ ꝙ medietas nõ q̄nta nihil facit ad magnitudinẽ a.
sȝ mathematici itelligũt oppositũ illi⁹ in his que hñt q̄n-
3ᵐ corꝛᵐ titatẽ p̄ totũ. ¶ 3º seq̄t̄ ꝙ aliqḋ totũ q̄ntitatiuũ nõ est du
plũ ad aliquã suã medietatẽ: nec q̄druplũ ad suã p̄teȝ: qꝛ
a. nullã pportionẽ hȝ ad p̄tẽ nõ q̄ntã. ad medietatẽ ãt q̄n-
tã hȝ solũ pportionẽ eq̄litatꝫ. ex quo seq̄t̄ ꝙ ad medieta
tem illi⁹ medietatis q̄ est q̄rta ps a. nõ hȝ a. nisi pportio-
4ᵐ corꝛᵐ nẽ duplã. ¶ 4º seq̄t̄: ꝙ aliqḋ totũ hȝ tãtã pportionẽ p̄ci-
se ad tertiã p̄tẽ ei⁹: q̄ntũ ad totũ residuũ. pȝ. dato ꝙ due
tertie a. sint quãte. ⁊ alia nõ q̄nta. mõ ꝯpositũ ex p̄te q̄nta
⁊ p̄te nõ q̄nta est tm̄ p̄cise: sicut ps q̄nta. ¶ Consilr̄ põt ar
gui ꝙ aliqd hȝ tãtã pportõeȝ p̄cise ad decimã p̄tẽ sui: sic
ad totũ residuũ: ponẽdo ꝙ solũ ipsa gnta ps a. sit quãta:
tũc medietas illi⁹ q̄ est decima ps a. ẽ tãta p̄cise. sicut to-
tũ residuũ. igit̄ tantã pportionẽ hȝ a. ad totũ residuũ: si-
cut ad illam decimã partem.

pᵐ **Contra** p̄dicta ar̄. Et p̄: ꝙ seq̄t̄ ꝙ corruptibile põt
fieri icorruptibile: qḋ ẽ ꝯdictio: ⁊ ꝯ phȝ in
T. c. io2 p̄ celi. p̄ma ps pȝ: nã hõ põt fieri nõ q̄nt⁹: sȝ si foret nõ q̄n-
tus foret icorruptibilis. ḡ. pȝ ꝯñs cũ maiori. ⁊ mĩor dmõ-
strat̄ dupl̄r. p̄: qꝛ ex h̄ argr̄ aiaȝ itellectiuã eẽ icorruptibi

lem: qꝛ nõ est q̄nta. 2º: qꝛ si aia hoĩs ⁊ mã: eẽnt icorruptibi
les: nec aia desineret iformare corp⁹: qꝛ non possȝ ille hõ
tãgi: nec ẽt idisponi p̄ aliqḋ agẽs extrinsecũ: ex q̄ nõ hr̄et
quãtitatẽ seq̄ntẽ mãȝ. ¶ 2º seq̄t̄ ꝙ stat hũc mũdũ ⁊ oẽs 2ᵐ
spẽs ei⁹ sensibiles fuisse ab eterno. ⁊ qñqȝ icepisse eẽ diui
sibiles. ⁊ iux̄ opioneȝ platonis ex mũdo isensibili ydealr̄
icepisse hũc mũdũ eẽ sensibilẽ. ⁊ ꝯñter: qꝛ oẽs forme extẽ
se p̄nt eẽ: imo ꝙ aliqñ fuerũt non extẽse: q̄ oia sũt absur-
da. ¶ 3º supposito ꝙ mã p̄ma ⁊ for͛ mãles cõponãtur ex 3ᵐ
suis p̄tib⁹ itensiuis: seq̄t̄ ꝙ ipsis factis idiuisibilib⁹ extẽ-
siue q̄libȝ ps maneret sic totũ. igr̄ ex oĩb⁹ illis fieret vnũ
totũ q̄litatiue. ⁊ sꝫ totũ foret ifinite itẽsuȝ: ⁊ ifinite dẽsuȝ:
⁊ ꝯñter ifinite potẽtie: qḋ est ipoĩe. ¶ 4º seq̄t̄ ꝙ est possi- 4ᵐ
bilis penetratio corpoꝝ. ꝯñs est ipoĩe. ⁊ pbat̄ ꝯñs: quia
medietates sortis nõ hñtis q̄ntitatẽ sunt duo corpora de
p̄dicamẽto sube: ⁊ qꝛ ad oẽm p̄tẽ vni⁹ est aliqd alteri⁹: ⁊
eꝯ: ⁊ ambe medietates sunt in eodẽ: qꝛ sũt p̄tes sortis. igr̄
seinuicẽ penetrãt. Itẽ seq̄t̄ ꝙ aliq̄ duo corpora seiuicẽ pe
netrãt adeq̄te: ⁊ illa nec sũt eq̄lia: nec ieq̄lia. imo vnũ il-
loꝝ est pedalis q̄ntitatis: ⁊ nõ reliquũ. pbat̄. ⁊ q̄ro: corru-
pta oĩ q̄ntitate sortis si occupat spaciũ in medio: aut nõ. si
p̄mũ. igr̄ est quãt⁹. si scḋȝ. igr̄ penetrat aerẽ tãte q̄ntitatꝫ:
quãte p̄ erat sor. quãt⁹: sȝ sortes quãt⁹ erat p̄ pedalis q̄nti-
tatis: vt suppono. ḡ iã penetrat aerẽ pedalis quãtitatis: ⁊
ipse nõ est pedalis: nec alicui⁹ quãtitatis.

Ad primũ dr̄ negãdo ꝯñaȝ. Et ad pbationẽ rñde- Ad pᵐ
tur ꝙ si hõ eẽt nõ q̄nt⁹: nõ p̄ p̄ h̄ eẽt icor
ruptibilis: imo eẽt corruptibilis: cuȝ adhuc possȝ recipe
quãtitatẽ: vel q̄litatẽ: qb⁹ idisponeret̄: ⁊ tãdẽ corrũpere-
tur: ⁊ aia itellectiua nõ est icorruptibilis: qꝛ nõ est quan-
ta: sȝ qꝛ est suba nõ quãta nullã hñs oĩno p̄tẽ itegralẽ. iõ
non põt extẽdi: nec ad corruptionẽ disponi p̄ se: vel p̄ ac-
cidẽs. Deide cũ dr̄ ꝙ illa aia p̄petue actuaret cõp⁹ signa-
tũ: vel mãȝ illã dubito: qꝛ dubiũ est an de⁹ p̄petuo dimit
teret illũ hoĩeȝ sine quãtitate. ⁊ si aliqñ eẽt: ꝙ sic eterna-
liter dimitteret. nullũ agẽs nãle possȝ illũ hoĩeȝ corrũpe
re: vel idisponere: stãtib⁹ illis ꝯditiõib⁹: cũ q̄ tñ stat ꝙ cõ
tinue ille hõ essȝ corruptibilis ⁊ tãgibilis: qꝛ ꝯtinue pos-
set recipe dispõnes tãgibiles ⁊ cõruptibiles. ¶ Ad scḋȝ Ad 2ᵐ
dr̄: ꝙ iuxta opionẽ Ar. nõ fuissȝ illud poĩe: imo eternalr̄
fuit iste mũdus sensibil̄. s̄m Ar. s̄m aũt opionẽ platonis
alr̄ eẽt dõm. Plato v̄o admisissȝ hũc mũdũ eternalr̄ fuis
se s̄m eẽ iextensuȝ: ⁊ nõ q̄ntũ. ⁊ s̄m eẽ quãtũ ⁊ dimẽsiona-
tũ aliqñ icepisse eẽ. Theologi v̄o dicũt mũdũ icepisse eẽ
s̄ȝ qḋlibȝ suũ esse reale. fuisse tñ eternalr̄ ⁊ ydealr̄ in mẽ-
te diuia: ⁊ ipȝ sic fuisse nõ est fuisse in eẽ reali p̄ exñtiã in
effectu: sȝ solũ eternalr̄ habuisse rõnẽ ydealẽ: ⁊ in itellcũ
diuio: s̄m quã in mũdi p̄ncipio pduct⁹ est in esse exñtie:
tã quãtitatis q̄ȝ sensibilitatis. oĩa tñ adducta p̄nt admit
ti absqȝ iplicatione ꝯdictionis. ¶ Ad tertiuȝ dr̄ ꝙ ex oĩ- Ad 3ᵐ
bus illis fieret vnũ essentialr̄: non tñ q̄litatiue: qꝛ quali-
tas mãlis p̄supponit quãtitatẽ: ⁊ dato ꝙ deus p̄seruaret
oẽm q̄litateȝ in mã sortis absqȝ quãtitate: ifiniti gradus
nõ cõicantes: ⁊ eque itensi essent simul: nõ tñ facerent q̄-
litatẽ ifinite itensionis: qꝛ hõ simultas non esset p̄ subie-
ctationẽ in eodẽ subo p̄mo: sȝ per multiplicationẽ essene
in eisdẽ pportionib⁹ mãe: in qbus erãt ante. ex quo non
migrãt de subiecto in subiectuȝ: ⁊ ꝯñter dicitur ꝙ illud
non foret ifinite densum: imo nec densuȝ: quia densitas
attẽditur penes multiplicationẽ materie in ꝯparatione
ad quantitateȝ: sicut eni figura: ita raritas ⁊ densitas de
necessitate presupponunt quantitatem. ¶ Ex quibus se
quitur ꝙ illud non esset infinite potentie actiue: quia po
tentia rei attenditur penes multiplicationeȝ forme: sed
precise tãta esset forma vel materia post subtractionem

quātitatis:sicut ante.igit̄ est precise tāte potētie:ꝛ prius
solū fuit finite pōtentie.igitur ꝑ hanc potentiā nō posset
illa caliditas agere sine quātitate: sicut nec color videt̄
Ad 4ᵐ sine magnitudine.⸿ Ad quartū dr̄ ꝙ illa pñt admitti:
loquēdo de penetratione cōiter: sȝ ꝓprie loquēdo nō se
qnit̄ aliqđ illoꝝ:qꝛ sicut extēsio nō repit̄ nisi in entibus
q̄ntis:ita nec penetratio nisi in entib⁹ hñtib⁹ partē extra
partē:potest tamē deus duo corpora quāta:tā de predica
mento sube:q̄ȝ de p̄dicamto q̄ntitatis inicē coextendere
ꝛ penetrare:qꝛ Xp̄s ianuis clausis itrauit ad discipulos.
pᵐ nōle ⸿ Juxta p̄dicta admittēda sunt aliq̄ notabilia. Primū
ꝙ aliq̄ duo sūt imediata:ꝛ tñ non ꝯtinua nec cōtigua.pȝ
de duab⁹ medietatib⁹ a.q̄ꝝ vna ē q̄nta:ꝛ reliq̄ nō. ille.n.
sunt imediate:qꝛ inter illas nihil mediat.ꝛ vna est extra
aliā.ꝛ ꝙ nō sint ꝯtinue nec ꝯtigue.pȝ:qꝛ altera eaꝝ non
2ᵐ nōle est q̄nta.⸿ Scđȝ.aliqđ est q̄ntū de vnū:ꝛ tñ illud ē ifini
tū discōtinuū.pȝ.signato a.lignū:cui⁹ q̄libȝ ps ꝓportiōa
bilis par sit denudata q̄ntitate:ꝛ q̄libȝ pars ipar sit q̄nta.
3ᵐ nōle vnitas illi⁹.n.ꝯsurgit ex forma ꝛ nō ex q̄ntitate. ⸿ Ter
tiū.si totū elm̄ terre sit sine q̄ntitate:ipm nulli cederet
nec alicui resisteret.pȝ:qꝛ cessio ꝛ resistētia in motu loca
li est rōne q̄ntitatis.ꝛ sic si fortes mouet̄ ꝑ ipm ꝯtinue ad
quēlibȝ pūctū ei⁹ eēt totū elm̄ terre:ꝛ idē elm̄ eēt in q̄li
4ᵐ nōle. bet situ imagiabili iter cētꝝ mūdi ꝛ sup̄ficiē aq̄. ⸿ 4ᵐ.
Xp̄s est alr̄ in celo:ꝛ alr̄ in sacro altari.qm̄ in celo est cuȝ
q̄ntitate.in sacramto altaris sine q̄ntitate. nā in q̄libȝ pte
hostie ē tot⁹ xp̄s.Et ex h̄ solet ꝯcedi istđ sophisma. Xp̄s
q̄nt⁹ est in sacro altaris:ꝛ tñ in sacro altaris nō ē xp̄s q̄nt⁹.
p̄ma ps pȝ:qꝛ h̄ est in sacro altaris:demr̄ando xp̄m.ꝛ h̄ ē
xp̄s q̄nt⁹.igit̄ ꝛc.scđa silr̄:qꝛ in sacro altari nō ē xp̄s sub sua
q̄ntitate:nec sub suis dimēsiōib⁹.igit̄ ꝛc. Cap. XIIII.

Iam de dimēsiōib⁹:quē ordinē seu habitudinē habeāt ad q̄nti
tatē ꝯtinuā est sub breuitate dōȝ.⸿ No
pᵐ tādo p̄:ꝙ duplex est dimēsio.s. determia
ta ꝛ idetermiata. Determinata est passio
accn̄talis sequēs imediate terminationeȝ
q̄ntitati:vt bipedalitas ꝛ pedalitas. ꝛ hō
nūq̄.n.eēt vna linea pedalis:nisi terminaret̄ duob⁹ pun
ctis:nec aliq̄ sup̄ficies eēt pedalis: nisi termiaret̄ duab⁹
lineis.Et notāter dr̄ passio accn̄talis:qꝛ accidit linee pe
dalitas:ꝛ sup̄ficiei bipedalitas:ꝛ corpori tripedalitas.pt
eni eē linea sine pedalitate.ꝛ sup̄ficies absq̄ȝ bipedalita
te:ꝛ corp⁹ absq̄ȝ tripedalitate.Dimēsio idetermiata ē pas
sio eēntialis imediate sequēs ipsaȝ eēntiā q̄ntitati: vt lō
gitudo:latitudo:ꝛ ꝓfūditas:sic̄.n.risibilitas seq̄t imedia
te essentiā hoīs:ita lōgitudo eēntiā linee.latitudo eēnti
am sup̄ficiei:ꝛ ꝓfūditas eēntiā corporis:semꝑ itelligēdo
de p̄dicamēto q̄ntitatis.Et notāter dr̄ passio eēntialis:qꝛ
sicut risibilitas nō pōt separi ab hoīe: ita nec lōgitudo a
linea:nec latitudo a sup̄ficie:nec ꝓfūditas a corpore. De
p̄ ph̄.63. his dimēsionib⁹ locut⁹ est Cōmē.in de suba orb.dicēs:ꝙ
2ᵐ dimēsiōes sūt eterne in mā̄.⸿ 2° notādū ꝙ iterꝝ duplex
est dimēsio.s.absoluta ꝛ respectiua. Dimēsio absoluta ē
passio imediate sequēs q̄ntitatē:vt pedalitas ꝛ lōgitudo:
bipedalitas ꝛ latitudo.Dimēsio vō respectiua est relatio
imediate sequēs passionē q̄ntitati:vt longitudo ꝯparata
breuitati:ꝛ latitudo relata ad strictionē:ꝛ ꝓfunditas re
T.c.18 spiciēs tenuitatē vl̄ subtilitatē.Vn̄ Arꝫ.5° meta.magnuȝ
ꝛ ꝑuū s̄ȝ ꝙ sūt dimēsiōes eēntiales magnitudinis. ꝛ s̄m
se dicta sūt passiōes q̄ntitatis:sȝ s̄m ꝙ vnū dr̄ in respectu
sui oppositi dicuntur relatiua.

p° ꝯ His visis sit h̄ p̄ma ꝯ. Nulla q̄ntitas est respcūs vl̄
modus rei idiuisibilis.p̄ma ps pȝ.qꝛ q̄n
T.c.18. titas est accn̄s absolutū:vt colligit̄ a ph̄o 5° meta. pōt.n.
ꝛ.14.
itelligi linea:nō itelligēdo aliđ extrinsecū sibi: sȝ nō pōt i
telligi respect⁹:nisi aliđ sibi extrinsecū itelligat̄: vt pȝ i
ductiue.Scđa ps declarat̄. nā si q̄ntitas est modus rei i
diuisibilis:ꝛ idiuisibile additū q̄nto diuisibili non facit
mai⁹.6.ph̄y.igit̄ ꝓpter cuiuscūq̄ȝ q̄ntitatis acq̄sitionē nō Cō. 2
erit subm mai⁹:qđ est ꝯ experiētiā:ꝛ ꝯ ph̄ȝ.2.de gn̄ōne.ꝛ 5° T.c.31
ph̄yc.⸿ Jtē q̄rit̄ vtꝝ ptes pedales sint q̄nte eadē q̄ntita T.c.18
te nūero q̄ totū p̄cise est q̄ntū:vel nō.si sic.tūc q̄libȝ ps fo
ret ita magna sic̄ totū:ꝛ eadē q̄ntitas nūero foret i q̄libet
pte hui⁹ q̄ntitatis:qđ est ipole.Si nō.igit̄ ꝑ totū corp⁹ si
gnatū ē q̄ntitas:ēt ex illa nata est vna ꝯponi.igit̄ q̄ntitas il
lius corporis est ita magna:sic̄ totū corp⁹. ꝛ ꝑ ꝯn̄s est nō
idiuisibil.⸿ 2° ꝯ. Nulla dimēsio absoluta: sȝ q̄libȝ respe 2° ꝯ
ctiua est idiuisibilis.p̄° ps pȝ:qꝛ passio seq̄t nām sui sub
iecti:sȝ q̄ntitas est diuisibilis hñs ex̄ se ptē extra pteȝ. vt
ꝓbatū est:ꝛ ita senserūt Arꝫ.Auer.Auicē.ꝛ Boeti⁹:ꝛ oēs
antiq̄ ꝑypathetici.igit̄ pedalitas ꝛ bipedalitas: lōgitudo
ꝛ latitudo hñt ptē ex̄ ptē.ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō sunt dimēsiōes idi
uisibiles.Scđa ps demr̄at̄:qm̄ nulla relatio est diuisibi
lis:sȝ q̄libȝ dimēsio respectiua ē relatio.igit̄.pȝ ꝯn̄a cum
miori ex dicti in 2° notabili. maior vō pȝ iductiue: qꝛ nō
p̄initas nec filiatio:nec eq̄litas:nec iequalitas:nec simitu
do:nec dissilitudo ē entitas diuisibilis:sȝ respcūs idiuisi
bilis adeq̄t⁹ suo fūdamēto.vt in seq̄ntib⁹ clari⁹ ondet̄.
⸿ 3° ꝯ.Quelibȝ dimēsio absoluta est entitas a sua q̄ntita 3° ꝯ
te realr̄ disticta.ꝓbat̄.ꝛ p̄ de dimēsiōe termiata:qm̄ q̄cū
q̄ȝ linea pedali signata ipsa potest manere sua pedalitate
corrupta:qꝛ eadē nūero pōt fieri ꝑ ꝯdēsationē semipeda
lis:ꝛ ꝑ rarefactionē bipedalis. ꝛ idē dr̄ de alijs dimēsio
nib⁹ termiatis respcū sup̄ficieꝝ ꝛ corpoꝝ.⸿ 2° ar̄.de di 2
mēsiōib⁹ idetermiatis:qm̄ gnālr̄ q̄libȝ entitas absoluta
p̄dicamētalis a sua ꝓp̄a passiōe realr̄ distiguit̄: vt pȝ de
hoīe respcū risibilitatis:ꝛ linea re° rectitudinis ꝛ curui
tatis:iuxta itentioneȝ Arꝫ.p̄ posterioꝝ. Vn̄ Arꝫ. 5.meta. T.c.18.
dicit ꝙ lōgitudo i linea:latitudo in sup̄ficie: ꝛ ꝓfūditas
in corpore.Cū igit̄ nihil sit in seipso:oȝ lōgitudinē distin
gui a linea.latitudinē a sup̄ficie:ꝛ ꝓfūditatē a corpe. Et
seq̄t̄ i eodē lib°:q̄ntitatū ꝑ se q̄dā hñt se ꝑ modū subti re° T.c.18.
passionū dictaꝝ de eis:vt linee sup̄ficies.q̄dā sūt passio
nes eēntiales respcū q̄ntitatū ꝑ seꝑ mō: vt multū ꝛ paꝝ.
sicut.n.lōgitudo nō sepat̄ a linea:nec latitudo a sup̄ficie:
ita nec multū ꝛ paucū ab illis.iō dicunt̄ passiōes eēntia
les ab illis.⸿ Ex ista ꝯne seq̄t̄ p̄ ꝙ lōgitudo: latitudo: ꝛ pᵐ coꝛᵐ
ꝓfūditas realr̄ distiguunt̄.pȝ.qꝛ coꝝ subta realr̄ iuicem
distiguunt̄.s.linea:sup̄ficies ꝛ corp⁹.De pedalitate āt ꝛ bi
pedalitate ꝛ alijs dimēsiōib⁹ determiati nullus dubitat
qn distiguāt̄. ⸿ 2° seq̄t̄ ꝙ diffōnes date a ph̄o in p̄dica 2ᵐ coꝛᵐ
mētis.de linea:sup̄ficie:ꝛ corpore sunt solū causales ꝑ ꝓ
prias passiōes.hec.n.linea ē lōgitudo sine latitudie ꝛ ꝓ
fūditate.itelligit̄ sic. linea ē q̄ntitas in q̄ ē lōgitudo sine
latitudie ꝛ sine ꝓfunditate. Jtē sup̄ficies ē lōgitudo ꝛ la
titudo sine ꝓfūditate.i.sup̄ficies est q̄ntitas in q̄ est lōgi
tudo ꝛ latitudo sine ꝓfunditate: ꝛ silr̄ dicat̄ de corporis
diffōne.⸿ 4° ꝯ.Quelibȝ dimēsio absoluta ꝓp̄e dr̄ q̄nta. 4° ꝯ
ꝛ iproprie dr̄ q̄ntitas:p̄ma ps pȝ:qꝛ q̄libȝ talis ꝑ se ꝛ ꝓp̄e
hȝ ptē ex̄ partē.ex q̄ est passio q̄ntitatis ꝯtinue. q̄ntitas.n.
ꝑ se ꝯtinua ꝛ p̄ hȝ ptē ex̄ partē.ꝛ sua dimensio absoluta ꝑ
se:sȝ nō p̄:ꝛ sumo hic q̄ntū formalr̄ ꝛ nō mālr̄:vl̄ denoiati
ue.Scđa ps declarat̄:qm̄ nulla talis dimēsio est nūer⁹:
nec ꝓp̄e q̄ntitas ꝯtinua:qꝛ nō linea:nec sup̄ficies:nec cor
pus:nec loc⁹:nec tēpus.plures eni q̄ntitates ꝯtiuas nō po
nit Arꝫ.in p̄dicamentis.cap°. de quātitate. Si igitur pe
dalitas vel lōgitudo dicitur quātitas.hoc est: qꝛ est pas
sio quātitatis hñs partē extra partē. ꝛ hec videtur fuisse
intentio Arist.5.metaphy.dicētis:ꝙ multū ꝛ paucū:lon T.c.18.

guz ꝛ breue. ꝛ hꝰ per extensionē: vel trāsumptiue sumun
Corꝫ tur ad significandū q̄titatē: q2 sunt passiōes q̄titatis. ¶ Ex
ista 2ne seq̄r: ꝙ nulla dimēsio absoluta est ꝑ se in ꝑdica
mēto q̄titatis: s3 solū ꝑ reductionē: vt pūctꝰ. ex quo nō ꝓ
prie verificat̄ de q̄titate in recto: nec de aliq̄ tali ops ꝙ
ꝑ se ponat̄ in aliq̄ alio ꝑnto: q2 multe sunt passiōes que ꝑ
se nō ponunt̄ in aliq̄ ꝑdicamēto: vt passiōes ꝑme cāe. pri
me māe: ꝛ entis trāscēdenter sūpti. Et l3 passiōes bol ꝛ
eg sint ꝑ se in ꝑdicamēto q̄litatis: nō tn̄ oēs alie passiōes:
ꝛ ꝑmaxie ipoztātes modū ꝑnti sui: vt longitudo ꝛ latitu
do: ꝛ hꝰ q̄ dicūt mēsurā 2tinuā: ꝛ paritas ꝛ iparitas: q̄ di
cūt mēsurā discretā: imo l3 ētio: q2 dic̄ modū ꝑnti q̄litatis
nō est ꝑ se in ꝑdicamēto illo: nec in aliquo alioꝝ.

ꝑᵐ **Contra** ꝑdicta ar. ꝛ ꝑ ꝙ dimēsiōes absolute sūt idi
uisibiles: q2 alr seq̄r ꝙ oē corpꝰ est q̄dratū.
2ns est falsuz. ꝛ ꝓbat̄ 2ña. nā oē corpꝰ est ita ꝓfūdū: sicut
longū ꝛ latū: ꝛ eꝫ. igit̄ oē corpꝰ est q̄dratū: p3 2ña. ꝛ ꝓbat̄
añs: q2 q̄cūq3 corpore signato maxia ꝓfūditas ē tāta q̄
ta maxia lōgitudo: ꝛ eꝫ. ꝛ vbicūq3 ē ꝓfūditas. ibi est lōgi
tudo ꝛ latitudo: ꝛ eꝫ. Et 2firmat̄. posito ꝙ a. sit q̄drāgu
lare bipedale ſm lōgitudinē: ꝛ pedale s3 latitudinē: ꝛ ēt
ſm ꝓfūditatē. Tūc sic. tāta est ꝑcise distātia iter q̄slibet
supficies extremales ipsiꝰ a. igit̄ a. est q̄dratū. añs ꝓbat̄.
q2 eadē maxia ꝓfūditas ē maxia distātia inter oēs illas
2ᵐ supficies extremales q̄ sunt sex. ¶ 2° ar. ponēdo ꝙ a. sit
q̄dratū bipedale. ꝛ b. q̄dratuz pedale. quo posito seq̄r ꝙ
a. est ꝑcise duplū ad b. q2 lōgitudo a. ē ꝑcise dupla ad lōgi
tudinē b. ꝛ latitudo a. ad latitudinē b. ꝛ ꝓfūditas a. ad ꝓ
fundidatē b. s3 2ns est ipole: q2 a. est nec̄ium octuplaz ad
b. cū ab illo pñt abscindi absq3 rarefactiōe ꝛ 2dēsatione
octo eq̄lia ipsi b. ꝓbat̄. nā medietas a. est bipedalr lōga:
bipedalr lata. ꝛ bipedalr ꝓfunda. igr̄ 2tinet q̄tuor eq̄lia
3ᵐ ipsi b. ꝛ ꝑ 2ns a. 2tinet octo eq̄lia ipsi b. ¶ 3° ar. ꝙ dimē
siōes absolute nō dn̄t: q2 m̄ supficies est ꝓfūda. ꝓbat̄. nā
q̄litas dr̄ q̄ta ꝛ extēsa: q2 imediate fūdat̄ in q̄titate: sed
supficies imediate fūdat̄ in ꝓfūditate. igit̄ seq̄r ꝙ sup
ficies est ꝓfūda. mioꝛ p3: q2 si imediate fūdaret̄ in suba:
illa suba eēt lata ꝛ ꝓfūda: qđ est ipole. ¶ Et 2firmat̄: q2
tūc ꝓfūditas poss3 eē. nō exñte lōgitudie ꝛ latitudie. 2ns
est ipole. ꝛ ꝓbat̄ 2ña: q2 sūt res realr distīcte: nec vna est
ps alteriꝰ: nec ꝓpa passio eiꝰ. igit̄ deꝰ pōt q̄lib3 illoꝝ ꝑ
4ᵐ seruare: alijs destructis. ¶ 4° seq̄r ꝙ dimēsiōes seiuicez
T. c. 8. penetrāt. 2ns est ipole ꝛ 2 ph3 4° phyc. ꝛ ꝓbat̄ 2ña: q2 ad
47. ꝛ 55 oēm ptē māe est lōgitudo: latitudo: ꝛ ꝓfūditas. ꝛ hec oīa
cōicant in subo māe. Idē pōt argui de pedalitate ꝛ bipe
dalitate: ꝙ coextendūtur longitudini: latitudini: mate
rie bipedalis vel pedalis.

Ad ꝑᵐ **Ad primū** dr̄ negādo 2ñaz. Et ad ꝓbationē nego
ꝙ oē corpꝰ est ita latū: sic ꝓfūdū: ꝛ lon
gū. ꝛ eꝫ. ꝛ 2ñter nego ꝙ q̄cūq3 corpore signato maxia ꝓ
funditas ē tāta: q̄ta maxia eiꝰ lōgitudo: vel latitudo: vel
eꝫ. Et ad ꝓbationē neget̄ 2ña. Un̄ magnitudo ꝓfūdita
tis h3 attēdi penes maximā lineā mēsurātē ꝓfūditatē. ꝛ
lōgitudo penes maximā lineā mēsurātē lōgitudinem. ꝛ
magnitudo latitudinis penes maximā lineā mēsurātez
ipsaz latitudinē. cū igit̄ nō q̄lib3 linea mēsurās ꝓfūdita
tē corpis sit tāta: q̄ta linea mēsurās lōgitudinē vl̄ latitu
dinē: nec eꝫ. igit̄. ¶ Et ad 2firmationē distīguēdū ē de
distātia. s. absoluta ꝛ respectiua. Distātia absoluta est spa
ciū itercептū iter res distātes. Sz distātia respectiua est
respcūs q̄ vna res ab alia distat. ꝑ mō neget̄ 2ña. 2° mō
neget̄ añs: q2 maioꝛ est distātia q̄ distāt supficies lōgitu
dinis illiꝰ q̄drāgularis q̄3 supficies latitudinis aut ꝓfun
Ad 2ᵐ ditatis eiusdē. ¶ Ad scđ3 dr̄ ꝙ a. est octuplū ad b. Et ad
ꝓbationē q̄ argr̄ ip3 eē ꝑcise duplūz. neget̄ 2ña: q2 ex his

oībꝰ dimēsiōibꝰ fit vna dimēsio octupla ad dimēsionem
b. Un̄ vniformiter qn̄ aliq̄d s3 lōgitudinē tātū excedit
reliquū ad duplū: tūc est ꝑcise dupluz ad illđ. qn̄ v̄o exce
dit ſm duas dimēsiōes: tūc est q̄druplū: qn̄ aūt ſm tres:
tūc ē octuplū: ita ꝙ sēꝑ vniꝰ dimēsiōis excessus gnāt tā
tā ꝓpoꝛtiōez q̄tā h3 vna dimensio supra reliquā. ¶ Ad Ad 3ᵐ
tertiū neget̄ ꝙ supficies sit ꝓfūda: vl̄ ꝙ fūdet̄ imediate i
ꝓfūditate: s3 imediate fūdat̄ i mā. nō tn̄ seq̄r ꝙ aliq̄ sub
stātia sit lōga: lata: ꝛ nō ꝓfūda: q2 non ꝑ se: s3 ꝑ accñs rōne
corpis fūdat̄ in mā. ¶ Et ad 2firmationē dr̄ ꝙ deꝰ non
pōt ꝑseruare ꝓfūditatē sine alijs dimēsiōibꝰ: q2 nāl̄r pre
supponit illas. sic. n. deꝰ nō pōt ꝑseruare ternariū sine bi
nario: nec binariū sine vnitate ꝑp ordinē eēntialē: ita nō
pōt ꝑseruare ꝓfūditatē sine latitudine: ꝛ latitudinē sine
lōgitudie ꝓpter 2silem cāz. ¶ Ad q̄rtū dr̄ ꝙ dimēsiōes Ad 4ᵐ
seiuicē penetrāt diuersaꝝ rōnū: s3 eiusdē rōnis seu rōnū
h̄ est ipole: q2 nō seinuicē penetrāt due lōgitudines: nec
due latitudies: sic nec due linee: nec due supficies. 2silr
dr̄ de bipedalitate ꝛ pedalitate: ꝙ penetrāt latitudinē ꝛ
lōgitudinē diuersaꝝ rōnū. Et si dr̄. Hec ꝓpō ē v̄a. pedali
tas ē lōgitudo vl̄ latitudo. igit̄ pedalitas nō est alteriꝰ rō
nis a lōgiᵗᵉ ꝛ latitudie dr̄ ꝙ ille terminꝰ longitudo in sua
maxia cōitate ē terminꝰ equocꝰ. ꝛ sic nec ꝑ se: nec ꝑ redu
ctionē est in aliq̄ ꝑdicamēto. ꝛ sic ꝑdicat̄ de lōgitudie ab
soluta eēntiali ꝛ accñtali. ꝛ ēt de lōgitudie respectiua. cū
aūt vniuocat̄ ponit̄ in ꝑdicamēto relationis ꝑ se: ꝛ ꝑ re
ductionē in ꝑdicamento q̄litatis. ꝛ sic hec ꝓpō est iposs
bilis. pedalitas ē lōgitudo. idē dr̄ de latitudie ꝛ ꝓfūdita
te. ¶ Ex ista rñsione seq̄r ꝙ est pole aliq̄d sil̄ ꝛ semel ſm Corꝫᵐ.
se ꝛ quālib3 ptē sui moueri motu rarefactionis ꝛ 2dēsa
tiōis. p3 de corrigia elōgata: ꝛ de virga icuruata. corrigia
eni rarefit ſm lōgitudinē: ꝛ 2dēsat̄ ſm latitudinē: virga
v̄o rarefit ſm lōgitudinē: ꝛ 2densat̄ s3 ꝓfunditatē. ꝛ si cō
cludit̄ ex h̄ ꝙ aliq̄d sil̄ ꝛ semel mouet̄ motibꝰ 2rijs. nega
tur 2ña: q2 rarefieri ꝛ 2dēsari ſm diuersas dimensiones
non sunt motus contrarij: sed bene ſm eandem dimen
sionem. quare ꝛc̄. Capitm. XV.

Consequēter seq̄r dicere de q̄n
titate discreta: cu
ius ꝑncipiū ponit̄ vnitas: sic pūctꝰ q̄tita
tis 2tinue. ¶ Et iō notādū ꝑ ꝙ duplex ꝑᵐ
est vnitas. s. ꝑdicamētalis ꝛ trāscendens.
Unitas ꝑdicamētalis est ꝑncipiū q̄tita
tis discrete fluēs imediate a q̄titate 2ti
nua. nā ex diuisione 2tinui causat̄ nūerꝰ. 3° phy. ḡ pari foꝛ T. c. 68.
miter ex diuisiōe 2tinui causat̄ vnitas q̄ est ꝑncipiū eius
dē nūeri. ꝛ dr̄ poni in ꝑdicamēto q̄titatis non ꝑ se: q2 ge
neralissimū non dr̄ de illa: s3 ꝑ reductionē rōne nūeri. de
quo q̄titas eēntialr ꝑdicat̄. Unitas trāscēdēs est passio
entis dicēs idiuisuz a se: ꝛ diuisuz a q̄lib3 alio. nā ipsa de
scēdit in decez ꝑdicamēta pari passu 2formiter cū ente.
Un̄ 4° meta. dicit phs ꝙ vnū ꝛ ens sūt idē: ꝛ hn̄t eādez T. c. 3.
nāām: ita ꝙ vnū seq̄r ad alteꝝ: sic cā ꝛ ꝑncipiū 2sequunt̄
ad seiuicē: ꝛ l3 non sit eadē diffō vtriusq3: tn̄ nihil differt
qn̄ 2uertant̄. Un̄ Cōmen. foꝛᶜ vniꝰ sūt s3 nūeꝝ formarū Cō. 3.
entis: q2 vtrūq3 signat decez ꝑdicamēta. ꝛ 4° meta. inq̄t T. c. 3.
Ar. ꝙ vnū est 2uertibile cū ente. ꝑ. q2 vnuz ꝛ ens eq̄lr ꝑ
sequunt̄ ad oīa ꝑdicamēta. 2° q2 silr se hn̄t reᵘ diuersoꝝ 2
geneꝝ: q2 vtrūq3 ꝑdicat̄ analogice de suba ꝛ accñte. 3° 3
q2 vnū nō addit rē nec nāz supra illud cui addit̄: sic nec
ens. vbi dic̄ Cōmen. ꝙ signant idē ſm rē ꝛ subm: s3 dn̄t
ſm modos. ¶ 2° notādū ꝙ duplex ē mltitudo. s. q̄titati 2ᵐ
ua ꝛ trāscēdens. Multitudo q̄titatiua est ꝑlalitas vni
tatū mathematicaliū. de q̄ Ar. in ꝑdicamētis dicit. cap.
de quantitate. ꝙ numerus est multitudo ex vnitatibus

aggregata. Multitudo trāscendēs est passio vel differē
tia entis sequens rationē illius pluraliter sumptā: ita ꝙ
vbicūqꝫ reperit̄ ens pluraliter sumptū: ibi reperitur hec
multitudo. Accidētia enī dicuntur plura ꝛ multa plura
litas ac multitudo: sicut substātie.

p̄ ꝯ **His visis** sit hec p̄ma ꝯ. Tā vnitas trāscēdens q̄
p̄dicamētalis est rō positiua: vel ratio
vnitatꝭ. pbat̄. rō vnitatis est p̄or rōne mltitudis: cui op
ponit̄. igit̄ rō vnitatꝭ est formalr̄ positiua. pꝫ ꝯña p Ar.
T. c. 56. p p̄hy. di. ꝙ habit⁹ ē p̄or p̄uatiōe. añs pꝫ: qꝛ resolō mltitu
dinis ē ad vnitatē. deīde cū idētitas sit rō positiua: ꝛ fun
T. c. 16. dat̄ in vnitate. 5. meta. oꝫ vnitatē eē rōnē positiuā. Unī
T. c. 21. Ar. 10. meta. rō vnitatꝭ i ordie ad mltitudinē ē rō mēsu
2. ꝛ. 3. re. ꝛ s̄m ipꝫ ibidē. rō mēsure ē pfectior rōne mēsurati. igi
2ᵒ ꝯ tur si mltitudo dicit pōnē. a fortiori vnitas. ¶ 2ᵒ ꝯ. vni
tas p̄dicamētalis est entitas absoluta idiuisibilis in ꝯti
nuo. P̄ria ps pꝫ: qꝛ vnitas p̄dicamētalis ē p̄ncipiū nūeri
seu q̄titatis discrete: sꝫ q̄titas discreta ē entitas absolu
ta. ḡ vnitas ē entitas absoluta. pꝫ ꝯña: qꝛ nec p̄uatio: nec
negatio: nec respect⁹ est p̄ncipiū itrīsecū alicui⁹ absoluti.
t. c. 2. ꝛ. 3 maior colligit̄ ex s̄nia Ar. in p̄dicamētꝭ. ꝛ. 10. meta. mior
v̄o pꝫ: qꝛ q̄titas discreta est spēs p̄nti q̄titatꝭ. 2ᵃ ps ꝯnis
declarat̄: qꝛ si vnitas ē forma diuisibil: ꝛ cū ptes sint p̄o
T. c. 36. res toto. p̄ p̄hy. seqꝛ̄ ꝙ nūer⁹ ē p̄or vnitate. ꝯñs est ipos̄e.
ꝛ pꝫ ꝯña: qꝛ ille ptes possent ꝯstituere nūez vl̄ mltitudi
3ᵒ ꝯ nē p̄dicamēti q̄titatis. ¶ 3ᵒ ꝯ. Unitas p̄ntalis nō ē forā
ꝯtinuitatꝭ. pbat̄. nā vnitas p̄ntalis seu mathematica: qꝛ
idē itelligo p vtrūqꝫ: est idiuisibilis: nec est denn̄atiuus al
teri⁹ vnitatꝭ seu nūeri formalr̄ sūpti: sꝫ forma ꝯtinuitatꝭ
est diuisibilis ꝛ extēsa: ꝛ q̄ infinite vnitates mathemati
ce: ꝛ ifiniti p̄nt fluere nūeri formalr̄ sūpti p īfinitas diui
siōes illi⁹ ꝯtinuitatis. igit̄ ꝯtinuitas seu forma ꝯtinuitatꝭ:
qꝺ idē est nō p̄t eē vnitas mathēatica p̄ntalis. pꝫ ꝯña cū
T. c. 60. maiori. mior v̄o est Ar. 3ᵒ p̄hy. Unī imaginādū est ꝙ a cō
ꝛ. 68. tinuitate corporis q̄ est qꝺdā absolutū de p̄nto q̄titatis
origīat̄ vnitas mathēatica p̄ntalis: q̄ est ēt aliqꝺ absolu
tū a ꝯtinuitate realr̄ distictū: sic ꝙ ꝯtinuitas est subm. ꝛ
vnitas forma illi⁹. ꝯtinuitas ē diuisibilis in īfinitū. ꝛ vni
tas idiuisibilis: nō sic pūct⁹ vel aliq̄ forma p multiplica
tionē: sꝫ sic forma figure exn̄s in toto: ꝛ in nulla ei⁹ pte sꝫ
4ᵒ ꝯ se: vel aliqd ei⁹. igit̄. ¶ 4ᵒ ꝯ. Nullus punct⁹ vl̄ dimēsio:
aut ps alicui⁹ est vna vnitate p̄ntali vel mathēatica. pꝫ.
qm̄ dato opposito in q̄libꝫ q̄to ꝯtinuo eēnt ifinite vnita
tes mathēatice: sic ifinita pūcta: ꝛ ifinite dimēsiōes vel
ptes ei⁹: qꝺ nō admitteret arismetric⁹: qꝛ tūc i q̄libꝫ ꝯti
T. c. 56. nuo eēnt actu ifiniti nūeri: qꝺ negaret p̄hs 3ᵒ p̄hy. iō solū
ꝛ. 57. q̄tū ꝯtinuū totale est vnū vnitate mathēatica: qm̄ solū
tale hꝫ vnitate denoīat̄ i actu. ps v̄o solū in pō dr̄ mathe
matice: vna. s. p diuisionē ꝯtinui: q̄ diuiso gn̄ant̄ due vni
tates. ꝛ p̄ma desinit eē. ꝛ si itez inuicē vnirent̄ ille ptes:
corrūperent̄ vnitates illaꝝ: ꝛ alia gn̄aret̄ denoīans illꝺ
p̄ᵐ cor̄ᵐ ꝯtinuū eē vnū. igit̄. ¶ Ex p̄dictis seqꝛ̄ p̄ ꝙ vnitas tran
scēdēs ꝛ p̄ntalis nō dr̄nt: nisi sicut supi⁹ ꝛ iferi⁹: qꝛ vnitas
p̄ntalis nō repit̄ nisi in p̄nto q̄titatꝭ: sꝫ vnitas trāscēdēs
repit̄ in decē p̄ntis: imo in q̄libꝫ re existe in p̄nto: vel ex
tra p̄dicamētū. Itē vnitas p̄ntalis est idiuisibilis nō re
perta actu in aliq̄ pte alicui⁹: sꝫ solū in q̄to ꝯtīuo totali.
vnitas v̄o trāscēdēs est idr̄nter diuisibilis vel idiuisibil
2ᵐ cor̄ᵐ repta vbicūqꝫ repit̄ rō entis. ¶ 2ᵒ seqꝛ̄. ꝙ oē q̄tū p se exi
stēs ē vnū duplici vnitate. s. trāscēdēte: qꝛ ē ens: ꝛ p̄ntali:
qꝛ est q̄tū totale ꝯtinuū. Cōseq̄nter dicat̄ ꝙ oīa q̄ta to
talia sūt mlta duplici multitudie. s. trāscēdēti: ꝛ q̄titati
ua: qꝛ sor. ꝛ pla. sūt multa trāscēdēter: qꝛ sūt entia ꝛ plura
3ᵐ cor̄ᵐ q̄titatiue: qꝛ sūt duo ꝯtīua totalia. ¶ 3ᵒ seqꝛ̄ ꝙ oīs entia
sūt plura trāscēdēter: nō tñ sūt plura q̄titatiue: qꝛ oīa en

tia sūt entia plura: sꝫ nō oīa entia sunt q̄ta. ꝯsilr̄ dicat̄ ꝙ
oīs entia nūerata: vl̄ nūerabilia sūt nūer⁹ trāscēdēter: nō
tñ sūt nūer⁹ q̄titatiue. p̄mū pꝫ: qꝛ oīa talia sunt duo: tria:
vl̄ hꝫ trāscēdenter sūpta. ꝛ scꝺꝫ silr̄: qꝛ tā nūer⁹ q̄titatiue
sūpt⁹: q̄ vnitas illi⁹ nō est nisi accn̄s p̄nti q̄titatis. ¶ 4ᵒ 4ᵐ cor̄ᵐ
seqꝛ̄ ꝙ lꝫ in q̄libꝫ ꝯtinuo sit ifinit⁹ nūer⁹ trāscēdēter sum
ptus: tñ in nullo ꝯtinuo est aliqs nūer⁹ q̄titatiue sūptus.
p̄mū pꝫ: qm̄ in q̄libꝫ tali ꝯtinuo sūt infinita entia. ꝛ scꝺm
silr̄: qꝛ in nullo tali cōtinuo ē p̄ralitas vnitatū mathēati
calium: sꝫ solū vna forālr̄ dnoīans illꝺ eē vnū ꝯtinuū.

Contra p̄dcā ar̄. ꝛ p̄ ꝙ rō vnitatis nō ē positiua: nā p̄ᵐ
vnitas de necītate ꝯcipit̄: vt p̄uatio vl̄ ne
gatio alicui⁹. igit̄ rō vnitatis est p̄uatiua vl̄ negatiua. pꝫ
ꝯña. ꝛ añs silr̄: qꝛ q̄libꝫ expit̄ nō appꝛhēdere vnū: nisi tā
q̄ p̄uationē mltitudinis. ꝛ iō dicit Cōmē. 4ᵒ meta. ꝙ cū Cō. 3.
dr̄ vn⁹ hō. vnū in eo significat p̄uationē ꝛ negationē. ꝛ h̄
p̄uatio est diuersitatis. ¶ 2ᵒ ar̄. Unū dicit potētiā respe 2ᵐ
ctu multitudis. igit̄ dicit p̄uationē. pꝫ ꝯña: qꝛ pō est p̄ua t. c. 6. ꝛ. 5
tio re⁹ act⁹. 3ᵒ p̄hy. añs declarat̄ 5ᵒ ꝛ. 10. meta. vbi dr̄ ꝙ p T. c. 31.
tes sunt in toto in pō: ꝛ vt sic ꝯstituunt vnū: sꝫ qn̄ actualr̄ T. c. 9.
separant̄ fiūt in actu. ꝛ vt sic ꝯstituūt multitudinē. igit̄ rō
. s. vnitatis est rō potētialitatꝭ: ꝛ rō multitudis ē rō actua
litatis. ꝛ h̄ est qꝺ dicit Cōmē. 10. meta. s. ꝙ vnū opponit̄ Cō. 9.
multis sꝫ habitū ꝛ p̄uationē: qꝛ idiuisibilitas est p̄uatio
diuisibilitatꝭ. ꝛ in fine eiusdēꝫ ꝯmēti dit ꝙ diuisibilitas
est manifestior q̄ idiuisibilitas: sic habit⁹ ē manifestior
q̄ p̄uatio. vbi p idiuisibilitatē itelligit Cōmē. p̄uationē.
ꝛ ipsa ē formalis rō vnitatꝭ. ¶ 3ᵒ ar̄. Si rō vnitatis ē po 3ᵐ
sitiua. ꝛ est addita entꝭ. igit̄ illa rō est nihil: qꝺ est falsuꝫ: ꝛ
pꝫ ꝯña: qꝛ oē qꝺ est ex̄ ens est nihil. Unī pōt sic argui. Rō
vnitatis positiua: vl̄ est vna: vel nō. si vna. igit̄ seipsa: vel
alia vnitate sibi supaddita. si seipsa. igit̄ eādē rōne ratio
positiua entꝭ erit vna seipsa. Si v̄o alia vnitate: erit pces
sus in ifinitū. nec p̄t dici ꝙ illa nō sit vna: qꝛ ē ens. ¶ 4ᵒ 4ᵐ
ꝙ vnitas mathēatica nō est accn̄s absolutū supadditū
corpori: qꝛ tūc absqꝫ ꝯdictiōe staret illꝺ corp⁹ eē sine tali
vnitate: sic stat hoiem eē sine corpe mathēatico: sꝫ ꝯñs ē
falsuꝫ: qꝛ adhuc illꝺ corp⁹ eēt vnū: sic iaꝫ est. Unī argit̄ de
vnitate q̄ hō est vn⁹ hō: q̄rēdo vtꝝ sit corruptibil: hoīe p
manēte: vel nō. si sic. tūc oꝫ ipꝫ situari. vl̄ ab aliq̄ pte cor
poris depēdere. cui⁹ oppositū est dcm̄. si nō. tūc accn̄s est
eq̄ p̄mo cū sub̄a: qꝺ est ꝯ p̄hꝫ 7ᵒ meta. Et ꝯfirmat̄: qꝛ seqꝛ̄ T. c. p̄.
ꝙ nūer⁹ est vnitate p̄or. pbat̄. naꝫ sicut se hꝫ ens ad ens: ꝛ. 4.
ita vnitas ad vnitatē: sꝫ de⁹ ꝛ itelligētie sunt p̄ores aliq̄
substātia cōtinua. igitur p̄us est deus ꝛ itelligentia q̄ ali
qua vnitas mathematica: sed ex deo ꝛ intelligentys fit
aliquis numerus. ergo.

Ad primū dr̄ ꝙ lꝫ nō possit ꝯcipi vnū. vt opponit̄ Ad p̄ᵐ
mltitudini: nisi ꝯcipiat̄ p̄uatio multi
tudinis. tñ pōt ꝯcipi vnū: vt ꝯuertit̄ cū ente sine tali p̄ua
tiōe: nec ēt seqꝛ̄: nō pōt ꝯcipi vnū oppositū mnltitudini:
nisi ꝯcipiat̄ p̄uatio. igit̄ vnū qꝺ opponit̄ multitudini est
formalr̄ p̄uatiuū: qꝛ adhuc ꝯcipit̄ p ꝓpriā rōnē positiuā:
cui ē ānexa de necītate p̄uatio multitudis. iō cū tali p̄ua
tiōe ꝯcipit̄. Si. n. argumētū valeret ꝓbaret̄ transmuta
tionē esse rōnē p̄uatiuā: ꝛ qꝛ nō pōt ꝯcipi sine p̄uatiōe. Et
ad Cōmen. dr̄ ꝙ sigñat negationē nō p̄ncipalr̄: sꝫ scd̄arie: 4. m. 4.
sicut imortale ꝛ icorruptibile dicūt p̄uationēꝫ: ꝛ tñ veri⁹
dicūt positiōēꝫ ꝛ habitū: q̄ cōruptibile ꝛ mortale. ¶ Ad Ad 2ᵐ
scꝺm dr̄. negādo ꝯñaꝫ: loq̄ndo ꝓpe de p̄uatiōe: vt ē q̄daꝫ
negatio: qꝛ gen⁹ est potētiale respcū dr̄ie ꝛ spēi. ꝛ tñ non
dicit formalr̄ p̄uationē. etiā ens ē potētiale ad decē pre
dicamēta. ꝛ non est p̄uatiuū. ¶ Ad p̄bm aūt 3ᵒ p̄hy cor̄. t. c. 6. ꝛ. 5
dicit̄ ꝙ loquebatur de priuatione large: vt est forma di
minuta: seu minus perfecta respectu perfectioris: sicut

3.ph.5. etiā dicit z° de aīa. q nigruz est ꝓuatio albi. ⁊ Cōmen. q
io. m.7. vnū est ꝓuatiuū multitudinis. ⁊ sic itelligit Cōmētator
io.me. in illis oībus auctoritatib⁹. vnde vocat vnū esse ꝓuati
ↄm.9. uum. tñ ex suo ꝑncipali significato magis est positiuū ꝙ
Ad 3ᵐ multitudo. ⸿ Ad tertiū negeť ↄñtia: qꝛ lz ratio vnitatis
sit extra rōnē entis: non est tñ extra ens. Et ad rōnem fa
ctā dr̄ q ratio vnitatꝭ est vna: ⁊ etiā vnitas est vna seipa:
sicut ꝙtitas est seipsa quāta: ⁊ negeť ↄñā. igiť per idē ens
est vnū per ꝓpriā rōnē: qm̄ ratio entis nō dicit diuisiōez
nec idiuisionē: sicut ratio vnitatis. pōt tñ dici: q sic dr̄ia
nō est differēs: sz est illud quo aliqd ab alio differt. ⁊ mo
dus ꝑseitatis existie nō est ꝑ se exñs: sz est fōmalr̄ id quo
aliqd ꝑ se existit: sic vnitas lz sit ens: nō tñ est vna trāscē
denter. ⁊ sic Auicen. sic itelligit itentionē vnitatis eē ad
Cō.3. ditā entitati: nō ↄcludit argumētum Cōmen. ↄ phm 4°
meta. sz si itellexit itentionē vnitatꝭ esse additā enti. tā
ꝙ ponentē in numeꝝ supra rōnē entitatis: ita q entitas
⁊ vnitas sunt vere ꝗdā duo positiua: quoꝝ qōlibz sit pro
prie vnū: etiā vt est alteri ↄdistinctū. sic argumētū Cōm.
est demr̄atio: qꝛ vel essz ꝓcessio in ifinitū. vel stādūz erit
in ꝑmo. mō entitas ⁊ vnitas nō ponūt ꝓprie in numeꝝ:
ita q ꝗlibz sit vna vt est alteri ↄdistincta formalr̄. vnde
ratio entitatis vt est ↄdistincta formalr̄ ⁊ rōni vnitatis
non est vna nec plures: qꝛ est formalr̄ vnitate vna. enti
tas etiāz: vt ↄdistincta formalr̄ entitati nō est vna: sz est
Ad 4ᵐ illud quo entitas est formalr̄ vna. ⸿ Pro solōne q̄rti ar
gumēti est notādū: q sicut aliq̄ res distinguunť a suis ꝓ
pꝛijs passiōib⁹ realr̄: vt hō ⁊ equ⁹: ⁊ aliq̄ nō: vt de⁹ ⁊ itelli
gētie: ita aliq̄ distinguunť realr̄ a suis vnitatib⁹: vt conti
nua totalia: ⁊ aliq̄ nō: vt deus ⁊ itelligētie: vnitates ⁊ nu
meri mathematicales: lz. n. nō habeāt nisi vnā vnitatez
trāscēdentē: que trāsit in realitatē illi⁹ cuius est vnitas.
Sz ↄtinuū totale hz duplicē vnitatē: vnā trāscendentē:
a q̄ etiā realr̄ nō distinguiť: qꝛ trāsit in identitatē ↄtinui
⁊ aliā ꝑdicamentalē: que nō trāsit in realitatē eius. ideo
posita vna vnitate nō oz ponere ifinitas: sicut nec posita
vna ꝓpa passione opz ponere ifinitas. fluit. n. vnitas ma
thematica a ↄtinuitate: sicut passio a suo subo. nec vltra:
ab vnitate fluit alia vnitas. Dōm igiť ad argumentū: q
admisso illo casu: hō corp⁹ nō eēt vnū arismetrice: sz solū
trāscēdenter: nā sicut ad h q aliqd sit corpus vel corpo
reū ꝙtitatiue reqriť ꝑter corp⁹ ꝑdicamēti sube corp⁹ de
gnē ꝙtitatis: ita ad h q aliqđ sit vnuz ꝙtitatiue: reqriť
q habeat vnitatē mathematicā ꝑter vnitatē trāscēden
tem. Deide dr̄ q vnitas hōis trāscēdēs nō posset desine
re eē: hōie remanēte: sz vnitas mathematica bñ posset
corrūpi: illo exñte. ⸿ Et cuz ifertur ex isto: q vnitas illa
est situata. negeť ↄñā. ⁊ ↄcedo q vnitas est imediate de
pēdens a cōtinuitate. mediate tñ possz depēdere ab infi
nitis partib⁹ corporis: qm̄ ifinite sūt partes corporis: ad
quaꝝ variationē desineret eē cōtinuitas. ⁊ ↄñter vnitas
in ↄtinuitate fundata. ⸿ Ad ↄfirmationez dr̄: q sic vni
tas trāscēdēs ꝑor est nālr̄ vnitate ꝑdicamēti: ita nūerus
trāscēdēs nāliter est ꝑor numero ꝙtitatiuo ⁊ arismetri
co: ac ēt q̄libz vnitate ei⁹: sz q aliqs nūer⁹ ꝓcedit suā vni
tatē. h est simplr̄ ipoīe. q̄re ⁊c. Cap. XVI.

Numerus ē ꝙtitas discreta fluēs ab vnitatib⁹ mathema
ticis: iuxta doctrinaz Ar. in ꝑdicamētis.
⁊ ꝑ posterioꝝ. de cui⁹ habitudine ad res
numeratas penes idētitatē ⁊ distictionē
p° sunt aliq̄ ꝑtractāda. ⸿ Et ꝑ̊ notādū ꝑ̊: q
triplex est nūerus. s. itentionalis: mālis: ⁊
formalis. Numer⁹ itentiōalis est aīa numerās ꝑ itētiōes
reꝝ alicui⁹ multitudinis ↄputās vnitates. ⁊ isto mō dif

finit Plato aīam. dicēs ipsam numeꝝ mouentē se: sicut
Ar. vocat ipsam actū: quo ↄpositū est in actu. ⁊ etiaz 4° z.a.6.
phyc. vocāt phs ⁊ Cōmen. aīam numerū numerātē. Nu t.⁊ c.ioz
merus mālis est multitudo vnitatū trāscēdētiū vel ma
thematicaliū: ⁊ sic due itelligētie: duo homies: duo colo
res: due vnitates ꝑdicamētales sunt diuisim nūer⁹ bina
rius: ⁊ ↄiunctim nūer⁹ octonari⁹. ⁊ sic logť Ar. z° de aia. T.c.64
cū dicit nūeꝝ eē sensibile cōe. Numer⁹ formalis est ꝙti t.i33.
tas idiuisibilis denoians formalr̄ aliq̄ esse plura arisme
trice. Unā ab vnitatib⁹ arismetricis fluit nūerus q est idi
uisibilis forma realr̄ disticta a q̄libz suaꝝ vnitatuz. ⁊ ab
illis sil' in qb⁹ subiectiue fūdať: ⁊ nō aliq̄ illaꝝ: qꝛ sic de
nomiat illas vnitates eē plures: ita noiaret quālibz vni
tatē illaꝝ eē multa. ⁊ de tali nūero logť Ar. 4. phyc. di T.c.iio.
cens: q idē est nūerus decē boūz: ⁊ decē equoꝝ. ꝑm⁹ nu
mer⁹ dr̄ nūer⁹ nūerans. scđs numer⁹ nūerat⁹. ⁊ tertius nu (t.ioz
merus q̄ nūeram⁹. ⁊ sic de alijs numeris logť Ar. in 4° T.c.ioi.
phy. q tēp⁹ est nūer⁹ mot⁹: aut alibi in. io. meta. h non est T.c. 4.
ad ꝓpositū ꝑsentis speculatiōis. ⸿ z° notāduz q forma zᵐ
dr̄ vna q̄druplr̄. ꝑ̊ mō. for͡a est vna vnitate absolute sim ꝑ̊
plicitatis: quō fōma ꝑ se exñs: vt de⁹ ⁊ itelligētie. z° mō z
dr̄ forma vna vnitate formalis vniōis: sicut q̄libz forma
partis dās esse formalr̄ subāle: vel accñtale subo: cui for
malr̄ vniť. 3° mō: aliq̄ forma est vna vnitate itrisece cō 3
positiōis: sicut hūanitas: ⁊ quelibet forma toti⁹: icludēs
actū ⁊ potētiā. 4° dr̄ forma eē vna vnitate aggregatōis. 4
⁊ sic forma nūeri est vna: nō q sit aggregatio vl' aggrega
ta: sz qꝛ nectio ꝑsupponit aggregata in qb⁹ fundať. ⸿ In
telligēdū q forma est in subo triplr̄. ꝑ° mō ꝑtibilr̄. ⁊ sic ꝑ̊
forma extēsa est in subo: qꝛ totū est in toto: ⁊ ꝑs in parte.
z° ipartibilr̄ ꝑ multiplicationē: ⁊ sic forma extēsa est in z
subo: ⁊ eadē in aliq̄ ꝑte sui. 3° ipartibilr̄. ⁊ absq̄ multitu 3
dine. ⁊ sic forma figure ē in subo: ac vnitas ꝑdicamētal' ⁊
nūer⁹ mathematic⁹: talis nāq̄ for͡a ē in subo: ⁊ nō in aliq̄
ꝑte sui ꝑz se: vel ꝑz aliqđ sui: q̄cūq̄. n. additiōe vel subtra
ctiōe facta corrūpiť ꝑma forma ꝑm se ⁊ qōlibz sui: ⁊ alte
ra generať: sicut pz 8° metaphyce. T.c.io

His visis sit h ꝑ̊ ↄ̃. Nūer⁹ formalr̄ sūpt⁹ nō est mo ꝑ° ↄ̃
dus rei: nec entitas respectiua. Pria ꝑo
sic argr̄. Nullus modus rei est cōis multꝭ reb⁹: sz nūerus
est cōis mltis reb⁹. ꝗ. tenet ↄñā cū miori. maior vō est eui
dēs: qꝛ nō stat modū eē sine illo cui⁹ ē modus: sz qbuscū
q̄ datis stat vnuz eē sine altero. Z͡a ꝑs declarať. Impoīe
est q duo sint ꝑ se in eodē ꝑdicamēto: q̄ꝝ vnū sit absolu
tuz: ⁊ reliquū respectiuū: sz ↄtinuū ⁊ discretū sunt ꝑ se in
ꝑdicamēto ꝙtitatis: ⁊ ↄtinuū est absolutū. igiť discretū
nō est respectiuū. ꝑme due ꝑtes aīitis colliguntť a pho in
ꝑdicamētꝭ: ⁊ tertia ē nota: qꝛ ↄtinuū ꝑ se sentiť. z° de aia. T.c.63.
mō nullus respect⁹ sentiť ꝑ se: qꝛ nō pōt mltiplicare spēs t.64.
itentiōales. ⸿ z͡a ↄ̃. Nūer⁹ formalr̄ sūpt⁹ nō est ↄtinuitas z͡a ↄ̃
nec ↄtinuitates. ꝓbať. ↄtinuū ⁊ discretū sūt due spēs sub
gnē ꝙtitatis ex opposito cōdistincte hñtes dr̄ias opposi
tas ↄstitutiuas. ꝑ Ar. in ꝑntis. igr̄ ipoīe ē q habeāt eādē
realitatē. pz ↄñā: qꝛ alr̄ spēs ex opposito disticte sub eodē
gnē hñent eādē dr̄iaz ↄstitutiuā. qđ est ipoīe. Itē ↄtinui
tas est eiusdē spēi in oīb⁹: in qb⁹ formalr̄ reꝑiť: ⁊ eedē pas
siōes demōstranť de ipsa: sic eē diuisibile in ifinitū. ⁊ hꝫ
nūeri vō sunt distictaꝝ spēꝝ. 8° meta. vbi dicit q q̄libet T.c.io
vnitas addita vel subtracta variat spēm. igiť. deide dif
finitiōes ↄtinui ⁊ nūeri iuicē repugnāt. Nā diffō nūeri ē
eē vnū in mltis: vl' ex mltꝭ discretꝭ: ⁊ h repugnat ↄtinuo.
Diffō ↄtinui ē eē vnū: cui⁹ ꝑtes copulāť ad vnū terminū
cōez. ⁊ h repugnat nūero. ⁊ ēt alia diffō. s. ↄtinuū ē idiui
sibile in ifinitū. igr̄ ⁊c. ⸿ 3͡a ↄ̃. Nūer⁹ formalr̄ sūpt⁹ nō est 3° ↄ̃
aliq̄ vnitates sil' sūpte mathematice vel ꝑdicamentales

probatur. quilibꝫ numerus differt specie a qualibet sua
vnitate: sed nulla vnitas differt specifice ab alis. nec am
be simul ab aliqua illarũ. ergo. maioꝛ pꝫ: q: sicut pũctus
est ꝑncipiũ quãtitatis continue: ita vnitas quantitatis
discrete: sicut ergo quelibꝫ quantitas ꝯtinua differt spe
cie a pũcto. ita qlibꝫ numer⁹ a sua vnitate. minoꝛ est ma
nifesta: q: ex duobus eiusdẽ spẽi non fit essentialr̃ vnum
alterius spẽi a quolibꝫ illoꝝ: vt pꝫ iductiue. Itẽ de pluri
bus entibus: vt plura entia sunt non põt demõstrari vna
passio: sed plures: sꝫ arismetricus demr̃at de binario pri
mã paritatẽ. ⁊ de ternario ꝑmã imparitatẽ. igitur tãꝫ bi
narius q̃ȝ ternari⁹ est ens ⁊ vere vnũ: sꝫ due vnitates vel
tres simul sumpte nõ sunt aliqd vere vnũ: sed aliqua. igi
tur. Unde Boetius in ꝓlogo arismetrice sue probat: ꝙ
arismetrica est ꝑoꝛ ⁊ certioꝛ q̃ȝ geometria ex prioꝛitate ꝑ
se subiecti. igit̃ numerus q est subiectũ arismetrice ẽ ab
stractius q̃ȝ magnitudo que est subiectum geometrie: q:
hec non põt esse nisi ꝑoꝛitas abstractiõis: sꝫ magnitudo
4ᵃ ꝯ est per se. igit̃ a foꝛtioꝛi ⁊ numerus. ¶ Quarta cõclusio.
Nullus numerus formalr̃ sumptus est res numerate: vl̃
numerabiles. ꝓbatur. q: dato opposito sequuntur plura
ꝑ iconueniẽtia. Primũ ꝙ aliqua est spẽs alicui⁹ ꝑdicamẽ
ti per se. de qua non verificat̃ generalissimũ illius. pꝫ de
quãtitate discreta sic arguẽdo. Ois quãtitas est aliquid:
sed quãtitas discreta nõ est aliqd ſm opinionẽ ꝯtrariã.
igit̃ quãtitas discreta nõ est quãtitas. maioꝛ pꝫ: q: tran
scẽdens verificatur generalr̃ de quolibꝫ generalissimo.
2 Scõm iconueniẽs: ꝙ alique spẽs opposite non habẽtes
supra se spẽm sunt eiusdẽ speciei. pꝫ: q: dato ꝙ a. ⁊ b. sint
duo cõtinua eiusdẽ rõnis. tunc a. b. sunt eiusdẽ speciei cũ
a. sed a. ⁊ a. b. sunt species opposite non habẽtes supra se
3 spẽm: quia a. est continuũ. ⁊ b. a. discretũ. ergo. Tertiũ i
cõueniẽs ꝙ numerus binarius est eiusdẽ spẽi specialissi
T. c. 10. me cũ numero ternario: qd est ꝯtra phm 8° ⁊ 9° metaph.
4. phy. patꝫ ꝯña: quia duo hoies cũ trib⁹ hominibus sunt eius
134. deꝫ spẽi specialissime: imo seqtur ꝙ numerus par est nu
merus ipar: ⁊ ꝙ binarius est denarius: ⁊ ꝙ senarius ẽ nu
merus impfectus: quia est binarius: ⁊ ꝯꝛiter ꝙ finit⁹ nu
4 merus est ifinitus numer⁹: que oĩa sunt absurda. Quar
tum iconueniẽs est. ꝙ aliq duo binarij sunt diuersaꝝ spe
T. c. 110. cierũ: qd est ꝯtra phm 4°. physicoꝝ. dicentẽ ꝙ numerus
decẽ hominũ est idẽ numero decẽ equoꝝ. ⁊ ꝓbatur cõ
sequẽtia: quia duo homines: ⁊ duo lapides sunt diuersa
rum specierũ. ⁊ cõsequẽter sequitur ꝙ vnitas que est ꝑn
cipiũ numeri est diuisibilis in ifinitos numeros. ⁊ ꝙ bi
narius non est numerus indiuisibilis: imo minimus nu
merus est diuisibilis in infinitũ maioꝛes numeros. que
omnia sunt ipossibilia. ⁊ patꝫ ꝯñtia: q: qdlibꝫ cõtinuum
T. c. 69. est diuisibile in infinitũ. 3° physicoꝝ. ¶ Ex predictis se
quitur ꝙ numerus formalr̃ sumptus est accidẽs absolu
tum ⁊ idiuisibilis forma. Primũ patꝫ. ex quo nõ est acci
dens respectiuũ. ⁊ secundũ seqtur per viã diuisiuã. vnde
Arist. 6. metaphy. dicit ꝙ bis tria nõ sunt sex: sed tm̃ sex
t. c. 134. sunt sex. ⁊ Cõmen. 4°. physicoꝝ. ꝙ duo ⁊ tres sunt indiui
sibiles per formam suam.

ꝑᵐ **Contra** ꝑdicta arguit̃. ⁊ ꝑmo sic. Ex superficie que
est Rome. ⁊ ex superficie que est hic nõ fit
aliquod vnũ accidẽs. igitur. aña pꝫ: quia ex pluribus exi
stẽtibus in actu non fit aliquod vnũ. 7° metaphy. Unde
T. c. 49 arguitur sic. Ponẽdo ꝙ a. b. c. d. e. f. sint sex substantie: in
qbus fundatur senarius. ⁊ icipiãt moueri ad sex differẽ
tias positionis oppositas: quousqꝫ tãgunt sex pũcta mun
di maxime distãtia. ⁊ seqtur ꝙ senarius simul mouebit̃
motibus cõtrarijs versus omnẽ differẽtiã positiõis: ⁊ ta
men nullũ eius subiectũ sic mouebitur. igitur aliqd acci
dens aliter mouebit̃ q̃ȝ suũ subiectũ: quod est ipossibile.
¶ Scdo. accidẽs cuius eẽ necessario est in plurib⁹ disti 2ᵐ
ctis realiter est formalr̃ accidẽtia plura: sed numerus est
hꝫ. igitur. maioꝛ patꝫ: quia accidẽtia numerãtur per sua
subiecta saltẽꝫ materialr̃. ⁊ minoꝛ probatur: q: forma nu
meri: aut determinat sibi per suã propriã rationẽ esse in
pluribus: ⁊ plura sunt. ⁊ habetur itentũ: aut potest esse in
vno vt vnũ est: siue in pluribus vt vnũ sunt: ⁊ tũc forma
numeri poterit esse in quadã vnitate: qd est impossibile.
Itẽ queritur si tale accidẽs est diuisibile vel idiuisibile.
Si idiuisibile: nullus numer⁹ est altero maioꝛ: sicut nec
aliqua vnitas est altera maioꝛ. Si diuisibile. ⁊ cũ omnis
numerus super binariũ componat̃ ex numero pari. ⁊ nu
mero ipari seqtur aliqd accidẽs esse etherogeneũ: qd est
ꝯtra auctoꝛẽ sex principioꝝ. ¶ Tertio. vbicũqꝫ est pars 3ᵐ
alicuius absoluti. ibi est illa res: sꝫ numerus est res abso
luta. igitur vbicũqꝫ est aliqua pars vel vnitas alicui⁹ nu
meri. ibi est ille numer⁹: sed ꝯñs est ipossibile. q: seqtur
ꝑmo opinio Eracliti: ꝙ moto vno omnia mouerẽtur. nã
si aliqua res hic generat̃: seqtur per totũ mundũꝫ ex illa
gñatione absolutũ aliquod generari. s. numerus ad gene
rationẽ isti⁹ vnitatis. nã ista vnitas noua cũ qualibꝫ alia
vnitate facit numerũ aliũ nouũ. cũ igitur nũerus sit vbi
cũqꝫ est aliqua pars vel vnitas ei⁹. igitur vbicũqꝫ est ali
qua vnitas: ibi est aliqd absolutũ nouiter genitũꝫ. s. bina
rius vel ternarius. Scdo seqtur ꝙ aliqd agit aliqd abso
lutũ: ⁊ tamẽ nõ est cũ illo essentialr̃: nec istrumentalr̃: qd
est ꝯtra ꝓcessum phi. 7°. physicoꝝ. ⁊ probat̃ ꝯña: q: agẽs T. c. 10.
hanc vnitatẽ agit in qualibꝫ parte mũdi numerũ: sed ta
le agens nõ est essentialr̃: nec istrumẽtalr̃ in qualibꝫ par
te mundi. ergo. ¶ Quarto. Oẽ accidẽs absolutũ stat esse 4ᵐ
sine suo subo. si g nũerus est accidẽs absolutũ stat ipꝫ eẽ
sine suo subo. ꝯñs est falsum: q: non videt̃ qd foret: ⁊ vbi
foret: ⁊ ex quo. q: oẽ compositũ absolutũ stat dissolui par
tibus remanẽtib⁹. ponatur igit̃ ꝙ numerus resoluat̃ in
suas vnitates. ⁊ seq̃t ꝙ aliq̃ vnitates mathematice sunt:
ex qb⁹ nõ resultat aliqs nũer⁹: qd est ipossibile.

Ad primũ neget̃ ꝯñs: q: lꝫ ex illis sꝑficieb⁹ non Ad ꝑᵐ
cõponatur numer⁹: ex quo est forma i
diuisibilis per carẽtiã partiũꝫ: tñ ex illis fit nũer⁹. ¶ Et
ad phꝫ rñdetur: ꝙ locutus est de ly sex. vt dicit circũstã 7. m. 49
tiã partis: ⁊ nõ subiecti: nũc aũt dicit nũerũ subiectiue i
mediate fieri ex suis vnitatib⁹: ⁊ mediate ex suis super
ficieb⁹. Deinde dicit̃ ꝙ nũerus senari⁹ fluẽs ab illis sex
vnitatibus nõ mouet̃ ad aliquã differẽtiãꝫ positiõis: sic
nec oẽs vnitates simul sumpte: q: nõ fundat̃ in aliq̃ illa
rum: sed in oibus simul: nec est icõueniens nũmeꝝ sena
rium eẽ in sex partib⁹ mũdi maxime distãtibus: lꝫ nõ sit
in aliq̃ illarũ partiũ: sicut est in oib⁹ illis sex vnitatib⁹. ⁊
in nulla illarũ. ¶ Ad scõm neget̃ ꝑma ps añtis: q: de ra Ad 2ᵐ
tione alicui⁹ forme accñtalis est eẽ tanq̃ȝ in suo subiecto
per se ⁊ ꝑmo adeq̃to in plurib⁹ actu distinctis. Et cũ dr̃
ꝙ accidẽtia numerãtur per sua subiecta. veꝝ est per sua
subiecta totalia ⁊ adequata. nõ aũt per partes subti. nũc
aũt plures vnitates sunt vnũ subiectũ numeri adeq̃tũꝫ:
⁊ non aliq̃ vnitatũ per se. Deĩde dicit̃ ꝙ qlibꝫ numerus
formalr̃ sumpt⁹ est accidẽs idiuisibile. Ex quo nõ sequit̃
ꝙ nullus nũerus est altero maioꝛ: q: m̃ magnitudo nume
ri habꝫ attẽdi penes multitudinẽ vnitatũ. modo plures
vnitates sunt in vno nũero q̃ȝ in alio. ⁊ cum dicit̃ cõiter
ꝙ idiuisibile additũ diuisibili vl̃ idiuisibili nõ facit ma
ius debꝫ itelligi de quãtitate seu magnitudine cõtinua
⁊ nõ discreta. Itẽ non opꝫ ꝯcedere ꝙ aliqs numer⁹ ma
ioꝛ binario ꝯponatur ex numero pari: ⁊ numero ipari: q:
qlibet numerus est ita simplex: sicut binarius: sꝫ hñ con

cedit̃ ꝙ oīs numerus supra binariũ includit multitudi
nē parē ⁊ multitudinē imparē:⁊ ꝙ omnis numerus su
pra binariũ est ex vnitatibus paribus ⁊ imparibus.non
Ad 3m diuisiue sed collectiue. ¶ Ad 3m negat̃ ꝯsequētia:q2 vbi
cũq3 ē ps alicuius ibi ē illud nõ tñ vbicũq3 est vnitas ali
cuius ibi est illud:⁊ ita nõ oportet ꝙ si generat̃ aliq̃ res
ꝑ totũ mundũ generari aliqd absolutũ: q2 forte illa res ē
indiuisibil'vel ps alterius cõtinui:⁊ si ē vnũ totale ꝯtinu
um:cõcedo ꝙ generat̃ numer9 q est in toto mundo sicut
vnitates illi9 simul sūpte:nõ tñ est iste numerus in aliq̃
ꝑte mũdi sicut nec vnitates illi9. Ex qbus seqt̃ ꝙ nihil
agit aliqd absolutũ qn sit cũ illo essentialiter vel instru
mentaliter:qm agēs vnitatē nõ agit numerũ:q2 numer9
nõ fluit adeq̄te ab aliqua vnitate: sed a pluribus simul:
Ad 4m ¶ Ad 4m negat̃ añs: q2 symitas est accñs absolutũ:⁊ nõ
stat eē sine subiecto. figura ē accñs absolutũ:⁊ nõ stat eē
sine quãtitate:ita numerus:q2 circũcernit determinatũ
subm nõ stat numerũ eē sine vnitatib9. Et cũ ponit̃ con
tra ꝙ vnitates sint absq3 numero.l3 istd sit ipossibile si
cut ꝙ sit hõ sine risibilitate:tñ q2 nõ iplicat cõtradictio
nē admittat̃. Et ꝯsequēter dicat̃ ꝙ ille vnitates sũt nu
merus mãliter sumptus q nõ distinguit̃ a rebus nume
ratis:s3 ex his nõ fit aliqs numerus mathematicus ꝓdi
Dubiũ camēti quãtitatis. ¶ Iuxta dicta adhuc dubitat̃ osten
dēdo ꝙ vbi sũt duo numeri sũt actualr infiniti numeri:
q2 acceptis binario ⁊ ternario erũt tres numeri.s. bina
rius ⁊ ternari9 ⁊ dualitas q̃ fluit ex illis duobus nume
ris. Itez ex illa dualitate fluēte ⁊ quolibet aliorũ nume
rorũ simul resultat alius binarius.⁊ sic in infinitũ. Item
seqt̃ ꝙ dualitas ē ps dualitatis accipiēdo duos quater
narios in qbus sunt quatuor binarij.sumo igitur nũc du
os ex illis binarijs ex qbus cũ duobus alijs resultãt duo
quaternarij tanq̃3 ex ꝑtibus suis.nũc autē constat ꝙ dua
litas binariorum est pars dualitatis quaternariorum ⁊
per consequens pars equalis est toti.⁊ minor numerus
Rn maiori : quod est impossibile. ¶ Dicendum est ꝙ sicut
duo alba sunt similia duabus similitudinibus quas fun
dant: ipse tamen similitudines nõ sunt similes sicut in
rebus que numerantur extra animaz est aliquis nume
rus formalr:q q̃uis sit vere vnus vnitate que conuertit̃
cum ente ⁊ opponit̃ multitudini.tamen ille numer9 for
maliter sumptus nõ est vnitas mathematica nec nume
rus numerat9: sed est ꝑcise id quo res subtracte sibi nu
meraliter sunt plura:⁊ ideo nõ est ꝓcessus in infinitum:
q2 igitur vnitas formalis binarij ⁊ vnitas formalis ter
narij nõ sunt vnitates que sunt principia numerorũ :idõ
non faciũt aliũ numerũ q sit dualitas:q2 dualitas est nu
merus resultans ex duabus vnitatibus:quarũ quelibet
ē ꝑnm nũeri. ¶ Ex qbus seqt̃ ꝙ duo q̃ternarij nõ sũt duo
dualitate vnitatũ mathematicaliũ:sed sũt duo dualitate
vnitatum:quarum q̃libet est ens.⁊ vna transcendenter:
nulla est igitur dualitas proprie ⁊ formaliter supra duo
rum quaternariorum.sed solum transcendēter sumpta:
⁊ hec dualitas est illi duo numeri quaternarij . igitur ⁊c̃.

¶ Predicamentum qualitatis. Capłm. XVII.

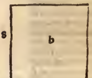
Ertiũ predicamētũ est predicamētũ
q̃litatis. cuius ꝑncipia sũt gra
dus ⁊ angulus de qbus est ꝯsequenter di
cendũ sumendo sermonē a gradu primit9.
1a ¶ Et ideo notandũ ꝑmo ꝙ sicut quãtitas
denominat aliqd esse quãtuz. ita qualitas
denominat aliqd esse q̃le vt asserit Ari.in
ꝓdicamētis.⁊ sicut quãtitas habet partes quãtitatiuas:
ita qualitas habet partes intēsiuas:q̃titas.n.ē diuisibi
lis extensiue i duas medietates in tres tertias:in quatu
or quartas:⁊ sic in infinitũ in ꝑtes equales quãtitatiuas:
⁊ eodē mõ qualitas intensibilis ⁊ remissibilis ē diuisibi
lis i duas medietates i tres tertias. in quatuor quartas:
⁊ sic in infinitũ in partes equales intēsiuas.sicut.n.qua
dripedale componit̃ extēsiue ex q̃tuor pedalibus q̃lib9:
ita caliditas vt q̃tuor cõponitur ex quatuor ꝑtibus intē
siuis equalibus ⁊ eque intensis:quarũ quelibet est calidi 2a
ditas vt vnum. ¶ 2o notandum ꝙ quelibet qualitas in
tensibilis ⁊ remissibilis terminatur ⁊ continuatur gra
dibus sicut linea pũctis:ita ꝙ sicut i qualibet linea sunt
infinita pũcta copulantia i̅finitas ꝑtes linee: ita in qua
libet latitudine qualitatis sũt gradus copulantes ꝑtes
latitudinis infinitas.nõ tamen sicut quelibet linea ter
minatur duobus punctis:ita quelibet latitudo duobus
gradibus:qm latitudo incipiēs a nõ gradu solũ vno gra
du terminatur:⁊ sicut punctus est per reductõem in pre
dicamento quantitatis:q2 ē ꝑncim quãtitatis:ita gradus
est per reductõem in ꝓdicamēto qualitatis:q2 est ꝑncipi
um qualitatis:de quo nõ ēentialiter ꝓdicat̃ gñalissimũ
illius ꝓdicamenti. hec.n.ē impossibilis: gradus est qua
litas:sicut hec.punctus est quantitas.

His visis sit hec ꝑma ꝯclusio.grad9qualitatis non 1a ꝯ
est accñs respectiuũ:sed absolutũ:ꝓbat̃:
nullũ ꝑncipiũ absoluti est respectiuũ:sed absolutũ:grad9
qualitatis ē ꝑncipiũ absoluti:q2 quelibet qualitas ē ens
absolutũ.igit̃ gradus qualitatis ē ens absolutũ:⁊ nõ re
spectiuũ:p3 ꝯña cũ minori:q2 sicut punctus est principiũ
linee:ita gradus est principiũ qualitatis intēsibilis ⁊ re
missibilis:maior vo ē nota:q2 ꝑncipiũ est prius ꝑncipia
to:mõ nullũ ens respectiuũ:ē prius absoluto: deide ipos
sibile est ꝙ aliqd respectiuũ copulet ꝑtes adinuicez ali
cuius absoluti aut terminet illud vel aliquã suarũ parti
um:vt liquet intelligenti nãm respectiui:sed gradus co
pulat partes latitudinis absolute ⁊ easdē terminat vt ē
notũ.igit̃. ¶ 2a ꝯ.Gradus latitudinis vel qualitatis nõ 2a ꝯ
ē q̃litas tãte vl'tãte intēsa: ꝓbat̃: q2 dato opposito nulla
qualitas posset terminari ad gradũ vt quatuor.ꝯña est
impossibile:⁊ ꝓbatur ꝯña:q2 nõ qualitas q̃ est grad9: vt
quattuor:q2 nihil terminat̃ ad seipsũ:nec q̃litas remissi
or:q2 ps nõ terminat̃ ad suũ totum:nec qualitas intensi
or:q2 si sic:sit igitur illa caliditas vt qnq3:⁊ seqt̃ ꝙ alicu
ius qualitatis terminus ē plus q̃3 medietas eius: immo
ꝙ aliqua qualitas terminat̃ duob9 terminis: quorũ vn9
est quadrupl9ad reliquũ:eo ꝙ caliditas vt quatuor ē pl9
q̃3 medietas caliditatis vt qnq3:⁊ est quadrupla ad gra
dum vt vnum q est residuũ faciens caliditatē vt qnq3.
igit̃ ꝙ aliqd alterabit̃ ꝑ totã vnã horã acqrendo calidi
tatē vt qnq3 ⁊ ꝑ maiorē ꝑtē eiusdē hore ꝯtinue erit sub
termino eius. Itē seqt̃ .ꝙ si aliqd pariformiter difformi
ter alterabit̃ ꝑ totã istã horã illud cõtinue eq̃ veloci gra
du ⁊ eodē numero alterabit̃ ꝑ totaz horã istã:⁊ ꝯñter ꝙ
aliqua duo ꝯtinue ꝑ eandē horã eq̃ veloci gradu altera
bunt̃.⁊ tñ vnũ illorũ in duplo velocius altero alterabit̃:
p3:q2 dato ꝙ.a.alterabit̃ vniformiter ꝑ totã horã gradu
vniformi vt octo.⁊.b. vniformiter difformiter latitudie
vt octo incipiēte a non gradu:mõ ex quo q̃libet latitudo
vniformiter difformis vniformiter acq̄sita rñd3 gradui
medio hr̃ intētũ. ¶ 3a ꝯ.Grad9 latitudis q̃litatis:nõ ē q̃ 3a ꝯ
litas ꝑo q̃litat̃:p3:qm tũc i latitudie vniformiter diffor
miter nõ posset assignari gradus intēsissim9sicut nec ꝑs
intēsissima:qm quacũq3 data illa eēt diuisibilis i duas
medietates:quarũ vna esset intensior ⁊ altera remissior:
⁊ ꝑ ꝯñs illa eēt intensissima:q2 pars intēsior excedit in
tēsiue ꝯpositũ ex eadē ꝑte ⁊ ꝑte remissiori.imo sequitur
ꝙ talis latitudo nõ põt hēre gradũ mediũ.ꝯñs ē falsũ:

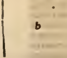
q₂ penes illū mēsurat̄ intēsio toti⁹:ꝛ pꝫ ꝯña: q₂ quocūq₃ dato ille ē diuisibilis ī tres ptes equales:quaꝝ scđa dicetur medi⁹ gradus ꝛ nō ꝯpositū ex illis tribus:vel sequit̄ ꝙ in qualibet tali latitudine sūt infiniti gradus medij geometrice ꝓpoitiōabiles:qđ est incōueniēs. Itē cū nō sit rō quare vna ps latitudinis:vltra quā nihil ē illi⁹ latitudinis:sit gradus intensi⁹.qn q̄libet sit gradus intensi⁹. vltra quā nō est aliqd illi⁹:sꝫ seqt̄ ꝙ si aliqd incipit alterari a nō gradu acqrēdo latitudinē calitatis adeq̄te ī cētū annis:ꝙ imediate post h̄ erit sub gradu intensissimo latitudinis:qđ ē falsū:etiā si gradus medius ē aliqua ps illi⁹ latitudis citra quā:ꝛ vltra quā est aliqd illi⁹ latitudis:cū nō sit maior ratio d̄ vna q̄ꝫ de q̄cūq₃:citra quā:ꝛ vltra quā est aliquid illius latitudinis:sequitur ꝙ illud alterabile nō pri⁹ erit sub gradu medio q̄ꝫ sub gradu intensissimo illi⁹:q₂ imediate post hoc erit sub gradu medio:ꝛ imediate post hoc erit sub gradu intensissimo illius generis:ꝛ ita sequit̄ ꝙ aliquid centū annis alterabit̄ acqrendo latitudinē aliquā caliditatis. ꝛ tamē cōtinue ꝑ totū illud tp̄s erit sub medio gradu ꝛ sub extremo latitudinis illius:q₂ sub gradu intensissimo illius:q̄ oīa sūt dissona ꝛ plurimum absurda. ⁋ 4ᵃ ꝯ. Quilibet gradus latitudinis qualitatis est terminus indiuisibilis illius latitudinis:patet:qm̄ in oī genere est vnū primū qđ est metrū ꝛ mēsura oīuꝫ alioꝝ illius generis. decimo metha. sꝫ genus denominationis intense vt octo est aliqđ genuſ. igit̄ in illo est aliqđ primū: ꝛ denominat̄ illa denominatōe: ꝛ nō totū.a.est intēsuꝫ vt octo: sꝫ rōne eius medietatis intēsioris; ꝛ illa rōne sue medietatis ꝛ sic in infinitū. igit̄ ē dare idiuisibilē gradū denoīantē illā latitudinē vt octo. 2ᵒ q₂ alr̄ nulla latitudo vniformiter difformis posset mēsurari:eo ꝙ nō haberet gradū intensissimū.nā quocūq₃ dato illo ē aliqs intēsior si nō sit idiuisibilis. ⁋ 3ᵒ. q₂ d̄scriptio latitudinis vniformiter difformis eēt falsa. videlꝫ. latitudo vniformiter difformis est illa cui⁹ q̄cūq₃ pte signata grad⁹ intēsissim⁹ ptiuꝫ excedit mediū ꝑ q̄ꝫtū mediū excedit n̄ gradū vl̄ alteꝝ extremū:q₂ null⁹ eēt grad⁹ itēsissim⁹ nisi eēt idiuisibilis. ⁋ 4ᵒ. sit.a. aliqđ q̄drātū pedale vniformiter difforme a non gradu ad graduꝫ vt octo. ꝛ sit.b. vniforme vt octo: cōsile ī figura: ꝛ applicet̄ supficies plana.a. ad quāꝫ terminātur nō grad⁹ caliditatis ad superficiē planā.b. ꝛ q̄ro vtrū fcā cōtinuatōe.a.b. erit ad supficiē cōtinuātē.a.cū.b. quā pono eē.c. nō gradus vel summus gradus caliditatis: ꝛ pꝫ ꝙ nō ē rō assignanda quare foret non. gradus caliditatis ad illū pūctuꝫ gn ꝑ idē eēt grad⁹ summus caliditatis: ꝛ probat̄ ꝙ ibi non sit nō grad⁹: q₂ cōpositū ex.a.b. scđm quālibet ptē sui ē calidū. si igit̄ non sit ad.c. supficiē nō gradus postq̄ꝫ imediate an̄ h̄ fuit: ꝛ solū ad supficiē fuit fcā trāsmutatio l.a. sic ꝙ nō ifra: igit̄ solū in supficie residebat nō gradus: ꝛ ꝑ idē arguit̄ ꝙ gradus: ponēdo ꝙ.a. terminet̄ ad illā supficiē ad gradū vt quatuor. facta cōtinuatōe pꝫ ꝙ nullus gradus ē tm̄ vt quatuor. igit̄ gradus correſpdet termino corporis ex quo sequit̄ ꝙ ē dare gradū linearē posito ꝙ a. ſm acutiē linearē tangat.b. ꝛ terminet̄ ſm extremū remissius ad gradū vt quatuor. ꝛ sic supposito ꝙ.a. sit pyramidis terminata ad pūctū ī cono ſm quā tāgit.b. vniforme vt octo. sequitur ꝙ est dare gradū pūctualem. ꝛ consequenter indiuisibilem.

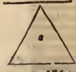
4ᵃ ꝯ

T.c.z.

Contra predicta arguit̄. ꝛ spāliter cōtra quartā cōclusionē arguit̄ p̊ sic: q₂ data illa seqt̄ ꝙ infiniti sūt gradus coextēsi nō cōicantes: ꝛ per ꝯñs cōstituunt vnū gradū infinitū: q̄ꝫtū v̊o ad cōtinuatōem ptiū q̄ꝫtitatiuaꝝ sufficiūt termini quātitatū cū qualitates sint quante accñtalr̄ ꝑ quātitatē. imo ꝑ idē opoiteret ponere vnū ꝑ reductōeꝫ ī p̄dicamēto sb̄e: qđ colligaret formā cū materia: qđ negāt ph̄i ponētes tm̄ tria p̊ncipia intrinseca. ⁋ 2ᵒ arguit̄. Seqtur ꝙ nullus gradus ē intēsus vel remissus. cōsequēs ē falsū: ꝛ pꝫ ꝯña: q₂ nullus gradus hꝫ ptes intēsiuas si ē idiuisibilis. Et si dr̄ ꝙ gradus est intēsus rōne latitudinis quā terminat. Cōtra. pisformiter pūctus foret magn⁹ rōne magnitudinis quā terminat. ꝛ ī ifinitū foret vnus pūctus reliquo maior. immo sequit̄ ꝙ q̄libet gradus terminans latitudinem ſm extremuꝫ remissius ē eq̄ intensus sicut gradus terminās eādē sꝫ extremū intensius: q₂ eandē latitudinē terminat: sed hec sunt ipossibilia. igit̄. ⁋ 3ᵒ arguit̄. Seqt̄ ꝙ est dare qualitates supficiales. lineales: ꝛ punctuales: qđ ē cōtra Ari. 3ᵒ celi. icrepātē platonē ponētē grauitatē supficialē. vbi ponit ad ꝓpositū ꝙ oīa talia sensibilia sūt p̊mo in corpe ꝛ nō in termino corpis. ꝛ pꝫ ꝯña. ponēdo ꝙ.a. ꝛ.b. ignes equales terminent actōes suas ad mediū pūctū.c. passi qđ in p̊ncipio fuit sūme frigidū: ꝛ pꝫ ꝙ ad illū mediū pūctū ē frigiditas sūma; ꝛ per totuꝫ residuū ē frigiditas remissa. igit̄ est dare frigiditatē sūmā linealē vel supficialē. ⁋ 4ᵒ arguit̄ sic. ꝛ pono ꝙ aliqd albefiat acqrendo ab extriseco latitudinē vniformiter difformē in hac hora a nō gradu ad gradū vt octo: ꝛ q̄ro vtꝝ dabit̄ p̊ᵐ istans inductōis gradus sūmi vel vltimū qđ nō: si p̊mū instās: cū non alterabit̄ subito aliqua ps vni⁹ gradu sūmo: seqt̄ ꝙ ē dare albedinē sūmā supficialē: qđ ē falsū. si vltimū qđ nō. igit̄ subito iducet̄ vna magna latitudo albedinis .s. sub illo gradu sub q̄ erit alterabile ad gradū sūmū. Idē argumētum potest fieri de gradu medio. igitur.

p̊ᵐ

2ᵐ

3ᵒ

T.c.7.

4ᵐ

Ad primū dicit̄ ꝙ sic infinita pūcta nō faciūt pūctū infinitū: ita nec ifiniti gradus iuicē coextēsi: q₂ nō sunt partes latitudinis nec qualitatis: ꝛ ponūtur isti gradus nō vt ptis latitudinis cōtinent ptes latitudinis ſm extēsionem: q₂ ad hoc sufficiūt puncta linee: ꝛ superficies: sed vt ꝯtinuētur ptes latitudinis ſm intēsionē. nec oꝫ ponere aliquod indiuisibile ligans formam cum materia: q₂ illa sunt diuersarum rationuꝫ: partes autem linee sunt eiusdem rationis: ꝛ similiter ptes latitudinis qualitatis. ⁋ Ad 2ᵐ neget̄ ꝯña. ꝛ ad ꝓbatōem dicitur ꝙ sicut vnus numerus est altero maior non obstante ꝙ quilibet numerus formalr̄ sumptus est indiuisibilis: q₂ magnitudo eius attenditur penes multudinem vnitatū. ita vnus gradus est altero intēsior: nō obstante ꝙ quilibet gradus de se sit indiuisibilis ꝑ carētiam partium: q₂ intensio gradus attenditur penes intēsionem latitudinis quaꝫ terminat: incipientis a nō gradu. ꝛ ideo gradus vt quatuor ꝛ vt octo non sunt equalis intensionis: licet eandem latitudinem terminent: q₂ latitudines quas terminent incipientes a non gradu non sunt equalis intensionis. similitudo autem punctorum non est ad propositū: q₂ puncta non possūt esse simul nec se inuicē penetrant sicut gradus: ideo gradus se inuiceꝫ continent virtualiter: non aūt puncta. ⁋ Ad 3ᵐ negetur ꝯña. Unde si qualitates dicuntur aliquo mō esse in ter-

Ad p̊ᵐ

Ad 2ᵐ

Ad 3ᵐ

mino quātitatis hoc ē ꝑ accñs rōne corporis in quo sunt
T.c.8. per se. ideo dicit Ari. ibi. ꝙ talia sensibilia sunt per se: in
t.9. corpe. i. ꝑncipalr̄ ꝛ non in termino corporis. ¶ Et ad rō
nē rñdetur: ꝙ in illo casu ad pūctum mediū nō est frigi
ditas summa: sed solū gradus summus frigiditatis: g nō
est frigiditas. talis. n. frigiditas sic extensa nō est summa
ꜱ est latitudo frigiditatis a nō gradu ad gradū summū.
Ad 4m ¶ Ad 4m dicitur. ꝙ quilibet gradus latitudinis induci
tur subito ꝑ positōem de presenti. ꝛ cū infertur: ꝙ est da
re albedinē summam superficialem: negeꝛ ꝯña: sed solū
sequitur ꝙ est dare gradū summū supficialē albedinis.
Uñ quilibet gradus pōt adequate fūdari in superficie.
linea. vel puncto. qualitas aūt adequate fūdaꝛ in corpo
re rōne cuius dr̄ fundari in superficie. ꝛ sic Ari. in ꝑdica
mentis dicit albedinē eē in superficie. ꝛ in de sensu ꝛ sen
sato: colorē eē i extremitate ꝑspicui. igr̄. Cap. XVIII.

De intensiōe qualitatis que res
sit ꝛ quaꜱ habitudi
nē habeat ad qualitatē sequiꝛ declarare.
pm ¶ Notādū primo. ꝙ intensio in qualita
te se habet sicut magnitudo in quātitate:
qꝛ sicut impossibile est auferre aliquā ꝑ
tē quātitatiuaꜱ magnitudinis ceteris pa
ribus gn residuū sit quātitatiue minus. sic impossibile ē
auferre aliquā ptem q̄litatiuaꜱ qualitatis ceteris pari
bus gn residuū sit remissius. Et sicut stat a quāto aufer
ri partem quantitatiuam: ꝛ per eque velocez rarefactio
nem residui residuum manere continue eque magnuꜱ:
sic stat auferre ptē qualitatiuaꜱ qualitatis: ꝛ ꝑ ꝯparatio
nē partis residue ipsā manere continue eque intensam.
Et sicut stat infinitas longitudines addere corpori: sic ꝛ
latitudines ꝛ ꝓfunditates: licet ipsum corpus non sit lō
gius lati⁹ vł ꝓfūdi⁹: sic stat infinitas q̄litates q̄litatiue
addi alicui latitudini cū ꜱ ꝙ ꝯpositū nō sit itēn⁹. ꜱ oia
sūt nō ꝯsiderāti ptes i tēsiuas q̄litatis sic ptes extēsiuas
2m q̄titatis. ¶ 2o notādū. ꝙ q̄litas intensibilis ꝛ remissibi
lis nō hꜱ duplicē intēsionē ꝛ remissionem. s. terminataꜱ
ꝛ interminatam. sicut quantitas cōtinua: qꝛ extensio flu
it essentialiter a quantitate continua: sed non intensio a
qualitate intensibili ꝛ remissibili. Uñ si deus ꝓseruaret
albedinē sine subiecto illa haberet partes intensibiles:
sed non intensas in subiecto illo. igiꝛ habet intensioneꜱ
ꝛ non extra subꜱ. Ex quo sequitur. ꝙ intensio qualitatis
fluit a qualitate mediante subiecto. extensio aūt fluit a
Intellm quantitate cōtinua absqꜱ subiecto. ¶ Intelligēdū tñ ꝙ
sicut quātitas hꜱ duplicē dimēsionē. s. absolutam ꝛ respe
ctiuā: ita qualitas hꜱ duplicē intēsionē. s. absolutā fluētē
imediate a q̄litate l subiecto: ꝛ respectiuam fm quam re
ferꝛ magis intensum minus intēso seu simplr̄ intensuꜱ
remisso: ꝛ sic dr̄ remissionē ꝛ intensionem relatiue oppo
ni: sicut magnitudinem ꝛ paruitatem.

pa ꜱ His visis sit hec pma ꝯclusio. Nulla intēsio respe
ctiua ē remissio respectiua eiusdē quali
tatis: ꝓbatur. ex alio ꝛ alio termino relationis cōsurgit
alia ꝛ alia relatio: sed si aliquid est intēsū ꝛ remissū illud
est tale respectu diuersoꝝ terminoꝝ. igitur alia est intē
sio ꝛ remissio: pma ps añcedentis pꜱ. naꜱ si forte hꜱ plu
res filios: ad illos referꝛ pluribus paternitatib⁹: ꝛ si mul
tis ē silis: ad illos referꝛ pluribus silitudinibus. qꝛ vna
paternitate vel similitudine corrupta: non tñ ꝓpter hoc
alie corrūpūꝛ. 2a ps añcedentis est manifesta: qm̄ sicut
nihil est pr̄ ꝛ filius respectu eiusdē. nec aliqd ē sile ꝛ dis
simile respectu eiusdem: nec aliqd est magnū ꝛ pūū re
spectu eiusdē. ita nihil est intensum ꝛ remissum respectu
eiusdem. gradus. n. vt quatuor est itēsus respectu cuius
cūqꜱ citra ipsū: ꝛ remissius respectu cuiuscūqꜱ supra ipsū:
sicut idem est genus respectu inferiorum ꝛ species respe
ctu superiorum vt vult. Porphyrius in vniuersalibus.
¶ 2a conclusio. Nulla intensio absolute sumpta est itē 2a ꜱ
sio vel remissio respectiue sumpta. ꝓbaꝛ: intensio abso
lute sūpta pōt manere corrupta intēsione vł remissione
respectiue sūpta. igiꝛ ꝛc. añs ꝓbaꝛ: ꝛ sit a. magis intensū
q̄ꜱ. b. ꝛ minus intēsū q̄ꜱ. c. quo posito si corrūpereꝛ. b. c. a.
remanēte nō esset. a. magis intensū q̄ꜱ. b. nec minus intē
sum q̄ꜱ. c. igiꝛ desineret esse intēsio relatiua quā hꜱ. a. ad
b. ꝛ remissio quā hꜱ. a. ad. c. ꝛ tñ maneret intēsio absolu
ta. sicut ēt maneret ipsū a. igiꝛ. sicut. n. nulla albedo est
similitudo vel dissimilitudo. nec aliqua quantitas ē eq̄
litas vel inequalitas: nec aliqua magnitudo absoluta ē
magnitudo vł paruitas respectiua. ita nulla qualitas vł
nulla intensio absoluta ē intensio vel remissio respecti
ua. ¶ 3a ꝯclusio. Quelibet intēsio absoluta a qualibet q̄ 3a ꜱ
litate realr̄ ē distincta: ꝓbaꝛ: intensio absoluta albedinis
realr̄ distinguiꝛ ab illa albedine. igiꝛ pariformiter que
libet intēsio a qualitate quacūqꜱ: tenet ꝯña: ꝛ añs ꝓbaꝛ:
qñcūqꜱ aliqua sic se hñt ꝙ de vno ꝑdicaꝛ vere aliqd: qḋ
nō vere ꝑdicaꝛ de alio: illa realr̄ distinguūꝛ: ꜱ de albe
dine vere aliqd ꝑdicaꝛ qḋ nō vē ꝑdicaꝛ de sua intēsiōe:
igiꝛ: pꜱ ꝯña. cū maiori ꝑ Ari. i postꝑdicamētis. ꝑ ꜱ. n. ꝓba
uit ꝙ cecitas nō est cecū eē: qꝛ aliqḋ vere dr̄ de vno illo
rū: qḋ nō diciꝛ de altero: minor vō ē clara: eo ꝙ albedo ē
itēsa: ꝛ intēsio nō est intēsa. Uñ pt sic argui. ois albedo ē
intēsa: nulla intēsio est intensa: sicut nulla albedo est al
ba. igiꝛ nulla intēsio est albedo. ¶ 4a ꝯclusio. Intensio 4a ꜱ
absoluta est passio qualitatis intēsibilis ꝛ remissibilis:
pꜱ ista ꝯclusio: sicut de dimēsione absoluta q̄ est passio
q̄titatis ꝯtinue. hec tñ passio nō ē eēntialis: qꝛ pt pluri
ficari qualitas nō plurificata intēsione: ꝛ econtra: vñ in
ferro ignito ē pl⁹ de caliditate q̄ꜱ in igne tante q̄titatis:
ꝛ tñ plus ꝺ intēsione in igne puro q̄ꜱ in aliquo ferro igni
to vł in altero mixto. Silr̄ si de⁹ pmā medietatē huius
albedinis extēse coextēderet alteri medietati nō eēt pl⁹
de forma albedinis q̄ꜱ pmo erat: ꝛ tñ intēsio eēt dupla.
pōt. n. intēsio maiorari in infinitū nulla de nouo ꝓducta
qualitate: ꝛ remitti in infinitū nulla corrupta qualitate:
verū ē ꝙ si de⁹ vnā medietatē albedinis alteri coexten
deret generareꝛ vn⁹ gradus ꝯtinuās vnā medietatū cū
alia: ꝛ si iteꝝ illas separet corrūpereꝛ ille gradus ꝛ alij
duo generarenꝛ: sicut dicebaꝛ ꝺ pūctis ꝛ lineis: ꝛ he sua
siones satis manifestāt qualitatē realr̄ distingui a sua i
tēsione. ¶ Ex ꝑdictis seqꝛ ꝙ alia ē latitudo qualitatis: Corm
ꝛ alia intēsionis: qm̄ latitudo intēsionis ē in latitudine
qualitatis sicut accñs in subo: ꝛ sic pūcta termināt line
as ꝛ lōgitudines illaꝝ: copulātqꜱ ptes lineaꝝ: ꝛ ptes lon
gitudinū: ita gradus termināt latitudines qualitatū ꝛ
latitudines intensionū: copulātqꜱ ptes latitudinū qua
litatū: ꝛ latitudinū itēsionū. ita ꝙ sicut gradui nō corrñ
det alia intēsio q̄ꜱ intēsio qualitatis quā determinat: ita
latitudini intēsionis nō corrñdēt alij grad⁹ q̄ꜱ grad⁹ lati
tudinis qualitatis. igitur.

pm Cōtra predicta arguiꝛ: ꝛ pmo ꝙ si caliditas ē intēsa
intēsiōe superaddita: ꝛ ēt itēsio est itēsa: oꜱ ꝓ
cedere i īfinitū in hꝫ itēsionibus equalibus nō cōicanti
bus: qḋ est falsū: qꝛ tūc totū eēt infinite intensū. ꜱ ꝙ in
tēsio sit itensa arguiꝛ. ponēdo ꝙ. a. sit intēsio toti⁹ latitu
dinis caliditatis: ꝛ. b. solū intēsio a nō gradu ad graduꜱ
mediū: ꝛ arguiꝛ sic. a. intēsio ē maior. b. intēsiōe: ꝛ nō ma
ior extēsiue: qꝛ sūt in eodē subo pmo: vt suppono. igiꝛ est
2m maior intēsiue: ꝛ ꝑ ꝯñs. a. intēsio est intēsa. ¶ 2o arguiꝛ
querēdo vtrū caliditas ꝛ sua intensio. sint eiusdem spēi

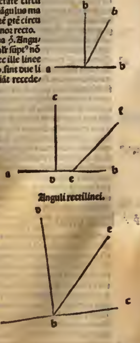
vel diuersaꝝ:si eiusdē spēi.igit̄ intēsio caliditatis est ca-
liditas:si diuersaꝝ spēꝝ cōtra:qꝛ nō in pdicamēto quali
tatis:qꝛ nō appet cui⁹ spēi pdicamēti qualitatis sit intē
sio caliditatis:si nō sit eiusdē speciei cū caliditate nec in
3ᵍ alio pdicamēto:vt pꝫ inductiue.❡3° quero de intensio
ne caliditatis:vtrū sit qualitas pma vel secunda:si pma
habet̄ intentū:qꝛ nō apparet q̄ sit nisi caliditas.Si q̄li
tas secūda:ē igit̄ aliqua qualitas secūda q̄ nō ꝯsurgit ex
2.g.t.c.x mixtione pluriū q̄litatū pmaꝝ:qđ ē cōtra p̄hm in libro
4ᵐ de gnatōe:ꝛ de sensu ꝛ sensato.❡4° arguit̄.ꝙ intēsio ꝛ
remissio respectiua nō differūt:qꝛ dato opposito seq̄t̄ ꝙ
aliqs gradus ē ita itēsus sicͭ remissus:pꝫ ꝯña:qꝛ si sortes
ꝛ plato sūt filꝭ:sortes ē ita filius platoni sicut plato sorti:
ꝛ si idē ē pater ꝛ fili⁹ ipse ē ita pr̄ sicut filius:sꝫ ꝯñs falsū:
qꝛ si aliqs gradus est ita intensus sicut remissus.sit igit̄
gradus medius vt quatuor:cuius intēsio sit.a.q̄ vnifor
miter minorabit̄ i hac hora ad gradū vt duo:ꝛ sit.b.vna
alia intensio sibi ꝯsimilis que eque velociter ꝛ eque pro
portiōabilr̄ maiorabit̄ sicͭ.c.remissio.a.Et seq̄t̄ ꝙ.b.ma
iorabit̄ ad duplū:qꝛ.c.eq̄ velociter ꝛ eq̄ proportionabilr̄
maiorabit̄ sicut.a.minorabit̄:qꝛ.a.remitti ē.c.maiorari:
sꝫ.a.remittet̄ ad subduplū.igit̄.c.maiorabit̄ ad duplū:
cū igit̄ eq̄ pportionabilr̄ maiorabit̄.b.sicut.c.p casuꝫ.b.
maiorabit̄ ad duplū:sꝫ ecōtra eq̄ velociter pcise maiora
bit̄.c.sicut.a.minorabit̄:sꝫ.a.nō depdet nisi gradum vt
duo intēsionis.igit̄.c.nō acqret nisi gradū vt duo remis-
sionis:sꝫ.b.p casū eque velociter maiorabit̄ sicut maio-
rabit̄.c.igit̄.b.nō acqret nisi gradū vt duo:ꝛ p ꝯñs non
maiorabit̄ ad duplum:sed solum ad sexqualterū.igitur.

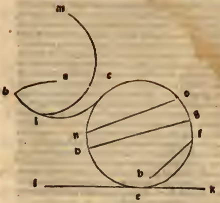
Ad pᵐ **Ad primū** dicit̄ ꝙ nulla intēsio est intensa:ꝛ ꝯce
do ꝙ.a.itēsio est maior.b.intēsiōe ex
quo nō sequit̄ ꝙ.a.sit intensiū.b.nec ꝙ.a.sit intēsiū:sꝫ suf
ficit ꝙ extēdit̄ p maiorē latitudinē qualitatis:sicͭ.n.ma-
gnitudo extēsionis attēdit̄ penes magnitudinē quātita
tis:ita magnitudo itēsiōis penes magnitudinē qualita-
Ad 2ᵐ tis.❡Ad 2ᵐ dr̄.ꝙ sicut pūctus linea ꝛ lōgitudo sūt eius-
dē spēi nō p se:sꝫ p reductiōeꝫ:ita gradus qualitas ꝛ intē-
sio sūt eiusdē pdicamēti ꝛ eiusdē spēi nō p se:sꝫ p redu-
ctionē.igit̄ ē p se de pdicamēto qualitatis:ꝛ gradus p re
ductiōem a priori:intensio vo p reductionem a posteriori.
❡Ex q̄bus pꝫ ꝙ nō seq̄t̄.caliditas ꝛ sua intēsio sūt eius-
dē spēi:igit̄ itēsio caliditatis est caliditas:qꝛ oꝫ illa eē
Ad 3ᵐ p se eiusdē pncti ꝛ eiusdē spēi.❡Ad 3ᵐ dr̄.ꝙ itēsio calidi
tatis nō ē q̄litas pᵃ vl̄ 2ᵃ.qꝛ nulla itēsio ē q̄litas:sꝫ ē pas-
sio vl̄ relatio qualitatis:ꝛ qꝛ itēsio absoluta nō est in alio
pdicamēto q̄ꝫ i pdicamēto qualitatis:iō nullius alteri⁹
pdicamēti gn̄alissimū de hꝫ intēsiōe vere affirmatiue p-
Ad 4ᵐ dicat̄.❡Ad 4ᵐ neget̄ ꝯña:ꝛ ad pbatōeꝫ dr̄ ꝙ nō ē simi-
tudo:qꝛ pr̄nitas ꝛ filiatio seu due similitudines nō oppo
nunt̄ nisi relatiue.ideo pñt iuicē cōpari:sꝫ intensio ꝛ re-
missio opponunt̄ puatiue ꝛ relatiue simul sicut magnuꝫ
ꝛ puū:ꝛ ideo sicut nihil ē ita magnū sicut puū:ita nihil
ē ita itēsū sicut remissū.❡Intelligēdū tn̄ ꝙ oppositū
pōt sustineri dicēdo ꝙ itēsio simplr̄ sūpta attēdit̄ penes
distantiā a nō gradu:ꝛ remissio penes ppinq̄tatē ad non
gradū:sꝫ si iuicē cōpant̄ oꝫ haberi respectus ad summum
gradū.vnde ille grad⁹ est ita intēsus sicut remissus:qn̄
tm̄ distat a nō gradu sicut a gradu sūmo:ꝛ ille ē intēsior
q̄ꝫ remissior:q plus distat a nō gradu q̄ꝫ a gradu sūmo:ꝛ
ille est remissior q̄ꝫ intēsior:q ē ppinquior nō gradui q̄ꝫ
gradui sūmo.igit̄.Ex q̄bus seq̄t̄ ꝙ medius gradus toti-
us latitudinis caliditatis est ita intensus sicut remissus:
ꝛ quilibet supior citra sūmum est magis intensus vel re
missus:ꝛ quilibet inferior est magis remissus q̄ꝫ intēsus.
Et ad argumētū ꝯcedit̄ ꝙ gradus vt quatuor est ita in

tēsus sicͭ remissus:ꝛ q̄ꝛ.a.itēsio est tanta pcise sicut.c.re
missio:ꝛ cū ponit̄.b.c.eq̄ velociter ꝛ eq̄ pportiōabilr̄ ma
iorari nō admittit̄ casus:qꝛ iplicat ꝯdictōeꝫ.si eni.b.eq̄
velociter pcise maiorabit̄ sicͭ maiorabit̄.c.nō eq̄ pportio
nabilr̄ maiorabit̄:ꝛ si eq̄ pportiōabilr̄ nō eq̄ velociter:vt
argumentum satis deduxit. Caplm. XIX.

Angulus ē aliō pnᵐ q̄litati pdica
mētal̄ n̄ sꝫ totū obitū il-
li⁹ pnti:sꝫ soluꝫ q̄ ad q̄litates q̄rte spēi fi-
guras dsignātes tā nāles q̄ꝫ artificiales:
de q̄b⁹stati post sermonē de anglis dicet̄
suo loco.ꝛ iō tractatur⁹ d anglo.❡Est no pᵐ
tādū pᵒ ꝙ iuxta diuersas opiones diuerse
dscribūt̄ diffinitōes āguloꝝ.❡Pri⁹dscriptio ꝙ āglus
ē duaꝝ lineaꝝ idirecte icidētiū alteri⁹ꝯtact⁹.❡2ᵃ dscri 2
ptio.ꝙ āglus ē spaciū seu supficies iter lineas icidētes.
❡3ᵃ dscriptio.ꝙ āgulus ē icidētia idirecta lineaꝝ i aliq̄ 3
i diuisibilis.❡4ᵃ dscriptio ꝙ anglus ē acuties seu obtu 4
sitas aut passio figurati:ꝛ si aliq̄ alie ponūt̄ ille coicidūt
cū istis.❡2° notādū ꝙ āguloꝝ q̄dā ē rectiline⁹ ꝛ q̄daꝫ 2ᵐ
curuiline⁹.Angulus rectiline⁹ ē ille q fit ex icidēᵃ linea
rū rectaꝝ:ꝛ tal̄ ē triplex.s.rect⁹ q fit sꝫ ortogonalē icidē
tiā:ꝛ acut⁹ q ē hᵒʳ recto ꝛ obtusuꝫ q ē aᵒʳ recto.Angl⁹ cur
uiline⁹ ē ille q fit ex icidēᵃ curuaꝝ lineaꝝ:aut vni⁹ recte ꝛ
alteri⁹ curue.Exēplū pmi pꝫ d āgul q fiūt ex ꝯtactu linea
rū q̄rū q̄libꝫ ē cuersa aut q̄libꝫ ē iuersa.Exēplū scđi pꝫ d
angulo q fit ex ꝯtactu linee recte supra lineā curuā cuer
sā:ꝛ dr̄ āglus ꝯtigētie:aut supra lineā curuā iuersā:ꝛ dr̄
angul⁹ opposit⁹ anglo ꝯtigētie:ꝛ sꝫ h̄ fiūt anguli portio
nū circuli:aliqn̄ sꝫ medietatē circu
li:aliqn̄ sꝫ maiorē ptē ꝛ ē āgulus ma
ior recto:ꝛ aliqn̄ sꝫ minorē ptē circu
li anguli:ꝛ est angulus minor recto.

His visis sit hec pma ꝯ.Angu
lus formalr̄ supt⁹ nō
ē ꝯtact⁹ lineaꝝ icidētiū nec ille linee
se ꝯtigētes.pbat̄.nā si.a.b.sint due li
nee supra se posite ꝛ incipiāt recede-
re vnitis extremis quousq̄ꝫ ꝯstituūt lineaꝫ rectam
manebit ꝯtinue idē ꝯta-
ctus sicͭ idē pūctus ꝯtinu
aus:ꝛ eedē linee se iuicē
contigētes icidētalr̄:ꝛ tn̄
nō manebit idē āgulus:
sꝫ ꝯtinue variabit̄ sꝫ ali
am ꝛ aliā elōgatōem:sic
ꝙ i medio instanti tem
poris erit angul⁹ rectus:
ꝛ ꝯtinue an̄ illud instās fi
et angulus acutus ꝛ
cōtinue post vsq̄ꝫ ad
rectitudinē fiet āgu
lus obtusus:q angu-
li nō solū numero:sꝫ
ēt spē differūt sꝫ eu-
clidē.Itē dato oppo
sito ꝯñs seq̄t̄ ꝙ pro
portiōabilr̄ q̄bꝫ an
gulus est magnus vl̄
puus scđm ꝙ contꝫ
ctus est magnus vel
puus:aut linee ꝯtin
gētes se sūt magne
vl̄ parue.sed hoc est

Anguli curuilinei.

ĩpossibile:qꝛ dato pͥmo nullus ãglus foret magn⁹: nec ꝑ/
uus:sicut nec cõtact⁹ ꝑꝑ indiuisibilitatẽ pũcti:ꝛ dato se
cũdo ãgulus acutus eẽt aliquo mõ recto vel obtuso ma/
ior: qđ ẽ ꝯ geometrã:ꝛ pȝ ꝯña:si anguli linee acuti essent
maiores.imo seq̃ꝛ ꝙ q̃libet angulus ꝯponiꝛ ex infinitis
2ª ʒ angulis equalib⁹:qꝛ infinite sũt linee cõcurrẽtes ad pun
ctũ cõtact⁹quocũq̃ signato.❡ 2ª ꝯclusio.ãgulus forma
liter sũptus nõ est superficies intercepta nec spaciũ inter
lineas sic incidẽtes.ꝓbaꝛ:qꝛ q̃ro vtrũ sit totũ spaciũ aut
ꝑs spacij versus cõtactũ.si pͥmũ.igiꝛ anglus rectus ẽ acu
tus ꝛ obtusus:qđ ẽ ĩpossibile:qꝛ tũc idẽ eẽt mai⁹ ꝛ minus
seipso:ꝛ pȝ ꝯña.faciẽdo figurã ĩ qua sint angulus rectus
obtusus ꝛ acutus.si scđm:seq̃ꝛ ꝙ infinitũ modicus ẽ ali
ꝗs angulus rect⁹:qđ ẽ ꝯtra euclidẽ ponẽtẽ oẽs angulos
rectos equales:ꝛ pȝ ꝯña:qꝛ infinita modica ꝑs spacij est
versus ꝯtactũ:ꝛ sic si aliqua figura ãgularis diminuere/
tur successiue ad non q̃ꝫtũ ꝯtinue eẽt minor ꝛ minor an/
gulus sicut min⁹ ꝛ min⁹ spaciũ versus ꝯtactũ:ꝛ ꝯñter ali
ꝗs angulus acutus aliquo angulo recto eẽt maior:q̃ oĩa
sũt impossibilia.Jtẽ seq̃ꝛ dato opposito ꝯclusionis ꝙ an
gulus cõtingẽtie est equalis angulo recto:ꝛ qđ ꝯtigit di/
uidere angulũ ꝯtigẽtie in duo equalia ꝑ lineã rectã tã/
gentẽ pũctũ angularẽ:q̃ oĩa sũt ꝯtra euclidẽ:ꝛ pȝ ꝯña.ad
misso tali sillogismo expositorio:hꝫ spaciũ ẽ diuisibile in
duas medietates:ꝛ hoc spaciũ est iste angulus ꝯtigẽtie.
igiꝛ.deinde si nõ foret tale spaciũ vel superficies interce
pta nõ min⁹eẽt angulus dato ꝙ totũ spaciũ deus annihi
laret manẽtibus lineis incidentalr̃ se ꝯtingẽtibus:ꝛ ecõ
tra illud spaciũ põt manere tali angulo corrupto: vt hñ
pȝ.igiꝛ.❡ Cõfirmaꝛ.Acuties nõ ẽ corpeitas seu magni
tudo acuti corꝑis.igiꝛ ꝑ idẽ nec ãgulus ẽ hꝫ spaciũ. añs
pȝ:qꝛ minus corpus ẽ maiori corpore magis acutum: vt
acus acutior ẽ vanga.imo ĩ infinitũ minorata magnitu
dine ĩ ĩfinitũ maioraretur acuties cũ ꝓportõabilr̃ sit acuti/
3ª ʒ. es maior: vt acutũ ẽ magl penetratiuũ.❡ 3ª ʒ.Angulus
formalr̃ sũpt⁹ nõ ẽ acuties neq̃ꝫ obtusitas: ꝓbaꝛ: ad ma/
ioratiõeȝ acutiei seq̃ꝛ maioratio anguli ꝛ ecõtra:ergo an
gulus nõ ẽ acuties nec eꝯ:pȝ ꝯña ꝛ añs ẽ notũ:qꝛ quanto
acuties ẽ maior tãto angulus ẽ minor ꝛ eꝯvꝰ dato oppo
sito ꝯclusiõis arguiꝛ sic. Jste angulus acut⁹ ẽ hꝫ acuties:
ꝛ hec acuties ẽ maior angulo recto.igiꝛ ille angulus acu
tus est maior angulo recto:pȝ ꝯña:ꝯñs ẽ falsũ:igiꝛ ꝛ añs

ẽ falsũ:sed nõ 2ª ꝑs.igiꝛ pͥma ẽ falsa. Jtẽ arguiꝛ sic.Si/
cut inuicẽ opponũꝛ relatiue ꝛ ꝓuatiue magnitudo ꝛ ꝑui
tas:intẽsio ꝛ remissio:ita acuties ꝛ obtusitas: sȝ null⁹ pũ
ctus ẽ magnitudo vel ꝑuitas nec aliq̃s gradus intensio
vl̃ remissio vt patuit. igiꝛ ꝑiformiter nullus angulus ẽ Intellm
acuties vel obtusitas.❡ Jntelligẽdũ ꝙ sicut oĩs grad⁹
ẽ intẽsus vl̃ remissus:ita oĩs angulus ẽ obtusus vel acu/
tus.Euclides aũt stricte loquẽdo ꝑꝑ mãȝ determinati/
uã distiguit rectũ ab acuto ꝛ obtuso:ꝛ sicut q̃libet ꝑs cõ/
tinui ẽ magna vl̃ ꝑua:ꝛ q̃libet ꝑs latitudinis ẽ intẽsa vl̃
remissa:ita q̃libet angulus ẽ acutus vel obtusus: ꝛ sicut
ĩ ꝑuitate vel remissiõe ꝓcediꝛ ĩ ĩfinitũ:nõ aũt ĩ magnitu
dine ꝛ ĩ intẽsiõe:ita ĩ acutie ꝓcediꝛ ĩ ĩfinitũ:nõ aũt ĩ ob/
tusitate:ꝛ ex hoc acuties se hȝ ꝓuatiue respectu obtusita
tis sicut ꝑuitas respectu magnitudinis:ꝛ remissio respe 4ª ʒ
ctu intẽsiõis.❡ 4ª ʒ.Angulus formalr̃ sũptus nõ ẽ inci
dẽtia lineaꝝ nec passio figurati.pͣ ꝑs pȝ:qꝛ nullũ abso/
lutũ ẽ aliqđ respectiuũ.sȝ angulus formalr̃ sũptus ẽ ali/
quod absolutũ.qꝛ ẽ pͥnm figuraꝝ angulariũ: ꝛ icidẽtia ẽ
respect⁹ de ꝑdicamẽto positõis.igiꝛ.2ª ꝑs declaraꝛ:qꝛ
nullũ pri⁹ ẽ passio posterioris:eo ꝙ passio ꝓsupponit suũ
subȝ:sȝ nãlr̃ pus ẽ ãgulus suo figurato.igiꝛ.minor pȝ: qꝛ
si nõ esset aliqua figura nõ min⁹ posset eẽ aliq̃s angulus.
Vñ angulus nõ ẽ passio circuli nec alicuius alteri⁹ figu Corm
re vt hñ liq̃t.❡ Ex ꝑdictis seq̃ꝛ ꝙ angulus formalr̃ sũ/
ptus ẽ accñs idiuisibile absolutũ fluẽs ĩmediate ex con
tactu lineaꝝ idirecte ĩcidẽtiũ.Diciꝛ pͦ formalr̃ sũpt⁹:qꝛ
mãlr̃ sũptus ẽ spaciũ interceptũ vꝫ vl̃ imaginariũ ĩter
lineas coĩcidẽtes:q̃ nõ ẽ mẽtio pñs:cũ illud nõ sit pͥnm
figuraꝝ angulariũ eo ꝙ illo nõ exñte nõ min⁹ eẽnt figu/ 2
re angulares.❡ 2ª diꝛ accidens:qꝛ non est substãtia nec
in ꝑdicamento substantie:sȝ ĩ ꝑdicamẽto q̃litatis ꝑ re/ 3
ductõeȝ:sic pũct⁹ vl̃ vnitas poniꝛ ĩ ꝑdicamẽto q̃ꝫtitatis:
ꝛ grad⁹ ĩ ꝑdicamẽto q̃litatis.❡ 3ª diꝛ indiuisibile:qꝛ si
eẽt accñs diuisibile ꝛ extẽsũ ipȝ hẽret adeq̃tũ subȝ ĩ cu/
ius vna ꝑte nõ eẽt ꝑs anguli:ꝛ in alia ꝑte alia ꝑs:qđ ẽ fal 4
sũ:qꝛ tũc subtracta vna ꝑte anguli alia maneret:qđ ẽ fal
sũ.❡ 4ª diꝛ absolutũ ad dr̃ias respectiui:qꝛ non ẽ aliq̃s 5
respectus nec in ꝑdicamẽto aliquo respectiuo ponitur.
❡ 5ª diꝛ fluẽs ĩmediate ex ꝯtactu lineaꝝ:qꝛ nisi linee se 6
ꝯtigerẽt ꝛ ĩ pũcto ꝯtact⁹ ꝯtinuareꝛ nũq̃ꝫ càreꝛ ãgulus.
❡ 6ª diꝛ idirecte ĩcidẽtiũ:qꝛ ex ꝯtactu lineaꝝ directe ĩ/ pª
cidẽtiũ:ex q̃b⁹ fit vna linea recta ñ càꝛ aliq̃s ãglus.igiꝛ.

Contra ꝑdicta arguiꝛ.ꝛ ꝙ pͦ ãglus ñ ẽ idiuisibilis.
qꝛ tũc null⁹ ãglus eẽt maior altero: nec mi
nor:qđ ẽ ꝯ euclidẽ ponẽtẽ angulũ eẽ minorẽ recto:ꝛ re/
ctũ eẽ minorẽ obtuso:ꝛ pȝ ꝯña:qꝛ si q̃libet anglus forma
lis seu formalr̃ sũpt⁹ ẽ idiuisibilis:imo seq̃ꝛ ꝙ null⁹ ãgu
lus ẽ diuisibilis ĩ duos anglos eq̃les:qđ ẽ ꝯ doctrinã ma 2m
thematicoꝝ di.oẽȝ anglũȝ rectilineũ eẽ diuisibilẽ ĩ du/
os anglos eq̃les.❡ 2ª.figura terminaꝛ anglo sicͭ superfici
es linea:eo ꝙ q̃libet:figura describiꝛ ꝑ modũ superficiei:
sȝ q̃libet linea ẽ diuisibilis:igiꝛ q̃libet anglus ẽ diuisibi
lis:pȝ ꝯña:vl̃ seq̃ꝛ ꝙ accñs diuisibile ꝯponiꝛ ex idiuisi/
bilib⁹.qꝛ figura triãgularis ꝯponiꝛ ex trib⁹ angulis eius/ 3m
dẽ tãq̃ꝫ ei⁹ ꝑtib⁹:sȝ q̃libet talis figura ẽ diuisibilis:ꝛ q̃li/
bet angulus idiuisibilis ꝑ te.igiꝛ.❡ 3ª arguiꝛ ꝙ ãgulus
nõ est accñs absolutũ:qꝛ q̃ro ĩ quo subo fũdaꝛ.vtrũ ĩ am
hab⁹ lineis adeq̃te vl̃ ĩ ꝑtib⁹ earũdẽ lineaꝝ terminatis
ad ꝯtactũ.si pͥmũ.igiꝛ quanto linee sũt maiores: tãto an/
gulus ẽ maior:qđ ẽ falsũ:si 2m cũ ĩfinite linee termineꝛ
ad ꝯtactũ:seq̃ꝛ ꝙ nõ põt càri vn⁹ angulus q̃n càrenꝛ in/ 4m
finiti eq̃les:qđ ẽ ĩpossibile.❡ 4ª arguiꝛ.ꝙ angulus nõ
causeꝛ ex ꝯtactu lineaꝝ idirecte ĩcidentiũ:qꝛ tũc nõ cõ
tigeret dare minimũ angulũ.pȝ ꝯña:qꝛ semꝑ ad eundeȝ

ↄtactū ↄtigeret lineā aliā mediā ꝓtrahere:ſ ↄñа ē fal-
ſū de angulo ↄtigentie que euclides ponit minimū an-
gulo. vñ arguitur ſic. Quilibet āgulus cōtingentie eſt
minor ꝙ aliqs angulus rectilineꝰ ī infinitū ꝑuus eſt ali-
qs angulus rectilineꝰ: igiṫ qlibet angulus ↄtingētie eſt
minimus vl ī īfinitū ꝑuus: pꝫ ↄña cū minori. maior vō ē
euclidis di. ꝙ qlibet angulus rectilineꝰ eſt equalr diuiſi
bilis ꝑ lineā rectā: ⁊ nullus āglus cōtingentie ē ſic diuiſi
T.c.zz. bilis. ¶ Cōfirmaṫ auctoritate Ari. 5° phy. di. ꝙ nulla tā-
gūt ſe niſi ↄtigua. mō oēs āguli fiūt ex lineis ↄtiguatis:

Ad p^m **Ad primū** negeṫ ↄña. nā ſicut vnꝰ numerꝰ ē alte-
ro maior: ⁊ vnus gradus altero īteſior
lꝫ tā numerus ꝙ gradus ſit indiuiſibilis: ita vnꝰ āgulus
ē altero maior nō obſtāte idiuiſibilitate: eo ꝙ magnitu-
do anguli hꝫ attēdi penes diſtantiā lineaꝝ terminataꝝ
ad ↄtactū: ⁊ qm vna diſtātia ē altera maior: iō vnꝰ āglus ē
altero maior: nec loquor hic de diſtātia q̄ ē ſpaciū īterce
ptū: ſꝫ de reſpectu poſitōis q ē ſubiectiue ī lineis coīcidē-
tibus. Deinde cū dr ꝙ oīs angulus rectilineꝰ ē diuiſibi-
lis in duo equalia. hec ꝓpoſitio ē va ꝺ ṽtute ſermonis: ꝺ
angulo mālī intelligēdo: ſꝫ de angulo formali nō eſt vꝫ
niſi ṽtualr. vñ numerus nō ē formalr diuiſibilis ī nume
ros: ſꝫ ſolū virtualr: qꝛ ↄtinet vnitates ex qbus fluūt plu
res numeri: ⁊ ſicut dr diuidi quaternarꝰ ī duos binari-
os: ſilr gradus: qꝛ nō hꝫ ꝑtes nō formalr diuidiṫ: ſꝫ ṽtua-
liter ſolū rōne latitudinis quā ↄtinet ⁊ terminat. eodē
mō angulus: qꝛ nō hꝫ ꝑtes nō formalr diuidiṫ: ſꝫ ṽtualr:
qꝛ ↄtinet ⁊ terminat lineas ex qbꝰ pñt fieri anguli equa-
les: ⁊ iō illa ꝓpoſitio. oīs angulus rectilineꝰ ē diuiſibilis
ī duos anglos equales: dꝫ itelligi ꝙ ī cuiuſcūq; āguli re-
Ad z^m ctilinei ↄtactu tāgibiles ſūt duo anguli equales. ¶ Ad
z^m negeṫ ↄña: qꝛ qlibet ſuꝑficies ē diuiſibilis forma: ⁊ fi-
gura ē forma idiuiſibilis: ideo argumētum nō ꝓcedit: qꝛ
nullus angulus ē ꝑs figure: ſꝫ ſolū ꝑncipiū vl terminus
Ad 3^m eius: ſed de hoc in alio caº diceṫ. ¶ Ad 3^m dr. ꝙ angulus
nō hꝫ ſubm adequatū: ſꝫ fundaṫ ī lineis coincidētibꝰ ſi-
mul: ⁊ nō in aliqua illaꝝ: ⁊ nō ſolū ī illis ſubiue fūdaṫ: ſꝫ
ī qbuſcūq; terminatis ad cōtactū: ⁊ ad icōueniētia addu
cta: ꝙ quāto linee eēnt maiores: tāto āguli ſūt maiores:
⁊ ꝙ vbi vnꝰ angulus cauſaṫ ibi cāṅṫ īfiniti āguli eq̄les:
negeṫ ↄña: qꝛ iā dcm̄ ē ꝙ ñ fūdaṫ adeq̄te ī aliq̄: ſꝫ ī qbuſ-
Ad 4^m cūq; lineis terminatis ad ↄtactū. ¶ Ad 4^m dr. ꝙ nō cō
tingit dare minimū angulū ſimplr: qꝛ ēt angulus cōtigē
tie ē diuiſibilis ꝑ lineā curuā lꝫ nō ꝑ lineā rectā ex quo
daṫ angulus ↄtingētie altero maior: ſꝫ ↄtigit minimum
angulū dare reſpectiue. ſ. ↄtingentie ↄparādo ipſū ad an-
gulū rectilineū. ¶ Ad argumētū ꝓbans angulū ↄtigen-
tie eē īfinite ꝑuū. negeṫ ↄña ꝑꝑ variatōeꝫ ſpēi. ſicut non
ſeqṫ. qlibet nigredo īꝑfectior eſt ꝙ aliq̄ albedo ⁊ īfinite
modice ꝑfectōis eſt aliqua albedo: igiṫ qlibet nigredo ē
T.c.zz īfinite ꝑfecta. Et ad phꝫ rñdet ↄmētator 5° phy. ꝙ ī ma-
Cō.zz. thematicis cōtigua ſūt ↄtinua: iō ↄtiguatione vocāt ma
thematici ↄtactū. Ex qbus ſeqṫ ꝙ ꝑma deſcriptio de an
gulo data ab euclide nō ē vera ī recto: ſꝫ bñ ī obliquo. nā
cū dr angulus ē cōtactꝰ lineaꝝ ⁊c. dꝫ itelligi ꝙ angulus
fit ex ↄtactu lineaꝝ vt dcm̄ ē. igiṫ. Capl'ꝫ. XX.

p^m **Iam de** figuris vt ſuꝑius ꝓmiſſū ē
plura ſūt tractanda. ¶ No
tādū ꝑ° ꝙ figura ē entitas īmediate fluēs
ex ↄcurſu terminoꝝ quātitatis cōtinue.
tres. n. ſūt termini quātitatis ↄtinue. pū-
ctus linea: ⁊ ſuꝑficies. pūctus eſt terminꝰ
linee. linea ē terminus ſuꝑficiei: ⁊ ſuꝑfi-
cies ē terminus corꝑis: qñ igiṫ termini vnīꝰ linee īuicē
ↄcurrūt ↄſurgit figura ſperica oualis vl pyramidalis: qñ

aūt termini duaꝝ lineaꝝ īuicē cōcurrūt reflexe concur-
rit figura duāgularis: ſed ſi triū linearū oēs termini cō-
currūt: cauſaṫ figura triangularis: qñ aūt ↄcurrūt termi
ni q̄tuor lineaꝝ cauſaṫ figura tetragona vel quadrangu
laris ⁊ ita de aliqs ſuo mō: q̄ oēs differūt ſpē ꝑ maiorē ⁊
minorē multitudinē anguloꝝ ſeu lineaꝝ ſicut numeri
ꝑ maiorē ⁊ minorē multitudinem vnitatū. ſicut. n. bina
rius ⁊ ternarius nō ſunt eiuſdē ſpēi ſpāliſſime: ita in ſpe
cie differūt triangulus ⁊ quadrangulus. ¶ z°. notādū
ꝙ lꝫ ſuꝑficies ſit figurata: tamē ē res ſuperaddita figu z^m
rato: quoniam nō ſolum vnū: ſꝫ plura ſūt eadē figura fi-
gurata: vñ lapis aliqs ē quadratꝰ: ⁊ ſuꝑficies ſua eſt qua-
drata: ⁊ albedo ac frigiditas ī eodē ē quadrata: nō qdē
multis figuris quadratis: ſꝫ vna tātūmō figura quadra
ta. aliter. n. pluriū circuloꝝ equaliū ī eodē corꝑe eēt idē
cētrū: qđ eēt ꝯ mathematicos: pꝫ: qꝛ dato ꝙ eēt vnū cor-
pus ſpericū hñs caliditatē vniformē vt octo: ⁊ albedinē
conſilr ſub eodē gradu: imo ſeq̄reṫ ꝙ ī tali corꝑe eēnt in
finiti circuli eq̄les nō cōicantes habētes idē cētrū: qꝛ in
tali corpore ſunt infiniti gradus non communicantes
equales ⁊ inuicem coextenſi.

His viſis ſit hec ꝑma cōcluſio. Quelibet figura a p° ꝯ
quolibet accidente reſpectiuo ē entitas
realr diſticta. ꝓbaṫ. qlibet figura eſt ens abſolutū: ſꝫ nul
lū accñs reſpectiuū ē ens abſolutū. igiṫ. maior pꝫ: qꝛ figu
ra ē ꝑ ſe ī quarta ſpē qualitatis. ꝑ Ari. ī ꝑdicamētis: ⁊ mi T.c.p.
nor ſilr ꝑ phm 9° metha: ⁊ ꝑmo poſterioꝝ di. ꝙ ꝑdicamē
ta ſūt īꝑmixta. ¶ Itē nō eſt poſſibile figuras diuerſaꝝ
ſpēꝝ denominare idē: qꝛ nihil eſt ſimul circulare ⁊ triā-
gulare: ſꝫ plura accñtia reſpectiua diuerſaꝝ rōnū deno-
mināt idē: qꝛ idē eſt agēs ⁊ patiēs: pr ⁊ filius. ſilē ⁊ diſſi
mile. ¶ z° ꝯ. Quelibet figura a qualibet qualitate pri- z° ꝯ
ma vel ſecūda ē entitas realiter diſtincta. ꝑ° qꝛ quelibet
qualitas prima vl ſecūda ē itenſibilis vel remiſſibilis:
ſed nulla figura ē intēſibilis vel remiſſibilis. igitur. añs
colligiṫ a phō ī ꝑdicamētis. caº. de qualitate. z°. ad quā z
libet qualitatē ꝑmā vel ſecūdā pōt eē ꝑ ſe motus: ſed ad
nullā figurā pōt eē ꝑ ſe motꝰ. igiṫ. añs quo ad vtrāq; ꝑtē
ē Ari. 7° phy. 3° qlibet ꝑs qualitatis ꝑme vl ſecūde eſt T.c.15.
eiuſdē denominatōis eſſentialis ⁊ ꝓpinque cū ſuo toto: 3
qꝛ qlibet ꝑs caliditatis ē caliditas: ⁊ qlibꝫ ꝑs albedinis
eſt albedo: ſꝫ nulla ꝑs alicuius figure ē eiuſdē denomi-
natōis eſſentialis ⁊ ꝓpinque cū ſuo toto: qꝛ nulla ꝑs cir-
culi ē circulꝰ. nec aliq̄ ꝑs trianguli ē triangulus. 4° plu 4
res qualitates ꝑme vl ſecūde pñt eē in eodē ſubiecto ꝑ
tam numeralr ꝙ ſpecifice diſtincte: ſed nulle figure pñt
eē in eodē ſubiecto ꝑmo ſiue numeralr ſiue ſpecifice di-
ſtinguātur. igiṫ: maior pꝫ: qꝛ plures caliditates ⁊ plures
albedines ſūt in eodem ſubiecto ꝑmo. ac etiā caliditas
⁊ humiditas: ſeu albedo ⁊ dulcedo. minor vō eſt nota: eo
ꝙ ī eodē ſubiecto nō pñt eē duo circuli nec due figure:
quarū vna eſt circularis ⁊ altera triangularis: qꝛ nullū
corpꝰ pt ſic dupliciter denominari. ¶ 3° ꝯ. A qualibet 3° ꝯ
quātitate cōtinua vl diſcreta eſt quelibet figura realr di
ſticta. ꝑ° ꝑs ꝯnis dupliciter ꝓbaṫ. ꝑ. ad qlibet quātita
tē cōtinuā pōt eē ꝑ ſe motus 5° phy. ⁊ ad nullā figurā eſt T.c.18.
ꝑ ſe motꝰ 7° phy. igiṫ. z°. Quelibet quātitas cōtinua ē T.c.15.
ꝑ ſe diuiſibilis: ſed nulla figura eſt ꝑ ſe diuiſibilis. igiṫ.
añs ꝑ vtraq; ꝑte eſt Ari. ꝑ phy. z° ꝑs ꝯnis etiā duplr ꝓ- T.c.18:
baṫ. ꝑ. qlibet numerus pōt eſſe ī pluribus luicem diſcon
tinuis ⁊ a ſe inuicē plurimū diſtātibꝰ: loquēdo de nume
ro formali: ſed nulla figura pōt eſſe in corporibus diſcō-
tinuis: vt bñ pꝫ: igiṫ. z°. nullus numerꝰ talis ꝓprie dictꝰ
pōt habere numerū maiorē vel minorē eiuſdē ſpeciei
cū ipſo ꝑ phꝫ. 4° metha: ſꝫ qlibet figura pōt habere ma- 8.m.x.

forē ⁊ minorē figurā eiusdē speciei cū ipsa:vt pꝫ ad expe
4ª ꝯ rienciā.¶ 4ª ꝯ.Quelibet figura qualitercūqꝫ supta ꝯ qͣli
bet subā tā formali ꝙ̄ ꝯposita ē realr̄ distīcta:pma ps cō
clusiōis pꝫ inductiue:qm̄ nulla figura est forma subalis
inextēsa vt oēs ꝯcedūt:nec ēt extēsa:qꝛ forme subalis ex
tēse q̄libet ps ē eiusdē denominatōis cū suo toto:sed nul
lius figure aliq̄ ps ē eiusdē ꝺnominatōis cuꝫ suo toto:⁊
ex alio:qꝛ eiusdē cere manet forma subalis corrupta ꝓo
ri figura ex altera adueniēte eiusdē spēi.2ª ps ꝯclusiōis
declaraꝶ pmo:qꝛ nullū ꝯpositū subale pt eē simul vl' suc
cessiue diuersaꝝ spēꝝ:sꝫ aliqꝺ ꝯpositū subale pōt eē suc
2 cessiue diuersaꝝ figuraꝝ specifice distinctaꝝ. 2° nullū
ꝯpositū subale deficit pp deꝑditōeꝫ alicui⁹ linee:sed q̄li
bet figura deficit ꝑpter deꝑditionē alicui⁹ linee.igiꝶ:te
T.c.2. net ꝯña cū maiori inductiue:minor aūt ē pħi p celi di.ꝙ
figura est ꝯpleta i oib⁹ suis lineis ita ꝙ deficiēte vna iā
3 nō ē figura. 3°.nā q̄ōlibet elemētū recipit figuram f̄m
T.c.67. modū cōtinētis corpis f̄ꝫ Ari.3° celi:sꝫ nullū elemētū re
cipit sic suā subaꝫ ꝯpositā. 4° q̄ōlibet elemētū ē i potē
T.c.67. tia respectu oiuꝫ figuraꝝ vt supra 3° celi: sꝫ nulla figura
ē in potētia respectu oiuꝫ figurarū:qꝛ nullus circulus pt
T.c.18. esse triangulus.igiꝶ.Vn̄ Ari.ibidē ponit expsse figuras
elemētorum nō esse elemēta di.elemēta nō hn̄t figuras
eēntiales q̄ sint sube ipsoꝝ:⁊ iteꝝ figure nihil ē ꝯriuꝫ ⁊
T.c.3. tn̄ cōstat ꝙ cuilibet elemēto est aliqꝺ ꝯriū.p ⁊ 2° de gnā
⁊.8. tōe.igiꝶ.¶ Ex pdictis seqꝶ p ꝙ q̄libet figura ē accn̄s:qꝛ
T.c.17. nulla ē suba vt patuit .vn̄ Ari.2° phy.dicit figuras solis
2 ⁊ lune eē accn̄tia. 2° seqꝶ ꝙ q̄libet figura ē qualitas.qꝛ
gnālissimū pdicaꝶ de quolibet p se i feriori vl'r i ꝯcre
to vel in abstracto:sed nō oē figuratū ē qualitas: igiꝶ ois
figura ē qualitas:vn̄ pt sic argui.oē figuratū ē quale:igi
tur ois figura ē qualitas:pꝫ ꝯña p locū a cōiugatis:⁊ ita
habetur ꝙ nulla figura est res figurata.

pᵐ **Cōtra** hoc vltimū arguiꝶ pmo sic.Figura ē illud qꝺ
termino vl' terminis claudiꝶ iuxta diffinitio
2ᵐ nē mathematicoꝝ:sꝫ oē figuratū ē hꝰ.g.¶ 2°.Figura ē
superficies:sed quelibet superficies ē figurata.igitur fi
gura est aliquod figuratum:pꝫ consequentia cū mino
ri.maior vō ē nota ex eo:qꝛ res nō diciꝶ alr̄ ⁊ aliter figu
rata:nisi qꝛ eius supficies alr̄ ⁊ aliter disponiꝶ:⁊ iō ingt
T.c.33. phs 5° meta:ꝙ supficies plana ē gen⁹ figuraꝝ planaꝝ ⁊
corpea corpaliū:⁊ rōnē assignat:qꝛ ois figura aut plana
3ᵐ aut corpea.¶ 3° seqꝶ ꝙ q̄cūqꝫ figura possit ānihilari fi
gurato manēte ꝯña iplicat ꝯdictionē:qꝛ n̄ stat figuratū
eē sine figura:⁊ ꝯña ꝑbaꝶ.nā q̄rūcūqꝫ reꝝ distinctarum
quaꝝ vna nō ē ps alteri⁹:vnā pōt de⁹ ꝓseruare altera an
nihilata:sꝫ figura ⁊ figuratū ex pdictis distinguūꝶ realr̄.
4ᵐ igiꝶ.¶ 4° sequiꝶ ꝙ cuiuslibet rei ꝑmanētis ē dare vl
timū eē f̄m se ⁊ q̄ōlibet sui:ꝯña ē falsū.⁊ pꝫ ꝯña. dato ꝙ
aliqꝺ agēs icipiat corrūpere aliquā figurā p remotōeꝫ ꝺ
pn̄ti.⁊ sequitur ꝙ immediate post hoc nō erit illa figu
ra f̄m se vl' aliqꝺ sui ex quo cōsistit i indiuisibili.igitur.

Ad pᵐ **Ad primū** diciꝶ ꝙ illa diffinitio nō ē intelligēda
i recto:sꝫ i obliquo:qꝛ nō est idēptica:
sꝫ cāsalis equalēs isti:figura ē ex illo qꝺ termino vel ter
minis claudiꝶ.i.figura est passio quātitatis termino vel
terminis clause.pōt tn̄ poni distinctio de figura:vt alias
ponebaꝶ de numero ⁊ distātia ⁊ angulo:ꝙ pōt dupl'r su
mi.s.mālıter:⁊ sic est res figurata:⁊ formalr̄ .vt ē p se q̄li
tas quarte spēi:⁊ sic nō est aliqua res figurata:sꝫ est illud
quo aliqꝺ formalr̄ ē figuratū . ¶ Ad 2ᵐ negeꝶ ꝙ figura
Ad 2ᵐ sit supficies:⁊ ad ꝑbatōeꝫ negeꝶ ꝯña.cū vō dicit phs ꝙ
5.m.33. supficies plana ē genus figuraꝝ planaꝝ:⁊ corporea cor
poraliū:nō loqtur de genere pdicamētali: sꝫ subiecibili:
eo ꝙ supficies plana ē subm̄ figuraꝝ planaꝝ:⁊ supficica
corpalis ē subm̄ figuraꝝ corpaliū.¶ Ex qbus seqꝶ ꝙ il
la ꝑpositio.ois figura aut ē superficies plana aut corpo
rea:nō ē pdicatio idēptica:sꝫ causalis:sic intelligēda:ois
figura ē in supficie plana vel corporali.¶ Ad 3ᵐ cōcedi Ad 3ᵐ
tur illa de virtute sermonis:quelibet figura pōt annihi
lari figurato manente:sicut ista.q̄libet albedo pōt corrū
pi albo manēte:qm̄ quelibet illaꝝ est vl'is diuisa : cuius
q̄libet ps singularis est vera:sꝫ negeꝶ h̄ ꝯposita. possibi
le est quālibet figurā annihilari figurato manēte:⁊ ad ꝑ
batōeꝫ negeꝶ ꝯña.nā a sīli ꝑbareꝶ esse possibile quādaꝫ
albedinē annihilari albo manēte:qꝛ q̄ōlibet albū a qua
libet albedine ⁊ ecōtra realr̄ distīguiꝶ:sed bn̄ seqꝶ: figu
ra ⁊ suū figuratū realiter distīguūꝶ:igiꝶ possibile est deū
annihilare oēꝫ figurā hoc remanente demōstrādo figu
rato:⁊ h̄ cōcedo. nec iplicat ꝯdictōeꝫ.sicut nec illud.pos
sibile esse illud demōstrādo albū nulla exnte albedine.
¶ Ad 4ᵐ diꝶ cōcedēdo cōclusionē adductā de reb⁹ ꝑma Ad 4ᵐ
nētibus q̄ cōsistūt i idiuisibili.aut depēdēt a motu vl' a
mutatōe.posito.n.ꝙ sedeas:⁊ scribaꝶ h̄ ꝙ tu sedes:pꝫ ꝙ
veritas illius ꝑpōnis est res ꝑmanēs:⁊ tn̄ pt habere vl
timū eē f̄m se:⁊ q̄ōlibet sui:qꝛ tu potes incipere currere
per remotionēꝫ de pn̄ti:⁊ ita i ꝑposito ē dicendum ꝙ q̄
libet figura cōsistit i indiuisibili cū nō cōtineat latitudi
nē:nec ꝑtes aliq̄s homogeneas vl' etherogenias.sicut.n.
circuli nulla pars est circulus ita nulla pars figure est fi
gura:vnde figura circuli est tota in tota linea vel super
ficie circulari:⁊ non est in aliqua parte illius: nec habet
partēꝫ in parte:vt de numero ⁊ angulo dictuꝫ est.¶ Du Dubiūꝫ
bium ad hoc occurrit.dato lapide quadrato ex quo ille
non est figura quadrata nec aliqua eius quantitas ē hꝰ
figura:maneat igitur ille lapis cum oibus suis dimēsio
nibus oi figura illius corrupta;quo posito quero vtrū il
le lapis sit finit⁹ vel ifinit⁹:nō finit⁹:qꝛ claudiꝶ terminis
ꝑ totū tā itrinsece:ꝙ̄ extrisece:si finitus.igiꝶ terminat⁹ ⁊
finitus ꝯñter:⁊ si sic figura est suba vl' quātitas lapidis. Rn̄o
Rn̄deꝶ ꝙ casus in re ē ipossibilis:qꝛ figura est ꝑpa pas
sio quātitatis termino vel terminis clause.mō nō ē pos
sibile passionem corrūpi nō corrupto subiecto .dicit.n. T.c.17.
Ari.3° metha.ꝙ figure sūt inseꝑabiles a corpibus:⁊ ꝙ ē
necesse ꝙ corpus hēat figurā aliquā: dato igiꝶ ꝙ q̄libet
figura illi⁹ lapidis corrūpereꝶ:ēt corrūpenꝶ linee ⁊ sup
ficies terminātes intrinsece lapidē illū:⁊ manere posset
lapis cū ceteris dimēsionibus:quo posito ꝯcediꝶ ꝙ iste
lapis est finit⁹ ⁊ terminatus:ex quo nō seqꝶ ꝙ sit figura
tus:qꝛ figura cōsurgit ex determinatōe intrinseca corpo
ris.mō ille lapis in casu isto nō esset finitus nec termi
natus intrinsece:sed solū extrinsece.s.aere vel aqua: aut
quolibet aliquo tali:⁊ qi per intellectū pōt seꝑari subm̄
a ꝑpria passiōe:admitteꝶ casus:sicut si admittereꝶ hoieꝫ
eē ⁊ ipsū nō esse risibilē:⁊ cōcedo ꝙ iste lapis est finitus
⁊ terminatus tā intrisece ꝙ̄ extrinsece:nō tn̄ est figura
tus:qꝛ repugnat casui.igiꝶ ⁊c. Capitm. XXI.

Ad maiorē noticiā dictoꝝ de fi
guris applicāda est
mā artificialiū ingrendo distinctionēꝫ pᵐ
artificialiū a nālibus.¶ Et ideo notan T.c.63.
dū p f̄m phm p phy.ꝙ artificialiū q̄daꝫ
sūt ꝑ cōpositōeꝫ:vt domus.q̄dā p trāsfi
guratōeꝫ vt statua:q̄dā per subtractōeꝫ
vt ex lapide mercuri⁹:q̄dā ꝑ augmētatōeꝫ vt fluuius ex
diuersis riuis.⁊ quedā ꝑ alteratōeꝫ.vt lapides lateres ⁊
vitra.hec tamē sūt magis ꝺnominānda nālia ꝙ̄ artificia Ex.c.3.
lia.vn̄ albertus ⁊ cōmētator.2° phy. que sūt ichoatiue a
nā ⁊ cōpletiue ab arte debēt dici artificialia ⁊ no nālia:
vt dom⁹ statua ⁊ icisio cultelli.oia.n.h̄ sūt ichoatiue a nā

qꝛ mā eorū ꝑpinqua vel remota ē a nā:ſ3 cōpletiue ſūt
ab arte:ꝛ qꝛ res ſpēꝫ ꝛ dnoiatōeꝫ capit a forma vltio idu
cta:iō oīa talia dr̄r artificialia:que vō ſunt icboatiue ſūt
ab arte ꝛ completiue a nā: vt lateres ꝛ vitra ꝛ meſſes q̄
ſunt incboatiue ab arte agriculture:ꝛ ſanitas q̄ eſt inicia
tiue ab arte medicine:ꝛ ꝯpletiue a nā hec oīa debēt dici
nālia:qꝛ ars nihil facit niſi applicando actiua paſſiuis.
2ᵐ ℂ 2° notādū ex determinatōe Ari. 2° phy.ꝙ in artibus
T.c.25. ē dare tria gn̄a artiū:videlꝫ diſpoſitiuā: factiuā.ꝛ vſua
lē. Diſpoſitiua eſt illa q̄ māꝫ ꝑparat. Factiua q̄ formā in
ducit. Et vſualis q̄ vtiť eo qđ factum eſt. verbigrā.i oꝑe
nauigādi ē dare artē diſpoſitiuā.ſ.dolatiuā q̄ ligna ꝑpa
rat:ꝛ factiuā.ſ.nauifactiuā q̄ i lignis dolatis formam na
uis iducit:ꝛ vſualis vt gubernatiuā q̄ vtiť naui facta:ſic
ꝛ i oꝑe domifaciendi ali° ē q ex luto facit lapides ꝛ pa
rat mām dom°:ali° ē q domū ꝯſtruit:ꝛ ali° ē q domo in
habitādo vtiť:ꝛ harū ſecūda ē pn̄cipalioꝛ pma:qꝛ pcipit
pme ꝛ nō ecōuerſo.3° vō pn̄cipalioꝛ pma ꝛ ſcda:qꝛ pcipit
T.c.24 illis ꝛ nō ecōuerſo. Itē pmū mēbrū ſubdiuidit Ari.di.ꝙ
artiū ꝑparātiū mām:quedā faciūt māꝫ opoſe vt ars do
latiua q̄ nō facit ligna ſimplr̄ q̄ ſūt mā nauis:ſed facit eā
opoſe iquātū eā ꝑparat ꝛ diſponit.q̄dā vō faciūt māꝫ ar
tificialiū ſimplr̄ vt ars ꝑparās māꝫ vaſis vitreis. nō.n.
ſolū vitrū opatū fit ꝑ artē:ſed et ꝑ artē fit vitruꝫ ſimplr̄.
p° ꝯ His viſis ſit hec pma ꝯcluſio. Q̄libet ens artifi
ciale a quolibet ente nāli tam formalr̄
q̄ꝫ conceptibilr̄ diſtinguiť. pꝫ.qm̄ alia ē rō entis nālis:ꝛ
alia entis artificialis:ſiue illa ſumātur in re ſiue in cōce
ptu.ratio eni entis nālis icludit motū ꝛ qeteꝫ:ſed ratio
T.2.c.2 entis artificialis nō reſpicit aliqđ illoꝝ:vt teſtatur phs
2.3. ꝛ ꝯmētatoꝛ ꝑ q̄libet pte 2° phy. ℂ 2° concluſio. Nullū
2° ꝯ ens artificiale ſubiectiue ſūptuꝫ a quolibet ente natura
li realiter eſt diſtinctum: patet.qꝛ quodlibet ens artifi
ciale eſt ens naturale. ꝓbatur:qđlibet compoſitū ex ma
T.c.4. teria ꝛ forma ſubſtātiali eſt ens naturale 2° phy.ſed qđ
libet ens artificiale eſt compoſitum ex materia ꝛ forma
ſubſtantiali.igitur.minoꝛ patet inductiue.nam ſtatua ꝛ
archa continent in ſe māꝫ ꝛ formam ſubſtantialem .nec
obſtat inſtantia de domo dicendo ꝙ non eſt ens nāle:ſꝫ
entia naturalia:qꝛ non eſt aliquid : ſed aliqua:quoniam
ego concedo domum eſſe aliquid ꝛ ens naturale :lꝫ non
3° ꝯ ita proprie ſicut ſortem vel platoneꝫ. ℂ 3° ꝯcluſio. Que
libet forma artificialis a quolibet ente tā nāli q̄ꝫ artifi
ciali eſt realiter diſtincta. ꝓbať.quelibet figura a quoli
bet figurato realiter diſtinguitur:ſed quelibet forma ar
tificialis ē figura.igitur q̄libet forma artificialis a q̄li
bet figurato diſtinguitur realr̄.ſꝫ quodlibet ens tā nāle
4° ꝯ q̄ꝫ artificiale eſt figuratū.igiť. ℂ 4° ꝯ. Quelibet forma
mere artificialis a qualibet forma pure nāli realiter eſt
diſtincta. ꝓbatur primo.nā quelibet forma mere artifi
cialis ſolū ꝓduciť ab arte: ꝛ quelibet forma pure nālis
ſolum ꝓduciť a nā:ſed impoſſibile eſt eandem formam
ꝓduci ſolūmodo ab arte:ꝛ ꝓduci a natura ꝛ ecōtra.igiť.
Cō.7. tenet ꝯn̄a cū minoꝛi.maioꝛ āt ē ꝯmētatoris p.ꝛ 2°.phy.
2.xi. ℂ 2° artificialia cognoſcūť ꝑ formas artificialiū ꝛ non
2 per formas nāliū:igiť forme artificialiū diſtiguuntur a
formis nāliū.an̄s pꝫ:qꝛ dom° cognoſciť ꝑ formā dom°:
3 ꝛ nō ꝑ formam ligni vel lapidis. ℂ 3°. Ois trāſmutatio
realis hꝫ terminū realē:ſed domificatio eſt trāſmutatio
realis.ḡ hꝫ terminū realē:ꝛ nō aliquam rē nālem:qꝛ illa
erat anteq̄ꝫ domificatio foret.igiť hꝫ pro termino aliq̄ꝫ
T.c.7. formā artificialē.tenēt ambe ꝯn̄tie cū minoꝛi.maioꝛ āt
4 colligiť a phō 5° phy. ℂ 4° arguitur auctoritate Ari. 2°
T.c.xi. phy.di.ꝙ forma nālis ē natura ꝛ nō forma artificialis:
2.13. quod probat ex duobus.primo:qꝛ forma naturalis pro

ducit formam naturalem ꝛ non artificialis artificialeꝫ.
2°.qꝛ ex corruptione forme naturalis generatur forma
naturalis:ꝛ non ex corruptione forme artificialis fit foꝛ
ma artificialis:qꝛ ſi quis ponat lectulum in terra vt pu
trefiat generabitur lignum ꝛ non lectulus. vbi cōmenta C.13.
toꝛ mouet iſtā queſtionē.quare forma naturalis eſt prin
cipium generandi: ꝛ nō forma artificialis. reſpondet ꝙ
forma naturalis eſt ſubſtantia ꝛ forma artificialis eſt
accidens productuꝫ ab arte. ℂ Ex predictis ſequiť pri pᵐ coꝛ°
mo ꝙ omne ens artificiale cuilibet enti naturali aliquā
ſuperaddit nouam entitateꝫ. probatur p°:qꝛ ſuperaddit
formam artificialem realiter diſtinctam ab ente natu
rali.ꝛ a qualibet forma mere naturali:eo ꝙ ꝓductio foꝛ
me nālis preſupponit alterationē: non aūt ꝓductio foꝛ
me artificialiſ.2°.qꝛ artificialia vt artificialia ſūt pſuppo
nunt res naturales.2° phy.qꝛ es eſt materia ſtatue:ꝛ ar T.c.28.
gentum fiale.igitur ſuperaddit eis aliquam entitatem
poſterius productaꝫ. ℂ 2° ſequitur ꝙ nullum artificia 2ᵐ coꝛ°
le vt dicit ſubiectum ꝛ formam artificialem eſt ens na
turale.primo.quandocūq3 aliqua ſic ſe habēt ꝙ vno coꝛ
rupto alterum manet illa nō ſunt idem:ſed corrupta ſta
tua manet es. igitur ſtatua ꝛ es non ſunt idem. Scdo 2
artifex i formādo ſtatuā aut facit aliqd:aut nihil.ſi ē di
cendum ꝙ nihil:qꝛ ars eſt habitus factiuus 6° ethi.ꝛ 2° T.c.25.
phy.diť phs ꝙ policletus eſt ſtatuā faciēs.ex quo ſequi
tur ꝙ ē aliquid faciens tanq̄ꝫ ab inferioꝛi ad ſuum ſupe
rius affirmatiue ſine impedimento. Si aūt facit aliqd
ꝛ noꝛ rē nālem per ꝯmētatorem 2° phy.igitur aliquā rē Cōm.13
artificialē. ℂ 3° ſeqtur ꝙ forma artificialis eſt accidēs: 2.7.
pꝫ ꝑ ꝯmētatorē 2° phy.di.ꝙ forme artificiales ſūt acci 3
dētia in ſubiectis nālibus:ꝛ iteꝝ eodē cōmēto.forme ar 3ᵐ coꝛᵐ
tificiales lꝫ ſint accidētia in coꝛporibus nālibus:tn̄ cō Cō.13.
ſtituūt res artificiales.vbi aduertēdū ꝙ ſicut ꝑ rē albā Cō.13.
poſſuꝫ intelligere ſolū ſubiectum diſpoſitū ꝛ actuatū al
bedine:ꝛ ſic res alba eſt ſubſtātia:aut ſubiectum ꝛ albe
dineꝫ:ꝛ ſic nō eſt ſuba. ita res artificialis ſubiectiue ſū
pta eſt res nālis:ſꝫ vt dicit ꝯpoſitū ex ſubiecto ꝛ forma
artificiali nō ē aliq̄ res nālis. ℂ 4° ſeqť ꝙ foꝛ artificia 4ᵐ coꝛᵐ
les ſūt qualitates quarte ſpeciei in qua per ſe ponuntur
ꝯcreta ſicut forme.vt domus ſtatua lectulus cultellus ꝛ
hꝫ:pꝫ.qm̄ hec oīa dicūt figuras ꝛ entia figurata. ℂ Pre
dicta vltra auctoritates ꝛ rōnes adductas pn̄t alijs au
ctoritatibus ꝯfirmari: quarū pma eſt Ari. 2° phy.di. ꝙ T.c.p.
eoꝝ que ſūt alia ſūt a nā alia propter alias cās. vbi dicit
commentatoꝛ ꝙ per alias cauſas intelligit intellectum Cōm.p.
voluntatem ꝛ artem.igitur illud quod prouenit ab arte
ſuperaddit aliquid enti naturali:ꝛ non niſi formam ar
tificialem.igitur. 2° auctoritas eſt eiuſdem ibidem di 2
centis ꝙ es eſt natura ſtatue:ꝛ lignum eſt natura lectu T.c.7.
li:quod non eſſet verum niſi ſtatua aliquid ſuperadde
ret eri:ꝛ lectulus ligno.igitur. 3° eſt auctoritas eiuſdeꝫ 3
commentatoris ibidem di.ꝙ artificiale non generat ſi Cōm.7.
bi ſimile:ſed bene naturale:ꝛ ꝙ nō manet forma lectuli
ſi putrefiat lignum:ꝛ hoc dicit pro declaratione illius:
naturalia habent in ſe principium motus ꝛ quietis.arti
ficialia aūt nō hn̄t hꝫ pn̄ᵐ:niſi ꝑ accn̄s.ſ.ꝑ māꝫ alicui°
naturalis exiſtentis in illis. 4° auctoritas eſt Ariſto. 4
7° methaphyſice.di.ꝙ forma in mentes artificis ꝛ foꝛ T.c.23.
ma artificiati differūt in hoc ꝙ forma ſine materia que
eſt in anima eſt illud a quo cauſatur quidditas:ꝛ forma
artificati extra:ꝛ eſt generatiua ꝛ productiua ꝛ motiua
ad hoc vt producatur forma in materia: ꝛ vocatur foꝛ
ma itelligentie: eo ꝙ eſt in itellectu:forma vō in mā vo
cať poeſis:eo ꝙ ipſa eſt facta ꝑ formā i aīa. Ecce ꝙ ab ar
te ꝓducitur immediate forma artificiati:ſed ab illa nō

Cō. 12. imediate ꝓducit̄ cōpositū nāle nec forma nālis: ſm cō
T. cō. 9. mētatorē. 2. phy. igit̄. ideo dicit phs. 8. meta. ꝙ res artifi
cialis nō eſt ſubā. ⁊ hoc neqꝫ ſubā ꝯpoſita. cuiuſmodi ſūt
ſube nāles. neqꝫ ſepata q̄ nō ꝯſtituit̄ ꝑ māꝫ. igitur.

p̄ᵐ **Contra** p̄dicta arguit̄. ⁊ p̄ querendo vtꝝ forma do
mus eſt tota in toto. ⁊ tota in q̄libet parte.
aut tota in toto. ⁊ pars in pte. nō p̄ᵐ. qꝛ nullū accñs māle
eſt ſm ſe totū in diuerſis partib⁹. Si 2ᵐ: q̄ro. an q̄libꝫ ps
illi⁹ ꝓfuit: ita ꝙ vna ps ꝓfuit in lignis ⁊ alia in lapidibus
aut q̄libꝫ ps fit de nouo. ſi p̄mū h̄r intētum: videlꝫ: ꝙ q̄ñ
fit dom⁹ nō fit aliq̄d de nouo. nec pōt dari ſcdm. qꝛ tunc
q̄ñcūqꝫ fieret dom⁹ q̄libꝫ lapis ⁊ q̄dlꝫ lignū acq̄reret ali
quā rē de nouo: quā p⁹us nō habuit. ꝯñs eſt fl̄m. qꝛ h pōt
fieri ꝑ ſolū motū localē: imo aliqđ lignū vl̄ lapis pōt fie
ri ps dom⁹ abſqꝫ oī motiōe illi⁹. Idē arguitur de his q̄ fi
unt ꝑ ſubtractionē ⁊ trāſfigurationē. qꝛ aliq̄ talia fiūt ꝑ
ſolā diuiſionē ptiū vel trāſpoſitionē. aut ꝑ ſolū motum
localem. ⁊ ꝑ ꝯñs non acq̄rit̄ aliqua forma de nouo. añs
aūt pꝫ de ſtatua ⁊ mercurio. vl̄ ſeq̄t̄ ꝙ in oī ſegregatiōe
partis a toto quātūcūqꝫ parue noua res ꝓduceret̄ ⁊ da
retur vltimū inſtās rei ꝑmanētis ſm ſe ⁊ q̄dlibꝫ ſui que
2ᵐ oīa ſunt icōueniētia. ¶ 2° ſic. ⁊ quero de ſubiecto forme
domus vtꝝ ſit diuiſibile vel indiuiſibile. nō īdiuiſibile:
qꝛ quelibꝫ forma artificialis eſt diuiſibilis. Si diuiſibi
le: ⁊ cū illud nō poſſit eſſe niſi mā forma vel ꝯpoſitū: que
oīa ſunt diuiſibilia ſm trinā dimenſionem: ſeq̄tur ꝙ for
ma artificialis eſt in ꝓfunditate ſubiecti: qđ eſt ꝫ ꝯmen
Cō. 18. tatorē in. 12. meta. di. ꝙ nā agit in corpore toto. ars nō ni
ſi in extremitatib⁹ eius. Et confirmatur. nā ſi forma do
mus eſt ī ſubiecto diuiſibili: videtur ꝙ ſit in lignis ⁊ in
lapidib⁹. ⁊ ꝯñr vna forma accidētalis ſimplex eēt ſubie
ctiue in ſubiectis ſpecifice diſtinctis: qđ eſt falſuꝫ. vt pꝫ
3ᵐ inductiue in oībus. ¶ 3° querit̄ vtꝝ forma domus acq̄
ratur ſubito vel ſucceſſiue: nō ſubito. qꝛ tūc tota domus
fieret in inſtāti: qđ eſt ꝫ ſenſuꝫ: nec etiā ſucceſſiue. qꝛ tūc
T. c. 16. inductio forme artificialis eſſet alteratio: qđ eſt falſum.
⁊. 17. vt colligitur a ph̄o. 7. phy. ¶ 4° ſi domus ſuperaddit en
4ᵐ tibus nālibus aliquā formā ꝓductā per artē. igitur illā
poterit deus ſeparare ab entibus nālibus ſine motu lo
cali. quo poſito quero vtrū a. que ſint illa entia nālia ſic
colligata ſit dom⁹. vel nō. ſi ſic fruſtra ponit̄ forma arti
ficialis ſupaddita. ſi nō ꝫ. a. hꝫ diſpōnes priores. qꝛ habꝫ
tectū parietes ⁊ fundamētū. ex quo nullus in a. eſt fact⁹
motus localis. igitur a. eſt domus ſicut prius. Itēꝫ ꝑſer
uet deus formā dom⁹ lignis ⁊ lapidibus ānihilatis ex q̄
eſt entitas abſoluta diſtincta ab illis: et ſequitur ꝙ aliq̄
eſt domus ſine lignis ⁊ lapidibus ⁊ alijs entibus natu
ralibus: quod eſt impoſſibile.

Ad p̄ᵐ **Ad primuꝫ** dr̄ ꝙ illa diuiſio eſt inſufficiens: q̄ñ
forma dom⁹ cū ſit q̄daꝫ figura eſt to
ta in toto ⁊ nō tota in aliqua pte. nec pars in pte cū ſit in
diuiſibilis. nec eſt vēꝝ ꝙ ꝑ ſolā diuiſionē trāſfiguratio
nē vel motū localē p̄ciſe fiūt artificialia aliq̄: ſꝫ nec̄io re
quirit̄ forme ſupaddita denoīans illā rē eē. nec eſt incō
ueniēs q̄cūqꝫ pte a toto remota in ſupficie ꝙ fiat alia fi
gura: ſicut eſt alia ſupficies clauſa. ⁊ ꝯcedo. vt in alia qđ
ne ꝙ rei ꝑmanentis. ſ. forme dom⁹ vel alteri⁹ artificialis
eſt dare vltimū īſtās ſm ſe. ⁊ q̄dlꝫ ſui ꝓpter ſuā indiuiſi
bilitateꝫ. nō tñ ꝑꝑ hoc illa dom⁹ ſubito deſinit eſſe. qꝛ q̄ꝫ
cito depdit vnā formā artificialē taꝫ cito acq̄rit aliam.
Ad 2ᵐ ¶ Ad 2ᵐ dr̄ ꝙ auctas cōmētatoris clare oſtēdit formaꝫ
12. m. 18 artificialē realr̄ diſtīgui a ꝯpoſito ⁊ forma nāli: ⁊ qꝛ illa
fundat̄ in extremitate: iō ſubm̄ eius eſt diuiſibile. ſ. ſup
ficies exterior: ⁊ iō forma dom⁹ ſubiectat̄ p̄ ī ſupficieb⁹
lapidū ⁊ lignoꝝ ⁊ aliaꝝ ptiū dom⁹: ſicut forma nūeri in
ſuis vnitatib⁹: ita ꝙ fundat̄ in oīb⁹ illis ſupficieb⁹. et in
nulla pte illaꝝ. nec eſt icōueniēs ꝑ accñs ⁊ ex ꝯñti vnā
formā ſimplicē ſubiectari in plurib⁹ diuerſaꝝ rōnū. mō
deñs eſt ꝙ forma dom⁹ non fundat̄ in reb⁹ nālib⁹ niſi ex
ꝯñti. p̄ aūt ⁊ adeq̄te fundat̄ in ſupficieb⁹ illoꝝ q̄ ſupfici
es ſunt eiuſdeꝫ rōnis. ¶ Ad 3ᵐ dr̄ ꝙ forma dom⁹ ſubito Ad 3ᵐ
acq̄rit̄. tñ domus fit ſucceſſiue: ſicut ēt latitudo ſucceſſi
ue acq̄rit̄ nō obſtāte ꝙ gradus illius ſubito acquiratur.
¶ Ad 4ᵐ dupl̄r rñdet̄. p̄ nō admittēdo caſuꝫ. ſicut eniꝫ Ad 4ᵐ
de⁹ nō poſſꝫ ſepare quātitatē a re quāta ſine mutatione
partiū: ita nō poſſꝫ ſepare formaꝫ dom⁹ ab entib⁹ nālib⁹
ſine motu locali. 2° admittit̄ caſus. d. ꝙ a. nō eſt dom⁹. ſi
cut nec ſortes eſt albus corrupta eius albedine. nec figu
ratus deficiente figura in eo. ⁊ ad ꝓbationē dico ꝙ de
ficiēte forma dom⁹ nihil dr̄ actu tectū vel fundamēꝫ
ſed ſoluꝫ in potētia. ¶ Ad aliū caſuꝫ dr̄. ꝙ formā artifi
cialē ſepari ab oībus entibus nālibus poteſt ymaginari
dupl̄r. Uno mō ꝙ ſeparet̄ ſine quātitate. ⁊ h nō ē poſſi
bile ſine ſui corruptiōe. nec de⁹ poſſꝫ hoc facere: ſicut nō
poſſꝫ ſeparare ſimitatē a naſo ⁊ ab oī quātitate. nec figu
rā circularē ab oī linea. Alio modo poteſt ymaginari for
mā artificialē ſepari ab entibus nālib⁹: ſꝫ nō a ſua quan
titate. ⁊ h eſt poſſibile ꝑ potētiā dei. quo admiſſo nō ſeq̄
tur aliquam eſſe domū ſine lignis vel lapidib⁹ aut alijs
ſibi ꝓportionabilib⁹. q̄ñ talis forma ſeparata non ē do
mus: ſicut nec albedo eſt alba in ſacramento altaris: ſed
eſſet quedam qualitas que fuiſſet forma domus. ⁊ appa
ret domus. igitur. Capl̄m XXII.

Dubitat Ariſto. in p̄dicamētis cap° de qualitate vtruꝫ raruꝫ et
denſuꝫ. aſpeꝝ ⁊ lene ſint qualitates ponē
do duas opiniones: quaruꝫ p̄ma dicit ꝙ
ſunt qualitates ſicut duruꝫ ⁊ molle. 2ᵃ ꝙ
ſint poſitiones. qꝛ raꝝ eſt illud cuius par
tes remote iacent. ⁊ denſuꝫ cuius partes
ꝓpinque iacent. lenes cuius partes in ſuperficie equalr̄
porrecte iacēt. ⁊ aſpeꝝ cuius vna pars alterā ſuperat in
ſupficie. ¶ Pro quoꝝ intellectiōe eſt notādum p̄ ꝙ ra p̄ᵐ
ritas ⁊ dēſitas nō ſequunt̄ māꝫ ſolū nec quātitatē ſolū:
ſed ambo ſil̄: qꝛ mā ſine quātitate nō eēt rara: nec dēſa. ⁊
quātitas ſine mā nullā hr̄et dēſitatē vel raritatē: ſꝫ ābo
ſil̄ recipiūt raritatem ⁊ dēſitateꝫ: vt pꝫ diffiniēdo raꝝ ⁊
dēſuꝫ: ⁊ iteꝝ: nec nō ſufficiūt: ſꝫ req̄rit̄ p̄ma diſpō alteri⁹
q̄litatis. Uñ ꝯmētator. 7. phy. dicit. ꝙ raritas ⁊ dēſitas Cō. 15.
ſequunt̄ calidū ⁊ frigidū: qđ itelligēdū in mixtis ⁊ ī ele
mētis: qꝛ in celo ē raritas ⁊ dēſitas ſꝫ phꝫ. 2. celi. ⁊ tñ ibi t. 2c. 42
nō ſunt q̄litates p̄me elemētoꝝ: ſꝫ ſūt alie ſp̄ualiores: ad
q̄s ſequūt̄ raritas ⁊ dēſitas ſpiritualiori ⁊ ꝑfectiori mō
q̄ꝫ infra ſperam actiuoꝝ ⁊ paſſiuoꝝ. ¶ 2° notāduꝫ ꝙ ad 2ᵐ
generationē raritatis tres motus neceſſario cōcurrūt. ſ.
motus localis quo partes inuicē elongantur. ⁊ mot⁹ aug
mentationis quo partes extenduntur: ⁊ motus rarefa
ctionis quo partes in mā ſubtiliantur. per p̄muꝫ motuꝫ
acq̄ritur locus. per ſecūdū extēſio maior. per 3ᵐ raritas.
Ecōtra in generatione denſitatis ꝯcurrunt tres motus
quoꝝ p̄mo acq̄rit̄ locus minor. ⁊ ſecūdo minor extēſio.
⁊ tertio denſitas. ⁊ licet motus localis ille ſit verus mo
tus. qꝛ acquirit̄ vbi: nō tñ augmētatio illa eſt vā augmē
tatio. qꝛ nō acq̄rit̄ q̄ntitas: ſꝫ ſolū extēſio q̄ntitatis. qꝛ di
cit ꝯmētator in de ſubā orbis. ꝙ nō acq̄rit̄ nec deperdit̄
quantitas niſi acq̄rat̄ vel deperdatur mā. mō in rarefa
ctione ⁊ condenſatione nō acquiritur de neceſſitate nec
deperditur mā vt vult Ari. 4. phy. ¶ Itē rarefactio vl̄ T. c. 84
ꝯdenſatio non eſt vā alteratio: qꝛ ꝑ illā nō acquiritur de
neceſſitate vel deperditur q̄litas tertie ſpeciei: qđ tamē

T.c.xi. opz ad verã alterationem ẜm phm. 7. physic. qm acqrit raritas vl' dẽsitas q̃ ptinẽt ad scdaz spẽz q̃litatis que est nãlis potẽtia vel impotẽtia. igitur.

p^{us} ꝯ **His visis** sit hec p^{us} ꝯ. Tã raritas q̃z dẽsitas est a q̃libet substãtia ẽtitas realr distincta. pba
T.c.84 tur. nã rarefactio est mot^{us} vt colligit a pho. 4. phy. q re
T.cõ.4 cipit spẽm τ denoiationẽ a termino ad quẽ. 5. phy. igitur raritas est ei^{us} termin^{us} ad quẽ: sed nulla suba est termin^{us}
T.c.io. ad quẽ rarefactiõis. vt colligit a pho. 5. phy. ex quo ad illã nõ est p se motus. igit. idẽ argumẽtum fit de dẽsitate:
T.c.8i. qm dẽsitas ẽ termin^{us} ꝯdẽsatiõis τ nõ aliq̃ suba. Itez 4°. phy. graue seqt densuz τ leue rarꝝ. igit rarꝝ τ densuz sunt ꝯria: sicut graue τ leue. sz grauitas τ leuitas nõ sũt sube: qꝛ tũc terra τ aq̃ essent eiusdẽ spẽi. τ ꝯsilr aer τ ignis. igr
z^{us} ꝯ pariformiter raritas τ dẽsitas nõ sunt sube. ❡ z^{us} ꝯ. Nulla raritas vel dẽsitas est q̃titas ꝯtinua vel discreta. pbatur. in oi rarefactiõe acqrit raritas. τ in oi ꝯdẽsatiõe acquirit densitas τ depdit raritas: sz non in q̃cũqz rarefactiõe acqrit quãtitas. nec in quacũqz ꝯdensatiõe depditur q̃titas ꝯtinua vl' discreta. igit. pz ꝯña cũz maiori ex
t.τc.84 pma ꝯne. mior aũt colligit a pho τ ꝯmẽtatore. 4. physi. qm p rarefactionẽ nõ acqrit mã nec p ꝯdẽsationẽ depditur. τ ꝯsilr nec q̃titas: eo q̃ quãtitas ꝯseqt mãm in de
T.c.84 suba orbis. τ iõ dicit Ari. 4. phy. q̃ eadẽ mã fit successiue rara τ densa: sicut grauis τ leuis absqz acqsitiõe noue mãe. τ h̃ ꝯ antiquos dicentes maiorationẽ fieri p aduẽ
3us ꝯ tũ noui corpis. τ ꝯdẽsationẽ p depditionẽ antiq. ❡ 3us ꝯ. Nulla raritas vel densitas est entitas respectiua. pbat. qꝛ si sic videret q̃ de pnto positiõis: sicut dixit z^{a} opinio quã plurimi secuti sunt credẽtes illã eẽ Arist. Sz ꝯ. Positio est habitudo partiũ ad aliqd extrĩsecũ: sz oi extrinseco secluso aliqd adhuc eẽt rarꝝ vl' dẽsuz. pz ꝯña. cũ maiori p auctorẽ sex pncipiorꝝ. mior vo ẽ euidẽs. qꝛ si nihil eẽt nisi ignis ille eẽt rarus: τ si nihil eẽt nisi terra illa eẽt densa. Uñ idẽ corp^{us} põt eẽ ꝯtinue eq̃ dẽsuz vl' eq̃ rarꝝ q̃tũcũqz sit diuersimode positũ vel situatũ. Itẽ raritas et dẽsitas respiciũt mãz in ꝯpatiõe ad q̃titatẽ vel extẽsio
4us ꝯ nẽ: sz positio nõ sic respicit mãz. igit. ❡ 4us ꝯ. Raritas vl' dẽsitas sunt q̃litates secũde spẽi. pbat. nã in nullo pnto ꝑpe repit itẽsio vel remissio nisi in pnto q̃litatis: sed raritas τ dẽsitas ꝑpe intendunt τ remittunt. igit sunt q̃litates: sed non nisi de secunda specie qualitatis: eo q̃ raritas dicit ipotẽtiam. s. facilitatez resistendi: et densitas potẽtiã nãlem ꝑpter multã aptitudinem resistẽdi. pro hac ꝯclusiõe est auctor sex pncipiorꝝ di. q̃ raritas τ den
Cõis. sitas sunt q̃litates τ nõ positiões. τ cõmẽtator. 7. phy. q̃ rarꝝ τ dẽsuz sunt q̃litates sequẽtes calidũ τ frigidũ. Ari. aũt dicit vbi supra in pntis: q̃ illi sunt maximi τ potiores q dicũt: rarꝝ τ dẽsuz: asperꝝ τ lene eẽ q̃litates: tñ nõ vident poni in z^{a} spẽ asperꝝ τ lene: sed magis in q̃rta: qꝛ reducunt ad figurã: sicut rectũ τ curuũ: q̃ etiã Arist. ponit
Cor^{m} ibidẽ q̃litates. ❡ Ex pdictis seqt q̃ sic duricies τ mollicies: ita lubricitas τ ariditas sunt q̃litates distincte ab alijs. Pria ps pz. p Arist. ponẽtẽ durũ τ molle in scda spẽ qualitatis. Si eniz duricies esset ens respectiuũ potissime foret multitudo corporis vel mãe in cõparatiõe ad situz τ mollities foret paucitas mãe: sz hoc nõ: qꝛ precise tãta multitudo mãe quãta p^{us} fuit cõgelata τ dura ẽ modo dissoluta τ mollis: ideo duritics est q̃litas distincta a siccitate: τ mollities ab humiditate. secũda pars declaratur: qm nulla suba. vt sic est lubrica. nec posita alia q̃litate pter lubricitatẽ corpus est lubricũ. nec etiã situs vl' alia circũstantia respectiua. qꝛ non minus corpus est lubricum vel aridum posita vel nõ posita circũstantia sit^{us} vel alterius pdicamẽti respectiui. igitur.

Contra predicta arguitur. τ pmo sic. Ois qualitas inherens põt aduenire suo subiecto absqz p^{m}
motu locali: sed raritas τ densitas nõ possunt aduenire alicui subiecto sine motu locali. igit. maior pz inductiue de caliditate frigiditate: τ alijs qualitatib^{us} que adueniunt suis subiectis sine motu locali. minor etiã est nota qꝛ nihil rarefit absqz occupatione maioris loci. nec condensatur absqz deperditione loci. ❡ Scdo sic. nũq̃z aer z^{m}
rarefit quin extẽdatur τ rarefiat mã forma τ oẽs qualitates sensibiles. igit aere rarefacto tot sunt raritates q̃t sunt rara: qd est ipossibile: qꝛ cũ quelibet raritas sit quedaz extensio: sequitur q̃ in eodẽ ꝯposito sunt plures extensiones τ dimẽsiones eiusdẽ rõnis se penetrãtes. nec põt dici q̃ sit vna raritas oiuz istorꝝ. qꝛ vno accidẽte numero nõ possunt plura distincta numeri denoiari. ❡ 3°. 3^{m}
sequitur q̃ raritas τ dẽsitas sunt forme ꝯrie: sicut albedo τ nigredo: qd est falsuz. qꝛ tũc vbicũqz essz dẽsitas ibi nulla foret raritas: τ ecõuerso. cui^{us} oppositũz est manifestũ: qꝛ idẽ aer est densus respectu ignis τ rarus respectu terre τ aque. ❡ 4°. arguitur auctē cõmẽtatoris. 4. phy. 4^{m}
dicẽtis q̃ rarũ τ densuz sunt ꝯria in quãtitate. τ q̃ trãslatio corporis ex raritate in dẽsitatẽ est translatio de maiori quãtitate in minorez quãtitatẽ τ ecõuerso. Itẽ dicit Cõ. 84.
Arist. in pdicamẽtis de qualitate q̃ rarũ τ dẽsum videtur dicere positionez modo scdz eum positio ponitur in predicamento quantitatis: aut est predicamẽtum respectiuuz distinctuz ab alijs. igitur.

Ad primuz negetur aũs p pma parte. qꝛ ostẽsum est supra in figuris: q̃ tales nõ pos- Ad p^{m}
sunt aduenire absqz motu locali. ❡ Ad scdm dicit q̃ est Ad z^{m}
vna raritas oiuz illorꝝ. nec est incõueniẽs eodẽ accidẽte plura denoiari. qm sortes mã sua τ quantitas eius denominant eadẽ albedine. silr mã albedo τ dulcedo lactis dicunt quãte eadẽ quãtitate numero. nõ tñ concedo q̃ aliqua raritas sit extẽsio. qꝛ raritas est qualitas τ extensio est modus seu passio quãtitatis. ❡ Ad 3^{m} cõcedo pri- Ad 3^{m}
maz ꝯsequẽtiã: τ nego secũdã. sicut. n. grauitas τ leuitas stant silr nõ obstãte q̃ sint ꝯria: ita raritas τ dẽsitas. nihil tñ dr rarũ τ dẽsuz: sicut nihil dicit graue τ leue. terra enĩ τ aqua dicit grauis τ nõ leuis. silr aer τ ignis est leuis et nõ grauis. q̃ autez aqua aliquãdo dicit leuis τ aer grauis. hoc est respectiue ad elemẽta extrema. sicut cerebrꝝ dicit respectiue frigidũ ad cor nõ obstãte q̃ sit simpliciter calidũ. Dico igit q̃ si aliqd corpus sit dẽsuz illud nõ est rarũ τ ecõtra: licz forte habeat raritatẽ τ dẽsitatẽ. τ si queritur ex quo raritas τ dẽsitas cõtrariant qd illorꝝ hz se priuatiue ad alterũ. dr q̃ nullũ illorꝝ se habz ꝑprie ad alterũ priuatiue: qꝛ sunt forme positiue. cõiter autẽ loq̃ndo de priuatiõe dicit cõsiderãdo perfectionẽ forme sic: q̃ raritas est positiuũ: dẽsitas priuatiuũ. qꝛ raritas competit igni τ densitas terre. Itẽ raritas videt importare magnitudinẽ τ densitas paruitatẽ. Si autẽ cõsideratur actiuitas vel resistẽtia forme sic densitas est positiuuz. qꝛ collocat sub potẽtia nãli. τ raritas priuatiuũ. qꝛ ponitur sub potẽtia inãli. igit. ❡ Ad 4^{m} dr q̃ rarũ τ densum Ad 4^{m}
sunt cõtraria in quãtitate: nõ tñ q̃ sint ꝯtraria de predicamẽto quãtitatis: sz qꝛ sunt ꝯria fundata in quantitate
Deinde aliud dictũ cõmẽtatoris debz intelligi q̃ mot^{us} 4°. phy.
de raritate in densitatẽ est motus de maiori extensione 84.
ad minorez extensionẽ. τ ecõuerso. nõ q̃ extensio sit terminus imediatus rarefactionis τ ꝯdensationis: aut maioritas vl' minoritas: sed raritas vel dẽsitas: ad quas sequunt extẽsio maior vel mior de pnto q̃titatis. τ maioritas vl' mioritas de pnto relõnis. Ad phz aũt dcm ẽ q̃ In pntl
tũc recitabat opinionẽ pmã. igr.

Cap. XXIII.

Consequenter de proprijs passionibus: que pertinent aliqua ad secundam: et quedam ad quartam speciem qualitatis pertinent: declaranda sunt plura vt totius predicamenti qualitatis clara habeatur noticia. de alijs autem speciebus non expedit loqui. quia de his in alijs naturalibus hinc inde diffuse locuti
pm sumus. ¶ Et ideo est notandum primo quod duplex est accidens. scilicet proprium et commune
Accidens proprium est illud quod intrinsece et essentialiter suum circumcernit subiectum: vt risibilitas et simitas. non enim stat esse vel intelligi risibilitatem non existente vel non intellecta humanitate. nec stat intelligi vel esse simitatem non existente vel non intellecto naso: et si hec vera sunt de abstractis: a fortiori et de concretis.
Accidens commune est illud quod non intrinsece et essentialiter suum circumcernit subiectum: vt albedo. nigredo. caliditas. frigiditas. et huiusmodi. non enim stat solum intelligere albedinem nullo subiecto intellecto: immo stat albedinem esse suo subiecto non existente. vt patet in sacramento altaris. horum accidentium prima vocantur passio-
2m nes communes. et alia passiones proprie. ¶ 2º notandum quod accidentium seu passionum propriarum quedam fundantur subiectiue in quiditate: quedam autem in supposito vel indiuiduo. Exemplum primi vt risibilitas et rudibilitas. risibilitas enim fundatur subiectiue in humanitate: et rudibilitas in asineitate. Exemplum secundi: vt simitas crispitudo. simitas enim fundatur subiectiue in naso. et crispitudo in capite vel in capillis. harum autem passionum prime due que dicuntur esse in secunda specie qualitatis: quia dicunt naturalem potentiam non denominant suum subiectum concretiue: sed supposita illius. nam humanitas non est risibilis: sed sortes et plato. alie vero passiones que sunt in 4ª specie qualitatis: quia dicunt figurationem denominant concretiue supposita suorum subiectorum: eo quod nasus est simus et caput est crispum.
pª ʒ His visis sit hec prima conclusio. Accidentia tam propria quam communia et concretiue sumpta a suis subiectis non sunt realiter distincta. patet. nam animal et coloratum sunt idem realiter. et homo et risibile sunt idem: nec non simum et nasus: quia
2ª ʒ de se inuicem affirmatiue verificantur. vt patet intuenti. ¶ 2ª conclusio. Accidentia tam propria quam communia concretiue sumpta a suis subiectis conceptibiliter et formaliter sunt distincta. patet de homine et risibili. hec namque conceptibiliter distinguuntur. quoniam alius conceptus correspondet homini vt homo: et alius homini vt risibilis est. eadem etiam formaliter distinguuntur et ex natura rei: quoniam secluso omni conceptu seu opere intellectus adhuc homo vt homo non importaret risibilitatem: quia nullum prius importat suum posterius: et tamen risibile vt risibile importaret risibilitatem. quia quodlibet concretum tam in re quam in conceptu importat suum abstractum. idem patet a fortiori de accidentibus communibus.
3ª ʒ ¶ 3ª ʒ. Passiones proprie subiectorum non includentium partem diffinitiuam inter se et subiecta propria ratione non habent realiter distinctam. patet quoniam vnitas et veritas non inuicem realiter distinguuntur nec ab ente: quia ens non includit partem diffinitiuam. similiter natura diuina non realiter distinguitur ab aliqua sua propria passione: quia non includit proprie partem diffinitiuam: cum non sit per se in predicamento aliquo. materia autem prima realiter distinguitur a suis passionibus: quia non
4ª ʒ est subiectum actuale sed potentiale. ¶ 4ª ʒ. Omnes passiones subiectorum includentium partem diffinitiuam inter se et subiecta propria ratione claudunt realiter distinctiuam. probatur primo. nam quando demonstratur risibile de homine potissime. vel igitur demonstratur a parte rei aliquid realiter distinctum a suo subiecto aut non. si primum habetur intentum. si non. contra. si ad scientiam proprissime dictam sufficeret predicatum dicere solum conceptibilitatem distinctam a subiecto. tunc de differentia substantiali possit esse scientia proprissime sumpta. consequens est falsum. quia
T.co.p. huiusmodi non est demonstratio. 6. meta. nec differentia substantialis predicatur. 2º modo dicendi per se. et patet consequentia. nam sicut passio conuertibilis habet conceptum denominatiuum et predicatum in quale. ita differentia sub-
2 stantialis secundum Porphyrium in vniuersalibus cap. de differentia. 2º illud quod proprissime scitur de aliquo habet causam realem in subiecto: sed illud quod est sibi omnino idem non habet in se realiter causam sui. igitur proprissime sciri non potest nec demonstrari. patet consequentia cum minori. maior
vero est Aris. primo posteriorum. vnde potest sic argui quare homo est homo T.c.23.
non est aliqua causa secundum philosophum. 5. meta. sed demonstratio proprissime sumpta in qua concluditur passio de suo subiecto est per causam: propter quam causam res est sicut dicit Arist. primo posteriorum. igitur homo et risibile non sunt idem omnino. ista est plana sententia lynconiensis. primo posteriorum. ca. de per se. dicit. accidens quod essentialiter egreditur a quiditate subiecti predicatur de suo subiecto in 2º modo dicendi per se vel dicendi alterum de altero. ex quo dicto. patet quod propria passio est accidens: ideo non potest esse realiter idem cum subiecto. Item Boetius in suis diuisionibus ponit quod propria passio est vere accidens et de genere accidentium. ideo non solum: vt accidens accipitur pro eo quod est extra rationem quiditatiuam: sed vt accidens primo sui diuisione distinguitur contra substantiam: sed illud quod est idem omnino cum subiecto tam in concreto quam in abstracto non est accidens nec de genere accidentis: quia quod vere est nulli accidit. primo phy. igitur propria T.c.30.
passio non est idem cum subiecto suo. de accidentibus autem communibus nullus dubitat quod realiter distinguuntur a suis subiectis. quoniam albedo non est aliqua res alba. nec nigredo est aliqua res nigra.
Contra predicta arguitur. et primo accidentia communia subiecta sua intrinsece respicere essentialiter. nam ex eo aliquid pm
est accidens. quia est in eo vel alteri inheret. igitur. antecedens est Aris. 7. T.co.p.
meta. di. quod accidentis esse est inesse: et accidens non est ens nisi quia entis. deinde albedo et nigredo sunt accidentia inseparabilia cigno et coruo. secundum porphyrium in suis vniuersalibus. igitur illa de necessitate circumcernunt sua subiecta. igitur. ¶ 2º arguitur. accidens proprium 2m
non essentialiter respicere suum subiectum. nam quodlibet accidens proprium est ens absolutum. igitur tale stat esse quocunque sibi extrinseco non existente. et per consequens stat ipsum esse sine suo subiecto. igitur non intrinsece circumcernit illud. prima consequentia patet. quia ex eo aliquid dicitur respectiuum: quia respicit aliud a se necessario. igitur ex eo aliquid est absolutum. quia non de necessitate respicit aliud a se. antecedens autem ab omnibus conceditur. In speciali autem arguitur de motu celi circulari: que est propria passio celi: quia demonstratur de illo. 8º phy. et tamen non essentialiter circumcernit T.c.76.
celum. quia stat aliquid moueri circulariter nullo existente celo: semper intelligendo absque contradictione. ¶ Hec omnia confirmantur ratione theologica. nam quicquid potest facere deus mediante causa secunda non concurrente vt pars effectus: potest immediate se solo: sed mediante quiditate specifica facit accidens proprium cuius quiditas illa non est pars vt liquet. igitur immediate seipso potest facere tale accidens. antecedens autem patet. quia deus potest facere quicquid fieri non implicat contradictionem. ¶ 3º 3m
arguitur. simitatem non esse propriam passionem: quoniam propria passio prius inest speciei: et per speciem indiuiduis: sed simitas prius inest indiuiduis quam speciei. igitur. patet consequentia cum maiori per porphyrium in suis vniuersalibus. minor vero est euidens ex eo quod homo dicitur simus ratione nasi simi. Deinde propria passio non multiplicatur ad multiplicationem indiuiduorum: quia multi sunt homines et risibilitas solum vna: sed simitas multiplicatur ad multiplicationes indiuiduorum: quia quot sunt nasi simi tot sunt simitates. ¶ 4º arguitur quod propria passio non realiter distinguitur a suo 4m
subiecto. nam mobilitas est propria passio corporis: et tamen non realiter distinguitur a corpore. probatur. quia illud non realiter distinguitur ab aliquo quod manet illo manente circumscripto omni eo quod non est ipsum nec aliquid sui: sed circumscripto omni eo quod non est corpus adhuc manet mobilitas. quia implicat aliquid esse corpus et illud non esse mobile. igitur idem arguitur de risibilitate. Et confirmatur de inherentia que est propria passio inherentis formaliter vel subiecti: que tamen non est accidens realiter distinctum a quolibet illorum. probatur. nam si est accidens. igitur inheret suo subiecto. vel igitur per aliam inherentiam. et erit procedere in infinitum. vel per nullam. quod si dabitur per idem possum dici formaliter immediate inherere subiecto absque inherentia media realiter distincta. Pro solutione horum argumentorum est notandum primo quod passio sci- pm notandum
bilis per demonstrationes quadrupliciter sumitur. primo pro re habente extrinsecus effectum p
et primo inherente supposito vel indiuiduo: cuiusmodi est motus in celo seu motus circularis. 2º modo pro re aptitudinaliter inherente 2

te subiecto ꝛ ꝯuertibili cū eodē.q̄lis est mobilitas respe
ctu corporis:ꝛ risibilitas respectu hois.nō.n.opꝫ corpus
moueri nec hoieꝫ ridere:ſꝫ sufficit aptitudo ad motuꝫ ꝛ
3 ad risus. 3° p aptitudine rei inherētis:cuiusmodi ē ihe
rentia q̄ forma inheret subiecto.siue sit iherentia actua
lis siue aptitudialis:nec oīs iherētia ē respect⁹:lꝫ videa
tur iportare respectū:ſꝫ sicut p̄ᵃ ꝛ 2ᵃ passio sūt accn̄tia ab
soluta.igr̄ iherētia forme in subiecto est mot⁹ absolut⁹.
4 4° mō p aptitudine rei subsistētis. vn̄ sicut iherētia ē
modus accn̄tis:ita subsistētia ē modus subiecti:nō q̄dē
respectiu⁹.ſꝫ absolut⁹:ꝛ sicut forma nō iheret nisi mediā
te iherētia:ita subm nō recipit nisi mediāte subsistētia.
haꝝ passionū solū secūdā vocare solem⁹ ppriā passionē.
2ᵐ nōnᵐ qm̄ ipsa sola demōstrātes cōiter vtimur.¶ 2° nōndū ꝙ
aliud est eē ppriā passionē alicui⁹.ꝛ aliud pprie pprias
passionē ꝛ ꝯuertibilē cū illo.nā risibilitas est ppa passio
sortis:qm̄ sortes nō pōt separi ab illa : ſꝫ nō pprie ppria
nec ꝯuertibilis:q2 sepat̄ ab illo.hois vero in cōi risibili
tas est pprie ppa passio ꝛ ꝯuertibilis.Cōsilr̄ dr̄ de simi
tate ꝙ ē ppa passio nasi.q2 nō pōt separi a naso:ſꝫ nō est
ꝯuertibilis:q2 aliq̄s ē nasus q nō ē sim⁹.igr̄.

Ad p̄ᵐ **Ad primuꝫ** negēt añs.Accn̄s.n.nō ex eo dr̄ tale.
q2 ē in alio vl alteri iheret:ſꝫ q2 nō ē
aptū natū p se eē vl existere.semp.n.exigit subꝫ vl aliq̄d
qd̄ supplet vicē subi.nec accn̄tia in sacramēto altaris p
se existūt:lꝫ nō habeāt subm.s.ihesiōis.q2 ibidē supplet
de⁹ vicē causalitatis mãe ad formā accidētalē:ꝛ ita itel
7.me.p̄. ligit phs. videlꝫ ꝙ accn̄tis eē est ineē.seu ꝙ nō ē ens ni
si q2 entis.i.de rōne accn̄tis ē hr̄e subꝫ vel aliq̄d supplēs
vicē subi.Deīde ad argᵐ sup vbo porphyrii negēt ꝯñtia.
nā licꝫ albedo in cigno ꝛ nigredo in coruo nō possint se
parari a suis subis denoīationū nisi corrūpāt̄ illa subie
cta:tn̄ aliq̄n corrūpent̄ sine corruptōe subi ihesionis:qd̄
est mā p̄ma:licꝫ h̄ nō ꝯtingat de accn̄te pprio.qm̄ nullū
agēs nāle possꝫ corrūpere risibilitatē homie remanēte.
Item albedo cigni ꝛ nigredo corui nūc denoīant illos:ꝛ
aliq̄n denominabūt alia diuersaꝝ rōnū.igr̄ nullū illo
rū est accn̄s ppriū.pꝫ ꝯña.q2 accn̄s ppriū nō pōt lesse ni
si vni spēi nec denolare nisi iduidua illi⁹ spēi.añs pꝫ. q2
illa albedo q̄ nūc denoīat cignuꝫ aliq̄n denoīabit cada
Ad 2ᵐ uer.igr̄.¶ Ad 2ᵐ negēt ꝯña.ꝛ ad pbationeꝫ dr̄ ꝙ nō bn̄
exp̄mitur nā absoluti ꝛ respectiui.q2 p se esse nō est mo
dus respectiuus.ſꝫ absolutus pertinēs ad p̄ntū sube:ꝛ tn̄
recipit aliud a se.s.subaꝫ.modus.n. realiter distiguitur
ab illo cuius est modus.vn̄ absolutū est illud qd̄ nō cir
cūcernit nisi se vel habēs prioritatē ad ipm vt suba q̄ti
tas ꝛ qualitas.respectiuū aūt est illud qd̄ circūcernit ali
quid nō habēs p̄oritatē ad ipsuꝫ:vt relatio.actio.passio.
ꝛ alia p̄dicamēta respectiua.vt videbit̄.p̄nitas.n.respi
cit filiationē q̄ nō hꝫ aliquā p̄oritatē ad ipaꝫ. ¶ Ad arᵐ
spāle dr̄ ꝙ mot⁹ circularis est ppria passio celi:ſꝫ nō cō
uertibilis cū illo:imo nec mot⁹ est passio ꝯuertibilis cuꝫ
corpore nāli:q2 de⁹ pōt facere oē corp⁹ nāle qescere. non
sic aūt pōt facere aliquē hoieꝫ esse nō risibileꝫ aut aliqd̄
corp⁹ eē nō mobile:iō risibilitas ē passio cōuertibilis cū
hoie:ꝛ mobilitas cū corpe.¶ Et ad ꝯfirmationē negēt
añs.q2 motū de⁹ pōt facere mediāte cā secūda.s. mobili
qd̄ nō ꝯcurrit vt ps eius.ꝛ tn̄ nullū motū posset de⁹ face
re se solo.q2 iplicat ꝯdictionē hoc eē demōstrādo motū
ꝛ nullū esse mobile:q2 sicut albedo est intrinsece ꝛ essen
Ad 3ᵐ tialr̄ albedo:ita mot⁹ est itrisece ꝛ essentialr̄ talis.¶ Ad
3ᵐ negēt añs vlr̄ sūptū.ꝛ ad porphyriū dr̄ ꝙ itelligit de
passiōe ꝯuertibili deriuabili a p̄ncipijs spēi:ꝛ nō deriua
bili a p̄ncipijs iduidui q̄ nō est ꝯuertibilis cū suo subo
Et ex h̄ risuꝫ est ad ꝯfirmationē:q2 passio cōuertibilis
nō multiplicat̄:sicut nec spēs vel q̄ditas in qua fundat̄.
passio aūt nō ꝯuertibilis bn̄ multiplicat̄:sicut ꝛ indiui
duū in quo subiectat̄.¶ Ad 4ᵐ dr̄ ꝙ mobilitas differt Ad 4ᵐ
a corpore sicut risibilitas ab hoie:lꝫ in re nō stet corpus
esse:ꝛ ipm nō eē mobile.tn̄ nō iplicat ꝯdictionē in eē in
telligibili:ꝛ h̄ sumēdo mobile:vt dicit ppriā passioneꝫ:
nā tūc nulla essꝫ aptitudo ad motū: ꝛ ita seqr̄ ꝙ licꝫ i eē
reali hō ꝛ risibile ꝯuertūt̄:nō tn̄ in eē itelligibili. Et ad
argᵐ de iherētia dr̄ ꝙ nulli iheret:ſꝫ ē p̄ns ꝛ idistās subo
fore.nec seqr̄.talis iherētia ē accn̄s.igr̄ alicui iheret:sed
bn̄ seqr̄ ꝙ nō est p se exn̄s.Et si arguit̄ ꝙ talis inherētia
est in subiecto sine iherētia media.g̃ p idē forma pōt eē
in subiecto sine inherētia media.negēt ꝯña:sicut nō se
quit̄.alteratio est in subo suo sine alteratiōe media.igr̄
gnō simplr̄ dcā ē in suo subo sine alteratiōe media.sic.n.
gnō p̄supponit alterationē:ita iherētia formā.igr̄ ꝛc̄.

¶ Predicamentuꝫ relationis. Capl̄m XXIIII.

Quartum p̄dicamētum est p̄dica
mētū relatiōis. de cui⁹
habitudine est ꝯñr dicēdū.¶ Notādū
p̄ᵐ p̄mo ꝙ relatiuū sumit̄ q̄druplr̄.p̄ p ter
mino significatiuo p dependētiā ad suuꝫ
añs.d̄ quo dicūt grāmatici ꝙ est añ late
rei repn̄tatiuū.ꝛ tale dr̄ signū grāmatica
2 le.vt noīa pnoīa ꝛ aduerbia relatiua. 2° p termino cō
uertibili sub habitudine casuali.de quo dicit Aristo. in
p̄dicamētis.cap.de relatione. ꝙ relatiua dicunt̄ ad con
uertētiā.vt illi termini pr̄ ꝛ fili⁹:dn̄s ꝛ seru⁹: que dicūt̄
3 relatiua logicalia. 3° pro re referēte actiue vnā rē alte
ri.ꝛ sic hō vel aīa dr̄ relatiuū:eo ꝙ ꝯpat vnā rem alteri.
4 4° p re referēte passiue aliaꝫ rē sibiipsi.ꝛ sic sile ꝛ eq̄le
pater ꝛ dn̄s dicunt̄ relatiua:de q̄bus p̄ncipalr̄ est sermo
p̄ns.ꝯsilis distinctio ponit̄ de relatione.s.ꝙ q̄druplr̄ su
mitur.p̄ p habitudine alicuius termini ad suuꝫ añs. 2°
pro habitudine alicui⁹ termini ad suū correlatiuū. 3° p
habitudine aīe referētis aliqua duo inuicē. 4° p habi
tudine:qua vna res aliaꝫ sibi refert.ꝛ sic paternitas ꝛ fi
liatio.silitudo ꝛ equalitas dicunt̄ relatiōes:de q̄bus est
2ᵐ tractāduꝫ.¶ 2° notādū ꝙ ad hoc ꝙ aliqua ad seinuiceꝫ
referant̄ q̄nqꝫ req̄rūt̄.s.subiectū relatiōis . fundamētū.
termin⁹ a quo.termin⁹ ad quē:ꝛ ipsa relatio.vbi grā.pa
ter ꝛ filius referunt̄ ad se inuiceꝫ.subm paternitatis est
aīal qd̄ genuit.fūdamētū p̄nitatis ē potētia actiua. ter
min⁹ a quo est pr̄.termin⁹ ad quē est fili⁹.relatio vero q̄
pr̄ refert̄ ad filiū est ipsa p̄nitas.ꝛ relatio qua fili⁹ refer
tur ad p̄reꝫ ē filiatio.Cōsilr̄ dicat̄ in alijs.vn̄ eq̄litas est
relō:cui⁹ fūdamētū ē q̄titas:ꝛ subm corp⁹ subale.termi
nus vō a q̄ ꝛ ad quē sūt duo eq̄lia.Itē subꝫ silitudinis ē
suba aliq̄.fūdamētū ē q̄litas.vt albedo vl caliditas.ter
min⁹ vō a q̄ ꝛ ad quē sī duo silia:ita ꝙ id qd̄ refert ē ter
min⁹ a q̄:ꝛ illud ad qd̄ refert̄ ē termin⁹ ad quē:ꝛ ita nō ē
incōueniēs idē eē terminū a quo ꝛ ad quē reᵐ diuersaꝝ
relationū sicut nō ē icōueniēs idē referre ꝛ referri.igr̄.

p̄ᵃ ꝯ **His intellectis** sit hec p̄ma ꝯclusio preter oēꝫ
operationē intellectus sunt re
latiua ꝛ relationes. pbatur p̄mo. q2 absqꝫ oī operatione
intellectus sunt identitates ꝛ distinctiones. silitudines
ꝛ dissimilitudines.pr̄ ꝛ filius.eq̄le ꝛ ineq̄le.q̄ oīa sūt re
latiua ꝛ relōnes.igitur.vn̄ arguit̄ sic.Impossibile est co
gnoscere vnū relatiuoꝝ nisi cognoscat̄ reliquū p phꝫ in
p̄ntis.ca° de relōne:ſꝫ possibile est cognoscere vnū nomē
significās relationē nō cognoscēdo aliud:q2 possum co
gnoscere illuꝫ terminū pater nō cognoscēdo illū termi
nū filius.igr̄ aliqua sunt relatiua ꝛ relōnes que nō sunt
2 nomina. 2° huic nomini pater non cōpetit ex nā sua ꝙ

referat̃.q2 q̃tũ ex se est potuisset signare hoíez absolute vel lapidẽ.igit̃ si referẽ sibi hoc ꝯpetit ex nã rei signate per nomẽ.igit̃ res signata ꝑ nomẽ magis referẽ.q̃ ipsũ
3 nomẽ. 3ᵒ hec ꝓpositio est nccia.pr̃ ꝑ se est ad aliqd.ꝛ pr̃ ꝑ se referẽ ad filiũ.vt colligit̃ a pħo i p̃ntis.ꝛ ꝑ posterorũ.aut igit̃ subiin supponit ꝑsonalr̃ simplr̃ vel mãliter.si ꝑsonalr̃ vel simplr̃ hr̃ intẽtũ si mãlr̃.igit̃ ille termin⁹ pr̃ ꝑ se est ad aliqd vel ad filiũ.ꝯña est fl̃m.q2 põt eẽ iste ter
4 min⁹ pr̃ absq3 eo q2 sit fili⁹ aut ille termin⁹ filius. 4ᵒ sic. circũscriptis oĩb⁹ q̃ accidunt pr̃i ꝛ filio adhuc pr̃ est filij pr̃:ꝛ eꝯ.s3 circũscriptis oĩb⁹ q̃ accidũt illis terminis pr̃ ꝛ fili⁹.falsũ est q2 pr̃ sit filij pr̃ aut eꝯ.igit̃ magis sunt relatiua pr̃ ꝛ filius q̃ illi termini pr̃ ꝛ fili⁹.p3 ꝯña per regulã quã ponit Ari.in p̃ntis.cap.de relatiõe.ꝯñs aũt est de se manifestũ. Ista ꝯ est Aris.in eodẽ loco di.q2 relatiua sũt sil̃ nã.ꝛ q2 aliq̃ suscipiũt magis ꝛ min⁹ vt simile ꝛ dissile. ꝛ aliq̃ nõ.vt duplũ ꝛ dimidiũ.ꝛ q2 aliq̃ ꝯriãt̃ vt virtus ꝛ vitiũ.mõ hec nõ sunt vera ponẽdo relões ꝛ relatiua solũ ex pte itellect⁹:imo sic ponẽtes ꝯdicũt fidei.q2 hñt dicere q2 in diuinis nõ sunt relationes nec relatiua. q2 ibi
2ª ꝯ nõ sunt noĩa nec ꝯceptus.¶ 2ª ꝯ.Ois relatio creature a suo relato subiecto est entitas realr̃ distincta.ꝓbat̃ p̃.q2 aliter seq̃t̃ q2 oĩs remissio est intensio.ꝛ oĩs paruitas magnitudo.oĩs ꝯueniẽtia differẽtia.oĩs acuties obtusitas. ꝛ ꝑ ꝯñs q2 dominiũ est seruit⁹ p̃rnitas filiatio.disciplinatio doctrinatio.ꝛ sic de ifinitis nõ hñ sonãtib⁹ que sic cõcedunt̃.q̃ro vtrũ ꝓportio sit res ꝓportionata vel res ꝓportionate adinuicẽ.si p̃ᵐ igit̃ ꝓportio dupla est tripla. ꝛ sic in infinitũ.ꝯñs est ipossibile:sicut q2 binari⁹ sit ternarius.ꝛ p3 ꝯña.q2 q̃lib3 ꝯtinuũ est duplum ad suã medietatẽ.ꝛ triplũ ad suã tertiã:ꝛ sic in ifinitũ.igit̃ q̃lib3 cõtinuũ est ꝓportio dupla tripla.ꝛ in ifinitũ.Si secũdũ. ergo ꝓportio.a.toti⁹ ad b.suã medietatẽ est a.b.igit̃ ꝓportio dupla est ꝓportio subdupla.ꝛ ꝑ ꝯñs ꝓportio maioris ineq̃litatis est ꝓportio minoris ineq̃litatis qd̃ est impossibile:q2 tũc motus sequeret̃ ꝓportionẽ minoris
T.c.35. ineq̃litatis:qd̃ est ipossibile:ꝛ ꝯtra pħm.7.ꝛ.5.phy. Itẽ
36.ꝛ.37. q̃ro vtrũ distãtia iter a.sup̃ficiẽ pedalẽ terre ꝛ celũ sit a. ꝛ celũ aut spaciũ itermediũ. nõ p̃mũ.q2 a.ꝛ celũ nõ sũt inter a.ꝛ celũ.si scd̃m vt dr̃ cõiter seq̃t̃ q2 infinitũ modicũ distat aliqua pars.a.a celo.q2 distãtia tota iter a. ꝛ tãtã partẽ celi opposita sibi est dupla ad distãtiã p̃marũ partiũ ꝓportionabiliũ a.ꝛ partis celi sibi opposite. ꝛ q̃drupla ad distãtiã duarũ ptiũ ꝓportionabiliũ.igit̃ infinita modica distãtia est iter aliquã partẽ.a.ꝛ celũ. igit̃ infinite ꝓpinqua est aliqua pars a.celo:sed oẽs res sunt: ita ꝓpinque sicut aliqua partes earũdẽ.igit̃ a. ꝛ celũ sũt infinite ꝓpinqua:ꝛ ita de oĩbus reb⁹ distãtib⁹ erit dicendũ. Itẽ sequit̃ q2 quãtũcũq3 ꝓpinquius sit aliqs pũctus celo maior est distãtia iter ipm̃ ꝛ celũ q̃ inter terrã ꝛ celuz:q2 totũ spaciũ in ambitu cõtentũ inter ipm̃ ꝛ celum est maius q̃ totũ spaciũ iterceptũ inter terraz ꝛ celum. Unde sequit̃ vlr̃ q2 ꝓportionabiliter ſm q2 vnũ corporũ distantiũ a celo est reliquo maius.sic per minorẽ distantiã distat vbicũq3 fuerit. Item sint a.b.duo corpora colũnaria se tangẽtia in extremo finito.ꝛ ꝓtendãtur in infinitũ ſm alia extrema sic q2 in infinitũ distãt aliqua pedalia a.b.ꝛ seqtur q2 infinita magna distãtia recta est inter ꝓpinquissima a.ꝛ b.q2 in infinitũ magnũ spacium rectũ est inter medietatẽ longitudinalẽ.a.ꝛ medietatẽ longitudinalẽ b.que medietates sunt imediate. Et confirmatur.nã si distãtia est spaciũ interceptũ.igit̃ ꝓportionabiliter sicut diminuitur spaciũ diminuitur distantia.igitur si inter a.ꝛ b.quadrata sit aer pedalis ꝗ diminuatur ad subduplũ triangularẽ:ꝛ per cõtactus angulorũ a.ꝛ b.foret illa diminuta distantia ad subduplũ.igit̃ ꝛ denominatio qua a.ꝛ b.dicunt̃ distare:ꝛ tñ tunc forẽt imediata:q̃uis nõ sine medio iter illa.igitur aliqua immediata distarent.¶ Tertia cõclusio.Quelib3 relatio 3ª ꝯ
creature a suo fundamẽto realiter distinguitur. ꝓbat̃. sit sortes albus vt octo.ꝛ plato albus vt q̃tuor.ꝛ remittatur albedo sortis ad quatuor. ꝛ albedo platonis ad tria. vniformiter in hora ꝛ arguitur sic. Cõtinue maiorabit̃ ꝛ intẽditur eã silitudo sortis q̃ platonis:q2 cõtinue erũt similiores.ꝛ tñ quelib3 illarũ albedinũ remittet̃.igitur. vñ põt sic argui expositorie.hec silitudo ꝯtinue itedit̃.ꝛ hec albedo continue nõ intenditur: sed remittitur.igit̃ hec albedo non est hec similitudo. ¶ Pro ista conclusione ꝛ oĩbus alijs est Arist.5.phy.di.q2 ad relationẽ nõ T.c.lo.
est per se motus:q2 relatio põt aduenire alicui absq3 mutatione illius:sed nec quãtitas nec qualitas põt aduenire alicui absq3 mutatione illius.igit̃.ꝛ commẽtator.12ᵒ. Cõ.19.
meta.dicit q2 relatio est debilioris entitatis alijs predicamentis;ita q2 aliq reputãt eã ex secũdis itellectis.vbi dicit cõmentator.ens põt esse difficilis cognitionis:aut ꝓpter excellẽtiã sui esse vt deus:aut ꝓpter debilitatem sui esse vt relatio.¶ Quarta cõclusio. Nulla relatio est 4ª ꝯ
in suo subiecto accidẽs extẽsũ vel multiplicatum.p̃ma pars ꝓbatur.si paternitas extẽditur per corpus:ꝛ est homogenea.igit̃ quelib3 pars denominat partẽ corporis esse patrẽ:sicut est de alijs accidẽtib⁹.ꝯñs est ipossibile. q2 tũc pes hoĩs esset pater:ꝛ sil̃r animal. Itẽ vel extenditur paternitas per totũ patrẽ vel per certã cõplexionem in qua est potẽtia generãdi.nõ p̃mũ.q2 sic corrũperetur ad corruptionẽ taliũ partium.nec scd̃m. q2 tunc si homo desineret esse ꝓlificus desineret esse pater:qd̃ est falsum.sil̃r cũ cõplexio ꝛ mẽbra hoĩs cõtinue renouentur.cõtinue renouaretur paternitas:qd̃ est dissonũ. 2ª 2
pars cõclusionis etiã declarat̃.nã q̃cũq3 aliqd̃ accidẽs est in aliquo subiecto nõ habẽs secũ cõtrariũ impediẽs denominat suũ subiectuz ꝓpria denominatiõe.Si igit̃ paternitas est accidẽs in qualib3 parte patris sequitur quãlib3 talẽ partẽ esse patrẽ.¶ Ex p̃dictis sequitur.q2 Cor^m
quelib3 relatio creature est accidẽs idiuisibile adeq̃tũ suo subiecto idiuisibiliter illd̃ denominãs: ita q2 paternitas est forma idiuisibilis in toto pr̃e ꝛ in nulla pte ei⁹ ꝛ silitudo vel equalitas in re sili vel equali ꝓportio in re ꝓportionata.ꝛ distantia in re distante:ita q2 ꝓportio duorũ ad vnũ est in duobus ꝛ nõ in aliq̃ illorũ. ꝛ ꝓportio vnius ad duo est solũ in vno.s.subiectiue:l3 sit in alio extremo terminatiue.sil̃r si iter a.ꝛ.b.pedalia mediat aer pedalis quãtitatis.ꝛ ille annihilaret̃ nullo alio corpore adueniẽte vel remoto a.ꝛ b.distãt vt pri⁹ per pedalẽ distantiã repertã in illis vel in aliquo illorũ.igit̃.

Contra p̃dcã ar̃.p̃ iferẽdo q2 vno moto oĩa moueñ. 1ᵐ
sic posuit eraclit⁹.nã moueat̃ sortes ab a.i b.ꝛ se⁹ ad oẽ3 pũctũ mũdi eẽ nouã rẽ actã ex motu sor̃.s. nouã ꝓpīqtatẽ vel distãtiã ꝛ oẽ sub3 recipiẽs illã rẽ moueri recipiẽdo ipaz.igr̃.¶ 2ᵒ seq̃t̃ q2 aliqd agit i distãs 2ᵐ
ꝛ nõ in mediũ ꝯ pħ3.5.phy.ꝛ ꝓbat̃ ꝯña.q2 albefaciẽs sortẽ exñtẽ rome cãt silitudinẽ i plone exñtẽ pisi⁹ ꝛ i spacio T.c.22
itermedio nõ causat hõ silitudinẽ.igit̃.¶ 3ᵒ sic. Calefactiuũ ẽ ad aliqd sicut calefaciẽs:s3 calefactiuũ nõ h3 ta- 3ᵐ
lẽ relationẽ sibi iherẽtẽ.q2 posito solo calore oĩ alio circũscripto adhuc eẽt calefactiuũ.igit̃ habens calorẽ non eẽt calefactiuũ ꝑ aliq̃3 relationẽ iherẽtẽ sibi. ¶ 4ᵒ argr̃ 4ᵐ
sic.si p̃rnitas ꝛ filiatio sunt relatiões accñtales in pr̃e ꝛ in filio.de⁹ põt illas corrũpere remanẽtib⁹ sorte ꝛ platone:q̃ꝛ sortes ẽ pr̃ plõnis nullo alio genito vel corrupto quo posito adhuc sortes eẽt pr̃ platonis ꝛ nõ ꝑ aliqd̃ ac-

cidēs sibi superadditum.igit̄ frustra ponit̄ illud.Silr due
albedines sūme essent silitudines dato φ oia accidētia
illaꝝ essent adnihilata.ꝛ silr sortes ꝛ plato distiguerent̄
dato φ oia accñtia corrūpant̄.igr̄ ille distictiōes nō sūt
T.c.18. differētes a sorte ꝛ platone.Itē ꝓ pte ista vr̄ eē phus.3ͦ
ꝛ.21. phy.di.φ eadē est via ab athenis ad thebas:ꝛ a thebis
Cō.18. ad athenas.ꝛ ɔmentator ibidē.dicit φ ꝓportio vniꝰ ad
duo est ꝓportio duoꝝ ad vnū.ꝗ.Deide Ari.in ꝑntis diē
φ ꝗdaꝫ relatiua dicunt̄ sub habitudine gti casus:ꝛ aliꝗ
sub habitudine alioꝝ casuum:ex quibus sequitur φ nō
sunt relatiua preter signa.quare.

Ad pᵐ **Ad primum** neget̄ ɔña.ꝛ ad ꝓbationē ɔcedo φ
ex motu sortis fit aliqd nouū in ꝗli
bet pūcto mūdi:ſꝫ neget̄ φ oē recipiēs aliqd mutet̄:eo
φ tales respectꝰ adueniūt de nouo sine mutatiōe illiꝰ vt
T.c.10. asserit Ari.5.phy.¶ Ad 2ᵐ dr̄ φ illud nō est incōueniēs
Ad 2ᵐ ꝛ ad phm̄ rñr φ locutꝰ est ibi de formis absolutis: ita φ
5.ph.22 nullū agēs agit formā absolutā in remotū gn̄ agat in ꝓ
Ad 3ᵐ pinquū.¶ Ad 3ᵐ dr̄ φ posito solo calore absq̄ relatione
ille calor nō esset calefactiuꝰ formalr̄:sicut aliqd nō ē al
Ad 4ᵐ buꝫ sine albedine.¶ Ad 4ᵐ dr̄.φ admisso illo casu sor
tes nō eēt pr̄ platonis.nec ille due albedines eēnt silēs.
nec sortes ꝛ plato distinguerēt̄.ꝛ sic ɔcedit̄ φ aliꝗ eēnt
duo:que nō eēnt disticta formalr̄:ꝛ aliqd eēt qđ nō esset
idē sibyp̄si nec differēs a se.Itē datis duabꝰ distinctiōi
bus illa sunt plura positiue:ſꝫ non distinguunt̄ sicut nec
albedo est alba:sunt tñ illa qbꝰ formalr̄ aliꝗ relatiue di
3.ph.18. stinguūt̄.¶ Ad phm̄ cōcedo φ eadē ē distātia mālis i
ꝛ.21. ter athenas ꝛ thebas.ꝛ iter thebas ꝛ athenas:ſꝫ nō forā
lis:qꝛ si nō esset illa distātia adhuc distarēt.Uñ ibidem
dicit phs φ distare vniꝰ nō est distare alteriꝰ.Consilr dr̄
Cōm.18 ad cōmēta.φ eadē ē ꝓportio mālis seu mālr sūpta iter
vnū ꝛ duo.ꝛ duo ꝛ vnū.qꝛ eadē est via ꝛ idē est spacium
itercepℓū.nō tñ ē eadē ꝓportio formalr sūpta.Et ad phꝫ
in ꝑntis dr̄ negādo ɔñaꝫ:qm̄ dcm̄ ē φ sūt relatiua in mē
te ꝛ ex̄ mētē.relatiua in mēte dicunt̄ sub hitudie geniti
ui casus tāꝙ signa.ꝛ relatiua ex̄ mētē dicunt̄ sub hitudi
ne genitiui casus tāꝙ signata. nec ē veꝝ φ talis hitudo
nō possit nisi termis ɔpetere.igit̄. Cap. XXV.

Obiicienda sūt aliꝗ de magnitu
dine ꝛ mltitudie re
lationū.vt ꝑdictaꝝ clarior hēat̄ notitia.
pᵐ ¶ Et iō nōndū ꝓ ſꝫ phꝫ.5.meta. φ tres
T.c.20. sūt modi relationuꝫ.Primꝰ fūdat̄ super
vnitate ꝛ mltitudie.vt idē ꝛ diuersū.eꝗ
le ꝛ ineꝗle.sile vel dissile.duplū ꝛ dimi
diuꝫ.multiplex submultiplex.ꝓportio disproportio.di
2 stantia ꝛ ꝓpinqtas.2ꝰ modus fūdat̄ sup pō actiua ꝛ passi
ua.vt pr̄ ꝛ filiꝰ.dñs ꝛ sūꝰ.calefactiuū ꝛ calefactibile.mo
3 tiuuꝫ ꝛ mobile.3ꝰ modus fūdat̄ sup mēsura ꝛ mēsurato
vt sensus ꝛ sensibile.intellectꝰ ꝛ itelligibile.scia ꝛ scibile.
Cōprehēdēs.n.mēsurat̄ ɔphēso.qꝛ patit̄ ab eo ꝛ non eꝰ.
T.c.33. Uñ pōe cogscant̄ ꝑ actꝰ ꝛ actꝰ ꝑ obiecta.2.de aia. Intelli
gendū φ scia capit̄ duplr̄.Uno mō ꝑ hitu absoluto:ꝛ sic
est de pꝰ spē ꝗlitatis.Alio mō ꝑ relatiōe ad scibile vel ꝑ
aggregato ex habitu sciētifico ꝛ relone ad scibile. ꝛ sic ē
ꝑ se in gñe relonis.Uñ ſꝫ Ari.in ꝑntis.aliꝗ sūt relatiua
ſꝫ eē vt absoluta ꝗ sūt fūdamēta relationū.ꝛ aliꝗ ſm di
ci.vt pr̄ ꝛ filiꝰ.sensatio ꝛ itellectio:ꝛ scia vt dicit aggrega
2ᵐ tū ex subo vl̄ fūdamēto ꝛ respcū.¶ 2ͦ nōndū φ duplex
est relo.s.realis ꝛ rōnis.rlo realis ſꝫ Auic.ē illa ꝗ nō de
pēdet ab itellectu:ꝛ sic idētitas ē rlo realis:ꝛ ꝗlꝫ relo dī
ad creaturā.Relatio rōnis ē illa ꝗ depēdet ab itellectu:
cuiusmodi ē iter ens ꝛ nō ens.nā exꝗ extrema nō sīt rea
lia nec iuicē referūt̄ nisi ꝑ itellꝫ.iō nō ē relo real:ſꝫ rōis.

His intellectis sit hꝰ pᵃ ꝓ.Relo gnālissime sū pᵃ ꝓ
pta ē pnᵐ referēdi idē ꝛ non di
uersa.ꝓbat̄.quia si hꝫ relo est pnᵐ referēdi diuersa. sint
igit̄ extrema a.ꝛ b.ꝛ cū alia sit relo a.ad b.ꝛ b. ad a.seqt̄
φ duo sunt gnālissima ꝑnti relonis in abstracto : qđ ē i
pole.pꝫ ɔña:qꝛ ille relones sūt eꝗ pᵉ ꝛ eꝗ cōissime.sic igr̄
idētitas est relo nūeralis ꝗ idē refert̄ ad seipm̄.ita relo
cōissime sūpta est relo gnālissima ꝗ relatiuū refert̄ sibi
ipsi relatiue in cōi.Et ex isto hr̄ φ idētitas ē relo realis
ꝛ nō rōnis:qꝛ alr relo gnālissime sūpta eēt rlo rōnis ꝛ nō
realis:qđ ē ipole.qꝛ ñ stat gnālissimū eē ens rōnis : ꝛ sua
gnā subalterna ꝛ spēs eē etia realia.¶ Ex ista ɔne seqt̄
φ nulla rlo refert̄:ſꝫ ē id ꝗ aliqd forālr refert̄.ꝛ iō nō cō
tingit ꝓcedere in ifiᵐ in relatiōibꝰ ꝗꝝ:vna dicat̄ relo al
teriꝰ.¶ 2ᵃ ꝓ.Relones entiū nō sil̄ ꝑncipalr existiū non 2ᵃ ꝓ
sunt reales:sed solū rōnis.pꝫ.qm̄ ꝑoritas ꝛ posterioritas
ſꝫ ꝗs instās pñs refert̄ ad futuꝝ nō sūt reales eo φ alte
rū extremoꝝ nō est ens. Et si dr̄.secluso ol ope itellectꝰ
adhuc istās pñs ꝑus est ꝙ futuꝝ.igr̄ aliꝗ ꝑoritate ē ꝑus:
ꝛ ꝑ ɔñs ꝑoritas illa nō est ꝑoritas rōnis:ſꝫ realis.dr̄ φ ta
lis ꝑoritas nō est aliꝗ relo:ſꝫ solū motꝰ aut tps in ꝗ ꝓdu
ctio huiꝰ istātis ꝑcedit oiuꝫ futuroꝝ istātiū ꝓductionē.
vbi aūt duo istātia eēnt sil̄ ɔcedere ꝑoritatē ꝛ posteriori
tatē eē relones reales:sic ɔcedit̄ ꝺ ꝑoritate ꝛ posteriori
tate pñs ꝛ filij.vñ anꝙ filiꝰ generet̄ pr̄ nō hꝫ ꝑoritatē ni
si rōnis:ſꝫ ꝙ ꝑ icipit eē tūc in filio ɔsurgit posterioritas
ꝛ in pr̄e ꝑoritas ꝗ sunt relones reales. Et itelligit̄ hec ꝓ
de relationibꝰ nō repugnātibꝰ:quia potētia ꝛ appetitus
māe sunt relationes reales:ꝛ tñ respiciunt nō ens ad qđ
habēt repugnātiā ad simultatē essendi:cū adueniēte for Corᵐ
ma corrūpatur potētia ꝛ appetitus.¶ Ex ista cōclusiōe
sequit̄ φ ꝙ pmo est aliqđ instās taꝫ pmo celū causat in
seipm̄ in finitā ꝑoritatē:ꝛ in illo instāti infinitā posterio
ritatē.pꝫ:qm̄ vna ꝑoritas est altera maior ſm magnitu
dinē tēporuꝫ:sed celū per ifinitū tēpus fuit anteꝙ sit h
instās.igit̄ ꝑoritas qua pr̄ est prior filio est soluꝫ finita:ꝛ
posterioritas silr ꝗ filius est posterior pr̄e. qꝛ nō durant
nisi per tēpus finitū:sed prioritas celi est ifinita:qꝛ celū
durauit per tēpus infinitū.¶ Tertia ɔclusio.Relatio 3ᵃ ꝓ
numeraliter variat̄ ſm variationē vtriusꝗ extremoꝝ
indifferēter.ꝓbat̄ supposito φ sortes sit pr̄ decē filioꝝ.
querit̄ vtrū decēꝫ sunt paternitates vel solū vna qua est
pater oium illoꝝ.si ꝑmū habet̄ intētuꝫ.si 2ᵐ cōtra . tunc
ad nullius filij generationē generaret̄ paternitas ꝑter
ꝙ ad generationē primi filij:qđ est irratiōabile.s.φ pris
ꝓles masculina sorꝛ vel femella generaret paternitatē:
ꝛ nō aliqua de reliquis.Silr oibus existētibus decē filijs
quicūꝗ illoꝝ vltimo iter filios sortis moreret̄ corrūpe
retur paternitas:qđ nō est veꝝ nisi a quolibꝫ depēderet.
aliter.n.opꝫ ponere φ depēdet terminatiue ab aliquo:ꝛ
a nullo depēdet:qđ nō est dicēdū.¶ 4ᵃ conclusio.Ma 4ᵃ ꝓ
gnitudo relatiōis hꝫ attendi penes excessuꝫ fundamen
ti.pꝫ.qm̄ ineꝗlitas pedalis ad bipedale est maior ꝙ in
equalitas pedalis ad semipedale. qꝛ maior est excessus
bipedalis ad pedale ꝙ pedalis ad semipedale.Silr vna
distātia etiā est altera maior.qꝛ situs vnius est maior ꝙ
situs alteriꝰ:aut qꝛ linea lōgitudinis ymaginata iter ꝓ
pinquissima illaꝝ est maior.Iteꝫ dominiū vniꝰ est maiꝰ
ꝙ alteriꝰ.qꝛ potētia actiua vniꝰ ꝓueniēs ex rebꝰ posses
sis est maior ꝙ potētia actiua alteriꝰ.silr vna dissilitudo
est altera maior ꝓpter maiorē excessuꝫ intensionis.ma
ior.n.ē dissilitudo iter gradū vt octo albedinis. ꝛ gradū
vt duo ꝙ iter gradū vt duo ꝛ gradū vt vnū.eꝰ aūt ē ma
ior silitudo.qꝛ minor excessus.Unde similitudo intelli
gitur positiue sic φ ad duplā dissimilitudineꝫ requirit̄

duplus excessus ꝛ silitudo ꝓuatiue sic. ꝙ ad duplā silitu-
dinē regrit̄ in duplo minor excessus. hec ꝯclusio itelligi
tur in relationib⁹ suscipiētib⁹ magis ꝛ min⁹. q2 nulla pa-
ternitas est altera maior vel minor nec aliq̄ filiatio alia
filiatiōe nec aliq̄ dupleitas est maior vel minor alia du
pleitate. ꝛ ꝯsilr nulla ꝓportio dupla est maior vel minor
alia dupla: sȝ ē bn̄ minor q̄drupla: ꝛ iō ꝓportio octupla ē
maior q̄drupla ꝑꝑ maiorationē excessus.

p[m] **Contra** ꝓdicta argr̄. ꝛ p̊ ꝙ non multiplicat̄ relō ad multiplicationē extremoꝝ: qm̄ seq̄t̄. ꝙ in
q̄libȝ sili sunt ifinite silitudines. ꝛ cū silitudo sit itēsibi-
lis. seq̄t̄ ꝙ ex illis ꝯponit̄ vna silitudo ifinite itēsiōis. ꝛ
ꝯsilr seq̄t̄ ꝙ ꝑ oē quātū est ifinita magna ꝓportio. q2 q̄cū
qȝ parte assignata alicui⁹ q̄titatis in illa est ꝓportio du-
pla. s. toti⁹ ad suā medietatē: ꝛ ꝓportio q̄drupla. videlȝ
toti⁹ ad suā q̄rtā. ꝛ sic in ifi[m]: imo seq̄t̄ ꝙ in quolȝ quāto
sunt ifinite dupleitates: sicut infinite ꝓportiones duple
ex qb⁹ deberet fieri vna ifinita dupleitas seu vna infini
ta ꝓportio: qđ est fl̄m: q2 nō dat̄ accn̄s ifinituȝ: sicut nec
subm̄. Et ꝯfirmat̄. nā mille hoīb⁹ trahētib⁹ vnā nauē est
z[m] vn⁹ mot⁹: ꝛ ꝯsilr vna ꝓportio. ¶ z⁹ distātis ꝓpingtas dex
treitas. sinistreitas. nō differūt ab eq̄litate ꝛ ab ineq̄lita
te. igit̄. añs ꝓbat̄. nā distictio relationū est ex distictiōe
fundamētoꝝ: vt pȝ iductiue: sȝ idē est fundamētū oium
3[m] istoꝝ. s. quātitas ꝯtinua. igit̄. ¶ 3⁹ argr̄. ꝙ magnitudo re
lationis nō ex excessu est fundamētū: q2 tūc seq̄t̄ ꝙ in q̄-
libet albedine extēsa sunt silitudines ifinite: q̄ꝝ q̄libȝ ē
ifinita: ꝛ ifinite silitudines: q̄ꝝ q̄libȝ est finita eiusdem
rōnis cū ifinita. ꝯñs est ipoīe: q2 finitū ꝛ ifinituȝ nō ꝓpe
T.c.24 ꝯparant̄ inuicē. ꝛ oīa eiusdē spēi ꝓpe ꝯparant̄ iuicē. 7⁹
29.ꝛ.31. phy. ꝛ ꝓbat̄ ꝯñtia. q2 signata albedine in vno pedali: vt
octo. tūc silitudo iter duos gradus: vt octo est ifinita. q2
nō ꝯtigit repire aliq̄ siliora: ꝛ silr silitudo iter duos gra-
dus: ꝛ vt q̄tuor: ꝛ sic in ifinitū: est ifinita silitudo ꝑꝑ ean
dē cām. Jtē silitudo iter gradū vt octo ꝛ vt q̄tuor est so-
luȝ finita. ꝛ silr silitudo iter gradū vt q̄tuor ꝛ graduȝ vt
duo est solū finita. ꝛ sic in ifinitū. ꝙ. n. oēs iste silitudies
sint eiusdē spēi: pȝ. q2 oēs gradus albedinis sunt eiusdeȝ
4[m] spēi. ¶ 4⁹ arguit̄. ꝙ relatiōes non sunt magne nec pue:
imo nec res: sȝ solū circūstātie reꝝ iuxta itētionē boetij
in lib⁹ de trinitate. ꝛ in lib. ꝓntoꝝ di. ꝙ septē ꝓdicamen-
ta respectiuā de formali significato suo nō ꝓdicāt reȝ ali
quā qua subm̄ afficit̄: sȝ solū circūstātiam vni⁹ ad aliud
Jdē videt̄ sentire Albert⁹. 9. meta. di. ꝙ alia entis ꝓnta
preter subam quātitatē. ꝛ qualitatē potius sunt quidam
modi entis ꝛ cōparationes.

Ad p[m] **Ad primuȝ** dr̄ ꝙ in quolibȝ sili sūt ifinite silitu-dines. nō tn̄ ex illis fit aliq̄ vna sili-
tudo: sicut nec ex aliq̄bus numeris fit aliquis numerus.
nec ex aliq̄bus gradib⁹ fit aliquis gradus. ꝛ hoc ꝑꝑ indi
uisibilitatē. Cōsilr cōcedit̄ ꝙ in quolȝ quāto est infinita
ꝓportio: nō tn̄ est aliq̄ ꝓportio ifinita. q2 ex illis oib⁹ ꝓ-
portiōabilib⁹ nō resultat aliq̄ ꝓportio: ꝛ ita sunt infinite
dupleitates. nulla tn̄ est dupleitas ifinita. ¶ Et ad ꝯfir
mationē dr̄. ꝙ illi mille hoīes sunt vnū extremū. iō non
est nisi vna ꝓportio: sicut nō est nisi vnus motus. nec est
incōueniēs vnā portionē numero habere multa distin-
cta numero faciētia vnū subm̄ ex quo fundamētū ē vnū
Ad z[m] numero. s. numerus millenari⁹. ¶ Ad z[m] dr̄ ꝙ distantia
ꝓpingtas. dextreitas. sinistreitas. ꝓnt dicere habitudi-
nem partiū ad inuicem seu ad aliqđ extrinsecū. ꝛ sic sūt
positiones de quib⁹ dicetur. aut possunt dicere habitudi
nem alicuius ad situȝ. ꝛ sic sunt relationes distincte iter
se. ꝛ ab equalitate vel inequalitate. nec est adequatū idē
fundamentū: q2 equalitatis ꝛ ineq̄litatis fundamētū
imediatū est quātitas: ꝛ dictoꝝ respectiuū fundamentū
est situs. ¶ Ad 3[m] cōcedo cōsequētiā: ꝛ ꝯñs. vnde si esset Ad 3[m]
vna caliditas infinita ipsa esset eiusdē spēi cū qualibet
caliditate finita: silr ꝓpinquitas duoꝝ imediatoꝝ est i-
finita: ꝛ est eiusdē rōnis cū ꝓpingtate finita eorūdē ali-
qualiter distātiū. ꝛ cū dr̄ ꝙ finitū ꝛ ifinitū nō inuicē cō-
parant̄. veꝝ ē in ꝓportiōe rōnali: tn̄ in ꝓportiōe irrōna-
li inuicē ꝯparant̄ sicut dyameter ꝛ costa q̄drati: q̄ etiam
sūt eiusdē spēi: sicut oēs linee vniuocāt̄ in spē. ¶ Jntelli Jntell[m]
gēdū ꝙ silitudo sumit̄ tripl̄r. p̊ mō ꝓ ente alteri sili vl̄
alteri cōueniente eo mō quo dicim⁹ spēȝ sortis in specu-
lo eē ei⁹ silitudinē. ꝛ ꝓportiōalitatē esse silitudinē ꝓpor
tionuȝ. z⁹ mō ꝓ q̄cūqȝ cōueniētia in esse subali vl̄ acci- z
dentali. vt cū dr̄ esse sortē sileȝ platoni in ꝑfectiōe essen-
tiali. aut sileȝ illi in quātitate ꝛ figura. 3⁹ ꝓ cōueniētia 3
vnius cū reliquo in denomiatiōe q̄litatis vt est relatio
iter sortē ꝛ platonē fundata in albedine. ꝛ de tali fit ser-
mo pn̄s. ¶ Cōsilr equalitas sumit̄ tripl̄r. p̊ ꝓ q̄cūqȝ cō p̊
ueniētia in gradibus eque intēsis quorūcūqȝ agētiuȝ vt
cū dr̄ sortē esse equaliter albū sicut plato. z⁹ ꝓ ꝯueniē- z
tia specifica ꝑfectiōis essentialis: vt cuȝ dr̄ sortē esse eq̄-
lem platoni in ꝑfectione essentiali. 3⁹ ꝓ ꝯparatiōe duo 3
rū magnoꝝ equaliuȝ sicut in ꝓposito: ꝛ q2 tot modis dr̄
vnū oppositoꝝ quot modis reliquū: iō dissilitudo ꝛ ieq̄
litas: ēt tripl̄r sumunt̄ modis oppositis. ¶ Ad 4[m] dicit̄ Ad 4[m]
sumēdo rem stricte: vt dicit̄ solū de ente absoluto. sic se-
pteȝ ꝓdicamēta respectiua nō sunt res: sed solū modi vl̄
circūstātie reꝝ iuxta intētionē alberti ꝛ boetij: sȝ sumē-
do rem vt cōuertitur cuȝ ente trāscēdēter sumpto iuxta
cōem modum loquendi. sic oīa ꝓdicamenta sunt res: sic
sunt entia ꝑȝ doctrinā Ari. 3. phy. ꝛ. 5. meta. diuidētl ens T.cō.3.
in decē figuras ꝓdicamētoꝝ. Capl̄m XXVI. T.c.14.

Quoniam totuȝ hȝ relationē ad ꝑ-tes vt ex dictis satis li-
quet. ideo ingrēda est habitudo toti⁹ ad
oēs suas partes penes idētitatē ꝛ distin-
ctionē. ¶ Notāduȝ p̊ ꝙ totum cathego- p[m]
reumatice sūptū dupliciter sumitur. pri-
mo ꝓ ente ꝑfecto eo modo quo dr̄ aiam
itellectiuā eē totā in toto ꝛ totā in q̄libȝ ei⁹ ꝑte. aut deū
esse totuȝ vbiqȝ. z⁹ ꝓ ente perfecto ex suis partib⁹. ꝛ sic z
q̄ri solet vtꝝ totū ab oib⁹ suis ꝑtib⁹ sil̄ sūptis distingua-
tur cuius difficultatis partē negatiuā tenētes ꝯcedunt
ꝙ a. ꝛ b. sunt hoīs: ꝛ tn̄ nec a. nec b. est hō. Materia ꝛ for-
ma rident: ꝛ tn̄ nulla illaꝝ pōt ridere. a. ꝛ b. augent̄. ꝛ tn̄
b. diminuit̄. a. ꝛ b. sūt duo quadrata. ꝛ tn̄ nullū illoꝝ est
q̄dratū. a. ꝛ b. sunt inuiceȝ equalia. ꝛ tn̄ a. non est eq̄le b.
Sortes videt a. ꝛ b. ꝛ tamē nō videt a. Jtem concedunt
ꝯsilr ꝙ finita sunt infinita. ꝛ ꝙ quātitas cōtinua est quā-
titas discreta. ꝛ ꝙ eadē ꝓpositio est copulatiua ꝛ disiun
ctiua. ꝛ eadē categorica est vā ꝛ falsa. necessaria ꝛ contin
gens possibilis ꝛ ipossibilis. q̄ oīa sūt satl absurda. ¶ z⁹ z[m]
notāduȝ ꝙ totū hn̄s partes q̄drupl̄r sumit̄. p̊ ꝓ toto vl̄i.
ꝛ sic loq̄t̄ Porphyrius in vlib⁹ di. ꝙ gen⁹ est totuȝ spēi: ꝛ
spēs totū indiuidui. z⁹ ꝓ toto essentiali. ꝛ sic dr̄ totum z
habēs ꝑtes diuersaꝝ rōnū. 3⁹ ꝓ toto q̄titatiuo. vt cōti- 3
nuum vel habens partē extra partē. 4⁹ ꝓ toto integra 4
li. ꝛ sic mā absoluta ab oī forma haberet ꝑtes itegrales:
ꝛ nō quātitatiuas nec essentiales.

His p̄missis sit h p̊⁹ ꝯ. Aliqđ ē totū qđ nulli sue parti ē idē nec ab aliq̄ distinguit̄. p̊⁹ ꝯ
pȝ de deo itelligētijs ꝛ de aia intellectiua: de qb⁹ vificat̄
ꝯ: ex q̄ nō hn̄t ꝑtē nec ꝑtes. s. integrales. de qb⁹ loquor in
hac ꝯne. ¶ z⁹ ꝯ. Totū vl̄e cuilibȝ suaꝝ partiuȝ est idem z⁹ ꝯ
realiter. ꝛ a qualibet illarū distiguitur formaliter. ꝓma

pars pꝫ.eo φ aial in cōi identificatur hoī ꝛ equo.ꝛ hō in
cōi idētificaꝛ sorti ꝛ platoni.2ᵃ ps etiā est manifesta:qm̄
alia est rō hoīs ꝛ alia rō aialis.alia est rō hoīs ꝛ alia sor
3ᵃ ꝯ tis.¶ 3ᵃ ꝯ.Totū eēntiale aliqn̄ est cuilibꝫ sue parti idez
realr.aliqn̄ vō a qualibꝫ eaꝝ distiguiꝛ totalr.Prīa pars
pꝫ de toto essentiali specifico.qꝛ idētificaꝛ suo generi et
sue differētie.2ᵃ ps est nota de toto essentiali idiuiduali:
cuiusmodi est sortes vel plato:quoꝝ qlibꝫ a q̄libꝫ suarū
4ᵃ ꝯ partiū realr distiguiꝛ.¶ 4ᵃ ꝯ.Oē totū quātitatiuū vel
integrale a qbuscūqꝫ suis ptibꝰ tā collectiue q̄ꝫ diuisiue
sūptis realiter distinguiꝛ.pꝫ.qꝛ duo correlatiua ꝓpe sū
pta nō sunt idē realiter:sꝫ totū ꝛ ptes sil' sūpte sunt corre
latiua iuicē.igiꝛ nō sunt idē realr:ita φ hō nō est mā et
forma nec aliqd̄ cōtinuū est sue medietates sil' sumpte.
pᵐ ¶ Ad qd̄ ostēdēdū arguiꝛ pᵒ sic.Aliqd̄ vere affirmaꝛ de
toto qd̄ vere negaꝛ de ptibꝰ sil' sūptis.igiꝛ totū supaddit
partibꝰ aliquā realitatē.ꝯn̄a tenet.qꝛ de eodē simplr nō
T.cō.9. pōt idē affirmari ꝛ negari.4.meta.añs pꝫ.qꝛ ꝯpositū fit
ꝛ.27. ex mā ꝛ forᵃ pᵒ phy.ꝛ mā ꝛ forma nō fiūt ex mā ꝛ forᵃ.qꝛ
T.c.82. aliter ꝓcederetur in īfinitū.ꝯpositū fit ex aliꝭs.ꝛ mā ꝛ for
T.c.50. ma nō fiūt ex aliꝭs.pᵒ phy.eo φ pñcipia nō fiūt ex aliꝭs:sꝫ
T.c.66. oīa ex his vt habeꝛ ibidē.¶ Itē capio istā ꝓpositionez
ꝛ.69. q̄ colligiꝛ a phō pᵒ phy.ꝯpoᵐ fit ꝑcise ex mā ꝛ forᵃ q̄rendo
vtꝝ ly ꝛ.teneaꝛ collectiue vl' diuisiue.ꝛ n̄ diuisiue:qꝛ ꝯpoᵐ
nō fit ꝑcise ex mā nec ꝑcise ex forᵃ.Si collectiue hr̄ itē
tū:qm̄ ꝯpositū fit ex suis partibꝰ sil' sūptis ꝛ ille sil' sūpte
2ᵐ nō fiūt ex aliꝭs.¶ 2ᵒ pono φ mā sortis sit.a.ꝛ forā eiꝰ.b.
ꝛ arguiꝛ sic.b.pꝰus vniꝛ.a.sꝫ pñtiā ꝛ idistātiā q̄ꝫ sm īfor
mationē.igiꝛ stat.a.ꝛ.b.inicē vniri nullo cōposito exñte
a.b.collectiue sūpta.pꝫ ꝯn̄a.qꝛ deꝰ pōt ꝯcurrere cū priori
nō ꝯcurrēdo cū posteriori.añs aūt ē manifestū.qꝛ pꝰus ē
illud a quo nō ꝯuertiꝛ subsistēdi ꝯn̄a.mō hn̄ seqꝛ.b.īfor
mat.a.igiꝛ sibi vniꝛ ꝛ nō ecōꝰ.qm̄ sibi pōt vniri sic itelligē
tia celo absqꝫ īformatiōe.Idē pōt argui in desinitiōe po
nēdo φ b.īformet a.ꝛ post aliqd̄ tēpus nō informabit:tn̄
coassistat illi:ꝛ pꝫ φ tpe isto sortes est corruptꝰ.qꝛ nō est
postq̄ꝫ fuit.ꝛ a.ꝛ b.sil' sūpta nō sunt corrupta.igiꝛ sortes
3ᵐ nūq̄ꝫ fuit a.b.sil' sūpta.¶ 3ᵒ sic.Due medietates nō sunt
tres tertie nec q̄tuor q̄rte nec sic de aliꝭs.igiꝛ.añs ꝓbaꝛ.
qꝛ si deꝛ oppositū seqꝛ φ nullū ꝯtinuū habeat plēs ptes
q̄ꝫ duas:ꝛ ꝯn̄r φ nullū ꝯtinuū est diuisibile ī īfiᵐ:qd̄ est
T.c.56. ꝯ phm̄.3.phy.ꝛ ꝓbaꝛ ꝯn̄a.nullū cōtinuū hꝫ plēs ptes q̄ꝫ
68.ꝛ.69. tres tertias q̄tuor q̄rtas.ꝛ sic in īfinitū:sꝫ due ptes sunt
tres tertie q̄tuor q̄rte:ꝛ sic in infinitū.s.due medietates:
igr̄ nullū ꝯtinuū plēs ptes hꝫ q̄ꝫ duas.ꝛ ꝯn̄r seqꝛ:φ tres
tertie vl' q̄tuor q̄rte nō sunt miores q̄ꝫ due medietates:
T.c.57. qd̄ est ꝯ phm̄.3.phy.ꝛ pꝫ ꝯn̄a.qꝛ tres tertie ꝛ q̄tuor q̄rte
sunt due medietates.ꝛ ex eodē seqꝛ φ ptes quātitatiue
Cōm.5. sint ptes essentiales:qd̄ est ꝯ cōmētatorē.pᵒ phy.ꝛ pꝫ ꝯn̄a.
qꝛ due medietates ꝯtinui sunt mā ꝛ forma ꝯtinui sꝫ opi
4ᵐ nionē.¶ 4ᵒ argr̄ īferēdo aliq̄ incōueniētia.pᵐ φ idē est
calidū ꝛ frigidū albū ꝛ nigrū.motū ꝛ nō motuꝫ.ꝛ sic de
qbuscūqꝫ motibꝰ ꝯrꝭs:qd̄ est ꝯ descriptionē ꝯrioꝝ dataz
ab Arist.in ꝑdicamētis.ꝛ pꝫ ꝯn̄a.qꝛ dato φ vna medie
tas sit calida alba ꝛ mota alteratione.Alia vō frigida ni
gra ꝛ nō mota. 2ᵐ φ idē est diuisibile ꝛ indiuisibile aia
2 tuꝫ ꝛ inaiatū.hō ꝛ nō hō.ꝛ sic de multis aliꝭs oppositi ꝑ
dicatiōibꝰ in terminis subalibꝰ:quod vr̄ ipole:ꝛ ꝯn̄a re
duciꝛ ponēdo φ a.sit aīa sortis.ꝛ mā eiusdē.b.vō solum
aīa sortis.tūc sic sortes ē.a.b.sꝫ a est hō.ꝛ b.nō hō.igiꝛ.cō
silr arguāꝛ alie ptes. 3ᵐ φ aliq̄ sint aialia rōnabilia am
3 bulātia que videꝛ a te quoꝝ duo nō pñt videri a te nec
ambulare nec eē aialia rōnabilia.ꝓbaꝛ.ꝛ pono φ vide
as sortē ꝛ platonē ambulātes.isto posito hec q̄tuor vidē
tur a te demōstrādo duo corpora illoꝝ ꝛ ambas aīas eo

rūdē ꝛ eadē sunt ambulātia ꝛ aialia rōnabilia.qꝛ sūt sor
tes ꝛ plato ꝑ opinionē.ꝛ φ duo istoꝝ nō pñt ābulare nec
videri a te nec eē aialia rōnabilia.pꝫ d ābabꝰ aiabꝰ. 4ᵐ 4
φ a.est ꝑcise vnū pedale sꝫ oēꝫ dimēsionē ꝛ tn̄ a.est infi
nita pedalia q̄ꝝ qdlꝫ est īfinitū sꝫ longitudinē.ꝓbaꝛ.ꝛ
pono φ a.sit vnū pedale colūnare pedalr lōgū pedalr la
tū.ꝛ pedaliter ꝓfūdū.quo posito.pꝫ pma ps:ꝛ 2ᵃ declara
tur.nā in a.sunt īfinite linee giratiue:q̄ꝝ qlibꝫ ē infinita
giratiue sm lōgitudinē.ꝛ cū itra q̄scūqꝫ duas lineas ca
dat supficies media.g̃ in a.sunt īfinite supficies q̄ꝝ qli
bet est īfinita sm lōgitudinē:sꝫ cuilibet supficiei corrñ
det aliq̄ ps a.igiꝛ in a.sunt īfinite ptes q̄ꝝ q̄libꝫ est īfini
ta sm lōgitudinē.cū igiꝛ a.sit oēs sue ptes ꝑ opinionem.
igiꝛ.pᵐ añs ꝓbaꝛ.qm̄ in a.est vna linea giratiua īfinita.
igiꝛ ꝑ idē sunt īfinite.pꝫ ꝯn̄a.ꝛ añs declaraꝛ.nā a.hꝫ īfi
nitas ptes ꝓportionabiles:q̄ꝝ q̄lꝫ hꝫ vnā lineaꝫ girati
uaꝫ maiorē q̄ꝫ sit linea circularis alicuiꝰ extremitatis a.
igr̄ linea ꝯpoᵃ ex oībꝰ illis lineis giratiuis ē īfiᵃ.Dicta ꝯ
auc̄tibꝰ declaꝛ.Prīa ē Ari.pᵒ phy.di.φ ptes nō sunt eedē T.c.17.
toti.qꝛ alr igr ipse totū eēt īdiuisibile:qd̄ ipse ꝓbat.qꝛ si
ptes sūt eedē toti:ꝛ q̄cūqꝫ sꝛ eadē vni nuō sꝛ eadē iter se.
igiꝛ ptes sūt eedē iter se.ꝛ ꝑ ꝯn̄s totū ē idiuisibile.qꝛ nō
hꝫ diuersitatē ptiū.Itē ponit in ꝓlogo φ ptes sūt notio T.cō.4
res toto.ꝛ.3.phy.φ hō ē vnitas idiuisibilis sm multitu T.c.68.
dinē. 2ᵃ auctoritas ē Ari.ꝛ ꝯmentatoris.2.de aia.di.φ 2
suba ꝯposita distiguiꝛ ꝯ māꝫ ꝛ formā q̄ sunt ptes. 3ᵃ au T.ꝛ c.2
ctoritas est phi.io.meta.di.φ vnū oppōiꝛ multitudini. 3
cū igiꝛ mā ꝛ forma collectiue sūpta sint multitudo.igiꝛ T.cō.9.
nullū vnū est mā ꝛ forma. 4ᵃ auctoritas est phi.7.met. 4
di.φ bis tria nō sunt sex:sꝫ semel sex sunt sex:ꝛ φ illa syl T.c.60.
laba ba.distiguiꝛ ab a.ꝛ b.qꝛ manētibꝰ a.b.corrūpiꝛ ba.
vn̄ data opinione ꝯria posset argui φ nullū idiuiduū hu
manū corrūpereꝛ.qꝛ h̄ nūq̄ꝫ corrūpeꝛ demōstrādo bina
riū māe ꝛ forme sortis.qꝛ hec semp erūt:ꝛ h̄ ē sortes per
opinionē.igiꝛ sortes nūq̄ꝫ corrūpereꝛ ꝛc.

Contra ꝑdicta arguiꝛ.ꝛ spālr ꝯ q̄rtam ꝯclusionē.pᵒ pᵐ
ponēdo φ a.sit q̄ꝫtitas pedalis ꝯtinua:cuiꝰ
maxie medietates sint b.c.tūc sic.b.c.copulanꝛ ad vnuꝫ
terminū cōeꝫ.igr̄ b.c.sūt q̄ꝫtitas ꝯtinua ꝛ nō nisi a.igitur
b.c.sunt a.pꝫ ꝯn̄a.ꝑ diffinitionē q̄ꝫtitatis ꝯtinue positaꝫ
ab Ari.i ꝑntis.Itē sit b.oēs ptes a.ꝛ arguiꝛ sic.Quelibꝫ
pars a.est ps b.ꝛ ecōꝰ.igiꝛ a.est b.pꝫ ꝯn̄a a silr̄ q̄libꝫ ps sor
tis est ps platonis.ꝛ ecōꝰ.igiꝛ sortes est plato.¶ 2ᵒ si tota 2ᵐ
litas est res supaddita ptibꝰ q̄ro vtꝝ sit suba vel accn̄s.
nō suba.qꝛ tūc plura corpa eēnt sil':quoꝝ vnū nō īforma
ret reliquū:nec illa vnū tertiū.Si accn̄s.igiꝛ tu nō pos
ses addere mari vnā guttā aq̄ qn̄ causares ad maximaꝫ
distātiā vnū accn̄s.s.nouā totalitatē.¶ 3ᵒ seqꝛ φ ab ali 3ᵐ
quo pōt remoueri pōdus vniꝰ libre.ꝛ tn̄ postea illa tātuꝫ
pōderarēt sicut pꝰus absqꝫ alicuiꝰ additiōe de nouo.ꝓba
tur ponēdo φ a.sit pōdus vniꝰ libre:ꝛ eiꝰ medietates sint
b.c.tūc sepato b.c.per diuisionē corrūpiꝛ a.ꝛ postea b.c.
tn̄ pōderāt.Et ex ista rōne ꝓbatur.φ mā pma est corru
ptibilis qd̄ est ꝯ phm̄ pᵒ phy.ꝛ pꝫ ꝯn̄a.qꝛ q̄libꝫ talis est di T.c.82.
uisibilis realr in duas medietates.¶ 4ᵒ seqꝛ φ est ꝓce 4ᵐ
dere in īfinitum in totis.pꝫ.qꝛ ex illo toto ꝛ suis ptibus
resultabit vna entitas tertia:ꝛ ex illa ꝛ suis ptibꝰ:iteruꝫ
alia entitas q̄rta.ꝛ sic in īfinitū.¶ Predicta auctorita
tibꝰ ꝯfirmanꝛ.Prima est Ari.pᵒ phy.di.φ vnū est multa T.c.21.
ꝯ parmenidē ꝛ mellissuꝫ.Scd̄a est ꝯmentatoris pᵒ phy. Cō.17.
di.φ quelibet ps est aliud a toto:sed oēs sil' sūpte nō sūt
aliud a toto.3ᵃ est Aristo.2.de aīa.di.φ sicut oculus ꝛ pu T.cō.9.
pilla sunt vnuꝫ sic corpus ꝛ aīa sunt vnū totuꝫ.4ᵃ est phi T.cō.8.
5ᵒ meta.di.φ aliqua sunt vnū.qꝛ sunt cōtinua sicut due
medietates in continuo.igitur.

Ad p^m **Ad primum** negetur consequentia: sed solum sequitur quod ex b.c. fit quantitas continua: et ad dissonem probl concedo

In p̄nti do illam ex qua non sequitur nisi quod a. est quantitas continua: quia partes eius .s. b.c. copulantur ad vnum terminum communem: deinde nego illam consequentiam: quelibet pars a. est pars b. et ex consequenti igitur a. est b. Et ad probationem respondetur quod non est similitudo: quia a. est aliquid et non b. sed tamen

Ad 2^m sortes et plato sunt aliquid. ¶ Ad 2^m dicitur quod sicut primitas est accidens prius: ita totalitas est accidens relatiuum totius: et licet apponendo vnam guttam aque in mari fiat res noua ex altera parte maris: et in qualibet parte eiusdem: quia noua habitudo huius partis ad quamlibet aliam: non tamen generatur totalitas in aliqua parte: sed solum in toto: sic igitur manet idem pater continue: et tamen primitas multiplicatur ad multiplicationem filiorum: sic idem totum manet continue et multiplicantur totalitates iuxta variationem et mul

Ad 3^m tiplicationem partium. ¶ Ad 3^m negetur consequentia: quia si a. corrumpitur nihil proprie remouetur ab illo: nec aliquid proprie remouetur a suis medietatibus: conceditur tamen quod corrupto pondere vnius libre totum residuum tamen ponderat sicut ante: et consequenter concedo quod materia prima est corruptibilis per diuisionem: non autem per transmutationem sic

T.c.82. quod possit esse terminus transmutationis: et hec fuit intentio Aris.

Ad 4^m ibidem: igitur. ¶ Ad 4^m negatur consequentia: quia cum illa totalitas: nec illud totum sit pars alicuius ex his et partibus totius nihil potest resultare: totum igitur est substantia si fit ex partibus substantialibus: et est accidens si fiat ex partibus accidentalibus: totalitas autem et partialitas sunt re

p̊ ph.21. spectus ex quibus non potest fieri aliquid vnum. Auctoritates Ar. sunt omnes intelligende in predicatione causali. vnum est multa .i. vnum fit ex multis. oculus et pupilla sunt vnum: corpus et anima sunt vnum animal .i. ex oculo et pupilla fit vnum: et ex corpore et anima fit

2.a.9. vnum animal. Item continuum est due medietates .i. continuum fit

5.met.8 ex duabus medietatibus. Propositio etiam Commentatoris est ve

p̊ ph.17. ra: ideo partes simul sumpte non sunt aliud a toto: quia non sunt aliquid: sed aliqua: nec sequitur. sunt vnum per aggregationem: igitur sunt aliquid: igitur. ¶ Sed hic sunt quedam dubia. primum dubium est propter quid distinguitur totum ab omnibus suis partibus simul sumptis cum quicquid est in toto videatur

Rn̄o. in omnibus partibus suis esse simul sumptis. Dicendum quod per propriam vnitatem consurgentem ex vnitatum partium concursu: quoniam hec vnitas non est ille partes: nec in illis partibus: sed ille partes simul sumpte sunt in hac vnitate transcendenter sumpta: sic et in toto non realiter

2^m disticto ab hac vnitate: igitur. ¶ 2^m dubium est propter quid distinguitur multitudo omnium partium collectiue sumptarum a suo

Rn̄o. toto cum nihil reperiatur in partibus quod non sit in toto. Dicendum quod per solam rationem priuatiuam: quoniam ille partes sunt multa et non vnum: to

3^m tum autem est vnum et non multa. ¶ 3^m dubium est per quid distinguitur totum a qualibet suarum partium. Respondetur quod per suam vnitatem: et etiam per partem distinguitur a parte: quoniam distinguitur ab vna in ratione mediae

4^m tatum per reliquam: et cetera. ¶ 4^m dubium propter quid distinguitur pars a toto suo cum omnis entitas partis sit entitas totius. Respondetur quod per solam rationem priuatiuam vel negatiuam non habendo considerationem ad respectum superadditum: sed solum ad fundamentum distinctionis: quoniam pars est aliquid totius et non ipsum totum: sed partes habent inuicem distinguuntur per rationes positiuas: quia vna medietas distinguitur ab alia per infinitas partes suas: igitur quarum nulla est in reliqua.

¶ Predicamentum actionis et passionis. Cap. XXVII.

TRactaturus de actione et passione que cum predictis sex faciunt predicamenta primitus intelligendum est de quiditate motus cui insunt actio et passio

T.c.20. secundum Ar. 3. physico. ¶ Et ideo notandum primo: quod

p^m motus sumitur tripliciter. primo pro forma fluente: et sic albedo vel spacium in acquiri dicitur motus. albedo dicitur forma intrinseca et spacium vel locus forma extrinseca.

2 2°. pro fluxu illius forme: et sic calefactio vel pertransitio spa

3 cij est motus de quo est sermo presens. 3°. pro duratione successi

T.c.18. ua fluxus: et sic tempus est motus de quo Ar. 5° metaph. di. quod motus est per se quantitas: duo prima membra diuisionis ponit

Commenta. 3°. phy. di. quod motus accipitur vno modo secundum quod non dif Com.4
fert a perfectione ad quam vadit nisi secundum magis et minus: et sic est de genere termini ad quem vadit. Alio modo pro via ad perfectionem illam: et sic est de predicamento passionis. ¶ Sed du Dubium
bitatur: quia dicit Commenta. 5°. phy. quod medium et via inter poten Com.9.
tiam et actum: est de genere actus quod est complementum: et ita apparet contradictio: igitur. ¶ Dicendum quod duplex est medium .s. in quod et per Solo.
quod: medium in quod est forma prius acquisita. medium per quod est transitio ad formam. vbi gratia. forma embrionis est medium et via in quod veniendi in formam animalis: eo quod prius acquiritur illa forma quam forma animalis: sed acquisitio continua ad formam animalis est medium per quod seu via per quam: et de ista via loquitur phs: et com t.c.4.
mentator 3°. physico. de alia autem loquitur phs. 5° physico. modo ve Com.9.
rum est quod forma embrionis et forma animalis sunt eiusdem gene 2^m
ris predicamentalis. ¶ 2°. notandum ex doctrina Ar. 5° phy. quod Com.7.
moueri est aliter se habere intrinsece nunc quam prius et posterius: di T.c.6.
cit enim 3° phy. quod motus est actus entis in potentia secundum quod in T.cō.3.
potentia: et 5° phyc. quod motus est transmutatio ex aliquo in aliud: in t.7.
quit enim quod aliud et aliud quidem prius: aliud autem monstrat posterius: vbi dicit Commenta. hoc est per se manifestum: quoniam dum res 5.ph.7.
fuerit in eadem dispositione: tunc illic non est transmutatio. Et notanter dixi intrinsece: quia aliquid potest se habere aliter quam prius et posterius respectu alicuius extrinseci absque hoc quod moueatur: sufficit enim quod illud extrinsecum moueatur: igitur.

HIs visis sit hec p° conclusio. Motus localis non est motus indiuisibilis: nec aliquis respectus. p° pars est p° 2
Auerro. 3°. physico. di. quod motus est de numero continuorum: et 6°. Com.6.
physico. quod motus diuiditur diuisione temporis mobilis et magni T.c.37.
tudinis. 2^a pars declaratur: quoniam nullus respectus est subiectum alicu t.39.
ius absoluti: sed motus est subiectum alicuius absoluti: igitur. maior patet inductiue. vnde absolutum subijcitur respectiuo: et non econtra propter debilitatem entitatis: minor vero probatur. nam motus est subiectum temporis per Ar. 4°. phy. et tempus est ens T.c.liz.
absolutum secundum ipsum in predicamentis: capitulo de quantitate: igitur. t.li4.
¶ Ex ista conclusione sequitur quod motus quicunque sit ille non est per se Corr^m
in predicamento passionis cum illud predicamentum sit respectiuum: imo non est per se in aliquo predicamento: sed solum per reductionem: ita quod motus ad substantiam est reductiue in predicamento substantie: et augmentatio vel diminutio reductiue sunt in predicamento quantitatis: et alteratio reductiue in predicamento qualitatis: et motus localis ratione termini ad quem qui est vbicatio est reductiue in predicamento vbi. videatur igitur cuius predicamenti generis vel speciei est terminus ad quem: et illius dicatur esse per reductionem motus: iuxta intentionem Ar. 3° phy. quod non est motus preter res ad quas est motus: et quot T.c.4.
sunt species entis .i. terminorum ad quem: tot sunt species motus. Ad T.c.5.
Commentatorem autem. 3° phy. dicitur quod locutus est secundum famositatem vt Com.4
ipsemet testatur. ¶ 2^a conclusio. Motus localis non est mobile: nec spa 2^a 2
cium: neque locus. p^a pars probatur: ex probatione cuius probantur alie. nam si deus annihilaret omnia preter vltimam speram motam: sic iam mouetur ipsa se haberet continue intrinsece aliter quam prius: igitur continue acquireret aliquam alietatem: sed non acquireret se: nec aliquam partem de nouo: igitur continue acquireret motum a se distinctum per quam diceretur aliter se habere quam prius et posterius. Item deus posset annihilare omnia preter materiam primam motam et vltimam speram et ipsam materiam primam mouere versus vltimam speram: si igitur ille motus esset materia: et ille motus est actus. 3° phy. sequitur materiam esse actum: quod est contra Commenta. T.cō.6.
p°. phyc. 2^a dato illo: sequitur quod motus rectus est motus circula Cō.70.
ris: et motus vniformis est motus difformis. patet: quia dato quod vnum spacium vniformiter difformiter moueatur sursum vel deorsum: et iterum continue moueatur circulariter vniformiter circa centrum suum. vt patet de pila proiecta: tunc per opinionem contrariam illa pila est motus rectus et circularis et vniformis et difformis: imo sequitur quod motus alterationis est motus localis ponendo quod aliqua albedo simul moueatur localiter et alteretur: hec enim albedo per opinionem est motus localis et alterationis.

3 3° sequit̃ ꝙ aliquis motus localis est indiuisibilis: qḋ
T.c.39. est ꝯtra phm̃.6°. phyco.ꝛ pꝫ ꝯña: qꝛ aliqḋ idiuisibile mo
uet̃ localiter:ꝛ ꝙ mot⁹ terre sursuꝫ nõ est violẽtus illi ꝯ
T.c.50. Ar.5° phy.ꝛ pꝫ ꝯña:qꝛ terra nõ est violẽta terre:ꝛ ꝯñter
57.ꝛ.59. ꝙ motus dat̃ pmũ instãs:qḋ est ꝯ phm̃.6°. phyc.pꝫ ꝯña:
T.c.46 qꝛ mobilis dat̃ pmũ instãs:imo sequit̃ ꝙ nullũ mixtuꝫ
ꝛ.52. põt moueri localiter gn moueat̃ motib⁹ ꝯrya ꝯ phm̃: ꝛ
T.c.59. Cõmẽtato.5° phyco.ꝛ pmo celi: pꝫ ꝯñtia:qꝛ nullum tale
T.ꝯ.7. mixtuꝫ mouet̃ nisi moueant̃ q̃ttuoꝛ forme ꝯrie: mõ ꝓm
4 opinionẽ omne qḋ mouet̃ est motus quo mouet̃. 4°. se
ar.cõ.p. quit̃ ꝙ nõ añ oẽm motũ localẽ finitũ fuit motus ꝯ phꝫ.
vsqꝫ ad 8°. phyco.ꝓbat̃ ꝯñtia:qꝛ nõ añ oẽ mobile finitũ fuit mo
17. tus:eo ꝙ pmũ mobile semꝑ fuit ꝓm ipm ibidẽ:ꝛ seq̃t̃ ꝙ
nihil põt ꝓducere nouũ motũ localeꝫ: sicut nullus gnat
sacerdotẽ:qḋ est ꝯ phm̃ in tota phia:ꝛ ꝓbat̃ ꝯña.nã si ꝓ
duceret̃ mot⁹ nouus ꝓduceret̃ nouũ mobile qḋ moueret̃:
T.c.52. ꝛ sic nõ oẽ qḋ mouet̃ pus mouebat̃:qḋ est ꝯ phm̃.6°.phy.
54.ꝛ.55 Etiã seq̃t̃ ꝙ hñs motũ nõ mouet̃ ꝓm se:nec aliqd sui:qḋ
T.c.19. est ꝯ phꝫ.3° phy.ꝛ pꝫ ꝯña:qꝛ hñs mobile nõ mouet̃ vtpu
T.c.86. ta pmus motoꝛ.8° phy.imo seq̃t̃ ꝙ aliqs est motus loca
lis ifinite itẽsionis: nã mouet̃ vnũ mobile vniformiter
graui vt octo in q̃ sit caliditas vt q̃ttuoꝛ:ꝛ cũ qlibet gra
dus illi⁹ caliditatis moueat̃ vt octo:seq̃t̃ ꝙ in eodẽ sub
iecto adeq̃to sint ifiniti gradus mot⁹ nõ cõicãtes:quoꝝ
qlibꝫ est vt octo. Pro ista ꝯclõne est expsse Ar.2° topi
coꝝ di.ꝙ neqꝫ abũdãtia est supabũdãs: neqꝫ vehemen
tia vehemẽs queãdmodũ: nec disciplina disciplinatuꝫ:
T.c.57. nec mot⁹ mobile. Et 3°. phy.dicit phus:ꝙ ludus agoni
stic⁹ ẽ in fieri vnũ post reliquũ:cui⁹ ptes nõ sil' manẽt: ĩ
T.c.9.ꝛ mobili aũt hec nõ verificat̃. Et 5° ac 7° phy. vult ꝙ al
18. teratio ꝛ mot⁹ localis nõ sũt eiusdẽ spẽi:nec ꝓpe ꝯpant̃:
T.c.21. qḋ tñ nõ eẽt verũ data opione ꝯria: qꝛ ponã vnã albedi
T.c.37. nẽ moueri localr̃ ꝛ aliã intẽdi. Itẽ 6° phy.dicit phs: ꝙ
mot⁹ diuidit̃ diuisiõe mobilis tpis ꝛ spacij:sꝫ nullũ mo
T.c.10. bile sic diuidit̃:igit̃. Et 5° phy.di.phs:ꝙ motus nõ mo
uet̃ ꝛ ꝙ ad motũ nõ est mot⁹:q̃ nõ eẽnt vera si mot⁹ loca
3° ꝯ lis eẽt mobile spaciũ vel loc⁹.❡ 3° ꝯ. Mot⁹ localis non
est accñs fixũ in subto.ꝓbat̃:qꝛ si sic.g̃ tale accñs ꝯtinue
est in mobili:vel solũ diuꝫ mouet̃ nõ p mõ: qꝛ tũc in aliq̃
T.c.19. eẽt mot⁹ qḋ nõ moueret̃:nec aliqd illi⁹ ꝯ phm̃.3°.phyco.
ꝛ ꝯria eẽnt sil': q̃rũ vnũ est simplr̃ puatiuũ.s. mot⁹ ꝛ qes:
qḋ ẽ impoĩe:ꝛ ꝯ sniaꝫ Ar.in postpñtis:imo seq̃t̃ ꝙ talis
mot⁹ generet̃ in gnõne mixti:sic alie q̃litates:ꝛ sic in q̃li
bet mixto eẽnt q̃ttuoꝛ mot⁹ ꝯrij:qḋ nõ est dõm: nec etiã
põt dari scḋꝫ. Qꝛ q̃ro vtꝝ mot⁹ localis vni⁹ hoꝛe subito
producit̃ vel successiue.si subito: igit̃ nihil põt difformi
ter moueri in hoꝛa:qḋ ẽ falsum. ꝛ pꝫ ꝯña:qꝛ subito hẽret
totũ illũ motũ.Si 2m igit̃ nil posset vniformiter moue
ri in hoꝛa:qꝛ ꝯtinue haberet motũ intẽsioꝛẽ ꝛ intẽsioꝛẽ.
T.c.57. ❡ Ista ꝯ est de itentõe Ar. 3°. phy.ponẽtis drĩã iter ifi
ꝛ.58. nitũ in ꝑmanẽtib⁹ ꝛ infinitũ in successiuis.di. ꝙ in ꝑma
nẽtib⁹ vnũ manet cũ alio:sꝫ nõ i successiuis: ꝛ ponit exẽ
4° ꝯ plũ de tpe ꝛ agone.i.de ludo agonistico:igit̃.❡ 4° ꝯclõ.
Mot⁹ est accñs successiuũ fluxibile in subto. Ista ꝯclõ
T.cõ.6. est Ar.3°. phy.di. ꝙ motus est act⁹ entis in po° ꝓm ꝙ in
po°:ꝛ ꝙ ẽ act⁹ mobilis ꝓm ꝙ mobile: ꝛ ꝙ est act⁹ impfe
ctus:ꝛ ꝙ est subtiue i mobili:vbi pꝫ ꝙ nõ loquit̃ de actu
sũbali sꝫ accñtali.g̃ mot⁹ est forma accñtalis in subto:ꝙ
Cõ.88. aũt sit foꝛ° successiua pꝫ ꝑ eũdẽ ibidẽ: ꝛ ꝑ Cõmẽtato. 4°
phy.di.ꝙ mot⁹ ẽ successiu⁹:qꝛ nulla pꝫ mot⁹ determiate
Coꝝm est:sꝫ qlibꝫ succedit alteri.❡ Ex ista ꝯne seq̃t̃ ꝙ cũ phs
3.ph.18. dicit motũ eẽ in mobili subtiue illa ꝓpositio in.nõ dicit
habitudinẽ pdicatiõis vt glosant hoĩes ꝯrie opionis:sꝫ
habitudinẽ ihẽrẽtie:qꝛ si diceret solũ habitudinẽ pdica
tionis eque esset concedenduꝫ ꝙ mobile est in motu:si
cut econtra: quia mobile ita predicatur de motu: sicut
motus de mobili: igitur.

Contra pdicta arguit̃ pmo:seq̃t̃ ꝙ mot⁹ localis hꝫ ꝑtes intẽsiuas:ꝯñs falsum:qꝛ termin⁹ eius pm
ad quẽ.s.vbi nõ hꝫ ꝑtes itẽsiuas: ꝛ ꝓbat̃ ꝯñtia q̃druplr̃.
p°:qꝛ mot⁹ localis est itẽsus: ꝛ ois itẽsio fit ꝑ additionẽ p
ꝑtis ad ꝑtẽ in eodẽ subto p. 2°. mouẽte a.b.mobile gra 2
du mot⁹ vt duo ꝑ totã hoꝛã si in medio instãti aduẽiret
vnũ aliud mobile duplicãs cũ a. motũ b.mobilis:tũc fo
ret ali⁹ mot⁹ suꝑadditus pori motui ex qb⁹ fieret mot⁹
in duplo itẽsioꝛ. 3°. qꝛ in medio instãti hoꝛe erit secũda 3
medietas motus ꝛ p° q̃rta eiusdeꝫ mot⁹ ꝛ p° octaua ꝛ sic
in infinitũ:ꝛ hoc in eodẽ mobili. 4°.qꝛ si in scḋa medie 4
tate moueret̃ b.gradu vt q̃ttuoꝛ: ꝛ in pma solũ gradu vt
vnũ:tũc moueret̃ in q̃druplo veloci⁹:ꝛ ꝯñter a ꝓpoꝛtõe
q̃drupla:sꝫ ois ꝓpoꝛtio q̃drupla cõponit̃ ex duabus du
plis eq̃libus:igit̃ mot⁹ scḋe medietatis ꝯponet̃ intẽsiue
ex duab⁹ ꝑtibus eq̃libus.❡ 2°. motus localis nõ hꝫ par 2m
tes successiuas:sꝫ solũ extẽsas ꝑ mobile. igit̃. añs ꝓbat̃:
ꝛ sit a.mobile motũ ꝑ totã hoꝛã ꝓteritaꝫ: qḋ ẽt mouebit̃
ꝑ totã hoꝛã futurã: ꝛ seq̃t̃ data opione ꝙ ꝓ hoc ĩstãti est
vn⁹ nouus mot⁹ inductus ꝛ vn⁹ antiquus corruptus. sit
igit̃ b.scḋm se totũ iduct⁹:ꝛ ꝓbat̃ b.motũ nõ eẽ successi
uũ:sꝫ hẽre ꝑtes q̃ntitatiuas extensas ꝑ mobile nõ succes
siue diuisibiles.nã si po° ifinita inciꝑet ꝑ remotionẽ de
pñti ãnihilare ipm a.ceteris parib⁹:tũc foret b. vn⁹ mo
tus talis nõ successiu⁹:sꝫ h̃ ẽ possibile ꝑ potẽtiã dei:igit̃.
❡ 3° ois res accñtalis hꝫ aliqḋ nãle subm ipm sustẽtãs: 3m
sꝫ mot⁹ terre descẽdentis in medio nõ sic hꝫ: igit̃.maioꝛ
pꝫ:ꝛ minoꝛ ꝓbat̃.nã cũ talis motus ꝓducat̃ a forma ter
re:nõ ꝓducit motũ in seipsaꝫ: qꝛ ꝓm Cõmẽta. 8°. phyco. Cõ.30.
agẽs opꝫ agere in rẽ ꝓm se totã distinctaꝫ: nec ẽt ꝓducit
in mãm:qꝛ tũc mã nãlr̃ descẽderet:qḋ est falsuꝫ: qꝛ tunc
nõ eẽt indr̃nter mobilis: sꝫ reiclinaret motui ꝯrio: ꝛ per
ꝯñs nõ plus posset terra descẽdere q̃ꝫ celũ cõburi: qꝛ nõ
hẽret nãꝫ actiuã:nec passiuã natã suscipe ascẽsuꝫ. ❡ 4° 4m
argt̃:plura incõueniẽtia iducẽdo. pm ꝙ ꝑ totũ celũ ẽ in p
ifinitũ intẽsus mot⁹ extẽsus:qꝛ ab eterno fuit motus in
celo vniformiter in agri:ꝛ nullus desinebat esse: qꝛ nõ
corrumpebat̃ a suo ꝯrio:nec ꝓpter defectũ sui subti vel
agẽtis:qꝛ subm ꝛ agẽs eternalr̃ fuerũt: nec illi motui ali
quid ꝯriat̃:imo seq̃t̃ ꝙ subito iducit̃ totus mot⁹ localis:
ex quo nõ hꝫ resistẽtiã: sicut lumẽ in medio. 2m ꝙ mot⁹ 2
celi est infinite potẽtie:qꝛ motus celi hoꝛalis est aliquã
te potẽtie cũ sit ꝓductiu⁹ caliditatis. p metau. ꝛ diurn⁹
in duplo maioꝛis potẽtie:ꝛ sic in infinitũ.igit̃:ois.n.effe
ctus ꝓducibilis a motu vnius hoꝛe põt produci a motu
vnius diei ꝛ plus q̃ꝫ in duplo maioꝛ. 3m: ꝙ aliqḋ agens 3
agit forti⁹ in ꝑtẽ remotã q̃ꝫ in ꝑtẽ ꝓpinquã:qm̃ intensio
reꝫ motũ inducit in ꝑtẽ distãtẽ baculi reuoluti a manu
tua q̃ꝫ in ꝑtẽ ꝓpinquã manui tue:sꝫ ꝯñs est falsum.vt pꝫ
in alteratiõe ꝛ in motu locali itelligẽtie veloci⁹ mouen
tis ꝑtes eqnoctiales celi:vbi dr̃ esse q̃ꝫ ꝑtes polares vbi
nõ dr̃ esse. 4m ꝙ hñs motũ qescit:qḋ est ꝯ phm̃.3° phy. T.c.19.
ꝛ pꝫ ꝯñtia de puero nũc pmo nato:cuius altera pars ꝯti
nue mouebat̃ ꝛ mouebitur:igitur.

Ad primum neget̃ ꝯñtia: ꝛ dico ꝙ intẽsio qua litatis attẽdit̃ mõ dicto:sed inten Ad pm
sio motus localis attẽdit̃ penes maioꝛẽ velocitatẽ ꝛ ꝓ
poꝛtionẽ:nec ꝓprie dr̃ motus localis intẽsus: sed velox
vel tardus: vt vult phs.4° phyco. Itẽ in casu posito de T.c.96.
a.b.dico ꝙ nũq̃ꝫ extẽditur motus illoꝝ duoꝝ agẽtium:
sed ꝓducet̃ motus vnus nõ hñs partes intẽsiuas indif
ferẽter ꝓductas a quolibet illoꝝ. Item dico ꝙ in me
dio instanti hoꝛe nõ erit secũda medietas:nec aliq̃ pars

eiusdē. sed tunc erit totus motus cōpositus ex p̄ma ꝛ se-
cunda medietate: ꝛ totus mot⁹ cōpositus ex vltima q̄r-
ta p̄me medietatis: ꝛ p̄ma q̄rta secūde: nec dicunt̄ tales
motus coextēsi: q꞉ cōicant: ꝛ vnus est pars alteri⁹. Itē
nulla ꝓportio diuidit̄ formalr̄ in ꝑtes cū sit indiuisibi-
lis: sꝫ solū v̄tualiter rōne fundamēti ꝛ termini inter que
sunt alie ꝓportiōes: minorēt̄ etiā nulla ꝓportio est mo-
tus cū q̄libet ꝓportio sit accn̄s respectiuū ꝛ oīs mot⁹ ac-
Ad 2m cidēs absolutū. ¶ Ad 2m dr̄: ꝙ nō plus ꝓbat nisi ꝙ ali-
quis motus nō sit nec fuit: q꞉ dependet a futuro: sicut ꝑ-
trāsitio a. linee est: ꝛ tn̄ tu potes facere ꝙ ꝑtransitio a. li-
nee nō fit nec fuit: q꞉ tu potes facere ꝙ nō cōplete ꝑtran-
Ad 3m seat̄ a. ¶ Ad 3m dicit̄. Uno mō ꝙ sicut vbi subiectat̄ in
toto ꝛ nō in aliqua parte: ita motus localis subiectat̄ in
toto composito ꝛ nō in mā: nec in forma: nec est inconue-
niēs aliq̄d moueri ꝑ motū existentē in alio. Alio mō di-
Cō. 30. cit̄ fm̄ intētionē Cōmētato. 8°. phyco. ꝙ motus localis
fundat̄ in mā: ꝛ nego ꝙ mā illa nāliter moueat̄ vel vio-
lenter: q꞉ ad nullū motū hꝫ nālem inclinationē nisi ille
Ad 4m ordinet̄ in generationē forme sūbalis. ¶ Ad 4m dicit̄:
ꝙ motus localis celi corrūpit̄ ꝑ accn̄s a mouente ꝓpter
repugnātiā partiū motus ad eē simul: ꝛ ista de causa nō
pōt subito induci sicut lumē: ꝛ cōcedo ꝯtr ꝙ mot⁹ ce-
li est infinite v̄tutis in duratiōe nō intēsiue: nec extensi-
T.c. 78 ue: nec aliud ꝓbat ph̄s. 8° phyco. de p̄mo motore. Itē
cōcedo: ꝙ agens nāle agit maiorē motū in remotū q̄ꝫ in
ꝓpinquū. Et ad dcm̄ cōe dicit̄ ꝙ intelligit̄ de forma in-
tēsibili ꝛ remissibili q̄lificatiua: deīde nō ē incōueniēs
ꝙ habēs motū nō moueat̄: sed est incōueniēs ipsum nō
3. ph. 19. moueri vel nō incip̄e moueri. Et hec fuit intētio Arist.
ponēdo tn̄ motū localē solū in composito: dicat̄ tamē ꝙ
in materia pueri nō est aliquis motus: sed incipit esse ꝑ
remotionē de p̄senti: nō continuus sed cōtiguus motui
preterito: igitur. Caplm̄. XXVIII.

Applicari debent p̄dicta motui augmentationis: alte-
rationis ꝛ diminutiōis: de q̄bus est iā di-
cendū penes idētitatē ꝛ distinctionē cū
suis terminis ad quē. ¶ Et ideo notan-
1m dum primo: ꝙ sicut duo motus locales
eiusdē rōnis nō p̄nt inuicē coextēdi: q꞉
motus localis nō hꝫ partes intēsiuas: sꝫ bene diuersarū
rōnū: q꞉ mot⁹ rectus ꝛ circularis inuicē coextendunt̄ in
motu pile: ex q̄bus tn̄ nō fit vn⁹ motus: ita nulli duo mo-
tus augmētatiōis eiusdē ratiōis vel diminutiōis inuicē
coextēdunt̄ in motu pile: sicut nulle quātitates: nec ali-
que dimēsiōes eiusdē rōnis inuicē coextēdunt̄: sꝫ bn̄ di-
uersarū rōnū. Uñ augmētatio ꝛ diminutio cōiter dicta
rep̄ta in rarefactiōe ꝛ ꝯdēsatiōe inuicē coextēdunt̄. vt pꝫ
in ꝓlongatiōe corrigie ꝛ in flexiōe virge: ꝛ hoc iō: q꞉ di-
mēsiōes ad quas vadūt sunt diuersarū rōnū ꝛ inuicem
coextēdunt̄. ideo motus diminutiōis vel augmētatōis
nō habēt partes intēsiuas: sicut nec motus localis: sꝫ so-
lū successiuas ꝛ extēsiuas. Motus aūt alteratiōis p̄ter
has partes hꝫ partes intēsiuas: sicut ei⁹ termin⁹ ad quē.
vn̄ due illuminatiōes inuicē coextendunt̄: sicut duo lu-
mina ꝓueniētia a duob⁹ corporibus luminosis ex q̄bus
fit vna illuminatio intēsior: sicut ex duobus luminibus
vnū lumē est itēsi⁹. Etiā due calefactōes inuicē coextē-
dunt̄: sicut due caliditates siml̄ ꝓueniētes a duob⁹ cali-
dis ex q̄bus fit vna calefactio: imo dato ꝙ q̄libꝫ pars ca-
liditatis passi ꝓducat̄ ab aliqua parte caliditatis agen-
tis ꝛ nō ab alia: opꝫ ꝯcedere oēs alteratiōnē ꝓprie dictā
2m hēre partes intēsiuas: sicut qualitas q̄ ꝓducit̄. ¶ 2° no-
tandū: ꝙ lꝫ aliq̄ motus eiusdē sp̄ei inuicē coextendūtur
vt plures calefactiōes vel illuminatiōes: ꝛ aliq̄ diuersa-
rū sp̄erū vt motus rect⁹ ꝛ circularis: ꝛ aliq̄ diuersoꝝ ge-
nerū ꝛ p̄dicamtoꝝ: vt mot⁹ alteratiōis localis ꝛ augmē-
tatiōis: q꞉ aliq̄d simul mouet̄ illis tribus motib⁹: tn̄ nō est
possē aliquos mot⁹ diuersoꝝ tēpoꝝ inuicē coextēdi siue
cōicent siue nō cōicent. Si eni aliq̄d calefiat ꝑ vnā totā
horā calefactio p̄me medietatis nō pōt coextēdi calefa-
ctiōi secūde medietatis: sicut nec p̄nt simul eē: ꝛ si tota cale-
factio simul est cū parte cōposita eiusdē ex secūda medieta-
te p̄me medietatis: ꝛ p̄ma medietate secūde medietatis
nō ꝓpter hoc coextēdunt̄ ille calefactiōes: q꞉ pars non
coextēdit̄ ꝓprie toti ꝛ ꝑmaxime: q꞉ tēpus mēsurās totā
calefactōē est duplū ad tp̄s mēsurās ꝑtē signatā.

His visis sit hec p̄ma ꝯclo. Nulla alteratio est res 1a ꝯ
alterabilis: nec aliq̄ augmētatio est res
augmētabilis. ꝓbat̄: q꞉ dato opposito alteratio eēt aug-
mētatio: qḋ est ꝯ phm̄. 5°. phyco. ꝛ pꝫ ꝯn̄a: q꞉ eadē res nu- T.c. 18.
mero alterat̄ ꝛ augmentat̄: imo sequit̄ ꝙ calefactio est ꝛ. 19.
frigefactio: ꝛ augmētatio est diminutio: que sunt impos-
sibilia: ꝛ pꝫ ꝯn̄ia: supposito ꝙ in eodē subto simul inducan-
tur caliditas ꝛ frigiditas: qḋ est satis imagiabile in vna
mā nuda: ex quo stant simul caliditas ꝛ frigiditas: ponen-
do etiā ꝙ idē vel aliud condenset̄ fm̄ latitudinē ꝛ rare-
fiat fm̄ longitudinē. Istā ꝯclōnē expresse determinat
Ar. 3° phyco. di. ꝙ alteratio est act⁹ alterabilis inquātū T.cō.6.
alterabile: ꝛ augmētatio est act⁹ augmētabilis inquātū
augmētabile: sꝫ nihil est act⁹ suiipsi⁹: igit̄. Cōmēta. autē
in eodē 3°. inq̄t: ꝙ motor mouet̄ ꝑ accn̄s: iō mot⁹ est ꝑfe- ꝯ.6. ꝛ.17
ctio moti fm̄ ꝙ est motū ꝛ nō ꝑfectio motoris. ¶ 2° cō- 2a ꝯ
clusio. Nulla alteratio est q̄litas q̄ acq̄rit̄: nec aliq̄ aug-
mētatio est q̄ntitas q̄ inducit̄. ꝓbat̄ p̄°. q꞉ nullus motus
acq̄rit̄ ꝑ motū: sꝫ tā q̄litas q̄ꝫ q̄ntitas q̄ inducit̄ acq̄rit̄ ꝑ
motū: igit̄ talis nō est mot⁹. pꝫ ꝯn̄a cū q̄libet ꝑte an̄tis. T.ꝯ.10.
5°. phyco. 2° ad nullū motū est mot⁹ fm̄ phm̄. 5° phyco. ꝛ.12.
sꝫ ad q̄ntitatē ꝛ q̄litatē q̄ acq̄rit̄ est mot⁹ fm̄ eūdē ibidē: T.c.12.
igit̄ q̄ntitas vel q̄litas que acq̄rit̄ nō est mot⁹: ꝛ ꝑ ꝯn̄s nō T.cō.9.
alteratio vel augmētatio. 3°. quelibet q̄ntitas vel quali- 3
tas est res ꝑmanēs: sꝫ nullus mot⁹ est res ꝑmanens: igit̄
nullus mot⁹ est q̄ntitas vel q̄litas. p̄a ꝑs pꝫ: q꞉ non repu-
gnat q̄litati vel q̄ntitati hēre oēs suas ꝑtes simul. 2a est no-
ta: eo ꝙ mot⁹ vna ꝑs nō manet cū reliq̄. 3° phy. 4°. arg̃r T.ꝯ.4:
spālr̄ de alteratōe: q̄m nulla q̄litas hꝫ de se ꝯtinuitatē. p̄ Cō.18.
phy. sꝫ q̄libꝫ mot⁹ hꝫ ex se ꝯtinuitatē. 3°. phy. igit̄ nullus T.cō.6.
mot⁹ est q̄litas: ꝛ ꝑ ꝯn̄s nulla alteratio est q̄litas q̄ acq̄ri-
tur. hui⁹ sn̄ie v̄r fuisse Cōmēta. 3° phy. di. ꝙ mot⁹ fm̄ ꝙ Com.4.
est via ad ꝑfectionē est alia a ꝑfectiōe illa. iō posuit for-
mā fluentē in alio p̄nto q̄ꝫ fluxū ad illā: ꝛ Ar. 5° phy. po- T.cō.5.
nit totā caliditatē inductā eē terminū ad quē mot⁹: sed
nihil ē termin⁹ ad quē suiipsi⁹: igit̄ mot⁹ ad caliditatē
nō est caliditas: ꝛ ꝯtr nec motus ad q̄ntitatē ē q̄ntitas.
¶ 3a ꝯclo. Quelibꝫ alteratio augm̄tatio vel diminutio 3a ꝯ
est accn̄s absolutū ꝛ nō respectiuū. pꝫ. q̄m q̄libet motus
localis est accn̄s absolutū ꝛ nō respectiuū. vt pꝫ. igit̄ per
idē alteratio ꝛ hō sūt accn̄tia absoluta. pꝫ ꝯn̄a: q꞉ termi-
ni istoꝝ motuū sunt absoluti ꝛ nō terminus motus loca-
lis: lꝫ spaciū acq̄sitū sit absolutū. Item arguit̄ sic. Nul-
lus respectus est diuisibilis diuisiōe tp̄is ꝛ diuisiōe sub-
iecti: vt pꝫ inductiue: sꝫ alteratio augmētatio ꝛ diminu-
tio diuidunt̄ diuisiōe subiecti ꝛ tēporis: sicut motus lo-
calis. 6° phyco. igit̄. Uñ Arist. 10. metaph. vult ꝙ mēsu- T.c. 33.
ra ꝛ mensuratū sint vnigenea: ita ꝙ successium mēsura- T.ꝯ.2.
tur successiuo ꝛ permanēs permanēte: igit̄ per idē abso- ꝛ.4.
lutū mensurat̄ absoluto: sed quilibet motus tp̄e mensu-
ratur formalr̄: fm̄ phm̄. 4° phyco. igitur si tp̄s est accn̄s T.c. 133
absolutū. vt determinat Arist. in p̄dicamētis: q̄libꝫ mo-

4° ꝯ tus est accñs absolutū. ¶ 4ª ꝯclō. Augmētatio alteratio
ꝛ diminutio sunt accñtia fluxibilia in subiecto. pꝫ: qꝛ nō
sunt subē vt patuit p pmā ꝯclonē: nec accñtia fluxibilia.
T.c.58. Unū Ar. in fine tertij phyco. dicit: ꝙ tpis ꝛ motus ps ac
t.ꝯ.122. cepta nō manet: ꝛ 4° phyco. dicit phs: ꝙ impoē est duo
tpa esse sil: quoꝝ vnū includit reliquū: sed tps est passio
T.c.130 motus vt asserit ibidē: igiť impoē est duos mot⁹ esse sil
diuersoꝝ tēpoꝝ nō cōicantiū. igiť. ¶ Ex pdictis sequiť
ꝙ ois motus formaliter sumptus distinguiť a qualibet
re pmanēte. Et notāter dico formalr sumptus: qꝛ Cōmē
Com.9. tator. 5° phyco. ponit motū duplicē. s. formalem q est for
ma fluens: ꝛ diciť mā motus: ſm cū. mō talis motus est
respectus res permanēs: sed motus formalis de quo lo
quor est res successiua: igitur.

pª Contra pdicta arguiť pmo inferendo ꝙ ad vnum terminū numero sunt duo motus disticti
nūero ꝛ spē: ꝛ ꝙ in omni acquisitione forme mobile mo
neť duobus motib⁹ distinctis numero ꝛ spē. pꝫ ꝯñia: qꝛ
forma fluēs ꝛ forma fluxa differūt numero ꝛ spē: ſꝫ ꝯñs
T.c.35. est cōtra phm. 5° phyco. di. impoē est vt due alteratōes
t.31. vnius rei ducāt ad vnā formā: vbi Cōmenta. inopinabi
le est ꝙ duo motus diuersi inducanť ad eundē finē: res
2ª eni diuerse inducūt ad fines diuersos. ¶ 2° Omnis for
ma que ab agente per actionē ꝯtinuā fluit in esse est for
ma fluēs: sed ois fluxus est hm̄. igiť ois fluxus est forma
fluēs. Et si diciť ꝙ ois fluxus est forma fluēs: ꝛ nō econ
tra. arguiť sic. forma fluēs acquiriť p fluxū inherentem
subito postꝗ̄ nō inhesit: ꝛ iste flux⁹ iterū est forma fluēs:
igiť acqriť subito p aliquē fluxū: ꝛ sic pcediť in ifinitū.
Itē nō apparet vñ ꝛ a quo ꝯtinue corrumpať ille flux⁹
pterit⁹ ꝛ p alio instāti est alius ꝛ alius gradus alteratio
nis indiuisibilis: qm̄ tūc si aliqd altereť in hora vnifor
miter difformiter latitudo alteratiōis cōponereť ex in
3ª diuisibilib⁹. s. gradib⁹ cōtinue genitis ꝛ corruptis. ¶ 3°
alteratio vni⁹ hore cū sit nō eterna aliqñ corrumpereť:
aut igiť in tpe vel in instāti: nō in instāti: qꝛ motus sicut
nō est p aliquo instanti: ita p nullo instāti corrūpiť. Si
in tpe: aut in tpe in quo erit: vel in tpe in quo nō erit: nō
in tēpore in quo nō erit: qꝛ tūc ille motus erit simplr cor
ruptus vel simplr generādus: nec etiā in tpe in quo erit:
qꝛ tūc aliqd p vnā horā ꝯtinue gnāreť ꝛ corrūpereť. ꝯñs
est dissonū: ꝛ pꝫ ꝯñia: qꝛ nō est rō q̄re motus corrumpiť
nisi pter corruptionē ptis corrupte qn p idē gnāreť p
4ª pter gnātionē partis gnānde. ¶ 4° Frustra fit p plura
qȯ pōt fieri p pauciora: ſꝫ oīa eque bñ possumus saluare
nō ponēdo hm̄ fluxū sicut ponēdo. igiť. maior est Aristo.
T.c.55. pmo phyco. ꝛ minor pbať. nā ex hoc ꝙ aliqd depdit ali
quā formā quā habuit nō opꝫ ꝙ acqrat aliquā rē nouā:
sed depditio q̄litatis nō est sine alteratiōe: igiť aliqd po
test alterari absq̄ hoc ꝙ aliquā rem nouā accipiat: ꝛ ꝯse
quēter pōt acqrere aliquā qualitatē absq̄ acqsitiōe alte
ri⁹ rei. Itē possibile est ꝙ aiatū pdat aliquā quātitatē
absq̄ acqsitiōe noue rei: igiť per idē est possibile ꝙ acq
rat q̄titatē sine hm̄ acqsitione noua: frustra igiť ponitur
augmētatio vel diminutio distincta a q̄titate. Itē ar
guiť de motu locali: ponēdo. n. ꝙ aliqȯ corp⁹ sit pⁱ in vno
loco: ꝛ postea in alio sine qete media ꝛ sine oi alia re po
niť illud corp⁹ moueri: igiť mot⁹ localis nō est hm̄ flux⁹
T.c.4. distinctus. Itē sniaꝫ istā vr̄ ꝯfirmare Ar. 3° phy. di. ꝙ
Com.4 mot⁹ est de eēntia termini ad quē: vbi dicit Cōmēta. ꝙ
mot⁹ sumēdo motū p forma diminuta est verior: alius
Com.9. aūt. s. p fluxu est famosior. Et 5° phy. inqt Cōmēta. ꝙ ire
ad calorē est calor quodāmodo: igiť.

Ad pª Ad primuꝫ ꝯcediť ꝯñia ꝛ ꝯñs: loquēdo de duo
bus motibus: quoꝝ vnus est forma
lis ꝛ reliquus mālis: sed loquendo de ambob⁹ motibus (t.35.
formalr sumptis nō ꝯcediť illud: qꝛ sic itellexit Aristo. T.ꝯ.31.
ꝛ Cōmētator. ¶ Ad 2ᵐ dr̄: ꝙ motus est forma fluēs suc Ad 2ᵐ
cessiua ꝛ nō forma fluēs pmanēs: de qua intelligo cōiter
cū nomino formaꝫ fluentē: eo ꝙ nō pcediť a termino a
quo ad terminū ad quē; nec ab extremo ad extremū ni
si p mediū. 5° phy. nec pcediť in infinitū: qm̄ iste fluxus T.c.22
nō acqriť p aliū fluxū cū sit imediat⁹ termiō a quo: mo
bile. n. nō pōt moueri ab a. puncto ad b. punctuꝫ nisi pⁱus
acqrat spaciū c. intermediū: ꝛ tñ nō acqriť c. p aliud spa
ciū. Item ꝯcedo ꝙ in alteratiōe vniformiter difformi
ꝯtinue est ali⁹ ꝛ alius gradus: sicut aliud ꝛ aliud mutatū
esse: ſꝫ illa latitudo nō cōponiť: ex illis gradib⁹: sicut nec
ex mutatis eē. Et cū q̄riť a quo corrūpiť mot⁹ pcedens.
Dico ꝙ a motore p accñs: sicut. n. augēs pedale p rarefa
ctionē corrūpit pedalitatē p accñs pter repugnātiam
quā hꝫ ad dimēsionē sequentē: ita alterās ꝯtinue corrū
pit alteratiōeꝫ pcedentē pter repugnātiā quā hꝫ ad eē
sil cū seq̄nte. In fine aūt corrūpit pter totā cessationeꝫ
ab ope ꝛ pter pncipiū ad qetē: ꝛ ita dicať de oib⁹ alijs
motib⁹. ¶ Ad 3ᵐ dr̄: ꝙ successiua: qꝛ eoꝝ esse ꝛ eoꝝ fieri Ad 3ᵐ
ꝛ ipsoꝝ fcm̄ eē est ipsoꝝ nō esse: iō nō est icōueniēs talia
sil gnāri ꝛ corrūpi. pōt tñ dici ꝙ in pnci° tpis gnānr suc
cessiua p remotiōeꝫ de pñti: ꝛ in fine etiā corrūpiť p re
motionē de pñti ꝛ in toto tpe fit: nō tñ gnātur: nec corrū
piť. ¶ Ad 4ᵐ dr̄ negādo minorē: qꝛ vt patuit nō fuanť Ad 4ᵐ
dicta Ar. nec soluūtur incōueniētia nisi ponať talis flu
xus. vñ ex sola acqsitiōe vel depditiōe q̄litatis vel q̄ti
tatis nō fieret alteratio augmētatio vel diminutio: sed
reqriť flux⁹ tāꝗ̄ via ꝛ mediū ſm Cōmēta. 3° phyc. Nō Com.4.
aūt ad motū localē ꝯuincit ꝙ ad motū localē nō reqriť
motor: sicut ꝙ nō reqriť flux⁹: iō ꝙ sicut neciō poniť mo
tor: ita neciō poniť flux⁹. Ad phm aūt dico ꝙ ipse nūꝗ̄ 3.ph.4.
dixit motū eē de eēntia termini ad quē: ſꝫ solū ꝙ motus
nō est pter res ad quas est mot⁹. i. motus non poniť ex
pntū termini ad quē. Cōmēta. aūt vult ꝙ mot⁹ q est for Com.4.
ma diminuta sit de eēntia termini ad quē: qꝛ sūt eiusdē
rōnis eēntialis nō dr̄ntes ſm eū nisi p magis ꝛ min⁹ pfe
ctū: ꝛ h intēdit Auerro. 5° phy. cū dicit: ꝙ ire ad caloreꝫ Com. 9.
est q̄dā mō calor. i. caliditaſ tēdēs ad vlteriorē pfectōeꝫ
est calor diminut⁹. Itē aliqd eē altero veri⁹ itelligitur
duplr. s. ſm rei entitatē ꝛ ſm nois significatōeꝫ. vbi grā.
mā 2ª q̄ subyciť artificialib⁹ nō est verior q̄ꝫ pª mā q̄ ad
rei entitatē: qꝛ est maioris ꝛ pfectioris entitatis: tñ mā
pma est verior q̄ꝫ 2ª q̄ ad nois signationeꝫ: qꝛ denoiatio
māe pⁱus ꝛ pncipali⁹ illi ꝯpetit: ita in pposito mot⁹ q est
forª fluēs est verior q̄ꝫ mot⁹ flux⁹ q̄ ad rei entitatē: qꝛ est
maioris entitatis ꝛ pfectioris: tñ flux⁹ est verior motus
q̄ꝫ forma fluēs quo ad nois significationē: qꝛ pⁱus ꝛ pnci
pali⁹ sibi cōpetit denoiatio motus q̄ꝫ forme fluēti: ꝛ hoc
intēdebat Cōmētator. 5° phyco. cū vocauit fluxum mo Com.9.
tum formalē: ꝛ formā fluentē motum materialem. i. ma
teriam motus.

Capitulum. XXIX.

Ut pateant clari⁹ supradicta de terminis motuū est
dōm que mutationes seu mutata esse di
cunť. ¶ Unū notandū pmo: ꝙ sicut in li pª
nea ꝛ latitudine sunt idiuisibilia termi
nantia ꝛ copulātia: quoꝝ terminātia di
cunť in actu ꝛ copulātia in potentia: ita
motus ex quo est de numero cōtinuoꝝ hꝫ mutatōes seu
mutata esse: quoꝝ aliqua dicūtur mutata esse in actu. s.
terminātia solū: ꝛ alia in potētia: videlꝫ copulātia ꝛ ꝯti
nuātia: ꝛ hec sunt infinita: qꝛ in quolibet motu sunt infi
nita mutata esse: ꝛ inter quecūq̄ mutata esse cadit mo

tus medius. Mutata esse in actu non sunt plura ꝙ duo:
sicut nec linea pluribus terminis ꝙ duobus intrinsece
terminat. nā motus localis non hꝫ aliqđ mutatū esse in
actu: qꝛ nō p̄mū nec vltimū. Motus augmētationis vel
diminutiōis vel alteratiōis nō hꝫ nisi vnū. s. vltimum
quo acquirit terminus absolutus quātitatis vel quali-
tatis: sed illuminatio successiua seu generatio vel corru-
ptio substātie tēporalis hꝫ duplex mutatū esse in actu. s.
p̄mū ꝛ vltimū: ꝛ ex hoc nō dr̄ motus ꝓprie dict⁹: qꝛ cuili-
bet illoꝝ accidit successio rōne applicatiōis agentis vel
indispositiōis passi: ꝛ hoc idē intelligo per mutata esse ꝛ
2m indiuisibiles mutatiōes. ❡ 2° notādū ꝙ mutatiōes in-
diuisibiles sunt in triplici differētia: quedā terminant
motū imediate. s. quib⁹ inducunt termini formaꝝ abso
lutarū: quedam termināt mediate. s. a quib⁹ indiuisibi-
liter generat vel corrūpit nullū nāle seu forma substan
tialis. Unā in gnātiōe ignis generat caliditas: cuius gra-
dus vltimus ꝓducit per vltimū mutatū esse calefactio
nis qđ dicit imediate ꝛ intrinsece terminare alteratio-
nē: forma vō ignis inducit ꝑ aliā mutationē indiuisibi
lem: que etiā motū alteratiōis terminat sed mediate: ꝛ
Cō. 32. de hoc loquit Cōmēta. 6° phyco. di. ꝙ trāsmutatiōes in-
diuisibiles sunt termini transmutationū diuisibilium.
❡ Aliqua aūt est trāsmutatio idiuisibilis nō terminās
motū mediate vel imediate: vt illuminatio subita qua
simul inducit totū lumē. Intelligendū ꝙ sicut mot⁹ du
pliciter sumit. s. large ꝓ omni mutatione subita vel suc-
cessiua in postp̄dicamentis: ꝛ stricte ꝓ fluxu successiuo.
Com. 4 vt in 3° phycoꝝ. Ita mutatio duplr̄ sumit. large ꝓ omni
Com. 9. via ad terminū ad quē. vt 5° phyco. ꝛ stricte ꝓ via idiui
Cō. 32. sibili ad illū. vt 6° phy. ꝛ ita sumo in ꝓposito.

t. 59. p° ꝓ **His itellectis** sit hec p̄ma ꝯclo. Nulla mutatio
vel mutatū eē est mobile qđ mu
tatur. ꝓbat. nā si mutatio vel mutatū eē est mobile qđ
mutat ꝛ est dare p̄mū mobile qđ mutat ante qđ nō fuit
aliqđ mutatū esse. igit dat p̄mū mutatū esse ante qđ nō
T. c. 52. fuit aliqđ mutatū: qđ est cōtra determinationē Aristo.
54. t. 59 6° phyco. Itē si mutatio vel mutatū esse est mobile qđ
mutat ꝛ ꝯtinue per totū motū est idē mobile. 5° phyco.
T. 2. 31. igit continue est idē mutatū esse ꝛ eadē mutatio per to-
T. c. 58. tum motū: qđ est iterū cōtra Aristo. 6° phyco. di. ꝙ conti
t. 59. nue in quolibet motu est aliud mutatū esse ꝛ aliud mu-
2° ꝓ tari. ❡ 2° ꝯclo. Nulla mutatio vel mutatū eē est forma
que mutat. ꝓbat. generatio non est forma que generat:
nec corruptio est forma que corrūpit. igit. ꝑꝫ ꝯña: qꝛ nō
est maior ratio de vna mutatiōe ꝙ de alia: añcedens ꝓ-
bat: quādocūq3 aliq̄ duo sic se habēt ꝙ vno corrupto al-
terū remanet illa nō sunt idē: sed manente forma que ge
nerat desinit generatio. igit nō sunt idē. maior est phi.
T. c. 70. p̄mo phycoꝝ: ꝛ minor declarat: qm̄ cras erit hec forma
demōstrādo formā tal nūc p̄mo genitā: ꝛ tamē tunc nō
erit ista generatio: qm̄ hec forma nō amplius generabi-
tur. similr̄ forma ignis vel platonis nunc p̄mo corrupti
diu fuit: ꝛ hec corruptio non fuit: qꝛ nō p̄us corrupta est
hec forma. Deinde hec corruptio iā est ꝛ illa forma non
est: qꝛ desinit esse per remotionē de pn̄ti. Itē si genera-
tio est forma que generat: ꝛ corruptio forma que corrū-
pit: sequit ꝙ generatio generet: ꝛ corruptio corrumpat:
T. c. 10. qđ est contra phm̄. 5° phyco. dicentē: ꝙ generatiōis non
est generatio: nec corruptiōis est corruptio. Cōsimiliter
dicat de illuminatiōe ꝙ nō est lumē multiplicatū: nec
mutatio qua generat gradus vt octo caliditatis vel cor
rumpit est ille gradus vel alterius forme permanentis.
3° ꝓ ❡ 3° ꝯclo. Nulla mutatio vel mutatū eē est mot⁹ succes
siuus. ꝓbat. nullus terminus vltimatus mot⁹ successiui

est motus successiuus: sꝫ quelibet mutatio repta in mo-
tu est finis vltimatus alicui⁹ motus successiui. igit. ma-
ior ꝑꝫ: qꝛ eo ipo ꝙ terminus alicui⁹ est successiu⁹ ille ha-
bet ptes: ꝛ ꝯñter nō est vltimatus: minor aūt colligit a
pho. 6° phyco. vn̄ capto vno motu quero vtrū terminet Ex 2. 32
termino idiuisibili vel diuisibili. si p̄mū habet intētū. t. 59.
si 2m. igit est ꝓcedere in infinitū in termis: nec pōt dari
termin⁹ vltimat⁹. Deinde mot⁹ cū sit ꝯtinuū opꝫ partes
termiari ad vnū terminū cōem fm̄ Arꝫ. in p̄ntia: sed ta-
lis termin⁹ nō est diuisibilis: qꝛ tūc medietates eius nō
eēnt i medietate: igit ē idiuisibilis: ꝛ ꝑ ꝯñs nō est mot⁹
successiu⁹. Et iō Arꝫ. 5° phyco. sic inqt: necē est mutatū T. c. 58.
eē ipo mutari p̄us: ꝛ mutato eē mutari: ꝛ nullo mō ꝯpre-
hēdit p̄mū: causa aūt hec est nō esse impartibile impartibili
ꝯiūctū: in ifinitū. n. diuisio est: sicut in his q̄ augent vel
minuunt lineis. Ecce ꝙ fm̄ phm̄ nō dat p̄mū mutatū
eē in motu ꝓpe dicto: nec duo mutata sunt imediata: sic
nec duo pūcta: ex quo seqt ꝙ mutata eē sunt indiuisibi-
lia. Ph. 5° phyco. dicit: ꝙ mot⁹ dr̄t a mutatiōe: qꝛ motus T. 2. 7.
est de ꝯrio in ꝯriū. Mutatio vō in ꝯriū solū: ꝛ ꝙ alicui t. 9.
mutatiōi est aliqđ ꝯrium ꝛ alicui nō: ꝛ ꝙ gnātio ꝛ corru
ptio mutationes sunt ꝛ nō motus: de gnōne aūt ꝛ corru-
ptiōe expssā sniā ponit Cōmēta. 6° phyco. di. transmu Cō. 32.
tatio illa q̄ est in suba nō est in tpe. s. ꝓuētus forme suba- t. 59.
lis: ꝛ iterū in eodē cōmento cū aliqđ gnātur ex aliq̄. ver Cō. 56.
bi grā. caro ex sanguine primo amittunt q̄litates ꝛ acci-
dētia ꝓpria sanguinis: ꝛ fiūt accntia ꝓpria carni donec
omittat forma propria sanguinis: ꝛ fiat forma carnis: ꝛ
hoc in fine motus. s. in nō tpe. Ecce ꝙ gnātio forme sub-
stātialis est idiuisibilis ꝛ instātanea nō mot⁹ successiu⁹:
sꝫ termin⁹ ei⁹ videlꝫ extrinsec⁹. Itē Cōmēta. 6° phyco. Cō. 32.
dicit. etiā declaratū est ꝙ finis trāsmutatiōis est idiuisi
bilis: ꝛ intelligo ꝑ trāsmutatiōē illud: cui⁹ finis est gnā
tio ꝛ corruptio: q̄ nō diuidunt magis ꝛ min⁹: ꝛ iō gnātio
ꝛ corruptio nō sūt mot⁹: neq3 existūt ꝑ se: sꝫ sequunt mo-
tū. Hec Cōmēta. vbi expsse pꝫ ꝯclo de intentione eius.
❡ 4° ꝓ. Quelibꝫ mutatio vel mutatū eē est accns indi 4° ꝓ
uisibile absolutū ꝛ nullaten⁹ respectiuū: ꝙ est accns pꝫ:
qꝛ ē aliqđ mot⁹ vel termin⁹ motus: vel ꝑ ipm̄ acqrit ac-
cidēs: ꝛ ꝙ sit idiuisibile ostēsū est: sꝫ ꝙ nō sit respect⁹ ar-
guit. Nullus respcūs est p̄ncipiū absoluti: sꝫ q̄libꝫ muta
tio repta in motu ē p̄nci^m absoluti. s. mot⁹: qꝛ se hꝫ in mo
tu: sicut pūct⁹ in linea. igr̄. maior aūt pꝫ iductiue: ꝛ sic ar-
guit de vna mutatiōe: ita pōt argui de q̄lꝫ. ❡ Ex dictis Cor^m
seqt ꝙ nulla mutatio ē ꝑ se in p̄nto aliquo: sꝫ solū ꝑ redu
ctionē. Unā gnō ꝛ corruptio sube est ꝑ reductiōē in p̄nto
sube: ꝛ mutatio repta in motu augmētationis vel dimi
nutiōis ꝑ reductionē in p̄nto q̄titatis: ꝛ mutatio q̄ ē in
alteratione est ꝑ reductionē in p̄nto q̄litatis. Mutatio
vō vel mutatū eē mot⁹ localis reductiue ponit in p̄nto
vbi: ꝛ ita nō oꝫ ꝙ mutatio sit suba q̄titas vel q̄litas: aut
aliqđ ꝑ se alioꝝ p̄ntoꝝ: sicut aduersarij arguūt: nec ē in-
cōueniēs ifinita fieri in tpe finito: quoꝝ nullū est ps al-
teri⁹: nec oīa illa ꝯstituūt vnū: sicut nec ē incōueniēs de
pūctis in linea ꝛ instātib⁹ in tpe. igit.

Contra p̄dicta argr̄ ꝑ inferēdo: ꝙ idiuisibile est di- p^m
uisibile: qm̄ mutatio localis celi durās so-
lū ꝓ hoc istāti ē idiuisibilis: qꝛ se hꝫ vt pūct⁹ iux determinationē 3e ꝯclonis: ꝛ eadē est diuisibilis: qꝛ totū celū
videt eē mutatū hac mutatiōe: ꝛ q̄libet pars celi ex quo
mouet parte motus celi: opꝫ ꝙ sit mutata parte aliq̄ hu-
ius mutatiōis. ❡ 2° seqt ꝙ plures mutatiōes sunt sil in 2m
eodē subto adeq̄te ꝛ ad eūdē terminū numero. p̄mū est
incōueniēs sic̄ de pūctis: ꝛ 2m ꝯ phm̄. 5° phy. ꝛ ꝓbat ꝯña: T. c. 34
qꝛ sil sunt mutatio terminās iclusiue alteratiōē: ꝛ gnō

3m forme ignis q̄ mutatões sunt ad formā ignis. ¶ 3°. seq̄r
Com.4 q̄ mā nō imediate recipit formā sub̄alē ꝯ Cōmētato. 2°
de aīa: ꝛ pꝫ ꝯña: q̄ꝛ recipit p̄us illā mutatõez: qḋ si ꝯcedi
tur querit̄ a quo postea corrūpit̄: cū nō maneat nisi p in
stans: ꝛ vtrū p illo instāti sit forma sub̄alis: aut post. si p̄
mū nō p̄us recipit mā mutatõez q̄ꝫ formā sub̄alez. si 2m.
cuiuslibꝫ forme sub̄alis daret̄ vltimū nō eē qḋ nō est di
cendū. Itē positis p̄cise agēte mā ꝛ forma: ita q̄ forma
sit nūc in mā postq̄ꝫ forma nō fuit i illa: ponit̄ q̄ mā est
mutata ad formā: ꝛ p hoc q̄ forma nō fuit p̄uꝫ in mā: nō
ponit̄ alia res ab agente mā ꝛ forma: igit̄ ad saluandam
trāsmutationē rem q̄rtā nō expedit ponere distinctā ab
4m agēte mā ꝛ forma. ¶ 4°. seqt̄ q̄ forma sub̄alis nō succes
siue inducit̄: nec successiue corrumpit̄. si gnātio ꝛ corru
ptio sunt mutatiões indiuisibiles ꝯña est falsum: q̄ꝛ for
ma sub̄alis inducit̄ vel corrūpit̄ p alterationē factaꝫ in
mā: sed hᷓ alteratio p̄us fit in p̄te ꝓpinq̄ agēti q̄ꝫ in p̄te
remota. ḡ quacūq̄ꝫ forma sub̄ali introducta in aliq̄ p̄te
māe p̄us illa vel aliqua pars ei⁹ inducebat̄ in mā mino
T.2.15. ri. ¶ Hāc sniaꝫ videt̄ posuisse Ar. 6° phẏc. demōstrans
t.55. oēm trāsmutationē eē in t̄pe dicēs: q̄ nō solū illud verū
est de trāsmutatiōe affirmati ex affirmato: sed etiam de
trāsmutatōe negati ex affirmato: ꝛ affirmati ex negato:
Cō.58 q̄ sunt gnātio ꝛ corruptio: vbi Cōmēta. oē trāsmutatum
trāsmutabat̄ añq̄ꝫ sit trāsmutatuꝫ siue in q̄litate siue in
T.c.34 q̄ꝫtitate siue in sub̄a. Et 7° phẏco. dicit phs: q̄ veloci
tas est in gnōne ꝛ in corruptiōe: sicut in motu: vbi dicit
Cō.34. Cōmenta. q̄ gnātio est equalis gnōni si sint in t̄pe eq̄li:
mō certū est q̄ velocitas ꝛ tarditas: eq̄litas ꝛ inequali
tas tēpoꝝ nō attribuunt̄ aliq̄bus mutatiōi b⁹ nisi queli
Cō.62 bet illarū sit diuisibilis diuisiōe t̄pis. Itē p̄mo phẏco.
dicit Cōmēta. sicut in gnōne albi oppositūꝫ corrumpit̄
successiue: ita ꝛ in alijs gnōnib⁹ ꝛ simil̄r in sub̄a. In sper
mate. n. ingt ip̄e apud gnōnē hōis nō cessant partes suc
cessiue corrumpi donec forma humana perficiat̄. Ecce
quā apparēter ponit corruptionē sub̄e successiuā: ꝛ cōse
quenter generationē: igitur.

Ad p̄m **Ad primum** dr̄ q̄ sicut gradus latitudinis q̄li
tatis est idiuisibilis intēsiue: ꝛ di
uisibilis extēsiue rōne subti vel q̄ꝫtitatis in quā extēdi
tur: ita mutatio est diuisibilis diuisiōe t̄pis: q̄ꝛ nō habet
Ad 2m partes successiuas ꝛ est diuisibilis diuisiōe subti. ¶ Ad
2m dr̄: q̄ impoīe est plures mutatiōes diuersoꝝ instātiū
esse simul: sed nō est incōueniēs plures mutatiões eē sil'
factas in eodē instāti: ꝛ p maxime diuersarū rōnuꝫ: sicut
ꝯtingit de gnōne ꝛ termīo iclusiuo mot⁹: nec ponebat̄ si
militudo p̄uetoꝝ nisi ad declarādū in quolibꝫ motu eē
infinitas mutatiōes nō imediatas: nec mutationes plu
res totales sunt imediate ad eūdē terminuꝫ: sicut itēdit
5° phẏc. Ar. mediate aūt nō est incōueniēs: termin⁹. n. iclusiuus
34. alteratiōis ē imediate ad aliquē gradū alteratiōis q̄li
Ad 3m tatis: gnātio aūt est imediate ad formā sub̄alē. ¶ Ad 3m
negeꝫ ꝯñtia: p idē. n. ꝓbaret̄ q̄ alteratio nō distinguit̄ a
forma sub̄ali: q̄ꝛ nō pōt iduci forma sub̄alis nisi imedian
2.a.4. te alteratōe: vult. n. Cōmēta. q̄ mā imediate recipit for
mā sub̄alē: q̄ꝛ nō mediāte alia forma sub̄ali: cōcedo ꝯñr
q̄ gnātio ꝛ forma sub̄alis sunt sil' in eodē instāti: tñ ordi
ne nāe p̄us est in mā gnō q̄ꝫ forma sub̄alis. Corrūpit̄ aūt
hᷓ mutatio a gnānte p accñs vel priuatiue: aut q̄ꝛ cessat
ab actiōe: aut q̄ꝛ repugnat illi mutatiōi eē sil' cū alia mu
tatiōe vel cū q̄ete. Et ad ꝯfirmationē dicit̄ q̄ isto argu
mēto ꝓbat̄ formā sub̄alē nō differre ab alteratiōe: sicut
ꝓbat̄ illā nō differre a gnātione: iō dr̄ q̄ positis illis tri
bus p̄cise nihil transmutat̄: nisi. n. ponat̄ gnātio in mā ꝛ
alteratio q̄ꝫtūcūq̄ꝫ poneret̄ forma sub̄alis nō trāsmutat̄

mā: ꝓpterea de necessitate illa ponunt̄. ¶ Ad 4m dr̄ q̄ Ad 4m
aliq̄ forma sub̄alis ꝓpter magnitudinē subti successiue
gnātur ꝛ successiue corrūpit̄: ꝛ aliq̄ indiuisibil̄r gnātur
atq̄ꝫ indiuisibil̄r corrūpit̄: ꝛ lꝫ alteratio p̄us fiat in par
te ꝓpinq̄ q̄ꝫ remota: nō tñ eodē ordine itroducit̄ forma
sub̄alis: q̄ñ reqrit̄ dispositio alteratōis in determinata
mā ꝛ magnitudie. Et ad phꝫ dicit̄ q̄ gnātio ꝛ corruptio 6.ph.15.
p̄nt dupl̄r sumi: videlꝫ simpl̄r ꝛ cōposite. p̄mo mō non t.55.
sunt nisi mutatiōes idiuisibiles. 2°. mō cōponunt̄ cū al
terationib⁹ p̄uijs: ꝛ sicut includūt alterationē preuiā di
cunt̄ esse in t̄pe adequate. p̄mo mō sunt in t̄pe solū q̄uo
instās dicit̄ eē in t̄pe. Istā distinctionē ponit Cōmēta Ex.2.59
toꝛ. 6°. phẏco. di. mot⁹ gnātiōis ꝛ corruptiōis: est cōposi
tus ex trāsmutatiōe in qualitate ꝛ trāsmutatōe in sub̄a:
ꝛ trāsmutatio illa que est in sub̄a nō est in t̄pe. Et f̄ꝫ hāc
distinctionē soluunt̄ oia sequētia. Ad Cōmētato. tamen p̄.ph.62
p̄mo phẏco. concedo q̄ aliqua forma sub̄alis. s. seminis
successiue corrūpit̄: tñ illius dat̄ aliqua pars p̄mo corru
pta: ꝛ vltimo aliqua corrupta: f̄m q̄ ip̄e ponit. p̄ phẏco, Cō.37
de minima carne: ꝛ 6°. ac 7° phẏco. de minimo aere ꝛ mi Cō.32
nimo igne: igitur. Caplm. XXX. Cō.2.

Sequitur ꝯñter de quiete snia ex
planāda vt ei⁹ q̄ditas ꝛ
distinctio aliqualiter patefiat. ¶ Et iō p̄m
notandū p̄mo f̄m phm. 8° phẏco. q̄ du 5.ph.53.
plex est q̄es. s. nālis ꝛ violēta. Quies na t.54.
turalis est illa ad quaꝫ forma nāl̄r incli
nat̄. Quies violenta est illa q̄ꝫ forma na
turaliter abhorret: ꝛ quelibet istarū in quolibet genere
motuū repit̄. Vñ si grauia ponant̄ deorsum illa nāliter
q̄escūt q̄ete locali nāli: ꝛ si ponant̄ sursuꝫ ibi violēter lo
caliter quiescūt: recederēt. n. a loco illo remoto ꝓhiben
te: ignis etiā sub quātitate sūme rara naturaliter q̄escit
ꝛ sub quātitate dēsa violēter q̄escit: aqua v̄o sub frigidi
tate q̄escit nāliter: ꝛ sub caliditate violēter: qḋ pꝫ per re
ductionē sui ad frigiditatē post calefactionez: ꝛ ideo ta
les q̄etes inuicē opponunt̄: sicut termini sub quib⁹ re (54.
periunt̄: vt determinat Ar. ibidē. ¶ 2°. notandū: q̄ du 5.phẏc.
pliciter sumit̄ quies. positiue ꝛ priuatiue: quies p̄uatiue 2m
sumpta est carētia motus cū aptitudine ad illū: ꝛ talē hꝫ
mobile anteq̄ꝫ moueat̄ ad aliquā dispositionez ꝛ etiam
post: sed quies positiue sumpta est dispositio apta nata
imediate acquiri per motū. Sicut eniꝫ albedo hꝫ ꝯtra
riū p̄uatiuū qḋ est nō albedo. s. carentia eius in subiecto
apto nato: ꝛ contrariū positiuū qḋ est nigredo tenens al
terū extremū in genere coloꝝ: ita motui secūdo contra
riant̄. s. quies p̄uatiue sumpta que ē negatio in subiecto
apto nato: ꝛ quies positiue sumpta que est forma realis
acquisibilis per motū ꝛ nō solū motui locali respondet
hᷓ duplex quies: sed etiā cuilibet alteri motui: nec soluꝫ
reperit̄ duplex quies nālis: sed etiā violēta. s. p̄uatiue ꝛ
positiue sumpta. Hāc sniam ponit Alber. sup 5m phẏco.
di. q̄ in genere nō est ꝯrietas: sed in sp̄ē: color in genere
nō hꝫ ꝯriū: cū oīum ꝯrioꝝ sit idē genus: ꝛ ideo in genere
q̄es opponit̄ motui oppositiōe que est inter p̄uationē et
habitū: sed in specie quies ꝯriat̄ motui ꝓpria ꝯrietate:
ita q̄ vtrūq̄ꝫ est forma ꝛ habitus. hec Albertus. Ex qui
bus sequit̄ q̄ duplex est quies. s. quies que est p̄uatio: et
quies que est forma positiua: de qua loq̄t̄ Cōmēta. eodē Cō.54.
5° dicens: q̄ q̄es est finis ꝛ p̄fectio motus.

His premissis sit hec p̄ma cōclusio. Lꝫ quies p̄a ꝯ
p̄uatiue sumpta sit priuatio mo
tus: nō tamē quies positiue sumpta. p̄ma pars est de se
manifesta: q̄ꝛ talis quies est negatio in subiecto apto na
to. ꝛ secūda declarat̄. naꝫ quies illa acquisita per motū

nobilior est q̃ ille motus: igit̃ non est ꝑuatio eius. pꝫ: q̃
nemo dicit albedinẽ esse ꝑuationẽ nigredinis: sꝫ potius
magis ẽ ecõtra: vt asserit Ar. 2° de aīa: aĩs ꝓbat̃. oĩs motus ꝓ
io. me. 7 ꝓrie dictus est ꝑpter finẽ. 2° phyco. ⁊ ꝑpter qḋ vnũqḋqꝫ
3. phy. 5. tale ⁊ illud magis. ꝑmo posterior: ideo nobilior ẽ in nã
T. c. 80. finis q̃ mot⁹: sed hꝰ finis est quies: vt colligit̃. 8. phyco.
5. ph. 35. igit̃ nobilior est quies positiua q̃ mot⁹ ad illũ: vult enĩ
⁊. 54. Ar. 2° phyco. q finis imponit necessitatẽ his que sunt
T. c. 31. ad finẽ: sicut ꝑmisse ꝯclõni in demõstratione. ¶ Ex ista
Corr^m ꝯclone sequit̃ ꝑmo q quies positiua est tanq̃ habitus ⁊
forma: nã finis motus est talis quo habito vel acquisito
cessat motus: q: habitibus existibus in mã cessat mot⁹.
ꝑmo de generatiõe: sed quies positiua est talis qua habi
ta cessat motus. g̃ quies positiua se hꝫ tanq̃ forma finis
vel habitus: vbi g̃ quies negaret talẽ quietẽ positiuã hꝫ
Corr^m demrãtionẽ in ꝯtrariũ ex ꝑdictis. ¶ 2° sequit̃ q si mo
Tex. 62 tus ⁊ quies sunt cõtraria. vt vult Ar. 8° phyco. poti⁹ mo
tus dicẽdus est priuatio q̃ quies positiua. pꝫ per phm ⁊
magl ẽ I Cõmẽtato. 3° de aĩa di. q altera pars cõtrarietatis mi
io. me. 7 noris perfectionis est ꝑuatio respectu ptis pfectioris: vt
3. phy. 5. nigredo respectu albedinis: ⁊ frigiditas respectu calidi
tatis. vñ arguit̃ sic. mot⁹ inest mobili ꝑm q ẽ in potẽtia
T. c. 6. ad aliqd qḋ non hꝫ. 3° phyco. sed quies inest mobili ꝑut
mobile hꝫ aliqd ad qḋ fuit in potentia: igit̃ motus se hꝫ
in mobili ꝑm q mobile ꝑuat̃ ⁊ quies inest sibi vt hꝫ ha
bitũ ⁊ finẽ: ⁊ ꝑ ꝯñs intẽtũ cũ motus ꝯiungat̃ potentie ⁊
2° ꝯ quies actui. ¶ 2° ꝯclo. Nulla quies positiue sumpta est
ipm mobile vel quiescibile. pꝫ: q: aliter qes localis mo
neret̃: imo quies esset motus: quoꝝ qḋlibꝫ est absurdũ:
⁊ ꝓbat̃ ꝯñia: q: aliqd qḋ quiescit motu locali mouetur
motu alteratiõis: ⁊ ꝑmaxime: q: opinio ponẽs qetẽ nõ
distingui a quiescẽte ponit motũ localẽ non distingui a
mobili. Itẽ qḋlibet corp⁹ nãle hꝫ in se ꝑncipiũ actiuũ
T. cõ. 3. sue qetis: vt determinat Ar. 2° phyco. sed nullũ qescens
vel qescibile hꝫ in se ꝑncipiũ actiuũ suiipsi⁹: igit̃ nullus
3° ꝯ quiescens vel quiescibile est quies. ¶ 3° ꝯclo. Quies po
sitiua localis non est locus qui: nec vbicatio supficialis.
pꝫ: q: celũ qescit quiete nãli opposita quiete violẽta ex̃
locũ nãlẽ: ⁊ tñ nõ hꝫ locũ g: cũ a nullo ꝯtineat̃: nec vbi
cationẽ supficialẽ: q: oĩs talis vbicatio finit a supficie
T. c. 40 ꝯtinẽte discontinuã. 4° phyco. sed nõ ꝯtinet̃ ab aliq̃ su
T. c. 99. perficie discontinua: q: extra celũ nõ est loc⁹. ꝑmo celi: ⁊
T. c. 43 3° phyco. igit̃. Deinde totũ elemẽtũ terre ꝯtinue qescit:
⁊ tñ ꝯtinue hꝫ aliã ⁊ aliã vbicationẽ superficialem: sicut
4° ꝯ ꝯtinue alia ⁊ alia supficie ambit̃ aque ⁊ aeris. ¶ 4° cõ
clusio. Quies positiua est termin⁹ imediatus acqsibilis
ꝑ motũ. ꝓbatur. quies positiua est finis motus imedia
tus vt pꝫ. sꝫ termin⁹ acquisibilis per motũ est finis ime
diatus motus. igit̃ ⁊c. ita q qes positiua localis est vbi
catio situalis ꝑm quã est motus ꝑ se: ⁊ ad quã imediate
terminabilis est motus localis: siue fuerit qes violẽta si
ue nãlis. Etiam quies in augmẽtatione est quãtitas vel
dimẽsio ad quã est imediate motus augmẽtatiõis: qes
aũt in alteratione est qualitas que imediate acquirit̃ ꝑ
motũ alterationis: ita q frigiditas aque nõ tendens ad
vlteriorẽ perfectionem est quies nãlis aque: ⁊ caliditas
inducta est quies violẽta. Et notanter dixi acquisibilis
per motũ: q: nõ opꝫ oẽm quietẽ per motũ esse acquisitã:
vt pꝫ de quiete grauis nouiter geniti in loco vel ex̃ locũ
nãlẽ: sed sufficit q illa sit acqsibilis. i. apta nata acqri ꝑ
Corr^m motũ nãlẽ. ¶ Ex ista ꝯclone sequit̃ ꝑmo q qes ꝑuati
ua est ꝑ accñs vel ꝑ reductionẽ eiusdẽ ꝑdicamẽti: cuius
est motus. pꝫ inductiue: qm̃ quies localis ꝑuatiua est de
ꝑdicamẽto motus localis ⁊ quies alterationis de ꝑdica
mẽto alteratiõis: ⁊ ita de alijs: sicut tenebra in ꝑdicamẽ
to qualitatis rõne luminis. ¶ 2° sequit̃ q aliqua quies Corr^m
positiua est entitas absoluta ⁊ aliqua respectiua. pꝫ: qm̃
qes positiua augmentatiõis diuisionis vel alterationis
est ens absolutũ. s. de ꝑdicamẽto q̃titatis: sed qes mot⁹
localis est ens respectiuũ de ꝑdicamẽto vbi. igit̃.

Contra ꝑdicta arguit̃. Si quies esset accidẽs tam ꝑ^m
nãlis q̃ violẽta: vt ex dictis sequit̃: ⁊ ille
due ꝯtrariant̃: ⁊ tamẽ idẽ subm. s. corpus naturale reci
pit naturaliter tã qetẽ violentã q̃ naturalẽ: igit̃ tale cor
pus nãliter quiesceret qete violenta: ꝯñs est falsũ: ⁊ ꝯse
quẽtia tenet ꝑ hoc: q: nãlis est sibi qes illa quã corp⁹ re
cipit si qes est accñs. ¶ 2° sequit̃ q qes violẽta ⁊ natu 2^m
ralis essent actiua ⁊ passiua inuicẽ: sicut due q̃litates cõ
trarie: ⁊ idem accideret inter motus cõtrarios q essent
actiui ⁊ passiui inuicẽ: sicut alie quãtitates ꝑme elemen
toꝝ. ¶ 3° sequit̃ si corpus nõ põt qescere nisi habeat ta 3^m
le accidẽs: sequitur q omne mobile carẽs motu hꝫ tale
accidẽs: ⁊ ita posita vna qete in corpore ponũtur infini
te qetes: q: q̃libet pars illarũ indiget qete ad hoc q ipa
qescat. ¶ 4° si motus ⁊ qes sunt actiua: cũ motus ⁊ qes 4^m
sint ꝯ̃ria: ⁊ motus põt intẽdi: igit̃ qes põt intẽdi: ⁊ ꝑ ꝯñs
aliqd põt intensi⁹ ⁊ remissius qescere: qḋ nõ bene sonat:
deinde cũ latitudo motus sit infinita. igr̃ latitudo quie
tis est ĩfinita: ⁊ ita nihil mouet̃ finita velocitate nisi ha
beret plus de latitudine quietis q̃ de latitudine mot⁹:
⁊ ita magis diceret̃ omne motũ quiescere q̃ moueri qḋ
est inconueniens. igitur.

Ad primum nego q aliqḋ corpus recipiat nãli Ad ꝑ^m
ter quietẽ violentã: q: graue nõ re
cipit nãliter qetẽ sursũ: nec leue quietẽ deorsũ: nec aq̃
qetẽ calefactiõis: nec est verũ q oẽ corp⁹ nãle recipit nã
liter oẽ accñs: q: lapis mot⁹ sursũ nõ recipit nãliter illũ
motũ: nec aq̃ nãliter calefactõez: ⁊ nõ sequit̃. calefactio
aq̃ est nãlis: aut aq̃ nãlr calefit. igit̃ nãliter recipit illaꝫ
calefactionẽ: q: lꝫ illa calefactio sit nãlis: nõ tñ est nãlis
aq̃: sꝫ violẽta. ¶ Ad 2^m ꝯcedit̃ q aliq̃ qes nãlis ⁊ quies Ad 2^m
violẽta sunt actiua ⁊ passiua inuicẽ. s. frigiditas aq̃ ⁊ cali
tas eiusdẽ: nõ tamẽ illud ꝯcedit̃ gnãlr: q: qes nãlis vel
violẽta repta in ꝑnto q̃titatis: vel vbi nõ agũt ⁊ patiun
tur: sic nõ sũt ꝑpriissime ꝯ̃ria: imo aliq̃ ꝯ̃riant̃ ꝑpe q̃ nõ
inuicẽ agũt ⁊ patiunt̃ vt albedo ⁊ nigredo: dulcedo ⁊ ama
ritudo. ¶ Ad 3^m dr̃ q illud nõ seqt̃ nisi de qete ꝑnti q̃li Ad 3^m
tatis. vñ aq̃ nãlr qescit sub quolibet gradu frigiditatis
sue: ⁊ q: illa frigiditas hꝫ infinitas partes intensiuas: iõ
hꝫ ĩfinitas qetes faciẽtes vnã qetẽ totalẽ: de quiete aũt
ꝑdicamñti vbi vel quãtitatis illud nõ sequit̃: eo q nihil
quiescit nisi sub vna q̃titate vl̃ sub vno situ respectiuo.
¶ Ad 4^m dr̃: q qes ꝑdicamenti vbi vel q̃titatis nullo Ad 4^m
mõ põt intẽdi vel remitti: sicut nec quãtitas vel vbi: sꝫ
qes ꝑdicamenti q̃litatis bñ itendit̃ ⁊ remittit̃: sicut q̃li
tas acquisita ꝑ motũ: ⁊ sic nõ est incõueniẽs aliqd inten
sius ⁊ remissius qescere: aqua. n. intensius qescit sub fri
giditate intensiori q̃ remissiori. Et ad argumentũ cũ di
citur latitudo mot⁹ est infinita: igit̃ ⁊ latitudo qetis: ne
qet̃ ꝯñtia: imo tenendo motũ alteratiõis esse solũ q̃lita
tem qua acqrit̃: ista ꝯñia nõ valet: videlꝫ iste motus erit
infinit⁹: ⁊ iste mot⁹ erit hec caliditas: igit̃ hec caliditas
erit infinita. Dato. n. q a. ignis assimilabit sibi b. aquaꝫ:
q: in infinitũ maiorabit̃ ꝑportio a. supra b. añs est verũ:
⁊ ꝯñs falsum: sed ex illis ꝑmissis solũ seqtur q hec albe
do erit infinitus motus. ¶ Ex ꝑdictis seqtur ꝑmo: q si ꝑ^m cor^m
cut nullũ vbi põt quiescere aliqua qete: ita nulla qes lo
calis põt quiescere aliqua quiete: ⁊ sic qualitas ⁊ quãti
tas qescunt qete locali: lꝫ non possint qescere qete ꝑpriy
ꝑdicamñti: ita qes augmẽtatiõis diminutiõis seu altera

tionis pōt quiescere q̄ete locali:sed nō q̄ete ꝓpria:q꞉ ali
2ᵐ cor̄ᵐ ter ꝓcederet̄ in infinitū.⸿ 2º seq̄tur:ꝙ nulla q̄es men
suraṫ tp̄e ꝓprie loquēdo: q꞉ entia permanētia nō ꝓprie
T.c.119 mēsuranṫ tp̄e.4º phẏco.ſʒ oīs q̄es eſt ens ꝑmanēs.igiṫ.
T.c.118 Et ſi adduciṫ in ꝯriū Ar.4º phẏco.dicens:ꝙ q̄es men
suraṫ tp̄e.Dico ꝙ locutꝰ eſt verbaliter de quiete.i.quie
ſcere menſuraṫ tp̄e:⁊ nō ſequiṫ quieſcere menſuraṫ tp̄e:
ſʒ quieſcere eſt quies vel quieſcēs:igiṫ q̄es vel quieſcēs
menſuraṫ tp̄e:ſicut nō ſequiṫ.te eſſe eſt te fuiſſe ⁊ te fore
mēſuraṫ tēpore:ſed tu es te eſſe:⁊ te fuiſſe eſt te fore:igi
tur tu mēſuraris tēpore:ſed ſolū ſequiṫ ꝙ tu es aliquali
3ᵐ cor̄ᵐ ter eſſe q̄liter eſſe mēſuraṫ tp̄e:ſicut alᵒ dcm̄ eſt.⸿ 3º ſe
quiṫ ꝙ aliqua quies eſt ſenſibile cōe ⁊ aliq̄ ſenſibile ꝓ
priū:⁊ aliqua nec ſenſibile ꝓprium:nec cōe.pʒ de quiete
p̄dicamēti quātitatis que eſt ſenſibile cōe: ſicut quanti
tas cōtinua:q̄es vō p̄dicamēti qualitatis eſt ſenſibile ꝓ
priū:ſicut qualitas tertie ſpeciei: quies aūt p̄dicamenti
vbi:cū ſit reſpectus indiuiſibilis nō eſt ſenſibile ꝓpriuʒ
T.c.133 nec cōe.⸿ Et ad phm̄.2º de aīa dicētē:ꝙ quies eſt ſen
ſibile cōe:dico ꝙ loquebaṫ de q̄ete mālitcr: vt dicit q̄e
ſcens includens reſpectū vbicatiōis ſitualis:ſicut.n.mo
tus duplr̄ ſumiṫ.ſ.māliter ⁊ formaliter: ita quies poſiti
ua duplr̄ ſumiṫ.ſ. māliter ꝓ re quieſcēte ⁊ formaliter ꝓ
4ᵐ cor̄ᵐ diſpoſitōe imediate acq̄ſibili ꝑ motū.⸿ 4º ſequiṫ:ꝙ lʒ
in eē reali quies ſit magis poſitiua q̄ȝ motus:tn̄ in eē co
gnitiuo motus eſt magis poſitiuus q̄ȝ quies: q꞉ melius
percipiṫ motus q̄ȝ quies: ⁊ iſto mō poſſet quies poſitiua
dici p̄uatiuū:⁊ motus poſitiuum: ſicut etiā ſolet dici de
vno ⁊ multitudine ꝙ vnū in eē reali eſt magis poſitiuū
q̄ȝ multitudo:ſʒ in eſſe ꝑceptiuo: multitudo ſe hʒ vt poſi
tiuū:et vnitas vt p̄uatiuū:igiṫ ⁊c. Capl̄ʒ. XXXI.

Tam de actiōe ⁊ paſſione pro
pter mutuā ipa
rum cooperationē māām ſimul ꝯſtringā
inquirēdo habitudinē ipſarū inuicem ⁊
p̄ᵐ ad ſua ſubiecta.⸿ Et ideo notādū p̄mo:
ꝙ relatio ⁊ reſpectꝰ nō inuicē cōuertunṫ:
ſed ſe hn̄t ſicut ſuperius ⁊ inferiꝰ: q꞉ oīs
relatio eſt reſpectus ⁊ nō ecōtra:vnū enī eſt p̄dicamētū
relatiōis:⁊ ſeptēʒ reſpectiua:que differūt iſto modo: q̄m
relatio eſt reſpectꝰ ad aliud:actio eſt reſpectꝰ a quo aliō:
paſſio eſt reſpectus ꝗ ab alio:q̄n eſt reſpectus duratiōis:
vbi eſt reſpectus circūſcriptiōis vel ſituationis: poſitio
eſt reſpectus eēndi in toto ſm̄ ſe vel ſm̄ aliud:habitꝰ eſt
reſpectus circa aliud:ſicut igiṫ ſunt diuerſi reſpectꝰ: ita
diuerſi modi penes quos hec p̄dicamēta diſtinguūtur.
Modus igiṫ actōis eſt eſſe a quo aliud:⁊ paſſiōis q̄ḋ ab
alio: ideo actio eſt ſm̄ quam agere dicimur: ⁊ paſſio eſt
effectus illatioq̄ȝ actionis ſm̄ auctorē ſex p̄ncipiorū: vel
actio eſt reſpectus agētis in paſſuʒ:⁊ paſſio reſpectus pa
T.ↄ.19. tientis in agēs:vt colligiṫ a phō.3º phẏco. ⁊ nō ſumiṫ in
ibidē vt dicit inherētiā: ſed terminationē: q̄m actio eſt
terminatiue in patiēte:⁊ paſſio terminatiue in agēte: ſi
2ᵐ cut paternitas eſt in filio ⁊ filiatio in p̄re.⸿ 2º notādū:
p̄ ꝙ aliquid eſſe ab alio tripliciter ſumiṫ. p̄º: ſicut ab agē
te vel ſuppoſito ꝓducente:⁊ hoc eſt ex parte agentis p̄n
2 cipium q̄ḋ. 2º modo ſicut a p̄ncipio producendi; ⁊ hoc
eſt ex parte agētis potentia ꝓductiua:ſicut p̄ncipiū quo.
3 3º ſicut ab actiōe:⁊ hoc eſt ex parte agētis reſpectus de
genere actiōis.⸿ Cōſimiliter ex parte paſſi diciṫ aliq̄d
fieri ab agēte triplr̄: ſicut totū compoſitū q̄ḋ eſt ip̄m q̄ḋ
fit. 2º ſicut terminus factiōis qui eſt forma compoſiti
3º modo ſicut paſſio que eſt effectus illatioq̄ȝ actionis:
⁊ talis eſt reſpectꝰ de genere paſſionis vt diſtinguiṫ con
tra alia p̄dicamenta:igitur.

His viſis ſit hec p̄ma cōcluſio. Tam actio q̄ȝ paſ p̄º ꝯ
ſio realiter diſtinguiṫ a forma acquiſi
ta per motū. ꝓbaṫ.forma acquiſita per motū manet nō
manente actione nec paſſione: igiṫ nō ſunt idē realiter.
pʒ ꝯñtia: ⁊ añs ſimilr̄:q̄n aſſimilatio paſſi agenti nō eſt
actio nec paſſio:ſicut agēs nō agit:nec paſſio nō patitur:
forma aūt introducta.ſ. caliditas vel frigiditas manet:
deinde ad actionē ⁊ paſſionem nō eſt motus: ſed ad for
mam acquiſitā per motū eſt motus:igitur nec actio nec
paſſio eſt forma acquiſita per motuʒ:tenet ꝯña: añs aūt
ꝓ vtraq̄ȝ parte eſt Ariſto.5º phẏco. Item arguiṫ ſpecia T.c.10.
liter de actiōe.nam impoſſibile eſt aliquā rem depende
re a ſeipſa effectiue:aliter idē eſſet cauſa ſuiipſius ⁊ p̄us
ſeipſo:ſed forma que eſt terminus motus capit eſſe effe
ctiue per actionē agentis:igiṫ actio agentis non idētifi
catur forme acq̄ſite per motū.⸿ Secūda ꝯcluſio. Tā 2º ꝯ
actio q̄ȝ paſſio realiter diſtinguiṫ a motu. probatur. illa
realiter diſtinguunṫ:quorū vnum in alio: ſed actio ⁊ paſ
ſio ſunt in motu. igiṫ: maior pʒ:q꞉ nihil eſt in ſeipſo:mi
nor declaratur ex intentiōe Ariſto.3º phẏcorū dicentis: T.c.20.
ꝙ motus eſt actus agentis ⁊ patiētis: cui inſunt actio ⁊
paſſio.Deinde multe ſunt actiōes ⁊ paſſiones abſq̄ȝ mo
tu vt actio intellectus agentis ⁊ paſſio intellectus paſſi
bilis:ac ēt illuminatio actiua ſolis ⁊ paſſiui medij. Itē
arguiṫ ſpecialiter de actiōe: quoniā motuo proiciente
mouet̄ proiectum: igiṫ manet motus ſine actione agen
tis:⁊ per conſequēs nō ſunt idem: poſſet etiam deus con
tinuare calefactioneʒ pro introductione caliditatis an
nihilato calefaciente: quo admiſſo eſſet calefactio ſine
actione ſupple particularis agētis. Hanc ſententiaʒ de
terminat Simplicius in p̄dicamentis dicens:ꝙ actio nō
eſt motus p̄mo:quia actio eſt actus perfecti habēs in ſe p̄
perfectioneʒ ſuam.Motus aūt eſt actus imperfecti ha
bens ad aliud imperfectioneʒ ſuam. 2º quia actio non 2
eſt actus agētis ſecundū ꝙ eſt in potētia: ſed motus eſt
actus mobilis vt eſt in potētia. 3º q꞉ motus habet con 3
trarium admixtū actus ⁊ potētie:ſed actio nō habet hu
iuſmodi admixtionem. 4º quia motus eſt in diſcurſu 4
indeterminatus diuiſibilis in infinitū: actio aūt habet
totum ſuū eſſe ſimul abſq̄ȝ diuiſione: ⁊ eſt natura deter
minata.igitur.⸿ Tertia cōcluſio. Actio ⁊ paſſio inuicē 3º ꝯ
realiter diſtinguūtur. ꝓbatur. nam ſi actio ⁊ paſſio ſunt
omnino idem:ſequiṫ ꝙ eadē omnino eſt potētia actiua
⁊ paſſiua: ⁊ probaṫ cōſequētia per Ariſto. 3º phẏcorū di. T.c.10.
ꝙ ſi poſſe laborare ⁊ poſſe infirmari eſſent idē poſſe:ea
deʒ eſſent infirmitas ⁊ ſanitas: multo magis tenet argu
mentū ecōuerſo ſi ſanitas ⁊ īfirmitas ſunt idē: igiṫ poſ
ſe ſanari ⁊ poſſe īfirmari ſunt idē: ita in ꝓpoſito. ſi actio
⁊ paſſio ſunt idem agēs ⁊ patiens ſunt idem: ⁊ ſimiliter
potētia actiua ⁊ paſſiua ſunt idē:q̄ḋ falſum eſt. Unde 2º
de anima ponit Ariſto. ꝙ potētie diſtinguūtur ꝑ actus: T.c.33.
⁊ actus per obiecta:igiṫ diuerſarū potentiarum ſunt di
uerſi actus:ſed actio eſt actus potētie actiue ⁊ paſſio po
tentie paſſiue.igiṫ. Pro iſta concluſione eſt Ariſto. p̄mo
poſteriorū di.p̄dicamēta eſſe impermixta:⁊ ꝙ illa nega
tiua eſt vera ⁊ imediata in qua negaṫ generaliſſimum
vnius predicamēti a generaliſſimo alterius predicamē
ti:ex quibꝰ ſequiṫ ꝙ nulla actio eſt paſſio. Unde ſi actio
⁊ paſſio eſſent idē numero:etiaʒ eſſent idē ſpecie ⁊ gene
re ſm̄ phm̄. 5º metaphẏſi. ꝯñs eſt contra phm̄ in predi T.c.12.
camētis di.ꝙ diuerſorū generum ⁊ nō ſubalternatiʒ po
ſitorū diuerſe ſunt ſpēs ⁊ differētie. Item 5º ⁊ 6º meta T.ↄ.13.
phẏſi. Ariſto.diuidit ens in ens in anima ⁊ in ens extra T.ↄ.4.
animā:⁊ ens ex̄ animā diuidit in decē predicamēta que
diuiſio nulla eēt ſi actio eſſet paſſio:⁊ 3º phẏſi.dicit phs: T.ↄ.19.

ꝙ oíno est dicere doctionem ⁊ doctrinã:actionem ⁊ paſ-
ſionẽ non eſſe idẽ:ſed bene ꝙ idẽ motus agẽtis ⁊ patien-
Cō. 20 tis:cui inſunt paſſio ⁊ actio. vbi Cõmen. actio ⁊ paſſio dif-
21.⁊.22. ferunt q̃ditatiue. Itẽ auctor ſex ꝑncipioꝝ ponit expreſſe
hãc ↄcluſionẽ di. paſſio eſt effectus:illatioq; actiõis. mõ
nihil eſt effectus ſuiipſius. ⁊ idẽ tenet Boetius:Simpli
4ª ↄ̃ cius ⁊ Albert⁹:⁊ generalr omnes peripathetici. ❡ 4ª cõ-
cluſio. Tñ actio q̃ʒ paſſio ẽ entitas reſpectiua: ⁊ nullate-
nus abſoluta. ꝓbatur. actio eſt entitas reſpectiua: ⁊ non
abſoluta. igit̃ per idẽ paſſio. pʒ ↄña:quia mutuo cooppo-
nũtur actio ⁊ paſſio. antecedẽs pʒ:eo ꝙ actio nouiter ad-
uenit alicui abſq; mutatiõe facta in eo:ſicut aliqđ agens
nouiter agit:qđ paſſio non agebat abſq; mutatõe ſui. ⁊ ſi
paſſio nõ aduenit alicui abſq; mutatiõe facta in eo: non
tñ eſt ens abſolutũ:q2 ſufficit ꝙ coopꝑpoſitũ poſſit adue-
nire alicui ſine mutatõe facta in eo. filiatio enĩ nulli ad-
uenit abſq; mutatiõe facta ĩ eo:⁊ tñ ẽ reſpcũs:q2 pñitas
põt alicui aduenire abſq; mutatiõe facta in eo. igitur.

pª **Contra** ꝑdicta arguit̃. ⁊ pᷓmo ſic. Oẽʒ actionẽ natu-
ralẽ cõſeqtur neceſſario paſſio agẽtis. ⁊ illa
nõ diſtinguũtur ab illa paſſione:igit̃ oĩs talis actio nãlis
T.c.8. eſt paſſio. pʒ ↄña cũ maiori. per Ar. 3º phẏc. ⁊ pᷓmo de ge-
T.c.87. neratione di. ꝙ omne mouẽs phẏſicũ in mouẽdo moue-
tur. minoꝝ vᵒ eſt nota:q2 reſpectus nõ differt:qñ eſt ideʒ
2ª ſubm:⁊ vnus ieſt ſubo inq̃ʒtũ reliquus ineſt. ❡ Scdõ ar
guit̃. ⁊ quero vtꝝ actio ſit in agẽte vł in paſſo. ſi in paſſo.
nõ apparet diſtinctio iter illã ⁊ paſſionẽ: que etiaʒ eſt in
paſſo. ſi in agẽte. igit̃ agens recipiẽs illã pati:aut igitur
paſſione diſtincta ab illa actiõe. vel nõ. ſi pᷓmũ. habet̃ ꝓ-
3ª ceſſus in ĩfinitũ. ſi ſcdm. habet̃ itentũ. ❡ 3º. Nullũ agens
nãle agit niſi ipm patiatur ſe agere in virtute alteri⁹ di-
rigẽtis. ⁊ illud pati eſt motus quẽ facit agẽs. igit̃ tã actio
talis agẽtis q̃ʒ paſſio cõueniũt in aliquo tertio:puta in B
ꝙ vtrũq; illoꝝ eſt mot⁹. ⁊ per ↄñs ſunt eadẽ inter ſe age-
4ª re agẽtis in paſſum:⁊ pati a ſua cã dirigi ad ſic agẽdum.
T.c.20. ❡ 4º argr̃ auctoritate Ar. 3. phẏ. di. ꝙ actio ⁊ paſſio ſũt
⁊.21. vnus motus. eadẽ enĩ via eſt ab agẽte in paſſuʒ:⁊ a paſſo
in agẽs:ſicut a loco ſurſum in locũ deorſum deſcẽdendo.
⁊ econuerſo in aſcendendo:⁊ ſicut a thebis ad athenas. ⁊
T.c.19 ecõuerſo. dicit enĩ Ariſt. ꝙ idẽ eſt actus motiui ⁊ mobi-
T. c.139 lis:agentis:⁊ patientis. ⁊ 2º. de anima. ꝙ ideʒ eſt act⁹ ſen-
ſibilis ⁊ ſentientis.
Ad pª **Ad primũ**
3.ph.8. neget̃ añs pro pᷓma parte. Et ad phm
reſpõdet̃ ꝙ ipſe itelligit qñ agens eſt ĩfra ſperã actiuita-
pº.g.87 tis paſſi. ſi enĩ multũ elongatur paſſum ab eo:⁊ omne ꝓ-
pinquũ eſt aſſimilatũ:tunc agens nõ repatitur: ⁊ dato ꝙ
ſemꝑ repateretur actio ſua nõ eſt ſua paſſio:ſed ſunt duo
reſpectus. quoꝝ vnũ dicitur agẽs. ⁊ ſcdm dr̃ patiẽs:ſicut
ſcdm caliditatẽ aliquod eſt calidũ. ⁊ ſm humiditatẽ ab
Ad 2ª illa diſtincta idẽ eſt humidũ. ❡ Ad ſcdʒ dr̃ ꝙ ſi patiens
agit:in eo ſunt duo reſpectus diſticti. ſ. actio ⁊ paſſio. Si
aũt agens patitur iteruʒ in eo eſt actio et paſſio que non
ſunt idẽ. ſi vᵒ patiẽs nõ agit in eo eſt paſſio. ⁊ nulla actio.
ſi autẽ agẽs nõ patitur in eo eſt actio ſine paſſiõe. Et tũc
ad argumẽtũ agens recipit illã actionẽ. igitur patit̃ reci
piendo eam. negetur ↄña. ſicut non ſeqtur. ſortes recipit
filiationẽ vel ſimilitudinẽ. igitur patitur recipiẽdo eaʒ:
quia non recipit hũ reſpectũ per mutationẽ factã in ſe:ſʒ
Ad 3ª in alio. igitur. ❡ Ad tertiuʒ dicitur ↄſimilr negando an
tecedens:eo ꝙ agens in agendo lʒ recipiat directionem
ſm quã agit. hec tamẽ directio nõ eſt paſſio: nec cuʒ paſ-
ſione:ſed eſt quedã relatio qua agens reſpicit paſſum. et
ideo nec directio:nec depẽdentia reperta in agente facit
Ad 4ª paſſionẽ in agente:ſicut nec mutationem. ❡ Ad quartũ
T. c. 21. dicitur ꝙ Ariſto. non dixit hoc determinatiue:ſed ſoluʒ

inq̃ſitiue:mouẽdo duas queſtiões. Prima vtrũ actio ſit
paſſio. Scđa vtrũ actio ſit in agẽte:vel in patiẽte: ad q̃s
ridet ꝙ actio nõ ẽ paſſio:ſicut nec doctio doctrina. Un-
de conceditr̃:ꝙ ſicut eadẽ eſt via ab a. in b. ⁊ econtra: ita
idẽ eſt mot⁹ agentis ⁊ patiẽtis. ⁊ ↄſiter idẽ eſt actus vtri-
uſq;:q2 oĩs motus eſt actus. 3º phẏſi. non tñ ſeqtur ex hoc T.c.6.
ꝙ actio agẽtis ſit paſſio patiẽtis:eo ꝙ in plus ſe hʒ actus
q̃ʒ actio:cũ nõ ſit in aliquo ꝑdicamẽto:ſicut nec mot⁹ cõ-
muniſſime ſumptus. ❡ Intelligendũ tñ ꝓpter ſolutio- Intelligendũ.
nẽ omniũ auctoritatũ que huic vie videntur diſſonare:
ꝙ ſicut mot⁹ ſumit̃ dupliciter. ſ. materialr. ⁊ formaliter:
ita actio vel paſſio ſumitur duplr. ſ. materialr ⁊ formalr:
Actio materialr ſumpta eſt idifferenter quelibʒ opera-
tio actus:ſiue ſit motus:ſiue forma acquiſita per motuʒ.
Actio vᵒ formalr ſumpta eſt reſpectus ſm quẽ aliqđ for
maliter eſt agẽs. ⁊ ſic non eſt motus:nec forma mot⁹:nec
paſſio. ↄſimiliter dicat̃ de paſſiõe:q2 paſſio materialr ſũ-
pta eſt generalr quelibʒ operatio patientis ſm quã pati-
tur:ſiue ſit motus:ſiue mutatio:ſiue forma recepta ꝑ mo
tũ:vel per mutationẽ. ⁊ iſto modo paſſio materialr ſum-
pta erit actio materialr ſumpta. Paſſio vᵒ formalr ſum-
pta eſt reſpectus:ſʒ quẽ aliquid formaliter dicitur pati.
⁊ ſic paſſio nõ eſt actio:nec aliqua forma abſoluta. auctor
ſex ꝑncipioꝝ ponit tres ꝓprietates actionis ⁊ paſſionis pª
formalis. Prima:ꝙ vtriq; eſt aliqđ contrariũ. Scđa:ꝙ 2
vtraq; ſuſcipit magis ⁊ min⁹. Tertia ꝙ nõ ſunt ſine mo- 3
tu. ⁊ hec ꝓprietas debʒ itelligi de motu cõmuniter ſum-
pto:vt ſe extẽdit ad mutationẽ ſubitã. Unde illuminatio
eſt mutatio idiuiſibilis:in qua ſunt terminatiue actio et
paſſio. actio in corpore luminoſo:⁊ paſſio in corpore illu-
minato. ſimilr cum iducitur intellectio in anima. ibi eſt
mutatio abſoluta de genere q̃litatis:ſicut itellectio acq̃-
ſita per illaʒ:⁊ vltra hec ſunt actio ⁊ paſſio. ❡ Ex predi- Corꝫ.
ctis ſeqt̃ ꝙ gnãtio ⁊ corrup⁹. ⁊ hũ põt triplr ſumi. pᷓ pro pª
mutatõe abſoluta: ⁊ ſic ſũt ↄ eodẽ gñe cũ termio ad quẽ.
2º. ꝓ reſpcũ agẽti ad paſſũ. ⁊ ſic erit de gñe actõis. 3º. ꝓ 2
reſpcũ agẽti. ⁊ ſic erit de ꝑdicamẽto paſſiõis. q̃re pła alia 3
eẽnt hic adducẽda:q̃ adducta ſũt in pª pte. vbi de actiõe
⁊ paſſiõe fuit ſermo. quare. Caplm. XXXII.

Non de ſubiecto paſſionis:ſʒ actiõis
apud oẽs dubitatio fuit: in
quo ipſa actio:vtrũ in agẽte:vel in patien
te ſubiectiue fundet̃. ❡ Ad qđ iueſtigan- pª
dũ eſt notãdũ pᷓ ꝙ q̃tuor iueniunt̃ ex par
te agentis. ſ. ipm agẽs:qđ eſt ſuppoſitum:
ipſa potẽtia actiua:que eſt ꝑncipiũ actiuũ
agẽdi ipſa actio per quã agens actualr ⁊ formaliter agit.
⁊ via attingẽdi terminũ. ſ. motus vel mutatio abſoluta.
⁊ dicit̃ ſe tenere ex parte agentis:q2 fluit ab agẽte per po
tentiã actiuã:⁊ actionẽ reſpectiuã. Cõſimilr ex parte pa-
tientis iueniũtur quatuor. ſ. ipm paſſuʒ qđ patitur: ⁊ ipſa
potentia paſſiua per quã patitur habitualiter ⁊ potẽtia-
liter:ipſa paſſio per quã actualr ⁊ formaliter patit̃:⁊ effe-
ctus qui eſt forma iducta per motũ:vel per mutationeʒ:
quo habito ceſſat motus vł mutatio. hec igitur ſe habẽt
per ordinẽ:actio:motus:paſſio:⁊ forma: que eſt termin⁹
ad quẽ:qm actio naturalr ꝑcedit motuʒ. ⁊ motus paſſio-
neʒ:⁊ paſſio formã iducendã tãq̃ʒ terminũ ad quẽ. ❡ 2º 2ª
notandũ ꝙ aliqđ dicit̃ elicitũ ab agente q̃druplr. Pri- pª
mo tãq̃ʒ terminus factus:vt ipſuʒ compoſitũ. Secundo 2
tãq̃ʒ terminus factiõis: vt forma illius. Tertio tãq̃ʒ via 3
ad illũ terminũ:vt motus. Quarto tãq̃ʒ principiuʒ ĩme- 4
diatũ vie:vt ipſa actio. Nihil fit pᷓmo:ſcđo:vł tertio mõ:
niſi per mutationẽ illi⁹ in quo fit:ſed q̃rto mõ fit actio: ⁊
nõ ꝑ mutatiõem illi⁹ in q̃ fit:eo ꝙ nõ iformat:nec iberet

sed est suo subiecto p̄sens ⁊ īdistans: sicut generaliter qlibet respectus est in suo subiecto nō īformatiue: sȝ formatiue: nō īherenter: sȝ īsistenter: sicut etiā dicit̄ eē q̄libȝ intelligētia separata in suo orbe. ⁊ qlibȝ mot⁹ absolutus: vt p̄sentes: ⁊ īherentia in suo fundamēto.

p̄ᵃ ꝯ̄ **His visis** sit hec p̄ma ꝯclō. Actio formalr̄ sūpta ē subiectiue formalr̄ in patiēte. ⁊ nō in agēte.
T.c.19. Istā ꝯclōnē ponit Ar. 3. phy. di. q̄ si mot⁹ eēt formalr̄ in mouēte: tūc oē mouens moueret̄: vel in aliq̄ eēt mot⁹ qd̄ nūq̄ moueret̄: qd̄ est īcōueniēs p̄ q̄libȝ parte. ℂ Dōm ergo q̄ quelibȝ talis actio est subiectiue in patiente: siue fuerit actio īmanens: vt intellectio aut volitio: siue fuerit actio trāsiēs: vt calefactio vel frigefactio: calidū vel frigiduȝ: seu aliq̄ alia forma subālis: vel accn̄talis: successiue vel subito p̄ducta. ℂ 2ᵃ ꝯ̄. Actio formalr̄ sūpta nō est
2ᵃ ꝯ̄ subiectiue in motu: nec in termīo mot⁹. p̄bat̄. nullū p̄us pōt fundari in suo posteriori: sȝ actio formalr̄ sumpta est p̄or motu: ⁊ termino motus. ergo ⁊c̄. maior p̄ȝ īductiue. ⁊ rōne. q: generalr̄ fundatū p̄supponit suū fūdamētū: nec valȝ si dicat̄ q̄ mot⁹ posterior ē actōe in eo q̄ ē act⁹ entis in poᵃ. ⁊ est actiōe p̄or īquātū fūdat eā: q: illō qd̄ sm̄ suā totā realitatē capit eē originatiue ab aliquo: iȝ sȝ aliquā rōnē possit dici p̄us: non tn̄ pōt eē fundamētum illi⁹. vbi gr̄a. accn̄s vlr̄ sumptū pōt esse aliquo mō p̄us q̄ suba particularis. nā itelligēdo hoiem nālem in cōmuni: itelligo qualitates sensibiles in cōi: ⁊ tn̄ p̄ tūc nō opȝ q̄ itelligaȝ hūc hoiem particularē: q: cū suba est cā p̄ quaȝ accn̄s capit eē: ipossibile est q̄ accn̄s sit fundamētū sube: etiā q̄uis mot⁹ sm̄ aliquā rōnē sit p̄or q̄ actio: tn̄ q: tota realitas mot⁹ capit realr̄ esse originatiue p̄ actionē. ipossibile
3ᵃ ꝯ̄ est q̄ mot⁹ sit subm̄ vel fundamētuȝ actionis. ℂ 3ᵃ ꝯclō. actio formalr̄ sūpta nō est subiectiue in potētia passiua: nec in ipso patiēte. p̄bat̄. oīs forma denoiat suū subȝ aliqua denoiatiōe itriseca: quātūcūq̄ denoiet aliud in quo nō est formalr̄ denoiatione extrinseca: sȝ passuȝ denoiat̄ passuȝ p̄ passionē. ergo denominat̄ agēs p̄ actionē. ⁊ per ꝯn̄s oē passuȝ agit: qd̄ est falsuȝ. tenet ꝯn̄a cum minori. maior vō est nota: q: scia lȝ denomiet denoiatiōe extriseca obiectuȝ scibile: tn̄ denoiatiōe itrinseca denoiat sciētem. quē formalr̄ perficit. Unde pōt sic argui. Actio est in patiēte formalr̄. ergo oē patiēs agit: vel in aliquo ē actio: qd̄ nō agit.
T.c.19. tenet ꝯn̄a cū falsitate ꝯn̄tis: iuxta argumētū Ar. 3. phy. factū de motu p̄ p̄ma ꝯ̄ne. ℂ Cōfirmat̄. Actio p̄ suā realitatē stādo īfra ambitū actiōis hȝ duplicē aspectuȝ. s. ad illud in quo est formalr̄. ⁊ ad aliud qd̄ est sibi extrīsecū. ⁊ p̄ ꝯn̄s hȝ duplicē denoiationē. vnaȝ qua denoiat illō extrinsecū. ⁊ illa est denoiatio formalis extriseca. ⁊ aliaȝ q̄ denoiat illud in quo est formalr̄. ⁊ illa est denoiatio formalis itrinseca. ergo passum est formalr̄ agēs: qd̄ est īconueniēs. ℂ 4ᵃ ꝯ̄. Actio formalr̄ sūpta est subiectiue in potē-
4ᵃ ꝯ̄ p̄ tia actiua: vel in ipso agente. p̄mo in eo est formalr̄ actio de gn̄e actiōis in quo est formalis q̄ditatiua rō illi⁹: sȝ q̄ditatiua rō actionis q̄ est eē a q̄ aliud est formalr̄ in agēte ⁊ nō in passo: q: nihil p̄ductū in passo est a q̄ aliud: sed est illud qd̄ ab alio. ergo actio est formalr̄ in agente. 2º
2 nō min⁹ opponūtur actio ⁊ passio q̄ relationes cōsequentes actionē ⁊ passionē: sȝ p̄nitas ⁊ filiatio que sequuntur
T.c.20. actionē ⁊ passionē. 5º metaphy. nō p̄nt esse in eodē subto: nec in eodē supposito. ergo nec actio ⁊ passio: sȝ passio est in patiēte. ergo actio est in agēte. tenet ꝯn̄a cū minori. alr̄. n. nō dicunt̄ opponi p̄nitas ⁊ filiatio. maior aūt declarat̄ ex eo: q: respect⁹ actiōis ⁊ passiōis sunt respect⁹ motus ⁊ coopp̄ositi. ex quoȝ oppositiōe tāq̄ ex p̄ se cā: ⁊ imediata oritur oppositio relatiua in relatiōib⁹ scd̄i modi. iux-
T.c.20. ta doctrinā Ar. 5. meta. 3º necessario dispō in eē vel in
3

fieri ad susceptionē alicui⁹ forme est in eodē subo cū illa forma. sȝ actio. 5º meta. est fundamētū relatiōis sequētis T.c.20.
vel nec̄ia dispō ad susceptionē illi⁹. ergo in eodē formalr̄ est actio in q̄ est relatio sequēs. s. p̄nitas. sȝ p̄nitas subiectiue est in patre. ergo actio respectiua est in eodē. 4º agēs qd̄ 4
est p̄fecti⁹ qn̄ agit: q̄ qn̄ non aliq̄d agit: acq̄rit aliq̄d in se ipso formalr̄: sȝ agēs nāle p̄fecti⁹ ē qn̄ agit q̄ qn̄ nō agit. ergo qn̄ agit hȝ aliq̄d in se qd̄ nō hȝ qn̄ non agit: sȝ B non pōt eē nisi actio de genere actiōis. maior p̄ȝ. ⁊ minorē ponit
Ar. 4º methеoroȝ. Iste ꝯ̄ est Ar. 3. phyc. di. q̄ actio nō T.c.20.
abscindit̄: sed est B in hoc. vbi Cōmē. nō dicim⁹ q̄ actio Cō. 20
agentis est in patiēte: sm̄ q̄ abscindit̄ ab agente: qm̄ si B eēt nō esset agētis: sȝ sm̄ q̄ cōtinuat̄ ex B in B. vȝ. ab agēte in passuȝ. mō oē qd̄ est ab agēte receptuȝ in passo: sepa-
rat̄ ⁊ abscindit̄ ab agēte. ⁊ iō ipse ꝯcludit 3º phy. q̄ actio T.c.19
alicui⁹ nec̄ium est q̄ sit in se. ℂ Itē 5º meta. sic dicit Cōmētator. manifestū est q̄ abscisio cultelli ē in cultello. et
actio man⁹ ē in manu: sic calor est in igne. ℂ Et 9º meta. ꝯ.15.t.2.
Actio artis carpētarie est in carpentatore. Un̄ Ar. dicit T.c.12
ibidē. q̄ in diuersis act⁹ p̄cedit potentiā: sȝ in eodē potentia p̄cedit actū. ergo potentia actiua ⁊ actio sunt in eodē: sed potētia actiua est in agēte. ergo actio est in agēte. Iteȝ sm̄ p̄hm in de sōno ⁊ vigilia. cui⁹ est potētia: ei⁹ est ⁊ act⁹: ⁊ intelligit subiectiue: q: sic arguit. cui⁹ potētia est vigilādi: in eo est act⁹ vigilādi. ⁊ ꝯsilr̄ de potētia dormiēdi. ℂ Itē p̄mo ethicoȝ. dicit p̄hs. q̄ honor est in honorāte. ⁊ nō in honorato: q: honorās operat̄ honorē: quemadmodū gradiēs gressuȝ. ℂ Deīde inq̄t Auic. 2º phy. dicūt aliqui q̄ motio ⁊ mot⁹ sunt vna eēntia ⁊ in patiēte: sȝ dicem⁹ subtiliori mō: ⁊ q̄ veritas rei sic se hȝ q̄ mouere est dispō mouētis nō moti: ⁊ opatio moti ad mouentē est dispō moti nō mouentis. ecce q̄ plane ponit Auic. actionē eē in agēte. ⁊ non in patiente. quare.

Contra p̄dicta argr̄. īferēdo p̄mo q̄ oē agens agit p̄us in se q̄ in passuȝ. ꝯn̄s est falsuȝ: q: tūc p̄ᵐ
oīs potētia actiua eēt receptiua ⁊ passiua. ⁊ ꝯn̄ter de⁹ eēt C.4.6.
potētia receptiua ⁊ passiua: qd̄ est ꝯ̄ p̄hm ⁊ Cōmē. 8. phy. t.c.44.
⁊ 12. meta. dicit q̄ deus est imobilis ⁊ act⁹ purus. p̄ȝ ꝯn̄a. T.c.35
q: actio p̄us est saltē p̄oritate nāe q̄ mot⁹ ⁊ passio. ℂ 2º 2ᵐ
seq̄t̄ q̄ oē trāsmutās trāsmutat̄ ꝯ̄ 3º ⁊ 8º physi. ⁊ p̄ȝ ꝯn̄a. T.c.8.
q: oē trāsmutās recipit aliquā realitatē: quā p̄mo nō ha- t.c.44.
bebat. ergo aliter se habȝ q̄ prius: sed omne quod aliter
se habȝ q̄ prius trāsmutat̄. ergo. minor est p̄hi 5º physi- Cō.7.
coȝ. di. q̄ mutari est alr̄ se habere q̄ prius. ℂ 3º si actio 3ᵐ
esset in agēte: ⁊ nō in passo: seq̄t̄ q̄ non h̄ret conexionem agens cū passo: imo q̄ oē agens nāle possit agere ad quācūq̄ distātiā. ꝯn̄s est falsuȝ. ⁊ p̄bat̄ ꝯn̄a. nam agens nāle pōt agere in omne illō ad qd̄ pōt habere respectū actionis. sȝ si ponatur habitudo que est eēntialr̄ actio formaliter in agēte: tunc agēs nāle poterit per talē habitudinē referri ad corpus quātūcūq̄ distās: sicut albū pōt referri ad albū: q̄tūcūq̄ distans: sȝ istud īpossibile nō seq̄ret̄: ponēdo actioneȝ subiectiue in passo: q: ad B q̄ actio
inascatur in passo req̄ritur debita appropinquatio agentis ad passum. ℂ 4º argr̄. auctoritate Ar. 9. meta. di. q̄ 4ᵐ
actio manēs est que manet in agēte. ⁊ est p̄fectio agētis: ꝯ.2.16.
sed actio trāsiēs est in passo: ⁊ est perfectio passi. ergo saltem actio trāsiens est in passo. ⁊ si actio manēs est in agēte. hoc nō est īquantū agens: sed inq̄tuȝ patiens. vt dicit Arist. de motu qui est in mouente: q̄ non est in eo: sm̄ q̄
mouēs: sed sm̄ q̄ motū. 3º phyc. gnāliter ergo actio agen- t.c.18.19
tis nālis est in passo. Deīde videt̄ esse ad hoc Cōmentator 3º physicoȝ. di. q̄ actio ⁊ passio sunt vnum subiecto ⁊ Cō.21.
duo diffinitiōe. ergo actio est in eodē subiecto in quo est passio. ⁊ iteȝ ibidē. actio motoris q̄ est mouere ē ei⁹: non in

eo:actio autem motoris est facere motũ in alio: itez edi
ficatio est actus edificati inq̃tũ edificatum.

Ad p^m Ad primum dr̃ q̃ sicut nõ ꝓprie generaẽ gene
ratio:ita nõ ꝓprie actio agiẽ. ideo
nullũ agẽs agit ꝓp̃e actionẽ suã.sz ꝓp̃e elicit eaz: ⁊ pusq̃z
agat vel eliciat in passum aliqd.⁊ ꝯñter ꝯcedo q̃ ois po
tẽtia actiuã est receptiua: non tñ ois potentia receptiua
est passiua:q: nihil patiẽ nisi per mutationẽ factã in se:sz
aliqd recipit per mutationẽ factam in alio:q: g̃ receptio
actionis nõ est per mutatiõem sui.sz alteri⁹:sicut nec per
iberẽtiã vel iformationẽ.ideo in deo põt esse infinite ta
les actiones respectiue:sicut ⁊ ifinite relatiões:nõ obstã
5 te q̃ sit pur⁹actus.¶ Sed ꝫ.Ar.8°phy.ꝓbat:q̃ si deus
Ex.ꝯ.15. de nouo ꝓduxit mũdũ mutat⁹ est:sz ꝑ nouã ꝓductionez
mũdi non ꝯsurgeret in deo nisi nou⁹respect⁹ de gñe rela
tionis:vel nouus respectus de gñe actiõis. ergo realitas
actionis vel relatiõis facit mutatiões in eo cui aduenit.
R̃ño ¶ R̃ndeẽ q̃ si respectus facit mutationẽ in eo cui adue
nit.hoc nõ est rõne sui:sz rõne alicui⁹absoluti noui:cui ta
lis respect⁹ est cõiunctus. ⁊ ideo ꝯditionalis illa fuit bo
8.ph.15. na ad itentionẽ Arist. ⁊ Cõmẽ.reducẽtiũ nouitatẽ respe
ctus in nouitatẽ absoluti in deo. vñ ꝯcludit ibi Cõmen.
q̃ necessario eẽt in deo appetit⁹nouus.mõ certum est q̃
Ad 2^m appetit⁹ non dicit solũ respectũ. ¶ Ad scdm negeẽ ꝯñia.
Et ad ꝓbationẽ ꝯcedo q̃ omne nouiter trãsmutãs habz
aliquã rẽ quaz p̃us nõ habuit.⁊ ꝯñr q̃ se hz aliter q̃ p̃us:
5.ph.7 ex quo nõ seqtur q̃ mutetur.¶ Et ad phz dico q̃ loque
batur de alietate absoluta:ita q̃ oẽ qd se hz itrinsece alr
q̃ prius alietate absoluta illud mutaẽ:non tñ oẽ qd se hz
Ad 3^m itrinsece alr q̃ p̃us alietate respectiua mutaẽ.¶ Ad ter
tium negeẽ ꝯñia. sufficit enĩ q̃ agens nãle ⁊ suuz passum
habeãt cõnexionẽ localẽ.⁊ q̃ vltima illoꝝ se ꝯtingãt: sic
T.c.10 dicit Ar.7.physic.Deinde ad hoc q̃ agẽs agat ⁊ inascaẽ
in eo respect⁹actionis:exigiẽ debita ꝓportio potẽtie acti
ue ad ipsum passum:que si tollaẽ nõ poterit agens agere
in passuz.⁊ q̃uis actio sit essentialr qdã respectus: nõ est
tñ respectus de genere relationis:que nõ reqrit approxi
mationẽ extremoꝝ ad h̃ q̃ inascaẽ in extremis:sicut po
nebaẽ exẽplũ de silitudine:que põt esse iter duo alba q̃
tũcũq̃ distãtia:sz est respect⁹ de gñe actõis reqrẽs appro
ximationẽ ⁊ ꝓportionẽ debitam extremoꝝ ad hoc: vt i
nascatur in agẽte.Et ꝓpter istã cãm autor sex p̃ncipiorũ
vocauit relationẽ accidens itrinsecũ aduenies:⁊ actiõez
vel passionẽ accñs extrinsecũ aduenies.⁊ ꝯñter alia pre
Ad 4^m dicamẽta quatuor respectiua. ¶ Ad quartũ dr̃ q̃ Arist.
Ex.5.m. loqtur ibi de actiõe mãliter sũpta:quã ego ꝯcedo esse in
16. patiente:nec est in agẽte:nisi in eo q̃ est patiẽs. ¶ Et ad
3.ph.21. Cõmen.dicentẽ q̃ actio ⁊ passio sunt vnũ subiecto: diciẽ
q̃ duplex est subm.s.in quo:⁊ circa qd.verbi grã.scientia
hz duplex subm.vz.in quo.⁊ illud est aĩa.⁊ circa qd. ⁊ il
lud est obiectũ cõmunissimuz eius.sic actio ⁊ passio sunt
vnũ subo:q: hñt vnũ subm:nõ in quo:sz circa qd. ⁊ illud
est motus:quia actio ⁊ passio nõ fiunt sine motu: ſm au
T.c.20. ctorẽ sex p̃ncipioꝝ.⁊ cũ phs dicit 3°. phy.q̃ actio ⁊ passio
sunt in motu:nõ debz itelligi subiectiue:sed terminatiue:
eo q̃ actio ⁊ passio sunt termini mot⁹.¶ Ad alias ṽo au
ctoritates Cõmen.r̃ndeẽ q̃ ipse locut⁹ est de motione et
edificatione:vt sunt actiones materialr sũpte.q̃re.

¶ Predicamentum quando. Capitulũ. XXXIII.

Eptimũ predicamentũ est p̃dicamẽtũ
qñ:qd ꝓuenit a tempore:sicut
vbi a loco.vt determinat auctor sex p̃ncipio
rum.¶ Et ideo icipiẽdo a tẽpore est notãduz
p^m p̃mo:q̃ differẽtia est iter eternitatẽ:euuz ⁊ tẽ
Eterni pus:qm̃ eternitas ſm Boetiũ 5°de ꝯsolatiõe.est duratio
tas.
imutabilis tota simul.⁊ dr̃ primo duratio imutabilis:q:
claudit contradictionez aliud a deo eẽ in eternitate: vel
eternitate mẽsurari: ꝓprie loquẽdo de eternitate.Scdo 2
dr̃ tota simul:q: iplicat contradictionẽ deũ fuisse vel fo
re in eternitate:cũ sit mẽsura idiuisibilis non habẽs p̃us
nec posterius.Euũ ṽo est duratio mutabilis tota simul:et Euũ
hac mẽsura mẽsurãtur itelligẽtie itellectus hũanus:qui
lz nõ habeat p̃us ⁊ posteri⁹.eẽntialr tamẽ mutabilis est:
sicut quelibz creatura ꝓpter depẽdentiã quã hz ad deũ.
⁊ sic loqtur auctor de causis.cũ dicit.itelligẽtias ⁊ aĩas
hominũ eẽ creatas in euo sup tẽpus.⁊ quot sunt hõ entia
tot sunt eua habẽtia iter se ordinez:sicut ⁊ illa entia. Tẽ Tp̃s
pus ṽo ẽ duratio mutabilis successiua: ita q̃ si nõ est mo
tus nõ est tp̃s:⁊ ecõtra.¶ Ex quo seqẽ q̃ si celuz neĉario
mouetur:necessario est in tẽpore:⁊ oia iferiora si necessa
rio veterascũt:aut hñt esse trãsmutabile necessario sunt
in tẽpore:⁊ ecõtra.si possibile est celuz non moueri:⁊ res
iferiores nõ sic veterascere vel moueri possibile est ipsa
non eẽ in tẽpore:sed in euo.¶ 2°notandũ q̃ tẽpus quan 2^m
tuz ad ꝓpositũ spectat triplr sumitur.Prio pro duratio p̃
ne successiua motus:⁊ sic quelibz duratio successiua:siue
sit mot⁹localis:siue augmentationis:siue diminutionis:
siue alteratiõis dr̃ tp̃s.Scdo ꝑ duratõe successiua mot⁹ 2
p̃mi mobilis.⁊ sic est passio motus p̃mi mobilis:nec ali
bi q̃ ibi reperiẽ subiectiue.Tertio ꝑ duratiõe isuccessi 3
ua mũdi in esse trãsmutabili: ⁊ sic est passio mũdi subie
ctiue exñs in eo de quo loqtur phs 4°phy.di.temp⁹esse T.c.95.
in celo:in terra:⁊ in mari.⁊ de isto loquor ad p̃sens: q: de ⁊.130.
tẽpore sumpto primo vel secundo modo diffuse locutus
sum in prima parte.

His visis sit hec p̃ma ꝯclo. Impossibile est deum p^a ꝯ
aut aliquã itelligentiã eẽ tp̃s.ꝓbatur.tẽpus hz p̃us ⁊ po T.c.101.
sterius eẽntialr.4.°phy si.sz deus ⁊ itelligẽtie nõ habent
p̃us ⁊ posteri⁹: cũ sint entia idiuisibilia ꝑ carẽtiã partiũ.
ergo ⁊c̃.¶ Itẽ tp̃s est mot⁹:vel passio motus.12.meta.sz T.c.29.
nec deus:nec aliq̃ itelligẽtia est mot⁹ vel passio. mot⁹ vt
liquet.g̃ ⁊c̃.Et iõ seqẽ q̃ falsa est opio ponẽs qdlibz idif
ferẽter eẽ tp̃s:qm̃ tũc tẽpus ꝯuerteret cũ ente: ⁊ non eẽt
spẽs q̃titatis ꝯtinue:qd est ꝯ phm in p̃dicamẽtis.cap.de
q̃titate.¶ 2^a ꝯ. Impoẽ est tp̃s eẽ p̃mũ mobile:aut celũ. 2^a ꝯ
Istã ꝯñẽ ponit Ar.4.phy.di.q̃ stultior est opio ponens T.c.94.
tp̃s eẽ celũ:q̃ aliq̃ ipossibilia:q̃ põt ꝯfirmari de eodẽ.cõ
clusio tñ sic argĩ:q: alr seqẽ q̃ de⁹ est in oĩ tp̃e: ⁊ celuz in
nullo tp̃e:ꝫ phm.4.phy.⁊ pz ꝯñia:q: deus est in oĩ celo:⁊ T.c.117
celũ nõ est in celo.⁊ sic seqtur q̃ totũ celũ:seu p̃mũ mobi
le non põt moueri:q: nõ põt moueri in tp̃e:eo q̃ totuz ce
lum:nec p̃mũ mobile mouetur in celo:sz solũ circa cẽtrũ
mundi.¶ Itẽ seqtur q̃ omne factuz fuit per tẽpus eter
num:⁊ ꝑ ꝯñs omne tale semꝑ fuit.pz:q: omne factũ fuit
per celũ:⁊ ipm celũ fuit eternũ. Etiã q: oẽ factuz fuit in
omni celo.⁊ omne tẽpus est celũ.g̃ omne factũ fuit in oĩ
tp̃e.¶ Itẽ seqtur q̃ ãnus nõ est maior mense:nec mẽsis
maior die vel hora:q: tã ãnus q̃ mẽsis q̃ dies vel hora
est celũ per opionẽ ꝯtrariã:⁊ ita seqtur ꝯñter q̃ nihil po
test moueri per horã precise:q: omne qd mouebitur:mo
uebitur ꝑ mẽsez ⁊ ꝑ annũ:ex quo vnũ est reliquũ.¶ Itẽ
seqtur q̃ oẽ tp̃s est finitũ:ꝯtra phm 3° ⁊ 8° phy.⁊ pz ꝯñia: T.c.75.
q: omne celũ est finituz. ⁊ ꝯñter seqtur q̃ tẽporis multe t.c.10.11.
sunt partes simul: q̃rũ nulla alterã icludit: qd est contra 12.m.29
determinationẽ Ar.4° phy.⁊ pz ꝯñia:q: celũ hz multas T.c.90.
partes nõ seinuicẽ icludẽtes simul existẽtes:cũ sit res ꝑ
manẽs.¶ 3° cõclusio. Tempus nõ est motus celi.nec ali 3^a ꝯ
cuius alterius mobilis. Istam conclusionẽ demonstrat T.c.94.
Ar.4.phyc.ex tribus. p̃:q: ois motus est velox vel tar T.c.96.
dus.⁊ nullũ tempus est velox vel tardũ.Secundo: quia T.c.95.
⁊.130.

nullus motus est vbiq3.tempus autez est vbiq3: quoniã
idẽ tẽpus numero est in celo:in terra: ⁊ in mari. Tertio:
q2 omne qđ est in motu mouetur:s3 non oẽ qđ est in tem
pore mouetur.Unde arguiẽ sic.Motus diuidiẽ diuisio
ne mobilis:⁊ nõ multiplicatur ad oẽm pũctũ mũdi.tem
pus aũt nõ diuiditur diuisiõe mobilis: sed multiplicaẽ
ad oẽm punctũ mũdi: q2 eadẽ hora numero que est hic:
est vbiq3.ğ tp̃s nõ est aliq̃s mot⁹. Itez tẽpus per se est de
p̄dicamẽto quãtitatis:s3 mot⁹ nõ est p̄ se alicui⁹ predica
mẽti:s3 solũ per reductionẽ rõne termini ad quez:vt pa
4° 3 tuit.ğ.¶ 4° ɔclõ.Tp̃s est q̃titas ɔtinua successiua mun
p do p̄ motũ iexñs subiectiue. p.tẽpus est q̃titas ɔtinua.
z p̄ pħm in predicamentis.cap°.de q̃titate. 2° est q̃titas
T.c.130 successiua:q2 est passio mot⁹.4° phyc.nec vna ps manet
T.c.58. cũ reliq̃.3° phyſi. 3° est mot⁹ iexistens mũdo subiectiue:
4 qm̃ tp̃s est duratio mũdi in esse trãsmutabili.ğ hꝰ dura
tio sibi iest subiectiue. 4°.fundaẽ p̄ motũ in mũdo:qm̃
si nõ foret aliq̃s mot⁹:nõ foret hꝰ duratio:⁊ quocũq3 mo
tu existẽte est hꝰ duratio subiectata mundo.iõ dr̃ passio
mot⁹.⁊ qm̃ tẽpus p̄ncipali⁹ iest mũdo p̄ motũ p̄mi mobi
lis q̃3 p̄ aliquẽ aliũ.iõ dr̃ passio mot⁹ p̄mi mobilis: ⁊ non
alterius.Unde est dõm de tp̃e:sicut dicũt multi theolo
gi de aĩa itellectiua.q̃ est tota in toto:⁊ tota in q̃libz par
te:nõ tñ subtiue est in q̃libz parte corporis: s3 in toto cor
pore:nec põt iesse toti corpori.vel parti illi⁹: nisi median
te q̃titate.ita in p̄posito.tẽpus est in toto mũdo: ⁊ in q̃li
bet ei⁹ parte per multitudinẽ:nõ tñ est subiectiue nisi in
toto mũdo. In partib⁹ aũt per p̄sentiã ⁊ idistãtiã:nec po
test iesse mũdo:vel in p̄tib⁹ ei⁹:nisi p̄ motus. p̄ncipalr̃ tñ
p̄ motũ localẽ.⁊ p̄ncipalissime p̄ motũ p̄mi mobilis. Itẽ
ɔceditur:sicut de motu:q̃ ɔtinue partes tẽporis corrum
punẽ p̄ accñs ab itelligẽtia mouẽte mũdum p̄pter repu
gnãtiã partiũ ad eẽ sil̃: p̄pter quã repugnantiã deus non
põt seruare vnã partẽ cũ alia.quare ⁊c̃.

p° **Contra** p̄dicta:⁊ specialr̃ ɔ quartã ɔclõnẽ argr̃.pri
mo sic.Si ad oẽm pũctũ mũdi est tẽpus: ⁊
etiã ad oẽm pũctũ mũdi est q̃titas ɔtinua. ğ due q̃tita
tes sunt iuicẽ coextẽse.ps ɔñ̃a:q2 tẽpus est q̃titas: s3 ɔñ̃s
falsum:q2 q̃titas est per se quãta:⁊ nõ per aliud qđ est cõ
2ᵐ muniter q̃tũ cũ illo.¶ 2°.quõ p̄ se celũ ẽ eternũ: ita p̄ se
p.c.20. est ipm̃ diuturnũ aut duratiuũ: s3 fm̃ Aristo. celũ de se ⁊
⁊.22. essentialr̃ est eternũ.ergo ⁊ diuturnũ ⁊ tẽporaneũ: ps cõ
sequẽtia cũ minori.maior võ est nota:q2 celũ esse eternũ
est ipm̃ eẽ diuturnũ ⁊ duratuꝝ: s3 ɔñ̃s est falsũ: q2 celuz
nõ est diuturnũ nec duratuꝝ:nisi p̄ quãdã rem accñtalẽ:
sicut hõ est q̃t⁹ vel albus per vnuz accñs in eodẽ.ğ sicut
hõ nõ est p̄ se albus:neq3 quantus:q2 est hꝰ per aliqđ ex
traneũ ab ei⁹ entitate.sic celũ est p̄ accñs duraturuz per
3ᵐ vnã rem accñtalẽ extra eius entitatem.¶ 3°. seq̃tur q̃ si
essent multi mũdi eẽnt plura tẽpora nõ cõmunicãtia.cõ
T.c.93. sequẽs icludit ɔdictionẽ:⁊ nõ añs:fm̃ Ar. 4° phyc.⁊ ps
⁊.132. ɔñ̃a:q2 pari euidẽtia qua vn⁹ mũdus causaret talẽ rez. ⁊
reliqu⁹ causaret ɔsilem:vel neuter cãret tẽpus.si ğ cõce
ditur multa eẽ tẽpora nõ cõmunicãtia:posita multitudi
ne mũdoꝝ:seq̃ẽ a pari q̃ iã q̃libz mot⁹ localis alicui⁹ spe
re causat p̄priũ tẽpus:⁊ ɔñ̃r q̃ sunt plura tẽpora nõ cõ
municãtia in h̃ mũdo:imo mutareẽ tp̃us: remisso motu
celi.⁊ tũc nõ foret vnus mũdus qm̃ reliqu⁹ eẽt:nec aliq̃d
4ᵐ vni⁹ mũdi foret cuz reliquo p̄us aut posteri⁹.¶ 4° seq̃ẽ
q̃ accñs migrat de subo in subm̃:naz tẽpus est vna res:q̃
iã est in isto hoĩe corrũpẽs eũdẽ faciendo ipm̃ canescere
T.c.117 ⁊ senescere:sicut loq̃tur Ar. 4.phy. ⁊ postmoduz erit in
alio hoĩe nouiter genito.⁊ sic de oĩbus corruptionib⁹. er
go.imo tempus moueretur ad motum sui subiecti: sicut
alia accidentia taz multiplicata q̃3 distensa: sed hec sunt
inconuenientia.quare ⁊c̃.

Ad primũ dr̃ negãdo ɔñ̃am. q2 tẽpus est vna res Ad p^m
idiuisibilis quo ad sitũ:⁊ diuisibil' quo
ad durationẽ.ideo cũ nullo coextẽditur.Et si arguiẽ sic.
tẽpus est passio motus celi extẽsi:s3 ipossibile est rẽ diui
sibilẽ ⁊ extensam per se agere rẽ multiplicatã per totum
mundũ.ğ tp̃s nõ est sic idiuisibile ⁊ multiplicatũ.negeẽ
ɔñ̃a:q2 tẽpus nõ per se agiẽ a motu:s3 ab itelligentia mo
uente celũ:mot⁹ tñ est causa sine qua nõ fieret nec mul
tiplicareẽ tẽpus.¶ Ad scđz dicitur: q̃ sicut homo ẽ eẽn Ad 2^m
tialiter aĩal:⁊ nõ essentialr̃ risibilis:l3 sit p̄ se taz risibile
q̃3 animal:ita celũ est essentialr̃ corpus:⁊ nõ essentialiter
eternũ:nec diuturnũ:nec duratuꝝ:sed solũ per se in scđo
mõ est qđlibz istoꝝ:eo q̃ passio predicaẽ de suo subto. ⁊
si Arist.cõcederet celum essentialiter esse eternum nõ su p.c.20.
meret essentialr̃ stricte:vt dicit p̄mũ moduz perseitatis:
s3 solũ cõiter vt dicit p̄seitatẽ in cõi:⁊ l3 celũ sit duratuꝝ
per aliqđ accidens supadditũ: non tamen est per accñs
duraturũ:sicut sortes est albus vel quãtus:q2 duratio il
la est accñs p̄priũ.⁊ albedo vel quãtitas accidens cõmu
ne.¶ Ad tertiuz dicíẽ:admisso q̃ deus faciat aliũ mun Ad 3^m
dũ:vel ex mundo antiquo ⁊ nouo sit vnus mũdus:ita q̃
antiqu⁹ essentialr̃ subordineẽ nouo: vl' eɔ:aut mũdus no
uus sit oĩno extra mundũ antiquũ:⁊ sibi imp̄tinẽs.si pri
mum.tunc non esset nisi vnũ tp̃s adeq̃tũ toti aggregato
desinens actuare p̄mũ ⁊ multiplicatũ ad oẽm punctũ se
cundi.Si scđm:aut ergo mũdus nouus hr̃et in se aliquẽ
motũ:vel non.si haberet aliquẽ motũ statim tempus hꝰ
mundi multiplicareẽ ad oẽm punctũ alterius mundi: ⁊
subiectareẽ in ambob⁹ mũdis adequate recte:sicut dice
reẽ ponendo vnicũ intellectũ in oĩbus hoĩbus: ⁊ multi
plicatũ ad singulas partes corporis hũani:q̃ q̃3 p̄mo eẽt
aliq̃s homo tã p̄mo actuaret illũ. Si aũt in mũdo nouo
nullus eẽt mot⁹ ad ipm̃ non fieret multiplicatio tempo
ris:nec tunc mẽsuraretur alia mensura q̃3 euo: nec p̄prie
eẽt simul cũ hoc mundo:nec p̄us nec posterius.ex q̃ in eo
nullũ eẽt tẽpus.iõ iplicat ɔdictionẽ plura esse tẽpora nõ
cõmunicãtia:⁊ nõ iplicat ɔdictionez esse plures mũdos:
sicut asserit pħs ⁊ Cõmen.4°. phyc. ¶ Ad q̃rtũ negetur t.⁊.c.132
ɔñ̃a.Unde ponẽdo vnicũ itellectũ in oĩbus hoĩbus dici Ad 4^m
tur illũ nouiter actuare platonẽ desinẽdo actuare sortẽ:
non tñ migrat de subiecto in subiectũ: cum nõ moueaẽ:
sed desinit actuare sortẽ per desinitionẽ sortis: ⁊ incipit
actuare platonẽ per iceptionez platonis.⁊ iio in sorte est
tẽpus.⁊ idẽ aliquãdo erit in platone per multiplicatio
nem:nõ tamen migrat:sicut nec põt moueri: nec itelligo
q̃ temp⁹ sit in sorte vel platone subiectiue:sed solũ men
suratiue per p̄sentiã ⁊ idistantiã mensurãdo durationes
illoꝝ.⁊ cũ dicitur tẽpus moueri sicut subiectũ eius. hoc
negetur.vnde accidẽs subiecti nõ moueẽ ad motũ subie
cti:nisi illud sit fixũ in subiecto.modo tp̃s non est fixum
in mundo.ideo nõ mouetur.sicut nec tẽpus.¶ Ex predi
ctis seq̃tur q̃ sicut quãtitas ɔtinua permanẽs est per se
quãta:⁊ nõ per aliq̃d aliud:quia p̄ se mẽsurat extẽsiones
alioꝝ:ita tp̃s per se durat. ⁊ nõ per aliud:q2 p̄ se mẽsurat
omnes alias durationes.ideo non habẽt contrariaz par
tem tenẽtes euidentiam ad probandum processuz in du
rationibus infinitũ:quia tempus per se durat:⁊ non per
aliam durationem ⁊c̃. Capitm. XXXIIII.

Qualiter motus sit in tempore:cuz
potius passio sit in subie
cto q̃3 econtra:restat dicendũ. ¶ Notan p^m
dũ p̄mo q̃ aliq̃d dr̃ esse in tp̃e tripliciter.
primo:quia est aliquid temporis. ⁊ sic in
stãs est in tempore.quia est aliquid tem

poris.s.terminus eius:dies etiā est in tempore: quia est
2 aliquid temporis.vz.pars anni.Secundo.aliquid est in
tempore:quia habz esse transmutabile mēsurabile tēpo
re:ꝫ sic hō:equus:ꝫ oīa corruptibilia sunt in tēpore.celū
etiā isto mō est in tpe:qꝛ lꝫ sit eternū ꝫ nō habeat trāsmu
tationē ad formā.hꝫ tñ trāsmutationē ad vbi.Jtē deꝰ ꝫ
itelligētie sunt h mō in tpe:qꝛ lꝫ nō habeāt esse trāsmu
tabile ꝑ se absolutū.hñt tñ respectiuū ꝫ accñtale:nam ex
eo ꝙ deꝰ est cā oium causatoꝝ hꝫ ꝯtinue successiue mul
titudinē respectuū gnābiliū ꝫ corruptibiliū:sm ꝙ effe
ctus gnānᷓ ꝫ corrūpunᷓ.ꝫ iō de ꝑ accñs rōne taliū respe
ctuū q sunt in eo:ꝫ subyciunᷓ tēpori:deꝰ dᷓ eē in tpe: ꝫ cō
3 sequēter itelligētie. 3°.aliqd dᷓ eē in tpe:qꝛ mēsuraᷓ ade
quate in tpe:vel termīo tpis.ꝫ sic motꝰ successiuꝰ dᷓ esse
in tpe rōne mensure durative:mutatio ēt subita dᷓ eē in
2m tpe rōne mēsure istātanee terminātis tēpus.¶ 2° notā
dū ꝙ triplr in genere ꝯbiᷓ h nomen tēpus ad ꝯnotādū:
sicut ꝫ termini ipso ꝑ se vel per accñs iferiores. qñqꝫ eni
ꝯnotāt existētiā solis vel lune in aliq̄ signo ꝫodiaci:vt an
nus:mēsis:septimana:ꝫ dies nālis. Aliqñ ꝯnotāt actꝰ vł
dispōnes sublunares:vt tēpus serenū: tps pestilētie: tps
seminādi:tēpus metēdi.interdū vō cōnotāt simul situa
tionē alteriꝰ istoꝝ luminariū cum dispōne sublunari: vt
ver:estas:autūnꝰ:hyems.ac ēt dies artificialis:q dᷓ tem
pus per qd sol durat in aliq̄ emisperio: ꝫ nox tps ꝑ qd sol
abest in aliquo nr̄o emisperio.

1a ꝯ **His intellectis** sit hec pma ꝯ.Tēpus est mēsu
ra cuiuscūqꝫ entis taꝫ corrupti
bilis q̄ꝫ icorruptibilis.pbaᷓ.tēpus est mēsura cuiuscūqꝫ
entis hñtis eē trāsmutabile successiuū:sꝫ oē ens tā corru
ptibile q̄ꝫ icorruptibile hꝫ eē trāsmutabile successiuū.er
T.c.120 go ꝛc.pꝫ ꝯña cū maiori.ex 4°.physi.ꝫ minor declaraᷓ.nā
ꝙ oē ens corruptibile habeat esse trāsmutabile successi
uum:pꝫ itelligendo de ente corruptibili ꝓpe:ꝫ ꝙ oē ens
icorruptibile habeat eē trāsmutabile successiuū: patꝫ de
deo ꝫ itelligētijs q̄ hñt esse accñtale trāsmutabile respe
ctiuū:successiue nō ꝑ mutationē factā in illis:sed in suis
2a ꝯ causatis successiue ꝓductis:ꝫ successiue corruptis.¶ 2a
ꝯclo. Jncorruptibilia non ita ꝓpe sunt in tpe sicut corru
ptibilia.pbaᷓ.nā oēs res q̄ sunt in tpe in h ꝯueniunt:ꝙ
q̄libꝫ hꝫ eē accñtale trāsmutabile tpe mēsuratuꝫ:sꝫ pro
pryssime sunt ille res in tpe:q̄ꝝ q̄libꝫ hꝫ iceptionē ꝫ de
T.c.120 finitionē istantaneā:vt videᷓ velle Ar.4°.physi.sic pro
pryssime res est in loco:cuiꝰ q̄libꝫ ꝑs quātitatiua ē in si
tu sibi debito:ꝫ extra quā vndiqꝫ est locꝰ.sic aūt eē in tē
T.c.120 pore.nulla sempiterna sunt in tpe: vt bene ꝓbat phs 4°
phyc.nulla.n.talia sm eētiā sunt in tpe:sꝫ sm eē accidē
3a ꝯ tale:vt dcm̄ est.¶ 3a ꝯ.Lꝫ tēpora accñtalia de seinuicem
dicanᷓ:nō tñ tpa essentialia. pa ꝑs pꝫ: qꝛ veꝝ est dicere
diē esse noctē qꝛ tps ꝑ qd sol est in tali emisperio est tps
ꝑ qd sol abest ab alio emispio.vñ ad oēm pūctuꝫ vmbre
terre est nox ꝯtinue:sicut exᷓ talē vmbrā est ꝯtinue dies:
ꝫ ē semꝑ idē tēpꝰ.Cōsilr ꝯcediᷓ ꝙ idē tps est pluuiale ꝫ
serenū:pestilētiale ꝫ saluberrimū:ac tēpus quēcūqꝫ actū
faciēdi. 2a ꝑs ꝯnis declaraᷓ:qꝛ ipossibile est horaꝫ esse
diē:aut diē esse mēseꝫ:vel ānū.sicut.n.deus est essentialr
deus:ita hora eētialr est hora:ꝫ dies nālis est essentialr
4a ꝯ talis.¶ 4a ꝯ.Oē tps accñtalr vel essentialr sumptū est
vbiqꝫ:ꝫ nō eꝯ.pma ꝑs pꝫ:qꝛ q̄libꝫ hora ꝫ q̄libꝫ annus est
vbiqꝫ:tpa seminādi:ꝫ tpa metēdi est vbiqꝫ:ver:estas:au
tūnꝰ ꝫ hyems ē vbiqꝫ:ita si nobis est tps metēdi vł semi
2 nādi:illud idē tps est vbiqꝫ. 2a ꝑs nota est:qꝛ nō vbiqꝫ
est tps serenū:nec vbiqꝫ est tps pluuiosum:nec vbiqꝫ est
tēpꝰ seminādi:nec metēdi.illud idē tps qd est nobis sere
nū est alys pluuiosū:ꝫ qd est nobis estas ē alys autūnꝰ

ꝫ qd est nobis nona est alys pma:ꝫ qd est nob dies ē alys
nox.nec seqᷓ.hic nō est dies:ita dies nō est hic. nec etiā
affirmatiue.nox est ibi.ḡ ibi est nox. sicut non sequitur.
deus creans est hic. ergo hic nō est deꝰ creans: qꝛ talia
aduerbia faciunt appellationem.

Contra ꝑdicta argᷓ.ꝫ pꝰ ꝙ tps est motꝰ ꝫ nō mensu 1m
ra illiꝰ:nā si tps distinguitur a motu.ḡ stat
tps eē sine motu:vel eꝯ.ꝯña est de se nota iductiue:sꝫ cō
sequēs est falsuꝫ:qꝛ si tps est: ipꝫ est mēsura motꝰ: ꝫ per
ꝯñs motꝰ est.ꝫ si motꝰ est:ipse ē velox vel tardus.ḡ tps ē:
pꝫ ꝯña.qꝛ in diffōne velocis vel tardi ponitᷓ tps.similr si
motꝰ est:ipe est successiuꝰ:qꝛ motꝰ est acqsitio partis post
partē sm diffōnē Cōmen.3° physi.ꝫ si est successiuꝰ.ergo Cō.4.
tps est.pꝫ ꝯña:qꝛ successio in motu est rōne tpis.4°.phy. T.c.96.
¶ 2°.Oē ens de se mēsuratiuū aliaꝝ denoīationū est tē 2m
pus:sꝫ motꝰ celi est hꝰ.ḡ ꝛc.maior pꝫ:qꝛ tale ens describi
tur esse tps.alr.n.oporteret ponere duas q̄ntitates succes
siuas ad mēsurādū duratiōes reꝝ:qd est ita supfluū ꝫ i
possibile:sicut est ipoīe duas ꝓfūditates mēsurare idem
corpꝰ.minor aūt est Ar.10.meta.di.ꝙ in omni gñe ē vnū T.c.2.
pmū qd est metrū ꝫ mensura oium alioꝝ:ꝫ ponit exēplū
de motu celi q est mēsura oium aliaꝝ trāsmutationuꝫ. ꝫ
iō dicit phs in libro topicoꝝ:ꝙ dies est latio solis super
terrā.¶ 3°argᷓ ꝙ deus nō est in tpe:qꝛ cū mūdus icepit 3m
esse:seqᷓ ꝙ deus icepit eē cuꝫ tpe:ꝫ icepit fuisse ꝫ fore: q̄
rum qdlibꝫ est ipossibile.cū necꝰ sit ipꝫ fore ꝫ fuisse.
ꝫ ꝓbatur ꝯña:qꝛ icipiēte mūdo esse deus faceret seipsuꝫ
cū tpe esse: postq̄ꝫ nō fuit cū tpe.ḡ icipit esse cū tpe. ꝫ per
idē icipet fuisse ꝑ remotionē de ꝑsenti.ꝫ icipet fore ꝑ po
sitionē de ꝑsenti:cū nunc sit.adeo seqtur ꝙ ipse erit ꝫ nō
fuit:ita ꝙ ipse erit. Jtē si deus icipit mouere celū per re
motionē de ꝑsenti:tūc imediate post hoc mouebit celū.
quero ḡ qd demōstraᷓ si tūc istans tps est:si euū vel eter
nitas:tūc nihil erit post h:cū hoc si erit semꝑ erit. ¶ 4° 4m
argᷓ ꝙ eterna sūt ꝓpe in tpe:qꝛ mūdus habꝫ ꝓpriā dura
tionē successiuā q̄ alia mēsuraᷓ:sꝫ q̄libꝫ duratio dei vł i
telligētie alicuiꝰ separate est pꝰus illa. ꝫ ꝑ ꝯñs eiꝰ mensu
ra.ergo multo magis deꝰ hꝫ ꝓpriā ꝫ pꝰorē durationeꝫ suc
cessiuā.ḡ eius duratio est tēpus.pꝰus eniꝫ nāliter est voli
tio dei qua vult mūdū ꝯtinuare durationē talē:q̄ꝫ est ta
lis duratio.ꝫ q̄ꝫ pꝰmo est talis dei volitio est illa successi
ua.ḡ pꝰus nāliter est tps q̄ꝫ duratio talis mundi. Jtē seqᷓ
ꝙ mūdus desineret eē si deꝰ ānihilaret oēꝫ motū per re
motionē de ꝑsenti:mūdo manēte:qꝛ mūdus nūc esset:et
nūq̄ꝫ post h esset:ex quo nō esset tps.q̄re ꝛc.

Ad primū dᷓ ꝙ sicut non pōt esse hō sine risibili: Ad pm
nec eꝯ.tñ stat hominem eē sine risibili
absqꝫ ꝯdictione.ita nō pōt esse motꝰ localis sine tēpore:
nec eꝯ:tñ stat motū esse sine tpe. admisso ergo ꝙ motus
sit ꝫ nullū tēpus sit.dico ꝙ nullus motꝰ sit velox vel tar
dus.ꝫ ꝯsiter ꝙ nullus motus sit successiuus.¶ Ad diffi
nitionē Cōmen.dico ꝙ illa est nālis:quā non cōcedo di 3.ph.4.
ci de motu:sicut non concederē hoiem esse aial risibile:
admittēdo hominē absqꝫ risibili.ꝫ sicut cōcederē homi
nē esse aial rōnale:ita cōcedo motū esse actū entis in po
tentia:sꝫ ꝙ in potētia:qꝛ hec est diffō formalis data per
pꝰora.Et si argᷓ.ex diffōne formali motus tempus eē mo 3.ph.6
tū:qꝛ tēpus est actus entis in potentia:sm ꝙ in potentia
dᷓ ꝙ Ar.loqtur ibi de potentia:put respicit actuꝫ ꝯple
tum acqsibilē per motuꝫ.ꝫ in argumento sumiᷓ potētia
vt respicit potentiā futuraꝫ temporis:que nūq̄ꝫ habebit
actū completū:nec erit terminus motus. ¶ Ad secūdū Ad 2m
negetur maior.Et ad probationē diciᷓ ꝙ non ꝓpter hoc
ponūtur due quantitates successiue mensuratiue dura
tionū:qꝛ motꝰ nō est talis q̄ntitas:nec ē icōueniēs ponere

duas tales mensuras successiuas: quarum vna est intrin
seca.s.tẽpus:⁊ alia extrinseca.vz.motus.⁊ vna sit forma-
lis.s.tempus:⁊ alia materialis.vz.motus. Cum aũt dicit
Ar.ꝙ dies est latio solis super terraz.respõdetur ꝙ illa
est p̃dicatio causalis.s.dies est ex latione solis super ter-
Ad 3m ram.¶ Ad tertiũ dr̃.ↄcedẽdo ꝙ deus icepit esse cũ tpe:
⁊ fuisse:⁊ fore:q̄ icepit esse:ita ꝙ deus fuit: ⁊ deus erit. ⁊
cũ dicit̃.nec̃ium est deũ fuisse ⁊ fore.verꝫ est si nec̃arium
est tẽpus esse.⁊ si ↄcludit̃ ꝙ deus in p̄mo istanti mũdi i-
cepit esse:q̄ tũc fuit: ⁊ nõ ante illud istans. dr̃ ꝙ si ly an-
te.dicit differentiã tẽporis:negetur ↄña. si aũt dicit eter
nitatez:que oẽ tẽpus nãliter p̃cedit:neget̃ añs p minori.
vnde hec propõ.deus icipit esse.sic exponit̃.si ly ante.di
cit dr̃iam tẽporis. deus nũc est: ⁊ nõ imediate ante nunc
fuit:dato ꝙ tẽpus fuerit.deide cũ q̃rit̃.qd demonstrat̃ p
ly B.dicẽdo.imediate post hoc deus mouebit celũ.r̃nde-
tur ꝙ demr̃at̃ istans:ex quo non segtur ꝙ tẽpus sit.sicut
eni non segtur.istans est.ergo tẽpus.ita nõ segtur. pũct⁹
est.ergo linea est.semp itelligendo absq̄ iplicatiõe ↄtra-
dictionis:q̄ quelibz illaꝝ in eẽ reali est bona. fm pħm.
Ad 4m ¶ Ad q̃rtũ neget̃ ↄña.istãs eni prius est tẽpore.⁊ est mẽ
sura termiatiua eius:⁊ tñ nõ ẽ mẽsura successiua: ita eter
nitas que est duratio dei est mẽsura tẽporis: nõ tñ succes
siua:sed istantanea.q̄ nõ mensurat adeq̃te formalr̃: sz so
lum terminatiue effectiue: Deide cõcedo ꝙ p̃us nãliter
est volitio dei q̃ vult mũdũ ↄtinuare durationẽ suaz: q̄
est talis duratio:⁊ nego ꝙ talis dei volitio sit successiua:
sz est istantanea istanti eternitatis:lz per illaz successiue
moueat celũ. Itẽ admisso illo casu dico ꝙ mũdus nõ de-
sinit esse:nec sequitur.mũdus est in hoc istanti. ⁊ nõ erit
post hoc istans.ergo desinit eẽ:q̄ oz addere in añte: ꝙ i-
mediate post B erit tẽpus ⁊c̃. Capłm. XXXV.

T.c.105 ⁊.107. p̄m **T**Empus ↄtinuatur ⁊ diuiditur per
istãs. iuxta doctrinã Aris.
4°.phyc.de cui⁹ q̄ditate: identitate: ⁊ di-
stinctiõe ad tẽpus est ↄñter dr̃m. ¶ No
tando p̄ ꝙ sicut albũ duplr̃ sumitur.s.con
cretiue pro illa re alba: ⁊ abstractiue pro
ipsa albedine: ita istans duplr̃ sumitur.s.
cõcretiue ⁊ abstractiue.istãs cõcretiue sumptũ est mobi
le hñs terminũ tẽporis.istãs abstractiue sumptũ est ipse
termin⁹ tẽporis. Unde Auicen.2°. sue physice. dicit ꝙ in
tẽpore ⁊ in motu est aliqd qd suo fluxu causat quẽdã cur
sum:sicut pũctus causat lineã. ⁊ dicit ꝙ istans suo fluxu
cãns tẽpus nõ est istãs positũ iter duo tẽpora. ⁊ ↄtinuãs
illa:sicut pũctus qui putat̃ suo fluxu facere lineã non est
pũctus cõtinuãs partes linee iuicẽ: ⁊ ita pz ꝙ preter in-
stãs ↄtinuãs partes tẽporis: de quo est p̃sens speculatio:
est aliud istans agẽs tempus.⁊ dr̃ illud fm Auic.p̄mum
mobile:vel extremitas p̄mi mobilis.de quo nihil ad pre
sens.cũ B sit istans mãle: ⁊ aliud est istans formale: pro-
pter qd iductus est hic sermo.¶ Scdo notãduz ꝙ istãs
2m T.c.105 formale ⁊ tẽpus ↄsequũtur se in eẽ:vt dicit Ar.4°.phyc.
cui⁹ ratio talis est:sicut translatũ ⁊ trãslatio se hñt inicẽ.
sic nũerus trãslati ⁊ nũerus trãslationis hñt seinuicem:
sz trãslatio ⁊ trãslatũ cõsequũtur seinuicẽ in esse:ita ꝙ si
vnũ est:reliquũ est:⁊ ecõuerso.g̊ numerus trãslationis: ⁊
numer⁹ trãslati cõsequũtur se in eẽ:ita ꝙ si vnuz est: reli
quũ est:⁊ eꝯ:sed istans est nũerus trãslati:⁊ tẽpus est nu-
merus trãslationis.ergo tẽpus ⁊ istãs cõsequuntur se in
T.c.105 eẽ:ita ꝙ si istãs est:tẽpus est.⁊ ecõuerso. Unde ingt pħs
ꝙ istans est numerus ei⁹ qd fert̃ nõ numer⁹ diuisibilis:
sed idiuisibilis:sicut vnitas respcũ nũeri.¶ Aduertẽdũ
T.c.105 cũ dicit pħs istãs eẽ numeꝝ trãslati: debz itelligi ꝙ oẽs
partes trãslati sunt simul in eodẽ istãti. Unde sicut istãs
est totũ simul:⁊ nõ hz partẽ p̄orẽ ⁊ posteriorẽ:sic transla-
tum seu mobile est totũ simul:q̄ sibi nõ repugnat habe-
re p̄tes oẽs sil̄:⁊ talis mẽsura dr̃ mẽsura q̄ntũ ad eẽ parti-
um:q̄ oẽs p̄tes mẽsurati sunt in tali mẽsura.

His intellectis sit hec p̄ma ↄclo. Nullũ istans p̄a ↄ
formalr̃ sumptũ est p̄mũ mobi
le.pbat̃:q̄ dato opposito segtur ꝙ oẽ qd est icipit eẽ. pz:
q̄ quocũq̄ dato illud est in istanti p̃senti.⁊ non fuit ante
istãs p̃sens:quia nõ fuit ante p̄mũ mobile.ↄñs falsum:q̄
deus ⁊ itelligentie nõ icipiũt esse.⁊ etiã hac rõne ↄcludi-
tur.ꝙ aliqd eternũ icipit ⁊ desinit eẽ:q̄ nõ fuit ante tem
pus p̃sens.nec erit post tẽpus p̃sens. Ista ↄclo nõ solũ ad
p̄mũ mobile:sz ẽt ad oẽs itelligẽtias:⁊ etiam oia corpora
celestia ⁊ eterna põt applicari: ⁊ ↄñter ad oẽs subas cor-
ruptibiles:q̄ cũ non sit ratio q̃re magis vnũ corruptibi-
le est istans q̄ reliquũ:plura forẽt istãtia simul: qd est cõ 2a ↄ
tra pħm 4°. physicoꝝ. ¶ 2a ↄclo. Instãs formalr̃ sũptũ T.c.103
nõ est pars tẽporis:sed accidẽs eius. Istã ↄclonem ponit
Ar.4°.physicoꝝ.cui⁹ p̄mã partẽ sic arguit:sicut mutatũ T.c.107
esse qd diuidit motũ se hz ad motũ:⁊ sicut pũct⁹ diuidẽs
lineã se hz ad lineã.sic istans se hz ad tẽpus: sz mutatum
eẽ non est pars mot⁹:nec pũctus est pars linee.ergo istãs
nõ est pars tẽporis.Scdam partẽ sic arguit pħs. Termi T.c.107
nus est accidẽs illius cuius est termin⁹: sz istãs est termi
nus tẽporis.g̊ est accidens tẽporis. tenet ↄña cũ maiori.
minor aũt declarat̃ 8°. physicoꝝ. vbi Ar. dicit ꝙ istans T.c.xi
in tẽpore distinguit tẽpus a tẽpore.¶ 3a ↄclo. Instãs ab- 3a ↄ
stractiue siue formalr̃ sumptũ est mẽsura idiuisibilis ra
ptim trãsiens.pbatur. Ois ↄdictio hz referri ad eandez
mẽsurã p dissõnẽ ↄdictionis:sz p q̄cũq̄ mẽsura diuisibi-
li nõ repugnat ↄdictoria esse simul vª:q̄ vnũ põt esse ve
rum p vna parte mẽsure:⁊ aliud p alia.g̊ illa mẽsura ad
quã refert̃ ↄdictio est idiuisibilis.sz hoc nõ videt̃ eẽ nisi
istans.g̊ istans est mẽsura idiuisibilis. ¶ Cõfirmat̃.q̄n- Cõfirᵃ
cũq̄ vnũ ↄdictorioꝝ est veꝝ:reliquũ nõ est veꝝ. quero
g̊ vtꝝ distributio fiat p mẽsura idiuisibili. ⁊ habet̃ ppo
sitũ:vel p mensura diuisibili.⁊ sic illa ppõ est falsa: q̃ tñ
videt̃ esse p̄ncipiũ:q̄ in q̄cũq̄ mẽsura diuisibili vnũ cõ
tradictorioꝝ est verũ:nõ repugnat in eadẽ alteꝝ cõtra-
dictorioꝝ esse veꝝ. Item multe sunt res que subito fiũt:
⁊ subito desinunt esse:sicut gn̄ãtio:illuminatio:⁊ radius
solaris.g̊ ⁊c̃. Istis non r̃ndet aliq̃ mẽsura adeq̃ta:nisi idi
uisibilis:sz B nõ videt̃ eẽ nisi istans. ¶ Ista ↄclo est de i-
tentiõe Ar.4°.physi.di.ꝙ istans segtur punctũ in conti- T.c.106
nuatiõe.sed dr̃nter:q̄ pũctus manet idẽ per tẽpus: ⁊ nõ
istans. Et 6°. physicoꝝ.dicit pħs ꝙ vnũ istans alteri non T.c.2.
est ↄñter ens.⁊ ideo ex his nõ fit tẽpus: ⁊ ꝙ ipsoꝝ semp
est mediũ tẽpus:neutrius tñ pars idiuisibilis est. Itẽ in
eodẽ.mot⁹ ⁊ q̄es non sunt in istanti.mõ hoc nõ eẽt verũ:
nisi istans eẽt mẽsura idiuisibilis.⁊ ideo dicit iteruz ibi T.c.88.
ꝙ in ipso istãti nõ est p̄us:nec posterius. ¶ 4a ↄclo. In- 4a ↄ
stans formalr̃ sumptũ est accñs absolutũ: ⁊ nullaten⁹ re-
spectiuũ.pz:q̄ nullũ respectiuũ ↄtinuat partes absoluti:
vt liquet iductiue:sed istans ↄtinuat partes tẽporis.4°.⁊ T.c.105
6° phyc.⁊ ipm tẽpus est absolutuz.p Ar.in p̃dicamẽtis. T.c.24
cap.de quãtitate.g̊. Deide sicut pũctus ordine nãe prece
dit lineã:ita istãs tẽpus:sed nullũ respectiuũ p̃cedit ab-
solutũ:imo p̃supponit ipm saltez illud qd fundamentalr̃
respicit.ergo. Dicatur ergo ꝙ tẽpus est per se quantitas
successiua.ideo est in predicamento quantitatis per se.
instans autem non est quãtitas:vel est terminus vel p̄n
cipium quantitatis successiue.ideo est per reductionem
in predicamento quãtitatis ratione temporis.sicut pun
ctus ratione linee:⁊ vnitas ratione numeri. ¶ Dubitat̃: Dubiũ
q̄ dicit Ar.4.physi.ꝙ istans est passio tẽporis. ergo est T.c.107

posterius tempore. dicendum q̄ instans preter rationē indiuisibilitatis h3 q̄tuor denoiatiões. s. esse iniciatiuū: esse ɔtinuatiuū: eē diuisiuū: ꝛ eē terminatiuū. quo ad primas duas denoiationes vna cū rōne idiuisibilitatis precedit tēpus ordine nāe. ꝛ sic nō est passio eius. quo autē ad alias duas denoiationes est passio tēporis nāliter posterioꝝ. ꝑus eniȝ naturalr est tēpus: q̄3 diuidat: aut q̄3 terminetur per instans. quare.

p^m **Contra** ꝑdicta argr̄ sic. Oē accn̄s h3 adequatū subiectū: sed istās est accn̄s. ġ h3 adeq̄tū subȝ. quero ergo vtꝝ illud subm sit diuisibile vel idiuisibile. si diuisibile. ġ istās est accn̄s diuisibile: p3 ɔn̄a: q2 accidētia mēsurātur suis subiectis. si idiuisibile. cōtra. illud nō est deus: nec aliq̄ itelligentia: nec itellect⁹ hūanus: vt bn̄ p3: nec etiā in aliquo alio subto idiuisibili: vt liquet iductiue. ġ ꝛc. ⁋ 2^m 2° seqr̄ q̄ aliqd icipit ꝛ desinit eē simul ꝛ semel: generat ꝛ corrūpit. p3 ɔn̄a: q2 istās ꝑsens est. ꝛ nūq̄3 fuit nec erit. ġ icipit ꝛ desinit eē: ꝛ p3: qm̄ nūq̄3 ante generabat hoc istās: q2 nō fuit: nec vnq̄3 postea corrūpetur: q2 nō erit. ġ iā generat ꝛ corrūpit: s3 ɔn̄s est falsuȝ: q2 non in tpe exquo est idiuisibile: nec in istāti: q2 non in seipso s3
Cō. 90 Cōmen. 4.º phyc. nec etiā in alio istanti: q2 tunc duo istā-
T. c. 90. tia essent sit: imo ifinita: qd est ɔ̄ phm 4.º phyc. ⁋ 3° sic.
3^m Possibile est q̄ de⁹ creet vnā itelligētiā vel aiam hois in mā extite in euo sine tpe: ꝛ q̄ iteꝝ ānihilet eandē sine aliquo motu: quo posito seqr̄ q̄ sint duo istantia mensurantia istā creationē: ꝛ illā annihilationē sine tēpore medio. ꝛ sic duo istātia forent ɔsequēter se hn̄tia in eternitate vel euo. ꝛ per ɔn̄s illa eēnt imediata: sed tps nō ipedit istātia causari eodē mō sicut causarent̄ subducto tempore. ergo iā sunt istātia imediata. ġ illa sunt partes tempo-
4^m ris. ꝛ per ɔn̄s nō sunt idiuisibilia. ⁋ 4.º argr̄ sic. aliquod istans manet in toto tpe idē. ġ tale nō est indiuisibile ra-
T. c. 104. ptim transiens. tenet ɔn̄a. ꝛ añs p3 p phm 4.º phyc. di. q̄ istās seqtur illud qd fert: ita q̄ istās se h3 ad tēpus: sicut mobile ad motū: s3 mobile manet vnū ꝛ ideȝ in toto motu si mot⁹ sit vn⁹ ꝛ ɔtinuus. Instās manet vnū ꝛ idem in
Cō. 104 toto tpe: si tēpus sit vnū ꝛ ɔtinuū. Et ɔfirmat s3 Cōmē.
ꝛ 105. dicentē ibidē. q̄ istans agit tēpus: sicut trāslatū translationē: s3 agens temporis manet ideȝ in toto tēpore. ergo. ideo inquit Cōmentator q̄ istans manet ideȝ s̄m subm: sed differt scd̄m diffinitionem.

Ad p^m **Ad primū** negat̄ añs: quia vt al's dcm̄ est pūcta linee ꝛ superficies sunt accn̄tia: ꝛ nō hn̄t adequata subiecta: s3 p accn̄s sunt in mā ratiōe corporis de ꝑdicamēto q̄titatis. Cōsilr possȝ dici de istanti q̄ est in subto per accn̄s rōne tpis. ɔcedit̄ tn̄ q̄ h3 adequatum subm. s. mundū: nec semꝑ accidēs diuidit̄ diuisiōe subiecti. ꝛ ꝑmaxie qn̄ illud est multiplicabile: sicut tēpus: vel istās: quoꝝ qdlibȝ est subiectiue in mūdo: ꝛ in q̄libȝ parte mūdi per multiplicationē. multiplicat̄ eniȝ istans ad oēm punctū mūdi: eo q̄ idē instans numero est ideȝ ad
Ad 2^m oēm partē mūdi: sicut tps. ⁋ Ad scd̄ȝ ɔcedo ɔ̄nē iductā. ꝛ ɔn̄ter dr̄ q̄ istās ꝑsens in nullo istāti icipit vel desinit eē: nec in aliq̄ istanti generat̄ vel corrūpit̄: sed solū tēpore ꝑsenti: ꝛ q2 nō sic mutat̄ in tēpore adeq̄te. ideo nō opȝ
Ad 3^m istans ꝑsens esse diuisibile. ⁋ Ad tertiū dr̄: q̄ illa istātia non essent simul: nec imediata: nec mediata: nec ɔn̄ter se habētia. ideo nō miꝝ si in tpe nō pn̄t sic se hr̄e: ꝛ hō repugnātia nō solū est ex parte tēporis: sed etiā istantis. sicut eni repugnat tēpori ꝑterito manere cuȝ futuro: ita repugnat vni istanti esse cuȝ alio simul: aut sibi imediatū. ꝛ si
T. c. 105 istatur q̄ nō stat instātia esse sine tpe. s̄m phm vbi supra di. q̄ istans ꝛ tēpus ɔsequuntur se in eē: dicitur q̄ ipse naturalr loquebatur: ꝛ ego supnaturalr: admittēs illa eē sine tēpore de potentia dei: tā q̄3 non iplicans ɔ̄dictionem.
⁋ Ad quartū ɔcedo q̄ istans materiale manet idem in Ad 4^m
toto tēpore: de quo locuti sunt ibi Arist. ꝛ Cōmen. sed in- 4. phy.
stans formale subito trāsit: ꝛ cū dicit Cōmen. q̄ instans 104.
manet idē s̄m subaȝ: ꝛ differt s̄m diffinitionē: intelligit̄ Cō. 103.
q̄ primū mobile s̄m substantiā suā cōtinue manet ideȝ: ꝛ q2 est cōtinue sub alio ꝛ alio istanti formali. ideo vt sic differt s̄m diffōnē: nam celuȝ vt erit in a. istanti differt a seipso vt erit in b. istanti: vel celuȝ vt est in istanti terminatiuo tēporis differt a seipso: vt est in istanti initiatiuo tēporis: ꝛ q̄ instās formale nō sit idē in toto tempore. ar-
guit Arꝭ. duplr. 4.º physicoꝝ. Primo sic. Cuiuslibȝ finiti T. c. 91.
sunt duo termini: sed tēpus aliquod vt dies est qddaȝ fi- ꝛ 92.
nitū. ꝛ istans est terminus finitiuus tēporis. ergo nō est tm̄ vnū instās in toto tēpore. Scd̄o. si istans manet vnum ꝛ idē in toto tēpore: cū illa que manēt in eodeȝ istanti sint simul: seqr̄ q̄ ea q̄ nūc sunt: ꝛ postea erūt post mille ānos forēt sil: qd est icōueniēs: q̄re ꝛc. Cap. XXXVI.

Tempore nō solū motus mēsurat̄ sed etiā duratio rei tēporalis: que dicit̄ quādo. de quo vt in initio est ꝑmissuȝ: iuxta ꝑdicta. ꝛ ɔn̄ter est dicē-
dum. ⁋ Notādum ꝑmo q̄ quādo ꝑdica- p^m
mentale nō est quādo aduerbialr sūptū: sed est quādo noialr significatiuū. aliogn nō haberet spēs nec iduidua: de qbus predicaret̄. ꝛ per ɔn̄s non esset genus: qd est ɔtra phm in predicamētis. ꝛ auctorē sex ꝑncipioꝝ. ꝛ sicut in alijs predicamētis idem termin⁹ pōt accipi cōcretiue ꝛ abstractiue: vt p3 de illo termino albū: ita ly qn̄. pōt sumi. s. cōcretiue seu māliter ꝛ abstractiue seu formalr. quādo cōcretiue ꝛ māliter sūptū est eē in tēpore: vt tu fuisti heri. i. tu fuisti die hesterna: tu eris cras. i. tu eris crastina die. tu eris hodie. idest tu eris hodierna die: s3 qn̄ abstractiue ꝛ formalr sūptū ē idē qd q̄ndalitas: ꝛ heri idē qd herineitas. ꝛ cras idē est
qd crastineitas. ⁋ Scd̄o notādū vt determinat auctor 2^m
sex ꝑncipioꝝ q̄ est duplex quādo. s. simplex ꝛ cōpositum: quādo simplex est illud qd derelinqtur a tēpore simplici. ꝛ quādo cōpositū est illud qd derelinqtur a tēpore cōposito. ꝛ p tps simplex itelligit auctor istās: ꝛ p tps ɔpositū itelligit tps successiuū. vn̄ sicut mot⁹ duplr sumit̄. aliqn̄ p mutatiōe subita: ꝛ aliqn̄ p mutatiōe successiua: vt habet̄ 6° phy. ita tēpus pōt sumi p duratiōe mūdi istan-
tanea. ꝛ sic est istans. ꝛ potest sumi p duratiōe successiua Cō. 32.
mūdi. ꝛ sic est vere ꝛ ꝓprie tēpus. sicut eniȝ nihil est ꝓpe mot⁹ nisi motus successiuus: ita nihil est tēpus ꝓpe: nisi tēpus successiuū. quādalitas ġ ꝓueniēs a tpe successiuo ē duratio successiua parti mūdi. ꝛ quādalitas ꝓueniēs a tpe simplici. i. ab istāti est quādalitas istātanea.

His visis pono q̄tuor ɔclones: q̄s ponit auctor sex ꝑncipioꝝ. in suo libello. cap. de qn̄. quaꝝ p^a ɔ̄
ꝑma est ista. Qn̄ formalr sumptuȝ nō est tēpus: nec eē in tpe. ꝑma ps sic argr̄. tēpus est illud s̄m qd aliqd dr̄ eq̄le vel ineq̄le: s3 s̄m qn̄ formalr sūptū nihil dr̄ eq̄le vl' ineq̄le. ġ qn̄ formalr sūptū non est tēpus. maior declarat̄: qm̄ illi mot⁹ dicunt̄ eq̄les q sunt in tpib⁹ eq̄libus. ꝛ illi sunt ineq̄les q sunt in tēporib⁹ ineq̄lib⁹. minor vō p3: qm̄ qn̄ nihil mēsurat: s3 solum denominat aliqd esse in tempore ꝑsenti: aut fuisse in tēpore preterito: vel fore in tempore futuro. Secunda ps ɔclonis seqr̄ ex dictis: q2 sicut albedo nō est eē albū: nec caliditas est eē calidū: s3 solū illud q̄ aliqd est calidū vl' albū. ita qn̄ formalr sūptū ē idē q̄ quādalitas nō est eē in tpe: s3 solū illud quo aliqd dr̄ esse
in tpe. ⁋ 2^a ɔ̄. Qn̄ formalr sumptū est respect⁹ ꝓueniēs 2^a ɔ̄
ex adiacētia tēporis. ꝓbat̄. nā quādo formalr sumptum

est accñs: cū sit de numero predicamētoꝝ accñtiū: ꝛ nō
accñs absolutū: qꝛ nō est subā: q̄ntitas: vel q̄litas: ſm Ar.
T.c.lz ꝛ.15. in p̄dicamētis: ḡ accñs respectiuū. pꝫ ꝯña p Ar. 5°meta.
diuidentē accidēs in absolutū ꝛ respectiuū: ꝛ ꝙ hꝫ quan
dalitas ꝓueniat ex adiacētia tp̄is arguit auctor sic. Qn̄
est tēpus vel adiacētia tp̄is: sꝫ nō est tp̄s: vt patuit: qꝛ tē
pus nō est subiectiue in pte mūdi: sꝫ in toto mūdo. quan
do v̄o est subiectiue in pte mūdi: ꝛ nō in toto mundo. er
go est adiacētia tp̄is: ita ꝙ qn̄ formalr̄ sūptū est effectus
tp̄is: sic vbi est effect⁹ loci: ꝛ sic vbi nō est subiectiue in re
locāte: sꝫ locata: ita qn̄ nō est subtiue in mūdo: sꝫ in parte
3° ꝫ mūdi. ℭ 3° ꝫ. Qn̄ formalr̄ sūptū nō suscipit magl vel mi
nus: nec alicui ꝯ̄riat̄. p̄ma ps ꝓbat̄. cui⁹ cā nō suscipit ma
gis vel min⁹: nec illud suscipit magis vel min⁹: sꝫ tp̄s qđ
est cā quādalitatis nō suscipit magis vel min⁹: p Ar. in
p̄dicamētis. cap. de q̄ntitate. ḡ nec quādalitas suscipit ma
gis vel min⁹. 2ª ps argr̄. Nā si qn̄ formalr̄ sumptū alicui
ꝯ̄riaret̄: videt̄ ꝙ qn̄ de p̄terito ꝯ̄riaret̄ qn̄ de futuro: sed
h nō: qꝛ de seinuicē verificant̄ successiue in abstracto: cū
eadē duratio ptis mūdi p̄ dicat̄ futura: ꝛ postea p̄terita:
sic duratio toti⁹ mūdi: q̄ est tp̄s. p̄ est futura. ꝛ postea p̄te
rita. mō non ꝯtingit formas ꝯ̄rias de seinuicē in abstra
4° ꝫ cto verificari siꝉ vel successiue. ℭ 4° ꝫ. Qn̄ formalr̄ sū
ptū est ꝓp̄e in oī re h̄ñte iceptionē ꝛ desinitionē. ꝓbat̄.
in oī re est ꝓp̄ie qn̄: q̄ efficit a tp̄e: ꝛ variat̄ ſm variatio
nē tp̄is: sꝫ oīs res h̄ñs aliqn̄ iceptiōē ꝛ desinitionē effici
tur a tp̄e: ꝛ variat̄ ſm variationē tp̄is. ḡ. pꝫ ꝯña cū maio
ri: qꝛ q̄libꝫ talis res ē ꝓp̄e trāsmutabilis: sꝫ mior declara
tur de corpore hūano qr̄ se h̄ñte tp̄e hyemali: ꝛ alr̄ tēpo
re estiuo. aīa hoīs ēt sic dr̄ p accñs aliqualr̄ alterari ad tē
poris alterationē: nā q̄dā speculāt̄ acuti⁹ in hyeme: vt co
lerici: ꝛ q̄dā in estate vt flegmatici: ꝛ q̄dā in vere: vt me
lācolici: ſm ꝯplexionē istrumēti ꝛ organi fantasie. Item
q̄dā sūt demētiores vno tp̄e q̄ȝ alio: vt illi q sunt aride ꝛ
frigide ꝯplōnis: cuiusmodi sūt melācolici. sepe. n. sunt in
autūno demētiores seipsis: q̄ȝ in alio tp̄e. ꝛ dr̄ sepe: qꝛ per
medicinā ꝛ adiutoriū extrinsecū aliqn̄ ipedit̄ alteratio
nata fieri a tp̄e. Et illi q sunt sanguinee ꝯplōnis sunt de
mētiores in vere q̄ȝ in alio tp̄e. ꝛ ideꝫ ꝯtingit in aliȷs ſm
siılitudinē aīaliū ꝛ tēpoꝝ. qn̄. n. aīalia ꝛ tēpora sunt ꝯple
xionis ꝯsiılis. tūc in illo tp̄e siıe aīal in ꝯplōne est demē
tius q̄ȝ in alio tp̄e. ℭ Aduertēdū ſꝫ expositores ꝙ qua
tuor sūt q̄ternarȷ. Prim⁹ est corpoꝝ simpliciuꝫ eltoꝝ .s.
ignis: aeris: aq̄ ꝛ terre. 2° est hūoꝝ ꝛ ꝯplōnū aīaliū: vt
sanguis flegmatis: colere ꝛ melācolie. 3° est dispōnū par
tiū āni: vt ver: estas: autūn⁹ ꝛ hyems. 4° est ꝯplōnuꝫ to
tius etatis .s. īfantie: pueritie: iuuētutis: ꝛ senectutl: ꝛ ho
rū q̄ternoꝝ semp q̄tuor ꝯueniūt in q̄litatib⁹. p̄ hec ꝯue
p̄ niūt in q̄litatib⁹ .s. aer: sanguis: ver: īfantia: qꝛ q̄libꝫ isto
rū est nāe calide ꝛ hūide. 2°. hec ꝯueniūt in q̄litatib⁹ .s.
2 ignis: colera: estas: ꝛ pueritia: qꝛ q̄libꝫ illoꝝ est nāe cali
de ꝛ sicce. 3°. hec ꝯueniūt in q̄litatib⁹: aq̄: flegma: hyems
3 ꝛ iuuēt⁹: qꝛ q̄libꝫ illoꝝ est nāe frigide ꝛ hūide. 4°. hec
4 ꝯueniūt in q̄litatib⁹ .s. terra: melia. autūn⁹: ꝛ senectus: qꝛ
p̄m coꝝm q̄libꝫ istoꝝ est nāe frigide ꝛ sicce. ℭ Ex p̄dictis seq̄t̄ p̄
ꝙ aīalia pei⁹ se h̄ñt ī illa pte āni: cū q̄ ꝯueniūt in q̄litati
bus q̄ȝ in alia cū q̄ discōueniūt: qꝛ siıe aduueniēs siıi aug
mētat ipꝫ. ꝛ iō in vere sanguici sūt demētiores seipsis in
alio tp̄e: ꝛ colerici se h̄ñt pei⁹ ī estate q̄ȝ in alio tp̄e: ꝓpter
siılitudinē eoꝝ in q̄litatib⁹: ꝛ melācolici pei⁹ se h̄ñt in au
tūno q̄ȝ ī alio tp̄e ꝓpter siılitudinē in q̄litatib⁹: ꝛ flegma
tici pei⁹ se h̄ñt in hyeme q̄ȝ in alio tp̄e ꝓpter cādeꝫ cām:
sꝫ in hyeme h̄ñ studēt colerici: qꝛ tūc ꝯtēperat̄ in eis cali
ditas ꝛ siccitas: p frigiditatē ꝛ hūiditateꝫ hyemis: ꝛ ꝯ̄r
aliȷ in tēporib⁹ dissiıib⁹ suis ꝯplōnib⁹ meli⁹ valēt q̄ȝ in tē
poꝛib⁹ siıib⁹ ꝓpter tēperamētū suaꝝ q̄litatuꝫ. ℭ 2° seq̄t̄ 2m coꝝm
ꝙ senes qꝛ sunt frigidi ꝛ sicci pei⁹ se h̄ñt in hyeme q̄ frigi
da est ꝛ sicca: q̄ȝ in vere q̄ est calida ꝛ hūida. ꝛ ꝓpter ean
dē cāȝ pei⁹ se h̄ñt in regiōib⁹ frigidis ꝛ siccis q̄ȝ in regio
nib⁹ hūidis ꝛ calidis. ꝛ iō senex pōt diuti⁹ viuere ī regio
ne calida ꝛ hūida q̄ȝ frigida ꝛ sicca: ꝛ qꝛ caliditas est ma
gis actiua q̄ȝ siccitas: senes meli⁹ se h̄ñt in estate q̄ȝ i hye
me: qꝛ coꝝ frigiditas magis tēperat̄ p caliditatē: q̄ȝ coꝝ
siccitas augeat̄ p siccitatē estatis. Ad idē est dōm de re
giōib⁹: ꝛ eaꝝ q̄litatib⁹. q̄re ꝛc̄.

Contra p̄dicta argr̄. ꝛ p̄mo: īferendo ꝙ quādalitas p̄m
est ens ꝑmanens ꝛ nō successiuuꝫ. ꝯña fal
sum: qꝛ est effect⁹ tēporis. iō est ꝯtinue in acgri: sicut tem
pus. ꝛ ꝓbat̄ ꝯña. qꝛ cū veꝝ sit dicere ꝙ tu es in tp̄e p̄sen
ti: ꝛ fuisti in tp̄e p̄terito: ꝛ eris in tp̄e futuro: seq̄t̄ ꝙ tu ha
beas tres quādalitates siml̄ respiciētes illa tria tēpora.
ꝛ p ꝯñs quādalitas ꝯposita ex illis trib⁹ est ꝑmanens: qꝛ
partes simul manēt. Et hec videt̄ fuisse itentio auctoris
sex p̄ncipioꝝ. di. ꝙ qn̄ est illud qđ derelinq̄t̄ ex adiacen
tia tēporis. ℭ Scđo seq̄t̄ ꝙ quādalitas ē res absoluta. 2m
ꝯñs est ꝯ̄ dicta. ꝛ ꝓbat̄ ꝯña: qꝛ partes eius copulātur ad
vnū terminū cōem: ergo est q̄ntitas ꝯtinua. ꝛ per ꝯñs ens
absolutū. ꝛ pꝫ ꝯña p diffōnē q̄ntitatis ꝯtinue. Vn̄ sic mo
tus ꝛ tēpus sūt entia absoluta: qꝛ h̄ñt partes extra inicē:
ita quādalitas ꝓpter eādē cām videt̄ esse res absoluta.
ℭ Tertio seq̄tur ꝙ in quolibꝫ ente nāli sūt ifinite quan 3m
dalitates nō faciētes vnā quandalitatē. ꝯñs est falsum. ꝛ
ꝓbat̄ ꝯña: qꝛ in quolibꝫ ente nāli sunt ifinite partes du
rantes p tēpus. ḡ quelibꝫ illaꝝ hꝫ suā duratiōem. ḡ ifini
te sunt tales duratiōes īfinitarum partiū. ꝛ ꝙ nō faciāt
vnā durationē. pꝫ: qꝛ tūc quandalitas extēderet̄ ad extē
sioneꝫ subti: qđ est falsum: sicut de tp̄e qđ extēdat̄. ℭ 4° 4m
seq̄tur ꝙ aliq̄d causat̄ ab eo qđ nō est. ꝯñs falsum: qꝛ cau
sa p̄or est suo effectu. in postp̄dicamētis. ꝛ mouens dꝫ eē
simul cū suo moto. 7° phycoꝝ. ꝛ ꝓbatur ꝯña: qꝛ quanda T.c.10
litas tēporis p̄teriti causat̄ a tēpore preterito: ꝛ illud nō
est. similiter quandalitas tēporis futuri causatur a tēpo
re futuro: quod nondum est. ꝛ patet consequentia: ex quo
quādo est effectus tēporis. quare ꝛc̄.

Ad primū neget̄ ꝯña. sicut. n. mūdus dicit̄ fuisse Ad p̄m
esse ꝛ fore per durationē suā: que est tē
pus: cui⁹ vna pars p̄terita est: ꝛ alia futura. q̄ruꝫ nulla est
sic pars mūdi dicit̄ esse: fuisse: ꝛ fore p durationē suā que
est quādalitas: cui⁹ vna pars est p̄terita: ꝛ alia futura. q̄ꝝ
nulla est. ꝛ quādo auctor dicit ꝙ quandalitas derelinq̄t̄
ex adiacētia tēporis: nō vult dicere ꝙ quādo remaneat
post corruptionē temporis: a quo causabit̄: sed ꝙ ꝓuenit
ex adiacentia tēporis in re temporali. ℭ Ad scđm nege Ad 2m
tur ꝯsequētia. Ad probationē dicitur ꝙ ad cōcludenduꝫ
aliquid esse quantitatē continuā: oportet sumere antece
denter illud esse quantitatē cōtinuā: cuius partes copu
lantur ad vnū terminuꝫ cōmunē: qđ est falsum respectu
quandalitatis. Unde motus nō est quantitas continua:
nec situs est quātitas continua: ꝛ tamē partes copulant̄
ad vnū terminū cōmunē. ℭ Ad tertiuꝫ negetur ꝯseq̄uē Ad 3m
tia: sicut enī tēpus est subiectiue in mūdo. ꝛ multiplicat̄
ad q̄libꝫ punctū mundi: ita quādalitas est subiectiue
in parte mūdi per se existēte: ꝛ multiplicatur ad quālibꝫ
partē illi⁹: ita ꝙ duratio successiua tui est in te subiecti
ue: ꝛ in qualibꝫ parte tui per multiplicationē: ita ꝙ eadē
duratione numero tu duras per se. ꝛ quelibet pars tui: ꝛ
omnia accidētia tui p accidēs: ꝛ hec duratio fluēs a tem
pore mensurat̄ tēpore: sicut motus. ℭ Ad quartuꝫ dicit̄ Ad 4m
ꝙ illud inductū non est iconueniens: quia desideriū cau
satur a fine qui nō est. s. a sanitate futura: vel balneo fu

turo:sed verũ est φ aliquid ꝯcurrit in genere cause effi-
ciẽtis qδ est.s.vĩtus cognitiua ꝛ actus cognitiõis ita in ꝓ-
posito motoꝛ pmi orbis cãt tps: ꝛ ꝯñter mediãte tẽpore
causat qñ respiciẽs tps pteritũ qδ nõdũ est:auctoꝛ tamẽ
sex pncipioꝝ dicit ad illã rõnẽ φ tps pteritũ nondũ pte-
rit i excessu suo.i.in sua extremitate vt exponit Albert⁹.
nã instans pñs est finis tpis pteriti ꝛ initiũ futuri: ꝛ ita
tps pteritũ est in suo fine seu extremitate: ꝛ tps futuruz
est in suo pncipio. Dicat̃ ḡ ex intẽtiõe auctoris: φ qñ nõ
causat̃ nisi a tpe pñti: ꝛ si dicat̃ cãri a tpe pterito vel fu-
turo hoc est ꝓ q̃to qδlibet illoꝝ tẽpoꝝ est aliquo mõ.s.
in suo fine vel pncipio: ita φ si aliqδ tps simplr pñs vel
simplr futurũ est a nullo illoꝝ causat̃ qñ:sȝ causabat̃ vel
causabit̃ qñ rñdẽs illi tẽpori. Uñ auctoꝛ ponẽs ꝯueniẽ-
tiã iter qñ ꝛ tps:dicit φ sicut ptes tpis sibiinuicẽ succe-
dũt.sic ptes ipsi⁹ qñ: ꝛ sicut ptes tpis copulant̃ ad nunc
idiuisibile: ita ptes qñ copulant̃ ad vnũ qñ idiuisibile:
ita φ sicut dat̃ nũc diuisibile:qδ est tps pñs: ꝛ nũc idiui-
sibile qδ est instãs copulãs ptes tpis:ita dat̃ qñ diuisibi-
le qδ est duratio pñs ptis mũdi: ꝛ qñ indiuisibile qδ co-
pulat ptes quãdalitatis diuisibilis:nõ tñ est ꝯcludẽduȝ
ex hoc qδlibȝ qñ indiuisibile copulare ptes durationis
successiue ptis mũdi:qꝛ sicut dat̃ aliq̃ mutatio nõ copu-
lãs ptes mot⁹:qꝛ termin⁹ indiuisibilr ei⁹ ꝓducit̃:ita da-
tur quãdalitas indiuisibilis ꝓueniẽs ab instanti nõ co-
pulans partes alicuius duratiõis: qꝛ res cuius dicit̃ qñ
non manet nisi per instans.ꝛc̃.

¶ Predicamentum vbi. Caplm. XXXVII.

Ctauum pntũ est pdicamẽtũ vbi:
de cui⁹ q̃ditate ꝛ distin-
ctiõe a ceteris pntis est ꝯñter dicenduȝ.
p° ¶ Et notãdũ pmo ſm auctorẽ sex pnci-
pioꝝ φ vbi est circũscriptio corpis a lo-
ci circũscriptiõe ꝓcedẽs: quã diffinitio-
nem declarat Albertus di. φ triplex est
p circũscriptio. Una est circũscriptio que est circũscriben-
z tis actio: ꝛ illa circũscriptio est in genere actionis. Alia
est circũscriptio que est circũscripti passio: ꝛ illa est in ge-
3 nere passionis. Tertia vero est circũscriptio procedens
ab vtraq̧ circũscriptiõe.s.a circũscriptiõe que est actio:
ꝛ a circũscriptiõe que est passio ꝛ illa ẽ pntũ noiatũ vbi.
Et sic dcñ ẽ supra de qñ nõ accipit̃ h̃ aduerbialr ly vbi:
sȝ noialr vt hȝ sub se gnã ꝛ spẽs ꝛ indiuidua: ꝛ accipit̃ du-
pliciter.s.ꝯcretiue seu mãliter ꝛ abstractiue seu formali-
p ter. pmõ idẽ ẽ qδ eẽ in loco: ꝛ sic ẽ in pnto vbi eo mõ q̃
z sunt ꝯcreta in suis pntis. z°mõ idẽ est qδ vbicatio: ꝛ sic
pmo ꝛ ꝑ se est gnãlissimũ pnti vbi. Uñ meli⁹ dr̃ φ vbica-
tio est gnãlissimũ q̧ φ vbi:lȝ nõ sit in vsu:sicut meli⁹ dr̃
z^m q̃litatẽ eẽ gnãlissimũ q̧ q̃le. ¶ z° nõnduȝ vt determiat
auctoꝛ sex pncipioꝝ φ duplex est vbi.s.simplex ꝛ cõposi-
tũ. Simplex vbi ẽ illud qδ ꝓcedit a loco simplici: ꝛ vbi
ꝯpositũ ẽ illud qδ ꝓuenit a loco ꝯposito ꝛ ꝑ locũ simpli-
ceȝ itelligit cẽtrũ mũdi idiuisibilẽ ſm Albertũ: ꝛ ꝑ locũ
ꝯpositũ itelligit supficiẽ ambiẽtẽ locatũ: idẽ ḡ intelligẽ-
dũ ꝑ locũ simplicẽ locũ q̃ ꝛ locũ originis. nã cẽtrũ mun-
di ꝓpter suã idiuisibilitatẽ ẽ locus simplex ꝛ ꝓpter suã
imobilitatẽ ẽ locus q̃: ꝛ qꝛ ꝑ respcm̃ ad ipm corpora nã-
lia cognoscunt̃ nãliter situari.iõ dr̃ loc⁹ originis. similr
idẽ intelligẽdo ꝑ locũ ꝯpositũ locũ q ꝛ locũ ꝯtinẽtie. nã
supficies imediata locato est locus cõpositus:qꝛ compo-
nit̃ ex suis partibus quãtitatiuis: ꝛ est locus qui: qꝛ am-
bit ꝛ circũdat locatũ ꝛ est locus cõtinentie:qꝛ cõtinet lo-
catuȝ: vbicatio ḡ ꝓcedens a loco simplici seu a loco quo
seu a loco originis est vbicatio simplex:sȝ vbicatio ꝓue-
niens a loco composito qui est locus qui: seu locus con-
tinentie est vbicatio composita.

His psuppositis pono q̃ttuoꝛ ꝯclones:de in- p° ꝯ
tẽtiõe auctoris sex pncipio-
rũ:q̃rũ pma est ista. Ubi formalr sumptũ nõ est loc⁹: ne-
q̧ ẽ in loco. pma pars ꝯclonis sic ꝓbat̃. pmo:qꝛ ptes celi
ꝯtinue acq̃runt aliud ꝛ aliud vbi: aliter.n.nõ mouerent̃
localiter ꝛ nõ acq̃rũt aliquẽ locũ: qꝛ nõ locũ simplicẽ cũ
semꝑ equaliter distẽt a centro mũdi: nec locũ cõpositũ:
qꝛ celũ nõ ambit̃ aliqua supficie.ꝑ Aris. 4° phẏco. z° qꝛ T.c.43
locus ẽ extra locatũ ſm phm ꝛ Cõmẽtato. 4° phẏco. sed ꝛ.45.
vbi est in re locata: qꝛ ꝑ motũ acquirit̃ ꝑfectio ipsi mo- T.c.4z
bili ꝛ nõ alteri extrinseco: eo φ terminus motus dȝ esse ꝛ.z8.
in eodẽ in quo est motus. ḡ vbi formaliter sumptuȝ non
est locus: ꝛ φ nõ sit esse in loco. pȝ: qꝛ nullũ abstractũ est
suũ ꝯcretũ: eo φ albedo nõ est res alba: sed vbi formali-
ter sumptũ est abstractũ. ḡ nõ esse in loco qδ est ꝯcretuȝ
suũ. ¶ z° ꝯclo. Ubi ꝓueniens a loco cõposito est solius z° ꝯ
corpis circũscriptio. ꝓbat̃: tale vbi est solũ illi⁹ qδ occu-
pat locũ: sȝ soluȝ corp⁹ occupat locũ. ḡ. maioꝛ pȝ: qꝛ nulla
est circũscriptio absq̧ occupatiõe loci: ꝛ minoꝛ declara-
tur. nã si aliq̃d non corporeũ occuparet locũ maxime vi-
deret̃ aĩa. Sed ꝯtra: aĩa nõ põt replere locũ. ḡ nõ põt
occupare locũ: aña pȝ: qꝛ illud replet locũ qδ ꝯtinet̃ a lo-
co nõ potẽte amplius recipe aliq̃d quiete stante illi⁹ qδ
ꝯtinet̃: sed pter aiam locus recipit corpus in quo ponit̃
subiectiue. ḡ ꝛc̃. vñ si aĩa occuparet vel repleret corpus
ipsa haberet oẽs dimẽsiones: ꝛ per ꝯñs nõ posset recipe-
re alimẽtũ: aliogn dimẽsiones seinuicẽ penetrarẽt eiusdẽ (ꝛ.45
dẽ rõnis: qδ est ꝯ phm. 4° phẏco. iõ ponit ibi φ aĩa est T.cõ.8.
in loco ꝑ accñs. ¶ 3° ꝯclo. Ubi ꝓueniẽs a loco simplici 3° ꝯ
est situs mũdi vel ptis ei⁹. pȝ: qꝛ vase moto pleno aqua
motu recto illa aqua mouet̃ localiter ꝑ maioꝛẽ vel mi-
noꝛẽ distãtiã a medio mũdi. ḡ acq̃rit ꝯtinue ꝛ deperdit
aliqδ vbi ex quo ad vbi est ꝑ se motus. 5° phẏco. sed non T.c.i8.
acquirit vel deꝑdit vbi ꝓueniẽs a loco composito: quia
semꝑ manet in eadẽ supficie numero. ḡ acq̃rit ꝛ deꝑdit
aliqδ aliud vbi qδ nõ põt esse nisi vbicatio situalis: de-
inde corp⁹ fixũ in aere vtputa ecclesia: aut turris ꝯtinue
gescit localiter. ḡ ꝯtinue est in eodẽ vbi: sed nõ continue
est in eodẽ vbi ꝓueniẽte a loco cõposito: sicut.n. variat̃
supficies sic variat̃ tale vbi: qꝛ depẽdet a superficie lo-
cante in fieri ꝛ in facto esse. ḡ est in alio vbi: sed nõ vide-
tur esse aliud vbi nisi vbicatio situalis imobilis proue-
niens a medio mundi. ḡ. ¶ 4° ꝯclusio. Ubi formaliter 4° ꝯ
sumptũ nõ suscipit magis vel minus: nec alicui ꝯtraria-
tur. Prima pars pȝ: qꝛ locus a quo ꝓuenit vbicatio siue
sit locus simplex siue compositus nõ recipit magis vel
minus. igit̃. añcedẽs pȝ: eo φ nulla quãtitas: nec aliquis
punctus recipit magis vel min⁹ ſm Aristo. in pdicamẽ-
tis. caplo de quãtitate: vna.n. supficies est altera maioꝛ
vel minoꝛ: sed nõ magis vel minus talis. Secũda pars z
cõclusionis ꝓbatur cõsimili euidẽtia: qꝛ nullus locus al-
teri cõtrariat̃. ḡ nec aliquod vbi alicui vbi cõtrarietur.
pȝ cõsequẽtia: qꝛ vbi est effectus loci: ꝛ ꝓbat̃ antecedẽs
dupliciter. pmo: qꝛ nulla quãtitas alteri cõtrariat̃. per
Aristo. in pdicamentis: nec punctus contrariat̃ puncto:
modo locus nõ est nisi quãtitas vel punctus indiuisibi-
lis. vt colligit̃ a pho ꝛ Cõmentato. 4° phẏco. z° qꝛ sur- T.c.z8.
sum ꝛ deorsuȝ nõ sunt contraria: eo φ dicunt̃ actualiter 4z.ꝛ
de eodẽ cum vnũ ꝛ ideȝ sit sursuȝ respectu tui: ꝛ deorsuȝ 43.
respectu celi. ¶ Intelligendũ tamẽ φ locus dupliciter Intelln^m
cõsiderat̃. pmo vt est quãtitas vel aliquid quãtitatis
habẽs habitudinẽ ad locatũ: aut vt est locus naturalis
locati. pmo modo nõ cõtrariant̃ loca inuicẽ: sed bene se-
cundo modo: nõ ratiõe locoꝝ in se: sed ratiõe qualitatũ

pmarū cōtrariarū pseruantiū locata naturaliter: ⁊ ita
vbi nulli contrariaꝫ vt est effectus loci absolute sumpti:
sed vt cōiungiꝫ virtuti pseruatiue locati. sic contrariaꝫ
alteri vbi cōiuncto virtuti opposite: ⁊ isto modo contra-
riantꝫ maxime sursū ⁊ maxime deorsū ⁊c. Et ex predi-
ctis seqꝛ ꝙ qlibet vbicatio seu pueniēs a loco simplici
seu a loco cōposito est entitas formalis respectiua ⁊ nul-
latenus absoluta. pꝫ: qꝛ respicit in sua rōne qditatiua lo-
cum q nō est vbicatio: nec subm eiꝰ: sꝫ sepaꝫ ab illa cū in
T.c.40 alio subito fit vbi: ⁊ in alio locꝰ sm phm. 4°. phyco.

p^m **Contra** pdicta arguiꝫ. Et pmo: qꝛ vbi nō facit pre-
dicamētū distinctū a pdicamēto relatio-
nis vt patuit ibidē: sed vbicatio pueniens a loco simpli
ci q est locus originis seu locꝰ quo: nō est nisi talis distan
tia qua aliqd diciꝫ distare a cētro mūdi. g vbicatio sim-
plex est de pdicamento relatiōis: ⁊ ꝙ vbicatio cōposita
sit eiusdē pdicamēti pbaꝫ: qꝛ hꝫ vbicatio nō est nisi lo-
catio vel cōtinentia: sed locatio vel cōtinentia videtur
2^m eē de pnto relonis. g. ¶ 2° arꝫ: ꝙ vbicatio pueniēs a loco
simplici ē cōposita: ⁊ vbicatio pueniēs a loco cōposito sit
simplex: qꝛ vbicatio pueniēs a loco simplici hꝫ partes ⁊
ptes ⁊ pte ex pte: sic ⁊ ipꝫ vbicatū: sꝫ vbicatio pueniēs a
loco cōposito est indiuisibilr in re locata nō hñs partē ex
partē: cū pars nō sit in loco cōtinentie p se sed p accidēs
sm Aristo. 4°. phyco. g ⁊c. ¶ 3° arguiꝫ: ꝙ nullū vbi est
t.c.44. 3^m effectus loci compositi: qꝛ aliter sequiꝫ ꝙ ad vbi nō est
T.c.18. per se motꝰ cōtra phm. 5°. phyco. ⁊ pbaꝫ cōña. nā sm Ar.
T.c.10. ibidē ad relationē nō est p se motus: qꝛ relatio pōt noui-
ter alicui aduenire absqꝫ mutatione facta in eo: sꝫ vbica
tio cōposita pōt nouiter alicui aduenire absqꝫ mutatiōe
facta in eo. g ⁊c. minor pbaꝫ: qꝛ corpꝰ fixū in aere stāte
vēto cōtinue ambiꝫ alia ⁊ alia supficie. g cōtinue habe-
bit aliud ⁊ aliud vbi compositū ⁊ sine mutatione sui. g.
4^m ¶ 4° arguiꝫ: ꝙ nullū vbi est effectus loci simplicis: qꝛ
tūc dimēsiōes eiusdē rōnis seinuicē penetrarēt: qꝛ tale
vbi est subiectiue in mūdo hñs lōgitudinē latitudinē ⁊ p-
funditatē. g ē dimēsio corpea: ⁊ pter hāc est alia dimēsio
corpea mundi pueniēs a mā mundi ⁊ nō a loco simpli-
ci. g ⁊c. imo seqꝛ ꝙ accñs migrat de subto i subꝫ: qꝛ corpꝰ
eqle tibi pōt eē i codē situ nuō in q tu es pꝰ recessuꝫ tuū:
sꝫ hꝫ sitꝰ ē accñs respectiuū. g igrediꝫ subiectiue ad subꝫ.

Ad p^m **Ad primum** diciꝫ ꝙ duplex est distātia. vna est
pueniēs ab itrīseco positis termi-
nis distātibꝰ: ⁊ hec ē relo q gnātur ⁊ corrūpiꝫ sm appro-
pinqtionē ⁊ distātiā corpis inuicē ⁊ est subiectiue in corpo
ribꝰ distātibꝰ: sicut silitudo in corpore silī: alia vō ē distā
tia pueniēs ab extrīseco solū. s. a loco originis: ⁊ hec ē si-
tus fundatus subiectiue in mūdo faciēs pntū distinctū ab
alijs. Deide dꝛ ꝙ cōtinētia nō est vbi cōpositū: sꝫ ē de pre
dicamēto relatiōis: aut actiōis vel passiōis vocādo cōti
nētiā loci actiuā vel cōtinētiā locati passiuā. De locatiōe
aūt dꝛ: sicut de circūscriptiōe ꝙ triplex ē locatio. s. actiua
passiua ⁊ pueniēs ab vtraqꝫ. p^a ē de pnto actiōis. 2^a de
pnto passiōis: ⁊ 3^a de pnto vbi: faciēs distinctū pntuꝫ ab
Ad 2^m alijs. ¶ Ad 2^m dꝛ ꝙ ille due vbicatiōes pnt iuicē denoia
tiōe itrinseca cōpari vel extrinseca. pmō vbicatio pue-
niēs a loco cōposito ē simplex pter rōnē dictā: sꝫ 2° mō
cōtriū dꝛ: qꝛ illa dꝛ simplex q est a loco simplici: ⁊ illa di-
Ad 3^m ciꝫ cōposita q ē a loco cōposito. ¶ Ad 3^m dꝛ: ꝙ sicut ad ali-
quā qlitatē est p se motus: ⁊ ad aliquā qualitatē nō est p
T.c.15. se motꝰ sm Ar. 7° phyco. ita ad aliqꝺ vbi est p se motꝰ: ⁊
⁊.17. ad aliquod vbi nō est per se motus. nam ad vbi simplex
est per se motus: qꝛ tale vbi cū sit imobile: igenerabile ⁊
icorruptibile: sicut centꝝ mūdi nō acqritur alicui absqꝫ
mutatione facta in eo. ad vbi vō compositū nō est per se
motus: vt rō declarauit. ¶ Cōtra. seqꝛ pmo ꝙ nullus sit Contra
motꝰ localis: sꝫ magis motus situalis: qꝛ motus specifi-
caꝫ a termino ad quē per se. 5° phy. ¶ 2° seqtur ꝙ ad nul T.c.4.
luꝫ vbi est per se motꝰ: qꝛ si te qescēte deus moueret to- ⁊.48.
tum mūdū motu recto vna cū elemēto aeris cōtinue ha-
beres aliud ⁊ aliud vbi: tā simplex q̄ cōpositū absqꝫ mu
tatiōe tui: qꝛ cōtinue esses ppingor centro mūdi. ⁊ conti
nue hñes aliā ⁊ aliā supficiē te ambiētē. Primū iconue- Solo.
niens nō seqꝛ: qꝛ lꝫ situs sit per se terminꝰ motus: tñ mo
tus dꝛ localis: qꝛ talis motus de necessitate ē in loco: vel
circa locū: g locꝰ est notior q̄ situs. 2^m etiā nō seqtur: sꝫ so
lum seqꝛ ꝙ deꝰ pōt facere ad nullū vbi eē p se motū. vñ
ad albedinē est per se motus: qꝛ nālr nulli pōt aduenire
absqꝫ mutatiōe facta in illo: tñ qꝛ deꝰ pōt iprimere albe-
dinē in aliq subo absqꝫ mutatiōe facta in eo. iō deꝰ pōt fa
cere ꝙ ad illā nō sit p se motꝰ. ⁊ ita in pposito dicaꝫ de si-
tu: ꝙ nulli pōt nālr aduenire absqꝫ mutatiōe illiꝰ: sꝫ sup-
nāliter pōt cōtingere oppositū. ¶ Ad qrtū negeꝫ cōña. lꝫ Ad 4^m
enī situs mūdi habeat oēs dimēsiōes: nō tñ est dimēsio:
sꝫ recipit illā a corporeitate mūdi: sic etiā mā mūdi non
est dimēsio mūdi: sꝫ est dimēsio nata per qtitatē mūdi.
Etiā nō seqꝛ migratio accñtis: qꝛ sitꝰ nō est nisi in mun-
do subiectiue. lꝫ. n. medietas sitꝰ mūdi sit adeqte in me-
dietate mūdi. nō tñ est subiectiue nisi in mūdo: ⁊ ita situs q
tu es situatꝰ: est adeqte in te: sꝫ nō ē subiectiue nisi i mūdo.
iō adueniēte alio in eodē situ in q tu es: nō migrat sitꝰ de
subo in subꝫ: sic nec albedo: corrupto hoīe: ⁊ gnāto cadaue
re migrat de subo i subꝫ: lꝫ cōtiue aliud cōpositū denoiat.
¶ Ex pdictis seqꝛ: ꝙ terminꝰ p se motꝰ localꝫ nō pōt sim Corꝛ^m
plr generari: vel corrūpi: sed solū nouiter aduenire illi
vel desinere eē in illo. vbi aūt cōpositū acqsitū per motū
vbicati bene generaꝫ vel corrūpiꝫ: sicut locꝰ cōpositꝰ gnā-
tur vel corrūpitur. Et si allegat phs. 5. phyc. di. ꝙ diuer- T.c.34
soꝝ motuū diuersi sunt termini: ad quē dꝛ ꝙ ipse loqtur
de motibus simul factis: seu de motibus diuersoꝝ gene-
rum. s. alterationis: augmētationis: ⁊ hꝫ.

¶ Predicamentū positionis. Cap. XXXVIII.

NOnum pdicamentū est pdicamen
tū positiōis: dicēs respectū
ad locū. iuxta determinationē Ar. 5. me- t.c.24.
taphy. ⁊ auctoris sex pncipioꝝ. de cuiꝰ cō-
ueniētia ⁊ distinctiōe ad vbi est cōiter di
cendū. ¶ Et notādū pmo ꝙ octo modis p^m
accipiꝫ positio. p p tpe obligatiōis qua p
qs teneꝫ sustinere aliqd tāqꝫ verꝝ: sicut loquūtur logici.
2°. pro actu manumissi: sicut aleatores. ⁊ alij ponunt pre 2
cia de fortuitis cōtingētibus. 3° pro locatiōe actiua: vt 3
vulgariter diciꝫ hōlem ponere manū suā: aut aliud cor-
pus in tali: vel in tali situ. 4°. p dignitate psupposita in 4
demrātione. ⁊ sic loqꝛ Ar. pmo posterioꝝ. faciēs distin-
ctionē iter positionē ⁊ suppositionē. 5°. pro opione. ⁊ sic 5
cōiter recitātur positiōes in materijs dubitabilibus. di-
cēdo. positio illiꝰ est talis. 6° pro dissituatiōe partiū ali- 6
cuiꝰ quāti pmanētis: ⁊ sic loqtur Ar. cap. de qtitate. po-
nens partes linee. ⁊ ois quāti: cuiꝰ partes distinguunꝫ si-
tualr abinuicē hre positionē. ⁊ sic est dria qtitatis: cum
sm phm ibidē. qtitas alia habꝫ positionē: alia nō hꝫ po-
sitionē. 7°. p respcū relonis: quo referꝫ ad illud cuiꝰ est 7
positio. ⁊ sic loqꝛ Ar. in pdicamētis. enumerās positio-
nē in ea que sunt ad aliqd. 8° pro ordinatione partium 8
corporis naturalis particularis in cōparatione ad locū. ⁊
sic facit pdicamentū distinctū ab alijs. iuxta itentionē
Ar. 5. metaphy. di. ꝙ positio est ordo habentis partes in t.c.24.
loco: sm positionē: vel sm spēm. per partes sm positionē
intelligit partes eiusdē rationis nō per se existentes: vt

ptes q̃titatiuas aq̃ vł ignis.p ptes aūt ꝫ spēm itellit p
5.m.24 tes diuersa ꝝ rōnū: vt caput manū ꝛ pedē. vult ğ dicere
phs ꝙ positio repit tā i ptib⁹ homogenys q̃ etheroge
nys ita ꝙ distātia ꝛ ppingtas ptiū iaiatoꝝ iuicē l cōpa
tōe ad locū dr̄r positōes. siłr sessio statio ꝛ accubit⁹ hu
toꝝ: q̄ nō repiūt nisi l corpib⁹ aiatis: sūt positōes: vn̄ q̄n
hō sedet ałr hꝫ ptes ordinatas iuicē l cōpatōe ad locuꝫ ꝛ
2° p̊ ałr q̄n stat. ¶ 2° notādū ꝙ sit⁹ capit dupłr. p̊ p ordina
Cō.24. tōe ptiū i toto: ꝛ sic loqt cōmētator. 5° meta. di. ꝙ sit⁹ iue
nit i oi hn̄te ptes: ꝛ isto mō est dr̄ia q̄titatis sic positio sū
2 pta p dissituatōe ptiū ꝯiui cū q̄ ꝯuertit. 2° mō p ordi
natōe ptiū mūdi i loco: ꝛ de tali situ dcm̄ est i alio ca°. ꝙ
3 est subiue i mūdo ꝫ se ꝛ qōlibet sui. ꝛ ē vna spēs vbi. 3°
p ordinatōe ptiū pticularis corpis nālis l cōpatōe ad lo
cū: ꝛ sic ē idē cū positōe. Vn̄ auctor sex pncipioꝝ dicit ꝙ
positio ē qdā sit⁹ ptiū in loco: ꝛ notāter dic qdam: q: sic
duplex ē duratio. s. vłis ꝛ pticularis. Duratio vłis ē du
ratio mūdi dcā tps. Et duratio pticularis ē duratio ptis
mūdi dcā qn̄. ita duplex ē sit⁹ hn̄s respectū ad locū. s. vłis
ꝛ pticularis. Sit⁹ vłis ē ordo ptiū vniuersi l cōpatōe ad
locū simplicē seu originis. Sit⁹ aūt pticularis ē ordo p
tiū pticularis corpis nālis l ꝯpatōe ad locū simplicē vel
ꝯpositū idifferēter. vn̄ vltima spa hꝫ positiōeꝫ ꝛ sitū: ꝛ tn̄
nō hꝫ nisi locū simplicē. de isto ğ situ loqtur auctor sex
principiorum cum dicit quidam situs.

p̊ ꝯ His visis sit h̊ p° ꝯ. Positio nō est vbi simplex nec
ꝯpositū: p° ps pbat. q̄n vbi simplex est
imobile ꝛ diuersificat ad diuersitatē distātie q̄ ad extri
secū gescēs ꝛ ē p se mā mot⁹ localis mouēs idē nūc l vno
nūc i alio. ꝛ denominat subꝫ cū q̄libet sua pte: ꝫ positio
nō ē aliqd istoꝝ. ğ. maior pꝫ ex alio ca°. ꝛ minor dclarat.
q̄n sicut ptes mouēt ita positio q̄ ē accn̄s illaꝝ mouet.
nec diuersificat positio pp diuersitatē distātie. q: eadē
sessio ē siue sedeat hō ppe locū siue distāter. non ēt ē mā
mot⁹ localis: q: p motū localē nō acqrit positio ptiū cū
illa pfuerit i ptibus ꝫ sit⁹. Itē positio alicui⁹ nō pōt eē al
teri⁹: q: accn̄s nō migrat de subo l subꝫ. nec denominat
quālibet ptē: q: nulla ps dr̄ sedere vł stare: ꝫ solū totuꝫ.
2° ps ꝯnis liquet: q̄n vltia spa semp hꝫ positōeꝫ ꝛ tn̄ nō
T.c.43 hꝫ vbi ꝯpositū: q: nō hītur aliq̄ supficie ꝫ phs 4° phy.
ꝛ.45. Etiā vbi ꝯpositū denominat totū p se ꝛ ptes p accn̄s: sed
positio stricte sūpta nec p se nec p accn̄s denoiat ptē: q:
nulla ps aialis p se vł p accn̄s sedet vł stat: ꝫ solū aial. iō
dic auctor sex pncipioꝝ ꝙ positio magis ppinq̄. i. appro
2° ꝯ priate iest subiecto q̄ ipsū vbi aut aliud respectiuū. ¶ 2°
ꝯ. Positio nō ē forma vł figura pntī q̄litatis. pbat. naꝫ
multe sūt ptes aialiū cōsiłr figurate ꝛ nō ꝯsiłr posite. ğ.
ans pꝫ: q: pedes tui ꝛ pedes stātis sup caput tuū sūt cōsi
milis figure ꝛ nō cōsiłr positi: cū pedes tui dicāt deorsū
ꝛ pedes stātis sup caput tuū dicāt sursū. Itē figura solū
respicit supficiē extrīsecā: ꝫ positio ꝫ dr̄ias loci extrīse
ci ad intrinsecā se extēdit. nā ꝯcauū rarefactū vsus locū
inferius mutat positōeꝫ ꝛ nō figurā. deide stat hoieꝫ mu
tare positōeꝫ cū h ꝙ maneat ꝯformis figure: sic pꝫ de ia
3° ꝯ cētib⁹ ꝛ stātib⁹ ac eqtantib⁹. ¶ 3° ꝯ. Sedere. stare. asperi
tas. lenitas. curuitas: ꝛ rectitudo. n̄ sūt positōes. istā ꝯnē
ponit auctor sex pncipioꝝ di. sedere stare sūt dcā dnomi
natiue a positōib⁹. ita ꝙ sicut eē albū nō ē albedo. ita se
dere stare nō sūt positōes: ꝫ posita eiusdē tn̄ pntī cū posi
tōe sic ꝯcretū ē gnāłr eiusd pnti cū suo abstracto. ¶ Itē
dic auctor ꝙ aspitas ꝛ lenitas curuitas ꝛ rectitudo ex q̄
p se sentiūt a sensu nō sūt positōes: ꝫ q̄litates sensibiles
causate ex situatōe ptiū i toto respectu loci. vn̄ dic ꝙ ex
h ꝙ ptes sunt ita disposite ex h talia iudicant a sensib⁹:
sed nō ex eo ꝙ talia iudicantur a sensib⁹ sūt talia. s. aspe
ra vel lenia. bicubita vł tricubita: ꝛ ex hoc concludit nul
lum illoruꝫ esse positionem: sed quale quod nascitur cir
ca positum. ¶ Quarta conclusio. Positio non suscipit
magis vel minus nec alicui contrariatur. Istam conclu
sionem etiam ponit auctor sex principiorum: cuius pri
mam partem probat ex eo ꝙ vna sessio non est magis vł
minus sessio. nec vnum sedens magis vel minus q̄ ali
ud. Secundam partem sic arguit. Contraria habent fie
ri circa ideꝫ: sed sedere ꝛ stare non habēt fieri circa idē.
ergo non sunt contraria: ꝛ a fortiori nulla alia posita vel
positiones. maior est nota per Aristo. in postpntis: ꝛ mi
norem declarat dicens ꝙ stare habet fieri indifferenter
circa rationabilia ꝛ irrationabilia: sed sedere nō hꝫ fie
ri nisi circa rōnabilia. Item arguit sic. Si sedere stare es
sent ꝯria. p idē sedere ꝛ ambulare: ꝛ sic vni eēnt plura ꝯ
ria: qd est falsū. ꝛ ad argumētū qd cōiter fit: ꝙ albū ꝛ ni
grū sūt ꝯria: ꝛ ēt pallidū cōtrariat cuilibet illoꝝ. rndet
ꝙ pallidū nō ꝯriat albo neq̧ nigro: q: cōponit ex his. lo
qt aūt hic pprie de cōtrarietate: ꝛ nō cōiter. quare ꝛc̄.

Contra pdicta or̄. p̊ ꝙ positio nō distinguit ab vbi: p̊ᵐ
q: eedē sūt differētie vbi ꝛ positionis: oēs
.n. dicūt ꝙ sursū deorsū retro ante dextrū ꝛ sinistrū sūt
dr̄ie loci ꝛ dr̄ie positionū. Vn̄ pōt sic argui. Qualitercū
q̧ aliqd vbicat ipsū taliter ponit ꝛ ecōtra. ergo positio
ē vbi. ¶ Et ꝯfirmat. Nullū accn̄s respectiuū pprie assi
stit sube nisi vbi: ꝫ positōi ē maxie ppriū pxime assiste
re sube p auctorē sex pncipioꝝ. ğ. ꝛc̄. maior pꝫ: q: ipossibi
le ē vbicatōeꝫ remoueri a suba mālī: ꝫ oē aliud accn̄s re
spectiuū hn̄ pt remoueri. ğ. ¶ 2° arguit. ꝙ positio nō dif 2ᵐ
fert a figura: q: mutās positōeꝫ nouā acqrēdo. mutat fi
gurā acqrēdo nouam. cū flexio mēbrorum causet nouā
figurā sicut curuatio vł ꝛc. cū igitur nūq̄ ponat distinctio
respectus nisi pp mutatōeꝫ aut verificationem contra
dictoꝝ: ad quā sufficit figura: videt ꝙ positio sit figura.
¶ Cōfirmat. q̄buscūq̧ accn̄tibus signatis iuicē distin
ctis nō claudit cōtradictōeꝫ vnū esse sine alio: ꝫ h repu
gnat de positione q̄ ē sessio ꝛ de figura sedentis. ğ non di 3ᵐ
stiguit. ¶ 3° arguit. ꝙ aspitas ꝛ lenitas sūt positōes: q:
dicūt ordinatōeꝫ ptiū in cōpatōe ad locum. asperum. n.
dicit cui⁹ vna pars alteri supereminet ꝛ lene cuius nul
la ps alteri eminet vt dicit Ari. i pntis. ca°. de qualitate.
vbi videtur determinare asperitatem ꝛ lenitatem esse
positiones ꝛ nō qualitates. ¶ 4° arguit. ꝙ positio nō sit
gnālissimū: q: semp cōnotat ꝯditōes idiuiduātes. ꝛ illō 4ᵐ
repugnat gn̄i gnālissimo. ğ. maior pꝫ: q: cōnotat locū. mi
nor vō ē euidēs: q: vłia signāt sine talibus ꝯditōib⁹ ꝛ hn̄t
itētiones simplices sibi corridentes. hui⁹ snie videt fu
isse auctor sex pncipioꝝ diffiniēs positionē p sitū tāq̄ p
genus suum quantitatis. ꝛc̄.

Ad primū dicit. ꝙ lꝫ positio dicat habitudinē ad Ad p̊ᵐ
locū sic ꝛ vbi. nō tn̄ ē idē qd vbi. Naꝫ
vbi signāt absolute esse i loco: positio aūt signāt esse in lo
co ꝫm quēdā ordinē ꝛ q̄dā adaptationeꝫ ptiū: ꝛ hec ē di
uersa hitudo. Et ad rōnē dr̄ ꝙ sic l pnto relatiōis repit
distātia vel ppingtas vt dic habitudinē termini ad ter
minū: ꝛ i pnto vbi vt dic hitudinē locati ad locū: ꝛ l pnto
positōis hitudinē ptiū iuicē i cōpatōe ad locū: ꝛ o ꝙ ptes
hois sūt ppigores iuicē q̄n sedet ꝛ distātiores q̄n stat: ita
sursū ꝛ dorsū ꝛ alie dr̄ie assignate pnt eē relatōes: si fluūt
termis relatis p se extrīnsib⁹ ꝫ denominatōeꝫ reptā i pti
bus aialiū. ꝛ pnt eē dr̄ie vbi: si dn̄t habitudinē toti⁹ ad lo
cū: ꝛ pnt eē dr̄ie positōuꝫ si dicūt habitudinē ptiū iuicē i
toto l ꝯpatōe ad locum. p̊. ꝛ 2° modo sursum ꝛ deorsum
dextreitas ꝛ sinistreitas fūdant i toto: ꝛ 3° mō fūdant i
ptib⁹. deide negeť ꝙ q̄litercūq̧ aliqd vbicat taliť ponit

qꝛ corp⁹ multū velociter varie vbicatū nō varie aut ve/
lociter ponit̄:sic pꝫ:de sedēte sup equū cōformiter posi/
to.¶ Ad ꝯfirmatōēꝫ dr̄ ꝑꝫ albertum:ꝙ drīa ē inter for
mas iherētes ⁊ assistētes:qm̄ forme iherētes totalr̄ ab i/
trinseco causanꝫ:vt q̄litas ⁊ q̄ntitas:ſꝫ forme assistētes fi
unt ab extrinseco simplr̄ vl̄ ꝑꝫ gd:vt forme respectiue i/
ter q̄s posito ꝓxime assisti sube.i.q̄ ad ōnominatōēꝫ: qꝛ
nihil sedet vl̄ stat nisi totū.nec ipsū totū simul sedet vel
Ad 2ᵐ stat.¶ Ad 2ᵐ dictum est ꝙ stat hominēꝫ mutare positio
neꝫ cum h ꝙ maneat conformis figure. ꝯtingit tamen
qn̄cūqꝫ ꝙ figura ptiū flexaꝝ ē paululū variata:⁊ sic est
hō variat⁹ i figura:⁊ sic nisū ē ad ꝯfirmatōem ꝯcedēdo
ꝙ stat figurā eē sine positōe:sicut stat figuratū eē sine lo
co:ſꝫ nō stat positōēꝫ eē sine figura:qꝛ ꝑsupponit illā nā/
Ad 3ᵐ liter.¶ Ad 3ᵐ rn̄det auctor sex ꝑncipioꝝ ꝙ aspitas ⁊ le
nitas nō dicūt solū ordinē ptiū ad locū:ſꝫ dicūt q̄litates
cū tali ordine.scia.n.ē qualitas nō obstāte ꝙ dicat respe
ctū ad scibile:⁊ loc⁹ ē q̄ntitas non obstāte ꝙ dicat respe/
ctū ad locatū:ita aspitas ⁊ lenitas sūt qualitates:nō ob/
stāte ꝙ dicūt ordinē respectiuū ptiū.nec Ari.dic̄ i ꝑntis
ꝙ sūt positōes:ſꝫ ꝙ dicūt positōes ꝑꝫ vnaꝫ opinionem.
Ad 4ᵐ ¶ Ad 4ᵐ dr̄.ꝙ lꝫ positio ꝯnotet ꝯditiōes ididuātes:nō
tn̄ obstat qn̄ sit vl̄e ⁊ gnāli̅ssimū:qꝛ cōnotat illas vl̄iter
⁊ nō singulariter.Un̄ qn̄ ꝯnotat tp̄s:⁊ vbi locū:⁊ positio
ꝯnotat idē lꝫ alr̄.⁊ tn̄ sūt vl̄ia:qꝛ hec ꝯnotatio ē vl̄is ⁊ nō
pticularis:⁊ ad diffinitōēꝫ auctoris in q̄ ponit̄ sit⁹.dr̄ ꝙ
sit⁹ i sua maxima cōitate non ē termin⁹ ꝑntalis:ſꝫ anolo
gus significās habitudinē ptiū i toto ptinētē ad ꝑntuꝫ:
q̄ntitatis ⁊ locatōēꝫ situalē mundi ptinētē ad ꝑntū vbi.
⁊ ordinē ptiū inuicē in cōpatiōe ad locū ptinētē ad ꝑntū
positōis.iō pt cadere i diffinitōēꝫ positōis nō tāqꝫ gen⁹:
sed tanqꝫ anologum.quare ⁊c̄.

¶ Predicamentum habitus. Caplm. XXXIX.

Decimum ꝑdicamētū ē ꝑntū ha/
bit⁹:cui⁹ qditas ē adia
cētia corpoꝝ ⁊ eoꝝ q̄ circa corp⁹ sūt:vt de
terminat auctor sex ꝑncipioꝝ. de cui⁹ di
stictiōe ad alia ꝑnta. ⁊ ꝯṫter dōm. ¶ Et
T.c.28. iō notadū ꝑ ꝑꝫ Ari.i fine ꝑntoꝝ.⁊ 5° me/
p̊ tha.ꝙ hēre sumit̄ octo modis. Primus
mod⁹ ē subiectū habere qualitatē.vt hō hꝫ v̄tutē vl̄ po/
2 tētiā colorē vl̄ figurā. 2⁹ mod⁹ ē habere q̄ntitatē vt ma
3 gnitudinē cubitalē. 3⁹ mod⁹ ē habere tegumēta corpo
4 ris vt tunicā vl̄ armaturā. 4⁹ mod⁹ ē habere mēbroꝝ
5 ornamēta vt annullū vl̄ coronā. 5⁹ mod⁹ ē habere mē/
6 brū vt manū vl̄ pedē. 6⁹ mod⁹ ē habere cōtētū: vt vas
7 hñs aquā vl̄ vinū. 7⁹ mod⁹ ē hēre possessiōes vel diuiti
8 as.vt domū agrū vl̄ pecunias. 8⁹ mod⁹ ē viꝝ hēre vxo/
rē:quē Ari.ponit alienū cū sit habit⁹ paris i nā nō aliud
itelligēdo nisi ꝙ vir ⁊ vxor cohabitāt simul.nā hēre:vt
dicit Boeti⁹ i ꝑntis:solet aliqn̄ poni ꝓ inhabitare.Un̄
habitātes i ciuitate dicūt se habere ciuitatē. Deide dic̄
ph̄s ꝙ forte multi sūt alij modi hn̄di:ſꝫ modi ꝑdicti sūt
magis famosi.dicim⁹.n.ꝙ ois effect⁹ hꝫ cāꝫ.⁊ ois scia hꝫ
subꝫ circa qd ē.⁊ ꝙ gen⁹ hꝫ spēꝫ ⁊ spēs gen⁹ ac drīas:⁊ isti
2ᵐ modi idubie sunt alij a quolibet alioꝝ.¶ 2° notādū ꝙ
habit⁹ sumit̄ q̄druplr̄. ꝑ ꝓ eo qd opponit̄ ꝑuatōi:⁊ sic ē
postꝑntū sic opposito:eo ꝙ habit⁹ ⁊ ꝑuatio repit̄ i quo/
t.t.c.50. libet ꝑnto ꝑꝫ Ari.⁊ ꝯmētatorē ꝑ phy.2°. ꝓ q̄litate corpo
2 ris vl̄ aie de difficili mobili:⁊ ex assuefactōe acq̄sibili:⁊
talis habit⁹ ē i ꝑma spē q̄litatis ꝑm Ari.i ꝑntis di.ꝙ ha
bit⁹ ē q̄litas d difficili mobilis.i. ex frequētatōe actuū:
3 eo ꝙ ex actib⁹ gnānt̄ habit⁹.2° ethi. 3° ꝓ corpe subali
artificialr̄ acto vt tunica vestimētū ⁊ hꝫ q̄ vt artificialia
4 sūt ponūt̄ i q̄rta spē q̄litatis rōne forme artificial. 4°
ꝓ adiacētia corpis ex his q̄ circa corp⁹ sūt:⁊ sic fac̄ ꝑntū
respectiuū distictū a q̄libet alio tā absoluto q̄ȝ respecti/
uo.Un̄ dic̄ auctor sex ꝑncipioꝝ ꝙ habit⁹ faciēs ꝑntū ē
duplex:qdā ē toti⁹ corpis vt calciatū eē ānulatū eē.⁊ su/
mit h auctor ꝯcretū ꝓ abstracto ꝑꝑ penuriā vocabuloꝝ
itelligēdo ꝙ vestitio ⁊ armatio sūt habit⁹ toti⁹ corpis:
calciatio vo ⁊ annulatio sunt habitus partium corpis.

His visis sit h p̊° ꝯ.Aliqs hit⁹ ē for° abso^{ta} ⁊ aliqs p̊° ꝯ
for° respectia.p̊° ps pꝫ d scia ⁊ v̄tutib⁹:q̄
sit for° abso^{ta}.⁊ dr̄r hit⁹.silr̄ q̄lꝫ for° subal ⁊ q̄lꝫ q̄ntitas vl̄
q̄litas hñs ꝑuatiue opp^m dr̄ hit⁹ ⁊ ē for° absoluta. 2° ps
dclarat̄ qm̄ habit⁹ q̄ aliqs hꝫ q̄ntitatē q̄litatē mēbrū ꝯtē
tū diuitias vl̄ vxorē ē relatio:habit⁹ vo q̊ qs hꝫ vestitū
vl̄ ānulū ē for° respectiua d ꝑnto habit⁹. ¶ 2° ꝯ. Aliqs 2° ꝯ
ē res habita:⁊ aliqs nec res habita nec res hñs.p̊° ps pꝫ:
de habitu ꝑme spēi q̄litatis ⁊ 2° declarat̄: qm̄ habit⁹ q̄
qs hꝫ diuitias nō ē ille hō nec ille diuitie cū stet illū ho/
minē eē ⁊ illas diuitias nullo tali habitu exñte: imo ꝑt
crescere ille habit⁹ hole ꝯtinue diminuto:⁊ mior hō ali/
qn̄ hꝫ mai⁹ dñiū:⁊ maior min⁹ dñiū:qd nō possꝫ eē si dñi
uꝫ seu habit⁹ possidēdi eēt dñs vl̄ possessio:silr̄ habit⁹ fa
ciēs ꝑntū n̄ ē hñs nec res habita:qm̄ si hō hꝫ vestitū cir/
ca corp⁹ ē ille habit⁹:si āt hꝫ illd i capsa vl̄ ptica nō ē ille
habit⁹:vt arguat̄ sic. Iste habit⁹ icipit esse ⁊ iste hō nō i/
cipit esse nec illud vestitū. igr̄ iste habit⁹ nō est ille hō:
nec illd vestitū.añs pꝫ i ꝑ istāti q̄ sortes iduit se.Etiā seq
tur iste habit⁹ dsinit esse:⁊ iste hō nō dsinit esse:nec illd
vestitū .g̊ iste habit⁹ nō ē iste hō nec illud vestitū . ꝯña
hōa.añs ē notū i istāti i q̊ ꝑ dpositū ē vestitū.¶ 3° ꝯ. Ha 3° ꝯ
bit⁹ g ē ꝑntū nulli ꝯriat̄ lꝫ aliqn̄ suscipiat magis ⁊ min⁹
istā ꝯnē ponit auctor sex ꝑncipioꝝ. cui⁹ p̊^{am} ptē sic dcla
rat di.ꝙ armatū eē ⁊ calciatū eē nō sūt ꝯria:qꝛ idē hō sil̄
ē armat⁹ ⁊ calciat⁹. 2^{am} vo ptē ꝓbat ex eo:qꝛ eq̄s dr̄ ar/
matior pedite.⁊ hñs calligas hñte calciamēta solū:⁊ no
tāter dixit aliqn̄ ꝙ vestitū eē nō suscipit magis ⁊ min⁹:i
telligēdo ꝑ vestitū eē habitū toti⁹ corpis ordinatū ad
tegendū solū corp⁹.nā hñs tunicā n̄ min⁹ ē vestit⁹ q̄ȝ hñs
tunicā ⁊ suptunicā:qꝛ ita tegit̄ corp⁹ ꝑ tūicā sic̄ ꝑ tunicā
⁊ suptunicā.¶ Dubitat̄:qꝛ recipe magi ⁊ min⁹ vr̄ esse cā Dubiuꝫ
ꝯrietati.si g̊ hit⁹ suscipit magi ⁊ min⁹ opꝫ ꝙ alicui ꝯriet̄
⁊ iō dic̄ Simplici⁹ sup ꝑnta:ꝙ sic̄ hit⁹ nulli ꝯriat̄.ita nō
suscipit magi ⁊ min⁹.nemo.n.ē alio magis armat⁹ sic ꝙ
hēat irēsiorēꝫ armaturā: ſꝫ dr̄ magis armat⁹:qꝛ hꝫ plura
vl̄ meliora arma. Pōt tn̄ rn̄deri tenēdo opionē aucto.ꝙ R̄ño
triplr̄ suscipit̄ magi vl̄ min⁹.p̊.qꝛ magi vl̄ min⁹ miscet̄ cū
suo ꝯrio sic̄ logt̄ ph̄s 5° ph̄y.⁊ i topicis.albi⁹ ē qd ē nigro T.t.c.6
ipmixti⁹.2°.qꝛ magi vl̄ min⁹ appropiq̄t ad p̊^m ēs:⁊ sic dr̄
hō ꝑfectior asino.3°.qꝛ magi vl̄ min⁹ valꝫ ad finē ordia/
tū:⁊ ad hūc finē pl⁹ valꝫ eq̄s q̄ȝ pedes.iō eq̄s dr̄ armatior
pedite. ¶ 4° ꝯ. Hit⁹ g ē ꝑntū de nc̄citate ē i plurib⁹.istā 4° ꝯ
ꝯneꝫ ēt ponit auctor sex ꝑncipioꝝ di.ꝙ hit⁹ ē adiacētia
corpis ⁊ eoꝝ q̄ circa corp⁹ sūt:ſꝫ nō eodē mō:qm̄ hit⁹ est
subiue adiacētia corpis ⁊ effectiue eoꝝ q̄ circa corp⁹ sūt:
nec istd ē ꝓꝑe ꝓꝑium hitui.s.eē i plurib⁹:qꝛ ēt relatio vt
dcm̄ est:ē i vno subiue ⁊ i alio terminatiue.sic vestitio est
subiue i vestito.⁊ effectiue vl̄ termiatiue i vestimento.I
telligendū ꝑꝫ simplicīū ex mēte archite:ꝙ plures sūt cō Intellᵐ
ditōes hit⁹ ꝑntal.p̊° ꝯditio ē eē acq̄sibile ⁊ supueniēs:ita
ꝙ nō sit nāle vl̄ inatū: iō hēre mebꝝ n̄ ptinet ad h ꝑntū.
2° ꝯditō ē eē corp⁹ subale:qꝛ hēre accn̄tia vl̄ ꝓꝑetates aut 2
aliq̄ȝ for^{am} vl̄ subaꝫ spūalē n̄ ptinet ad h ꝑntū. 3° ꝯditō 3
ē eē circūpositū:⁊ iō hēre possessiōes seu vestimēta i ca/
mera licet obtineat alias duas cōditiōes non ē d ꝑdica/
mento habitus:qꝛ deficit circumpositio. Quarta con/
ditio est esse acq̄sibile per propriaꝫ operationem cū do/ 4

minio vtēdi ita ꝙ habitū sit ī ptāte hñtis potētis eo vti
sȝ suā vtutē ꝛ volūtatē dū hȝ illud: ex q̄ pȝ ꝙ h̄ p̄ntū ē in
5 solis rōnabilib⁹: qꝛ ipa sola hñt dñiū sui act⁹. 5ᵃ ꝯditio
ē cē vtile ꝛ ꝓficuū vtenti. Uñ si vestimētū circūponat̄
idolo talis circūpositio nō ē habit⁹ ꝓpe ꝛ stricte supt⁹: sȝ
6 ē respect⁹ ptinēs ad p̄ntū relatōis. 6ᵃ ꝯditio ē cē ꝯtēti
uū hñtis. Uñ vestimētū qḋ hȝ ꝯtinet hoīeȝ hñtē illud.
nā eo ipso ꝙ ea q̄ sic hñtur sūt circūposita vr̄ ꝙ hēant ꝯtīe
Cō. 28. re hñtia ꝛ h̄ determinat ꝯmētator. 5ᵒ meta. di. ꝙ respect⁹
hui⁹ p̄nti qḋ ē hēre cōuersus ē respectui q ē vbi: qm̄ loc⁹
ꝯtinet ꝛ locat: sed vestimētū ꝯtinet ꝛ nō hȝ: sȝ hētur ꝛ in
vbi locatū cōtinet̄: sȝ in habitu vestitū nō hētur. q̄re ꝛc̄.

pm **Cōtra** p̄dicta ar̄. ꝛ p̄ ꝙ habit⁹ nō ē accñs distictū ab alys p̄ntis: qꝛ si sic sit illḋ. a. s. vestitio ꝓueiēs a forte ꝛ vestimēto circūposito: ꝛ pȝ ꝙ. a. posteri⁹ ē forte ꝛ vestimēto suo ꝑ q̄nto cāt̄ ab illis. g̃ nō icludit ꝯ̄dictōeȝ ꝙ fortes ꝛ vestimentū circūpositū sint sine illo habitu: ꝛ ꝑ ꝯñs stat fortē hēre vestimētū circūpositū sine tali habitu. g̃ frustra ponit̄: imo ponēdo illū seq̄t̄ ꝓcessus infinitus: qꝛ cū fortes hēat illū habitū oȝ ꝙ mediāte alio habitu q sit accñs: ꝛ cū iteꝝ illud accñs hēat̄ ꝓcedere erit i infinitū.
2m ¶ 2° ar̄. ꝙ īpossibile ē hoīeȝ hēre diuitias: qꝛ alr seq̄t̄ ꝙ aliq̄ relatio p̄t nouiter aduenire alicui sine mutatōe fcā i eo ꝛ i suo correlatiuo. ꝯñs falsū: qꝛ si fortes ē nouiter filius platoni oȝ altez illoꝝ eē nouiter mutatū: sȝ ꝑ hat̄ ꝯñs. ponēdo ꝙ fortes det platoni gratis. b. possessionē ꝑ. a. istāti futuro ꝛ moriat̄: fortes añ. a. istās manētib⁹ platone ꝛ. b. ꝑ. a. istāti absq̄ motu alicui⁹ illoꝝ: ꝛ seq̄t̄ ꝙ plato ē dñs. b. possessiōis postq̄ n̄ fuit dñs: g̃ hȝ nouiter dominiū: ꝛ ꝑ ꝯñs nouā relationē absq̄ mutatōe facta in
3m ipo vl̄ i. b. ¶ 3° ar̄. ꝙ null⁹ hȝ dominiū singulare alicui⁹ possessi. nā si tūc possȝ aliqs ex titulo denominatōis habere res tales: ꝛ ꝑ ꝯñs aliqs posset remittere alteri res q̄s dȝ. ¶ Sed ꝯ̄. Sortes deobligās platonē i cētū libris q̄s sibi dȝ bñ facit sibi vt liberalis ꝛ magnific⁹: ꝛ oī tali bñficētie debet̄ p̄miū a recipiēte. g̃ plato dȝ forti ꝓ illa obligatōe ꝛ sub nullo gradu debiti nisi ꝓportiōabilr vt remissuȝ est magis. g̃ fortes habet platonem debitorem sicut añ: ꝛ ꝑ ꝯñs īpossibile ē platonē deobligari a forte ipso viuēte: nec p̄t dici ꝙ plato oīo soluit̄ ab obligatōe: qꝛ tūc plato nō potius teneret̄ forti in casu necessitatis
4m q̄ cuilibet alteri: qḋ ē cōtra ius naturale. ¶ 4° arguit̄. ꝙ nullus habȝ dominiū s̄uitutis: qꝛ si sic pono ꝙ fortes sit dominus platonis ꝛ ciceronis. ꝛ cōcedas seorsum in quolibet libertatem sub cōditōe. s. platoni. si prim⁹ cui obuiabit sit liber: ꝛ ciceroni. si prim⁹ cui obuiabit sit seruus ponēdo ꝙ isti sibi obuiabūt in. a. instanti qḋ iam sit ꝛ quero vtrū plato sit liber vl̄ seruus: si liber. g̃ obuiabit libero ꝛ nulli nisi ciceroni: g̃ cicero est liber: ꝛ ꝑ ꝯñs ratione ꝯditiōis cicero obuiat seruo ꝛ nulli nisi platoni. g̃ plato ē seru⁹: qḋ si ꝯcedit̄: ergo cicero est liber: qꝛ obuiat seruo: sed plato obuiat ciceroni. ergo plato est liber: ꝛ sic qualitercūq̄ dicatur sequitur contradictio.

Ad pm **Ad primū** dr̄. ꝙ si de⁹ annihilaret habitū p̄ntalē remanētibus forte ꝛ vestimēto circūposito ꝙ fortes haberet vestimētū nō habitu ꝓpe dicto: sed eo mō quo idolū vl̄ brutū hȝ vestimētū sibi circūpositū: nec propter hoc proceditur in infinitum: quoniam talia habitus non proprie habetur: sed est illud quo ali-
Ad 2m quid extrinsecum circumpositū habetur. ¶ Ad 2m dr̄. ꝙ qñ aliquid est correlatiuum alicuius ratiōe alterius tertij nec ē incōueniēs ꝙ relatio nouiter adueniat alicui absq̄ mutatione facta in eo vel in suo correlatiuo: sȝ sufficit ꝙ mutatio fcā ē i illo tertio. s. in forte cuius. b. ꝑ erat correlatiuū ꝛ ꝑ ꝓmissionē factā ē correlatiuū plato
Ad 3m nis. ¶ Ad 3m dr̄. ꝙ plato n̄ p̄t absolui ab oī obligatōe sic ꝙ remisso debito pecuniaꝝ nō āplius obliget̄: vñ si ex gratitudine v̄tute adhuc obligat̄: nō tñ obligat̄ magis vl̄ min⁹ q̄ añ nec equalr: qꝛ iste obligatōes sūt diuersaꝝ
Ad 4m rōnū: ꝛ ita disperate ꝙ nō ꝓpe cōpant̄. ¶ Ad 4m nō admittit̄ casus ꝑꝑ iplicatōeȝ ꝯ̄dictōis: ꝛ eadē ē difficultas vl̄iter qñ obligātur aliq paris denominatōis ad actus cōtrarios spe acq̄rendi denominatōes oppositas ꝛ exercent illos actus mutuo cum paribus in seipsis: vt posito ꝙ fortes obliget vtrūq̄ debitoꝝ suoꝝ: si p̄mus p̄mo obuiauerit deobligato. ꝛ 2⁹ obligato ꝛ obuiēt sibi mutuo: p̄mo autē posito ꝙ fortes concedat vtriq̄ q̄tūcūq̄ magna dona sub cōditōe q̄ p̄mus p̄mo obuiet merēti denarium: ꝛ secūdus obuiet demerēti denariū: aut posito ꝙ p̄mo ꝯcedat denariū sub ꝯditōe ꝙ solū dicat verū: ꝛ dicat ipse ego nō habeo denariū: ꝛ sic de īfinitis silibus q̄ non admittūtur nisi a sophysticis sophystice ꝛ obligatorie r̄ndēdo: q̄ r̄nsiōes nō hñt hic locū. q̄re ꝛc̄. Capl̄m. XL.

PRedictis adyciēda sūt aliq̄ d̄ ꝑfectōe reꝝ tā i esse simplr̄ q̄ i gradu specifico: vt h̄ ꝑs finē ꝯsumatū
pm accipiat. ¶ Et iō notādū p̄ ꝙ duplex ē ꝑfectio. s. simplex ꝛ fm gd. Perfectio simplex ē illa quā i vnoq̄q̄ meli⁹ ē eē q̄ non eē vt ens vita: ꝛ intellc̄s. cuicūq̄. n. meli⁹ eēt ꝙ viueret ꝛ itelligeret q̄ ꝙ nō viueret vl̄ nō itelligeret. Perfectio fȝ gd ē illa quā nō i quocūq̄ ē meli⁹ eē q̄ nō eē: vt humāitas ꝛ aialitas. nō. n. deo ꝛ itelligētijs melius esset esse hoiem vel aial q̄ non esse hoiem vel aial.
p° ¶ His duabus ꝑfectōibus ꝯpetūt p̄ due d̄nominatōes. s. denominatio ꝑfectōis simplr̄ ꝛ d̄nominatio ꝑfectōis fm quid. Denominatio ꝑfectōis simplr̄ ē illa que ꝯsurgit ex ꝑfectōe simplr̄: vt eē ens eē vitā eē intelȝ. Denominatio ꝑfectōis fȝ gd ē illa q̄ ꝯsurgit ex ꝑfectiōe fȝ
2° gd. vt eē hoīeȝ eē aial. ¶ 2° ꝯpetūt due latitudines. s. latitudo ꝑfectōis simplr̄ ꝛ latitudo ꝑfectōis fȝ gd. Latitudo ꝑfectōis simplr̄ ē illa q̄ d̄nominat̄ ꝑfectōe simplr̄. vt latitudo vite latitudo ētis ꝛ latitudo itelligētie. Latitudo ꝑfectōis fm gd ē illa q̄ d̄nominat̄ ꝑfectiōe fȝ gd
3° vt latitudo aialitatis vel humanitatis. ¶ 3° ꝯpetūt duo nō gradus. s. simplr̄ ꝛ secunduȝ quid. Non gradus simpliciter est ille infra quē nō est possibilis aliquis grad⁹: vt nō gradus entis. Nō gradus scdm quid est ille infra quem est possibilis aliquis gradus vt nō gradus vite vl̄
4° aialis. ¶ 4° ꝯpetūt duo gradus sūmi. s. iclusiu⁹ ꝛ exclusiu⁹. Grad⁹ sūm⁹ iclusiu⁹ ē ille q itrisece termiat totā latitudinē. Grad⁹ v̄o sūm⁹ exclusiu⁹ ē ille q totā latitudinē extrisece termiat. vt h̄ dr̄ eē de⁹ hñdiet⁹ q̄lȝ suā ꝑfectōȝ simplr̄ cōicās suis creaturis. sic. n. spa sublunarl itrisece terminat̄ ꝯuexo ignis ꝛ extrisece ꝯcauo lune. sic q̄lȝ latitudo ētis vl̄ hūanitatis termiat̄ icinsiue aliq̄ creatura ꝛ exclusiue imēsitate primi entis. Uñ dr̄ Termegistus phs. ꝙ de⁹ ē spa cui⁹ cētrū ē vbiq̄. circūferētia v̄o nusq̄.
2m ¶ 2° nōn ꝙ istaꝝ ꝑfectōuȝ q̄dā sūt nā p̄ores: ꝛ q̄dā posteriores. Perfectio prior ē illa quā stat sine ꝯ̄dictōe dici d̄ aliq̄ sine posteriori. vt ens respectu vite ꝛ aiai respectu hoīs. Perfectio posterior ē illa quā nō stat sine ꝯ̄dictione dici de aliquo sine priore vt viuere respectu en-
cor pm tis: ꝛ esse hoīeȝ respectu aialis. ¶ Ex isto notabili seq̄t̄ p̄ ꝙ signatis duabus denominatōibus ꝑfectōis simplr̄ quaꝝ neutra ē prima: nō grad⁹ posterioris distātior est a nō gradu prime d̄nominatōis q̄ nō grad⁹ p̄oris: pȝ: qꝛ gradus intelligētie pl⁹ distat a nō gradu entis q̄ nō gradus vite. ¶ 2° seq̄t̄ ꝙ cuiuslibet denominatōis ꝑfectio-
cor 2m nis simplr̄ citra primam nō gradus est aliquis gradus

essendi:pȝ:q2 nō grad⁹ vite ē aliq̄s grad⁹ eēndi.soli⁹.n.ṗ
me denominatōis pfectiōis simplr cōicabilis creature
non gradus simpliciter est summus non gradus.

p⁹ ꝯ **His visis** sit hec p⁹ ꝯ. in tota latitudine entis solū
finite ponende sūt spēs fm sub ⁊ supra.
pbaꝛ.i tota latitudine entis solū finita sūt p̄nta:⁊ in q̄li
bet p̄nto solū finite sūt spēs fm sub ⁊ supra.ergo.pȝ ꝯse
quētia:q2 ex finitis fȝ multitudinē nō resultat ifinitum
fm multitudinē vt colligitur a pħo ṗmo celi.maior ve
T.c.34. ro est pħi 3° physico.in p̄ntis. ⁊ 5° methaph.nō ponentis
T.c.3. nisi decē p̄nta. minor aūt ē porphyrij di.ex auctate pla
T.c.14. tonis spēꝝ eē numeꝝ finitū:idiuiduoꝝ aūt numeꝝ eē i
finitū.Et Ari.ṗ poste.negat p̄dicatoꝝ q̄dditatiuoꝝ mul
titudinē ifinitā tā i sursū q̄ȝ in deorsū:q2 alr nō ꝯtigeret
T.c.35. aliq̄d scire fȝ ꝙ ipe declarat.Infinitū.n.fȝ ꝙ ifinitū est
T.c.65. ignotū.ṗ ⁊ 3° phy.¶ 2° ꝯ.Licet aliq̄ spēs itēsior sit fȝ d
2° ꝯ nominatōez tā porē q̄ȝ posteriorē.nō tñ q̄libet:pȝ:q2 q̄li
bet spēs collocata i latitudine vite itēsior ē fȝ dnomina
tōez entis q̄ȝ vite:eo ꝙ latitudo vite ē ps latitudinis en
tis.Spēs aūt ṗma i latitudine entis nō ē itēsior i eē en
tis q̄ȝ i eē vite:q2 eq̄ icipit a nō gradu ētis sic̄ tota latitu
do eēndi.Siliter i gnē aialis spēs humana itēsior ē fȝ la
titudinē aialitatis q̄ȝ fȝ latitudinē humanitatis:sȝ ṗma
spēs i eodē gnē exq̄ icipit a nō gradu aialitatis ē eq̄ itēsa
3° ꝯ pcise i suo eē specifico sic̄ gnico.g̊.⁊c̄.¶ 3° ꝯ.Quāuis ali
cui⁹ spēi q̄ōlibet eē eēntiale icipiat a nō eē simplr:nō tñ
cuiuslibet spēi q̄ōlibet eē eēntiale icipit a nō gradu sim
plr:p⁹ ps pȝ d p⁹ spē i tota latitudine entis.nā illi⁹ spēi nō
ē aliq̄d eē eēntiale nisi eē trāscēdēs gnicū vl̄ specificū:sȝ
q̄ōlibȝ tale eē icipit a nō eē simplr.g̊.⁊c̄.maior pȝ:⁊ mior
declaraꝛ.nā si talis spēs scd̄ȝ eē specificū vl̄ gnicū icipet
ab aliq̄ gradu illa nō eēt imie⁹ nō gradui:qd̄ ē repugnās:
2 exq̄ ē ṗma spēs.¶ 2° ps ꝯnis clara ē de q̄libet spē circa
ṗmā spēȝ:qm̄ nulla talis fȝ eē specificū icipit a nō gradu
simplr:sȝ a nō gradu fȝ q̄d q̄ ē grad⁹ aliq̄s eēndi specifi
4° ꝯ cus.s.ṗma spēs.¶ 4° ꝯ.Licet nullū idiuiduū icipiat eē
a nō gradu simplr:tñ aliq̄d idiuiduū terminaꝛ ad gradū
ṗmoriū exclusiue:p⁹ ps pȝ:qm̄ ṗma spēs pp sui ipfectio
nē hȝ multitudinē indiuiduoꝝ:se iuicē excedētium lati
tudinalr: sȝ in latitudine vniformiter difformi icipiēte
a nō gradu nullus ē gradus incipiēs ab eodē nō gradu.
2 ergo. 2° pars patet:exquo finite sunt spēs in latitudine
entis necesse est dare primā terminatā ad immēsitatē ṗ
mi gradus:sed talis spēs non habet nisi vnū idiuiduū.g̊
illud terminatur ad gradū imēsū.minor patet:eo ꝙ ta
lis spēs ē itellectualis nāe abstracte ab oī materia sim
plr:modo nullius talis sūt idiuidua plura solo numero
Cor^m differentia vt patuit. ¶ Ex predictis sequitur ꝙ nulla
spēs inter ṗmā ⁊ vltimam icipit a nō esse simpliciter vel
terminatur ad gradum immensum:pȝ:q2 quelibet talis
species habet speciē infra se ⁊ supra se : penultima.n.spe
cies ⁊ si terminaꝛ ad gradū sūmū inclusiuū totius lati
tudinis entis :nō tñ terminatur ad gradū immēsū exclu
siue terminantem ipsam latitudinem entis.

p^m **Contra** p̄dicta arguiꝛ ⁊ pmaxime ꝯ correlariū.p̄
sic.si aliq̄ spēs pticipet totā latitudinē en
tis illa icipet a nō gradu simplr ⁊ terminareꝛ ad graduȝ
imēsū:sȝ q̄libȝ spēs ē hm̄.g̊ ⁊c̄.maior pȝ:q2 latitudo entis
icipit a nō eē simplr ⁊ terminaꝛ ad deū.⁊ mior declaraꝛ:
qm̄ q̄libet species p̄supponit totā latitudinem entis : q2
nō ē rō q̄re magis p̄supponit vnū gradū illi⁹ latitudinis
q̄ȝ aliū cū oēs sint eiusdē rōnis.g̊ pticipat totā illā latitu
dinē.pȝ ꝯnā:eo ꝙ ois rō eēntialꝛ p̄supposita cōicaꝛ p̄sup
2^m ponēti tāq̄ȝ supius suo iferiori. ¶ 2°.Quelibȝ forma i i
finitȝ itēsibil̄ ⁊ i ifinitū remissibilis icipit a non gradu
simplr ⁊ terminaꝛ ad gradū imēsū exclusiue.sȝ quelibet
spēs ē hm̄.g̊ ⁊c̄.maior pȝ:q2 talis forma nō possȝ sic i ifini
tū remitti in deorsū ⁊ i ifinitū intēdi in sursū:si tam infe
rius q̄ȝ supius terminareꝛ ad aliquē gradū itrisecū lati
tudinis:sed minor declaraꝛ de spēbus qualitatum que
sunt in infinitȝ intensibiles ⁊ remissibiles : vt patet de
caliditate ⁊ frigiditate ⁊ huiusmodi.siliter quocūq̄ȝ cir
culo dato cōtingit dare maiorem ⁊ minoreȝ secūdū ma
thematicos:⁊ quacūq̄ȝ linea data ꝯtingit dare minoreȝ
3° phy.ac ēt maiorē p mathematicos:quos approbat cō Cō.61.
mētator.3°.phy.¶ 3° sic.Quelibet spēs itellectualis na 3^m
ture incipit a nō gradu simplr. ergo ⁊ quelibet alia . aūs
pbaꝛ:q2 si nō:seqtur ꝙ in remissiōe talis spēi ṗus veni
ret ad non gradū ,ppꝛie spēi q̄ȝ ad nō gradū simplr :ꝯns
falsū:q2 tunc aliqua itellectualis nā migraret de spē in
spēȝ : aut formaliter ꝯtineret oēm pfectōeȝ inferiorem
quoꝝ quodlibet ē incōueniēs.nulla.n.itelligētia potest
esse inferioris speciei nec in se cōtinet formaliter huma
nitatē vel aīalitatē aut aliq̄d tale.¶ 4° arguiꝛ sic.Qua 4^m
cunq̄ȝ specie signata sit suum esse simplicier.a.⁊ suuȝ esse
specificum.b.⁊ arguitur sic.a.⁊.b.ꝯuertūtur simpliciter.
ergo a quocūq̄ȝ icipit.a.ab eodē icipit.b.sȝ.a.incipit a nō
gradu simplr.ergo.b.incipit a nō gradu simpliciter.aūs
patet:q2 sequitur formaliter.a.est.ergo.b.est.sicut sequi
tur formalr eē.b.ē.g̊.b.est.⁊ ecōtra etiā seqtur. g̊ ⁊c̄.Un
de sicut seqtur.hō ē g̊ homo ē homo:ita seqtur.a. est igi
tur.a.est.b.eo ꝙ.a.non est nisi.b.quare ⁊c̄.

Ad primū negeꝛ minor:⁊ ad pbationē dico ꝙ lȝ Ad p^m
q̄lȝ spēs p̄supponat totā rōnē entis:nō
tñ totā latitudinē entis.sicut.n.albedo vt quatuor p̄sup
ponit totā essentiā albedinis ⁊ nō totā latitudinē:sȝ so
lū a nō gradu ad gradū vt quatuor.ita quelibet species
in latitudine entis p̄supponit totam rationem entis:sed
nō totā latitudinē entis:imo ṗma spēs nullā latitudinē
entis p̄supponit cū sit ṗmus gradus illius latitudinis:sȝ
q̄libet citra illā p̄supponit latitudineȝ entis a nō gradu
vsq̄ȝ ad illam spēm:⁊ cum diciꝛ ꝙ oēs gradus latitudi
nis entis sunt eiusdē rōnis. negetur. eo ꝙ humanitas ⁊
albedo sūt duo gradus illi⁹ latitudinis.⁊ nō sunt eiusdē
rōnis:⁊ dato ꝙ essent eiusdeȝ rōnis:argumētū nō cōclu
deret:q2 albedo vt duo ⁊ albedo vt octo sunt eiusdeȝ rō
nis:⁊ tñ albedo vt quatuor p̄supponit albedinē vt duo
⁊ non albedinē vt octo.¶ Ad 2^m negeꝛ maior:⁊ ad pba Ad 2^m
tionē dicitur ꝙ argumētū cōuinceret si latitudo forme
in infinitū itēsibilis ⁊ remissibilis eēt in latitudine en
tis essentialiter collocata:sed est imaginatiue extra illā
latitudinē.icipiens tñ a nō gradu vl̄ ab aliquo gradu il
lius latitudinis:ita ꝙ latitudo albedinis vl̄ humidita
tis iuxta imaginationē mathematicā incipit ab aliquo
gradu entis ⁊ lateraliter vadit in infinitū fȝ pfectōem
indiuidualē.¶ Ad 3^m negeꝛ aūs:⁊ ad probatōem diciꝛ Ad 3^m
ꝙ nulla spēs est intensibilis vel remissibilis:sȝ bñ latitu
do spēi ē itēsibilis ⁊ remissibilis:si aliq̄ talis fuerit:nūc
aūt nulla spēs itellectualis nature hȝ latitudineȝ cū nō
habeat multitudinē idiuiduoꝝ.ideo nullo mō est inten
sibilis ⁊ remissibilis:cōcedo tamen ꝙ talis spēs potest
desinere eē p potētiā dei:⁊ eq̄ ṗmo veniret ad nō gradū
entis sicut ad non gradum ,ppe spēi:non tamen incipit
a non gradu simplr:⁊ hoc ideo:q2 totam latitudinem a
nō gradu simplr vsq̄ȝ ad illā nō cōtinet nisi virtualr:iō
subito virtualiter illam deperderet deperdēdo ,ppꝛium
gradū specificū:sicut solū virtualiter cōtinebat.icipe.n.
a nō gradu simplr ē nihil habere mediū iter se ⁊ nō gra
dū:qd̄ formalr vel vtualr p̄supponat. mō q̄libet spēs ci
tra ṗmam formalr vel vtualr presupponit ṗmaȝ ⁊ quā

libet potētialē ad ipaꝝ:sicut mixtū ꝑsupponit elm̄ū.ꝛ q̄li/
tas 2° ꝑsupponit p°ꝫ:ꝛ for° vitalis ꝑsupponit nō vitalez.
Ad 4m ¶ Ad 4m negeꝛ ꝯña. Uñ motꝰ ꝛ itēsio motꝰ adinicē cō/
uertunt.ꝛ tñ aliqs motꝰicipit a qete seu a nō gradu mo/
tus:ꝛ tñ itēsio nō icipit a nō gradu itēsiōis: ſ3 multotiēs
ab aliq̄ gradu:sicut dato ꝙ aliqs iciperet moueri ꝑ remo/
tionē ꝺ pn̄ti a gradu itēsiōis vt q̄tuor: ita ꝙ ꝯtinue post
hoc mouebit gradu itēsiori vt q̄tuor.ꝛ sic in ꝓposito eē
hoīs ꝛ hō ꝯuertunt iuicē.ꝛ tñ eē hoīs icipit a non gradu
simplr:ꝛ hō solū incipit ab aliq̄ gradu sibi imediato lati
tudinis entis.nec seq̄ī.eē hoīs ꝛ hō sūt idē realr.g̊ a q̄cū
q3 icipit vnū icipit ꝛ reliquū.negeꝛ ꝯña.qꝛ ꝛ si sūt idē.tñ
rōnes sūt diuerse.q̄re ꝛc. Cap. XLI.

p° D maiorez dictoꝝ notitiaz est
nōndū ꝑ ꝙ rōni en
p° lati° tis q̄tuor corn̄dēt totales latitudines.
¶ Pria ē latitudo trāscēdēs incipiēs a
nō eē simplr:in quā ꝯcurrūt oēs denoīa
tiōes ꝑfectionū simplr.ꝛ hec diuidit in
sex ꝑtes iuxta senariū nūeꝝ foraꝝ i de/
noīatiōe cōi.p° ꝑs est formaꝝ accn̄taliū respectiuarum.
2° pars formaruꝫ accidentalium absolutaꝝ. 3° ꝑs for/
maꝝ subaliū nō viuētiū. 4° ꝑs foraꝝ subaliū solū viuē/
tiū. 5° ꝑs foraꝝ subaliū sēsitiuaꝝ. Et 6° ꝑs formaꝝ suba
liū itellectiuaꝝ. ꝛ hec terminant ad imēsitatē p̄mi entꝭ
2 exclusiue. 2° latitudo ē generica q̄ icipit ab aliq̄ gradu la
2° lati° titudinis trāscēdētis in q̄ ꝯcurrūt plura gn̄a:sicut ē lati/
tudo āguloꝝ icipiēs ab angulo q̄ ē gradus latitudis en/
tis in q̄ sunt duo gn̄a.s.rectilineꝰ ꝛ curuilineꝰ:i q̄bꝰ gn̄ibꝰ
sūt spēs:videlicz acutū obtusū rectū sub rectilineo.ꝛ an/
gulus ꝯtinc vl portionis sub curuilineo.ꝛ hec ēt diuidit
p in sex ꝑtes. Pria ꝑs ē anguloꝝ acutoꝝ hn̄s gradus itē
2 siores ꝛ remissiores. 2° ꝑs ē āguloꝝ rectoꝝ nō hn̄s gra/
dus itēsiores ꝛ remissiores:qꝛ oēs anguli recti sūt eq̄les:
ſ3 est q̄dā gradus imaginabilis lōgꝰ terminās exclusiue
totā lōgitudinē anguloꝝ acutoꝝ in q̄ lōgitudie sūt ima
3 ginabiles ifiniti anguli recti:sicut ꝛ ifinita pūcta. 3° est
ꝑs anguloꝝ obtusoꝝ icipiēs exclusiue a lōgitudie angu
loꝝ rectoꝝ ꝛ h3 latitudinē graduū itēsioꝝ ꝛ remissioꝝ.
4 4° ꝑs ē anguloꝝ curuilineoꝝ hn̄tiū ambas lineas cur/
5 uas. 5° ꝑs ē āguloꝝ curuilineoꝝ hn̄tiū vnā lineā rectaz
6 ꝛ aliā curuā euersaz. 6° ꝑs ē anguloꝝ curuilineoꝝ habē
tiū vnā lineā rectā ꝛ aliā curuā iuersaz:ꝛ q̄l3 haꝝ triū m
3° lati° ꝑtiū h3 gradus itēsiores ꝛ remissiores. 3° latitudo ē spe
cifica ēt ab aliq̄ gradu entis icipiēs in q̄ ē m̄ltitudo spē/
rū sicut est latitudo figuraꝝ ꝛ nūeroꝝ. Pria.n.incipit a
figura ꝛ ꝓcedit in ifi™ ſ3 ifinitas spēs figuraꝝ q̄ sūt cir/
culus monangulus duangulus triāgulus:ꝛ sic in ifinitū
2 2° vo icipit a nuō in q̄ ēt sūt spēs spālissime ifinite.s.bi/
4° lati° narius ternariꝰ q̄ternariꝰ:ꝛ sic in ifinitū. 4° latitudo ē
idiuidualis icipiēs ab aliq̄ gradu latitudinis entis in q̄
sunt solū idiuidua solo nuō dr̄ia.ꝛ hec multiplicat iuxta
multitudinē spēꝝ hn̄tiū indiuidua ineq̄lr ꝑfecta: ita ꝙ
spēi hūane r̄ndet vna talis latitudo ꝛ spēi asinine sic spe
ciei albedinis vel caliditatis.silr linee supficiei corpori
corn̄dēt hꝰ latitudines:qm̄ ē dare lineā ꝑfectiorē ꝛ ip/
fectiorē:sicut maiorē ꝛ minorē nō q̄dē essentialr:ſ3 acci/
2m dētaliter solū. ¶ 2° nōn̄ ꝙ p° latitudo sicut h3 duplicez
terminū ad quē.s.iclusiuū ꝛ exclusiuū:ita h3 duplicē ter
minū a q̄ videl3.iclusiuū q̄ est m̄a p°.ꝛ exclusiuū q̄ est pu
Cō.70. rum nō esse.ꝛ hec notauit cōmētator.p phy.di.ꝙ m̄a p°
mediat iter eē.s.actuale.ꝛ nō eē q̄ est puꝝ nihil.sicut.n.
nō gradus triāguli ē aliq̄d positiuū.s.pūctꝰ a q̄ exeūt li/
nee recte:ita nō gradus latitudinis entis q̄ē voco lati/
tudinē trāscēdētē nō gradus est aliq̄d positiuū.s. m̄a p°
que sic dr̄ ꝑꝑ suā potētialitatē.qm̄ q̄l3 gradus in aliq̄ la/
titudine dicit actū. 2° latitudo h3 ꝓ termio a quo genꝰ 2
anguloꝝ q̄ dr̄ nō gradus illiꝰ latitudinis:qꝛ ab illo inci
pit nō obstāte ꝙ eēntialr cōicet toti latitudini idētice.
ꝛ hec latitudo nō h3 terminū ad quē inclusiue.qꝛ nō dr̄
maximꝰ āgulus siue finita siue ifi° itelligat hec latitu°
3° lati° icipit a gn̄e figure q̄ ē gradꝰ i lati° ē iꝰ ꝛ n̄ gradꝰ 3
in lati° figuraꝝ:q̄ ēt nō terminat iclusiue:ſ3 solū exclu/
siue ad deū:qꝛ nō ꝯtingit dare maximā siue vltimā figu
rā siue pōat finita siue ifinita latitudo. S3 latitudo nu/
meroꝝ icipit a nuō:ꝛ ē ifinita termiata iclusiue ad nūe/
rū ifi™.vñ si deꝰ in q̄l3 ꝑte ꝓportiōabili hore future nūe/
raret vnā vnitatē:ꝛ in fine aliā:ex illa ꝛ ex oībꝰ ꝓcedēti/
bus ꝯsurgeret nūerus ifinitꝰ iclusiue terminās totā lati
tudinē nūeroꝝ. 4° latitudo icipit a gradu specifico la/ 4
titudinis entis denoiatiōis ꝯsilr ꝛ vadit in ifi™ lateralr
sic oēs alie ꝑter p°:q̄ ꝛ ēt aliq̄ termiant iclusiue vt lati/
tudo hoīs vl albedis:qꝛ ē dare hoiez ifinite bonū cuius/
modi xp̄s est:ꝛ ē dare albedinē ifinite ꝑfectaz in spē illa
ad ymagiationē.sic ꝛ ifinite itēsaz:ſ3 latitudo motꝰ siue
sit localis siue alteratiōis ꝯcesso ꝙ q̄l3 illaꝝ sit ifinita n̄
termiat iclusiue:qꝛ nō ē dare motū ifinite velocitatis.

His visis sit hec p° ꝯ. Nullus gradus alicuiꝰ lati/ p° ꝯ
tudinis ꝯtinet eēntialr aliquā latitudi
nē itēsiuā.ista ꝯ p3 de gradibꝰ latitudis idiuidualis: qm̄
q̄l3 talis gradus termiat aliq̄ latitudinē:vt supiꝰ fuit ostē
suz.g̊ nullus talis eēntialr ꝯtinet latitudinē:ſ3 solū v̄tua
liter ꝓ q̄tāto ē terminꝰ latitudis. De gradibꝰ aūt specifi
cis adhuc ē magis notū.qꝛ forᵃ specifica ē eēntia idiuisi/
bilis ſ3 auctorē sex ꝓncipioꝝ.ꝛ Ari.8.meta. determinat T.c.io.
ꝙ spēs sūt sic nūeri.imo nulla forᵃ nūeri cōtinet eēntialr
latitudinē:ſ3 ē forᵃ simplr simplex.g̊. Item si spēs hūana
ꝑter latitudinē idiuiduoꝝ ꝯtineret eēntialr aliq̄ latitu
dinē itēsiuā cū ꝑtes sint ꝓꝛes toto ꝛ gradus latitudie.g̊
aliqs ē gradꝰ specificꝰ hūanꝰ ꝓꝛ spē hūana:q̄ ē ymagia/
bile.deide nō appet quō distiguerēt tales gradus:qꝛ nō
realr:cū hꝰ distictio sit idiuiduoꝝ.nec foralr:cū eadē rō
foralis ꝯpeteret cuil3 illoꝝ ꝛc. ¶ 2° ꝯ. Aliq̄ due spēs idi 2° ꝯ
uisibilr se extēdūt ꝛ aliq̄ diuisibilr itēsiue.p° ꝑs p3 de q/
buscūq3 duabꝰ spēbꝰ imediatis.cū.n.q̄l3 illaꝝ sit idiuisi/
bilis ꝛ vna eaꝝ ē altera ꝑfectior:oꝫ ꝑfectiorē aliā solū i/
diuisibilr excedere.ꝛ si dr̄ ꝙ indiuisibile additum diui
sibili vel indiuisibili nō facit maius. veꝝ est loquendo
de maioritate extensiua: sed loquēdo de maioritate in/
tēsiua nō ē veꝝ:ꝛ ꝑmaxie in latitudie nūerali seu se hn̄/
te ꝑ modū q̄titatis discrete. 2° ꝑs ꝯnis p3 de duabꝰ spē/ 2
bus mediatis.nā ꝑfectior excedit ipfectiorē ꝑ latitudi/
nē itēsiuā.qꝛ ꝑ seipaz ꝛ aliā spēz mediā quā v̄tualr ꝯtiet
cū sit pōlis ad eā ex q̄bꝰ fit vna latitudo ymagiata itēsi/
ua.ꝛ si dr̄ ꝙ nulli duo gradꝰ faciūt latitudinē:veꝝ ē in la
titudine se hn̄te ꝑ modū ꝯtinui:ſ3 in latitudie se hn̄te ꝑ
mo™ discreti duo gradꝰ faciūt lati° itēsiuā:sic ēt faciūt
maioritatē ꝑfectiōis. ¶ 3° ꝯ. Oia idiuidua i eadē latitu 3° ꝯ
dine idiuiduali se excedētia ꝑ latitudinē idiuisibilr ex/
tēsiuā se excedūt.ista ꝯ p3 iductiue.qm̄ iter q̄cūq3 idiui/
dua duo talis cadit latitudo media:cū talis sit imaginā
da ꝑ modū ꝯtinui:ꝛ notāter dixi idiuidua i eadē latitu/
ne se excedētia.qꝛ alicꝰ spēi nulla idiuidua excedūt se.vt
p3 de idiuiduis āguli recti ꝛ gn̄alr de cuiusl3 spēi nūeri
oībꝰ idiuiduis.nā oēs nūeri binarij sūt einsdē ꝑfectiōis:
ꝛ oēs nūeri ternarij eiusdē ꝑfectionis:l3 q̄l3 nūerꝰ terna
riꝰ ꝑfectior sit q̄3 aliqs nūerꝰ biariꝰ.aliq̄ ē ēt spēs cui non
corn̄det latitudo nec lōgitudo idiuiduoꝝ:cuiusmodi ē
spēs āgelica.iō ibi nō oꝫ assignare aliquē excessū iter idi
uidua illiꝰ spēi. ¶ 4° ꝯ. Nō ꝓportionabilr sic idiuiduo 4° ꝯ

corrñdet lati' maior:seu spẽi corrñdet maior latitu' pfe ctiõis simplr.pʒ.qꝛ daꝛ p ymaginationeʒ albedo ifinite pfectiõis in spẽ albedis ꝛ linea ifinite pfectiõis in spẽ li nee.ꝛ tñ talis albedo nõ ẽ pfectũ ens simplr nec talis li nea. qꝛ posita tali ifinita adhuc ẽ aliqđ ens illa pfecti'. Vñ nõ seqꝛ hec albedo ẽ ifinite pfecta albedo vł ifinite pfect' color.ḡ ẽ ifinite pfectũ ens:sicꝫ nõ seqꝛ.a.ẽ ifi^m fm lõgitudinẽ.ḡ.a.ẽ ifi^m extẽsiue.silr aliq̃ nigredo possꝫ cre scere in ifi^m i spẽ nigredis ꝛ nõ in gñe coloris.qꝛ talis ni gredo ẽ ifinite pfecta nigredo ꝛ nõ infinite pfect' color.

Cor^m vbi aũt albedo cresceret in ifi^m ipsa eẽt ifinita albedo et ifinit' color.qꝛ ẽ spẽs pfectissima toti' gñis colorꝫ. ¶ Ex pdictis seqꝛ ꝙ nullus grad' in latitudie entis ãgulorꝫ vł figurarꝫ in ifi^m excedit aliquẽ gradũ remissiorẽ.pʒ.qꝛ nõ daꝛ aliqs grad' ifinit' in aliq̃ tali latitudie:sꝫ in latitudi ne nuõrꝫ ꝛ aliarꝫ forarꝫ pmanẽtiũ ẽ dare gradũ ifi^m q̃ntũ cũqꝫ aliũ signatũ in ifi^m excedẽtẽ:qm iter qðcũqꝫ finitũ. ꝛ qðcũqꝫ ifi^m ẽ distãtia ifinita. vñ latitudo entis ẽ finita nullũ ifi^m gradũ hñs:sꝫ solũ finitũ ꝛ sũmũ.latitudo vº an gulorꝫ vł figurarꝫ ifinita ẽ:sꝫ nõ hꝫ gradũ infi^m.latitudo aũt nũerorꝫ boiũꝫ vel equorꝫ vt albedinis vł caliditatꝫ ifinita est ꝛ hꝫ gradũ ymaginabilẽ ifinitũ.q̃re.

p^o **Contra** pdcã arꝛ.ꝛ maxie ꝫ istud correlarium.nã si spẽs eq in ifi^m multiplicareꝛ nunq̃ʒ redde ret spẽʒ hũanã.ḡ iter spẽʒ hũana ꝛ spẽʒ eq ẽ ifinit' exces sus.pʒ ꝯña a silĩ.qm si binari' in ifi^m replicat' nunq̃ʒ red deret millenariũ oporteret iter binariũ ꝛ millenariũ eẽ ifi^m excessũ.añs pbaꝛ.q̃ntũcũqꝫ spẽs eq replicareꝛ nũq̃ʒ eẽt replicatio nisi eiusdẽ rõnis:sꝫ p nullam talẽ ifinities

2^m replicataꝫ ponereꝛ equ' in pfectiori eẽ q̃ʒ sit mõ.ḡ. ¶ 2º spẽs albedis p ifinita sua idiuidua excedit spẽʒ nigredi nis.ḡ iter albedinẽ ꝛ nigredinẽ ẽ excessus ifinit'.pʒ ꝯña a silĩ.nã si a.excedit b.p ifinita pedalia opꝫ ꝙ iter a.ꝛ b. sit excessus q̃ntitatiu' ifinit'.añs ẽ manifestũ.qꝛ oẽ idiui duũ spẽi albedis ẽ essentialr pfectius tota spẽ nigredis.

3^m ¶ 3º argꝛ.ꝙ iter albedinem vt duo ꝛ vt octo ẽ excessus ifinit'.qꝛ albedo vt octo põt fieri ifinite itẽsiõis p addi tionẽ medietatꝫ sup medietatẽ in q̃lꝫ pte pportionabili hore future:sꝫ tũc iter ipsaꝫ ꝛ albedinẽ vt duo eẽt exces sus ifinit'.ꝛ nũc ẽ eadẽ nuõ q̃ tũc eẽt.ḡ iã iter ipsaꝫ ꝛ albe

4^m dinẽ vt duo ẽ excessus ifinit'. ¶ 4º arꝛ.ꝙ caliditas ifini ta nõ ẽ termin' iclusiu' totꝫ' latitudis caliditatis.qꝛ sit il la.a.ꝛ vna alia tãte itẽsiõis b.ꝛ arꝛ sic.Ex vniõe a.ad b.fie ret caliditas itẽsior q̃ʒ sit a.vł b.ḡ nec a.nec b.termiat i clusiue totã lati^nes calitatꝫ.añs pʒ.qꝛ itẽsio fit p additio nẽ q̃litatꝫ ad q̃litatẽ eiusdẽ spẽi i eodẽ subo p.q̃re ꝛc̃.

Ad p^m **Ad primuʒ** dꝛ ꝙ spẽs eq nõ põt foralr replicari: sꝫ solũ vtualr ꝛ tũc nõ maneret spẽs eq:sꝫ alia pfectior fieret:ꝛ sic tãdẽ p replicationẽ vtualẽ spẽi eqne reddereꝛ spẽs hũana q̃ spẽʒ eqnã solũ virtualr

Ad 2^m cõtinet sicut act' põʒ. ¶ Ad 2^m negeꝛ ꝯña.ꝛ ad pbatõeʒ rñr.ꝙ nõ ẽ silitudo.qꝛ excessus iter a.ꝛ b.ẽ in eadẽ spẽ et in eadẽ latitudie:sꝫ excessus iter spẽʒ albedinis ꝛ nigre dinis.aut iter idiuidua illarꝫ spẽrꝫ ẽ iter duas spẽs aut i

Ad 3^m ter duas latitudies diuersarꝫ spẽrꝫ. ¶ Ad 3^m dico ꝙ si al bedo vt octo itẽdereꝛ in ifi^m q̃ ad latitudinẽ albedis nõ excederet albedinẽ vt duo:nisi tm̃ q̃ntuꝫ pˀus excedebat .s.in pfectiõe.q̃ aũt ad itẽsionẽ in ifi^m excederet ex q̃ nõ seqꝛ ꝙ iã in ifi^m excedat.qꝛ alia ẽ latitudo albedis ꝛ alia est latitudo itẽsiõis.cresceret.n.in h casu itẽsio in ifi^m:sꝫ albedo maneret in eodẽ gradu indiuiduali sue spẽi in q̃

Ad 4^m pˀus erat. ¶ Ad 4^m dꝛ.ꝙ ex a.ꝛ b.nõ fieret caliditas pfe ctior nec itẽsior q̃ʒ sit.a.vł b.ꝛ ad regulã dꝛ ꝙ itelligit de additiõe q̃litatis supra q̃litatẽ finitã.vñ si q̃ntũ additur quãto finito sꝫ pcẽ augmẽti totum fit maius.tñ si adde retur quãto infinito quãtũ finitũ vł ifinitũ nõ fieret ma ius:qꝛ repugnat ifinitati crescere intẽsiue vel extẽsiue.ꝛ ita pʒ solo argumẽti.

Cap. XLII.

Certa pdicta an latitudines noĩate se hẽant p modũ discreti vł conti nui seqꝛ dclarare. ¶ Nõndo p ꝙ harꝫ la p^m titudinũ q̃dã ẽ discõtinua oĩno vt latitu do entis latitudo figurarꝫ ꝛ latitudo nũe rorꝫ:q̃dã ꝯtinua oĩo.vt latitudo nũeralis .s.hois vł eq calitatis vł frigiditatis.albe dinis vł nigredis.q̃dã vº ptiꝫ ꝯtinua.ꝛ ptim discõtinua vt latitudo ãgulorꝫ.Vñ nulla ps distĩcta spẽ ab alia ꝯti nuaꝛ cũ ea:ita ꝙ latitudo ãgulorꝫ acutorꝫ nõ ꝯtinuatur cũ latitudie ãgulorꝫ obtusorꝫ eo ꝙ q̃lꝫ earꝫ terminaꝛ ex clusiue ad lõgitudinẽ mediã ãgulorꝫ rectorꝫ q̃ ãbas lati tudines discõtinuat:ꝛ ipsa a q̃lꝫ earꝫ discõtinuaꝛ. latitu do.n.ãgulorꝫ acutorꝫ cũ sit eiusdẽ rõnis p totũ cõtinuaꝛ ꝛ silr latitudo ãgulorꝫ obtusorꝫ.Itẽ latitudo ãgulorꝫ cur uilineorꝫ ẽ discõtinua latitudini ãgulorꝫ rectilineorꝫ et est in se discõtinua pp diuersitatẽ specificã taliũ ãgulorꝫ aliq̃ tñ ptes sũt ꝯtinue vt latitudo ãgulorꝫ ꝯtigẽ' vł lati tudo ãgulorꝫ portiõis eiusdẽ rõnis. ¶ 2º nõn^m ꝙ sicꝫ vn' 2^m nũerus imediate icipit ab alio vt q̃ternari' a ternario. ꝛ ternari' a binario.ꝛ binari' ab vnitate q̃ dꝛ eẽ nõ grad' latitudis nuõrꝫ:ita in latitudie entis vna spẽs imediate icipit ab alia pter pmã q̃ icipit a nõ gradu entis cũ ñ ha beat spẽʒ ifra se.q̃lꝫ aũt latitudo lateralis icipit ab aliq̃ gradu latitudis entis denoĩatiõis ꝯsilis g dꝛ esse nõ gra dus.nõ qꝛ nõ cõiceꝛ alicui gradui illi' latitudis.qꝛ cuiꝫ idẽtificaꝛ:sꝫ qꝛ nullã itrĩsece ꝛ essentialiter continet la titudinem nec aliqueꝫ graduꝫ indiuidualem sue latitu dinis sibi formaliter dterminat.

His visis sit hec pma ꝯ. Impoĩe est duas spẽs in p^a ꝯ aliq̃ latitudie eẽ in pfectiõe eq̃les. pba tur.spẽs sũt sicꝫ nũeri p Ari.8.meta.sꝫ ipoĩe ẽ duos nuõs T.c.10. diuersorꝫ spẽrꝫ eẽ eq̃les in pfectiõe: vt pʒ iductiue.ḡ.ꝛc̃. Vñ arꝛ sic.nũq̃ʒ caꝛ nũerus nisi p additionẽ vel diminu tionẽ alicui' vnitatis mathematice.ḡ piformiter nunq̃ʒ ꝯsurgit aliq̃ spẽs nisi p additionẽ vł diminutionẽ alic' pfectiõis eẽtialis.ḡ sicꝫ nulli duo nũeri diuersarꝫ spẽrũ ꝯsurgũt ex eq̃lib' vnitatib':ita nulle due spẽs formanꝛ in eẽ ex eisdẽ pfectiõib' essentialib'.ḡ de necitate vna al teri supaddit vtualr vł foralr aliq̃ʒ pfectionẽ eẽtialeꝫ. ¶ 2ª ꝯ.Inter q̃scũqꝫ spẽs signabiles necẽio iter supi' ꝛ i 2^a ꝯ feri' est ordo eẽtialis.pbaꝛ.iter q̃scũqꝫ spẽs q̃rꝫ vna ẽ põlis ad alterã est ordo eẽtialis:sꝫ oĩuꝫ spẽrꝫ q̃rꝫ vna ẽ supior ad alterã de necitate vna est põalis ad aliã.ḡ.ma ior pʒ.qꝛ iter actũ ꝛ põʒ ẽ ordo eẽtialis.mior vº ẽ ꝯmẽ Ex.10. tatoris.2.de aia.dicẽtis.ꝙ si aliq̃ duo ꝯpareñ iuiceꝫ in me.7. pfectiõe q̃rꝫ vnũ sit altero pfecti' sp qð ẽ pfecti' dꝛ for 3.a.25. mãꝫ ꝛ actũ.ꝛ qð ẽ ipfecti' dꝛ mãꝫ ꝛ põʒ:sꝫ spẽs de necita te supior ẽ pfectior iferiori. ¶ 3ª ꝯ.Queꝫ spẽs pter pmã 3ª ꝯ ꝛ vltimã in latitudine entis hꝫ aliq̃ʒ imediate supiorẽ ꝛ aliq̃ʒ imediate iferiorẽ ad moduꝫ existẽc nuõrꝫ.pbaꝛ.et signo.a.b.c.spẽs:ꝛ q̃ro vtrꝫ iter a.b.sint spẽs finite vł ifi nite.ꝛ silr iter.b.c.si p^m seqꝛ ꝙ b.hꝫ spẽʒ supiorẽ sibi ime diatã:ꝛ silr iferiorẽ.si 2^m.ḡ tã.a.q̃ʒ b.ifinite excedit.c.qð est flꝫ.ꝛ ꝯña.pʒ.qꝛ tã.a.q̃ʒ.b.foralr vł vtualr ꝯtinet ifini tas pfectiões q̃rꝫ q̃lꝫ ẽ maior.c.pfectiõe.ꝛ ꝯñr seqꝛ. ꝙ ñ maior ẽ pportio.a.ad.c.q̃ʒ.b.ad.c.qð ẽ ꝫ nãꝫ nuõrꝫ diuer sarꝫ rõnũ.maior ẽ.n.pportio octo ad q̃tuor q̃ʒ sex ad q̃ tuor.ꝛ pʒ ꝯña.qꝛ tã.a.q̃ʒ.b.ꝯtinet foralr vł vtualr infini tas pfectiões nõ cõicãtes:q̃rꝫ q̃lꝫ ẽ maior.c.Itẽ arꝛ sic.li nea supficies ꝛ corp' sũt spẽs imediate collocate in lati tudie entis.ḡ idẽ ẽ sentiẽdũ de alijs.añs pʒ.qꝛ iter lineã

t supficiē nō est spēs imaginabilis media nec iter supfi/
ciē t corp'. t notāter dixi in ꝯne pter pmā t vltimā spēz:
qꝛ p'bꝫ imediate supiorē t nullā iferiorē. t vltia bꝫ ime/
4° ꝯ diate inferiorē t nullā supiorē. ¶ 4° ꝯ. Quibuscūqꝫ spe/
ciebus signatis cōicātib' in diuersis pfectiōib' ēntia/
lib' mīor ē pportio vni' ad alterā q̄ ad rōnē essendi q̄ᵹ q̄
ad q̄cūqꝫ aliā rōnē pfectiōis simplr. pbaꝛ. ponēdo ꝙ a.
spēs distet a nō gradu entis p latitudinē ēendi vt octo:
cui' 2ᵃ ps ē latitudo vite. t b. spēs distet ab eodē nō gra/
du p latitudinē ēendi vt sex. cui' 3ᵃ ps sit latitudo vite. t
pꝫ. qꝛ latitudis ēendi. a. ad latitudinē ēendi. b. ē pportio
sexqtertia: t lati vite. a. ad latitudinē vite b. ē pportio
pm cor dupla. ḡ mīor ē pportio in eē entꝭ q̄ᵹ i eē vite. ¶ Primū
correlariū. Si. a. t. b. itēdereꝛ p totā vnā horā quāto cre
scerēt in eē vite, tāto remittereꝛ pportio rōnis ēendi ad
rōnē vite. pꝫ. qꝛ dato ꝙ. a. vnifor' itēdaꝛ ad gradū vt duo
decī. t pꝫ ꝙ iā rōnis entꝭ ad rōnē vite ē pportio dupla
t in medio istāti hore erit pportio supq̄dripties sextas:
t in fine hore erit pportio sexqaltera: eo ꝙ i me° istāti ho
re rō ētꝭ erit vt dcē. t rō vite vt sex: t i fine hore rō ētꝭ erit
vt duodecī. t rō vite vt octo. Idē dr̄ de. b. si vnifor' itēde
reꝛ ad gradū vt octo. nā in B istāti rō ētꝭ in. b. bꝫ ad rōnē
vite pportionē triplā: t i me° istāti bꝫ pportionē duplā
2m cor sexqtertiā. t i fine hore solū pportōez duplā. ¶ 2m corre
lariū. cuiuslꝫ spēi supioris mīor ē pportio rōnis p̄oris ad
rōnē posteriorē q̄ᵹ spēi iferioris. pꝫ. qꝛ. a. ē spēs supior ad
b. mō rō entꝭ i a. bꝫ ad suā rōnē vite pportōez duplā. t rō
entis in. b. bꝫ ad suā rōnē vite pportionē triplā: sꝫ mīor
est pportio dupla q̄ᵹ pportio tripla. ḡ. ¶ Ex p̄dcis seqꝛ
p ꝙ latitudo trāscēdēs q̄ dr̄ latitudo entꝭ t latitudo spe/
cifica figurāꝝ vl' nuōꝝ se bꝫ p modū discreti t nō ꝯtiui.
pꝫ. q̄ꝛ in ꝯtinuo nulla pūcta sūt imediata: sꝫ cuiuslꝫ talꝭ
2 latitudis spēs sūt imediate. ḡ. 2° seqꝛ ꝙ latitudo indi/
uidualis se bꝫ oīno per modū continui. t latitudo gnīca
pꝫi p modū ꝯtinui. t pꝫi p modū discreti. p' ps pꝫ. qꝛ sic i
ꝯtiuo nulla pūcta sꝫ imediata: ita i latitudie nūerali nul
la īdiuidua sꝫ imediata. t sic iter q̄cūqꝫ duo pūcta cadit
īfi'' mltitudo pūctoꝝ: ita iter q̄cūqꝫ duo īdiuidua cadit
ymagiatiue īfi'' mltitudo īdiuiduoꝝ. t sic supficies triā
gularꝭ nō bꝫ p'' lineā imediatā ꝯnexā: ita nulla latitudo
īdiuiduoꝝ īcipiēs a nō gradu sue denoiatiōis bꝫ pm īdi/
uiduū. 2° ps pꝫ. q̄ꝛ latitudis āguloꝝ spēs sꝫ imediate. et
cuilibꝫ spēi pter spēz rectoꝝ corrn̄det multitudo īdiui/
dualis se hñs p modū cōtinui. ḡ talis latitudo se bꝫ aliq̄
mō ꝯtinue t aliquo modo discrete. quare tc̄.

pm **Contra** p̄dcā ar̄. t p ꝙ aliq̄ spēs sūt eq̄les. qꝛ ꝯpo m t
sua for' subalis sūt eq̄lia i pfectiōe t sūt di/
uersaꝝ spēꝝ. ḡ. maior pꝫ. qꝛ ꝯpo m n̄ ē maior i pfectiōis q̄ᵹ
T.c.12. for' cū solū p illā pōaꝛ i actu. 2. phy. t. 2. d aīa. nec ēt for'
T.cō.2. q̄ᵹ ꝯpo m. qꝛ oēm suā pfectōez cōicat ꝯposito vt liquet. ḡ.
7.m.7. mīor vo appet ex eo. qꝛ corpale t spūale videꝛ eē diuer/
2m saꝝ spēꝝ. ¶ 2° āgulus rect' acut' t obtusus sūt diuersaꝝ
spēꝝ t sūt eq̄lis pfectiōis. ḡ. maior ē nō. t mīor dclaraꝛ.
q̄m ex eisdē lineis nuō sꝫ eūdē ꝯtactū fiūt oēs illi āguli.
mō idē inq̄ᵹtū idē ē aptū natū facere idē. 2. d gnā. t idez
T.c.55. argr̄ de figuris diuersaꝝ spēꝝ q̄ sunt eq̄les in pfectione.
qꝛ ex eadē linea nuō pōt fieri triāgulus circulus t alia
3m noia figuraꝝ. ¶ 3° ar. ꝙ īfinite sūt spēs i latitudie entis.
qꝛ signo aliquē gradū albedis quez sortes itelligat. t pꝫ
ꝙ illa albedo t illa itellectio specifice distiguūꝛ. t iterū
itelligat sortes illā itellectionē. t sc' ꝙ p' t 2° itellectio sꝫ
diuersaꝝ spēꝝ. qꝛ sꝫ itellectōes obōꝝ specifice distictoꝝ
t sic ar̄ de 2° itellectōe re p'°: ita de 3° re 2° t 4° re 3°: t sic
i īfi m. cū ḡ tales itellectōes sint in latitudie entis cū sint
4m accn̄tia spūalia absoluta hr̄ itētū. ¶ 4° ar̄. q̄ᵹ pōlis ē spēs
ad sua īdiuidua tā pōle ē gen' ad suas spēs: sꝫ spēi hūane
nō repugnat hr̄e īdiuidua infinita. ḡ nec gnī aialitatꝭ re
pugnat hr̄e īfinitas spēs: sꝫ oēs ille sūt in latitudie entꝭ.
ḡ tc̄. Idē ar̄. de gne coloris ꝙ iter albedinē t nigredinē
sūt īfinite spēs pōles sꝫ ꝯmēta. in li. d sensu t sen. nā me
dij colores ꝯsurgūt ex mixtiōe extremoꝝ colorum: sꝫ ta
lis mixtio in īfinitū pōt variari. ḡ t spēs mediorū colo/
rū in infinitū pñt multiplicari. q̄re.

Ad pm **Ad primuz** solet rn̄deri ꝙ spēꝝ q̄dā sꝫ cōicātes
t q̄dā icōicātes. Cōicātes sūt ille q̄ n̄
dn̄t penes vltimā pfectiōez supadditā vt sūt hō t aīa i/
tellectiua. Incōicātes sꝫ oēs alie. nūc aūt illa ꝯ itelligiꝛ
de spēb' icōicātib': ita ꝙ nulle tales sūt eiusdē pfectōis.
spēs aūt cōicātes hñ sꝫ alteri' rōnis. Alr dicūt alij ꝙ for
ma t ꝯpo m sꝫ diuersaꝝ spēꝝ. t for a nobilior ē ꝯposito sꝫ
Ex.t.cō. xi. t.xli. ꝙ vr̄ velle Ari. 2. phy. di. ꝙ for a melior t dignior ē ꝯposi
to. ex q̄. n. ꝯpo m ꝯpōiꛫ ex duab' pfectōib' eq̄lib'. vr̄ ꝙ cor
rn̄deāt gradui iter illas: sꝫ ē dōz ꝙ for a t ꝯpo m sūt eiusdē
spēi spālissime. nec ē icōueniēs ꝙ mãle t imãle sint eius
dē rōis: dūmō illō imãle sit ps mãlis dās sibi oēz dnoia
tionē ēentialē. ex q̄. n. ꝯpo m ꝯtiet for alr mãz t for m: t ipaz
mãz for a vtualr ꝯtiet: vr̄ ꝙ sꝫ eiusdē pfectiōis olo t eius/
in.t.c.xi t.xii. dē rōnis. nec phs. 2. phy. voluit aliq̄d dicere nisi ꝙ for a
veri' t digni' bꝫ rōnez act' t nāe q̄ᵹ ꝯpo m. ¶ Ad 2m dr̄ ꝙ
Ad 2m illō arg m eq̄ pbat oēs illos āgulos idētificari i spē t i idi
uiduo sic i pfectiōe. t iō dr̄ ꝙ sic eadez calitas nuō alr t
alr sūpta ē cā diuersoꝝ tā sꝫ gen' q̄ᵹ sꝫ spēz: ita eadem li
nea nuō alr t alr sūpta ē cā diuersoꝝ āguloꝝ t diuersarū
Ad 3m spēꝝ tā sꝫ spēz q̄ᵹ sꝫ gen'. ¶ Ad 3m dr̄ ꝙ sic a figura q̄ est
grad' specific' i latitudie entꝭ fluit latitudo īfi'' figuraꝝ
ita ab itellectiōe albedis q̄ ē alter grad' i latitudie entꝭ
fluere pt latitudo īfi'' itellectionū. t sic in latitudie figu/
raꝝ spēs sūt imediate: a q̄ꝝ q̄lꝫ pōt abscidi vna īfi'' lati/
tudo īdiuidualis vnifor' difformis. qꝛ ē dare circulū ma
iorē t miorē: triāgulū maiorē t miorē. t sic in īfi m: ita i la
titudie itellectionū albedis sꝫ spēs imediate: t a q̄lꝫ gra
du talis latitudis itellectionū albedis pt abscidi vna la
titudo īfi'' īdiuidualis. qꝛ oēz talez itellectiōez stat itel/
Ad 4m ligere i īfi m sꝫ itēsionem t remissiōez. ¶ Ad 4m dr̄ ꝙ sic
alicui spēi repugnat hr̄e mltitudinē īdiuiduoꝝ: t alicui
nō repugnat: ita alicui gnī repugnat hr̄e spēꝝ mltitudi/
nē īfinitā: vt aiali t colori t alicui gnī nō repugnat talis
i ð.s.t.sē. īfinitas spēꝝ vt nuō t figure. Et ad ꝯmēta. dr̄ ꝙ locut' ē
ibi de spēb' accn̄talr sūptis eo mō q̄ dicim' viꝝ t mulie/
rez eē diuersaꝝ rōnū vl' spēꝝ: aut isochelem scalenon t
isopleurū esse triāgulos diuersaꝝ spēꝝ: cuꝫ tn̄ triāgulus
sic circul' ē spēs spālissima. sic ḡ i gne aialis spēs ēntia/
les sunt solū finite: ita in gne coloꝝ: lꝫ spēs accidentales
possent eē īfinite dn̄tes sꝫ magis t min' ac reponibiles
in latitudib' indiuidualib'. q̄re tc̄. Cap. XLIII.

VLtimo ꝯtr ad p̄dcā iuestigari opꝫ
penes q̄d attēdi debeat rei
pfectio tā īdiuidualr q̄ᵹ specifice sꝫ pces/
suz i sursū t deorsū latitudinū p̄dictaruz.
pm ¶ Et iō nōn m p ꝙ hō pcessū generꝝ t spēꝝ
subaꝝ t accn̄tiū q̄dā ymaginaꛫ p moduz
linee recte īfinite īcipiētis a nō t termia
te ad īdiuisibilitatē pmi entꝭ. Alij vo opinaꛫ pcessū illū
p modū circli c' cētꝝ ē nō grad' ēendi simp': t circūferē/
tia imagiatiue īfi'' ē ipe ds. a c' cētro egrediūꛫ gnā p mo
dū triāguloꝝ i īfi m pcessū vsus circūferētiā imagiatiue
īfinitā. in q̄b' gnīb' itelligūꛫ spēs se iuicē excedere p mo
dū latitudinis vnifor' difformis. Alij ꝯcipiūt dcm̄ pces/
suz p modū latitudis īfinite termiate iclusiue vl' exclusi
ue. Alij aūt p modū latitudinis solū finite vnifor' diffor

corrñdet latiꝰ maior:seu spẽi corrñdet maior latituꝰ pfe
ctiõis simplr.pz.qr daẽ p ymaginationez albedo ifinite
pfectiõis in spẽ albedis ⁊ linea ifinite pfectiõis in spẽ li
nee.⁊ tñ talis albedo nõ ẽ pfectũ ens simplr nec talis li
nea. qr posita tali ifinita adhuc ẽ aliqd ens illa pfectiꝰ.
Uñ nõ seqẽ hec albedo ẽ ifinite pfecta albedo vl ifinite
pfectꝰcolor.ḡ ẽ ifinite pfectũ ens:sicut nõ seqẽ.a.ẽ ifim fm
lõgitudinẽ.ḡ.a.ẽ ifim extẽsiue.silr aliq̃ nigredo possz cre
scere in ifim i spẽ nigredis ⁊ nõ in gñe coloris.qr talis ni
gredo ẽ ifinite pfecta nigredo ⁊ nõ infinite pfectꝰ color.
vbi aũt albedo cresceret in ifim ipsa eẽt ifinita albedo et
Corm ifinitꝰcolor.qr ẽ spẽs pfectissima totiꝰ gñis colorl. ¶ Ex
pdictis seqẽ ꝙ nullus gradꝰ in latitudie entis ãgulorũ vl
figurarũ in ifim excedit aliquẽ gradũ remissiorẽ.pz.qr nõ
daẽ aliqs gradꝰ ifinitꝰ in aliq̃ tali latitudie:sz in latitudi
ne nuõrũ ⁊ aliarũ forarũ pmanẽtiũ ẽ dare gradũ ifim q̃tũ
cũq₃ aliũ signatũ in ifim excedẽtẽ:qm iter qdcũq₃ finitũ.
⁊ qdcũq₃ ifim ẽ distãtia ifinita.vñ latitudo entis ẽ finita
nullũ ifim gradũ hñs:sz solũ finitũ ⁊ sũmũ.latitudo vo an
gulorũ vl figurarũ ifinita ẽ:sz nõ hz gradũ infim.latitudo
aũt nũerorũ hoĩz vel equorũ vt albedinis vl caliditatl
ifinita est ⁊ hz gradũ ymaginabilẽ ifinitũ.q̃re.

pm **Contra** pdcã ar.⁊ maxie ꝯ istud correlarium.nã si spẽs eq in ifim multiplicareẽ nunq₃ redde
ret spẽz hũanã.ḡ iter spẽz hũana ⁊ spẽz eq ẽ ifinitꝰ exces
sus.pz ꝯña a silĩ.qm si binariꝰ in ifim replicatꝰ nunq₃ red
deret millenariũ oporteret iter binariũ ⁊ millenariũ eẽ
ifim excessũ.añs pbaẽ.q̃ntũcũq₃ spẽs eq replicareẽ nũq₃
eẽt replicatio nisi eiusdẽ rõnis:sz p nullam talẽ ifinities
2m replicatarũ ponereẽ equꝰ in pfectiori eẽ q̃₃ sit mõ.ḡ. ¶ 2°
spẽs albedis p ifinita sua idiuidua excedit spẽz nigredi
nis.ḡ iter albedinẽ ⁊ nigredinẽ ẽ excessus ifinitꝰ.pz ꝯña
a silĩ.nã si a.excedit b.p ifinita pedalia opz ꝙ iter a.⁊ b.
sit excessus q̃titatiuꝰ ifinitꝰ.añs ẽ manifestũ.qr oẽ idiui
duũ spẽi albedis ẽ essentialr pfectius tota spẽ nigredis.
3m ¶ 3° argẽ.ꝙ iter albedinem vt duo ⁊ vt octo ẽ excessus
ifinitꝰ.qr albedo vt octo põt fieri ifinite itẽsiõis p addi
tionẽ medietatl sup medietatẽ in q̃lz pte pportionabili
bore future:sz tũc iter ipsaz ⁊ albedinẽ vt duo eẽt exces
sus ifinitꝰ.⁊ nũc ẽ eadẽ nuõ q̃ tũc eẽt.ḡ iã iter ipaz ⁊ albe
4m dinẽ vt duo ẽ excessus ifinitꝰ. ¶ 4° ar.ꝙ caliditas ifini
ta nõ ẽ terminꝰ iclusiuꝰ totiꝰ latitudis caliditatis.qr sit il
la.a.⁊ vna alia tãte itẽsiõis b.⁊ ar sic.Ex vniõe a.ad b.fie
ret caliditas itẽsior q̃₃ sit a.vl b.ḡ nec a.nec b. termiat i
clusiue totã latim calitatl.añs pz.qr itẽsio fit p additio
nẽ q̃litatl ad q̃litatẽ eiusdẽ spẽi i eodẽ subo p.q̃re ⁊c.

Ad pm **Ad primuz** dr ꝙ spẽs eq nõ põt foralr replicari: sz solũ vtualr ⁊ tũc nõ maneret spẽs
eq:sz alia pfectior fieret:⁊ sic tãdẽ p replicationẽ vtualẽ
spẽi eqne reddereẽ spẽs hũana q̃ spẽz eqnã solũ virtualr
Ad 2m cõtinet sicut actꝰ põz. ¶ Ad 2m negeẽ ꝯña.⁊ ad pbatõez
rñr.ꝙ nõ ẽ silitudo.qr excessus iter a.⁊ b.ẽ in eadẽ spẽ et
in eadẽ latitudie:sz excessus iter spẽz albedinis ⁊ nigre
dinis.aut iter idiuidua illarũ spẽrũ ẽ iter duas spẽs aut i
Ad 3m ter duas latitudies diuersarũ spẽrũ. ¶ Ad 3m dico ꝙ si al
bedo vt octo itẽdereẽ in ifim q̃ ad latitudinẽ albedis nõ
excederet albedinẽ vt duo:nisi tm̃ q̃tuz prius excedebat
.s.in pfectiõe.q̃ aũt ad itẽsionẽ in ifim excederet ex q̃ nõ
seqẽ ꝙ iã in ifim excedat.qr alia ẽ latitudo albedis ⁊ alia
est latitudo itẽsiõis.cresceret.n.in h casu itẽsio in ifim:sz
albedo maneret in eodẽ gradu indiuiduali sue spẽi in q̃
Ad 4m prius erat. ¶ Ad 4m dr.ꝙ ex a.⁊ b.nõ fieret caliditas pfe
ctior nec itẽsior q̃₃ sit.a.vl b.⁊ ad regulã dr ꝙ itelligit de
additiõe q̃litatis supra q̃litatẽ finitã.vñ si q̃tũ additur
quãto finito sz ptẽ augmẽti totum fit maius.tñ si adde
retur quãto infinito quãtũ finitũ vl ifinitũ nõ fieret ma
ius:qr repugnat ifinitati crescere intẽsiue vel extẽsiue.⁊
ita pz solo argumẽti.

Cap. XLII.

pm **Quarta** pdicta an latitudines noiate se hẽant p modũ discreti vl conti
nui seqẽ dclarare. ¶ Nõndo p ꝙ harũ la
titudinũ q̃dã ẽ discõtinua oĩno vt latitu
do entis latitudo figurarũ ⁊ latitudo nũe
rorũ:q̃dã ꝯtinua oĩo.vt latitudo nũeralis
.s.hoĩs vl eq calitatis vl frigiditatis.albe
dinis vl nigredis.q̃dã vo ptĩ ꝯtinua.⁊ ptim discõtinua
vt latitudo ãgulorũ.Uñ nulla ps distĩcta spẽ ab alia ꝯti
nuaẽ cũ ea:ita ꝙ latitudo ãgulorũ acutorũ nõ ꝯtinuatur
cũ latitudie ãgulorũ obtusorũ eo ꝙ q̃lz earũ terminaẽ ex
clusiue ad lõgitudinẽ mediã ãgulorũ rectorũ q̃ ãbas lati
tudines discõtinuat:⁊ ipsa a q̃lz earũ discõtinuaẽ. latitu
do.n.ãgulorũ acutorũ cũ sit eiusdẽ rõnis p totũ cõtinuaẽ
⁊ silr latitudo ãgulorũ obtusorũ. Itẽ latitudo ãgulorũ cur
uilineorũ ẽ discõtinua latitudini ãgulorũ rectilineorũ et
est in se discõtinua pp diuersitatẽ specificã taliũ ãgulorũ
aliq̃ tñ ptes sũt ꝯtinue vt latitudo ãgulorũ ꝯtigẽꝰ vl lati
tudo ãgulorũ portiõis eiusdẽ rõnis. ¶ 2° nõnm ꝙ sicut vnꝰ 2m
nũerus imediate icipit ab alio vt q̃ternariꝰ a ternario. ⁊
ternariꝰ a binario.⁊ binariꝰ ab vnitate q̃ dr eẽ nõ gradꝰ
latitudis nuõrũ:ita in latitudie entis vna spẽs imediate
icipit ab alia pter pmã q̃ icipit a nõ gradu entis cũ ñ ha
beat spẽz ifra se.q̃lz aũt latitudo lateralis icipit ab aliq̃
gradu latitudis entis denoĩatiõis ꝯsilis q dr esse nõ gra
dus.nõ qr nõ cõiceẽ alicui gradui illiꝰ latitudis.qr cuilz
idẽtificaẽ:sz qr nullã itrisece ⁊ essentialiter continet la
titudinem nec aliquez graduz indiuidualem sue latitu
dinis sibi formaliter dterminat.

His visis sit hec pma ꝯ. Impoĩe est duas spẽs in aliq̃ latitudie eẽ in pfectiõe eq̃les. pba p° ꝯ
tur.spẽs sũt sicut nũeri p Ari.8.meta.sz ipoĩe ẽ duos nuõs T.c.io.
diuersarũ spẽrũ eẽ eq̃les in pfectiõe: vt pz iductiue.ḡ.⁊c.
Uñ ar sic.nũq₃ caẽ nũerus nisi p additionẽ vel diminu
tionẽ alicuiꝰ vnitatis mathematice.ḡ pifformiter nunq₃
ꝯsurgit aliq̃ spẽs nisi p additionẽ vl diminutionẽ alicꝰ
pfectiõis ẽentialis.ḡ sicut nulli duo nũeri diuersarũ spẽrũ
ꝯsurgũt ex eq̃libꝰ vnitatibꝰ:ita nulle due spẽs formanẽ
in eẽ ex eisdẽ pfectiõibꝰ essentialibꝰ.ḡ de nec̃itate vna al
teri supaddit vtualr vl foralr aliq₃ pfectionẽ ẽentialez.
¶ 2° ꝯ. Inter q̃scũq₃ spẽs signabiles nec̃io iter supiꝰ ⁊ i 2° ꝯ
feriꝰ est ordo ẽentialis. pbaẽ.iter q̃scũq₃ spẽs q̃rũ vna ẽ
põlis ad alterã est ordo ẽentialis:sz oĩuz spẽrũ q̃rũ vna ẽ
supior ad alterã de nec̃itate vna est põalis ad aliã.ḡ.ma
ior pz.qr iter actũ ⁊ põz ẽ ordo ẽentialis.mior vo ẽ ꝯmẽ Ex.io.
tatoris.2.de ala.dicẽtis.ꝙ si aliq̃ duo ꝯpareẽ iuicez in me.7.
pfectiõe q̃rũ vnũ sit altero pfectiꝰ ip qd ẽ pfectiꝰ dic for 3.a.25.
mãz ⁊ actũ.⁊ qd ẽ ipfectiꝰ dic mãz ⁊ põz:sz spẽs de nec̃ita
te supiorẽ pfectior iferiori. ¶ 3° ꝯ. Quelz spẽs pter pmã 3° ꝯ
⁊ vltimã in latitudine entis hz aliq₃ imediate supiorẽ ⁊
aliq₃ imediate iferiorẽ ad moduz existẽie nuõrũ pbaẽ.et
signo.a.b.c.spẽs:⁊ q̃ro vtrũ iter a.b.sint spẽs finite vl ifi
nite.⁊ silr iter.b.c.si pm seqẽ ꝙ b.hz spẽz supiorẽ sibi ime
diatã:⁊ silr iferiorẽ.si 2m.ḡ tã.a.q̃₃ b.ifinite excedit.c.qd
est fls.⁊ ꝯña.tz.qr tã.a.q̃₃.b.foralr vl vtualr ꝯtinet ifini
tas pfectiões q̃rũ q̃lz ẽ maior.c.pfectiõe.⁊ ꝯtr seqẽ.ꝙ ñ
maiorẽ pportio.a.ad.c.q̃₃.b.ad.c.qd ẽ ꝯ nãz nuõrũ diuer
sarũ rõnũ.maior ẽ.n.pportio octo ad q̃tuor q̃₃ sex ad q̃t
tuor.⁊ pz ꝯña.qr tã.a.q̃₃.b.ꝯtinet foralr vl vtualr infini
tas pfectiões nõ cõicãtes:q̃rũ q̃lz ẽ maior.c. Itẽ ar sic.li
nea supficies ⁊ corpꝰ sũt spẽs imediate collocate in lati
tudie entis.ḡ idẽ ẽ sentiẽdũ de aliis.añs pz.qr iter lineã

ꝛ supficiē nō est spēs imaginabilis media nec īter supfi-
ciē ꝛ corpꝰ. ꝛ notāter dixi in ꝯne pter pmā ꝛ vltimā spēz:
qꝛ pͣ bꝫ imediate supiorē ꝛ nullā īferiorē. ꝛ vltia bꝫ ime-
4ͣ ꝯ diate inferiorē ꝛ nullā supiorē. ¶ 4ͣ ꝯ. Quibuscūqꝫ spe-
ciebus signatis cōicātibꝰ in diuersis pfectiōibꝰ eēntia-
libꝰ mior ē pportio vnīꝰ ad alterā q̄ ad rōnē essendi q̄ q̄
ad q̄cūqꝫ aliā rōnē pfectiōis simplr. pbat. ponēdo q a.
spēs distet a nō gradu entis p latitudinez eēndi vt octo:
cuiꝰ 2ͣ ps ē latitudo vite. ꝛ b. spēs distet ab codē nō gra-
du p latitudinē eēndi vt sex. cuiꝰ 3ͣ ps sit latitudo vite. ꝛ
pꝫ. qꝛ latitudis eēndi. a. ad latitudinē eēndi. b. ē pportio
sexqtertia: ꝛ latiᵗᵘᵒ vite. a. ad latitudinē vite b. ē pportio
pͣ corᵐ dupla. g̊ mior ē pportio in eē entl q̄ ī eē vite. ¶ Primū
correlariū. Si. a. ꝛ. b. ītēderēt p totā vnā horā quāto cre
scerēt in eē vite. tāto remitteret pportio rōnis eēndi ad
rōnē vite. pꝫ. qꝛ dato q. a. vnifor̄ ītēdat ad gradū vt duo
deciꝫ. ꝛ pꝫ q iā rōnis entl ad rōnē vite ē pportio dupla
ꝛ in medio istāti hore erit pportio supq̄driptiēs sextas:
ꝛ in fine hore erit pportio sexqaltera: eo q ī meᵒ istāti ho
re rō ētl erit vt dcē. ꝛ rō vite vt sex: ꝛ ī fine hore rō ētl erit
vt duodeci. ꝛ rō vite vt octo. Idē dī de. b. si vnifor̄ ītēde
ret ad gradū vt octo. nā in h istāti rō ētl in. b. bꝫ ad rōnē
vite pportionē triplā: ꝛ ī meᵒ istāti bꝫ pportionē duplā
2ᵐ corᵐ sexqtertiā. ꝛ ī fine hore solū pportōez duplā. ¶ 2ᵐ corre
lariū. cuiuslꝫ spēi sͣpiozis mior ē pportio rōnis pozis ad
rōnē posteriorē q̄ spēi iferiozis. pꝫ. qꝛ. a. ē spēs supior ad
b. mō rō entl ī a. bꝫ ad suā rōnē vite pportōez duplā. ꝛ rō
entis in. b. bꝫ ad suā rōnē vite pportionē triplā: sꝫ mior
est pportio dupla q̄ pportio tripla. g̊. ¶ Ex pdcis seqt
pͣ q latitudo trāscēdēs q̄ dī latitudo entl ꝛ latitudo spe-
cifica figurarꝫ vl nuōꝫ se bꝫ p modū discreti ꝛ nō ꝯtinui.
pꝫ. qm in ꝯtinuo nulla pūcta sūt imediata: sꝫ cuiuslꝫ tal̄
2 latitudis spēs sūt imediate. g̊. 2ᵒ seqt q latitudo indi-
uidualis se bꝫ oino per modū continui. ꝛ latitudo gnica
pti p modū ꝯtinui. ꝛ pti p modū discreti. pͣ ps pꝫ. qꝛ sic ī
ꝯtiuo nulla pūcta st̄ imediata: ita ī latitudie nūcrali nul
la iduidua st̄ imediata. ꝛ sic īter q̄cūqꝫ duo pūcta cadit
īfiᵗᵃ mltitudo pūctoꝝ: ita īter q̄cūqꝫ duo iduidua cadit
ymagiatiue īfiᵗᵃ mltitudo idiuiduoꝝ. ꝛ sic supficies triā
gularl nō bꝫ pᵃᵐ lineā imediatā ꝯnexā: ita nulla latitudo
idiuiduoꝝ icipiēs a nō gradu sue denoiatiōis bꝫ pᵐ idi-
uiduū. 2ᵃ ps pꝫ. qm latitudis āguloꝝ spēs st̄ imediate. et
cuilibꝫ spēi pter spēz rectoꝝ corrñdet multitudo idiui-
dualis se hñs p modū cōtinui. g̊ talis latitudo se bꝫ aliq̄
mō ꝯtinue ꝛ aliquo modo discrete. quare ꝛc̄.

pᵐ **Contra** pdcā af. ꝛ pͦ q aliq̄ spēs sūt eq̄les. qꝛ ꝯpoᵐ ꝛ
sua forᵃ subalis sūt eq̄lia ī pfectiōe ꝛ sūt di-
uersaꝝ spēꝝ. g̊. maior pꝫ. qꝛ ꝯpoᵐ nͦ ē maiorl pfectiōis q̄
T.c.iz. forᵃ cū solū p illā pōat ī actu. z. phy. ꝛ. z. d aia. nec ēt forᵃ
T.cō.z. q̄ ꝯpoᵐ. qꝛ oēm suā pfectōez cōicat ꝯposito vt liquet. g̊.
7.m.7. mior vo appet ex eo. qꝛ corpale ꝛ spūale videt eē diu-
2ᵐ saꝝ spēꝝ. ¶ 2ᵒ āgulus rectꝰ acutꝰ ꝛ obtusus sūt diuersaꝝ
spēꝝ ꝛ sūt eq̄lis pfectiōis. g̊. maior ē nō. ꝛ mior dclarat.
qm ex eisdē lineis nuō ꝫ eūdē ꝯtactū fiūt oēs illi āguli.
T.c.55. mō idē inq̄tū idē ē aptū natū facere idē. z. d gnā. ꝛ idez
argt de figuris diuersoꝝ spēꝝ q̄ sunt eq̄les in pfectione.
qꝛ ex eadē linea nuō pōt fieri triāgulus circulus ꝛ alia
3ᵐ noia figuraꝝ. ¶ 3ᵒ af. q ifinite sūt spēs ī latitudie entis.
qꝛ signo aliquē gradū albedis quez sortes ītelligat. ꝛ pꝫ
q illa albedo ꝛ illa ītellectio specifice distiguūt. ꝛ iterū
ītelligat sortes illā ītellectionē. ꝛ sēt q pͣ ꝛ 2ᵃ ītellectio st̄
diuersaꝝ spēꝝ. qꝛ st̄ ītellectōes oboꝝ specifice distictoꝝ
ꝛ sic af de 2ᵃ ītellectōe reᵃ pͣ: ita de 3ᵃ reᵃ 2ᵉ ꝛ 4ᵃ reᵃ 3ᵉ: ꝛ sic
ī īfiᵐ. cū g̊ tales ītellectōes sint in latitudie entis cū sint
4ᵐ accñtia spūalia absoluta hr̄ ītētū. ¶ 4ᵒ af. q̄ pōlis ē spēs

ad sua idiuidua tā pōle ē genꝰ ad suas spēs: sꝫ spēi hūane
nō repugnat hr̄e iduidua infinita. g̊ nec gnī aialitatl re
pugnat hr̄e ifinitas spēs: sꝫ oēs ille sūt in latitudie entl.
g̊ ꝛc̄. Idē af. de gnē coloris q īter albedinē ꝛ nigredinē
sūt ifinite spēs poles ꝫ ꝯmēta. in liᵒ d sensu ꝛ sen. nā me
dij colores ꝯsurgūt ex mixtiōe extremoꝝ colorum: sꝫ ta
lis mixtio in ifinitū pōt variari. g̊ ꝛ spēs mediorꝫ colo-
rꝫ in infinitū pñt multiplicari. q̄re.

Ad primuz solet rñderi q spēꝝ q̄dā st̄ cōicātes Ad pᵐ
ꝛ q̄dā icōicātes. Cōicātes sūt ille q̄ nͦ
dīnt penes vltimā pfectiōez supadditā vt sūt hō ꝛ aia i-
tellectiua. Incōicātes st̄ oēs alie. nūc aūt illa ꝯ ītelligit
de spēbꝰ icōicātibꝰ: ita q nulle tales sūt eiusdē pfectōis.
spēs aūt cōicātes bñ st̄ alteriꝰ rōnis. Alr dicūt alij q for
ma ꝛ ꝯpoᵐ st̄ diuersaꝝ spēꝝ. ꝛ forā nobilior ē ꝯposito ꝫ
q vr̄ velle Ari. z. phy. di. q forā melior ꝛ dignior ē ꝯposi Ex.t.cō.
to. ex q̄. n. ꝯpoᵐ ꝯpōit ex duabꝰ pfectōibꝰ eq̄libꝰ. vr̄ q cor xi. ꝛ.xii.
rñdeāt gradui īter illas: sꝫ ē dōꝫ q forᵃ ꝛ ꝯpoᵐ sūt eiusdē
spēi spālissime. nec ē icōueniēs q māle ꝛ imāle sint eius
dē rōis: dūmō illd imāle sit ps mālis dās sibi oēz dnoia
tionē eēntialē. ex q̄. n. ꝯpoᵐ ꝯtiet foralr māz ꝛ forᵃᵐ: ꝛ ipaz
māz forᵃ vtualr ꝯtiet: vr̄ q st̄ eiusdē pfectōis oio ꝛ eius-
dē rōnis. nec phs. z. phy. voluit aliqd dicere nisi q forā in.t.c.xi
veriꝰ ꝛ digniꝰ bꝫ rōnez actꝰ ꝛ nāe q̄ ꝯpoᵐ. ¶ Ad 2ᵐ dī q ꝛ.xii.
illd argᵐ eq̄ pbat oēs illos āgulos idētificari ī spē ꝛ ī idi Ad 2ᵐ
uiduo sicͭ ī pfectiōe. ꝛ iō dī q sic eadez qlitas nuō alr ꝛ
alr sūpta ē cā diuersoꝝ tā ꝫ genꝰ q̄ ꝫ spēz: ita eadem li
nea nuō alr ꝛ alr sūpta ē cā diuersoꝝ āguloꝝ ꝛ diuersarū
spēꝝ tā ꝫ spēz q̄ ꝫ genꝰ. ¶ Ad 3ᵐ dī q sic a figura q̄ est Ad 3ᵐ
gradꝰ specificꝰ ī latitudie entl fluit latitudo īfiᵗᵃ figuraꝝ
ita ab ītellectiōe albedis q̄ ē alter gradꝰ ī latitudie entl
fluere pt latitudo īfiᵗᵃ ītellectionū. ꝛ sic in latitudie figu-
raꝝ spēs sūt imediate: a q̄ꝝ q̄lꝫ pōt abscidi vna īfiᵗᵃ lati-
tudo idiuidualis vnifor̄ difformis. qꝛ ē dare circulū ma
iorē ꝛ miorē: triāgulū maiorē ꝛ miorē. ꝛ sic in īfiᵐ: ita ī la
titudie ītellectionū albedis st̄ spēs imediate: ꝛ a q̄lꝫ gra
du talis latitudis ītellectionū albedis pt abscidi vna la
titudo īfiᵗᵃ idiuidualis. qꝛ oēz talez ītellectiōez stat ītel-
ligere ī īfiᵐ ꝫ ītēsionem ꝛ remissiōez. ¶ Ad 4ᵐ dī q sic Ad 4ᵐ
alicui spēi repugnat hr̄e mltitudinē idiuiduoꝝ: ꝛ alicui
nō repugnat: ita alicui gnī repugnat hr̄e spēꝝ mltitudi-
nē ifinitā: vt aiali ꝛ colori ꝛ alicui gnī nō repugnat talis
ifinitas spēꝝ vt nuō ꝛ figure. Et ad ꝯmēta. dī q locutꝰ ē ī d.s.ꝛ sē.
ibi de spēbꝰ accñtalr sūptis eo mō q̄ dicimꝰ viꝝ ꝛ mulie-
rez eē diuersaꝝ rōnū vl spēꝝ: aut isochelem scalenon ꝛ
isopleurū esse triāgulos diuersaꝝ spēꝝ: cūꝫ tñ triāgulus
sicͭ circulꝰ ē spēs spālissima. sic g̊ ī gnē aialis spēs eēntia-
les sunt solū finite: ita in gnē coloꝝ: lꝫ spēs accidentales
possent eē ifinite dīntes ꝫ magis ꝛ minꝰ ac reponibiles
in latitudibꝰ indiuidualibꝰ. q̄re ꝛc̄. Cap. XLIII.

Vltimo ꝯn̄r ad pdcā inuestigari opꝫ
penes qd attēdi debeat rei
pfectio tā idiuidualr q̄ specifice ꝫ pces-
suz ī sursū ꝛ deorsū latitudinū pdictaruꝫ.
¶ Et iō nōnᵐ pͦ q hōꝫ pcessū generꝝ ꝛ spēꝝ pᵐ
subaꝝ ꝛ accñtiū qdā ymagināt p moduz
linee recte ifinite icipiētis a mā ꝛ termia
te ad idiuisibilitatē pmi entl. Alij vo opināt pcessū illū
p modū circli cꝰ eētꝝ ē nō gradꝰ eēndi simpr̄: ꝛ circūferē-
tia imagiatiue īfiᵗᵃ ē ipe ds. a cꝰ cētro egrediūt gnā p mo
dū triāguloꝝ ī īfiᵐ pcessū vsus circūferētiā imagiatiue
ifinitā. in qbꝰ gnibꝰ ītelligūt spēs se iuicē excedere p mo
dū latitudinis vnifor̄ difformis. Alij ꝯcipiūt oēm pces-
suz p modū latitudis ifinite termiate iclusiue vl exclusi
ue. Alij aūt p modū latitudinis solū finite vnifor̄ diffor

sed est suo subiecto p̄sens ⁊ idistans: sicut generaliter qlibet respectus est in suo subiecto nō iformatiue: sʒ formatiue: nō iherenter: sʒ isistenter: sicut etiā dicit̃ eē q̄libʒ intelligētia separata in suo orbe. ⁊ qlibʒ mot⁹ absolutus: vt p̄seitas: ⁊ ihērentia in suo fundamēto.

p̄ᵃ ꝯ **His visis** sit hec p̄ma ꝯclō. Actio mal̄r sūpta ē subiectiue formal̄r in patiēte. ⁊ nō in agēte.

T. c. 19. Istā ꝯclōnē ponit Ar. 3. phy. di. q̄ si mot⁹ eēt formal̄r in mouēte: tūc oē mouens moueret̃: vel in aliq̄ eēt mot⁹ qd̄ nūq̄ moueret̃: qd̄ est icōueniēs ꝑ q̄libʒ parte. ¶ Dōm ḡ q̄ quelibʒ talis actio est subiectiue in patiente: siue fuerit actio imanens: vt intellectio aut volitio: siue fuerit actio trāsiēs: vt calefactio vel frigefactio: calidū vel frigiduʒ: seu aliq̄ alia forma subalis: vel accn̄talis: successiue vel subito p̄ducta. ¶ 2ᵃ ꝯ. Actio formal̄r sūpta nō est

2ᵃ ꝯ subiectiue in motu: nec in termīo mot⁹. p̄bat̃. nullū p̄us pōt fundari in suo posteriori: sʒ actio formal̄r sumpta est p̄or motu: ⁊ termino motus. ergo ⁊c̃. maior pʒ iductiue. ⁊ rōne. q2 general̄r fundatū p̄supponit suū fūdamētū: nec valʒ si dicat̃ q̄ mot⁹ posterior ē actiōe in eo q̄ ē act⁹ entis in poᵃ. ⁊ est actiōe p̄or iquātū fūdat eā: q2 illd̄ qd̄ s̄m suā totā realitatē capit eē originatiue ab aliquo: lʒ s̄ʒ aliquā rōnē possit dici p̄us: non tn̄ pōt eē fundamētum illi⁹. vbi gr̄a. accn̄s vl̄r sumptū pōt esse aliquo mō p̄us q̄ʒ suba particularis. nā itelligēdo hoiem nālem in cōmuni: itelligo qualitates sensibiles in cōi: ⁊ tn̄ ꝑ tūc nō opʒ q̄ itelligaʒ hūc hoiem particularē: q2 cū suba est cā ꝑ quaʒ accn̄s capit eē: ipossibile est q̄ accn̄s sit fundamētū sube: etiā q̄uis mot⁹ s̄m aliquā rōnē sit p̄or q̄ʒ actio: tn̄ q2 tota realitas mot⁹ capit real̄r esse originatiue ꝑ actionē. ipossibile

3ᵃ ꝯ est q̄ mot⁹ sit subm̄ vel fundamētuʒ actionis. ¶ 3ᵃ ꝯclō. actio formal̄r sūpta nō est subiectiue in potētia passiua: nec in ipso patiēte. p̄bat̃. ois forma denoiat suū subʒ aliqua denoiatiōe itrīseca: quātūcūq̄ denoiet aliud in quo nō est formal̄r denoiatione extrinseca: sʒ passuʒ denoiat̃ passuʒ ꝑ passionē. ḡ denominat̃ agēs ꝑ actionē. ⁊ per ꝯn̄s oē passuʒ agit: qd̄ est falsuʒ. tenet ꝯn̄a cum minori. maior vō est nota: q2 scia lʒ denomiet denoiatiōe extriseca obiectuʒ scibile: tn̄ denoiatiōe itrinseca denoiat sciētem. quē formal̄r perficit. Unde pōt sic argui. Actio est in patiēte formal̄r. ḡ oē patiēs agit: vel in aliquo ē actio: qd̄ nō agit.

T. c. 19. tenet ꝯn̄a cū falsitate ꝯn̄tis: iuxta argumētū Ar. 3. phy. factū de motu ꝑ p̄ma ꝯne. ¶ Cōfirmat̃. Actio ꝑ suā realitatē stādo ifra ambitū actiōis hʒ duplicē aspectuʒ. s. ad illud in quo est formal̄r. ⁊ ad aliud qd̄ est sibi extrīsecū. ⁊ ꝑ ꝯn̄s hʒ duplicē denoiationē. vnaʒ qua denoiat illd̄ extrinsecū. ⁊ illa est denoiatio formalis extriseca. ⁊ aliaʒ q̄ denoiat illud in quo est formal̄r. ⁊ illa est denoiatio formalis itrinseca. ḡ passum est formal̄r agēs: qd̄ est iconue-

4ᵃ ꝯ p̄ niēs. ¶ 4ᵃ ꝯ. Actio formal̄r sūpta est subiectiue in potētia actiua: vel in ipso agente. p̄mo in eo est formal̄r actio de gn̄e actiōis in quo est formalis q̄ditatiua rō illi⁹: sʒ q̄ditatiua rō actionis q̄ est eē a q̄ aliud est formal̄r in agēte ⁊ nō in passo: q2 nihil p̄ductū in passo est a q̄ aliud: sed est illud qd̄ ab alio. ergo actio est formal̄r in agente. 2°.

2 nō min⁹ opponūtur actio ⁊ passio q̄ʒ relationes cōsequentes actionē ⁊ passionē: sʒ p̄ernitas ⁊ filiatio que sequuntur

T. c. 20. actionē ⁊ passionē. 5° metaphy. nō p̄nt esse in eodē subto: nec in eodē supposito. ergo nec actio ⁊ passio: sʒ passio est in patiēte. ḡ actio est in agēte. tenet ꝯn̄a cū minori. al̄r. n. nō dicunt̃ opponi p̄ernitas ⁊ filiatio. maior aūt declarat̃ ex eo: q2 respect⁹ actiōis ⁊ passiōis sunt respect⁹ motus ⁊ coop̄positi. ex quoꝝ oppositiōe tāq̄ʒ ex ꝑ se cā: ⁊ imediata oritur oppositio relatiua in relatiōib⁹ s̄cdi modi. iux-

T. c. 20. ta doctrinā Ar. 5. meta. 3° necessario dispō in eē vel in

3 fieri ad susceptionē alicui⁹ forme est in eodē subo cū illa forma. sʒ actio. 5°. meta. est fundamētū relatiōis sequētis T. c. 20.
vel nec̄ia dispō ad susceptionē illi⁹. ḡ in eodē formal̄r est actio in q̄ est relatio sequēs. s. p̄ernitas. sʒ p̄ernitas subiectiue est in patre. ḡ actio respectiua est in eodē. 4°. agēs qd̄ 4
est p̄fecti⁹ q̄n agit: q̄ʒ q̄n non aliqd agit: acq̄rit aliqd in se ipso formal̄r: sʒ agēs nāle p̄fecti⁹ ē q̄n agit q̄ʒ q̄n nō agit. ḡ q̄n agit hʒ aliqd in se qd̄ nō hʒ q̄n non agit: sʒ h̄ non pōt eē: nisi actio de genere actiōis. maior pʒ. ⁊ minorē ponit
Ar. 4° metheoroꝝ. Ista ꝯ est Ar. 3. phyc. di. q̄ actio nō T. c. 20.
abscindit̃: sed est h̄ in hoc. vbi Cōme. nō dicim⁹ q̄ actio Cō. 20
agentis est in patiēte: s̄m q̄ abscindit̃ ab agente: qm̄ si h̄ eēt nō esset agētis: sʒ s̄m q̄ cōtinuat̃ ex h̄ in h̄. vʒ. ab agēte in passuʒ. mō oē qd̄ est ab agēte receptuʒ in passo: separat̃ ⁊ abscindit̃ ab agēte. ⁊ iō ipse ꝯcludit 3° phy. q̄ actio T. c. 19
alicui⁹ nec̄ium est q̄ sit in se. ¶ Itē 5°. meta. sic dicit Cōmētator. manifestū est q̄ abscisio cultelli ē in cultello. et
actio man⁹ ē in manu: sic̄ calor est in igne. ¶ Et 9°. meta. ꝯ. 15. ⁊. 2.
Actio artis carpētarie est in carpentatore. Un̄ Ar. dicit T. c. 13
ibidē. q̄ in diuersis act⁹ p̄cedit potentiā: sʒ in eodē potentia p̄cedit actū. ḡ potentia actiua ⁊ actio sunt in eodē: sed potētia actiua est in agēte. ḡ actio est in agēte. Iteʒ s̄m p̄hm in de sōno ⁊ vigilia. cui⁹ est potētia: ei⁹ est ⁊ act⁹: ⁊ intelligit subiectiue: q2 sic arguit. cui⁹ potētia est vigilādi: in eo est act⁹ vigilādi. ⁊ ꝯsil̄r de potētia dormiēdi. ¶ Itē p̄mo ethicoꝝ. dicit p̄hs. q̄ honor est in honorāte. ⁊ nō in honorato: q2 honorās operat̃ honorē: quemadmodū gradiēs gressuʒ. ¶ Deide inq̄t Auic. 2° phy. dicūt aliqui q̄ motio ⁊ mot⁹ sunt vna eēntia ⁊ in patiēte: sʒ dicem⁹ subtiliori mō: ⁊ q̄ veritas rei sic se hʒ q̄ mouere est dispō mouētis nō moti: ⁊ opatio moti ad mouentē est dispō moti nō mouentis. ecce q̄ plane ponit Auic. actionē eē in agēte. ⁊ non in patiente. quare.

Contra p̄dicta argr̄. iferēdo p̄mo q̄ oē agens agit p̄ᵐ
p̄us in se q̄ʒ in passuʒ. ꝯn̄a est falsuʒ: q2 tūc
ois potētia actiua eēt receptiua ⁊ passiua. ⁊ ꝯn̄ter de⁹ eēt C. 2. 4. 6.
potētia receptiua ⁊ passiua: qd̄ est ꝯ p̄hm ⁊ Cōmē. 8. phy. t. c. 4. 4.
⁊. 12. meta. dicit q̄ deus est imobilis ⁊ act⁹ purus. pʒ ꝯn̄a. T. c. 35
q2 actio p̄us est saltē p̄oritate nāe q̄ʒ mot⁹ ⁊ passio. ¶ 2°. 2ᵐ
seq̄t̃ q̄ oē trāsmutās trāsmutat̃ ꝯ. 3°. ⁊ 8°. physi. ⁊ pʒ ꝯn̄a. T. c. 8.
q2 oē trāsmutās recipit aliquā realitatē: quā p̄mo nō ha- t. c. 4. 4.
bebat. ergo aliter se hahʒ q̄ʒ prius: sed omne quod aliter
se hahʒ q̄ʒ prius trāsmutat̃. ergo. minor est p̄hi 5°. physi- Cō. 7.
coꝝ. di. q̄ mutari est al̄r se habere q̄ʒ prius. ¶ 3°. si actio 3ᵐ
esset in agēte: ⁊ nō in passo: seq̄t̃ q̄ non h̄ret cōnexionem agens cū passo: imo q̄ oē agens nāle possit agere ad quācūq̄ distātiā. ꝯn̄s est falsuʒ. ⁊ p̄bat̃ ꝯn̄a. nam agens nāle pōt agere in omne illd̄ ad qd̄ pōt habere respectū actionis. sʒ si ponatur habitudo que est eēntial̄r actio formaliter in agēte: tunc agēs nāle poterit per talē habitudinē referri ad corpus quātūcūq̄ distās: sicut albū pōt referri ad albū: q̄ʒtūcūq̄ distans: sʒ istud ipossibile nō sequeret̃: ponēdo actioneʒ subiectiue in passo: q2 ad h̄ q̄ actio
inascatur in passo req̄ritur debita approp̄inquatio agen-
tis ad passum. ¶ 4°. argr̄. auctoritate Ar. 9. meta. di. q̄ 4ᵐ
actio manēs est que manet in agēte. ⁊ est p̄fectio agētis: ꝯ. 2. 16.
sed actio trāsiēs est in passo: ⁊ est perfectio passi. ergo saltem actio trāsiens est in passo. ⁊ si actio manēs est in agēte. hoc nō est iquantū agens: sed in q̄ʒtuʒ patiens. vt dicit Arist. de motu qui est in mouente: q̄ non est in eo: s̄m q̄
mouēs: sed s̄m q̄ motū. 3°. phyc. gn̄aliter ergo actio agen- t. c. 18. 19
tis nālis est in passo. Deide videt̃ esse ad hoc Cōmenta-
tor 3°. physicoꝝ. di. q̄ actio ⁊ passio sunt vnum subiecto ⁊ Cō. 21.
duo diffinitiōe. ḡ actio est in eodē subiecto in quo est passio. ⁊ iteꝝ ibidē. actio motoris q̄ est mouere ē ei⁹: non in

co:actio autem motoris est facere motũ in alio: itẽ edi
ficatio est actus edificati inq̃tũ edificatum.

Ad p^m **Ad primum** dr̃ ꝙ sicut nõ ꝓprie generaĩ gene-
ratio:ita nõ ꝓprie actio agiĩ. ideo
nullũ agẽs agit ꝓp̃e actionẽ suã.sʒ ꝓp̃e elicit eaʒ: ꝛ p̃usq̃
agat vel eliciat in passum aliq̃d. ꝛ ꝯr̃r ꝯcedo ꝙ oĩs po-
tẽtia actiuã est receptiua: non tñ oĩs potentia receptiua
est passiua:q2 nihil patiĩ nisi per mutationẽ factã in se:sʒ
aliq̃d recipit per mutationẽ factam in alio:q2 ĝ receptio
actionis nõ est per mutatiõem sui.sʒ alteri⁹:sicut nec per
ĩherẽtiã vel ĩformationẽ.ideo in deo p̃nt esse infinite ta
les actiones respectiue:sicut ꝛ ĩfinite relatiões:nõ obstã
3 te ꝙ sit pur⁹ actus.℃ Sed ꝯ. Ar.8°phy.ꝓbat:ꝙ si deus
Ex.2.15. de nouo ꝓduxit mũdũ mutat⁹ est:sʒ ꝑ nouã ꝓductioneʒ
mũdi non ꝯsurgeret in deo nisi nou⁹ respect⁹ de gñe rela
tionis:vel nouus respectus de gñe actiõis. ergo realitas
actionis vel relatiõis facit mutatiõeʒ in eo cui aduenit.
R̃nõ ℃ R̃ndeĩ ꝙ si respectus facit mutationẽ in eo cui adue
nit.hoc nõ est rõne sui:sʒ rõne alicui⁹ absoluti noui:cui ta
lis respect⁹ est cõiunctus. ꝛ ideo ꝯditionalis illa fuit bo-
8.ph.15. na ad itentionẽ Arist. ꝛ Cõmẽ.reducẽtiũ nouitatẽ respe-
ctus in nouitatẽ absoluti in deo. vñ ꝯcludit ibi Cõmen.
ꝙ necessario eẽt in deo appetit⁹ nouus.mõ certum est ꝙ
Ad 2^m appetit⁹ non dicit solũ respectũ. ℃ Ad scdm̃ negeĩ ꝯñа.
Et ad ꝓbationẽ ꝯcedo ꝙ omne nouiter trãsmutãs habʒ
aliquã rẽ quaʒ p̃us nõ habuit. ꝛ ꝯr̃r ꝙ se hʒ aliter q̃ p̃us:
5.ph.7 ex quo nõ sequit ꝙ mutetur. ℃ Et ad ꝓbʒ dico ꝙ loque
batur de alietate absoluta:ita ꝙ oẽ qd̃ se hʒ itrinsece alr̃
q̃ prius alietate absoluta illud mutaĩ:non tñ oẽ qd̃ se hʒ
Ad 3^m itrinsece alr̃ q̃ p̃us alietate respectiua mutaĩ. ℃ Ad ter-
tium negeĩ ꝯñа. sufficit eni ꝙ agens nãle ꝛ suuʒ passum
habeãt cõnexionẽ localẽ. ꝛ ꝙ vltima illoꝝ se ꝯtingãt: sic
T.c.10 dicit Ar.7.physic.Deinde ad hoc ꝙ agẽs agat ꝛ inascaĩ
in eo respect⁹ actionis:exigiĩ debita ꝓportio potẽtie acti
ue ad ipsum passum:que si tollaĩ nõ poterit agens agere
in passuʒ. ꝛ q̃uis actio sit essentialr̃ q̃dã respectus: nõ est
tñ respectus de genere relationis:que nõ req̃rit approxi
mationẽ extremoꝝ ad h̃ ꝙ inascaĩ in extremis:sicut po
nebaĩ exẽplũ de sĩlitudine:que põt esse iter duo alba q̃-
tũcũq3 distãtia:sʒ est respect⁹ de gñe actõis req̃rẽs appro
ximationẽ ꝛ ꝓportionẽ debitam extremoꝝ ad hoc: vt i-
nascatur in agẽte.Et ꝓpter istã cãm autor sex p̃ncipioꝝ
vocauit relationẽ accidens itrinsecũ aduenięs: ꝛ actiõeʒ
vel passionẽ accñs extrinsecũ adueniẽs. ꝛ ꝯr̃r alia pre-
Ad 4^m dicamẽta quatuor respectiua. ℃ Ad quartũ dr̃ ꝙ Arist.
Ex.5.m. loq̃tur ibi de actiõe mãliter sũpta:quã ego ꝯcedo esse in
16. patiente:nec est in agẽte:nisi in eo ꝙ est patiẽs. ℃ Et ad
3.ph.21. Cõmen.dicentẽ ꝙ actio ꝛ passio sunt vnũ subiecto: diciĩ
ꝙ duplex est subm̃.s.in quo: ꝛ circa qd̃. verbi grã.scientia
hʒ duplex subm̃. vʒ.in quo. ꝛ illud est aĩa. ꝛ circa qd̃. ꝛ il
lud est obiectũ cõmunissimuʒ eius.sic actio ꝛ passio sunt
vnũ subo:q2 hñt vnũ subm̃:nõ in quo:sʒ circa qd̃. ꝛ illud
est motus:quia actio ꝛ passio nõ fiunt sine motu: s̃m au-
T.c.20. ctorẽ sex p̃ncipioꝝ. ꝛ cũ ph̃s dicit 3°. phy. ꝙ actio ꝛ passio
sunt in motu:nõ debʒ itelligi subiectiue:sed termiatiue:
eo ꝙ actio ꝛ passio sunt termini mot⁹. ℃ Ad alias v̾o au-
ctoritates Cõmen.r̃ndeĩ ꝙ ipse locut⁹ est de motione et
edificatione: vt sunt actiones materialr̃ sũpte.q̃re.

℃ Predicamentum quando. Capitulũ. XXXIII.

Septimũ predicamentũ est p̃dicamẽtũ
qñ:qd̃ ꝓuenit a tempore:sicut
vbi a loco. vt determinat auctor sex p̃ncipio-
p^m rum.℃ Et ideo icipiẽdo a tẽpore est notãduʒ
Eterni- p̃mo:ꝙ differẽtia est iter eternitatẽ:euũ ꝛ tẽ-
tas. pus:qñ eternitas s̃m Boetiũ 5°. de ꝯsolatiõe.est duratio
ĩmutabilis tota simul. ꝛ dr̃ primo duratio ĩmutabilis:q2
claudit contradictioneʒ aliud a deo eẽ in eternitate: vel
eternitate mẽsurari: ꝓprie loquẽdo de eternitate.Scdo 2
dr̃ tota simul:q2 iplicat contradictionẽ deũ fuisse vel fo-
re in eternitate:cũ sit mẽsura idiuisibilis non habẽs p̃us
nec posterius.Euũ v̾o est duratio mutabilis tota siml:et Euũ
hac mẽsura mẽsurãtur itelligẽtie itellectus hũanus:qui
lʒ nõ habeat p̃us ꝛ posteri⁹.eẽntialr̃ tamẽ mutabilis est:
sicut quelibʒ creatura ꝓpter depẽdentiã quã hʒ ad deũ.
ꝛ sic loq̃tur auctor de causis.cũ dicit.itelligẽtias ꝛ aĩas
hominũ eẽ creatas in euo sup tẽpus. ꝛ quot sunt hõ entia
tot sunt eua habẽtia iter se ordineʒ:sicut ꝛ illa entia. Tẽ- Tp̃s
pus v̾o ẽ duratio mutabilis successiua: ita ꝙ si nõ est mo
tus nõ est tp̃s: ꝛ ecõtra. ℃ Ex quo seq̃ĩ ꝙ si celuʒ nec̃ario
mouetur:necessario est in tẽpore: ꝛ oĩa iferiora si necessa-
rio veterascũt:aut hñt esse trãsmutabile necessario sunt
in tẽpore: ꝛ ecõtra. si possibile est celuʒ non moueri: ꝛ res
iferiores nõ sic veterascere vel moueri possibile est ipsa
non eẽ in tẽpore:sed in euo. ℃ 2°.notandũ ꝙ tẽpus quan- 2^m
tuʒ ad ꝓpositũ spectat triplr̃ sumitur. Primo pro duratio- p̃
ne successiua motus: ꝛ sic quelibʒ duratio successiua:siue
sit mot⁹ localis:siue augmentationis:siue diminutionis:
siue alteratiõis dr̃ tp̃s.Scdo ꝑ duratõe successiua mot⁹ 2
p̃mi mobilis. ꝛ sic est passio motus p̃mi mobilis:nec ali-
bi q̃ ibi reperiĩ subiectiue.Tertio ꝑ duratiõe isuccessi- 3
ua mũdi in esse trãsmutabili: ꝛ sic est passio mũdi subie-
ctiue extrĩs in eo de quo loq̃tur ph̃s 4° phy.di.tẽp⁹ esse T.c.95.
in celo: in terra: ꝛ in mari. ꝛ de isto loquor ad p̃sens:q2 de ꝛ.130.
tẽpore sumpto primo vel secundo modo diffuse locutus
sum in prima parte.

His visis sit hec p̃ma ꝯclo. Impossibile est deum p^a ꝯ
aut aliquã itelligentiã eẽ tp̃s. ꝓbatur. tẽpus hʒ p̃us ꝛ po- T.c.101.
sterius eẽntialr̃.4°.physi.sʒ deus ꝛ itelligẽtie nõ habent
p̃us ꝛ posteri⁹: cũ sint entia idiuisibilia ꝑ carẽtiã partiũ.
ergo ꝛc̃. ℃ Itẽ tp̃s est mot⁹: vel passio motus.12.meta.sʒ T.c.29.
nec deus: nec aliq̃ itelligẽtia est mot⁹ vel passio. mot⁹ vt
liquet. ĝ ꝛc̃. Et id̃ seq̃ĩ ꝙ falsa est opio ponẽs qd̃libʒ idif-
ferẽter eẽ tp̃s:qñ tũc tẽpus ꝯuerteret cũ ente: ꝛ non eẽt
sp̃es q̃titatis ꝯtinue:qd̃ est ꝯ ph̃m in p̃dicamẽtis.cap.de
q̃titate. ℃ 2° ꝯ. Impoẽ est tp̃s eẽ p̃mũ mobile:aut celũ. 2^a ꝯ
Istã ꝯñẽ ponit Ar.4.phy.di.ꝙ stultior est opio ponens T.c.94
tp̃s eẽ celũ:q̃ aliq̃ ĩpossibilia:q̃ p̃nt ꝯfirmari de eodẽ.cõ
clusio tñ sic argr̃:q2 alr̃ seq̃ĩ ꝙ de⁹ est in oĩ tp̃e: ꝛ celuʒ in
nullo tp̃e:ꝯ ph̃m.4.phy. ꝛ pʒ ꝯñа:q2 deus est in oĩ celo: ꝛ T.c.117
celũ nõ est in celo. ꝛ sic seq̃tur ꝙ totũ celũ:seu p̃mũ mobi
le non põt moueri:q2 nõ põt moueri in tp̃e:eo ꝙ totuʒ ce
lum:nec p̃mũ mobile mouetur in celo:sʒ solũ circa cẽtrũ
mundi. ℃ Itẽ seq̃tur ꝙ omne factuʒ fuit per tẽpus eter
num: ꝛ ꝑ ꝯñs omne tale semꝑ fuit.pʒ:q2 omne factũ fuit
per celũ: ꝛ ip̃m celũ fuit eternũ. Etiã q2 oẽ factuʒ fuit in
omni celo. ꝛ omne tẽpus est celũ. ĝ omne factũ fuit in oĩ
tp̃e. ℃ Itẽ seq̃tur ꝙ ãnus nõ est maior mense:nec mẽsis
maior die vel hora:q2 tã ãnus:q̃ mẽsis q̃ dies vel hora
est celũ per opionẽ ꝯtrariã: ꝛ ita seq̃tur ꝯr̃r ꝙ nihil po-
test moueri per horã precise:q2 omne qd̃ mouebitur:mo
uebitur ꝑ mẽseʒ ꝛ ꝑ annũ:ex quo vnũ est reliquũ. ℃ Itẽ
seq̃tur ꝙ oẽ tp̃s est finitũ:ꝯtra ph̃m 3° ꝛ 8° phy. ꝛ pʒ ꝯñа: T.c.75.
q2 omne celũ est finituʒ. ꝛ ꝯr̃r seq̃tur ꝙ tẽporis multe t.c.10.11.
sunt partes simul: q̃rũ nulla alterã icludit: qd̃ est contra 12.m.29
determinationẽ Ar.4° phy. ꝛ pʒ ꝯñа:q2 celũ hʒ multas T.c.90.
partes nõ seinuicẽ icludẽtes simul existẽtes:cũ sit res ꝑ-
manẽs. ℃ 3° cõclusio. Tempus nõ est motus celi.nec ali
cuius alterius mobilis. Istam conclusionẽ demonstrat 3^a ꝯ
Ar.4.phyc.ex tribus. p̃:q2 oĩs motus est velox vel tar T.c.94.
dus. ꝛ nullũ tempus est velox vel tardũ.Secundo: quia T.c.96.
T.c.95.
ꝛ.130.

nullus motus est vbiq3.tempus autez est vbiq3: quoniã
idẽ tẽpus numero est in celo:in terra: ꝛ in mari. Tertio:
qꝛ omne qđ est in motu mouetur:ſ3 non oẽ qđ est in tem
pore mouetur. Unde arguit̃ sic. Motus diuidit̃ diuisio
ne mobilis: ꝛ nõ multiplicatur ad oẽm pũctũ mũdi. tem
pus aũt nõ diuiditur diuisiõe mobilis: sed multiplicat̃
ad oẽm punctũ mũdi: qꝛ eadẽ hora numero que est hic:
est vbiq3. ḡ tps nõ est aliq̃s mot⁹. Itez tẽpus per se est de
pdicamẽto quãtitatis: ſ3 mot⁹ nõ est ꝑ se alicui⁹ predica
mẽti: ſ3 solũ per reductionẽ rõne termini ad quez: vt pa
4ᵘ ꝫ tuit. ḡ. ⁋ 4ᵃ ꝯclõ. Tps est q̃titas ꝯtinua successiua mun
p̊ do ꝑ motũ icp̃tis subiectiue. p̊. tẽpus est q̃titas ꝯtinua.
2 ꝑ p̃hm in predicamentis. cap̊. de q̃titate. 2ᵒ est q̃titas
T.c.130 successiua: qꝛ est passio mot⁹. 4ᵒ phyc. nec vna ps manet
T.c.58. cũ reliq̃. 3ᵒ phys. 3ᵒ est mot⁹ iexistens mũdo subiectiue:
4 qm̃ tps est duratio mũdi in esse trãsmutabili. ḡ h⁹ dura
tio sibi iest subiectiue. 4ᵒ fundat̃ ꝑ motũ in mũdo: qm̃
si nõ foret aliq̃s mot⁹: nõ foret h⁹ duratio: ꝛ quocũq3 mo
tu existẽte est h⁹ duratio subiectata mundo. iõ dr̃ passio
mot⁹. ꝛ qm̃ tẽpus p̊ncipali⁹ iest mũdo ꝑ motũ p̊mi mobi
lis q̃3 ꝑ aliquẽ aliũ. iõ dr̃ passio mot⁹ p̊mi mobilis: ꝛ non
alterius. Unde est dõm de tpe: sicut dicũt multi theolo
gi de aia itellectiua. ꝙ est tota in toto: ꝛ tota in q̃libz par
te: nõ tñ subtiue est in q̃libz parte corporis: ſ3 in toto cor
pore: nec põt iesse toti corpori. vel parti illi⁹: nisi median
te q̃titate. ita in ꝓposito. tẽpus est in toto mũdo: ꝛ in q̃li
bet ei⁹ parte per multitudinẽ: nõ tñ est subiectiue nisi in
toto mũdo. In partib⁹ aũt per p̃sentiã ꝛ idistãtiã: nec po
test iesse mũdo: vel in ptib⁹ ei⁹: nisi ꝑ motuz. p̊ncipalr̃ tñ
ꝑ motũ localẽ. ꝛ p̊ncipalissime ꝑ motũ p̊mi mobilis. Itẽ
ꝯceditur: sicut de motu: ꝙ ꝯtinue partes tẽporis corrum
punt̃ ꝑ accñs ab itelligẽtia mouẽte mũdum ꝓpter repu
gnãtiã partiũ ad eẽ sil: ꝓpter quã repugnantiã deus non
põt seruare vnã partẽ cũ alia. quare ꝛc̃.

p̊ᵐ. **Contra** p̊dicta: ꝛ specialr̃ ꝯ quartã ꝯclõnẽ argr̃. pri
mo sic. Si ad oẽm pũctũ mũdi est tẽpus: ꝛ
etiã ad oẽm pũctũ mũdi est q̃titas ꝯtinua. ḡ due q̃tita
tes sunt iuicẽ coextẽse. pz ꝯña: qꝛ tẽpus est q̃titas: ſ3 ꝯñs
falsum: qꝛ q̃titas est per se quãta: ꝛ nõ per aliud qđ est cõ
muniter q̃tũ cũ illo. ⁋ 2ᵒ. quõ ꝑ se celũ ẽ eternũ: ita ꝑ se
2ᵐ est ipm diuturnũ aut duratiuũ: ſ3 ſm Aristo. celũ de se ꝛ
p̊.c.20. essentialr̃ est eternũ. ergo ꝛ diuturnũ ꝛ tẽporaneũ: pz cõ
ꝛ.22. sequẽtia cũ minori. maior ṽo est nota: qꝛ celũ esse eternũ
est ipm eẽ diuturnũ ꝛ duraturũ: ſ3 ꝯñs est falsuz: qꝛ celuz
nõ est diuturnũ nec duraturũ: nisi ꝑ quãdã rem accñtalẽ:
sicut hõ est q̃t⁹ vel albus per vnuz accñs in eodẽ. ḡ sicut
hõ nõ est ꝑ se albus: neq3 quantus: qꝛ est h⁹ per aliqđ ex
traneũ ab ei⁹ entitate. sic celũ est ꝑ accñs duraturuz per
3ᵐ vnã rem accñtalẽ extra eius entitatem. ⁋ 3ᵒ. seq̃tur ꝙ si
essent multi mũdi eẽnt plura tẽpora nõ cõmunicãtia. cõ
T.c.93. sequẽs icludit ꝯdictionẽ: ꝛ nõ añs: ſm Ar. 4ᵒ phyc. ꝛ pz
ꝛ.132. ꝯña: qꝛ pari euidẽtia qua vn⁹ mũdus causaret talẽ rez. ꝛ
reliqu⁹ causaret ꝯsilem: vel neuter cãret tẽpus. si ḡ cõce
ditur multa eẽ tẽpora nõ cõmunicãtia: posita multitudi
ne mũdorũ: seq̃t̃ a pari ꝙ iã q̃libz mot⁹ localis alicui⁹ spe
re causat ꝓpriũ tẽpus: ꝛ ꝯñter ꝙ sunt plura tẽpora nõ cõ
municãtia in h̃ mũdo: imo mutaret̃ tpus: remisso motu
celi. ꝛ tũc nõ foret vnus mũdus qñ reliqu⁹ eẽt: nec aliq̃d
vni⁹ mũdi foret cuz reliquo p̊us aut posteri⁹. ⁋ 4ᵒ seq̃t̃
4ᵐ ꝙ accñs migrat de subo in subm: naz tẽpus est vna res: q̃
iã est in isto hoie corrũpẽs eũdẽ faciendo ipm canescere
T.c.117 ꝛ senescere: sicut loq̃tur Ar. 4. phy. ꝛ postmoduz erit in
alio hoie nouiter genito. ꝛ sic de oĩbus corruptionib⁹. er
go. imo tempus moueretur ad motum sui subiecti: sicut
alia accidentia taz multiplicata q̃3 distensa: sed hec sunt
inconuenientia. quare ꝛc̃.

Ad p̊mũ dr̃ negãdo ꝯñam. qꝛ tẽpus est vna res Ad p̊ᵐ
idiuisibilis quo ad sitũ: ꝛ diuisibil̃ quo
ad durationẽ. ideo cũ nullo coextẽditur. Et si arguit̃ sic.
tẽpus est passio motus celi extẽsi: ſ3 ipossibile est rẽ diui
sibilẽ ꝛ extensam per se agere rẽ multiplicatã per totum
mundũ. ḡ tps nõ est sic idiuisibile ꝛ multiplicatũ. neget̃
ꝯña: qꝛ tẽpus nõ per se agit̃ a motu: ſ3 ab itelligentia mo
uente celũ: mot⁹ tñ est causa sine qua nõ fieret nec mul
tiplicaret̃ tẽpus. ⁋ Ad scđz dicitur: ꝙ sicut homo ẽ eẽn Ad 2ᵐ
tialiter aial: ꝛ nõ essentialr̃ risibilis: licz sit ꝑ se taz risibile
q̃3 animal: ita celũ est essentialr̃ corpus: ꝛ nõ essentialiter
eternũ: nec diuturnũ: nec duraturũ: sed solũ per se in scđo
mõ est qđlibz istorũ: eo ꝙ passio predicat̃ de suo subto. ꝛ
si Arist. cõcederet celum essentialiter esse eternum nõ su p̊.c.20.
meret essentialr̃ stricte: vt dicit p̊mũ moduz perseitatis:
ſ3 solũ cõiter vt dicit ꝑseitatẽ in cõi: ꝛ licz celũ sit duraturũ
per aliqđ accidens superadditũ: non tamen est per accñs
duraturũ: sicut sortes est albus vel quãtus: qꝛ duratio il
la est accñs ꝓpriũ. ꝛ albedo vel quãtitas accidens cõmu
ne. ⁋ Ad tertiuz dicit̃: admisso ꝙ deus faciat aliũ mun Ad 3ᵐ
dũ: vel ex mundo antiquo ꝛ nouo fit vnus mũdus: ita ꝙ
antiqu⁹ essentialr̃ subordinet̃ nouo: vl̃ ꝯ̃: aut mũdus no
uus sit oĩno extra mundũ antiquũ: ꝛ sibi impertinẽs. si pri
mum. tunc non esset nisi vnũ tps adeq̃tũ toti aggregato
desinens actuare p̊mũ ꝛ multiplicatũ ad oẽm punctũ se
cundi. Si scđm: aut ergo mũdus nouus hr̃et in se aliquẽ
motũ: vel non. si haberet aliquẽ motũ statim tempus h⁹
mundi multiplicaret̃ ad oẽm punctũ alterius mundi: ꝛ
subiectaret̃ in ambob⁹ mũdis adequate recte: sicut dice
ret̃ ponendo vnicũ intellectũ in oĩbus hoĩbus: ꝛ multi
plicatũ ad singulas partes corporis hũani: ꝙ q̃3 p̊mo eẽt
aliq̃s homo tã p̊mo actuaret illũ. Si aũt in mũdo nouo
nullus eẽt mot⁹ ad ipm non fieret multiplicatio tempo
ris: nec tunc mẽsuraretur alia mensura q̃3 euo: nec ꝓprie
eẽt simul cũ hoc mundo: nec p̊us nec posterius. ex q̃ in eo
nullũ eẽt tẽpus. iõ iplicat ꝯdictionẽ plura esse tẽpora nõ
cõmunicãtia: ꝛ nõ iplicat ꝯdictionez esse plures mũdos:
sicut asserit p̃hs ꝛ Cõmen. 4ᵒ. phyc. ⁋ Ad q̃rtũ negetur t.ꝛ.c.132
ꝯña. Unde ponẽdo vnicũ itellectũ in oĩbus hoĩbus dicẽ Ad 4ᵐ
tur illũ nouiter actuare platonẽ desinẽdo actuare sortẽ:
non tñ migrat de subiecto in subiectũ: cum nõ moueat̃:
sed desinit actuare sortẽ per desinitionẽ sortis: ꝛ incipit
actuare platonẽ per iceptionez platonis. ꝛ ita in sorte est
tẽpus. ꝛ idẽ aliquãdo erit in platone per multiplicatio
nem: nõ tamen migrat: sicut nec põt moueri: nec itelligo
ꝙ temp⁹ sit in sorte vel platone subiectiue: sed solũ men
surątiue per p̃sentiã ꝛ idistantiã mensurãdo durationes
illorũ. ꝛ cũ dicitur tẽpus moueri sicut subiectũ eius. hoc
negetur. vnde accidẽs subiecti nõ mouet̃ ad motũ subie
cti: nisi illud sit fixũ in subiecto. modo tps non est fixum
in mundo. ideo nõ mouetur. sicut nec tẽpus. ⁋ Ex predi
ctis seq̃tur ꝙ sicut quãtitas ꝯtinua permanẽs est per se
quãta: ꝛ nõ per aliq̃d aliud: quia ꝑ se mẽsurat extẽsiones
aliorũ: ita tps per se durat. ꝛ nõ per aliud: qꝛ ꝑ se mẽsurat
omnes alias durationes. ideo non habẽt contrariaz par
tem tenẽtes euidentiam ad probandum processuz in du
rationibus infinitũ: quia tempus per se durat: ꝛ non per
aliam durationem ꝛc̃. Capitm. XXXIIII.

Qualiter motus sit in tempore: cuz
potius passio sit in subie
cto q̃3 econtra: restat dicendũ. ⁋ Notan p̊ᵐ
dũ p̊mo ꝙ aliq̃d dr̃ esse in tpe tripliciter.
primo: quia est aliquid temporis. ꝛ sic in
stãs est in tempore. quia est aliquid tem

poris.s.terminus eius:dies etiaz est in tempore: quia est
2 aliquid temporis.vz.pars anni. Secundo.aliquid est in
te mpore:quia habz esse transmutabile mēsurabile tēpo
re:ꝛ sic hō:equus:ꝛ oia corruptibilia sunt in tēpore.celuz
etiā isto mō est in tpe:qꝛ lz sit eternū ꝛ nō habeat trāsmu
tationē ad formā.hz tñ trāsmutationē ad vbi. Itez de⁹ ꝛ
itelligētie sunt h mō in tpe: qꝛ lz nō habeāt esse trāsmu
tabile p se absolutū.hñt tñ respectiuū ꝛ accñtale:nam ex
eo ꝙ de⁹ est cā oium causatoꝝ hz ꝯtinue successiue mul
titudinē respectuū gnābiliū ꝛ corruptibiliuz:ſm ꝙ effe
ctus gnānꝰ ꝛ corrūpunꝰ.ꝛ iō de p accñs rōne taliū respe
ctuū q sunt in eo:ꝛ subyciunꝰ tēpori:de⁹ dr̃ eē in tpe: ꝛ cō
3 sequēter itelligētie. 3°.aliqd dr̃ eē in tpe:qꝛ mēsuraꝰ ade
quate in tpe:vel termio tpis.ꝛ sic mot⁹ successiu⁹ dr̃ esse
in tpe rōne mensure duratiue:mutatio ēt subito dr̃ eē in
2ᵐ tpe rōne mēsure istātanee termināntis tēpus. ¶ 2° notā
dū ꝙ tripl'r in genere ꝯhiꝰ h nomen tēpus ad ꝯnotādū:
sicut ꝛ termini ipso p se vel per accñs iferiores. qñq3 eni
ꝯnotāt existētiā solis vel lune in aliq̃ signo çodiaci:vt an
nus:mēsis:septimana:ꝛ dies nālis. Aliqñ ꝯnotāt act⁹ vl'
dispōnes sublunares:vt tēpus serenū: tps pestilētie: tps
seminādi:tēpus metēdi.interdū vo cōnotāt simul situa
tionē alteri⁹ istoꝝ luminariū cum dispōne sublunari: vt
ver:estas:autūn⁹:hyems.ac ēt dies artificialis:q dr̃ tem
pus per qd sol durat in aliq̃ emisperio: ꝛ nox tps p qd sol
abest in aliquo nr̃o emisperio.

p° 2 **His intellectis** sit hec pma ꝯ. Tēpus est mēsu
ra cuiuscūq3 entis taz corrupti
bilis q̃3 icorruptibilis.pbaꝰ.tēpus est mēsura cuiuscūq3
entis hñtis eē trāsmutabile successiuū:sz oē ens tā corru
ptibile q̃3 icorruptibile hz eē trāsmutabile successiuū.er
T.c.i20 go ꝛc.pz ꝯña cū maiori.ex 4°.phyſi.ꝛ minor declaraꝰ.nā
ꝙ oē ens corruptibile habeat esse trāsmutabile successi
uum:pz itelligendo de ente corruptibili ꝑpe:ꝛ ꝙ oē ens
icorruptibile habeat eē trāsmutabile successiuū: patz de
deo ꝛ itelligētys q̃ hñt esse accñtale trāsmutabile respe
ctiuū:successiue nō p mutationē factā in illis:sed in suis
2° 2 causatis successiue pductis:ꝛ successiue corruptis. ¶ 2°
ꝯclo. Incorruptibilia non ita ꝑpe sunt in tpe sicut corru
ptibilia.pbaꝰ.nā oēs res q̃ sunt in tpe in h ꝯueniunt: ꝙ
q̃libz hz eē accñtale trāsmutabile tpe mēsuratuz: sz pro
pryssime sunt ille res in tpe:q̃ p q̃libz hz iceptionē ꝛ de
T.c.i20 finitionē istantaneā: vt videꝰ velle Ar.4°.physi.sic pro
pryssime res est in loco:cui⁹ q̃libz ps quātitatiua ē in si
tu sibi debito:ꝛ extra quā vndiq3 est loc⁹.sic aūt eē in tē
T.c.i20 pore.nulla sempiterna sunt in tpe: vt bene pbat phs 4°
phyc.nulla.n.talia ſm eēntiā sunt in tpe:sz ſm eē accidē
3° 2 tale:vt dcm̄ est. ¶ 3° ꝯ. L3 tēpora accñtalia de se iuicem
dicanꝰ:nō tñ tpa essentialia. p° ps pz: qꝛ veꝝ est dicere
diē esse noctē qñ tps p qd sol est in tali emisperio est tps
p qd sol abest ab alio emispio.vñ ad oēm pūctuz vmbre
terre est nox ꝯtinue:sicut ex̄ talē vmbrā est ꝯtinue dies:
ꝛ ē semp idē tēp⁹. Cōsil'r ꝯcediꝰ ꝙ idez tps est pluuiale ꝛ
serenū:pestilētiale ꝛ saluberrimū:ac tēpus quecūq3 actū
faciēdi. 2° ps ꝯnis declaraꝰ:qm̄ ipossibile est horaz esse
diē:aut diē esse mēsez:vel ānū.sicut.n.deus est essentialr
deus:ita hora eēntialr est hora:ꝛ dies nālis est essentialr
4° 2 talis. ¶ 4° ꝯ. Oē tps accñtalr vel essentialr sumptū est
vbiq3:ꝛ nō ē ꝯ.pma ps pz:qꝛ q̃libz hora ꝛ qlibz annus est
vbiq3:tps seminādi:ꝛ tps metēdi est vbiq3:ver:estas:au
tūn⁹ ꝛ hyems ē vbiq3:ita si nobis est tps metēdi vl' semi
2 nādi:illud idē tps est vbiq3. 2° ps nota est: qꝛ nō vbiq3
est tps serenū:nec vbiq3 est tps pluuiosum:nec vbiq3 est
tēp⁹ seminādi:nec metēdi.illud idē tps qd est nobis sere
nū est alys pluuiosūz:ꝛ qd est nobis estas ē alys autūn⁹
ꝛ qd est nobis nona est alys pma:ꝛ qd est nob dies ē alys
nox.nec seqꝰ.hic nō est dies:ita dies nō est hic. nec etiaz
affirmatiue.nox est ibi.g̃ ibi est nox. sicut non sequitur.
deus creans est hic. ergo hic nō est de⁹ creans: qm̄ talia
aduerbia faciunt appellationem.

Contra pdicta argr̃.ꝛ p̊ ꝙ tps est mot⁹ ꝛ nō mensu p^m
ra illi⁹:nā si tps distinguitur a motu.g̃ stat
tps eē sine motu: vel eꝯ.ꝯña est de se nota iductiue:sz cō
sequēs est falsuz:qm̄ si tps est: ipz est mēsura mot⁹: ꝛ per
ꝯñs mot⁹ est.ꝛ si mot⁹ est:ipse ē velox vel tardus.g̃ tps ē:
pz ꝯña.qꝛ in diffōne velocis vel tardi ponitꝰ tps.simil'r si
mot⁹ est:ipse est successiu⁹:qꝛ mot⁹ est acq̃sitio partis post
partē ſm diffōnē Cōmen.3° physi.ꝛ si est successiu⁹.ergo Cō.4.
tps est.pz ꝯña:qꝛ successio in motu est rōne tpis.4°.phy. T.c.96.
¶ 2°. Oē ens de se mēsuratiuū aliaꝝ denoīationū est tē 2^m
pus:sz mot⁹ celi est hmͦ.g̃ ꝛc.maior pz:qꝛ tale ens describi
tur esse tps.alr̃.n.oporteret ponere duas q̃titates succes
siues ad mēsurādū duratiōes reꝝ:qd est ita supfluū ꝛ i
possibile:sicut est ipoſe duas pfūditates mēsurare idem
corp⁹.mior aūt est Ar.io.meta.di.ꝙ in omni gn̄e ē vnū T.c.2.
pmū qd est metrū ꝛ mensura oium alioꝝ:ꝛ ponit exēplū
de motu celi q est mēsura oium aliaꝝ trāsmutationuz. ꝛ
iō dicit phs in libro topicoꝝ:ꝙ dies est latio solis super
terrā. ¶ 3° argr̃ ꝙ deus nō est in tpe:qꝛ cū mūdus icepit 3^m
esse:seqꝰ ꝙ deus icepit eē cuz tpe:ꝛ icepit fuisse ꝛ fore: q̊
rum qdlibz est ipossibile.cū necūm sit ipz fore ꝛ fuisse.
ꝛ pbatur ꝯña:qꝛ icipiēte mūdo esse deus faceret seipsuz
cū tpe esse: postq̃3 nō fuit cū tpe.g̃ icipit esse cū tpe. ꝛ per
idē icipet fuisse p remotionē de psenti.ꝛ icipet fore p po
sitionē de psenti:cū nunc sit.adeo seq̃tur ꝙ ipse erit ꝛ nō
fuit:ita ꝙ ipse erit. Itē si deus icipit mouere celū per re
motionē de psenti:tūc imediate post hoc mouebit celū.
quero g̃ qd demōstraꝰ si tūc istans tps est:si euū vel eter
nitas:tūc nihil erit post h:cū hoc si erit semp erit. ¶ 4° 4^m
argr̃ ꝙ eterna sūt ꝑpe in tpe:qꝛ mūdus habz ppriā dura
tionē successiuā q̃ alia mēsuraꝰ:sz q̃libz duratio dei vl' i
telligētie alicui⁹ separate est pus illa. ꝛ p ꝯñs ei⁹ mensu
ra.ergo multo magis de⁹ hz ppriā ꝛ p̊orē durationez suc
cessiuā.g̃ eius duratio est tēpus.p̊us eniz nāliter est voli
tio dei qua vult mūdū ꝯtinuare durationē talē:q̃3 est ta
lis duratio.ꝛ q̃3 p̊mo est talis dei volitio est illa successi
ua.g̃ p̊us nāliter est tps q̃3 duratio talis mundi. Itē seqꝰ
ꝙ mūdus desineret eē si de⁹ ānihilaret oēz motū per re
motionē de psenti:mūdo manēte:qꝛ mūdus nūc esset:et
nūq̃3 post h esset:ex quo nō esset tps.q̃re ꝛc.

Ad primū dr̃ ꝙ sicut non pōt esse hō sine risibili: Ad p^m
nec eꝯ.tñ stat hominem eē sine risibili
absq3 ꝯdictione.ita nō pōt esse mot⁹ localis sine tēpore:
nec eꝯ.tñ stat motū esse sine tpe. admisso ergo ꝙ motus
sit ꝛ nullū tēpus sit.dico ꝙ nullus mot⁹ sit velox vel tar
dus.ꝛ ꝯñter ꝙ nullus motus sit successiuus. ¶ Ad diffi
nitionē Cōmen.dico ꝙ illa est mālis:quā non cōcedo di 3.ph.4.
ci de motu:sicut non concederē hoiem esse aial risibile:
admittēdo hominē absq3 risibili.ꝛ sicut cōcederē homi
nē esse aial rōnale:ita cōcedo motū esse actū entis in po
tentia:sz ꝙ in potētia:qꝛ hec est diffō formalis data per
p̊ora. Et si argr̃.ex diffōne formali motus tempus eē mo 3.ph.6
tū:qꝛ tēpus est actus entis in potentia:ſm ꝙ in potentia
dr̃ ꝙ Ar.loq̃tur ibi de potentia: put respicit actuz ꝯple
tum acq̃sibilē per motuz.ꝛ in argumento sumiꝰ potētia
vt respicit potentiā futuraz temporis:que nūq̃3 habebit
actū completū:nec erit terminus motus. ¶ Ad secūdū Ad 2^m
negetur maior. Et ad probationē diciꝰ ꝙ non ꝑpter hoc
ponūtur due quantitates successiue mensuratiue dura
tionū:qꝛ mot⁹ nō est talis q̃titas:nec ē icōueniēs ponere

duas tales mensuras successiuas: quarum vna est intrinseca.s.tēpus:ꝛ alia extrinseca.vȝ.motus.ꝛ vna sit formalis.s.tempus:ꝛ alia materialis.vȝ.motus. Cum aūt dicit Ar.ꝙ dies est latio solis super terraȝ.respōdetur ꝙ illa est ꝑdicatio causalis.s.dies est ex latione solis super terram.

Ad 3m ¶ Ad tertiū dr̄.ↄcedēdo ꝙ deus icepit esse cū tpe: ꝛ fuisse:ꝛ fore:qꝛ icepit esse:ita ꝙ deus fuit: ꝛ deus erit. ꝛ cū dicit̄.necc̄ium est deū fuisse ꝛ fore.veꝝ est si necc̄arium est tēpus esse.ꝛ si ↄcludit̄ ꝙ deus in ꝑmo istanti mūdi icepit esse:qꝛ tūc fuit: ꝛ nō ante illud istans. dr̄ ꝙ si ly ante.dicit differentiā tēporis:negetur ↄn̄a. si aūt dicit eternitateȝ:que oē tēpus nāliter ꝑcedit:neget̄ an̄s ꝑ minori. vnde hec propō.deus icipit esse.sic exponit̄.si ly ante.dicit dr̄iam tēporis. deus nūc est: ꝛ nō imediate ante nunc fuit:dato ꝙ tēpus fuerit.deide cū q̄rit̄.qd demonstrat̄ ꝑ ly h.dicēdo.imediate post hoc deus mouebit celū.rn̄detur ꝙ demrat̄ istans:ex quo non seqtur ꝙ tēpus sit.sicut eni non seqtur.istans est.ergo tēpus.ita nō seqtur. pūct⁹ est.ergo linea est.semꝑ itelligendo absqȝ iplicatiōe ↄtradictionis:qꝛ quelibȝ illaꝝ in eē reali est bona. ſm phm.

Ad 4m ¶ Ad q̄rtū neget̄ ↄn̄a.istās eni prius est tēpore.ꝛ est mēsura termiatiua eius:ꝛ tn̄ nō ē mēsura successiua: ita eternitas que est duratio dei est mēsura tēporis: nō tn̄ successiua:sed istantanea.qꝛ nō mensurat adeq̄te formalr̄: ȝ solum terminatiue effectiue: Deide cōcedo ꝙ ꝑus nāliter est volitio dei q̄ vult mūdū ↄtinuare duratione suaȝ: q̄ȝ est talis duratio:ꝛ nego ꝙ talis dei volitio sit successiua: ȝ est istantanea istanti eternitatis:ȝ per illaȝ successiue moueat celū. Itē admisso illo casu dico ꝙ mūdus nō desinit esse:nec sequitur.mūdus est in hoc istanti. ꝛ nō erit post hoc istans.ergo desinit eē:qꝛ oȝ addere in an̄te: ꝙ imediate post h erit tēpus ꝛc̄. Caplm. XXXV.

T.c.105 ꝛ.107. ꝑm TEmpus ↄtinuatur ꝛ diuiditur per istās. iuxta doctrinā Aris. 4.° phyc.de cui⁹ q̄ditate: identitate: ꝛ distinctiōe ad tēpus est ↄn̄ter dōm. ¶ Notando ꝑ ꝙ sicut albū duplr̄ sumitur.s.concretiue pro illa re alba: ꝛ abstractiue pro ipsa albedine: ita istans duplr̄ sumitur.s. cōcretiue ꝛ abstractiue.istās cōcretiue sumptū est mobile hn̄s terminū tēporis.istās abstractiue sumptū est ipse termin⁹ tēporis. Unde Auicen.2.° sue physice. dicit ꝙ in tēpore ꝛ in motu est aliqd qȝ suo fluxu causat quēdā cursum:sicut pūctus causat lineā. ꝛ dicit ꝙ istans suo fluxu cān̄s tēpus nō est istās positū iter duo tēpora. ꝛ ↄtinuās illa:sicut pūctus qui putat̄ suo fluxu facere lineā non est pūctus cōtinuās partes linee inuicē: ꝛ ita pȝ ꝙ preter instās ↄtinuās partes tēporis: de quo est ꝑsens speculatio: est aliud istans agēs tempus.ꝛ dr̄ illud ſm Auic.ꝑmum mobile:vel extremitas ꝑmi mobilis.de quo nihil ad presens.cū h sit istans māle: ꝛ aliud est istans formale: propter qȝ iductus est hic sermo.

2m T.c.105 ¶ Scdō notāduȝ ꝙ istās formale ꝛ tēpus ↄsequūtur se in eē:vt dicit Ar.4.° phyc. cui⁹ ratio talis est:sicut translatū ꝛ trāslatio se hn̄t inuicē. sic nūerus trāslati ꝛ nūerus trāslationis hn̄t seinuicem: ȝ trāslatio ꝛ trāslatū cōsequūtur seinuicē in esse:ita ꝙ si vnū est:reliquū est:ꝛ ecōuerso.ḡ numerus trāslationis: ꝛ numer⁹ trāslati cōsequūtur se in eē:ita ꝙ si vnuȝ est: reliquū est:ꝛ eꝯ̄:sed istans est nūerus trāslati:ꝛ tēpus est numerus trāslationis.ergo tēpus ꝛ istās cōsequuntur se in eē:ita ꝙ si istās est:tēpus est.ꝛ ecōuerso. Unde inqt phs

T.c.105 ꝙ istans est numerus ei⁹ qȝ fert̄ nō numer⁹ diuisibilis: sed idiuisibilis:sicut vnitas respcū nūeri. ¶ Aduertēdū

T.c.105 cū dicit phs istās eē numeꝝ trāslati: debȝ itelligi ꝙ oēs partes trāslati sunt simul in eodē istāti. Unde sicut istās est totū simul:ꝛ nō hȝ partē ꝑorē ꝛ posteriorē:sic translatum seu mobile est totū simul:qꝛ sibi nō repugnat habere ꝑtes oēs sil̄:ꝛ talis mēsura dr̄ mēsura q̄ꝫtū ad eē partium:qꝛ oēs ꝑtes mēsurati sunt in tali mēsura.

His intellectis sit hec ꝑma ↄclō. Nullū istans formalr̄ sumptū est ꝑmū mobile.ꝓbat̄:qꝛ dato opposito seqtur ꝙ oē qȝ est icipit eē. pȝ: qꝛ quocūqȝ dato illud est in istanti ꝑsenti.ꝛ non fuit ante istās ꝑsens:quia nō fuit ante ꝑmū mobile.ↄn̄s falsum:qꝛ deus ꝛ itelligentie nō icipiūt esse.ꝛ etiā hac rōne ↄcluditur.ꝙ aliqȝ eternū icipit ꝛ desinit eē:qꝛ nō fuit ante tempus ꝑsens.nec erit post tēpus ꝑsens. Ista ↄclō nō solū ad ꝑmū mobile:ȝ ēt ad oēs itelligētias:ꝛ etiam oīa corpora celestia ꝛ eterna pōt applicari: ꝛ ↄn̄ter ad oēs subas corruptibiles:qꝛ cū non sit ratio q̄re magis vnū corruptibile est istans q̄ȝ reliquū:plura forēt istātia simul: qȝ est cōtra phm 4.° physicoꝝ. 1a ꝓ

2a ꝓ ¶ 2a ↄclō. Instās formalr̄ sūptū nō est pars tēporis:sed accidēs eius. Istā ↄclonem ponit Ar.4.° physicoꝝ.cui⁹ ꝑmā partē sic arguit:sicut mutatū esse qȝ diuidit motū se hȝ ad motū:ꝛ sicut pūct⁹ diuidēs lineā se hȝ ad lineā.sic istans se hȝ ad tēpus: ȝ mutatum eē non est pars mot⁹:nec pūctus est pars linee.ergo istās nō est pars tēporis. Scdām partē sic arguit phs. Terminus est accidēs illius cuius est termin⁹: ȝ istās est terminus tēporis.ḡ est accidens tēporis. tenet ↄn̄a cū maiori. minor aūt declarat̄ 8.° physicoꝝ. vbi Ar. dicit ꝙ istans in tēpore distinguit tēpus a tēpore. T.c.103 T.c.107 T.c.107 T.c.xi

3a ꝓ ¶ 3a ↄclō. Instās abstractiue siue formalr̄ sumptū est mēsura idiuisibilis rapim trāsiens. ꝓbatur. Oīs ꝯdictio hȝ referri ad eandeȝ mēsurā ꝑ diffōnē ꝯdictionis: ȝ ꝑ q̄cūqȝ mēsura diuisibili nō repugnat ꝯdictoria esse simul vā:qꝛ vnū pōt esse verum ꝑ vna parte mēsure:ꝛ aliud ꝑ alia.ḡ illa mēsura ad quā refert̄ ꝯdictio est idiuisibilis.ȝ hoc nō videt̄ eē nisi istans.ḡ istans est mēsura idiuisibilis.

Cōfir ¶ Cōfirmat̄.qn̄cūqȝ vnū ꝯdictorioꝝ est veꝝ:reliquū nō est veꝝ. quero ḡ vtꝝ distributio fiat ꝑ mēsura idiuisibili. ꝛ habet̄ ꝓpositū:vel ꝑ mensura diuisibili.ꝛ sic illa ꝓpō est falsa: q̄ tn̄ videt̄ esse ꝑncipiū:qꝛ in q̄cūqȝ mēsura diuisibili vnū cōtradictorioꝝ est verū:nō repugnat in eadē alteꝝ cōtradictorioꝝ esse veꝝ. Item multe sunt res que subito fiūt: ꝛ subito desinunt esse:sicut gnātio:illuminatio:ꝛ radius solaris.ḡ ꝛc̄. Istis non rn̄det aliq̄ mēsura adeq̄ta:nisi idiuisibilis:ȝ h nō videt̄ eē nisi istans. ¶ Ista ↄclō est de itentiōe Ar.4.° physi.di.ꝙ istans seqtur punctū in continuatiōe.sed dr̄nter:qꝛ pūctus manet idē per tēpus: ꝛ nō istans. Et 6.° physicoꝝ.dicit phs ꝙ vnū istans alteri non est ↄn̄ter ens.ꝛ ideo ex his nō fit tēpus: ꝛ ꝙ ipsoꝝ semꝑ est mediū tēpus:neutrius tn̄ pars idiuisibilis est. Itē in eodē.mot⁹ ꝛ qes non sunt in istanti.mō hoc nō eēt verū: nisi istans eēt mēsura idiuisibilis.ꝛ ideo dicit iteruȝ ibi T.c.106 T.c.2. T.c.88.

4a ꝓ ꝙ in ipso istāti nō est ꝑus:nec posterius. ¶ 4a ↄclō. Instans formalr̄ sumptū est accn̄s absolutū: ꝛ nullaten⁹ respectiuū.pȝ:qꝛ nullū respectiuū ↄtinuat partes absoluti: vt liquet iductiue:sed istans ↄtinuat partes tēporis.4.° ꝛ 6.° phyc.ꝛ ipm tēpus est absolutuȝ.ꝑ Ar.in ꝑdicamētis. cap.de quātitate.ḡ. Deide sicut pūctus ordine nāe precedit lineā:ita istās tēpus:sed nullū respectiuū ꝑcedit absolutū:imo ꝑsupponit ipm salteȝ illud qȝ fundamentalr̄ respicit.ergo. Dicatur ergo ꝙ tēpus est per se quantitas successiua.ideo est in predicamento quantitatis per se. instans autem non est quātitas:vel est terminus vel ꝑncipium quantitatis successiue.ideo est per reductionem in predicamento quātitatis ratione temporis.sicut punctus ratione linee:ꝛ vnitas ratione numeri. T.c.105 T.c.24

Dubiū ¶ Dubitat̄: qꝛ dicit Ar.4.physi.ꝙ istans est passio tēporis. ergo est T.c.107

posterius tempore. dicendum q instans preter rationez
indiuisibilitatis hz q̃tuor denoiatiões. s. esse iniciatiuū:
esse ꝯtinuatiuū: eē diuisiuū: ꝛ eē terminatiuū. quo ad pri
mas duas denoiationes vna cū rõne idiuisibilitatis pre
cedit tẽpus ordine nãe. ꝛ sic nõ est passio eius. quo autẽ
ad alias duas denolationes est passio tẽporis nãliter po
sterior. ꝑus eniz naturalr est tẽpus: q̃z diuidat̃: aut q̃z ter
minetur per instans. quare.

p^m **Contra** ꝑdicta argr̃ sic. Oẽ accñs hz adequatū sub
iectū: sed istãs est accñs. g̃ hz adeq̃tū subz.
quero ergo vtꝝ illud subm sit diuisibile vel idiuisibile.
si diuisibile. g̃ istãs est accñs diuisibile: pz ꝯña: q2 accidẽ
tia mẽsurãtur suis subiectis. si idiuisibile. cõtra. illud nõ
est deus: nec aliq̃ itelligentia: nec itellect⁹ hũanus: vt hñ
pz: nec etiã in aliquo alio subto idiuisibili: vt liquet idu
ctiue. g̃ ꝛc̃. ¶ 2° seqt̃ q aliqd icipit ꝛ desinit eē simul ꝛ se
2^m mel: generat̃ ꝛ corrũpit̃. pz ꝯña: q2 istãs ꝑsens est. ꝛ nũq̃
fuit nec erit. g̃ icipit ꝛ desinit eẽ: ꝛ pz: qm nũq̃ ante gene
rabat̃ hoc istãs: q2 nõ fuit: nec vnq̃ postea corrũpetur: q2
nõ erit. g̃ iã generat̃ ꝛ corrũpit̃: sz ꝯñs est falsuz: q2 non in
tpe ex quo est idiuisibile: nec in istãti: q2 non in seipso sz
Cõ. 90 Cõmen. 4.° phyc. nec etiã in alio istanti: q2 tunc duo istã
T. c. 90. tia essent sil: imo ifinita: qd est ꝯ phm 4.° phyc. ¶ 3° sic.
3^m Possibile est q de⁹ creet vnã itelligẽtiã vel aiam hois
in mã existẽ in euo sine tpe: ꝛ q iteꝝ ãnihilet eandẽ sine
aliquo motu: quo posito seqt̃ q sint duo istantia mensu
rantia istã creationẽ: ꝛ illã annihilationẽ sine tẽpore me
dio. ꝛ sic duo istãtia forent ꝯsequẽter se hñtia in eternita
te vel euo. ꝛ per ꝯñs illa eẽnt imediata: sed tp̃s nõ ipedit
istãtia causari eodẽ mõ sicut causarent̃ subducto tempo
re. ergo iã sunt istãtia imediata. g̃ illa sunt partes tempo
4^m ris. ꝛ per ꝯñs nõ sunt idiuisibilia. ¶ 4.° argr̃ sic. aliquod
istans manet in toto tpe idẽ. g̃ tale nõ est indiuisibile ra
t. c. io4. ptim transiens. tenet ꝯña. ꝛ añs pz ꝑ phm 4.° phyc. di. q
istãs seqtur illud qd fert̃: ita q istãs se hz ad tẽpus: sicut
mobile ad motū: sz mobile manet vnū ꝛ idez in toto mo
tu si mot⁹ sit vn⁹ ꝛ ꝯtinuus. Instãs manet vnū ꝛ idem in
Cõ. io4 toto tpe: si tẽpus sit vnū ꝛ ꝯtinuū. Et ꝯfirmat̃ sz Cõmẽ.
ꝛ. io5. dicentẽ ibidẽ. q istans agit tẽpus: sicut trãslatū transla
tionẽ: sz agens temporis manet idez in toto tẽpore. ergo.
ideo inquit Cõmentator q istans manet idez sm subm:
sed differt scdm diffinitionem.

Ad p^m **Ad primū** negat̃ añs: quia vt als dcm est pũcta li
nee ꝛ superficies sunt accñtia: ꝛ nõ hñt
adequata subiecta: sz ꝑ accñs sunt in mã ratiõe corporis
de ꝑdicamẽto q̃titatis. Cõsilr possz dici de istanti q est
in subto per accñs rõne tpis. ꝯcedit̃ tñ q hz adequatum
subm. s. mundū: nec semp accidẽs diuidit̃ diuisiõe subie
cti. ꝛ ꝑmaxie qñ illud est multiplicabile: sicut tẽpus: vel
istãs: quoꝝ qdlibz est subiectiue in mũdo: ꝛ in q̃libz par
te mũdi per multiplicationẽ. multiplicat̃ eniz istans ad
oẽm punctū mũdi: eo q idẽ instans numero est idez ad
Ad 2^m oẽm partẽ mũdi: sicut tp̃s. ¶ Ad scdz ꝯcedo ꝯnẽ iductã.
ꝛ ꝯñter dr̃ q istãs ꝑsens in nullo istãti icipit vel desinit
eẽ: nec in aliq̃ istanti generat̃ vel corrũpit̃: sed solũ tẽpo
re ꝑsenti: ꝛ q2 nõ sic mutat̃ in tẽpore adeq̃te. ideo nõ opz
Ad 3^m istans ꝑsens esse diuisibile. ¶ Ad tertiū dr̃: q illa istãtia
non essent simul: nec imediata: nec mediata: nec ꝯñter se
habẽtia. ideo nõ miꝝ si in tpe nõ pñt sic se hr̃e: ꝛ hõ repu
gnãtia nõ solũ est ex parte tẽporis: sed etiã istantis. sicut
eni repugnat tẽpori ꝑterito manere cuz futuro: ita repu
gnat vni istanti esse cuz alio simul: aut sibi imediatū. ꝛ si
T. c. io5 istanti q nõ stat in stãtia esse sine tpe. sm phm vbi supra
di. q istans ꝛ tẽpus ꝯsequuntur se in eẽ: dicitur q ipse na
turalr loquebatur: ꝛ ego supnaturalr: admittẽs illa eẽ si
ne tẽpore de potentia dei: tãq̃ non iplicans ꝯdictionem.
Ad 4^m ¶ Ad quartū ꝯcedo q istans materiale manet idem in
4. phy. toto tẽpore: de quo locuti sunt ibi Arist. ꝛ Cõmen. sed in
io4. stans formale subito trãsit: ꝛ cū dicit Cõmen. q instans
Cõ. io3. manet idẽ sm subaz: ꝛ differt sm diffinitionẽ: intelligit̃
q primū mobile sm substantiã suã cõtinue manet idez:
ꝛ q2 est cõtinue sub alio ꝛ alio istanti formali. ideo vt sic
differt sm diffõnẽ: nam celuz vt erit in a. istanti differt a
seipso vt erit in b. istanti: vel celuz vt est in istanti termi
natiuo tẽporis differt a seipso: vt est in istanti initiatiuo
tẽporis: ꝛ q instãs formale nõ sit idẽ in toto tempore. ar
T. c. 9l guit Arꝫ. duplr. 4.° physicoꝝ. Primo sic. Cuiuslibz finiti
ꝛ. 9z. sunt duo termini: sed tẽpus aliquod vt dies est qddaz fi
nitū. ꝛ istans est terminus finitus tẽporis. ergo nõ est tm̃
vnū instãs in toto tẽpore. Scdo. si istans manet vnum ꝛ
idẽ in toto tẽpore: cū illa que manẽt in eodez istanti sint
simul: seqt̃ q ea q̃ nũc sunt: ꝛ postea erũt post mille ãnos
forẽt sil: qd est icõueniẽs: q̃re ꝛc̃. Cap. XXXVI.

Tempore nõ solū motus mẽsurat̃:
sed etiã duratio rei tẽpo
ralis: que dicit̃ quãdo. de quo vt in initio
est ꝑmissuz: iuxta ꝑdicta. ꝛ ꝯñter est dicẽ
p^m dum. ¶ Notãdum ꝑmo q quãdo ꝑdica
mentale nõ est quãdo aduerbialr sũptū:
sed est quãdo noialr significatiuū. aliogn
nõ haberet spẽs nec iduidua: de qbus predicaret̃. ꝛ per
ꝯñs non esset genus: qd est ꝯtra phm in predicamẽtis. ꝛ
auctorẽ sex ꝑncipioꝝ. ꝛ sicut in alijs predicamẽtis idem
termin⁹ põt accipi cõcretiue ꝛ abstractiue: vt pz de illo
termino albū: ita ly qñ. põt sumi. s. cõcretiue seu mãliter
ꝛ abstractiue seu formalr. quãdo cõcretiue ꝛ mãliter sũ
ptū est eẽ in tẽpore: vt tu fuisti heri. i. tu fuisti die hester
na: tu eris cras. i. tu eris crastina die. tu eris hodie. idest
tu eris hodierna die: sz qñ abstractiue ꝛ formalr sũptū ẽ
idẽ qd q̃ndalitas: ꝛ heri idẽ qd herineitas. ꝛ cras idẽ est
2^m qd crastineitas. ¶ Scdo notãdū vt determinat auctor
sex ꝑncipioꝝ q est duplex quãdo. s. simplex ꝛ cõpositũz:
quãdo simplex est illud qd derelinqtur a tẽpore simpli
ci. ꝛ quãdo cõpositū est illud qd derelinqtur a tẽpore cõ
posito. ꝛ ꝑ tp̃s simplex itelligit auctor istãs: ꝛ ꝑ tp̃s ꝯposi
tū itelligit tp̃s successiuū. vñ sicut mot⁹ duplr sumit̃. ali
qñ ꝓ mutatiõe subita: ꝛ aliqñ ꝓ mutatiõe successiua: vt
habet̃ 6° phy. ita tẽpus põt sumi ꝓ duratiõe mũdi istan
Cõ. 3z. tanea. ꝛ sic est istans. ꝛ potest sumi ꝓ duratiõe successiua
mũdi. ꝛ sic est vere ꝛ ꝓprie tẽpus. sicut eniz nihil est ꝓꝑe
mot⁹ nisi motus successiuus: ita nihil est tẽpus ꝓꝑe: nisi
tẽpus successiuū. quãdalitas g̃ ꝓueniẽs a tpe successiuo
ẽ duratio successiua partl mũdi. ꝛ quãdalitas ꝓueniẽs a
tpe simplici. i. ab istãti est quãdalitas istãtanea.

p^a ꝯ **His visis** pono q̃tuor ꝯclões: q̃s ponit auctor sex
ꝑncipioꝝ. in suo libello. cap. de qñ. quaꝝ
ꝑma est ista. Qñ formalr sumptuz nõ est tẽpus: nec eẽ in
tpe. ꝑma ps sic argr̃. tẽpus est illud sm qd aliqd dr̃ eq̃le
vel ineq̃le: sz sm qñ formalr sũptū nihil dr̃ eq̃le vl' ineq̃
le. g̃ qñ formalr sũptū non est tẽpus. maior declarat̃: qm
illi mot⁹ dicunt̃ eq̃les q sunt in tpib⁹ eq̃libus. ꝛ illi sunt
ineq̃les q sunt in tẽporib⁹ ineq̃lib⁹. minor vo pz: qm qñ
nihil mẽsurat: sz solum denominat aliqd esse in tempore
ꝑsenti: aut fuisse in tẽpore preterito: vel fore in tempore
futuro. Secunda ps ꝯclonis seqt̃ ex dictis: q2 sicut albe
do nõ est eẽ albū: nec caliditas est eẽ calidū: sz solũ illud
q̃ aliqd est calidū vl' albū. ita qñ formalr sũptū ẽ idẽ q
quãdalitas nõ est eẽ in tpe: sz solũ illud quo aliqd dr̃ esse
2^a ꝯ in tpe. ¶ 2^a ꝯ. Qñ formalr sumptū est respect⁹ ꝓueniẽs
ex adiacẽtia tẽporis. ꝓbat̃, nã quãdo formalr sumptum

est accñs: cũ sit de numero predicamẽtoꝝ accñtiũ: ⁊ nõ
accñs absolutũ: qꝛ nõ est suba: q̃ntitas: vel q̃litas: s̄m Ar.
T.c.13 in p̄dicamẽtis: g̃ accñs respectiuũ. pꝫ ꝯña p Ar. 5°. meta.
t.15. diuidentẽ accidẽs in absolutũ ⁊ respectiuũ: ⁊ q̄ h̄ quan
dalitas p̄ueniat ex adiacẽtia tp̄is arguit auctor sic. Q̃ñ
est tẽpus vel adiacẽtia tp̄is: sꝫ nõ est tp̄s: vt patuit: qꝛ tẽ
pus nõ est subiectiue in p̄te mũdi: sꝫ in toto mũdo. quan
do võ est subiectiue in p̄te mũdi: ⁊ nõ in toto mundo. er
go est adiacẽtia tp̄is: ita q̄ q̃ñ formal̄r sũptũ est effectus
tp̄is: sic vbi est effect⁹ loci: ⁊ sic vbi nõ est subiectiue in re
locãte: sꝫ locata: ita q̃ñ nõ est subtiue in mũdo: sꝫ in parte
3ª ꝯ mũdi. ❡ 3ª ꝯ. Q̃ñ formal̄r sũptũ nõ suscipit magꝭ vel mi
nus: nec alicui ꝯ̃riat̄. p̄ma ps p̄bat̄. cui⁹ cã nõ suscipit ma
gis vel min⁹: nec illud suscipit magis vel min⁹: sꝫ tp̄s qd̄
est cã quãdalitatis nõ suscipit magis vel min⁹: p Ar. in
p̄dicamẽtis. cap. de q̃ntitate. g̃ nec quãdalitas suscipit ma
gis vel min⁹. 2ª ps argr̄. Nã si q̃ñ formal̄r sumptũ alicui
ꝯ̃riaret̄: videt̄ q̄ q̃ñ de p̄terito ꝯ̃riaret̄ q̃ñ de futuro: sed
h̄ nõ: qꝛ de seinuicẽ verificant̄ successiue in abstracto: cũ
eadẽ duratio p̄tis mũdi p̄ dicat̄ futura: ⁊ postea p̄terita:
sic duratio toti⁹ mũdi: q̄ est tp̄s. p̄ est futura. ⁊ postea p̄te
rita. mõ non ꝯtingit formas ꝯ̃rias de seinuicẽ in abstra
4ª ꝯ cto verificari sil̄ vel successiue. ❡ 4ª ꝯ. Q̃ñ formal̄r sũ
ptũ est p̄p̄e in oi re h̄ñte iceptionẽ ⁊ desinitionẽ. p̄bat̄.
in oi re est p̄p̄ie q̃ñ: q̄ efficit̄ a tp̄e: ⁊ variat̄ s̄m variatio
nẽ tp̄is: sꝫ ois res h̄ñs aliq̃ñ iceptiõeꝫ ⁊ desinitionẽ effici
tur a tp̄e: ⁊ variat̄ s̄m variationẽ tp̄is. g̃. pꝫ ꝯña cũ maio
ri: qꝛ q̄libꝫ talis res ẽ p̄p̄e trãsmutabilis: sꝫ mior declara
tur de corpore h̃uano al̄r se h̄ñte tp̄e hyemali: ⁊ al̄r tẽpo
re estiuo. aĩa hoĩs ẽt sic dr̄ p accñs aliqual̄r alterari ad tẽ
poris alterationẽ: nã q̄dã speculãt̄ acuti⁹ in hyeme: vt co
lerici: ⁊ q̄dã in estate vt flegmatici: ⁊ q̄dã in vere: vt me
lãcolici: s̄m ꝯplexionẽ istrumẽti ⁊ organi fantasie. Item
q̄dã sũt demẽtiores vno tp̄e q̃ alio: vt illi q̄ sunt aride ⁊
frigide ꝯplõis: cuiusmodi sũt melãcolici. sepe. n. sunt in
autũno demẽtiores seipsis: q̃ in alio tp̄e. ⁊ dr̄ sepe: qꝛ per
medicinã ⁊ adiutoriũ extrinsecũ aliq̃ñ ip̄edit̄ alteratio
nata fieri a tp̄e. Et illi q̄ sunt sanguinee ꝯplõis sunt de
mẽtiores in vere q̃ in alio tp̄e. ⁊ ideꝫ ꝯtingit in aliis s̄m
silitudinẽ aĩaliũ ⁊ tẽpoꝝ. q̃ñ. n. aĩalia ⁊ tẽpora sunt ꝯple
xionis ꝯsil̄is. tũc in illo tp̄e sil̄e aĩal in ꝯplõne est demẽ
tius q̃ in alio tp̄e. ❡ Aduertẽdũ s̄ꝫ expositores q̄ qua
tuor sũt q̃ternarii. Prim⁹ est corpoꝝ simpliciuꝫ eltoꝝ. s.
ignis: aeris: aq̃ ⁊ terre. 2⁹ est h̃uoꝝ ⁊ ꝯplonũ aĩaliũ: vt
sanguis flegmatis: colere ⁊ melãcolie. 3⁹ est dispõnũ par
tiũ ãni: vt ver: estas: autũn⁹ ⁊ hyems. 4⁹ est ꝯplonuꝫ to
tius etatis. s. ifantie: pueritie: iuuẽtutis: ⁊ senectut̄: ⁊ ho
p̄ rũ q̃ternoꝝ semp q̃tuor ꝯueniũt in q̃litatib⁹. p̄ hec ꝯue
niũt in q̃litatib⁹. s. aer: sanguis: ver: ifantia: qꝛ q̄libꝫ isto
2 rũ est nãe calide ⁊ h̃uide. 2°. hec ꝯueniũt in q̃litatib⁹. s.
ignis: colera: estas: ⁊ pueritia: qꝛ q̄libꝫ illoꝝ est nãe cali
3 de ⁊ sicce. 3°. hec ꝯueniũt in q̃litatib⁹: aq̃: flegma: hyems
4 ⁊ iuuẽt⁹: qꝛ q̄libꝫ illoꝝ est nãe frigide ⁊ h̃uide. 4°. hec
ꝯueniũt in q̃litatib⁹. s. terra: melia. autũn⁹: ⁊ senectus: qꝛ
p̄m coꝝm q̄libꝫ istoꝝ est nãe frigide ⁊ sicce. ❡ Ex p̄dictis seq̄t̄ p̄
q̄ aĩalia pei⁹ se h̄ñt i illa p̄te ãni: cũ q̄ ꝯueniũt in q̃litati
bus q̃ in alia cũ q̄ discõueniũt: qꝛ sil̄e adueniẽs sil̄i aug
mẽtat ipꝫ. ⁊ iõ in vere sanguiei sũt demẽtiores seipsis in
alio tp̄e: ⁊ colerici se h̄ñt pei⁹ i estate q̃ in alio tp̄e: p̄pter
silitudinẽ coꝝ in q̃litatib⁹: ⁊ melãcolici pei⁹ se h̄ñt in au
tũno q̃ i alio tp̄e p̄pter silitudinẽ in q̃litatib⁹: ⁊ flegma
tici pei⁹ se h̄ñt in hyeme q̃ in alio tp̄e p̄pter eãdeꝫ cãm:
sꝫ in hyeme h̄ñ studẽt colerici: qꝛ tũc ꝯtẽperat̄ in eis cali
ditas ⁊ siccitas: p frigiditatẽ ⁊ h̃uiditateꝫ hyemis: ⁊ ꝯ̃r
alii in tẽporib⁹ dissilib⁹ suis ꝯplonib⁹ meli⁹ valẽt q̃ in tẽ
poꝛib⁹ silib⁹ p̄pter tẽperamẽtũ suaꝝ q̃litatuꝫ. ❡ 2° seq̄t̄ 2ᵐ coꝝᵐ
q̄ senes qꝛ sunt frigidi ⁊ sicci pei⁹ se h̄ñt in hyeme q̄ frigi
da est ⁊ sicca: q̃ in vere q̄ est calida ⁊ h̃uida. ⁊ p̄pter ean
dẽ cãꝫ pei⁹ se h̄ñt in regiõib⁹ frigidis ⁊ siccis q̃ in regio
nib⁹ h̃uidis ⁊ calidis. ⁊ iõ senex põt diuti⁹ viuere i regio
ne calida ⁊ h̃uida q̃ frigida ⁊ sicca: ⁊ qꝛ caliditas est ma
gis actiua q̃ siccitas: senes meli⁹ se h̄ñt in estate q̃ i hye
me: qꝛ coꝝ frigiditas magis tẽperat̄ p caliditatẽ: q̃ coꝝ
siccitas augeat̄ p siccitatẽ estatis. Ad idẽ est dõm de re
giõib⁹: ⁊ eaꝝ q̃litatib⁹. q̃re ⁊c̄.

Contra p̄dicta argr̄. ⁊ p̄mo: iferendo q̄ quãdalitas p̄ᵐ
est ens p̄manens ⁊ nõ successiuuꝫ. ꝯña fal
sum: qꝛ est effect⁹ tẽporis. iõ est ꝯtinue in acgri: sicut tem
pus. ⁊ p̄bat̄ ꝯña. qꝛ cũ veꝝ sit dicere q̄ tu es in tp̄e p̄sen
ti: ⁊ fuisti in tp̄e p̄terito: ⁊ eris in tp̄e futuro: seq̄t̄ q̄ tu ha
beas tres quãdalitates sil̄ respiciẽtes illa tria tẽpora.
⁊ p ꝯñs quãdalitas ꝯposita ex illis trib⁹ est p̄manens: qꝛ
partes simul manẽt. Et hec videt̄ fuisse itentio auctoris
sex p̄ncipioꝝ. di. q̄ q̃ñ est illud qd̄ derelinq̄t̄ ex adiacen
tia tẽporis. ❡ Scd̄o seq̄t̄ q̄ quãdalitas ẽ res absoluta. 2ᵐ
ꝯña est ꝯ̃ dicta. ⁊ p̄bat̄ ꝯña: qꝛ partes eius copulãtur ad
vnũ terminũ cõem: ergo est q̃titas ꝯtinua. ⁊ per ꝯñs ens
absolutũ. ⁊ pꝫ ꝯña p diffõnẽ q̃titatis ꝯtinue. Vñ sic mo
tus ⁊ tẽpus sũt entia absoluta: qꝛ h̄ñt partes extra iuicẽ:
ita quãdalitas p̄pter eãdẽ cãm videt̄ esse res absoluta.
❡ Tertio seq̄tur q̄ in quolibꝫ ente nãli sũt ifinite quan 3ᵐ
dalitates nõ faciẽtes vnã quandalitatẽ. ꝯña est falsum. ⁊
p̄bat̄ ꝯña: qꝛ in quolibꝫ ente nãli sunt ifinite partes du
rantes p tẽpus. g̃ quelibꝫ illaꝝ h̄ꝫ suã duratiõem. g̃ ifini
te sunt tales duratiões ĩfinitarum partiũ. ⁊ q̄ nõ faciãt
vnã durationẽ. pꝫ: qꝛ tũc quandalitas extẽderet̄ ad extẽ
sioneꝫ subti: qd̄ est falsum: sicut de tp̄e qd̄ extẽdat̄. ❡ 4° 4ᵐ
seq̄tur q̄ aliq̄d causat̄ ab eo qd̄ nõ est. ꝯña falsum: qꝛ cau
T.c.10 sa p̄or est suo effectu. in postp̄dicamẽtis. ⁊ mouens dꝫ eẽ
simul cũ suo moto. 7° phycoꝝ. ⁊ p̄batur ꝯña: qꝛ quanda
litas tẽporis p̄teriti causat̄ a tẽpore preterito: ⁊ illud nõ
est. similiter quandalitas tẽporis futuri causatur a tẽpo
re futuro: quod nondum est. ⁊ patet consequentia: ex quo
quãdo est effectus tẽporis. quare ⁊c̄.

Ad primũ neget̄ ꝯña. sicut. n. mũdus dicit̄ fuisse Ad p̄ᵐ
esse ⁊ fore per durationẽ suã: que est tẽ
pus: cui⁹ vna pars p̄terita est: ⁊ alia futura. q̃nuꝫ nulla est
sic pars mũdi dicit̄ esse: fuisse: ⁊ fore p durationẽ suã que
est quãdalitas: cui⁹ vna pars est p̄terita: ⁊ alia futura. q̄ꝝ
nulla est. ⁊ quãdo auctor dicit q̄ quandalitas derelinq̄t̄
ex adiacẽtia tẽporis: nõ vult dicere q̄ quãdo remaneat
post corruptionẽ temporis: a quo causabit̄: sed q̄ p̄uenit
ex adiacentia tẽporis in re temporali. ❡ Ad scd̄m nege Ad 2ᵐ
tur ꝯsequẽtia. Ad probationẽ dicitur q̄ ad cõcludenduꝫ
aliquid esse quantitatẽ continuã: oportet sumere antece
denter illud esse quantitatẽ cõtinuã: cuius partes copu
lantur ad vnũ terminuꝫ cõmunẽ: qd̄ est falsum respectu
quandalitatis. Unde motus nõ est quantitas continua:
nec situs est quãtitas continua: ⁊ tamẽ partes copulant̄
ad vnũ terminũ cõmunẽ. ❡ Ad tertiuꝫ negetur ꝯsequẽ Ad 3ᵐ
tia: sicut enĩ tẽpus est subiectiue in mũdo. ⁊ multiplicat̄
ad quẽlibꝫ punctũ mundi: ita quãdalitas est subiectiue
in parte mũdi per se existẽte: ⁊ multiplicatur ad quãlibꝫ
partẽ illi⁹: ita q̄ duratio successiua tui est in te subiecti
ue: ⁊ in qualibꝫ parte tui per multiplicationẽ: ita q̄ eadẽ
duratione numero tu duras per se. ⁊ quelibet pars tui: ⁊
omnia accidẽtia tui p accidẽs: ⁊ hec duratio fluẽs a tem
pore mensurat̄ tẽpore: sicut motus. ❡ Ad quartuꝫ dicit̄ Ad 4ᵐ
q̄ illud inductũ non est iconueniens: quia desideriũ cau
satur a fine qui nõ est. s. a sanitate futura: vel balneo fu

turo:sed verū est ꝙ aliquid ꝯcurrit in genere cause effi-
ciētis qđ est.s.vtus cognitiua ꝛ actus cognitōis ita in ꝓ-
posito motor p̄mi orbis cāt tp̄s: ꝛ ꝯñter mediāte tēpore
causat qñ respiciēs tp̄s p̄teritū qđ nōdū est:auctor tamē
sex p̄ncipioꝝ dicit ad illā rōnē ꝙ tp̄s p̄teritū nondū p̄te
rit i excessu suo.s.in sua extremitate vt exponit Albert⁹.
nā instans p̄ñs est finis tp̄is p̄teriti ꝛ initiū futuri: ꝛ ita
tp̄s p̄teritū est in suo fine seu extremitate: ꝛ tp̄s futuruꝫ
est in suo p̄ncipio. Dicat̄ ġ ex intētiōe auctoris:ꝙ qñ nō
causat̄ nisi a tp̄e p̄ñti: ꝛ si dicat̄ cāri a tp̄e p̄terito vel fu-
turo hoc est ꝓ q̄nto qđlibet illoꝝ tēpoꝝ est aliquo mō.s.
in suo fine vel p̄ncipio: ita ꝙ si aliqđ tp̄s simpl'r p̄ñs vel
simpl'r futurū est a nullo illoꝝ causat̄ qñ:sꝫ causabat̄ vel
causabit̄ qñ rñdēs illi tēpori. Unā auctor ponēs ꝯueniē-
tiā iter qñ ꝛ tp̄s:dicit ꝙ sicut ꝑtes tp̄is sibiinuicē succe-
dūt.sic ꝑtes ipsi⁹ qñ: ꝛ sicut ꝑtes tp̄is copulant̄ ad nunc
idiuisibile: ita ꝑtes qñ copulant̄ ad vnū qñ idiuisibile:
ita ꝙ sicut dat̄ nūc diuisibile:qđ est tp̄s p̄ñs: ꝛ nūc idiui-
sibile qđ est instās copulās ꝑtes tp̄is:ita dat̄ qñ diuisibi
le qđ est duratio p̄ñs ꝑtis mūdi: ꝛ qñ indiuisibile qđ co-
pulat ꝑtes quādalitatis diuisibilis:nō tñ est ꝯcludēduꝫ
ex hoc qđlibꝫ qñ indiuisibile copulare ꝑtes durationis
successiue ꝑtis mūdi:qꝛ sicut dat̄ aliq̄ mutatio nō copu-
lās ꝑtes mot⁹:qꝛ termin⁹ indiuisibil'r ei⁹ ꝓducit̄:ita da
tur quādalitas indiuisibilis ꝓueniēs ab instanti nō co-
pulans partes alicuius duratiōis: qꝛ res cuius dicit̄ qñ
non manet nisi per instans.ꝛc̄.

¶ Predicamentum vbi. Caplm. XXXVII.

OCtauum p̄ntū est p̄dicamtū vbi:
de cui⁹ q̄ditate ꝛ distin
ctiōe a ceteris p̄ntis est ꝯñter dicenduꝫ.
p^m ¶ Et notādū p̄mo f̄m auctorē sex p̄nci-
pioꝝ ꝙ vbi est circūscriptio corꝑis a lo-
ci circūscriptiōe ꝓcedēs: quā diffinitio-
nem declarat Albertus di. ꝙ triplex est
p circūscriptio. Una est circūscriptio que est circūscriben
z tis actio: ꝛ illa circūscriptio est in genere actionis. Alia
est circūscriptio que est circūscripti passio: ꝛ illa est in ge
3 nere passionis. Tertia vero est circūscriptio procedens
ab vtraq; circūscriptiōe.s.a circūscriptiōe que est actio:
ꝛ a circūscriptiōe que est passio ꝛ illa ē p̄ntū noiatū vbi.
Et sic dcm̄ ē supra de qñ nō accipit̄ h̄ aduerbial'r ly vbi:
sꝫ noial'r vt hꝫ sub se gnā ꝛ sp̄ēs ꝛ indiuidua: ꝛ accipit̄ du
pliciter.s.ꝯcretiue seu mālit̄er ꝛ abstractiue seu formali
p ter. p̄ mō idē ē qđ eē in loco: ꝛ sic ē in p̄nto vbi eo mō q̄
z sunt ꝯcreta in suis p̄ntis. z⁹ mō idē est qđ vbicatio: ꝛ sic
p̄mo ꝛ ꝑ se est gnālissimū p̄nti vbi. Unā meli⁹ dr̄ ꝙ vbica
tio est gnālissimū q̄ꝫ ꝙ vbi:lꝫ nō sit in vsu:sicut meli⁹ dr̄
z^m q̄litatē eē gnālissimū q̄ꝫ q̄le. ¶ z⁹ nōnduꝫ vt determiat
auctor sex p̄ncipioꝝ ꝙ duplex est vbi.s.simplex ꝛ cōposi
tū. Simplex vbi ē illud qđ ꝓcedit a loco simplici: ꝛ vbi
ꝯpositū ē illud qđ ꝓuenit a loco ꝯposito ꝛ ꝑ locū simpli-
ceꝫ itelligit cētrū mūdi idiuisibilē f̄m Albertū: ꝛ ꝑ locū
ꝯpositū itelligit sup̄ficiē ambiētē locatū: idē ġ intelligē
dū ꝑ locū simplicē locū q̄ ꝛ locū originis. nā cētrū mun-
di ꝓpter suā idiuisibilitatē ē locus simplex ꝛ ꝓpter suā
imobilitatē ē locus q̄: ꝛ qꝛ ꝑ respcm̄ ad ip̄m corpora nā-
lia cognoscunt̄ nālit̄er situari. iō dr̄ loc⁹ originis. simil'r
idē intelligēdo ꝑ locū ꝯpositū locū q ꝛ locū ꝯtinētie. nā
sup̄ficies imediata locato est locus cōpositus: qꝛ compo
nit̄ ex suis partibus quātitatiuis: ꝛ est locus qui: qꝛ am-
bit ꝛ circūdat locatū ꝛ est locus cōtinentie: qꝛ cōtinet lo
catuꝫ: vbicatio ġ ꝓcedens a loco simplici seu a loco quo
seu a loco originis est vbicatio simplex: sꝫ vbicatio ꝓue-
niens a loco composito qui est locus qui: seu locus con-
tinentie est vbicatio composita.

His p̄suppositis pono q̄ttuor ꝯclones: de in- p^a ꝯ
tētiōe auctoris sex p̄ncipio
rū: q̄rū p̄ma est ista. Ubi formal'r sumptū nō est loc⁹: ne-
q; ē in loco. p̄ma pars ꝯclonis sic ꝓbat̄. p̄mo: qꝛ ꝑtes celi
ꝯtinue acq̄runt aliud ꝛ aliud vbi: aliter.n.nō mouerent̄
localiter ꝛ nō acq̄rūt aliquē locū: qꝛ nō locū simplicē cū
semꝑ equaliter distēt a centro mūdi: nec locū cōpositū:
qꝛ celū nō ambit̄ aliqua sup̄ficie. ꝑ Aris. 4⁹ phyco. z⁹ qꝛ T.c.43
locus ē extra locatū f̄m ph̄m ꝛ Cōmētato. 4⁹ phyco. sed ꝛ.45.
vbi est in re locata: qꝛ ꝑ motū acquirit̄ ꝑfectio ipsi mo- T.c.42
bili ꝛ nō alteri extrinseco: eo ꝙ terminus motus dꝫ esse ꝛ.28.
in eodē in quo est motus. ġ vbi formaliter sumptuꝫ non
est locus: ꝛ ꝙ nō sit esse in loco. pꝫ: qꝛ nullū abstractū est
suū ꝯcretū: eo ꝙ albedo nō est res alba: sed vbi formali-
ter sumptū est abstractū. ġ nō esse in loco qđ est ꝯcretuꝫ
suū. ¶ z^a ꝯclo. Ubi ꝓueniens a loco cōposito est solius z^a ꝯ
corꝑis circūscriptio. ꝓbat̄: tale vbi est solū illi⁹ qđ occu-
pat locū: sꝫ soluꝫ corp⁹ occupat locū. ġ. maior pꝫ: qꝛ nulla
est circūscriptio absq; occupatiōe loci: ꝛ minor declara-
tur. nā si aliq̄d non corporeū occuparet locū maxime vi-
deret̄ aīa. Sed ꝯtra: aīa nō pōt replere locū. ġ nō pōt
occupare locū: aīs pꝫ: qꝛ illud replet locū qđ ꝯtinet̄ a lo-
co nō potēte amplius recipe aliq̄d quiete stante illi⁹ qđ
ꝯtinet̄: sed p̄ter aīam locus recipit corpus in quo ponit̄
subiectiue. ġ ꝛc̄. vñ si aīa occuparet vel repleret corpus
ipsa haberet oēs dimēsiones: ꝛ per ꝯñs nō posset recipe-
re alimētū: aliogn dimēsiones seinuicē penetrarēt eius- (ꝛ.45
dē rōnis: qđ est ꝯ ph̄m. 4⁹ phyco. iō ponit ibi ꝙ aīa est T.co.8.
in loco ꝑ accñs. ¶ 3ª ꝯclo. Ubi ꝓueniēs a loco simplici 3^a ꝯ
est situs mūdi vel ꝑtis ei⁹. pꝫ: qꝛ vase moto pleno aqua
motu recto illa aqua moue t̄ localiter ꝑ maiorē vel mi-
norē distātiā a medio mūdi. ġ acq̄rit ꝯtinue ꝛ deperdit
aliqđ vbi ex quo ad vbi est ꝑ se motus. 5⁹ phyco. sed non T.c.18.
acquirit vel deꝑdit vbi ꝓueniēs a loco composito: quia
semꝑ manet in eadē sup̄ficie numero. ġ acq̄rit ꝛ deꝑdit
aliqđ aliud vbi qđ nō pōt esse nisi vbicatio situalis: de-
inde corp⁹ fixū in aere vtputa ecclesia: aut turris ꝯtinue
q̄escit localiter. ġ ꝯtinue est in eodē vbi: sed nō continue
est in eodē vbi ꝓueniēte a loco cōposito: sicut.n. variat̄
sup̄ficies sic variat̄ tale vbi: qꝛ depēdet a superficie lo-
cante in fieri ꝛ in facto esse. ġ est in alio vbi: sed nō vide-
tur esse aliud vbi nisi vbicatio situalis imobilis proue-
niens a medio mundi. ġ. ¶ 4ª ꝯclusio. Ubi formaliter 4^a ꝯ
sumptū nō suscipit magis vel minus: nec alicui ꝯtraria-
tur. Prima pars pꝫ: qꝛ locus a quo ꝓuenit vbicatio siue
sit locus simplex siue compositus nō recipit magis vel
minus. igit̄. añcedēs pꝫ: eo ꝙ nulla quātitas: nec aliquis
punctus recipit magis vel min⁹ f̄m Aristo. in p̄dicamē-
tis. caplo de quātitate: vna.n. sup̄ficies est altera maior
vel minor: sed nō magis vel minus talis. Secūda pars z
cōclusionis ꝓbatur cōsimili euidētia: qꝛ nullus locus al
teri cōtrariat̄. ġ nec aliquod vbi alicui vbi cōtrariatur.
pꝫ cōsequētia: qꝛ vbi est effectus loci: ꝛ ꝓbat̄ antecedēs
dupliciter. p̄mo: qꝛ nulla quātitas alteri cōtrariat̄. per
Aristo. in p̄dicamentis: nec punctus contrariat̄ puncto:
modo locus nō est nisi quātitas vel punctus indiuisibi-
lis. vt colligit̄ a ph̄o ꝛ Cōmentato. 4⁹ phyco. z⁹ qꝛ sur- T.c.28.
sum ꝛ deorsuꝫ nō sunt contraria: eo ꝙ dicunt̄ actualiter 42.ꝛ
de eodē cum vnū ꝛ ideꝫ sit sursuꝫ respectu tui: ꝛ deorsuꝫ 43.
respectu celi. ¶ Intelligendū tamē ꝙ locus dupliciter Intelli^m
cōsiderat̄. p̄mo vt est quātitas vel aliquid quātitatis
habēs habitudinē ad locatū: aut vt est locus naturalis
locati. p̄mo modo nō cōtrariant̄ loca inuicē: sed bene se-
cundo modo: nō ratiōe locoꝝ in se: sed ratiōe qualitatū

p̄marũ cõtrariarũ preseruantiũ locata naturaliter: ⁊ ita
vbi nulli contrariatᷣ vt est effectus loci absolute sumpti:
sed vt cõiungitᷣ virtuti p̄seruatiue locati. sic contrariatᷣ
alteri vbi cõiuncto virtuti opposite: ⁊ isto modo contra-
riantᷣ maxime sursuz ⁊ maxime deorsuz ⁊c̄. Et ex predi-
ctis sequitᷣ φ q̄libet vbicatio seu ꝓueniẽs a loco simplici
seu a loco cõposito est entitas formalis respectiua ⁊ nul-
latenus absoluta. pz: q̄r respicit in sua rõne q̄dditatiua lo-
cum q̄ nõ est vbicatio: nec subm ei⁹: sȝ sepatᷣ ab illa cũ in
T.c.40 alio subito sit vbi: ⁊ in alio loc⁹ s̄m p̄hm. 4°. phyco.

pm **Contra** p̄dicta arguitᷣ. Et p̄mo: q̄r vbi nõ facit pre-
dicamẽtũ distinctũ a p̄dicamẽto relatio-
nis vt patuit ibidẽ: sed vbicatio ꝓueniens a loco simpli-
ci q̄ est locus originis seu loc⁹ quo: nõ est nisi talis distan-
tia qua aliq̄d dicitᷣ distare a cẽtro mũdi. ḡ vbicatio sim-
plex est de p̄dicamento relatiõis: ⁊ φ vbicatio cõposita
sit eiusdẽ p̄dicamẽti ꝓbatᷣ: q̄r hɔ vbicatio nõ est nisi lo-
catio vel cõtinentia: sed locatio vel cõtinentia videtur
eẽ de p̄nto relonis. ḡ. ¶ 2° ar̄: φ vbicatio ꝓueniẽs a loco
2m simplici ẽ ɔposita: ⁊ vbicatio ꝓueniẽs a loco ɔposito sit
simplex: q̄r vbicatio ꝓueniẽs a loco simplici hȝ partes ⁊
ptes ⁊ pte ex̄ ptẽ: sic ⁊ ipȝ vbicatũ: sȝ vbicatio ꝓueniẽs a
loco ɔposito est indiuisibilr in re locata nõ hñs partẽ ex̄
partẽ: cũ pars nõ sit in loco cõtinentie p se sed p accidẽs
t.c.44. s̄m Aristo. 4°. phyco. ḡ ⁊c̄. ¶ 3° arguitᷣ: φ nulluz vbi est
3m effectus loci compositi: q̄r aliter sequitᷣ φ ad vbi nõ est
T.c.18. per se mot⁹ cõtra p̄hm. 5°. phyco. ⁊ ꝓbatᷣ ɔña. nã s̄m Ar.
T.c.10. ibidẽ ad relationẽ nõ est p se motus: q̄r relatio põt noui-
ter alicui aduenire absq̄ mutatione facta in eo: sȝ vbica-
tio cõposita põt nouiter alicui aduenire absq̄ mutatiõe
facta in eo. ḡ ⁊c̄. minor ꝓbatᷣ: q̄m corp⁹ fixũ in aere flãte
vẽto cõtinue ambitᷣ alia ⁊ alia supficie. ḡ cõtinue habe-
bit aliud ⁊ aliud vbi compositũ ⁊ sine mutatione sui. ḡ.
4m ¶ 4° arguitᷣ: φ nullũ vbi est effectus loci simplicis: q̄m
tũc dimẽsiões eiusdẽ rõnis seinuicẽ penetrarẽt: q̄m tale
vbi est subiectiue in mũdo hñs lõgitudinẽ latitudinẽ ⁊ p-
funditatẽ. ḡ ẽ dimẽsio corpea: ⁊ p̄ter hãc est alia dimẽsio
corpea mundi ꝓueniẽs a mã mundi ⁊ nõ a loco simpli-
ci. ḡ ⁊c̄. imo seq̄tᷣ φ accñs migrat de subto i subȝ: q̄r corp⁹
eq̄le tibi põt eẽ i eodẽ situ nuõ in q̄ tu es p⁹ recessuz tuũ:
sȝ hɔ sit⁹ ẽ accñs respectiuũ. ḡ igredietᷣ subiue ad subȝ.

Ad pm **Ad primum** dicitᷣ φ duplex est distãtia. vna est
ꝓueniẽs ab itrīseco positis termi-
nis distãtib⁹: ⁊ hec ẽ relõ q̄ gñatur ⁊ corrũpitᷣ s̄m appro-
pinq̄tionẽ ⁊ distãtiã corpis inuicẽ ⁊ est subiue in corpo-
rib⁹ distãtib⁹: sicut silitudo in corpore silĩ: alia võ ẽ distã-
tia ꝓueniẽs ab extrīseco solũ. s. a loco originis: ⁊ hec ẽ si-
tus fundatus subiue in mũdo faciẽs p̄ntũ distinctũ ab
alijs. Deide dr̄ φ ɔtinẽtia nõ est vbi cõpositũ: sȝ ẽ de pre-
dicamẽto relatiõis: aut actiõis vel passiõis vocãdo cõti-
nẽtiã loci actiuã vel ɔtinẽtiã locati passiuã. De locatiõe
aũt dr̄: sicut de circũscriptiõe φ triplex ẽ locatio. s. actiua
passiua ⁊ ꝓueniẽs ab vtraq̄. p̄a ẽ de p̄nto actiõis. 2a de
p̄nto passiõis: ⁊ 3° de p̄nto vbi: faciẽs distinctũ p̄ntuȝ ab
Ad 2m alijs. ¶ Ad 2m dr̄ φ ille due vbicatões p̄nt iuicẽ denoĩa-
tiõe itrinseca ɔpari vel extrinseca. p̄mõ vbicatio ꝓue-
niẽs a loco ɔposito ẽ simplex ꝓpter rõnẽ dictã: sȝ 2° mõ
ɔ̄riũ dr̄: q̄m illa dr̄ simplex q̄ est a loco simplici: ⁊ illa di-
Ad 3m citᷣ ɔposita q̄ ẽ a loco ɔposito. ¶ Ad 3m dr̄: φ sicut ad ali-
quã q̄litatẽ est p se motus: ⁊ ad aliquã qualitatẽ nõ est p
T.c.15. se mot⁹ s̄m Ar. 7° phyco. ita ad aliq̄d vbi est p se mot⁹: ⁊
⁊.17. ad aliquod vbi nõ est per se motus. nam ad vbi simplex
est per se motus: q̄r tale vbi cũ sit imobile: igenerabile ⁊
icorruptibile: sicut centꝝ mũdi nõ acq̄ritur alicui absq̄
mutatione facta in eo. ad vbi võ compositũ nõ est per se

motus: vt rõ declarauit. ¶ Cõtra. seq̄tᷣ p̄mo φ nullus sit Contra
mot⁹ localis: sȝ magis motus situalis: q̄m motus specifi-
catᷣ a termino ad quẽ per se. 5° phy. ¶ 2° seq̄tur φ ad nul- T.c.4.
luȝ vbi est per se mot⁹: q̄m si te q̄escẽte deus moueret to- ⁊.48.
tum mũdũ motu recto vna cũ elemẽto aeris ɔtinue ha-
beres aliud ⁊ aliud vbi: tã simplex q̄ȝ ɔpositũ absq̄ mu-
tatiõe tui: q̄m ɔtinue esses ꝓpinq̄or centro mũdi. ⁊ conti-
nue hñs aliã ⁊ aliã supficiẽ te ambiẽtẽ. Primũ iconue- Solo.
niens nõ seq̄tᷣ: q̄m lȝ situs sit per se termin⁹ motus: tñ mo-
tus dr̄ localis: q̄r talis motus de necessitate ẽ in loco: vel
circa locũ: q̄ loc⁹ est notior q̄ȝ situs. 2m etiã nõ seq̄tur: sȝ so-
lum seq̄tᷣ φ de⁹ põt facere ad nullũ vbi eẽ p se motũ. vñ
ad albedinẽ est per se motus: q̄r nãlr nulli põt aduenire
absq̄ mutatiõe facta in illo: tñ q̄r de⁹ põt iprimere albe-
dinẽ in aliq̄ subo absq̄ mutatiõe facta in eo. iõ de⁹ põt fa-
cere φ ad illã nõ sit p se mot⁹. ⁊ ita in ꝓposito dicatᷣ de si-
tu: φ nulli põt nãlr aduenire absq̄ mutatiõe illi⁹: sȝ sup-
nãliter põt ɔtingere oppositũ. ¶ Ad q̄rtũ negetᷣ ɔña. lȝ Ad 4m
eni situs mũdi habeat oẽs dimẽsiões: nõ tñ est dimẽsio:
sȝ recipit illã a corporeitate mũdi: sic etiã mã mũdi non
est dimẽsio mũdi: sȝ est dimẽsio nata per q̄ñtitatẽ mũdi.
Etiã nõ seq̄tᷣ migratio accñtis: q̄m sit⁹ nõ est nisi in mun-
do subiectiue. lȝ. n. medietas sit⁹ mũdi sit adeq̄te in me-
dietate mũdi. nõ tñ est subiue nisi in mũdo: ⁊ ita situs q̄
tu es situat⁹: est adeq̄te in te: sȝ nõ ẽ subiue nisi i mũdo.
iõ adueniẽte alio in eodẽ situ in q̄ tu es: nõ migrat sit⁹ de
subo in subȝ: sic nec albedo: cõrupto hoie: ⁊ gñato cadaue-
re migrat de subo i subȝ: lȝ ɔtiue aliud ɔpositũ denoiat.
¶ Ex p̄dictis seq̄tᷣ: φ termin⁹ p se mot⁹ local' nõ põt sim- Corpm
plr generari: vel corrũpi: sed soluȝ nouiter aduenire illi
vel desinere eẽ in illo. vbi aũt ɔpositũ acq̄situ per motũ
vbicati bene generatᷣ vel corrũpitᷣ: sicut loc⁹ ɔposit⁹ gñã-
tur vel corrũpitur. Et si allegatᷣ p̄hs. 5. phyc. di. φ diuer- T.c.34
soꝝ motuũ diuersi sunt termini: ad quẽ dr̄ φ ipse loq̄tur
de motibus simul factis: seu de motibus diuersoꝝ gene-
rum. s. alterationis: augmẽtationis: ⁊ hɔ.

¶ Predicamentũ positionis. Cap. XXXVIII.

Nonum p̄dicamentũ est p̄dicamen-
tũ positiõis: dicẽs respectũ
ad locũ. iuxta determinationẽ Ar. 5. me- t.c.24.
taphy. ⁊ auctoris sex p̄ncipioꝝ. de cui⁹ cõ-
ueniẽtia ⁊ distinctiõe ad vbi est ɔ̄iter di-
cendũ. ¶ Et notãdũ p̄mo φ octo modis pm
accipitᷣ positio. p̄ p tpe obligatiõis qua p
q̄s tenetᷣ sustinere aliq̄d tãq̄ȝ veꝝ: sicut loquũtur logici.
2° pro acta manumissi: sicut aleatores. ⁊ alij ponunt pre- 2
cia de fortuitis cõtingẽtibus. 3° pro locatiõe actiua: vt 3
vulgariter dicitᷣ hoiem ponere manũ suã: aut aliud cor-
pus in tali: vel in tali situ. 4°. p dignitate p̄supposita in 4
demõstratione. ⁊ sic loq̄tᷣ Ar. p̄mo posterioꝝ. faciẽs distin-
ctionẽ iter positionẽ ⁊ suppositionẽ. 5°. pro opione. ⁊ sic 5
cõiter recitãtur positiões in materijs dubitabilibus. di-
cẽdo. positio illi⁹ est talis. 6° pro dissituatiõe partiũ ali- 6
cui⁹ quãti ꝑmanẽtis: ⁊ sic loq̄tur Ar. cap. de q̄ñtitate. po-
nens partes linee. ⁊ ois quãti: cui⁹ partes distinguuntᷣ si-
tualr abinuicẽ hr̄e positionẽ. ⁊ sic est dr̄ia q̄ñtitatis: cum
s̄m p̄hm ibidẽ. q̄ñtitas alia habȝ positionẽ: alia nõ hȝ po-
sitionẽ. 7°. p respcũ relonis: quo refertᷣ ad illud cui⁹ est 7
positio. ⁊ sic loq̄tᷣ Ar. in p̄dicamẽtis. enumerãs positio-
nẽ in ea que sunt ad aliq̄d. 8° pro ordinatione partium 8
corporis naturalis particularis in ɔparatione ad locũ. ⁊
sic facit p̄dicamentũ distinctũ ab alijs. iuxta itentioneȝ
Ar. 5. metaphy. di. φ positio est ordo habentis partes in t.c.24.
loco: s̄m positionẽ: vel s̄m spẽm. per partes s̄m positionẽ
intelligit partes eiusdẽ rationis nõ per se existentes: vt

ptes q̄titatiuas aq̄ vł ignis.ꝑ ptes aūt ſ3 ſpēm ītellīt p
5.m.24 tes diuersaꝝ rōnū: vt caput manū ⁊ pedē. vult ḡ dicere
phs ꝙ positio repit̄ tā i ptibꝰ homogenijs q̄3 etheroge
nijs ita ꝙ distātia ⁊ ꝓpinqtas ptiū aīatoꝝ iuicē i cōpa
tōe ad locū dnt̄ positōes. ſilr̄ sessio statio ⁊ accubitꝰ hu
toꝝ: q̄ nō repiūt̄ nisi i corpibꝰ aīatis: sūt positōes: vn̄ qn̄
hō sedet alr̄ h3 ptes ordinatas iuicē i cōpatōe ad locū3 ⁊
2ᵐ p̄ alr̄ qn̄ stat. ❡ 2º notādū ꝙ sitꝰ capit̄ duplr̄. p̄ ꝓ ordina
Cō. 24 tōe ptiū i toto: ⁊ sic loqt̄ cōmētator. 5º meta. di. ꝙ sitꝰ iue
nit̄ i oī hn̄te ptes: ⁊ isto mō est dn̄a q̄titatis sic positio sū
2 pta ꝓ dissituatōe ptiū ɔtiui cū q̄ ɔuertit̄. 2º mō ꝓ ordi
natōe ptiū mūdi i loco: ⁊ de tali situ dcm̄ est i alio caº. ꝙ
3 est subiue i mūdo ſ3 se ⁊ q̄libet sui. ⁊ ē vna spēs vbi. 3º
ꝓ ordinatōe ptiū pticularis corpis nāłis i cōpatōe ad lo
cū: ⁊ sic ē idē cū positōe. Vn̄ auctor sex p̄ncipioꝝ dicit ꝙ
positio ē q̄dā sitꝰ ptiū in loco: ⁊ notāter dic̄ q̄dam: q2 sic̄
duplex ē duratio. s. vłis ⁊ pticularis. Duratio vłis ē du
ratio mūdi dcā tp̄s. Et duratio pticularis ē duratio ptis
mūdi dcā qn̄. ita duplex ē sitꝰ hn̄s respectū ad locū. s. vłis
⁊ pticularis. Sitꝰ vłis ē ordo ptiū vniuersi i cōpatōe ad
locū simplicē seu originis. Sitꝰ aūt pticularis ē ordo p
tiū pticularis corpis nāłis i ɔpatōe ad locū simplicē vel
ɔpositū idifferēter. vn̄ vltimo spa h3 positiōe3 ⁊ situ: ⁊ tn̄
nō h3 nisi locū simplicē. de isto ḡ situ loqtur auctor sex
principiorum cum dicit quidam situs.

pᵐ ꝯ His visis sit h̄ pª ꝯ. Positio nō est vbi simplex nec
ɔpositū: pª ps ꝓbat̄. qm̄ vbi simplex est
imobile ⁊ diuersificat̄ ad diuersitatē distātie q̄ ad extri
secū q̄scēs ⁊ ē ꝑ se mā motꝰ localis mouēs idē nūc i vno
nūc i alio. ⁊ denominat sub3 cū q̄libet sua pte: ſ3 positio
nō ē aliqđ istoꝝ. ḡ. maior p3 ex alio caº: ⁊ minor dclarat̄.
qm̄ sicut ptes mouēt̄ ita positio q̄ ē accn̄s illaꝝ mouet̄.
nec diuersificat̄ positio ꝑꝑ diuersitatē distātie. q2 eadē
sessio ē siue sedeat hō ꝓpe locū siue distāter. non ēt ē mā
motꝰ localis: q2 ꝑ motū localē nō acqrit̄ positio ptiū cū
illa p̄fuerit i ptibus ſ3 sitꝰ. Itē positio alicuiꝰ nō pōt eē al
teriꝰ: q2 accn̄s nō migrat de subo i sub3. nec denominat
q̄libet ptē: q2 nulla ps dr̄ sedere vł stare: ſ3 solū totu3.
2ª ps ɔ̄nis liquet: qm̄ vltia spa semꝑ h3 positōe3 ⁊ tn̄ nō
T. c. 43 h3 vbi ɔpositū: q2 nō ābitur aliq̄ supficie ſ3 phs 4º phy.
⁊ 45. Etiā vbi ɔpositū denominat totū ꝑ se ⁊ ptes ꝑ accn̄s: sed
positio stricte sūpta nec ꝑ se nec ꝑ accn̄s denoīat ptē: q2
nulla ps aīalis ꝑ se vł ꝑ accn̄s sedet vł stat: ſ3 solū aīal. iō
dic̄ auctor sex p̄ncipioꝝ ꝙ positio magis ꝓpinq̄. i. appro
2ᵐ ꝯ priate iest subiecto q̄3 ipsū vbi aut aliđ respectiuū. ❡ 2ª
ꝯ. Positio nō ē forma vł figura p̄nti q̄litatis. ꝓbat̄. na3
multe sūt ptes aīaliū cōsilr̄ figurate ⁊ nō ɔsilr̄ posite. ḡ.
an̄s p3: q2 pedes tui ⁊ pedes stātis sup caput tuū sūt cōsi
milis figure ⁊ nō cōsilr̄ positi: cū pedes tui dicāt̄ deorsū
⁊ pedes stātis sup caput tuū dicāt̄ sursū. Itē figura solū
respicit supficiē extrīsecā: ſ3 positio ſ3 dn̄as loci extrīse
ci ad intrinsecā se extēdit. nā ɔcauū rarefactū vł̄us locū
inferius mutat positōe3 ⁊ nō figurā. deīde stat hoīe3 mu
tare positōe3 cū h̄ ꝙ maneat ɔformis figure: sic p3 de ia
3ᵐ ꝯ cētibꝰ ⁊ stātibꝰ ac egtantibꝰ. ❡ 3ª ꝯ. Sedere. stare. asperi
tas. lenitas. curuitas: ⁊ rectitudo. n̄ sūt positōes. istā ɔ̄nē
ponit auctor sex p̄ncipioꝝ di. sedere stare sūt dcā dnomi
natiue a positōibꝰ. ita ꝙ sicut eē albū nō ē albedo. ita se
dere stare nō sūt positōes: ſ3 posita eiusdē tn̄ p̄nti cū posi
tōe sic ɔcretū ē gnālr̄ eiusđ p̄nti cū suo abstracto. ❡ Itē
dic̄ auctor ꝙ aspitas ⁊ lenitas curuitas ⁊ rectitudo ex q̄
ꝑ se sentiūt̄ a sensu nō sūt positōes: ſ3 q̄litates sensibiles
causate ex situatōe ptiū i toto respectu loci. vn̄ dic̄ ꝙ ex
h̄ ꝙ ptes sunt ita disposite ex h̄ talia iudicant̄ a sensibꝰ:
sed nō ex eo ꝙ talia iudicantur a sensibꝰ sūt talia. s. aspe

ra vel lenia. bicubita vł tricubita: ⁊ ex hoc concludit nul
lum illoru3 esse positionem: sed quale quod nascitur cir
ca positum. ❡ Quarta conclusio. Positio non suscipit
magis vel minus nec alicui contrariatur. Istam conclu
sionem etiam ponit auctor sex principiorum: cuius pri
mam partem probat ex eo ꝙ vna sessio non est magis vł
minus sessio. nec vnum sedens magis vel minus q̄3 ali
ud. Secundam partem sic arguit. Contraria habent fie
ri circa ide3: sed sedere ⁊ stare non habēt fieri circa idē.
ergo non sunt contraria: ⁊ a fortiori nulla alia posita vel
positiones. maior est nota per Aristo. in postp̄ntis: ⁊ mi
norem declarat dicens ꝙ stare habet fieri indifferenter
circa rationabilia ⁊ irrationabilia: sed sedere nō h3 fie
ri nisi circa rōnabilia. Item arguit sic. Si sedere stare es
sent ɔ̄ria. ꝑ idē sedere ⁊ ambulare: ⁊ sic vni eēnt plura ɔ̄
ria: qđ est falsū. ⁊ ad argumētū qđ cōiter fit: ꝙ albū ⁊ ni
grū sūt ɔ̄ria: ⁊ ēt pallidū cōtrariat̄ cuilibet illoꝝ. r̄ndet̄
ꝙ pallidū nō ɔ̄riat̄ albo neq3 nigro: q2 cōponit̄ ex his. lo
qt̄ aūt hic ꝓprie de cōtrarietate: ⁊ nō cōiter. quare ⁊c̄.

Contra p̄dicta ar̄. p̄ ꝙ positio nō distinguit̄ ab vbi: pᵐ
q2 eedē sūt differētie vbi ⁊ positionis: oēs
. n. dicūt ꝙ sursū deorsū retro ante dextrū ⁊ sinistrū sūt
dn̄e loci ⁊ dn̄e positionū. Vn̄ pōt sic argui. Qualitercū
q3 aliqđ vbicat̄ ipsū taliter ponit̄ ⁊ ecōtra. ergo positio
ē vbi. ❡ Et ɔfirmat̄. Nullū accn̄s respectiuū ꝓprie assi
stit sube nisi vbi: ſ3 positōi ē maxīe ꝓpriū ꝓxime assiste
re sube ꝑ auctorē sex p̄ncipioꝝ. ḡ. ⁊c̄. maior p3: q2 ipossibi
le ē vbicatōe3 remoueri a sube nāłi: ſ3 oē aliud accn̄s re
spectiuū hn̄ pt̄ remoueri. ḡ. ❡ 2º arguit̄. ꝙ positio nō dif 2ᵐ
fert a figura: q2 mutās positōe3 nouā acgrēdo. mutat fi
gurā acgrēdo nouam. cū flexio mēbrorum causet nouā
figurā sicut curuatio vge. cū igitur nūq̄ ponat̄ distinctio
re spectus nisi ꝑꝑ mutatōe3 aut verificationem contra
dictoriꝝ: ad quā sufficit figura: videt̄ ꝙ positio sit figura.
❡ Cōfirmat̄. q̄buscūq3 accn̄tibus signatis iuicē distin
ctis nō claudit cōtradictōe3 vnū esse sine alio: ſ3 h̄ repu
gnat de positione q̄ ē sessio ⁊ de figura sedentis. ḡ non di
stinguūt̄. ❡ 3º arguit̄. ꝙ aspitas ⁊ lenitas sūt positōes: q2 3ᵐ
dicūt ordinatōe3 ptiū in cōpatōe ad locum. asperum. n.
dicit̄ cuiꝰ vna pars alteri supereminet ⁊ lene cuius nul
la ps alteri eminet vt dicit Ari. i p̄ntis. caº de qualitate.
vbi videtur determinare asperitatem ⁊ lenitatem esse
positiones ⁊ nō qualitates. ❡ 4º arguit̄. ꝙ positio nō sit
gnālissimū: q2 semꝑ cōnotat ɔditōes iđiuiduātes. ⁊ illđ 4ᵐ
repugnat gn̄i gnālissimo. ḡ. maior p3: q2 cōnotat locū. mi
nor vꝰ ē euidēs: q2 vł̄ia signat sine talibus ɔditōibꝰ ⁊ hn̄t
ītētiones simplices sibi corrn̄dentes. huiꝰ ītnie videt̄ fu
isse auctor sex p̄ncipioꝝ diffiniēs positionē ꝑ situ tāq3 ꝑ
genus suum quantitatis. ⁊c̄.

Ad primū dicit̄. ꝙ l3 positio dicat habitudinē ad Ad pᵐ
locū sic̄ ⁊ vbi. nō tn̄ ē idē qđ vbi. Na3
vbi signat absolute esse i loco: positio aūt signat esse in lo
co ſm quēdā ordinē ⁊ q̄3dā adaptatione3 ptiū: ⁊ hec ē di
uersa hitudo. Et ad rōnē dr̄ ꝙ sic̄ i p̄nto relatiōis repit̄
distātia vel ꝓpinqtas vt dic̄ habitudinē termini ad ter
minū: ⁊ i p̄nto vbi vt dic̄ hitudinē locati ad locū: ⁊ i p̄nto
positōis hitudinē ptiū iuicē i cōpatōe ad locū: ex eo ꝙ ptes
hoīs sūt ꝓpīgores iuicē qn̄ sedet ⁊ distātiores qn̄ stat: ita
sursū ⁊ deorsū ⁊ alie dn̄e assignate pn̄t eē relatōes: si sumūt
termis relatis ꝑ se extrīsecibꝰ ſ3 denominatōe3 repta i pti
bus aīaliū. ⁊ pn̄t eē dn̄e vbi: si dn̄t habitudinē totiꝰ ad lo
cū: ⁊ pn̄t eē dn̄e positōu3 si dicūt habitudinē ptiū iuicē i
toto i ɔpatōe ad locum. p̄. ⁊ 2º modo sursum ⁊ deorsum
dextreitas ⁊ sinistreitas fūdant̄ i toto: ⁊ 3º mō fūdant̄ i
ptibꝰ. deīde negat̄ ꝙ q̄litercūq3 aliqđ vbicat̄ talr̄ ponit̄

q: corp⁹ multū velociter varie vbicatū nō varie aut ve/
lociter poniť: sič p3: de sedēte sup equū cōformiter posi/
to. ¶ Ad ɔfirmatōez dr̄ ƒ3 albertum: ꝙ dr̄ia ē inter for
mas iherētes ⁊ assistētes: qm̄ forme iherētes totalr̄ ab i/
trinseco causanť: vt q̄litas ⁊ q̄ntitas: ſ3 forme assistētes fi
unt ab extrinseco simplr̄ vl̄ ƒ3 gd: vt forme respectiue i/
ter q̄s posito ꝓxime assisti subē. s. q̄ ad ōnominatōez: q:
nihil sedet vl̄ stat nisi totū. nec ipsū totū simul sedet vel
Ad 2ᵐ stat. ¶ Ad 2ᵐ dictum est ꝙ stat hoiēz mutare positio
nez cum h ꝙ maneat conformis figure. ɔtingit tamen
q̄ncūq3 ꝙ figura ptiū flexa ꝑ ē paululū variata: ⁊ sic est
hō variat⁹ i figura: ⁊ sic nisū ē ad ɔfirmatōem ɔcedēdo
ꝙ stat figurā eē sine positōe: sicut stat figuratū eē sine lo
co: ſ3 nō stat positōez eē sine figura: q: ꝑsupponit illā nā/
Ad 3ᵐ liter. ¶ Ad 3ᵐ r̄ndet auctor sex pncipioꝝ ꝙ aspitas ⁊ le
nitas nō dicūt solū ordinē ptiū ad locū: ſ3 dicūt q̄litates
cū tali ordine. scia. n. ē qualitas nō obstāte ꝙ dicat respe
ctū ad scibile: ⁊ loc⁹ ē q̄ntitas non obstāte ꝙ dicat respe/
ctū ad locatū: ita aspitas ⁊ lenitas sūt qualitates: nō ob/
stāte ꝙ dicūt ordinē respectiuū ptiū. nec Ari. dič i pntis
ꝙ sūt positōes: ſ3 ꝙ dicūt positōes ƒ3 vnaz opinionem.
Ad 4ᵐ ¶ Ad 4ᵐ dr̄. ꝙ l3 positio ɔnotet ɔditiōes ididuātes: nō
tn̄ obstat qn̄ sit vl̄e ⁊ gnālissimū: q: cōnotat illas vl̄iter
⁊ nō singulariter. Un̄ qn̄ ɔnotat tp̄s: ⁊ vbi locū: ⁊ positio
ɔnotat idē l3 alr̄. ⁊ tn̄ sūt vl̄ia: q: hec ɔnotatio ē vl̄is ⁊ nō
pticularis: ⁊ ad diffinitōez auctoris in q̄ poniť sit⁹. dr̄ ꝙ
sit⁹ i sua maxima cōitate non ē termin⁹ p̄ntalis: ſ3 analo
gus significās habitudinē ptiū i toto ptinētē ad p̄ntuꝫ
q̄ntitatis ⁊ locatōez situale mundi ptinētē ad p̄ntū vbi.
⁊ ordinē ptiū iuicē in cōparatōe ad locū ptinētē ad p̄ntū
positōis. iō pt cadere i diffinitōes positōis nō tāq3 gen⁹:
sed tanq3 analogum. quare ⁊c.

¶ Predicamentum habitus. Caplm. XXXIX.

DEcimum p̄dicamētū ē p̄ntū ha/
bit⁹: cui⁹ q̄ditas ē adia
cētia corpoꝝ ⁊ eoꝝ q̄ circa corp⁹ sūt vt de
terminat auctor sex pncipioꝝ. de cui⁹ di
stictiōe ad alia p̄nta. ⁊ ɔ̄iter dōm. ¶ Et
T. c. 28. iō notādū p̄ ƒ3 Ari. i fine p̄ntoꝝ. ⁊ 5º me
p̄ tha. ꝙ hēre sumiť octo modis. Primus
mod⁹ ē subiectū habere qualitatē. vt hō h3 v̄tutē vl̄ po
2 tētiā colorē vl̄ figurā. 2⁹ mod⁹ ē habere q̄ntitatē vt ma
3 gnitudinē cubitalē. 3⁹ mod⁹ ē habere tegumēta corpo
4 ris vt tunicā vl̄ armaturā. 4⁹ mod⁹ ē habere mēbroꝝ
5 ornamēta vt annullū vl̄ coronā. 5⁹ mod⁹ ē habere mē/
6 brū vt manū vl̄ pedē. 6⁹ mod⁹ ē habere cōtētū: vt vas
7 h̄ns aquā vl̄ vinū. 7⁹ mod⁹ ē hēre possessiōes vel diuiti
8 as. vt domū agrū vl̄ pecunias. 8⁹ mod⁹ ē vir hēre vxo/
rē: quē Ari. ponit alienū cū sit habit⁹ paris l nā nō aliud
itelligēdo nisi ꝙ vir ⁊ vxor cohabitāt simul. nā hēre: vt
dicit Boeti⁹ i p̄ntis: solet aliqn̄ poni p inhabitare. Un̄
habitātes i ciuitate dicūt se habere ciuitatē. Deide dič
ph̄s ꝙ forte multi sūt alij modi h̄ndi: ſ3 modi p̄dicti sūt
magis famosi. dicim⁹. n. ꝙ oīs effect⁹ h3 cāz. ⁊ oīs scia h3
sub3 circa qd̄ ē. ⁊ ꝙ gen⁹ h3 sp̄ez ⁊ sp̄ēs gen⁹ ac dr̄ias: ⁊ isti
2ᵐ modi idubie sunt alij a quolibet alioꝝ. ¶ 2º notādū ꝙ
habit⁹ sumiť q̄druplr̄. p̄ p eo qd̄ opponiť p̄uatōi: ⁊ sic ē
postp̄ntū sič opposito: eo ꝙ habit⁹ ⁊ p̄uatio repiť i quo/
t. 1. c. 50. libet p̄nto ƒ3 Ari. ⁊ ɔmētatorē p̄ ph̄y. 2º. p q̄litate corpo
2 ris vl̄ aie de difficili mobili: ⁊ ex assuefactōe acq̄sibili: ⁊
talis habit⁹ ē i p̄ma sp̄ē q̄litatis ƒm Ari. i p̄ntis di. ꝙ ha
bit⁹ ē q̄litas d difficili mobilis. s. ex frequētatōe actuū:
3 eo ꝙ ex actib⁹ gnānť habit⁹. 2º ethi. 3º p corpe subali
artificialr̄ acto vt tunica vestimētū ⁊ h⁹ q̄ vt artificialia
4 sūt ponūť i q̄rta sp̄ē q̄litatis rōne forme artificial. 4º
p adiacētia corpis ex his q̄ circa corp⁹ sūt: ⁊ sic fač p̄ntū
respectiuū distictū a q̄libet alio tā absoluto q̄3 respecti/
uo. Un̄ dič auctor sex pncipioꝝ ꝙ habit⁹ faciēs p̄ntū ē
duplex: gdā ē toti⁹ corpis vt calciatū eē ānulatū eē. ⁊ su/
mit h auctor ɔcretū p abstracto pp penuriā vocabuloꝝ
itelligēdo ꝙ vestitio ⁊ armatio sūt habit⁹ toti⁹ corpis:
calciatio v̄o ⁊ annulatio sunt habitus partium corpis.
His visis sit h p̄ª ɔ̄. Aliq̄s bit⁹ ē forª absoᵃ ⁊ aliq̄s p̄ª ɔ̄
forª respectiª. p̄ª ps p3 d scia ⁊ v̄tutib⁹: q̄
sť forª absoᵉ. ⁊ dr̄r bit⁹. silr̄ q̄l3 forª subal ⁊ q̄l3 q̄ntitas vl̄
q̄litas h̄ns p̄uatiue oppᵐ dr̄ bit⁹ ⁊ ē forª absoluta. 2ª ps
d clarať qm̄ habit⁹ q̄ aliq̄s h3 q̄ntitatē q̄litatē mēbrū ɔtē
tū diuitias vl̄ vxorē ē relatio: habit⁹ v̄o q̄ q̄s h3 vestitū
vl̄ ānuiū ē forª respectiua d p̄nto habit⁹. ¶ 2ª ɔ̄. Aliq̄s 2ª ɔ̄
ē res habita: ⁊ aliq̄s nec res habita nec res h̄ns. p̄ª ps p3:
de habitu p̄me sp̄ēi q̄litatis ⁊ 2ª declarať: qm̄ habit⁹ q̄
q̄s h3 diuitias nō ē ille hō nec ille diuitie cū stet illū ho/
minē eē ⁊ illas diuitias nullo tali habitu exn̄te: imo pt
crescere ille habit⁹ hoīe ɔtinue diminuto: ⁊ mior hō ali/
qn̄ h3 mai⁹ dn̄iū: ⁊ maior min⁹ dn̄iū: qd̄ nō poss3 eē si dn̄i
u3 seu habit⁹ possidēdi eēt dn̄s vl̄ possessio: silr̄ habit⁹ fa
ciēs p̄ntū n̄ ē h̄ns nec res habita: qm̄ si hō h3 vestitū cir/
ca corp⁹ ē ille habit⁹: si āt h3 illd̄ i capsa vl̄ ptica nō ē ille
habit⁹: vt arguať sic. Iste habit⁹ icipit esse ⁊ iste hō nō i/
cipit esse nec illud vestitū. igr̄ iste habit⁹ nō est ille hō:
nec illd̄ vestitū. an̄s p3 i p̄ istāti q̄ fortes iduit se. Etiā seq
tur iste habit⁹ dsinit esse: ⁊ iste hō nō dsinit esse: nec illd̄
vestitū. g̃ iste habit⁹ nō ē iste hō nec illud vestitū. ɔn̄s
hōa. an̄s ē notū i istāti i q̄ p̄ dpositū ē vestitū. ¶ 3ª ɔ̄. Ha 3ª ɔ̄
bit⁹ q̄ ē p̄ntū nulli ɔ̄riať l3 aliqn̄ suscipiat magis ⁊ min⁹
istā ɔ̄nē ponit auctor sex pncipioꝝ. cui⁹ p̄ᵐ ptē sic dcla
rat di. ꝙ armatū eē ⁊ calciatū eē nō sūt ɔ̄ria: q: idē hō sit
ē armat⁹ ⁊ calciat⁹. 2ᵃᵐ v̄o ptē ꝓbat ex eo: q: eq̄s dr̄ ar/
matior pedite. ⁊ h̄ns calligas h̄ite calciamēta solū: ⁊ no
tāter dixit aliqn̄ ꝙ vestitū eē nō suscipit magis ⁊ min⁹: i
telligēdo p vestitū eē habitū toti⁹ corpis ordinatū ad
tegendū solū corp⁹. nā h̄ns tunicā n̄ min⁹ ē vestit⁹ q̄3 h̄ns
tunicā ⁊ suptunicā: q: ita tegiť corp⁹ p tūicā sič p tunicā
⁊ suptunicā. ¶ Dubitať: q: recipe magl ⁊ min⁹ vr̄ esse cā Dubiu3
ɔ̄rietatl. si g̃ bit⁹ suscipit magl ⁊ min⁹ op3 ꝙ alicui ɔ̄rieť
⁊ iō dič Simplici⁹ sup p̄nta: ꝙ sič bit⁹ nulli ɔ̄riať. ita nō
suscipit magl ⁊ min⁹. nemo. n. ē alio magis armat⁹ sic ꝙ
hēat itēsiorez armaturā: ſ3 dr̄ magis armat⁹: q: h3 plura
vl̄ meliora arma. Pōt tn̄ r̄nderi tenēdo opiōnē aucto. ꝙ R̄n̄o
triplr̄ suscipiť magl vl̄ min⁹. p̄. q: magl vl̄ min⁹ misceť cū
suo ɔ̄rio sič logť ph̄s 5º ph̄y. ⁊ i topicis. albi⁹ ē qd̄ ē nigro T. t. c. 6
i p̄mixti⁹. 2º. q: magl vl̄ min⁹ appropiq̄t ad p̄ᵐ ēs: ⁊ sic dr̄
hō pfectior asino. 3º. q: magl vl̄ min⁹ val3 ad finē ordia/
tū: ⁊ ad hūc finē pl⁹ val3 eq̄s q̄3 pedes. iō eq̄s dr̄ armatior
pedite. ¶ 4ª ɔ̄. Hit⁹ q̄ ē p̄ntū de nc̄citate ē i plurib⁹. istā 4ª ɔ̄
ɔ̄nez ēt ponit auctor sex pncipioꝝ di. ꝙ bit⁹ ē adiacētia
corpis ⁊ eoꝝ q̄ circa corp⁹ sūt: ſ3 nō eodē mō: qm̄ bit⁹ est
subiue adiacētia corpis ⁊ effectiue eoꝝ q̄ circa corp⁹ sūt:
nec istd̄ ē ꝑpe ꝑpium bitui. s. eē i plurib⁹: q: ēt relatio vt
dcm̄ est: ē i vno subiue ⁊ i alio terminatiue. sic vestitio est
subiue i vestito. ⁊ effectiue vl̄ terminatiue i vestimento. i
telligendū ƒ3 simpliciū ex aucte archite: ꝙ plures sūt cō Intellᵐ
ditōes bit⁹ p̄ntal. p̄ª ɔditio ē eē acq̄sibile ⁊ supueniēs: ita
ꝙ nō sit nāle vl̄ inatū: iō hēre mebꝝ n̄ ptinet ad h p̄ntū.
2ª ɔditō ē eē corp⁹ subale: q: hēre accn̄tia vl̄ ꝑpetates aut 2
aliq̄3 forᵐ vl̄ suba3 sp̄uale n̄ ptinet ad h p̄ntū. 3ª ɔditō 3
ē eē circūpositū: ⁊ iō hēre possessiōes seu vestimēta i ca/
mera licet obtineat alias duas cōditiōes non ē d p̄dica/
mento habitus: q: deficit circumpositio. Quarta con/
ditio est esse acq̄sibile per proprias operationem cū do/ 4

minio vtēdi ita ꝙ habitū sit ī ptāte hñtis potētis eo vti
ſꝫ suā vtutē ⁊ volūtatē dñ hꝫ illud: ex q̄ pꝫ ꝙ h̄ pñtū ē in
5 solis rōnabilib⁹: q2 ipa sola hñt dñiūꝫ sui act⁹. 5ª ꝯditio
ē eē vtile ⁊ pficuū vtenti. Vñ si vestimētū circūponat
idolo talis circūpositio nō ē habit⁹ ꝓꝑe ⁊ stricte sūpt⁹: ſꝫ
6 ē respect⁹ ptinēs ad pñtū relatōis. 6ª ꝯditio ē eē ꝯtēti
uū hñtis. Vñ vestimētū qđ hꝫ ꝯtinet hoīeꝫ hñtē illud.
Cō. 28. nā eo ipso ꝙ ea q̄ sic hñtur sſt circūposita vr̄ ꝙ dēant ꝯtie
re hñtia ⁊ h̄ determinat ꝯmētator. 5º meta. dī. ꝙ respect⁹
hui⁹ pñti qđ ē hēre cōuersus ē respectui q̄ ē vbi: qm̄ loc⁹
ꝯtinet ⁊ locat: sed vestimētū ꝯtinet ⁊ nō hꝫ: ſꝫ hētur ⁊ in
vbi locatū cōtinet: ſꝫ in habitu vestitū nō hētur. q̄re ⁊c.

pᵐ **Cōtra** pdicta arḡ. ⁊ pͦ ꝙ habit⁹ nō ē accñs distictū ab
alijs pñtis: q2 si sic sit illđ. a. s. vestitio pueniēs
a sorte ⁊ vestimēto circūposito: ⁊ pꝫ ꝙ. a. posteri⁹ ē sorte ⁊
vestimēto suo ꝑ q̄to cāt ab illis. ḡ nō icludit ꝯdictōēꝫ ꝙ
sortes ⁊ vestimentū circūpositū sint sine illo habitu: ⁊ ꝑ
ꝯñs stat sortē hēre vestimētū circūpositū sine tali habi-
tu. ḡ frustra ponit: imo ponēdo illū seqt ꝓcessus in infini-
tus: q2 cū sortes hēat illū habitū oꝫ ꝙ mediāte alio habi
tu q̄ sit accñs: ⁊ cū iterū illud accñs hēat ꝓcedere erit ī i-
2ᵐ finitū. ¶ 2º arḡ. ꝙ īpossibile ē hoīeꝫ hēre diuitias: q2 alr
seqt ꝙ aliq̄ relatio pt nouiter aduenire alicui sine mu-
tatōe fcā ī eo ⁊ ī suo correlatiuo. ꝯñs falsū: q2 si sortes ē no
uiter filius platoni oꝫ alterū illoꝝ eē nouiter mutatū: ſꝫ ꝑ
bat ꝯña. ponēdo ꝙ sortes det platoni gratis. b. possessio-
nē ꝑ. a. istāti futuro ⁊ moriat: sortes añ. a. istās manētib⁹
platone ⁊. b. ꝑ. a. istāti absq3 motu alicui⁹ illoꝝ: ⁊ seqt ꝙ
plato ē dñs. b. possessiōis postq̄ñ fuit dñs: ḡ hꝫ nouiter
dominiū: ⁊ ꝑ ꝯñs nouā relatiōnē absq3 mutatōe facta in
3ᵐ ipo vł i. b. ¶ 3º arḡ. ꝙ null⁹ hꝫ dominiū singulare alicui⁹
possessi. nā si tūc possꝫ aliqs ex titulo denominatōis ha-
bere res tales: ⁊ ꝑ ꝯñs aliqs posset remittere alteri res
q̄s dꝫ. ¶ Sed ꝯ. Sortes deobligās platonē ī cētū libris
q̄s sibi dꝫ hñ facit sibi vt liberalis ⁊ magnific⁹: ⁊ oī tali
bñficētie debet pmiū a recipiēte. ḡ plato dꝫ sorti ꝓ illa
obligatōe ⁊ sub nullo gradu debiti nisi ꝓportiōabilr vt
remissuꝫ est magis. ḡ sortes habet platonem debitorem
sicut añ: ⁊ ꝑ ꝯñs īpossibile ē platonē deobligari a sorte
ipso viuēte: nec pt dici ꝙ plato oīo soluit ab obligatōe:
q2 tūc plato nō potius teneret sorti in casu necessitatis
4ᵐ q̄ cuilibet alteri: qđ ē cōtra ius naturale. ¶ 4º arguit.
ꝙ nullus habꝫ dominiū huitutis: q2 si sic pono ꝙ sortes
sit dominus platonis ⁊ ciceronis. ⁊ cōcedas seorsum in
quolibet libertatem sub cōditōe. s. platoni. si prim⁹ cui
obuiabit sit liber: ⁊ ciceroni. si prim⁹ cui obuiabit sit ser
uus ponēdo ꝙ isti sibi obuiabūt in. a. instanti qđ iam sit
⁊ quero vtrū plato sit liber vł seruus: si liber. ḡ obuiabit
libero ⁊ nulli nisi ciceroni: ḡ cicero est liber: ⁊ ꝑ ꝯñs ra-
tione ꝯditiōis cicero obuiat seruo ⁊ nulli nisi platoni. ḡ
plato ē seru⁹: qđ si ꝯcedit: ergo cicero est liber: q2 obuiat
seruo: sed plato obuiat ciceroni. ergo plato est liber: ⁊ sic
qualitercūq3 dicatur sequitur contradictio.

Ad pᵐ **Ad primū** dr̄. ꝙ si de⁹ annihilaret habitū pñtalē
remanētibus sorte ⁊ vestimēto circū-
posito ꝙ sortes haberet vestimētū nō habitu ꝓꝑe dicto:
sed eo mō quo idolū vł brutū hꝫ vestimētū sibi circūpo
sitū. nec propter hoc proceditur in infinitum: quoniam
talis habitus non proprie habetur: sed est illud quo ali-
Ad 2ᵐ quid extrinsecum circumpositum habetur. ¶ Ad 2ᵐ dr̄.
ꝙ qñ aliquid est correlatiuum alicuius ratiōe alterius
tertij nec ē incōueniēs ꝙ relatio nouiter adueniat ali-
cui absq3 mutatione facta in eo vel in suo correlatiuo: ſꝫ
sufficit ꝙ mutatio fcā ē ī illo tertio. s. in sorte cuius. b. ꝑ
erat correlatiuū ⁊ ꝑ ꝓmissionē factā ē correlatiuū plato
nis. ¶ Ad 3ᵐ dr̄. ꝙ plato ñ pt absolui ab oī obligatōe sic Ad 3ᵐ
ꝙ remisso debito pecuniaꝝ nō āplius obliget: vñ si ex
gratitudine ꝟtute adhuc obligat: nō tñ obligat magis
vł min⁹ q̄ añ nec equalr: q2 iste obligatōes sūt diuersaꝝ
rōnū: ⁊ ita disperate ꝙ nō ꝓꝑe cōpant. ¶ Ad 4ᵐ nō ad Ad 4ᵐ
mittit casus ꝓꝑ iplicatōēꝫ ꝯdictōis: ⁊ eadē ē difficultas
vłiter qñ obligātur aliq paris denominatōis ad actus
cōtrarios spē acgrendi denominatōes oppositas ⁊ exer-
cent illos actus mutuo cum paribus in seipsis: vt posito
ꝙ sortes obliget vtrūq3 debitoꝝ suoꝝ: si pͦmus pͦmo ob-
uiauerit deobligato. ⁊ 2º obligato ⁊ obuiēt sibi mutuo:
pͦmo antē posito ꝙ sortes concedat vtriq3 q̄tūcūq3 ma
gna dona sub cōditōe q̄ pͦmus pͦmo obuiet merēti dena
riū: ⁊ secūdus obuiet demerēti denariū: aut posito ꝙ pͦ-
mo ꝯcedat denariū sub ꝯditōe ꝙ solū dicat verū: ⁊ dicat
ipse ego nō habeo denariū: ⁊ sic de ifinitis silibus q̄ non
admittūtur nisi a sophysticis sophystice ⁊ obligatorie
rñdēdoꝝ q̄ rñsiōes nō hñt hic locū. q̄re ⁊c. Capꝫ. XL.

PRedictis adyciēda sūt aliq̄ đ pfe
ctōe reꝝ tā ī esse simplr
q̄ ī gradu specifico: vt h̄ ꝑs finē ꝯsumatū
accipiat. ¶ Et iđ notādū pͦ ꝙ duplex ē ꝑ pᵐ
fectio. s. simplex ⁊ fm gd. Perfectio sim-
plex ē illa quā ī vnoq̄q3 meli⁹ ē eē q̄ non
eē vt ens vita: ⁊ intellꝫ. cuicūq3. n. meli⁹
eēt ꝙ viueret ⁊ itelligeret q̄ ꝙ nō viueret vł nō itellige
ret. Perfectio ſꝫ gd ē illa quā nō ī quocūq3 ē meli⁹ eē q̄
nō eē: vt humāitas ⁊ aīalitas. nō. n. deo ⁊ itelligētijs me
lius esset esse hoīem vel aīal q̄ non esse hoīem vel aīal.
¶ His duabus pfectōibus ꝯpetūt pͦ due dnominatōes pº
. s. denominatio pfectōis simplr ⁊ dnominatio pfectōis
fm quid. Denominatio pfectōis simplr ē illa que ꝯsur
git ex pfectōe simplr: vt eē ens eē vitā eē intellꝫ. Deno-
nominatio pfectōis ſꝫ gd ē illa q̄ ꝯsurgit ex pfectiōe ſꝫ
gd. vt eē hoīeꝫ eē aīal. ¶ 2º ꝯpetūt due latitudines. s. la- 2º
titudo pfectōis simplr ⁊ latitudo pfectōis ſꝫ gd. Lati-
tudo pfectōis simplr ē illa q̄ dnominat pfectōe simplr.
vt latitudo vite latitudo ētis ⁊ latitudo itelligētie. La
titudo pfectōis fm gd ē illa q̄ dnominat pfectōe ſꝫ gd
vt latitudo aīalitatis vel humanitatis. ¶ 3º ꝯpetūt duo 3º
nō gradus. s. simplr ⁊ secunduꝫ quid. Non gradus sim-
pliciter est ille infra quē nō est possibilis aliquis grad⁹:
vt nō gradus entis. Nō gradus scđm quid est ille infra
quem est possibilis aliquis gradus vt nō gradus vite vł
aīalis. ¶ 4º ꝯpetūt duo gradus sūmi. s. iclusiu⁹ ⁊ exclu- 4º
siu⁹. Grad⁹ sūm⁹ iclusiu⁹ ē ille q̄ itrisece termiat totā la-
titudinē. Grad⁹ vº sūm⁹ exclusiu⁹ ē ille q̄ totā latitudinē
extrisece termiat. vt h̄ dr̄ eē de⁹ hñdict⁹ q̄lꝫ suā pfectōꝫ
simplr cōicās suis creaturis. sic. n. spa sublunari itrisece
terminat ꝯuexo ignis ⁊ extrisece ꝯcauo lune. sic q̄lꝫ lati
tudo ētis vł huānitatis termiat iclusiue aliq̄ creatura ⁊
exclusiue imēsitate primi entis. Vñ dic Termegistus
phs. ꝙ de⁹ ē spa cui⁹ cētrū ē vbiq3. circūferētia vº nusq̄
¶ 2º nōnᵐ ꝙ istaꝝ pfectōuꝫ q̄dā sūt nā pͦores: ⁊ q̄dā po 2ᵐ
steriores. Perfectio prior ē illa quā stat sine ꝯdictōe di
ci đ aliq̄ sine posteriori. vt ens respectu vite ⁊ aīal respe
ctu hoīs. Perfectio posterior ē illa quā nō stat sine ꝯdi-
ctione dici de aliquo sine priore vt viuere respectu en-
tis: ⁊ esse hoīeꝫ respectu aīalis. ¶ Ex isto notabili seqt corᵐ pᵐ
pͦ ꝙ signatis duabus denominatōibus pfectōis simplr
quaꝝ neutra ē prima: nō grad⁹ posterioris distātior est
a nō gradu prime dnominatōis q̄ nō grad⁹ pͦoris: pꝫ: q2
gradus intelligētie pl⁹ distat a nō gradu entis q̄ nō gra
dus vite. ¶ 2º seqt ꝙ cuiuslibet denominatōis pfectio
nis simplr citra primam nō gradus est aliquis gradus corᵐ 2ᵐ

essendi:pȝ:qꝛ nõ grad⁹ vite ẽ aliqs grad⁹ eẽndi.soli⁹.n.ꝓ
me denominatõis ꝑfectiõis simplr cõicabilis creature
non gradus simpliciter est summus non gradus.

p⁹ ꝯ **His visis** sit hec p⁹ ꝯ. in tota latitudine entis solũ
finite ponende sũt spẽs ꝰm sub ꝛ supra.
pbaẽ.i tota latitudine entis solũ finita sũt ꝑnta:ꝛ in q̃li
bet ꝑnto solũ finite sũt spẽs ꝰm sub ꝛ supra.ergo.pȝ ꝯse
q̃ntia:qꝛ ex finitis ꝰȝ multitudinẽ nõ resultat ĩfinitum
ꝰm multitudinẽ vt colligitur a pħo ꝑmo celi.maior ve
T.c.34 ro est pħi 3° physico.in ꝑntis. ꝛ 5° methaph.nõ ponentis
T.c.3. nisi decẽ ꝑnta. minor aũt ẽ porphyrij di.ex auctate pla
T.c.14. tonis spẽꝝ eẽ numeꝝ finitũ:idiuiduoꝝ aũt numeꝝ eẽ i
finitũ.Et Ari.ꝑ poste.negat ꝑdicatoꝝ qdditatiuoꝝ mul
titudinẽ ĩfinitã tã i sursũ q̃ȝ in deorsũ:qꝛ alr nõ ꝯtigeret
T.c.35. aliqd scire ꝰȝ q ipe declarat. Infinitũ.n.ꝰȝ q ĩfinitũ est
T.c.65. ignotũ.ꝑ ꝛ 3° phy. ¶ 2ª ꝯ. Licet aliq̃ spẽs itẽsior sit ꝰȝ d
2ª ꝯ nominatõeȝ tã ꝑorẽ q̃ȝ posteriorẽ.nõ tñ q̃libet:pȝ:qꝛ q̃li
bet spẽs collocata i latitudine vite itẽsior ẽ ꝰȝ dnomina
tõeȝ entis q̃ȝ vite:eo q latitudo vite ẽ ꝑs latitudinis en
tis.Spẽs aũt ꝑma i latitudine entis nõ ẽ itẽsior i eẽ en
tis q̃ȝ i eẽ vite:qꝛ eq̃ icipit a nõ gradu ẽtis sicͭ tota latitu
do eẽndi.Siliter i gñe aialis spẽs humana itẽsior ẽ ꝰȝ la
titudinẽ aialitatis q̃ȝ ꝰȝ latitudinẽ humanitatis:ſȝ ꝑma
spẽs i eodẽ gñe exq̃ icipit a nõ gradu aialitatis ẽ eq̃ itẽsa
3ª ꝯ ꝑcise i suo eẽ specifico sicͭ gñico.g̃.ꝛc. ¶ 3ª ꝯ.Quãuis ali
cui⁹ spẽi qd̃libet eẽ eẽntiale icipiat a nõ eẽ simplr:nõ tñ
cuiuslibet spẽi qd̃libet eẽ eẽntiale icipit a nõ gradu sim
plr:ꝑª ꝑs pȝ d ꝑª spẽ i tota latitudine entis.nã illi⁹ spẽi nõ
ẽ aliqd eẽ eẽntiale nisi eẽ trãscẽdẽs gñicũ vl specificũ:ſȝ
qd̃libȝ tale eẽ icipit a nõ eẽ simplr.g̃.ꝛc.maior pȝ:ꝛ minor
declaraẽ.nã si talis spẽs scd̃ȝ eẽ specificũ vl gñicũ icipet
ab aliq̃ gradu illa nõ esset prima ... nõ gradu:qd̃ ẽ repugnãs:
2 exq̃ ẽ ꝑma spẽs. ¶ 2ª ꝑs ꝯnis clara ẽ de q̃libet spẽ circa
ꝑmã spẽȝ:qm̃ nulla talis ꝰȝ eẽ specificũ icipit a nõ gradu
simplr:ſȝ a nõ gradu ꝰȝ qd q ẽ grad⁹ aliqs eẽndi specifi
4ª ꝯ cus.s.ꝑma spẽs. ¶ 4ª ꝯ. Licet nullũ idiuiduũ icipiat eẽ
a nõ gradu simplr:tñ aliqd idiuiduũ terminaẽ ad gradũ
ꝑmariũ exclusiue:ꝑª ꝑs pȝ:qm̃ ꝑma spẽs ꝑꝑ sui iꝑfectio
nẽ hȝ multitudinẽ indiuiduoꝝ:se iuicẽ excedẽtium lati
tudinalr: ſȝ in latitudine vniformiter difformi icipiẽte
a nõ gradu nullus ẽ gradus incipiẽs ab eodẽ nõ gradu.
2 ergo. 2ª pars patet:ex quo finite sunt spẽs in latitudine
entis necesse est dare primã terminatã ad immẽsitatẽ ꝑ
mi gradus:sed talis spẽs non habet nisi vnũ idiuiduũ.g̃
illud terminatur ad gradũ imẽsũ.minor patet: eo q ta
lis spẽs ẽ itellectualis nãe abstracte ab oĩ materia sim
plr:modo nullius talis sũt idiuidua plura solo numero
Corᵐ differentia vt patuit. ¶ Ex predictis sequitur q nulla
spẽs inter ꝑmã ꝛ vltimam icipit a nõ esse simpliciter vel
terminatur ad gradum immensum:pȝ:qꝛ quelibet talis
species habet speciẽ infra se ꝛ supra se : penultima.n.spe
cies ꝛ si terminaẽ ad gradũ sũmũ inclusiuũ totius lati
tudinis entis : nõ tñ terminatur ad gradũ immẽsũ exclu
siue terminantem ipsam latitudinem entis.

pᵐ **Contra** ꝑdicta arguiẽ ꝛ ꝑmaxime ꝯ correlariũ.ꝑ
sic.si aliq̃ spẽs ꝑticipet totã latitudinẽ en
tis illa icipet a nõ gradu simplr ꝛ terminareẽ ad graduȝ
imẽsũ:ſȝ q̃libȝ spẽs ẽ hꝰ.g̃ ꝛc.maior pȝ:qꝛ latitudo entis
icipit a nõ eẽ simplr ꝛ terminaẽ ad deũ.ꝛ mior declaraẽ:
qm̃ q̃libet species ꝑsupponit totã latitudinem entis : qꝛ
nõ ẽ rõ q̃re magis ꝑsupponit vnũ gradũ illi⁹ latitudinis
q̃ȝ aliũ cũ oẽs sint eiusdẽ rõnis.g̃ ꝑticipat totã illã latitu
dinẽ.pȝ ꝯñia:eo q oĩs rõ eẽntial' ꝑsupposita cõicaẽ ꝑsup
2ᵐ ponẽti tã q̃ȝ supius suo iferiori. ¶ 2ᵐ.Quelibȝ forma i i
finituȝ itẽsibil' ꝛ i ifinitũ remissibilis icipit a non gradu
simplr ꝛ terminaẽ ad gradũ imẽsũ exclusiue.ſȝ quelibet
spẽs ẽ hꝰ.g̃ ꝛc.maior pȝ:qꝛ talis forma nõ possȝ sic i ifini
tũ remitti in deorsũ ꝛ i ifinitũ intẽdi in sursũ:si tam infe
rius q̃ȝ supius terminareẽ ad aliquẽ gradũ itrisecũ lati
tudinis:sed minor declaraẽ de spẽbus qualitatum que
sunt in infinituȝ intensibiles ꝛ remissibiles : vt patet de
caliditate ꝛ frigiditate ꝛ huiusmodi.siliter quocũq; cir
culo dato cõtingit dare maiorem ꝛ minoreȝ secũdũ ma
thematicos:ꝛ quacũq; linea data ꝯtingit dare minoreȝ
3° phy.ac ẽt maiorẽ ꝑ mathematicos:quos approbat cõ Cõ.61.
mẽtator.3°.phy. ¶ 3° sic.Quelibet spẽs itellectualis na 3ᵐ
ture incipit a nõ gradu simplr. ergo ꝛ quelibet alia . añs
pbaẽ:qꝛ si nõ:seqtur q in remissiõe talis spẽi ꝑus veni
ret ad non gradũ ꝑprie spẽi q̃ȝ ad nõ gradũ simplr:ꝯñs
falsũ:qꝛ tunc aliqua itellectualis nã migraret de spẽ in
spẽȝ : aut formaliter ꝯtineret oẽm ꝑfectõeȝ inferiorem
quoꝝ quodlibet ẽ incõueniẽs.nulla.n.itelligẽtia potest
esse inferioris speciei nec in se cõtinet formaliter huma
nitatẽ vel aialitatẽ aut aliqd tale. ¶ 4°.arguiẽ sic.Qua 4ᵐ
cunq; specie signata sit suum esse simplicier.a.ꝛ suuȝ esse
specificum.b.ꝛ arguitur sic.a.ꝛ.b.ꝯuertũtur simpliciter.
ergo a quocũq; icipit.a.ab eodẽ icipit.b.ſȝ.a.incipit a nõ
gradu simplr.ergo.b.incipit a nõ gradu simpliciter.añs
patet:qꝛ sequitur formaliter.a.est.ergo.b.est.sicut sequi
tur formalr eẽ.b.ẽ.g̃.b.est.ꝛ ecõtra etiã seqtur.g̃ ꝛc.Un
de sicut seqtur.hõ ẽ g̃ homo ẽ homo:ita seqtur.a. est igi
tur.a.est.b.eo q.a.non est nisi.b.quare ꝛc.

Ad primũ negeẽ minor:ꝛ ad ꝑbationẽ dico q lȝ Ad pᵐ
q̃lȝ spẽs ꝑsupponat totã rõnẽ entis:nõ
tñ totã latitudinẽ entis.sicut.n.albedo vt quatuor ꝑsup
ponit totã essentiã albedinis ꝛ nõ totã latitudinẽ:ſȝ so
lũ a nõ gradu ad gradũ vt quatuor.ita quelibet species
in latitudine entis ꝑsupponit totam rationem entis:sed
nõ totã latitudinẽ entis:imo ꝑma spẽs nullã latitudinẽ
entis ꝑsupponit cũ sit ꝑmus gradus illius latitudinis:ſȝ
q̃libet citra illã ꝑsupponit latitudineȝ entis a nõ gradu
vsq; ad illam spẽm:ꝛ cum diciẽ q oẽs gradus latitudi
nis entis sunt eiusdẽ rõnis. negetur. eo q humanitas ꝛ
albedo sũt duo gradus illi⁹ latitudinis.ꝛ nõ sunt eiusdẽ
rõnis:ꝛ dato q essent eiusdeȝ rõnis:argumẽtũ nõ cõclu
deret:qꝛ albedo vt duo ꝛ albedo vt octo sunt eiusdeȝ rõ
nis:ꝛ tñ albedo vt quatuor ꝑsupponit albedinẽ vt duo
ꝛ non albedinẽ vt octo. ¶ Ad 2ᵐ negeẽ maior:ꝛ ad ꝑba Ad 2ᵐ
tionẽ dicitur q argumẽtũ cõuinceret si latitudo forme
in infinitũ itẽsibilis ꝛ remissibilis eẽt in latitudine en
tis essentialiter collocata:sed est imaginatiue extra illã
latitudinẽ.icipiens tñ a nõ gradu vl ab aliquo gradu il
lius latitudinis:ita q latitudo albedinis vl humidita
tis iuxta imaginationẽ mathematicã incipit ab aliquo
gradu entis ꝛ lateraliter vadit in infinitũ ꝰȝ ꝑfectõem
indiuidualẽ. ¶ Ad 3ᵐ negeẽ añs:ꝛ ad probatõem diciẽ Ad 3ᵐ
q nulla spẽs est intensibilis vel remissibilis:ſȝ bñ latitu
do spẽi ẽ itẽsibilis ꝛ remissibilis:si aliq̃ talis fuerit:nũc
aũt nulla spẽs itellectualis nature hȝ latitudineȝ cũ nõ
habeat multitudinẽ idiuiduoꝝ.ideo nullo mõ est inten
sibilis ꝛ remissibilis:cõcedo tamen q talis spẽs potest
desinere eẽ ꝑ potẽtiã dei:ꝛ cũ ꝑmo veniret ad nõ gradũ
entis sicut ad non gradum ꝑꝑe spẽi:non tamen incipit
a non gradu simplr:ꝛ hoc ideo:qꝛ totam latitudinem a
nõ gradu simplr vsq; ad illã nõ cõtinet nisi virtualr:iõ
subito virtualiter illam deperderet deperdẽdo ꝑꝑium
gradũ specificũ:sicut solũ virtualiter cõtinebat.icipe.n.
a nõ gradu simplr ẽ nihil habere mediũ iter se ꝛ nõ gra
dũ:qd formalr vel vtualr ꝑsupponat. mõ q̃libet spẽs ci
tra ꝑmam formalr vel vtualr presupponit ꝑmaȝ ꝛ quã

libet potētialē ad ipaꝝ:sicut mixtū p̄supponit elr̄ū.ꝛ q̄li/
tas 2ᵃ p̄supponit p̄ᵐᵃˢ: ꝛ for° vitalis p̄supponit nō vitalez.
Ad 4ᵐ ¶ Ad 4ᵐ negeꝭ ꝯn̄a. Un̄ mot⁹ ꝛ itēsio mot⁹ adiuicē cō/
uertunꝭ.ꝛ tn̄ aliqs mot⁹ icipit a q̄ete seu a nō gradu mo/
tus:ꝛ tn̄ itēsio nō icipit a nō gradu itēsiōis: sꝫ multotiēs
ab aliq̄ gradu:sicut dato q̄ aliqs iciperet moueri p remo/
tionē ō priti a gradu itēsiōis vt q̄tuor: ita q̄ ꝯtinue post
hoc mouebiꝭ gradu itēsiori vt q̄tuor.ꝛ sic in ꝓposito eē
hoīs ꝛ hō ꝯuertunꝭ iuicē.ꝛ tn̄ eē hoīs icipit a non gradu
simplr̄:ꝛ hō solū incipit ab aliq̄ gradu sibi imediato lati
tudinis entis.nec seqꝭ.eē hoīs ꝛ hō sūt idē realr̄.ḡ a q̄cū
q̄ȝ icipit vnū icipit ꝛ reliquū.negeꝭ ꝯn̄a.q̄ꝛ ꝛ si sūt idē.tn̄
rōnes sūt diuerse.q̄re ꝛc̄. Cap. XLI.

p̄ᵐ A D maiorez dictoꝝ notitiaȝ est nōndū p̄ q̄ rōni en
p̄ᵃ latiᵈᵒ tis q̄tuor corrn̄dēt totales latitudines.
¶ P̄ria ē latitudo trāscēdēs incipiēs a
nō eē simplr̄:in quā ꝯcurrūt oēs denoīa
tiōes ꝑfectionū simplr̄.ꝛ hec diuidiꝭ in
sex ptes iuxta senariū nūeꝝ foraꝝ i de/
noiatiōe cōi.p̄ᵃ ps est formaꝝ accn̄taliū respectiuarum.
2ᵃ pars formaruȝ accidentalium absolutaꝝ. 3ᵃ ps for/
maꝝ subaliū nō viuētiū. 4ᵃ ps foraꝝ subaliū solū viuē/
tiū. 5ᵃ ps foraꝝ subaliū sēsitiuaꝝ.Et 6ᵃ ps formaꝝ suba
liū itellectiuaꝝ. ꝛ hec terminanꭒ ad imēsitatē p̄mi entī
2 exclusiue.2ᵃ latitudo ē generica q̄ icipit ab aliq̄ gradu la
2ᵃ latiᵈᵒ titudinis trāscēdētis in q̄ ꝯcurrūt plura gn̄a:sicut ē lati/
tudo āguloꝝ icipiēs ab angulo q̄ ē gradus latitudis en/
tis in q̄ sunt duo gn̄a.s.rectiline⁹ ꝛ curuiline⁹:i q̄b⁹ gn̄ib⁹
sūt spēs:videlicȝ acutū obtusū rectū sub rectilineo.ꝛ an/
gulus ꝯtin⁹ vl' portionis sub curuilineo.ꝛ hec ēt diuidiꝭ
p̄ in sex ptes. P̄ria ps ē anguloꝝ acutoꝝ hn̄s gradus itē
2 siores ꝛ remissiores. 2ᵃ ps ē āguloꝝ rectoꝝ nō hn̄s gra/
dus itēsiores ꝛ remissiores:q̄ꝛ oēs anguli recti sūt eq̄les:
sꝫ est q̄dā gradus imaginabilis lōg⁹ terminās exclusiue
totā lōgitudinē anguloꝝ acutoꝝ in q̄ lōgitudie sūt ima
3 ginabiles ifiniti anguli recti:sicut ꝛ ifinita pūcta. 3ᵃ est
ps anguloꝝ obtusoꝝ icipiēs exclusiue a lōgitudie angu
loꝝ rectoꝝ ꝛ hꝫ latitudinē graduū itēsioꝝ ꝛ remissioꝝ.
4 4ᵃ ps ē anguloꝝ curuilineoꝝ hn̄tiū ambas lineas cur/
5 uas. 5ᵃ ps ē āguloꝝ curuilineoꝝ hn̄tiū vnā lineā rectaȝ
6 ꝛ aliā curuā euersaȝ. 6ᵃ ps ē anguloꝝ curuilineoꝝ habē
tiū vnā lineā rectā ꝛ aliā curuā iuersaȝ:ꝛ q̄lȝ haꝝ trinm
3ᵃ latiᵈᵒ ptiū hꝫ gradus itēsiores ꝛ remissiores. 3ᵃ latitudo ē spe
cifica ēt ab aliq̄ gradu entis icipiēs in q̄ ē mlt̄itudo spē/
rū sicut est latitudo figuraꝝ ꝛ nūeroꝝ. P̄ria.n.incipit a
figura ꝛ ꝓcedit in ifiᵐ sꝫ ifinitas spēs figuraꝝ q̄ sūt cir/
culus monangulus duangulus triāgulus:ꝛ sic in ifinitū
2 2ᵃ vō icipit a nūō in q̄ ēt sūt spēs spālissime ifinite.s.bi/
4ᵃ latiᵈᵒ narius ternari⁹ q̄ternari⁹:ꝛ sic in ifinitū. 4ᵃ latitudo ē
idiuidualis icipiēs ab aliq̄ gradu latitudinis entis i q̄
sunt solū idiuidua solo nūō dr̄ia.ꝛ hec multiplicaꭒ iuxta
multitudinē spēꝝ hn̄tiū indiuidua ineq̄lr̄ ꝑfecta: ita q̄
spēi hūane rn̄det vna talis latitudo ꝛ spēi asinine sic spe
ciei albedinis vel caliditatis.silr̄ linee supficiei corpori
corrn̄dēt hōi latitudines:qm̄ ē dare lineā ꝑfectiorē ꝛ iꝑ/
fectiorē:sicut maiorē ꝛ minorē nō q̄dē essentialr̄:sꝫ acci/
2ᵐ dētaliter solū. ¶ 2ᵐ nōn̄ᵐ q̄ p̄ᵃ latitudo sicut hꝫ duplicez
terminū ad quē.s.iclusiuū ꝛ exclusiuū:ita hꝫ duplicē ter
minū a q̄ videlȝ.iclusiuū q̄ est mā p̄ᵃ.ꝛ exclusiuū q̄ est pu
Cō.70. rum nō esse.ꝛ hec notauit cōmētator.p̄ phy. di.q̄ mā p̄ᵃ
mediat iter eē.s.actuale.ꝛ nō eē q̄d est puꝝ nihil.sicut.n.
nō gradus triāguli ē aliq̄d positiuū.s.pūct⁹ a q̄ exeūt li/
nee recte:ita nō gradus latitudinis entis quē voco lati/
tudinē trāscēdētē nō gradus est aliq̄d positiuū.s. mā p̄ᵃ
que sic dr̄ ꝑ suā potētialitatē.qm̄ q̄lȝ gradus in aliq̄ la/
titudine dicit actū. 2ᵃ latitudo hꝫ ꝓ termio a quo gen⁹ 2
anguloꝝ q̄d dr̄ nō gradus illi⁹ latitudinis:q̄ꝛ ab illo inci
pit nō obstāte q̄ eēntialr̄ cōiceꭒ toti latitudini idētice.
ꝛ hec latitudo nō hꝫ terminū ad quē inclusiue.q̄ꝛ nō dr̄
maxim⁹ āgulus siue finita siue ifiᵗᵃ itelligaꭒ hec latitu:
3ᵃ latiᵒ icipit a gn̄e figure q̄d ē grad⁹ i latiᵗᵉ ēt] ꝛ n̄ grad⁹ 3
in latiᵗᵉ figuraꝝ:q̄ ēt nō terminaꭒ iclusiue:sꝫ solū exclu/
siue ad deū:q̄ꝛ nō ꝯtingit dare maximā siue vltimā figu
rā siue pōaꭒ finita siue ifinita latitudo.Sꝫ latitudo nu/
meroꝝ icipit a nūō:ꝛ ē ifinita termiata iclusiue ad nūe/
rū ifiᵐ.vn̄ si de⁹ in q̄lȝ pte ꝓportiōabili hore future nūe/
raret vnā vnitatē:ꝛ in fine aliā:ex illa ꝛ ex oīb⁹ p̄cedēti/
bus ꝯsurgeret nūerus ifinit⁹ iclusiue terminās totā lati
tudinē nūeroꝝ. 4ᵃ latitudo icipit a gradu specifico la/ 4
titudinis entis denoiatiōis ꝯsilr̄ ꝛ vadit in ifiᵐ lateralr̄
sic oēs alie p̄ter p̄ᵐᵃᵐ:q̄ꝝ ēt aliq̄ termianꭒ iclusiue vt lati/
tudo hoīs vl' albedis:q̄ꝛ ē dare hoīez ifinite bonū cuius/
modi xp̄s est:ꝛ ē dare albedinē ifinite ꝑfectaȝ in spē illa
ad ymagiatione.sic ꝛ ifinite itēsaȝ:sꝫ latitudo mot⁹ siue
sit localis siue alteratiōis ꝯcesso q̄ q̄lȝ illaꝝ sit ifinita n̄
termiaꭒ iclusiue:q̄ꝛ nō ē dare motū ifinite velocitatis.

His visis sit hec p̄ᵃ ꝯ. Nullus gradus alicui⁹ lati/ p̄ᵃ ꝯ
tudinis ꝯtinet eēntialr̄ aliquā latitudi
nē itēsiuā.ista ꝯ pȝ de gradib⁹ latitudis idiuidualis: qm̄
q̄lȝ talis gradus termiat aliq̄ȝ latitudinē:vt supi⁹ fuit oñ
suȝ.ḡ nullus talis eēntialr̄ ꝯtinet latitudinē:sꝫ solū vitua
liter ꝓ quāto ē termin⁹ latitudis.De gradib⁹ aūt specifi
cis adhuc ē magis notū.q̄ꝛ for° specifica ē eēntia idiuisi/
bilis sꝫ auctorē sex p̄ncipioꝝ.ꝛ Ari.8.meta. determinat T.c.10.
q̄ spēs sūt sic nūeri.mō nulla for° nūeri cōtinet eēntialr̄
latitudinē:sꝫ ē for° simplr̄ simplex.ḡ. Item si spēs hūana
p̄ter latitudinē idiuiduoꝝ ꝯtineret eēntialr̄ aliq̄ȝ latitu
dinē itēsiuā cū ptes sint p̄ores toto ꝛ gradus latitudie.ḡ
aliqs ē grad⁹ specific⁹ hūan⁹ p̄or spē hūana:q̄d ē ymagia/
bile.deide nō appet quō distigueren̄ꭒ tales gradus:q̄ꝛ nō
realr̄:cū hōi distictio sit idiuiduoꝝ.nec foralr̄:cū eadē rō
foralis ꝯpeteret cuilȝ illoꝝ ꝛc̄. ¶ 2ᵃ ꝯ. Aliq̄ due spēs idi 2ᵃ ꝯ
uisibilr̄ se extēdūt ꝛ aliq̄ diuisibilr̄ itēsiue.p̄ᵃ ps pȝ de q̄/
buscūq̄ȝ duab⁹ spēb⁹ imediatis.cū.n.q̄lȝ illaꝝ sit idiuisi/
bilis ꝛ vna eaꝝ ē altera ꝑfectior:oȝ ꝑfectiorē aliā solū i/
diuisibilr̄ excedere.ꝛ si dr̄ q̄ indiuisibile additum diui
sibili vel indiuisibili nō facit maius. veꝝ est loquendo
de maioritate extensiua: sed loquēdo de maioritate in/
tēsiua nō ē veꝝ:ꝛ ꝑmaxie in latitudie nūerali seu se hn̄/
te ꝑ modū q̄ntitatis discrete. 2ᵃ ps ꝯnis pȝ de duab⁹ spē/ 2
bus mediatis.nā ꝑfectior excedit iꝑfectiorē ꝑ latitudi/
nē itēsiuā.q̄ꝛ ꝑ seipaȝ ꝛ aliā spēȝ mediā quā vitualr̄ ꝯtiet
cū sit pōlis ad eā ex q̄b⁹ fit vna latitudo ymagiata itēsi/
ua.ꝛ si dr̄ q̄ nulli duo grad⁹ faciūt latitudinē:veꝝ ē in la
titudine se hn̄te ꝑ modū ꝯtinui:sꝫ in latitudie se hn̄te ꝑ
moᵐ discreti duo grad⁹ faciūt latiᵗᵉᵐ itēsiuā:sic ēt faciūt
maioritatē ꝑfectiōis. ¶ 3ᵃ ꝯ. Oīa idiuidua i eadē latitu 3ᵃ ꝯ
dine idiuiduali se excedētia ꝑ latitudinē idiuisibilr̄ ex/
tēsiuā se excedūt.ista ꝯ pȝ iductiue.qm̄ iter q̄cūq̄ȝ idiui/
dua duo talis cadit latitudo media:cū talis sit imaginā
da ꝑ modū ꝯtinui:ꝛ notāter dixi idiuidua i eadē latitu/
ne se excedētia.q̄ꝛ alic⁹ spēi nulla idiuidua excedūt se.vt
pȝ de idiuiduis āguli recti ꝛ gn̄alr̄ de cuiuslȝ spēi nūeri
oīb⁹ idiuiduis.nā oēs nūeri binarij sūt eiusdē ꝑfectiōis:
ꝛ oēs nūeri ternarij eiusdē ꝑfectionis:lȝ q̄lȝ nūer⁹ terna
ri⁹ ꝑfectior sit q̄ȝ aliqs nūer⁹ biari⁹.aliq̄ ē ēt spēs cui non
corrn̄det latitudo nec lōgitudo idiuiduoꝝ:cuiusmodi ē
spēs āgelica.iō ibi nō oȝ assignare aliquē excessū iter idi
uidua illi⁹ spēi. ¶ 4ᵃ ꝯ. Nō ꝓportionabilr̄ sic idiuiduo 4ᵃ ꝯ

corrñdet lati⁹ maior:seu spēi corrñdet maior latitu⁹ pfe
ctiōis simplr.pȝ.qr daꝛ p ymaginationeȝ albedo īfinite
pfectiōis in spē albedis ꝛ linea īfinite pfectiōis in spē li
nee.ꝛ tñ talis albedo nō ē pfectū ens simplr nec talis li
nea. qr posita tali īfinita adhuc ē aliqd ens illa pfecti⁹.
Uñ nō seqꝛ hec albedo ē īfinite pfecta albedo vl īfinite
pfect⁹color.ġ ē īfinite pfectū ens:sic nō seqꝛ.a.ē īfiᵐ fm
lōgitudinē.ġ.a.ē īfiᵐ extēsiue.silr aliq̃ nigredo possȝ cre
scere in īfiᵐ ī spē nigredis ꝛ nō in gñe coloris.qr talis ni
gredo ē īfinite pfecta nigredo ꝛ nō infinite pfect⁹ color.
vbi aūt albedo cresceret in īfiᵐ ipsa eēt īfinita albedo et
Corᵐ īfinit⁹color.qr ē spēs pfectissima toti⁹ gnīs colorꝭ.¶ Ex
pdictis seqꝛ q nullus grad⁹in latitudīe entis āguloꝝ vl
figuraꝝ in īfiᵐ excedit aliquē gradū remissiorē.pȝ.qr nō
daꝛ aliqs grad⁹īfinit⁹in aliq̃ tali latitudīe:sȝ in latitudi
ne nuōꝝ ꝛ aliaꝝ foraꝝ pmanētiū ē dare gradū īfiᵐ q̃tū
cūq; aliū signatū in īfiᵐ excedētē:qm̄ īter qđcūq; finitū.
ꝛ qđcūq; īfiᵐ ē distātia īfinita.vñ latitudo entis ē finita
nullū īfiᵐ gradū hñs:sȝ solū finitū ꝛ sūmū.latitudo vo an
guloꝝ vl figuraꝝ īfinita ē:sȝ nō hȝ gradū infiᵐ.latitudo
aūt nūeroꝝ boīuȝ vel equoꝝ vt albedinis vl caliditatꝭ
īfinita est ꝛ hȝ gradū ymaginabilē īfinitū.q̃re.

pᵐ **Contra** pdcā arꝛ.ꝛ maxie ɔ̄ istud correlarium.nā si
spēs eq in īfiᵐ multiplicareꝛ nunq̃ redde
ret spēȝ hūanā.ġ īter spēȝ hūana ꝛ spēȝ eq ē īfinit⁹ exces
sus.pȝ ɔña a siliᷓ.qm̄ si binari⁹in īfiᵐ replicat⁹ nunq̃ red
deret millenariū oporteret īter binariū ꝛ millenariū eē
īfiᵐ excessū .aūs pbaꝛ.q̃tūcūq; spēs eq replicareꝛ nūq̃
eēt replicatio nisi eiusdē rōnis:sȝ p nullam talē īfinities
zᵐ replicataȝ ponereꝛ equ⁹in pfectiori eē q̃ sit mō.ġ.¶ z°.
spēs albedis p īfinita sua īdiuidua excedit spēȝ nigredi
nis.ġ īter albedinē ꝛ nigredinē ē excessus īfinit⁹.pȝ ɔña
a siliᷓ.nā si a.excedit b.p īfinita pedalia opȝ q īter a.ꝛ b.
sit excessus q̃titatiu⁹īfinit⁹.aūs ē manifestū.qr oē īdiui
duū spēi albedis ē essentialr pfectius tota spē nigredis.
3ᵐ ¶ 3°. argꝛ.q īter albedinem vt duo ꝛ vt octo ē excessus
īfinit⁹.qr albedo vt octo pōt fieri īfinite itēsiōis p addi
tionē medietatꝭ sup medietatē in q̃lȝ pte pportionabili
hore future:sȝ tūc īter ipsaȝ ꝛ albedinē vt duo eēt exces
sus īfinit⁹.ꝛ nūc ē eadē nuō q̃ tūc eēt.ġ iā īter ipsaȝ ꝛ albe
4ᵐ dinē vt duo ē excessus īfinit⁹.¶ 4°.arꝛ.q caliditas īfini
ta nō ē termin⁹īclusiu⁹toti⁹latitudīs caliditatis.qr sit il
la.a.ꝛ vna alia tāte itēsiōis b.ꝛ arꝛ sic.Ex vniōe a.ad b.fie
ret caliditas itēsior q̃ sit a.vl b.ġ nec a.nec b.termiat ī
clusiue totā lati⁹eȝ calitatꝭ.aūs pȝ.qr itēsio fit p additio
nē q̃litatꝭ ad q̃litatē eiusdē spēi ī eodē subo p̊.q̃re ꝛc̄.

Ad pᵐ **Ad primuȝ** dꝛ q spēs eq nō pōt foralr replicari:
sȝ solū v̄tualr ꝛ tūc nō maneret spēs
eq:sȝ alia pfectior fieret:ꝛ sic tādē p replicationē v̄tualē
spēi eqne redderet spēs hūana q̃ spēȝ eqnā solū virtualr
Ad zᵐ cōtinet sicut act⁹ pōȝ.¶ Ad zᵐ negeꝛ ɔña.ꝛ ad pbatōeȝ
rñr.q nō ē silitudo.qr excessus īter a.ꝛ b.ē in eadē spē et
in eadē latitudīe:sȝ excessus īter spēȝ albedinis ꝛ nigre
dinis.aut īter īdiuidua illaꝝ spēꝝ ē īter duas spēs aut ī
Ad 3ᵐ ter duas latitudīes diuersaꝝ spēꝝ.¶ Ad 3ᵐ dico q si al
bedo vt octo ītēdereꝛ in īfiᵐ q̊ ad latitudinē albedis nō
excederet albedinē vt duo:nisi tñ q̃tuȝ pus excedebat
.s.in pfectiōe.q̊ aūt ad itēsionē in īfiᵐ excederet ex q̊ nō
seqꝛ q iā in īfiᵐ excedat.qr alia ē latitudo albedis ꝛ alia
est latitudo itēsiōis.cresceret.n.in hᷓ casu itēsio in īfiᵐ:sȝ
albedo maneret in eodē gradu indiuiduali sue spēi in q̊
Ad 4ᵐ pus erat.¶ Ad 4ᵐ dꝛ.q ex a.ꝛ b.nō fieret caliditas pfe
ctior nec itēsior q̃ sit.a.vl b.ꝛ ad regulā dꝛ q itelligit de
additiōe q̃litatis supra q̃litatē finitā.vñ si q̃tū additur
quāto finito sȝ ptē augmēti totum fit maius.tñ si adde
retur quāto infinito quātū finitū vl īfinitū nō fieret ma
ius:qr repugnat īfinitati crescere intēsiue vel extēsiue.ꝛ
ita pȝ solo argumēti. Cap. XLII.

Urta pdicta an latitudines nolate se
hēant p modū discreti vl conti
nui seqꝛ dclarare. ¶ Nōndo p̊ q hāꝝ la pᵐ
titudinū q̃dā ē discōtinua oīno vt latitu
do entis latitudo figuraꝝ ꝛ latitudo nūe
roꝝ:q̃dā ɔtinua oīo.vt latitudo nūeralis
.s.hoīs vl eq calitatis vl frigiditatis.albe
dinis vl nigredis.q̃dā vo ptiȝ ɔtinua.ꝛ ptim discōtinua
vt latitudo āguloꝝ.Uñ nulla ps distīcta spē ab alia ɔti
muaꝛ cū ea:ita q latitudo āguloꝝ acutoꝝ nō ɔtinuatur
cū latitudīe āguloꝝ obtusoꝝ eo q q̃lȝ eaꝝ terminaꝛ ex
clusiue ad lōgitudinē mediā āguloꝝ rectoꝝ q̃ ābas lati
tudines discōtinuat:ꝛ ipsa a q̃lȝ eaꝝ discōtinuaꝛ. latitu
do.n.āguloꝝ acutoꝝ cū sit eiusdē rōnis p totū cōtinuaꝛ
ꝛ silr latitudo āguloꝝ obtusoꝝ. Itē latitudo āguloꝝ cur
uilineoꝝ ē discōtinua latitudini āguloꝝ rectilineoꝝ et
est in se discōtinua pp diuersitatē specificā taliū āguloꝝ
aliq̃ tñ ptes sūt ɔtinue vt latitudo āguloꝝ ɔtigē⁹ vl lati
tudo āguloꝝ portiōis eiusdē rōnis.¶ z°nōnᵐ q sic vn⁹ zᵐ
nūerus imediate icipit ab alio vt q̃ternari⁹a ternario. ꝛ
ternari⁹a binario.ꝛ binari⁹ab vnitate q̃ dꝛ eē nō grad⁹
latitudis nuōꝝ:ita in latitudīe entis vna spēs imediate
icipit ab alia pter p̊mā q̃ icipit a nō gradu entis cū ñ ha
beat spēȝ īfra se.q̃lȝ aūt latitudo lateralis icipit ab aliq̃
gradu latitudis entis denoīatiōis ɔsilis q dꝛ esse nō gra
dus.nō qr nō cōiceꝛ alicui gradui illi⁹latitudis.qr cuilȝ
idētificaꝛ:sȝ qr nullā īrīsece ꝛ essentialiter continet la
titudinem nec aliqueȝ graduȝ indiuidualem sue latitu
dinis sibi formaliter dterminat.

His visis sit hec p̊ma ɔ̄. Impoīe est duas spēs in p°ɔ̄
aliq̃ latitudīe eē in pfectiōe eq̃les. pba
tur.spēs sūt sic nūeri p Ari.8.meta.sȝ ipoīe ē duos nuōs T.c.io.
diuersaꝝ spēꝝ eē eq̃les in pfectiōe: vt pȝ iductiue.ġ.ꝛc̄.
Uñ arꝛ sic.nūq̃ cāꝛ nūerus nisi p additionē vel diminu
tionē alicui⁹ vnitatis mathematice.ġ pifomiter nunq̃
ɔsurgit aliq̃ spēs nisi p additionē vl diminutionē alic⁹
pfectiōis eēntialis.ġ sic nulli duo nūeri diuersaꝝ spēꝝ
ɔsurgūt ex eq̃lib⁹ vnitatib⁹:ita nulle due spēs formanꝛ
in eē ex eisdē pfectiōib⁹ essentialib⁹.ġ de nec̃itate vna al
teri supaddit v̄tualr vl foralr aliq̃ pfectionē eēntialeȝ.
¶ z°ɔ̄. Inter q̃scūq; spēs signabiles necīo īter supi⁹ ꝛ ī z°ɔ̄
feri⁹ est ordo eēntialis. pbaꝛ.īter q̃scūq; spēs q̃ꝝ vna ē
pōlis ad alterā est ordo eēntialis:sȝ oiuȝ spēꝝ q̃ꝝ vna ē
supior ad alterā de nec̃itate vna est pōalis ad aliā.ġ.ma
ior pȝ.qr īter actū ꝛ pōȝ ē ordo eēntialis.mior vo ē ɔmē Ex.io.
tatoris.z.de aīa.dicētis.q si aliq̃ duo ɔpareꝛ iuiceȝ in me.7.
pfectiōe q̃ꝝ vnū sit altero pfecti⁹ sp qđ ē pfecti⁹ dīc for 3.a.25.
māȝ ꝛ actū.ꝛ qđ ē ipfecti⁹ dīc māȝ ꝛ pōȝ:sȝ spēs de nec̃ita
te supior ē pfectior iferiori.¶ 3°ɔ̄.Quelȝ spēs pter p̊mā 3°ɔ̄
ꝛ vltimā ī latitudine entis hȝ aliq̃ imediate supiorē ꝛ
aliq̃ imediate iferiorē ad moduȝ exn̄tie nuōꝝ pbaꝛ.et
signo.a.b.c.spēs:ꝛ q̃ro vꝝ īter a.b.sint spēs finite vl īfi
nite.ꝛ silr īter.b.c.si pᵐ seqꝛ q b.hȝ spēȝ supiorē sibi ime
diatā:ꝛ silr iferiorē.si zᵐ.ġ tā.a.q̃ b.īfinite excedit.c.qđ
est flȝ.ꝛ ɔña.tȝ.qr tā.a.q̃.b.foralr vl v̄tualr ɔtinet īfini
tas pfectiōes q̃ꝝ q̃lȝ ē maior.c.pfectiōe.ꝛ ɔ̄r seqꝛ. q ñ
maior ē pportio.a.ad.c.q̃.b.ad.c.qđ ē ɔ̄ nāȝ nuōꝝ diuer
saꝝ rōnū.maior ē.n. pportio octo ad q̃tuor q̃ sex ad q̃t
tuor.ꝛ pȝ ɔña.qr tā.a.q̃.b.ɔtinet foralr vl v̄tualr infini
tas pfectiōes nō cōicātes:q̃ꝝ q̃lȝ ē maior.c. Itē arꝛ sic.li
nea supficies ꝛ corp⁹ sūt spēs imediate collocate in lati
tudīe entis.ġ idē ē sentiēdū de aliꝭ.aūs pȝ.qr īter lineā

τ supficiē nō est spēs imaginabilis media nec īter supfi
ciē τ corp⁹. τ notāter dixi in ꝯne ꝑter pmā τ vltimā spēz:
qꝛ pᵃ bꝫ imediate supiorē τ nullā īferiorē. τ vltīa bꝫ ime
4ᵃ ꝯ diate inferiorē τ nullā supiorē. ¶ 4ᵃ ꝯ. Quibuscūq; spe
ciebus signatis cōicātib⁹ in diuersis pfectiōib⁹ ēentia
lib⁹ mior ē ꝓportio vni⁹ ad alterā q̄ ad rōnē essendi q̄ꝫ q̄
ad q̄scūq; aliā rōnē pfectiōis simplr. pbaſ. ponēdo ꝙ a.
spēs distet a nō gradu entis p latitudinē ēendi vt octo:
cui⁹ 2ᵃ pˢ ē latitudo vite. τ b. spēs distet ab eodē nō gra
du p latitudinē ēendi vt sex. cui⁹ 3ᵃ pˢ sit latitudo vite. τ
pꝫ. qꝛ latitudis ēendi. a. ad latitudinē ēendi. b. ē ꝓportio
sexq̄tertia: τ lati⁹ vite. a. ad latitudinē vite b. ē ꝓportio
pᵐ corˡᵐ dupla. ğ mior ē ꝓportio in eē entꝭ q̄ꝫ i eē vite. ¶ Primū
correlariū. Si. a. τ. b. itēdereſ p totā vnā horā quāto cre
sceret in eē vite. tāto remittereſ ꝓportio rōnis ēendi ad
rōnē vite. pꝫ. qꝛ dato ꝙ. a. vnifor̄ ītēdaſ ad gradū vt duo
decī. τ pꝫ ꝙ iā rōnis entꝭ ad rōnē vite ē ꝓportio dupla
τ in medio istāti hore erit ꝓportio supq̄driptiēs sextas:
τ in fine hore erit ꝓportio sexqalteria: eo ꝙ i me⁹ istāti ho
re rō ētꝭ erit vt dcē. τ rō vite vt sex: τ i fine hore rō ētꝭ erit
vt duodeci. τ rō vite vt octo. Idē dr̄ de. b. si vnifor̄ itēde
reſ ad gradū vt octo. nā in Ꝑ istāti rō ētꝭ in. b. bꝫ ad rōnē
vite ꝓportionē triplā: τ i me⁹ istāti bꝫ ꝓportionē duplā
2ᵐ corˡᵐ sexq̄tertiā. τ i fine hore solū ꝓportōez duplā. ¶ 2ᵐ corre
lariū. cuiuslꝫ spēi supioris mior ē ꝓportio rōnis poris ad
rōnē posteriorē q̄ꝫ spēi iferioris. pꝫ. qꝛ. a. ē spēs supior ad
b. mō rō entꝭ i a. bꝫ ad suā rōnē vite ꝓportōez duplā. τ rō
entis in. b. bꝫ ad suā rōnē vite ꝓportionē triplā: ſꝫ mior
est ꝓportio dupla q̄ꝫ ꝓportio tripla. ğ. ¶ Ex pdcis seqˀ
pᵒ ꝙ latitudo trāscēdēs q̄ dr̄ latitudo entꝭ τ latitudo spe
cifica figurarꝫ vl̄ nuōꝝ se bꝫ p modū discreti τ nō ꝯtiui.
pꝫ. qꝛ in ꝯtinuo nulla pūcta sūt imediata: ſꝫ cuiuslꝫ talˀ
2 latitudis spēs sūt imediate. ğ. 2ᵒ seqˀ ꝙ latitudo indi
uidualis se bꝫ oino per modū continui. τ latitudo gnica
pti p modū ꝯtinui. τ pti p modū discreti. pᵐ pˢ pꝫ. qꝛ sicˀ i
ꝯtiuo nulla pūcta sꝫ imediata: ita i latitudie nūerali nul
la idiuidua sꝫ imediata. τ sicˀ iter q̄cūq; duo pūcta cadit
ifi⁹ mltitudo pūctoꝝ: ita iter q̄cūq; duo idiuidua cadit
ymagiatiue ifi⁹ mltitudo idiuiduoꝝ. τ sicˀ supficies triā
gularꝭ nō bꝫ pᵐ lineā imediatā ꝯnexā: ita nulla latitudo
idiuiduoꝝ icipiēs a nō gradu sue denoiatiōis bꝫ pᵐ idi
uiduū. 2ᵃ pˢ pꝫ. qm̄ latitudis āguloꝝ spēs sꝫ imediate. et
cuilibꝫ spēi ꝑter spēz rectoꝝ corrūdet multitudo idiui
dualis se hn̄s p modū cōtinui. ğ talis latitudo se bꝫ aliq̄
mō ꝯtinue τ aliquo modo discrete. quare τc̄.

pᵐ **Contra** pdcā ar̄. τ pᵒ ꝙ aliq̄ spēs sūt eq̄les. qꝛ ꝯpoᵐ τ
sua for⁹ subalis sūt eq̄lia i pfectiōe τ sūt di
uersaꝝ spēꝝ. ğ. maior pꝫ. qꝛ ꝯpoᵐ n̄ ē maiorꝭ pfectiōis q̄ꝫ
T.c.12. for⁹ cū solū p illā pōaſ i actu. 2. phy. τ. 2. ꝺ aia. nec ēt for⁹
T.cō.2. q̄ꝫ ꝯpoᵐ. qꝛ oēm suā pfectōez cōicat ꝯposito vt liquet. ğ.
7.m.7. mior vō appet ex eo. qꝛ corpale τ spūale videſ eē diuer
2ᵐ saꝝ spēꝝ. ¶ 2ᵒ āgulus rect⁹ acut⁹ τ obtusus sūt diuersaꝝ
spēꝝ τ sūt eq̄lis pfectiōis. ğ. maior ē nō. τ mior dclaraſ.
qm̄ ex eisdē lineis nuō ſꝫ eūdē ꝯtactū fiūt oēs illi āguli.
T.c.55. mō idē inq̄tū idē ē aptū natū facere idē. 2. ꝺ gnā. τ idez
argˀ de figuris diuersaꝝ spēꝝ q̄ sunt eq̄les in pfectione.
qꝛ ex eadē linea nuō pōt fieri triāgulus circulus τ alia
3ᵐ noia figuraꝝ. ¶ 3ᵒ ar̄. ꝙ ifinite sūt spēs i latitudie entis.
qꝛ signo aliquē gradū albedis quez sortes itelligat. τ pꝫ
ꝙ illa albedo τ illa itellectio specifice distiguūſ. τ iterū
itelligat sortes illā itellectionē. τ scˀ ꝙ pᵃ τ 2ᵃ itellectio sꝫ
diuersaꝝ spēꝝ. qꝛ sꝫ itellectōes oboꝝ specifice distictoꝝ
τ sicˀ ar̄ de 2ᵃ itellectōe reᵘ pᵉ: ita de 3ᵃ reᵘ 2ᵉ τ 4ᵃ reᵘ 3ᵉ: τ sic
i ifiᵐ. cū ğ tales itellectōes sint in latitudie entis cū sint
4ᵐ accñtia spūalia absoluta hr̄ itētū. ¶ 4ᵒ ar̄. q̄ꝫ pōlis ē spēꝝ

ad sua idiuidua tā pōle ē gen⁹ ad suas spēs: ſꝫ spēi hūane
nō repugnat hr̄e idiuidua infinita. ğ nec gnī aialitotꭍ re
pugnat hr̄e ifinitas spēs: ſꝫ oēs ille sūt in latitudie entꝭ.
ğ τc̄. Idē ar̄. de gne coloris ꝙ iter albedinē τ nigredinē
sūt ifinite spēs pōles ſꝫ ꝯmēta. in liᵒ ꝺ sensu τ sen. nā me
dij colores ꝯsurgūt ex mixtiōe extremoꝝ colorum: ſꝫ ta
lis mixtio in ifinitū pōt variari. ğ τ spēs mediorꝫ colo
rꝫ in infinitū pn̄t multiplicari. q̄re.

Ad primuz solet rn̄deri ꝙ spēꝝ q̄dā sꝫ cōicātes Ad pᵐ
τ q̄dā icōicātes. Cōicātes sūt ille q̄ n̄
dn̄t penes vltimā pfectiōez supadditā vt sūt hō τ aia i
tellectiua. Incōicātes sꝫ oēs alie. nūc aūt illa ꝯ itelligiſ
de spēb⁹ icōicātib⁹: ita ꝙ nulle tales sūt eiusdē pfectōis.
spēs aūt cōicātes hn̄ sꝫ alteri⁹ rōnis. Alr̄ dicūt alij ꝙ for
ma τ ꝯpoᵐ sꝫ diuersaꝝ spēꝝ. τ forā nobilior ē ꝯposito ſꝫ
ꝙ vr̄ velle Ari. 2. phy. di. ꝙ forā melior τ dignior ē ꝯposi Ex. t. cō.
to. ex q̄. n. ꝯpoᵐ ꝯpōiſ ex duab⁹ pfectōib⁹ eq̄lib⁹. vr̄ ꝙ cor xi. τ. xii.
rn̄deāt gradui iter illas: ſꝫ ē dōꝫ ꝙ for⁹ τ ꝯpoᵐ sūt eiusdē
spēi spālissime. nec ē icōueniēs ꝙ mālē τ imālē sint eius
dē rōis: dūmō illō imālē sit pˢ mālis dās sibi oēz dnoia
tionē ēentialē. ex q̄. n. ꝯpoᵐ ꝯtiet foralr̄ mā̄ τ for⁹: τ ipaꝫ
māꝫ for⁹ vtualr̄ ꝯtiet: vr̄ ꝙ sꝫ eiusdē pfectiōis olo τ eius
dē rōnis. nec phs. 2. phy. voluit aliqd dicere nisi ꝙ forā in. t. c. xi
veri⁹ τ digni⁹ bꝫ rōnez act⁹ τ nāe q̄ꝫ ꝯpoᵐ. ¶ Ad 2ᵐ dr̄ ꝙ τ. xii.
illō argᵐ eq̄ ꝓbat oēs illos āgulos idētificari i spē τ i idi Ad 2ᵐ
uiduo sicˀ i pfectiōe. τ iō dr̄ ꝙ sicˀ eadeꝫ calitas nuō alr̄ τ
alr̄ sūpta ē cā diuersoꝝ tā ſꝫ gen⁹ q̄ꝫ ſꝫ spēz: ita eadem li
nea nuō alr̄ τ alr̄ sūpta ē cā diuersoꝝ āguloꝝ τ diuersarū
spēꝝ tā ſꝫ spēz q̄ꝫ ſꝫ gen⁹. ¶ Ad 3ᵐ dr̄ ꝙ sicˀ a figura q̄ est Ad 3ᵐ
grad⁹ specific⁹ i latitudie entꭍ fluit latitudo ifi⁹ figuraꝝ
ita ab itellectiōe albedis q̄ ē alter grad⁹ i latitudie entꭍ
fluere pt latitudo ifi⁹ itellectionū. τ sicˀ in latitudie figu
raꝝ spēs sūt imediate: a q̄ꝝ q̄lꝫ pōt abscidi vna ifiᵐ lati
tudo idiuidualis vnifor̄ difformis. qꝛ ē dare circulū ma
iorē τ miorē: triāgulū maiorē τ miorē. τ sic in ifiᵐ: ita i la
titudie itellectionū [illegible] cdis sꝫ spēs imediate: τ a q̄lꝫ gra
du talis latitudis ite[illegible] ctionū albedis pt abscidi vna la
titudo ifi⁹ idiuidualis. qꝛ oēꝫ taleꝫ itellectiōeꝫ stat itel
ligere i ifiᵐ ſꝫ itēsionem τ remissiōeꝫ. ¶ Ad 4ᵐ dr̄ ꝙ sicˀ Ad 4ᵐ
alicui spēi repugnat hr̄e mltitudinē idiuiduoꝝ: τ alicuꭍ
nō repugnat: ita alicui gnī repugnat hr̄e spēꝝ mltitudi
nē ifinitā: vt aiali τ colori τ alicui gnī nō repugnat talis
ifinitas spēꝝ vt nuō τ figure. Et ad ꝯmēta. dr̄ ꝙ locut⁹ ē i ꝺ. s. τ sē.
ibi de spēb⁹ accñtalr̄ sūptis eo mō q̄ dicim⁹ viꝝ τ mulie
reꝫ eē diuersaꝝ rōnū vl̄ spēꝝ: aut isochelem scalenon τ
isopleurū esse triāgulos diuersaꝝ spēꝝ: cuꝫ tn̄ triāgulus
sicˀ circul⁹ ē spēs spālissima. sicˀ ğ i gne aialis spēs ēentia
les sunt solū finite: ita in gne coloꝝ: lꝫ spēs accidentales
possent eē ifinite dn̄tes ſꝫ magis τ min⁹ ac reponibiles
in latitudib⁹ indiuidualib⁹. q̄re τc̄. Cap. XLIII.

Ultimo ꝯnr̄ ad pdcā iuestigari opꝫ
penes qd attēdi debeat rei
pfectio tā idiuidualr̄ q̄ꝫ specifice ſꝫ pces
suꝫ i sursū τ deorsū latitudinū pdictaruꝫ.
¶ Et iō nōnᵐ pᵒ ꝙ hō pcessū generꝝ τ spēꝝ pᵐ
subaꝝ τ accñtiū q̄dā ymaginaſ p moduꝫ
linee recte ifinite icipiētis a nō τ termia
te ad idiuisibilitatē pmi entꭍ. Alij vō opinaſ pcessū illū
p modū circli c⁹ cētꝝ ē nō grad⁹ ēendi simpr̄: τ circūferē
tia imagiatiue ifi⁹ ē ipe ds. a c⁹ cētro egrediūſ gnā p mo
dū triāguloꝝ i ifiᵐ pcessū vsus circūferētiā imagiatiue
ifinitā. in q̄b⁹ gnib⁹ itelligūſ spēs se iuicē excedere p mo
dū latitudinis vnifor̄ difformis. Alij ꝯcipiūt dcm̄ pces
suꝫ p modū latitudis ifinite termiate iclusiue vl̄ exclusi
ue. Alij aūt p modū latitudinis solū finite vnifor̄ diffor

2m mis iclusiue termiate vl' exclusiue. ¶ 2º nõn̄m q̄ de pfe
ctiõe creabiliu3 entitatū diuerse fuerūt opiniões. Pria
posuit q̄ pfectio rei create h3 attēdi penes appropinqta
tē ad gradū sūmū. 2º q̄ penes replicationē vnitatis diue
ad modū vnitatis mathematice. 3º q̄ penes distantiā a
nō gradu. 4º q̄ penes unitatiōe3 sūmi. hº scdi nobilis so
lū difficultates discernā. pmi fantasias ad pn̄s omittēs.
nā illa℞ opinionū pᵉ due sub rōnabili imaginatõe nō ca
dūt. nā q̄ sit circulus ifinit⁹: aut linea recta ifita termina
ta ex oi pte forāle claudit 9dictionē. Alie vō facilr tole
rant. sic. n. designaẗ nūer⁹ ifinit⁹ hn̄s pᵃ3 r vltimā vnitatē
r latitudo ifinita figura℞ hn̄s pmā r nō vltimā figura3:
pōt tn̄ ita imaginari latitudo vniformiter difformis ifi
nita suba℞ r accn̄tiū hn̄s pmā r vltimā spē3. aut hn̄s pᵃ3
r nō vltimā. aut nō hn̄s pᵃ3 nec vltimā. sic 9tigit i latitu
dine mot⁹ q̄ ē finita nō hn̄s pm̄ nec vltim̄ itrisecū mutatū
T.c.52. r.54. eē. iux̄ doctrinā Ari. 6. phy. vn̄ sic gen⁹ aialiū ē pcise fini
tū termiatū ad hoie3 iclusiue. r gen⁹ āglo℞ acuto℞ r ob
tuso℞ ē ēt finitū n̄ termiatū ad aliquē āgulū iclusiue: ita
imagiari pōt latitudo entiū solū finita hn̄s vltimā spē3
vl nullā terminātē iclusiue. ītētio tn̄ Arist. ē q̄ hō latitu
do ē solū fita termiata iclusiue ad pᵃm itelligētiā approxpa
tā p mobili. r exclusiue ad imensitatē pᶜcāe: vt colligiẗ a
T.c.86. phō. 8. physi. r. 12. metaphy.

pº ꝯ **His intellectis** sit hec pᵃ ꝯ. Perfectio creabi
lis entitatis penes accessū r p
pingtatē ad sūmū nullaten⁹ h3 attēdi. pbaẗ. na3 tale sū
mū aut termiat latitudinē finitā aut ifinitā. si ifinita3. ḡ
oēs gradus finiti sūt eiusdē pfectiōis. qr ql3 grad⁹ finit⁹
distat a gradu ifinito p ifinuā distātiā. si finitā. ḡ ifinite
pfectiōis ē aliqd in latitudie finita dato q̄ illa foret cō
tinua. 9n̄a ē ipole: sic q̄ sint ifinite partes magne in aliq̄
toto finito: r p3 9n̄a. qr aliqs grad⁹ ē aliquāte ppiq⁹ gra
dui sūmo. r ali⁹ i duplo ppigor. r sic i ifi. Itē tūc nullus
āgulus foret alic⁹ pfectiōis nec aliqs grad⁹ mot⁹. qr nul
li isto℞ corrn̄det gradus sūm⁹: lu... nec grad⁹ sūm⁹: esset
2º ꝯ alicui⁹ pfectiōis. qr nō ē sibi ... quus. ¶ 2º ꝯ. Perfe
ctio rei create attēdi nō d3 p...es replicationē vnitatis
diue ad modū vnitatis mathematice. pbaẗ. qr tunc nec
mā pᵃ nec gen⁹ nec dr̄ia nec aliq̄ rō vltia distinctiua esset
alicui⁹ pfectiōis: 9n̄s ē ipole. qr ex 9n̄ti nulla spēs eēt ali
cui⁹ pfectiōis: cū q̄libȝ 9ponaẗ ex gn̄e r dr̄ia. r p3 9n̄a. qr
nullū illo℞ 9stituiẗ in eē p aliq̄ replicationē vnitatl di
uine. qr replicatio nō repiẗ nisi vbi est rō nūeralis: r 9nr
T.c.10. rō specifica. 8. meta. r 9nr diuersitas rōnū q̄ nō repiẗ in
aliq̄ illo℞. ¶ Itē arḡ q̄ nō ad modū vnitatis mathemati
ce: qr ex q̄l3 replicatōe vnitatl mathe̅ᶜᵉ resultat alia spēs
nūeri: r nō ex q̄l3 replicatione vnitatis diue resultat di
uersa spēs. qr in eadē latitudie idiuidnali replicaẗ vni
tas diua formādo idiuidua ineq̄lr pfecta solo nuō dr̄ia.
Preterea ex maiori replicatiōe vnitatis diue sp 9surgit
maior pfectio rei. nō aūt ex maiori replicatiōe vnitatis
mathematice 9surgit pfectior nūerus: s3 ipfectior: quis
augmētū nūeri vadit in mā3 r augmētū 9tinui vadit ad
Cō.65. forᵃ3: vt colligiẗ ex determiatiōe Ari. r 9mētato. 3. phy.
3º ꝯ ¶ 3º ꝯ. Perfectio rei in latitudie trāscēdēte vl' idiuidua
li penes distātiā a nō gradu d3 mēsurari. p3. nā magnitu
do q̄titatis attēdiẗ penes distātiā a nō q̄to. r itēsio forᵉ
penes distātiā a nō gradu. vt claruit in 3ª pte. ḡ pifformi
ter pfectio rei q̄ dr̄ itēsio in latitudie pfectiōis penes di
stātiā a nō gradu sue latitudinis d3 mēsurari. ¶ Deide
pfectio corpo℞ r forma℞ simpliciū in vniuerso attēdiẗ
penes distātiā a cētro mūdi. ḡ añs p3. nā quāto vnū ele
mēto℞ vl' corpo℞ celestiū plus distat a cētro mūdi tāto
est pfecti⁹. r idē p3 de formis simplicib⁹ r alijs itelligen

tijs sepatis: q̄℞ pfectior ē magis distās a cētro mūdi. iō
pᵃ cā poniẗ in circūferētia pmi celi. vt testaẗ phs. 8. phy. T.c.84
¶ 4ª ꝯ. Perfectio rei in latitudie specifica vl' generica 4ª ꝯ
penes ppingtatē ad nō gradū d3 mēsurari. p3. qr sic figu
ra circularis ē pfectissima: ita q̄to figura h3 pauciores
angulos tāto ē pfectior. r 9nr nūerus q̄to plus appropi
quat ad vnitatē q̄ dr̄ eē vn⁹ gradus in latitudine nuō℞
tāto ē perfectior. qr dimiutio nūeri vadit in formā. r di
minutio 9tinui vadit in mā3 s3 ph3 r cōmētato. 3. phy. Cō.65.
iō nūerus binari⁹ ē pfectissim⁹ r nūerus ifinit⁹ ipfectissi
mus. quāto. n. nūerus ē maior tāto ē ipfectior. r q̄to 9ti
nuū ē mai⁹ tāto ē pfecti⁹. Itē in latitudine generica āgu
lo℞ quāto āgulus ē ppingor nō gradui tāto est pfectior
itelligēdo 9pationē s3 denoiationē specificā vl' generi
cā: ita q̄ spēs āguli tāto ē pfectior q̄to est ppingor non
gradui. 9pādo aūt āgulos eiusdē spēi ad iuicē pfectio h3
attēdi penes distātiā a nō ḡdu illi⁹ spēi iux̄ sn̄a3 3ᶜ 9nis.
¶ Mot⁹ ēt cōiter sūpt⁹ ē grad⁹ a latitudie trāscēdēte et
nō est gradus latitudis mot⁹ q̄ ē latitudo gn̄ica triū ge
ne℞. s. mot⁹ localis: r mot⁹ alterationis: r mot⁹ s3 q̄titatē.
Quo℞ pm⁹ sic ē ppigor nō gradui: ita ē pfectior s3 phm T.c.73.
8. phy. in q̄ gn̄e sūt spēs. s. mot⁹ circularl r mot⁹ rect⁹. q̄℞ 8. physi.
pm⁹ ē pfectior 2º: vt testaẗ phs ibidē: r ē ppingor nō gra T.c.75.
dui. qr ē pm⁹ motuū s3 eūdē ibidē. Silr i gn̄e mot⁹ alte
ratiōis sūt spēs disticte penes distictionē termino℞ ad
quē. ḡ ℞ pfectior ē illa q̄ ē ppigor nō gradui mot⁹. r 9silr
dicaẗ de speb⁹ reptis in gn̄e mot⁹ augmētatiōis vl' dimi
nutiōis. ¶ Ex q̄ seq̄ẗ q̄ pfectio creabilis ētitatis d3 at Cor^m
tēdi a pori penes imitationē pmi grad⁹. p3. qr i latitudi
ne trāscēdēte vl' idiuiduali quāto plus aliqs distat a nō
gradu tāto plus imitaẗ nā3 pmi gradus. r in latitudine
specifica vel generica tāto plus imitaẗ nā3 eiusdē: quas
voco ens pᵐ r imēsu3. quāto plus accedit ad nō gradū r
h intēdebat Arist. 10. meta. di. q̄ in vnoq̄q̄ gn̄e est dare T.cō.2.
vnū qd ē met℞ r mēsura oiu3 alio℞ illi⁹ gn̄is. s. n. in gn̄e
coloris albedo ē mēsura oiu3 alio℞ colo℞. r i gn̄e aialis
hō est mēsura oiu3 alio℞ aialiū. a fortiori de⁹ est mēsura
oiu3 9tēto℞ in aliq̄ gn̄e vl' in latitudine: cū sit act⁹ puris
sim⁹ nullā oio ipfectionē icludēs. 8. phy. r. 12. meta. T.c.86.

Contra pdicta arḡ. r pᵒ q̄ pfectio rei in latitudie trā T.c.30.
scēdēte vl' indiuiduali nō h3 attēdi penes r.35.
distātiā a nō gradu. qr nullū pus d3 mēsurari a suo poste pᵐ
riori: s3 pus est hoie3 eē aut sortē eē q̄3 distantia a nō gra
du. ḡ pfectio hoīs aut sortis nō mēsuranẗ penes distan
tiā a nō gradu. maior p3. qr dato opposito secluso poste
riori suū pri⁹ nō eēt alicui⁹ pfectōis. mior declaraẗ: ex eo
qr pri⁹ est illud a q̄ nō 9uertiẗ subsistēdi 9n̄a. mō hn̄ seq
tur. distātia ē iter hoie3 r nō gradū. ḡ hō ē. r nō e3. iō dic̄
Ari. p poste. q̄ affirmatio ē por negatiōe. ¶ 2º nō eē sim 2m
pliciter respicit eq̄lr q̄l3 positiuū. ḡ nō ē sufficiēs me^m
9scēdi dr̄ia3 vni⁹ ab alio. p3 9n̄a. r añs ē notū. qr nō eē
simplr est absoluta negatio entis positiui. iō dic̄ Arist. p
poste. q̄ affirmatio est por negatōe r dignior. qr negatio
depēdet ab affirmatiōe. r nō e3. ¶ 3º seq̄ẗ. q̄ mā pᵃ nō ē 3m
alicui⁹ pfectiōis: qd est 9 phm p phy. di. q̄ ē suba r altera T.c.79.
ps eēntialis 9positi. r p3 9n̄a. qr mā pᵃ nō distat a nō gra r.82.
du entis: cum ipsa sit nō gradus entis latitudinis tran 2.a.2.
scendentis: imo sequitur q̄ tota latitudo entis cathego
reumatice sūpta nō est alicui⁹ pfectiōis: qr ipa nō distat
a nō gradu entis: cū sit sibi imediata. ¶ 4º arḡ. q̄ pfectio 4m
rei in latitudine gn̄ica vl' specifica nō attēdiẗ penes ap
propinquationē ad nō gradū illi⁹ latitudinis. qr āgulus
rect⁹ pfectior ē āgulo acuto cū sit mēsura ei⁹. r tn̄ minus
appropinquat nō gradui. Etiā senari⁹ est nūerus pfect⁹ r
q̄ternari⁹ nūerus diminut⁹ vt asserūt arismetrici. Item

bipedalitas ꝛ tripedalitas sunt gradus in latitudine specifica vel generica dimēsionū: ꝛ tn̄ pfectior est tripedalitas q̄ꝫ bipedalitas: non obstāte ꝙ plus distet a nō gradu sue latitudinis: sicut etiaꝫ pfectior est linea bipedalis q̄ꝫ pedalis: ꝛ tripedalis q̄ꝫ bipedalis. q̄re ꝛc̄.

Ad pᵐ **Ad primum** dr̄ ꝙ nō est icōueniēs ṗus mēsurari suo posteriori. nā mot⁹ est ṗor tēpore: ꝛ tn̄ mēsurat̄ tpe: ſm pħm. 4. phyc. ¶ Ad rōneꝫ dr̄ ꝙ secluso posteriori adhuc ṗus eēt alicui⁹ pfectionis: nō qdē mēsurabilis a posteriori: sꝫ a ṗori penes imitationē sūmi. ¶ Ad scōm rīdet̄ ꝙ ꝯcludit veꝝ. nō. n. dcm̄ est nō eē simplr̄ aliqd mēsurare ſm distātiā a non gradu: vel a nō eē simplr̄. mō ista distātia est ens positiuū mēsurās a posteriori terminū eiusdē. ¶ Ad tertiū dr̄: ꝙ lꝫ mā ṗma sit nō gradus iclusiu⁹ latitudis entis: nō tn̄ est nō gradus exclusiu⁹ q est nō eē simplr̄ a q̄ distare dr̄ nō positiue: q: nihil est mediū iter māꝫ ṗmā ꝛ nō eē simplr̄: sꝫ negatiue: q: nō est tale non eē simplr̄: vt crediderunt multi antiq: q̄s reprobat Arꝫ. ṗ phy. Cōsilr̄ dr̄ de tota latitudie entis: ꝙ ipsa distat a nō eē simpliciter: nō positiue: sꝫ negatiue. ¶ Ad q̄rtū dico ꝙ angulus rect⁹ est pfectior acuto in ratione mēsure: sꝫ nō in rōne ṗncipiādi: q: angulus acut⁹ ē ṗncipiū triāguli eqlateri: ꝛ angulus rect⁹ q̄drati eqlateri. mō triāgulus pfectior est q̄drato. De senario vō dr̄ ꝙ illa est pfectio accn̄talis. dr̄. n. senari⁹ pfectus nūerus: q: resultat ex oib⁹ suis ptib⁹ aliq̇tis sil' sūptis. q̄ ternari⁹ aūt dr̄ diminut⁹: q: ex oib⁹ partib⁹ aliq̇tis sil' sūptis resultat ternari⁹ q est nūer⁹ minor q̄ ternario. Sꝫ de dimēsiōib⁹ termiatis dr̄ ꝙ fluūt a duplici rōne q̄ꝫtitatis. s. a rōne q̄ꝫtitatis ꝯtinue. ꝛ a rōne q̄ꝫtitatis discrete actu: vel potentia. ṗ mō quāto denoīatio est maior: tāto est pfectior. ꝛ sic nō faciūt nisi idiuidua vel spēs accn̄tales in gn̄e q̄ꝫtitatis cōtinue: sic ysoscheles: ꝛ eqlater⁹ in spē triāguli. Sꝫ aūt 2ᵒ mō sic attēdit̄ penes ꝓpinqtatē ad nō graduꝫ: ita ꝙ q̄ꝫto denoīatio est minor: tāto est pfectior.

T. c. 101.

Ad 2ᵐ

Ad 3ᵐ

T. c. 71. ꝛ. 75.

Ad 4ᵐ

¶ Hec sūt q̄ in hac pte dtermiare decreui: q̄ si in aliq̇ ab aliꝫ ṗoib⁹ libris variare vident̄ ꝯdictio vl' repugnātia īferri nō dꝫ: q: diuersaꝝ sciaꝝ diuerse sūt ꝯsideratōes facientes distictionē de eodē in mō scribēdi ꝛ loq̄ndi: vt colligit̄ ex doctrina Arꝫ. ṗ posterioꝝ. ꝛ 2ᵒ phy. vbi tn̄ icaut⁹ aliq̇ nō dicēda scripsissem: vt in initio mei operis postulaui: mihi supplico vniuersa turba legētiū penitēti ignoscat: exēplo pyssimi Jesu Xpi: q se hostiā imaculatā obtulit deo patri in remissionē pctōꝝ. hic p grām. ꝛ in futuro p gloriā: quā mihi in ṗmiū tātoꝝ laboꝝ donare dignet̄ p īfinita secula seculoꝝ. Amen. T. c. 18.

¶ Explicit sexta ꝛ vltima pars sūme naturaliū: acta ꝛ cōpilata per reuerendū artium ꝛ theologie doctorē Magistrū Paulū de Venetijs ordinis fratrū heremitarum sancti Augustini: trāsumpta ex ꝓprio originali: manu ꝓpria ṗfati Magistri. Emēdata autē per venerabilem sacre theologie bachalariū fratreꝫ Paulum de geneçano: omni studio ac diligētia: ꝛ sue ṗstine itegritati restituta. Venetijs vō sumptu ac expensis Heredū quondā Nobilis viri Dn̄i Octauiani Scoti Ciuis Modoetiensis: per Presbyterū Bonetū de Locatellis Bergomatem q̄ꝫ accuratissime impressa. Anno a salutifera icarnatione tertio ꝛ q̇ngentesimo supra millesimū. Jdib⁹ Martijs.

Registrum

ij	E	K	P	Q
Summa ¶ Incipit Esse sumitur	Conoydes est lis qui est aque in Non per	recipet illū ꝛ fractionē aeris. ꝛ circulatōes vl' his rōnib⁹. Jdē	Ad primuz eiusdē: sed turc tus medi [illegible] nobilior [illegible]	turo: sed verū est pces q̄ꝫtitatiuas minio vtēdi ita ꝙ FINIS
A	F	L		
¶ Prima pars natura: aut ma materie nō est. ¶ Ad	partē vl' ſm loquēdi. sed Ex predictis adueniente	gustus recipit stinctionē ab ymago silis stentē in capite		
B	G	M		
est de intētione ꝛ sic loqtur moueret̄ ad foramina	est forma in respectu tn̄ totius spe ordinata ē	vnā ꝯclusionē: tu cognoscēdi quo st [illegible]ctas a subiectiue [illegible]		
C	H	N		
lefactio sint ret illū ꝓpīce. rum ad mobilia tendit̄ penes	frigidi. lum ad ¶ [illegible] dendu [illegible]	actu [illegible] spe. se modi per pħm per illā: sed mā nꝫ de ista. tu ce		
D	I	O		
[illegible]m: igit̄ [illegible]icē: qd est p designatōeꝫ tudo ex	perfectiois q̄ꝫ sam in stōaco positionis nō ꝙ ois appetit⁹	cedit̄ ꝙ ois mino quātitatis ipossibile: q: iorē ꝛ minorē		